PR
8091
B41
1875

Cornell University Library

THE GIFT OF

W. Fiske.

A. 182130 11/10/04

4553

The date shows when this volume was taken.

JUL 3 1 1973

MAY - 3 1991

AUG - 9 2004

JUN 26 2005

All books not in use for instruction or research are limited to all borrowers.

Volumes of periodicals and of pamphlets comprise so many subjects, that they are held in the library as much as possible. For special purposes they are given out for a limited time.

Graduates and seniors are allowed five volumes for two weeks. Other students may have two vols. from the circulating library for two weeks.

Books not needed during recess periods should be returned to the library, or arrangements made for their return during borrower's absence, if wanted.

Books needed by more than one person are held on the reserve list.

Books of special value and gift books, when the giver wishes it, are not allowed to circulate.

Cornell University Library
PK 8091.B41 1875
New dictionary Armenian-English.
3 1924 026 916 100

The original of this book is in
the Cornell University Library.

There are no known copyright restrictions in
the United States on the use of the text.

http://www.archive.org/details/cu31924026916100

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

NEW DICTIONARY

ARMENIAN - ENGLISH

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅ - ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

Ի

Հ. ՄԱՏԱԹԵԱՅ Վ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Մ. Մ.

« Այլում ամենայն մատենագրի մարթ է ակն ունել գովութեան. այլ որոց Բառագիրս յօրինեն՝ շատ է և զերծ յեպերանաց մնալ» :

ԱՆՏՐԻԷՈՅ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՌՑԻԴ—ԻԸ

NEW DICTIONARY

ARMENIAN-ENGLISH

BY

REV. MATTHIAS BEDROSSIAN M. M.

D. D.

« *Tous les autres auteurs peuvent aspirer à la louange ; les Lexicographes ne peuvent aspirer qu'à échapper aux reproches* ».

ANDRIEUX

VENICE

S. LAZARUS ARMENIAN ACADEMY

1875—79

~~165C25~~

A·182130

... Դժուարին թուի ինձ հայ լեզուն որ յերկուս ազգս բաժանի, — ի գրոց և յաշխարհիկն —, այլ ոչ անյաղթելի, որպէս յուսամս. յառաջ դիմեցից...։ Ճոխ է բարբառս, և առատապէս փոխատրեսցէ զվաստակս յուսումն նորին տքնելոց։

ԼՈՐՏ ՊԱՅՐՆ

DEDICATED

TO

GWENDOLEN

WIFE OF JOHN

THIRD MARQUESS OF BUTE

BY WHOSE AID

THIS WORK FOR A TIME SUSPENDED

WAS CARRIED TO COMPLETION

ԱՌ ՀԱՆԴԻՊՈՂՍ

Ուսումն բազմութեան լեզուաց վնասել վնասէ արդարև յընտանութեան լեզուի ազգի միոյ, այլ բազում անգամ և ընդարձակէ զսահմանս մտաց ազգին, յաճախէ զնորանոր դարձուածս, զարդս և զգեղեցիկ ոճս մուծանէ նորոգ և ճոխացուցանէ զայն։ Ընդսմին ի վաղուց հայկական լեզուս մեր հանդիպեալ է միշտ ճոխ և ընտիր լեզուաց, յորոց բազում ինչ ամբարեալ է գանձս, որպիսի ոմանք են՝ Յոյն, Ասորի և Լատին բարբառքն. որք ճարտարութեամբ թարգմանչաց մերոց հնոց և նորոց՝ նոր իմն գրեթէ ասպարէզ բացեալ են հայ բարբառոյս և ընդարձակեալ զոլորտս գաղափարաց նորա՝ իւրեանց նրբին և գողտր փափկութեամբն։ Եթէ ոչ նոյնպիսի, թերեւս ոչ յոյժ նուազ օգտութիւնս բերցեն ի գաղափարս մեր և նոր արդի լեզուք, որ այժմ եւրոպականքն յորջորջին, առաւել ծանօթք մերայոց գոգցես ամենեցուն, մանաւանդ որք գաղթականութեամբ բնակեն ի կողմանս պետութեանց եւրոպացւոց, և ընդ նոսա ելանեն և մտանեն յիրս տուրեւառիկս վաճառաց։ Ո՛րչափ արդարև շահս չգործեաց մեզ գալլիականն բարբառ, որ այսչափ ամք են՝ զի փութով և ջանիւ ուսեալ է ի հայ ազգէն, մինչև սոսկականք իսկ և ռամիկ մարդիկն չթողուն ի ձեռանէ զքերականութիւնս գալլիարէն լեզուի, և փոքր ի շատէ հասկանան և բարբառին ի նոյն լեզու։ Սմին բաղդի հանդիպեալ է կամ հանդիպեսցի սակաւ և անգլիականն բարբառ. թէպէտ ոչ նոյնպէս՝ որպէս զգալլիացին՝ դիւրին և հեշտ իցէ յուսումն, — քանզի դժուարութիւն հնչմանց թերևս վհատեցուսցէ զոմանս —. սակայն պանծալի ճոխութիւն նորա, որ ոչ սակաւ յորդորէ զբազումս յուսումն նորին, յընթեռնուլ զմատեանս նոցա զքերթողականս և զհմտականս, այլ և անհրաժեշտ կարևորութիւն այնր ակն

յայտնի երևի այժմ որոց ի վաճառաշահութեան և ի գրագրութեան արուեստս թարգմանիցեն, կամ յայլ ինչ և իցէ տեսակս ճարտարութեանց, եթէ ձեռագործականքն իցեն, եթէ փաստաբանիցն ուսումն և եթէ դեղեցիկ գպրութիւնքն։

Վկայեցէք և կարևորութեան այսր լեզուի և ընդարձակութիւն գաղթականութեանցն՝ զոր ընդ իւրեւ գրաւեալ ունի անգլիականն պետութիւն. թող ի բաց զայնոսիկ՝ որ բուն իսկ ի քաղաքս Մեծին Բրիտանիոյ բնակեալն իցեն, յիշեսցուք եւթ զնոսա՝ որ արտաքոյ այնր սահմանաց, պանդխտեալ նժդեհին ի Հնդկային աշխարհի՝ ուսումնասէր Հայք՝ և համբակք և արք կատարեալք, որ ցանկացողք միշտ լեալ են ի պանդխտութեան անդ իւրեանց հայրենական լեզուի, և յիշեն ըղձմամբ զանուն և զլեզուս ՀԱՅ։ Այժմ զի անեալ թուին բազում անդամ յոճ լեզուի նոցա քան եթէ յիւրեանց բնիկ աղգային բարբառս։ Այլ զի մի իսպառ անգլիականացեալ կորուսցեն զՀայրենի իւրեանց չնորհս լեզուին, գործածութիւնն հմուտ բառագրոց կարևոր է յոյժ այնպիսեաց։ Նուիրական իմն պարտս համարիմք մեզ՝ մերովանն ընուլ զիրգս և զփափաք նոցա, նոքօք և այլոցն ամենեցուն ուսումնասիրաց հայասիրաց, մերովս այսու հրատարակմամբ. և յուսամք զի յօգուտ ի վար արկեալ՝ պիտանի լիցի նոցա և առիթ յառաջադէմ զարգացման։ Եւ յայսպիսի աշխատութիւն, եթէ չիցեմք առաջինք, սակայն և ոչ կամիմք զվերջին ունել տեղիս. ի յորդորել զայլս յուսումն և ի դիտութիւն ընտիր և ճոխագոյն լեզուաց։

Եղև մեզ և այլ կէտ նպատակի յաչխատութեանս յայսմիկ, զի և բանասերք և հմուտք անգլիացիք, որ փափաքեն ուսանել զՀայ բարբառ, ունիցին առձեռն իւրեանց դիւրամատոյց և օգտակար իմն գործի, որով և դիւրաւ իմանայցեն և ընթեռնուցուն զվեր մատենագիրս։ Քանզի ոչ սակաւ և առ նոսա տարածեալ է ուսումն և փափաք ուսանելոյ զՀայերէն բարբառս մեր։ Եւ ահա այսու երկոքումբք ևս պիտանի կարծեցեալ լինել, մերայոցս՝ ի զարգացումն անգլիական լեզուի, և անգլիացւոց՝ սիրելի և ցանկալի յարդարել զՀայկականս բարբառ։

Ցետ ամաց ինչ հրատարակելոյ երկրորդ տպագրութեամբ զԱնգլիարէն-Հայ բառգիրս Ալգերեան Հ. Յ. վարդապետի մերոյ, — յոր ոչ սակաւ աշխատեալք յաւելմամբ, զեղչմամբ, և որչափ մարթն էր՝ ուղղելով զբառս, — ընծայեմք ահա ի լոյս և զայս ՆՈՐ ՀԱՅ-ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ։

Նախկինն Հայ-Անգլիարէն բառգիրք, երկասիրեալ ի նմին վաստակաւոր Ոսկան վարդապետէ՝ աշակերտութեամբ անգլիացի ճոն Պրէնտ առաքեալ (տպ. 1825), թէպէտև արժանաւոր եղև մեծի ընդունելութեան ի ժամանակին յանգլիացւոց և ի համազ-

դեաց, այլ յետ կիսով չափ դարու ըստ ծաղկել մատենագրութեան՝ և փոփոխմունս մեծամեծս տակաւ կարեւոր թուեցաւ յաւելուլ ի նոյն, եթէ ի բառս եւ եթէ յոճս բանից։ Զայս զգացեալ բազմաց ոչ միայն ի կրօնակից եղբարց, այլ և յԱզգայնոց՝ մեծաւ թախանձանօք խնդրէին զնոյն միւսանգամ ի լոյս ընծայել ճոխագոյն բառիւք և ոճովք. զորս հաճել կամեցեալ՝ ձեռն արկաք յայս գործ տաժանական՝ աշխատ լեալ զցայգ և զցերեկ,

Առ այս զառաջինն զհետ չոգաք փոքր ի շատէ հին Բառագրոց Աւգերեան Վ. այլ յընթացս անդ գործոյս տեսեալ զի ոչ էր բաւական այնու միայն լնուլ զփափաք խնդրողացն, — քանզի բազում ինչ զեղչել և յաւելուլ հարկ լինէր, — փոփոխեցաք ամենևին զոճ բառագրոյս, և ընտրեալ կալաք մեզ զայլս յարդի բառագրոց եւրոպականաց. որպէս յայտնի երևի այս յառաջին թերթս, յորս պակասէ ճոխութիւն վերջնոյն։

Եւ քանզի առաւել քան զչափ ստուարանայր մատեանս, զամենայն փոյթ ի մէջ առաք՝ զի մի անհեթեթ իմն լիցի գիրս և անտանելի և դժուարատար ի հասարակաց կիրառութիւն. վասն որոյ, փոխանակ երկրորդելոյ ընդ վայր՝ ա. զհայ բառս որ ի տողագլուխս, բ. զտողադիր զանգլիարէնսն, և գ. զառաջին մասնիկս բարդ անուանց երկաքանչիւր լեզուաց, ի գործ ածաք զգծիկդ (—) հորիզոնական, Այսպէս իմա. ա. բ. կարագ butter; *թարմ —,* fresh —. *փոխանակ երկրորդելոյ յանպէտս զկարագ և զ*butter *բառսն։ գ. Մեծաբան* magniloquent; *–հոգի* magnanimous; *–պանծ* boastful; *–րգեմ, –րեմ* to respect; *–ւոր, –փոր, –քիթ, և այլն, և այլն. փոխանակ գրելոյ մի առ մի ուրոյն ի տողագլուխս Մեծաբան, Մեծահոգի, Մեծապանծ, Մեծարգեմ, Մեծարեմ, և այլն, և այսպէս խորշեցաք ի հնգապատկելոյ, տասնապատկելոյ և հարիւրապատկելոյ ի զուր ամենևին զմի և զնոյն Մեծա մասնիկն։*

Ըստ նմին օրինակի ի բաց թողաք և զսեռականս բառից յանգելոց՝

ա. ի թիւն, *որպէս բնու*թիւն. *որոյ սեռականն է միշտ* թեան, *այս է բնու*թեան. *բ. ի* գոյն, *սեռ.* գունի, գունից, *բազ*մագոյն, –գունի, –գունից. *գ. ի* ան, *սեռ.* ի, աց, *բնակար*ան, –ի, –աց. *դ. ի* անք, *սեռ.* անաց, *բամբաս*անք, –անաց. *ե. ի* ումն, *սեռ.* ման, *գլոր*ումն, –ման, *որպէս և յոգն. ուղղ. գլոր*մունք, *սեռ.* –մանց. *զ. ի* կից, *սեռ.* կցի, կցաց, *դատա*կից, –կցի, –կցաց. *է. ի* ուհի, *սեռ.* ուհւոյ, ուհեաց, *երան*ուհի, –ուհւոյ, –ուհեաց. *ը. ի* իչ, *սեռ.* չի, չաց, *զարթու*ցիչ, –ցչի, ցչաց. *թ. ի* ող, *սեռ.* ղի, ղաց, *երգ*ող, –ղի, –ղաց. *ժ. ի* ղէն, *սեռ.* ղինի, ղինաց, *ընչե*ղէն, –ղինի, –ղինաց. *ժա. ի* որ, *սեռ.* րի, րաց, *թագաւ*որ, –րի, –րաց. *ժբ. ի* կան, *սեռ.* ի, աց,

ժողովական, -ի, -աց, Ժգ. ի ային, սեռ. այնոյ, այնոց, իւրային, -այնոյ, -այնոց. Ժդ. ի ելի և ալի, սեռ. լւոյ, լեաց, լսելի, -լւոյ, -լեաց և բանալի, -լւոյ, -լեաց. Ժե. ի ենի և անի, սեռ. նւոյ, նեաց, նռնենի, -նւոյ, -նեաց և ականի, -նւոյ, -նեաց. Ժզ. ի ոց, սեռ. ի, աց, խնկանոց, -ի, -աց։

Նշանակելով զսեռականս ամենայն արմատ բառից, դիւրին եղև մեզ յապաւել և զսեռականս ածականաց կազմելոց յարմատոց անտի. զոր օրինակ. ածականքն բարդեալք միով յարմատոցս միտ, ցին, գէտ, և այլն, որպէս ծանրամիտ, պաղացին, բանագէտ, ունին զսեռ. վերջնոյ արմատոյն. այս է միտ, մտի, մտաց, ցին, ծնի, ից, գէտ, գիտի, գիտաց։ — Զնոյն իմանալ արժան է և զբարդ գոյականաց, ևս և զբայից. զայսոցիկ վերջնոցս ի բաց բարձաք յաճախ զկատարեալ ժամանակն, որպէս. փոխանակ գրելոյ Մեղմացուցանեմ, ցուցի, թողաք զցուցի կրկնութիւնն, որ է կատարեալ ցուցանեմ բային։ — Չեդաք և ոչ զածականաբար վարեալ սեռականս անցեալ ժամանակաց բայից, անփոփոխ յանգելով միշտ ելոյ, ելոց, որպէս, օրհնեալ, -ելոյ, -ելոց։ — Ի սեռականս յանգեալս յ՚ի յեզական և յ՚ից կամ աց ի յոգնական, վասն ոչ կրկնելոյ հանդէպ ամենայն բառից երկիցս ի, ից կամ աց, բարձաք զեզ. թողլով միայն զյոգն. զոր օրինակ, փոխանակ դնելոյ, բալ, ի, ից, մուրհակ, ի, աց, եդաք՝ բալ, ից, մուրհակ, աց։ — Զայն իմա և զայլոց ամենայն սեռականաց յանգելոց ի ոյ, ոց. ու, ուց. եղան, եղանց. որպէս, աթոռ, ոյ, ոց. արջ, ու, ուց. բաղեղն, եղան, եղանց։

Զանգլիարէն բառս ըստ այլ և այլ նշանակութեանց հայոյն կարգեցաք. յորս զնոյնանիշսն որոշեցաք ստորակէտիւ (,), և զզտարբերութիւնս նշանակութեանց՝ մերթ միջակէտիւ և ստորակէտիւ միանգամայն (;), և մերթ կրկին կէտիւ (:) ուրանօր կարի իմն տարբեր էին նշանակութիւնքն։

Ի հայ բառսն՝ զհետ գնացաք ըստ կարի մերոյս Առձեռն Բառարանի (Բ տպ. 1865), ծաղկաքաղ արարեալ գրեա թէ զհամօրէն ընտիր բառս մատենագրաց մերոց, ի բաց պարուրելով զումպէտսն և զանսովորս և զխորթս և զբազմութիւն բարդ բառից՝ զորոց զնշանակութիւնս դիւրին իցէ և օտարի ումեք իմաստասիրել յարմատոց անտի։ Եւ փոխանակ այնոցիկ աստղանիշ (*) եդաք բազում բառս ռամկականս կամ գաւառականս, զոր լուեալ և ընթերցեալ էր մեր ուրեք ուրեք։ Իսկ եթէ երբեք բառ ինչ անծանօթ և անստոյգ ել մեզ ընդ առաջ, եւրոպացի հարցական նշանակաւ (?) յայտ արարաք՝ իբր երկբայականս։ Բաց ի սոցանէ կարևոր յոյժ թուեցաւ յաւելուլ և զայն բառս, որ ոչ գտանէին ի գիրս նախնեաց՝ վասն անծանօթ լինելոյ առ նոսա և ումանցն, որպիսի են՝ բառք ուսումնականք և արուեստականք. ԵՒս և

նորոգ լինի բառս ճարտարապէս յօրինեալս յայդի քան զհմուխ հայկականս բարբառոյ: Բայց զի մի մերովքս նեղի վաստակովք թուխյիմք պանծալ, ի դէպ էր արդեօք յիշատակել զհմտագոյնսն ի նոցանէ յայսմ ուսումնական տապարիզին, որպէսի ոք եկայ վ. Հ. Մանուէլ վ. մեր բազումի, որում պարտիմք զբառս տարրաբանականս և զմիքենականս, կամ զչափագիտականն և զաստեղաբաշխականն. որ յոգնաբեղուն արդեամբք և չանիւք գոգյես առաջին եկաց յազգիս՝ որ լինամով ճգնեցաւ ի զարգացումն այսպիսի ուսմանց, և եթող այնման յաւէժական երախտեաց ի սիրտ և ի միտս հայկազուն մանկանց:

Ցանգլիական մասին առաջնորդ կալաք զընդարձակ բառգիրս մեծանուն D. Johnsonի և A. Boyerի. որպէս և զՈւռհեռնս Alfred Elwallի, John Millhouseի, J. P. Robertsի, E. Cliftonի և զեռաջեղս Արեւեստական բառգիրս (տպ. 1873) A.-L. Tolhausenի. որոց ամենեցուն կիրառութիւն մեծ է յամենայն եւրոպացի ճեմարանս և ի վարժարանս:

Ի սկզբան հատորոյս եղաք զՅարերս հայ բերականութեան, որպէս և ի վախճանի ցանկս երկուս համառօտս, մին՝ յատուկ անուանց մարդոց, և այլն, և միւս այլ քաղաքաց, տեղեաց, և այլն:

Այսչափ ինչ դոյզնաբանեալ վասն փոքու աշխատութեանս, ոչ այլում իմիք փոխարինի ակն ունիմք, բայց զներողամտութիւն ևեթ գտանել ի բարեսէր կամաց Հանդիպողացս. զայս աղաչեմ՝ զի մի անաչառ դատաւորք միայն և քննողք լինիցին այսմ, յուշ ածեալ զբան մեծին Ց. Աքալիկերեայ. Երէ դատաւոր ի խիստ պատուհաս կամիցի զոք արկանել, մատնեսցէ զնա ի թառագիրս յօրինել: Զի արգահատութեան թէ գտցի արժանի մերս այս չան, սրտապնդեսցի արդեօք և աշխատող նորին ոչ ինչ վհերել արկանել ձեռն և յայլ նմանօրինակ վաստակս՝ յօգուտ և ի պատիւ թորգոմեան գրոհիս, որոյ անուն և սէր միշտ վառեաց զալ և զսիրտս որդւոց Մխիթարայ՝ ճգնել ի զարգացումն նորին:

Ս. Ղազար, ի ջ Մեհեկանի ՌՁԻԸ

Հ. Մ. Պ.

. . . I find the Armenian language – which is twin, the literal and the vulgar – difficult, but not invincible; at least I hope not. I shall go on . . . It is a rich language, and would amply repay any one the trouble of learning it.

LORD BYRON

to Messrs Moore and Murray

4 and 5 dec. 1816.

PREFACE

The Armenian language, celebrated for its antiquity, is modelled in a great measure by the Greek and Syriac, the richest idioms in the world; but it has undergone since its origin numerous and considerable alterations both in syntax and by the adoption of words from foreign languages. This is especially observed in the translations of Greek and Syriac authors during the VI, VII, X and XII centuries of our æra.

The progress of philology permitting us at present to study accurately our language, if not to be absolutely it's masters, it behoves us to endeavour to prevent the influence of modern languages, such as French and English, from making too many encroachments. The first of these languages, written and spoken by so many foreigners, has become very familiar to many of our Armenian fellow-countrymen. The second, owing to the extension of British power in the East, visited to it's extremities by English ships, and to the foundation of that vast Indian empire, could not fail to attract the attention of the Armenians. It's study became a necessity for their commercial transactions; and they found also in its literature treasures of a varied, rich and original style. It is strange to say, and yet it is an undeniable fact, that many Armenians know the English language better than their mother-tongue! Far from opposing this partiality for it, we wish to promote it, regulating and directing the study of that language, by means of good grammars and dictionaries.

This is no new idea of our's. The Armenian Academy of St. Lazarus has worked for many years, and is still seriously occupied in spreading the knowledge of the English language in Armenia, by publications of this kind.

All living languages require to be modified according to the progress of time. New objects require new names; nothing more rational. But it is an imperious duty for learned men to control these innovations so as to prevent too great an abuse of neology, that gnawing worm, which alters, corrupts and distorts the most beautiful languages. To attain this object, all friends of science should unite together to oppose with all their might such abuses, and the help of the most humble assistant is not to be despised.

Scholars of the highest order and distinguished compatriots, whose commendation is precious to me, have imposed a heavy task on me, requesting me to publish a new dictionary. I have done my best to repay their confidence. The stock of the first dictionary being exhausted, and having found it incomplete, it was necessary to consult several Armenian and English works, and to have recourse to a new method, and change the rules adopted by the Rev. F. Paschal Awker, that learned divine who has rendered great services.

As regards the number of words, our New Dictionary is much richer than the former one and at the same time more purified. It contains besides the terms of the Armenian language used by ancient authors, a great number of popular words in daily use at present in our country, the synonymes of which exist only partially in works of our classic authors. It contains also a scientific nomenclature, composed by the first scholars of our nation, and by our best Academicians more particularly, of words relating to astronomy, physic, anatomy, natural history, chemistry and alchymy. We have included also some « current » words; that is to say, words generally made use of in good society, making a judicious use of them, and explaining as well as possible their meaning.

It is some years since we published the second edition of the English-Armenian Dictionary; which we have revised, making additions, corrections, suppressions etc.; and now we have the pleasure of presenting to the public this ARMENIAN-ENGLISH NEW DICTIONARY.

The old Armenian-English Dictionary (pub. 1825) – compiled by the above-mentioned Rev. Father, with the assistance of J. Brand Esq. the eminent Armenian scholar, – was undoubtedly a

most excellent work and was very favourably received by the literary world of that period ; but the many researches and studies made in both languages during the half century which has elapsed since the publication of that book, have caused a very detailed revision of the original work indispensable. That is what we have tried to do in as accurate and extensive a manner as possible, and we have done it most willingly as it seemed to us as necessary for our own countrymen as for foreigners.

We have done our utmost to make this dictionary as compact as possible, preferring to offer it to the public in a convenient portable size, so that its small dimensions may render it accessible to all. For this reason we have omitted the genitives of words terminating :

1st in *բիւն*, such as *բնութիւն*, whose gen. is always *բեան*, that is to say, *բնութեան*.

2dly in *գոյն*, gen. *գունի*, *գունից*, *բազմագոյն*, *–գունի*, *–գունից*.

3dly in *ան*, gen. *ի*, *աց*, *բնակարան*, *–ի*, *–աց*.

4thly in *անք*, gen. *անաց*, *բամբասանք*, *–անաց*.

5thly in *ումն*, gen. *ման*, *գլուխումն*, *–ման*, as well as the nominative plural *գլուխումնք*, gen. *–մանց*.

6thly in *կից*, gen. *կցի*, *կցաց*, *դասակից*, *–կցի*, *–կցաց*.

7thly in *ուհի*, gen. *ուհւոյ*, *ուհեաց*, *երանուհի*, *–ուհւոյ*, *–ուհեաց*.

8thly in *իչ*, gen. *չի*, *չաց*, *զարթուցիչ*, *–ցչի*, *–ցչաց*.

9thly in *ող*, gen. *ղի*, *ղաց*, *երգող* *–ղի*, *–ղաց*.

10thly in *ոկն*, gen. *ղկնի*, *ղկնաց*, *ընչեղէն*, *–ղկնի*, *–ղկնաց*.

11thly in *որ*, gen. *ր*, *րաց*, *թագաւոր*, *–ր*, *–րաց*.

12thly in *կան*, gen. *ի*, *ից*, *ժողովական*, *–ի*, *–ից*.

13thly in *այիկ*, gen. *այնոյ*, *այնոց*, *իւրային*, *–այնոյ*, *–այնոց*.

14thly in *եղի* and *ալի*, gen. *լոյ*, *լեաց*, *լսելի* and *բանալի*, *–լոյ*, *–լեաց*.

15thly in *եան* and *ական*, gen. *նւոյ*, *նեաց*, *նռնենի* and *ականի*, *–նւոյ*, *–նեաց*.

16thly in *ոց*, gen. *ի*, *ից*, *խնկանոց*, *–ի*, *–ից*.

As we have indicated the gen. of all the roots, we have naturally suppressed also the genitive of compound adjectives with the roots *միտ*, *ծին*, *գէտ*, etc., such as *ծանրամիտ*, *պտղածին*, *բանագէտ*, etc. having the same genitive as their final radical; that is to say : *միտ*, *մտի*, *մտաց*; *ծին*, *ծնի*, *ծնից*; *գէտ*, *գիտի*, *գիտաց*. — This occurs also in all compound words and also in

the verbs, of which we have often omitted the preterit tense: instead of putting *մեղմացուցանեմ, ցուցի*, we left the repetition *ցուցի*, which is at the same time the preterit of the verb *ցուցանեմ*. — We have also suppressed the genitives of participles employed as adjectives, as they are invariably *եալ, եալք: օրհնեալ, -եալ, -եալք*.

In those genitives which are declined in *ի* in the singular and *իք* or *ից* in the plural, not to repeat unnecessarily before every word *ի, իք*, or *ից*, we have suppressed the singular, and employed only the plural. For instance: instead of putting *քաղ, ի, իք, մուրհակ, ի, ից*, we have made use of *քաղ, իք, մուրհակ, ից*. — We have adopted this system for all other genitives declined in *ոյ, ոյ; ու, ուք; եղան, եղանք*; as, *աքմոս, ոյ, ոց; արջ, ու, ուք; բազեղն, եղան, եղանք*.

We have arranged the English words according to their different significations in Armenian; the synonymes are always divided by a comma only (,) and the different significations are separated sometimes by a semicolon (;) at other times by a colon (:) where there is a different signification. — Not to repeat the Armenian words which are at the head of the article, or the English words and phrases in the middle, we have employed the following small horizontal line (–), as also in compound words formed from it by the addition of a syllable or another word, when they follow in the same paragraph.

In the series of Armenian words, we have adopted as much as possible the method of our Armenian Academic Dictionary, making a summary of nearly all the words chosen from our classic authors; obsolete words being excluded, as also a number of compound words, the meaning of which would easily be understood even by those unacquainted with the Armenian language. All these words have been substituted by other recent terms referring to arts, sciences and trades, adopted by our best modern writers and grammarians. And if we met sometimes with doubtful or unknown words, we have expressed this uncertainty by making use of an interrogative point (?), thus denoting the word as an unknown one. As well as all popular terms or phrases are preceded by an asterisk (*).

For the English words we have followed the method adopted in the very extensive Dictionaries of the two most famous lexicographers D. Johnson and A. Boyer; as well as the Dictionaries of Alfred Elwall, John Millhouse, J. P. Roberts, E. Clifton and the Technological Dictionary in three languages of A.-L. Tol-

hausen , (pub. 1873) ; all which are much in use in many European Lyceums and schools.

This Preface is followed by a Table of the Armenian Alphabet. It contains a better and more correct explanation of the sounds of the Armenian letters in English characters, which has not been so fully explained hitherto. We have added also a Short Accidence of the Armenian language. At the end of the dictionary two lists will be found ; one containing Proper Names, the other Geographical and Historical ones.

These details are given for the information of our Readers, but in no wise to lessen the merits of the works of our predecessors. Besides the compilation of a dictionary is a work of time, and if one can say so of industry and ingenuity – which brings neither glory nor profit to the Author, particularly so, if the critic discovers faults therein.

. . . . . Quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura. . . . .

HORACE

The wisest thing is to attribute inevitable imperfections to inadvertency and to human weakness, and to appeal, without the patronage of the poet, to the indulgence of the Reader.

St. Lazarus, the 24th *February* 1879.

F. M. B.

TABLE OF THE ARMENIAN ALPHABET

There are thirty eight letters in the Alphabet. The first thirty six from Ա to Ք, – which are also used as numerals –, were formed in the fourth century; the last two, Օ and Ֆ, being introduced into the Alphabet towards the end of the XII.th century, they are not included in the numeration. — The eight which are marked with an asterisk are vowels. — The letters *a* and *e* marked with a long accent (ā, ē), are pronounced like Italian *a* and *e*.

Capital	Small	Current	Value	NAME	SOUND	PRONUNCIATION			NUMBERS
Ա	ա	ա	A	*ipe*	*a* as in part	այեր	*āyēr*	air	1
Բ	բ	բ	P	*pēn*	*p.* soft	բերեմ	*pērēm*	to bear	2
						բէբեմ	*pepēm*	to pip	
Գ	գ	գ	K	*kim*	*k, q*	գառն	*kārn*	lamb	3
Դ	դ	դ	T	*tā*	*t* soft	դուռն	*toorn*	door	4
						դուստր	*toosder*	daughter	
Ե	ե	ե	YE	*yētch*	*ye* as in yes	եթեր	*yētēr*	ether	5
Զ	զ	զ	Z	*zā*	*z* or *s* between two vowels	զօր	*zor*	army	6
Է	է	է	Ē	*ē*	e as in met	էշ	*ēsh*	ass	7
Ը	ը	ը	E	*yet*	e as in her, or like the French e mute in the monosyllables *me, ne, ce*	ընկեր	*unghēr*	fellow	8
Թ	թ	թ	TH	*toe*	*t* hard	թիւ	*tiv*	number	9
Ժ	ժ	ժ	S or Z	*zhē*	*j* French, or *s* in pleasure and *z* in azure	ժամ	*zhām*	hour	10
Ի	ի	ի	I	*enee*	*i* short, or e as in he, be	իմաստ	*emāsd*	meaning	20
Լ	լ	լ	L	*lewn*	*l* as in lunatic	լոյս	*luis*	light	30
Խ	խ	խ	KH	*khē*	*kh* as Greek χ or German *ch*	խաւար	*khāvār*	dark	40
Ծ	ծ	ծ	DZ	*dzā*	*dz* or *cz* in czar, o *z* as in mezzotinto	ծառ	*dzār*	tree	50
Կ	կ	կ	G	*ghēn*	*g* hard, as good	կառք	*gārc*	car	60
						կով	*gov*	cow	
Հ	հ	հ	H	*hoe*	*h*	հայր	*hāir*	father	70
						հեր	*hair*	hair	
Ձ	ձ	ձ	TZ	*tzā*	*tz* soft	ձայն	*tzine*	voice	80
Ղ	ղ	ղ	GH	*ghād*	*gh* as Greek γ, or Parisian *r*	ղեկ	*ghēg*	rudder	90
Ճ	ճ	ճ	J	*jē*	*j* or *dg* as in judge	ճայ	*jāy*	jay	100
Մ	մ	մ	M	*man*	*m*	մայր	*mire*	mother	200
						միտ	*mid*	mind	
Յ	յ	յ	H	*he*	*h* soft in the beginning of words; *y* as in boy in the midst; and mute at the end	յարդ	*heart*	straw	300
Ն	ն	ն	N	*noo*	*n*	նաւակատն	*nāvāgān*	naval	400
Շ	շ	շ	SH	*shā*	*sh*	շեբեա	*shebēd*	shepherd	500
Ո	ո	ո	W	*wo*	*wo* as in word	ունայնութիւն	*oonaïnootune*	inanity	600
Չ	չ	չ	TCH	*tchā*	*tch* as in fetch or ch in such	չամիչ	*tchāmich*	raisins	700
Պ	պ	պ	P	*bē*	*b*	պոյտ	*buid*	pot	800
Ջ	ջ	ջ	TSH	*tshē*	*tsh* or *ch* soft as in church, or like *t* in nature	ջամբռ	*chāmper*	chamber	900
Ռ	ռ	ռ	R	*rā*	*r* hard	ռուպ	*roob*	rob	1000
Ս	ս	ս	S	*sē*	*s*	սակր	*sāgr*	saker	2000
Վ	վ	վ	V	*vēv*	*v*	վարքայ	*vārkā*	bark	3000
Տ	տ	տ	D	*deune*	*d*	տամկ	*dāmg*	damp	4000
Ր	ր	ր	R	*rē*	*r* soft	բամ	*rām*	flock	5000
Ց	ց	ց	TZ	*tzoe*	*tz* hard	ցուլ	*tzool*	bull	6000
Ւ	ւ	ւ	W	*yune*	*u* long as in mute, or *w* in vowel	ւխն	*une*	poison	7000
Փ	փ	փ	P	*pure*	*p* hard	փետուր	*pēdoor*	feather	8000
						փոս	*poss*	foss	
						փունջ	*poonch*	bunch	
Ք	ք	ք	K	*ké*	*k* hard, or *ch* as in chaos	քաքար	*cācār*	cake	9000
Օ	օ	օ	O	*o*	*o*	օդ	*ot*	air	
Ֆ	ֆ	ֆ	F	*fē*	*f* or *ph*	ֆարտ	*fārd*	odd	

The above sounds are the nearest that be given in English characters; but in some cases the master's voice is indispensable to convey a clear idea of the pronunciation.

SHORT ARMENIAN GRAMMAR

WORD

Words in the Armenian language consist of eight parts of speech; Nouns, Pronouns, Verbs, Participles, Prepositions, Adverbs, Conjunctions, Interjections.

NOUN

In nouns six peculiarities are to be considered: Gender, Form, Species or Kind, Number, Case, Declension.

GENDER

In the Armenian language the genders are distinguished by their natural significations, as

MASCULINE

Ադամ *Adam.* Պետրոս *Petcr.* Գրիգոր *Gregory.* Վարդան *Vardan,* &c.

Հայր *father.* ուսար *son.* Թագաւոր *king.* ցուլ *bull.* Եղջերու *a stag.* աքաղաղ *cock,* &c.

Դատաստան *tribunal.* զօր *soldiers.* Հեծելազունդ *cavalry, horse-troops,* &c.

FEMININE

Եւայ *Eve.* Մարիամ *Mary.* Շուշան *Susanna.* Վարդուհի *Rose,* &c.

Մայր *mother.* քոյր *sister.* Հարսն *bride.* Թագուհի *queen.* կով *cow.* Երինջ *heifer.* մաքի *ewe.* մարի *hen.* Եղն *hind,* &c.

COMMON

Մարդ *man.* զաւակ *child.* տղայ *infant.* ժառանգ *an heir.* Թռչուն *bird.* Ճագ *chick, chicken.* Հաւ *fowl.* ոչխար *sheep.* աղաւնի *dove.* Ձի *horse.* շուն *dog,* &c.

NEUTER

Ջուր *water.* օդ *air.* Հող *earth.* մարմին *body.* Երկինք *heaven.* լոյս *light.* Ծառ *tree.* Ձեռք *hand.* ոտք *foot.* Հոգի *soul, spirit.* Միտք *mind.* տուն *house.* Աթոռ *chair.* Կեանք *life.* մահ *death.* Համբերութիւն *patience.* անիրաւութիւն *injustice,* &c.

FORM

The forms of the nouns are three: simple, as, մարդ *man:* Preceded by a particle, as, անմարդ *inhuman:* Composed of entire words, as, մարդասէր *human, kind.*

The different modes of producing compound epithets and words, are the treasure and ornament of the Armenian language; a thousand varieties of compounded words may be made in this tongue.

SPECIES or KIND

There are two kinds of words: Primitive, as, մարդ *man:* and Derivative or Derived having at the termination a particle, as, մարդկային *human.*

The Derivatives are most abundant in the Armenian language.

NUMBER

Numbers are two: Singular, as, մարդ *man:* and Plural, as, մարդք or մարդիկ *men.*

PLURAL

Կանայք the women or the wives.
Կանանց of the women.
Կանանց or առ կանայս to the women.
զԿանայս the women.
ի Կանանց from the women.
Կանամբք with or by the women.

The following are declined in this manner.

SINGULAR

Գիւղ or գեօղ the village.
Գեղջ of the village.
Գեղջ or ի գիւղ to the village.
զԳիւղ the village.
ի Գեղջէ from the village.
Գիւղիւ with or by the village.

PLURAL

Գիւղք the villages.
Գիւղից of the villages.
Գիւղից or ի գիւղս to the villages.
զԳիւղս the villages.
ի Գիւղից from the villages. [villages.
Գիւղիւք or գիւղօք with or by the

SINGULAR

Տէր the Lord, the Master.
Տեառն of the lord.
Տեառն or ցտէր to the lord.
զՏէր the lord.
ի Տեառնէ or ի Տեռնէ from the lord.
Տէրամբ with or by the lord.

PLURAL

Տեարք the Lords, the Masters.
Տեարց or տերանց of the lords. [lords.
Տեարց, տերանց or ցտեարս to the
զՏեարս the lords.
ի Տեարց or ի տերանց from the lords.
Տերամբք with or by the lords.

SINGULAR

Աւր or օր the day.
Աւուր of the day.
Աւուր or յաւր or յօր to the day.
զԱւր or զօր the day.
յԱւրէ or յօրէ from the day.
Աւուրբ with or by the day.

PLURAL

Աւուրք the days.
Աւուրց of the days.
Աւուրց or յաւուրս to the days.
զԱւուրս the days.
յԱւուրց from the days.
Աւուրբք with or by the days.

SINGULAR

Հայր the father.
Հաւր or հօր of the father.
Հաւր, հօր or ցհայր to the father.
զՀայր the father.
ի Հաւրէ or ի հօրէ from the father.
Հարբ with or by the father.

PLURAL

Հարք the fathers.
Հարց or հարանց of the fathers.
Հարց, հարանց or ցհարս to the fathers.
զՀարս the fathers.
ի Հարց or ի հարանց from the fathers.
Հարբք with or by the fathers.

X

SINGULAR

Տիգրան Tigranes.
Տիգրանայ of Tigranes.
Տիգրանայ or ի Տիգրան to Tigranes.
զՏիգրան Tigranes.
ի Տիգրանայ from Tigranes.
Տիգրանաւ with or by Tigranes.

SINGULAR

Հեղինէ Helena.
Հեղինեայ of Helena.
Հեղինեայ or առ Հեղինէ to Helena.
զՀեղինէ Helena.
ի Հեղինեայ from Helena.
Հեղինեաւ with or by Helena.

ADJECTIVES

Adjectives in the Armenian language admit besides the number or case the degrees of comparison.

The Comparatives are formed in

three modes: 1. with the particle գոյն, as բարի, *good*, բարեգոյն, *better*. 2. with the prepositions ի՛ն, ևս, առաւել, as, մեծ, *great*, մեծ քան, մեծ ևս, առաւել մեծ, *greater*. 3. with different cases of the substantive, as, մեծն ի մարգարէից, *greater than all prophets*; մեծն ի մարգարէս, *greater amongst the prophets*.

The Superlatives are also formed in three manners: 1. with the particles ա՛մէն, գէր, ա՛ծ, էրէ՛ or ե՛ put before them, as, ամենաբարի, *best*. ամենախնամատուն, *wisest*, դերմաքուր, *most clean*. մեծավայելուչ, *most convenient*. եռամեծ, *greatest*. 2. by adding to them some adverbs, as, ևս մեծագոյն or մեծագոյն ևս, *greatest*. յոյժ վատթարագոյն, անհնարին չար, *worst*. ամենևին գեղեցիկ, *most handsome*. երկայն եղկելի, *most miserable*. 3. by redoubling the positives, as, մեծամեծ, *greatest*. չարչար or չար առաւել քան զչար, *worst*.

PRONOUNS

Pronouns supply the place of nouns and, like them, have case, number, and particularly the first, second and third persons, as, ես I, դու *thou*, նա *he*.

In Armenian they have no genders.

There are four kinds of pronouns: Substantive or Personal, as, ես I, դու *thou*, ինքն *he, himself*, իւր *own, himself*. Definitive, as, սա *this*, դա *that*, նա *that, he, she, it*. Possessive, as, իմ or իմոյն *my, mine*, մեր or մերոյն *our, our's*, քոյ or քոյն *thy, thine*, ձեր or ձերոյն *your, your's*, իւր or իւրոյն *his, hers, its*, իւրեանց *their, their's*; & Relative, as, որ *who, which, that, what*.

The three letters ա, դ, ն, are called Articles-distinctive-of-the-persons; and joined to the terminations of words and verbs, shew their persons or order, and are used as personal, possessive, and definitive pronouns; as: մարդա, *I who am a man* or *my man*, or *this man*; մարդդ *thou who art a man*, or *thy man*, or *that man*; մարդն *he who is a man*, or *his man* or *that man*.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS

Ես I.
Իմ of me, mine or my.
Ինձ, յիս, առ իս to me.
զիս me.
յինէն from me.
Ինձ with or by me.

Մեք we.
Մեր of us, our or our's.
Մեզ, ցմեզ, առ մեզ to us.
զՄեզ us.
ի Մէնջ from us.
Մեզ or մեզք with or by us.

Դու thou.
Քո of thee, thine or thy.
Քեզ, առ քեզ, ցքեզ to thee.
զՔեզ thee.
ի Քէն from thee.
Քեզ with or by thee.

Դուք ye or you.
Ձեր of you, your or your's.
Ձեզ, ցձեզ, առ ձեզ to you.
զՁեզ you.
ի Ձէնջ from you.
Ձեզ or ձեզք with or by you.

Ինքն he or himself.
Ինքեան of him or his.
Ինքեան or առ ինքն to him.
զինքն him.
յինքենէ from him.
Ինքեամբ with or by him.

Ինքեանք they or themselves.
Ինքեանց of them, their or their's.
Ինքեանց or առ ինքեանս to them.
զինքեանս them.
յինքեանց from them.
Ինքեամբք with or by them.

VERBS

The Conjugations of the verbs are four, and are distinguished by the last vowels of their indicatives, which are, ե, ա, ա, ի.

The indicative of the First conjugation ends with the vowel ե as, շարժեմ, *I move*; of the Second with ա as, լուանամ, *I wash*; of the Third with ա as, հեղում, *I pour out*; of the Fourth with ի as, ուսանիմ, *I learn*.

Specimen of the four conjugations of the regular verbs with their moods, tenses, numbers and persons.

INDICATIVE — *Present*

Sing. Pers.	Plur. Pers.
Շարժ-եմ-ես-է.	շարժ-եմք-էք-են.
Լուան-ամ-աս-այ.	լուան-ամք-այք-ան.
Հեղ-ում-ուս-ու.	հեղ-ումք-ույք-ուն.
Ուսան-իմ-իս-ի.	ուսան-իմք-իք-ին.

Imperfect

Շարժ-էի-էիր-էր.	շարժ-էաք-էիք-էին.
Լուան-այի-այիր-այր.	լուան-այաք-այիք-ային.
Հեղ-ուի-ուիր-ույր.	հեղ-ուաք-ուիք-ուին.
Ուսան-էի-էիր-էր.	ուսան-էաք-էիք-էին.

Perfect

Շարժ-եցի-եցեր-եաց.	շարժ-եցաք-եցիք-եցին.
Լուա-ցի-ցեր-լուաց.	լուա-ցաք-ցիք-ցին.
Հեղ-ի-եր-հեղ.	հեղ-աք-իք-ին.
Ուս-այ-ար-աւ.	ուս-աք-այք-ան.

Future

Շարժ-եցից-եսցես-եսցէ.	շարժ-եսցուք-եսջիք-եսցեն.
Լուա-ցից-սցես-սցէ.	լուա-սցուք-սջիք-սցեն.
Հեղ-ից-ցես-ցէ.	հեղ-ցուք-ջիք-ցեն.
Ուս-այց-ցիս-ցի.	ուս-ցուք-ջիք-ցին.

IMPERATIVE — *Present*

Շարժեա՛, մի՛ շարժեր.	Շարժեցէ՛ք, մի՛ շարժէք.
Շարժեսցէ՛, մի՛ շարժեսցէ.	Շարժեսցե՛ն, մի՛ շարժեսցեն.
Լուա՛, մի՛ լուանար.	Լուացէ՛ք, մի՛ լուանայք.
Լուասցէ՛, մի՛ լուասցէ.	Լուասցե՛ն, մի՛ լուասցեն.
Հե՛ղ, մի՛ հեղուր.	Հեղէ՛ք, մի՛ հեղուք.
Հեղցէ՛, մի՛ հեղցէ.	Հեղցե՛ն, մի՛ հեղցեն.
Ուսի՛ր, մի՛ ուսանիր.	Ուսարո՛ւք, մի՛ ուսանիք.
Ուսցի՛, մի՛ ուսցի.	Ուսցի՛ն, մի՛ ուսցին.

Future

Շարժեսջի՛ր or շարժեսցե՛ս, շարժեսցէ՛.	Շարժեսցո՛ւք, շարժեսջի՛ք, շարժեսցե՛ն.
Լուասջի՛ր or լուասցե՛ս, լուասցէ՛.	Լուասցո՛ւք, լուասջի՛ք, լուասցե՛ն.
Հեղջի՛ր or հեղցե՛ս, հեղցէ՛.	Հեղցո՛ւք, հեղջի՛ք, հեղցե՛ն.
Ուսջի՛ր or ուսանիջի՛ր, ուսցի՛.	Ուսցո՛ւք, ուսջի՛ք or ուսանիջի՛ք, ուսցի՛ն.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of Indicative.

Future

Շարժ-իցեմ-իցես-իցէ.	շարժ-իցեմք-իցէք-իցեն.
Լուան-այցեմ-այցես-այցէ.	լուան-այցեմք-այցէք-այցեն.
Հեղ-ուցում-ուցուս-ուցու.	հեղ-ուցումք-ուցուք-ուցուն.
Ուսան-իցիմ-իցիս-իցի.	ուսան-իցիմք-իցիք-իցին.

INFINITIVE

Շարժ–ել. Լուան–ալ. Հեղ–ուլ. Ասան–ել or ել.

PARTICIPLE — *Present*

Շարժող or Շարժեցող. Լուացող. Հեղող. Ասանող.

Past

Շարժեալ. Լուացեալ. Հեղեալ. Ասեալ.

Future

Շարժելոց or Շարժելի. Լուանալոց or Լուանալի.
Հեղլոց or Հեղլի. Ասանելոց or Ասանելի.

CONJUGATION OF SUBSTANTIVE VERBS

Defective verb ԵՄ, *I am.*

INDICATIVE — *Present*

Եմ I am *ես* thou art *է* he is.
Եմք we are *էք* you are *էն* they are.

Imperfect

Էի I was *էիր* thou wast *էր* he was.
Էաք we were *էիք* you were *էին* they were.

IMPERATIVE

Ե՛ր be thou or do thou be.
Է՛ք or *Երա՛ք* be you or do you be.

SUBJUNCTIVE

Իցեմ I be *իցես* thou be *իցէ* he be.
Իցեմք we be *իցէք* you be *իցեն* they be.

INFINITIVE

Ել to be.

PARTICIPLE — *Past*

Եալ been or having been.

Future

Ելոց which is to be or about to be.

—

Defective verb ԳՈՄ *I am* or *I exist.*

INDICATIVE — *Present*

Գոմ I am *գոս* thou art *գոյ* he is.
Գոմք we are *գոյք* you are *գոն* they are.

Imperfect

Գոյիր thou wast *գոյր* he was.
Գոյին they were.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Գուցէ he be, it may be, it would be.
Գուցեն they be, they may be.

INFINITIVE

Գոլ to be, to exist.

PARTICIPLE — *Present*

Գոյող being.

—

Substantive verb ԵՂԱՆԻՄ *I am made or done.*

INDICATIVE — *Present*

Եղանիմ I am made *եղանիս* thou art made *եղանի* he is made.
Եղանիմք we are made *եղանիք* you are made *եղանին* they are made.

Imperfect

Եղանէի I was made *եղանէիր* thou wast made *եղանէր* he was made.
Եղանէաք we were made *եղանէիք* you were made *եղանէին* they were made.

Perfect

Եղէ or *եղայ* I have been *եղեր* thou hast been *եղեւ* he has been.
Եղաք or *եղեաք* we have been *եղէք* or *եղայք* you have been *եղեն* they have been.

Future

Եղէց I shall be *եղիցիս* thou shalt be *եղիցի* he shall be.

IMPERATIVE — *Present*

Մի եղաներ be thou not եղեցի let him be.
Եղէրուք be you մի եղանիք be you not եղեցին let them be.

SUBJUNCTIVE

The Present is formed like that of the Indicative.

Future

Եղեցիմ or եղանիցիմ I shall be made եղեցիս thou shalt be made եղեցի he shall be made.
Եղեցիմք or եղանիցիմք we shall be made եղիջիք or եղիցիք you shall be made եղեցին they shall be made.

INFINITIVE

Եղանիլ to be, to be made, to be done.

PARTICIPLE — *Past*

Եղեալ been, made, done, having been.

Future

Եղանելոց or եղանելի which is to be.

Substantive verb ԼԻՆԻՄ *I am, I am made or done.*

INDICATIVE — *Present*

Լինիմ I am լինիս thou art լինի he is.
Լինիմք we are լինիք you are լինին they are.

Imperfect

Լինէի I was լինէիր thou wast լիներ he was.
Լինէաք we were լինէիք you were լինէին they were.

Future

Լիցիմ I shall be լիցիս thou shalt be լիցի he shall be.
Լիցուք we shall be լիցիք or լինիջիք you shall be լիցին they shall be.

IMPERATIVE — *Present*

Լիր be thou մի լինիր be thou not լիցի let him be.
Լիք or լերուք be you մի լինիք be you not լինին let them be.

Future

Լինիջիր or լինիցիր or լիցիս be thou լիցի let him be.
Լիցուք let us be լինիջիք or լինիցիք be you լինին let them be.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Լինիցիմ I be or may be լինիցիս thou be լինիցի he be.
Լինիցիմք we be լինիջիք you be լինիցին they be.

INFINITIVE

Լինել to be.

PARTICIPLE — *Present*

Լինող being.

Past

Եւեալ or լիեալ been, having been.

Future

Լինելոց or լինելի which is to be.

FIRST CONJUGATION

Active ՇԱՐԺԵՄ *To move.*

INDICATIVE — *Present*

Շարժեմ I move շարժես thou movest շարժէ he moves.
Շարժեմք we move շարժէք you move շարժեն they move.

Imperfect

Շարժէի I moved or was moving շարժէիր thou movedst or wast moving շարժէր he moved or was moving.
Շարժէաք we moved or were moving շարժէիք you moved or were moving շարժէին they moved or were moving.

Perfect

Շարժեցի I moved շարժեցեր thou movedst շարժեաց he moved.
Շարժեցաք we moved շարժեցիք you moved շարժեցին they moved.

Future

Շարժեցից I shall move շարժեսցես thou shalt move շարժեսցէ he shall move..

Շարժեսցուք we shall move շարժեսջիք you shall move շարժեսցեն they shall move.

IMPERATIVE — *Present*

Շարժեա move thou մի շարժեր move thou not շարժեսցէ let him move.

Շարժեցէք move you մի շարժէք move you not շարժեսցեն let them move.

Future

Շարժեսջիր or շարժեցես move thou շարժեսցէ let him move.

Շարժեսցուք let us move շարժեսջիք move you շարժեսցեն let them move.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Շարժիցեմ I move, I may, might, could, should, would move շարժիցես thou move, &c. շարժիցէ he move, &c.

Շարժիցեմք we move, &c. շարժիցէք you move, &c. շարժիցեն they move, [&c.

INFINITIVE

Շարժել to move.

PARTICIPLE — *Present*

Շարժող or շարժեցող moving, who moves.

Past

Շարժեալ or շարժեցեալ having moved.

Future

Շարժելոց which has to move.

—

Passive ԵՒՐԹԻՒ *To be moved*

INDICATIVE — *Present*

Շարժիմ I am moved շարժիս thou art moved շարժի he is moved.

Շարժիմք we are moved շարժիք you are moved շարժին they are moved.

Imperfect

Շարժէի I was moved շարժէիր thou wast moved շարժէր or շարժեր he was moved.

Շարժէաք we were moved շարժէիք you were moved շարժէին they were moved.

Perfect

Շարժեցայ I have been moved շարժեցար thou hast been moved շարժեցաւ he has been moved.

Շարժեցաք we have been moved շարժեցայք you have been moved շարժեցան they have been moved.

Future

Շարժեցայց I shall be moved շարժեսցիս thou shalt be moved շարժեսցի he shall be moved.

Շարժեսցուք we shall be moved շարժեսջիք you shall be moved շարժեսցին they shall be moved.

IMPERATIVE — *Present*

Շարժեայց or շարժեցիր be thou moved մի շարժիր be thou not moved շարժեսցի let him be moved.

Շարժեցարուք be you moved մի շարժիք be you not moved շարժեսցին let them be moved.

Future

Շարժեսջիր or շարժիջիր be thou moved շարժեսցի let him be moved.

Շարժեսցուք let us be moved շարժիջիք be you moved շարժեսցին let them be moved.

SUBJUNCTIVE

Present is like that of the Indicative.

Future

Շարժիցիմ I shall be moved շարժիցիս thou shalt be moved շարժիցի he shall be moved.

Շարժիցիմք we shall be moved շարժիցիք you shall be moved շարժիցին they shall be moved.

INFINITIVE

Շարժիլ or շարժեալ to be moved.

PARTICIPLE — *Past*

Շարժեալ or չարժեցեալ moved, being moved.

Future

Շարժելոց or չարժելի which is to be moved.

In this manner many neuter-passive and common verbs are conjugated.

SECOND CONJUGATION

Active ԼՈՒԱՆԱՄ *To wash*

INDICATIVE — *Present*

Լուանամ I wash լուանաս thou washest լուանայ he washes.
Լուանամք we wash լուանաք you wash լուանան they wash.

Imperfect

Լուանայի I washed or was washing լուանայիր thou washedst or wast washing լուանայր he washed or was washing.
Լուանայաք we washed or were washing լուանայիք you washed or were washing լուանային they washed or were washing.

Perfect

Լուացի I washed լուացեր thou washedst լուաց he washed.
Լուացաք we washed լուացիք you washed լուացին they washed.

Future

Լուացից I shall wash լուացես thou shalt wash լուացէ he shall wash.
Լուացուք we shall wash լուացիք you shall wash լուացեն they shall wash.

IMPERATIVE

Present and *Future*

Լուա, լուացիր or լուացեա wash thou մի՛ լուանար wash thou not լուացցէ let him wash.
Լուացուք let us wash լուացէք or լուացիք wash you լուացեն let them wash.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Լուանայցեմ I wash, may wash, might wash, I could, should, would wash լուանայցես thou wash, &c. լուանայցէ he wash, &c.
Լուանայցեմք we wash լուանայցէք you wash լուանայցեն they wash.

INFINITIVE

Լուանալ to wash.

PARTICIPLE — *Present*

Լուացող washing, who washes.

Past

Լուացեալ having washed.

Future

Լուանալոց who has to wash.

Passive ԼՈՒԱՆԻՄ *To be washed*

INDICATIVE — *Present*

Լուանիմ I am washed լուանիս thou art washed լուանի he is washed.
Լուանիմք we are washed լուանիք you are washed լուանին they are washed.

Perfect

Լուացայ I have been washed լուացար thou hast been washed լուացաւ he has been washed.
Լուացաք we have been washed լուացայք you have been washed լուացան they have been washed.

Future

Լուացայց I shall be washed լուացիս thou shalt be washed լուացի he shall be washed.
Լուացուք we shall be washed լուացիք you shall be washed լուացին they shall be washed.

IMPERATIVE

Present and *Future*

Լուա՛, լուացիր or լուացիր be thou washed լուացի let him be washed.
Լուացո՛ւք let us be washed լուացիք

be you washed լուասցին let them be washed.

SUBJUNCTIVE

Լուանայցիմ I may be washed լուանայցիս thou mayest be washed լուանայցի he may be washed.
Լուանայցիմք we may be washed լուանայցիք you may be washed լուանայցին they may be washed.

INFINITIVE

Լուանիլ to be washed.

PARTICIPLE — *Past*

Լուացեալ washed.

Future

Լուանալի which is to be washed.

The passives of the second conjugation are not so harmonious to the ear, whence they are sometimes formed by means of the verbs substantive, or the actives are adopted with a passive sense.

THIRD CONJUGATION

Active ՀԵԼՈՒ *To pour out*

INDICATIVE — *Present*

Հեղում I pour out հեղուս thou pourest out հեղու he pours out.
Հեղումք we pour out հեղուք you pour out հեղուն they pour out.

Imperfect

Հեղուի I poured out or was pouring out հեղուիր thou pour'dst out or wast pouring out հեղույր he poured out or was pouring out.
Հեղուաք we poured out or were pouring out հեղուիք you poured out or were pouring out հեղուին they poured out or were pouring out.

Perfect

Հեղի I poured out հեղեր thou pour'dst out հհեղ or հեղ he poured out.
Հեղաք we poured out հեղէք you poured out հեղին they poured out.

Future

Հեղից I shall pour out հեղցես thou shalt pour out հեղցէ he shall pour out.
Հեղցուք we shall pour out հեղջիք you shall pour out հեղցեն they shall pour out.

IMPERATIVE

Present and *Future*

Հէղ, հեղջիր or հեղցես do thou pour out մի հեղուր do thou not pour out հեղցէ let him pour out.
Հեղցուք let us pour out հեղէք or հեղջիք do you pour out մի հեղուք do you not pour out հեղցեն let them pour out.

SUBJUNCTIVE — *Future*

Հեղուցում I pour out, I may, might, could, should, would pour out հեղուցուս, thou pour out, &c. հեղուցու he pour out, &c.
Հեղուցումք we pour out, &c. հեղուցուք you pour out հեղուցուն they pour out.

INFINITIVE

Հեղուլ to pour out.

PARTICIPLE — *Present*

Հեղող pouring out.

Past

Հեղեալ having poured out.

Future

Հեղլոց who has to pour out.

Passive ՀԵԼԱՆԻՄ *To be poured out*

INDICATIVE — *Present*

Հեղանիմ I am poured out հեղանիս thou art poured out հեղանի he is poured out.
Հեղանիմք we are poured out հեղանիք you are poured out հեղանին they are poured out.

Perfect

Հեղայ I have been poured out հե-

ղար thou hast been poured out *հեղաւ* he has been poured out.
Հեղաք we have been poured out *հեղայք* you have been poured out *հեղան* they have been poured out.

Future

Հեղայց I shall be poured out *հեղցիս* thou shalt be poured out *հեղցի* he shall be poured out.
Հեղցուք we shall be poured out *հեղջիք* you shall be poured out *հեղցին* they shall be poured out.

IMPERATIVE

Հեղիր or *հեղցիս* be thou poured out *հեղցի* let him be poured out.
Հեղարուք or *հեղջիք* be you poured out *հեղցին* let them be poured out.

INFINITIVE

Հեղանիլ to be poured out.

PARTICIPLE — *Past*

Հեղեալ poured out.

Future

Հեղլի which is to be poured out.

The deficiencies of the third conjugation passive are supplied from it's active.

FOURTH CONJUGATION

Common verb ՈՒՍՈՒՑԱՆԻՄ *To learn*

INDICATIVE — *Present*

Ուսանիմ I learn *ուսանիս* thou learnest *ուսանի* he learns.
Ուսանիմք we learn *ուսանիք* you learn *ուսանին* they learn.

Imperfect

Ուսանէի I learned or was learning *ուսանէիր* thou learnedst or wast learning *ուսանէր* he learned or was learning.
Ուսանէաք we learned or were learning *ուսանէիք* you learned or were learning *ուսանէին* they learned or were learning.

Perfect

Ուսայ I have learned *ուսար* thou hast learned *ուսաւ* he has learned.
Ուսաք we have learned *ուսայք* you have learned *ուսան* they have learned.

Future

Ուսայց I shall learn *ուսցիս* thou shalt learn *ուսցի* he shall learn.
Ուսցուք we shall learn *ուսջիք* you shall learn *ուսցին* they shall learn.

IMPERATIVE — *Present*

Ուսիր learn thou *մի՛ ուսանիր* learn thou not *ուսցի* let him learn.
Ուսարուք do you learn *մի՛ ուսանիք* do you not learn *ուսցին* let them learn.

Future

Ուսջիր or *ուսանիջիր* learn thon *ուսցի* let him learn.
Ուսցուք let us learn *ուսջիք* or *ուսանիջիք* do you learn *ուսցին* let them learn.

SUBJUNCTIVE

The Present is like that of the Indicative.

Future

Ուսանիցեմ I learn, may, might, could, should, would learn *ուսանիցիս* thou learn, &c. *ուսանիցի* he learn, &c.
Ուսանիցիմք we learn, &c. *ուսանիցիք* you learn *ուսանիցին* they learn.

INFINITIVE

Ուսանիլ or *ուսանել* to learn.

PARTICIPLE — *Present*

Ուսանող learning, who learns.

Past

Ուսեալ having learned.

Future

Ուսանելոց or *ուսանելի* who has to learn.

Thus are also conjugated the common verbs, which in the first person of the Perfect terminate in *յայ*.
They are at the same time active and passive.

IRREGULAR VERBS

The Irregular Verbs are changed in their Perfect Tenses in the following manner.

Infinitive	Indicative-Present	Perfect
Ա֊նել to do.	առնեմ I do.	արարի I did.
Դնել to put.	դնեմ I put.	եդի I have put, I put.
Լսել to hear.	լսեմ I hear.	լուայ I heard.
Ճանաչել to know.	Ճանաչեմ I know.	ծանեայ I have known, I knew.
Մեղանչել to sin.	մեղանչեմ I sin.	մեղայ I have sin, or sinned.
Յառնել to rise.	յառնեմ I rise.	յարեայ I have been risen, I rose.
Տալ to give.	տամ I give.	եւաւ I have given, I gave.
Գալ to come.	գամ I come.	եկի I came, or I was come.
Ուտել to eat.	ուտեմ I eat.	կերայ I have eaten, I ate or eat.
Ըմպել to drink.	ըմպեմ I drink.	արբի I drank.
Ունել to take.	ունիմ I take.	կալայ I took, or I have taken.
Երթալ to go.	երթամ I go.	չոգայ I went, or I am gone.

VERBS IMPERSONAL

Ամպէ, it begins to cloud.
Անձրեւէ it rains; it is raining.
Ցօղէ the dew falls.
Հեղեղատէ it comes pouring, it runs over.
Ձիւնէ it snows.
Ճառագայթէ it shines.
Արուսեակէ it begins to be day-light.
Մրրկէ it blows very hard.
Փայլատակէ it lightens.
Պաղաբերէ it produces fruit.
Մռնչէ it bellows, it roars.
Կաղկանձէ it howls.
Բառաչէ it bellows, it roars.
Ա֊յգանայ it clears up.
Արշաւանայ it dawns.
Երեկոյանայ it darkens; the night falls.
Գիշերանայ it is become night.
Լուսանայ it brightens.
Խաւարանայ it grows dusky.
Հրանայ it kindles.
Որոտայ it thunders.
Ասի it is reported, they say.
Երեւի it appears, it seems.
Թուի it seems.
Կարծի 'tis believed, it is thought.
Լսի it is noised abroad.
Հատանի or հատանի it happens, it falls out.
Պատահի it happens.
Հանդիպի it happens.
Պիտի one must.
Ցաւի or ցաւի it pains.
Անի է it becomes, it is fit, must.
Արժան է it is convenient, it becomes.
Անհնար է it is impossible.
Բարւոք է it is good, it is well.
Խիստ է it is hard.
Կամ է or կամք են it is wished, it wills.
Հարկ է it must, it is necessary.
Արձ է it may be.
Ցայտ է it is clear.
Շատ է it is enough, it sufficies.
Պարտ է it must.
Վայել է it is fit, it is proper.
Պէտք են it must, it is necessary.
Օրէն է or են 't is lawful, it allows.
Փոյթ է it is cared for.
Օգուտ է it is expedient.
Ի գէպ է it is suitable, or convenient, it becomes, it is fit.

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ — ABBREVIATIONS

a. af.	adjective, adjective feminine	ածական, ած. իգական
ad.	adverb	մակբայ
agr.	agriculture	երկրագործութիւն
alg.	algebra	դրաՀաշիւ
anat.	anatomy	անդամազննութիւն
Ar.	Arabic	արաբերէն
arith.	arithmetic	թուաբանութիւն
art.	article	յօդ
ast.	astronomy	աստղաբաշխութիւն
bot.	botany	ռնկաբանութիւն
Chald.	Chaldaic	քաղդէարէն
chem.	chemistry	տարրաբանութիւն
com.	commerce	վաճառականութիւն
conj.	conjunction	շաղկապ
fig.	figurative	փոխաբերական
Fr.	French	գաղղիարէն
geog.	geography	աշխարհագրութիւն
geol.	geology	երկրաբանութիւն
geom.	geometry	երկրաչափութիւն
gr.	grammar	քերականութիւն
Gr	Greek	յունարէն
H.	Hebrew	եբրայեցերէն
int.	interjection	միջարկութիւն
L.	Latin	լատիներէն
mar.	marine, sea-term	ծովային
math.	mathematics	չափագիտութիւն
mech.	mechanics	մեքենականութիւն
med.	medical term	բժշկութիւն
mus.	music	երաժշտութիւն
pn. or *np.*	proper name	յատուկ անուն
Pers.	Persian	պարսկերէն
phil.	philosophy	իմաստասիրութիւն
phys.	physics	բնագիտութիւն
pl.	plural	յոգնակի
poss.	possessive	սեռական
pr.	preposition	նախադրութիւն
pron.	pronoun	դերանուն
rhet.	rhetoric	ճարտասանութիւն
S.	See	Տես
s. sf.	substantive, substantive feminine	գոյական, գոյ. իգական
Syr.	Syriac	ասորերէն
Turk.	Turkish	տաճկերէն
v.	verb	բայ
va.	— active	— ներգործական
v. aux.	— auxiliary	— օժանդակ
vd.	— defective	— պակասաւոր
v. imp.	— impersonal	— դիմազուրկ
vn.	— neuter	— չէզոք
vna.	— —active	— —ներգործական
vp.	— passive	— կրաւորական
v. pron.	— pronominal	— դերանունական
w.	word	բառ
zool.	zoology	կենդանաբանութիւն
	popular	ռամկական

ՆՈՐ ԲԱՌԳԻՐՔ

ՀԱՅ — ԱՆԳԼԻԱՐԷՆ

Ա

Ա (*ipe*) *այբ, ից s.* the first letter & the first vowel of the alphabet; *ա, ա̃*, one; first; *ա́*, ten thousand.

— It is sometimes changed for *ե, է, ը* & *օ*, as, *աղախիւր–եղախիւր, Եւրոպա–Եւրոպէ, անկողին–ընկողին, աճառ–օճառ*. And sometimes it is used for ornament; as, *ատեամ–ատեմ, դեակ–դեկ*.

Ա՛, Ա՛ա́, *int.* ah! oh! alas! oh heavens! *ա́ ա́, տէր տէր*, alas! o Lord God! *ա́ թշուառական*, o miserable! o villain! o rascal!

Աբ *s.* ab, the twelfth month of the Hebrews. [abbot.

Աբաս, Աբբաս, *ու s. H. w.* father;

Աբարբի, *-ոն s. Gr. w.* euphorbium.

Աբբայ, *ից s. Syr. w.* abba; S. **Աբաս**; – or *-ահայր s.* abbot, superior; *ընդհանրական* –, abbot general; *-յական a.* abbatial; *-յարան s.* abbey; *-յութի s.* abbey, abbacy, abbotship.

Աբբանա *s. H. w.* Bamah, high place.

Աբբասուհի *sf.* abbess, superioress.

Աբեթ, *ի s.* tinder.

Աբելուհի *sf.* Abel's sister.

Աբեղաթաղ *s.* monk's funeral.

Աբեղայ, *ից s.* monk, friar; – *լինել* to turn or become monk; *-ական a.* monachal; *-աճաշ s.* monk's food; *-ութիւն* or

Աբեղութի *s.* monachism, monastic life.

Աբեղեան *s. pl.* monks.

**Աբեղուկ* *s. zool.* lark, tit-lark; *երգէ* –, the – carols.

Աբիոն, *-այի a. H. w.* poor; Ebionitan; *pn.* Ebion.

Ագաթէս *s. Gr. w.* agate.

Ագահ, *աց a.* avaricious, stingy, grasping, sordid; *գժոխային* –, very greedy or insatiable avaricious; *-աբար ad.* avariciously, niggardly; *-ամիտ a.* very covetous, griping, miserly; *-անամ* or *-եմ, եցի vn.* to be avaricious, niggard, to save sordidly; to be sparing of, to hoard avariciously; – *զագահութի*, to be given to covetousness; – *ի ժամանակն*, to be sparing of one's time; *-ութի s.* avarice, niggardness, stinginess.

Ագաղաղ S. **Աքաղաղ**.

Ագան *a.* early-rising, diligent.

Ագանելիք, *լեաց s.* clothes, attire, dress, garb, raiment; – *ոտից*, shoes, slippers; *-նիմ, գայ, գիր, գեալ* or *գուցեալ vn.* to clothe or dress oneself, to wear, to put on: to take lodgings, to pass the night, to sojourn, to dwell; to stay; – *զրահս*, to put on a breastplate or cuirass.

Ագանոթ, *այ s. H. w.* liquid vessel.

Ագապ, *աց s. Gr. w.* agapæ, love-feasts.

Ազատ, ի *a.* bob-tailed; docked, tailless.

Ագարակ, ացի *s.* farm, land, field; country, village; – առևտրի, rural or country places; –աբաշխ *s.* farm-guardian, or inspector; –ային *a.* agrarian; rural, rustic, country; – օրէնք, agrarian law; –անամ *vn.* to be deserted, unpeopled; –իկ *s.* small field.

Ագեամակ *s.* the under part of the tail.

Ագեւոր *a.* tailed; – աստղ, comet.

Ագի, ագւոյ *s.* tail.

Ագոյգք, ուցիկ *s.* lever, bar, crowbar; ring; enchasing, jointing, staple of a lock.

Ագոն, ի *s. G. w.* agon, fight, Olympic game; –ադիր, դրաց *s.* agonothete; –ադաշտ *s.* arena; –ավար, –արար *s.* athlete, wrestler; –խաւոյգ *s.* athletes.

Ագռամնիք *s.* dung-hill.

Ագռգռայք, յից *s. Gr. w.* pipe, tube, conduit, canal, aqueduct.

Ագուռ *s.* palm, hollow of the hand: brick; *a.* hard.

Ագուցանեմ, ցի *va.* to clothe, to dress; to enchase, to set, to fit in: to harbour, to lodge; – կօշիկս, to put on the shoes of; – մատանիս ումեք, to put a ring in a person's finger.

Ագուցիկ *a.* enchased. [& Կռնչեմ.

Ագռաւ, ւոյ *s.* raven, crow; S. Կռչեմ

*Ագռամիք *s.* the groin.

Ագցան S. Ագցան.

Ագամանթուղ *s.* banana-fig, plantain; –թզենի *s.* banana-tree.

Ագամանդ, ի *s.* diamond; S. Ադանիս; –եայ *a.* adamantine; adamantean, hard; magnetic. [of the Hebrews.

Ադար, այ *s.* adar, the sixth month

Ադէն, ի, Ադին, այ *s. H. w.* Eden, paradise. [Lord God.

Ադոնիա, ւոյ *s. H. w.* Adonaï, the

Ազազանամ, ացայ *vn.* to grow dry or lean, to fade, to wither.

Ազազեմ, եցի *va.* to cause to fade, to tarnish, to dry.

Ազազիմ S. Ազազանամ.

Ազազոս *s. bot.* carpesium.

Ազազուն *a.* dry, arid, dead; lean, slender, wasted away.

Ազատ, ացի *a.* free, independent; freed, affranchised, redeemed, quit, ransomed; large, vast; noble; – Մասիս, the great Ararat; – առնել S. Ազատեմ; – կացուցանել, to dispense, to exempt; – or

Ազատաբար *ad.* freely; nobly; –բանեմ, եցի *vn.* to speak freely, frankly; –բերան *a.* plain- or free-spoken, –tongued, frank, bold; *ad.* freely, boldly; –դիր, դրաց *s.* freed-man, libertine; –գունդ *s.* the noble corps, corps of nobles; *a.* formed, composed of nobles; –գրեմ *va.* to set free, to enfranchise; –գրութիւն *s.* libertinism, enfranchisement; –գիմ *ad.* openly, frankly; –զարմ, –զգի, –զնեայ *a.* of noble birth, high-born, illustrious; –զօր *s.* regiment of nobles; –ժողով, –խուռմբ S. Ազատագունդ; –խօս S. Համարձակախօս; –կ *a.* very noble; –կան *a.* liberal; free; noble; –կանութիւն *s.* liberty; liberality; generosity; nobleness; –կին *sf.* gentlewoman, dame, lady; –կից *a. s.* free-companion; –կոյտ *s.* the nobility; –կրօն *s.* free-thinker; –վաց *s.* public free mill; –միտ *a.* noble-minded, free-hearted; generous, liberal; –մտութիւն *s.* free-heartedness; liberalism; –նամ, ացայ *vn.* to free or rid oneself, to shake off, to break away; to be ennobled or exalted; –նի, –տեարք *s. pl.* the nobility, the aristocracy, the court; –սէր, սիրաց *a.* fond of liberty, liberal; –սիրութիւն *s.* love of liberty; liberalism; –տոհմ S. Ազատազարմ; –տոհմութիւն *s.* noble birth, nobility of family; –փար, ացի *a. s.* liberator, saver, deliverer; –ոտիկ *a.* free-footed.

Ազատեմ, եցի *va.* to liberate, to deliver, to save; to enfranchise, to emancipate; to free, to exempt, to disentangle, to disengage; –եցուցանեմ *va.* to free.

Ազատորդի *s.* free-born, son of a noble, nobleman; –որեաբ *s. pl.* the nobility, the peers.

Ազատութիւն *s.* liberty, freedom; exemption; privilege; emancipation, deliverance, enfranchisement; nobleness; generosity; frankness.

Ազատուհի *sf.* gentlewoman. [բոս.

Ազատքեղ *s. bot.* parsley, S. Գեղակաս.

Ազատօրէն S. Ազատաբար.

Ազբախուռմբ *a.* very close, serried.

Ազբի, բին *s.* weft, woof, warp.

Ազբոյ *s.* simple stick.

Ազգ, ացի *s.* nation, people; generation; race; gender; kind, sort, quality; sex, age, epoch; century; manner, way; Գիրք –ացի, Book of Judges; յ–է յ–, from age to age, from gene-

ration to generation; – Հայոց, the Armenian nation; Անգլիացի յ-է, of the English nation, English; Ամերիկա- ցի եմ –ուս, I am American by birth; – կանանց, the female sex, the fair sex, the woman kind; – մարդկան, the human kind, humanity; –ով, with all the nation; մի –, the same, the same manner, equally; –ք –ք բանասիրութեան, the different kinds of literature; –ք և ազինք, all nations, all people.

Ազգաբան s. genealogist.

Ազգաբանական a. genealogical.

Ազգաբանեմ, էցի va. to draw or write a genealogy, to number ancestors.

Ազգաբանութիւն s. genealogy.

Ազգ ազգ, Ազգի ազգի s. many nations, many people; a. various, different, manifold.

Ազգադով a. admirer of his country, who praises his country.

Ազգադաւ, Ազգադրուժ a. who betrays his country.

Ազգազրդրդ a. who shakes, overthrows, upsets the nation.

Ազգաթիւ s. relation; genealogy: lineage.

Ազգաժողով a. united by nationality; s. national assembly.

Ազգախառն a. relation, consanguineous. [consanguinity.

Ազգախառնութիւն s. relationship,

Ազգախռով a. who agitates, disturbs the nation.

Ազգածանօթ a. known by the nation; known to the nation.

Ազգական s. relation, kinsman or kinswoman; մերձաւոր –, next of kin; a. like, analogous.

Ազգականութիւ s. relationship, consanguinity, kin, cognation; race, family; likeness, analogy; զօգք ազգա- կանութիւ, the ties of relationship.

Ազգականուհի sf. kinswoman.

Ազգակեղծ a. who hides or dissimulates his nationality. [his nation.

Ազգակեցոյց a. who rescues, liberates

Ազգակից s. parent, compatriot; a. national, of the same nation; allied to, near, like, similar, analogous.

Ազգակցիմ, եցայ vn. to make alliance by marriage.

Ազգակցութիւ s. consanguinity: affinity, alliance by marriage: analogy, likeness, resemblance.

Ազգահամար s. census; enumeration; – առնել, to make the census of a nation or people.

Ազգահատութիւն s. extinction of a nation, race. [or race.

Ազգահաւ s. chief, father of a nation

Ազգային a. national: related, allied to by marriage; s. parent, relation; – բարք, national character; աւանդու- թիւն –, national tradition; – ժողովն Հայոց, the national assembly or synod of the Armenians.

Ազգայօգ a. which unites the nation; s. national tie.

Ազգանուէր a. devoted to the nation; offered by the nation. [nation.

Ազգասլան a. who is proud of his

Ազգասպէս s. chief, governor of a nation or family.

Ազգասպեսութիւն s. charge or office of a governor of the people.

Ազգասպիղ a. incestuous.

Ազգասպղծութիւն s. incest.

Ազգասէր a. loving his country or nation, patriotic.

Ազգասիրութիւն s. attachment to his country or nation, patriotism.

Ազգավայել a. worthy or becoming to the nation. [mily or race.

Ազգատ առնել va. to extirpate a fa-

Ազգատեաց a. who hates his nation.

Ազգատեցութիւն s. hatred of one's nation. [tion, progeny.

Ազգատոհմ s. family, house, genera-

Ազգովիւք, Ազգովին ad. throughout the nation, nationally.

Ազգութիւն s. nationality.

Ազգ s. sensation, feeling; advice; – առնել, to give notice or information, to notify; to instruct; to advise, to admonish; to announce, to publish; – առնել յաւուրաց դոյն՝ or կանխաւ, to precaution, to premonish, to put on guard; – լինել, to be aware of, to be informed of; to be announced or published.

Ազդական a. advising, monitorial: penetrative, energetic, efficacious.

Ազդարան s. place where a public notice is proclaimed: instrument with which notice is given, horn, trumpet.

Ազդարար a. monitorial, advising; s. monitor, adviser.

Ազդարարութիւն s. advice, admonition, counsel; warning, summons; notice, information.

Ազդելի a. sensible; sensitive.

Ազդեզք *s. pl.* the senses.

Ազդեմ, եցի *va.* to inform, to advertise, to announce; to influence, to inspire, to dictate; to work upon, move or affect; to suggest, to insinuate.

Ազդեցական, Ազդեցիկ *a.* efficacious, energetic.

Ազդեցութիւն, Ազդեցումն *s.* notice, warning, admonition; perception, instinct; inspiration; suggestion, instigation: efficacy, force, power; emphasis, energy.

Ազդեցուցանեմ S. **Ազդեմ.** [viser.

Ազդէ *a.* efficacious, energetic: *s.* adviser.

Ազդոլապէս *ad.* efficaciously, energetically.

Ազդոլական *a.* efficacious, energetic.

Ազդոլութիւն S. **Ազդեցութիւն.**

Ազդոյ, Ազդու *a.* efficacious, strong, energetic, penetrative; pathetic, expressive, emphatic, significative; active, vehement, spirituous, violent.

Ազդումն S. **Ազդեցութիւն.**

Ազդր, դէր *s.* thigh; back.

Ազի, ազեան, զինք, զանց *s.* nation, people, generation; S. **Ազգ.**

Ազնիւ, նուի, ուաց *a.* fine, good, exquisite, excellent, precious, rare, choice, worthy; noble, great; genteel, civil; *ad. int.* well! very well! bravo!

Ազնուաբար *ad.* genteelly, civilly; nobly, generously.

Ազնուաբարոյ, լոյ *a.* genteel, civil, well-mannered; noble, generous.

Ազնուադին *a.* precious, dear, rare.

Ազնուադութ *a.* benign, clement, kind, merciful, humane.

Ազնուազարմ *a.* noble, illustrious, of a noble family.

Ազնուազգի *a.* of noble nation, race.

Ազնուազգութիւն *s.* nobility of nation, race.

Ազնուախոհ *a.* who has noble sentiments.

Ազնուական *a.* civil, genteel, noble, generous: *s.* gentleman.

Ազնուականութիւն *s.* nobility, birth, gentility: civility, genteelness; generosity, nobleness.

Ազնուամիտ *a.* of good sentiments, noble, generous.

Ազնուամտութիւն *s.* nobility of sentiments.

Ազնուանամ, ացայ *vn.* to grow better, to mend: to receive a grant of nobility: to be ennobled, to become noble.

Ազնուապաշտան *a.* pious, religious, devout.

Ազնուապետ, ի *s.* aristocrat.

Ազնուապետական *a.* aristocratic.

Ազնուապետութիւն *s.* aristocracy.

Ազնուասիրտ *a.* who has a noble heart.

Ազնուասրտութիւն *s.* nobility of heart.

Ազնուատոհմ *a.* noble, of a noble family.

Ազնուատոհմութիւն *s.* nobility of family, high birth.

Ազնուացուցանեմ, ուցի *va.* to improve, to civilize; to refine: to confer a title, to grant nobility, to ennoble.

Ազնուութիւն *s.* fineness, goodness, costliness, excellence, rarity; genteelness, civility: dignity, nobility.

Ազոխ, խոյ *s.* sour grapes.

Ազոխաջուր *s.* verjuice.

Ազոտ *s.* dry cow's dung.

Աթոռ, ոյ *s.* chair, seat; stool; throne; bench; **նստուցանել յ-**, to make one sit on a throne or chair; to throne; **նստել յ-**, to sit on a chair or throne; **-ս արկանել**, to give seats or chairs; **էլանել յ-ոյ**, to rise up, to get up.

Աթոռագործ *s.* chair-maker.

Աթոռաժառանգ *s.* possessor, successor to any place or dignity.

Աթոռակ, ոյ *s.* stool; foot-stool.

Աթոռակալ, ոյ *s.* vicar; vice-president: successor.

Աթոռակալութիւն *s.* vicarship, vicarage; possession of a chair, succession to a dignity.

Աթոռակից *s.* colleague or companion in the same dignity, or on the same throne.

Աթոռակցութիւն *s.* company on the same throne.

Աթութք, իւից *s. pl.* elements, letters, characters, alphabet.

Աթոռ S. **Ա աթոռ.**

Աժան *a. ad.* cheap, cheaply; **- գնել**, to buy cheaply.

Աժէք, էից *s. pl.* value, price.

Ալ S. **Ալի.**

Ալաբաստր *s.* alabaster.

Ալաւունք, Ալաւնունք *s. pl.* the pleiades or pleiads; S. **Բազմաստեղք.**

Ալեզարդ *a.* gray-haired, gray-headed.

Ալեաստա S. **Ալհաստատ.**

Ալեթխառն *a.* farinaceous, mixed with flour, mealy.

Ալեվաճառ *s.* meal-man.

Ա.ԽԱՅԹ S. **Ա.ԽԱՏՈՒԹԻՒՆ**.

Ա.ԽԱՏ *s.* gray-haired; old man.

Ա.ԽԱՏԱԼ, *ացայ vn.* to grow gray-haired, to grow old.

Ա.ԽԱՏՈՒԹԻՒՆ *s.* old age, the state of being gray-haired.

Ա.ԽԼԵԼԻԱ *s.* hallelujah.

Ա.ԽԻՒՆ *a.* gray, gray-haired.

Ա.ԽԾՈՒԱԼ, **Ա.ԽԿՈԾ** *a.* subject to tempests, tempest-beaten, floating, agitated, troubled; – *առնեմ* S. **Ա.ԽԿՈԾԵՄ**. – *լինիմ* S. **Ա.ԽԿՈԾԻՄ**.

Ա.ԽԿՈԾԵՄ, *եցի va.* to beat to and fro; to agitate violently, to trouble.

Ա.ԽԿՈԾԻՄ, *ացայ vn.* to float, to chafe, to grow troubled or agitated.

Ա.ԽԿՈԾՈՒԹԻՒՆ, **Ա.ԽԿՈԾՈՒՄՆ** *s.* agitation of the sea, storm, tempest: trouble, agitation.

Ա.ԽԱՆՋ, **Ա.ԽԱՈՒԱՆ** *a.* floating, swelling, rough.

Ա.ԽԼ, *ալեաց*, **Ա.Լ**, *լ s.* axle; millstone; pulley; phantom.

Ա.ԽԱՈՒԱՒ *a.* having large waves, swelling, stormy; subject to tempests.

Ա.ԽՐ, *ալիւր s.* meal, flour; *ցանիլ ընդ լ վերայ*, to powder or whiten with flour.

Ա.ԽՔ, *ալեաց s. pl.* wave, billow, surge, swell of the sea: gray hairs, old age; *ծագկիլ ալեաց, խոնարհիլ յալիս*, to grow gray-haired, to get old; *ալիս յարուցանել*, to agitate the waves; *հերձանել՝ սլաւառուք զալիս*, to cleave the waves.

Ա.ԽՏ, *լոյ s.* a small medlar.

Ա.ԽՏԵՆԻ *s.* small medlar-tree.

Ա.ԽՐՋ, *լ*, *ացս sf.* she-kid.

Ա.ԽՈՐ, *ացի s. a.* hollow, cavity, inside: hollow, interior, deep.

Ա.ԽԱՓԱՆՔ, **Ա.ԽԱՒԼԻՔ** *s. pl.* alphabet.

Ա.ԽՔ, *ալոց*, *ալից s. pl.* S. **Ա.ԽՈՑ**.

Ա.ԽՔԻՄԻԱ *s.* alchemy.

Ա.Խ S. **Ա.ԽԼ**.

Ա.Խ *int.* ah! alas!

Ա.ԽԱԶ *s.* ermine.

Ա.ԽԱԽԱ *s.* acacia.

Ա.ԽԱՄԽԱ *a.* foolish, gross-headed.

Ա.ԽԱՈՐԴՈՂ *a.* highwayman; indocile, ferocious.

Ա.ԽԱՒԱՂԱՂԷՍ *s.* hanging cornice.

Ա.ԽԷԲԱԿ *a.* vain.

– *ՅԱ.ԽԷԲԱԿԱՆ*, *Յ Ա.ԽԷԲԿԱՆ ad.* vainly.

Ա.ԽԺԻՆՔ, **Ա.ԽԺՔ** *s.* dregs.

Ա.ԽՃԱՊԱԿ S. **Յ Ա.ԽՃԱՊԱԿ**.

Ա.ԽՄԱՔ, etc. S. **Տ.ԽՄԱՔ**, etc.

Ա.ԽՈՅԱՆ, *եաց*, *ացս*, **Ա.ԽՈՅԵԱՆ**, *եանի*, *եաց s.* antagonist, adversary, opponent; rival, competitor: champion, hero; triumpher.

Ա.ԽՈՅԱՆԱԲԱՐ *ad.* as an antagonist; valiantly, heroically.

Ա.ԽՈՆԴԱՆՈՑ *a.* hypochondriac.

Ա.ԽՈՆԴԱՆՔ, *դաց*, **Ա.ԽՈՆԴԻՔ**, *դ.ԵՑ s. pl.* hypochondria: entrails, intestines, pluck.

Ա.ԽՈՐ, *ոյ s.* stall, stable.

Ա.ԽՈՒՐԱՊԱՆ, *ապ s.* groom.

Ա.ԽՈՒՐԱՊԵՏ *s.* equerry; groom.

Ա.ԽՈՐՁ *a.* savoury; sweet, agreeable, delicious; – *բանք*, agreeable words; – *վայրք*, enchanting places; – *յօժարութեամբ ad.* with great pleasure, willingly.

Ա.ԽՈՐԺՔ, *ից s. pl.* appetite; desire, wish; savour, taste; satisfaction, pleasure; *ըստ մտացն ախորժից*, *ըստ ախորժից իմն*, capriciously.

Ա.ԽՈՐԺԱԲԱՐ *ad.* with appetite; with pleasure, readily, willingly.

Ա.ԽՈՐԺԱԲԵՐ *a.* appetizing, attractive.

Ա.ԽՈՐԺԱԼԻՑ *a.* full of pleasure, agreeable.

Ա.ԽՈՐԺԱԼՈՒ *a.* who grants, accords, listens willingly; pleasurable to the ear, gratifying.

Ա.ԽՈՐԺԱԿ, *ապ s.* taste; appetite; affection, will, inclination, willingness; passion, sentiment; *ունել–*, to be hungry; to have a taste; *չունել– իմիք*, to have a taste for nothing; *պակասութիւն –ի*, want of appetite; *–աւ ուտել*, to eat with appetite; *շարժել՝ բանալ զ–*, to excite the appetite; *բառնալ զ–*, to take away the appetite; *ընտիր՝ կիրթ, անկիրթ –*, good, bad taste; *ըստ իմոյ –ի*, according to my tast.

Ա.ԽՈՐԺԱԿԱՆ *a.* pleasing, agreeable, sweet, amiable, delightful.

Ա.ԽՈՐԺԱՀԱՄ, **Ա.ԽՈՐԺ ԱՃԱՇԱԿ** *a.* pleasing to the taste, savoury, sweet; good to eat, savoury.

Ա.ԽՈՐԺԱՆՔ *s. pl.* appetite; desire, pleasure; *ախորժանօք*, with appetite; with pleasure.

Ա.ԽՈՐԺԵԼԻ *a.* desirable, pleasing, agreeable.

Ա.ԽՈՐԺԵՄ, *եցի va.* to taste of, to relish, to like; to love, to take pleasure in; to desire, to aim at; *ոչ–*, to take a disgust for or to; *Թէ ախորժէք*, if you please.

Ա.ԽՈՐԺԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, *ուցի va.* to inspire gratification, taste, pleasure.

Ախորժիմ S. Ախորժեմ.

Ախորժութիւն, Ախորժումն *s.* pleasure, taste.

Ախտ, ից *s.* illness, disease, indisposition; affection, passion; vice, bad habit: menses: seed of man; – ցաւոց՝ դառնութեան, calamity, plague, disaster, any thing troublesome; – արտասուաց, tears; – քնոյ, sleep; – մահու՝ մահացու, mortal malady; ղ–ս մահու ջերանել, to be seriously, mortally ill; – մարդահաճութեան, adulation, flattery; տալս ունել –ի, մեծարել ղ–, to give one's self up to vice, pleasure.

Ախտաբան *s.* pathologist.

Ախտաբանական *a.* pathological.

Ախտաբանութիւն *s.* pathology.

Ախտաբար *ad.* viciously, passionately. [illness.

Ախտաբեկ *a.* crushed, oppressed by

Ախտաբեր *a.* morbific, engendering diseases or passions.

Ախտաբոյժ *s.a.* physician: that cures diseases, restorative.

Ախտագնիմ, եցայ *vn.* to be ill, indisposed, sick.

Ախտաժէտ, ժէտայ *a.* sick, ill, of a bad constitution or temperament; unhealthy.

Ախտաժէտութիւն *s.* bad temperature, indisposition, languor, sickness, cacochymy.

Ախտալից *a.* full of diseases, ill: vicious, bad, passionate. [passions.

Ախտակիր *a.* subject to diseases or

Ախտակից *a.* that has the same sickness: compassionate; – լինել ումեք, to have compassion, pity on some one, to compassionate.

Ախտակրեմ, եցի *vn.* to be ill, to suffer.

Ախտակրութիւն *s.* illness, sickness, distemper; suffering. [pity.

Ախտակցաբար *ad.* with compassion,

Ախտակցեմ, եցի, Ախտակցիմ, եցայ *vn.* to have compassion, to compassionate, to pity. [vice, passion.

Ախտակցութիւն *s.* compassion, pity;

Ախտահալած *a.* that drives away or cures diseases.

Ախտամոլ, ից *a.* vicious; lascivious.

Ախտամոլութիւն *s.* concupiscence, luxury.

Ախտանամ, ացայ *vn.* to be sick or ill: to have bad habits, to be vicious.

Ախտասէր *a.* that loves vices, vicious, devoted to passions.

Ախտասիրութիւն *s.* sensuality, love of vice, dishonest desires.

Ախտասպան *a.* that mortifies or controls his passions.

Ախտարակք, կաց *s. pl.* lot, disposition, nature, fate; *a.* natural, physical; յախտարակաց *ad.* physically, naturally.

Ախտարար *a.* morbific.

Ախտարծարծ *a.* that excites illness, bad passions; – կերպարան, voluptuous image.

Ախտարմոլ, Ախտարմախ *s.* astrologer, one who professes judiciary astrology, magician, sorcerer.

Ախտարք, րաց *s. pl.* horoscope, nativity, stars.

Ախտացեալ *a.* ill, unwell.

Ախտացոյց *a.* symptomatic. [one ill.

Ախտացուցանեմ, ուցի *va.* to make

Ախտաւոր *a.* vicious, passionate; ill, infirm; morbid.

Ախտաւորութիւն *s.* illness, malady: bad disposition, vice, passion.

Ած, ածք *s.* shooting, slip, cutting.

Ածական *a.* adjective.

Ածականաբար *ad.* adjectively.

Ածանցական *a.* derivative.

Ածանցեմ, եցի *va.* to derive.

Ածանցիմ, եցայ *vn.* to be derived from, to come from.

Ածանցութիւն, Ածանցումն *s.* derivation, origin, formation.

Ածելեմ, եցի *va.* to raze.

Ածելի *s.* razor.

Ածեմ, ածի *va.* to carry, to fetch, to bring; to strike; – ընդ իւր, to conduct; – 'ի ներքս, 'ի մէջ, to introduce; – 'ի վերայ or – թափել, to infer; – 'ի or վերածել, to reduce; – ընդ քարշ, to drag along; – ղբոցով, to pass through flame, to enflame, to burn; – զմտաւ, to consider, to think, to reflect; – զբուռն, to seize, to lay hold of; – ձու, to lay eggs; առանց ընդ բանս ինչ ածելոյ, without making any objection, readily; – զհերս, to raze; – զխաբէ՝ յինքն, to seduce, to entice.

Ածխագործ *s.* coal-man; charcoal-dealer. [coal.

Ածխակէզ առնեմ *va.* to burn like

Ածխահանք *s.* coal-pit, coal-mine.

Ածխանամ, ացայ *vn.* to become coal.

Ածխանոց *s.* coal-house.

Ածխավաճառ S. Ածխագործ.

Ածու, ոյ *s.* nation, people: bed of a garden; parterre.

Ածուխ, ածխոյ s. coal; charcoal.

Ակահ a. having a knowledge of, well versed.

Ակաղձեալ, Ակաղձուն a. filled, full; — պտղով ծառք, trees loaded with fruit.

Ակամայ ad. involuntarily; by force, with regret, reluctantly; եթէ կամաւ, եթէ —, willing or unwilling.

Ակամայ, ից, այց a. involuntary; forced, constrained.

Ակամայութիւն s. the state of being involuntary; repugnance, reluctance, constraint, necessity. [mine.

Ական s. mine, moat; — հատանել, to

Ականակապ a. ornamented or inlaid with precious stones, worked in jewels.

Ականակիտ a. limpid, clear.

Ականակուռ S. Ականակապ.

Ականահատ, ալ s. miner; thief, a body snatcher.

Ականամոմ s. propolis.

Ականայեռ S. Ականակապ.

Ականատ s. trap; — մկանց, rat-trap, mouse-trap.

Ականատես, ից, ալ a. ocular, witnessed by the eye; visible, apparent; — վկայ, eye-witness; — ճշմարտութիւն, an evident truth; ad. visibly, seeing with one's own eyes; — լինել, to see with one's own eyes.

Ականատեսութիւն s. act of seeing with one's own eyes.

Ականաւոր a. that has eyes: signal, illustrious, famous.

Ականեմ, եցի va. to look at, to see, to cast eyes upon.

Ականի a. that has eyes, that sees.

Ականոցք, ղեաց s. pl. the eyes, the looks.

Ականջ, ի, ջաց s. ear; — ծովու, cove, creek; — ձկան, mussel; ձգել զ— ուրուք, to pinch the ear of some one; to rub his ears; խցել զ—ս, to stop one's ears; ուղղել զ—ս, to prick up one's ears; ասել՝ խօսել յ—ս, to speak in one's ear; ցաւ —աց, ear-ache; քչփորիկ —աց, ear-picker; գէջ —աց, ear-wax.

Ականջալուր a. auricular: that has heard; that is heard; — վկայ, auricular witness; —, յ—ս, ad. auricularly; յ—ս լսել, to hear with one's own ears; յ— գալ, to be heard.

Ականջամաշ s. pavilion (of the ear).

Ականջամուտ s. ear-wig.

Ականջատ a. whose ears are cut.

Ականջացաւ s. ear-ache; a. who suffers malady of the ear.

Ականջեմ, եցի vn. to listen, to hear, to be attentive.

Ականջթոռ s. lobe of the ear.

Ականջքչիկ s. ear-pick.

Ակառանք s. garrison; the inhabitants of the citadel.

Ակառն s. citadel, castle, fortress.

Ակաստան s. surety, shelter; մտալ՝ կալ յ—ի, to fortify one's self, to sustain one's self in a position.

Ակատ, ալ s. agate: boat, skiff.

Ակիշ, ակշի s. hook, hasp; a sort of iron shovel.

Ակճիռ s. sole of the foot; յ—ս կալ, յաթիւս և յ—ս կալ, to listen, to look at with admiration, attention, to be all eyes, all ears, in suspens, enchanted.

Ակմբահոյլ a. assembled in a circle.

Ակմբեմ, եցայ vn. to assemble, to form a circle.

Ակն, ական s. eye: sight, look; bud, germ; hope, expectation; opinion, suspicion; յականէ յանուանէ, by name, specially, expressly; յական թօթափել, in the twinkling of an eye, instantaneously; — առնուլ, to shew a respect of persons, to be partial; — արկանել, to cast eyes upon; յ— արկանել, to shew; to review, to read; ընդ ակամբ ակնարկել, to scowl; — ունել, to hope, to expect; — յայտնի, — յանդիման, in presence of, visibly, openly; — յանդիման առնել, to represent, to lay before; առ ական գտանել, to see by accident; առ ականէ, ostentatiously; յ— առնուլ, to have an eye to, to watch, to take care of; — ի խոնարհ, quite confused; հարիւրաւորբք —, Argus-eyed, piercing eye; — կառուցեալ հայել, to look fixedly.

Ակն, ական, ականք s. precious stone, jewel, gem; pearl; cameo; — բազմագունի, — վանի, S. Բազմագունի and Վանի.

Ակն, ական, ակունք s. source, origin; water-spout, spring; hole, stitch; ring, link; — լուսոյ՝ արևու՝ տուընջեան, day-star, the sun; — գերեզմանի, grave, tomb; — տապարի, the orifice of the hatchet, axe; ակունք լուսարձակք, [glass.

Ակնաբոյժ s. oculist.

Ակնագործ s. jeweller, lapidary, worker of precious stones.

Ակնագործութի *s.* jeweller's trade, jewelry or jewellery.

Ակնախտիղ, Ակնախախտ *a.* dazzling.

Ակնածեմ, *եցի,* **Ակն ածեմ,** *ածի vn.* to respect, to reverence, to esteem highly; to fear; to take care of, to super-intend.

Ակնածեցուցանեմ, *ուցի va.* to inspire respect.

Ակնածու, *աց a.* respectful; careful.

Ակնածութիւն *s.* respect, consideration; fear, constraint, circumspection: care, superintendence.

Ակնակապիճք, *պճից s. pl.* socket of the eye: bezil of a ring in which a precious stone is set.

Ակնակառոյց S. **Ակնկառոյց.**

Ակնահաճոյ, Ակնապարար *a.* attractive; charming; delightful.

Ակնահարեմ, Ակնահարիմ S. **Ակնհարեմ, Ակնհարիմ.**

Ակնառեմ S. **Աչառեմ.**

Ակնառու, *աց a.* that pays respect to persons, partial.

Ակնառութիւն *s.* respect of persons, partiality.

Ակնավճիտ S. **Ականակիտ.**

Ակնատ S. **Ականատ.**

Ակնարկեմ, *եցի vn.* to make signs with the eyes: to indicate, to shew, to mark, to denote, to signify: to regard, to see, to revise: to concern, to belong to: to permit; – *ընդ ակամբք,* to scowl.

Ակնարկի առնեմ *va.* to make signs with the eyes, to indicate; to laugh at, to make fun of, to mock at.

Ակնարկութիւն *s.* sign, mark: meaning, signification: permission given with a sign.

Ակներև *a.* evident, clear, visible, palpable; *ad.* evidently, visibly, in presence of.

Ակնթարթ, *ի s.* wink; twinkling.

Ակնկալեմ, *եցի va.* expect, to hope.

Ակնկալիք S. **Ակնկալութիւն.**

Ակնկալու *a.* hoper, expecter.

Ակնկալութիւն *s.* expectation, hope.

Ակնկառոյց *a.* that looks attentively; – *լինել,* to regard with attention or pleasure.

Ակնկոր *a.* ashamed, confounded; sad.

Ակնկորիմ, *եցայ vn.* to be confounded or ashamed.

Ակնկորութի *s.* consternation, shame.

Ակնհար *a.* fascinated, enchanted; – or *առ* –, *s.* scare-crow, bug-bear.

Ակնհարեմ, *եցի va.* to fascinate.

Ակնհարիմ, *եցայ vn.* to be fascinated.

Ակն յայանի, Ակն յանդիման S. **Ակն.**

Ակնոց, *աց s.* spectacles; spy-glass; – *ագործ,* spectacles-maker.

Ակն ունիմ, *ակն կալայ vn.* S. **Ակն.**

Ականջցաւութիւն *s.* ear-ache.

Ակն վանի S. **Վանի.**

Ակութ *s.* hearth, fire side.

Ակումբ, *ակմբից s.* circle, assembly, company: banquet, feast: mattress, canopy-bed, sofa; – *բոլորել՝ առնուլ,* to assemble, to sit in a circle: to feast together.

Ակքան *s.* thistle.

Ակօս, *ից, աց s.* furrow; – *ձգել,* to make a –, to plough.

Ակօսաբեկ *a.* furrowed.

Ակօսաձիգ *a.* that ploughs.

Ակօսեմ, *եցի va.* to plough.

Ա՜հ *int.* oh! ha!

Ահ, *ից s.* fear, dread, fright, terror; – *արկանել,* to frighten, to terrify, to intimidate; *յահի լինել՝ զահի հարկանիլ,* to fear, to be seized with alarm; *առ ահի ad.* for fear, lest; – *ընդ* –, with fear, with a timid air.

Ահա՛ *ad.* behold!

Ահա աւադիկ, Ահա աւանիկ, Ահա աւասիկ *ad.* behold here, there, yonder.

Ահաբեկ *a.* terrified, dismayed, thunder-struck; – *առնել,* to terrify, to frighten, to dismay; – *լինել,* to be frightened or dismayed.

Ահաբեկեմ S. **Ահաբեկ առնեմ.**

Ահաբեկիմ S. **Ահաբեկ լինիմ.**

Ահաբեկութի *s.* dismay, fear, fright, terror.

Ահագին, *գնից a.* terrible, alarming, frightful; horrible, hideous, monstrous.

Ահագինս, Ահագին իմն, Ահագնագոյնս *ad.* terribly, frightfully, horribly, atrociously; hideously.

Ահագնալուր *a.* frightful, terrible to hear.

Ահագնատեսիլ *a.* frightful, shocking to the sight; horrible, hideous.

Ահագնութիւն *s.* enormity, atrocity; dreadfulness, hideousness, terribleness, fearfulness.

Ահապարանոց S. **Ահխապարանոց.**

Ահարկեմ, *եցի ; կեալ va.* to terrify, to affright.

Ահարկու, *աց a.* frightful, horrible, awful, terrible.

Ահարկութիւն *s.* terror, dismay, affright, intimidation.

Ահացուցանեմ, *ուցի va.* to terrify, to intimidate.

Ահաւադիկ, Ահաւանիկ, Ահաւասիկ *ad.* behold here, there or yonder.

Ահաւոր, աց *a.* frightful, alarming, terrible.

Ահաւորագոչ S. **Ահեղագոչ.**

Ահաւորալուր S. **Ահագնալուր.**

Ահաւորանամ, ացայ *vn.* to be terrible or frightful. [dreadfully.

Ահաւորապէս *ad.* horribly, fearfully,

Ահաւորատես *a.* formidable aspect.

Ահաւորափայլ *a.* that shines in a frightful manner.

Ահաւորութիւն *s.* enormity; terribleness, frightfulness; majesty, grandeur.

Ահափետ, փետք *a. s.* S. **Ահաբեկ, Ահաբեկութիւն**; — *առնել* S. **Ահաբեկել.**

Ահեակ, եկի, եկաց *a.* left, on the left side: *s.* the left hand, the left; *յաջմէ և յահեկէ*, right and left, on both [sides.

Ահեկագործ *a.* lefthanded.

Ահեկակողմն *s.* left, left side.

Ահեկան *a.* that is to the left: *s.* the ninth ancient month of the Armenians: S. **Ամիս.**

Ահեկեայ, եայք, եաց, Ահեկին, նիք *a. s.* that who is to the left.

Ահեղ, ից *a.* formidable, terrible.

Ահեղաբար *ad.* in a formidable manner, terribly.

Ահեղագոչ *a.* roaring terribly, making an awful noise, loud.

Ահեղակերպ, Ահեղահրաշ *a.* wonderful, prodigious, formidable, awful.

Ահեմ, եցի *va.* to terrify, to intimidate. [ble.

Ահընկէց *a.* frightful, horrible, terri-

Ահպարանոց *a.* that carries its neck proudly, spirited (applied to horses).

Ահուր S. **Յահուր.**

Աղ, ից, ոց *s.* salt; — *ուխտի, ուխտադրի*, — *կնքեալ*, sign of true friendship; — *և հաց*, commensality, love; — *առնուլ*, — *և հաց ուտել*, to eat in company, to be social, to be convivial.

Աղաբողն, ի *s.* great coat, surtout, cloak, mantle, gown. [sake.

Աղագ, ի *s.* reason, cause, account,

Աղագաւ *ad.* by reason of; in reason; *էր* —, why? for what reason?

Աղախարշանք *s.* vexation, grief.

Աղախին, խնոյ, նայք, նայց, նաց, նանց, նեայք, նեայց *sf.* maid-servant, housekeeper: female slave; nursery-maid, child's maid. [or maid-servant.

Աղախնածին *a.* born of a female slave

Աղախնորդի *s.* son of a female slave or maid-servant.

Աղախնութիւն *s.* the condition of a female slave or maid-servant, domesticity, menial condition.

Աղածրի *a.* tender, delicate, young.

Աղածք *s. pl.* salt food: the action of salting.

Աղակատանք *s.* debauch, debauchery; excess; *յաղակատանս հասանել*, to fall into debauchery.

Աղաղ *s.* the action of tanning; *յ-ղնել*, to tan.

Աղաղակ, ի *s.* cry, scream, clamour, uproar, alarm, racket, noise, shout: scolding: voice; exclamation; — *հար-կանել*, to cry, to make a noise, to alarm.

Աղաղակեմ, եցի *vn.* to cry, to make a loud noise, to halloo, to shout; to scold: to make an exclamation.

Աղաղոց *s.* tan-house, tan-pit.

Աղամ, ացի *va.* to grind; to pound, to reduce to powder.

Աղաման *s.* salt-cellar.

Աղամասուկ առնել *va.* to destroy, to throw down, to overthrow, to ruin.

Աղամար S. **Տիմար.**

Աղամարութիւն S. **Տիմարութիւն.**

Աղամող *a.* stray, misled; dissipated, absent.

Աղամողեմ, եցի, Աղամողիմ, եցայ *vn.* to stray, to dissipate.

Աղամողումն *s.* wandering, wildness; dissipation.

Աղանդանոյն *s.* laudanum.

Աղանդ, ոց, աց *s.* sect, false doctrine; school, doctrine: magic, charm, enchantment, sorcery.

Աղանդագործ, Աղանդահնար *a.* inventor of a sect. [դաւոր.

Աղանդամիտ, Աղանդապաշտ S. **Աղան-**

Աղանդագլուխ, Աղանդապետ *s.* chief of a sect, heresiarch.

Աղանդաւոր *s.* sectary: magician, enchanter, sorcerer.

Աղանդեմ, եցի *va.* to seduce, to deceive, to lead into error, to teach a false doctrine.

Աղանդեր *s.* dessert.

Աղանդիք, Աղանդք, Աղանդութիւն *s.* formule of a sect: amulet, phylactery; heresy.

Աղանձեմ, եցի *va.* to brown, to roast, to broil, to toast.

Աղանձումն *s.* roasting.

Աղաչանք *s. pl.* supplication, prayer,

orison, entreaty, humble request; – or *նամակ աղաչանաց*, petition.

Աղաչաւոր, *Աղաչելի* *a.* suppliant, petitionary.

Աղաչելութիւն S. *Աղաչանք*.

Աղաչեմ, եցի *vna.* to supplicate, to pray, to conjure.

Աղաչողութիւն S. *Աղաչանք*.

Աղապատանք *s. pl.* sympathy, affection, tenderness.

Աղաջուր *s.* brine: *a.* flagitious, wicked.

Աղարծի S. *Աղածրի*.

Աղարձան or *Աղ արձան* *s.* pillar of salt, statue of salt.

Աղարտ վարեմ *va.* to spoil, to desolate, to ruin, to destroy.

Աղարտանք *s.* destruction, devastation, ruin: disparagement, defamation.

Աղարտեմ, եցի *va.* to besprinkle with salt: to spoil, to desolate: to cast a stain upon, to wound the reputation of, to slander, to calumniate.

Աղարտութիւն S. *Աղարտանք*.

Աղացիկ *a.* ground, bruised, broken.

Աղաւաղ *a.* spoiled, vitiated, corrupted, adulterated, tainted, impaired; disordered, discomposed.

Աղաւաղեմ, եցի *va.* to spoil, to corrupt, to adulterate, to taint, to impair, to disorder, to discompose, to vitiate.

Աղաւաղիչ *a.* destructive.

Աղաւաղութիւն *s.* deterioration, destruction.

Աղաւնակերպ *a.* like a dove, in the form of a dove.

Աղաւնաձագ S. *Աղաւնեակ*.

Աղաւնավաճառ, *Աղաւնեվաճառ* *s.* dealer in doves or pigeons.

Աղաւնարօտ S. *Աղաւնիճ*.

Աղաւնեակ, նեկի, կաց *s.* a young pigeon; pigeon.

Աղաւնետուն S. *Աղաւնոց*.

Աղաւնի, նւոյ, նոյ, նեաց *s.* dove, pigeon; *վայրի* –, stock-dove, wood-pigeon, wild pigeon.

Աղաւնիճ *s.* vervain.

Աղաւնոց *s.* dove-house, pigeon-house, dove-cot.

Աղբ, ոյ, ից *s.* excrement, dung, fæces; muck, manure; – *արկանել*, to manure, to muck.

Աղբակոյտ *s.* muck-heap, dung-hill.

Աղբանոց *s.* privy: sink.

Աղբեղէն *a.* excremental, excrementious.

Աղբեմ, եցի *vn.* to go to stool, to dung: *va.* to dung, to manure.

Աղբերաբար *ad.* like a fountain, fluently; abundantly, copiously.

Աղբերակն, ական, կունք *s.* spring of water, source, fountain.

Աղբերահոս *a.* flowing like a fountain, fluent, streaming; copious, abundant.

Աղբերանամ, ացայ *vn.* to flow as a fountain, to stream; to abound.

Աղբերացուցանեմ, ուցի *va.* to make to flow as a fountain, to make to flow or gush out; to pour forth abundantly.

Աղբեւք, եւաց *s.pl.* excrement, dung; muck, manure; filth; place for the reception of all filth.

Աղբիսք, *Աղբիւսք* *s. pl.* sweepings, filth. S. *Աղբեւք*.

Աղբիւր or *Աղբեւր, բերց, բերաց* *s.* fountain, source, spring, brook; origin.

Աղբիւրաբար S. *Աղբերաբար*.

Աղբիւրանամ S. *Աղբերանամ*, etc.

Աղբոտ *a.* slovenly, dirty, filthy, nasty.

Աղբորակ *s.* saltpetre, nitre.

Աղբոց S. *Աղբանոց*.

Աղեբեկ S. *Աղէբեկ*.

Աղեկապ S. *Աղէկապ*.

Աղեկատ S. *Աղէկատ*.

Աղեկարծ S. *Յեղակարծ*.

Աղեկէզ S. *Աղէկէզ*.

Աղեհամ *a.* salted, brackish, pungent, sharp.

Աղեղն, եղան, ղունք, ղանց *s.* bow: arc of a circle, arch; – *երկնից*, rainbow; *այր աղեղան*, archer.

Աղեղնաքուն, *Աղեղնակապարճ* *s.* quiver.

Աղեղնաձեւ *a.* arched, bent in form of a bow.

Աղեղնաւոր *s.* archer: Sagittarius.

Աղեղնաւորութիւն *s.* archery.

Աղեմ S. *Յաղեմ*.

Աղետաբեր, *Աղետալի*, *Աղետական*, *Աղետակոծ*, *Աղետաւոր* S. *Աղէտաբեր*, etc.

Աղերս, ից *s.* supplication, petition, deprecation, entreaty; – *արկանել*, *յ-մատչիլ*, – *մատուցանել*, to supplicate, to implore, to pray, to request.

Աղերսաբան *s.* suppliant; flattering, adulator.

Աղերսաբանեմ, եցի *va.* to supplicate, to pray.

Աղերսաբանութիւն *s.* supplication, entreaty, instance.

Աղերսագիր *s.* written entreaty, petition, memorial.

Աղերսալի, *Աղերսալից* *a.* full of supplication, suppliant.

Աղերսանք *s. pl.* supplication, petition; *գիր աղերսանաց* S. *Աղերսագիր*.

Աղերսարկու, ացի *a.* suppliant.

Աղերսարկութիւն S. **Աղերսանք**.

Աղերսեմ, եցի *va.* to supplicate, to implore, to entreat, to petition.

Աղէ *int.* now! now then! come on!

Աղէգեակ *a.* gray-haired; S. **Աղէթափ**.

***Աղէթափ** *a.* bursten, hernious, ruptured.

a**Աղէթափութիւն** *s.* hernia.

Աղէխարշ, **Աղէխորով** *a.* pitiable, worthy of compassion: afflicted with grief; heart-breaking.

Աղէկապ, *ի s.* truss, bandage.

Աղէկաս, *ի s.* distaff.

Աղէկեր *a.* eating bowels, that eats its young: cruel, barbarous, inhuman, devoid of pity.

Աղէկէղ *a.* pitiable: afflicted with grief.

Աղէկիլիմ, էցայ *vn.* to yearn with compassion, to be compassionate.

Աղէկոծոր *a.* pitiable, that excites compassion.

Աղէչարմար *a.* well-chorded, well-tuned: adapted, suitable.

Աղէտ, էտից *s.* misfortune, misery, evil, calamity, disaster; *ով աղէտիցս*, alas! oh how unfortunate I am!

Աղէտաբեր, **Աղէտալի**, **Աղէտական**, **Աղէտակոծ**, **Աղէտաւոր** *a.* fatal, calamitous, bringing evil, disastrous, grievous, mournful; full of misery, piteous, exciting pity.

Աղէթաղք S. **Աղիտաղք**.

Աղի, աղւոյ *a.* salt, saline, brackish; S. **Աղիք**.

Աղիճ, աղճի *sf.* prostitute, whore.

Աղիսողորմ *a.* miserable, pitiable, unfortunate, calamitous, grievous.

Աղիւս, ոց *s.* brick; tile.

Աղիւսագործ *s.* brick-maker.

Աղիւսագործութիւն *s.* the employment, the art of making bricks.

Աղիւսակ, ացի *s.* little brick: tablet: draught-board: arithmetical table, logarithm. [*սագործութիւն*.

Աղիւսարկ, **Աղիւսարկութիւն** S. **Աղիւս**

Աղիւսարկու *s.* brick-maker.

Աղիւսեայ *a.* made of brick, brick.

Աղիւսեմ, եցի *va.* to floor with tiles; to imitate brick.

Աղիք, աղեաց *s. pl.* bowels, guts; tripe, garbage; intestines, entrails: strings, chords; *խռովին-իմ*, I have pity, compassion; *որդի աղեաց*, well loved son.

Ալի, *ից s.* buckle, ring: button: lock: baggage, equipage: goods and chattels.

Ալեաղկեմ, եցի *va.* to join together, to chain, to fasten, to buckle: to button: to lock.

Ալեաւոյք, *ի*, **Ալեաւոյքեայ** *s.* moveables, goods, effects, commodities.

Ալեաւորոյղ *a.* rude, barbarous, coarse, uncivilized, gross: that has a disagreeable sound.

Ալեմ, եցի *va.* to lock, to fasten, to enclose, to shut up; to stop or close up: to button.

Ալծապիղծ *a.* unchaste, lascivious.

Ալծապղծութիւն *s.* unchastity, lewdness.

Ալծեալ *a.* salted.

Ալկալկ, ացի *a.* destitute, indigent, poor, necessitous.

Ալկալկութիւն *s.* indigence, destitution, poverty, beggarliness.

Ալկէր *s.* sardel, sardine.

Ալկիոն, ացի *s.* kingfisher: halcyon.

Ալճաւաբան *s.* idle talker, chatterer, prattler, babbler.

Ալճաւաբանեմ, եցի *va.* to talk extravagantly, to chatter, to prattle, to be tedious in conversation.

Ալճաւաբանութիւն *s.* talkativeness, loquacity, garrulity.

Ալճաւախօս S. **Ալճաւաբան**.

Ալճաւանք *s. pl.* idle words, frivolous discourse, chitchat, nonsense: S. **Ալճաւաբանութիւն**.

Ալճաւիմ, եցայ *vn.* to grow childish, to dote, to rave, to talk nonsense; to stagger, to reel, to waver; *ալճաւեալ ծեր*, garrulous and decrepit old man.

Ալճաւիչ *a.s.* loquacious, chattering, prating: putting into disorder, that spoils, ruinous, that causes the loss of reputation. [of confusion.

Ալմալից *a.* tumultuous, noisy, full

Ալմկայայզ, **Ալմկասէր** *a.* mutinous, seditious, turbulent, inclined to excite sedition.

Ալմկեմ, եցի *va.* to trouble, to disquiet; to alarm; to put into disorder, to jumble, to mix, to confound.

Ալմկութիւն S. **Ալմուկ**.

Ալմուկ, ուկի, ուկաց *s.* alarm, noise, uproar, tumult, bustle; squabble, fray, scuffle, broil, quarrel, contest; disorder, confusion; clamour, riot, rising, sedition, revolt, revolution; plot, intrigue; – *յարուցանել՝ առնել յարու-*

ցանել -ս շփոթից, -ս յուզել, to trouble, to disturb, to alarm, to embroil, to excite to mutiny or sedition; ղալմկաւ լինել, to be troubled, in confusion, agitated, embroiled.

Աղու *a.* soft, sweet, agreeable, affable; delicious, tender, delicate: knavish, dodge.

Աղուամազ *s.* soft hair, down; hair.

Աղուաշ, Աղուաշիկ *a.s.* half-witted, apish, trifling, silly, that plays the fool: ninny, simpleton.

Աղուաշութիւն *s.* silliness, buffoonery, foolery, low jesting.

Աղուեսաբարոյ *a.* cunning, artful, [crafty.

Աղուեսացաւ *s.* alopecy, fox-evil.

Աղուեսենի, *s.* skin of a fox, fox-case.

Աղուէս, ուեսուց *s.* fox; կորիւն աղուեսու, fox's cub.

Աղութիւն *s.* saltness.

Աղուհացք, ցից *s. pl.* lent.

Աղուճակ, ի *s.* rock-salt.

Աղուձք, ուձց *s. pl.* bitterness, grief, trouble: crime.

Աղուութիւն *s.* sweetness, insinuation: knavery, craft.

Աղուրայ, Աղուրի, րեաց *s.* slip, cutting (to plant), layer.

Աղպար *s.* collyrium, eye-salve.

Աղջամղջին *a.* dark, obscure, gloomy, black. [rity.

Աղջամուղջ, մղջի *s.* darkness, obscu-

Աղջիկ, ջկունք, կանց *sf.* maid, girl, virgin: chamber-maid, female servant; nursery-maid, child's maid.

Աղջկորդի *s.* bastard.

Աղջութիւն S. Աղջամուղջ.

Աղջուր *s.* brine; the action of salting in brine.

Աղտ, ոյ, ից *s.* grease, scurf, stain, grease-spot, dirt, impurity: sweat: saltness: after-birth; ծով աղտից, salt-marsh.

Աղտաղա, Աղտաղտին, Աղտաղտուկ *a.* salt, saline, brackish.

Աղտաղտուկք *s. pl.* salt-mine.

Աղտեղանամ, ացայ *vn.* to be stained or soiled, to grow greasy or dirty.

Աղտեղասէր *a.* that likes filth or dirt.

Աղտեղացուցանեմ, ուցի, Աղտեղեմ, եցի *va.* to soil, to dirty, to stain, to besmear with filth or grease, to befoul, to bedaub, to sully, to tarnish, to grease.

Աղտեղի *a.* soiled, dirtied, spotted, befouled, stained: impure, filthy, obscene; greasy, muddy, mucky, nasty, dirty.

Աղտեղութիւն *s.* greasiness, dirtiness, foulness, stain, impurity: turpitude, excess: sweepings: excrement; տուն աղտեղութեան, privy, necessary; անօթ աղտեղութեան, chamber-pot or -utensil. [water.

Աղտիւր *s.* marsh, swamp of stagnant

Աղտոր *s.* sumach-tree: sumach.

Աղցան, ի *s.* salad.

Աղցաւոր *a.* miserable, wretched, sorrowful; raging, violent. [sery.

Աղցաւորութիւն *s.* wretchedness, mi-

Աղցք, ցից *s.pl.* evil, misery, grief, pain.

Աղքատ, աց *s.a.* beggar, mendicant, pauper; poor, indigent, needy, necessitous, miserable, beggarly.

Աղքատաբար *ad.* poorly, beggarly, like a beggar.

Աղքատակերութիւն *s.* act of spoiling the poor, extortion of the poor.

Աղքատամիտ *a.* of poor abilities, weak, foolish, imbecile.

Աղքատանամ, ացայ *vn.* to grow, to get poor, to render one's self poor, to become impoverished.

Աղքատանոց *s.* poor-house, alms-house, hospital for the poor.

Աղքատանք *s.pl.* poverty.

Աղքատասէր *a.* that loves the poor, charitable.

Աղքատասիրութիւն *s.* love of the poor, charity. [uncharitable.

Աղքատատեաց *a.* that hates the poor,

Աղքատատեցութիւն *s.* hatred aversion to the poor. [poverish.

Աղքատացուցանեմ, ցուցի *va.* to im-

Աղքատիկ *a.s.* rather poor, poor.

Աղքատիմաստ, Աղքատիմաց *a.* poor in understanding, shallow, empty, witless. [contemptible.

Աղքատին *a.* poor, sorry, pitiful, vile,

Աղքատութիւն *s.* poverty, indigence, beggary, want, necessity, penury: meanness.

Աղքատսիրութիւն S. Աղքատասիրութիւն.

Աղքատօրէն S. Աղքատաբար.

Աղքար *s.* mineral salt.

Աղօթագիրք *s.pl.* prayer-book.

Աղօթական *a.* of or belonging to prayers: *s.* that prays to God.

Աղօթակեր, Աղօթակիր, Աղօթկեար, Աղօթկեր *s.* that prays to God; *a.* suppliant.

Աղօթասիրաց *a.* that prays to God, that addresses his prayers to God: s. prayer-book.

Աղօթատեղի *s.* chapel, house of prayer.

Աղօթատուէր *a.* that offers up his prayers to God; suppliant.

Աղօթասէր *a.* that loves prayers.

Աղօթատուն *s.* chapel, place of prayer.

Աղօթափառ *s.* small chapel, chapel.

Աղօթարար *a. s.* that prays to God; that addresses God in prayer.

Աղօթեմ, եցի *vn.* to pray, to address one's self to God in prayer: to supplicate; to intercede.

Աղօթիկեար, etc. S. **Աղօթասէր**, etc.

Աղօթք, թից *s. pl.* prayer, orison, supplication; *աղօթս առնել, կատարել յաղօթս, յաղօթս կալ* S. **Աղօթեմ**.

Աղօտ, իւղ *a.* obscure, dull, dim, cloudy, dark, hidden, without lustre; tawny; wan: feeble, indistinct, small; – *լոյս*, darkness visible, glimmer, faint light; *ընդ – տեսանել, ակնարկել*, to catch a glimpse of, to see indistinctly, to blink.

Աղօտաբար *ad.* obscurely, darkly, indistinctly, dimly.

Աղօտագոյն *a.* more obscure or dim; very small or feeble.

Աղօտաձայն *a.* having a feeble voice.

Աղօտաճառագանդ *a.* having a very feeble light.

Աղօտանամ, ացայ *vn.* to grow dim, to become obscure, to grow dark; to grow tarnished, to lose its lustre or polish: to grow feeble, to be diminished.

Աղօտացուցանեմ, ուցի *va.* to obscure, to cloud, to diminish the splendour of any thing or person, to eclipse, to extinguish; to tarnish, to sully, to take away the polish from any thing: to slander: to enfeeble, to debilitate, to diminish.

Աղօտութիւն *s.* obscureness, darkness.

Աղօրիկսան *s.* miller.

Աղօրիք, ըաղ, ից *s.* mill: the teeth called grinders; – *ձեռաց*, hand-mill.

Աղ *s.* growth: S. **Աճումն**.

Աղաղ *s. bot.* senna.

Աղախան S. **Աղջկան**.

Աղասպարեմ, եցի *vna.* to make haste, to use diligence; to forward, to hasten, to press or push forward; to prevent, to anticipate, to get the start.

Աղառ, ից *s.* cartilage, gristle: soap: S. **Օճառ**.

Աղառուպատ, Աղառապինդ *a.* cartilaginous. [getation.

Աղբիւրթիւն S. **Աճումն**.

Աղեմ, եցի *vn.* to grow, to increase, to be augmented, to grow tall or stout: to make progress: to vegetate, to sprout, to come up; to be multiplied; to be heightened, to grow upon or out of: to grow dear.

Աղելական, Աղեցական *a.* vegetable, vegetative.

Աղեցողութիւն, Աղեցութիւն *s.* vegetation.

Աղեցուն *a.* grown, augmented.

Աղեցուցանեմ, ուցի *va.* to increase, to make to grow, to augment, to enlarge, to heighten, to make stout, to multiply; to exaggerate; to make dear, to raise the price of.

Աղեցուցիչ *a. s.* that makes to grow or increases, augmentative: increaser.

Աղիմ, եցայ S. **Աճեմ**.

Աղիւն, ի, ոյ *s.* ashes; *յ– դարձուցանել, դառնալ*, to reduce to ashes.

Աղիւնախառն *a.* mixed with ashes, dirtied. [to ashes.

Աղիւնացուցանեմ, ցուցի *va.* to reduce

Աղոլական S. **Աղելական**.

Աղոլականամ, Աղոլութիւն S. **Աճումն**.

Աղումն *s.* growth, augmentation, increase, enlargement, progress, extension, amplification, multiplication; exaggeration; augment: vegetation.

Աղուն S. **Աճեցուն**. [branches.

Աղունաձիւղ *a.* bushy, thick, full of

Աղպարտ, ից *s.* juggler; conjurer.

Աղպարտութիւն *s.* juggle, juggling.

Աղուզ *s.* public sale, auction: *արկանել, հանել յ–*, to sell by auction.

Ամ, ից *s.* year; *ամի ամի, յամէ ամ, –ըստ ամէ*, yearly, annually, a year, every year; *յամէ եւս*, the following year, the year after; *յառաջիկայ –ի*, next year; *յանցեալում –ի*, last year; *ընդ –, յայսմ –ի*, this year; *ի–ն ողջոյն*, all the year; *'ի վերջ կոյս –ին*, towards the end of the year.

Ամազն *s.* amazon.

Ամալթեայ–իւղ *s.* horn of plenty.

Ամամ, ացի *va.* to pour out, to empty, to discharge; to cast forth or emit.

Ամայաբնակ *a.* deserted, uninhabited; solitary.

Ամայանամ, ացայ *vn.* to become desert, to be uninhabited or uninhabitable.

Ամայացուցանեմ, ուցի *va.* to devastate, to deprive, to spoil.

Ամանեմ, եցի *va.* to pour out, to emp-

ty; to collect together; S. Ամահեմ; –
ծարիր յաչս, to colour the eyes with prepared antimony.

Ամայի a. desert, uninhabited, deserted, uninhabitable, solitary, uncultivated, desolate.

Ամայութիւն s. solitude: desolation, depopulation; abandonment.

Աման, ոց s. vase, vessel, pot; bag, sack, purse, cloak-bag; ոտից –, shoe.

Ամանակ s. time; time or measure in music; S. Ժամանակ.

Ամանեմ, էի va. to put in a vessel or bag, to bag.

Ամանոր, ոյ, այ s. new year; տօն ա֊
մանորայ, new-year's day.

Ամաչեմ, էի vn. to be ashamed, to blush with shame, to be confounded.

Ամաչեցուցանեմ, ուցի va. to make ashamed.

Ամառն, արան, րուն֊ք s. summer.

Ամառնամուտ s. beginning of summer.

Ամառնային, Ամարային a. of or belonging to summer: s. summer-time; ամա֊
րայինի, ամարանի, in summer-time, during summer.

Ամարանոց s. a summer-residence, summer-house, summer-quarters.

Ամարաւտան, Ամարաւտուն S. Ամա֊
րանոց.

Ամբ S. Ամել.

Ամբառնալիք s. pl. lever, a piece of wood to raise or move any burden.

Ամբառնամ, բարձի va. to raise, to raise up, to take up, to heighten, to lift up.

Ամբառնամ, բարձայ vn. to rise, to get up, to go up, to ascend.

Ամբաստան s. accuser, informer, plaintiff, complainant, prosecutor.

Ամբաստանեմ, էի va. to accuse, to inform against, to charge, to complain against: to plead guilty, to confess.

Ամբաստանութիւն s. accusation, complaint, information, action; imputation.

Ամբար s. provision: S. Համբար.

Ամբարանոց S. Համբարանոց.

Ամբարեմ, էի va. to provide, to store: S. Համբարեմ.

Ամբարիշտ, Ամպարիշտ, ըշտի, ուաց a. ungodly, impious, irreligious, sacrilegious, unholy, unrighteous, profane, extremely wicked, flagitious.

Ամբարհաւաճ, ից a. proud, haughty, presumptuous, arrogant.

Ամբարհաւաճեմ, էի vn. to grow proud, to grow arrogant, to be presumptuous.

Ամբարհաւաճեցուցանեմ, ուցի va. to make proud, to render arrogant, to cause te be presumptuous.

Ամբարհաւաճութիւն s. presumptuous֊
ness, haughtiness, pride, arrogance.

Ամբարձումն s. elevation, exaltation: advancement, promotion.

Ամբարշտաբար ad. impiously; irreligiously, ungodlily, sacrilegiously, unrighteously, profanely.

Ամբարշտական a. impious, irreligious, unrighteous, profane.

Ամբարշտանամ, ացայ, Ամբարշտեմ, էցայ vn. to be irreligious, to be ungodly, to be sacrilegious, to be profane, to be impious or unrighteous.

Ամբարշտութիւն s. impiety, irreligion, ungodliness, iniquity, unrighteousness, profaneness, wickedness, flagitiousness.

Ամբարուճն s. victualling, supply.

Ամբառակ, ացի s. bank, dam, dike, mound; beach, strand, bank of a river; mole, pier; tower.

Ամբարտաւան a. proud, haughty, stiff, high, arrogant, vain, conceited, presumptuous; –ս ad. haughtily, proudly, highly.

Ամբարտաւանական a. haughty, proud.

Ամբարտաւանաւեաց a. that hates the proud.

Ամբարտաւանիմ, էցայ vn. to be proud, haughty, presumptuous.

Ամբարտաւանութիւն s. pride, haughtiness, arrogance, presumptuousness.

Ամբիծ, բծի, բծաց a. unsoiled, clean, neat; immaculate, spotless, pure, innocent, honest, just.

Ամբիոն, Ամբեան s. pulpit.

Ամբծութիւն s. cleanliness, purity, integrity, honesty, probity.

Ամբոխ, ոյ, ից s. mob, riotous assembly, bear-garden; crowd, multitude; rabble, populace, the vulgar; riot, tumult; a. tumultuous.

Ամբոխալից a. turbulent, riotous, seditious; crowded, thronged, full of people.

Ամբոխեմ, էի va. to crowd; to embroil, to put in confusion, to disturb; to stir up or excite to sedition.

Ամբոխիմ, էցայ vn. to be in confusion; to be embroiled, disturbed, to riot, to be in commotion.

Ամբոխութիւն *s.* perturbation; commotion.

Ամբոխումն *s.* turbulence, disorder, confusion, perturbation.

Ամբոխ *s.* finishing; *յ— գործոյն ժամանել*, to attain one's end or object, to complete, to bring to a conclusion.

Ամբողջ, ից *a.* entire, complete; whole, total; neat, perfect, exact.

Ամբողջական *a.* integral.

Ամբողջանամ, *ացայ vn.* to be an integer; to be entire or perfect.

Ամբողջապէս *ad.* entirely, completely, wholly, totally.

Ամբողջացուցանեմ, *ուցի va.* to make whole, entire, to complete, to perfect.

Ամբողջութիւն *s.* entire state, totality, completeness, whole; accomplishment.

Ամբոն S. **Ամբիոն**.

Ամբար S. **Ամբաւ**.

Ամբէթ *a.* strong, firm, solid, massive.

Ամբոս, **Ամբիւստոս** *s.* amethyst; granite. [intrepidly.

Ամբաւար *ad.* furiously, audaciously,

Ամբաւիմ, *եցի vna.* to become wild, to be unruly; to make ferocious, ungovernable.

Ամբի *a.* fierce, ferocious, savage, wild, unruly, untameable; raging, furious. [savageness; fury.

Ամբութիւն *s.* ferocity, fierceness,

Ամբն S. **Ամէն** and **Ամենայն**.

Ամենաբարեպաշտ, **Ամենաբարեպաշտիկ** *a.* very pious, religious, devout.

Ամենաբարի *a.* all-bountiful, superexcellent, most excellent, best.

Ամենաբարօք *a. ad.* very good, best, very excellent: very well, excellently, exceedingly well.

Ամենաբժիշկ *a.* curing all diseases.

Ամենաբաւական *a.* all-sufficient, omnipotent.

Ամենագեղ, **Ամենագեղեցիկ** *a.* very pretty, very handsome, charming, very genteel; extremely agreeable, most beautiful. [all-wise.

Ամենագէտ *a.* omniscient, most wise,

Ամենագթած *a.* most merciful, most compassionate, most kind, most tender.

Ամենագով, **Ամենագովելի** *a.* most praise-worthy, very laudable, most commendable.

Ամենագութ S. **Ամենագթած**.

Ամենագժնդակ, **Ամենագժնեայ** *a.* very hard, burdensome, very troublesome, severe.

Ամենագժոխ, **Ամենագժուար**, **Ամենագժապատիժ** *a.* very difficult, grievous, rigid.

Ամենագից վհուհան *s.* pantheon.

Ամենագգաստ *a.* very vigilant, watchful, diligent: very sober, moderate, most temperate.

Ամենագուարճ *a.* very amusing, full of pleasure.

Ամենագօր *a.* omnipotent, all-sufficient; most powerful, very strong.

Ամենագօրութիւն *s.* omnipotence.

Ամենաթագաւոր *s.* king of the universe, the Creator.

Ամենաձշուառ *a.* very unfortunate, most miserable, most calamitous.

Ամենաժողով *a.* of general assembly.

Ամենալաւ *a.* best, finest, choicest, most exquisite; excellent, worthiest.

Ամենախնամ *a.* that takes care of all his creatures, all-provident.

Ամենածախ *a.* all-consuming.

Ամենակալ *a.* preserving or governing all things, omnipotent, all-powerful.

Ամենակալութիւն *s.* omnipotency.

Ամենակատար *a.* all-perfect; very perfect. [tent, all-powerful.

Ամենակար, **Ամենակարող** *a.* omnipo-

Ամենակեցոյց *a.* that saves all; all-preserving. [pleasant.

Ամենահաճոյ *a.* most agreeable, very

Ամենահամ *a.* very savoury, very highseasoned, most delicious.

Ամենահայեաց *a.* all-seeing.

Ամենահայր *s.* father of all men, the Creator.

Ամենահարուստ *a.* very wealthy, very rich, very opulent. [peaceable.

Ամենահեզ *a.* mildest, very gentle or

Ամենահեշտ *a.* easiest, very light or easy.

Ամենահնար *a.* very ingenious, very artful, very dexterous, skilful, most able.

Ամենահրաշ *a.* most miraculous, very prodigious, wonderful, amazing, astonishing. [certain.

Ամենահաստատուն *a.* most true, very

Ամենամեղ *a.* very sinful, most criminal; *s.* great sinner.

Ամենայաղթ *a.* all-conquering, subduing all enemies, very victorious, that gains the advantage always.

Ամենայն, ից *a.s.* all, total, whole; each, every: all, every thing; *— ոք*, every one; who ever, whosoever, what-

ever, whatsoever; – *ինչ*, every thing, whatever; *ամենայնիւ, յամենայնի*, altogether, entirely, quite; – *ուստեք*, from all sides, from all parts; – *ուրեք, ընդ – տեղիս*, every where, in all places; *զգիշերն –*, all the night; *զ– առաւօտս*, every day; *յառաջ քան զ–*, before all; *յետ –ի*, after all; *պատրաստ լինել –ի*, to be ready for every thing; *ի վեր քան զ–*, above all or every thing.

Ամենայօժար, Ամենայօժար *a.* very prompt, very willing, very eager, very ready, very much inclined, very well disposed, very diligent.

Ամենանուազ *a.* least, smallest, very little.

Ամենանուշակ *a.* very sweet, very savoury, very good, very delicate.

Ամենաչար *a.* worst, very bad; very wicked, very malicious, execrable, abominable.

Ամենապայծառ *a.* very bright, very clear, very shining; very splendid, very illustrious: most honourable, right honourable.

Ամենապատիր *a.* very deceitful, very fraudulent, very knavish, very roguish.

Ամենապատիւ *a.* very venerable, very respectable, very estimable: right or most reverend: most honourable.

Ամենապատրաստ *a.* very well prepared, quite ready.

Ամենապարգեւ, Ամենապարգեւող *a.* that gives to all, generous, liberal: given to all.

Ամենապարկեշտ *a.* very modest.

Ամենապարտ *a.* much obliged, much indebted.

Ամենապիղծ *a.* very unclean, most impure, execrable, detestable.

Ամենապոռնիկ *a.s.* notoriously prostitute, abandoned to prostitution.

Ամենառատ *a.* very abundant, most plentiful; very generous, most liberal.

Ամենասուրբ *a.* holiest, very sacred, very holy; – or *ամենասրբուհի Կոյս*, the very holy Virgin.

Ամենաստեղծ, ի, Ամենաստեղծիչ, Ամենաստեղծող *a.* that has created all things, all-creating, omnipotent.

Ամենատիւր *a.* diffused every where, spread far and wide, very extensive.

Ամենաքանչ *a.* most wonderful, very admirable.

Ամենավայելուչ *a.* most becoming, decent, suitable, appropriate, very convenient.

Ամենավտանգ *a.* most perplexed, very anxious, very embarrassed; very irresolute, full of inquietude.

Ամենատարած *a.* diffused every where, very extensive, most ample.

Ամենատենչ *a.* most desirable: most desirous.

Ամենատես *a.* all-seeing.

Ամենատեսուչ *a.* all-watchful, that superintends all things.

Ամենատէր *s.* the Lord or Creator of all things.

Ամենատիար *a.* that has made all things, all-creating.

Ամենատուեստ *a.* very skilful, ingenious; very instructive; most wise.

Ամենափայլ *a.* most shining, brightest, very bright, resplendent, shiny, glittering, blazing or beamy.

Ամենափափաքելի *a.* very much to be wished, most desirable.

Ամենափրկիչ *s.* saviour of all.

Ամենեւին, Ամենեւին *ad.* not at all, by no means, no wise, not in the least: quite, wholly, totally, entirely.

Ամենեբաստեան, Ամենեբղեանիկ *a.* most blessed.

Ամենեբղեանիկ *a.* very happy.

Ամենեքեան, Ամենեքին, Ումեքունց *a.* all men, all persons, every body, as many as, whoever.

Ամենիմաստ *a.* most wise, – scientific, – learned.

Ամենիշխան *s.* prince or master of the universe.

Ամենողորմ *a.* very merciful.

Ամենունակ, Ամենունակ *a.* containing all: most capacious.

Ամենօրհնեալ, Ամենօրհնեալ, Ամենօրհնեան *a.* most blessed.

Ամէն, ամենից *a.* S. **Ամենայն**; *ad.* amen, so be it, verily, truly, certainly, positively.

Ամիկ, ամկի *sm.* he-kid.

Ամիծ, ամծոյ *s.* dainty, daintiness.

Ամիս, ամսոյ, ամեան, ամսոց *s.* month; – *յամսոյ, ամսոյ ամսոյ*, every –; *առաջին օր ամսոյ*, the first day of the –; *ի սկիզբն ամեան*, the beginning of the –; *ի վերջ ամսոյ*, the end of the –; *ի մէջ կամս ամեան*, towards the middle of the –.

THE ARMENIAN ANCIENT AND MODERN MONTHS

1 Նաւասարդ	30	8 Աղիոտոս	August
2 Հոռի	30	9 Սեպտեմբեր	September
3 Սահմի	30	10 Հոկտեմբեր	October
4 Տրէ	30	11 Նոյեմբեր	November
5 Քաղոց	30	12 Դեկտեմբեր	December
6 Արաց	30	1 Յունուար	January
7 Մեհեկան	30	2 Փետրուար	February
8 Արեգ	30	3 Մարտ	March
9 Ահեկան	30	4 Ապրիլ	April
10 Մարերի	30	5 Մայիս	May
11 Մարդաց	30	6 Յունիս	June
12 Հրոտից	30	7 Յուլիս	July
Աւելեաց	5		Epagomenes.

Ամբոյ, յց *s.* knight; sir, esquire, master.

Ամիրապետ *s.* caliph.

Ամլածին *a.* born of a barren woman.

Ամլանալ, ացայ *vn.* to be or become barren.

Ամլորդի *s.* son of a barren woman; St. John-Baptist.

Ամլութիւն *s.* sterility, infecundity, barrenness.

Ամպան, ի *s.* great coat, riding-coat or hood, cloak.

Ամոլ, լոյ, Ամուք, լաց *s.* yoke: pair, couple.

Ամոլաջիլ *s.* ham-string, tendon of the ham.

Ամոխաս, ից *s.* brought up together, comrade, companion, play-fellow; *a.* familiar.

Ամովսածին *a.* born of Amos, Isaiah.

Ամորձատ *a.* castrated, cut, gelded.

Ամորձատեմ, եցի *va.* to castrate, to cut, to geld.

Ամորձիք, ձեաց *s.pl.* testicles; **պարկ ամորձեաց**, scrotum; **– շան**, orchis, satyrion.

Ամուլ, մլոց *a.* steril, barren.

Ամուսին, նիւ, նոյ, նաց *s.* consort, husband: wife, spouse.

Ամուսնական *a.* conjugal, matrimonial, nuptial.

Ամուսնանալ, ացայ *vn.* to marry, to wed.

Ամուսնասէր *a.* that loves his or her consort.

Ամուսնացեալ *a.* married, wedded.

Ամուսնացուցանեմ, ուցի *va.* to marry, to give in marriage, to wed.

Ամուսնաւոր *a.* married.

Ամուսնաւորեմ S. **Ամուսնացուցանեմ.**

Ամուսնաւորութիւն *s.* the married state, wedlock; S. **Ամուսնութիւն.**

Ամուսնութիւն *s.* marriage, nuptials, wedding; matrimony, wedlock; **առնուլ յ–**, to take in marriage; **եղծանել զպսակին ամուսնութեան**, to annul or do away a marriage; **դալ յ–**, to marry.

Ամուր *a.* solid, stable, durable, tough, lasting; hard, strong, firm, fast; compact, massive, thick: locked, fastened.

Ամուր, սմբի, բաց, բոյ, բոց *s.* fort, fortification, fortress: grotto, cave, cavern.

Ամուրի, բուոյ, բեաց *s.* unmarried person, maid, bachelor; that is about to be married, that is in a marriageable state; **վիճակ ամուրեաց**, celibacy.

Ամոք, Ամոքախառն *a.* soft, sweet, gentle, agreeable, inviting, engaging, winning, attractive, affable, conciliating, persuasive.

Ամոքանք *s.pl.* seasoning, sauce.

Ամոքեմ, եցի *va.* to soften, to calm, to compose; to conciliate, to appease, to allay, to pacify, to reconcile; to affect, to move, to touch; to abate, to diminish; to sooth, to caress; to engage, to win over, to persuade.

Ամոքումն *s.* appeasement, assuagement, moderation, abatement; inducement, persuasion.

Ամպ, ոց *s.* cloud; **– փոշւոյ՝ ծխոյ**, a cloud of dust, smoke.

Ամպագոյն *a.* having the colour or appearance of a cloud.

Ամպամատոյց *a.* moving towards the clouds, rising to the clouds.

Ամպածին *a.* which produces clouds.

Ամպահարեմ, եցի *va.* to strike with a thunderbolt or by lightning.

Ամպահարիմ, հցայ *vn.* to be struck by lightning. [cloudy, misty.

Ամպամած *a.* covered with clouds,

Ամպանամ, ացայ *vn.* to be transformed into clouds, to become clouds.

Ամպաչուս *a.* that travels in the clouds, reaching the clouds.

Ամպաչուիմ, հցի *vn.* to travel, to be or to rise in the clouds.

Ամպապատ S. Ամպամած.

Ամպաբլիւր, etc. S. Ամբաբլիւր, etc.

Ամպիմ, հցի *vn.* to grow cloudy, to be clouded or cloudy.

Ամպիոն S. Ամբիոն.

Ամպհովանի *s.* canopy, awning; a pall; a portable canopy.

Ամպրոպ, ացս *s.* thunder-clap, thunder: noise, explosion, crash, report.

Ամպրոպային *a.* thundering, loud, noisy.

Ամսագիր *s.* monthly news paper.

Ամսագլուխ *s.* first day of the month, calends.

Ամսաթիւ *s.* day of the month.

Ամսական *a.* monthly: *s.* menses: monthly pay. [calends.

Ամսամուտ *s.* beginning of the month,

Ամսատոր, Ամսեայ, Ամսօրեայ, բեից *a.* lasting a month, of a month's duration; – մի ժամանակ, a month's time, space of a month.

Ամրագոյն *a.* more solid or strong, very durable, well fortified.

Ամրածածուկ *a.* very secret, very private; very intricately fortified: protecting, sheltering.

Ամրական *a.s.* inhabiting a fortified place: guard of a fortress.

Ամրակառոյց *a.* strongly built, very strong or solid.

Ամրակոյտ *s.* strongest side of a fortress, most fortified part; citadel, castle, fortress.

Ամրակուռ *a.* extremely strong or solid, very hard: made hard under the hammer.

Ամրանամ, ացայ *vn.* to establish one's self, to fortify one's self, to be intrenched, strongly posted.

Ամրաչէն S. Ամրակառոյց.

Ամրապահ, ացս *a.* that guards well; strongly guarded.

Ամրապահեսս S. Ամրապահ.

Ամրապարիսպ *a.* strongly walled.

Ամրացուցանեմ, ուցի *va.* to fortify, to garrison, to put in a state of defence; to re-enforce, to strengthen, to confirm, to corroborate, to establish, to settle, to cement; to encourage, to hearten, to animate, to imbolden; to prop, to support, to sustain, to stay, to keep up, to hold up; to bar, to fasten, to shut, to stop up, to close.

Ամրափակ *a.* well shut or locked, strongly barred, well fastened.

Ամրափակեմ, եցի *va.* to shut up strongly, to lock well, to preserve; to fasten, to bar, to close.

Ամրոց, ացս *s.* castle; citadel; fort, fortress; redoubt, outwork.

Ամրութիւն *s.* solidity, durability, strength; re-enforcement, establishment, confirmation, settlement, corroboration; fort, fortification; redoubt, outwork.

Ամփոփ *a.* gathered together, close, concentrated; – առնել, to keep together, to hold collected.

Ամփոփեմ, եցի *va.* to assemble, to concentrate; to enclose, to confine; to fold, to furl, to tighten, to pack, to tuck; to shorten, to restrain, to contract; to straiten, to stint, to limit, to bound; – զիւս՝ զանձն, to recollect one's self, to collect one's ideas; – զմեռեալս, to bury the dead, to inter; – զսուրն, to sheathe a sword.

Ամփոփիմ, եցայ *vn.* to contain, to be closed or shut up; to draw closer, to be restringed, concentrated, to assemble; to fold up; to fall back; to reflect.

Ամփոփուկ S. Պատակառուկ.

Ամփոփութիւն, Ամփոփումն *s.* restriction, modification, contraction, limitation; – մտաց, attention.

Ամօթ, ոյ *s.* shame, confusion, abashment; bashfulness; ignominy, turpitude; baseness; յ– առնել, to put to shame, to confound; յ– լինել՝ զամօթի հարկանիլ, to be ashamed, to be confounded, to blush; –ք, privy parts.

Ամօթալի, Ամօթալից *a.* shameful, disgraceful, ignominious, scandalous.

Ամօթալիք, լեաց *s.pl.* turpitude, obscenity; privy parts.

Ամօթանք *s.pl.* shame, confusion, abashment; bashfulness; parts of shame.

Ամօթապարտ, Ամօթապարտեալ *a.* abashed, confounded, put to shame, shamed, overwhelmed with confusion; bashful.

Ամօթերես *a.* abashed, put to the

blush, confounded; shamefaced.

Այծեվետ, Այծեվետած, ացց *a.* bashful, modest. [desty.

Այծեվետածութիւն *s.* bashfulness, mo-

Այծեվոյ, ոյք S. **Այծեվոլիք.**

Այ *int.* oh! ho! ho there!

Այբբեն, Այբեւբեհիք, Այբուբենիք, ից *s.* alphabet.

Այբուբենական *a.* alphabetical.

Այգ, գոյ, գուս, ուհ, գուց *s.* day-break, dawn, aurora: day-light, morning; **ընդ -ն, յայգուհ, ընդ -ս այգուն, այգուն** or **այգուցն**, at day-break, at the dawn of day, in the morning; **-լե-նել** S. **Այգանալ**; **յայգուհ մինչև ցեւկոյ**, from morning till night.

Այգանալ, ացայ *vn.* to dawn, to grow light, to be light, to be day-light.

Այգաւէտ *a.* wine-growing, planted with vines, full of vines.

Այգեգործ, ացց *s.* vine-dresser, husbandman, that cultivates the vine, wine-grower. [the vine.

Այգեգործութիւն *s.* cultivation of

Այգեկիւթք, Այգեկութք, կթոց *s.pl.* vintage; time of vintage.

Այգեկութ, կթի, թաց *s.* vintager.

Այգեստան, Այգեստանեայք, Այգեստանի *s.* vineyard, large extent of country planted with vines.

Այգետէր *s.* wine-grower, owner or master of the vineyard.

Այգեւէտ S. **Այգաւէտ.**

Այգի, գւոյ, գեաց *s.* vineyard, land planted with slips of the vine; **տնկել զայգիս**, to plant the vineyard; **կթոյ այգւոյ**, S. **Այգեկութ**; **աէր այգւոյ**, S. **Այգեաէր**; **պահապան այգւոյ**, keeper or guard of the vineyard.

Այգուք *s.pl.* funerals performed the day after death.

Այգորդ S. **Այգեգործ.**

Այգուն, Այգուցն *ad.* at day-break, at the dawn of day, in the morning; **--**, every morning.

Այդ, այդր, այդոիկ, այդու, այդուիկ *pron.* that, this, the.

Այդանօր *ad.* there, in that place.

Այդչափ *a. ad.* so much, so many: so, so much, to such a degree.

Այդպէս *ad.* so, thus, in this manner.

Այդպիսի, իսւոյ, իսեաց *a.* such, like, similar, so.

Այդր, Այդրէն *ad.* just there, in the same place: from the same place, again, over again, anew, afresh.

Այդբէնածին *a.* indigenous.

Այդքան S. **Այդչափ.**

Այեր, ի *s.* air, atmosphere: Juno.

Այեթիս, յԱյեթիս or **յԱյեթեաս կամ,** S. **Այեհետ.**

Այժմ *ad.* now, at present, at this time; just now, immediately, instantly, by and by; recently, newly, freshly; **- իսկ**, presently; just now.

Այժմածին *a.* new-born.

Այժմեան *a.* recent, modern, new.

Այժմէն *ad.* from this moment or time, henceforth, henceforward.

Այժմիկ *ad.* now, at present.

Այժմու, ուց S. **Այժմեան.**

Այժմուս, յԱյժմուս, զԱյժմուցս S. **Այժմ.**

Այլ, լոյ, լոմ, լմէ *a.* another, other; different, unlike: some; **-ով ճանապարհաւ**, by another way; **-ով օրինակաւ**, in another manner; **-ոք**, another; **և ոչ - ոք**, not even another; **յ-մէ կողմանէ**, another side, the other side; **- է ասել և - գործել**, it is one thing to say, another to do; **և -ն, -ովքն հանդերձ**, etc., and so on; **- ընդ -ոյ**, one for another, pellmell; **- յ-մէ լինել**, to lose one's presence of mind, to be overcome by joy or fear; **ոչ - իւիք**, in no other way; **- ընդ -ոյ ասել**, to say equivoeally, ambiguously.

Այլ, Այլ արդ *conj.* but, yet, still, however; only, but; now, then.

Այլ *ad.* besides, moreover, more.

Այլաբան, ից *a.s.* that says or speaks otherwise; allegorical.

Այլաբանաբար *ad.* differently, otherwise: allegorically, enigmatically.

Այլաբանական *a.* allegorical, enigmatical, mystical; typical, symbolical; emblematic; figurative, metaphorical.

Այլաբանեմ, եցի *va.* to use allegories in speech; to use the figures of rhetoric; to allegorize.

Այլաբանութիւն *s.* allegory; symbol, type; emblem; figure, metaphor; enigma, riddle, rebus.

Այլաբանօրէն *ad.* S. **Այլաբանաբար.**

Այլաբոյս, Այլապ *a.* of a different nature or kind, heterogeneous.

Այլագոյն *a.* of a different colour; unlike, different.

Այլագունեմ, եցի, Այլագունիմ, ե-ցայ *vna.* to discolour, to tarnish, to stain; to turn pale. [stain, paleness.

Այլագունութիւն *s.* discoloration, tarnish,

Ա.յլադէն *a.s.* of a different religion; infidel.

Ա.յլադիմ *a.* of a different aspect; different, unlike. [dissimilar.

Ա.յլազան, լց *a.* different, unlike,

Ա.յլազանիմ, եցի *va.* to vary, to change, to diversify.

Ա.յլազանութիւն *s.* variation, diversity, difference, dissimilarity, variety.

Ա.յլազգ *a.* of another kind, other, different; *ad.* otherwise, differently; else.

Ա.յլազգաբար *ad.* in a different manner, otherwise, differently: as an infidel, as a pagan, as a heathen.

Ա.յլազգագոյն *a.* very or more different; *–u*, *ad.* very differently.

Ա.յլազգի, գեայ, գեաց, Ա.յլազն, զին, զանց *s.a.* foreigner, stranger: pagan, gentile, heathen: foreign; different, unlike. [nism.

Ա.յլազգութիւն *s.* paganism, heathe-

Ա.յլաշխարհ *a.* foreign, strange.

Ա.յլալեզու *a.* who speaks another language; foreign.

Ա.յլակարծիք *a.* of a different opinion.

Ա.յլակդէն S. **Ա.յլադանդ.**

Ա.յլակերպ *a.* transformed, transfigured; changed, metamorphosed; different, unlike: disguised, masked; *յ–ս*, incognito, in disguise; *յ–ս լինել*, to be masked, to be in disguise, to disguise one's self; to be transfigured; to be metamorphosed, to be transformed; *– յորջորջումն*, allegory, metaphor.

Ա.յլակերպեմ, եցի *va.* to transform; to disguise, to mask, to change; to transfigure; to metamorphose.

Ա.յլակերպիմ, եցայ *vn.* to be transformed; to be disguised; to be transfigured.

Ա.յլակերպութիւն, Ա.յլակերպումն *s.* transfiguration; metamorphosis; transformation, disguise.

Ա.յլակրօն *a.* of a different religion.

Ա.յլակրօնութիւն *s.* heterodoxy.

Ա.յլահաւատ *a.s.* of a different belief, sectary: pagan: heterodox.

Ա.յլաձայն *a.* of a different voice; discordant, dissonant. [gure.

Ա.յլաձև *a.* of a different form or fi-

Ա.յլադանդ *a.s.* of another sect, of a different faith: sectary.

Ա.յլամիտ *a.* of a different sentiment or opinion; whose ideas wander, flighty, lightheaded.

Ա.յլամտիմ, եցայ *vn.* to be lightheaded, to undergo an alienation of mind, to be delirious.

Ա.յլամտութիւն *s.* alienation of mind, flightiness, delirium.

Ա.յլայլագոյն *a.* variegated; diversified; mixed. [various, different.

Ա.յլայլակ *a.* changeable, variable;

Ա.յլայլասեռ *a.* of a different sex or kind; mixed.

Ա.յլայլեմ, եցի *va.* to alter, to change; to vary, to diversify; to corrupt; to disaffect, to alienate; to discountenance; to falsify, to counterfeit; to distemper, to disorder.

Ա.յլայլիմ, եցայ *vn.* to vary, to be altered, to change; to degenerate, to become corrupt; to be disaffected, to be alienated; to be indisposed.

Ա.յլայլութիւն, Ա.յլայլումն *s.* alteration, changement, variation, mutation; emotion, perturbation; corruption, degeneration; falsification; distemper, disorder, indisposition.

Ա.յլանդակ, ացւ *a.* whimsical, odd, capricious, fanciful, fantastical, extravagant, mad, ridiculous, extraordinary, singular, strange, enormous, uncouth; grotesque, distorted.

Ա.յլանդակիմ, եցայ *vn.* to be extravagant or whimsical; to be distorted, disfigured, spoiled; to be dissolute.

Ա.յլանդակութիւն *s.* extraordinariness, uncouthness, extravagance, strangeness, oddness; dissoluteness, irregularity of conduct.

Ա.յլանշան *a.* of another sign or mark.

Ա.յլանուն *a.* allonymous.

Ա.յլաշուրթն *a.* who speaks differently to what he thinks, double-faced or dealer. [նութիւն.

Ա.յլաշխիկ յորջորջումն S. **Ա.յլաբա-**

Ա.յլասկս *ad.* otherwise, differently, in another manner.

Ա.յլաւոյիկ *a.* allegorical; *– յորջորջումն*, allegory.

Ա.յլասեռ, Ա.յլասէր *a.* of a different sex; of a different gender, kind or species; heterogeneous, of a different nature or quality.

Ա.յլասեռութիւն *s.* difference of sex, gender, nature and quality.

Ա.յլասէրեմ, եցի *va.* to change to a different gender or kind; to make degenerate, to spoil. [fashion, manner.

Ա.յլաւտպաղ *a.* of a different mode,

Այլատոհմ *ա.* of another family, nation.

Այլափառ, *ացի ա.* heterodox.

Այլափառեմ, *եցի*, **Ա**յլափառիմ, *եցայ vn.* to apostatize, to be heterodox, heretical; to teach heresy; to err in the catholic faith.

Այլափառութիւն *s.* heterodoxy.

Այլափոխ *ա.* changed, altered, converted, turned; degenerate; different; allegorical; *ad.* differently.

Այլափոխեմ, *եցի va.* to change, to alter; to counterfeit; to metamorphose; to diversify.

Այլափոխիմ, *եցայ vp.* to change; to grow worse, to degenerate.

Այլափոխութիւն *s.* change, transmutation, conversion; metamorphosis; corruption, degeneration.

Այլեւ *conj.* besides, over and above, moreover, also, more, in addition.

Այլեւայլ *ա.* different, distinct, varied.

Այլ եւս *conj.* S. **Ա**յլ եւ. [ried.

Այլընդ այլոյ *ad.* differently, on the contrary; S. **Ա**յլ *a.*

Այլ թէ *conj.* but, but if, but that.

Այլ յայլմէ S. **Ա**յլ.

Այլ ինն, այլոյ իրիք, այլով իւիք *a.* some other, other, another (thing).

Այլ ոմն, այլոյ ուրուն, այլով ումանէ *a.s.* another, other (person).

Այլուսումն *a.* of a different doctrine; of or belonging to a sect.

Այլուստ *ad.* from another place or situation: otherwise.

Այլուստիք *ad.* from some other place, from somewhere else.

Այլուր *ad.* elsewhere, in another place, in some other place.

Այլուրեմն, **Ա**յլուրիք S. **Ա**յլուր.

Այլ ոք S. **Ա**յլ ոմն.

Այլ սակայն *conj.* but, yet, nevertheless, however, notwithstanding.

Այլօրինակ *a.* different; *ad.* differently.

Այծ, *էց*, **Ա**յծի, *ծւոյ*, *ծիք*, *ծեաց s.* goat, she-goat.

Այծամարդ *s.* satyr.

Այծապան, *ացի s.* goat-herd, peasant who drives the goats to feed.

Այծաքաղ *s.* chamois, wild goat.

Այծեամն, *եամանց s.* wild goat; roe; buck, hart; deer.

Այծեայ, *ծէից s.a.* goat's hair; stuff made of goat's hair: of or belonging to goats.

Այծեղջիւր *s.* Capricorn.

Այծեմիկ *s.* fawn of a roe.

Այծեհատած *s.* stuff made with the hair of goats.

Այծենի S. **Ա**յծեայ.

Այծերամանկ *s.* flock of goats.

Այծէք *s.pl.* goat's hair.

Այծոտն *a.* goat-footed.

Այծպետ *s.* goat-herd.

Այծքաղ S. **Ա**յծաքաղ.

Այն, այնր, այնորիկ, այնու, այնուիկ *pron.* that, it, the.

Այն զի *conj.* because; where as; even as; more than, rather: since, that, seeing that.

Այն է, **Ա**յն ինքն է, **Ա**յն իսկ է *conj.* that is to say, to wit, namely, i: e:, viz or videlicet.

Այն ինչ *ad.* whilst, as long as, so long as: recently, freshly, newly.

Այնու զի *conj.* in as much as, because.

Այնուհետեւ *conj.* ever, since, from that time, thenceforward, theneeforth.

Այն ոք *pron.* such, such one.

Այնպէս *a.* so great; such; *ad.* so, so much, in such a manner.

Այնպէս *ad.* so, also, equally, as much, in like manner, likewise, as well as.

Այսպիսի, *ուոյ*, *սեաց a.* such, similar, like; equal, same; as great, as much. [therefore.

Այսր ազգաւ *conj.* for that reason,

Այսքան S. **Ա**յնպէս.

Այո *ad.* yes, even so, truly.

Այպանալից *a.* full of derision, mockable, laughable.

Այպանեմ, *եցի va.* to jeer, to make a jest of, to ridicule, to mock, to deride, to hold in contempt, to despise, to scoff at, to scorn, to banter, to rally, to rail at, to revile, to abuse; to treat with contempt, with abuse or ridicule.

Այպանութիւն, **Ա**յպանումն *s.* derision, mockery, raillery, ridicule, scorn, contempt.

Այպանող *s.a.* that derides, ridicules: contemptuous, scornful; abusive, insulting.

Այպն *s.* raillery, mockery, derision; – *կատականաց*, ignominy, contempt; – *առնել*, – *և կատակ առնել*, – *կատակաց առնել* to jeer, to deride, to mock, to ridicule, to rail, to insult, to despise, to scorn; – *լինել*, to be derided or a laughing-stock.

Ա.յախնակատակ գուսան՝ s. mime, buffoon.

Ա.յախնակատակ լինիմ՝ S. Ա.յախնեմ՝.

Ա.յախնատարութիւն S. Ա.յախնութիւն.

Ա.յոխք s. noise, brawling; gormandizing, gormandizer.

Ա.յս, այսր, այսորիկ, այսու, այսուիկ *pron.* this; ասացից զայս ինչ և զայն, I shall say this and that, so and so.

Ա.յս, այսոյ, սու, սոյ s. evil genius, evil spirit, demon, devil; genius, spirit, ghost, apparition; goblin, imp, sprite, hobgoblin, familiar, elf, fairy; tempest, storm; thundering noise, hurlyburly.

Ա.յսաբեկ, Ա.յսաբնակ, Ա.յսակիր a. possessed with a devil or evil genius, tormented with a devil, demoniac.

Ա.յսախտն a. possessed with a devil.

Ա.յսահալած a. that drives away devils. [devil, demoniac.

Ա.յսահար, ոց a.s. possessed with a

Ա.յսահարեալ a. possessed with a devil: mad, phrenetic, frantic.

Ա.յսահարիմ՝, հցայ *vn.* to be possessed with a devil: to roar, to make a dreadful noise; to rave, to be frantic, to storm, to be furious.

Ա.յսահարութիւն s. the state of a demoniac or of a person possessed with a devil: madness, phrenzy, fury, franticness.

Ա.յսամուս S. Ա.յսահար.

Ա.յսանակ a. such, like, in this manner or fashion.

Ա.յս անգամ՝ ad. this time, this once.

Ա.յս անուն a. such-a-one.

Ա.յսգոյն S. Ա.յսպիսի.

Ա.յսգունակ S. Ա.յսպէս.

Ա.յսինքն, Ա.յսինքն է ad. namely, that is to say, to wit. [mark, such.

Ա.յս նիշ a. marked thus, having this

Ա.յսու ամենայնիւ ad. still, nevertheless, as for the rest.

Ա.յսուհետեւ ad. henceforth, henceforward, hereafter, for the future: as for the rest; now, then, but.

Ա.յսչափ, ից a. to this degree, in this quantity, so great; ad. so much, so.

Ա.յսպէս ad. thus, in this manner, in the same manner; so.

Ա.յսպիսի, սեւոց, սեւց a. such, like, in this manner, of this sort; such, so great.

Ա.յտ ad. here, in this place; hither, to this place; – ապագաւ, therefore, for this reason.

Ա.յտքէն ad. back, again; հիմք – ընդհատ, I shall return here immediately, I shall be back presently.

Ա.յտքան, ոյ, ից, Ա.յտքանի, հոյ, նեւոց a. in this quantity, such, so numerous, thus great.

Ա.յսօր ad. to-day, this day; ց–, մինչև ց–, մինչև ց– ժամանակի, to this day, up to this time.

Ա.յսօրածին a. born to-day, new-born.

Ա.յտ, ից s. cheek; համբուրել զայտս, to embrace, to kiss the cheek.

Ա.յտի ad. thence, from that place.

Ա.յտնուիմ՝, տեայ, տուցեալ *vn.* to swell, to puff, to be inflamed, to be bloated.

Ա.յտոյց, ուցի s. swelling, protuberance, enlargement; excrescence, hump, wart, corn, wen, push, pimple, pustule; tumour, inflammation, tumefaction.

Ա.յտուման s. inflammation, tumefaction, swelling, protuberance, enlargement: S. Ա.յտոյց.

Ա.յտուցանեմ՝, ուցի *va.* to swell, to inflame, to tumefy.

Ա.յր, առն, յառնէ, արամբ, արք, արանց s. man: husband, spouse: person: youth, young man; – երիտասարդ, personage; – իւրաքանչիւր, every one, every person, every body; – ոք, a person, some one; – ընդ արամբ, – զարամբ, in competition; with emulation; – ցընկերս, one to another; ընդ – և ընդ կին, the men as well as the women, both men and women; առ –, ց–, each person, a head, a man; առն տալ, to marry; առն՝ արանց լինել, to get, to be married; վատ արանց, coward; քաջ արանց, brave, courageous; – խաղաղութեան, peaceful man; – գործոյ, ingenious, active man; – զօրութեան, valorous man; – մահու, guilty, worthy of death; – պատերազմի, belligerous, warlike, martial; արք արեանց, sanguinary, bloody men; – Աստուծոյ, man of God.

Ա.յր, ից s. antre, cavern, grotto, den.

Ա.յրաբար ad. manfully, vigorously; valiantly, bravely, courageously.

Ա.յրամերժ, ից a. that abandons her husband.

Ա.յրական a. virile, manly.

Ա.յրացև a. manlike, manly.

Ա.յրանամ՝ S. Ա.յրականամ՝, Ա.յրականամ՝.

Ա.յրասէր a. that loves her husband.

Ա.յրասիրութիւն *s.* love of the wife for her husband, conjugal affection.

Ա.յրասպան *a.* that has killed her husband.

Ա.յրաւ, etc. S. **Ձայրաւ**, etc.

Ա.յրացաւեր առնել, to burn and to ravage.

Ա.յրեայ (յ) *տալ*, to burn; **յայրեաց և յաւեր գարձուցանել**, to burn and to ravage.

Ա.յրեմ, *եցի va.* to burn, to enflame, to fire; to torrefy, to scorch, to parch, to dry.

Ա.յրենոց *s.* hospital for widows.

Ա.յրեցած, *ի, ոյ s.* burning, deflagration; burn, mark caused by fire; soot; torrid. [caustic.

Ա.յրեցող *a.* burning, scorching; *s.*

Ա.յրեցուած, *ոյ s.* burn, burning.

Ա.յրեցումն *s.* conflagration, deflagration, combustion, burning.

Ա.յր եւ ձի, *առն եւ ձիոյ s.* cavalry, horse. [wer.

Ա.յրի, *ւոյ*, *եաց s.a.* widow; widow-

Ա.յրիանամ, *ացայ vn.* to become a widow or widower, to be a widow or widower. S. **Ա.յրիանամ**.

Ա.յրիութիւն S. **Ա.յրութիւն**.

Ա.յրոցեմ, *եցի va.* to burn.

Ա.յրութիւն *s.* virile age, age of manhood, virility, manhood: widow-hood.

Ա.յրուկ *s.* dwarf, very little man.

Ա.յրուձի, *ձիոյ*, or *առնուձիոյ s.* horseman; trooper; horse-soldiers, cavalry.

Ա.յրումն *s.* burning.

Ա.յց *s.* visit; search; inspection; – *առնել*, **յ**– *ելանել*, to visit, to go to see, to make a visit; – **և խնդիր առնել**, **յ**– **և ի խնդիր ելանել** to search, to examine, to observe. [tor: bishop.

Ա.յցելու, *ուի*, *ուց s.* visitor; inspec-

Ա.յցելութիւն *s.* visit; visitation; search; inspection; examine.

Ա.յցեմ, *եցի va.* to visit; to search.

Ա.նագ, *ի*, *ոյ s.* tin; *օծանել*, **դրուագել ականագաւ**, to tin, to cover with tin; *օծումն ականագաւ*, act or employment of tinning.

Ա.նադան *ad.a.* late, behindhand, tardily, long, slowly: late, tardy; long, slow, not ready, not prompt; – *ուրեմն*, – *երբեք*, too late, very late; at latest, at the latest.

Ա.նագանեզ *a.* produced, done, born, created too late. [ning, at a late hour.

Ա.նագանի *ad.* late, late in the eve-

Ա.նագանիմ, *եցայ*, **Ա.նագանեմ**, *եցի vn.* to delay, to linger, to loiter, to tarry, to stay: to arrive late, to be late.

Ա.նագանութիւն *s.* tardiness, slowness, lateness; sluggishness.

Ա.նագեայ *a.* made of tin; plated or covered with tin.

Ա.նագեմ, *եցի va.* to tin.

Ա.նագիչ, **Ա.նագող** *s.* tinman.

Ա.նագորդն, **Ա.նագորն**, **Ա.նագորուն** *a.* perfidious, disloyal, traitorous, treacherous, treasonable, faithless; cruel, ferocious, inhuman, barbarous.

Ա.նագորդութիւն or **բռնութիւն** *s.* perfidy, treachery, disloyalty: cruelty, inhumanity, ferocity, barbarity.

Ա.նազատ *a.* not free, dependant; mean, ignoble, niggardly.

Ա.նազատութիւն *s.* want of nobility; niggardness, lowness.

Ա.նազգակցութիւն *s.* want of affinity; dissimilarity.

Ա.նազգի *a.* ignoble, vulgar, of low extraction, of mean birth.

Ա.նազդ *a.* unexpected, sudden.

Ա.նազդակ, *ացի a.* strange, extraordinary; undutiful, insolent, impudent, froward, obstinate, stubborn; rascally, wicked. [dient, insolent.

Ա.նազդակեմ, *եցի vn.* to be disobe-

Ա.նազդելի *a.* insensible.

Ա.նաթեմայ *s.* anathema.

Ա.նաթեմայեմ, *եցի va.* to anathematize, to excommunicate.

Ա.նալի S. **Ա.նալ**.

Ա.նալոցագդն *a.* insipid, tasteless; pernicious; very unproductive.

Ա.նալուխ S. **Ընձուղտ**.

Ա.նախորժ, **Ա.նախորժակ**, **Ա.նախորժելի** *a.* insipid, tasteless, unsavoury; hated, disliked.

Ա.նախտ *a.* not subject to diseases or passions; innocent, pure.

Ա.նախտաբար *ad.* without vices or passions, honestly, innocently.

Ա.նախտակիր *a.* not subject to diseases or passions.

Ա.նախտութիւն *s.* apathy, dispassion; integrity, purity: good constitution, health.

Ա.նակնածութիւն *s.* irreverence.

Ա.նակնատու S. **Ա.նակատ**.

Ա.նակնատուութիւն S. **Ա.նակատուութիւն**.

Ա.նակնկալ *a.* hopeless, despondent, desperate: unexpected, unforeseen, unlooked-for, sudden.

Անհիմնաւորել S. Անհիմնական.

Անահ *a.* fearless.

Անահիտ or Աստեղիտ *sf.* Venus, Diana (anagram of Անահիտ written invertedly). [Venus or Diana.

Անահիտական *a.* of or belonging to

Անակ, Անագի *a.* without salt, unsalted; insipid, tasteless.

Անապականելի *a.* incorruptible, unalterable; incontestable.

Անաղալոց *a.* not ground or pounded.

Անաղելի *a.* not salted.

Անապատ *a.* unspotted, unstained, unsullied, pure. [neatness.

Անապատութիւն *s.* cleanliness, purity,

Անապտոյտ *a.* shining, clear, bright.

Անառ, Անառական, Անառելի *a.* that does not grow, decreasing. [tion.

Անառելութիւն *s.* decrease, diminu-

Անառանեակ S. Անժամանակ.

Անամուսին *a.* unmarried.

Անամուսնութիւն *s.* celibacy.

Անամպ *a.* cloudless, clear, serene.

Անամօթ *a.* shameless, unblushing, impudent; audacious, insolent.

Անամօթաբար *ad.* without shame, impudently; audaciously.

Անամօթանամ, ացայ, Անամօթիմ, ի ցայ *vn.* to lose all shame, to be shameless.

Անամօթութիւն *s.* impudence, audacity, effrontery. [tably, constantly.

Անայլայլաբար *ad.* invariably, immu-

Անայլայլակ, Անայլայլելի *a.* invariable, unalterable, immutable.

Անայլայլութիւն *s.* invariability, immutability.

Անայր *a.* unmarried (woman).

Անայցելու *a.* abandoned, forlorn, helpless. [prehensible.

Անանգոնելի *a.* irreproachable, irre-

Անանձն, Անանձնաւոր *a.* inanimate, lifeless; impersonal. [one's self.

Անանձնգով *a.* that does not praise

Անանձուկ *a.* unconfined, wide, large: disagreeable.

Անանձրեւ *a.* without rain, arid, dry.

Անանուխ, նխոյ *s.* mint.

Անանուն *a.* anonymous; ignoble.

Անանջատ, Անանջատելի *a.* inseparable, indivisible.

Անանջատաբար *ad.* indivisibly. [ble.

Անանջրպետ *a.* undivided, inseparable.

Անանց, Անանցական, Անանցանելի *a.* that passes not away, eternal: impassable.

Անանքատ *a.* free from want, rich, affluent.

Անաշխատ *a.* unfatigued, fresh: easy, not difficult; *ad.* easily, without fatigue or trouble.

Անաշխարհիկ *a.* banished or driven from his country; captive, enslaved: strange, foreign.

Անաչառ *a.* impartial, shewing no respect of persons, upright, disinterested, just, fair, righteous, exact; strict, austere, severe, rigid, rigorous.

Անաչառ, Անաչառաբար or պէս *ad.* impartially, without respect of persons, justly; rigorously, strictly, austerely.

Անաչառատես *a.* that takes an impartial view, sincere, ingenuous.

Անաչառատփիւռ *a.* that scatters impartially, that diffuses liberally.

Անաչառութիւն *s.* impartiality, disinterestedness, uprightness, justness, sincerity; strictness, rigour, austerity, severity. [eyes; blinded.

Անաչեայ, Անաչք *a.* blind; without

Անապակ, ացի *a.* pure, unmixed, neat, unadulterated.

Անապական *a.* incorruptible; pure, chaste, inviolate. [purity, chastity.

Անապականութիւն *s.* incorruption;

Անապաշաւ, Անապաշխար *a.* impenitent, hardened, obdurated. [obduracy.

Անապաշխարութիւն *s.* impenitence,

Անապատ, ից, աց *s.a.* desert, hermitage, solitude: solitary, uninhabited, lonely, unfrequented.

Անապատաբնակ, Անապատակեաց *a.* living in a lonely place, eremitical.

Անապատական, Անապատային *a.s.* solitary, eremitical: hermit, anachorite.

Անապատանամ, ացայ *vn.* to become a desert, to be deserted; to fall, to decay.

Անապատասէր *a.* loving solitude, or retired situations, retired, solitary.

Անապատասուն *a.* bred in a desert.

Անապատացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to be deserted, to lay waste, to unpeople.

Անապատութիւն S. Անապատական.

Անապուճէն *a.* without refuge, destitute, unprotected.

Անառակ, ացի *a.* dissolute, debauched, libertine, licentious, wanton, lewd: prodigal, profuse.

Անառակաբար *ad.* dissolutely, lewdly, wantonly: prodigally, lavishly.

Անառակիմ, *եցայ vn.* to be dissolute, to be debauched, to be a libertine; to be prodigal or lavish.

Անառակութիւն *s.* debauchery, dissoluteness, libertinism, excess, disorderly life, wantonness, lasciviousness, lust; inchastity, prostitution.

Անառաջնորդ *a.* without a guide or chief, indirected.

Անառիկ *a.* impregnable, inexpugnable.

Անառողջ *a.* unhealthy.

Անասելի *a.* unspeakable, ineffable.

Անասնաբար *ad.* brutally, coarsely.

Անասնաբարոյ, ից *a.* brutal, rude, ill-mannered.

Անասնաբոյծ *a.* that rears, breeds animals or cattle.

Անասնագէտ *a.* guilty of an unnatural crime with a beast, bestial.

Անասնագիտութիւն *s.* unnatural knowledge of a beast, bestiality.

Անասնագոյն *a.* more brutal or coarse.

Անասնազանկ, etc. S. **Անասնագէտ**, etc.

Անասնազեն, Անասնազոհ *a.* that sacrifices or immolates beasts.

Անասնազեհութիւն, Անասնազոհութիւն *s.* immolation of beasts.

Անասնական, Անասնական *a.* of or belonging to the brute creation, animal; brutal, brutish.

Անասնակենցալ *a.* that lives like a beast, brutal, bestial.

Անասնակերպ, Անասնանման *a.* having the form of a beast, brutish.

Անասնամեղ, Անասնամոլ S. **Անասնագէտ**.

Անասնամոլութիւն S. **Անասնագիտութիւն**.

Անասնամիտ *a.* having the understanding of a brute, stupid, dull.

Անասնամտութիւն *s.* stupidity, dullness.

Անասնային S. **Անասնական**.

Անասնանամ, *ացայ vn.* to become quite a brute, to lead the life of a brute; to be clownish or churlish, to be besotted.

Անասնանոյզ S. **Անասնաբոյծ**.

Անասնավայել *a.* fit for a brute, brutal, bestial.

Անասնեղէն S. **Անասնական**.

Անասնիկ *s.* a small beast; animalcule; a lean beast.

Անասնութիւն *s.* nature of the brute creation; brutality, bestiality.

Անասուն, անաց *a.* irrational: *s.* animal, brute.

Անաստառ *a.* without a lining.

Անաստուածական *a.* atheistic, atheist; ungodly, irreligious.

Անաստուածութիւն *s.* atheism; ungodliness, irreligion.

Անաստուածպաշտութիւն *s.* idolatry.

Անատակ *a.* impotent, imbecile, feeble.

Անարատ, ից *a.* immaculate, without sin, innocent, irreproachable; clear, refined; intact, pure, whole, perfect.

Անարատաբար *ad.* holily, inviolably.

Անարատութիւն *s.* purity, uprightness, integrity, entire state.

Անարատուհի *af.* immaculate, pure, holy.

Անարար *a.* increate.

Անարբ *a.* sober, abstemious.

Անարգ, ից *a.* worthless, contemptible, vile, abject, despicable, ignoble.

Անարգաբար *ad.* unworthily, basely, disbonourably, vilely, meanly.

Անարգահաւանելի *a.* disconsolate; inconsolable.

Անարգամահ *a.* by an ignoble death, dying ingloriously.

Անարգածաւ *a.* that honoures the humble.

Անարգանամ, *ացայ vn.* to be debased; to become abject or contemptible; to lose value; to humble or abase one's self.

Անարգանք *s. pl.* affront, offence, wrong, insult; indignity, slight, contempt, disgrace, shame, opprobrium, discredit, blame.

Անարգասաւոր *a.* unfertile, unfruitful, poor, barren, sterile.

Անարգասաւորութիւն *s.* barrenness, poorness, sterility.

Անարգասեմ *a.* formless, deformed, ugly, rugged.

Անարգել *a. ad.* free, unembarrassed; without obstacle, freely.

Անարգելութիւն *s.* freedom, state of any thing free from obstacle or hinderance.

Անարգեմ, *եցի va.* to offend, to shock; to despise, to depreciate, to disparage; to disapprove, to disallow, to refuse, to reject; to blame, to find fault with.

Անարգիկ S. **Անարգ**.

Անարգիչ, Անարգու *a.* contemptuous, disdainful, haughty, offensive.

Անարգութիւն *s.* offence, slight, refusal, reprobation; humiliation; vileness, meanness, worthlessness; *յ- ի ք անհել*, to demean, to degrade one's self.

Անարդ, Անարդակ uneven, unpolished.

Անարդար *a.* unjust, partial.

Անարդարութիւն *s.* unjustness, iniquity.

Անարդիւն *a.* unproductive, fruitless, useless; worthless.

Անարդութիւն *s.* deformity.

Անարեւ *a.* without sun, dark, cloudy.

Անարժան, ից, աց *a.* unworthy, unfit, improper; condemnable, blamable, illegal, dishonest; – *համարել*, to disdain. [unworthily.

Անարժանաբար, Անարժանապէս *ad.*

Անարժանաւոր *a.* unworthy.

Անարժանի S. **Անարժան**; **յ–, ad.** unworthily.

Անարժանութիւն *s.* unworthiness.

Անարի, բոյ, բեաց *a.* weak, feeble, unmanly, timid, pusillanimous, cowardly; gigantic, enormous, monstrous.

Անարիագոյն *a.* more or very feeble, – weak, – timid. [wardly.

Անարիական *a.* timorous, fearful; co-

Անարիութիւն *s.* timidity, pusillanimity, fearfulness, cowardice; gigantic size.

Անարիւն *a.* that has no blood, bloodless; that does not bleed.

Անարծաթ *a.* moneyless, poor; gratuitous, gratis.

Անարծաթասէր *a.* that does not love money, generous, liberal.

Անարծարծելի *a.* that cannot he revived, or rekindled, not renewable, extinct. [up.

Անարմատ *a.* without roots, rooted

Անարուեստ *a.* of no trade, or profession; artless; guileless; immaterial, simple, natural; rough, rude.

Անարուեստաւորութիւն *s.* simplicity; rudeness.

Անարութիւն S. **Անարհութիւն.**

Անարտաբերելի *a.* that cannot be pronounced distinctly, difficult to articulate.

Անարօր, Անարօրագիր *a.* uncultivated, waste; intact, chaste.

Անաւագ *a.* feeble, poor, low, humble, petty; minor. [humble, to abase.

Անաւադեմ, եցի *va.* to weaken, to

Անաւադութիւն *s.* weakness, debility, lowness, inconsiderableness.

Անաւարտ *a.* infinite, interminable, endless, continual, perpetual; not finished.

Անբաժ *a.* without portion, destitute, unprovided for; indivisible, inseparable. [ded, inseparable.

Անբաժան, Անբաժանելի *a.* undivi-

Անբաժանաբար *ad.* indivisibly.

Անբաժանութիւն *s.* indivisibility.

Անբաժին S. **Անբաժ.**

Անբախտ, Անբախտելի *a.* unfortunate, unhappy. [fortune, adversity.

Անբախտութիւն *s.* unhappiness, mis-

Անբաղադրելի *a.* simple, uncompounded.

Անբաղդ *a.* irreproachable, irreprehensible; frank, sincere; *ad.* irreproachably; frankly, openly.

Անբաղդատ *a.* incomparable, matchless; incongruous, disproportionate.

Անբամբաս *a.* that does not calumniate, that does not detract; irreproachable, irreprehensible.

Անբան, ից *a.s.* irrational; dumb; animal; blockhead.

Անբանի, Անբանաբար *ad.* stupidly, irrationally, like a dumb animal.

Անբանական *a.* like a dumb animal, stupid; irrational.

Անբանագոյն *a.* very stupid, more irrational or brutal.

Անբանանամ, ացայ *va.* to brutify.

Անբանաւոր *a.* irrational; unreasonable, unjust. [ality, brutality.

Անբանութիւն *s.* stupidity, irration-

Անբառաչ *a.* without bellowing, – roaring, – bleating.

Անբասիր *a.* innocent, irreproachable; – *առնել*, to exculpate.

Անբարբառ *a.* dumb, speechless, mute, silent.

Անբարբառութիւն S. **Անխօսութիւն.**

Անբարդ. Անբարդելի *a.* simple, uncompounded.

Անբարեկամ *a.* without friends. [ed.

Անբարեսէր *a.* malevolent, evil-mind-

Անբարի *a.* bad, wicked.

Անբաց *a.* shut, closed, covered.

Անբացատրելի *a.* inexplicable, inexpressible.

Անբաւ, ից *a.* infinite, unbounded, unlimited, innumerable, immense.

Անբաւազօր *a.* whose power is infinite.

Անբաւածաւալ *a.* vasting in extent, immense, unlimited. [ble.

Անբաւական *a.* insufficient, incapa-

Անբաւականութիւն *s.* insufficiency, incapacity. [rable parts.

Անբաւաչօք *a.* composed of innume-

Անբաւանամ, ացայ *vn.* to grow or increase excessively, to be immense.

Անբաւելի *a.* incomprehensible, immeasurable, infinite.

Անբաւութիւն s. infinity, immensity.
Անբեկանելի a. infrangible.
Անբեղնաւոր, Անբեղուն, Անբեր a. barren, sterile; unfruitful, unproductive. [infertility.
Անբեղնաւորութիւն s. barrenness;
Անբերան a. mouthless, speechless.
Անբերելի a. intolerable, insupportable. [ness.
Անբերութիւն s. infertility, barren-
Անբթելի a. that cannot be blunted, unblunted, sharp. [ble.
Անբժշկական, Անբժշկելի a. incura-
Անբժշկութիւն s. incurability.
Անբիծ S. Ամբիծ.
Անբնաբար ad. supernaturally.
Անբնակ a. houseless; uninhabited, desert; — առնել, to depopulate, to unpeople.
Անբնական a. artificial, unnatural.
Անբնակութիւն s. depopulation.
Անբուկ S. Ամբուկ.
Անբոյժ a. incurable.
Անբոյս a. unfruitful, barren.
Անբովանդակ, Անբովանդակելի a. incomprehensible, inconceivable.
Անբովանդակութիւն s. infinity, immensity.
Անբոց a. without flame.
Անբոցակէզ a. uninflammable.
Անբուժ, Անբուժական, Անբուժելի a. incurable, irremediable.
Անբուն a. of a different nature, bastard, spurious.
Անբռնաբար ad. without force, willingly, freely. [ble.
Անբռնադատ a. voluntary; inviola-
Անգ S. Անկ.
Անգամ ad. conj. once, at one time; even, notwithstanding; այս —, this once; այլ —, another time; առաջին —, the first time; մի —, only once; բազում —, many times, often; միւսանգամ, once more, over again; առ — մի, at once, this time; քանիցս —, every time; how many times?
Անգամմախիւտ a. unsuccessful, unsatisfied.
Անգայթ, Անգայթակղ, Անգայթակղելի a. not liable to stumble, surefooted; not liable to scandal.
Անգայռագեղ S. Անգառագեղ.
Անգայտ, ից a. thin, incompact, porous; rare, subtile; soft, liquid.
Անգայտանամ, ացայ vn. to be dilated, to rarefy; to become liquid, to liquefy.

Անգայտացուցանեմ, ուցի va. to rarefy; to liquefy. [faction.
Անգայտութիւն s. rarefaction; lique-
Անգառագեղ a. that cannot be kept in a cage, wild, untameable.
Անգար, ի s. megrim.
Անգարշ a. that does not disgust; — լինել, not to disgust.
Անգեղ s. handle.
Անգեղ, Անգեղապէշ, Անգեղեղայ, Անգեղեցիկ a. deformed, ugly.
Անգէշ a. unspotted; not freckled.
Անգէտ a. ignorant, unlearned, stupid, awkward; յ—ս, ignorantly, inadvertently; at all events, at all hazards; յ—ս լինել, to connive, to dissemble.
Անգթաբար ad. cruelly, unmercifully.
Անգթական, Անգթասէր a. hardhearted, delighting in cruelty, cruel.
Անգթութիւն s. cruelty, inhumanity.
Անգիծ a. not described, not marked, not written; that cannot be marked, hard. [without price.
Անգին a. inestimable, invaluable,
Անգինեբու a. that drinks no wine, abstemious.
Անգիտակ a. ignorant.
Անգիտանամ, ացայ vn. to be ignorant; to forget one's self.
Անգիտելի a. not to be understood, incomprehensible.
Անգիտութիւն s. ignorance, inexperience; անգիտութեամբ, ignorantly.
Անգիր a.ad. without letters, — print; unwritten, verbal, oral; ignorant, uninstructed; verbally, by word of mouth.
Անգիւտ a. unfindable, rare, precious, dear.
Անգլուխ a. without a head, headless; without a leader or chief. [hard.
Անգծելի a. that cannot be marked,
Անգղ, գեղ, գեղց, եղաց s. vulture.
Անգղիաբան a. who employs English phrases; who knows how to speak English. [English idioms.
Անգղիաբանեմ, եցի vn. to employ
Անգղիաբանութիւն s. anglicism.
Անգղիախօս s. who speaks English.
Անգղիական a. English; — եկեղեցի, the Anglican church; — բարբառ, the English language; ոճ —, anglicism.
Անգղիարէն ad. in English; after the English manner; s. English, the English language; — ուսանել՝ խօսել, to learn, to speak English. [glishman.
Անգղիացի, ցւոց a. English; s. En-

Անգոհ *a.* ungrateful, unthankful; discontented, dissatisfied.

Անգոյ, ից *a.s.* not existing, having no being; non-existence, nou-entity; nothing; արար Աստուած զաշխարհս յանգոյից, God created the world from nothing; յանգոյս, vainly.

Անգոյն *a.* colourless.

Անգոյութիւն *s.* nothingness, nothing.

Անգոսնեմ, եցի *va.* to despise, to slight, to reprove, to blame; to jeer, to ridicule, to mock.

Անգոսնելի *a.* contemptible, despicable, blamable, condemnable.

Անգործ *a.* idle, inactive, indolent, lazy; ineffectual, inefficacious, ineffective; unexecuted, incomplete; uncultivated; երկիր —, waste land.

Անգործադրելի *a.* impracticable.

Անգործադրութիւն *s.* inexecution, non-performance; unfinished state.

Անգործածութիւն *s.* disuse, obsoleteness.

Անգործութիւն *s.* idleness, inaction, indolence; inefficacy.

Անգութ *a.* incompassionate, unpitying, inhuman: cruel, barbarous, implacable.

Անգուշակ *a.* not foretold, not predicted.

Անգտական, Անգտանելի S. Անգիւտ.

Անգրագէտ *a.* illiterate, ignorant.

Անգրիճեմ S. Հանգրիճեմ.

Անգօտի *a.* without girdle.

Անդ, ոց, ից *s.* field; fallow, soil; —ք, the fields, country.

Անդ *ad.* there, yonder, in that place; — ի ներքս, therein, within; ի վեր —, there above, yonder above; — ի վայր, down there, below; —... աստ, then... and now; աստ եւ —, here and there.

Անդադար *a.* incessant, continual; restless, agitated; *ad.* incessantly, continually.

Անդաճեմ, եցի *va.* to examine, to search; to think, to meditate.

Անդամ, ոց *s.* limb, member; — — յօշել, to dissect, to dismember, to anatomize, to carve.

Անդամազննական *a.* anatomical.

Անդամազնին *s.a.* anatomist.

Անդամազննութիւն *s.* anatomy; — առնել, to anatomize.

Անդամազննօրէն *ad.* anatomically.

Անդամաթիւ *s.* the dissected parts.

Անդամալոյծ, լուծի, այ, ծից *a.s.* paralytic, palsical.

Անդամալուծիմ *vn.* to be struck with a palsy, to have a paralytic stroke.

Անդամալուծութիւն *s.* palsy, paralysis.

Անդամախեղ *a.* laimed, crippled.

Անդամախեղութիւն *s.* lameness.

Անդամանդ S. Ադամանդ.

Անդանդաղ *a.ad.* prompt, diligent: diligently, promptly, without delay.

Անդանօր *ad.* there, yonder.

Անդառնալի *a.* irrevocable; S. Անդարձ.

Անդաստակ, աց *s.* portico, porch.

Անդաստան, աց *s.* cultivated land, fields; village.

Անդաստիարակ *a.* without education, uneducated, ungoverned.

Անդատ *a.* not sentenced, not condemned.

Անդատապարտ *a.* not deserving condemnation, blameless.

Անդարձ, ից *a.* irrevocable, irreclaimable; impenitent; held in mortmain.

Անդարձ, Անդարձաբար *ad.* irrevocably.

Անդարման, Անդարմանելի *a.* irremediable, irreparable, incurable.

Անդեայ, դէոց, էից, դեայց *s.* flock, herd, cattle; fields, country.

Անդեդեւ, Անդեդեւուն *a.* unshaken, firm, resolute.

Անդեղայ, ից, Անդեղեայ, եղայց *s.* antidote, counter-poison.

Անդէն *ad.* there; —, — առ նմին, — վաղվաղակի, — իսկ, — եւ անդ, on the spot, immediately, out of hand, without delay.

Անդէորդ, աց *s.* herdsman, shepherd.

Անդէորդական *a.* bucolic.

Անդէորդութիւն *s.* herd.

Անդէպ *a.* indecent, unbecoming, unseasonable; absurd, clumsy, extravagant, ridiculous; յ—ս, indecently, unbecomingly; awkwardly, unseasonably.

Անդժուար, Անդժուարանալի, Անդժուարին *a.* complaisant, easy, gracious, condescending.

Անդժրելի *a.* inviolable; that cannot be contravened or mistaken; irrefragable.

Անդիմադարձ *a.ad.* irresistible; irresistibly, beyond contradiction.

Անդլակի S. Անդուլ.

Անդլորդելի, Անդլրդելի *a.* immovable, firm.

Անդնդաբնակ *a.* dwelling in the abyss; infernal: spread over the abyss.

Անդնդաբար *a.ad.* swallowed up in an abyss, sunk deeply; to a great depth.

Անդնդախոր a. deep as an abyss, unfathomable.

Անդնդական S. Անդնդային.

Անդնդահերձ *a.* dividing the abyss.

Անդնդայեաց *a.* sunk in an abyss; very deep. [hellish.

Անդնդային *a.* very deep; infernal,

Անդնդապետական *a.s.* belonging to the prince of hell; prince of hell.

Անդնդապտոյտ *a.* making a deep vortex; turning itself in the abyss.

Անդնդասոյզ, Անդնդասուզեալ, Ան-դընդամխեալ *a.* plunged, submerged, precipitated in an abyss; engulfed; – լինել, to plunge, to engulf, to sink to the bottom; – առնել, to submerge, to precipitate, to sink.

Անդնդափոս *a.* fortified by a deep trench; very deep.

Անդոհ, Անդոհական *a.* vexatious, grievous; melancholy.

Անդոհութիւն *s.* melancholy, grief.

Անդողդող *a.* unshaken, firm.

Անդոյր S. Անդորր. [tain, peak.

Անդորդանք *s.pl.* summit of a moun-

Անդորր *a.* quiet, still, tranquil, calm, mild, peaceable; easy, convenient, comfortable; – or յանդորրու, peaceably, in tranquillity; comfortably, at ease; – առնել, յ– հանել, to calm, to quiet, to soften, to appease, to comfort.

Անդորրագիր *s.* receipt, discharge, quittance.

Անդորրամիտ *a.* possessing a tranquil mind, calm, of a peaceable disposition; magnanimous.

Անդորրանամ, ացայ *vn.* to compose one's self; to be easy, to be comfortable.

Անդորրացուցանեմ, ուցի, Անդորրեմ, եցի, Անդորրեցուցանեմ, ուցի *va.* to calm, to pacify; to comfort, to soften, to alleviate.

Անդորրիմ, եցայ S. Անդորրանամ.

Անդորրիչ *a.* quieting, calming, tranquillizing.

Անդորրութիւն *s.* tranquillity, calm, repose; ease, comfort.

Անդուլ *a.ad.* assiduous, continual; assiduously, continually, incessantly.

Անդունդք, դնդոց *s.pl.* abyss, gulf; precipice; the infernal regions, hell, tartar.

Անդուռն *a.* without gates, open; – բերան՝ լեզու, tattler, person of an unbridled tongue. [from above.

Անդուստ *ad.* thence; – 'ի վերուստ,

Անդ ուրեմն, Անդր ուրեմն *ad.* there; S. Անդ *ad.*

Անդպրութիւն S. Անուսումնութիւն.

Անդստին *ad.* from, since, as soon as, when; radically, originally, naturally; anew, afresh: even then; – 'ի մանկութենէ իմմէ, from my infancy; – յարարչութենէ աշխարհի, from the creation of the world.

Անդր *ad.* there; beyond, on the other side; yonder; 'ի քաղաք –, to the city; – քան, *pr.* beyond, further than, on the other side of, over; – քան զծով, beyond the sea. [position.

Անդրաբերութիւն *s.* metaphor; trans-

Անդրագիր *s.* inscription.

Անդրագոյն *a.* further.

Անդրադարձ *a.s.* reciprocal, mutual; inverse; retrograde: requital, return, exchange.

Անդրադարձութիւն *s.* retrogression; reverberation, repercussion; reflection; rebound.

Անդրադարձուցանեմ, ուցի *va.* to drive back; to reverberate; to reflect; to repel, to cause to rebound.

Անդրանամ, ացայ *vn.* to go beyond, to go further, to pass, to go before.

Անդրանիկ, նկի or նկան, կաց *a.s.* eldest, first-born.

Անդրանկածախ *a.* that destroys the first-born.

Անդրանկածին *a.* first-born.

Անդրանկածնունդ S. Անդրանիկ.

Անդրանկանամ, ացայ *vn.* to be eldest; to claim primogeniture.

Անդրանկարար *a.* that gives the right of primogeniture.

Անդրանկացուցանեմ, ուցի *va.* to make eldest, to give the right of primogeniture.

Անդրանկութիւն *s.* seniority, primogeniture, right of primogeniture.

Անդրավարտիք *s.pl.* breeches, hose, trousers.

Անդրդուելի *a.* immoveable, firm, constant; inflexible.

Անդրդուելութիւն *s.* firmness, constancy, resolution.

Անդրէն *ad.* again, anew, afresh; from or to the same place, in the same situation; – դառնալ, to return; – սկսանել, to recommence; – ասել, to re-

peat or say over again; S. Անդէն. [լն.
Անդրժելի *a.* inviolable: S. Անդրժե-
Անդրի, րոյ, րեայ *s.* statue; bust; – վիթխարի, colossus. [tor.
Անդրիագործ, այ *a.* statuary, sculp-
Անդրիագործութիւն *s.* sculpture.
Անդրիանդ, այ S. Անդրի.
Անդրիանդագործ, Անդրիաստեղծ S. Անդրիագործ.
Անդրոյթք *s.* eructation.
Անդրոշմ, այ *a.* uninscribed; without mark; unsealed; not ratified; without confirmation. [nag, hackney.
Անդրուար, Անդրուվար, Անդրվար *s.*
Անդր քան S. Անդր.
Անեզր, Անեզրական *a.* interminable, boundless.
Անել, Անելանելի *a.* much embarrassed, much perplexed, inextricable, without escape; – և անձուկ անել, to hem in on all sides, to cut off all means of escape from; – փողոց, blind alley; street or court with only one entrance. [uncreate.
Անեղ, ից, Անեղական *a.* uncreated,
Անեղածին *a.* born of increated God.
Անեղակերտ *a.* made by increated God.
Անեղանելի *a.* that cannot be created.
Անեղաշէն S. Անեղակերտ.
Անեղբայր *a.* without brother.
Անեղծ, ից, Անեղծական, Անեղծանելի *a.* incorruptible, indissoluble; indelible, not to be effaced; inviolable.
Անեղծութիւն *s.* incorruption, indissolubleness.
Անեղութիւն *s.* uncreated state.
Անեպեր *a.* unblamable.
Աներ, ոյ *s.* wife's father, father-in-law; – Լիբանանու or Լիբանաներ, Antilibanus.
Աներաժիշտ *a.* unmusical.
Աներաժշտութիւն *s.* ignorance of music.
Աներանամ, ացայ *vn.* to become father-in-law, brother-in-law.
Աներասան, Աներասանակ *a.* not broken in, unruly; unbridled, unreined, ungoverned, debauched. [nal.
Աներբ *a.* not bounded by time, eter-
Աներեկ, Աներեկոյ *a.* that has no night, that always enjoys the light; eternal, endless.
Աներեւակ, Աներեւական, Աներեւակի, յԱներեւակի *a.ad.* invisible, hidden, obscure; ignoble; invisibly.

Աներեւակայելի *a.* unimaginable.
Աներեւան S. Աներեւակ.
Աներեւոյթ, ութից *a.ad.* invisible, vanished; imperceptible, insensible; *gr.* infinitive; յ–ս, աներեւութաբար, invisibly; –, յ–ս լինել, to vanish, to disappear; – լինելն, disappearance.
Աներեւութանամ, ացայ *vn.* to vanish, to disappear.
Աներեւութացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to disappear, to hide. [hidden.
Աներեւութերակ *a.* whose veins are
Աներեւութիւն, Աներեւութութիւն *s.* disappearing, disappearance.
Աներկաթ *a.* without iron, – chains.
Աներկբայ, Աներկբայաբար, Աներկբայապէս, Աներկբայելի *a.* doubtless, indubitable, sure, certain, unquestionable, incontestable, indisputable; *ad.* doubtless, indubitably, certainly.
Աներկբայութիւն *s.* certainty, certitude.
Աներկեւան *a.* safe, free from danger; bold, fearless; certain, doubtless; infallible, faithful; *ad.* safely, in safety; certainly; boldly, fearlessly.
Աներկեւանութիւն *s.* safety; confidence, security; boldness.
Աներկիւղ, յԱներկիւղս, Աներկիւղաբար *a.ad.* fearless, bold, courageous, intrepid; fearlessly; courageously, intrepidly. [God, irreligious.
Աներկիւղած *a.* that has no fear of
Աներկիւղածութիւն *s.* irreligion.
Աներկիւղութիւն *s.* fearlessness.
Աներկմիտ, Աներկմտելի *a.* without hesitation, resolute, certain.
Աներկուանալի S. Անյերկուանալի.
Աներկրագործելի *a.* that cannot be cultivated.
Աներկրպագու *a.* that does not adore, indevout, irreligious. [in-law's son).
Աներորդի *sm.* brother-in-law, (father-
Անեփ *a.* not enough cooked, raw.
Անզանազան *a.* indifferent.
Անզանազանութիւն *s.* indifference.
Անզարդ *a.* unadorned, without embellishment; unpolished, uncivilized.
Անզարդանամ, ացայ *vn.* to be divested of ornament.
Անզարդացուցանեմ, ուցի *va.* to divest of ornament, to despoil, to disfigure.
Անզարդիմ, եցայ *vn.* S. Անզարդանամ.
Անզարդութիւն *s.* state of any thing without ornament, disfiguration, despoliation.

Անզաւակ, *ացի a.* childless; barren.

Անզաւակեմ, *եցի*, **Անզաւակեցուցանեմ**, *ուցի va.* to deprive of childring, to kill children.

Անզաւակիմ, *եցայ vn.* to be bereaved of children.

Անզաւակութիւն *s.* state of a person bereft of children; barrenness.

Անզբաղ *a.* at leisure, disengaged, unemployed, undisturbed.

Անզբաղութիւն *s.* leisure, tranquillity.

Անզբօս S. **Անզբաղ**.

Անզբօսութիւն S. **Անզբաղութիւն**.

Անզգալի *a.* insensible, imperceptible.

Անզգամ, *ացի a.* rascally, knavish, roguish, wicked; foolish, mad.

Անզգամաբար *ad.* foolishly, stupidly; imprudently, perversely.

Անզգամեցուցանեմ, *ցուցի va.* to enrage, to make wicked.

Անզգամիմ, *ացայ vn.* to be rascally, to be knavish, to be wicked; to become mad, to grow mischievous.

Անզգամութիւն *s.* roguery, knavery; malignity, ill turn, wicked action.

Անզգայ, *ից a.* insensible, inanimate, dull, stupid; besotted, infatuated, stupified.

Անզգայ, **յԱնզգայ**, **յԱնզգայս**, **Անզգայաբար** *ad.* insensibly, imperceptibly; stupidly.

Անզգայական S. **Անզգայ** *a.*

Անզգայանամ, *ացայ vn.* to be insensible, to be stupid; to be infatuated.

Անզգայացուցանեմ, *ուցի va.* to infatuate, to stupify, to hebetate; to deprive of reason.

Անզգայիմ, *եցայ* S. **Անզգայանամ**.

Անզգայութիւն *s.* insensibility, stupidity, apathy, indolence, lethargy.

Անզգայուն, *ից a.* insensible.

Անզգաստ, *ից a.* not vigilant, careless, inattentive; *ս-ս*, *ս-ից ad.* insensibly.

Անզգաստութիւն *s.* want of a vigilance, carelessness, inattention.

Անզգուշ, *գուշից a.* incautious, uncircumspect, inconsiderate, imprudent, unwary, heedless.

Անզգուշ, **Անզգուշաբար** *ad.* without precaution, inadvertently, imprudently.

Անզգուշութիւն *s.* want of circumspection, unwariness, imprudence, inconsiderateness, negligence.

Անզգօն, *ից a.* stupid, foolish, senseless, indiscreet.

Անզեղջ, *ից a.* impenitent, irreclaimable; irrevocable.

Անզերծ *a.* inextricable.

Անզէն *a.* unarmed.

Անզէրկ *a.* undeprived.

Անզղջական S. **Անզեղջ**.

Անզղջանալի *a.* not to be repented of, not to be regretted.

Անզղջութիւն *s.* impenitence, obduracy.

Անզիւն, **Անզիտական**, **Անզիտելի** *a.* inconsiderable, imperceptible.

Անզոհ *a.* without sacrifice; unworthy to be sacrificed.

Անզոյգ *a.* odd, not a pair; different, dissimilar; – *դարձնել*, to spoil the pair, to render dissimilar.

Անզովանալի *a.* that cannot be refreshed.

Անզուգական *a.* matchless, incomparable, unparalleled, unequalled.

Անզուգականութիւն *s.* matchlessness, incomparableness, excellence.

Անզուգակցութիւն *s.* disjunction, separation: virginity.

Անզուգութիւն *s.* disparity, inequality; disjunction, separation; discord, division, dissension, disunion: virginity.

Անյաւէտ, **Անզբաւական** *a.* interminable, infinite, perpetual.

Անզշահաղ *a.* disinterested.

Անզօր, *ից a.* without power, weak, impotent, feeble; unmanly, faintheartened; inefficacious, insufficient; invalid.

Անզօրանամ, *ացայ vn.* to lose strength, to be feeble.

Անզօրացուցանեմ, *ուցի va.* to render feeble, without force, to render powerless.

Անզօրութիւն *s.* weakness, feebleness; invalidity.

Անէ, *էից*, **Անէական** *a.s.* that does not exist, null, none: nothing, non-entity.

Անէծք, *նէծից s.pl.* imprecation, malediction; execration, horrour, detestation.

Անէութիւն *s.* nothingness.

Անընդունելի, **Անընդհանալի** *a.* not desirable, detestable.

Անմարբերելի, **Անմարբերելի** *a.* impatient; intolerable, insupportable.

Անմբռնելի *a.* that cannot be taken; incomprehensible, inconceivable.

Անընդդիմաբանելի, **Անընդդիմադրելի** *a.* incontestable, indisputable.

Անընդդիմակ, **Անընդդիմակաց**, **Անընդդիմակաց** *a.* unresisting; resistless, irresistible.

Անընդդիմահար *a.* not opaque, transparent.

Անընդել, etc. S. Անընտել, etc.

Անընդհատ *a.* uninterrupted, continual, successive; *ad.* uninterruptedly, successively.

Անընդմիջաբար *ad.* immediately.

Անընդմիջական *a.* immediate.

Անընդմիջելի *a.* inseparable, indivisible; continual.

Անընդոստ *a.* that cannot be jolted out of its place, fast; firm, steadfast.

Անընդունակ *a.* incapable, unqualified, insufficient.

Անընդունակութիւն *s.* incapacity, inability.

Անընդունելի *a.* inadmissible.

Անընթեռնլի *a.* illegible, unreadable.

Անընթրիք *a.* supperless.

Անընկալ S. Անընդունելի; – լինել, to be inadmissible.

Անընկեր *a.* without companion, alone.

Անընկերական *a.* unsociable; unsocial.

Անընկերականութիւն *s.* unsociableness.

Անընկերասէր *a.* that loves not his companions.

Անընկճելի *a.* indomitable, invincible, inflexible, unconquerable.

Անընչուն *s.* want of fortune, poverty.

Անընտել *a.* not familiar, strange; unaccustomed; indocile, wild, savage.

Անընտելութիւն *s.* want of familiarity; disuse; indocility, ferocity.

Անընտրաբար, Անընտրողաբար *ad.* indiscreetly, imprudently.

Անընտրող *a.* indiscreet, imprudent.

Անընտրողութիւն *s.* indiscretion, imprudence.

Անըստգիւտ S. Անստգիւտ.

Անըստերիւր S. Անստերիւր.

Անթ S. Անութ.

Անթագաւոր *a.* kingless.

Անթախանձ *a.* without importunity, – intrusion.

Անթաղ *a.* unburied.

Անթանոցիկ *s.* armful, any thing carried under the arm-pit.

Անթառամ *a.* unfading; incorruptible: *s.* amaranth.

Անթատակ *s.* arm-pit.

Անթարգման, Անթարգմանելի *a.* without interpreter; that cannot be translated; inexplicable.

Անթարգմանաբար, Անթարգմանապէս *ad.* inexplicably.

Անթարթ, Անթարթափ *a.* earnest, steadfast; with fixed eyes.

Անթարշամ S. Անթառամ.

Անթաց *a.* dry.

Անթափ *a.* unspilt; raw, unprepared.

Անթափանց, Անթափանցիկ *a.* opaque, impenetrable.

Անթափանցկութիւն *s.* opacity, impenetrability.

Անթաքուն, Անթաքոյտ, Անթաքչելի *a.* inconcealable, manifest, evident, public.

Անթեղ, ի *s.* wood embers; – հարկանել, to cover the fire with ashes.

Անթեղայ S. Անդեղայ.

Անթերի *a.* entire, complete, perfect; *ad.* entirely, completely.

Անթեւ, ից *a.* without wings.

Անթեփ *a.* peeled, scaled.

Անթեքելի *a.* inflexible, stiff.

Անթեքութիւն *s.* inflexibility, stiffness, hardness.

Անթիպատոս, Անթհիւպատոս *s.* proconsul.

Անթիպատոսութիւն *s.* proconsulship.

Անթիւ *a.* innumerable, immense.

Անթլփատ *a.* uncircumcised.

Անթլփատութիւն *s.* uncircumcision; prepuce.

Անթող, Անթողլի *a.* unpardonable, inexpiable.

Անթոյն *a.* without poison.

Անթոշակ *a.* without pension, wages; without the last Sacrament.

Անթոռն *a.* without nephews or nieces.

Անթուական, Անթուելի *a.* innumerable.

Անթուրծ *a.* unbaked; – սափոր, urn not baked.

Անժամ *a.* too late; unseasonable; unforeseen, unexpected.

Անժաման *a.* that cannot arrive; not arrived, slow, tardy.

Անժամանակ *a.* not limited or subject to time, eternal; unseasonable.

Անժամանակաբար or ապէս *ad.* unseasonably; eternally.

Անժամանակաւոր, Անժամանակեալ, Անժամանակեայ, Անժամանակեան S. Անժամանակ.

Անժամութիւն *s.* mischance, disappointment; unseasonableness.

Անժառանգ *a.* heirless.

Անժառանգեմ, եցի *va.* to deprive of heirs; to disinherit.

Անժառանգութիւն *s.* heirless state, want of succession; disinherison.

Անժխտելի *a.* incontestable, undeniable.

Անժոյժ *a.* intolerant, impatient; incontinent, intemperate, immoderate; violent.

Անժուժաբար *ad.* impatiently; intemperately.

Անժուժանալ, անցայ *vn.* to lose patience, to grow impatient.

Անժուժելի *a.* intolerable, insupportable.

Անժուժկալ *a.* impatient; incontinent, intemperate.

Անժուժկալություն, Անժուժություն *s.* impatience; intolerance; incontinence, intemperance; immoderation, violence.

Անժպիտ *a.* sorrowful, grave, serious (in countenance).

Անիծ, անծոյ *s.* nit.

Անիծաբանություն *s.* malediction, curse.

Անիծաբեր *a.* that bears a curse; that curses.

Անիծադրություն *s.* malediction, curse, imprecation.

Անիծակուռ, Անիծակուր *a.* loaded with curses; – *առնել*, to load with maledictions.

Անիծանիմ, իծի, Անիծեմ, եցի *va.* to curse, to imprecate; to detaste, to loathe, to abhor, to forswear, to deny upon oath. [S. **Անիծակուռ**.

Անիծապարտ *a.* worthy to be cursed; **Անիծեալ** *a.* cursed.

Անիմայ S. **Անիմաստ**.

Անիմանալի *a.* unintelligible, inconceivable, incomprehensible.

Անիմանալություն *s.* unintelligibility; incomprehensibility.

Անիմաստ *a.* foolish, senseless, insipid; irrational, absurd.

Անիմաստասեր *a.* that does not love wisdom, ignorant; unphilosophical.

Անիմաստասերություն, Անիմաստություն *s.* folly, senselessness, absurdity.

Անիմաց *a.* incomprehensible; insensible. [nothingness.

Անինչ, ընչից *a.* pennyless, poor; *s.*

Անիշխան *a.* without a prince, – chief, – governor, in anarchy; vulgar, plebeian.

Անիշխանություն *s.* anarchy.

Անիսկ, ից *a.* not real, false; accidental.

Անիսոն, ի *s.* anise.

Անիրան *a.* bodiless, difformed.

Անիրաւ, աց *a.* unjust, iniquitous, wicked; injurious, offensive; perfidious, disloyal; false, illegitimate; tyrannical; *ad.* –, *յ–ի, յ–ս*, unjustly, iniquitously.

Անիրաւասէր *a.* that hates the unjust or the injustice.

Անիրաւացի *a.ad.* unjust; *ad.* unjustly.

Անիրաւիմ, եցայ *va.* to offend, to sin against, to wrong, to injure, to abuse, to hurt.

Անիրաւիմ, եցայ *vn.* to be unjust, to be unrighteous; to sin, to fail in duty.

Անիրաւություն *s.* injustice, iniquity; injury, wrong, offence, affront; trespass; oppression.

Անիւ, նուագ, նուի, ուաց *s.* wheel; – *մեքենայի*, – of a machine; – *յահառնի*, grindstone; – *խորտիաց*, jack; – *ոտնաձոց*, gig; – *առաջակոլմնան նաւին*, capstern, capstan.

Անլեզու *a.* without a tongue, dumb.

Անլիութիւն *s.* imperfection, fault; – *հասակի՝ տմաց*, youth.

Անլիր *a.* incomplete, imperfect.

Անլուի *a.* free from vexation, tranquil.

Անծախից, Անծորդ *a.* disjoined, separate; that cannot be united; virgin.

Անլոյծ, լուծից *a.* indissoluble; insoluble.

Անլոյս *a.* dark, obscure.

Անլուռ *a.* disobedient. [pure.

Անլուայ, Անլուաց *a.* unwashed, im-

Անլուծական, Անլուծանելի *a.* indissoluble, incorruptible; insoluble, not to be decomposed; that cannot be deciphered. [ble.

Անլուծիչ *a.* indissoluble, incorruptible.

Անլուութիւն S. **Անլսողութիւն**.

Անլուսին *a.* moonless, dark.

Անլուր *a.* unheard of, new, extraordinary; deaf; disobedient; without news, – tidings.

Անլռաբար, Անլռական, Անլռելի *a.* that never ceases to speak; incessant; *ad.* incessantly.

Անլսող *a.* deaf; disobedient.

Անլսողութիւն *s.* disobedience.

Անլսուդ S. **Անլսող**.

Անհաւ *a.* infallible; sure.

Անհախուռն, Անհախտ, Անհախտական, Անհախտելի *a.* firm, unshakeable; indissoluble, incorruptible; inviolable.

Անհասակ *a.* ripe. [peace, turbulent.

Անհանգստասէր *a.* that loves not

Անհաւոյ *a.* without movement, stationary; indeclinable.

Անհայիմ, եցի *vna.* to be economical; to spare, to except; to respect; to preserve.

Անհայութիւն *s.* economy; respect; exemption; preservation.

Անխառն *a.* unmixed, simple, pure.

Անխառնութիւն *s.* purity, unmixed state; intemperance.

Անխարդախ *a.* sincere, ingenuous; loyal, faithful; simple, unadulterated; well disposed; *ad.* sincerely; loyally, faithfully, with simplicity, innocently.

Անխարխար *a.* unruined, solid.

Անխարխիս *a.* without base or foundation; anchorless.

Անխաւրշ *a.* not boiled, raw.

Անխաւսար *a.* clear, luminous, bright.

Անխափան *a.* incessant, unintermitted, unceasing, continual; unobstructed; *ad.* without opposition or intermission, constantly, incessantly, continually.

Անխզելի *a.* indivisible, infrangible.

Անխէթ *a.* unsuspicious; sincere.

Անխիղճ *a.* not scrupulous; unexceptionable.

Անխիտ *a.* thin, uncompact, porous.

Անխղճական S. **Անխիղճ.**

Անխմոր, *ից a.* unleavened, azymous, unfermented. [stitute.

Անխնամ *a.* unprotected, forlorn, de-

Անխնամախնամ *a.* that does not protect; unprotected, forlorn.

Անխնամել, *եցի va.* to be careless.

Անխնամութիւն *s.* carelessness, heedlessness.

Անխնայ, *յ–*, *a.ad.* without compassion; indiscreetly, prodigally, profusely.

Անխնայել, *եցի vn.* to be lavish, to be prodigal; to be void of compassion.

Անխնայութիւն *s.* cruelty; prodigality, profusion.

Անխնդիր *a.* unsought, unsearched.

Անխոհեմ *a.* imprudent, indiscreet; inconsiderate, unadvised, rash.

Անխոհեմաբար *ad.* imprudently.

Անխոհեմութիւն *s.* imprudence.

Անխոյզ *a.* that does not search or examine; unsought, unsearched; inscrutable, unsearchable.

Անխոնարհելի *a.* that cannot be humbled, stern, undaunted: firm.

Անխոնաւ *a.* unmoist, dry.

Անխոնջ *a.* indefatigable; fresh, unfatigued; stubborn, obstinate; *ad.* indefatigably. [diment.

Անխոչ *a.* without obstacle or impe-

Անխոց *a.* not stolen, not purloined, not undermined, entire, perfect.

Անխոտոր, **Անխոտորնակ** *a.* that does not wander; straight. [artless.

Անխորամանկ *a.* ingenuous, naive,

Անխորհուրդ *a.* inconsiderate, rash, imprudent.

Անխորհուրդ, **Անխորհրդաբար** *ad.* imprudently, inconsiderately, without riflection. [ness.

Անխորհրդածութիւն *s.* thoughtless-

Անխորհրդապահ, *ից a.* that does not keep secret, indiscreet.

Անխորհրդապահութիւն *s.* indiscretion.

Անխորհրդութիւն *s.* inconsiderateness, rashness, temerity.

Անխորշ *a.* without a bay.

Անխորշելի *a.* inevitable.

Անխոց, **Անխոցելի** *a.* invulnerable.

Անխոցութիւն *s.* invulnerability.

Անխուղ *a.* indestructible; inconsiderate, blind, unthinking.

Անխուճապ *a.* intrepid, calm.

Անխռով *a.* unruffled, calm, peaceable.

Անխռով, **Անխռովաբար** *ad.* without perturbation. [lity.

Անխռովութիւն *s.* calmness, tranquil-

Անխտիր, *յ***Անխտիրս**, **Անխտրաբար** *a. ad.* indifferent; indiscreet; indifferently; indiscreetly.

Անխտրոց *a.* without interval or intermedium. [cretion.

Անխտրութիւն *s.* indifference; indis-

Անխրախոյս, **Անխրախուսելի** *a.* disheartened, dispirited, cowardly.

Անխրամ, **Անխրամատելի** *a.* breachless, solid.

Անխրատ, *ից*, **Անխրատական** *a.* undisciplined, irregular, licentious, incorrigible.

Անխրատութիւն *s.* indocility; irregularity, licentiousness; incorrigibleness.

Անխօս *a.* dumb; irrational.

Անխօսանալ, *ացայ vn.* to become dumb; to be dumb; to be silent.

Անխօսութիւն *s.* dumbness; irrationality.

Անխօսուն, *ունց* S. **Անխօս.**

Անծագելի *a.* that cannot be enlightened, dark, gloomy.

Անծախ, **Անծախական** *a.* inconsumable; incombustible.

Անծախաբար, **Անծախապէս** *ad.* without being consumed.

Անծաղիկ *a.* that does not flower or blossom. [serious.

Անծաղր *a.* that never smiles, grave,

Անծաղրածու, *ից a.* that does not

ridicule, not scornful, not apt to deride. [tough.

Անծամ *a.* that cannot be chewed,

Անծանակ *a.* that is not mocked; free from shame.

Անծանօթ, ից *a.* ignorant; unknown; foreign; ignoble, obscure; **յ-ս**, *ad.* ignorantly, unwittingly; incognito, without being known; **յ-ս լինել**, to be in disguise; to feign or counterfeit.

Անծանօթանամ, ացայ *vn.* to be unknown; to be disguised.

Անծառ *a.* treeless.

Անծառայ *a.* free; without servants.

Անծառայական *a.* that is not servile, free.

Անծաքելի S. **Անծամ**. [tile.

Անծաւալելի *a.* irreducible; not duc-

Անծեղ, ից *s.* magpie, pie.

Անծեր, Անծերական, Անծերանալի *a.* not subject to the effects of age, perpetual, durable. [ren, steril.

Անծին *a.* unbegotten, unborn; bar-

Անծնեալութիւն *s.* unborn state.

Անծնութիւն *s.* barrenness: S. **Անծնեալութիւն**. [steril.

Անծնդական, Անծնունդ *a.* barren, **Անծնդութիւն** *s.* sterility.

Անծուծ *a.* that does not give suck; that no longer suckles.

Անծուփ *a.* not agitated by the waves, calm, peaceable.

Անկ, ից *a.* proper, fit; **է**, *v.imp.* it ought, it is right, it is proper; **յ-ել**, to be completed, accomplished, finished.

Անկապմ *a.* unbuilt, unfurnished, unprepared, not ready; unbound.

Անկազմութիւն *s.* want of construction, unfurnished state, imperfection.

Անկախ *a.* independent, free; free from all attachment, disengaged.

Անկախութիւն *s.* independence, freedom.

Անկած, ից *a.* fallen; abject, vile, despicable; booty, spoil.

Անկածութիւն *s.* fallen state, humiliation. [*ad.* involuntarily.

Անկամ *a.* involuntary, forced; **յ-ս**, **Անկամակութիւն, Անկամութիւն** *s.* unwillingness, constraint, compulsion.

Անկայ, Անկայական, Անկայն, Անկայուն *a.* unestablished, unfounded, unsupported, uncertain, frail.

Անկան, ից *s.* mortar; **լեռուլ յ-ի**, to pound or beat in a mortar.

Անկանգնելի *a.* that cannot rise again; that cannot be reestablished.

Անկանեմ, անկի *va.* to lay the groundwork of lace; to weave; to twine.

Անկանիմ, անկայ *vn.* to fall; to chance, to happen; to descend, to flow; to steal away, to slip away, to escape; to fall to ruin, to decay, to be impaired, to decline, to fail; to place one's self, to fix one's self, to belong, to have relation to; to put down, to deposit; to pass away; **– ընդ**, to undergo; to sink under; **– երեսայց**, to be put out of countenance, to be abashed; **– զբա-նիւք**, to hold a long discourse; **– յոգ**, to associate with (any one), to be intimate with, to confide in; **– ի միտս, զմտաւք, ի սիրտ**, to remember, to recall; **– ի ճանապարհ, ի շոտ, յոտս**, to voyage, to travel; **– ի վերայ**, to come upon unawares, to attack, to surprise; **– ի մտաց**, to become made, to lose one's reason; **– ի կենաց**, to die, to lose one's life; **– ի յուսոյ**, to lose hope, to become desperate; **– ի վերայ երեսաց**, to fall upon one's face, to prostrate; **– յոտս ուրուք**, to throw one's self or fall at the feet of some one; **– ի ձեռս ուրուք**, to fall in the hands or power of some one; **– ընդ ումեք, ընդ միմեանս, այր ընդ այր**, to come to blows, to fight, to combat, to quarrel, to dispute; **– յիշխանութենէ**, to lose one's authority, to fall from one's power.

Անկանոն *a.* irregular, anomalous.

Անկանոնութիւն *s.* irregularity, anomaly. [the apocrypha.

Անկանոնական *a.* apocryphal; **– գիրք**, **Անկաշառ, Անկաշառաբար** *a.* that does not take bribes, incorruptible, honest.

Անկապ *a.* loose, untied, free.

Անկապուտ, Անկապտելի *a.* that cannot be plundered or robbed.

Անկասելի *a.* incessant, unceasing.

Անկասկած, ից *a.* sure, certain, indubitable.

Անկասկած, Անկասկածելի, յԱնկասկածէ, յԱնկասկածս, Անկասկածաբար *ad.* surely, certainly, doubtless.

Անկատակ *a.* not in jest, serious.

Անկատար *a.* imperfect, incomplete, defective, faulty; *ad.* imperfectly, incompletely, faultily; *s. gr.* imperfect tense.

Անկատարած *a.* infinite, endless.

Անկատարելութիւն, Անկատարութիւն

s. imperfection, incomplete state; defectiveness, want, faultiness.

Անկար *a.* seamless; not sewed: incapable, unable, weak, feeble, impotent; impossible; – *է*, it is impossible.

Անկարանամ, *ացայ vn.* to be unable, to be incapable, to be insufficient.

Անկարգ *a.* without order, in disorder, disorderly, irregular, confused, indistinct, not methodical; intemperate, inordinate, immoderate, excessive, licentious.

Անկարդ, **յԱնկարգ**, **Անկարգաբար**, **Անկարգապէս** *ad.* disorderly, out of order, in confusion, irregularly; inordinately, excessively, intemperately.

Անկարգեմ, *եցի va.* to disorder.

Անկարգութիւն *s.* disorder, confusion, irregularity; inordinateness, intemperance, excess, immoderation.

Անկարելի S. **Անհնարին**.

Անկարեկան S. **Անախտ**.

Անկարեկիր, **Անկարեկից** *a.* incompassionate, cruel, inhuman; inflexible, inexorable.

Անկարեկցութիւն *s.* want of compassion, insensibility.

Անկարծ, **Անկարծելի** *a.* unexpected, unforeseen, extraordinary, unaccountable; *յ–ս*, *ad.* suddenly.

Անկարկատ, **Անկարկատելի** *a.* not mended, not repaired; irreconcilable.

Անկարող *a.* unable, feeble, incapable.

Անկարողանամ S. **Անկարանամ**.

Անկարողութիւն *s.* impossibility; incapacity.

Անկարօտ *a.* not indigent, not in want.

Անկարօտաշէմ *a.* not compelled to move on the ground.

Անկարօտութիւն *s.* plenitude, fulness, abundance.

Անկաւար S. **Յանդգաւար**.

Անկեղանոց, *ոյ s.* hospital.

Անկեղակարծ *a.* certain, sure.

Անկեղծ, *ից*, **Անկեղծական**, **Անկեղծաւար**, **Անկեղծիկ** *a.* sincere, candid, frank, ingenuous; true, loyal, faithful; *ad.* sincerely, ingenuously, candidly.

Անկեղծութիւն *s.* sincerity, candour; loyalty, fidelity; honour, truth.

Անկեղտ *a.* unsullied, pure.

Անկենդան *a.* lifeless, dead; cold, without ardour, – animation; inanimate; *s. chem.* azote.

Անկեր, **Անկերակուր** *a.* that does not eat; not eaten: that has nothing to eat, famished.

Անկերակրութիւն *s.* want of food; hunger: phthisis.

Անկերպ, **Անկերպարան** *a.* shapeless; unformed, imperfect; ugly.

Անկերպագրելի *a.* that cannot be figured; not to be described; unimaginable.

Անկերպարանութիւն, **Անկերպութիւն** [*s.* deformity.

Անկերպաւոր S. **Անկերպ**.

Անկէզ, **Անկիզելի** *a.* unburnt; incombustible.

Անկէտ *a.* without a point; without [pause, eternal.

Անկիզանող *a.* not fit to burn; that will not burn.

Անկին *a.m.* unmarried.

Անկիր *a.* not subject to passions; impassive, incapable of suffering.

Անկիրթ *a.* uncultivated, uncivilized, unpolished; indocile, untractable.

Անկից *a.* not united, separate; not closed, not healed.

Անկիւն, *կեանց s.* angle; corner, nook; – *ճանապարհի*, turning of the road; *բութ* –, obtus-angled, obtusangular; *սուր* –, acute-angled; – *հատանել*, S. **Անկան հատանել**.

Անկիւնահաւ *a.* angular; – *վէմ*, *քար*, corner-stone.

Անկիւնաչափ *s.* goniometer.

Անկիւնաչափութիւն *s.* goniometry.

Անկիւնաւոր *a.* angulous, angular.

Անկղ S. **Անգղ** and **Անգէղ** *s.* [lute.

Անկղմտանամ, *ացայ vn.* to be dissolute.

Անկնդրուկ *a.* without incense, – oblation.

Անկնիք, **Անկնքելի** *a.* not marked, unsealed: not baptized.

Անկշռ, **Անկշռելի** *a.* that cannot be weighed; inestimable, incomparable.

Անկոխ, **Անկոխելի** *a.* untrodden, desert.

Անկողին, *ինոց*, *նից*, *նաց s.* bed; mattress; nuptial couch; – *անպիտան*, *աշխարհ*, truckle-bed; *խորշ անկողնոյ*, alcove; *դնել յանկողնի*, *ննջեցուցանել*, to put to bed; *գնալ յ–*, *ննջել*, to go to bed: *փետրալից* –, feather-bed; *յարդալից* –, straw-bed; – *ս արկանել*, to make a bed; *մտանել յ–*, to go to bed; *յառնել յանկողնէ*, to get up; *յարդարել զ–*, to make the bed; *անկեալ դնել յանկողնի*, to take to one's bed.

Անկողնագործ *s.* mattress-maker.

Անկողնակից *s.* bed-fellow.

Անկողնակցութիւն *s.* bed-fellowship.

Անկողնարկ լինիմ *vn.* to make a bed.

Անկողոպուտ, Անկողոպտելի *a.* that cannot be plundered, not subject to devastation.

Անկոչ *a.* uncalled, not named; uninvited; – *բազմութիւն*, parasite, smell-feast, trencher-friend.

Անկոտոր *a.* infrangible, hard.

Անկործան *a.* not fallen; that cannot fall or be thrown down.

Անկորուսա *a.* that cannot be lost, imperishable; *ad.* without loss.

Անկուածք, ոց *s.* weaving, texture; **Անկուածոյ, եայ** *a.* woven.

Անկումն *s.* fall, tumble; overthrow, ruin, subversion; degradation; cadence; *վերստին* –, second fall; relapse.

Անկուշէի, եցի *va.* to kick, to strike with the hind feet; to resist, to reject.

Անկոտ *a.* rough, rude, uneven, rugged.

Անհղի *a.* not carved, unpolished, rough.

Անկոչ *a.* without cries; unable to cry out.

Անկռիւ *a.* without contention, – resistance, – quarrel.

Անկռուելի *a.* impregnable; invincible.

Անկտակ *a.* intestate.

Անկրական *a.* impassive, insensible.

Անկրելի *a.* unable to bear; insupportable.

Անկրթական S. **Անկիրթ**.

Անկրթութիւն *s.* want of discipline, indocility, rudeness.

Անկրօն, եայ *a.* irreligious.

Անկրօնութիւն *s.* irreligion.

Անկցորդ *a.* disjoined, separate; that does not participate, that takes no share.

Անկքելի *a.* inflexible.

Անհագագ *a.* speechless; without aspiration; breathless.

Անհալ *a.* not fusible; indissoluble; indigest.

Անհակառակելի *a.* indisputable, irresistible.

Անհակառակութիւն *s.* pacific conduct.

Անհաղորդ, եայ *a.* that does not participate; incommunicable: that does not receive the communion.

Անհաղորդական *a.* incommunicable.

Անհաճոյ *a.* unpleasant, disagreeable, offensive; disgustful; – *իմն օրինակաւ*, disagreeably; – *լինել*, to displease; to disgust.

Անհաճոյանամ, ացայ *vn.* to displease, to be disagreeable.

Անհամ, եայ *a.* insipid, unsavoury; nauseous, disgustful.

Անհամաձայն *a.* discordant, dissonant, incongruous; S. **Անմիաբան**.

Անհամաձայնութիւն *s.* discord, dissension, misunderstanding; disconvenience, incongruity, unsuitableness; S. **Անմիաբանութիւն**.

Անհամանամ, ացայ *vn.* to grow insipid, to be nauseous, to be disgustful.

Անհամառօտ *a.* not brief, not concise, prolix.

Անհամար *a.* innumerable, infinite.

Անհամբաւ S. **Վատահամբաւ**.

Անհամբաւեալ *a.* not divulged or made public.

Անհամբեր *a.* impatient; intolerant.

Անհամբերութիւն *s.* impatience; intolerance.

Անհամբոյր *a.* haughty, unsociable, reserved, austere, churlish, uncivil, morose, sullen, surly, harsh, forbidding.

Անհամեմատ, Անհամեմատական, Անհամեմատելի *a.* disproportionate; incomparable, unparalleled, matchless.

Անհամեմատաբար *ad.* incomparably, disproportionally.

Անհամեմատութիւն *s.* disproportion; inequality.

Անհամեստ *a.* immodest, unchaste, obscene.

Անհամեստութիւն *s.* immodesty.

Անհամիտ S. **Անհամանամ**.

Անհամոզելի *a.* unpersuadable.

Անհամութիւն *s.* insipidity, ill flavour; nauseousness.

Անհայր *a.* fatherless.

Անհանգէտ *a.* not conformable, dissimilar, unequal; inconsequent, not inferible.

Անհանգիստ *a.* restless, fretful, agitated; turbulent, unquiet, tumultuous; *ad.* incessantly, always; – *կալ*, to fret, to be agitated, to fidget; – *առնել*, to fret, to agitate.

Անհանգիստութիւն *s.* disparity, inequality. easiness; agitation.

Անհանգստութիւն *s.* inquietude, un-

Անհանգարտ *a.* fidgety, inquiet, noisy.

Անհանգարտութիւն S. **Անհանդարտութիւն**.

Անհանդերձ *a.* unclad, naked.

Անհանդուրժակ, Անհանդուրժական, Անհանդուրժելի *a.* intolerable, insupportable.

Անհանճար, *լց*, *ացա a.* foolish, imprudent, ill-advised.

Անհանճարաբար *ad.* foolishly, imprudently.

Անհանճարադոյն *a.* more or very foolish.

Անհանճարական S. **Անհանճար**.

Անհանճարութիւն *s.* folly, imprudence; insipidity, dulness.

Անհաշիւ S. **Անհամար**.

Անհաշտ, **Անհաշտական**, **Անհաշտելի** *a.* implacable, irreconcilable.

Անհաս, *լց a.* imperceptible, incomprehensible, inconceivable; unripe.

Անհասակաց, **Անհասական**, **Անհասանելի** S. **Անհաս**.

Անհասութիւն *s.* incomprehensibility: unripeness.

Անհաստատ *a.* inconstant, changeable, variable, alterable: fragile.

Անհաստատութիւն *s.* inconstancy, instability, mutability, frailty: fragility.

Անհատ, *լց a.* undivided, indivisible, inseparable; incessant, continual; *s.* individual, one, atom.

Անհատաբար *ad.* indivisibly, inseparably; individually.

Անհատական *a.* individual, atomic.

Անհատահոս *a.* that flows incessantly.

Անհատուած, **Անհատուածելի** *a.* indivisible, inseparable.

Անհատութիւն *s.* inexhaustibleness; individuality.

Անհատուցումն *a.* that cannot be payed.

Անհարազատ *a.* illegitimate, bastard, base-born, natural; altered, corrupted, false.

Անհարազատութիւն *s.* bastardy; falseness, alteration.

Անհարթ *a.* crooked, uneven, rough, rugged; awkward, rude, unpolished, coarse.

Անհարթութիւն *s.* unevenness, inequality of surface; want of politeness, rudeness, awkwardness, harshness, roughness, coarseness; – *օդոց*, intemperance.

Անհարթելի *a.* inevitable; fearless, assured.

Անհարկ *a.* exempt from tax or impost.

Անհարսն, **Անհարսնական**, **Անհարսնացեալ** *a.f.* unmarried; whose marriage has not been consummated, virgin.

Անհարց *a.ad.* without asking.

Անհաց *a.* without bread, – the means of subsistence.

Անհաւան, *լց a.* incredulous, who makes difficulties; obstinate, stubborn, headstrong.

Անհաւանական, **Անհաւանելի** *a.* improbable, unlikely.

Անհաւանիմ, *եցայ vn.* to differ in opinion, to disagree; to be obstinate; to disapprove, to disallow.

Անհաւանութիւն *s.* incredulity; disapprobation; obstinacy.

Անհաւասար *a.* unequal.

Անհաւասարապէս *ad.* unequally.

Անհաւասարութիւն *s.* inequality, disparity, disproportion.

Անհաւաստի *a.* uncertain, unassured, doubtful; contingent, casual.

Անհաւաստութիւն *s.* incertitude, doubt, uncertainty; contingency.

Անհաւատ, *լց a.* incredulous, unbelieving, infidel, irreligious; incredible; – *լինել*, to disbelieve.

Անհաւատալի *a.* incredible.

Անհաւատամ, *ացի*, **Անհաւատանամ**, *ացայ vn.* to disbelieve.

Անհաւատարիմ *a.* unfaithful, disloyal, perfidious.

Անհաւատարմութիւն *s.* infidelity, disloyalty, treason, perfidy.

Անհաւատեմ, **Անհաւատիմ** S. **Անհաւատամ**.

Անհաւատութիւն *s.* incredulity, infidelity, irreligion.

Անհեգեգ, **Անհեթեթ** *a.* unfit, inept, foolish, absurd, fantastical, whimsical, grotesque, ridiculous, extravagant, silly, ill-shaped, ill-contrived, awkward; –*ս*, *ad.* absurdly, fantastically, ridiculously, awkwardly.

Անհեգեգութիւն, **Անհեթեթութիւն** *s.* absurdity, whim, extravagance; awkwardness, unfitness.

Անհետ *a.* without vestige, untraced; – *առնել*, to annihilate; – *լինել*, to be annihilated.

Անհետազօտ, **Անհետազօտելի** *a.* that cannot be traced or investigated; impenetrable, inscrutable.

Անհետանամ, **Անհետիմ** S. **Անհետ լինել**.

Անհերքելի *a.* irrefutable; undeniable, incontestable.

Անհզոր S. **Անզոր**.

Անհիմն *a.* without foundation, – base.

Անհիւթ. **Անհիւթական** *a.* sapless, marrowless; incorporeal, immaterial, spiritual.

Անհմուտ *a.* unpractised, untried, new, inexperienced, ignorant.

Անհմտաբար *ad.* inexperienced, without ability, – knowledge of.

Անհմտութիւն *s.* inexperience, unskilfulness, ignorance.

Անհնազանդ *a.* disobedient, refractory, rebellious; – **լինել**, to disobey.

Անհնազանդիմ, եցայ *vn.* to disobey, to rebel.

Անհնազանդութիւն *s.* disobedience, [transgression.

Անհնար, ից *a.* impossible; **յ-ս մտանել**, to get embarrassed, to be entangled, to want resources, to be reduced to extremities, not to know what to do; **յ-ից է**, it is impossible.

Անհնարագոյն *a.* quite impossible; very difficult.

Անհնարաւոր *a.* impossible; imaginary; excessive, violent.

Անհնարիմ, եցայ *vn.* to be impossible; to be irremediable, to be desperate.

Անհնարին *a.ad.* impossible; extremely difficult; insupportable, intolerable; extreme, violent, excessive, enormous, horrible, terrible.

Անհնարութիւն *s.* impossibility.

Անհնութիւն *s.* act of never growing [old.

Անհոգ, ից *a.* negligent, heedless, indifferent, inattentive; confident, sure; –, **յ-ս**, *ad.* negligently, carelessly; confidently; indifferently; **յ-ս կալ լինել**, to be negligent or indifferent.

Անհոգանամ, ացայ *vn.* to be neglectful, inattentive, indifferent.

Անհոգի *a.* without soul; spiritless; inanimate.

Անհոգութիւն *s.* negligence, heedlessness, carelessness, inattention, lethargy.

Անհողդող *a.* indeclinable.

Անհողմ *a.* not agitated by the wind, calm, serene. [serenity.

Անհողմութիւն *s.* want of wind, calm,

Անհովիւ *a.* without shepherd, unattended.

Անհոտ *a.* without smell.

Անհուն *a.* not fordable; unfathomable, immense.

Անհուպ *a.* that does not approach, come near, touch; inaccessible; distant, far. [need of fire.

Անհուր *a.* without fire; that has no

Անհպատակ *a.* insubordinate; not subject. [tion.

Անհպատակութիւն *s.* insubordina-

Անհպարտ *a.* not haughty, humble, unpretending.

Անհպարտութիւն *s.* freedom from pride, humility.

Անհպեի S. **Անհուպ**.

Անհրաժեշտ *a.* inevitable, indispensable, necessary; irrevocable; *ad.* indispensably, necessarily, inevitably, irrevocably.

Անհրահանգ S. **Անկիրթ**.

Անհրաման *a.* without permission or licence. [seduce.

Անհրապոյր *a.* that does not allure or

Անհրաւէր *a.* who invites nobody: S. **Անկոչ**.

Անձայն *a.* without voice; mute, without sound; consonant.

Անձայնութիւն *s.* loss of voice; aphony.

Անձանձիր, Անձանձրոյթ *a.* indefatigable, diligent; *ad.* indefatigably, diligently.

Անձաւ, ից *s.* cavern, den, cave.

Անձաւախիտ *a.* cavernous.

Անձեռագործ. **Անձեռակերտ** *a.* not made by hands, natural, spiritual.

Անձեռն *a.* handless; without succour.

Անձեռնարկելի *a.* that cannot be taken in hand, extremely difficult; untractable. [wild.

Անձեռնընդել *a.* untameable, savage,

Անձեռնկալ *a.* helpless, without succour.

Անձեռնհաս *a.* that cannot reach or accomplish, incapable, unskilful.

Անձեռոց, ից *s.* towel.

Անձեռոցիկ *s.* napkin.

Անձեւ, իւ *a.* unformed.

Անձեւանամ, ացայ *vn.* to lose shape, to become deformed.

Անձիր *a.* unproductive, unfruitful; ungrateful, unthankful.

Անձխոտ *s. bot.* fumitory.

Անձկաբեկ *a.* panting with desire, very desirous. [sirable.

Անձկալի, Անձկական *a.* narrow; de-

Անձկակարօտ S. **Անձկայրեաց**.

Անձկամ, ացայ *vn.* to desire, to wish; to aspire to, to sigh for, to long for.

Անձկայրեաց *a.* burning with desire, sighing after. [**Անձկամ**.

Անձկանամ, ացայ *vn.* to be narrow; S.

Անձկանք *s.* lively desire, impatience; **անձկանօք**, *ad.* impatiently; **սպասել անձկանօք**, to wait impatiently.

Անձկացուցանեմ, ուցի *va.* to reduce to extremities, to force; to narrow, to contract, to restringe.

Անձկութիւն *s.* narrowness, contractedness; pressure; constraint; anxiety, inquietude, chagrin, trouble, vexation, care, affliction, tribulation, anguish.

Անձն, անձին, անձանց *s.* person; hypostasis, personality; creature, being; soul; mind; heart; myself, thyself, himself; **անձամբ**, personally; **անձամբ անձին**, by one's self, personally; **զանձամբ դառնալ**, to turn back; **զանձամբ արկանել**, to put on; **յանձին բերել**, to imitate; **յանձին ունել**, to accept, to approve; **չառնուլ յ-**, to refuse, to deny; **սիրէ նա զ- իւր** he loves himself; **վասն անձին եւեթ տամ պատասխանի**, I only answer for myself; **երդնում յ- իմ, թէ այդ այդպէս է**, on my soul, it is so; **զգաստանալ յանձին**, to revive, to recover one's senses; **փոյթ ունի նա վասն անձին**, he takes care of himself; **անձին առնել**, to commit suicide; **ձեռն յանձին հարկանել**, to boast of, to flatter one's self, to prick one's self; **յ- առնել**, to recommend, to confide; **յ- լինել**, to commend one's self, to have confidence in, to confide in, to be committed.

Անձնագեղ, ոյ *a.* well formed, elegant, handsome, beautiful.

Անձնագով *a.* boasting, blustering, swaggering.

Անձնագովութիւն *s.* self-praise, vainglory, arrogance; egotism.

Անձնադատ *a.* that condemns himself.

Անձնադիր *a.* that gives bail for another, responsible.

Անձնադիւր S. **Անձնդիւր**.

Անձնադրով *a.* that blames himself.

Անձնախրոխտ *a.* vain, presumptuous, haughty.

Անձնակամ *a.* voluntary, with good will; free; **- կամաք**, *ad.* willingly.

Անձնական *a.* personal; hypostatical; own.

Անձնակից *a.* unanimous, with one accord.

Անձնակործան, Անձնակորոյս *a.* that ruins himself.

Անձնահաւատ, Անձնահաւատոյ *a.* presumptuous, vain.

Անձնահաւատութիւն *s.* presumption, pride, vanity.

Անձնահամբոյր *a.* unanimous, consentaneous.

Անձնամատոյց *a.* that betrays himself; **- լինել**, to betray one's self.

Անձնանախատ *a.* that reproaches himself.

Անձնանուէր *a.* self-devoted.

Անձնանուիրութիւն, Անձնանուիրումն *s.* self-devotion, self-sacrifice.

Անձնապահ *a.* on guard, cautious; *s.* royal guard, body-guard; **- լինել**, to be cautious, to be on guard.

Անձնապահապետ *s.* the commander or captain of the guard.

Անձնապանծ *a.* boastful, full of vanity; **- լինել**, to be extolled.

Անձնապաշտ *a.* that adores himself, interested, selfish, egoistical.

Անձնապարար *a.* that pampers himself, dainty, delicate.

Անձնապէս *ad.* personally; properly; hypostatically.

Անձնապուր, Անձնապուրծ լինել՝ երթալ *vn.* to escape, to fly, to have a narrow escape, to run away.

Անձնասէր *a.* selfish, self-interested; guilty of egotism; mild, courteous.

Անձնասիրութիւն *s.* selfishness, self-love; egotism.

Անձնասպան, ացի *a.* that has committed suicide; *s.* self-murderer.

Անձնասպանութիւն *s.* suicide, self-murder.

Անձնավաճառ *a.* that sells himself.

Անձնասէր S. **Անձնիշխան**.

Անձնասպառիչ *a.* that burns himself.

Անձնատուր *a.* that surrenders; addicted, subject; determined, desperate; **- լինել**, to abandon himself, to be addicted; to surrender, to capitulate; to refer.

Անձնացոյց *a.* ostentatious, pompous, full of affectation.

Անձնացուցանիմ, ուցի *va.* to be the vital or principal to an organized body, to animate; to vivify, to personify, to personate.

Անձնաւոր *a.* animated, alive, rational; personal; hypostatical.

Անձնաւորաբար *ad.* personally; hypostatically.

Անձնաւորական *a.* personal; hypostatical.

Անձնաւորեմ, եցի *va.* S. **Անձնացուցանիմ**.

Անձնաւորիմ, եցայ *vn.* to have a soul; to be animate; to live, to exist.

Անձնաւորութիւն *s.* personality; hypostasis; person.

Անձնդիւր *a.* given to pleasure, to one's own comforts, lazy, dissipated; selfish; comfortable.

Անձնդիւրութիւն *s.* dissipation; egotism,

selfishness; comfortableness; *անձին դիւրութեամբ շրջել*, to live delicately.

Անձնեայ, **Անձնեղ** *a.* personable, of good appearance, tall, well made, fine limbed.

Անձնըմակր լինել, *առնել va.* to seek for quiet, tranquillity, ease, to look after one's interests; - *առնել*, to choose among men.

Անձնիշխան *a.* free, that has freewill, independent.

Անձնիշխանութիւն *s.* freewill, choice, free agency, independence.

Անձնիւր S. **Անցնիւր**.

Անձնյարգութիւն *s.* self-esteem, presumption.

Անձնուրացութիւն *s.* self-denial, abnegation.

Անձուկ, *ձկի*, *ձկոյ a.s.* narrow, strait; narrow passage, defile, strait, pass; desire, wish; – *ունել*, to desire, to wish.

Անձրեւ, *ի*, *ոյ*, *աց s.* rain; – *իջանել*, to rain; – *արտասուաց*, a flood of tears; *յորդ* –, violent, pouring rain; *անձրեւաչափ (գործի)*, rain-guage.

Անձրեւաբախ *a.* beaten by the rain.

Անձրեւաբեր *a.* that brings rain, rainy.

Անձրեւաթաց *a.* wet with rain.

Անձրեւաթիւք *s.* drop of rain.

Անձրեւածին *a.* that engenders rain; copious.

Անձրեւակ *s.* fine rain.

Անձրեւակաթք S. **Անձրեւաթիւք**.

Անձրեւաձիր *a.* that gives or engenders rain.

Անձրեւային *a.* rainy, that abounds in rain, formed from rain.

Անձրեւայորդ *a.* rainy.

Անձրեւայորդք *s.* shower, violent rain.

Անձրեւանամ, *ացայ vn.* to fall like rain.

Անձրեւաշիթ, –*թք* S. **Անձրեւաթիւք**.

Անձրեւաչափ գործի *s.* rain-guage.

Անձրեւաջուր *s.* rain-water.

Անձրեւածնունդ *a.* produced by rain.

Անձրեւեմ, *եցի vna.* te rain, to shower, to pour down; *անձրեւէ*, it rains.

Անձրուկ *s.* anchovy.

Անճահ *a.* inconvenient, unbecoming; –*ս*, *ad.* unseemly.

Անճաճանչ *a.* not brilliant, gloomy.

Անճանաչելի *a.* unrecognizable.

Անճանապարհ S. **Անշաւիղ**.

Անճաշակ *a.ad.* that fasts, fasting; without eating.

Անճառ, *ից a.* ineffable, unspeakable.

Անճառագայթ *a.* without rays, – light.

Անճառահրաշ *a.* very wonderful, prodigious.

Անճառաշնորհ *a.* of wonderful grace, very graceful, admirable; very abundant.

Անճառապատկեր *a.* that has an admirable figure or appearance.

Անճառելի S. **Անճառ**.

Անճառութիւն *s.* ineffability; unspeakableness.

Անճար, **Անճարակ** *a.* unskilful, incapable; irreparable, irremediable.

Անճարակութիւն *s.* inability, incapacity.

Անճարանամ, *ացայ vn.* to be incapable; to be without remedy, to despair.

Անճարութիւն S. **Անճարակութիւն**.

Անճետ *a.* without posterity; – *առնել* S. **Անճետեմ**.

Անճետեմ, *եցի va.* to destroy the race of, to extirpate the posterity of.

Անճնշական, **Անճնշելի** *a.* incompressible.

Անճշդութիւն *s.* inaccuracy.

Անճողոպրելի *a.* inextricable.

Անճոռնի *a.* gigantic, enormous, monstrous; grotesque, extravagant, absurd, ridiculous, unseemly.

Անճոռնութիւն s. monstrosity, absurdity.

Անմախանք *a.* not envious, not malicious.

Անմահ, *ից a.* immortal.

Անմահաբեր *a.* that immortalizes, immortal.

Անմահական *a.* immortal; – *ճաշակ*, ambrosia.

Անմահաճաշակ *a.* that does not taste death, immortal; that has a foretaste of immortality.

Անմահանամ, *ացայ vn.* to be immortalized.

Անմահարար S. **Անմահաբեր**.

Անմահացուցանեմ, *ուցի va.* to immortalize, to eternize.

Անմահացուցիչ *a.* that immortalizes.

Անմահութիւն *s.* immortality.

Անմայր *a.* motherless.

Անմասն *a.* without share or portion, that does not participate; bereft, destitute; – *լինել*, to be destitute, to be bereft; – *առնել*, to deprive.

Անմատոյց, **Անմատչելի** *a.* inaccessible, unapproachable.

Անմարդ, **Անմարդաբնակ** *a.* uninhabited; uninhabitable, desert, unfrequented, lonely.

Անմարդագոյն *a.* more or very inhuman, – fierce, – unkind.

Անմարդանամ, ացայ *vn.* to be deserted, to be dispeopled.

Անմարդացուցանեմ, ուցի *va.* to depopulate, to dispeople, to desolate.

Անմարդի *a.* inhuman; unkind, uncivil, brutal; desert, uninhabited; – *կացուցանել՝ զնել,* to unman, to divest of humanity; to depopulate.

Անմարդութիւն *s.* depopulation; inhumanity, barbarity; incivility, brutality.

Անմարթ *a.* impossible; very difficult; indecent, unseemly; – *է,* it is not fit; it is impossible.

Անմարմին, Անմարմնաւոր *a.* incorporeal, immaterial. [*մարմին.*

Անմարմնական, Անմարմնային S. **Անմարմնութիւն** *s.* incorporality.

Անմարս *a.* undigested.

Անմարսութիւն *s.* indigestion.

Անմարտ, Անմարտանելի *a.* impregnable, invincible.

Անմաքուր, Անմաքրական *a.* impure, filthy, indecent, obscene, vile. [ly.

Անմաքրապէս *ad.* impurely, indecent-

Անմաքրասէր *a.* that does not love purity, uncleanly, filthy, indecent.

Անմաքրութիւն *s.* impurity, uncleanness, filthiness, indecency.

Անմեծար *a.* vile, abject, degraded.

Անմեծարգի *a.* who desires not honour or preferment.

Անմեծարգութիւն *s.* want of ambition, indifference to honour.

Անմեծարութիւն *s.* want of respect; – *հիւրոց,* inhospitality.

Անմեկին *a.* not clear, indistinct, not evident, not explicit, not plain: indivisible.

Անմեկնելի *a.* inseparable, indivisible; inexplicable, inexpressible.

Անմեղ, ի, աց *a.* impeccable; innocent; harmless, silly; – *կացուցանել,* to acquit.

Անմեղաբար, Անմեղս *ad.* innocently.

Անմեղադիր *a.* that excuses, pardons; – *առնել,* to excuse, to pardon; – – *զանձն,* to excuse one's self, to justify himself. [able.

Անմեղադրելի *a.* excusable, pardon-

Անմեղադրութիւն *s.* excuse, apology.

Անմեղանամ, ացայ *vn.* to be innocent.

Անմեղանչական *a.* impeccable; innocent.

Անմեղացուցանեմ, ուցի *va.* to acquit, to declare innocent, to clear.

Անմեղկելի *a.* not to be softened, hardhearted, inflexible, inexorable.

Անմեղութիւն *s.* innocence; impeccability.

Անմեռ S. **Անմահ.**

Անմեռուկ *s. bot.* purslain.

Անմերձենալի *a.* not to be accosted, inaccessible; untouched.

Անմի առնեմ *va.* to leave not one, to exterminate.

Անմիաբան *a.* discordant, different, dissonant, diverse, divided, not agreed, at variance, contrary; irreconcilable; – *լինել,* to differ, to disagree.

Անմիաբանիմ S. **Անմիաբան լինիմ.**

Անմիաբանութիւն *s.* discord, dissension, disagreement, difference, misunderstanding; - *ձայնի,* discordance, dissonance.

Անմիամանական *a.* discordant, incompatible, inconsistent.

Անմիամանականութիւն *s.* incompatibility, inconsistency.

Անմիջապար, Անմիջապէս *ad.* immediately, directly.

Անմիջական *a.* immediate, direct.

Անմիջնորդ *a.ad.* without mediator.

Անմիս *a.* fleshless; without meat.

Անմիտ *a.* mad, silly, brainless, senseless, stupid, foolish, irrational, crazy.

Անմխիթար *a.* disconsolate, inconsolable; *ad.* disconsolately.

Անմնացական *a.* inconstant, variable, uncertain, transitory.

Անմշակելի *a.* incapable of cultivation.

Անմոլար, Անմոլոր *a.* infallible, unerring; – *աստեղք,* fixed stars.

Անմոլորութիւն *s.* infallibility.

Անմոլորապէս *ad.* infallibly.

Անմոռանալի, Անմոռաց *a.* that does not forget; unforgotten; that cannot be forgotten; *ad.* without fail, infallibly.

Անմոռացութիւն *s.* eternal remembrance. [ken.

Անմռունչ, մռնչից *a.* indomitable, unbro-

Անմուտ *a.* the entrance to which is shut; without entrance; impenetrable, inaccessible.

Անմօրուս *a.* beardless.

Անմռնչելի, Անմռունչ, մռնչի *a.* mute, speechless; that will not speak.

Անմտաբար *ad.* foolishly, stupidly, inconsiderately, ignorantly, rashly, madly.

Անմտագոյն *a.* more or very senseless, – foolish, – stupid.

Անմտագիր *a.* inattentive, careless, inconsiderate, unmindful.

Անմտագրութիւն *s.* inattention, want of application, carelessness, inconsiderateness, inadvertence.

Անմտանամ, ացայ *vn.* to lose senses, to become crazy or stupid.

Անմտութիւն *s.* madness, craziness, fatuity; phrensy; folly, silliness, imprudence, extravagancy, absurdity.

Անմօրուս, Անմօրուս S. **Անմռռուս.**

Անյագ, ացս *a.* insatiable, greedy, gluttonous; – *ուտել*, to devour.

Անյագ, Անյագաբար *ad.* insatiably, greedily, gluttonously.

Անյագութիւն *s.* insatiableness, greediness, gluttony.

Անյաղթ, Անյաղթելի *a.* invincible, unconquered, insurmountable, ungovernable.

Անյայտ, եց *a.* not evident, not manifest, obscure, hidden, secret; apocryphal.

Անյայտագոյն *a.* more or very obscure.

Անյայտեմ, եցի *va.* to annihilate; to hide.

Անյայտիմ, եցայ *vn.* to be annihilated, to vanish, to disappear.

Անյայտնութիւն, Անյայտութիւն *s.* obscureness, occultness, secretness.

Անյանգ *a.* rhymeless.

Անյապաղ *a.* prompt, diligent; *ad.* promptly, diligently, without delay.

Անյաջող, Անյաջողակ *a.* unfavourable, unlucky, unfortunate, disadvantageous.

Անյաջողակ *a.* awkward, incapable.

Անյաջողակութիւն *s.* unskilfulness, awkwardness.

Անյաջողութիւն *s.* unfavourableness, unfortunateness, disadvantage.

Անյաջորդ *a.* without successour, – succession; unchangeable.

Անյատակ, Անյատակելի *a.* bottomless; very deep.

Անյարմարակ *a.* improper.

Անյարդարար *a.* unpolished, unfurnished, unprovided, unprepared, out of order; hard, cold, raw; *կին* –, slut.

Անյարիր *a.* that cannot rise.

Անյարկ *a.* shelterless, without roof, houseless.

Անյարմար *a.* incongruous, unsuitable, unbecoming, not appropriate; unskilful, insufficient, incapable.

Անյարմարագիր *a.* that writes in an unbecoming manner; indecently written.

Անյարմարութիւն *s.* incongruity, impropriety; incapacity, insufficiency.

Անյաւ *a.* infinite, interminable.

Անեղ, Անեղլի, Անեղեղուկ *a.* immutable, unchangeable, constant.

Անեղաբար, Անեղապէս *ad.* immutably. [*Յեղ.*

Անեղաշրջելի, Անեղափոխելի S. **Անեղ**

Անեղութիւն *s.* immutability.

Անեղծանալի *a.* indubitable.

Անելաչար *a.* that easily forgives, that does not bear malice.

Անելաչարութիւն *s.* forgiveness, amnesty, pardon. [rial.

Անելասակ *a.* forgotten; immemo-

Անելասակութիւն *s.* forgetfulness.

Անելելի *a.* immemorable.

Անելութիւն, Անելութի *s.* amnesty.

Անելգոդ *a.* unshakeable, firm, immovable.

Անելլ *a.* inscrutable.

Անելպ, յուսակ, ացս *a.* hopeless, desperate; despaired of; unhoped, unexpected; *ad.* desperately; – *առնել*, to render hopeless; – *լինել*, to despair, to give way to despair.

Անելուչ *a.* forgotten; – *առնել*, to bury in oblivion. [rate.

Անելուսագոյն *a.* more or very despe-

Անելուսալի, Անելուսալից *a.* desperate, despaired of; unhopeful.

Անելուսանամ, ացայ *vn.* to despair.

Անելուսութիւն *s.* despair.

Անելք, Անելքական, Անելքաւոր *a.* inarticulate; not joined, simple.

Անելժար *a.* without desire, – wish or inclination; involuntary, forced.

Անենախանձ *a.* not envious; liberal, generous; *ad.* without envy; generously, abundantly.

Անենախանձաւորութիւն, Անենախանձութիւն *s.* absence of all feeling of envy.

Անենահանելի *a.* irrevocable.

Անենաւագնաց *a.* unnavigable.

Անենեղ *a.* artless, guileless, sincere, upright, ingenuous; *ad.* artlessly, ingenuously.

Անենեղութիւն *s.* sincerity, simplicity, ingenuousness.

Անենթակտծելի *a.* not susceptible; inefficacious.

Աններելի *a.* unpardonable; intolerable.

Աններհուն S. Անհմուտ.

Աննեցուկ *a.* without support.

Աննուազ *a.* not indigent; opulent.

Աննուազաբար *ad.* abundantly.

Աննիրհ, Աննիրհելի *a.* sleepless, watchful. [material.

Աննիւթ, ից, Աննիւթական *a.* im-

Աննիւթութիւն *s.* immateriality.

Աննկար *a.* without painting, figure or device; unformed, imperfect, shapeless.

Աննկարագիր, Աննկարագրելի *a.* indescribable. [superable.

Աննկուն *a.* invincible, tameless, in-

Աննման, ից *a.* unlike, dissimilar, different; not uniform; incomparable.

Աննմանելի *a.* inimitable.

Աննմանութիւն *s.* unlikeness, dissimilitude, difference; unsuitableness, disproportion.

Աննշան, ից *a.* without mark, – sign, – character; ignoble, unknown, obscure; – վարել կեանս, to leave retired. [ble.

Աննշմար, Աննշմարելի *a.* unobserva-

Աննշոյլ *a.* without lustre, dull, gloomy, dark.

Աննորոգելի *a.* irreparable.

Աննուազ *a.* inexhaustible.

Աննուաղ *a.* inextinguishable.

Աննուաճ S. Աննկուն.

Աննուէր, ուիրաց, րից *a.* without offering; implacable, inexorable, cruel.

Աննուիրական *a.* that cannot be offered, not sacred, profane. [vain.

Անշահ, ից *a.* unprofitable, useless,

Անշահախնդիր *a.* disinterested.

Անշահախնդրութիւն *s.* disinterestedness. [etc.

Անշահասէր, etc. S. Անշահախնդիր,

Անշահաւէտ, Անշահեկան, Անշայեկան S. Անշահ.

Անշահութիւն *s.* unprofitableness, uselessness.

Անշաղախ *a.* free from dirt, clean; not contaminated, pure, clear.

Անշամանդաղ *a.* unclouded, clear.

Անշարադիր *a.* uncompounded, simple.

Անշարժ, ից *a.* immovable, fixed, stable, firm; not commutable; real, not personal.

Անշարժաբար *ad.* immovably, firmly.

Անշարժութիւն *s.* immobility, immovableness, stability, firmness.

Անշաւիղ *a.* pathless, trackless.

Անշեղ *a.* not oblique, straight, direct.

Անշէն *a.* uninhabited, desert.

Անշէջ *a.* inextinguishable.

Անշնորհ, ից, աց *a.* ill-favoured, disfigured, deformed; ungracious, ungraceful, unpleasant; unfortunate, unlucky; ungrateful, unthankful.

Անշնորհակալ, Անշնորհակալու, աց *a.* ungrateful, unthankful.

Անշնորհակալութիւն *s.* ingratitude.

Անշնորհութիւն *s.* deformity, ugliness, ill-favouredness; ingratitude.

Անշնչական *a.* breathless, dead; inanimate, senseless.

Անշնչանամ, ացայ *vn.* to expire, to die; to commit suicide by suffocation.

Անշնչացեալ *a.* asphyxiated. [iate.

Անշնչացուցանեմ, ուցի *va.* to asphyx-

Անշնչութիւն *s.* expiration, death; asphyxia.

Անշշուկ, Անշշունչ *a.* dumb with amazement, astonished, surprised; – լինել, to be astonished, to wonder; – լռութիւն, utter or profound silence. [seless.

Անշունչ, շնչից, ոց *a.* inanimate, sen-

Անշուշտ *a.* incontestable, sure, certain, assured, infallible; *ad.* assuredly, incontestably, certainly.

Անշուք *a.* inglorious, unhonoured, ignoble, vile; ill-favoured, deformed; – վարել կենցաղ, to live retired.

Անշրջելի *a.* unchangeable; that cannot be overturned.

Անշփոթ, ից *a. ad.* without confusion; unperplexed, not embarrassed; tranquil. [calm.

Անշփոթութիւն *s.* imperturbability,

Անշքանամ, ացայ *vn.* to become vile, to grow despicable; to grow ugly, to fade.

Անշքացուցանեմ, ուցի *va.* to disfigure, to deform, to spoil.

Անշքութիւն *s.* awkwardness, deformity, ugliness.

Անշօշափելի *a.* impalpable.

Անոլորտ *a.* unbounded, unlimited, infinite.

Անոխակալ, աց *a.* without malice, not revengeful, not malignant.

Անոխակալութիւն, Անոխութիւն *s.* absence of maliciousness, freedom from revenge or hatred.

Անողորկ *a.* unpolished, uneven, rough.

Անողորմ, ից *a.* unpitying, imcom-

passionate, inhuman, barbarous, cruel, brutal.

Անողորմ, Անողորմաբար *ad.* cruelly, barbarously, atrociously; – *չարչարել*, to tyrannize.

Անողոք, Անողոքելի *a.* implacable, severe, inflexible, inexorable.

Անողջախոհ *a.* unchaste, incontinent, impure, immodest.

Անողջանալի *a.* insanable, incurable.

Անոճ *a.* without style, orderless, confused; – *լինի*, pellmell, promiscuously.

Անոյժ *a.* without force, feeble.

Անոյշ, Նուշիկ, ուշունք *a.* sweet, agreeable; *հոտ – բուրել*, to give an agreeable odour; *հոտ անուշիկ*, perfume.

Անոյշք, ուշիկ *s.* sweetness, suavity.

Անոսլայ, կց *a.* untoward, rude, rough, rustic; uncivil, disobliging; awkward, unbecoming.

Անոստ *a.* without branches; that does not rise or stir.

Անոտն *a.* footless, apode; baseless; *յանոտից ad.* at the feet.

Անոտնաձայն առնել *va.* to walk on tip-toe; *vn.* to walk on the tip of one's toes.

Անորակ *a.* without quality or accident.

Անորդի *a.* childless, heirless; steril, barren; – *մեռանիլ*, to die without children.

Անորդիմ, Անորդեայ *vn.* to remain without children, to lose one's children.

Անորդութիւն S. **Անզաւակութիւն**.

Անորիչ *a.* inseparable, indivisible.

Անորոճ *a.* that does not ruminate or chew the cud.

Անորոշ *a.* undetermined, indefinite, uncertain; vague, indistinct, confused; inarticulate; contingent.

Անորոշ, Անորոշաբար *ad.* indefinitely; confusedly, indistinctly; implicitly.

Անորոշութիւն *s.* indecision, indetermination.

Անուաձև, ի *a.* in the shape of a wheel.

Անուանադիր *a.* that gives a name to, that names.

Անուանադրեմ, Անի *va.* to give a name to, to name.

Անուանադրութիւն *s.* nomenclature.

Անուանակիր *a.* that bears the name of another.

Անուանակից *a.* of the same name; homonymous.

Անուանակոչեմ, Անի *va.* to name, to call.

Անուանակոչութիւն *s.* denomination; nomenclature.

Անուանակրութիւն *s.* act of bearing the same name, homonymy.

Անուանակցիմ, Եցայ *vn.* to share the same name.

Անուանակցութիւն S. **Անուանակրութ.**

Անուանաշատ *a.* that has many names.

Անուանարկ, ացի *a.* infamous, notorious; shameful, scandalous, disgraceful, vile; – *առնել*, to disgrace, to bring to shame, to dishonour.

Անուանարկութիւն *s.* defamation, discredit.

Անուանափոխութիւն *s.* metonymy, change of name.

Անուանեմ, Եցի *va.* to name, to call, to denominate, to term.

Անուանի *a.* renowned, famous, illustrious; – *լինել*, to become illustrious.

Անուանումն *s.* nomination.

Անուաւոր *a.* that has wheels, wheeled.

Անութ, նեթ, թոյ, թոց *s.* arm-pit.

Անուղիղ *a.* crooked; indirect.

Անուղղակի *ad.* indirectly.

Անուղղայ, կց *a.* incorrigible, perverse.

Անուն, Նուան, ուանք, անց *s.* name; renown, glory, reputation, honour, title; – *բայի*, *gr.* nominative; noun, substantive; – *գիր*, title.

Անունադրեմ, etc. S. **Անուանադրեմ**, etc.

Անունակ *a.* that does not contain, that has not; poor, needy.

Անունդ առնեմ *va.* to destroy the name, the race.

Անունկնդիր *a.* disobedient; contumacious.

Անունկնդրութիւն *s.* disobedience; contumacy.

Անունոզ S. **Անունակ**.

Անուշադիր *a.* inattentive.

Անուշադր *s.* sal ammoniac.

Անուշադրութիւն *s.* inattention.

Անուշակ, ացի *a.* sweet, agreeable to the taste, savoury, delicate; benign, gracious.

Անուշահամ *a.* sweet, savoury.

Անուշահոտ *a.* sweet, odoriferous, delicate; – *առնել*, to perfume, to scent.

Անուշահոտեմ, Եցի *vn.* S. **Անուշահոտ առնեմ**.

Անուշահոտիմ, Եցայ *vn.* to smell sweet, to be odoriferous.

Անուշահոտութիւն *s.* sweetness of smell, perfume.

Անուշաշատակ S. **Անուշահամ**.

Անուշամտութիւն *s.* mirth, gaiety,

Անուշարար *a.* that makes sweet: *s.* confectioner.

Անուշեմ, եցի *va.* to sweeten.

Անուշութիւն *s.* sweetness; delicacy, exquisite flavour; affability, cheerfulness.

Անուշունք *s. pl.* perfumes, odours; S. **Անոյշք**.

Անուշօդ *a.* mild weather.

Անուորդ *s.* windlass; gin or triangle for pullies; engine.

Անուս, ից, Անուսումն *a.* ignorant, unlettered; stupid.

Անուսութիւն, Անուսումնութիւն *s.* illiterateness, ignorance, want of science.

Անուտեք S. **Անուրեք**. [food.

Անուտելի *a.* uneatable, unfit for

Անուր, անրոյ *s.* iron collar (of a pillory); collar; ring.

Անուրեք *a.* not confined to one place, unbounded, infinite: houseless, homeless.

Անուրջք, նրջոց, ջից *s. pl.* dream, vision, revery. [helpless.

Անք *a.* destitute, abandoned by all,

Անչար *a.* not vicious, harmless, void of malice.

Անչարութիւն *s.* ingenuousness, goodness, simplicity of character. [ble.

Անչարչար, Անչարչարելի *a.* impassi-

Անչարչարութիւն *s.* impassibility.

Անչափ, ից *a.* immense, infinite; extreme, excessive, enormous, immoderate, superfluous, superabundant; intemperate, disordinate; dreadful, violent, grievous.

Անչափ, յԱնչափս *ad.* immensely, infinitely, beyond measure, excessively; intemperately, immoderately; hyperbolically.

Անչափագիր S. **Անպարագիր**.

Անչափակցութիւն *s.* want of symetry, disproportion.

Անչափահաս, ից *a.* not adult, not arrived at puberty.

Անչափութիւն *s.* immensity; enormity; superfluity, superabundance, exuberance; immoderation, intemperance.

Անպախարակելի *a.* irreproachable.

Անպակաս, Անպակասելի *a.* faultless, perfect, accomplished, complete; unfailing; indefectible, inexhaustible; *ad.* perfectly; without fail; incessantly.

Անպակասելութիւն *s.* indefectibility, continuance.

Անպահակիմ, եցայ *vn.* to be irresolute, to hesitate, to delay; S. **Ընդպահակիմ**.

Անպահակ, Անպահապան *a.* without a guardian or guard.

Անպահեստ *a.* not preserved.

Անպահպանաբար, or **պէս** *ad.* negligently, without observation.

Անպահպանութիւն *s.* want of observation, negligence, infringement, infraction.

Անպաճոյճ, չուճից *a.* unadorned, simple, plain, unpolished.

Անպաճուճաբար *ad.* without ornament, simply, plainly.

Անպայման *a.* unlimited, immense; *ad.* without condition.

Անպատասխանի *a.* without answer; – **առնել**, to confound.

Անպատեհ *a.* unbecoming, improper, unsuitable, unfit, absurd, unseemly.

Անպատեհութիւն *s.* absurdity, unsuitableness, incongruity, impropriety.

Անպատերազմասէր *a.* that loves not war, peaceable.

Անպատժեմ, եցի *vn.* to remove punishment, not to punish.

Անպատիժ *a.* unpunished; *ad.* with impunity.

Անպատժութիւն *s.* impunity.

Անպատիր *a.* not deceitful, sincere; that cannot be deceived.

Անպատիւ, տուից *a.* dishonoured, dishonourable, abject, base, vile; *ad.* dishonourably, vilely: – **դրամ**, false money. [**պատեհ**.

Անպատկան, Անպատկանաբար S. **Ան-**

Անպատկառ, ից *a.* impudent, disrespectful, irreverent, immodest, shameless; *ad.* impudently, without shame, irreverently, disrespectfully.

Անպատկառութիւն *s.* effrontery, impudence, shamelessness; irreverence, disrespect.

Անպատկեր *a.* without image.

Անպատճառ *a.* without cause, – principle, causeless; without reason or motive; *ad.* absolutely, peremptorily.

Անպատմելի S. **Անպատում**.

Անպատշաճ, etc. S. **Անպատեհ**, etc.

Անպատուագիր *a.* disrespectful.

Անպատուասէր *a.* that does not love honours.

Անպատուաստ, Անպատուաստելի *a.* not grafted; that cannot be grafted; that cannot be united.

Անպատուար S. Անպարիսպ.

Անպատուել, եցի *va.* to dishonour.

Անպատուհաս *a.* unpunished.

Անպատում *a.* unspeakable, unutterable, inexpressible, ineffable.

Անպատուութիւն *s.* irreverence; dishonour.

Անպատսպար, Անպատսպարան *a.* unsupported, unprotected, abandoned.

Անպատրաստ, ից *a.* unprepared, unfurnished, unprovided; յ-ից *ad.* without preparation, unawares, unexpectedly.

Անպատրաստութիւն *s.* want of preparation; unfurnished state. [րոյր.

Անպարագիծ, Անպարագիր S. Անպա-

Անպարագրութիւն *s.* immensity.

Անպարապ *a.* busy, not at leisure; not engaged in business.

Անպարապանալ, ացայ *vn.* to be busy, to be occupied.

Անպարապութիւն *s.* want of leisure, business.

Անպարփակելի *a.* incomprehensible.

Անպարիսպ *a.* without rampart, unwalled. [est.

Անպարծ *a.* without bragging, mod-

Անպարծութիւն *s.* want of boasting.

Անպարկեշտ, ից *a.* immodest, unchaste, indecent, bawdy, obscene; dissolute, debauched; -ս, *ad.* indecently.

Անպարկեշտութիւն *s.* immodesty.

Անպարոյր *a.* uncircumscribed; unbounded, immense; incomprehensible.

Անպարունակ, Անպարունակելի S. Անպարոյր.

Անպարսաւ *a.* irreproachable; *ad.* irreproachably.

Անպարսպաւոր S. Անպարիսպ.

Անպարտ, ից *a.* unblamable, innocent; not due; - առնել կացուցանել, to clear, to acquit.

Անպարտագոյն *a.* very or more innocent. [cent.

Անպարտական *a.* not guilty; inno-

Անպարտակիր *a.* that suffers innocently, innocent.

Անպարտասելի *a.* indefatigable.

Անպարտելի *a.* invincible, unconquered; insurmountable, unsubdued.

Անպարփակ S. Անպարփակելի.

Անպէտ *a.* useless, vain, frivolous, insignificant; vile, abject, miserable, despicable, worthless; - առնել, to render useless, to spoil; յ-, յ-ս *ad.* vainly.

Անպիտան S. Անպէտ.

Անպիտանանալ, ացայ *vn.* to be useless, to become useless, to spoil.

Անպիտանացուցանել, ուցի *va.* to render useless.

Անպիտանութիւն *s.* inutility; littleness, insignificance; baseness, vileness.

Անպիտոյք, ոյից *s. pl.* useless things.

Անպիտութիւն S. Անպիտանութիւն.

Անպղերգ *a.* not lazy, diligent.

Անպղտոր *a.* untroubled, unclouded, clear, pure.

Անպողոտայ *a.* pathless.

Անպռոյգ *a.* without a dower.

Անպսակ *a.* without a crown.

Անպտղաբեր S. Անպտուղ.

Անպտղաբերութիւն, Անպտղութիւն *s.* infertility, unfruitfulness; unprofitableness.

Անպտուղ *a.* unprofitable, useless; unfertile, unfruitful, barren; *ad.* unprofitably, uselessly. [broken.

Անջախջախ *a.* that cannot break; un-

Անջան *a.* careless, remiss, negligent; *ad.* easily. [int.

Անջատ *a.* separated, divided, disjo-

Անջատել, եցի *va.* to separate, to detach, to disjoin, to disunite; to uncouple.

Անջատումն *s.* separation, disjunction. [venly.

Անջինջ, Անջնջելի *a.* indelible: slo-

Անջուր, Անջրդի, դւոյ, Անջրդին *a.* without water, dry, arid, anhydrous.

Անջրդութիւն *s.* dryness, aridity.

Անջրելի *a.* indelible; indissoluble; incontestable.

Անջրպետ, ից, աց *s.* intermedium, space, interval, interstice; partition, boundary. [tion.

Անջրպետարան *s.* curtain of parti-

Անջրպետել, եցի *va.* to separate, to cut off, to shut out, to exclude.

Անջրպետութիւն *s.* space, interval; separation, partition.

Անսահման, Անսահմանաւոր, Անսահմանելի *a.* infinite, unbounded; interminable; unlimited; indefinite; incomprehensible.

Անսահմանաբար *ad.* without limit; indefinitely; indeterminately.

Անսաղարթաբեր *a.* leafless, dead.

Անսալ, ացի *vn.* to listen, to obey, to give ear to, to acquiesce, to yield, to consent, to submit; չ-, to turn a deaf ear, to refuse consent, to disobey.

Անսայթաք, Անսայթաքելի *a.* that is not slippery; that does not stumble; firm, sure; infallible.

Անսանձ *a.* without bridle, – reins; unbridled, unrestrained; unruly, ungovernable.

Անսասան, Անսասանելի *a.* unshaken, immovable, firm.

Անսաստ, Անսաստելի *a.* ungovernable, unruly, disobedient, obstinate, incorrigible.

Անսաստեմ, եցի *vn.* to disobey, to resist, to be refractory.

Անսաստութիւն *s.* disobedience, contumacy, obstinacy.

Անսեղան *a.* without having a table [for eating.

Անսեր *a.* steril.

Անսերմն, Անսերմնաւոր *a.* without seed; unfruitful, barren.

Անսէր *a.* without love, – affection; cold, unfeeling.

Անսին *a.* without nourishment.

Անսիրելի *a.* who has neither lovers nor friends; antipathetic.

Անսիրելութիւն, Անսիրութիւն *s.* want of love or affection; antipathy.

Անսիրտ *a.* heartless.

Անսխալ *a.* without fault; infallible, impeccable; *ad.* infallibly.

Անսխալութիւն *s.* infallibility.

Անսխտիր *a.* without salary, unpaid, unrewarded.

Անսկզբնաբար *ad.* without beginning.

Անսկզբնական *a.* without beginning, that has existed from all eternity.

Անսկզբնակից *a.* equally without beginning, coeternal.

Անսկզբնութիւն *s.* uncreatedness, eternal existence.

Անսիզրն *a.* without beginning, eternal: baseless.

Անսնուագ S. **Անսին.**

Անսովոր *a.* unaccustomed; unusual; strange, extraordinary, new; irregular.

Անսուաղ *a. ad.* hungry, unfed, troubled with hunger; fasting; without food; **լինել՝ կալ –**, to fast.

Անսուաղնամ, ացայ *vn.* to fast; to be hungry. [state.

Անսուաղութիւն *s.* hunger; fasting

Անսուգ *a.* without mourning, – affliction.

Անսուտ *a.* real, true, certain.

Անսուրբ *a.* impure, unclean; unholy, profane.

Անսպառ, Անսպառական, Անսպառելի *a.* infinite, interminable; perpetual, durable; inexhaustible.

Անսպառութիւն *s.* inexhaustible state.

Անսպիտ *a.* unscarred.

Անսպիտակ *a.* docile, submissive.

Անսպնացուած, եցի *a.* without means, – property, poor. [poverty.

Անսպնացութիւն *s.* want of means,

Անսպրդելի *a.* irreproachable, unblemished, pure, blameless; *ad.* irreproachably. [ed.

Անսստեղծ, Անսստեղծական *a.* uncreat-

Անսստերիւր *a.* infallible, sure, unerring, without mistake.

Անստին *a.* without breast or udder; without milk.

Անստոյգ *a.* uncertain.

Անստուգութիւն *s.* incertitude.

Անստուեր *a.* unshadowed, unclouded, clear, light.

Անստուերագիծ, Անստուերագիր *a.* evident, manifest; indelible.

Անստուերափայլ *a.* glittering, luminous, brilliant, bright. [falsehood.

Անստութիւն *s.* veracity, without

Անսրբութիւն *s.* uncleanness, impurity. [ness.

Անսրտութիւն *s.* good-humour, mild-

Անսփոփ, Անսփոփելի *a.* inconsolable.

Անվախճան *a.* endless, eternal.

Անվաճառ *a.* unsaleable.

Անվայել, Անվայելուչ *a.* unbecoming, indecent, unsuitable, improper, unfit; dishonourable; **–ս**, *ad.* indecently, improperly; dishonourably.

Անվայելչութիւն *s.* indecency, impropriety; deformity.

Անվայրափակ *a.* unlimited, unbounded; incomprehensible.

Անվան, Անվանելի *a.* that cannot be repulsed or put to flight, invincible, impregnable.

Անվաստակ *a.* indefatigable; idle, lazy; *ad.* without fatigue.

Անվար *a.* uncultivated.

Անվարժ, եցի *a.* inexperienced, rude, unpractised, unskilled, unexercised.

Անվարժութիւն *s.* unskilfulness, inexperience.

Անվարկ *a.* unforeseen, unexpected; vile, without esteem.

Անվարձ *a.* without salary, unpaid; without merit or recompense.

Անվաւեր, Անվաւերական *a.* invalid, null, illegal, insufficient; apocryphal; **– առնել**, to invalidate.

Անվաւերաբար *ad.* illegally, insufficiently. [lity, illegality.
Անվաւերութիւն *s.* invalidity, nul-
Անվեհեր *a.* intrepid, fearless, courageous, bold; *ad.* intrepidly, fearlessly, boldly.
Անվեհերութիւն *s.* intrepidity.
Անվերակացու *a.* without inspector, – superintendent. [out pretext.
Անվերապիւելի *a.* inconcealable, with-
Անվերարկու *a.* without cloak or mantle.
Անվերծանելի *a.* illegible.
Անվերնագիր *a.* without title or inscription.
Անվէր *a.* unwounded, invulnerable.
Անվթար, Անվթարելի *a.* exact, precise, perfect; *ad.* exactly, precisely.
Անվթարութիւն *s.* exactness.
Անվիճելի *a.* indisputable.
Անվիշտ *a.* without pain, that has nothing to suffer. [nerable.
Անվիրաւոր, Անվիրաւորելի *a.* invul-
Անվկայ *a.* unwitnessed.
Անվհատ *a.* firm, determined, steady, resolute, invincible, inexpugnable.
Անվճար *a.* invaluable; unpaid; infinite, endless.
Անվնաս *a.* harmless, innocent, innoxious; unhurt, undamaged, safe and sound; *ad.* harmly.
Անվնասելի *a.* not liable to injury.
Անվստահ *a.* distrustful, suspicious; – *լինել*, to distrust, to suspect.
Անվստահութիւն *s.* mistrust, diffidence.
Անվտանգ *a.* out of danger, safe; unhurt, free from harm.
Անվտիտ *a.* fat, plump.
Անվրդով *a.* untroubled, tranquil; *ad.* peacefully, quietly.
Անվրդովութիւն *s.* tranquillity, undisturbed state.
Անվրէպ *a.* unfailing, punctual, exact, regular, correct, sure, certain; *ad.* without fail, punctually, precisely, exactly, correctly.
Անտաղտկալի, Անտաղտուկ *a.* unwearied; not tedious, not wearisome.
Անտանելի *a.* insupportable, intolerable, heavy, burdensome; incomprehensible, inconceivable.
Անտամուկ *a.* without moisture, dry.
Անտաշ, ից *a.* rough, unpolished; hard.
Անտառ, ի, ոց *s.* forest, wood; – *փոքր*, grove, copse, thicket; – *թաւ*, thickest part of a forest; *վերակացու անտառի*, ranger of a forest, forester.
Անտառաբոյծ *a.* brought up in a forest. [thick; bushy; woody.
Անտառախիտ *s. a.* strong, tough;
Անտառակ, ի s. grove, thicket.
Անտառանալ *a.* become a forest, overgrown with wood.
Անտառային *a.* silvan. [forest.
Անտառանամ, անայ *vn.* to become a
Անտառանոյնդ S. **Անտառաբոյծ**.
Անտատան *a.* unwavering.
Անտարակոյս *a.* indubitable, certain; *ad.* without doubt, – difficulty.
Անտարբեր *a.* indifferent.
Անտարբերարար *ad.* indifferently.
Անտարբերութիւն *s.* indifference; neutrality.
Անտարտամ *a.* resolute, determined.
Անտարր, Անտարրական *a.* immaterial, incorporeal.
Անտեղապոյն *a.* more or very absurd, – extravagant. [unskilful.
Անտեղեակ *a.* ignorant, unlearned,
Անտեղեկութիւն *s.* unskilfulness, ignorance.
Անտեղի *a.* not confined to one place, uncircumscribed; absurd, extravagant; unbecoming, unsuitable.
Անտեղիտալի *a.* hard, inflexible.
Անտեղութիւն *s.* absurdity, extravagance, incongruity, unsuitableness, unfitness, impropriety.
Անտենչելի *a.* who does not aspire, unaspiring, unambitious; – *ատպատճ*, not desiring honour.
Անտես, ից *a.* invisible; incomprehensible; – *առնել*, to neglect, to take no care of, to despise, to quit, to abandon.
Անտեսապար *ad.* invisibly.
Անտեսակ *a.* formless, shapeless.
Անտեսական, Անտեսանելի *a.* invisible; incomprehensible.
Անտեսեմ, եցի *va.* to neglect, to abandon, to slight; to connive at.
Անտեսութիւն *s.* invisibility; incomprehensibility; blindness; connivance.
Անտէրունչ *a.* without master or governor; unassisted, forlorn, abandoned.
Անտեւական *a.* which does not last, inconstant. [**տէրունչ**.
Անտէր *a.* free, independent; S. **Ան-**
Անտէրնչութիւն. **Անտէրութիւն** *s.* anarchy, interregnum.
Անտի *ad. a.* thence; there; *'ի լինէ*

–, from yonder mountain; աստի և –, from each side.

Անտի, ից *s.* the world to come; *pl.* the blessings of the world to come.

Անտիական *a.* young; childish.

Անտիպ *a.* without type; unlike; shapeless, deformed.

Անտիս S. **Անտիական**.

Անտիքրիստոս *s.* antichrist.

Անտխեղծ *ad.* without deformity, – defect, perfect.

Անտխուր *a.* joyful, gay.

Անտկար *a.* strong, able.

Անտաղաբար *ad.* inseparably.

Անտաղելի *a.* inseparable.

Անտնօրինելի *a.* indispensable.

Անտոհմ *a.* of low birth, ignoble.

Անտուն *a.* without habitation, houseless; *ad.* like a pilgrim.

Անտրտում *a.* joyful, cheerful; *ad.* without sorrow.

Անրակ, աց *s.* clavicle, collar-bone.

Անրջական *a.* that relates to dreams; visionary.

Անց *s.* abortive: Easter; S **Անցք**.

Անցագիր *s.* passport; – տալ, to give a –; հաստատել զ–, to viser the –.

Անցական S. **Անցաւոր**.

Անցանել, անցի *vn.* to pass; to flow, to run; to pass away, to end, to cease; to pass over, to omit; – զանցանել, to exceed; to surpass, to excel; – զբանիւ՝ ըստ հրամանն, to infringe, to transgress, to violate, to break; – ընդ մէջ, to cross; to pierce, to penetrate; – վերստին, to repass; – ի տեղի այլոյ, to succeed; – ընդոստ, to leap; – արագ, to hasten; – զաւուրբք, to grow old; – ճրագի, to be extinguished; – ժամանակի, to elapse; – անցից, to happen; – յաշխարհէ, to die, to expire; հատանել –, to cross, to traverse; – ըստ չափ՝ ըստ սահման, to surpass, to exceed, to go beyond the limit; – հապճեպ զբազում իւիք, to pass rapidly over many things; սակաւ ինչ – բանիւ, to speak briefly.

Անցասումն *a.* soft, affable.

Անցարան *s.* passage.

Անցաւ *a.* healthy, free from pain; insensible; *ad.* without pain.

Անցաւոր *s.a.* passenger, traveller; fugitive, transitory, perishable, temporal, frail, vain.

Անցաւորութիւն *s.* instability, frailty, vanity.

Անցաւութն *s.* health, freedom from pain; insensibility; apathy, inaction; impassibility.

Անցեալ *a.* passed; – զաւուրբք, old, advanced in age; – ժամանակ, the time past.

Անցիկ *a.* passenger, traveller; *s.* Easter.

Անցնիւր *a.* each, every.

Անցողական *a.* transitive.

Անցորդ, աց *s.* passenger.

Անցութիւն, Անցումն *s.* journey, passage; transition.

Անցուկ *a.* open to the public, frequented by passengers; – փողոց, great thoroughfare.

Անցուցանել, ուցի *va.* to pass, to cause to pass; to transmit; to dissipate, to drive away; to consume, to employ; to transport; to carry back; to pierce; to twine; to enchase; to omit, to pass over; to surpass, to excel; – զմեղս, to pardon sins; – զաւուրս՝ զժամանակ կենաց, to pass away the time, to live; – զճրագ՝ զհուր, to extinguish or put out the candle or fire; – ընդ սուր՝ 'ի սայր սուսերի, to put to the sword; – դրամ փոխանակաւ or 'ի ձեռն դրամափոխութեան, to remit money, to send letters of change; – զզաւակն, to miscarry in child-birth; – զանցուցանել, to excel, to surpass; – ընդ թիւ, to count, to enumerate; – զցասումն, to appease anger; – զքննութիւն իւր, to pass one's examination; չարիս – ընդ, to hurt some one.

Անցուցեալ *a.* passed, transmitted; *s.* abortive child.

Անցոփութիւն *s.* modesty, chastity.

Անցք, ցից *s. pl.* passage, journey; pass, defile; street, lane; avenue; channel, canal; hole, opening; gate; accident, event; leap; flux; – բնակարանաց՝ սենեկաց, gallery, corridor; – ժամանակի, space of time, lapse of time; – or բերան անօթոյ, orifice; – անց և անց առնել, to pass, to go; անց և դարձ առնել, to come and go, to traverse; բազում – անցին ընդ իս, I have suffered much; պատմեցին իւրերաց որ ինչ – ընդ իւրեանս անցեալ էին, they told each other every thing that had happened them.

Անփախուստ, Անփախչելի *a.* inevitable.

Անփակ *a.* unclosed, open.

Անփառ, Անփառացի *a.* inglorious, unhonoured, abject.

Անփառութիւն *s.* inglorious state, abject condition, vileness, baseness.

Անփառունակ S. **Անփառ.**

Անփոխ S. **Անփոփոխ.**

Անփոխադրելի *a.* immutable, not liable to change, invariable.

Անփոխան, Անփոխանակելի *a.* immutable, invariable.

Անփոխանորդ *a.* which cannot be replaced.

Անփոխելի S. **Անփոփոխ.**

Անփոյթ *a.* negligent, careless, inattentive, indifferent, indolent; – **առնել, լինել,** to neglect, to slight.

Անփոյթութիւն *s.* negligence, carelessness.

Անփորձ, իւ *a.* that does not put to the test; that is not tried or put to the test; inexperienced, untried, new; pure, chaste.

Անփորձութիւն *s.* want of temptation; inexperience.

Անփութութիւն S. **Անփոյթութիւն.**

Անփուտ *a.* not rotten, incorruptible, not liable to decay.

Անփոփոխ, Անփոփոխական, Անփոխելի *a.* immutable, invariable, unalterable, uniform, constant; *ad.* immutably, invariably.

Անփոփոխութիւն *s.* immutability, invariableness, constancy.

Անփտութիւն *s.* want of rottenness, incorruptibility.

Անվերկանալի *a.* that cannot be ransomed or redeemed.

Անվնաս *a.* indestructible, indissoluble; insoluble; inherent; *ad.* indissolubly.

Անվնասութիւն *s.* indissolubility. [try.

Անքաղաք *a.* without a city or coun-

Անքաղաքագէտ *a.* who does not understand politics.

Անքաղաքավար *a.* impolitic, uncivil, unpolite, uncourteous.

Անքաղաքավարութիւն *s.* incivility, unpoliteness, rudeness.

Անքայլ *a.* that does not walk.

Անքանակ *a.* without measure or quantity.

Անքաջքնելի *a.* intrepid, fearless, bold.

Անքաւ *a.* indigent, necessitous, poor, forlorn.

Անքաւանամ, ցայ, Անքաւիմ, եցայ *vn.* to be indigent, to be poor.

Անքաւութիւն *s.* indigence, poverty.

Անքաւելի *a.* inexpiable, irremissible, unpardonable.

Անքէն *a.* void of malice, not vindictive.

Անքթթելի, Անքթիթ *a.* that does not wink the eye; *ad.* without winking, with fixed eyes.

Անքիլոս S. **Կոպանայր.**

Անքնին, Անքննելի *a.* inscrutable, impenetrable, hidden, secret.

Անքննութիւն *s.* inscrutability; want of examination.

Անքոյթ *a.* safe, secure.

Անքոյթութիւն *s.* security, safety.

Անքուն *a.* awake, wakeful, sleepless, watchful; – **լինել, կալ,** to be awake; to be wakeful, sleepless.

Անքօղ *a.* without veil; without pretext, plain.

Անօգնական *a.* helpless, succourless.

Անօգնականիմ, եցայ *vn.* to be unassisted, to be helpless.

Անօգուտ *a.* useless, fruitless, vain, unprofitable; **–ս** *ad.* unprofitably, vainly.

Անօթ, ոց, իք *s.* vase, vessel, pot; box; piece of furniture; tool, instrument; **–ք խոհակերոցի,** kitchen-range, set of pots and kettles; **յ– առնուլ, խնդրել,** to borrow; **յ– տալ,** to lend.

Անօթագրութիւն *s.* angiography.

Անօթի S. **Ծօթի.**

Անօթութիւն S. **Անուագրութիւն.**

Անօր, իւ *a.* slender; rare; fine, subtile, thin, delicate; feeble, meager, lean; light. [very subtile.

Անօրագոյն *a.* more or very thin,

Անօրաթեւ *a.* that has light wings.

Անօրամասն *a.* composed of thin or subtile particles.

Անօրամարմին *a.* that has a body subtile, thin.

Անօրանամ, ացայ *vn.* to rarefy; to become thin; to be diminished; to waste; to become fine or subtile.

Անօրացուցանեմ, ուցի *va.* to rarefy; to make thin; to lessen, to diminish, to subtilize.

Անօրեմ S. **Անօրացուցանեմ.**

Անօրիմ S. **Անօրանամ.**

Անօրութիւն *s.* subtilty, thinness.

Անօրէն *a.* unjust, wicked; impious; untoward; illicit, base; profane.

Անօրէնութիւն *s.* iniquity, malice; impiety.

Անօրինաբար *ad.* illegally, unjustly.

Անօրինակ *a.* unexampled, unparalleled, unequalled.

Անօրինեմ, եցի, Անօրինիմ, եցայ *vn.* to be iniquitous, to be unjust; to sin, to transgress.

Աշալուրջք, Աշալուրջք *s.* aurora, dawn, day-break; *ընդ աշալուրջն ad.* at dawn, at break of day.

Աշակերտ, ի, աց *s.* disciple, student, pupil, scholar; foster-child; sectator, follower; – *արուեստի*, apprentice.

Աշակերտաբար *ad.* like a scholar or disciple.

Աշակերտակից *s.* fellow-student, companion, school-fellow, comrade.

Աշակերտանոց *s.* school.

Աշակերտասէր *a.* that loves his scholar or disciple.

Աշակերտեմ, եցի *va.* to have in tuition, to teach, to instruct.

Աշակերտութիւն *s.* pupillage; apprenticeship.

Աշակերտուհի *sf.* school-girl.

Աշակերտօրէն S. Աշակերտաբար.

Աշորայ, եց *s. bot.* rye.

Աշխատ առնեմ *va.* to give trouble, to fatigue, to harass, to incommode, to disquiet, to disturb; to torment, to plague, to rack; to weary; to importune, to pester; – *լինել*, to take trouble.

Աշխատաժիր, Աշխատախոնջ *a.* active, diligent.

Աշխատանք S. Աշխատութիւն.

Աշխատաջան, Աշխատասէր *a.* laborious, active, diligent, industrious.

Աշխատասիրաբար *ad.* diligently, carefully.

Աշխատասիրեմ, եցի *va.* to labour diligently; to compose, to write.

Աշխատասիրութիւն *s.* diligent labour, elaborate study, industry; work, production.

Աշխատաւոր *a. s.* that works, that labours; servant; – *եղբայր*, lay-brother.

Աշխատեմ, եցի, Աշխատեցուցանեմ, ուցի *va.* to fatigue, to trouble, to incommode, to disquiet, to disturb.

Աշխատեցուցիչ, Աշխատեցուցանող *a.* troublesome, tedious; which makes work, fatiguing.

Աշխատիմ, եցայ *vn.* to work, to take trouble, to toil, to labour.

Աշխատութիւն *s.* fatigue, trouble, labour, care, endeavour, effort; work, business; exercise; fabrication; – *մտաց*, stretch of the mind, intense application; *աշխատութեամբ ad.* with difficulty, with great trouble.

Աշխար *s.* mourning, lamentation, complaint. [lamentation.

Աշխարան, ի *s.* a place for tears or

Աշխարանաւոր *a.* plaintive, mournful, lamentable.

Աշխարեմ, եցի *va.* to complain of, to lament, to mourn, to deplore.

Աշխարելի *a.* deplorable, lamentable.

Աշխարհ, ի, աց *s.* world, universe; land, country, region; *փոքր* –, microcosm; *հանդերձեալ* –, the other world, future life; *ընդ ամենայն* –, through all the world; – *ամենայն*, all the world or people, every body; *ըստ* – *հանել*, to expatriate, to exile; *ելանել*, *փոխիլ յ–է*, to go in the other world; *գալ յ–*, to be born, to come into the world; *յաչս –ի*, in the eyes of the world; *թողուլ զ–*, to leave the world.

Աշխարհաբնակ *a.* that inhabits the world or a country; cosmopolitan.

Աշխարհագիր *s.* geographer; cosmographer; geography; cosmography, poll-tax; – *առնել*, to take a census.

Աշխարհագոյժ առնեմ *va.* to proclame every where or with a loud voice, to divulge, to noise abroad.

Աշխարհադոչ *a.* published or that publishes throughout the world.

Աշխարհագով *a.* praised by all the world.

Աշխարհագովութիւն *s.* the reception of universal praise; universal praise.

Աշխարհագործ *s.* Creator of the world. [the world.

Աշխարհագործութիւն *s.* creation of

Աշխարհագումար S. Աշխարհախումբ.

Աշխարհագունդ *s.* geographical globe.

Աշխարհագրական *a.* geographical.

Աշխարհագրութիւն *s.* geography; – *բնական*, physical –; – *քաղաքական*, political –.

Աշխարհադիտեմ, եցի *vn.* to observe or spy a country. [of warriors.

Աշխարհազօր *a.* composed of all sorts

Աշխարհաժողով S. Աշխարհախումբ.

Աշխարհալիր *a.* that fills the universe.

Աշխարհալոյս *a.* that gives light to all the world.

Աշխարհալուր *a.* heard throughout the world.

Աշխարհախորհ *a.* thought or done by universal consent.

Աշխարհախումբ *a.* in universal or general assembly; universal, general.

Աշխարհածանօթ *a.* acknowledged by all the world; notorious, manifest; – *հրատարակութիւն*, notoriety.

Աշխարհածուհի *sf.* empress, queen, princess.

Աշխարհածուփ *a.* that agitates or troubles the world; agitated or troubled in the world.

Աշխարհակալ *ի, ից s.* conqueror; monarch, emperor, prince.

Աշխարհակալութիւն *s.* conquest.

Աշխարհական *a.* worldly, temporal; secular, lay; universal, general; *s.* lay or secular man; – *առնել*, to secularize; – *վիճակ՝ կարգ*, a secular life.

Աշխարհականացեալ *a.* secularized; married.

Աշխարհականութիւն *s.* secular life.

Աշխարհակեաց *a.* secular, laical, temporal.

Աշխարհակեր *a.* that consumes the universe.

Աշխարհակերպ *a.* worldly, secular.

Աշխարհակեցոյց *a.* that saves, redeems the world.

Աշխարհակիր *a.* that sustains the world.

Աշխարհակոյս S. **Աշխարհախուժք**.

Աշխարհակործան, Աշխարհակորոյս *a.* that destroys the world.

Աշխարհակուլ *a.* that absorbs or swallows up the world.

Աշխարհահայր *s.* father of the world.

Աշխարհամած *a.* that surrounds all the world.

Աշխարհամար or **Աշխարհահամար** *s.* list or register of the people, census of the population: *a.* that keeps the register of the people; *առնել դիր զ–*, to register the number of the people.

Աշխարհամիջ *s.* public square or place in a town or country.

Աշխարհամուտ *a.* open to public entrance, frequented, resorted to; – *Դուռն*, Court.

Աշխարհային *a.* worldly, profane; secular, lay, temporal.

Աշխարհանաղ *a.* esteemed or respected by all men.

Աշխարհաշէն *a.* that causes a country to flourish; blooming, in bloom.

Աշխարհապահ *a.* that preserves the universe.

Աշխարհապատում *a.* that relates from the creation of the world.

Աշխարհապարուրեակ *a.* that surrounds the world, (Ocean).

Աշխարհասէր *a.* worldly, attached to the wordly vanities.

Աշխարհասիրութիւն *s.* love of the world.

Աշխարհաստեղծ, ից *a.* that created the world.

Աշխարհավար *a.* political; secular.

Աշխարհավար լինիմ, Աշխարհավարիմ, եցայ *vn.* to live according to the rules of good policy; to live a secular life.

Աշխարհավարութիւն *s.* policy; secular life.

Աշխարհատած *a.* that takes care of the people.

Աշխարհատարած *a.* spread throughout the universe.

Աշխարհատեաց *a.* that detests the world, that is not attached to the vanities of the world.

Աշխարհատես *a.* that has seen much of the world; known by all, notorious, public, manifest; – *յուցանել*, to publish, to make known.

Աշխարհատէր *s.* master of the world, conqueror; prince.

Աշխարհատիկին *sf.* queen; princess, **Աշխարհատարած** S. **Աշխարհաստեղծ**.

Աշխարհատարածութիւն *s.* creation of the world.

Աշխարհատեղեայ *s.* map; *համատարած –*, map of the world.

Աշխարհատուն, ից *s.* public-house; pot-house; wine-shop.

Աշխարհատանդիկ *s.* publican; tavern keeper.

Աշխարհատէր *a.* that ruins, destroys

Աշխարհաքաղաքացի *s.* cosmopolite.

Աշխարհիկ *a.* secular; lay, vulgar, popular; – *լեզու*, vulgar tongue.

Աշխարհօրէն *ad.* secularly; vulgarly; generally, universally.

Աշխարութիւն *s.* complaint, lamentation.

Աշխէտ *a.* reddish; of a fiery colour; – *ձի*, chesnut horse.

Աշխոյժ, խուժից *a.* ardent, spirited, lively, sprightly, mettlesome, fiery; adroit, skilful; alert, vigilant; – *ձի*, a spirited horse.

Աշխոյժութիւն, Աշխոյժք, ուժից, Աշխուժութիւն *s.* vivacity, spirit, gaiety, sprightliness; rapture; mettle.

Աշնանային *a.* autumnal.

Աշնանամուտ *s.* beginning of autumn.

Աշնանի *s.* autumn; *a. ad.* of or in the autumn.

Աշուն, Շնան *s.* autumn.

Աշտ S. **Յաշտ**.

Աշտանակ, ի, աց s. candle-stick.

Աշտանակամազ a. hair on end, bristly.

Աշտանակել, եցի vn. to be on horseback, to ride, to mount a horse; to break in a horse.

Աշտարակ, ի, աց s. tower; donjon; watch-tower.

Աշտարակագործ a. that builds a tower.

Աշտարակագործութիւն s. construction of a tower.

Աշտարակազարդ a. set round with towers or turrets, turreted.

Աշտարակաձեւ a. which has the forme of a tower, turreted.

Աշտարակաշէն S. Աշտարակագործ.

Աշտարակեալ, Աշտարակեայ a. having towers, set round with towers.

Աշտեայ, Աշտէ, էից s. pike; javelin, dart, lance.

Աշտենաւոր s. lancer.

Աշտիճան S. Աստիճան.

Աշտուճ a. dry; – հաց, dry bread.

Աչագար a. who has bad or sore eyes.

Աչագեղ, ոյ, Աչագեղեայ a. that has beautiful eyes.

Աչալուրջ a. alert, sprightly, vigilant, active, gay; circumspect.

Աչալրջութիւն s. vigilance, circumspection; frankness; spirit.

Աչակաքաւ a. that moves the eyes.

Աչամէջք s. pl. space between the two eyes.

Աչառանք S. Աչառութիւն.

Աչառել, եցի, Աչառիլ, եցայ vn. to have respect to the appearance of persons.

Աչառու, ի, աց a. that respects the appearance of persons, partial.

Աչառութիւն s. respect of persons, partiality.

Աչարձակութիւն s. look of love, longing eye, amorous glance, lust.

Աչացաւ a. that has bad eyes: s. ophthalmy.

Աչացաւութիւն s. complaint, pain in the eyes; ophthalmy.

Աչացու, Աչիկայ S. Զաչացու.

Աչեայ, չէից a. that has eyes, that sees.

Աչեղ, ի, աց a. that has a fine eye.

Աչեր, Աչիկ, Աչկունք S. Աչք.

*Աչխփիկ, *Աչկապուկ s. blindman's-buff.

Աչոյ S. Ակնոց.

Աչք, աչաց s. pl. eyes, sight, look; աչս արձակել՝ արկանել, to cast eyes upon, to desire; ըստ աչս դատել, to judge by first sight; յաչս դնել, to despise; առ աչս հայել, to pay respect to persons; յաչաց հանել, to render odious; յաչաց ելանել, to be in disgrace, to lose the good graces of any one; առ աչօք, fantastical, fanciful, chimerical; visibly; առ աչօք լինել տեսիլ, երեւոյթ, spectre, phantom, ghost; vision, illusion; կալ աչաց, to become blind; թերաբաց –, half-closed eyes; յաչս դնել, to be bold, to brave, to defy; – յարտասուս, tears in the eyes, weeping; զաչս ի վայր արկանել, to lower the eyes; ցաւ աչաց S. Աչացաւ, –ութիւն.

Ապա, Եւ ապա ad. afterwards, then, immediately afterwards; consequently, in consequence; finally, at last; secondly; conj. then, therefore; առ յապա, one day, some day; for the future; յ-յ, առ ի յ-յ, henceforth, for the future; առ ի յ-յն յիշատակ, a monument for posterity, for the remembrance or memory; առ յ-յք s. the future; future things; յիշեա, որդեակ, զառ յ-յն, remember, son, the future.

Ապաբան a. without reason, - answer, - reply.

Ապաբանութիւն s. eulogy, praise.

Ապագայ, իցի, այց a. that is to come, future, posterior.

Ապագովանք, Ապագովութիւն s. blame, dispraise.

Ապագովել, եցի va. to dispraise, to blame.

Ապա եթէ S. Ապա թէ.

Ապազէն a. unarmed; յ– մարտնչել, to fight without weapons.

Ապա թէ conj. but if, if, in case that; – ոչ, if not, otherwise, else.

Ապաթարց s. gr. apostrophe.

Ապաթոյն a. without venom, - poison.

Ապաժամ a. tardy, too late; out of season.

Ապաժամեան a. that comes or happens too late, tardy; out of season.

Ապաժոյժ. ժուժի a. intolerable, insufferable, insupportable: s. menses: blood, river or shedding of blood; տապալել յարիւն յ–, յ– թաւալել, յարիւն եւ յ– համակել, արեամբ եւ ապաժուժաւ թաւալել, to be bloody, stained with blood; ընդ արիւն եւ ընդ – գալ, ընդ քիրտն եւ ընդ – գալ, to sweat blood and water, to make great force,

to fatigue one's self to death; – բերումն, intemperateness, violence.

Ապալէր, Ապալէրի a. desert, uncultivated.

Ապախուրեմ, եցի va. to take off one's hat.

Ապախտ a. vain, useless, neglected, slighted, forgotten; – առնել, to neglect, to forget, to slight, to violate, to infringe.

Ապախտանամ, ացայ vn. to forget, to be ungrateful.

Ապախտարք, րաց s. pl. bad omen, sad destiny.

Ապախտաւոր a. ungrateful.

Ապախտաւորութիւն, Ապախտանք s. ingratitude.

Ապակագործ, ի, աց s. glass-maker; glazier.

Ապակագործութիւն s. art of making glass; glass-house, glass-works, glass-trade; glazing, glazier's work.

Ապական a. corrupted, corruptive.

Ապականագործ a. that corrupts, corrupter, destructive.

Ապականասէր a. that likes corruption.

Ապականարար S. Ապականագործ.

Ապականացու a. corruptible.

Ապականեմ, եցի va. to corrupt, to spoil; to alter, to change, to falsify; to contaminate, to soil, to dirt, to spot; to cause to rot, to putrefy; to deform, to disfigure; to deprave, to seduce; to pollute, to profane; to poison, to infect; to vitiate; to debauch, to lead astray; – զկոյս, to deflour, to debauch; – զսիրտ, to corrupt the heart; – զածելիլ մորուաց, to shave; – զառողջութիւն, to ruin the health; – զբարս, to corrupt the morals; – զօդ, to infect the air; – զհամբաւ, to libel; – հրոյ զլերինս, to consume, to burn, to devour the mountains; – զխորհուրդս ուրուք, to render useless advice; – զմիտս, to seduce.

Ապականիմ, եցայ vp. to be corrupted, ruined, spoiled; to dirty one's self; – ընդ ումեք, to sin with some one.

Ապականիչ a. corruptive, contagious, infectious.

Ապականութիւն s. corruption; destruction, ruin; contamination, infection; depravity, perversion, degeneration; putrefaction, rottenness, sourness, staleness, rancidity; – կուսի, defloration, debauchment; տեղի՝ գուբ ապականութեան, sepulchre, tomb; – բարուց, corruption, depravation of morals or manners; յ– դնել, դարձուցանել, կործել, հասուցանել, S. Ապականեմ; յ– դառնալ, լինել, անցեալ գնալ, S. Ապականիմ; ձմեռն ապականութեան, the winter destroyer or spoiler.

Ապակեայ, Ապակեղէն a. made of glass.

Ապակի, կւոյ, կեաց s. glass; drinking-glass; bottle; – պատուհանաց, window-glass.

Ապահար, ից a. menstrual; having menses: excrement: privy.

Ապահարզան, ի s. repudiation, divorce; գիր, թուղթ -ի, act of divorce.

Ապահարիտ S. Ապահար.

Ապահարկ a. exempt from taxes; – առնել, to exempt one from taxes.

Ապահարկեմ S. Ապահարկ առնեմ.

Ապահարկութիւն s. exemption, freedom from taxes, franchise, immunity.

Ապահով a. sure, safe, assured; յ–ս ad. assuredly; յ–ս լինել, to be sure, to be certain.

Ապահովանամ, ացայ, Ապահովիմ, եցայ vn. to be sure, to be assured.

Ապահովացուցանեմ, ուցի, Ապահովեմ, եցի va. to make sure, to assure; to give security for.

Ապահովութիւն s. surety, security.

Ապաշաւ s. repentance, regret; remorse; penitence, compunction, contrition; – առնուլ, զեղջ և – լինել, to repent, to feel regret.

Ապաշաւանք S. Ապաշաւ.

Ապաշաւեմ, եցի va. to regret, to repent of, to lament.

Ապաշխարանք s.pl. penance.

Ապաշխարեմ, եցի va. to repent of, to regret.

Ապաշխարող s. penitent.

Ապաշխարողահայր s. penitentiary.

Ապաշխարութիւն s. repentance, penitence; mortification.

Ապաշնորհ a. ungrateful; vain; vile, disagreeable.

Ապաշնորհութիւն s. ingratitude.

Ապաշուք a. vile, base, abject.

Ապա ուրեմն conj. then, therefore; ad. finally, at last.

Ապառաժ, ից s. rock: a. rocky, rugged, hilly, stony; –ն Արաբիա, stony Arabia.

Ապառաժուտ a. rugged, rough, stony, rocky.

*Ապառիկ a. on credit; – գնել, վաճառել, to buy or sell on credit.

Ապառնի, նւոյ, նեաց s. futurity; a.

future; – *ժամանակ բայից*, *gr.* future tense.

Ապառում *a.* insolent, pert, bold, audacious; –*ս* *ad.* insolently, pertly.

Ապաստան, *ի*, *աց* *s.* asylum, refuge, place of safety, shelter; *a.* sheltered, placed under protection; – *առնել*, to confide, to intrust; to secure; – *լինել*, to take refuge; to confide, to trust, to be confident; *յոգին – լինել*, *յոգւոյն պարզել – լինել*, to be in the last agonies, to be at the point of death.

Ապաստանապահ *a.* kept in a place of safety. [retreat.

Ապաստանարան *s.* refuge, asylum;

Ապաստանեմ S. **Ապաստան** *առնել*.

Ապաստանիմ S. **Ապաստան** *լինել*.

Ապաստանութիւն *s.* refuge, trust, confidence.

Ապատ S. **Ճէն**.

Ապատոհմ, **Ապատոհմիկ** *a.* ignoble, obscure, low, plebeian.

Ապարահ S. **Ապահար**.

Ապարահանոց, **Ապարահեղ** *s.* privy.

Ապարահեղք *s.* excrement.

Ապարահիտ S. **Ապահար**.

Ապարանազարդ *a.* ornamented by palaces or mansions.

Ապարանջան, *ից*, *աց* *s.* bracelet.

Ապարանք *s.pl.* palace, court, regal mansion; house, dwelling.

Ապարասան, *ից* *a.* unbridled, unrestrained, licentious, insolent, impudent. [bridled, licentious, insolent.

Ապարասանեմ, *եցի* *vn.* to be un-

Ապարասանութիւն *s.* insolence, effrontery, impudence, licentiousness.

Ապարթանեմ S. **Մեծաբանեմ**.

Ապարում *s.* border or edge of a tent or pavilion, fringe. [frontlet.

Ապարօշ, *ից* *s.* turban, head-band,

Ապացոյց, *ցուցից* *s.* index, sign, mark; example, model; proof, argument, reason, evidence, testimony; demonstration; *յայտնի* –, evident proof.

Ապացուցական *a.* demonstrative.

Ապացուցանեմ, *ուցի* *va.* to demonstrate.

Ապաւանդակ, *աց* *s.* cord, string, line.

Ապաւառ, *աց* *s.* excrement.

Ապաւարաւակ *a.* dirty, unclean.

Ապաւէն, *ւինի*, *նաց* *s.* asylum, refuge, retreat; confidence, assurance.

Ապաւինեմ, *եցի*, **Ապաւինեցուցանեմ**, *ուցի* *va.* to confide, to attract.

Ապաւինիմ, *եցայ* *vn.* to trust, to confide, to rely; to take refuge, to take shelter.

Ապաւինութիւն *s.* refuge, resource; confidence, security.

Ապաքէն *conj.* then, therefore; perhaps; already; in effect, in fact, indeed, truly, really; – *ցապաք* *ad.* nevertheless, however, yet, notwithstanding.

Ապաքինացուցանեմ, *ուցի*, **Ապաքինեմ**, *եցի* *va.* to cure, to restore to health; to take away, to cause to cease.

Ապենիխաղ S. **Անիխաղ**.

Ապերախտ, *ից* *a.* ungrateful.

Ապերախտիմ, *եցայ* *vn.* to be ungrateful.

Ապերախտութիւն *s.* ingratitude.

Ապերասան, etc. S. **Ապարասան**, etc.

Ապիզակ *s.* brooch.

Ապիկած *a.* varnished.

Ապիկար *a.* impotent, weak, feeble.

Ապիկարութիւն *s.* impotence, feebleness.

Ապիկի *s.* varnish: S. **Ապակի**.

Ապիրատ, *ից* *a.* wicked, iniquitous, rascally, roguish, flagitious.

Ապիրատախօս *a.* slanderous.

Ապիրատութիւն *s.* wickedness, iniquity, malice, flagitiousness, villainy.

Ապխտեմ, *եցի* *va.* to dry salt-meat, to cure hams. [to wonder.

Ապշանամ, *ացայ* *vn.* to grow stupid,

Ապշեցուցանեմ, *ուցի* *va.* to astonish, to surprise, to enchant, to enrapture, to amaze.

Ապշիմ, *եցայ* *vn.* to be astonished, surprised, enraptured, amazed; to grow stupid. [by force.

Ապշոպեմ, *եցի* *va.* to seize; to take

Ապշութիւն *s.* astonishment, surprise, amazement, stupor; dulness, heaviness, stupidity; lethargy; *յ– կործանել*, to hebetate; S. **Ապշեցուցանեմ**; *յ– կործանիլ*, *ընկղմիլ* S. **Ապշիմ**.

Ապուզնայ, *ից* *s.* monkey.

Ապուխտ *s.* salted and dried meat; ham; –*ք*, pig-meat.

Ապուշ *a.* stupid, dull, heavy, foolish, silly; astonished, surprised, amazed; *յ– կրթել*, *հարկանել*, *արկանել*, *դարձուցանել*, to strike with astonishment, to surprise, to amaze; *յ– կրթիլ*, *հարկանիլ*, *դառնալ*, *լինել*, to be struck with astonishment, to be surprised, amazed, to wonder. [fish-hook.

Ապուռ, *ապռից* *s.* booty, plunder:

Ապուր *s.* pottage, soop; nourishment: S. Ապուռ.

Ապռեմ, եցի *va.* to plunder, to pillage, to ravage.

Ապսպարեմ, եցի *va.* to recommend.

Ապստամբ, ի, աց *a.* rebellious, disobedient, refractory, contumacious, factious, seditious; -ք, conspirators; ժողով, միաբանութիւն -աց, conspiracy.

Ապստամբական *a.* insurrectional.

Ապստամբեմ, եցի, Ապստամբիմ, եցայ *vn.* to rebel, to revolt, to mutiny, to conspire; - ի հաւատոց, to apostatize, to abjure religion.

Ապստամբեցուցանեմ, ուցի *va.* to excite to sedition, to stir up to rebellion, to cause to revolt.

Ապստամբող S. Ապստամբ.

Ապստամբութիւն *s.* rebellion, revolt, mutiny, sedition, faction, revolution.

Ապտակ, աց *s.* slap, box, tap; - ածել՝ հանել՝ մատուցանել, to slap; - առնուլ՝ ընկալել՝ ուտել, to receive a box on the ear.

Ապտակալից, Ապտակակոծ առնեմ *va.* to slap, to buffet. [on the ear.

Ապտակատու, ի *a.* that gives a box

Ապտակեմ, եցի *va.* to box, to slap, to cuff.

Ապրանք, նաց *s.pl.* life, duration of life; ոչ լինել ապրանաց, to be in a dying state, to be dying.

Ապրդում S. Ապրիշում.

Ապրեցուցանեմ, ուցի *va.* to deliver, to set at liberty; to save, to preserve.

Ապրեցուցիչ *a.* that saves, preserves, delivers.

Ապրիլ, Ապրիէլ, ի *s.* April.

Ապրիմ, եցայ *vn.* to live; to obtain freedom, to escape, to fly. [տաքս.

Ապրիշում, շմի, շմոյ *s.* silk; S. Մե-

Ապրուստ *s.* livelihood, subsistence, maintenance, provision.

Ապրսամ S. Բալսամոն.

Ապփողթ *s.* pail, vessel to hold water. [ful.

Ապօրինաւոր *a.* illegal, illicit, unlaw-

Աջ, ոյ, ու *a.s.* right; right hand; ընդ աջմէ, to the right; աջոյ ձեռամբ յաջողակ, right-handed; յաջմէ և յահեկէ՝ յաջուց և յահեկաց, to the right and left, on each side; - թև բանակի, right wing of an army; - հաւանութեան՝ կարկառել ումեք, to offer one's hand, to consent; յ- և յահեակ, right or wrong.

Աջակից *a.s.* coadjutor; assistant, helper; confederate.

Աջակողմ S. Աջակողմն.

Աջակողմեան *a.* to the right, on the right side; յ- դաստու, to the right.

Աջակողմն *s.* right side, right hand; -նաւու, starboard; յաջակողմման, to the right.

Աջակոյս S. Աջակողմն.

Աջակցիմ, եցայ *vn.* to aid, to assist, to succour; to league, to confederate.

Աջակցութիւն *s.* coadjuvancy; aid, assistance, succour; confederation, league, alliance.

Աջահամբոյր *s.* kissing of the hand; homage; compliments.

Աջեայ, եայք or **աջիք, եայց, եաց**: S. Աջակողմեան.

Աջող, etc. S. Յաջող, etc.

Առ, իյ *s.* taking, capture, seizure; plunder, pillage; - աւար, - և ապուռ S. Աւար; յ- յապուռ, *ad.* plundering, sacking, pillaging.

Առ *pr.* at; near; among; in comparison of; with regard to; relatively to; during, in, under; against; with; towards; next to; by; for; on; in presence of, before; առ իս է յամենայն ժամ, he is always near me; արդարացուցջիք զնա առ հօր իւրում, make excuses for him to his father; աղէտք քո ոչինչ են առ իմովս, your misfortune is nothing in comparison of mine; գնաց առ դուքսն, he is gone to the duke; առ Հայս և առ Յոյնս, among the Armenians and Greeks; ոչ է նոյնպէս առ Անգղիացիս, it is not even among the English; սակաւ ինչ է այդ առ պարտեօքս՝ զոր ունիմ առ քեզ, it is little in comparison of what I owe you; յարգոյ՝ մեծարու է առ ամենեսին, he is respected by all men; կայթել or խայտալ առ խնդութեան, to leap for joy; պարտ է լինել ազնուաբարոյ առ անձն և առ այլս, it is right to respect one's self as well as others; առ բարեկամս ունիմ զնա, I keep him for my friend; նստել, բազմել առ ումեմն or առ ումեք, to sit down near any one; առ թագաւորութեամբ Տրդատայ, under the reign of Tiridates; առ ի տեսանել զնա, to see him; առ արտաքս, on the outside; առ երի, near, towards; առ երկրաւ, on the ground; առ այր, to each person, apiece; առ չարութեան, for malice, through malice; առ ահի, երկիւղի, for

or through fear; *առ նովին ժամանակս*, at that time, then.

Ա.ռագաստ, *ից*, *աց* *s.* curtain, veil, net; pretext; nuptial couch: gynaeceum: bed-curtain; pavilion, sail of a ship; *մանկունք –ի*, young persons that accompany the bridegroom, paranymphs; – *պարզել, վերացուցանել*, to sail; *իջուցանել զ–*, to strike sail.

Ա.ռագաստակալ, *աց* *s.* *mar.* sail-yard. [sail.

Ա.ռագաստաձեւ *a.* in the shape of a

Ա.ռագաստաձիգ *a.* that draws the curtain; that veils; that sets sail.

Ա.ռագաստանուէր *a.* given to the nuptial couch.

Ա.ռագաստատեայ *a.* for the service of the nuptial room.

Ա.ռագաստափակ *a.* veiled, covered with a veil or curtain.

Ա.ռագաստեմ, *էցի* *va.* to veil, to cover with a veil or curtain; to cloak under a pretence, to mask; to set sail, to make sail, to sail. [ascribe.

Ա.ռաքեմ, *էցի* *va.* to attribute, to

Ա.ռաքեմ, *էցի* *va.* to prefix, to put before; to set, to apply, to put, to join, to add; to establish, to appoint, to make.

Ա.ռաքութիւն, **Ա.ռքութիւն** *s.* apposition, addition; proposition.

Ա.ռաքոտ կոխել՝ առնել՝ հարկանել *va.* to tranple under foot.

Ա.ռած, *ից* *s.* adage, proverb, saying, aphorism, sentence, apophthegm; axiom, maxim, general proposition, rule, principle: oracle.

Ա.ռակ, *աց* *s.* proverb, adage; figure, enigma; parable, simile, allegory; apologue, fable; spectacle; *–ս*, proverbially; *առ –ի*, to be exposed to public laughter or contempt; *յ–ս տալ*, to expose to public attention or censure; *յ–ս, –ի նշանակի լինել*, to be exposed to public view, to lay open to public contempt; *ըստ –ին*, according to the proverb; – *արկանել, –օք խօսել*, to tell a proverb, parable, fables; to proverb; to give an enigma or charade to guess or divine; *յ– ածել*, to give an example, to quote; *յ– գալ, յ–ս լինել*, to become proverbial or a proverb.

Ա.ռակաբան *a.* that speaks in proverbs; fabulist.

Ա.ռակաբանեմ, *էցի* *va.* to proverb, to speak proverbs; to speak figuratively.

Ա.ռակաբանութիւն *s.* figurative discourse, parable; enigma.

Ա.ռակագիր *a.* that writes proverbs or moral fables.

Ա.ռակագրութիւն *s.* book of proverbs or moral fables; the act of writing fables.

Ա.ռակախօս, etc. S. **Ա.ռակաբան**, etc.

Ա.ռակական *a.* proverbial; enigmatical.

Ա.ռականեմ, *էցի* *va.* to expose to public notice: to conceal, to hide; to dissemble, to play the hypocrite.

Ա.ռականք *s.pl.* ignominy; private parts, nakedness.

Ա.ռակարկու, *աց* *a.* who propounds enigmas; who talks in proverbs.

Ա.ռակաւոր S. **Ա.ռակական**.

Ա.ռակեմ, *էցի* *va.* to allegorize, to make use of parables; to confront, to compare, to resemble; to expose to public censure.

Ա.ռակումն *s.* simile, allegory, parable; public censure. [poise.

Ա.ռակուռնք, **Ա.ռկրուռնան** *s.* counter-

Ա.ռակօրինակի *a.* mysterious; – *հրամայեաց, վարդապետութիւնք հաւատոյ*, eminent, sublime, mysterious dogma.

Ա.ռաձգական *a.* elastic.

Ա.ռաձգութիւն *s.* elasticity; spring.

Ա.ռամնեայք *s.* menses.

Ա.ռ այժմ S. **Ա.յժմ**.

Ա.ռանձին, **Ա.ռանձինն** *a.* peculiar, singular, special; insulated; solitary, lonely, obscure; specific; – *յատկութիւն*, speciality; *ad.* particularly, especially, expressly; singularly, specifically, narrowly; apart, in reserve, secretly, aside, separately, solitarily.

Ա.ռանձնախօսութիւն *s.* soliloquy.

Ա.ռանձնական *a.* peculiar, singular; lonely, solitary; own.

Ա.ռանձնականութիւն *s.* peculiarity; propriety; solitude.

Ա.ռանձնակեաց, *կեցից* *a.* solitary.

Ա.ռանձնակեցութիւն *s.* solitude, state of living alone. [withdrow.

Ա.ռանձնանամ, *ացայ* *vn.* to retire, to

Ա.ռանձնաշնորհութիւն *s.* prerogative, privilege, exemption, immunity.

Ա.ռանձնասէր *a.* that loves the solitude. [propriate.

Ա.ռանձնաւորիմ, *եցայ* *vn.* to be ap-

Ա.ռանձնաւորութիւն *s.* singularity; propriety.

Ա.ռանձնոց *s.* solitude, monastery.

Առանձնութիւն *s.* solitude, retreat.

Առանց *pr.* without, except, save; – *իմ*, without me.

Առանցանիմ, *ցի vn.* to lose one's head, to rave, to talk nonsense; to surpass, to go to extremes.

Առանցանք, **Առանցիկ** *a.* false, feigned, imaginary, fabulous.

Առանցք, *ցից s.pl.* axis; pivot; passage.

Առաջագ *a.* distinct; *ad.* distinctly.

Առաստաբ, *ացի*, **Առաստաբին** *a.* stony, rugged, craggy, uneven, rough; *s.* rugged or rough road.

Առաջ, *ոյ*, **Առաջք** *s.* front, head; arm, division, branch; *-ք գետոյ*, arm of a river; *յ-ոյ* or *յ-ոյ կողմանէ*, before, in front, at the head of; *զ-ս ունել, առնուլ*, to obviate, to be beforehand, to prevent; – *նաւու*, head, prow, bow of a ship; – *զօրաց*, division of forces; *ընդ-գնալ, ելանել*, to go to meet.

Առաջադահ S. **Յառաջադահ**.

Առաջադիմաց S. **Յառաջադիմաց**.

Առաջադիր *a.* placed before, set before, proposed.

Առաջադրեմ, *եցի va.* to set before, to place before, to propose; to intend, to design.

Առաջադրութիւն *s.* proposition, object; purpose, resolution.

Առաջակայ, **Առաջակաց** *s.* joint, commissioner, assessor: S. **Առաջնակայ**.

Առաջակայութիւն *s.* assistance, joint-commission: S. **Առաջնակայութիւն**.

Առաջակողմն *s.* front, fore-part.

Առաջապահ, *ացի s.* vanguard, van; guard; – *նաւուց*, pilot, steersman.

Առաջապահեսս, *ից s.* outpost, outguard.

Առաջարկեմ, *եցի va.* to propose, to offer; to propose for consideration.

Առաջարկութիւն *s.* proposition, proposal, project, question; establishment, introduction, motion; arrangement; theme; problem; discourse; *-ք*, premises.

Առաջաւոր, *ացի a.* proposed; precedent, prior, first; *-ք*, first-fruits.

Առաջաւորութիւն *s.* proposition, proposal; first-fruits.

Առաջեայք, *եից s.* offering.

Առաջեւ, *զԱռաջեւս ad.* before; *զառաջեաք անկանիլ*, to go to meet (a person), to advance before (the enemy).

Առաջընթեր *a.* present.

Առաջի *pr. ad.* before, in presence of, in front of, opposite; forward; – *իմ*, before me, in my presence; *գնալ–*, to go before, to precede; – *առնել, դնել, արկանել*, to propose, to assert, to project, to offer, to represent, to produce to decree, to exhibit; to explain, to declare; – *կալ*, to present one's self, to appear; to resist, to oppose; – *կայ*, *v. imp.* which is or are in front, forward, before; *որ –ս կայ խրատս*, the present maxim; *կամքն – կան ինձ*, I have the will before me; *ինձ չարն – կայ*, the ill is near me; *զոր ասել կայ ինձ –*, what we have to say; *աւետեաց ցուն մեզ յանդիման լինել կայ –*, it is necessary for us all to appear before.

Առաջնակ, *եց a.* present; near, close; *s.* assistant; – *ամբի*, the current year; – *ամիս*, present month; *յ- շաբաթու*, in the next week; – *լինել*, to be present, to interpose; *յԵրեսուն – ամենեան*, the thirtieth inst.; *յ-ան ad.* for the future, henceforth.

Առաջնակայութիւն *s.* presence, assistance, intervention.

Առաջնի, *նեաւ*, *նոյ*, *նիմ*, *նոց a.* first; prior, antecedent; ancient, primitive, chief; previous, original; precocious; in the first place; *-ք*, *s.* ancestors, predecessors; the ancients; –, *յառաջնիմ*, *յառաջնուա ad.* before, at first.

Առաջնաստուեր S. **Երախայրիք**.

Առաջնաստեղծ *a.* that is created first.

Առաջնեբորդ, *ացի a.* first.

Առաջնորդ, *իչ*, *ացի s.* author, creator; captain, chief, conductor, guide, escort, director, guardian, rector: ordinary, principal, provost, overseer, prelate, superior, father; – *կարգել*, to set over.

Առաջնորդական *a.* belonging to a prelate: that conducts, that regulates.

Առաջնորդապետ *s.* chief of authors or prelates.

Առաջնորդասիրութիւն *s.* immoderate thirst of dignity or power.

***Առաջնորդարան** *s.* residence of a prelate, – presbyter or ordinary.

Առաջնորդեմ, *եցի vn.* to conduct, to lead, to guide, to command, to head, to rule, to govern, to direct, to escort, to accompany.

Առաջնորդութիւն *s.* conduct, command, governance, direction; provostship, prelature.

Առաջնութիւն *s.* antiquity, priority, primacy.

Ա.ռաջի *ad.* forward, before; – **կողմանէ**, in front of, in presence of; **յ–քան** *pr.* before.

Ա.ռասան, ից, աց *s.* packthread, string; waxed thread; rope, cord, line; thread.

Ա.ռասանեմ, եցի *va.* to tie with string; to cord.

Ա.ռասնութիւն *s.* name, title; diction, elocution; tale, recital.

Ա.ռասպել, աց *s.* fable, fiction, tale, romance, novel; apologue; mythology; enigma.

Ա.ռասպելաբան, ից *a. s.* narrator, fabulist; mythologist; romancer; quack, story-teller.

Ա.ռասպելաբանեմ, եցի *vn.* to tell tales, to talk nonsense.

Ա.ռասպելաբանութիւն *s.* tale, fable, story; tales, idle talk; quackery, romancing; mythology.

Ա.ռասպելագիր, Ա.ռասպելախօս S. **Ա.ռասպելաբան.**

Ա.ռասպելական *a.* romantic, fabulous.

Ա.ռասպելապատում *a.* who tells idle stories, novelist, who spreads news; fabulist; fabulous.

Ա.ռասպելարկու S. **Ա.ռասպելաբան.**

Ա.ռասպելեմ S. **Ա.ռասպելաբանեմ.**

Ա.ռասպելօրէն *ad.* fabulously.

Ա.ռաստաղ, ի, ից *s.* ceiling, roof; floor; garret. [canopy.

Ա.ռաստաղակալք, ալաց *s.* wainscot;

Ա.ռատ, ի, ից *a.* abundant, superabundant, copious; rich, full, plentiful; liberal, generous; simple, plain, clear.

Ա.ռատաբաշխ *a.* who gives or distributes bountifully, liberal, generous.

Ա.ռատաբաշխութիւն *s.* generosity, liberality, abundance. [fertile.

Ա.ռատաբեր *a.* fruitful, abundant,

Ա.ռատաբերութիւն *s.* abundance, fertility. [ly, abundant.

Ա.ռատաբուղխ *a.* that flows copious-

Ա.ռատագութ S. **Բազմագութ.**

Ա.ռատահաս S. **Ա.ռատաբուղխ.**

Ա.ռատաձեռն *a.* liberal, generous, bountiful: *ad.* plentifully, liberally, abundantly.

Ա.ռատաձեռնեմ, եցի *va.* to give bountifully, liberally, to gratify, to favour.

Ա.ռատաձեռնութիւն *s.* liberality, generosity, bounty, munificence, favour, gift, privilege.

Ա.ռատաձիր *a.* who gives liberally; that is given adundantly, abundant, copious.

Ա.ռատահիմ *a.* liberal, noble, generous, magnanimous; ingenious, intelligent.

Ա.ռատահմտութիւն *s.* generosity, liberality; abundance, fertility of mind, intelligence.

Ա.ռատանամ, ացայ *vn.* to abound, to increase, to augment; to overflow; to run over: to be bountiful, generous; to be proud; to be angry, to be in a passion. [**ռատաձիր.**

Ա.ռատաշնորհ, Ա.ռատապարգեւ S. **Ա.ռատաձիր.**

Ա.ռատապէս *ad.* abundantly, superabundantly, copiously, plentifully, liberally, greatly, nobly, richly, splendidly; profusely; fruitfully.

Ա.ռատատուր S. **Ա.ռատաբաշխ.**

Ա.ռատացուցանեմ, ուցի *va.* to fill, to heap up; to augment.

Ա.ռատութիւն *s.* abundance, plenty, superabundance, exuberance, copiousness; fulness, repletion; fertility, fecundity; **անչափ –**, profusion. [cord.

Ա.ռատուկ, Ա.ռատիկ, ուկաց *s.* small

Ա.ռարկական *a.* objective. [end.

Ա.ռարկայ, ից *s.* object; subject; aim;

Ա.ռարկանեմ, արկի, Ա.ռարկեմ, եցի *va.* to object, to oppose.

Ա.ռարկու, ից *s.* antagonist, adversary, rival, opponent.

Ա.ռարկութիւն *s.* objection; proposition; purpose.

Ա.ռաւել, աւ, օք, ովք *a.* redundant, superfluous, excessive; trascendent: – *ad.* more, rather; too much; – **եւս**, more, over and above, besides, so much, the more; – **քան**, more than; – **քան զ–, –ապոյն**, more and more, too much; – **եմ, լինիմ, գտանիմ** S. **Ա.ռաւելուն.**

Ա.ռաւելաբանութիւն S. **Ա.ւելաբանութիւն.** [dition, apposition.

Ա.ռաւելագրութիւն *s.* increase, ad-

Ա.ռաւելագոյն *a.* excessive, exaggerated. [geration.

Ա.ռաւելաղանցութիւն *s.* excess, exag-

Ա.ռաւելահրաշ *a.* admirable, excellent, magnificent, superb.

Ա.ռաւելապէս *ad.* principally, especially, chiefly, rather.

Ա.ռաւելասաց *a.* greedy, eager; avaricious.

Ա.ռաւելում, եցի *va.* to favour, to advantage; to increase, to augment, to enlarge, to grow, to multiply, to accumulate, to amass; to raise, to enhance.

Աւաճելում, ելայ *vn.* to grow, to increase, to augment; to abound, to superabound, to overflow; to be redundant; to overcome, to surpass, to exceed, to excel, to predominate, to prevail; to remain.

Աւաճելութիւն s. growth, increase, addition, augmentation, redundancy, superabundance, superfluity, exuberance, diffusion, transcendency; enhancement of price; excess; prerogative, distinction, superiority.

Աւահիր or **Աւա աւիր** *ad.* in vain.

Աւաւուշտ *s.* bladder.

Աւաւուր *a.* diurnal, daily.

Աւաւօտ, ուց *s.* morning; *ողջոյն* –, forenoon; *ընդ* –ն, *ընդ* –ս, the –; *ընդ* –ս *ընդ* –ս, every –; *յառնել ընդ* –ն, *վաղջան ընդ* –ն, – *առնել*, to rise early or betimes; *յ*–է *մինչև ցերեկոյ*, from – till evening. [get light.

Աւաւօտանում, ացայ *vn.* to dawn, to

Աւաւօտեան *a.* morning, early; – *ժամերգութիւն*, matins.

Աւաւօտեմ S. **Աւաւօտ առնեմ**.

Աւաւօտին *a.* morning, early; *յ*–*ան ad.* every morning. [the morning.

Աւաւօտուց, ուց *ad.* very early in

Աւաքեալ, ելոց *a.s.* envoy, messenger; apostle; emissary; missionary.

Աւաքելաբար *a.* apostolically.

Աւաքելագործ *a.* who does or lives after the manner of the apostles; – *մատեան*, the Acts of the Apostles.

Աւաքելախօս *a.* that is said or spoken like an apostle.

Աւաքելական *a.* apostolic.

Աւաքելակից *s.* companion of the apostles, – of mission.

Աւաքելանշան *a.* who has the sign of the apostles; who performs miracles like the apostles. [of the apostles.

Աւաքելաշնորհ *a.* who has the gifts

Աւաքելապետ *s.* chief of the apostles.

Աւաքելաւանդ *a.* that is founded or transmitted by the apostles, apostolic.

Աւաքելութիւն *s.* mission; apostleship. [of an apostle.

Աւաքելուհի *sf.* who fills the office

Աւաքելօրէն *ad.* after the manner of the apostles, apostolically.

Աւաքեմ, *եցի va.* to send, to dispatch, to expedite; *անդրէն* –, to send back, to return.

Աւաքինաբար *ad.* virtuously; bravely, courageously.

Աւաքինագոյն *a.* more or very virtuous; very courageous.

Աւաքինագործ *a.* who acts virtuously or bravely; virtuous; courageous.

Աւաքինապարդ *a.* adorned with virtues, virtuous. [or bravery.

Աւաքինակից *a.* companion of virtue

Աւաքինանամ, *ացայ vn.* to labour, to strive, to take pains, to have or show bravery; tu be virtuous.

Աւաքինաչան *a.* virtuous, brave.

Աւաքինասէր *a.* who loves virtue or bravery, virtuous.

Աւաքինարան *s.* place for the practise of virtue or bravery.

Աւաքինացուցանեմ, **Աւաքինեցուցանեմ**, *ուցի va.* to render valiant, to inspire courage; to render virtuous.

Աւաքինի, *նւոյ*, *նեաց a.* valiant, courageous; virtuous, honest.

Աւաքինիմ S. **Աւաքինանամ**.

Աւաքինութիւն *s.* valour, bravery; virtue, probity; goodness; politics, government; conduct, behaviour.

Աւաքինուսոյց *a.* who teaches virtue; who is taught by virtue, virtuous.

Աւաքինօրէն S. **Աւաքինաբար**.

Աւաքիչ, **Աւաքող** *a.* sender.

Աւաքումն *s.* mission, emission.

Աւբերեմ, *բերի va.* to bring, to carry; to present, to offer.

Աւդին *s.* pattern, sample, specimen.

Աւդնող *a.* broker, agent.

Աւդնեմ, *եցի va.* to propose, to set over; to put, to insert; to suppose, to believe.

Աւեղ, *ւոյ s.* pole (of a coach).

Աւերծանելի *a.* dissolvable; explicable; that dissolves; that explains.

Աւերծանեմ, *ի va.* to undo; to untie, to dissolve, to ruin; to explain an enigma.

Աւերծուած, *ոյ s.* dissolution; explication; enigma, proverb; –ս *արկանել*, to propose an enigma or charade, to tell a parable, to proverb.

Աւ *հուպ* S. **Ըստ**.

Աւ *ի՞րբ ad.* when? until when?

Աւ *երեկս ad.* towards the evening.

Աւ *երես* S. **Երեսք**.

Աւ *երի* S. **Երի**.

Աւեւանգ, *ւոյ s.* rape, abduction; – *առնել* S. **Աւեւանգեմ**.

Աւեւանգեմ, *եցի va.* to rap, to seize, to carry off.

Աւեւանգութիւն S **Աւեւանգ**.

Առեւգնալ առնել S. Առեւանգել.

Առեւգնաց առնել to take away, to carry off.

Առէջ, Առէջ, էջոյ, էջից s. chain (threads stretched lengthwise on a weaver's loom).

Առընթեր pr. ad. near, next, close, contiguous, nigh, beside; նստել — ումեք, to sit near some one; դիտել —, to observe closely; — ինձ, near me; կալ 'ի սպասու — ումեք, to serve some one; գայ —, he comes near; տուն նորա է — իմոյս, his house is close to mine; լինել —, to be near or close; բնակէ նա — այն ինչ պալատի, he lodges quite close to such a palace; — կալ, to attend, to be present, to wait; — դնել, to put, to place near, to join.

Առընթերակայ a. s. assistant.

Առընթերակայութիւն s. presence.

Առընկենուլ, կեցի va. to throw, to push; to despise, to abandon.

Առթել, եցի va. to occasion, to cause, to produce, to engender.

Առժամագիւտ a. new found, recent, new fashion.

Առժամայն a. recent, new; ad. presently, immediately; soon, forthwith, directly, suddenly; առժամայս, at present, now; for the present.

Առժամայք s. pl. the present world, things temporal; the moderns.

Առժամանակ մի S. Ժամանակ.

Առժամանակեայ a. temporal, perishable; provisional.

Առժամեայ, Առժամեան S. Առժամանակեայ.

Առժամ մի S. Ժամ.

Առ 'ի pr. to; from; for; by; towards, with respect to; in order to; — նոսա, to them; — մէնջ, from us; — սրբել, in order to purify; — յիշատակ, for the memory, for the remembrance; — չգոյէ, not having, because he had not; — մահ վիրաւորեալ, wounded to death or mortally wounded; — մահ մեղանչել, to commit a deadly sin; — հօրէ, from the father; paternal; — չգիտելոյ, ignorantly; — զարդ, ornamental, by way of ornament.

Առիգած, աց s. apron.

Առիթ, առթայ s. occasion, opportunity, accurrence; subject, cause, matter, motive, convenience, conjuncture, object. [cause or reason?

Առ իմ, Առ իմն ad. why? for what

Առ 'ի յետոյք s. pl. things past.

Առ 'ի ներքոյ pr. under.

Առ ինչ ad. how? why? for what cause? — իցէ ինձ, no matter to me! what does it matter to me? — իցեն այն ամենայն, of what use is all that?

Առինչ, առընչից S. Առնչութիւն.

Առինչական S. Առնչական.

Առիւծ, ոյ or ու, ոց or ուց s. lion; մատակ —, lioness; կորիւն — ու, lion's whelp, young lion; մռնչիւն, մռնչել — ու, roaring, to roar.

Առիւծաբար ad. lionlike.

Առիւծախոտ s. bot. an evergreen shrub. [bles an ape.

Առիւծակապիկ s. lion that resem-

Առիւծակորիւն s. lion's cub, lion's whelp. [like a lion.

Առիւծանամ, ացայ vn. to become

Առիւծանման, Առիւծապէս S. Առիւծաբար.

Առիւծասիրտ a. lion-hearted.

Առիւծացուցանել, ուցի va. to make to become like a lion.

Առիւծենի s. skin of a lion.

Առիւծոսկր s. bone of a lion.

Առլէզ S. Յարլէզ.

Առլի a. full, replete, brimful.

Առլնում, լցի va. to fill, to fill to the brim, to brim.

Առխեթել S. Խթել.

Առկախեալ a. suspended, in suspense: hung up, pendulous, declivous.

Առկայանամ, ացայ vn. to settle, to fix, to determine. [fix, to constitute.

Առկայել, եցի va. to establish, to

Առկայծիմ, եցայ vn. to flame very little, to be nearly extinguished.

Առ հասարակ a. common, general, universal; ad. generally, universally.

Առհաւատչեայ, չէից s. earnest, earnest money; pledge, essay, token, sign, testimony.

Առձայնել, եցի va. to call.

Առձայնութիւն s. appeal, call, voice

Առձեռն a. ready to the hand, handy, manual, portatif; s. in part payment, on account; — տալ, to give in part payment; — բառարան, pocket dictionary.

Առձեռնպատրաստ a. ad. prompt, ready; imminent, threatening; evident, clear, manifest; promptly, quickly; — դրամ, ready money, cash.

Առյապայ ad. in future, henceforth; — ք, S. Ապագայ.

Առն, *ռնից s.* he-lamb.

Առնաբար *ad.* manly, vigorously.

Առնազգեստ *a.* that wears a man's dress.

Առնազէն *s.* armour; *a.* armed.

Առնակերպ, **Առնաձեւ** *a.* manly, virile; manly figure.

Առնակին *sf.* married woman.

Առնակնութիւն *sf.* condition of a married woman.

Առնակոյս *sf.* an affianced, betrothed.

Առնամոլի, etc. S. **Առրազէտ**, etc.

Առնանոց *s.* men's room or dwelling.

Առնապատկեր *s.* figure or statue of a man.

Առնապէս S. **Առնաբար**.

Առնային *a.* manly, masculine; – *անդամք*, *s.* genitals.

Առնելի *a.* feasible; making, maker.

Առնելիք *s. pl.* actions, acts, deeds.

Առնել, *արարի va.* to make, to do, to form, to produce, to compose, to fabric, to operate, to act, to render, to commit, to effectuate, to execute, to cause; – *յոչնչէ*, to create; – *վերստին*, to remake; *կին* –, to marry; *առեւլի* –, to make odious; *բարւոք*, *չարւոք առնէք*, yo do well, – ill; *բարի*, *չարիս*, *ինձ* – *ումեք*, to do good, ill, wrong to some one; *ինչ ոչ արարի քեզ*, I have done nothing to you; *զինչ* – *իցէ զայս*, what to do with that? *չգիտեմ սրպէս* –, I do not know how to do that; *չգիտեմ զինչ* –, I know not what to do; *ձայն* – *հաւուց*, the singing of birds; – *ողջակէզ*, to sacrifice, to immolate; *խնդիր*, *մոռացումն*, *յիշատակ*, *ծառայութիւն*, *պյարձակումն*, *գաւառուտան*, *վախճան* –, to seek; to forget; to remember; to serve; to assail; to judge; to finish or end.

Առնէտ, *նիւոց s.* dormouse.

Առնի *a.* virile; – *անդամք*, genitals.

Առնիւոսութիւն *s.* espousals, nuptials.

Առնութիւն *s.* virile mind, bravery, strength of mind, courage; virtue.

Առնուլ, *առի va.* to receive, to take, to accept, to admit, to collect, to welcome; to reap, to derive, to gather; to have, to occupy; to take away, to carry off, to ravish, to rob; – *վերստին*, to retake; – *ապտակս*, to receive a box on the ear; – *զառամունս*, to set the teeth on edge; – *արմատ*, to take root; – *զգրունս*, to surround, to enclose; – *երգս*, to sing; *ի միջ* –, to encompass; *խորհուրդ* –, *խորհուրդ 'ի միջ* –, to consult, to deliberate; *'ի միտ* –, to conceive, to comprehend, to understand; to learn by heart; *խումբ* –, to assemble; *մեղս* –, to sin, to be culpable; *'ի բաց* –, to substract, to take away; to remove; *սուգ* –, to mourn, to be afflicted; *առիթ* –, to take the opportunity, to profit by it; – *ընդ կատակս*, to take a thing in jest; *կասկած* –, to suspect; – *ի կին*, *ի կնութիւն*, to marry; – *ողջոյն հրաժարականի*, to take leave of, to bid adieu to; – *օրինակ*, to take example; *շունչ* –, to breathe; *զէն* –, to take arms, to arm one's self; *մարմին* –, to incarnate, to be incarnate; *ծագումն* –, to take birth, to shoot out; *առնոյր առնէր ոք*, how I should wish that some one had done it!

Առնչական *a.* relative.

Առնչակից *a.* correlative.

Առնչութիւն *s.* relation.

Առոգանել, *եցի va.* to pronounce words regularly: to sprinkle, to wet.

Առոգանութիւն *s.* prosody; pronunciation.

Առոգել S. **Առոգանել**.

Առոգումն *s.* watering, sprinkling.

Առողջ, *ոյ*, *ից*, *ոց a.* healthy; alive, vivacious; salubrious, wholesome; valid, entire, complete, perfect.

Առողջագոյն *a.* very or more whole-

Առողջամիտ *a.* who is in his senses, whose judgement is sound; lively.

Առողջամտութիւն *s.* good sense, reason, sensibleness.

Առողջանալ, *ացայ vn.* to be cured, to heal, to recover health.

Առողջարար, *ի*, *ից a.* healthy, salubrious, salutary.

Առողջացեալ *a.* cured; *նորոգ* – or *թեր առողջ*, convalescent.

Առողջացուցանել, *ուցի va.* to cure, to heal, to restore to health or to life, to resuscitate; – *զմիտս*, to undeceive.

Առողջութիւն *s.* health, life; salubrity, healthfulness; cure, recovery of health; *յ– ձեր*, to your health! *հասանել յառողջութեան*, to be convalescent, to return in health; *քնքոյշ*, *տկար*, *յեղյեղուկ* –, a delicat, feeble, wavering health; *պահպանել զ–*, to keep one's health; *խանգարել զ–*, to destroy, to ruin the health; *զօրանալ առակաւ յ–*, to be convalescent.

Առոյգ *a.* young, blithe, lively, gay, brisk.

Առոյգաբարձ *a.* whose haunches are young, that has firm hips.

Առոյգանամ, *ացայ vn.* to grow young, to become young again.

Առոյգանձն *a.* young, robust.

Առոյգացուցանեմ, *ուցի va.* to make young, to make look younger.

Առոյգութիւն *s.* youth, bloom, growing young again; prime of life, vigour.

Առոշոգի *ad.* privately, apart, separately.

Առու, *ից, ոց s.* trench, channel; brook, small stream of water; *հեղուլ՝ հոսել -ս արտասուաց*, to shed tears profusely.

Առուակ, *աց s.* rivulet.

Առուակարկաչ *a.* that runs like a rivulet with a great noise.

Առուահանք *s.* channel, aqueduct.

Առուամէջք *s.* trench, channel, ditch.

Առուգանամ etc. S. **Առոյգանամ**, etc.

Առումն *s.* taking, reception, capture, possession; acceptation, sense, signification; assumption (in logic); lemma; receipt.

Առունկնճառ *a.* whisperer; informer, accuser, denunciator.

Առուոյտ, *ուտից s. bot.* lucerne.

Առպատրաստ *a.* prompt, prepared; *-լինել*, to be prompt, to prepare one's self.

Առտնին *ad.* at home, at one's house: *a.* domestic, belonging to the house; familiar; *- ուսուցանել*, to teach at home; *- անկարգութիւնք*, family discords; *- պատերազմ*, civil war; *- ճաշել*, to dine at home; *- իրք*, domestic affairs; *- հանդերձ*, house dress; morning-gown.

Առօրեայ, **Առօրէական** *a.* diurnal; ephemeral; daily; inconstant, uncertain, temporal, perishable.

Առօրին *ad.* the same day, immediately.

Ասացած, *ի*, **Ասացուած**, *ոց s.* saying, word, term, expression; proverb; dictate; recital.

Ասեղն, *ասղան, ղունք, ղանց s.* needle; *ծակ ասղան*, eye of a –; *մագնիսեալ –*, magnetic –; *անցուցանել դերձան ընդ ծակ ասղան*, to thread a –.

Ասել, *ասացի va.* to say, to express, to speak, to relate, to recite, to tell, to recount, to declare, to pronounce, to utter, to dictate; *–յառաջագոյն*, to foretell; *– վերստին*, to repeat; *բարիս, չարիս – զումեքէ*, to speak well, badly of a person; *ասա ինձ*, tell me; *պարտ է –*, one must say; *որպէս ասացաք*, as we have said; *համառօտ –*, briefly, in one word; *չգիտեմ զինչ –*, I know not what to say; *զինչ ասիցեն զքէն*, what will they say of you? *անհիմն է զոր ասես*, what you say is without foundation; *չգիտէ զոր ինչ ասէ*, he does not know what he says; *ցանգ զնոյն –*, to repeat always the same thing; *– զկարծիս իւր զիմեքէ*, to give one's opinion on some thing; *սուտ –*, to tell falsehoods or lies; *– զճշմարտութիւն*, to speak the truth; *– այո, ոչ –*, to say yes, no; *զինչ կամիցի – այս*, what does that mean? *այլ զինչ ասեմ*, but what do I say? *ըստ ասելոյ իւրաքանչիւր*, as every one says; *– ընդ միտս*, to say to one's self; *զայս իբրև ասաց*, when he has said that, at these words; *զայս ասացեալ*, that said.

Ասիական *a.* asiatic.

Ասղանի *s.* needleful, thread, string; *անցուցանել զ- ընդ ծակ ասղան*, to thread a needle.

Ասղանոց *s.* needle-case.

Ասղնագործ, *աց s.* embroiderer; *a.* embroidered; *-ք*, embroidery; lace; vellum lace.

Ասղնագործեմ, *եցի va.* to embroider; to purfle or purflew.

Ասղնագործութիւն *s.* embroidery.

Ասղնանի *s.* amulet.

Ասղնեգործ S. **Ասղնագործ**.

Ասորեակ, *եկաց s.* rocket.

Ասորերէն *a. s.* syriac.

Ասուեայ, *ւէից* S. **Ասուի**.

Ասուեղ *a.* woolly, fleecy.

Ասուի, *ւոյ, եաց a.* woollen; *s.* blanket; cloth, stuff; flannel; drapery.

Ասուն, *անոց a.* that is endowed with the faculty of speaking, reasonable, gifted with reason.

Ասուպ *s.* shooting star.

Ասպազէն *s.* iron armour, horse armour; trooper, horseman; *a.* caparisoned.

Ասպազինեմ, *եցի va.* to caparison (a horse).

Ասպականապաս *s.* hound.

Ասպականի *s.* huntsman, hunter.

Ասպահապետ *s. a.* cavalry general.

Ասպանդակ, **Ասպաստանդ** *s.* stirrup; *փոկ -ի*, stirrup-strap or --leather.

Ասպաստան, *աց s.* stable; drove of horses, horses.

Ասպաստանիկ *a.* brought up in a stable (horse).

Ասպատակ, *աց s.* straggler, marau-

der; inroad, incursion; — ծովու, corsair, pirate, sea-robber; — տալ, դնել, սփռել, to go marauding, to infest.

Ասպատակաւոր s. marauder, freebooter, straggler.

Ասպատակեմ, եցի vna. to go marauding, to go plundering, to plunder, to infest; — ի ծովու, to scour the sea, to rob at sea.

Ասպատակի, յԱսպատակի ad. runing, rushing.

Ասպատակութիւն s. cruise, excursion, incursion, descent, irruption, marauding, plundering; — ի ծովու, piracy.

Ասպար, այ s. shield, buckler.

Ասպարաբեկ s. fragment of a shield; small shield.

Ասպարակիր s. bearing a shield.

Ասպարապետ S. Սպարապետ.

Ասպարաւոր S. Ասպարակիր.

Ասպարափակ a. surrounded, protected by shields or bucklers.

Ասպարեմ, եցի vn. to use a buckler.

Ասպարէզ or էս, իզաց s. career, course, horse-race; furlong; field, place, area, arena; — ըմբշամարտութեան, wrestling place; դիմել, իջանել, խոյանալ, ելանել յ—, to throw one's self, to brave, to descend, to fling, to rush, to hurl in the arena.

Ասպարընկէց a. who throws away, who abandons his shield or buckler.

Ասպարիզաճեմ a. that walks in the lists. [race.

Ասպարիսեմ, եցի vn. to run in the

Ասպետ, աց s. equerry, knight, squire, cavalier.

Ասպետութիւն s. knighthood.

Ասպնջական, ի, աց s. receptacle, dwelling, inn, shelter; a. hospitable, who willingly shelters strangers.

Ասպնջականեմ S. Հիւրընկալեմ.

Ասպնջականութիւն s. reception; hospitality; lodging.

Ասպուղան s. bot. marigold.

Աստ ad. here, in this place; — է, he or it is here; — և անդ, here and there, this way, that way.

Աստակոս s. lobster.

Աստանդական a. wandering, vagrant, vagabond; — շրջիլ S. Աստանդիմ.

Աստանդեմ, եցի va. to lead about, to lead up and down, to walk about.

Աստանդիմ, եցայ vn. to rove, to ramble, to wander.

Աստանդութիւն s. absence (of mind), evagation, dissipation.

Աստանօր ad. here, in this place.

Աստառ, այ s. lining.

Աստեղաբան s. astronomer; astrologer, observer of the stars.

Աստեղաբանութիւն s. astronomy; astrology.

Աստեղաբաշխ, ից s. astronomer.

Աստեղաբաշխական a. astronomical.

Աստեղաբաշխութիւն s. astronomy.

Աստեղագէտ S. Աստեղաբան.

Աստեղագիտութիւն S. Աստեղաբանութիւն.

Աստեղադէտ s. observer of the stars.

Աստեղազարդ, Աստեղալից a. full of stars, starry, studded with stars.

Աստեղազարդեմ, եցի va. to decorate, to stud with stars.

Աստեղանիշ a. starlike, that has the shape of a star; s. asterisk.

Աստեղատուն s. constellation.

Աստեւոր a. sure, infallible, constant.

Աստէն ad. here; hence.

Աստի ad. a. hence, thence; here; this, present; գնասցուք —, come let us go hence; — սկսանի թագաւորութիւնն Արշակայ, here begins the reign of Arsaces; — առ յապայ, henceforward; ի մարդոյ —, from this man; ի տանէ —, from this house; — կեանք, this life, the present life; — և անտի, here and there, on each side.

Աստի, տւոյ, ոյք, տեաց s. present life, world, temporal things; youth, young people, young folks; vigour, force, freshness; a. firm, sure; vehement, impetuous, strong; յ—ս մանկութեան, in the flower of age; յ—ս երիտասարդութեան, in all the vigour of youth.

Աստիճան, աց s. stair, step; pace; stair-case; steps; gradation; gradation; story; degree, dignity, character, class, condition, honour, place; quality, rank; — եկեղեցական, holy orders; հոսիլ ընդ —ս 'ի վայր, to run down stairs; տալ —, բաժանել յ—ս, to graduate.

Աստիճանաւոր s. a. dignitary, graduated; gradual.

Աստիճանեմ, եցի vna. to graduate; to ascend gradually, to go by degrees.

Աստիք, տեաց S. Աստի, իք a. s.

Աստղ, տեղ, եղաց s. star; asterisk; — գիշերոյ, star of night, the moon; — տունջեան, star of day, the sun; —

առաւօտեան, morning-star, Venus, Lucifer; – *սլացեալ թռիչք* –, shooting, flying star; *բեւեռային, հաստատուն* –, polar, fixed star. [etc.

Աստղաբաշխ, etc. S. **Աստեղաբաշխ**, **Աստղագուշակ** *a.* that is announced by a star; prognosticator.

Աստղագուշակութիւն *s.* prognostic.

Աստղագիտակ *s.* astrolabe; telescope.

Աստղալից S. **Աստեղալից**.

Աստղակերպ *a.* that has the form of a star.

Աստղահմայ *s.a.* astrologer. [logy.

Աստղահմայութիւն *s.* judicial astro-

Աստղանման S. **Աստղակերպ**.

Աստղանշան S. **Աստեղանիշ**.

Աստղավար *a.* studded with stars, starry.

Աստղիկ, աղկան or *կայ sf.* Venus, Lucifer; morning-star; Venus, goddess of love and beauty.

Աստղիկեան *a.* venereal; of Venus.

ԱՍՏՈՒԱԾ, **Աստուածայ** *s.* God, the Supreme Being. [false gods, idols.

Աստուածք, ածոց *s.pl.* heathen gods,

Աստուածաբան *s.* theologian.

Աստուածաբանական *a.* theological.

Աստուածաբանեմ, եցի *vn.* to write, to discourse or speak theologically.

Աստուածաբանութիւն *s.* theology; – *հեթանոսաց*, or *դիցաբանութիւն*, mythology.

Աստուածաբանօրէն *ad.* theologically.

Աստուածապէս *ad.* godlike, divinely.

Աստուածաբեաւ *a.* declared by God.

Աստուածանակ *a.* where God dwells.

Աստուածաբուղխ *a.* produced by God.

Աստուածային *a.* that partakes of the nature of God, that belongs to God, divine.

Աստուածագէտ *a.* who has the knowledge of God.

Աստուածագիծ, **Աստուածագիր** *a.* written or engraved by God. [of God.

Աստուածագնաց *a.* who walks in the ways

Աստուածագործ *a.* made by God; that consecrates, that causes God to descend; divine, sacred.

Աստուածագործեմ, եցի *va.* to render godlike; to consecrate.

Աստուածագործութիւն *s.* resemblance, conformity with God; consecration.

Աստուածթ *a.* who is divinely merciful. [by God.

Աստուածագիր *a.* established or ordained

Աստուածակնիք *a.* imprinted or marked by God.

Աստուածական *a.* divine.

Աստուածազարդ, **Աստուածազարդեալ** *a.* adorned by God, or with the grace of God.

Աստուածակաց, **Աստուածակեաց** *a.* that bears God; carried by God.

Աստուածեղիկ *a.* inspired of God.

Աստուածեղութիւն *s.* inspiration of God; enthusiasm.

Աստուածակից *a.* joined by God.

Աստուածօր *a.* strengthened by God; who has divine strength.

Աստուածախառն *a.* who is united to God.

Աստուածախնամ *a.* cared for by God; – *ախտութիւն*, divine Providence.

Աստուածախոյզ *a.* who seeks God.

Աստուածախումբ *a.* brought together by the inspiration of God.

Աստուածախրատ *a.* instructed by God.

Աստուածախօս *a.* who speaks of God; declared by God.

Աստուածախօսեմ, եցի *vna.* to speak, to discourse of God or with God; to talk divinely.

Աստուածախօսութիւն *s.* discourse of God or with God; theology.

Աստուածածագ *a.* produced by, born of or proceeding from God.

Աստուածածանօթ *a.* who has the knowledge of God.

Աստուածածանօթութիւն *s.* knowledge of God.

Աստուածածին *a.* Mother of God.

Աստուածակազմ *a.* constructed or made by God. [to God.

Աստուածակամ *a.* willed by God, agreeable

Աստուածական *a.* divine; **–ն**, *s.* God, divinity, divineness. [by God.

Աստուածակարգ *a.* ordained or established

Աստուածակեաց *a.* who lives with God or according to the will of God.

Աստուածակերպ *a.* godlike, in the form of God, divinely.

Աստուածակերտ *a.* made or built by God.

Աստուածակիր *a.* that bears God.

Աստուածակից *a.* that participates in the divine nature or grace.

Աստուածակոխ *a.* where God has walked or placed his foot.

Աստուածակողմն *s.* side or part of God.

Աստուածայս կողմն S. **Աստուածակողմն**.

Աստուածակոչ *a.* called by God; where God was invited.

Աստուածակրօն *a.* pious, religious. [God.

Աստուածահաճոյ *a.* agreeable to or pleases

Աստուածահայր *s.* father of God.

Աստուածահաշտ *a.* that calms or appeases the anger of God.

Ս.Ծահ՛ած *a.* chastised or punished by God.

Ս.Ծահ՛պատուիր *a.* [manded by God.

Ս.Ծահ՛պատուիրեան *a.* ordained or com-

Ս.Ծահ՛պատ՛ած *a.* done by a miracle or divinely.

Ս.Ծահ՛պատ՛ուէր *a.* [God.

Ս.Ծահ՛պատուէր *a.* invited or called by

Ս.Ծածկեր *a.* given by God.

Ս.Ծաճառ *a.* declared by God; who discourses of God.

Ս.Ծամայր *s.* Mother of God.

Ս.Ծամարդ *s.* God and man conjointly.

Ս.Ծամարտ *a.* that wars against Heaven, that is repugnant to God; *յ-մտաւէլ*, to declare against Heaven.

Ս.Ծամերձ *a.* that is near God.

Ս.Ծամոռաց *a.* who has forgotten God.

Ս.Ծամուխ *a.* who is profoundly learned or versed in divine things; who is familiar with God; hardened by God.

Ս.Ծամուտ *a.* where God enters or dwells.

Ս.Ծայայտնութիւն *s.* Epiphany.

Ս.Ծային *a.* divine, belonging to God; sacred, pious.

Ս.Ծայնութիւն *s.* [sacred thing.

Ս.Ծայրական *a.* divine and human conjointly.

Ս.Ծանամ՛, ացայ *vn.* to make one's self God; to become God; to unite one's self, to join one's self to God; to resemble God.

Ս.Ծանանիւն *a.* [godlike.

Ս.Ծանանուն *a.* that resembles God,

Ս.Ծաշէն *a.* built by God.

Ս.Ծաշնորհ *a.* given by God; full of the grace of God.

Ս.Ծաշունչ *s.* inspired by God, divine, holy: Bible, holy Scripture.

Ս.Ծաշուք S. **Ս.Ծապատիւ**.

Ս.Ծաչարչար *a.* who has caused God to suffer: who holds the doctrine that God is amenable to suffer.

Ս.Ծաչարչարութիւն *s.* passibleness of divine nature.

Ս.Ծապահ *a.* [by God.

Ս.Ծապաշտ *a.* preserved or protected

Ս.Ծապատիւ *a.* who worships God, pious, religious, devout, spiritual.

Ս.Ծապատուր *a.* honoured by God, who has divine honour.

Ս.Ծապատում *a.* who relates, narrates, speaks of God.

Ս.Ծապարգեւ *a.* given by God.

Ս.Ծապէս S. **Ս.Ծաբար**.

Ս.Ծապսակ *a.* crowned by God.

Ս.Ծառաք *a.* sent by God.

Ս.Ծասասա *a.* chastised by God; that comes of divine wrath.

Ս.Ծասէր *a.* that loves God, pious.

Ս.Ծասիրութիւն *s.* love of God, piety, religion, devotion.

Ս.Ծասնունդ *a.* cherished by God; brought up in the fear of God.

Ս.Ծասպան *a.* that has put God to death.

Ս.Ծասպանութիւն *s.* deicide.

Ս.Ծաստեղծ *a.* created by God.

Ս.Ծասքանչ S. **Ս.Ծահրաշ**. [God.

Ս.Ծավայելուչ *a.* that befits, becomes

Ս.Ծատուց *a.* that hates God.

Ս.Ծատես *a.* that has seen, that sees God.

Ս.Ծատեսիլ *a.* [divine.

Ս.Ծատեսութիւն S. **Ս.Ծատեսութիւն**.

Ս.Ծատեցութիւն *s.* hatred, aversion of God.

Ս.Ծատուր *s.* given by God, infused: *np.* Deodatus.

Ս.Ծարար *a.* [fies.

Ս.Ծարեալ *a.* made by God; that deified; friend of God or familiar with God; divine, holy; – *հայրապետ*, holy pontiff.

Ս.Ծացուցանեմ, ուցի *va.* to make a god of any thing, to deify, to admit into the number of gods, to idolize.

Ս.Ծացուցիչ *a.* that makes a god of any thing; that deifies.

Ս.Ծացուցումն *s.* deification, apotheosis.

Ս.Ծաւանդ *a.* [taught by God.

Ս.Ծախախոյժ *a.* that drives away, that causes God to remove far off: unpleasant to God.

Ս.Ծախալ *a.* bright, brilliant, that shines divinely.

Ս.Ծաքարոզ *a.* who preaches God.

Ս.Ծգիտութիւն *s.* knowledge of God, theodicy.

Ս.Ծեան *a.* divine; *s.* deist.

Ս.Ծեղէն *a.* divine.

Ս.Ծըմպելի *s.* [tar.

Ս.Ծըմպելի *s.* drink of the gods, nectar.

Ս.Ծընդդէմ *a.* repugnant to God.

Ս.Ծընկալ *a.* that has received God; received or accepted of God, agreeable to God.

Ս.Ծընտիր *a.* chosen of God.

Ս.Ծիմաստ, Ս.Ծիմաց *a.* that has the wisdom of God, instructed by heaven.

Ս.Ծիսօսութիւն *s.* oracle: S. **Ս.Ծախօսութիւն**.

Ս.Ծորդի *s.* Son of God.

Ս.Ծութիւն *s.* divinity; deity; God.

Ս.Ծուհի *sf.* goddess.

Աստուածընկալ *a.* that has received or embraced God.
Աստուածուսոյց *a.* instructed by God.
Աստուածուստ, յԱստուածուստ *ad.* heavenly, by God, of God, divinely.
Աստուածուրաց *a.* atheist; *s.* apostate.
Աստուածպաշտութիւն *s.* piety, religion, love or worship of God.
Աստուածպետական *a.* theocratical.
Աստուածպետութիւն *s.* theocracy; divine majesty. [piety.
Աստուածսիրութիւն *s.* love of God, charity,
Աստուածատեսութիւն *s.* vision of God, divine intuition.
Աստուածօրէն *ad.* divinely, godly.
Աստուճ S. Աշտուճ.
Աստուստ *ad.* hence, thence.
Աստստին *ad.* hence; here.
Ասր, րու, րոյ or սու *s.* fleece, wool.
Ասրաբեր *a.* lanigerous.
Ասրագործ, աց *a.s.* dealer in wool.
Ասրագործութիւն *s.* wool-trade.
Ասրալից *a.* woolly.
Ասրեայ, Ասրեղէն *a.* lanigerous, woolly; woollen.
Ասք S. Ասացուած.
Ատակ *a.* clever, capable; — լինել, to be capable. [be clever.
Ատակեմ, եցի *va.* to be capable, to
Ատաղձ, ից *s.* matter; timber; timber-work, carpentry. [ner.
Ատաղձագործ, աց *s.* carpenter, joi-
Ատաղձագործութիւն *s.* carpentry, joinery.
Ատամահան S. Ատամնահան.
Ատամացեմ, եցի *va.* to bite.
Ատամացի S. Ատամնացի.
Ատամն, ման, մունք, մանց *s.* tooth; պարք, շարք ատամանց, set, row of teeth; յօրինել ատամունս, to indent; խորտակել, փշրել զատամունս, to break the teeth, to notch, to break off; — ածել, to bite; առնուլ ատամանց, to set the teeth on edge; հանել զ—, to extract or draw out a tooth; ցաւ ատամանց, tooth-ache; ցաւէ —իմ, I have the tooth-ache; փուտ —, carious tooth; մաքրել զատամունս, to brush or clean the teeth; կրճտել զատամունս, to gnash, to show the teeth.
Ատամնաբոյժ *s.* dentist, tooth-drawer.
Ատամնաթափ (գործի) *s.* forceps; *a.* toothless; — լինիմ, to lose the teeth.
Ատամնալից առնեմ *va.* to bite.
Ատամնախիլ առնեմ *va.* to extract or draw out a tooth.

Ատամնափորիչ *s.* tooth-pick, tooth-picker.
Ատամնահան *s.* forceps: dentist.
Ատամնաձեւ *a.* denticulated, notched, indented; — գործել, to notch, to break a piece off. [edge.
Ատամնառու *a.* that sets the teeth on
Ատամնառութիւն *s.* setting on edge.
Ատամնակեր *a.* bit or bitten; — առնել, to bite, to wound with the teeth.
Ատամնացի *ad.* with the teeth.
Ատամնաւոր *a.* toothed, notched, dented.
Ատեան, ատենից *s.* tribunal, court, audience, auditory, assembly of judges, seat, bar; magistrate; senate; յ— մատնել, to call before a tribunal or council; գումարել զ—, to convoke, to call together an assembly.
Ատելի *a.* hateful, odious; tiresome, disagreeable, unpleasant; that bears hatred, malevolent.
Ատելութիւն *s.* hate, aversion, horrour, rancour, enmity, dislike.
Ատեմ, եցի *va.* to hate, to abhor, to detest; to become tired of, to take a dislike to. [claimer.
Ատենաբան *s.* speaker, orator, de-
Ատենաբանական *a.* oratorical, declamatory.
Ատենաբանեմ, եցի *vn.* to harangue, to speak in public, to declaim.
Ատենաբանութիւն *s.* harangue, public speech, oration, declamation.
Ատենագրեմ, եցի *va.* to report, to stenograph.
Ատենագրութիւն *s.* reporting, judician report.
Ատենադպիր *s.* secretary: chancellor.
Ատենադպրութիւն *s.* secretaryship, secretary's office.
Ատենախօս S. Ատենաբան. [tor.
Ատենակալ, աց *s.* magistrate, sena-
Ատենակալութիւն *s.* magistracy.
Ատենական *a.* that belongs to courts of justice, judicial; public, oratorical; *s.* orator; magistrate; judge; practitioner. [judge.
Ատենապետ, աց *s.* chief-justice,
Ատենաքարշ լինիմ *vn.* to be summoned before a tribunal.
Ատլաս, ից *s.* atlas.
Ատոք *a.* full, fat, abundant, fertile; — հասկ, eared, an ear (of corn).
Ատոքանամ, ացայ *vn.* to fill, to be full, fertile or fat.

Ա.տաքասեռիլ S. **Ա.տոք**; – *հատիկ*, yellow ear (of corn).

Ա.տաքացուցանեմ, ուցի *va.* to fill, to make full or fat.

Ա.տաքութիւն *s.* fulness, abundance, fertility, ripeness.

Ա.տենիկեան, Ա.տենիկեայ *a. s.* attic.

Ա.տրատգոյն *a.* red, of a fiery colour.

Ա.տրաշէկ *a.* fiery, ardent, burning, red-hot, inflamed.

Ա.տրճանակ, ացւ *s.* pistol.

Ա.տուշան, ացւ *s.* fire-temple (of Persians).

Ա.րագ, ունք, ագք *a.* quick, prompt, dexterous, nimble; rapid, swift; expeditious; frequent; *ad.* quickly, promptly, adroitly, swiftly, speedily; –, very quickly, very soon. [quickly.

Ա.րագաբան *a.* that talks fluently,

Ա.րագաբանութիւն *s.* quickness of speech, verbosity; facility of expression.

Ա.րագագիր *a.* that writes quick.

Ա.րագագնաց *a.* that walks or goes quick, swift, rapid.

Ա.րագագոյն *a.* very quick, quicker.

Ա.րագագրութիւն *s.* tachygraphy.

Ա.րագաձ, իցս *s.* toil, net to catch animals: S. **Յանց, Վտիմ.**

Ա.րագաթեւ, Ա.րագաթռիչ *a.* that flies fast, winged, swift, rapid, nimble, prompt.

Ա.րագալուր *a.* that hears, understands easily or readily; that has fine ears. [quick.

Ա.րագախաղաց *a.* that moves, stirs

Ա.րագախամրուր *a.* that fades, withers or dries soon.

Ա.րագախօս *a.* that speaks rapidly.

Ա.րագահաս *a.* that happens, arrives or comes quickly. [ty, clever.

Ա.րագամիտ *a.* acute, ingenious, wit-

Ա.րագաշարժ *a.* that moves quick, light, active, nimble, quick, dexterous.

Ա.րագաշարժութիւն *s.* agility, lightness, quickness, dexterity; flexibility.

Ա.րագավախճան *a.* that is soon ended or dead.

Ա.րագափոխ *a.* that soon changes.

Ա.րագաքայլ *a.* that walks fast, quick, nimble.

Ա.րագեմ, եցի *vn.* to hurry one's self, to hasten, to be diligent.

Ա.րագեցուցանեմ, ուցի *va.* to hasten, to press, to accelerate, to dispatch.

Ա.րագընթաց *a.* that runs quick, swift.

Ա.րագիլ, ղի, ղւոյ *s.* stork.

Ա.րագոան S. **Ա.րագաքայլ.**

Ա.րագութիւն *s.* celerity, velocity, acceleration, rapidity, nimbleness, swiftness, speed.

Ա.րագուն S. **Ա.րագ.**

Ա.րագուսումն *a.* who learns quickly.

Ա.րալէզ S. **Յալալէզ.**

Ա.րաճ, ոց, ից *s.* ulcer, ulceration; cicatrice; spot, stain.

Ա.րաճագեմ *a.* marked or pitted with the small pox.

Ա.րածեմ, եցի *va.* to graze, to pasture, to keep, to take care of; – *զհոգին*, to cherish vain hopes, to build castles in the air.

Ա.րածիմ, եցայ *vn.* to pasture, to feed.

Ա.րական *a.* male; *gr.* masculine; **–ք**, S. **Ականջ**; **– թիւ**, odd; – or **արեւկան**, jaundice.

Ա.րահետ *a.* public; – **ճանապարհ, պողոտայ**, road much frequented, thoroughfare.

Ա.րամազդ *s.* Jupiter, Jove.

Ա.րամազդեայ *a.* Armenian.

Ա.րամբեկ, բեւոյ, բեւոց *a. sf.* married woman; – **առնել**, to impregnate, to violate.

Ա.րամեան *a.* Armenian.

Ա.րասոյց *a.* hard, strong.

Ա.րատ, ոց *s.* spot, stain, blemish; vice, fault, defect; sign, natural mark; blot, disgrace; **յ– հայել**, to regard amorously or indecently.

Ա.րատահայեաց *a.* that regards indecently or amorously, immodest.

Ա.րատաւոր *a.* vitious, faulty.

Ա.րատաւորութիւն *s.* stain, contamination; vice, defect, imperfection; deficiency.

Ա.րատիմ, եցի *va.* to spot, to stain, to soil, to spoil, to blot, to vitiate, to contaminate.

Ա.րար, ոց *s.* act, action, fact, deed, work; production, creation; **–ք հրեշտակի**, exploit, achievement.

Ա.րարած, ոց *s.* creature, created being; creation; generation; work, deed, action.

Ա.րարածասացուած *a.* who writes the creation of the world, (Moses).

Ա.րարատեան *a.* of Ararat; – **թագաւորութիւն**, the kingdom of Armenia.

Ա.րարիչ *s.* creator; author.

Ա.րարողապետ *s.* master of the ceremonies.

Ա.րարողութիւն *s.* rite, ceremony; – *պատարագի* or *պատարագամատոյց*, liturgy.

Ա.րարուած *s.* action; work, deed; [an act of theatre.

Ա.րարչագիր *a.* written by the hand or by the inspiration of the creator.

Ա.րարչագործ *s.* creator.

Ա.րարչագործեմ, եցի *va.* to create.

Ա.րարչագործութիւն *s.* creation.

Ա.րարչագիր *a.* established or ordained by the creator.

Ա.րարչական *a.* that belongs to the creator; that creates; efficient, plastic.

Ա.րարչակերտ *a.* made or constructed by the creator.

Ա.րարչակիր *a.* that has carried or [carries the creator.

Ա.րարչակից *a.* associate in the creation.

Ա.րարչապետ *s.* creator, author.

Ա.րարչատես *a.* that has seen the creator; that is seen by the creator.

Ա.րարչատիպ *a.* that resembles the creator, that is made after the image of the creator.

Ա.րարչատուր, Ա.րարչատնդ *a.* given [by the creator.

Ա.րարչութիւն *s.* creation.

Ա.րաց *s.* sixth ancient month of the Armenians.

Ա.րբանեակ, եկի, եկաց *s.* footman, groom, waiter; servant; – *մոլորակի*, *ast.* satellite.

Ա.րբանեկեմ, եցի *vn.* to serve; – *ցանկութեանց*, to be the slave of one's passions.

Ա.րբանեկութիւն *s.* service.

Ա.րբեալ *a.* drunk, inebriated, intoxicated; *գան* –, whipped, beaten with a stick.

Ա.րբեալիք *s.* inebriety, drunkenness.

Ա.րբենամ, եցայ *vn.* to get drunk, to intoxicate, to drink to excess.

Ա.րբեցող *s.* drinker.

Ա.րբեցութիւն *s.* drunkenness, intoxication, inebriation; – *ախտից*, intoxication of the passions; – *հրճուանաց*, transport of joy; *զմայլել –թեամբ*, to enjoy drunkenness.

Ա.րբեցուցանեմ, ուցի *va.* to intoxicate, to inebriate; to soak, to make drink.

Ա.րբշիռ, շռաց *s.* tippler, tipsy.

Ա.րբշռութիւն *s.* drunkenness, inebriation; *յ–հասանել*, to intoxicate, to get drunk, tipsy.

Ա.րբումն *s.* act of drinking; drink.

Ա.րբունք, անց *s. pl.* puberty, age of puberty; *յ–ս հասանել*, to attain the age of puberty, to grow; *յ–ս հասեալ*, adult, pubescent, marriageable.

Ա.րբուցանեմ, ուցի *va.* to give to drink, to soak; to water, to steep.

Ա.րբուցիչ *a.* who makes one drink.

Ա.րբուցումն *s.* the act of making one drink; the act of watering.

Ա.րգահատանք *s. pl.* S. **Ա.րգահատութիւն**.

Ա.րգահատեմ, եցի *vna.* to have pity or compassion, to grieve, to console, to comfort; to conjure, to entreat, to demand, to intercede.

Ա.րգահատութիւն *s.* compassion, care; consolation, comfort; prayer, supplication, intercession.

Ա.րգանակ, ակաց *s.* broth.

Ա.րգանդ, ի or *ոց* *s.* matrix, womb, belly, bosom; abdomen; *փոշ, անց –ի*, vagina.

Ա.րգասաւոր, աց *a.* fertile, fruitful, abundant, fecund.

Ա.րգասաւորութիւն *s.* fertility, fecundity, abundance.

Ա.րգասիք, սեաց [*s. pl.* fruit, production; benediction, grace, favour; effect, work.

Ա.րգաւանդ *a.* fertile.

Ա.րգաւանդահող *a.* fertile soil.

Ա.րգաւանդութիւն *s.* fertility.

Ա.րգել, Ա.րգելք *s.* hinderance, obstacle, opposition, impediment, embarrassment, difficulty, delay, obstruction; encumbrance; prohibition, forbiddance, inhibition, interdiction; arrest; detention, prison: contrary, opposing; – *եկեղեցական*, interdict; – *առնել, արկանել, լինել*, to arrest, to hinder, to contradict, to oppose, to embarrass; *յ–արկանել*, to arrest, to imprison, to immure, to encloister.

Ա.րգելական *a.* encloistered, arrested, enclosed, detained, imprisoned.

Ա.րգելան, Ա.րգելանոց *s.* arrest, detention, prison: lazaretto, quarantine; *գնել յ–ս*, to arrest, to imprison.

Ա.րգելավանք *s. pl.* cloister.

Ա.րգելեմ, եցի S. **Ա.րգելում**.

Ա.րգելոց *s.* park, close; cloister.

Ա.րգելում, եցի *va.* to hinder, to obstruct, to arrest; to close, to shut, to enclose; to sequester, to hold, to imprison; to forbid, to interdict, to prohibit; to amuse, to occupy; to interrupt, to disturb.

Արգելութիւն *s.* forbiddance, prohibition, interdiction; retention, hinderance; – *եկեղեցական*, interdict.

Արդար *a.* important, considerable; efficacious; working; – *օր*, a working day.

Արդ *conj.* *ad.* now; accordingly; at present, now, presently, recently, lately; – *իսկ*, just now, directly, newly, very lately.

Արդածին *a.* new-born.

Արդաւունկ *a.* new planted.

Արդար, ոց *a.* just, upright, faithful, honest, loyal, well disposed, worthy, equitable, reasonable, legitimate; *ad.* justly, equitably, truly.

Արդարաբան *a.* veracious, just.

Արդարադնաց, Արդարադնացիկ *ad.* just, upright, honest, innocent.

Արդարադործ *a.* just, equitable, upright; justifying.

Արդարադործութիւն *s.* justice, equity, integrity, probity; justification, act of justifying.

Արդարադատ *a.* that judges equitably, just, equitable.

Արդարադատութիւն *s.* equitable judgement.

Արդարաչարչար *a.* justly tormented.

Արդարախոհ *a.* that thinks justly, that is just, equitable in his judgement.

Արդարախօս S. **Արդարաբան**.

Արդարակ *a.* just, equitable, upright, innocent.

Արդարակշիռ *a.* who weighs, judges equitably, just, equitable.

Արդարակրօն *a.* very just, upright.

Արդարամիտ *a.* innocent, just, honest.

Արդարանամ, ացայ *vn.* to justify one's self, to prove one's innocence; to be justified.

Արդարապէս *ad.* justly, equitably, deservedly, rightly, fitly, exactly.

Արդարասէր *a.* that loves justice, just, upright.

Արդարավճիռ *a.* sentenced or judged equitably; who sentences justly.

Արդարացի *a. ad.* just, equitable, legitimate; justly, legitimately.

Արդարացուցանեմ, ուցի *va.* to justify, to declare innocent, to acquit, to excuse, to exculpate, to clear, to absolve, to save; – *զանձն*, to make excuses; **-ումն**, justification.

Արդարացուցիչ *a.* justifying, justificative.

Արդարեւ *ad.* truly, in truth, certainly, surely, yes, yes truly, yes indeed, really.

Արդարութիւն *s.* justice, equity, right, uprightness, loyalty, fidelity; rectitude, reason.

Արդեամն S. **Արդիւ**.

Արդեօք *ad.* perhaps, never, if, not, still, even; certainly, undoubtedly, indeed; *կամիք* –, will you? *ոչ կարեմ* –, I cannot; *այնչափ ևմաստուն է, որպիսի ոչ ոք* –, he is as learned as any one; *գիտեմ արարիցէ – թէ ոչ*, I know not whether I shall do it or not? *հարցանէք թէ – սիրեցեմ զձեզ*, you ask if I love you? *մի* –, God forbid! [now; before.

Արդէն, Արդէն իսկ *ad.* already, even

Արդի, դեաց *a.* present, new, recent, modern; – *ծնեալ*, newly born; **-ք**, the moderns.

Արդիւն S. **Արդիւնք**.

Արդիւնաբեր, Արդիւնական *a.* meritorious, fruitful, useful, profitable.

Արդիւնանամ, ացայ *vn.* to be carried into effect, to produce some effect or fruit.

Արդիւնաշատ, Արդիւնատու S. **Արդ-**

Արդիւնաւորեմ, եցի *va.* to fructify, to bear fruit, to make a favourable impression, to be advantageous.

Արդիւնաւորութիւն *s.* production, fruit, utility.

Արդիւնարար *a. s.* fruitful; husbandman.

Արդիւնարարութիւն *s.* production; tillage, agriculture.

Արդիւնացուցանեմ, ուցի *va.* to make useful or fruitful, to produce, to fructify; to effect, to execute, to complete.

Արդիւնաւոր, ից *a.* meritorious, useful, fruitful.

Արդիւնաւորիմ, եցայ *vn.* to be meritorious or fruitful.

Արդիւնաւորութիւն *s.* fecundity; fruit, utility.

Արդիւնք, դեանց *s. pl.* production, fruit, utility; work; merit; deed, effect, operation; price; reality; *արդեամբք*, *ad.* in effect, really, actually, positively; *յ-ս ածել*, to effect, to execute, to fulfil; *բանքն – լինէին*, the words were fulfilled, realized; *իւրացն իսկ – ապացուցանէին և վկայէին*, the actions speak for themselves; – *իւրից*, experience; *յարդեանց իւրացն*, by experience.

Արդկեմ, եցի *va.* to polish up; – *զկտաւս*, to iron linen.

Արդհարսնիք *sf. pl.* new-brides.

Արդն, դանիք *s.* lance, spear.

Արդնակիր, Արդնաւոր *a.* javelin-bearer, pikeman.

Արդընընկեց *a.* tilter; - լինել, to tilt; - խաղարկութիւն, joust, tournament.

Արդու, այ *s.* artabe, epha, (an ancient measure of the capacity of 65 litres).

Արեգ, ի *s.* sun: the eighth ancient month of the Armenians; - քաղաք, *np.* city of the sun, Heliopolis; յ- կուսէ, on the eastern side.

Արեգակն, ական, կունք, կանց *s.* sun; S. Արեւ.

Արեգակնաբար *ad.* sunlike.

Արեգակնակ *s.* balcony.

Արեգակնակէզ *a.* burnt by the sun, tanned.

Արեգակնաճեմ *a.* where the sun shoots or enters, bright; solar.

Արեգակնային *a.* solar.

Արեգակնայէս S. Արեգակնաբար.

Արեգակնատես *a.* where the sun shines or shoots, luminous, clear.

Արեգակնափայլ *a.* shining like the sun, brilliant, resplendent, clear.

Արեգաւէտ *a.* bright, luminous.

Արեգդէմ *a.* exposed to the sun.

Արեգունի *a.* sunny. [warm.

Արեգջեր *a.* warmed by the sun,

Արեկ *a.* strong, violent.

Արեկան *s.* jaundice.

Արենակից *a.* of the same blood, consanguineous, kindred, relation.

Արենակցութիւն *s.* consanguinity, kindred.

Արենաճեմ *a.* bloody, sanguinary.

Արեւ, ու *s.* sun; light; life, day; յ-ու գալ, to come in broad, day-light, to come before the sun sets; յ-ն երդնուլ, to swear by one's days or life; զքաղցր -ն յաչաց հանել, զրկել յ-է, to deprive of light, to blind; յ-է արկանել, զ- հատանել, to murder, to kill; to lose one's life; ի մտանել -ու, the setting of the sun; յելանել, ի ծագել -ու, the rising of the sun; ըմպել յ-ողջոյ, to drink to the health of some one, to toast; մուտք, ելք -ու, sun set or --down, sun rise.

Արեւագալ, ի *s.* day-break, dawn, sun rise.

Արեւադարձ *s.* tropic.

Արեւադէմ *s. bot.* vanilla; heliotrope.

Արեւադիտակ *s.* helioscope.

Արեւածաղիկ *s. bot.* litmus, turnsole, sun-flower.

Արեւածագք S. Արեւագալ.

Արեւակայք *s.* solstice.

Արեւակէզ *a.* tanned; - լինել, to be sun-burnt. [stroke.

Արեւահար լինիմ *vn.* to have a sun-

Արեւահարք S. Արեւագալ.

Արեւամերձ, Արեւամերձութիւն *s.* perihelion.

Արեւանմանութիւն *s.* parhelion.

Արեւաչափ (գործի) *s.* heliometer.

Արեւապաշտ *a.* who worships the sun.

Արեւացոյց (գործի) *s.* gnomon.

Արեւացուցակ *s.* sun-dial.

Արեւափառ *a.* splendid, brilliant.

Արեւելագէտ *s.* orientalist.

Արեւելաժառանգ *a. s.* conqueror or master of the eastern regions.

Արեւելակողմն, Արեւելակոյս *s.* eastern region, East.

Արեւելանշան *a.* that has appeared or shone in the East.

Արեւելեայ, եայց *a. s.* oriental; -ք, արեւելեայք, the orientals; the eastern regions.

Արեւելեան *a.* oriental, eastern; հողմն -, east-wind; երկիր, կողմն -, East, eastern region.

Արեւելք, ելից *s. pl.* East; sun rise; eastern regions, the orientals; դարձուցանել յարեւելս, to set towards the East; կործանել, շփոթել զարեւելս, to turn from the East. [ing term).

Արեւիկ *s.* little or sweet sun (jest-

Արեւիշուշտ *a.* ungrateful.

Արեւկայ *a.* a sunny day; fine weather.

Արեւմուտք, մտից *s. pl.* West; sun set; the western nations; յարեւմուտս կոյս, westerly, towards the west.

Արեւմտեայ, եայց *s.* west; -ք, the western nations.

Արեւմտեան *a.* westerly, western, west; հողմն -, west, westerly wind; կողմն -, west, western region.

Արեւշատութիւն *s.* health; toast; ըմպել յ- ուրուք, to give a toast, to drink to the health of some one.

Արեւորդիք *s. pl.* sons or worshippers of the sun.

Արղն *s.* alum.

Արէս, ի *s.* Mars, (god and planet); -ի or -եան դաշտ, field of Mars.

Արթմնի, յ- *ad.* awake.

Արթնական *a.* watchful, vigilant.

Արթնանամ, ացայ *vn.* to awake.

Արթնութիւն *s.* watch; want of sleep: vigilance, diligence, precaution, care.

Արթուն, թնոց *a.* watchful, that does

not sleep; alert, lively, vigilant, diligent, careful; – *կալ*, to watch; *քուն ընդ –ս լինիմ*, to doze, to drowse, to be half asleep.

Ա.ՐԺԱՆ, *ի՝ա* a. worthy, proper, suitable, fit; cheap; s. dignity; right, equity, justice; – *է*, it suits, it befits, it is necessary; *ոչ է –*, it is not just, necessary, convenient; – *համարել*, to judge worthy; to deign; *ոչ – համարիլ*, to disdain, to judge unworthy; – *ինչ էր*, was it necessary? – *և իրաւ է*, it is just to, fit; *յ–ս*, – *տալ, վաճառել, գնել*, to give, to sell, to buy cheap or cheaply.

Ա.ՐԺԱՆԱԳՈՎԱԼ a. laudable, praise-worthy.

Ա.ՐԺԱՆԱԺԱՌԱՆԴ a. worthy heir.

Ա.ՐԺԱՆԱԼՍԵԼ a. that deserves to be heard.

Ա.ՐԺԱՆԱՀԱՅՑ a. justly demanded; that demands worthily.

Ա.ՐԺԱՆԱՀԱՍ a. that happens deservedly, worthy.

Ա.ՐԺԱՆԱՀԱՏՈՅՑ a. paid justly.

Ա.ՐԺԱՆԱՀԱՒԱՏ a. credible, worthy of being believed, faithful, worthy to be trusted or believed.

Ա.ՐԺԱՆԱՆԱԻ, *ացայ* vn. to be worthy, to deserve, to make one's self worthy.

Ա.ՐԺԱՆԱՊԱՏԻՒ a. worthy of honour, honourable, that deserves respect, respectable.

Ա.ՐԺԱՆԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ s. dignity, eminent quality, greatness, honour, character.

Ա.ՐԺԱՆԱՊԷՍ ad. worthily.

Ա.ՐԺԱՆԱՎԱՅԵԼ a. worthy, just; very suitable, becoming.

Ա.ՐԺԱՆԱՑՈՒՑԱՆԵԻ, *ուցի* va. to make worthy.

Ա.ՐԺԱՆԱՒՈՐ a. that deserves, worthy, just, meritorious.

Ա.ՐԺԱՆԱՒՈՐԵԻ, *եցի* va. to deserve, to render worthy; to obtain, to procure.

Ա.ՐԺԱՆԱՒՈՐԻՄ, *եցայ* vn. to be worthy, to merit.

Ա.ՐԺԱՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ s. dignity, merit.

Ա.ՐԺԱՆԱՓԱՌ a. worthy of glory, that deserves to be glorified.

Ա.ՐԺԱՆԵԻ, *եցի* va. – *արժանս*, to coin, to mint; to stamp, to impress.

Ա.ՐԺԱՆԸՆԴՈՒՆԱԿ, **Ա.ՐԺԱՆԸՆԿԱԼ** a. that is worthy of being received or granted, agreeable.

Ա.ՐԺԱՆԻ a. worthy, that deserves something; just, convenient, suitable, decent, proper; – *համարել*, to deign; *գնալ* –, to go worthily, conformably; –, *ըստ արժանւոյն*, *յ–*, ad. worthily, justly, suitably; – *լինել*, to be worthy, to deserve; – *առնել*, S. **Ա.ՐԺԱՆԱՒՈՐԻՄ**.

Ա.ՐԺԱՆՔ, *ներաց* s.pl. dignity, merit, importance; *ըստ արժանեաց*, worthily, meritoriously.

Ա.ՐԺԱՆՔ s. pl. dignity, merit: coin, stamp.

Ա.ՐԺԵԻ, *եցի* vn. to cost, to amount, to stand in; to be worth; *հաւասար* –, to be equivalent.

Ա.ՐԺԵՑՈՒՑԱՆԵԻ, *ուցի* va. to estimate, to price, to value.

Ա.ՐԺԵԳԻՆ s. prime cost, cost price.

Ա.ՐԺԵՔ, **Ա.ՐԺՈՒԹԻՒՆ** s. value, price.

Ա.ՐԻ, *ըաց*, *ըաց* a. valiant, valorous, courageous, manly, strong, bold, intrepid, brave; **Ա.ՐՔ**, the Persians.

Ա.ՐԻԱԲԱՐ ad. valiantly, valorously, courageously, manly, bravely, strongly, vigorously; resolutely, generously, magnanimously.

Ա.ՐԻԱԿԱՆ a. masculine, manly, strong; valiant, courageous; – *ազգ*, the Persian nation.

Ա.ՐԻԱՆԱՄ, *ացայ* vn. to have courage, energy, to be strong, to be notable for courage.

Ա.ՐԻԱՆՈՍ, *ի* s. Arian.

Ա.ՐԻԱՑՈՒՑԱՆԵԻ, *ուցի* va. to encourage, to embolden, to strengthen.

Ա.ՐԻՈՒԹԻՒՆ s. valour, courage, bravery, boldness, firmness, steadiness.

Ա.ՐԻՒՆ, *բեանց* s. blood, kin; – *խաղողոյ*, unpressed wine, must, wine; *արեամբ հերկիլ՝ շաղախել*, to imbrue with blood, to spot with blood; – *հեղուլ*, to shed blood, to kill, to wound; – *հանել*, to bleed; *հոսումն արեան*, hemorrhage; *հցորդ արեան*, who sheds blood with another, consanguineous, of the samo blood, related; S. **Ա.ԱԳԱԺՑԻ**.

Ա.ՐԻՒՆԱԳՈՅՆ a. of a blood colour, red, sanguine.

Ա.ՐԻՒՆԱԶԱՆԴ a. bloody.

Ա.ՐԻՒՆԱԹԱԹԱՒ a. bloody, dyed, stained with blood.

Ա.ՐԻՒՆԱԼԻՑ a. full of blood.

Ա.ՐԻՒՆԱԽԱՆՁ a. bloody, bloodthirsty, sanguinary, cruel, that delights in shedding human blood; that loves blood.

Ա.ՐԻՒՆԱԽԱՒԱՆ a. bloody, mixed with blood.

Ա.ՐԻՒՆԱԿԱԼ, *ացի* s. vessel to hold blood, cup of libation.

Ա.բիւնահան, Ա.բիւնահեղ *a. s.* sanguinary; murderous, bloodshedder.

Ա.բիւնահեղութիւն *ս.* bloodshed, slaughter, massacre, carnage, bloodiness.

Ա.բիւնահոս *a.* bleeding, bloody.

Ա.բիւնայեղութիւն *s.* abundance of blood.

Ա.բիւնային *a.* sanguine, that abounds in blood, sanguineous.

Ա.բիւնանալ, ացայ *vn.* to be turned or changed into blood; to become red.

Ա.բիւնանեղկ *a.* coloured with blood.

Ա.բիւնանշան *a.* marked with blood.

Ա.բիւնաշատ *a.* who has much blood, sanguine. [blood shed.

Ա.բիւնատպարտ *a.* responsible for

Ա.բիւնատակաւ *a.* who has little blood.

Ա.բիւնատէր *a.* that loves blood, sanguinary.

Ա.բիւնարբուշ *a.* blood-sucking, bloody, sanguinary, bloodthirsty.

Ա.բիւնացայտ *a.* who emits blood, bloody.

Ա.բիւնեմ, էցի *va.* to bleed.

Ա.բիւնեւրահագ *a.* colour of blood, red, bloody.

Ա.բիւնընծայ *a.* offered with the blood.

Ա.բիւնհեղութիւն S. **Ա.բիւնահեղութիւն.**

Ա.բիւնհոսութիւն *s.* hemorrhagy.

Ա.բիւնոռոգ *a.* watered with blood.

Ա.բիւնոտ *a.* sanguine, full of blood.

Ա.բիւնորակ *a.* having the colour of blood, sanguine, red.

Ա.բիւնոռուշ *a.* bloody, full of blood; sanguinary, bloodthirsty.

Ա.բծաթ, ոյ *s.* silver; coin, money, species; *–ոյ տալ, վաճառել,* to sell for ready money; *քերել զ–,* to take or wear the silver off; *անօթ –ոյ,* a silver vase. [*s.* slave.

Ա.բծաթագին *a.* bought for money;

Ա.բծաթագոյն *a.* silvery, having the colour of silver.

Ա.բծաթագործ, ի, ացի *s.* silversmith; *a.* silver. [silversmith.

Ա.բծաթագործութիւն *s.* trade of a

Ա.բծաթազօծ *a.* silvered.

Ա.բծաթազօծեմ, էցի *va.* to silver, to plate, to wash with silver.

Ա.բծաթածբար *a.* that hides or has hidden the money. [silver.

Ա.բծաթահանք, հանաց *s.pl.* mine of

Ա.բծաթաձոյլ, ձուլից *s.* melter of silver, silversmith; *a.* melted or made with silver; that is entirely of silver.

Ա.բծաթաճաճանչ S. **Ա.բծաթափայլ.**

Ա.բծաթապատ *a.* silvered.

Ա.բծաթառու *a.* that has received or borrowed money.

Ա.բծաթասէր *a.* that loves money, avaricious, covetous, too fond of money.

Ա.բծաթավաճառ *s.* silversmith, who sells silver-plate; money-changer.

Ա.բծաթաւաբար, ացի *s.* silversmith.

Ա.բծաթափայլ *a.* shining or polished like silver, silvery, having the colour of silver.

Ա.բծաթեղէն *a.* silvery, made of silver; *s.* silver plate.

Ա.բծաթեմ, էցի *va.* to silver.

Ա.բծաթի *a.* silvery, made of silver; *s.* silver-coin.

Ա.բծաթումն *s.* silvering.

Ա.բծաթունակ *s.* trunk; poor-box.

Ա.բծաթսիրութիւն, Ա.բծաթքաղցրութիւն *s.* love of money, avarice.

Ա.բծարծանեմ, ծի, Ա.բծարծեմ, էցի *va.* to stir, to poke, to blow the fire; to incense, to animate, to irritate; to revive, to renovate, to renew.

Ա.բծարծիչ *a.* kindler.

Ա.բծարծումն *s.* rekindling.

Ա.բծիւ S. **Ա.բծուի.**

Ա.բծնեմ, էցի *va.* to enamel.

Ա.բծուասիւծ *s.* griffin.

Ա.բծուաքար *s.* eagle-stone.

Ա.բծուէնշան *a.* that has the sign of an eagle; *s.* eagle (standard).

Ա.բծուի, ծուոյ, ծուեաց *s.* eagle; *ձագ արծուոյ,* eaglet; *էգ –,* eagless.

Ա.բծռունկն *a.* that has an aquiline nose.

Ա.բկած *a.* endorsed, cloathed.

Ա.բկած, կից *s.* misfortune, disaster, calamity, mischance, mishap, danger, peril, risk, hazard, chance, adversity, storm, tempest, evil.

Ա.բկանեակ *s.a.* clothing, dress, apparel; cloak; that throws, that puts, that pours.

Ա.բկանեմ, արկի *va.* to cast, to throw, to shoot; to put away, to reject; to reduce to, to bring to; to sow, to scatter, to spread; to pour out, to shed; to mix; *ի մէջ – զանճն,* to intermeddle, to intrude, to enter; *– ի մէջ, ի ներքս,* to thrust in, to introduce, to mix; *– ի միտս,* to insinuate; *– զանճն ընդ, ի ներքոյ,* to undergo; *– զիւրեաւ, զանձամբ,* to endorse, to put on one's back; to put on, to dress one's self; *–*

աղիւս, to make brieks; – *զհալ*, to winnow corn; – *ողորմութիւն*, to pity; – *ընդ յեսան, ընդ սրոց*, to whet, to sharpen; – *ընդ ողոցաւ*, to saw; – *ջուր*, to pour water; *դութիւ* –, to pity; *խունկ* –, to cense, to perfume with incense; *ի խնդիր* –, to seek, to trouble one's self to find; *ձայն* –, to cry, to scream, to shriek; *վարձս, սակ* –, to bargain, to make an agreement, to contract; *վիճակ* –, to cast or draw lots; *ի կիր, ի վար, ի դործ* –, to use, to employ, to make use of; *ձեռն* –, to undertake; – *ընդ տարակուսանաց*, to make doubtful, to doubt; – *ի մոռացումս*, to forget; – *զանձն ի վտանդ*, to place one's self in danger; – *ի յուսահատութիւն*, to reduce to despair.

Ա.*րկանիմ, արկայ vp.* to throw one's self, to fall; to dress one's self.

Ա.*րկղ, կղայ s.* chest; caisson; trunk, box; *դնել յարկիղ*, to pack up, to put in a chest; *հանել յարկիղէ*, to unpack.

Ա.*րկղագործ*, **Ա.***րկղակերտ s.a.* trunk-maker, box-maker; made like a box or trunk.

Ա.*րկղակալ, ալ s.* cashier. [box.

Ա.*րկղիկ s.* casket, cash-box, small

Ա.*րկնոյ* S. *Վանդակ*.

Ա.*րկուած* S. **Ա.***րկած s.a.*

Ա.*րհամարհ a.* despicable, contemptible, vile, abject, low, poor, sorry.

Ա.*րհամարհանք s.pl.* contempt, disdain; outrage, offence, injury; *արհամարհանօք ad.* disdainfully, contemptuously.

Ա.*րհամարհեմ, եցի va.* to despise, to repulse, to disdain; to aggrieve, to offend; to vex; to debase.

Ա.*րհամարհիչ*, **Ա.***րհամարհոտ a.* contemptuous, despicable, disdainful, offensive.

Ա.*րհամարհութիւն s.* contempt, disdain, abjection, shame; vexation, offence, humiliation.

Ա.*րհաւիրք, աւրաց s.* fright, terrour, great and sudden fear, dread, consternation, shock.

Ա.*րհիւս*, etc. S. **Ա.***րուեստ*, etc.

Ա.*րձագանգ, ալ s.* echo; resound, repercussion; – *տալ*, to echo.

Ա.*րձակ, ալ a.* free, loose, untied; open, unsealed; vast, spacious; ample; licentious, rash, dissolute, debauched, unbridled; prosaic; – *բան*, prose; – *համարձակ*, boldly, frankly; – –, freely.

Ա.*րձակաբան s.* prose-writer.

Ա.*րձակահեր* S. *Հերձակ*.

Ա.*րձակավայրք s.* suburbs; outskirts (of a town).

Ա.*րձակաքաղաք s.* open town, country town; without fortification.

Ա.*րձակաքայլ a.* free, that goes without hinderance, freely.

Ա.*րձակեալն sf.* woman divorced by her husband.

Ա.*րձակեմ, եցի va.* to untie, to loosen, to detach, to break; to unchain, to slacken; to unpack, to unfold; to unload, to deliver; to dispatch, to expedite, to send; to release, to let go; to relax; to throw, to thrust, to fling, to shoot; to discharge, to disband, to dismiss; – *ի մեղաց*, to absolve; – *քաջ բինս ալթատուկաւ*, to sling; *ձայն* –, to scream, to cry; *աչս* –, to ogle, to cast eyes on; – *հառաղայլեա*, to cast a brilliancy, to shine; *բոցս, կայծակունս* –, to sparkle; *կիսս* –, to fling, to yerk; *նետս* –, to draw the bow; *հրացան* –, to let off a gun; *հրեա* –, to fire a cannon; – *զկին*, to divorce; – *զառեան*, to dismiss the session; – *զոք*, to dismiss a person; *փոսք* –, to fart, to break wind.

Ա.*րձակեբաստան*, **Ա.***րձակեբաստանակ a. ad.* unbridled, unruly; helter-skelter.

Ա.*րձակիմ, կեցայ vn.* to be untied, delivered, detached, liberated.

Ա.*րձակիչ a.* who delivers, unties, liberates.

Ա.*րձակումն s.* deliverance; shoot; disbanding troops; dismission; – *'ի մեղաց*, absolution; – *հրացանի*, discharge; – *կնոջ*, divorce.

Ա.*րձակուրդ s.* leave, holidays; S. **Ա.***րձակումն*.

Ա.*րձան, անց s.* column; statue, figure, image, idol; instrument, writing; *Հերակլեան -ք*, the pillars of Hercules; *կալ- անմոռաց*, to become an eternal monument.

Ա.*րձանագիր, դրաց s.* inscription, title; epitaph; trophy, protocol; matriculation.

Ա.*րձանագործ a.* stone, stony; *s.* S. **Ա.***ղբիւրագործ*. [ծութիւն.

Ա.*րձանագործութիւն* S. **Ա.***ղբիւրագործ-*

Ա.*րձանագրեմ, եցի va.* to inscribe, to write; to enrol, to check; to register; to record, to draw deeds; to enter a will.

Արձանագրութիւն *s.* acts, registers; enrolment, writing, deed, book, roll, record, protocol; inscription; account, list, memorial; calendar of the ancient Romans.

Արձանական *s.* register; epitaph; funeral sermon.

Արձանանամ, ացայ *vn.* to become like a statue, to be firm, fixed; to stop; to stand, to stand upright.

Արձանացուցանեմ, ուցի *va.* to convert into a statue; to raise, to erect; to establish; to exhibit, to represent; to inscribe, to write; to register, to record.

Արձանութիւն, Արձանումն *s.* stability; representation; establishment.

Արձանունակ S. Վիմածին.

Արձէնք *s. pl.* pitch-fork.

Արձոյլ *s.* hoop-net, net, snare, toils.

Արճիճ S. Կապար.

Արմ, ի *s.* stump, root; stem, set, block, chump; առ արմամբ լինել, to eradicate; առ արմին դնել, to place near the root.

Արմանամ, ացայ *vn.* to be benumbed; to be stunned; to be astonished.

Արմատ, ոյ *s.* root; stump; trunk, stem; source, origin, cause; -ս առնուլ, արձակել, to take root.

Արմատագէտ *s.* botanist.

Արմատախիլ առնել, Արմատախլեմ, եցի *vn.* to eradicate, to pull up, to extirpate.

Արմատական *a.* radical. [herbs.

Արմատակեր *a.* that eats roots or

Արմատանամ, ացայ *vn.* to take root, to take hold, to grow.

Արմատաքինջ *a.* extirpated.

Արմատաքի *ad.* rootedly, radically; -խլել, to pull up by the roots, to eradicate, to displant, to grub up; -խլումն, eradication. [phenix.

Արմաւ, ու, ոյ *s.* date; date-tree;

Արմաւաստան *s.* spot planted with palm-trees.

Արմաւենի *s.* palm-tree, date-tree; palm; branch of a palm-tree, palm; իւղ արմաւենւոյ, palm-oil.

Արմն S. Արմ.

Արմնիմ S. Արմատանամ.

Արմունկ, Արմունկն *s.* elbow; fore-arm; արմկամբ խթել, մղել, to elbow, to push or thrust with the elbow.

Արմտիք, տեաց *s.* corn, corn-crops; production, fruit, product.

Արշալոյս, Արշալուրջք *s.* dawn, day-break, twilight, aurora; S. Աշալուրջք.

Արշաւ *s.* course.

Արշաւակի *ad.* currently, rapidly.

Արշաւահանդէս *a.* that runs, races; olympic.

Արշաւան, նաց *s.* course; erruption, invasion, incursion, excursion, descent; expedition; -ք ձիոյ, league (four kilometres, two and a half English miles).

Արշաւասոյր *a.* that runs rapidly.

Արշաւեմ, եցի *vn.* to run; to go quick and with impetuosity, to run as fast as possible; to gallop; to make an incursion or excursion, to pursue.

Արշաւեմ, եցի, Արշաւեցուցանեմ, ուցի *va.* to gallop, to cause to gallop; to make run; to force one to make an excursion, invasion.

Արոյր, արուրի *s.* latten, brass.

Արու, ուաց *a.* male.

Արուագէտ *a.s.* sodomite.

Արուագիտութիւն *s.* sodomy.

Արուախեղդ *a.* that chokes the males.

Արուական *a.* male, masculine.

Արուամոլ S. Արուագէտ.

Արուայիկ *a.* arabian.

Արուարձական, Արուարձային *a.* bordering, frontier, neighbouring.

Արուարձան, աց *s.* suburb.

Արուարձանեայք, եայց *s. pl.* inhabitants of a suburb; outskirts, suburbs.

Արուղ *a.* meager, thin, dry, barren.

Արուեստ, ից *s.* art, trade, profession, study, condition, office; artifice, expedient, means, invention, ingenuity; sign, miracle; ազատական, մեքենական, գեղեցիկ -ք, the liberal, mechanical, fine arts.

Արուեստաբար *ad.* artistically.

Արուեստագէտ *a.s.* artisan, artist, master, author.

Արուեստագիտութիւն *s.* knowledge of arts; state of one skilled in the arts; qualification to become master, skilfulness.

Արուեստագիր *s. a.* calligrapher; that is skilfully written.

Արուեստագիւտ *a. s.* inventor, author, master.

Արուեստախառն *a.* artificial.

Արուեստախօս, etc. S. Ճարտարախօս, etc.

Արուեստական *a. s.* technical, artificial; artful; factitious; skilful; mu-

sical; musician, composer; music, symphony.

Արուեստակեալ *a.* affected, studied, formal, stiff, finical.

Արուեստակել, եցի *va.* to make with art or cunning; to invent, to affect, to pry into.

Արուեստակերտուած *s.* manufacture; -ս յօրինել, to manufacture; *a.* embroidered with art; delicately painted in miniature.

Արուեստակից *s.* companion, associate in the same art.

Արուեստակութիւն *s.* artifice; affectation, scrutiny.

Արուեստահանդէս *s.* exhibition.

Արուեստահիւսակ *a.* woven or made with art.

Արուեստայարմար *a.* well made, well fitted.

Արուեստանոց *s.* workshop, workroom.

Արուեստաշէն *a.* well made; skilfully made.

Արուեստապետ *s.* master of arts, foreman, overseer; chief artist.

Արուեստապէս *ad.* skilfully, ingeniously, with art.

Արուեստասէր *a.* industrious, who works diligently, skilful, ingenious, artful.

Արուեստաւոր *s.* artisan, artist, workman, manifacturer, maker; *a.* artificial, ingenious; artful.

Արուեստաւորել, եցի *va.* to make with art; to invent, to find.

Արուեստաւորութիւն *s.* artifice.

Արուեստադիտութիւն S. Արուեստագիտութիւն.

Արուեստել S. Արուեստակել.

Արուէգ, ուիգայ *s.* hermaphrodite, androgyne.

Արութիւն, Արիութիւն *s.* virility, manhood; courage, valour; fortitude, virtue; male sex; seed of man.

Արուսեակ, սեկի *s.* Venus, Lucifer; devil.

Արջ, ոյ, ուց *s.* bear; — մատակ, she-bear; կորիւն արջու or արջուկ, bear's cub.

Արջային *a.* arctic.

Արջապան *s.* bear-ward.

Արջառ, ոյ *s.* ox; -ք, cattle.

Արջառամահ *s.* mortality of cattle.

Արջառամորթ *s.* skin or hide of an ox.

Արջառաջիլ *s.* pizzle; whip.

Արջասպ, ոյ, Արջասպն, ի *s.* vitriol.

Արջնագաւ *s.* raven, crow.

Արջնազգեստ *a.* dressed in a black or dark coat.

Արջնաթոյր *a.* black, dark; dull, sad, melancholy.

Արջնատես, Արջնատեսակ *a.* dull, dark, black, gloomy, sad, melancholy.

Արջնդեղ *s. bot.* fennel-flower.

Արջմակ *s. bot.* truffle.

Արտ, ոց *s.* field, piece of arable land, soil.

Արտաբերել, եցի *va.* to utter, to pronounce.

Արտաբերութիւն *s.* pronunciation.

Արտադրեալ *a.* produced; -ն, product.

Արտադրել, եցի *va.* to produce; to express.

Արտադրութիւն *s.* production, generation, reproduction; expression; — հաւատոյ, creed.

Արտաղեղուլ, եղայ *vn.* to extravasate.

Արտաղեղումն *s.* extravasation.

Արտալած *a.* driven out, banished, exiled.

Արտալածել, եցի *va.* to drive out, to banish, to exile.

Արտախոյր, ուրի *s.* tiara, mitre, diadem.

Արտախուրակ, աց *s.* cover, veil; S. Արտախոյր.

Արտախուրել, եցի *va.* to crown.

Արտակենդրոն *a.* excentric.

Արտակենդրոնութիւն *s.* excentricity.

Արտահալածել S. Արտալածել.

Արտայայտ *a. ad.* evident, clear; evidently.

Արտայայտել, եցի *va.* to declare, to express, to utter.

Արտաշէկ S. Ատրաշէկ.

Արտաշիկագոյն *a.* very or more ardent, much inflamed.

Արտաշիկանալ, ացայ *vn.* to become ardent or red, to catch fire, to inflame.

Արտաշիկութիւն *s.* ignition.

Արտաշնչանալ, չացեալ *vn.* to expire, to die.

Արտաշնչել, եցի *vna.* to expire, to die; to exhale; to exude, to perspire, to transpire.

Արտաշնչութիւն *s.* perspiration, exudation, exhalation; vapour.

Արտաչափ *s.* land-surveyor.

Արտաչափել, եցի *va.* to survey; to measure (land).

Արտաչափութիւն *s.* land-surveying.

Արտապողոտայ *a.* strayed, out of the road.

Արտասահմանել S. Աքսորել.

Արտասահմանութիւն S. Աքսոր.

Արտասանեմ, եցի *va.* to pronounce, to utter, to articulate, to sound, to recite.

Արտասանութիւն *s.* pronunciation, articulation, recitation.

Արտասուաբեր *a.* that causes, produces tears, that weeps.

Արտասուագին *a. ad.* melting in tears, all in tears, weeping; lamentably.

Արտասուաղոչ *a.* that cries while weeping.

Արտասուաթոր *a.* lachrymal, that sheds tears.

Արտասուալիր, **Արտասուալից** *a.* tearful, all in tears; weeping.

Արտասուախառն *a.* mixed with tears; weeping, tearful.

Արտասուակաթ S. **Արտասուաթոր**.

Արտասուակից, **Արտասուակցորդ** *a.* that weeps with, that partecipates in the sorrow of another; — լինիմ, to weep together; to console.

Արտասուայեղց *a.* melting in tears, weeping.

Արտասուեմ, եցի *vn.* to weep, to shed tears; to lament, to groan, to complain; to deplore. [rable.

Արտասուելի *a.* lamentable, deplo-

Արտասուք, սուաց *s. pl.* tears, lamentation; յարտասուս հարկանել, լուծանել, to melt in tears; արտասուօք, with tears; ջերմ արտասուս հեղուցանել, լալ ջերմ արտասուօք, to cry bitterly; աչք յարտասուս, with tears in the eyes; արտասուօքն թանալ, ոռոգել, to water with tears; — հոսէին յաչաց նորա, the tears ran from his eyes; սրբել զարտասուս յաչաց, to dry one's tears.

Արտավար, աց *s.* husbandman; ground for tillage, arable land.

Արտափայլեմ, եցի *va.* to shine, to sparkle, to be resplendent; to glitter.

Արտաքին, քնոյ *a.* exterior, external, extrinsic; superficial; profane.

Արտաքնայարդար *a.* that is only outwardly clean, false, feigned, pretending; — առաքինութիւն, pretending, deceptive virtue.

Արտաքնոց *s.* privy, necessary.

Արտաքոյ *pr. ad.* out, abroad; outwardly, outward, externally; — քաղաքին, out of town; — ժամու, beyond the hour.

Արտաքոյք *s.pl.* outward appearance, external part.

Արտաքուստ *ad.* out, outwardly, externally; սուգն — միայն է, mourning is merely outward shown.

Արտաքս *ad.* out, outwardly.

Արտաքսեմ, եցի *va.* to put out, to drive out, to exclude.

Արտաքսումն *s.* exclusion; expulsion.

Արտեմիս, **Արտեմուհի** S. **Անահիտ**.

Արտեւան, ի, նաց *s.* top, summit, the highest part of a mountain, of an edifice; — ունք *pl.* eye-lid, eye-lash.

Արաիկ *s.* wild sheep.

Արտոյտ, տուտի *s.* lark, skylark.

Արտորայ, ից, **Արտորեայ**, րէից *s.* field, country.

Արտուղի *a.* stray, misled; — շաւիղ, by-way; ըստ — անկանել, մոլորել, to go wrong way, to err.

Արտօնութիւն, **Արտօնութիւն** *s.* privilege, prerogative, right, favour, exemption, immunity.

Արտօսր *s.* tear; S. **Արտասուք**.

Արտօսրաբեր, etc. S. **Արտասուաբեր**, etc. [weeps.

Արտօսրահառաչ *a.* that sighs and

Արտօսրահոս S. **Արտասուաթոր**.

Արփ S. **Արփի**.

Արփադեղք *s. pl.* sun and moon.

Արփաթեւեմ *vn.* to fly in the air.

Արփամերձ *a.* near the sun.

Արփեան, փենից, **Արփենի** *a.* solar; luminous, bright, celestial.

Արփի, փւոյ, փեաց *s.* sun, luminary; heaven, ether; light, brightness, splendour. [or light.

Արփիաբնակ *a.* that dwells in heaven

Արփիագեղ *a.* beautiful, luminous like the sun, bright, brilliant.

Արփիագնաց *a.* that walks boldly in the light; that goes to heaven or towards the sun.

Արփիազարդ *a.* adorned by the sun or light, luminous, bright.

Արփիական S. **Արփենի**.

Արփիահրաշ, հրաշ or Ճաճանչ *a.* very luminous, extremely bright, brilliant, resplendent.

Արփիաճեմ *a.* that walks in the light; that goes like the sun; bright, luminous.

Արքայ, ից *s.* king; prince, monarch, potentate, sovereign; արքայից —, king of kings, emperor; կեցցէ —, God save the King! long live the King!

Արքայաբար *ad.* royally.

Արքայագունդ *s.* royal regiment or guard.

Ա.ՐՔԱՅԱՆ, *զունք*, *զանց* *s.* royal prince.

Ա.ՐՔԱՅԱԿԱՆ *a.* royal.

Ա.ՐՔԱՅԱԿԵՐՊ *a.* royal; *ad.* kinglike, kingly, royally.

Ա.ՐՔԱՅԱՆԻՍ *a.* where the king resides; – *քաղաք*, *s.* capital.

Ա.ՐՔԱՅԱՇԻՆ *a.* made or built by the king; royal, magnificent.

Ա.ՐՔԱՅԱՇՈՒՔ, **Ա.ՐՔԱՅԱՏԱՒԻՍ** *a.* that has royal honour; royal.

Ա.ՐՔԱՅԱՋՐՈՒՐ *s.* aqua-regia.

Ա.ՐՔԱՅԱՏՈՂԱՆ *s.* regicide.

Ա.ՐՔԱՅԱՏՈՒՐ *a.* given by the king.

Ա.ՐՔԱՅԱՐԱՆ *s.* palace or city of the king.

Ա.ՐՔԱՍԻԿ *օձ* *s.* basilisk (lizard).

Ա.ՐՔԱՍԿԱՂԻՊ *s.* walnut-tree or almond-tree. [ce.

Ա.ՐՔԱՅՈՐԴԻ *s.* son of the king, prin-

Ա.ՐՔԱՅՈՒԹԻՒՆ *s.* royalty, reign, kingdom; heaven, paradise.

Ա.ՐՔԱՅՈՒՀԻ *sf.* queen; *Կեցցէ՛ –*, God save the Queen!

Ա.ՐՔԵԱՆ *a.* royal; – *Թագաւորութիւն*, reign; – *ազգին*, queen, royal princess. [tropolitan.

Ա.ՐՔԵՊԱԿՈՊՈՍ *s.* archbishop, me-

Ա.ՐՔԵՊԱԿՈՊՈՍԱԿԱՆ *a.* archiepiscopal. [ric.

Ա.ՐՔԵՊԱԿՈՊՈՍԱՐԱՆ *s.* archbishop-

Ա.ՐՔԵՊԱԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆ *s.* archiepiscopacy.

Ա.ՐՔԻՄԱՆԴՐԻՏ *s.* archimandrite.

Ա.ՐՔՈՒՆԱԿԱՆ *a.* royal; – *Ճանապարհ*, great thouroughfare, high-road.

Ա.ՐՔՈՒՆԱՏՈՒՐ *a.* given by the king or Court.

Ա.ՐՔՈՒՆԻ *a.* royal; aulic; – *Ճանապարհ*, *պողոտայ*, high-way, road-way.

Ա.ՐՔՈՒՆՔ, *հեաց* *s.* palace, royal residence; court, courtier; *յարքունիս առնուլ*, *դրաւել*, to confiscate.

Ա.ՐՔՈՒՆՈՒԱ, *յ–* *ad.* from the Porte or Grand-Seignior's court; from the public treasure.

Ա.ՐՈՆ, *ի* *s.* bustard.

Ա.ՐՈՆԻ *s.* sorb-tree, beam-tree; sorb, sorb-apple.

Ա.ՐՈՒ, *յց* *s.* pasturage, pasture, pasture-ground, herbage.

Ա.ՐՈՒԱԿԱՆ *a. s.* that pastures, eats grass, at pasture, at feed; that leads cattle to pasture, herdsman, shepherd; pasturage. [plough.

Ա.ՐՕՐ, *ոյ*, *ի* *s.* plough; – *առնել*, to

Ա.ՐՕՐԱԳԻՐ *s.* ploughman, ploughher, husbandman; *a.* ploughed up, tilled; –, *արօրաձիգ առնել*, to plough up, to till; – *լինել*, to be ploughed up or tilled. [*նել*.

Ա.ՐՕՐԱԳՐԵՄ, *եցի* S. **Ա.ՐՕՐԱԳԻՐ առ–**

Ա.ՐՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ *s.* tillage, ploughing.

Ա.ՍԱԳ, *ոյ* *a.* greater, eldest, oldest, senior; chief, first, noble, nobleman; prior, superior; – *շաբաթ*, holy-week; – *ուրբաթ*, good-friday; – *սեղան*, *խորան*, high altar.

Ա.ՍԱԳԱԳՈՅՆ *a.* older.

Ա.ՍԱԳԱԽՈՒՄԲ *a.* composed of nobility; – *ատեան*, assembly of emperors, kings, etc.

Ա.ՍԱԳԱՒԱԾԱՐ *a.* noble, excellent, much honoured, very estimable.

Ա.ՍԱՊԱՆԱՄ, *ացայ* *vn.* to ennoble one's self.

Ա.ՍԱՊԱՆԻ *s.* court, nobility, grandee.

Ա.ՍԱՊԱՓՈՂ *s.* trombone.

Ա.ՍԱՔԵՊԷՑ *s.* archpriest, parish-priest.

Ա.ՍԱՔՈՅԹ *s.* old age.

Ա.ՍԱՔՈՐԵԱՐ *s.* court, nobility.

Ա.ՍԱՔՈՒԹԻՒՆ *s.* greatness, excellence, sublimity, dignity, degree, degree of honour, nobility; majority.

Ա.ՍԱՔՈՒՀԻ *sf.* lady; – *վանից*, prioress, abbess.

Ա.ՍԱՔԻԿ *ad.* there is, here is.

Ա.ՍԱՂ, *ոց* *s.* sand, gravel; powder; – *ցանել*, to gravel; *խրել յ–ի*, to run upon a sand, to stick fast in the sand; *շփել –ով*, to scour with sand; *ակի*, *փոս –ոց*, sand-pit; *ժամացոյց յ–ոց*, hour-glass.

Ա.ՍԱՂԱԿ, *ոց* *s.* thief, robber, rifler; assassin, brigand, high-wayman.

Ա.ՍԱՂԱԿԱԲԱՐ *ad.* like brigands.

Ա.ՍԱՂԱԿԱՆՈՑ *s.* receptacle for thieves. [sand.

Ա.ՍԱՂԱԿԱՍ *a.* bound or confined by

Ա.ՍԱՂԱԿԱՊԵՏ *s.* captain of robbers.

Ա.ՍԱՂԱԿԵՄ, *եցի* *va.* to assassinate, to plunder, to rob.

Ա.ՍԱՂԱԿՈՅՏ *s.* sand-banks, shelves, quick-sands, downs; *a.* gathered together like sand, numerous.

Ա.ՍԱՂԱԿՈՒԹԻՒՆ *s.* robbery, depredation, assassination.

Ա.ՍԱՂԱԿՈՒՏ *a.* full of robbers; who loves robbery.

Ա.ՍԱՂԱՀԻՄՆ *a.* built on the sand.

Ա.ՍԱՂԱՄԱՆ *s.* pounce-box, sand-box.

Ա.ւազան, *ացի s.* basin of a fountain; bath, bathing tub; pool, reservoir of water; horsepond; basin; – *սկրտու-թեան*, font, baptistery. [ble.

Ա.ւազանման *a.* like sand, innumera-

Ա.ւազաչէզ S. **Ա.ւազակոյտ**.

Ա.ւազաչէն S. **Ա.ւազահիմն**.

Ա.ւազահիմն *a.* fallen or ruined from having been built on sand.

Ա.ւազիլէն *a.* sanded, sandy, sandish.

Ա.ւազիմ, *եցի va.* to sand, to gravel.

Ա.ւազլեն, **Ա.ւազուտ** *a.* sandy, gravelly; *-ք*, sand-banks, quick-sands, downs; sand-pit; *խրել յ-ս*, to run upon a sand. [plain, to lament.

Ա.ւայ *int.* alas! *-ս արկանել*, to com-

Ա.ւաղաձայնութիւն *s.* complaint, moan, lamentation.

Ա.ւաղիմ, *եցի va.* to pity, to complain, to bewail, to lament, to be displeased.

Ա.ւալիկ, **Ա.ւաղուկ** *a.* lamentable, deplorable.

Ա.ւան, *ացի s.* small market town, borough, village.

Ա.ւանագիւղ *s.* small town.

Ա.ւանանամ, *ացայ vn.* to become a borough.

Ա.ւանդ, *ից s.* deposit; consignment; tradition; offer; *յ- տալ, դնել յ-ի*, to consign, to deposit. [traditions.

Ա.ւանդագիտութիւն *s.* knowledge of

Ա.ւանդակիր, **Ա.ւանդապահ**, *ացի a.* that keeps a deposit; that preserves the tradition, depositary; sacrist, sexton.

Ա.ւանդառու, *ացի a.* that has received a deposit, depositary, trustee.

Ա.ւանդատու, *ացի a.* that deposits; who has given, who is the author of a tradition.

Ա.ւանդատուն *s.* vestry, sacristy.

Ա.ւանդեմ, *եցի va.* to consign, to deposit; to leave, to commit, to deliver, to remit, to transmit; to recommend; to teach; to give; *- զոգի*, to give up the ghost, to die.

Ա.ւանդիչ *a.* that consigns, deposits; that teaches; that gives.

Ա.ւանդութիւն *s.* consignment, deposit; tradition.

Ա.ւանդումն S. **Ա.ւանդութիւն**; *- հոգւոյ*, commendation of the soul.

Ա.ւանիկ *ad.* see there, see here; here is, there is.

Ա.ւաչ, *ի*, *ից a.* voice, sound; melody, harmony; *- առեմ*, to sing.

Ա.ւաչական *a.* tender, mild.

Ա.ւասիկ S. **Ա.ւանիկ**.

Ա.ւաւ, *ի s.* faith; fidelity; *յ- գործել*, to make, to work faithfully.

Ա.ւար, *ից s.* booty; pillage, sack, capture, recapture, prey; plunder, marauding; devastation, depredation, disorder; *- առնուլ, առնել, հարկանել, յ-մսանիլ, յ-ի առնուլ, տանել*, to spoil, to make booty, to pillage, to sack, to plunder, to ravage; *լինել առ աւար*, charged with plunder; *յ- մատնիլ*, to be a prey, to be given to pillage.

Ա.ւարաբաշխ *a.* that distributes the booty.

Ա.ւարաբար *ad.* with plunder.

Ա.ւարամատն *s.* portion of plunder.

Ա.ւարառու, *ուսւոյ a.* plunderer, depredator, freebooter, marauder.

Ա.ւարառութիւն *s.* sack, pillage.

Ա.ւարեմ, *եցի va.* to make booty; to sack, to pillage, to ravage.

Ա.ւարումն *s.* pillage, sack; devastation.

Ա.ւարտ, *ի s.* termination, completion, consummation, end, term, point, extremity, issue, exit, conclusion; fall, termination, cadence; *- դնել*, to end.

Ա.ւարտաբանութիւն *s.* epilogue, concluding discourse. [shape.

Ա.ւարտահասակ *a.* having a finest

Ա.ւարտեմ, *եցի va.* to terminate, to finish, to end, to complete, to consummate, to close, to conclude, to make an end. [end, completion.

Ա.ւարտումն *s.* termination, term,

Ա.ւարտուն *a.* ended, finished.

Ա.ւաքեմ, *եցի va.* to cure, to deliver from sickness; S. **Հաւաքեմ**.

Ա.ւել, *ի*, *ից s.* broom; hair or feather broom; brush; coat-brush; *- ածել*, to sweep; to brush; to dust.

Ա.ւելաբան *a.* that is redundant in words.

Ա.ւելաբանութիւն *s.* pleonasm, redundancy of words.

Ա.ւելագոյն *a.* very abundant, much.

Ա.ւելագրեմ, *եցի va.* to join, to add, to increase.

Ա.ւելաչոյց *a.* excessive.

Ա.ւելաչոյցութիւն *s.* excess.

Ա.ւելիսս S. **Ա.ւելաբան**.

Ա.ւելած *s.* sweepings.

Ա.ւելածու, *ից s.* sweeper.

Ա.ւելածութիւն *s.* sweeping.

Ա.ւելասուց *a.* avaricious, greedy.

Աւելաստացութիւն *s.* acquisition of superfluous things, avidity.

Աւելեմ, *եցի* S. **Աւել** *ածել.*

Աւելի, *ելեաց* *a. ad.* exceeding, superfluous; more, above, beyond; *աւելեաց բանք*, exaggeration; *աւելեաց* *s.* the five epagomene days of the Armenian calendar.

Աւելորդ, *աց* *a.* exceeding, redundant, superfluous, too much; *s.* rest; *–ք որովայնի*, excrement.

Աւելորդապաշտ *a.* superstitious.

Աւելորդապաշտութիւն *s.* superstition.

Աւելորդութիւն *s.* redundance, superfluity.

Աւելուկ, *լկի* *s. bot.* dock; *–ք*, sweepings.

Աւեղկեմ, *եցի* *va.* to regret, to be sorry for.

Աւետ S. **Աւետիք**.

Աւետաբան *a.* that gives, brings good news.

Աւետաբանեմ, *եցի* *va.* to give, to announce good news.

Աւետաբեր *a.* that brings good news, messenger.

Աւետագիր *s.* copy or writing of good news; *a.* that writes good news.

Աւետագրեմ, *եցի* *va.* to write good news.

Աւետագրութիւն *s.* writing of good news.

Աւետալուրք *s.pl.* good news.

Աւետապատճէն S. **Աւետագիր**.

Աւետապարգեւ, **Աւետատու** *a.* that gives good news; that is given with good news.

Աւետարան, *աց* *s.* Gospel; *պատմել, քարոզել զ–*, to preach the –.

Աւետարանագիր, *գրաց* *s.* evangelist.

Աւետարանագործ or *կան* *a.* evangelic.

Աւետարանեմ, *եցի* *va.* to give good news, to announce; to evangelize, to preach the Gospel.

Աւետարանիչ *s.* evangelist.

Աւետարանութիւն, **Աւետարանումն** *s.* notification of good news; preaching the Gospel.

Աւետաւոր *a.* that has, brings good news.

Աւետաւորեմ, *եցի*, **Աւետեմ** *va.* to give, to bring good news, to announce.

Աւետիք, *տեաց* *s.* good news, notification of good news; *երկիր աւետեաց*, land of promise; *–ս տալ*, S. **Աւետեմ**; *տօն* **Աւետեաց**, Lady-day.

Աւետչեայ *s.* present given to one who brings good news.

Աւեր *a.* ruined, destroyed, desolated; *s.* ruin, destruction; demolition, dismantling, overthrow; waste, damage; havock, devastation, desolation; *յ– լինել, կալ, մնալ, դառնալ*, to be ruined, te decay, to be desolate; *յ– դարձուցանել, յ– անմարդի դնել*, to ruin, to destroy, to ravage, te desolate, to harass, to infest.

Աւերած, *ոյ*, *ոց* *s.* ruin, demolition, destruction, desolation.

Աւերակ, *աց* *a.* ruined, desolated; *s.* ruin, rubbish.

Աւերանք *s.pl.* ruin, desolation, ravage, devastation.

Աւերեմ, *եցի* *va.* to ruin, to destroy, to demolish, to undo, to overthrow; to ravage, to desolate, to break, to spoil.

Աւերուած, **Աւերումն** S. **Աւերած**.

Աւթիմոն *s. bot.* spanish camomile, pellitory of Spain.

Աւիշ, **Աւիշկ**, **Աւիշք** *s.* lymph, humour, fluid substance, serosity, liquid.

Աւիւն *s.* fury, transport, enthusiasm.

Աւշակ S. **Օշակ**.

Աւշինդր S. **Օշինդր**.

Աւոլոց *եկանել* *vn.* to run away, to vanish, to drop off.

Աւոլական S. **Տրնուլ**.

Աւսարդ or **Օսարդ** *s.* old woman.

Աւր *s.* bile; dysentery.

Ափ, *ոյ* *s.* palm of the hand, handful; *–յ–ոյ* *ad.* in haste, on a sudden; *–ս զ–ի հարկանել*, to clap the hands, to applaud.

Ափափայք, *այից* *s. pl.* summit, side, declivity of a mountain, rock, high and steep place.

Ափիբերան *առնել*, **Ափիբերանեմ**, *եցի* *va.* to confound, to stop the mouth of some one, to silence; – *լինել*, to be confounded, to be unable to answer.

Ափիոն, *ի* *s.* opium.

Ափլափեմ S. **Խարխափեմ**.

Ափն, *փին*, *փանց* *s.* shore, bank, brink, coast; steep bank, bold shore.

Ափնածիր *a.* confined by the shore.

Ափնի *s.* glean.

Ափշիմ, etc. S. **Ապշիմ**, etc.

Ափսեայ, **Ափսէ**, *էից* *s.* plate, dish; bowl; tray.

Ափշինդ S. **Օշինդր**.

Ափսոսամ, **Ափսոսեմ** *vna.* to regret.

Ափսոսանք *s.pl.* regret, repentance, grief.

Աֆրոդիտեան, Աֆրոդիտական *a.* venereal, syphilitic; — ախտ, syphilis.

Աֆրոդիտէ S. Արուսեակ.

Աք, ից *s.* leg.

Աքաղաղ, ի, աց *s.* cock; գաղղանչել —ի, crowing of a cock.

Աքացել, եցի *vn.* to kick, to kick up one's heels.

Աքացի *ad.* kicking; — ծեծել, to kick.

Աքացիք, ցեաց *s. pl.* feet, legs.

Աքացող *a.* kicking.

Աքեացք S. Աքացիք.

Աքիս, քսից *s.* weasel; — սպիտակ, ermine.

Աքոստել, եցի *va.* to leap, to skip, to bounce; S. Աքացել.

Աքսոր, Աքսորանք *s.* exile, ban, banishment, transportation.

Աքսորել, եցի *va.* to exile, to banish, to transport, to send away, to confine, to proscribe.

Աքցան *s.* tongs, pincers; — ատամնահանի, forceps.

Աքցոտել S. Աքացել.

Աֆիոն S. Ափիոն.

Բ

Բ (pēn) բեն *s.* the second letter of the alphabet and the first consonant; its sound is between պ and փ; բ, բ̄, two; second.

Բա *conj.* that; ասացի բա, I have said that; *ad.* truly, indeed, really; *int.* hey! bah!

Բաբ *s.* door.

Բաբախել, եցի *vna.* to strike; to palpitate, te beat; — ձեռս, to clap the hands; — սրտի, to palpitate.

Բաբախիւն, Բաբախումն *s.* pulsation, palpitation, irregular beating of the heart.

Բաբան *s.* balister; swing, see-saw; խաղալ բաբանաւ, to swing, to see-saw.

Բաբանաքար *s.* stone of a balister.

Բաբելական, Բաբելացի *a.s.* babylonian.

Բա՜բէ *in'.* oh! ha! fy! alas!

Բաբէական *a.* admirable, surprising, astonishing.

Բագ, ի *s.* barnacle, muzzle; part, portion; արկանել գ— 'ի ցռուկն, to muzzle; — արկանել, to participate.

Բագին, գնաց *s.* altar of an idol; idol, statue of a false god; altar; temple.

Բաղհամաբար *ad.* collectively.

Բաղհամական *a. gr.* collective.

Բաղհամել, եցի *va.* to amass, to gather, to collect.

Բաղհամումն *s.* collection.

Բագնաձեւ *a.* in the shape of idolatrous temples.

Բագնապետ *s.* keeper of the temple; priest of the idol; pontiff of the heathens.

Բագնասէր *a.* idolatrous, lover of idols.

Բաղորդ S. Հաղորդ.

Բադ, ուց *s.* drake; էգ —, duck; ձագ —ու, duckling; — ընտանի, tame duck; — վայրենի, wild duck, teal; գրգռայ —ն, the duck quacks.

Բադեան, Բադէն *s.* sacerdotal robe.

Բազրոն, Բազրոնակ *s.* bench; bedstead; sofa.

Բազայ, Բազէ, ից *s.* falcon; merlin; gerfalcon; hawk.

Բազէակալ, Բազէկիր, Բազէպան *a.* that fowls with, carries or has a falcon, falconer.

Բազէպանութիւն *s.* falconry.

Բազկակից helper, coadjutor.

Բազկաձիգ *a.* that stretches out the arm; received with open arms.

Բազկամրցութիւն *s.* wrestling.

Բազկասատած *a.* that puts forth branches, ramous (tree), hranchy.

Բազկատարած *a.* that stretches out its arms, spread; *ad.* with open arms.

Բազկատարածութիւն *s.* stretching of the arms.

Բազկարձակ S. Բազկասատած.

Բազկացի *ad.* with the arms.

Բազկել, եցի *va.* to divide into several branches; to cut, to cut off; to abridge, to resume in a few words.

Բազկուբար S. Բազմպատ.

Բազմաբան *a.* verbose; talker.

Բազմաբանել, եցի *vn.* to talk much, to be verbose.

Բազմաբանութիւն *s.* redundancy of words, verbosity, polylogy.

Բազմաբաշխ *a.* that distributes, gives much; that is given abundantly, abundant: polynomial.

Բազմաբանութիւն *s.* abundance of words.

Բազմաբարբառ *a.* that speaks, contains many languages; polyglot; – **քնար**, an harmonious lyre.

Բազմաբեղ, Բազմաբեղուն *a.* very fertile, very abundant, fruitful.

Բազմաբեր *a.* S. **Բազմաբեղուն**; *ad.* fruitfully.

Բազմաբերանեան *a.* that has many mouths or branches; **Ճրագ –**, chandelier.

Բազմաբերձ *a.* very high.

Բազմաբերութիւն *s.* much fertility.

Բազմաբիծ *a.* that has many stains.

Բազմաբիւր, Բազմաբիւրաւոր *a.* very numerous; that has many forces.

Բազմաբնակ *a.* very populous.

Բազմաբուղխ *a.* that flows abundantly.

Բազմաբուրեան *a.* that spreads much good scent.

Բազմագանձ *a.* wealthy, opulent, very rich; precious, very dear.

Բազմադիտան *a.* that has many beams.

Բազմագէտ *a.* very learned.

Բազմագթելի *a.* very slippery, where one slips, stumbles often or very easily.

Բազմագթութիւն *s.* abundance of mercy or clemency.

Բազմադին, Բազմադնի *a.* very dear, precious.

Բազմագիտութիւն *s.* polymathy.

Բազմագիր *a.* written in many manners; polygraph.

Բազմագլխեան, Բազմագլխի, Բազմագլուխ *a.* that has many heads.

Բազմագնաց *a.* very frequented (road).

Բազմագոյն *a.* of many colours; more, much, various.

Բազմագով, Բազմագովեալ *a.* very celebrated: very praiseworthy; that praises or is praised much.

Բազմագութ *a.* very mild, merciful, full of fondness, compassionate.

Բազմագումար *a.* of a great assembly.

Բազմագունակ, Բազմագունեան *a.* that has many colours or shapes, diverse, multifarious.

Բազմագունդ *a.* very numerous, of many forces.

Բազմագունի *a.* of several colours or shapes, diverse, multifarious; – **ակն**, succinum (yellow amber).

Բազմադարեան *a.* of several ages; – **հնութիւն**, remote antiquity; – **ժամանակ**, a long suite of centuries.

Բազմադարման *a.* that is carefully nourished, of which much care is taken.

Բազմադեւ *a.* who is possessed by demons; idolator of many gods.

Բազմադէզ *a.* much hoarded up.

Բազմադէմ, Բազմադիմի *a.* polyedrical; equivocal; multiform, diverse, manifold, multifarious; *ad.* of many different manners.

Բազմադուռն *a.* of many doors.

Բազմազան *a.* very various, of many kinds.

Բազմազանութիւն *s.* great variety, diversity.

Բազմազարդ *a.* that is adorned magnificently; that has many ornaments.

Բազմազաւակ *a.* that has many children.

Բազմագբաղ *a.* wandering; busy, eager; meddlesome.

Բազմազգեան *a.* of many nations.

Բազմազգի *a.* of several species, sorts or kinds, diverse, manifold.

Բազմազեղ, Բազմազեղուն *a.* copious, abundant.

Բազմազուարթ *a.* full of pleasures, very amusing.

Բազմազօր *a.* very strong, very powerful: *s.* numerous army.

Բազմաթել *a.* filaceous.

Բազմաթերթ *a.* polypetalous.

Բազմաթիւ *a.* very numerous.

Բազմաթիւր *a.* very wrong; perverse.

Բազմաժամանակ, Բազմաժամանակեայ or **Հնեայ** *a.* long since, old, ancient, antique.

Բազմաժանի *s.* harpoon.

Բազմաժողով *a.* populous, numerous; *s.* great assembly, meeting, party; crowd, multitude.

Բազմալար *a.* of many chords.

Բազմալեզու *a.* polyglot.

Բազմալի *a.* surgy, billowy, tempestuous, agitated.

Բազմալոյս *a.* full of lights.

Բազմախաբ *a.* that deceives or that is much or often deceived.

Բազմախաղ *a.* gambling, sporting place.

Բազմախառնաղ *a.* composed of various materials.

Բազմախառն *a.* much mixed; in various voices.

Բազմախարդախ *a.* very false, wicked, mischievous.

Բազմախիտ *a.* very thick; very frequented (way); very difficult; very abundant.

Բազմախխայթ or *խխայթ* *a.* ulcerated, full of wounds. [care.

Բազմախնամ *a.* careful; kept with

Բազմախնդիր *a.* that asks, demands much; liable to many discussions or disputes; much sought.

Բազմախնճոյ *a.* feastful, joyful, splendid, pompous.

Բազմախոցոցող *a.* that kills much.

Բազմախոյզ *a.* much sought; – *լինիմ*, to make researches; to be curious, inquisitive.

Բազմախորան *a.* that has many tabernacles; – *սաղաւարտ*, helmet of many crests.

Բազմախորոված *a.* full of victuals, splendid, magnificent entertainment or fare.

Բազմախուզեմ, եցի *va.* to seek much.

Բազմախուզիմ S. *Բազմաժողով* *a.*

Բազմախուռն *a.* of a great concourse; thick, thronged, mixed.

Բազմախտեան *a.* unhealthy, that is subject to many maladies.

Բազմախօս, etc. S. *Բազմաբան*, etc.

Բազմածախս *a.* expensive, costly; splendid, sumptuous, rich, magnificent.

Բազմածաղիկ *a.* that has many flowers.

Բազմածին, *Բազմածնունդ* *a.* that generates much, fruitful, fertile. [ted.

Բազմածուփ *a.* stormy, much agita-

Բազմակ, *ացի* *s.* socket; snuffer-tray; candle; candle-light.

Բազմակալ, *ացի* *s.* candlestick; snuffers: guest; S. *Բազմիկ*.

Բազմիկան *s.* guest, invited person: table, banquet; carpet, mattress, couch, sofa; bench, seat; *-ս -ս բաշխել*, to divide the guests, to form several banquets apart; *-ս արկանել*, to offer chairs or seats.

Բազմակամակից *a.* messmate, commensal. [feast or banquet.

Բազմականաւոր, *ի* *a.* that gives a

Բազմակապ *a.* that is joined or tied with many strings. [wants.

Բազմակարօտ *a.* who has many

Բազմակերութիւն *s.* voracity.

Բազմակերպ *a.* in several shapes, diverse, various. [polygamist.

Բազմակին *a.* having many wives,

Բազմակնձիռ *a.* embarrassing, very entangled, complicated, embroiled.

Բազմակնութիւն *s.* polygamy.

Բազմակոխ *a.* that is trampled on or oppressed much or often; – *ճանապարհ*, public or much frequented road.

Բազմակոհակ *a.* that has many waves.

Բազմակոյտ *a. s.* of a great assembly, where there are many people; in great quantity, many; crowd; assembly.

Բազմահամ *a.* savoury, that has much savour.

Բազմահամար S. *Բազմաթիւ*.

Բազմահամբար *a.* that has much provision, well provided with necessary things.

Բազմահամբաւ *a.* very renowned.

Բազմահանդէս *a.* pompous, with great solemnity; glorious, victorious.

Բազմահանճար *a.* that has much wisdom, very wise, – learned.

Բազմահառաչ *a.* that sighs much, lamentable, grievous.

Բազմահատոր *a.* voluminous.

Բազմահատուած *a.* divided into several parts or sections.

Բազմահարկի *a.* very honourable, – respectful; splendid, magnificent.

Բազմահարուստ *a.* very rich.

Բազմահաւաք *u.* that amasses, collects many things. [or ways.

Բազմահեւ *a.* that has many tracks

Բազմահիացիկ *a.* astonishing, surprising.

Բազմահիւս, *Բազմահիւսակ* *a.* well woven, that has much web, closely woven.

Բազմահմուտ *a.* very skilful, full of erudition, very learned.

Բազմահմտութիւն *s.* great erudition.

Բազմահնար *a.* very ingenious, dexterous; several, diverse, in several ways.

Բազմահոգ *a.* pensive, gloomy, anxious, full of care or anxiety.

Բազմահոլով *a.* that has many windings or ways.

Բազմահոմանի, *Բազմահոմեան* *a.* that has many lovers, gallants.

Բազմահոտ *a.* very numerous, immense, infinite.

Բազմահոս, *Բազմահոսան* *a.* that flows or spreads abundantly, copious.

Բազմահունձ *a.* having an abundant harvest, that has much fruit.

Բազմահունչ *a.* that has much sound;

that has several sounds, very sonorous; polyacoustic.

Բազմահնչակ S. **Բազմահնչեալ**.

Բազմահրաշ *a.* astonishing, wonderful.

Բազմաձայն *a.* that has several sounds, that speaks several languages, resounding; in various voices.

Բազմաձեռն *a.* powerful, strong; numerous, much, in several manners.

Բազմաձեռնութիւն *s.* hand, power, great number of people.

Բազմաձև *a.* multiform.

Բազմաձիգ *a.* that is thrown or spread several times.

Բազմաղաղակ *a.* very noisy, loud.

Բազմաղէտ *a.* very unhappy, distressful, pitiful, unfortunate.

Բազմալի S. **Բազմալար**.

Բազմաճաճանչ *a.* full of rays or light, splendid, brilliant. [colours.

Բազմաճաւուկ *a.* of many and various

Բազմախիւղ or **ախիզ** *a.* polypetalous, branchy, ramous, full of boughs.

Բազմամատիկ *a.* that has many claws or fangs.

Բազմամեան or **մանուած** *a.* that is well or in several ways woven, that has many turns and windings, tortuous.

Բազմամանկութիւն *s.* having many children. [children.

Բազմամանուկ *a.* who has many

Բազմամասն or **մասնեայ** *a.* that is formed of several parts; diverse, various, multifarious. [bundantly.

Բազմամատոյց *a.* given much or a-

Բազմամարդ *a.* populous; – **առնել, բազմամարդացուցանել**, to people.

Բազմամարդութիւն *s.* state of an inhabited town; great population.

Բազմամբոխ *a.* peopled; of great concourse, numerous; tumultuous.

Բազմամբոխութիւն *s.* great multitude of people; tumult, great noise with confusion and disorder.

Բազմամեայ or **մեան** *a.* old, aged, ancient, of old date.

Բազմամեղ *a.* burdened with many sins, great sinner.

Բազմամետաքս *a.* abounding in silk.

Բազմամեքենայ *a.* furnished with many machines; full of machinations, very cunning.

Բազմամթեր S. **Բազմահամբար**.

Բազմամիս *a.* plump.

Բազմամիտ *a.* wise, learned.

Բազմամութիւն *s.* longevity.

Բազմամուսին *a.* who has had many wives or husbands; polygamist.

Բազմամուսնութիւն *s.* polygamy.

Բազմամօր *a.* dirty.

Բազմայածեան *a.* that wanders; tortuous, devious.

Բազմայաղթ *a.* much renowned in wars, victorious.

Բազմայանց S. **Բազմամեղ**.

Բազմայեղյ *a.* plentiful, abundant.

Բազմայոլով *a.* much, numerous.

Բազմայոյզ *a.* tumultuous, much agitated, uneasy.

Բազմայորդ *a.* copious.

Բազմայորդար *a.* active, very diligent.

Բազմայր *af.* who has many husbands: populous (town).

Բազմայօդ *a.* that has many joints; false: *ad.* piecemeal.

Բազմանամ, ացայ *vn.* to increase, to grow in great numbers, to shoot, to multiply, to enlarge; to abound, to overflow.

Բազմանդամ *a.* that has many members: polynomial.

Բազմանիստ *a.* polyhedron.

Բազմանիւթ *a.* that abounds in materials; that contrives in several ways.

Բազմանկար *a.* provided with many pictures; various.

Բազմանկիւն *a.* polygonal.

Բազմանկոլն *af.* prostituted, whoremonger; prostitute; S. **Բազմայր**.

Բազմանձուկ *a.* very affectionate, enamoured.

Բազմանշան or **նշանակ** *a.* that has many significations, equivocal, ambiguous; that has many marks.

Բազմանշոյլ S. **Բազմաճաճանչ**.

Բազմանուագ *a.* that is composed of, or has many tunes; harmonious, melodious.

Բազմանուն *a.* that has many names.

Բազմաշահ *a.* very useful, profitable.

Բազմաշաւասիկ S. **Բազմախիւղ**.

Բազմաշարժ *a.* trembling; mutable.

Բազմաշաւիղ *a.* thas has many tracks or turns; tortuous.

Բազմաշխատ *a.* laborious, that loves work, that has worked much; laborious, painful, heavy, difficult, hard; *ad.* laboriously, with much difficulty and work.

Բազմաշնորհ *a.* that does many favours, that gives bountifully; that a-

bounds in favours. [bond.

Բազմաշրջիկ *a.* rover, roamer, vaga-

Բազմաշրջութիւն *s.* state of a vagabond.

Բազմաչար *a.* very wicked.

Բազմաչարչար *a.* that has suffered much.

Բազմաչափ *a.* immense, vasty.

Բազմաչեայ or **չեան** or **չի** *a.* furnished with many eyes.

Բազմապատճառ *a.* well adorned, embellished.

Բազմապայծառ *a.* very clear, brilliant, most illustrious.

Բազմապատիկ *a.* multiple; diverse, much, several; magnificent; – **առնել**, – **լինել**, to multiply; *ad.* more, moreover. [very cunning.

Բազմապատիր *a.* that deceives much,

Բազմապատիւ *a.* much honoured, very honourable, respectful.

Բազմապատկառ *a.* very bashful.

Բազմապատկեմ, **եցի** *va.* to multiply; to repeat.

Բազմապատկելի *s.* multiplicand.

Բազմապատկեր S. **Բազմանկար**.

Բազմապատկիչ or **կող** *s.* multiplicator. [tion.

Բազմապատկութիւն *s.* multiplica-

Բազմապարգեւ *a.* that gives or is given abundantly.

Բազմապարտական *a.* that contains much; multitudinous, much.

Բազմապարտ *a.* that owes much; much obliged.

Բազմապետութիւն *s.* polyarchy.

Բազմապիսի *a.* of many forms or fashions, diverse, various, many.

Բազմապտուղ *a.* that abounds in fruit, that produces much, fruitful.

Բազմաջան *a.* painful, fatiguing; laborious, busy, diligent, careful; *ad.* diligently.

Բազմահասս *a.* superabundant.

Բազմասեռելի *af.* prostitute.

Բազմասերեմ, **եցի** *va.* to multiply, to increase by propagation.

Բազմասխալ *a.* subject to many faults.

Բազմասաեան, **սաեղեան** *a.* that has many branches, boughs or parts.

Բազմասեղք *s.pl. ast.* pleiades. [*ast.*

Բազմասող S. **Բազմասեղք**, **Մայլ**

Բազմաստուածք, **Բազմաստուածեան** *a.s.* polytheist; **–ք**, idols.

Բազմաստուածութիւն *s.* polytheism.

Բազմավանկ *a.* polysyllabic.

Բազմավաճառ *a.* mercantile.

Բազմավառ *a.* ardent, inflamed.

Բազմավէպ *a.* that relates many things, polyhistor.

Բազմավէր *a.* much wounded, that has many sores.

Բազմավիշտ *a.* tormenting, painful; gloomy, grievous. [gerous.

Բազմավտանգ *a.* very perilous, dan-

Բազմավրդով *a.* turbulent, much agitated, stormy.

Բազմավշտ S. **Բազմասխալ**.

Բազմատագնապ *a.* tormenting, gloomy, painful, sad. [extensive.

Բազմատարած *a.* far extended, very

Բազմատեսակ S. **Բազմահմուտ**.

Բազմատենչ *a.* very desirous, eager, anxious.

Բազմատես S. **Բազմաչեայ**.

Բազմատեսակ *a.* of many kinds or sorts. [pects or forms.

Բազմատեսիլ *a.* of many looks, as-

Բազմատերեւ *a.* polypetalous.

Բազմատիպ *a.* of many forms, editions or types; various, different.

Բազմատխուր *a.* very sad, grieved or melancholy; very vexatious.

Բազմատոհմ *a.* of many species or kinds; populous.

Բազմատրան S. **Բազմոց**.

Բազմարդիւն *a.* very useful, profitable; very meritorious; full of merit, well deserved. [meritorious.

Բազմարժանի *a.* very worthy, very

Բազմարծաթ *a.* very rich, opulent.

Բազմարուեստ *a.* ingenious, full of cunning, of ingenuity, artful; polytechnic. [**Բազմատեսակ**.

Բազմացեղ *a.* of many tribes; S.

Բազմացուցանեմ, **ուցի** *va.* to augment, to grow, to enlarge, to increase, to multiply; to accumulate; to re-inforce; to fill, to people, to repeople.

Բազմաւաղելի *a.* very deplorable, pitiable, miserable.

Բազմաւոր or **բոխան** *a.* multitudinous, numerous; plural.

Բազմաւորութիւն *s.* plurality.

Բազմափայլ *a.* very shiny, bright, brilliant. [practised.

Բազմափորձ *a.* very experienced,

Բազմաքանդակ *a.* that has many fine sculptures; well engraved; well worked.

Բազմաքանքար *a.* very clever; very valuable, rich, precious; very heavy.

Բազմաքննին *a.* scrutinizing, very inquisitive.

Բազմաքաղցր *a.* full of kindness, very obliging.

Բազմախաւ *a.* of several flocks, orders or ranks, numerous.

Բազմերան *a.* very happy, blessed.

Բազմերանգ *a.* of several colours, variegated.

Բազմերգութիւն *s.* frequent use of songs.

Բազմերջանիկ S. **Բազմերան**.

Բազմերիւեան *a.* of a thousand different colours.

Բազմեցուցանեմ, **ուցի** *va.* to set, to place, to lay down, to put.

Բազմեփեաց *a.* well cooked; cooking mixed things.

Բազմըռնչտ *a.* very avaricious, tenacious.

Բազմիմ, **եցայ** *vp.* to sit down, to sit, to place one's self.

Բազմիմաստ *a.* very wise, learned.

Բազմիշխանութիւն *s.* polyarchy.

Բազմիցս S. **Բազում**.

Բազմիլ S. **Սպիլ** *ast.*

Բազմոտ *a.* knotty, nodous; S. **Բազմաձիւղ**.

Բազմոտանի *a.* having many feet; *s.* polypous.

Բազմորակ *a.* having many qualities or accidents; of many colours.

Բազմորդի *a.* having many children.

Բազմորդութիւն *s.* state of a person having many children.

Բազմորոգայթ *a.* full of snares or springes, dangerous, perilous.

Բազմոց, **ի** *s.* altar or resting-place; chair, seat; mattress; couch, sofa.

Բազմութիւն *s.* multitude, great number, quantity, crowd, gross, heap, mass, bulk, body; abundance, increase, inundation; multiplicity, plurality, infinity; people, troops, regiment, force, retinue.

Բազմունակ *a.* that contains much or many things.

Բազմուսումն *a.* very wise, learned, skilful, scientific.

Բազմուսումնութիւն *s.* great knowledge.

Բազմօրեայ, **ըէից** *a.* many days since; old, that has existed a long time.

Բազմօրինակ *a.ad.* in several ways or manners, divers, various; in many shapes.

Բազուկ, **զկի**, **զկաց** *s.* arm, forearm; power; branch, bough; *bot.* beet, strawberry-spinach; **– առ – մարտնչել**, **կարկառել**, to come to blows, to fight; **– առ – գնալ**, to hold by the hand, to give each other the hand, to go arm in arm, together.

Բազում, **զմի**, **զմաց** *a.* several, diverse, much, thick, great, large, full, abundant, copious, numerous, considerable, frequent, very, too much, excessive; **ոչ –**, but little, not much; **– անգամ**, **բազմիցս**, several times, often, frequently; **– ինչ պէտք էն**, it is necessary much trouble, many things; **յեօ ոչ – աւուրց**, in a few days; **ի բազմից հետէ**, a long time ago; **–ք**, many people; **–ք ի մարդկանէ**, the most part of men; **–ս**, **– ինչ**, *ad.* much, too much; **– ինչ գոչէլ ծովու**, roaring of the waves; **–ս չարչարիլ**, to suffer much; **ընդ – ժամանակս**, for a long time.

Բազումպտիղ S. **Բազմապտուղ**.

Բազպատ, **ից** *s.* sacerdotal maniple; bracelet.

Բազկաք, **ըաց** *s.pl.* flight (of stairs), balusters, balustrade (—): bed.

Բազկան *s.* stair, step.

Բաժ, **ից** *s.* impost, duty, tax, contribution, levy, custom; **– անցից**, toll.

Բաժակ, **ից** *s.* cup, glass, mug, goblet; chalice; bumper.

Բաժակալ *s.* saucer.

Բաժակակալ *s.* salver.

Բաժակեմ, **եցի** *va.* to soak, to water; **– զգետինն**, **զտունկս**, to water the ground, the plants.

Բաժակիկ *s.* small cup.

Բաժամիտ *a.* distrustful.

Բաժամտութիւն *s.* mistrust, suspicion.

Բաժանաբար *ad.* dividedly, separately.

Բաժանակալ *s.* heir.

Բաժանականչ *a.* divisible.

Բաժանականչութիւն *s.* divisibility.

Բաժանակից *a.* that partakes with another.

Բաժանարար *s.* distributer; divisor.

Բաժանելի *a.* divisible; *s.* dividend.

Բաժանեմ, **եցի** *va.* to divide, to separate; to share, to distribute; to cut, to decompound, to disjoin, to uncouple, to disunite, to split, to cleave, to scatter, to behead, to make an incision; **– վիճակաւ**, to allot.

Բաժանորդ, **ից** *a.s.* partaker, concerned, participant; subscriber, sharing; **– լինել**, to participate, to subscribe.

Բաժանորդութիւն *s.* participation; share, subscription.

բաժանումն *s.* division, share, distribution, partition, repartition, dispensation; decomposition, dismemberment, disengagement, disjunction, distraction, dissolution; stitch, rupture, departure; separation, disunion, scission, retrenchment, section, segregation.

բաժապետ *s.* custom-house officer.

բաժառու, ուց *s.* receiver of duties or taxes, custom-house officer.

բաժեմ, եցի *va.* to tax, to levy a duty.

բաժին, ժնից *s.* part, share, portion, quota, proportion, distribution, equality, parcel, piece; dose; lot; – հարկաց, assessment.

*բաժկամանի S. ջամանոց.

բաժոյն *s.* custom-house.

բալ, լից *s.* cherry; large black cherry; morello cherry; fog, mist; pale colour, paleness.

բալամիգ *a.* nebulous, misty, foggy; -ք, dull weather. [balsam-tree.

բալասան, ացի *s.* balm; balsam;

բալասունկ *a.* dark, gloomy.

բալենի *s.* cherry-tree.

բալխիս *s.* sledge.

բալղինդ *s.* gad-fly. [gloomy.

բալուս *s.* acorn, tassel; *a.* cloudy,

բախած, լից *a.* foolish, wanton, mad, cracked.

բախածութիւն *s.* folly.

բախեմ, եցի *va.* to strike, to beat; to shock, to knock; to touch; to scourge; – ի քարի զոտս, to strike one's foot in a stone; – հողմոյ զառան, raging of the wind against the houses; – զդուռն, ի դրան, to knock at the door; – զկուրծս, to beat one's breast; – զքնար, to touch a cithern, harp, lyre; – զհառաղայթից զաչս, to dazzle the eyes; բախեալ արտասուօք, burst into tears.

բախեցուցանեմ, ուցի *va.* to knock one against another.

բախիմ, եցայ *vn.* to be beaten; to fight, to combat, to attack; – ընդ միմեանս, to fight together, to knock, to dash against each other.

բախիւն, բախումն *s.* beating, percussion, blow; knock, shock; rencounter, combat.

բախտ, լից *s.* fortune, prosperity, luck; destiny, fate, fatality; chance, hazard; Fortune, Good Genius; չեմ ~, I have not had the happiness; ըստ չար ~ին, by ill luck, unfortunately; ըստ յաջողելոյ ~ի, ըստ յաջողաձոց ~ի, ըստ ~ի եկեալ նորա մեռանիլ թշնամին, by chance, fortunately his enemy dies. [ner, foreteller.

բախտագիտ *a.* prophetical; *s.* divi-

բախտախնդիր *a.* adventurous; – լինել, to seek fortune, to adventure.

բախտանոց *s.* Temple of Fortune.

բախտացի *ad.* fortunately, luckily; at all events or hazards, by chance, by good luck.

բախտաւոր *a.* fortunate, lucky.

բախտաւորութիւն *s.* happiness, good fortune, luck. [or chance.

բախտիմ, եցայ *vn.* to have fortune

բակ, լից, ացի *s.* porch, portico; halo, red circle round the sun or moon; sheepfold, fold; circumference, round, circuit; – առնուլ, ունել, արկանել, to encompass, to surround, to begird.

բակառեմ, եցի *va.* to encompass, to begird; to contain, to comprehend.

բակէզամ, ի *s.* wallet, bag.

բակլայ, լից *s.* bean; lupine.

բակուղ *s.* stick, staff.

բահ, լից *s.* spade, hoe; mattock; բահեմ, to hoe.

բահրանդ, լից *s.* necklace, diamond to hang on the neck; iron collar.

բաղադրեմ, եցի *va.* to compose, to conjoin; to ally; to mingle, to mix; to compound.

բաղադրութիւն *s.* compound, composition, synthesis, combination, condition, confection, formation, mixture.

բաղդատն *a.* suitable.

բաղդատնեմ, եցի *va.* to conform, to make conformable.

բաղդատնութիւն or հաւմն *s.* fitness, relation, conformity, connection: alliance.

բաղձամիտ *a.* consonant; unanimous.

բաղձամտութիւն *s.* consonance.

բաղդք, այից or ագց *s.* pretext, excuse, subterfuge; suspicion; stain, fault; cause, reason; բաղդս ի վերայ դնել, զբաղդսն յօդել պատճառս, to seek excuses or pretexts; բաղդս առնել կարկատել ի վերայ, to calumniate, to slander; առանց բաղդից, innocent, inculpable, blameless; *ad.* inexcusably.

բաղնատապետ or պան *s.* bath-keeper, bather; *sf.* bath-woman.

Բաղանիք, նեաց s.pl. baths, bath-house; bathing place; տաշտ բաղանեաց, bathing-tub; վերարկու բաղանեաց, bathing-gown; եղանակ բաղանեաց, bathing season; սրահ, սենեակ բաղանեաց, bath-room; ի բաղանիս մտանել, բաղանիս առնուլ, to bathe, to take a bath; ի բաղանիս երթալ, to go to the baths; գետոյ, ծովու —, river-baths, sea-baths; — գոլորշւոյ, բժշկական —, vapour, medicated bath; նստական —, hip bath; ցուրտ, ջերմ ջրոյ —, cold, hot or warm baths.

Բաղանունութիւն S. Փաղանունութիւն.

Բաղարկեմ, եցի va. to assemble, to [compound.

Բաղարջ, ից a. unleavened, azymous; s. unleavened bread, azyme.

Բաղարջակերք, րաց s. pl. the feast of unleavened bread.

Բաղափուշտ s. bladder.

Բաղբաղայք, յից, Բաղբաղանք s. pl. pretext, colour, cloak; calumny, false accusation; S. Բաղայք.

Բաղբաղեմ, եցի va. to pretend, to conceal under a pretext; to calumniate; to accuse, to impeach.

Բաղբանջանք S. Բաջաղանք.

Բաղդ S. Բախտ.

Բաղդատական a. comparative.

Բաղդատեմ, etc. S. Համեմատեմ, etc.

Բաղեմ, եցի va. to join.

Բաղեղն, եղանց s. bot. ivy.

Բաղխամր, աց s. stone-bow; cross-bow; catapult; dart, arrow; small dagger.

Բաղխեմ, etc. S. Բախեմ, etc.

Բաղխոհական a. deliberative.

Բաղկակից a. conjoined.

Բաղկակցիմ, եցայ vn. to conjoin, to be united.

Բաղկանամ, ացայ vn. to consist; to be composed, constructed, constituted.

Բաղկացութիւն s. consistency, composition, conjunction.

Բաղկացուցանեմ, ուցի va. to constitute, to compose.

Բաղկացուցիչ a. constituent.

Բաղհիւսական a. copulative.

Բաղհիւսեմ, եցի va. to make an intermixture, to conjoin.

Բաղձալի, etc. S. Փափագելի, etc.

Բաղշտակ s. bot. acorus; yellow water-flag.

Բաղսամն S. Բալասան.

Բաղրջուկ S. Մոլոշ.

Բաճկոն, աց s. vest; waistcoat; flannel waistcoat; night waistcoat; bodice; cloak, mantle; tunic.

Բաճկոնակ, աց s. waistcoat; jacket; little old cloak; short cloak.

Բամ conj. that; ասացի —, I said that.

Բամս s. altar.

Բամբ, ից s. mus. basse, base: a. thorough base. [wadding.

Բամբակ, աց s. cotton; — աղխու,

Բամբակենի s. cotton-plant.

Բամբաս, ից s. guilt; S. Բամբասանք.

Բամբասական a. slanderous.

Բամբասանք s. pl. detraction, slander, defamation.

Բամբասասէր a. that loves slander.

Բամբասաւոր a. slanderous.

Բամբասեմ, եցի va. to detract, to slander, to speak ill of, to calumniate, to defame, to backbite.

Բամբիշ, բշի, Բամբիշն, բշան sf. lady; princess; queen. [pers.

Բամբիռն, բռանց s. castanets, snap-

Բամբոց s. gum ammoniac; bamboo: agasyllis.

Բայ S. Բա, Բամ.

Բայ, ից s. gr. verb; word, speech, discours; S. Բայից. [verb.

Բայածական a. derived from the

Բայանամ, ացայ, Բայիմ, եցայ vn. to be clayed, to hide one's self in a den.

Բայանուն s. supine; verbal.

Բայոց, աց s. den, cave, lair, haunt, kennel.

Բայց conj. but, yet, notwithstanding, however, nevertheless, though, still; save, except, without; — եթէ, except; unless; — միայն, if, provided, with the exception of, excepted, but, besides; if not; — սակայն. yet, however, nevertheless.

Բան, նէր, նեար s. thing; S. Բան.

Բան, ից s. speech, word, term, saying, dictate, expression, oration, discourse, language, history; proposal, treaty, promise; thing; reason, intellect; understanding, intelligence; oracle: the Word; bot. myrobalan (fruit, tree and oil); acorn (fruit); 'ի —ի առնել, to interpose, to employ; ընդ —իւ առնել, to excommunicate; — առ —, word for word; միով —իւ, in a word; ղ—իւք առնել, to converse, to speak; ի —ս արկանել, ի —ի առնել, to persuade, to convince, to gain; ղ—իւք անկանել, to converse with, to hold a conversa-

tion; ի —ս հրապուրանաց արկանել, ի —ս ելու առնել, to charm or to allure with one's words; —ս ընդ իրերաց դնել, —ունել ընդ ումեք, —կապել առ ոք, to understand, to he understood, to come to an understanding; ըստ իմում —ի, որպէս իմ՛ —ս է, according to me; ի — տանել, արկանել, to employ, to serve one's self; — ել, կալաւ, it is said; զոյգ ընդ —իցս, at these words; ասել — չարութեան զումեքէ, —ս բարեաց խօսել վասն, to speak ill or well of some one; զի՞նչ է —ս այս, what is this? — տալ, to promise, to give one's word; թողէք ի բաց զ—երդ, leave these things; — ի գործ առնել, to begin to speak; վախճանել զ—ս իւր, to finish one's discourse; — վճարել, to do some thing; ոչ ևս ընդ —ս ինչ ածեալ: without any hesitation; — ինչ է ինձ առ քեզ, I have a word to say to you; ըստ —ի ամենեցուն, according to every body; վասն քո —իդ, upon your word; ըստ —ի քո, according to what you have said; գիտես ընդ ում է —դ, you know well with whom you have to do; մինչդեռ —քն ի բերան նորա կային, hardly had he spoken; —ք ինչ են իմ ընդ ումեք, I have a suspicion of some one; I have intrigues or connections with some one; —ք ինչ ոչ էին or ոչ գոյին նոցա ընդ ումեք ի մարդկանէ, they have neither society nor commerce with other men; առանց —ի պոռնկութեան, except for cause of adultery.

Բանաբերութիւն *s.* embassy.

Բանագէտ *a.* lettered, learned, wise, experienced, versed.

Բանագիր *s.* writer, author.

Բանագնաց լինել, to parley, to enter into a treaty of peace.

Բանագնացութիւն *s.* treaty.

Բանագող *s.* plagiary.

Բանագողութիւն *s.* plagiarism.

Բանագովութիւն *s.* eulogy, panegyric, praise.

Բանագտակ լինիմ *vn.* to excuse one's self, to pretend; to feign, to allege. [composition.

Բանագրութիւն *s.* writing, work,

Բանադրանք *s. pl.* excommunication, anathema.

Բանադրեմ, եցի *va.* to excommunicate, to anathematize.

Բանադրութիւն S. Բանադրանք.

Բանալեկան S. Փականակալ.

Բանալի *s.* key; lock: explainer, expounder; — նուագարանաց, a tuning key; — հասարակաց, master-key; — ժամացուցի, watch key; գաղտ —, false key.

Բանախոյզ, խուզաց *a.* examiner.

Բանախօս *a.* orator.

Բանախօսութիւն *s.* oration, discourse, sermon.

Բանակ, աց *s.* camp; army; encampment; castramentation; — առնուլ, հարկանել, to encamp, to pitch a camp; բառնալ զ—ն, to remove the camp.

Բանակակից *a.* companion of the field.

Բանակամէջ *s.* the middle or centre of a camp or army.

Բանական *a.* reasonable, endowed with reason, discursive, intelligent; logical; —ն, *s.* logic. [standing.

Բանականութիւն *s.* reason, under-

Բանակատեղ, Բանակետղ, ետեղ, ղաց *s.* camp, campaign, place where an army is encamped.

Բանակեցուցանեմ, ուցի *va.* to encamp, to pitch one's camp.

Բանակիմ, եցայ *vn.* to encamp, to place one's self, to pitch the camp.

Բանակորով *a.* eloquent.

Բանակռիւ *a.* contentious, that is fond of disputing, captious, cavillous; — լինել, to cavil, to carp, to chicane, to dispute; — լինել յոչինչ պէտս, to dispute about trifles.

Բանակռուիմ, եցայ *vn.* S. Բանակռիւ լինել. [disputation.

Բանակռուութիւն *s.* logomachy;

Բանակրկիտ *a.* curious, that researches much; *s.* critic, censurer.

Բանակցութի̄ *s.* conference, parley.

Բանահիւս, ի or ոյ, աց *a.s.* writer, author; poet: newsmonger.

Բանահիւսութիւն *s.* composition; poetry.

Բանաճառեմ, եցի *vn.* to reason, to narrate, to discourse.

Բանաճարպիկ *a.* examiner.

Բանամ, բացի *va.* to open, to discover, to disclose, to develop, to explain; to loosen; to perforate, to pierce, to bore; to spread, to enlarge, to extend; to unfold, to untwist, to unlink; to rub; — զգլուխ, to take off one's hat; — ումեք զսիրտ իւր, to unbosom, to open one's heart; — զախորժակ, to excite appetite; — զշիշ, to uncork a bottle; ծակ —, to perforate,

to pierce, to bore; *զինիք*, to unseal; – *զմիտս*, to illuminate, to enlighten the mind; – *զկացոնս*, to unstop; – *զծրարն*, to unpack; – *ճանապարհ*, to trace, to mark out a path; to open a way, to make a road.

Բանամ, Բանիմ, բացայ vp. to open; to be detached one from another.

Բանամարտ S. *Բանակռիւ.* [men.

Բանասէր s. philologist; *-ք*, literary

Բանասիրական a. philological; – *հմտութիւն* or *ուսմունք*, literature, humanity. [nities; letters.

Բանասիրութիւն s. philology; huma-

Բանաստեղծ, լց s. poet; *յոռի* or *գձուձ* –, poetaster, rhymer.

Բանաստեղծական a. poetical.

Բանաստեղծեմ, եցի va. to poetize, to versify.

Բանաստեղծութիւն s. poetry; poem.

Բանաստեղծուհի sf. poetess.

Բանաստեղծօրէն ad. poetically.

Բանավաճառ a. boaster, braggart; – *լինել*, to boast, to exaggerate; to swagger.

Բանավճար S. *Բանբեր.*

Բանաւոր a. poet; writer, composer; complaisant, obedient; *delegate, deputy.

Բանաւորութիւն s. composition, work of sense; poem, poetry; *delegation, deputation.

Բանաւոր a. reasonable; intelligent, wise; vocal; rational. [sonable.

Բանաւորագոյն a. wiser, more rea-

Բանաւորութիւն s. reason; intelligence; rationality, understanding, intellect; prudence, wisdom.

Բանագող a.s. plagiary; compiler; curious.

Բանագողութիւն s. plagiarism.

Բանագնին s. critic, reviewer.

Բանագնութիւն s. critic, review.

Բանբեր, աց s. messenger, envoy.

Բանգ s. bot. hen-bane.

Բանդխոսութիւն s. erudition, learning, literature, science; *վերնային* –, astronomy.

Բանգ S. *Բանոտ.*

Բանդագուշանք s.pl. folly, extravagance, revery, idle talking, delirium, enthusiasm; chimera.

Բանդագուշեմ, եցայ vn. to talk extravagantly, to talk nonsense, to rave, to dote; to vacillate, to totter, to stagger.

Բանդակ, ակ s. jelly.

Բանդեմ S. *Բանեմ.*

Բանդխուն S. *Բամբխուն, Փանդխուն.*

Բանեաք s. feud, quarrel, dispute, wrangling; S. *Բան, նեբ, նեաբ.*

Բանէպ, ակ a. verbose, eloquent, voluble, fluent.

Բանընդդէմ լինիմ vn. to contradict.

Բանիբուն a. learned, skilful, experienced, versed, wise; eloquent.

Բանիկ, բանիկունք a. tale, story, trifle, bawble. [reasonable.

Բանիմաստ, Բանիմաց a. intelligent,

Բանիկայ, բանիքեան a. confidential, authorized, accredited, estimable, influential.

Բանկն, կունք s. coarse language; tale, story, fable. [*կրկիտ.*

Բանորսակ, ակ S. *Բանաքաղ, Բանաքաղ.*

Բանջար, ոյ, ակ s. herb, herbage, pot-herbs, vegetables; beet.

Բանջարանոց s. kitchen-garden.

Բանջարավաճառ s. green-grocer; – *կին*, herb-woman.

Բանջարեղէն a. herbaceous.

Բանսարկեմ, եցի va. to slander, to calumniate, to report.

Բանսարկու, ակ s. tell-tale, tale-bearer, sycophant, opponent, adversary; satan, devil, tempter.

Բանսարկութիւն s. tale, slander, false accusation, calumny; contrariety, opposition; witchcraft.

Բանտ, լց s. prison, gaol; *զնել'ի –ի, արկանել'ի –*, to imprison; *խուսել ի –է*, to make one's escape from prison, to escape; *հանել ի –է*, to let out of prison; *ելանել ի –է*, to go out of prison.

Բանտապահ, Բանտական, Բանտաւոր S. *Բանտարգել.*

Բանտապահ, Բանտապան, Բանտապետ s. gaoler, keeper of a prison.

Բանտարգել a. prisoned; – *առնել*, to imprison. [detention.

Բանտարգելութիւն s. imprisonment,

Բանտարկեալ, Բանտաւոր S. *Բանտարգել.*

Բանտեմ, եցի va. to imprison.

Բաշ, լց s. horse hair, mane.

Բաշխ, լց s. distribution; assessment; share, lot; division: weevil, mite.

Բաշխեմ, եցի va. to distribute, to share, to part, to divide, to dispense, to assess; to disseminate.

Բաշխիչ s. gratuity, drink-money.

Բաշխիք, *ոյից s.pl.* gift, present, gratuity, donation.

Բաշխումն, *Բաշխուած s.* distribution, apportionment, division.

Բաշտա s. a kind of falcon.

Բաչիւն S. *Բառաչ*.

Բաչալանք s.pl. silly story, idle talk, stories, nonsense, prattle, quackery.

Բաչալեմ, *եցի vn.* to tattle, to prattle, to talk idly, to tell idle tales, to speak of trifles.

Բաչալկոս a. prattler, great talker.

Բառ, *ից s.* word, term, speech, expression; air, song; – *առ* –, word for word; *ըստ բառին*, literally.

Բառադիրք S. *Բառգիրք*.

Բառաչ, *ոյ s.* bellowing, lowing; roaring. [to roar.

Բառաչեմ, *եցի vn.* to bellow, to low;

**Բառարան* S. *Բառգիրք*.

Բառացի a. renowned, famous, excellent; rich. [cellence, beauty.

Բառացութիւն s. renown, glory, ex-

Բառգիրք s. dictionary, vocabulary, lexicon, glossary. [handle.

Բառնալիք s.pl. lever; porringer;

Բառնամ, *բարձի va.* to take away, to remove, to carry off, to displace; to retrench; to derogate, to suppress, to withdraw; to cause to cease, to destroy, to dispel, to efface, to extinguish, to stifle; to take away, to ravish, to take, to steal, to rob; to lift up, to raise; to bear, to support, to sustain; – *'ի վերայ*, to put, to put on, to load; – *'ի հաշուէ*, to discount, to deduct, to abate; – *զօրէնս*, to repeal a law, to cancel, to annul; – *զլսոյս*, to clear, to extricate; – *զյանկն*, to unbar; – *զմանուկն յարգանդէ*, to deliver a woman; – *Թողուլ, բարձի Թողի առնել*, to abandon, to forsake entirely; – *ի լուծ կշռոյ*, to weigh; – *զգլուխ*, to behead; *ապառաք*, *կական*, *կատաչ*, *ձիչ*, *ձայն* –, to scream, to cry out; to weep; – *ի միջոյ*, to carry away, to stroy, to annul; – *զամենայն դժուարութիւն*, to take away all difficulty; – *զկեանս ումեք*, to take away the life of some one, to kill, to murder; *բողոք* –, to appeal, to invoke, to lament; – *զցաւս*, to support pain; – *ուսանիք*, to go away, to depart; – *զԹիւս*, to subtract; – *արձակել*, to dismiss; *բարձեալ բերել*, to carry.

Բառնամ, *Բառնիմ*, *Բարձեալ լինիմ*, *բարձայ vp.* to be carried or brought; to liken, to compare; to be taken away; to be destroyed; to be estinguished; *բարձիր և անկիր ի ծով*, he thou removed and cast into the sea; – *մեծաց հպարտութեամբ*, to be proud of; *արք արդարք բառնին*, the just perish; *Դամասկոս բարձցի ի քաղաքաց*, Damascus will soon be no longer a city; *բարձաւ ուխտն*, the pact is broken; – *ի կենաց*, to die; *նմա բարձին զխաչն*, they put on him the cross.

Բասիլիկոս S. *Ալքայիկ օձ*.

Բասիր S. *Բասրելի*.

Բաստ, *ից s.* fortune, luck; destiny, fate; wager, bet, stake; – *ս արկանել*, to lay a wager, to bet. [buke.

Բասրանք s.pl. reproach, blame, re-

Բասրեմ, *եցի va.* to reproach, to blame, to condemn, to rebuke, to censure.

Բասրելի a. reproachable, blamable.

Բարաք s. shuttle.

Բարակ, *ագ a.* subtile; – *ցաւ*, *ջերմ*, phthisis; S. *Նուրբ*: brach (sporting dog): nitre; S. *Որսակ*.

Բարակամած a. that spins or weaves finely; finely spun or woven.

Բարակավիզ a. a skinny neck; a long or thin neck.

Բարակլն a. hard: soft. [porter.

Բարապան, *Բարապետ s.* usher,

Բարառնական a. personified; – *բան*, prosopopœia. [legory.

Բարառնութիւն s. prosopopœia; al-

Բարաւոր s. lintel, door-post, door-tree.

Բարաւորութիւն s. manners, custom.

Բարբանջ, *Բարբաջ*, *ից*, *Բարբանջուն*, *Բարբաջանք s.* idle tales, nonsense, tiresome repetitions, silly story, prating, gossip, dotage.

Բարբանջեմ, *Բարբաջեմ*, *եցի vn.* to make tiresome repetitions, to chat, to prattle, to bawl, to tattle.

Բարբառ, *ոյ s.* speech, voice, accent, language, idiom, dialect; acclamation, exclamation; cry, clamour; sound; *կերկերեալ*, *դողդոջ*, *ընդհատ*, *սպառնալից* –, a hoarse or gruff, trembling, interrupted, menacing voice; *յօդել* –, to offer a word, to speak; *ածել ի* –, to make one speak; – *արձակել*, to cry, to raise the voice, to exclaim; *հնչէցին օդք ի* – *ցնծութեան*, the air was filled with cries or a thousand cries of joy; *ի Հայ* –, in the Armenian language; –

ամպոց, որոտման, thunder, noise; – *ամբոխին*, clamour, cry; – *փողոյ, հաւ. ուց, վահանաց, հնդկաց*, blast of trumpets, ruff; cackling; noise or clashing of shields; whistling or bluster of the wind; – *առիւծու, գազանաց*, S. *Մռընչիւն*; – *ալեաց*, rumour.

Բարբառիմ, *եցայ vn.* to speak; to cry out, to exclaim.

Բարբարանք *s.* haggling, hesitating.

Բարբարիկ, Բարբարիկան S. *Բարբառոս.*

Բարբարիմ, *եցայ vn.* to hesitate, to haggle; to be busy, embroiled, perplexed.

Բարբարոս, ոց *a. s.* barbarous, savage; barbarian, cruel.

Բարբարոսութիւն *s.* barbarity, cruelty, grossness.

Բարբիռ *s. mus.* cithern.

Բարգաւաճ, լից *a.* signal, illustrious; cheerful; increased, flourished, flourishing, civilized.

Բարգաւաճանք *s. pl.* increase, abundance; profit, improvement, bloom, lustre, splendour, renown.

Բարգաւաճեմ, եցի *va.* to make flourish; to civilize.

Բարգաւաճիմ, եցայ *vn.* to increase, to flourish, to be in repute, in honour, in vogue, to profit, to improve.

Բարգաւաճութիւն S. *Բարգաւաճանք.*

Բարդ, լից *s. a.* hay-rick; heaped up, piled, bound up; polypetalous; – *անուն, բառ, gr.* compound word.

Բարդեմ, եցի *va.* to accumulate, to hoard; to bind up; to eompound, to conjoin.

Բարդութիւն *s.* accumulation, heap; composition, formation.

Բարեասաց *a.* that speaks well of [others.

Բարեաւաց *a.* that hates the good, evil, malicious, wicked.

Բարեացակամ *a.* benevolent.

Բարեացապարտ *a.* well deserved, worthy, obliging.

Բարեաւ *ad.* well, right; safely; – *եկիք*, be welcome; – *ձեզ*, adieu! – *ձեզ առնել*, to bid farewell, to take leave; to renounce, to forsake.

Բարեբախտ, Բարեբախտիկ *a.* fortunate, lucky; prosperous, happy, favourable, propitious.

Բարեբախտաբար *ad.* fortunately, happily, luckily.

Բարեբախտանամ, ացայ *vn.* to prosper, to be fortunate, to succeed, to be happy.

Բարեբախտութիւն *s.* fortune, happiness, prosperity, chance, destiny.

Բարեբաղդ S. *Բարեբախտ.*

Բարեբան *a.* that praises.

Բարեբանակից *a.* that praises with another or together.

Բարեբանեմ, եցի *va.* to bless, to praise.

Բարեբանութիւն *s.* benediction praise, [encomium.

Բարեբաշ *a.* beneficent, bounteous, that does good, liberal.

Բարեբաշխութիւն *s.* bounty, benefit, favour, liberality.

Բարեբաստ, Բարեբաստիկ S. *Բարեբախտ.* [*Բարեբախտանամ.*

Բարեբաստանամ, Բարեբաստիմ S.

Բարեբաստութիւն S. *Բարեբախտութիւն.*

Բարեբոյս, լից *a.* good-natured, good-tempered, civil, benign, affable, kind.

Բարեբոյսութիւն, Բարեբարութիւն *s.* excellent character, good-nature.

Բարեբեր *a.* productive of good, fruitful, fertile, abundant.

Բարեբերութիւն *s.* fertility, fructification.

Բարեբողբոջ *a.* that has good suckers, shoots or sprouts.

Բարեբոյս *a.* that produces good fruit fruitful; good-natured.

Բարեբուղխ *a.* that causes good to come forth.

Բարեբուն *a.* naturally good, that has a good disposition, humane.

Բարեգեղ *a.* beautiful, graceful, charming, genteel, pretty, handsome.

Բարեգթութիւն *s.* benignity, clemency, mercy.

Բարեգնաց *a.* that runs, walks, converses well. [verses, lives well.

Բարեգործ *a.* beneficent, virtuous, pious, that does good. [good.

Բարեգործեմ, եցի *vn.* to do well,

Բարեգործութիւն *s.* bounty, beneficence; good works.

Բարեգութ *a.* benign, humane, merciful, compassionate, tender, charitable, flexible.

Բարեգէպ *a.* becoming, suitable, fit, proper.

Բարեգիպութիւն *s.* decorum, fitness; prosperity, luck.

Բարեգրուժ *a.* ungrateful.

Բարեզարդ *a.* well adorned; reform-

Բարեզարդեմ, եցի va. to embellish, to adorn; to reform.

Բարեզարդութիւն s. embellishment, ornament, finery; reformation, reform.

Բարեզարմ a. of good family, noble.

Բարեժառանգութիւն s. inheritance of great property; good inheritance.

Բարելաւ a. very good, very useful.

Բարելաւութիւն s. great goodness, good-nature, nobleness, gentility.

Բարեխառն a. sober, temperate, moderate.

Բարեխառնեմ, եցի va. to temper, to moderate, to soften, to modify.

Բարեխառնութիւն s. temperance; temperature, moderation, modification, mitigation; – *օդոց*, temperature of the air.

Բարեխնամ a. careful, that provides for wants, for an affair. [to provide.

Բարեխնամեմ, եցի va. to be careful,

Բարեխնամող S. *Բարեխնամ.*

Բարեխնդիր a. that asks for, that seeks for good things.

Բարեխոհ, Բարեխորհուրդ a. that thinks of good things.

Բարեխրատ a. that gives good advice, good instruction; well instructed.

Բարեխօս, ից a.s. intercessor, mediator.

Բարեխօսեմ, եցի vn. to intercede.

Բարեխօսութիւն s. intercession, mediation.

Բարեկամ, ից s. friend; familiar, dear; *մտերիմ, անկեղծ, հնամարիւս, անձնուէր, սիրելի, սուա –*, intimate, sincere, true, devoted, dear, false friend.

Բարեկամաբար ad. friendly, familiarly, domestically.

Բարեկամական a. amicable, friendly.

Բարեկամանամ, ացայ vn. to be friendly, familiar, to make one's self familiar.

Բարեկամութիւն s. friendship, familiarity, attachment; *սէրտ –*, intimacy; *անկեղծ –*, cordiality.

Բարեկամուհի sf. friend.

Բարեկարգ a. well regulated, corrected, reformed, policed.

Բարեկարգեմ, եցի va. to order properly, to dispose, to put in order; to amend, to reform.

Բարեկարգութիւն s. good order, organization; reform, reformation; discipline; policy.

Բարեկեաց S. *Բարեկեցիկ.*

Բարեկենդան, ից s. carnival, holyday time; *բուն –*, the day before lent, shrovetuesday, shrovetide.

Բարեկենդանութիւն s. happiness, felicity, prosperity, rejoicing.

Բարեկերպ a. that has a good figure, handsome, graceful, genteel, pretty, well-made. [shape, grace, gentility.

Բարեկերպութիւն s. fine figure, good

Բարեկեցիկ a. happy, prosperous, in good circumstances, rich.

Բարեկեցութիւն s. happiness, felicity, ease, contentment, comfort.

Բարեկիր a. good, honest, virtuous.

Բարեկիրթ a. well instructed, civil.

Բարեկրթութիւն s. good education, good-breeding, politeness.

Բարեկրօն, կից a. of good morals, pious, virtuous, honest, religious.

Բարեկրօնութիւն s. good morals, honesty, probity, piety, religion, goodness.

Բարեհաճեմ, ձեցայ vn. to vouchsafe, to accept, to receive favourably, to please.

Բարեհաճոյ a. very agreeable.

Բարեհաճոյանամ, ացայ vn. to be very agreeable or very amiable.

Բարեհաճութիւն s. approbation, consent, benevolence, favour, friendship.

Բարեհամ a. tasteful, savoury.

Բարեհամբաւ a. of good renown, of great reputation, famous, renowned, celebrated.

Բարեհամբաւեմ, եցի va. to celebrate, to publish with praise.

Բարեհամբաւութիւն s. good name, renown, reputation, fame, praise.

Բարեհամբոյր a. agreeable, amiable, graceful, polite, civil, gentle, tractable, humane, kind, courteous, complaisant, beneficent. [things.

Բարեհայց a. that demands good

Բարեհանճար a. very sensible, – wise, – learned. [or stature.

Բարեհասակ a. having a fine shape

Բարեհատոյց a. rewarder, that recompenses well, that does good.

Բարեհաւան a. obedient, submissive.

Բարեհնար a. very ingenious, – clever.

Բարեհոչակ, etc. S. *Բարեհամբաւ*, etc. [to good things.

Բարեհրաւէր a. that invites, exhorts

Բարեձեւ a. of a good shape, well made, genteel; graceful.

Բարեձեւութիւն *s.* fine figure, gracefulness, decorum.

Բարեձիւ S. **Առատաձիւ**.

Բարեմաւն *a.* well matched, lucky, fortunate.

Բարեմաւնութիւն *s.* good fortune, happiness, participation of good; goodness, perfection.

Բարեմարդիկ *a.* coaxer, cajoler, gallant, complaisant; – *լինել* to please, to flatter, to coax, to cajole, to adulate.

Բարեմարդութիւն *s.* flattery, adulation, complaisance.

Բարեմիտ *a.* sincere, ingenuous, frank, naive; innocent, good, well disposed.

Բարեմիկն *a.* peaceable, flexible, good-natured, good-humoured.

Բարեմոռաց *a.* unthankful, ungrateful. [ly, naively.

Բարեմտաբար *ad.* ingenuously, frank-

Բարեմտութիւն *s.* sincerity, innocence, goodness, indulgence.

Բարեյաջող *a.* favourable, prosperous; – *լինել* to prosper.

Բարեյարմար *a.* well adjusted, well agreed; symmetrical.

Բարեյիշատակ *a.* of happy memory, whose memory is venerated.

Բարեյոյս *a.* of good or of great hope.

Բարեյորդոր *a.* that exhorts to good things; well inclined, very willing.

Բարեյուսութիւն *s.* good hope.

Բարեյօժար *a.* well inclined, very willing, benevolent.

Բարեխանձ *a.* zealous.

Բարենշան *a.* of good sign; signalized, remarkable, famous.

Բարեհին *a.* well settled, rich, happy, prosperous.

Բարեհնարհ *a.* that grants or does favours, that gratifies; handsome, graceful, agreeable, charming.

Բարեհնարհութիւն *s.* bounty, goodness; gracefulness, elegance, charms.

Բարեշունչ *a.* mild (speaking of the wind), the mild zephyr.

Բարեշուք *a.* splendid, magnificent; superb, graceful, pretty; venerable; modest, chaste, bashful; *առնուլ զնա- բեաւ ծածկոյթ* –, to cover one's self with a veil for modesty.

Բարեշքեղութիւն, Բարեշքութիւն *s.* splendour, magnificence, pomp, lustre, refulgence; honesty, modesty.

Բարեչափ *a.* well measured or proportioned, exact, well made.

Բարեչափութիւն *s.* exactness, beauty, exact proportion. [devout.

Բարեպաշտ *a. s.* pious, religious,

Բարեպաշտեմ, եցի *vn.* to be religious, to lead a pious life, to do good works.

Բարեպաշտութիւն *s.* piety, religion.

Բարեպաշտուհի *af.* pious, religious.

Բարեպաշտօն S. **Բարեպաշտ**.

Բարեպատեհ *a.* very convenient, proper, decent, fit, worthy.

Բարեպարիշտ S. **Բարեպաշտ**.

Բարեսէր, սիրաց *a.* good, virtuous, pious, religious; benevolent, indulgent, obliging.

Բարեսիրութիւն *s.* bounty, goodness, kindness, obligingness.

Բարեսնութիւն *s.* good education.

Բարեսնունդ *a.* well instructed, – brought up, – educated.

Բարեվայելուչ *a.* becoming, conformable, convenient, proper, handsome, pretty; graceful.

Բարեվայելչութիւն *s.* fitness, convenience; lustre, splendour. [nate.

Բարեվիճակ *a.* well settled, fortu-

Բարեվստահութիւն *s.* good assurance, certainty, boldness.

Բարեձայն *a.* that sounds well, sweet, harmonious, well adjusted or organized.

Բարետեսակ, Բարետեսիլ *a.* having a good prospect, aspect or countenance, handsome, charming, graceful, genteel, delicate, pretty, agreeable.

Բարետիպ *a.* becoming, proper; of good figure, genteel.

Բարետոհմ, Բարետոհմիկ *a.* that is of good family, noble, illustrious.

Բարետոհմութիւն *s.* nobility; noble birth; grandeur; fertility.

Բարետուութիւն *s.* gratification; production, fruit, profit, advantage.

Բարերար, ացի *a.* beneficent, benefactor, friend, obliging, indulgent, favourable, kind.

Բարերարեմ, եցի *vn.* to do good, to gratify, to favour, to oblige.

Բարերարութիւն *s.* benefit, bounty, good, beneficence, kindness, favour, service, pleasure, gratification, liberality.

Բարերջանիկ *a.* blissful.

Բարերջանկութիւն *s.* blissfulness; good fortune, happiness.

Բարեփառ *a.* glorious, illustrious, splendid, magnificent.

Բարեփառութիւն *s.* splendour, grandeur, magnificence, majesty.

Բարեփորձ *a.* well tried, – proved.

Բարեքեւմ, եցի *va.* to hide, to veil, to dissimulate. [agreeable.

Բարեքոյս, քիկ *a.* personable, genteel,

Բարկ *conj.* at least, at the least.

Բարժանեմ S. **Բաժանեմ.**

Բարի, բուց, բեաց *a.* good, nice, kind, indulgent; fit; fine, handsome; *ad.* well, right; *s.* good, benefit, favour; goods; – է, it is good; – առնել, to do well; – or **բարեաւ եկիք**, be welcome! **համբաւ բարեաց**, good reputation; **ոչ դիտել զ– կամ զչար**, to ignore the difference between good and evil; **զինչ – գործեցից**, what shall I do well? **հաւ տուցեր ինձ –ս**, you have done me good; **ընկալար անդէն զ–ս քո**, you have received good in your life; **յորժամ – լինիցի քեզ**, when will you be happy; S. **Բարեաւ.**

Բարիւոք *a.* good; *ad.* well, softly, leisurely; **ծածկել – է**, it is better to hide it; – է, it is well; **որպէս և – թուի քեզ**, as you like it, if you please.

Բարկ *a.* sharp, pungent, acrid; acid, sour, rough. [**Թթուածին.**

***Բարկածին** *s. chem.* oxygen; S.

Բարկանամ, ացայ *vn.* to be angry, provoked, to storm, to rage.

Բարկասիրտ *a.* passionate, apt to be angry, fretful, pettish, peevish, impatient. [ged.

Բարկացեալ *a.* angry, vexed, enra-

Բարկացող S. **Բարկասիրտ.**

Բարկացողութիւն *s.* irascibility, ire.

Բարկացուցանեմ, ուցի *va.* to exasperate, to irritate, to anger, to displease, to offend, to enrage.

Բարկութիւն *s.* anger, wrath, ire, indignation, passion; harshness; disgrace; **զբիշանել, ցածնուլ, գառնալ 'ի բարկութենէ**, to be appeased, to allay one's anger; **թափել զ–**, to give vent to one's anger; – or **հրացան –**, thunder-bolt; **սրտմտիլ բարկութեամբ**, to rage, to get into a passion; – **սրտմտութեան, սրտմտութիւն բարկութիւն**, fury, ire, wrath.

Բարձ, ից *s.* cushion; bolster, pillow; squab, mattress, divan; bench, sofa: hip, thigh: dignity, degree, throne: floor or board of a ship; **փետրալից –**, downy pillow; – **երեսաց**, pillow; – **ոտից**, first place, place of honour; – **տալ ումեք**, to confer a dignity of some one.

Բարձաբեկութիւն *s.* fracture of the leg, broken leg.

Բարձակից *a. s.* that sits on the same mattress, that is partaker of the same banquet or dignity; colleague.

Բարձակոիւ *s.* competitor.

Բարձամտութիւն *s.* search of dignity, pursuit of honour; competition, rivalry, ambition.

Բարձապան, ապ *s.* cuish.

Բարձառուս լինիմ *vn.* to obtain some dignity.

Բարձերեսս *s.* pillow-beer, – -case.

Բարձերից *s.* president; – **տեղի** or **–ք**, the first place, honourable place.

Բարձրհնար *a.* that seeks the first place, fixed in an honourable place; – **լինել**, to seek the first place.

Բարձի թողլ առնեմ *va.* to abandon, to leave, to forsake entirely.

Բարձիկ *s.* small cushion, bolster: compress. [shions, pillows.

Բարձիկեաբ, ներոյ *s. pl.* small cu-

Բարձուենեակ, նեկաց *s. bot.* southernwood.

Բարձումն *s.* act of raising; carriage; subtraction; exception; suppression, repeal, derogation; degradation, dissolution, extinction; deduction, defalcation. [burden.

Բարձուցանեմ, ուցի *va.* to load, to

Բարձր, ձու, ձունք, ձանց *a.* high, elevated; sublime, eminent, great, excellent; **հոսել 'ի բարձուէ**, to fling, to throw from above; **ի ձայն բարձր, – ձայնիւ, ձայնիւ բարձու**, *ad.* aloud, loudly; – **առնել**, to elevate, to raise on high; to magnify, to exalt; – **լինիմ**, to be elevated, glorified; **ճանաչել զբարձունս**, to know sublime or profound things; **սեղան –**, splendid, sumptuous dinner, banquet; **ի բարձուէ**, from above; – **ոճ**, elevated style; – **քանդակ**, relief, basso-rilievo.

Բարձունք, ձանց *s. pl.* height, top, summit, eminence, elevation; heaven; **թագաւոր բարձանց**, king of heaven; **թռչունք բարձանց**, birds of air.

Բարձրաբազուկ *a.* that has a strong arm, strong hand, valiant; vigorous.

Բարձրաբարբառ *a.* that has a strong voice; sounding, that has a loud or

shrill sound; resounding, clamorous, sonorous, clangous; *ad.* loudly, aloud.

Բարձրաբերձ *a.* very high, much elevated, lofty.

Բարձրաբուն *a.* that has a long stalk.

Բարձրագագաթն *a.* whose summit is very high, lofty.

Բարձրագահ *s. a.* seat, the chair, the highest place; president, the most honourable; high, elevated; -ք, the first place, precedence.

Բարձրագեղ *a.* very pretty, charming, excellent, supreme.

Բարձրագէտ *a.* that knows sublime or profound things.

Բարձրագլուխ *a.* high, elevated; bold, frank, honourable; *ad.* boldly, highly.

Բարձրագոյն *a.* higher, sublime; supreme, grand; –, –ս, *ad.* highly, sublimely, boldly.

Բարձրագոչ S. Բարձրաբարբառ.

Բարձրադէզ *a.* much accumulated.

Բարձրադիտակ *a.* very high, towering; *s.* observatory.

Բարձրաթռիչ *a.* that flies above.

Բարձրախորհուրդ *a.* mysterious, profound.

Բարձրակայ *a.* high, great, supreme, sublime, excellent. [very high.

Բարձրակատար *a.* whose summit is

Բարձրակոհակ or կուտակ *a.* subject to large waves, stormy. [sublime.

Բարձրահայեաց *a.* that looks above;

Բարձրահասակ *a.* that has a large size, tall. [mous, celebrated.

Բարձրահռչակ *a.* very renowned, fa-

Բարձրաձաղկ *a.* that has very high branches.

Բարձրաձայն S. Բարձրաբարբառ.

Բարձրամիտ *a.* proud, lofty, arrogant, presumptuous. [high place.

Բարձրամուր *a.* fortified in a very

Բարձրամտեմ, եցի, Բարձրամտիմ, եցայ *vn.* to be proud of, to be selfconceited.

Բարձրամտութիւն *s.* presumption, pride, arrogance, haughtiness.

Բարձրայօն *a.* lofty, proud, supercilious, haughty.

Բարձրայօնութիւն *s.* haughtiness, pride, arrogance.

Բարձրանամ, ացայ *vn.* to rise, to ascend, to re-ascend, to surmount, to exceed, to surpass; to increase, to grow; to be proud, to pride one's self.

Բարձրանշան *a.* remarkable, signal, signalized, famous, renowned.

Բարձրաշէն *a.* built very high.

Բարձրաչափութիւն *s.* altimetry.

Բարձրապատիւ *a.* very honourable, much esteemed.

Բարձրապատում *a.* that relates sublime things, sublime, profound.

Բարձրապարանոց *a.* puffed up, arrogant, proud; – շրջիլ, to be puffed up, to be proud of, to bridle up. [walls.

Բարձրապարիսպ *a.* that has high

Բարձրասրուն *a.* with long legs.

Բարձրաւարս *a.* that has high branches: covered with many leaves, leafy.

Բարձրաւզանամ, ացայ, Բարձրաւզիմ, եցայ *vn.* to be puffed up, to be proud of, to bridle up, to assume airs of importance.

Բարձրաւզութիւն *s.* pride, haughtiness, arrogance.

Բարձրաւիզ S. Բարձրապարանոց.

Բարձրացուցանեմ, ուցի *va.* to elevate, to lift up, to raise, to exalt, to raise higher, to raise again, to ascend, to promote, to advance.

Բարձրաւանդ, Բարձրաւանդակ, աց *s.* height, hill, eminence, summit, top, ridge, hillock; promontory, cape; *a.* high, elevated.

Բարձրաքանդակ *s.* bass-relief, basso-rilievo. [High.

Բարձրեալ *as.* very high; the Most

Բարձրութիւն *s.* height, eminence, elevation, act of raising up, summit, sublimity, grandeur, highness.

Բարձրուղէշ S. Բարձրաձաղկ.

Բարձք, ձից *s.* leg; S. Բարձ.

Բարոյագէտ *s.* moralist.

Բարոյագիտութիւն *s.* moral, morality.

Բարոյախօս *a.* moralist; S. Բնախօս.

Բարոյախօսեմ, եցի *vn.* to moralize.

Բարոյածին *a.* natural.

Բարոյական *a.* moral, belonging to morals; *s.* moralist; moral; – իմաստասիրութիւն, ethics; – գիտութիւն, morality, ethics; – իմաստ, morality; առնել – խորհրդածութիւնս, to moralize, to make moral reflections.

Բարոյականութիւն *s.* morality.

Բարոյակից *a.* that has the same disposition or humour. [morally.

Բարոյապէս, Բարոյականապէս *ad.*

Բարուք, ոյից S. Բարք.

Բարութիւն *s.* goodness, probity; benignity, mildness, clemency; proceeds, produce.

Բարունակ, ագ s. vine-branch; branch, bough, shoot.

Բարբարանք, Բարուրք s. crimination, imputation, calumny, false accusation; pretext; motive.

Բարդիսուրեան s. concupiscence, [lust.

Բարիկ, ուոյ, ուեաց s. bot. aspen (poplar).

Բարրանք S. *Բարուրանք.*

Բարբեմ, եցի, Բարբիմ, եցայ vn. to pretend, to feign.

Բարւոք, ոյ a. good; *ad.* well; *եթէ – թուի առաջի* or *յաչս քո*, if you please or like; *– ծերութիւն*, a prosperous old age; *– վարդապետութիւն*, good or sound doctrine; *– այր*, a good man; *– խոտել*, to despise or to scorn well; *– է մեզ սա լինել*, it is a good thing for us to remain here; *– է* or *– է բանդ, վարդապետ*, you say well, master; *ոչ է – մարդոյդ միայն լե- նել*, it is not well for man to be alone; *տուժել զայր արդար չէ –*, it is not a good thing to do ill to the just.

Բարւոքագոյն a. better.

Բարւոքեմ, եցի va. to benefit, to do good to.

Բարք, բուց s.pl. manners, custom, disposition, inclination, conduct, manner of acting; *բոյս բարուց*, nature, character, natural, disposition, inclination; *– քաղցունք*, good manners, morals; *անբիծ, անարատ –*, pure morals; *խրոխտ –*, proud character; *խան- դարեել, եպծանել զբարս*, to corrupt the morals; *ամոքել զբարս*, to soften the morals; *յիւրոց բարուցն, ի կամաց բարուցն, կամաւոր բարուք, բարուք յօժարութեաէ*, willingly, spontaneously.

Բարօրութիւն s. happiness, prosperity, well-being.

Բաց a. open, uncovered; *բացաւ գլխով*, with an uncovered head, bareheaded; impudently; *աչօք –ք* or *–աւ աչօք ոչ զոք տեսանէր*, with the eyes open, he saw nothing; *–աւ երեսօք* or *–ք երեսօք*, with the face uncovered; *թողուլ է – զքաղաքն*, to leave open the gates of a city; *է – դուռն*, the door is open; *է – ունել զգլուխն*, to have the head uncovered; *է – գնա*, go away! *է – գնացեք յինէն*, go away from me! *–է է –, է –, ad.* far, very far; quite; out, abroad; *– է –*, openly, evidently; *բացուստ է –*, from afar; far; *է –է*, in a field, out of the city, in the country, in the open air, under the open sky; *է – առնել*, to remove, to send away; *քաջ է – անցանել զբազմաք*, to surpass many; *է – բառնալ*, to take away; *երթալ է –, է – գնալ*, to go away, to depart; *է – եդաւ ձմեռնային ցրտութիւն*, the rigour of winter is past; *է – քա- ւել զաղաղակին*, to cease from crying; *է – ասաք, է – անդր ասաք, int.* never! no! God forbid! come along! fy! *– 'է, pr.* except, excepted, besides, save; without.

Բացագանչեմ, եցի vn. to cry out, to scream; to exclaim.

Բացագանչութիւն s. exclamation.

Բացագլուխ, Բացագլխաւ, Բացա- գլխով a. ad. with uncovered head, bareheaded.

Բացագոյն a. distant, far off: diluted; pale; *–, –ս ad.* far, at a great distance, very far; *– կանաչ*, sea-green.

Բացադէմ a. bold-faced; shameless.

Բացակից, ից a. absent, distant, remote, far off.

Բացակիցեմ, եցայ vn. to absent one's self, to go away.

Բացակիցութիւն s. absence, rimoval, non-residence, distance.

Բացական, Բացագիպ S. *Բացակից.*

Բացականագոյն a. very or farther removed.

Բացահայեաց գիծ s. divergent; *– աչօք, ակամբ*, with open eyes.

Բացայայտ, ից a. evident, manifest, clear, intelligible; formal, express.

Բացայայտակի or *պէս ad.* evidently, manifestly, intelligibly; formally, expressly.

Բացայայտեմ, եցի va. to declare, to set forth, to explain, to utter; to unfold, to clear.

Բացայայտիչ a. declarative, determinative, significative, apodictical.

Բացայայտութիւն s. evidence; explanation; developement, disentanglement.

Բացանցութիւն s. looseness, flux, diarrhœa; excrement.

**Բացառական s. gr.* ablative.

Բացառութիւն s. exception, abstraction.

Բացասաբար ad. negatively.

Բացասական a. negative.

Բացասեմ, ուեցի va. to deny, to disavow. [vow.

Բացասութիւն s. denial, disavowal.

Բացավայր s. camp, campaign, plain.

Բացատ, *ացի a. s.* distant, far off; camp; suburb; interval.

Բացատրելի *a.* explainable, expressible.

Բացատրեմ, *եցի va.* to explain, to set forth, to declare, to specify, to express; to comment; to remove, to scatter.

Բացատրիչ *a.* explicative.

Բացատրոհեմ, *եցի va.* to remove, to distinguish, to discern, to divide, to separate.

Բացատրութիւն *s.* explanation, exposition, enunciation, elucidation; commentary, gloss; *առանձին* –, specification; – *նշանագրաց*, the act of deciphering.

Բացարան *a.s.* that opens; key, picklock; dilator.

Բացարձակ, *ացի a.* much extended, vast, ample, full; absolute, independent, despotic; free; distant, far.

Բացարձակապէս *ad.* absolutely, indispensably; boldly, resolutely.

Բացարձակութիւն *s.* distance, interval, great extent, breadth.

Բացեայ, *ի* – *a. ad.* remote, distant, far; *ի* – *լինել*, to absent one's self, to quit.

Բացերես *a.* barefaced, open; frank, candid.

Բացերեսութիւն *s.* barefacedness, evidence; frankness, candour.

Բացերեւ *a.* evident, clear, open; *ad.* evidently, plainly, openly, clearly.

Բացէ, *'ի* – *ad.* very far; from afar; out; S. **Բաց**.

Բացէ ի բաց S. **Բաց**.

Բացընկեցիկ *a.* abject, despicable, low, vile.

Բաց ի բաց S. **Բաց**.

Բացխփիկ or **Բացխփնիկ** *խաղամ*, to unveil; to lose all shame, to be shameless.

Բացուածք, *ոց s.* opening; hiatus.

Բացումն *s.* act of opening, opening, discovery, expansion, extent.

Բացուստ, *ի* – *ad.* far, very far; – *ի բաց* S. **Բաց**.

Բացօթեայ, *եղի*, *գաց*, **Բացօթեայ**, *Թեկի a.* who lives, sleeps in the open air; shelterless; *ad.* uncovered, in the open air, under the open sky; – *լինել*, to sleep, to lodge in the open air or under the stars; to pass the night in the fields.

Բաւ *s.* end, limit; sufficiency; –*է*, *v. imp.* it suffices, it is enough; *խնդասուէ Թէ նորա ոչ գոյ* –, his wisdom is without measure.

Բաւական *a.* sufficient, fit, capable, competent, qualified; *s.* worthy, capacity, ability; –*ն* or **Ամենաբաւական** –, God, Omnipotent, Almighty; – *լինել*, to suffice, to be capable; – *լինելանձին*, to content one's self; – *առնել*, to enable, to capacitate; to content, to satisfy; *ad.* sufficiently, enough; *քան* –*ի*, passably, tolerably, so-so; – *է*, it is enough, it suffices; *չէ* –, it is not enough or sufficient.

Բաւականաղօր *a.* powerful, omnipotent.

Բաւականանամ, *ացայ vn.* S. **Բաւական լինել**.

Բաւականացուցանեմ, *ուցի va.* S. **Բաւական առնել**.

Բաւականութիւն *s.* capacity, ability, competence, aptness.

Բաւանդակ S. **Բովանդակ**.

Բաւեմ, *եցի vn.* to suffice, to be capable, to be able; to furnish; to suffer.

Բաւեցուցանեմ, *ուցի va.* to render sufficient, to give sufficiently; to satisfy, to content; to suffice.

Բաւիղ, *ղի*, *ղաց*, **Բաւղակ** *s.* maze, labyrinth.

Բաւղակաձեւ *a.* in the shape of a labyrinth.

Բգբուն *s.* noise, confused sound.

Բգեղ, *բգկաց s.* crest, comb, coxcomb.

Բգեշխ, **Բգեղէս**, *ացի s.* consul; mayor; prince; *փոխանակ* –*ի*, proconsul.

Բգեշխութիւն *s.* consulate.

Բեգեհ *s.* repair.

Բեզակ, **Բեզեհ** *s.* sun; light; thunderbolt.

Բելիար, *այ s.* Belial; devil, demon.

Բեկ *a.* broken; deject.

Բեկանեմ, *բեկի va.* to break; to break to pieces; to crack, to split; to dishearten.

Բեկանիմ, *բեկայ vp.* to break; to lose courage, to be discouraged; to reflect.

Բեկանուա *a.* brittle, frail; refrangible.

Բեկար *s.* tribute, impost: vicar.

Բեկբեկ *a.* broken; interrupted, discontinued: full of caresses, effeminate, soft, affectedly delicate, affected; *s.* affected woman.

Բեկբեկեմ, *եցի*, **Բեկբեկիմ**, *եցայ vna.* to break, to break to pieces; to reflect; to prim; to stammer, to stutter; *mus.* to quaver.

Բեկբեկումն *s.* fracture; refraction;

inflection; quaver; affected ways, lolling, grimace.

Բեկոր, *ոց* s. fragment, piece, morsel; *–ք քարանց, շինուածոց*, rubbish.

Բեկումն s. breaking; rupture, fracture; fraction; refraction; rebuff; *–ողւոյ*, discouragement, despondency.

Բեկանեմ, *եցի* va. to break to pieces, to break.

Բեհեզ, *ոց* s. byssus, muslin.

Բեհեզեայ, **Բեհեզեղէն** a. of byssus.

Բեղմնաւոր, **Բեղնաւոր** a. fruitful, fecund.

Բեղնաւորեմ, *եցի* va. to make fruitful, to fecundity, to produce.

Բեղնաւորութիւն s. fecundity.

Բեմ, **Բեմք**, *ոց*, *աց* s. step; sanctuary; seat, bench, bar; tribunal.

Բեմական a. s. that beholds the altar or sanctuary; clerk, clergyman.

Բեմասացութիւն s. oration or discourse delivered from the chancel, the pulpit or the tribunal.

Բենկորճ s. a note in music.

Բեռն, *ռին*, *ռանց* s. burden, load, weight; cargo; duty; bale.

Բեռնաբարձ, **Բեռնակիր** s. porter, bearer, labourer; waggoner.

Բեռնակրութիւն s. carriage, conveyance; cargo.

Բեռնաւոր a. burdened.

Բեռնաւորեմ, *եցի* va. to load, to burden. [ed.

Բեռնաւորիմ, *եցայ* vn. to be burden-

Բե՛ր *int.* come now! come on!

Բեր, *ոց*, *ից* s. product, fruit: a not in music.

Բերան, *ոց* s. mouth; entrance, opening; narrow entrance of a harbour; orifice; defile; anus; *–ի–*, face to face; *ի –*, *ի –ոյ*, by heart, by rote; *ի – դիտել, ուսանել, առնուլ, ունել*, to learn by heart; *– սրոյ*, edge; *– գետոյ*, mouth; *արկանել, կոտորել ի – սրոյ, հարկանել –ով սուսերի*, to kill with the sword, to put to the sword; *ի – սովուն*, at the beginning of the famine; *ըստ –*, each, so much a head, apiece; *աղաղակէր ամենայն –*, every one or body cried out, all the people cried out; *– ժողովոյն*, orator of the assembly or council; *նա եղիցի քեզ –*, he will speak for you; *գրել ինչ ի –ոյ ուրուք*, to write under dictation; *ի –ս լինել, հարկանիլ, տապալիլ, – ի վայր անկանիլ*, to fall upon one's face; *գոյժ ի – առնուլ*, to bring bad news; *երգս ի – առնուլ*, to sing, to warble; *ի –ոյ ուրուք*, on account of or in the name of some one; *ի մի –, ընդ մի –, ի միոջէ –ոյ*, with one voice, unanimous; *– ի վայր, ի վերայ –ոյ*, lying upon one's face; *ընդ – ածել*, to repeat incessantly; *բանս ի – դնել*, to suggest, to hint; *–ք ճրագաց* S. **Բազմակալ**.

Բերանաբաց a. that has the mouth open, open-mouthed; delighted to admiration; *ad.* open-mouth, open-mouthed; *– մնալ, կալ յակճիռս, պշուցեալ* or *լեալ հայել*, to gape after, at, for, to desire ardently, to long for impatiently, to contemplate open-mouth.

Բերանալիր a. ad. with the mouth full.

Բերանալոյծ a. that says whatever comes uppermost; not fasting; gluttonous.

Բերանալուծութիւն s. too great a freedom of speech; gluttony; state of a person who is not fasting.

Բերանակալ s. lid; cork.

Բերանակապ s. bit, bridle, gag; a. with the mouth shut, dumb, speechless; *– լինել*, to become dumb.

Բերանանամ, *ացայ* vn. to form itself a mouth, to open, to flow away, to stream.

Բերանացաւ a. that has a pain in the mouth; s. sore mouth.

Բերանացի ad. with the mouth.

Բերանացուցանեմ, *ուցի* va. to make a mouth, an aperture, to open.

Բերդ, *ից* s. fortress, castle.

Բերդակալ, *աց* s. governor of a castle, commander of a fortress, castellan; *–ք*, garrison.

Բերդակալք, **Բերդակալեանք** s. pl. guard of a fortress, garrison.

Բերդամարտութիւն s. war against a fortress.

Բերդամէջ s. the interior or centre of a fortress.

Բերդապահ S. **Բերդակալ**.

Բերդարգել a. imprisoned in a fortress. [garrison.

Բերդեան s. pl. fortresses, castles;

Բերեմ, *բերի* va. to carry, to bring, to bear; to produce; to conduct, to lead back, to drag along; to provoke; to refer; to render; to suffer, to support; *– նմանութիւն*, to imitate; to resemble, to be like; *յինքեանս – զկեղծիս*, to feign, to dissimulate, to pre-

tend; – *ընդ միոյ երեսուն*, to give thirty for one; – *զվճիռս*, to give sentence; – *զլռութիւն*, to be silent, to hold one's tongue; *ոչ բերէ ասել կարդ բանս*, the order of mine discourse does not permit me to say; – *առաքութիւն ընդ ումեք*, to hate, to dislike some one; *նախանձ – ընդ ումեք*, to envy some one; – *սրտմտութիւն ընդ ումեք*, to be angry with some one; to be offended; *ի դործ –*, to make use of; *խորհուրդ – ընդ ումեք*, to consult, to take counsel with some one; *ոդի –*, to strengthen one's self, to become strong; *ոչ – զփառս ումեք*, to envy the glory of some one; *ի համար, ի հաշիւ –*, to count, to enumerate; *առ –*, to cause to be conveyed, to despatch; *ի միտս, ի յոյշ –*, to remember; *օտարացուցեալ ինձ բերես ի լսելիս մեր*, you tell us strange things.

Բերիմ, բերայ *vp.* to go; to carry or to bear one's self; to be inclined, to lean; to behave one's self, to act; *զինչ օգուտ յայնմանէ բերցի*, what advantage will result from it? – *ի վերայ ջուց*, to walk on the waters; *ընդ երկիր –*, to travel, to voyage; to be busy with mundane things; *առ երկրաս –*, to travel round the world; to shed on the earth; *անխոնիր ընդ մեզս –*, to be given up to sin; *այսր անդր* – or *բերեալ լինել*, to go here and there; to be taken hither and thither; *շրջիլ – զօրինաց Աստուծոյ*, to observe the laws of God; – *ի կործանումն, ի վայր*, to fall into ruin, to fall down; *ի նախանձ* or *նախանձս –*, to envy, to covet; *ի բարկութիւն* or *բարկութիւ –*, to get angry; *ընդ քիւրն –*, to sweat, to perspire; *և այլ որ ընդ սոքօք բերին, և որ զկնի բերին աստացեալքն*, and so on for the rest, as follows.

Բերկրալի, Բերկրալիք, Բերկրալից, Բերկրական *a.* joyful, delicious, delightful, pleasant, diverting, delectable; content, cheerful.

Բերկրամիտ *a.* joyful, cheerful.

Բերկրանոց *s.* belveder, stage.

Բերկրանք *s. pl.* joy, mirth, pleasure, content, delight; *բերկրանօք ad.* deliciously. [cheerful.

Բերկրապատառ *a.* joyful, joyous,

Բերկրարար *a.* gay, joyful, that gives joy, delightful, pleasant.

Բերկրեմ, եցի, Բերկրեցուցանեմ, ուցի *va.* to rejoice, to give joy, to recreate, to divert, to delight, to enliven, to please.

Բերկրիմ, եցայ *vn.* to rejoice, to be delighted, pleased.

Բերկրութիւն *s.* joy, mirth, contentment, pleasure, delight, gaiety, agreeableness, satisfaction, complaisance, mildness.

Բերումն *s.* portage, carriage; exigence; tendency; proneness, propension, inclination; fertility.

Բերրի *a.* fruitful, fertile.

Բեւեհն, ոյ *s.* turpentine.

Բեւեհնի *s.* turpentine-tree; juniper-tree; *բեւեհնոյ խիժ* or *հեղ*, colophony, rosin.

Բեւեռ, ի, ից *s.* nail: pole; *դարբնոց բեւեռաց*, nail-trade; *բեւեռօք հաստատել*, to nail; *հանել զբեւեռն*, to unnail; *բեւեռով զ– թափել*, one ill chases another; (diamond cut diamond).

Բեւեռադործ *s.* nailer, nail-maker; *–ուքիւն*, nailery.

Բեւեռակապ, Բեւեռապինդ *a.* nailed, fastened with nails.

Բեւեռաձեւ *a.* cuneiform.

Բեւեռեմ, եցի *va.* to nail, to nail up, to fasten with nails.

Բէք, Բէք *a.* rich, potent; *int.* o! oh!

Բզաք *s.* goat castrated.

Բզզամ, ացի, Բզզեմ, եցի *vn.* to buzz, to hum, to murmur.

Բզզուածն, Բզզանք *s.* buzz, hum.

Բզէզ, եզից, Բզիզ, զից *s.* scarab, beetle; stag-beetle; cockchafer.

Բզուկ *s. bot.* myosotis, mouse-ear, forget-me-not. [devil.

Բէելզեբուղ *s.* Beelzebub; satan,

Բէժ, Վէժ *s.* cover; curtain.

Բէկ *s.* prince, bey.

Բեչկ մշկոյ, բեչկի մշկոյ *s.* beaver, civet, civet-cat.

Բէջ, Բէջ *s.* back, shonlder; handle of a weaver's comb. [tuse.

Բթամիտ *a.* stupid, dull, heavy, ob-

Բթանամ 8. **Բթիմ.**

Բթանկիւն *a.* obtuse-angled, obtuse-angular.

***Բթաչան** *s. gr.* grave accent.

Բթացուցանեմ, ուցի, Բթեմ, եցի, Բթեցուցանեմ *va.* to blunt, to make less sharp or piercing, to take off the point, to rust; to stupify, to make stupid or heavy.

Բիմիմ, ացայ vn. to make one's self dull, less keen; to be dull, stupid, to grow rusty.

Բիժաբեր, Բիժակն a. blear, bleared; S. Գիշակն.

Բիժ-ժապոր a. talismanic, that makes talismans or amulets.

Բիժ-ժակ s. pl. talisman, amulet, phylactery.

Բիժիշկ, բժշկի, բժշկաց s. physician, doctor.

Բիժշկական a. medical.

Բիժշկականութիւն s. physic, medicine.

Բիժշկապետ s. first physician.

Բիժշկարան s. place of cure; doctor's shop; medical book.

Բիժշկելի s. curable.

Բիժշկեմ, եցի va. to cure, to physic, to remedy, to dress.

Բիժշկութիւն s. cure, attendance, recovery, dressing; medicament, medecine, remedy.

Բիժու a. bleared. [eyes.

Բիժումիմ, եցայ vn. to have bleared

Բիժումութիւն s. bleariedness.

Բիբ, բբի, բբաց s. pupil, apple of the eye.

Բիբեմ, եցի vn. to pip, to chirp.

Բիբլոս s. papyrus; bark, peel, skin; parchment, book.

Բիժ, բժոյ s. bleariedness.

Բիւ s. azure, bright blue.

Բիծ, բծիկ, բծոց s. spot, stain; sunburning; blot, blemish; soil; small pustule; *a.* spotty, nasty; – *աչաց*, web; – *ի մարմնի*, mole, mark, spot; –*ք ադամանդի*, flaws, specks in a diamond; – *դնել, –ս կարկաուկ, շինել, ար. կանել ի – սանել, ի հնոյ բծի դնել*, to blame, to find fault with, to accuse, to criticise, to censure, to calumniate.

Բիս s. spur of a cock, etc.

Բիր, բրի, բրաց s. large stick, club, cudgel.

Բիրս a. big, coarse, aukward, rude, clownish, rough, rustic, wild, base, ungenteel, clumsy, heavy, impolite, dull, ignorant, brutal.

Բիւր, ից, ուց s. myriad; ten thousand; *a.* much, many, several; –, –*ս*, –*ից ad.* ten thousand times, several times, often.

Բիւրաբեղուն a. very fruitful, very abundant. [lours.

Բիւրադրյն a. ad. of a thousand co-

Բիւրազգի, Բիւրակերպ, Բիւրապա-

ւիկ a. ad. of several shapes or kinds, several, many, multitudinous.

Բիւրահեծ a. having many precious stones. [thousand soldiers.

Բիւրապետ s. commander of ten

Բիւրասուի a. that has ten thousand horses; that has many wounds.

Բիւրատերեւն a. having many branches or boughs.

Բիւրաւոր a. ten thousand or ten millenaries; thousand, many, immense, numberless.

Բիւրեղ, ից s. beryl; crystal.

Բիւրեղանման a. crystalline.

Բիւրեղանամ, ացայ, Բիւրեղացուցանեմ, ուցի va. to crystallize.

Բիւրեղացումն s. crystallization.

Բլթակ, ի, ից s. lobe of the ear; – *սրտի*, auricles of the heart; – *լերդի*, lobe of the lungs.

Բլիթ, բլթաց s. loaf; cake, bun.

Բլուկն s. a. cover, lid; that has a cataract in the eye, blind.

Բլակնեմ, եցայ vn. to have a cataract in the eye.

Բլակնութիւն s. state of a person who has a cataract or web in the eye, obscurity of vision.

Բլանամ S. *Բլակնեմ.*

Բլացուցանեմ, ուցի, Բլեցուցանեմ va. to obscure the sight, to blind; to blunt, to rust.

Բլուր, բլրոց s. hill, hillock.

Բլրակ, ից s. hillock, knoll.

Բլրացի, ցւոյ a.s. inhabitant of a hill.

Բծախառն, Բծաւոր a. spotted, stained, faulty.

Բծաւորեմ, եցի va. to spot, to soil.

Բծեմ S. *Բիծ դնեմ.*

Բծիծ s. louse; *քակել զ–ս*, to louse, to free from lice.

Բծկան a. spotted, soiled, vicious, dishonest, ugly.

Բծկանութիւն s. spot, soil, fault, ugliness, deformity.

Բղխեմ, եցի, Բղխեցուցանեմ, ուցի va. to produce, to cause; to spread; to pour.

Բղխիմ, եցայ vn. to flow, to drop, to gush, to stream, to spout out; to derive, to emanate, to come, to proceed, to arise, to spring from.

Բղխումն s. source, gush, eruption; emission, spiration, proceeding, emanation.

Բղուկ, Բղուղ s. pot, earthen vessel.

Բղջախոհ, ից *a.* luxurious, lascivious, lewd, lecherous.

Բղջախոհութիւն *s.* luxury, licentiousness, incontinence, lasciviousness.

Բձիճ, ըձձից *s.* cell of a honeycomb.

Բնաբան *s.* theme, text.

Բնաբանութիւն *s.* physics.

Բնաբար *ad.* naturally.

Բնաբարձ առնեմ S. Բնաջինջ առնեմ.

Բնաբնակ *a.* native, natural; – գաւառ, native country.

Բնաբոյս *a.* natural, innate.

Բնագաւառ *s.* native country.

Բնագէտ *s.* natural philosopher.

Բնագիտական *a.* physical.

Բնագիտութիւն *s.* physics.

Բնագիր *s.* original, text.

Բնադիր *s.* camp, encampment.

Բնազանցական *a.* metaphysical.

Բնազանցութիւն *s.* metaphysics.

Բնազանցօրէն *ad.* metaphysically.

Բնաճանչ *s.* physiognomist; natural philosopher.

Բնաճանչական *a.* physiognomic; physical.

Բնաճանչութիւն *s.* physiognomy; physics.

Բնալոյծ *s.* chymist.

Բնալուծական *a.* chymical.

Բնալուծարան *s.* laboratory.

Բնալուծութիւն *s.* chymistry.

Բնախօս *s.* physiologist; moralist; apologist; veridical, truth-telling.

Բնախօսական *a.* physiological.

Բնախօսեմ, եցի *vn.* to philosophize; to discourse of natural things.

Բնախօսութիւն *s.* physiology; physics.

Բնածին *a.* innate, natural.

Բնակ, ից *a.s.* inhabitant, native, indigenous; inherent; habitation, dwelling; sepulchre, tomb.

Բնակակից *a.* that dwells together; cohabitant.

Բնակակցութիւն *s.* cohabitation.

Բնական *a.* natural; –, – իմաստասէր, այր, philosopher; physician; –ն, physics; –ք արուեստ, genitals; –ք, – լոյս, օրէնք, light of nature, natural law.

Բնականաբար *ad.* naturally.

Բնականամ S. Բնակեմ.

Բնականապէս *ad.* naturally.

Բնականութիւն *s.* nature, naturalness; simplicity.

Բնակարան *s.* habitation, house, home, lodging, dwelling, chamber.

Բնակաւէտ *a.* adapted for lodging; full of habitations.

Բնակաւոր *a.* settled, resident; natural.

Բնակեմ, եցի, Բնակիմ, եցայ *vn.* to inhabit, to dwell, to lodge, to reside, to make abode, to sojourn, to settle, to occupy; – ի միասին, to cohabit.

Բնակեցուկ *s.* dwelling, lodging, residence, abode, station.

Բնակեցուցանեմ, ուցի *va.* to lodge.

Բնակիչ *a.s.* inhabiting, dwelling; inhabitant.

Բնակից *a.* of the same nature or essence, consubstantial; that dwells together, cohabitant.

Բնակութիւն *s.* habitation, inhabitation, inhabitance, dwelling, residence; station, lodging, home, establishment, house; habit, custom.

Բնակունակ կայանք. sepulchres.

Բնակցութիւն *s.* consubstantiality; cohabitation.

Բնաձոր *s.* extensive valley.

Բնամատեան *s.* original.

Բնանամ S. Բնաւորիմ.

Բնաշխարհ *s.* country, reign.

Բնաշխարհիկ *a.* of the same country, native; *s.* countryman, compatriot.

Բնապատմութիւն *s.* natural history.

Բնաջինջ առնեմ *va.* to exterminate, to destroy entirely, to extirpate; – լինել, to be exterminated or extirpated.

Բնատէր *s.* true owner, master, prince.

Բնաւ, լից *a.* all, total, entire; – ոչ, ոչ –, – իսկ ոչ, not, none, never, nothing; –, – իսկ *ad.* totally, entirely, absolutely; ընդ –, everywhere; throughly.

Բնաւիմբ, Բնաւին S. Բնաւ *ad.*

Բնաւոր *a.* natural, innate; – յօժարութիւն, temper, inclination.

Բնաւորեմ, եցի, Բնաւորեցուցանեմ, ուցի *va.* to habituate, to accustom.

Բնաւորիմ, եցայ *vn.* to custom or habituate one's self.

Բնաւորութիւն *s.* habit, custom; character, temper, disposition, nature, humour, inclination, genius.

Բնդեղեն, դեանց *s.* cantharides.

Բնիկ, Բնիկ *a.* natural, innate, original, proper, radical, native, natural, indigenous; – քաղաքակցութիւն, state of a native; –ք, *s.* aborigines.

Բնիճն, լից *s.* mite, farthing, obole.

Բնութենական *a.* of the same nature, consubstantial.

Բնութիւն *s.* nature; essence, substance; being, entity; the elements; disposition, constitution, temper; humour, inclination, genius; birth, naturalism; person, hypostasis; quality, manner; sex; *սուտ է և ոչ – ինչ*, it is a shadow and not a substance; *ամ – գազանաց և թռչնոց*, all kinds of flesh and fowl; *հաւատացանել ղհարկ բնութ թեան*, to pay the tribute of nature; *դղրդին սրտարածոց –ք*, all nature is in commotion or confounded; *են սոքա բնութեամբ Գերմանացի*, these are by origin Germans; *մի թէ յիւրմէ՞ բնութ թենէ եդ ղբանն*, did he say it out of his own head? **բնութեամբ** *ad.* naturally; really, truly; physically; personally, hypostatically.

Բնուաւ, *ի – ad.* naturally, originally, radically. [roar.

Բնչեմ, *եցի vn.* to bellow, to low, to

Բնչուն *s.* bellow, roar; sound.

Բոյ *s.* basket; sack.

Բուբալոն *s.* buffalo.

Բոգ, ոյ *s. bot.* gentian.

Բոզ, ից, ոց *sf.* whore, prostitute, strumpet, street-walker.

Բոզաբոյծ, Բոզահամանիկ, Բոզարած *a.* whoremonger, whoremaster, that keeps a strumpet, that frequents brothels, lewd, lecherous, lecher.

Բոզանամ, *ացայ vn.* to prostitute one's self, to whore. [dy house.

Բոզանոց, Բոզատուն *s.* brothel, bawd-

Բոզատ *s.* pimp, go-between.

Բոզորդի *s.* illegitimate child, bastard, whoreson.

Բոզութիւն *s.* whoredom, prostitution, whoring.

Բոզատուն S. **Բոզանոց**.

Բաժ-ոժ, այ *s.* bell, small bell, handbell, rattle; coral.

Բոլոր, լոյ *a.s.* all, total, entire; garland, crown, circle; bud, button; environs; – **գիր**, primer. [cular.

Բոլորածիր *a.* circular, round, orbi-

Բոլորակ *a.s.* round, circular; circle, circuit, orb. [make round.

Բոլորակեմ, *եցի va.* to round, to

Բոլորակութիւն *s.* roundness, rotundity, circle, orb.

Բոլորաձեւ *a.* round, circular, orbicular; *ad.* roundly, circularly.

Բոլորանիւսա *a.* circularly situate.

Բոլորանուէր *a.* all offered, very devoted. [caust.

Բոլորաչէն *a.* rotund.

Բոլորապատուղ *a.* all offered; *s.* holo-

Բոլորեմ, *եցի va.* to round; to crown, to finish; to environ, to surround, to begird; to bring together.

Բոլորեքեան, եցունց, Բոլորեքին, եցուն *s.pl.* all, every body, every one, all things. [rotund.

Բոլորշի *a.* round, circular, orbicular;

Բոլորովին, Բոլորովինք *ad.* all, entirely, totally, quite, utterly; *a.* all.

Բոլորութիւն *s.* whole, total; roundness, rotundity.

Բոլորումն *s.* rotundity; roundness, circle; completion, accomplishment, end.

Բոկ *a. ad.* barefooted.

Բոկաքայ *a.* that walks barefooted.

Բոկանամ, ացայ *vn.* to pull off one's shoes or stockings.

Բոկացուցանեմ, ուցի *va.* to pull off stockings or shoes. [nel.

Բոկէղ *s.* ring biscuit, simnel, crack-

Բոկոտն *a.* barefoot, –ed. [person.

Բոկոտութիւն *s.* state of a barefooted

Բոհ *s.* slaver: dark.

Բոհբոհեմ, եցի *vn.* to foam, to slaver; to grunt.

Բոհմունք *s.pl.* threat.

Բողբոջ, ից, աց, ոց *s.* shoot, sprout, scion; bud, germ.

Բողբոջաւորդ *a.* having many shoots.

Բողբոջեմ, եցի *vn.* to bud, to bud again, to pullulate, to shoot, to germinate, to sprout.

Բողբոջումն *s.* germination.

Բողկ, ից *s.* horse-radish; *կարմիր –*, radish. [little horn.

Բողկուկ *s.* new horn of animals,

Բողոն S. **Ալաբողոն, Փիլոն**.

Բողոք, ոյ, աց *s.* appeal; complaint, recourse; claim, lodging an appeal; – **բառնալ, հարկանել, ունել, կարգալ, արկանել**, S. **Բողոքեմ**.

Բողոքական *s.a.* protestant.

Բողոքականութիւն *s.* protestantism.

Բողոքեմ, եցի *vn.* to appeal, to complain, to claim; to lodge an appeal; to complain.

Բոմբիւլոս *s.* silk-worm.

Բոմբիւն *s.* sound, resound, detonation, crash, great noise, explosion; echo; –ս **արձակել**, to resound, to clap; to crack.

Բոյթ, բուքթ, Թաց, Բոյթն, բուքթն, Թանց *s.* thumb: a tuning pin.

Բոյժ s. cure; remedy.

Բոյլ, բուլից s. company, body, assembly; -ք, ast. pleiades.

Բոյծ s. nourishment; expedient.

Բոյն, բունոյ s. nest; niche; dwelling, lodging; - դնել, կառուցանել, to nestle, to make one's nest; հանել ի բունոյ, to take out of the nest.

Բոյս, բուսոյ s. herb, plant, simple; vegetative body; - բարւոյ, -ք բնութեան, բարք բուսոյ, nature, temper, natural character; - արձակել, to bud, to pullulate.

Բոյրք, բուրից s. pl. scent, smell; aroma.

Բոնոս, Բոնոսոս s. wild ox.

Բոնջատ s. bot. yellow southernwood.

*Բոշայ, ից s. gipsy man or woman.

Բոչոյ, Բուչոյ s. nag.

Բոռ, ոց s. hornet, drone.

Բոսոր a. blood-colour.

Բոսորած a. reddened.

Բոսորայլին, Բոսորատիպ a. reddish, red, dyed red; colour of blood.

Բով, բովք, վուց s. furnace, forge, coppel; mine; chimney, stove: grief, affliction: heat, ardour.

Բովանդակ a. all, total, entire, perfect, complete; -ն, the whole, the total, together.

Բովանդակ, Բովանդակապէս ad. all, entirely, totally, completely.

Բովանդակեմ, եցի va. to assemble, to gather; to complete, to accomplete, to accomplish, to finish; to contain, to inclose, to comprehend; ի համառօտն -, to abridge.

Բովանդակութիւն s. total, totality, sum, amount; summary, abridgement, contents; completion.

Բովեմ, եցի vn. to be able; to suffer; to wait, to expect.

Բովիճայք s. aromatics, spice; incense; perfume.

Բովհրեմ, եցի vn. to torrefy, to toast, to brown, to parch.

Բովք S. Բով.

Բոտոտ, ից s. mow-worm; moth, wood-fretter.

Բոտոտակեր a. mothy, worm-eaten; - լինել to get moth-eaten.

Բոր, ոյ s. leprosy, itch, scurf; - գրաստուց, farcy. [vein of nitre.

Բորակ, ի s. nitre, borax; հանք -ի,

Բորբ, ի, ոյ s. brightness; heat; dark, mist; a. abundant.

Բորբոս, ի, ոյ s. mould, mouldiness, mustiness; ունել զհոտ -ի, to smell musty.

Բորբոսահամ, Բորբոսալից a. mouldy.

Բորբոսիմ, եցայ vn. to mouldy, to grow mouldy, to become musty.

Բորբորիտ, Բորբորիտան a. that loves mire or mud; lascivious, lewd.

Բորբոք s. heat, violent heat, inflammation, fire; effervescence; fervour, rapture. [ed, with great heat.

Բորբոք, Բորբոքախառն a. hot, inflam-

Բորբոքեմ, եցի, Բորբոքեցուցանեմ, ուցի va. to inflame, to kindle, to set on fire, to burn; to warm, to heat; to rekindle, to revive.

Բորբոքիմ, եցայ vn. to be inflamed, kindled, to flame, to crackle; to be in a passion; to be mad.

Բորբոքիչ a. inflammatory.

Բորբոքումն S. Բորբոք.

Բորեան, ենից, Բորենի, Բորէ, Բորեն, ից s. hyena.

Բորեղ S. Բոռ.

Բորկոնիմ s. thistle.

Բորոտ, ից, աց a. leprous; scabby, itchy, scurvy.

Բորոտեմ, եցի, Բորոտեցուցանեմ, ուցի va. to render leprous or scurvy.

Բորոտանամ, ացայ, Բորոտիմ, եցայ vn. to be or become leprous or scurvy.

Բորոտութիւն s. leprosy.

Բոց, ոյ s. flame; fury; - արձակել, to flame.

Բոցագոյն a. flame-colour.

Բոցախառն a. mixed with flame, ardent, inflamed. [brightness.

Բոցածագութիւն s. brilliancy, lustre,

Բոցածաւալ a. that flames, flaming, blazing.

Բոցակէզ a. inflamed; kindled, burnt.

Բոցակիզեմ, եցի va. to flame, to pass above the flame; to burn, to kindle.

Բոցակիզութիւն s. burning, inflammation, deflagration.

Բոցակիծ a. that burns, consumes like flame. [eyes.

Բոցակնագոյն a. that has sparkling

Բոցաճաճանչ, Բոցանիչ a. flaming, blazing, bright, brilliant, sparkling.

Բոցանիւթ a. made or composed of flame or fire, luminous; s. angel.

Բոցանշան, Բոցանշոյլ S. Բոցաճաճանչ.

Բոցաշէջութիւն s. act of sending out flames.

Բոցաշունչ a. that sends out flames.

Բոցատես, Բոցատեսիլ, Բոցատիպ *a.* like a flame, flaming, blazing, sparkling, bright, brilliant. [leaves.

Բոցատերեւ *a.* furnished with red

Բոցափայլ S. **Բոցաճաճանչ.**

Բոցեղէն *a.* of flame, luminous; *s.* angel.

Բու, *ոց s.* owl.

Բուէճ *s.* horned-owl.

Բութ, *բթի a.* blunt, dull, whose edge is worn; stupid, heavy; – *անկիւն*, obtuse angle; –, –*շեշտ*, *ոլորակ*, *gr.* grave accent.

Բութակ, *աց s.* thumb; prop, support; pin, peg; coppel, crucible; cork; ring put on the thumb.

Բութանկիւն *s.* obtuse angle.

Բուժակ, **Բուժական**, **Բուժիչ** *a.* curative; medicinal.

Բուժեմ, *եցի va.* to cure, to heal, to physic; to deliver; – *ծարաւ*, to quench or slake thirst.

Բուժումն *s.* cure, recovery of health; treatment, dressing of some disease or wound; medicament, remedy.

Բուխճակ *s.* little horned-owl.

Բուխճենիկ *s.* aromatics, perfume, fragrance; drugs, groceries.

Բուխերիկ *s.* chimney.

Բուծ, *բծայ s.* sucking lamb.

Բուծական *s.* nourishing; therapeutic.

Բուծանեմ, *բուծի va.* to nourish, to feed; to treat, to dress; to fatten.

Բուծարան *s.* park; food.

Բուծեմ S. **Բուծանեմ.**

Բուծին, *ծնոյ s.* wick, match.

Բուծումն *s.* nourishment, maintenance.

Բուղխ *s.* bud, germ, offset.

Բուճուճ *s.* husk of chestnuts.

Բուն, *բնից*, *ոց s.* nature, native, origin, spring, root; stock, stalk, trunk, set, stake, stem: baggage: camp, army; ancestor; chief: *a.* own, natural, real, original, radical, true, principal; – *աշտանակի*, socket; – *սեան*, shaft of a column; *ի* –, *ց*–, *մինչեւ ի* –. *մինչեւ ց*–, *ի բնի*, to the end, entirely; *զգիշերն ի* –, all the night; –, *ի բնէ ad.* naturally, by origin; – *ի ներս մտանել*, to enter precisely, exactly; *ի* – *իսկ ուսանել*, to learn thoroughly; *դուք որ* – *անարգ էք*, you who are by nature vile; *ի քաղաքն ի* – *նոցա*, in their own capital; *ի* – *իսկ յերկինս*, in the heaven itself; *ի բնին իսկ ի զատկի*, in the same day of Easter; – *բարեկենդան*, quinquagesima Sunday; – *բարեկամ*, intimate friend.

Բունեմ, *եցի*, **Բունիմ**, *եցայ vn.* to nestle, to make one's nest; to place one's self.

Բունիկ *s.* small nest.

Բունծ *s.* clod, glebe.

***Բունկալ** *s.* nest-egg.

Բունկէն *a.* cells, pigeon-holes.

Բուշտ, *բշտոյ*, *տի s.* chyst; bladder; bubo; carbuncle.

Բուռ, *բռոյ s.* lime; plaster; varnish.

Բուռն, *բռանց s.* fist; hand; violence, force, tyranny; *a.* tyrant, usurper; impetuous, furious, fiery, spirited, energetic, unruly, vehement, vigorous, angry, enraged, tyrannical, predominant, powerful; *ad.* violently, ardently; with violence; – *մի*, a handful; – *առնել*, *լինել*, *ի վերայ դնել*, to force, to offer violence; – *հարկանել*, to undertake; *ի* – *արկանել*, *առնուլ*, *զբռամբ ածել*, *արկանել*, *ընդ բռամբ ունել*, to take, to grasp, to arrest; to rule, to conquer, to subjugate; – *հարկանել զօձեաց*, to take by the nack; *ի բռին ունել*, *դնել զոգի* or *զոգին*, to risk, to hazard, to expose one's self to peril; *ի* – *գալ*, *անկանել*, to be taken, seized, arrested; – *դէտ* or *դէպ ունել*, to aim at.

Բուսաբեր *a.* vegetative.

Բուսաբերութիւն *s.* vegetation.

Բուսազգեստ *a.* adorned with herbs or vegetables.

Բուսակ, *աց s.* small plant; herb, plant, vegetable.

Բուսական *a.* vegetable, vegetative; –*ք*, plants, vegetables.

Բուսանիմ, *բուսայ vn.* to spring, to grow, to pullutate, to bud, to shoot, to take root, to appear, to vegetate, to sprout out; to grow again.

Բուսարձակ S. **Բուսաբեր.**

Բուսուցանեմ, *ուցի va.* to produce, to put forth, to shoot, to sprout.

Բուստ *s.* coral.

Բուտ, *բտոյ s.* nourishment, food.

Բուրազուարթ *a.* fragrant, odoriferous.

Բուրանոց *s.* censer.

Բուրաստան *s.* garden; orchard.

Բուրգն, *բրգանց s.* pyramid; tower.

Բուրդ, *բրդոյ s.* wool.

Բուրեմ, *եցի vna.* to smell, to exhale, to issue; – *զհոտ անոյշ*, to embalm, to perfume; – *ժահահոտ*, to stink, to have a bad smell.

Բուրուառ, *աց s.* censer.

Բուրումն *s.* smell, odour; flavour; fumigation; – *անուշից*, perfume, pleasant scent.

Բուրվառ S. **Բուրուառ**.

Բուք, *բքոյ s.* snow-storm; tribulation.

Բշամ, **Բշեմ** S. **Բնշեմ**.

Բշիւն S. **Բնչումն**, **Բառաչ**.

Բչիչ S. **Բճիճ**.

Բզզանք *s.* buzzing, hum.

Բռածեփ *a.* plastered.

Բռեմ, *եցի va.* to plaster; to whitewash; to roughcast.

Բռնաբար *ad.* violently, forcibly, tyrannically.

Բռնաբարեմ, *եցի va.* to violate, to force.

Բռնաբարու S. **Բռնադատ**.

Բռնաբարութիւն S. **Բռնադատութիւն**.

Բռնադոյն *a.* stronger, very violent, very impetuous.

Բռնադատ *a.* violent, coercive, troubled, constrained, forced.

Բռնադատանք *s. pl.* violence, force, constraint.

Բռնադատեմ, *եցի va.* to violate, to force, to oblige, to necessitate, to compel, to convince, to subject, to constrain, to exact, to persecute.

Բռնադատութիւն *s.* violence, force, constraint, assault, persecution, extortion; violation, rape.

Բռնազբօսեմ S. **Բռնադատեմ**.

Բռնազբօսիկ *a.* forced, constrained, affected.

Բռնազբօսութիւն S. **Բռնադատութիւն**.

Բռնաձեռն *ad.* with unsparing hand, by handfuls, liberally.

Բռնակալ, *աց a. s.* tyrant, despot, usurper.

Բռնակալեմ, *եցի va.* to tyrannize.

Բռնակալու S. **Բռնակալ**.

Բռնակալութիւն *s.* tyranny; despotism.

Բռնական *a.* violent, tyrannical.

Բռնակռիւ *s.* wrestler; wrestling.

Բռնահարեմ, *եցի va.* to force, to oppress, to molest; to fist.

Բռնահարութիւն *s.* vexation, oppression.

Բռնամահ *a.* died by a violent death, killed, murdered; *s.* self-murderer.

Բռնամարտիկ *s.* wrestler, pugilist, boxer, athlete, martial, warlike; inexpugnable.

Բռնամարտիկ կռիւ, **Բռնամարտիկն**, **Բռնամարտութիւն** *s.* pugilism, wrestling, boxing, fisticuffs.

Բռնանամ, *ացայ vn.* to encroach, to invade, to subject, to tyrannize, to rule, to reign.

Բռնաշունչ *a.* violent (wind).

Բռնապատակ *s.* blow with the fist, fisticuffs; *բռնապատակօք ձեռնակոծել*, to beat with the fist, to thrash, to thump.

Բռնատեղ *s.* handle.

Բռնաւոր *a.* violent, impetuous; *s.* tyrant, usurper.

Բռնաւորաբար *ad.* tyrannically.

Բռնաւորական *a.* tyrannical, violent.

Բռնաւորեմ, *եցի vna.* to force; to tyrannize, to encroach.

Բռնաւորութիւն *s.* tyranny.

Բռնաքար *s.* stone thrown with the hand.

Բռնեմ S. **Ըմբռնեմ**.

Բռնի *ad.* violently, forcibly, in spite of, by all means, involuntarily; *a.* forced, violent, involuntary, constrained; bound.

Բռնիկէթք *s.* cuff, boxing-match.

Բռնութիւն *s.* violence, force, concussion, constraint; usurpation, tyranny; push, assault, vehemence, vivacity, transport; fury, phrensy, impetuosity.

Բռնցի *ad.* with fist; – *հարկանել*, to cuff, to box, to fist; – *հարուած*, fisticuffs.

Բռչոպ *a.* carried off by force; tumultuous, troubled.

Բտեմ S. **Բուծանեմ**.

Բտկան *a.* fattened.

Բրաբիոն, *աց s.* recompense, prize, laurel, palm; *bot.* tuberose.

Բրած *s.* hollow, cavity.

Բրածեծ *a.* struck with a stick; – *առնել*, to bastinade, to beat with a stick; – *գան*, bastinado.

Բրածոյ *a.* hollowed; –*ք s.* fossil.

Բրաւոր *s.* that carries a stick.

Բրգաձեւ *a.* pyramidal.

Բրդազգեաց *a.* hairy, furnished with wool, covered with mourning, woolly.

Բրդդզեալ *a.* ragged, tattered.

Բրդեմ, *եցի va.* to crumble; – *ի բարկութիւն*, – *ի սրտմտութիւն բարկութեան*, to be on a passion, to be angry, mad.

Բրդոն *s.* crumb, morsel.

Բրդոռ *s.* ospray.

Բրեմ, եցի *va.* to dig, to hoe, to dig with a mattock, to hollow, to trench, to sink, to undermine; to scratch.

Բրէտ *s.* wasp.

Բրինձ, բրնձոյ *s.* rice : prince.

Բրիչ, բրչաց *s.* hoe, pickaxe, spade, mattock.

Բրուտ, բրտից, տաց *s.* potter.

Բրտաբար *ad.* rudely, unmannerly.

Բրտանամ, ացայ *vn.* to become rude, rough, gross or uncivil; to thicken.

Բրտարան *s.* pottery.

Բրտացուցանեմ, ուցի *va.* to make hard, coarsc, thick or rusty.

Բրտերախ S. Խստերախ.

Բրտութիւն *s.* harshness, asperity, roughness, crudity, aridity; rusticity, incivility, rudeness, impoliteness, brutality, caprice; – մարմնոյ, callosity, callus.

Բքաբեր, Բքալից, Բքայոյզ, Բքաբար *a.* stormy; snowy, full of snow.

Բօթ, ի, ոյ *s.* sorrowful news.

Բօթաբեր, րի, աց *a.* that brings sad news, sorrowful; bearer of unhappy news. [ful, vexatious.

Բօթալի *a.* full of sad news, sorrow-

Բօթեմ S. Գուժեմ.

Գ

Գ (*kim*) գիմ or գեմ *s.* the third letter of the alphabet and the second of the cousonants. It is sometimes confounded with or used for the letters կ and ք : գ, գ̃, three; third.

Գաբ, ի *s. bot.* rhubarb (the root); muzzle, snout; hook.

Գաբծիլ *s. bot.* rhubarb (the plant).

Գագաթն, թանց *s.* top of the head, skull, head; height, summit, top, ridge, pinnacle, extremity, end, brow.

Գագաթնակէտ *s.* zenith.

Գագաթնահայեաց *a. ad.* vertical; vertically.

Գագաթնամաշկ *s.* pericranium.

Գագաշիմ, եցայ *vn.* S. Բանդագուշիմ.

Գագաշոտ *a.* lecherous, lewd, immodeste.

Գագացեմ *vn.* to crow (of a cock).

Գագիչ, գշի *s.* heap of sheaves or bundles of cut corn.

Գազ, ի *s. bot.* tragacanth; milk-vetch : cubit. [ashes.

Գազախ, Գազաղ, աց *s.* embers;

Գազաղանամ, ացայ *vn.* to be reduced to ashes, to burn to ashes.

Գազաղացուցանեմ, ուցի *va.* to reduce to ashes, to burn.

Գազան, այ *s.* wild beast; brute, animal, beast. [cruelly.

Գազանաբար *ad.* brutally, fiercely,

Գազանաբարոյ, or բու *a.* brutal, beastly, fierce, inhuman, savage, wild, rude.

Գազանաբարոյութիւն or բութիւն *s.* bestiality; cruelty.

Գազանաբեկ, Գազանադէշ *a.* torn by a wild beast. [beasts live.

Գազանաբնակ *a.* desert, where the

Գազանաբոյծ *a.* keeper of a menagery.

Գազանագոյն *a.* ferocious, savage.

Գազանակ *s.* small wild beast.

Գազանական *a.* brutal, beastly, fierce, wild. [that lives like a beast.

Գազանակեաց *a.* brutal, beastly,

Գազանակեր *a.* devoured by beasts.

Գազանակերպ *a.* like a wild beast.

Գազանակուր *a.* devoured or torn by a wild beast.

Գազանամարտ or մարտիկ *a. s.* that fights with wild beasts; combat and place to combat with wild beasts; – լինել, to combat with wild beasts.

Գազանամարտութիւն *s.* combat with wild beasts.

Գազանամիտ *a.* brutal, beastly, fierce, savage, inhuman, cruel.

Գազանամտութիւն S. Գազանաբարոյութիւն.

Գազանային S. Գազանական.

Գազանանամ, ացայ *vn.* to become cruel, savage, to be fierce.

Գազանասիրտ *a.* ferocious heart.

Գազանասնոյց *a.* that producеs or nourishes wild beasts.

Գազանացուցանեմ, ուցի *va.* to render fierce or cruel.

Գազանանալին *a.* brutal, beastly, like a beast. [beasts.

Գազանընկեց *a.* thrown before wild

Գազանութիւն *s.* brutality, bestiality; fierceness, ferocity, inhumanity, barbarity, cruelty, rage, madness.

Գազանուտ *a.* abounding in wild beasts.

Գազար *s. bot.* carrot; parsnip.

Գազէրբուսակ *s.* sort of aromatic gum.

Գախ *s.* pitch, gum tragacanth.

Գաղձին *s.* honey-dew, manna.

Գալար, *ից s.* turn, rotation; tenderness of heart, bowel.

Գալարագին *a.* pitiful, that has a tender heart. [*նոթ*, matrass, retort.

Գալարափող *s.* horn, trumpet; – *ա*

Գալարել, *ից*, **Գալարցուցանել**, *ուցի va.* to roll, to roll up; to twist, to writhe, to bend; to shrivel; to curl.

Գալարիմ, *ացայ vp.* to wriggle, to shrink, to curl, to roll up; to squat.

Գալարումն *s.* roll; fold, contraction, shrink; wrench, sprain, distortion, twisting, tortuosity.

Գալարուն *a.* tortuous, puckered.

Գալուստ, *լըստեան s.* arrival, approach, accession.

Գահ, *ից*, *ուց s.* throne; seat, chair; dignity; precipice, high and very steep place; *անկանել ի –է*, *–է ի – կործանիլ*, *հասել ի –ից*, *ի –ից վիժեալ* to be precipitated, to be thrown or to fall from one precipice to another; *ի –ից մղել*, to precipitate.

Գահապետութիւն S. **Գահերիցութիւն**.

Գահապետ *s.* first rank, head, first place; president.

Գահակ, *ից s.* chair: ring, link.

Գահակալ, *ից s.* successor; vicar.

Գահակալեմ, *եցի vn.* to succeed to the throne, to take the place of some one in dignity.

Գահակալութիւն *s.* succession to the throne orto some dignity.

Գահակից *s.* partner of the same throne or dignity.

Գահակցիմ, *եցայ vn.* to sit on the same throne, to have the same dignity as another.

Գահակցութիւն S. **Ա֊թոռակցութիւն**.

Գահաւոր *a.* honourable, primary; – *իշխանք*, grandee, court, nobility.

Գահանշան *a.* remarkable in dignity, royal prince.

Գահասէր *a.* ambitious, desirous of grandeur or dignity.

Գահասիրութիւն *s.* ambition, immoderate desire of honour and grandeur.

Գահավիժ *a.* precipitated; – *առնել*, to precipitate, to throw from a precipice; – *լինել*, to be precipitated, to fall from above; – *տեղի*, precipice; –, – *բերմամբ ad.* precipitately, hurriedly.

Գահավիժեմ, *եցի va.* to precipitate.

Գահավիժումն *s.* precipitation; high precipice.

Գահաւանդ, *ից*, **Գահաւանդակ** *s.* cap, height, ele vation, precipice, very high and steep place.

Գահաւոր *a. s.* that keeps a seat; page of the back stairs; throne.

Գահաւորակ, *ից s.* throne; palanquin; high canopy; gridiron.

Գահեմ, *եցի va.* to beat, to strike.

Գահերէց *s.* president, principal; primate; dean.

Գահերիցութիւն *s.* presidency; primacy; deanery.

Գահընկէց առնեմ *va.* to dethrone.

Գահընկէցութիւն *s.* dethronement.

Գահլինք *s.* precipice.

Գահոլ, *ից s.* a hunter's net.

Գահոյք, *ից s. pl.* throne; high canopy, arm-chair; state-bed, palanquin.

Գաղաւոտ, *ից s.* stone-cutter.

Գաղափար, *ից s.* idea, notion, image; opinion, thought; design, project, plan, conception; pattern, model, exemplar, form, example, cast, mould; copy, apograph.

Գաղափարական *a.* ideal.

Գաղափարեմ, *եցի va.* to conform, to imitate; to copy, to transcribe.

Գաղթ, *ից s.* transmigration, emigration, flight; journey; pilgrimage; the colony, the settlers or fugitives.

Գաղթական *a. s.* fugitive, refugee, settler; colony.

Գաղթականութիւն S. **Գաղթ**.

Գաղթանոց *s.* refuge, retreat.

Գաղթական *s.* settler, fugitive.

Գաղթեմ, *եցի va.* to send abroad or from home.

Գաղթեմ, *եցի*, **Գաղթիմ**, *եցայ vn.* to leave one's home or country, to emigrate; to steal away, to escape, to flee; to take refuge, to retire.

Գաղձ, *ձին s. bot.* monk's rhubarb.

Գաղղիաբան *a.* who employs French phrases; who knows French.

Գաղղիաբանեմ, եցի vn. to frenchify.
Գաղղիաբանութիւն s. gallicism.
Գաղղիախօս s. who speaks French.
Գաղղիական a. french; - եկեղեցի, the gallican church; - բարբառ, the French language; ոճ - լեզուի, gallicism. [French, frenchified.
Գաղղիանամ, ացայ vp. to become
Գաղղիարէն ad. in French; after the French manner; s. French, the French language; - գիտել, ուսանել, խօսիլ, to know, to learn, to speak French; խօսի՞ք -, do you speak French? չգիտեմ, Տէր, չխօսիմ -, I do not know, Sir, I cannot speak French. [man.
Գաղղիացի, ցւոյ a.s. French; french-
Գաղղիացուցանեմ, ուցի va. to frenchify.
Գաղութ, ղթից S. Գաղթ.
Գաղջ, ից a. tepid, lukewarm.
Գաղջանամ, ացայ vn. to cool, to grow tepid, lukewarm; to slacken.
Գաղջացուցանեմ, ուցի va. to cool, to make lukewarm.
Գաղջութիւն s. lukewarmness, tepidity, coolness, slackness: indevotion.
Գաղտ, Գաղտաբար ad. pr. in secret, secretly, by stealth, unknown, underhand; - ընդ -, covertly, clandestinely.
Գաղտագնաց լինիմ vn. to steal away, to slip away.
Գաղտագողի ad. by stealth, clandestinely, secretly; a. secret, furtive, stealthy.
Գաղտագողօնք s. pl. theft; ի գաղտագողօնս անկանիմ, to conceal one's self, to hide.
Գաղտակեր a. that eats by stealth or secretly.
Գաղտակծութիւն s. cheat, imposture.
Գաղտակուր, կրաց, Գաղտիկրայ, ից, այց s. oyster; mother-of-pearl.
Գաղտաձիգ a. who throws secretly; that is thrown secretly.
Գաղտամարտ a. that makes war secretly or invisibly.
Գաղտամեստ ad. secretly, artfully, cunningly, cheatingly.
Գաղտանոց s. hiding-place.
Գաղտառու, աց a. that takes by stealth, deceitful, malicious.
Գաղտիկ S. Գաղտուկ.
Գաղտիկուր s. bot. borage.
Գաղտնագործ a. that does, that works in secret; -ք, concealments, hidden actions, secret.
Գաղտնագրութիւն s. steganography.
Գաղտնածածուկ a. secret, occult, hidden, impenetrable; furtive, stolen.
Գաղտնակուր S. Գաղտակեր.
Գաղտնաձիգ S. Գաղտաձիգ.
Գաղտնամարտ S. Գաղտամարտ.
Գաղտնաշշունջ a. that speaks or whispers in secret, informer.
Գաղտնի, նւոյ, նեաց a. secret, occult, latent, hidden; stolen, furtive; clandestine. [destinely.
Գաղտնի, նեաւ, նեօք, ի -ս ad. clan-
Գաղտնիք, նեաց s. pl. secret, mystery; hidden or private place.
Գաղտնորոգայթ a. that lays snares in secret, insidious.
Գաղտնութիւն s. occultation, hiding, concealment; secret.
Գաղտորսակ a. that takes, pursues in secret.
Գաղտուկ ad. secretly.
Գաճ, ի s. gypsum, plaster; պատել -իւ, to plaster.
Գաճաճ, ից s. pigmy, dwarf.
Գաճային a. ygpseous, chalky.
Գամ, եկի vn. to come; to arrive, to attain; to behave, to demean one's self, to act; to be inclined; to apply one's self with ardour; յառաջ -, to spring, to proceed, to emanate, to rise, to derive, to result; - ի միտս, յինքն, to recover one's senses; - ի լաւութն, to amend, to reform; - ի յոռութիւն, to grow worse; ընդ արհամարհանս -, to be despised; եկն ի վախճանել, he was near death; - աւուր, it is getting light; ի - աւուրն, at the break of day, at dawn; ի - երեկոյին, towards evening; - ի վտանգ, to run into danger or peril; - ի զարմացումն, to admire; - ի հարցումն, to interrogate; յերկիւղ -, to fear; - յողորմութիւն, to have pity; - ի զղջումն, to repent; - յիմն, to undertake; ի քննին -, to examine; - ի կարծիս ուրուք, to consent; յայերս -, to grant, to become compassionate; ընդ ձեռամբ -, to fall into the hands of; - ընդ աղբ or աղտաւառ, to stain, to soil one's self; - ընդ ծուխ, ընդ փոշի, to be smoked; to cover with dust; - ընդ կուսական արգանդ, to be born of a virgin; ընդ ուրուք կեանս -, to examine the life of some one; - ըստ կամաց or ըստ բանի ուրուք, to listen, to give attention; ըստ կարծեաց ուրուք -, to speak according to the opinion of

some one; սիրել – զմատնիչս, to love traitors; – զայլ արամբ, to love another person's husband; – զտամբ իւրով, to take care of one's own household; զերկրաւ –, to turn, to travel round the world; – զիւիք, to applicate one's self, to give one's self to; գինւոյ – զակամբ, to see double from wine; զօրինօք –, to keep the laws; զանառակութեամբ –, to be inclined to debauchery; – զարբեցութեամբ, զընչիւք –, to give one's self to drink, – to avarice; զբանիւք –, to chatter, to tattle; որքան – է քեզ, according to your strength; որչափ իւր – էր, as much as he could; – ի վերայ, to assail, to come upon; to happen some misfortune.

Գամ, մոյ or մու *s.* means, resources, remedy; hold, crack, opening; time, retaking; ոչ կարել –ս գտանել, not to know where to put the hands or feet, to be without remedy; –ս և հնարս գտանել, to find the way to do a thing; ոչ կարացին – և մուտ գտանել, they could not do more; – մի, *ad.* once; –ու, –ու, many times, successively, always; – քան զ-, little at a time, more and more.

Գամօգին գտանեմ, Գամօգնիլ or Գամօգնու լինիմ *va.* to find means or place, to take, to lay, to have hold; to find the means of vanquishing or to wrong, to obtain one's intention or design; to succeed; ոչինչ – լինել, to succeed never; իբրև չլինէր – պաշարմանն, despairing to take the city by siege.

Գամփռ *s.* bull-dog, mastiff.

Գայթ, ից *s.* slip, slide; scandal; obstacle, stumbling: fart; –ս արձակել, to fart, to break wind; – 'ի –, – 'ի –ի, *a.* hesitating, uncertain, inconstant; *ad.* irresolutely, remissly, in stumbling.

Գայթագղական *a.* scandalous; scandalized.

Գայթագղանք S. Գայթագղութիւն.

Գայթագղեմ S. Գայթագղիմ.

Գայթագղեմ, եցի, Գայթագղեցուցանեմ, ուցի *va.* to scandalize, to supplant; to stumble, to trip.

Գայթագղեցուցիչ *a.* scandalous, who causes scandal.

Գայթագղիմ, եցայ *vn.* to be scandalized, offended, to take offence, to be in a passion; to stumble, to slip, to trip.

Գայթագղոտ *a.* slippery, slippy, sliding; who is easily scandalized.

Գայթագղութիւն, Գայթագղումն *s.* scandal; stumble; obstacle. [etc.

Գայթակղիմ, etc. S. Գայթագղիմ,

Գայթեմ, եցի, Գայթիմ, եցայ *vn.* to stumble, to trip, to glid, to slip.

Գայթոտ, ոց *a.* that stumbles, trips; slippery.

Գայխոն *s.* lance.

Գայլ, ոց *s.* wolf; – մատակ, she-wolf; կորիւն –ոյ, wolf's cub; ծնկնել –ոյ, to whelp; ոռնալ –ոյ, to howl.

Գայլ, ի *s.* gag; – 'ի բերան ածել, արկանել, հարկանել, to gag.

Գայլախազ, ից *s.* pebble, flint.

Գայլախազեայ *a.* made of pebble or flint.

Գայլակորիւն *s.* wolf's cub.

Գայլանամ, ացայ *vn.* to be like a wolf; to be ravenous.

Գայլենի *s.* wolf's skin.

Գայլիկոն, ի *s.* trepan, awl; wimble.

Գայլխոտ *s. bot.* hop.

Գայռ, ից *s.* mud, mire, filth; slough.

Գայռալից *a.* muddy, miry, dirty.

Գայռամ, ացի, Գայռեմ, եցի *vn.* to lie down.

Գան, ից *s.* bastinado, blows with a stick, whip, lash, whipping; scourge, chastisement, punishment; – հարկանել, to cudgel, to strike with a stick, to whip; – ըմպել, to receive a bastinade, beating, blows, to be beaten with a stick or whip.

Գանալից *a.* much cudgeled, punished, chastised; – առնել, to give a heavy blow with a stick, to strike with a stick; – լինել, to be struck with a stick.

Գանահար *a.* that which beats; – լինիմ. Գանահարիմ S. Գան ըմպել.

Գանդ S. Գանկ.

Գանդաչեցուցանեմ, ուցի *va.* to ring (the bells), to resound, to echo.

Գանգատ *s.* complaint, lament, quarrel, woe, claim; – ունել, առնել S. Գանգատիմ.

Գանգատիմ, եցայ *vn.* to complain, to implore, to grumble; – զմիմեանց, to quarrel together.

Գանգիւն *s.* sound; echo.

Գանգուր *a.* frizzled, curled; –ք, curl; –ք ջրոյ, ալեաց, little waves, bubbles.

Գանգրագեղ *a.* curled, frizzled, adorned with curls.

Գանգրահեր *a.* curled, frizzled; whose hair is curled.

Գանգրեմ, եցի *va.* to frizzle, to curl, to crisp, to buckle.

Գանդք, դից S. Գանդլին.

Գանեմ, եցի *va.* to cudgel, to scourge, to whip, to thump, to beat.

Գանկ, կից *s.* skull, cranium.

Գանկաբան *s.* craniologist.

Գանկաբանական *a.* craniologic.

Գանկաբանութիւն *s.* craniology.

Գանձ, ուց, ից *s.* treasure; heap; hymn; — արքունի, exchequer, finances; տուն —ու, treasure, treasury; — արքայի, privy purse of the king.

Գանձակ, աց *s.* abdomen, bowel.

Գանձահատ, աց *a.* peculator, cut-purse, pick-pocket.

Գանձահատութիւն *s.* peculation.

Գանձանակ, աց *s.* box, chest, casket; alms-box; poor-box; treasure, treasury; — մանկուղ, money-box. [rer.

Գանձապահ, Գանձապետ *s.* treasu-

Գանձապետութիւն *s.* treasury.

Գանձատուն, Գանձարան *s.* treasure, treasury; casket, chest, box (wherein money is put).

Գանձաւոր *s.* treasurer; receiver.

Գանձեմ, եցի *va.* to treasure up, to hoard, to amass treasures; to lay up in a trunk; to pocket.

Գանձող *s.* hoarder.

Գանուած *s.* bastinade; torment.

Գանչեմ, եցի *vn.* to cry, to scream.

Գառադեղ, դղայ *s.* cage, park; menagery; den, haunt; prison; դնել ի —, to shut up in a cage.

Գառադեղեմ, եցի *va.* to imprison.

Գառայուցանեմ, ուցի *va.* to stretch on the ground, to lay down.

Գառեմ, ացի, Գառիմ, եցայ *vn.* to stretch or to lay one's self down.

Գառն, ռին, ռանց *s.* lamb; — մայէ, the — baas. [rel.

Գառնադմակ *s. bot.* stone-crop, sor-

Գառնազգեստ *a.* dressed in lamb-skins; hypocritical.

Գառնազեն *a.* belonging to the pascal lamb; *s.* immolation of the pascal lamb, Easter.

Գառնալեզու *a. bot.* plantain.

Գառնածին *a.* that brings forth lambs.

Գառնամօլք *s. pl.* a couple of lambs.

Գառնանամ, ացայ *vn.* to become like a lamb.

Գառնենի *s.* lamb-skin.

Գառնիկ *s.* lambkin.

Գալարս, լից *s. bot.* cornel.

Գալլին *s.* theorbo.

Գարդափիւն, Գարդափք *s.* cracking, noise of planks; ի գարդափս յառնեմ, to jump, to dance, to stamp.

Գարդմանակ, աց *s.* crest, tuft, plume.

Գարեթան *s.* barley broth.

Գարեհատ, աց *s.* grain (sort of weight).

Գարեհաց, ից *s.* barley bread.

Գարեղէն *a.* of barley, that is made of barley.

Գարեջուր *s.* orgeat, beer; հանել, յօրինել զ—, to brew, to make beer.

Գարի, րւոյ, րեաց *s.* barley; grain; *a.* of barley. [spring; spring.

Գարնային, Գարնայնի *a. s.* vernal,

Գարնայնի or նոյ *ad.* of or belonging to spring.

Գարնանաբեր *a.* that brings spring; that is produced in spring.

Գարնանադեղ *a.* vernal; green.

Գարնանադայր *a.* increased in spring.

Գարնանամուտ *s.* entrance or commencement of spring.

Գարնանային S. Գարնային.

Գարնանի S. Գարնայնի *a. ad.*

Գարշ, ից *a.* execrable, ugly, deformed, slovenly; excrementitious; impure; unchaste, smutty, obscene, lewd.

Գարշաբանութիւն *s.* immoral discourse, impudent, immodest words.

Գարշահոտ *a.* stinking, fetid; *s.* stink; *ad.* stinkingly.

Գարշահոտութիւն *s.* stink, rank or bad smell, infection, fetidness.

Գարշանամ, ացայ *vn.* to be execrable; to soil one's self.

Գարշանք *s. pl.* execration, abomination, horrour; stain.

Գարշապար, աց *s.* heel; sole of the foot. [deous, horrible.

Գարշատեսիլ *a.* ugly, deformed; hi-

Գարշելի *a.* execrable, abominable, detestable; deformed, ugly, frightful, slovenly, dirty, filthy, fetid, loathsome, bad, base, infamous.

Գարշելիք *s.pl.* abomination, abominable thing or person; excrement: idols.

Գարշեմ S. Գարշիմ.

Գարշեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to abhor; to abhor, to detest; to make execrable. [that abhors, detests.

Գարշեցուցիչ *a.* that causes to abhor;

Գարշիմ, եցայ *vn.* to abhor, to abominate, to detest, to hate.

Գարշութիւն s. abomination, detestation, horrour, execration; ugliness, deformity, the act of growing ugly; dirt, filth, ordure, stain, nastiness, filthiness.

Գարշումն s. disgust; abhorrence.

Գարշունակ S. Գարշելի.

Գարուն, րնան s. spring.

Գարունաբեր S. Գարնանաբեր.

Գարօղի s. beer.

Գաւազ s. small hawk.

Գաւազան, աց s. stick; rod, switch, whip; wand; cudgel; crook; flail; bar; sprig, shoot; twig; stock, lineage; — իշխանութեան, sceptre; — եպիսկոպոսական, crosier.

Գաւազանագիրք s. pl. book containing the history or the series of kings and patriarchs of a nation, catalogue, list, index, series; chronicle.

Գաւազանակիր s. crosier-bearer; verger, mace-bearer.

Գաւազանահերձ a. divided by the rod (sea, stone).

Գաւազանաձեւ a. in the form of a rod.

Գաւազանասաստ a. that has punished or is punished with a rod.

Գաւազանաւոր a. that carries a stick or sceptre: S. Գաւազանակիր.

Գաւազանեմ, եցի va. to beat with a stick, to whip, to cudgel.

Գաւազաներգութիւն s. rhapsody.

Գաւաթ S. Բաժակ.

Գաւակ, աց s. croup.

Գաւառ, աց s. province, region, country; sky, climate; native land.

Գաւառակ, աց s. small province.

Գաւառակալ S. Գաւառապետ.

Գաւառական a. provincial; native.

Գաւառակից a. s. of the same province, compatriot.

Գաւառակոյտ a. provincial; assembled from several provinces.

Գաւառապետ s. governor of a province, prefect; agent, manager; — միանձանց, provincial.

Գաւառապետութիւն s. dignity of a provincial; prefecture; — վանորէից, provincialship. [vernor of a province.

Գաւառատէր s. master, prefect, go-

Գաւարս, իս s. yellow millet.

Գաւիթ, ւթայ s. vestibule, court, forecourt, porch, portico, —, — ոչխարաց, sheepfold, sheepcote; — եկեղեցւոյ, parvise.

Գբայաթ s. home, house.

Գբայի, Գբեցի a. that dwells in a pit.

Գգուանք s. pl. caresses, cajolery, flattery, endearments.

Գգուեմ, եցի, Գգուեցուցանեմ, ուցի va. to caress, to cajole, to coax, to fondle, to flatter, to cocker, to dandle.

Գգուիչ a. caressing, fawning.

Գդակ, աց s. cap, bonnet, coif; biggin; — ծաղկանց, calix.

Գեգգուր S. Հէն. [mark.

Գեղ, Գեղութիւն s. slit, rent, stain,

Գել, գելք s. S. Գելարան. a. tight, stiff; intwined, twisted.

Գելաթիւր, Գելակի S. Խստորնակի.

Գելանիմ, լայ vn. to twist, to wring, to writhe; to distress, to break one's heart; to grow tender, to be moved, to pity.

Գելարան, Գելոց, աց s. an instrument of torture, press, gag, torture, fetters. [ding, distressing.

Գելիչ a. heart-breaking, heart-ren-

Գելում, գելի va. to tighten, to press, to close; to wring, to distress.

Գելումն s. distortion, contortion, sprain, strain, wrench, twist: commotion. [flock, herd.

Գեհ s. valley; ditch, trench; grave:

Գեհեան s. furnace.

Գեհեն, ի, ոյ s. gehenna, hell.

Գեհենաժառանգ a. heir or worthy of hell. [nal, hellish.

Գեհենական, Գեհենահաս a. infer-

Գեղ, ոյ s. beauty, charm, attraction, allurement, good grace.

Գեղ, ից s. village, fields.

Գեղաբնակ a. countryman.

Գեղադոյն a. very handsome.

Գեղագրեմ, եցի va. to paint, to adorn; to write beautifully.

Գեղագրութիւն s. caligraphy.

Գեղազան a. handsome, charming, polite, pretty, genteel, graceful.

Գեղազատ, Գեղաձիա s. courser, steed. [pretty, spruce.

Գեղազարդ a. well adorned, polite,

Գեղազարդեմ, եցի va. to ornament, to embellish.

Գեղազարդութիւն s. embellishment.

Գեղածիծաղ a. smiling, graceful.

Գեղածուփ, Գեղածփեալ a. undulating gracefully. [fully.

Գեղածփիմ, եցայ vn. to float grace-

Գեղակ s. small village; villa.

Գեղականութիւն s. the condition of a peasant; peasant-life.

Գեղահրաշ *a.* of an admirable beauty, enchanting. [ing.

Գեղագեղ *a.* pretty, genteel, charm-

Գեղայօրէն S. **Գեղապատչոյ.**

Գեղանի S. **Գեղեցիկ.**

Գեղանիւհ *a.* happy, lucky.

Գեղապատչոյ *a.* well adorned, adjusted, compounded; embellished, decorated; – *զարդարել*, to embellish; to adorn, to decorate.

Գեղապայծառ *a.* pretty, charming; splendid, shining.

Գեղապանծ *a.* glorious, graceful, charming, superb, excellent.

Գեղապատշաճ *a.* becoming, well made, pretty, graceful.

Գեղապար *a.* beautiful, attractive: that dances well.

Գեղապարեմ, եցի *vn.* to dance prettily: to advance excellently.

Գեղապատուական *a.* encompassed or endowed with beauty, very handsome, graceful, charming.

Գեղապարութիւն *s.* dance or agreeable movement of the feet.

Գեղապճնեմ, եցի *va.* to adorn, to embellish, to deck, to decorate.

Գեղապատղարդ *a.* adorned with leaves, very leafy.

Գեղապատեղք *s.pl.* villages, fields.

Գեղապեխ *a.* well looking. [sad.

Գեղապխուր *a.* undecked; fair and

Գեղարդն, դեհոյ, դանց *s.* dart, javelin, lance, halberd; – *արձակել*, to dart, to lance, to throw a dart.

Գեղարդնախոց *a.* broken or opened by a lance.

Գեղարդնաւոր *s.* lancer.

Գեղարուեստք *s.* fine arts.

Գեղաւոր *a.* handsome, graceful, pretty, charming; *s.* dancer.

Գեղափայլ *a.* noble, illustrious; charming, graceful.

Գեղաքաղաք S. **Գիւղաքաղաք.**

Գեղգեղ *s.* rotation, turning, rolling, wallowing. [dious.

Գեղգեղաձայն *a.* modulated, melo-

Գեղգեղանք *s.* modulation, melody, trill, shake, quaver.

Գեղգեղափայլ *a.* brilliant, resplendent, fulgid.

Գեղգեղեմ, եցի *va.* to trill, to modulate, to quaver, to shake, to sing agreeably.

Գեղգեղում S. **Գեղգեղանք.**

Գեղեր *s.pl.* villages.

Գեղերեսեմ, եցի *vna.* to polish; to paint, to plaster; to paint one's self.

Գեղերկնեմ, եցի *va.* to embellish, to adorn with good colour.

Գեղեցիկ, ցկի, ցկւոյ *a.* handsome, pretty, genteel, gallant, agreeable, smiling, graceful, cheerful; polite, becoming, proper, decent, light, elegant, happy, good; –, *–ս*, – *ին ad.* well, very well, prettily, politely, decently; bravely, excellently, gallantly; – *դպրութիւնք*, fine letters.

Գեղեցկաբան *a.* well spoken, eloquent, fluent.

Գեղեցկաբանեմ, եցի *vn.* to speak well, elegantly, to have a fine language, a florid style.

Գեղեցկաբանութիւն *s.* fine speaking, eloquence, elegance of expression.

Գեղեցկաբուղխ *a.* that flows agreeably. [ful, charming.

Գեղեցկագեղ *a.* very pretty, grace-

Գեղեցկագիծ *a.* well written.

Գեղեցկագին *a.* very pretty, genteel, charming.

Գեղեցկագիր *s.* writing-master, caligrapher; *a.* caligraphic; – *լինել*, to have a fine caligraphy. [excellent.

Գեղեցկագիւտ *a.* ingenious, rare,

Գեղեցկագոյն *a.* very pretty, – agreeable, genteel, graceful, charming.

Գեղեցկագործ *a.* who works well; done or composed elegantly.

Գեղեցկագրութիւն *s.* caligraphy.

Գեղեցկագեմ, Գեղեցկագիտակ *a.* well looking, handsome, graceful.

Գեղեցկազգի *a.* becoming, decent, well made, situated, placed.

Գեղեցկազարդ S. **Գեղազարդ.**

Գեղեցկաթոյր *a.* of fine colour.

Գեղեցկախայտուղ *a.* very speckled, much spotted or diversified with colours.

Գեղեցկախօս S. **Գեղեցկաբան.**

Գեղեցկածաղիկ *a.* furnished with good flowers. [placed.

Գեղեցկակարգ *a.* well ordered, –

Գեղեցկակերպ *a.* well shaped, handsome, graceful. [– constructed.

Գեղեցկակերտ *a.* well made, – built,

Գեղեցկահայեաց *a.* good looking; of a fine aspect.

Գեղեցկահասակ *a.* of a fine form.

Գեղեցկահեր *a.* who has fine hair.

Գեղեցկահիւս *a.* well woven, – composed, – made.

Գեղեցկահրաշ *a.* charming, astonishing, wonderfully fine or handsome.

Գեղեցկաձայն *a.* that has a good voice, sweet, euphonical.

Գեղեցկաձայնեմ, եցի *vn.* to sing or speak agreeably.

Գեղեցկաձայնութիւն *s.* euphony, good voice, sweet sound.

Գեղեցկաձեւ *a.* of fine form.

Գեղեցկաձիգ, Գեղեցկաղեղն *a.* that is an excellent archer.

Գեղեցկաճեմ *a.* a graceful walk.

Գեղեցկամարմին *a.* of a fine form or shape, handsome, well shaped.

Գեղեցկամօրու *a.* who has a handsome beard.

Գեղեցկայարմար *a.* worthy, proper, becoming, fit, well made, shaped, arranged, proportioned.

Գեղեցկանազ *a.* very handsome, graceful, glorious.

Գեղեցկանամ, ացայ *vn.* to become handsome. [tuation.

Գեղեցկանիստ *a.* that has a fine si-

Գեղեցկանուագ *a.* that sings, that is sung agreeably, sweet, harmonious.

Գեղեցկանուն *a.* that has a good or mystical name; renowned, famous.

Գեղեցկանուիհ S. Գեղանուիհ.

Գեղեցկաշար *a.* well composed, made.

Գեղեցկաշէն S. Գեղեցկակերտ.

Գեղեցկապանծ S. Գեղապանծ.

Գեղեցկապէս *ad.* very well, prettily, divinely, elegantly.

Գեղեցկապտուղ *a.* provided with good fruit.

Գեղեցկասէր *a.* who loves the beautiful, who admires fine things.

Գեղեցկասիրութի *s.* love of beauty.

Գեղեցկաստեղն *a.* furnished with good branches or shoots.

Գեղեցկատես, Գեղեցկատեսիլ *a.* having a good aspect, well looking, handsome, graceful, agreeable.

Գեղեցկատիպ *a.* well shaped, made, printed, pretty.

Գեղեցկացուցանեմ, ուցի *va.* to embellish, to adorn; to enrich, to fashion, to revive, to render handsome.

Գեղեցկափայլ S. Գեղափայլ.

Գեղեցկողկոյզ *a.* beautiful bunch of grapes. [legs.

Գեղեցկոտն *a.* that has good feet or

Գեղեցկութիւն *s.* beauty, charms, graces, delicacy, gentility, decency, neatness, elegance; ornament, enamel, flower, embellishment, bloom; – տեղւոյ, amenity.

Գեղեցկուղէշ S. Գեղեցկաստեղն.

Գեղեցկօրէն S. Գեղեցկապէս.

Գեղձ, ից *s. bot.* yew: cartilage, kernel, gland: S. Գեղձումն.

Գեղձամ, ացայ, Գեղձիմ, եցայ *vn.* to desire, to wish, to be inclined, moved, to grow tender.

Գեղձումն *s.* strong or intense desire, eagerness, wish, longing.

Գեղմն *s.* fleece, wool.

Գեղմնաբարձ, Գեղմնաւէտ or ւոր *a.* woolly, hairy.

Գեղնման *s.* sketch, outline, rough-draught; plan.

Գեղուղէշ S. Գեղեցկաստեղն.

Գեղջկին *s.* peasant, countryman; *a.* rustic, rural, country.

Գեղջաւագ *s.* burgomaster, major of a village.

Գեղջերէց *s.* country priest.

Գեղջկաբանեմ *va.* to speak vulgarly or like a peasant.

Գեղջկապէս S. Գեղջկօրէն.

Գեղջկութիւն *s.* rusticity, incivility, rudeness, coarseness, impoliteness.

Գեղջկօրէն *a.* in a rural manner, rustically, rudely.

Գեղջուկ, ջկի, ջկաց *s.* peasant, villager, countryman, boor, plebeian; *a.* rustic, unpolite, uncivil, vulgar, low.

Գեղգեմ, եցի *vn.* to modulate the voice.

Գեղօն, ից *s.* dancing music; dancing with singing; pomp, show.

Գեղօրէք, էից *s.pl.* villages, fields.

Գեռ S. Գայռ.

Գեստրոս *s.* huntsman.

Գետ, ոց, ից *s.* river.

Գետաբերան *s.* mouth of a river.

Գետախառնունք *s.* confluence, conflux. [in a river.

Գետածին *a.* engendered or produced

Գետակ *s.* stream, rivulet.

Գետակուր, Գետահեղձ, Գետահեղձիկ *a.* drowned or suffocated in a river; – առնել, ծախել, կորուսանել, to drown, to drown in a river; – լինել, ծախիլ, կորնչիլ, to drown one's self, to die in a river.

Գետահետեմ, եցի, տեալ *vna.* to flow or to make flow like a river.

Գետահերձ *a.* that divides a river.

Գետահոսեմ S. Գետահետեմ.

Գետաձի *s.* hippopotamus.

Գետամեռ *a.* dead in the river; **-ք**, death in the river.

Գետամիջ *s.* the space between two [rivers.

Գետամոյն S. **Գետակուր**.

Գետայարոյցք *s.pl.* over-flow of the river, inundation, flood.

Գետաստատ *a.* surrounded by a river.

Գետառուս *s.* a branch or arm of a river.

Գետասոյզ or **Գետավէժ առնեմ** *va.* to drown, to throw in the river; **-լինիմ** *vn.* to submerge, to drown one's self in the river.

Գետարծուխ *s.* ospray, sea-eagle.

Գետափն, Գետառ, Գետեզր *s.* edge of a river, bank, shore; beach; quay.

Գետընկէց *a.* thrown into a river; - or **գետընկէցիկ առնեմ**, to throw into a river.

Գետին, անոյ *s.* ground, earth, soil, land, place; **զգետնի, ընդ -, ի գետնի, ի -**, on the ground, in the earth; **կոյս գետնաքաշ մնանել** or **սլնուլ ընդ -**, covered with confusion to look on the ground; **անկեալ ի - երկիր պագանել**, prostrated to worship; **հարկանել ըզգլուխն ի -**, to knock one's head on the ground; **զարկանիլ, հարկանիլ զգետնի**, to throw one's self violently on the ground; **զարկուցանել, հարկանել զգետնի**, S. **Զգետնեմ**; **գետնի ալիք** or **սլաստուզ**, earth-worm.

Գետնաբեմ S. **Գետնախշտեայ**.

Գետնաբեր *a.* that burrows in the earth.

Գետնագնաց *a.* reptile, that creeps, crawls on the ground; tortuous; **-ս նաւարհուրդեմ**, to travel or to go on foot.

Գետնաթաւալ *a.* that rolls on the [ground.

Գետնախնձոր *s.* potato, truffle: *bot.* camomile.

Գետնախշտեայ, Գետնախշտի *a.* that stretches itself, that lies on the ground.

Գետնախշտի or **տիկ լինիմ, Գետնախշտիմ, եցայ** *vn.* to stretch one's self, to lie on the ground.

Գետնախշտութիւն *s.* the lying down [on the ground.

Գետնակոխ *a.* that treads on the earth, that walks on the earth, mortal.

Գետնակոչ, Գետնահարոյ, Գետնաձայն *s.* enchanter with earth, geomancer.

Գետնակոչութիւն *s.* geomancy.

Գետնամած *a.* attached to earth; prostrate.

Գետնամածիմ, եցայ *vn.* to attach one's self to earth; to prostrate one's self.

Գետնամուռ *a.* that sinks, hides itself under the earth.

Գետնայարկ *s.* ground-floor.

Գետնանախանձ *a.* that loves the ground, that stretches itself on the ground; attached to the vanities of the world, secular, mundane; low, vile.

Գետնանախանձութիւն *s.* attachment to earth, love of the vanities of the world.

Գետնաշարժ, լից *s.* earth-quake.

Գետնաչափ *s.* land-surveyor.

Գետնաչափեմ, եցի *va.* to survey, to measure (land).

Գետնաչափութիւն *s.* land-surveying.

Գետնատիւծ *s.* chameleon.

Գետնատոյզ *a.* creeping, crawling; low, mundane, mean.

Գետնատարած *a.* prostrate or stretched on the ground; **- անկողին**, pallet.

Գետնատարածութիւն *s.* prostration; the lying down on the ground.

Գետնատուն *s.* cellar, vault, subterraneous place; ground-floor; the inferior part of the honey-comb.

Գետնափոր *a.* hollowed; subterraneous; **-ք** *s.pl.* catacombs: drain; S. **Գետնաբեր**.

Գետնաքարշ *a.* that crawls on the ground, creeping; mundane; vile, low; **- առնել**, to drag on the ground; **-լինել** S. **Գետնաքարշիմ**.

Գետնաքարշիմ, եցայ *vn.* to crawl on the ground.

Գետօրէն *ad.* like a river.

Գէր *s.* weeping, wailing, noise; **- գործել**, to weep: **-, *pr. ad.*** on, up, above; more, very, much.

Գերաբնութիւն *s.* superior or excellent nature; state of a supernatural thing.

Գերաբնուն *a.* supernatural; sublime, excellent, divine.

Գերագահ *a.* principal; *s.* president.

Գերագուրեմ, եցի *va.* to caress with tenderness.

Գերադոյ, Գերադոյակ *a.s.* supernatural; supreme; Supreme Being.

Գերագոյն *a.* supreme, sublime, excellent, superior, eminent.

Գերադոյութիւն *s.* essence or excellent nature; supreme being.

Գերադասեմ, եցի *va.* to elevate, to

raise, to put higher or in the first place; to prefer.

Գերադրական *a.s.* superlative.

Գերադրեմ, եցի *va.* to elevate, to prefer; to augment, to benefit.

Գերադրութիւն *s.* elevation, sublimity; preference; excellence, advantage.

Գերազանց *a.* excellent, sublime, eminent, superior, magnificent, extraordinary; – *իմն օրինակաւ*, excellently, eminently, supremely.

Գերազանցեմ, եցի *vn.* to surpass, to surmount, to excel, to exceed.

Գերազանցութիւն *s.* excellence, sublimity.

Գերազանցօրէն *ad.* excellently; too much.

Գերազարդ *a.* well ornamented, rich, superb.

Գերազօր *a.* powerful.

Գերալիր *a.* heaped up, very full.

Գերալոյս *a.* very bright, brilliant, luminous.

Գերածայր or **բեալ** *a.* excellent, high, sovereign, extreme.

Գերածաւալ *a.* much spread.

Գերակից, ից *a.* eminent, pre-eminent, supreme.

Գերակայեմ, եցայ *vn.* to excel, to surpass, to surmount.

Գերակայութիւն *s.* eminence, height, pre-eminence, superiority.

Գերակատար *a.* supreme, highest, greatest: *s. gr.* preterpluperfect.

Գերահռչակ *a.* very celebrated, famous, renowned.

Գերահռչակեմ, եցի *va.* to celebrate, to praise publicly, to render famous.

Գերահրաշ *a.* astonishing, surprising, marvellous, very admirable, miraculous.

Գերաճառանչ *a.* full of rays, effulgent, brilliant.

Գերաճումն *s.* increase, advantage.

Գերամաքուր *a.* very clean, very pure, spotless; very holy.

Գերամբարձ *a.* very elevated, lofty, high.

Գերանկծար *a.* very honourable, respectable; very reverend.

Գերան, ից, աց *s.* beam, rafter, joist.

Գերանալից *a.* full of beams.

Գերանակիր *a.* that bears, supports a beam.

Գերանաձեւ *a.* in the shape of a beam.

Գերանանամ, ացայ *vn.* to become a beam, to make one's self a beam.

Գերանաւեմ, եցի *vn.* to navigate with the waves.

Գերանդազէն *a.* armed with scythes.

Գերանդալից *a.* full of or furnished with scythes.

Գերանդի, դեաց *s.* scythe, sickle.

Գերաշխարհ, Գերաշխարհիկ *a.* celestial, divine, supernatural, extraordinary; excellent, rare, peculiar.

Գերապայծառ *a.* most illustrious; splendid, brilliant; –, – *տէր*, my Lord, your Lordship.

Գերապանծ *a.* glorious, illustrious, superb, excellent.

Գերապատիւ *a.* very honourable, most reverend.

Գերապատուութիւն *s.* reverence.

Գերարտօսր *s.* torrent of tears, bitter tears.

Գերարտօսրալից *a.* very full of tears, melting into tears; *ad.* with tears in the eyes.

Գերարփի *a.* very luminous, splendid, brilliant.

Գերափայլ *a.* brilliant, splendid.

Գերափայլեմ, եցի *vn.* to shine, to sparkle.

Գերափառ *a.* glorious, excellent, magnificent.

Գերբնական *a.* supernatural.

Գերբնաբար or **պէս** *ad.* supernaturally.

Գերդաստանական *s.* servants.

Գերդաստան, ից *s.* goods, possessions; fireside, family, house.

Գերդաստանակից *s.* fellow-servant.

Գերդաստանիկ *s.* domestic; maid-servant.

Գերեդարձ *s.* repurchase, emancipation of slaves, deliverance, redemption; *a.* that delivers, frees, emancipates slaves.

Գերեզման, ից *s.* grave, sepulchre, pit, tomb, monument, vault; churchyard; *հանել՝ի –է*, to dig out of the ground, to disinter.

Գերեզմանադիր *s.* epitaph.

Գերեզմանական *a.* sepulchral, funeral; – *վայրք*, cemetery, burial-ground; –*ք*, the deads.

Գերեզմանակից *a.* buried together.

Գերեզմանակուր *a.* that is consumed in the grave.

Գերեզմանակրկիտ, կրկտից *a. s.* that strips sepulchres or the burried dead.

Գերեզմանասէր *a.* who diligently visits and ornaments sepulchres.

Գերեզմանատեղի, Գերեզմանատուն *s.* cemetery, church-yard.

Գերեկից a. s. enslaved with another, companion of a captive or slave.

Գերեթափ, Գերեհան a. s. redeemer, that delivers slaves.

Գերեմ, եցի va. to make prisoner, to enslave; to take captive, to take: to seduce, to gain.

Գերեվար, այ a. s. that makes prisoner, that leads into slavery, captivity, that takes captive.

Գերի, րեայ s. captive, slave, prisoner; – վարիլ, to be prisoner; – ունել, to keep prisoner; – վարել, to bring captive.

Գերիմ, եցայ vn. to become a prisoner, to go into captivity.

Գերիմաստ S. Հանճարեղ.

Գերիմաց a. incomprehensible.

Գերիմացական a. inconceivable.

Գերիչ S. Գերեվար.

Գեր ի վերոյ a. supreme, superior, excellent, sublime, pre-eminent, higher; – քան ad. pr. over, upon, above, beyond; – լինել, to be above, to excel, to surpass, to surmount.

Գերծանեմ, ծի, Գերծեմ, եցի, Գերծում, ծի va. to shave; to make bald.

Գերծումն s. act of shaving or making bald.

Գերմակ, ոյ a. fine, thin, subtile, delicate; white; – ալիւր, fine flour; – հաց, finest bread.

Գերմանաբանութիւն s. germanism.

Գերմանախօս s. who speaks German.

Գերմանական a. germanic.

Գերմանացի, ցւոյ a. s. German.

Գերմաներէն ad. in german; s. German, the German language; – ուսանել, գիտել, խօսել, to learn, to know, to speak German.

Գերմաստ, ոյ s. bot. lupine.

Գերմարդկային a. superhuman.

Գերյարգոյ a. very estimable, most reverend.

Գերութիւն s. captivity, slavery, servitude, yoke; tie; transmigration; ի – վարեմ, վարիմ, ի գերութե վարեմ S. Գերեմ, Գերիմ.

Գերունակ a. sublime, eminent, excellent.

Գերունակութիւն s. sublimity, pre-eminence, excellence.

Գերփանք S. Գերփումն.

Գերփեմ, եցի va. to ravage, to ruin, to pillage, to sack.

Գերփիչ a. that ravages, plunderer.

Գերփումն s. ravage, ruin, pillage.

Գեր քան pr. above, beyond.

Գերօրինակ a. extraordinary, excellent, rare, transcendent.

Գեւղ, Գեօղ, գեղջ, գիւղից s. village, country.

Գեօղեան s. pl. villages.

Գզաթ, ու, ի s. fleece, wool.

Գզեմ, եցի va. to card, to comb (wool); to tear; ի հուր – և ի ջուր աղալ, to make ropes of sand.

Գզռեմ, եցի va. to attract, to grapple, to grasp, to catch.

Գզիչ s. carder.

Գզիր, զրայ s. bot. rush; S. Գեղձաւազ.

Գզրոց, աց s. casket, drawer, small box, till; desk.

Գզրոցիկ s. little box.

Գեզ S. Գեղ.

Գէթ conj. at least, however; only, again.

Գէշ, գիշոյ s. corpse, carrion, dead body: a. bad, ill; – արկանել, to devour or make beasts eat.

Գէշապէշ, Գէշ գէշ ad. in several pieces, by bits, piecemeal.

Գէջ, գիջոյ, ջայ a. humid, moist; lewd, libidinous; – ականջայ, ear-wax.

Գէս, գիսոյ, սայ s. hair, head of hair, long hanging hair.

Գէտ, գիտից, տայ s. skilful, learned man; magician, sorcerer, astrologer, prophetic.

Գէր, գիրայ a. fat; corpulent, plump, full.

Գթած, ի a. clement, compassionate, merciful, humane, benign, mild, charitable, flexible, tender.

Գթամ, ացի vn. to compassionate, to pity, to be moved to compassion, to pardon, to grow tender.

Գթասէր S. Գթած.

Գթասիրաբար ad. tenderly.

Գթասիրեմ S. Գթամ.

Գթասիրութիւն s. tenderness.

Գթեմ, եցի vn. to stumble, to trip; to commit a fault; to fail.

Գթեմ, Գթեցուցանեմ, ուցի va. to stumble, to make one stumble; to seduce, to pervert.

Գթութիւն s. clemency, mildness, pity, compassion, mercy, humanity.

Գթումն s. stumble, false step.

Գժգմիմ, մեցայ, Գժգմնիմ, նեցայ vn. to pout, to be sulky with, angry, offended, in a passion; to take offence.

Գժգմնութիւն s. vexation, sulkiness, anger.

Գժխռ a. harsh, unpleasant.

Գժտիմ, եցայ *vn.* to differ, to disagree, to quarrel.

Գժտութիւն *s.* altercation, contention, dispute, quarrel, discord, dissension, disagreement.

Գի, ոյ *s.* juniper-tree.

Գիլ *s. a.* stone easily thrown by the hand; ի – գալ, to wheel.

Գիծ, գծից *s.* line, stroke, dash, trace; notch, incision, cut; flourish; hyphen.

Գիճագոյն, etc. S. Գիջագոյն, etc.

Գին, գնոյ *s.* price; value; tax, estimate, valuation; rate, tariff; purchase, bargain; – հատանել, արկանել, to rate, to appreciate, to value, to estimate, to tax, to set a price on a thing; անարգ – հատանել, to undervalue; գնոյ առնուլ, գնոց ստանալ, to buy, to purchase for money; գնոյ ըմպել զջուր, to drink water that has cost money; գնոց գնել, to buy dearly; բարձրացուցանել, աճեցուցանել, խոնարհեցուցանել, նուազեցուցանել զ–, to raise, to augment, to reduce, to lower the price; վիճել վասն գնոյ, to bargain; սակարական –, price-current; որոշեալ –, no abatement; գնեալ գնեցից ի քէն գնոց, I will pay you the price.

Գինարբու, աց *a.* wine-bibber, drunk, intemperate, drunkard.

Գինարբուք, ուաց *s. pl.* crapulence, intemperance, gluttony, feasting, drunkenness.

Գինաւէտ S. Գինեւէտ.

Գինդ, գնդայ, գից *s.* ear-ring, buckle, ear-drop.

Գինեակ, եկաց *s.* small wine.

Գինեբեր, Գինեբուղխ *a.* that produces much wine, abounding in wine.

Գինեգոյն *a.* wine-colour.

Գինեդէն *a.* tipsy, intoxicated.

Գինելից *a.* tipsy, drunk.

Գինեխում S. Գինարբու.

Գինեծախ S. Գինեվաճառ.

Գինեծաղիկ *s.* flowered sour grapes or verjuice; flower of the wild wine.

Գինեկարաս *s.* barrel or vase of wine.

Գինեկէզ S. Գինեհար.

Գինեհամ *a.* that has the flavour of wine, winy, vinous.

Գինեհան *s.* wine-taster (instrument).

Գինեհատութիւն *s.* abstinence from wine.

Գինեհար *a.* drunk, tipsy.

Գինեհարիմ, եցայ *vn.* to get drunk, intoxicated, to fuddle, to tipple.

Գինեհարութիւն *s.* drunkenness.

Գինեհոտ *a.* smelling of wine.

Գինեճան *a.* drunk, tipsy.

Գինեճանութիւն *s.* drunkenness.

Գինեմ, եցի *vn.* to be seasoned with wine.

Գինեման S. Գինեկարաս.

Գինեմոլ, աց *a.* great drunkard, toper, sucking-bottle. [wine.

Գինեմրուր *s.* dregs, sediment of

Գինենամ, եցայ *vn.* to get drunk, tipsy. [drinker, tippler.

Գինեսէր *a.* that loves to drink,

Գինեվաճառ *a. s.* tavern keeper, wine-merchant or seller; –ք, selling of wine, wine-shop.

Գինեվաճառիկ արուեստ *s.* commerce of wine.

Գինետու *a.* who offers wine.

Գինետուն *s.* tavern, wine-cellar: wine-shop.

Գիներբու, ուք S. Գինարբու, ուք.

Գինեւէտ *a.* abounding in wine.

Գինըմպելիք S. Գինարբուք.

Գինըմպու S. Գինարբու. [արբուք.

Գինըմպութիւն, Գինըմպուք S. Գին–

Գինի, նւոյ, նեաց *s.* wine; զուարթանալ սրտի 'ի գինւոյ, ընդ գինիս մտանել, զգինեօք անկանել, 'ի գինւոջ լինել, to be merry with wine, to drink, to get drunk; թափել զ–, սթափել ի գինւոյ, to sleep one's self sober; զուարթացուցանել ի գինւոյ, to make tipsy, to fuddle; պարզել զ–, to clear the wine.

Գինձ, գնձոյ *s.* coriander.

Գինութիւն *s.* intoxication.

Գինտ S. Գինդ.

Գիշագէշ S. Գէշագէշ.

Գիշախանձ, Գիշակեր *a.* that eats dead bodies, carnivorous, ravenous.

Գիշատեմ, եցի *va.* to tear, to devour; –զմիմեանս, to tear each other, to tear one another to pieces.

Գիշատիչ *a.* ravenous,

Գիշեմ, եցի S. Գիշատեմ.

Գիշեր, ոյ, ի, աց *s.* night; darkness, obscurity; –աւ, ի –ի *ad.* by night, during the night; nightly; զ–ն ողջոյն or ի բուն, all the night, անքուն –, sleepless night; – յաւիտենական, eternal night, night of the tomb; հեշտալի, աննշմուլ –, delicious, impenetrable night; զօրն ամենայն և զ–ն ամենայն, all day and night; զհասարակ –աւ, at

mid-night; գ-՝ ի՛ւր օգնական առնել, hidden by the night or darkness; անքուն անցուցանել գ-ն, to pass a sleepless or bad night; -ի առաքինեան եղև, the day changed into night; տիւ առնել գ-ն, to turn night into day; ընդ մութ -ոյն, in the darkness of night; ագանել ուրեք գ-ն, to set up all night, to pass the whole night; մաշել զերկայնութիւն -ացն յերգս, to pass every night in singing; մինչդեռ կայր եւ -ոյ, while it was yet dark.

Գիշերագնաց, ից a. that walks, goes by night.

*Գիշերազուարճ s. marvel of Peru.

Գիշերաժամ s. hour of night; nocturn.

Գիշերախառն ad. by night, nightly.

Գիշերական a. nocturnal.

Գիշերակերպ a. obscure, dark.

Գիշերահաւ s. bat.

Գիշերահաւասար s. equinox; գիծ -ից, equinoctial line.

Գիշերաղուէս s. great mole.

Գիշերամարտ or մարտիկ a. that makes war during the night.

Գիշերամարտ, Գիշերամարտութիւն s. nocturnal combat.

Գիշերամուկն s. bat.

Գիշերայած or յածու a. noctivagant.

Գիշերային a. nocturnal.

Գիշերայն ad. by night, nightly, in the night time.

Գիշերանամ, ացայ vn. to grow dark, to become obscure.

Գիշերանման S. Գիշերակերպ.

Գիշերաշրջիկ a. s. noctambulist, somnambulist; night-rambler.

Գիշերաշրջութիւն s. noctambulism, somnambulism.

Գիշերապահ, աց a. s. nocturnal guard; -ք, -ութիւն s. bivouac, patrol, sentinel.

Գիշերապաշտօն s. nocturn.

Գիշերասէր a. that loves night or darkness.

Գիշերավար, ի s. Venus, the evening star; S. Գիշերագնաց.

Գիշերաց, Գիշերի, Գիշերոյն S. Գիշերայն.

Գիշերել, եցի, Գիշերօթ առնել, Գիշերօթիլ vn. to pass the whole night; to sit up or to watch all night in the open air.

Գիշտ s. fur-coat, pelisse.

Գիջագոյն a. more damp or moist; bleared.

Գիջակն, կանց a. blear-eyed.

Գիջային, Գիջին a. damp, moist; lascivious, wanton.

Գիջանամ, ացայ vn. to get humid, to become damp; to pollute one's self.

Գիջութիւն s. humidity, moisture; pollution, masturbation, onanism; impurity.

Գիսաբուղխ a. that which makes the hair grow.

Գիսագերծ a. cut or shaved head of hair.

Գիսախռիւ a. dishevelled hair.

Գիսակ, աց s. head of hair, long hair.

Գիսակալ S. Ծամակալ.

Գիսարձակ S. Հերարձակ.

Գիսաւոր, աց a. hairy, long-haired: s. comet: Greek monk.

Գիտագոյն a. more learned.

Գիտակ, աց a. knowing, wise, experienced.

Գիտակից a. conscious, acquainted, confident.

Գիտակցութիւն s. conscience; knowledge.

Գիտանամ, ացայ vn. to know, to have commerce or intimate relations with some one.

Գիտացուցանեմ, ուցի va. to acquaint, to instruct, to inform.

Գիտելի a. that may be known, perceivable; -ք, ծ. note, remark.

Գիտեմ, տացի va. to know, to perceive; to learn, to understand; to feel, to recognize; to be able; to consider, to observe, to note; to believe: to know, to have a carnal connection with; ոչ -, to be ignorant of, not to know; - զայր or զկին, to lie with a man or woman; ոչ գիտէ զամօթ, he has no shame; քաջ, ճարտար գիտեմ զայն, I know it throughly; չգիտեմ, I do not know, I am ignorant of it; գիտասջիր, know! չ- զինչ առնել, to be at a loss what to do.

Գիտնաբար ad. learnedly; scientifically.

Գիտնագոյն a. very learned.

Գիտնական S. Գիտուն.

Գիտնականութիւն S. Գիտութիւն.

Գիտող s. scholar, learned man; prophet.

Գիտութիւն s. science, knowledge; doctrine, understanding, wisdom, study, art; - լիցի, know, you are informed, you must know; գիտութեամբ, knowingly.

Գիտուն, տնոց a.s. learned, lettered, literate, wise, knowing, well perform-

ed; skilful, intelligent: diviner, foreteller; — լիցի, know, you are informed, you must know; — առնել, to inform.

Գիր, գրոց s. letter, character; book, volume, writing; letter, epistle; letters, science, literature; holy scripture, Bible; — or թուղթ մեկնելոյ, act of divorce; S. Ապահարզան; — առնել, հանել, to publish, to write; — հաստատել, to post up or stake on the wall a bill, writing or advertisement; ի —, ընդ գրով անկանել, լինել, to be written or registered; զգրով or զգրովք գալ, to dedicate one's self to reading; ի — արկանել, հանել, դրոշմել, արձանագրութանել. ի գիր առնել, զգիր հարկանել, to write, to write down, to registrate; to treat a subject; to circumscribe.

Գիրանամ, ացայ vn. to fatten, to grow fat.

Գիրապարար a. fat, plump, corpulent; fertile, abundant.

Գիրացուցանեմ, ուցի va. to fatten, to make fat; to make clammy.

Գիրացուցիչ a. fattening.

Գիրգ a. delicate, soft, downy, tender, genteel.

Գիրկ, գրկի, գրկաց s. the two arms extended, open arms; bosom, breast: fathom; —ս արկանել, — ընդ —ս խառն լինել, to embrace, to hug one another; ընդ —ս մտանել, — ընդ աղեղն լինել, to draw the bow well; այն ինչ լինէր զաղեղն ի —ս իւր թափել, whilst he drew his bow tight; — ընդ — խառնիլ or խառն լինել, — ընդ խառն or գրկընդխառն or գրկախառն լինել, to wrestle, to struggle with one; — ընդ խառն կալ or մարտ, wrestling.

Գիրութիւն s. plumpness, corpulence.

Գիրք, գրոց S. Գիր and Գրեան.

Գիւղ, գեղջ, ղից s. village; country; գնալ, բնակել ի —, to go to or live in the country.

Գիւղակ s. little village; villa.

Գիւղական s. peasant, clown.

Գիւղաւան, Գիւղաքաղաք s. small town, borough.

Գիւղապետ S. Գեղջաւագ.

Գիւղեան, Գիւղօրէք, էից s.pl. villages, country.

Գիւտ, իւտ s. invention, discovery, finding; profit: artifice: salvation: finder; առ չ—, for the want of; չքնաղ —ք, fine or rare inventions or discoveries; —ք ձկանց, fishing; — որսոյ, hunting; —ք որովայնի, tape-worm; և զհոգի քո զանձն քո ի —ս, you will save your soul; ի — ածել, to invent; ի — ածիլ, to be invented.

Գիւտական S. Գիւթական.

Գլաթաւալ ad. in rolling, tumbling down.

Գլան, ի, աց s. cylinder.

Գլանակ s. rolling pin.

Գլանաձեւ a. cylindrical.

Գլանամ, ացայ vn. to become blunted, to get dull.

Գլաքարդ առնեմ va. to break, to bruise with a stone.

Գլգլունք s. pl. gurgling; murmur; noise.

Գլեմ, եցի vna. to roll; to wheel; to surpass, to excel; to bend, to incline; — զձեռն, to extend or stretch out the hand; — զոք զինքեամբ, to win over, to attract, to gain one's favour; զՅոյնսն — խորհրդովք, to be on the Greeks side, to be a partisan of the Greeks; — զփայլումն արեգական, to din, offuscate, darken or eclipse the splendour of the sun.

Գլխացաւ, աց a. that has a headache; dizzy, giddy; whose brains are disordered, mad; — թմբրութիւն, dizziness.

Գլխացաւութիւն s. head-ache; madness; giddiness.

Գլխագերծ, աց a. whose head is shaven: barefaced.

Գլխագիր, գրաց s. initial, capital letter; inscription, title.

Գլխադիր, դրի s. coif, head-dress: where is the head of a Saint preserved.

Գլխածանրութիւն s. heaviness of the head.

Գլխակառ a. headstrong; bold, impudent.

Գլխակարգութիւն s. division into several chapters, order, arrangement; summary, compendium; index.

Գլխակոր a. ashamed, confused.

Գլխակորեմ, եցայ vn. to be ashamed.

Գլխահատեմ, etc. S. Գլխատեմ, etc.

Գլխահար s. oppressor; tomahawk.

Գլխահարկ, աց s. poll-tax, capitation, head-money.

Գլխան ձուկն s. chub, mullet.

Գլխանի s. pl. the heads.

Գլխանոց, աց s. cap; helmet.

Գլխաշուք կապ. head-dress, veil.

Գլխապահ, աց a.s. life-guard.

Գլխապան S. Գլխանոց.

Գլխապատ, ից s. turban, head-band.

Գլխապարտ, աց *a.* capital, that deserves capital punishment.

Գլխապետ *s.* general.

Գլխապետութիւն *s.* generalship.

Գլխատ *a.* headless. [behead.

Գլխատեմ, եցի *va.* to decapitate, to behead.

Գլխատութիւն, Գլխատումն *s.* decapitation, execution.

Գլխարկ, աց *s.* hat; cap, bonnet.

Գլխարկիմ, եցայ *vn.* to bend one's head. [ache.

Գլխացաւ, աց *a.* that has a head-ache.

Գլխացաւութիւն *s.* head-ache.

Գլխաւոր, աց *s.a.* prince, master, superior, deacon; capital, principal, fundamental, essential, first.

Գլխաւորաբար or պէս *ad.* principally.

Գլխաւորեմ, եցի *va.* to finish, to end, to terminate; to abridge, to reduce.

Գլխաւորիմ, եցայ *vn.* to have the pre-eminence, to be at the head: to be finished: *bot.* to bud.

Գլխաւորութիւն *s.* superiority, presidency, priority, supremacy.

Գլխեմ, եցի *va.* to decapitate the idols, to destroy; to turn about: S. Գլխաւորեմ.

Գլխիբաց *ad.* the head uncovered.

Գլխիվայր *ad.* the head downwards.

Գլխիվեր *ad.* the head upright.

Գլխովին, ի — *ad.* himself, personally, in person; all, totally, entirely.

Գլոր *ad.* in rolling, tumbling down.

Գլորեմ, եցի, Գլորեցուցանեմ, ուցի *va.* to roll.

Գլորիմ, եցայ *vn.* to sink, to fall.

Գլորումն *s.* roll, downfall.

Գլուխ, գլխոյ *s.* head; chief; summit, top; individual; the first place, the first rank; — գրոց, chapter; — նաւի, prow; — գործոյ, master-piece; — ցամաքի, point, cape; — անկեան, angular stone; — սեան, capital; — դրամոյ, capital, funds, principal, capital or principal sum; ըստ գլխոյ, ըստ գլխոց, ըստ —, առ —, by head, for each person; so much a head; զայն ութ օրն 'ի —, all this week; ծածկել —, to be covered, to put on one's hat; բանալ զ—, to uncover, to take off one's hat; 'ի — հանել, տանել, ածել, to finish, to conclude, to bring to a head, to end, ի — ելանել, հասանել, գալ, երթալ, to be finished or brought to a close, to end, to come to an end; — ամսոյ, the first day of the month, new moon; — տարւոյ, new year's day; — բանից, exordium, preamble; point, article; — ճանապարհաց, end of the street; — տողին, beginning of a verse; առնու Տէր զտէրդ ի գլխոյ քումմէ, the Lord will take away thy master from thee; ունել զթիւ գլխոյ որդւոցն, to take the number of the children; քանի՞ —ք պատժոց, how many punishments? հանել ընդ —ն or ընդ կառափն զյանցանս ուրուք, to have one's revenge, to punish; — ամբառնալ, to revolt; անկանիլ զգլխով, to fall suddenly on the enemy; դնել զ— ի կշիռ, to put one's life in jeopardy; կալ ի —, to put one's self at the head, to be the leader; — բանից, finally, at length, in conclusion.

Գլումն *s.* defeat, ruin.

Գխտոր, ոյ or ի *s.* gall, gall-nut, oak-leaf apple.

Գխտորահամ *a.* that tastes like gall.

Գծագիր, գրաց *a.* traced, sketched: *s.* designer; draught; drawing; sketch; writing, letter.

Գծագրեմ, եցի *va.* to trace, to draw, to delineate, to design; to project, to describe, to paint; to sketch; to write, to form.

Գծագրութիւն *s.* dash, trace; drawing, design; sketch, draught; form, delineation; writing.

Գծած, աց *s.* ruled.

Գծաւորութիւն S. Գծագրութիւն.

Գծեմ, եցի *va.* to strike out; to erase, to mark with a flourish; to write; to cut, to scratch.

Գծծութիւն *s.* baseness; filthiness, meanness, sordidness, niggardness.

Գծուծ, գծծի *a.* vile, abject; sordid, niggardly.

Գծօրէն *ad.* as a line.

Գձձեմ, եցի *va.* to abject, to humble.

Գձձիմ, ձեցայ *vn.* to be debased, to become abject or contemptible.

Գձձութիւն S. Գծծութիւն.

Գձուձ, գձձոյ S. Գծուծ.

Գղեր, ի, գղերք, երց *s.* clergyman, ecclesiastic.

Գղերիկոս S. Կղերիկոս. [arrow.

Գղզիկ or զուկ, զկոյ *s.* notch of an arrow.

Գղթոր S. Գխտոր.

Գղթորահամ S. Գխտորահամ.

Գճիմ, եցայ *vn.* to kneel down, to sit squat.

Գմբեթ, աց *s.* dome, cupola, vault, arched roof.

Գմբեթազարդ *a.* adorned with vaults; vaulted.

Գմբեթաձեւ, Գմբեթայարդ, Գմբեթայարկ, Գմբեթաշէն, Գմբեթարդ, Գմբեթաւոր *a.* in the shape of a dome, vaulted, convex. [that has a ceiling.

Գմբեթեայ *a.* vaulted, wainscotted,

Գմբէթ S. Գմբեթ.

Գմեմ, եցի, Գմեղեմ, ցի *va.* to lie down.

Գնածոյ, ից *a.* bought, purchased.

Գնահատ, աց *s.* appraiser; auctioneer and appraiser.

Գնահատեմ, եցի *va.* to appraise, to estimate, to value, to tax.

Գնահատութիւն *s.* estimate, valuation, taxation, tariff.

Գնամ, ացի *vn.* to go, to walk, to repair; to abandon; to behave one's self, to conduct one's self; to flow, to flow away; to be in circulation; to act, to prevail; to run, to overflow; — զհետ, զհետ —, to follow; — զճանապարհ, զճանապարհաւ, ընդ ճանապարհ, զկողմամբք, to walk; — ի վերայ ջրոց, to swim; — ի չորս, to go on hands and feet, to grope; որ գնայ ի ձեռս or ի վերայ ձեռաց, that walks on its hands, or who walks on his hands; յապականութիւն անցեալ —, to be corrupted; ի բաց —, to go away; to depart; — յաշխարհէ, to die; ոչ ինչ գնան առ նոսա բանք սպառնալեացն, the threats make no impression on them; ընդդէմ —, to resist; — արուեստի, to be in use, vogue or fashion; գործք գնացեալք, things that are past; ի գնացելումն աւուր. yesterday, the other day; գնացեալ, deceased.

Գնայուն *a.* ambulatory; moveable.

Գնաց, Գնացք, ցից *s. pl.* gait, step, pace, course; passage; walk; departure; circuit; way, journey; current; conduct, behaviour, demeanour, manners, custom; գնացին երիս աւուրս գնաց ճանապարհի յերկիր անապատ, they walked three days through the desert; դառնալ ի գնացից չարաց, to reform, to lead a better life.

Գնացական, աց *a.* ambulatory, that walks; fuggitive; dying; deceased.

Գնացումն *s.* gait, carriage; deportment; — ջրոյ, course.

Գնացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to walk or run. [that moves.

Գնացուցիչ *a.* that causes to walk,

Գնդածաղիկ *s. bot.* southernwood.

Գնդակ, աց *s.* globule, globe, bowl, spherical or round body; pincushion; apple; — խաղու or խաղալիկ, ball, bowl; ball (at tennis); — մեղուաց, swarm of bees; — հրացանից, ball; bullet, large ball; — ձեռնածութեան, juggler's cork-ball; — որթոյ, bud, button.

Գնդակիկ *s.* ring of an ear-ring.

Գնդակախաղութիւն *s.* tennis.

Գնդակից S. Գստակից.

Գնդակոծեմ, եցի *va.* to bombard.

Գնդակոծութիւն *s.* bombardment.

Գնդաձեւ *a.* round, spherical, orbicular, spheroidal.

Գնդաձեւութիւն *s.* sphericity.

Գնդանամ, ացայ *vn.* to be spherical or round; *bot.* to bud.

Գնդապետ, աց *s.* brigadier, colonel.

Գնդասեղն, սղան *s.* pin; small pin; bodkin.

Գնդեմ, եցի *va.* to make round or spherical; to condense; to become round.

Գնեմ, եցի *va.* to buy, to purchase for money, to take; աժան —, to buy cheap; թանկագին —, to buy dear.

Գնող, աց *s.* purchaser, buyer.

Գնչու, Գնչուա *a.* gipsy.

Գնտակ S. Գնդակ.

Գշիրք *s.* dry cow-dung.

Գոգ, ոյ *s.* bosom; lap; hollow, cavity; — լերանց or վիմաց, grotto, cavern, den; — ծովու, handle; creek; — նաւու, hold of a ship; — գործել or — ս առնուլ, to be concave or filled.

Գոգ, գոգջիր, ջիք, պցես, ջուք, ցեն *vd.* to say.

Գոգ, Գոգցես թէ or իբր *ad.* well, as, about, almost, nearly.

Գոգած *s.* hollow, cavity.

Գոգաձեւ S. Գոգաւոր.

Գոգանամ, ացայ *vn.* to be hollow, to become hollow.

Գոգաւոր *a.* hollow, concave.

Գոգեմ, եցի *va.* to dig, to hollow; to contain, to include.

Գոգցես S. Գոգ *ad.*

Գոգենոց S. Ուրկանոց. [real.

Գոճի, ճւոյ, ճեաց *a.* leprous; vene-

Գոճութիւն *s.* leprosy; syphilis.

Գոճ S. Մէզ.

Գոճքերան *s.* urethra.

Գոլ, ոյ, ով *s.* being, existance, that is: *vd.* to come; coming.

Գոլ, ի *s.* heat.

Գոլախառն *a.* burning, ardent.

Գոլանամ, ացայ *vn.* to warm one's self.

Գոլացուցանեմ, ուցի *va.* to warm.

Գոլշի, Գոլորշի, շւոյ, շեաց *s.* vapour, exhalation, smoke, expiration.

Գոլորշանամ, ացայ *vp.* to evaporate.

Գոլորշացումն *s.* evaporation.

Գոհ *a.* content, easy, satisfied; — լինել, to be content, satisfied, to take it kindly.

Գոհաբան *s.* that praises, thanks.

Գոհաբանեմ, եցի *va.* to praise, to thank.

Գոհաբանութիւն *s.* praise, thanks.

Գոհանամ, ացայ *vn.* to thank, to return thanks.

Գոհար, աց *s.* precious stone, gem, diamond; a precious thing; սուտ —, false stone, paste; անկիւն —աց, facet.

Գոհարան *s.* place or instrument of praise, of thanks. [gem.

Գոհարեղէն *s.* precious thing, jewel,

Գոհացողական *a.* that praises, returns thanks.

Գոհացողութիւն, Գոհութիւն *s.* grace, thanksgiving, thanks; — or Խորհուրդ գոհութեան, Eucharist. [sharper.

Գող, ոց *s.* thief, robber, bandit;

Գողաբար *ad.* like a thief.

Գողակից *s.* companion of the thief.

Գողամիտ *a.* that is addicted to theft.

Գողանամ, ացայ *va.* to rob, to steal, to take clandestinely, to take away, to purloin; to pillage, to filch; to embezzle, to misapply; գաղտ —, to juggle; հնարիւք —, to cheat; զմիտս, զսիրտ, to captivate, to entice.

Գողանք S. Գողօն.

Գողացիկ *a.* clandestine, stealthy.

Գողեմ, եցի *va.* to hide, to conceal; to rob.

Գող'ի գող *ad.* by stealth, secretly.

Գողութիւն *s.* theft, robbery, rapine, expilation; extortion, plunder.

Գողումն *s.* robbery; stealth.

Գողուղի *s.* by-road.

Գողուն, Գողունի *a.* stolen, robbed; unlawful, natural.

Գողտր *a.* mild, delicate, soft, morbid.

Գողտրաբարբառ *a.* who has a fine language or tender voice, soft or gentle in speaking; alluring.

Գողտրիկ S. Գողտր.

Գողօն, Գողօնք, նից *s.* theft, larceny, thing stolen.

Գոճաղմ, ի *s.* turkois; lapis lazuli.

Գոճամօրուք *s.* *bot.* sa y, goat's beard.

Գոճմակ *s.* *bot.* colt's-foot.

Գոմ, գոս, գոյ. գոյր, գուցէ, գոլ, գոլով *vd.* to be, to exist, to subsist.

Գոմ, ոց *s.* stable, sheepfold, stable for oxen. [stable.

Գոմամուտ լինիմ *vn.* to retire into a

Գոմէշ, մշոյ, մշաց *s.* buffalo.

Գոմիզ S. Գումիզ.

Գոմոր *s.* sort of measure.

Գոյ, ից *s.* being, existence, that is, substance; goods; ըստ գոյին, գոյիւ, գոյիւ իւրով. գոյիւ չափ *ad.* as much as his means or property allow, as much as he had; entirely, completely; ի — ածել, to create, to cause to exist.

Գոյակ, աց *a.* extant; *s.* being.

Գոյական, աց *a.* that exists; *s. gr.* substantive.

Գոյականութեն *s.* existence, essence.

Գոյակից *a.* of the same nature; consubstantial, coexistent.

Գոյակցութիւն *s.* consubstantiality, coexistence.

Գոյանամ, ացայ *vn.* to be created, to exist, to be; to be formed, produced.

Գոյապետ, Գոյարան or արար *s.* that causes to exist, creator.

Գոյապէս *ad.* substantially.

Գոյացական *a.* substantial; essential.

Գոյացութիւն *s.* substance; reality; essence, being, creature.

Գոյացուցանեմ, ուցի *va.* to create, to give existence; to produce.

Գոյացուցիչ *s.* creator, that gives existence or being.

Գոյաւոր *a.* existing, extant: rich, opulent, wealthy.

Գոյաւորիմ, եցայ *vn.* to be created, to exist; to be formed, produced; to grow rich.

Գոյաւորութիւն *s.* existence; substance; creature. [tiate.

Գոյափոխեմ, եցի *va.* to transubstan-

Գոյափոխութեն *s.* transubstantiation.

Գոյեղ *a.* substantial.

Գոյեղաբար *ad.* substantially.

Գոյեղական *a.* substantial.

Գոյեղինաբար *ad.* substantially.

Գոյեղինութիւն *s.* substance.

Գոյեղուտ *a.* substantial.

Գոյժ, գուժից *s.* lamentation, complaint accompanied with groans and cries; sad news; — տանել, — ի բերան առնուլ, — դնել, to lament, to deplore;

– *արկանել, առնել, տալ,* to bring bad news.

Գոյնաբուսակ *s.* a kind of aromatic.

Գոյն, գունոյ *s.* colour; complexion, ornament; tint, dye: jaundice; *թա֊փիլ, հատանիլ* or *բանալ զ–,* to discolour; *pr.* as, like; *ad.* so, thus, in this manner.

Գոյնագոյն *ad.* in divers colours.

Գոյչ, Գուշ, Գոյչ լիցի, Գոյչ ուրիք *ad.* God preserve us from it, God forbid; take care.

Գոյութիւն *s.* existence, being, nature, essence, substance, reality; goods.

Գոնդեղ, ոյ *s.* turnip.

Գոնեա, Գոնեայ, Գոնէ *conj.* at least, above all things, however; only, yet.

Գոնջ *a.* scurfy. [scurf.

Գոնջանամ, ացայ *vn.* to have the

Գոնջութիւն *s.* scurf.

Գոշ S. **Գոռշ** and **Գարձ.**

Գոչիմ, եցի *vn.* to cry, to exclaim, to cry out; to call; to bellow, to roar.

Գոչեցուցանեմ, ուցի *va.* to sound, to cause to sound or resound.

Գոչիւն, Գոչումն *s.* clamour, great cry, crash, noise, voice, exclamation; hue and cry, uproar; bellowing, roar.

Գոչունակ *a.* sonorous.

Գոյս *a.* fierce, bold, haughty, warlike, martial; *s.* noise, anger, crash, attack, assault.

Գոռամ, ացի *vn.* to make a great noise, to be violently angry; to assault, to attack; to insult.

Գոռիւն or **ռեղ** *s.* wasp; gad-fly; horse-fly.

Գոռոզ, ոց *a.* arrogant, proud, haughty, imperious, insolent; *s.* tyrant.

Գոռոզաբար *ad.* haughtily, proudly.

Գոռոզանամ, ացայ *vn.* to be proud of, puffed up, elated.

Գոռոզութիւն *s.* pride, haughtiness; insolence, arrogance, presumption; lordliness, tyranny.

Գոռոչ *s.* noise, shriek, cry.

Գոռումն, Գոռում *s.* anger, violence, noise; haughtiness.

Գոս, գոսք, or **գոսեր** *s.* kettle-drum; *գոսերս գոչել,* to beat the kettle-drum.

Գով *s.* praise, eulogy.

Գովաբան *a. s.* that praises, praiser.

Գովաբանեմ, եցի *va.* to praise.

Գովաբանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովանք S. **Գովասանութիւն.**

Գովասան, ից *s.* that praises, praiser.

Գովասանական *a.* of praise.

Գովասանեմ, եցի *va.* to praise.

Գովասանութիւն *s.* praise, eulogy.

Գովելի *a.* praise-worthy, plausible.

Գովեմ, եցի *va.* to praise, to glorify, to exalt, to magnify, to applaud, to celebrate, to renown; to cense; – *քան զ֊ինն* or *յանչափս,* to extol, to commend excessively; – *զանձն,* to glory, to boast.

Գովեստ, ից *s.* praise, eulogy, panegyric; incense; glory.

Գովիչ *a. s.* praiser.

Գովութիւն, Գովումն *s.* praise, eulogy; honour, glory; *գովութեամբ,* laudably.

Գորգ *s.* carpet.

Գործ, ոյ *s.* work, affair, thing, deed, action, operation, business, trade, negotiation, practice, agency, enterprise, labour; commission; fact, effect, merit; manufacture; make; – *քաջութեան,* esploit, signal action in war; *այր –ոյ* or *–ոց,* an active man, a clever man; *օր –ոյ,* a working day; – *է գտանիլ,* it is difficult to find; – *առնել, ընդ – արկանել, ի – արկանել, դնել,* to make use of, to employ, to use; to practise, to effect, to accomplish, to execute, to realize; *ի – ածել,* to use, to employ, to make use of; *բանս ի – առնել,* to establish, to advance, to take for granted, to agree; *ձեռն ի – արկանել,* to undertake, to begin, to commence; –, or *–ք Առաքելոց,* the Acts of the Apostles; *նովին իսկ –ով,* ipso facto, caught in the act; – *առ –ով, – ընդ –ով,* transitorily, indifferently; *ի* – or *ընդ – մատնել,* to enter on one's duties; – *ունել ընդ ումեք,* to have to do with some one, to have business with some one; *ի – արկանել զերկիր,* to cultivate or till the ground; – *դնել հողմոյ,* to make use of the wind; – *օրական,* journeywork.

Գործադիր *s.* actor, executor.

Գործադրեմ, եցի *vn.* to execute; to practise. [tice.

Գործադրութիւն *s.* execution; prac-

Գործած, ոյ *s.* work, manufacture; web, weaving.

Գործածական *a.* usual. [ploy.

Գործածեմ, եցի *vn.* to use, to em-

Գործածութիւն *s.* use, employ, practice, exercise, management.

Գործակ, ից *s.* maker, worker.

Գործակալ, այ s. officer, minister, commissary, commissioner; manager, agent, factor, negotiator; attorney.

Գործակալութիւն s. place, office; agency, business of an agent; procuration.

Գործական a. practical, active.

Գործականապէս ad. practically.

Գործականեմ, եցի vn. to make, to operate.

Գործականութիւն s. act, deed, action, operation.

Գործակատար s. diplomatic agent.

Գործակից s. cooperator; associate, coadjutor; – լինել. to cooperate; to contribute, to concur.

Գործակցութիւն s. cooperation, concurrence, coadjuvancy.

Գործանոց s. workshop, laboratory.

Գործառնութիւն s. act, affair, work, enterprise, business, office, place, employment.

Գործատու, այ s. contractor; master-builder.

Գործասէր a. laborious, active, diligent.

Գործասիրութիւն s. activity, love of work or labour.

Գործավար, այ s. intendant, officer; foreman, overseer.

Գործատեաց a. lazy, idle.

Գործատուն s. manufactory.

Գործարան, այ s. manufactory; instrument; organ.

Գործարանական, Գործարանաւոր a. organical.

Գործարար, այ s. negotiator, correspondent, agent.

Գործարարութիւն s. negotiation, agency.

Գործաւոր, այ s. a. maker, workman, labourer, worker; husbandman, farmer: efficacious; – օրական, journeyman; դաս –աց, working-class.

Գործաւորութիւն s. work; labour.

Գործելի a. feasible; maker; s*. coal.

Գործեմ, եցի va. to work, to make, to do, to fashion, to manufacture; to commit, to perpetrate; to knit; to twist; – զերկիր. to cultivate, to labour, to till; – զերկաթ, to forge; չար գործեցէք զոր արարէքդ, you have done very wrong; զի՞նչ գործ գործեցեր դու ընդ մեզ, why have you done this to us? – զանօրէնութիւն, to do wrong; to commit a crime; – զարդարութիւն, to act with justice; – զփրկութիւն, to effect salvation; – զհանդերձս, to make clothes; խորշս խորշս – զտապանն, to make small compartments in the ark; ճաշ –, to give a dinner; ճանապարհ –, to open up a way.

Գործի, ծւոյ, ծեաց s. instrument, machine, tool; organ; utensil, furniture.

Գործիական a. instrumental.

Գործնական S. Գործական.

Գործողութիւն s. act, action, proceeding, function, operation.

Գործուած, ոյ s. fabrication, work.

Գործուն, Գործօն, այ or ից a. ploughed land; S. Գործունեայ.

Գործունեայ, Գործօնեայ, նէից or նեայց, եաց s. a. workman, maker; minister; active, busy; efficacious.

Գործունէութիւն s. efficacy; activity.

Գորշ, ից a. ash-coloured, gray.

Գորշախայտ, Գորշախարիւ a. dapple; grayish, grizzly.

Գորշապահանգ, այ s. ear-drop, ear-ring.

Գորով, ոյ s. tenderness, sensibility, pity, compassion; fondness, sympathy; a. affectionate, tender.

Գորովագին, Գորովագութ, Գորովալի, լիր, լից, կան a. tender, affectionate, sensible, affecting, charitable; compassionate, feeling; pathetic; ad. tenderly, feelingly.

Գորովալէս a. affecting, moving, touching.

Գորովամայր a. affectionate towards one's mother, or who has an affectionate mother; s. pia-mater.

Գորովանք S. Գորով; գորովանօք ad. tenderly.

Գորովասէր a. affectionate, tender, feeling, charitable.

Գորովեմ, եցի vna. to be affected, touched with compassion; to affect, to flatter, to caress.

Գորովումն s. affection, compassion, fondness, sympathy.

Գորտ, ոյ or ից or ուց s. frog; – թունաւոր, toad; – կարկաչէ, the - croaks.

Գուբ, գբոյ s. ditch, hollow; well, cistern; abyss; subterraneous place; cell of honeycomb.

Գուպազ s. union of irregular troops.

Գութ, գթոյ s. pity, compassion, tenderness, commiseration, feeling, mercy, sensibility, tender heart; ի – շարժել, ածել, – արկանել, ի – խանդաղատանաց շարժել, to move, to soften, to entreat tenderly; փակել զ–ս իւր յումեքէ, to harden one's heart a-

gainst another; -ք նորա սաստկեալ են ի ձեզ, he loves you more intensely; առ — տոհմի նորա, for the love of his race; յիմարիլ ի - երեսաց ուրուք, to go mad on account of the beauty of some one; - մեր առաջի երեսաց քոց, let our supplications find favour in thy sight; կին առնուլ ի նմանէ զի - անիցի, to marry into his family for the purpose of strengthening the bonds of friendship: -ք, np. the Goths, the nation of Goths.

Գութա or այ, ի s. several pair of oxen to draw the plough.

Գուժաբեր, աց a. s. that brings sad news, sad, fatal; bearer of unhappy news.

Գուժամ, ացի vn. to lament, to deplore.

Գուժապարտ a. lamentable, deplorable, worthy to be deplored.

Գուժատար, Գուժատու, Գուժարկու S. Գուժկան.

Գուժարկեմ, եցի vn. to lament, to deplore; to carry or give sad news.

Գուժաւոր S. Գուժկան.

Գուժեմ, եցի vn. to bring or give sad news; to lament, to deplore, to cry, to scream; to sound.

Գուժիւն S. Գուժումն.

Գուժկան, աց a. s. that carries or gives sad news; bearer of unhappy news; weeping, in tears; sad news.

Գուժումն s. lamentation, complaint, cry, groan.

Գուլ a. blunt, dull.

Գուլպայ, ից s. sock; short-stocking; երկայն —, stocking, hose; հանել զ-ս, to pull off the stockings; դնել զ-ս, to put on one's stockings.

Գուձ or ձն s. handful.

Գուղձ or ձն s. glebe, clod.

Գուճ, -ք s. knee, knees; ի գուճս իջանել, խոնարհիլ, անկանել, or հարկանիլ, կալ, to bend the knees, to prostrate one's self; to squat.

Գում or Գումարտակ առնեմ S. Գումարեմ.

Գումակ s. large waggon or cart; the harness of a carriage.

Գումապետ s. colonel.

Գումար, ից or աց s. assembly, session; action; addition, summing up; sum, amount; - առնուլ, to assemble; - դնել ընդ ումեք, to fight or quarrel with some one.

Գումարահողով S. Բազմահողով.

Գումարեմ, եցի va. to assemble; to convoke; to gather together, to add, to sum.

Գումարիմ, եցայ vp. to assemble together, to gather together; to be astonished amazed, surprised, confused.

Գումարութիւն, Գումարումն s. assembly; mob; sitting; addition.

Գումարս a. assembled, gathered together.

Գումարտակ, աց s. assembly, assemblage, mob, band, corps, forces; a. assembled, gathered together; - նաւուց, squadron; - դնել, կազմել, սփռել, կարգել, առնել. to assemble, to gather together; to levy troops, to send a body of troops; ի -ի, in war.

Գումարտական a. of an assembly.

Գումիզ s. urine: mud, dirt: allflower's water: *bot.* soap-wort.

Գուն s. effort; - գործել, դնել, - ի գործ առնել, to study, to devise, to strive, to try, to labour, to intrigue.

Գունազեղ a. adorned with fine colours.

Գունազեղեմ, եցի va. to colour.

Գունազոյն a. in divers colours.

Գունազարդեմ S. Գունազեղեմ.

Գունաթափ S. Գունատ.

Գունակ, աց a. similar, equal, like; s. dye, colour; kind, sort; manner; difference; - -, in several colours; various, different; - -, -ս -ս, ad. differently, variously.

Գունակաւորեալ S. Գունազեղ.

Գունակեմ, եցի va. to colour, to illuminate; to dye.

Գունակութիւն s. colouring; dye; variety.

Գունապաճոյճ a. adorned with several colours.

Գունատ a. tarnished; pale, pallid, wan.

Գունատեմ, ացի vna. to tarnish; to discolour, to tan; to fade.

Գունատութիւն s. loss of colour; paleness, wanness.

Գունաւոր, աց a. coloured; dyed; having several colours; quick, diligent, violent.

Գունաւորեմ, եցի va. to dye, to colour.

Գունաւորութիւն s. colour, dye, tint.

Գունափոխիմ, Գունափոխ լինիմ S. Գունատիմ.

Գունափոխութիւն s. transfiguration.

Գունդ, գնդի, գաց s. assemblage, band; troops, brigade, battalion, re-

giment, legion, cohort, phalanx: globe; sphere; ball, bowl; pincushion; pommel; sounding line, plummet; – *փոքրիկ*, bullet; globule; – *անուց*, nave of a wheel; – *կշռոց*, weight; – *կապարեայ*, lead; *չափել ջրով գնաւով*, to sound.

Գունդ գունդ, **գունդագունդ** *ad. a.* in several regiments; in a crowd, like a crowd; large, much.

Գունդակաղ *s.* tennis.

Գունդաստպար S. **Սպար**, **Սպատպար**.

Գունդաստպալ *s.* constable.

Գունեայ, **Գունեան**, **Գունեղ** *a.* of fine colour, fine, graceful.

Գունեմ S. **Գունակեմ**.

Գունեբանդ *a.* of good colour or of many colours.

Գունդ S. **Գոնդ**, **Գնդ**.

Գունտ, **գնտոց** S. **Գունդ** and **Գնդակ**.

Գուշակ, *ոց s. a.* diviner, conjurer, prognosticator; informer, denunciator; sign, mark; that expounds, manifests; *մեան և – լինել*, to denounce, to impeach, to accuse.

Գուշակական *a.* judicial.

Գուշակաւոր *a.* already predicted; very evident.

Գուշակեմ, *եցի va.* to predict, to prophesy; to foresee, to presage, to conjecture, to guess, to augur, to cast one's nativity, to prognosticate; to denounce.

Գուշակութիւն, **Գուշակումն** *s.* prophecy; presage, omen, prognostic; augury, auspice, divination, denunciation.

Գուպար, *իւ* or *ոց s.* war, combat; wrestling; assembly; dispute; *–ս ղնել*, to assemble or sit down altogether; *ի – կոխոյ մտանել*, to enter the lists, to wrestle.

Գուպարապետ *s.* fencing-master or chief of gladiators.

Գուպարած *s.* struggle, wrestling, fight; duel; war; dispute; – *դնել*, to fight, to attack. [wrestling match.

Գուպարայաղթ *a. s.* conqueror in a

Գուպարեմ, *եցի*, **Գուպարիմ**, *եցայ vn.* to make war, to fight; to dispute.

Գուպարումն *s.* war, combat; conflict.

Գուսան, *ոց smf.* singer, musician; player; actor. [*s.* song, ballad.

Գուսանական *a.* musical; theatric;

Գուսանամոլ *a.* passionately fond of operas or opera-singers; mad for musicians.

Գուսանատուն *a.* where a singer or musician enters; – *առնել*, to receive opera-singers into one's house; – *լինել*, to visit the opera-singers.

Գուսանութիւն *s.* music, drama, comedy, ballad.

Գուրպայ S. **Գուլպայ**.

Գուցէ, – *երբէք*, – *թէ ad.* perhaps; for fear of, lest.

Գչիր *s.* wimble, auger; – *փոքրիկ*, small auger; – *աւակաւոյց*, piercer, gimlet. [gle, to bubble.

Գոգոամ, *ացի vn.* to croak; to gar-

Գոհ, *իւ* or *ոց s.* street, road.

Գոհական, *ոց a. s.* plebeian, clownish, rude, coarse; peasant, clown.

Գոհականամ, *ացայ vn.* to become rude or clownish, to keep low company. [per's grass).

Գոպի, *ւոյ s. bot.* scorzonera (vi-

Գոսիճ *s.* rock-salt, mineral salt.

Գոռ, **Գոռդ** *s.* crew, band, crowd; assault, attack; – *տալ*, to assault, to attack.

Գոռզ S. **Գանդուր**.

Գոտակ, *ոց s.* cap, bonnet: calix, flower-cup: inventor, author; – *լինել*, to invent; *–աբ*, *ad.* exactly, surely, precisely.

Գտանեմ, *գտի va.* to find, to invent, to discover, to find out; to gain, to have; to meet; – *զհարհս առաջի ուրուք*, to gain or acquire the heart, friendship, goodwill of some one; to regain the favour of some one.

Գտանիմ, *գտայ vp.* to find one's self; to appear, to show one's self; *հաւատարիմ –*, to be faithful.

Գտանք *s.* the finding again; fiction, invention; *զբան –*, fiction, fable.

Գտիչ *s.* finder, inventor.

Գտողական *a.* inventive.

Գտումն *s.* invention, discovery.

Գրաբանական *a.* written, literal.

Գրաբառ *s.* literary language; *ad.* in the literary language; *a.* literal.

Գրագէտ, *գիտաց a.* book-learned, literate, lettered.

Գրագիտական *a.* literary.

Գրագիտութիւն *s.* book-learning, literature, letters, learning.

Գրագիր, *գրաց s.* copier, transcriber; author, writer; secretary.

Գրագրութիւն *s.* office of a copier.

Գրադարձ *s.* the dividing of words into syllables for the end of the line.

Գրադիղ *s.* ink.
Գրախեց S. Նշանախեց.
Գրակ, ագ *s.* small writing.
Գրակազմ *s.* book-binder.
Գրակազմութիւն *s.* binding.
Գրակալ, ագ *s.* desk; reading desk.
Գրական S. Գրագէտ. [mar.
Գրականութիւն *s.* literature; gram-
Գրակարդաց *s.* reader.
Գրակէս S. Նշանախեց.
Գրականիկան, լ *s.* enamel.
Գրահաշիւ *s.* algebra.
Գրամաը *s.* penny-weight; scruple.
Գրամարտիկ, Գրամարտիկոս, ագ *s.* grammarian, literate.
Գրամոլ *s.* bibliomaniac.
Գրամոլութիւն *s.* bibliomania.
Գրապարկ, Գրանոց *s.* library.
Գրաշար, ագ *s.* compositor; composing stick. [library.
Գրասլաշ տեղի or **տուն**, archives,
Գրասպան, ագ *s.* hem, border, list: collar of a coat; ephod.
Գրասպանակ, ագ *s.* phylactery, amulet; letter case; pocket: ephod.
Գրատեւ, ագ *s.* librarian.
Գրասեղան *s.* desk, writing-table, study, bureau, secretary. [ing-room.
Գրասենեակ *s.* bureau, office, read-
Գրասէր, սիրաց *a.* studious, that loves study, bibliophilist.
Գրաստ, ոց *s.* led-horse, beast for the saddle, sumpter, sorry horse, ass, short or thick horse, animal, beast, tit; – *մատակ*, mare.
Գրաստամիտ *a.* stupid.
Գրավաճառ, ագ *s.* book-seller.
Գրավաճառանոց, ագ *s.* book-shop, book-store.
Գրավաճառութիւն *s.* book-trade.
Գրաւոյ, լ *s.* great coat, loose coat, Persian dress. [case.
Գրատուն, Գրատան *s.* library; book-
Գրաւ, լից, ագ, ուց *s.* earnest money, assurance, security, pledge, engagement; mort-gage; wager, bet; detention; – *դնել*, to wager, to lay a bet; to hire, to give wages or salary; – *առնել ընդ ուսեաք*, to lay a wager.
Գրաւադիր, դրաց *s.* better, wagerer.
Գրաւական *s.* pledge, assurance; earnest money; mortgage.
Գրաւականեմ, եցի *va.* to hire, to engage; to mortgage; to detain, to occupy.
Գրաւահարկ *s.* exaction by sequestration; collector; *a.* who exacts by seizure.
Գրաւեմ, եցի *va.* to hire, to engage, to secure; to redeem; to hold, to detain, to usurp, to occupy, to seize, to appropriate, to encroach; to stride; to prepossess, to preoccupy; – *յայգբուն ինս*, to confiscate.
Գրաւոր, ագ, Գրաւորական *a.* written; literary, literal.
Գրաւումն *s.* detention, encroachment, usurpation, occupation, seizure; – *յայգբունիս*, confiscation.
Գրաքննիչ *s.* critic.
Գրաքննական *a.* critic, critical.
Գրաքննեմ, եցի *va.* to critic.
Գրաքննութիւն *s.* critic; censure.
Գրգամ, ացայ *vn.* to cluck; to cocker.
Գրգանամ, ացայ *vn.* to enjoy, to amuse, to cocker one's self, to live a merry life.
Գրգանք *s. pl.* delicacy, effeminacy; delight, pleasure, voluptuousness; caress, cockering.
Գրգարան, ագ *s.* place of pleasure, of delight, paradise.
Գրգեմ, եցի, Գրգեցուցանեմ, ուցի *va.* to fondle, to treat delicately or effeminately, to caress; to feed delicately.
Գրգիմ S. Գրգամ.
Գրգիչ *a.* caressing.
Գրգիռ *s.* defiance, provocation, challenge, incitement, impulse, instigation, inducement, solicitation, suggestion, temptation, allurement, stimulation, motive. [dress, rag.
Գրգէակ, լիկաց, Գրգիկ, լիկաց *s.* old
Գրգուածք, Գրգութիւն S. Գրգանք.
Գրգռեմ, եցի, Գրգռեցուցանեմ, ուցի *va.* to irritate, to excite, to provoke; to incite, to alarm, to inflame, to instigate, to move, to foment, to nettle, to urge, to rekindle, to revive, to rouse, to rebel.
Գրգռիչ *a.* exciter, provoker.
Գրգռութիւն *s.* incitement, impulse, provocation; contest, quarrel.
Գրգռամ *vn.* to cluck.
Գրգամ *vn.* to grunt; to murmur.
Գրգանք *s.* whirlpool, vortex, gulf.
Գրեա թէ, Գրեթէ *ad. conj.* nearly, almost, about; hardly, like, well.
Գրեայ S. Գրէ.
Գրեան, հնոյ, հանք, հնոց *s. pl.* books; writings.

Գրեթէ S. Գրեա թէ.

Գրելիք *s.pl.* writings.

*Գրեխ, այ *s.* clyster, injection, syringe.

Գրեղէն *a.* written.

Գրեմ, եցի *va.* to write, to compose; to engrave, to carve; to paint; to esteem, to value; ոչ ինչ —, to despise, to disesteem.

Գրէ, ից *s.* crane (bird).

Գրէ՛ թէ S. Գրեա՛ թէ.

Գրթախաղաց *a.* stumbling (stone); seducer.

Գրթահարեմ *va.* to break, to cut in pieces.

Գրթաղ, այ S. Գրթախաղաց.

Գրթեմ *va.* to stumble; to deceive; to seduce.

Գրթիչ *s.* cheater, sharper.

Գրթչեմ, եցի *va.* to knock, to strike.

(Ս.) Գրիգորի խոտ *s.bot.* marjoram.

Գրիկ *s.* small book.

Գրիմ, եցայ *vn.* to be inscribed; to be steemed or valued.

Գրիչ, գրչաց *s.* writer, scribe, author; pen; — երկաթի, style; graver; steel-pen; փետուր —, goose-quill; — նկարչի, pencil.

Գրիւ, գրուաց *s.* bushel.

Գրկալիր *a.* full bosomed; — աղեղն, a bow well drawn.

Գրկախառն *a.* embraced; *ad.* with embracements; — սիրով ողջունել զմիմեանս, to salute by embracing each other; — լինել, to embrace; S. Գիրկ ընդ խառն լինել.

Գրկախառնիմ, եցայ *vn.* to embrace; S. Գիրկ ընդ խառն լինել.

Գրկախառնութիւն *s.* embracement, embrace.

Գրկակից S. Գրկախառն.

Գրկակցութիւն *s.* familiarity, union of love: consubstantiality.

Գրկանք *s.* embrace.

Գրկաչափ *s.* fathom.

Գրկատարած *ad.* with open arms.

Գրկարան *s.* embracer.

Գրկեմ, եցի *va.* to embrace.

Գրկընդխառն S. Գիրկ ընդ խառն.

Գրկընկալ *a.* who is in the arms or at the breast (a baby).

Գրկոյք, Գրկունք, Գրկուք S. Գրքուկ.

Գրճակ S. Գոճմակ.

Գրմունչ *s.* bird's crop.

Գրոհ, ի *s.* assault, irruption; nation, people; — տալ, to storm; S. Գռոհ, etc.

Գրոհեմ, եցի *vn.* to assault, to storm.

Գրոց *s.* burin.

Գրուած, ոյ *s.* writing.

Գրուան, այ *s.* bushel.

Գրութիւն *s.* writing.

Գրուիճ *s.* grasshopper.

Գրչագիր *a. s.* written; manuscript.

Գրչաման, ի *s.* inkstand.

Գրչութիւն *s.* writing, manner of writing.

Գրպան, այ *s.* pocket; purse; դնել ի —ի, to pocket.

Գրջլիք S. Գրգլիք.

Գրտակ, այ *s.* small loaf, roll.

Գրտանակ, Գրտնակ *s.* rolling-pin.

Գրքոյկ. Գրքուկ. ,քուկաց *s.* small book, manual, small treatise.

Գօշեմ, եցի *va.* to bite, to sting; to mangle, to lacerate.

Գօս, ից *a.* dry, arid, dead; benumbed, impotent.

Գօսանամ, ացայ *vn.* to dry, to become dry.

Գօսացուցանեմ, ուցի *va.* to dry.

Գօսութիւն *s.* dryness, aridity.

Գօտելած *a.* girdled.

Գօտելոյծ *a.* that has untied his girdle.

Գօտեւած *a.* who girdles; *s.* the girdling one's self.

Գօտեւոր, աց *a.* girdled, girt.

Գօտեւորեմ, եցի, Գօտեւորիմ, եցայ *vn.* to gird one's self.

Գօտէկռիւ, Գօտէմարտ *s.* wrestler; — լինել. to wrestle.

Գօտէկռուութիւն S. Գօտեմարտութիւն.

Գօտէմարտիմ, եցայ *vn.* wrestle.

Գօտէմարտուճ *s.* wrestling, struggle.

Գօտէպինդ *a.* girt; prompt, active, diligent; — լինել, to gird one's self; to be prompt.

Գօտէպնդիմ S. Գօտեւորիմ.

Գօտի, ւոյ, տեաց *s.* girdle; twist; belt; zone; — ածել, — ընդ մէջ ածել, to gird, to tie or to draw close round the body; to be prompt; այրեցած, բարեխառն, սառուցեալ —, torrid, temperate, glacial zone; — լերանց, chain of mountains; — աստուածական, տէրունեան, Արամազդայ, rain-bow.

Գօտիածու, աց *a.* that girds the body; that girds on the sword.

Դ

Դ (tă) *դա s.* the fourth letter of the alphabet and the third of the consonants. It is sometimes used for, or confounded with the letters *ա* and *Թ*: *դ*, *չ*, four; fourth.

Դ *s. article* and *pron.* thou, thee, you; this, that, it; these; *սուրբդ սրբոց*, you who are the holy of holy ones; *կորուս սեր զհոգիդ և զվնճդ*, you have lost your soul and your property; *արձակեա զժողովուրդդ*, let this or the people go; *որ խօսիդ ընդ քեզ*, he who talks to you. [this.

Դա, *դորա, դոքա, դոցա pron.* that,

Դա *աւաղիկ conj.* here is, there is; see here; behold; but; now; *դա և դուք աւաղիկ*, there you too.

Դաբիր, *այ s.* sanctuary; altar of the oracle. [sanctuary.

Դաբիրայօրէն *a.* that resembles the

Դաբնային *a.* of laurel.

Դաբնի, *նւոյ, նեաց s.* laurel.

Դաբր S. Դաւիթ.

Դաբ S. Դեղ.

Դադաղ, Դադաղք, *ղաց s.* bier, coffin; litter, sedan; gridiron, grate.

Դադար *s.* cessation, rest; pause; establishment, dwelling; station; *-ք դադանաց*, den; *-ք խաշանց, անասնոց*, stable; *-ք հաւուց*, roost; perch; *-ք նաւուց*, harbour.

Դադարեմ, *եցի vn.* to cease, to stop, to interrupt; to become calm, to give over; to desist, to rest one's self, to remain; to drain.

Դադարեցուցանեմ, *ուցի va.* to cease, to stop, to calm, to interrupt; to extinguish, to stanch, to quench; to drain.

Դադարիմ, *եցայ* S. Դադարեմ.

Դադարումն *s.* cessation, desistance, repose, rest, pause; discontinuance, vacation; extinction, redemption, act of stanching; silence; interruption; inaction.

Դաժան, *ժի a.* hard, harsh, rough, sharp, sour, atrocious, austere, morose, blunt, cross, froward, difficult, inaccessible, cruel, merciless.

Դաժանաբարոյ or *րու a.* wild, fierce, savage; rude, cruel.

Դաժանաբոյս *a.* whose productions are harsh or hard.

Դաժանագոյն *a.* harder or very hard; very harsh; haughty, cruel.

Դաժանական S. Դաժան.

Դաժանահոտ *a.* that has a bad smell, stinking.

Դաժանանամ, *ացայ vn.* to become cruel or atrocious.

Դաժանատեսակ, Դաժանատեսիլ *a.* deformed, ugly, horrible.

Դաժանիմ, *եցայ vn.* to be angry, mad, to sour, to turn sour, to get worse.

Դաժանութիւն *s.* atrocity, haughtiness, austerity, harshness; sharpness, asperity. [Դայլ.

Դալ, *լի s.* yellowish: colostrum; S.

Դալակիմ, *եցայ vn.* to endeavour, to study, to labour.

Դալապր *s.* sabre, sword.

Դալար, *ի* or *ոյ a.* green, that is not dry; fresh; *-, դեղ -, s.* verdure, herb, grass, greens. [dure, grass.

Դալարաբեր *a.* that produces ver-

Դալարաբեր լինիմ, Դալարաբերեմ, *եցի vna.* to produce verdure; to become green, to become green again.

Դալարագեղ, Դալարագոյն, Դալարազարդ, Դալարազգեցեալ *a.* green, covered with verdure, verdant, fresh.

Դալարահեր *a.* furnished with new hair.

Դալարանամ, *ացայ vn.* to become green, verdant, to sprout.

Դալարավայր *s.* meadow, pasture-field; *a.* verdant. [ness.

Դալարարար *a.* what produces green-

Դալարացուցանեմ, *ուցի*, Դալարեմ, *եցի va.* to make green; to renew, to restore.

Դալարեղէն *s.* herbs, greens.

Դալարիմ, *եցայ* S. Դալարանամ.

Դալարի, *ւոյ, րեաց s.* verdure, grass, herbage, vegetables.

Դալարութիւն *s.* green, verdure.

Դալարուս *a.* green, fresh.

Դալկիկ *a.* horrible, dreadful.

Դալկահար, Դալկաւոր, Դալկոտ a. ictherical.

Դալուկն, լկան s. jaundice.

Դակոյ, ուաց s. adze, axe.

Դահ a. hard, old, ancient.

Դահապրամ s. ten pence, coin of ten pence.

Դահամունք, մանց s.pl. meat: offering, oblation: bribe, fee.

Դահանակ, Ակն -. s. dark green emerald; corundum.

Դահեկան, աց s. penny; drachm; gold coin; coin; – *հատանել,* to coin, to mint. [feiter.

Դահեկանահատ a. forger, counter-

Դահիճ, հձաց s. hangman, executioner; attendant; torturer.

Դահլիճ, լճաց s. closet; hall; portico; gallery, corridor. [officer.

Դահճապետ, ապ s. chief of hangmen;

Դահնոյ s. butcher's axe, hatchet.

Դահոյկ s. sledge.

Դահուճ s. god-wit; heath-cock.

Դաղձ, ի, Դաղձն, ձին s. wild mint; calamint; origan.

Դամ s. snare, toil: *mus.* accord.

Դամարիմ, եցայ vn. to be amazed, blind. [meeting.

Դամարձակ, Դեմականչ s. assembly,

Դամբան, ապ s. tomb, sepulchre, mausoleum.

Դամբանագիր s. epitaph.

Դամբանական a. sepulchral, funeral; *s.* funeral oration.

Դամբարան, ապ s. vault, charnel-house, catacombs, church-yard; S. *Դամբան.* [bury.

Դամբարանեմ, եցի va. to inter, to

Դամոն, ի s. prune, damson, damask plum.

Դայեակ, եկապ s. wet-nurse; nurse; midwife; preceptor; tutor, governor.

Դայեակորդի S. *Դայեկորդի.*

Դայեկաբար or *սէս ad.* like a foster-father or nurse.

Դայեկամունդ, Դայեկասուն, Դայեկասոհմ s. foster-brother; *a.* of a foster-brother.

Դայեկեմ, եցի va. to nourish, to bring up, to educate.

Դայեկորդի s. foster-brother.

Դայեկութիւն s. nurse's office; bringing up, education. [strum.

Դայլ s. the first milk of a cow, colo-

Դալալալիք s. trill, modulation, quaver, warbling.

Դան, Դանակ, ապ s. knife; clasp-knife; *սրել զ–,* to sharpen a knife.

Դանակագործ, –վաճառ s. cutler.

Դանդ, Դանկ, ապ s. mite, penny, obole.

Դանդաղ a. slow, tardy, idle, heavy.

Դանդաղագին, –գոյն, –կան a. very slow. [standing (water).

Դանդաղամած a. thickened, thick;

Դանդաղամիտ a. awkward, clumsy.

Դանդաղանք S. *Դանդաղութիւն.*

Դանդաղիմ, եցայ vn. to loiter, to trifle, to slumber, to dally, to waver.

Դանդաղկոտ S. *Դանդաղ.*

Դանդաղութիւն, Դանդաղումն s. slowness, tardiness, delay, frivolity, idleness, indolence.

Դանդան s. tooth, notch.

Դանդանաւանդ, ից or *ապ s.* bit, curb; bridle; gag. [curbed.

Դանդանաւանդակապ a. tied, bitted,

Դանդաչ, Դանդաչանք S. *Դանդաչումն.*

Դանդաչական S. *Դանդաչկոտ.*

Դանդաչեմ, եցի vn. to waver, to hesitate; to grope; to talk idly, to dream.

Դանդաչեցուցանեմ, ուցի va. to cause to waver or tinkle, to resound.

Դանդաչկոտ a. wavering.

Դանդաչութիւն, Դանդաչումն s. vacillation; delirium.

Դանդաչուն S. *Դանդաչկոտ.*

Դանդիւն s. sepulchral darkness, horror or rottenness.

Դանկ S. *Դանդ.*

Դաշխուրան, ապ s. drinking vessel, cup or pot.

Դաշն, չին, չանց s. contract, convention, bargain, treaty, engagement; condition, capitulation; compact, agreement; concurrence, alliance: harmony; *a.* sweet, agreeable to the ear; *ad.* with a low voice; *դաշինս կռւել, հաստատել, ի – մտանել,* to contract, to make an agreement; to stipulate, to transact; to confederate; – *խօսիլ,* to speak very mildly; – *նայիլ,* to look tenderly, affectionately, or sweetly on one; *անցանել զդաշամբ,* to break the conditions, the alliance or faith; *անցանել զամուսնութեան, զառն դաշամբք,* to be unfaithful to the marriage-bed; – *հաւատոց,* the Creed; – *քաղաքական,* civil contract. [ment; charter.

Դաշնագիր, գրոյ s. contract, agree-

Դաշնադիր, դրաց *s. a.* contractor, that contracts; – **լինել**, to contract, to make an agreement, to negotiate.

Դաշնադրութիւն *s.* contract, pact, covenant, treaty, compact, engagement; stipulation; capitulation; alliance.

Դաշնակ, ից *s.* poniard, cimeter, cutlass, dagger, sabre: piano; – **հարկանել**, to play on the piano.

Դաշնակահար *s.* pianist.

Դաշնականք *s.* harmonious, sweet song.

Դաշնակաւոր *a.* harmonious.

Դաշնակաւորութիւն *s.* harmony.

Դաշնակեմ, եցի *va.* to harmonize; to tune.

Դաշնակիչ, **Դաշնակող** *s.* harmonist; tuner.

Դաշնակից *s.* confederate, leaguer; conspirator; – **լինել**, to confederate, to unite, to league, to accede.

Դաշնակութիւն, **Դաշնակումն** *s.* harmony.

Դաշնակցութիւն *s.* confederacy, league, alliance, connexion; treaty; plot, conspiracy.

Դաշնաւոր *a.* confederate, allied; stipulated, conventional.

Դաշնաւորեմ, եցայ *vn.* to agree; to confederate, to ally; to conspire, to plot.

Դաշնաւորութիւն *s.* convention; confederacy, league.

Դաշոյն, չունի *s.* sabre, cutlass; hanger, poniard.

Դաշտ, ից *s.* field, country, soil, heath, fallow ground, plain; **Եղիսեան –ք**, Elysian fields; **Արեսեան –ք**, field of Mars.

Դաշտաբերան *s.* opening or entrance to a plain or field.

Դաշտագետին *a.* campestral, flat; – **վայր**, plain, flat country, meadow.

Դաշտական *a.* rural; flat, level; *s.* villager, countryman.

Դաշտակողմն *s.* part or side of the country.

Դաշտաձեւ *a.* plain, in form of a plain.

Դաշտամուխ լինիմ *vn.* to enter into an open country.

Դաշտային S. **Դաշտական**.

Դաշտան, ից *s.* menses; *a.* monthly.

Դաշտանամ, ացայ *vn.* to become a plain, to be flat.

Դաշտանիկ *a.* monthly.

Դաշտավայր, ից *s.* plain, heath, country, field.

Դաշտայուցանեմ, ուցի, **Դաշտեմ**, եցի *va.* to plain, to level.

Դաշտաւէտ *a.* abounding in open country, in fields.

Դաշտաւորիմ S. **Դաշտանամ**.

Դաշտեմ S. **Դաշտայուցանեմ**.

Դաշտոտայք, բկից *s. pl.* the fields, the open country.

Դառն, ռնի *a.* bitter; sour, acrid, sharp, harsh, grievous, painful, disagreeable, tiresome, tedious, disgraceful, fatal, sad, tormenting, austere; maddening; biting, satirical.

Դառնաբարբ *a.* vexatious, proud, tiresome, crabbed, cross.

Դառնաբեր *a.* that produces bitterness.

Դառնագոյն *a.* very bitter; –, –ս *ad.* bitterly.

Դառնադաժան, **Դառնադառն** *a.* very bitter.

Դառնադեղ *s.* bitter remedy.

Դառնադէմ *a.* of a horrible aspect.

Դառնաթոյն *a.* that has dangerous venom.

Դառնաթորմի *a.* furnished with, or full of bitterness, very bitter.

Դառնալի, –լեր *a.* full of bitterness.

Դառնալուր *a.* disastrous (news).

Դառնախայրի *a.* productive of bitter or deleterious fruit.

Դառնածանր *a.* very shameful, infamous.

Դառնածեր *s.* bad old man.

Դառնակոծ *a.* deploring with much bitterness.

Դառնակոռոչ or **կորոչ** *a.* groaning bitterly, painfully.

Դառնակսկիծ *a.* bitter, painful.

Դառնահամ *a.* that has a bitter taste, bitter, sharp, acrid, harsh, sour.

Դառնահամբոյր *a.* inhuman, cruel.

Դառնահոյեաց *a.* sullen, grim.

Դառնահառաչ *a.* who sighs bitterly.

Դառնահաւ *a.* thoroughly bitter, or bitter indeed.

Դառնահոգի *a.* who has an afflicted heart.

Դառնահոտան *a.* bitter, harsh.

Դառնահոտ *a.* that stinks.

Դառնաճաշակ S. **Դառնահամ**; – **լինիմ**, to taste gall or anything bitter.

Դառնամ, դարձայ *vn.* to turn, to turn about, to return, to go or come back again; to repair; to be converted; – **յետս** or **ընդ կրունկն**, to recede; **ընդդէմ** –, to object, to resist, to oppose; – **ի քրիստոնէութիւն**, to become a christian; – **առ Տէր**, to repent, to reform; – **յԱստուծոյ**, to rebel against God; – **առաւօտ**, to draw towards night;

ի – տարւոյն, the year after; *ի զէն –*, to arm one's self, to take arms.

Դառնամահ *a.* of a painful or violent death.

Դառնամտիկ *a.* melancholy, irascible.

Դառնանամ, *ացայ vn.* to become bitter, to turn sour; to be offended, irritated; to be tired, displeased.

Դառնանկիզ *a.* lethargic sleep.

Դառնաշունչ *a.* rough, violent; bad, venemous. [sourly, painfully.

Դառնապէս *ad.* bitterly, harshly,

Դառնապտուղ S. **Դառնենի**.

Դառնասիրտ *a.* cruel, barbarous, ferocious.

Դառնավէր *a.* deep, mortal (wound).

Դառնատեսիլ *a.* of a horrid aspect.

Դառնաթթոյց *a.* bitter (to drink).

Դառնաւրմամբ *a.* whose root is bitter.

Դառնացոյց *a.* vexatious, offensive, irritating, maddening.

Դառնացուցանեմ, *ուցի va.* to imbitter; to sour, to irritate, to offend, to tire, to displease. [ritates.

Դառնացուցիչ *a.* that imbitters, ir-

Դառնենի *a.* whose fruits are bitter.

Դառնիճ, **նձի** *s. bot.* endive; wild lettuce; *a.* bitter. [bitter.

Դառնոտտեան *a.* whose branches are

Դառնորակ S. **Դառնահամ**.

Դառնութիւն *s.* bitterness, disgust, sharpness, gall, distaste; grief, displeasure, vexation; rigour; enormity; mordacity.

Դաս, *ուց s.* order, rank, division, body, class; choir; place; lesson, precept, dictate, instruction; – *առել ուսմանէ*, to lecture, to read, to teach.

Դասաբանեմ, *եցի va.* to arrange, to put in order. [the choir.

Դասապետ *s.* chorister, master of

Դասապետիմ, *եցայ vn.* to enrol one's self.

Դաս գաս, **Դասադաս** *ad.* in several orders or assemblages, in several companies.

Դասալիք *a.* deserter; – *լինել*, to desert; to apostatise.

Դասալքութիւն *s.* desertion. [bly.

Դասախմբութիւն *s.* meeting, assem-

Դասախուռն *a.* ordered, assembled.

Դասակ, *ոց s.* troop, order, division; flock (of sheep, etc.); herd (of oxen, etc.). [ranged, divided.

Դասական *a.* ordinal; classical; ar-

Դասակարգ *s.* order, class.

Դասակարգեմ, *եցի va.* to put in order, to associate, to enrol.

Դասակարգութիւն *s.* order, sign; enrolment; choir; hierarchy; category.

Դասակից *a.* of the same order or class; *s.* colleague, comrade.

Դասակցիմ, *եցայ vn.* to be in the same class or society, to enrol one's self.

Դասակցութիւն *s.* admission, company.

Դասապետ, *ացի s.* the first of an order or class; chorister, precentor, master of the choir.

Դասապետեմ, *եցի vn.* to be the first or chief in an assemblage.

Դասապետութիւն *s.* office of a master of the choir; hierarchy.

Դասասաց, etc. S. **Դասատու**, etc.

Դասավար S. **Դասապետ**.

Դասատու, *ուց s.* lecturer, professor, teacher.

Դասատուն *s.* school-house.

Դասատուութիւն *s.* instruction, lesson.

Դասաւորեմ S. **Դասեմ**.

Դասաւորութիւն *s.* order, ordonnance, arrangement; system; – *բառից*, syntax.

Դասեմ, *եցի*, **Դասեցուցանեմ**, *ուցի va.* to put in order, to order, to arrange, to distribute; to enrol, to associate.

Դաստ *s.* hand.

Դաստակ, *ոց s.* wrist; hand, palm; – *սրոյ*, hilt of a sword; – *ս զինել*, to haft, to set in a handle. [cuffs.

Դաստակապք *s. pl.* manacles, hand-

Դաստակեղէն, *եղէն s.* place where one rests the wrist or hand.

Դաստակերտ, *ոց s.* manufactory, edifice, building; estate, village, country house, villa. [or cakes.

Դաստապակք *s. pl.* exquisite food

Դաստապան, *ոց s.* hilt of a sword; guard (of a gun).

Դաստառակ, *ոց s.* handkerchief; towel, napkin. [pedagogue.

Դաստիարակ, *ոց s.* preceptor, tutor,

Դաստիարակարան *s.* place of education; preceptor.

Դաստիարակեմ, *եցի vn.* to bring up, to educate, to instruct, to train up, to discipline.

Դաստիարակութիւն *s.* education, instruction, discipline; pedagogy.

Դատ, *ից s.* lawsuit, cause, litigation;

justice; — վարել, դնել, to proceed, to sue in law, to bring an action; — առնել, to do justice; to judge a lawsuit; — տալ, հատուցանել, to judge one's self, to condemn one's self, to be condemned; ի — կոչել, to summon, to cite.

Դատադրութիւն s. sentence pronounced or written.

Դատախազ, աց s. accuser, informer, plaintiff; — լինել, — դնել ընդ, S. Դատախազեմ.

Դատախազեմ, եցի vn. to accuse, to denounce; to oppose.

Դատախազանք, Դատախազութիւն s. accusation.

Դատախնդիր s. judge; pleader; — լինել, to litigate, to pleade, to contest; to be revenged.

Դատակից a. litigant, pleading.

Դատակնիք, կնքի, կնքաւ s. sentence; condemnation, proscription, censure, fulmination.

Դատակնքեմ, եցի va. to sentence, to execute, to condemn, to censure, to proscribe, to fulminate.

Դատակշիռ լինիմ. to judge rightly.

Դատան, անք S. Դատաստան.

Դատապարտ a. condemned; s. crime; — առնել, to condemn; — լինել, to be condemned.

Դատապարտանք s. punishment.

Դատապարտեալ a. damned.

Դատապարտելի a. damnable.

Դատապարտեմ, եցի va. to condemn, to damn, to censure, to reprobate; to sentence, to execute. [that damns.

Դատապարտիչ a. that condemns;

Դատապարտութիւն s. condemnation, damnation, perdition.

Դատաստան, աց s. judgement, discernment, criticism; sentence, condemnation; act, arbitration, judgement; justice; cause, lawsuit, proceedings; —աւ, judicially; կոչել ի —, to summon, to cite before a judge; — տալ, to be condemned. [of laws.

Դատաստանագիրք s. codex, code

Դատաստանական a. judicial, done by legal authority.

Դատաստանարան, Դատաստանոց s. tribunal, court of justice.

Դատավճիռ S. Դատակնիք.

Դատարան S. Դատաստանարան and Դատաստան.

Դատարկ, աց a. empty, void; hollow; vain, useless; idle, indolent, unoccupied, lazy; — ինչ ad. in vain.

Դատարկաբան, ից a. that speaks in vain.

Դատարկաբանեմ, եցի vn. to speak to no purpose or in vain. [course.

Դատարկաբանութիւն s. useless dis-

Դատարկաժամ s. leisure-time.

Դատարկախոյզ a. very inquisitive.

Դատարկակեաց a. slothful, lazy, idle, unoccupied.

Դատարկաձեռն a. ad. emptyhanded, without a present, without offering.

Դատարկամիտ a. lazy, slothful; mad, foolish.

Դատարկայած a. vagabond, sauntering, lounging; — լինել, to lounge, to saunter, to stroll.

Դատարկանամ, ացայ vn. to be vacant, void; to be empty; to be useless; to be idle or unoccupied.

Դատարկանձն, ձնանք S. Դատարկակեաց.

Դատարկաշրջիկ S. Դատարկայած.

Դատարկաշրջութիւն s. sauntering, rambling.

Դատարկապէս ad. uselessly.

Դատարկապորտ, Դատարկասուն a. blackguard, rogue, rover, vagabond; — կեանս վարել, to play the blackguard.

Դատարկարան s. place of vacation.

Դատարկացուցանեմ, ուցի to empty, to evacuate, to clear; to exhaust.

Դատարկութիւն s. emptying, vacuum, space; evacuation; vacuity; vacancy; exhaustion; idleness, slothfulness, laziness, leisure.

Դատաւոր, աց s. judge; arbiter; counsellor, corrector; bailiff; police-officer; censurer, critic.

Դատաւորաբար ad. like a judge, in justice, with authority.

Դատաւորական a. judicial, done by authority of justice.

Դատաւորանոց, Դատաւորարան s. court, seat of justice, tribunal.

Դատաւորութն s. judicature, office of judge, bailiwic, officialty, administration.

Դատափետ a. summoned; ill-treated; — առնել, to condemn, to blame, to reprobate, to ill-treat, to offend in words. [նեմ.

Դատափետեմ S. Դատափետ առ-

Դատեմ, եցի, Դատիմ, եցայ vn. to judge; to discern; to criticize; to know; to think, to esteem; to reason; to con-

demn; – *ընդ ուժիք*, to bring an action against some one; *հրով, ի հուր* –, to burn, to consume by fire; *սրով, ի սուր* –, to kill with a stroke of a sword.

Դատիճք S. *Դատաճք*.

Դատիչ, Դատող s. judge.

Դատողական a. judicial; critical.

Դատողութիւն s. judgement.

Դատուհի sf. wife of a judge.

Դատումն s. judgement, opinion, sentiment, advice, understanding; judgement, reasoning, criticism; discernment, decision.

Դար, ոց s. age; century; *ոսկի, ոսկեայ* –, the golden age; *միջին* –, the middle ages; *ի մերում* –ս, in our times; –*ուց ի* –*ս*, from age to age, for ever and ever.

Դար, ից s. height, hill, eminence, precipice; *a.* even number; –*իւ հա* –*իւ գալ*, to come, to flow in many waves or surges; – *հա կռնաւ խաղալ*, to play at even or odd.

Դարագլուխ s. completion of a century. [embankment.

Դարալիր a. nearly overflowing the

Դարակ, ակաց s. shelf: little hill.

Դարակռնաւս, ացս a. s. even and odd (number).

Դարահոս առնեմ, գործեմ, Դարահոսեմ, ելի va. to precipitate; –*լինիմ*, to throw, to precipitate one's self, to tumble down. [head.

Դարաճակատ a. having a high fore-

Դարան, ացս s. cupboard: watch, ambush, ambuscade; trap, caltrop, gin, snare; subterraneous passage; plot, cheat, deceit, intrigue; – *գործել* or *դնել, ի* – *մտանել*, to lay an ambush, to lie in ambuscade, to be on the watch; to dupe, to cheat, to plot; – *մատենից*, book-case.

Դարանագործ, Դարանակալ, ացս a. s. insidious, footpad, plotter; – *լինել*, to seek to surprize some one, to watch, to beset, to supplant.

Դարանակալութիւն s. ambush, ambuscade, obsession.

Դարանակեմ, ելի va. to dilucidate.

Դարանամուտ S. *Դարանակալ*.

Դարանապատ առնեմ va. to investigate or observe the ambushes, to beware of.

Դարանապետ s. chief of footpads.

Դարանիմ, եցայ vn. to lie in ambuscade, to be on the watch, to suborn, to circumvent; to hide one's self.

Դարանաւանդք տան s. ceiling, roof.

Դարապան, ացս s. porter.

Դարապետս S. *Դարապետ*.

Դարապետ S. *Դարապան*.

Դարապղպեղ s. pimento.

Դարաստան, ացս s. garden; orchard, place planted with trees.

Դարաւանդ, ացս s. height, eminence, precipice: eyebrow; –*ք* S. *Դարանաւանդք*.

Դարափն s. river-bank.

Դարափոս, Դարափոր, լից s. cavern, cave, hollow.

Դարբին, բնաց s. forger; brasier; lock-smith; ironmonger.

Դարբնական a. belonging to a smith; –*ն*, smithcraft.

Դարբնասալ s. anvil.

Դարբնեմ, եցի vn. to forge.

Դարբնոց, ացս s. forge, smithery, smithy.

Դարբնութիւն s. lock-smith's trade or work, ironmonger's trade, ironware, smithcraft.

Դարբուհ S. *Դերբուհ*.

Դարգիճ, գից s. bed, litter.

Դարգճակալ a. that lies on a litter, thatis ill in bed.

Դարեմ, եցի vn. to roost, to perch; to remain, to stay.

Դարեւանդ S. *Դարաւանդ*.

Դարժան, etc. S. *Դաժան*, etc.

Դարձակ, ացս s. pattern, model.

Դարձահնիկ, Դարխնէնի s. cinnamon.

Դարձ, ից s. turn, circuit, return; reference; reduction; increase; burden (of a song); conversion, change; – *յետս* or *ընդ կրունկն*, recoil, putting or drawing back, retreat; – *հիւանդութեան*; paroxysm; – *փոխարձի*, recompense, return; retaliation, compensation, retribution; – *առնել*, to turn, to turn about, to return; –*ad.* again.

Դարձադարձ s. return; relapse; new fall; – *առնել*, to turn or return several times.

Դարձաւած a. of routine, habitual.

Դարձաւածութիւն s. routine, habit.

Դարձասէր a. that loves to turn often.

Դարձարան s. penitentiary.

Դարձաւոր a. that turns; that is converted. [version.

Դարձաւորութիւն s. return; con-

Դարձգարձիմ, եցայ vn. to vault.

Դարձեալ *a.* turned, returned; converted.

Դարձեալ *ad.* again, anew; moreover, besides, otherwise, even, likewise; bis; also.

Դարձընթաց լինիմ *vn.* to pass by; to return running.

Դարձուած, ոց *s.* circuit, return; reward, retribution; answer, report, signification; – *բանից*, phrase, sentence, style.

Դարձումն *s.* return; repentance.

Դարձուցանեմ, ուցի *va.* to return, to turn; to avert; to restore; to bring or carry back, to reinstate; to bring back, to recall; to return, to send back; to make over again; to reduce; to distract; to abate; to resolve; to convert; – *յետս* or *ի բաց*, to revoke; to reject; to reflect; – *անդրէն*, to cede, to resign, to yield; – *զերախտիս*, to renumerate; – *զմարգ*, to vomit.

Դարման, ոց, եաց *s.* cure, dressing; culture; remedy, reparation; refreshment; provender, provision, victuals; subsistence, nourishment, maintenance; – *տամ*, S. **Դարմանեմ**. [tive.

Դարմանական *a.* remediable, curative.

Դարմանատար *a.* curing.

Դարմանելի *a.* curable.

Դարմանեմ, եցի *va.* to nourish, to sustain, to feed; to fodder; to cherish, to foment; to physic, to dress, to heal; to repair. [rishes.

Դարմանիչ *a.* careful of; who nou-

Դարմանոց *s.* hospital.

Դարմանութիւն S. **Դարման**.

Դարչին S. **Դաչին**.

Դարչնակաւ S. **Սուսերատար**.

Դարտ, ոյ *s.* end, term, limit.

Դարուն S. **Դաղարուն**.

Դարունատ *s. bot.* corn-poppy, corn-rose.

Դարուվոս *a.* scabrous, scraggy.

Դարպաս *s.* palace, royal house, court.

Դարպասական *s.* courtier.

Դաւ, ոյ or *ու, ով* *s.* stratagem, fraud, contrivance, machination, cheat, circumvention, deceit, trick, imposture, plot, snare, trap, device; – *դնել* or *գործել*, to conspire, to circumvent, to plot, to lie in wait; – *անձին առնել*, to kill one's self; *–ով*, deceitfully, treacherously. [contriver.

Դաւաբեր, Դաւագործ *a. s.* factious;

Դաւադրութիւն *s.* stratagem; faction; rebellion.

Դաւաճան, ից *a. s.* fraudulent, fallacious, disloyal; impostor; felon, cheat, prevaricator, sycophant, traitor.

Դաւաճանաբար, Դաւաճանեաւ *ad.* deceitfully, craftily, slily.

Դաւաճանեմ, եցի *va.* to betray, to defraud, to deceive, to prevaricate.

Դաւաճանող S. **Դաւաճան** *a.*

Դաւաճանութիւն, Դաւաճանումն *s.* treason, deceit, intrigue, rebellion, fraud, prevarication; stratagem; ambush.

Դաւանակից, Դաւանահաւատեալ *a.* that holds the same faith.

Դաւանաբան S. **Վկայաբան**.

Դաւանաւոր *a.* that has or gives the confession of faith.

Դաւանեմ, եցի, Դաւանիմ, եցայ *vn.* to confess, to avow, to profess, to protest.

Դաւանիչ S. **Դաւանաւոր**.

Դաւանութիւն, Դաւանումն *s.* confession or declaration of faith.

Դաւանք S. **Դաւ**.

Դաւեմ, եցի *va.* to defraud, to cheat, to contrive.

Դաւիթ *s.* charter-party.

Դաւողութիւն, Դաւումն *s.* fraud, deception, cheat. [rine.

Դաւի *s.* tambour; cymbal, tambou-

Դաւիեմ, եցի *vn.* to strike or sound the tabour.

Դաւիւն, Դաւումն *s.* the sound of a tabour; uproar, noise, rumour.

Դաւինձ or *նի* S. **Թաբէնի**.

Դաւիր հաատանիմ *vn.* to tap, to stamp with the foot, to scrape the ground.

Դգալ S. **Կդգալ**.

Դգըչիմ, Դգնչիմ S. **Խոխոջիմ**.

Դգըչիւն, Դգըչումն, Դըգըչումն *s.* noise, murmuring of a river; uproar, noise, cry.

Դգմաձ, ի *s.* macaroni, macaroon.

Դգմենի *s.* pumpkin, gourd.

Դգում, դգմոյ *s.* pumpion; calabash, gourd; – *գառն*, *bot.* colocynth, coloquintida.

Դեգ *a.* odd, fantastical, morose, difficult, extravagant, surly, humoursome man, peevish, unsociable, intractable, froward, untoward, restive.

Դեգերանք *s. pl.* frequenting company; evagation, distraction, dissipation.

Դեգերիմ, եցայ *vn.* to frequent com-

pany; to trifle; to wander, to recreate one's self.

Դեգերումն S. *Դեգերանք*.

Դեգութիւն s. caprice, oddness.

Դեգեւեմ, եցի va. to vacillate, to stagger, to totter.

Դեգեւիմ, եցայ vn. to vacillate, to totter, to waver, to shake, to fluctuate.

Դեգեւկոտ a. vacillating, wavering.

Դեգեւումն s. vacillation, unsteadiness, uncertainty, irresolution.

Դելփին, փնի or *փինի* s. dolphin, porpus.

Դեկան S. *Դահեկան*.

Դեկտեմբեր, ի s. december.

Դեհ, իւ s. side, part; S. *Կողմն*.

Դեհկան, ի s. governor of a province; S. *Կողմնակալ*.

Դեհկանութիւն s. government of a province; office or dignity of the governor of a province; S. *Կողմնակալութիւն*.

Դեհպետ S. *Դեհկան*.

Դեղ, ոյ or *իւ* s. remedy, medicine, medicament, purgative, potion, draught; spice, drug; cure, dressing; poison, venom; ink; die, colour; amulet, talisman; — *դալար*, grass, herbage, green; verdure; *ամենաբոյժ* —, panacea; — *մատուցանել*, to physic, to dress; — *առնուլ*, to take a remedy; to take poison; *անոյշ, դառն, սաստիկ, զօրաւոր, ազդու* —, sweet, bitter, violent, powerful, efficacious remedy.

Դեղաբանական a. pharmaceutical.

Դեղաբանութիւն s. pharmacopœia, pharmaceutic.

Դեղագործ, աց s. apothecary; that prepares tinctures, physic or poison.

Դեղագործեմ, եցի vn. to prepare physic or tinctures.

Դեղագործութիւն s. pharmacy; art of preparing tinctures or physic: painting.

Դեղադիր, դրի or *դրոյ* a. who applies a plaister or administers medicine; s. hair-pencil to dye the eyes.

Դեղախունկ s. spice, aromatic or medicinal drug.

Դեղակուր a. poisoned; — *առնել, կորուսանել*, to poison, to give poison, to infect with poison; — *լինել*, to be poisoned.

Դեղահատ, իւ s. pill; bolus: S. *Դեղատու*.

Դեղահունդ s. seed; dried fruit for table. [skirt, border.

Դեղանի s. beggar's pouch or wallet;

Դեղանկար a. painted in colours.

Դեղաւեալ a. poisoned.

Դեղավաճառ, աց s. druggist, grocer, quack, apothecary; seller of tinctures.

Դեղատու, աց s. that gives medicaments; poisoner; sorcerer, bewitcher.

Դեղատուեմ, եցի va. to physic, to cure; to poison.

Դեղատութիւն, Դեղատուութիւն s. medicament, remedy, medicine, cure; poisoning, act of giving poison; witchcraft, enchantment.

Դեղարան s. pharmacy, apothecary's or chemist's shop; drug-box.

Դեղարար S. *Դեղագործ*.

Դեղբ s. yellow.

Դեղդիր S. *Դեղադիր*.

Դեղեխ S. *Դաւաճան*.

Դեղեմ, եցի va. to poison, to infect with poison; to physic; to dye.

Դեղըմպու s. that takes physic; that takes poison.

Դեղթափ, իւ s. antidote, counter-poison; — *քար*, bezoar.

Դեղին, ղնոյ or *ղնի* a. yellow; fallow; wan, pale, palid.

Դեղիչ a. empoisoner; sorcerer.

Դեղձ, իւ s. peach.

Դեղձան, ի a. yellowish, light.

Դեղձանամազ a. fair-haired.

Դեղձանիկ s. canary-bird.

Դեղձենի, Դեղձի, ձւոյ s. peach-tree.

Դեղձուկ s. small peach.

Դեղնագոյն or *գունեան* a. yellow.

Դեղնախունկ s. ochre; yellow incense.

Դեղնաներկ s. massicot.

Դեղնացաւ s. jaundice.

Դեղնափայլ a. yellow, rather red.

Դեղնդեղ S. *Դեղնախունկ*.

Դեղնիմ, եցայ vn. to become yellow; to become fair; to grow red; to become pale.

Դեղնոտ, աց a. become yellow, grown pale.

Դեղնութիւն s. yellow colour; jaundice; paleness.

Դեղնուց, ի s. yolk of an egg.

Դեղոտ, իւ a. venemous, poisoned.

Դեղօրայք, րէից s. pl. spices; drugs.

Դեմետր, ի np. Ceres; s. earth, ground, soil. [terrestrial.

Դեմետրածին a. sprung from earth,

Դեն, *ից* *s*. religion, faith, sect, belief (of infidels).

Դենադարձ, **Դենակորոյս** *a*. that has forsaken his religion, irreligious.

Դենար, *ի* *s*. penny, denier, denarius.

Դենիմազդեան *s*. Persian religion.

Դենպետ, *աց* *s*. head of religion or sect.

Դեռ, *-եւս* *ad*. still, yet, to this hour; newly, recently.

Դեռաբողբոջ, **Դեռաբոյս**, **Դեռաբուսիկ** *a*. born, grown or produced recently; young, new.

Դեռագիւտ *a*. new found.

Դեռադեռ *a*. recent, new; *ad*. recently, newly.

Դեռախօս *a*. that has recently begun [to speak.

Դեռածաղիկ *a*. recently blossomed.

Դեռածին *a*. recently born or produced; that has recently engendered.

Դեռակայ *a*. present.

Դեռակիթ *a*. fresh; *- կաթն*, *ձու*, fresh milk, new-laid eggs.

Դեռակիրթ *a*. new, inexperienced.

Դեռահասակ *a*. young, junior.

Դեռահաւակ *a*. new, recently begun.

Դեռահաւատ, *ից* *a*. neophyte, newly converted to christianity.

Դեռամուսին *a*. new married.

Դեռավարժ S. **Դեռակիրթ**.

Դեռափթիթ S. **Դեռաբոյս**.

Դեռընտիր *s*. conscript, recruit.

Դեսպակ, *աց* *s*. litter, palankeen.

Դեսպան, *աց* *s*. ambassador, messenger, envoy; legate.

Դեսպանագնաց *լինիմ* *vn*. to go on an embassy.

Դեսպանաժողով, *'ոյ* *s*. congress.

Դեսպանատուն *s*. embassy.

Դեսպանութիւն *s*. embassy, message; legation; nunciature.

Դեսպանուհի *sf*. ambassadress.

Դերայ, *ի* *s*. antichrist; * priest.

Դերանդերձապետ *s*. vice-prefect; treasurer.

Դերանիկ *s*. first-born granted [through a vow.

Դերանուն *s*. pronoun.

Դերանուանական *a*. pronominal.

Դերանունութիւն *s*. antonomasia.

Դերասան, *աց* *s*. buffoon, mime; actor, comedian.

Դերասանական *a*. comical.

Դերասանութիւն *s*. histrionism; quackery, puffing, mime.

Դերաքրիստոս *s*. antichrist.

Դերբայ, *ի* *s*. *gr*. gerund, supine.

Դերբուկ, *ըկաց* *a*. rough, stiff, rude; *s*. scabrous place.

Դերեւ *a*. eluded, vain, useless, frustrated; *-*, *ի -*, *ի -ս առնել*, *կացուցանել*, *հանել*, to frustrate, to deceive, to deprive, to elude, to avoid, to render vain, to render abortive, to make useless; to annul, to invalidate; *-*, *-ս լինել*, *ելանել*, to deceive one's self, to be frustrated, to deprive one's self, to be vain, useless, to miscarry, to escape.

Դերեւանամ S. **Դերեւ ելանեմ**.

Դերեւանք *s*. *pl*. vanity, uselessness, privation, want.

Դերեւացուցանեմ, **Դերեւեցուցանեմ** S. **Դերեւ առնեմ**.

Դերեւիմ S. **Դերեւ լինիմ**.

Դերեւումն S. **Դերեւանք**.

Դերձակ, *աց* *s*. maker of clothes, tailor; shoemaker.

Դերձակութիւն *s*. art of making [clothes.

Դերձան S. **Առլանի**.

Դերձիկք *s*. tumult, uproar.

Դերփուկ *s*. *bot*. centaury.

Դեւ, *դիւաց* *s*. demon, devil, evil spirit; gnome, spirit, genius.

Դեւպետ *s*. Satan.

Դզի *s*. courser.

Դէզ, *դիզի* or *զոյ* *s*. heap, assemblage, collection, confused collection, mass, pile.

Դէզադէզ *a*. *ad*. much heaped up; in great quantity.

Դէմ, *դիմի* S. **Դէմք**; *- դնել*, to propose, to purpose, to design; *զ- ունել*, to oppose, to resist, to face, to endure, to thwart, to cross; *ի դիմի* or *զդիմի հարկանել*, to encounter, to assail, to attack; to strike, to oppose; *- ընդդէմ* *pr*. *ad*. opposite; directly, diametrically; *- յանդիման* *pr*. *ad*. before, opposite, in presence; publicly, openly, in face; *- ի -*, *- առ -*, face to face, man to man; *ի դիմի*, before, opposite to.

Դէմք, *դիմաց* *s*. *pl*. aspect, sight, visage, front; face, presence; air, mien, countenance; manner, fashion, form; regard, consideration; person, hypostasis; *- բայից*, the persons of verbs; *- դերանուանց*, the persons of pronouns; *ի դիմաց*, in front, before; *ասա նմա ի դիմաց իմոց*, tell him from me; *ի դէմս ածել*, to represent, to remonstrate; to reproach, to object; *դէդնեալ* or *այլադունեալ*, *առոյգ*, *առխուր*, *ղուարթ*, *խոժոռ*, *խոյշոմ*, *մէ-*

ահեաոխոյ, այլայնդակեալ –, pale, florid, sad, serene, severe, wrinkled, livid, disfigured countenance; *դիմիւ ելանել*, to run up to one; *յամենայն դէմս*, thoroughly.

Դէն *int.* bravo! o! oh!

Դէպ, *դիպի a.* fit, proper, suitable, decent, convenient; accident, case, incident, hazard, chance; *ի* – *լինել*, to suit, to be proper or fit; *ի* – *ժամանակի*, in due time; – *լինել*, to chance, to happen, to fall out accidentally; *ի* – *գալ, պատահել, ելանել, տալ*, to agree, to suit, to be convenient; to succeed, to happen; *ի* – *է*, it is becoming, necessary; – *է*, it is possible; – *թուիլ*, to appear suitable; *եթէ* – *տացէ*, if by chance; – *եղև ինձ*, it has happened to me; – *եղև ի միում աւուրց*, it happened one day; – *pr.* towards, with respect to, in the place where; to the side of; – *եւ* –, very suitable; properly; *–ուս–* *ad.* fixedly, attentively; – *նկատել*, to look at with surprise or astonishment. [directly.

Դէպուղիղ, Դէպուղղակի *ad.* straight,

Դէպ վերայ *pr.* above, over, on.

Դէպք, *դիպաց s. pl.* occurrence, accident, chance, event, incident, hazard, fortune, fate, conjuncture, circumstance, contingency; season, place; *ըստ դիպաց, ի դիպաց լինի ad.* fortuitously, by chance, incidentally, occasionally.

Դէս, *դիտաց s.* guard, guardian, inspector; spy; sentinel, sentry; informer, emissary; examiner: object, design, end: observatory; – *ունել, առնել*, to look, to observe attentively.

Դէտաին ունիմ, *կալայ vn.* to regard, to look attentively; to be on the watch, to lie in wait; – *ի վեր ունել, ամբառնալ*, to look with attention, to raise the eyes.

Դըդըչիւն, Դընդընչուն S. **Դդըչիւն.**

Դժաբան *a.* having a tart tongue.

Դժակ, Դժական *a.* barbarian.

Դժականութիւն *s.* barbarity.

Դժար S. **Դժուար.**

Դժբախտ, Դժբաղդ, ի *a.* unfortunate, disgraced, unlucky, fatal.

Դժբախտաբար *ad.* unfortunately.

Դժբախտութիւն *s.* misfortune, ill luck, disgrace, disaster, adversity.

Դժգըմիմ, Դժգընիմ S. **Դժգունիմ.**

Դժգոհ *a.* discontented, dissatisfied.

Դժգոհ լինիմ, Դժգոհեմ, եցի *vn.* to complain, to be dissatisfied.

Դժգոհութիւն *s.* complaint, discontent.

Դժգոյն *a.* discoloured, dead, pale.

Դժգունիմ, եցայ *vn.* to be discoloured, to fade, to lose colour.

Դժգունութիւն *s.* paleness.

Դժկեամ *a.* obstinate, headstrong, insolent.

Դժկեմութիւն, Դժկամութիւն *s.* obstinacy, stubbornness, insolence.

Դժկամ, Դժկամակ *a.* involuntary, disgusted, tired; disastrous, disagreeable; – *լինել, դառնալ*, to be angry, displeased.

Դժկամակեմ, եցի, Դժկամակիմ, եցայ, Դժկամակից լինիմ *vn.* to be angry, displeased, tired, to dislike, to grieve; to disobey, to oppose.

Դժկամակութիւն *s.* disgust, aversion, dislike, distaste, vexation; resistance.

Դժկերպութիւն *s.* ugliness.

Դժնիմ *a.* malignant.

Դժնաբարք *a.* cruel, inhuman.

Դժնաբոյս *a.* of a bad plant; whose production is bad.

Դժնահայեաց *a.* that has a bad or malignant look or aspect; haggard.

Դժնդակ, ացի *a.* painful, troublesome, uneasy, tiresome, bitter, odious, cruel; haughty, austere, grievous, vexatious, mortal, terrible.

Դժնդակաբար *ad.* rigorously, tediously, cruelly.

Դժնդակագոյն *a.* very troublesome, very harsh, haughty, wicked.

Դժնդականամ, ացայ *vn.* to be angry, to make one's self odious, rude or troublesome.

Դժնդակաոսկ *a.* that wounds; that penetrates like a fatal dart.

Դժնդակարմատ *a.* that has a bad or bitter root.

Դժնդակութիւն *s.* atrocity, enormity; cruelty, inhumanity, inclemency; bitterness; harshness; intemperateness.

Դժնեայ, Դժնէայ, նէից *a.* atrocious, haughty, violent, tyrannical; harsh, grievous, severe, austere, difficult.

Դժնեմ, եցի *vn.* to be angry, haughty, to become atrocious or fierce. [ly.

Դժնէաբար *ad.* atrociously, severe-

Դժնէատեսիլ, Դժնեատեսիլ *a.* of a horrible aspect.

Դժնէհոտութիւն, Դժնահոտութիւն s. stench, bad smell.

Դժնէութիւն s. atrocity, asperity; – հայեցուածոյ, hurtful aspect.

Դժնիկ, նկոյ s. buck-thorn.

Դժոխ a. hard, harsh, austere, vexatious, difficult.

Դժոխաբնակ a. that dwells in hell.

Դժոխաբոյժ S. Դժուարաբոյժ.

Դժոխագոյն a. more vexatious, very bad.

Դժոխազնեայ a. infernal.

Դժոխալուր a. harsh to the ear, that has a disagreeable sound.

Դժոխախեռ a. very bad, wicked, atrocious, fierce, wild.

Դժոխակամ a. vexatious, obstinate.

Դժոխակամութիւն s. vexation, obstinacy.

Դժոխական a. infernal.

Դժոխակէզ a. what burns or is burnt in hell.

Դժոխակուլ a. devoured by hell.

Դժոխահաւատալի a. very difficult to believe. [ble.

Դժոխահեռ a. implacable, inexora-

Դժոխամարտ a. inexpugnable; that wars against the devil.

Դժոխային a. infernal.

Դժոխաշարժ, շարժելի a. moved with much difficulty.

Դժոխապետ s. chief or prince of hell, Satan.

Դժոխապէս ad. infernally.

Դժոխատանջ a. cruel, fierce, very tormenting.

Դժոխատեսիլ, Դժոխատիպ a. very hideous, horrible.

Դժոխարմատ a. whose root is bad.

Դժոխաքար s. lunar caustic.

Դժոխելանելի a. very diffiicult to ascend or to issue.

Դժոխերասան a. unruly, insolent.

Դժոխերես a. haggard, rude, severe; ugly, deformed.

Դժոխըմբեր or բերելի a. hard, insupportable, intolerable.

Դժոխըմբերագոյն a. more or very hard, very insupportable.

Դժոխընկալ a. obdurate, disobedient.

Դժոխորովայն a. voracious, glutton-ous. [pulchre, tomb.

Դժոխք, խոց s. hell; limbo; se-

Դժուար a. difficult, vexatious, incommodious; rough, rugged; –ք լերանց, rock, cragged or steep place; ի –լինել, to be in agony; ի – անկանել, to run the risk, to be in danger; –օք բերել, to be afflicted.

Դժուարաբան a. obscure, difficult to understand. [onerous.

Դժուարաբառնալի a. burdensome,

Դժուարաբարոյ or բարք a. whimsical, odd, capricious, humoursome, hard, impracticable.

Դժուարաբաց a. obscure, that is not clear or open.

Դժուարաբեռն a. very heavy, troublesome; very tired. [ficult to cure.

Դժուարաբոյժ or բուժելի a. dif-

Դժուարագիւտ a. rare, curious, difficult to find.

Դժուարագնալի or գնաց a. difficult to walk, rough, rugged.

Դժուարագործ a. difficult, painful.

Դժուարադէպ a. rare, extraordinary, that happens with difficulty.

Դժուարաթափ a. that can be freed or set at liberty with difficulty.

Դժուարաժայռ a. steep; rough, rugged. [or explained.

Դժուարալոյծ a. difficult to be untied

Դժուարալուր a. hard of hearing, rather deaf; inexorable, hard, inflexible. [to root out or detach.

Դժուարախիլ or խլելի a. difficult

Դժուարածին a. that brings forth with difficulty.

Դժուարակատար a. impracticable, difficult to execute.

Դժուարակէզ a. difficult to burn.

Դժուարակիր a. burdensome, onerous, heavy; difficult, painful, vexatious.

Դժուարակնճիւն a. full of difficulties, very complicated, embarrassed.

Դժուարակոխ a. rough, rugged, impracticable.

Դժուարակութ a. difficult to gather.

Դժուարակռիւ a. warlike, invincible. [gestible, difficult to digest.

Դժուարահալ a. indissoluble; indi-

Դժուարահաճ or հաճոյ a. discontented, disgusted, weary; disgusting, unpleasant, disagreeable, tiresome.

Դժուարահամ a. bitter, disgusting.

Դժուարահամութիւն s. disgust, bitterness. [ting, unpleasant.

Դժուարահայեաց a. nasty, disgus-

Դժուարահաս a. obscure, difficult to understand. [stinate, stubborn.

Դժուարահաւան a. incredulous, ob-

Դժուարահաւատ *a.* incredible, unheard of. [lect.

Դժուարահաւաք *a.* difficult to col-

Դժուարահուն *a.* difficult to pass.

Դժուարաձեռն *a.* impracticable, difficult, painful.

Դժուարաճառ *a.* difficult to explain, difficult, obscure.

Դժուարամահ S. Դժուարամեռ.

Դժուարամատոյց *a.* inaccessible, steep, cragged.

Դժուարամարս *a.* raw, indigested, difficult to digest.

Դժուարամարսութիւն *s.* indigestion.

Դժուարամարտ or մարտնիկ S. Դժուարակռիւ. [culty.

Դժուարամեռ *a.* that dies with diffi-

Դժուարամիզութիւն *s.* strangury.

Դժուարամիտ *a.* incredulous, capricious, peevish, odd.

Դժուարամուտ *a.* difficult to enter.

Դժուարամոքելի *a.* inexorable, inflexible. [price.

Դժուարամտութիւն *s.* oddness, ca-

Դժուարայաղթ *a.* difficult to conquer.

Դժուարանամ, ացայ *vn.* to be difficult, to have trouble; to be angry, perplexed.

Դժուարանք S. Դժուարութիւն.

Դժուարաշարժ or շարժելի *a.* slow, tardy; cold; heavy. [focation.

Դժուարաշնչութիւն *s.* asthma; suf-

Դժուարաշունչ *a.* asthmatic; out of breath; broken-winded.

Դժուարապահ *a.* difficult to keep or preserve.

Դժուարապատում *a.* difficult to explain or narrate.

Դժուարաջինջ or ջնջելի *a.* difficult to strike out.

Դժուարասեպ *a.* steep, cragged.

Դժուարաստաց *a.* difficult to gain or acquire. [steep.

Դժուարավայր *a.* rough, rugged;

Դժուարավաստակ *a.* difficult to cultivate, rough, hard, uncultivated; painful. [dict.

Դժուարավէճ *a.* difficult to contra-

Դժուարավիճող *a.* contentious.

Դժուարատես *a.* that sees, comprehends with difficulty; obscure.

Դժուարատեսութիւն *s.* difficulty or trouble of seeing, of understanding; obscurity.

Դժուարարգել or գելի *a.* difficult to impede or hinder.

Դժուարարթուն *a.* difficult to awake, profound (sleep).

Դժուարարձակ *a.* indissoluble, difficult to loose.

Դժուարացուցանեմ, ուցի *va.* to render difficult, to embarrass, to entangle.

Դժուարաւ *ad.* with difficulty, hardly, painfully.

Դժուարափակ *a.* shut or enclosed in a narrow compass.

Դժուարափոխ or փոփոխ *a.* that changes with difficulty, immutable.

Դժուարափուտ *a.* rotting with difficulty.

Դժուարաքակ S. Դժուարարձակ.

Դժուարաքայլ *a.* who staggers in walkiug.

Դժուարաքէրան *a.* most painful.

Դժուարաքննին *a.* difficult to examine, to scrutinize.

Դժուարընդել or ընտել *a.* difficult to tame, to domesticate.

Դժուարընկալ *a.* that has trouble in conceiving or understanding; difficult to understand, obscure.

Դժուարիմ, եցայ *vn.* to be angry, enraged, vexed, offended; to have trouble or difficulty.

Դժուարիմաց *a.* difficult to understand, obscure, unintelligible.

Դժուարին *a.* difficult, hard, impracticable, painful, laborious, fatiguing, grievous, unpleasant, vexatious, thorny, delicate, imposing; heavy, weighty, onerous, rough, rugged.

Դժուարոտ *a.* vexatious, difficult.

Դժուարորս or որսալի *a.* difficult to be caught in hunting or fishing.

Դժուարութիւն *s.* difficulty, trouble, fatigue, distress, perplexity, intrigue, inconvenience, contrariety; difficult point, knot, hinderance, obstacle; asperity, rigidity; բայց ոչ առանց -թեան, but not without fatigue; բառնալ զ-, to smoothe difficulties; - կրել, to meet with difficulties; -ս հանել, to make difficulties; յաղթել -թեանց, to overcome difficulties.

Դժուարուսումն *a.* difficult to learn; who learns with difficulty.

Դժուարուտ *a.* rugged, impracticable, rude, rough.

Դժուարուտելի *a.* hard, raw, harsh.

Դժուարք S. Դժուար.

Դժպաշտութիւն *s.* impiety.

Դժպատեհ *a.* indecent, unsuitable,

unbecoming, unworthy, impertinent, loathsome; –ս or –ս իմն *ad.* indecently, impertinently, slovenly.

Դժպատեհութիւն *s.* indecency, indignity, impertinence.

Դժպարտեցուցանեմ, ուցի *va.* to confound, to convince, to cover with shame.

Դժպհի *a.* refractory, discordant, contrary, opponent, disagreeable, vexatious.

Դժպհիմ, եցայ *vn.* to be angry, enraged; to resist, to oppose.

Դժպհութն *s.* dissension, resistance; vexation, regret, displeasure.

Դժրամիտ *a.* perfidious; traitorous, disloyal; wicked, malicious.

Դժրանք S. Դժրողութիւն.

Դժրեմ, եցի *vna.* to defraud; to deceive.

Դժրողութիւն, Դժրութիւն *s.* fraud, infidelity, perfidy, non-observance; snare, contravention; deceit.

Դժրիչ, Դժրող *a. s.* cheat, infidel, perfidious, disloyal, traitorous.

Դի, ոց *s.* dead body, corpse; carcass.

Դիադող *a.* who lifts or plunders dead bodies; who steals idols.

Դիազարդ, աց *s.* that dresses a dead body.

Դիազարդեմ, եցի *va.* to dress a dead body; to embalm; to bury.

Դիազարդութիւն *s.* act of dressing a dead body; act of embalming; burial.

Դիաղերծ առնեմ *va.* to disinter, to strip dead bodies.

Դիաթաղ, աց *s.* grave-digger.

Դիաթաւալ *a.* dead, killed, stretched on the ground; – կացուցանել, արկանել, առնել, յերկիր կործանել, to overturn, to throw down dead bodies, to strike stiff to the ground.

Դիաթիկ *s.* testament, will.

Դիակապուտ *a.* that strips dead bodies.

Դիակիր *a. s.* that carries, buries the dead.

Դիակն, կանց *s.* corpse, dead body; պաճուճել դեղովք զ–, to embalm; առնել – անթուելի, to make great carnage; դիակունք կռոց, destruction of idols.

Դիականանամ, ացայ *vn.* to become a corpse, to die.

Դիակողոպուտ S. Դիակապուտ.

Դիակոյտ or կուտեալ *s.* heap of corpses.

Դիակոն *s.* deacon.

Դիահանութիւն, Դիահանք *s.* burial, funeral procession, obsequies.

Դիանամ S. Դիեմ.

Դիապահ *s.* guardian of the dead.

Դիապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիապատեմ S. Դիազարդեմ.

Դիապատիկ S. Դիազարդ.

Դիապատութիւն S. Դիազարդութն.

Դիասնունդ, Դիասուն լինիմ *vn.* to be nourished with a mother's milk, to suck milk from the breast.

Դիացիկ S. Դիեցիկ.

Դիդրաքմայ,ից *s.* didrachm, piece of money; S. Երկդրամեան.

Դիեմ, եցի *va.* to suck, to suck milk from the breast.

Դիեցիկ, ցկաց *a.* suckling, that sucks.

Դիեցումն *s.* act of sucking.

Դիեցուցանեմ, ուցի *va.* to suckle, to nourish with milk, to give suck.

Դիզադէզ *a. ad.* much heaped up, in a heap.

Դիզան *a.* piled, raised.

Դիզանամ, ացայ *vn.* to gather; to rise; – հերաց, to bristle up, to stand.

Դիզանեմ, դիզի *va.* to amass, to gather, to heap up, to pile, to accumulate, to sheaf; to pile up; to raise, to make straight.

Դիզանիմ S. Դիզանամ.

Դիզեմ, Դիզում S. Դիզանեմ.

Դիթաւալ S. Դիաթաւալ.

Դիկտատոր *s.* dictator.

Դիկղիկոն, Դիկղիդոն *s.* omentum.

Դիկտամոն *s. bot.* dittany.

Դիմաբանեմ S. Ընդդիմաբանեմ.

Դիմաբանութիւն S. Ընդդիմաբանութիւն.

Դիմաբար *ad.* on the contrary.

Դիմադրաւ, ից *a.* that exposes himself, that ventures, adventurous, hazardous; adventurer; bold, insolent; *ad.* boldly; – լինել, to expose one's self, to venture.

Դիմադրաւեմ, Դիմադրաւիմ S. Դիմադրաւ լինիմ.

Դիմադրաւութիւն *s.* boldness, courage, assurance.

Դիմադարձ, աց *a.* that resists, opposes; contumacious, disobedient, contrary.

Դիմադարձեմ, եցի, Դիմադարձիմ, եցայ *vn.* to oppose, to resist.

Դիմադարձութիւն *s.* opposition, resistance, contrariety.

Դիմադրական *a.* opponent, contrary.

Դիմադրեմ S. *Դիմադարձեմ*.

Դիմադրութիւն s. antiperistasis; S. *Դիմադարձութիւն*.

Դիմազուրկ a. gr. impersonal.

Դիմախաւսեմ S. *Ընդդիմաբանեմ*.

Դիմակ, ացս. facet; face, visage, presence; sort, manner, fashion; mask; *–ս արկանել*, to mask, to put a mask on the face; *քաշտալ զ–*, to unmask; *– –*, several, in several ways or manners.

Դիմակալ լինիմ, *Դիմակալեմ*, *եցի vn.* to oppose, to resist, to abide by.

Դիմակայ S. *Դիմադարձ*.

Դիմակաւոր a.s. masked; mask, person masked.

Դիմակաւորութիւն s. masquerade.

Դիմակերպութիւն s. resemblance.

Դիմակցիմ, etc. S. *Դիմադարձիմ*, etc.

Դիմահար a. opaque; S. *Ընդդիմահար*.

Դիմահարութիւն s. opacity.

Դիմամարտ or *մարտիկ a.s.* opponent, contrary, enemy, adversary.

Դիմամարտիմ, եցայ vn. to oppose, to resist.

Դիմամարտութիւն s. war, contrast, opposition, resistance, enmity, adversity.

Դիմանամ S. *Ընդդիմանամ*.

Դիմառական a. of prosopopœia, that partakes of prosopopœia; allegorical, metaphorical.

Դիմառնութիւն s. prosopopœia.

Դիմառութիւն s. metaphor, allegory.

Դիմաւոր a. personal, having the person.

Դիմեմ, եցի vn. to run, to fall upon one, to run to, to rush, to dart; to have recourse, to apply.

Դիմեցուձի s. tendency, decline; ejaculation: recourse.

Դիմեցուցանեմ, ուցի va. to make run or to rush on.

Դիմուձի S. *Դիմեցուձի*.

Դինար S. *Դենար*.

Դիպակ, ացս. gold stuff, brocade.

Դիպակապոյծ a. brocaded.

Դիպակազգեաւս a. furnished or dressed in brocade.

Դիպակակիտաւոյծ a. embroidered on a stuff; furnished with embroidered stuff.

Դիպական S. *Դիպաւոր*.

Դիպահ s. arrest; prison; *ի –ոչ*, arrested, prisoner; *գնել ի –ոչ*, to arrest some one; to make prisoner; *լինել ի –ոչ*, to be arrested, detained or under arrest.

Դիպաձգութիւն s. the art of drawing the bow.

Դիպաձիգ a. that shoots very well with a bow.

Դիպան a. suitable, proper, decent, fit; *– պատահեմ, ելանեմ*, to brave, to attack, to touch.

Դիպանաւոր S. *Դիպաւոր*.

Դիպանեմ S. *Դիպան պատահեմ*.

Դիպաւոր a. suitable, proper, fit.

Դիպաւորութիւն s. fitness, convenience.

Դիպեցուցանեմ, ուցի va. to cause to touch or strike.

Դիպիմ, եցայ vn. to happen, to arrive by chance; to match, to suit.

Դիպոզ S. *Դիպան*.

Դիպուղութիւն s. opportunity.

Դիպուած, ոյս. chance, accession, accident, adventure, event, incident, luck, hazard, lot; contingency.

Դիպուածական, Դիպուածոյ a. casual, eventual, accidental; contingent.

Դիպումն s. accident, occurrence, chance; meeting, rencounter; collision.

Դիտակ, ացս. watch-tower; scuttle of a mast; mark at which one aims in shooting; summit or top of plants, flowers etc.; observer, guard; aspect, sight, face: writing: telescope; binocle, double opera-glass; *– տեղիք*, box (at a theatre).

Դիտակագործ or *վաճառ s.* optician.

Դիտակավայելուչ a. that has a fine face, elegant, charming.

Դիտանոց s. observatory; watch-tower; height, elevated place.

Դիտապատս անկանիմ vn. to be killed on the spot; *– արկանել* or *առնել*, to kill one on the spot.

Դիտաւոխս, ացս. the chief shepherd, or overseer; archbishop.

Դիտարան S. *Դիտանոց*.

Դիտաւոր s. sentinel, sentry.

Դիտաւորեմ S. *Դիտեմ*.

Դիտաւորութիւն s. intention, design, counsel; destination, end, regard, look.

Դիտեմ, եցի vn. to consider, to look, to observe, to remark, to recognise, to see, to stare; to leer; to spy, to watch; to examine, to study; to speculate, to contemplate; to consult; to look, to aim; to aim at, to tend; to expect, to mean, to intend.

Դիտող, ացս. observer: bishop.

Դիտողութիւն *s.* observation; remark; speculation: episcopacy; – առ նել, to observe.

Դիտուն *s.* sight, aim; intention.

Դիր, դրից *s.* position, situation, posture; state, place, figure, seat; system; theme; application; tomb, sepulchre; – օճառի, bar, stick of soap; – դրոց, size of a book; – և տար առ նել, to scatter, to disperse.

Դիրա S. Մրուր.

Դիցաբան *s.* mythologist.

Դիցաբանական *a.* mythological.

Դիցաբանութիւն *s.* mythology.

Դիցահնար *a.* composed by the gods.

Դիցակերգութիւն *s.* deification, apotheosis.

Դիցամոլ *a.s.* idolatrous.

Դիցամոլութիւն *s.* idolatry.

Դիցանոյշ *sf.* goddess.

Դիցանուէր *a.* consecrated (to idols), holy. [trous, idolator.

Դիցապաշտ, Դիցակերտ *a.s.* idola-

Դիցապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիցասէր S. Կռամոլ.

Դիցաւան *s.* small town where idols are worshipped.

Դիւաբանել S. Դիւահարել.

Դիւաբար *ad.* diabolically.

Դիւաբնակ *a.* where demons dwell.

Դիւադին *a.* devilish, furious, desperate.

Դիւադնեմ, նեցայ *vn.* to be furious, enraged, to play the devil.

Դիւադունդ *a.* assembly of demons.

Դիւազգեաց or ազգեցիկ *a.* demoniac.

Դիւազգի *a.* whose origin is of the devil.

Դիւալուկ *a.* possessed, demoniac.

Դիւահաւան *a.* diabolic, where the devil is concerned.

Դիւածին *a.* produced by the devil.

Դիւակամ *a.* that has a devilish will; that is desired by the devil, diabolic.

Դիւական *a.* diabolic; enraged.

Դիւահաղորդ *a.* that has a communication with the devil.

Դիւահար, ացեալ *a.* demoniac; tormented, possessed.

Դիւահարեմ, եցայ, Դիւահարիմ, եցայ *vn.* to be possessed; to play the devil, to be enraged.

Դիւահարութիւն *s.* being possessed by the devil, possession.

Դիւահնայ *s.* sorcerer, magician.

Դիւահնայութիւն *s.* sorcery, magic.

Դիւաձոյլ *a.* melted or made to honour the devil. [devil.

Դիւաձոնձեր *a.* sacrificed to the

Դիւամոլ or մոլար *a.* devoted to the worship of the devil.

Դիւային S. Դիւական.

Դիւան, ացի *s.* court, seat of justice; chancery; archives; library; control, register; court of records.

Դիւանագիր *s.* comptroller; register.

Դիւանադպիր *s.* chancellor; recorder; register.

Դիւանամ, ացայ *vn.* to torment, to play the devil, to enrage.

Դիւանապան, Դիւանապետ *s.* keeper of the records; librarian; great officer.

Դիւանապետութիւն *s.* office of great officer or of keeper of the records.

Դիւանատուն *s.* chancery; court of records.

Դիւանուէր *a.* dedicated or sacrificed to the devil. [diabolic.

Դիւաշունչ *a.* inspired by the devil,

Դիւապաշտ *a. s.* that worships the devil.

Դիւապաշտութիւն *s.* idolatry.

Դիւապատիր *a.* deceived by the devil; diabolic. [vil.

Դիւասաստուած *a.* agitated by the de-

Դիւատանջ *a.* tormented by the devil, possessed. [bolic.

Դիւատեսակ *a.* like the devil, dia-

Դիւատուր S. Դիւական.

Դիւթ, իւղ *s.* charmer, enchanter, sorcerer, magician.

Դիւթական *a.* magical, enchanted.

Դիւթարան *s.* place of witchcraft.

Դիւթեմ, իւղի *va.* to charm, to enchant, to conjure, to fascinate.

Դիւթութիւն *s.* charm, incantation, enchantment, witchcraft, sorcery, magic, theurgy.

Դիւութիւն *s.* devilry, witchcraft, wickedness, bad humour.

Դիւր, իւղ *s.* plain; ease; contentment; convenience; *a.* easy, convenient; flat, bare; ի –ի, ի –ոջ լինել, to live comfortably; – առնել, to facilitate; to relieve; to give convenience; ըստ անձին or ըստ մտաց –ի, at his ease, as he likes; ի –ի, ի –ս, in a plain.

Դիւրաբեկ *a.* easy to break, brittle, fragile, frail; refrangible; tender.

Դիւրաբեկութիւն *s.* fragility.

Դիւրաբոյժ *a.* easy to be cured, curable.

Դիւրաբոյս *a.* what buds easily.

Դիւրաբորբոք S. Դիւրալոյց.

Դիւրագայթ or գայթակղ, Դիւրագայթոտ, Դիւրագթելի *a.* decayed, fragile, weak, slippery.

Դիւրագին *a.* very cheap, of little value, vile, common; – վաճառել, to sell at a very low price.

Դիւրագիւտ *a.* common, ordinary; easy to be found or understood; – լինել, to be found easily.

Դիւրագնաց or գնալի *a.* easy to walk, commodious, easy. [dious.

Դիւրագոյն *a.* easier, very commo-

Դիւրագործ *a.* that makes or is made easily, easy.

Դիւրագորով *a.* tender, pitiful.

Դիւրագրգիռ *a.* hasty, fretful; susceptible.

Դիւրագրգռութիւն *s.* irritability.

Դիւրադուճ *a.* flexible, supple.

Դիւրադարձ or դարձիկ *a.* that turns easily, mutable, changeable; convertible. [versatility.

Դիւրադարձութիւն *s.* volubility;

Դիւրադաւ *a.* that is easily deceived.

Դիւրազգած *a.* sensible, tender, delicate, susceptible.

Դիւրազերծ *a.* that escapes easily.

Դիւրաթառամ *a.* that fades easily.

Դիւրաթաւալ *a.* rolling, that is easily rolled.

Դիւրաթեք *a.* flexible, compliant, supple, pliable, pliant.

Դիւրաթեքութն *s.* flexibility, suppleness, fickleness.

Դիւրալոյծ *a.* dissoluble.

Դիւրալոյց *a.* easily kindled or inflamed.

Դիւրալուր *a.* condescending, compliant; gentle, easy, commodious.

Դիւրախաբ *a.* easily deceived, that can be taken, dupe.

Դիւրախաղաց *a.* moveable.

Դիւրախորտակ *a.* refrangible; fragile, frail.

Դիւրածալ *a.* pliable, pliant.

Դիւրածախ *a.* easily consumed.

Դիւրածան *a.* easy to recognise.

Դիւրածեմ, ածի *va.* to bear or produce easily. [ders easily.

Դիւրածին or ծնունդ *a.* that engen-

Դիւրակէզ *a.* that burns or is burnt easily.

Դիւրակիրթ *a.* docile, disciplinable.

Դիւրակոր *a.* flexible, supple.

Դիւրակործան *a.* decayed, ruinous, that falls easily.

Դիւրակորութիւն *s.* flexibility.

Դիւրակրելի *a.* portable, that can easily be carried. [easily.

Դիւրահալ *a.* that liquefies or melts

Դիւրահակ S. Դիւրակոր.

Դիւրահամար *a.* that can be easily related. [tle.

Դիւրահամբոյր *a.* mild, affable, gen-

Դիւրահաշտ *a.* that agrees easily with his enemies.

Դիւրահաս *a.* that happens quickly; easy, conceivable, that can be easily understood. [to comprehend.

Դիւրահասոյց *a.* that causes easily

Դիւրահաւան *a.* easy, condescending; credulous; credible, that can be easily believed. [simplicity.

Դիւրահաւանութիւն *s.* credulity,

Դիւրահաւատ *a.* credulous, that believes easily.

Դիւրահաւատութիւն *s.* credulity, facility of believing readily.

Դիւրահեշտ *a.* very easy.

Դիւրահեշտի *ad.* easily, with great facility. [spoils.

Դիւրահիւծ *a.* that easily decays or

Դիւրահնազանդ *a.* that obeys easily, ready or easy to obey. [ble.

Դիւրահնար *a.* very easy, or possi-

Դիւրահոս *a.* flowing, that flows easily. [ble.

Դիւրահուպ *a.* easy of access, affa-

Դիւրամած *a.* adhesive, viscous.

Դիւրամածութիւն *s.* tenacity, viscosity, adhesive quality.

Դիւրամաշ *a.* what soon wears out.

Դիւրամատոյց *a.* accostable, accessible.

Դիւրամարզ *a.* disciplinable, docile.

Դիւրամարզութիւն *s.* docility.

Դիւրամարս *a.* easy to digest, light.

Դիւրամեռ *a.* easy to die.

Դիւրամերձ S. Դիւրահուպ.

Դիւրամէտ *a.* inclined.

Դիւրամուաց S. Մուացկոտ.

Դիւրամուտ *a.* that enters easily, insinuating; – լինել, to enter easily.

Դիւրամոքելի *a.* gentle, affable, tractable, flexible, supple; sweet, agreeable to the taste.

Դիւրամտութն S. Յօժարամտութն.

Դիւրայաղթ *a.* what is soon overcome. [per, becoming, convenient.

Դիւրայարմար *a.* very suitable, pro-

Դիւրայեղ *a.* mutable, changeable, easily changed.

Դիւրայոյս *a.* easy to hope; full of hope, hopeful.

Դիւրայրեաց or **այրելի** S. **Դիւրակեզ.**

Դիւրանամ, ացայ *vn.* to make one's self easy; to accomodate one's self; to be at one's ease, to make one's self at home.

Դիւրանասց *a.* easy, gentle, obedient, plaint, flexible, supple, condescending, docile.

Դիւրանց, Դիւրանցուկ *a.* transitory, transient, of short duration.

Դիւրաշահ *a.* easy to be gained.

Դիւրաշահութիւն *s.* great gain or business; opulence, wealth.

Դիւրաշարժ *a.* nimble, moveable, light, lithe, active, free.

Դիւրաշարժութիւն *s.* agility, pliableness, mobility, versatility, fickleness. [ive.

Դիւրաշրջիկ *a.* versatile, fickle; act-

Դիւրաշօշափ *a.* easy to touch, palpable.

Դիւրապատիր *a.* that deceives himself easily; easily deceived.

Դիւրապատում *a.* intelligible.

Դիւրապատրաստ *a.* active, prompt, nimble, resolute.

Դիւրապուր *a.* easily got rid of.

Դիւրառ, -առիկ, -առու *a.* expugnable, that can be easily taken.

Դիւրասահութիւն *s.* fragility; lubricity.

Դիւրասայթայ, -սայթաք *a.* slippery; fragile, weak. [take.

Դիւրասխալ *a.* easy to miss or mis-

Դիւրանուագ *a.* delicate, brought up delicately.

Դիւրաուն S. **Դիւրանասց.**

Դիւրաստաց *a.* easy to gain, to acquire. [inflamed.

Դիւրավառ *a.* inflammable, easily

Դիւրավառութիւն *s.* inflammability.

Դիւրաշնաս *a.* delicate, sinsible.

Դիւրատար *a.* light; portable; condescending. [despicable.

Դիւրարհամարհ *a.* very vile, very

Դիւրացուցանեմ, ուցի *va.* to facilitate; to lighten, to relieve; to give repose; to soften, to alleviate.

Դիւրաւ *ad.* easily, with facility, at pleasure; pliantly; currently.

Դիւրաւարձ *a.* easy, commodious.

Դիւրափխրուկ, -փխրելի, -փշրելի, -փուխր *a.* friable, easy to reduce to powder.

Դիւրափխրութիւն *s.* friability.

Դիւրափոխ, -փոխելի, -փոփոխ *a.* that changes easily, changeable, mutable, variable, versatile.

Դիւրաքակ *a.* very dissoluble.

Դիւրաքայլ *a.* easy, commodious; that walks easily; *ad.* currently.

Դիւրբեաւ S. **Դիւրաւ.**

Դիւրբեղծ *a.* easily cancelled or soon effaced.

Դիւրեմ, եցի *va.* to facilitate, to make easy; to accommodate; to allay, to solace, to relax, to soften; to unravel; to level; to defer; to untie; to abate. [be easily tamed, pliable.

Դիւրեբաստան *a.* tameable, that can

Դիւրըմնդեր *a.* tolerable, supportable. [to understand.

Դիւրըմբռնելի *a.* easy to take; easy

Դիւրընթաց S. **Դիւրաքայլ.**

Դիւրընկալ *a.* susceptible, sensible, easy to understand, acceptable.

Դիւրընտաւ *a.* tameable, tractable.

Դիւրիմաց *a.* easy to understand, intelligible, plain, clear, expressive.

Դիւրին *a.* easy, light, gentle, commodious; flat.

Դիւրիչ *a.* that makes easy.

Դիւրոտղք *a.* soft, flexible.

Դիւրութիւն *s.* facility, means; ease, comfort, convenience, well-being, leisure, utterance, liberty; alleviation, relief.

Դիւցաբան, etc. S. **Դիցաբան**, etc.

Դիւցազն *s.* hero.

Դիւցազնաբանութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնաբար *ad.* heroically.

Դիւցազնական *a.* heroic; epic.

Դիւցազնացին, -ազնացեալ, -ազնեալ, -ազնեայ *a.* that is become a hero, heroic.

Դիւցազներգակ *a.* epic.

Դիւցազներգութիւն *s.* epopee.

Դիւցազնութիւն *s.* heroism.

Դիւցազնուհի *sf.* heroine.

Դիւցախառն *a.* deified, placed in the number of heroes or gods; heroic.

Դիւցախեւեար *a.* excessively devoted to idolatry.

Դիւցական *a.* of idols, of gods.

Դիւցակատար *a.* sacrificer to idols.

Դիւցակարգութիւն *s.* apotheosis, deification.

Դիւցակրօն *a.* idolatrous.

Դիւցամոլ, -պաշտ S. Դիցամոլ etc.
Դիւցընկէց լեառն, բարձունք s. Olympus.
Դիք, դից s. pl. divinity, false god; idol; կարգել ընդ դիս, to deify, to place in the number of gods; գաւառային —, the rural gods.
Դշամ or Դդամ, ացայ or ցի vn. to discontinue, to cease.
Դղբին, Դղփին S. Դեղփին.
Դղփոնք երեքոտանեանք s. tripod; trivet.
Դղուղ or Դղուլ s. kidney-bean.
Դղեակ, եկաց s. fortress, dungeon, fort; redoubt.
Դղորդ s. shivering, shudder, horrour.
Դղորդեմ, Դղրդեմ, եցի va. to shake; to move, to shake off, to agitate; to raise commotions in a state.
Դղորդիմ S. Դղրդիմ.
Դղորդումն S. Դղրդիւն.
Դղրդեցուցանեմ, Դղորդեցուցանեմ S. Դղորդեմ. [to be agitated.
Դղրդիմ, եցայ vp. to shake, to stir,
Դղրդիւն, Դղրդումն s. shock, concussion, agitation; disturbance.
Դմակ, աց s. tail of a sheep.
Դմին իրի conj. therefore, for that cause, on account of.
Դնդեր, աց s. muscle.
Դնդերային a. muscular.
Դնդիւն S. Թնդիւն.
Դնդղանք s. pl. wave, billow: contest, contrariety.
Դնդնչումն S. Դնդչումն.
Դնդող a. trembling, moveable.
Դնդչեմ, եցի vn. to make a noise; to murmur, to grumble: S. Հնչել.
Դնեմ, եդի va. to lay, to set, to put, to place; to constitute, to found, to establish; to apply; — ի վերայ, to impose; to put on; — ընդ մէջ, to interpose; վերստին —, to reinstate; անուն —, to give a name, to name; մարտ —, to make war; պատիւ —, to honour, to show honour and respect; — զունկն, to obey; — արծաթ ի շահ, to place money, to invest; — գիրս, to compose books; — ի սրտի, to think; — առաջի, to propose; — զանձն ի ձեռին, — զոգի ի բռին, to expose ones' life; to dedicate one's self; — յապականութիւն, to destroy; մեղս —, միտս ինչ or բամբասս ի վերայ —, to blame; to accuse, to impute; — բանս, բան — ընդ ումեք, to agree, to come to an understanding; to promise, to make an appointment; վէրս —, վէրս ի վերայ —, to wound; — ի դպրոց. to send to a boarding-school; — զոք ի նախատինս ազգաց, to make one the shame or laughing-stock of nations; ի պահ —, to reserve, to put by; խորհուրդ յանձին —, to take a resolution or decision; պատուէր —, to give orders, to command; — առ միմեանս, ընդդէմ միմեանց, to compare, to confront; ընդդէմ բանս —, to speak against, to contradict, to oppose; ձայն զհետ — ուրուք, to cry after some one, to call; կեանս և մահ — ընդ ումեք, to agree to live or die together; զգիշեր տիւ —, to turn night into day; քայլս — ի գնալ, to begin to walk; եդից զքեզ յազգս, I will make thee a father to nations; եդից զքեզ յանապատ, I will turn thee into a desert; սուր ի վերայ եդեալ կոտորել, to condemn to be shot; (to put to the sword); հանգստեան և դիւր կենաց — զանձն, to abandon one's self to dissipation; զարհամարհանս, թշնամանս —, to outrage, to offend, to insult; ասպատակ —, to ravage with troops; արշաւանս —, to make inroads; to plunder; երկիւղ մահու — ի վերայ, to threaten with death; աղաղակ —, to cry; աշխար —, to weep; — առ իմիք, to add, to subjoin; — զանձն ուրուք, to kill some one, to slay.
Դնիմ, եդայ vp. to place one's self; to become; եդաւ դուռն, the door was shut; եդաւ պսակ, he crowned himself.
Դշխեմ S. Դժխեմ.
Դշխոյ, խեաց sf. queen, empress, princess.
Դշխոյակերպ a. like a queen.
Դշխոյահաւ s. wood-hen, water-quail. [queen.
Դշխոյութիւն s. dignity, state of a
Դոդող S. Դանդող.
Դոլին, խին s. mill-hopper.
Դող, ի s. tremor, trembling, shivering, fear; դ-ի հարկանիլ, to tremble; ի -ի եւ յերերի կալ, to shake, to stir, to shudder; ի -ի կացուցանել, to cause to tremble.
Դողամ, ացայ or ացի vn. to totter, to stagger; to tremble; to start; to shudder; to quake, to shiver.
Դողանի. դ- հարկանիմ, to tremble.
Դողացուցանեմ, ուցի va. to shake, to push, to move; to astonish; to cause to tremble, to agitate.

Դողացուցիչ *a.* which frightens; tremendous, frightful, terrible, horrible.

Դողդոջ, Դողդոջն *a.* vacillating, trembling, staggering, reeling.

Դողդոջապէս *ad.* in trembling.

Դողդոջեմ, -ջեմ, եցի *vn.* to vacillate, to totter, to waver; to shudder.

Դողդոջում, -ջման S. Դողդոջ.

Դողդոջումն *s.* vacillation, staggering; *ast.* nutation.

Դողութիւն, Դողումն *s.* trepidation; start; shudder, horrour; convulsive motion; whim; shiver, shivering; *ի դողման լինել, կալ, դղրդման հարկանել*, to tremble; *ահիւ և դողութեամբ*, with fear and trembling; *եմուտ — յոսկերս իմ*, (the shudder penetrated to my bones); I trembled with fright, I shuddered with fear; *— կալցի ի քէն լերինս*, at thy presence the mountains will tremble; *— երկրի*, earth-quake.

Դոճ, Դոճի խէժ *s.* shell-lac; sealing wax.

Դոյզն *a.* very little, exiguous; small; frivolous, light; *— ինչ*, very little; pinch, drop.

Դոյզնագիւտ *a.* rare.

Դոյլ, դուլից *s.* pail; tub; *— կաթի*, churn; S. Խնոցի.

Դոյն, դորին *pron.* this, that; same.

Դոյն, Դոյն ինչ S. Դուն, Դոյզն.

Դոյնդունակ S. Դոյնպէս.

Դոյնչափ *ad.* as much as.

Դոյնպէս *ad.* so, in such a manner.

Դոյնօրինակ *a. ad.* such; in such a manner.

Դոն, ից *s.* tunny: loaf; biscuit; *— յաղեալ*, pickled tunny.

Դոնդող *s.* jelly. [bushel.

Դոսպակ, աց *s.* jar, pitcher; half a

Դորսմիմ, եցայ *vn.* to languish, to grow weak, to die of hunger.

Դու, քո *pron.* thou, thee; *ի քէն*, from, by or of thee; thyself; *զքէն*, upon thee; of thee.

Դուար, աց *s.* cattle.

Դուզաք S. Թուղթակ.

Դուզնաբանեմ, եցի *vn.* to make a short discourse.

Դուզնաքեայ, քէից *a.* little, very little, moderate, small, light, thin.

Դուժ, ից *a.* barbarous; savage.

Դուլ *s.* cessation, intermission, pause, relaxation, truce; *— ետ դադար լինել*, to cease; *— ետ պատուէր տալ*, to permit; to give directions; to order, to bid, to command; to exhort; *— տալ*, to cause to cease; to give rest, to repose; *— առնել*, to halt; to pause; *— առնուլ*, to cease, to break off, to take rest or relaxation, to stop; *— զինուց*, armistice, truce.

Դուկան *s.* beam.

Դում, դմոյ *s.* catarrh; S. Հարբուխ.

Դուն, — ինչ S. Դոյզն; *— ուրեք*, seldom, rarely.

Դուն S. Դաշոյն.

Դունայ հատիկ *s.* kidney-bean.

Դունչ *s.* chin.

Դուռայ *s.* coat, dress.

Դուռէճ *s.* heat-cock: venison.

Դուռն, դրանց, Դուրք, դրաց *s.* door, entrance; sluice; *— մեծ*, portal; — or *— արքունի*, the Ottoman or Sublime Port; the Court; *դրան մարդիկ*, the courtiers; *դրան երէց*, almoner, chaplain; *արտաքին դրունք*, porch, portico; *դրանէ ի դուրս, դրանէ ի —*, from door to door; *դրօք փակելովք*, with closed doors; *դուրք դրանն*, the street door, the gate, portal; *ի դուրս*, out; *ի դուրս մերձեալ, եկեալ, հասեալ*, impending, very near; *առ դուրս մահու*, at death's door; *դրունք դժոխոց*, the gates of Hell.

Դուստր, դստեր, աց *sf.* daughter, girl; *— եղբօր* or *քեռն*, niece; *— որդւոյ* or *դստեր*, grand daughter; *դստերք քաղաքի*, villages, suburbs; *— Սիոնի*, the old and new church; *— վերին Սիոնի*, the church triumphant.

Դուստրիկ S. Դստրիկ.

Դուր, դրոյ or **դրի** *s.* carpenter's tool, plane; auger; *— պայտառայ*, butteris, horse-picker.

Դուրգն, դրգան *s.* potter's wheel.

Դուրք, դրաց S. Դուռն.

Դուքս, դքսի *s.* duke; general, chief.

Դոփեմ, եցի *vn.* to tap, to stamp with the foot. [feet.

Դոփիւն, Դոփումն *s.* stamping of

Դպիր, դպրաց *s.* lecturer; scholar, one brought up at a seminary; transcriber; notary; scribe, copyist; *արքունի* or *յիշատակաց —*, chancellor; *հրովարտակաց —*, secretary of State.

Դպրանոց S. Դպրոց.

Դպրապետ, աց *s.* protonotary; chancellor; chief lecturer.

Դպրատուն, Դպրոց, աց *s.* school; college; *տալ (դնել) ի —*, to send to a boarding-school.

Դպրոցական *a.* school; of a scholar, of a school-boy.

Դպրոցակից *s.* school-fellow.

Դպրութիւն *s.* office of notary; literature, letters; book, register; lecture, study; order of lecturers; այր առանց դպրութեան, an idiot, ignorant, unlettered, illiterate person; գեղեցիկ -ք, the belles lettres, or polite literature.

Դռնակ, աց *s.* wicket; door of a carriage, etc.

Դռնահար *s.* knocker of a door.

Դռնապահ, Դռնապան, աց *s.* porter, usher, door-keeper.

Դռնապանութիւն *s.* porter's office or employment.

Դռնապանուհի *sf.* portress.

Դռնափակ, աց *s.* latch, small bolt; lock, bar.

Դռներակ *s.* the vena portæ.

Դռնչեմ, եցի, Դռնչեցուցանեմ, ուցի *va.* to make ring, to resound, to toll, to ring.

Դռնչիմ, եցայ *vn.* to toll, to ring; դռնչին ականջք իմ, my ears tingle.

Դռնչիւն *s.* tinkling, ringing in the ears.

Դռոյթ S. Գռոյթ.

Դռոհ or Դռոյթ տամ S. Գռոհ տամ.

Դստերագիր *sf.* adopted daughter.

Դստիկոն, աց *s.* story, floor.

Դստրիկ *sf.* a little girl.

Դսրով *s.* blame, reprehension; – տանել, to blame; – լինել, to be blamed.

Դսրովանք S. Դսրով.

Դսրովեմ, եցի *va.* to blame, to condemn, to reprove.

Դսրովելի *a.* blamable, condemnable.

Դսրովիչ *a.* contemner, blamer.

Դսրովութիւն, Դսրովումն S. Դսրով.

Դրագմէ, Դրաքմայ *s.* drachm, dram; penny.

Դրազարկու *s.* that knocks at a door.

Դրախտ, ից, աց *s.* paradise; garden, orchard; – կորուսեալ, Paradise Lost.

Դրախտահաւ *s.* bird of paradise.

Դրախտածուն *a.* grown or born in paradise, in the garden.

Դրախտապան *s.* gardener.

Դրական *a.* positive.

Դրականաբար, -պէս, -օրէն *ad.* positively.

Դրակից *a. s.* neighbour; that resides near, that dwells in the neighbourhood.

Դրակոնդիկոն *s. bot.* dragon's wort, grass plantain; S. Ծաւաշարիւն, Նուէն:

Դրակցութիւն *s.* neighbourhood.

Դրամ, ոց *s.* drachm; coin, money; penny; -ով վճարել, to pay ready cash; – հատանել, հարկանել, կոփել, դրել դ-, to coin, to make money.

Դրամագէտ *s.* numismatist.

Դրամագիտական *a.* numismatic.

Դրամագիտութիւն *s.* numismatics.

Դրամագլուխ *s.* funds, capital.

Դրամագործութիւն *s.* act of coining money.

Դրամագրութիւն *s.* numismatography.

Դրամաթուղթ *s.* bill of exchange; banknote, bankbill.

Դրամաժողով *a.* that amasses money; collector, gatherer; tributary; *s.* collection; – առնել, լինել, to collect money. [nummary.

Դրամական *a.* numismatic; pecuniary;

Դրամակէս *s.* half-penny; half a drachm; two pence half-penny.

Դրամակշիռ *s.* drachm, penny.

Դրամակոփ, ից *s.* forger, counterfeiter. [er.

Դրամահատ *s.* minter, coiner, money-

Դրամահատութիւն *s.* coining, minting of money.

Դրամանոց *s.* money-box or -case; bank.

Դրամաշահ *s.* agio.

Դրամատէր *s.* capitalist.

Դրամափոխ *s.* money-changer.

Դրամափոխութիւն *s.* change; exchange.

Դրամափորձ *s.* assayer. [money.

Դրամեմ, եցի *va.* to buy or farm for

Դրանդ, ից, Դրանդի, դեաց *s.* jamb, threshold; door-posts; portal, entry.

Դրանիկ, նկաց *s.* courtier.

Դրանկ *a. s.* beggar, that begs from door to door.

Դրասանգ *s.* festoon.

Դրասանգեմ, եցի *va.* to festoon; to work in festoons.

Դրաստ S. Դրախտ, Դարաստան.

Դրացի, ցւոյ, ցեաց *a. s.* neighbour.

Դրացութիւն *s.* neighbourhood.

Դրաքմայ S. Դրագմէ.

Դրգալ, ի *s.* spoon; – մի, spoonful; խորոփիք -ի, bowl of a spoon.

Դրդեմ, եցի, Դրդեցուցանեմ, ուցի *va.* to incite, to solicit, to instigate, to induce, to raise. [citer.

Դրդիչ *a. s.* abettor, instigator, ex-

Դրդնջիւն S. Դրդջիւն.

Դրդուալեմ *vn.* to stammer, to lisp.

Դրդուեմ, *եցի*, **Դրդուեցուցանեմ**, *ուցի va.* to shake, to stagger, to move, to agitate, to excite.

Դրդուիմ, *եցայ vp.* to stagger, to move, to stir.

Դրդումն, **Դրդուումն** *s.* suggestion, instigation.

Դրդչիւն, **Դրդչումն** *s.* prattle, chattering, chitchat.

Դրժանք *s.* infringment, contravention, faithlessness. [contravene.

Դրժեմ, *եցի va.* to fail, to infringe, to

Դրժող *s.* violator, transgressor; *a.* faithless. [S. Դրժանք.

Դրժողութիւն, **Դրժութի**, **Դրժումն**

Դրիճ *s.* talisman, amulet.

Դրնդեմ, *եցի vn.* to tap, to stamp with the feet; to toll. [tinkling.

Դրնդիւն *s.* stamping with the feet;

Դրոյլ *s.* porter, usher.

Դրոյք *s.* hair-band.

Դրոշմ, *ից* or *աց s.* character, mark, print, note, impression, stamp; seal; bodkin; blemish; confirmation.

Դրոշմած *s.* medal.

Դրոշմաւոր *a.* marked.

Դրոշմեմ, *եցի va.* to print, to mark, to stamp, to decipher, to register; to seal; to confirm; — *խարանաւ*, to mark with a hot iron.

Դրուագ, *աց s.* incrustation; sculpture; ceiling, wainscoting; thin plate of metal; emblem; well finished work.

Դրուագական *a.* emblematic.

Դրուագեմ, *եցի va.* to incrust; to sculpture; to ceil; to wainscot; to ornament, to embellish, to plaster.

Դրուագիչ *s.* veneerer; plater.

Դրուատ, *ից s.* eulogy, praise.

Դրուատեմ, *եցի va.* to praise, to give praises, to celebrate.

Դրուատիք, **Դրուատումն** S. Դրուատ.

Դրուգ S. Դռոյթ.

Դրութիւն *s.* act of putting or laying down; place, position, posture, situation; system; theme, thesis.

Դրուժ S. Դրժանք.

Դրուժ, **Դրուժան** S. Դրժող.

Դրսոկ, etc. Դսրոկ, etc.

Դրօշ, *ուց* or *ից s.* banner, ensign, flag, standard; gonfalon: idol, statue; *—ս արձակել*, to hoist a flag; *իջուցանել զ—*, to lower the flag, to strike one's colours. [ture.

Դրօշագործութիւն *s.* statuary, sculp-

Դրօշած S. Դրօշեալ.

Դրօշակ, *աց s.* hem, skirt; streamer, pennant; flag; banner, ensign, standard, colour; S. Դրօշ.

Դրօշակիր, *կրաց s.* ensign, standard-bearer; gonfalon-bearer; banneret.

Դրօշաւոր *a.* banneret; ensign.

Դրօշեալ, *ելոց s.* sculpture, image, idol, statue; — *գիրք նուիրականք*, hieroglyphics. [images.

Դրօշեմ, *եցի va.* to sculpture, to make

Դրօշուած, *ոց s.* sculpture, image.

Դքսական *a.* ducal.

Դքսութիւն *s.* duchy, dukedom.

Դքսուհի *sf.* duchess.

Դօդօշ *s.* toad; stellion (lizard).

Դօլ S. Դոյլ.

Ե

Ե (*yëtch*) *եչ s.* the fifth letter of the alphabet and the second of the vowels. It is sometimes used for, or confounded with the letters *է*, *ի*, *ա*; for example; *երէց*, *էրէց*; *երէ*, *էրէ*; *իւղ*, *եւղ*; *աղբիւր*, *աղբեւր*; *ապերասան*, *ապարասան*; *եղինձ*, *աղինձ*; *ե*, *Ե*, five; fifth.

Եաւթն, etc. S. Եօթն, etc.

Եբենագործ, *աց s.* cabinet-maker.

Եբենագործութիւն *s.* cabinet-work.

Եբենեայ *a.* ebon.

Եբենոս, *ի s.* ebony; ebon; ebony-tree.

Եբիճակ, *ի s.* hooded cloak.

Եբրայական *a.* hebrew; — *բարբառ*, hebrew, the hebrew language; — *ոճ*, hebraism, hebrew idiom.

Եբրայագէտ *s.* hebraist.

Եբրայեցերէն *ad.* in hebrew, in the hebrew language.

Եբրայեցի, *ւոց s. a. ad.* jew; hebrew; *—ք*, the Hebrews, the Jews.

Եգիպտական *a.* egyptian, of Egypt.

Եգիպտակործան *a.* that has destroyed or ruined Egypt.

Եգիպտահատ s. maize, Indian corn or wheat: buck-wheat.

Եգիպտահաւ s. turkey-cock: ibis.

Եգիպտայիք s. egyptian alphabet, or life of the holy fathers of Egypt.

Եգիպտացի, ցւոց s. a. egyptian.

Եգիպտացորեան S. *Եգիպտահատ*.

Եգիպտուհի sf. egyptian woman.

Եգիս, ի s. ægis, shield.

Եդեմ, այ s. Eden; the terrestrial paradise.

Եդեմաբուսիկ, -ծին a. that has its origin in Eden, born or produced in Eden.

Եդեմական, -մեան a. of Eden.

Եդեմահիւս a. composed of the flowers of Eden; of choice flowers.

Եդեմատունկ a. planted or placed in Eden.

Եզ, ոյ a. one, alone. [alone.

Եզաբան a. unanimous: that speaks alone.

Եզաբանութիւն s. soliloquy.

Եզաբար ad. solely, only.

Եզաբուն a. sole, only, even.

Եզախմբեմ, եցի va. to assemble, to unite.

Եզակ, այ a. one, sole, only; s. unity.

Եզական, այ a. gr. singular.

Եզականապէս ad. singularly.

Եզականութիւն s. singularity.

Եզակի a. gr. singular; s. singular number; ad. singularly.

Եզաձայն a. of one voice only; unanimous.

Եզաձի s. a cavalier, rider, horseman; ad. with a single horse: small boat.

Եզանամ, ացայ vn. to assemble, to be united.

Եզաուած s. enthymeme.

Եզերանամ, ացայ, Եզերեմ, եցի, Եզերիմ, եցայ vn. to terminate, to finish; to confine.

Եզերումն s. end, term.

Եզերք, աց s. pl. confines, limits, boundaries; horizon.

Եզն, զին, զանց s. ox; ast. Taurus; *եզին ագի* bot. mullein; *եզին աչք* bot. camomile; S. *Եզնակն*.

Եզնագի s. bot. mullein, shepherd's-club.

Եզնալեզու s. bugloss, ox-tongue.

Եզնալուծ s. team, yoke.

Եզնակ s. calf; *Աստուծոյ –, ոսկի –*, cockchafer, may-bug.

Եզնակն s. chasselas. [couple.

Եզնամոլ or *մոլի* s. a couple of oxen; couple.

Եզնանոց, Եզնոց, ոց s. ox-stall.

Եզնավար, Եզնոյլ, Եզոյլ s. cow-herd; ploughman; *Եզոյլ*, ast. Bootes.

Եզնաքաղց s. bulimy.

Եզր, եզերք, րաց s. border, extremity, end; limit; term; shore; edge; *– ունել, ի – ելանել*, to end, to terminate.

Եզրածիրանի s. prætexta (a long white robe fringed with purple).

Եզրակացութիւն s. conclusion; result; epilogue.

Եզրակացուցանեմ, ուցի va. to conclude, to infer.

Եզրացուցանեմ, ուցի va. to conclude, to terminate.

Եզրացուցիչ a. conclusive.

Եզրեղի s. laurel; *եզրեղեայ պտուղ*, laurel's berry.

Եթեր, աց s. ether; heaven; *chim.* ether; *– ծծմբական*, sulphuric –; *– քացախական*, empyreumatic acetic spirit.

Եթերախաղաց, կան, ձեմ, յին, նման, ընթաց a. ethereal, aerial; celestial.

Եթերածին s. *chim.* ethyle.

Եթէ conj. if; provided, on condition; perhaps; be it so; *– սիրէք զիս*, if you love me; *– ասեն քեզ*, if you be told; *– արասցէ եւ – ոչ*, whether he do it or not; *– իցէ*, whether; perhaps; *– ոչ*, save, if not, except; unless.

Եթիպայ or *Եթիւպայ, այց* or *այ* s. plungeon. [thiopian.

Եթէովպացի, Եթովպացի a. s. Ethiopian.

Ել S. *Ելք*; *-ի ապաւ*, means, expedient; *-ի ապաւս գտանել*, to devise, to find means, to remedy; *ոչ էր նոցա ոչ – եւ ոչ մուտ*, they could not neither get out nor in; *ոչ գիտեմ զ– եւ զմուտ իմ*, I do not know how to act.

Ել, ելոյ, լով S. *Եմ*.

Ելագ or *Ելակ, այ* s. straw-berry; arbute-berry; *տունկ -ի*, straw-berry-plant.

Ելամուտ, ուք s. place through which one goes and enters.

Ելանելի s. ladder, scale; stairs, stair-case; a. of going out or going up; *– շրջանակաւ*, a round stair-case.

Ելանեմ, ելի vn. to go out, to go from the inside to the outside; to ascend, to go to a higher place; to be born, to take rise, to be produced, to proceed, to emanate, to flow from, to derive; to attain, to arrive; to agree, to be proper and suitable; to surmount, to

surpass, to go beyond, to overflow, to advance; to stray; *ելանէ արեգակն*, the sun rises or begins to appear on the horizon; – *ի վեր* or *ի վերայ*, to reascend; to leap over, to cross; to gush out; – *աքաղաղն ի վերայ մարւոյն*, to tread the hen; – *ի վերայ մատակի*, to cover a mare, a bitch; – *ի ցամաք*, to disembark; – *յորջոյ*, to dislodge; – *զմիմեամբք*, to concur; to surpass; *յոգւոց* –, to sigh; *ի գլուխ*, *ի լրումն* –, to be ended, finished; – *ի կենաց*, *ի կենցաղոյս*, to make one's exit from this world, to depart this life, to die, to decease; to become defunct; – *ի հիւանդութենէ*, to recover; – *ընդ սուր*, *զէնս*, to commit suicide, to run one's self through with a sword; *ի պատիւ* –, to exalt or raise one's self to honour; – *յանկողինս ուրուք*, to commit adultery; to seduce; *անմասն*, *դատարկ* –, to have no part, to be excluded; – *զհետ ուրուք*, to pursue, to give chase; *յաչաց* –, to render one's self hateful or odious, to fall in disgrace; – *ըստ չափ*, to pass beyond, to exceed; – *կուսին ըստ չափ*, to pass the flower of her youth; – *ըստ ձեռն*, *ընդ իշխանութիւն ուրուք*, to revolt, to rebel, to rise up against; – *ըստ քաղաքն*, *ըստ դրունս քաղաքին*, to leave the city; – *ի նաւ*, to embark; – *ի կառս*, *ի ձի*, to mount in carriage, on horseback; – *ընդ առաջ*, to meet, to go out to meet; – *ի պատերազմ*, to go to battle; *ի յորս* –, to go hunting; – *յանկողինս մահճաց*, to go to bed; *ընդ հակառակս* –, to oppose one's self to, to resist; – *ընդ ինչ*, to occupy one's self, to dedicate one's self to; *ի չարեաց ի չարիս ելին*, from one perverseness they passed to another; *յայլոց յայլ ճառս* –, to pass from one subject of discourse to another; *ընդ գին* –, to buy, to traffic; – *ի միտս*, to think, to conceive an idea; to hope; *զարդարիլ եւ ընդ ոսկի* –, to clothe or adorn one's self with golden apparel; – *իմէք յայգ*, to remain, to rest over for the next day; – *յաջողութեան գործոյն ի ձեռս ուրուք*, to progress, to succeed, to promote an affair by another person's means; *օրհնեալ ելցես դու յ– եւ ի մտանել քում*, (blessed be thy going out and coming in), God be with you, good luck to you.

Ելեկտրադէտ *s.* electroscope.

Ելեկտրածագք, *–ծայրք s. phys.* electrode.

Ելեկտրական *a.* electric; – *մեքենայ*, – machine: – *ցնցումն*, – shock.

Ելեկտրականութիւն *s.* electricity.

Ելեքտրաբեր *s.* electrophorus.

Ելեկտրամագնիս *s.* electro-magnet.

Ելեկտրամագնիսական *a.* electro-magnetic.

Ելեկտրամագնիսութիւն *s.* electro-magnetism.

Ելեկտրանամ, *ացայ vp.* to become electric, electrified.

Ելեկտրաչափ *s.* electrometer.

Ելեկտրացուցանեմ, *ուցի va.* to electrify.

Ելեկտրացուցիչ *s.* electrifier.

Ելեկտրոն *s.* yellow amber.

Ելեկտրութի S. **Ելեկտրականութիւն.**

Ելեւել, *–ս անել*, to concur, to vie with, to emulate; to surpass; *–ս զմիմեամբք անկանել*. with emulation, vying with each other, in concurrence; *ճառ զճառից – արարից*, I will pass from one subject to another.

Ելեւէջք, *զելեւէջս s.* act of ascending and descending; undulation, wavy motion; *mus.* gamut, scales; *–ս անել*, to go up and down; to swing, to undulate, to wave; – *ձայնից*, *երգոց*, modulation, cadence, trill, quaver, tune.

Ելեւմուտք, *մտից s.* act of going out and in; expenditure and income; vestige, foot-step, trace; *զ– երկրիս եկեալ էք տեսանել*, to spy the nakedness of the land you are come.

Ելեփանդական *a.* belonging to elephantiasis; affected with elephantiasis; – *ախտ*, *բորոտութիւն*, elephantiasis.

Ելլադական *a.* that belongs to Greece; Grecian, Greek.

Ելլենախոհ *a.* philhellenist, philhellene, philhellenic.

Ելլենացի *a. s.* Greek.

Ելող, *աց a.* that which comes out of, which proceeds from.

Ելողութի *s.* proceeding, emanation.

Ելուզակ, *աց s.* highwayman, robber, bandit, vagabond.

Ելուզակաբար *ad.* highwayman-like.

Ելուզակից *s.* companion of a highwayman, of a robber. [bery.

Ելուզակութիւն *s.* depredation, rob-

Ելուզանեմ, *զի va.* to extract; to

produce; – զքառակուսի արմատ *math.* to extract the square root.

Ելուզումն *s.* shoot, sprout, production; extraction; – արմատոց *math.* evolution.

Ելութիւն *s.* being, existence.

Ելումն *s.* proceeding, emanation, birth, emission.

Ելումուտ S. Ելեւմուտք.

Ելունդն, ընդան *s.* carbuncle, boil; pimple, blister, bubo, malignant tumour; – ելանել, հանել յանթթս, to form a gathering under the arm-pits; – քանդակայ, alto-relievo.

Ելք, ելից *s. pl.* elevation, ascension; act of going up; gushing out; issue, exit; proceeding, emanation, birth, production; end, term; effect, event, success; resort, resource; the east, sun-rise; disbursement, current expenses; death, decease; opening, aperture, market; excrement; – հնարից, means, expedient; – ճանապարհի, the turning of the street; – ի կենաց, յաշխարհէ, decease; – ձախողակ, յաջողակ, disaster; success; –, Գիրք ելից, Exodus; գտել ելս դատանել, խմանալ, հնարել, խորհել, յարդարել. to devise, to find means, to remedy; յելս արեւու, առաւօտու, at sun-rise, at day-break, at dawn; յելս գարնանային, towards the end of spring; ելս ի մտի դնել, to bethink one's self, to reflect, to exercise one's ingenuity, to find a means; առ ելիւք սահմանաց նոցա, at their bounds, limits, confines; յարեւմտից ի յելս արեւու, յելից մինչեւ ի մուտս, from east to west; եկաց նա հազար ամաց ելս, he lived a thousand years; յելս արտաքնոցն է, he is in the privy; ուղիղ –, *ast.* right ascension.

Եկ *s.* act of coming, arrival.

Եկ, աց *s. a.* alien, foreigner; external; –ք, income; ի վերայ –ք, accident, misfortune. [come now!

Ե՛կ, – եկք! – դու! *int.* come on!

Եկակոչ *a.* summoned, cited; – առնել, to summon, to cite, to go to law.

Եկամուտ, մտից or աց *s. a.* revenue, income, settled income, annuity, interest, rent; proselyte, neophyte; foreign, extrinsic, exotic, false; –ք արքունի, finances; – տարեկան, revenue, annual income; ստանալ զ–ն, to receive one's income.

Եկաւոր, աց *a.* that comes, foreign.

Եկաւորեմ, եցի, Եկաւորիմ, եցայ *vn.* to come. [arrival.

Եկաւորութիւն, Եկելութիւն *s.* coming,

Եկեղեցախորան *s.* field or camp-chapel.

Եկեղեցական *a.* ecclesiastic, belonging to the church; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Եկեղեցականութիւն *s.* clericalism; holy orders; թողուլ զ–, to abandon the career or state of a clergyman, to throw off the surplice or the cowl.

Եկեղեցակապուտ or կողոպուտ *a.* sacrilegious, despoiler of the Church.

Եկեղեցանամ, ացայ *vn.* to assemble, to be convoked.

Եկեղեցապան, –պան S. Եկեղեցպան.

Եկեղեցապատմութեան մատենագիր *s.* historian of the Church, ecclesiastic historian.

Եկեղեցացուցանեմ, ուցի *va.* to assemble, to convoke.

Եկեղեցեպան S. Եկեղեցպան.

Եկեղեցի, ցւոյ, ցեաց *s.* church, assembly of the faithful; temple consecrated to God; assembly; զինուորեալ –, the church militant; յաղթական –, the church triumphant.

Եկեղեցպան, աց *s.* church-warden; patron of a church; sacrist.

Եկեղեցպանութիւն *s.* office of church-warden; office of patron of a church, of a sacrist. [of a church.

Եկեղեցօրհնէք, նեաց *s.* consecration

Եկղեսիաստէս *s.* Ecclesiastes or the Preacher; Ecclesiasticus (book).

Եկքան *s.* thistle; chard.

Ե՛հ, Եհէ *int.* oh!

Եղ S. Իւղ.

Եղագ, աց *s.* way; means.

Եղական, աց *a.* created, made.

Եղականապէս *ad.* with creation; like a created being.

Եղականացուցանեմ, ուցի *va.* to create, to cause to exist.

Եղաման *s.* cruet, vial for oil.

Եղան, աց *s.* fork, pitch-fork.

Եղանակ, աց *s.* mode, modification; form, formule, make, manner, way; sort, kind, quality, condition, conduct; means, expedient; turn, trick; *mus.* air, tone, modulation; time, measure; *gr.* mood; – տարւոյ, season; անգործ –, dead season.

Եղանակաւոր *a.* harmonious.

Եղանակաւորեմ, եցի *va.* to modify.

Եղանակաւորումն *s.* modification.

Եղանակեմ, եցի *va.* to sing harmoniously.

Եղանիմ, եղէ or եղայ *vn.* to be, to become, to be created; to happen; — ուրեք, to sojourn; — ընդ կնոջ, to know a woman; եղիցի լոյս եւ եղեւ լոյս, let there be light! and there was light; եղիցի or եղիցի եղիցի, amen, so be it, be it so; մի եղիցի, God forbid!

Եղանութիւն *s.* creation; being, creature.

Եղար, աց *sf.* spouse, wife.

Եղարամայր S. Եղերամայր.

Եղօրկեմ, եցի *va.* to anoint, to oil.

Եղբայր, բօր, բարց *s.* brother; մեծ, աւագ, երէց —, eldest —; կրտսեր —, youngest —; — հօր or մօր, uncle; աշխատաւոր —, lay —; — ի Քրիստոս, — in Christ-Jesus.

Եղբայրաբար *ad.* fraternally, brotherly; — կեալ ընդ միմեանս, to live together like brothers.

Եղբայրագիր, գրի *s.* adopted brother.

Եղբայրադաւ, ղաւու S. Եղբայրասպան.

Եղբայրական *a.* fraternal. [ber.

Եղբայրակից *s.* fellow, fellow-mem-

Եղբայրակցութիւն *s.* fraternity, brotherhood; fellowship. [member.

Եղբայրանամ, ացայ *vn.* to be fellow-

Եղբայրանոց *s.* monastery.

Եղբայրասէր, սիրաց *a.* that loves his brother. [deceives his brother.

Եղբայրասպան *a.* fratricide, that

Եղբայրասպանութիւն *s.* fratricide, murder of a brother. [brother.

Եղբայրատեաց *a.* that hates his

Եղբայրատեցութիւն *s.* hatred, ill will towards a brother. [hood.

Եղբայրութիւն *s.* fraternity; brother-

Եղբայրսիրութիւն *s.* charity, brotherly love.

Եղբորոս *s. bot.* hellebore.

Եղբօրորդեակ, եկաց, Եղբօրորդի, դւոց or դեաց *s.* son of a brother; nephew.

Եղեամն, ղեման *s.* hoar-frost, rime, frost; իջանել եղեման, to drizzle.

Եղեբորոս S. Եղբորոս.

Եղեգնաբնակ, աց *a.* dwelling in places planted with reeds or canes.

Եղեգնախունկ *s.* sweet calamus.

Եղեգնախուռն *s.* heap of broken canes.

Եղեգնաձեւ *a.* in the form of a cane.

Եղեգնաշամբ, —պուրակ *s.* reedy fen; place planted with canes.

Եղեգնացուպ *s.* walking stick, cane.

Եղեգնափող *s.* pipe, flute.

Եղեգնափրփուր *s.* species of acquatic vegetation found in stagnant pools.

Եղեգնեայ *a.* made of cane; — գաւազան, cane, stick made of cane.

Եղեգնիկ *s.* small cane.

Եղեգնուտ *a.* reedy; *s.* reedy fen.

Եղելութիւն S. Եղանութիւն.

Եղեմնախառն *a.* loaded with hoar frost, frosty. [drizzling rain.

Եղեմնախար *a.* drizzled, spoilt by

Եղեմնապատ *a.* covered with drizzling rain.

Եղեմնարկու *a.* that casts, produces drizzling rain.

Եղենգնաքար S. Եղնգնաքար.

Եղեռն, ռան or րան, երունք or եղերք *s.* rascality, offence, misdeed, malice, crime, wickedness, fatality; catastrophe; յ— անկղխտանալ, to commit a crime; — գտանել, to experience misfortune, losses; to risk, to be in danger. [ed, rascally.

Եղեռնագործ, աց *a.* flagitious, wick-

Եղեռնագործութիւն *s.* villany, wickedness, heinous crime.

Եղեռնական, —ալին, —աւոր *a.* flagitious, wicked, rascally; bad, malicious; enormous, atrocious.

Եղեռնութիւն *s.* rascality, wickedness.

Եղեր, Եղերք, րունք *s.* complaint, lamentation; tragedy.

Եղերական *a.* mournful, dismal, dreary; lamentable, plaintive; tragic; — կատակերգութիւն, tragi-comedy; — վախճան, մահ, tragic end or death; — տեսիլ, tragic, sad spetacle, tragedy.

Եղերամայր *sf.* weeper, mourner.

Եղերդ, Եղերդակ, աց *s.* wild lettuce; succory, endive.

Եղերերգակ, —դական *a.* elegiac.

Եղերերգու, աց *a.* elegiac; *s.* elegist.

Եղերերգութիւն *s.* funeral song; elegy.

Եղեւին, եւնոյ *s.* pine; fir; cedar; mugwort, artemisia; kidney-bean; southernwood.

Եղեւնափայտ, ից *s.* cedar; cedar wood; fir-tree; fir-wood.

Եղեւնափայտեայ, Եղեւնեայ, նէից, Եղեւնի, նեաց *a.* cedrine.

Եղէգ, եղեգի *s.* endive, succory.

Եղէգն, ղեգանց *s.* reed, cane; pen; stem, stalk of corn; rush; straw, stubble: percb, pole: sweet calamus; walk-

ing-stick, stick, cane; – *ապակեփքո-ծաց*, glass-blower's pipe, blowing-iron, bunting-iron; – *շաքարի*, sugar cane; –*հնդկայինն*, bamboo; – *սարբաբանական*, (glass or brass) blow-pipe.

Եղէգնաշաքար *s.* sugar-cane.

Եղէգնիկ, etc. S. **Եղէնիկ**, etc.

Եղի, **Եղէայ** *s.* green corn; – *խան-ձեալ*, roasted corn or grain; S. **Մուրկ**.

Եղէտ, **Եղինձ** *s. bot.* nettle; *մկան* –, indigo; *եղջի սերմն*, *bot.* ivy.

***Եղկոյ** *a.* delicate, tender; smooth, glossy.

Եղկսական or **Եղկեւեան դաշտք** *s.* Elysian fields.

Եղկոյ S. **Եղանիւ**; – *թէ*, suppose, supposing that, that being supposed.

Եղծ *s.* destruction; refutation; *a.* spoilt, corrupted, misshapen, bad; – **զԵղծ** *ad.* disorderly, confusedly.

Եղծագործ *a.* ruinous, corruptive, destructive, noxious.

Եղծագործիմ, *ծեցայ vn.* to fall, to ruin, to decay, to crumble, to be destroyed by time or accident.

Եղծագործութիւն *s.* wicked action, iniquity.

Եղծական, **Եղծանելի** *a.* corruptible; fragile; that may be effaced.

Եղծանեմ, *եղծի va.* to corrupt, to spoil; to vitiate, to destroy, to ruin, to undo, to efface; to erase, to scratch out; to disfigure; to abolish, to abrogate, to annul, to cancel; to disconcert, to put out of tune, to disorder; to overthrow; to waste; to notch, to mar, to choke, to bruise; to cross out; – *զկեանս ի չշմարտութենէ*, to deprive one's self of, to shut one's ears to the truth.

Եղծանիմ, *եղծայ vn.* to corrupt, to spoil, to destroy; to disfigure.

Եղծանօտ S. **Եղծական**.

Եղծեմ, *ծեցի*, **Եղծումն**, *ծի* S. **Եղծանեմ**. [destroyer.

Եղծիչ *a. s.* destroying, destructive; **Եղծուած**, *ոյ*, **Եղծումն** *s.* corruption, depravity, decay; destruction, exstinction; blot, erasure; abolition, abrogation; *յ- եւ յաւակնութիւն հասու-ցանել*, *յ- դնել*, to destroy, to ruin, to annihilate; *յ- աւերանայ բերել*, *յ- դնել*, *մատնել*, to waste one's self, to throw one's self away, to consume one's self, to wear one's self out; to faint.

Եղկ *a.* lukewarm, tepid.

Եղկական *a.* plaintive, mournful.

Եղկանամ, *ացայ vn.* to cool, to become tepid. [tepid.

Եղկացուցանեմ, *ուցի va.* to make

Եղկելի *a.* lamentable, deplorable, unfortunate, miserable.

Եղկութիւն *s.* misfortune, misery, disaster, calamity: lukewarmness.

Եղկանամ, *ացայ vn.* to implore, to beseech, to conjure.

Եղն, *եղին*, *եղանց sf.* hind; roe.

Եղնդաքար, *ացի*, **Եղնդեայ քար** *s.* onyx, sardonyx.

Եղնգրէթ, *ուց s.* fawn.

Եղուկ *s.* disgrace, misfortune, disaster; *a.* wretched, unhappy, miserable, unfortunate; *int.* alas! what a pity! how unlucky! – *զիս!* – *եմ ես!* woe is me! wretch that I am! oh! how unfortunate I am! unlucky me! –*ս կարդալ անձին*, to believe one's self unfortunate; *յ- անկանիլ*, to supplicate, to entreat, to beseech, to expose one's griefs, to pray, to implore on bended knees.

Եղունգն, *եղընգանց s.* nail; claw, talon; hoof: onyx.

Եղուէ *s.* hinderance, obstacle.

Եղուս, *եղսի a.* substantial.

Եղջերագէղ *a.* horned, having fine horns.

Եղջերախեժ *s.* gutta-percha.

Եղջերակնձեղն *s.* rhinoceros.

Եղջերաւոր, *ացի a.* horned.

Եղջերեայ, *հաւ*, *եայց a.* horny, corneous; *s.* trumpet, horn.

Եղջերենի *s.* carob-tree; carob-bean.

Եղջերիկ *s.* cerastes, horned serpent: cornelian: *a.* brazen-faced, bold; shameless. [–, the stag bells.

Եղջերու, *ւոյ sm.* stag; hart; *բառաչէ*

Եղջերուաքաղ, *լոյ s.* chimæra, fabulous monster.

Եղջերուկ, *րկաց s.* tame jack-daw.

Եղջերցեմ, *եցի va.* to butt (as a ram); to gore.

Եղջիւր, *ջեր*, *ջերաց* or *ջերց s.* horn; huntsman's horn, French horn; vessel or cup made of horn; salient angle: power, force; glory, honour, praise: *cupping-glass: *bot.* carob-bean: *chem.* retort; – *խողովակաւոր*, tubulated –; – *ածել* S. **Եղջերցեմ**; to puff one's self up with pride; to threaten, to menace; – *ամբառնալ*, *բարձացուցանել զ-ս*, *համ-*

բառնալ ի բարձունս զ–ս, բարձրանալ եղջեր ամբարտաւանութեան, to lift up the horns, to become insolent, arrogant, proud, tyrannical; to raise one's crest, to rebel; փշրել, խորտակել զ– ամբարտաւանութեան, to break the horns, to humble, to humiliate, to break down, to lower the pride; – փրկութեան իմոյ, horn of my salvation; reliance, support, strength, prop; բարձր եղիցի – արդարոյ, the just shall lift up his head; the righteous shall be exalted.

Եղջիւրաբոյս *a.* horned, cornigerous.

Եղջիւրիկ, etc. S. **Եղջերիկ**, etc.

Եղտիւր S. **Աղտիւր**.

Եմ, *ես, է. էի, էիր, էր. էր. իցեմ. եղէ. եալ.* *v. auxiliary.* to be; *է զի, էր զի, է ուրեք, է երբեք զի...*, sometimes; it happens, it turns out; *ես եմ Աստուած՝ որ Էն*, I am that I am; *ես եմ՝ ես եմ նոյն որ ջնջեմ*, I am, it is I, it is I who blot out and pardon; *այն միոջ էին երկու որդիք*, a certain man had two sons; *էր ամաց երկոտասանից*, he was twelve years old; *յուտելեմ*, I am eating.

Եմակ, *աց* *s.* dark or obscure place, valley, side.

Եմիփորոն. *ի, աւ*, **Եմփորոն** *s.* pall, pallium.

Ենթ *pr.* under; S. **Ընդ**.

Ենթադրաբար *ad.* hypothetically.

Ենթադրական *a.* hypothetical.

Ենթադրեմ, *եցի* *va.* to submit, to subdue, to subject: to suppose, to presuppose.

Ենթադրութիւն *s.* submission, subjection; supposition, assertion, demand; hypothesis.

Ենթալուսնեայ *a.* sublunary.

Ենթակայ, *ից* *s.* subject.

Ենթակայական *a.* hypostatical; constitutive.

Ենթակայանամ, *ացայ* *vn.* to subsist; to exist.

Ենթակայացուցանեմ, *ուցի* *va.* to cause to subsist or exist.

Ենթակայութիւն *s.* existence; hypostasis.

Ենթակէտ S. **Ստորակէտ**.

Ենթաձգութիւն *s.* subjection, submission.

Ենթաղ *s. chem.* basic salt, subsalt.

Ենթամնայ, *ի* *s.* hyphen, mark of division of a word (‿).

Ենթանրակ *s.* subclavian.

Ենքեղես *s.* eel.

Ենքեր *s.* towel.

Եպարքոս, *աց* *s.* prefect; viceroy, vizier.

Եպարքոսութիւն *s.* prefecture; vice-royalty, vizirate.

Եպենես, *ի* *s.* pinna-marina.

Եպերանք *s. pl.* blame, contempt.

Եպերելի *a.* reprehensible.

Եպերեմ, *եցի* *va.* to blame, to despise.

Եպերիչ *a. s.* blamer, contemner.

Եպերումն S. **Եպերանք**.

Եպիկուրեան *s.* epicurean.

Եպիմանիկոն *s.* sacerdotal maniple.

Եպիսկոպոս, *աց* *s.* bishop.

Եպիսկոպոսական *a.* episcopal.

Եպիսկոպոսակից *s.* suffragan, companion of a bishop.

Եպիսկոպոսանիստ *a.* where a bishop's see is; – *եկեղեցի*, cathedral.

Եպիսկոպոսանոց S. *–արան*.

Եպիսկոպոսապետ *s.* archbishop.

Եպիսկոպոսապետութիւն *s.* archbishopric.

Եպիսկոպոսարան *s.* bishop's see, bishop's palace.

Եպիսկոպոսեան *s. pl.* the bishops.

Եպիսկոպոսութիւն *s.* episcopate, dignity of bishop, bishopric.

Եռ *s.* ebullition, bubbling: three; *a.* boiling: third.

Եռաբաժին առնեմ *va.* to trisect.

Եռաբաշխ *s.* trinomial.

Եռաթիւ, *–թուեան* *a.* three, composed of three numbers; ternary.

Եռաթթուուկ *s.* tritoxide.

Եռաժամի S. **Երեքժամի**.

Եռալուսեակ *a. chem.* triphanous.

Եռալուսեան *a.* having three lights.

Եռականգուն *a.* of three cubits or fathoms.

Եռակերպ *a. chem.* trimorphous.

Եռակրմկանոց *a.* furnished with three couches or seats.

Եռակի *ad.* trebly.

Եռակողմեան, *–կողմի* *a.* trilateral.

Եռահատոր *a.* in three volumes.

Եռահիւսակ, *–հիւսեակ* *a.* that consists of three things or words; – *նուագ*, trisagion.

Եռահրաշ *a.* wonderful, astonishing, surprising.

Եռաճեղ *a.* having three branches.

Եռամ, *ացի* *vn.* to boil; to bubble; to shudder; to swarm; to crawl.

Եռամանակ *a.* of three times or measures.

Եռամասն, *–մասնեայ* *a.* that consists of three parts; tripartite.

Եռամեայ, *–մեան* *a.* triennial.

Եռամեծ *a.* supreme, very great; trismegistus.

Եռամիլիոն, իզ *s.* trillion. [months.

Եռամսեակ, եկի *s.* quarter, three

Եռամսեայ *a.* of three months; — ժամանակ, term of three months, quarter. [*mar.* three-decker.

Եռայարկ *a.* of three stories (house);

Եռանդ, ի *s. ad.* two days ago, day before yesterday. [fervently, devoutly.

Եռանդագին *a.* fervent, ardent; *ad.*

Եռանդեան *a.* of yesterday.

Եռանդն, դեան *s.* ardour, heat; warmth, bubbling, ebullition, overheating, effervescence; fervour, fire, fury, rapture, zeal, devotion; activity, vivacity, vigour; abundance; — մտաց, enthusiasm; — ածել ումեք, to inspire one with ardour; — մարտի, ardour for battle. [ous, eager.

Եռանդնալից *a.* fervid, ardent, zeal-

Եռանդնակայծակ *a.* sparkling; fiery.

Եռանդնաշարժ S. Եռանդնոտ.

Եռանդնասէր *a.* devout, spiritual.

Եռանդնոտ, այ *a.* boiling, hot; fervent, ardent; fiery, spiritual; devout.

Եռանդումն S. Եռանդն.

Եռանդուն S. Եռանդնոտ.

Եռանկիւն *s.* triangle. [trical.

Եռանկիւնաչափական *a.* trigonome-

Եռանկիւնաչափումն *s.* trigonometry.

Եռանկիւնի *a.* triangular.

Եռանձնեայ *a.* of three persons.

Եռանուն *a.* of three names.

Եռաչափ *a.* verse of three measures; *s.* trimeter. [times.

Եռապատիկ *a.* triple; *ad.* trebly, three

Եռապատկեմ, եցի *va.* to triple.

Եռապատկութիւն *s.* trebleness, triplicity, triplication.

Եռապետ, այ *s.* triumvir.

Եռապետական *a.* triumviral.

Եռապետութիւն *s.* triumvirate.

Եռավանկ *a.* trisyllabical; triphthong.

Եռատեսութիւն *s. phys.* triplopy.

Եռատութիւն *s. math.* trisection.

Եռատրոհ *a.* divided into three parts, divided trebly, trisected.

Եռացեալ ակն S. Առուակն.

Եռացումն *s. chem.* boiling, ebullition; S. Եռանդն.

Եռացուցանեմ, ուցի *va.* to make to boil; to warm, to give heat; to make to swarm or crawl.

Եռացուցիչ *s. mech.* boiler, water-space (in the steam-engine).

Եռիէս *s.* priest.

Եռմոս *s.* melody, song.

Եռոտանի *s.* tripod, trivet.

Եռօրեայ *a.* triduan, of three days.

Ես, իմ, ինձ *pron.* I; ես ինքն, myself; յինէն կողմանէ, as for me, for my part; ըստ իս, in my opinion; ահաւասիկ ես, here I am, here am I; ես եմ, it is I; ոչ եմ ինձ և յիս, I am beside myself, distracted, I am not master of my self-possession, I am driven mad.

Ետեղակալ, այ *s.* lieutenant, vicegerent; successor; *a.* stationary, firm, stable.

Ետեղաշարժ *s. mech.* movable, travelling steam-engine; locomotive.

Ետեղապահ, այ *s.* vicegerent, vicar.

Ետեղապահութիւն *s.* lieutenancy.

Ետ ընդ ետ *ad.* very soon, as soon as, immediately; ետ զետէ, successively, by degrees.

Ետղ, ետեղ *s.* place, spot, stead; առ ետեղ *ad.* there, in that very place, in the same place; immediately, directly, forthwith; զ— առնուլ, to stop, to cease to go. [S. Էր.

Եր, be; ողջ —, live, fare thee well;

Երագ, ի, գը or ուք *a.* quick, nimble, prompt, rapid, swift, current; — — or —ս *ad.* quickly, currently; very soon.

Երագաքար S. Երագ *ad.*

Երագագիր S. Արագագիր.

Երագագնաց *a.* that goes, that walks quick, rapid, prompt.

Երագաղ S. Արագաղ.

Երագաթռիչ S. Արագաթռիչ.

Երագալուր S. Արագալուր.

Երագախաղաց S. Արագախաղաց.

Երագածագ *a.* that points, that begins to appear soon. [fied.

Երագահալ *a.* soon thawed or lique-

Երագահաս S. Արագահաս.

Երագաձեմ *a.* that runs rapidly (steed). [ingenious, sly.

Երագամիտ *a.* subtle, brisk, cunning,

Երագամտութիւն *s.* subtilty, slyness.

Երագայեղ *a.* soon changed.

Երագանցուկ S. Վաղանցուկ.

Երագաշարժ S. Արագաշարժ.

Երագապէս *ad.* quickly, rapidly.

Երագասլաց *a.* that darts forward, that runs quick, quick.

Երագասխալ *a.* that fails, soon or easily mistaken.

Երագավախճան *a.* that passes, that dies soon, transitory, transient.

Երագաւէր *a.* soon ruined.

Երագափոյթ *a.* quick, nimble, prompt, diligent.

Երագափոփոխ S. **Երագայեղ**.

Երագաքայլ S. **Արագաքայլ**.

Երագեմ, էցի *vna.* to make haste, to hasten; to double the pace, to go quicker, to run, to trot; to accelerate, to hasten, to press.

Երագընթաց *a.* quick, that runs quick, nimble, swift.

Երագոտն *a.* light or swift of foot; brisk, nimble.

Երագութիւն *s.* quickness, celerity, velocity, swiftness; expedition; acceleration; frequency; *phys.* velocity, speed; – *անկիւնային*, angular, circular velocity.

Երագումն *s.* velocity, swiftness; haste, hurry; acceleration.

Երազ, ոց *s.* dream; fancy; vision; – *տեսանել*, to dream, to have a dream, to dream a dream; *եւ ոչ յ–ի անգամ տեսանել*, not even to dream of; *զե–զեցիկ –ս տեսանել*, to have pleasant, or bright dreams; *ցնորք վհատնգելի խոշտան –ոց*, spectres or monstruous visions, dreadful, ghastly, frightful dreams; *յ–ս լինել, յ–ի անգամ անցանել*, to have a nocturnal pollution, a lascivious dream; – *է կեանք մարդոյ*, life is but a dream.

Երազագէտ *a. s.* that explains dreams.

Երազագիւթութիւն *s.* oneiromancy.

Երազակոծ S. **Երազափորձ**.

Երազահան S. **Երազահմայ**; – *երազող*, dreamer, visionary.

Երազահանութիւն *s.* explanation of dreams.

Երազահմայ *s.* oneirocritic, diviner by means of dreams; – *լինել*, to divine by means of dreams.

Երազայոյզ *a.* fanatical, visionary.

Երազանամ S. **Յերազանամ**.

Երազասէր *s.* dreamer; visionary, enthusiast, fanatic.

Երազացոյց *a. s.* that shows, that explains dreams.

Երազափորձ *a.* subject to pollution during sleep.

Երազափորձութիւն *s.* pollution which happens during sleep.

Երազընդհան S. **Երազահան**.

Երազիմ, զէցայ *vn.* to dream, to fancy, to see things in a dream.

Երազող *s.* dreamer.

Երաժիշտ, ժշտաց *s.* musician, composer; music; –**ք**, the Muses.

Երաժշտակ *s. a.* singer.

Երաժշտական *a.* musical; *s.* musician; –**ն**, music.

Երաժշտականութիւն *s.* music.

Երաժշտապետ *s.* music-master; chief of musicians, leader of the band.

Երաժշտարան *s.* academy of music; music-school.

Երաժշտեմ, էցի *vn.* to play music.

Երաժշտութիւն *s.* music; – *առնել*, to play –; *ձայնական, գործիական* –, vocal, instrumental –.

Երախ, աց *s.* mouth, muzzle.

Երախակալ, աց *s.* haft, hilt.

Երախաձգութիւն *s.* act of leading by the mouth.

Երախայ, իւ *s.* child, little boy, babe; [catechumen.

Երախայանամ, ացայ *vn.* to cause one's self to be instructed in the mysteries of the faith.

Երախայացուցանեմ, ուցի *va.* te instruct in the mysteries of the faith, to catechise, to teach the catechism.

Երախայութիւն *s.* state of a catechumen.

Երախայքիք, քեաց *s.* early fruits, [first-fruits.

Երախան, աց *s.* assembly, company, circle, banquet, table-companions; *բազմել –ս –ս*, to sit down by companies or groups; –**ք**, mouth, lip.

Երախանիմ, եցայ *vn.* to eat by companies, [etc).

Երախճան, աց *s.* muzzle (for dogs,

Երախտագէտ *a.* thankful, grateful; – *լինել*, to be thankful, grateful.

Երախտագիտութիւն *s.* thankfulness, acknowledgment, gratitude.

Երախտագիտեալ *a.* favoured, that has received a favour, a kindness, a benefit.

Երախտագործ, աց *a.* beneficent, obliging.

Երախտակորոյս *a.* unthankful, ungrateful.

Երախտահատոյց *a.* that recompenses, grateful; – *լինել*, to be thankful; –**ք**, *s.* thankfulness.

Երբոյս [*կոչեալ*.

Երբոյսամոռ, –մոռաց S. **Երբոյսաերախտանք** *s.* act of reminding some one of benefits received.

Երախտապարտեաւ S. **Երախտաւոր**.

Երախտապարտ *a.* obliged; – *լինել, գտանել ումեք*, to be obliged, indebted, or to owe obligations to some one; – *առնել, կացուցանել զոք*, to oblige a person highly.

Երախտապարտութիւն *s.* obligation.

Երախտառու S. **Երախտագէտ**.

Երախտաւոր, *աց a.* thankful; *s.* benefactor, beneficent, obliging.

Երախտաւորիմ, *եցայ vn.* to be favoured, to receive benefits.

Երախտաւորութիւն *s.* bounty, beneficence, obligingness.

Երախտեմ, *եցի vn.* to remind some one of benefits received.

Երախտիք, *տեաց s.* favour, kindness, benefit, service, pleasure; — *առնել*, to oblige, to please, to do an act of kindness, to deserve well, to favour.

Երակ, *աց s.* vein; string, filament, fibre; metallic vein; slender thread; pulse; *սնդել զ-ս*, *զննել զթնդիւնս -ի*, to feel the pulse of; *զարկ*, *թնդիւն -ի*, beating, throbbing; — *առնուլ*, *հատանել*, to breathe a vein, to bleed, to let blood; *զննել զ-*, *fig.* to sound.

Երակաբուն *s.* vena cava.

Երակահատ, *աց s.* bleeder; lancet.

Երակահատութիւն *s.* blood-letting, phlebotomy, bleeding.

Երակալից *a.* veiny, veined.

Երակաձեւ *a.* in form of a vein.

Երահ, **Երահելի** *a.* glorified; delighted.

Երամ, *ոց*, *ից* or *աց s.* troop, flock; assembly, company; *a.* gathered, assembled; — — *ad.* in several troops, in company; — *թռչնոց*, flight; — *հօտից*, *անդեայց*, flock, herd.

Երամախմբիմ, *եցայ vn.* to go in a flock, in company, to associate.

Երամախմբեալ, *-խումբ a. ad.* in a flock.

Երամակ, *աց s.* herd, flock, cattle; — *ձիոց*, stud; — *այծից*, *ոչխարաց*, flock of goats, of sheep; *խոզից*, herd of swine.

Երամական *a.* that goes in company, sociable.

Երամակապան, *աց s.* shepherd.

Երամակից *a.* of the same flock, or company.

Երամոյղ, *ի*, **Երամողի**, *ղւոյ s.* a troop of children.

Երամանամ, *ացայ vn.* to assemble in troops, to flock, to go in company.

Երամապետ, *աց s.* chief, keeper of a flock, or herd, shepherd.

Երամապետութիւն *s.* state of a person at the head of a troop.

Երամասէր *a.* social, loving its own kind or species.

Երամացուցանեմ, *ուցի*, **Երամեմ**, *եցի va.* to assemble in company, to gather together, to associate.

Երամովին, *-օրէն ad.* in company, in several troops.

Երանագոյն *a.* happier, very happy.

Երանալից *a.* happy, full of felicity.

Երանական *a.* happy, blissful; beatific.

Երանանամ, *ացայ vn.* to be happy, fortunate.

Երանաշնորհ *a.* happy, blessed.

Երանատու *a.* that gives, announces felicity.

Երանացուցանեմ, *ուցի va.* to beatify.

Երանացուցիչ *a.* beatific.

Երանացուցումն *s.* beatification.

Երանաւետեալ *a.* happy; that is declared happy.

Երանաւետեմ, *եցի va.* to make happy; *-իմ vn.* to be happy.

Երանաւէտ S. **Երանալից**.

Երանաւոր S. **Երանելի**.

Երանգ, *ոց* or *աց s.* dye, colour, hue; — — *ad.* in many colours, variegated.

Երանգեմ, *եցի va.* to colour, to stain.

Երանգիչ *s.* colourist; colourer.

Երանեալ *a.* happy; — *է այր որ*, blessed is the man that.

Երանեակ S. **Երանելի**; *npf.* Felicity, Fortunate.

Երանելի *a.* happy, blessed; — *առնել*, to make happy; — *լինել*, to be happy.

Երանեմ, *եցի va.* to declare happy, to felicitate.

Երանի *a. int.* happy! *s.* S. **Երանութիւն**; — *թէ*, if it please God! would to Heaven! — *նմա որ*, happy he who; — *քեզ*! how happy you are! lucky fellow! fortunate man! — *տալ*, *-ս կարդալ ումեք*, to deem or consider some one happy.

Երանիկ S. **Երանեակ**.

Երանութիւն *s.* felicity, happiness, beatitude; *-ք աշխարհի*, fortune, wealth; *-ք Տեառն*, the beatitudes of J. C.; *-քո*, *ձեր*, *իւր*, thy, your, his blessedness, your holiness; Your Grace.

Երանուհի *af.* happy; blessed; *np.* Fortunate.

Երանք, *նաց s. pl.* groin; loins, reins; hip, haunch, thigh; knees; lap; *առաջակողմն -նաց*, mons Veneris; *քունջ -նաց*, groin; *ելանել յ-նաց ուրուք*, to be born of, to spring from the loins of; *լինել յ-նս հօր իւրոյ*, to be yet in the loins of his father; *զ-նս ածել ի վերայ*, to infork, to mount, to ride.

Երաշխ *a.* S. **Աշխէտ**.

Երաշխ, *ից*, **Երաշխիք**, *խեաց s.* pledge, caution, guarantee; *յ-խի առնուլ*,

առնել, to take in pledge; to give caution, to become bail, to answer for, to become security for.

Երաշխաւոր, *ց s.* pledge, guarantee, surety, answerable, responsible; assurer, certifier; – *լինել, կալ*, to be, to become surety or guarantee; S. **Երաշխաւորեմ**.

Երաշխաւորեմ, *եցի vna.* to guaranty, to bail, to promise, to become answerable, to assure.

Երաշխաւորութիւն *s.* guarantee, gage, bail, assurance, protestation, promise, surety; *առ ձեռն* or *անկանիլ յ–*, S. **Երաշխաւորեմ**.

Երաշխէք, *խիկք s.* torment, great pain, trouble; scar, seam; wound.

Երաշտ, *ի* or *ոյ a.* dry, arid, parched; S. **Երաշտութիւն**.

Երաշտահաւ *s.* tom-tit, tit-mouse.

Երաշտանամ, *ացայ vn.* to dry, to become dry (speaking of earth or air).

Երաշտութիւն *s.* dryness, aridity.

Երասան, **Երասանակ**, *ց s.* bridle, curb, rein, snaffle; halter; scatch, hit; – *արկանել*, to bridle, to put on a halter.

Երասանակալ *a. s.* that holds the bridle or the rein, coachman, driver; conductor, leader.

Երասս, *եայ* or *ուց s.* assembly, company.

Երաստանք *s.* buttock, arse, fundament; *հարկանել զ–ս*, to flog; *հասս ուածի, գան –նոց*, flogging; *հարկանիլ յ–ս*, to be subject to, or afflicted with hemorrhoids.

Երասոյ S. **Աւրասոյ**.

Երբ, *երբեմ*, *զերբեմն s.* time, moment, hour; *ad.* when, in what time; – *եւ է*, no matter when; –? *առ* –? when? *ց*–? *մինչև յ*–? or *ց*–? how long? – *լցէ՝ զի*, please God! o! when shall I be! when will it be that!

Երբեմն *ad.* sometimes, now and then, from time to time; –, *էր* –, *յ–ժամանակի*, once, in days of yore, in byegone times, of old, of yore, already, formerly, in time past; – ..., – ..., now ..., now ...; at times ..., at other times ...; some-times..., some-times...; at one time..., at another; one while..., onother while; – *այս ինչ՝ –այն ինչ*, now one thing, now another.

Երբեք *ad.* sometimes, from time to time; never, at no time; –, *ոչ* –, *մի* –, never, no, not, for ever; *ոչ – եկեսցէ*, – *ոչ եկեսցէ*, he will never come; *մի* –, – *մի զլանար*, do not refuse him; *է* –, *էր* –, – –, from time to time, now and then, ever and anon; – *ոմեքէք*, sometimes.

Երբուծ, *բծոյ s.* breast of an animal.

Երգ, *ոց s.* chant, song, canticle; air; hymn; recitative; ballad; canto; language, voice; – *հանուռ*, canzonet; – *ս առնուլ*, to sing; *յ– արկանել*, to sing or compose a song; to make songs on, to lampoon; *յ– անկանիլ*, to be the subject of a song; – *անհեգեգ*, bad song; *նուագարան –ոց*, musical instrument; – *երգոց*, the song of songs, the song of Solomon.

Երգաբան, *ից a. s.* ballad-maker, singer; singing.

Երգաբանեմ, *եցի vn.* to sing, to celebrate, to praise.

Երգաբանութիւն *s.* song, canticle, hymn; praise.

Երգագիր *s.* book of songs; songwriter.

Երգագրութիւն *s.* song-writing; song, praise.

Երգադրեմ, *եցի va.* to make or compose songs.

Երգակ S. **Երգեցիկ**.

Երգակից *s.* that sings together or with another; – *լինել* S. **Երգակցեմ**.

Երգակցեմ, *եցայ vn.* to sing together, to accompany.

Երգակցութիւն *s.* song in company, accompaniment.

Երգահան *s.* tragic poet; *mus.* composer.

Երգայարդար *s.* comic writer; *mus.* composer.

Երգարան *s.* singing book; place of songs; musical instrument; – *տարբաքանակոն*, chemical harmonicon.

Երգեհան S. **Երգիռն**.

Երգեմ, *եցի va.* to sing; to praise; to play; – *թռչնոց*, to warble, to chirp; – *քնարաւ*, to play on the lyre.

Երգեցիկ *s.* singer, songster, songstress.

Երգեցող *s.* singer; song-writer, composer; musician; chorister.

Երգեցողութիւն *s.* singing.

Երգիծաբան *s.* satirist; lampooner.

Երգիծաբանական *a.* satirical.

Երգիծաբանեմ, *եցի va.* to satirize, to lampoon.

Երգիծաբանութիւն *s.* satire, taunt, acrimony.

Երգիծական *a.* satiric, pungent.

Երգիծանեմ, *գիծի va.* to bite, to tear, to jeer, to cavil, to nettle, to irritate.

Երգիծանիչ, *–նոյ a.* that blames, that finds fault; mocking, taunting, scoffing.

Երգիծանութիւն, -ծանք, -ծանուած s. laceration; sarcasm; satire, jeering, taunting.

Երգիծեցուցանեմ, Երգիծուցանեմ, S. Երգիծանեմ.

Երգեհոն, աց s. organ; — հարկանել, to play on —.

Երգեհոնահար, աց s. organist.

Երգիչ, Երգող S. Երգեցող.

Երգութիւն s. act of singing; song, canticle.

Երդ, ոց s. dormer window, sky-light; roof, house, family.

Երդակից a. s. neighbour.

Երդիք s. dormer window.

Երդմնազանց, ից a. perjured, forsworn; — դառնալ, լինել, to perjure one's self, to break an oath, to take a false oath.

Երդմնազանցութիւն s. perjury.

Երդմնախոր, -կեր S. Երդմնազանց.

Երդմնակից s. conspirator, plotter.

Երդմնակուռ a. swearer, that swears; sworn.

Երդմնակցութիւն s. conspiracy, conjuration, plot.

Երդմնահար S. Երդմնազանց.

Երդմնահար լինիմ, Երդմնահարիմ, եցայ vn. to perjure one's self, to swear, to utter oaths.

Երդմնահարութիւն S. Երդմնազանցութիւն.

Երդմնասէր s. a. swearer.

Երդմնաստուտ s. forswearer; S. Սուտերդումն.

Երդմնելի s. the fact which one asserts on oath.

Երդմնեմ, եցի vn. to swear, to take an oath.

Երդմնեցուցանեմ, ուցի va. to make swear; — զդեւս, to conjure, to adjure, to exorcise.

Երդմնեցուցիչ s. exorcist.

Երդմնեցուցչութիւն s. exorcism, adjuration, conjuration.

Երդմնի s. oath; a. swearer; — առնել, լինել, to swear, to affirm or ratify by oath.

Երդմնուրաց S. Երդմնազանց.

Երդմնըստութիւն s. false oath, perjury.

Երդնլի S. Երդմնելի.

Երդնող, աց s. swearer.

Երդնում, դուայ vn. to swear, to take an oath; to curse, to detest; սուտ —, to swear falsely, to perjure one's self, to take a false oath; — յանձն իւր, to swear to one's self; — յԱստուած, ի դիս or աստուածովք, to swear by one's God, by all that is sacred.

Երդուիմ, եցայ S. Երդնում.

Երդումարդ, այ or ոց s. family, house.

Երդումն, դման s. oath; սուտ —, perjury, false oath; — դնել, տալ, to take an oath; — տալ հաւատարմութեան, to take the oath of fidelity, to swear fidelity; ստել զ—, to take a false oath, to break an oath; անհաստատ —, an unstable oath, a drunkard's oath; արձակել յերդմանէ, to unbind, to liberate from an oath, to release from an engagement.

Երեակ S. Երեկ.

Երեամ s. three years; a. of three years; —, զ—, յ—, ad. in or during three years, every three years.

Երեխայ, etc. S. Երախայ, etc.

Երեխայրիք S. Երախայրիք.

Երեկ s. eve, even, evening, afternoon; the evening star; west; ընդ, առ —ս, about or towards evening, at the close of day; յ—ս կոյս, towards evening; to the west; զօրն ց—, from morning till night; դարձաւ օրն յ—ս, the daylight fades, the day wanes, the day is going down; որպէս or իբրեւ յ—ն եւ յեռանդն, as heretofore; ընդ —ս է, it grows late; S. Երէկ.

Երեկանամ, ացայ, Երեկեմ, եցի vn. to amuse one's self until the evening, to pass the whole day, to stay till the evening; to remain, to pass the day; — յանկողնի, to sleep very late.

Երեկոյ, ի s. evening; ընդ —ս, ց—ոն ad. towards —; բարի —, good —, good night.

Երեկոյանայ, կոյացաւ v. imp. the day is going down, the day wanes, it is getting dusky.

Երեկոյի, Երեկոյին a. of the evening; երեկոյին, towards evening.

Երեկորեայ, եայց a. of the evening; westerly; s. evening; յ—, ad. from the evening; the evening; —ց ծով, the Atlantic Ocean.

Երեկորեան a. of the evening; — պաշտօն, vespers.

Երեկորի, րւոյ, րեայց s. evening; ad. towards evening.

Երեկորին a. of the evening; ad. the evening.

Երեկորնական, Երեկորնեայ a. of the evening; western; — պարտէզք, the Hesperides.

Երեկութիւն S. Յերեկութիւն.

Երեկուն *s.* evening; *a.* of the evening; *ad.* the evening, about or towards evening.

Երեկօթք, Թիկ, Թիւք *s.* night's lodging; *–ս առնել, առնուլ,* to take a night's lodging; to remain, to pass the night in some place.

Երեկօրի S. **Երեկոյի.** [nial.

Երեմեան, ենից, Երեմենի *a.* trien-

Երեշխաւոր S. **Երաշխաւոր**, etc.

Երես, ի, Երեսք, ոց *s.* visage, face, look, countenance, mien, air; forehead; exterior, surface; person; eyes, sight; body; reputation, honour, respect; meaning, sense, explanation; mask; *geom.* area, superficies, surface; *– կոշկաց,* vamp; *վերին –ք յարկաց,* roof; *– եւ աստառ,* outside and lining; *– գրոց,* page; *–ք ի հողոյ,* stratum, layer, bed; *ոչ –ք ինչ երեւելիք էին,* they were not remarkable or important personages; *եւ քո –ք երթիցեն առաջի նորա,* and thou shalt be in their midst or among them; *ըստ ժամանակի եւ –ից,* according to the period and people; *ի –ս ջրոյ,* at the water's level; upon the face of the deep; *ի քարի տացէ,* so much the worse for him; to his harm or damage; *հոտոյ ընդ –ս հարկանիլ,* to perceive the odour, bad smell, stink; *առ ի խնդրել զՏէր,* to turn his face towards, to seek God, to be converted; *ի –ս հաստատեալ, դնել,* to turn towards, to go to; *դնել ի –ս իւր առնել ինչ,* to turn the mind or attention towards, to form or conceive an idea; *–ս առնել,* to have regard for, to respect; *յ–ս ելանել, դալ,* to manifest, to show, to display, to make known, to discover; to appear, to present one's self; *յ–ս անկանիլ,* to appear; *անկանել ի վերայ –ից,* to fall prone, to prostrate one's self; *խռնարհիլ անկանիլ –ից,* to sulk, to be in ill humour; *ելանել յ–ից ուրուք,* to go out of the presence of; *յանդիման լինել միմեանց –ք,* to see one another, to meet; *թաքչիլ յ–ից ուրուք,* to hide or conceal one's self, to keep out of sight of some one; *հասանիլ քնոյ յ–ից,* to have the sleep broken or troubled, to be unable to sleep more; *ակն առնուլ –ից ուրուք,* to honour, to respect a person; *ի խոնարհ կախիլ –ից,* to knit one's brows, to be melancholy, to frown, to look displeased, sullen or vexed; *ը–ս ծռիլ,* to make wry faces; *առնուլ ը–ս ուրուք,* to assume the appearance of some one, to sustain a part or character, to bear a part; *յ–ից,* for, on account of; *յ–ից նորա,* for his sake; *յ–ից Հօր քոյ,* from your father, in your father's name; *առաջի –ից Տեառն,* in presence or before the face of God; *յ–ս,* to one's face; in the face of; *– –, – առ –,* face to face; man to man; *ինձ – արա,* I entreat you! listen to me! do me the favour! *առ –ս, ի վերին –ս,* externally, apparently; *բացաւ –ք,* with the face uncovered; unmasked (man), unveiled (woman); barefaced, impudent; frankly, openly; *ընդ ամենայն –ս երկրի,* over or throughout the whole earth; *հաց –ից,* S. **Ողորմութիւն**; *օծանել ը–ս անոյշ իւղով,* S. **Իւղ**; *որո՛վ –ք,* with what an air! with what audaciousness! *աշխոյժ –ք,* of a handsome countenance.

Երեսագիր, դրոյ *s.* address, direction, superscription.

Երեսան S. **Երասան.**

Երեսանակ S. **Երասանակ.**

Երեսանամ S. **Երեսեմ.**

Երեսաւոր *a.* bold, courageous.

Երեսեմ, եցի *vn.* to offer one's self; to appear; to see one another.

Երեսնամեայ, –մեան, –մենի, –մի *a.* of thirty years; thirty years old. [units.

Երեսնաւոր *a.* that contains thirty

Երեսնեակ, եկի *a. s.* thirty.

Երեսնեամեայ, –մեան, –մենի, –մի S. **Երեսնամեայ.**

Երեսներորդ, ից *a.* thirtieth.

Երեսնիցս *ad.* thirty times.

Երեսնօրեակ, –օրեայ *a.* of thirty days.

Երեսուն, սնից *a.* thirty.

Երեսպաշտութիւն S. **Մարդահաճութիւն.**

***Երեսսրբիչ** *s.* towel; wrapper. [puty.

Երեսփոխան, ից *s.* vicegerent; de-

Երեսք S. **Երես.**

Երեր, ի *s.* tremour, motion, agitation, vacillation; wavering; *a.* trembling; *– եւ աստան լինել,* to wander up and down, to ramble, to rove, to stroll, to range; *յ–ի կալ, ը– հարկանիլ,* S. **Երերիմ.** [my.

Երերածուփ *a.* much agitated, stor-

Երերանք S. **Երեր.** [to swing.

Երերեմ, եցի *va.* to move, to agitate,

Երերիմ, եցայ *vn.* to tremble, to move, to shake, to be agitated; to quake like a simpleton; to wander.

Երերուն S. **Երեր**.

Երերուն *a.* trembling; wandering; vagrant; *ast.* erratic.

Երեսակ, *ի s.* Saturn (planet); S. **Երեսպիտ**, **Տիսիլ**.

Երեսակայական *a.* imaginary, fantastical; imaginative.

Երեսակայեմ, *էի va.* to imagine, to fancy, to dream.

Երեսակայող *a.* fraught with imagination. [shadow.

Երեսակերպք *s. pl.* phantom, gost;

Երեսակի *ad.* visibly, openly, manifestly.

Երեսակութիւն *s.* imagination; pomp, show.

Երեան *s.* apparition; *a.* remarkable, notable; *յ– հանել, ածել*, to show, to make evident, to develop; *յ– գալ*, to be evident; to show one's self, to appear.

Երեւելաբար S. **Երեւելապէս**.

Երեւելագոյն *a.* more illustrious, famous.

Երեւելապէս *ad.* evidently, visibly.

Երեւելի *a.* visible, palpable, evident; celebrated, eminent, signal, illustrious, heroic, high, serious, great, glorious, famous, brilliant, important, memorable, noble, principal, solemn, splendid; *– առնել*, to illustrate, to render illustrious or famous; to manifest; *– լինել*, to signalize or distinguish one's self, to acquire undying fame. [ance.

Երեւելութիւն *s.* visibility; appear-

Երեւեցուցանեմ, *ուցի va.* to make appear, to represent, to show, to make, to figure; to feign; to produce, to bud, to sprout; *– զերեսս*, to visit.

Երեվիլ, *ի s.* weevil.

Երեւիմ, *եցայ vn.* to appear, to show one's self, to offer one's self; to dawn; to bud; *երեւի*, it appears; I think.

Երեւոյթ, *ութեան s.* appearance, exterior; vision; air, aspect, face, mien, sight; colour, semblance, indication, display; feint, false appearance, illusion; shadow, figure, image; exhibition, show; phenomenon; *–ք լուսնի*, phases; *–ք բնութեան*, the phenomena of nature; *a.* visible, palpable; notable; ridicule; whimsical, chimerical; *առ –ս*, externally, outwardly, in appearance.

Երեւութական *a.* fantastic, ideal.

Երեւութանամ, *ացայ vn.* to appear, to present itself, to be represented.

Երեւութիւն, **Երեւոյթ** *s.* apparition, manifestation; appearance; representation.

Երէց, *երիցուհի s.* priest.

Երեք, *երից*, **Երիս** *a.* three; three times; third.

Երեքալեան *a.* much agitated, stormy.

Երեքաւեայ, *–ւեան* S. **Եռաւեայ**.

Երեքամեայ, *–մեան* S. **Եռամեայ**.

Երեքանկիւն, *–անկիւնի* S. **Եռանկիւն**.

Երեքանձնեայ *a.* of three persons.

Երեքարիւր S. **Երեքհարիւր**.

Երեքարձէն, *–ձի*, *–ձին s.* trident, fork with three prongs.

Երեքգանգեան *a.* that is worth three pence; vile, despicable.

Երեքեան, *–քին*. **Եղունց** or **ցուն** *a.* all three. [sed.

Երեքերանեան *a.* very happy, bles-

Երեքթեւեան *a.* of three wings.

Երեքթզեան *a.* of three spans. [te.

Երեքթշուառեան *a.* very unfortuna-

Երեքժանի *a.* of three prongs; *s.* fork, trident.

Երեքին S. **Երեքեան**.

Երեքկանգնեան *a.* of three cubits.

Երեքկարգեան *a.* of three orders, or degrees.

Երեքկին *a. ad.* triple; trebly, threefold; *s.* thrice wived or married (man).

Երեքկնաթօք առնեմ *va.* to till three times; *fig.* to examine thoroughly.

Երեքկնեմ, *եցի va.* to triple; to make triple.

Երեքկոկ *a.* triple, tripled.

Երեքկոսի *a.* that has three sides or angles, triangular.

Երեքհազարեան *a.* of three thousand.

Երեքհարիւր, *ոց a. s.* three hundred.

Երեքհարիւրքին *a. s.* every three hundred.

Երեքհեգեան *a.* trisyllabical.

Երեքձեղուանեայ *a.* of three stories.

Երեքճղի *a.* of three branches or forks.

Երեքմասնեայ, *–մասնեան* *a.* composed of three parts, tripartite; of three sorts, triple. [branches.

Երեքմատնի *a.* of three fingers or

Երեքնուկ *s. bot.* French grass, sainfoin.

Երեքշաբաթի, **Թու** *s.* tuesday; *գէր –*, shrove –; *աւագ*, *մեծ –*, – before Easter.

Երեքպատիկ *a. ad.* triple; trebly.

Երեքսայրի *a.* having three edges.

Երեքսրահեան *a.* having three porches or vestibules.

Երեքսրբեան, *բենի a. s.* composed of three holies; praised with the Trisagion; — *երգ*, *օրհնութիւն*, Trisagion.

Երեքվտակեան *a.* of three brooks [(river).

Երեքտակեան, *-կէն a.* triple, of three strings (of pearls).

Երեքտասան, *ից a.* thirteen.

Երեքտասանամեայ, *-մեան*, *մենից a.* thirteen years.

Երեքտասաներորդ, *աց a.* thirteenth.

Երեքտասանեքեան, *նեցունց s. a.* every thirteen.

Երեքտերեւուկ *s.* trefoil.

Երեքփառաւորեան *ad.* much glorified, very holy; glorified with the Trisagion.

Երեքփափաքեան *a.* much to be wished, very desirable.

Երեքքաղաքեան *a.* that belongs to Tripoli, or to the three towns.

Երեքքարեան *a.* built or furnished with three stones.

Երեքօրեայ, *օրէից a.* of three days; *ad.* the third day.

Երեքօրիմ, *օրեցայ vn.* to stay, to remain or sojourn in a place three days.

Երէ, **Էրէ**, *ոց s.* deer, fawn-coloured animals; game; venison.

Երէզ, *րիզաց a.* desert, uncultivated; *s.* sandy plains.

Երէկ, *երեկի*, *յերեկէ*, *յերիկէ*, *զե-րէկն s. ad.* yesterday.

Երէց, *երիցու*, *րիցունք*, *ցանց a.* elder, senior; *s.* eldest brother: priest; *երիցանց* —, pontiff; — *գահ*, the first or highest place.

Երէցաւուրց *a.* elder.

Երէցեղբայր *s.* a priest's brother.

Երէցութիւն S. **Երիցութիւն**.

Երթ, *ից s.* walk, way, gait, departure, journey; S. **Տոմսակ**.

Երթամ, *չոգայ*, *Երթ vn.* to go, to march, to repair, to follow a road; — *առ հարս*, *զճանապարհ ամենայն երկրի*, to sleep with one's fathers, to die; — *զիւրովին*, to kill one's self; — *զիւիք*, to give one's self up to, to apply one's self; — *ջրոյ*, to go to fetch water; to make water; — *հետի* or *հետիոտս*, to go on foot, to walk; — *հետի յոչ կամս*, *նեղութեամբ* or *դժուարաւ*, to trudge along; — *հեծեալ ի ձի*, to go on horseback, to ride; — *կառօք*, to go or ride in a carriage; — *սուրհանդակաւ*, to travel post; — *շոգեմուղ կառօք*, *երկաթուղեաւ*, to go or travel by rail; — (*ելանել*) *ի կարիս որովայնի*, to go to the water-closet, to stool, to the privy; *երթայ* (*դիմէ*) *ի կորուստ իւր*, he hastens to his ruin; *այս ճանապարհ երթայ ի*..., this road leads to...; *զհետ*, *զկնի* —, to follow; *փախստեայ* —, to flee, to take to flight; *յաւարի* —, to be sacked or plundered; *ի գլուխ* —, to finish, to come to an end; *յերդումն* —, to swear, to take oath; *զուլամբ* — *ձիոյ*, to trip, to fall headlong as a horse; *Երթ ի բաց*, *Երթ յետս իմ*, begone, go away, get you gone, get away, or off with you, be off; *Երթ խաղաղութեամբ*, part in peace! adieu! *ողջ երթ*, *երթ ողջամբ*, adieu! God be with you! luck be with you!

Երթանամ S. **Երթամ**.

Երթեւեկ, *կաց a. s.* that goes and comes; going to and fro; turn, walk: life, conduct; *—ս առնուլ*, *առնել*, to go to and fro; to go and come; to make several cruises; — *ծովու*, the ebb and flow.

Երթեւեկեմ, **Երթեւեկիմ** S. **Երթ-եւեկս առնեմ**.

Երթեւեկութիւն *s.* going to and fro.

Երթումն *s.* walk, step.

Երի, *երիայ s.* spine, or part of the back of animals; —, *առ* —, *յ*—, *pr.* on the edge, towards, on the side of, near; *առ — ընթանալ*, to go, to rank, to put on the same footing with, to agree, to be of one mind.

Երիզ, *ի* or *ոյ s.* band, bandage, ligature, fillet, string.

Երիզապատ, *-պինդ a.* bound.

Երիզապնդեմ, *եցի va.* to bind, to tie with a band.

Երիզուտ վայրք *s.* sandy plains.

Երիթ, *աց s.* wedge, peg, stake; bolt, square bolt, iron-pin.

Երիթամածեալ, *-թացեալ a.* driven in like a wedge.

Երիթանամ, *ացայ vn.* to sink down, to waste, to be consumed, to grow lean.

Երիկամնաժետութիւն *s.* nephritis.

Երիկամնաժէտ, *ժետաց a.* nephritic.

Երիկամունք, *մանց s.* reins, kidney; bowels, entrails; *խորտակել զ—նս*, to break or sprain one's back.

Երէկեան *a.* of yesterday; – *վարդապետ*, ignorant doctor.

Երեկուն, *յ-ն ad.* towards evening.

Երինջ, *երնջոց* or *ջուց sf.* heifer, young cow: *fig.* wife, spouse.

Երիվար, *աց s.* horse, palfrey; saddle or riding-horse; – *քաջընթաց*, pad, ambling nag, stead; S. **Ձի**, etc.

Երիվարաբոյծ *s.* horse-breeder.

Երիվարական *a.* horse, of a horse, equestrian.

Երիվարաշատ *a.* having many horses.

Երիվարեմ *vna.* to ride; to lead, to guide. [horse.

Երիվարութիւն *s.* cavalcade, riding-

Երիտասարդ, *աց s.* young man, young gentleman; *Թէ գոյր -ի գիտութիւն եւ ծերոյն զօրութիւն*, if young folks had experience, and old ones strength.

Երիտասարդական *a.* youthful, juvenile, young.

Երիտասարդանամ, *ացայ vn.* to be or become a young man, to make one's self look young again. [circus.

Երիտասարդանոց, *աց s.* gymnasium,

Երիտասարդապէս *ad.* youthfully.

Երիտասարդութիւն *s.* youth, youthfulness, adolescence; young people, young folks; *յասախս -թեան*, in earliest youth; *եւ – անցանէ*, young men will be young men.

Երիտասարդուհի *sf.* young woman, girl, maiden, lass.

Երիր *a. s. ad.* third; three; thirdly.

Երից *անգամ* S. **Երիցս**.

Երիցագոյն *a.* more ancient, ancient, elder, eldest, senior; first, principal.

Երիցախումբ *a.* group of priests.

Երիցական *a.* presbyterian.

Երիցականութիւն *s.* presbyterianism.

Երիցակին *sf.* priest's wife; priestess.

Երիցակից *a. s.* companion of a senior or of a priest.

Երիցանի *s. pl.* the priests.

Երիցապետ, *աց s.* archpriest.

Երիցացուցանեմ, *ուցի va.* to make senior, to raise, to advance.

Երիցութիւն *s.* antiquity, seniority, full age; priesthood.

Երիցուկ, *ցկի s.* camomile.

Երիցուհի *sf.* priestess.

Երիցունիք S. **Երիցանի**.

Երիցս *ad.* three times, trebly; very, much; – *ատելի*, very hateful, very odious; – *երանելի*, very happy, thrice happy, blessed; – *անգամ*, three times.

Երիւար S. **Երիվար**.

Երիւրեմ S. **Յերիւրեմ**.

Երկ, *ոց s.* work, labour; endeavour; pain, trouble, toil; *-ս արկանել*, to strive hard, to make an effort to, to tire one's self; to endeavour, to try.

Երկաբնակ, *աց a.* believing in two natures in Jesus Christ: having two dwelling-places.

Երկադիտակ *a.* that looks through two apertures; – *զգայարանք*, the eyes.

Երկազն, *-զնի a.* of two kinds, douhle.

Երկաթ, *ոյ s.* iron; iron weapon, sword, razor, nail; – *կակուղ*, soft, malleable iron; – *դիւրաշէկ*, red-short iron, hot-short iron, red shear or sear iron; – *կալուանացեալ*, galvanized iron; – *կռանահար*, forged, tilted, bar, or malleable iron; – *հայելական*, specular, oligist iron, iron ore; – *հրաբեր*, pyrophoric iron; – *սպիտակ կամ թանագ*, plate, white iron, tinned iron plate, tin, tin plate; *-ք*, irons, chains, fetters, gyves; – *հնոտի*, old iron; *կոտորք -ոյ*, grape shot; *ծայր -ոյ*, tag; *վաճառական -ոյ*, smith, blacksmith; *պատել -ով*, to bind or mount with iron; *բազմախողխող –*, sharp; *-ի դար*, iron age; *կռանել զ- մինչ տաքաշէկն է*, to beat the iron while it is hot.

Երկաթագամ *a.* furnished with iron; fastened with iron, nailed.

Երկաթագիր *a. s.* written with a style or large needle, capital; capital letter.

Երկաթագործ, *աց s.* blacksmith, forger; S. **Երկաթագամ**. [of iron.

Երկաթագործի, *ծեաց s.* instrument

Երկաթախառն *a.* ferruginous.

Երկաթակապ *a.* chained, bound with iron; – *առնել*. to enchain, to put in chains or fetters.

Երկաթակուճ *s.* basalt.

Երկաթակուռ *a.* made or furnished with iron; – *շաւիղ* S. **Երկաթուղի**.

Երկաթակորութիւն, **Երկաթահանք** *s.* iron mine.

Երկաթահատ, *տաց s.* miner; *-ք* or – *մետաղք* S. **Երկաթահանք**.

Երկաթապատ *a.* bound, furnished with iron. [chained.

Երկաթապինդ *a.* closed with iron;

Երկաթափրփուր *s.* scoria, cinders, slag.

Երկաթեղէն, **Երկաթի** *a.* of iron; – *գործիք*, tool, instrument of iron.

Երկաթուղի *s.* railway, railroad, line; – *ամերիկեան*, tramway, American railway; *օդամուղ* –, atmospheric, or pneumatic railway; *Հիւսիսային* –, the Northern railway or line; *գնալ-գալ*, to go or travel by rail; *ընդհանուր* Ճանապարհագիւթ, *ապրանքներու* –, by express; by goods train; *Հանգոյց* –*ուղւոյ*, railway station or –-terminus; *բաժ. պարսաւթուղթ* –*ուղւոյ*, railway-share; *ժամանիշ*–*ուղւոյ*, railway-guide or –-tables; *տոմսակ* –*ուղւոյ*, railway ticket; *կառք, սայլ* –*ուղւոյ*, railway carriage, waggon, car; *ուղեւորութիւն, երթեւեկ, Ճամբ* –*գնաց*, run, trip, excursion on a railway; *պրկածք* –*ուղւոյ*, railway accident; *ուղեկից* –*ուղւոյ*, railway guard, guard; brakeman; *գործաւոր* –*ուղւոյ*, public servant on a railway, railroad clerk; *ռահակորգ* –*ուղւոյ*, railway guard, watchman, warder, line-keeper; *վերատեսուչ* –*ուղւոյ*, railway inspector; S. *Կառաւորդ, Հանդոյց, Տոմսակ, Շոգեկառք*.

Երկախոհանիմ, *խ՛ vn.* to cooperate.

Երկախոհական *a.* that consists of two sets; two, double.

Երկածին *s. chem.* body composed of two substances.

Երկակ, *ացս.* binary, two; – *եռակ* or *կի*, six, (three times two are six).

Երկակենդան, –*կենցալ* *a.* amphibious, that lives on land and in water.

Երկակի *a. ad.* two, double, binary; twice, doubly.

Երկակին *a.* bigamist (man).

Երկակիսակ *s.* twice two and a half, (five).

Երկակողմ *a.* that measures two opposite things; *s. mech.* beam, lever of an engine; – *դրամահատ*, lever for coining; – *փոխարկիչ*, compensating balance.

Երկակողմ, –*կողմանի* *a.* having two sides; two sided, reciprocal.

Երկակուռ *s.* diameter.

Երկահանք *s. chem.* amphibole, hornblende, tremolite.

Երկոտնի *a.* two footed, biped.

Երկամ *s.* two years, duration of two years; S. **Երկեամ**. [or measures.

Երկամանակ *a.* that has two times

Երկամեայ *a.* biennial; S. **Երկեամեան**.

Երկամեան *a.* bipartite.

Երկամուսնի *s. a.* bigamist.

Երկամուսնութիւն *s.* bigamy.

Երկայն, *լ a.* long, extended; far; *փոքր մի* –, rather long.

Երկայնաբազուկ S. **Երկայնաձեռն**.

Երկայնաբան *a.* prolix, too diffusive, too long, long-tongued.

Երկայնաբանիմ, *եցի vn.* to be prolix in discourse, to make long tiresome speeches.

Երկայնաբանութիւն *s.* prolixity, tiresome length in a discourse.

Երկայնագոյն *ad.* too long.

Երկայնագլխ, գլխաց *a.* too long or extended, gigantic.

Երկայնածնօտ *a.* having a long jaw, long-jawed.

Երկայնակեաց *a.* that lives long; – *լինել քան զրաք*, to outlive, to survive.

Երկայնակեցութիւն *s.* longevity.

Երկայնահասակ *a.* of too long or extraordinary a size, tall.

Երկայնահեր *a.* long-haired.

Երկայնահոգի S. **Երկայնամիտ**.

Երկայնաձգեմ, *եցի va.* to prolong, to extend.

Երկայնաձեռն *a.* long-handed.

Երկայնաձիւ *a.* long, extended; parallelogram, oblong.

Երկայնաձիգ *a.* very long, elongated; that lasts long; far.

Երկայնաճիւղ *a.* furnished with long branches.

Երկայնամիտ, *մտաց* *a.* patient, that suffers patiently, that perseveres; – *լինել* S. **Երկայնամտեմ**.

Երկայնամտեմ, *եցի vn.* to be patient, to suffer patiently, to persevere.

Երկայնամտութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնամօրուս *a.* longbearded.

Երկայնանամ S. **Երկայնեմ**.

Երկայնանիստ *a.* extended, great.

Երկայնաչափ *a.* very long.

Երկայնաչափութիւն *s.* length; longimetry. [fuse.

Երկայնասպառում *a.* prolix, too dif-

Երկայնասրունք *a.* long-legged, long-shanks.

Երկայնատարած *a.* much extended.

Երկայնատուն *a.* long-tailed.

Երկայնացուցանեմ S. **Երկայնեմ**.

Երկայնաւուրք *s.* long life, long days; –*րս* or –*ըց* *a.* long lived; –*րս լինել* S. **Երկայնօրեայ**.

Երկայնաքիթ *a.* long-nosed.

Երկայնքանութիւն S. **Երկայնաքանութիւն**.

Երկայնեմ, *եցի va.* to lengthen, to extend, to stretch, to draw, to draw out; to prolong; – *զոտս* or *զարշաւս*, to stride, to straddle.

Երկայնժամանակեայ, **–կեան** *a.* that lives or lasts long; of a long while or time.

Երկայնիմ, *եցայ vn.* to extend or stretch one's self; to be prolonged.

Երկայնմտութիւն *s.* longsuffering, patience.

Երկայնորդ *s. mech.* lengthening piece; adjutage, tube or pipe for waterworks.

Երկայնութիւն *s.* length; court; longitude; depth; *geog.* longitude; – *աւուրց, կենաց*, long days; length of days, long life, longevity; *խաղալ գնալ ընդ – գետոյն*, to skirt, to run along the river; *յ–*, of the length of; to the...

Երկայնօրեայ լինիմ *vn.* to live long.

Երկսեր *sf.* bigamist: two men.

Երկան, ացս. mill; mill-stone; grindstone; – *ձիոյ*, mill-stone turned by an ass; *վերին* –, upper mill-stone; *ներքին* –, lower mill-stone; S. **Երկանաքար**.

Երկանաւոյց *s.* miller.

Երկանաքար (*վէմ, արձան*) *s.* millstone; mill-stone quarry; *a.* of millstone; – *հաստատուն*, bedstone, bed mill-stone, lower mill-stone; – *շարժական*, runner, upper mill-stone, top mill-stone.

Երկնաւոր մեքենայ *s.* winding-machine or engine, whim-engine.

Երկանիւ *a.* of two wheels; *s.* cabriolet, one-horse chaise; two-wheel-carriage, cab, hack-cab.

Երկանուն *a.* binominous, having two names.

Երկապաշտ, –պաշտեայ *a.* parasitic.

Երկսեռ *a.* hermaphroditic.

Երկասէր, *սիրոց a.* that loves work, laborius, diligent.

Երկասիրեմ, etc. S. **Աշխատասիրեմ**.

Երկավանգ or **վանկ**, *կոյ a.* dissyllabic.

Երկավտակ S. **Կրկնավտակ**.

Երկաւեսակ *a.* of two kinds; – *աղ s. chem.* amphid salts.

Երկաւեմ, *եցի va.* to divide into two kinds, to divide.

Երկաւութիւն *s.* division into two parts; – *լուանոյ*, dichotomy.

Երկար, *ից a.* long, extended, ample; prolix: slow, tardy; *s.* length; –, *ընդ – ad.* long, a long while; at length.

Երկարաբան, etc. S. **Երկայնաբան**, etc.

Երկարակաց S. **Երկայնակաց**.

Երկարաձգեմ, *եցի va.* to lengthen, to prolong, to drag, to delay; to draw back; to continue.

Երկարաձգութիւն *s.* elongation, prolonging; duration, length, prolongation; act of going back.

Երկարաձիգ *a.* long, extended, that lasts a long time, durable.

Երկարաբանաւոտ *a.* long, prolix, diffuse.

Երկարաւոր *a.* long, that lasts long, durable.

Երկարաւորութիւն *s.* duration, length.

Երկարաւոր *a.* long, extended; removed, distant.

Երկարեմ, *եցի va.* to lengthen, to prolong, to stretch, to extend; to suspend; to delay, to temporize.

Երկարութիւն, Երկարուձն *s.* length, elongation, extent, reach; prolixity.

Երկաւոր, Երկաւորեակ, Երկաւորիք S. **Երկուորեակ, Երկուորի**.

Երկաւորք, –ուրս, –ուրց *ad.* of, or for two days.

Երկաքանչիւր, –ոյ *a. s.* both, each, every.

Երկբայ *a.* doubtful, uncertain, undetermined, perplexed; *յ–ս լինել*, to doubt, to have doubts; to scruple, to demur; *յ–ս արկանել*, to call into question; *յ–ս առնել*, to bring into suspicion, to make suspicions.

Երկբայաբար *ad.* uncertainly, doubtfully.

Երկբայական *a.* suspicious, doubtful, problematic, uncertain.

Երկբայանամ S. **Երկբայիմ**.

Երկբայանք S. **Երկբայութիւն**.

Երկբայիմ, *եցայ vn.* to doubt, to suspect, to hesitate, to mistrust.

Երկբայութիւն *s.* doubt, hesitation, perplexity, irresolution; suspicion; incertitude, ambiguity.

Երկբան, *եց a.* amphibological, double, ambiguous; double-dealing, double-tongued.

Երկբանութիւն *s.* amphibology, ambiguous discourse, ambiguity.

Երկբաշխ *a. s.* binomial; – **Նեւտոնի**, Newton's binomial theorem.

Երկբաշխական *a.* binomial.

Երկբարբառ *a. s.* diphthong.

Երկբացիկ *a.* that opens on two sides or doubly, double; – դուռն, folding-door; – խեցեմորթ, bivalve.

Երկբերան, -նեան, -նի *a.* that has two apertures; two edged, double-biting, two-bladed.

Երկբոյս *a.* born or produced doubly, double; having two qualities.

Երկգլխի, խւոյ, Երկգլուխ *a.* bicipital; two-headed; double-headed.

Երկգնդիմ, եցայ *vn.* to assemble in two troops or regiments.

Երկգոգաւոր *s. phys.* bi-concave, double concave.

Երկգոյն *a.* of two colours.

Երկ գունակ *a.* of two sorts, diverse.

Երկդիմեան, -դիմի *a.* of two faces; of two sorts, diverse; deceitful, counterfeit; doubtful, equivocal, ambiguous, amphibological.

Երկդիմութիւն *s.* equivocation; dissimulation, duplicity, falsehood.

Երկդրամեան, մենից *s.* didrachm, two drachms or pence.

Երկեակ *a.* binary.

Երկեամ *a.* of two years; biennial; դ–, lasting two years.

Երկեղ, etc. S. Երկիւղ, etc.

Երկեղուկ *s.* fear; –ս արկանել, to terrify, to frighten.

Երկեղոտ *a.* frightful.

Երկեմեան, մենից *a.* of two years, two years old; յերկեմենից եւ ի խոնարհ, from two years old and under.

Երկեռեակ, Երկերեան *a.* twice three, six.

Երկերիւր, ոց *a.* two hundred.

Երկեցուցանեմ, ուցի *va.* to intimidate, to frighten, to terrify, to cast down; to startle.

Երկեւան, Երկեւանութիւն *s.* doubt, suspicion, fear.

Երկթերթի *a.* of two leaves or [sheets.

Երկթեւեան *a.* of two wings.

Երկթթուուկ *s.* deutoxide.

Երկժանի *s.* fork, prong; table-fork; – զսպանակաւոր, trigger, brake with spring.

Երկին, կնի, Երկինք, կնից *s.* heaven; heavens, the sky, the firmament; paradise, dwelling of the blessed; air, ether; ելանել յերկինս, to ascend up into heaven; յերկինս ամբառնալ, to raise to the skies; կապուտակ –, the blue sky; կամար երկնից, the arch or vault of heaven; հուր, շանթ երկնից, the bolts of heaven; ցասումն երկնից, the wrath of heaven; –ք եւ երկիր, heaven and earth; –ք! արդար –ք, heavens! good heavens! ջինջ, պարզ, անամպ, ամպամած –, clear, serene, cloudless, cloudy sky; հրեղէն –, the Empyrean.

Երկսիւնեան *a.* of two columns (page).

Երկիր, կրի *s.* earth, globe; ground, land, territory, soil, district, department, jurisdiction; land, country, province, region, climate; the world; the earth; յ– անկանել, խոնարհիլ, to prostrate one's self; – ծննդեան, birth-place; յ– կործանել (գլխաթաւալ), to strike dead on the spot; յ– օտար, in a foreign land; թնդայր – յընթացս մեր, the ground shook beneath our feet; –! –! land! land! – աւետեաց, the Holy Land.

Երկիր *a.* second; *ad.* secondly, in the second place.

Երկիր պագանեմ, պագի *vn.* to worship, to adore; to prostrate one's self; – կռոց, to idolize, to adore idols.

Երկիցս *ad.* twice; – անգամ, two times.

Երկիւղ, ի, իւ *s.* fear, timidity; terror, apprehension, fright, dread; doubt, distrust; առ –ի, for fear of; յ– անհնարին վարանել, զ–ի հարկանիլ, to fear, to apprehend, to be much afraid; – արկանել յոք, to frigthen, to startle, to strike with terror; խօլական –, a panic; – մահու անկաւ ի վերայ իմ, the terror of death is fallen upon me; երկեան երկիւղ մեծ, they were sore afraid.

Երկիւղաբեկ S. Ահաբեկ.

Երկիւղագին *a.* frightful, dreadful, terrible; timid.

Երկիւղալի է, it is to be feared.

Երկիւղալիր, -լից *a.* timorous, timid, astonished, fearful. [with fear.

Երկիւղախառն *ad.* mixed with fear,

Երկիւղած, ոյ *a.* timorous, conscientious, scrupulous, pious, religious.

Երկիւղածութիւն *s.* fear of God, piety, religion, conscience; –թեամբ, religiously, conscientiously.

Երկիւղամեծար *a.* pious, timorous.

Երկլեզու *a.* deceitful, ambiguous, equivocal; S. Երկբան.

Երկլուսնեայ *a.* of two moons; – աւուրք, duration of two moons, two months.

Երկխօս S. Երկլեզու.

Երկծծըմբատ s. bisulphate.

Երկծով a. enclosed or placed between two seas.

Երկկայմ, ի s. *mar.* brig.

Երկկանամբի S. Երկկին.

Երկկանգուն a. of two cubits.

Երկկերպեան, -պի a. of two kinds or shapes.

Երկկերպութիւն s. *chem.* dimorphism.

Երկկին a. bigamist.

Երկկնութիւն s. bigamy.

Երկկորնթարդ s. *phys.* bi-convex, double convex.

Երկհազարեակ a. two thousandth, that contains twice a thousand.

Երկհատոր a. in two volumes.

Երկձայն s. diphthong: discordant.

Երկձի a. two horsed; s. carriage, equipage.

Երկճիւղ, -ճիւղ, -ճղի a. forked; cleft; separated in two, of two branches; S. Երկժանի.

Երկմատենի, -մատնի a. having two points or fingers, forked; S. Երկժանի; երկմատնի երաժշտաց S. Զայնդիւտ.

Երկմիլիոն, ի s. billion, one millio n millions.

Երկմիտ, մտաց a. irresolute, perplexed, wavering, distrustful, suspicious, doubtful; —, յ—ս լինել S. Երկմտել.

Երկմտել, եցի, Երկմտիլ, եցայ vn. to be irresolute, to suspect, to distrust, to waver, to demur; — ի հաւատոց, to be unbeliever.

Երկմտեցուցանել, ուցի va. to make doubt or waver.

Երկմտութիւն s. irresolution, vacillation, doubt, distrust.

Երկն, կան, Երկունք, կանց s. pang, work, labour in child-birth; pains, labour, trouble, fatigue; երկունք ծննդականի, throes; յերկունս լինել, յերկն հարկանիլ, ունել երկանց, պատել երկանց, to be in labour, in the pangs of child-birth, to labour.

Երկնաբանութիւն s. uranology.

Երկնաբերձ a. sky-high, much elevated.

Երկնաբնակ a. that dwells in heaven, inhabitant of heaven, celestial.

Երկնագէտ s. astronomer.

Երկնադիմաց a. that hastens, presses on towards heaven. [blue.

Երկնագոյն a. blue, sky-blue, dark

Երկնագոչ a. that cries to heaven.

Երկնագումար a. composed of a celestial troop; divine assembly.

Երկնագունտ, գնտոյ s. celestial globe, sphere, orb.

Երկնագրական a. uranographic; — գործի, — machine.

Երկնագրութիւն s. uranography.

Երկնաթռիչ a. that flies, rushes to heaven.

Երկնաժառանգ a. possessing heaven, heir of heaven.

Երկնալոյս a. full of heavenly light, celestial, divine.

Երկնախոհ or խորհ a. contemplating, meditating on divine matters.

Երկնախումբ S. Երկնագումար.

Երկնածաղիկ a. blooming divinely, or by the power of God, celestial, divine.

Երկնակաճառ a. adorning the sky.

Երկնակամար s. arch of heaven, vault, roof.

Երկնակառոյց a. founded in heaven, celestial.

Երկնակեաց, -կենցաղ a. whose conduct is heavenly, that lives like an angel.

Երկնակերպ S. Երկնահանգէտ.

Երկնակրօն S. Երկնակենցաղ.

Երկնահայեաց a. looking to heaven.

Երկնահանգէտ, -հանգոյն a. resembling heaven, celestial, divine.

Երկնահանգէս S. Երկնակեաց.

Երկնահանճար a. full of heavenly or divine wisdom.

Երկնահաս a. reaching heaven, very high, very elevated.

Երկնահար a. struck by heaven.

Երկնահոյլ, հուլից s. celestial assembly; S. Երկնագումար.

Երկնահոս a. flowed or come from heaven, celestial.

Երկնաձեւ S. Երկնահանգոյն.

Երկնաձիր a. given by heaven, celestial, divine.

Երկնաճեմ a. that walks in heaven; celestial.

Երկնամիջոց s. sky, firmament.

Երկնային a. celestial; ethereal; — մարմինք, celestial bodies, planets, etc.; — բարկութիւն, the wrath of heaven.

Երկնաշնորհ S. Երկնաձիր.

Երկնաչափ a. reaching heaven.

Երկնաչափութիւն s. uranometry.

Երկնաչոյս *a.* that goes, that leads to heaven, celestial.

Երկնապատիկ *a.* that makes a circuit or a course in heaven.

Երկնապարգեւ S. **Երկնաձիր**.

Երկնապարիկ S. **Երկնահայեաց**.

Երկնառատ *a.* that flows, that falls from heaven abundantly.

Երկնառաք *a.* sent from heaven.

Երկնասլաց *a.* that rushes to heaven, ejaculatory.

Երկնաստեղծ *a.* that has created heaven.

Երկնավոսկ S. **Երկնահոս**.

Երկնաւեզաց *a.* that has flowed or fallen from heaven, celestial.

Երկնաւուռ S. **Երկնաձիր**.

Երկնացոյց տախտակք *s.* astronomical chart.

Երկնաւոր *a.* celestial, divine; *Հայրն մեր* –, our heavenly father.

Երկնաքաղաքացի *a. s.* inhabitant of heaven.

Երկնաքար *s.* aerolite, bolid, falling stone.

Երկնեմ, եցի *va.* to be in labour, to bring forth a child: to suffer; to be pained or grieved; to think, to contemplate, to ponder over; to elaborate.

Երկնընթաց S. **Երկնաչոյս**.

Երկնուղիղ *a.* having branches very high or reaching to heaven.

Երկնոստ, յ– *ad.* from heaven, from on high.

Երկնչեմ, կեայ, կիր *vn.* to fear, to be afraid of, to dread, to apprehend, to be frightened, to tremble; to distrust; *մի երկնչիք*, don't be afraid, never fear.

Երկնչոտ, etc. S. **Երկչոտ**, etc.

Երկնոլորն *ad.* like heaven.

Երկշաբաթ or **–թի** *s.* monday.

Երկոտանի *a. s.* two-footed, biped.

Երկոտասան, *–ից a.* twelve; – *յունհոյի*, the 12th. of June, the twelfth instant.

Երկոտասանածալ *a. s.* duodecimo, [12mo.

Երկոտասանամեայ, –մեան, –մեկից *a.* of twelve years, twelve years old.

Երկոտասանանիստ *s. geom.* dodecahedral.

Երկոտասանանկիւն *s.* dodecagon.

Երկոտասանեակ, –նեկի *s.* dozen.

Երկոտասաներորդ, –ից *a.* twelfth.

Երկոտասաներեքեան, –նեքեան, –ցունց *a.* all the twelve.

Երկոտասանիցս *ad.* twelve times.

Երկոտնաչափ *a.* bipedal.

Երկորեակ *s.* mark of abbreviation or elision (''); e. g. *քո'' ՚ն, քուդրիք*; *Կոմ'' Կոմիտաս*.

Երկու, երկուք, կուց, կուս *a.* two; pair; *ad.* second; besides, moreover.

Երկուանամ, etc. S. **Երկուանամ**, etc.

Երկունք S. **Երկն**.

Երկուշաբաթ, –թի *s.* monday; *գէր* –, shrove- –; *աւագ, մեծ* –, – before Easter.

Երկուորածին *a.* that brings forth twins.

Երկուորական *a.* dual; double.

Երկուորեակ, եկաց, Երկուորի, ըաց, ըիք, ըեաց *a.* that brings forth, that has twins; couple, pair; *s.* twin; *–ք*, testicles.

Երկուցանեմ S. **Երկեցուցանեմ**.

Երկոքեան, –քին, կացուն or *ցունց a. s.* both.

Երկչոտ, ից *a.* timid, fearful, pusillanimous, cowardly.

Երկչոտիմ, եցայ *vn.* to feel intimidated, to get frightened.

Երկչոտութիւն *s.* timidity, pusillanimity, cowardice.

Երկպառակ *a.* divided, discordant.

Երկպառակեմ, եցի *va.* to divide, to disunite, to set at variance.

Երկպառակիմ, եցայ *vn.* to be divided, disunited, discordant.

Երկպառակութիւն *s.* disagreement, variance, discord, dissension, division, disunion, quarrel.

Երկպառակեմ S. **Երկպառակեմ**.

Երկպատիկ, տկաց *a. ad.* double; doubly.

Երկպատկեմ, եցի *va.* to double.

Երկպատկութիւն *s.* duplicity, state of that which is double or doubled.

Երկսիր, տից *s.* duumvir.

Երկսիրութիւն *s.* duumvirate.

Երկտայրաբանութիւն *s.* dilemma.

Երկտայր, –րի *a.* two edged.

Երկտուէր, –րեան *a.* amphiscian.

Երկվերարկու *a.* that has two cloaks.

Երկտիրեան *a.* having two masters.

Երկտող *a. s.* two lines; – *տանաւոր*, distich.

Երկրաբան, ից *s.* geologist.

Երկրաբանական *a.* geological.

Երկրաբանութիւն *s.* geology.

Երկրաչափական *a.* geodetical.

Երկրաչափութիւն *s.* geodesia, geodesy.

Երկրաբնակ *a.* inhabitant of the world, or of the earth.

Երկրաբուսիս *a.* that is produced, that springs from the earth.

Երկրագիտութիւն *s.* geognosy.

Երկրագնաց *a.* that walks on the earth.

Երկրագործ, ացի *a. s.* agriculturist; planter, husbandman, labourer.

Երկրագործեմ, եցի *va.* to till, to cultivate, to plough.

Երկրագործութիւն *s.* agriculture, tillage, culture.

Երկրադունիս, դնոց *s.* terrestrial globe.

Երկրագիր, -գրութիւն S. Աշխարհագիր, -գրութիւն.

Երկրալիր *a.* that fills the world.

Երկրածին, -ծնեալ, -ծնունդ *a.* produced by the earth, terrestrial.

Երկրածուփ *a.* that torments, or agitates the world; tormented or agitated on the earth.

Երկրակալ, etc. S. Աշխարհակալ, etc.

Երկրական *a.* terrestrial.

Երկրակեաց, -կենդան *a.* that lives on earth, terrestrial, worldly.

Երկրակոխ *a.* that treads, walks on earth; terrestrial.

Երկրակործան S. Աշխարհաւեր.

Երկրահեռութիւն *s. ast.* apogee.

Երկրահմայ, etc. S. Գետնակոչ, etc.

Երկրամած S. Գետնամած.

Երկրամերձ, -ութիւն *s. ast.* perigeum, perigee.

Երկրային *s.* terrestrial; worldly.

Երկրանախանձ S. Գետնանախանձ.

Երկրաշարժ S. Գետնաշարժ.

Երկրաչափ, իչ or **ացի** *s.* geometrician.

Երկրաչափական *a.* geometrical; **-ն,** geometry.

Երկրաչափութիւն *s.* geometry.

Երկրաչափօրէն *ad.* geometrically.

Երկրապատեան վէմարկու *s.* sepulchre, tomb.

Երկրապարար *a.* manuring, fertilizing.

Երկրապարփակ *a.* that surrounds the earth (sea).

Երկրապաշ *a.* worldly-minded.

Երկրաւէր *a.* mundane, worldly; patriot.

Երկրաւոնունդ *a.* maintained on earth, terrestrial.

Երկրաւոյզ *a.* rooted in the earth.

Երկրաստեղծ *a.* that has created the world; created of earth, terrestrial.

Երկրատարած *a.* spread in the world or throughout the world; stretched on earth.

Երկրաւոր S. Երկրային.

Երկրաւորութիւն *s.* worldly vanities.

Երկրաքարշ, իչ *a.* worldly; S. Գետնաքարշ; **մարդ -,** carnal-minded, lustful.

Երկրաքարշութիւն *s.* worldliness; sensuality.

Երկրմայր *s.* earth-worm.

Երկրորդ, ացի *a.* second; secondary, accessory; *ad.* secondly, in the second place; **- օրէնք,** Deuteronomy; **-ք,** bigamists; **- անգամ,** once again, once more, a second time.

Երկրորդաբար *ad.* secondarily, accessorily.

Երկրորդական *a.* secondary, accessory, subaltern.

Երկրորդեմ, եցի *va.* to say again, to repeat, to reiterate; to repeat often, to resume; **- համառօտիւ,** to recapitulate; **- ի միտս,** to pass again.

Երկրորդութիւն, Երկրորդումն *s.* repetition, resumption, reiteration; **- օրինաց,** Deuteronomy.

Երկրորդուսա *s.* list, roll.

Երկրպագեմ S. Երկիր պագանեմ.

Երկրպագու, ացի *a. s.* worshipper.

Երկրպագութիւն *s.* adoration, worship; prostration; **- կռոց,** idolatry; **- մատուցանել,** to worship.

Երկցեղ, Երկփեղկ, յ-ս լինիմ S. Երկպառակ, Երկպառակիմ.

Երկփեղկեմ, եցի *va.* to divide in two, to cleave.

Երկք S. Երկ.

Երկօրեայ *a.* of two days; in two days.

Երմոս S. Եռմոս.

Երնեմ, եցի *va.* to fan; S. Հռսեմ.

Երնեակ S. Երանի.

Երնջակ, -ջան, -ջնակ, ի *s. bot.* thistle (eryngium); **երնջնակի տունկ,** *bot.* gentian; S. Բոգ.

Երշիկ, շկի *s.* sausage.

Երուխ *s.* flock of cotton.

Երուսք *s.* wild beasts.

Երջանիկ, նկաց *a.* happy, blessed, prosperous, fortunate, lucky; **- լինել,** to be happy.

Երջանկաբար *ad.* happily.

Երջանկազարմ *a.* of a happy family.

Երջանկակերտ *a.* happy, blessed, holy, pious, angelical.

Երջանկանամ, ացայ *vn.* to prosper, to be fortunate.

Երջանկահաճո *a.* very happy, blessed, full of felicity.

Երջանկափառ *a.* very happy, superb, magnificent.

Երջանկութիւն *s.* happiness, fortune, prosperity, beatitude, felicity.

Երր *s.* cariosity, cancer, rottenness, mouldiness.

Երրադարձ *a.* much agitated, stormy.

Երրակի *a. ad.* triple; trebly.

Երրեակ *a.* ternary, three; *s.* trey.

Երրորդ, այ *a. s. ad.* third; third part; thirdly.

Երրորդական *a.* ternary.

Երրորդեմ, եցի *va.* to treble, to triple, to repeat three times.

Երրորդութիւն *s.* Trinity; triplicity.

Երրօրեայ S. Եռօրեայ, Երեքօրեայ.

Երփն, ի, փոյնք, փնից *s.* colour, hue, dye; fashion, form.

Երփն երփն *a.* speckled, variegated, diversified with colours; *s.* diversity of colours; *ad.* in several colours or manners; — հարկանիլ, հատանիլ, to shine with many colours; — երանգօք, of a thousand colours, party-coloured.

Երփնագեղ *a.* having good colours.

Երփնագոյն *a.* of many colours, variegated.

Երփնաներկ *a.* dyed of many colours.

Երփնափայլ *a.* having a shining colour.

Երփներանգ S. Երփնագոյն.

Եւ or և *conj.* and; also, likewise; — ..., — ..., both..., and; — ոչ, neither, no, nor; ոչ մին — ոչ միւսն, neither; neither one nor the other; — երիտասարդք — ծերք, both young and old; — այլն *ad.* et cætera, and so on; — այն զի, — այս զի, the more so; — արդ, now, then; — եթ *ad.* only, solely; — ևս *conj. ad.* also, more, over, still, moreover, likewise; — զի, — քանզի, since, because.

Եւթն S. Եօթն.

Եւղ S. Իւղ.

Եւողադունան *s. phys.* aelopile.

Եւս *conj.* also, still, more; — առաւել *ad.* the more so; — քան զ-, more and more, instantly.

Եւրոպական *s.* European.

Եւրոպացի, ցւոյ *a. s.* European.

Եփ, ոյ *s.* cooking, dressing; յ—արկանել, to cook.

Եփեմ, եցի *va.* to cook, to dress, to do; — ի փուռն, to bake; — ի տապակի, to fry; — ի կասկարայի, to broil.

Եփենէ or Փենէ *s.* ossifrage.

Եփիչ, Եփող *s.* cook.

Եփոյ, ից, Եփոյ, այ *s.* cooked meat; cooling draught, decoction.

Եփուկ *s.* fusion of bronze.

Եփումն S. Եփ; — մետաղաց, ապակւոյ, annealing of metals or glass.

Եփուտ *s.* ephod.

Եքինէիս *s.* remora.

Եքինոս *s.* sea-hedgehog, sea-urchin.

Եօթանասնամեայ, —մեան *a.* seventy years old.

Եօթանասնեակ, եկաց *s.* seventy.

Եօթանասնեկի, —եկին *a.* seventy; *ad.* seventy times.

Եօթանասնեմի *a.* seventy years old.

Եօթանասներորդ, այ *a.* seventy; — կիրակէ, Septuagesima Sunday.

Եօթանասուն, նից *a.* seventy; —ք, the Septuagint.

Եօթանեքեան, —քին, Եօթնեքեան, —նեքին, նեցունց *s. a.* all the seven.

Եօթն, թան, թին, թանք, թանց *a.* seven; — անգամ, — times, many times.

Եօթնագլուխ, —գլխի *a.* seven-headed.

Եօթնաթիւ *a.* septenary, that consists of seven numbers or letters.

Եօթնալոյս *a.* that has seven lights.

Եօթնածին *a.* that has engendered seven times.

Եօթնակի *a. ad.* septenary; seven times.

Եօթնակողմեան *a. s.* heptagon.

Եօթնաղի *a. s.* heptachord.

Եօթնաճրագ *a.* of seven candles or lights (chandelier).

Եօթնամեայ, —մեան *a.* septennial, seven years old.

Եօթնամսեայ *a.* of seven months.

Եօթնանկիւն *a. s.* heptagon.

Եօթնանշոյլ S. Եօթնալոյս.

Եօթնաջահեան *a.* of seven branchs (chandelier).

Եօթնաստեղեան *a.* having seven branchs or columns; of seven stars.

Եօթնաստեղն S. Եօթնաջահեան.

Եօթնարփեան, —փենի, —փի S. Եօթնալոյս.

Եօթնեակ, եկաց *a. s.* septenary; seven; week.

Եօթնեկին *ad.* seven times.

Եօթնեմեան *a.* seven years old.

Եօթներեակ, եկաց *a. s.* septenary; week.

Եօթներորդ, այ *a. s. ad.* seventh; week; seventhly.

Եօթներորդեմ, եցի *va.* to repeat seven times.

Եօթնեւտասն, սանց *a.* seventeen.

Եօթնեքեան, —քին S. Եօթանեքեան.

Եօթնհազարեակ, —րեան *a.* of seven thousand years.

Եօթնուտասնամեայ, —ամի *a.* of seventeen years.

Եօթնուտասներորդ, այ a. seventeenth. [times as many.

Եօթնպատիկ a. ad. sevenfold, seven

Եօթնպարսպեան a. having seven walls.

Եօթնօրեայ, րէից a. of seven days.

Զ

Զ (zā) զա s. the sixth letter of the alphabet and the fourth of the consonants; զ, զ·, six; sixth.

It is sometimes changed for, or confounded with the letter ս: զդեստ, սդեստ; սքօղել, զքօղել; զգալ, սգալ.

– *art*. that marks the accusative: սիրել զԱստուած, to love God; տեսանել զարեգակն, to see the sun; ուտել զհաց, to eat bread. This article is sometimes understood, for example: Մայր զի բերցէ խաղող, եւ երեր փուշ (instead of զխաղող, զփուշ). – It is often repeated: որք միշտ փրփրեն զեւրեանց զանձանց զամօթ (instead of զամօթ անձանց իւրեանց). – It often changes its place: Եսաւն նմա զիրս զԵսայեայ (usually զգիրս Եսայեայ).

– It marks the narrative or sixth case, *on*, *of*, *for*: երթալ զոսկւոյ, to go and fetch gold, or in order to bring gold; առաքել զջրոյ, to send in order to bring water; խօսել զնմանէ, to speak of him.

– It marks the eighth case, *round*, *about*, *on*, *above*: արկանել զնովաւ, to put on him; ածել զբոցովլ, to pass above the flame, to singe; անցուցանել զամենեքումբք, to surpass, to surmount, to excel more than all.

– augmentative letter: դրդուել, զդրդուել; եղծանել, զեղծանել; անցանել, զանցանել.

Զազիր, զրայ or րից a. ugly, deformed, slovenly; dirty, filthy, indecent, impure, lewd, obscene.

Զազրաբան a. obscene in words or language.

Զազրաբանեմ, եցի vn. to discourse obscenity, to hold filthy language.

Զազրաբանութիւն s. coarse expressions or language, obscene words.

Զազրաբերան a. unchaste, lascivious, obscene in words.

Զազրագործ, այ a. unchaste, lascivious, obscene; luxurious, dissolute.

Զազրագործեմ, եցի va. to be lewd, dissolute.

Զազրագործութիւն s. lewdness, turpitude in actions.

Զազրադէմ a. nasty-looking, ugly.

Զազրաթորմի a. nasty, ugly, impure.

Զազրալի, -լից S. Զազիր.

Զազրալուր a. that wounds chaste ears, obscene.

Զազրախօս S. Զազրաբան.

Զազրահոտ, etc. S. Պարշահոտ, etc.

Զազրաձայն a. having a bad voice; of perverse doctrine.

Զազրանամ, ացայ vn. to loathe, to nauseate; S. Աղտեղանամ.

Զազրատեր S. Զազրագործ.

Զազրատես, -տեսակ, -տեսիլ a. nasty-looking, ugly, deformed, unpleasant to the sight.

Զազրացուցանեմ, ուցի va. to disfigure, to make ugly or dirty, to soil.

Զազրիմ S. Զազրանամ.

Զազրոտի, տւոյ, տեաց a. dirty, ugly, impure; s. idol.

Զազրութիւն s. ugliness, filth, act of growing ugly; deformity, uncleanness; impurity, dirtiness, nastiness, foulness, lewdness.

Զածած a. small, mean.

Զակնեմ, եցի va. to look, to cast eyes on some thing.

Զակատիմ, եցայ vn. to be extremely fond, to become excessively affectionate, to love with too much passion, to bend one's whole soul to; to get furious; – ի խաղս, ի զբօսանս, to give one's self up to gambling, to pernicious amusement; – զհետ գեղարուեստից, to be devotedly fond of the fine arts.

Զահանդելի a. dreadful, ghastly, frightful.

Զահանգիմ S. Երկնչիմ.

Զահի հարկանիմ, հարայ vn. to dread, to fear much; S. Ահ.

Զահոմիմ, եցայ vn. to be suitable.

Զաղփ առնում vn. to grow weak.

Ձաղփաղփուն *a.* inconstant, unstable, not solid, slippery.

Ձաղփումն S. Գթումն.

Ձամբիկ *sf.* mare.

Ձամբիղ, -բիւղ, բղից, աց or ոց *s.* basket; – մի, *a* – full; – զգեստուց, գործոց, պտղոյ, հացի, clothes- –, work- –, – of fruit, bread- –.

Ձայգոյ *ad.* till to-morrow, to-morrow morning.

Ձայրագին *a.* passionate, desperate, furious, turbulent; grievous; –, -գնաբար *ad.* abruptly, turbulently, angrily.

Ձայրագնեցուցանեմ, ուցի *va.* to anger, to rouse the wrath or ire, to incense, to provoke, to exasperate, to drive to extremities.

Ձայրագնիմ, նեցայ *vn.* to be angry, to fire up, to feel wroth, to become incensed.

Ձայրագնութիւն S. Ձայրոյթ.

Ձայրանամ, ացայ *vn.* to grow angry, to be enraged, to put one's self in a passion, to fly into a passion, to bluster, to be angry, vexed, exasperated, to lose patience, to fret, to be mad, to inveigh.

Ձայրանք *s.* increase, irritation.

Ձայրացեալ *a.* irritated, vexed, angry, fretful; furious, outrageous, mad.

Ձայրացկոտ, աց *a.* hasty, passionate, fiery, wrathful.

Ձայրացութիւն, -ցուկք, -ցումն *s.* anger, indignation; passion.

Ձայրացուցանեմ, ուցի *va.* to irritate, to put in a passion, to enrage, to anger, to make angry, to fret, to vex, to nettle, to affront, to provoke.

Ձայրոյթ *s.* flight, gust of passion, anger, wrath, spite, vexation, indignation, fury, rage, revolt; առ –, in despite of.

Ձայրուկք, -ումն, -ուցք S. Ձայրոյթ.

Ձանազան, ից *a.* diverse, different, various, distinct.

Ձանազանակ S. Ձանազան, -ութիւն.

Ձանազանեալ *a.* variegated.

Ձանազանեմ, եցի *va.* to distinguish, to diversify, to discern, to vary.

Ձանազանիմ, եցայ *vn.* to signalize one's self (by), to excel, to surpass.

Ձանազանութիւն, -նումն *s.* distinction; difference; diversity, variety.

Ձանալութ S. Ընձուղտ.

Ձանակ *s.* piece, bit.

Ձանապ *s. ast.* dragon's tail.

Ձանգակ, աց *s.* bell; clock bell; hand bell, small bell hung on the neck of cattle; – ելեքտրական, electric chimes; – բուսոց, bell-glass; – կանթեղի, lamp-glass, glass-globe, glass-shade; զանգիւն -ի, stroke of a bell; ձուլիչ -աց, bell-founder; չուան -ի, bell-rope, bell-pull; – հարկանել, to ring the bell; – – վասն ննջեցելոց, to toll for the dead; հնչէին -ք պատարագի, the bells were ringing for church.

Ձանգակագանչ *a. ad.* at the ringing of a bell.

Ձանգակածաղիկ *s. bot.* bell-flower.

Ձանգակահար *a. s.* bell ringer, ringer.

Ձանգակաձեւ *a.* bell-fashioned, bell shaped.

Ձանգականի *s. pl.* the bells.

Ձանգակատուն *s.* steeple, bell-tower, belfry; ելանել ի –, to go up on the –.

Ձանգակեմ, եցի *vn.* to adorn with little horse-bells.

Ձանգակիկ *s.* little bell, hand-bell; *bot.* hare-bell, blue-bell.

Ձանգանեմ, գի, **Ձանգեմ**, եցի *va.* to knead, to bake; to adhere; to mix mortar; to mix; – իւղով, to butter.

Ձանգիկ *s.* uvula, epiglottis; *chem.* receiver.

Ձանգիտակ S. Ձանգիտող.

Ձանգիտանամ S. Ձանգիտեմ.

Ձանգիտանք *s.* fear, dread, apprehension, fright, dismay.

Ձանգիտեմ, եցի *vn.* to fear, to be afraid of, to dread; to doubt.

Ձանգիտեցուցանեմ, ուցի *va.* to make afraid, to frighten, to terrify, to dismay.

Ձանգիտութն, -ումն S. Ձանգիտանք.

Ձանգիտող *a.* timid, fearful, afraid.

Ձանգուած, ոց *s.* dough, leaven; mole; mass, mixture; amalgam.

Ձանգուածիկ *s.* particle.

Ձանդիկ, դկաց *s. a.* follower of Zoroaster; manichean; – աղանդ, manicheism.

Ձանխլաբար S. Ձանխուլ *ad.*

Ձանխլանամ, ացայ *vn.* to hide one's self, to steal away, to retire; to be ignorant of.

Ձանխլանք S. Ձանխլութիւն.

Ձանխլացուցանեմ, ուցի *va.* to hide, to conceal.

Ձանխլութիւն *s.* state of a thing hidden, secret, concealment, hiding.

Ձանխուլ *a.* hidden, secret; *ad.* secretly, clandestinely, by stealth, incognito, without being known; *s.* hiding-

place, lurking-place; – *ի նեղլքս սպրդել*, to creep, to slip, to steal stealthily.

Ձանկ S. **Ձանգակ**.

Ձանկապան, *ապ s.* stocking, hose.

Ձանկիկ *s.* uvula.

Ձանց *s.* passage, transition; – *առնել*, to pass, to omit, to skip, to leave, to neglect, to fail; – *լինել*, to be wanting, to fail; – *առնուլ*, to flee, to run away.

Ձանցանեմ, *ցանցի vn.* to pass; to surpass, to surmount, to excel; to go beyond, to exceed; to escape, to leap; to be wanting, to fail; S. **Անցանեմ**; – *զհասակաւ*, *ծերութեամբ*, to grow old; – *զարամբ*, *զամուսնութիւն*, to be unfaithful to the husband's or marriage bed.

Ձանցաւոտ, *ոց a.* negligent, careless; indolent, sluggish.

Ձանցաւոտութիւն *s.* omission, negligence, carelessness.

Ձանցուն S. **Ողբնապանցութիւն**.

Ձանցուցանեմ, *ուցի va.* to pass, to surpass; to go beyond; to cause to fail or be wanting, to make to sin; *ան-ցուցանել* –, to excel, to exceed.

Ձաչացու, *ոց s.* blind, sightless, eyeless.

Ձառածանեմ or *ծիմ*, *ծի*, **Ձառածա-նիմ**, or *ծիմ*, *ծոյ vna.* to avert, to scatter, to distract; to render useless; to mislead, to deceive; to pervert; *ի սխտուր խորհուրդս* –, to have the spleen or blue-devils; *յախոս իւր* –, to give a loose to one's passions; *զանձամբ* –, to come to one's self again, to recover one's self.

Ձառածանք, **Ձառածութիւն** *s.* wandering, error, bad conduct, perversion, perversity.

Ձառածեալ *a.* averted, scattered.

Ձառամ, *ոց a.* decrepit, broken down, crazy. [or extremely old.

Ձառամանամ, *ացայ vn.* to be decrepit

Ձառամացեալ, **Ձառամեալ** S. **Ձառամ**.

Ձառամութիւն *s.* decrepitude, decrepit age.

Ձառանցանք *s.* delirium, raving, frenzy, dotage, madness, fanaticism, rage. [changed, past.

Ձառանցեալ *a.* delirious, fanatic; **Ձառանցեմ**, *եցի vn.* to go astray; to dote, to rave, to muse.

Ձառանցութիւն S. **Ձառանցանք**.

Ձառանցուցանեմ, *ուցի va.* to turn aside, to mislead, to deceive; to make to rave.

Ձառաջաւոր *a.* precedent; first, chief; before, present.

Ձառաջաւորութիւն *s.* proposal; *հաց –թեան*, show-bread. [sence of.

Ձառաջեաւ, *ջեաք ad.* before, in pre-

Ձառաջեմ S. **Յառաջեմ**.

Ձառաջին *a.* first, chief, principal; *–ն* or *–ան ad.* first, at first, at first sight; originally.

Ձառ ի թափ, *ի a.* inclining, that bends, that goes stooping; *s.* slope, declivity, brow, side of a hill.

Ձառիկ *s.* arsenic; *tinsel; – կար-մրագոյն*, realgar, red arsenic, orpiment; – *ոսկեգոյն*, orpiment.

Ձառիկակ *s.* arsenite. [senical.

Ձառիկական, *–կային a.* arsenic, ar-

Ձառիկաթ *s.* arsenate. [*ի թափ*.

Ձառ ի կող, **Ձառ ի կողեաւ** S. **Ձառ**

Ձառիկուկ *s.* arseniuret.

Ձառ ի հեա *a.* flat, level.

Ձառինա *s.* orpiment.

Ձառ ի վայր, *ից s.* down-hill, slope, declivity, descent, brow, hill; *a.* sloping, inclining, down-hill.

Ձառ ի վէր, *ի s.* steepness, acclivity, up-hill, ascent, steep mountain; hillock, rising ground; *a.* steep, hilly, up-hill.

Ձառ ի վէրակ *s.* knoll, little hill, ascent or acclivity.

Ձառնաւոսխա, *ի s.* satin; brocade.

Ձառքաշ, **Ողքաշ** *s.* trailing gown, tail coat.

Ձառ *a.* isolated, separate; *ad.* apart, aside; *pr.* except; – *ի* –, different, various; *ad.* diversely. [disjoined.

Ձառական *a.* disjunctive; separate,

Ձառանամ, *ացայ vn.* to be separated, disjoined.

Ձառանեմ, *զառի*, **Ձառեմ**, *եցի va.* to separate, to divide, to distract, to scatter, to disjoin, to detach, to dry up, to disunite, to take to pieces, to disentangle, to pick.

Ձառանիմ, *ուայ*, **Ձառիմ** *vn.* to separate; to retire.

Ձառիկ, *ակի s.* Easter; – *Հրեից*, the Passover; *գառն զառակի*, paschal lamb; *խնդութիւն զառակի*, – -eve.

Ձառիկածաղիկ *s. bot.* Easter-daisy.

Ձառիկական *a.* pasehal; *ընդունել զ-հաղորդութիւն*, to receive the Sacrament at Easter.

Ձառհաշաբաթ, *ու s.* holy-week, Passion-week.

Զատանում, *զատայ vn.* to part, to retire. [distinction.

Զատութիւն, **Զատում** *s.* separation,

Զատուցանեմ, *ուցի va.* to separate; to divide; to distinguish, to discern: to conseerate, to offer.

Զատուցեալ *a.* insulated, separate: offered: exeommunicated; *s.* offering: exeommunication; **-ք**, suburb, farm.

Զատուցումն *s.* insulation.

Զատչիմ, *տեայ* S. **Զատնում**.

Զարամուբ *a.* violent; dense, thick; *s.* impetuosity; density.

Զարդանամ, *ացայ vn.* to grow, to increase, to improve, to profit; **- ի մեծութենէ եւ հասակաւ**, to increase in wisdom and stature.

Զարդանք *s.* bombast, pompous nonsense.

Զարդացումն *s.* profit, progress.

Զարդացուցանեմ, *ուցի va.* to increase, to promote.

Զարդուն *a.* adult, of age.

Զարդ, *ուց s.* ornament, finery, embellishment, preparation, furniture, elothes, fringe, deeoration; dress, toilette; attire; - or **-ք երկնից**, the stars; **առնուլ զ- զանձամբ**, - **առնուլ**, to adorn one's self; **ի դէն եւ ի - վառիլ**, to arm one's self, to fly to arms.

Զարդագեղ *a.* embellished, adorned, beautified.

Զարդադիր *s.* ornamentor, ornamentist: ornamental letter.

Զարդագրութիւն *s.* ornamenting, ornamentation.

Զարդախօս *a.* who speaks with politeness or embellishments; bragger.

Զարդակից *a.* uniform in ornaments.

Զարդանկար, **Զարդանք** *s.* ornament.

Զարդասէր *a.* that loves ornaments, that decks him or herself; dandy, eoxeomb, eoquettish.

Զարդասիրութիւն *s.* love of dress; affectation in dress; coquettishness, eoquetry.

Զարդար, **Զարդարանք** S. **Զարդ**, **պաճուճանք**.

Զարդարեմ, *եցի va.* to adorn, to deck, to embellish, to fashion, to enrich, to furnish, to decorate; to enliven, to enamel, to trim, to polish, to set off, to stuff; - **զգլուխն**, to dress or tire the head; **-իմ** *vn.* to adorn or bedeck one's self; **յարեաւ զարդարեցաւ զար-, դոս իւրով ըստ զարդու կանանց**, she arose and arrayed herself in all her woman's attire; - **փետրովք սիրամարդի**, to deck one's self in borrowed feathers.

Զարդարեցուցանեմ S. **Զարդարեմ**.

Զարդարիչ *s.* decorator; *a.* adorning.

Զարդարիւն S. **Զարդասէր**.

Զարդարուեստ, *ոց s.* ornament.

Զարդարուն *a.* ornamented, polished, spruee, smart. [rich.

Զարդափայլ *a.* splendid, magnificent,

Զարդափայլեմ, *իլ vna.* to adorn pompously; to be richly embellished, to be splendid.

Զարփեր, *երք s. pl.* ornaments.

Զարդի, **Զարդիս** *a.* recent, new; S. **Նորդի**; **-ս** *ad.* at present, presently, now.

Զարդուն S. **Զարդարուն**.

Զարթիմ S. **Զարթնում**.

Զարթխում *a.* awakened after a debauch, drowsy, heavy; *turk.* **մահմուր**.

Զարթնական S. **Նրթնական**.

Զարթնանամ S. **Նրթնանամ**.

Զարթնում, *թեայ vn.* to awake, to rise; to be sensible of; - **յանկարծ ի քնոյ**, - **ընդոստ**, to wake up with a start; to start out of one's sleep.

Զարթումն *s.* awaking, waking; **ի զարթմանն հարկանիլ, լինել**, to wake up, to sit up; **ի զարթումն** *ad.* wakefully.

Զարթուն S. **Նրթուն**.

Զարթուցանեմ, *ուցի va.* to awake, to raise; to move, to incite, to reanimate, to sharpen, to revive; - **յանկարծ (ի քնոյ)**, to startle out of one's sleep; - **զաչս ուրուք**, to open one's eyes; to comprehend, to become aware of; - **զախորժակ**, to make one's mouth water; S. **Նախորժակ**.

***Զարթուցիկ** *s.* time of awaking, alarm-clock or watch, alarum.

Զարթուցիչ *s.* S. **Զարթուցիկ**; *a.* awakening, who awakens or arouses; who excites or animates.

Զարթուցումն *s.* the awaking.

Զարթչիմ S. **Զարթնում**.

Զարկ, *ոց s.* impulse, motive: pulse, basilic vein; *mus.* time; - **բաղկի**, pulsation, heating of the pulse; S. **Երակ**, **Զարկուած**.

Զարկած S. **Զարկուած**.

Զարկանեմ, *կի va.* to beat down, to beat, strike, to knock, to thump; - **զգետնի**, to beat down, to throw on the ground, to strike down; - **զգլուխն**

զորմով, to strike one's head against the wall; — որդամբք, to breed worms (in the members).

Զարկանիմ, կայ vn. to hit, to strike; — զգետնի S. Գետնիմ; — նաւուն ի վէմս, te collide, to strike against a rock.

Զարկուած, Զարկումն s. percussion, striking, friction, knock, shock, conflict, blow.

Զարկուցանեմ S. Զարկանեմ.

Զարհուրագին a. astonishing; frightful, horrible.

Զարհուրական a. dreadful; timid.

Զարհուրանք s. pl. horror, terror, fright, fear, agony, trouble; ի զարհուրանաց գիշերոյ, because of fear in the night.

Զարհուրելի a. hideous, dreadful, formidable; horrible, execrable.

Զարհուրեմ, եցի, Զարհուրեցուցանեմ, ուցի va. to astonish, to frighten, to intimidate, to afflict, to terrify, to shake, to scare, to fright away.

Զարհուրեցուցիչ S. Զարհուրելի.

Զարհուրիմ, եցայ vn. to be frightened, terrified, to dread, to be much afraid, to tremble, to be alarmed; to be confounded.

Զարհուրումն S. Զարհուրանք; լինել ի զարհուրման S. Զարհուրիմ; — ածել, S. Զարհուրեցուցանել.

Զարմ, ից s. family, house, blood, race, stock, line; nation.

Զարմանագեղ a. charming, very fine, genteel.

Զարմանագործ, աց a. charming, admirable; wonder-working; —ք, s. miracles, wonders, prodigies.

Զարմանագործեմ, եցի va. to do admirably; to perform miracles or wonders.

Զարմանագործութիւն s. wonderful action; miracle.

Զարմանագրեմ, եցի va. to write admirably, or wonders.

Զարմանազան, —զանեալ a. in several admirable ways, very admirable, wonderful, surprising, excellent.

Զարմանազանութիւն s. variety or admirable beauty, magnificence.

Զարմանալի a. admirable, astonishing, surprising, miraculous, wonderful, bewitching, incredible, extraordinary, excellent; —ք s. wonder; miracle; admiration; —ք առնուլ զոք, to be astonished.

Զարմանակերտ a. admirably made, magnificent, charming.

Զարմանահրաշ, —սքանչ a. wonderful, surprising.

Զարմանամ, ացայ vn. to admire, to wonder, to be astonished; to be enraptured.

Զարմանաւոր S. Զարմանալի.

Զարմանուհի af. charming, admirable, excellent.

Զարմանք S. Զարմացումն; wonder, miracle; S. Զարմ; զարմանալ —ս, —ս առնել or համարել, ընդ —ս գալ, to be astonished or amazed, to be struck with admiration, to wonder, to marvel; ի —ս ածել, կրթել, կացուցանել, to astonish, to amaze; ի —ս ըմբռնել, to strike with amazement; որպիսի՜ — կալան զիս մինչ..., what was my surprise when...; — կալան զամենեսին, they were all amazed; զի՞նչ — իցէ, what is there astonishing in that? — են, it is wonderful, strange, surprising; չէ ինչ —, ոչինչ են —, there is nothing wonderful in that; no wonder, no marvel.

Զարմացական a. of admiration; — նշան (՛), a note of — (!).

Զարմացումն s. admiration, astonishment, surprise; enchantment, stupefaction, stupor; ecstasy; wonder; ի զարմացման լինել, to be wrapped in wonder; ի — գալ, to be in raptures; — էառ զիս, I was struck with wonder, I was surprised; զարմացաւ Իսահակ — մեծ յոյժ, Isaac wondered exceedingly; զարմացայ տեսեալ զնա — մեծ, I wondered with great admiration.

Զարմացուցանեմ, ուցի va. to astonish, to surprise, to be seized with admiration.

Զարմացուցիչ a. surprising, astonishing.

Զարտուղեցուցանեմ, ուցի va. to mislead, to lead astray, to turn, to take a person out of his way.

Զարտուղի a. misled, led astray: anomalous, heteroclitical; — գնալ, ընթանալ, անկանիլ S. Զարտուղիմ; — հանել, to seduce, to pervert.

Զարտուղիմ, եցայ vn. to be led astray, to lose one's way, to deviate, to turn aside; to lose one's self.

Զարտուղումն s. going astray, wandering, deviation, digression; ast. anomaly; — աստեղաց, aberration.

Զարոշ, ի s. bot. germander.

Զաւակ, *ացի s.* child, son, blood, infant; descendants, descent, generation, posterity. [forth children.

Զաւակագործեմ, *եցի va.* to bring

Զաւակասէրութիւն *s.* act of propagating, generation, production. [dren.

Զաւակասէր *a.* that loves his chil-

Զաւեշտ, *լոյ s.* joke, jest; farce.

Զաւեշտարար S. Կատակերգու.

Զաւշան S. Ճօշ.

Զաւրան *s.* saffron; S. Ջրքում.

Զբաղկան *a.* occupied, busy.

Զբաղանք *s.* intrigue, affair, traffic; occupation; evagation, distraction; motion; care.

Զբաղասէր *a.* intriguing, that meddles with many intrigues; fond of play or trifles (child).

Զբաղեմ, եցի, Զբազեցուցանեմ, ուցի *va.* to intrigue; to occupy, to amuse; to distract, to busy.

Զբաղիմ, եցայ, Զբաղիմ, ի եալ *vn.* to be occupied or busy, employed in doing something; to intrigue, to be embarrassed, to meddle; to be distracted or agitated.

Զբաղկոտ, Զբաղոտ *a.* very occupied, busy, engaged.

Զբաղութիւն, Զբազումն *s.* occupation; distraction.

Զբօսանամ, ացայ, Զբօսանիմ, ասյ S. **Զբօսնուիմ**; to take some relaxation, to unbend one's mind.

Զբօսանք *s.* diversion, relaxation, refreshment, recreation, pastime, sport, amusement, toy; occupation, distraction, care; pleasure; trouble, agitation, flutter of spirit; water, torrent, the ebb and flow; – *ծովու*, waves, fluctuation, storm; – *ջրոց*, watering places, well watered pleasure-grounds or gardens, lake scenery; – *բարձանց*, irrigated uplands; – *հովտաց*, pleasant valleys; – *աչաց*, proud or haughty glance.

Զբօսասէր *a.* that loves amusement or pleasures. [or pleasure.

Զբօսասիրութիւն *s.* love of diversions

Զբօսացուցանեմ, Զբօսեցուցանեմ S. **Զբօսուցանեմ**.

Զբօսնուիմ, զբօսայ *vn.* to divert one's self, to make morry, to relax one's self, to unbend one's mind, to take some diversion, to recreate one's self; to play, to amuse one's self; to refresh one's self; – (*մոաց յաղօթս*), to be dissipated, to be heedless.

Զբօսումն *s.* diversion, sport, pastime.

Զբօսուցանեմ, ուցի *va.* to divert, to recreate, to make joyful, to relax.

Զբօսեցուցիչ, Զբօսուցիկ, Զբօսուցիչ *a.* entertaining, amusing, diverting.

Զգալապէս *ad.* sensibly; sensually; materially; openly.

Զգալի *a.* sensible, perceptible, palpable; –ք, the senses; intellectual faculties; *ընդ –ս պլնուլ*, to abandon one's self to passions; – *ad.* really, truly.

Զգածիմ, ծայ, Զգածնուիմ, ծայ *vn.* to be infected; to fly into a passion: to clothe, or to dress one's self.

Զգածումն *s.* infection; sensibility: act of dressing.

Զգամ, ացի *vna.* to feel, to be sensible of, to hear, to have a glimpse of, to learn, to know; to scent; – *յառաջագոյն*, to foresee; *անձին –, – խելացի, մտացի*, to come to one's senses, to recover one's wits. [ly.

Զգայաբար *ad.* sensibly; intellectual-

Զգայագրկի *a.* that has lost all sensation or sentiment, insensible.

Զգայական *a.* sensitive; sensible; sensual; discreet, vigilant; –ք, the sensible things; the beasts, brutes; the senses.

Զգայականութիւն *s.* sensuality; sensation; sensibility. [te.

Զգայակցիլ եմ *vn.* to compassiona-

Զգայապէս *ad.* sensibly.

Զգայասէր *a.* sensual, carnal.

Զգայասիրութիւն *s.* sensuality.

Զգայարան, ացի *s.* the five senses or wits, senses, sensorium, seat of sense; *a.* sensible; – *երկադիտակ* or *հայելեաց*, the eyes; – *հանճարոյ, մտաց, խմաստից*, intellect, mind, understanding; – *սրտի*, the heart. [intellective.

Զգայաւոր *a.* sensible; rational,

Զգային *a.* sensitive; sensible.

Զգայութիւն *s.* sensation; sense; reason, understanding; *ի – գալ*, to recover, to recover one's senses; *ընդ –թեամբ անկանիլ*, to come under the senses; to stand to reason; – *առնել, տալ, բերել ի –*, to inform, to advise; – *առնուլ, ի –թեան լինել*, to perceive, to be sensible of; –ք, the senses.

Զգայուն *a.* sensitive, that has the faculty of feeling; lively, brisk; witty, intelligent, judicious; –ք, the senses.

Զգայուհական *a.* sensual, carnal.

ՉԹԱՅ, ՚ի *s.* belch, eructation, rising (of the stomach).

ՉԹԱՅԵԼ, ԵՑԻ, **Չ**ԹԱՅԻԼ, ԵՑԱՅ *vna.* to eruct, to belch; to vomit, to throw up; to blow, to fetch one's breath; – or ՉՔԱՒԻԼ ԱՊԱԿԱՆՈՒԹԻԱՄԲ ՍՊԾՈՒԹԻԱՆ, to soil, to dirty, to daub one's self, to cast one's self in the mire.

ՉԹԱՅԱՈՒԹԻՒՆ, **Չ**ԹԱՅԱՈՒՄՆ *s.* belch, eructation; vomiting; eruption; – ԱՐՁԱԿԵԼ, to eruct, to belch.

ՉԹԱՒԱ, ՚ԻՑ *a.* vigilant, discreet; clever, alert; sober, moderate; wise, prudent; honest; – ԱՒՆԵԼ, to warn, to admonish; to apprize of, to give notice; – ԼՍՆԵԼ, to perceive.

ՉԹԱՒԱՄԱՆԱՄ, ԱՑԱՅ *vn.* to awake, to come to one's senses; to repent, to reflect; to restrain one's self; to correct, to disabuse, to undeceive one's self, to recover one's wits.

ՉԹԱՒԱՄԱՒԱԿԸ *a.* sober, honest, moderate; philosopher.

ՉԹԱՒԱՄԱՒԱԿՐՈՒԹԻՒՆ *s.* sobriety; philosophy.

ՉԹԱՒԱՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ՈՒՑԻ *va.* to awake, to lead back, to recall, to correct, to undeceive, to disabuse, to put out of conceit, to teach wisdom.

ՉԹԱՒՈՒԹԻՒՆ *s.* recovery of senses, return to sense, amendment; wisdom, prudence; sobriety, chastity; watchfulness, watching; –ԹԻԱՄԲ *ad.* soberly; – Ի ԿԵՐԱԿՈՒՐԱ, abstemiousness; – ՄԻՏԱՑ, readiness of wit, presence of mind; ԳԱՆԱԼ, ԳԱԼ Ի –, to recover one's self, or one's wits, to come to one's self again; to be cured (of), weaned (from); ԱԾԵԼ Ի – S. **Չ**ԹԱՒԱՄԱՑՈՒՑԱՆԵՄ.

ՉԹԱՒՈՒՆ, ՈՆՈՑ S. **Չ**ԹԱՒ. [vice.

ՉԹԱՑՈՒՄ *s.* sensation, feeling; ad-

ՉԹԱՑՈՒՑԱՆԵՄ, ՈՒՑԻ *va.* to warn, to advise, to notify, to instruct, to inform, to announce.

ՉԹԵՂԼԻ *a.* wearable.

ՉԹԵՂԼԻՔ *s. pl.* clothes, garments.

ՉԹԵՂՈՒՄ, ԳԵՑԱՅ *vna.* to clothe, to dress one's self, to put on one's back, to put on, to wear, to put on clothes; – ՀԱՆԳԵՐԾ ԱԳՂՒ, to put on mourning; – ՀԱՆԳԵՐՁՈՒ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ, to put on garments of gladness; ՄՒ ՉԳԵՑՅԼ ՍՒՐ ՉԳԵՍՈՒ ԿԱՆԱՑՔ, man shall not put on the garments of woman; ԲՈՐՈՔ ՉԹԵՂՈՒ, he dresses well, with taste; ՄԱՐՄԻՆ –, to incarnate, to take on himself human nature; – ՎԱՐԳՈՒԹԻՒՆ, to clothe one's self with justice; to do good works; ՓԱՌՈՒ ԵՒ ՊԱՏԻՒ –, to clothe one's self with glory and honour; ԶՈՐՈՒԹԻՒՆ –, to clothe one's self with strength, to gather strength; – ՁԱՅԱԿԵՐ ՈՒՐՈՒՔ, to assume the appearance of another person, to resemble.

ՉԳԵՒ ՀԱՆԵՄ, **Չ**ԳԵՒԵՄ S. **Չ**ԳԱՅԵՄ.

ՉԳԵՍՈ, ՈՒՑ, ՚ԻՑ *s.* dress, robe, garment, clothes; – ՅՕՐԻՆԵԼ ՈՒՄԵՔ, to dress, to make a dress for one; – ԱՄԵՆ ՕՐԵՑ, every day clothes; – ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ, wedding garb; – ԱՅՐՈՒԹԵԱՆ, widow's weeds; ԱԿԱՆ –Ք, dress coat; ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ –, regimentals; ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ –ՈՒՔ, in plain or private clothes; – ՄԿՍՊԱՆԻՆ, baptismal grace; ԾԱՌԱՅԱԿԱՆ –, towel, napkin; – ՈՈՒՆ, boot, shoe; ՄԲԿԻ Ի –ՈՒՑ, undressed, disrobed, naked; ԳԱՐԱՆ –ՈՒՑ, clothes-press; S. Չ՚ԱՆԳԵՐԾ, Չ՚ԿԱ, Պ՚ԱՄՈՒՇՀԱՆ, Ո՚ՔԻՄ. etc. [manteau.

ՉԳԵՍՈՑԿԱԼ, Ի *s.* clothes-peg; port-

ՉԳԵՍՈՑԱՊԱՏՈՒՂ *a.* clothed, dressed; as a dress, that serves to clothe one's self with; surrounded, covered with a dress.

ՉԳԵՍՈՑԱՒՈՒԹԻՒՆ S. Ո՚ՔԻՄԱՒՈՒԹԻՒՆ.

ՉԳԵՍՈՑԱՍԷՐ, ՍԷՐՑԱ *a.* loving to array one's self in finery.

ՉԳԵՍՈՑԱՍԷՐՈՒԹԻՒՆ *s.* love of fine clothes, of dressing showily, dandyism.

ՉԳԵՍՈՑԱՑՈՐԻՄ, ԵՑԻ, **Չ**ԳԵՍՈՑԱՑՈՐԵՑՈՒՑԱՆԵՄ S. **Չ**ԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ.

ՉԳԵՍՈՑԱՑՈՐԻՄ, ԸՒՑԱՅ S. **Չ**ԳԵՀՈՒՄ.

ՉԳԵՍՈՒԿ *s.* bad dress; little coat, small garment.

ՉԳԵՒԱՆԵՄ, ԵՑԻ *va.* to fling down, to throw on the ground, to beat down, to overturn; ՉՉԳԵՒԱՆԵԱՑ ՉՆԱ ԳԵՒՆ Ի ՄԻՋԻ ԱՆԳ, the devil had thrown him in the midst.

ՉԳԵՑՈՒԹԻՒՆ, **Չ**ԳԵՑՈՒՄՆ *s.* dressing or robing one's self; ՄԱՐՄՆԻՆ ՉԳԵՑՄԱՄԲ, clothing himself in flesh.

ՉԳԵՑՈՒՑԱՆԵՄ, ՈՒՑԻ *va.* to clothe, to dress, to put a dress on any one; to furnish with clothes, to adorn; ԵԹԷ ՉԱՌԱՆ Ի ՎԱՅՐԻ Ո՚ԱՉՈՒԱԾ ԱՅՆՊԷՍ ՉԳԵՑՈՒՑԱՆԷ, if God so clothe the grass of the field.

ՉԳԵՑՈՒՑԻՉ *a.* that robes or dresses.

ՉԳԼԵՒԵՄ ԳԻՆԵՄԻ *vn.* to inebriate, to

get tipsy; to fly to the head as wine does.

Ձգնամ, *ացի vn.* to walk, to take a walk, a turn, to walk out; – *ի վերայ տանիւց, ի բուրաստանի*, to walk upon the roofs, in the garden; – *ընդ եզր ծովուն*, to wander along the sea shore.

Ձգոյշ, ձգուշիլ *a.* sly, circumspect, considerate, guarded, wary; sure, safe, secure; – *լինել, կալ* S. **Ձգուշանամ**; *ի ձգուշ առնել* S. **Ձգուշացուցանեմ**; – *վայր*, place of safety.

Ձգուշաբար *ad.* silly, cautiously, prudently.

Ձգուշագոյն *a.* very or more circumspect, very strict, rigorous; more sure; – *առնիցէք ըզդիան Իսրայէլի ի պղծութենից նոցա*, you shall cause the children of Israel to avoid their uncleanness.

Ձգուշալի *a.* hurtful, to be abstained from or avoided; important, imposing, considerable; cautious, circumspect; certain, secure, sure.

Ձգուշակ *a.* that renders cautious; that announces, warns.

Ձգուշական *a.* hurtful; to be avoided; S. **Ձգուշաւոր**; sober, moderate; – *կենցաղ, կեանք*, ascetic life.

Ձգուշահայեաց *a.* cautious, circumspect; smart, open-eyed.

Ձգուշանամ, *ացայ vn.* to take care, to provide one's self, to watch, to superintend, to look after, to be cautious, to defend one's self, to mistrust; to evade, to fly, to keep, to stand out of the way; to manage with economy; to abate, to secure one's self, to observe, to parry, to consider, to reserve to one's self, to act up to one's dignity, to retain; – *անձին*, to take care of one's self, to be on one's guard; – *յառաջ*, to await the future; – *պահել*, – *ի կերակուց*, to fast; to diet; – *զոտս ոչ-խոք ի փայտի*, to put in irons, to lay by the heels; – *ի կառաց*, to get out of the way.

Ձգուշանք S. **Ձգուշութիւն**.

Ձգուշապէս S. **Ձգուշաբար**.

Ձգուշացող *a.* cautious, wary, circumspect, prudent; *ոչ* –, inconsiderate, unwary, negligent.

Ձգուշացուցանեմ, *ուցի va.* to precaution; to forewarn, to preserve; – *զբերան իւր*, to guard one's tongue, to keep the tongue between the teeth.

Ձգուշացուցիչ *a.* preservative.

Ձգուշաւոր, *աց a.* provident, circumspect, considerate; exact, just, punctual, scrupulous; sly, politic; sober, moderate; wary, mature.

Ձգուշեաւ *ad.* with circumspection, slily; strictly, punctually.

Ձգուշպահական *a.* that conserves or keeps in safe custody.

Ձգուշութիւն *s.* sliness, precaution, circumspection, consideration, guard, watch, attention, measure, constraint, preservation, management, heed, admonition, defence; discretion; exactitude, accuracy, punctuality; foresight; reserve; diet; sobriety; *դնել ի -թիւ*, to heed, to assure; *դնել ծովու* –, to set a bar to the sea, to put a dyke; – *տալ*, to prohibit, to forbid; – *ի կերակրոյ*, diet, regime; *յառաջատես* –, foresight; – *եղեալ նմա՝ զոր նայի խոհսայր*, he having divined his thoughts; *-թեամբ ad.* S. **Ձգուշաբար**.

Ձգրգռեմ, *եցի va.* to provoke, to incite, to excite, to irritate, to incense.

Ձգրգռիմ, *եցայ vn.* to grow angry, to become incensed, provoked, exasperated, to chafe at.

Ձգօն, *ից a.* wise, learned, skilful; sober, discreet, prudent; tame, familiar, gentle.

Ձգօնաբարոյ, Ձգօնամիտ *a.* good, well-behaved, peaceful, quiet, affable, courteous.

Ձգօնանամ, *ացայ vn.* to become wise; [to grow familiar.

Ձգօնացուցանեմ, *ուցի va.* to render wise; to tame, to subdue, to humanize.

Ձգօնութիւն *s.* wisdom, maturity, good sense, good judgment; mildness, gentleness, benignity, affability; –, **Գիրք -թեան**, the Book of Wisdom and the Proverbs of Solomon; *սկիզբն -թեան երկիւղ Տեառն*, the fear of the Lord is the beginning of wisdom.

Ձեան *s.* damage, loss, prejudice; – *առնել*, to damage, to injure.

Ձելանեմ, ձելի *vn.* to go out, to free one's self, to set one's self at liberty.

Ձէլ, etc. S. **Ձէղ**, etc.

Ձէկ *s.* advice, news.

Ձէկուցանեմ, *ուցի va.* to warn, to announce, to declare, to notify, to learn, to instruct, to inform; – *կանխաւ*, to foretell.

Ձէկուցիչ *a. s.* declarative; declarer; *alg. arith.* exponent, index.

Զեկուցումն *s.* declaration, notification, warning, advice.

Զեղանիմ, ղայ *vn.* to flock together, to abound, to overabound, to flow, to inundate, to overflow, to purge, to run over, to gush out; to diffuse itself, to spread itself; to rush upon one, to assault; S. **Զեղում**.

Զեղս, ից *a.* intemperate, lewd, debauched, luxurious, dissolute, spoiled; slippery, lubricous, inconstant, voluble; frail, weak; **–ք են ճանապարհք նորա**, his ways are dissolute.

Զեղսագործութիւն *s.* licentiousness, luxury, wantonness.

Զեղսալից *a.* brimful, heaped up, overloaded.

Զեղսանամ S. **Զեղսիմ**.

Զեղսանք *s. pl.* habitual debauch.

Զեղսասէր *a.* debauched, lewd.

Զեղսեմ, եցի, Զեղսիմ, եցայ *vn.* to abandon one's self to luxury, excess, debauch, to be dissolute; to be intemperate, licentious, prodigal, extravagant; **– ի գինւոջ**, to drink hard, to gormandize; **ըստ մոլորութեանն Բաղաամու վեղսեցան ձգեալ վարձուց**, they ran greedily after the error of Balaam for reward.

Զեղսութիւն, Զեղսումն *s.* intemperance, orgies, debauch, luxury, excess, extravagance, extremity, depravation, lust, licentiousness.

Զեղծ, ից *a.* dissolute, incontinent, free, wanton, debauched; spoiled; careless, neglected, indolent, sluggish; *s.* negligence, carelessness, inattention; *ad.* negligently.

Զեղծագործ *a.* destroying, injurious; badly done, wicked. [perverse.

Զեղծամտեալ *a.* corrupted, spoiled,

Զեղծանեմ, ծի, Զեղծեմ, եցի, Զեղծեցուցանեմ, ուցի *va.* to spoil, to ruin; to abuse, to deceive, to delude, to seduce, to beguile; to rob, to steal, to ravish; **զեղծեմ զդատաւորս** (**ընդվէմ**), to corrupt judges.

Զեղծանիմ, ծայ, Զեղծիմ, ծայ or **ծեցայ** *vn.* to be spoiled, ruined; to be abused, corrupted; to make a bad use of, to misuse; **– իշխանութեամբն**, to abuse one's power.

Զեղծմտութիւն *s.* mental aberration, madness, folly.

Զեղծութիւն *s.* corruption, depravation, debauchery; disorder.

Զեղծուցանելի *a.* fallacious, deceitful.

Զեղծուցանեմ S. **Զեղծանեմ**.

Զեղուած *s.* plenty, abundance.

Զեղում, ղի *va.* to shed, to pour out, to spill; to fill up; **– ումիք, (յոք) զվարդապետութիւնն**, to preach redundantly, to be verbose; **բազում ծաղր զեղեալ հեղում**, to laugh immoderately; **զեղուին զնովաւ զամենայն ամբոխն**, the people crowded around him.

Զեղում, եալ *vn.* S. **Զեղանիմ**; **– խնդութեամբ**, to be filled with joy; **– ծովու**, to be at the flood; **– իմիք ի յուշոյ**, to slip one's memory, to forget; **– զոմանք**, to embrace, to clasp to one's bosom; **զեղաւ սիրտ նորա**, his heart swelled with emotion, overflowed, outpoured itself.

Զեղումն *s.* affluence, abundance, exuberance; breaking out, overflowing, defluxion; shedding, effusion; jet, eruption; **– խնդութեան**, transport, rapture; **– շնորհաց**, fullness or abundance of grace; **– սրտի**, overflowing, outpouring, effusion, largeness of heart; **– վտակաց**, overflowing or inundation.

Զեղուն *a.* heaped, brimful, redundant; **թաթաղուն, շարժուն եւ –**, pressed down, shaken together and running over.

Զեղուցանեմ, ուցի *va.* to heap, to overflow.

Զեղջական *a.* elliptical.

Զեղջեմ, եցի *va.* to restrain, to retrench, to contract; to throw into the shade, to eclipse, to darken, to obscure, to cloud; *com.* to discount, to cash.

Զեղջումն *s.* ellipsis; *com.* discount; **– առնել**, to discount bills.

Զեղջ, ղջի *s.* regret, compunction, penitence; remorse; *a.* repentant, contrite; **– կենել մտաց ուրուք**, to scruple; to have qualms of conscience, to be smitten with remorse; **– կենել ումիք, – ապաչաւ անկանիլ ի միտս, ղջի ունել ղընք, ի – դալ, հարկանիլ, ի – ապաչաւանաց գալ, – ընդունել**, to repent, to afflict one's conscience; **ի – ածել, – բերել**, to cause to repent, to reform; **որպիսի – կալցի մեզ**, how we shall repent!

Զեմեղ or **մուղ** S. **Զետեղ**; **– պահել**, to place in safety.

Չեմեղեմ *vn.* to have pity or compassion; to free from danger.

Չեն, Չենագործութիւն S. **Զոհ**, etc.

Չենածոյ, լց *a.* sacrificed, immolated.

Չենական S. **Չենլի**.

Չենակար *a.* hurtful, pernicious.

Չենանիմ, չենայ *vnp.* to be sacrificed or immolated.

Չենարան, աց *s.* shambles, slaughter-house; altar; the Cross, the Holy Rood.

Չենարար S. **Չենակար**.

Չենէլութիւն S. **Զոհ**.

Չենիմ S. **Պատարենակիւս**.

Չենլի, լեայ *s.* victim, that is ready to be sacrificed; immolation.

Չենում, նի *va.* to slaughter, to kill; to immolate, to sacrifice.

Չենումն *s.* act of slaughtering; victim, sacrifice.

Չուալուքիւն *s.* tossing, tide, ebb and flow.

Չուամ, ացի or *ացայ vn.* to creep; to swarm; to crawl; – *եռալ*, to burn, to be fervid; – *ցանկութեամբ*, to burn with concupiscence; *յամենայն չունոց որ չուացեն ի վերայ երկրի*, from all creeping things that creep upon the earth.

Չունական *a.* creeping.

Չունում *vn.* to boil, to bubble up; to be inflamed, to be on fire.

Չուումն *s.* crawling, creeping.

Չուուն, ունոց *s.* reptile, creeping animal; acquatic insects; *a.* creeping, crawling.

Չուուքէս *s.* arabian wolf, hyena.

Չուել *s.* place, spot; *a.* placed, arranged; assured, firm; – *առնուլ*, to place one's self, to put one's self, to stop, to stand still, to halt.

Չուեցանամ, ացայ *vn.* to be placed, established.

Չուեցեմ, եցի, Չուեցեցուցանեմ, ուցի *va.* to place, to deposit, to put, to establish, to dispose, to plant, to install, to procure a situation or place for.

Չուեցիմ, չեցայ *vn.* to place one's self, to install or settle or establish one's self; to find a situation, to obtain or find a place.

Չուեցուած, Չուեցութիւն, Չուեցումն *s.* placing, settlement, installation; disposition, arrangement, ordering.

Չուվալեղ առնուա S. **Աքաւեմ**.

Չերդ S. **Չերթ**.

Չերեամ *ad.* triennially, three years.

Չերթ *pr.* as, the same as, as well as, like.

Չերծ *a.* exempt, frank, free; safe, sure; *s.* deliverance, safety; – *առնել*, S. **Չերծանեմ**; – *կալ, լինել*, to be secure from, sheltered from, exempt from; – *կացուցանել*, to shelter, to secure, to screen; to exempt, to free, to dispense from.

Չերծանեմ, ծի *va.* to take away, to carry off; to detach; to strip, to despoil, to rob.

Չերծանիմ, ծայ, Չերծիմ, Չերծնում *vn.* to be freed, delivered, to escape, to make one's escape, to disengage one's self, to save one's self, to run away, to detach one's self; to slip off, to slide away; – *յառողջութիւն*, to be cured; – *ի խաւարէ ի լոյս*, to pass from darkness to light; – *յամուսնոյ*, to be widowed, deprived of one's husband.

Չերծում, ծի *va.* to dispossess, to strip, to carry away; to snatch, to deprave, to ravish, to pull off; – *vn.* to free one's self, to get rid of, to have ricourse to, to escape to, to take refuge.

Չերծումն *s.* deliverance, liberation, freedom; stripping off, spoiling, divesting; – *էլից*, decease, death.

Չերծուցանեմ, ցի *va.* to deliver, to free, to save, to undo, to disengage, to liberate, to preserve, to get out; – *ի մահու պարտեաց*, to reprieve from capital punishment, from death.

Չերծուցիչ *a. s.* deliverer, rescuer.

***Չեւայ** *s.* square; – *երկաթի*, iron knee.

Չեւս *s.* Jupiter; S. **Աքամպդ**.

Չեփիւռ, Չեփիւռոս, ից *s.* zephyr; *քաղցրաշունչ* –, the gentle –s; *զովարար* –, refreshing breeze; S. **Հրան**.

Չղուանք *s. pl.* oppression, vexation, vexatious measures; nausea, disgust, aversion, loathing, rising of the stomach; horror, detestation, abomination.

Չղուելի *a.* disgusting, abominable, detestable, hateful.

Չղուեմ, եցի *va.* to disgust, to vex, to persecute, to importune; to revile, to abuse, to outrage.

Չղուիմ, եցայ *vn.* to be disgusted,

tired, to hate, to abhor, to abominate, to detest.

Զէն, *զինուց* or *էց* s. arm, weapon; armament, armour, munition, harness; *կին -ն*, woman, female; *- եւ զարդ*, armour, arming; *- ի ձեռին*, in arms; armed, arms in the hands; *զինու զօրութեամբ*, with arms; by main strength; *-ս կրել*, to carry, to bear arms; *ի - դիմել, ընթանալ, դառնալ, - առնուլ, զգենուլ, ի վեր առնուլ, ի - վառիլ* to fly to arms, to buckle on one's armour, to take up arms, to arm one's self; *- առնուլ ընդդէմ*, to bear arms against; *ի - վառել*, to put under arms; *ի բաց թողուլ զ-ս*, to lay down one's arms; *հրամանն կրելոյ -ս*, license to shoot; *հրաթափ -ք* (*հրազէնք*), fire arms, guns, muskets, rifles; *հատու -ք* (*սուսեր սուրն*), side arms, weapons, cutting, edge; *վառեալ ի - եւ ի զարդ*, armed from head to foot; *առաջին փորձ զինուց*, one's first passage in arms; *այր զինու*, man at arms; *ազգ կիրթ ի հրահանգս զինուց*, a nation inured to war; *ի -! ի -!* to arms! *- ի վեր! - յառաջ! - ի վայր!* carry, present, ground arms! *կազմ ի -!* ready! *- կախէք, - առէք, - ի ձեռս!* support arms! *ապաստանել զինուք*, to put to the sword; *ելանել ընդ -ս* S. *Ելանեմ*; *դուլ զինուց*, a truce; *սահմանք քաջաց -ն իւրեանց*, the arms of the brave decide the limits of their power.

Զէնընկէց a. that abandons, throws away his arms, fugitive; *- փախստեայ դնալ*, to throw down one's arms and flee; *- լինել*, to lay down one's arms, to unarm, to surrender; *- առնել*, to unarm, to disarm.

Զէնընկէցութիւն s. disarming.

Զէնըճոխ a. splendidly armed, well mailed; *- ժողովել*, to riunite well-armed troops or persons.

Զըմբաղ, **Զըմբիմ**, **Զընդամ**, **Զընդան** S. **Զմբաղ**, etc.

Զընկենում, *եցի* va. to throw, to thrust, to cast far from one; to drive away, to remove; *- զամօթ*, to throw off all sense of shame, to become immodest.

Զթափ անցանեմ S. **Թափ անցանեմ**.

Զի conj. for, because, in order that, to the end that; that; *զի՞* ad. what? what thing? why? for what reason? *զի՞կայ իմ եւ քո*, what do you want, or what do you want of me? *զի՞ է զի*, what is the motive for which? why? what is it? why then? *զի՞ է զի յարեւու եկիք այսօր*, how happens it that you are returned before sun-down? *քեզ զի՞ փոյթ է*, what does it matter to you? *զի՞ է որդեակ*, what do you want my son? *զի՛* int. how! how much! *զի՛ անգութ ես*, how cruel you are! *զի՛ բարի կամ զի՛ վայելուչ*, how good and how pleasant!

Զիարդ ad. how, of what sort, in what manner, according to; what? how? why? for what reason? int. how! how much! *- դժուարին է!* how difficult it is! *-ն, զ-ն* s. condition, quality, how, the why, the wherefore; *գիտել զ-ն ամենայնի*, to know the why and the wherefore of every thing.

Զի՞ արդեօք ad. what? how? what is it? *- Պետրոսն եղեւ?* what has happened to Peter?

Զիարդուպէս ad. at one's will or [pleasure.

Զիգն s. hammer-headed shark.

Զիլ s. mus. first string; treble voice, soprano.

Զիղջ s. regret, grief; *- է ինձ*, I regret, I repent; *- մեծ է ինձ*, I bitterly reproach myself, I am very sorry; S. **Զեղջ**.

Զի մի, **Զի մի երբէք** conj. lest, for fear that, that never.

Զինագործ, *աց* s. armourer.

Զինագործութիւն s. trade of making arms; arming, armament.

Զինադադար. **Զինադադարութիւն** s. armistice, truce; *- առնել*, to make a truce.

Զինազարդ, **Զինազգեստ** a. armed, invested, furnished with arms; *- լինել*, to arm one's self, to take, to bear arms.

Զինազարդիմ, *եցայ* vn. to arm one's self, to put on arms.

Զինազգեստ S. **Զինազարդ**.

Զինազգեստիմ S. **Զինազարդիմ**.

Զինախաղ s. fencer; S. **Զինախաղութիւն**; *- առնել*, to fence; *ուսուցիչ -ի*, fencing-master; *մարզարան -ի*, fencing-school.

Զինախաղութիւն s. fencing.

Զինակիր, *կրաց* s. that carries arms; squire; soldier, swordsman; officer.

Զինակից a. companion (in arms), fellow-soldier, comrade.

Զինակրութիւն s. the carrying of arms, armament.

Զինակցիմ, եցայ *vn.* to fight together, to accompany in battle.

Զինակցութիւն *s.* accompanying in war; alliance.

Զինահամբարձեալ լինիմ, to arm against, to rebel. [ness.

Զինահար *a.* struck by love, or sad-

Զինահարիմ, եցայ *vn.* to be wounded with a weapon.

Զինամարտիկ *a.* armed combatant.

Զինամարտութիւն *s.* armed warfare.

Զինանոց, աց *s.* arsenal, magazine of arms. [S. Զինախայլ, etc.

Զինաշարժ, իկ *a.* that fences, fencer;

Զինապատեանք *s.* sheath, scabbard.

Զինապետ *s.* corporal.

Զինավաճառ, աց *s.* armourer; — հրացանից, gunsmith; — սրայզինուց, sword-cutler.

Զինատեաց *a.* avoiding, abhorring war, desiring peace at all price.

Զինարան S. Զինանոց.

Զինաւոր, etc. S. Զինուոր, etc.

Զինաքաղ *a.* gathering the arms of the fallen.

Զինեմ, եցի *va.* to arm, to provide with arms, to man, to equip; to provide with, to fortify.

Զինիմ, եցայ *vn.* to arm one's self, to take up arms, to oppose; to provide one's self with.

Զինկ, ի *s.* zinc.

Զինուոր, աց *s.* militia-man, warrior, soldier; իբրեւ զ—, in a military manner; — սովորական, private or common soldier; հետեւակ —, foot-soldier; հեծեալ —, horse-soldier. [like a soldier.

Զինուորաբար *ad.* in a military way,

Զինուորագրութիւն *s.* conscription, enlistment; ինքնակամ —, enlisting.

Զինուորական *a.* military, soldierly, soldier-like; *s.* soldier; — արուեստ, tactics.

Զինուորակից *s.* fellow-soldier; —ք իմ, my comrades, my brothers in arms.

Զինուորանամ, ացայ *vn.* to be a soldier, to turn soldier.

Զինուորանոց *s.* barracks.

Զինուորապէս *ad.* in a military manner. [militant.

Զինուորեալ եկեղեցի, the church

Զինուորեմ, եցի, Զինուորեցուցանեմ, ուցի *va.* to enlist, to maintain soldiers; to exercise in the art of war; to arm.

Զինուորիմ, եցայ *vp.* to take up arms, to fly to arms, to arm one's self; to oppose; to take up the profession of arms; ո՞ ոք երբէք զինուորիցի իւրովք թոշակօք, who goeth a warfare any time at his own charges? զի դու զինուորեսցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութիւն, that thou by them mightest war a good warfare.

Զինուորութիւն *s.* militia, arms, profession of war; army; armament; tactics; soldiership; մտանել, գրիլ ի —, to enlist; — հրեշտակաց, զօրաւթեանց, անմարմնոց, choir, or host of angels.

Զինչ *s. a.* who? which? what? *ad.* how? why? *pr. ad.* that, which, what; — կերիցուք, կամ — արբցուք, կամ — զգեցցուք, what ye shall eat, or what ye shall drink, what ye shall put on; — եւ իցէ, whatever, whichever; — է ինձ? what does it matter? — կամիք? what do you like? — խնդրէք? what are you seeking? — պատճառ? why? for what cause? — օրինակ? in what manner? — ասիցեն? what will they say? — ինչ? what? — ինչ առնելն էր եւ ես ոչ արարի? what is that which I ought to have done and have not done? — ապա? what? what then?

Զինչ էն, էին, էումն *s.* nature, substance, state of a thing.

Զի՞նչուզինչ *a. s.* how? what can it be? how can it be?

Զինչպէս *a.* futile, vain, frivolous; *ad.* capriciously. [how?

Զինչպիսի *a.* what? in what manner?

Զինչպիսակէն *ad.* capriciously, conceitedly.

Զինչպիսութիւն *s.* caprice, whim, freak, humour, fantasy; ի կամս անձին —թեան բերիլ, to follow one's own caprice or fancy; թողուլ զոք ի կամս անձին —թեան, to leave one to his ways or caprices.

Զիջագոյն *a.* lower, sunk.

Զիջական *a.* mild, humble, condescending, complaisant.

Զիջանեմ, ջի, Զիջանիմ, ջայ *vn.* to calm one's self, to relent, to grow tranquil, to yield, to cool, to comply; to acquiesce, to listen, to condescend, to connive; to become extinct; — յառաջին զուարթութենէն, to lose one's cheerfulness; — յաղաչանս, to be moved by entreaties, to acquiesce in, to comply with, to yield to; զիջանէր սակաւ երթայր ջուրն եւ թուլանայր յերկրէ, the waters returned from off the earth

continually; *Եվ եւ գԼՂԸ ի խորս եւ կրկ*, yet shalt thou be brought down unto the nether parts of the earth.

Չկնութիւն, Չկնումն *s.* calmness, tranquillity; subsiding; condescension, connivance, deference; indulgence.

Չկնուցանեմ, ուցի *va.* to calm; to cool; to extinguish; – *զոք առ ի վշտաց կցուԼթիւն*, to soften, to render compassionate.

Չկոյս, զսակց *s.* thigh; haunch; – *կենդանեաց*, leg; – *կամրջի*, stern; – *նաւուս*, keel of a ship.

Չկրտեմ, ըԼի *vna.* to raise a tumult or disturbance; – *զայլանդ*, to divulge, to publish.

Չկրկ *a.* destitute, deprived; – *ԼինեԼ, գտանիԼ*, to be –.

Չկրտովին երԼթալ, գնալ, to kill one's self, to put one's self to death.

Չլանամ, ացայ *va.* to deny, to retract, to refuse, to deprive, to retain.

Չլացող *a.* that denies, refuses; ungrateful.

Չլացողութիւն, Չլացութիւն, Չլացումն *s.* denial; recantation, refusal; wrong.

Չկեռ *s.* medlar; medlar-tree.

Չկծանք *s. pl.* chagrin, grief, vexation, crabbedness.

Չկծեմ, եցի *va.* to embitter, to afflict, to torment; S. **Չկծիմ**.

Չկծեցուցանեմ, ուցի *va.* to displease, to vex, to trouble, to offend, to chagrin; to nettle, to sting, to peck at; *զՁկծեցուցից եւ ես զձեզ բանիւք*, I will sting you with my words.

Չկծեցուցիչ *a.* sharp, biting, piquant; – *բանք*, biting words, sarcasm.

Չկծիմ, եցայ *vn.* to be vexed, grieved, concerned, moved, soured, exasperated; – *գինովի*, to intoxicate, to get drunk.

Չկծումն S. **Չկծանք**.

Չկին *pr.* after, since; behind, back, backward; *ad.* after, since, then, afterwards, hereafter, underneath, behind, one after another, next to, subsequently; *Տրայիանոս կայսր զկնէնա կայսրութիւնն – Ներուասայ*, Trajan was emperor after Nerva; – *միմեանց, զմիմեանց կին, մի զմիոյ կին*, one after the other, subsequently, blow upon blow; – *երկուց ամաց*, two years ago; – *ոչ բազում աւուրց*, some days after; – *ապա*, at length; *զերիս ամն ամ զամի* –, during three successive years; *ես կայք* – *իմ*, follow me; *որ զմեր կին ոչ չըԼի*, who is not of us; *զդուռն ձգել – իւր*, to shut the door behind or after one; *մի զմիոյ կին կցեալ*, one tied to another; linked; *եւ որ ինչ – այսօրիկ, եւ որ* –, and so on, &c. etc.; – *բնութեամն*, suitable or according to the nature, natural, like nature; – *գալ, դնալ, երԼթալ, ընԼթանալ* –, to follow; – *պնդիլ, մնանել, լինել*, to pursue, to follow up, to hunt, to perseecute; – *խոտորիլ*, to be allured; to be carried away; *մոլորիլ – խրատուս*, to be swayed by bad advice; – *կամաց իւրոց ածել զոք*, to make the slave of one's will.

Չկինս, զկնեաց *s.* that which follows, following, posterity, future, hereafter; *ad.* afterwards.

Չկրկատանք S. **Չկցոյ**.

Չհետ *pr. ad.* after, then, since; with, together; – *առաքել*, to send for; – *բերել*, to add, to subjoin; – *գալ*, to follow, to come after; to result; to depend; *գնալ, երԼթալ* –, – *չըԼել*, to follow, to go after; to imitate; – *երԼթալ գտանարկութեան*, to love idleness; – *ելանել, ընԼթանալ, հետանել, մնանել, յարձակիլ, ունել, պնդիլ, վարիլ*, to run after, to pursue, to overtake, to follow, to persecute, to be at the heels, to give chase; *իւրաքանչիւր – միմեանց*, one near the other, close to; – *լինել ճանապարհայ ուրուք*, to follow tracks; *զհայ ոչ առաք – մեր*, we have brought no bread with us; *մի զմիոյ հետ*, one after the other, a little at a time, by degrees; *զոյր – ելեալ ես*, who is he whom thou pursuest?

ՉհետերԼթանք *s. pl.* consequences; accessories.

ՉհետերԼթութիւն *s.* the following.

Չխլ, ի *s.* cornelian cherry, cornel; cornel tree.

Չկեաց, երոյ S. **Չկեռ**.

Չղջկան *a.* plaintive; penitent.

Չղջամ, ացի, Չղջանամ, ացայ *vn.* to repent; to be sorry, to regret, to complain, to acknowledge one's fault.

Չղջակրտ *a.* tender, affected, plaintive, moaning.

Չղջայեալ *a.* repentant, contrite, grieved.

Չղջացուցանեմ, ուցի *va.* to make repent, to affect, to move.

Չղջութիւն, Չղջումն *s.* compunction, repentance, contrition; penitence; *ի*

– գալ, ի զղջման լինել, to repent; ի – ածել, to make repent.

Զճանապարհայն *ad.* by way of, by the way, on the way.

Զմայլական S. Զմայլեցուցիչ.

Զմայլանամ S. Զմայլիմ.

Զմայլեցուցանեմ, ուցի *va.* to charm, to please extremely, to fill with rapture, to enchant, to put in extasy; to satiate, to satisfy, to sate.

Զմայլեցուցիչ *a.* charming, surprising; enchanting.

Զմայլիմ, եցայ *vn.* to be charmed, delighted; to enjoy; to take one's fill of, to glut one's self with, to be satiated, glutted, to be intoxicated, enraptured.

Զմայլութիւն, Զմայլումն *s.* satiety; delight, transport, rapture; witchery, enchantment.

Զմբաղ *s.* anguish, affliction, anxiety, trouble, tribulation, consternation; whimsy, wild fancy, phantom.

Զմբաղիմ, եցայ *vn.* to torment one's self, to toss about, to tumble and toss.

Զմբուլ S. Ամբուլ.

Զմբրիմ. Զմրիմ. եցայ *vn.* to grow torpid, stiff, numb, to be benumbed, dulled; to lose one's senses, to be stunned; to feel giddy.

Զմելին, ի, աւ *s.* pen-knife.

Զմէ *ad.* why?

Զմուռս, զմռսոյ, սով *s.* myrrh.

Զմռաբեր, Զմռնաբեր *a.* producing myrrh.

Զմռանիմ, ացայ *vn.* to be perfumed with myrrh.

Զմռեմ S. Զմռսեմ.

Զմռնենի *s.* myrrh tree.

Զմռնիս *s.* emery.

Զմռսալից, -լեց *a.* full of myrrh.

Զմռսեալ *a.* mixed with myrrh; embalmed.

Զմռսեմ, եցի *va.* to mix or fill with myrrh; to embalm.

Զմռսումն *s.* embalming.

Զմտաւ ածեմ, ածի *va.* to think, to regard, to consider; S. Մխո.

Զմտաւածութիւն *s.* thought, consideration, reflection, meditation.

Զմրիմ S. Զմբրիմ.

Զմրխտեայ, -տի *a.* emerald, made of emerald.

Զմրուխտ, րխտոյ or տի *s.* emerald.

Զնդամ, ացի *va.* to spare, to save, to be careful; *vn.* to tremble, to shiver; to throb, to palpitate.

Զնդան, ի *s.* prison; տալ ի –, արգելուլ –ու, to put in –, to throw into a dungeon; S. Բանտ.

Զնդանարգել, -աւոր S. Բանտարգել.

Զնդանեմ S. Բանտեմ.

Զնդայումն *s.* care, sparing; heart-breaking, grief.

Զնին, զննոյ *s.* observation, examination; spectacle, view; ի – ելանել, մտանել, կալ, to visit, to go to see; to look at, to observe, to examine; ի – գալ, to come within view, to be observed.

Զնխտ *a.* low, lower.

Զնկաղծումն *s.* zinking or galvanizing.

Զնկատ *s.* zincate.

Զննական *a.* S. Զննելի; observing, examiner.

Զննարան *s.* judgment hall; court of justice, tribunal.

Զննելի *a.* visible, tangible, palpable.

Զննեմ, եցի *va.* to look at, to observe, to stare at, to aim at, to contemplate; to examine, to study, to discuss; to remark, to clear up, to recognize; to visit; to feel, to touch.

Զննիչ *s.* observer; examiner.

Զննութիւն, Զննումն *s.* observation, speculation, theory; visit.

Զնստագոյն *a.* lower or very low, sunk.

Զնստանիմ, Զնստիմ, ացայ *vn.* to settle, to grow calm, to relent.

Զնստուցանեմ, ուցի *va.* to weigh down, to cause to sink; to depress, to calm.

Զոդխկոս S. Կենդանակամար.

Զոհ, ից *s.* victim, sacrifice, immolation, host; – ողջակէզ, holocaust; – մատուցանել, to make a sacrifice; – առնել (զոք), to kill.

Զոհագործ, աց *s.* that immolates, sacrificer.

Զոհագործեմ S. Զոհեմ.

Զոհագործութիւն *s.* immolation, sacrifice.

Զոհական S. Նուիրական.

Զոհակեր *a.* eating the flesh of sacrifices.

Զոհամատոյց *a.* sacrificing.

Զոհասպաս *s.* assistant to the sacrificer.

Զոհատուն *s.* heathen temple.

Զոհանոց, Զոհարան, աց *s.* altar of sacrifice; vase of immolation.

Զոհարար S. Զոհագործ.

Զոհուոր, աց *a.* immolated, sacrificed; sacrificial.

Զոհեալ *a.* sacrificed, immolated; *s.* things offered to idols, flesh of the victims.

Զոհեմ, եցի *va.* to immolate, to sacrifice.

Զոհիչ *s.* sacrificer, immolator.

Զոհումն *s.* immolation, act of immolating, sacrifice.

Զողալ S. **Զլալ, Հոյն.**

Զոմ, ոյ *s.* draw-bridge.

Զոյգ, զուգից *a.* even; conjoined, united, equal, alike, similar; *ad.* level, without odds, equally; close to; conjointly, with, together; *s.* pair, couple; **–ք, –ք կշռոց**, balance; a coach and two or four; **– պարանոցին**, nape of the neck; **– մի եզանց**, a yoke of oxen or bullocks; **–ք էշոց**, a couple of asses; **–ք կաքաւուց, տարձանակաց**, brace of partridges, of pistols; **– մի կօշկաց**, a pair of boots; **–, – ընդ**, directly, forthwith, as soon; **– ընդ բանին եղեւ**, no sooner said than done; **–ս –ս**, in pairs, by twos, two and two.

Զոյգանուն *a. gr.* synonymous; equivocal; S. **Հոմանուն.**

Զոյգեւրկնային *a.* God-like, divine.

Զոյգընթաց S. **Զուգընթաց.**

Զոյգոսպատ, ից *s.* aid-de-camp.

Զոր, Զորոյժմ, etc. S. **Զօր**, etc.

Զոպայ, ի, իս *s.* hyssop; holy-water sprinkler, asperges-brush.

Զով *a.* fresh, cold; *s.* cool, freshness.

Զովահան *a.* fresh; refreshing.

Զովամնաւրիւն *a.* chilly, sensible to cold.

Զովանամ, ացայ *vn.* to cool, to grow cool, to become cool.

Զովարար *a.* refreshing, cooling, refrigerative; *s.* refreshment.

Զովացութիւն *s.* refrigeration.

Զովացումն *s.* refreshment.

Զովացուցանեմ, ուցի *va.* to refresh; to give freshness; to refrigerate.

Զովացուցիչ S. **Զովարար.**

Զովղ or **Զուռղ, ից, Զովղակից** *s.* companion, fellow, comrade, mate; school-fellow, fellow-student; associate, partaker; accomplice, party, abettor, follower.

Զովղութիւն *s.* company, society; correspondence, intelligence; participation.

Զովութիւն *s.* coolness, freshness, refreshment, refrigeration; **ի –թեան երեկոյի**, in the cool of the evening.

Զոր օրինակ *conj.* for example, as; *ad.* as well as, as, how.

Զուարակ, ից *s.* bullock, steer; ox; bull; *ast.* Taurus, the Bull.

Զուարակագլուխ S. **Ցլագլուխ.**

Զուարակազնութիւն *s.* immolation of bullocks or steers.

Զուարակափիղ *s.* chimera partaking of the bull and the elephant.

Զուարակափակ, Զուարափակ *s.* ox-stall.

Զուարթ *a.* joyful, cheerful, smiling; gay, sprightly, lively, merry; serene, clear.

Զուարթագեղ *a.* blithesome, smiling, cheerful; **– մանկութիւն**. joyful youth.

Զուարթագին S. **Զուարթ**; *ad.* joyfully, gaily; **– են աչք նորա ի գինւոյ**, his eyes are merry with wine.

Զուարթագիմ S. **Զուարթերես.**

Զուարթածաղկի *a.* smiling, florid, young, graceful; **– հասակ**, sprightly youth, youthfulness; **– մանկութիւն**, infancy, childhood, the prime of life, best time of life; **– ալիք**, gray-beard.

Զուարթակից *a.* rejoicing together; **– լինել**, to congratulate, to share one's joy, happiness or satisfaction; **– առնել**, to make a sharer in one's joy.

Զուարթահայեաց *a.* of gentle aspect, mild looking, laughing, joyous, happy.

Զուարթաձիգ *a.* bright, shining splendidly, fulgid.

Զուարթամիտ *a.* sweet or good-tempered, gay, sprightly; joyful, merry.

Զուարթամտութիւն *s.* good humour, joyfulness, gaiety; generosity, benignity.

Զուարթանամ, ացայ *vn.* to be joyful, to rejoice, to be diverted; to rouse one's self, to give one's self up to gaiety; *fig.* to shine, to enlighten, to cheer up, to be kindled; to be vigilant, sober, to watch; **– ի գինւոյ**, to be seasoned with wine; **զուարթացեալ ի գինւոյ**, tipsy; S. **Գինի**; **զուարթացաւ սիրտ նորա**, his heart was merry, expanded, dilated; **զուարթացան երեսք նորա**, his countenance brightened up; **– հրոյ**, to relight, to rekindle.

Զուարթաչար *a.* malignant, crafty, cunning.

Զուարթառատ *a.* generous, liberal; **– առատք**, liberality.

Զուարթատեսիլ *a.* of fine aspect, pretty, beautiful, handsome; **– դէմք, երեսք**, cheerful countenance, serene aspect.

Չուարթաբար *a.* jesting, that makes merry, diverting; that gives joy, joyful.

Չուարթացուցանեմ, ուցի *va.* to divert, to exhilarate; to drive away melancholy, to enliven, to animate, to revive; – *զհոգի*, to cheer, to soothe the spirit; – *զլսեկիս*, to delight the ears, to please, to solace.

Չուարթերես *a.* blithe, smiling, graceful, cheerful, laughing, pleasant looking; shameless, bold.

Չուարթութիւն *s.* gaiety, joy, good humour; activity, vigilance.

Չուարթուն, թնոց *a.* sprightly, lively, vigilant; *s.* angel.

Չուարտ S. **Չուարթ**; –, **–աբար** *ad.* joyously, merrily.

Չուարճաբան *a.* facetious, pleasant, joker, comic fellow; jocose, waggish, droll.

Չուարճաբանեմ, եցի *vn.* to joke, to jest.

Չուարճաբանութիւն *s.* facetiousness, pleasantry, jest, facetious saying.

Չուարճաբոյս *a.* green, flourishing, covered with leaves.

Չուարճալի, –լից *a.* pleasing, recreative, delectable, delicious, diverting, mild, agreeable; jocose, merry, pleasant, jovial, smiling; **–ք**, pleasures, enjoyments of this world.

Չուարճախառն *a.* mixed with joy.

Չուարճախօս S. **Չուարճաբան**; **– լինել**, to amuse, to joke, to tell stories; ***այր*** **–**, an amusing fellow; story-teller.

Չուարճախօսութիւն S. **Չուարճաբանութիւն.**

Չուարճական S. **Չուարճալի.**

Չուարճակից S. **Չուարթակից.**

Չուարճաձայն *a.* sweet-throated.

Չուարճանալի *a.* pleasing, enjoyable, fo be enjoyed; S. **Չուարճալի.**

Չուարճանամ, ացայ *vn.* to enjoy, to rejoice, to delight in any thing, to be delighted, to amuse one's self, to be diverted, to play; to laugh, to jest, to divert one's self; *fig.* to flourish; **– սրտի**, to rejoice one's heart, to solace; **– ընդ գեղ**, to be delighted with beauty; **– ելբեւ զդալարի**, to flourish like an herb; ***զուարճացեալ ալիք***, grey hairs, hoariness.

Չուարճանք S. **Չուարճութիւն.**

Չուարճարան *s.* abode of happiness.

Չուարճացումն *s.* rejoicing, happiness, delight; flourishing anew, growing green again.

Չուարճացուցանեմ, ուցի *va.* to rejoice, to recreate, to delight, to divert, to drive away melancholy, to amuse, to give pleasure.

Չուարճութիւն *s.* joy, enjoyment, rejoicing, pleasure, deliciousness, delight, diversion, cheerfulness; contentment, complaisance, pleasure, pleasantry; amusement, recreation, pastime; gaicty, frolicsomeness; **– սեղմ**, amenity.

Չուգաբան *a.* unanimous, with ono opinion or voice.

Չուգաբանեմ, եցի *vn.* to agree, to be of one mind.

Չուգաբանութիւն *s.* analogy, proportion.

Չուգաբերբեռ S. **Չամիճայն.**

Չուգակեաց *a.* that lives or dwells together, neighbouring, adjacent.

Չուգագին *a.* of equal price.

Չուգապետն *a.* equal, companion; *ad.* equally.

Չուգագործ *a.* that works or labours together, that does the same thing.

Չուգադասեմ, եցի *va.* to range together, to put in the same class.

Չուգադիր *a.* combined; *phys.* coefficient.

Չուգադրեմ, եցի *va.* to combine; to compose.

Չուգադրութիւն *s.* combination; composition, conjunction.

Չուգազանութիւն *s.* equidifference.

Չուգազօր *a. phys.* isodynamic.

Չուգաթիւ *a.* even; equal, alike; of the same number; consubstantial.

Չուգաթոռ S. **Ամֆոռակից.**

Չուգաթոռեմ, եցի *va.* to relate, to join together.

Չուգախուզակ *a.* that stirs together, that walks with another.

Չուգախառն *a.* combined, mixed.

Չուգախառնեմ, եցի *va.* to mix together, to compose, to allay.

Չուգախառնութիւն *s.* combination, mixture, medley, miscellany; –, **–նուագի** *phys.* inflection.

Չուգանդիր *s.* competitor.

Չուգախոտոր *a. phys.* divergent.

Չուգածիրանի *a.* clothed with the same purple, that has the same dignity.

Չուգական *a.* even, alike, equal; *s.* counterpart.

Չուգականութիւն *s.* likeness, equality; equivalent.

Չուգակարգեմ, եցի *va.* to put in order, to dispose; to put into verse.

Հուգակերպ *a. chem.* isomorphous.
Հուգակերպութիւն *s. chem.* isomorphism.
Հուգակիր *a.* alike, partaking.
Հուգակից *a.* alike, equal, same; *s.* spouse (man or woman).
Հուգակշիռ *a.* equivalent, equipollent; just, equal; *s.* equilibrium; compensation.
Հուգակշռեմ, *եցի va.* to reduce to an equilibrium, to render equivalent; to equal, to compare; to counterbalance, to make up for, to counterveil.
Հուգակշռութիւն S. **Հուգակշիռ** *s.*
Հուգակողմն *a.* equilateral.
Հուգակրօն *a.* of the same religion.
Հուգակցեմ, *եցի va.* to join together.
Հուգակցորդ *a.* participant; equal.
Հուգակցութիւն *s.* participation, equality; coupling, match, union.
Հուգահակ *a. phys.* at an equal level.
Հուգահայր *a.* of the same paternity, that has the same quality as the father.
Հուգահասակ *a.* of equal age; of the same height.
Հուգահաւան *a.* unanimous.
Հուգահաւասար *a.* equal, just, equivalent; alike, same.
Հուգահաւաքումն *s.* assemblage.
Հուգահեռագիծ, գծի *s.* parallelogram; – **զօրութեանց**, – of forces; – **յօդուածոց**, parallel joint.
Հուգահեռական *a. s.* parallel.
Հուգահեռականութիւն *s.* parellelism.
Հուգահեռոտն *s.* parallelopiped.
Հուգահեռ *ad.* together, contiguous.
Հուգաձայն *a.* correspondent, equal, unanimous; joining in accord; *ad.* of one accord; – **գտանիլ**, to come to terms, to agree, to be of one mind; *mus.* to be in tune.
Հուգաձայնեմ, *եցի va. mus.* to form an accord, to put in tune, to make harmony; **-լմ** *vn.* to agree with, to correspond; *mus.* te sing in concert.
Հուգաձայնութիւն *s.* correspondence, union, equality, concord; unison, symphony; *mus.* accompaniment. [(lines).
Հուգամեհնայն *a. phys.* isocheimal
Հուգամանակ *a. meeh.* isochronal.
Հուգամանակութիւն *s. mech.* isochronism, uniformity of vibration. [(lines).
Հուգամաւնայն *a. phys.* isotheral
Հուգամասն *a.* participant.
Հուգամասնեմ, *եցի va.* to impart, to make partake of.
Հուգամասնութիւն *s.* participation; *chem.* isomeria.
Հուգամերձ *a. phys.* convergent.
Հուգայարմարեմ, *եցի va.* to accomodate, to adjust. [to join.
Հուգանամ, *ացայ vn.* to be united,
Հուգանկիւն *a.* isogonous.
Հուգաշար *s. gr.* syllable.
Հուգաշխարհ *a.* that holds the same course, companion on the road.
Հուգաշխարհն *a.* of the same tongue or language. [symmetrical.
Հուգաչափ *a.* of the same measure,
Հուգաչափութիւն *s.* exact proportion, symmetry.
Հուգապատիւ S. **Հաւանգիտապատիւ**.
Հուգապատուութիւն *s.* the same dignity, participation in the same dignity.
Հուգապարակեմ, *եցի va.* to receive or rank in the same company, to associate.
Հուգապարեմ, *եցայ vn.* to mix in the same company or circle.
Հուգապարոյ *s.* the same company, participation in the same company.
Հուգապէս *ad.* equally, alike, likewise.
Հուգաջերմ *a. phys.* isothermal.
Հուգաստուածն *a.* equal to God; (the Man-God).
Հուգավանկ *a. gr.* parisyllabic.
Հուգավերակ *s. ast.* S. **Հեղուման**.
Հուգաւառն *a. ast.* in the same constellation. [together.
Հուգաւառնեմ, *եցի va.* to celebrate
Հուգաց *ad.* together, conjointly; – **նստեալ**, to sit beside, contiguous; – –, by twos, two and two, in pairs.
Հուգաւորեմ, *եցի va.* to join together, to couple, to pair, to match, to tie or put two by two, to unite, to join; to liken, to compare; to marry, to join in wedlock.
Հուգաւորութիւն *s.* conjunction, union; coition, embrace; parity, equality; the equinox; relation, connexion; union, match, marriage; **երջանիկ – գարնանոյ ընդ աշնան**, happy union of spring and autumn.
Հուգաչափակ *a.* of the same measure, equal, equivalent.
Հուգեմ, *եցի* S. **Հուգաւորեմ**; – **զթիւս**, *math.* to sum up; – **զհիւթս**, to season, to flavour; – **զսաւատ**, to make basket-work; – **զաք ընդ աշխարհ**, to join in wedlock.

Ձուգեղբոդ S. **Երդակից**.

Ձուգընթանամ, *ացայ vn.* to concur; to coincide.

Ձուգընթաց *a.* that runs together, that accompanies, concomitant; – *դրութիւն*, concurrent.

Ձուգընթացական *a. ast.* synodical; – *շրջաբերութիւն*, synodic revolution.

Ձուգընթացութիւն *s.* concourse, concomitance, accompanying; coincidence; coexistence.

Ձուգիմ, *եցայ vn.* to couple, to join together, to be united; to pair, to yoke, to match; to be connected with, in correspondence, in communication, to have friendly intercourse.

Ձուգիւք *ad.* in like manner, likewise, equally, as much; twice, double.

Ձուգորդ, *ի s. geom.* parabola.

Ձուգորդական *a.* parabolic.

Ձուգորդաձեւ *a. s.* paraboloid.

Ձուգորդեմ S. **Ձուգակցեմ**.

Ձուգութիւն *s.* conjunction, coupling; equality, likeness; union, concord, agreement; coupling, pairing; conjunction, union, wedlock; communication, intercourse; *կշիռս –թեան բե– րել* (*ընդ ուժք*), to be like, to resemble, to seem like.

Ձուգօրեայ *a.* equinoctial.

Ձուգօրութիւն *s.* the equinox.

Ձուխրակ, *ացս. bot.* origanum, wild marjoram.

Ձուլամբեմ, *եցայ vn.* to splay, to fall headlong, to dislocate or sprain the shoulder, to put the shoulder out of joint; S. **Երթամ**.

Ձուկ *s.* udder; –, *–ի* S. **Ստաչեան**, **Ստիւրակ**, **Շեբ**; *ջոր –ի*, storax; *–ի ձէթ*, liquid storax.

Ձուսպ *a.* close, narrow; subdued; *– եւ զերծ ի մարդկանէ* (*սեղի*), distant, far from, isolated.

Ձուտ, *զտոց a.* pure, refined, clean.

Ձուր *a.* vain, useless, futile, trifling, frivolous; –, *ի –*, *ընդ –*, *– ուրեմն ad.* vainly, in vain, uselessly, invalidly, unjustly; *– սրտընդ*, unavailing regrets; *– ջան*, *անօգուտ վաստակ*, labour lost; *– խօսել* (*զուանքէ*), to calumniate, to impute, to accuse; *ի – չգնել*, to labour in vain.

Ձուրաւաստակ S. **Ձրաւաստակ**.

Ձուրկ S. **Ձերկ**.

Ձուխամ, *ացայ* or *ացի vn.* to tremble, to shudder, to shake, to quiver, to take fright, to be scared, startled; to be uneasy, alarmed, to concern one's self; *– ի ցրտոյ*, to shiver with cold.

Ձօքանչ, *ի sf.* mother-in-law, mother of the wife.

Ձչարանամ, *ացայ*, **Ձչարիմ**, *եցայ vn.* to be exasperated, irritated, to put one's self in a passion, to take offence, to resent, to be vexed, to bear malice; to grieve, to complain, to lament.

Ձչարութիւն *s.* disgust, aversion, dislike.

Ձռամ, **Ձռնչամ**, *ացի vn.* to bray.

Ձռնչիւն, *–չումն s.* braying of an ass.

Ձսպանակ, *այ s.* spring; *– պարու– րաձեւ*, spiral –.

Ձսպանակաւոր *a.* with a spring; *– անկողնի*, spring-mattress.

Ձսպեմ, *եցի va.* to bind, to tie close, to press; to subdue, to hold, to hinder; to draw, to draw again.

Ձսպրան *s.* refinery.

Ձտեմ, *եցի va.* to clear, to cleanse, to fine, to refine; to clarify, to filter, to purify; to rectify; to revive.

Ձտիչ *s.* refiner; *a.* depurative; *– սիւնակ chem.* refiner, beater.

Ձտղական *a.* cleansing.

Ձտութիւն, **Ձտումն** *s.* cleaning, fining, refining, purification; filtration.

Ձրաբան *a.* that speaks uselessly or unjustly; *s.* everlasting or great talker, chatterer; accuser.

Ձրաբանեմ, *եցի vn.* to speak uselessly or unjustly, to talk nonsense; to calumniate.

Ձրաբանութիւն *s.* useless discourse, idle talk, nonsensical stuff; calumny.

Ձրադատ *a.* that judges uselessly; false, untrue; *ad.* falsely, wrongfully.

Ձրադէշական *a.* that belongs to Zoroaster.

Ձրախնդիր *a.* that seeks uselessly; vain, inquisitive.

Ձրախորհուրդ *a.* that thinks uselessly, vain, foolish.

Ձրախօս, etc. S. **Ձրաբան**, etc.

Ձրահ, **Ձրահք**, *հից s.* cuirass; corslet; coat of mail, small coat of mail; breast-plate.

Ձրահաբարձ *s.* knight's attendant, esquire.

Ձրահագործ, *ացս.* cuirass-maker.

Ձրահազգեաց *a.* armed with a cuirass, cuirassier.

Ձրահանք *s.* heap, mass, pile.

Ձրահապատ, *–ատ*, *–ուր s.* armed with a cuirass, cuirassier.

Զրահաւորիմ, *եցայ vn.* to arm one's self with a cuirass.

Զրահեղեղ *a.* that flows, inundates uselessly or unjustly.

Զրահեմ, *եցի vn.* to cuirass, to arm with a cuirass; *-իմ* S. **Զրահաւորիմ**.

Զրահեռ վազիմ, *քերիմ*, *լինիմ vn.* to run or seek uselessly.

Զրահեւտական *a.* vain, useless, false.

Զրասպանծ, *-սպրծ a.* vainglorious, proud, boastful, braggart.

Զրաշան *a.* vain, labouring in vain, fatiguing uselessly; *- լինել*, to labour in vain, to work without result, to make a hole in the water, to make ropes of sand, to miscarry; *- վաստակ*, labour lost.

Զրավաստակ *a.* that labours in vain.

Զրաւ *s.* limit, end; *- առնել*, to end, to finish; *- առնել կենաց (ոգւոյ)*, to exterminate, to extirpate; *- լինել*, to end, to be bounded.

Զրաւանիւ լինիմ *vn.* to die, to cease to live, to be killed.

Զրաւեմ, *եցի va.* to terminate, to finish; *- ի կենաց*, to kill, to take away life, to put to death, to slay, to cut the thread of one's days; *-իմ vn.* to put an end to, to end, to come to a conclusion, to draw to an end; *- ի կենցաղոյս, յաստեացս*, to depart this life, to die.

Զրաւեցուցանեմ, *ուցի va.* to take away, to deliver.

Զրափառ S. **Զրասպանծ**.

Զրափառութիւն *s.* vain glory, self-conceitedness.

Զրեւանդ *s. bot.* birth-wort, snake-root.

Զրկահարութիւն *s.* injustice; privation.

Զրկանք *s. pl.* extortion, exaction, encroachment, injustice, insult, rapine; breach, diminution, loss, grief, wrong, injury, hardship; despoiling, privation, degradation, exclusion, dispossession.

Զրկեմ, *եցի va.* to deprive, to rob, to despoil, to commit rapine; to defraud, to frustrate; to vex; to strip, to displace, to depose, to leave destitute; *- զանձն*, to deprive, to debar one's self from; *-իմ vn.* to deprive one's self of; to abstain from.

Զրկիչ *a.* that deprives; oppressive.

Զրկողութիւն, **Զրկութիւն**, **Զրկումն** S. **Զրկանք**.

Զրոյ, *լոյ s.* nought, cipher; *- կրմաչափի*, freezing point, zero.

Զրոյց, *զուցաց s.* term, word, discourse, recital, narrative, narration; talk, conversation, familiar chat; news, hearsay, rumour; *- առնել, բերել, տալ*, to bring, to give news, to announce, to recount, to inform, to relate; *- տրփանել*, to talk, to converse; *ի - or ի -ս լինել*, to become a by-word; *ընդ հանճարեղս եղիցի - քո*, let thy conversation be with the wise; *է -*, the tale spreads, the report prevails.

Զրուցաբան *s.* talker; *a.* narrative, historical.

Զրուցաբանեմ *va.* to recount, to narrate.

Զրուցաբանութիւն S. **Զրոյց**.

Զրուցասէր *a.* talkative.

Զրուցասուտ *a.* who brings news; *- լինիմ*, to bring news.

Զրուցատեղ *s.* parlour.

Զրուցատրեմ, *եցի va.* to narrate, to relate, to discourse, to talk.

Զրուցատրութիւն *s.* recital, discourse, narration, dialogue.

Զրուցեմ, *եցի* S. **Զրուցատրեմ**.

Զրպարտ, *ի s.* calumnious, unjust; false; *s.* calumny; *- առնել* S. **Զրպարտեմ**.

Զրպարտանք *s.* calumny, slander.

Զրպարտեմ, *եցի va.* to calumniate, to be censorious; to slander.

Զրպարտիչ *s.* calumniator, imposter; *a.* slandering, defaming.

Զրպարտութիւն *s.* calumny, imposture, inculpation, slander; *-թեամբ ad.* calumniously.

Զվախչիմ *vn.* to flee hurriedly, to run away.

Զօգ, *ից s.* withe, band; tie, bond, link, joint, union.

Զօգակապութիւն *s.* binding, junction, fastening, conjunction.

Զօգամանեալ *a.* tied, joined, annexed, connected; malicious, cunning, hidden, embroiled.

Զօգեմ, *եցի vn.* to tie, to bind, to fasten, to attach; to salder.

Զօգուած, **Զօգումն** *s. chem.* seam, joint, suture; S. **Յօգ**, **Յօգուած**.

Զոշ *a.* immodest, impudent; filthy, shameful.

Զոշաքաղ, *լոյ a.* avaricious, sordid, stingy, niggardly, miserly.

Զոշաքաղեմ, *եցի va.* to seek unlawful profits, to gain illeeitly, to procure by fraud; to flatter, to allure.

Զոշաքաղութիւն *s.* sordid interest,

avarice; sordidness, niggardness, stinginess; *թխրիլ զհետս –թեան*, to turn aside after lucre.

Ձօշոտ S. **Ձօշ**.

Ձօշոտեալ *a*. lascivious, wanton; covetous.

Ձօշոտեմ, *եցի va*. to dazzle, to charm; to effeminate; *գեղ նորա ձշտէր զաչս ամենեցուն*, her beauty attracted every one's gaze. [dazzling.

Ձօշոտիչ *a*. witching, enchanting;

Ձօշոտութիւն *s*. covetousness, lust; ogling, wooing; filthiness, lewdness.

Ձօր, *ոց*, *ից s*. army, host, soldiery, militia, soldiers, forces, troops; *հետեւակ –ք*, infantry, foot-soldier; *– առնել, հաւաքել* S. **Ձօրաժողով լինել**; *ընտիր ընտիր –ուց*, the flower of the troops, the best troops in an army; *– ծանր, սոսկալի, բազմաձեռն*, great army, numerous troops, overwhelming forces; *քաջակրթեալ, պատերազմելիս, մարզեալ –*, disciplined, experienced, troops inured to war; *–ք երկնից, երկնաւոր –ք*, the host of angels; *–*, strength, vigour, force; *մինչդեռ –ն եւս ոգիքն անդէն կային*, and still breathing, giving signs of life.

Ձօրաբար *ad*. bravely, valorously.

Ձօրապետական *a*. belonging to a general, or to his command.

Ձօրապետական *s*. staff, staff-corps.

Ձօրապետ, *պետից s*. general, commander, leader; *– հաւատոց*, author of the faith.

Ձօրագոյն *a*. stronger.

Ձօրագործաւ *a*. amusing the army.

Ձօրաժողով *s*. levy of troops, enrolment, recruiting; *– առնել, լինել*, to levy soldiers, to enrol troops, to subsidize an army, to recruit; *– ի նա*, he is gathering together an army; he is ready with an army; *– առնել հոգւոց*, to select, to separate, or to gather together souls.

Ձօրաքայլ լինիմ *vn*. to lead troops against, to make an expedition, to enter on a campaign.

Ձօրական, *ից s*. army, guards, soldiery, militia; soldier, militiaman; *a*. soldierlike, military; strong, robust, valorous.

Ձօրականուհի *sf*. female soldier.

Ձօրահանդէս *s*. review; *– առնել*, to pass in review, to review troops, to review.

Ձօրակից *a*. fellow-soldier, comrade.

Ձօրահատոյց առնել, լինել *vn*. to detach troops, to expedite forces.

Ձօրամարտ, *–մարտուԹիւն s*. fierce combat, bloody battle.

Ձօր ամենայն *ad*. every day; always.

Ձօրանամ, *ացայ vn*. to grow stronger, to recover one's self; to take root; to revive; to reign, to predominate; to grow, to increase; to be able; *– ձեռն*, to collect one's strength, to gather strength, to recover; to fortify one's self; *զօրացին ձեռք քո*, courage! thy arms shall be strengthened; *զօրացիր*, take heart! courage! cheer up!

Ձօրանոց, *նոցի a*. garrisoned; *s*. quarters, barracks; head-quarters.

Ձօրապետ, *ից s*. commander in chief, supreme head of the army, generalissimo.

Ձօրապետեմ S. **Ձօրավարեմ**.

Ձօրապէս *ad*. valorously, courageously; energetically, efficaciously.

Ձօրավար, *ից s*. general, commandant.

Ձօրավարեմ, *եցի vn*. to command, to lead an army.

Ձօրավարութիւն *s*. command of an army, generalship.

Ձօրավիգն *a*. *s*. aid, support, help; defender, partisan; succour, reinforcement; *–*, *– օգնականութեան լինել*, to aid, to help, to bring succour; *– ունել ղոք*, to be sustained, or supported by; *որդեակ, – լեր ծերութեան հօր քումմ*, my son, help thy father in his age.

Ձօրացուցանեմ, *ուցի va*. to fortify, to strengthen, to sustain, to harden, to fence, to establish, to secure, to repair, to reinforce, to restore, to corroborate; to brighten up, to comfort, to embolden, to reanimate, to revive, to cheer up, to make revive; *– զձեռս* or *զբազուկս ուրուք*, to lend or bring help, to succour, to aid; *ի յաղթութիւն – զոք*, to render victorious, to give the victory.

Ձօրացուցիչ *a*. strengthening, comforting; corroborative, cordial; fortifier.

Ձօրաւիգն S. **Ձօրավիգն**.

Ձօրաւոր, *ից a*. strong, vigorous; powerful; energetic, pathetic; possible, efficacious; valorous. [might.

Ձօրաւորութիւն *s*. strength, power,

Ձօրեղ S. **Ձօրաւոր**.

Ջօրեղայկս S. **Ջօրաւէս**.

Ջօրեղութիւն *s.* valour, vigour.

Ջօրեմ, էցի *vn.* to be able, worth; to govern; to act, to produce an effect.

Ջօրէն *pr. ad.* as, like, so that; as if; almost; for instance; – *անասնոյ*, like beasts; *ad. conj.* for instance.

Ջօրբնախիր լինիմ *vn.* to assemble the staff; S. **Ջօրաժողով**; to pick out or unite the flower of the army.

Ջօրհանապազ *ad.* daily, every day, always. [namics.

Ջօրութենաբանութիւն *s. mech.* dy-

Ջօրութենաբար *ad.* virtually.

Ջօրութենական *a.* virtual; dynamic; – *միութիւն*, dynamic unity.

Ջօրութենականութիւն *s.* virtuality.

Ջօրութենակիր *a.* virtuous, powerful.

Ջօրութենաչափ *s. mech.* dynamometer.

Ջօրութիւն *s.* power; authority, vigour, valour, heart, courage, nerve, force, spirit, faculty; corroboration, supply, reinforcement, aid, energy, efficacy, virtue; resource; sense, meaning, signification; weight, importance; prodigy, miracle, virtue; army; person; distinct substance or person; **–ք երկնից**, the angels; celestial bodies, stars, &c.; **–ք մտաց**, the faculties, qualities of the mind; **Տէր –ութեանց**, the Lord of hosts; **այր, կին –ութեան**, valorous man, virtuous woman; *ըստ առն եւ – իւր*, as the man is, so is his strength; *դո՞ւ ազուցեր ձիոյ –*, hast thou clothed the horse with strength? **զինուս –ութեամբ**, with arms; by main strength; **գիտել զ– արուեստ**, to lie with a man; **–ութեամբ** *ad.* powerfully, emphatically; understood; by virtue of; with all one's strength; *բարձրացո՛ –ութեամբ զբարբառ քո*, lift up thy voice loudly; **սիրել յամենայն –ութենէ**, to love with all one's heart; **անկանիլ ի –ութենէ**, to be weakened or exhausted; – *խաչի քո Քրիստոս, զի ...*, upon my faith! i' faith! – *arith.* &c. square; *mech.* &c. force; – **անգործութիւն**, vis inertiæ; **դիմակալ –**, resistance; **ե– լեկտրական –**, electric –; **զուգահեռական –**, parallel –; **կեդրոնական –**, central –; **կեդրոնախոյս –**, centrifugal –; **կեդրոնաձիգ –**, centripetal –; **կենդանի –**, vis viva; **կենսական –**, vital power; **ձգողական –**, attractive power; **մագնիսական –**, magnetic –; **մանրը կային –**, molecular –; **շարժիչ –**, motive –; **վանողական –**, repulsive –; **օդին կից –**, projectile force.

Է

Է (ē) **է** *s.* the seventh letter of the alphabet and the third of the vowels; **է, է̈**, seven; seventh.

– It is sometimes changed for, or confounded with the letters **ե** and **ա**, for example: **երէկ, երէկ; երէկի, երեկի**: **բաղէ, բազայ**; **Եւրոպէ, Եւրոպա**.

– It often enters into the composition of words, for example: **ալէկոծ, հոգեվարութ, ասկեօղ**.

– prefixed to a missive letter signifies the Supreme Being.

Է, ի, Էն or **Էնն, Էին** *s.* that exists, existence; that is of itself, the Supreme Being, the Most High, God; **ես եմ որ Էն**, I am that I am; **որ Էն առաքեաց զիս առ ձեզ**, I AM sent me unto you; **էք** *pl.* the divine persons, the Trinity.

Է, էից *s.* being, existence, that exists; creature, matter; *v. aux.* he is; **անդ է տեսանել**, one saw there, one sees; **գեղով էից զուարճացեալ**, intoxicated with the beauties of nature.

Է՛ *int.* eh! hey! oh! o! alas! **է՛ Պետրէ**, oh Peter!

է՛ զի, է երբեմն, է ուրէք, էր զի *ad.* sometimes; now and then.

է՛ որ, էն որ *s.* some, some one; one ... and the other; some ... others; some ... some; *ad.* sometimes.

Էակ, ՚ած *s.* being, existence, that exists; creator, that causes to exist, that extracts from nothing.

Էակաբանական *a.* ontological.

Էակաբանութիւն *s.* ontology.

Էական, *այ a.* that exists, that is of itself, increate; essential, substantial; — *բայ gr.* substantive, auxiliary.

Էականամ S. **Էանամ**.

Էականութիւն S. **Էութիւն**.

Էակից *a.* that partakes of the same existence, consubstantial, coexistent.

Էակցութիւն *s.* consubstantiality, identity of substance.

Էանամ, *եացայ vn.* to be, to exist, [to subsist.

Էապէս *ad.* essentially, really, in reality, in fact.

Էացուցանեմ, *ուցի va.* to cause to exist, to extract from nothing, to create.

Էգ, *իգաց a. s.* female; — *ազգն*, the [— sex.

Էկուրձ *s. mus.* an Armenian note (⁀).

Է՛հ *int.* ah! oh!

Էմք *s.* key-hole.

Էն *s.* God; S. **Է**, **Որ էն**.

Էշ, *իշոյ*, *շուց s.* ass, jackass, donkey: machine of war, (battering-ram): *mus.* bridge of a violin, &c.; — *մատակ*, she-ass, donkey; *կաթն իշոյ*, ass's milk; *հեծանել յ—*, to ride on a donkey; *խանչէ*, *անըռնկէ*. *զռնչէ —*, the ass brays; *վայրք իշոյ* S. **Ջոյդ**.

Էշայծեամն *s.* she-goat that resembles an ass; deer; chamois.

Էութիւն *s.* essence, nature, constitution; existence; substance; divinity, God; property, fortune, wealth; *յածել*, *յօրինել*, to create.

Էջ, *իջի s.* page (of a book); descent, going down; declivity; *—ս առնել*, to descend, to go down; *—ս եւ ելս առնել*, to go up and down; *ահա գեղապանծ — կենաց նորա*, this is the brightest page in his life; — *սնդկի ի ծանրաչափի*, falling of the mercury.

Է՞ր, *է՞ր աղագաւ*, *է՞ր ընդէր*, *էրմւմ*, *է՞ր սակս*, *է՞ր վասն*, *վասն է՞ր pr. ad.* why? for what reason or cause? *յէ՞ր վերայ*, on what? on which?

Էրան *s.* gentle breeze, pleasant wind, zephyr; *քեզ շունչ հանդոյն պախըրցի*, *ինձ — շունչ փոթորկի*, each breeze for you is a furious blast, while to me the blast is a gentle breeze.

Էրէ S. **Երէ**.

Էփիմերտեղ *s.* ephemeris; S. **Աստեղացոյց**.

Ը

Ը (yēt) *ըթ s.* the eighth letter of the alphabet and the fourth of the vowels; *ը*, *ը̄*, eight; eighth.

— At the beginning of words it is sometimes redundant, for example: *շտապ*, *ըշտապ*; *ստոյգ*, *ըստոյգ*; *ըստ*, *ընդ*, *'ստ*, *'նդ*.

— Between two or more consonants it is always understood; but in the division of words it is actually put, for example: *ծնունդ*, *ծննդեան*, *ծը-նունդ*, *ծը-նըն-դեան*; *ննջել*, *դրդել*, *նըն-ջել*, *դըր-դել*. As also in poetry: *ըզկորածնին ջընջեաց ըզմեղս* (*զկորածնին ջնջեաց զմեղս*). [ah!

Ըհէ՜, *ը՜հ*, *ը՜հը int.* alas! alack! oh!

Ըղեղ S. **Ուղեղ**.

Ըղերձեմ S. **Ուղերձեմ**.

Ըղձալի *a.* desirable, to be wished for, amiable; desirous, anxious; — *է ինձ*, I wish. [cordial.

Ըղձակաթ *a.* desirous, longing after;

Ըղձական S. **Ըղձալի**; *gr.* optative (mood); — *դիւթութիւն*, witchcraft, sorcery, spell, charm.

Ըղձականութիւն *s.* desire, wish.

Ըղձակերտ *a.* desirable, to be wished for; desirous, longing, greedy, thirsty, eager; — or *—ս առնել*, to render desirable, to make valuable, interesting, to excite desire; — *լինել*, to desire, to wish for, to aspire after, to covet, to long after, to be greedy of.

Ըղձակերտութիւն *s.* desire, wish.

Ըղձաձայնութիւն *s.* agreeable song or voice.

Ըղձամ, *ացի*, **Ըղձանամ**, *ացայ vna.* to desire, to wish, to long for; to guess, to divine; *ողջ լինել ձեզ —*, I wish you health, I hope you will enjoy good health; adieu! good bye!

Ընդմանք *s. pl.* strong desire, longing, eagerness; – առաջնորդութեան, ambition.

Ընդապատում *a.* conjuror, diviner.

Ընդաւոր *a.* eager, greedy; lovely, affectionate.

Ընդափափաք *a.* very desirable; – առնել, to make one's mouth water; – լինել, to desire passionately.

Ընդիկ լինիմ S. Ընդանկերա լինիմ.

Ընդուքիւն *s.* desire, wish; divination, augury, omen.

Ընդումն *s.* desire, wish, fancy.

Ընտապան S. Ըղտապան.

Ընդան *s.* throat, pharynx.

Ընդերանամ, *եցի va.* to shut a person's mouth, to put to silence; to leave one not a word to say, to dispirit, to convince, to put to a nonplus; – զեզն կալտի, to muzzle the ox; –իմ *vn.* to keep silence, to hold one's tongue, to remain silent, to be struck dumb, to be tongue-tied. [light.

Ընդերկեի *a.* tolerable, bearable,

Ընդերեմ, Ընդերութիւն S. Հանդերեմ, &c. [*fig.* champion.

Ընդիշ, *ըշոյ s.* athlete, wrestler;

Ընդշական *a.* athletic; – մրցութիւն, wrestling.

Ընդշամարա, *կց s.* wrestler; *a.* athletic; –, –ք, wrestling. [tler.

Ընդշամարանիկ, *ուկաց s.* athlete, wres-

Ընդշամարամ, *եցայ vn.* to wrestle, to contend in wrestling.

Ընդշամարաւութիւն, –մրցութիւն *s.* wrestling.

Ընդեան *a.* proper, suitable, convenient; probable; – է, it is proper, right.

Ընդունեմ, *եցի*, –իմ, *եցայ vna.* to taste, to eat, to feed on: to enjoy, to delight in, to take pleasure in; to gain, to obtain, to possess: to chew, to masticate, to break with the teeth; – զպատիւ, զվարձս, զվիրաւս, զպսակ, to obtain honours, to gain recompense, or reward, to acquire glory, to win crowns; – զուսումն, զիմաստ, զվախճանս, to acquire knowledge; to die; to be despised, contemned, abused.

Ընդոտ *a.* refractory, contumacious, disobedient, indocile, crabbed, stubborn, peevish, rebellious.

Ընդոտանամ, *ացայ vn.* to resist, to kick, to disobey, to revolt, to mutiny; to grow insolent, bold, proud.

Ընդոտաւթիւն *s.* disobedience, insolence, impertinence.

Ընդառաջ *s.* 23rd. November (the day on which sheep are folded).

Ընդառնեմ, *եցի va.* to take, to surprise, to hold, to seize; to entrap, to catch again, to retake, to grapple, to match; to reach; to comprehend, to conceive, to undertake; ձուկն –, to catch fish, to fish; – զոք բանիւք, to surprise, to convince or confound one in argument; to address or question with art, insidiously.

Ընդառնուղ *s.* handful, hold; pin.

Ընդառնիմ, *եցայ vn.* to let one's self be taken, to be taken, surprised; – յորոգայթ. to be caught in a trap; to entangle one's self; – ի շնութեան, to be taken in adultery; – խաւարաւ, to be surrounded by darkness; – յաբառոյ մեղաց. to be contaminated, or stained by sin; – բանիւ եբերանոյ իւրոյ, to be surprised, or convinced in argument, to be confounded; – ի պատրանս, to be deceived, caught, duped; – մոլոց, to wonder; – աչօք, to be deceived by the eyes, to deceive one's self; – ցաւուվ երկանց, to be in travail, to be surprised by the pains of childbirth; ընդառնեցան ծածուկք նորա, his secrets were discovered. [vice.

Ընդառնիչ *a.* holding; *s.* a mechanic's

Ընդառնողական *a.* having the virtue or power to take, to apprehend, to understand; – մէգ, surrounding, circumambient; foggy; – կորդ, attracting, swallowing.

Ընդառնողութիւն, Ընդառնումն *s.* hold, retention, surprise; comprehension, perception; – ախտից, attack, fit, stroke.

Ընպակ, *ացս.* cup, drinking-glass.

Ընպակիկ *a.* commensal, mess-mate.

Ընպահկանք *s. pl.* contempt; insolence, impudence.

Ընպահկեմ, *եցի*, –կիմ, *եցայ vn.* to resist, to grow proud, ferocious, to rebel.

Ընպահկեմ, Ընպահկեցուցանեմ, *ուցի va.* to restrain, to bridle, to repress, to tame, to break in.

Ընպահկոտ *a.* contumacious, stubborn, rebellious, ferocious.

Ընպահկումն S. Ընպահկանք.

Ընպանակ *s.* drinking vase; dish, mug, cup.

Ընպանոց S. Ընպակ.

Ըմպելական *a.* potable, drinkable, fit to be drunk.

Ըմպելի *a.* potable, drinkable; *s.* drinker; drink, draught, beverage, liquor, potation; S. Ըմպակ; զովացուցիչ –, refreshing draught; կերակուր եւ –, food and drink; Թակոյկք եւ –ք, vessels and drink; Ի տուն ըմպելեաց մի՛ մտանիցես նստել ընդ նոսա՝ ուտել եւ ըմպել, thou shalt not go into the house of feasting, to sit with them to eat and to drink; անուշակ – S. Օշարակ; –ք դից S. Նեկտար.

Ըմպեմ, արբի, արբ *vn.* to drink; – անյագաբար, – eagerly, greedily; – սաստիկ յոյժ, – hard or deep, – like a piper, to tipple, to tope, to be a hearty toper; – ի կենդանութիւն Թագաւորի, – the king's health; – ի յաջողութիւն..., – to the success of; գան –, to receive a thrashing, a blow; ապտակ –, to be struck in the face; զջուր գնոց –, to obtain water by dint of money, to pay for water –; որ ըմպէ զանօրէնութիւնս հանգոյն ըմպելոյ, who drinks iniquity like water; տուր ինձ –, give me... –; pour me out some; S. Արբենալ, Արբենամ, &c.

Ըմպիկ, Ըմպող S. Ըմպակ.

Ըմպող *a.* drinking; *s.* a drinker.

Ըմպումն *s.* the act of drinking.

Ընբերանեմ, &c. S. Ըմբերանեմ, &c.

Ընդալք *s. pl.* fabulous monsters, Erinnys, Furies.

Ընդգոյզ S. Ընկոյզ.

Ընդ *pr.* to, at, towards, by; through; among, in the midst, into, in; with; for; under, below; upon; soon, as soon as; in the place, instead of; հայել – երկինս, to look at the sky; Թագաւորել – նորա, to reign instead of him, to succeed him; տուր – իմ եւ – քո, give for me and for you; – աղօտ, obscurely; – ամենայն, totally, in all; – ակամբ հայել, to look upon one with an evil eye or with aversion; – ձեռն, with or by the hand; – մէջ, in; into, inside, in the midst; through; – մէջ կարել, to split, to pass or go across; – աջմէ, to the right; – զիրկս ձգանել, to draw the bow strongly; – ժամս ժամս, sometimes; – խաբս, fraudulently, erroneously; – խաղ, կատակս, ludicrously, facetiously; – այր եւ – կին, as much the man as the woman; – ծառով, under a tree; փոխանակ – այնր, for it; – մի բերան, with one voice, unanimously; դիր զգիրդ – այլս, put these books with the others; Եկ – իս, come away with me; – անցանելն, going along; – որ ճանապարհ, by what road? – արեւելս, towards the East; – ամենայն երկիր, in all countries; անցանել – Կարին, – այն, to pass through Erzerum, to go that way; ջուր եւ – ցամաք, by sea and land; – երկինս եւ – երկիր, between heaven and earth; – հեծելոյ եւ – հետեւակ, between cavalry and infantry together; – աւուրսն – այնոսիկ, – ժամանակսն – այնոսիկ, – այնու ժամանակաւ, in those days, at that time; – շատ եւ – փոքր, more or less, a little more, a little less; – այս եւ – այն, between this and that; altogether, unitedly; ընկենուլ – պատուհանն, to throw out of window; – ամենայն տեղիս, every where; – մահճօք, under the bed; – երկնիւք, under heaven; – իւրեւ or իւրեաւ, under him; – պատրուակաւ, under pretence; – առաւօտն, այգն, at break of day; – երեկս, երեկօս, or երեկոյն, towards the evening; մեկնեցաւ – լուր համբաւոյ դալստեան նորա, he set out on the report of his coming; – հակառակն, on the contrary; cross-wise; – միտ ածել or հարկանել, to think, to reason in one's mind; – ոտն հարկանել, to trample under foot; – Թիւ մտանել, to be reckoned among; – ամս տասն, during ten years; եօթանասուն եւ հինգ ամք – ութ հարիւրով, eight hundred and seventy five years; – փթթելն եւ թոռասցի, it will fade as soon as it uncloses.

Ընդաբեր *a.* leguminous.

Ընդաբոյս *a.* innate, native, natural, habitual.

Ընդաբուտ *a.* fed with pulse.

Ընդաթուր հարկանեմ, to put to the sword, to kill with the sword; to trample under foot.

Ընդածին S. Ընդաբոյս.

Ընդակաղամբ *s.* cauliflower.

Ընդ ական հայիմ S. Ակն, Ընդ.

Ընդականութիւն *s.* mild or gentle looking, affectionate or tender care, protection.

Ընդակեր *a.* that eats pulse.

Ընդակից *a.* dwelling with; neighbouring, familiar; *s.* playfellow, comrade.

Ընդ աղօտ *ad.* S. Աղօտաբար; *a.* near sighted; hazy, obscure; իբրեւ — էին շունչ յընդունս ունէին, they were at the last gasp.

Ընդաղօտատեսիլ *a.* seeing dimly; — առնել, to darken, to obscure.

Ընդաճեմ S. Անդաճեմ.

Ընդանեկան, &c. S. Ընտանեկան, &c.

Ընդանթական *a.* under the armpits; — մազք, the hair growing —.

Ընդ այժմ S. Այժմ.

Ընդ առաջ *pr.* before, against; — գալ, յառնել, գնալ, ելանել, լինել, to go to meet; to anticipate, to obviate, to prevent, to meet, to affront, to face.

Ընդառաջեմ S. Ընդ առաջ ելանեմ.

Ընդառաջոյք *s. pl.* vanguard, van.

Ընդասուն *a.* tamed, domestic, familiar; sedentary, home-keeping; delicate, nice.

Ընդարձակ, աց *a.* free; large, ample, vast, spacious, great; diffuse; — ժամս, for a long time, or duration; — ի ներողութիւնս, magnanimous, long-suffering, patient; — կեանք, a dissolute life; — է, it is lawful, permitted, it is not prohibited; — կեալ, to live daintily; — գնալ, to live dissolutely; — առնել, to facilitate; —, —ս *ad.* at length, lengthily; diffusely; dissolutely; յ—ի, freely, at large; յ—ի լինել, to be free, in liberty, at large; to be unbound.

Ընդարձակաբան *a.* diffuse, extended; prolixious. [tious.

Ընդարձակագնաց *a.* dissolute, licen-

Ընդարձակագոյն *a.* larger, vast; very long, lengthy, more diffuse, very prolix; *ad.* more diffusely, minutely, in all its details.

Ընդարձակաձեռն *a.* liberal, generous. [patient.

Ընդարձակամիտ *a.* magnanimous,

Ընդարձակամտութիւն *s.* magnanimity, long-suffering, patience.

Ընդարձակայարկ *a.* vast, spacious, extended. [amply.

Ընդարձակապէս, —բար *ad.* widely,

Ընդարձակասուն *a.* reared in ease, dainty, delicate, commodious; unbridled, dissolute.

Ընդարձակասրահ *s.* saloon. [ձակ.

Ընդարձակատար, —տարր S. Ընդար-

Ընդարձակեմ, եցի *va.* to dilate, to enlarge, to make greater, to increase, to augment, to extend, to prolong; to disband, to relax, to spread, to widen, to reach, to stretch, to give ground, to amplify; — բանիւ, to exaggerate; — *fig.* to relax, to give repose to; to tranquilize; ընդարձակել զձեռն յոք or ումեք, to open the hand, to give freely, to be generous; — ումեք, to give rest or repose, liberty, license; —իմ *vn.* to extend, to widen, to spread, to dilate; to be generous; սիրտք մեր ընդարձակեալք... ընդարձակեցարուք եւ դուք, our heart is enlarged... be ye also enlarged; ընդարձակեալ է. it is allowed or permitted, it is lawful.

Ընդարձակերասանակ S. Արձակ—.

Ընդարձակեցուցանեմ S. —կեմ.

Ընդարձակութիւն, —կութեան *s.* extent, extension, size, lātitude, greatness, width, amplitude, amplification, enlargement; diffusion; field; capacity, capaciousness; *fig.* disengagement, relaxation, freedom, liberty.

Ընդարմ S. Ընդարմացեալ.

Ընդարմանամ, ացայ *vn.* to grow stupid, numb, to fall asleep; *fig.* to be benumbed, dulled; — ի ցրտոյ, to be benumbed with cold, to be frozen, to become torpid; — աչօք յինչ, to gaze at, to stare at; — զբաղանօք, to preoccupy one's self, to plunge in, to engulf one's self; զբազմակոյտ ոսկերաց նորա ընդարմացոյց, «he has benumbed the multitude of his bones.» [stupid.

Ընդարմացեալ *a.* numbed, dull; chill,

Ընդարմացումն *s.* stupidity, numbness, inaction; stupor.

Ընդարմացուցանեմ, ուցի *va.* to benumb, to lull asleep; to chill; *fig.* to stupefy.

Ընդարմացուցիչ *a.* that chills, lulls asleep; charming.

Ընդարմիկ *s. zool.* torpedo (fish).

Ընդաւազեմ, եցի *va.* to cover with sand, to bury.

*Ընդբերանեմ S. Ըմբերանեմ.

Ընդդեղձանիմ, ձայ *vn.* to cry outright, or loudly.

Ընդգճիմ, եցայ *vn.* to fall on one's knees; to coil one's self up.

Ընդգոգեմ, եցի *va.* to take or receive to one's bosom, to make welcome.

Ընդգրկեմ, եցի *va.* to embrace, to clasp in one's arms, to clasp or throw one's arms round, to hug; to undertake;

— պճեւն ի վերայ լանջաց, to remain with the arms crossed.

Ընդդօտեմ, եցի *va.* to unite, to tie together.

Ընդդէմ, դիմաց *a.* contrary, opposed; opposite, inimical; unfortunate; — պատասխանի. an adeguate or prompt reply; *pr.* against, on the contrary, the wrong side, outward, the wrong way; before, in face; — դառնալ, կալ, գտանիլ, հարկանիլ, to oppose, to resist, to counteract, to make head against, to cope with; — յառնել, to rise up against; to combat; — գանձանակին, opposite the money-box; վէմ — դնել դրան, to place a stone against the door; զդուրս — դնել, to close the doors; բանիցն — բերել, to reply opportunely, to respond; — եղեւ նոցա իրն, they succeeded badly in that affair; յետս — ընթեռնուլ, to cavil, to sophisticate; —, յընդդիմէն, դ-ն *ad.* instead, otherwise, on the contrary; ÷ Հակառակութիւն S. Ընդդէմդարձութիւն; — յանդիման S. Դէմ ի դէմ.

Ընդդէմդարձութիւն *s.* contrariety, contradiction, teasing.

Ընդդէմերկիր *s.* antipodes.

Ընդդիմաբաժանեմ *va.* to divide in opposite parts, to place one against the other.

Ընդդիմաբախ *a.* resistent, solid, hard, compact, opaque; —իլ, — լինիլ, to come in contact with, to strike against.

Ընդդիմաբախութիւն *s.* resistance, hardness, solidity.

Ընդդիմաբան, ից *a.* opposite; contradictory; *s.* contradicter, opponent; — լինել S. Ընդդիմաբանեմ.

Ընդդիմաբանական *a.* contradictory; after hearing both sides.

Ընդդիմաբանեմ, եցի *vn.* to contradict, to counteract, to contest, to answer; *va.* to object, to oppose.

Ընդդիմաբանութիւն *s.* contradiction, disputation; antiphrasis.

Ընդդիմաբար *ad.* on the contrary, in a contrary manner.

Ընդդիմագագաթն անկիւնք *s. geom.* opposed angles.

Ընդդիմադարձ *a.* opposite, contrary; — կալ, լինել, —ձիմ *vn.* to oppose, to resist.

Ընդդիմադարձութիւն *s.* opposition, resistance; antiperistasis.

Ընդդիմադիր, դրաց *a.* opposed, contrary; opposite.

Ընդդիմադրեմ, եցի *va.* to oppose, to object.

Ընդդիմադրութիւն *s.* opposition, objection.

Ընդդիմախօս &c. S. —բան &c.

Ընդդիմակ, աց *a.* contrary, opposite; *s.* opposite extremes, adversity, disgrace, calamity; — զօրութիւն, coercive power; —ս դնել, to oppose, to contract.

Ընդդիմակալ լինիլ, Ընդդիմակայեմ, եցի *vn.* to oppose, to resist.

Ընդդիմակալութիւն *s.* resistance.

Ընդդիմակայ S. Ընդդիմակաց; — ցաւք or —ք, adversity, calamity.

Ընդդիմակայութիւն, —յուն *s.* opposition, resistance; confutation, refutation, dispute, controversy.

Ընդդիմակաց, աց *a.* that resists, opposite, contrary.

Ընդդիմակացութիւն *s.* opposition, resistance.

Ընդդիմակից *a. s.* adversary, antagonist.

Ընդդիմակողմն *s.* opposite side, reverse, wrong side.

Ընդդիմակրութիւն *s.* antipathy.

Ընդդիմակցութիւն S. Դիմամարտութիւն.

Ընդդիմահար, աց *a.* opposite, that opposes, resists; hard, solid, opaque.

Ընդդիմահարիմ, եցայ *vn.* to resist; to repel, to repercute.

Ընդդիմահարութիւն *s.* opposition, resistance; counterblow, rebound; *phys.* impenetrability.

Ընդդիմամարտ, ից, —մարտիկ, տկաց *a.* contrary, inimical, opposite; *s.* adversary, antagonist.

Ընդդիմամարտութիւն *s.* opposition, resistance, action, combat.

Ընդդիմանամ, ացայ *vn.* to resist, to contrast, to be repugnant, to mutiny.

Ընդդիմասոլոր *a.* refractory, restive; S. Հակառակասէր.

Ընդդիմարգել, լի *s.* barricade; — կանգնել, to raise a —; կործանել զ—, to force a —.

Ընդդիմաքննութիւն *s.* contrary thought or sentiment.

Ընդդիմոտնք, տից *s. pl.* antipodes.

Ընդդիմութիւն *s.* resistance, opposition; contradiction, contrariety, discord; hinderance, obstacle; strife; dislike, aversion, repugnance, conflict, trouble, implication.

Ընդել, —ակ, —ական *a.* familiar, domestic, tame, easy, mild, tractable, approachable.

Ընդելակից a. familiar, intimate, bosom, linked or knit together in the closest bonds of friendship, intimately acquainted; – *լինել* S. *Ընդելակցիմ.*

Ընդելակցիմ, եցայ vn. to grow familiar, to make acquaintance.

Ընդելանիմ, ացայ vn. to grow familiar, to become familiar; to make acquaintance; to get used or accustomed to, to habituate one's self. [tic.

Ընդելաւէր a. familiar, tame, domes-

Ընդելացուցանեմ, ուցի va. to make familiar, to tame; to instruct; to tame, to render mild and less ferocious.

Ընդելուզած S. *Ընդելուզուած.*

Ընդելուզանեմ, ուցի va. to enchase, to fit into, to set, to mount, to enchase, to set in a bezel; to string pearls, to interweave, to entwine, to braid, to form a tress; *ընդելուզեալ ա֊կամբք, մարգարտով,ոսկւով* adorned, set with jewels or pearls, ornamented with gold, or arabesqued; *ընդելուզեալ յոսկի*, set in gold.

Ընդելուզուած, Ընդելուզումն s. setting, mounting, enchasing, fitting in; weaving, web, braid, texture.

Ընդելութիւն s. familiarity; acquaintance; custom; *յ֊ածել*, to familiarize with; – *ունել ընդ ումեք*, to be familiar with.

Ընդելացուցանեմ S. *Ընդելացուցանեմ.*

Ընդեղէնք s pl. all kinds of pulse.

Ընդեղձանեմ, -ի vn. to supplicate, to implore, to beseech, to entreat, to beg.

Ընդերբաբանութիւն s. enterology.

Ընդերական a. intestinal.

Ընդերահմայ, ից s. aruspex, soothsayer. [evening.

Ընդերեկ, -կէ, -կս ad. towards

Ընդերկայնամիտ S. *Երկայնամիտ.*

Ընդերկայնիմ, եցայ vn. to extend.

Ընդերկար a. long, extended; prolix; *ad.* long, at length; long time; amply, diffusely, tediously; – *առնել*, to prolong; – *լինել*, to be prolonged.

Ընդերկարաձգեմ, Ընդերկարիմ, եցի vna. to prolong, to make last a long time; to extend; to defer, to spin out, to great length.

Ընդերկարաձիգ a. very long.

Ընդերկարանամ, ացայ vn. to last a long time.

Ընդերկարութիւն s. length, extent, duration; – *կենաց*, long life, longevity.

Ընդերկնահաչ a. baying the moon; barking at in vain.

Ընդերկրանամ, ացայ, -կրեմ, եցայ S. *Յերկրանամ.*

Ընդերք, ից s. entrails, guts, bowels, intestine, tripe; cæcum, blind-gut; *զսուր նոցա -ից իւրեանց մա֊ուցանել*, to slay others with their own swords.

Ընդէր ad. why? for what reason? wherefore? – *ոչ*? why not? [&c.

Ընդիկ s. a few pulse, pease, beans,

Ընդիկտիոն, ի s. Indiction; *շրջան -ի*, cycle of –.

Ընդլայնեմ, եցի va. to amplify.

Ընդլայնումն s. amplification; *chem.* ductility.

Ընդծեալ a. yoked together; bearing the same yoke. [to intermix.

Ընդխառնեմ, եցի va. to incorporate,

Ընդխառնիմ, եցայ vn. to become incorporated; to intermeddle; to come to blows, to come to battle, to join battle; *ընդխառնեցաւ պատերազմն*, the battle was commenced.

Ընդխառնութիւն s. incorporation.

Ընդհայեցողական a. dioptric.

Ընդհայեցողութիւն s. dioptrics.

Ընդհանուր a. universal, general, common; *-ք*, or – *տիեզերք*, the universe, the whole world, or earth; – *առնել*, to generalize; *ad.* every where; in general.

Ընդհանրական a. universal, general, catholic; – *եկեղեցի*, the catholic or universal church; S. *Ժողով.*

Ընդհանրանամ, ացայ vn. to become general.

Ընդհանրապէս a. universally, generally, commonly, absolutely.

Ընդհանրացուցանեմ, ուցի va. to generalize. [erality.

Ընդհանրութիւն s. universality, gen-

Ընդհատ, ից s. interval, space; *a.* discontinued, intermittent; loose; different, separate; less, lesser; *mech.* intermittent; *ad.* differently, otherwise; nor more nor less; *ամք ոմանք ինչ – ի բիւրուց*, a little less than 10,000 years; *ի՞նչ իւիք իցեմք – ի նոցանէ*, in what do we differ from them? *ոչ ինչ – ի ի նմանէ*, he differs not from him; *նուազ ինչ – ի վչմանէ լինել շնչոյն*, to be almost at the last extremity, or last gasp; *չեն – յերազոց*, they resemble dreams.

Ընդհատեմ, *եցի va.* to interrupt, to discontinue, to cease; *-իմ vn.* to break off, to interrupt one's self.

Ընդհատիչ *s.* interrupter.

Ընդհատումն, *-ումն s.* interruption, intermittence, intermission, discontinuance, relaxation, cessation.

Ընդհարկանեմ, *հարի va.* to knock, to clash, to strike, to beat; *- զերկաթ*, to strike fire.

Ընդհարկանիմ, *հարայ vn.* to fight, to smite, to knock, to strike, to thump at; *- ընդ միմեանս*, to knock against each other; to encounter each other; *- գլխովն ընդ սրին*, to knock one's head against a wall; *- ընդ ճանապարհ*, to be on the way to ...; *- ի խղճէ մտաց*, to have remorse. [flict.

Ընդհարումն *s.* collision, shock, con-

Ընդ հուպ S. **Հուպ**.

Ընդունեմ, *եցի va.* to give, to put into one's hands, to grant; to take away, to appropriate to one's self.

Ընդ ձեռն *pr.* by means of, through.

Ընդ միջ S. **Միջ**.

Ընդմիմեամբ *a.* subaltern.

Ընդմիջոցաբար *ad.* by means of, by some expedient.

Ընդմիջական *a.* immediate.

Ընդմիջաւուրք *s.* the middle of a way, or road, carriage-road, pitching.

Ընդմիջարկումն *s.* interposition, intermission, obstacle; partition wall.

Ընդմիջեմ, *եցի va.* to interrupt, to discontinue; to divide into two parts; to separate, to hinder; to intermeddle; *- զխօսս ուրուք*, to interrupt, to break in upon; *- զճանապարհն*, to go half the way; *- կէսոց իւրեանց տա- տակիլ*, to die halfway on the road of life.

Ընդմիջիմ, *եցայ vn.* to be split, to be in half; to discontinue; *իբրեւ ասէն ընդմիջեցաւ*, passed the middle of the feast.

Ընդմիջումն *s.* mediocrity, mediation, middle way.

Ընդմտանեմ, *մտի vn.* to penetrate, to pierce, to strike through or pass across; to insinuate one's self; to pass through a filter.

Ընդմտանոյ *a.* piercing, keen, sharp.

Ընդմտաւոր, *աց a.* touchy, easily offended, sensible, feeling; thoughtful, pensive, anxious, gloomy, full of care.

Ընդոծին, *ծնեայ s. a.* born in the house of one's master, domestic, servant; *-ք*, family; S. **Ընդաբոյս**.

Ընդոլնեցուցանեմ, *ուցի va.* to render proud, insolent, impertinent.

Ընդոլնիմ, *նեցայ vn.* to lie down at length, supine; to become idle, negligent, feeble: to adorn one's self magnificently, gorgeously; to make an ostentatious display, to dress pretentiously; to become vain or insolent.

Ընդոյր *a.* quiet; good.

Ընդոստ *a.* that leaps, that bounds; jumping, starting; *ad.* by stealth, stealthily; rebounding, by fits and starts; *- -*, by skips and jumps; palpitating, bounding; *- ի քնոյ լինել*, to awake suddenly, to start from sleep; *- ի քնոյն զարթուցանել*, to rouse suddenly, hurriedly; *- կալ*, to leap, to hop, to rebound; to start back with fear, to be startled, to retire, to frighten; *- - խոպալ*, to leap, to jump up, to rouse one's self; *- - երթալ*, to go with fear and trembling; to go by leaps; *- - խոպացումն ուսոց, շարժուածն թիկանց, աչաց*, shrugging of the shoulders; nervous twitching of the eyes; *- անցանել*, to leap, to leap over.

Ընդոստախօս *a.* boaster, braggart.

Ընդոստական S. **Ընդոստուցիչ**.

Ընդոստանուն, **Ընդոստանիմ**, *տեայ vn.* to leap, to recoil, to start with fear; to be aroused, frightened, dismayed; to shy, to be restive; to be disturbed, disconcerted; to get angry.

Ընդոստումն *s.* leap, rebound; shaking, concussion.

Ընդոստուցանեմ, *ուցի va.* to cause to leap or recoil; to shake, to move; to impel, to push, to spur on, to thrust; to awaken, to excite.

Ընդոստուցիչ *a.* exciting; stimulating, spurring on.

Ընդոստնեմ, *եցի va.* to trample under foot; to despise; to dishearten, to humble, to subdue, to drive out, to push.

Ընդոստոց *s.* foot-stool.

Ընդուլնեմ, *եցի va.* to twist or break the neck; to tame, to bridle.

Ընդունակ, *աց a.* receiving, welcoming; capable, susceptible; acceptable, agreeable.

Ընդունակութիւն *s.* acceptance; capacity, reach; participation; *chem.* ca-

pacity; – ջերմութեան, heating –.

Ընդունայն a. vain, void, useless; empty; indolent, idle; ad. in vain, uselessly, empty; – առնել զակնկալութիւն, to deceive, to disappoint, to frustrate, to destroy the illusions of; ամենայն ինչ – է, all is vanity.

Ընդունայնաբան, ից a. romancing, prattling, chattering, prating; s. chatterer, idle talker.

Ընդունայնաբանութիւն s. prate, prattle, chitchat, nonsense, chattering.

Ընդունայնախօս S. Ընդունայնաբան.

Ընդունայնամիտ a. vain, frivolous, foolish.

Ընդունայնանամ, ացայ vn. to be vain or empty; to vanish, to pass away, to come to nothing; to seek vanities.

Ընդունայնապարծ a. vain, proud, vain-glorious.

Ընդունայնաջան S. Զբաջան.

Ընդունայնութիւն s. vanity, frivolity, futility; nothing.

Ընդունարան, աց s. vase, vessel, receptacle; recipient, reservoir: asylum, refuge, shelter; mech. well, tank, cistern; – օդոյ, air-box; – շոգւոյ, steam-chamber; –ջերմջրոյ, hot-water well.

Ընդունելի a. acceptable, admissible; agreeable, welcome; obtainable; that accepts, that receives.

Ընդունելութիւն s. reception, taking, acceptance, admission, obtaining, acquisition; cheer, feast, entertainment; gr. participle; – փոխանակագրոյ, acceptation of a letter of credit, of a bill of exchange; – առնել ումեք, to welcome, to feast, to entertain; – առնել օտարաց. to lodge strangers; – առնել ցրտագին, to receive coldly, to give a cool reception; – դոյր յարքունիս, ի դեսպանատան, there was a reception at court, at the embassy; յ– լինել Աստուծոյ, to believe in God.

Ընդունիմ, ընկալայ vn. to receive, to take, to admit, to embrace, to accept, to make welcome; to gather together; to derive; to impetrate, to obtain; to suit, to agree; to approve, to confess, to consent, to acknowledge; ոչ –, to deny, to disavow, to disapprove; – զոք յաւազանէ, to stand godfather, godmother to a child; մեղս –, to fall into sin; – մտաց աչօք, to conceive, to seize mentally; պատուով – զոք, to receive with honour; ոչ բարւոք – զոք, to give a bad reception; – յինքեան, to learn by heart; յաստուածս ընկալաւ զնոսա, he has made of them his gods; ի քէն ընկալայ զկեանս, I owe you my life.

Ընդունիչ, Ընդունող a. s. who receives, receiver, acceptor; recipient; –նող ի մկրտութենէ, godfather, godmother; –նող խոստովանութեան, confessor.

Ընդունչարկու a. griming, grimacing, mimicking; grumbling.

Ընդուստ S. Ընտուստ.

Ընդպահկեմ, –եցի va. to abandon, to despise; to compel to walk; to vex, to harass.

Ընդ վայր ad. in vain, uselessly; – հարկանել, to throw away, to abandon, to despise; – յածիլ, to run here and there, to rove, to wander; – խօսել, to talk in vain, right or wrong, at random; – պայքարումն, idle dispute.

Ընդվայրաբան a. quack, charlatan, who talks in vain.

Ընդվայրաբանութիւն s. quackery, idle talk.

Ընդվայրաբեր a. vagabond.

Ընդվայրաբոյս a. wild, savage.

Ընդվայրագնաց S. Ընդվայրաբեր.

Ընդվայրախոյզ a. seeking vain and foolish things; inquisitive.

Ընդվայրախօս a. S. Ընդունայնաբան, &c. s. magician, enchanter.

Ընդվայրահաչ a. barking at in vain, brawling.

Ընդվայրահար a. abject, vile, despicable, useless, vain.

Ընդվայրամիտ S. Զբախորհուրդ.

Ընդվայրայած a. vagabond; prating, chattering.

Ընդվայրայածութիւն s. vagrancy.

Ընդվայրայօն a. shameless, lewd; – պչրանք, coaxing, dalliance, coyness, affectation, coquetry.

Ընդվայրապաճոյճ a. coquettish.

Ընդվայրասնունդ a. savage.

Ընդվայրասուն a. ill-bred, rough, rude; idle, lazy, sluggish, unoccupied.

Ընդվայրաքարշ S. Գետնաքարշ.

Ընդվայրաքարշիմ, շեցայ vn. to be dragged along the ground, to be fastened to the ground.

Ընդվայրաքնին a. curious, that seeks after useless things.

Ընդվայրաքննութիւն s. inquisitiveness, curiosity.

Ընդվայրընթեցիկ S. Ընդվայրահար.

Ընդվայրընթեց անեմ va. to debase, to vilify; to despise.

Ընդվզանք s. haughtiness, pride.

Ընդվզեմ, եցի va. to twist, to wring the neck; -իմ vn. to revolt, to resist, to disobey, to rebel, to throw off the yoke; to lift up the horn, to become proud, arrogant, haughty, ostentatious; to turn the back disrespectfully; to throw one's self headlong, to precipitate; ընդվզել ի բաց վարել յիշխանութենէ, to free from domination, to shake off the yoke.

Ընդօրինակեմ, եցի va. to copy, to take a copy, to transcribe.

Ընդօրինակող a. perspective; s. painter of perspectives; copist.

Ընդօրինակութիւն s. perspective; transcription.

Ընթադրեմ, եցի va. to trample under foot: to subdue, to submit; to strike, to knock; to drive away, to disperse.

Ընթադրութիւն s. trampling upon; subjection; project, purpose, design; ոտնահարել ձիախաղաղս -թեամբք, to ride over and trample to death.

Ընթանալի a. that runs, that walks; current; - ճանապարհ, practicable, passable.

Ընթանամ, ացայ vn. to run, to run to; to apply; to slide; to gallop; to walk; to go, to depart, to pass; արշաւասոյր -, to run full speed, to rattle along full speed; երամովին, խումբ -, to run in company, in crowds, in a throng, to rush, to crowd, to flock; - զհետ ուրուք, to follow, to run after; - զհետ հետոց, շաւղաց ուրուք, to follow the tracks, to tread in the steps; - զճանապարհս իւր, to follow one's career; այր անդր -, to dip into, to run over a book; ընթանալով ասել, to say in few words, to touch lightly; - ի ճանապարհս պատուիրանաց, to observe or obey the commandments; բարուոք ընթանան իրք, affairs are thriving, business is prosperous; S. Չէն, &c.

Ընթանոց S. Պէնջակ.

Ընթաց, ի, Ընթացք, ցից s. course, race, gait, step, pace, way, means; progress, succession, train, trace, thread; method; -ս առնուլ, to run; -ից գործի, the feet; - մի, walking distance; հետի -, foot-race; - մտաց, flight of thought; - կենաց, life's career; յ-ս կենաց, in the course of life; յ-ից ճանաչել զոք, to know one by his gait; բարուոք ծնուլ զ-ս իւր, to fulfil the duties of one's station, to discharge one's functions honourably; ամփոփել զ-ս բանին, to say concisely, to shorten discourse; -ք հողմոյ, direction of the wind; -ք արեգական, լուսնի, եղանակաց, course of the sun, moon, seasons; -ք սակարանի, վաճառանոցի, հրապարակի, course of Exchange, of the market.

Ընթացական a. racing; swift.

Ընթացակից a. concurring; accompanying; agreeing, concordant; coincident; concomitant.

Ընթացակցութիւն s. concurrence; accompanying; concomitance; retinue; coincidence.

Ընթացատեղ, Ընթացարան s. gymnasium or place for gymnastic exercises; S. Ասպարէզ. [index.

Ընթացիկ s. *mech.* slider, cursor,

Ընթացող s. walker, pedestrian.

Ընթացուցանեմ, ուցի va. to cause to run.

Ընթացք S. Ընթաց.

Ընթեռնլի a. legible, readable; s. reader, lecturer.

Ընթեռնում, երցայ vn. to read; - ընդ միտս, զանձն ձայնիւ, - to one's self; - ի ձայն, բարձրաձայն -, - aloud; - յանդիման ուրուք, - in the presence of; անայլթաբ -, - currently; կակազելով -, hesitatingly; to stammer; - հարեւանցի, վեր ի վերոյ, to look through, or to skim over a book; յաւուր վարել զ-ն, - on; կրկին եւ երեքկին -, - over and over again; տալ -, to cause -; մանուկ քո գիտէ՞ -, can your boy read? ընթերցեալ զթուղթդ, after the perusal of your letter; յետս ընդդէմ -, S. Ընդդէմ.

Ընթեր S. Անընթեր.

Ընթերակայ, ից, -կաց, աց a. adjacent, adjoining; assisting, present.

Ընթերցակից a. reading together.

Ընթերցանելի a. legible; s. reader, lecturer.

Ընթերցանեմ, -նիմ vn. to read.

Ընթերցանութիւն s. reading.

Ընթերցասէր, սիրաց a. that loves study, studious, well-read.

Ընթերցասիրեմ vn. to study, to read with pleasure.

Ընթերցասիրութիւն s. love of study.

Ընթերցարան s. reading book; lesson; school; *reading room.

Ընթերցիչ, -ցող s. reader, lecturer; *ազգ առ -ցողն*, advertisement, address to the reader; *հեղոսամիտ -ցող*, gentle reader.

Ընթերցողութիւն s. reading; lectureship, order of lecturers in the church.

Ընթերցուած, ոց s. lecture; lesson.

Ընթերցուածադիր s. catechism (of S. Cyril).

Ընթերցուածասէր S. *Ընթերցասէր*.

Ընթերցուցանել s. lecture; *տալ յ-*, to give to read; to cause to read.

Ընթրակից S. *Հացակից*.

Ընթրատու a. who gives a supper.

Ընթրարան s. dining-room, supper-room; tea-garden; eating-, chop-house.

Ընթրեկեաց s. supper-time.

Ընթրեմ, եցի vna. to sup, to take the evening's repast.

Ընթրիք, ից s. pl. supper, evening's repast; *- սիրտնեան*, the Lord's -, the Last -; *-ս առնել, դորձել, տալ*, to invite to -, to give a banquet; *-ս առնել առ ումեք*, to sup with...; *ի ժամ ընթրեցաց*, at supper-time.

Ընծախոտ S. *Ընձախոտ*.

Ընծայ, ից s. present, gift, offer, offering; *- առնել, տալ, մատուցանել*, to give, to make a present.

Ընծայաբեր, իչ or *ից a.* that carries presents or offerings; *- լինել* S. *Ընծայաբերեմ*.

Ընծայաբերեմ, եցի vna. to carry presents, to offer, to make a present.

Ընծայաբերութիւն s. offer, offering; offertory.

Ընծայական, ից a. sacred; *s.* dedication; *- գիր, Թուղթ*, dimissory letter, testimonials; *- - դեսպանից*, credentials; *- - բարեկամաց*, letter of recommendation.

Ընծայամատոյց a. that offers; that is offered.

Ընծայանամ, ացայ vn. to be presented, given.

Ընծայասաւ S. *Ընծայաբեր*.

Ընծայարան, ից s. place of offering, altar.

Ընծայասւոր S. *Ընծայաբեր*.

Ընծայեմ, եցի va. to offer, to present, to sacrifice, to give, to dedicate, to attribute, to lend, to propose, to refer, to confer, to devote, to render, to ascribe; to make, to furnish; to impose, to inscribe; *ի լոյս -*, S. *Լոյս*; *- զոք ի կեանս*, to give life to; to vivify; *- զոք առատս պարգեւօք*, to load with presents; to confer great services; *-իմ vn.* to offer, to present one's self; to shew, to make one's self seen; *- առաջի ուրուք*, to introduce one's self to the presence of; *մահու -*, to die.

Ընծայեցուցանեմ, ուցի va. to offer, to present; to show, to expose, to place in sight; to recommend, to introduce; *զանձն -*, to pass one's self off for another, to counterfeit; *այլ ինն միաս -*, to possess, or bear another meaning; *սիրելի զանձն -*, to make one's self beloved.

Ընծայեցուցիչ a. that presents; producing, productive.

Ընծայութիւն s. offer, offering, dedication; presentation; *Թուղթ -թեան*, letter of recommendation; *Կոչումն -թեան*, catechism; S. *Ընթերցուածագիրք*; *- լուսնի*, new moon.

Ընծայումն s. act of offering, of dedicating one's self; presentation; offering, present; *- Ս. Կուսի*, Presentation of the B. V. M.; *առաջնորդ ընծայման*, godfather; *- լուսնի*, new moon.

Ընծուխիմ, ւեցայ vn. to rise, to shine, to blaze forth, to glitter, to sparkle, to glare, to be bright.

Ընծուղտ S. *Ընձուղտ*.

Ընկալուչ, լի a. that receives; *s.* betrothed, husband; *խօսեաց -*, affianced wife; *-, mech.* receiver.

Ընկաւճիմ, ճեցայ vp. to bind one's self closely, to adhere to, to entwine one's self with.

Ընկենդի a. to be thrown away, to be despised.

Ընկենում, եցի va. to throw, to cast, to hurl, to repulse, to fling, to pour; to destitute, to depose, to deprive; *- յերեսաց*, to drive from his presence, to despise, to abandon; *- յերկիւղ*, to frighten; *- յոգս զհոգս իրիք*, to confide the care of, to confide to; *- զանձն իւր յառաջ*, to present one's self, to throw one's self forward, to expose one's self; *- զձեռն*, to throw down one's arms, to surrender; *- ի կալանս*, to thrust in prison; *- յերկիր*, to throw down, to slay, to fell to the earth; *-

արտաքս, to thrust out, to hunt or drive away: to empty the stomach; — *քարինս*, to throw stones; *կեյս* —, S. *Կեյք*; to despise; — *զխարիսխ*, to cast anchor; *զաստուածութեամբն* —, to attribute to God; *ի վերայ միմեանց* — *զյանցանս*, to lay the blame on one another; —, *vn.* to be thrown, or cast away; — *արտաքս*, *արտաքոյ դրան*, to be thrown out, driven away; — *ի ճանապարհի*, to be cast on the streets, to be thrown out on the common way.

Ընկեր, *աց s.* companion, comrade, partner; female companion; consort; fellow; agent; neighbour; partaker; peer; clerk; assistant; *չիք իմ* —, I am peerless, I have no equal; — *զ*—, *այր զ*—, one to another, mutually; *երդուան այր* —*ի խւրում*, they bound themselves by mutual oaths.

Ընկերաբար *ad.* as a companion or comrade, friendly.

Ընկերագիր, *գրաց s.* subscriber; — *առնել* S. **Ընկերագրեմ**; — *լինել* S. **Ընկերագրիմ**.

Ընկերագրեմ, *եցի va.* to subscribe to; —*իմ vn.* to become a subscriber to.

Ընկերագրութիւն *s.* subscription; *մտանել յ*—, to subscribe to; *ելանել յ*—*թենէ*, to cease to subscribe, to be no longer a subscriber; *պայմանք* —*թեան*, terms of —.

Ընկերադաւ *a.* that betrays or kills his neighbour.

Ընկերական *a.* social, sociable.

Ընկերակից *s.* companion, comrade, colleague; associate, partner; fellow-member, friar.

Ընկերակցիմ, *ցեցայ vn.* to accompany one's self, to associate one's self, to become a partner.

Ընկերակցութի *s.* association; society.

Ընկերահաշտ, —*հաշտեաց a.* supporting social, or public harmony.

Ընկերահաշտեայք, *ից*, —*հաշտիք*, *տեաց*, —*հաշտք* S. **Ընկերհաշտութիւն**.

Ընկերահեղձոյց *a.* that suffocates his neighbour; annoying, molesting one's friends.

Ընկերանամ, *ացայ* S. **Ընկերակցիմ**.

Ընկերանի *s. pl.* companions.

Ընկերասէր, *սիրաց a.* that loves his neighbour, charitable; sociable, companionable.

Ընկերատեաց *a.* that hates his neighbour.

Ընկերեմ, *եցի vn.* to accompany, to escort, to follow; to pair; to associate; to convoy; to aid, to assist.

Ընկերհաշտութիւն *s.* social harmony under various forms of government, monarchic, oligarchic, or democratic.

Ընկերշահեմ, *եցի vn.* to associate with, to conspire, to plot.

Ընկերութիւն *s.* company, society; accompanying, assistance, partnership, match; train, retinue; fraternity, brotherhood, congregation, order, commonalty, body; conversation: knowledge; sociability.

Ընկերսիրութիւն *s.* love of one's neighbour, charity; sociability.

Ընկերող *a.* that accompanies, that assists.

Ընկեցիկ *a.* thrown away, cast off, flung off; abject, vile; exposed, abandoned; *mech.* projectile; — *շարժումն*, projection; — *լինել*, refuse; — *առնել*, to throw, to cast; — *առնել զմանկունս ի գետ*, *զվաճառսն ի ծով*, to throw the children in the river, merchandize in the sea; — *առնել զմանուկ*, to expose a child; — *լինել*, to be thrown out, abandoned.

Ընկեցումն *s.* cast, projection, outcast; *phys.* projection.

Ընկլճեալ կամ *vn.* to resist, to act as an obstacle, to hinder; *ի ծունր* —, to kneel down.

Ընկլնում, *կլայ* S. **Ընկղմիմ**.

Ընկլնում, *կլի*, **Ընկլուզանեմ**, *ուզի*, *կլմ* S. **Ընկղմեմ**.

Ընկլուզիչ *a.* submerging, engulphing, swallowing.

Ընկլուզումն, **Ընկլումն** S. **Ընկղմումն**.

Ընկղմական *a.* immersive.

Ընկղմեմ, *եցի va.* to sink, to deepen, to submerge; to flow, to inundate, to drown, to plunge, to absorb, to bury; to dim, to cloud; *նիրհմամբ* —, to lull, to make sleepy.

Ընկղմեցուցանեմ S. **Ընկղմեմ**.

Ընկղմիմ, *եցայ vn.* to founder, to sink, to be plunged; to lose one's self; — *ի քուն*, to sleep soundly; *յանհնարին տրտմութիւն*, *յանմխիթար սուգ* —, to abandon one's self to melancholy, to be plunged in inconsolable grief; — *ի ծով փափկութեանց*, to swim in pleasure, in delight; *ի նախանձ* —, to envy, to be jealous of.

Ընկղմիչ *a.* immersing, submerging; *s.* corsair, pirate, buccaneer.

Ընկղմութիւն, Ընկղմումն s. depression; immersion, submersion.

Ընկճեմ, եցի va. to oppress, to humble, to bring down, to debase, to throw down, to subdue, to humiliate; to blunt; *-իմ vn.* to sink, to faint, to succumb; *- զոք*, to be a hindrance, or stumbling block to; *- ընդ բեռամբ*, to bow beneath a weight; to be overwhelmed, or disheartened; *ընկճեալ յաւուց, ընդ ամաւք*, bowed by the weight of years; *- զինն*, to retire, to withdraw; to impede, to hinder.

Ընկողն S. *Անկողին.*

Ընկողմանեցուցանեմ, Ընկողմնեց-, ուցի va. to stretch, to lay down, to put to bed.

Ընկողմանիմ, եցայ, -ուիմ, -ամ, -անիմ vn. to stretch one's self in bed, to lie down, to go to bed.

Ընկողմանումն s. going to bed: the back of a chair. [to be a partisan.

Ընկողմակից s. bed-fellow; *- լինել*,

Ընկոյզ, Ընդոյզ, կուզից or *ղայ s.* walnut; *- մշկահոտ*, nutmeg; *- հնդկայ*, cocoa-nut; *- արքայական*, the finest quality of *-*; *- որթացուցիչ*, nux vomica; *կեղեւ ընկուզի*, nut-shell; S. *Կորձ, փեձեկ*; *կանանչ կեղեւ ընկուզի*, green husk of *-*; S. *Կղեզ, Ողոս*; (*ներքին*) *մաշկ ընկուզի*, epidermis or brown cuticle of *-*; S. *Պոպոկ, փեձեկ*; *միջուկ ընկուզի*, the kernel of *-*; S. *Կճռուն*; *ծառ ընկուզի*, *-*tree; S. *Ընկուզի*; *փայտ ընկուզի*, *-* wood; *դործի ի բեհեզանել զ-*, nut-cracker; S. *Ընկուզադեղեկ*; *ի դոյն ընկուզի*, nut-brown; S. *Ընկուզագոյն*; *քաղել -ս*, to nut; *երթալ ի քաղել -ս*, to go a-nutting; *գաւազան ի ժողովել -ս*, nut-hook; S. *Թափիչ.*

Ընկուզաքեկ (գործի) s. nut-cracker.

Ընկուզագոյն a. nut-brown, hazel.

Ընկուզազարդ, -ձեւ a. made like a nut. [walnut wood.

Ընկուզենի, Ընկուզի s. walnut-tree;

Ընկուզուտ a. full of walnut trees; abounding in walnuts.

Ընկրկեմ, եցի va. to reject; to draw back, to pull back; to subdue; to roll; *-իմ vn.* to recede, to retreat, to flinch; to be repulsed, driven back; *- անուոյ*, turning of the wheel; *- յաղքատս*, to compassionate the poor; to pardon; *- ի բռնահաւ*, to be restrained, bridled, reined in; *պատեալ զազին - ընդ ձիոյն*, *ուրուք*, to take by force, to storm, to subdue, to conquer.

Ընձամոտ s. bot. choke-weed, orobanche.

Ընձանակ s. earthen flower-pot.

Ընձառիւծ, ուց s. leopard.

Ընձկենի s. leopard skin.

Ընձեռայք, յից s, pl. gift, present, drink-money.

Ընձեռեմ, եցի va. to consign, to place in the hands of some one; to lend, to give; to undertake, to prove; to transmit, to refer, to leave in writing; *-իմ vn.* to receive from, to take, to obtain; to be given, consigned, recommended; *Թողութիւն -*, to pardon, to forgive; *կոչմունս - ասաեղոյց*, to give names to the stars.

Ընձեռումն, եցի s. giving; tradition, treatise, discourse.

Ընձիւղ, ղի s. sucker, bud, shoot, spring, button, gem.

Ընձիւղիմ, եցի vna. to bud, to shoot, to put forth, to sprout, to germinate, to blossom.

Ընձիւղումն s. budding, sprout.

Ընձուղիմ, եցայ vn. to unclose, to blossom, to be born; to dawn, to appear, to show one's self.

Ընձուղտ, ըղտուց s. giraffe, camel-leopard.

Ընչազրկեմ տանեմ, -փեմ, լինիմ, -փիմ vna. to deprive one of his property, to despoil, to exhaust, to extenuate, to reduce to the last shifts; to be deprived of one's property, &c.

Ընչաժողով a. avaricious, greedy, desirous. [created.

Ընչանամ, ացայ vn. to exist, to be

Ընչաչաս S. *Ընչաւէտ.*

Ընչապուտուկ a. grimacing (as a monkey).

Ընչասէր a. loving riches, avaricious, greedy, covetous; *- լինիմ, -սիրեմ*, to hoard up, to save sordidly, to be niggardly.

Ընչասիրութիւն s. passion for riches, avarice, avidity, greediness.

Ընչաստացուս a. accumulating, gathering, acquiring wealth.

Ընչավատն a. spendthrift, prodigal.

Ընչատեաց a. despising worldly wealth.

Ընչաց, յ- S. *Ունէ.*

Ընչաւէտ, ւէտաց a. rich, fortunate, monied, opulent; loaded with riches;

– *լինել*, to be rich, to have one's nest well feathered; *անթիւ* –, very wealthy, extravagantly rich; *լաւ եւ լիովի մտանդ* –, well off, in easy circumstances.

Ընչաւէտանամ, *ացայ vn.* to be enriched, to become wealthy.

Ընչաւէտութիւն *s.* riches, abundance of wealth.

Ընչաքաղց, *կց a.* avaricious, niggardly, miserly, sordid.

Ընչաքաղցութիւն *s.* avidity for wealth, insatiable avarice; *անյագ* –, insatiable thirst for riches.

Ընչեղ S. **Ընչաւէտ**; *–ապէս a.* ri- [cher.

Ընչեղանամ S. **Ընչաւէտանամ**. [ble.

Ընչեղէն *a.* created; visible, sensi-

Ընչեղութիւն S. **Ընչաւէտութիւն**.

Ընչիկ, *–չուկ s.* trifles, gewgaws, small matters, toys.

Ընչո՞ւ *ad.* why?

Ընչովին S. **Ումեմնաւքեւ**.

Ընջուղ, *ղոյ* or *ղու s.* heifer, bullock, calf of a year old.

Ընտանակցիմ *vn.* to have affinity, to [approach.

Ընտանակցութիւն *s.* familiarity, participation.

Ընտանամ, **Ընդ–**, *ացայ vn.* to seed, to come to seed.

Ընտանանամ S. **Ընտանեհամ**.

Ընտանատուն S. **Ընտասուն**.

Ընտանացուցանեմ S. **Ընտանեւ–**.

Ընտանեակ, *եկայ a. s.* familiar, one who is of the family, acquaintance, intimate friend.

Ընտանեբար *ad.* familiarly, domes- [tically, confidently.

Ընտանեբոյն *a.* very familiar; proper.

Ընտանեկան *a.* familiar; *–կեանք*, domestic life.

Ընտանեկոտոր *a. s.* murderer of one's family, parricide, &c.

Ընտանեկցութիւն *s.* familiarity; coha- [bitation.

Ընտանեհամ, *եցայ vn.* to familiarize one's self, to grow tame, familiar with, to keep company, to frequent, to communicate; to get inured, to accustom one's self; *անապատի* –, to be accustomed to a hermit's life; – *կանոնի հաւատոց*, to observe the precepts of the Faith.

Ընտանեսէր *a.* loving one's family.

Ընտանեսուն S. **Ընտասուն**.

Ընտանեցուցանեմ, *ուցի vn.* to render familiar, to tame, to civilize, to humanize; to accustom.

Ընտանի, *հոյ*, *հեայ a. s.* familiar, domestic; proper; native; tamed; intimate, friend, relation; domestic; –*ք*, family; *հայր –հեայ*, the father of a family; – *պատերազմ*, intestine strife, domestic broils; civil war; – *գաւազան*, *թշնամի*, traitor, intestine foe; – *հաւատոյ*, faithful to the Truth; – *լինել գրոց*, to be familiar with, or versed in literature.

Ընտանութիւն *s.* familiarity, confidence, communication, frequentation; habit; intimacy; friendship; – *ընդ կնոջ*, carnal intercourse with a woman; *յ– կոչել*, to domesticate, to tame.

Ընտանուհի *sf.* female neighbour, intimate friend; house-maid, servant.

Ընտանուսս S. **Ընտասս**.

Ընտասուն, *–անուհդ a.* familiar, brought up in the house; S. **Ընդասուն**.

Ընտել, *–ութիւն* S. **Ընդել**, &c.

Ընտեղակաց *a.* immovable, firm in one place.

Ընտիր *a.* chosen, worthy; fine, good; civil, of good family, elegant, excellent, exquisite, nice, genteel, pretty, noble, polished, precious, pure, singular, sovereign, superb; – –, the best, the most excellent, the choice, the select, the flower, the cream; *ը– – զարդուցն եդին ի հպարտութիւն*, precious ornaments served to beget pride; *ը– –ս Փարիզեայ սատակեաց*, he beat down the choice troops, the flower of France; *դարմարեալ ը– – նահատակս, զորս*, to re-unite the bravest warriors, the picked soldiers; – – *անասունք*, very fat animals; – *յոյժ*, best, first quality; S. **Ընտրելագոյն**; – *մատենագիր*, classic author; *ընդ –ս հանել*, to select, to make choice of, to elect; *յ– առնել*, to give the choice, to permit the selection; – *առնել*, to choose, to make choice of, to appreciate; *ընտրոյ աէր*, he who has the choice, arbiter; *զնոսա թողացոյց ընտրոյ ոեւտրս լինել*, he left them the choice.

Ընտոժին S. **Ընդոծին**.

Ընտուսս *ad.* by one's self, or itself; of one's self, naturally; of one's own head; of the house, from one's home; of the family possessions, of one's own wealth.

Ընտրական *a.* elective, eligible, electoral; better, singular, exquisite.

Ընտրականութիւն *s.* elegance, goodness, excellence; examination.

Ընտրան *s.* choicest, flower; *–աւ a.* select, choice, picked; *ad.* by choice, by selection; *մանկութիւն –աւ*, the flower of the youth; *կաշառք –աւ*, rich or precious gifts.

Ընտրանք *s. pl.* choice, election, prime; act of picking; garbling; *արծաթի –նաց*, pure silver.

Ընտրեալ *a.* select, elect; virtuous, honest, upright.

Ընտրելագոյն *a.* better, excellent, very good, preferable.

Ընտրելակից *a.* elected with another.

Ընտրելաշնորհ *a.* elect and graceful.

Ընտրելի *a.* eligible; most select, best; *– ի քէզ ըմի յայսցանէ*, you must choose one of these alternatives.

Ընտրեմ, *ընտրի va.* to elect, to choose; to pick, to sort, to cull; to discern; to judge; to distinguish, to difference, to know; to decide; to love, to embrace, to prefer; *– զարժանն*, to discern what is just; *– զժամանակն*, to choose the time, to select the opportunity; *անկիւնս անկիւնս ընտրեալ*, angular; *ընտրեալ կալաւ*, he has chosen; *ընտրեցից մեռանել*, I would prefer to die.

Ընտրիչ *a.* choosing, electing; *s.* elector.

Ընտրող S. Ընտրիչ; discreet, prudent, judicious, wise.

Ընտրողական *a.* able to discern, having judgment, rational; of one's free will; wise, discreet; *s.* judgment, criterion, free will or choice.

Ընտրողութիւն *s.* choice, election; discernment, discretion, judgment, understanding; *–ութեամբ ad.* discreetly.

Ընտրութիւն *s.* choice, election, suffrage, choosing, wish; arbitration, deliberative, decision, discernment, distinction, discretion; option; scrutiny, taste; *անօթ –ութեան*, a vessel of mercy, chosen instrument; *– ինքնակամ*, liberty, free will; *– առնել*, to distinguish; *–ութեամբ ad.* by election, or choice.

Ընտրուկք *s. pl.* rebuff, refuse, trash, offal, scum, cheat.

Ընտրուն S. Ընտրանք.

*Ընքուղ S. Ցօղք.

Ընդաղեան *s. bot.* fennel.

Ընդգէղքիւր S. Ինգիղքիւր.

Ընդգուշք S. Ինգուշք.

Ըստ *pr.* according to, in relation to, as for, conformably with, agreeably to; proportionably, at the rate of; after; near, relatively; for, as for; on; of; out; *– իս*, *– իմոյ մարթեացս*, according to me, in my opinion; *– իւրաքանչիւր կարի*, according to capacity, to the best of one's ability; *այր – սրտին Աստուծոյ*, a man after God's own heart; *կին իցէ քո – միոյ*, if thou hast a wife after thine own heart; *բախտաւոր եղեալ ոմն*, fortunately; *– պատկերի մերում եւ – նմանութեան*, in our image and likeness; *հիւսիսոյ Կարնոյ*, north of Erzeroum; *– անձին*, upon one's back; wearing upon, – the shoulders, – the body; *– հանապարհին*, about the streets; *– հրապարակս գնալ*, to pass through, or to wander about the public places; *– բնութեան բարւոյ*, naturally or essentially good; *ի չափս կալցէ զանձն – օրինակի նորա*, I shall be governed by his example; *ելանել – քաղաքէ*, to go out of town; *այր – առնէ*, one after the other; *ամ – ամէ*, annually, every year; *օր – օրէ*, daily, every day; *– նախահօրն յանցանաց*, for the sin of the first father; *– չափոյ եկամտիցն*, in proportion to his income; *– աչս դառնալ*, to judge from the appearance; *– իրեարս պատշաճեալ*, well proportioned, symmetrical; *– տեղիս տեղիս եւ – աշխարհս աշխարհս*, according to the various places and different provinces; *տունն տզգայնի՝ ոչխար – իւրդ*, a lamb for every family and every house; *հրաժարեալ – նմանութենէն*, to have no equal, unique; *անցանել – սահմանս քո*, to pass through your confines; *բանս անցանել*, to be inexpressible; *– միտս անցանել*, to be beyond understanding, to be past finding out, inconceivable, incomprehensible; *անցանել – չափ*, to go beyond; *– աչին լինել յուսքէ*, to be far from the sight of, alienated; *– ինքեան*, of one's self; naturally, essentially; *– ամենայնի*, totally, in all, entirely; *– այնմ*, as is said; as they say; *իրիք – իմիք*, in some part, in a certain sense, in some way, or manner; in part; *– որում*, as; since; therefore; *– որում..., – նմին*, or *նոյնպէս*, or *այսպէս*, as..., as; so..., as; *– օրէն*, like, after the fashion of; *– նմանի*, after him; –

այսմանէ, like this, similarly, equally; *եւ որ – այսմանէ*, &c. &c. and so on.

Հ*ագանձնեմ, հցի va.* to assume, to take, to put on, to put on one's back, to embrace, to undertake.

Հ*ագանձնութիւն s.* the wearing, the clothing.

Հ*ագիւտ, իցի s.* accusation, blame, reprimand, censure, reprehension, reproach, stain, imputation, criticism; defect, fault, wrong; *a.* blamable, reprehensible; – *լինել*, to be blamed, or scolded; to accuse, to charge with, to blame, to scold, to censure, to condemn: to know, to be informed of, to understand; – *լինել իմիք*, to obtain, to succeed in, to enjoy, or realize one's wishes; – *յանձն առնուլ*, to be blameworthy, to be in the wrong; – *ad.* reprehensibly; culpably; with shame, or remorse.

Հ*ագուանեմ, գուի va.* to accuse, to blame, to reprove, to censure, to condemn, to reproach, to rebuke, to jeer, to reprimand, to impute.

Հ*ագուանիք* S. Հ*ագիւտ*.

Հ*աեբլեր*, &c. S. Յ*աեբլեր*, &c.

Հ*աեբլ* S. Յ*աեբլ*.

Հ*աբնդիաց* S. Յ*անդիաց*.

Հ*աիմանիմ, եցայ vn.* to shoe, to put on shoes, or boots.

Հ*ամանեայք, նեայց, –ուհք, ամանց s. pl.* individuals, particulars.

Հ*ամիոքիք s. pl.* all the rest, all; each one. [companions.

Հ*անմայք, այց s. pl.* their fellows,

Հ*անմանիք s. pl.* the following, successors, posterity.

Հ*աո որոմ* S. Հ*աո*.

Հ*աո օրէն* S. Հ*աո*.

Հ*րչուի* S. Ո*ւրչու*.

Թ

Թ (toe or tow) *Թո s.* the ninth letter of the alphabet and the fifth of the consonants; *Թ*, *թ*, nine; ninth.

– It is sometimes confounded with the letters *գ* and *տ*, for example: *քաչերթ*, *քաղերդ*; *Թակարթ*, *Թաքարդ*; *կաԹոյ*, *կատոյ*.

Թ*ագ, իցի* or *այց s.* crown, diadem, royal crown; the Crown or regal authority, kingdom; glory, honour; – *պապական*, tiara, the pope's crown; – *եպիսկոպոսական*, mitre; – *աշնուականաց*, coronet; – *ոսկի*, crown of gold; S. Պ*ատակ*; – *առնուլ*, to become king, to reign; – *դնել, կապել (անձին) vn.* to crown one's self, to put on the crown, to bind on the diadem; – – (*այլուս*) *va.* to crown, to place a crown on the head of, to cause to rule; *եգաւ ընդ զսպիացւոց*, he crowned himself with the diadem of Asia; *–ալ* or *–իլ պսակիլ*, to be crowned; *առնուլ զ– ուրուք*, to mount another's throne; – *ի գլուխ*, crowned, wearing a crown on the head.

Թ*ագագանդուր a.* curled in form of crown or diadem, curled, crisp.

Թ*ագագլուխ a.* crowned, having a crown on the head.

Թ*ագադիտակ a.* royal, regal, kingly; crowned.

Թ*ագագիր, գրաց a.* placing the crown on the king's head; having the hereditary office of crowning the king at his coronation; – *լինել*, to crown.

Թ*ագագրութիւն s.* coronation; *հանդէս –Թեան*, inauguration.

Թ*ագազարդ, –զարդեան a.* crowned, adorned with a crown.

Թագազարդեմ, եցի va. to crown, to adorn with a crown. [ազն.

Թագազարմ, Թագազն S. Թագաւոր-

Թագազարմուհի af. princess (of the royal family).

Թագաժառանգ, ՚աց a. inheriting the crown; s. heir to the throne.

Թագակալ, աց a. crowned, that has a crown, reigning, that holds a crown; - գշխոյ, queen.

Թագակապ, &c. S. Թագադիր, &c.

Թագակից a. that shares a crown; that reigns jointly.

Թագատու a. that gives a crown, that crowns.

Թագաւոր, աց s. king; *bridegroom; - -աց, the - of -s; - Հայոց, the - of Armenia; կեցցէ -, long live the -! God save the -! - կենդանեաց, the - of beasts, (lion); - թռչնոց, - of birds, (eagle); - ծաղկանց, queen (Arm. king) of flowers, (rose); - իժ S. Արքայից օձ; -ք, certain hymns of the Armenian Church; - կալ յումեքէ ի վերայ աշխարհի ուրուք, to be made - of some country; - առնել, to make -, to cause to reign.

Թագաւորաբար ad. kingly, royally.

Թագաւորաբնակ S. Արքայանիստ.

Թագաւորագիր մատեանք s. The Book of Kings.

Թագաւորազարմ, ից, -զգի, գւոյ, գեաց, -զն, -զուն, զնի, զանց a. of royal race, blood or house, descending from kings; s. prince (royal).

Թագաւորական a. royal, regal; s. royalist; - ճանապարհ, the king's highway, main road, the highway; - օձ, իժ S. Արքայից օձ.

Թագաւորականութիւն s. royalism.

Թագաւորական քաղաք S. Արքայանիստ.

Թագաւորակերպ a. king-like, like a king, regal, royal.

Թագաւորակից S. Թագակից; - լինիմ, -կցիմ vn. to reign together; to reign contemporarily.

Թագաւորանիստ a. capital, where the king resides.

Թագաւորանք s. court, courtiers.

Թագաւորապէս S. -աբար.

Թագաւորասաստ a. with royal threats.

Թագաւորեալ a. crowned; - քաղաք, royal or capital city, seat of government.

Թագաւորեմ, եցի vn. to be crowned; to reign.

Թագաւորեցուցանեմ, ուցի va. to make king, to crown; -ուցի ձեզ թագաւոր, I have given you a king; - զճշմարտութիւն, to preach the truth publicly.

Թագաւորող a. reigning; s. reigning prince, a crowned head.

Թագաւորորդի S. Արքայորդի.

Թագաւորութիւն s. reign, empire; royalty, crown; kingdom; միջոց պարապոյ -թեան, interregnum; - or -ք, The Book of Kings. [crown.

Թագեմ, եցի vn. to make king, to

Թագընկալութիւն s. coronation.

Թագընկէց a. that refuses a crown; - առնել, to dethrone.

Թագնաբար &c. S. Թաքնաբար, &c.

Թագուած s. hiding-place, lurking-place.

Թագուհի sf. Queen; fig. church: moon; -ն Սաթինիկ, - Sathinice; մայր -հւոյն, the - mother; կեցցէ -ն, long live the -! God save the -!

Թագուհութիւն, Թագուհւոյութիւն s. dignity of queen.

Թագուստ, Թագուցանեմ, Թագչիմ &c. S. Թաքուստ, &c.

Թագլեմ, եցի vn. to run.

Թաթ, ից s. hand; palm of the hand; - ոտից, foot; the sole of the foot; - կենդանեաց, paw, claw, talon; - երկաթի, gauntlet; (գործի տանջողական) fang, claw, grappling iron; - կշռոց, scale; S. Նժար.

Թաթախ a. covered, overspread; wet, moistened, immersed, soaked, imbued; dirty, muddy.

Թաթահատ a. mutilated, maimed, cut off.

Թաթահերձ a. cloven-footed, cloven-hoofed, fissiped.

Թաթաղեմ, եցի va. to fill to the brim, to load; S. Թաթաւեմ.

Թաթաղուն a. full to the brim, loaded, overflowing.

Թաթառ, Թաթիւ, Թռոյ, Թաթ առն s. whirlwind, water-spout.

Թաթաւ a. S. Թաթախ; s. *rain.

Թաթաւեմ, եցի, Թաթաւեցուցանեմ va. to plunge, to immerse, to soak, to steep, to drench, to imbue; -իմ vn. to plunge, to dive, to bathe one's self, to be imbrued; - ի քիրտն, - յաւէշ քրտան, to be reeking with

sweat; – *ընդ ալքեւս* or *յալուեղս Թիւնս*, to wallow in the mire, to grovel in filth, to drag in the mud; – *արեամբ* or *յարեան*, to be imbrued or covered with blood, to wade, to welter; – *ալմոլ*, to get splashed, covered with mud; – *մրջնոց զազգս Թէ որդանց*, to be covered with filth, to be full of vermin; – *ի բանս մտաեւ նիկ*, to apply one's self with the greatest attention, to study with diligence.

Թաթաւումն *s.* soaking, drenching, dipping.

Թաթաւուն, *-ուղ a.* full, very full; running over, full to the brim; furnished; endowed; adorned.

Թաթեմ, *եցի va.* to supplant, to trip up; to insnare, to dupe, te deceive.

Թաթու, Թաթոյ *s.* paw, foot.

Թաթպան, *ացս s.* glove; S. *Ձեռնք, Ձեռնոց.*

**Թաժահ, -ժայ* S. *Թարմ.*

Թալամ, Թալանամ, ացայ *vn.* to faint, to loose feeling, to become insensible; – *ի ծաղուէ*, to laugh till one faints, to split one's sides with laughing, to choke, to burst.

Թալաս or **Թալասունդ** *s.* an ewe; wether.

Թալեաղ *s.* acre; – *խալամ vn.* to struggle, to writhe in the agonies of death, to be in convulsions, in agony.

Թալեայ *s.* fine thread.

Թալիամ *vn.* to abhor, to detest.

Թալիանամ, ացայ *vn.* to fall into a fainting fit, to faint, to swoon, to fall in a swoon; to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Թալիացումն *s.* swoon, fainting, lipothymy.

Թալիացուցիչ *a.* that causes fainting.

Թալուկ *s.* fainting fit, swoon, swimming in the head, giddiness; nausea, disorder or rising in the stomach; – *զսրտիւն գալ*, to turn the stomach, to disgust, to loathe, to be sick or ready to vomit.

Թախանձ, ից *s.* importunity, instance, solicitation, entreaty; grief, sorrow, trouble; *-ք*, dowry, marriage-portion, dower; – *արկանել*, to solicit earnestly, to importune, to entreat.

Թախանձագին S. **Թախանձանօք.**

Թախանձանք S. **Թախանձ**; *-նօք ad.* humbly, in a suppliant manner, earnestly, urgently.

Թախանձելի *a.* troublesome, importunate, annoying, tedious, tiresome, disgusting.

Թախանձեմ, եցի, Թախանձեցուցանեմ, ուցի *va.* to solicit earnestly, to importune, to entreat with earnestness; to molest, to annoy, to vex, to torment, to cease not from entreating, or causing annoyance.

Թախանձեցուցիչ *a.* importunate, urgent, troublesome, tedious.

Թախանձիմ, եցայ *vn.* to wish for, to desire; to have need of, to want; to sadden, to afflict. [**Թախանձանք.**

Թախանձումբիւն, Թախանձումն S. **Թախիծ** S. **Թաղիծ.**

Թախիծ *s.* affliction; grief; *a.* grievous, afflicting, disconsolate, forlorn; *-ք գժնդակք*, black bile, deep sadness; *-ք մտաց*, compunction, regret, remorse; *ընկենուլ ընդ սրտի*, to console, to cheer up; *-ս արկանել առաջի ուրուք*, to supplicate, to beseech, to implore.

Թախծագին *a. ad.* sorrowful, mournful; sorrowfully, mournfully.

Թախծագէմ *a.* of a mournful countenance, melancholy, sorrowful, sad.

Թախծալի, -լից *a.* full of sadness, of bitter grief, very sad, painful, bitter; – *առնել զոք*, to afflict, to sadden, to cast down.

Թախծական *a.* sorrowful, grievous, melancholy.

Թախծանք S. **Թախծութիւն.**

Թախծեալ *a.* sorrowful, afflicted, melancholy, gloomy.

Թախծելի S. **Թախծական.**

Թախծեցուցանեմ, ուցի *va.* to sadden, to afflict, to make desolate.

Թախծիմ, ծեցայ *vn.* to grieve, to be afflicted, to mourn.

Թախծոլական S. **Թախծական.**

Թախծութիւն *s.* sorrow, grief, sadness, affliction, melancholy; mourning.

Թակ, ի, Թակն, կան *s.* mallet; large hammer; paver's beetle, rammer; *-ն կոչկոճիչ զգլխոյ ձերմէ կասկէք զիս*, you will make me your scourge.

Թակալակ *s.* dalmatica.

Թակակոփ *a.* beating with a sledge-hammer; hardening with the hammer.

Թակաղ, Թակալաղ *s.* mallet, mall, sledge-hammer, beetle.

Թակապակ *s.* small beetle: architrave; – or *-գլուխ*, capital (of a pillar); – *նաւու*, top (in the rigging of a ship).

Թակարդ or *-րթ*, *ից* or *աց* s. trap, snare, gin, net; *-օք որսալ, պարփակել, փակել, արկանել ի -*, to draw into a snare, to entrap, to catch; *շաղիլ ի -ն, ի -ն հարկանիլ*, to fall into a snare, to be entrapped; *-աւ ջուր քերել*, to beat the water, or the air, to toil in vain, to have one's labour for one's pains; *ոտքէս - գհողմն՝ անցուցանել գլխոյս*, to be heedless, to disregard warning or admonition, « in at one ear, out at the other; » S. *Որոգայթ*.

Թակարդադիր s. he who lays snares or spreads nets.

Թակարդապատ, *-եալ* a. trapped; ensnared; S. *Թակարդադիր*.

Թակարդապատիր a. that entraps, ensnares; deceitful.

Թակարդափակեմ, *եցի* va. to envelope or take in nets or snares, to entrap, to entangle, to catch.

Թակարդեմ, *եցի* va. to entrap, to ensnare, to decoy; to take in a net, to catch, to lace; to entangle, to allure, to dupe; *- զմեքենայս*, to spread a net, to lay snares.

Թակեմ, *եցի* va. to hammer; to beat; to ram.

Թակնակուռ S. *Թակակոփ*.

Թակոյկ, *կուկայ* s. pitcher, water-vessel, jug, jar, water-pot, vessel, pot; cup, mug, goblet, bowl: the saveall of a candlestick.

Թաղ, *ից* s. quarter, ward, district; part; neighbourhood; - or *-ի*, felt; *-եաւ պատել*, to felt.

**Թաղաթափ* a. unveiled (female).

Թաղակ, *աց* s. felt head-piece.

Թաղակից լինիմ, *Թաղակցիմ*, *եցայ* vn. to be buried together.

Թաղանթ, *-նդ*, *ոց*, *ից*, *աց* s. membrane, cuticle, pellicle, tegument; omentum, caul, reticulum; diaphragm.

Թաղանթազեղ, *-զարդ* a. furnished with a membrane, membranous.

Թաղանթաթեւ a. bat-winged, having membranous wings.

Թաղանթային a. membranous.

Թաղանթապատեալ a. enveloped with, or in a membrane.

Թաղանթիմ vn. to produce or form a pellicle. [castrated, gelt.

Թաղատմաւոր, *Թաղամմաւոր*, *աց* a.

Թաղար, *աց* s. earthen-pot or vessel, basin; flower-pot.

Թաղեայ a. worked in felt.

Թաղելութիւն S. *Թաղումն*.

Թաղեմ, *եցի* va. to inter, to bury, to entomb, to inhume; to bury in the ground, to pay the last honours; to hide; *-իմ* vn. to be buried; *- կենդանւոյն*, to bury alive; *ի յաւս թաղեալ*, sunk in grief.

Թաղերգիչ s. tragedian.

Թաղերգութիւն s. tragedy.

Թաղէգործ s. felt-maker.

Թաղթ, *ից* s. *bot.* cyclamen, sowbread.

Թաղի s. felt cloak; S. *Թաղ*, *Կաճ*; *bot.* wild artichoke.

Թաղխանամ, *ացայ* vn. to harden, to become hardened.

Թաղկ s. talc.

Թաղկանամ S. *Թաղկիմ*.

Թաղկալոր a. rumpled, disordered, discomposed.

Թաղկիմ, *եցայ* vn. to grow tighter, thick, to condense, to be condensed.

Թաղկումն s. thickness, condensation.

Թաղհար, *աց*, *Թաղհալ* s. woman's cap (in form of an earthen pot).

Թաղմանական a. funeral, funereal; *- հանդէս*, funeral, burial, funeral rites, procession or train.

Թաղնորդ a. living in the same neighbourhood.

Թաղումն s. sepulture, burial, interment; funeral; *զ- իշոյ թաղիլ*, to be buried like an ass.

Թաղուն a. thick, close, compact, dense; *chem.* stable.

Թամ s. enemy, foe.

Թամբ, *աց* s. saddle; pack-saddle: calf of the leg; *- կանանց*, *կողմնակի -*, side-saddle, pillion; *աշտանակել*, *ստանուլ ի -*, to mount, to vault into the saddle; *-ս հարկանել*, *- ի նուս դնել*, to saddle; *բառնալ զ-ն*, to throw off the saddle, to dismount.

Թամբագործ, *աց* s. saddle-maker, saddler.

Թամբակալ S. *Թանգ*.

Թամբահարեմ S. *Թամբեմ*.

Թամբատեակ, *-տոց* s. rag, tatter, old clothes; *a.* old, ragged, shabby, threadbare, all in rags; S. *Գրգլեակ*.

Թամբեմ, *եցի* va. to saddle, to harness.

Թայլ S. *Թայլթ*. [kindred.

Թայրաթոռք s. *pl.* the relations, the

Թան, ից s. soup, porridge, broth; skimmed milk; – ոսպնեայ, pottage of lentiles, lentile soup; dish of pottage. [Թէնէքէ.

Թանագ, ից s. sheet-iron; *turk*.

Թանահատ, ից a. abstaining from soups.

Թանամ, թացի va. to wet, to bathe, to dip, to drench, to soak; to moisten, to bedew, to water; – զանկողին իւր արտասուօք, to hatbe one's pillow with tears; արտասուօք – զոտս ուրուք, to bathe the feet with one's tears; – զսուր ի պարանոց ուրուք, to cut the throat, to massacre; – յարիւնս բազմաց, to butcher, to slaughter, to shed much blood, to swim in blood; – ի գինի, to soak, to steep in wine; գնացին ոտամբ թանալոյ ի վերայ ծովուն, they passed the sea dry-shod.

Թանաման, ից s. soup-tureen.

Թանաք, ի, աւ s. ink; սեաւ –, black ink; կարմիր –, red-ink; S. Կարմրագեղ; կապոյտ –, blue-ink; տպագրութեան, printing-ink; – Չինաց, Indian or China ink; անեղծ –, indelible, indestructible ink; համակրական, ծածկագիր –, sympathetic, invisible, secret ink; – նշանագրութեան, marking-ink; արատ, բիծ –ի, ink-spot, ink-stain; արատել –աւ, to ink; մրճոտիլ, աղտեղիլ –աւ, to be inked all over; պղինձ, շիշ –ի, ink-pot, ink-bottle; աման –ի, ink-horn, inkstand; S. Կաղամար. [girth.

Թանգ a. S. Թանկ, &c.; s. saddle-

Թանգար, աց s. merchant; shopkeeper; retailer; inn-keeper.

Թանգարական a. mercantile, commerciale; esteemed, precious, dear.

Թանգարան, աց s. treasure, treasury; museum; cabinet, collection; – Բրիտանեան. the British Museum; – Աղեքսանդրեան, the Museum of Alexandria.

Թանգուզեմ, եցի vn. to shun, to elude, to set one's self free, to steal, or to get away, to escape, to fly from, to avoid; to be ashamed, to shuffle, to use chicanery; –զելով խօսել, to speak with respect or reverence.

Թանթ s. fine blade, thin plate; fine membrane, pellicule; – ապակւոյ, window-glass.

Թանթրուենի s. elder-tree.

Թանիկ s. a little broth, pottage.

Թանկ, –գ a. dear, high priced; precious; – է, it is dear; փոքր մի –, rather dear; – մարմնով, corpulent.

Թանկա S. Պանկ.

Թանկագին S. Թանկ; – առնել, to make dear; – վաճառել, գնոյ տալ, to sell dear; – գնոյ առնուլ, գնոց ստանալ, to buy at a high price.

Թանկար S. Թանգար.

Թանկուզի S. Փորանկեալ.

Թանկութիւն s. dearness, high price, dearth, famine, scarcity; տրտունջ առնել զ-թեանէ իրաց, to complain of the high price of things.

Թանձր, ձու, ձուք a. thick, big, great; fat; dense; deep; coarse, gross; rude, clumsy, rough; *gr.* deep, flat, low (sound); *mus.* barytone; *s. zool.* bustard; *ad.* in great quantity, thickly; – միտք, dull-witted, stupid; – տգիտութիւն, gross ignorance; – մարմին, weighty, heavy; corpulent; – անտառ, մօրուք, dense wood; thick or bushy beard; – քուն, deep sleep.

Թանձրաբարբառ a. of a gruff voice; stammering.

Թանձրաբարոյ a. coarse, rude, unpolished, clumsy, awkward.

Թանձրաբնութիւն S. Տխմարութիւն.

Թանձրագոյն a. very thick, very dense; heavy, weighty, coarser; *ad.* more intelligibly. [lubber.

Թանձրագանդաղ a. heavy and slow,

Թանձրաթաղանթ a. very fat.

Թանձրաթափ S. Թանձրատարափ.

Թանձրաթել s. tow (hemp or flax); S. Քուղ. [woody.

Թանձրաթուփ a. thickly branched,

Թանձրալար a. of thick cords or ropes.

Թանձրալեզու a. of an hard language; who speaks thick, indistinctly; of a strange speech.

Թանձրախիտ, –խուռն a. thick; dense; leafy, wooded, full of branches; heaped up, heaped together.

Թանձրախոր մօր. very deep mud; pond, marsh. [dense.

Թանձրահոծ a. very thick, very

Թանձրահող a. thick with earth, fertile.

Թանձրամած a. thickened, condensed; heavy, hard; viscous, curdled, clotted, congealed; bushy.

Թանձրամածութիւն s. thickness; viscidity, tenacity.

թանձրամայրի *a.* bushy, thick, woody, wooded, sylvan, woodland.

թանձրամարմին *a.* heavy; plump, fat, corpulent, obese, fleshy, bulky.

թանձրամիս *a.* fleshy, muscular, plump, fat, greasy.

թանձրամիտ *a.* thick-sculled, stupid, dull, block-headed, dull-witted, awkward.

թանձրամորթ *a.* thick-skinned.

թանձրամսութիւն *s.* obesity, stoutness, corpulency.

թանձրամտութիւն *s.* stupidity, dulness, heaviness of mind, slowness of apprehension.

թանձրամօրուս *a.* thick-bearded, well-bearded.

թանձրատակ *a.* thick bottomed; having a solid foundation.

թանձրանամ, *ացայ vn.* to thicken, to grow thick; to grow hard; to curdle, to coagulate, to clot; to augment, to increase, to accumulate; – *ի մարմին*, to become incarnate; *Թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանս*, this people's heart is waxed gross; *Թանձրանայր ալաղակն, երկիւղն*, the uproar increased; the fear redoubled; *Թանձրացեալ a. s.* thickened, thick; concrete; *լեառն –*, very fertile hill; *ջուր –*, impure water.

թանձրապորտ *a.* big-bellied, corpulent, thick.

թանձրատերեւ *a.* densely leaved, leafy.

թանձրատիպ *a.* thick-witted, rustic, stupid, half-witted, hard, obstinate.

թանձրատիւռ, –տարած *a.* spread thickly over a great space, scattered, spread everywhere; very thick, crowded.

թանձրատարափ *a.* that pours, that falls thick like hail, heavy, abundant, closed, compact; – *նետք*, countless arrows; – *ամպք նետից*, a shower of arrows.

թանձրացեալ S. **թանձրանամ**.

թանձրացուցանեմ, ուցի, թանձրեմ, եցի *va.* to thicken, to condense; to coagulate, to congeal.

թանձրափուշ *a.* thorny, having many hard thorns.

թանձրաքարտ *s.* paste-board; card-board.

թանձրութիւն *s.* thickness; solidity, density, bigness; concretion, coagulation, condensation; consistence; fatness, plumpness; plenty, abundance; rusticity, awkwardness; stupidity, dullness; – *ծերութեան*, great old age.

թանչ, *ի*, **թանչք**, *չից s.* diarrhœa, looseness; dysentery; piles, hemorrhoids; colic; fistula.

թանչակալ *a.* affected with the hemorrhoids.

թանչեմ *va.* to mutter, to grumble on awakening.

թանց *pr.* without, except; S. **Ա,ռանց**.

թաշկինակ, ացս *s.* handkerchief; towel; – *ունգաց, գրպանի*, pocket –; – *պարանոցի*, neckcloth, neckerchief; – *մետաքսեայ*, silk-–.

թաչա *s. mus.* an Armenian note (⌣).

թաչեմ, եցի *vn.* to mumble, to mutter.

թապուեթ S. **Դրիճ**.

***թապուճ** S. **Ախմախ**.

թառ, *ի s.* roosting place, perch; bar, stake for supporting vines: *–, swing; see-saw.

թառամ *a.* faded, tarnished.

թառամեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to fade, to wither, to tarnish.

թառամիմ, եցայ *vn.* to fade, to wither, to decay; to be tarnished.

թառամութիւն, –ումն *s.* fading, withered state, decay.

թառանչ, իւն, **թառանչանք**, **թառաչ, իւ** *s.* sigh, groan: colic, bowel complaint.

թառանչեմ, թառաչեմ, եցի *vn.* to sigh, to groan: to lament, to weep; to have a severe colic.

թառանչումն S. **թառանչ**; – *եղջերուաց*, belling of the stag.

թառափ, *ի s.* sturgeon.

թառիմ, եցայ *vn.* to perch, to roost, to go to roost.

թաս, *ի s.* cup, mug.

թասակ *s.* white skull-cap.

թասամ, ացի, թասեմ, եցի *vn.* to wheeze, to pant, to be out of breath, to breath short, to breath gaspingly; *Թասել ոգւոց*, to be asthmatic, to have difficulty in breathing.

թասու, ացս *s.* farthing.

թասուն *a.* panting for breath, asthmatic, short-breathed, wheezy; – or **Ա,ղքունի գինի**, Taxos wine; strong, generous wine.

թատերախաղք, ղուց *s.* dramatic representation, play, piece; *Հարկանին –, բանի վարագոյրն*, the play-begins, the curtain rises.

թատերական *a.* theatrical.

թատերասէր *s.* a play-goer, lover of theatrical representations.

Թատերասիրութիւն s. foudness for theatres and public spectacles.

Թատր, տերց or տերաց s. theatre, play-house; drama, play; the audience, the spectators; խաղերալ թատեր, scene, stage; հրապարակ թատեր, pit; օթեակ թատեր, box; դիտակ տեղիք, աստիճանք, կոյք թատեր, tiers of boxes; տոմսակ, պիտակ թատեր, ticket for the play; ծանուցումն թատեր, play-bill; շուրջ հատեալ գումարեալ կալ թատերին, to crowd to the play; շուրջ զթատերըն այրեցաւ, the amphitheatre was burnt; — իմն են տեղերք, all the world's a stage; S. Թատերախաղք.

Թատրատես, աց s. spectator.

Թատրոն S. Թատր.

Թատրոնական a. theatrical, scenic; — նկարք, scenery, scene; — բանաստեղծութիւն, dramatic poetry, the drama.

Թարախ, ոյ, այ s. matter, sanies, corrupted matter.

Թարախալից, —ածոր a. purulent, sanious.

Թարախածուծ a. that draws off corrupted matter.

Թարախարգել a. hindering the discharge of purulent matter.

Թարախեցուցանեմ, ուցի va. to render sanious, to make purulent, to corrupt.

Թարախիմ, եցայ vn. to become sanious, to be purulent, full of corrupted matter.

Թարգման, աց s. translator; commentator, paraphrast; interpreter; translation; — կալ. լինել ումեք, to be an interpreter.

Թարգմանելի a. translatable.

Թարգմանեմ, եցի va. to translate; to interpret, to explain; — յանգլիական լեզուէ ի հայ բարբառ, to translate from English into Armenian; — յանպատրաստից, ափ յափոյ, to translate off hand, extemporally, fluently; — բառ առ բառ, to translate literally, word for word.

Թարգմանիչ s. translator; interpreter; —ք, The Seventy, (translators of the Septuagint); the Interpreters of the Armenian Scriptures, (S. Isaac, S. Mesrob, &c.)

Թարգմանութիւն s. translation, version; interpretation, explanation; ճոխադոյն, ընդարձակ —, paraphrase; ազատ —, բառական —, free translation; literal —. [lators.

Թարգմանչագիր a. written by trans-

Թարգմանօրէն ad. by translation; by interpretation.

*Թարթ. Թարթափ s. twinkling of an eye, wink, twinkling, trice; ի —ական, in a twinkling, in a trice, in a wink, in no time; —ք, eye-lid.

Թարթափանք S. Թարթափումն.

Թարթափեցուցանեմ, ուցի va. to cause to loiter, or wander about, to lounge, to idle; to skirmish, to divert; to keep at bay, to occupy with, to distract; to lull with vain hopes.

Թարթափիմ, եցայ vn. to wander, to loiter, to lounge about; to be involved in difficulty, perplexed with business; to haunt, to frequent; ի —ական S. Թարթափ.

Թարթափումն s. loitering, idling, lounge, sauntering; perplexity, entanglement in business; frequent resort; — ական S. Թարթափ. [wink.

Թարթել or Թարթել ական, աչաց, to

Թարթեւանք S. Արտեւան pl.

*Թարխ s. sketch, essay.

Թարխանութիւն s. freedom from taxation. [tender.

Թարմ a. fresh, young, green, soft,

Թարմատար, աց a. vain, frivolous, useless; vile, abject, inferior; superadded, false, factitious, artificial; *gr.* expletive. [greenness.

Թարմութիւն s. freshness, verdure,

Թարշամեցուցանեմ, —միմ, —մութիւն S. Թառամեցուցանեմ, &c.

Թարշիշ, շի, Թարսիս, սի or սայ np. Tarsus; ական Թարշիշի, jacinth, precious stone of a flame colour.

Թարց pr. without; S. Առանց.

Թաց, Թացանամ, Թացութիւն S. Խոնաւ, Գէջ, &c.

Թացան, ի s. victuals eaten with bread, made dishes; pittance.

Թաւ, այ, ուց a. thick, bushy; woolly, shaggy; *gr.* grave (accent); *mus.* flat. [long-haired.

Թաւագէս a. shock-headed, hairy,

Թաւագլոր S. Թաւալագլոր.

Թաւագլուխ a. shock-headed.

Թաւագործ a. who makes or sews coarse articles.

Թաւաղարդ a. full, thick, bushy, leafy, green, branchy.

թաւթիւփ S. թաւուտ a.

թաւալ s. roll, act or state of rolling; S. թաւալումն; a. rolling, tumbling down; առ ի –, on a precipice, steep; – առնուլ, to roll, to revolve, to turn round; – բանից, a winding discourse; – տալ արեան, to cause one to roll in his own blood; – անկեալ գետը խաղալ S. թաւալագետը խաղալ.

թաւալագլոր, -լիկը ad. in rolling, revolvingly, rolling along or down; – խաղալ (գիսկանց, վերաւորաց), to tumble down, to roll down, to prostrate one's self; to agitate one's self, to fall dead; to be thrown down, to be upset; to throw a somerset; to throw one's self headlong, to precipitate one's self; – խաղացուցանել, to roll, to prostrate, to precipitate, to fell, to upset; – անկաւ յարեան իւր սուր, he fell rolling in his blood.

թաւալագնաց a. which goes rolling.

թաւալական a. rolling, that rolls.

թաւալանիմ S. թաւալիմ.

թաւալագլոր S. թաւալագլոր.

թաւալեմ, եցի, թաւալեցուցանեմ, ուցի va. to roll, to turn, to set rolling, to revolve, to wheel; to upset, to overturn, to capsize; ի բաց –, to turn topsy-turvy, to turn elsewhere; to remove, to take away; -լիմ vn. to roll, to tumble; to wallow, to plunge in, to penetrate; յերկիր –, to roll on the earth; ընդ մոխիր, յաշխարն –, to get covered with ashes, with dust; ընդ ախտի –, to roll in the mud, to wallow in the mire; – ի փափկութիւնս մարմնոյ, to give one's self up to sensual pleasures, to abandon one's self to, to plunge into; առաջի –, – անկանիլ, – առաջի ոտից, to prostrate one's self at the feet of, to implore; – առ ինչ, to give one's self up to, to incline to, to bend towards.

թաւալոց, ացս s. bog, marsh, muddy place, miry hole, puddle.

թաւալումն s. rolling, turning, wheeling; rotation, revolution; inclination, propension.

թաւամազ, -զեայ a. shaggy, woolly, hairy; woollen. [dense woods.

թաւամուխ a. rendered safe by

թաւայատակ a. hairy, hirsute (an epithet of Hercules).

թաւայօն a. heavy eye-browed, beetle-browed.

թաւանամ, ացայ vn. to grow thick; to become shaggy or hairy.

թաւարծիւ a. shaggy, hairy, hirsute; – այր, hairy man, covered with hairs.

թաւացուցանեմ, ուցի va. to render thick with branches; to make hairy or hirsute.

թաւիշ s. velvet; – մետաքսեայ, silk–; բամբակեհաւան –, cotton–; – սուկեայ, woollen–, or plush.

*թաւիղ S. Տոպիզ.

թաւուտ s. thicket, coppice.

թաւութիւն s. thickness; hairiness; aspiration of letters or sounds; thickness of voice. [briery.

թաւուտ a. thick, bushy, tangled,

թաւրնջակ S. թաժռուրիկ.

թափ, ոյ or ոս, ից or ուց s. bottom; depth, profound depth, abyss; fury, passion; fire, spirit; impetuosity, violence; effort, furious attempt, struggle; -ք, sheath, scabbard; -, ընդ –, or ը– անցանել, to penetrate, to pierce, to run through, to bore; to thread, to spit; – անկանիլ, մտանել, to run rapidly, to pass through, or traverse with impetuosity, to enter with violence or impetus; – or ընդ – անցուցանել, հանել, հասուցանել, to pass, to bore, to pierce, to transfix, to thread, to run through; – առնուլ, ը– առեալ ջոջել S. թափառիմ; ը– առնուլ, to prepare for an effort, to gather one's self up; – տալ, to hurl, to launch, to fling, to throw; – կրից, fit, outbreak, burst of passion; ի –ս դժոխոց, in the depths of hell; – ընդ –, –ն ընդ –ն, թափանթափ ad. penetrative, piercing, with penetration.

թափան S. Փաղխդ.

թափանշալ a. transparent, clear, pellucid.

թափանց ածեմ va. to reflect, to shine; թափանց առնել S. թափանցուցանել.

թափանցական, -ցային a. penetrative, subtile, piercing, pervious.

թափանցականութիւն s. penetrability.

թափանցանց S. թափանցական; եւլանել, լինել, բերել, to penetrate, to pierce; – լինել մտաց, to think, to understand, to penetrate, to perceive.

թափանցանցութիւն s. penetration; penetrability.

թափանցեմ, եցի vn. to penetrate, to pierce, to pass through, to enter;

to be filtered through; to search thoroughly, to dive to the bottom of.

Թափանցելի *a.* penetrable, permeable.

Թափանցութիւն S. **Թափ հանել.**

Թափանցիկ *a.* that penetrates, piercing; transparent, diaphanous; – **լինել** S. **Թափ անցանել.**

Թափանցիկութիւն, –ցութիւն *s.* transparency, pellucidity, diaphaneity.

Թափանցուն *s.* penetration, perviousness.

Թափառ *a.* vagrant; *ad.* like a –.

Թափառական *a.* vagabond; vagrant, wandering, roving, rambling; – **ասպետ**, knight-errant; – **Հրեայ**, the Wandering Jew; – **լինել** S. **Թափառիլ.**

Թափառականութիւն *s.* a roving or wandering life, vagrancy, vagabondage. [or lounging about.

Թափառանք *s. pl.* the act of idling

Թափառիլ, եցայ *vn.* to wander, to roam, to be vagrant, vagabond; to ramble, to rove, to stroll, to range; – **աստ եւ անդ**, to wander up and down.

Թափուռիակի *ad.* quickly, without delay, incontinent.

Թափառօրայ S. **Թափառական.**

Թափառութիւն S. **Թափառանք.**

Թափեալ *a.* emptied; – **աստղ**, falling star; S. **Աստղ, Աստղ**; – **ուղեղ**, hare-brained, empty-headed, giddy-pated, mad; *s.* giddy-pate, light-witted person, blockhead, idiot, fool, madman.

Թափեմ, եցի *va.* to overturn, to cast down, to fling or throw down; to spill; to empty, to exhaust; to take away, to take by force, to possess one's self of; to cast off; to disengage, to deliver, to release, to relieve; – **զատամն**, to extract, to pull out, to draw a tooth; – **զդրունս**, to unhinge the doors; **բեւեռովք զբեւեռս** –, one nail drives out another, (new things or persons make old ones forgotten); S. **Բեւեռ**; – **կապուտս, աւար բազում, զկապուտս սատակիկ**, to make a great booty, to pillage, to sack; – **զոք յիմեքէ**, to despoil, to deprive of; – **զոգի ուրուք**, to harass, to hold in suspense; – **զքուն**, to rouse one's self, to awaken; – **զգինի**, to get sober again, to sleep off drunkenness or debauch; – **զոք ի ձեռաց ուրուք**, to save one from the hands of another, to liberate, to rescue; – **զբարկութիւն յումեքէ**, to free from the effects of another's resentment, to pardon; – **ի բաց զոգի**, to die, to perish; – **զցասումն, զբիծ ի վերայ ուրուք**, to vent one's anger, to wreak one's vengeance; – **զբիծոյս յոգի**, to give vent to one's angry passions; – **զմաղձն**, to discharge one's bile, to vent one's spleen; **առ ծեռ** –, to add, to subjoin; to conclude; – **զառնէն**, to remove, to change habitation, to empty a house of its furniture; – **զսուր իւր յոգի**, to draw the sword against, to brandish the sword; – **զբաժակ**, to drink off the cup to its dregs; to drink up; – **զանձն**, to escape, to disengage one's self, to get rid off, to abscond; *fig.* to humiliate, to abase, to lower one's self to; – **զինքն ի գրաստէն**, to dismount, to leap from horseback; – **զինչս**, to spend, to dissipate, to waste, to squander; – **զոյժ եւ զզօրութիւն**, to make great efforts, to employ all one's energy, to do any thing in the world; to strive with all one's heart, to sharpen one's tools, to prepare one's self; – **ի լծոյ**, to throw off the yoke; – **զոք ի կենաց**, to deprive of life, to massacre; – **ի միմեանց (զարս ի հուպ)**, to separate the combatants; – **զբանն յումեքէ**, to interrupt a discourse; **Թափեաց նաւն զբեռն**, the ship is unloaded; **Երթ Թափեա զնէգ ի քէն**, flee from our hands.

Թափիմ, եցայ *vn.* to pour out, to spread, to flow, to throw down, to overturn; to take refuge, to emigrate; to be deprived of; to get rid of, to free one's self from, to disentangle one's self, to flee, to save one's self by flight; – **ի վերայ**, to fall on (the enemy); to rush against; to dash, to dart, to rush upon; – **յումեքէ ի բաց**, to leave, to desert, to abandon; – **ի մտաց, ի խելաց**, to grow foolish, to become mad, to lose one's mind; – **արտմութեան յարտասուաց**, to vent one's grief in tears; – **աման յամանէ**, to be decanted, poured from one vessel to another; – **զինեայ**, to recover from intoxication; – **յերկնից յերկիր**, to descend from heaven; – **հրոյ յերկաթոյ**, to strike fire, to produce sparks; – **գունոյ**, to lose colour, to fade; – **գոց**, to be dried up, exhausted; **ի**

բաց Թափեցրուք յինէն, Երթ Թափեաց յինէն, be off! get out! go away! *Ծունր կրկնեսցի Թափեցելումն վասն մեր*, let every knee bend before the incarnate Word. [rushing (river).

Թափընթաց *a.* impetuous, violent,

Թափթափիլ *սրտի.* to palpitate, to flutter, to throb, to go pit-a-pat.

Թափիչ *s.* bleacher: washerwoman, laundress; fuller: a washerwoman's beetle; stick for gathering fruit; – *վարոց*, the penis of animals; – *Համարակէր*, a judge, arbiter, he who confers rewards; he who separates combatants; *ագարակ, տուն Թափչի*, bleaching-house; bleaching-field; fuller's field.

Թափումն *s.* effusion, shedding; evacuation, expulsion, egestion; **Մխածնին**, descent, humiliation, incarnation of J. C.

Թափուռ S. **Դադար.**

Թափչոց *s.* fullery, bleaching-house.

ԹափչուԹիւն *s.* fulling, act of bleaching linen.

Թափուր *a.* vacant, empty; abandoned, forsaken; uninhabited, desert, unpeopled; deprived of; wanting in; – *առնել, Թողուլ*, to make or render desert, to devastate; – *լինել, մնալ*, to be deserted, desolate, unpeopled; – *առնել զտուն*, to remove from a house; – *ի Հանճարոյ*, deprived or devoid of talent; –, *ի s.* wooden tray, tea-tray.

Թափուրիմ, էցայ, Թափրանամ, ացայ *vn.* to remain empty, without; to be emptied, evacuated; to be uninhabited, devastated; to become desert, desolate.

***Թափուր** S. **Թանգ.**

ԹափրուԹիւն *s.* emptiness, vacuity.

Թափօր, ի, աւ *s.* religious procession; *ի – ելանել*, to go in procession; *–ական լեառն*, mount Tabor; *–ապէս ad.* processionally.

ԹաքԹաքուն, –քուր *a.* hidden, secret, private, stealthy, clandestine; *ad.* in secret, privately, furtively, by stealth, stealthily, slyly.

Թաքնաբար *ad.* secretly, stealthily, furtively; unknown to others; silently, softly, quietly, noiselessly: enigmatically, allegorically.

Թաքնախորհուրդ *a.* secret, occult, hidden, mysterious, dark, obscure.

Թաքնանամ, ացայ *vn.* to become hidden, to remain concealed.

Թաքնատես S. **–բար.** [*հաբար.*

Թաքնի *a. ad.* S. **ԹաքԹաքուն, Թաք–**

ԹաքնուԹիւն *s.* hiding, occultation, concealment; secrecy, mystery, arcanum.

Թաքնում, Թագնում S. **Թաքչիմ.**

Թաքուն, քնոց *a.* occult, hidden, secret; *phys.* latent; *ի – ad.* in secret, privately.

Թաքուսայ, քսայ or **քսաեան** *s.* act of concealing, of being concealed; concealment, secret; hiding-place; retreat; *a.* hidden, occult, secret; *Թաքսաբար ad.* secretly, privately, in a hidden manner; *Թաքսաեան լինել, ի – մտանել, նստիլ* or *Թաքչիլ ի Թաքսաեան, լինել ի Թաքստի*, to be concealed, hidden, placed in ambush; – *ունել*, to hide, to abscond, to lie in ambush; *դնել ի Թաքսաեան*, to place or hide upon the sly, or in a dungeon; *ի նմանէ չէր լինչ նորա –*, he hid nothing from him, he had no secrets with him.

Թաքուցանեմ, ուցի *va.* to hide, to cover, to conceal; to mask, to cover with a pretence; to veil; to envelope; to hide or bury under ground, to inter; *որոգայթ –*, to lay snares for; *չգիտէր ուր – զանձն*, he did not know what hole to creep into.

Թաքուցանող, –ցող *a.* that hides, or conceals.

Թաքչիմ, քեայ *vn.* to hide, to be concealed, to lie hid, to abscond; to disappear. [tives.

Թաքստեայք, տեից *s. pl.* the fugi-

Թաքստոյք, տոյից *s. pl.* hidden things, arcana.

Թաքստոյք, Թաքստոց, աց *s.* hiding-place; *ի Թաքստոց լինել*, to hide or conceal one's self.

Թէզան, ոյ or **ի, աց** *s.* woof, warp; S. **Թէզանիք.**

Թէզանաոտ, աց *s.* sleeveless cloak.

Թէզանաւոր, աց *s.* sleeved cloak.

Թէզանիք, նեաց *s. pl.* sleeves.

ԹէԹեւ, աց or **ոց** *a.* light; active, nimble; slender; venial; frivolous; *s.* ease, leisure; –, **–ս, –ով** *ad.* quickly, lightly, easily; – *ոտիք*, light-foot, light-footed, nimble; – *Թեւօք*, light-winged; – *ձեռն, վէրք, քուն*, light hand; slight wound; light sleep; – *գինի, Թէյ, կերակուր, սուրճ*, light

wine; weak tea; slight repast; weak coffee; –ս յանցանել, to commit slight faults; –ս կացուցանել, to lighten, to facilitate; – լինել առ երգումն, to take an oath lightly or inconsiderately; – ինչ թուիլի ձեզ? – ինչ կայ ձեր ձեր? does that seem to you a light thing? – հանգեաւ նմա յաշխատութենէ, he rested from his labours.

թեթեւաբար *ad.* lightly, swiftly; easily.

թեթեւաբարոյ *a.* giddy, inconsiderate, trifling; volatile, inconstant.

թեթեւաբարոյութիւն *s.* levity, thoughtlessness, unsteadiness; puerility, childishness.

թեթեւաբեռն *a.* of light weight, light, easy to carry.

թեթեւագին *a.* cheap, low-priced.

թեթեւագնաց, լց *a.* swift, nimble, light. [ուղղ. to sell –.

թեթեւագնել *ad.* cheaply; – վաճառ-

թեթեւագոյն *a.* lighter, very light; very easy. [slight, light.

թեթեւագործ *a.* slightly made,

թեթեւաթեւ, –թռչուն *a.* swift-winged, swift flying, active, nimble.

թեթեւախոհական *a.* light, frugal; – ուխտ, a light dinner.

թեթեւախոհաբար *ad.* lightly, briskly; slightly, hastily; thoughtlessly.

թեթեւամիտ *a.* light-minded, light-headed, hare-brained, giddy.

թեթեւամտիմ, եցայ *vn.* to be giddy, volatile, inconstant.

թեթեւամտութիւն *s.* weakness of mind, giddiness; levity, inconstancy, fickleness; imprudence.

թեթեւանամ, ացայ *vn.* to be lightened, disburdened, exonerated; *fig.* to ease ones' self, to relieve one's self.

թեթեւանդամ *a.* light-limbed, nimble, agile, brisk, active, alert.

թեթեւանք *s. pl.* levity; inconstancy, volubility; adulation.

թեթեւաշարժ *a.* agile, lithesome, dexterous; quick, swift.

թեթեւացուցանեմ, ուցի *va.* to lighten, to disburden; to relieve, to ease; *fig.* to relieve, to alleviate, to assuage, to lighten, to allay; – զձեռն յումեքէ, to withdraw ones' hand, to cease to afflict; ապաշաւ թեթեւացուցանէ զյանցանս, repentance extenuates a fault.

թեթեւաքայլ *a.* of a light step.

թեթեւեմ S. **թեթեւացուցանեմ.**

թեթեւընթաց *a.* light in the race, rapid, swiftly-rushing, wing-footed, light of foot, light-footed, nimble; *ad.* swiftly, rapidly.

թեթեւիմ S. **թեթեւանամ.**

թեթեւութիւն *s.* lightness; activity, agility; alleviation, exoneration, relief; frivolousness, futility; inconsideration, thoughtlessness, folly; levity; ignominy, scorn, dishonour; *fig.* relief, sollevation. [sing (cloud).

թեթեւուկ (*առնիկ*) *a.* light or pas-

թեթեւութիւն *s.* relief, ease (from pain).

թեղուք, ուս *s.* conjecture; proof, essay; ի –ուս մտանել, to conjecture; to put to the proof, to test, to prove, to essay, to try.

թել, ոյ *s.* thread, filament; fibre; *mus.* chord; – ոսկի, արծաթի, երկաթի, gold or silver thread; iron or metal-wire; հատանել –ս –ս. to reduce to filaments; to atomize; – զ–ն յօրինել, to weave thread by thread; to adorn symmetrically; –ք բանից, պատմութեան, the thread of a discourse or story; հատանել զ– բանին, to break the thread of one's argument; – կենաց, the thread of life; հատանել զ– կենաց, to cut the thread of life, to cut off one's days.

թելագիր, &c. S. **ձեռագիր**, &c.

թելադիր *a.* that instigates, that advises; –լինիմ S. **թելադրեմ.**

թելադրեմ, եցի *va.* to instigate, to prompt, to incite, to suggest, to inspire, to advise, to counsel, to dictate.

թելադրութիւն *s.* suggestion, instigation, persuasion, incitement, counsel, advice, dictate.

թելակ, ակ *s.* oar; rudder.

թելակալ, ակի *s.* agent, bailiff, proctor, manager, saving man.

թելահան, ի *s.* wire drawing-plate.

թեկն, թեկան *s.* top of the shoulder, acronium; shoulder-bone, shoulder; arm: end of a book; S. **թեկուզ**; – ածել զերկիր, to undertake, to attempt; to aspire to, to pant for, to seek; to embroil; to sell off, to dispose of; *vn.* to explain one's self, to pretend to be; զվարդապետութ, զեչխանի – ածել, to pass one's self off for a doctor, for a

prince; to play the grandee, to lord it; – *ածել զաւագութեան, զպատուոյ*, to desire eagerly, to covet the primacy, to aspire to honours; – *ածել ումեք*, to favour, to support, to assist, to protect, to aid, to defend; – *ածել ընդդէմ ուրուք*, to rebel, to revolt; – *ի ՀՒՒՀԻՆ*, strutting, looking big, playing the swell, walking or acting in a stately, imposing or boastful manner.

Թէղ *s.* a heap of unwinnowed grain.

Թէղեայ ծառ, Թէղի, ղոյ *s.* pitch-tree; bdellium.

Թէղջ, ի *s.* oak, oak-tree; holm-oak.

Թեմ, ի *s.* diocese, bishopric; episcopal revenues. [diocese.

Թեմական, –կան *a.* diocesan, of the

Թեպեկ *s.* monkey, ape.

***Թեպուր** S. **Փեռուր**.

Թեռ *s.* woollen thread.

Թեր, ի *s.* side, part; *ընտրել զբարին ի մի* –, to select, to separate; *լինել ի –է ուրուք*, to sustain, to defend, to side with.

Թերաբաց *a.* half open, half shut, a-jar, on the jar.

Թերագիծ *s. geom.* ellipsis.

Թերագոյն *a.* most imperfect, very defective.

Թերագրել, եցի *va.* to write imperfectly or erroneously, to wrest a book (from its proper sense).

Թերթաւփ լինել ի գինւոյ, to be still half drunk.

Թերաւոյց, –կատար *a.* imperfect, defective, half formed, incomplete, unfinished.

Թերածին *a.* abortive.

Թերակատարութիւն *s.* imperfection, defect, blemish.

Թերակէ S. **Թիւրակէ**.

Թերակղզի *s.* peninsula.

Թերահաւատ, ից *a.* whose belief is imperfect, distrustful, unbelieving, incredulous.

Թերահաւատել, եցի, –ատի, եցայ *vn.* to be distrustful, mistrustful, to distrust, to suspect.

Թերահաւատութիւն *s.* distrust, mistrust, unbelief, incredulity.

Թերահոգ *a.* negligent, careless.

Թերաձեւ *s. geom.* ellipsoid.

Թերահի *a.* mistrustful, irresolute.

Թերահիմ, եցի *vn.* to be mistrustful, irresolute, to doubt.

Թերահաւատիմ *s.* distrust, mistrust, doubt.

Թերանամ, ացայ *vn.* to want, to be deficient, imperfect, defective; to distrust, to doubt, to suspect; – *ի հաւատս*, to deny the faith, to become a renegade; – *ի յուսոյն*, to lose hope; – *ի պատուոյ*, to fail in one's duty.

Թերառոյց *a.* convalescent, recovering. [recovery.

Թերառոյցութիւն *s.* convalescence,

Թերաստուեր, ի *s.* penumbra, dim light.

Թերավարժ, ից *a.* unpractised, young, unexercised, new, unversed.

Թերաւս *s. geom.* ellipsis.

Թերաւեան *a.* elliptical.

Թերաւես *a.* shortsighted: obscure, not distinct.

Թերացուցանել, ուցի *va.* to diminish, to render imperfect.

Թերափ, Թերափիմ *s.* household gods, the penates.

Թերբաց *a.* imperfect; half opened; half shut; scarce, obscure, dark; *ad.* superficially, obscurely, darkly.

Թերբաճակալ *a.* not well placed in the scabbard.

Թերեւս *ad.* perhaps, it may be; certainly, also, already; *եւ – յիրաւի*, in truth, truly, really, indeed; *եւ ոչ –, եւ ոչ իսկ –, ոչ ինչ –*, certainly not; – *մոռացա՞ն*, have they perhaps forgotten? – *ո՞չ է այսպէս*, is it not so? – *առնել*, to doubt, to have doubts, to question.

Թերըմպէակալ *s.* remaining in a glass after drinking.

Թերթ, ից *s.* leaf; *bot.* petal; sheet of paper; lamina, foil, spangle, plate, sheet, leaf; *մի – խաւարտ*, a leaf of salad; *մի – թուղթ*, a sheet of paper; *ուԹածալ – (գրոց)*, in octavo.

Թերթաքար *s.* slate.

Թերթիկ *s.* small leaf, leaflet; *bot.* foliole. [to bloom.

Թերթիմ *vn.* to leaf, to put on leaves;

Թերի *a.* imperfect, defective, incomplete, faulty; *ad.* imperfectly, faultily; *s.* the half, moiety; a part, a side; the rest; *երեւի արեգակն կէս –*, half the sun is seen eclipsed; *ընտրել զ–ն*, to supply; – *գտանիլ յիմիք*, to be wanting in, in need of, to want for, to lack; to be at a loss.

Թերիակէ S. **Թիւրակէ**.

թէլխաբշ, թէրխարով *a.* boiled soft; – ձու, boiled egg.

թէրխօս *a.* stammering; *mus.* dissonant, discordant.

թէրուԹիւն *s.* want, imperfection, incompleteness, defectiveness, faultiness.

թէրուկիղ *a.* not altogether right, not perfectly equitable.

թեւ, ոց *s.* wing; arm; pinion; flight, rush, dash; *fig.* wing, protection; – ալօրեաց, sails of a wind-mill; sweep, fan; – զօրաց, wings of an army; – ձկանց, fins of fish; – հանդերձից, sleeve of a coat; – նաւու, rudder, oar, or sail of a ship; –ք հովտից, the wings of the wind; – դրանց, leaf, fold of door; – տաճարի, towers of the temple; pyramids; – պատգպի, portcullis; gratest door of menagery; –ք երկրի, the ends of the earth; –ս առնուլ, to have wings, feathers; –ս ածել, to flutter, to take wing; to fly away; – արկանել S. թեւարկեմ; – ի –, – ի – խառնեալ or յեռեալ, arm in arm; – տալ ումեք, to give one's arm to; բաշնալ, պարզել, տարածել զ–ս, to spread the wings; հատանել զ–ս, to clip or crop (a bird's wings); *fig.* to fetter or paralize a person.

թեւեբերիմ S. թեւակոխեմ.

թեւեբոյս լինիմ, թեւեբուսիմ, թեւեբուսիկ լինիմ *vn.* to fledge, to get feathered; to be winged, to have wings; to begin to fly, to spread the wings for flight.

թեւեբուսուԹիւն *s.* growth of wings.

թեւեզգեաց, –զգեցեալ, –զգեցիկ *a.* winged, furnished with wings, plumed, fledged.

թեւեզուարթ *a.* having fine wings.

թեւեթափ *a.* plucked, without feathers, clipped; – առնեմ, to pluck, to clip, to crop.

թեւեթափիմ, եցայ *vn.* to be plucked; *fig.* to be put to shame.

թեւելի *a.* well feathered.

թեւեածածուկ լինիմ S. թեւեաքօղիմ.

թեւեածեմ, ծի *vn.* to flutter, to flap the wing, to beat or flutter the wings; to fly, to fly about; to study, to exercise one's self, to apply one's self to; – մազոյ, the growing of the hair.

թեւեածուԹիւն *s.* flutter, flapping of wings.

թեւակ, ոց *s.* small wing, pinion: clavicu, lacollar-bone: skirt, lappet, fringe.

թեւեակն *a.* winged, flying.

թեւեակիզիմ *vn.* to burn one's feathers.

թեւեակից *a.* of the same party; allied; – լինել, to take wing; առնուլ զոք իւր –, to take aid.

թեւեակոխեմ, եցի, –խիմ, եցայ *vn.* to flap, flutter or beat the wings, to soar up, to wing one's flight, to spread the wings for flight; *fig.* to try, to endeavour, to compel one's self to, to apply one's self to, to do without help; to occupy one's self with; to undertake, to follow; – ի, to be bordering on; յապստամբուԹիւն –, to insurge, to revolt; յուսմունս –, to give one's self up to study; – զմիմեանս, to help mutually or one another, to assist each other; ի տնտեսաւս –, to devote one's self to commerce.

թեւեակոխուԹիւն, –ումն *s.* effort, eagerness, alacrity, earnestness, assiduity; inclination; application; occupation, study.

թեւեակուռ լինիմ S. թեւեակոխեմ.

թեւեակցիմ, եցայ *vn.* to join, to unite wings; to assist each other.

թեւեամուխ լինիմ S. թեւեակոխեմ.

թեւեսնամ, ացայ *vn.* to fly.

թեւեանկեալ *s. mech.* diagonal brace or piece.

թեւեապատեմ, –իմ *vn.* to stretch wings; to fly.

թեւեապատիկ *a.* that keeps under the wings; kept under the wings; that protects; protected.

թեւեապետ *s.* the commander of one wing of an army, brigadier.

թեւեապօղեմ, եցի *va.* to shelter with the wings, to cover.

թեւեատապածած *a.* with spread wings; – ընդունել զոք, to receive with open arms or wings.

թեւեատեակ S. թեւեթափ.

թեւեարկեմ, եցի *vn.* to extend the wings; to be a protector, to patronize: to obtain possession.

թեւեարկու *a.* that protects, that patronizes; *s.* protector; – լինել, հանդիսանալ, to be the protector, to protect, to sustain, to support.

թեւեարկուԹիւն *s.* protection, patronage; S. թեւեածուԹիւն.

թեւեարկումն *s.* manner of working or managing a rudder or oar, act of steering or rowing.

թեւացեմ *vn.* to beat with the wings.

թեւաւոր, աց *a.* winged, that has wings; — անիւ, *mech.* paddle-wheel; -շղթայ, chain-pump, chain of buckets.

թեւաւորիմ, եցայ *vn.* to fledge, to get feathered.

թեւաւորութիւն *s.* the being winged or feathered.

թեւեմ, եցի *vn.* to fly.

թեւիկ *s.* small wing, pinion; fin; little arm.

թեւձակ, աց *s.* oar, scull; *mech.* fastening bar, tringle; — ի ժամացուցի, appendix.

թեւնոց *s.* ruffle; muff; *woman's maniple or sleeves; *mech.* casing.

թեփ, ոց *s.* bran; — ձկանց, scale; — գլխոյ, scurf of the head, dandruff; քերել զ-ս ձկան, to scale.

թեփամորթ *a.* scaly, that has a scaly skin; crustaceous, shelly with joints; -ք *s.* crustacean, crustata.

թեփաւոր, -փոտ, -ապատ *a.* scaly, squamous, covered with scales.

թեփուկ, փկան *s.* white scab, furfur; impetigo, moist tetter; ringworm.

թեքական S. Ծիլ.

թեքեմ, եցի *va.* to edge, to sharpen, to point, to grind; to forge, to fashion, to fabbricate; to twist, to warp; *fig.* to bend, to incline; to exercise, to instruct, to inform; -զլեզու, to become biting or sarcastic.

թզաչափ, թզեան մի *s.* span, palm, hand; *a. ad.* a palm long.

թզենապատ, -նեկապափած *a.* girded with leaves of the fig-tree.

թզենի *s.* fig-tree; -ք, orchard of fig-trees. [fig-ground.

թզենոց *s.* plantation of fig-trees;

թզկեռուկ *s.* becafico, fig-eater.

թզուկ, Թզկայ *s.* pigmy, dwarf, shrimp. [թզենոց.

թզուտ *a.* loaded with figs; *s.* S.

թէ *conj.* if; that; whether; perhaps; — առնէք զայդ, if you do it; ոչ գիտեմ — արարից զայդ եթէ ոչ, I do not know whether I shall do it or not; կարծեմ — եկեսցէ, I think that he will come; — արասցէ եւ եթէ ոչ, whether he do it or no. [supposed.

թէական *a.* conditional, hypothetical,

թէապէս *ad.* conditionally, hypothetically.

թէատրանէր, թէատրոն S. թատե-րանէր, &c. [notwithstanding.

թէեւ *conj.* even if, although, though,

թէկն S. թեկն and թիկունք.

թէյ, ի, իւ *s.* tea; — կանաչ, green —; — սեաւ, black —; տունկ -ի, --shrub, --plant; տերեւք -ի, --leaves; առեւտուր -ի, --trade; արկղիկ -ի, --chest; տուփ -ի, --caddy, --canister; կազմածք, սպասք -ի, --service, --set, --things; ափսեայ -ի, --board, --tray; սափոր -ի, --urn; ջեռուցիչ -ի, --kettle; կուժ, անօթ -ի, --pot; սկահակ, բաժակ -ի, --cup, cup of —; թաս մի —, --cupful; դգալ -ի, --spoon; դգալ մի —, --spoonful; դաստառակք, ծաղք, հաստեայք, բլիթք, մանր պաքսիմատք -ի, --cake; ըմպել —, առնուլ — ի յումպ, to drink —; to take —; հրաւիրել ի —, to give a --party; հաճի՞ս գալ առ իս եւ ըմպել —, will you come and take — with me?

թէյաման (Չայնիկ) *s.* tea-pot.

թէութիւն *s.* condition, clause, hypothesis, supposition.

թէպէտ, -եւ *conj.* even if, although, though; whether; — ..., — ..., whether ..., or ...; either ..., or ...; -եւ իցէ, however, whatever.

թթենի *s.* mulberry-tree. [yeast.

*թթխմոր. թթու խմոր *s.* leaven,

թթու, ոց *a.* acid, sour, tart, sharp; bitter, harsh, grievous, sad; *s. chem.* acid; *- խմոր S. թթխմոր.

թթուաբար, -գին *ad.* rudely, ruggedly, fiercely.

թթուաբեր *a.* that bears sour fruit.

թթուածին, ծնի *s. chem.* oxygen.

թթուածնաղ *s.* acid salt.

թթուածնեալ *a.* oxygenized, oxygenated.

թթուածնելի *a.* oxydable.

թթուակենցաղ *a.* austere.

թթուահամ *a.* sour-tasted.

թթուաշ *a.* acidulated, sourish, somewhat or rather sour, half-sour half-sweet.

*թթուարաշ S. թթուկիչ.

թթուենի S. թթուաբեր; -ք, *s.* acid fruits in general, lemons, oranges, limes, &c.

թթուեցուցանեմ, ուցի *va.* to acidulate, to sour; *fig.* to exasperate, to provoke.

թթութիւն S. թթուութիւն.

թթուիկ *a.* subacid, sourish; *s.*

weak or small wine, thin watery wine.

Թթուիլ, եցայ *vn.* to sour, to turn sour; *fig.* to be soured; to be exasperated.

Թթուութիւն, Թթուումն *s.* acidity, sourness; — գինւոյ, acescence.

Թթուուկ *s. chem.* oxyd, oxide; —անալ, to oxydate, to oxydize; —ացումն, oxydation; —իկ, protoxide.

Թթուուտ *a.* S. Թթուաշ; *s.* *pickles; — կաղամբի, վարունգի, &c., pickled cabbage, cucumber, &c.; *chem.* acid, salt of hydrogen; — հեղանիւթ, liquid —; — ջրախառն, diluted —; — տկար, weak —; — բարդ, concentrated —; Թրթնջկական —, oxalic —.

Թթուուտաչափ *s.* acid-meter.

Թթուկիչ, Թթունիչ *s. bot.* sorrel.

Թի, ոյ, Թիակ, աց *s.* shovel; blade of an oar, oar; rudder, helm: bagnio, hulks; Թի պարտիզի, spade, shovel; Թի փռան, a baker's shovel; Թիակ կրակարանի, fire-shovel; — փայտեայ, wooden shovel; — վարել S. Թիավարել; — վարել ուժգին, to row vigorously; քառեակ Թիակօք, four-oared; Թիակ ուսոց, shoulder-blade, blade-bone, scapula.

Թիաբուն *s.* row-lock, (that part of a boat's gun-wale in which the oar rests in rowing).

Թիավար, աց rower, oarsman, boatman, bargeman, waterman.

Թիավարել, եցի *va.* to row, to pull, to oar. [rowing.

Թիավարութիւն *s.* the art or act of

Թիզ, Թզի, Թզաւ *s.* span; palm; Թզաւ յերկայնութիւն, a palm's length; Թանձրութիւն նորա Թզաւ, four inches thick.

Թիթեղն, Թղան *s.* plated metal, plate, lamina; tin, tin-plate.

Թիթեղնագործ, աց *s.* tinman; goldbeater.

Թիթեղնագործութիւն *s.* tin wares.

Թիթեղնոց *s. mech.* flatting-mill.

Թիթեռն, Թռան, Թռունք, Թիթեռնիկ *s.* butterfly, papilio; փոխարկիլ ի —, to become a butterfly. dung.

*Թիթէն or Թիթրէն *s.* dried cow-

Թիթղոն *s.* mica, ammochrysos.

Թիլ, Թլի *s.* suburb, village.

Թիլ, Թլոյ, Թլեր *s.* amulet, talisman.

Թիկն S. Թեկն, Թիկունք.

Թիկնաթոռ, ոց *s.* elbow-chair, arm-chair.

Թիկնախախ *a.* having one's back injured, or one's shoulders out of joint.

Թիկնակից *a.* who succours, supports, takes the part of, *backs up.

Թիկնամէջ, մէջք *s.* chine, back-bone, back. [plaid.

Թիկնանոց, աց *s.* frock, mantle,

Թիկնապահ, աց *s.* body guard, life-guardsman, yeoman of the guard, satellite; guard, guardsman; —ք, life-guards, body-guards.

Թիկնացաւութիւն *s.* pain in the back or shoulders.

Թիկնաւէտ, Թիկնեղ, աց *a.* strong-backed, broad-shouldered.

Թիկնոց, աց *s.* frock-coat, surtout; S. Թիկնանոց.

Թիկնոցակ, ի *s.* dress coat, habit.

Թիկունք, կանց *s.* back, shoulders; back, hind part; *fig.* aid, succour, assistance, *backing up; բարձրացաւ քան զամենայն ժողովուրդն Թիկամբք չափ ի վեր, he was taller than all the people from the shoulders upward, (head and shoulders taller than all the people); ձեռն ուրուք լինել ի վերայ Թիկանց Թշնամեաց իւրոց, to place one's hand on the necks of one's enemies; to put one's enemy under, to subjugate; —նս դարձուցանել, to turn the back, to take to flight, to flee; —նս տալ արեւելից, to turn to the west; —նս առնել or —նս օգնականութեան առնել, to form an alliance, to enter into an alliance, to confide in, to recur to, to rely on; զ—նս հաստ առնել, to strengthen one's self, to be reinforced; ի —նս հասանել, կալ, լինել. to fly to the rescue, to send aid or reinforcements, to give a helping hand; դառնալ ի —նս or ի —նս կոյս, to turn back, to turn one's back, to fly; ի —նս առաքել, to send back, away; — նաւին, poop; ի Թիկանց, ի —նս or ի —նս կոյս, զԹիկամբք, behind, from behind, backward.

Թին, Թնոյ *s.* grape-stone.

Թինդ, Թունդ, Թնդի *s.* noise, sound, din, uproar, crash; resounding, booming, echo; wriggling, frisking; — ոտից, stamping of the feet; — հրճուանաց, transport of joy; —ս առնուլ, to make a noise, to resound; to wriggle; to rebound, to jump, to frisk or turn about; to thrill.

Թիւ, Թիւք S. Թուիչք; desire, eagerness, longing.

Թիրախ S. Թիւրախ.

Թիւ, Թուոյ s. number; enumeration; list, order, rank; quantity; era, epoch; number of chapters (in a book); *gr.* number; -ք, arithmetic; վերացեալ —, abstract number; -ք or Գիրք Թուոց, Book of Numbers; - 10դ. N° 10; ոչ էր or ոչ գոյր նոցա —, բազմութեան էին քան զ—, their multitude was innumerable; Թուով ամք, մարդիկ, few years; few men, persons; Թուով են առաքինիք, virtuous people are rare; ի Թուոյ փախչել, to be innumerable, numberless; անցուցանել ընդ —, ի — or ընդ — արկանել, — համարս առնել, ունել զ— համարոյ, to number, to count, to calculate; to range, to set in order; ի — արկանել զզօրս, — համարոյ առնել զօրաց, to review the troops; ի — or ընդ — մտանել, ի — անկանել, to be of, or among the number; կարգել ի — այլոց, to reckon or rank among; կարգել զոք ի — սրբոց, to canonize, to number among the saints; ի — ասել, to recite; ի — գիտեմ, ուսեալ եմ, I know by heart, memory or rote; — համարուց, — համարոյ ամենայնի, the detail; the sum total; S. Ողկեթիւ. [thyme.

Թիւմ, այ, Ոթիւմայք, այց s. *bot.*

Թիւն, &c. S. Թոյն, &c.

Թիւնամուխ a. poisoned (arrow).

Թիւնիկ s. mackerel (fish).

Թիւնոս, այ s. tunny (fish).

Թիւր, ից or ոց a. twisted; crooked, oblique; stunted; erroneous, mistaken; perverse, froward; *ad.* wrongfully; awry, obliquely; crookedly; - մեկնել, խօսել, to interpret malignantly, to misconstrue, to put an ill construction on; to preach a perverse doctrine; - ճանապարհ, unfrequented, winding, tortuous road.

Թիւրաբան a. erroneous.

Թիւրաթեք a. very crooked.

Թիւրախ s. butt, mark, aim, target.

Թիւրակ, այ s. storax (odoriferous gum); S. Ստիւրակ, Ճեր.

Թիւրակէ, ի s. theriac.

Թիւրակից լինիմ vn. to fall in error together, to stray.

Թիւրակն S. Ճիկ.

Թիւրաշուրթն a. double tongued, deceiving.

Թիւրամիտ a. perverse, malign, wicked.

Թիւրեմ, եցի va. to turn aside; to wrest, to sprain, to wring, to twist, to make crooked, to bend; *fig.* to deprave, to pervert, to lead astray; -իմ vn. to be sprained, wrung; to turn aside, to err; — զիրաւունս, to give unjust judgments; — զճանապարհս խոնարհաց, to cause the steps of the weak to err; - զնաւն, to run aground, to run on the rocks; — զհետ զօշաքաղութեան, to run after error for reward, to become corrupt through avarice.

Թիւրութիւն s. sprain, twist; distortion, crookedness; *fig.* depravation, perversion.

Թլահ առնեմ va. to despise.

Թլացք, ցաց S. Թիլ, Թլլյ.

Թլիփ, Թլփի s. hem, border: the privy parts; prepuce; — ածել, to border, to hem; to ornament, to trim, to embellish; — ածել պաճուճել զանձառս արտեւանանց, to tint the eyelashes carefully.

Թլկապ s. the reins.

Թլուատ, &c. S. Թոթով, &c.

Թլփայրդ a. obscure, dark, gloomy round about.

Թլփատ, ի s. circumcised member; prepuce; foreskin.

Թլփատեմ, եցի va. to circumcise; զգերեզմանս —, to desecrate sepulchres and despoil the dead.

Թլփատութիւն s. circumcision.

Թխագոյն a. of a dark colour, brown, dusky, dun.

Թխակն a. brown-eyed.

Թխամորթ a. that has a dark skin, brown, dusky, tawny, swarthy, sunburnt.

Թխանամ, ացայ vn. to become brown; to grow gloomy, to darken; to be brown.

Թխատեսակ, -տիպ a. brown, dark, obscure, blackish.

Թխացուցանեմ, ուցի va. to make brown, to tan.

Թխեմ, եցի vna. to sit on eggs, to sit brooding, to hatch, to brood: to bake. [wren.

Թխկատար s. tom-tit; black-hooded

Թխութիւն s. darkness, swarthiness, brown-colour. [incubation.

Թխումն s. the sitting on eggs,

Թխպահոծ a. very dark, very gloomy, very foggy (sky or weather).

Թխսեմ S. *Թխեմ.*

Թխսմայր, մօր s. bird that broods; sitting hen.

Թխստենի s. *bot.* birch-tree, birch.

Թղթաբաշխ, –բեր, աց s. letter carrier, postman, courier, post, messenger. [er, clerk.

Թղթագիր, –գրող s. scrivener, writ-

Թղթագործ, աց s. paper-maker, seller.

Թղթագործութիւն s. paper-making.

Թղթագրութիւն S. *Թղթակցութիւն.*

Թղթագրամ S. *Դրամաթուղթ.*

Թղթախաղ s. card-playing, game at cards; *ընկերակցիլ ի –*, &c. S. *Թուղթ.*

Թղթակազմ a. stitched, sewed; s. stitched book, pamphlet. [to sew.

Թղթակազմեմ, եցի va. to stitch,

Թղթակազմող s. stitcher.

Թղթական a. of paper, like paper; epistolary, literary; *gr.* dative.

Թղթակից s. correspondent.

Թղթակցիմ S. *Թղթեմ.* [(by letters).

Թղթակցութիւն s. correspondence

Թղթահատ s. paper-knife.

Թղթամատոյց լինիմ vn. to present a letter or petition.

Թղթապահ, –պանի s. keeper of the rolls; notary; chancellor.

Թղթառաջ, ից s. heading of a letter.

Թղթավաճառ, աց s. paper-seller, stationer. [ters.

Թղթատարութիւն s. carriage of let-

Թղթատուն S. *Նամակատուն.*

Թղթարան s. paper-mill, paper warehouse.

Թղթեան, Թղթեր s. *pl.* letters, epistles; certificates, instruments, documents. [a letter.

Թղթեմ, եցի va. to write or send

Թմբի s. lime-tree, linden; *turk.* *օգլամուր.*

Թմբիչ, Դմբիչ s. slice; rod, stick.

Թմբիր s. torpor, numbness, sluggishness; narcotic medicine; hemlock, poison; a. narcotic, benumbing; *թափել զ–*, to recover from a state of torpor, to be one's self again; *– առնուլ*, to take poison, to grow torpid.

Թմբիւն S. *Թնդիւն, Բոմբիւն.*

Թմբկահար, աց s. drummer; *–իկ*, a drummer boy or girl.

Թմբկահարութիւն s. the drum-beat, beat of drum.

Թմբուկ, ըկաց s. drum; big drum, kettledrum; side drum; tambourine, tabor; child's rattle; *– ականջայ*, drum, tympanum; *դափիւն թմբկի*, beat or sound of the drum; a tattoo; *դափել, հարկանել –*, to drum, to beat the drum; *– – ի դուռս զօրաց*, to beat the tattoo or evening retreat; *դափիչ թմբկի*, drum-stick; *մորթ թմբկի*, drum-head; *– քողապատ*, muffled drum; *ի ձայն թմբկի*, to the sound of drums, drums beating.

Թմրաբեր a. producing torpor or stupefaction, narcotic, opiate, stupifying, soporific.

Թմրադեղ, ոյ s. narcotic medicine, stupifier.

Թմրաձուկն S. *Ընդարմիկ, Նարկա.*

Թմրայաւ s. lethargy; a. lethargic.

Թմրեմ, Թմրեցուցանեմ, ուցի va. to lull asleep, to make sleepy, drowsy, lethargic, to benumb.

Թմրեցուցիչ a. soporific, sleepy, somniferous, opiate; narcotic.

Թմրիմ, եցայ vn. to fall asleep, to doze, to be lethargic, drowsy; to be astonished, thunder-struck, to get deranged; *ի գինւոյ*, to get intoxicated, to be plunged in drunkenness; *թմրեալ միտս*, a sluggish understanding.

Թմրին s. *chem.* narcotine, (one of the active principles of opium).

Թմրութիւն s. numbness, stupefaction; sleepiness, drowsiness, doziness; *թօթափել զ–*, to awake up from one's stupor; *անկանել ի խոր –*, to fall in a profound lethargy.

Թմրայաւ S. *Թմրայաւ.*

Թմրեցուցանեմ, &c. S. *Թմրեցուցանեմ*, &c.

Թնահատ S. *Թին.* [stones).

Թնատ s. sultana raisins (without

Թնդամ, ացի, Թնդեմ, եցի, Թնդիմ, եցայ vn. to tremble, to quake, to agitate; to move, to disturb, to get angry; to beat, to palpitate.

Թնդանօթ, &c. S. *Հրետ*, &c.

Թնդեմ, եցի, Թնդեցուցանեմ, ուցի va. to resound, to boom, to make a noise or uproar, to echo; to shake, to agitate violently; to stun, to stupify with noise, to deafen.

Թնդիւն, Թնդումն s. sound, noise, detonation; sound of bells, gingle, clatter; crash; *– արձակել*, to resound,

to make a noise; *թնդմամբ հարկանիլ*, to be perturbed by the uproar, to be alarmed or frightened; *սրտի*, palpitation, throbbing of the heart; *-երակի*, throbbing, beating, pulsation; *զննել զ-նս երակի*, to feel the pulse; *-, կայթիւն ձեռաց*, clapping; *-, դոփիւն ոտից*, tramp, trampling; *- ժամացուցի*, tick, tick-tack; *-, դանդիւն զանգակաց*, peal; *-, բախիւն դրան*, slam, bang; *-, շաչիւն կառաց*, rattling; *-, թմբիւն* or *դոռոչ որոտման*, peal of thunder, thundering noise, rumbling, roll; *-, դափիւն թմբկի*, roll; *-, շառաչիւն զինուց*, clash, clang; *-, բոմբիւն հրետից*, boom; *-, շվահիւն գնդակաց (հրազինուց)*, whiz.

Թնդուխ *s.* pulp, brawn, the calf of the leg.

Թնփռշուկ *s. bot.* monk's rhubarb, [dock.

***Թնթղուց** S. **Գնդեղ**.

Թնծկամ, **Թնձկամ**, *ացի vn.* to yelp, to whine, to howl.

Թնջուկ *s. bot.* boletus, laseras, the most beautiful of mushrooms.

***Թնաիր** S. **Թոնիր**, **Ճռնիկ**.

***Թշեմ** *vn.* to stuff one's self, to eat voraciously.

Թշնամաբար *ad.* in a hostile manner, offensively.

Թշնամական *a.* hostile, inimical, adverse.

Թշնամանաբար *ad.* injuriously, reproachfully, offensively, outrageously.

Թշնամանագիր, *գրաց a.* libellous, opprobrious, defamatory.

Թշնամանալից *a.* full of enmity; injurious.

Թշնամանական *a.* malevolent, ill- [minded.

Թշնամանամ, *ացայ vn.* to become hostile; to be hostile.

Թշնամանաւէր *a.* insulting, provoking; S. **Թշնամանական**.

Թշնամանեմ, *եցի va.* to offend, to enrage, to insult, to shock, to affront, to jure; to reprove, to scold, to upbraid; *- զայլոյ ամուսնութիւն*, to violate or defile another's bed.

Թշնամանիկ, *-նիչ*, *-նող a.* offensive, insulting, injurious, outrageous, insolent, saucy, impertinent; *-նիկ բանք*, offensive words or expressions.

Թշնամանք *s. pl.* insult, affront, offence, injury, outrage; *-նս դնել ումեք*, to abuse, to scold, to slang, to revile, to affront; *ի -նս լինել*, to be despised, to fall in ignominy or opprobrium; to be put in the pillory, to be object of insult; *-նօք ad.* injuriously, insultingly, offensively.

Թշնամենամ, **Թշնամիմ** S. **Թշնամա-** [նամ.

Թշնամի, *մւոյ*, *մեաց s.* enemy, foe, adversary, opponent, antagonist; *աներեւոյթ* or *հասարակաց -*, the Devil, the invisible enemy of mankind, demon; *- լինել* S. **Թշնամանամ**; *լինել ումեք ի -յաւիտենից*, to be one's eternal enemy; *-ս յարուցանել*, to raise up enemies; *-ք առն ընտանիք իւր*, a man's foes shall be they of his own household; S. **Ընտանի**.

Թշնամութիւն *s.* enmity, hostility, hatred, aversion, misunderstanding; *ի - դառնալ*, to become an enemy; *-թեամբ լինել, կալ ընդ ումեք*, to be at enmity, in contest with, on bad terms; *-թբ ad.* in a hostile manner.

Թշու *s.* borse's clog, fetters.

Թշուառ, *աց a.* unfortunate, unhappy, miserable, pitiable, poor, wretched, pitiful; disastrous, calamitous.

Թշուառաբար *ad.* miserably, unhappily, unfortunately, wretchedly, poorly, pitiably; fatally, deplorably.

Թշուառական *a.* unfortunate, melancholy, miserable.

Թշուառալից *a.* full of misery, mi- [serable.

Թշուառանամ, *ացայ vn.* to become miserable; to be miserable.

Թշուառանք S. **Թշուառութիւն**.

Թշուառապէս S. *-բար*.

Թշուառացուցանեմ, *ուցի va.* to render miserable.

Թշուառաքիրտ *a.* painful, disastrous, unfortunate.

Թշուառելի *a.* deplorable, lamentable, pitiable.

Թշուառութիւն *s.* misery, misfortune, evil, calamity, wretchedness, disastrous state; *ի - անկանել*, to fall into misfortune or misery; *դառնալ ի -*, to be unfortunate.

Թշուառուհի *af.* miserable, unhappy.

Թոբեկ, *բեկաց s.* mole; S. **Թեպեկ**.

Թող S. **Թոք**.

Թողան *s.* cuttle-fish.

Թոլոփա S. **Սղոցեղջիւր**.

Թոթով. **Թոթովախօս** *a.* tongue-tied, stuttering, stammering, that speaks thick.

Թոթովեմ, *եցի vn.* to stammer, to stutter; to lisp, to speak thick.

Թութուվուքիւն *s.* act of stuttering, impediment of speech, lisping, stammering.

Թոժիւն, ից *s.* young one, little one; – *գազանաց*, cub; – *արջոյ*, bear's cub; S. *Կորիւն*.

Թախտը *s.* pole-cat.

Թոխորն, ից *s.* viper; aspic, asp.

***Թոկ** *s.* cord.

Թոհ եւ Բոհ, Թոխ եւ Բոխ *s.* chaos, abyss, gulf, pit, hell, the bottomless pit; – *Անկիանաւ*, the deep, the great deep, or the depths of Ocean.

Թող *ad.* leave off! come on! *pr.* save, excepting, besides that; – *անդր*, set aside, leave out, pass over, nonsense! go! get away, or out! fy! pooh! – *քէ*, so much the more, more than, rather than; – *զայն*, – *զի*, not only; – *լինել*, to be abandoned, outcast.

Թողանամ, ացայ *vn.* to be left, given, conceded; to be abandoned, outcast, rejected, derelict, forlorn, permitted, allowed, conceded, lawful; to relent, to slacken; – *ի հաւատսդ*, to waver or vacillate in the faith; – *ի մտաց իւրոց*, to change opinion; – *զանձանահոգութեամբ*, to give one's self up to luxury, to lead a dissolute life; *Թողացեալ կին*, divorced woman.

Թողարան, ից, Արձակարան *s.* starting-post, barrier.

Թողացուցանեմ, ուցի *va.* to permit, to let, to allow, to concede, to forego, to relax.

Թողութիւն *s.* remission, relaxation, pardon, discharge, release, deliverance; defection; – *խնդրել*, to ask pardon, to make excuses; – *տալ, շնորհել*, to pardon, to grant pardon; – *արա ինձ*, I beg pardon, excuse me; have the goodness; with permission, by your leave; – *առնել ումեք*, to pardon, to condone, to absolve; – *առնել հարկին*, to remit taxes or tribute; to condone the burdens of taxation, to lighten; to let the earth lie fallow; – *առնել ի կապանաց*, to unbind, to release; *արձակել գնեկեալս* –*թեամբ*, to set prisoners free; – *լինել մեղայ ումեք*, to be absolved, or freed from the effects of sin; –, *տարի* or *տարւոյ* –*թեան*, the sabbatical year, or year of jubilee.

Թողում, Թոյլ տալ *va.* to let, to permit, to allow; to commit, to abandon, to resign, to yield, to give up, to forsake, to cast off, to leave, to desert, to get rid of; to deliver, to free, to pardon, to remit, to release, to acquit, to forego, to pass over, to tolerate; to repudiate; to renounce; – *ասել*, to omit, to leave out, to pass over in silence; – *վասն*, to pardon, to absolve, to remit; to expiate; – *զինն ի գլուխ ուրուք*, to let one go one's own way; *ձայն* –, to cry out; – *առնել*, to permit, to allow; – *առ ժամանակ մի*, to suspend; – *զոք ի մահուանէ*, to free from death; *չ*–, to refuse, to hinder, not to allow; *սիրտ իմ եթող զիս*, my heart failed me; *ի բայ Թողցուք զայս*, let us leave that aside; –, *Թողանիմ, ցայ vp.* to be left, abandoned.

Թողութիւն *s.* abandonment, resignation, desertion, cession, renunciation, alienation, estrangement; permission.

Թոյլ, Թուլոց or **Լից** *a.* languid, faint, feeble, weak, soft, delicate, tender; – *առնել, տալ*, to permit, to accord, to give leave; – *առնել պարտուցն*, to remit or cancel debts; – *լինել*, to be permitted, accorded, conceded; – *տալ ումեք աւուրս ինչ*, to concede a few days, to give time; – *տուք ինձ*, let me, permit me, allow me; – *տուք ինձ զհամբերութիւն*, don't make me lose patience; leave me at peace, let me alone; – *տուր վինչեւ ցայդ վայր*, enough of that, enough; – *տալոցն Աստուծոյ, ըստ* – *տալոյ բարեբարբառին*, God willing, by divine permission.

Թոյլանդամ *a.* whose limbs are weak, feeble, languid, faint.

Թոյլտուութիւն *s.* permission, allowance, concession, grant; alienation; toleration.

Թոյն, Թունիկ or **նոց** *s.* poison, venom; *fig.* spite, virulency, venom; *Թափել զ*–, to remove or extract the venom, to give antidotes; *Թափել զ*–*ս յոք*, to give vent to one's anger, rage, malice, to grow fierce or ferocious; S. *Թափեմ*; – *առնուլ*, to take poison; – *մահացու*, mortal poison; – *մահու արբուցանել*, to cause one to drink a mortal poison; – *դառնութեան*, bitter poison.

Թոյր, իւ S. *Երանդ*. [swarthy.

Թոյրաթոյս *a.* blackish, brown,

Թոնդրուք, Թոնիր, Հրոյ or *ըի s.* eastern stove and oven, (tandoor).

Թոնծ *a.* crippled, lame, maimed, mutilated.

Թոնճ *s.* shell-fish.

*Թոշ or Թորշ *s.* film of any substance on the surface of waters.

Թոշակ, աց *s.* provision; viaticum; pay, wages, hire, salary, stipend; pension; — եկեղեցական, benefice; ուսանել —աւ, to be in a boarding-school; — յետին, վերջին, viaticum; տալ, պաշտել ումեք յետին —, to administer the viaticum.

Թոշակակեր, —աւոր *a. s.* stipendiary; that has a benefice; hired person; pensionary, pensioner; beneficed clergyman.

Թոշակեմ, եցի *va.* to hire, to keep in pay; to pension; to purvey.

Թոշոմիմ S. Թառամիմ.

Թոպամահ *a.* that suffered a violent death, that died a death of torture; — լինել, to be beaten to death; — առնել, սպանանել, to belabour, to maul, to beat to death.

Թոպեմ, եցի *va.* to torment, to torture, to vex; to treat with violence, to beat, to strike, to cudgel, to hit, to bemaul, to beat to death; —իմ *vn.* to be cruelly beaten; to be killed by blows; — ի սուր սուսերի, to be slain.

Թոպիւն, Թոպումն *s.* beating, thrashing, blow, stroke; torment, vexation.

Թոպոլոց *s.* cudgel; pruning-knife, hedging-bill.

Թոռակուռ *s.* awl; packing-needle.

Թոռապ S. Թառապ.

Թոռն, ռին, ռանց *s.* grandson; granddaughter, grandchild; Թոռունք or Թոռանց Թոռունք, descendants, children's children, progeny, race, lineage, family.

Թոռնեայ *s/m.* great grand-child.

Թոռնորդի, Թոռորդի *s.* great grandson.

Թոռոպ, ից *s.* rag, tatter; mail, coat of mail.

Թովեմ, Թովիչ, Թովչութիւն S. Դիւթեմ, Դիւթ, Դիւթութիւն.

Թոր *a.* that flows down, drops, falls; — աչք, blear eyes; —ք *s.* fall; tear; — աչաց, blearedness.

Թորած *s.* anything distilled or obtained drop by drop; anything filtered.

Թորանոց, աց *s.* alembic; still; *chem.* cucurbite, pelican.

Թորացուցանեմ S. Թորե—.

Թորգոմածին, —կան, —մեան *a.* descended from Togarmah, Armenian.

Թորեմ, եցի *va.* and *n.* to distil; to flow down, to drop; to sweat; — արութեանց մարմնոյ, to suffer gonorrhea.

Թորեցուցանեմ, ուցի *va.* to distil; to cause to drop or sweat.

Թորեցուցիչ (գործի) *a.* distillatory; S. Թորանոց.

Թորթ or Թորթն *s. bot.* scammony.

Թորթոշ *a.* rank, flourishing.

Թորթորիմ, եցայ *vn.* to distil; to drop, to fall drop by drop.

*Թորիծ *s.* bore in the ears for earrings; a hole made in planks or beams for a drag-rope.

Թորումն, Թորեցումն *s.* distillation; ejection, evacuation.

Թուաբան, ից *s.* arithmetician.

Թուաբանական *a.* arithmetic.

Թուաբանութիւն *s.* arithmetic, ciphering, science of numbers; algorism; ուսուցիչ —թեան, ciphering master.

Թուաբանօրէն *ad.* arithmetically.

Թուաբերութիւն *s.* supputation, reckoning; epoch, date.

Թուադէտ, &c. S. Թուաբան, &c.

Թուագիր *s.* arithmetical letter, number.

Թուագրեմ, եցի *va.* to number.

Թուագրութիւն *s.* numbering.

Թուական *a.* numeral, numerical; *s.* date; epoch; era; դնել զ—, to put the date, to date; —աւ, dated; ան—, undated; —ն, arithmetic.

Թուականագիր *s.* datary.

Թուականագրութիւն *s.* datary's employment or office.

Թուականութիւն *s.* ciphering; calculation, account; era, epoch.

Թուակարգութիւն *s.* date.

Թուակից *a.* of the same number, counted together; *s.* fellow.

Թուակցեմ, եցի *va.* to aggregate.

Թուակցութիւն *s.* aggregation.

Թուահամար *s.* number; enrolment.

Թուայ, ից *s.* S. Թոնիր; kitchen-stove with a frying-pan.

Թուանշան, աց *s.* cipher, figure; number; mark.

Թուանշանակ, աց *s.* logarithm.

Թուանշանեմ, եցի *va.* to number, to mark.

Թուարկեմ, եցի *va.* to number, to count.

Թուարկութիւն *s.* numeration.

Թուելականն *s.* ciphering, arithmetic.

Թուելութիւն *s.* opinion, judgment, mind, advice.

Թուեմ, *եցի va.* to number, to count, to calculate; to rank, to range, to reckon; *եւ զի՞ մի մի* –, in a word; *–իմ vp.* to be numbered, counted, enumerated; to be numbered among, aggregated; to seem, to appear; to esteem, to believe, to imagine, to fancy; *Թուի ինձ*, *Թուի Թէ*, it seems, it appears that; *Թուէր զի*, it seemed, it appeared that; *Թուի ինձ*, *ինձ այսպէս Թուի*, it seems to me, I think, I fancy, I believe; *զիա՞րդ Թուի քեզ*, what do you think of it? *բարւոք Թուի ինձ*, I think it good, I think well of it; *բարւոք Թուեցաւ նմա*, he thought it proper, right, fit, meet, he deemed it expedient; *չար Թուեցաւ առաջի աչաց նորա*, he dit not approve of it; he was very indignant at it; *եԹէ բարւոք Թուի քեզ*, if you agree to it, if you think fit; *արա որ ինչ բարի Թուի առաջի աչաց քոց*, do as you think fit; *որպէս Ճշմարտութեանն եւ ինձ Թուի*, as it is in fact, so it seems to me; *չար* –, to displease; *չար Թուեցաւ նմա*, or *յաչս նորա*, it displeased him.

Թուեցեալն S. **Թուելութիւն**.

Թուեցուցանեմ, *ուցի va.* to cause to appear, or to seem; to show, to make believe.

Թուզ, *Թզոյ s.* fig; *պապակախ Թզոյ*, dried-fig; *բլիթ Թզոյ*, cake of figs; *ծառ Թզոյ* S. **Թզենի**.

Թութ, *ԹԹոյ s.* mulberry; *սպիտակ կամ սեւ* –, white or black –; *ԹԹոյ օշարակ*, a drink made from mulberries; *ծառ ԹԹոյ* S. **ԹԹենի**: – or *–ք*, piles, hemorrhoides.

Թութակ, *ակ s.* parrot; *էգ* –, female –; *փոքրիկ* –, paroquet; – *խօսի*, the parrot talks.

Թութի աչաց or *աչաց – s.* collyrium, eye-water.

Թուի S. **Թուեմ**.

Թուք, *ուեաց s. pl.* opinion, sentiments.

Թուլաբար, *-կի ad.* faintly, effeminately, feebly, softly, languishingly.

Թուլամիտ *a.* weak of mind, spiritless, effeminate, pusillanimous.

Թուլամորթ, *աց s.* effeminate, delicate, feeble.

Թուլամորթութիւն *s.* effeminacy, feebleness, delicateness, softness.

Թուլամտութիւն *s.* weakness of mind, want of spirit, cowardice.

Թուլանամ, *ացայ vn.* to grow faint-hearted, to be dispirited, to grow weak, to abate, to slacken, to be loosened, relaxed; to decrease.

Թուլասիրտ, *սրտայ* or *տից a.* faint-hearted, cowardly, pusillanimous.

Թուլասրտութիւն *s.* faint-heartedness, cowardice, pusillanimity.

Թուլատարր *s.* soft; flabby; *s.* mollusk.

Թուլարան *s.* race-course, race-ground; (hippodrome, circus).

Թուլացուցանեմ, *ուցի va.* to loosen, to relax, to slacken, to unbend, to untie; to enfeeble, to enervate, to effeminate, to debilitate; to let, to permit; – *զաղեղն*, to unstring the bow; – *ի խնամոց*, to neglect, to abandon; *առանց Աստուծոյ –ներելոյ*, without God's permission.

Թուլութիւն *s.* looseness, relaxation, slackness; weakness, feebleness, debility; faintness, languour; enervation, effeminacy, softness; – *տանել*, to give relief; to set at liberty; to permit, to allow.

Թուխ, *Թխոյ a.* brown, tawny, swarthy, dark; – *հաց*, brown bread; – or *–ս զգենուլ*, *ի –ս համակիլ*, to wear mourning, to dress in mourning, to put on mourning; to be in mourning, to go into mourning; to be plunged in grief; – *զգեցուցանել*, *ի –ս համակել*, to clothe in mourning, to dress in black, to put into mourning; to throw into mourning, to plunge in grief; *ի –ս համակեալ*, in deep mourning: *–ք s.* brood, covey; *ի –ս նստել*, to brood; S. **Թխեմ**.

Թուխու *s. zool.* porpoise, sea-hog.

Թուխպ *s.* dark or gloomy weather; fog, mist, cloud.

Թուղթ, *Թղթի*, *Թղոց s.* paper; letter, missive, epistle; *com.* bills; – *գրել*, *առաքել*, *ընդունել*, to write, to send, to receive a letter; – *ապաշխարանաց*, an instance; S. **Աղերսագիր**; *ընծայական* – S. **Ընծայական**; *ընդհանրական –ք*, general epistles; S. **ԿաԹուղիկեայ**; *ընդհանրական –ք հայրապետաց* S. **Շրջաբերականք**; *արժէից*, *յարգուն* –, paper-money, paper, bills; S. **ԴրամաԹուղթ**; *պատառ մի* –, *կտորակ Թղթոյ*, a bit of paper; *շրջշրջել զ–ս գրոց*, to turn over the leaves of a book; *ծրարել ի* –, to put in p.; *աղտոտել*, *արատել զ*–, to blot, to waste p.; *դանակ*,

հատիչ թղթոյ, paper-cutter or --knife; – գրութեան, writing p.; – նամակի, letter-p.; – տոմսակի, note-p.; – ուրուագրութեան, drawing p.; ծծուն –, blotting or bibulous p.; թաւ –, paste-board; S. Թանձրաքարտ; – ծրարի, wrapping or packing p.; – յոռի, անպիտան, waste p., old papers; մածուցիկ –, sized p.; – տպագրութեան, printing p.; – մագաղաթեայ, parchment, vellum, (ազնիւ) wove p.; – Ճենաց, India p.; – ծրահանելոյ, tracing p.; – ապակեաւ, զմռնխեաւ, emery-p., glass-p., sand-p.; – մզելոյ, filtering-p.; – գունաւոր, կճեայ, սեկաննման. coloured, marbled or stained p., morocco p.; – դրոշմեալ, stamped p.; – արծնելոյ, smoothing p.; – ձիւթեղէն, brown p., tar p.; – մեքենական, machine p.; – տաշտական or –կաղմ, vat-p., hand-made p.; – գաղափարեալ, laid p.; – խաղու, խաղթուղթ, card, playing card, (տրցակ) pack of cards; խաղ թղթոյ, թղթախաղ, game at cards, card-playing; – or թղթի խաղալ, to play at cards; ընկերակցիլ ի խաղ թղթոյ, to have a game at cards; չկայ խաղ թղթի ի տան նորա, there is no card-playing at his house; նկարէն, հզօր, թուանիշ –, court-cards; սոսկ, անդէմ, անզօր, անթիւ –, small cards; սին, ունայն, թարմատար –, odd card; բաժանել զ–ս, to deal the cards; խառնել զ–ս, to shuffle the cards; քեզ անկ է սկսանել, քո է կարգ թղթոյ, it is your lead; բանալ, ցուցանել զձեռինն –, to show one's hand; գիտել զներքոյս թղթոց, to be in the secret; խարդախել ի խաղ թղթի, to show tricks with cards; հմայել թղթովք, to tell fortunes with cards; ապակեաւ, արծնեալ –ք, glazed, enamelled cards.

Թումբ, թմբի, բոյ *s.* bank, mole; causeway, pier, dam; – նաւի, gunwale, breast-works. [(speech).

Թունաբեր *a.* poisonous; biting

Թունադեղ S. Դեղթափ.

Թունաթափ լինիմ S. Թոյն and Թափեմ.

Թունալի, –լից *a.* full of poison, venomous, poisonous; envenomed.

Թունատուութիւն *s.* venefice, act of poisoning.

Թունաւոր S. Թունալի.

Թունաւորեմ, եցի *va.* to poison; to envenom.

Թունաւորութիւն *s.* poisonous quality or state; poisoning.

Թունդ, թնդոյ S. Թինդ, Թնդիւն; սիրտ իմ էր ի թնդոջ, my heart throbbed.

Թունեմ S. Թունաւորեմ.

*Թունթունալ արջոյ. the growling of a bear.

Թուշ S. Այտ.

Թուպ *a.* thin, puny, ill-developed, half-grown (fruit).

Թուռ *s.* mouthful; S. Թուշ.

Թուր, թրոյ *s.* sabre; sword; հարուած թրոյ, sabre-cut, sword-cut; – ի ձեռին, sword in hand; յիւր ապարանսն – շողացուցանել, to boast one's prowess hiding at home; *zool.* sword-fish (թրաձուկն): weaver's shuttle; *mus.* an Armenian note (/).

Թուրինջ, րնջոյ or ջի *s.* bitter orange, Seville orange; – խոտ, *bot.* balm-mint; ծառ թուրնջոյ S. Թրնջի.

Թուրծ, թրծոյ *s.* cheek: act of baking or burning bricks and earthen vessels; *a.* S. Թրծուն.

Թուրմ, Թուրջ *s.* bath; infusion; ի – արկանել, դնել, to bathe, to infuse, to steep, to soak.

Թուփ, թփոց *s.* tuft of shrubs, bush, bramble; thicket, copse, underwood.

Թուփայ, ի *s.* arbour, summer-house.

Թուք, թքոյ *s.* spit, spittle; – արձակել, to spit; S. Թքանեմ; աման թքոյ S. Թքանոց.

Թոք, ոց *s.* lungs; –ք ծովական, sea-nettles, medusa, rhizostoma, acalephans.

Թոքադար, –ութիւն, Թոքաժէտ, –ութիւն S. Թոքացաւ, &c.

Թոքախոտ *s.* *bot.* lung-wort.

*Թոքած S. Թոքացաւ.

*Թոքամ *vn.* to cough.

Թոքային *a.* pulmonary, pulmonic.

Թոքառաջք *s.* fore part of the lungs, or the part between the stomach and the lungs. [breast, chest.

Թոքատուն, Թոքտուն *s.* thorax,

Թոքացաւ *s.* consumption, phthisis; *a.* consumptive, phthisical.

Թոքացաւութիւն S.* Թոքացաւ *s.*

*Թոքշ *a.* tough, difficult to masticate.

Թռալիր *a.* whose cheeks are full, puffy, bloated.

Թռական S. Թռչական.

Թռանիմ, թռեայ S. Թռչիմ.

Թռթռամ, ացի, Թռթռեմ, եցի *vn.*

to flutter, to flap, to fly about; - սրտի S. Թափթափիլ.

Թռիչ, or -ք *s.* flight, soaring; - աստղ, falling star; -ք մտաց, flight of fancy; -չս տալ մտաց, գրչի, երեւակայութեան, to give loose to one's genius or pen; to let one's fancy ramble; -չս առնուլ, արձակել, to take wing or flight, to wing one's flight, to soar on high; ի -չս, flying, on the wing, as it flew by, in the air.

Թռուցանել, ուցի *va.* to cause to fly; *fig.* to elevate, to raise, to exalt the mind; - զթեւս, to spread out the wings.

Թռչական *a.* flying, volatile.

Թռչականութիւն *s.* volatility.

Թռչան *s.* flight; ի թռչանի, in flight, in flying.

Թռչարան *s.* wing; - նաւու, sail of a ship; *mech.* fly-wheel.

Թռչիմ, թռեայ *vn.* to fly, to take flight, to soar; - ի մտաց, to escape one's memory, to go out of one's mind, to be forgotten; - բանին, to divulge immediately, to make public.

Թռչնաբան, ից *s.* ornithologist.

Թռչնաբանութիւն *s.* ornithology.

Թռչնահմայութիւն *s.* ornithomancy.

Թռչնաճանճ, ից *s.* humming-bird.

Թռչնավաճառ, աց *s.* dealer in birds, bird-seller.

Թռչնարան *s.* aviary; bird-cage.

Թռչնաքաշ, ից *s.* large black kite.

Թռչնիկ *s.* young or little bird.

Թռչնորս, աց *s.* bird-catcher, fowler.

Թռչնորսութիւն *s.* bird-catching; երթալ ի -, to go shooting, fowling, bird-catching.

Թռչող *a.* flying.

Թռչումն *s.* the flight, the flying.

Թռչուն, չնոց *s.* bird, fowl; - բնութիւն, the winged tribe; *a.* flying, volatile; -ք, the feathered songsters, the singing birds; - օձ, winged serpent or dragon; - բան, word or expression slipped by chance; արու -, cock bird; էգ -, hen bird; երգեցող -, singing or song-bird; բոյն թռչնոյ, a bird's nest; գողանալ ի բնոյ զ-ս, to go a bird's nesting; վանդակ թռչնոյ, bird-cage; ճռուողիւն թռչնոյ, warbling, twittering, chirping; - որսալ, to fowl; S. Թռչնորս, -ութիւն; - արագութեամբ հասանել, to arrive like lightning; to fly as swift as a bird; - զմիտս գործել, to elevate, to exalt the mind; լաւ է - մի ի ձեռին՝ քան թէ երկուք ի ծառին, a bird in the hand is worth two in the bush.

Թրախաղ, &c. S. Զինախաղ, &c.

Թրածեծ անել *va.* to strike with the flat of a sabre.

Թրաձուկն *s.* sword-fish.

Թրայխանէ, Թրանէ *s.* phenix (bird).

Թրել, եցի *va.* to knead; *chem.* to amalgamate. [oxalic (acid).

Թրթնջական (թթուուտ) *a. chem.*

Թրթնջատ *s. chem.* saccharate, oxalate. [գուզու գուլպաք.

Թրթնջուկ, ջկի *s. bot.* sorrel; *turk.*

Թրթուր, թրոյ *s.* caterpillar, grub.

Թրթռել, եցի *vn.* to vibrate; to shudder; to tremble.

*Թրթռիչ S. Թթռկիչ.

Թրթռումն *s.* vibration; quake, tremour.

Թրթռուն, Թրթրական *a.* vibrating; oscillating; trembling; that shudders, quakes; - ձայն, thrilling voice.

Թրթրակ *s.* good speaking, flattering, fawning, deceitful.

Թրթրական *a.* creaking (wheels).

Թրիք, թրքայ *s.* cow's dung; manure, soil, compost.

Թրծել, եցի *va.* to bake or burn (bricks or earthen vessels).

Թրծոց, աց *s.* brick-kiln.

Թրծումն *s.* burning, baking.

Թրծուն, Թրծեալ *a.* burnt, baked; - աղիւս, հող, brick; terra cotta.

Թրկապ *s.* belt, shoulder-belt.

Թրմել, եցի *va.* to wet, to soak, to steep; to knead or mix with water; *chem.* to dilute.

*Թրմնջալ S. Մրմնջել.

Թրմուս *s. bot.* lupine.

Թրնջի, ջւոյ *s.* bitter-orange-tree.

Թրուկ *s. bot.* gladiolus, sword lily, corn-flag.

Թրուշայ, ից *s.* rag, tatter; glass beads, rings, &c.; trifles, toys.

Թրջած *a.* bathed, wetted, moistened; *s.* S. Թուրջ.

Թրջել, եցի *va.* to bathe, to wet, to moisten; to drench, to soak; to macerate; -իմ *vn.* to wet one's self; - գինով, to get tipsy, to booze; - ամօթով or առ ամօթոյ, to perspire from shame; to blush for shame.

ի Թրջոց դնել *vn.* to steep, to soak, to macerate.

Թըբաժոդով *a.* gathering manure.

Թըբած S. **Կղկղանք**.

Թըբեմ, էցի *vna.* to evacuate, to void, to go to stool; – **անասնոց**, to stale, to dung.

Թփաւոտակ *a.* like bushes, bushy.

Թփիկ *s.* shrub.

Թփուտ *a.* thick, bushy, full of bushes; –**ք**, *s.* thicket, copse, brushwood, bushes. [S. **Թքախոծեմ**.

Թքալից *a.* full of spittle; – **առնել**

Թքախոծ առնեմ, Թքախոծեմ, էցի *vn.* to spit upon; *fig.* to scorn, to despise, to shower down abuse on.

Թքաման S. **Թքանոց**.

Թքանեմ, Թքի *vna.* to spit; to spit out; to spit upon, to fling, to cast, to spout; to vomit, to throw up; *fig.* to slight, to disdain, to contemn openly, to treat with scorn, to point one's finger at, to set at nought; **սակս** –, S. **Թքըթքեմ**; – **ի խօսքին**, to sputter; **արիւն** –, to spit blood; – **ընդ երեսս** or **յերեսս ումեք**, to spit upon a person, in his face.

Թքանոց, Թքարան *s.* spitting-pan or box, spittoon.

Թքաքարբ *s.* ptyas, (sort of asp).

Թքեմ, էցի S. **Թքանեմ**.

Թքըթքեմ, էցի *vn.* to spit often, or continually, to be always spitting.

Թքնուտ, Թքի S. **Թքանեմ**.

Թքուտիւն *s.* spitting, expectoration; – **արեանն**, spitting of blood.

Թօթափեմ, էցի *va.* to shake, to jolt, to move violently; to beat down; to throw down, to overturn; to drive away, to repel, to remove; to wink; – **զփոշին**, to shake off the dust; – **զանկողինն**, to make or shake up the bed; – **զքունն**, to shake off sleep; – **զլուծ**, to throw or shake off the yoke; – **զքաղաքն**, to shake, to tremble; to destroy, to ruin; – **զսուր**, to brandish a sword; – **զոք ի սոսկացուածոց**, to deprive one of his wealth; **յականս** –, in the twinkling of an eye; –**լիմ** *vn.* to arouse, to agitate one's self; to go away, to retire; to be dispersed, dissipated; to sparkle, to throw out sparks, or flashes of light; to fall, to be despoiled, deprived of, to lose; **սրտակոտոր** –, to become disheartened, to dismay one's self, to lose heart, courage; – (**ախտացեալըդ**) **ի հիւանդութենէ**, to get well, to get up, to be cured; **զվաճառաւք** –, to devote one's self to commerce; – **ծաղկան**, to shed its leaves, to wither, to lose the flowers; **ծաղիկ Թօթափեալ ի փառաց**, a withered or faded flower; **Թօթափեցան ի նմանէ**, they removed themselves far from him, they abandoned him.

Թօթափումն *s.* quake, shock; – **սրտի**, palpitation; – **ական**, wink of the eye.

Թօն, լից *s.* humidity, wet; rainy weather, rain; shower.

Թօնրնկէցք *s.* shower, storm, tempest; – **են օդք**, it threatens a storm; there is a storm gathering.

Թօնուտ *a.* wet, showery, stormy.

Թօշ *a.* broad, wide (coat, boot).

Թօշնիմ, էցայ *vn.* to grow weak or faint, to decay, to languish, to droop.

Թօսեմ S. **Թազեմ**.

Ժ

Ժ (zhē) **ԺԷ** *s.* the tenth letter of the alphabet, and the sixth of the consonants; **ժ**, **Ժ**, ten; tenth.

– It is sometimes confounded with the letters **չ** and **դ**, for example: **Նժգեհ, Նչգեհ**; **աժխոյժ, աչխոյժ**; **Աժդահակ, Աչդահակ**: **մագխատրոս, մաժխատռ**; **Գխոգինէս, Գխոժինն**.

Ժաժ *s.* tow: sweepings; earthquake.

Ժաժումնակք *s.* witchcraft, sorcery.

Ժաժումն *s.* earthquake.

Ժախ S. **Ժահ** & **Ժախուկ**; *–, ***Ժախ**, sweepings, filth, dirt. [dust-pan.

***Ժախնոց, *Ժեխնոց** *s.* heap of dirt;

Ժախուկ *s. bot.* horse-radish; spurge.

Ժահ, լից or **ուց** *s.* fetid odor, stink;

decaying matter, rottenness, putridity; filth.

Ժահադէմ *a.* of a horrible countenance, ugly, hideous, horrible, dreadful, frightful, shocking.

Ժահադիմութիւն *s.* ugliness of countenance, ghastly, dreadful look or appearance.

Ժահահոտ, ի *a.* stinking, mephitic, infectious, fetid; շունչ –, foul or tainted breath; տեղի –, stinking hole; infected spot; – առնել, to infect, to taint; –, ոյ *s.* S. ժահահոտութիւն.

Ժահահոտիմ, եցայ *vn.* to stink, to be fetid, to smell.

Ժահահոտութիւն *s.* stink, stench, offensive smell, taint; mephitism, miasma; ձգել –թեամբ, to stench, to cause to stink, to taint.

Ժահին *s. chem.* bromine.

Ժահնական (թթուուտ) *a.* bromic (acid).

Ժահնակերպ *a.* bromoform.

Ժահնատ *s.* bromate.

Ժահնուկ *s.* bromide, metallic –.

Ժահնուտ ջրածնական *s.* bromhydric acid.

Ժահր, ի *s.* venom, virus.

Ժամ, ու or ոյ *s.* hour; time, moment; proper time, precise time; leisure-time, opportunity, occasion; canonical hours, divine service; season; horoscope, nativity, ascendant; *church; Վրան or Խորան ժամու, Tabernacle; *ast.* time; միջին –, mean –; աստեղական –, sideral –; արեւային –, solar –; ճշմարիտ –, true –; հնչել երկրորդ –ու, to strike two; քանի՞ են –ք, what o'clock is it? what's o'clock? – է երկրորդ, it is two o'clock; –ք երկու եւ վայրկեանք տասն, it is ten minutes past two (o'clock); երկու –ք եւ քառորդ մի, it is a quarter past two; –ք երկու եւ վայրկեանք քսան, twenty minutes past two; –ք երկու եւ կէս, half past two; –ք երկու եւ վայրկեանք յիսուն, it is ten minutes to three; –ք երկու քառորդաւ ընդհատ, a quarter to three; –ք երկու եւ վայրկեանք քառասուն, twenty minutes to three; զերրորդ –ու, about three o'clock; առաջին – եւ կէս, an hour & a half; կէս –, half an hour; քառորդ մի –ու, a quarter of an hour; ի վեցերորդ –ու առաւօտուն, at six (o'clock) in the morning, or at six AM.; յեօթն –ու յետ միջօրէի, at seven in the afternoon, or at seven PM.; ի սմին իսկ –ու or պահու, just now, now; յամենայն –ու, յորում եւ է –ու, every hour in the day, at every moment; ի նշանակեալ –ու or պահու, at the appointed time; ամենայն –ուց են նորա գործք, every hour of his time has its appointed task; ի –ս պարապոյ իմոյ, ի –ս զբօսանաց, in my leisure hours; – առնուլ, գտանել, to take occasion, to find time, or opportunity; – բարեպատեհ, favorable moment; –ու, ի –ու, ի դէպ –ու, in time, in good time, at the proper time; – առնել, դնել, տալ, to appoint an hour, a time, to fix a day; յորժամ – լինիցի, when the opportunity arrives; – է, it is time, it is the fitting moment; այլում –ու եւ ժամանակի սպասել, to wait better times, or for a more favorable occasion; բազում –ս ընդ իւր հանել, to stay some hours with; – հարկանել, to ring the bell; – առնել, to pray; to say the mass; յամենայն –, at all times, always; – ի –, from hour to hour; – ի – առնել, սահմանել, to put off from time to time, to spin out, to prolong; – ի –է, –է ի –, at every moment, hourly, from hour to hour; առ – մի, ընդ –ս, առ –ս, at present, for the moment, now, provisionally; –ս –ս, ընդ –ս –ս, –ս ընդ –ս, from time to time, now and then, sometimes; յառաջ քան զ–ն, out of time, before the time, too soon; եկեալ հասանէր –ն, the moment had arrived; – ճաշոյն, dinner-time, the dinner hour; – ճաշոյ է, it is dinner-time; ըստ –ուն պիտոյից, according to circumstauces, seasonableness; զօդուտ –ս, ի բազում –ս, –ս ձիգս, ցմեծ –ս, for hours together, whole hours, hours at a time, a long time; ի –ու եւ անժամու, seasonably and unseasonably; հասանել –ու կնոջ, to be near delivery or childbirth; to be near her time; յետին –, dying hour, hour of death, last moments.

– The 12 Hours of the Day are thus called in Armenian:

1	այգ	7	շանթակող
2	ծայգ	8	հրակաթ
3	զայրացեալ	9	հուր փայլեալ
4	ճառագայթեալ	10	թաղանթեալ
5	շառաւիղեալ	11	առաւօտ
6	երկրատես	12	արփող

and those of the Night thus:

1	*խաւարակ*	7	*խօթափեւալ*
2	*ալջամուջ*	8	*գիլակ*
3	*մէթացեալ*	9	*լուսաձեմ*
4	*շաղաւօտ*	10	*առաւօտ*
5	*կամուտօտ*	11	*լուսափայլ*
6	*բաւական*	12	*փայլածու*

ժամաքակ *s.* church-yard, yard.

ժամաքաչեր, *-ից s.* astrologer, caster of nativities. [prayer-book.

ժամագիրք, *-գրոց s.* breviary; hours;

ժամագործ, *-ից s.* watch and clock-maker.

ժամագործութիւն *s.* watch and clock-making, clock-work.

ժամագրութիւն *s.* horography.

ժամագիտ *s.* horoscope, nativity.

ժամադիր *a.* appointed, settled, fixed, assigned; *s.* S. **ժամադրութիւն**; *- առնել, լինել*, to make an appointment; to appoint, to assign the place, time, or day of meeting, or rendez-vous.

ժամադրեմ S. **ժամադիր լինիմ**; *ի ժամադրեալն ատենս*, at the appointed time.

ժամադրութիւն *s.* appointment, time, place of meeting, rendez-vous; fixed time, term, appointed time, assignation.

ժամակալ լինիմ S. **ժամադրեմ**.

ժամակալութիւն S. **ժամադրութիւն**.

ժամական *a.* horary; *- անկիւն*, - angle.

ժամակարգութիւն *s.* canonical hours, divine service, hours.

ժամակոչ, *ի s.* beadle. [ral.

ժամահամբոյր *a.* transitory, tempo-

ժամահար, *ի, -ձայն s.* rattle; bell-ringer.

ժամահար դործիւ, ժամահարութիւն *s. mech.* clock-work.

ժամամուտ, *մտի s.* introit.

ժաման *a.* arriving quickly; that which hastens; hurried, hasty, quick, prompt; *- առնել, կացուցանել*, to cause to arrive; to forestall, to anticipate.

ժամանակ, *ի* or *եան, ից s.* time; year; century, epoch, period; age; the end of life, death; the present life, our times; season; opportunity, leisure; appointment; *mus.* time; *gr.* tense; *ast.* time; *Ճշմարիտ -*, true or correct -; *միջին -*, mean -; *արեւային -*, solar -; *աստեղական -*, sideral -; *դիշերահաւասարային -*, equinoctial season, equinox; *-ք Թագաւորաց*, The Books of Kings; *անցանել զ-օք*, to grow old, to advance in years; *- պատեհի գտանել*, to find a favorable moment; *յօգուտ վարել զ-ն*, to make a good use of time; *կորուսանել, անցուցանել զ-ն*, to lose, to waste one's time, to while away; *դէպ -*, a favorable moment; *-ի ձեռն, սպասել*, or *սպասել դիպուղ-ի*, to wait the favorable moment; *- առնուլ, գտանել*, to find a favorable occasion or opportunity; *ընտրել զ-ն* S. **Ընտրեմ**; *ոչ բազում -ք էն*, a short time since, not long since, lately, of late; *ոչ սակաւ -ք էն*, a long time since, a long, long while ago, long since; *առ այնու -օք էր տեսանել*, then one saw, it was at that period one saw; *առ -օք Վարդանայ Մեծի*, in the time of Vardan the Great; *յաւուրս -ից տրան*, of his epoch; *ի վաղեմի -ան*, in remote ages; *ի սուղ, ի սակաւ -ի*, in a short time, in a moment; *ի միում, ի նմին -ի*, at the same time; *ի յետին -ս*, in these latter times, years or days; *անդստին ի -ից անտի*, or *յառաջին -ից*, thenceforth, from the earliest or olden times; *առ նովին -օք*, towards this period, about the same time; *հզօր ի -ին*, powerful at that time; *- ինչ*, some time, a short time; *առ - ի*, provisionally, for a certain period, for the present; *-աւ*, with time, in the course of time, in time, in the long run; *ընդ* or *ըստ -ս -ս*, from time to time, at intervals, now and then, ever and anon; *զայնու* or *առ այնու -աւ, զայնու -օք, ընդ -ս*, or *յամս -ացն այնոցիկ, առ սովիմբ*, or *զսովին -աւ, ընդ -ս ընդ այնոսիկ, ընդ ամս -ացն այնոցիկ*, then, at that time, in those times, at that epoch, during that century; *ի -ին՝ յորում...*, in the time when...; *ընդ ամենայն -ս*, at all times; *-աւ*, once upon a time; once there was; formerly; *- ինչ առնել առ ձեզ*, I shall remain some time among you; *-ս ձիգս*, long time; *բազում -ս աշխատ եղէ ի վաստակս այս*, this work has cost me much time; *բազում -ի պէտք էն առ այս*, that requires much time; *հասեալ է -քս*, you are no longer a child: the end of thy days is therefore at hand; *անցանէ -ն*, time flies.

ժամանակաբան, &c S. *-սիոս*, &c.

ժամանակաւոր *ad.* at a fixed or established time.

ժամանակագիր, *գրաց s.* chronicler, chronologist; *a.* chronological; *-ք s.* chronicle.

ժամանակագրական *a.* chronological.

ժամանակագրեմ, *եցի va.* to chronicle, to write a chronicle; to write on chronology.

ժամանակագրութիւն *s.* chronography; chronology; chronicle; *վրիպակք -թեան*, anachronism.

ժամանակազանց *a.* advanced in years, aged, stricken in years, very old.

ժամանակախօս, *ի s.* chronologist.

ժամանակախօսական *a.* chronological.

ժամանակախօսութի՛ *s.* chronology.

ժամանակական *a.* of time; temporal, worldly; *-ս*, recent, modern, of our time.

ժամանակակէտ *s.* expiration, falling due, term, last moment, close; *– պայմանի*, appointed time; assignation; expiration of a term agreed upon.

ժամանակակից *a.* contemporary, coetaneous, synchronous, happening at the same time.

ժամանակակցական *a.* synchronical.

ժամանակակցութիւն *s.* synchronism.

ժամանակաչափ *a.* that measures or counts the time; *s.* chronometer, time-keeper, time-piece. [time.

ժամանակացոյց *a.* that shows the

ժամանակաւոր *a.* temporary, of short duration.

ժամանակաւորութիւն *s.* temporariness, transitoriness, perishableness.

ժամանակեայ, *կէից*, *-կեան a.* temporary; transitory; *-կեայ վարձք*, temporal or mundane rewards; *-կեայք*, earthly riches; temporality; *-կեան*, genitive of **ժամանակ**.

ժամանակեմ, *եցի va.* to assign, appoint or fix a term.

ժամանեմ, *եցի vn.* to arrive; to happen, to come to pass; to ripen; to be able; to have time or leisure; *ոչ –*, to have no time; to be unable; *– ի գահ թագաւորութեան*, to gain the throne, to succeed to the throne; *ժամանեցին արդիւնքն՝ բանիցն*, the words are realized.

ժամանեցուցանեմ, *ուցի va.* to cause to arrive or happen.

ժամանիմ, *եցայ vn.* to arrive.

ժամանիչ *a.* horal, horary; *s.* timetable; S. **Երկաթուղի**.

ժամանող *a.* that arrives, or comes; that is able.

ժամանոց, *աց s.* cruet (for the mass).

ժամանութիւն, *-նութե՛* *s.* arrival, coming; *– պտղոց*, the ripening, maturation.

ժամաչարիք *s.* misfortune, mischance.

ժամապահ *a.* punctual, exact to the time appointed, watchful, vigilant; *– լինել*, to seek, to look out for, to spy, to watch, to be on the watch, to keep watch; *– դարանակալ լինել*, to lie in wait for, to be on the watch for.

ժամասացութիւն *s.* canonical hours, divine service.

ժամավաճառ, *աց a.* that kills, or loses time, loitering, lounging, trifling; *– լինել*, to kill, or lose time, to trifle, to loiter, to while away.

ժամավաճառութիւն *s.* loitering, trifling.

ժամատեղ, *-ղի s.* church, temple, chapel, house of prayer.

ժամատուն *s.* parsonage-house, vicarage; *– Հրէից*, synagogue, Jewish chapel.

ժամարար, *աց s.* officiating priest.

ժամացոյց, *ցուցից s.* clock; watch; *– ճօճանակաւոր*, pendulum; *– ծովային*, chronometer; S. **ժամանակաչափ**; *– ելեքտրական*, electric clock; *– արեւային*, sun-dial; *– աւազի*, hour-glass; *– ջրոյ*, clepsydra; *խարսխաւոր –*, anchor watch; *գլանաւոր –*, lever watch; *գլխալար –*, keyless watch; *հնչակ –*, repeater, repeating watch; *զարթուցիչ –*, alarum (watch or clock); *երաժշտակ –*, musical watch; *ինքնահրնչակ –*, striking watch, hour and quarter watch; *բոպէացոյց –*, seconds-watch; *ութօրեայ լարելի –*, eight-day clock; *ուղղել զ–*, to set one's watch right; *լարել զ–*, to wind up a clock; *քակել զ–*, to take a clock to pieces; *բանալի -ցուցի*, watch-key; *տուփ*, *պատեան -ցուցի*, watch-case; *շղթայ -ցուցի*, watch-chain; *թնդիւն*, *զարկ -ցուցի*, tick-tack; *հնչել -ցուցի*, to strike; S. **ժամ**.

ժամացուցակ *s.* dial, dial-plate; *սլաք -ի*, the hand, index; *արեւային –*, sundial; *տտեղական*, *դիշերահաւասարային*, *բեւեռային*, *հորիզոնական –*;

32

sideral, equinoctial, polar, horizontal dial.

ժամերգութիւն *s.* performance of divine service; S. **ժամասացութիւն**; *առաւօտեան* –, matins; *երեկոյեան* –, vespers.

ժամիկոչ S. **ժամակոչ**.

ժամուց, *ի s.* offering, alms, charity.

ժայթքեմ, *եցի va.* to vomit, to throw up; to bubble up; to gush out; *fig.* to pour forth, to vomit, to utter; *արիւն* –, to vomit blood.

ժայթքումն *s.* vomiting; eruption.

ժայռ, *յց s.* tooth, indentation; rock; – *ի ծովու*, shoal, reef, shelf, sand-bank, sunken-rock. [shelvy.

ժայռաւոր *a.* rocky; jagged; shoaly,

ժանաւար S. **ժանու**.

ժանգ, **ժանկ**, *ոյ s.* rust, verdigris, oxyde; rustiness; venom, poison; moss; blight, mildew: plague, pestilence.

ժանգաբեր, **-բուղխ** *a.* deadly, deleterious, pestilent, venomous, baneful.

ժանգալից *a.* full of rust, quite rusty, rusty. [ous.

ժանգախառն *a.* venomous, pestifer-

ժանգակեր, **-հար** *a.* rusty; corroded with verdigris; mildewed, blighted; – *առնել*, to rust, to oxydize, to mildew, to blight; – *լինել*, to grow rusty, to oxydize. [dation.

ժանգահարութիւն *s.* rustiness, oxy-

ժանգաւ, **ժանկաւ** *s.* verdigris, rust; *a.* rusty, mildewed, blighted.

ժանգաւութիւն *s.* mildewed state; rustiness. [sonous.

ժանգաւոր *a.* rusty; venomous, poi-

ժանգոտեմ, *եցի*, **ժանգոտեցուցանեմ** *va.* to rust, to oxydize; **-ոտիմ** *vn.* to grow rusty, to oxydize.

ժանդ, &c. S. **ժանու**, &c.

ժանեղ, **ժանեւոր** *a.* furnished with tusks, tusked, tusky.

ժանիհետս *s.* marks of teeth.

ժանիկ, *հոյ*, **ժանիք**, *հեաց s.* tusks, teeth of wild beasts; the molars, or grinding teeth; *fig.* face, wry face, look; – *փղոյ*, elephant's tusks, ivory; – *առկոծանել յոք*, to seize with the teeth, to force one's teeth into, to bite.

ժանիկ, &c. S. **ժանիք**, &c.

ժանու, **ժանուար**, *ի*, *աւ s.* palanquin, (kind of carriage used in the East, born on the backs of elephants or camels).

ժանտ, *ից* or *աց a.* wicked, bad, profligate; mischievous, hurtful, noxious, injurious, baneful; pestilential, pestiferous, pestilent, contagious; obscene, wanton, lascivious; bitter, sour, harsh to the taste; –, – *ախտ*, plague, contagion; – *օդ*, foul air; **-ք դժոխայինք**, the Furies.

ժանտաբարոյ, *ից a.* immoral, wicked, of evil manners, perverse.

ժանտաբեր *a.* pestiferous, malignant, pestilent, pestilential.

ժանտագործ, *աց s.* malefactor, scoundrel, rascal; obscene, immodest; pernicious, pestilential, contagious; – *ցաւ*, *հարուած*, pest, plague, pestiferous scourge.

ժանտագործութիւն *s.* misdeed, wickedness, rascality, villany; obscenity, libertinism.

ժանտաթզենի *s.* sycamore-tree.

ժանտաթուզ *s.* sycamore (fruit).

ժանտաժուռ *a.* abandoned to wickedness, very wicked, remorseless, hardened in sin.

ժանտախտ, *ից s.* plague; pestilence, contagion, mortality, disease; **հարկանել**, **վարակել –ի**, to plague, to infect with the plague; **հարեալ ի –է**, plague-stricken, infected with the plague; **զօրաւոր ի զօրուն**, the plague broke out in the army; **կէտք –ի**, plague-spot. [tiferous.

ժանտախտական *a.* pestiferous; mor-

ժանտակին *sf.* she-devil, fury.

ժանտահամ *a.* of a harsh taste, crude, sour, bitter.

ժանտահայեաց *a.* of an evil countenance, stern; malignant, malicious.

ժանտահար *a.* infected, plague-stricken; pestiferous.

ժանտահարութիւն *s.* infection.

ժանտահոտ, &c. S. **ժահահոտ**, &c.

ժանտամահ S. **ժանտախտ**.

ժանտանամ, *ացայ vn.* to fall into a passion, to become enraged, angry; to become ferocious, cruel; to degenerate; to spoil, to get spoiled, to rot.

ժանտատեսիլ *a.* ill-favoured, of bad aspect, ugly.

ժանտաջուր *s.* acquafortis.

ժանտացուցանեմ, *ուցի va.* to render wicked or cruel, to divest of humanity; to irritate, to enrage; to corrupt, to spoil.

ժանտափուշ *s. bot.* holly.

ժանտակէն *a.* filthy, dirty, nasty.

ժանտութիւն *s.* bitterness, harshness of taste; rage; ferocity, cruelty; perversity, impurity, vice; *մահ –թեան*, plague, pestilence.

ժապաւէն, *ենայ s.* hem, border of a garment, trimming; purl (of lace); furbelow; riband, string; ferret; galloon; lace.

ժապաւենեմ, *եցի va.* to hem, to border, to trim; to lace, to ornament with lace or ribands.

ժառայծ *s.* chamois, wild goat of the Alps.

ժառանգ, *ից s.* heir, successor; owner, possessor; beneficed clergyman; S. **ժառանգութիւն**; *արժանաւոր – հայրենական առաքինութեաց*, worthy inheritor of his father's virtues.

ժառանգական S. **ժառանգ**.

ժառանգական a. hereditary.

ժառանգակից *s.* coheir, coheiress, joint-heir, or -heiress.

ժառանգակցութիւն *s.* co-inheriting, sharing in inheritance.

ժառանգաւոր *s.* patron of a living, advowe; *a.* that presents a living, that gives an ecclesiastical benefice.

ժառանգաւորութիւն *s.* advowson, patronage.

ժառանգաւոր, *ից s.* heir; possessor; beneficed clergyman, incumbent.

ժառանգաւորութիւն *s.* ecclesiastical benefice, living.

ժառանգեմ, *եցի va.* to inherit, to succeed to, to take possession of, to seize; *– զոք*, to inherit from; *– զսիրտ*, to gain the affections; *– զառաքինութիւնս, զփառս նախնեաց*, to inherit the virtues, the glory of one's ancestors; *– զանուն, զպարծանս*, to acquire a glorious or renowned name, glory; *– զամօթ*, to be overwhelmed with shame.

ժառանգեցուցանեմ, *ուցի va.* to make heir, to cause to inherit or possess; *անուն պանծանաց անձին –*, to achieve great renown; *– զկորուսա*, to cause to perish.

ժառանգիչ *s.* he who inherits.

ժառանգորդ, *ից s.* heir, heiress; *անմահից կենաց լինել –*, to inherit eternal life; *հայրենի առաքինութեան լինել –*, to inherit or possess the paternal virtues.

ժառանգութիւն *s.* inheritance, heritage, patrimony, succession; seizure, possession; diocese; ecclesiastical state, the clergy; *– թողուլ որդւոյ*, to leave an inheritance to one's son; *մերժել, հատանել, զրկել ի –թենէ*, to disinherit, to deprive of inheritance, *to cut off with a shilling; *առնուլ զիմն ի –*, to have in inheritance; *ի – ընծայեցուլ զոք*, to place one in the church or ecclesiastical career; *–թեամբ*, or *ըստ իրաւանց –թեան*, hereditarily, by inheritance.

ժարդոն *s. chem.* zircon, jargoon.

ժարդոնիոն *s. chem.* zirconium.

ժեխ, **ժեխոյ** S. **ժախ**, **ժախոյ**.

ժեռ S. **ժայռ**.

ժեռաւոր S. **ժայռաւոր**.

ժժան, *ից s.* inflammable matter.

ժժմակ, **ժժմունք** *s.* animalcule, insect, worm; shell, shell-fish: buzzing, humming, buzz; S. **ձայնուն**.

ժիժի S. **ձայնուն**. [**ժժմակ**.

ժիժմակ, **ժիժմունք**, **ժիժմունք** S. *

ժիչա *a.* inattentive, neglectful.

ժիսակ S. **Սիդիկ**.

ժիտ *a.* that searches, inquisitive; bold, brazenfaced, impudent, importunate, troublesome.

ժիր, *ժրաց a.* active, busy, stirring, diligent, lively, brisk, vigorous; *– լեր-ուք!* now! be lively! courage! cheer up! *–*, *ի – ad.* diligently, unweariedly; *– գնալ*, to quicken the pace, to advance swiftly, bravely, intrepidly.

ժիրաժիր *a.* very active, very diligent, very brisk, very vigorous.

ժլատ, *ից a.* niggardly, stingy, mean, avaricious, sordid, covetous, tenacious, parsimonious.

ժլատանամ, *ացայ*, **ժլատիմ**, *եցայ vn.* to be niggardly, sordid, parsimonious.

ժլատութիւն *s.* niggardliness, stinginess, sordidness, tenacity, avarice, parsimony.

ժխոր *a.* confused, indistinct; *s.* confusion, tumult, turbulence, uproar, hubbub, clatter, rout, rattle, dreadful or deafening noise; *– կաշնուլ*, to go mad or crazy, to be delirious, to rave, to be beside one's self, to wander; *– մեծ է*, there is such a hubbub one cannot hear one's self.

ժխորեմ, *եցի va.* to confound, to confuse, to perplex; to make noise, to alarm, to rouse up.

ժխորումն S. **ժխոր** *s.*

ժխտական *a.* negative.

ժխտելի *a.* deniable, which may be denied.

ժխտեմ, եցի *vn.* to deny, to gainsay, to disown, to disavow; to falsify, to contradict, to oppose; to be unmindful of favours received, to be ungrateful, unthankful; **-իմ** *vn.* to simulate; S. **ծաւիմ**.

ժխտող *a.* that denies, disavows, disowns; ungrateful.

ժխտողական *a.* negative.

ժխտողութիւն, ժխտութիւն *s.* ingratitude, unthankfulness, ungrateful conduct.

ժխտումն *s.* denial, negation, disavowal, contradiction.

ժղանդ *s.* miscellany; diversion, pastime.

ժլեր *a.* insolent, barefaced, impudent.

ժլերանամ *vn.* to become insolent, saucy, arrogant.

ժմիա S. **ժպիտ**.

ժմիրակ *s.* cassia (purgative).

ժմռեմ, եցայ *vn.* to smile; to sneer, to laugh in one's sleeve.

ժմռումն *s.* smile; sneer.

ժոխ *s. bot.* raspberry.

ժողեմ, եցայ *vn.* to liquefy, to melt; to spoil, to get spoiled, to grow corrupt, or putrid, to rot, to fester.

ժողով, ոյ *s.* assemblage, collection; heap; assembly, levy; company, convention, college; chapter, congregation; council, synod, consistory; session, sitting; meeting, assembly, conference, club; crowd, multitude, people; solemnity; synagogue; *a.* assembled, reunited; **պատուական –**, honorable assembly; **– հաւատացելոց**, assembly of the faithful, church, solemnity; **– վանական**, chapter, congregation; **– եպիսկոպոսաց**, convent, monastery; **– հայրապետական**, council, synod; **– սիրելի լսական** or **ընդհանրական**, œcumenical council; **– քահանայապետական**, consistory; **– դեսպանաց**, congress; **– ծերակուտական, սուրբ ընտրեալ** or **պաշտօնեից աներեսնեան**, Parliament; diet; **գումարումն –ոյ ծերակուտին**, meeting of Parliament; **– յանձնապատասխան**, committee; **– հերձուածողաց, հերձուածողաց**, conventicle; **– դաւանի**, plot, secret meeting; **–, ակումբ երեկոյին** or **գիշերական**, evening party; **– ջուրց**, mass of water; **– առնել, ի – գումարել**, to unite in council, in sitting, to hold an assembly, to convoke; **արձակել –**, to dismiss an assembly; **– լինել**, to be convoked, or convened in council; **–ս ժողովել**, to excite to rebellion; **–ս ժողովել ի վերայ տան ուրուք**, to bring down a tempest of misfortune on one's family; **–ս կռւաճել ի վերայ ուրուք**, to revolt against; **ի –ս մեծամեծաց յաճախել**, to frequent fashionable society, or high life.

ժողովածոյ, –ծու *a.* assembled, collected; **–ք**, compilation, collection, miscellany.

ժողովակ, ոց *s.* conventicle; plot, secret meeting; club.

ժողովական *a.* belonging or pertaining to a council or assembly; *s.* member of the council; member of Parliament: Ecclesiastes (sacred book).

ժողովակոյտ *s.* assembly; multitude.

ժողովանոց S. **ժողովարան**.

ժողովասէր *a.* social, sociable, companionable.

ժողովարան, ոց *s.* council-hall; committee-room; club, club-house: paradise; church; synagogue; mosque: Ecclesiastes.

ժողովարար, ոց *s.* plotter, conspirator.

ժողովեցուցիչ *s.* congregation, community.

ժողովեմ, եցի *va.* to assemble, to collect; to heap, to amass, to gather together; to receive, to reap, to gather, to get; to receive, to welcome; to furl; to infer, to deduce, to argue, to conclude; *math.* to add or sum up; **– առ իւր, ի տուն**, to entertain, to receive hospitably, to welcome; to lodge; **– ի միւ**, to concentrate; **– զվերջին շունչ ուրուք**, to receive the last sigh of; **զօրս –**, to levy soldiers, to assemble troops; **– զկոյս ծեաց փախուցեալից**, to rally the flying; **–իմ** *vn.* to convene, to be reunited, brought together; **յինքեան –**, to be wise or judicious, to have one's wits about one, to return to reason.

ժողովեցուլ S. **ժողովարան**.

ժողովիչ *a.* who collects or gathers together.

ժողովող *s.* convener, convoker: the Wise Man, Solomon, the Preacher; the Book of Ecclesiastes.

ժողովումն *s.* assemblage, reunion; collection.

ժողովուրդ, վրդեան, վրդոց *s.* people, the multitude, the vulgar; the mob; assembly; synagogue.

ժողովրդական *a.* popular, plebeian; secular, laic; *s.* a private person.

ժողովրդահիւր *a.* exterminating, deadly.

ժողովրդանոց *s.* place of assembly; synagogue; S. **ժողովարան**.

ժողովրդապետ, ապ *s.* rabbi; parish priest, archpriest. [parish.

ժողովրդապետական *a.* parochial,

ժողովրդապետութիւն *s.* curacy, parish. [popular.

ժողովրդասէր *a.* loving the people,

ժողովրդասիրութիւն *s.* popularity.

ժոյժ *s.* patience, long-suffering; power, strength; hardihood, boldness; – **ունել, առնել**, to be patient, to endure suffering, to tolerate, to sustain, to bear, to suffer, to support; – **ունել արտասուաց**, to withhold one's tears; – **ունել պաշարման**, to sustain a siege; **մեզ առնոսա մերձենալ ոչ դոյր** –, it was impossible for us to approach them; **ոչ ունիմ** – **ի նայիլոյ**, I cannot refrain from looking at, or contemplating him; **չկալան** – **ճշմարտութեան**, they could not endure or suffer the truth.

ժուայթիմ *vn.* to eat and drink to excess, or voraciously.

ժուժալի *a.* supportable, that can be supported.

ժուժամ, ացայ or **այի, ժուժիմ, եցի** S. **ժոյժ ունիմ**.

ժուժկալ, լից or **ից** *a.* patient; abstinent, sober, continent, temperate, chaste; – **կեանք**, continence; – **լինել** or **կալ** S. **ժոյժ ունիմ, ժուժկալեմ**.

ժուժկալեմ, եցի *vn.* to be patient, to suffer patiently; to resign one's self to; to be courageous, to suffer or bear with courage; to oppose, to resist; to abstain from, to be continent; to do without; – **ի կերակրոց**, to fast, to live on a diet; – **ի գինւոյ**, to abstain from wine.

ժուժկալութիւն *s.* patience; abstinence, continence, temperance, chastity; sobriety, soberness; fortitude, constancy; fasting, diet; **ի –ել կեալ**, to live continently.

ժուկ, ժամ *s.* time, moment; **ժամ մի**, once, once on a time; sometime.

ժուռ, ժռի *s.* sour grapes; – – **քաղել**, to gather unripe grapes; **–ումուռ մեռանել**, to die prematurely; **ի – գալ**, to walk, to take a walk.

ժպիտ *s.* smile; laugh, grin, simper; – **ժանտ, խրթնծական, կիզծ, քաղցր** or **սխոցժ, ջարխոց** or **գժնգակ**, malicious, mocking, affected laugh; sweet, sardonic smile; – **էլանել ուժիկք**, to wish to laugh.

ժպիրհ, պրհոց *a.* bold, audacious, insolent, rash, presumptuous, impudent.

ժպտանք *s.* sneer.

ժպտեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to smile, to draw a smile (from).

ժպտիմ, տեցայ *vn.* to smile, to sneer, to give a constrained laugh.

ժպտուն *s.* smile, sneer.

ժպրհեցուցանեմ, ուցի *va.* to render insolent, or presumptuous.

ժպրհիմ, եցայ *vn.* to be bold, to have the audacity, to dare.

ժպրհութիւն *s.* boldness, audacity, presumptuousness, insolence, effrontery.

ժռաւս *s.* sour grapes.

ժռութիւն *s.* unripeness, immaturity.

ժտանք *s.* earnest entreaty, solicitation, conjuration, importunity.

ժտեմ, եցի *va.* to entreat earnestly, to conjure, to beseech; to importune, to tease; to dare, to be bold.

ժտեցուցանեմ, ուցի *va.* to embolden, to give or inspire with courage.

ժտիմ, եցայ *vn.* to be importunate, to persist in entreaty; to be bold, audacious.

ժտութիւն *s.* demand, solicitation, instance; importunity, hardihood; **վասն –թեան քո**, it is at your prayer that I...; **վասն –թեանն**, on account of his importunity.

ժրաքրքրիա *a.* courageous, bold, brave; noble, magnanimous; diligent, careful.

ժրահաւ S. **Ումկիճն**.

ժրանամ, ացայ *vn.* to take courage, to gather spirits, to grow stronger, to put forth one's strength, or courage, to be courageous; to be diligent, active, laborious.

ժրանձեակ S. **ժեր, ժրագրիա**.

ժրաջան, –սէր, –վաստակ *a.* industrious, diligent, careful, active, bustling.

ժրացուցանեմ, ուցի *va.* to inspirit, to animate, to encourage.

ժրութիւն *s.* courage, vigour; in-

dustry, diligence, activity; assiduity.

Ժըրթեմ, եցի *va.* to shake up, to stir, to agitate (the water); S. Ճըրթեմ.

Ժոռատ *a.* toothless.

Ժոռատութիւն *s.* toothlessness.

Ի

Ի (in or enee) ին, ինի *s.* the eleventh letter of the alphabet and the fifth of the vowels; ի, ի̅, twenty; twentieth.

Ի *pr.* to, of, by, for, in, at, upon, during, with; հայեցաւ ի Պետրոս, he looked at Peter; ի ժամ երրորդ, at three o'clock; գնալ ի Հայաստան, ի Լոնտրա, to go to Armenia, to London; յերկրէ ի յերկինս, from earth to heaven; տեղեաց հուր ի Սոդոմ, he caused fire to fall on Sodom; ի պատկեր Աստուծոյ, in the image of God; ի փրկութիւն առաքեաց, he sent to save; բաշխեաց ի մարդ հաց մի, he distributed a loaf to each person; մեկնեցաւ ի Փլորենտիոյ, he departed from Florence; որ ելանէ ի բերանոյ՝ ի սրտէ անտի գայ, that which comes out of the mouth comes from the heart; ոչ կարէր տեսանել ի բազմութենէն, he could not see on account of the crowd; շրջել ի ցպոյ, to walk with a stick; ի ձախմէ Դամասկոսի, to the left of Damascus; նստել ի տան, to be at bome; ի տեղւոջ անդ, in that place; ի տունջեան եւ գիշերի, by day and night; ի նմին ամի, in the same year; ի գարնան, in spring; ի ննջելն, asleep, sleeping; ի գնալն, in going, while going; ի գլուխ իմ, on my head; ի բարկութեան իմում, in my anger; ի հանդերձս աղտեղիս, with soiled clothes.

Ի բարձուստ, Բարձուստ *ad.* from above.

Ի բաց *ad.* far, afar; outside; apart, aside; — գնալ, to depart; to steal away; — կալ, to keep away, to desist, to leave off; to refrain; — կալ ի հաւատոց, to renounce the faith; — արձակել, to deliver up, to abandon; — խափանել, to hinder; — տանել, բառնալ, to take away, to estrange, to remove; to snatch away; — առնուլ, to carry or clear away, to take off, to abstract; — թողուլ, to abandon, to leave off, to cease from; — դնել, to put on one side, to lay aside or apart; զոգի — դնել, to affront, to brave death; — մերժել զերկիւղ, to drive away fear; անդր —, քաջ —, very, much; քաջ — քան զխոզս անասնութիւնն գնաս գնացս, you are filthier than a beast; — տար! God forbid! fie! fie upon you! — գնա! begone! get out! go away! to the devil with you! S. Բաց.

Ի բացեայ *ad.* afar; S. Բացեայ; — առնել, to remove, to put away, to send afar, to drive away, to dispel, to avert; — առնիլ or լինել, to be removed, sent away, absent, put away, dispelled, averted.

Ի բացէ *ad.* from afar; afar; in an open place, abroad; — առնել, to send away; S. Բաց.

Ի բաց ընկեցիկ *a.* cast out, cast off; abject; S. Բացընկեցիկ.

Ի բացի *ad.* in the open air, abroad, out, in an open place; S. Բաց.

Ի բացուստ *ad.* from afar; S. Բացուստ.

Ի բնէ S. Բուն.

Իբր *pr. ad conj.* as, like, in the same manner as; whilst, when, while; nearly, within a little, almost, about; as if; — այն թէ, — զի, — եթէ, as if; like as it were; — ոչ թէ, not that, not only; —? how? by what means? in what manner? — ապա? — արդեօք? how then? how ever? — է? how is it? — ոչ? of course, without doubt.

Իբրեւ *pr.* as; in quality of; nearly, rather like; *ad.* when; —, — այն թէ, — զի, — եթէ, as if, as though; because, seeing that; — ոչ եթէ, not as if, uot only, as if it were not; — զմիոյ միոյ լերանց, like the

mountains; – *զարմանալով իմն*, as if surprised; *ամաց* – *երեսնից*, about thirty years of age; – *զի*! *conj.* how! how much! how many! – *գեղեցիկ է առաքինութիւնն*! how beautiful is virtue!

Իբրու *pr. ad. conj.* as, so that, like; when; almost, nearly; –, – *այն թէ*, – *թէ*, as if, in some way; – *զի*, as, because; – *ոչ եթէ* S. **Իբրեւ ոչ եթէ**.

Իգաբար *ad. gr.* to the feminine gender.

Իգախառզութիւն S. **Իգամոլութիւն**.

Իգական *a.* feminine, womanlike; effeminate, womanish; *gr.* feminine gender; – *սոհմ*, the fair sex, women; – *ախտ*, hemorrhage; –*ն s.* female, woman. [like a woman.

Իգակերպ *a.* that has a female form,

Իգամոլ, *այ* or *ից*, –*լի*, *լեայ a.* addicted to women, abandoned to the love of women, immoderately fond of women, in love, amorous madman; *s.* slave of the fair sex, general lover.

Իգամոլիմ, *եցայ vn.* to be addicted to women, abandoned to the lust of women.

Իգամոլութիւն *s.* lust of women.

Իգանամ, *ացայ vn.* to become effeminate; to be guilty of sodomy; **իգացեալ** *a.* effeminate, womanish; *s.* sodomite.

Իգասէր, **Իգասէից** *a.* loving, fond of women; dandy, coxcomb; gallant; S. **Իգամոլ**.

Իգացուցանեմ, *ուցի va.* to effeminate, to enervate. [effeminacy.

Իգութիւն *s.* feminality, female sex;

Իգօրէն *ad.* effeminately.

Ի գեղեա, –*ս* S. **Ի գեղեա**.

Ի գէպ S. **Ի գէպ**.

Իգոյ *s.* idea, kind, sort, form, model; –*ք*, Ides.

Ի գոլոյ *ad.* out; – *հորզել*, to pull out, to extract; S. **Դուրս**, **Դուրք**.

Ի զուր *ad.* in vain, vainly, to no purpose; without force; unjustly; S. **Զուր**.

Ի թիկանց, &c. S. **Թիկունք**.

Իժ, *ից s.* viper; aspic, asp; adder; *fig.* viper; *a.* malicious; *որսորդ իժի*, viper-catcher.

Իժաբար *a.* like a viper.

Իժաբարոյ, *ից a.* viperous, malicious, wicked. [adder's wort.

Իժախոտ *s. bot.* viper's bugloss,

Իժակորիւն *s.* young viper; young adder. [to rage.

Իժանամ, *ացայ vn.* to get waspish,

Իժանման *a.* like or similar to vipers.

Իլ, *ոյ s.* spindle; – *վաթսունեակ*, – *մի լի*, spindle-ful; *կլոր սայլ պտուտիկ*, to twirl the spindle.

Իլաձեւ *a.* spindle-shaped.

Իլենի *s.* spindle-tree.

Իլիկ, *իլկի* S. **Իլ**.

Իղձ, *ղձից s.* desire, wish, will; prayer; avidity, eagerness: magician, sorcerer, foreteller of events; guessing, divination, prophecy; – *լինել*, to wish for, to envy, to covet, to desire eagerly, to burn with envy, with impatience; *լնուլ զ–ս իւր*, to satisfy one's desire, one's curiosity.

Իմ, *ոյ*, *ումն*, *իմք*, *իմոց pron.* my, mine; *s.* my own, mine, my family, friends, people, &c.; *իմ է այս*, this is mine; *զմէլնն իմ, գիրսն իմ*, my penknife, my books; *մին ի բարեկամաց իմոց*, a friend of mine; *ոչ է իմ մեղ*, it is no fault of mine; *իմ եւ քո*, mine and thine; *խաղաղութիւն մեծ յաշխարհի էր ի յերկրի՝ եթէ ի բաց բառնայր անտի իմ եւ քո*, peace would be general in the world if there were neither mine nor thine.

Իմածին *a.* begotten, born of me.

Իմանալի *a.* intelligible, comprehensible, perceptible, conceivable; intellectual, intelligent; –*ք*, spiritual intelligences; – *է*, it is to be understood, it means.

Իմանամ, *ացայ va.* to understand, to know, to feel; to conceive, to comprehend, to perceive, to learn, to find out, to discover; to think, to consider; to believe; *զօրութեամբ* –, to understand (something omitted); *հնարս* –, *զէս* or *զէս իրաց* –, to find means, to exercise one's ingenuity, to invent; *խնամս չարս* –, to weave a conspiracy, to form a plot, to cabal, to conspire; *զանձին* – *բարի*, to seek one's interest, to consult one's own happiness; *գիտէ* – *զաւետեան հնարս*, he knows how to attain his end, how to manage; –*նիմ vp.* to be known, manifest, evident.

Իմաստ, *ից s.* signification, sense, meaning, substance, drift; acceptation; understanding, good sense, judgment; notion, knowledge; conception; thought,

idea, design, project; maxim, axiom; invention; expedient, means; intrigue, machination, plot, snare; *-ք ուղղութեան*, sentiment of probity, of virtue; *մեծահրաշ -ք*, mysteries; *զգայարանք -ից*, the mind, intelligence; *ուշ -ին* or *-ից*, spirit, thought; *յ- եւ ի բան հասանել*, to arrive at the years of discretion; *դալ յ-*, to return to one's self, to recover the senses: to be known, understood; *ունել ը-ս իրիք, յ-ս իրիք երթալ*, to understand, to seize the meaning, to comprehend; *-ս չարս իմանալ* S. *իմանամ*; *զ- խորհրդեան կատարել*, to execute the deliberation of council; *ը-ս խաբէութեանն լուծանել*, to frustrate a plot, to baffle an intrigue; *-քն գործք լինէին*, the ideas were realized.

իմաստագործ *a.* intelligent, skilful, clever; well made, well constructed, skilfully made.

իմաստալից, -լից *a.* replete with wisdom, very learned, very skilful; sententious, pithy; sentimental.

իմաստախոհ, -խորհուրդ *a.* thinking wisely or judiciously, wise, sensible, judicious, provident, cautious.

իմաստակ, ից *s.* sophist, pedant, sophister; *a.* sophistical, pedantical; finespun, subtle.

իմաստակական S. **իմաստակ** *a.*

իմաստական *a.* philosophical; intellectual; sensible; sophistical.

իմաստակեմ, եցի *vn.* to sophisticate, to play the pedant, to subtilize, to quibble.

իմաստակիլը *a.* intellectual, intellective; sensible.

իմաստակութիւն *s.* sophism, sophistry, pedantry, cavil, chicanery, quibble, paralogism, paralogy; *-թեամբ վարել*, to pretend to wisdom.

իմաստակօրէն *ad.* sophistically, pedantically.

իմաստասէր *a.* that studies the sciences, that cultivates wisdom, lettered, learned; *- հանճար*, elevated genius.

իմաստապէտ S. **իմաստագէտ.**

իմաստամամ S. **իմաստանամ.**

իմաստասէն *ad.* wisely, learnedly.

իմաստասէր, սիրաց *s.* philosopher; sage, man of science, of learning.

իմաստասիրաբար *ad.* philosophically; wisely, learnedly.

իմաստասիրական *a.* philosophical.

իմաստասիրանամ, ացայ *vn.* to be philosophical; to be virtuous.

իմաստասիրապէս S. **-բար.**

իմաստասիրեմ, եցի *vn.* to study the sciences; to philosophize, to reason philosophically; to argue, to conclude, to infer; to live or behave wisely.

իմաստասիրութիւն *s.* philosophy; wisdom.

իմաստասպառ *a.* that has lost his senses, mad, foolish.

իմաստաբար *ad.* wisely, learnedly, skilfully, sensibly, prudently, judiciously, ingeniously; discreetly; sentimentally.

իմաստախոհ S. **իմաստախոհ.**

իմաստանամ, ացայ *vn.* to grow wise, to learn, to know, to be instructed; to understand, to comprehend.

իմաստապէս S. **իմաստաբար.**

իմաստարան *s.* the seat of wisdom; intellect, sense.

իմաստնաբար *a.* instructive.

իմաստնացուցանեմ, ուցի *va.* to render wise, to improve in wisdom; to free from infatuation, to disabuse, to undeceive.

իմաստնացուցիչ S. **իմաստնաբար.**

իմաստնաւոր, աց *a.* intelligent; knowing, learned.

իմաստութիւն *s.* wisdom; sense, reasen; understanding, knowledge; philosophy; skill, science; *դիրաբուն -*, sovereign wisdom; *-, Գիրք -թեան*, the Book of Wisdom; *-թեամբ*, wisely, sensibly, judiciously; prudently, discreetly.

իմաստուհի *sf.* wise, sage, learned woman.

իմաստուն, անաց *a.* wise, learned; intelligent; prudent, judicious, discreet, sensible; skilful; sentimental; philosopher; *-ն*, the Wise Man; *-, -ս* S. **իմաստութեամբ**; *- առնել* S. **իմաստնացուցանեմ.**

իմաց S. **իմացութիւն**; *- առնել, տալ* S. **իմացուցանեմ.**

իմացական *a.* intellective, intellectual; intelligent; spiritual; *-ն s.* the mind, the intellect, the understanding; *-ք*, the spirits of light, the Angels.

իմացականութիւն S. **իմացութիւն.**

իմացող *a.* of quick apprehension, attentive, intelligent, discerning.

իմացողութիւն S. **իմացութիւն.**

իմացուած, ից *s.* intellect, understanding; sense, sentiment; conception; meaning, sense, signification; thought, design.

Իմացութիւն, **Իմացումն** *s.* intelligence; intellect, understanding, comprehension, perception; sentiment, opinion; thought, design, project; *-ք*, the celestial intelligences, the angels.

Իմացուցանել, *ուցի va.* to inform, to apprize, to acquaint.

Ի մէջ S. **Մէջ**.

Ի *միասին ad.* together, at once; conjointly; altogether, wholly, totally, completely, entirely; *գալ —*, to assemble; *— էական*, consubstantial.

Ի՞մ *իմիք ad.* to what end? to what purpose? [among.

Ի *մէջ ad.* in the middle, between,

Ի *մէջոյ ad.* from the middle.

Իմն, *իրիք*, *իմիք*, *իւիք a. s.* some, a, an; somewhat; *ad.* really, in effect; *մեծ — է ինձ*, it is a great thing for me; *կամէի —*, I could wish; I would.

Իմն *իմն*, *իրիք իրիք*, *իւիք իւիք a.* different, several, many.

Իմնապէս *ad.* in some manner.

Իմոյական, **Իմոյին** *a.* mine, my.

Իմոյք *s. pl.* my goods and chattels.

Իմովկանն *ad.* as far as I possibly can, as much as is in my power, as much as I can, the best I can; as for me.

Ի *մօտոյ*, **Ի** *նամիր* S. **Մօտ**, **Նամիր**.

Ինդիկարին S. **Ընդիկարին**.

Ի *ներս*, **Ի** *ներքոյ*, **Ի** *ներքուստ* S. **Ներքոյ**, &c.

Ինծ, *ընծուց*, **Ինձ**, *ընձուց s.* leopard.

Ինձէն *ad.* by myself, personally.

Ինն, *ինունք*, *ունց a. s.* nine; *— մայիսի*, the ninth of May, or May 9th.

Իննակնեան *a.* having nine sources.

Իննամեայ, *-մեան*, *մենից a.* nine years of age, nine years old; *եղեւ իննսնամեան եւ —*, he had attained the age of ninety-nine years, he was 99 years old.

Իննամսեայ, *սէի*, *-սեան*, *սենի a.* of nine months; *ad.* during nine months.

Իննանկիւն *a. s.* enneagon, nonagon.

Իննեակ, **Իններեակ**, *եկի a.* nine; novenary.

Իններորդ, *այ a. ad.* ninth; ninthly; *Կարոլոս Թ.*, Charles the Ninth.

Իննեւտասն, *սին*, *սանց a.* nineteen.

Իննեւտասնամեայ *a.* of nineteen years; nineteen years old.

Իննեւտասներորդ, *այ a.* nineteenth.

Իննեքեան, *-քին*, *ներցունց s. a.* all the nine.

Իննիցս *ad.* nine times.

Իննհարիւր, *ոց a.* nine hundred.

Իննհարիւրամեան *a.* nine hundred years old.

Իննուտասն S. **Իննեւտասն**. [րորդ.

Իննուտասներորդ S. **Իննեւտասնե-**

Իննսնամեայ, *մէի*, *-մեան*, *մենի*, *-մենի*, **Իննսնեմեայ** *a.* nonagenarian, ninety years of age.

Իննսնեակ *a. s.* ninety (number).

Իննսներորդ, *այ a.* ninetieth.

Իննսնիցս *ad.* ninety times.

Իննսուն, *նսնից a.* ninety. [novena.

Իննօրեայ, *րէից a.* of nine days; *s.*

Ինչ, *իրիք*, *իմիք*, *իւիք s.* thing, some thing; *a.* some, a, an, one, certain, single, any; *աւուրս —*, some days; *պտուղ —*, some fruit; *չիք —*, *չէ —*, nothing, it is nothing, no matter; *չգիտեմ —*, I know nothing, I know nothing about it; **Ի՞նչ**, what? which? *զ— ժամ է?* what o'clock is it? *զ— ասէ?* what says he? *առ զ— իցէ?* to what purpose? S. **Զի՞նչ**; *յ— օրէնս?* in what law? in what religion or custom? **Ի-ւիք** *իւիք ad.* in something, somehow; by which, whereby.

Ինչ, *ինչ*, *իրիք իրիք s.* something; *զ— ինչ?* what? what thing? S. **Զի՞նչ**.

Ինչ, *ընչի s.* thing, something; *ունիմ — ասել քեզ*, I have something to tell you; *յ— ածել*, to create; *ամենայն որ — իմ է՝ քո է*, all that I have is thine.

Ինչք, *ընչից s. pl.* property, fortune, substance, possessions; riches, effects, goods and chattels; estate, domain; *արկանել յընչից*, to despoil or deprive of one's possessions.

Ինքն, *ինքեան*, *ինքեանք*, *ինքեանց pron.* he; she; self; *ես —*, myself; *դու —*, thyself; *նա —*, himself, herself; *ընդ — բարբառել*, to say to one's self, to talk with one's self; *յ— գալ*, *գալ առ —*, to come to one's self; *յ— ամփոփել միտս*, to concentrate one's ideas, to collect one's thoughts; *յ— արկանել*, to attract, to win, to allure, to draw on, to entice, to gain; *յ— հանել*, to snatch away, to possess one's self of, to appropriate; *ինքեան զօրութեամբ*, by one's own power or force; *ըստ ինքեան*, of oneself.

Ինքնաբար *ad.* by himself, spontaneously, voluntarily, of one's own accord.

Ինքնաբաւ *a.* self-sufficient.

Ինքնաբեր *a.* self-produced, natural, spontaneous. [tion.
Ինքնաբերութիւն *s.* natural produc-
Ինքնաբուղբ *a.* of natural growth.
Ինքնաբոյս *a.* self-produced, natural; that produces naturally.
Ինքնաբորբոք *a.* that which inflames, or excites itself.
Ինքնաբուխ *a.* that flows or takes its rise naturally; self-produced; spontaneous, natural.
Ինքնաբուն *a.* natural, innate; – *բարի*, naturally good.
Ինքնագէտ *a.* that knows by himself.
Ինքնագիր *a.* original, autographic; *s.* autograph, original manuscript.
Ինքնագիւտ *a.* found out, discovered or invented by one's self; self-produced, spontaneous.
Ինքնագլուխ *a.* independent, absolute, free; *s.* autocephalus.
Ինքնագոյ, *ի a.* self-existent; natural.
Ինքնագոյութիւն *s.* self-existence.
Ինքնագործ *a.* self-created; self-acting, that makes or works for himself, or by himself.
Ինքնագործեմ, եցի *va.* to make by himself, to produce.
Ինքնագործութիւն *s.* own work, sole agency, own action, own composition.
Ինքնագէպ *a.* fortuitous, casual.
Ինքնադէմ, –դիմաբար *ad.* face to face, personally, in person.
Ինքնադատող *a.* that blames himself.
Ինքնազարդ *a.* self-adorned, simple, natural; – *շնորհք*, ingenuous grace; – *բանք*, unaffected words. [vereign.
Ինքնազօր *a.* absolute, supreme, so-
Ինքնաճշմարիտ *a.* of a venomous nature.
Ինքնաժառանգ *a.* hereditary, in his own right, possessed by inheritance.
Ինքնալոյս *a.* of a luminous nature, bright, shining.
Ինքնալուր *a.* auricular, that has heard with his own ears; that only takes counsel of himself, or only obeys himself.
Ինքնախաբ *a.* self-deceiving, self-beguiled; – *լինել*, to deceive, or flatter one's self. [self.
Ինքնախտալոյ *a.* which flows of it-
Ինքնախոհ *a.* desired by himself, voluntary.
Ինքնախօս *a.* that speaks to himself; that soliloquizes. [nologue.
Ինքնախօսութիւն *s.* soliloquy, mo-

Ինքնածին *a.* self-begotten, self-born; innate, natural.
Ինքնակալ, ացի *s.* autocrat, monarch, emperor; *a.* self-depending, independent, absolute, free; – *կամք*, free will.
Ինքնակալական *a.* despotical.
Ինքնակալութիւն *s.* autocracy, monarchy, empire. [empress.
Ինքնակալուհի *sf.* female autocrat;
Ինքնակամ *a.* voluntary, spontaneous, willing; wilful, self-willed; capricious; *ad.* voluntarily, willingly, spontaneously; – *կրօնք*, superstition; – *անձնիշխանութիւն*, free will.
Ինքնակամութիւն *s.* spontaneousness, voluntariness, free will.
Ինքնակայ *a.* that subsists by itself.
Ինքնակայութիւն *s.* distinct substance, hypostasis.
Ինքնակապ *a.* self-bound. [absolute.
Ինքնակատար *a.* perfect, complete,
Ինքնակաց S. **Ինքնակայ**.
Ինքնակերպ *a.* in his own form, in proper form. [innate; primary.
Ինքնակիր *a.* own, proper, natural,
Ինքնակոչ *a.* uninvited, self-invited; – *լինել*, to come without invitation; – *բազմնական*, parasite, smell-feast.
Ինքնակործան *a.* self-destroying; self-destroyed, self-ruined.
Ինքնակրաւական *a.* idiopathical.
Ինքնակրութիւն *s.* idiopathy.
Ինքնահալած *a.* fugitive, that flies of his own accord; – *լինել*, to take to flight.
Ինքնահաճ, –հաճոյ *a.* self-admiring, self-conceited, self-pleasing, presumptuous, arrogant; capricious, whimsical; affected.
Ինքնահաճիմ, եցայ *vn.* to be arrogant, presumptuous, conceited.
Ինքնահաճութիւն *s.* self-admiration, self-conceit, presumption, vanity, arrogance.
Ինքնահաւան, &c. S. **Ինքնահաճոյ**, &c.
Ինքնահիւսակ *a.* woven by himself.
Ինքնահնար *a.* fantastic, fictitious; S. **Ինքնահաս**.
Ինքնահոս S. **Ինքնախտալոյ**. [–ագիտ.
Ինքնահրամայ *a.* self-acting, independent, spontaneous.
Ինքնաձայն *a.* vowel; that has a sound by itself.
Ինքնաձեռագիր S. **Ինքնագիր**.
Ինքնաձեռն *a.* voluntary; powerful; self-sufficient; – *լինել*, to take too much liberty, too great a latitude; – *լինել յինն*, to dare to undertake some

thing, to attempt, to dare, to presume; – *լինել յիւր որդիս*, to kill one's children with one's own hands; – *խեղդամահ սատակիլ*, to strangle, or choke one's self, to commit suicide.

Ինքնամեան S. **Անձնամեան**.

Ինքնամատոյց *a.* self-devoted; that produces naturally, natural; favorable; *s.* accident, fate, destiny; – *դիմադրաւել*, to expose one's self, to devote one's self; – *տալ զօրինակին*, to give an exemple easily imitated.

Ինքնամարտ *a.* that mortifies himself, that wages war against his passions: that wars against self.

Ինքնամեռ *a.* that dies a natural death; – *լինել*, to die a natural death.

Ինքնամուխ *a.* forward, bold, presumptuous.

Ինքնայորդոր, -յօժար *a.* voluntary, spontaneous, prompt, ready, inclined; – *լինել*, to crave, to have a longing for, to desire, to want, to long; *յորդոր յօժարութեամբ*, of one's own free will, willingly, cheerfully, voluntarily.

Ինքնայօժարութիւն *s.* spontaneity.

Ինքնանախատ *a.* self-upbraiding, self-reproving.

Ինքնանամ, ացայ *vn.* to become a man, a free man; to emancipate one's self; to exist by itself.

Ինքնանուէր *a.* that offers his services, that gives himself, voluntary, free, self-devoted.

Ինքնաշարժ, ից *a.* self-moving, automatic; presumptuous; forward; – *մեքենայ*, automaton.

Ինքնապանծ *a.* self-glorious, boastful.

Ինքնապատիրութիւն *s.* self-deceit, self-deception.

Ինքնապատում *a.* that relates himself; related by himself.

Ինքնապարծ S. **Ինքնապանծ**.

Ինքնապարսաւ S. **Ինքնանախատ**.

Ինքնասահման *a.* unbounded, illimited, immense, infinite.

Ինքնասանձ լինիմ *vn.* to restrain oneself, to keep within bounds.

Ինքնասաց *a.* said or pronounced by himself.

Ինքնասէր *a.* self-loving, selfish, egotistical.

Ինքնասիրութիւն *s.* self-love; egotism, selfishness.

Ինքնասպան S. **Անձնասպան**; – *լինել անձին իւրոյ*, to commit suicide, to kill one's self.

Ինքնասստեղծ *a.* self-created, invented; fictitious, imaginary, fancied, fantastical.

Ինքնասստեղծութիւն *s.* fiction; invention.

Ինքնաստորակայ *a.* subsistent, existing by itself.

Ինքնասէս S. **Ականասէս**.

Ինքնասէր *a.* one's own master, absolute, independent; – *եմք զործոց մերոց*, we are masters of our own actions.

Ինքնասէրութիւն *s.* being one's own master, free will, liberty, independence; absolute or supreme dominion.

Ինքնարդոյ *a.* conceited, vain, vainglorious, presumptuous.

Ինքնարշաւ *a.* that runs by itself.

Ինքնաւար *a.* proper, own, natural.

Ինքնեակ, ացայ *a.* that comes of his own accord, voluntary; self-produced, fortuitous, natural; *ad.* by chance, naturally.

Ինքնեկ, եաց *s.* deserter, fugitive, turn-coat.

Ինքնեղ *a.* self-existent, uncreated; natural, spontaneous.

Ինքնեղութիւն *s.* self-existence, substance, natural production.

Ինքներկրեայ *a.* indigenous.

Ինքնին *ad.* by himself, personally, in person; *դու –*, yourself, (thyself); *ես – իսկ եմ*, it is I (myself); *թագաւորն –*, the king himself, in person; *դուռն – բացաւ*, the door opened of itself.

Ինքնիշխան *a.* absolute, sovereign, independent, free, uncontrolled; despotic.

Ինքնիշխանաբար *ad.* absolutely, independently, supremely.

Ինքնիշխանական *a.* absolute, supreme.

Ինքնիշխանութիւն *s.* absolute power, independence, freedom, despotism.

Ինքնյայտնապէս *ad.* in the very act.

Ինքնյօժար S. **Ինքնայօժար**.

Ինքնոգոր S. **Ինքնամարտ**.

Ինքնութիւն *s.* selfhood, individuality, personality; essence, nature, property.

Ինքնուս, -ուսեալ *a.* self-taught; self-educated.

Ինքնուրացութիւն *s.* abnegation, self-denial.

Ինքնուրոյն *a.* particular, separate, peculiar.

Ինքնօրէն *a.* autonomous, independent; *fig.* capricious, fanciful; *ad.* capriciously.

Ինքնօրինութիւն *s.* autonomy, inde-

pendence, freedom; law established by caprice; *fig.* caprice, whim, humour.

Իշ *int.* Oh! fie! pish! pugh!

Իշակէս *s.* mule.

Իշամեղու *s.* hornet, wasp.

Իշամարուկ *s.* ass's foal or colt.

Իշայր, ոյ *s.* wild ass.

Իշան S. **Իշխան.**

Իշանամ S. **Գինջանամ.**

Իշանգամ, ից *a.* lascivious; whose flesh is as the flesh of asses.

Իշապան *s.* keeper of asses.

Իշավայր, ից, -ի, ուոյ, բեաց *s.* wild ass, onager.

Իշավար, աց *s.* donkey-driver; goad, spur, stimulus for asses.

Իշացուկ, ցուց *s.* onocentaur, jumart; S. **Յուշկապարիկ.**

Իշաքեղ S. **Ուղտաքեղ** & **Վուռվառուկ.**

Իշեան, Իշեայք *s. pl.* asses.

Իշխան, ից *s.* prince, sovereign, despot; minister; magistrate; ruler, governer, chief, commander; **-աց -, -աչխարհի**, the sovereign, the king; prince, crown-prince, heir-apparent; **- զօրուն**, general of the army; **-երդոց** S. **Խաւսափեաց; - աշխարհի, խաւարի, մոլորութեան**, the prince of darkness, satan, demon, fiend; **-ք**, the authorities; **-լինել**, to rule, to command, to be in power, in authority; **- առնել զոք**, to give power to some one; **- էր ինքոյ սիրտից**, he was master of himself, or his own master; **քոմ գլխոյդ չես -**, you are not lord of your own life; **չէ -**, he cannot, he is not authorised to; S. **Թուէն.**

Իշխանաբար *ad.* as a sovereign, as a commander, authoritatively; magisterially, imperiously; willingly; **- կեալ**, to live like a prince, to lead a princely life.

Իշխանազն, զնի, զունք *s.* prince, prince royal, prince of the blood; petty sovereign.

Իշխանական *a.* sovereign, imperial; seigneurial, of or belonging to a baron; magisterial; absolute; lordly; noble; ruling, in power, in authority; **- տունջ եան, գիշերոյ**, the sun; the moon, the stars.

Իշխանականութիւն S. **Իշխանութի.**

Իշխանակին *sf.* sovereign's wife, princess.

Իշխանակից *s.* joint ruler, joint sovereign; partner in dignity, colleague.

Իշխանանամ, ացայ *vn.* to become a prince or sovereign; to rule, to have dominion, to sway, to command.

Իշխանանիստ *a.* where the sovereign resides, capital, metropolitan.

Իշխանապանծ *a.* boastful, haughty.

Իշխանապետ, ապ *s.* chief ruler, first prince; prime minister; dictator.

Իշխանապետութիւն *s.* dictatorship.

Իշխանասաստ *a.* imperious, lordly, dictatorial.

Իշխանասէր *a.* ambitious.

Իշխանասիրութիւն *s.* ambition, immoderate thirst of dignity or power.

Իշխանատուն *s.* principality, dominion, lordship, power, rule, state; family or household of a prince, court.

Իշխանաւոր, ից *s.* subject, vassal: dignitary. [one's prince or king.

Իշխանափոխ լինիմ *vn.* to change

Իշխանորդի *s.* son of a prince.

Իշխանութիւն *s.* sovereignty, principality, lordship; authority, faculty; empire, dynasty, sway, rule, dominion, domination; absolute power; dignity; right, privilege; government, command, power, jurisdiction; free will, liberty; licence, exclusive permission; place, post; diocese; **-ք**, principalities (the third order in the celestial hierarchy); **հոգեւոր եւ ժամանակաւոր -**, spiritual and temporal power; **առաւելազանց -**, too much authority; **յ- հասանել**, to rise to dignities; to get into office, or power; **տալ ումեք զամենայն** or **լիուլի -**, to empower, to give carte-blanche, or full powers to; **լինել ընդ -իմաստ ումեք**, to be in the power of some one, or dependent on some one; **չունենալ -**, not to have the authority to, the power to, not to be able; **այս ի վեր քան զիմն է -**, that is beyond my power, that surpasses my capacity; S. **Զէզծանիմ, Ընդվզիմ.**

Իշխանուհի *sf.* princess.

Իշխաւօրէն S. **Իշխանաբար.**

Իշխեմ, էցի *vn.* to reign, to rule, to govern, to be master; to be in power, to have power or authority; to presume, to take the liberty, to dare; **- կրկից, սիրտից**, to master, to dominate, or command one's passions; **- մատոյ ումեք**, to hook, to lay one's hand on some one, to influence the thoughts and actions of some one;

երկուց՝ դանդաղ ոչ իշնէ, he can't even command a half-penny.

Իշխեցեալ *s.* subject.

Իշխեցող *s.* ruler, prince, governor; *a.* predominant.

Իշխեցուցանեմ, ուցի *va.* to give power, authority, to cause to dominate; *իշխեցուցեր ի վերայ իմ մահ*, you placed me in the power of death, you put death in authority over me.

Իշխող S. **Իշխեցող**.

Իշխոյ վարուձք S. **Իշուկ**.

Իշխորնկան S. **Ջուխրակ**.

Իշորդի *s.* ass's foal; mule.

Իշոցք S. **Ցիշոցք**.

Իշուկ, իշկան or **իշխոյ** *s.* young ass, foal; great ass, blockhead; *իշխոյ վարուձք bot.* elaterium, wild cucumber; colocynth. [there! holla!

Ի՛շա *int.* oh! fie! pugh! pish! ho

Իշտմուլ S. **Ջայլամն**.

Իջակ *s.* half a page, little column (of a book).

Իջանեմ, իջի, իջ *vn.* to descend; to fall; to decline; to sink; to settle, to subside; to light, to sit down; to empty itself; to lodge, to stop at, to sojourn; S. **Ներիմ**; *ի ծառայութիւն –*, to lower one's self to servitude, to become a servant; *յաղքատութիւն –*, to impoverish one's self, to become poor; *– ի դաշտ, ի կառաց, յերիվարաց*, to disembark, to go a-shore, to land; to alight, to get out of a carriage; to dismount or alight, to get off, to get down from a horse; *– ի գերեզմանն, ի հող մահու*, to descend into the grave, to be buried; *–յօթևեան ուրեք*, to put up at an hotel; *– ի հպարտութենէն*, to humiliate one's self; to relent, to soften, to become calmed, appeased; *ի թիկունս –*, to go to the rescue, to succour; *– ի հանդէս մարտի*, to come to blows, to fight; *– գետոց ի ծով*, to discharge, to fall into, to disembogue, to disgorge, to empty itself, to overflow; *այս ճանապարհ իջանէ ի Տրապիզոնէ ի Կարին*, this route leads from Trebizond to Erzerum; *արտասուք զկարմրերփնեան ծնօտիցն իջանէին*, the tears fell down his (or her) rosy cheeks; *իջ մրրիկ հողմոյ ի ծովակն*, a storm broke over the lake.

Իջաւան, ացի *s.* inn, hotel, lodging; *–ս առնել*, to take lodgings, to lodge; *–ս տալ*, to lodge, to receive into one's hotel, to accomodate with lodgings, to harbour; to entertain.

Իջանիմ, եցայ *vn.* to lodge, to take up one's abode, to stop, to reside, to dwell, to nestle.

Իջաւան, &c. S. **Իջևան**, &c.

Իջաւոր, ացի *s. a.* traveller, passenger; guest, lodger. [*վան*, &c.

Իջևան, Իջեւան, –ատուն &c. S. **Իջա-**

***Իջուածք** *s.* inflammation.

Իջումն *s.* descent; fall; declivity; act of sinking; subsidence.

Իջուցանեմ, ցի *va.* to make to descend, to cause to fall; to let down, to lower; to pull down, to take down; to unfasten, to untie; to turn out, to discard, to dismiss, to remove; *– զառագաստս նաւուն*, to lower sail, to strike sail; *արտասուս –*, to shed tears, to weep. [**Մխիթար**.

Իլիս, իլեայ *sf.* Iris, rainbow; S. **Ի սակս** S. **Սակս**.

Իսկ, իցի or *ոյց s.* essence, reality, substance, truth; *a.* essential, real, effective, true; *conj.* besides, moreover; but, still, yet; in fact, really; even; as for, as to; *ըզն գիտել, ըզն ասել*, to be thoroughly acquainted with; to tell the simple truth; to exhaust a subject; *մեզէն – լուաք*, we ourselves have heard; *ինձ – գլխովին*, to me; to myself; *ընաւ – ոչ*, not at all; *ընաւ – զի՞ լսէք նմա*, why do you listen to him? *չէ եւ չէ –*, by no means, in no way whatever; *յայտ – է*, it is palpable, evident, clear; *– ես*, for me, as for me; *– վասն*, as for; *– արդ*, but, now; *– եթէ, – ապ'եթէ*, if, if really, but if; *եւ –*, *ad.* in a moment, soon, speedily, immediately, instantly, directly, forthwith; truly, in effect, really.

Իսկական *a.* real, effective, true, essential, natural, proper; *–ն s.* the Eternal, the Everlasting One.

Իսկակից *a.* of the same nature, or essence, consubstantial.

Իսկակցութիւն S. **Էակցութիւն**.

Իսկաձեմ *a.* walking, or flying with a graceful motion: seeking after the truth.

Իսկապէս *ad.* really, in effect, in fact, truly; *– բարի*, essentially good; *– բերկրանք*, true or durable pleasures.

Ի սկզբանէ *ad.* from the beginning, at the beginning; S. **Սկիզբն**.

Իսկիզբն, քանզի յիսկզբանէ S. Սկիզբն.

Իսկոյն, - խոյ S. Իսկ եւ խոյ.

Իսկութիւն s. reality, truth; essence, substance, nature; naturalness: personality, hypostasis; *chem.* essence, essential or volatile oil; - բեւեկնոյ, spirit, or - of turpentine; - խնկունոյ, կինամոնի, - of rosemary, cinnamon -; - կիտրոնի, - of citron; - նարընջի, orange -, or neroli; - վարդի, attar, otto of roses; - յասմիկի, - of jasmine; - նարդի, - of lavender; S. Իւղ.

Իսկուհի *sf.* queen; - Կոյս, the Holy Virgin; - երկնից, queen of heaven.

Ի սպառ *ad.* to the end; finally, at length, at last; fully, altogether, wholly, entirely, quite.

Իսպառապէս S. Սպառապէս.

Իսպառասպուռ S. Սպառասպուռ.

Ի սորև, **Ի սորէ** S. Սոր.

Ի վաղիւ, **Ի վայր**, **Ի վեր**, **Ի վայրաձիգ**, **Ի վէր**, **Ի վերայ**, &c. &c. S. Վաղիւ, &c.

Իր, ի, աց s. thing; affair; fact, effect, substance; reality; յ- արկանել, to use, to wear; to put in execution; օգնել իւիք, to procure assistance; - ոչ կարեմ առնել - ս ինչ, I can do nothing; - ք առն յառաջադէմ յաջողէին, this man's affairs prospered; այր հմուտ - աց պատերազմի, a man experienced in warfare; կարեւոր -, an important affair; - ք աշխարհին, public business; իրաց իրաց, of various, or many things; յ- ս յ- ս, in various matters; - օք, by deeds; really, effectively; ամենայն - օք, in any way, or manner, at all events; սմին, զմին, նմին - ի, for this, therefore, for this, that reason; բարբառք ընթանան - ք S. Ընթանամ; ընդ բան եւ ընդ - է մեծ խնչխոր, saying and doing are two things.

Իրազեկ, գիտակ, տաց *a.* well versed, well informed, acquainted, intelligent; - լինել, to be in confidence, to be made acquainted with an affair, to know the case.

Իրագործեմ, եցի *va.* to effect, to do, to execute. [ance, deed.

Իրագործութիւն s. action, perform-

Իրազգած or - զգաց, **Իրազեկ առնել**, to inform, to initiate, to let into a secret, to make acquainted; - լինել, to be informed, to be made acquainted, to be aware of, to acquaint one's self with, to know; զորոց - եղեն զքէն, those things they have heard about you. [ledge, investigation.

Իրազեկութիւն s. information, know-

Իրախույզ *a.* curious, that makes researches.

Իրական *a.* real, effective, actual, substantial, positive; - աց պատմութիւն, the history of events.

Իրակութիւն s. action, act, deed.

Իրահամարձակ *a.* meddling, fussy, busy; *s.* factotum, busy-body, meddler.

Իրան, աց s. trunk, upper part of the body.

Իրանունք, նաց s. temple, (side of the forehead).

Իրապէս *ad.* really, in effect, positively; substantially, physically, naturally.

Իրաւ s. justice, equity, law; *a.* just, true, lawful; *ad.* justly, reasonably, rightly; - առնել, to do justice, to justice; դուք ձեզէն առէք զ-ն, be ye yourselves the judges, judge for yourselves.

Իրաւաբան, ից s. speaker of truth; lawyer, barrister; *a.* just, true.

Իրաւաբանական *a.* juridical.

Իրաւաբանեմ, եցի *vna.* to speak truth: to plead; to practise law.

Իրաւաբանութիւն s. veracity: reasoning, argument; pleading.

Իրաւաբար S. Իրաւապէս.

Իրաւագէտ s. jurist, lawyer, counsellor. [law, right.

Իրաւագիտութիւն s. jurisprudence,

Իրաւադատ *a.* that judges righteously, just, equitable, incorruptible.

Իրաւադատութիւն s. justice; right judgment.

Իրաւախոհ or - խորհ, աց or ից *a.* whose thoughts are bent on justice, just, equitable; - լինել, to be composed, adjusted; - առնել, to accord, to conciliate, to reconcile.

Իրաւախոհութիւն s. adjustment, accommodation; agreement, articles.

Իրաւախօս *a.* truth-speaking, truthful, veracious.

Իրաւակ, - ան *a.* true and just.

Իրաւակալութիւն s. usucaption.

Իրաւակշիռ S. Արդարակշիռ.

Իրաւամերժ *a.* cast out or rejected deservedly.

Իրաւանամ S. Արդարանամ.

Իրաւապէս *ad.* justly, worthily, equi-

tably, deservedly.

Իրաւասէր S. Արդարասէր.

Իրաւասպղ a. unjust, corrupt; that conceals the truth or justice, corrupting, bribing.

Իրաւասութիւն s. law, justice; jurisdiction.

Իրաւարար, աց a. that renders justice, judging rightly; s. judge, arbiter, umpire, mediator; – կացուցանել, to make judge; – անքողոքելի, sovereign judge.

Իրաւացի, ցեայ, –ցիկ a. just, equitable, right, reasonable; lawful, legal; honest, worthy, righteous; ad. justly, equitably, reasonably; – է, it is right, just.

Իրաւացուցանեմ, ուցի va. to justify, to approve, to do justice; – զիրաւունս այրւոյն, to support the cause of widows; –զոք թագաւորել, to confer the right to reign, to legitimate the reign.

Իրաւընտիր a. who discerns between and judges, who decides; s. judge, arbiter.

Իրաւի S. Իրաւացի & Ցիրաւի.

Իրաւորեմ, եցի va. to effect, to put in execution, to do.

Իրաւունք, աւանց s. pl. right, justice, equity; due; law; duty; reason; rectitude, uprightness; right, faculty, power, competence; իրաւամբք or ըստ իրաւանց ad. by right, rightfully, justly, duly, lawfully; որո՞վ իրաւամբք, by what right? with what authority? աստուածային –, divine-right; ամենայն իրաւամբք, with all one's authority; –նս առնել or ընտրել, to render justice, to judge; զ–նս ուրուք ի գլուխ հանել, to justify completely; առնել ումեք –նս ի ձեռաց թշնամեայ, to free one from his adversaries, to acquit; –նս համարել, վարկանել, to thiuk, or repute right, to think it proper, to believe oneself right; –նս տալ, to show with reason, to bring proofs; to justify, or exculpate oneself; զ–նս ցուցանել, to prove one's rights, to adduce or allege proofs in one's defence; to contest, to bring an action against; –նս հանել, to judge rightly; to justify; զ–նս ի նա հանել, to pronounce judgment in one's favour; զ–նս իւր կացուցանել, զ–նս անձին ցուցանել, to put in one's claim, to avail oneself of one's rights; զ–նս խնդրել, to ask for justice, to demand one's right; պնդկալ յ–նս, պահանջել զ–նս, to sustain one's rights; թիւրել զ–նս, to cavil, to sophisticate, to overstrain the law; –են նոցա բողոք ունելոյ, they have reason for complaint; ոչ իրաւամբք արդեօք, that is not without reason.

Իրեար, զիրեար, յիրեար, իրերաց, երօք, եարս s. one another, each other; reciprocally; չեն յ–նման, they are not like, they do not resemble each other; շաղկապէ զինքեանս առ –, it unites one to the other, colleagues; ընդ – անկանել, to rise one against the other, to fall out, or disagree among themselves, to quarrel, to come to blows, to fight; անդամք ընդ իրեարս պատշաճ, well proportioned limbs; տեսանել զերեսս իրերաց, to see each other; ի վերայ իրերաց սպանանել, to kill one after the other; անգոսնել զիրերօք, to despise one another; իրերօք օգնել միմեանց, to help one another; զիրերօք անցուցանել, to surpass, to excel, to outdo; ատեն զիրեարս մինչ փարին զիրերօք, they embrace while mutually hating.

*Իրիկացք s. evening; ընդ –ն, towards –.

Իրիս, ի, Իրիսէ, ակայ S. Իռիս.

Իրողութիւն s. affair, transaction, circumstance; occupation, employment, negotiation of affairs, business, practice; S. Գործ.

Իրոցեմ S. Իրագործեմ.

Իրօրէն S. Իրապէս.

Իցէ, Իցէ՛ արդեօք ad. conj. can it be! is it possible? – թէ տեսից? when shall I see? will it ever happen that I shall see? Իցէ՛ թէ, oh that! would to Heaven that! when will it be? please God! Իցէ՛ թէ հաճեսցին դիք, the gods permitting; Իցէ՛ թէ արշաւեսցեն երիվարք ընդ վէմս, can horses run on loose stones!

Իցի՞ւ, – թէ S. Իցէ՛ թէ; Իցի՞ւ ad. why? for what reason? խնդրեալ էր –քո գոնեայ, if you had but, or only asked!

Ի՞ւ, Ի՞ւ իւիք ad. in what? with what? in what way, or manner? Ի՞ւ գիտացից, how shall I know it? ոչ իւիք, in no way, or manner; S. Ընդ-հատ, Ինչ, Իմն.

Իւիք իւիք S. Ինչ.

Իւղապատի s. bot. jujube; S. Յունապ.

Իւղապտենի s. bot. zizyphus, lok- or jujube-tree; S. Յունապի.

Իւղ, *ոյ s.* oil; olive-oil; butter; ointment, salve, unguent; pomatum; essence, essential oil, perfume; S. Իւ*ղուխուն*; – *անոյշ, անուշեայ, անուշու*թիւն, perfume, scent, essence; fragrancy; -ք *անուշուհք, անուշեայ*, perfumery; – *սրբութիւն*, extreme unction; holy oil; ehrism; – *ողորմութիւն*, alms, charity; *օծանել զերեսս անոյշ –ով*, to anoint one's face with precious ointment; *առնուլ հոտ –ոյ*, to smell of oil; *զտել զ–*, to clarify oil; *խանութ –ոյ*, oil-shop; *հնձան –ոյ*, oil-press; *վաճառականութիւն –ոյ*, the oil-trade; *շիշ –ոյ*, oil-bottle, or cruet; *–սերմանոյ*, salad-oil; – *կանխեղկ*, lamp-oil; – *ծխռեալ*, rancid oil; *chem.* oil; – *կոյս*, virgin, pure –; – *թաղուն* or *սերտ*, fixed, solid –; – *չորացուցիչ*, seccative, drying- –; – *արմաւենոյ*, palm- –; – *ընկուզի*, nut- –; – *նշոյ*, almond- –; – *կարձի*, scorpion- –; – *կիսի*, whale, fish- or train- –; – *կնճիթան* or *չուչմայի*, sesame- –; – *կաւաւատի*, linseed –.

Իւղաբեր, *եաց a.* that produces, or brings oil, ointment or essence; – *կա*նայք, the three Maries. [oily, unctuous.

Իւղաբուղխ *a.* that produces oil,

Իւղագլխեմ, *եցի va.* to anoint the head, to initiate, to consecrate, to ordain; *–խիմ vp.* to be initiated; to be consecrated, ordained; *–խիմ զիւղագլխութիւն* or *իւղագլխութիւն*, to be admitted to, or initiated in the mysteries of the pagan rites.

Իւղագլխութիւն *s.* hair-ointment; sacred unction for the head only; initiation; admission to the rites and mysteries of a religion. [sacred.

Իւղագլուխ *a.* anointed; initiated,

Իւղագործ, *ոց s.* perfumer; S. Իւղ*արար*; *գինի –ոց*, aromatic or perfumed wine.

Իւղագործութիւն *s.* perfumery.

Իւղաթուրմ *a.* steeped in aromatic oil, unctuous, all over oil; – *գլուխ*, perfumed head.

Իւղալի, *–լիր, –լից a.* oily, oleaginous, unctuous, fat, greasy.

Իւղածին *կաղ* S. *Կաղ.*

Իւղաման, *ի s.* cruet-stand; oil-cruet, oil-bottle.

Իւղային *a.* oleaginous.

Իւղայիւ *s. chem.* elaidine.

Իւղանկարկ *s.* oil-colours; – *հկար*, *պատկեր*, oil painting; *հկարել –*, to paint in oil.

Իւղավաճառ, *ոց s.* oil-man, oil merchant; *կրպակ –ի*, oil-shop; *հնձան –ի*, oil press.

Իւղատ *s. chem.* oleate.

Իւղատերեւ, *ի s. bot.* malabathrum.

Իւղարան *s.* pot, or vase for ointment; the vase for holy oil; place for anointing: *oil factory.

Իւղարբեր, *ի a.* olefiant, yielding oil, oil-forming; *s.* butter man, dealer in butter.

Իւղարկեմ, *եցի*, Իւղեմ, *եցի va.* to oil, to anoint, to grease. [unctuosity.

Իւղասուր *a.* unctuous; *–ութիւն s.*

Իւղեմ S. Իւղարկեմ.

Իւղենի *s.* that produces oleaginous fruits, perfumes, incenses; olibanum, frankincense, incense-tree.

Իւղեփեաց, *փեցայ s.* perfumer.

Իւղեփեցութիւն *s.* perfumery.

Իւղընձիւղ *a.* oil-producing; – *փայտ*, olive-tree.

Իւղիկ *s.* a little oil. [of oil.

Իւղիս *s. chem.* oleine, elain, fat

Իւր, *ոց pron.* his, her; his own; *–ով անձամբ*, personally, in person; *իբրեւ –ոյ հայեր մեծութեամբն*, he considered riches as belonging to himself; – *առնել*, to be appropriated; S. Իւրա*ցուցանեմ*; *յ– վերայ* or *ի վերայ –*, on him; *–ք*ն, his relations, friends, dependents, &c.

Իւր or Իւրեան, *հանց, համբք pron.* himself; – *վարկանել զիմն*, to think it his own; *–ն հետեւեալ*, to follow him; *իւրեան դործակցօք*, with his coadjutors; *առնել զիւրեաւ*, to put on, to wear; *զբազումս զիւրեաւ էած*, he attracted many people; *եկին առ իւրեանցն*, they came to their people; *Ինն անեղ իւրեւ*, God who exists by himself; *ըստ – ինքեան ասելոյն*, conformably to what he had himself said. [his habitation.

Իւրաբնակ *a.* where he dwells; of

Իւրագործ *a.* made by himself, his.

Իւրագիր *a.* founded or established by himself.

Իւրածին *a.* produced by himself, his.

Իւրակայան S. Իւրաբնակ.

Իւրական, *ից a.* his own, his.

Իւրակերտ *a.* built or constructed by himself. [junction with him.

Իւրակից *a.* the same as he, in con-

Իբրահոգ *a.* egotist, that thinks only of self; – **շահասիրութիւն**, self-interest.

Իբայրն, յնոյ *a. s.* his, his own; **–քն**; his parents, servants, &c.; his works, deeds, property, wealth, goods, &c. [own nature.

Իբանման *a.* like himself, of his

Իբապէս *ad.* like him.

Իբաստեղծ *a.* created by himself.

Իբացուցանեմ, ուցի *va.* to appropriate to himself; to usurp.

Իբաքանչիւր, ոց *a. s.* each, every; respective; **–ոք**, each individually; **–ոք առանձինն**, each one separately; *ի*եկինեցան – **յեղբօրէ իւրմէ**, brother was separated from brother; **առն –**, to each one; **– ումեք ի նոցանէ**, to each of them; **գործք – ուրուք**, each man's acts; **յ– աւուր**, each day, every day.

Իբեան, –ք, –ց S. **Իբ, Իբեան**.

Իբեանցակուռ *a.* forged by themselves.

Իբեանցայնոյն, յնոց *s. a.* their, theirs.

Իբոյն *a.* his, his own. [chance.

Իբովաբար *ad.* accidentally, by

Իբովն, –ն *ad.* of or by himself; spontaneously, voluntarily, of his own free will; *a.* his, her; – **զԻբ անձն անիծանէ**, he curses himself; **ինքն – կործանէ զանձն չարութիւնն**, malice prepares its own punishment; – **երթալ**, to go personally; **ը– երթալ**, to commit suicide.

Իբովհանն *ad.* as much as he could, as much as lay in his power, as much as is possible for him, his best.

Իբուիթիւն *s.* the act of appropriation; property, substance.

Իբուրոյն *a.* his, his own.

Իք *v.* is, it, there is; – **սպիտակ մարդ**, there is a white man; **ոչ – ճշմարիտ**, it is not true; **չ– ոք**, there is nobody; – or **–ն** *s.* what is, what there is; **իքեր**, things.

Լ

Լ (*lewn*) **լիւն** *s.* the twelfth letter of the alphabet, and the seventh of the consonants; **Լ, լ**. thirty, thirtieth.

— It is sometimes confounded with the letter **ղ**, for example: **լուակ, ղուակ; լեկն, ղեկն; Լեւոն, Ղեւոնդ**, &c.

Լաբիւրինթոս S. **Լամբ-** & **Բաբիլ**.

Լագուիթիւն *s.* luxury; debauchery, disorderly conduct, excess. [zuli.

Լազուարդ, Լաժուարդ *s.* lapis la-

***Լաթ** S. **Կաւաս**.

Լաժուրդ *s.* ultramarine.

Լալ, ի *s.* balass ruby.

Լալ, ոյ S. **Լամ, Լալիւն; ը– առնուլ, հարկանել, լինել**, to wail, to weep, to lament, to deplore; to be in mourning.

Լալագին *a.* tearful, pitiful, rueful, weeping, in tears; *ad.* tearfully, all in tears.

Լալական, ացի *a.* that weeps, plaintive, mournful, dreary, sad; groaning, moaning, wailing; **–ք** *s.* female mourners, hired female weepers at funerals, mutes; **–ն**, faculty of weeping.

Լալականջ *a.* crying (like a child).

Լալահառաչ *a.* broken by sighs and sobs, groaning, moaning, wailing.

Լալաւէտ, ի, Լալեւտ, եւտէ *s.* place for weeping.

Լալի *a.* weeping, in tears.

Լալիւն, Լալիք, լեաց, Լալուիթիւն, Լալուձն *s.* weeping, bewailing, tears, lamentation, mourning, groaning; **լալ ի լալիւն, լալ ի լալիւն մեծ, լալ զլալիւն**, to melt or burst into tears, to weep bitterly, to shed a shower of tears, to shed bitter tears; **լալիս գնել**, to weep, to cry, to groan; **լալիք**, mourning, time of mourning.

Լալկան, Լալօտ S. **Լալի**.

Լալօնք, նից S. **Լալիւն & Լալեւտ**.

Լախտուր, ի *s.* apium; **նեմէական – (ի յապիանակս սելինոսեան)**, a crown of

apium (in the Nemean games).

Լախտ, ի s. club, mace, mall, bat; ստուախտ –, knotty club.

Լակ s. licking, lapping; *dog-porridge, (made of meal and water for the dogs); bread boiled in water.

Լական S. Կոնք.

Լականագէտ or –գէտ s. a. sorcerer by means of a basin full of water.

Լակեմ, եցի va. to lap up, to lick up.

Լակիչ S. Լակիչ.

Լակոնաբան a. laconic.

Լակոնաբանութիւն s. laconism.

Լակոնական a. laconic, short, concise; – ոճ, laconism; – ոճով, laconically, briefly; վարել զոճ –, to be laconic, to speak laconically, to express much in few words.

Լակոնացի a. s. Laconic; Spartan; Lacedæmonian. [whelp; S. Սկունդ.

Լակոտ, ի or կոտոյ s. puppy, pup,

Լաճ s. boy, lad; waiter; pot-boy; shop-boy; page, servant; serf.

Լամ, լացի, լաց vn. to weep, to shed tears, to cry; – դառնապէս, to weep bitterly, to shed bitter tears; – վայրապար, զ– կերծաւորիլ, to have tears at command; – ի ծաղուէ, to cry with laughing; – զմեղս իւր, to mourn for, or bewail one's sins; – զոք, or ի վերայ ուրուք, to weep, to bewail, to deplore some one; S. Լալիւն.

Լամա s. lama, (the human idol of the Asiatic Tartars); zool. lama, (a South American beast of burden).

Լամայականութիւն s. lamaism, lama-worship.

Լամբ, ից or աց s. ring, circle, hoop, handle; buckle, staple; mech. axle-bearing.

Լամբասք, տայ s. pl. torches, flambeaux; a sort of meteor like a torch.

Լամբար, Լամպար S. Ղամբար & Լապտեր.

Լամբեմ, եցի vn. to bear, to carry.

Լամբիւրինթոս, Լամբրինթ, ի s. labyrinth; – կրետացի, the – of Crete; S. Բաւիղ.

Լայն, ից a. large, broad, ample, vast, spacious, extensive; գետ ի – ծաւալեալ, a mighty mass of flowing water, an immense, or overflowiug river; բարձր եւ – հասակաւ, a tall and stout man, fleshy, corpulent.

Լայնագոյն a. wider, more ample, very extensive; –, –ս ad. largely, copiously, amply; –ս եւ պարարտագոյն անել, պատմել, to tell, to relate diffusedly.

Լայնադէմ a. having a bloated face, whose features are too large.

Լայնադիր a. of a wide and roomy situation. [wings (the eagle).

Լայնաթեւ a. having very large

Լայնաթիկունք S. Թիկնաւէտ.

Լայնալանջ a. high chested, broad chested; – երասանակք, rudders, helms.

Լայնալիճ a. well-bent (bow); – զրկօք կորովակի միրթուցանել զնետն, to speed the arrow with a vigorous arm; – աղեղնաւոր, who uses a long bow, who bends the bow vigorously; –, s. a well-braced bow, a great and strong bow, a far-shooting bow; ի քարշել պինդ զ–ն, to well draw the stubborn bow.

Լայնալիր S. Լայնատարած.

Լայնախորհուրդ a. that has great longanimity, or great forbearance, very patient.

Լայնածաւալ, –ծիր S. –տարած.

Լայնակամար a. that has a large girdle, or zone.

Լայնակայլակ a. flowing copiously.

Լայնական S. Լայն. [furrows.

Լայնակօս a. having wide and deep

Լայնահանճար a. of a great wit.

Լայնաձիգ a. long-drawn, far stretched, long and large; –ք երկրի, the immense size of the earth. [head.

Լայնաճակատ a. having a large fore-

Լայնանամ, ացայ vn. to widen, to stretch, to extend, to grow larger, to branch out; – մարմնոյ, թիկանց, to pick up flesh, to fatten, to get fat, plump, chubby, stout. [vast.

Լայնանիստ a. spacious, extensive,

Լայնապատկեր S. Լայնադէմ.

Լայնաշիւ S. Ամոլաշիւլ. [branched.

Լայնատարթ a. large-leafed, or

Լայնատիեւ, –տարած, –տարր a. far-spread, great, extensive, ample, vast, spacious; ի – դաշտի, in the middle of a large plain.

Լայնացուցանեմ, ուցի, Լայնեմ, եցի va. to widen, to enlarge, to extend; to dilate, to stretch; to unfold, to unrol, to draw out, to spread, to open.

Լայնափողոց, աց s. wide street; a. of wide streets.

Լայնափորտ s. a wide dalmatic.

Լայնեղունդն *a.* having wide nails (human), hoofs (horse's).

Լայներես S. Լայնադէմ.

Լայնեցուցանեմ S. Լայնաց-.

Լայնիմ, նեցայ *vn.* to be widened, enlarged, extended; – *չրթամբք*, to prate, to chatter, to blab, to croak; – *ամենայն անցաւորաց Ճանապարհի*, to abbandon, or prostitute oneself to every passer by.

Լայնիկ *a.* rather large, wide; flat.

Լայնոյն S. Լայնաթևկունք.

Լայնոտն *a.* large- or web-footed, palmipede.

Լայնութիւն *s.* width, breadth, extent, space, size; enlargement; *geog.* latitude; *ast.* amplitude.

Լայնուն, Լայնուք S. Լայնութիւն.

Լայնատերեւ, ւոյ *s. bot.* catalpa.

Լայնատերեւուկ *s. bot.* holy-thistle.

Լայքայ, ի *s.* lake, gum-lake; S. Դոձ.

Լանկախ *s.* amentum, (a leathern thong fastened to the middle of a dart); *bot.* ament, catkins.

Լանջաբերձ *a.* high breasted; up to the breast.

Լանջագեղ *a.* that ornaments the neck; –, – *մանեակ*, necklace, collar; – *կամար s.* scarf, shawl; stomacher, stays.

Լանջական *a.* thoracic.

Լանջակից *a.* in mutual embrace; – *լինիմ*, to embrace each other, to be embraced.

Լանջակոյտն, *մանց s.* the shoulder, (that part of a mountain which lies between the summit and the middle).

Լանջանոց, *ից s.* neckerchief, brooch; *bodice, stays: Jewish high-priest's rational, the « Urim and Thummim »: stole worn by deacons in the Eastern Churches.

Լանջապահ, *-պան*, *-պանակ*, *ից s.* corselet, habergeon, cuirass, breast-plate.

Լանջք, Լանց *s. pl.* lungs, breast, [chest; throat, thorax.

Լաչկամաշկ S. Լեշկ-.

Լաչկար, *ից s.* army, troop, power; battalion, regiment.

Լաչհաւ *s. zool.* condor.

*Լաչակ S. Քող.

Լապատ *s. bot.* lapathum (a purgative plant); S. Աւելուկ.

Լապտեր, *ից s.* lantern; – *գողոց*, dark –; – *մոգական*, magic –; – *նաւուց*, *ծովեզերայց*, *նաւահանգստից*, ship's –; signal light; light-house, beacon; – *ապահովութեան*, Davy's lamp, safety-lamp; – *ուղղէ*, moderator lamp; – *ջրաբաշխական*, *էլէքտրական*, hydrostatic lamp; electric light; S. Կանթեղ.

Լապտերագործ *s.* lantern-maker.

Լապտերակալ *s.* lantern-bearing; – *գերան meeh.* the spindle of a lantern.

Լապտերավաճառ *s.* lantern-seller.

Լաստ, *ից s.* train of boats; raft, float; vessel, ship, boat; Noah's ark: bedstead; *mar.* keel of a ship; *դադրք* –*ի*, port, haven, harbour.

Լաստակոտոր առնեմ *vn.* to break, or take to pieces, or destroy a raft or ship; to sink.

Լաստափայտ, *ից s.* float or raft of timber; ship; *դոյզն* –, a light or buoyant ship.

Լաստեմ, *եցի va.* to build or construct; to put in a serviceable state; to get ready.

Լաստենի *s. bot.* alder-tree; timber adapted for shipbuilding.

Լաստան *s. med.* laudanum, opiate.

Լաստանենի *s. bot.* Bourbon-palm, macaw-tree.

Լատին, ի *a.* latin; – *բարբառ*, the – language; – *եկեղեցի*, the – church.

Լատինաբանութիւն *s.* latinism, latin idiom.

Լատինագէտ, *դիտից a.* latinist, skilled in the latin language.

Լատինական *a.* latin; latinizing.

Լատինականութիւն *s.* latinisation.

Լատինահայ, *ից s.* latinizing, or romanizing Armenian.

Լատնամոլ, *լից a.* latin-mad.

Լատնամոլութիւն *s.* mania to become latinized or romanized.

Լատինանամ, *ացայ vn.* to be latinized. [ed.

Լատինացուցանեմ, *ուցի va.* to latinize.

Լատինացոյց *a. s.* latin, roman.

Լատիներէն *ad.* in latin; *s.* latin, the latin language. [speak ill of.

Լաւրաւսեմ, *եցի vn.* to bark; to

Լար, *լից s.* string, packthread, twine; line, rope; galloon, ribbon; snare, gin, noose; bird-cage: opisthotones, contraction of the tendons of the neck; S. Որդք; back-bone, or spinal marrow: 30, anciently 60 stadia or furlongs among the Egyptians; *mus.* chord, string; *geom.* chord; – *լինդայ*, plumb line; – *ալէզան*, bow-string; – *խեղդ-*

ման, halter, rope; – անյարդար *mus.* a false chord; – ի՛ւ թակարդել, –ս ձգել յորոգայթ, to lay, or set snares, to inveigle, to set gins.

Լարաբաժին *a.* measured with a surveyor's chain; –, –ք *s.* measurement; Gunter's chain, land surveyor's chord; – առնել, to measure with the chain, to lay out by the line, to survey, to parcel out; – առնել զերկիր, to divide, to portion, or to measure out the land; – բաժանիլ, to be divided, or measured by line.

Լարագիր առնել *vn.* to take the measurement and plan.

Լարախաղ S. –ացութիւն.

Լարախաղաց, ի *s.* rope-dancer, funambule; mountebank.

Լարախաղացութիւն *s.* rope-dancing.

Լարախեղդ լինել *vn.* to be strangled.

Լարախիղ, ք *s.* a puppet-show-man.

Լարակալ, ի *s. mus.* bridge; S. Էշ.

Լարաձիգ չուանք *s. mar.* braces, brails; tackle, cordage.

Լարանոց *s.* bird-cage.

Լարաչափ *a.* surveying; *s.* land-surveyor; –ել *vn.* to measure with a line or chain.

Լարեկ, այ *s.* larch-tree.

Լարեմ, եցի *va.* to stretch, to draw, to spread; to set, to fix; – աղեղունս, to shoot with the bow, to be a skilful archer; – որոգայթս, to lay snares, to stretch out nets; – զոք ի պատրանս, to spread a snare, to deceive; – զձեռն, to stretch forth the hand; խոզի – զբաշն, to bristle up.

Լաց *s.* tears, weeping; S. Լալիւն.

Լացուցանեմ, ուցի *va.* to make to weep.

Լաւ, աց *a.* good, excellent; superior, better; praiseworthy; honest, upright; – համարել, վարկանել, to esteem or love more, to prefer; աւ–ս առնել, to hold in honour, to reverence; ի – անդր գալ, to become better, to improve, to ameliorate; – է, it is good, it is better or worth more; – եւս, so much the better; ոչ – եւս իցէ, would it not be better? ոչ – եմ ես քեզ քան զտասն որդի, am I not worth more than ten sons to you? – էր թէ մեռեալ էաք, would that we also had not survived! [րոյ, –րութիւն.

Լաւաբարոյ, –րութիւն S. Բարեբա-

Լաւագոյն *a.* better; – առնել, to ameliorate, to make better, to improve; – վարկանել, համարել, to consider highly, to prefer; – կեանք, the future life.

Լաւազգի *a.* of good family, noble.

Լաւախօս *a.* fair- or sweet-spoken, courteous. [meant.

Լաւակամ *a.* well-minded, well-

Լաւակամութիւն *s.* bounty, benevolence, kindness, good disposition, obligingness.

Լաւակեաց *a.* living comfortably.

Լաւակն *a.* gentle-eyed.

Լաւահայեաց *a.* right-minded, equitable, good-hearted. [sons.

Լաւամանկութիւն *s.* the having good

Լաւամտութիւն *s.* right-mindedness.

Լաւանամ, ացայ *vn.* to grow better, to be ameliorated, to improve.

Լաւաշ S. Լօշ. [ate, to improve.

Լաւացուցանեմ, ուցի *va.* to amelior-

Լաւիմաց, աց *a.* knowing, clever, wise.

Լաւորեար, երոյ *s. pl.* good people.

Լաւութիւն *s.* goodness, improvement, excellence, worthiness; good quality; գալ ի –, to amend, to reform; –թեանցն հանդէս, parts.

Լափ, ից *s.* S. Լակ; paste; pap (for the babies); hasty-pudding, hodgepodge.

Լափստեմ, եցի *va.* to devour, to swallow, to drink hard, to gulp down; *fig.* to affront, to outrage.

Լափեմ, եցի *va.* to lap up, to lick up, to eat up greedily, to quaff, to toss down, to swill; to devour, to consume. [voracious, consuming.

Լափլեզ, Լափլեզող *a.* devouring,

Լափլիզեմ, եցի *va.* to devour, to eat up, to raven, to gorge, to glut, to consume; – զմատեան, to devour, to be a book-worm, to pore night and day, to read over hastily and greedily.

Լափումն *s.* act of licking or lapping up.

Լեալ, Լինել S. Լինիմ.

Լեառն, լերին, րանց *s.* mount, mountain; – տեառն, – նք, heaven, paradise; լերինք յաւիտենից, յաւիտենականք or մշտնջենաւոր, the angels, the prophets, the apostles; սարաւանդ, գագաթն, կատար լերանց, the summit, the ridge of the mountain; կապան, կիրճ լերանց, strait, defile, pass; գօտի, շղթայ, շար լերանց, chain, ridges of

mountains; հրաբուղխ —, volcano, a burning mountain; սառնատափ լերինք, glaciers; լողական լերինք, iceberg; —, or լերինք, mountaineers, highlanders; ast. մոլորակային, լուսնային լերինք, the planetary, the lunar mountains; զ— լեռնային գնալ, to go from mountain to mountain, or by mountain paths; — Սինա, Մասիս, mount Sinai, Ararat; իբրեւ զլերինս ելանէին բարձրանային փրփրադէզ ալիքն, the foaming waves ran mountains high; եւ — մուկն ծնաւ, the mountain brought forth a mouse.

Լեառնական, &c. S. Լեռնական, &c.

Լեարդ, լերդի s. liver; — որթու, calf's —; ցաւ լերդի, — complaint; տապ, բորբոքումն լերդի, hepatite, inflammation of the liver.

Լեգէոն, Լեգէոնի, այ or ից s. legion; — պատուոյ, — of honour.

Լեգէոնախումբ a. composed of many legions. [legionary.

Լեգէոնական a. numerous; -ոնեան,

*Լեզ s. the licking, lapping up.

Լեզու, ի or ոյ, աց s. tongue; language, speech, idiom; nation, people; — ապխտեալ, smoke-dried tongue; — աղտեղի, med. foul tongue; — կօշկի, toe of a boot or shoe; — զանգակի, clapper, tongue of a bell; — երկրի, geog. neck of land; հայ, անգղիական —, the Armenian, the English language, or the Armenian, the English; գաւառական —, dialect, idiom; մայրենի —, mother-tongue, vernacular idiom, native language; կենդանի, մեռեալ —, living, dead language; ուսուցիչ —աց, language-master; վարժապետ գաղղիական —ի, teacher, professor of french; — չար, սուտ, նենգաւոր, a malicious, slanderous tongue; — անուշակ, մեղրակաթ, honey-tongued; — քաջ, վսեմ, eloquent; խօսել այլ եւ այլ —ս, to speak many languages; to have the gift of tongues; —ի տալ, to speake inconsiderately; to be full of talk; ի — գալ, արձակել —, to be able to talk, to receivc the faculty of speech; արձակել, ձգել առ ոք զ—, to speak openly against, to contradict; —ոյ դրունս դնել, ունել զ—ն, կարճել or սանձել զ—ն, to hold one's tongue; to bridle one's tongue; մերձ ի ծայր —ին ունել, to have at one's tongue's end; —ն ի քիմս կցել, պապաղանալ —ի, to lose the use of speech, to be tongue-tied, speechless or dumb, to be struck dumb; անոսկր է —, այլ զոսկերս լեսու, the tongue has no bones and yet it breaks bones; որպիսի՜ — շաղակրատ, what a chatter-box! կարի քաջ փոխեաց զ— իւր, he has much changed his language, he now sings quite another tune. [languages.

Լեզուաբանութիւն s. science of

Լեզուագար, աց or ից a. talkative, loquacious, garrulous, prating.

Լեզուագարեմ, եցի, -րիմ, եցայ vn. to have a great itching to talk, to be all tongue, to let one's tongue run on, to chatter, to prattle.

Լեզուագարութիւն s. too great a freedom of speech, flippancy of tongue, the being too free with one's tongue, prate, prattle, loquacity.

Լեզուագէտ s. linguist.

Լեզուագիտութիւն s. linguistics, knowledge of languages.

Լեզուագրութիւն s. glossography.

Լեզուազգեաց a. skilled in many languages.

Լեզուախօսութիւն s. the gift of tongues, gift or power of speaking many languages; med. glossology.

Լեզուածայր a. pronounced with the tip of the tongue.

Լեզուակ, աց s. tongue, epiglottis, uvula; — գործեաց, index; — նուագարանաց, key; — սրնգաց. reed; — or մէտ կշռոց, index, tongue; — զանգակի, tongue; — or ձգանք հրազինուց, trigger of fire-arms.

Լեզուակապ a. tongue-tied.

Լեզուահատ a. having the tongue cut out; -եմ va. to cut out the tongue.

Լեզուաձեւ a. tongue-shaped.

*Լեզուաձուկն s. zool. a sole (sea-fish).

Լեզուային, Լեզուանի a. *eloquent, fluent; S. Լեզուագար; — լինել, Լեզուանիմ, եցայ vn. to have a glib or flippant tongue, *to have the gift of the gab.

Լեզուանութիւն s. loquacity, talkativeness; garrulity, flippancy.

Լեզուավար ախտ s. detraction, slander, evil-speaking, diffamation.

Լեզուատ a. that lisps or stammers; S. Լեզուահատ.

Լեզում, լեզի, լեզ va. to lick; to lap.

Լեղ S. Լող, Լեղի, Մարիր.

Լեղախառն a. mixed with gall, bitter.

Լեղակ, ի *s.* indigo; *գործատուն -ի, - -*manufactory.

Լեղակաբեր *a.* producing indigo.

Լեղակագոյն *a.* indigo colour, blue.

Լեղակենի, Լեղակի *s. bot.* indigo plant.

Լեղակին *s. chem.* indigotine.

Լեղահամ *a.* of a bitter taste.

Լեղաի, ացայ S. Լողիմ, Լուղամ.

Լեղանգ *s.* a sandwich.

Լեղի, ղւոյ, ղեաց *s.* gall; bile; *fig.* gall, spleen, rancour, malice, wrath, choler; *a.* *bitter; *պարկ լեղւոյ*, gall-bladder.

Լեղութիւն *s.* bitterness. [dissolve.

Լեղուտ *vn.* to temper, to dilute, to

Լեմոն, &c. S. Լիմոն, &c.

Լեչի *a.* hairless, napless, worn out, consumed, wasted.

Լեչկամորչ, ից *s.* hide, skin.

Լեչկեայ, կեի *s.* a fur coat, pelisse.

Լեչկիմ, կեցայ *vn.* to lose the hair; to lose the nap, to wear out.

Լակեշտի *a.* brazenfaced, bold.

Լեռնաբերձ *a.* high, very high, as high as a mountain.

Լեռնագլուխ *a.* like a mountain (hill).

Լեռնագնակ *s.* highlander, mountaineer; hermit, anchoret; *a.* dwelling in the mountains; mountainous.

Լեռնագիւղ, ից *s.* mountain-village.

Լեռնագիր *s.* oreographer.

Լեռնագրական *a.* oreographic.

Լեռնագրութիւն *s.* oreography.

Լեռնադնաց *a.* passing or winding among mountains. [plain, table-land.

Լեռնադաշտ, -ակ, աց *s.* mountain-

Լեռնախոյզ *a.* seeking among mountains; wandering or roving among mountains. [mong mountains.

Լեռնախոյս *a.* retiring or hiding a-

Լեռնակ, աց *s.* small hill, hillock, eminence.

Լեռնական *a.* mountain, mountainous; *s.* mountaineer; hermit, solitary.

Լեռնակարկառ *a.* steep, rising high, very elevated, very lofty, towering.

Լեռնակեաց, -կեցիկ *a. s.* mountaineer; hermit; - լինել, to live, to dwell in the mountains.

Լեռնակեցութիւն *s.* sojourn, retired life among the mountains; *զանձն -ել տալ*, to withdraw to the mountains; to live a hermit's life.

Լեռնակոյտ, կոյտանց *s.* mountain-side, highland, mountainous country, region or place.

Լեռնակոյտ, -կուտակ *a.* heaped up, gathered into a mass, amassed, drifted into a heap like a mountain; *լեռնակոյտ կարկառ*, heap, mass; rick; pile; *լեռնակուտակ ալիք*, a heavy sea, mountainous billows.

Լեռնահանգէտ *a.* like a mountain, very high, enormous.

Լեռնահոլով *a.* surrounded by mountains; mountainous, alpine.

Լեռնաձեւ *a.* mountain like, very high; - կուտակիլ, to be heaped np; - կոհակք, waves like mountains, enormous billows. [մէջք.

Լեռնաձոր, Լեռնամէջ S. Լերանցա-

Լեռնամուտ *a.* retired to, or fled in the mountains.

Լեռնային *a.* mountainous, alpine; *s.* mountaineer, highlander. [ains.

Լեռնայիսկոյս *a.* beyond the mount-

Լեռնանամ, ացայ *vn.* to become a mountain; to rise like a mountain, to rise aloft, to elevate, to tower.

Լեռնանման S. Լեռնաձեւ.

Լեռնասէր *a.* that loves the mountains, fond of mountainous country.

Լեռնավայրք S. Լեռնակոյտ.

Լեռնացուցանեմ, ուցի *va.* to hoard, to accumulate, to heap together.

Լեռնտուեայք, եայց *s. pl.* the dwellers on the slopes, or at the foot of a mountain, lowlanders.

Լեռնոտն, ոտին *s.* foot of a mountain; the country extending from the foot of mountains, lowlands.

Լեռնորդեայք, եայց *s. pl.* mountaineers, mountain population, people dwelling in the mountains.

Լեռնուկ *a. s.* mountaineer; աղջիկ-, mountain-lass, -maid; - մանուկ, mountain-lad.

Լեռնօրէն *ad.* like a mountain.

Լեսած *s.* pounded matter, (any substance triturated, pounded, or reduced to small bits or to powder).

Լեսան, ի *s.* slab used by painters for grinding and mixing paints.

Լեսում, Լեսի, Լէս *va.* to grind, to pound, to beat, to powder, to bruise, to crush; *chem.* to levigate.

Լեսումն *s. chem.* levigation.

Լեսուրք *s.* places water-worn by currents, or torrents; *chem.* detritus; cinders.

Լէր *int.* now! come on!

Լերանցամէջք *s.* mountain valley, vale, dale, dell; սառնակոյտ ի —ջս, glacier.

Լերդ S. Լեարդ.

Լերդաբեկեմ *va.* to frighten, to dread, to terrify, to scare.

Լերդաբայթ, բուլթի *s.* lobe (of the lungs).

Լերդագոյն *a.* liver coloured.

Լերդախոտ *s. bot.* germander; *turk.* գըսսաճըգ մահմուտ.

Լերդակեղ *a.* whose heart is touched; *fig.* sad, melancholy.

Լերդակից, —ահատոր *a.* akin, related, consanguinous; — արիւն, relationship, consanguinity, ties of blood.

Լերդակողմն, —կոյս կողմն *s.* the liver side.

Լերդահմայ *s.* haruspex, augur, diviner, soothsayer; — լինել, to examine or consult the entrails, to prognosticate like an augur.

Լերդահմայութիւն *s.* soothsaying, (divination by the entrails of victims); augury, omen.

Լերդատունկ *s. bot.* liver-wort; *turk.* քէչի օթու, գայա գըննասը.

Լերդացաւ *s.* consumption, phthisis, decline; *a.* consumptive.

Լերդաքար, Լերդորակ քար *s.* hepatite, liver-stone.

Լերինաթնդ *a.* causing the mountains to tremble and quake.

Լերկ, կց *a.* hairless, bald; *gr.* soft.

Լերկաձայն *a. mus.* shrill, acute, sharp.

Լերկամարմին, —մորթ *a.* whose body or skin is without hair.

Լերկանամ, ացայ *vn.* to become bald, to peel off, to come off.

Լերկեմ *va.* to peel, to strip off.

Լերկութիւն *s.* baldness, smoothness, nakedness.

Լեւիաթան, այ *s.* leviathan.

Լեփ *s.* declivity, incline, slope; steepness, a steep & profound declivity; առ —, — առ — *a. ad.* precipitous; in a sloping manner, downwards.

Լէգէոն S. Լեգէոն.

Լի, ոյ *a.* full; superabundant, copious; *ad.* fully, completely, thoroughly, entirely; perfectly; լի առնել, to fill, to load, to heap; զբազում լսելիս լի արար բանն, many have heard him; լի լինել S. Լիանամ; լի եւ լի S. Լիուլի; լի ափով, ձեռօք, by handsful, profusely, generously; լի աւարաւ, loaded with booty; լի փառօք, covered with glory; լի աւուրբք, full of years, old; լի մտօք, sensible, judicious, wise; լի երախտագիտութեամբ, սիրով, մոլորակօք, full of gratitude, of affection, of faults; զաւուրս տասն լի, ten entire days; լի կատարեալ, բովանդակ, perfectly full, entire, complete, perfect; լուսին լիով լուսով նկարեալ, full moon; բաժակ գինւոյ լի արկեալ, a glass of wine full to the brim; լի ըղ- հասակ մարմնոյն ունել, to be adult, to arrive at man's estate; լի են բերանք նոցա ծաղու, they are full of laughter, of merriment; լի ասացեր, you are quite right.

Լիաբախտիկ *a.* full of happiness, very happy, joyful.

Լիաբաշխ *a.* bountiful, generous; plentiful, copious.

Լիաբեր *a.* copious, abundant, fertile, fruitful.

Լիաբերան *a.* open-mouthed, greedy, eager; *ad.* greedily, eagerly.

Լիաբուղխ *a.* copious, abundant; — սեղանասպաս, a generous cupbearer.

Լիաբուռն *a.* with full hands; *ad.* bountifully, plentifully, generously; S. Բռնալիր.

Լիագիտութիւն *s.* perfect knowledge.

Լիագերկ *a.* well-bent (bow); —ք *s.* skilful archers.

Լիագոյն *a.* full, abundant, very copious, in the highest perfection.

Լիազօր *a.* who has unlimited authority, plenary powers; — դեսպան, minister plenipotentiary.

Լիալիճ S. Լայնալիճ & Լայնագիրկ.

Լիալիր *a.* superabundant; brimful.

Լիալուսին *s.* full moon; *ad.* at full moon; by moon-light.

Լիախորտիկ *a.* abundant, plentiful; sumptuous; festive, merry; gluttonous.

Լիածիր *a.* vast, immense (Ocean).

Լիականութիւն S. Լրականութիւն.

Լիակատար *a.* plenary, full, complete, absolute; *ad.* perfectly, entirely, fully; — իշխանութիւն, absolute power, full authority; — իշխանաւոր, a plenipotentiary; — ներողութիւն, plenary indulgence.

Լիահանճար *a.* full of wisdom, sensible, prudent; ingenious, skilful.

Լիաձեռն *a.* with a bountiful hand, liberal, generous.

Լիաձիգ *a.* skilful in archery; well-bent (bow).

Լիաձիր *a.* abundant, copious; generous, liberal.

Լիամագիլ *a.* clawed, armed with claws, or talons.

Լիանամ, ացայ *vn.* to be full, to abound; to be filled with, to be satiated.

Լիապատառ *a.* heaped up, running over, full to overflowing; complete, perfect. [munificent.

Լիապարգեւ *a.* liberal, bountiful,

Լիապէս *ad.* abundantly, plentifully.

Լիապտուղ *a.* fruitful, fertile, productive, teeming. [vast.

Լիատարած *a.* extensive, spacious,

Լիացասուկն *a.* full of anger, angry.

Լիացուցանեմ, ուցի *va.* to fill up, to fill with; to satiate, to fill to overflowing, to load with; to satisfy; to perfect, to finish, to ultimate.

Լիաւոր *a.* full, abounding with; wealthy, opulent.

Լիբանաներ *np.* Anti-Libanon.

Լիբանան *s.* frank-incense; S. կընդրուկ. [ant, overflowing.

Լի եւ լի *a.* brimful, replete, abund-

Լիզանեմ, զի *va.* to lick; to lap; to devour, to consume; to destroy, to annihilate. [devour, to exterminate.

Լիզակլինք առնեմ *va.* to lick up, to

Լիզեմ, եցի, Լիզում, զի S. Լիզանեմ.

Լիկ, Լիկ *s.* lake, lagoon; basin; wash-hand basin, wash-pot, tub.

Լիկն, Լկան *s.* wash-hand basin.

Լիճ, Լճից *s.* lake, mere, pool, pond; *fig.* – լուսոյ or արտասուաց, lake of tears, eye; – հրոյ, lake of fire, hell; – ալեկան, the space between the chord and the bow; առ ափն Լճին, on the margin of the lake.

Լիմն, ի *s.* lemon, citron; ջուրակ –ի, or –աջուր, lemonade.

Լիմնի *s.* lemon-tree.

Լիմպոս, ի *s.* limbo.

Լինդիրոն *s.* lyncurium, tourmalin.

Լինդ, Լնդաց *s.* gum; ցաւել Լնդաց, to have sore gumes. [alogy.

Լինեալբանութիւն *s.* Genesis, gene-

Լինելոց *a.* future, coming, inevitable; *s.* the future, time to come.

Լինելութիւն *s.* being, origin, generation, creation, birth; ի – ածէլ, to create, to produce from nothing, to call into existence; յանհաւթենէ or յոչէից ի – գալ, to be created, to exist; – or գիրք –թեան, Genesis; – or –ք, creatures, entities.

Լինիմ, եղէ, լեր, եր, լեալ or լիեալ *v. aux.* to be; to exist, to live; to consist; to become, to turn, to make one's self; to happen, to take place, to occur, to chance; to come to pass; – առն, to marry, to be married; – ընդ կնոջ, ընդ միմեանս, to have commerce with, to be in intimate relation with; – ընդ ումեք, to stay with, to live together; – ուրեք, to sojourn; to dwell; – բերկրութիւն ուրուք, to be the joy or happiness of; – այր, to become a man, to arrive at man's estate; – քահանայ, to be ordained priest; զինչ լինիցի ընդ իս, what shall I do? what will become of me? ի ցնծութիւն եւ ի հիացումն էղեւ աշխարհի, he was the glory and admiration of the whole world; ունի նորա երկու որդիք, he has two sons; իցէն այսոքիկ որպէս եւ են, whatever it may be; քաւ եւ մի լիցի, God forbid! արանց եւ կանանց լինէին, they married and were given in marriage; որ ինչ լինելոց է եւիցէ, happen what may! ողջ լիք or լերուք, adieu! good bye! farewell! [birth, delivery.

Լինուին որդւոց *s.* procreation,

Լինաւ S. Լինդ.

Լիով *ad.* plentifully, abundantly, copiously, fully; completely; amply, largely; diffusely.

Լիութիւն *s.* plenty, abundance, fulness; repletion; riches; կեալ ի –թեն, to live in abundance; ի –, in abundance, profusely; ի – բաւականի, sufficiently, enough.

Լիուլի *a.* full, copious; abundant; *ad.* fully, plentifully, abundantly.

Լիսեռն, լսանց *s.* axle-tree; whirl put to a spindle: shin or shin-bone, the tibia. [ounces); litre.

Լիտր, լտեր, երք, երց *s.* pound (16

Լիր, լեի, լրեւ *s.* fulness, plenitude; – արկանել, to fill a ditch; լրեւ իւրով, totally, entirely, completely; ապականեալ, կորուսանել զերկիրն լրեւ իւրով, to lay waste the land; to desolate the land in the fulness thereof; Տեառն է երկիր լրեւ իւրով, the earth is the Lord's and all that therein is.

Լիրբ, լրբից *a.* impudent, insolent, impertinent, brazenfaced, bold; immodest, indecent, shameless; cynic.

Լիցք *s.* stuffing; any thing used to fill up a vacancy: knuckle-bones: dice; – խաղալ, to play at knuckle-bones.

Լիւղ, Լիւղիմ S. Լոդ, Լոդիմ.

Լիքա *s. bot.* linder-tree.

Լխանք, հաց *s.* vexation, torment,

oppression, ill usage; anguish, sorrow, affliction, trouble; – *դիւականք*, obsession; hypochondria, spleen, blue devils.

Լկեմ, *եցի vna.* to vex, to torment, to oppress, to torture, to maltreat; to afflict, to trouble, to molest; to be possessed by devils; to violate, to deflower, to dishonour; to ravish.

Լկիչ *a.* that which vexes, torments, oppresses, troubles.

Լկող S. *Բռզանող.*

Լկութիւն, **Լկումն** S. **Լկանք.**

Լուկ *s.* torment, vexation; affliction, trouble. [obedient, submissive.

Ծաբաբժ *a.* that bears the yoke;

Ծագիր *a.* that imposes a yoke: – *լինել*, to subject, to place under the yoke.

Ծակ, *ոյ s.* lever; balance; – *քառաթեւին*, arms of the cross; *mech.* lever; – *կշռոյ*, beam of an assaying balance; – *թեքեալ* or *արմնաձեւ*, crook or elbow –; – *արգելիչ*, detent –.

Ծակաւոր մեքենայ *s.* horse-gin.

Ծակից *a. s.* bearing the same yoke, yoke-fellow, companion, fellow, colleague, partner; husband, spouse; *gr.* (letters) of similar sounds; – *հարազատութիւն*, consanguinity; – *լինել*, to be united, accompanied; to be married.

Ծակռիւ լինիմ, **Ծակռուիմ**, *եցայ vn.* to quarrel (among yoke-fellows); to fall out with one's companions, to make a quarrelsome household; to litigate, to contend, to dispute.

Ծակռուրութիւն *s.* yoke-fellow war, dispute among persons subject to the same authority; a quarrelsome household; controversy, dispute, quarrel; law-suit.

Ծակցեմ, *եցի vna.* to place under the same yoke, to harness together; to conjoin, to join, to league, to unite, to confederate; to couple, to pair; to unite in marriage; *–ցիմ*, *եցայ vn.* to be united, conjoined; to be agreed; to be married.

Ծակցութիւն *s.* conjunction, junction, union, tie; marriage; *ast.* conjunction, syzigy; *gr.* substitution of letters having similar sounds.

Ծածիկ *a.* yoked; that draws; *վեց – երիվարօք*, drawn by six horses.

Ծարձակ *a.* unharnessed, detached; separated, divorced. [separation.

Ծարձակութիւն *s.* partial divorce,

Ծեմ, *եցի va.* to yoke; to couple, to join; – *զկառս*, to harness the horses to a carriage, to get a coach ready; – *զերիվարս*, to match two horses; to put horses to a coach; – *զանձն յինչ*, to apply oneself to; *gr.* to substitute one letter for another.

Ծընդգէմ *a.* contumacious, rebellious, stubborn, wilful, disobedient.

Ծընկէց *a.* that shakes off the yoke, disobedient, refractory, froward, rebellious; – *լինել*, to shake off the yoke, to obtain liberty; to be refractory. [yoke (oxen).

Ծկան *a.* capable of bearing the

Ծնեբաբժ S. **Ծաբաբժ.**

Ծորդ *a.* united under the same yoke; joined, associated, allied; equal, matched; *gr.* S. **Ծակից.**

Ծորդածին *a.* germane, uterine.

Ծորդեմ, *եցի va.* to join, to conjoin; – *զբայս gr.* to conjugate a verb; *ի մի –*, to unite in one; – *զգաստութիւն սպարկեշտութեան ընդ գեղոյ*, to unite chastity with beauty.

Ծորդութիւն *s.* conjunction, yoke, union; *ast.* conjunction of two planets, syzigy; *gr.* conjunction. [pairs.

Ծորդօրէն *ad.* proportionally; in

Ծվար *s.* acre (land measure).

Կամ *s.* bridle, reins. [tender; moist.

Կիմ, *եցայ vn.* to become soft, or

Կինիմ, *եցայ*, **Կատամ**, **Կատանամ**, *ացայ vn.* to be impudent, shameless, insolent; to lose all sense of shame, to lay aside decency, to become shameless, to lead a debauched life: to dare; *կինիմ աչաց*, to look impudently.

Կինութիւն, **Կուտիւն** *s.* impudence.

Կատաղարդ S. **Կատէզարդ.**

Կատանամ S. **Կինիմ.**

Կատանոց *s.* house of ill-fame, brothel.

Կատանք S. **Կատութիւն.**

Կատենամ, *եցայ* S. **Կինիմ**, &c.

Կատեցուցանեմ, *ուցի va.* to render impudent, obscene, filthy.

Կատեքանութիւն *s.* obscene, filthy, licentious language.

Կատէզարդ *a.* impudently, immodestly clothed or jewelled.

Կատի, *ուոյ*, *աեաց a.* impudent, immodest, shameless, lecherous, lewd, libertine, licentious, insolent, unblushing, brazen-faced; lascivious, wanton,

lustful, obscene; – *կաքաւել*, to dance indecently.

Լկախիմ S. Լկասնամ.

Լկակիք, *տեաց s.* litter; sedan-chair.

Լկտուքիւն *s.* impudence, effrontery, immodesty, indecency, shamelessness, licentiousness, obscenity, libertinism, dissolute life.

Լճածով, *ի* or *ու s.* great lake, sea.

Լճակ, *ացս.* pool, pond, marsh: molten-sea, laver.

Լճամէջ, *միջի s.* the middle of a lake, [the deepest part.

Լճանամ, *ացայ vn.* to be stagnant, to stagnate.

Լճափն, Լճեզը *s.* side, margin, shore [of a lake.

Լմակ, *ացS.* Լկամ.

Լմնան *a.* entire, whole, complete; *ad.* entirely, totally, quite.

Լմնամ, *եցի va.* to press, to squeeze; to soften, to make tender; to knead; *chem.* to combine.

Լմնդամիմ S. Լմղոմիմ.

Լմչաեմ *vn.* to dirty the cradle.

Լմչոտց S. Պորան.

Լմոքութիւն *s.* greediness, gluttony.

Լնգած *a.* churned.

Լնգեմ *va.* to churn.

Լնուամ, *ցնի va.* to fill; to accomplish, to fulfil; to spread, to diffuse; to complete, to consumate; to load, to reload, to fill again; to repeople; to glut; to stuff; – *զաղեղն*, to bend the bow; – *լուսին*, to be at the full (moon); – *զօրէնս*, to fulfil the law; – *զօրէնս բնութեան*, to satisfy the laws of nature; – *զաք օրինաց տեառն*, to instruct in, to fill with knowledge of the divine law; – *զքաղց, զծարաւ*, to drive away hunger, to satisfy; to quench thirst; – *զկիզս*, to satisfy or content one's wishes; – *զպէտս*, to satisfy one's necessities; – *զձեռս*, to give to the priest, to consecrate; to be consecrated; *արեամբ – զձեռս*, to dip the hands in blood, to assassinate; – *զաք պարգեւօք*, to load with gifts; – *զտեղի*, to take the place of, to substitute, to replace; – *միս ի վէր*, to fill up to the brim; *ընդ ամենայն տեղիս – վաւերացաքն Քրիստոսի*, to spread the Gospel of Christ everywhere.

Լնուամ, *ցայ vn.* to be filled, to come to its highest pitch, to complete; *ընուաւ ամաւ հասակին*, he becomes adult.

Լողանամ, *ացայ vn.* to wash, to bathe oneself, to take a bath; – *բուսոց, անկոց*, to bedew; to water plants.

Լողանք *s.* bath, bathing, ablution, washing.

Լողարան *s.* bath; bathing-place; lavatory; S. Լողանք. [to bathe.

Լողացուցանեմ, *ուցի va.* to wash,

Լողութիւն, Լողուիմն S. Լողանք.

Լոլիկ *s.* tomata.

Լոկ, *ոյ, ով a.* sole, alone, only, simple; empty, desert; deprived of; – *օր*, work-day; – *մնալ ի մարդկանէ*, to be, or to remain unpeopled; – *եւ մերկ ի սիրտս*, disconsolate, very sad; –, or – *ի –ոյ ad.* only, simply; *բանիւ –ով*, with the word alone.

Լոկաբար *ad.* S. Լոկ.

Լոկաւոր *a.* pennyless, naked, nude.

Լոկիմ, *եցայ vn.* to be alone, abandoned; to be empty, void, desert; to deprived of.

Լոկութիւն *s.* privation, want, emptyness, void; – *ընչից*, poverty, indigence.

Լոհ *s.* mould for soap.

Լող *s.* swimming: flying; – *քար*, stone-roller; *ի – անկանիլ*, to swim, to take to the water, to jump into the water; *արկանել ի –*, to set floating, to float, to launch; *ի –*, by swimming; *ի – հատանիլ անցանիլ*, to swim over, or across; *ի – հատանիլ ի ցամաք*, to swim to the shore; *ի – երթալ*, to swim to, to swim beyond.

Լողակ, *–ան, ացս a.* that swims, swimming; acquatic; *s.* swimmer; acquatic animal, fish; – *օդային*, volatile, bird.

Լողամ, *ացայ*, Լողիմ, *եցայ vn.* to swim; to float, to be buoyed up; – *յօդս*, to fly, to float in the air.

Լողարան S. Լոգարան.

Լողացող *մարմին mech.* floating body.

Լողեմ *va.* to roll, to level with a cylinder. [plunger.

Լողորդ, *ացս.* swimmer; diver; *mech.*

Լողորդութիւն *s.* art of swimming.

Լողուկ *s. zool.* tipula; podura.

Լոմնամիմ *va.* to masticate, to chew.

Լոյծ *a.* liquid, fluid; loose, free; soft, mellow, tender; – *որովայն*, open, easy in the bowels; – *լինել բնութեան*, to be easy in the bowels; to have the diarrhœa, flux, looseness; – *հանդերձք*, immodest dress; – *կեանք*, debauchery, dissolute life.

Լոյղ S. Լող.

Լոյս, **լուսոյ**, **սուլ** *s.* light; brightness, splendour; fire; illumination; day; sun; sky; eye; *fig.* consolation, relief, balm, balsam; – or – **անեղ**, Eternal Light; – **հաւատոյ**, – **մտաց**, the light of faith; light of intellect; – **քաղցր**, a gentle light; – **վոդիակոսի**, northern lights, (aurora borealis); – **էլէքտրա-կան**, electric light; – **կազի**, gas light; **ի** –, *ad.* by the light of, in broad daylight, openly, visibly; **հղիցի** –, **եւ եղեւ** –, let there be light! and there was light; – **ընդ**! **ողջոյն ընդ քեզ· անդրանիկ դուռ երկնից ծնունդ, եւ կամ՝ մշտընծէ-նեն յաւետաւիլից դու Հառագայթ**, hail, Holy Light! offspring of heaven first-born, or of the Eternal coeternal beam; **չիք – անմեծար կամ բաժակ անմրուր**, no joy without alloy; **ծագիլ լուսոյ**, to dawn; **մինչ –ն զգիշերն մեկնայր**, it was scarcely break of day, at day break, at early down; **ի – գալ, ի – ելեալ հաւանիլ**, to come out, to appear; to come into the world, to be born; to give birth or life to; **կորսուսանիլ զ– աչաց**, to lose one's sight; – **տալ աչաց**, to open the eyes, to cause to perceive, to warn; **ամենեւին լուսոյ ոչ տեսանել**, no longer to behold the light of day, to die; **ի – ածել, հանել** –, to bring to light, to discover, to publish, to illustrate; **ի – ընծայիլ զմա-տեան**, to bring out, to publish a work; – **առնուլ**, to see the day; to grow light; *fig.* to be enlightened, illuminated; **ի – գառնալ**, to issue from an eclipse; – **տալ**, to instruct, to enlighten; – **աչաց իմոց, –գ իմ անձկութեանէ**, light of my eyes, my life, my heart, my love, my darling, my dearest one, my sweet one; **աչք իմ մի տեսցեն զ–**, may I be struck blind! *damn my eyes! [window.

Լոյսկոյց երդիք *s.* sky-light; garret-

Լոյտք S. **Լուտանք**.

Լոսդի *s. zool.* salmon.

Լոսիաս *s.* kidney-bean.

Լոր, ի, Լորամարդ, ագ, Լորամար-դի, դ-ոյ *s.* quail; **ձագ** –, young –.

Լորանոց *s.* cage for quails.

Լորձ or **Լորձն, –ձունք, ձանց** *s.* saliva, spittle, slobber, slaver, drivel; **լորձունս ծորեցուցանել**, to slaver, to slabber, to drivel; – **ձիոյ**, foam; – **օձի**, venomous slime; – **խղտնկնաց**, slime; **լորձն գարեջուոյ**, yeast, barm.

Լորձնային, Լորձնաւոր *a.* salival.

Լորձոտ, եցի *va.* to set on edge.

Լորսուսա *s.* obscene song.

Լոթա *a.* inert, idle, lazy, sluggish.

Լոթանիմ, եցայ *vn.* to be tired, fatigued, wearied; **լոթանեալ մշակ**, a wearied peasant.

Լոթանուկ S. **Խլունկ**.

Լոյտաւ, աց *s.* adder, a small non venomous yellow serpent adored by the ancient Egyptians.

Լոյնք, ցից *s.* convulsion, violent contracting of the sinews, spasm.

Լու, ոց *s.* flea; **մաքրել, սրտնել զ–ս**, to flea, to clear from fleas; **խայթ-ուած –ոյ**, –bite, –biting; **խայթեալ ի –ոյ**, –bitten.

Լու *s.* the hearing, the act of hearing; – **առնել**, to make known, to bring intelligence, to announce, to publish, to divulgate, to spread the news; – **լինել**, to be heard of, to be announced, to be made known, to be published, promulgated; – **եղեն բանք նորա**, his words were heard; – **ի –**, *ad.* publicly, in presence, in the hearing of; **եւ ասէ ցնոսա՝ ինձ – ի –**, he told them in my hearing.

Լուադեղ, ոյ *s. bot.* flea-bane, –-wort; *turk.* **պուռնկ**.

Լուալի, –ք *s.* bath; wash-house; scullery; privy, watercloset, close-stool; slop-pail; **ջուր –լեաց**, suds, slop, sink, drain; **ջերմ –ք**, thermal baths, hot baths.

Լուանալի *s.* cleansing substance; **–ք**, washer, scourer, fuller; washer-woman, laundress; bath.

Լուանամ, ացի *va.* to wash, to cleanse, to bathe; to rinse; – **զերեսս**, to wash the face of; to wash one's face; **լուանամ զձեռս**, I wash my hands of it, I'll have nothing to do with it; – **զոք Թշնամանօք**, to scold, to upbraid, to reprimand, *to blow up; **ջուրք –**, to innundate, to wash away, to destroy by floods; **ագիւս –**, to wash a blackamoor white, to lose one's labour.

Լուանամ, ացայ *vn.* to wash, to wash one's self; to bathe, to bathe one's self; *fig.* to clear one's self from, to wash out a stain of dishonour; – **զիս-խարհէն**, to refuse a recompense; – **զսերմն սուն**, to lose, to abort, to fail, to miscarry, to have an abortion, a

premature birth; *զայլս եւս լուանաս քոյով անօրէնութեամբն*, you contaminate others by your iniquities.

Լուարան *s.* wash-hand basin; basin or tub to wash in; lavatorium: lavabo.

Լուացած *a.* washed.

Լուացան ջուր, Լուացաջուր *s.* dish-water, slops, suds; filth, dirt.

Լուացանոց *s.* wash-house, laundry; washing place; bath.

Լուացանք *s.* ablution. [S. **Լուարան**.

Լուացարան *s.* towel; linen napkin;

Լուացարար, ացի *s.* washer, bleacher; *-կին*, or *-ուհի*, washer-woman, laundress. [*կոնք* —, washing tub, bath.

Լուացիկ *a.* that serves to wash in;

Լուացու, -ք, -կք S. **Լուացաջուր**.

Լուացումն *s.* washing, bathing; ablution; *-ցմունք*, bath.

Լուացք, ցից *s.* washing, whitening; bleaching; *օր -ցից*, washing day.

Լուբիա *s.* kidney-beans; *Թարմ* —, French-beans; *սպիտակ* —, haricot —; *— մոլնական*, scarlet runners.

***Լուեմ, եցի** *va.* to hem. [&c.

ԼուԹերական, &c. S. **Լուտերական**,

Լուիծ *s.* aphis, plant-louse, wine-fretter, insect blight on plants.

Լուխտ *s.* sleet.

Լուխտա S. **Լուադեզ**.

Լուծ, լծոց *s.* yoke; *fig.* yoke, subjection, slavery, bondage; pair, couple; *ast.* libra, the balance (sign of the zodiac); *mar.* yoke; *-ք եզանց*, yoke of oxen; *- կշռոց*, pair of scales; beam of a balance; *բառնալ ինչ ի - կշռոց*, to weigh with scales; *-ք*, a pair; — —, in pairs; *- իմ քաղցր է եւ բեռն իմ թեթեւ*, my yoke is easy and my burden light; *առնուլ զ- կրօնաւորական կարգի*, to take the cowl (monk), to take the veil (nun), to pronounce the vows, to become a monk or nun; *մտանել ընդ լծով ամուսնութեան*, to bear the yoke of matrimony; *ընդ լծով արկանել*, to place under the yoke; *fig.* to subject, to reduce to slavery; *խոնարհել ընդ լծով*, to bend under the yoke; *fig.* to submit tamely to slavery; *ընդ լծով կալ, ընդ լծով ծառայութեան մտանել*, to pass under the yoke, to become a vassal, or tributary; *լուծանել, բառնալ զ-*, to unharness; to take off the yoke; *ընկենուլ, Թօթափել, նչկայ ընկենուլ զ-, ի լաց ընկենուլ զ-ն*, to throw off the yoke, *to slip the collar; *զերծանիլ ի լծոյ*, to be freed.

Լուծական *a.* liquid, fluid; soluble; fusible; volatile; *fig.* fugitive, transitory; *- կերակուր*, flesh, meat food; *- դեղք*, purgative medicine.

Լուծականութիւն *s.* fluidity; solubility; fusibility.

Լուծանելի *a.* soluble; fusible.

Լուծանեմ, ծի *va.* to untie, to unyoke, to unchain, to unbind, to undo, to loose; to dissolve, to decompose, to break; to resolve, to decide; to temper; to dilute, to soften; to unfold, to develope; to dissipate, to disperse; to melt, to dissolve; to explain; to analyse; to change; to violate, to infringe; *- զերկունս*, to free from the pains of labour, to cause to bring forth; *- զերկունս նորա*, to be born of her; *- զքաղց, զբերան*, to breakfast, to take refreshment; *-ըզ պահս*, to break one's fast; *- զոք ի կենցաղոյս*, to take away a person's life, to kill, to slay, to murder; *- ըզ կեանս աշխարհիս, զկեանս իւր, զկենցաղ մարդկան*, to end one's days, to depart this life, to cease to live, to die; *- զմեզս*, to absolve, or remit sin; *- զդատաւճիռք*, to annul a sentence; *- զօրէնս*, to violate the laws, to transgress; *- զշաբաթս*, to break the sabbath; *- զլուսաւոր*, to shed a light in the darkness, to make darkness light; *վրէժս -*, to be punished; *- զլեզու*, to untie, to cause to speak; *- զամուսնութիւն*, to dissolve a marriage; *- զարգանդ կուսին ի պղծութիւն*, to deflower, to violate; *- զսէրն հայրենի*, to act in disregard of paternal love; *- զքուրձ*, to open a sack; *- զորովայն*, to loosen, or move the bowels; to purge; *զարժանին պատուհաս եղեալ զչարագործն*, he met with the punishment his crimes deserved.

Լուծանիմ, ծայ *vn.* to get loose, to become untied, to be dissolved, decomposed; to languish, to fall off, to flag; to be consumed, to waste away; to grow soft or slack; to stop, to stay, to lodge with; to be dismissed, destituted, deposed; — *ի վաւաչ ցանկութիւնս*, to give up oneself entirely to luxury; *յարտասուս —*, to melt into tears; *- ի կենաց, յաշխարհէ*, to cease to live, to die; *- ի շոգի*, to evaporate; *- ի ծաղուէ*, to laugh heartily, S.

թ*ալանաւ*; *լուծան սկզբ նոցա*, their wants were provided for.

Լուծանք *s.* cessation; the laying waste, ruin, spoiling, destruction.

Լուծեալ *a.* degraded, dismissed; sickly, infirm; languid, faint; paralytic.

Լուծեմ, եցի S. **Լուծանեմ.**

Լուծիչ *a.* solvent, dissolving; *med.* opening, laxative, purgative. [brains.

Լուծիկք *s.* zygomatic nerves;

Լուծուած, Լուծութիւն *s.* fluidity, liquefaction; weakness, languor.

Լուծումն *s.* solution; decomposition, resolution, dissolution, dispersion; explication, discovery, explanation; dilution; liquefaction; fluidity; abolition; infraction, infringement, violation; fainting; – *ամուսնութեան, ժողովոյ*, dissolution of matrimony; dissolving of an assembly; – *որովայնի*, diarrhœa, looseness, flux; – *կենաց*, death; – *սառնամանեաց*, thaw.

Լուլ, &c. S. **Լոլ**, &c.

Լուղակ *s. mech.* float; – *ահընկէց*, alarm--; S. **Լողակ.**

Լուղապ, պի *s.* emulsion.

Լուղիկ *s. zool.* diver. [money.

Լումայ, լոյ *s.* mite, small piece of

Լումայափոխ, Լումափոխ, լոյ *s.* money-changer; banker; *տուն, սեղան –ի*, exchange office; bank.

Լումայափոխութիւն *s.* exchange, change; *շահել, կորուսանել –թիւ*, to win, to lose by the exchange; *գիր –թեան*, bill of exchange, S. **Փոխանակագիր.**

Լուռուցանեմ, ցի *va.* to cause to hear.

Լուռ, լռի, լռաց *a.* mute, silent, taciturn; – *բերանով*, in silence; – *հաւատոյ*, absolute, blind faith; – *լինել, կալ*, to be silent, to keep silence, to remain mute; – *լինել ի թշնամութիւն*, to cease from being enemies; to conceal enmity; – *լինել յասպարէզանէ*, to be deprived of, to be degraded, deposed; – *լեր*, silence! hush! hold your tongue! *ի – լեր*, do not celebrate; *չլկարէր – կալ*, he could not refrain from speaking.

Լուռ լուռ, Լուռ մնուռ *ad.* silently, tacitly, in silence; *զմանկունս – ուսուցանել*, to teach the children silence; *a.* S. **Լուռ.**

Լուսաբան *a.* that speaks distinctly.

Լուսաբանեմ, եցի *va.* to speak clearly; to explain, to make clear.

Լուսաբեր, ից *a.* luminous, bright; *s.* window; Lucifer, the Morning-star; heavenly bodies, sun, moon, stars.

Լուսաբնակ *a.* dwelling in light, celestial.

Լուսաբորբոք *a.* fiery, on fire, in flames, bright with heat, red hot.

Լուսաբուղխ *a.* that sheds light, luminous. [diseased; blind.

Լուսագար, աց *a.* whose eyes are

Լուսագարական *a.* ophthalmic.

Լուսագարկեմ, եցայ *vn.* to be deprived of sight; to be blind.

Լուսագարութիւն *s.* ophthalmy.

Լուսագեղ *a.* beautiful as light, lucid, clear, luminous, bright.

Լուսագնաց *a.* illuminated, lighted; that walks in light. [globe of light.

Լուսագունա *s. ast.* photosphere,

Լուսագրօսիք S. **Լուսանկար.** [(eyes).

Լուսագուռն *s.* the gates of light

Լուսազարդ *a.* furnished with light, well lighted; *–եմ va.* to furnish with light, to illuminate. [lestial, bright.

Լուսազարմ *a.* illustrious, noble; ce-

Լուսազգեաց, գեցիկ, –զգեաս, –զգեցիկ *a.* clothed or surrounded with light, bright, luminous, radiant.

Լուսազօսարթ S. **–զարդ.**

Լուսաթեւ *a.* having bright wings; *–եմ vn.* to fly with bright wings.

Լուսաթոյր *a.* bright, lucid, splendid, shining, radiant. [bright.

Լուսալի, –լիր *a.* full of light, very

Լուսածագ *a.* that sheds light, luminous, brilliant; *–իմ vn.* to shine, to give light, to illuminate.

Լուսածին *a.* engendering, or producing light, photogenic; *phys.* phosphor.

Լուսածնակ *s. phys.* phosphite.

Լուսածնաւ *s. phys.* phosphate.

Լուսածնեմ *va. phys.* to phosphorize.

Լուսածնոյ *a. phys.* phosphoric.

Լուսածնութիւն *s. phys.* phosphorescence.

Լուսածնուկ *s. phys.* phosphuret.

Լուսակազմ *a.* formed of light, bright.

Լուսակալ *a. s.* light-bearing; candlestick; acolyte.

Լուսակերպ *a.* like a light, clear, luminous; *–ք s.* angels.

Լուսակիզն *a.* of very white wool; bright, shining. [inous.

Լուսակիր *a.* that bears a light, lum-

Լուսակրօն *a.* candid, holy, pure, spotless, without stain or blemish.

Լուսահեր *a.* white haired.

Լուսահոգի *a.* of happy memory.

Լուսաճաճանչ, -ճեմ *a.* resplendent, brilliant, sparkling, glittering, twinkling.

Լուսամուտ, մտից *s.* any opening to admit light; sky-light, window, casement, dormer-window. [lamp-shade.

Լուսամփոփ *s.* sun-shade, blind;

Լուսանալ, ացայ *vn.* to be light, to be daylight, to dawn; *մինչեւ լուսացի օր*, till tomorrow's dawn, till day-break, tomorrow; *օրն լուսանայ*, day-break begins to appear; *լուսացաւ նոցա ի Բլէնհա*, they arrived at Plewna with day-break; *ընդ - միաշաբաթին*, early on sunday morning; *եւ շաբաթի լուսանայր*, and saturday commenced to appear; *յառաջ քան զ- աւուրն*, before day-break.

Լուսանկար, աց *s.* photography, photograph; photographer; *a.* photographic; *մոգական* -, photographic puzzle; - *գունաւոր phys.* photochromatic image; *բացասական, դրական-ի*, negative, positive photograph; *գնամ ի սալ հանել զ- իմ*, I am going to have my photo taken. [graph.

Լուսանկարեմ, եցի *va.* to photo-

Լուսանն, անուն, անունք, նուանց *s.* lynx; *ունել աչս լուսանունս*, to be lynx-eyed.

Լուսանցոյց, ցուցաց *a.* that permits the light to pass; *s.* S. Լուսամուտ.

Լուսանց or -ք, ցից *s.* margin; - *բերանոցի*, the eyes; *գրել ի -ս*, to make marginal notes.

Լուսաշաւիղ S. Լուսագնաց.

Լուսապատճէն S. Լուսազարդ.

Լուսաչափ *s.* photometer.

Լուսաչափութիւն *s.* photometry.

Լուսապայծառ *a.* brilliant, bright, luminous, resplendent.

Լուսապատառ *a.* full of light; - *լուսին*, full moon.

Լուսապատկերագոյց *s.* spectroscope.

Լուսապարգեւ *a.* that gives light, that illuminates.

Լուսապսակ *a.* that has a luminous crown; *s.* glory, nimbus, halo.

Լուսասահման *a.* surrounded with light, splendid, bright, luminous.

Լուսանուիռ *a.* furnished with divine light; illustrious, brilliant.

Լուսասփիւռ *a.* that sheds light, resplendent, shining, radiant. [inous.

Լուսավառ *a.* burning, shining, lum-

Լուսավառութիւն *s.* illumination.

Լուսավիմագրութիւն *s.* lithophotography.

Լուսաւորամիւռ *a.* surrounded by a bright array; - *երկնային զօրութիւնք*, angels.

Լուսաւորապէս *a.* lucid, very clear.

Լուսաւորհնչիւռ *a.* wishing for, longing for light. [(eye); of brilliant aspect.

Լուսաւորեալ *a.* that sees the light

Լուսաւորեսակ, -սիլ, -սիկ, -սիպ *a.* like the light, clear, bright, brilliant; beautiful.

Լուսաւորիչ, ից *a.* that gives light, enlightening; - *լինել*, to teach, to enlighten, to illuminate; - *աշտարակ*, light-house; -ք, the stars.

Լուսարան *s.* window, casement; *fig.* baptistery; -ք, the eyes.

Լուսարար, ից *s.* sacristan, vestry-clerk, sexton. [shade.

Լուսարդել *s.* screen, fire-screen;

Լուսարփի *a.* sun-lit, bright, splendid.

Լուսացուցանեմ S. Լուսաւորեմ.

Լուսաւոր, ից *a.* clear, bright, brilliant; *s.* luminaries, stars; *fig.* apostles, prophets, doctors, &c. - *առնեմ* S. Լուսաւորեմ.

Լուսաւորագոյն *a.* very luminous, most splendid; -, -ս *ad.* clearly, evidently, in the clearest manner.

Լուսաւորամիտ *a. s.* enlightened-mind; intelligent.

Լուսաւորապէս *ad.* clearly.

Լուսաւորեմ, եցի *va.* to illuminate, to make light, to render clear, to brighten; *fig.* to enlighten, to illumine; to light, to kindle; to make serene; to restore to sight, to open the eyes of; to manifest; *vn.* to shine, to glitter, to sparkle, to brighten; *փողոցքն Կալկաթայ լուսաւորեալք են կազեւ*, the streets of Calcutta are lighted with gas; *յերեկոյին ի գալստեան թագաւորին ճանապարհքն լուսաւորեալ էին լապտերօք*, on the evening of the king's arrival the streets were illuminated with lanterns. [*ռեմ va.*

Լուսաւորեցուցանեմ S. Լուսաւորեմ.

Լուսաւորիչ *a. s.* illuminator; *սուրբ Գրիգոր Պարթեւ՝ որ լուսաւորեաց զՀայաստանեայսդ*, St. Gregory, the - of the Armenian nation.

Լուսաւորութիւն *s.* light, brightness, glare, splendour; illumination; — կազի, gas-lighting; հրաբուեստական —, Bengal-lights; — լուսապտնտակօք, illumination with lanterns.

Լուսափայլ *a.* shining with light, resplendent, glittering, refulgent, dazzling; — որդն *s.* glow-worm, S. Փոսուռայ.

Լուսափայլեմ, եցի, -լիմ, եցայ *vn.* to shine, to shed light, to be brilliant.

Լուսափայլութիւն, -լուՅն *s.* light, brightness, splendour; lustre; perspicuity; -թիւնդ, your grace; your lordship; your reverence.

Լուսափառ *a.* brilliant, luminous; splendid, illustrious; -ք *s.* burning and shining light. [plumage.

Լուսափետուր *a.* having very white

Լուսեղէն *a.* bright, celestial, angelic! -ք *s.* angels.

Լուսերակք *s. pl.* optic nerves.

Լուսերամ *a.* belonging to the celestial chorus.

Լուսերանդ S. Լուսաթոյր.

Լուսիկ *s.* small light; rush-light, night-light; an agreeable light.

Լուսին, սնի or սնոյ *s.* moon, the planet, or the luminary of the night; moon, month; ծագումն լուսնի, moon-rise; լոյս լուսնի, moon-shine, moon-light; շող լուսնի, moon-beam; նոր or ամսագլուխ —, new moon; կատարեալ, լիալիր —, full moon; աճեցուն, նուազուն, լուսալիր —, crescent, waning, harvest moon; կարմրորակ —, red moon, April moon; վուլ լուսնի, the waning of the moon; *ast.* տեսիլ լուսնի, phase; ընթացք լուսնի, lunation, the lunar course; S. Քառորդ; եւ ոչ — կասէ ի մաշել եւ ի լնուլ, not even the moon ceases to wax and wane; եւ էր գիշեր պայծառափայլ լուսնիւ, it was a beautiful moon-lit night, the moon shone bright; — ձիոց, horse-shoe.

Լուսինեակ S. Սոխակ.

Լուսն, լուսունք *s.* speck, film, cataract; pearl or web; քուժել, կեղեւել զ-ն, to couch a cataract.

Լուսնագանչ *s.* lunacy.

Լուսնագրութիւն *s.* selenography.

Լուսնաժէտ S. Լուսնոտ.

Լուսնախտիք *s.* superstitious regard for the moon.

Լուսնակ, ի, Լուսնակայ *s.* moon-light, moon-shine; moon-light night; ի լուսնակի, by moon-light, in the moon-light.

Լուսնական *a.* lunar, lunary; monthly; lunatic; epileptic; — ամիս, տարի, lunar month, — year; նահանջական — ամիս, embolismic or bissextile lunar month; — տեսիլք *ast.* lunar aspects.

Լուսնահար S. Լուսնոտ.

Լուսնաձեւ *a.* moon-shaped; crescent-shaped; orbicular.

Լուսնամէջ *s. ast.* interlunium.

Լուսնամուտ *s.* neomenia, (Roman feast of the new moon). [mock-moon.

Լուսնանմանութի *s. ast.* paraselene,

Լուսնապաշտ, ալ *s.* moon-worshipper.

Լուսնապէս *ad.* like the moon.

Լուսնարեւեան *a. ast.* lunisolar.

Լուսնացոյց *s.* almanac, calendar.

Լուսնաւոր S. Լուսնական; -ութի *s. ast.* lunation.

Լուսնաքար *s.* selenite.

Լուսնեակ S. Լուսնոտ. [(planet).

Լուսնթագ, ի *s. ast.* Jupiter, Jove

Լուսնիկ S. Փոսուռայ.

*Լուսնկայ S. Լուսնակ.

Լուսնոտ, ալ *a.* lunatic, moon-struck, mad; epileptic.

Լուսնոտիմ, եցայ *vn* to be lunatic; to be subject to epileptic fits.

Լուսնոտութի *s.* lunacy, madness; epilepsy, the falling-sickness. [sible.

Լուտալի *a.* blameable, reprehen-

Լուտական *a.* outrageous, offensive.

Լուտամ, Լուտանեմ, ացայ *vn.* to scold, to reproach, to abuse, to imprecate.

Լուտանք *s.* injury, outrage; imprecation.

Լոտոս or Լոտոս, ի *s. bot.* lotus.

Լուտերական *a. s.* lutheran; -ութի *s.* lutheranism.

Լուտուտ *s. bot.* agriot, black-cherry.

Լուր, լրոյ *s.* hearing, audition; audience; news, account, report, relation; hearsay, rumour; renown, fame; discourse, sermon; obedience; noise that wakes or rouses; sound, voice, cry; Աստուած ամէն — է, the all-hearing God; — չարեաց, bad news, ill news; — տանել, to warn, to avert; to acquaint; to announce; զխուլս ի — ածել, to cause the deaf to hear; — լինել, to be heard; to be announced; — դնել, to listen; to hear; — լինել առ ոք, to come to one's knowledge; եւս

տալ լսոյ ուլուք, to spread one's fame; *ի – ականջաց լսել*, to hear with one's own ears; *ի լսոյ ad.* by hear-say, by current report; –! listen! – *a.* only; simple, without ornament; – *օր*, work-day.

Լուրթ, Լուրջ *a.* greenish-grey, ash-coloured; azure, blue, sky-coloured, sky-blue.

Լուրջ, լրջաց *a.* gay, joyful; sprightly, lively; sober, grave, imposing, serious; – *երեսօք*, seriously; *ի բարբառ –*, with a serious voice; *ի լրջէաց, ի լրջուց, ի լրջէ ad.* in a waking state.

Լուրթ *s.* spirit, imp; S. *Լրտուս*.

Լուցական *a.* burning, scorching.

Լուցանեմ, ցի *va.* to light, to kindle; to inflame, to burn.

Լուցափայտ, Լուցկի, կէաց *s.* match, tinder; *տփիկ լուցկեաց*, –box; *լուցկի հրացինուց*, percussion-cap.

Լուցումն *s.* lighting or setting on fire; illumination; fire, conflagration.

Լուք or **Լոք** *s. zool.* S. **Թոգան**; shad.

Լպիրծ *a.* lubricous, slippery.

Լպիրտ S. **Լիրբ, Լկտի**.

Լպուս *s.* bowyer, cotton beater.

Լպրծեմ, եցի, Լպրծիմ, եցայ *vna.* to cause to slip; to slip; to slide, to glide.

Լպրծուկ *s. zool.* earth-worm; *bot.* sea-weed, sea-grass.

Լպրծուս or **–ծոս** S. **Լպիրծ**.

Լպրշանք S. **Լպրշութիւն**. [ամաամ.

Լպրշեմ, եցի, Լպրշիմ, եցայ S. **Լըկ-**

Լպրշութիւն S. **Լկտութիւն**.

Լռակաց, լից, Լռանիստ *a.* taciturn, silent, quiet; solitary, retired.

Լռակացութիւն *s.* silence, taciturnity.

Լռասէր *a.* fond of silence, taciturn.

Լռասիրութիւն *s.* taciturnity.

Լռարան *s.* place of silence; –*ք*, silence; –*ք Պիւթագորացւոց*, the five years' silence imposed on his scholars by Pythagoras.

Լռելեայն or **–լեան** *ad.* tacitly, by implication; secretly, in secret; silently, without bustle, in a private manner.

Լռելութիւն *s.* silence.

Լռեմ, եցի *vn.* to hold one's tongue, to remain silent, to be silent; to keep silence, to cease to speak, to hold one's peace; to cease, to be at rest, to repose, to rest; to be out of work; *va.* not to mention, to say nothing of, to suppress, to pass over in silence.

Լռեցուցանեմ, ուցի *va.* to silence, to put to silence, to impose silence; to interrupt, to cause to cease; – *զղխիչ մտաց*, to stifle one's remorse or compunction.

Լռիկ, Լռին *a.* taciturn, silent, mute; lonely, solitary; quiet, calm, peaceful; private; secret; *ad.* tacitly, silently, in silence; without bustle; – *կամ*, to be silent; *լռիկ ինքնիկ*, silent, mute; *ad.* silently.

Լռութիւն *s.* silence, secrecy; taciturnity; calm, quiet, tranquillity; *պահպանել զ–*, to preserve silence; *լուծանել, տպմկել զ–*, to break silence; *ընդ–թեան*, to live in tranquillity, to lead a peaceful life; *ընդ–թեամբ անցանել*, to pass over silently; *ի խոր–թեան գիշերոյ*, in the deep silence of night; *երէք խօսքն է արծաթի՝ –ն է ոսկի*, words are silver, silence is gold; –! silence! hush! [sation.

Լռումն *s.* silence; interruption, cessation.

Լռուն S. **Լռիկ**.

Լսաբանական *a.* acoustic.

Լսաբանութիւն *s.* acoustics.

Լսական *a.* acoustic.

Լսասէր *a.* that loves to hear, eager to listen; attentive, obedient.

Լսարան *s.* hearing, ear; hall of audience, auditory; university.

Լսեալխուփ *a.* that stops his ears; that shuts his ears to.

Լսելի *a.* audible; that hears; – *առնել*, to cause to hearken to, to cause to grant; – *լինել*, to be heard or listened to; to be hearkened to; – *եղեն աղօթք քո*, your prayers have been heard; – *եղիցի մտաց Նորա*, the gods grant him.

Լսելիք, լեաց *s. pl.* ears; sense of hearing; S. **Ձուարթացուցանեմ**.

Լսելութիւն *s.* the hearing; granting; obedience.

Լսեմ, լուայ, լուիր, լուեալ *va.* to hear; to give audience to, to listen to; to grant, to hearken to the prayer of; to understand; – *զհոտ*, to perceive the odour; *չլսելոյն, չլսելոյն առնել*, to turn a deaf ear to; *լուայ զի*, I have heard it said that; *լսարուք ինձ*, listen to me, hear me; *լուր մեզ*, hearken to us, grant our prayer; *ոչ լսեն ինձ*, they do not listen to me.

Լսեռնիկ *s. zool.* torquilla, wry-neck.

Լսեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to hear.

Լնապագոյն *a.* whitish, rather white.

Լնանամ, ացայ *vn.* to become white, to whiten, to bleach.

Լնացուցանեմ, Լնե-, ուցի *va.* to whiten, to render white, to bleach.

Լնատիպ *s.* platina.

Լսող *a. s.* listening, hearing; auditor; scholar, disciple; obedient, docile; – լինել, to hear, to hearken to, to lend an ear to.

Լսողական *a.* auditive; – ջիղք, acoustic nerves.

Լսողութիւն *s.* hearing, audition; obedience, docility.

Լսու լինիմ. to hear and understand.

Լսուա S. Լուսուա.

Լսունի *s. bot.* black-cherry-tree.

Լսպիր, պրայ *s.* gazzette, newspaper; paper, journal; gazzetteer, newsman.

Լսպրապետ, ապ *s.* editor, writer for a newspaper, journalist.

Լսպրութիւն *s.* journalism.

Լսկան *a.* perfect, entire, full.

Լսկանութիւն *s.* accomplishment, perfection; fulness.

Լսնամ, ացայ *vn.* to be accomplished, finished; to overflow with.

Լսպատառ *a.* brimful.

Լսպէս *ad.* fully, copiously, perfectly.

Լսցուցանեմ, ուցի *va.* to complete, to accomplish, to finish, to crown, to complete the measure of, to carry to its highest pitch.

Լսպաբար *ad.* impudently, insolently, with effrontery.

Լսպագոյն *a.* very or most impudent.

Լսպասօս *a.* insolent, impudent, foulmouthed.

Լսպանամ, Լսպանք S. Լսպիմ, Լսպութիւն.

Լսպացուցանեմ, ուցի *va.* to render impudent, to divest of shame.

Լսպէնի S. Լիպք; – երեսք, brazen-face, bare-face; – սէր, illicit love.

Լսպիմ, եցայ *vn.* to be shameless, impudent, bold, brazen-faced; to behave with insolence, to say silly, or impertinent things.

Լսպին S. Լիպք.

Լսպութիւն *s.* impudence, impertinence, insolence, shamelessness, arrogance, cynism; ի – դարձուցանել, to render insolent.

Լսթագոյն *a.* bluish grey.

Լսթանամ, ացայ *vn.* to become bluish grey.

Լսթութիւն աչաց. obscurity of vision, indistinct sight.

Լսիկ *s.* side-pavement, foot-way.

Լսութիւն, Լսուծի *s.* entire estate, complement, completeness, fulness; accomplishment, completion, perfection, consummation; satiety; reunion, multitude; – լուսնի, full moon; ի – ածել, to accomplish, to complete, to finish, to crown; ի – գալ, լցանել, համանել, to be accomplished, to be fulfilled; ի –, for the completion of; ի – ալեաց իմոց, to complete my misfortunes, to give me the finishing blow, to fill up the measure of my misfortunes; – ժպրծութեան, եղբարն, the height of insolence; the lowest depth of crime; – եղեւ փառաց նորա, his glory was at the highest pitch.

Լսուսես S. Լսուս.

Լքաբար *ad.* merrily.

Լքաբոյս *s. bot.* woad.

Լքագէմ *a.* joyful, gay, of a cheerful countenance.

Լքականութիւն *s.* gaiety, mirth, merriment, jollity.

Լքամիտ *a.* lively, sprightly; gay, joyful, merry; *ad.* gaily, joyfully, merrily.

Լքամտանք S. Լքմտութիւն.

Լքանամ, ացայ *vn.* to awaken, to wake up; to become sprightly, to indulge in mirth, to make merry.

Լքացուցանեմ, ուցի *va.* to awaken; to rouse to gaiety, to render merry, to put into good humour; to lighten; to brighten.

Լքաքար *s.* glazing, coarse enamel, smalt.

Լքվիա S. Լքքամիա.

Լքմտութիւն *s.* good humour, merriment, jollity, gaiety, joy; vivacity; vigilance, alertness, watchfulness.

Լքուակ *s. chem.* isatine; –ի, isatide.

Լսեւ, ապ *s.* spy, informer, police-spy; betrayer, traitor; emissary; scout.

Լսեւեմ, եցի *va.* to spy, to play the spy, to watch, to search narrowly, to observe in secret; to waylay, to lie in wait for.

Լսեւութիւն *s.* office or employment of a spy, espionage.

Լցարան *s. mar.* ship's hold.

Լցէ S. Լցուցէ.

Լցական *a.* that fills; satiating, satisfying.

Լցուցանեմ, ուցի *va.* to fill, to fill up; to satiate; to accomplish, to complete, to effect.

Լցուցէ *a.* that which fills, satiates, completes.

Լքանեմ, լքի *va.* to leave, to abandon, to desert, to forsake, to quit, to give up; to disable; to dismantle; to

discourage, to dishearten; *–իմ, լքայ vn.* to grow weak, to be disabled, to languish, to want force; to despair, to be dispirited.

Լքեմ, եցի S. **Լքանեմ** & **Լքուցանեմ.**

Լքեցուցանեմ S. **Լքուցանեմ.**

Լքումն *s.* abandonment; desertion, defection; weakness, debility; lowness of spirits, loss of courage.

Լքուցանեմ, ուցի *va.* to weaken, to enfeeble; to dispirit, to discourage, to dismay, to drive to despair.

Լքուցումն *s.* discouragement.

Լոգիկ, գկի *s.* frock; surtout; cloak.

Լոշ, ի *s.* bannocks, meal cakes; *bot.* cyclamen; S. **Թաղթ.**

Լշտոակ, ի *s. bot.* bryony, snakeweed; anthropomorphon, mandragora root. [sea-weed.

Լօռ or **Լռո, ոց** *s. bot.* moss; lichen;

Լօռագեղ *s.* turnsol, dutch orchal.

Լօռամարգք, գաց *s. pl.* place covered with moss. [orchal.

Լօռանեղկ *s.* cudbear, alga tintoria,

Լօռասեմ, Լօռի սերմ *s. bot.* betony.

Լօռուէա *a.* mossy.

Խ

Խ (*khē*) *խէ s.* the thirteenth letter of the alphabet, and the eighth of the consonants; *խ, Խ*, forty, fortieth.

— It is sometimes confounded with the letters Հ & Ղ, for example: *խաղքք, հաղքք; խրատաւ, հրատաւ*; **Խախաբ, Հահչապ**: *բախտ, բաղդ; սանդուխք, սանդոլքք; վախճան, վաղճան.*

Խաբ, –ք, ից *s.* deceit, fraud, cheating, knavery; *a.* fraudulent, deceitful; deceived, cheated, defrauded, duped; *– դործել, տալ*, to cheat, to defraud, to dupe, to swindle; *ի –ս անկանել*, to be deceived, to fall into error; *ի –ս ինչ լինել*, to be in fault; *ընդ –ս գտա– նել*, to detect in fraud; *ընդ –ս, ընդ –, ad.* fraudulently, deceitfully, knavishly, roguishly; cunningly, astutely; *–չքթանց*, the spell of eloquence; *դու– գէ ընդ –ս ինչ ից է*, perhaps it was done by mistake. [ery, imposture.

Խաբանք *s.* fraud, deceit, cheat, rogu-

Խաբէայ, բէից, Խաբէբայ, ից *a.* deceitful, fraudulent, fallacious; false, treacherous, knavish, crafty, full of imposture, roguish, cunning, villainous, rascally; fleeting, transitory; *s.* sharper, swindler; hypocrite, dissembler; bait, lure, decoy; *– ի խաղս*, cheat, sharper, trickster; *խաբէայ կերպարանք*, mask.

Խաբէբայութիւն *s.* deceit, imposition, cheat, imposture.

Խաբէպաղ, ից *s.* wicked monk.

Խաբեմ, եցի *va.* to cheat, to deceive; to defraud, to dupe, to trick, to gull, to inveigle, to insnare; to plot, to hatch, to contrive; to pervert, to seduce, to mislead; to mock, to laugh, not to care, to trifle; *– ի խաղի*, to cheat at play.

Խաբէպատիր, Խաբէական *a.* fraudulent; deceitful, false, illusory, insidious, sophistical.

Խաբէութիւն *s.* fraud, knavery; deceit, cheat, fallacy, trick, artifice, roguishness, imposture, deception; chicanery, dissimulation; villainy, dishonesty; *– ի խաղս*, cheat, a cheating trick.

Խաբթոց *s.* stratagem, artifice.

Խաբիմ, եցայ *vn.* to be cheated, deceived; to be laughed to scorn, to be jeered at. [ducing, insinuating.

Խաբիչ *a.* deceitful, fallacious; se-

Խաբկանք S. **Խաբանք.**

Խաբուս, Խաբուկ *a.* cheating, deceitful, fallacious; crafty, smirking, smooth-tongued.

Խաբուսիլ *af.* deceitful; *sf.* deceiver.

Խաբուսիկ S. **Խաբուս.**

Խադ *s.* two edged sword.

Խազ, ից *s. mus.* note; line, letter; notch of an arrow; *նուագել ը–ս*, to solfa; *նուագումն –ից*, solfeggio; *դրոշ ել –իւք զերգնակ ինչ*, to note an air, to write it down; *– a.* immoderately addicted to: immature, unripe.

Խազեմ, եցի *va.* to draw lines, to roll; to mark out, to delineate, to outline; to mark, to brand.

Խազմ, ից *s.* war; dispute, quarrel, sedition, fight; *– առնել*, to dispute,

to contest, to debate; to fight, to come to blows.

Խաղմաբար, Խաղմարար *a.* warlike, martial, brave, valiant; troubling, perturbing, seditious, factious.

Խաղմուզ, մղձ *s.* must, new wine.

Խաթ *s.* flat side of the carpus in sheep, (small knee-bone used in the game "knuckle-bones").

Խաթարել, եցի, եալ *va.* to damage, to spoil; to corrupt; to ruin, to shatter; to rumple, to crumple. [of a pale grey.

Խաժ, ից *a.* rude; *gr.* aspirate; – **դոյն,**

Խաժածին *s. chem.* cyanogen.

Խաժական *a. chem.* cyanic.

Խաժակն *a.* blue-eyed.

Խաժամուժ *a.* low, vulgar, plebeian; –, – **ամբոխ, մարդիկ,** the mob, the rabble, the populace.

Խաժերկաթ *s. chem.* cyanide of iron.

Խաժուկ *chem. s.* cyanuret.

Խաժուրդ *s. chem.* Prussian blue.

Խաժուրիկ, ի *s. bot.* primrose; cowslip. [skin.

Խալ *s.* speck, point; mole on the

Խալամ, ի *s.* skull of animals.

Խալամովին *ad.* with the head.

Խալարակալք *s.* ornaments on freizes or capitals. [or buildings.

Խալիճն, ի *s.* snail: suit of rooms

Խախալ *s.* coarse sieve, corn sieve.

Խախամագ, ագ *s.* man-cook. [shout.

Խախանջել *va.* to howl, to yell, to

Խախանձ *s.* immoderate, derisivo laughter.

Խախաց, ից *s.* chyle; rennet; curdled milk, curds. [curdle.

Խախացեալ, եցի *va.* to coagulate, to

Խախացոյց, ի *s.* first stomach, ventricle.

Խախուռ *a.* unstable, ill-built, weak, frail; inconstant, mutable; – **ք** *s.* emigration; – **լինել,** to emigrate, to quit one's country. [pleasant; barbarous.

Խախուռուռ *a.* rough, harsh, un-

Խախտած *a.* spoiled, ruined; *s.* ruin, waste.

Խախտել, եցի *va.* to remove, to displace, to dislodge; to move, to change; to shake, to cause to totter; to ruin; to refute, to confute; to emigrate; – **զանգամս, զոսկերս,** to dislocate, to disjoint, to put out of joint; – **բանիւք,** to tease, to annoy, to torment with idle gossip.

Խախտումն *s.* destruction; displacing, removal; emigration; – **ոսկերաց,** dislocation, luxation.

Խած S. **Հատ եւ խած.**

Խածանել, եմ *va.* to bite; to chew, to gnaw, to tear in pieces; *fig.* to nettle, to sting, to snarl at, to revile; – **զմիմեանս,** to bite one another.

Խածանող *a.* biting, pungent; *fig.* satirical, cynical; – **լեզու,** tart tongue; – **բարք,** mordacity, sharpness.

Խածասանք *s.* bite.

Խածասեմ, եցի *va.* to bite, to nibble.

Խածեակ, եկի *s.* bird's crop, craw.

Խածիկ, ծուց *s.* gizzard.

Խածիմայ, ից *s.* salary; quarterly stipend.

Խածուած, ոյ *s.* bite, biting; sting.

Խածումն *s.* act of biting.

Խակ, ագ *s.* unripe, immature; sour, bitter, harsh; *fig.* harsh, rugged, rough, unkind, cruel, inhuman; inexpert, unpractised, ignorant; ill-bred, boorish, awkward, rude. [harsh.

Խակաբարոյ *a.* hard-hearted, rude,

Խակապորձ *a.* seditious, factious, turbulent; – **ստահակութիւն, -ութիւն** *s.* sedition, revolt, rebellion.

Խակախորհուրդ *s.* immature judgment, puerility. [ripe fruit.

Խակակիթ առնել *va.* to gather un-

Խակակուռ *a.* gathered prematurely, harsh, unripe; new, fresh; premature; – **իւղ,** pure oil.

Խակամիտ *a.* whose judgment is immature, foolish, puerile.

Խակամտութիւն *s.* want of mature judgment, folly, youthful ignorance or inexperience.

Խակութիւն *s.* unripeness, crudity; *fig.* sourness, harshness, cruelty; sedition, rebellion. [cooked meat.

Խակ, ից *s.* dish, viand, mess; meat,

Խակապարձել, եցի *va.* to cook.

Խակակեր, Խակամագ, Խակապագ, ագ *s.* head-cook; **օդնական -ի,** undercook.

Խակարան *s.* kitchen; **աղախին ի -ի,** kitchen-maid; **լուացաջուր -ի,** dishwater.

Խակարարութիւն *s.* cookery; the dishes served up; seasoning of dishes; dainty meats.

Խակարարուհի *sf.* cook; cook-maid.

Խահուհ, &c. S. **Ցուրտ,** &c.

Խահրեմ, եցի *va.* to overdo, to cook too much, to burn, to spoil; to cor-

rupt, to ruin.

Խաղ, ուց or *ից s.* play, game; recreation, pastime, amusement, sport; fun, joke, raillery, pleasantery, mockery; mummery, foolery; games; scene, stage, theatre; *mus.* a note; *song, air; *սէր –ուց*, gambling, gaming; *–ք Ոլոմպիական*, Olympic games; *–ք ըմբշամարտից*, wrestling; *գնդակ –*, the game of tennis; *– կճեպոյ գնդակաց*, game of marbles; *– նարտ*, backgammon; *– աղիւսակի*, draughts; *– ռասրնջոյ*, chess; *– *աչկատուկի*, blind man's buff; *– թղթոյ*, card-playing, S. **թուղթ**; *– բախտի*, game of chance; *– բառից*, a pun, play upon words; *չլինել կամակ ի –*, to be in no mood for sport, not to be in a sporting mood; *ի – հաստանիլ, զսկատուիլ ի –ս*, to abandon oneself to amusements; *ի – մտանել*, to join a game; to sit down to play; *լինել յաջողակ ի –ի*, to have a good game; to have a good-hand (*cards*), to be a lucky player; *լինել դժբաղդ ի –ի*, to have ill luck at play; *կորուսանել ի –ի*, to play or to gamble away; *վաստնել զմնայն ի –ի*, to gamble away one's fortune, to lose one's fortune by gambling; *դադարել ի –ոյ*, to leave off playing; *– համարել*, to take as a joke; *չէն ինչ –ոյ*, it is not to be trifled with, it is no joke; *– առնել զոք, ընդ – արկանել*, to ridicule, to deride, to mock, to make sport or mockery of, to laugh at a person; *ընդ – առնել*, to rally, to joke with, to jest with; to turn to ridicule; *ընդ –, ընդ –ս ad.* for fun, in jest, for a joke, jestingly; *որչափ – խաղացի ընդ նոսա*, how many tricks I played on them! *թո՛ղ տուր անդր զ–դ, թո՛ղ զ–դ*, joking apart, in good earnest; *– *կանչել*, to sing a song.

Խաղ, ից *s.* shore, side of a river; meadow; marsh, moor; gulf, roadstead: division, pigeon-hole.

Խաղալիկ, լկաց *s.* player; dancer; game, play, toy, plaything; trifle, trifling amusement, foolery; gewgaw, bawble; *fig.* laughing-stock, butt; *– լինել*, to become the laughing-stock of; *– առնել*, to make game of; *– էր եւ բախտին*, he was fortune's plaything, or the sport of fortune, fortune mocked him; *հովից եւ ալեաց –*, at the mercy of winds and waves.

Խաղալիք, լեաց *s.* plaything, toy, knick-knack, trinket; trifle, trash, thing of nought; game, play; *anat.* joint, articulation, socket; touch, feeling; *վաճառող –լեաց*, toy-man; *մի ժամանակս առնիր ի –լիս*, do not waste your time with trifles.

Խաղախ *s.* boat, barge: *raw hide, [skin.

Խաղախորդ, ացի *s.* leather-dresser, currier; tanner. [tan.

Խաղախորդեմ, եցի *va.* to curry, to

Խաղախորդութիւն *s.* tanning.

Խաղակ, ացի *a.* childish, playful.

Խաղակից *a. s.* playfellow, playmate.

Խաղկատակ, &c. S. **Խեղկատակ**, &c.

Խաղհանդիսս *s.* interlude.

Խաղաղ *a.* calm, tranquil, serene, peaceful, undisturbed, quiet; *– միտք*, serene mind; *–, –աբար ad.* placidly, peacefully, calmly, quietly, serenely.

Խաղաղական *a.* S. **Խաղաղ**; *s.* supplimentary vesper service: certificate of poverty; *– Ովկիանոս*, the Pacific Ocean; *– ողջ*, peace-offering.

Խաղաղածաւալ *a.* calm, placid, tranquil.

Խաղաղակեաց *a.* living in peace.

Խաղաղակոյս *a.* peacefully assembled.

Խաղաղամբոխ *a. s.* peace-breaker, turbulent, unquiet, restless, seditious, rebellious.

Խաղաղանամ, ացայ *vn.* to be appeased, tranquillized, to grow calm.

Խաղաղապահ, ից *a.* pacific, quiet.

Խաղաղասէր *a.* fond of peace, that loves tranquillity, peaceable, peaceful.

Խաղաղասիրտ, –ութիւն *a.* mild, soft, gentle. [moderation.

Խաղաղասիրութիւն *s.* love of peace,

Խաղաղարար, ացի *a.* peace-making, pacifying, conciliating; *s.* peace-maker, pacifier, reconciler.

Խաղաղարարութիւն *s.* pacification, reconciliation.

Խաղաղացուցանեմ, ուցի *va.* to pacify, to calm; to conciliate, to reconcile. [tranquil, serene.

Խաղաղաւէտ *a.* very calm, peaceful,

Խաղաղեմ, եցի *va.* to pacify, to appease, to calm, to allay, to assuage; to conciliate, to reconcile, to accommodate, to adjust; to hide, to conceal, to keep secret; *–իմ, եցայ vn.* to become calm, to be pacified, tranquillized; to be reconciled; *խաղաղեաց*, be quiet, be tranquil, compose your-

self. [quietly, softly, gently.

Խաղաղիկ *ad.* peacefully, calmly,

Խաղաղութիւն *s.* peace; calm, tranquillity, quiet, rest, repose; pacification, conciliation; – *ընդ ձեզ*, peace be with you; – *ոգւոյ, մտաց*, peace of mind; *այր –թեան*, angel or messenger of peace; *քաղցր, խորին, անդորր* –, perfect peace, profound tranquillity, sweet repose; – *առնել*, to make peace; *կեալ ի –թեան*, to live in peace; *առնել – ընդ ումեք*, to make one's peace with; *–թեամբ լինել ընդ ումեք*, to be at peace with; *վայելել ի խոր, յանվրդով –թեան*, to enjoy profound peace; to live in comfort; *աղմկել զ–*, to disturb, to break the peace; *աղաչել խօսել ի* – or *ի հաշտութիւն –թեան*, to sue for peace; *մերժել զբան –թեան*, to refuse terms of peace, to reject means for reconciliation, to be opposed to conciliatory measures; *–թեա ad.* peaceably, peacefully, in peace; *արասուահայից* –, – *ըղձիւք ըղձացեալ*, the longed for peace; – *ի լինի*, I am happy and contented; – *պարգեւեսցէ Նմա Տէր*, God rest his soul; peace to his soul; *երթ ի* –, *երթայք –թեամբ*, go in peace; God be with you; *ունի, ունայք –թեա*, goodbye! adieu!

Խաղամ, ացի *vn.* to play, to sport, to amuse oneself; to jump, to leap, to dance, to gambol, to frolic, to frisk about; *fig.* to ridicule, to mock, to deride; to jest, to joke, to play the fool; to move, to walk, to go, to depart; to go away, to march, to start on a journey; to take the field; to rush at, to swoop down on; to gush out, to spout forth, to spirt; *խաղասցէ ի վերայ քո Հոգի Տեառն*, the spirit of the Lord shall fall upon you; *ամպք զամ պօք էլեւէլ խաղային*, the clouds were gathering round; – *ընդ միմեանս*, to fall in love with, to be smitten with love; – *զումանէ*, to make game of, to deride, to jeer, to insult; *մուտ եւ էլս* –, to go in and out, to frequent; *ընդ ամուրս խաղալով* –, to laugh, to scorn, to scoff at fortresses; – *ի պատերազմ*, – *ի վերայ մարտիւ պատերազմի*, to move against, to advance to the attack, to rush to battle; – *բանակին*, to decamp; to change quarters; *թափ դըր, դիակաւ* –, to fall dead, to drag oneself along, to be thrown down, to roll on the ground; *յառաջ* –, – *գընալ*, to march, to advance; *յետս* –, to retrograde, to retreat; *սկիզբ* or *սկզբաւ աչաց – ի վերայ ուրուք*, to scowl at, to menace with threatening looks, to frown; – *բանիւք ի վերայ*, to apostrophize, to rail at or against some one, to revile, to burst into bitter invectives, to inveigh against; – *գթոց*, to pity, to have compassion on; – *ի սնոտիս*, to trifle, to waste one's time on trivial occupations; – *ի* ..., to play at ...; S. **Թուղթ, Խաղ**; *խաղան մանկունքն ի պարտիզի*, the children are playing, are at play in the garden; *ո՞մ անկ է* –, whose turn is it to play? whose move is it? *գործն կիսի բանին խաղայր*, no sooner said than done. [brace.

Խաղապատանք *s.* affectionate em-

Խաղապատեմ, եցայ *vn.* to embrace affectionately, to caress, to fondle; to embrace the knees, to supplicate with weeping; *օձասխոյզ –եալ*, interwoven, interlaced, entwined like serpents.

Խաղաղ *s.* gargle, gargling; – *առնել*, to gargle. [ments.

Խաղասէր *a.* playful, fond of amuse-

Խաղարան *s.* play-ground; gaming-house; theatre.

Խաղարկութիւն *s.* play, sport, diversion; *թատրոնական –ք*, theatrical representations. [fluid; *s.* S. **Խաղացք**.

Խաղաց, ից *a.* flowing, running,

Խաղացող, ացի *s.* player.

Խաղացուհի S. **Խաղացք**; *–ցմունք ընդհայց*, inspiration of the Divine Spirit.

Խաղացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to move, to march, to transfer, to transport, to carry away; to advance, to drive forward, to push on; to pour out, to spirt; S. **Թափեմ, Հերծ**.

Խաղացք, ից *s.* course, current; pouring out, effusion; forward movement, progress, advance.

Խաղատուր, ից *s.* abscess, apostume; swelling; wen; wart; pimple, pustule, tubercle; *հատ. ի վեր հատ –ից*, to suppurate, to form an abscess, or tumour.

Խաղբահեմ, եցի *va.* to deceive, to entrap, to draw into a snare, to inveigle; to vex, to trouble.

Խաղբ, բից *s.* snare, trap, ambush; *ընդ աղբ եւ ընդ խաղբ գալ*, to be ill-

clothed, to be poorly or shabbily dressed.

Խաղեալ, եւեղ *s.* play-ground; tennis court; – **թաւեր** S. **Խաւար.**

Խաղթուղթի *s.* card, playing card; **տրցակ խաղթղթոյ**, pack of cards; **հնդմայեղ խաղթղթովք** S. **Խուղթ.**

Խաչխայ, ոց *s.* bars, rails; grating, railing, rail-fence; palissade.

Խաչխաձեայ *a.* grated, cross-barred; open, openwork; – **դուռն**, iron-gate.

Խաչխոսղիկ *s.* gristle, cartilage.

Խաչնուդք *s. anat.* glands.

Խաղող, ոյ *s.* grapes; **պտուղ –ոյ** or **–ապտուղ**, a grape; **կուտ –ոյ**, grape-stone; **խակ –, ազոխ**, sour –; **կիթել զ–**, to gather –; **արիւն –ոյ**, wine.

Խաղողաբեր *a.* bearing or producing grapes. [sour.

Խաղողագառն *a.* whose grapes are

Խաղողախոտ *s. bot.* louse-wort, pedunculariа. [coat of the eye.

Խաղողեայ թաղանթ *s.* uvea, uveous

Խաղողենի *s.* vine. [cricket.

Խաղողիվեաց *s. zool.* staphylinus;

Խաղողիկ *s.* currants, small grapes; gooseberry; night-shade, bane-wort, morel; *anat.* uvula.

Խաղաղեղոտ, –ղոտ *a.* guttural, rough, harsh, hard, unpleasing, grating to the ear (language).

Խաղեւոր *s.* music-book.

Խամ *a.* inexpert, unskilled, unpractised, ignorant; *s.* new wine, must.

Խամանամ, ացայ *vn.* to be unskilful or inexpert; to leave off a habit, to break a custom. [skill, or practice.

Խամութիւն *s.* ignorance, want of

Խամծերք *s.* chin.

Խամուխ *s.* traces, (harness).

Խամրանամ, ացայ *vn.* to fade, to wither, to dry, to shrink, to waste away, to languish, to grow weak, to be stunted; to spoil, to tarnish.

Խամրացուցանեմ, ուցի, Խամրեմ, եցի, Խամրեցուցանեմ *va.* to wither, to cause to shrink, to weaken, to stunt, to kill; to tarnish, to spoil.

Խամրիմ, եցայ S. **Խամրանամ.**

Խայթ, ից *s.* sting; spur, goad, prickle; *fig.* incentive; **–ք մտաց, խըղձի**, remorse, stings of conscience, compunction.

Խայթաձար *a.* pungent, stinging, sharp; *s. bot.* dwarf holly. [to goad.

Խայթաձարիմ *va.* to sting, to spur,

Խայթեմ, եցի *va.* to sting, to prick; *fig.* to nettle, to pique; **խիղճն խայթէ զնա**, he feels remorse, he scruples at.

Խայթոց, ոց *s.* sting; point; prick; **–ք**, S. **Խայթուած.**

Խայթոցաւոր, ոց *a.* stinging, furnished with a sting.

Խայթուած, ոց *s.* sting, prick, insect-bite; bite; – **վիրաբուժական**, puncture.

Խայթումն *s.* stinging, tingling, prickling; quilting, stitching, pinking.

Խայծ, ի *s.* bait, decoy; slice, bit, piece, morsel; spot, speckle; *dark or ripening colour of fruits.

Խայծեմ, եցի, Խայծիմ, եցայ *vna.* to begin to ripen, to ripen, to grow ripe (grapes). [to mature; to ripen grapes.

Խայծեցուցանեմ, ուցի *va.* to ripen,

Խայծոտ *a.* spotted, speckled.

Խայծուած, ոյ *s.* colouring, beginning of ripeness in grapes.

Խայտ, Խայտաբղէտ *a.* spotted, checquered, dappled, speckled, variegated.

Խայտաբղէտութիւն *s.* odd medly of colours, motley. [icsome.

Խայտալից *a.* joyful, vivacious, frol-

Խայտախառն, –ուտ *a.* speckled, spotted; dapple, motley, sorrel, roan, piebald; **կիր –**, serpentine marble.

Խայտակն *a.* mild, pleasing, sweet looking.

Խայտաձամուկ *a.* spotted, speckled, marked; **գործ –**, inlaid work; – **յօրինել**, to inlay, to mark, to speckle.

Խայտամ, ացի *vn.* to leap for joy, to be in extasy, to frolic, to sport about; – **զիւրիք**, to become insolent, to rebel.

Խայտանք *s.* extasy, transport, thrill of joy.

Խայտապիսակ S. **Խայտախառն.**

Խայտառակ *a.* covered with disgrace, loaded with shame, infamous, ignominious, disgraceful, shameful; –, **–աբար** *ad.* shamefully, ignominiously, disgracefully, infamously.

Խայտառակամահ *a.* of an ignominious death.

Խայտառականք S. **Խայտառակութիւն.**

Խայտառակեմ, եցի, Խայտառակեցուցանեմ, ուցի *va.* to put to shame, to shame, to make ashamed; to unmask; to debauch, to ruin, to corrupt; to expose naked; to violate, to dishonour, to blast.

Խայտառակութիւն *s.* shame, oppro-

brium, disgrace, ignominy, infamy, turpitude, dishonour; the private parts. [to variegate.

Խայտացուցանեմ, *ուցի va.* to spot,

Խայտուկ *s.* harlequin; *zool.* spotted red-shank.

Խայտուղք *s.* speck, spot, mark.

Խայրի, ըւոյ, ըւոց *s.* fruit, production; offering, oblation.

Խան, ից *s.* dish, platter, tray; basket, hamper: crumbs; raspings; filings, chips: *inn, hostelry.

Խանամ *s.* trace, footstep; *ի – ան. հանել*, to trace, to follow a track.

Խանգար *s.* disorder, confusion, disturbance; waste, ruin, corruption; perversion, depravation; overthrow; *a.* disordered, confused, spoiled; *– առնել* S. **Խանգարեմ**.

Խանգարեմ, եցի *va.* to disorder, to disturb, to confuse, to confound, to disconcert, to put out of countenance; to spoil, to mar, to break, to destroy; to corrupt, to ruin; *– զառողջութիւն*, to ruin the health.

Խանգարիմ, եցայ *vn.* to be out of order, to be spoiled; to give one's self up or over to, to addict one's self to.

Խանգարիչ *a.* causing disorder, spoiling, corrupting, disorganizing; *s.* disturber, corrupter, destroyer; perverter, seducer; perturber.

Խանգարումն S. **Խանգար** *s.*

Խանդ, ից *s.* desire, inclination, wish; fury, transport; poetic fire, genius, enthusiasm; tenderness, affection, love; *– առնել*, to despise, to reproach, to contemn.

Խանդագորով լինիմ *vn.* to be moved, touched, affected.

Խանդակաթ, Խանդալակաթ *a.* tender, compassionate, full of tenderness, affectionate, loving, warmly attached, dotingly fond; affecting, moving, touching, piteous; *ad.* tenderly, affectionately, lovingly; *– սիրել*, to love dearly, to be passionately fond of; *– սէր*, tender love, fondness.

Խանդակաթիմ, թեալ *vn.* to melt with tenderness, compassion or love, to grow attached.

Խանդավառաւէտ, –տական *a.* tender, fond, loving, affectionate; moving, melting, affecting, pathetic.

Խանդավառանք *s.* tenderness, affection, emotion, compassion, pity; *ի –ս ածել*, to move, to affect, to touch; *–նօք ad.* tenderly, affectionately.

Խանդավառելի *a.* moving, affecting.

Խանդավառեմ, եցի *va.* to move to compassion, to excite pity, to compel to tears; *–ումիմ, եցայ vn.* to melt to tenderness, to be moved with compassion, to have pity; to entreat, to beseech, to supplicate, to implore; *Խանդավառէր սիրտ նորա*, he was deeply moved; *խանդավառեցաւ վրովաւ*, he took compassion on him; *– ընդ*, to be moved to pity by. [*դաղաւանք*.

Խանդավառութիւն, –առումն S. **Խանդավառանք**.

Խանդամ, ացի *vn.* to envy, to be envious of, to grow or to be jealous of, to look at with a jealous eye.

Խանդանք, Խանդութիւն *s.* envy, spite, jealousy; desire, covetousness, greed. [net: diamond.

Խանդումանդ, ի *s.* load-stone, mag-

Խանթկիփար *s. bot.* dittany.

Խանթուղք *s.* fringe, trimming.

Խանծ, Խանձ, ից *s.* bait, lure, decoy; *fig.* allurement, charm, attraction: match; percussion-cap; burn, burning, scorching; odour of burning or scorching, *burnt smell; *–ի որսալ*, to bait, to allure, to decoy, to entice; *– արկանել*, to kindle, to light; to stir up, to poke a fire; *- փառաց, շահու*, the attraction of glory; the allurement of gain.

Խանձառ *a.* burnt.

Խանձառեմ, եցի *va.* to burn, to scorch, to singe; *–ումիմ vn.* to be burnt.

Խանձարուրք, արրոց *s.* swaddling-band, swaddling clothes; cradle; *պատել ի –ս*, to swathe, to swaddle; *արձակել ի խանձարրոց*, to unswathe, to take out of swaddling clothes; *ի խանձարրոց, անդամն ի խանձարրոց*, from the cradle, from childhood, from infancy; *ուր –ք էն նորա*, his birthplace; *–ք քաղաքակրթութեան*, the cradle of civilization.

Խանձարրատպաս *a.* swaddled; *– լինել, –ումիմ*, to be wrapped in swaddling clothes. [swathe.

Խանձարրեմ, եցի *va.* to swaddle, to

Խանձեմ, եցի *va.* to roast, to broil, to toast, to scorch, to singe, to burn; to set fire to, to kindle; *– զպատերազմ*, to inflame to war, to kindle the flames of war; *– զհուր ապստամբութ-*

ի հան, to stir up the fire of rebellion.

Խանձեցուցանեմ, *ուցի va.* to allure, to entice; to familiarize, to attach, to attract, to draw with.

Խանձիմ, *եցայ vn.* to roast, to broil, to scorch, to burn, to glow; *fig.* to be fired with, to bend one's whole soul to, to become attached to, to apply one's self to, to get accustomed or inured to, to give one's self up to; to be eager, to long, to burn with envy or desire, to be enamoured of, to be smitten with, to burn with love, to be mad with love for; – *յանառակութիւն*, to be sunk in dissoluteness. [smoke.

Խանձիք *s.* odour of burning, of

Խանձող *s.* brand, fire-brand; live-coal; lava.

Խանձոց *s.* fish-hook.

Խանձրահամ, *–հոտ a.* that has an odour or flavour of burning, having a burnt taste or smell.

Խանութ, *նթից s.* shop; manufactory; treasure; store, warehouse, magazine; *խանթի տիկին sf.* shop-keeper; *ի – նստեալ*, to keep a shop, to traffic; *–ք ալեաց*, the depths of ocean; *–ս pl.* shops.

Խանութապան, *–թպան*, *ացս.* shop-keeper, retailer, tradesman.

Խանչանամ, *ացայ vn.* to be puffed up, proud, swollen with pride.

Խանչիմ, *եցի vn.* to roar, to bellow; to bray; to grunt.

Խանչիւն, *–չուման s.* roaring, bellowing; braying; grunting.

Խանչումն *s.* inflation, distension; *fig.* swelling, puffing up, pride; inclination, propensity.

Խանո *a.* dishonest, lewd, lascivious.

Խանտածութիւն *s.* envy.

Խանտամ, **Խանտանք** or **Խանտաւտրութիւն** S. **Խանդամ**, **Խանդանք**.

Խաշ, *ի s.* stew of sheeps' trotters; *bot.* pennyroyal.

Խաչար *a.* S. **Խշոր**; *s.* young tree, shoot, sucker; stake, pile. [cine.

Խաչեակ S. **Մեկան**; *–իս chem.* cod-

Խաչն, *չին*, *չինք*, *չանց s.* flock of sheep, sheep. [herd.

Խաչնաբոյծ, **Խաչնադարմանն** *a.* shep-

Խաչնադարմանութիւն *s.* shepherd's employment.

Խաչնամահ, *ոյ* or *ի s.* rot, murrain.

Խաչնարած, *ացս.* **Խաչնարօս**, *իցս.* shepherd; *կին*, *աղջիկ –*, shepherdess; *մանուկ –*, shepherd boy.

Խաչնաւէտ *a.* rich in flocks.

Խաչնդեղ, *ոյ s. bot.* rhubarb.

Խաչոյ, **Խաչու** *s.* broth; decoction.

Խաչ, *ի s.* cross; crucifix; *fig.* cross, sorrows, tribulation; *սուրբ –*, the Cross, the Holy Rood; *ի – հանել*, *կա խել զ–է*, to crucify; *ի – ելանել*, to be crucified; *– առնել*, *հանել*, to make the sign of the cross, to cross one's self. [bearer; crusader.

Խաչակրաձ *a.* cross-bearing; *s.* cross-

Խաչագլուխ *a.* cross-headed.

Խաչադրօշ նշանակ S. **Խաչվառ**.

Խաչազգեաց, *–զգեցիկ*, *–զգեստ a.* bearing the cross, enduring patiently, patient; *–զգեստ*, crossed.

Խաչալուայ առնեմ. to bless water by immersing a crucifix. [crucifix.

Խաչակալ, *–ք s.* desk or rest for a

Խաչական *a* crucial, that appertains to the cross.

Խաչակիր, *կրաց a.* cruciferous; *s. bot.* cruciferous plant; cross-bearer; crusader; *–ք*, the crusades, the crusaders.

Խաչակից *a.* companion in crucifixion; crucified together; *– լինել* S. **Խաչակցիմ**. [sign of the cross, to cross.

Խաչակնքեմ, *եցի va.* to make the

Խաչակրութիւն *s.* crusade.

Խաչակրօն *a.* suffering for Christ's sake, patient, austere; christian.

Խաչակցեմ, *ցեալ va.* to crucify together; *–ցիմ*, *եցայ vn.* to be a companion in crucifixion, to be crucified with another.

Խաչակցութիւն *s.* the being crucified with another; participation in the passion of our Lord.

Խաչահան, *–հանու*, *ացս.* crucifier.

Խաչահանութիւն *s.* crucifixion.

Խաչաձեւ *a.* cruciform, crossed; *ad.* cross-wise; *– դնել*, to place across.

Խաչամած *a.* nailed to a cross, crucified.

Խաչամահ *a.* dead on the cross, crucified; *– սպանանել*, to put to death on the cross, to crucify.

Խաչամարտութիւն *s.* hostility to the adoration of the Holy Cross.

Խաչանիշ S. **Խաչաձեւ**; *– փայտ*, the cross; *– հաստանիլ*, to cross, to place across.

Խաչանման *a.* cross-like.

Խաչանշան S. **Խաչաձեւ**; *s.* the sign

of the cross; – *առնել*, to make –.

խաչեչարչար *a.* crucified, tortured on the cross. [parson.

խաչասպահ *s.* parish priest, country

խաչապաշտ, *ից s.* worshipper of Christ crucified, christian.

խաչապէս *ad.* in form of a cross, crosswise; – *դնել առ իրեարս զձեռս*, to cross the arms.

խաչափայտ, *ի s.* wood of the cross, cross; crucifix; *bot.* peony; anemone.

խաչափառ, *ի s.* crab, craw-fish.

խաչգիւտ *s.* discovery of the Holy Cross.

խաչեալ *a.* crucified.

խաչելութիւն *s.* crucifixion; crucifix.

խաչեմ, *եցի va.* to crucify, to fix on the cross; –*իմ vn.* to be crucified.

խաչերկաթ *s.* tripod.

խաչվառ, *ից s.* gonfalon, holy standard; –*ակիր*, gonfalonier. [Holy Cross.

խաչվերաց, *ի s.* exaltation of the

խաչօրհնէք *s.* benediction of the

խառ *s.* thorny shrub. [Holy Cross.

խառամանեմ *vn.* to twist rope.

խառան, *ից s.* rope, cord, string; iron collar. [collar or chain.

խառանաձիգ *a.* collared, wearing a

խառանեմ, *եցի va.* to chain up; to tie with ropes. [ble; to gnaw, to bite.

խառաւեմ *va.* to destroy, to crum-

խառաւուածն *s.* destruction, waste.

խառեմ, *եցի va.* to wring the neck, to twist, to wrench, to draw, to pull out.

խառխառում սիւն *s.* spiral column.

խառն, *իցս a.* mixed, compound; confused, in disorder; complicated, indistinct; impure, obscene, lewd; *ad.* confusedly, indistinctly; together, conjointly; *s.* mixture, conjunction; coition, copulation, coupling, pairing, rut, rutting; *ի –ս լինել*, to be in rut, on heat, in pairing time; *ի –ս դալ*, to pair, to couple, to leap, to mount, to cover (mares, &c.); *ածել ի –ս*, to yoke, to match, to pair, to couple, to join together.

խառնաբան *a.* obscure in speech, difficult to understand; indistinct, confused. [chimæra.

խառնագազան *a.* hybrid; – *հրէշ*.

խառնագինաց *a.* licentious, dissolute, rakish, libertine. [riegated.

խառնագոյն *a.* parti-coloured, va-

խառնագործ *a.* wicked, villanous.

խառնադեղ, *ղից s.* an emetic.

խառնաթան *s.* vegetable soup.

խառնախառաժ S. **խաժամուժ**. [fame.

խառնախուռչ խշտիկք *s.* house of ill-

խառնախօս, *ից a.* that speaks confusedly or impurely, confused; unchaste, impure.

խառնախօսութիւն *s.* idle talk, prating; buffoonery, scurrility; confused or impure language, barbarism; obscene discourse.

խառնակ, *ից a.* mixed, confused, embroiled, complicated; impure, obscene; *s.* tie, bond, union; copulation, pairing; the rabble, the mob.

խառնակաբան *a. ad.* abusively; improperly said. [*կեաց*.

խառնակեաց, *եցից* S. **Միաբանաբ**.

խառնակեմ, *եցի va.* to mix, to blend; to confuse, to perplex, to embarrass, to confound; to intrigue; to disturb, to embroil; to twist; to couple or pair; –*իմ vn.* to be mixed, confused, confounded with; to come to blows, to fight; to be in communication with, to haunt, to frequent; to have commerce

խառնակեցիկ S. **խառնագնաց**. [with.

խառնակեցութիւն *s.* licentious life, debauchery. [persons, profaned.

խառնակոխ *a.* trodden by impure

խառնակութիւն, *–ուածն s.* medley, confusion, disorder, chaos; disturbance, perturbation, tumult; profanation; coition, copulation; *ast.* conjunction; *որդի –ութեան*, bastard son; *արդարեւ վայր –ութեան է*, it is a perfect Babel.

խառնակրօն *a.* incredulous, unbelieving, impious; vulgar; S. **խառնագնաց**.

խառնաձայն *ad.* indistinctly, inarticulately; *a.* not clearly audible, indistinct, confused; –, *–ութիւն s.* resonance; – *հնչել*, to give an uncertain sound; to utter confused cries; – *շշունչ*, confused murmur; *եթէ – արձակիցի փողն*, if the trumpet give an uncertain sound.

խառնապանդ ou *–պանդ*, *ից s.* the mass, the common herd, the multitude, the rabble, the mob; *a.* low, vulgar, plebeian; – *ամբոխ*, the lower classes, the common people, the scum or dregs of the people, the vulgar.

խառնափայ կոշտք *s.* siftings. [gled.

խառնափան, *–եալ a.* twistled, entan-

խառնափառն, *–եալ a.* mixed, confused. [a disorderly rabble.

խառնափնթոս *a.* tumultuous; *ad.* with

Խառնիփառն *ad.* related indistinctly, confusedly, without method.

Խառնավար *a.* ill-used, ill-treated; **– առնել**, to abuse, to misuse, to make a bad or ill use of.

Խառնապան *s.* goblet, cup, bowl; banquet, feast; crater; *fig.* recipient of the Word (Virgin Mary).

Խառնարձակ *a.* pronounced confusedly, indistinctly; *ad.* in a huddle, pell-mell.

Խառնափնդոր *a.* embroiled, disordered, intricate, confused; *ad.* confusedly, disorderly, pell-mell.

Խառնափնդորեմ, եցի *va.* to throw into disorder or confusion; to embroil, to confuse, to perplex, to disturb.

Խառնափնդորութիւն, -ուման *s.* confusion, disorder, disturbance, embroiling, perplexity.

Խառնեղի *s.* cup, goblet, bowl; liquor, beverage, drink, potion, libation; crater; **-ք թեւոց**, the tiller ropes; **խառնեղ -ս**, to offer, to pour out libations.

Խառնեմ, եցի *va.* to mix, to mingle, to blend; to join, to incorporate, to unite; to combine, to amalgamate; to confound, to confuse, to perplex; to mix up, to season; to intermix, to intermingle; to intertwine, to interweave; to adulterate, to taint, to tinge; **– բարեկամութի**, to knit in friendship; **սէր –**, to fall in love with; **– զսեղակոնս**, to lay the cloth, to spread the table, to serve up; **– զօղս ընդ հաբ-ւանդս**, to button; to buckle; to unite; **– զձեռն իւր ընդ ձեռն ընկերի**, to take one another by the hand; **խելս –**, to exert all one's powers of ingenuity; **– ի ծով**, to sail in the open sea; **զնորս –**, to swim in the sea; **– զանձն**, to meddle, to intermeddle, to interfere, to interpose, to intrude; **-իմ** *vn.* to intermingle, to mingle together, to get mixed up, to amalgamate, to meddle; to engage, to entwine; to engage in conflict, to fight, to come to blows; to be joined, to join, to unite; to take a share in, to be concerned in; to conjoin, to have carnal knowledge of; to join, to form a friendship; **խառնեցաւ պատերազմն**, the battle began.

Խառնիխուռն or **խառն ի խուռն** *ad.* confusedly, tumultuously, disorderly, at random, right and left, right or wrong, helter-skelter, pell-mell; **– բանք**, rigmarole; **– խօսել**, to bungle, to stammer out.

Խառնիճ, նճաց *s. zool.* grasshopper.

Խառնիճաղանճ S. **Խառնաղանճ**.

Խառնիչ *a.* mixing, that mixes; *s.* slice, spatula. [scenity in discourse.

Խառնիճութիւն *s.* impurity, ob-

Խառնող *s.* intriguer, meddler.

Խառնոց S. **Խառնեղի**.

Խառնուած, ոց *s.* mixture, composition, compound; temper or tempering; paste, luting; complexion, constitution, temperament, nature; junction; consanguinity, relationship; conjunction, union; the sense of feeling, touch; tie, bond; concert, harmony. [pared, compounded; seasoned.

Խառնուածուկ, իկ *a.* composed, pre-

Խառնուիչութիւն *s.* mixture, composition; incorporation, junction, union.

Խառնուիմն *s.* S. **Խառնուած**; **– զօ-բուց**, engagement, conflict; **– գետոց**, confluence of rivers; **– սաստիկաբեր**, * rising of the stomach, indigestion.

Խառնուրդ *s.* mixture; jumble, medley; conflict, close fight, engagement, action; union, reunion; carnal connection; confluence.

Խառնչեմ *vn.* to bray; to growl.

Խաւարղ *s.* dried grapes, raisins; bun, plum-cake. [linen.

*__Խաւեակ__ or **-ակ** *s.* fine strong

*__Խաւուիճ__ *s.* wooden mould for pastry.

Խար *s.* grass, hay, forage; food for cattle, pasture; **– or խառ**, thorn; **-ի պտուղ**, hips, haws.

Խարաբուղ *s.* cooper's adze; plane.

Խարագոլ *s. zool.* species of locust, attacus.

Խարազան, ացի *s.* rod, switch, whip, knout, lash, scourge, cat-o-nine tails; discipline, flagellum; **հարուած -ի**, stroke of a whip; **հարկանել -աւ**, S. **Խարազանեմ**.

Խարազանաբախ լինիմ *vn.* to thrash oneself with the discipline, to scourge, to flagellate oneself.

Խարազանաբախութիւն *s.* scourging, flagellation, discipline.

Խարազանահալած առնեմ *vn.* to drive away with the whip.

Խարազանեմ, եցի *vn.* to whip, to scourge, to lash, to thrash, to flog.

Խարշն *a.* rude, coarse, rough, of

hair-cloth; *s.* hair-cloth, sack-cloth, hair-shirt; – *զգեստուլ*, to wear hair-cloth.

Խարազգեաց, **–զգեստ** *a.* wearing sack-cloth; – *լինել*, to wear hair-cloth.

Խարակ, *ագ s.* rock. [rocky.

Խարակաձեւ *a.* steep, cragged,

Խարակաձուկն *s. zool.* gudgeon.

Խարակեմ, *եցի va.* to burn, to scorch, to tan, to brown; to toast; to heat, to warm; to imbibe, to anoint.

Խարակիչ *s.* burning, caustic.

Խարամ *s.* scoria, dross, slag.

Խարամանի *s.* the devil, demon; venomous serpent.

Խարան, *ագ s. med.* cautery; cauterization; blister; brand; (*կնիք*) brand-iron; *–ս արկանել*, *–ս ի վերայ գնել*, *ի –ս մատուցանել*, to cauterize; *դարմանել*, *պատել զ–*, to dress an issue.

Խարանաքար *s.* lunar caustic, nitrate of silver; caustic potash.

Խարափ *s.* ditch; trap, snare.

Խարբ, *ից s.* sword; *a.* flagitious, iniquitous, wicked; ill-bred; lewd.

Խարբալ, *ից s.* sieve, cribble, bolter; *mech.* bolting-mill.

Խարբալեմ, *եցի va.* to sift, to riddle, to bolt; *fig.* to tempt, to try.

Խարբալիչ *s.* sifter. [temptation.

Խարբալումն *s.* act of sifting; *fig.*

Խարբուզ, *բզայ s. zool.* roe-buck.

Խարբուքի *s.* iniquity; libertinage.

Խարբուխ, *բխի s.* catarrh, cold; *ծանր*, *թեթեւ –*, severe, slight cold; *– գլխոյ*, cold in the head; *– լինել*, *ախտանալ զ–*, to catch a cold; *ըմբռնել խարբխաւ գլխոյ*, to have got a cold in one's head; *պատճառել զ–*, to give a cold, to cause to catch a cold; *բառնալ*, *փարատել զ–*, to cure a cold.

Խարդախ, *ագ a.* knavish, roguish; that falsifies, that forges; false, counterfeit, adulterated. [ious.

Խարդախական *a.* deceitful, fallac-

Խարդախանք S. **Խարդախութիւն**; *–նս նիւթել*, to deceive, to dupe, to entrap.

Խարդախեմ, *եցի va.* to cheat; to falsify, to counterfeit, to forge; to feign, to simulate; to corrupt, to adulterate; to sophisticate; to dissemble; *– ումեք զմահ*, to plot the death of.

Խարդախիչ, *–իոյ* S. **Ղէնդիչ**.

Խարդախութիւն, *–ուան s.* fraud, knavery; falsification, forgery, act of counterfeiting; adulteration; chicanery; violation, rape.

Խարդաւանակ լինիմ *va.* to conspire against, to attempt evil, to deceive; *vn.* to risk, to be exposed to danger.

Խարդաւանական *a.* traiterous, deceitful, fraudulent, knavish.

Խարդաւանեմ, *եցի va.* to cheat, to overreach, to circumvent, to defraud; to implicate, to involve, to entangle; to precipitate; to deflower, to violate.

Խարդաւանութիւն, *–անք s.* fraud, deceit, circumvention, crime, outrage; *– կուսի*, violation, deflowering.

Խարեմ, *եցի va.* to cauterize; to brand; to blind with hot irons; *fig.* to stigmatize, to afflict, to distress, to cut to the heart.

Խարի *s. anat.* penis.

Խարիսխ, *խոսայ s.* base, foundation; pedestal; legs, feet; anchor; *– արկանել*, *ընկենուլ զ–*, to anchor, to cast anchor; *– վերացուցանել*, *լուծանել զ–ն*, to weigh anchor; *– արկեալ կալ*, to be, to ride or to lie at anchor; *– յուսոյ*, anchor of hope; *– փրկութիւն*, sheet anchor; *fig.* last resource, last shift.

Խարխալանք *s.* shaking, tottering, ruin; *fig.* perverseness, error, aberration.

Խարխալեմ, **Խարխափեմ**, *եցի va.* to shake, to shatter, to demolish, to ruin, to destroy; to deteriorate, to hurt, to corrupt; to renew pain or grief; *– զվէրս*, to tear open healing wounds; *fig.* to irritate, to excite anew; *– զդէմս ժնդակութիւնս*, to renew one's griefs; *– զմիտս*, to vacillate, to waver; *–լիմ vn.* to fall to ruin or decay, to perish.

Խարխարիչ *a.* destructive, ruinous.

Խարխարումն *s.* destruction, waste.

Խարխափ, *ի*, *–ք·–*, *առ –*, *ընդ –ս ad.* gropingly; *– գնալ*, *շրջիլ*, to grope along, to feel one's way, to go groping; *– խնդրել*, to grope about for; S. **Խարշափ**. [ing about.

Խարխափանք *s.* groping along, feel-

Խարխափեմ, *եցի vn.* to grope along, to feel one's way; to fumble: to shake, to rustle.

Խարխիմ, **Խարխլիմ** S. **Խարխալիմ**.

Խարխնձեմ *vn.* to bray.

Խարխուլ, *–ուլ a.* ruinous, falling, tottering to decay.

Խարձ, ից, ձունք s. cane-brake, reedy fen; thorny brake.

Խարմեայ ակն s. paste diamond.

Խարշ s. the boiling, boiled meat, &c.

Խարշատեմ, եցի va. to burn; -տիմ vn. to burn, to scorch, to be parched, to wither; - ի ծարաւոյ, to be parched with thirst; - գորովով, գթով, to burn with love, with tenderness.

Խարշափ, -ումն s. rustling, murmur.

Խարշափեմ, եցի vn. to rustle.

Խարշափուն a. rustling, murmuring.

Խարշեմ, եցի va. to boil, to stew; to scald; to scorch, to burn.

Խարոյկ, րուկայ s. fire, fire-brand; live-coal; pyre, funeral-pile; - արկանել, վառել, լուցանել, to light a fire, to set on fire; - մահահամբոյր, funeral pile. [disaster.

Խարուանք s. misfortune, calamity,

Խարուիմ vn. to be unhappy, unprosperous, extenuated.

Խարուկածին a. born of, or produced by fire, ardent, luminous, fiery.

Խարուկեմ, եցի va. to burn; -կիմ vn. to be on fire.

Խարումն s. cauterization.

Խարսխաձեւ a. anchor-shaped.

Խարսխանիշ s. mar. buoy.

Խարսխեմ, եցի va. to fix, to establish, to found; - զնաւն, to cast anchor; - զյոյս իւր յինն, to fix or anchor one's hopes on; -իմ vn. to be fixed, established, based, founded.

Խարտափ s. stallion, entire horse or [ass.

Խարտ, ից s. filing.

Խարտած, ոյ s. filings.

Խարտածոյ, ից a. filed.

Խարտաւիլակ s. patron of living.

Խարտեաշ, տեշի, -տեշ, ի a. fair, light, flaxen; fallow.

Խարտեմ, եցի va. to file.

Խարտեշագեղ a. fair-complexioned; - վարսք, fair-hair, golden-hair.

Խարտեշանամ, ացայ vn. to become [fair or flaxen.

Խարտիչ s. filer.

Խարտոց, ի s. file. [rough horse-tail.

Խարտոցախոտ s. bot. shave-grass,

Խարտոցաձուկն s. zool. dab, burt, bret-fish.

Խարտուած, Խարտուկ S. Խարտած.

Խարտումն s. act of filing.

Խաւ, ոյ s. couch, cot, bed; plait, fold; nap on cloth, down on fruit or plants; - համածոյից, stratum, layer, bed; - ի -, - ի -ոյ a. ad. folded, plaited, doubled; in folds, doubly.

Խաւար, ի, աւ s. darkness, obscurity; fig. grief, sorrow, affliction; blindness, delusion, ignorance; hell; devil; a. dark, obscure, gloomy, murky; ընդ -, ի -ի ad. in the darkness, darkly; - աղջամուղջ, utter darkness; - շօշափելի, darkness that could be felt; - գիշերոյ, the shades of night; - տգիտութեան, the darkness of ignorance; ի - դառնալ, to get or to grow dark, to become obscure; ընդ - գնալ, to walk in darkness; to be ignorant of; բաժին -ին առնել, to condemn, to damn; - կալաւ զամենայն երկիր, darkness covered the whole earth; S. Ըմբռնիմ.

Խաւարաբեր a. bringing darkness, tenebrous.

Խաւարաբնակ a. dwelling in obscurity, obscure, gloomy; -ք s. devils, demons.

Խաւարաբորբ a. dark, murky, dim.

Խաւարագնաց a. walking in the darkness.

Խաւարազգած a. dark, gloomy, dismal, sad; - լինել, to become darkened, or obscured; - խափնուլ, to become blind.

Խաւարազգեաց, -զգեստ a. clothed in darkness, surrounded with gloom, [darkling.

Խաւարածիր a. s. ecliptic.

Խաւարակեաց S. Խաւարաբնակ.

Խաւարակոյր a. blinded by darkness.

Խաւարակուլ a. that dissipates darkness; plunged in obscurity.

Խաւարակուռ a. utterly dark.

Խաւարահալած a. chasing away darkness.

Խաւարամած a. surrounded with darkness, obscure, gloomy, dark.

Խաւարամոլար a. tortuous & tenebrous.

Խաւարայած S. -րագնաց.

Խաւարային S. Խաւարին.

Խաւարանամ S. Խաւարիմ.

*Խաւարասենեակ s. camera obscura.

Խաւարասէր a. loving obscurity or darkness. [obscurity.

Խաւարասնունդ a. brought up in

Խաւարասոյզ a. immersed in obscurity, buried in darkness. [darkness.

Խաւարասովոր a. accustomed to

Խաւարարգել a. kept in obscurity; hidden; that keeps in obscurity (tomb), sombre, obscure, black, dark.

Խաւարեայ S. Խաւարին. [րիմ.

Խաւարեմ S. -եցուցանեմ & Խաւա-

Խաւարեցուցանեմ, ուցի *va.* to darken, to spread darkness, to obscure, to dim; to eclipse; to extinguish; to blind; *լուսինն –նէ զարեգակն*, the moon eclipses the sun.

Խաւարիմ, եցայ *vn.* to be darkened, obscured, eclipsed; to be blinded; *խաւարեցաւ արեգակն ընդ ժամն եր-կիս*, the sun remained eclipsed three hours.

Խաւարին *a.* obscure, gloomy, dark.

Խաւարծիլ *s.* tendril; shoot, offshoot, bud, sprout, germ.

Խաւարծիլ *s. bot.* rhubarb plant; the tendrils of the vine.

Խաւարումն *s.* darkening, offuscation; tenebræ; *ast.* eclipse; – *արեգական, լուսնի*, solar, lunar –; – *բոլորական, մասնական, մանուկաձեւ*, total, partial, annular –.

Խաւարուտ, –ջուտ, –ջային *a.* obscure, gloomy, dark; murky, misty, foggy; *ի խաւարչուխ*, in the darkness or obscurity.

Խաւարտ, ից *s.* greens, pot-herbs, vegetables, garden-stuff; salad; *–ավաճառ*, green-grocer.

Խաւարտաճին *a.* bearing or producing vegetables; reared on vegetables.

Խաւեակ *s.* amphora, urn, earthen pitcher, jug, jar, pot. [layers (dish).

Խաւեղ *a.* composed of alternate

Խաւիծ *s.* hasty-pudding.

Խափ, ի, –ք *s.* surprise, surprising; seizure, seizing; impediment, hinderance; agitation, transport, fury; *ընդ –ս ad.* by surprise; *ի –ս անկանիլ*, to be surprised, seized, led away.

Խափական լինել *impers.* to palpitate.

Խափան, ից *s.* hinderance, impediment, obstacle; encumbering; inactivity, idleness, sloth; *a.* idle, unoccupied; hindered, prevented; stopped, discontinued; *– առնել, լինել*, to hinder, to impede, to prevent; *– կալ*, to be disoccupied; to be in idleness.

Խափանածոյ, ի, –ծու *s.* hinderance; delay; idleness, leisure; *a.* revocable.

Խափանեմ, եցի *va.* to hinder, to stop, to impede, to obstruct, to embarrass, to cross, to delay, to interrupt; to intercept; to interdict, to prohibit; to abolish, to abrogate, to annul, to revoke; to take away; to suppress; *– զհանապարհն, զանցս ուրուք*, to stop the way or passage, to stop up, to obstruct, to encumber; *– զերկիր*, to encumber the earth; *–իմ vn.* to be hindered, impeded, prohibited, forbidden; to cease, to remain suspensed; to be abolished; *– սովորութեան*, to fall in disuse.

Խափանիչ *a.* hindering, obstructive.

Խափանուած, ոյ, –նութիւն, –ումն *s.* hinderance, impediment, obstruction, obstacle; difficulty; interdiction, prohibition; diversion; interception; abolition, abrogation; suppression; cessation; *ի –ումն գալ, անկանիլ*, to cease, to fall in desuetude, to be no longer in force.

Խափարական, –ական S. **Խոլոլուր.**

Խափհուիմ, փեայ *vn.* to shut; to faint; to be extinguished; to be blinded.

Խափիկ *a. s.* negro, blackamoor.

Խափուցանեմ, ցի *va.* to hinder; to shut; to extinguish; to blind; *– զմոմ*, to put out the candle, to blow out the light; *– զհուր*, to quench the fire, to extinguish the conflagration.

Խափուչիչ *s.* extinguisher.

Խափչիմ S. **Խափհուիմ.**

Խբարդեայ *s.* incense-box, censer.

Խէգ, Խէթ, իկ or **ից** *a.* squinting; short-sighted; dim- or blear-eyed; *–ի հայիլ*, to look askance at, to look surlily, to scowl upon, to look at with aversion or dislike.

Խէթամ, ացի or **ացայ** *vn.* to regard with a rancorous or malevolent eye, to detest, to hate, to envy.

Խէթեմ, եցի *va.* to push, to thrust, to drive forward.

Խէթի *ad.* squintingly; surlily, grimly, bitterly, angrily, crossly; *– գնալ*, to go astray, to fall into knavish practices.

Խէթիկեմ, եցի *va.* to strike, to clash, to shock, to knock, to hit; to vex, to torture; *– եղջերօք*, to butt; to toss, to gore.

Խէթիկիչ *a.* that butts, clashes. [ing.

Խէթիկուիմն *s.* butting, shock, clash-

Խէթումն *s.* remorse, compunction.

Խելաբերեմ, եցի *va.* to cause one to recover his senses, to restore from fainting. [tic, insane.

Խելագար, ից *a.* mad, crazy, luna-

Խելագարանք S. **Խելագարութիւն.**

Խելագարիմ, եցայ *vn.* to become crazy, to go mad, to lose one's senses, to be mad.

Խելագարութիւն s. madness, craziness, insanity, lunacy.

Խելաթափ, –ժիմ S. *Խելագար.*

Խելամուտ a. intelligent, well-informed, skilful, learned; – *առնել, կամ ցուցանել,* to initiate, to instruct, to inform; – *լինել,* to be well-informed, to have profound knowledge, to be well versed in, to understand thoroughly, to know perfectly; – *լինել ապագային,* to penetrate the future; – *լինել ի մէջ բարւոյ եւ չարի,* to distinguish, to know good from evil; – *լինել յամենայն հանդուգն ի իւր,* to behave prudently or wisely; – *լինել ի սրտի իւրում,* to revolve, to turn over in one's mind, to reflect, to consider, to meditate, to ruminate, to ponder; – *լինել ոգւոյ նորա,* to seize the meaning, to enter into the spirit of; – *ամենայն իմաստութեան,* learned in all knowledge.

Խելամտեմ, S. *Խելամուտ լինել.* [*նել.*

Խելամտեցուցանեմ S. *Խելամուտ առ-*

Խելամտութիւն s. understanding, intelligence, comprehension, knowledge, capacity; reflexion, consideration; synecdoche; *յիմաստեցն ածել –ս,* to teach science; *առ քաջ – իրացդ,* in order thoroughly to understand these things. [ed, cracked, foolish.

Խելայեղ a. hare-brained, giddy-pat-

Խելայեղիմ, ղեալ vn. to be cracked, to have taken leave of one's senses, to be mad; to lapse into second child-

Խելայեղուիլ S. *Խելագարուիլ.* [hood.

Խելաշաւիղ a. mad, insane.

Խելապատակ, ացս. anat. cerebellum, coats of the brains, meninges.

Խելատար, Խելար S. *Խելագար.*

Խելացի a. intelligent, clever, sensible, judicious, steady, prudent, wise.

Խելացնոր, լից a. raving, mad, furious, frantic.

Խելացնորեցուցանեմ, ուցի va. to distract, to madden, to craze, to drive to fury, to goad to insanity.

Խելացնորիմ, եցայ vn. to be out of one's senses, to rave, to be delirious, mad, crazy, insane; to swoon or faint away, to fall into a swoon.

Խելացնորութիւն s. delirium, lightheadedness, frenzy, madness.

Խելք, լաց s. brains; mind, sense, wit, understanding, intelligence, wisdom; *խելօք ad.* skilfully, ingeniously, cleverly, dexterously; – *նաւի mar.* poop, stern of a ship; bench for rowers; *ի խելս նաւին,* on the poop; – *կամրջաց,* bridge-head; – *գետոց,* source of a river; – *լս ունել,* to be wise, judicious, prudent; *ի խելաց ելանել,* to lose one's reason, to become mad; *դնալ խելքդ, յայլ խելս չորիել, յայլոյ խելս լինել,* to be out of one's mind, to turn mad; *ցնորիլ ի խելաց,* to faint, to swoon; *ի խելս գալ,* to come to one's self, to recover one's self; to amend; *խելս խաւնել,* to tax one's ingenuity, to contrive, to set one's wits to work, to try, to attempt; to dupe, to outwit, to use artifice, craft, guile; *ի խելս կերպարանեալս,* feignedly, with simulation, in appearance; astutely, cunningly; *բանք բազումք – սակաւ,* much tongue and little judgment; *ի խելաց եւ ի մտաց թափեալ,* hair-brained, cracked, foolish, insane, mad; *գինին կալաւ զխելս նորա,* he became intoxicated, tipsy.

Խելխելիմ S. *Խլխլիմ.* [bling about.

Խեկեկամ ad. halting, hobbling, stum-

Խեղ, ացս a. crippled, maimed; infirm, helpless; bad, wicked; ugly; filthy; – *ձեռօք,* crippled in the arm; – *ոտիւք,* lame, crippled in the feet; bandy-legged. [wilful, obstinate.

Խեղաբարց a. perverse, stubborn,

Խեղաբարութիւն s. perversity, caprice; insolence, impertinence.

Խեղաթիւր a. bent, crooked, twisted; *fig.* perverse, wicked, villanous, depraved.

Խեղաթիւրեմ, եցի vna. to grimace, to grin, to make wry faces; to pervert; *–իմ vn.* to be bent, ill-fashioned, awkward; to be perverted, depraved.

Խեղաթիւրումն s. obliquity, crookedness, contortion; grimace, wry face, mouth; *fig.* perversity, depravity.

Խեղախեռ a. wayward, stubborn,

Խեղանդամ S. *Խեղ.* [refractory.

Խեղանք S. *Խեղութիւն.*

Խեղախեռութիւն s. waywardness.

Խեղբ S. *Խիղբ.* [bound to.

Խեղբիմ, եցայ vn. to be attached or

Խեղդ, լից s. halter, rope, noose; bowstring; strangulation, suffocation; *–ք չղթանց,* flattery, wheedling, cajolery; – *արկանել* or *առնել անձին, ի – գալ* or *մտաբերել,* to strangle, to choke one's self; – *ը անձն ուրուք արկ-*

կանհել, առ. –ս ածհլզոք, to put a rope on the neck of, to throttle, to bring to the halter, to strangle, to throttle, to choke; – *ընդ անձին հեղձամղձուկ պաշարիլ բա-նիւն*, to be embarrassed & confounded by, not to know what to say or do.

Խղդամահ *a.* strangled, suffocated; – *առնել*, to strangle, to suffocate; – *լինել*, to be strangled, suffocated.

Խղդան, *ացւ*, **Խղդելիք** *s.* halter, rope; bowstring; gibbet, gallows.

Խեղդեմ, *եցի va.* to strangle, to suffocate, to stifle; to wring, to twist (the neck); to vex, to torment, to do violence to; *–իմ vn.* to choke one's self, to be suffocated, stifled; *fig.* to burst, to crack, to break out, to melt away. [tion.

Խղդումն *s.* strangulation; suffoca-

Խղեմ, *եցի va.* to cripple, to lame, to maim, to mutilate, to mangle.

Խեղեփ, *ի s.* part, half; *–ք*, twin.

Խեղկատակ, *ացւ s.* buffoon, jester, banterer, wag, mimic, merry-Andrew, fool; *a.* scurrilous, waggish, jocular, given to buffoonery or raillery.

Խեղկատակիք S. **Խեղկատակութիւն**.

Խեղկատակեմ, *եցի vna.* to play the buffoon, to play the fool, to jest, to jeer, to joke, to mimic.

Խեղկատակութիւն *s.* buffoonery, scurrility, lampoon, bantering, jeering, mockery, raillery, jocularity, **Խեղճ** S. **Թշուառ**, **Խիղճ**. [waggery.

Խեղութիւն *s.* crippled state of a limb, privation of the use of a limb, lameness, palsy, paralysis.

Խեճեպ, *ոյ s.* egg- or nut-shell; *հա-նել ի –ոյ*, to shell, to husk.

***Խեմ** *s.* thin scantling for making sieves, bandelets, &c.

Խենդ, &c. S. **Յիմար**, &c.

Խենեշտաբար *ad.* immodestly, impudently, with effrontery.

Խենեշանամ, *ացայ vn.* to live in effeminacy, to plunge into voluptuousness and debauchery, to revel, to feast, to be immodest, dissolute, debauched.

Խենեշացուցանեմ, *ուցի va.* to corrupt, to debauch, to make dissolute.

Խենեշութիւն *s.* voluptuous and effeminate life, lasciviousness, debauchery, wantonness, dissoluteness.

Խենէշ, Նեշի, *ացւ* or *կաց a.* effeminate, luxurious; lascivious, debauched, wanton, dissolute.

Խենթ, &c. S. **Յիմար**, &c.

Խէշակ *s.* a good horse.

Խէշերանք *s.* minutiæ, trifles; trash, rubbish; parings, leavings.

Խէշ *s.* spot on grapes.

Խէշակ *s.* support, prop; S. **Խէշ**.

Խէշակեմ, *եցի va.* to support, to prop, to prop up, to shore. [fish.

Խէշափառ, **Խէշափար** *s.* crab; cray-

Խէմայր S. **Ծարիճնայ**.

Խէս, *կց a.* froward, wilful, stubborn, perverse, rebellious, refractory; currish, surly, bitter; *s.* rancour, hatred, spite, envy; – *հայել*, to look surlily; *–ի լինել*, to be enraged or furious with. [malice.

Խեսամ, *ացայ vn.* to bear hatred,

Խեսեմ, *եցի vn.* to be disobedient, insubordinate, to rebel, to revolt, to be disheartened; – *ի սանձուց*, not to obey the bridle; – *զայրագին ի վերայ միմեանց*, to be furiously maddened one against the other.

Խեսութիւն *s.* insubordination, disobedience, indocility, obstinacy, stubbornness. [of a cow.

Խէր *s.* dish made from the first milk

Խէրեէշ S. **Լուծայ**; *–ս –ս*, piece by piece, little by little, slice by slice.

Խեչ, *ի s.* tortoise shell; S. **Խեցի, Հեց**.

Խեցագործ S. **Խեցեգործ**. [brick.

Խեցակարկատ, **Խեցակոյտ** *a.* built of

Խեցակերտութիւն S. **Խեցեգործութիւն**.

Խեցեղէն *a.* badly pronounced, barbarous, corrupted, spurious, harsh.

Խեցեղէնագոյն *a.* very barbarous, unpolished, very corrupt, very rude, very harsh.

Խեցեղէնեմ, *եցի va.* to jabber; – *զանգղիարէն*, to speak broken English, to talk gibberish. [cancer, crab.

Խեցգեամ, **Խեցգեամն** *s.* lobster; *ast.*

Խեչեգործ, *ացւ s.* earthen-ware manufacturer; potter; brick- or tile-maker; *գործ ածուն –ացւ*, earthen-ware manufactury.

Խեցեգործութիւն *s.* ceramic art, fictile art; the potter's art, pottery.

Խեցեկոյտ վէմ *s.* ostracism.

Խեցեղէն *a.* made of brick or baked earth; *–ք*, *– անօթք*, crockery, earthen-ware, delft-ware.

Խեչեմորթ, *կց s.* shell-fish; shell, conch; tortoise-shell; nut-shell.

Խեչեցուցանեմ, *ուցի va.* to dry, to

dry up; to parch.

խէցի, ցւոյ, ցեաց *s.* brick, tile; pottery, earthen-ware, crockery; porcelain, China-ware, Wedgewood-ware; potsherd, fragment of earthen-ware; fish-shell; shell, conch; **–ք**, pottery; Wedgewood-ware, –manufactory; *a.* earthen, delft; **զ– կարկաւել**, to beat the air, to pound the water.

խէցխէզիփ, իյ or **այ** *s.* accent, point.

խէփոր, ոց *s.* bivalve-shell; *fig.* allegory.

խզեմ, էցի *va.* to cut, to cut off, to break off, to tear off or away; to burst open; **– զհեր**, to tear out the hair; **նէրքինիս –**, to castrate; **–իմ** *vn.* to be cut or torn off, to be broken off.

խզուտն *s.* breaking, rupture, bursting, tearing.

խէթ, խէթի or **խիթի** *s.* knock, blow; obstacle, hinderance, impediment; fraud, cheat; hate, ill will, aversion; jealousy; remorse, scruple; pain, affliction, grief; doubt, distrust, apprehension; gripes, colic; **– եւ խուէթ ընդ ոտն անկանիլ**, to trip up, to oppose, to obstruct, to embarrass; **խէթիւ հայիլ, տեսանիլ**, to look daggers, to look grim, to scowl; **խէթիւ հայիլ արեգական**, to sunburn, to tan, to freckle, to brown.

խէժ S. **խիժ**.

խէշ, խէշ, լոյ *s.* prop, stay, support; back, back-side: clothes' pocket; *zool.* crab; craw-fish; **– դնել** S. **խէշակեմ**.

խթան, ոց *s.* spur, goad; *fig.* spur, incentive; *a.* butting; **– էշոյ**, ass-goad; **ընդդէմ –ի պացեալ**, to kick against the pricks.

խթեմ, էցի *va.* to goad, to spur, to incite, to drive, to spur on, to urge on; **կաշառս –**, to bribe, to corrupt, to buy over; **–իմ** *vn.* to thrust one's self in, to creep into.

խթիմ, խթնիմ or **խթնուիմ** *vn.* to fast on milk-food.

խթիչ *a.* stimulating.

խթուտն *s.* vigil; fast-day with milk-food; fasting on milk-food.

խժաբանութիւն *s.* barbarism.

խժաբար *ad.* barbarously, harshly, roughly.

խժահան *a.* barbarous; **– բարբ**, barbarity.

խժահանութիւն *s.* cruelty, inhumanity, brutality.

խժայնութիւն *s.* mucosity.

խժդան. ի – կալ, to be obstinate, headstrong, stubborn, to persist doggedly.

խժդժապոյն *a.* very rude, very barbarous; **–ս** *ad.* barbarously, coarsely, harshly.

խժդուժ *a.* barbarous, fierce, ferocious, savage; rude, rough, harsh,

խժենի *s. bot.* gum-tree.

խիար, –իկ, –ուկ *s. bot.* S. **վարունգ**; citron: pestiliential sore, bubo.

***խժիժ, խժուժ** S. **կչիռ**.

խիզախ *a.* bold, courageous, brave, manly, spirited, haughty.

խիզախեմ, էցի *vn.* to hector, to swagger, to brave, to bully, to insult; to laugh to scorn, to laugh at; to advance fearlessly, to have the hardihood or boldness, to face, to brave; to attempt, to risk; to rush upon, to assault, to attack; **– ի վտանգս**, to run risks, to seek perils, to brave or to face dangers; **– ի մարտ**, to plunge into the thickest of the fight; **յաղթիս –**, to confide in prayer.

խիզախեցուցանեմ, ուցի *va.* to embolden, to encourage, to inspirit, to give heart to.

խիզախութիւն, –ութիւն, –ուտն *s.* boldness, audacity, hardihood, confidence; bravado, rodomontade; insult; assault, rushing.

խիլան, ոց *s.* a hut & its inhabitants.

խիլար, խիլարեմ S. **Սղոց, Սղոցեմ**.

խիլթ, խիլթից, խիլթոց *s.* gripes, colic; twinge, twitch, shooting pain; blister, sore, swelling: rock, reef, sand-bank; *zool.* crocodile; **– սրբանկան**, tenesmus; **–ք ոսկեայ**, gout.

խիմամ, ացի *vn.* to doubt, to suspect, to disbelieve, to distrust; to look at with an evil eye.

խիմացուցանեմ, ուցի, խիմեմ, էցի *vna.* to be tortured by remorse; to pain, to afflict, to grieve, to vex.

խիմուտն *s.* doubt, mistrust, suspicion; remorse.

խիժ, խժոյ *s.* gum; **– արաբացի**, –arabic; **– գաղի**, –tragacanth; **– առաձգական**, india-rubber, caoutchouc; **գոնձի –**, –lac, shell-lac.

խիժաբեր *a.* gummy; **– ծառ**, gum-tree.

խիժալից *a.* gummy.

խիժախոտ *s.* gamboge.

խիժահոյզ *s.* gum-resin.

խիժային *a.* mucous, glutinous; viscous; **– հիւթ**, mucus, snot; **– ռետինք**,

gum-resin.

Խիւղ *s.* search, perquisition, investigation, strict inquiry; plucking up, snatching away; – *արկանել*, to search out, to investigate, to rummage, to

Խիւսայ S. **Խոյս**. [inquire into.

Խիխաւրաս *s.* filth, filthiness, fetid matter.

Խիկար, ի *a.* learned, wise; pedantic.

Խիլ *a.* unclean; profane.

Խիլք *s.* tendril, clasper; sucker, shoot; fibre, filament, stamen; *-ս արք հանել*, to cling to, to hold fast to, to clasp, to strain to; to twine, to entwine; – *արկանել* or *առնուլ*, to be thoughtful, melancholy; to clasp one's knees.

Խիղճ, խղճի, ից *s.* scruple; conscience; doubt, distrust; anguish, sorrow, affliction; *a.* scrupulous, conscientious; – *մտաց*, conscience; scruple; remorse, compunction; *խղճիւ մտաց*, conscientiously, scrupulously; *ազատ ումէ խղճի*, liberty of conscience; *կըշտամբանք, խայթ խղճի մտաց*, accusation, reproach of conscience; – *պահել, ի խղճի լինել մտաց ոչրուք*, to pretend to have scruples, to scruple to, to be conscientious; *լեցուցանել զ- մտաց*, to stifle remorse; *յաղաւթիւն խղճի մտացն*, for conscience sake.

Խիճ, խճից *s.* small stone, pebble, gravel; – *նաւու*, ballast; – *երիկամանց med.* gravel; stone. [joy.

Խինդ *s.* joy, mirth; *առ խնդիւն*, for

Խինձ or **Խինձ** *s.* bosom, cavity, hollow; bottom; – *սրտի*, ventricle; *-ք արգանդի*, cavity of uterus. [**Խշեակ**.

Խիշ *s.* lance, spear; *-ք, խշտաց* S.

Խխկիկ, կաց *s.* night-mare, incubus; phantom; bug-bear.

Խիստ, խստից or *տաց a.* hard, stiff, harsh, tough; sharp, strict, severe, rigorous, rigid, austere; rough, rude; cruel, merciless; haughty, arrogant, supercilious, overbearing; inflexible, obstinate, untoward, stubborn, untamable; difficult, inaccessible; –, *-ս, խստիւ ad.* harshly; roughly, cruelly; severely; – *բանք*, harsh words; – *կեանք*, austere, hard life; *խստիւ գնալ*, to be blunt with; to treat with brutality or severity, to maltreat; *-ս բարբառել, խօսել ընդ ումեք*, to speak bluntly or harshly to, to say unpalatable things; – *ի քէզ*, it is hard for thee.

Խիտ, խտի *s.* thickness, density; *a.* close, dense, thick, serried; compact, dense; crowded, numerous, frequent; full; –, – *տու* –, – *ընդ* – *ad.* thickly, densely; frequently, often, much; – *տու* – *հարուածք*, repeated blows.

Խիր *s.* white violet.

Խիրտ *a.* startling; – – *լինել*, to shy, to start at; to doubt, to fear, to suspect; *-ս ի -ս* or – *ի -ս a.* inconstant, vacillating; *ad.* doubtfully, suspiciously; with a start.

Խից *s.* closing or shutting; cork, stopper, bung, plug; valve; *-ս արկանել*, to cork, to bung, to dam, to stop; to hinder, to oppose.

Խիւ *s. zool.* black-bird.

Խիւս, ի *s.* hasty-pudding; gruel; paste; starch. [to give a –.

Խլայ, խից *s.* robe of honour; *-եմ va.*

Խլանամ, ացայ *vn.* to become deaf, to be made deaf; *fig.* to stop one's ears, to turn a deaf ear to.

Խլաւռա *s.* outer garment or veil of oriental women. [*զարհիս*, to stun.

Խլացուցանեմ, ուցի *va.* to deafen; –

Խլացուցիչ *a.* deafening, stunning.

Խլեմ, էցի *va.* to pluck up, to root out, to extirpate; to unclasp; to sweep away; to force, to take by force, to extort, to take away; to demolish, to destroy, to pull down, to ruin; – *զատամն*, to draw, to pull out, to extract a tooth; – *զաչս*, to put, to tear the eyes out. [(species of willow).

Խլեզ, ի *s.* salix caprea latifolia

***Խլէզ** S. **Ծուխլէզ**.

Խլիկ, Խլինք *s.* snot, mucus.

Խլինքային *a.* snotty, mucous; – *մարմին, թաղանթ*, mucous body, – membraue. [tirpator.

Խլիչ *s.* rooter out, weeder out, ex-

Խլիւրդն *s. med.* cancer; *fig.* a shrewd person, a sly one.

Խլխլեմ, էցի *va.* to pull or haul about; to tease, to plague: to neglect, to omit; to counterfeit, to feign, to pretend; to pretend not to understand.

Խնոտ *a.* snotty; snotty-nosed; mu-

Խլութիւն *s.* deafness. [cous.

Խլումն *s.* pulling out, tearing up, rooting out, extirpation.

Խլուրդ, լրդից, Խլուրդն, լրդան *s.* mole; *ղհոդակոյս խլրդան կարծել Ծաւեաց արտեւան*, to make mountains of mole-hills.

խղդեհի *s.* gangrene; *a.* horrid, dark-
խղճամ, -անամ S. **-ամիմ.** [working.
խղճամ, եցի *va.* to move; to stir; to agitate, to shake; **-իմ** *vn.* to be moved, stirred, shaken; to creep, to insinuate. [agitation.
խղճումն *s.* movement, impulse,
խնդնդակն *a.* neighing; **-ն** *s.* neigh.
խնդնդամ, եցի *vn.* to neigh; to shout, to halloo, to roar out, to yell, to hoot.
խնդնդումն *s.* neigh, neighing; S. **խղ-ղունդն.** [վնիմ.
*__խնամ__, **խնամիմ** S. **Ջրամթաթախ, -**
խնբիծ, բծայ *s.* censure, criticism; discussion, examination, research.
խնբծեմ, եցի *va.* to censure, to criticize; to discuss, to examine, to debate, to sift. [to stitch.
խնիպ *s.* quilting; **- առնել,** to quilt,
խնկեմ, եցի *va.* to stuff, to cram, to gorge; **- զորովայն,** to gorge one's self.
խնոճ, խնծոյ *s.* tow, hards of flax or hemp; **լնուլ խնծով,** to stop with tow; *mar.* to calk.
խնպեմ, եցի *vn.* to quilt, to stitch, to pink; **-իմ** *vn.* to grow narrow, to shrink. [lehem.
խղաուղի *s.* the manger at Beth-
խղիկ, ղկան *s.* small cottage, hut, cot; small room, closet, cell.
խղճայթ, յց *s.* ulceration, suppuration, pus, purulent matter; *fig.* hypocrisy; **-ք երկրի,** earth-worms; **-ք խառոց,** liquid refuse from putrid vegetation.
խղճայթեմ, եցի *va.* to exulcerate; *fig.* to dissemble, to conceal enmity; to foment, to plot; **-իմ** *vn.* to be ulcerated, to form an abscess, to gather, to discharge matter, to suppurate.
խղճթեմ, եցի *vna.* to apply, to devote one's self to; to explore.
խղճաւատ լինիմ *vn.* to be judged by one's own conscience.
խղճալի S. **եղկելի.**
խղճահան *a.* guilty, pricked by conscience: miserable, pitiful.
խղճահատ, ացի *a.* scrupulous.
խղճահատութիւն *s.* scruple.
խղճամ, ացի *vn.* to scruple; to doubt, to mistrust; to abstain from, to shun: to have pity, compassion.
խղճամիտ *a.* over-scrupulous, overnice, too rigid; cowardly, pusillanimous, chicken-hearted.
խղճեմ, եցի *vn.* to make case of conscience of, to scruple, to doubt; **ոչ ինչ խղճեմ,** my conscience does not blame me; **երթ առանց երկիք -ոյ,** go without scruple or hesitation.
խղճմտանք *s.* conscience, scruple; **-նօք** *ad.* conscientiously, scrupulously.
խղճմտութիւն S. **խղճ.**
խղտըրտիւն *s.* noise, clatter, hubbub, uproar, rumour, turmoil, din, confusion.
խղունդն, ացի *s.* snail; sea-shell, purple shell-fish; **- անպատեան,** slug.
խճախառն *a.* gravelly.
խճաքար, ացի *s.* sand-stone.
խճոցեմ, եցի *va.* to fill, to heap up, to stuff, to cram; **- զորովայն,** to gorge, to gormandize, to stuff or cram one's self, to eat too much. [age.
խճոտկ *s.* stuffing, force-meat; sausa-
խմբագիր, գրաց *s.* collection of national historical facts: editor; compiler. [to contain, to enclose.
խմբագրծեմ, եցի *va.* to assemble;
խմբագրապետ, ի *s.* chief editor.
խմբագրեմ, եցի *va.* to compile, to write, to edit. [ship; compilation.
խմբագրութիւն *s.* editing; editor-
խմբակից *a.* of the same troop or regiment, comrade, companion; S.
խմբանդըխ *s.* group. [**Դասակից,** &c.
խմբարան *s.* assembly; **- եկեղեցւոյ,** nave. [together.
խմբաւոր *a.* assembled, gathered
խմբաւորեմ S. **խմբեմ.** [gregation.
խմբաւորութիւն *s.* assembly, con-
խմբեմ, եցի *va.* to assemble, to rally, to gather together, to convoke; to excite to blows, to set fighting: to keep, to celebrate a feast; **- պատերազմ, խուռնբա -,** to fight, to come to blows, to join battle; **-իմ** *vn.* to be assembled, convoked, gathered together; to rally, to flock together, to form groups; to be engaged in war; **խմբեցաւ պատերազմն,** the battle began. [in troops.
խմբովին *ad.* in company, in crowds,
խմեմ, եցի *va.* to drink; to imbibe, to suck up, to absorb.
խմոր, ոյ, ովք *s.* leaven, ferment; *fig.* sect; **- դարեկցոց** S. **Լորձն.**
խմորաչափ *s.* zymosimeter.
խմորեմ, եցի *va.* to cause to ferment; **-իմ** *vn.* to ferment, to rise; **-եալ** S. **խմորուն.** [tative.
խմորեցուցիչ *a.* fermenting, fermen-

խմորուկ, ըկի *s. bot.* strawberry; *բոյս* –ըկի, –plant.

խմորումն *s.* fermentation.

խմորուն *a.* risen, fermented, leavened; – *հաց*, leavened bread.

խնամ, *ոց s.* care, attention, solicitude; nursing, attendance, duty, task; mindfulness, diligence, assiduity; *–ով ad.* carefully, mindfully, attentively; *– առնել, ունել, առնել*, to take care of, to be mindful of, to look after; to murse, to tend, to attend; to provide, to procure; *զամենայն փոյթ եւ զ– ունել զոլովքէ*, to take every care of; to take great pains with; *տարածել ի վերայ ուրուք զ–ս իւր* or *զգուեթ –ոյ*, to surround with loving cares or kind offices, to be particularly attentive to, to wait assiduously upon; *հաստատեալ ի –ս չարին*, prone to evil; *յոտն զԵցան –ք իմ*, my compassion is excited.

խնամադուէթ *a.* careful, mindful, regardful, solicitous, attentive.

խնամած, *–ու*, *ոց a.* careful; S. **խնամակալ**. [pection, guardianship.

խնամածութիւն *s.* care, cure, ins-

խնամակալ, *ոց a.* tutelar, tutelary; *s.* guardian; trustee, administrator; regent; prefect; curator, custodian.

խնամակալեմ S. **խնամարկեմ**.

խնամակալու S. **խնամակալ**.

խնամակալութիւն *s.* care, attention, solicitude; tutelage; regency; protection, guardianship; Divine Providence.

խնամատուս, *ի s.* regent.

խնամատուութիւն *s.* regency.

խնամատար, *–ութիւն* S. **խնամակալ**, **խնամատար** S. **խնամակալ**. [*–ութիւն*.

խնամարկեմ, *եցի va.* to take care of, to attend to, to occupy oneself solicitously about, to patronize.

խնամարկու, *–ի* S. **խնամակալ**, *–ուհի*.

խնամախօս, *ոց s.* matrimonial mediator, go-between, match-maker; *– լինել*, to arrange a wedding between; *– գնալ*, to go to conclude a marriage.

խնամեմ S. **խնամարկեմ**.

խնամեհամ, *ացայ vn.* to become related, allied, to be united by marriage.

խնամի, *մ–ոյ*, *մեաց s.* relation, kindred, connexion; *– առնել*, to ally, to unite, to match; *– լինել* S. **խնամեհամ**.

խնամիս, *ոց a.* careful, diligent, attentive; full of regard, of solicitude, benevolent, charitable.

խնամութիւն *s.* affinity, alliance, relationship; *հոգեւոր –*, sponsorship; *արկանել –*, *– առնել ընդ*, S. **խնամեհամ**.

խնայ առնեմ S. **խնայեմ**.

խնայեամ, **խնայեմ**, *եցի vn.* to spare, to be sparing of; to pardon, to respect, to exempt, to privilege; to save, to spare, to husband, to be thrifty, to administer or manage well, to be sparing of expence, to economize; *– ի կենդանութիւն*, to stint one's self; *– ի ժամանակին*, to economize time; *– ի չընդունա*, to bridle one's tongue; *– ի բարկութիւն*, to abstain from wrath.

խնայեցուցանեմ, *ուցի va.* to cause to be sparing, to create thrift or economy. [son, house-keeper, house-wife.

խնայող *s.* economizer, thrifty per-

խնայութիւն, *–ուն s.* regard, compassion, pity; pardon; thriftness, saving, economy, parsimony, frugality.

խնդագին, *–լի*, *–լից a.* joyful, cheerful, gay, merry; *ad.* gaily, cheerfully, merrily; *– լինել*, to be transported with joy.

խնդակից *a.* rejoicing together; *– լինել*, to rejoice with any one, to compliment, to congratulate, to felicitate.

խնդակոթ *s. bot.* S. **Մոլախինդ**.

խնդակցութիւն *s.* congratulation, felicitation, complimenting; *թուղթ –թեան*, letter of congratulation.

խնդամ, *ացի vn.* to rejoice, to be merry, delighted, glad; greeting; *– ընդ ումեք*, to rejoice with; *բարեաւ – ասել*, to wish good morning, good bye; *խնդա՛*, rejoice! good morning, good day; adieu, God be with you; *Սրեալ առաւոտեալ Այիքբաանդրի որդւոյ –*, Aristotle to Alexander, greeting!

խնդամիտ *a.* gay, merry, cheerful, delighted, glad.

խնդամոլ, *–մոլի a.* mad with joy, too merry; *s. bot.* S. **Մոլախինդ**.

խնդամտաբար *ad.* gaily, merrily.

խնդամխիմ, *ուեցայ vn.* to rejoice, to be joyful, glad. [mour, wantonness.

խնդամտութիւն *s.* gaiety, good hu-

խնդանք S. **խնդութիւն**.

խնդացուցանեմ, *ուցի va.* to make merry, to rejoice, to give joy, te divert, to recreate.

խնդբուռնդ *a.* unequal, uneven, rugged, winding; *–ք s.* spot, stain; inequality, unevenness, roughness, ruggedness, asperity.

խնդիր, *դրոց s.* question; interroga-

tion, inquiry, demand; discussion, examination; perquisition, search, quest; visit, inquisition; proposition, thesis; litigation, contest, dispute, debate, quarrel; request, requisition; – *բայի gr.* accusative or objective case; *խօսեցուք զայսր խնդրոյ*, let us discourse on this chapter; – *առնել, ի – երթալ, գալ, երանել, չըլնել, անկանել, արկանել*, to seek, to look for, to search for or after, to make inquiries, to investigate, to examine, to inquire into; *ի – լինել ուրուք*, to trace, to be in search of, to follow the track of; – *ի մէջ առնուլ*, to commence an argument; *–ս յուզել*, to raise a doubt, to create a discussion; – *էր*, there arose a question; a dispute was raised; – *ի միջի կայ*, the question is; – *է ինձ ի քէն*, – *մի ունիմ ի քէն*, I have a favour to beg of you; *ոչ էր մեզ այր ինչ ի – է*, it is not what we seek to know; *տայցէ անձն իմ խնդրոյս իմում*, let my life be given me at my petition.

Խնդուէ, –ուեան *s.* joy, mirth, pleasure, gaiety, cheerfulness, merriment.

Խնդրակ, ացս *s.* seeker-after, inquirer; guardian, trustee; emissary; *–ս արձակել զկնի ուրուք*, to run after, to hunt for or seek after some one.

Խնդրականք *s.* object of research; subject of dispute.

Խնդրակատար *a.* fulfilling another's wish.

Խնդրանք *s.* demand, request.

Խնդրեմ, եցի *va.* to search for, to ask, to solicit, to implore; to demand, to claim, to require, to run after, to pursue; to ransack, to rummage; – *զանձն ուրուք*, to seek one's life; *զսբևեն նորա ի ձեռաց քոց խնդրեցից*, I will require his blood at your hands; *զքէնս վրիժուս –*, to revenge oneself, to be avenged; – *զերեսս Աստուծոյ*, to seek God's face; *զամէն անձին եւ էթ –*, to have no other aim but self-interest.

Խնդրուածք, ծոց or **ծոյ** *s.* prayer, supplication, demand, request, requisition; *ի –ս պնդել*, to pray devoutly; to fervidly implore.

Խնդրութիւն *s.* search; demand; – *վրիժուց* S. *Վրէժխնդրութիւն*.

Խնծիք, ծկաց *s.* laugh, laughter, gaiety, toying, dalliance, rapture.

Խնծկալից *a.* sprightly, gay, merry.

Խնծկամ, ացայ or *ցի im.* to laugh, to rejoice, to leap with joy.

Խնծոր S. *Խնձոր*.

Խնկաբեր, ից *a.* that bears or produces aromatic or odoriferous gums; S. *Խնկազգեաց*.

Խնկազգեաց, –զգեստ, –զգեցիկ *a.* carrying incense, aromatic gums, or precious ointments.

Խնկալի, –լից *a.* full of incense, odoriferous; praiseworthy, honourable; *–լից*, drunk with incense and myrrh.

Խնկախառն *a.* mixed with incense.

Խնկածաղիկ *s. bot.* salvia, sage.

Խնկածոռ, ից *a.* odoriferous, aromatic.

Խնկակալ, ից *s.* altar to burn incense upon; censer.

Խնկահոտ *a.* perfumed, fragrant.

Խնկաղաց, ից *s.* mortar for pounding incense; incense-box; perfumer.

Խնկաման, Խնկանոց, ից *s.* incense-box; censer; pan to burn incense on; perfume-box.

Խնկանուէր *a.* ardent, fervent, ascending like incense.

Խնկարան *s.* incense-box; censer.

Խնկարկեմ, եցի *va.* to incense.

Խնկարկու, ից *s.* incense-bearer; *fig.* flatterer, fulsome praiser, adulator.

Խնկարկութիւն *s.* incensing.

Խնկաւորութիւն *s.* censing; praise, respect, adoration.

Խնկելի *a.* worthy to be incensed, praiseworthy, honourable.

Խնկեմ, եցի *va.* to incense; to perfume; to embalm; to offer up, to offer: to intoxicate; *fig.* to praise, to honour, to adore; to extol, to flatter, to flatter grossly.

Խնկենի *s. bot.* incense-tree, oliban, frankincense; incense, perfume.

Խնկեփեաց, փեցայ *s.* perfumer.

Խնկիկ *s.* grain of incense.

Խնկիչ *a.* incensing.

Խնկոզկուզիկ *s. bot.* marjoram.

Խնկոտնի *s. bot.* rosemary.

Խնձոր, ոյ or *ի s.* apple; apple-tree; pommel, knob, ball, head; – *վայրի*, azarola or Neapolitan-medlar; *գետնի –*, S. *Երկնահաւկ*; *–ք, այտից –ք fig.* rosy cheeks.

Խնձորակուռ *s. med.* lozenge.

Խնձորենի, Խնձորի, ըոյ *s.* apple-tree; *–ենիք*, apple-orchard.

Խնձորօղի *s.* cider.

Խնճոյք, յից *s.* treat, feast, banquet, great feast, entertainment; feasting, rejoicing; assembly, company; *գահ-*

լիճ -ից, banqueting-hall; *-յս խրախճանաց*, luxurious entertainment; *-յս առնել, յօրինել, տալ*, to regale, to feast, to give a treat; *-յս ուրախուԹեան յարդարել ուտել*, to feast one with high ceremony. [churn.

Խնոցի, ցւոյ *s.* churn; *շարժել զ-*, to

Խնուել, խցի *va.* to cork, to stop, to bung; to close, to shut; to oppilate, to constipate; *- զբերան ուրուք*, to put to silence; *- զպատուհան լսելեաց*, to turn a deaf ear to, to refuse to listen.

Խնչիմ, հցի *vn.* to grunt; *to blow

Խնջոյք S. **Խնճոյք**. [the nose.

Խնտուղ S. **Շնջուղ**.

Խշտաւոր *a.* lancer.

Խտեակ, հկաց, Խտակ, տեաց *s.* bedstead, pallet, truckle-bed; halting-place; den, haunt, lair, cave of wild beasts; *զոզի զ- խշտել*, to hide in a den.

*Խշտուկ *s.* gusset. [able.

Խտրելի *a.* contemptible, despic-

Խտրեմ, հցի *vn.* to despise.

*Խտիմ *vn.* to have a thirsty longing for acid things.

Խոզ, ից or *աց s.* boar, sow; pig, hog, swine; *-ք*, spoke of a wheel; *scrofula, king's evil; *- մատակ*, sow; *- մանեաւ*, hog; *- ծովային*, sea-hog; *հնդիկ -*, guinea-pig; *ընկնիլ -ի*, to farrow, to pig; *ծնունդք -ի*, litter of pigs; *կաթնակեր -*, sucking-pig; *գոմք -ից*, pig-sty; *երամակ -ից*, herd of swine; *միս -ի*, pork; *ապուխտ -ի*, ham; *խորխ -ի*, rind (of bacon); *մորթ -ի*, pigskin; *խանչէ, բոհբոհէ, հնչէ, դրդայ, կռնչէ -*, the hog grunts; *-ի փուշ bot.* anagyris, bean-trefoil; *-ի մազ*, S. *Ջարխուտ*.

Խոզաբար *ad.* hoggishly.

Խոզաբարոյ *a.* hoggish, behaving like a hog, rude.

Խոզաբոյծ *a.* swine-fattening.

Խոզաբուծ կերակուր *s.* hog's wash, food for swine.

Խոզակ, աց *s.* fruit of cypress, plane-tree, &c.; *- շերամոյ*, cocoon. [a pig.

Խոզակերպ, -ձեւ *a.* hog-shaped, like

Խոզամիտ *a.* pig-headed; swinish, dir-

Խոզան, աց *s.* stubble. [ty, filthy.

Խոզանակ, աց *s.* clothes-brush; whisk; *-ագործ*, brush-maker; *-եմ va.* to brush; to whisk.

Խոզանամ, ացայ *vn.* to be changed into swine; *fig.* to behave like a hog, to be hoggish. [erect, like stubble.

Խոզանացեալ, Խոզանակաձ *a.* bristly,

Խոզանոց *s.* pig-sty.

Խոզանատեւ *s.* long bristle.

Խոզատանձ *s. bot.* wild-pear; *med.* king's evil, scrofula. [driver.

Խոզաբած, աց *s.* swineherd, pig-

Խոզեան *s. pl.* hogs, swine.

Խոզենի *a.* swinish, hoggish; *s.* pork.

Խոզերամակ, աց *s.* herd of swine.

Խոզկաղին *s. bot.* acorn, beech-mast.

Խոզութիւն *s.* hoggishness; *fig.* nastiness, filth.

Խոզուկ *s. zool.* porcupine.

Խոճ *s. zool.* kingfisher, halcyon; *-ական աւուրք*, halcyon days.

Խոճռատեմ, հցի *vn.* to see with displeasure, to scowl at; to despise.

Խոժոռ *a.* harsh; frowning, surly, threatening; hideous, frightful, horrible, dreadful, shocking; coarse, gross, rude, rough; sad, sorrowful; grave, stern; *- դէմք*, stern and haughty countenance; *- աչք*, threatening eye, gloomy eye; *- ակնարկել յոք*, to look at sternly or angrily, to frown, to scowl, to knit the brows; *- հայել*, to look surly at, to sulk, to turn a wild haggard look upon.

Խոժոռադէմ, -ադէմ *a.* gruff-looking, surly-looking, of a stern or austere countenance, scowling, lowering; sorrowful, gloomy, sullen; *- ցնորք*, frightful spectres. [looking.

Խոժոռահայեաց *a.* surly- or gruff-

Խոժոռեցուցանեմ, ուցի *va.* to irritate, to anger, to incense, to chafe, to provoke, to exasperate; *- զդէմս*, to pucker up one's features, to put on a surly look.

Խոժոռիմ, ռեցայ *vn.* to frown, to knit one's brows, to be sulky, cross, ill-tempered, to grow angry, to be nettled; to be soured, embittered, exasperated; *- երկնից*, to cover with gloomy clouds, to lower, to get cloudy, murky.

Խոժոռութիւն *s.* frown, wrinkle, knitting of the brows, scowling, pouting, sulkiness, sulks, wry face; vexation, sorrow, melancholy. [tumour.

Խոլային *a.* tumorous; *- մարմին*,

Խոլիմ, հցի *va.* to disperse, to scatter, to drive. [nant sore.

Խոլեցգեաւթ *s. med.* cancer, malig-

Խոլոմուկ S. **Չոլամուկ**.

Խոլոր S. **Խոժոռ**.

Խոլորձ, լոձան *s. bot.* orchis, bee-

flower, salep, satyrion.

Խոխ *s.* dressed victuals; S. **Խահ**.

Խոխոզ *ad.* dreadfully, frightfully.

Խոխոմ *a.* well-watered, abounding in springs, or running waters; **-ք, մաց** *s.* ravine, deep hollow; sylvan valleys, forest; mountain streams, torrents.

Խոխոմաձիգք *s.* gloomy ravines; long valleys.

Խոխոմեմ, էցի *va.* to bathe, to water; **-իմ** *vn.* to spring; to inundate.

Խոխոջ, իչ, Խոխոջանք, Խոխոջիւն *s.* murmuring, purling, babbling, gurgling; **զառ ի վայր -ջանք**, evacuation, going to stool.

Խոխոջեմ, էցի *vn.* to murmur, to purl, to babble, to gurgle; **ի վէր -**, to vomit.

Խոխտեմ, էցի, -ախի, էցայ *vna.* to think, to invent, to attempt, to try.

Խոհ, ից *s.* thought; *a.* thoughtful, discreet, prudent; **ի - արկանել**, to think, to consider, to ruminate; **- ի միտս կայը նորա**, he had the intention to, he intended to.

Խոհամ, ացի *va.* to think, to reflect, to meditate, to consider, to contemplate, to imagine.

Խոհումն *s.* thought, meditation, consideration, contemplation, reflexion, imagination, speculation.

Խոհ, իչ *s.* S. **Խոկ**; meat, victuals.

Խոհագործ, &c. S. **Խոհակէր**, &c.

Խոհական, ից *a.* thoughtful, prudent, wise, judicious, sensible, intelligent, cautious, provident, circumspect, discreet; **-ն** *s.* intellect, intelligence, reason, judgment.

Խոհականաբար *ad.* prudently, wisely, judiciously, sensibly.

Խոհականութիւն *s.* prudence, wisdom, discretion, wariness, circumspection, cautiousness, good sense.

Խոհակէր, ից *s.* cook, man-cook; **քաջ -**, capital cook, first rate cook; **-ից տուն**, kitchen; **-ք**, cookery; S. **Խահակէր**.

Խոհակերապետ, ից *s.* chief-cook: chief executioner; **օգնական -ի**, under-cook. S. **Խոհարարեմ**.

Խոհակերոց, ից *s.* kitchen; **անօթք -ի**, - utensils; S. **Խահարան**.

Խոհակերութիւն S. **Խահարարութիւն**.

Խոհամանամ *vn.* to precipitate one's self, to fling, to cast or throw one's self headlong.

Խոհանոց S. **Խոհակերոց**.

Խոհավաճառ *s.* eating-house keeper.

Խոհարան *s.* intellect, sense.

Խոհարար, ից S. **Խոհակէր**; **-ուհի** *sf.* cook; **քաջ -**, very good, excellent cook.

Խոհարարեմ, էցի *va.* to cook, to dress victuals.

Խոհեակ, եկի *s.* scullion; *sf.* kitchen-maid.

Խոհեմ, -աբար, -ութիւն S. **Խոհական**.

Խոհեմապարտ *a.* adorned with prudence, judicious.

Խոհեմամիտ *a.* sober-minded.

Խոհեմանամ, ացայ *vn.* to be wise or prudent.

Խոհեմընթաց *a.* circumspect, calm, prudent, judicious.

Խոհեմութիւն *s.* sober-mindedness.

Խոհէր, ից *s.* filth, dirt, muck, mire, mud; *fig.* filth, obscenity, villany, wantonness; **ի -ի** or **ընդ - թաւալիլ**, to get splashed, to be be-mired, covered with mud; **-ք պղծութեանց**, defilement; **-ք միմեանց**, sodomites.

Խոհէրական *a.* muddy, dirty, filthy, impure, obscene; **- ձեռք**, unclean hands; **առել բանս -ս**, to talk obscene-ly.

Խոհէրանոց *s.* sink, drain.

Խոհընաիր միաք or **դէմք**. syllogism.

Խողխողեմ, էցի *va.* to butcher, to slaughter, to kill, to massacre.

Խողխողութիւն *s.* act of killing, massacre, carnage.

Խողխնջեմ *vn.* to hear a loud burst of laughter.

Խողխոջանիմ, -ջանք, -ջեմ S. **Խոխոջ**, &c.

Խողովակ, Խողուակ, ից *s.* pipe, tube, canal, conduit; **- ջրոյ**, spout; **- տանիից**, gutter; **- լուսոյ**, drain; **- շոգենաւու**, steam-pipe; **- ծխնելուղի**, chimney-flue; **- ջրհանի**, engine-hose; **- կազի**, gas pipe, main; **- խօսուն**, speaking-tube; **- ձայնատու**, acoustic-tube; **- ընդոտական**, suction pipe.

Խոճկոր, Խոչքոր, -ակ, ից *s.* sucking-pig, porker.

Խոճոճ *s.* thought; **-եմ** *vn.* to be thoughtful, anxious, absorbed in thought.

Խոյ, ոց *s. zool.* ram; *ast.* Aries, -; *mech.* battering- -; *mar.* windlass, capstan; **ջրաբաշխական -**, hydraulic -.

Խոյակ, ից *s.* capital of a column.

Խոյանամ, ացայ *vn.* to soar up, to fly on high, to dart forward, to swoop down, to rush headlong on, to dash at, to pounce on, to fall on.

Խոյգողութիւն *s.* conquest of the golden fleece; *fig.* violation, rape, ra-
Խոյհանք *s. pl.* rams. [vishing.
Խոյզ, խուզից *s.* search, inquisition, inquest, perquisition, research, examination; – *եւ ինդիր*, strict inquiry; – *արկանել, ի – եւ ի ինդիր արկանել* or *լինել, ի – եղանել, անկանիլ*, to search, to examine, to inquire strictly, to pry into; – *եւ ինդիր առնել ումեք*, to be in search of, to trace, to follow the tracks.
Խոյլ, խոլից *s. zool.* crocodile.
Խոյլ, խուլից *s.* swelling, blotch; schirrus, scrofula; – *պարանոցի*, wen, goitre.
Խոյս *s.* flight, running away; – *տալ, առնուլ, լինել*, to fly, to take to flight, to escape, to decamp, to steal or slip away, to break loose; to be guilty of tergiversation; to avoid, to flee from, to shun.
Խոյր, խուրի *s.* cap, diadem, tiara; – *եւրոպական*, hat; – *տաճկի*, turban; – *պապական*, tiara. [maker, hatter.
Խոյրագործ, –արար *s.* cap- or hat-
Խոյրագիր *a.* crowning, covering another's head.
Խոյօղ, աց *s.* hook; pick-lock.
Խոնարհ, աց *a.* low; humble, submissive, respectful; lower, inferior, mean, base, low; feeble, weak; –, *ի – pr. ad.* low; down, down below; downwards; from top to bottom; at the foot of; beneath, below, underneath; below, lower, under; – *առնել*, to humble; – *լինել*, to be humble or meek, to humble one's self; to be humbled; *վերքաս ի – արկանել*, to be sulky or sullen; – *սրտիւք*, lowly in heart; *աչք ի –*, with downcast eyes; *յերկուսմեանից եւ ի –*, from two years old and under; *ի մէջոյն եւ ի –*, from the loins downward; *ի վեր և ի –*, unceasingly, always, at every moment.
Խոնարհաբար *ad.* humbly, submissively. [below.
Խոնարհագոյն *a.* inferior; lower; *ad.*
Խոնարհակոյմն *s.* the lower part.
Խոնարհահակ *a.* inclining, aslant.
Խոնարհամիտ *a.* humble, meek, modest. [abase one's self, to be humble.
Խոնարհամտեմ *vn.* to humble or
Խոնարհամտութիւն *s.* humility, modesty, meekness. [to conjugate verbs.
Խոնարհեմ S. *–եցուցանեմ*; – *զբայս*,
Խոնարհեցուցանեմ, ուցի *va.* to humble, to abase, to subject; to bring down, to lower, to abate, to depress; to bow or bend down, to incline; – *զունկն*, to lend an ear to, to listen to; – *զանձն*, to humble oneself; to do penance, to mortify oneself, to fast; – *զամբարտաւանութիւն ուրուք*, to lower, to abase, to bring down the pride of; – *զԱստուած առ մարդիկ*, to move God to compassion, to implore divine mercy; *Աստուած –նէ զամբարտաւանս*, God humbles the proud.
Խոնարհիմ, հեցայ *vn.* to be humble; to lower oneself, to descend; to yield, to acquiesce; to lean, to bend downwards; to decline; *gr.* to be conjugated; – *յամբարտաւանութենէ*, to descend from one's haughtiness, to have the pride of one's countenance humbled; *յերկիր –*, to prostrate oneself; – *առաջի Աստուծոյ*, to bow before God; – *անկանիլ երեսաց*, to go downcast, to be dejected; – *յԱքեւան ուրուք*, to deign to dwell in; – *յայլս*, to grow old; *–էր օրն*, the daylight fades, the day wanes or is going down; *յոտն եկաց յերեսացն խոնարհելոց*, he rose from his prostrate attitude.
Խոնարհութիւն *s.* humility; deference, submission, humiliation, abasement; baseness, lowness, inclination, declination.
Խոնարհումն *s.* abasement; humiliation; fall, decline; *gr.* conjugation.
Խոնաւ, աց *a.* humid, damp, wet, moist; *s.* humidity. [humid.
Խոնաւալից *a.* full of humidity, very
Խոնաւալոյծ *a.* deliquescent; *–լուծութիւն*, deliquescence. [moist.
Խոնաւական, –ային *a.* humid, wet,
Խոնաւայղյք *s.* damp weather; wet, rainy weather.
Խոնաւանամ, ացայ *vn.* to grow wet, to become damp or moist.
Խոնաւաչափ, ի *s.* hygrometer; *–ական*, hygrometric; *–ութիւն*, hygrometry.
Խոնաւարար *a.* moistening, wetting.
Խոնաւացոյց *s.* hygroscope.
Խոնաւեմ, եցի, –եցուցանեմ, ուցի *va.* to damp, to moisten; to wet, to steep, to bathe.
Խոնաւութիւն *s.* humidity, damp, moisture, wet; humour, radical moisture; – *օդոց*, damp weather.

Խոհաւուտա *a.* S. **Խոհաւ.**

Խոնձ. *l.* – *ad. pr.* below; under; inside, within, in. [drawers & trowsers.

Խոնձան, ուկք *s.* running string for

Խոնջ *s.* fatigue, lassitude; *a.* fatigued, tired, weary, faint, jaded. [some.

Խոնջական *a.* fatiguing, hard, toil-

Խոնջան S. **Խոնձան**; **–ք** S. **Խոնջուիլ.**

Խոնջեցուցանեմ. *ուցի va.* to tire out, to fatigue, to weary. [fatigued.

Խոնջիմ, ջեցայ *vn.* to be tired, weary,

Խոնջութիւն, –ուձի *s.* fatigue, lassitude, weariness.

Խոշիւն *s.* noise, murmur. [*խոպեմ.*

Խոշոր S. **Մարդախոշոշ**; **–եմ** S. **Խոպ.**

Խոշոտ *s.* hay; dried herbage.

Խոշոր, լց *a.* stout; great; thick; rough, rude, rustic, unpolished; awkward, ill-shaped, ill-made; rugged, toilsome, difficult; – *ղգեստ*, coarse cloth; – *ձայն*, rough voice; harsh sound; – *դրոյք*, stiff or unconnected colouring. [lished.

Խոշորաբարք *a.* rude, rough, unpo-

Խոշորագեղ *a.* coarse featured, hard-favoured, ugly.

Խոշորագոյն *a.* very rude, very coarse; **–ս** *ad.* rudely, coarsely.

Խոշորանամ, ացայ *vn.* to grow up; to become stout or bulky; to grow rude or rough.

Խոշորացոյց S. **Մանրացոյց.**

Խոշորեցուցանեմ, ուցի *va.* to magnify, to increase, to make larger.

Խոշորութիւն *s.* coarseness, rudeness, want of politeness; bigness.

Խոշտամ, –անամ S. **Կաղամ.** [ing.

Խոշտանգալից *a.* tormenting, torturing.

Խոշտանգանք *s.* torture, torment, punishment, rack, pain.

Խոշտանգեմ, եցի *va.* to pain, to torment, to torture; to thrash, to beat.

Խոշտար or **Խոտտար** *s.* boy, son; pupil.

Խոչ, լց *s.* obstacle, opposition; embarrassment, inconvenience, difficulty, hitch, hinderance, clog; the spines of the hedgehog; – *խափանարար*, great obstacle, impossibility; *ահա* – *անկոխելի*, there is an insurmountable difficulty; – *եւ խոչ լինել*, to hinder, to clog, to embarrass, to prevent, to be a bar to; *տապալել զամենայն ք– եւ զխոչ*, to surmount the greatest obstacles; S. **Խուճ.** [hobble.

Խոչաս լինել *vn.* to go lame, to

Խոչընդակէն *s.* impediment to the sight; – *լինել*, to put a stop to, to hinder.

Խոչընդոտն, Խոչոտն *s.* obstacle, stop, hinderance, embarrassment; – *լինել*, to oppose, to hinder, to clog, to embarrass. [about.

Խոպամ, ացի *vn.* to leap or frisk

Խոպան, լ *a.* uncultivated; *s.* waste land, desert; *լ* – *լ*, waste, fallow.

Խոպանանամ, ացայ *vn.* to become desert, uncultivated; to lie waste or fallow; to spoil, to deteriorate, to go to ruin.

Խոպանացուցանեմ, ուցի. Խոպանեմ, եցի *va.* to let lie fallow, to leave uncultivated; to lay waste, to spoil, to ruin.

Խոպ, Խոպոպ S. **Խոպոպիք.** [to ruin.

Խոպոպեմ, եցի *va.* to curl, to frizz, to put in ringlets, to crisp; **–իմ** *vn.* to curl one's hair; to fall into curl, to curl of itself.

Խոպոպի *a.* curled; **–ք** *s.* curl, lock, ringlet of hair; **–ս առնել**, to curl, to frizz. [breach, gap.

Խոռ, –ն *s. bot.* iva; – *պարսպի*, **Խոռասպետ** *s.* prime minister.

Խոռեմ, եցի *va.* to hollow out, to excavate. [hole; cavern, den.

Խոռոչ, ոց *s.* hollow, cavity, cave,

Խոռոչանամ, ացայ, Խոռոչիմ, եցայ *vn.* to become hollow, empty, void.

Խոստ *s.* confession; promise; *լ* – *ածել*, to cause to confess; *լ* – *գալ*, to confess, to tell the truth; – *լինել*, to confess one's sins.

Խոստաբանութիւն *s.* promise. [rity.

Խոստակիզարք *s.* descendants, poste-

Խոստանամ, ացայ *vn.* to promise, to engage, to pledge one's word; to vow; to protest; to offer, to proffer; to propose.

Խոստովան առնել, լինել *vn.* to confess, to own, to acknowledge; to make confession, to confess, to go to confession; – *լինել զանձեանս*, to acknowledge one's fault; – *զմեղս իւր*, to confess one's sins.

Խոստովանաբար *ad.* confessedly, avowedly; in confession. [tent.

Խոստովանադուստր, –քոյր *sf.* peni-

Խոստովանադրամ *s.* bribe for confession. [rector of one's conscience.

Խոստովանահայր *s.* confessor, di-

Խոստովանարան *s.* confessional.

Խոստովանեցուցանեմ, ուցի *va.* to confess, to hear confession.

Խոստովանեմ, *եցի*, **Խոստովանիմ**, *եցայ vn.* to own to, to acknowledge, to confess; to protest; to profess; to confess, to make confession; *պարտ է –*, it must be acknowledged; *– զմեղս*, to confess one's sins; *– զպահեցանս*, to acknowledge one's faults; *զպարտուել –*, to acknowledge oneself overcome.

Խոստովանող, *ացս. s.* confessor to the faith.

Խոստովանողի *s.* penitent.

Խոստովանութիւն *s.* confession, avowal, acknowledgment, declaration; *– մեղացս*, confession of sins; *երթալ է –*, to go to confession; *առալ –*, to make confession; *առնուլ զ– ուրուք*, to hear the confession of.

Խոսափոհ *s.* colic, gripes, stomach-ache, pain in the bowels; *– ունել*, to have the gripes; *– լինել*, to confess, to own.

Խոստումն *s.* promise, engagement, obligation; word, word of honour, good faith; offer, tender; protestation, declaration; profession; *– առալ*, to give one's word, to promise; *պահել զ–, կալ ի խոստմանն*, to keep one's word or promise; *չպահել զ–, չկալ ի խոստմանն*, to break one's promise, to fail to keep one's word; *մեծամեծ խոստմունս առնել*, to promise mountains of gold, wonders; *անօգ խոստմունք*, vain or empty promises, fair words only; *սնուցանել խոստմամբք պարապել*, to nourish with vain promises. [note (~).

Խոտովայլին *s. mus.* an Armenian

Խոտ, *ոց s.* grass, herbage, turf, verdure; pasture; *չոր –*, hay, forage.

Խոտաբեր *a.* bearing or producing grass, grassy, herbaceous. [on herbs.

Խոտուբուս *a.* fed on grass; living

Խոտագէտ *s.* herbalist, herborist.

Խոտալից *a.* abounding in grass, full of forage. [getarian.

Խոտակեր *a.* eating vegetables, ve-

Խոտահամբար *s.* hay-cock; haystack.

Խոտաճարակ *a.* herbivorous, pasturing on herbs; *– լինել, շրջել*, to pasture, to feed.

Խոտան, *ացս a.* abject, vile, base, mean, worthless, despicable; *–աբ ad.* meanly, basely, shamefully; in excess; *– առնել* S. **Խոտեմ**.

Խոտանոց *s.* hay-loft. [seller.

Խոտավաճառ *s.* herborist, herb-

Խոտաւէտ *a.* abounding in grass.

Խոտաքաղ *s.* herborizer; *– լինել*, to herborize. [*s.* herbage, vegetables.

Խոտեղէն *a.* grassy; made of grass;

Խոտեմ, եցի *va.* to despise, to contemn, to scorn, to slight, to disdain; to undervalue, to depreciate; *–իմ vn.* to be despised, contemned, disdained.

Խոտոր *a.* oblique, crooked; deluded; strayed, erroneous, wrong; S. **Խոտորնակի**; *– հանել*, to cause to err, to turn aside; *– ելք ast.* oblique ascension.

Խոտորադիտակ *s.* polemoscope.

Խոտորաչափ, *ի s.* declinator.

Խոտորեմ, եցի, **Խոտորեցուցանեմ, ուցի** *va.* to turn aside, to mislead, to lead astray; to divert, to distract; to twist, to contort, to bend, to make awry; *fig.* to lead astray, to cause to err, to delude, to unsettle.

Խոտորեցուցիչ *a.* perverting, turning aside, leading astray.

Խոտորիմ, եցայ *vn.* to turn aside, to deviate, to swerve; to go astray, to lose the way; to decline, to shrink from; to slope, to slant; *fig.* to go astray, to err, to be perverted, to abandon oneself to; to avoid, to shun.

Խոտորնակ, *ացս a.* oblique, crooked, aslant, aslope, athwart, across, transverse; out of the way, indirect; ill-turned, ill-made; bad, perverse, wicked, froward; *s.* cross beam, traverse; *–*, *–ս ad.* obliquely, crossly, transversely.

Խոտորնակի *ad.* obliquely, transversely; at random; confusedly.

Խոտորնակիմ, կեալ *vn.* to slant, to slope; to turn aside, to go astray.

Խոտորութիւն, *–ուման s.* obliquity, crookedness, deviation, declination, winding, sinuosity; turning aside, going astray; *fig.* perversity, error, depravity.

Խոտոց or **Խոտուց** *s. anat.* tibia, shin, shin-bone, shank; articulation.

Խոր, *ոց a.* deep, hollow, excavated; *fig.* profound, deep; *ի – ad.* deeply, profoundly; thoroughly; grievously; *– տգիտութիւն, վէրք*, profound ignorance; deep wound; *խաւար –*, thick, dreadful darkness; *– աղքատութիւն*, profound misery, abject poverty; *– ծերութիւն*, decrepitude; *ի – ձմերան*, in the depth of winter; *ի – ամարան*, in the middle of summer; *պակել ի –*, to excavate deeply; *ի – խուզել, ի –մ*

քննել, to investigate minutely, to examine thoroughly; – ի քուն լինել, to sleep soundly; ի – խոցել, to wound severely, mortally; *fig.* to cut to the heart, to grieve deeply, to break one's heart; ի – խոցիլ, to be touched to the quick, to be cut to the heart; իբրեւ ի – խոցեցաւ պատերազմին, at the hottest moment of the fight; ի – մոռացումն անկեալ, buried in forgetfulness; խաղացի՛ ի –ն, go out to the open sea.

Խորք, ոց *s.* hollow, cavity, pit, depth, bottom; gulph, abyss; – ծովու, the high sea; the open sea; ի խորս *mar.* the offing; – չարեաց, depth of misery or misfortune; – սրտից, the heart's secrets; ի խորոց սրտէ, from the bottom of the heart; ի խորս անտառին, in the depth of the forest; ի խորս քարայրին, at the bottom of the grotto; բանք նորա ի խորս սրտի իմոյ ազդեցին, his words touched me to the quick; – խորհրդոց Աստուծոյ, the inscrutable designs of God; ով – իմաստութեան, o depth of wisdom!

Խորաբանութիւն *s.* enigma; dark saying, profound import, hidden meaning.

Խորագէտ *a.* sagacious, shrewd, judicious; sensible, prudent, cautious; wary, subtil, sly, crafty; ingenious, skilful; – քաղաքավարութիւն, sagacious policy; sly conduct.

Խորագիտութիւն *s.* prudence, shrewdness, sagacity; craft, cunning.

Խորագիր *s.* title (of a book).

Խորագնաց or **–գնաց** *a.* sailing on the open sea, navigating the ocean.

Խորագոյնս *ad.* to the bottom, profoundly, thoroughly. [versed.

Խորագործ *a.* very skilful, deeply

Խորաքննին *a.* scrutinizing minutely; – խուզարկու, accurate observer.

Խորաքննութիւն *s.* inscrutable investigation. [cane; penetrating, acute.

Խորախորհուրդ *a.* mysterious, ar-

Խորախոհ *a.* profound, difficult; enigmatical, obscure; jabbering, talking gibberish.

Խորախոհութիւն S. **Խորաբանութիւն**.

Խորակն *a.* sunken-eyed.

Խորաձոր *s.* deep valley; *a.* profound, difficult, rugged, scabrous; ընդ –ս արկանել զմիտս, to exercise one's mind in inscrutable things.

Խորամանկ, աց *a.* cunning, sly, crafty, knavish, wily, roguish, artful; fraudulent, deceitful, rascally, villanous; malicious; – կեղծաւորութիւն, profound hypocrisy.

Խորամանկեմ, եցի, –կեմ, կեցայ *vn.* to chicane, to quirk, to quibble, to use stratagem and artifice, to deceive, to cheat; to be cunning, artful, fraudulent, knavish.

Խորամանկութիւն *s.* cunning, artifice, craft, chicane, quibble; cheat, deceit, fraud, base stratagem; knavery, roguery; malice.

Խորամիջ, –միջոց *a.* deep & spacious in the center; concave.

Խորամուխ *a.* penetrating, acute, piercing; profound, deep; – լինել, to penetrate, to fathom, to dive into, to enter deeply; – լինել ի ցաւս, to be swallowed up by, to be plunged in grief; – ի հեղեղս խաղալ, to enter too far, to plunge in too deeply; – դրոշմել, to inculcate, to impress deeply on the mind.

Խորամուս *s.* diver; *a.* S. **Խորամուխ**.

Խորայատակ *a.* profound, deep, hollow.

Խորայոյզ *a.* searching at the bottom; – լինել, to search into, to go to the bottom of, to sift, to scrutinize, to investigate.

Խորան, ից *s.* pavilion, tent; vault of heaven; altar; residence, habitation, dwelling; *arith.* table; chessboard, back-gammon board, &c.; – վկայութեան, the Tabernacle; – արքունի, royal palace, court; աւագ –, high altar; *գոգնոց –ի, frontal; – հանդիպել, հարկանել, պարզել զ–, to pitch a tent; բառնալ, ամփոփել զ–, to strike a tent.

Խորանաբնակ *a.* nomad, wandering.

Խորանագործ, –կաւ *s.* tent-maker.

Խորանակից *a.* dwelling in the same pavilion or tent. [encamping.

Խորանահարութիւն *s.* pitching tents;

Խորանաձեւ *a.* tent- or bell-shaped.

Խորանամ, ացայ *vn.* to become hollow or deep; to dive into, to go to the bottom of.

Խորանայաւ *a.* pitching a tent.

Խորանայարդար *s.* architect of the Tabernacle. [or bell-shaped.

Խորանայարկ *a.* vaulted, cupola-tent

Խորանանման S. –աձեւ. [camping.

Խորանաչուք *a.* travelling with tents,

Խորանապահ, *ացի s.* tent-guard.

Խորանարդ, *ացի a.* vaulted: cubical, cubic, hexahedral; *s.* cube; – *երկնից*, vault of heaven; – *արմատ*, cube root; *վերածել ի –*, to cube, to raise quantities, to the third power.

Խորանարդաձեւ *a.* cubiform. [volve.

Խորանարդեմ, *եցի*, to cube, to in-

Խորանաւոր S. **Խորանաքնակ**.

Խորանավիճակ *s.* tent-curtain.

Խորանեմ, *եցի va.* to pitch a tent.

Խորաչափ, *ի s.* bathometer; sounding-line, lead, fathom-line; plummet; *–եմ va.* to sound; *–ուԹիւն*, sounding, bathymetry, measure of depth.

Խորաձգական *a.* guttural. [able.

ԽորաՀուն *a.* very deep, unfathom-

Խորասոյզ, *սուզի a.* sunk deeply, deep; *s.* abyss, gulf, pit; – *աչք*, sunken eyes; – *առնել*, to submerge, to sink to the bottom, to plunge into, to immerse; – *լինել*, to dive to the bottom, to sink; *mar.* to founder; – *ի ցաւս*, sunk in grief; – *ի Թախիծս մեծս*, plunged in remorse. [*նեմ*, *լինիմ*.

Խորասուզեմ, *–ւիմ* S. **Խորասոյզ առնել**.

Խորավէմ *s.* grotto.

Խորաքարշուն *a.* dormant.

Խորաքարմատ *a.* deeply rooted; – *հաստատեալ*, *կանգուղեալ*, to strike deep into the soil, to take deep root, to be deeply rooted.

Խորացուցանեմ, *ուցի va.* to make deeper; to make abstruse, obscure, unintelligible.

Խորափոր *s.* cavity, hollow, cave, cavern, excavation; *–ս հատանել*, to excavate, to hollow.

Խորափոր *a.* deeply excavated, very profound.

Խորաքանդակ *s.* basso-relievo.

Խորաքնին *a.* scrutinizing, investigating; profound, sublime, past finding out.

Խորգ, *ոց s.* hair-shirt, sack-cloth, hair-cloth; *տալ զխորգս –ով*, to repent in sack-cloth.

Խորգազգեաց, *–հանդերձ a.* clad in sack-cloth.

Խորգ, *ոց* or *ուց s. zool.* crane.

Խորգամ, *ացի vn.* to snore; to snort, to rattle in the throat; to roar, to bluster (sea).

Խորգաձուկն *s. zool.* pike.

Խորգաթռիչ *s.* flight of cranes.

Խորգացող *s.* snorer.

Խորգեան *s. pl.* cranes.

Խորգիւն, *–գուման s.* snoring, snore; snorting; rattling, rattle in the throat.

Խորհեմ, *եցի va.* to hollow, to excavate; to fathom; to withhold, to retain; to purloin, to steal, to rob, to embezzle; to peculate.

Խորհող, *ղի* *ց s.* diver.

Խորթ, *ոց a.* step-son, step-daughter; bastard, natural, illegitimate; degenerate, spurious, false; alien, foreign; *zool.* crane.

Խորթաբարոյ, *ից a.* unsociable, morose; capricious, whimsical.

Խորթանամ, *ացայ vn.* to be degenerated, estranged, spoiled.

Խորթացուցանեմ, *ուցի va.* to change the nature of, to adulterate, to corrupt, to debase, to spoil, to impair.

ԽորթուԹիւն *s.* bastardy, adulteration; degeneracy, corruption, decay.

Խորխոց *a.* profound, impenetrable, inscrutable; penetrating, profound.

Խորին *a.* deep, high; impenetrable, abstruse, obscure, hidden, difficult to understand; – *ականողիք*, sunken eyes.

Խորիչ *s.* peculator. [ney-cake.

Խորիսխ, *բոխոց s.* honey-comb; ho-

Խորխ, *ի s.* slough; skin, hide; shell, bark, rind, peel; *spittle, phlegm.

Խորխանամ, *ացայ vn.* to toughen like leather.

Խորխոլիմ, *լեցայ vn.* to fall in, to sink, to give way; – *լուսին s.* falling in, sinking; land-slip.

Խորխորատ, *ից s.* gulf, abyss, chasm, pit.

Խործուխ S. **Խաւարծիւղ**.

Խորհ, **Խորհուրդ** S. **Խոհ**.

Խորհիմ, *հեցայ vn.* to think, to meditate, to consider, to cogitate, to study; to reason, to reflect; to suppose, to judge, to imagine, to fancy; to bring to memory, to call to mind, to recollect; – *ընդ միմեանս*, to consult, to advise together, to deliberate, to concert; – *ի նոտոս*, to meditate on trifles; *խորհիմ մեկնիլ վաղիւ*, I think of leaving, I propose to leave tomorrow; *ի –ն անգամ սոսկամ*, the mere thought of it makes me shudder; *յայն խորհէր հանապազ*, he thought of nothing else.

Խորհուրդ, *հրդեան* or *դի*, *հրդից s.* thought; design, intention, resolution; imagination, fancy, inspiration; sentiment, disposition; idea, fantasy, revery; advice, counsel; deliberation, consultation; secret; mystery; symbol; sacrament; *խորհրդոլգ.* design-

edly, intentionally, on purpose, purposely; *իրկական* –, the Holy Sacrament; *տուն, տաճար խորհրդոյ*, council-hall; – *պալատական*, cabinet council; *խորհրդեան դպիր*, secretary; *չար*, pernicious advice; – *առնել, ի միջ առնուլ, ունել, ի* – *մտանել*, to consult, to determine, to decide on, to resolve on; to deliberate, to confer together, to take counsel, to advise with; – *տալ*, to counsel, to give advice, to advise; – *հարցանել*, to ask advice, to consult, to take counsel; *ի մի* – *միաբանել*, to think together, to deliberate unanimously; *դարձուցանել ի խոր- հրդոյ*, to change or alter one's mind; *դարձուցանել ի խորհրդոյ*, to dissuade from, to advise against; – *ի մտի եդի գիտել*, I had conceived the idea of knowing; – *ի միտս իմ առնէի* or *եդէ*, I thought of, I had the idea or the intention to; – *առաքի ընդ միտս իմ*, I deliberated with myself; – *կալաւ*, he conceived the idea to; *զմանդուկն զայն խորհե- ցաւ* –, he formed the hardy design to; *մինչդեռ յայսմ խորհրդի էր*, in the midst of these thoughts, while thus deliberating.

Խորհրդաբար *ad.* figuratively; sacramentally; mysteriously; confidently.

Խորհրդագէտ, *-գիտ a.* astute, shrewd, wary, cautious; initiated, adept; – *առնել*, to let into a secret, to initiate into a mystery; – *լինել*, to be initiated.

Խորհրդագիտութիւն *s.* initiation.

Խորհրդածեմ, *եցի vn.* to reflect, to ponder, to think, to revolve, to meditate, to consider; to imagine, to form an idea of, to suppose; to consult, to deliberate; to explain, to expound, to comment upon; to administer the sacraments; to celebrate mass.

Խորհրդածու, *ուց s.* thinker; counsellor; the initiated; minister, priest.

Խորհրդածութիւն *s.* thought, reflection; deliberation; secret; mystery; administration of the sacraments; celebration of mass. [mysteries, priest.

Խորհրդակ, *ից s.* functionary in

Խորհրդակից, *ուց a. s.* confident.

Խորհրդական *a.* mystical; mysterious; sacramental; emblematical, symbolical; rational, thinking, prudent; *s.* adviser, counsellor; – *իմաստ*, rhapsody, religious rapture; – *խոստո- վանութիւն*, auricular confession.

Խորհրդականութիւն *s.* deliberation, council, consultation; mystery, sacrament; mysticalness, mysteriousness; wisdom, prudence, wariness, cautiousness.

Խորհրդակատար, *ից a.* accomplishing, performing.

Խորհրդակիր *a.* mysterious.

Խորհրդակից *s.* adviser, counsellor; confident. [centric.

Խորհրդակորոյս *a.* foolish, odd, ec-

Խորհրդակցիմ, *եցայ vn.* to consult, to confer, to hold a parley or conference.

Խորհրդակցութիւն *s.* council, consultation; conference, parley; confid-

Խորհրդանոց S. *-դարան*. [ence.

Խորհրդատահ, *ից a.* secret, discreet, prudent. [discretion, prudence.

Խորհրդատահութիւն *s.* secretness,

Խորհրդատիս *s.* prime adviser or counsellor. [book.

Խորհրդատետր, *ի s.* missal, mass-

Խորհրդատու *s.* adviser, counsellor.

Խորհրդատուն *s.* place of conference, council-chamber; vestry-room; offertory.

Խորհրդատունք *s.* mysteries: orgies, drunken revelry, feasts of Bacchus, bacchanals, drinking-bout.

Խորհրդարան *s.* house of Parliament, hall of Assembly, chamber of deputies: place of administration of the sacramants; offering-place; *fig.* mind, intellect.

Խորհրդաւոր *a.* mysterious, mystical, arcane; figurative, emblematic, symbolical; hieroglyphical; – *նշան, պատկեր*, emblem. [fickle.

Խորհրդափոխ *a.* inconstant, voluble,

Խորձուկ *s. bot.* bryony; tendrils of vine.

Խորճունճ *s.* piece of soiled linen.

Խորշ, ից *s.* corner; compartment, division, pigeon-hole; chess-squares, chequers; niche; cell, partition; nook, lurking-place, hidden corner; hollow, cavity; – *հանդերձից*, fold, plait, crease; – *երեսաց, ճակատու*, dimple; wrinkle, puckering; – *գրաշարաց*, printer's box; – *ծովու*, gulf, bay; creek, cove; – *նաւի*, hold of a ship; – *լերանց*, cave, cavern; – *կենդա- նեաց*, den, haunt, lair; – *թռչնոց*,

eyrie, nest; ի – մի, in a corner; – առ նուվ առագաստից, to swell or fill the sails, to get the wind; – ը-իւ ընդունել, to fold, to plait, to crease; to become wrinkled, to knit the brow; –ս քաղել, to fold variously; –ս –ս գոլծել, to make small rooms or cells: to gather, to plait; –ս արկանել յայտս, to wrinkle, to pucker.

Խորշակ, ացս. excessive heat; hot dry or parching wind, simoon; drought, dryness, aridity; – ժանտ, pestilential blast.

Խորշակահար a. sun-burnt, parched by excessive heat, or by a burning wind; – առնել, to burn, to parch; – լինել, to be burnt, parched.

Խորշակահարուած s. sun-stroke.

Խորշակաւո a. sun-burnt; – լինել, to be burnt.

Խորշանկեմ, եցի vna. to frown, to wrinkle, to pucker: to plait, to fold.

Խորշանք s. aversion, antipathy; **Խորշաւոր** a. cellular. [S. **Խորշուն**.

Խորշաքաղ առնեմ, ժողովեմ va. to plait, to arrange gracefully, to fit, to adjust with elegance.

Խորշելի a. avoidable, evitable.

Խորշէրկեն a. flowing, waving; mar. undulating, flowing gently, rippling.

Խորշէցուցանեմ, ուցի va. to cause to avoid or shun.

Խորշիմ, եցայ vn. to feel an aversion to, to loathe, to turn from with disgust, to avoid, to shun, to eschew, to flee; to be shy, to beware, to show or pay regard to; to be respectful; –յոյն մէքէ, to take a dislike to, to avoid of.

Խորշիւն s. thunder, noise, uproar, rumour.

Խորշխորշան, ացս. plait, double, fold, gather; wrinkle, crease; a. plaited, folded, turned down; wrinkled, puckered. [S. **Խրշմերես**.

Խորշոմեցուցանեմ, եցայ vn. to grow wrinkled, to shrink, to shrivel up; – հանդերձից, to fold, to plait, to crease.

Խորշում s. aversion, repugnance, dislike, reluctance; reserve, caution; regard, respect.

Խորոպ s. the hymen; maidenhead.

Խորոպչին s. gynecæum, harem, women's appartments.

Խորովածս, ի s. roast-meat.

Խորովանք s. earnest prayer, urgent entreaty, lively instance.

Խորովեմ, եցի va. to roast, to toast, to brown; to grill, to broil, to fry; ձուկն –եալ, broiled fish.

Խորովիմ, եցայ vn. to suffer, to be afflicted; to sympathise, to have pity or compassion on; to entreat earnestly: to be roasted; ցրտակէզ –, to be **Խորովուած**. [frost-bitten.

Խորովուիլ, **Խորովք** s. roasting; ի –ս արկանել, to roast, to fry.

***Խորուզակ** s. whooping-cough.

Խորութիւն s. depth, profoundity.

Խորփիկք s. concavity, cavity.

Խորսեմ, եցի va. to make the honey-comb; to fill with honey-cakes.

Խորտաբորտ a. ragged, rough, uneven; –ք s. rough, craggy places, asperity, roughness, unevenness, ruggedness.

Խորտակեմ, եցի va. to bruise, to crack, to break, to crush, to dash to pieces; – զԷշխամին, to crush, to bear down, to defeat, to rout, to put the enemy to flight; – զդունդս, to disband the troops; – զդուռն, to force open the door; – զգլուխ, to break the head; – զմարմինն, զանձն, to mortify one's flesh, to do penance; –կիմ vn. to break, to dash to pieces; to be broken, undone, defeated, destroyed; անդրէն ի քեզ խորտակեսցին ալիք քո, here shall thy proud waves be stayed.

Խորտակումն s. fracture, break, crack; rout, defeat.

Խորտիկ, տակաց s. dish, viand, mess; roast-meat; cooked victuals.

Խորտկարան s. chop-house. [keeper.

Խորտկարար, ացս. cook; chop-house

Խորտկարարութիւն s. cookery.

Խոց, ից or ոց s. wound, sore, ulcer; a. wounded; խորամուխ, կարեվէր –, deep, mortal wound; – ասալ, դնել, to wound; – ունալ, to be wounded.

Խոցահարեմ, **Խոցեմ**, եցի va. to wound, to pierce, to stab; to prick, to smite; fig. to pierce or cut to the heart; – զսպանեցանից, to transpierce, to pierce through and through, to run through; –իմ vn. to be wounded, pierced; – սիրով ուրուք, to be smitten with love, to fall in love; S. **Խոր**.

Խոցոտեմ, եցի va. to wound severely, to cover with wounds; fig. to prick the conscience.

Խոցոտիչ a. wounding, biting, cutting; poignant, tart.

խոցոտումն *s.* act of wounding severely. [**-ումն**, act of wounding.

խոցուած, **ոց**, **-ումն** *s.* wound;

, **խուեմ**, **եցի** *va.* to deal harshly with, to ill-use, to maltreat, to vex, to torment, to trouble, to incommode; to worry, to harass, to annoy.

խուզածք *s.* felt, stuffing, wadding.

խուզակ, **ացց** *a.* searching, scrutinizing; **-լինել**, to search, to examine, to explore, to rummage. [quisitive.

խուզական *a.* curious, searching, in-

խուզարկ, **-ու**, **ացց** *a.* curious, inquisitive; *s.* examiner, searcher, observer, busy inquirer, pryer, scrutator; **-լինել**, to make researches, to seek for, to hunt after.

խուզեմ, **եցի** *va.* to search, to inquire, to seek diligently, to hunt after, to pry into; to shear, to shave; to cut off; to strip off.

խուզուըտիւն, **-ումն** *s.* busy search, curiosity, quest, investigation; shearing; **-ումն հերաց**, shaving, tonsure.

խութ, **խթից**, **խթոց** *s.* obstacle, embarrassment, hinderance; **-ել խոչ լինել**, **խելք եւ - ընդ ոտն անկանիլ**, to hinder, to embarrass, to clog; **ի բաց առնել զխոչ եւ զ-**, to disencumber, to free from embarrassment; **-ք**, rock, reef, hedge of rocks.

խուժ, **խուժադուժ**, **կց** *a.* barbarous, savage, rude; rough, cruel, inhuman; **խուժք եւ դուժք**, the barbarians. [rough.

խուժական, **-ին** *a.* barbarous,

խուժան, **ի** *s.* multitude, populace, the vulgar, crowd; throng, press; hurly burly, confusion, noise, clatter; **- աւերանաց զաշխարհաւն զերծուլ** or **ածել**, to devastate, to lay waste.

խուժդն *s.* obstinacy, stubbornness, pertinacity; **ի խժդան եւ յոխորտի կալ**, S. **խժդան**.

խուժդուժ S. **խուժադուժ**.

խուժեմ, **եցի** *vn.* to invade, to rush on, to fall impetuously on, to flock, to resort in numbers to. [negro.

խուժիկ, **ժկաց** *a.* barbarous; black,

խուլ, **խլից** *a.* deaf; deaf, dead, dull; *eyeless (needle, &c.); **- առնել**, to deafen, to stun; **- առնել զունկն**, **- լինել**, to turn or give a deaf ear to.

խուլակոյր *a.* deaf & blind.

խուլահաւիկ *a.* deaf & dumb.

խուլինջ *s.* phlegmon, inflammatory tumour on the shoulders.

խուլտուըտիւն *s.* cooing of doves.

խուխ, **խխոց** *s.* phlegm, pituite; **թքանել զ-**, **- արկանել**, to expectorate; **- բերել**, to cough up.

խուղ, **խղից** *s.* cot, hut; cell, small room; **- պահնակաց**, sentry-box.

խուղք *s.* filth, sweepings, dirt.

խուճ *s.* scarecrow, bugbear.

խուճապ, **ուճ** *s.* fright, terror, alarm, dread, haste, hurry, precipitation; **-ուճ** *ad.* in haste, in a hurry; **-ք**, phantom, spectre.

խուճապական *a.* alarming, startling, frightful, dreadful; urgent, pressing; precipitate, too hasty.

խուճապանք *s.* alarm, eagerness, haste, precipitation, flight.

խուճապեմ, **եցի**, **խուճապեցուցանեմ**, **ուցի** *va.* to startle, to alarm, to frighten, to terrify, to appal, to strike with terror; to frighten away; to hasten, to precipitate.

խուճապիմ, **եցայ** *vn.* to be startled, alarmed, terrified; to waver, to be in suspense; to be hasty, precipitate; to flee precipitately.

խուճապումն S. **խուճապ**.

խում *s.* drinking, eating; * tin drinking pot; *mus.* an Armenian note (◌̄).

խումբ, **խմբից** *s.* party, band, troop, detachment, company, regiment, brigade, division, cohort, legion; **- կղզեաց**, group of islands, archipelago; **- առնուլ**, to assemble, to flock together; **- կազմել զօրաց**, to muster, to form into a regiment, to embody, to enlist, to enrol, to collect together; **ի խմբէ եօթանց իմաստնոցն էր**, he was one of the seven wise men.

խուն *a.* little; **- ինչ**, **- մի** *ad.* a little, very small quantity, however little; **- ինչ ժամանակ**, a short time; **- ինչ էրք էն**, there is very little; **ի - վայրկենի**, in a moment, in an instant.

խունայար *s. chem.* paraffine. [ing.

խունաւագուխ *s.* seasoning, flavour-

խունկ *s.* incense; aromatic substances; *fig.* incense, flattery; **կարմիր -**, storax; **Հռոմի** or **սպիտակ -**, laudanum; **-ք անուշից**, **անուշունք**, perfumes, fragrant, drugs; **-ս առնել**, **արկանել**, to incense; **- ասել**, to flatter.

խունկեղէգն *s. bot.* sweet calamus.

խունձ *s. mus.* an Armenian note (◌̃).

*խունչ *s.* trunk of a tree.

խուռն, խառն *s.* crowd, concourse, multitude, throng of people; affluence, great quantity; noise, tumult, confusion; *a.* thick, close, dense, crowded; many, numerous; *ad.* in crowds, in throngs; – *առ –, – ի –*, in a huddle, pell-mell, disorderly, hurriedly; *ի խառն*, among the crowd; *ի խառն մարտին*, in the thickest of the fight; – *բազմութիւն*, a numerous crowd, a throng; – *բազմութեամբ մտանել, ելանել*, to crowd in; to crowd out; – *բազմութիւն ժողովրդեան*, immense concourse of people; – *հաւանիւն աստ օտարականք*, strangers flock here.

խուռներամ *a.* in many flocks; in vast numbers; – *փունջ*, nosegay of various flowers.

խուռնբնիթաց *a. ad.* very numerous, multitudinous, in a crowd; conjointly, together; – *բազմութիւն*, concourse, crowd.

խուսակ, *ացի s. mech.* escapement; – *ազատ, պլանաւոր, խարսխաւոր*, chronometer-, cylinder-, anchor-.

խուսափական *a.* evasive, shuffling, ambiguous.

խուսափանք, *–փուն s.* flight, evasion; subterfuge, shift, excuse, tergiversation, shuffling.

խուսափիմ, *եցի*, խուսավիմ, *եցայ vn.* to escape, to flee, to take to flight, to steal away; to retreat, to retire, to disappear; to shuffle, to elude, to tergiversate. [flight.

խուսափու, *–ի a.* fleeing, taking to

խուսափուն S. խուսափանք.

խուսեմ, խուսխուսեմ S. *ծայս տամ.*

խուսեցուցանեմ, *ուցի va.* to cause to escape, to save, to extricate.

խուրձն, *խրձան, խրձունք, ձանց s.* bundle, faggot, bunch, package, packet; – *փայտի*, fascine of wood; – *խոտոյ*, truss of hay; – *ցորենոյ*, sheaf of corn; – *թղթոց*, file or bundle of papers; – *ջոյ mech.* wheat-sheaf jet; *մագնիսական –*, pencil of magnetic

խուց, *խցի s.* chamber; cell. [rays.

խուփ, *–ն, խփան s.* lid, cover; *mech.* cap, head; – *պատուհանի*, shutters.

խոփ, *ոց s.* coulter, plough-share.

խպիպ *s.* wen, goitre.

խռիւ, *խռուոյ s.* bushes, briars, brushwood, underwood.

խռկեմ, *եցի va.* to heap, to pile; to fill, to cram, to stuff. [cow's lungwort.

խռնդատ or խռչտակ *s. bot.* mullein,

խռնեմ, *եցի va.* to assemble, to muster; to collect, to gather; to augment, to enlarge; *–իմ vn.* to assemble in a crowd, to collect or gather together, to flock, to crowd round; *խրճ նէր զնովաւ ժողովրդեան*, the people crowded round him; *խռնեցաւ պատերազմն*, the fight began.

խռնչեմ, *եցի vn.* to emit a gurgling sound; – *շանց*, to howl. [winkle.

խռնչայլ, խռնչուղ *s. zool.* snail; peri-

խռով *s.* confusion, tumult, trouble, disorder, sedition, insurrection; *a.* confused, confounded, troubled; – *հարկանել, արկանել*, to trouble, to cause disorder, to excite sedition, to create factions, to stir up to rebellion; – *կալ, լինել ընդ ումեք*, to have quarrelled with, to fall out, to be at variance, to disagree with.

խռովայոյզ *a.* turbulent, tumultuous, seditious. [bulent.

խռովասէր *a.* restless, unquiet, tur-

խռովասիրութիւն *s.* contentiousness, restlessness.

խռովարար, *–րիւս a.* factious, mutinous, turbulent, seditious, riotous, unquiet, restless; meddling, mischief-making; revolutionary.

խռովեմ, *եցի, –եցուցանեմ, ուցի va.* to trouble, to put into disorder, to agitate; to perplex, to disconcert, to disquiet, to disturb; to upset, to unsettle, to distract; to alarm, to rouse; to stir up, to excite to insurrection; – *զվիսս*, to dispirit, to unhinge; – *զսիրտ*, to dishearten, to unnerve.

խռովեցուցիչ S. խռովիչ.

խռովիմ, *եցայ vn.* to be troubled, disturbed, agitated, perplexed, disquieted, disconcerted; *խռովեալ ես*, you are looking quite confounded, or flurried. [seditious, factious.

խռովիչ *s.* perturber; *a.* disturbing,

խռովութիւն *s.* bustle; perturbation, confusion, agitation, trouble; tumult, disorder, turbulence, insurrection, sedition, revolt, revolution, mutiny, rebellion; – *յուզել*, to foment troubles; *ի –ի են Արեւելիք*, affairs are becoming very serious in the East.

խսւանամ, *ացայ vn.* to dry up, to fade, to wither; to grow old, to become extenuated; *խռոտացեալ հիւղք*,

bristling hair; dishevelled hair.

Խոշոտուկ *a.* bushy, briery.

Խոչակ S. **Խոչափող**.

Խոչակունք *s.* tibia, shin-bone.

Խոչափող *s.* wind-pipe; larynx.

Խոչոտիմ *vn.* to breathe with difficulty arising from diseased lungs.

Խոպոպ *a.* rough, unpleasant, disagreeable; ill-natured, ill-tempered; **Խրիպ** S. **Փսխաթ**. [– *ձայն*, shrill voice.

Խոտաբախ *a.* severe, hard (winter).

Խոտաբանութիւն *s.* harsh, threatening or bitter words.

Խոտաբարդ *a.* severe, harsh, rigorous; *–ուխտ s.* austere, severe character.

Խոտաբեռունք *s.* heavy loads.

Խոտագոյն *ad.* severely, harshly, hardly, rigorously; – *գնալ*, to proceed with severity, to take severe steps, to punish with rigour.

Խոտակեաց, *–կրօն a.* austere, rigid, severe, hard. [ity, mortification.

Խոտակրօնութիւն *s.* austerity, sever-

Խոտաձայն *a.* having a harsh, rough, disagreeable voice.

Խոտամբակ, &c. S. **Խեռ**, &c. [*թէ*.

Խոտամբեր, *–ուխ* S. **Խոտակրօն**, *–ուխ*

Խոտանամ, *ացայ vn.* to harden, to become hard; to be obstinate, to persist; to be severe, rigorous, austere; – *ուխտ*, to treat mercilessly; – *որովայնի*, to constipate, to close the bowels. [ous, high, violent (wind).

Խոտաշունչ *a.* boisterous, impetu-

Խոտապարանոց *a.* stubborn, stiff-necked, pertinacious, opinionative, dogmatic. [wilfulness, stubbornness.

Խոտապարանոցութիւն *s.* pertinacity,

Խոտապինդ *a.* very hard.

Խոտասիրտ *a.* hard-hearted, merciless, inflexible, obdurate, insensible, relentless; *fig.* hardened, impenitent.

Խոտասրտութիւն *s.* hardness of heart, obduracy; pertinacity, obstinacy; *fig.* impenitency.

Խոտավարութիւն *s.* life of privations & hardships, a Spartan existence.

Խոտացուցանեմ, *ուցի va.* to harden, to make hard; to render obstinate; – *զսիրտ*, to render obdurate or callous, to harden the heart; – *զորովայն*, to constipate.

Խոտացումն *s. chem.* cold-hammering.

Խոտացուցիչ *a.* hardening, making hard; – *որովայնի*, astringent, binding,

Խոտաքար *s.* trachyte. [costive.

Խոտաբախ *a.* hard mouthed, intractable, untamable, ungovernable; inflexible, obstinate, pertinacious, impetuous, headlong, fiery, rebellious; – *երիվար*, fiery, spirited, high-mettled steed, courser or charger.

Խոտաբ *ad.* hardly, harshly, roughly, rudely; cruelly, severely, rigorously; rigidly, strictly; – *գնալ ընդ ումեք*, to treat harshly, to maltreat, to rule with a high hand; – *պատուհասել*, to punish rigorously, severely; – *տալ պատասխանի*, to reply harshly; S. **Խիտ**. [branches.

Խոտոտաւեայ *a.* furnished with thick

Խոտոր, *ոյ* or *ի s.* garlic; *պճեղն –ոյ*, clove of –; *վիրաբախաբ հեռի՛ բուրէ զհոտ –ի*, he stank of – fifty yards off; *–ակեր*, garlic-eater.

Խոտորուկ *s.* elephantiasis; venereal disease; *bot.** a Cretan grape; *–ք*, garlic sauce.

Խոտութիւն *s.* hardness; stiffness; roughness, harshness, asperity, austerity, rigidness; rigour, severity, cruelty, inclemency, inflexibility; – *սրտի*, obduracy, hardness of heart; – *բարուց, օրինաց*, severity of customs, of laws; – *կարծեաց*, too great austerity of morals, puritanism; – *որովայնի*, tightness of the bowels, costiveness, constipation.

Խոտական *a.* condensable; *–ութիւն s.* condensability.

Խոտանամ, *ացայ vn.* to condense, to thicken, to grow thick, to coagulate, to congeal.

Խոտաչափ, *ի s. chem.* densimeter, volumometer; *mech.* condensing-engine.

Խոտացումն *s.* condensation, coagulation, concretion, congelation.

Խոտացուցանեմ, *ուցի va.* to condense, to thicken, to coagulate, to congeal.

Խոտացուցիչ *s.* condenser.

Խոտիր, *խոտրոց s.* difference, variety, distinction, disparity, disproportion; *–ք*, prognostic, augury, omen; *առ – մտաց*, according to the judgment; *մի՛ լիցի – ընդ բարին եւ ընդ յոսին*, he shall not search whether it be good or bad; *ոչինչ է – Տեառն տալ բազումս նեղ բազմօք կամ սակաւս ընդ*, the Lord can give the victory to the smaller or the greater number; *աւուրք խոտրոց*, superstitious regard for unlucky days; *ի –ս անկանիլ*, to fall into vain

or superstitious observances; *ընդ կամս անձին խարոյց արկանել զանձն*, to conform oneself to superstitious customs.

խոզեմ, խազտանք S. **խազեմ, խըզմունք**.

խոտեմ, խոտակեմ *va.* to tickle, to titillate; to dazzle, to bedazzle; *fig.* to tickle, to please, to gratify, to delight, to flatter; – *զաչս*, to dazzle the eyes; *–իմ vn.* to be tickled, dazzled; to be delighted, gratified, flattered.

խոտումն *s.* tickling, titillation; dazzling; burning desire, prurience, itching, inciting, lust; *fig.* delight, pleasure.

խուժ *s.* thickness, consistence.

խուժութիւն *s.* condensity, density, [thickness, consistence.

խուպանք *s.* softness, effeminacy; deceit, insidious caresses, dalliance.

խուխլ, խուղանք, խուխեմ, խուզեմ, խուզուն S. **խուզումն, խըզմունք**.

խուրագիտիչ, լից *a.* physiognomist; **խուրական** *a.* ceremonial.

խուրանք *s.* observance, ceremony; superstition; prognostic, augury, omen; oddness, imparity.

խուրեմ, եցի *va.* to distinguish, to discern, to make a difference; to observe rigorously or scrupulously; – *զբարեկամն ի մարգելուզէ*, to distinguish a friend from a fawner.

խուրոյագիւթ *a.* consulting witches.

խուրց, ից *s.* interval, space; division, separation; distinction, difference; – *ընդ մէջ անկանիլ*, to interpose; to interfere, to intermeddle.

խուրցեմ *vna.* to distinguish, to classify.

խուռն S. **խուրանք, խուրց**.

խրախ, լից *s.* rejoicing, cheerfulness, merriment; banquet, feast; *a.* joyful, gay, merry, cheerful; *տուն, տաճար –լից*, banqueting-house, –hall; – *մեծ ուրախութեան առնել*, to banquet; – *առնել*, to make merry, to rejoice; – *լինել*, to rejoice, to be delighted.

խրախակից *a.* that rejoices with, joining in merriment, feasting together; – *լինել*, to rejoice with; to congratulate.

խրախալիւռ *a.* cheerful, merry, joyful, gay, joyous; – *լինել*, to joy, to rejoice.

խրախանամ, ացայ *vn.* to rejoice, to be joyful; to feast, to make merry with.

խրախարան *s.* banqueting-room; place of feasting or entertainment.

խրախարար, ից *a.* feasting, entertaining.

խրախճանակից *a. s.* boon-companion, fellow guest; – *լինել*, to feast together.

խրախճանիմ S. **խրախանամ**.

խրախճանասէր *a.* fond of feasting, of good-living.

խրախճանութիւն, –հանք *s.* feast, banquet, entertainment, festivity; rejoicings, public joy.

խրախոյս, խուսի *s.* shout of encouragement or incitement, encouragement, comfort, incitement; *a.* encouraging, animating; exhorting; – *տալ, մատուցանել*, to encourage, to give heart to or inspirit, to rouse, to excite, to urge on; – *բառնալ, հարկանել*, to shout encouragingly; – *առնուլ*, to take heart, to cheer up, to take courage.

խրախութիւն S. **խրախճանութիւն**; *առնել ումեք –*, to give a banquet to.

խրախուանք *s.* rejoicings, feasting, entertainment; *–նս առնել*, to feast, to hold a feast, to give a banquet.

խրախուանք S. **խրախոյս**.

խրախուսեմ, եցի *vn.* to encourage or excite by mutual shouting, to call loudly, to address with a loud voice; to encourage, to give courage to, to raise the spirits of, to reanimate, to excite, to incite, to embolden; *–իմ vn.* to take courage; – *յոք*, to rely on or confide in.

խրամ, լից or **ոց** *s.* trench, hollow way, ditch; mine or sap; breach, rupture, rent; division, separation; – *հատանել*, to cut a trench; to make a gap; to open a breach; *յորդիս իմ եղեւ –*, there was a gap among my sons.

խրամակարկաս, լից *a.* that repairs a breach; – *առնել*, to repair a breach, to patch.

խրամհատ, ից *a.* breaching, making breaches; separating, dividing.

խրամհատութիւն *s.* the opening a breach.

խրամապահ, ից *s.* trench-guard.

խրամատ, լից *s.* breach, rupture, opening; hollow way, ditch, trench.

խրամատեմ, եցի *va.* to breach; to break, to defeat, to disperse; to exterminate; – *զհամբաւ լաւութեան*, to diffame, to destroy one's reputation; – *զգաղտնիս*, to betray a secret.

խրամատութիւն *s.* breach; crack, crevice; rupture; division, party.

խրատակ, ից *s.* league.

խրատ, ատ *s.* admonition, reprimand, reproof; advice, counsel; caution, remonstrance; discipline, instruction; correction, punishment; **-ք ուղղութեան**, moral maxims; **- չար**, bad advice; evil counsel; **- տալ**, to give advice; to lecture, to admonish; **տալ -ս բարեաց**, to give good advice; **ք-ու դալ**, to devote oneself to science; **ի - առնել**, to educate; to discipline; **չունել զ-**, to be indisciplined, wild, ill-mannered; S. **Թակարդ**.

խրատաբանեմ, եցի *va.* to moralize, to advise, to admonish, to warn.

խրատաբանութիւն *s.* admonition, warning, advice, counsel.

խրատագիր *a.* admonishing by letter; *s.* letter or book of admonition.

խրատական *a.* admonitory, didactic, moral, instructive. [advice.

խրատատեաց *a.* hating, scorning

խրատատու, ից *a.* advising; *s.* admonisher, adviser, instructor.

խրատեմ, եցի *va.* to admonish, to advise, to warn; to instruct, to discipline; to reprimand, to reprove; to correct, to chastise, to punish; **-եալ ի նմանէ**, counselled by him.

խրատիչ *s.* councillor, adviser; instructor; chastiser.

խրատուական, խրատատու, ից *a.* advising, giving advice. [ing.

խրատատուութիւն *s.* admonition, warn-

խրատիմ, եցի *va.* to put on shoes; to lace on boots or shoes.

խրատք, ից *s.* shoe-lace, shoe-string; **լուծանել զ-ս կօշկաց**, to loosen shoe-latchets.

խրեմ, եցի *va.* to thrust in, to plunge; to stick in the mire, to bemire; to run aground, to strand; **-իմ** *vn.* to plunge into, to stick fast in the mire, to run aground, to be stranded.

խրթին *a.* obscure, dark; *fig.* hidden, enigmatical.

խրթնաբան *a.* obscure, enigmatical; **-ութիւն** *s.* obscure language, enigma.

խրթնագրութիւն *s.* short-hand, stenography.

խրթնանամ, ացայ *vn.* to be difficult to understand; to darken, to become obscure; to lose pristine excellence or beauty, to grow dull, to deteriorate, to get spoiled.

խրթնացուցանեմ, ուցի *va.* to darken, to obscure, to dull, to disfigure, to degrade, to spoil; **- զփառս**, to tarnish the glory.

խրթնի S. **խրթին**; **երեկոընեայն -**, Venus, Vesper (the evening star).

խրթնութիւն *s.* obscurity; meanness.

խրխինջ, &c. S. **խինջիւն**, &c.

խրխուր *s.* fragment, relic.

խրձանամ, ացայ *vn.* to become like a bundle, to be bound in a sheaf; **խրձ ածեալ տուտ սիրամարգին**, spread peacock's tail.

խրճիթ, ճիթաց *s.* cell; hut, cabin.

խրճերես *a.* wrinkled, shrivelled or puckered (face).

խոխա, ից or **աց** *a.* imperious, haughty, insolent, proud, arrogant, boastful, supercilious, braggart; *s.* haughtiness, pride, arrogance; **-, -աբար** *ad.* haughtily, proudly, in a bold manner. [haughtiness.

խոխատալի, -լիք, -ական *a.* full of

խոխատաձայն *a.* talking in a lofty or threatening manner.

խոխատամ, ացի, -անամ, ացայ *vn.* to carry the head high, to bid defiance, to bully, to hector, to gasconade, to brag, to laugh to scorn, to rail at, to use insolent language, to swagger, to be disdainful, overnice, to turn up one's nose at, to be proud, pretentious, defiant, arrogant.

խոխատանք S. **խոխատութիւն**.

խոխատասպան *a.* braggart, boastful, insolent, presumptuous, swagger-

խոխատեմ, -ատիմ S. **խոխատամ**. [ing.

խոխատութիւն *s.* gasconade, bravado, empty boast, rodomontade; defiance, insolence, haughtiness; **չզքչանել ի խրոխտմանէն**, to lose nothing of his arrogance. [**-դիչ** *s.* patcher; cobbler.

խոսանդեմ *va.* to patch; to cobble;

խոտ *s. chem.* cinnabar, vermilion; *bot.* dragon's blood.

խոտիւն *s. mar.* stranding.

խոտոք, ոքից *s.* sand-banks, shallows, quick-sands.

խչան *a.* skittish, shy.

խրանոտ S. **խրաչիմ, Շրանոտ**.

խրտուիլ, *-ակ *s.* scarecrow, bugbear; **դոյզն ինչ -**, a mere trifle, a nothing.

խրտուցանեմ, ցի *va.* to scare, to startle; to scare or fright away.

Խրտունչում *s.* start, shuddering.

Խրտչիմ, տեայ *vn.* to be scared, to take umbrage, to shy, to start aside, to take fright, to be restive; *խրտչէին միտք իմացողացն*, it scared the mind, it was too difficult to be understood.

Խցահան, ացի *s.* corkscrew.

Խցանեմ, լայ S. **Խնոտ**; *-ուիմ vn.* to be shut; *խցան բերանք նոցա*, they are put to silence.

Խցանք *s.* cork, stopper, bung, plug.

Խցարդել, Խցաւոր *a.* retired, lone, lonely, solitary.

Խցեմ, Խցկեմ S. **Խնոտ**. [hut, cabin.

Խցիկ, խցիկն *s.* small room, cell,

Խցուածան *a.* obstructive.

Խցումն *s.* stoppage, obstruction.

Խփանեմ, խփել, Խփեմ, խփեցի *va.* to cover; to shut. [milk-pots (cat).

Խփրնկեց *a.* thievishly uncovering

Խօթ, ից *a.* sick, sickly, unhealthy, infirm; *- է*, he is sick. [foolish.

Խօթամիտ *a.* silly, simple; stupid,

Խօթամտութիւն *s.* silliness, foolishness, stupidity, dullness.

Խօթանամ, ացայ *vn.* to be sick, ill, indisposed, unwell, poorly. [sickness.

Խօթապատճառ լինիմ *vn.* to feign

Խօթասիրտ *a.* stupid, dull-witted, idle, lazy, slothful.

Խօթութիւն *s.* sickness, illness, indisposition, infirmity.

Խօլ, ացի *a.* foolish, senseless, inconsiderate, extravagant, rash, absurd; *- առատութիւն*, profusion; *- մանկութիւն*, imprudent youth; *ընդ - ad.* groundlessly, wildly, inconsiderately.

Խօլաբաւտ *a.* foolish; *-ութիւն s.* foolishness, want of judgment or understanding.

Խօլական S. **Խօլ**; *- ախտ*, extravagant desire or inclination; *- երկիւղ*, a panic; *- խնդութիւն*, extravagant joy, sportiveness, wantonness; *-ցնորք*, nocturnal phantoms or spectres.

Խօլանամ, ացայ, Խօլիմ, եցայ *vn.* to go mad; to become unhappy. [folly.

Խօլութիւն *s.* foolishness, nonsense,

Խոհասէր *a.* fond of refined living.

Խօշիւն *s.* noise, murmur, rumour, uproar.

Խօս *s.* cock-crowing; S. **Խօսք**.

Խօսական *a.* eloquent; S. **Խօսուն**.

Խօսակից *a.* conversing with another; *- լինել*, to have an interview, to converse, to talk, to discourse, to have a chat together, to hold a conversation with.

Խօսակիցի S. **Խօսակից լինիմ**.

Խօսակցութիւն *s.* conference, dialogue, conversation, parley, interview; interlocution; discourse. [lour.

Խօսարան *s.* mouth, tongue; **par-*

Խօսեալ, -եցեալ *a.* betrothed.

Խօսելի *a.* speaking, that speaks.

Խօսեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to speak.

Խօսիմ, եցայ *vn.* to speak, to talk, to discourse, to converse; to confer, to treat, to negotiate; to betroth, to affiance; *- լեզուս*, or *ի լեզուս*, to speak many languages; *- եզակի*, to thee-thou; *- ուղիղ*, to speak out, distinctly; *- ի սրտի*, to think, to meditate, to ruminate; *- սպառնալեօք*, to speak threateningly or sharply; *- զքաղաքականութեամբ*, to talk politics; *տալ - զանձնէ*, to be talked of; to get a bad name; *- զուանեքն ի մահ*, to compass a person's death; *- չարութիւն*, to speak ill of, to slander; *ընդ օդս -, յանհնչս ուռելոյց -*, to preach to the winds; to reprove a fool is but lost labour; *- հաւու*, to crow; *նա խօսեսցի առ ի քէն*, he shall be thy spokesman; *- ուանեք զկին*, to betroth, to promise or to give in marriage; *- իւր զկին*, to espouse, to marry; *կոյս խօսեցեալ առն*, a vergin espoused to a man; *խօսեցայց ինձ զքեզ*. I will marry you; S. **Ընդ վայր**.

Խօսնակ, ացի *s.* mediator, intercessor, advocate; messenger, announcer; chanticleer.

Խօսնական *a.* speaking; *s.* mediator.

Խօսնակից *s.* herald, messenger, negociator; flag of truce; *- լինել*, to parley, to negociate, to treat.

Խօսնայր *s.* betrothed, affianced husband, intended.

Խօսող, ացի *a.* speaking, rational; *s.* speaker, orator; *-ութիւն s.* faculty of speech.

Խօսուն *s.* betrothal, betrothing; *ի խօսման լինել, կալ*, to be affianced or betrothed; *խօսման ժամանակ*, interval between betrothal & marriage.

Խօսուն, ունոց *a.* gifted with the faculty of speech; endowed with reason, rational.

Խօսք, սից *s.* word; speech, language, tongue; discourse, sermon;

saying; diction; talk, conversation, chat; word, promise; report, news; – ընդ Աստուծոյ, prayer; – հաւուս, cock-crowing; իտալական խօսիւք, in the Italian language; խօսս արկանել, առնել, to speak, to talk; խօսս առնել, դնել, to compose, to write; ի խօսս դալ, սկսանել, to begin to speak in one's turn; to converse, to talk; ի խօսս առնել, to cause to speak; ի խօսս լինել, – կանանց or լեզուաց լինել, to be the public scorn, to become a bye-word; կարձել զխօսս ուրուք, to interrupt a person, to break in upon; – քո յայտ առնէ զքէզ, thy speech bewrayeth thee; S. Բան.

Ծ

Ծ (*dzá*) ծա *s.* the fourteenth letter of the alphabet, & the ninth of the consonants; ծ, ϐ, fifty, fiftieth.

— It has much affinity with the letters ձ, ճ & ց, & is sometimes confounded with them, for example: գծուծ, գձուձ; ծկռիլ, ճկռիլ; սկծաղնիլ, սկսաղնիլ, &c.

Ծագ, ագ *s.* apex, head, top, summit, ridge, end, tip, point, extremity; end, conclusion, heaping, over-measure; –ք աշխարհի, the entire globe, the universe; –ք լերանց, the top or summit of mountains; – մատնի, the tip of a finger; – մեծութեան, the topmost height or pinnacle of greatness; –է ի –, –ից ի –ս, right through, from one extremity to the other, from beginning to end; from top to bottom, entirely; ի –ից երկրի մինչեւ ի –ս երկնից, from the uttermost part of the earth to the uttermost part of heaven; մինչեւ ի –ս երկրի, to the ends of the earth; լինել ի –ս փառաց, to be at the highest pitch of glory; հասանել ի – կատարման, to bring to the acme of perfection.

Ծագեմ, եցի, –եցուցանեմ, ուցի *va.* to irradiate, to cause to shine; to cause to germinate, or to sprout forth; ծագեցից Դաւթի ծագումն արդարութեան, I will cause the Branch of righteousness to grow up unto David; – ողորմութիւն, յոգ or զամաբ զողորմութիւս, to spread his mercy on; առաւօտն ծագեաց լոյս իւր, the sun shone forth, day broke; –իմ, եցայ *vn.* to dawn, to shine, to begin to appear, to rise; to be born; to take rise; to emanate, to proceed from; to sprout, to germinate, to pullulate; to blossom; to ensue, to result, to derive; ի – առաւօտուն, at the peep or break of day, at daybreak; ի – արեգական, at sunrise; ծագեցաւ արեգակն, the sun appeared; արդարքն ծագեսցեն իբրեւ զարեգակն, the righteous shall shine forth as the sun.

*Ծագկաս S. Կոյզկաս.

Ծագումն *s.* dawn, rising; birth, origin, source, rise; emanation; lineage, descent; derivation; զ–ն առնել, to take its rise in, to draw one's origin from; – արեգական, արեւու, sunrise, –rising; – արեւային, տիեզերական, արեւակացական *ast.* heliacal-, cosmical-, acronychal-rising.

Ծալ, ք *s.* fold, plait; wrinkle; – ի – *ad.* in folds, in plaits; – առնուլ, to flow gently, to ripple, to undulate; – ի – առնուլ, to flow loosely, to curl, to float, to wave; S. Ծոլ, &c.

Ծալած, –ոյ, –ով *a.* pliant, folding, pliable; wrapped up, enveloped; –ոյ թղթեան, roll of papers; –ոյ խորան, աթոռ, portable altar; camp-stool, folding-chair.

Ծալապատակ նստիմ *vn.* to sit cross-legged.

Ծալեմ, եցի *va.* to plait, to ruffle, to fold; to turn in or up, to roll or wrap up.

Ծալիչ *s.* paper-knife; folder.

Ծալող *s.* folder.

Ծալովի *a.* wrapped up, enveloped.

Ծալումն *s.* folding; – ծովու, rippling, undulation; ծալմունք ամպոց, gathering cloudiness.

Ծախ, ուց *s.* outlay, expenditure; cost, expense; consumption; waste, damage; * sale; մանր –ք, trifling expenses; սաստատատ, աւելորդ, սակաւ պիտանի –ք, useless, superfluous, exhorbitant expenses; ասանց –ուց, gratis; սակաւ –իւք, at a slight cost,

cheap; –*ի՛ւք իմով՛ք, ազգի՛ն, բարեկա՛մին*, at my, at the nation, at his friends' cost or expense; –*ս առնել, առնել –ս մեծամեծս*, to expend; to make great expenses, to spend a great deal; to live in great stile.

Ծախե՛մ, –եցի *va.* to spend, to expend; to eat, to use, to consume, to waste, to reduce to nothing, to exhaust; to absorb; to devour; to corrode; *to sell; – *զժամանակն*, to waste, to throw away one's time; – *զինչս*, to dissipate one's fortune; *զվաստակս –*, to lose one's labor, to have one's labor for one's pains; *ի զո՛ւր զբանին –*, to speak to no purpose, to talk to the winds; *հրոյ –, ի հո՛ւր –*, to consume by fire; – *առաւել քան զսովորականն*, to exceed the ordinary expenditure.

Ծախիչ *a.* devouring; consuming, wasting; corrosive; –*իւղ a.* corrosible.

Ծախուսի՛ս *s.* wast, consumption; corrosion.

Ծածանի՛մ, –եցայ *vn.* to flow gently, to ripple; to wave, to undulate.

Ծածանուսի՛ս *s.* rippling, undulation, waving motion; – *ճոճանակի*, oscillation.

Ծածկաբանութի՛ւն *s.* cant-words, jargon, gibberish, slang, cant; *խօսել –թեամբ*, to talk jargon, slang or rogue's language. [secretly, stealthily.

Ծածկաբար *ad.* in secret, by stealth,

Ծածկագի՛տ *a.* that knows secrets; –*դիտութի՛ւն s.* the knowing secrets.

Ծածկագրութի՛ւն *s.* cryptography.

Ծածկամի՛տ *a.* close, dissembling, incomprehensible.

Ծածկամուսնութի՛ւն *s.* cryptogamy.

Ծածկանո՛ց *s.* hiding, secret.

Ծածկապէ՛ս S. **Ծածկաբար**.

Ծածկատես *a.* that sees secrets.

Ծածկարա՛ն *s.* coverlet; *fig.* shelter.

Ծածկե՛լիք *s.* covering, cover, lid.

Ծածկե՛մ, եցի *va.* to cover; to hide, to conceal; to dissimulate, to mask, to cloak, to veil; –*իմ vn.* to be covered, hidden, concealed; to remain unknown; – *զմեզս ոքուք*, to hide, to overlook or pardon another's faults; – *զոք իւիք*, to surpass, to excel; –*եալ a.* hidden, obscure; secret.

Ծածկի՛չ *s.* that which conceals or hides: cover, lid.

Ծածկո՛յթ, –ոյթի *s.* hiding, concealment, secret; cover, covering; dress; *եղ զխաւար ի – իւր*, he made darkness his secret place; – *թաղման*, shroud; – *անկողնոյ*, counterpane; – *կահուց*, cover; – *կառաց*, hammer-cloth; – *ձիոց*, horse-cloth; housing; – *հաւուց*, awning.

Ծածկոց, ոց *s.* veil, muffler; roof, cover, refuge, shelter.

Ծածկութի՛ւն *s.* act of hiding; occultness, secrecy, mystery; cover, covering.

Ծածո՛ւկ *a.* hidden, secret, occult; stealthy, clandestine, underhand, furtive; –, *ի – ad.* in secret, privately, secretly, by stealth, clandestinely; –*ք s.* hiding-place; the secrets; the private parts; –*ք սրտի*, bottom, the inmost recess of the heart; – *հրամանք վերին Տեառնթեան*, the inscrutable ways of Divine Providence.

Ծակ, ոց *s.* hole; opening, aperture; *a.* bored; perforated; – *բանալ*, to make or bore a hole; *խնուլ զ–*, to stop up a gap; *ի – կարաս հրել լինել*, to draw water with bottomless buckets, to labour in vain.

Ծակծկիլ լինիմ *vn.* to creep into a hole or cavern, to burrow; to shut oneself up, to isolate; to seclude oneself.

Ծակծկուռ *a.* burrowing; – *առնել*, to drive into a hole; to cause to dwell in caverns; – *լինել*, to enter a hole; –*ք* np. the Phrygian sectaries.

Ծակե՛մ, եցի *va.* to bore, to pierce, to perforate, to make a hole; – *զբանակ*, to break out of camp; –*իմ vn.* to be bored or pierced; *ծակեցաւ պալարն*, the abscess has broken.

Ծակի՛չ *a.* boring, perforating.

Ծակոտ *a.* pierced, bored, perforated; porous. [to bore, to pierce.

Ծակոտե՛մ, եցի *va.* to fill with holes,

Ծակոտկէա՛ն, –կէն *a.* porous, spungy; open, in open-work; *s. zool.* pholas, pholades.

Ծակոտկենութի՛ւն *s.* porosity.

Ծակոտուա՛ծ, ոց *s.* mark of a bite, cicatrix, scar. [pierced.

Ծակուա՛ծ, ոյ *s.* place bored or

Ծակումն *s.* piercing, opening, perforation.

Ծակո՛ւկ, ուկց *s.* pore.

Ծա՛ղ *s.* tart, pastry.

Ծաղկագործ, ոց *s.* pastry-cook; –*ութի՛ւն*, pastry; pastry-cook's business.

Ծաղիկ, ղկան or ղկի, ղկանց s. flower; med. small-pox; fig. beauty, youth, bloom; flower, choice, best; — աղի, fine salt; — գինւոյ, mother or floating lees of wine; — պղնձոյ, verdigris; ծիծռան — bot. celandine, swallow-wort; արանց —, S. Լօշ; — գունոյ, splendour, vivacity of colour; ցոյցք ծաղկանց, —show; նկարիչ ծաղկանց, —painter; աման ծաղկի, —pot; — մանր, floweret; սուտ or զուդցու, պարզ, բարդ —, artificial, simple, double —; գեղեցիկ, հոտաւէտ, քաղցրաբոյր, անհոտ, դեռափթիթ, դեղափայլ, թարշամ, սիրուն, երփներանգ, կարմրագեղ —, beautiful, sweet, fragrant, inodorous, fresh-blown, splendid, faded or withered, lovely, variegated, scarlet —; ծաղկէ ի —, from — to —; քաղցրաբոյր հոտ ծաղկանց, the sweet perfume of —s; ծածկել զերկիր ծաղկօք, to cover the earth with —s; ծաղկունս սփռել, to strew with —s; փթթին, թարշամին ծաղկունք, the —s are blooming; — fading; ի — մանկութեանն, in his earliest years; ի ծաղկի լինել, to be about to blossom; fig. to be in the bloom of youth; ի ծաղկի or ի — հասակին, in the prime of life; in the — of manhood; S. Թօթափել.

Ծաղկաբեր, -բուղխ a. floriferous, flowering, bearing flowers.

Ծաղկագիր s. ornamental capital letter, flourished or figured initial.

Ծաղկագործ, այ s. artificial florist.

Ծաղկադարման, ի s. flower-gardener, florist; -ութիւն s. floriculture.

Ծաղկազարդ a. adorned with flowers, flowery; s. palm-sunday; — բոլորք, garland, wreath of flowers; — քարոզուն, furbished discourse.

Ծաղկազարդեմ, եցի va. to adorn with flowers. [or loaded with flowers.

Ծաղկազգեաց, -զգեստ a. covered

Ծաղկազերծ a. stripped of flowers; -լինել, to shed the blossom.

Ծաղկազուարճ a. full of flowers; full blown.

Ծաղկաթափ լինիմ S. Ծաղկազերծ —.

Ծաղկաժողով a. flower-gathering; — առնել, to gather flowers, to cull.

Ծաղկալի, -լից, -լիր a. full of flowers, in full bloom. [floriferous.

Ծաղկածին a. producing flowers,

Ծաղկակալ, ի s. flower-stand.

Ծաղկահամ, -հոտ a. fragrant, perfumed with flowers; -հոտ ըմպելի, perfumed drinks; — գինի, fragrant wine. [flowers; — պսակ, garland.

Ծաղկահիւս a. interwoven with

Ծաղկաձեւ a. floriform, flower-shaped; ընդ — ալիս ընդխաղանիլ, to sail on placid waters.

Ծաղկանկար, ի a. flowered, painted with flowers; s. flower-painter; flow-

Ծաղկանոց S. Ծաղկոց. [er-painting.

Ծաղկապսակ a. crowned with flowers; s. wreath of flowers.

Ծաղկասէր a. fond of flowers; s. amateur florist. [with flowers.

Ծաղկասփիւռ a. enamelled, strewn

Ծաղկավաճառ s. flower-seller; artificial flower-maker.

Ծաղկաւէտութիւն s. floweriness, abundance of flowers, full bloom; chem. efflorescence.

Ծաղկաւէտանամ, ացայ, -տեմ, եցի vna. to blossom, to bloom, to flower, to flourish; chem. to exfoliate.

Ծաղկաւէտ a. abounding in flowers, flowery; blooming, florid, flourishing; chem. efflorescent. [ing, blooming.

Ծաղկափթիթ a. flowery, blossom-

Ծաղկաքաղ a. culling or gathering flowers: compiling; s. extract; abstract; summary, anthology; — առնել, to gather flowers, to cull; to extract, to collect, to compile; — երթալ մեղուաց, to rifle the flowers, to gather honey.

Ծաղկեայ, -եղէն a. flowered; party-coloured; figured, embroidered.

Ծաղկեմ, եցի vn. to blossom, to bloom, to flower, to put forth flowers, to be in flower; fig. to flourish, to prospere, to thrive; med. to be pitted with small-pox; — ալեաց, to become grizzled, to grow grey; ծաղկին տակաւ հերք իմ, my hair begins to grow grey. [broidered with flowers.

Ծաղկերանգ a. party-coloured; em-

Ծաղկեցուցանեմ, ուցի va. to cause to flower or flourish; to adorn with flowers.

Ծաղկընկէց a. that has shed its flowers, withered, faded; — լինել, to lose the flowers, to fade, to wither.

Ծաղկիմ, եցայ S. Ծաղկեմ; սրտի բերկրեցելոյ երեսք ծաղկին, a merry heart makes a cheerful countenance; ծաղկին ամենայն արգք արուեստից, all the arts flourish.

Ծաղկոց, *ացի s.* flower-garden.

Ծաղր, *զրա s.* laugh, laughter, laughing; derision, mockery, raillery, banter; sneer; – *առնել դնել, հեղուլ*, to laugh; to joke, to jest; to laugh at, to scorn, to deride, to make sport of, to ridicule; – *լինել, կալ, ունել*, to be laughed at, derided, ridiculed, made a jest of, to make oneself the laughing-stock of; – *առնել զոք յայս յան- դիման*, to scorn, to deride one to his face; *զծաղու գալ, ի – հատանիլ*, to laugh, to burst out laughing, to suffocate with laughter; S. **Ծանակ**.

Ծաղրագան *a.* facetious, witty, sprightly, waggish, jocose; *–եմ vn.* to joke, to jest at, to banter; *–ուԹիւն s.* joke, sport, pleasantry, jocularity, waggishness.

Ծաղրալից *a.* laughable, funny, ridiculous, ludicrous, burlesque. [ingly.

Ծաղրախաւան *ad.* laughingly, jest-

Ծաղրածու, *ացի a.* droll, facetious, burlesque, comic; *s.* buffoon, clown, joker, jester.

ԾաղրածուԹիւն *s.* facetiousness, buffoonery, waggishness; mockery, jeering, bantering.

Ծաղրական S. **Ծաղրալից**; *–ն s.* risibility; *–ուԹիւն s.* ridiculousness.

Ծաղրանկար, *ի s.* caricature.

Ծաղրասէր *a.* laughter-loving, humorous, jocose, waggish.

Ծաղրաբամբակ *a.* laughing loudly.

Ծաղրելի *a.* ridiculous; contemptible.

Ծաղրեմ, եցի *va.* S. **Ծաղր առնեմ**.

Ծաղրեցուցանեմ լինիմ *vn.* to be held up to public scorn. [laughing.

Ծաղրերես *a.* merry faced, jocund,

Ծամ, *ացի, ոց s.* hair, head of hair; *կեղծ –*, wig, periwig, peruke; ** –* S. **Ումեակ**.

Ծամածոռ *a.* tortuous, winding, anfractuous; *շաւիղ –*, zigzag.

Ծամածռեմ, եցի *va.* to writhe, to twist, to twine, to wind round; *– զե- րեսս*, to grin, to make grimaces at, to jibe.

ԾամածռուԹիւն *s.* crookedness, sinuosity, winding; *fig.* grimace, contortion of face, distortion.

Ծամակալ, *ացի s.* hair-band or ribbon.

Ծամելի, *ք s.* jaw; cheek.

Ծամեմ, եցի *va.* to chew; *fig.* to reflect, to ruminate.

Ծամոն, *ի s.* mastic.

Ծայր, *ից s.* end, extremity; border, edge; summit, head, top, point; the utmost pitch, the highest degree; *fig.* over-measure, excess; *– ի –, –ից –ից ad.* from beginning to end, from one extremity to the other; to the full; punctually; *քաղել զսաղմոն – ի –*, to recite the whole psalter; *ի –ն հասանել*, to reach or attain the maximum; *–իւք աչաց*, glancing slily at; *–իւք ականջաց լսել*, to listen furtively, to eavesdrop; S. **Ծագ**.

Ծայրագոյն *a.* supreme, extreme; *– խտուԹ chem.* maximum density. [tion.

Ծայրադիր *s.* eking piece; prolunga-

Ծայրալիր *a.* topful, well filled, very full; complete, fulfilled, perfect; *– ալարտամբք*, in detail, exactly, minutely, in every particular. [of corn.

Ծայրահնձել հնձեմ *vn.* to reap ears

Ծայրածաւալ *a.* dilating everywhere.

Ծայրակարմիր *a.* red at the extremities; *– արեգական*, rising sun.

Ծայրակտուր, *–կտուր a.* blunted, pointless; cut off, mutilated, maimed, mangled; *– առնել*, to blunt, to render pointless; to cut off the extremities, to mutilate, to maim, to mangle; to lop off; to retrench, to curtail, to abridge. [song, refrain.

Ծայրայանդ *s.* chorus, burden of a

Ծայրայեղ *a.* extreme, utmost, in the highest degree; *– խտուԹմունք*, extremes, excess; *– իշխանուԹիւն*, abuse of authority; *– զառածանիլ իւիք*, to carry to excess, to abuse; *ի – խտուր մունս զառածանիլ*, to proceed to extremities, to commit excesses; *– սի- նել սէր, յատելուԹիւն*, to love, to hate to excess.

Ծայրանամ, ացայ *vn.* to excel, to surpass, to arrive at the highest degree of; *ծայրացեալ a.* extreme, utmost, furthest.

Ծայրանուն *s. a.* acrostic. [buds.

Ծայրատուտիկ, *–տուտիք s.* leaf-

Ծայրատ ասեմ *vn.* to clip one's words; *–տեմ* S. **Ծայրակտուր առնեմ**.

ԾայրատուԹիւն *s.* mutilation; retrenchment.

ԾայրափԹիԹ *s.* acrospire.

Ծայրաքաղ առնեմ S. **Ծայրակտուր –**; to abridge, to shorten; to cull, to gather, to extract, to compile, to make a collection or selection; to recapitulate; to refer briefly, to touch in

passing, to say in few words.

Մայրաքաղաք *s.* acropolis, citadel.

Մայրինք *s. arith.* first & last terms.

Մայրուն *s.* summit, highest pitch; excellence, perfection.

Մանակ, ացի *a.* shameful, contemptible, ridiculous, ignominious, infamous; – or *ծածկ եւ – առնել*, to cover or load with ridicule, to subject to contemptuous merriment; – or *ծածկ եւ – կալ*, to be lost to all sense of shame; –, *–անք s.* shame, reproach, ignominy, infamy, turpitude; derision, mockery, raillery; nakedness, the privy parts.

Մանակեմ, եցի *va.* to dishonour, to ridicule, to sport with, to turn into ridicule; *–իմ vn.* to be dishonoured, covered with shame; to commit scandalous acts.

Մանակութիւն S. **Մանականք**.

Մանր, ոյ *s.* chaff, straw.

Մանծալ, ացի *a.* shallow, fordable; *s.* low ground, flat; *mar.* shallows, banks; *ի – ելանել*, to be disembarrassed, to get rid of, to extricate oneself from, to escape from danger; *ի – հանել*, to liberate, to disembarrass, to relieve.

Մանծազամիտ *a.* shallow-brained, giddy-brained or –headed, silly.

Մանծազամտութիւն *s.* vanity, emptiness, levity, folly. [*միտ*, **Մանծալ**.

Մանծաշաւիղա, –զուա S. **Մանծալ**

Մանծաքեմ *va.* to mumble, to chew.

Մանուցագիր *s.* advice; notice.

Մանուցանեմ, ուցի *va.* to warn, to notify, to make known, to signify, to relate, to communicate, to reveal; to declare, to denounce; to divulge, to publish; to manifest, to intimate, to mark, to denote; *կանխաւ –*, to forewarn; *եկէք առ մեզ եւ ծանուցցուք զեզ բանս*, come & you shall prove the temper of our steel.

Մանուցումն *s.* notice, advertisement; declaration; intimation; notification.

Մանր, նու, նուին, նուն *a.* heavy, weighty; massive, voluminous, great; difficult, hard, onerous, laborious; disagreeable, troublesome, importunate; grievous, serious, preponderating; sluggish, tardy, dull; hard (of hearing); strong, rank; *gr.* grave; – *քուն*, deep sleep; – *կերակուր*, indigestible food; – *շունչ*, bad breath; – *հարուածք*, violent blow; – *կին*, woman with child; *ծանուցս սխալել*, to be greatly mistaken; *ծանուցս լսել*, to give no ear, to pretend not to hear; – *թուիլ*, to take ill, to be displeased, angry, enraged; *մի՛ ինչ – թուիցի քեզ*, do not take it ill, do not be displeased; – *ի քեզ բանդ այդ*, the thing is above your ability; – *ի ինձ*, that is a heavy sacrifice for me; – – *երդումունք*, dreadful oaths; *թողիք զ– օրինացն*, you have omitted the weightier matters of the law; –, *ծանուցս ad.* heavily; grievously; deeply; vigorously; seriously; painfully.

Մանրաբան *a.* rigid, severe, biting, sharp, bitter, pungent.

Մանրաբարբ *a.* grave, serious; authoritative, staid, reserved, proud, majestic; *–ութիւն s.* gravity, seriousness.

Մանրաբեկ *a.* oppressed, sinking.

Մանրաբեռն, –բեռնի *a.* heavy, onerous; oppressive; difficult.

Մանրաբեռնեմ, եցի *va.* to oppress, to overload. [den, surcharge.

Մանրաբեռնութիւն *s.* additional bur-

Մանրաբերձ *a.* heavy, ponderous, weighty, burdensome.

Մանրագին, գնի *a.* dear, costly, of great price, precious; –, *գնի ad.* very dear, very costly; *–գնի գնել, վաճառել*, to buy or sell dear.

Մանրագնաց, –ացի *a.* slowly moving or pacing, sluggish.

Մանրագործ *a.* flagitious, villanous.

Մանրամխիթ *a.* morose, melancholy, sombre; – *արտմութիւն*, deep grief or sadness.

Մանրալեզու, –լսոյ *a.* of a slow tongue or hard language; lisping, stammering, stuttering; – *լինել*, to have an impediment in speech.

Մանրալուծ, –ծոյ *a.* whose yoke is heavy; burdenous, hard.

Մանրալուր *a.* rather deaf, hard of hearing; grating, insupportable.

Մանրախոսութիւն *s.* impediment in speech. [steady.

Մանրակաց *a.* serious, sedate,

Մանրակիր *a.* heavy, onerous; insupportable, intolerable. [great value.

Մանրակշիռ *a.* heavy, weighty; of

Մանրաձայն *a.* of unknown speech, of a foreign tongue. [plump.

Մանրամարմին *a.* corpulent, fleshy,

Ծանրամիտ *a.* sinning much. [stinate.
Ծանրամիտ *a.* stupid; peevish, ob-
Ծանրամտիլ, ացայ *vn.* to be angry; to be obstinate.
Ծանրամտութիւն *s.* stupidity; peevishness, obstinacy; cowardice.
Ծանրանալ, ացայ *vn.* to weigh, to be heavy, to grow dull; to increase, to grow heavier; to grow worse, to become more grievous; to be angry, enraged; – **աչաց**, to be oppressed by sleep; to become purblind, to lose one's sight; – **ականջաց**, to become hard of hearing; – **հնոջ**, to be with child; – **ուսիք**, to be a burden or a charge to, to molest; **ծանրացեալ ի հոգւոց**, loaded with anxieties; careworn; **ծանրացեալ ամբք**, bowed down by the weight of years; **ծանրացեալ էր հասակաւ**, he was very old; **ծանրացի գործ նոցա**, let more work be laid on them; **ծանրացաւ պատերազմն ի վերայ նորա**, the battle went sore against him.
Ծանրանաւեմ *vn.* to sail slowly.
Ծանրանդամ *a.* heavy limbed.
Ծանրաշարժ *a.* slow, heavy, difficult of motion.
Ծանրաշնչութիւն *s.* asthma, shortness of breath; **–չունչ** *a.* asthmatic.
Ծանրաչափ, ի *s.* barometer; **–ական** *a.* barometrical; **–ութիւն** *s.* gravimetry; S. **կշռ**. [fruit.
Ծանրաբեռուլ *a.* heavily laden with
Ծանրասիրտ *a.* hard-hearted, flinty-hearted, obdurate, callous, unfeeling, insensible. [food.
Ծանրաստամբք *a.* overloaded with
Ծանրասրտութիւն S. **Խստա–**.
Ծանրատաղտուկ *a.* burdensome, tiresome, wearisome, tedious, importunate, vexatious, insupportable.
Ծանրաթիւն *a.* sleepy, drowsy, somnolent; **ի – քուն տալ զանձն**, to sleep profoundly.
Ծանրացատում *a.* full of anger, wrathful, out of all patience, furious, foaming with passion; – **լինել**, to be enraged, to fume with passion, to become excited, provoked, quite exasperated, to fret & fume, to give oneself up to bursts or fits of rage, to storm with passion; – **եմ**, I am out of all patience.
Ծանրացուցանեմ, ուցի *va.* to increase in weight, to enhance, to weigh down, to load, to render heavy, onerous or grievous, to overload, to oppress, to aggrieve, to aggravate; – **զունկն, զականջս**, to blunt the hearing, to stop the ears; – **զանձն կերակրովք**, to stuff, to cram, to gorge oneself. [**գամանք**, – circumstances.
Ծանրացուցիչ *a.* aggravating; – **հան–**
Ծանրաքայլ S. **–դնաց**.
Ծանրաքուն *a.* sleeping soundly.
Ծանրեմ, եցի, Ծանրիմ, եցայ *vn.* to grow heavy or dull.
Ծանրողութիւն *s. mech.* gravitation.
Ծանրոց, ից *s.* baggage; furniture; household goods, chattels; wealth, possessions; *mech.* weight.
Ծանրութիւն *s.* heaviness, gravity; weight, load; heaviness, grievousness; importance; heaviness, dullness; uneasiness, low-spirits, dejection; gravity, seriousness; – **գլխոյ, սաստիկք**, oppression, heaviness in the head; weight on the stomach; – **լսելեաց**, hardness of hearing; – **քնոյ**, lethargic sleep; – **ապաշխարութեան սրտի**, remorse, compunction.
Ծանօթ, լից *a.* knowing, known, manifest; recognizable; *s.* connoisseur, good judge of; acquaintance; friend; indication, token, sign; disciple, scholar; **–ս տալ**, to make known, manifest, to disclose, to reveal; to make acquaintance with; **–ս տալ զանձն**, to make oneself known, to manifest or reveal oneself; **ի –ս գալ**, to be known, manifest or revealed; – **լինել**, to know, to be acquainted with; **–ք մեր**, our acquaintances, friends, the people of our acquaintance.
Ծանօթական S. **Ծանօթ–**.
Ծանօթանամ, ացայ *va.* to take or acquire knowledge of, to inform oneself, to know; to be acquainted, to become or get acquainted with, to make the acquaintance of.
Ծանօթարար *s.* annotator.
Ծանօթացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to know or to become acquainted with; – **զանձն**, to make oneself known.
Ծանօթաւոր *a.* known, evident, manifest.
Ծանօթագիր *s.* knowledge; **–ս լինել**, to be known, manifest, evident.
Ծանօթութիւն *s.* knowledge; notion; information; acquaintance, familiarity, friendship; note, annota-

tion, notice, explanation; *–ս առնել, յաւելուլ*, to annotate, to comment on.

Ծառ, *ոյ* s. tree; *մատաղատունկ –*, sapling; *հնաւուրց, զառամ –*, old –; *պտղատու –*, fruit-–; *թզուկ –*, dwarf-–; *– արուեստի*, the ten Aristotelian categories; *ելանել ի –*, to climb –s; to mount a –; *յօտել. յապաւել զ–ս*, to prune; to lop; *պատուաստել զ–ս*, to graft; *ծաղկին –ք*, the –s flourish; *փթթին –ք ծաղկօք, ծաղկազարդին –ք*, the fruit-–s are in full bloom or blossom; *– կացուցանել զհերս*, to cause the hair to stand on end; *իւրում –ոյ ի վերայ ելանել*, to do according to one's will or pleasure, to follow one's own bent.

Ծառադարման, *ից* s. arborist; *–ութի* s. arboriculture. [trees.

Ծառազարդ a. ornamented with

Ծառախիտ a. abounding in trees, woody, sylvan; *– լինել*, to hide oneself among the trees.

Ծառակոտոր, *–կտուր* a. pruning; *– առնել*, to prune, to lop.

Ծառայ, *ից* s. man-servant, domestic, waiter, boy, valet, footman; slave; vassal, dependent, subject; *ազնիւ, հաւատարիմ –*, good, faithful servant; *վարձ –ի*, wages, hire; *զգեստ* or *նշանազգեստ –ի*, livery; *– առնուլ*, to hire or engage a servant; *արձակել զ–*, to discharge or dismiss a servant; *ի բաց արձակել զամենայն զ–ս*, to clear the house; *նորոգել զամենայն զ–ս*, to engage new servants.

Ծառայաբար ad. servilely, slavishly.

Ծառայաբարոյ a. servile, vulgar, low, trivial.

Ծառայազուն, *–ծին* a. s. belonging to the family of a servant; born of a servant, servile.

Ծառայական a. servile, slavish; *զգենուլ զկերպ –, ի – խոնարհիլ պատկեր*, to become man, to take the human form. [servant.

Ծառայակերպ a. humble, like a

Ծառայակից s. fellow-servant, helpmate; colleague, fellow-member, –-professor. [together.

Ծառայակցեմ, *–ցիմ* vn. to serve

Ծառայամիտ a. servile, low, mean, ignoble. [vant or slave, to serve.

Ծառայանամ, *ացայ* vn. to be a ser-

Ծառայապէս S. *–բար*.

Ծառայատոհմ a. of servile race.

Ծառայեմ, *եցի* vn. to serve, to wait upon; *– դանդաղանաց եւ քնոյ*, to fritter away one's time in follies & idleness; *– բանից, մտաց գրոց*, to translate literally; – freely.

Ծառայեցուցանեմ, *ուցի* va. to enslave, to subject, to subdue; *fig.* to enthral. [jecting.

Ծառայեցուցիչ a. enslaving, sub-

Ծառայորեար s. *pl.* the household, vassals, subjects.

Ծառայութիւն s. service, office; servitude, slavery, captivity, yoke; vassalage, dependence, subjection; *ի – արկանել, կացուցանել, նուաճել, վարել. ի հարկի –է կացուցանել*, to subjugate, to reduce to slavery; *– առնել, հարկանել, մատուցանել*, to serve, to render service; *ի –է կալ. լինել, ընդ –ը անկանիլ*, to become a servant, subject or slave.

Ծառան s. *anat.* penis.

Ծառանամ, *ացայ* vn. to rise, to mount in tree-shaped masses; *– հերաց*, to stand erect or on end; to bristle up. [wood, grove.

Ծառաստան, *աց* s. trees, forest,

Ծառաստած, *–ութիւն* S. **Ծառադարման**, *–ութիւն*.

Ծառատունկ s. place or streets planted with trees, boulevard; S. **Ծառաստան**. [mount up in tree-like masses.

Ծառացուցանեմ va. to cause to

Ծառաւէտ a. abounding with trees, wooded.

Ծառզարդար S. **Ծաղկազարդ**.

Ծառուղի s. walk, avenue, broad walk or alley, vista.

Ծասկեմ, **Ծասքեմ**, *եցի* vn. to chew, to grind, to crunch. [teeth.

Ծասքողական a. masticatory; *–ք* s.

Ծասքումն s. mastication.

Ծարաւ, *ոյ*, *ով* s. thirst, dryness, drought, thirstiness; *fig.* thirst, panting for; *a.* thirsty, dry; *մեծ, սաստիկ –*, great, over-powering thirst; *շիջուցանել, բժշկել. զովացուցանել զ–*, to quench, to cool, to slake thirst; *պապակիլ. տոչորիլ ի –ոյ*, to be quite choked or parched with thirst; *մեռանիմ ի –ոյ*, I am dying with thirst.

Ծարաւահատ, *–հիւծ* a. choked with thirst, very dry or thirsty. [րաւիմ.

Ծարաւանամ, *–ւեմ*, *–ենամ* S. **Ծա-**

Ծարաւեցուցանեմ, *ուցի* va. to cause thirst, dryness or drought.

Ծարաւի, *ւայ*, *ւեաց* *a.* thirsty, dry; *fig.* thirsting or panting for, ardent, eager; – *սուր*, slaughterous, exterminating sword; – *արեան*, blood-thirsty, sanguinary; – *եմ յոյժ*, I am very thirsty.

Ծարաւիմ, *եցայ* *vn.* to be or feel thirsty, to be athirst; – *արեամբ*, to be greedy of blood.

Ծարաւութիւն, *–ուի* *s.* thirst.

Ծարաւուտ *a.* dry, droughty, arid, scorched.

Ծարիր, *բրոց* *s.* antimony black; *սեաւ* – *յաչս*, to blacken with antimony, to paint the eyebrows; *ի* – *եւ ի սնդիկս շպարիլ*, to put on rouge, to paint one's face; – *քար*, *ծարուր*, *ծարրաքար*, antimony, stibium; *ծարրաւոր*, antimoniate.

Ծարրեմ, *եցի* *va.* to dye with antimony, to dye one's eyelashes or eyebrows; – *զաչս*, to paint one's eyes.

Ծաւալ, *այ* *s.* dilatation, expansion, development, diffusion; *mus.* diesis, sharp; *a.* dilated, spread, diffused; – *առնուլ*, to be dilated, diffused, expanded, spread, extended, propagated.

Ծաւալական, *–լին* *a.* dilatable, expansive, ductile; *–ութիւն* *s.* dilatability, expansibility, distensibility; ductility.

Ծաւալանամ S. **Ծաւալ առնում**.

Ծաւալեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ*, *ուցի* *va.* to dilate, to expand, to propagate, to spread; to extend, to stretch.

Ծաւալիմ, *եցայ* S. **Ծաւալ առնում**.

Ծաւալոց, *ի* *s.* Propaganda.

Ծաւալումն *s.* dilatation, expansion, diffusion; propagation; – *ծովու*, *գետոց*, overflowing, inundation; – **Աւետարանին**, propagation of the Gospel; – *հրոյ med.* erysipelas; St. Anthony's fire; – *մարմնոց phys.* dilatation; – *քրտինաթեան*, *լուսոյ*, propagation.

Ծաւի, *–կ* *a.* blue-eyed, mild-eyed.

Ծափ, *ոյ* *s.* applause, clapping of hands; * earthen baking-dish; *–ս* or *– զ–ի հարկանել*, to applaud, to acclaim, to clap the hands; to praise, to approve. [applauder.

Ծափահար, *աց* *a.* applauding; *s.* **Ծափահարեմ**, *–րութիւն* S. **Ծափս հարկանեմ**, **Ծափ**.

Ծափահանդէս *a. ad.* applauding; approving vociferously; – *դրուատիք*, *գոհութիւնք*, cheers, applause.

Ծափեմ, *եցի* *vn.* to applaud.

Ծափծափեմ *vn.* to smack the lips.

Ծխթեւթեմ, *եցի* *vn.* to lisp, to mutilate or mangle speech, to speak broken English, bad French, &c.

Ծխծ S. **Գան**, **Հարուած**.

Ծխծած, *ոյ* *s.* small fragments, crushed matter, trash; – *վեղ*, tow-cardings, fescue.

Ծծեմ, *եցի* *va.* to strike, to beat; to crush, to grind, to pound; – *զկուրծս*, to beat the breast.

Ծիղ *s.* stem, stalk; stubble.

Ծիտուկ *s.* fly-spots; * fly-blow.

Ծեր, *ոց* *a.* old, aged, stricken or advanced in years; *s.* old man, elder; *–ք ժողովրդական*, **քաղաքին**, the senate, seniors, elders; the ancients; *եթէ –ն էր ուժեղ*, *կամ մանուկն էր ուշիղ*, if young folks had experience, and old ones strength; if youth knew & old age could. [old man, or old men.

Ծերաբոյծ լինիմ *vn.* to nourish an

Ծերածեր *a.* very old; decrepit.

Ծերական *a.* senile.

Ծերակոյտ *s.* senate; assembly of elders; the ancients; *անդամ–կուտի*, senator; *վճիռ –կուտի*, senatus-consultum; –, *–կուտական* *a.* senatorial.

Ծերանամ, *ացայ* *vn.* to be no longer young, to grow old or aged, to become old, to grow in years, to be on the wane, to arrive at an advanced age, or at extreme old age. [poor-house.

Ծերանոց *s.* hospital for the aged,

Ծերասած եմ *va.* to tend the aged.

Ծերասածուն *s.* tending the aged.

Ծերաւոր *a.* full of years, old.

Ծերիմ *vn.* to absorb ink, to blot up; * to wither, to fade.

Ծերոյթ, **Ծերութիւն** *s.* old age; *ամենք –թեան*, *ամենաբեալ*, *խորին*, *ամենայն –*, great age, extreme old age; decrepitude; *ի* – *խոնարհիլ*, to be getting old; *ի խոր* – *հասանել*, to attain an advanced age; *մեռանիլ ի բարեաց –թեան* or *ի* – *պատրաստութեան*, to die in a happy old age. [beard.

Ծերուկ, **Ծերունի** *s.* old man, grey

Ծերպ, *եց* *s.* hole, cavity; excavation, cavern; *–եմ* *va.* to keep half closed.

Ծեփ, *–ած*, *ոց* *s.* plaster, stucco; cement, mortar; *chem.* lute.

Ծեփելիք *s. med.* poultice, cataplasm; *–ս դնել ի վերայ*, to apply a poultice.

Ծեփեմ, եցի va. to plaster, to ce-
Ծեփիչ s. trowel.[ment; chem. to lute.
Ծեփոկ s. anat. prepuce, foreskin.
Ծեփումն s. plastering, cementing; chem. luting.
Ծեք a. bent, crooked; -աբանեմ vn. to talk jestingly, to play on words.
Ծեքաձուռ a. pronounced badly.
Ծեքեմ, եցի va. to overstrain, to distort the sense of a passage, phrase or word, to parody.
Ծեքենայք s. parody; - բառից, quibble, pun, playing upon words, quiddity, quirk.
Ծեքծեքանք s. etiquette, ceremony.
Ծեքծեքմունք s. affected airs, grimaces.
Ծէս, ծիսից s. rite, form, ceremony.
Ծթրիմ vn. to grow rancid or rank; to smell rancid.
Ծթրումն s. rancidity, rancidness.
Ծիածան, ի, աւ s. rain-bow, iris; halo. [bulb, bulbous root.
Ծիթրայ, -ատին s. vegetable pitch;
Ծիլ s. bud, budding, shoot, sprout; - արձակել, to bud, to put forth buds, to shoot, to sprout, to germinate.
Ծիծ s. breast; - կենդանեաց, udder; S. Ստին, Տիտ.
Ծիծաղ s. smile, simper; laugh, laughter; derision, sneering; - բարձրաձայն, burst of laughter; S. Ծաղր.
Ծիծաղական a. laughable; pleasant; ridiculous; laughing; -ն, -ութիւն s. risibility. [funny, droll, comic.
Ծիծաղաշարժ a. facetious, jocular,
Ծիծաղասէր S. Ծաղրասէր.
Ծիծաղելի a. funny, laughable; ridiculous, risible.
Ծիծաղերես S. Ծաղրերես.
Ծիծաղեցուցանեմ, ուցի va. to raise a laugh, to excite laughter; յանկարծափ -, to set in a roar; -ցիչ S. Ծաղրածու.
Ծիծաղիմ, եցայ vn. to smile, to laugh; to laugh at, to scoff, to deride, to mock; fig. to look pleasant, to smile, to laugh; ընդ քիմս -, to laugh constrainedly; - ընդ միտս, to laugh in one's sleeve; մեղմ -, to titter; - յանդէպս, to giggle; բարձրաձայն -, to burst out laughing, to laugh out; - յոյժ յոյժ, յանկարծափ, to burst, to split one's sides with laughing, to choke with laughter; չիք ինչ -ղելոյ, there is nothing to laugh at; եւ -ղեցան յոյժ, and they burst out laughing; անդ ծիծաղէր լիութիւն եւ գեղեցկութեն, the whole country laughed with fertility & beauty. [laughter.
Ծիծաղկոտ, աց a. laughing, given to
Ծիծառն, ռան, Ծիծեռն, ծռան, ռունք, ռանց s. swallow; վայրի -, marten, martlet; ձագ -ռան, young -; ճչէ -, the - twitters; S. Ծաղիկ; մի - ոչ բերէ գարուն, one - does not make spring; one bee makes no swarm.
Ծիծառնուկ, նկաց s. nightingale, philomel.
*Ծիծեռնիկ, -ծռնիկ s. pulley. [stem.
Ծիղ, ծղոյ or ծղի s. blade; stalk,
Ծին, ծնից, ծնունք s. birth, delivery; after-birth; fig. origin, source, rise, birth; anat. ovarium; ի ծնէ, by birth; from one's birth; կոյր ի ծնէ, born-blind, blind from his birth; զծնէ կաղն գնացուցանել, to cause the born-lame to walk; * - s. mole; patch.
Ծիսական a. ritualistic, formal, ceremonial.
Ծիսարան s. Ritual. [- chirrups.
Ծիտ, ծտի s. sparrow; ճճուէ -, the
Ծիր, ծրի s. circle, circumference; round, circuit; out-line, border; a. spread, diffused; - արտեւանանց, edge of eye-lids; - անուոց, wheel-track; rut; - հանդերձից, skirt, border, piping; -ք geog. the tropics; - գնդոյ, colure; - տեսութեան, horizon; -ք աստեղաց, chorus of the stars; - կաթին, galaxy, milky way; - խաւարման, ecliptic; - գիշերահաւասարի, equinoctial; - ածել, to gird, to surround; ը -ս երկրաց, throughout the world; որ ոչ ընդ ծրաւ անկանի, unbounded, infinite. [ծառ, --tree.
Ծիրան, ի or ոյ s. bot. apricot; -, -ի
Ծիրանագոյն a. purple-hued, purple, purplish, carnation. [imperial, royal.
Ծիրանազարդ a. adorned with purple;
Ծիրանազգեաց, -զգեստ a. clad or arrayed in purple; royal, imperial, august.
Ծիրանածաղիկ a. purple flowered; embroidered with purple flowers; s. bot. lilac.
Ծիրանածայր a. purple-bordered.
Ծիրանածաւալ a. purple-coloured.
Ծիրանածին, -ծնունդ a. born in the
Ծիրանակիր S. -զգեաց. [purple.
Ծիրանանամ, ացայ vn. to become purple; to be dyed purple.
Ծիրանաներկ, աց a. purple-dyed; s.

dyer in purple.

Մխրանավաճառ *s.* vendor of purple or of purple stuff: dealer in apricots.

Մխրանացուցանեմ, *ուցի va.* to tinge or dye with purple.

Մխրանաւոր *a.* S. *–զգեաց*; *s.* emperor: cardinal: cardinal (bird).

Մխրանափայլ *a.* splendid as purple.

Մխրանափառ, **Մխրանեղջիւր** S. *–ւոր a. –ազգին.*

Մխրանենի *s. bot.* apricot-tree.

Մխրանեպատ *a.* arrayed in purple.

Մխրանեցումիմ S. **Մխրանանամ.**

Մխրանեզարդ, &c. S. *–ազարդ*, &c.

Մխրանի *s. zool.* purple-fish, Venus-shell; purple; purple clothes, stuffs; imperial dignity; *a.* S. **Մխրանապզին**; *– Տէրոսի* or **Մորայ**, Tyrian purple; *– ս արկանիլ*, to be clad or clothed in purple, to assume the purple; *fig.* to assume the imperial dignity. [fritter.

***Մխրխաս**, **Մրխաստակ** *s.* pan-cake,

Մխրտ, *ծրտի s.* excrement of birds, muting; *– հանձից*, fly-spots; *– ա ղաւնւոյ*, pigeon's dung; *– ծովաբա դից*, guano. [in rags, in tatters.

Մխ, *ք s.* piece, patch; flake; *– – ad.*

Մխրախան *a.* languishing, consuming, consumptive, hectic; *– ախտ*, *ցաւ*, hectic fever or flush; consumption, phthisis, decline; *մեռանիլ – ախտիւ*, to die of a decline.

Մխրեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ*, *ուցի va.* to debilitate, to weaken, to extenuate, to emaciate, to consume, to make lean or hectic; *–իմ va.* to grow or become lean, to languish, to droop, to pine, to dwindle or fall away, to fall into a decline, to perish with consumption.

Մխրութիւն *s.* debility, extenuation, decay, decline, consumption.

Մլատակութիւն *s.* germination.

Մլեմ, **Մլեցուցանեմ**, **Մլիմ** S. **Ընձիւղեմ**; *ծլիմ vn.* to be intimidated, timorous or fearful.

***Մլուկ** *s.* snivel, snot.

Մխագլան *s.* cigar; *–իկ s.* cigarette; *տուփ –աց*, cigar-case.

Մխալից *a.* full of smoke, smoky.

Մխախառն *a.* mixed with smoke.

Մխախոտ *s.* tobacco; *եղէգն –ոյ*, --pipe, pipe; *քսակ*, *տուփ* or *արկղիկ –ոյ*, --purse or --pouch; --box; *–ա վաճառ*, tobacconist; *ձգել*, *ծխել զ–*, to smoke. [bowl.

Մխակալ, *աց s.* cigar-tube; pipe-

Մխակեր, *–տէր s.* parish priest, curate.

Մխահանք, *նաց*, **Մխան**, *ի s.* chimney; --flue, funnel, shaft; *մաքրիչ –ի*, --sweeper; *յարդարիչ –ի*, --builder or repairer; *պահպանակ –ի*, fire-screen; *մաքրել զ–*, to sweep, to clean a *–*.

Մխամ S. **Մխիմ.**

Մխամած *a.* enveloped in smoke.

Մխաման *s.* pipe-bowl.

Մխանելիք, *լեաց s.* perfumes, aromatic or odoriferous drugs, pastils.

Մխաչունչ *a.* smoking, fuming; *– ի քրտանէ*, reeking with perspiration; *– յետս ձգել զսուսերն*, to withdraw the reeking sword.

Մխատուն *s.* rectory-house.

Մխափող, *–քարշ*, *ից s.* pipe, tobacco-pipe; *– արեւելեան*, chibook or long oriental pipe; *– Պարսից*, narghileh or flexible pipe; *գլուխ*, *բերան –ի*, mouth-piece of *–*; *վառարան*, *տաշտակ –ի*, pipe-bowl; *կորա –ի*, drainage from *–*; *աւելուկ –ի*, pipe-brush; *–քարշ*, smoker.

Մխաքարշութիւն *s.* smoking; *արգել –թեան*, no *–* allowed; *սովորական եղեւ –*, *–* has become general.

Մխելի S. **Մխանելիք** & **Մխափող.**

Մխեմ, *եցի va.* to burn incense; to send forth, to emit smoke; to smoke-dry; to smoke (tobacco); *– խունկս անուշից*, to incense, to offer incense, to burn perfumes; *– ծխելիս*, to smoke the chibook or narghileh.

***Մխեղդիք**, *–դիս s.* chimney.

Մխիմ, *եցայ vn.* to smoke, to emit smoke.

Մխիչ *a.* exhaling.

Մխնեցեալ, **Մխնի** S. **Մխահանք**, **Մղևնի.**

Մխնիակապ *s. mech.* universal joint, Hood's key.

Մխոցարան *s.* smoking-room.

Մխոց, *ից s.* smoker; *սենեակ –ից*, **Մխոտեմ**, *եցի va.* to smoke, to blacken with smoke; *–ամիմ vn.* to be smoked.

Մխոտիւն *s.* fumigation.

Մխուն *a.* smoking, fumous, smoky.

Մծակ, *ի s. med.* strangles, quinsy.

Մծելի *a.* absorbable.

Մծեմ, *եցի va.* to suck, to imbibe; to suck up, to absorb; *– զկաթն*, to suck the breast; *– զօդ*, to breathe the air; *Թուղթդ մծէ*, this paper blots.

Մծիչ, **Մծող** *a.* absorbant; S. **Թուղթ.**

Մծիւնք *s.* the sucking place.

Մծմաքեր, *–խառն* or **Մծմքա–** *a.* sulphurous, mixed with sulphur.

Մծմքածին *a.* born of sulphur (fire);

–համ, –հոտ a. having a sulphurous taste or smell; *–հանք s.* solfatara, sulphur-mines.

Ծծմբակ *s. chem.* sulphite.

Ծծմբահարբ *a.* burnt by sulphur.

Ծծմբական *s. chem.* sulphid-salt.

Ծծմբային *a.* brimstony, sulphureous, sulphury; *–քար s.* rock-sulphur; *–առ s.* lucifer match, lucifer; S. **Լուցկի**.

Ծծմբաստ *s. chem.* sulphate; *– երկաթոյ, կալեայ, կշռունկի, նատրոնի,* ferrous –, – of potash, of baryta, of soda.

Ծծմբեայ *a.* sulphureous; *–ել va.* to dip in brimstone; to powder with sulphur. [sulphureous; *s.* sulphid.

Ծծմբուկ *s. chem.* sulphuret; *–ուտ a.*

Ծծողական *a.* absorbent, absorptive.

Ծծումբ, Ծծմբոյ *s.* sulphur, brimstone; *պատել, օծանել Ծծմբով,* to dip in, or to mix with sulphur.

Ծուծումն *s.* suction; *– կաթից, լուսոյ,* absorption; *– հեղանիւթոյ,* imbibition.

Ծուծն *a.* blotting; S. **Թուղթ**.

***Ծկլամ** or **Ձկլամ** *vn.* to reach or stretch oneself out to see.

***Ծկլիկ** *s.* yule-log. [the little finger.

Ծկոյթ, ուքի or **թոյ, Ծկիկ մատն** *s.*

Ծղիք, ծղեաց *s.* fore-arms; *ծղիս ի վեր ամբառնալ, մաքրել* or *պատրել,* to turn up one's sleeves, to prepare oneself for. [*տփոց,* hinges.

Ծղնի, նեաց *s.* hinge; pivot; – **Ծղրիդ, րդի** *s. zool.* cricket.

Ծղօտ, ից, ուց *s.* stem, stalk, cane, reed; culm.

Ծմակ, ուց *s.* east-wind; east-side; shady place between mountains, cool & moist valley.

Ծմակային *a.* umbrageous, shady, cool, fresh; *–նման,* misty, foggy.

Ծմակեցուցանել, ուցի *va.* to shade, to darken, to opacate; *fig.* to cover, to hide, to veil, to obscure.

Ծմէլ *s. bot.* spinage; beetroot.

Ծմրդիմ *vn.* to become lean, extenuated, weakened, debilitated.

Ծմրիմ, եցայ *vn.* to be grieved, cast down, disheartened, unnerved; to take to heart, to fret; **Ծմրեալ ի սրտմուխենէ**. weighed down with sadness, sorrowful, oppressed with grief.

Ծնանելի *a.* confined, lying-in, parturient; *–ք s.* parents.

Ծնանիմ, ծնայ *va.* to beget; to give birth, being or life to, to bring forth a child, to lie in, to be delivered; to procreate, to produce; *vn.* to be begotten, engendered, produced, born; to originate, to arise, to spring; to pullulate, to bloom; to emanate, to issue, to proceed; *– կենդանեաց,* to engender, to litter, to bring forth; **վերստին –**, to be regenerate, born again; *fig.* to revive, to come to life again; *– Հօր,* to procreate; **վերստին – յկրտութեամբ,** to be new-born or regenerated by grace; **որդիս –**, to bring forth a child, to be delivered of a child; **ծնաւ որդի** or **մանուկ արու,** she brought forth or was delivered of a male; **գոգցես յայն ծնեալէր, թուէր իմն յայն ծնեալ,** he seemed born for; **գեաք զնորս ծնանին,** the rivers nourish the sea; **երեսք որ ծնանիցին ի հայելւոջ,** a figure born or reflected in a mirror; **այսր ծնաւ քերթողութիւն,** thence poetry was born.

Ծնգածալ, Ծնգիմ, &c. S. **Ծալապատիկ, Ծնկիմ,** &c.

Ծնդիր *s.* genuflection, kneeling.

Ծնեբեկ, ի *s. bot.* asparagus; *կապոց մի –ից,* bunch of –.

Ծնեալասէր *a.* loving one's progeny; fond, paternal, maternal.

Ծնեալք *s.* parents. [neration.

Ծնեալութիւն *s.* child-birth, birth; ge-

Ծներ, Ծնկներ *s. mus.* an Armenian note (♈).

Ծնիչ *a.* generating; *s.* generator; parents, progenitors; *geom.* generant.

Ծնծղայ, ից *s.* cymbal; cithern.

Ծնծղայ or **ծոց** *s.* the husk, shell, rind or peel of fruits; *fig.* insignificant, trifle, thing of nought.

Ծնկակապ *a.* knotty, gnarled, jointed, full of knots; *s.* garter.

Ծնկահամ S. **Ծնկիմ**. [ing, timid, shy.

Ծնկասէր *a.* modest, bashful, retir-

Ծնկեմ, Ծնգեմ, եցի *va.* to exhaust, to tire out; to depress, to overdo; to mortify, to emaciate, to weaken, to make lean; *–իմ vn.* to decay, to pine, to dwindle or fall away, to languish, to sink; to be mortified, emaciated, weakened, to become lean, to lose one's strength; *– ի տգիտութեան,* to live, to abide or to be sunk in ignorance. [knees.

Ծնկնամէջ *s.* space between the

Ծնկոտ *a.* languishing, weakened, faint, lean, emaciated, extenuated, mortified.

Ծնկու չափ *ad.* knee-high, knee-deep, up to the knees.

Ծննդաբախտ *s.* ascendant, birth, [nativity.

Ծննդաբան *s.* calculator of nativities, astrologer, genethliatic.

Ծննդաբանեմ, *եցի va.* to write a genealogy, to cite one's ancestors; to profess astrology.

Ծննդաբանութիւն *s.* genealogy, list of ancestors; genethliacs, horoscope, astrology; – *դից*, theogony.

Ծննդաբաչխ ծննդոց, – *բախտ*, *–աչխն*, *–ութիւն* *s.* horoscope; ascendant, nativity; *–ութիւն*, classification of animals.

Ծննդագործ, *ացս* *s.* genitor, parent; *a.* engendering; prolific, productive, fruitful.

Ծննդագործեմ *va.* to engender; to give birth to; *fig.* to conceive, to form an idea.

Ծննդագործութիւն *s.* faculty of reproduction, generative faculty.

Ծնդական *a.* lying-in, parturient, bringing forth a child; possessing the faculty of reproduction, generative, fruitful, prolific; fertile; *–ք*, – *ան-դամք*, *մասունք*, genital organs, the privy parts; *–կին*, woman in child-birth; *–ն*, *–ութիւն* *s.* generative faculty; fecundity, fertility.

Ծննդակարգ *s.* time for child-birth or delivery.

Ծննդակերութիւն *s.* eating or devouring its young.

Ծննդակից *a.* twin-born, twin; coeval, of the same age; innate, inborn.

Ծննդանոց, **Ծնոց** *s.* male genital organ.

Ծննդատեաք *s.* ancestors, forefathers.

Ծննդէնայ, *–էնք* *s.* Christmas-box.

Ծնող, *ացս* *s.* parents, father, mother; cause; *–ք մեր*, the authors of our being, our parents; *ըստ –ին եւ ծնողն դէն*, like produces like; – *ծանուանց չարեաց*, source of the greatest evils.

Ծնողաբար *ad.* fatherly, motherly, like a father or mother.

Ծնողագութ *a.* full of parental love.

Ծնողական *a.* concerning or relating to parents, paternal or maternal.

Ծնողասէր *a.* loving, fond of one's parents.

Ծնողութիւն *s.* generation, paternity, maternity.

Ծնունդ, **ծննդեան**, *դոց* *s.* childbirth, confinement, delivery, lying-in; birth, nativity, filiation; origin, rise, source; generation, race, offspring; infant or child; fruit, production; effect; –, *–ք*, horoscope, nativity; *–ք*, posterity, children, descendants; *խըթոյնն ծննդեան*, Christmas-eve; – *Քրիստոսի*, Christmas, Xmas, nativity of our Lord; *շնորհաւոր –!* a happy Xmas to you! I wish you a happy Xmas; *ծառ ծննդեան*, Christmas-tree; *–ք*, *գիրք ծննդոց*, Genesis; *վերստին –*, regeneration, renewing; *յիւսանգամ –*, resurrection; – *մտաց*, conception, conceit; – *լուսնի*, new moon; – *վո-խոյ*, interest; usury; – *կենդանեաց*, brood, litter, covey; *մերձ ի –*, near lying-in; about to bring forth young; *կալ ի ծննդոց*, to cease from bearing, to become sterile; *օր ծննդոց*, anniversary of birth-day; *երկիր ծննդեան ի-մոյ*, my native country or soil, birthplace, home.

Ծնուցանեմ, *ցի va.* to assist a woman in lying-in; to aid in bringing forth.

Ծնուցիչ *s.* man-midwife, surgeon-accoucheur; *sf.* midwife, matron. [trics.

Ծնչուի *s.* birth; midwifery, obste-

Ծնրադրութի *s.* genuflection, kneeling.

Ծնօղ S. **Ծնող**.

Ծնօտ, *իս* *s.* jaw; cheek; edge; frieze; brim; cornice; parapet, breastwork; *ապտակ ածել ի –ն*, *հարկանել զ–ս ուրուք*, to slap the face, to box the ear; S. **Իջանեմ**.

Ծնօտատպարկ *s.* cheek-pouch.

Ծոթոր, *ոյ* *s.* *bot.* serpillum, wild thyme; *–ին* *s.* lemon thyme.

Ծոթրին, *–րուն* *s.* garden thyme.

Ծոծորակ, **Ծոծրակ**, *ացս* *s.* nape of the neck; occiput, back of the head; *խորոխիկք –ի*, nape.

Ծոմ, *ոյ* *s.* fast, fasting, abstinence; – *կարգալ*, to ordain a fast; – *ունել*, to fast, to abstain from food; *լուծանել զ–ն*, to break one's fast.

Ծոմական *a.* relating to abstinence; *–կաց* *a.* fasting, abstaining.

Ծոմանամ, *ացայ*, **Ծոմեմ**, *եցի vn.* to fast, to keep a fast.

Ծոմապահ *a.* keeping a fast, abstaining; – *լինել*, to keep a fast; *–ութիւն* *s.* abstinence.

Ծոմացուցանեմ, *ուցի va.* to cause [to fast.

Ծոյլ, **ծուլից** *a.* idle, lazy, slothful, sluggish, cowardly, dastardly.

Ծոպ, *իս*, *ացս* *s.* fringe, thrum, trimming; tassels; edge, border.

Ծով, ուց s. sea; lake; the molten sea in the Temple; -ն լայնասփիւռ, the main sea, the deep, the high or open sea; անդունդք -ու, the depths of ocean, the mighty deep; ի խորս -ու, far out at sea; կապուտակն -ուց, sea-green; ջուր -ու, sea-water; Ճա-ցոյց -ու, sea-chart; հէն -ու, sea-rover, pirate; ընտել -ու, accustomed to the sea; ընդ ծով եւ ընդ ցամաք, by sea & land; գնալ ընդ -, to go to sea, to put to sea, to sail; անցանել ընդ -, to go over or across, to cross the sea; - հեշտութեանց, ցաւոց fig. a sea of delights, of griefs or sorrows; զեփիւռ -ու, sea-breeze; - հողմախաղաղ, հարթածաւալ -, calm sea, as smooth as glass; կապուտակային, անշարժ, խաղաղաւէտ, ընդարձակ, անհուն -, blue, still, quiet, vast, immense ocean; մոլեգնութի -ու, the raging or fury of the sea, the roughness of the waters; հեղեղ -ու, sea-breach; ալէկոծ, յուզեալ է -ն, the sea is turbulent, swelling, rolling; ալէկոծի, փրփրէ -ն, the sea runs high, foams, froths; մրրկալից, մոլեգին, զայրագին, փրփրադէզ, որոտընդոստ or ահեղագոչ, անսանձ, սպառնալից, անգութ -, stormy or tempestuous, dreadful or furious, angry or raging, foaming, thundering or roaring, unruly or ungovernable, threatening, pitiless ocean; - աչեր, blue or sea-green eyes; զ- գովեսջիր, այլ ի ցամաքի կացջիր, praise the sea, & keep on land; S. Ջգուշան, Ջեղուր.

Ծովաբաժին լինիմ vn. to divide the waters; to plough the sea.

Ծովագայլ s. zool. sea-wolf.

Ծովագիր, գրաց s. hydrographer; -գրական a. -phical; -գրութի s. -phy.

Ծովագնաց, ից a. that voyages or goes by sea, sailing; -իկ a. ploughing the sea; - լինել, to sail, to navigate; - ընդ երկիր բերեալ լինել, to pass over the sea as if by a bridge; -ութի s. sea-voyage; navigation.

Ծովագոյն a. sea-green; blue, sky-coloured; s. ultramarine.

Ծովագռաւ s. zool. cormorant.

Ծովաթաղանթ s. bot. sea-weed.

Ծովալիճ s. great lake, inland sea, lagune, loch; -լոռ s. bot. sea-wrack.

Ծովախառնիճ s. zool. lobster; -խոր a. very deep, bottomless.

Ծովածաւալ a. stretching like a sea; -ծին a. born of or produced by the sea; -ծիր a. sea-girt or -surrounded; -ծոց s. gulf, port.

Ծովածուփ a. tempestuous, very agitated, stormy, billowy; fig. tempestuous as the sea; -նաւ, tempest-tossed ship; - լինել, to be agitated by waves; fig. to be harassed or tossed about, to turn on all sides; -ծփանք s. heaving, undulation.

Ծովակ, **Ծովիկ**, ակ s. sea-pool, lake, pond; կաթ մի խելք լինի մանաւանդ եւ ոչ -ս բախտից, a drop of sense rather than a sea of fortune.

Ծովակալ, աց s. lord of the sea; sea-king: admiral; մեծ -, փոխան -ի, երրորդ -, high, vice-, rear-admiral; ատեան, խորհրդարան -աց, admiralty-board; նաւ -ի, flag-ship.

Ծովակալեմ, եցի vn. to be master or lord of the sea: to command a fleet or squadron of ships of war.

Ծովակալութիւն s. the empire of the sea: admiralty, navy office; պաշտօնեայ -թէ, first lord of the admiralty; խորհրդական ատենի -թէ, lord commissioner of admiralty.

Ծովակայլն s. balanus, glans marina.

Ծովական S. **Ծովային**; -ք s. aquatic animals. [-ութի s. wreck, shipwreck.

Ծովակոծ a. wrecked; shipwrecked;

Ծովակողմն, -կոյս, -կոյս կողմն s. sea-cost.

Ծովակուլ a. engulphed by the sea; - լինել, to be swallowned up by the sea; -ք s. loss at sea.

Ծովակուր a. immersed, drowned, wrecked, lost; - լինել, to be the prey of the sea; - կորնչել, to perish among the waves.

Ծովահայեաց a. facing the sea, that looks towards the sea, maritime, marine; - քաղաք, maritime town.

Ծովահար a. sea-sick.

Ծովահեղձ, -իկ, -ոյց, -ուկ a. drowned; - առնել, to drown; - լինել, to be drowned. [cleaves or ploughs the sea.

Ծովահերձ, -իկ a. that cuts, divides,

Ծովահէն s. corsair, pirate, sea-robber or rover. [horse.

Ծովաձի s. zool. hippocampus, sea-

Ծովամամուռ s. bot. sea-weed, algæ, kelp.

Ծովամարտիկ a. combatting by sea; naval; - զօրութի, navy, naval service; -տութի s. sea-fight, battle by sea.

Ծովամայց *a.* casting into the sea.
Ծովամէջք *s.* the offing, the open sea.
Ծովամոյն առնեմ *va.* to plunge into the sea, to drown.
Ծովամոմս *a.* submerged in the sea; **–լինել**, to go to sea; to stand out to sea.
Ծովայած, –ուկ *a.* wandering on the sea (Neptune).
Ծովային *a.* belonging or pertaining to the sea, marine, maritime, naval; **–զօրութիւն**, marines, the navy, the naval strength, maritime forces; **–շուն**, dog-fish; **– օդաթռիչ հրվար**, clipper-vessel; **–ք** *s.* sirens, mermaids.
Ծովայիգոյն *a.* transmarine, ultramarine; *ad.* beyond sea.
Ծովայոյզ *s.* diver.
Ծովանամ, ացայ *vn.* to turn into a sea, to fall into; to inundate, to immerse, to cover with water.
Ծովանկար *s.* sea-scape, sea-view; marine-painter.
Ծովանման *a.* resembling the sea.
Ծովաշուն *s. zool.* dog-fish.
Ծովաչափ *a.* sounding; **– գործի**, sounding-line. [**ծիր, –կալ, –հեղձ.**
Ծովապատ, –սէտ, –ապղ S. **Ծովա-**
Ծովավաստակ *a.* living by the sea, (sailor, fisher, &c.); **–լինել**, to labour on the sea, to exercise the calling of sailor, fisher, &c.; **–վէժ** *a.* thrown, plunged or precipitated into the sea.
Ծովաթռչուն *s. zool.* frigate-bird, sea-swallow; **–արծուի** *s. zool.* sea-eagle, osprey. [(sea-bull).
Ծովացուլ *s.* sea-monster, chimera;
Ծովացուցանեմ, ուցի *va.* to cause to turn into a sea; to inundate, to immerse.
Ծովափն, –եայ S. **Ծովեզր, –եզերեայ.**
Ծովափրփուր *s.* meerschaum.
Ծովեզերեայ, ց *s.* maritime, bordering on the sea; **–ք** *s.* coasts, shores.
Ծովեզր *s.* sea-coast, sea-side, shore, strand, beach; **առ** or **ի ծովեզերին**, on the sea-shore.
Ծովեզրեցի *a.* dwelling on the coast.
Ծովեմ, եցի *vn.* to keep out at sea; to stand for the offing.
Ծովեցի զօրք *s.* marines.
Ծովընկէց, –կեցնեմ առնեմ *va.* to throw, plunge or precipitate into the sea; **–լինիմ** *vn.* to throw or plunge oneself into the sea.
Ծովորոր *s. zool.* sea-gull, sea-mew.
Ծոր, ոյ *s.* dropping, trickling; *bot.* barberry; * new-mown hay.
Ծորածոյ մեղր *s.* virgin honey.
Ծորակ, ի *s.* cock, tap; **– գաւառակիչ, մաքրիչ** *mech.* delivery-, purging-cock.
Ծորան, ացի *a.* running, flowing, liquid, fluid; *s.* flow, flowing, running
Ծորեմ S. **Ծորիմ**; * to mow. [out.
Ծորենի *s. bot.* barberry-bush; lentisk, mastic-tree.
Ծորեցուցանեմ, ուցի *va.* to set running, to cause to flow; **զնուաս իսկ ածելն –նի զբերանս**, the mere thought of it makes my mouth water.
Ծորիմ, եցայ *vn.* to trickle, to flow, to leak, to run down or out of, to ooze out, to run or pass away, to ebb; **– միզինոյ**, to be affected with gonorrhœa.
Ծորխն *s.* fluor; **ծորնաքար**, –spar.
Ծործոր, ոց, ից *s.* valley, vale; **–ակ** *s.* little valley, dale, dell.
Ծորումն *s.* trickling, dropping; flowing, running; leaking; **– ի միզինոյ** *med.* gonorrhœa, running of the reins; **– ըստ ամսեանցն**, the menses, menstruation.
Ծորուն, Ծորուտ *a.* flowing, fluid.
Ծոց, ոյ *s.* bosom, lap; cavity; * pocket; **– ծովու**, gulf, the bosom or depth of the sea; **– գետոց**, channel of a river; **–նաւու** *mar.* the keel of a ship; **գոգք ամփոփման –ոյ նաւին**, the hold of a ship; **–լերանց**, cavern, grotto; **– կառուց**, the interior of a carriage; **– անկեան**, sinus.
Ծոցածին *a.* born in the bosom; *fig.* the Only Begotten Son.
Ծուապ, ից *s. bot.* laurel-cherry; **–ենի**, cherry-laurel.
***Ծուառ** *s.* lint; **–եմ** *va.* to fray, to unweave; to tear to rags or tatters.
***Ծուեմ** *va.* to sift wheat; to separate wheat from tares.
Ծուէնք *s. pl.* piece of linen, bits, cuttings, shreds, strips, rags, tatters; **ի –նս –նս պատառեմ**, to tear, to rend, to pull to pieces; **յերկուս –նս պատառեմ**, to tear in two parts or pieces.
Ծուլակից *a.* very idle or lazy; **–հեղգութիւն**, extreme idleness or
Ծուլամ S. **Ծուլանամ**. [slothfulness.
Ծուլամտութիւն *s.* idleness; listlessness, carelessness.
Ծուլանամ, ացայ *vn.* to idle, to be lazy, slothful or idle, to live in idleness.
Ծուլանք S. **Ծուլութիւն.**

Ծուլապէս ad. idly, slothfully, lazily.

Ծուլացուցանեմ, *ուցի va.* to make idle or slothful.

Ծուլացուցիչ *a.* rendering idle.

Ծուլութիւն *s.* idleness, slothfulness, laziness, sluggishness; *ի -ս հատանիլ* S. **Ծուլանամ**.

Ծուխ, *ծխոյ s.* smoke; fume, vapor, exhalation; *fig.* family, hearth, home; *tobacco; *սիւն, սաեղն ծխոյ, - ծառացեալ*, pillar of smoke; *մրրիկ ծխոյ*, clouds or masses of smoke; *ընդ -գալ*, to be in the smoke; *-ս արձակել*, to emit smoke; *- ծխել, ձգել զ-*, to smoke tobacco; *- որ ընդ մէջ մօրուին եւ որդւոց ծխիցի*, unpleasantness or discord engendered between step-mother & step-children.

Ծուծ, *ծծոյ s.* sucking, suction; *marrow, pith; essence; *ուղ եւ -*, quintessence; *-ք s.* the nostrils.

*****Ծուկամ** *vn.* to be obstinate.

Ծուղակ, *աց s.* snare, trap; net, springe, noose.

Ծուղամ, &c. S. **Ծուլանամ**, &c.

Ծունգ, **Ծունկ**, *ծնգաց s.* knee; *bot.* knot; *mus.* an Armenian note (ᵓ); *անկանիլ ի վերայ ծնգաց, ընդգծիլ ի -ս*, to fall on one's knees, to kneel; *խոնարհեցուցանել զ-ս*, to bend the knee; *անկանիլ առ -ս ուրուք*, to fall or throw oneself at the feet of; *փարիլ զծնգովք*, to clasp the knees; *ննջել ի մէջ ծնգաց*, to sleep on the knees of; *ի ծնգաց կալ*, to be kneeling; *ծնգովք կրկնելովք ad.* with bended knees, upon one's knees; *-ք նորա կթուցեալ դեդեւէին*, his legs tottered under him; S. **Ծնկու չափ**.

Ծունր *s.* knee; *bot.* knot; *- դնել, կրկնել, ի - իջանել*, to kneel, to bend the knees, to fall on one's knees; *առ -լալ*, to weep all alone; *- ածել*, to adore, to worship; *արկանել - կծնգայ եւ զսրամ*, to worship on bended knees; *հապա ի -!* down on your knees! *ի - խոնարհեալ աղաչեմ զքեզ*, I entreat it on my knees, or with bended knees; *- կապել bot.* to be knitted, to be formed with knots or joints.

Ծունրդրութիւն *s.* genuflection.

Ծուպ S. **Ծոպ** & **Ծուփ**.

Ծուռ, *ծռոյ a.* crookod, bent, distorted, oblique; *- առնուլ*, to wind round many times.

Ծուփ, *ք s.* fluctuation, undulation, wave, billow, surge; *fig.* agitation, trouble, vacillation, wavering; care, anxiety, torment; examination, question; *ընդ -ս ալեկանց*, on the surface of the waves; *ի -ս լինել*, to be agitated; *-ս ի մտի դնել*, to care, to be concerned, thoughtful; *ի -ս տարակուսանաց ընկղմել*, to be in great perplexity, to be uncertain or undetermined what course to take, to remain in suspense.

*****Ծոփ** *s.* large earthen pot.

Ծպնեմ, *եցի va.* to attach, to join.

Ծպտեմ, *եցի va.* to disguise, to travesty; to dissemble, to cloak; *-իմ vn.* to be disguised, dissembled; to shun, to avoid.

Ծպտումն *s.* disguise, dissembling.

Ծռավիզ *a.* wry-necked.

Ծռեմ, *եցի va.* to bend, to bow, to incline; *- զդէմս*, to make grimaces; *-իմ va.* to be bent, to bow down.

Ծռութիւն *s.* inclination, curve, bent; *- դիմաց*, grimace.

Ծրաբոլոր *s.* circle.

Ծրագիր *s.* sketch, outline; project, draught, plan, design; *a.* written, described, traced; *-գրական a.* graphical.

Ծրագրեմ, *եցի va.* to sketch, to trace the contours, to draw the outlines of; to describe, to write, to trace.

Ծրագրիչ *s.* pencil, lead-pencil.

Ծրագրութի *s.* laying out; S. **Ծրագիր**.

Ծրանամ, *ացայ vn.* to grow or become round; to surround, to enclose.

Ծրար, *ից s.* packet; package; roll; envelope, cover; bag of money; *-ք կախարդաց*, fascination, talisman; S. **Թուղթ**.

Ծրարեմ, *եցի va.* to envelop; to pack; to wrap up; to roll; *- զվաճառս*, to pack up; *զխրոխտ դադաթունս յամպս ծրարէին*, they reared their proud heads to the skies; *որոյ գագաթն յամպս ծրարի*, whose top cleaves the skies; *-իմ vn.* to be enveloped or wrapped up; *ծրարեալ* S. **Ներփակեալ**.

Ծրարիչ, **Ծրարող** *s.* packer.

Ծրարումն *s.* packing.

Ծրդիմ, *եցայ vn.* to stain, to soil or dirty oneself.

Ծրունք, *ի մէջ - s.* knot of a cane or reed; internodium, space between two joints or knots in a plant.

Ծրտեմ, *եցի va.* to mute, to guano, to dung as burds; *- ձկանց*, to spawn.

Ծփալից, *-կան a.* wavering, undulating, agitated.

Ծփամ S. **Ծփիմ**; – *ընդ միջ երկիւղի եւ յոյսոյ*, to fluctuate between hope & fear.

Ծփանք S. **Ծուփ**; surging of the sea; wave, billow, swell; *fig.* trouble, care, perturbation; – *հերաց*, hair floating in the breeze; *ի –նի ad.* afloat; *fig.* in trouble; *ի –նի կալ*, to waver, to fluctuate, to be agitated, billowy, vacillating.

Ծփեմ, եցի, Ծփեցուցանեմ, ուցի *va.* to excite, create or produce a tempest; *fig.* to agitate, to trouble.

Ծփիմ, ծփեցայ *vn.* to fluctuate, to ebb & flow, to undulate; to foam, to grow rough; *fig.* to be troubled, agitated, harassed; to be undecided in purpose, to fluctuate, to waver.

Ծփին. Ծփոց S. **Ծփական. Խոցք.**

Ծփուն S. **Ծուփ, Ծփանք**; *խելաց –առնել*, to waver, to be perplexed; to lose one's senses.

Ծօ, Ծօյա *int.* oh! holla! hallo! ho

Ծօյակ S. **Ծուվակ.**

***Ծօփ** *s. zool.* water-crane.

Կ

Կ (*ghen*) **կէն** *s.* the fifteenth letter of the alphabet, & the tenth of the consonants; *կ*, **Կ**, sixty, sixtieth.

— It has much affinity with the letters **գ** & **ք**, for example: **ծունկ, ծունգ**; **անկ, անգ**; **կանչիւն, գանչիւն**: **ծասկել, ծասքել**; **պասկիլ, պասքիլ**; **կանոն, քանոն.**

Կագ, ի, ոյ *s.* contention, debate, dispute, contest, quarrel, broil, strife, cavil; – *յարուցանել*, to excite contention, to create strife.

Կագագարթոյց *a.* contentious, quarrelsome, cavilling.

Կագացող *a.* litigious, fractious, quarrelsome, wrangling.

Կագեմ, եցի, Կագիմ, եցայ *vn.* to contest, to debate, to dispute, to quarrel, to cavil, to squabble, to wrangle.

Կաղ, ի *s.* gauze; *chem.* gas; – *լուսաւորութեան*, illuminating –; *լոյս, լուսաւորութեան –ի*, –light; –illumination; – *կրելի*, portative –; (*մեծր*) *խողովակ –ի*, –main; (*փոքր*) –pipe; *բերան* or *կառուց, լապտեր, յարդարիչ, ընդունարան, գործարան–ի*, –burner; –lamp; –fitter; gasometer; –works; *ի լոյս –ի*, by –light.

Կաղագործութիւն *s.* manufacture of gauze; *chem.* distillation of gas.

Կաղակերպ, –ոյն, –եղէն *a.* gasiform; gaseous; aeriform.

Կաղանամ, ացայ *vn.* to turn to gas, to gasify.

Կաղաչափ *s.* gas-meter; **–րան** *s.* gasometer.

Կաղացուցումն *s.* reduction to gas.

Կաղացուցանեմ *va.* to gasify; **–ութիւն.**

Կաղդուրական *a.* corroborative.

Կաղդուրացուցանեմ, –ւեմ, եցի, –րեցուցանեմ, ուցի *va.* to strengthen, to corroborate, to sustain, to give strength to; to repair, to restore to vigour & good health, to re-establish; to encourage, to give heart to; **–րիմ** *vn.* to recover, to regain one's strength, to get well again, to be restored; to take heart, to cheer up; **–րիմ պատճառաս**, to pretend, to allege.

Կաղդուրեցուցիչ, –րիչ *a.* strengthening, cordial, invigorating, fortifying, analeptic, corroborant.

Կաղդուրութիւն, –րումն *s.* restoration, re-establishment, recovery, convalescence.

Կազմ, ոյ, ի *s.* construction; preparation, furniture, ornament; – *գրոց*, binding of books; *a.* ready, quite ready, prepared; active, diligent; disposed; – *լինել*, to be ready, prepared; to be disposed to.

Կազմագործուն *s.* furniture-making.

Կազմած, ոց *s.* apparatus; preparing, preparation; goods, furniture, household effects; moveables, utensils; equipage; armour; S. **Կազմուած**; – *մարմնոյ*, constitution, temper; – *պատերազմական*, military stores; – *ձիոյ*, harness, caparisons, trappings; – *նաւու*, rigging; **–ք** *s.* astronomical instruments.

Կազմեալ *a.* well dressed or cooked.

Կազմակերպ *s.* implement; **–եմ** *va.* to project, to figure, to form, to fashion, to construct.

Կազմակերպութիւն *s.* form, formation, conformation, organization, construction, accomodating, setting in order. [S. Կոչծարան.

Կազմարան *s.* book-binder's shop;

Կազմարար, *ի s.* book-binder.

Կազմել, *եցի va.* to form, to model, to fashion; to construct, to erect, to build; to furnish, to provide, to supply; to fit up, to arrange, to set in order; to adjust, to put in repair; to adorn, to embellish; to get ready, to prepare; to equip; to arm; *գունդս* –, to enrol soldiers; – *զկառս*, to harness the horses; *պարս ուրախութիւն* –, to give a ball; – *գիրս*, to bind books; –*լմ vn.* to be formed, constructed; to prepare to, to get ready.

Կազմիկ *a.* well prepared, well done, skilfully executed; – *ճաշ*, exquisite or choice repast. [paring.

Կազմիչ, –*մող a.* constructing; pre-

Կազմուած S. **Կազմած**.

Կազմուածք *s.* construction, organisation, order, arrangement, mechanism, constitution, formation, structure, composition; preparation, equipment; – *մարմնոյ*, oonstitution, temperament, complexion.

Կաթ, *ից s.* drop; – *մի*, a –, a little; – *մի ջրոյ*, a – of water; – *մի քունի*, a nap, short sleep.

Կաթեմ, *էցի*, **Կաթիմ**, *էցայ vn.* to drop, to flow drop by drop; to trickle, to run down; to distil; *անձրեւ ոչ եւս կաթեաց յերկիր*, not a drop of rain fell; – *լուսոյ*, to shine forth, to appear.

Կաթեցուցանեմ, *ուցի va.* to let fall drop by drop; to distil.

Կաթիլ, *թլոյ* S. **Կաթ**; – *առ* –, drop

Կաթիկ *s.* little drop. [by drop.

Կաթն, *թին*, *թանց s.* milk; – *կովու*, *այծու*, *մաքեաց*, *իշոյ*, cow's, goat's, ewe's, ass's –; – *ձկան*, soft roe; *ձ-ճուկ* –*ին*, butter–; whey; *թարմ*, *թթու* –, fresh, sour –; *կաթամբ բուծանիլ*, to live on milk; – *ասել*, to suckle; *դնել զ–*, to suck; *կթել* –, to milk; *անկաւել ի կաթանէ*, to wean.

Կաթնաբեր *a.* lactiferous, yielding milk. [*նիլ*, to suck, to be suckled.

Կաթնաբոյծ *a.* fed with milk; – *լե-*

Կաթնաբուղխ *a.* flowing with milk,

Կաթնագոյն *a.* milk-white. [milky.

Կաթնալից *a.* abounding in milk.

Կաթնածիր *s.* galaxy, milky way.

Կաթնածուծ *a.* sucking the breast.

Կաթնակեր *a.* sucking; *s.* suckling.

Կաթնակից *s.* baby-companion; – *եղբայր*, foster-brother. [ablactation.

Կաթնահատումն *s.* weaning; *med.*

Կաթնաճիր, –*մատոյց*, –**Քամբ** S. –*տու*.

Կաթնաղբիւր *a. fig.* breast; udder.

Կաթնանամ, *ացայ vn.* to be changed into milk.

Կաթնաչափ *s.* lactometer. [porridge.

Կաթնապուր, *պրի s.* rice-milk; milk-

Կաթնասնունդ *s.* feeding on milk.

Կաթնասուն, –*ունդ a.* milk-fed; suckling. [maid.

Կաթնավաճառ *s.* milkman; *sf.* milk-

Կաթնաւ *s. chem.* lactate; –*այն s.* milk-teeth, first teeth.

Կաթնասուս, *ի a.* suckling; *s.* nurse, wet-nurse; – *կով*, milch cow.

Կաթնարան *s.* dairy.

Կաթնարբուս, **Կաթնկեր** *a.* babe, unweaned child, suckling.

Կաթնաւէտ, –*ուոր a.* milky, yielding milk, milch.

Կաթնեղբայր *s.* foster-brother.

Կաթնեղէնք *s. pl.* milk-diet, milk-food. [lacteous vessels.

Կաթներակք *s. pl.* lacteal veins,

Կաթոգի, –*ն a.* passionately or dotingly fond, amorous, very affectionate; languishing, eager, very anxious; *ad.* passionately, lovingly, fondly, eagerly; – *սիրել*, to love to excess; – *ետնջայեալ*, eagerly desired, longed for; – *են ընդ միմեանս*, they tenderly love each other; – *լինել* or

Կաթոգնիմ, *եցայ vn.* to love passionately, dotingly, fondly; to be smitten with violent love, to be enamoured, to burn, to languish or long for, to sigh or pant after.

Կաթողիկ, *ից a. s.* catholic; –*ութիւն* *s.* catholicism.

Կաթողիկէ, *կէից* or *կէից a.* universal, general; catholic; *թուղթ* –*կէից*, epistle, universal letter.

Կաթողիկէ, *ի a.* S. **Կաթողիկէայ**; *s.* cathedral, basilic.

Կաթողիկոս, *ից s.* an oriental ecclesiastical dignity, patriarch of a people; – *Հայոց*, Catholicos, Patriarch of the Armenian Church.

Կաթողիկոսական *a.* pertaining to the Catholicos, patriarchal.

Կաթողիկոսարան *s.* patriarchal seat or residence.

Կաթողիկոսութիւն *s.* patriarchal dignity, patriarchate.

Կաթոտ *a.* lustful, lascivious, libidinous, lewd; ill with the gonorrhœa; *–ն տափանք*, illicit amours.

Կաթուած, ոյ, –ումն *s.* dropping, trickling; drop; *apoplexy.

Կաթսայ, Կաւսայ, ից *s.* copper, caldron, kettle, pot; *mech.* boiler.

Կաթսայագործ, ից *s.* coppersmith, brazier; *mech.* boiler-maker; *–ութիւն s.* coppersmith's calling; *mech.* boiler manufacture.

Կալ, ոց, ից *s.* threshing-floor, barn-floor; corn-sheaves, rick, stack; *ast.* halo; *արկանել, հոսել· սրբել զ–*, to winnow. [*տոր.*

Կալական, Կալանական S. **Կալանաւոր.**

Կալակառոյց *a.* compound, combined.

Կալանաւոր *a. s.* detained in prison, prisoner, captive; *s.* police-man.

Կալանաւորական, ից *a.* S. **Կալանաւոր**; *s.* turnkey; lock-smith.

Կալանաւորութիւն *s.* detention, captivity, imprisonment. [duce a fracture.

Կալ՛անդեմ, եցի *va.* to bind, to re-

Կալանեմ, եցի *va.* to arrest, to imprison, to shut up.

Կալանք *s.* arrest, caption; detention; prison; *ի –նս արկանել* S. *–նեմ.*

Կալաքար *s.* soda; alkali; *– կայուն, ցնդական*, fixed, volatile alkali.

Կալ եւ կապ S. **Կալանք.**

Կալի *s.* potash; *bot.* kali, glass- or salt-wort; *–կ s.* calico; *–ոն s.* potas-

Կալում, Կալնում S. **Կալում.** [sium.

Կալոտի, տւոյ, տեաց *s.* that thrashes or treads out corn, thrasher.

Կալորայ, ից *s. pl.* barns, granaries.

Կալուած, ոյ *s.* possession, domain, land, estate, landed property, fief; farm, arable land; possession, occupancy, holding; dominion, empire, power; *– որովայնի*, costiveness, constipation of bowels.

Կալուածավարձք *s.* rent of a farm.

Կալուածաւէր *s.* landed proprietor.

Կալուածատիրութիւն *s.* feudality.

Կալուանական, –նեան *a.* galvanic; *– ելեկտրութիւն*, electro-galvanism; *–ութիւն s.* galvanism.

Կալուանաձոյլ *a.* galvanoplastic; *– ձուլումն s. –s*, electrotypy.

Կալուանաչափ, ի *s.* galvanometer.

Կալուինական *a.* calvinistic; *s.* calvinist; *–ութիւն s.* calvinism.

Կալուկապ լինիմ *vn.* to be attached to.

Կալում, լի *va.* to take, to lay hold of, to seize; to arrest; to subjugate, to rule over; to succeed.

Կալումն *s.* the seizing, taking, laying hold on; detention; relation, dependance; constitution, composition.

Կախ. ի – *a.* hanging, dangling, pendent; hung up, suspended; *ի – ունել*, to suspend, to hold in suspense; *ի – մնալ*, to remain in suspense.

Կախաղան, ից *s.* gibbet, gallows; *հանել ի –*, to hang by the neck, to hang up a criminal; *արժանի –ի*, that deserves hanging; criminal; *գործ –աւ*, hanging, suspended or pensile work; *բուրաստանք –աւ* or

Կախաղանաբուրաստան, Կախաղանաւոր բուրաստան *s.* hanging gardens.

Կախաղանեմ *va.* to hang; *–իմ vn.* to hang oneself; to be hung.

Կախարդ, ից *s.* charmer, enchanter, sorcerer, wizard, conjurer, magician.

Կախարդախոտի *s.* fairy or magic art or power, witchcraft, demonology.

Կախարդական *a.* pertaining to sorcery or witchcraft, magical, cabalistic.

Կախարդանք *s.* bewitchment, enchantment.

Կախարդասար, ից *a.* practising sorcery, addicted to cabalistic practices; magical; *գիրք –ից*, conjuring books.

Կախարդեմ, եցի *va.* to charm, to bewitch, to enchant, to fascinate; to flatter, to allure. [magician.

Կախարդիչ *s.* bewitcher, enchanter,

Կախարդուն *s.* charm, enchantment, spell, fascination, sorcery, magic, witchcraft, theurgy.

Կախեմ, եցի *va.* to hang, to suspend; to hang on, to attach to; to hang up, to hook, to clasp; *– զ՛բեւեռաց*, to hang from a nail; *գիր զգրոյ –gr.* to spell.

Կախիմ, եցայ, Կախեալ կամ *vn.* to hang, to hang oneself: to be hanged or held in suspense; to suspend; to be lowered; to depend, to be dependant, in the power of; to become attached to, to get fond of; *– զսիրոյ ուրուք*, to love tenderly; *– զշրթունս ուրուք*, to listen open-mouthed, to hang on the lips of a speaker; *– զառասպելեաց*, to believe in fables; *ժողովուրդն ամենայն կախեալ կային զնմանէ ի լսել*, all the people hung on his lips.

Կախարան *s.* swing; see-saw; whirligig.

Կախումն *s.* hanging; suspension; [dependance.

Կածան, ի *s.* lane, narrow way, pathway, footway or footpath; *–եմ vn.* to pass through narrow ways.

Կակաղ, –ոտ, ացս *a.* stammering, stuttering, lisping.

Կակազեմ, եցի *vn.* to stammer, to stutter, to lisp; to hesitate in speech, to have a difficulty in pronouncing words, to speak in a confused manner; to give out-of-the-way answers; *– զդասն*, to stammer out one's lesson.

Կական, ի, –ումն *s.* loud lamentation, grievous complaint, crying, whining, howl, shriek; *– բառնալ*, to lament or cry loudly, to utter or set up loud shrieks & cries, to mourn, to bewail or weep aloud, to complain, to moan, to wail, to squeak, to whine, to howl, to shriek.

Կականաբարձ, –գոչ *a.* bewailing aloud, mourning plaintively, howling with grief; *ad.* lamentably, plaintively, deploringly, with piercing cries.

Կականալի, –լիր, –ւոր *a.* lamentable, rueful, mournful, full of lamentation or complaint.

Կականեմ S. **Կական բառնամ.**

Կակաչ, –ջ, ի *s. bot.* tulip; *արքունի –*, fritillary; *վայրի –*, poppy, corn-poppy; *–ի, –ենի s.* tulip-tree: S. **Կարկաչ**, &c.

Կակի-իրակ, ի *s. med.* cassia; conserve of cassia; cassia-tree.

Կակղաբան *a.* sweet-spoken.

Կակղագին *a.* very soft, tender or delicate; gentle, mild, meek; *–ս յանդիմանել*, to reprove gently. [lusk.

Կակղամիս *a.* tender-fleshed; *s.* mol-

Կակղամորթ *a.* thin-skinned.

Կակղանամ, ացայ *vn.* to grow soft, to become tender; *fig.* to soften, to relent, to be appeased, to become more tractable; to become effeminate.

Կակղացուցումն *s.* softening.

Կակղացուցանեմ, ուցի, Կակղեմ, եցի *va.* to soften, to mollify, to make tender, supple or pliant, to macerate, to steep; *fig.* to soften, to enervate, to move, to affect. [tening.

Կակղիչ *a.* emollient, lenitive, soft-

Կակղութիւն *s.* softness, tenderness, delicacy; flessibility, pliability; mildness; effeminacy. [branches.

Կակղուղէզ *a.* furnished with flexible

Կակղումն *s.* softening, mollification.

Կակուղ, կղոյ *a.* soft, tender, delicate; supple, flexible, pliant; sweet, mellow; *fig.* mild, soft, gentle, meek, affable; *– մետաղ*, soft metal.

Կահ, կից, ուց *s.* furniture, moveables; baggage, luggage; equipage; apparel; utensils; implements, instruments; *– առնել զոք*, to employ, to give occupation to.

Կահակալ, ացս *s.* workman; labourer.

Կահակիր, –վար *s.* porter, carrier.

Կահաւորեմ, Կահեմ, եցի *va.* to prepare, to fit up, to provide with, to furnish, to stock.

Կահաւորութիւն *s.* conveniency; *– համարել*, to judge suitable.

Կահոյր *s.* pitcher, pot, jug, jar.

Կաղ, ացս *a.* lame, halt, crippled, limping; *fig.* defective; *– ի –, – ի –ս, –ս ի –ս, – ընդ – ad.* halting on one foot, hobbling along, with a halting gait; so so, poorly, somehow or other, as well as may be; *– ի –ս ասել, պատասխանել*, to say or reply undecidedly or doubtfully; *– ի – գիտել*, to know imperfectly.

Կաղաբոյս *s. bot.* bulb, bulbous root.

Կաղակարծ S. **Կէղակարծ.**

Կաղակրկին *a.* wavering, hesitating, undecided; *ad.* hesitatingly, imperfectly.

Կաղաղ, ոց *s.* den, lair, haunt; *–անք s. pl.* dens, caverns, hiding-corners.

Կաղաղիմ, եցայ *vn.* to hide oneself in a den, to creep into a den or hole.

Կաղամ, ացի, Կաղանամ, ացայ, Կաղղիմ, եցայ *vn.* to limp, to be or go lame, to halt, to hobble; *յերկուս հէաս –* *fig.* to hesitate, to waver, to halt between two opinions.

Կաղամախ, ից, –ի, խեաց *s.* poplar.

Կաղամար, ացս *s.* inkstand; *– ձուկն*, cuttle-fish.

Կաղամբ, ից, ացս *s.* cabbage; *– ընդ դաւոր*, cauliflower; *– խոպոպիկ*, savoy –; *– վայրի*, colewort, rapeseed; *–ի տակ, –* stalk, – stump; *–ակուրծ s.* heart of –; *–աճառ s.* –seller; S. **Թիթռուռա.** [storax.

Կաղամբիտ, –միտ *s.* calamite, dry

Կաղանդ, ի, –ք, դաց *s.* calends, first day of month or year; new-year's day; *շնորհաւոր –!* a happy new-year to you, & many of them.

Կաղանդացոյց *s.* weather-almanack;

calendar, almanack.

Կալանդեմ, *էցի va.* to give a new-year's gift; S. **Կալանդեմ**.

Կալանդիք, *-դէից*, *-էիք s.* new-year's gift; *պատուել զոք -էիւք*, to make -s; *- ընդունել*, to receive -.

Կալանջան, *-ան s. bot.* euphorbia, spurge, tithyma, milk thistle.

Կաղապար, *աց s.* model, pattern, mould, cast; standard; *- արկանել*, to cite as example; *-եմ va.* to model, to mould, to shape; *-իչ s.* modeller, moulder; *-ումն s.* modelling, moulding.

Կաղացուցանեմ, *ուցի va.* to lame, to make lame.

Կաղաւեմ, *էցի vn.* to remain torpid.

Կաղին, *ինոյ s.* hazel-nut; acorn; hazel-tree; *արքայական -*, filbert.

Կաղկանձեմ, *էցի vn.* to yelp, to whine, to howl; *-ձիւն s.* yelping, whining, howling.

Կաղնաբեկ s. nut-crackers.

Կաղնադոյն a. hazel, hazelly.

Կաղնակեր, *աց a.* feeding on acorns.

Կաղնահար, *աց a.* wood-cutter.

Կաղնանեղկ s. quercitron bark.

Կաղնաւոր a. bearing or producing acorns; *-ուն s.* S. **Կաղնիք**.

Կաղնի s. nut- or hazel-tree; oak-tree; *գետնի - bot.* earth-nut; germander; *-ք*, hazel- or oak-grove.

Կաղուածիւն s. lameness, hobbling.

Կաղջին s. cement.

***Կաղտիկ s.** pruning-axe.

Կաճ, *իւ s.* felt; *-ակուռ ծածկիք*, compact felt.

Կաճառ, *աց s.* assembly, meeting; academy, body, company, society; *- քանասիրաց*, academy of belles-lettres; *ակադեմականց դիցն -*, Olympus.

Կաճառականի s. academician, member of an academy.

Կաճառականութիւն s. membership.

Կաճառանոց s. hall of assembly or meeting. [reunite, to meet together.

Կաճառիմ, *էցայ vn.* to assemble, to

Կաճառորդ, *աց s.* one aggregated to an academy, honorary member; S. *-ականի*; *-ուի s.* honorary membership.

Կաճառուծիւն s. conference; discourse.

Կաճեայ, *-ճ a.* felt, made of felt.

Կաճին, *ճնոյ*, *ճնի s.* root.

Կամ *conj.* or; *- դու - ես*, either you or I; *եւ -*, *- ևիթ*, or else.

Կամ, *ի*, *աւ*, *ով s.* will, desire; *- ի ինձ*, I will, I intend; S. **Կամք**, **Կոր**.

Կամ, *կացի vn.* to be, to exist; to remain, to stand; to subsist, to live; to last, to continue, to be permanent; to stop, to stay; to wait; *- ինալ*, to rest, to dwell, to reside; to persist, to persevere; *ի բաց -*, to hold aloof, to give up, to withdraw; *ի վերայ -*, to superintend, to oversee; *fig.* to understand, to comprehend, to perceive; *հաստատուն*, *սկզբ -*, to hold fast in, to remain firm; *անկեալ -*, to lie, to lie down; *- առաջի երեսաց ուրուք*, to make head against, to come with, to resist; S. **Կացի**; *առեալ -*, to apply oneself, to be assiduous; *առեալ - օրէնսաց*, to keep the laws; *դատաւոր - ի վերայ*, to be judge or arbitrator; *շուրջ - զոմանս*, to beset some one; *կայ ինոյ նմա*, it is reserved for him; *զի՞նչ կայք*, how do you do? *զի՞ կաս*, why do you wait? what are you waiting for? *զի՞ կայ իմ եւ ձեր*, what have you to do with me? what does it matter to you? *եկաց*, *կացին*, there has been; there have been; *եկաց ընդվին ժամանակաւք*, he lived or flourished about the same time or at the same epoch; *կացին ի նմա չքնաղ օրինակք առաքինութեանց*, they possessed rare examples of virtue; *կացին աչք նր*, he has lost his sight, he has become blind; *չկարեմ ի վերայ - բանիցդ*, I don't know what you mean, I do not understand you; *կալով կացցեն բանք իմ*, my words shall come to pass, my prediction shall be fulfilled. [capricious.

Կամաբար a. voluntary, optional,

Կամաթող լինիմ vn. to renounce, to abandon. [eous, free.

Կամածին a. voluntary, spontan-

Կամակ a. agreeable, sweet, pleasing, delicious; *ad.* agreeably, pleasingly; *-լինել ի*, to be disposed or inclined to; *-ք s. pl.* pleasures, delights:

Կամական a. voluntary. [dainties.

Կամակատար, *աց a.* condescending, complaisant, obliging; *- լինել ումեք*, to be complaisant, very kind to, to do the obliging, to comply with the whims of, to oblige, to satisfy.

Կամակատարութիւն s. complaisance, obligingness, kindness.

Կամակար a. voluntary, willing, free, spontaneous; *-*, *- ուրաք ad.* voluntarily, spontaneously, freely; willingly, at one's will or pleasure, of one's own

accord or free will.

Կամակարեմ vn. to act according to one's entire will, pleasure or caprice.

Կամակարող a. powerful, mighty, potent; — ի տեգ նիզակի, skilful at hurling the javelin.

Կամակարութիւն s. free-will; spontaneity; -բ S. Կամակար ad. [froward.

Կամակացոյց a. wilful, headstrong,

Կամակից a. agreeing with, privy to, instrumental in; s. accomplice, partaker in; — լինել, to be a party to or instrumental in, to agree with, to approve of, to consent to.

Կամակոր a. crooked, bent, curved, tortuous, sinuous; *fig.* indirect, crafty; S. Ցամառ; — շաւիղ, winding path, crooked way; *ad.* crookedly, against the grain.

Կամակորախօս a. perverse, froward.

Կամակորեմ, եցի va. to wring, to twist; to bend, to bow, to curve; *fig.* to distort, to overstrain a phrase, to strain, to misinterpret; to pervert, to deprave; — զարդարութիւն, to pervert justice; -իմ vn. to be bent, crooked, twisted; *fig.* to deviate, to turn away, to go astray; to be perverted; — ի ճանապարհս իւր, to follow or pursue the indirect paths of vice or error; — յուսմանէ, to refuse to learn.

Կամակորութիւն s. crookedness, tortuosity, winding; *fig.* perversity, depravation; S. Ցամառութիւն.

Կամակութի s. pleasure, contentment.

Կամակցիմ vn. to consent to, to agree with, to approve of. [complicity.

Կամակցութիւն s. consent, accord,

Կամահաճոյ, -ճութիւն S. Կամակատար, -ութիւն. [cide.

Կամամահ լինիմ vn. to commit sui-

Կամամարտ a. contentious, litigious.

Կամամտածական a. ideal, fantastic, chimerical.

Կամայ, ից, -ական a. voluntary, spontaneous, free; — եւ ակամայ ad. willingly or unwillingly, nolens-volens, willing or unwilling. [untary.

Կամայորդոր, -յօժար, -ակր a. vol-

Կամապաշտ, ից a. wilful, selfwilled, stubborn; -ութիւն S. Ցամառութիւն.

Կամար, աց s. vault, arch, arcade; porch, portico; girdle, belt; *phys.* sound-wave; — սրոյ, baldric, sword-belt; — յաղթութեան, triumphal arch; կապուտակայքին —, the arch, vault or canopy of heaven, the vaulted sky.

Կամարածու, աց a. girdling, girding.

Կամարակալ s. flying-buttress.

Կամարակապ a. arcaded; s. arcade; atrium, porch.

Կամարաձեւ a. vaulted, arched; — գործել, յօրինել, to arch, to vault.

Կամարակիցք s. spring of an arch.

Կամարայօն a. of finely arched eyebrows. [to stoop, to grow crooked.

Կամարանամ, ացայ vn. to be bowed,

Կամարանման, -պատ S. -ձեւ, -կապ.

Կամարար, &c. S. Կամակատար, &c.

Կամարաւոր a. girdled; enclosed.

Կամարիկ s. small arch.

Կամաւ ad. voluntarily, willingly; knowingly, purposely, designedly, expressly; a. voluntary, spontaneous; S. Կամայ. [voluntary, free.

Կամաւոր, -ական a. spontaneous,

Կամաւորաբար, -պէս S. Կամովին.

Կամաւորութիւն s. free-will, spontaneity; -թբ ad. willingly, freely.

Կամելուն, -եցողուն s. will, wish.

Կամենամ S. Կամիմ.

Կամեցող, Կամող a. willing, desirous.

Կամեցուցանեմ, ուցի va. to bend to one's will or wishes, to persuade, to induce.

Կամիմ, մեցայ vn. to will, to intend, to mean; — ընդ, to like, to wish, to please; to be pleased with.

Կամն, մին, մունք, -տայլ s. flail, roller to thrash corn or beat out grain.

*Կամնայ s. coach-pole.

Կամշանամ, -շոտիմ vn. to be stubborn, obstinate, obdurate.

Կամշոտ a. capricious.

Կամովի, -ն ad. voluntarily, willingly, of one's own accord or free will.

Կամուրջ, մրջաց s. bridge; պատկ կամրջի, parapet —; շարժական, ամբարձական, կախաղանաւ, լարապինդ, քաշքարձիկ, չրջիկէն —, draw-, trellis-, suspension--; — of ropes; flying —; swing--; — արկանել, շինել, կապել, to construct a —, to throw a — across; S. Կամրջեմ; անցանել ընդ -ն, to cross, to go over or across, to pass by a —; S. Նաւակամուրջ.

Կամրջախելք s. bridge-head.

Կամրջաձիգ s. pontoon-soldier, pontoneer.

Կամրջեմ, եցի va. to bridge over; to join or communicate with by a bridge.

Կամֆիտակ, աց s. oil-bottle; phial.

Կամք, *մաց s.* will, determination, intention, design; wish, desire; humour, fantasy, whim, caprice; *ի կամաց, կամօք եւ սխորժիւք*, voluntarily, willingly; *կամօք*, on purpose, designedly; *ըստ կամի, ըստ կամս*, at will, ad libitum, arbitrarily, at pleasure; at discretion; *յոչ կամաց*, unwillingly, in spite of oneself, against one's will, reluctantly, grudgingly; *յօժարութ –*, readiness, inclination, willingness; *հաստատուն, անյողդողդ –*, firm will, determination, iron will, resoluteness; *յեղյեղուկ –*, caprice, fickleness; *ինքն իշխան, բացարձակ –*, absolute will, arbitrariness, despotism; *անձնիշխան –*, free-will; *անձնահաճ –*, humour, whim, caprice, fancy; *ը կամս անձին գնալ*, to indulge one's fancy or caprice; *փոխել զկամս*, to change one's mind; *անձնատուր լինել ի կամս ուրուք*, to submit to the guideness of; to comply with all the whims of; *ի կամս ուրուք դնել զինն*, to depend on another's will; *եթէ Տեառն – լիցի*, if God wills, God willing; *Տեառն – լիցի*, God's will be done; *որչափ եւ – լիցի նմա*, as much as he may desire; *եթէ – լիցի քո*, if you wish or like; *ը հաճոյ յից կամաց քոց*, at your will or pleasure; as well as you could wish; *– էին ինձ*, I wished to, I wanted to; *– էն ինձ ասել*, I would say, I mean; *կամ ոչ – էն բանիս ասել*, or rather; *– եղեն նմա*, it pleased him to, he liked to; *– էին նմա*, he desired or wished; *հակառակ կամաց նմա*, against his will; *որ ինչ ի կամս մեր*, as much as we can; *ոչ զիարդ եւ – լիցի նմա*, in any way they like.

Կայ, *–ք, ից s.* posture, position, standing still; stage, pause, rest, stop, halt; dwelling, lodge, seat; situation, state; conduct, customs; being, substance; *a.* existing, existent; *ը առնել*, to stop, to pause, to halt, to rest, to cease; *կալ յուղիղ –ի*, to remain in uprightness; *ոչ լինիցի – թաթիլից ոտից քոց*, neither shall the sole of thy foot have rest; *կայ ի –ի քում*, stand upright!

Կայական *a.* firm, solid, stable, stationary; *–ք s.* chant, plain-song.

Կայան, *ից s.* station, place, post, site; position; dwelling, residence, abode; *ast.* station; *a.* S. **Կայուն**; **–ք*, limbo; *վերին, գերնակայիցն –ք*, heaven; *–ք ոտից*, foot-stool. [composed; S. **Կամ**.

Կայանաւոր, *–նաւոր, ացեայ vn.* *to be

Կայանուոր S. **Կայուն**.

Կայարան S. **Կայան**; station; railway station; terminus; *mar.* wharf; landing place; *– կառաց*, coach-stand; *– եկից, մեկից*, departure; arrival; *մեր սուչ –ի* or [superintendent.

Կայարանապետ *s.* station-master,

Կայեան, Հնկից S. **Կայան**.

Կայթ, ից s. basket, pannier; S. **Կայթիւն**; *–ք գրուատից*, rounds of applause, plaudits; *–ս հարկանել, տալ* S. **Կայթեմ**.

Կայթանեմ *vn.* to gush, to spout out.

Կայթեմ, եցի *vn.* to clap the hands or stamp the feet in sign of joy, to applaud, to load with applause: to dance, to leap, to jump, to caper, to cut capers.

Կայթիւն, Կայթումն *s.* clapping of hands; stamping; shouting, applause, cheers, acclamations; caper; clattering.

Կայթոտ, ից *a.* leaping skittishly here & there, skipping, tripping along.

Կայլակ, ից s. drop, globule.

Կայլակահոս *a.* dropping; distilling.

Կայլականամ, ացայ, Կայլակեմ, եցի *vn.* to drop, to flow by drops, to fall drop by drop, to trickle; to leak, to run out; to stream, to flow.

Կայլակեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to trickle.

Կայլակումն *s.* leaking; trickling.

Կայծ, ից s. spark; S. **Կարկհան**.

Կայծախառն, Կայծակա– *a.* mixed with live coals; smouldering.

Կայծականամ, ացայ *vn.* to break out in flames, to blaze.

Կայծակեմ, եցի *vn.* to sparkle, to throw out sparks, to emit rays of light, to lighten; to fulminate.

Կայծակն, կան, կունք, կանց *s.* lightning, thunder; thunderbolt; spark; live or burning coal, glowing embers; *med.* carbuncle, anthrax; *Հրացայտ –կունք*, lively sparks; *–կունս արձակել, թօթափիլ*, to emit sparks; to launch thunderbolts, to blast with lightning.

Կայծակնահար *a.* thunder-struck; thundering; fulminating; *fig.* startling; *– ծառ*, tree struck with lightning, a blasted tree; *– առնել, սասանել*, to

blast or strike with lightning, to thunderstrike ; – *երեւ տուն նորա* , his house has been struck with lightning; *–ումիւն s.* fulmination.

Կայծակնաշաւշափ *a.* sparkling, bright, brilliant.

Կայծակնամաքուր *a.* purified by fire.

Կայծակնացայտ *a.* lightening, flashing; *–կումն s.* lightning; thunder.

Կայծանիլ մետն S. **Կարմրագեղ**.

Կայծաչափ *s. phys.* spintherometer.

Կայծիկ *s.* little spark.

***Կայծիսուտ** *s. bot.* S. **Եղերդ**.

Կայծհան *s.* percussion-cap.

Կայծուռիկ *s.* furuncle, boil; S. **Փո-**

Կայծքար *s.* silex, flint. [*սուռայ*.

Կայկայիմ, եցայ *vn.* to be established, consolidated, rooted.

Կայմ, յց *s.* mast; sail; weaver's beam; *առաջակողմեան, յետա–*, fore –; mizen –; – *դրօշու*, flag-staff; *կանգնել զ–ն*, to raise a –; *խոնարհեցուցանել զ–ն*, to unmast; to dismast.

Կայուն, –ումն *s.* stability, firmness.

Կայուն *a.* stable, firm, constant, durable, immoveable; – *ինչք*, real estate, houses & lands, landed estate; *–ութիւն s.* stability.

Կայրին *s. anat.* penis.

Կայս *s.* boisterous wind.

Կայսերագիր *a.* written or signed by the emperor. [or race.

Կայսերազարմ *a.* of imperial family

Կայսերական *a.* imperial; *s.* imperial prince or princess.

Կայսերական *a.* imperial.

Կայսերակերպ *a.* resembling an emperor, like an emperor, imperial.

Կայսերակից *a.* associated in the empire, ruling jointly.

Կայսերանամ, ացայ *vn.* to rise to imperial dignity, to become or to be crowned emperor. [claim emperor.

Կայսերացուցանեմ, ուցի *va.* to pro-

Կայսերութիւն *s.* empire; – *Ռուսաց*, the Russian –; *ի – ամբառնալ*, to elevate to the purple, or to the imperial dignity.

Կայսր, սեր, ք, րաց *s.* emperor; cæsar; **Վ–հս մեր –ն**, His Imperial Majesty.

Կայսրընտիր, տրաց *s.* elector; *–ընտրական a.* electoral; *–տրութիւն s.* elector.

Կայսրուհի *sf.* empress. [torate.

Կայտառ, ացա *a.* healthy; active, agile, lively, brisk, sprightly; swift, quick, diligent; gay, merry, jocose, facetious; pretty, pleasing, prepossessing; *s.* fish; reptile; – *առնել, –ս յօրինել*, to reanimate, to revive, to comfort, to invigorate.

Կայտառութիւն *s.* health, vivacity, loveliness; sprightliness, liveliness, gaiety, sportiveness. [baster.

Կայտեր *s.* marks or veins in ala-

Կայտիւն *s.* rejoicing, exultation; capering, friskiness, frolicsomeness, playfulness: aquatic animal, fish.

Կայտառամ, ացի, –ռեմ, եցի, –ռիմ, եցայ *vn.* to rejoice, to exult, to leap, to frisk or skip for joy, to romp, to sport, to frolic, to play, to be all alive; *օձք կայտառան զնդամօք իմովք*, the serpents are twining round me. [mal).

Կայտառիկատակ *s.* kick (from an ani-

Կայտառնակ *a.* containing fish or

Կայք, յից S. **Կայ**. [aquatic animals.

Կանամիւթ, բ–ոյ, բ–ից *a.* having a wife, married, conjugated.

Կանանիք *s. pl.* women, the fair sex.

Կանանոց *s.* gynecæum; harem, seraglio; nunnery, convent.

Կանանցաբարոյ *a.* feminine, weak, timid, cowardly, pusillanimous.

Կանանցածին, ծնաց *a.* born of a woman.

Կանանցական *a.* womanish, feminine.

Կանանցահանդերձ *a.* petticoated, clothed in woman's garments.

Կանանցատէրութիւն *s.* gynecocracy, petticoat government.

Կանաչ *a.* green, verdant; *s.* verdure; – *բացագոյն*, sea-green; – *հիրիկ*, iris-green. [fine green colour; greenish.

Կանաչագեղ *a.* painted green, of a

Կանաչագոյն *a.* green; dark green.

Կանաչազարդ, –զգեաց, –զգեաւ, –զուարճ *a.* clothed with verdure, covered with leaves or grass, verdant, green.

Կանաչամեր *a.* fresh, blooming.

Կանաչանամ, ացայ *vn.* to become green, to grow green again; to be verdant.

Կանաչատերեւիթ *a.* green leaved.

Կանաչացուցանեմ, ուցի *va.* to paint or stain green, to make green.

Կանաչութիւն *s.* green, green colour; verdure.

Կանացաբար *ad.* womanlike, womanly; – *զարդարիլ*, to adorn or bedeck oneself like a woman.

Կանացի, ցեայ, ցեաց a. fomale, feminine, womanly, womanish; effeminate; *– սեր, ազգ –*, womankind, the fair sex; *– ձայն*, womanish voice; *– զգեստ*, woman's garments; *– զարդ*, female attire or ornaments; *զգենուլ –*, to dress oneself in female attire; *մոռանալ զմեռս –, ննջել զգործ –*, to lie with mankind; *–ք s. pl.* women: the

Կանափ, ի s. hemp; tow. [menses.

Կանգնագէզ, –կան a. standing, upright, straight, erect; *– հասակ*, beautifully shaped, erect stature.

Կանգնաչափ s. cubit measure; *a.* S. *Կանգնեան*; *–ուԹիւն s.* measuring by

Կանգնաւոր S. *–գէզ, –նեան*. [cubits.

Կանգնեան a. a cubit long; *ժանիս –ս երեք*, teeth three cubits long.

Կանգնեմ, եցի va. to raise, to lift up, to re-instate, to re-establish; to raise up, to erect, to set up, to found, to build, to rebuild, to construct; *–իմ vn.* to get up or rise again, to be built or raised up; to stay, to stop; *– յաղԹուԹիւն, – զինչան յաղԹուԹիւն*, to win or obtain the victory; *– դրօշ*, to unfurl a flag; *– զդրօշ ապստամբուԹիւն*, to raise the standard of rebellion; *– զհամբաւ, զանուն ուրուք*, to re-pristinate, to re-habilitate or restore the reputation or good name of; *խորան, սեղան –*, to pitch a tent; to erect an altar; *– զբան*, to reduce words to acts, to carry out a project, to accomplish a design; *–իլ երիվարի*, to prance, to rear. [erect.

Կանգնորդ a. upright, standing,

ԿանգնուԹիւն, –ումն s. the raising up; re-establishment, building, erection, construction; restoring, reviving; resurrection.

Կանդուն, գնոց s. cubit; *a.* straight, standing, perpendicular, erect, on foot; firm, stable; *–, ի – ad.* quite, totally, entirely; *– կալ*, to be up or afoot; to rise, to get up; *գնալ –*, to be haughty, proud, vain; *նստաւ –*, he sat upright; *եկաց –*, he stopped, stayed, or did not pass beyond.

Կանդ, ից s. male eagle.

Կանդաղիմ, եցայ vn. to be well established, deeply rooted, well founded, fixed; *զաղիւսիւն –ղեալ*, unstable, not well fixed; S. *Խորխմաս*.

Կանդրիւ s. large wooden collar.

Կանեփ S. *Կանափ*; *–եայ a.* hempen, made of hemp; *–ի a.* cannabine; *s.* drill, duck; *–հատ s.* hemp-seed; *–ուկ s.* urtica cannabina. [dicle, stalk.

ԿանԹ. ից s. handle; *– սաղոց*, pe-

ԿանԹար s. cantharis, spanish fly.

ԿանԹեղ, ացs. lamp; *– լուսաւորուԹիւն, կաղի, գիշերոյ, օդոյ*, illumination-, gas--, night-light, spirit--; *– յոլացիկ, հայելի –*, street--; *նշանաւոր –(երկաԹուղւոյ)*, signal--; *– կիսուա-ծագործի*, enameller's- or glass blower's *–*; *անբոյց –*, aphlogistic *–*; *ինքնաբոյր –*, *–* lighting by itself; *անսուսեր –*, sinumbra *–*; *– մածուցիկ*, soldering-- ; *–ք խաղեաւել Թատեր*, foot--s; *յարգարել, վառել, անյուշացնել, ը–*, to trim, to light, to extinguish or put out a *–*; S. *Լապտեր*.

ԿանԹեղագործ, ացs. lamp-maker; *–կիր a.*--bearing ; *–վաճառ s.*--seller; *–վառ s.*--lighter; *–ւոր a.* having a *–*; *–խոտ s. bot.* celandine, tetter-wort.

ԿանխաբանուԹիւն s. foretelling, prediction; introduction.

Կանխագէտ a. foreknowing, prescient; *s.* diviner, foreboder; prognosticator. [prescience, gift of prophecy.

ԿանխագիտուԹիւն s. foreknowledge,

Կանխագոյն ad. already, before, previously, formerly, antecedently.

Կանխագուշակ a. foreboding, foretelling; foreboded or foretold.

Կանխագրական a. forewritten.

Կանխագրեմ va. to write beforehand, to predict in writing. [writing.

ԿանխագրուԹիւն s. predicting in

Կանխագրամ s. advance; *– տալ*, to advance sums.

ԿանխագրուԹիւն s. introduction.

Կանխակրոյց a. forewarning; fore-

ԿանխաԹիւ s. antedate. [warned.

Կանխաժաման S. *Վաղահաս*. [cy.

ԿանխախոսուԹիւն s. prediction, prophe-

Կանխածանօթ a. foreknown, foreseen, predicted; *– գիտուԹիւն* S. *ԿանխագիտուԹիւն*.

Կանխակաց, ոյ a. ancient, of antiquated date or observance, old, inveterate; *– կարծիք, սովորուԹիւն*, prejudice, prepossession, preoccupation; *– գիտուի*, prescience, foreknowledge; *–ուԹիւն s.* ancient custom or usage, ancientness; prejudice, prepossession.

Կանխահաս a. early, precocious, premature, forward.

Կանխահատոյց a. paid in anticipa-

tion, advanced; – *դրամ*, advance; – *լինել*, to advance, to advance sums.

Կանխահրաւէր *a.* invited precedently.

Կանխահաւատիմ *va.* to foretell, to announce beforehand, to predict; *–ած-ուԹիւն s.* prediction.

Կանխահաւատ *a.* foretold, predicted.

Կանխամուտ *a.* introduced beforehand; *– սովորուԹիւն s.* prejudice, prepossession.

Կանխահաւատմանեալ *a.* predestinated; *–մանուԹիւն s.* predestination.

Կանխասացութիւն *a.* predicting, foretelling; foretold, foreboded; – *բանք*, predictions; – *լինել*, to foretell, to predict, to prognosticate; to forewarn; *–իկ a.* prophetic; *–ուԹիւն s.* prediction.

Կանխատես *a.* provident, wary, cautious, prudent; *–ուԹիւն s.* foresight, precaution; prevision. [early.

Կանխաբեկ *a.* thrown down or fallen

Կանխացոյց *a.* foreshown, presaged.

Կանխաւ *ad.* before, antecedently, formerly, anciently, in bygone times.

Կանխեմ, եցի *vn.* to rise or get up early; to arrive early, before daybreak; to hasten, to hurry, to make haste, to arrive beforehand, to anticipate, to go or get before, to precede, to get the start of, to outstrip; *– ընդ առաւօտն*, to rise with the dawn, to get up at day-break; – *ունել*, to preoccupy; – *ի կատարումն ըղձից ուրուք*, to anticipate one's desires or wishes; *–եալ եւ անագանեալ արձանանայր առաւուըս ԼԱ*, he drew near morning & evening & presented himself forty days.

Կանխերգ *a.* predicted, foretold; *s. mus.* prelude.

Կանխիկ *a.* in cash, ready (money); *– դրամ*, ready money, cash; *– հատուցանել*, to pay in advance. [anticipation.

Կանխութիւն *s.* priority, anteriority;

Կանխումն գիշերահաւասարից *s.* precession of the equinoxes. [or informed.

Կանխահաս *a.* already instructed

Կանկալ, –կաւ, ոյ *s.* thistle-head; *ընտանի –*, artichoke; *տակ –ի*, bottom of an artichoke; *միս –ի*, artichoke-chard; *–ի խէժ*, S. *Կինաբարիս*; *–անոց s.* artichoke-ground.

***Կանկիչ** *s.* wooden hook.

Կանճոխ, –ջուխ *s.* rod, stick, switch; pole, perch.

Կանճրակ, ի *s.* rape, rapeseed.

Կանոն, ոց *s.* rule, regulation; order, method, law, ordinance, precept, statute, regimen; model, example; canon; *հանրական –*, as a general rule; *ըստ –ի*, according to rule; strictly, regularly; *ըստ –ոյ*, canonically; *– լինել*, to serve as a rule or precept; *պահել, լուծանել զ–*, to keep, to break the rules or regulations; *– երից arith.* rule of three, proportion.

Կանոնագէտ *s.* canonist; *–գիտուԹիւն s.* canon law; *–գիրք s.* book of canons.

Կանոնադիր *s.* law-giver, legislator.

Կանոնադրական *a.* relating to rules or regulations.

Կանոնադրեմ, եցի *va.* to establish rules or laws, to make regulations for: to admit into canon-law.

ԿանոնադրուԹիւն *s.* regulation, statute, constitution. [*s.* –ness.

Կանոնական *a.* canonical; *–ուԹիւն*

Կանոնապահ *a.* observant of rules; *–ուԹիւն s.* observation of rules.

Կանոնաւոր *a.* regular, methodical; *–եմ va.* to regulate, to rule, to put in order; *–իչ s.* regulator; *–ուԹիւն s.* regularization.

Կանոնեմ, եցի *va.* to regulate, to determine, to order, to dispose, to arrange; to prescribe, to decree, to constitute, to establish: to canonize.

Կանոնիկոս, ոց *s.* canon; *կեանք –ի*, an easy life; *–ական a.* belonging to a –; *–ուԹիւն s.* –ry; *–ուհի s.f.* –ess.

Կանոնվրմունք *s.* appendix or supplement to the canons.

Կանուխ, նխոց *a.* premature, precocious, ripe before the season; prior, anterior; old, ancient; *ad.* before the time, prematurely, very early; *պտուղ – եւ անագան*, early or first, late or backward fruits; *անձրեւ – եւ անագան*. the former & the latter rain, vernal & autumnal rain.

Կանչ, ոյ, ի, –իւն *s.* cry, scream, shriek; – *եւ կառանչ իմ*, my cries & shouts.

Կանչեմ, եցի *vn.* to cry, to cry out, to scream; to exclaim; * to call after, to halloo.

Կանչող *a.* crying; * calling after.

Կաշանամ, ացայ *vn.* to become as hard as leather, to grow hard or tough, to shrivel; *fig.* to become rude, coarse, to be clownish.

Կաշառ, ոյ *s.* bribe, present; fees;

-աբ ad. by force of bribery, through corruption; *- խթել, տալ,* to bribe, to corrupt, to grease the palm; to suborn; *-ս առնուլ,* to take bribes.

Կաշառաբեկ *a.* bribed, corrupted, suborned; venal; *-ս առնել,* to bribe with gifts or with money.

Կաշառագնաց լինիմ *vn.* to suffer oneself to be corrupted, to take bribes.

Կաշառակուրծ S. **Կաշառաբեկ**; *- առնել,* to procure through bribery & corruption; to corrupt, to render venal; *- լինել,* to allow oneself to be corrupted by presents, to be venal.

Կաշառակրծուքիւն *s.* bribery, corruption; venality.

Կաշառանք *s.* act of bribing or corrupting.

Կաշառառու, ացի *a.* taking bribes, greedy of gifts, corrupted, venal; suborned; *- դատաւոր,* venal or unjust judge; *-քի s.* the accepting or taking bribes.

Կաշառատու, ացի *a.* giving bribes or presents to corrupt.

Կաշառեմ, եցի *va.* to bribe, to corrupt, to practise upon, to buy over, to suborn, to seduce with bribes.

Կաշառիչ *s.* briber, corrupter; suborner.

Կաշեայ *a.* leathern, made of leather.

Կաշեգործ *s.* currier; *-ուքիւն s.* currying; S. **Աղախորդ**, &c.

Կաշի, շւոյ *s.* hide, skin, leather.

Կաշիմ S. **Կաշանամ**.

Կաշկանդեմ, եցի *va.* to bind, to tie fast, to bind tightly, to lash together.

Կաշկառ, ացի *s.* heap of stones, mass of rocks.

Կաշմերուն *a.* strong, sturdy, robust, athletic, muscular, brawny.

Կաչաղակ, ի *s.* magpie, pie.

Կաւղ, ոյ, ից *s.* tie, fastening, knot; ligature, lace, lashing, band, withe, bandage, swath; rope, cord, string; *gr.* spelling; *fig.* tie, bond, link, obligation; *a.* sour, sharp, harsh, tart.

Կապալ, ացի, ոց *s.* tax paid for a dignity or privilege.

Կապակից *a.* bound together; conjoined.

Կապակցուր լինիմ *vn.* to clear away any obstacles; *fig.* to break a treaty, to repudiate obligations.

Կապակից *a.* causing strife or dissension.

Կապակցեմ, եցի *va.* to bind, to unite, to join together.

Կապակցուքիւն *s.* bond, joint, conjunction, connexion; coherence, relation, concatenation.

Կապայ, ի *s.* cassock, monk's gown.

Կապան, ի *s.* pass, defile.

Կապանապահ *s.* gaoler, gaol-keeper.

Կապանաւոր *a. s.* bound, detained, captive, prisoner.

Կապանք, -ից *s.* jess, bewits.

Կապանք *s. pl.* bonds; hand-cuffs, fetters, manacles; rope, cord, string: pass, defile: censure, excommunication; *տուն -նաց,* prison, jail, gaol; *ի -նս արկանել,* to fetter, to put in irons; to imprison.

Կապար, ացի *s.* lead; *bot.* caper; caper-bush; *-աբուս s.* massicot; *-ագոյն a.* lead-coloured; *-ագործ s.* plumber; *-ագործուքիւն s.* lead-works or -manufacture; *-, -ագրիչ s.* lead-pencil; *-ակիր դունդ, դերձան s.* plummet, plumb-line; *-ահանք, տաց s.* lead-mine; *-ային a.* of the nature of lead; *-այօդ a.* leaded; *-եայ a.* leaden, made of lead; *-եմ va.* to plug or stop with lead, to lead, to plumb; *-ոյ սունդ s. bot.* anise-seed.

Կապարան *s.* detention; prison: bond, cord.

Կապարձակ *a.* deserting, fugitive; rebellious.

Կապարճակիր, կրաց *s.* quiver-bearer.

Կապարճաւոր, -ճեալ *a.* furnished with a quiver, (archer).

Կապարճք, ճից *s.* quiver; *-ճս դարձուցանել,* to desert, to rebel; to retreat, to flee, to throw down one's arms.

***Կապգլուխ** *s.* hock of a ham; tied extremities of sausages.

Կապեղայ, -ղանոց, -ղիճն *s.* tavern, public-house; eating-house: brothel.

Կապեղապետ *s. -ղուհի sf.* tavern or eating-house keeper, publican.

Կապեմ, եցի *va.* to bind, to tie, to fasten; to bind or tie up; to bind fast, to pinion; to cord, to bind with cords; to bind, to connect or link with; to chain, to put in irons, to imprison; *fig.* to bind by friendship, by contract; *gr.* to spell; *-, ը նզովիւք -,* to excommunicate; *- եւ արձակել,* to bind & loose; *- խրձունս,* to bind up in bundles, in fagots; *- պատուհաս, դատաստան ի վերայ,* to chide, to correct, to punish, to chastise; to blame, to censure; *- զլեզու,* to tongue-tie; *անուն - անձին.* to gain celebrity, to win fame, to acquire a great name; *-իմ vn.* to be fastened, tied or bound; to thicken; *fig.* to become attached to, to

conceive affection for; - ոգւոյ ընդ ոգւոյ, - ը ոսկեք սիրով, to knit soul to soul, to be linked in the closest bonds of affection; կապեալ a. bound; imprisoned, enchained; կապեալ ձեռօք եւ կապեալ ոտիւք, bound hand & foot; իրք կապեալք s. rebus.

Կապերտ, ից s. piece of linen or of cloth; - հնոտի, tatter, rag; - այծեայ, sack- or hair-cloth; պատառել ի -ս, to tear to shreds, to tatters; * S. Գորգ.

Կապերտակ, -տիկ s. piece of rag, shred, strip, scrap, cutting of linen or cloth. [tution.

Կապէնք, պինաց s. price of prosti-

Կապիկ, պկաց s. ape; - փոքր, marmoset; - մեծ, baboon; - երկայնաձեռն, monkey.

Կապիճ, պճաց s. cab, hin, ephah, bath: bezel, mounting, setting; -ք աչաց, socket or orbit of the eye; -ք կօշկաց, vamp of a shoe; iron greaves, armor for the legs; - ատամանց, socket, alveolus.

Կապիտոլին, ի s. Capitol. [grapes.

Կապծառ s. stem of a bunch of

Կապկեմ, եցի vn. to ape, to mimic.

Կապկութիւն s. mimicry.

Կապնդեղ s. bot. lovage.

Կապոյտ, ուտոյ a. blue, sky-blue, cerulean, azure; s. light blue; գորշ -, dark blue; - դաշտ, the liquid plain, the watery way, the main, the sea.

Կապութիւն s. sourness, acritude,

Կապումն s. tie, ligament. [tartness.

Կապուտ, ից, - կողոպուտ s. spoils, booty, plunder, loot; a. despoiled, stripped; - առնել, թողուլ, to despoil, to plunder; ժողովել զ- անկելոց, to gather the spoils. [lean.

Կապուտագոյն a. blue, azure, ceru-

Կապուտակ, այ a. bluish, rather blue, sky-blue; livid; s. bluish, light blue; - կամար, the roof or canopy of heaven, the cerulean vault; -ն երկնից, sky-blue; - ծովու, ultra-marine; բրուսիական -, Prussian blue.

Կապուտակագոյն, -ագործ, -կեալ, -կեայ a. blue, bluish, azure; livid, blackish.

Կապուտակիմ, եցայ vn. to become bluish or livid, to approach to blue.

Կապուտակութիւն s. lividness.

Կապտոր, Կապրցախ S. Կապար bot.

Կապտաշ a. sky-blue, sky-coloured.

Կապտոյին a. chem. cyanic.

Կապտափայտ s. Brasil-wood.

Կապտեմ, եցի va. to despoil, to depredate; to plunder, to loot, to collect booty, to rob, to strip, to deprive of, to bereave. [ping, depredation, pillage.

Կապտումն, -ման s. spoiling, strip-

Կառ հարկանեմ vn. to fix the regards on, to bend, to rivet on.

Կառաբարձ, -ձից a. harnessed, put to; -ձիգք s. team; pair of carriage

Կառաբոյս s. zoophyte. [horses.

Կառագործ, աց s. coach-maker.

Կառաժուղ s. zool. gnat, mosquito.

Կառամ, ացի S. Խենեշանամ.

Կառամարտ, -տիկ a. fighting from a chariot; s. fight in chariots.

Կառամուտ, մտաց a. harnessed to a coach; - դուռն, carriage-gate.

Կառան, աց s. cable.

Կառանոց s. coach-house; կառք -ի, job-carriage.

Կառանչ, Կառաչ s. cry, outcry; bellowing; croaking; -եմ vn. to cry, to shout, to utter cries, to bawl; to roar; to low, to bellow; to croak; -իւն s. crying; bellowing; croaking.

Կառապետ, -վար, աց s. coachman, driver: drover; governor, regent, chief, rector; աթոռակ -վարի, coachman's box.

Կառավարեմ, եցի va. to drive a coach: to conduct, to direct, to guide, to govern, to rule, to regulate; արագաշաւ -, to drive, to rattle along at full speed; -իմ ի թեւս հողմոց, to be borne on the wings of the wind.

Կառավարութիւն s. act of driving: conduct, regency, direction, government; - տան, house-keeping, economy; - քաղաքի, policy, politics.

Կառատորմ, ից s. carriage- or waggon-train; railway train; - երթի, down-train; - դարձի, up-train; երագընթաց կամ յամրընթաց -, fast, slow train; հապճեպ, կայական, համախառնիկ, բեռնակիր or -բարձ, երթեւեկաց, զբօսանաց -, express, stopping, mixed, goods- or luggage-, passenger, excursion train; անդափոխիկ -, carriage-truck; եհաս ահա հինգ եւ կիսոյ ժամուն -, the half past five o'clock train is just arrived; S. Երկաթուղի. [s. chariot-race.

Կառարշաւ, աց a. racing in chariots;

Կառաւէտ a. having many coaches, waggons or carriages.

Կառափեմ, եցի va. to strike on the head; to behead, to execute, to decapitate; տեղի -ելոյ or

Կառափետող s. Golgotha, place of the skull, place of execution.

Կառափն s. skull, cranium, head; զ - հանել, to cut off the head, to behead, to decapitate.

Կառափնատ a. whose skull or head is wounded; -եմ va. to wound or strike on the head, to knock down; -ումն, -ութիւն s. beheading, decapitation.

Կառքնթաց a. carriageable, along which a coach may go; - շաւիղ, carriage-way. [hawthorn, may-.

Կառն, ռին s. prickly artichoke; bot.

Կառոյց S. Կառուցումն.

Կառուցանեմ, ուցի va. to construct, to build, to found, to erect, to set up, to raise, to edify; to establish, to fix; to place, to put; to fasten, to attach; to thicken; - զաչս յիմն, to fix eyes on, to gaze at, to stare at.

Կառուցումն s. establishment, construction, edifice, erection; elevation.

Կառչիմ, ռեայ, ռուցեալ vna. to grasp at, to lay hold of, to cling to; to be caught by, bent or fixed on.

Կառք, ռաց s. coach, carriage; car, chariot; - գերանդաւորք, chariots armed with scythes; - ակնապակեայք, շոգեմուղ - S. Կառաատորմ; Շոգեկառք; - երկանիւ, քառանիւ, two-, four-wheeled carriage; - քառաձի, վեցաձիան -, a coach and four, and six; համաշխարհիկ -, - կառանոցի, երագընթաց -, omnibus; hired-coach; stage-coach; վարձուոր, հասարակաց, առանձնական -, hackney-coach; cab; private coach; հովանաւոր -, carriage with awning or curtains; կայարան կառաց, cab-stand; ստափձանք, դռնակ, աթոռակ, կուրծք or փոք. կռնք կառաց, foot-board of a carriage; carriage-door; coachman's box; carriage-seat; hood of a carriage; վարձ, սակ կառաց, coach-hire, fare; ելանել, մտանել ի կառս, to get into the coach; օգնել, տալ բազուկ յելեւէջս ի կառաց, to help into, or down from the coach; վարել զկառս, to drive a coach; երթալ կառօք, to go or ride in a coach; կասեցուցանել զկառսն, to stop the carriage; դադարէ -ն, the coach pulls up; S. Երկաթուղի, Իջանեմ, Մանկոյթ, Կաղամեմ, &c.

Կաստրիոս s. zool. beaver, castor; ast. Castor. [Կասիմ, Կասում.

Կասեմ, եցի vn. to thrash corn; S.

Կասեցուցանեմ, ուցի va. to stop, to detain, to withhold, to keep in, to prevent, to hinder, to hold back, to interrupt. [interrupting.

Կասեցուցիչ a. impeding, hindering,

Կասի, սեայ, Կասիա, յի s. cinnamon; -, -մոն S. Կակղիբակ.

Կասիմ, եցայ vn. to stop, to cease, to desist, to leave off; to retard, to restrain; to diminish, to lessen: to lose courage. [machine.

Կասիչ s. thrasher; mech. thrashing-

Կասղայ, ից s. bot. laurel, bay-tree.

Կասկ, ի s. pearl barley; malt: chestnut? S. Շերիսայ.

Կասկած, ի, ով s. suspicion, distrust, surmise, doubt, mistrust, umbrage; a. suspicious, distrustful; - առնուլ, - ի միտ ունել, ի - անկանել, ի -ի լինել, to conceive suspicion, to be suspicious, to distrust; փարատել զ-, to dissipate, to cure of suspicion or distrust; - է ինձ զնմանէ, I suspect or doubt him, I have no confidence in him, I am diffident about him.

Կասկածագին, -գոյն a. suspicious, doubtful, mistrustful.

Կասկածանք S. Կասկած; -նօք ad. distrustfully; տարապարտ -նս ունել զումեքէ, to suspect wrongfully or without cause.

Կասկածաւոր, -ծելի a. suspicious, distrustful, diffident, doubtful; - լինել ումեք, to become suspicious of.

Կասկածեմ, եցի vn. to suspect, to have a suspicion of, to be doubtful, to doubt, to distrust, to mistrust, to be diffident, mistrustful of.

Կասկածոտ, ոց a. suspicious, mistrustful, distrustful, umbrageous; apprehensive, uncertain, irresolute; ի միտս -ս լինել ընդ, to suspect, to want confidence in, to be suspicious of; -ուն s. diffident or irresolute character.

Կասկամ, ի s. zool. owl, owlet.

Կասկաջուր s. malt-liquor, beer; - սեղանոյ, table-beer; - ընտիր, ale; զօրաւոր or սեաւ -, porter; - յոռի, swipes.

Կասկարայ, եց s. gridiron: trivet, tripod; խորովել, եփել ի վերայ -ի, to broil, to grill, to cook upon the gridiron; միս ի -է, broiled meat;. - եղեն

դեռնախնձորք, beefsteak with potatoes.

Կաւկեմ *va.* to profane, to pervert.

Կաւկենի *s.* chestnut-tree; *հնդկ.* –, horse–; –ք *s.* chestnut-grove.

Կաւկումն *s. chem.* malting.

Կաւսեմ, սի *va.* to thrash corn; to triturate, to pound, to bruise, to grind.

Կաւսումն *s.* cessation: thrashing.

Կաւսս *s.* pincers.

Կաւսանայ, ի *s.* chestnut.

Կաւսաք *s.* bird living on herbs.

Կաւսակ, ացւ *s.* green wood-pecker.

Կաւսակ, ի *s.* jesting, trifling, pleasantry, trick, facetiousness; derision, mockery, sport; S. **Խաղ**; *a.* jocose, waggish; humorous, diverting, droll, comical; **ը** –ս *ad.* pleasantly, jestingly, in jest; humorously, jocosely; *Թող անդր զդ.*, joking apart; – առնել, to jest, to joke, to play the fool; ասել **ը** –ս, to say jestingly, to cut jokes on; այպն եւ – առնել, to laugh at, to mock, to jeer, to rally, to scoff at, to turn into ridicule; այպն եւ –լինել, to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Կաւսակաբան *a.* droll, facetious, jocular, waggish; –ութիւն *s.* facetiousness, merry conceit, pleasantry, jocoseness, humour.

Կաւսականք *s.* pleasantry, jesting, foolery; mockery, jeering, jeer, scoff, taunting; opprobrium; ծաղր եւ այպն –նոյ առնել, to laugh, to scoff or jeer at, to cover with ridicule; – or ծաղր եւ այպն –նոյ լինել, to make oneself ridiculous, to render oneself an object of derision; to be the sport or laughing-stock of.

Կաւսակասէր *a.* given to waggery or jesting, jocose, waggish, jocular, sportive, playful.

Կաւսակեմ, եցի *va.* to joke, to jest; to rally, to mock, to laugh at.

Կաւսակերգ, –ակ, ացւ *s.* actor; comedian; *a.* comic.

Կաւսակերգական *a.* comical, burlesque, farcical, facetious.

Կաւսակերգասէր *a.* fond of comedy.

Կաւսակերգեմ *va.* to act comedy; *fig.* to jeer, to mock, to rally.

Կաւսակերգութիւն *s.* comedy; – յօ. լինել, to write –; – խաղալ, հանդիսաց ցուցանել, to act a play, to represent plays; – իմն է, it is but a farce.

Կաւսակութիւն S. **Կաւսականք**.

Կաւսաղաբար *ad.* furiously, madly, frantically, desperately. [roistering.

Կաւսաղախօս *a.* speaking furiously,

Կաւսաղանք S. **Կաւսաղութիւն**.

Կաւսաղէնի *s. bot.* sycamore-tree.

Կաւսաղեցուցանեմ, ուցի *va.* to enrage, to drive into a rage, to goad to madness, to drive mad, to plague to death. [ing, maddening.

Կաւսաղեցուցիչ *a.* enraging, provok-

Կաւսաղի, ղւոյ, ղեաց *a.* furious, impetuous, fierce, frantic, fiery, passionate, violent, unruly, wild, untamed, ferocious.

Կաւսաղիմ, ղեայ *vn.* to become furious, to be enraged, to fly into a passion, to put oneself in a fury, to break into a fit of rage, to fall into a violent passion.

Կաւսաղութիւն, –ումն *s.* fury, impetuosity, rage, ferocity, frenzy, madness; – *հողմոյ*, wild rage, the fury of the winds; –չան, rage, canine madness.

Կաւսար, սի, ի, ացւ *s.* summit, top, height; end, conclusion, term, accomplishment; – *հաւու*, cock's comb; crest; tuft; ի –ն եհաս *շնորհաց*, he arrived at the height of favour; S. –ած.

Կաւսարած, լից, ացւ *s.* end, extremity, term; accomplishment, consummation; end, close, expiration; effect; destiny; ածել ի –, ի – հասուցանել, to conduct to the end, to put the finishing touch, to accomplish, to perfect; *հոգւոյն կալաւ նա* –, strange was his destiny; *մինչեւ ի* – *ժի*, to the end of time, when time shall be no longer; *այլ չէ եւ է* –, but the end is not yet.

Կաւսարեալ *a.* perfect, accomplished, finished, consummated, complete, entire; *gr.* preterite, past tense; *այր* –, man of ripe years, grown up; *fig.* perfect man; – *ասւրբք*, advanced in years, old, aged; decrepit, worn out with age; լինել եւ եւս –, to improve; *տալ լշխանութիւն* –, to empower, to give full powers to.

Կաւսարեալագոյծ *a.* improved; improving; –եմ *va.* to finish; to improve, to perfect; –ութիւն *s.* improvement, perfection. [a perfect state.

Կաւսարելածին *a.* produced, born in

Կաւսարելակից *a.* equally perfect.

Կատարեալհասակ *a.* grown up, adult.

Կատարեալմիտ, -լմտաց *a.* of ripe understanding, discreet, prudent, judicious, sage.

Կատարեալապէս *ad.* perfectly, in perfection; entirely.

Կատարելութիւն, լեաց *s.* completion, accomplishment.

Կատարելութիւն *s.* perfection, integrity; crowning, perfecting; completion, accomplishment, consummation: martyrdom: consecration; initiation; **-դ** or **քո -**, your Holiness.

Կատարեմ, եցի *va.* to finish, to end, to accomplish, to complete, to consummate; to crown, to effectuate, to execute, to perfect, to fulfil, to realize; to improve; to consecrate, to hallow, to sanctify; to initiate; **- զգ. պարտս**, to perform, to fulfil a duty; **- զկարհաւրդ**, to carry out a project; **- զկամս անձին**, to have one's will, to be contented, to do according to one's desire; **- զկամս ուրուք**, to fulfil the wishes of, to humour, to content; **- զսրտմտութիւն իւր յոք**, to glut one's wrath or vengeance on; **- զընթացս, զաւուրս իւր**, to terminate one's career; to end one's days; **- զհոգի**, to give up the ghost, to expire, to die; **-եմ** *vn.* to be ended, accomplished, finished, crowned; to end, to die.

Կատարիչ *s.* that conducts to the end, finisher, executor: consecrator; *a.* executive.

Կատարողապետ *s.* author of all Mysteries; high-priest; minister, celebrator.

Կատարողութիւն *s.* administration, celebration; consecration.

Կատարումն *s.* accomplishment, completion, consummation; execution, realization; perfection; end, term, conclusion; end, death; consecration; initiation; **- առնուլ**, to be accomplished, finished; to improve; **- տալ, ի - ածել**, to finish, to terminate, to achieve; to improve, to perfect; S. Ուղղ. *s.* entelechia.

Կատարուն S. **Կատարեալ; -ութիւն**

Կատուտան *s. bot.* origanum.

Կատու, ուց *s.* cat, puss; **- արու**, tom-cat; **- էգ**, she-cat; **- ոչ մալեալ**, he-cat; **ձագ -ի**, kitten, young cat; **- քաջ մկնորս**, a good mouser; **- վայրի**, cat-o-mountain; **նռւալ, մլաւել -ի**, to mew, to caterwaul; **մլաւիւն -ի**, mewing; **երաժշտութիւն -ուց**, caterwauling; **ցնկնել-ի**, to kitten, to bring forth kittens; **-ագլուխ** *s. bot.* cat's-head; **-խոտ** *s. bot.* cat-mint, valerian; **-ականջ** *s. bot.* anagallis, chickweed; **-աչի** *s.* cat's-eye; **-ձեւ** *s. bot.* cat's-tail; **-ձուկն** *s. zool.* skate, ray, thornback; **-կիկ** *s.* kitty, pussy; **-ոտն** *s. bot.* cat's-foot; **ուր չկայ կատուն -ք, անդ կայտառեն մկունք**, when the cat's away, the mice will play.

Կատուասպաշտ, ից *s.* worshipper of cats; **-ութիւն** cat-worship.

Կար, ոյ, ոց *s.* cord, line, string, packthread, twine; needlework; sewing; seam; **-ս հարկանել**, to sew, to seam.

Կարի, ւոյ, ւս *s.* force, vigour; power; means, faculty, capacity, ability; **- է**, it is possible; **ոչ է -**, it is impossible; **ըստ -ի**, as much as possible; **ըստ -ի փութով**, with all possible speed; **ըստ -ի նուազ**, as little as can be; **իւրաքանչիւր ըստ իւրում -ի**, every one according to his ability; **որչափ ի -ի քումմէ կայ**, as much as you can or as lies in your power; **ըստ իւրում -ի, որչափ էր նմա - եւ զօրութիւն**, as much as he could or as was possible for him; **ըստ -ի զօրութեան իմոյ**, to the utmost of my power, the best I can, all I can; **ոչ դոյ ի ձեռս մեր -**, it is not in our power, we cannot; **ի վեր քան զ- իւրեանց**, beyond their strength.

Կարագ, ի *s.* butter; **թարմ, ընտիր, ծխրեալ -**, fresh, best, rancid -; **-աշխատ, ի** *s.* -dealer; S. **Կոգի**.

Կարաւկին, կնոց *s.* compasses: arch, vault; **- հիւսանոց**, mason's plummet, level.

Կարաւկնաձեւ *a.* in form of a circle, round, circular.

Կարաւկնեմ, եցի *va.* to measure with a compass; to round.

Կարախուտ *s.* thick dirt or mire, mud, slough; *a.* miry, muddy.

Կարամեհուն *s.* rough, hard winter; *a.* wintry, brumal, hyemal, stormy.

Կարամուղք *s.* joints or articulations.

Կարան, ի *s.* seam; suture; **առանց -ի**, without seam.

Կարապ, ոյ *s.* swan; *ast.* cygnus; **ձագ -ի**, cygnet; **երգ -ի**, the tuneful strains of the expiring swan; **-անման պարանոց**, a swan-like neck.

Կարապետ, ի *s.* fore-runner, precursor; out-rider; guide; *a.* precursory; *np.* St. John the Baptist.

Կարապետեմ, եցի *vn.* to fore-run,

to precede; to guide, to conduct: to announce. [sor; fore-running.

Կարապետութիւն *s.* office of precur-

Կարաս, ոյ *s.* large jar for wine, cask, barrel; tun; S. Փակ.

Կարասեակ *s.* light baggage.

Կարասկիր *a.* carrying goods; baggage-bearing; *s.* beast of burden.

Կարասի, սւոյ, սեաց *s.* moveables, furniture, baggage, equipage; implements, utensils; wealth, riches, money; goods & chattels; **դիր -սւոյ**, inventory; **Հարեալ ի -սւոջ**, covetous, miserly, niggardly. [*s.* caravansary.

Կարաւան, այ *s.* caravan; **-աւտուն**

Կարաւանդք, դից *s.* seam, joint of a cuirass; *anat.* hypochondria.

Կարգ, ից *s.* order, rank, rule, class, series, arrangement, disposition; turn, succession, sequel, train, concatenation; rank, state, condition; religious order, institution, congregation; orders, ordination; hierarchy: rank, line, battle-array: stratum, layer, bed; **-աւ, ը -ի, -ը -է, -ը -ի** *ad.* in order, orderly, regularly, systematically, by turns; one after another, each in his turn, successively; **արտաքոյ -ի**, extraordinary; **- բնութիւն**, order of nature; **-ք ուղղութիւն**, the laws of probity; **դաշնակեալ -ք**, harmony; **- կանանց**, the menses; **- բանից**, train, style; **անդրէն ի - բանին ի վեր եկանել**, to return to one's subject, to take up a discourse anew; **գնել ի -ի, ի - արկանել, առնել**, to put or set in order, to set to rights, to order, to arrange, to settle, to regulate, to dispose; to count, to enumerate, to run over; **խանգարել, վրդովել զ-**, to trouble, to disturb, to disarrange (the order); **զանձն ի -ի ունել, ի - գալ**, to regulate oneself, to become discreet, orderly, methodical; **ի - անկանիլ**, to prepare, to dispose oneself; **ի - անկեալ պատմել**, to relate or narrate methodically; **գնել ի վերայ -**, to impose penitence; **ի - ՚ծի մտանել**, to get married; **եւ որ ի -ին**, and so forth; & so on, et cœtera, &c. [regular discourse.

Կարգաբանեմ, եցի *vn.* to make a

Կարգաբանութիւն *s.* good order, method in oratory.

Կարգագիր *a.* written regularly; *s.* register, account book.

Կարգագրեմ *vn.* to write methodically, in order; to set down in writing.

Կարգադիր, դրաց *s.* orderer, disposer, regulator: tutor.

Կարգադրեմ, եցի *va.* to put in order, to order, to dispose, to arrange.

Կարգադրութիւն *s.* ordinance, disposition, arrangement; regulation, organisation, constitution.

Կարգաթող *a.* unfrocked; *s.* apostate; **- լինել**, to throw off the cowl, to renounce holy orders.

Կարգած, ոց *s.* order, command; *a.* ordered, established.

Կարգակից *s.* half a line.

Կարգակից *a.* of the same religion or order; *s.* comrade, colleague, companion, fellow.

Կարգապետ *s.* chief, founder or general of an order: Grand-Master.

Կարգապետութիւն *s.* hierarchy; supreme or highest order: generalship.

Կարգաւորութիւն *s.* succession.

Կարգավար, ի *s.* inspector.

Կարգաւոր *a.* well ordered, regular, methodical; *s.* ecclesiastic, clergyman.

Կարգաւորաբար, -պէս *ad.* orderly, regularly, suitably, methodically.

Կարգաւորեմ, եցի *va.* to order, to set in order or to rights, to regulate, to arrange, to array, to dispose.

Կարգաւորութիւն *s.* regularity, order, method; arrangement, regulation; **- հասարակաց աղօթից**, office, divine service.

Կարգեմ, եցի *va.* to put in order, to arrange, to dispose, to distribute, to put, to place, to plant; to destine, to prescribe, to fix, to assign, to enjoin; to establish, to institute, to found; to constitute, to charge with; to number or place among; to range in battle, to put in order of battle or in battle-array; *to marry, to give in marriage; **կարգեալ իշխանութիւն**, subaltern, inferior; **խալային յառաջ կարգեալք եւ կազմեալք**, they cautiously advanced in good order. [dismissal.

Կարգընկեցութիւն *s.* degradation,

Կարգընկեց S. **Կարգաթող**; **- առնել**, to dismiss, to degrade from one's rank, degree or dignity; to expel from a convent.

Կարգամ, ացի *va.* to call, to call aloud, to send forth or utter cries; to cry to, to call upon, to invoke, to implore; to call, to name; to call, to in-

vite; to raise up, to evoke: to read; – *զանուն ոբոք*, to call on the name of; – *յօգնութիւն*, to cry out for help, succour or assistance; – *զօգնականութիւն*, to implore, to crave the aid of; *երջանիկ – ուել*, to call any one happy; *վաշ վաշ –*, to insult, to revile, to scoff at; *աւաղ* or *ողբս –*, to deplore, to lament for.

Կարգացուածս s. lecture.

Կարդինալ, ացս s. cardinal; *–ական* a. of a –; *–ութիւն* s. –ship.

Կարելի a. possible; – *է*, it is –; *չէ –*, it is im–, it cannot be.

Կարեկիր, –կից a. compassionate, feeling, sensible, merciful; *–կից ազգք մտերիմք*, intimate friends; relations; *–կից լինել* S. Կարեկցիմ.

Կարեկցաբար ad. compassionately, with compassion, mercifully, piteously; tenderly, affectionately; – *հայել*, to regard with a compassionate eye.

Կարեկցիմ, եցայ vn. to compassionate, to pity, to have compassion on, to take pity, to be pitiful, to feel pity or compassion for, to interest oneself for.

Կարեկցութիւն s. compassion, pity; *շարժել զ –*, to move one's compassion, to excite pity.

Կարեմ, եցի va. to sew, to join or unite with thread; – *հարեւանցի*, to tack, to baste; – *զոք ընդ որմն*, to pin against the wall, to transfix.

Կարեմ, բացի vn. to be able, to have the power or faculty to, to be in a condition to; *ոչ եւս –*, to be quite exhausted or spent; *չ–*, to be unable; *չկարեմ առնել զայդ*, I cannot do it; *արասից՝ եթէ կարացից*, I will do it if I can.

Կարեւոր է v. imp. it is very necessary, urgent, pressing, important, serious; grave, considerable; essential, expedient: devoted, attached; intimate; ad. much; *–ք*, the needful or essential, necessaries, what is necessary; *–ք* or *– անդամք*, the private parts; *–ս կարի*, great, absolute necessity, urgency; – *սիրելի*, a very amiable person; *– բարեկամ*, intimate friend; *– եւ –*, of great importance, very necessary; *– սիկաք*, the real wants; *–ք բնութեանց, կենաց*, the wants of nature; the necessities of life; *զգիլ զ –ս*, to want the needful; *– համարել, դատել*, to deem necessary; *– զանձն ընծայեցուցանել*, to make oneself necessary; *– լինել*, to be necessary, wanting, needful; *– է զի*, it is important that; *– է մեզ յոյժ զի*, it is of the highest importance to us all that; *առցուք սուղ ինչ –*, let us take a little food, let us eat a little.

Կարեւորագոյն a. very necessary, – important, – pressing, urgent, of great or of the highest importance.

Կարեւորութիւն s. necessity; importance, urgency.

Կարթ, ից s. fish-hook, fishing line; line, rod; spur; hook, crook; nose-ring: shin-bone, tibia; – *ընկենուլ*, to throw a hook, to cast a line.

Կարթակոտոր առնեմ, Կարթահարեմ, եցի va. to hamstring, to hough, to cut the houghs of.

Կարթաձուկն s. astr. cancer.

Կարթեմ, եցի va. to fish with a hook or line, to angle; fig. to allure, to entice; to decoy, to inveigle; vn. to change one's direction, to turn out of one's way, to deviate, to swerve.

Կարթընկէց s. fisher with a hook or line, angler.

Կարթուսաւանք s. Carthusian convent; *–սեան* a. s. Carthusian monk.

Կարճ, ի s. skein; – *դարձել*, to reel

Կարճառ, ի s. reel; winder.

Կարի ad. very, much, very much; *– ինն, յոյժ, քաջ*, enough, sufficient; a great deal, too much, to excess, to distraction, to the utmost, beyond all measure, excessively, unboundedly, supremely; *եւ – քաջ, եւ – իսկ քաջ*, certainly, surely, to be sure, assuredly, undoubtedly; – *յոյժ ձանձրացուցիչ*, excessively annoying, tiresome beyond description; – *քաջ սիրել*, to love to distraction.

Կարիճ, ճից s. scorpion; ast. –; fig. thorny cudgel or stick; *իւղ կարճի*, – oil.

Կարիսաս (Greek word) S. Պինաս.

Կարիք, րից s. passion, mental or bodily affection; grief, sorrow, affliction, torment, trouble; pain, illness;

necessity, want, indigence, constraint, extremity: propinquity, nearness; – *որովայնի, մարմնոյ*, excrement; *ան-հրաժեշտ –*, pressing need, urgent necessity, utmost distress; *հասնիլ աթոռաքս կամ կարեաց*, to go to the privy or to stool; *կարեօք հասանիլ ի վէրայ*, to assail, to assault or attack in force, to fall upon in crowds; *կարիս առնել*, to pity, to commiserate, to compassionate, to regret, to be sorry for; *ի կարիս իմ*, in my troubles, during my adversity.

Կարծ, *ք s.* opinion; conjecture, hypothesis, supposition; *ի –*, *ի –ս ad.* by conjecture, by guess, hypothetically; *ի – դառնալ*, to conjecture, to judge by conjecture, to suppose.

Կարծական *a.* conjectural, speculative, of mere conjecture, hypothetical; suspicious, distrustful.

Կարծեալ *a.* remarkable, considerable, conspicuous; accredited, authorized; *–ն իմաստունք*, self-styled, would-be or self dubbed wise men, pretended philosophers; S. *–ծէգէալ*.

Կարծեաօս *s.* docetist; *–ուիս.* –ism.

Կարծելի *a.* presumable, supposable; *– է*, it is to be presumed.

Կարծեմ, *եցի va.* to believe, to think, to imagine, to judge, to reckon, to estimate, to repute, to hold as such; to presume, to conjecture; to suspect, to have a suspicion of; *– յանձն իւր*, to believe or think oneself, to look upon oneself as, to think that one is; *–ծէ թէ*, he believes that; *ոչ –ծեմ*, it seems to me.

Կարծեցեալ *a.* thought, believed, supposed, conjectured, imagined; so called, so styled; S. **Կարծեալ**.

Կարծեցուցանեմ *va.* to cause to believe, to persuade.

Կարծի *v. imp.* it seems, it appears; *– թէ*, it is believed that, it is thought that.

Կարծիք, *ծեաց s.* opinion; thought, mind, sentiment; conjecture, hypothesis, supposition; suspicion, presumption; fantasy, imagination; *–ծեօք ad.* by conjecture, hypothetically; *հասարակաց –*, public or general opinion, common sense; *– ընկալեալ* or *բազմապուճեից ընդունելի*, the generally received opinion, the general conviction, the best established opinion; *նախա-ժամն –*, prejudice, prepossession; *ազատամիտ, ձախողակի –*, free, adverse or contrary opinion; *ի –իս լինել, –իս ի մտի դնել*, to imagine, to fancy, to think, to surmise, to conjecture; *–իս բերել զումեմնէ*, to suspect a person; *տալ զպատշաճ –իս զումեքէ*, to have a good opinion of, to think highly, well, much of; *բերել մեծ ինչ –իս զումեքէ*, to esteem a person highly, to make much of; *զհեռս երթալ –ծեաց ումեք*, to incline to another's opinion, to follow the opinions of; *մեծ ինչ –իս բերել զանձնէ*, to have a high opinion of oneself; *յամուսնիլ, խրոխտալ ի –իս իւր*, to be wedded to one's opinions; *ընդ –ծեօք լինել*, to become suspicious; *–իս ինչ տալ ումեք*, to make another suspected; *ըստ իմում –ծեաց*, in my opinion, according to my way of thinking, to the best of my belief.

Կարծողական S. **Կարծական**; *– զօրութիւն*, imaginative faculty, power of thought.

Կարծր, *ծեղք* or *ծուն* *a.* hard, rough, harsh; stiff; solid, firm, steady; *fig.* harsh, severe.

Կարծրակեղեւ *a.* having a tough rind, thick-skinned.

Կարծրակուռ *a.* firm, solid, hard, dense, compact, close. [chisel (stone).

Կարծրակուի *a.* very hard to cut or

Կարծրամիտ *a.* thick-headed, obstinate, perverse, stupid.

Կարծրանամ, *ացայ vn.* to harden, to be or become hard, to grow hard or tough, to toughen, to indurate.

Կարծրանիւթ *a.* indissoluble.

Կարծրասիրտ *a.* hard-hearted.

Կարծրարուեստ *a.* of a hard or laborious calling, or occupation.

Կարծրացուցանեմ *va.* to harden, to make or render hard, to temper, to make dense, firm, solid.

Կարծրբերան S. **Խստերան**.

Կարծրութիւն *s.* hardness, firmness, solidity; *fig.* asperity, roughness, inflexibility.

Կարկամ, *կաց a.* bent, curved, bowed; twisted; contracted, anchylosed, stiff; precluded, impeded, impotent; *fig.* tenacious, niggardly, sordid.

Կարկամեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ*, *ուցի va.* to bend, to curve, to bow, to twist, to contract.

Կարկամիմ, ածայ *vn.* to be bent, folded, stunted; to bend, to bow, to contract, to shrink, to stiffen, to wrinkle, to shrivel up, to be anchylosed.

ԿարկամուԹիւն *s.* bending, curvature; retraction, retiring, contraction, shrivelling; *fig.* tenacity, sordid avarice, niggardliness; **– երեսաց**, wrinkle.

Կարկանդակ, ացս *s.* cake, pastry; **մսավէր –**, pie, pasty; **պտղավէից –**, fruit tart.

Կարկաչ, լ *s.* noise; *fig.* prate, chitchat, babble, chatter, tattle; **– ջուրց**, murmur, gurgling, purling, babbling; **– Թռչնոց**, warbling, twittering, chirping; **– հաւուց**, clucking, cackling; **– աքաղաղի**. crowing; **– հնդկահաւուս**, gobbling; **– ագռաւուց**, cawing; **– դորտոց**, croaking, croak. [of laughter.

Կարկաչանք *s.* burst, peal or shout

Կարկաչեմ, եցի *vn.* to make a noise; *fig.* to cackle, to prattle, to chatter, to babble: to burst out laughing, to roar with laughter; **– ջուրց**, to murmur, to purl, to gurgle, to babble; **– Թռչնոց**, to warble, to twitter, to chirrup, to pip, to chirp; **– հաւուց**, to cackle, to cluck; to crow; to gobble; **– ագռաւուց**, to caw; **– դորտոց**, to croak.

Կարկաչուն *a.* noisy; murmuring; warbling; cackling; chattering, prating, tattling.

Կարկաջ, –եմ S. **Կարկաչ, –եմ**.

Կարկաջահոս, –ոյ *a.* rushing or running with a murmuring noise; **– վտակ**, purling brook.

Կարկաջեցուցանեմ *va.* to cause to murmur: to make a crackling noise.

Կարկառ, ացս *s.* heap of stones.

Կարկառակոյտ *s.* heap, mass, pile.

Կարկառեմ, եցի, –ռում, ռել *va.* to hold out, to stretch forth, to tender, to offer, to present; to heap up, to accumulate; **– զձեռն**, to stretch forth the hand; **ձեռն –, ձեռն օգնականութ – ուիք**, to offer a helping hand, to lend assistance, to help, to succour; **– զմիաս, զնորհուրդս ի**, to fix one's mind on, to contemplate intently; **–, –ռիմ, ռեցայ** *vn.* to be presented, tendered, stretched out, to move, to bend or lean forward, to stand out, to project; **– ընդ պատուհանն**, to lean or look out of window; **– զաչս**, to fix one's eyes on, to gaze at intently, to stare at.

Կարկատ, –ած *s.* mending, repairing, patching; botching.

Կարկատեմ, եցի *va.* to mend, to darn, to patch, to piece; to unite, to join; *fig.* to invent, to imagine, to contrive, to fabricate; **բիծս իմն** or **բաղայս սուտ Թէ – ի վերայ**, to find fault with, to lay the blame on, to impute falsely, to accuse wrongfully; **պատրուակս –**, to seek a pretext; **եւ կարկատեցի անդրէն ջուրդ**, that the waters return to their bed.

Կարկատուն *a.* mended, repaired, pieced, patched; botched; ragged, tattered; *fig.* invented, fictitious, false.

Կարկափանամ *vn.* to be mute, to become dumb, speechless, tonguetied; – or **–փեմ** *vna.* to roar: to fall furiously on.

Կարկեհան, ացս *s.* carbuncle, ruby.

Կարկեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to disconcert, to dumfound, to dumb, to impose silence on, to put to silence, to hush, to quiet, to still.

Կարկիմ, եցայ *vn.* to be disconcerted, put to silence, to hold one's peace, to keep silence; **– ծովու**, to become appeased, to grow calm, tranquil; **կարկեա՛յ**, hold your tongue! silence! hush! [**վեր** S. **Կարկանեմ**.

Կարկին S. **Կարակին**; **կարկնաւ չա**.

Կարկինոս, ացս *s.* crab; *med.* cancer, gangrene; S. **խեցգեամբ**. [cular, round.

Կարկնաբոլոր, –ձեւ *a.* spherical, cir-

Կարկնատուփ *s.* case of mathematical instruments, compass-box.

Կարկտուտ, կաի *s.* hail; **– մեծ, հատ –կաի, –stone; մեղատարափ –կաի, –storm; հարուած –կաի**, shower of –; **մեղալ, արկանել –**, to hail; **հարկանել –կաիւ**, to spoil or ravage by –.

Կարկտոտ, –ըկ, եց *s.* ship, vessel; boat; caracore?

Կարկտաբեր, –ծու *a.* causing, pregnant with or producing hail; hailing, tempestuous.

Կարկտահար *a.* destroyed by hail; **– առնել**, to destroy by hail.

Կարկտեայ *a.* haily, like hail.

Կարկտեմ, եցի *vn.* to hail; **կարկտէ**, it hails. [with cold.

Կարկտէմ *vn.* to be stiff or rigid

Կարճ, ոյ *a.* short; little; short, brief, curt, concise, succinct, laconic; **– հասակաւ**, short in stature; **–ոյ ճանապարհ**, the shortest way; **ընդ –ոյ գնալ**,

to take the shortest or nearest way, to take a short cut; *ի –ց* or *– ի –ց a.* short, brief, abridged, summary; *ad.* in short, briefly, in a few words, laconically, succinctly, summarily; *ի –ց*, in a short time, quickly; *ի –ց հաւ ատանել*, to cut short, to state in few words.

Կարճաբան *a.* laconic, succinct; *ad.* briefly; *–եմ vn.* to speak concisely, to say in few words; to abridge, to retrench; *–ութիւն s.* laconicism, brevity, conciseness; epichirema.

Կարճաբերձ *a.* short, stunted.

Կարճաբուն *a.* short handled; *– գեղ արմն*, thyrsus; *– սէգ*, half-pike.

Կարճագիր *s.* scorpiure.

Կարճազգեստ *a.* dressed succinctly; *s.* short garment. [few words.

Կարճախօս *a.* close, reserved, of

Կարճակեաց *a.* short-lived, ephemeral. [mutilated, cut short.

Կարճակտուր *a.* summary, concise;

Կարճահաս *a.* obtuse, dull, stupid.

Կարճահասակ *a.* short, little, of short stature; dwarf. [scorpion.

Կարճահար *a.* bitten or stung by a

Կարճամիտ *a.* impatient, intolerant; pusillanimous; short-witted, silly, simple, foolish, ignorant, dull, stupid, stolid.

Կարճամտեմ, &c. S. **Կարձմտեմ**, &c.

Կարճապատում *ad.* briefly, in a few words.

Կարճապարանոց *a.* short-necked.

Կարճառօտ *a.* short, brief, succinct, concise, laconic; *–, –աբար, –իւ, –իւք, –ս ad.* in few words, shortly, succinctly, briefly, concisely, summarily, laconically; *– հատանել, –ս կըտրել*, to epitomize, to condense, to state briefly. [cision.

Կարճառօտութիւն *s.* brevity, con-

Կարճառօտուէր *s.* brachyscian.

Կարճացնեմ, *եցի va.* to shorten, to make short, to abridge, to abbreviate; *vn.* to grow shorter; *–ան աւուրք*, the days are growing shorter; *–ած օրն, ասէն*, day-light fades, the day wanes or is going down.

Կարճատես *a.* short- or near-sighted; *– լինել*, to be –, to be myope.

Կարճատեսութիւն *s.* near- or short-sightedness, myopy. [transient.

Կարճատեւ *a.* of brief duration,

Կարձնեմ, *եցի va.* to shorten, to cut short, to abridge, to abbreviate; to lessen, to make short, to render shorter; to mutilate, to lop; to retrench, to curtail; to leave out, to suppress; to hold back, to withhold; to hinder, to prevent, to impede, to debar; to interrupt; to stop; to exhaust, to tire or wear out; *– ի կենաց*, to put to death, to kill; *– զանձն ի կենաց*, to kill oneself, to make away with oneself, to commit suicide; *– զբաբեաւ ուրուք*, to interrupt, to break in upon; *–եմ vn.* to be shortened or abridged; to become short, less; to discontinue, to leave off, to cease; to be exhausted; *– ի կենաց*, to depart this life, to expire, to die.

Կարձժամանակեայ S. **Կարճատես**.

Կարձիկ, ձկան S. **Կարճահասակ**.

Կարճմտաբար *ad.* pusillanimously;

Կարճիկ *s.* root. [impatiently.

Կարճմտեմ, *եցի vn.* to be impatient, to lose patience.

Կարճմտեցուցանեմ, *ուցի va.* to tease, to provoke, to put out of patience. [impatience.

Կարճմտութիւն *s.* pusillanimity;

Կարճովին *ad.* rooting or plucking up with the roots, radically, thoroughly, entirely. [tient.

Կարճոգի *a.* pusillanimous; impa-

Կարճոտ *a.* short-branched. [words.

Կարճոտիք ասեմ *vn.* to say in few

Կարճոտն, տուէք, անոյք *a.* short-footed; *s. zool.* terrier. [conciseness.

Կարճութիւն *s.* brevity, shortness,

Կարճումն *s.* shortening, abridging; retrenchment.

Կարճունչ *a.* short-nosed.

Կարճօրեայ *a.* short-lived, transitory.

Կարմելեան *a. s.* Carmelite; *–ուհի sf.* – nun.

Կարմիր, միոյ, մրով or **մրաւ** *a.* red; rubicund, ruddy, rosy; *s.* red, red colour, vermilion. [scarlet.

Կարմրագեղ *a.* bright-red, vermilion,

Կարմրագիր *s.* rubric.

Կարմրագոյն *a.* red, reddish; *– ներկել*, to dye red.

Կարմրագունիմ, նեցայ *vn.* to redden, to become red; *– յամօթոյ*, to blush, to redden with shame; *– ի սրամտութենէ*, to flush, to colour up, to redden with vexation. [red ochre.

Կարմրագեղ *s.* carmine; red ink;

Կարմրագեղձ *s.* red peach.

Կարմրապատ *a.* ornamented with red; *s.* scarlet clothes. [in red.
Կարմրազգեաց, -զգեաստ *a.* clothed
Կարմրալանջ *s.* red-breast, robin -.
Կարմրալար, -ծիր *a.* red-bordered or fringed; **-շրթունք**, coral, ruby or
Կարմրախայտ *s. zool.* trout. [rosy lips.
Կարմրախնձոր *s.* red, rosy apple.
Կարմրակտուց *a.* red-beaked.
Կարմրահատ *a.* red-seeded.
Կարմրահեր *a.* red-haired.
Կարմրահմայծ S. **Կարմրազգեաստ**.
Կարմրահունկն *s.* red-mullet.
Կարմրայտ *a.* rosy-cheeked, ruddy.
Կարմրանամ, ացայ *vn.* to redden, to become or turn red; S. **Կարմրագու-**
Կարմրանկերկ *a.* dyed red. [**նեմ**.
Կարմրանիկ *a.* red, reddish; *s. med.* rosy-drop. [fodil.
Կարմրաշուշան *s. bot.* amaryllis, daf-
Կարմրավարդ *s.* red rose.
Կարմրաատենի *s.* red pear. [dish.
Կարմրատեսիլ *a.* red-looking; red-
Կարմրատուտուն *a.* red-tailed; *s.* red-tail, red-start.
Կարմրացուցանեմ, ուցի *va.* to redden, to make red; *fig.* to make blush, to put to the blush; - **մեգուբաս**, to rouge, to paint, to fard.
Կարմրափայլ *a.* glaring with red.
Կարմրափայտ *s.* log-wood.
Կարմրաքար *s.* blood-stone, hematite.
Կարմրերանգ, - երփներան, -երփներն *a.* red-coloured, reddish.
Կարմրերես *a.* red-faced, ruddy.
Կարմրիկ *a.* red-coloured.
Կարմրիմ S. **Կարմրանամ**. [(pigeon).
Կարմրոտն, ոտունք *a.* red-footed
Կարմրորակ *a.* rather red.
Կարմրութիւն *s.* redness; red colour.
Կարն, չկին *s.* nerve, sinew; *fig.* strength.
Կարնեղ *a.* nervous, muscular, vigorous, robust, strong, sturdy.
Կարնեղութիւն *s.* robustness, sturdiness, strength, vigour.
Կարող, ացող *a.* powerful; able, capable, clever; healthy; rich, wealthy; **-լինել** S. **-անամ**.
Կարողական *a.* potential; *s.* -ity.
Կարողանամ, ացայ *vn.* to be able, capable, to be in a state or a way to.
Կարողապէս *ad.* powerfully, according to one's power, strength or ability.
Կարողացուցանեմ, ուցի *va.* to enable, to make capable, to capacitate, to empower; to strengthen, to invigorate.
Կարողութիւն *s.* power, authority; might, strength, force; faculty, capacity, ability; reach; competence, means, resources, wealth; **-ք**, faculties; **- է, է -**, it is possible; **եւ թէ է - ասել**, & if it may be said; **Ամենակարող միայն է - առնել զայն**, God alone can do it; **ոչ է -**, it is impossible, there is no way or means.
Կարոտ, ի *s.* celery; **վայրի -**, parsley.
Կարուսակ, ացի *s.* shoe-maker; cobbler; **կրպակ -ի, -'s** shop, workshop, cobbler's stall; **-եմ** *va.* to make boots & shoes; **-ութիւն** *s.* boot & shoe-making, shoe-maker's calling.
Կարութիւն S. **Կար, Կարողութիւն**.
Կարուրայ, ի *s.* chamber pot.
Կարօտ, կեայ *a.* in want of; needy, necessitous, poor, indigent; desirous, anxious, eager; *s.* want, need, necessity, poverty, indigence; desire, wish, longing; **-լինել**, to want, to need, to be or stand in want of; **- մնալ, գտանել**, to be in a state of privation, to be unprovided with, to be without; **- ամենայնիւ**, in want of all things, poverty-stricken, destitute; **ոչ իւիք - եմ**, I want for nothing.
Կարօտական *a.* indigent, necessitous.
Կարօտակէզ *a.* very desirous, most anxious, longing, burning for, eager,
Կարօտանամ S. **-ամիմ**. [impatient.
Կարօտանք S. **Կարօտութիւն**.
Կարօտացուցանեմ, ուցի *va.* to render indigent, to reduce to poverty.
Կարօտեալ *a.* in want of, unprovided, bare of, out of, without, poor, needy, necessitous, indigent.
Կարօտիմ, եցայ *vn.* to be in want of, to be in needy circumstances, to be indigent or necessitous; to want, to need; to desire, to wish, to long or sigh for, to pant after; **չ- իմիք**, to want for nothing, to possess in plenty, to revel in abundance, to be in the enjoyment of every good thing; **ոչ եւս - ուսիք**, to dispense with one's aid or assistance, to do without one; **- հացի, ջրոյ, քնոյ**, to be hungry, thirsty, sleepy.
Կարօտութիւն *s.* indigence, penury, want, necessity, poverty, misery, destitution; desire, wish; **անհնարին, ծայրագոյն -**, great need of; extreme poverty, utter destitution; **փղձկիլ -թեաբ**,

to desire eagerly, to long or sigh for, to pant after; *–թէք ուտել Հայց կամ ըմպել Հնձուր*, to fare hard, to live upon bad cheer; to champ the bit.

Կաց մնայ, Կաց եւ մնաց *s.* remnants of troops, wreck of an army; S. *Ժո-ղովեմ.* [trooper.

Կացաձի *s.* horseman; horse-soldier,

Կացի *s.* child, youth; scholar, pupil.

Կացին, ցնոյ, ով *s.* axe, hatchet.

Կացնաւոր *a.* axe-bearing; *s.* pioneer.

ԿայուԹիւն *s.* staying, standing up; state, position.

Կացուրդ, ցրդից, դոց *s.* solemn or general assembly; reunion, popular gathering; festival day, fair-day; solemnity, pomp; solemn games, spectacle: hymn, canticle.

Կացուցանեմ, ուցի *va.* to establish, to place, to set, to lay, to fix, to put; to constitute, to institute, to create, to destine; to render, to make; to stop, to cause to cease; *իշխան, տէր –*, to constitute chief or master, to promote to high dignity; *Հնարհապալար –*, to favour, to oblige; *ժառանգ –*, to appoint a heir; *հզօր, երջանիկ –*, to make powerful, happy; *վինքեամբ –*, to muster, to assemble or gather round oneself; *– զաչս*, to blind.

Կացրդական *a.* concerning to general assemblies, or to solemn festivals, solemn, festive, pompous; demonstrative (style).

Կացրդիմ, եցայ *vn.* to assemble together, to feast; to make merry.

Կացք, ցից *s.* behaviour, conduct, tenour of life.

Կաւ, ոյ, ով *s.* clay, argil, potter's earth; mud, mire, dirt; *Հոռոմ, մաւ-նեհարած* or *Նշաւոր –*, bole, bolary-earth; *ծեփել –ով*, to clay, to cover with clay; S. *Չայկաւ.*

Կաւագործ, ից *s.* potter; brick-maker; brick-laying, –-work, masonry; *ի –ի կալ*, to make bricks; *–ուԹիւն s.* clay- or brick-work.

Կաւածեփ *a.* covered with clay.

Կաւակերպ *a.* argiliform.

Կաւակերտ *a.* made of clay, of brick or terracotta.

Կաւային *a.* argillaceous, clayey.

Կաւանամ, ացայ *vn.* to change into lute or mud.

Կաւառն *s.* canal: bank, dike.

Կաւաոաւիղծ *a.* formed from the clay.

Կաւաւոր, ից *s.* ruffian, pander, pimp, go-between; *կին –*, procuress, bawd, go-between; *–ուԹիւն s.* pimping, a pimp's or bawd's trade, pandarium, procurement.

Կաւաւեւակ *a.* clay-like. [silver.

ԿաւարծաԹ *s.* argil mixed with

Կաւաքար *s.* clay-stone.

Կաւեայ, –եղէն *a.* made of clay, argillaceous, clayey, clayish.

Կաւիճ, ճից *s.* chalk; *Հանք կաւճի*, –-pit; *գծել կաւճաւ*, to chalk out.

Կաւուտ *a.* clayey.

Կափ *s.* club, mace, mall, beetle.

Կափաւեմ *va.* to tear in pieces.

Կափարիչ *s.* stone cover for wells or tombs; *mech.* valve; *– սկհոյ*, square pasteboard covering the chalice, pale.

Կափարուիք *s. pl.* tomb, grave.

Կափաւար *s.* mace-bearer, beadle, verger. [beat, to strike.

Կափեմ *va.* to cudgel, to cane; to

Կափիչ *s.* tandoor-cover.

Կափկափեմ, եցի *va.* to gnash, to grind; *– զատամունս*, to gnash one's teeth; *– ի ցրտոյ*, to shake or shiver with cold, to shiver all over.

Կափկափուն *s.* gnashing, chattering of the teeth.

Կափոյց, ուցի *s.* valve; plug.

Կափուղ, ից *s.* snare, trap; pit-fall, foot-trap; *fig.* cloister.

Կափուն, Կափիւն *s.* closing the eyes: glueing, pasting: creaking: gnashing or grinding the teeth.

Կափուցանեմ, ցի *va.* to cover, to shut, to close; *– զաչս ուրուք*, to close the eyes of; *– զաչս ի լոյս*, to shut the eyes against conviction; *Կափոյց խոր-խորատն զբերան իւր*, the abyss closed

Կափուցումն *s.* act of covering. [up.

Կափչիմ, փեայ, փուցեալ *vn.* to stick, to cling to, to hold fast by, to adhere.

Կաքաւ, ուց, ից *s.* partridge; *կարմրատն –*, red-legged –; *Հաց –ու*, young –; *երամ–ուց*, covey; *կրկնէ –*, the – chucks or churrs; S. *Զայգ.*

Կաքաւ, –ք *s.* dance, ball, ballet; *–ք զինուց*, joust, tourney, tilt; *–ս յօրինել, ի –ս լծանիլ* S. *–եմ.*

Կաքաւաձեւ *ad.* like a dance; dancing, skipping; *– պար*, dance, ball.

Կաքաւանք S. **Կաքաւք.**

Կաքաւասէր *a.* fond of dancing.

Կաքաւարանն *s.* ball- or dancing-room.

Կաքաւեմ, եցի *vn.* to dance, to skip, to bound; *fig.* to laugh at, to deride; S. **Կռիւ**; **-եցուցանեմ** *va.* to cause to dance; to dance with.

Կաքաւիկ, -ուկ *s.* young partridge.

Կաքաւիչ *s.* dancer.

Կաքաւուքիւն, -ուքն S. **Կաքաչ**.

Կքնիմ, եցայ *vn.* to cling to, to crawl on the ground.

Կեամ, կեցի, կեցեալ *vn.* to live, to be alive, to breathe; to exist, to subsist; to be; **կեալ-**, to be saved, to enjoy eternal life; **բարւոք -**, to be well, to be in good health; **- բարեբաստիկ, առատութիւ -**, to live happily; to be comfortable, at one's ease, to have a competency; **- ի տացուածոց իւրոց**, to live or subsist on one's property, or on one's income; **- յԱյլոց**, to live at the expense of another; **- անառակութիւ -**, to lead a dissolute life; **աչխարհաց պրժանի կեանս -**, to lead a sad life; **զպրժանի քահանայութիւն զչխարհիս կեանս -**, to live like a true priest; **կեցցէ՛ս**, hail! God save you, good morning; good bye; **զինչդ կեաս**, how do you do? how are you? **ոնց կեայ նա**, how does he do? **կեցցէ արքայ**, long live the king; **ես եմ կեաղ մնա -**, I am tired of life; **յաւիտեան կեաց**, may you live for ever; S. **Կեցցես**.

Կեանք, կենաց *s.* LIFE; being, days, existence; health; conduct, behaviour, manners, habits; subsistence, living, nourishment; means, circumstances, property, substance, goods, patrimony, inheritance, wealth, possessions, fortune; this **-**; the world; **ցկեանս**, for **-**; **ի կեանս իմ**, in all my **-**; **երբեք ի կեանս իմ**, never in my **-**; **զամ աւուրս կենաց իմոց**, for my whole lifetime; **յաւիտենական, հանդերձեալ -**, eternal **-**, the **-** to come, the next world; **ընթացք, երկարութիւ եւ վախճան կենաց**, the course, the duration & the end of **-**; **մեկին** or **ամիսի, անչուք** or **աննչան -**, a retired **-**; obscure **-**, of obscurity; **խաւարեր, դժոխ ըմբեր, վտանգալից, բազմավրդով, վատ, չարակեաց, անգործ, ուռյն -**, an austere, frightful or insupportable, perilous or hazardous, checkered, base, wretched, unoccupied or idle, useless **-**; **զերծ ի հոգոց եւ ի կրից**, a **-** free from passion, uneasiness or anxieties; **անպաճոյճ, սակաւապէս, չինական, վաստակասէր, ժիր, զգաստ -**, a simple, frugal, rural, laborious, active, sober **-**; **անարատ, բարեկարգ, չափաւոր, սեռական, անհոգ -**, a pure, regular, moderate, contemplative, careless **-**; **անդորրաբար, խաղաղաւէտ, փափկասուն, հեշտալի, զսարճալից -**, a quiet or tranquil, peaceful, delectable, effeminate or luxurious, agreeable **-**; **սոսկական, անզբօս, հովուական վարել կեանս**, to lead a private, serious, pastoral **-**; **վարել, անցուցանել զկեանս**, to pass one's life; **հասարակաց վարել կեանս**, to live in common; **բերկրալից, հաճոյական վարել կեանս**, to lead a happy, comfortable **-**; **դողալ ի վերայ կենաց ուրուք**, to tremble for another's **-** or days; **կեանս պարգեւել**, to grant **-** to; **շահել զկեանս**, to gain one's living; **ի վտանգ արկանել զկեանս**, to imperil, to hazard or expose one's **-** to danger; **ազատել կամ կորուսանել զկեանս**, to save or lose the **-**; **ի կենաց արկանել, զրկել, բառնալ, լուծանել**, to deprive of **-**, to put to death, to kill; **ես մեջ կենաց եւ մահու լինել**, to be a question of **-** or death; **ի կենաց անկանել, պակասել**, to lose one's life, to die; **հրաժարել ի կենաց**, to renounce **-**; **փոխիլ ի կենաց աստի**, to make one's exit from this world; **ելանել ի կենաց**, to depart this **-**; **սուղ են -**, **-** is short; **ի վտանգի կան - նը**, his **-** is in danger; **ընդ կեանս եւ ես մահ**, half alive & half dead; **տալ տաց զկեանս իմ վե նը**, I would lay down my **-** for him or her; **ի կեանս եւ ի մահու**, in **-** & death; **ժամանակն է ոստայն կենաց** or **որ հիւսու զկեանս**, time is the stuff that **-** is made of; **ես կենաց եւ վախճան**, people die as they live; S. **Ես**. **Ընդունիմ, կեամ, երթալ**, &c.

Կեդրոն, &c. S. **Կենդրոն**, &c.

Կեղ, կեղ *s.* fraud, deceit, trick, cunning.

Կեղ, ոց *s.* ulcer; sore, wound; **-ա-**[լից *a.* ulcerous.

Կեղակարծ *a.* doubtful, uncertain, ambiguous; undecided, wavering, pusillanimous, irresolute; suspicious, distrustful; **- լինել**, to be suspected, doubted; **- թուիլ**, to seem doubtful; **-, -աբար** *ad.* doubtfully, uncertainly.

Կեղակարծել S. **-կարծ**.

Կեղակարծեմ *vn.* to doubt, to have

doubts about; to suspect, to surmise, to distrust.

Կեղակարծիք, *-ծուի՛ք s.* doubt, misgiving, uncertainty, suspicion, mistrust. [ureter).

Կեղանկ *s.* gangrene or fistula (of

***Կեղար** *s.* cellar.

Կեղաւարտակ *s.* cupping-glass; *-եմ va.* to cup; S. **Շառաւեմ**.

Կեղեմ, *եցի va.* to wound, to hurt; *fig.* to embitter, to gall, to ulcerate, to vex, to torment. [-nun.

Կեղեւաքիմնեան *s.* celestin; *- կուսան*,

Կեղերգ, *-ական s.* complaint; *-ական a.* plaintive. [shell; *fig.* outside.

Կեղեւ, *ոց s.* bark; peel; rind; husk;

Կեղեւանք *s.* scale; shell; S. **Կեղեւ**.

Կեղեւեմ, *եցի va.* to bark; to peel, to pare; to shell; to scale.

Կեղէքածք *s.* excoriation, scratch.

Կեղէքեմ, *եցի va.* to excoriate, to scratch; to tear, to rend, to lacerate, to flay, to wound; *fig.* to afflict, to vex, to harass, to oppress; *- զսիրտ*, to rend, to harrow, to break the heart; *- զմիմեանս*, to tear each other; *fig.* to revile or malign each other; *- զվէրս*, to rip up old sores, to open wounds afresh.

Կեղէքումն *s.* tearing, rending, laceration; violence, vexation, oppression.

Կեղեր, *ից s.* bushel; pannier, basket.

Կեղծ *a.* feigned, dissembled, false, counterfeit, sham, fictitious, artificial, factitious; affected, prim, finical; *s.* S. *-իք*; *-ս ի -ս ad.* of an affected manner, under a false aspect, under a feigned or counterfeit appearance; *-ս ի -ս լինել*, to appear under various forms, spectres or phantasms.

Կեղծամ *s.* false hair; S. **Ծամ**.

Կեղծաւոր, *ոց a.* double-faced, double-dealing, dissembling; *s.* hypocrite, dissembler; *-աբար ad.* hypocritically, dissemblingly, like a hypocrite.

Կեղծաւորական *a.* hypocritical, dissembling, fallacious, feigned, simulated. [panion in imposture.

Կեղծաւորակից *s.* fellow cheat, com-

Կեղծաւորանամ, *ացայ*, *-րեմ*, *եցի*, *-րիմ*, *եցայ vn.* to play or act the hypocrite, to feign, to dissemble, to counterfeit, to simulate, to pretend to, to affect, to look demure, to assume a borrowed air, to counterfeit another; *-րեալ բարեպաշտ*, false devotee, canting rascal, bigot, hypocrite.

Կեղծաւորութիւն *s.* hypocrisy, dissimulation, duplicity, pretence, fiction, imposture, falsehood; *- ի բարեպաշտութեան*, bigotry, affected devotion, false piety, cant.

Կեղծեմ, *եցի vn.* to feign, to dissemble, to mask, to disguise, to hide, to conceal, to cloak, to cover; to counterfeit, to simulate; to pretend, to forge, to invent; *չ- ինչ*, to conceal nothing, to deal all fair & above-board; *խօթութիւն -*, to sham illness, to play the invalid; *մեռանիլ -*, to counterfeit death.

Կեղծիք, *ծից s.* dissimulation, feint, sham, fiction, counterfeit, forgery, fable, idle fancy, crotchet, fantasy, chimera; *-ծիօք ad.* fictitiously. [ful.

Կեղծուպատիլ *a.* fallacious, deceit-

Կեղծօձիք *s.* shirt-collar, false-collar.

Կեղտ, *ոյ*, *ի*, *ոց s.* spot, stain, blot, blemish; brand, stigma; *a.* stained, soiled; *- անուն*, infamy, dishonour, discredit, disrepute; *հանիլ զ-*, to clean, to scour, to take out stains; *-ք np.* the Celts.

Կեղտալից *a.* full of spots or stains.

Կեղտաշան, *ից s.* scourer. [ed.

Կեղտանուն *a.* discredited, blemish-

Կեղտաշոր *s.* dirty cloths or rags; soiled linen. [to dirty.

Կեղտեմ *va.* to spot, to stain, to soil,

Կեղցաւ S. **Փաղցկեղ**. [*s.* rush-mat.

Կեմ, *ոյ*, *ով s.* grass-rope; *-*, *-եղէն*

Կենադործ, *-ակ a.* vivifying.

Կենադործեմ *va.* to vivify, to give life to, to quicken, to animate, to revive, to restore.

Կենադործութիւն *s.* vivification.

Կենադուսաւ, *-խուզ a.* murderous, killing, mortal, deadly, lethal.

Կենակից *s.* comrade, companion, partaker; husband, wife, married couple; *- լինիլ*, to live together, to cohabit, to keep company with, to get intimate, to frequent, to converse; *չկամիմ ընտ- առնդ լինել*. I will have no manner of conversation, no dealing with that man.

Կենակցիմ *vn.* S. **Կենակից լինիմ**; *ասա ինձ ընդ ո՞ւմ կենակցիս, եւ ասացից ում՞ն ոք ես*, tell me the company you keep, & I will tell you what you are.

Կենակցութիւն *s.* living together, company, society, cohabitation; inti-

macy, conversation; matrimony; այնպիսի սերտ եղեւ կեանք - ը..., my life was so bound up with that of...

Կենասերիլ vn. to breed, to multiply, to increase.

Կենասէր a. life-loving.

Կենասպառ a. consuming, exhausting life.

Կենատու a. life-giving.

Կենարար, աց a. vivifying, vivifical; s. Saviour, Redeemer; bot. chamœdrys, S. Լերդախոտ.

Կենդակ, աց s. constellation, sign of the zodiac.

Կենդանաբան s. zoologist; -ական a. zoological; -ութիւն s. zoology.

Կենդանաբաշխ a. distributing, giving life.

Կենդանաբեր, աց a. life-bringing, vital, vivifying; s. zodiac.

Կենդանաբոյս s. animal-plant; S. Կառաբոյս.

Կենդանագիր, գրաց s. portrait, likeness, picture; painter; հասակաչափ, կիսանձնեայ, փոքր, մանրանկար -, full-length, half-length, head-size, miniature portrait; գեղեցիկ, ճշգրիտ -, fine, exact portrait; տալ հանել զ-, to get one's picture drawn or painted, to have one's likeness taken; S. Լուսանկար.

Կենդանագործ, &c. S. Կենագործ, &c.

Կենդանագրեմ va. to take or paint a portrait, to paint; to pourtray, to depict, to paint; to imprint, to figure.

Կենդանագրութի s. painting: zoography.

Կենդանազննին s. zootomist; -զննական a. zootomical; -զննութի s. zootomy.

Կենդանազոհութիւն s. burnt-offering, burnt sacrifice, holocaust.

Կենդանախարոյկ a. burning another alive; burnt alive; -րուկեմ vn. to burn alive.

Կենդանածին, ծնաց a. viviparous, mammiferous.

Կենդանածնական a. prolific, procreating.

Կենդանածնեմ, եցի va. to litter or bring forth; to breed, to give rise to; fig. to vivify, to give life to.

Կենդանածնութի s. birth, bringing forth.

Կենդանակ S. Կենդակ; -ամար s. zodiac.

Կենդանական a. vital, vivifical; animal, living; -ն s. sign of the zodiac; -ութի s. vitality. [- պատկեր, portrait.

Կենդանակերպ s. sign of the zodiac;

Կենդանակէզ առնեմ va. to burn alive.

Կենդանակիր a. containing life.

Կենդանահատ, &c. S. -զննին.

Կենդանաձայն աւանդութի. oral tradition.

Կենդանաձիր a. life-giving.

Կենդանանամ, ացայ vn. to revive, to live again, to come to life again, to be resuscitated; fig. to brighten up, to become animated, to glow.

Կենդանապահ a. conserving life.

Կենդանապաշտ s. zoolater; -ութի s. zoolatry.

Կենդանապարգեւ a. granting life.

Կենդանասեր S. -ծին.

Կենդանասէր a. desirous of living, fond of life; s. zoophilist.

Կենդանասիրութիւն s. love of life, zoophily.

Կենդանասպառ S. Կենասպառ.

Կենդանաստեղծ S. -արար.

Կենդանատեսակ S. -կերպ.

Կենդանատիպ a. lively, enlivening.

Կենդանատու, -ր a. life-giving, vivifying, vivificative; -տունկ s. zoophyte.

Կենդանարար, աց a. vivifying; -ութի s. vivification.

Կենդանացու a. living, alive; vivifying; մահկանացու ես դու եւ ոչ -, thou shalt die & not live; բանք -ք, words of health, of life.

Կենդանացուցանեմ, ուցի va. to vivify, to give life to, to animate, to reanimate, to revive; to resuscitate; -ուցիչ a. vivifying, reviving.

Կենդանաքար s. zoolite.

Կենդանի a. living, alive; animated, lively, vivid, vivacious, sprightly; vital, vivifying, vivificative; s. animal, beast; -նեաւ, -նեօք ad. in one's lifetime, during one's life; - լինել, to be alive, to live; - առնել, to give new life to, to reanimate, to vivify; - պահել զոք, to save another's live; Երդուաւ ի -ն յաւիտենից, he swore by the living God, by the Eternal; - է Տէր եւ - է անձն քո ..., as the Lord lives, & as thy soul lives ...; - է անձն քո, արքայ, թէ գիտիցեմ, as thy soul lives, o king, I cannot tell; - է Տէր եթէ մեռանիցի, I swear by the Lord he shall not die.

Կենդանութիւն s. life, vitality; vivacity, animation, liveliness, sprightliness; freshness, bloom; * health; կրել զ-, to live, to breathe, to be living; ի -է արկանել, to deprive of life, to put to death, to kill; ի -է իւրում, in his lifetime, during his life; * ի - ձեր! your health! S. Ըմպեմ.

կենդանւոյն *ad.* quite alive, yet alive; during life; *a.* alive, living; - *ունել, ըմբռնել զոք*, to take one alive; - *այրեցաւ*, he was burnt with life yet in him. [quintal.

կենդինար, ի *s.* hundredweight, cwt.

կենդռոտ *s.* rag, tatter.

կենդրոն, ի *s.* centre, middle; - *ծանրութե*, centre of gravity; *-ախոյս a.* centrifugal. [-ity.

կենդրոնական *a.* central; *-ութի s.*

կենդրոնակից *a.* concentric.

կենդրոնաձիգ *a.* centripetal.

կենդրոնացումն *s.* concentration.

կենդրոնացուցանել *va.* to concentrate.

կենդրոնաւորել *va.* to centralize, to centre; *-ւորիչ a.* centralizing; *-ւորութի s.* centralization. [vivacious.

կենեղուտ *a.* alive, living; vital;

կենսաբան *s.* biologist; *-ական a.* -gical; *-ութի s.* biology.

կենսաբաշխ S. կենդանա-.

կենսաբեր, *-բուղխ a.* bringing, causing or giving life, vivifying.

կենսագիր *s.* biographer; *-գրական a.* -phical; *-գրութի s.* biography; *առնել, յօրինել զ-գրութիւն ուրուք*, to write the biography of.

կենսածին *a.* generating or causing life, & health; - *կոյս*, Mother of Life,

կենսական *a.* vital. [Virgin Mary.

կենսակիր *a.* vivifying, salutary; alive, lively.

կենսառիթ S. կենդանատու.

կենսասէր *a.* fond of life.

կենսատու, *-ր* S. կենդանատու.

կենսացուցանել S. կենդանա-.

կենսունակ *a.* life containing.

կենսուսոյց *a.* salutary, wholesome.

կենցական *a.* which may or ought to live.

կենցաղ, *ոյ s.* life; conduct, behaviour, custom, manners; present life; world; *սոսկական* -, private life; *վարել անխառնունակ* -, to pass life in obscurity; *վճարել ի -ոյս*, to depart this life, to die; S. կեանք.

կենցաղագէտ *s.* politician; *-գիտութիւն s.* politics.

կենցաղական *a.* earthly, terrestrial, mundane, worldly, temporal, transitory; *-ն s.* biography, life; S. *-օգուտ*.

կենցաղակից, *-կցորդ* S. կենակից.

կենցաղասէր *a.* mundane, worldly-minded, fond of life, of this world.

կենցաղավարել, *-րիմ, րեցայ vn.* to live; to subsist; to behave or conduct oneself; to live in society, to frequent, to converse, to talk.

կենցաղավարութիւն *s.* life, tenour of life; conduct, manners, behaviour; good-breeding; conversation.

կենցաղիմ S. *-վարիմ*.

կենցաղօգուտ *a.* useful to the world, to every one; of public utility; useful, interesting.

կենցաղօգտութիւն *s.* the being useful; utility, public welfare.

կեշտ, *ից s.* religion; sect; S. Դեն.

*կեռ *a.* crooked, hooked; *s.* hook, crook. [fangs.

կեռ, *աց, -իք, եաց s.* tusk, tooth,

կեռաս, *ից s.* cherry; *-ենի s.* --tree; *-ենիք s.* --orchard; *-օղի s.* --brandy, kirsch-wasser.

կեռիկ *s.* cog, catch, tooth.

*կեռլիկ, *լկաց s.* bucket.

կեռնեխ, *աց s.* black-bird; thrush.

կեսար, *ու, աց s.* cæsar, emperor; S. *կայսր*, &c. [husband's mother.

կեսուր, *սրի s.* wife's mother-in-law,

կեսրայր *s.* wife's father-in-law, husband's father. [*-գրութի s.* punctuation.

կետադրել, *եցի va.* to punctuate;

կետահարութի *s.* confines, limits.

կետային *a.* cetaceous.

կետոս, *աց s.* whale; *ast.* cetus.

կեր, *ոյ s.* nourishment, food; prey; *fig.* bait, decoy, allurement, lure; - *առնուլ*, to take nourishment; - *արկանել*, to bait, to lure, to allure, to decoy; - *լինել*, to be food for, the prey of; to allow, to let itself to be decoyed or allured; - *լինել սուսերի*, to be put to the sword.

կերակուր, *կրոյ s.* meat, eatables, nourishment, aliment, subsistence, food, victuals; repast; bait, food, provender, pasture; prey; fuel; *ունիք ինչ* -, have you any thing to eat? - *եւ ըմպելի*, eating & drinking; *քաղցր ի* -, sweet to eat; - *վատառողջ*, misdiet; *առողջարար* -, wholesome food; *ազնիւ, քաղցրահամ, փափուկ -ք*, exquisite, delicious, dainty meats; *Թշնամիք մեր՝ - մեր են*, we can eat up our enemies like bread; *մատնելոց են նոքա ի - ձեզ*, they shall be your prey; - *տալ, արկանել*, to give to eat, to feed; *առնուլ ի* -, to take for nourishment; - *առնուլ*, to eat, to feed, to take food;

ժուժկալել, զգուշանալ ի –կրոց *med.* to be on a strict diet, to observe a regimen; – լինել, to be the prey of; – սրոյ առնել, to put to the sword; – լինել հրոյ, to be for fuel to the flames; –ք որովայնի եւ որովայն –կրոց, meats for the belly & the belly for meats; S. Ջուդեմ.

Կերակրական S. –կրօղական.

Կերակրակից *s.* table-companion, who eats or messes with another; – լինել, to intercommon.

Կերակրանք S. **Կերակուր.**

Կերակրասէր *a.* fond of eating, dainty-mouthed; – լինել, to feast, to revel, to give oneself up to feasting.

Կերակրեմ, եցի *va.* to give to eat, to nourish, to keep, to feed; to maintain, to sustain, to treat; to bring up, to rear; –իմ *vn.* to eat, to mess, to nourish or feed oneself, to live, to be fed.

Կերակրիկ *s.* frugal fare, scarce nourishment. [nutritious.

Կերակրիչ *a.* nourishing, feeding;

Կերակրողական *a.* nutritive, nutritious; –ն *s.* nutritive power.

Կերակրողութիւն, –կրչութիւն *s.* act of nourishing, sustentation; stewardship, administration, management.

Կերաս, ից *s.* carob-seed: carat.

Կերեցութիւն *s.* gluttony.

Կերիչ *a.* eating, tearing, devouring; gnawing; corroding; *s.* weevil, worm; moth.

Կերկեր *a.* hoarse; – ձայն, – voice.

Կերկերիմ, եցայ *vn.* to be or to get hoarse, to make oneself hoarse.

Կերկերուն *s.* hoarseness.

Կերոյ *a.* eating; *s.* eater; – եւ արբեցող, eating & drinking; gluttonous & wine-bibber; այր –, a lover of good living; glutton. [excess, gluttony.

Կերոցութիւն *s.* stuffing, eating to

Կերուն, ի *s.* wax-taper; wax-light.

Կերուած, Կերած *s.* moth-hole; rust-hole, corroded part.

***Կերուխուր** *s.* eating & drinking, junketing, good living, good cheer, feasting.

Կերպ, ից *s.* form, figure, shape, cut, fashion, make; aspect, look, appearance, air, deportment; –ս ի –ս *a.* in many shapes or forms; in many ways, diverse; –ս ի –ս լինել, to assume a borrowed shape or appearance, to be disguised, dissembled or concealed; ի –ս –ս առնել, to transform into various shapes; ի –ս –ս ահագին, in the most hideous shapes.

Կերպագրեմ *va.* to form, to figure, to fashion, to make. [shape.

Կերպագրութիւն *s.* form, figure,

Կերպակերպ *a.* in many fashions, in various forms, diverse, varied.

Կերպակից *a.* conformable; like, resembling, similar.

Կերպակցութիւն *s.* conformity; likeness, resemblance, similarity.

Կերպաձեւեմ S. **Կերպագրեմ.**

Կերպամտեմ *va.* to form an idea of.

Կերպանամ, ացայ *vn.* to be formed, to take the form.

Կերպառութիւն *s.* assuming a form, shape, similarity or likeness.

Կերպաս, ուց *s.* silk, silk-stuff; taffeta, light silk; silk goods; *a.* silken; – Անդլիոյ, court-plaster.

Կերպասաբեր *a.* producing silk; – որդ *s.* silk-worm. [–manufacturer.

Կերպասագործ, ից *s.* silk-weaver,

Կերպասածին որդ *s.* silk-worm.

Կերպասեայ, –եղէն, –սէ *a.* made of silk, silken, silky. [chant, –mercer.

Կերպասավաճառ, ի *s.* silk-mer-

Կերպարան, ի *better* –ք, ից *s.* form, figure, visage, countenance, face, aspect, look; presence, appearance, mien, bearing, deportment; attitude, posture; image, effigy; semblance, representation; state, condition; character, temper, comportment; rudiment, first element, idea; idle fancy, whim, crotchet; feint, pretext: coat, dress; S. **Կենդանագիր**; –ք բանից, sense, meaning or interpretation of a word; անպատճոյճ –ք, a simple exterior; անյողդողդ, աղաչաւոր –, firm countenance; supplicating posture; մեղկ –, an effeminate manner; –լուրջ, անժպիտ, cold, frigid, reserved, constrained air; լուրջ եւ խիստ –, serious air, severe manner; – սէգ եւ սպառնալից, haughty, disdainful, proud, threatening air or manner; ի –ս ծառայի, in the form of a servant; առնուլ զ–ս ուրուք, to counterfeit the character of; առնել զ–, զ–ս իրիք թէթեւ յանձին, to appear like, to seem, to resemble; ածել ի –ս, to shape, to form; to figure; զ–ս ճշմարտութեան ի նեղքս բերել, to be probable, to have some truth in it; –ս տալ մտացածինս, to give false a

idea of, to create an erroneous or exaggerated impression; *ընդունել զ-ս վանականութեէ*, to take the cowl.

Կերպարանակից *a.* conformable; like, similar, resembling; – *առնել*, to conform; – *լինել*, to comply with.

Կերպարանակցութիւն *s.* conformity.

Կերպարանաւանութիւն *s.* prosopopea, personification.

Կերպարանաւոր *a.* feigned, disguised, counterfeited; figured.

Կերպարանափոխ *a.* transformed, metamorphosed; transmuted; – *լինել*, to be transformed, metamorphosed, to change from, to bear another aspect; – *առնել*, to counterfeit, to disguise, to transform, to metamorphose; to change the aspect or appearance; – *առնել զ-ՅՁ*, to change the face or state of the world; to reform; – *եղեն իրքն*, things bear quite another aspect; the tables are turned.

Կերպարանափոխութիւն *s.* metamorphosis, transformation, change.

Կերպարանեմ, եցի *va.* to give form to, to form, to figure, to shape, to fashion, to model; to represent.

Կերպարանիմ, եցայ *vn.* to conform; to take the form, to put on or assume a look, state, manner or appearance, to give oneself airs; to affect, to pretend, to simulate, to feign, to counterfeit, to give oneself out for, to set up as, to pass oneself off for; – *զառաքինութիւն*, to simulate virtue or probity, to affect a sanctimonious exterior; – *զանմեղութիւն, զսկայութիւն*, to put on a look of innocence; to play the child; – *զխղութիւն, զառաւտաձեռնութիւն*, to give a deaf ear to: to pretend to be generous, liberal; S. **Խնչք**.

Կերպարանութիւն S. **Կերպարան**; fiction, fraud, feint, deceit.

Կերպացուցանեմ S. **Կերպարանեմ**.

Կերպաւոր *a.* formed, figured; resembling, like, conformable; *-եմ* S. **Կերպարանեմ** & **Կերպաձեւեմ**; *-ուն s.* form, formation; conformation.

Կերպափոխիմ *vn.* to disguise oneself. [shape or manner.

Կերպիկ *s.* mean, base, despicable

Կերպս *s.* building, construction.

Կերտեմ, եցի *va.* to make, to fabricate, to construct, to build, to erect.

Կերտուած *s.* fabric, construction, edifice.

Կեցութիւն *s.* existence, life; health.

Կեցուցանեմ, ուցի *va.* to cause to live, to vivify, to give life to, to animate, to prolong life, to bring to life again, to reanimate, to revive, to revivify; to save; *Հաւատք քո կեցուցին զքեզ*, thy faith hath saved thee.

Կեցուցիչ *a.* giving life; *s.* saviour, deliverer.

Կեցցեհ, Կեցցէ *int.* bravo! huzza! hurrah! *-ցէ -ցէ Հայաստան*, Armenia for ever! hurrah for Armenia! prosperity to Armenia! *-ցէս ցնծութեամբ ձայնել*, to utter cheers or shouts of joy.

Կեփազ *s.* finest gold.

Կզակ, ացս *s.* chin; – *կենդանեաց*, snout, muzzle; *-ն* (*խիժ*) gum damar (for varnish).

Կզակակապ *s.* chin-bandage; chin-strap; – *լինել*, to hold one's tongue, to be silent, speechless.

Կզանամ, ացայ *vn.* to become hunch

Կզաքիս *s.* marten. [or hump-backed.

Կզուի *s.* hunch, hump, humpback.

Կէս, կիսոյ, ոյ *s.* half; middle; *a.* half, semi, demi; *ad.* half, in halves, in part; *ի –, կիսովչափ*, by half; half done; – *ի –*, in part, half, by halves, imperfectly; – *ժամ*, half an hour; *տասն եւ – ժամու*, at half past ten; – *գիշեր*, midnight; *ի – Հանապարհին*, half way; *հեռի երթ երկու եւ – խրամախոք*, about two leagues & a half distant; *ի կանդնոյ եւ ի կիսոյ*, a cubit & a half; *ի տարւոջ եւ ի կիսոմ*, in a year & a half; *ի –ն վերածել*, to reduce to half; – *ի – բանիւ խոստանալ*, to make a half promise; to promise with the lips, insincerely; *ի – աւուրց մեռանիլ*, to die early, in the flower or bloom of youth; *եթէ կիսոյ – ի մէնջ մեռանիցիմք*, if half of us die; *մեծ – Հօին աւերեցաւ*, half the country was ruined; *եւ այս ի – չէ* or *ոչ է ի – զոր պատմեցին ինձ*, not half the truth was told me; that which was told me was not half the truth; *-ք, կիսոց s.* the one, the others; *-ք ..., այլք ...* some ..., others ...

Կէսօր *s.* midday, noon.

Կէտ, *կետի* or *կիտի* S. **Կետոս**; point, period, full stop; moment, instant; end, aim; – *նպատակի*, aim, end, scope, object, goal; *ի – մահուն*, at the point of death.

Կետագրեմ, &c. S. **Կետա-**, &c.

Կէտանիշ s. guiding-mark.

Կէտորս, աց s. whaler.

Կթան, աց a. milch.

Կթեվէն s. milk-diet.

Կթեղի s. production, produce.

Կթեմ, եցի va. to milk: to gather, to reap, to get in, to harvest, to get in the harvest, to collect the fruits: *to win at play; – զկովն, to milk the cow; – զայգի, to gather the grapes; ի քարէ կաթն –, to skin a flint.

Կթիտ s. *chem.* amygdalin.

Կթղայ s. drinking-glass; –ընկեր s. bottle-companion.

Կթոտ a. tottering; staggering; lingering, languishing, languid, feeble, weak.

Կթոտիմ, եցայ vn. to totter, to languish, to grow weak; կթոտէին բարձք նր. he could hardly keep on his legs; կթոտէին դողդոջուն ծունկք նր, his trembling knees sank beneath him, or failed under him.

Կթոց, ոց s. fruit-basket.

Կթուիթ a. feeble, weak.

Կթուն s. milky kernel of fresh nuts.

Կթուցանեմ, ցի va. to enervate, to weaken, to enfeeble, to emasculate; –ցեալ a. S. Կթոտ; –ցեալ ծունկք, feeble, tottering knees.

Կիզ s. burning; a. burnt.

Կիզական a. burning, caustic.

Կիզանեմ, զի va. to burn; S. Կիզում.

Կիզանողական a. burning, sharp, caustic; inflammable; combustible.

Կիզանողութիւն S. Կիզող–.

Կիզանուտ a. combustible, fit or liable to burn. [Կիզանուտ.

Կիզեալ a. burning, scorching; S.

Կիզեմ, –եցուցանեմ S. Կիզում.

Կիզիչ, –զող a. combustive; caustic;

Կիզն s. wool; worsted. [s. incendiary.

Կիզողական a. incentive; caustic.

Կիզողութիւն, Կիզումն s. causticity; ignition; combustion; burning; conflagration.

Կիզում, զի va. to burn, to set on fire, to set fire to, to fire; – արեգական, to tan, to brown, to make swarthy.

Կիթ, կթոյ or կթի s. act of milking; milk, milk-diet: emulsion; –ք, the vintage. [հարկանել, to play on the –.

Կիթառ, ի, ով s. guitar, cittern; –

*Կիժ s. worthless, good for nothing fellow, ne'er do well. [bit, piece.

Կիծ s. burn, ustion; smart: crumb,

Կիկլոպ, աց s. cyclop.

Կիճ, կճոյ s. marble; – կարծրակուռ, granit; հանք կճոյ, --quarry.

*Կիճ s. sting of a bee.

Կին, կնոջ, կնաւ or կանամբք s. woman; wife, spouse; – մարդ, woman; ազգ կանանց, womankind, women, the fair sex; թշնամի կանանց, woman-hater; S. Կնատեաց; – ամուսնական, married woman, wife; շնորհ, գեղ կնոջ. the grace, the charm of –; մանկահասակ – գեղեցիկ, a young beauty; – խնամ․ ածու տան, house-keeper; – արիա․ սիրտ, heroine, courageous woman, championess; գեղեցիկ, նազելի, առա․ քինի, բարեպաշտ, ամօթխած. ողջա․ խոհ, հաւատարիմ –, pretty, charming, virtuous, pious, modest or bashful, chaste, faithful –; տգեղ, ոսկալի, զարդասէր, թեթեւամիտ, կամակորց, փոփոխամիտ, անհաւատարիմ, լկտի, տռփոտ –, ugly, frightful, coquette, giddy or volatile, capricious, fickle, faithless, immodest, lewd –; հարկա․ նիլ ի սէր կնոջ, to be enamoured, smitten, in love with a –; – առնել, առնուլ, to take a wife, to wed, to marry, to take in marriage; – լինել ումեք, to get married, to be spouse of; – ածել զդուստր ուրուք, to marry the daughter of; կեալ ը կնոջ, to live with a –; պատրել. մոլորեցուցանել զ–, to deceive or seduce a –; բռնա․ դատել, ապականել զ–, to force, to dishonour a –; ծանր նստել կնոջ, to be with child, pregnant, in the family way; եւ առ նմա մայր նր – յերկրէն եգիպտացւոց, & her mother gave him an Egyptian wife; եւ եղեւ իմ –, & I took her to wife; կանանց տուն S. Կա․ նանոց; կնոջ լրբենոյ աեսիլ անշնորհ, շնորհք ի վերայ շնորհաց – ամօթխած, unchaste woman never was fair; S. Ըստ, Ժամ, &c.

Կնաբարիս S. Խրուկ.

Կնամոմն, ի, –ամոմ, ոյ s. cinnamon; – Հայոց, an Armenian aromatic root. [մատակ, wild sow.

Կինճ, –ճի, կնճաց s. wild boar; –

Կինք s. sole of the foot; trace, track,

Կիպարիս s. cypress. [foot-print.

Կիսաբաժին a. divided in halves; –բաղանիք s. hip-bath; –բաց a. half open; –բերան ad. between the teeth, muttered; –բոլոր, –ակ s. hemicycle, semicircle, half-circle.

Կիսագիր s. half a line; -գործ a. half done, imperfect; -գունդ s. half-sphere, hemisphere; -գօս a. half-withered; half-paralytic.

Կիսադաւան a. heretical; -դիք s. demi-god; a hero.

Կիսաթափանց a. translucid, -lucent; -իկ a. semi-transparent, diaphanous; -թեւ s. hemipteron; -թոշակ a. paying half for pension or board; on half-

Կիսաժամ s. half an hour. [pay.

Կիսալիր a. half-full; -լոյս a. half-luminous. [half cut; half killed.

Կիսախողխող a. having the throat

Կիսակ s. sharp, diesis; S. -կատար; -կաթուած s. hemiplegy, -plexy; -կառք s. chariot, « coupé »; -կատար a. half done, unfinished, imperfect, incomplete; -կենդան a. half alive; half dead; -կեր a. half eaten; -կէզ a. half burnt; -կուժ s. half a jug or jarful; -կտուր a. cut in two, in half; cut off at the middle, divided in halves or in two, bipartite; -կօշիկ s. half-boot.

Կիսահագագ a. half uttered; - բերան, half-open mouth; -հասակ a. young; -հատ a. half cut off; -հաւ s. harpy, monster half bird half human; -հաւատ a. half believing, believing in part.

Կիսաձայն s. half-tone; semi-vowel; *mus.* diesis, semi-tone; flat; -ձայնեմ va. to mark with a flat; -ձեռնոց s. mitten; -ձի s. mule.

Կիսամահ a. half dead, faint; swooned, fainted; -մասն a. s. ad. half; -մասնեայ a. half, in part, imperfect; -մարդ, -մարդի s. monster, half-human; eunuch; -մեայ a. half-yearly; -մեռ a. half dead; -մսեայ a. half-monthly.

Կիսայար a. partly raised, half afoot, half up; -այր S. Կիսամարդ; -այրեաց a. half burnt.

Կիսանդրի s. bust, head & shoulders, half-length; -նիստ a. hemiedric; -նկար or -պատկեր s. profile; -նձն, -նձնեայ a. down to the waist; -նուն a. mutilated (word).

Կիսաչափ s. half-measure. [ing half.

Կիսապարգեւ a. parsimonious, giv-

Կիսասարկաւագ s. subdeacon; -ութի s. -ate; -ry.

Կիսասեաւ, -սեւ a. brown; -սեռ a. epicene; -աստուածք S. Կիսադիք.

Կիսատ S. Կիսակտուր; -տող s. hemistich.

Կիսարձան S. Կիսանդրի.

Կիսաւեր a. half ruined; -ւուրջն s. prime of life.

Կիսափակ a. half closed; half open.

Կիսաքառորդ s. octant: eighth part.

Կիսաքոյր s. half-sister.

Կիսեղբայր s. half-brother.

Կիսեզկ a. half-warm, tepid.

Կիսեմ, եցի va. to divide into two parts, to divide in halves.

Կիսենթամնայ s. *gr.* division.

Կիսեփեաց a. half or partly cooked.

Կիսէշ s. mule, half ass.

Կիսոլորակ s. *mus.* semi-tone.

Կիսովին ad. half, in part, by halves.

Կիսօրեայ a. dead prematurely.

Կիւբոս s. *Greek word.* cube.

Կիտադրեմ, եցի va. to establish, to determine, to prescribe; S. Կէտ-.

Կիտակ, աց s. point, rule, guidance.

Կիտակուլ a. swallowed by a whale

Կիտանիշ a. punctuated. [(Jonah).

Կիտոս S. Կէտոս. [maciti.

Կիտին s. *chem.* cetin, cetine, sper-

Կիտուած, ոյ, ով s. dotting, pointing; embroidery; enamel; -ագործ, աց s. embroiderer; enameller.

Կիտր s. citron, lemon, lime; -ատ s. citrate; -ոն s. cedrat, citron; -ոնենի, -ոնի s. cedra, citron-tree.

Կիր, կրոյ, ով s. lime; *chem.* calx; կենդանի, չիջեալ, պարարտ, վտիտ, ջրաբաշխական -, quick-, slack-, fat- or white-, meagre- or brown-, hydraulic- -; հռոմէական -, Roman cement; փոխարկել ի -, - գործել, to reduce to -; to calcine.

Կիր, կրի s. wooden bowl, vat, trough; *med.* albura, morphew (a malignant itch).

Կիր s. the suffering, passion, any exterior influence; -, ի - արկումն, use, usage, common practice; ի - ածել, առնուլ, արկանել, to put to use, to make use of, to employ, to use; to practise, to put into practice; to exercise; չարաչար ի - արկանել, to abuse, to misuse.

Կիրակագիր s. domenical letter.

Կիրակամուտ s. sunday eve, saturday night.

Կիրակէ, Կիւր-, ի s. sunday, the Lord's day; նոր, կանաչ or աշխարհամատրան, կարմիր -, first, second, third sunday after Easter.

Կիրառութիւն s. use, employment;

չարաչար –, misemployment, misuse, misusage.

Կիրթ *a.* well-bred, well-educated, versed, expert, experienced, practised; – ախորժակ, exquisite taste; ընդ – անցանել, to exercise, to practise, to experience; ը – անցուցանել, to instruct, to teach, to educate, to bring or train up; ի – անկանել զհետս իրիք, to devote, to dedicate oneself to; ի – ձգեալ հասանել ուժիք, to gain on or close up with one running; S. –ք.

Կիրթերտասան *a.* well-bitted, soft-mouthed, docile, subdued, tractable.

Կիրթք *s.* exercise, practice, experience, instruction, knowledge; ի –թս առաքինութեան վարել, to exercise or practise virtue; անցանել ը –թս իրիք, to get used or accustomed to.

Կիր, կրկից, ձայց *s.* pass, defile, narrow passage; straits, channel; neck, isthmus; առնուլ, ունել զ–ս, to hold or defend a pass, to be master of the communications, to hold the roads, to close the passage.

Կիրք, կրից *s.* passions; movement of the soul, emotion, sentiment, feeling; animal passions, sensuality, vice; suffering, pain, torment; accident; attributes, properties; – լուսնի, phases of the moon; յայգք կրից, transports, fits of passion; զայացու, խօլական, մոլեգին, կատաղի –, blind, extravagant, furious, outrageous passion; յուզել զկիրս, to stir up, to provoke or excite the passions; գգուել զկիրս, to flatter, to soothe one's passions; անձնատուր լինել ի կիրս իւր, to give oneself up, to abandon oneself to one's passions, to indulge, to let loose, to gratify one's passions; ի դժուարին կիրս գտանել, to find oneself in a painful, embarrassing or awkward position; նուաճել զկիրս, to rule, to subjugate or control one's passions, to bring one's passions under subjection; S. Թաք, Իշխեմ, &c.

Կից *a.* united, joined, conjoined, connected, annexed; contiguous, adherent, adhesive, sticking; adjoining, abutting, lying close to; *ad.* conjointly, together, at the same time; – ընթանալ, to run together; to concur with, to cooperate; to compete; – լինել, to be annexed; –ք *s.* joint, conjunction, union: kick, kicking; –ք բանից, composition, texture; –ք չանապարհի, place where four roads meet or cross, cross-road or –street; –ք անդրեայ, group of statuary; –ս արձակել, ընկենուլ, հանել, to kick, to fling out or kick up the heels.

Կիցընկէց *a.* kicking, vicious, apt to kick.

Կիր *s.* mastic.

Կիւիւ *s.* cuckoo.

Կիւս, –ահմայ, ից *s.* soothsayer, conjurer, enchanter.

Կիւսահմայութիւն *s.* demonology, black art.

Կիւրակէ *s.* sunday; արբել զ–ս, to observe or keep the sabbath.

Կէրրիս *s.* kestrel, small hawk.

Կայ, ի *s.* castle, fortress, fort.

Կանեմ, կլի *va.* to swallow; to devour; to ingulf, to absorbe; ոգի –, – զօդս, զշունչ, to breathe, to take breath; – զբանս, to listen eagerly.

Կապաշարժ *a.* crotaphites.

Կապիճ, փին *s.* jaw, jawbone.

***Կզտորուկ** *s.* pimple.

***Կթիկ** S. Հէնկլուք. [biscuit.

***Կլիկ** or **Կիլիկ** *s.* ring-shaped ship-

Կլիմ, –այ, ի *s.* clime, climate.

***Կուկ** S. Ալտոք.

Կուցանեմ *va.* to cause to swallow.

Կծանեմ, կծի, **Կծատեմ**, եցի, **Կծեմ**, եցի, **Կծեցուցանեմ**, ուցի *va.* to prick; to sting; to nip, to bite; to pique; կծանել զհաց, to cut or break bread; ձեռն իմ կծէ, my hand itches.

Կծիծ *s.* nibbling, stealing a little at a time; *s.* pickpocket; *fig.* swindler, sharper, cheat.

Կծիկ, կծկի or կծկան *s.* clew of yarn, ball of thread; *a.* wound in a ball, squat, clustered, crouching; պատել ի –ն, to wind up, to wind into balls or skeins; – կալ, to crouch, to squat; to sit on one's heels; to creep.

Կծծի *a.* stingy, saving, scurvy, niggard, beggarly, paltry, shabby, mean, sordid, penurious, parsimonious, avaricious, covetous: filthy, dirty, impure, unchaste.

Կծծանք, **Կծծութիւն** *s.* shabbiness, meanness, avarice, stinginess, penuriousness, sordidness, parsimoniousness, sordid avarice: impurity, foulness.

Կծկեմ, եցի *va.* to wind, to coil up, to make into a clew or coil; to bind, to narrow, to contract, to straiten; – զձեռն յաղքատութ, to shut one's hand

from, to be close-fisted, hard with the poor; *-իմ vn.* to squat down, to crouch, to cower; to be contracted, shortened; to shrivel up, to grow narrow.

Կծկուք, -ուման *s.* shrinking, contraction, shortening, shrivelling; squatting; cramp.

Կծիղնծուկ *s. bot.* garden-cresses.

Կծու *a.* sharp to the taste, sour, acid, tart; *fig.* pungent, biting, piquant, slandering, rude, satirical.

Կծուագին *s.* bitter, bitter remedy or cure; *-ս առնուլ,* to drink bitter draughts or a potion made of bitter herbs. [smarting.

Կծուած, ոյ *s.* stinging, pricking;

Կծուակից *a.* biting, sharp, acute, caustic, poignant: *- առնել,* to burn, to scorch; to pain, to torture. [to pick.

Կծուեմ, եցի *va.* to gather, to pluck,

Կծուքիւն, Կծուուքիւն *s.* sourness, sharpness, pungency, acidity, tartness; *fig.* bitterness, acritude, causticity. [shuttle.

Կկեմ, եցի *va.* to weave with the

Կզայն *a.* scowling, lowering, gloomy, sullen, austere.

Կզիմ, եցայ *vn.* to sit squat, to squat down, to sit on one's heels.

Կկոց, ի, աւ *s.* weaver's shuttle.

Կկոցիմ, ցեալ *vn.* to grow hollow, to sink in; **Կկոցեալ աչք,** hollow, sunken eyes; **ի դուրս Կկոցեալ աչք,** starting-eyes.

Կկու, ուց *s.* cuckoo.

Կկուզնասիմ S. **Կգիմ.**

Կկչեմ, եցի *vn.* to blow, to blossom, to bloom, to open.

Կղարիք *s.* amulet, talisman.

Կղեղ *s.* walnut-husk.

Կղեր, ից, -ական, ուց *s.* clerk, clergyman, ecclesiastic; clergy; **-ք,** the clergy, churchmen.

Կղերական *a.* clerical, priestly.

Կղերանոց *s.* seminary.

Կղերիկոս, ուց S. **Կղեր; -ական** *a.* clerical; *-արան s.* seminary; *-ութիւն s.* clerkship; holy orders; **ի ձեւ -ի,** in clerical attire.

Կղզային *a.* insular.

Կղզեակ, եկի *s.* islet, small isle.

Կղզեցի *a.* insular; *s.* islander.

Կղզի, զւոյ, զեաց *s.* isle, island; **Բրիտանիական -ք,** the British Islands.

Կղթեմ, եցի *va.* to knot, to tie in a knot, to make a knot, to tie up.

Կղթիապ *s.* indissoluble knot.

Կղճկիմ *vn.* to afflict oneself, to be disheartened, discouraged, to grow faint-hearted, to languish.

Կղկաթ *a.* languishing, amorous, affectionate; tenderest, fondest, most heartfelt, passionate, cordial; *-նայիլ,* to look lovingly at; to woo; *-իմ vn.* to be enamoured of, smitten with, to burn for, to be ardently attached to, very fond of; to long for, to pant after, to sigh or die for. [S. **Կղկաթեմ.**

Կղկաթ S. **Կղկաթ; -լինիմ, Կղկալամ**

Կղկանք *s.* excrements, evacuation, ordure; *fig.* scum; waste, loss; *- հրա, հալաց,* scoria, dross, slag; *-նաց սովորութիւն,* old customs, obsolete usages; **իբրեւ զ-նս համարիլ զամ,** to look upon, or to count all things as but dross.

Կղկղեմ, եցի *va.* to strain or pass through a filter or strainer; to defecate, to clear from dregs, to purge of lees or impurities; to fine, to filter, to refine, to clarify.

Կղկղումն *s.* defecation, purification.

Կղմինդր, -նուր, սրի, սրոց *s.* tile, pantile; *- քառանկիւն,* brick; *- տափակ,* flat tile; **թրծոց, փուռն -ոյ,** tile-kiln; **ծածկել -ագ,** to tile, to roof; **տանիք ծածկեալ -ագ,** tiled roof.

Կղմնարարագործ, ուց *s.* tiler, tile-maker.

Կղմուխ *s. bot.* elecampane, star-wort.

Կղուիմ, եցայ *vn.* to shrivel up, to shrink, to double up, to contract, to collapse, to cuddle or coil up.

***Կղպանք, Կղպեմ** S. **Փականք, Փակեմ.**

Կճածեւի *s.* stucco; **-յատակ** *a.* marble-paved. [ment.

Կճատակ յատակ *s.* marble-pave-

Կճեայ *a.* of marble, marble, marmorean.

Կճեայտակ *a.* marble-roofed.

***Կճեպ** or **Կպեճ** S. **Կեղեւ, փեճոկ.**

Կճիճ, կճճոյ *s.* pot, earthen-pot, **Կճղակ, ուց** *s.* hoof. [pipkin.

Կճղակաբաժին, -բաշխ, -հերձ S. **Թաթահերձ.** [or callous.

Կճղականամ, ացայ *vn.* to grow horny

Կճղակաւոր *a.* hoofed, having hoofs.

Կճղանամ S. **Կճղականամ.**

Կճռեմ, եցի *va.* to merely say, to confine oneself to saying; * to bark, to peel. [skeleton; carcass; corpse.

Կմախք, խեաց, Կմախք, խաց *s.*

Կմեհայ *s.* umbo, the boss of a shield or buckler.

Կմբեթ, &c. S. *Գմբեթ*, &c.

Կմբեթանի s. pl. cupolas, domes.

Կմբեթեայ S. *Կմբեայ*.

Կնիշտուկ s. bot. mercury, dog's caul.

Կնագիր sf. concubine, kept woman.

Կնաթող, *-հան*, *ց s.* who puts away his wife.

Կնահանում s. repudiation; divorce.

Կնամարդ, *-ի a.* effeminate, timid, weak.

Կնամոլ, *-ի*, *-ութիւն* S. *Իգամոլ*, &c.

Կնասէր S. *Իգասէր*; *-սիրութիւն s.* fondness for women; uxoriousness.

Կնաւ, *ց a.* S. *Կնամարդ*; faint-hearted, poor-spirited, cowardly, base.

Կնաւաձորձ s. a sorry garment; rag, tatter. [woman-hating.

Կնաւեաց, *էցի*, *ցայ a.* mysogynous, *Կնաւեցութիւն s.* mysogyny.

Կնաւիմ, *էցայ vn.* to grow effeminate, to become enervated, feeble, cowardly.

Կնաւութիւն s. effeminacy, cowardice, softness, faint-heartedness, pu-

Կնացեալ a. effeminate. [sillanimity.

Կնացուցանեմ, *ուցի vn.* to sensualize, to enervate, to emasculate, to unman.

Կնաւոր S. *Կանամբեղ*.

Կնգմինի s. ermine.

Կնգուղ, *գղի* or *գղայ s.* cowl, hood; monk's gown or frock.

Կնգակ, *ց a.* bald; S. *Կնաւակ*, &c.

Կնգեմ, *էցի vn.* to tear out the hair; *to strip off leaves; *fig.* to ill-treat.

Կնդրկաբեր a. producing incense, thuriferous; *-խառն a.* mixed with frank

Կնդրկեայ a. of oliban. [-incense.

Կնդրուկ, *րկի*, *կայ s.* olibanum, frankincense; benzoin; *- երեւելի*, *Կնի* S. *Ձկնի* & *Կինք*. [pure -.

Կնիւն, *ոյ*, *ով s.* sedge, flag, rush; *-աբեր a.* producing -.

Կնիք, *կնքոյ s.* seal; signet; stamp, impression of a seal; signature; mark, figure, sign, character; proof, witness; confirmation, sentence; sign of the cross; baptism; *mus.* tone, sound; *- Հօր*, the only Begotten Son; *- անմահութեան*, the seal or stamp of immortality; *- անփակ*, flying seal; *- կուսութեան*, maidenhead, hymen; *- ազգատոհմի*, coat of arms, armorial bearings, crest, arms; *- դրամի*, die, stamp; *- բանից*, conclusion, end; *- հարկանել*, to affix one's seal to, to seal; *լուծանել*, *պարզել զ-*, to unseal, to break the seal; *- տալ*, to baptize; to seal up, to terminate, to finish; *- առնուլ*, to receive baptism, to be baptized; *առնուլ զոք ի կնքոյ*, to stand godfather or godmother to; *- բանիս*, after all, in fine, in short, in a word; *- դնել բանից*, to wind up a speech, to conclude a discourse.

Կնկղակ s. a small hood.

Կնկղաւոր a. hooded, wearing a hood or cowl; *s.* capuchin monk or nun.

Կնճաճային a. affected, prim; flattering, wheedling.

Կնճենի s. elm; *-ք*, -plantation, grove of -s. [(for oxen).

Կնճակ s. the extremities of a yoke

Կնճանամ, *ացայ vn.* to become as a wild boar; *fig.* to grow haughty, proud,

Կնճափող s. siphon. [fierce, insolent.

Կնճթագէմ, *-կերպ*, *-ցեալ a.* hoggish, resembling a wild hog.

Կնճթեղ a. having a large snout.

Կնճիթ, *ճթաց s.* snout, muzzle, nose; trunk, proboscis; *- ամպոց*, water-spout.

Կնճիթն, *ճթան s.* sesame, sesamum.

Կնճիռն, *ճռան s.* knot, tie; pucker, wrinkle; frowning, frown; embarrassment, entanglement, complication, intrigue, scrape, difficulty, hinderance, hitch; *- ծնանել յերեսս*, to contract or knit one's brows, to frown; to look gruff, to put on a surly look; to turn up one's nose, to make wry faces; *հատանել, բառնալ զ-ն*, to decide a question, to solve or set at rest a disputed point; *- կտաւոյ*, plaits, folds; *- խաղողոյ*, husks of pressed grapes; S. *Կոխած*.

Կնճռեմ, *էցի vn.* to wrinkle, to contract, to pucker up; to embarrass, to confuse, to render intricate, to complicate; *-իմ vn.* to wrinkle, to be wrinkled; to frown, to knit one's brows, to scowl; to become entangled, complicated.

Կնութիւն s. female sex; womanhood; marriage, matrimony; *լինել ումեք -թեւ*, to marry, to wed a husband; *առնուլ -թեւ* or *ի -*, to take to wife, to espouse, to take in marriage; *տալ ումեք զդուստր իւր -թեւ*, to give one's daughter in marriage; *խնդրել զաղջկին՝ որդւոյ իւրում -թեւ*, to demand a maiden as wife for one's son.

Կնունք *s.* baptism.

Կնչեմ, Կնչեմ, եցի *vn.* to grunt.

Կնչիւն *s.* grunt, grunting; – *կանաչի*, caressing, coaxing voice.

Կնջուղա *s.* beast half camel half wild-boar, chimera.

Կնաւակ, ացա *a.* bald, –headed or –pated; *Ել –, Ել –*, go up, thou bald head, go!

Կնաւանամ, ացայ *vn.* to become bald.

Կնաւացուցանեմ, ուցի *va.* to make bald, to depilate, to cause the hair to fall off.

Կնանոց, ացա *s.* plectrum, ivory wand to play on a musical instrument with; bow, fiddle-stick.

Կնաւութիւն *s.* baldness, depilation; *chem.* chondrine.

Կնքաբանութիւն *s.* blazon, heraldry.

Կնքադրամ *s.* oblation at baptism.

Կնքազգեաց, –զգեաա *a.* baptized.

Կնքահայր *s.* godfather, sponsor; – *լինել*, to stand godfather; *–ութիւն s.* the state of a –.

Կնքամայր *s.* godmother, sponsor; – *լինել*, to stand –; *–ութիւն s.* the state or office of a –.

Կնքամոմ *s.* sealing-wax.

Կնքանշան *s.* arms, coat of arms, escutcheon, armorial bearings.

Կնքապահ, –պեա *s.* keeper of the seals, the Lord Keeper, Lord Chancellor.

Կնքաւոտ, ացա *a.* baptizing, conferring baptism; *s.* the Institutor of the Sacrament, of Baptism.

Կնքաւոր *a.* baptized; *–ութիւն s.* baptism; spiritual affinity.

Կնքեմ, եցի *va.* to seal, to close with a seal, to affix a seal, to seal up; to mark, to stamp, to sign; to hide, to cover, to close, to shut up; to confirm, to ratify, to verify; to conclude, to decide; to pronounce sentence; to seal, to complete, to terminate, to finish; to baptize, to confer baptism; to sign with sign of the cross, to make the sign of the cross; – *հնխարաւ*, to wafer; – *արեամբ*, to seal with blood; *դաշն հաշտութեան –*, to conclude a treaty of peace; *–իմ vn.* to be sealed, concluded, baptized, &c.; *Կնքեցաւ ուխտ հաշտութեան*, peace was made between.

Կնքիչ *s.* sealer; *a.* conclusive.

Կնքոյ, ացա *s.* seal, signet-ring.

Կշայ, ից *s.* pitch, bitumen.

Կշիռ, կշռոց *s.* balance; *ast.* Libra, the Balance; steel-yard, weighing machine; weight, heaviness, ponderousness; equilibrium, poise; equivalent, equal value, counterpoise; proportion; parallel, comparison, likening; trial, examination, ponderation, judgment; *a.* equal, just, tantamount, equivalent, proportional; *ad.* equally, justly, exactly, proportionately; perpendicularly, directly over, vertically; *ղոյգք* or *լուծք կշռոց*, scales, pair of scales; *ծանրոցք կշռոյ*, counterpoise, the weights of a steel-yard or beam; *նժար* or *թաթ, սլաք, ընդակք կշռոյ*, the scales, the tongue, the beam of a balance; – *դահեկանաց*, money-scales; – *անօթոց*, tare, tare & tret; – *հաւասարութիւն*, equilibrium, counterpoise; – *տեսակարար, յարաբերական, բացարձակ*, specific, relative, absolute weight; – *քաղաքական*, balance of power; – *տաղաչափական*, the scan or measure of verses, prosody; – *գաւառ*, exactly, precisely; – *վերուստ ի վայր*, in equilibrium; perpendicularly, vertically; *կշռով*, by weight; *զնոյն կշռով*, as much, equally, of like measure or weight; *կանոն կշռոց, մայր –*, standard-weight; *պաշտօնեայ կարգեալ յուղղութիւն կշռոց*, officer appointed to mark weights & measures; *սահմանել զ–ս*, to stamp with the public mark; – *արդար*, correct balance, scales; just weight; – *նենգութիւն*, false weight; – *սուտ առնել*, to falsify weights or scales; *զհաւ կշռոյն անայլայլակ ունել*, to hold the balance evenly; to counter-balance, to –poise, to –vail, to equipoise, to equilibrate; – *գաւառ գործել ինչ*, to go by rule & compass, to do every thing with weight & measure; *գնել ինչ ի – ոսկւոյ*, to pay exceedingly dear for, or at an extravagant rate; *գնել զկնի ի –ս, տալ զանձն ի –ս*, to risk oneself, to incur danger, to run into jeopardy, to expose oneself to death, to carry one's life in one's hand, to encounter danger or death; *ի – մատուցանել, գնել ի –ս մտաց*, to ponder, to examine, to consider, to weigh; *ի – մտանել*, to be weighed, carefully pondered or considered; *ի – գնել զոք ընդ ոսկիք, ի – ընդ միմեանս արկանել*, to compare with;

լ – բերեալ համեմատել, լ – համեմատութեամբ բերել, լ – կալ ընդ ումեք, to be compared with, to compare oneself with; *զ–ն ընդունել, առնուլ անդրէն զ–ն*, to receive the equivalent, or in exchange; *կորուսանել զ– կայից*, to lose the balance or equilibrium; *– հաշուի*, balance, balance-sheet; *առնել զ– հաշուի*, to strike the balance; *– առնել զհաշիւ*, to balance or settle an account; *պահապանք կղզոյ, պահպանեալք կղզոյ*, door-keeper, porter; S. *Զուդուխիւն*.

Կշռաբանութիւն, –դիտուի *s.* statics.

Կշռագործ, ոց *s.* balance- or scale-maker.

Կշռադատեմ *va.* to weigh in the mind, to ponder, to consider, to reflect upon; to compare, to confront; * to conjecture, to judge by guess; *–ութիւն s.* conjecture.

Կշռակից S. **Կշիռ** *a. ad.* [disinterested.

Կշռարար *a.* judging rightly, just,

Կշռացոյց *s.* baroscope.

Կշռաւոր *a.* important, weighty; distinguished, much respected, emi-

Կշռելի *a.* ponderable. [nent.

Կշռեմ, եցի *va.* to weigh, to measure; *fig.* to weigh, to calculate, to examine, to ponder on, to take into consideration; to compare, to confront; to shoot, to dart, to take good aim at, to hit the mark; *քաջ –*, to weigh well, to ponder, to reflect with mature consideration, to pause; *– զիւօսս իւր*, to be cautious in one's words; *– զիւրսխարէն*, to return like for like, to recompense, to reward, to renumerate; *– զհարուածն*, to strike, to adjust one's blow; *– զինիզակն*, to poise or cast a javelin; *– զամենայն աշխարհս*, to be worth the whole world; *ըստ կշռելոյ ահան*, judged by eyesight; *եւ ոչ կշռեսցի արծաթ ընդ նորա*, neither shall silver be weighed for the price therof. [quiter, rewarder.

Կշռիչ, Կշռող *s.* weigher; judge; re-

Կշռորդ, ոց *s.* steel-yard; *– զսպանակաւ*, spring-balance; S. **Նժար**.

Կշռոց, ոց *s.* weighing-machine; S. **Կշիռ, Կշռորդ**.

Կշռուած, ոց *s.* weighing.

Կշռութիւն *s.* weight, heaviness, weighing; *fig.* examination, judgment, consideration; proportion, equality; comparison; *ast.* libration; *մէտ –թէ*, equilibrium. [rytes, baryta.

Կշռուն *s. chem.* barium; *–իկ s.* ba-

Կշտադոզ *s.* adulterer. [glutted.

Կշտալեր *a.* stuffed full, gorged,

Կշտամբանակ S. *–պանակ*.

Կշտամբանք *s.* reproach, upbraiding, reprimand, admonishing, reproof, reprehension, rebuke, scolding, chiding; correction, admonition: adjuration.

Կշտամբեմ, եցի *va.* to reproach, to reprove, to scold, to reprimand, to admonish, to chide, to reprehend, to rebuke, to censure; to correct, to punish; to raise an outcry against, to cry out, to inveigh against: to adjure, to exorcise. [exorcising.

Կշտամբիչ *a.* scolding, grumbling:

Կշտամբուն S. **Կշտամբանք**. [armlet.

Կշտապանակ, ոց *s.* tablet? bracelet,

Կշտապինդ *a.* glutted, surfeited, very much satiated; *ad.* to satiety; *– ուտել, վայրկեան –, – պնդել*, to eat one's belly full, to eat one's fill, to cram oneself. [surfeit, cloyment, repletion.

Կշտապնդութիւն *s.* satiety, fulness,

Կշտացաւ *s. med.* stitch, glancing pain in the side; pleurisy.

Կոգեվաճառ *s.* butter-dealer.

Կոգի, դ–ոյ *s.* butter; S. **Կարագ**.

Կոզակ, ոց *s.* architrave; lateral construction; wood-work, frame work, planks, joists; * back of a house.

Կոզպատ, ոց *s.* woman's veil; *–եմ va.* to veil.

Կոզուն, ուծ or **ուին, ուծի, * –ուակ** *s.* camlet, camelot, camel's colt.

Կոթ *s.* handle; *– դանակի*, haft of a knife; *– աւելի*, broom-stick or -handle; S. *–ուն* & **Մէկզէխ**.

Կոթող, ոց *s.* obelisk; *–եմ va.* to set up, to erect au –.

Կոթուն *s.* stalk, stem; pedicle.

Կոլինջ S. **Խուլինջ**.

Կոլոդ *s. chem.* collodion; **–լոթ s.* female head-dress.

Կոխ *s.* trampling or stamping upon; *a.* trampled upon, trodden underfoot; *– ճանապարհ*, beaten or frequented track, public road; *տալ ի –*, to give to be trampled on, to cause to tread on; *երկինք չեւ էին –*, no one had as yet entered heaven.

Կոխան *s.* husks of grapes, refuse from the wine-press.

Կոխան S. **Կոխ** *s. a.* – *առնել, դնել*, to tread, to tread upon, to trample or

tread under foot; – *լինել, կալ*, to be trodden, trampled under foot; – *տալ*, S. *տալ ի Կոխ*.

Կոխեմ, *եցի va.* to tread under foot, to trample on; to rack, to grind; to press, to crush, to squeeze; *fig.* to trample upon, to grind down, to ride roughshod over, to set at nought; to invade, to make an invasion; *առ ասն –*, to trample under foot, to stamp upon; – *մարդկան զմիմեանս*, to crowd or crush one another; – *զբանակս*, to surprise, to make oneself master of, to take possession of the enemy's camp; – *զտուն ուրուք*, to make a descent on, to invade; *յիշխանութիւն –*, to attain to dignity or honour, to be invested with power. [pump.

Կոխիչ *a.* trampling; – *ջրհան*, force-

Կոխուն S. **Կոխան** *s.*; *լինել ի –*, to be trodden under foot; *տալ ի –*, to give to be trampled on.

Կոծ, *ոյ*, *ովք s.* lamentation, complaint, mourning, weeping, tears; blow; undulation; – *դնել, առնել, առ նուվ, կոծել –, ի – մոանել*, to wear mourning, to complain, to lament, to deplore; – *մեծ առնել, – դառնութիւն առնուլ ի վերայ ուրուք*, to make great lamentation; to chant mournful hymns, to sing dirges over; – *չերմացուցանել*, to cause to weep with exceeding bitterness; *ի – մրրկաց ծփիլ*, to rise or toss about in waves, to be agitated, billowy.

Կոծադիր *a.* lamenting, weeping.

Կոծական *a.* deplorable; weeping, **Կոծամ** S. **Կոծիմ**. [plaintive.

Կոծանք *s.* fluctuation, heaving, swelling of the sea. [ers.

Կոծապար *s.* chorus of hired mourn-

Կոծատեղի *s.* place of tears, house of mourning.

Կոծեմ, *եցի va.* to beat, to strike, to reiterate blows; – *զդէմս*, to give a slap on the face, a box on the ear; – *զկուրծս*, to beat one's breast; – *զանձն*, to bruise oneself; – *զոք*, to deplore, to lament, to bewail one; – *զհոսմն*, to beat the air, to labour in

Կոծիծ *s.* wart, excrescence. [vain.

Կոծիմ, *եցայ vn.* to wear mourning; to deplore, to lament; to be beaten, tormented; to be agitated, to upheave,

Կոծոխուր S. **Ծոր** *bot.* [to undulate.

Կոծուն S. **Կոծանք**.

Կոկ *a.* smooth, polished, glossy; tidy, set in order. [bush; bullace-tree.

Կոկան *s.* sloe; bullace; *–ենի s.* sloe-

Կոկեմ, *եցի va.* to smooth, to polish, to gloss; to put or set in order, to

**Կոկիկ a.* clean, neat, tidy. [arrange.

Կոկինուտ *a.* gravelly, sandy, stony.

Կոկոզ *a.* poor & proud; bombastic.

Կոկոզաբան *a.* boastful, bombastic; *–եմ vn.* to boast, to brag, to vapour, to talk ostentatiously; to tell boastful stories.

Կոկոզաբանութիւն *s.* magniloquence, boasting, bragging, pomposity; sophistry.

Կոկոզանամ, *ացայ*, *–ալ*, *եցայ vn.* to grow proud, puffed up; to walk, to act or to talk in a stately, boastful or imposing manner; to strut, to stalk.

Կոկոզանք, *–զուն* S. *–զաբանութիւն*.

Կոկոզավիզ *a.* puffed up, bluff, haughty, stately, lofty, ostentatious,

**Կոկող s.* tailless hen. [supercilious.

Կոկոն, *ից*, *ից s.* flower-bud; **– աչք*, protruberant eyes.

Կոկոս, *ի s. bot.* nenuphar, water-

**Կոկով s.* testicle. [lily.

Կոկովանք *s.* high flown discourse; boasting, swaggering; S. **Կոկով**.

Կոկորդ, *ից s.* throat, gullet, gorge; wind-pipe, larynx.

Կոկորդալի, *–լը ad.* at the top of one's voice, with open mouth.

Կոկորդախօս *a.* speaking gutturally;

Կոկորդիլ, *–ոս s.* crocodile. [guttural.

Կոկոթիւն *s.* rough-hewing, modelling, trimming; cleanness, neatness, tidiness.

Կոհակ, *ից s.* billow, wave, swell, surge, breaker; *fig.* mountain, hill, height, eminence, rising ground; *փրփրադէզ –ք*, foaming billows.

Կոհակալիր, *–ուիս a.* rough, swelling, billowy. [tossed.

Կոհակահար *a.* wave- or tempest-

Կող, *ից s.* side, rib, flank; part; *fig.* woman; wife; ☞ *–ից ad.* aside, awry, sidelong; *առ ի –* S. *Ձառ ի –*; *անդէն ի –ի*, directly, at once, forthwith; *ի – լինել*, to stretch or lay oneself down, to lie down, to go to bed; *–ք դրեանց*, cover or binding of a book.

Կողաթոքացաւ *s.* pleuropneumony.

Կողախեղ ջրծին *s.* pleurisy. [(Eve).

Կողածին *a.* produced from a rib

Կողակից *s.* consort, wife, spouse.

Կողահոս *a.* flowing or issuing from [one side.
Կողամաշկ *s.* pleura.
Կողամայր *s.* colia, or -s (fish).
Կողացաւ, -ութիւն *s.* pleurisy.
Կողաւոր *a.* strong-sided, heavy-flanked, robust.
Կողաքակ լինիմ *vn.* to cease being a partisan or adherent, to quit or abandon any one's party, to be disaffected.
Կողեալ *ad.* leaning or inclining to one side. [*mar.* iron-clad.
Կողինաւոր *a.* armed with a cuirass;
Կողինձ, ոյ *s.* bread-crust.
Կողինչ S. Խղունչն.
Կողկողագին, -ձայն *a.* groaning, moaning, wailing; plaintive, mournful, querulous; lamentable, sorrowful; *ad.* painfully, sorrowfully, most sadly, lamentably, pitiably.
Կողկողանք *s.* whining, groaning, tears, lamentation, complaint; compassion, pity. [or compassion.
Կողկողեցուցանեմ *va.* to excite pity
Կողկողիթ *s.* chin; S. Ասորդ.
Կողկողեմ, եցայ *vn.* to groan, to moan, to wail, to bewail, to bemoan, to complain, to lament; to beseech, to implore, to entreat.
Կողկողումն S. Կողկողանք.
Կողմակալ, -մանակալ S. Կողմնակալ.
Կողմանագնացիկ *a.* walking late-
Կողմանակի, -ւոր S. -մնակի. [rally.
Կողմանիմ S. ի Կող լինիմ.
Կողմանոց *s.* the jutting or projecting part of a building.
Կողմն, մանց *s.* flank, side; side, part, party; climate; confine, quarter, canton; country, soil, region, land; -մանք աշխարհի, cardinal points; հակառակ -, the wrong side; the opposite party; տկար -, weak side; ի մի -, aside, apart; առ ի -, slantingly, awry, sideways, laterally; ի մի - թողուլ, to set apart, to lay aside; ի - լինել, անկանիլ, to lean on one's side, to lay oneself down, to repose; ի - առնել ի վերայ մահճաց, to place in bed, to put to bed; փոխել - ի -մանէ, to turn from side to side; - տալ, to recede, to retreat, to draw back; ի - եղանել, to retire from, to withdraw oneself, to stand aside; ունել զ- ուրուք, to take up the cudgels for, to take one's part, to range oneself on the side of, to side with one; երկուցուն խաղ -մանց հաճոյ լինել, to run with the hare & hold with the hounds, to contrive, to stand well with opposite parties; ոչ միում յերկուցունց -մանցն լինել ձեռնտու, to preserve neutrality, to remain neutral; ի վատանգել յերկուց -մանց՝ հարկ է զթեթեւն առնուլ ի յանձն, of two evils choose the least; նստաւ ի -մանէ նորա, he sate near him; ընդ որ -, whence? յոր -, which way? ի կողմանէ տան, near the house; յայսմ -մանէ, on this side; ի միւս -մանէ, on the other side; յերկուցունց -մանց, on both sides; ի -մանց -մանց, from different parts; ի -մանս -մանս, in various parts; ի միոյ -մանէ ցմիւսն, from one side to the other; through & through, right through; յամ -մանց, on all sides or hands; from all quarters, everywhere; յինէն -մանէ, on my side; on my part, as for me; ի ձէնջ -մանէ, from you; in your name.
Կողմնագրութիւն *s.* chorography.
Կողմնածու *s.* partisan. [-ութիւն.
Կողմնակալ, -ութիւն S. Կուսակալ.
Կողմնակոն *a.* oblique, diagonal; crosswise, indirect; -կի *ad.* laterally, obliquely, sideways, indirectly.
Կողմնակից, &c. S. Կուսակից, &c.
Կողմնապահ, -պետ S. Կուսակալ.
Կողմնասէր *a.* partial; -սիրութիւն *s.* partiality; party-spirit.
Կողմնացոյց *s.* compass; - ծովային, mariner's- or sea--; - ծոցոյ, pocket, portable or travelling -; - *mar.* chorographical-chart. [tial.
Կողմնաւոր *ad.* S. Կողմնակի; *a.* par-
Կողմնափակ *a.* bounded, limited, circumscribed. [put to bed.
Կողմնեցուցանեմ *va.* to lay down, to
Կողմնիմ S. Կողմանիմ.
Կողնոց *s.* the ribs of a vessel, knee.
Կոլոբ, ից *s.* a sleeveless tunic; an under waistcoat.
Կողոմեմ *va.* to conjecture, to guess.
Կոլոս, Կոլոսոս *s.* colossus.
Կողոպուտ, պտից *s.* spoils, plunder, booty, pillage, sack, robbery; *a.* spoiled, destitute; մերկ - կացուցանել զոք ի հանդերձից, յիշխանութենէ, to despoil of one's clothes, of one's authority; մերկ - առնել զոք ի զինուց, to disarm, to strip off.
Կողոպտած S. Կողոպուտ.
Կողոպտանք *s.* spoliation, robbery, deprivation, depredation.

Կողոպտեմ, *եցի va.* to despoil, to strip, to plunder, to sack, to ravage, to rob, to rifle, to pillage; to deprive of, to bereave; **զսրբանս –**, to commit sacrilege. [lager, plunderer, robber.

Կողոպտիչ *s.* spoiler, despoiler, pil-

Կողով, ոց *s.* basket, pannier, frail, hamper; **– պտղոյ**, &c. fruit-basket, &c.; S. **Զամբիլ.**

Կողովագործ, ոց *s.* basket-maker; **–ուԹիւն** *s.* –-making, –-work; **–վաճառ** *s.* –-seller. [rattle, toy.

Կոլոփ S. **Կողով**; **–ոյ** *s.* knee-pan;

Կոպր, ղերք, երց *s.* branch, bough.

Կոտ, ոյ *s.* astragal; door-post, side-post, jamb: joint, articulation; ankle-bone; knuckle-bones (for play); **– վրացի** *bot.* hellebore; **դալ եւ – խաղալ**, to play at cross & pile, or head & tail.

Կոճակ, ոց *s.* heel-bone: button; *trunk of a tree; *bot.* bud, germ; **– մեղուաց**, bee-hive or swarm of bees; **– տունուկ ածանց**, to bud, to sprout, to germogliate, to shoot; **արկանել–ս**, to button; **արձակել զ–**, to unbutton.

Կոճակածիղ *s.* button-hook.

Կոճակարար *s.* button-maker.

Կոճանք *s.* porker, pig; *fig.* corn, callosity. [–ի, –-bread.

Կոճապղպեղ *s. bot.* ginger; **պան ի Կոճաս, ոց** *a.* uneven, odd; **դալ եւ –**, odd & even; S. **Դալ & Կոտ.**

Կոճէք *s.* halter.

Կոճկեմ, *եցի va.* to button; **–իմ** *vn.* to button one's clothes.

Կոճկենիկ, Կոճկէն *a.* ornamented with raised embroidery; *s.* garment of divers colours; corsage, bodice.

Կոճկցեմ *va.* to vex, to torment, to deal harshly with.

Կոճղ, ձեղ, ղաց *s.* trunk, log, block; trunk, body; fetters, shackles, stocks; rack, torture; *fig.* parent-stock, race, lineage; **դնել, սկսեալ ի Կոճեղ**, to put in stocks or fetters; **ի Կոճեղս մատուցանել**, to place on the rack, to put to torture.

Կոճղեզաւոր *a.* bulbaceous, bulbous.

Կոճղեղ, –ղիկ *s.* bulb, bulbous root.

Կոճռոտեմ, *եցի va.* to lop off, to trim; to pluck or root up; to cut off, to break in pieces, to shatter, to smash.

Կոճռոտումն *s.* lopping off; rooting up; extirpation.

Կոմէս, Կոմս, ի *s.* count; earl; **–ուհի** *s.* county; earldom; **–ուհի** *sf.* countess.

Կոյ, ի *s.* dung, cattle-dung.

Կոյաղնդիւս *s.* dung-beetle.

Կոյանոց *s.* cloaca, sink, common-sewer, cess-pool.

Կոյսընդ *s.* drain, sewer.

Կոյզկայ *s.* point of section in grape-stalk. [flux, dysentery.

Կոյղ *s.* diarrhœa, looseness of bowels,

Կոյս, կուսից *sf.* virgin, maiden; the Holy Virgin; *ast.* Virgo; *a.* virgin, virginal, maiden, maidenly; pure, chaste; uncontaminated, untouched, unmingled, inviolate; mysterious, secret, hidden; **– դեռահասակ**, young virgin, girl, maid; **– Թիւ**, the number seven; **– ճանապարհ**, untrodden path; **– գերեզման**, empty tomb; S. **Եկեղեմ.**

Կոյս, կուսաց *s.* side; party; S. **Կողմն**; *pr.* towards, in the direction of; **ընդ որ –**, which way? where? **ի կուսէ անտի**, on that side or part; **յամենայն կուսաց**, on all sides; **յորս – եւ կամիցի**, wherever he pleases; **յայս – յայն –**, from one side to another, on one side & the other, here & there; **զգնալ յայս – եւ յայն –**, to take a walk hither & thither, to & fro; **յայս – յայն – գետոյն**, on this side & on that of the river, here & there; **յայն – ծովուն**, beyond the sea; **ի Թիկունս –, յետս –**, behind one's back, behind, from behind; **յարեւելից կուսէ**, from the East; **յարեւմուտս –**, towards the West; **ի կայս եւ ի – կողմանց հիւսիսոյ**, towards the North; **ի հարաւակողմն կուսէ**, from the South; **ի մէնջ կուսէ**, for us, for our part, as for us; **ի մեր – է**, he is on our side, he is favourable to us; **ոմն ի նոսա –, եւ ոմն ի նոսա**, one maintened this & another that; **– մի ընդ միոյ կուսին ընդհարեալ**, one side fought with the other; **ի կատարածն – Թղթիս**, towards the end of my letter; **եկեալ ի բացկաց –**, to retire aside; **ի հորս – վիմաց**, of hewn stone.

Կոյտ, կուտից *s.* heap, mass, pile; great crowd, throng; flock, herd, drove; meadows, grazing grounds; **– ձիոց**, paddock; **– աստեղք**, constellation, cluster of fixed stars. [ter.

Կոյտապան, ոց *s.* stud-groom, –-mas-

Կոյր, կուրաց *a.* blind, sightless, eyeless; **– գործել**, to blind; **– հնազանդութիւն**, passive, implicit obedience; blind submission;

միով ակամբ –, one-eyed, blind of one eye; *լաւ է – աչօք քան – մոաք*, is better to be blind of an eye than to want understanding; better want of sight than intellectual blindness; *– բաղդ*! blind fortune! S. Ուին; –, **– զկուրայն ad.* blindly, blindfold, rashly, unadvisedly, at all risks, inconsiderately.

Կոն, *ի s.* cone; fir–, pine–; *–ա– գիծք s.* conic-sections; *–ակուռ a. zool.* conirostre; *–աձեւ a.* conic, –al.

Կոնդակ, *ացս.* brief, bull, decree.

Կոնդակագիր *s.* bullist, compiler or writer of bulls; *–ք* or [of bulls.

Կոնդակարան *s.* bullary, collection

Կոնիոն, *ի s. bot.* hemlock. [aziz.

Կոնձեղ *s. bot.* cyperus; *turk.* habbul'

Կոնոմ, *–սս* S. Տնուեւս.

Կոնոն, &c. S. Կոն.

Կոնք, *ից s.* shell, conch-shell; basin, wash-hand basin; dish, bowl, porringer; back or console of a throne; arcade, arch, porch; nuptial-bed.

Կոնքաձեւ *a.* in form of a cupola; concave, vaulted. [murex.

Կոնքեկ, *ացս.* conchylia, purple-fish,

Կոնքեւս, *ի s.* enchirium. [worn away.

Կոշկոտ *a.* beaten, ruined, destroyed,

Կոշկոմամաճ լինիմ *vn.* to be beaten or cudgelled to death; to die on the rack.

Կոշկոտեմ, *եցի va.* to beat, to strike, to bemaul, to beat to death, to torture, to put to the rack, to murder, to slay, to massacre, to butcher, to kill in a violent & cruel manner; *–իմ vn.* to torment or trouble oneself, to be extremely harassed, vexed, weary, very much fatigued.

Կոշկոտումն *s.* torment, torture, rack; slaughter; *fig.* suffering, grief, trouble.

Կոշտ, *ից, ոց s.* lump of clay, clod, sod, glebe; corn, callosity; *a.* hard, rude, rough, coarse; *rude, unpolished, clownish, boorish, ill-bred, ill-mannered, rough; awkward, clumsy; *– ագաղալի*, spur.

***Կոշտութիւն** *s.* grossness, coarseness, indelicacy, rudeness.

Կոշտացեմ *va.* to form, to shape, to fashion, to figure.

Կոչ *s.* call, appeal, invitation; *– յանձնան*, writ, summons, citation; *– ի մեհեամարտս*, challenge; *– զինուորագրեան*, muster, roll-call; *առնել զինուորագրեան*, to call over; to beat the drum, the tattoo; *գտանիլ ի –ն*, to be present at roll-call; *տալ –ոյն պատասխանի*, to answer a summons.

Կոչական, *ի s. gr.* vocative.

Կոչելի S. Կոչող.

Կոչեմ, *եցի va.* to call; to call in; to invite; to call, to name; *ի մի վայր –*, to convoke, to call together, to assemble; *– յօգնութիւն*, to call on for help, to invoke; *– զոք յետս*, to call back, to revoke; to call off, to bring back; *յետս – զբանն*, to unsay, to recall what one has said, to retract, to recant, to revoke; *– ի դատ*, to cite, to summon; *վկայս –*, to subpœna, to summon witnesses; *– ի վկայութիւն*, to quote, to cite. [nowned.

Կոչեցեալ *a.* called, surnamed; re-

Կոչնակ, *ացս.* rattle; clapper.

Կոչնական, *ացս.* guest, table-companion; the host. [the house.

Կոչնատէր *s.* inviter, host, master of

Կոչումն *s.* calling, call, nomination; appellation, name, nomination, denomination; appeal, summons, citation, assignation; invitation; invocation; vocation; *յետս –*, retraction, recantation, unsaying, recalling; S. **Կոչ**, **Ընծայութիւն**.

Կոչունք, *–ոց s.* invitation; banquet, feast, entertainment, good cheer, good living; *–ս առնել, յօրինել*, to give a dinner party, to feast, to treat, to entertain, to give an entertainment, to banquet, to feed well; *մեծահաց –ս առնել ուտիք*, to entertain one in a noble manner, to feed him luxuriously, to treat him nobly, to give him a splendid entertainment; *ի –ս ուրախութեան*, in the midst of the festivities; *ի ժամ կոչնոցն*, during the entertainment. [gravel; sand-stone.

Կոպ, *–ք, ից, ոց s.* eye-lid.

***Կոպաղ** *s.* shock of wheat-sheaves.

Կոպար, *ացս.* confines, boundaries, limits.

Կոպիճ, *պճոյ s.* pebble, shingle,

***Կոպիճ**, **Կոպճութիւն** S. **Կոշտ** **a.* **–ութիւն**. [sandy.

Կոպճուտ *a.* pebbly, gravelly, stony,

Կոպտաբարձակ *a.* monstruous, enormous, deformed, misshapen, ugly, churlish, rustic, rude, rough.

Կոս *s.* villein or duty service; *S. **Վէպ**; **Գերբամանատուն**; **–ն, ուռնք** S. **Կոթուն** & **Ոս.**

Կուավար *a.* working in statute-labour. [ugly spittle.

***Կուռի** *s.* buffalo-dung: large phlegm,

Կով, ուց *s.* cow; **շառագոյն, խայտաբղետ —**, russet, spotted or speckled —; **վախտ, պարարակ** or **գէր —**, lean, fat —; **կաթնատու, կաթնատէս —**, milch—, dairy—; **կթել զ—**, to milk a —; **ծանր —**, a — with or in calf; **ծնանել —ու**, to calve; **ասլացքնիկ —ուց**, —leech; **սափք, պակուճք —ու**, udder, dug; **միս —ու**, cow-beef; **կաշի, մորթ —ու**, neat-leather; —hide; **սաւս —ու**, —hair; **գոմ —ուց**, —house; **կու, քաշ կոր —ու**, —dung; **կոգի —ուց**, butter of kine; **բչլուն, բառաչ, ալոչուն, պոռոչուն**, * **պոռալ —ու**, bellowing, lowing of a —. [lacertus facetanus.

Կովագիտց, —ծուծ *s.* eft, newt,

Կովակեր *a.* cow-eating, (a great eater). [**—ուհի** *sf.* cow-keeper.

Կովարած, ից *s.* cow-herd, neat-herd; **Կովէան** *s. pl.* cows, kine.

Կովկիթ *s.* cow-milker.

***Կովնոց** *s.* cow-house, vaccary.

Կոտակ *a.* little, short of stature.

Կոտիճ *s.* cotyla (measure).

Կոտիճն *s. bot.* cress.

Կոտինգ *s.* mug, drinking-vessel.

Կոտնկեան, —մնկէ *a.* hawk-nosed,

***Կոտոշ** S. **Եղջիւր**. [aquiline—.

Կոտոր, ոց *s.* morsel, part, fragment, slice, bit, piece, lump; **— հացի**, piece of bread.

Կոտորած, ոց *s.* carnage, massacre, slaughter, butchery; defeat, rout, overthrow, loss; **— անհնարին ի վերայ ածել, գործել մեծամեծ —ս**, to make dreadful slaughter, to cut to pieces, to slay, to rout.

Կոտորակ, ացք *s.* small bit, piece or slice; **— թուոց**, fraction; **տասնորդական —**, decimals, decimal fractions.

Կոտորակային *a.* fractional. [pieces.

Կոտորատեմ *va.* to cut into several

Կոտորեմ, եցի *va.* to break, to break in pieces, to shatter, to smash; to cut, to cut down, to fell; to destroy, to break, to rout, to defeat, to overthrow; to massacre, to kill; to cut, to pull to pieces or tatters; to divide, to share, to part; **մեծամեծս —**, to hector, to brag, to boast, to swagger, to pretend to be of importance, to take much upon oneself, to be impertinent; **— ի սայր սուսերի**, to put to the sword.

Կոտորիչ *s.* destroyer, massacrer; slaughterer, exterminator.

Կոտորուած, —ումն S. **Կոտորած**.

***Կոտտամ** *vn.* to itch as a cicatrix, as healing wounds.

Կոտրատուն *a.* broken to pieces, smashed, shivered, shattered.

Կոր *a.* curved, bent, crooked, aduncous; **ի —** *a.* bowed, inclined; *ad.* down, below, downwards; **ի — կորացեալ**, depressed, cast down; **ի — կործանիլ**, to cut down, to overturn, to throw to the ground, to overthrow, to upset; *fig.* to dishearten thoroughly, to strike with dismay, to confound, to abash; **ի — կործանիլ**, to fall, to break down, to sink, to be overthrown; *fig.* to droop, to be disheartened, to give way, to lose heart, to be ashamed, abashed; **— գիծ** *s.* curve.

Կորագիծ *a.* curvilineal, -near.

Կորագլխութիւն S. **Կորանք**.

Կորագլուխ, Կոր ի գլուխ S. **Կորակոր**; **— առնել**, to humble, to abase, to humiliate, to overwhelm with shame; **— լինել**, to hang one's head, to get confused, to humble oneself, to lose courage, to be ashamed, abashed, humiliated.

Կորակնեմ, եցի *vn.* to have the eyes cast down with shame or confusion, to be humiliated.

Կորակոր *a.* ashamed, confused, depressed, humbled, debased, humiliated; *ad.* with hanging head, humbly, full of shame, quite confused, abashed, ignominiously. [a curved beak.

Կորակռուց *a.* hawk-billed, having

Կորամագիլ *a.* armed with curved claws or talons.

Կորանամ, ացայ *vn.* to be bent, bowed, crooked, curved, to grow cambered, to stoop, to warp; to fall in, to sink; *fig.* to bend the head, to bow down, to be humbled, depressed, confused, debased; **յետս կոյս — կրնկաց ոլոց**, to become bandy- or bow-legged.

Կորանք *s.* humiliation, shame, debasement, confusion, consternation; dishonour, ignominy, infamy, opprobrium; **—նօք մեծաւ, ամօթալից —նօք** *ad.* shamefully, ignominiously; **եւ — քան զայդ**! o dreadful, o unheard of thing!

Կորացուցանեմ, ուցի *va.* to bend, to bow, to crook, to camber; to incline,

to fold; to arch, to vault; *fig.* to humiliate, to mortify, to dishearten, to deject. [humiliating.

Կորացուցիչ *a.* bending, crooking;

Կորափիս *a.* bent, bowed, huddled up.

Կորաքամակ *a.* hump-backed; **–ուի** S. **Կզուլթիւն.** [alms-basket.

Կորբան, *ի s.* corban, gift, alms;

Կորդ, *ոց a.* rough, untilled, unploughed, wild, waste; fallow; *s.* waste

Կորդակ, *ոց s.* helmet, casque. [land.

Կորդանամ, *ացայ vn.* to lie fallow.

Կորդացուցանեմ *va.* to let lie fallow.

***Կորդին**, * **Կուբ–** *s.* pack-saddle.

Կորդիւն, **–դեան** *s. bot.* savory.

Կորդուլթիւն *s.* the becoming waste, sterile, uncultivated, desert. [lin-seed.

Կորեակ, *եկաց s.* millet; *սեաւ –*,

Կորեկահաս *s.* millet-seed; **–հաց** *s.* –bread.

Կորեկեղէն *a.* made of millet.

Կորեկօղի *s.* millet-brandy.

Կորզան, *ի s.* draw-plate, drawing-frame, wire drawing-plate, screw-plate; *fig.* proof, experiment.

Կորզեմ, *եցի va.* to snatch, to take away, to wrench, to wrest, to extort, to take by force, to ravish; to deliver, to free, to disengage; *յաՀՀն –*, to win, to gain over.

Կորէ *s.* young girl; *np.* Proserpine; *ի –ս* or *ի կոր եւս ելանել*, to be vanquished, humiliated. [*գլուխ*, **Կորակոր.**

Կոր ի գլուխ, **Կոր ի կոր** S. **Կորաւ**

Կորի *s.* conduit, pipe, tube, spout; drain, channel, gutter. [*med.* bubo.

Կորիզ *s.* kernel, stone; grain, seed;

Կորինգն *s. bot.* daisy. [tine-spar.

Կորինդոն, *ի s.* corundum, adaman-

Կորիւն, *րեանց s.* a cub or whelp of any wild beast; **– առիւծու**, lion's whelp; **– արջու**, bear's cub, young bear; **– գայլոյ**, young wolf; **– շան**, puppy, pup, whelp; **– իժից**, young viper. [*ներել*, to upset, to overturn.

Կործ *s.* overturning; *ի –* or *–ս լե–*

Կործան *a.* prostrated, prostrate, prone; **– անկանիլ**, to fall upon one's face; to fall down; to go to ruin, to sink into decay, to be overthrown, to crumble away, to fall to pieces, to be ruined; **– արկանել**, to throw down, to overthrow, to destroy, to ruin.

Կործանեմ, *եցի va.* to overturn, to subvert, to overthrow, to demolish, to destroy, to ruin; to lay waste; to extirpate, to exterminate; *յերկիր –*, to fell to the earth, to throw, strike or dash to the ground; **– զպարիսպս**, to dismantle, to pull down; **– զոք ի հաւատոց**, to pervert from the faith; **– զմիմեանս**, to throw down, upset or destroy each other; **– զկեանս**, to come to an untimely end; *խաղն կործանեաց զնա*, gaming has been his ruin; **–իմ** *vn.* to fall backwards or on one's back; S. **Կործան անկանիմ**; **– կործանումն մեծ**, to be routed, dispersed, defeated; to be exterminated, annihilated; **– ի հպարտութէ**, to lay down one's pride or haughtiness, to cease to be puffed up or proud; **ի սուգ –**, to end in mourning; **– պարտեօք**, to be over head & ears in debt; **– յառասպել**, to subside into fable; *փառքն մեր յաւար –ՀեցաՀ*, our glory is lost or vanished away.

Կործանեցուցանեմ S. **Կործանեմ.**

Կործանիչ *s.* destroyer, waster; *fig.* perverter; *a.* ruinous.

Կործանումն *s.* overthrow, overturning; ruin, waste, devastation, desolation, destruction, demolition; tumbling, crumbling, sinking; fall, downfall, decay; rout; extermination; **Համաշխարհական –**, universal deluge; **– ի վերայ ածել**, to ruin, to destroy, to waste; **ի – բերիլ, անկանիլ**, to be on the brink of ruin, to be ready to fall, to fall or go to ruin or to decay; **կանգնել ի կործանմանէն**, to rebuild, to recover from ruin, to build up again, to restore, to repair; *fig.* to recover from disaster or misfortune, to raise again.

Կործեմ, *եցի va.* to empty.

Կորկ, *ի* or *ոյ s.* dirt-spot, dirt, filth, ordure; * caked filth attached to the long tails of oriental sheep. [wheat.

Կորկոտ, *ի* or *ոյ s.* decorticated

Կորկոտիկ *s.* speck, spot, speckle.

Կորճ, *ից s.* griffin; S. **Պասկուճ**; *mus.* crotchet; * *a.* crooked, hooded; * S. **Փէշեհ.**

Կորճալէզու *s.* jargon, brogue, cant.

Կորճային *a. mus.* chromatic.

Կորնգան, *ի s. bot.* origan.

Կորնթարդ, *ի a.* convex; **–ութիւն**, * **–թիք** *s.* convexity.

Կորնչելի *a.* loseable, evanescent.

Կորնչիմ, *բեայ vn.* to be lost, to disappear; to perish, to decay, to be de-

stroyed; to lose one's way, to lose oneself, to go astray, to err; to go to ruin, to ruin oneself; – *սովամահ*, to die of starvation, to be starved to death; to be dying of hunger; *կորեաւ յիշատակ իմ*, all memory of me was lost; *կորեաւ յոյս իմ*, my hopes have vanished; *կորիր յերեսաց իմոց*, get you gone, be gone.

Կորալիոն *s. Gr. w.* coral.

Կորով *a.* S. *-ի*; – or *-ք s.* vigour, force, strength, might, power; dexterity, skill, proficiency, address, ability, ingenuity; – *մտաց*, strength of mind; – *մարմնոյ*, bodily strength, vigor.

Կորովաբան, -խօս *a.* eloquent, fluent.

Կորովաքիք *a.* keen-eyed, keen, acute, piercing.

Կորովակի *ad.* stoutly, vigorously, valiantly; dexterously, cleverly; *a.* valiant, able, skilful, clever.

Կորովաձիգ *a.* expert at drawing the bow, skilled in archery; well-bent (bow); – *աղեղնաւոր*, skilful archer.

Կորովամիտ *a.* keen-witted, subtle, penetrating, ingenious, perspicacious, sagacious, acute; shrewd, crafty, cunning.

Կորովամտութիւն *s.* sagacity, ability, perspicacity, acuteness, wit.

Կորովանամ, ացայ *vn.* to recover one's strength, to take courage; *fig.* to tax one's ingenuity, to set one's wits to ...

Կորովեմ, եցի *va.* to take careful aim at, to hit the mark; *fig.* to obtain one's scope or end; to weigh accurately or justly, to do justice.

Կորովի *a.* shooting skilfully, carefully aiming at; skilful in arms; dexterous, expert, skilful, handy; nervous, robust, vigorous, valorous, valiant; intelligent, ingenious, clever, witty, wily, keen; *ad.* S. **Կորովակի**; – *յաղէղն եւ ի սուսեր*, skilful with the sword & bow.

Կորովութիւն *s.* ability, dexterity, address; S. **Կորովամտութիւն**; – *բանից*, eloquence, fluency of speech; – *բաց*, piercing sight. [ing, curvature.

Կորութիւն *s.* curve, bend, camber-

Կորունչ *a.* aquiline-nosed, hook-.

Կորուսանեմ, ի *va.* to lose; to miss, to mislay, to be without; to ruin, to undo, to destroy; to put to death, to kill; to exterminate, to annihilate; – *զճանապարհն*, to lose one's way, to be lost, to stray; – *զհամբաւ*, to lose one's reputation or good name, to be defamed, disgraced; – *զթել բանին*, to lose the clew or the thread of one's speech; – *յաչաց*, to lose sight of; – *զպատեհն*, to lose or let slip an opportunity; – *զգրաւն, զխաղն, զդատն*, to lose a wager; to lose the game; to be cast.

Կորուսանող, -սիչ *s.* loser; *a.* losing.

Կորուստ, կորստեան *s.* loss; waste; damage; disadvantage; misfortune; perdition, ruin, destruction; lost thing; *ի – մատնիլ*, to perish, to be lost; *ի – մատնել*, to lose, to cause to perish; to kill; *անձամբ զանձն ի – մատնել*, to cause one's own ruin; *ի – ընծանալ*, to hasten to one's destruction; *լինել մերձ ի* – or *յաւին կորստեան*, to be upon the brink of ruin or destruction; *մեծամեծ –ս տուժել*, to suffer heavy losses; *կորստեամբ վաճառել*, to sell at a loss; *գնաց ի – իւր*, he hastens to his ruin.

Կորստական *a.* loseable, perishable, transient, transitory; fleeting, vain; admissible; *-ութիւն s.* unstable nature, inconstancy; admissibility.

Կորստապատիք *a.* causing loss; deceitful, delusive. [ing the perdition of.

Կորստասէր *a.* contriving or scheming

Կոս, ոյ *s.* dung, manure, muck.

Կոսենի *s.* pinaster, wild pine.

Կոսղ, կզից, կզոց *s.* pole-cat; cat; *humpback; *a.* hunch-backed.

Կոթք, կճոց *s.* vintage; harvest; *կոթի մրրախառն*, wine-dregs or lees.

Կոժ, կժոց *s.* earthen-pitcher, jug, jar; water-pot. [low, to gulp down.

Կուլ *s.* swallowing; *ի – տալ*, to swal-

Կուսակ, ի *s.* tonsure, shaven crown.

Կուղբայ, Կողիվայ *s. Gr. w.* colyba, colyva, boiled grain.

Կուղուգայ, ի *s. Gr. w.* S. **Ականջ**.

Կուկուլ *s.* hood, cowl.

Կուղ, կղի *s.* plait, fold, doubling; texture; – *կարթի*, fishing-line.

Կուղբ, կղբոյ *s.* beaver, castor; *կղբոյ մորթի*, beaver; (*գլխարկ*) beaver-hat; *կղբոյ ձոյ*, castoreum, castor-oil. [caldron used in torture.

Կուղի or **Կղուղի** *s.* large boiler or

Կուղկղ *a.* gluttonous, greedy.

Կուտ S. **Կիտ**.

***Կուտ** *s.* draught, mouthful.

Կումբ *s.* navel, umbo, nombril of a scutcheon, boss of a shield.

Կունդ, -ս, կնտի *a.* bald, hairless.

Կունդն, կնդան *s.* wheel; *nave of a –. [S. Գուղձն.

Կունձն, -ծն, կնձուկք *s.* turf, sod;

Կուշա, կշտի *s.* flank, side; belly; *a.* satiated; *մտրակ ի – առնել երիվարաց*, to set spurs to a horse, to spur on, to gallop; *եվկց զ- իւր ի վարկուածեհեն իմմէ*, he hath filled his belly with my delicacies.

Կուղղ, կպեղ *s.* lock; padlock. [ine.

Կուզպպ *s.* carter's smock, gabard-

Կուպը, կպրտ, ոլ *s.* bitumen, asphalt, pitch; tar, naphtha; petroleum, rock-oil; S. **Կաւ**.

Կուռ *s.* condensing, thickening; *a.* condensed, compact, firm, solid, hard; beaten, trodden, frequented; massive, large, heavy; carved, sculptured, hammered; pure, refined; *ad.* vehemently, forcibly; unceasingly, unremittingly, incessantly; *– պողոտայ*, common or beaten road, high-road, main thoroughfare; *– վառեալ*, armed with a cuirass, armed cap-a-pié, from head to foot; *– զմիմեամբ, – զմիմեանց գլխուս՝ գլխի* or *կնի*, continually, one after the other; blow after blow; *– գրել*, to write close; *շուրջանակի – յոսկի համակիլ*, to load oneself with gold ornaments; *– նիզակ ոսկի*, golden lance; *– – զրեհին mus.* refrain, burden of a song.

Կուռն, կռան *s.* back; *զ–ոս տալ որմոյ*, to lean against a wall; *առ կռունս կալ*, to be near, present; *մերձ առ կռան կայ*, it is not far distant.

Կուռք, կռոց *s.* idol; image, statue.

Կուսազանցուբեն *s.* deflouring, violation, rape, ravishment.

Կուսածաղիկ *s. bot.* pervinca, periwinkle. [Holy Virgin.

Կուսածին *a.* born of a virgin; *s.*

Կուսակալ, ացւ *s.* governor, prefect, pacha; *փոխանորդ –ի*, lieutenant governor, sub-prefect.

Կուսակալեմ, եցի *vn.* to govern a province; to be governor of a –.

Կուսակալուբեան *s.* government of a province or department, prefecture.

Կուսական *a.* virginal, maiden, maidenly.

Կուսակից *s.* partisan, abettor, adherent, follower; *– լինել*, to espouse a party, to adhere, to favour, to support; *– լինել ուսկից*, to side with one, to follow one's party, to be of the party of, to take one's part, to undertake his defence, to be wedded to one's own opinion; *եւ ոչ միուն լինել –*, to rest or remain neuter; S. **Կողմն**.

Կուսակրօն *a.* living in celibacy, virgin, single, unmarried man or woman; *–ութիւն s.* unmarried state, single life, celibacy; *sm.* bachelorhood; *sf.* spinsterhood; *կեաց –ութեամբ*, to live single.

Կուսակցեմ S. **Կուսակից լինիմ**.

Կուսակցուբեան *s.* party, partiality, favour; *ոգի –բեան*, party-spirit; *թողուլ զ–*, to give up, to desert one's party.

Կուսամայր *s.* Virgin-Mother.

Կուսան, ացւ *s.* virgin; maid; nun; *– լինել*, to go into a nunnery, to take the veil.

Կուսանակ, ի *s. ast.* Virgo.

Կուսանամ, –նանամ, ացայ *vn.* to be pure as a virgin; to lead a life of chastity, to keep one's maidenhood; to take the veil.

Կուսանոց, Կուսաստան, ացւ *s.* maiden's apartment; gynecæum; girls' boarding-school; nunnery, convent.

Կուսաստաձ *sf.* instructress in a nunnery.

Կուսորդի *s.* the Virgin's Son.

Կուսութեան *s.* virginity; maidenhead, pucelage; *fig.* pudicity; *բառնալ զ–, արկանել ի –ենէ*, &c. to defile, to ravish, to violate, to deflour; *ի –է իւրմէ*, from her youth; S. **Կնիք**.

Կուտ, կտոյ *s.* grain, seed; *fig.* bait, food; S. **Կորիզ**; *– ջամբել ձագուց*, to feed its young birds or chickens, to put into their beaks.

Կուտակ, ացւ *s.* heap, pile, accumulation, mass; vault, roof; swelling; wave, surge; globe, globule; *–ս արկանել զդիակունս*, to slaughter, to heap up the slain, to make havoc, carnage, butchery.

Կուտակագէզ *a.* piled one upon another, heaped up, accumulated.

Կուտական *a.* cumulative; *– բանք*, exaggeration.

Կուտակեմ, եցի vna. to heap, to pile, to amass, to accumulate; to swell, to heave, to upheave; to exaggerate.

Կուտակուբեան *s.* convexity, sphericity; S. **–ումն**.

Կուտակումն *s.* accumulation, heap; swelling, heaving; exaggeration.

Կուտեմ, եցի *va.* to amass, to col-

lect, to heap up, to heap together, to
Կուտակն *s.* camel's hump. [pile.
Կուտակուտիմ *vn.* to be covered with
Կուտոց *s.* mass, pile; body. [rash.
***Կուտուզ** *a.* dwarf; S. **Կոկոզ**.
Կուբ, կբի, կբաւ *s.* skiff; boat, barge, bark; hod, tray; S. **Կեր**.
Կուբաբար S. **Կոյր** *ad.*
Կուբամիա *a.* mentally blind.
Կուբան, ի *s.* the Koran.
Կուբանամ, ացայ *vn.* to become blind, to lose one's sight, to be deprived of sight; *fig.* to shut one's eyes, to be blind to; – **Ճանապարհի**, to be no longer practicable, to be stopped, unpassable or impassable (road).
Կուբաշաւիղ *s.* blind alley. [–**ուԹի**.
Կուբապաշտ, –ուն S. **Կուսակալ**,
Կուբացուցանեմ *va.* to blind, to make blind, to take away the sight, to excecate; to dazzle, to offuscate; **կիրք –նեն զմիտս**, passions cloud or darken the understanding; S. **Շլացուցանեմ**.
Կուրծ *s.* gnawing; core; – **կաղամբի**, cabbage-stump; – **ունկոց**, **ծառոց**, pith; sap-wood.
Կուրծք, կրծից *s.* breast, bosom, chest; heart, mind; **պղնձեօք զ–ծան տախտակեալ**, armed with a breast-plate, cuirassed; **ուշ ի –ծս անկանել, առնել**, to reflect well on, to recollect, to remember; **մօտ առ –ծս կալ**, to be imminent, near to, to impend; **զկրծից հարկանել**, to beat the breast; **զձեռն ի վերայ կրծից հանգուցանել**, to fold the arms in repose; **ի բաց կրել –ծս**, to expectorate, to spit.
ԿուրուԹիւն *s.* blindness, cecity, excecation; *fig.* blindness, ablepsy, delusion; **հարկանել –Թիւ**, to strike blind; **բա՛լէ մեծի –Թեանս**, what a strange blindness!
Կուրս, կրսաց *a.* castrated, gelded; **Կուրսերէն** S. **Կոյր** *ad.* [*s.* eunuch.
Կուց *s.* the hollow of the joined hands; double handful.
Կոխ S. **Կուռ** *s.* **–ք** S. **Կոպ**.
Կոփած *s.* carving, sculpture.
Կոփածոյ, ից *a.* well carved or sculptured; smooth, polished; – **քար**, free-stone.
Կոփեմ, եցի *va.* to cut, to hew, to carve, to sculpture; to polish; to coin; to forge, to fabricate; to beat, to hammer; – **զպատկեր**, to carve an image. [hammer, mallet.
Կոփիչ *s.* stone-cutter; chisel;
Կոփիւն *s.* crash, din, clash, clashing, noise.
Կոփան *s.* blows, beating.
Կոքոլն *s. Gr. w.* conch-shell.
***Կռուբ կռուբի գամ** *vn.* to come to blows, to fight, to fall to loggerheads, to fall together by the ears.
ԿպրաձիւԹ *s.* pissasphalte; **ծեփիլ –ով**, to caulk, to careen.
Կպրային *a.* bituminous.
ԿպրանաւԹ *s.* petroleum, rock- or mineral-oil.
Կպրածք *s.* caulking. [tarred, coated with
Կպրաշաղախ *a.* tarred, coated with
Կպրեմ, եցի *va.* to tar, to caulk. [tar.
Կպրիչ *s.* caulker.
Կռած *s.* plate, sheet, lamina.
Կռածագ *a.* crooked or bent at the point; – **բեհեհս**, hook, crook.
Կռածոյ, ից *a.* cut, carved, sculptured; laminated, forged; engraved; coined; **վարսք –ք**, thick, curly hair.
Կռակաուց *a.* having a crooked or bent beak. [**մեմ**.
***Կռահ** *s.* conjecture; **–եմ** S. **Կոպ**.
Կռամոլ, ացի *a.* given to idols, idolatrous; – **պաշտօն** or **–ուԹիւն** *s.* idolatry, love of idols.
Կռան, ացի *s.* hammer; pick; chisel.
Կռանագործ, ացի *s.* smith, hammerer.
Կռանակուռ, –կոփ *a.* beaten with the hammer.
Կռանահար *a.* hammering, beating with a hammer; *s.* smith; **–եմ** *va.* to hammer, to beat with a hammer, to forge, to beat on the anvil; **–ուԹիւն** *s.* hammering.
Կռանաձայնք *s.* clang of the smithy, ring of hammers on the anvil, hammering, noise.
ԿռանարկուԹիւն *s.* hammer-stroke.
Կռանելի *a.* malleable, ductile, soft; **–ուԹիւն** *s.* malleability, ductility.
Կռանեմ, եցի *va.* to hammer, to beat,
ԿռաշուրԹն S. **Կորակուռ**. [to forge.
Կռապաշտ, ից *a.* idolatrous; *s.* idolater; heathen; **–ական** *a.* idolatrous, pertaining to idolatry; **–եմ, –իմ** *vn.* to worship idols, to give up to idols; to idolize; **–ուԹիւն** *s.* idolatry; heathenism, paganism.
Կռապարիչա S. **Կռապաշտ**. [horned.
Կռապոզ *a.* crooked, crumpled
Կռեմ, եցի *va.* to cut, to dress stones with the hammer; to carve, to hollow, to sculpture, to engrave, to

chisel; to hammer, to beat or strike the anvil; to smooth, to polish; *դա-շինս* –, to make a convention, to contract, to enter into an engagement, to engage oneself; – *ուխտ*, to conclude an alliance.

Կռզի *s. bot.* S. **Գռզի**; hips & haws.

Կռէգ, Կռէժ, ի S. *խիժ արաբացի*; **Կռթուղք** *s.* back. [*կուժ* –, mastic.

Կռինչ *s.* the least noise, the least thing; a mere nothing.

Կռիչք *s.* crakeing, creaking, cry or noise; – *հաւուց*, cackling; – *թռչնոց*, chattering; – *խորդոց*, crunk, crunkle of the crane; – *ագռաւուս*, caw; – *դորոյ*, croak; – *եղջերուի*, belling of the stag; S. **Կարկաչ**.

Կռիւ, կռուոյ *s.* scuffle, struggle; strife, contest, debate, dispute, squabble, difference, contention, quarrel, wrangling; skirmish, combat, battle; – *տեղի*, place to put one's foot; *ի* – *կալ, եւանել* or *վառիլ ի* –, *ի* – *կաքաւել, ի* – *մաչել ը*, to oppose, to resist, to contend, to contest, to combat; to come to blows; *ի* – *ասչաւել*, to take the field, to open the campaign; *ի* – *կոչել*, to throw down one's glove, to defy, to challenge.

***Կռնիկ**, –*ռուկ* S. **Ականա**, **Խաղկա-**

Կռնակ, ի S. **Կուռն, Թիկունք**. [*խուղկ*.

Կռնչեմ, եցի *vn.* to crake, to creak; to make a shrill noise, to cry out, to shriek, to squeak, to scream; to hiss; to whistle; – *դորտանց*, to croak; – *ագռաւուց*, to caw; – *խորդոց*, to crunk, to crunkle; – *խոզից*, to grunt; – *շանց*, to growl; to yelp; – *եղջերուաց*, to bell; – *թռչնոց*, to chirp, to chatter; S. **Կարկաչեմ**.

Կռոիսս S. **Երեւակ**. [tenacity.

Կռուական *a.* tenacious; –*ութիւն s.*

Կռուակից *a. s.* antagonistic; champion; ally.

Կռուակցութիւն *s.* alliance.

Կռուան, ացի *s.* hold; – *գտանել, ունել*, to get a hold on.

Կռուանոց, –ուղ, –քան *s.* wrestling-place, palœstra, arena, lists, tilt-yard; battle-field.

Կռուասէր *a.* quarrelsome, quarrellous, shrewish; *s.* wrangler, brawler; disputer, caviller, sophist; –*սիրութիւն s.* quarrelsomeness, pugnacity.

Կռուարար, ացի *a. s.* contentious, litigious, quarrelsome, fractious, wrangling, mischief-making, meddlesome; –*ութիւն s.* cavil, chicanery, contention, dispute.

Կռուեցուցանեմ *va.* to set by the ears, to incite to strife, to urge to war.

Կռուեմ, Կռուիմ, եցայ *vn.* to take offence, to wrangle, to strive, to contend, struggle or dispute with, to debate, to contest, to quarrel; to skirmish, to grapple with each other, to clash together, to fight, to come to blows: to take hold of, to cleave to, to cling, adhere or stick to, to hold fast by, to catch or grasp at, to get entangled in; – *ը միմեանս*, to beat one another, to fight together; *fig.* to quarrel; *Թօթափիլ զփոշին կռուեալ յոտս*, to shake the dust off one's foot; *ի բեւեռ կռուեցաւ հանդերձ նորա*, his coat is caught by a nail; *սարդ կռուեալ ձեռօք յորմի*, the spider holds on to the wall with its claws; *եւ մի կռուիցի ի ձեռին քումմէ ի նզովիցդ նորա*, & there, shall cleave nought of the cursed thing to thine hand.

Կռուենի *s. bot.* parietary, pellitory.

Կռունկ, կռնկան *s.* crane; *ast.* the –; *mech.* –.

Կռուպ, կռպոյ *s.* fisticuff, blow with a fist; *fig.* blame, reproach, &c.; –*ս հանել*, to pommel, to cuff, to box, to beat with the fist. [(of the crane).

Կռչաձայն ազաւակ *s.* crunk, crunkle

Կռչեմ, եցի *vn.* to caw (as a crow).

Կռփահար *a.* cuffed, beaten; –*եմ* S. **Կռփեմ**; –*ումն* S. **Կռփանք**; –*ուիլ* S. **Կռուփ**.

Կռփամարտ, –իկ *s.* boxing-match, fight with fists; pugilism, boxing; *a.* boxer.

Կռփանք *s.* blow with a fist; *fig.* ill treatment, atrocious offence, wrong, injury.

Կռփեմ, եցի *va.* S. **Կռուփս հանեմ**; *fig.* to vex, to plague, to use ill, to injure or affront contumeliously, to outrage; – *զանիաւորն*, to smite with the fist of wickedness; *fig.* to trample the poor under foot, to oppress.

Կռփիչ *s.* who strikes with the fist; who uses harshly.

Կռփուն S. **Կռփանք**.

Կսկիծ, կծոյ, ծի *s.* smart, smarting, tingling; twinge, twitch, sharp pain; regret, vexation, displeasure, evil, affliction, heart-rending anguish.

Կսկծագին, –լի, –կան *a.* smarting,

poignant, sharp, acute; bitter, mournful, sorrowful, painful, woeful, sad; *ad.* painfully, &c. [painful, vexatious.

Կսծակիծ *a.* caustic, biting, very

Կսծանք *s.* S. **Կսիծ**; causticity, bitterness, sarcasm, taunt, scoff, mockery; *կսծանաց բանք*, sharp, cutting, outrageous expressions.

Կսծելի *a.* biting, cutting, satiric, poignant, tart; witty, sarcastic, mordacious, keen, venomous, taunting, virulent, grievous, harrowing; *բանք –ք*, keen words, bickering, teazing, taunt, rub, wipe.

Կսծեցուցանեմ *va.* to smart, to make smart, to cause pain; *fig.* to peck at, to bite, to taunt, to scoff; – *զսիրտ*, to break a person's heart, to grieve most deeply, to wound, to rend, to harrow; – *զգբ բանիւք*, to nettle, to sting, to pique one with taunting or satirical words; *–ուցիչ a.* S. **Կսծելի**.

Կսծիմ, եցայ *vn.* to be in pain, in sorrow or affliction; *fig.* to grieve, to take to heart, to mourn for, to feel very sorry, to be too much vexed; to repine at.

Կսիւծ հաց. well baked bread.

***Կսմթեմ** S. **Ոգբեմ**.

***Կսմթի** *s.* pinch; – *տալ*, to pinch.

Կտակ, ից *s.* will, testament, last will & testament; – *առնել*, to make one's will; *կտակաւ տալ, թողուլ*, to bequeath by will, to leave a legacy to; *կատարել զ–*, to execute a will.

Կտակադիր, դրից *s.* testator; S. **Կտակ**; *մեռանիլ առանց –դրի*, to die intestate or without a will.

Կտակադրեմ *vn.* to make one's will.

Կտակական *a.* testamentary.

Կտակակատար *s.* executor of a will.

Կտակառու, ից *s.* heir; *sf.* heiress.

Կտակարան *s.* Testament; **Հին, Նոր –**, the Old, the New –.

Կտակեր *a.* feeding on grain. [bread.

Կտաւղ, ի, ից *s.* bun, cake; ginger-

Կտաւեւակ *s. bot.* marsh-mallow.

Կտաւ, ոց *s.* flax; linen; linen- or cotton-cloth; linen-garment; *a.* linen.

Կտաւագործ, ից *s.* weaver, linen-manufacturer; linen-draper.

Կտաւամանութիւն *s.* weaving.

Կտաւավաճառ *s.* dealer in linen-manufactures; linen-draper.

Կտաւատ, ից *s.* lin-seed; S. **Իւղ**.

Կտաւեայ, –եղէն *a.* of linen, linen.

Կտաւի S. **Կտաւեայ**; *շապիկ –*, linen-shirt; *–ք*, linen. [cloth; swathing linen.

Կտաւոտակ *s.* piece of linen, rag,

Կտեմ, եցի *va.* to tattoo; to prick down; * to pinch; *գիր կտեալ*, tattooing. [tooing.

Կտեր *s.* nut-shell.

Կտիկ *s.* small grain.

Կտին *s.* scallop.

Կտիս, կտաւ *s.* dung, muck.

Կտիրք *s.* portion, dowry, dower.

Կտղանք, –ղուցք *s.* fury, frenzy; erotic madness; tickling, titillation; rutting.

Կտղիմ, ղեցայ *vn.* to become furious, to give up to a frantic transport; to become mad with love, passionate, frenzied with desire or lust; to tickle, to titillate; to be in rutting, in prurience.

Կտնաւք, ոյ *s.* crop, craw.

Կտուտ, ից *s.* keel.

Կտուրեմ, եցի *vn.* to lop off, to cut away, to prune, to trim.

Կտուցաք S. **Կտտանք**.

Կտուր *a.* cut, cut out; – *լինել ի միմեանց*, to be disunited, at variance.

Կտուրք, կտրից *s.* sheep-shearing; fleece; *գնալ ի –ս խաշանց*, to go sheep-shearing.

Կտուց, կտցի, ցաւ *s.* beak, mouth: bill; shoe-top; *կտցաւ կեր ջամբել ձագուց*, to feed a young bird, to put into it's beak.

Կտտամահ *a.* putting to death cruelly, barbarously; torturing, excruciating; – *սպանանել, սատակել*, to kill in a cruel manner, to kill with tortures.

Կտտանք *s.* cruel torment, torture, rack; *fig.* biting calunny, stinging outrage or insult, outrageous sarcasm.

Կտտեմ, եցի *va.* to torture, to excruciate, to tear, to lacerate, to set on the rack, to torment atrociously; *fig.* to abuse, to harass, to ill-treat, to vex, to outrage: to play on, to touch; to ring; – *զդաշնակ*, to play on the piano; *կտտած գինի*, soured wine.

Կտրած, ից, ի *s.* cut, cutting, incision; cut, shape, fashion; * *a.* cut out.

Կտրատեմ, եցի *va.* to cut up, to cut or tear in pieces.

Կտրեմ, եցի *va.* to cut, to cut off, to lop, to cut down; to divide, to separate; to take away, to discontinue, to retrench: to shear sheep; to cut hair: to castrate, to geld; – *ընդ միջ* or *յերկուս*, to divide in halves; – *ի չորս*

մասունս, to cut in quarters, to quarter; – *զանդամս մարմնոյ*, to cut off, to amputate, to maim, to mutilate; – *ըզ յղիս*, to draw, to gut, to disembowel; to run through the bowels; *կտրեալ դրամ*, false coin.

Կտրիչ *s.* sheep-shearer; paring-knife.

Կտրոշական *a.* decisive; peremptory.

Կտրոց, ոց *s.* knife; scissors; – *մեծ*, cleaver, chopper; – *գսպանակաւ*, clasp-knife; – *ծոցոյ*, pocket-–; – *թղթոյ*, paper-–; – *գահեկանաց*, clippings, shearings of coins, sizel; *վէրք, հարուած –ի*, cut or stab with a knife; *պատեանք –ի*, sheath, –-case. [cutlery.

Կտրոցագործ, ոց *s.* cutler; *–ութիւն s.*

Կտրուկ խոտոյ *s.* new-mown grass.

Կտրուիճ *s.* cut, cutting.

Կտրուք *s.* pruning, lopping.

Կտրօն, ի *s.* cut, cropping, part cut off, cutting, chip, splinter; "coupon", dividend-warrant; *geom.* abscissa.

Կտցահար *a.* pecking; *–եմ va.* to peck; *–ուիլ* Տ. **Կտցուիլ**.

Կտցար, ի *s.* wood-cock; *ջրական –*, snipe; *–իկ s.* young –. [tock.

Կտցաւոր *a.* beaked; – *մուրճ*, mat-

Կտցեմ, եցի *va.* to peck.

Կտցուիլ *s.* peck, stroke with the bill.

Կրաբեր *a.* calcareous.

Կրաբերիմ *vn.* to be enticed to evil; to be impelled by evil.

Կրագործութիւն *s.* calcination.

Կրագուբ *s.* lime-pit.

Կրածին *s.* calcium.

Կրակ, ի, ուս *s.* fire, flames; *fig.* fire, heat, flame, spirit, ardour; – *լուցանել, վառել*, to kindle, to light, to make a fire; *արծարծել ըզ–*, to stir, to poke the fire; *հանգուցանել ըզ–*, to put out, to extinguish, to quench; S. *Հուր*.

Կրակաբեր *a.* carrying fire; igneous; ardent, fiery.

Կրակակալ, ոց *s.* censer; *brazier.

Կրակամոխիր *s.* burning embers, live-coal.

Կրական *a.* passive. [Ghebres.

Կրականի *s. pl.* fires; Fire-god of the

Կրականութիւն *s.* passibility.

Կրակապաշտ, իցս *s.* fire-worshipper; *–ութիւն s.* fire-worship.

Կրակասէր *a.* fond of fire-side or chimney-corner, idle, lazy.

Կրակասպան *a.* fire-extinguishing.

Կրակավառ, ի *s.* fire-lighting; *–ութիւն s.* bonfire. [*կուի*, thunderbolt.

Կրակաւազեայց *a.* raining fire; – *բար-*

Կրակաւուն *s.* fire-temple.

Կրակարան *s.* fire-place, hearth, heart-stone; brazier, chafing-dish or –-pan; stove, furnace; chimney; fire-temple; S. *Ծխնելոյզ*; *առձեռն –*, fire-basket; – *ոտից*, foot-stove; *ծխահանք –ի*, fire-tube; *շքեղանակ* or *զարդ –ի*, chimney-piece, mantle-piece or -shelf; *վանդակ –ի*, fire-guard; *թիակ –ի*, fire-shovel; *ունելիք –ի*, tongs, fire-tongs; *փայտ –ի*, fire-wood.

Կրակեղջ *s.* fire-place, brazier; burning or live coals; wood fire.

Կրակիկ *a.* subject to the same passions or weaknesses.

*__Կրակուբուց__ *a.* fiery, ardent, lively, sprightly, brisk, spirited, high-mettled, active. [flavoured.

Կրակոյտ *s.* lime-heap; *–համ a.* lime-

Կրամած *a.* plastered with lime.

Կրամ, ի *s.* gramme. [tortoise-shell.

Կրայ, իցս *s.* turtle, tortoise; *խեցի –ի*,

Կրային *a.* chalky, calcareous.

Կրայրեաց *a.* burnt by chalk.

Կրանալի *a.* calcinable.

Կրանամ *vn.* to calcine.

Կրաշաղախ *a.* strongly built; *s.* lime, cement.

Կրաջուր *s.* lime-water. [*կռաս* *s.* caw, croak.

Կրացուիլ *s.* calcination.

Կրացուցանեմ *va.* to calcine.

Կրաւորաբար *ad.* passively.

Կրաւորական *a.* passive; – *բայ*, – verb; – *քերեայ*, – voice.

Կրափուռն *s.* lime-kiln.

Կրաքար *s.* lime-stone.

Կրելի *a.* wearable; portable; *s.* bearer, carrier; litter; *fig.* mother.

Կրեմ, եցի *va.* to bear, to carry; to convey, to transport; to carry, to wear, to have on; *fig.* to bear, to sustain, to support, to endure, to suffer, to undergo; – *դժդակս*, to be pained, grieved, to suffer cruelly, to support ill treatment, to be very ill used, to be treated severely; – *զպատուհաս յանձանաց*, to pay dear for, to smart for, to bear the consequences, to suffer the punishment of one's crime; – *զծանրութիւն գործոց*, to bear the burden of affairs; – *անուն գեղեցիկ*, to bear a distinguished name, to be renowned; *զամօթ –*, to remain confused; *ըստ կրելոյն*, in name only.

Կրեփեաց, եցայց *s.* lime-burner.

Կրթակ *a.* exercising, that exercises.

Կրթական *a.* instructive, adapted to exercise; **-ութիւն** S. **Կրթութիւն**.

Կրթանք *s. pl.* exercises; **- մարմնոյ**, **Կրթարան** *s.* gymnasium. [the -.

Կրթեմ, **եցի** *va.* to exercise, to train up, to inure, to form; to instruct, to discipline, to accustom, to civilize; to educate, to polish; **- զմիտս**, to inform the mind; **ի զարմանս** or **յա-պուշ -**, to astonish, to surprize.

Կրթիմ, **եցայ** *vn.* to exercise oneself, to improve, to be formed, to acquire instruction or knowledge, to instruct oneself, to improve one's mind; to become civilized; to conduce, to lead to, to tend, to incline to; to give oneself up to, to apply oneself; to be attributed, imputed; **- յոք**, to trust or abandon oneself to, to confide in; **զհետս -**, to run or follow after, to pursue, to persecute; **յապուշ -**, to be surprized, astonished, to fall from the clouds, to be thunderstruck, to marvel, to wonder; **- ընդ ծերպս վիմաց**, to trail through a hole, to crawl on the belly; **ազատութիւնն յապերասա-նութիւն կրթեր**, the liberty tended to licence; **զհետս մարմնոյ կրթեալ**, given to pleasure, sensual, voluptuous.

Կրթիչ *a.* instructive.

Կրթութիւն *s.* exercise, practice; discipline, instruction; **հոգեւոր -**, spiritual exercises; **- մարմնոյ**, gymnastics.

Կրիայ S. **Կրայ**.

Կրիկ *s.* trough, drawer of a bird-cage.

Կրիչ *a.* weak, subject to the passions.

Կրիտիս *s.* censor, critic.

Կրծաբախ *a.* penitent; bigot; *ad.* beating the breast.

Կրծազգեստ *s.* bodice, body.

Կրծախտ *s.* consumption; *a.* consumptive.

Կրծական *a.* thoracic.

Կրծանոց *s.* pectoral, breast-plate; **- քահանայապետին**, -, - of the high-priest; **- կանանց**, stays.

Կրծացաւութիւն *s.* pain in the breast.

Կրծեմ, **եցի**, **Կրծում**, **կրծի** *va.* to gnaw, to nibble; to corrode, to canker; to eat, to consume, to destroy; to take or carry away. [dy.

Կրծլի *a.* rapacious, ravenous, greedy.

Կրծկալ, **ի** *s.* bib.

Կրծող *s.* gnawer.

Կրկէս, **կէսայ** *s.* circus; course, race-ground; riding-school; **խաղք կրկէսի**, games of the circus.

Կրկին, **կնոյ**, **ով** *a.* double, doubled, iterated; *ad.* doubly, two-fold, twice, as much again; **- անգամ**, afresh, again, anew; **- եւ -**, repeatedly, many times; **- մեծ**, twice greater; **- թուով**, two; **- գոչել, կարգալ**, to encore, to demand the repetition; **- նո-րոգութիւն**, renewal, renewing.

Կրկնաբան *s.* twaddler; tautologist; **-եմ** *va.* to say again, to repeat, to twaddle, to say over & over again; **-ութիւն** *s.* useless repetition, idle twaddle, tautology; *rhet.* anaphora.

Կրկնագիր *a.* writing again; twice written, transcribed, copied, written in duplicate; **-գրեմ** *va.* to write again, to copy, to transcribe.

Կրկնադատ *a.* twice condemned.

Կրկնազատիկ *s.* first sunday after Easter, Domenica in albis.

Կրկնահաշուեմ *va.* to reckon again.

Կրկնած *a.* repeated.

Կրկնակ, **ից** S. **Կրկին**; *a.* binary; - or **-նաւոր տառք** *gr.* double consonants with one sound, as *ch*, *sh*, &c; **- թիւ** *arith.* binary scale; **-ք**, folds, foldings, plaits.

Կրկնակի *a.* double; *ad.* doubly; a second time, again; in two ways; S.

Կրկնաղ *s. chem.* double salt. [**Կրկնոց**.

Կրկնակնիք, **-կնունք**, **կնքաց** *s.* ana-

Կրկնածիր *a.* twice given. [baptist.

Կրկնամածեալ *a.* doubly plaited; **-ման** *s.* seconds; **-մեռ** *a.* doubly dead.

Կրկնայարկ *a.* two storied (house); **-նաւ**, two decker.

Կրկնանուն *a.* having two names.

Կրկնաշահ *a.* gaining two-fold.

Կրկնապատիկ *a.* double; *ad.* two-fold, twice; *ad.* doubly; again; **-պատկեմ** *va.* to double, to redouble, to fold; **-պատկութիւն** *s.* duplication.

Կրկնապարիսպ *a.* double walled.

Կրկնապարսպ *a.* crooked & hooded.

Կրկնավանկ *s. gr.* dissyllable.

Կրկնավերս *s.* camlet.

Կրկնավտակ *a.* having two springs; **ուղիք - ազի արտասուաց**, two torrents of bitter tears; **աչք նր - ազբիւրք արտասուաց**, her eyes had became two fountains of tears.

Կրկնարօր առնեմ, **-բեմ** *va.* to hoe a second time; *fig.* to re-examine, to examine more minutely or thoroughly; **-րում** *s.* second hoeing.

Կրկնաւոր *gr.* S. **Կրկնակ**.

Կրկնաքայլ *s.* pace (measure).

Կրկնեմ, *եցի va.* to double, to redouble, to increase; to fold, to plait, to turn down or in; to tell or say again, to repeat, to reiterate; to reply, to rejoin, to resume; *սաէպ* – *զբանն*, to inculcate; – *յաւոց*, to relapse; *ե֊րկից*, *երեքկին* –, to triple, to treble; S. **Ծոնիլ**.

Կրկնեռացս *a.* boiled up or again.

Կրկներեւոյթ *s.* mirage, looming.

Կրկնեփ *s.* reheating; annealing.

Կրկնոց, *ոց s.* mantle, cloak; hooded cloak; pilot-coat. [ignorance.

Կրկնոց, *կց s.* bigamy contracted in

Կրկնուած, *ոց s.* fold, plait; joint, articulation, juncture; **–յաւ*, relapse, return of unfavourable symptoms.

Կրկնութիւն, *–ուն s.* increase; repetition, reiteration, reply, answer, rejoinder; *mus.* da capo; *gr.* reduplication; *med.* paroxysm; – *հիւանդու֊թեան*, relapse.

Կրկովիմ, **Կակովիմ** *vn.* to have the eyes starting from their sockets.

Կրկուա, *կաւ s.* sprig, twig; fagots, fallen-wood, brambles, bushes, briars.

Կրկջամային *a.* chucking. [S. **Կաքաւ**.

Կրկջեմ, *եցի vn.* to chuck, to churr; **Կրկաակերա** *a.* constructed with twigs.

Կրկաքաղ *a.* gathering small wood.

Կրկտեմ, *եցի va.* to seek, to search, to rummage; *fig.* to sift, to dive into, to examine, to explore; S. **Կարկտեմ**.

Կրճատ, *ից a.* docked, cropped, short-tailed; mutilated; circumcised; *–ական*, *–եալ a.* circumcised; castrated; mutilated; *–եմ va.* to castrate; to circumcise; to cut off, to amputate, to mutilate, to crop, to dock, to curtail, to maim; – *զձայնաւոր gr.* to make an elision, to elide, to cut out; *–ուիլ*, *–ուիւն s.* circumcision; maiming, mutilation; amputation; *med.* aphæresis; syncope; – *ձայնաւորի*, elision.

Կրճեմ, *եցի va.* to gnash, to grind, to grate, to snap, to chatter; – *առա֊մանց*, gnashing, grinding of the teeth; – *զառամունս*, to gnash one's teeth.

Կրճիմ, *–ն s.* interval, space, bar, division; difference, distinction; objection, resistance, embarrassment, let, hinderance, obstacle, hitch; *ի* – *մեծ արկանել զանձն*, to bring oneself into trouble, into a scrape, to be in an intricate, embarrassed or entangled state.

Կրճիւն, *–ճունք s.* gnashing, grinding or chattering of the teeth.

Կրճտեմ S. **Կրճեմ**; – *զառամունս ի վերայ ումեք*, to gnash the teeth at, to threaten. [unbroken state.

Կրմլուխիւն *s.* wild, untamed or

Կրմուղ *a.* unbroken, untamed.

Կրունկ, *կլկան*, *կրկունք*, **Կրունկն**, *կրնկան s.* heel; back, hind part; *դառ֊նալ ընդ* –, *դարձ ընդ* – *առնել*, to fall or go back, to recede, to go backwards, to retreat; *յետս ընդ* – *դառնալ*, *ընդ* – *նա֊հանջել*, to turn back, to retrace one's steps; S. **Կորանամ**.

Կրպակ, *ից s.* shop; tavern, wine-shop or -vault; *–ամուտ a.* frequenting shops; tavern-haunting; *–անոց s.* street of shops; *–ապետ*, *–աւոր s.* shop-keeper, tradesman; tavern-keeper; *–աւորութիւն s.* shop- or tavern-keeping.

Կրսեր, **Կրտսեր**, *ից a.* younger, junior; minor; inferior; – *որդի*, younger son; *քանի՞ ամաց է քոյր քո* –, how old is your youngest sister? *եօթնամեայ* – *է քան զնա*, she is seven years younger than I.

Կրտսերագոյն *a.* younger; – *յոյժ քան զժամանակս նորա*, much prior to his time. [rity.

Կրտսերութիւն *s.* minority; inferio-

Կրօն, *–ք*, *նից s.* religion, faith; religious order, monastic life; law, right, custom, usage; manners, conduct, life; sect; – *ճշմարտութեան*, the true faith; *խարտիշաւոր* –, a life passed in sack-cloth; *fig.* an austere or severe life; *փոխել զ֊նա*, to change one's religion; *դառնալ ի* –*նս*, to embrace or espouse the religion; *մուա֊նել ի* –*նս*, to take the cowl or veil; S. **Ինքնակամ**.

Կրօնագիտութիւն *s.* religious teaching.

Կրօնազգեաց *a.* religious, pious,

Կրօնական *a.* dogmatic. [devout.

Կրօնակից *s.* coreligionary.

Կրօնակրթութիւն *s.* religious exercises.

Կրօնամոլ, *կց a. s.* fanatic; *–ութիւն s.* [–ticism.

Կրօնահայր *s.* abbot, prior.

Կրօնասէր, *սիրաց a.* religious, pious, devout; *–սիրութիւն s.* religious zeal, piety, devotion.

Կրօնաստան S. **Մենաստան**.

Կրօնաւոր *s.* friar, monk, cenobite; **–հողեւոր**, novice; **–ութեամբ**, professed monk; **– լինել**, to enter a convent, to take the cowl, to turn monk; **–ական** *a.* monastic, monacal, monkish.

Կրօնաւորիմ, *եցայ vn.* S. **Կրօնաւոր լինիմ**; to accustom oneself to the monastic life; to deprive oneself, to abstain.

Կրօնաւորութիւն *s.* monastic life; religion, piety; **թողուլ զ–**, to throw off the cowl. [take the veil.

Կրօնաւորուհի *sf.* nun; **– լինել**, to

Կրօնաքննական *a.* inquisitorial; **–քննիչ** *s.* inquisitor; **–քննութիւն** *s.* inquisition.

Կցաթեւ *a.* having the wings tied

Կցածեմ S. **Կցացեմ**. [together.

Կցակ, *ի s.* sea-biscuit : account, memorandum. [to join, to unite, to tie.

Կցան, *ի s.* junction; **ի –ի հարկանել**,

Կցատեմ, **Կցացեմ** *va.* to kick, to kick out, to fling out the heels; *fig.* to be refractory, to kick against the pricks.

Կցեմ, *եցի va.* to join, to unite, to tie, to bind, to fasten; to reunite, to tie again, to rejoin; to insert, to annex, to add; to proceed, to repeat; *mus.* to accompany; **– զվէրս**, to close, to cicatrize; **եւ ես կցէի զամէնն**, amen I replied; **–իմ** *vn.* to be joined, united; to cling or stick to, to hold fast by; **– վէրսց**, to close up, to cicatrize, to skin over, to heal; **– գետոց**, to be frozen (of rivers); **յասուեղս կցի**, it reaches the stars.

Կցիր *a.* shabby, beggarly, mean, stingy, scurvy, niggardly, close-fisted, covetous, sordid, miserly.

Կցկաուր S. **Կցկցուռ**. [bling, shuffling.

Կցկցանք *s.* affectation, fiction, quib-

Կցկցեմ *va.* to conjoin, to bind together, to tie up; *fig.* to affect, to invent, to forge, to shuffle, to quibble, to quirk, to trump up, to borrow; **կցկցեալ** or

Կցկցուռ, **Կցկցուն** *a.* patched up, botched, adventitious, forged, invented, contrived, fictitious, borrowed.

Կցոցական *a.* curing, healing.

Կցորդ, **ացս** *a.* participating, partaking, having part or share in; *s.* party, companion, associate; partaker, partner, consort; S. **Կցուրդ**; **կենաց –**, living together; consort, husband, wife; **կարեկից –**, compassionate; assisting, helping, relieving; **արեան –**, consanguineous, related; **– չարեաց**, accomplice, accessory; **– առնել**, to impart, to acquaint with, to inform, to communicate; **– լինել** S. **Կցորդիմ**.

Կցորդակից, **–կցուկ** S. **Կցորդ**, **–ուկ**.

Կցորդեմ, *եցի va.* S. **Կցորդ առնեմ**; to join, to unite, to fasten; – or

Կցորդիմ, *եցայ vn.* to partake, to participate, to share in, to have a share or hand in; to join in, to associate, to be connected with, in communication or connexion with; to have an understanding together, to agree, to be agreed; *mus.* to accompany; **կցորդէին միմեանց ի վտանգ եւ ի փառս**, they shared the perils & the glory.

Կցորդութիւն *s.* communication, participation, relations, connexion, association; *mus.* accompaniment, concert; **– կենաց**, company, society; **– արեան**, consanguinity, affinity; **– չարեաց**, the being an accomplice; **ճանապարհ –ի**, roads, means of communication; **– ունել ընդ ումեք**, to be connected, in communication with, *to* form a connexion with; **–թեամբ** *ad.* in compliance with.

Կցուած, *ի* or *ոյ s.* joining, union, joint; insertion, annex; **–ոյ** *a.* adventitious, additional.

Կցումն S. **Կցուած**.

Կցուրդ, **կցրդաց** *s.* anthem.

Կցրեմ, *եցի va.* to be stingy, miserly, covetous; **– զատամունս**, to grind the teeth at, to threaten.

Կքեմ, *եցի*, **Կքեցուցանեմ** *va.* to curve, to bend, to bow.

Կքիմ, **կքեցայ** *vn.* to be bent, folded; *fig.* to be humbled, dejected.

Կքումն *s.* curving, bending, flexion; falling in; *fig.* humiliation.

Կքրիմ, **կքրեցայ** *vn.* to make head against, to cope with, to withstand, to face, to dare, to brave, to beard, to set at defiance; **ընդեմ –**, to oppose, to resist, to withstand; **ընդհամր –**, to declare oneself enemy, to bear enmity.

Կօշ *s.* gourd, bottle–, calabash.

Կօշարայ *s.* essence-bottle.

Կօշեմ, *եցի vn.* to roar.

Կօշիկ, **կօշկի**, **կաց** *s.* boot; shoe; *fig.* drink-money; **ներկել, մաքրել զ–**, to black, to polish or clean boots or shoes; **ածանիլ –ս**, to put on one's

boots or shoes; հանել զ-ս, to take or pull off one's boots; կաղապար կօշկաց, boot-tree, --last; S. Զոյգ. Խրայք.

Կօշկագործութիւն s. boot or shoe-making, shoe-maker's calling.

Կօշկակար, աց s. boot-maker, cord-wainer, boot & shoe-maker; կրպակ -ի, shoe-maker's shop; տեսի զ- զի ստամամբ պարզէր զմորթ, I saw a shoe-maker stretching the leather with his teeth.

Կօշկաձեւ a. boot-shaped; -ձիգ s. shoe-horn; boot-hook; -ներկ s. shoe-blacking.

*Կօտ s. nut-shell; tortoise shell.

Հ

Հ (*hoe*) հօ s. the sixteenth letter of the alphabet, & the eleventh of the consonants; հ, Հ, seventy; seventieth.

— It has much affinity with the letters խ & ւ, & is sometimes used for or confounded with them; for example: նահապետ, նախ-; հարամանի, խար-; հոյ, խոյ: հիւթել, ւիւթել; հիւծեալ, ւիւծեալ; հիւսել, ւիւսել.

— It is often eliminated at the beginning of a word; as, համբառնալ, հսկայ, հապա, ամբ-, սկայ, ապա; Հեբրայեցի, Հեղինոս, Եբր-, Եղիա.

Հա, Հայ int. come! come now! well! now then! courage! *ad.* yes, truly; *pr.* behold! lo! here is, there are.

Հագագ, ալ s. breath, respiration; throat, gullet, larynx; aspiration; pronunciation; -ային a. guttural; -այք s. aspiration, pronunciation.

Հագագափիւռ a. pronounced, uttered from the throat; -ափռութիւն s. pronunciation.

Հագածիմ, եցայ vn. to become addicted, to give oneself up, to yield; to cram oneself, to feed well, to feast.

Հագանիմ S. Ագանիմ, Զգենում.

Հագներգաբար ad. rhapsodically.

Հագներգող s. rhapsodist.

Հագներգութիւն s. rhapsody; passage or extract from, part of a poem, canto; book, chapter.

Հագնի s. *bot.* agnus-castus.

*Հագուուակ s. hook, tenter--.

Հագաղակ, աց s. demi-john, flagon; goat-skin.

Հազ, ի, ոյ s. cough; անընդհատ, չոր -, - հիւծիչ, a continual, dry, church-yard -; չնչարգել - մանկանց, hooping-or chin--; -ի դեղ, tussilago, colt's foot, horse-foot; նեղիլ ի -ոյ, to suffer from a -; դառն - կալաւ զիս, I caught a violent -.

Հազամ, ացի vn. to cough; անդադար -, to do nothing but cough; հազաց զգիշերն ողջոյն, he coughed all night.

Հազար, աց a. thousand; immense, innumerable; -, -ս ad. thousand times; -ք -աց, million; -ս հինգ արանց, five thousand men; զօրութք - -օք, with an army a million strong; քոյր մեր, եղիցես ի -ս եւ ի բիւրս, o sister! may your posterity be as the sand of the sea-shore; - եւ բիւր դէպ եթէ գայցէ ոք, if by chance, it happens; ամն արժանի յիշատակաց - ութ հարիւր եօթանասուն եւ ութ. the memorable year one thousand eight hundred & seventy eight. [-, lettuce.

Հազար, ոյ s. *bot.* cos lettuce; վայրի

Հազարալիտր s. kilolitre; -կրամ s. kilogram; -մետր s. kilometer.

Հազարակրամետր s. kilogramometer.

Հազարամեայ, ց or մենց, -մեան, ենից a. of a thousand years; -մեայ ժամանակ, millenium; -ամեանք s. the Millenarians.

Հազարապատիկ ad. a thousand-fold, a thousand times as much.

Հազարապետ s. chiliarch, chief of a thousand men, colonel; governor, prefect, lord lieutenant; steward, agent, major-domo, controller, intendant; house-steward, manager; -ութիւն s. command, office or dignity of a chiliarch; prefecture; stewardship, intendance, ministry, administration.

Հազարաւոր a. millenary.

Հազարեակ S. Հազար a.

Հազարերորդ, աց a. thousandth.

Հազարդրամանոց *s.* millilitre; –կրամ *s.* milligram; –մետր *s.* millimeter. [row.

Հազարանեբեւուկ *s. bot.* milfoil, yar-

Հազիւ, – մէկ, – մին, – հազ, – ուրեմն or ուրիկը, – – *ad.* hardly, scarcely, barely. [–ծիրի *s.* –tree.

Հազրան *s.* sorb apple; crab-apple;

Հազրկնարդ *s.* queen-rose.

Հալ *s.* melting; smelting; fusion; – առնուլ, to melt; to smelt; to thaw.

Հալածական *a.* persecuted, expelled, fugitive; – առնել, առնել, արկանել, to persecute, to pursue, to expel, to chase, to give chase to, to thrust or push back or aside, to scatter, to dislodge, to drive out or away; – լինել, երթալ, to be persecuted, driven away, expelled, to flee, to flee away, to take to flight.

Հալածանք *s.* persecution; pursuit, expulsion; *fig.* trouble, vexation.

Հալածեմ, եցի *va.* S. Հալածական

Հալածիչ *s.* persecutor. [առնեմ.

Հալածոյ, լից *a.* melted, smelted,

Հալածուին S. Հալածանք. [cast.

Հալածչութիւն *s.* state of a persecutor.

Հալական *a.* apt to be melted, fusible; dissoluble; –ութիւն *s.* fusibility; –ք, metals.

Հալանք *s.* fusion, draining off; *fig.* exhaustion, consumption, decay.

Հալարան *s.* foundry, smelting-house,

Հալաւ S. Ջեռսո. [furnace.

Հալեմ, եցի *va.* to melt, to smelt, to found, to cast, to smelt down; to dissolve; to liquefy; to exhaust, to drain, to consume; to digest; –լմ *vn.* to melt, to be founded or cast; to dissolve, to liquefy; to melt to nothing, to dwindle away, to be exhausted, to go to decay, to run to waste, to be consumed; – առանիանիանց, to melt, to thaw; – մաշիլ, to pine away, to wear out, to fall away, to exhaust oneself; to grow lean, to be withered. [decline.

Հալեւ մաշ *s.* consumption, phthisis,

Հալեւորիկ *s. bot.* marum, chamædris

Հալիչ *a.* melting. [maritima.

Հալիք *s.* black, white or red-heart-

Հալղական S. Հալական. [cherry.

Հալղաւթիւն *s.* liquation.

Հալոց, ոց *s.* furnace; foundry; crucible, coppel; – պատակաւոր, muffle-furnace or –mill. [fusion.

Հալուած, ոց *s.* smelting, melting;

Հալուէ, լից *s.* aloes.

Հալումն *s.* melting, liquefaction, fusion; dissolution; consumption, decay; – ջրեղէն, հրեղէն, aqueous, igneous fusion; – կերակրոց, digestion; – սառնամանեաց, thaw.

Հալուն S. Հալական. [bag, sack, pack.

Հակ *a.* contrary, opposed to; *s.* bale,

Հակաբասիք *s. mus.* counter- or double -bass. [–քեռն *s.* ballast.

Հակաբան, &c. S. Հակառակաբան;

Հակադարձ *a.* inverse, inverted; –դիր *a.* antithetic, opposite; –դրեմ *va.* to oppose; –դրաւթիւն *s.* opposition; contrast; antithesis. [reaction.

Հակազդակ *a.* reactive; –գիցուն *s.*

Հակակ *a.* equal, even, exact.

Հակակայ *a.* opposite, contrary; –լմ *vn.* to oppose, to withstand; –ութիւն *s.* opposition, resistance; antiperistasis.

Հակակիր *a.* antipathetic.

Հակակչիռ *s.* counterpoise; – գոլ, to counterbalance.

Հակակրութիւն *s.* antipathy.

Հակառաւոտ *s.* contradictor, disputer, debater, controversialist; dialectician; –եմ *vn.* to contradict, to dispute, to debate; –ութիւն *s.* contradiction, controversy, dispute, discussion; dialectics; ոգի –ութեան, spirit of contradiction. [–ութիւն S. Հակառակամ–.

Հակամարտ *a.* opposing, adversary;

Հակամիտ *a.* leaning, inclined; prone, bent, disposed; – ի չարն, prone to evil, inclined to mischief; –միտեմ *vn.* to lean, to incline, to be prone to, to feel inclined or disposed for, to lean to the side of, to have an inclination to; –միտութիւն *s.* decline, inclination, proneness, tendency, propensity, disposition; idiopathy; –մուեմ *vn.* to emulate; to rival, to vie with, to antagonize; –մուաւթիւն *s.* emulation, competition, strife, contention.

Հակապապ *s.* antipope.

Հակառակ, ոց *a.* contrary, opposite; adversary, hostile, unfavourable, inimical; discordant; incompatible; *pr. ad.* against, contrary to; opposite, facing, in front of; գնացին –ն, նմին or նորին –, ի –էն, ը –ն *ad.* on the contrary, on the wrong side; against the grain, in a contrary sense, backwards; ամենեւին իսկ –, directly or diametrically opposite, quite the reverse; – ուրուք մտաց, in spite of sense & reason; – կամաց նորա, against his will or

grain, in spite of him; forcibly; – *կալ*, to stand, remain, stay or stop in the face of, in front; *fig.* to oppose, to withstand, to resist, to make head against, to cope with; – *լինել*, to be contrary, to oppose; ը –ս *լինել միմեանց*, to be at variance; –, *ի –ն* or ը –ս *ելանել, մատնել, ընթանալ, լինել*, to oppose, to form an opposition to, to rise up or against, to go against, to run counter, to withstand, to counteract, to thwart, to cross; ը –ս *ելանել* S. *Հակամտեմ*.

Հակառակաբան s. contradictor; *a.* contradictory, thwarting; *–եմ vn.* to contradict; *–ութիւն s.* contradiction; antilogy, antiphrasis; *–բար ad.* in a contrary manner, in opposition.

Հակառակաբարբառ a. mus. dissonant, discordant. [trary.

Հակառակադիմ a. running con-

Հակառակադատութիւն s. contraposition; *–դեղ s.* counter-poison, antidote; *–դէմ* S. *Ծատրնակիք*; *–գիր a.* opposed; opposing, adverse; *–դրութիւն*, S. *Հակադրութիւն*.

Հակառակեղծ a. occupying a station, an office to the prejudice of another; – *պատրիարք*, pseudopatriarch.

Հակառակախօս, *–ուիլ* S. *–բան*, &c.

Հակառակածնոյց a. peace-breaking, seditious, factious.

Հակառակակայ S. *Հակակայ*.

Հակառակաճայն S. *–բարբառ*.

Հակառակամարտ a. opponent, adversary, antagonist; *s.* contest, resistance; combat, conflict; *–ութիւն s.* antagonism.

Հակառակայարդար S. *–ծնոյց*.

Հակառակասէր a. quarrelsome, mischief-making, meddlesome, seditious, mutinous, litigious; – *միտք*, spirit of contradiction, of contrariety; *–սիրութիւն s.* love of contention, factious spirit.

Հակառակաւոխ a. contrary, adverse, opposite. [to excite.

Հակառակեցուցանեմ va. to stir up,

Հակառակիմ, եցայ vn. to oppose, to resist, to thwart, to object, to be repugnant to, to revolt, to cross, to withstand, to impugn; to clash, to rencounter; to contest, to dispute, to debate; to cavil; to quarrel; to disagree; – ը *ուժիք*, to rival, to vie with; *առանց –կելոյ*, without resistance.

Հակառակոսոխ լինիմ S. *–ուակիմ*.

Հակառակորդ, *ացս.* adversary, antagonist, rival, enemy; demon; *–ուիլ* or

Հակառակութիւն s. contrariety, opposition, resistance, hostility, adversity; contestation, dispute, quarrel, contest; combat, conflict; – *յուզել զնմանէ*, to strive for; – *կրել*, to experience adversities; *եղեւ – ի մէջ նոցա*, a dispute arose between them; – *ի նեղբս անկեալ*, in consequence of disagreement; – *ձիոց*, horse-racing.

Հակառակքրիստոս S. *Նեռն*.

Հակասաբան s. contradictor; *–բար ad.* -torily. [*բարբառիլ*, to contradict.

Հակասական a. contradictory; *–ս*

Հակասութիւն s. contradiction.

Հակասոսկեր s. antiscii.

Հակատուիոց s. anti-concubine.

Հակարուչ S. *Հակառակ*.

Հակարկտին a. antarctic, southern; *– բեւեռ*, the south pole; *–շրջանակ*, antarctic circle.

Հակաքարշ s. counterpoise, weight.

Հակեմ, եցի va. to incline, to lean, to bend, to bow; *–իմ vn.* to lean, to incline, to stoop, to bend or hang down; to give way, to yield; *fig.* to feel inclined or disposed for, to have an inclination to.

Հակերդ s. contro-choir.

Հակընդդէմ a. opposed, against.

Հակիրճ a. brief, concise, precise, succinct, summary.

Հակոտնեայք, *նէից s.* antipodes.

Հակումն s. declination, inclination; *fig.* decline, inclination, attachment; *geom.* inclination; – *ծրի խաւարման*, obliquity of the ecliptic.

Հաղ քան զհաղ S. *Գամ քան զգամ*.

Հաղարջ, ի s. currant; *–ենի s.*—bush.

Հաղեք, ելից s. springe, snare, noose, trap; *fig.* snare, toils; *արկանել ի –ս*, to draw into snare, to entrap, to inveigle; *անկանիլ ի –ս*, to fall into a

Հաղկա s. alica. [snare.

Հաղորդ, լից a. participating, sharing; sociable, social; *s.* Holy Communion; *–ս առնել*, to share, to give a share; to acquaint with, to impart, to communicate; *–լինել*, to participate in, to share in, to partake of, to have a share or hand in; – *չարեաց*, accomplice; – *տալ*, to administer the Holy Sacrament to; – *առնուլ*, to communicate, to receive the Holy Sacrament.

Հաղորդադրամ s. oblation at the Communion.

Հաղորդական a. communicative ; communicable; *-ուԹիւն s.* conductibility.

Հաղորդակից S. *Հաղորդ a.*

Հաղորդակցիմ, եցայ vn. to be in communication with, in correspondence with, to participate in, to share with, to impart to, to partake of.

ՀաղորդակցուԹիւն s. communication, participation, correspondence; copartnership.

Հաղորդասէր a. communicative.

Հաղորդատուփ s. pyx, box, sacred vase, ciborium.

Հաղորդարար a. conductible ; S. *-դիչ* ; *-ուԹիւն s.* conductibility.

Հաղորդելի a. communicable.

Հաղորդեմ, եցի va. to communicate, to transmit, to hand down, to impart, to acquaint with, to inform; to communicate, to administer the Sacrament of the Lord's Supper; S. *-դիմ*; *- զախտ*, to infect with disease.

Հաղորդեցուցանեմ S. *-դեմ.*

Հաղորդընկալ a. communicating.

Հաղորդիմ, եցայ vn. to communicate, to be communicated, to participate, to share, to be in communication with; to conjoin, to have carnal connexion with; to be communicative; to lead on, to be conducive; S. *Հաղորդառնուամ.* [–; *- ԹԷԼ*, conducting wire.

Հաղորդիչ s. phys. conductor, good

Հաղորդող s. communicant.

ՀաղորդուԹիւն s. communication, participation, connexion; relations; intercourse ; correspondence ; communion; carnal communion; *Սուրբ -*, the Eucharist, the Lord's Supper; *զատկական -*, pascal communion; *ա- ղօԹք յետս -Թեան*, post-communion; *- ասէ, առնուէ* S. *Հաղորդ -.*

Հաճ, ոյ a. content, contented, pleased, satisfied; consenting; *s.* satisfaction, contentedness; *- առնել*, to content, to satisfy; *- լինել*, to be content, satisfied, pleased.

Հաճար, ոյ, ովս. rye; S. *Հալքար*; *-ի, -ուկ s.bot.* sand-box tree.

Հաճելի a. pleasant, agreeable.

Հաճեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to content, to please, to satisfy, to humour, to gratify ; *- զկիսս ուրուք*, to condescend, to please, to humour; *- զախտս*, to gratify the passions ; *- զպարտս*, to pay a debt; *ի - ինս*, to oblige him, to satisfy him ; *-եցուցիչ a.* satisfactory.

Հաճիմ, եցայ vn. to be contented, satisfied, pleased, gratified; to agree, to acquiesce, to consent, to approve; to be reconciled, to become friends again ; to deign ; to taste ; *չ- ըստ*, to disapprove, to dislike ; *հաճեալ է նա ըստ քեզ*, you please him; *հաճեացի տէր իմ արքայ*, may it please your Majesty.

Հաճոյ, լից a. agreeable, pleasant, pleasing, complaisant, grateful, acceptable ; *- լինել*, to please, to humour, to agree, to have pleasure ; *զի՞նչ - է ձեզ*, what do you think of it? *որ - Թուեսցի քեզ*, as you please or choose, as you like ; *- աչաց հայելոյ*, comely to the eye ; *- եղեւ նա աչաց իմոց*, he or she pleased me; *- Թուեցաւ նմա*, it pleased him, he thought fit or proper, he approved of it; *- եւս էր նմա*, he preferred; *արա նմա զինչ - է առաջի աչաց քոց*, do with him as you will.

Հաճոյական a. agreeable, pleasing; *-ուԹիւն s.* amiableness, affability; *-կամաւար a.* kind, condescending, complaisant; *-կիս լինիմ vn.* to consent, to approve.

Հաճոյանամ, ացայ vn. to please, to humour; to like, to be pleased with, to consent. [genteel, nice, pretty.

Հաճոյատեսիլ a. graceful, charming,

Հաճոյարար S. *Կամակատար.* [ant.

Հաճոյացուցանեմ va. to make pleas-

ՀաճոյուԹիւն s. satisfaction; complacency, consent, willingness.

Հաճոյք, յից s. will, pleasure, good will, willingness; caprice, humour, fancy, whim; *ըստ -ս ad.* at one's will or pleasure, according to, at sight, at discretion; negligently, carelessly; *ըստ -ից նոր*, according to his caprice; *գործել ըստ -ս*, to do according to one's liking, fancy or humour, to follow one's own bent, to listen to nobody; *անձնատուր լինել ի -ս ուրուք*, to abandon oneself entirely to another's caprice or discretion; *այր իւրաքանչիւր զ-ս առաջի աչաց իւրոց առնէր*, every man did that which was right in his own eyes.

ՀաճուԹիւն s. agreement, satisfaction; accord, approbation, consent, complaisance, acquiescence, compliance; desire, wish, pleasure, will; *-ք*, grace, sweetness, loveliness, amiable-

ness ; *առանց քոյին -թէ*, without your consent, in spite of you ; *արա ընդ իս զ -թէ կամաց քոց*, do with me according to your pleasure.

Համ, ոց s. savour, taste; check, moderation ; *-ք anat.* the lower belly ; *- դնել*, to moderate, to check.

Համաձայն a. concord, agreeing, unanimous, conformable ; *-եմ vn.* to agree, to be of one mind ; *-ութիւն s.* concord, agreement, good understanding, unanimity, intelligence.

Համաձայնական a. concordant, unanimous ; *s.* concordance.

Համաձայնոյ a. of similar disposition, character or customs. [*կից.*

Համաձեռակ, -կից S. *Հնաձեռակից, Հնաձեռնեայ a.* connatural, homogeneous ; consubstantial ; *-ձեռութիւն s.* homogeneousness, connaturality, consubstantiality.

Համաձոլոր a. universal, all, whole.

Համաձուն S. *-ձեռեայ.*

Համագոյ, -ական, -ակից a. consubstantial ; *-գոյք*, creation, all creatures, the universe, nature ; *-ապէս ad.* consubstantially ; *-ութիւն s.* consubstantiality. [rator ; *-ուն s.* cooperative ; *s.* coope-

Համագործ a. cooperative ; *s.* coope-

Համագումար a. assembled, gathered together ; universal, general ; *ad.* all together, unitedly ; *s. arith.* sum.

Համագունդ a. S. *-գումար* ; flocked together, gathered in crowds or in a mob ; *ad.* in a united company, with all the company, in crowds ; *- թռչիլ*, to fly in flocks or swarms.

Համադրեմ vn. to compose ; *-դրութիւն s.* composition.

Համադամ, ոց a. agreeable to the taste, delicate, delicious, dainty, exquisite, savoury, succulent ; *-ք*, dainties, delicacies, tid-bits ; *-ասէր a.* fond of dainties, epicurean ; *s.* epicure.

Համադաս a. of the same class, order or rank ; *-եմ va.* to range, to rank, to draw up, to place in order, to put together ; *-իմ vn.* to be classified together, placed in the same order ; *-ութիւն s.* being of the same rank, equality in rank. [*թիւ s.* synthesis.

Համադրական a. synthetical ; *-դրու-*

Համազարմ a. of the same race, family or generation.

Համազգային a. national.

Համազգեաց S. *Գրաւ.*

Համազգի a. of the same nation, family, kind or sort ; national ; related ; homogeneous ; *-գութիւն s.* nationality ; relationship ; homogeneousness.

Համազին a. of the same nation or race ; *-զոյգ a.* equal, even, alike, similar ; *-զուն* S. *Համազն.*

Համազօր a. equal in power ; equivalent, equipollent, adequate ; *- լինել*, to be equivalent ; *-ութիւն s.* equivalence, equipollence.

Համաթիւ a. of the same number or quantity, equal ; *-թոռ a.* co-reigning.

Համալայնութիւն s. co-latitude ; *-լեզու a.* of the same language ; *-լծակից, -լծորդ, -լուծ a.* bearing the same yoke ; *s.* colleague ; companion, partner ; *-լուր a.* that can be heard, or heard every where ; *-լսարան s.* academy ; university, faculty.

Համախմբեմ vna. to gather or put together, to muster, to collect, to convoke ; *-բումն s.* meeting, assembly.

Համախոհ, -խոցհ, -խորհուրդ a. of the same opinion or mind, unanimous, agreeing, concordant ; *s.* adherent, partisan ; *- լինել*, to agree with, to be of the same mind ; *-խոհութիւն s.* intelligence, concord, good understanding, harmony ; league, alliance, compact ; *-խուռն* S. *-գումար* ; *-խօս a.* concordant, analogous. [natural.

Համածին a. connate, twin ; uterine ;

Համակ, ոց a. S. *Գորշախայտ* ; *ad.* all, entirely, totally ; only ; always.

Համակամ, ոց a. of the same will, concordant ; obedient to the will of, resigned ; *-իմ vn.* to agree, to be of one mind, to consent with ; to be resigned, to submit oneself ; *-ութիւն s.* concord, unanimity, agreement, union, consent ; *-ութիւն ընդ կամացն Աստուծոյ*, obedience to God's will, resignation, trust in God.

Համակեաց a. coexistent ; *-կառք s.* omnibus ; *-կարգ a.* put in the same order or number ; *-կարգածք s.* co-ordinate ; *-կարգեմ va.* to co-ordinate, to put in the same order ; *-կարկք a.* subject to the same passions ; compassionate, feeling, sensible.

Համակրդեան a. well versed in the Persian religion ; coreligionary. [ther.

Համակեաց a. still living with ano-

Համակեմ, եցի a. to affect, to fill with, to immerse ; S. *Թաղեմ.* [centric.

Համակենդրոն a. concentric, homo-

Համակերպ a. of the same form or manner; conformable; resigned; *–իմ vn.* to comply with, to conform or submit to, to be resigned; *–ութիւն s.* submission; resignation.

Համակերս a. similar, like; *–ք*, all beings, all creatures.

Համակիմ, կեցայ vn. to be affected, filled or covered with, immersed, sunk in; to array, clothe or invest oneself with, to bury oneself in; *յոսկի – եւ ի քարինս պատուականս*, to be completely covered with gold & precious stones; *ի թախծութիւն, ի խոր տրտմութիւն –*, to give oneself up to melancholy, to be filled with sadness; *– ի սուգ*, to dress in mourning; S. Թուխ; *պաշտաքը –կեալք ի գիրութիւն*, [fatted cattle.

Համակոր S. *–կրական.*

Համակործան a. utterly destroying, exterminating; *– քանդումն*, utter ruin, extermination; *– կորուստ*, total loss; *– պատուհաս*, exterminator; *–կորոյս a.* destroying, exterminating; *–կուլ a.* swallowing up, all-devouring.

Համակրական a. sympathetic.

Համակրութիւն s. sympathy; *ունել –*, to sympathize with, to feel a – for; *չունել զ–*, to have no – for or with.

Համակրօն a. coreligionary.

Համահասլոյն ad. together, at the same time, at once.

Համահամ S. *Համադամ.*

Համահայր a. born of the same father, consanguineous; *– եղբայր, քոյր*, half-brother, half-sister, by the father's side.

Համահանդերձ a. clothed alike, in uniform; *–հասակ* S. *Հասակակից*; *–հարզ, ից a.* aid-de-camp; adjutant; *–հաւաքեմ* S. *Համախմբեմ*; *–հրաւէր a.* convoking or inviting all; *–հրեշտակ a.* angelic.

Համաձայն a. concordant, consonant, conformable; *mus.* in unison; *ad.* unanimously; *–եմ va.* to accord, to bring to agree; to conciliate, to reconcile; *mus.* to tune; *–իմ vn.* to agree, to concord with, to be agreed; to grant, to come to terms, to comply with; *mus.* to be in tune; *–ութիւն s.* concord, unison, consonance, concordance; *fig.* conformity, unanimity, union; *mus.* unison, tune; *gr.* concordance.

Համաձեւ a. of the same form or shape, conform; *– առնել զիւրն*, to be of one mind; *–ուիք s.* configuration.

Համաճարակ a. entirely consumed; all-consuming, all-devouring, epidemic, epizootic, contagious.

Համամայր a. born of the same mother; *– եղբայր*, uterine, by the mother's side; *–ակայ a.* coetaneous, of the same age.

Համամիտ a. of the same mind or opinion, unanimous; *– լինել ումեք*, to perfectly agree with, to enter into the views of; *– են ցանգ*, they always agree in opinion, « they are two fingers of the same hand »; *–մտութիւն s.* unanimity, concord, consent, conformity of opinion.

Համայարկ a. cohabitant; dwelling under the same roof.

Համայն, լից a. whole, entire, total, complete; *ad.* all, entirely; together, all together, together with; even, yet, still; *–, –իւ*, totally, completely, wholly, thoroughly; *– եւ այնպէս*, even though, even if, however, nevertheless; *– եւ այնպէս ոչ յագեցար*, what, & you are not yet satiated? *– ասել, համագեալ*, in short, in a word.

Համայնաչափ s. pantometer.

Համայնապատում a. relating all; encyclopedian; S. *Հանրագէտ.*

Համայնաջինջ S. *Համաջինջ.*

Համայնասերմն s. pansperm.

Համայնատես s. panorama. [ing.

Համայնաւեր a. universally destroy-

Համանգամայն a. whole, universal; *ad.* all, all together, generally; even, yet, still.

Համանդամք s. all the members.

Համանիւթ a. of the same matter.

Համանման a. equal, alike, similar; conformable, analogous; imitating, following; *ad.* equally, alike.

Համանմանակի, –նմանեալ, –նմանի S. *–նման a.* [ity, analogy.

Համանմանութիւն s. similarity, conform-

Համանշան a. having the same sign; *–ակ a.* having the same meaning or signification, synonomous; *–ակութիւն s.* synonomy.

Համանոյնութիւն s. unanimity.

Համանուն a. S. Անուանակից; *s.* name-sake; *–աբար ad.* homonymously; *–ութիւն s.* homonymy.

Համաշխարհ s. the whole country, the public; countryman; *–ագործ a.* done by every body, general, univer-

sal; *-ական a.* universal, general, common, public; *-կ a.* of the same country; *s.* countryman.

Համաձայնութիւն s. unanimity; *-ունչ a.* of the same opinion, agreeing, unanimous.

Համահասակ a. of the same measure, equal, proportioned, symmetrical; commensurable; *-ութիւն s.* equality, proportion, symmetry; commensurability; *-չուեմ vn.* to depart together.

Համապայծառ a. quite clear, bright, shining, luminous, resplendent; *-պաշտօն a.* having the same office or function, colleague; *-պատասխան a.* corresponding; *-խանեմ vn.* to correspond; *-խանիչ a.* corresponding; *-պատիւ a.* equally glorified, equally adorable; equal in rank or honour, having the same dignity; *-պատշաճ a.* congruent, suitable, convenient; *-պատուութիւն s.* equal honour, rank or dignity; *-պարփակ a.* all-surrounding; *- վիհ*, chaos.

Համայնեալ, -նունչ a. destroying, exterminating all; *- կործանումն*, entire destruction, extermination; *- առնել*, to exterminate, to root out, to utterly destroy; *- լինել*, to be totally exterminated.

Համառօտ, լից a. brief, short, abridged, concise, succinct, summary; peremptory; *-, -ս, -աբար ad.* succinctly, briefly, summarily, precisely; peremptorily; *s.* compendium, abridgement; final or irrevocable sentence; *- հատանել*, to cut short; *- ասել, - ասացից, եւ - խոկ ասացեալ*, in short, in a word.

Համառօտագիծ a. briefly traced, succinct; *- բովանդակութիւն*, an abridgement; *- պատկեր*, sketch, short notice, cursory view; *-գիր a.* written briefly, in a few words; *-գրութիւն s.* abbreviation.

Համառօտեմ, եցի vn. to abridge, to diminish, to shorten; to digest, to resume, to recapitulate; to reduce, to contract, to extract; *ուղիղ -*, to understand thoroughly & cause to be perfectly well understood; *- զօրինս*, to transgress, to break a law; *- զքո եպիսկոպին դիտիզիս*, to make a visitation of the diocese.

Համառօտիւ, -ք S. *Համառօտ ad.*

Համառօտութիւն s. brevity, concision, shortness; abbreviation; compendium, abridgement, summary, abstract, epitome.

Համասեռան S. *Միաձուլից*; *-սեռ a.* congeneric, homogeneous; *-սեռութիւն s.* congenerousness, homogeneousness; *-սէր a.* of the same race or stock; *-սերմ a.* produced from the same seed; *-սերտունք a.* of a common origin; *-սէր a.* mutually fond; *-սրճունք, -սուն a.* nourished, brought up together.

Համաոպրեմ a. fragrant, odoriferous, sweet-smelling or -scented.

Համաստեղծ a. innate, natural.

Համաստեղութիւն s. asterism; S. *Աստեղաւորուն*.

Համատարածեմ a. spread, diffused, propagated throughout; *- ծաւալիլ*, to be -. [tion or avowal.

Համաւկայ ad. of a common attesta-

Համատակք s. string of pearls.

Համատարած a. spread throughout, very extended, universal, general; *- ծով*, the Ocean; *- օդ*, atmosphere; *-, -ութիւն s.* extent, very great extent; *-տարր a.* composed of the same element or matter; *-տեսակ a.* of the same kind or sort, equal, conformable; *-ախտ a.* resembling, similar, like, conform; *-տիք a.* of the same age, coetaneous; *-տոհմ, -տոհմիկ a.* of the same family, related.

Համար, ոց s. account, calculation, computation, enumeration, numeration; number; catalogue, list; roll-call, muster; examination, inventory, statement, account; esteem, respect, value, regard, station, degree; presentation or rendering of accounts; comparison; lesson; verse; *ի -, ի -ի, * - pr.* for, on account of; *ըստ -*, same, same thing; *- առնուլ, պահանջել*, to ask for an account of, to require one to account for; *- առնել*, to find out an explication of, to examine; to take or draw up an inventory of; to take stock; *- տալ*, to render an account; to give a reason; to be responsable, to account for; *- առնուլ ի միջ ծառայից իւրոց*. to make an account with his servants; *ի - ածել, արկանել, դնել*, to count, to calculate, to compare; *մտանել ի -*, to be reckoned, numbered, esteemed among; *ի -ի լինել*, to be counted as, to pass for, to

be reputed, esteemed; ը մարդկան կալ ի -ի, to be taken for a man; - դնել ը ուսմունք, to dispute; հանել Թիւս -ոյ, to draw or cast lots; առնուր զհամար տնտեսութեան քո, give an account of thy stewardship; ոչ երևեր ի -ի բան իմ, no attention was paid to my words; չէ ինչ ի -ի, it is unimportant; no matter; Թուոյ -ով էր ամ, all was counted; -ով Թուոց հաւասարեալ, a clever arithmetician; - առնուլ, to take lessons; գիտել, ուսանել, ասել զ-ն, to know, to learn, to say or repeat one's lesson; S. Թիւ.

Համարագիր s. numeral letter.

Համարակալ, -կար, ացս. reckoner, calculator, book-keeper, accountant, auditor of accounts; տուն, սեղի -ի, counting-house; accountant's office, ciphering; -ութիւն s. accounts, book-keeping.

Համարահաւ s. control.

Համարատու, ացս. comptroller; -Թիւն s. control.

Համատուր, ացa. rendering account; -ութիւն s. control, giving in or rendering of accounts.

Համարեմ, եցի va. to count, to number, to calculate; to esteem, to reckon, to consider.

Համարիմ, եցայ vn. to sum, to number, to count; to calculate, to compute; to esteem, to repute, to judge; to presume, to suppose, to reckon; to attribute; to pass for, to be reputed or deemed; լաւ -, to prefer; պատուական -, to appreciate; մեծ ինչ -, to value, to esteem, to repute, to rely on; առ ոչ ինչ -, not to keep any account of, not to care about, to have little esteem for, to despise; - զանձն, to look upon oneself as, to believe, deem or account oneself, to think that one is; ը մի - զինքն ը ուսեալ, to mistake; երանելի զանձն -, to think oneself happy; -իմք եթէ, -ըստ ասացեալ այնպէս Թէ, let us suppose that; մի -իք Թէ, do not believe that; -ըեալ a. reputed, deemed, looked upon as; ը մեռեալս -, thought to be dead; չ-ն յազգս, not numbered among the nations, without genealogy; ոչէր - արծաթ Թէ էկէ ինչ, silver was made no account of.

Համարիչ s. numerator.

Համարիւն a. of the same blood, consanguineous, related.

Համարձակ a. frank, free, bold; plain, sincere, without ceremony; determined, resolute; wide, extended; -, -աբար ad. frankly, freely, boldly, plainly; resolutely, firmly; clearly, openly, ingenuously; կարի ինն -, too free, bold, rash, audacious, too daring.

Համարձակաբերան a. plain-spoken, frank, open-hearted, ingenuous; ad. frankly, openly, freely, ingenuously, without reserve.

Համարձակագոյն a. more openly, &c. -, -ս S. Համարձակ ad.

Համարձակախօս S. -բարբառ a. -լինել. to speak freely, frankly, openly, to be plain with, to be accustomed to speak one's mind; -ութիւն s. frankness of speech, openness, unreservedness, freeheartedness.

Համարձակահայեաց a. seeing clearly, penetrating, perspicacious.

Համարձակաձայն a. speaking frankly, freely; - բարբառով, aloud, openly, publicly.

Համարձակապէս S. Համարձակ ad.

Համարձակատես S. -հայեաց.

Համարձակեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to embolden, to make bold or courageous, to reassure; to permit, to allow; to render impertinent.

Համարձակերես a. with an open countenance, frank, free, bold.

Համարձակիմ, եցայ vn. to grow bold, to have the boldness to, to take the liberty of, to allow oneself, to have the courage, to be daring, to dare, to venture; կարի ինն -, to presume, to take liberties; -իչ a. emboldening.

Համարձակութիւն s. frankness, hardihood, licence, courage, liberty; boldness, forwardness; կարի ինն -, audacity, temerity, venturesomeness; - առնուլ, to take the liberty to, to permit or allow oneself to; կարի ինն - տալ, to render impertinent, impudent; պարտ է -իւք ասել, it must be acknowledged; -ք S. Համարձակ ad.

Համարմատ a. produced from the same root; innate, inborn.

Համարող s. reckoner, arithmetician; -ական a. arithmetical; -ականն, -ութիւն s. arithmetic, ciphering.

Համարուեստ a. having the same trade or calling; s. fellow-craftsman.

Համարումն s. value, esteem, reputation, respectability; S. Յարգ.

Համացեղ a. of the same race or

family; homogeneous; *-ութ s.* relationship; homogeneousness. [nour.

Համահաւ. a. of equal glory or ho-

Համաքանակ a. aliquot, even.

Համբակ, ացս. little child, boy; lad; apprentice, novice, beginner; scholar, disciple; *a.* new, raw, inexperienced; ignorant; *- կրպակաց*, shop-boy; *- կապուճայի*, pot-boy; *- նաւաստուց*, cabin-boy; *-ապար ad.* like a child, childishly; *-ութիւն s.* apprenticeship; inexperience.

Համբառնամ, բարձի va. to elevate, to raise, to lift up, to take up; *- զձեռն*, to stretch forth or raise the hands; to raise the hand against; to rebel.

Համբառնամ, բարձայ vn. to rise up, to ascend, to mount, to go up; to raise oneself, to rise, to get up; *- միտք առ Աստուած*, to raise the heart to God; *հակառակ, ընդեմ -*, to revolt, to rise, to rise against, to rebel; *ի մտաց -*, to grow proud; *դատախազ -*, to accuse of, to charge with, to arraign, to impeach.

Համբար, ացս. warehouse, storehouse, granary, loft; larder, pantry; provisions, furnishing, supplying, victualing; *- զօրաց*, magazine; stores, ammunition; *- անասնոց*, fodder, provender; forage.

Համբարածու., ացս contractor, purveyor, furnisher; forager.

Համբարակ, ացս. store, deposit; warehouse: purveyor; *երկինք նմա - ցօղոյ*, the heavens shall drop down dew; *-ան s. anat.* matrix; *-ապետս.* intendant, steward, furnisher, purveyor, provider, contracter.

Համբարան s. anat. uterus, the womb; *-, -ոց s.* larder or pantry; granary; magazine, mart; emporium.

Համբարապան, ացս. store-keeper; *-պետս.* intendant.

Համբարեմ, եցի va. to warehouse; to provide, to furnish food, to victual, to revictual, to lay in a stock of, to store; to lay by, to hold in reserve, to amass, to gather, to treasure up.

Համբարձումն s. lifting up, elevation, ascension, rising, ascent; Ascension-

Համբարոց S. *Համբարանոց.* [day.

Համբարու, ացս, -ւի, ւեաց s. mermaid, siren; fairy, elf, fay; faun, sylvan god. [towering, puffing up.

Համբարտակ s. S. *Ամբարտակ*; *a.*

Համբաւ, ացս, ոյս, ուս s. credit, honour, repute; renown, fame, reputation, name, glory, celebrity; news, intelligence, rumour, report, tidings; *արագաթեւ -*, flying report, swift, speedy renown; *- բարեաց*, good repute; *չարագործ, սուտ, չար -*, strange, false, ill news; *- մեծ առանալ*, to win a great reputation; *վնասել անձին -ոյ*, to damage one's reputation; *պարսաւել զ- իւր*, to tarnish one's renown; *կորուսանել զ-ն*, to get an ill name; *չունել զ-*, to be unknown, of no reputation or renown; *պղծաւել զ- ուխտիւք*, to blacken or ruin the reputation of; *-ի հարկանիլ*, to become public, to divulge; to become famous, renowned, celebrated, far-famed, to be in vogue, request or fashion; *ձախողական - հանել* or *ընծայուցանել զուսիքէ*, to spread abroad an evil report about one; *- հանել, տարածել*, to raise, sow or spread the news; *- ընդհանայ*, it is said that; the story runs; *ելանէր, հնչէր, տարածէր, ի դուրս յայտնիէր -*, the report spread; *- քաջութեանն ըստ համայնս ընդհանայր*, the fame of his courage spread every where; *եւ ել- վնմանէ ըստ համայնս գաւառին*, & there went out the fame of him through all the region round about; *-ի հարեալ է խաղս*, this play is very popular; S. *Շուինդն.*

Համբաւաբեր s. messenger, newsbringer; *-կոծ առնեմ* S. *Համբաւեմ*; *-հան a.* spreading false reports; mischief-making, meddlesome; *-տեղ, -ւոր a.* having a name worthy of envy, famous, renowned, far-famed.

Համբաւեմ, եցի va. to celebrate, to sing the praises of, to praise; to make public, to divulge, to let out, to noise or rumour abroad, to publish, to make known every where; *-իմ vn.* to be renowned, to become celebrated; to be divulged, spread or noised abroad.

Համբեր a. patient; *s.* patience; time, delay; *-ական, -աւոր a.* patient, suffering, enduring; *-եւիք s.* affairs requiring patience, annoyances, troubles.

Համբերեմ, եցի vn. to have patience, to be patient, to endure, to suffer, to support, to bear, to undergo, to sustain; to persevere, to remain firm & constant, to persist; to wait; *- յա-*

մուանուլ, to live single; to live continently, chastely; *որ համբերեսցէ եւ սլառ՝ նա կեցցէ*, he that shall endure unto the end, the same shall be saved.

Համբերող a. patient, enduring.

Համբերութիւն s. patience, suffering; hope, expectation, confidence; time, delay; *առնել –իւ*, to be patient, to bear with patience; *կորուսանել զ–*, to lose one's patience, to grow impatient; *տալ կորուսանել զ–*, to put quite out of patience; S. *Թողլ.*

Համբոյր, բուրից s. kiss, embrace; *buss; *fig.* sweetness, affability, familiarity; union, joint, joining together; *gr.* spondee; *a.* sweet-tempered, affable, benign, gentle, mild, meek; propitious, favourable; agreeing, unanimous; – *ձեռաց*, hand-kissing; – *Յուդայի, մատնչի*, a traitor's kiss; – *տալ ումեք*, to embrace, to kiss; to buss; *տալ միմեանց – խաղաղութեան*, to give the kiss of peace; *ի – ածել*, to familiarize, to tame, to domesticate; *հաշտ եւ – առնել, – յարգարել*, to appease, to calm, to pacify, to reconcile; *գալ ի –*, to get or grow tame, familiar, to be tamed; *– եւ կամակ բարս առաջ նալ*, to be good-tempered, gentle, amiable. [not, not at all.

Համբուն ad. totally, entirely; no,

Համբուրասէր a. fond of kissing; *s.* kisser; *fig.* fond of peace, pacific.

Համբուրեմ, եցի va. to kiss, to embrace; *to buss; – *զմիմեանս*, to kiss or embrace each other; – *ակամայ*, to kiss unwillingly; *առեալ –*, to be always kissing; *– զձեռս, զոտս ումբուք*, to kiss the hands; *համբուրեաց զնա*, he kissed him; *–եցուցանել va.* to familiarize, to domesticate.

Համբուրումն s. osculation.

Համեղ a. flavorous, savoury, sweet, delicious; *–աբար a.* sweet-spoken; *–ահամ, –ահաչակ a.* well flavoured, pleasant to the taste, savoury; *–անամ vn.* to become well flavoured, sweet, appetizing; to be agreeable to; *–ացուցանել va.* to render savoury, to sweeten, to season; *–ութիւն s.* exquisite flavour, agreeable taste, relish.

Համեմ, ոյ s. amomum; spice; – or *–անք s.* aromatics, spice; sauce, seasoning, stew, ragout, high seasoned sauce; dressing of meat, condiment; *–անոթ s.* sauce-boat.

Համեմատ, լից a. proportionate, equal, conformable, corresponding, analogous, regular, symmetrical, adequate; *– դործել*, to proportion; *դնել –*, to compare; *եթէ լիցին ի քեզ առաքինութիւնք զվեհ ճակատագրիդ*, if your virtues correspond with your high destiny; *ըստ –ի, –աբար ad.* S. *–ութիւն*; *–ական a.* proportional, analogical; comparative; *–ելի a.* comparable.

Համեմատեմ, եցի va. to compare, to confront, to confer; to put in comparison with, to equal, to parallel; to be in symmetry; *– զդէմս*, to collate.

Համեմատութիւն s. comparison, confront; proportion; analogy, relation, conformity, correspondence, harmony, eurythmy, symmetry; *math.* ratio, proportion; *– դրոց*, collation; *բառնալ զ–ն*, to disproportion; *–իւք ad.* proportionably, in proportion, proportionally, symmetrically; comparatively, in or by comparison, relatively, in reference. [aromatic, spicy, fragrant.

Համեմատուր a. seasoned, flavoured;

Համեմեմ, եցի va. to season, to flavour; to scent, to aromatize, to spice, to powder; *– ապխ*, to sprinkle with salt, to salt.

Համեմիչ s. seasoner.

Համեմունկ s. bot. vanilla.

Համեստ, լից a. modest, decent; reserved, moderate, temperate; *–աբար ad.* modestly; *–անամ vn.* to become modest or wise, to put on a modest look; *–ացուցանել va.* to make modest or moderate; *–ութիւն s.* modesty, moderation, reserve, temperance, probity; politeness; *–ութիւն ad.* modestly, decently; *–ուհի sf.* modest woman.

Համուռ, լից s. saddle; pack–; harness; *կողմնակի –*, side-saddle; pillion; *կոճղ–ի*, saddle-tree; *հանել ի բաց զ–ն*, to unsaddle; S. *Թամբ*; *–ագործ s.* saddle & harness maker; *–արան s.* saddlery; saddle-room; *–եմ va.* to saddle, to harness; *հոյակապ –եալ*, in superb trappings.

Համրամ S. *Երամովին.*

Համրաւանակ ընթանամ vn. to run together; *fig.* to compete; to concur, to coincide.

Համրութիւն S. *Համաբնութիւն.*

Համընթաց, &c. S. *Զուգընթաց.*

Համխասա, –իմաց, &c. S. *Համամիտ.*

Համհարզ, –հօրեայ, –մօրեայ S. *Համահարզ, –հայր, –մայր.*

Համնկերակ *s.* foster-brother.

Համոզակերը, ացս *a.* persuading; persuasive; – լինել to persuade, to convince; S. Թափիչ.

Համոզեմ, եցի *va.* to persuade, to induce, to gain or bring over; to impel, to urge; to calm, to appease, to reconcile.

Համոզիչ *a.* persuasive; reconciling.

Համոզումն *s.* persuasion.

Համոյ *a.* regular, moderate; –ք *s.* moderate things.

Համորակայն S. Համամայր. [S. Մխա–.

Համուռ, –ն *s.* crowd, multitude; *ad.*

Համուշակ *s.* skirt of a garment.

*Համեհեմ *va.* to taste, to savour.

Համր, մրաց *a.* dumb; speechless, mute, tongue-tied; – ի ծնէ, born-dumb, dumb from one's birth; –բնոտ Թիւնք, babies; – լինել or

Համրանամ, ացայ, Համրիմ, եցայ *vn.* to become or to remain dumb, to be speechless, to lose the use of speech; – ի զարմանաց, to be struck dumb with surprise, to be tongue-tied.

Համրացուցանեմ *va.* to make or strike dumb. [dumbness.

Համրուն *s.* state of a dumb person,

Համօրէն *a.* whole, total, entire, universal; *ad.* all, entirely, totally, wholly; ը – ց, throughout the world; – կալ ի վերայ, to understand perfectly, to know to the bottom, to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts.

Հայ, ոց *s. a.* Armenian; –ք, Armenia; –ք or –եր, the –s, the – nation; –էրէն, բարբառ, the – language; Թարգմանել ի –, յէրէն ի – բան, to translate into –, into the – language.

Հայաբարբառ *a.* speaking Armenian; –բնակ *a.* inhabited by Armenians.

Հայագէտ *s.* armenist; –գունդ *a.* composed of Armenians; *s.* Armenian troops.

Հայադաւան *a.* armenizing, having religion, persuasion, the policy, the customs of the Armenians; –դրօշ *s.* Armenian flag, colours, banner, en- [sign.

Հայազարմ, –զն S. Հայկազն. [

Հայախառն *a.* mixed with Armenian; –խնամ *a.* having the care of the Armenians; nurtured by the Armenians; –խոմք S. –կոյտ. [menian.

Հայածին, –ծնունդ *a.* born of an Ar-

Հայակոյտն *s.* the Armenian country; –կոյտ *a.* composed of Armenians.

Հայամեծար *a.* honouring the Armenians; honoured by the Armenians.

Հայանախատ *a.* maltreating the Armenians; unworthy of an Armenian; –նման *a.* resembling an Armenian; –նշան *a.* bearing the emblem of Armenia; – դրօշ S. Հայագրօշ.

Հայավայել *a.* worthy of an Armenian, of Armenians.

Հայասէր *a.* Armenian, of – race; –քս, we Armenians; –սէր *a.* fond of Armenians, philarmene; –սիրութիւն *s.* philarmenia; –սիրտ *a.* having an Armenian heart.

Հայաստան, ի *s.* Armenia; – Ցն, –; – ազգ, the Armenian nation; –եայք, էից *s.* the Armenians; –ցի *s. a.* Armenian; S. Կէսցէ.

Հայատան *s.* the sight, the eye-sight.

Հայացի *a.* Armenian.

Հայբորակ *s.* natron.

Հայեացք, էից *s.* look, sight, view.

Հայելաբանական *a.* catoptrical; –բանութիւն *s.* catoptrics.

Հայելագործ, ոց *s.* looking-glass maker; –ութիւն *s.* – manufacture.

Հայելական *a.* specular. [rors.

Հայելապատ *a.* surrounded by mir-

Հայելավաճառ S. –գործ; –ութիւն *s.* looking-glass trade.

Հայելատեսան *s.* view, panorama.

Հայելացոյց *s.* kaleidoscope.

Հայելաքար *s.* foliated gypsum.

Հայելի *s.* looking-glass, mirror, speculum; –ք *fig.* eyes; *a.* visible, observable; – կիզիչ, burning glass. [vidette.

Հայիկ, ի *s. mar.* top, mast-head,

Հայերէն *a.* Armenian; *ad.* in –; – գիր, – writing; – տառիւք, in – letters or characters; – լեզու, դպրութիւն, the – language, literature; ուսանիլ զ–, to learn, to study –; – Թարգմանել, to translate into –; – գիտէք, խօսիլք, do you know –? do you speak –?

Հայերկնագէտ *s.* armenist; –խօս *a.* speaking Armenian. [tal.

Հայեցական *a.* contemplative; mental.

Հայեցի *a.* Armenian.

Հայեցիկ *a.* serving to see or to look.

Հայեցող *s.* contemplator; –ական *a.* contemplative; speculative; –ութիւն *s.* contemplation; speculation; theorem.

Հայեցուած, ոց *s.* glance, look, peep; sight, view; aspect, appearance, presence; spectacle, prospect; աչօք զ–, firm, steady look; ի խոհարչ

անել զ-ս, to cast down the eyes; *աչն աալ* or *դնել -ովք աչաց*, to cast an amorous eye upon, to ogle; to dote upon.

Հայեցուք, *-ումն* S. *-ուած*.

Հայեցուցանեմ va. to cause to see, to view; to incline, to dispose towards; to apply; *յինքն - զոք*, to attract, to draw another's eye on oneself.

Հայիմայթամտեմ vn. to set one's wits to work, to tax one's ingenuity, to contrive.

Հայիմայթանք or *Հայիհայ- s.* invention, expedients, means, shift, device, way; provisions, food, victuals; relief, solace; pretext, subterfuge, pretence; *- կենաց*, subsistence, means, necessities of life; S. *Հնարք*.

Հայիմայթեմ, եցի vna. to invent, to find the means or a way to do any thing, to contrive, to devise; to provide, to provision, to procure; to solace, to assuage; to pretend.

Հայիմ, եցայ vn. to look, to give a look, to cast the eyes on, to see; to look upon, to gaze on, to consider attentively, to look in the face, to observe, to contemplate, to speculate, to weigh well; to take care; to concern, to regard; to have in view, to aspire to, to aim at; to face, to front, to look on, to overlook; *գեղեցիկ հայեալ*, handsome, elegant, beautiful, charming; *- ի վեր*, to look up; *- ընդ պատուհանն*, to peep or look in at the window or through the window; *- գաղտագողի*, to look stealthily at; *սրտացեալ - յոք մնջագ*, to gaze with greedy or devouring eyes at, to stare at; *- յայրաուս* or *յայրաատեքեր*, to look at impudently, lustfully, lewdly; *- յոք սիրով, գորովալից աչօք*, to look at lovingly or tenderly, to look sweet upon, to cast sheep's eyes on, to ogle; *- խանդաղատանօք*, to gaze on dotingly, with fondness, with glistening eyes; *ըստ ակամբ - յոք*, to look scornfully at or with contempt; *- մտօք*, to contemplate, to muse on; *ոչինչ հայեցեալ ի*, in spite of, despite; *մինդեռ նա այսր անդր հայէր*, as he looked about or around. [*a.* Armenian.

Հայխունկ s. Armenian incense; *-խաս*

Հայկ, ի, այ s. Haïg (the earliest hero of the Armenian nation, called after him *Հայ Haï* or Armenian); *ast.* Orion.

Հայկաբան a. s. armenist, who speaks & writes pure Armenian; armenism, pure Armenian. [ly, courageously.

Հայկաբար ad. like Haïg, valorous-

Հայկազարմ a. of the race of Haïg, Armenian.

Հայկազեան, -ին, -ենեայ, -ենեան, -զուն a. Haïganian, Armenian; *-զունք s.* the descendants of Haïg, Armenian nation, the Armenians; *-զեան Բառգիրք*, the Armenian Standard Dictionary.

Հայկական a. Haïganian, Armenian.

Հայկաշէն a. built by Haïg; *-չափ a.* gigantic; *-սիրտ a.* Haïg-hearted, courageous, dauntless, intrepid, valiant, bold, manly. [Armenian anthology.

Հայկատրան s. the centre of Armenia:

Հայկաւ s. Armenian bole.

Հայկեան a. Haïghian, Armenian; *- դրօհ*, the - nation. [blasphemy.

Հայհոյական a. blasphemous; *- բան*, *Հայհոյանք* S. *Հայհոյութիւն*.

Հայհոյեմ, եցի va. to curse & swear, to blaspheme; to talk scandal; to revile, to abuse, to slander, to traduce, to defame, to speak ill of. [pheming.

Հայհոյիչ s. blasphemer; *a.* blas-

Հայհոյութիւն s. blasphemy, swearing; abuse, slander, scandal, backbiting, defamation. [Armenian nobility.

Հայոզեաբ s. pl. the Armenians, the

Հայութի s. the Armenian nationality.

Հայուհի sf. Armenian woman, lady, girl. [*նեզ*, to knead.

Հայս, լից s. paste; dough; *- հարկաւ*

Հայր, հօր, հարց s. father; papa, pa; *daddy, dad; father, chief; founder; author, inventor; *- մեր*, the Lord's prayer; *- երկնաւոր, գթութեան*, &c., heavenly Father, God of mercy; *-ն Յովսէփ*, St.-Joseph; *հարք եկեղեցւոյ*, the fathers of the church; *հարք միանձնուն*, old anchorites; *հարք մեր*, our fathers, forefathers, ancestors; *- Տի*, Adam; *Յարգոյ -*, Reverend Father; *բարեյիշատակ -ն Իսահակ*, Father Isaac of blessed memory; *- սուրբ*, holy father; *- խոստովանութեան*, confessor; *հոգեւոր -*, spiritual father; *- հայրենեաց, ժողովրդեան, ազգաւոյց*, father of his country, of the people, of the poor; *քերթողաց -*, father of Armenian literature, Moses of Khoren; *- պատմագրաց*, father of history, Herodotus; *- եւ մայր*, father & mother, parents;

որդի ի հօրէ, from father to son; իբրեւ զ–, like a father, fatherly, paternal; աղնիւ, բարեգութ–, good, tender father; սիրտ, գութ, սէր հօր, the heart, tenderness, love of a father, paternal, fatherly affection; սիրել, պատուել զ–, զօրավիգն լինել հօրն, to love, honour & succour one's father; յաւելուլ առ հարս, to go the way of all flesh, to go to kingdome come, to die; ննջեաց ընդ հարս իւր, he slept with his fathers; – որդւովք բերկրեալ, a father happy in his children; – մարդպետ, kislar-agasì, master of eunuchs.

Հայրաբար *ad.* paternally, fatherly; –ական *a.* like or resembling his father, following in the steps of his father; like a father; –բուղխ *a.* proceeded from the Father; –բուն *a.* paternal.

Հայրագիր *s.* adopted father; –գիծ, –իրաւ *a.* parricidal; –խնամ *a.* paternal or filial (care); –խոցող, –խոչոչ *s.* parricide.

Հայրածին *a.* born of the Father.

Հայրակամ *a.* willed by the Father; –կան *a.* paternal, belonging to the father; –կիր *a.* parricidal; –կոչ լինիմ *vn.* to name after the father.

Հայրահալած լինիմ *vn.* to persecute one's father. [ther.

Հայրասէրած *a.* honouring one's fa-

Հայրանամ, ացայ *vn.* to be or become a father; –նարգ, –ու *a.* despising, contemning one's father; –նենգ *a.* deceiving one's father; –նման *a.* resembling one's father.

Հայրանուն *a.* bearing the father's name; –ական *a.* patronymic.

Հայրապաշտ S. –բուղխ.

Հայրապետ *s.* patriarch, pontiff; –ական *a.* patriarchal, pontifical; –ացնամ *vn.* to become patriarch, pontiff, bishop; –անոց, –արան *s.* seat, residence of a patriarch, &c.; –ուի *s.* patriarchate, pontificate.

Հայրասէր *a.* loving one's father; –ասպան, ացք *p.* parricidal; *s.* a parricide; –ասպանութիւն *s.* parricide.

Հայրատեաց *a.* hating one's father; –տունկ *a.* planted & cultivated by the Father; –տուր S. Հայրենատուր.

Հայրենաբուն *a.* indigenous, native.

Հայրենադրուժ *s.* traitor to one's country.

Հայրենական *a.* paternal; patrimonial; – ստացուածք, patrimony, inheritance.

Հայրենասէր, սիրաց *a.* fond of one's country, patriotic; *s.* patriot; ճշմարիտ, անձնանուէր –, a genuine, devoted patriot; –սիրական *a.* patriotic; –սիրութիւն *s.* patriotism, love of one's country. [ther or country.

Հայրենավրէժ *s.* avenger of one's fa-

Հայրենատուր *a.* left by a father, transmitted from the ancients; paternal, ancestral.

Հայրենաւանդ *a.* transmitted or inherited from one's father or forefathers, hereditary.

Հայրենի *a.* paternal; native, natal; – ժառանգութիւն, patrimony; – գաւառ, ՚ն, երկիր or

Հայրենիք, նեաց *s.* native country, – land, country, birth place, home; parentage; patrimony, paternal property, fortune; հող –նեաց, fatherland; սէր, յիշատակ –նեաց, patriotism; remembrance of one's native land; անձուկ, կարօտ –նեաց, longing for home; home-sickness, nostalgia; վատրել զոք ի –նեաց, to expatriate; ելանել ի –նեաց, to go abroad, to leave one's native land; [ողուլ զ–նիս, to quit one's country; երթալ, դարձ առնել ի –նիս, to return to one's country; մտանել ի –նիս, to return home, to regain one's native land; արժանի լինել –նեաց, to deserve well of one's country; ծառայել –նեաց, to serve one's country; նուիրել զանձն –նեաց, զանձն դնել ի վերայ –նեաց, to devote oneself to the service of one's country, to consecrate oneself to one's country's welfare.

Հայրիկ *s.* dear father, papa; ընդէր ոչ ուսես –, dear papa, why don't you eat?

Հայրորդի *a.* having sons.

Հայրութիւն *s.* paternity.

Հայրօրէն S. Հայրաբար.

Հայց *s.* demand, request; ընդ – անկանել, – եւ խնդիր լինել, to ask, to demand, to request, to be in search of, to look for.

Հայցական *s. gr.* accusative.

Հայցելի *s.* the article required, thing asked for; առնել զ–ն, to hear, to hearken to the prayer of; ընտնել զ–ն, to obtain by dint of entreaty.

Հայցեմ, եցի *va.* to request, to ask; to entreat, to beg earnestly, to beseech, to implore, to solicit, to pray;

to seek, to search; – *օգնութիւն*, to implore aid or succour; *ընդհ* –, to entreat a favour.

Հայցող s. solicitor, postulant.

Հայցուած, ոց s. request, solicitation, entreaty, humble demand, prayer. [proof.

Հայցումն s. the asking; exaction;

Հայքար s. armenite, armentine, Armenian stone; turquoise.

Հան s. grand-mother, --mamma, *granny, grandam.

Հանածոյ, ից a. mineral; ore, mineral; – *բիւրեղական, երկամիտաձեւ, հատաձեւ, հողային, ձուաքարային*, crystallized, kidney-shaped, globular or granular, earthy or earth-coloured, oolithic or lenticular ore. [away.

Հանահիմ vn. to be driven or cast

Հանապ s. a large drinking-glass.

Հանապազ ad. always, at all times, continually, constantly, ever; assiduously.

Հանապազաբուղխ a. flowing continually; *–խօս լինիմ vn.* to have constant intercourse with; *–ծին u.* continually proceeding, arising; *–կիր a. ad.* always wearing; *–հիւանդ a.* always ailing; *–հոս a.* running or flowing continually; *–մեռ a.* daily mortifying; *–ջան a.* always endeavouring, always careful, industrious, active, assiduous; *–սուտ a.* always lying, mendacious; *–տարած a.* always extended; *–տես a.* always visible; *–փակ a.* always shut; *–փոխ a.* continually changing, inconstant.

Հանապազորդ, ից a. quotidian, daily; continual; assiduous, frequent; *ad.* S. *Հանապազ*; – *պատարագ*, perpetual sacrifice. [*պազորդ u.*

Հանապազորդեայ, –եան S. *Հանապազորդեմ, եցի vn.* to continue, to persevere, to last, to endure; to frequent; *ոչ* –, to discontinue, to interrupt, to cease; – *յաղթիս*, to continue instant in prayer; *–եալ a.* persevering, steady; *–ութիւն s.* assiduity, perseverance, persistence.

Հանապազօր ad. every day, always; *–եայ a.* quotidian, daily.

Հանգամանք s. condition, quality, state; kind, species, nature; details, circumstances, particulars; attribute, disposition, situation; way, manner; model; proof; – *ժամանակին*, actual state of things; *սակաւզական* –, emergency; *յամ –նս ad.* in any way, at all events.

Հանգանակ, ից s. assessment, rating; club, clubbing, contribution, share, portion; – *հաւատոյ*, symbol, creed; *–ած*, in clubbing together; *–ած կոչունս առնել*, to club for a dinner; *–ակից s.* partner in the reckoning, contributor, boon companion; *–ածոր a.* rated, contributed, clubbed together; *–եմ vna.* to rate, to club, to contribute, to club together, to subscribe; to contribute, to have a share in, to be accessory to; *–ութիւն s.* reckoning; subscription. [conformable.

Հանգեայ a. similar, like, equal, same,

Հանգիստ, գաւեան s. repose; refreshment, relaxation, recreation; ease, tranquillity; convenience, well-being, leisure; pause, rest, intermission, truce, cessation; station, abode; *fig.* tomb; repose, sleep, death; *a.* quiet, tranquil, peaceful; *–գաւեամբ ad.* conveniently, comfortably; at one's ease or leisure, leisurely; *–գաւեան ժամ*, compline; *–գաւեան չարականն եւ աւետարան*, hymns & gospel in burial-service; *–գաւեան պաշտօն*, requiem; – *առնուլ*, to take rest, to be at rest, to repose; – *տալ*, to rest, to repose; *թողուլ ի –գաւեան*, to leave or let alone; – *առնել բանի*, to end a dis-

Հանգիստակ S. *Հանգեայ*. [course.

Հանգիտանամ, ացայ vn. to be equal, like, to resemble.

Հանգիտապատիւ, տուաց a. having the same honour, equally honoured or honourable.

Հանգիտարագ a. of the same speed; equally swift; *–փառ a.* of equal glory. [blance, parity, conformity.

Հանգիտութիւն s. equality, resem-

Հանգոյն ad. as, like, after the manner of; almost, nearly; *a.* S. *–գունակ*.

Հանգոյց, գուցից s. knot; tie, bond; station, post, stage, resting-place; S. *Կայարան*; *bot.* knot, joint; *fig.* knotty point, rub, difficulty, intricacy, tangle; *mus.* note; *գորգեան* –, the Gordian knot; *վերելից* or *վերափաթաթ, վայրաբեր* – *ast.* ascending, descending node; *գիծ –գուցից*, nodal line; – *առնել*, to make or tie a knot, to knot; *արձակել զ–ն*, to untie, to loosen or undo a knot; *լուծանել զ–ն fig.* to untie or

cut the knot of a difficulty or question, to delucidate; – *ի –դուցէ փախչել*, to flee by post, or by relays of horses.

Հանգուցանակ, –ան, –կոյ, –անաւոր, –աւոր a. like, similar, conformable, equal, uniform.

Հանգուշն a. turned or tucked up, close; *fig.* modest, reserved; cautious, wary; *ad.* gathering up, picking up, closely; modestly, decently; cautiously.

Հանդուցանեմ, ցի va. to repose, to give repose, to leave to rest; to recruit, to relax, to refresh, to ease, to recreate; to lay, to set, to put, to place; to finish, to end; to bury, to inter; to translate, to remove to heaven; to make happy, to beatify, to glorify; – *յերկոց տունջեան*, to rest from daily labour, to repose.

Հանդուցեալ a. refreshed, reposed, unbound; dead, deceased, defunct; *–ն*, the deceased, the defunct; – *հայրն իմ, ամուսինն իմ*, my deceased father, my defunct spouse; – *Թագաւորն Ի. տալիոյ Վ. Ե.*, the late king of Italy V.E.

Հանդուցիչ a. giving or procuring rest, reposing.

Հանդչիմ, դեայ vn. to repose, to take repose, to be at ease; to rest, to cease from work, to relax, to refresh oneself; to end, to stop, to stand still, to halt, to be settled; to lodge, to sojourn; to cease, to end; to die, to depart this life; to be buried; to rest in heaven; – *ի վաստակոց*, to take rest from work, to pause from labour; – *ի խաղաղութիւն*, to rest in peace; *հանգիր ի սրտմտութիւն*, let your anger cease; *եմուտ անդ –*, he went in to ease himself. [ly, at one's ease.

Հանգստաբար ad. quietly, tranquil-

Հանգստական a. commodious, tranquil, easy; *s.* Quietist; *–ութիւն s.* quietism; *–կայք, –տանոց s.* tombs, cemetry, catacombs; *–տասէր a.* too fond of one's ease; *–տարան s.* place of rest; temporary altar; *fig.* tomb, sepulchre; *–տարար a.* comforting, restoring, refreshing, recreating, reviving; *s.* Therapeutæ; *–տաւէտ a.* very convenient, very comfortable; *–տոց, աց s.* tomb; *–տութիւն s.* repose, quiet, tranquillity, ease, convenience.

Հանգրկէտ s. tucking or turning up; *–րկեալ a.* tucked or turned up.

Հանգրկեմ, եցի va. to tuck, turn or truss up; to take in, to tighten; – *զհանդերձս*, to tuck up one's clothes or gown; – *զբազուկս*, to turn up the sleeves; – *զմիտս fig.* to retire within oneself, to collect one's thoughts.

Հանգրկումն S. *Հանգրկէտ.*

Հանդրուան, ից s. lodging, abode, dwelling; suburb, village, hamlet; stable; cattle-shed, sheep-fold; S. *Կայարան*; – *հաւաց*, road, roadstead, harbour, port; –, sanctuary, relic.

Հանդարտ, լից a. peaceable, quiet, calm, tranquil, mild; moderate, staid, sedate, grave, sober; –, *–ս ad.* gently, softly, mildly, tranquilly, slowly; – *լինել, կալ*, to remain quiet or tranquil; – *լինել*, to have patience, to be patient.

Հանդարտաբարոյ a. good-tempered, peaceful, gentle, mild, meek, affable; *–գնաց, –հետ a.* walking slowly; flowing peacefully or placidly; *–ձայն a.* soft, pronounced or sung softly; *–միտ a.* equanimous; *–նամ* S. *–սիմ*; *–սիրտ a.* tranquil, imperturbable, peaceful, calm; *–քայլ a.* going slowly, having a slow pace.

Հանդարտեմ, եցի va. to tranquillize, to appease, to calm; to render tranquil, to soften; *vn.* to be appeased, calmed, tranquillized; to abate, to be settled, to diminish, to assuage; to hold one's peace, to keep silence; to support, to endure, to suffer, to resist, to be able; – *զկիրս, զամբոխեալ միտս ուրուք*, to calm the passions, to relieve anxiety. [*տեմ va.*

Հանդարտեցուցանեմ S. *Հանդարտ.*

Հանդարտիկ a. slowly, softly, gently, quietly, smoothly.

Հանդարտիմ S. *–տեմ vn.* [philosophy.

Հանդարտարուեստ s. ethics, moral

Հանդարտութիւն s. tranquillity, stillness, repose, quiet, peace, silence; phlegm, calmness, coolness, composure; – *կրից*, moderation; – *ծովու*, calm at sea, calm, smooth sea, dead calm; – *հոգւոյ, միտց*, peace of soul or mind.

Հանդերձ, լից s. coat, clothes, garb, attire, wearing apparel; old clothes; preparation, show, pomp, magnificence; *–ք թեղ, լայն*, magnificent, flowing robe; – *առանց խորչխորշանի*, garment without folds; – *արքայական*,

royal robe; *հեծելազգի* –*ք* or –*անք*, riding habit; – *բաղանեաց*, bathing gown; –*ք նորք*, a suit of new clothes; S. *պատմուճան*, *Ոքեմ*, &c.; – *հարսանեաց*, wedding garb; – *սգոյ*, mourning; –*ք ապուհովիք* S. *pr.*; *արկանել զկերպս* – *այրուհեի*, to wear widow's weeds; *ի քաց հանել զ*– *այրուհեան*, to put off widow's weeds.

Հանդերձ pr. with, along with, together with; *եղբարբքն* –, with his brothers; – *այնու*, withal, besides, moreover; – *այսու ամենայնիւ*, all the same, in spite of all that; after all, however; – *ամենայն թերութիւնքն*, in spite of all his faults or defects; – *սոքիմքք*, with all that; at the same time; *այլովքն* –, et cetera, &c., & so of the rest, so on, so forth.

Հանդերձան, *ի*, –*ք s.* dressing, seasoning; provisioning, furnishing, furniture; dress, attire, garb, apparel; sumptuous attire; show, pomp, solemnity, gorgeousness, gaudiness, splendour; arrangement, preparatives, disposition; goods, luggage; apparatus, machinery; implement; attendance, equipage; construction; – –*հասոյ*, equipment, manning, fitting out; –*ք կերակրոց*, sauce, seasoning, condiment.

Հանդերձանի s. clothes, garments, dress; drapery, woollen stuffs.

Հանդերձապահ s. master of the king's wardrobe; wardrobe-keeper; intendant, steward, manager; –*ատուն*, –*ըան s.* wardrobe; linengoods; –*ուար s.* tailor. [pation, calling; work.

Հանդերձաւորութիւն s. business, occu-

Հանդերձեալ a. prepared, composed; furnished, equipped; splendid, magnificent, sumptuous; future, to come, hereafter, that is to be, coming; –*ք s.* the future, futurity, time to come; *պատմուճան* –, coat in reserve, put by or kept for future use; –*կեանք*, *ց*, the future life, the life to come, the other world; *ի* –*ժամս*, in the other life.

Հանդերձեղէն a. linen, of linen.

Հանդերձեմ, *եցի vn.* to dress, to get ready, to prepare; to make or get up; to put in order, to arrange, to dispose, to fit up, to settle; to provide, to furnish, to garnish, to set off, to deck, to adorn, to embellish, to clothe; to equip, to arm, to fit out; to construct.

Հանդերձիկ s. cheap little dress; bad, ugly coat.

Հանդերձիմ, *եցայ vn.* to prepare oneself, to get ready, to be in readiness, to set about, to fall to, to be about to, on the point of, going to; to dress, to put on one's clothes, to clothe oneself; – *ի ճամբայ*, to get ready or prepare for a journey; –*ձեալ էր դարձ առնել ի տուն*, he was ready to return, or was on the point of returning home; –*ման a.* getting ready, preparing.

Հանդէպ pr. before, in face, in presence of, in front, opposite; *ad.* against; *a.* convenient, fit, proper; *ի* –, *ի* –*դիպէ*, *ի* –*դիպոյց* or –*պօղ ad.* before, in front.

Հանդէս, *դիպի*, *սաց s.* feast, public rejoicing; procession, solemnity, religious ceremony; pomp, show, display, gala, exhibition, parade, state; scene, spectacle, show; arena; proof, argument, demonstration; declaration, witness, testimony, evidence; trial, experience, essay; exercise, practice; audit, examination, inspection, investigation; deed, fact, act; effects; fight, assault, combat; care, diligence; bravery, great deeds; account; review (journal); –*դիպի ad.* pompously, solemnly; *համաձակաց* –, exhibition; – *թաղման*, burial, funeral obsequies; – *զօրաց*, review, muster; – *յաղթանակի*, triumphal rejoicings; – *թատրոնական*, theatre, spectacle, play; – *առաքինութեաց*, brilliant action; – *լաւութեաց*, shining qualities; *ի* – *մարտից*, among combats; – *առնել*, to pass in review, to make a diligent investigation, to examine; to make a show or display of, to show off, to display, to expose to view, to put or set forth; to turn to account, to improve; to exercise, to practise; – *առնել զօրաց*, *ի* –*դիպի անցուցանել զզօրս*, to review, to muster, to pass in review; – *համարս առնել*, to examine, to register, to make a numbering or enumeration of; – *առնել քաջութեաց*, to prove, to signalize one's valour, to signalize oneself by prowess, gallantry, bravery; – *առնել զօրութեաց*, to use or exert one's power; – *առնել սիրաչուէ*, *գիտուէ*, to make a show of one's science; – *առնել ի*–

մեսամուխեան իւրոյ, to display one's wisdom; – *առնել հանճարոյ*, to heighten, to set off, to enhance, to give zest to one's parts or talent, to show one's wit, to play the sprightly, ingenious or witty; *ի – ածել*, to exhibit, to expose to view, to display, to show off; to represent, to play, to act; *ի – անցանել*, to compete, to rival, to vie with; to appear; *ի – մտանել*, to enter the lists; to be ranked among; *ի – մատուցանել*, to put to the trial, to the test, to prove; *ը– առնուլ*, to examine, to prove, to know by experience.

Հանդիպաբլուր *s.* opposite hill.

Հանդիպակաց *a.* opposed, opposite; *s.* object; *–ութիւն s.* opposition.

Հանդիպահայեաց *a.* perspective.

Հանդիպաւորութիւն S. *–պումն*.

Հանդիպեցուցանեմ *va.* to cause to succeed or happen; to apply, to adapt, to suit.

Հանդիպիմ, եցայ *vn.* to meet, to fall in with, to arrive, to come; to find, to gain, to obtain, to attain; to happen, to chance, to occur, to befall, to offer, to coincide, to tally, to jump together, to agree; – *միմեանց*, to meet each other, to encounter; to attack each other in front, to clash, to meet face to face; *չարեաք –*, to happen unluckily; *մեծամեծաց –ընդհաց*, to receive great favours; *հանդիպի v. imp.* it happens, it comes to pass.

Հանդիպող S. *Իպող*; – *միտք*, ingenious, witty, subtle; *–աբար ad.* seasonably, beffittingly, becomingly.

Հանդիպումն, –ումն *s.* encounter; coincidence; *–ումն միմեանց*, interview, meeting.

Հանդիսաբան, &c. S. *Ասեհնաբան*.

Հանդիսապետ, դրի, դրաց *s.* agonotheta, gymnasiarch, agonistarch; president or chief of a ceremony, assembly, combat, show; *expositor, exhibiter.

Հանդիսական *a.* solemn, pompous; *s.* spectator, assistant; *–կից s.* companion in an assembly or solemnity; companion in arms, fellow-soldier, comrade.

Հանդիսանամ, ացայ *vn.* to enter the lists, to fight, to wrestle, to vie with; to labour hard, to strive, to endeavour, to try, to attempt; to signalize or distinguish oneself, to render oneself illustrious, to be celebrated, renowned, to be made public with praise; to show one's courage or mettle, to figure, to shine; to assemble at a public festival or ceremony, to celebrate; *քաջայաղթ –*, to make stupendous conquests, to do or work wonders; *յաղթող –*, to remain victorious; *յաղթող իրիք*, to be victorious over, to be conqueror.

Հանդիսապէս S. *–դիր*; *–պէս ad.* in a procession, with pomp, gloriously.

Հանդիսասէր *a.* fond of pomp, solemnity, display; fond of shows, plays, public spectacles. [spectacle.

Հանդիսատեան *s.* arena; battle-field;

Հանդիսատես, ացի *s.* spectator; *– լինել, կալ*, to be a –, present at, to assist; *–ք*, the –s, the audience; the lookers on, the by-standers, the public.

Հանդիսարան *s.* lists, arena; court of justice; gallery, saloon; exhibition; scene, spectacle; *–բար a.* exciting to war, warlike, martial.

Հանդիսացուցանեմ *va.* to solemnize, to celebrate with pomp or display; to signalize; to count, to enumerate; *թատերախաղ –*, to play, to act, to perform; *անպարտելի –*, to render invincible; *–ուցումն s.* solemnization; representation, performance.

Հանդիսաւոր *a.* pompous, solemn; public; *s.* combatant, athlete, champion; *–իմ* S. *–անամ*. [prove oneself.

Հանդիսեմ, եցի *vna.* to exercise, to

Հանդոյժ *a.* patient. [able.

Հանդուրժական, –ժելի *a.* support-

Հանդուրժեմ, եցի *vn.* to suffer, to support, to sustain; to last, to endure, to resist; to be able. [gulf of Venice.

Հանդրիան անդունդք *s.* Adriatic sea, or

Հանեալ *a.* taken away: repudiated; *ի բաց –*, exclusively, to the exclusion of, except, but, save.

Հանելի *a.* drawing out.

Հանելուկ S. *Ահղծուած*.

Հանեմ, նի *va.* to draw or pull out, to take away, to abstract, to remove, to displace; to dislodge; to raise, to lift up, to carry up; to divulge, to let out, to publish; to offer, to present; *arith.* to subtract, to take away; – *զքառակուսի արմատ Թուոյ*, to extract the square root of a number; – *իրաւունս*, to do justice to; – *անուն չար*,

to defame, to decry, to slander, to belie; – յայտյ, to cause to lose the favour or affection of; – յայտյ ժողովըր դեան, to render unpopular; ի վեր –, to inform of, to discover, to disclose, to reveal, to unveil, to unmask; – ըստ, to publish, to divulge every where; ի բանս –, to delude, to beguile, to seduce, to betray, to deceive; յինքն –, to appropriate to oneself, to take possession of, to assume wrongfully; – ինչ յոք, to ascribe, to attribute, to impute; – յոք զպատճառս ամ չարեաց, to accuse of every evil; – յոք զինի, to apply to; ի բաց –, to exclude; to scatter; to send back or away, to dismiss, to discharge; – բռնի or բռնաբար, to extort, to wrest, to seize by force, to take by violence; – յարմատոյ, to root up, to extirpate; *– զԹեփ, to scale; to pearl or decorticate seed; – զվրէժ քինուն, or զվրէժխարին չարեացն, to avenge oneself, to be revenged; to turn the tables upon; – օգուտ, to turn to account, to profit by, to derive benefit from, to avail oneself of, to improve; – հետեւանս, to desume a consequence; – զոք ի ձեռս ուրուք, to give, to deliver up; – զօրս, to levy soldiers, troops; – աւուրս, զգիշերն, to pass the days, the night; – աւուրս բազումս, to remain a long time; – ի ժառանգութէ, to dispossess; – յայլ լեզու, to translate into; – ողջակէզ, to sacrifice; – լեզու, to put out one's tongue; to loll out one's tongue; վիճակ –, to draw, to cast lots; – զկարասիս, to unfurnish, to strip; – զկինն, to repudiate; – կապնանց զաչեան, to paint one's eyebrows; – զջուր, to draw water, to draw up, to fetch up; – ի նաւէ, to disembark; to land, to set on shore; – ճանապարհ, զրան, to lead to, to run into, to abut or end in; – առ ոք, to present, to introduce; – զսուրն ի պատեհից, to unsheathe; – ընդ սուր, to put to the edge of the sword; – զհոգին, to give up the ghost, to expire, to die; – զօրհնութէի, to bless, to praise; հան զիս աստի, take me out of this; S. Պլսիս, Կառափ, &c. &c.

Հանի, նոյ, Հանիկ, հանկան S. Հան.

Հանճար, ոյ s. intelligence, intellect, understanding, wit, sense; genius, talent; wisdom, prudence; reason, sense, judiciousness; *rhet.* enthymeme; – բազմայեղանակ, a rare talent.

Հանճարաբան a. of fine genius, of great wit; speaking wisely, clever, ingenious; sententious; –ուի s. witty or sententious phrase, flash of wit, sally, witticism; –բար *ad.* ingeniously, wisely, judiciously.

Հանճարագիտութիւն s. foresight, insight, sublime science; wisdom; sagacity.

Հանճարական, –կուս, –ական, –ցեալ, –ւոր, –եղ a. full of wit, of ingenuity, of sense, witty, ingenious, intelligent, wise, sensible, clever, clear-sighted, judicious, prudent, right-minded; –եղ այր, a genius, man of great parts, of rare talent; –եղք s. men of wit.

Հանճարեղութիւն s. intelligence, wit, ingenuity.

Հանճարեմ, եցի, –ել *vn.* to tax one's ingenuity, to set one's wits to, to contrive, to invent, to devise, to frame.

Հանճարխաւսութ, ի, –մոյ S. –ճարեղ.

Հանճարիչ s. inventor.

Հանուիթ S. Խանութ.

Հանուի, նայ *vn.* to weave, to plait.

Հանումն s. drawing or taking out; extraction; *arith.* subtraction.

Հանուր, նրոյ, նուրց a. each, every, all, general, universal; ընդ –, every where; –ց ազանց, to all peoples. [ly.

Հանրաբար *ad.* generally, universal-

Հանրագիր s. encyclopedist; –ք, –pedia; –գէտ, –գիտական a. –pedian.

Հանրական a. general, universal.

Հանրահաշիւ or Գրա– s. algebra; –շուական a. algebraic; –շուող s. algebraist; –շուօրէն *ad.* algebraically.

Հանրահռչակեմ *va.* to divulge or publish every where. [sides.

Հանրամասնեալ a. surrounded on all

Հանրծ s. pantheist; –ուի s. pan-

Հանրաչափ s. holometer. [theism.

Հանք, ոց s. mine; – ոսկւոյ, երկաթոյ, ածխոյ, gold –; iron –; coal–.

Հանքաբան s. mineralogist; –ական a. –logical; –ուի s. –logy. [colliery.

Հանքածուխ s. coal mine, coal pit,

Հանքային a. mineral; – ջուր, ալ, – water; rock-salt; – ածուխ S. Հանքածուխ.

Հաշ a. lean, lank; wasted, languid; –ութ s. leanness; extenuation, weakness, languor, faintness; –եմ *va.* to consume, to exhaust, to drain, to ren-

der lean, to make languish; *-իմ vn.* to grow thin, to languish, to be consumed, to decay, to pine, to dwindle away.

Հաշիւ, շուի *s.* account, reckoning, calculation, computation; *- ճիշտ-ի*, exact, correct account; comparison, likening; *ձիշդ, ամբողջական, վերջին -*, accurate, detailed, final account; *կլոր -*, in round numbers; *խառն -*, confused account; *սովորական -*, running account, account current; *ի -*, on account; *ի - իւր*, on one's own account; *ի - or հաշուով տալ*, to pay on account; *- առնել*, to make out an account; to calculate; *- տալ*, to give an account; *fig.* to conform, to agree; *ի - ածել, արկանել*, to count, to calculate, to compute, to reckon, to number, to enumerate; *- ցուցանել, ըստանել, քննել, ձշդել, մաքրել* or *սրբել զ-*, to present, to receive, to examine, to verify, to audit an account; *փակել, աւարտել զ-*. to close, end or conclude, to settle or balance an account; *մտանել ի - ընտրութեան ընդ ումեք*, to be compared, confronted with; *առանց հաշուի*, incomparable, matchless; S. **Կշիռ.**

Հաշմ, ից, -անդամ *a.* crippled, impotent; *- ձեռաք*, one-handed; left-handed; *- ոտիք*, lame; *- անդամովք*, paralytic, that has lost the use of his limbs; *- մուաք*, booby, noodle, blockhead, dolt, dunce, dullard. [maim.

Հաշմեցուցանել *va.* to cripple, to

Հաշմիլ, եցայ *vn.* to be crippled,

Հաշմոտ *a.* crippled. [maimed.

Հաշմութիւն *s.* state of a crippled person; crippleness, lameness.

Հաշուառոչխան, -բան *s.* bank, counting-house, counter.

Հաշուեգիր, -մատեան *s.* account-book, day-book, journal; *մայր -*, ledger; *-կալ s.* book-keeper; *-կալութիւն s.* book-keeping; *-տուփար s.* pocket-book; *-ցուցակ s.* invoice, bill of parcels. [correspondent.

Հաշուընկեր *s.* partner, associate;

Հաշուիմ, եցայ *va.* to count, to calculate, to compute, to number; to repute, to esteem, to think, to deem, to judge, to believe; *vn.* to pass for, to counterfeit; *յառասպել -*. to treat as fables. [dwindling away, languor.

Հաշուն *s.* consumption, decay,

Հաշտ, ից *a.* reconciled; propitious, favourable, friendly, kind, kindly, benevolent; *- առնել*, to conciliate, to reconcile; to render propitious, to propitiate; *- լինել*, to be reconciled; to be propitious, favourable.

Հաշտադրամ *s.* piece of money worth about two thirds of a penny.

Հաշտարար *s.* propitiatory.

Հաշտարար, ար s. conciliator, reconciler, peace-maker, pacifier; *a.* conciliating, pacifying; *-ութիւն s.* conciliation, reconcilation, pacification.

Հաշտելի *a.* reconcileable.

Հաշտիմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to conciliate, to reconcile, to pacify; to agree, to make up.

Հաշտեցուցիչ *a.* conciliatory.

Հաշտիմ, եցայ *vn.* to be reconciled, to agree, to make peace, to become friends; *մերձ էր արեւն ի - fig.* the sun was about to set.

Հաշտութիւն, -ումն *s.* conciliation, re-, arrangement, peace; propitiation; S. **Կնքեմ**, &c.; *ի - ածել* S. **Հաշտիմ**; *- առնել* S. **Հաշտիմ.**

Հայհոյիմ, -չեմն, -չումն S. **Հայհոյիմ, -ղիւն**; **Հնծեմ, -ծութիւն.**

Հապ *ad.* in haste, hastily, very soon; *-, -ա ad.* afterwards, next, then, & then, after; *int.* come! now! well! come on! go! away! make haste! come now! quick!

Հապալաս, ի *s.* S. **Պոտղ մրտենոյ**; *-ի* S. **Մրտենի.**

Հապճեպ *s.* haste, speed, hurry, diligence, promptitude, precipitation, headlong haste; *-, -ի, -ով ad.* in haste, hastily; expeditiously, diligently, promptly, swiftly, rapidly, quickly; *- տագնապալից*, with all possible speed, in a hurry, precipitately; *- տալ vn.* to hasten, to make haste, to be quick; *va.* to expedite, to hasten, to urge on, to quicken, to hurry; to despatch; *-եմ* S. **Հապճեպ տալ vna.**

Հապճոխ *ad.* often, frequently, very

Հպճոյ *s.* veil. [often, again & again.

Հաչեմ, եցի *vn.* to bark, to bay, to growl; to howl, to yelp; *fig.* to cry out, to clamour, to brawl, to snarl.

Հաչեցուցանեմ *va.* to cause to bark.

Հաչիլն, -չումն *s.* barking, baying.

Հաչող *s.* barker; *a.* barking, yelping, growling; *-ական a.* having the faculty of barking; *-ութիւն s.* faculty of barking.

Հառաչուք S. -անք; -ալից a. full of sighs; -ական a. sighing, plaintive, doleful; -ակուլ a. panting, out of breath, short-winded.

Հառաչանք s. sighs; groans, lamentation, weeping; մեծ, խոր -նս արձակել. to fetch deep or heavy sighs, to sigh heavily; հեղձամղձուկ զ-նսն առնել. to stifle one's sighs; - հեղձամղձուկ զձայն առնէին, his sighings stifled his utterance; -նօք ad. with a sigh; -նօք ի խորոց սրտէ ասաց, after profoundly sighing he said.

Հառաչեմ, եցի vn. to sigh; - ի խորոց սրտէ. to sigh deeply; - զանլռելի հեծութեն, to groan incessantly; - առ խաղաղութեն, to sigh for peace.

Հառաչիւն, -չումն s. sigh.

Հաս, ից s. ripeness, maturity; arrival, coming; tax, duty, dues; income, rent; funds, annuity; gift, offering; ի - գալ. to arrive at maturity, to ripen, to grow ripe, to mature.

Հասակ, ագ s. shape, stature, size, height; age, years, time of life; կաթնաբոյծ -, babyhood; մանկական, մատաղ, տխեղծ -, tender age, infancy, childhood; ի սկզբնաւորս -ին, from one's earliest years; ի տղայութե -ի նր, in his infancy; ի ծաղկեալ -ի, in the prime of life; աճումն -ի, growth, growing; երիտասարդ -աւ, young; կայտառ, սմափ -, a slender waist; - անձնեայ, large stature; ուղղորդ -, straight figure; բարձր -աւ, of lofty stature, tall; միջակ -աւ, middle-sized; վայելուչ -աւ, good-sized; չափաւոր -աւ, middling-sized; կարճ -աւ, short, little; հասուն -, in ripe years, years of discretion; այրական -, man's estate, manhood; ծերացեալ -, - ծերութե, old age, age, years; ծերացեալ -աւ, aged, in years, old, stricken in years; ի - եւ ի տիս հասանել. to reach, to attain, to grow to man's estate; զարգանալ -աւ, to increase in age; ի - գալ. to arrive at the age of puberty; ի միտս եւ ի - լինել. to be of age; - նր բարւոք կերպարանի, his figure is becoming well developed; եւ մեռաւ ի -ի երեսուն եւ երից ամաց, he died at the age of thirty three; - գարնայնոյ, spring-time, spring.

Հասակաբեր, -գեղ a. finely-shaped, tall; -ելց a. full grown, grown up; -ծին, -կից a. of the same age, coetaneous; -չափ a. adult, of age, pubescent, marriageable; -ւոր, -կեայ, -կել a. grown up; of lofty stature, tall.

Հասանելի a. comprehensible.

Հասանեմ, սի vn. to arrive at, to attain, to reach; to catch, to take, to surprise; to get, to obtain, to gain; to be destined, allotted or obliged to; to ripen, to become ripe; to understand; - ի վերայ, to comprehend, to conceive, to understand, to apprehend, to catch at; to penetrate, to break into; յեղակարծում, յանակնկալս ի վերայ -, to surprise, to catch; to overtake, to come on like a thunderclap; - ի պաշտօն, to obtain, to get hold of a place or post; ի պատիւ -, to rise to dignities, to be promoted to high rank; - քաղաքաւ, to assault the city; - ի վերայ իրաց ձին, to assume the direction of, to take in hand public affairs; - ի ցամաք, to disembark, to land, to arrive; - վերայ, to draw to a head, to gather; եթէ զնա ոչ -նէ ինձ տեսանել, if I should not happen to see him; թէև մեռանել ինձ -նիցէ ընդ քեզ, even were I to die with thee; -նէ քեզ դարձեալ մարգարէանալ, you must prophesy anew; գուցէ -նիցէ քեզ անձրեւ, lest the rain should surprise you; ծերացեալ հասեալ յաւուրս, old, among the elders; հասեալ ժամ, present.

Հասարակ, աց, ուց a. common, ordinary, usual, trivial, vulgar, low; common, public; equal, alike; half, semi, demi; ad. in common, together, equally, generally; gr. appellative; - անուն, common gender; - բայ, deponent verb; -, - օր, noon, noon-tide, midday; ի - աւուրն, զ- աւուրբ, at noon; ց- օր, till noon; - գիշեր, midnight; - տարի, one year with another; - տեղիք rhet. the common places, general topics; -աց կեանք, common life; թշնամի -աց, the common enemy; միտք, կարծիք -աց, common sense; -աց հաւանութբ, with one accord; օգուտ -աց, the public interests; իրք -աց, public affairs; ծախիւք -աց, at the public expense; -աց վարել կեանս, to live in common; -աց ունէին զինչս, they had every thing in common.

Հասարակաբար S. -օրէն.

Հասարակագործեմ va. to co-operate; -ծութիւն s. co-operation.

Հասարակախառն *a.* common, general; –խօսութիւն *s.* introduction.

Հասարակած, ի, աց *s.* moiety; equator; ՚ց–աւ գիշերոյ, at midnight; –լր *s.* equinoctial line.

Հասարակական *a.* common, public, general; ordinary; *s.* communist; –ութիւն *s.* communism; –կլիս S. Հանգակլիս.

Հասարակապաշխ S. Համապատիւ; –պետական *a. s.* republican; –պետութիւն *s.* republic.

Հասարակասէր *a.* zealous for the public welfare; –սեռ *a.* common, proper to all creatures. [Հասարակ.

Հասարակաց *a.* common, public; S.

Հասարակաւորութիւն *s.* equality, parity; – աւուր, equinox.

Հասարակեմ, եցի *va.* to equal, to divide in two parts, in halves; to share, to part equally, to portion out; to accomplish; – զսէրն ՚ի ամենեսին, to love impartially, to be large-hearted; մի –եսցեն զաւուրս կիսեանց, they shall not live out half their days; –իմ *vn.* to be divided into halves, to be equally divided; to be half way; to share in, to partake of; to be complete, accomplished; –կէցաւ մահն յաղքատս եւ ի փարթամս, death overtook both poor & rich; –կէ գիշերն, it is midnight.

Հասարակորդ, աց *a.* participating equally, partaking, sharing; equal; *s.* companion, fellow, partner; –ս առնել, to equalize, to equal, to compare; *fig.* to appraise, to estimate; –ս մեզ արարեր զդի, you have made them equal unto us. [public; moiety.

Հասարակութիւն *s.* community; the

Հասարակօգուտ *a.* of public utility; *s.* the common weal; –օր *s.* noon; –օր եայ *a.* meridian; equinoctial; –օրէն *ad.* commonly, ordinarily, generally; –օրուԹիւն *s.* equinox.

Հասեւառիկ *s.* pancratium.

Հաս եւ խած լինիմ *vn.* to eat greedily, to devour voraciously.

Հասկ, աց, ոց *s.* ear or head of corn, of barley, &c.; ոսկեփայլ –ք, golden ears; –ս արձակել, to shoot into ears, to ear; to spire; քաղել –, to glean; –աբեր *a.* producing, bearing ears; –լինել, –աբերեմ *vn.* to ear; –ագեղ *a.* of fine ear; –ածուռ *a.* well-eared, well in the ear; –ահանեալ *a.* threshed, husked; –ահաս or –սուն *a.* of which the ears are ripe; –ահասուի *s.* ripeness of ear; –աձեւ *a.* shaped like an ear.

Հասկանամ, ացայ *vn.* to understand.

Հասկացումն, –ցողութիւն S. Հասողութիւն; –ցուցանեմ *va.* to cause to understand.

Հասկաքաղ *a.* gleaning; *s.* gleaner; gleanings; – առնել, to glean.

Հասողութիւն *s.* comprehension, understanding, intelligence, perception.

Հասոյթ, ուԹի, Հասոյք *s.* income; pension; salary.

Հասու *a.* happening: lively, clever, intelligent; – լինել, to arrive, to reach, to attain; to seize, to take, to catch, to entrap; *fig.* to comprehend, to conceive, to penetrate, to discover, to recognize. [*s.* pensioner.

ՀասուԹատէր *s.* fund-holder; –ուր

Հասուկ *a.* ripe-minded, clever, intelligent. [Հասողութիւն.

Հասումն *s.* the arriving, arrival; S.

Հասուն *a.* ripe, mature, grown up; wise, prudent, judicious; – հասակ, ripe or advanced age; – այր, man of mature age, a discreet sober-minded man; – օրիորդ, marriageable young lady; – խորհուրդ, միտք, mature judgment; – խաղաւորս, ripe imposthume; – գործել, to ripen, to make ripe, to mature, to bring to maturity.

Հասունանամ, ացայ *vn.* to ripen, to grow ripe; – պալարի, to come or draw to a head, to gather, to suppurate.

Հասունացուցանեմ S. Հասուն գործեմ. [ness.

Հասունութիւն *s.* maturity, ripe-

Հասուցանեմ, ցի *va.* to cause to arrive, reach or attain; to bring, to refer; to cook, to dress, to get ready, to prepare; to ripen, to mature; հասոյց ինձ անբաւ աշխատութիւն այս բառգիրք, this dictionary has cost much labour.

Հաստ, ից *a.* solid, stable, firm; strong, robust; thick, coarse, large; –, –ք *s.* stability, firmness, hardness, steadiness; կալ ի –, to stand firm; ի –ոջ պահել, to hold fast; ի –ոջ առնել, to preserve, to keep.

Հաստաբազուկ *a.* strong-armed, having large & powerful arms, robust, vigorous, sturdy, stout; –քեաս *a.* firm, solid, strong; hard, compact; –կաշի *a.* pachydermous; –կապ *a.* well bound, tight, strong; –կառոյց *a.* well

built, solid, stable ; –*հարուստ* a. strong, robust, vigorous; –*հեզյա* a. well nailed or fastened ; –*հիմն* a. well based or built, firm, solid, stable ; –*առնել, ամրացուցանել*, to strengthen, to confirm; –*ձեղուն* a. having a solid ceiling ; –*ձիգ* a. well-bent (bow); valiant, skilful (archer); –*ալեզն* a. furnished with a very strong or heavy bow; –*մագիլ* a. furnished with very strong claws or talons ; –*մեստ* a. strong, robust; –*յարկ* a. strong roofed.

Հաստանամ, *ացայ* *vn.* to grow stronger, to be strengthened or confirmed; * to become larger, to increase in bulk. [robust.

Հաստանդամ a. well limbed, stout,

Հաստաշինած a. stable, firm, well built; –*սինդ* a. hard, firm, solid; –*ջիլ* a. nervous, robust, vigorous ; –*ջուլ*, –*սաեղն* a. flourishing, well branched; –*վիրգ* a. of unhewn stone.

Հաստատ a. solid, firm, stable; sure, certain, positive; *s. geom.* solid; *ad.* solidly, firmly, strongly, steadily; surely, truly, positively; resolutely.

Հաստատաբան a. truth-speaking, veracious, exact, accurate, correct; –*բար* S. *Հաստատ ad.* –*գոյն* a. very firm, very solid; *ad.* firmly, surely; –*գրական* a. stereographic; –*գրութիւն* s. stereography; –*դէս* s. stereoscope; –*դիտութիւն* s. stereoscopy ; –*կան* a. firm, solid, immutable ; – *բան* s. affirmative ; –*հատութիւն* s. stereotomy; –*ձգութիւն* s. skilful archery.

Հաստատանամ, *ացայ* *vn.* to be confirmed, strengthened, to take root in.

Հաստատաչափ a. stereometric; *geom.* solid ; –*ութիւն* s. stereometry ; –*պէս* S. *Հաստատ ad.* ; –*տիպ* a. stereotype ; s. stereotyping ; – *դրոշմիմ* or –*տպիմ* *va.* to stereotype ; –*տպող* s. stereotyper, -typist ; –*տպութիւն* s. stereotyping.

Հաստատեմ, *եցի* *va.* to affirm, to sustain; to prop, to confirm, to consolidate ; to fortify, to comfort, to invigorate, to strengthen, to encourage; to restore, to mend, to revive, to refresh; to assure, to guarantee, to attest, to certify, to witness, to approve, to corroborate ; to legalize, to ratify; to institute, to found, to erect; to create, to make ; – *անդրէն*, to re-establish ; – *ընթաս*, *ընթեռն*, *ընթաս*, to set out, to start, to proceed, to move on ; to deliberate, to resolve, to purpose ; to conduct or comport oneself, to act; to threaten ; – *զառողջութիւն*, to recover, improve or restore health; –*եալ էր ի խորհրդեան*, he was resolute & decided in action.

Հաստատամիմ, *եցայ* *vn.* to grow harder, to become stronger ; to be confirmed, to take root in; to settle oneself firmly in, to stay; to be certified, assured, proved, confirmed; to hope for, to rely on, to confide in, to be created; to recover, to be restored, to come round again ; –*ուեցաւ ոգի նորա*, he recovered his strength, his senses; –*ուեցան որդիք նր*, his children are grown up; –*ուեցաւ յառողջութիւն*, he has recovered his health. [firmatory.

Հաստատական a. affirmative, con-

Հաստատութիւն s. stability, firmness, solidity, fixidness, consistence; constancy, resolution ; strengthening, consolidation, confirmation ; prop, stay, support, base ; affirmation, assertion, acknowledgment, authorization, certifying, approbation, ratification ; *chem.* solidification ; – *երկնից*, the firmament; – *միաց*, constancy, firmness of purpose; – *առնուլ*, to be vouched for, of a certainty, to prove true, to be confirmed, attested, certified ; –*թէ* S. *Հաստատ ad.* –*թէ եղեալ էր ի միւթ*, he was resolved, he has taken a resolution, he decided to.

Հաստատուն, *անոց* a. firm, solid, stable, fixed; certain, sure, positive; immoveable, constant ; permanent, persevering; determined; *s. geom.* solid ; *ad.* S. *Հաստատ* ; – *կերակուր*, solid food. [support; counterfort.

Հաստարան s. stanchion, prop, stay,

Հաստատմամբ a. well or deep-rooted, well established, firm, solid ; – *առնել, կանգնել*, to strengthen, to root, to establish.

Հաստեաղք, *ղից* s. paste ; pie, pasty.

Հաստեմ, *եցի* *va.* to create, to produce, to make ; to strengthen, to confirm, to consolidate ; – *զոք ի բարիս*, to confirm in the right way ; –*իմ* *vn.* to be created, produced; to be confirmed, strengthened : to marry, to wed, to espouse.

Հաստիչ s. creator, producer.

Հաստոյժ a. prudent, cautious.

Հաստօղր a. serious, grave, mortal;

– վէրք, a deep wound; տալ – հարբեւածս, to give the finishing stroke or death-blow, to despatch.

Հաստոտոլ a. having wide steps or [stairs.

Հաստուածք, ոց s. creature, created being; construction, structure.

Հաստուածն s. creation; production; strengthening, consolidation, confirmation, re-establishment, restoration.

Հաստուն, անոյ a. firm, solid.

Հաստուցութիւն s. creation.

*Հասցէ S. Երեսապիր.

Հատ, ից, ոց s. cut, cutting, section; fraction, fragment, morsel, piece; corn, grain; *one, one only; –ս առնել Հանապարհաց, to rob, to take to the highway; –աբեկ s. zool. grossbeak; –ալից a. full of corn or grain; granular.

Հատագործեմ va. to reduce into grains, to granulate; –ել s. granulating machine; –ութիւն s. granulation.

Հատած, ոց, ից s. section, paragraph; gr. cæsura; a. cut, cut out; –ք կոնի, conics, conic sections.

Հատական S. Հատառ; –կարկատ a. pieced, patched; composed; –կեր a. granivorous; –կտոր s. bit, piece, morsel; remnant, shred, fragment; – առնել, կտորել, to cut up, to cut in pieces; to break, dash or smash to pieces; to mutilate, to curtail, to change, to alter.

Հատահարց, –հմայ s. diviner by means of grains; –ութիւն s. divination

Հատաձեւ a. grain-shaped. [by –.

Հատանեմ, հատի va. to cut, to cut off, to break; to carve, to cut; to divide, to separate; to retrench, to diminish, to curtail; to castrate; to resolve, to decide, to determine; to cross, to traverse, to pass; to stop, to interrupt; – զծից զմիմեանս, to cross one another; – զծով, to plough, cross or traverse the sea; – զծով եւ զցամաք, to run over, to over-run or scour both sea & land; – Հանապարհ, to open, to pave a way or road; to progress towards, to bend one's steps to, to traverse, to travel; – անցանել, to cross, to traverse, to pass, to travel over or through, to go over; – ի սուր նել, to wean; – զծառս, to fell, to cut down; to clear; դատ –, to sentence, to judge, to decide; ական –, to mine, to dig, to hollow; – զգլուխ, to cut off the head, to behead, to decapitate; – զանդամս, to cut off limbs, to amputate; – յաքսունս, to confiscate, to forfeit; – ի կենաց, to slay, to deprive of life, to kill; – զանձն ի վատիկութիւն, to give oneself up to effeminacy; ի վատութիւն –, to make a coward of; – զծարաւ, to quench, to slake the thirst; – զանձն յխնդից, to abstain, to keep from, to refrain, to forbear, to deprive or debar oneself of, to do without, to dispense with; ակօս –, to plough, to furrow; – գունդ մի, to detach, to form a detachment; – լուսոյ զդիշեր, to drive away darkness; – զբոց հրոյ, to spark, to sparkle, to emit sparks; – զբանակն, to fray a way, to pass through, to cross; *– զգրիչ, to make a pen; գետն զդաշտն –նէ, the river traverses the plain; S. Ձօր, Կարձառօս, &c., &c.

Հատանիմ, ատ vn. to be cut, separated, divided; to be exhausted, to decline, to fail, to desist; to abstain, to refrain; to shine, to glitter, to sparkle; to yield, to give way, to fall into; – գունոյ, to turn pale; to be discoloured, tarnished, to lose colour, to fade, to grow pale; – ի յուսոյ, to lose hope, to cease to hope, to despair; յանգործութիւն –, to foment, to cherish idleness; յանմտութիւն –, to be without even the shadow of common sense; ի զեղխութիւս –, to plunge into debauchery; ի չարութիւն –, to abandon oneself to wickedness; – բոցոյ, to flame, to cast a glare, to shine; ձեռս –, to apply oneself to; ի վաճառս –, to deal, to traffic; ի գինեվաճառս –, to keep a wine-shop, a tavern; իբրեւ զկարկուտ հատեալ յամպոց, like hail fallen from the clouds; ամ ուրիք ոսկւոյ եւ ականց նշտլք –նէին, all was brilliant with gold & precious stones; փայլատակունք –նէին, thunderbolts fell; գունդ մի հատեալ, a detachment of troops; հատեալ ի յուսոյ, desperate; բան հակիրճ հատեալ, brief, succinct discourse; S. Գուն, Մալք, Թել, Յոյս, &c. &c.

Հատանող s. cutter; paper-cutting machine; geom. secant; a. S.–ոտ.

Հատաջուր s. med. ptisan; orgeat, barley-water.

Հատավաճառ s. money-changer.

Հատեալ a. cut; castrated, gelded.

Հաւաքնաւոր *a.* select, chosen, choice; –, – բանք, chrestomathy, anthology, collection; – լինել, to gather, to collect, to make a collection of authors.

Հաւասիկ *s.* small grain.

Հաւասիճ *s.* kernel.

Հաւակլիմ, եցայ *vn.* to be out of breath, to become breathless, to gasp for breath; ի հեկեկանացն –կլեալ hin-

Հաւակաւս. linseed. [dered by sobs.

Հաւոր, ոց *s.* part, bit, shred, fragment, stump; volume, tome; – հոգ. ւոյս, my life! my darling! my love!

Հաւտու *a.* sharp, trenchant; *fig.* decisive, peremptory; *s.* pickpocket, cutpurse; S. Զգէն.

Հաւտուած, ոց, ից *s.* cut, shape, fashion; section, division; part, portion; bit, piece, fragment; retrenchment, separation; emigration, transmigration, colony; article, head, point; *geom.* segment; –ք կոնի, conics; առաջնեւթ – օրագրի, leading article; – գնալ ու. ւթիք, to emigrate; գրել –, to write an article; – տալ բանին, to interrupt, to break in upon.

Հաւտուածակողմեան *a.* prismatic; –կողմն *s.* prism; – անգուենական, achromatic –.

Հաւտուածիմ, եցայ *vn.* to remove, to separate or detach oneself; to retire, to go away, to cut & run; to change one's abode, to emigrate, to colonize, to settle oneself as a colonist or planter.

Հաւտուածող *s. geom.* sector; –ծոյ *a.* of many pieces, composed; –ծուԹիւն *s.* desertion, running away.

Հաւտուիչիր, –կաիր *a.* cutting or reducing to pieces; – առնել, to reduce to pieces, to atoms; to exterminate.

Հաւտուն *s.* cut, incision; division, separation; – անդամոց, amputation.

Հաւուցանելի *a.* payable, solvent; –ուԹիւն *s.* solvency.

Հաւուցանեմ, ցի *vn.* to render, to restore, to give back; to pay, to discharge, to acquit; to disburse, to lay out; to recompense, to satisfy, to make amends, to compensate, to idemnify: to cut; – ի սուինէ, to wean, to take from the breast; – զվնասս ւրինն, to render like for like, to requite; – զնիասն, to make up for, to indemnify for; – չար փոխանակ բարւոյ, չար – ի բարեաւոյ, to render evil for good; – զմեղս հարանց՝ որդւոց, to revenge the sins of the fathers upon the children; –ցեր ինձ բարիս, եւ ես –ցի քեզ չարիս, I have rendered you evil for good; Աստուած հաւուսցէ քեզ ի բարիս, may God reward you; S. Հաւուցումն, Սէր, &c.

Հաւուցանող, –ցիչ *s.* who renders, restores or gives back; payer; remunerator.

Հաւուցումն *s.* restitution; payment, reimbursement; remuneration, recompense; compensation, gift, offering, fine, amends: cutting; – ընտուցի, damages, indemnity, reparation; – փոխարինի, compensation; exchange, any thing given in return; ի –, in payment; in return; օր –ցման, the Last Judgment; – առնել, to reward, to requite, to recompense; to make amends for; հաւուցանել ումեք զ–, to give tit for tat, to make a return for, to requite; to avenge, to punish; հաւուցանել զ– ի Թշնամիս, to revenge oneself on one's enemies.

Հարազատ, ացս *a.* legitimate, authentic, genuine; true, frank, sincere; intimate, cordial; related, near, familiar; *s.* brother; – որդի, legitimate son; –աբար, –ապէս *ad.* legitimately; brotherly; sincerely, intimately.

Հարազատանամ, ացայ, –ասիմ, եցայ *vn.* to be legitimated; to become familiar or brotherly; to contract an alliance with; եղբայր –ակալ, own brother.

Հարազատութիւն *s.* legitimacy, authenticity, genuineness; fraternity, brotherhood; kindred, consanguinity.

Հարած, ոյ, ի *s.* wound; ulcer.

Հարակաւ *s.* associate, partner.

Հարամանի S. Թարամանի.

Հարամիլիմ *vn.* to be pushed.

Հարանք S. Հարուած.

Հարաւ, ոյ, ով *s.* south wind; the south; արեւելեան –, south east, S.E.; արեւմտեան –, south west, S.W.; հողմ –ոյ, the south wind; ընկ –, it blows from the south; –ակողմն, –ակոյս *s.* the south, south side; *a.* on the south side; –ահողմ *s.* south wind, auster.

Հարաւայդ *s.* aurora australis, southern light.

Հարաւային *a.* southern, meridional, austral, southerly; – արեւելեան հողմ, sirocco.

Հարտուկք *s.* fields, country; seed- or sowing-time, tillage, ploughing.

Հարբոսիս S. Խարբոսիս.

Հարեւանցի, ի – *a.* superficial, light; futile, frivolous, vain, transitory, fleeting; *ad.* superficially, slightly, for form's sake, negligently, in passing, with an absent look; – անցանել լ, to graze, to pass close to, to glide by; to skim along or over, to glance at; to touch lightly or briefly on.

Հարեւանցիկ առնել. –ցեմ *va.* to pass quickly, to skip, to omit, to pass over in silence. [Հեւք.

Հարեւր. Հարիւր S. Հարիւր. Խեր.

Հարթ, ից *a.* plain, flat, even, level; polished, smooth; uniform, alike, equal; *ad.* unitedly; evenly, plainly; – հաւասար, on a level with, even with; – եւ ուղիղ հասակ, fine-shed, of a fine stature or figure; – առնել, to level, to smooth; to facilitate; եղիցին տառապարքն ի – Հանապարհս, the rough places shall be made smooth.

Հարթածաւալ *a.* equally stretched, plain, flat; –յատակ *a.* even with the ground, plain, flat, on the same floor, on a level, levelled; – առնել, to pull down or raze to the ground, to level with the ground, to raze; to level, to make even.

Հարթակ or Ւրդուկ *s.* iron, smoothing –; –եմ or արդակեմ *va.* to iron, to hot-press, to smooth.

Հարթաչափ, ի *s.* level; – ջրեկէն, water-mark or -line; – պղպջակաւոր, spirit-level; –եմ *va.* to level; –ուԹի *s.* levelling.

Հարթ–գոգաւոր *s.* plano-concave; –կորնԹարդ, ––ուռուցիկ *s.* plano-convex.

Հարթեմ, եցի *va.* to plain, to smooth, to make even or equal; to plane, to polish; to level, to put on a level with; to pull or beat down, to demolish, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to raze. [veller.

Հարթիչ *s.* planisher, polisher, le-

Հարթնում, Թեայ *vn.* to start with fear, to be scared, to take fright or umbrage at, to start or fly off, to bound away. [smoothing; equality.

ՀարթուԹիւն *s.* level, levelling, planing,

Հարթուցանեմ, ցի *va.* to give umbrage, to scare, to startle, to fright away, to estrange, to alienate, to remove; – զվարսս, to cause the hair to stand on end.

Հարիչ *s.* beater; plectrum.

Հարիւր, ոց *a.* hundred; *s.* –, cent; տասն առ –, ten per cent, 10 p. %; –ագլուխ *a.* hundred-headed; –ագուռն (Թեբէ) *a.* hundred-gated (Thebes); –ամբողջ *a.* collecting taxes at 1 p. cent; –ալիտր *s.* hectolitre; –ակառ *s.* hectare; –ակնեան *a.* having a hundred precious stones; –ակրամ *s.* hectogram; –ամեռանի or ամեռն (Բրիարէ) *a.* hundred-handed (Briareus); –ամիսան *a.* centigrade; – ջերմուչափ, – thermometer; –ամեայ, մեից, –ամեան, մենից *a.* a hundred years old, centenary; of every hundred years, centurial; ը–ամենից ուրեմն էր, he was about an hundred years old; –ամեդր *s.* hectometer; –ապատիկ *a.* centuple, a hundredfold, hundred times as much; –ապատկեմ *va.* to centuple, to increase or multiply a hundredfold; –ապետ *s.* centurion, captain; –ապետուԹիւն *s.* centurion's or captain's rank.

Հարիւրաւոր *a.* a hundred, centenary; centuple; *ad.* by hundreds, in great numbers; *s.* centurion; –իմ *vn.* to be centuplicated.

Հարիւրբերանեան *a.* hundred-mouthed; – դիցուհի, the hundred-tongued goddess, Fame, the goddess of report.

Հարիւրեակ, եկի, կաց *s.* a hundred; century; –եմեան *a.* of a hundred years old; –երորդ *a.* hundredth; *s.* hundredth part, centime.

ՀարիւրԹերԹի *s.* rosa centifolia.

Հարիւրոտնեան *s.* centipede.

Հարիւրորդ S. Հարիւրերորդ; –լիտր *s.* centilitre; –ակառ *s.* centiare (100th part of an are; one square meter); –ական *a.* centesimal; –ակրամ *s.* centigram; –ամեդր *s.* centimeter.

Հարկ, ից *s.* tribute; tax, impost, duty, excise; necessity, want, exigency; constraint, obligation; homage, duty, service; հարկ վերադիր, additional tax; – տարապայման, over-assessment; – դժնդակ, shocking necessity; առանց –ի, without necessity; –աւ, ի –ի, առ –ի *ad.* necessarily, of necessity, essentially; inevitably, indispensably; by force, by compulsion, forcibly; լ –աւ արկանել, ի –ի կացուցանել, to place or lay under contribution, to tax, to load or burd-

en with imposts, to levy contributions, to render tributary, to subdue, to subject, to enslave, to subjugate; – *հաւնել*, to gather in, to exact tribute, to raise money, to put a tax on; –*ս հարկանիլ*. to pay a tribute; to be tribute to; *ի –ի կալ, մատնել ի –*, to serve, to subject oneself to, to submit, to be tributary to; – *առնել*. to force, to constrain, to use violence; *հատուցանել զ– շնորհապարտ մեծարանացն*, to pay the tribute of gratitude; – *է*, one must, it is necessary; *չէ –, չէ ինչ –*. it is not necessary, there is no need, no matter; – *ի վերայ կայ ինձ*, necessity obliges me to; – *եղեւ նմա բողոքել ի կայսրն*, he was obliged to appeal to Cæsar; *ըստ –ի ժամանակին*, according to the wants of the age; – *էր*, it was necessary; – *եղեւ մեզ առնել*. we were obliged, compelled or constrained to do; – *է ինձ երթալ*, I must go; *մեռցուք եթէ –լիցի*, let us die if it must be!

Հարկադիր, դրոց a. imposing of a tax or burden; forcing, offering violence; –*դրեմ va.* to force, to constrain, to oblige; –*դրիմ vn.* to be forced, obliged; –*դրութիւն s.* constraint, violence, force; impost.

Հարկաժողով, –հան, ացս. tax-collector, –gatherer.

Հարկահանութիւն s. the collecting of taxes, exaction or recovery of tribute or imposts; *նեղել –թիւն*, to oppress, squeeze, grind or vex with excessive taxation, to load or burden with extortions.

Հարկահար, ացս s. tributary; thrall, bondsman, serf, slave, servant.

Հարկանելի a. to be beaten; S. –*նող*.

Հարկանեմ, հարի va. to beat, to strike, to give or deal a blow; to strike or sweep the chords of the lyre, to vibrate, to touch, to play or perform on; to ring; to knock, to thump; to prick, to bite; to wound, to hurt, to harm; to knock down, to beat to death, to kill; to spoil, to taint, to gnaw, to eat away; to ill-treat, to punish, to abuse; to strike against, to shock: to feel remorse: to pay tribute: to write down, to put into writing, to set down; – *զքաղց եւ զծարաւ*, to stay hunger; to quench, slake or allay thirst; – *այսոյն պղծոյ*, to possess with a devil; *ի չամփուր –*, to spit, to put on the spit; – *զոք ի ցից*, to empale; – *ի մահ, – զոք յոգի*, to give the death-blow, to despatch, to slay, to kill; – *ի գլուխն*, to cause a headach; – *գինւոյ ի գլուխն*, to mount to the head; to intoxicate; *ատեփիլ կամ չուէիմակ –*, to harp, to play on the harp or violon; *խորան –*, to set up a pavilion; – *զմիմեանս*, to strike one another, to knock against each other; to come in collision, to collide, to come into contact with; – *ընդ միմեանս, ընդ միմեանս – համեմատութիւն*, to compare, to confront with; – *զճանապարհս*, to go, to be on a journey, to travel; *մարտ ընդ միմեանս –*, to fight, to combat, to make war; – *զպատերազմ*, to gain the battle, to conquer; – *զթշնամին*, to beat the enemy, to discomfit, to defeat, to rout; *հուր – զտամբ*. to set a house on fire; – *գաւազանաւ*, to cudgel, to cane, to whip, to thrash, to belabour; *խրախոյս խընդութեան –*, to shout with joy; – *զպէտս ուրուք*, to supply the needs of, to provide or furnish the needful; – *ըզմիտս*, to strike, to impress; – *զսանդ mus.* to beat the measure; *զծագս –*, to dawn, to rise; – *զանձն*, to be afflicted, grieved, mournful, desperate; *ընդ միտս –*, to think, to reflect; *–նէ զԴաւիթ սիրտն իւր, Հարեալ գտանի ի խղճէ մտաց*, David is struck by or eaten up by remorse; *ընդէր –նէ զքեզ սիրտ քո*, why is your conscience afflicted & why is your heart heavy within you? *արեւն ընդ ծագս –նէր*, the sun gilded the mountain tops; *ժանգն –նէ զերկաթ*, rust consumes iron; *կօշիկ իմ –նէ զոտս*, my shoe pinches; S. *Գան, Լալ, Խռով, Ծափ, Յորեան*, &c.

Հարկանիմ, հարայ vn. to be beaten, struck, wounded; to be smitten with, enamoured of; to approach, to incline to; – *զագահութէ*, to be avaricious, too fond of riches; – *զախտ*, to addict oneself to vice; – *ի վերայ ուրուք*, to assault, to attack; – *ի սէր ուրուք*, to fall in love with, to conceive a great affection for, to be desperately in love with; *ի գութ –*, to be moved, touched with compassion; *ընդ զգայութիւնս –*, to strike the senses; – *զհնէիք*, to tend do, to have the mind occupied with; – *յօծս օտարս*, to idolize; *ի*

հահս կամ ի գնոյս –, to traffic; *ը միտս* –, to be understood; *այսր անգր* –, to waver, to be unsettled, bewildered, in doubt, to hesitate; – *յոգր*, to incline to some one, to become too familiar or very friendly with; *ցաւ –ինի որո-վայնիս*, I have a stomach ache; I have the colic; *հարաւ ի գեղ նր*, he was smitten with her beauty; *հարաւ ի մորմոք սիրտ նր*, his heart was filled with pain or grief; *երկին երկին –նէր ի նշոյլ*, they shone brilliantly with many colours; *–նէր ի նշոյլ հոտ անոյշ*, they spread a perfume around; *կարեվէր հարայ յոգիս*, my heart was pierced with a hundred wounds; S. *Մեծն Բերան, Գուշ, Դեմ, Քաղց*, &c., &c.

Հարկանող, Հարող s. striker; knocker; – *ցուլ*, a butting or mad bull.

Հարկապահանջ, ից s. exactor, tax-gatherer, collector, receiver; *–ուԹիւն s.* tax-gathering, collection of taxes; *–պետ s.* receiver-general.

Հարկաւոր, ից a. tributary; vassal; liege, subject; *ածել ի –ս*, – *առնել*, to subject to tribute, to render tributary; – *լինել*, to be tributary; *–ուԹիւն, –արուԹիւն s.* act of paying tribute; thraldom, servitude.

Հարկաւոր, ից a. necessary, important, essential; intimate; ministering, serving; *s.* necessaries; *–աբար, –ապէս ad.* necessarily; of course; *–եմ, եցայ va.* to necessitate, to oblige, to force; *–իմ, եցայ vn.* to be constrained, forced; *–ուԹիւն s.* necessity, want; ministry, office, service; servitude.

Հարկեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to necessitate, to constrain, to force, to compel, to oblige; to impose tributes, to render tributary; S. *Հարկիմ*.

Հարկեցուցիչ a. pressing, urgent, earnest; – *միտք*, pressing need.

Հարկերկր a. respectable, venerable.

Հարկիմ, եցայ vn. to contribute; to pay homage, to serve, to be constrained, forced.

Հարկիք, կեաց s. necessity: yoke; *Հարկք* S. *Խնդրք*. [yoke of oxen.

Հարհար s. mus. an Armenian note (*Հ*).

Հարճ, կի sf. concubine; *–որդ, կի s.* who keeps a –; *–որդի s.* son of a –; *–ուԹիւն s.* concubinage.

Հարուած, ոց s. blow, knock, beating, striking, percussion; bastinado; slash, cut, wound; bruise, contusion; sore; *fig.* scourge, blow, chastening, tribulation, misfortune; repulse, rout, defeat, overthrow, considerable loss; *–ք mus.* pæan; *–ք Եգիպտոսի*, the plagues of Egypt; *օրհասաբեր –*, mortal blow; *–ս ածել*, to give many blows, to cudgel, to chastise; *հարկանել ի –ս մեծամեծս*, to make great slaughter, havoc, carnage, butchery; *–աբեկ լինիմ vn.* to be beaten most unmercifully; *fig.* to be harassed, vexed; *–եմ, եցի va.* to beat, to strike; to cudgel, to cane; to chastise, to punish.

ՀարուԹիւն առնեմ va. to set free.

Հարուկ s. forge-scales of iron or copper.

Հարուր, րի va. to beat, to strike; to drive in, to thrust, to push; to toss, to shake, to agitate; – *զատամունս*, to set the teeth on edge; *ձու –*, to

Հարուած s. blow, beating. [beat eggs.

Հարուստ, բաւից a. powerful, potent; strong, vigorous; monied, rich, opulent, fortunate; much, abundant; numerous; long since, remote, old; – *մի*, enough, sufficient, much; – *մի ժամ, ժամանակ*, long, a long while or time, a great while; *ի – դարուց*, many centuries since; – *մի յառաջ*, long time before; *յետ – ժամանակաց*, long time after; – *միտք*, ingenious; *զօնդ –*, a strong force; – *ձգմամբ*, for a long time; – *ընչ ամաց ի վերայ անցեալոց*, after many years.

Հարսանեակ, եկաց s. bridesman, one of the wedding-party.

Հարսանեկան a. nuptial, hymeneal, bridal, spousal; – *զոգ*, hymen; – *սէր*, conjugal love; *զգեստս –*, nuptial robe.

Հարսանիք s. med. measles; *bot.* wild poppy.

Հարսանիք, նեաց s. wedding, nuptials; hymen, marriage, union, wedlock; *հանդէս –նեաց*, espousals, wedding-, nuptial- or bridal-feast; *չուծ –նեաց*, Hymen; *ջահ –նեաց*, the torch of hymen; *երգ –նեաց*, marriage-song, epithalamium; *ճառ –նեաց*, discourse on marriage; *հանդերձ –նեաց*, wedding garb or garment; *չոԹ, բլիԹ –նեաց*, bride-cake; *օրհնուԹիւն –նեաց*, nuptial blessing; *առագաստ –նեաց*, wedding-, bridal- or marriage-bed; *–հիս առնել*, to celebrate a wedding; *չառնել –իս*, not to celebrate the wedding; *երԹալ ի –իս*, to go to a wedding;

պոլանալ–իս, to be beforehand with one's spouse, * to get some jobs before the wedding-day.

Հարս, *սին*, *սունք* *s.* a newly married, bride, spouse; betrothed, affianced bride; daughter-in-law; nymph; larvæ; *յաւերժ* –, nymph; *–սունք լեռնայինք*, oreads, mountain nymphs; *խօսիլ* –, to betroth, to affiance.

Հարսնագեղեմ *va.* to array or adorn as a bride.

Հարսնազգեաց, *–զգեսա* *a.* dressed like a bride; *–զգեսաւեմ* *va.* to dress like a bride. [trothing.

Հարսնախօսութիւն *s.* betrothal, be-

Հարսնածու, *ացս* *s.* paranymph, match-maker; *–կան*, *–մատն* S. **Հարսնանեկան**. **Հարսնամատ**; *–մղձութիւն* or *կոպուցք արգանդի* *s.* uterine fury, hysterics.

Հարսնանամ, *ացայ* *vn.* to become a bride, to marry, to wed, to be or get married. [or dressed like a bride.

Հարսնապատիժ *a.* arrayed, attired

Հարսնարան *s.* marriage-place; bride-chamber; talamus, nuptial-bed; *fig.* Holy Church, &c.

Հարսնացու *sf.* marriageable girl; *–ցանեմ* *va.* to marry, to join in wedlock, to give or take in marriage.

Հարսնաւէր *s.* bridesmaid; paranymph; *–հերգ* *s.* epithalamium.

Հարսնեակ *s.* S. **Հարսանեակ**; chrysalis, aurelia; *–եղբայր* S. **Հարսնածու**.

Հարսնամաս *s.* *bot.* nenuphar, water-lily. [poppy.

Հարսնոյ ծաղիկ *s.* *bot.* poppy, corn-

Հարսնութիւն *s.* marriage, wedding; wedlock; *առնել –թիւ*, to marry, to wed, to espouse; *դնալ ումեք ի –թիւ*, to be married.

Հարսնուհ S. **Հարսնոյ ծաղիկ**.

Հարսնուհի *sf.* bride, spouse.

Հարսաւատուն *a.* strong in number, powerful, numerous; *–լիր* *a.* abundant, full; – *ձեռամբ*, liberally, largely; *–հող* *a.* long-sided, heavy-flanked, robust, stout, vigorous.

Հարստահար *a.* oppressed; oppressor; *–ական* *a.* oppressive, vexatious; *–ել* *va.* to oppress, to subdue by violence, to vex, to molest, to crush, to overburden, to surcharge, to extort, to maltreat; – *զկնր կամն*, to persist doggedly, to be obstinately resolved, to be stubborn; *–իչ*, *–ող* *s.* oppressor; *–ութիւն* *s.* oppression, violence, vexation, exaction, extortion.

Հարստամիտ *a.* learned, clever, wise; *–ուժգ* *a.* very mighty; very rich, opulent; *–յոյս* *a.* hopeful.

Հարստանամ, *ացայ* *vn.* to become powerful, to be predominant, to domineer, to lord it, to rule over, to reign; to get or grow rich, to prosper, to thrive; to abound; – *զբարեպաշտութիւն*, to be rich in piety, to be very pious.

Հարստացուցանեմ *va.* to make potent or glorious; to strengthen, to brace, to fortify; to make rich, to enrich; *–ուցիչ* *a.* enriching.

Հարսեմ, *էցի* *va.* to drive in, to thrust down, to push, to fix, to establish, to consolidate; to tie tight.

Հարսիկ *a.* corpulent, big-bellied; strong- or large-limbed.

Հարսութիւն *s.* dynasty; power, sway, rule, domination; riches, wealth, opulence, fortune; abundance.

Հարց, *իւ* *s.* demand, interrogation, question, examination; S. *–ն*; – *եւ խնդիր առնել*, to ask, to make inquiries, to inquire about; *ի – եւ ի վտիճ արկանել*, *անկանել*, to question, to examine; *ի – եւ ի խնդիր մտանել ընդ ումեք*, to discuss, to argue, to dispute.

Հարցաբանեմ S. **Հարցանեմ**.

Հարցադիտութիւն *s.* inquisitiveness.

Հարցական *a.* interrogative: magical; – *կէտ*, note of interrogation.

Հարցանեմ, *ցի* *va.* to ask, to inquire, to interrogate, to question; – *ի Տէրնէ*, to consult the Lord; – *զողջոյնէ ումեք*, to ask news of, or about some one; – *զումեքէ ի խաղաղութիւն*, to salute with gentle words; – *զոք բանիւք բազմօք*, to overload with questions. [terrogater.

Հարցանող, *–ցող* *s.* questioner, in-

Հարցասէր *a.* asking, questioning or seeking after, eager to learn, desirous of information; inquisitive; *–սիրութիւն* *s.* desire of knowledge, of information, of learning; inquisitiveness.

Հարցափորձ, *ի* *s.* interrogation, examination, question, inquiry, proceeding, inquisition; *ի – մուծանել*, *մատնել* or *–ել* *va.* to interrogate, to question, to examine, to inquire; *–ութիւն* S. –.

Հարցաքնին լինիմ or *–քննեմ* *va.* to question, to examine; *–քննութիւն* *s.*

examination; interrogation.

Հարց եւ փորձ S. Հարցափորձ.

Հարց եւ քննին առնել *va.* to examine, to inquire into.

Հարցկութիւն *s.* divination; -ս առնել, to divine, to prognosticate.

Հարցն, ցին, ցից *s.* the Song of the Three Children; -ափառ *s.* certain short Armenian canticles or hymns so called.

Հարցուած, ոց *s.* demand, interrogation, question; -ս առնել, մատուցանել, to ask or address questions, to question.

Հարցումն *s.* demand; divination.

Հարցուկ, ցկաց *s.* soothsayer, conjurer; sorceress; այս -, spirit of divination, Pythoness.

Հարցումն S. Հարցուած. [փորձ.

Հարցափորձ, Հարցփորձ S. Հարցա-

Հարօրանալ, ացայ *vn.* to alight or settle on the ground (birds).

Հաց, ից *s.* bread; food, victuals, livelihood; meal, repast, table; - առաջաւորութեան, առաջադրութեան or երեսաց, show-bread; - կենաց, երկնաւոր -, the bread of life; the Eucharist; - ցաւոյ, նեղութեան, the bread of pain, of affliction; թարմ, կակուղ, քաջեփ or կակուծ, ջերմ -, new, soft, well baked, hot bread; օթեկ՝ դաժ or քարթու, կարծր, անեփ -, stale, hard, half-baked bread; սպիտակ, սեաւ or թուխ -, white, brown bread; տան, հացագործի -, household, baker's bread; - համեմաւոր, gingerbread; անխմոր -, unleavened bread; - դեւանոյ, hog's-wort, sow-bread; կեղեւ -ի (կողինձ), bread-crust; ներքին կամ վերին կեղեւ, under- or upper-crust; միջուկ -ի, crumb; շերտ -ի կոգեգանիւ, slice of bread & butter; կտոր -ի, a morsel of bread; փշրանք -ի, crumbs; - յարդանակի, sopped bread, panado; - խորովեալ, toast, slice of toast; քրտամբք երեսաց իւրոց դտանել զ- իւր, to get one's bread by the sweat of one's brow; - թրել, գործել, to make, to bake bread; - ունել, to have bread; առանց -ի լինել, not to have bread to eat; չոր - ուտել, to eat dry bread; թանալ զ- իւր արտասուօք, to eat the bread of affliction; - ի բերան վարձու գործել, to serve for his bread; ի - կոչել զոք, to invite to dinner; - մեծ գործել, to give a grand dinner; հաղորդել ը ումեք -ին, to eat with one; արկանել -, to serve up; to give to eat; - կտրել, բեկանել, բրդել, to cut or break bread; to crumble, to crum; կեղեւել զ-, to cut off the crust, to chip it off; հատանել զ- քաղցելոց, to keep the bread from the hungry; անարժան է -ին զոր ուտէ, he is not worth his salt.

Հացաբաշխ *a.* bread-distributing; -բոյծ *a.* nourished with bread; -գործ S. -թար; -գործութիւն *s. chem.* panification; -դեղ *s. bot.* ammi, bishop's-weed; -դիր *s.* bread-basket; shepherd's-scrip, pouch, bag, satchel; -թան *s.* panada, -do, sop, soup; -լից *a.* abounding in bread, in victuals; sated; -ծառ *s.* bread-tree; -կարօտ *a.* wanting bread; -կից *s.* messmate; guest; fellow-boarder, table-companion; - լինել, to eat together; -կցութիւն *s.* commensality, compauy at table; -հատ *a.* abstaining from bread; -մոլ *a.* abounding in bread or in corn, producing much corn. [to be made into bread.

Հացանալ, ացայ *vn.* to become bread,

Հացանոց S. Հացատարոց; -շատ S. -մոլ; -վաճառ *s.* bread-seller, baker; -րան *s.* bake-house; -թար, աց *s.* baker, bread-maker; -թարոց, աց *s.* baker's shop; bake-house; - զօրաց, army bakery; -թարութիւն *s.* bread-making; baker's trade; -ւէտ *a.* producing corn in abundance.

Հացերէց *s.* president of the wedding banquet; bridesman, paranymph; -եփ, եփեաց *s.* baker, oven-keeper.

Հացընթրիք *s.* meal, repast.

Հացի *s.* ash-tree; հացեաց դրախտ, ash-grove; - ծառոյ սերմն S. Ճնճղկալեզու. [sel of bread.

Հացիկ, ցկան *s.* roll, small loaf; mor-

Հացկատակ *s.* parasite, spunger, trencher-friend, toad-eater; -ութիւն *s.* spunging; -կերոյթ, ութի, -կերուութիւն *s.* good cheer; banquet, feast; կոչել ի -, to invite to dinner; -կից S. Հացակից.

Հացհամեմ *s.* anise, dill; fenugreek.

Հացմիջուկ *s.* crumb of bread.

Հացոտ *a.* abounding in ash-trees.

Հացտու, աց *a.* bread or dinner-giving. [tiable, insatiate.

Հացքուլեփ, ի *a.* gluttonous, insa-

Հաւ, ուց *s.* bird; hen; cock: grandfather, --sire, --dad: beginning, rise,

origin; –ք, poultry; ձագ հաւոյ, վառելիք, chicken, poult; տուք –ոց, hen-dung; վանդակ –ոց, hen-coop; դաս դարք –ոց, hen-roost, –house; վաճառական –ոց, poulterer; վաճառանոց –ոց, poultry-market; մեծ –ոս, fowl; – խորովեալ, roast fowl; –ն գլգլայ, the hen clucks; եւ խօսկայս –, & the cock crowed; –ոյ հայր, great-grand-father; –ոյ –, great-great-grandfather; – առնել, to commence.

Հաւագիտ s. augur, diviner by augury; – լինել, to augur, to divine by –; –գիտութիւն, –գիտական s. augurial science.

Հաւաղոց, աց s. hen-house; lurking- or hiding-place; –լուսն, լսան s. pelican; onocrotalus.

Հաւախօս, ի s. cock-crowing; cock-crow, day-break; ի –ի ad. at cock-crowing, at the peep or break of day.

Հաւակ, աց s. commencement, rise, origin; author; –եր, ի s. food for birds; ի –երի դնել, ի սատակումն գազանաց –երի նուիրել, to give a prey to the fowls of heaven.

Հաւահալած s. scare-crow; –հարց, –հմայ S. –գէտ; –հմայք, –հմայութիւն s. augury, presage; –մրգի s. bot. heath.

Հաւան s. consent, persuasion; * S. Ընդ; a. consenting, persuaded, convinced; – գտանիլ ը, to consent, to assent; ի – ածել S. –եցուցանել; ի – գալ, S. –լիմ; – հաճութիւբ, willingly, with pleasure; –ք եւ հաւասարք, agreeing together, unanimous; –աբար ad. consentingly, willingly; –ագին a. likely, probable; persuasive; –ական a. persuasible, likely, probable, plausible; – է, չէ –, it is likely; unlikely; –ականաբար ad. probably, likely; –ականութիւն s. probability, likelihood, plausibility; –ականութեաց հաշիւք math. calculation of probabilities; –ալի S. –ական; –ել, եցի va. S. –եցուցանել; vn. S. –իլ; –եցուցանել va. to persuade, to induce to believe, to convince; to advise, to induce to do; –եցուցիչ a. persuasive, convincing; –ընկերք s. pair, couple; –իլ, եցայ vn. to be persuaded, convinced; to acquiesce, to hear, to consent, to agree, to condescend; to accept, to admit, to approve; չ–, to disapprove; ոյզ –եալ եմ, as I believe, as I think; որ լռէ –ի, silence gives consent; –իմ, –իմ ը այս, I agree to it; –ողական a. probable; persuasive.

Հաւանոց s. roost, hen– or –house.

Հաւանութիւն s. persuasion, consent, agreement, acquiescence; approbation, suffrage; միաշունչ, միաբան –թիբ, unanimously, by common accord or agreement, in concert, by a common or unanimous consent, jointly; by mutual agreement; ի հաստատակ –թէ, by common consent; – բերել, to consent, to accord, to agree; ձեռն տալ –թիբ, to consent to, to assent; ի – ածել S. –նեցուցանել; առանց քոյին –թեբ, without your consent; –ումն s. consent; persuasion. [or grey owl.

Հաւասպաստիկ s. madge-owlet, brown

Հաւասար, ից, ից a. equal, like, same, conformable; straight, plain, even, level; s. equal, companion; pendant, fellow; –, առ – ad. equally, alike, likewise, conformably, in the like manner; –, – թղթոյն, copy, duplicate; – գտանիլ, լինել, to equal, to match, to be on a par or level with; to rank, to be at par; – հրամանին առնել գկատարումն, to be executed according to orders or command; զանձն – առնէր Ած, he made himself equal with God; զօրութիւն եւ դաս – էն ա– ւազի նը, force or stratagem are the same to him.

Հաւասարաբաշխ a. equally distributing; –դործ a. equally acting; –զօր a. of the same power; isodynamic; equivalent, equipollent; –կից s. companion, fellow, comrade, mate, partner; –կշիռ a. of the same weight; equivalent, equal; – լինել, to counterbalance, to countervail; կատարելութիւնք նը – ախտից էն, his good qualities compensate his vices; –կշռութիւն s. equilibrium, equipoise, poise; –կող, –կողմ, –կողման a. equilateral; –չափ s. isochimene; –մասն s. isothere; –ն կիւն a. isagon, equiangular; –հեռաւոր a. equidistant; –չափ a. of equal measure, just, equal; –չափութիւն s. isomeria; –ոտանի a. S. Համա–; –սէռ ad. equally; –ջերմ s. isotherme; –սէր a. just, equitable; –սրունկ a. equicrural, isosceles; –ախոյ a. conformable, equal.

Հաւասարեմ, եցի, –եցուցանել va. to render equal, to equal; to equalize, to level, to make even, level or smooth; to equal, to compare; to counterba-

lance, to -poise; to communicate, to make a sharer or partaker; *-եմ* or *-իմ*, *եցայ vn.* to equal, to match, to be on a par or level with, to liken oneself to, to make oneself equal or conformable with, to be compared, confronted with; to communicate, to participate, to share; *-իմ ընդ ինդ*, to be united, to conjoin.

Հաւասարապէս, ացս a. participating, -pant, equal; *s.* companion, partner.

Հաւասարութիւն s. equality, parity; uniformity, conformity; comparison, likening; equalization; participation, sharing; union, concord, agreement; *գալ ի - ընդ*, to equal; - or *-ումն math.* equation.

Հաւաստաբանեմ, եցի va. to reason.

Հաւաստապէս, -տեաւ ad. certainly, truly, doubtlessly, assuredly, positively, upon good grounds.

Հաւաստեմ, եցի va. to show, to prove, to confirm; to justify, to vindicate; to certify, to assure; to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate.

Հաւաստի a. certain, true, indubitable, sure, convincing, conclusive, incontestable, positive; demonstrative, justificative; *ad.* S. *-տեաւ*; *- կորուստ*, certain loss; *- գիտել*, to know for certain; *- առնել*, to assure, to convince, to prove; *- իմն է զի*, it is certain that.

Հաւաստիք, տեաց s. certitude, assurance, good authority, best source; demonstration, token, testimony, proof; *- բարձր ակնածութեան*, assurance of the highest regard; *ընդունել զ-ս մեծարանաց*, to be assured of his highest esteem.

Հաւաստութեիւ, -ութիւն S. *-տիք.*

Հաւավաճառ s. poulterer, poultryman; bird-fancier.

Հաւատ, ոյ, -ք, ոց s. faith, belief, creed; trust, confidence; fidelity, faithfulness, good faith, sincerity; proof, testimony, evidence; Creed; *-ք, յոյս եւ սէր*, faith, hope & charity; *քրիս. առնէական -ք*, the Christian religion; *դաւանութեիւ -ոյ*, profession of faith; *լոյս, լոյս -ոյ*, the light of faith; *մաս. -ք, սահմանք -ոց*, articles of faith; *կենդանի, անյողդողդ* or *հաստատուն, գայթ ի գայթի, մեռեալ -ք*, lively, resolute, constant or unshaken, tottering or wavering, dead faith; *անհաւատ ի -ս*, indifferent as to religious matters; *դաւանել զ-ս*, to confess the faith; *ունել -ս*, to have faith; *չունել ոչ-ս ոչ օրէնս*, to regard neither law nor gospel; *գալ, դառնալ ի -ս*, to become converted; *ածել, դարձել ի -ս*, to convert; *հաստատուն լինել ի -ս*, to be true to the faith; *-ս ի նեղս քան. լինել, -ս բերել*, to believe, to give credit to; *-ս ընծայել*, to believe in, to give faith to; *-ս ունել յոք*, to trust, to place faith in, to put trust in; *- սալ միմեանց*, to make a contract, to contract an alliance, to enter into an engagement, to bind oneself; *ուրանալ զ-ս*, to deny or abjure the faith; *յորում ոչ գոյ -*, unbelief; *անցանէ ըմ -ս*, it is incredible; *-ոյ*, worthy of credit; S. *Թերահաւատ.*

Հաւատադրժութիւն s. perfidiousness, perfidy, guile, perjury, infidelity; *-դրուժ a.* false-hearted, faithless, perfidious, unfaithful, disloyal; perjured, forsworn; *- լինել*, to infringe or break one's faith, to be false.

Հաւատալի a. credible, worthy of belief, to be believed; *չ- իմն է*, one can hardly believe it, it is incredible; *-ութիւն s.* credibility.

Հաւատակից a. of the same belief, faith or religion, coreligionary; *-ացութիւն s.* having the same religion or faith.

Հաւատամ, տացի vn. to believe, to give credit to; to confess; to persuade oneself; to commit oneself, to trust to, to confide in, to rely on; *չ-*, to disbelieve; *- Աստ*, to believe in God; *- բոլորով սրտիւ*, to believe firmly, with all one's heart; *- ամեն բանի*, to believe every thing; *- զոք*, to side with, to second, to lend an ear to.

Հաւատամք s. Belief, Creed.

Հաւատատհման a. establishing, setting forth the articles of faith.

Հաւատարիմ, բի, մաց a. faithful, loyal, honest, trusty, trustworthy; confident; true, sure, certain, real; *ad.* S. *-բար*; *- լինել*, to be verified, confirmed, proved; to be justified; to be trusted, believed, adopted, or accepted; *- կալ, մնալ*, to rest or remain faithful to; *- առնել*, to prove, to justify, to verify, to accredit, to give credit to, to make credible; *- առնել*

զք, to assure, to cause to believe, to persuade.

Հաւատարիմաբար, *-ակս ad.* faithfully, loyally, truly, accurately; *-գոյն a.* more faithful; *ad.* more faitfully.

Հաւատարմանամ, *ացայ vn.* to be faithful; to be confirmed, verified, justified; *-նայ լուրս*, this news gains credit.

Հաւատարմացուցանեմ *va.* to make credible, to give to believe, to persuade, to convince; to sanction, to certify, to confirm, to affirm, to assure.

Հաւատարմութիւն *s.* fidelity, loyalty; good faith, honesty, plain-dealing, sincerity; confidence, security; certitude, certainty, assurance.

Հաւատացեալ *a.* faithful, believing; faithful, loyal; trusted; *s.* believer; **Հաւատացեալք**, the true believers; *-ցուցանեմ va.* to cause to believe, to persuade, to convince; to impose upon.

Հաւատացուր *sf.* nun.

Հաւատափոխ *a.* abjuring, changing one's faith; *- լինել*, to change one's faith, to renounce one's belief, to abjure one's religion; *-ութիւն s.* abjuration, change of faith.

Հաւաք *a.* assembled, gathered together.

Հաւաքաբան *s.* syllogist; *-ական a.* syllogistic; *-եմ, եցի vn.* to make a syllogism; *-ութիւն s.* syllogism; *-բար ad.* collectively.

Հաւաքածոյք *s.* collection; *-կան a.* collective; *-ման s.* place of assembly; receptacle.

Հաւաքեմ, *եցի va.* to assemble, to gather together, to collect; to amass, to hoard, to accumulate, to heap up; to infer, to conclude; to concentrate; to compile; to stock; *- զանձն, զխորհուրդս* or *զմիտս*, to retire within oneself; to collect one's thoughts, to meditate.

Հաւաքիչ, *-քող a.* gathering, assembling, collecting; *s. phys.* collector; *-քումն s.* collection, gathering, receipt; congestion; assemblage, set, body; argument, reasoning; concentration; compilation.

Հաւեղ, *ացq a. gr.* palimbacchus.

Հաւեմ, *-իմ vna.* to begin.

Հաւիկ, *-ւուկ s.* little bird, nestling a pretty -; chicken, chick.

Հաւկիթաձեւ, **Հաւկիթ** S. **Ձուաձեւ**, **Հաւածագ** *s.* chicken; *-հոգ*, *-տուն s.* poultry-house, hen-roost; *-որս*, *ացq s.* bird-catcher, fowler; bird of prey; bird-call; *-որսուքիւ s.* bird-catching, fowling; *հաւանակ -քիւ*, shooting season; *-փալ* S. **Հօփալ**; * *-քաշ s.* merry-thought; *-քաղ* S. **Քաղցհաւ**.

Հափալեմ S. **Ոսկեանդեմ**.

Հդնի *a.* curved, gibbous.

Հբբայական, &c. S. **Եբրայական**.

Հեգ, *իցq s.* spelling; syllable; *-աբան s.* spelling-book, syllabar; primer; *-եմ, եցի va.* to spell.

Հեգեմոն, *-իգէս s. Gr. w.* chief, governor, leader.

Հեգևոյ, *իցq s.* syllable.

Հեգնաբանեմ, *եցի va.* to speak ironically, to laugh at, to jeer, to taunt; *-նութիւն s.* ironical speech or discourse, irony, quizzing, jeering, taunting, sarcasm; *-բար ad.* ironically.

Հեգնական *a.* ironical, sarcastic, derisive, taunting, mocking.

Հեգնեմ, *եցի va.* to quiz, to deride, to ridicule, to jeer; to gibe, to despise; *-նութիւն s.* irony, sarcasm, taunt, jeer, scoff, derision, mockery; *rhet.* irony; *-նօրէն ad.* ironically, gibingly.

Հեզ, *ացq a.* mild, meek, gentle, affable; calm, tranquil, still; *ad.* softly, gently.

Հեզաբան, *-իկ a.* sweet-spoken; *- լինել* or *-եմ vn.* to speak, utter or pronounce gently, gracefully; *-ութիւն s.* kind things; *-բար ad.* gently, mildly, meekly; softly; *-բարոյ a.* mild-tempered, affable, tractable, easy; *-դնաց a.* soft, gentle, slow; *ad.* softly, gently; *-խօս a.* sweet-toned; *-համբոյր a.* sweet-tempered; *-հոգի*, *-միտ a.* mild, meek, gentle, affable, good-humoured.

Հեզակք S. **Հեզութիւն**.

Հեզաշարժ, *-ասահ a.* flowing gently; *-ասաղարթ a.* whose leaves tremble gently.

Հեզացուցանեմ *va.* to render mild, affable, pleasing, agreeable, to soften, to appease, to pacify, to calm, to quiet.

Հեզիկ *ad.* gently, softly, quietly, mildly; *a.* S. **Հեզ**.

Հեզութիւն *s.* sweetness of temper or disposition, mildness, gentleness, sweetness, affability, kindness, courteousness.

Հեթանոս, *ացq s.* heathen, pagan, paynim, gentile; infidel, idolater, barbarian; nation, people; *-ք*, the heathen.

Հեթանոսաբար *ad.* heathenishly;

-կան a. heathenish, pagan, gentile; *-կէր a.* peculiar to the gentiles; *-միտ a.* heathen-minded, paganish.

Հեթանոսանամ, ացայ vn. to become a pagan; *-ացուցանեմ va.* to gentilize, to paganize, to heathenize, to convert to gentilism.

Հեթանոսութիւն s. heathenism, paganism, gentilism. [pagan.

Հեթանոսօրէն ad. heathenishly; *a.*

Հեթէթանք S. *Հայթայթանք.*

Հելլէն, ից s. Hellene, Greek; *a.* greek, grecian; *-աբանութիւն s.* hellenism; *-ագէտ s.* hellenist; *-ական a.* hellenic, grecian, greek; *-ասէր a.* philhellene; *-ասիրութիւն s.* philhellenism; *-ացի* S. *Հելլէն*; *- լեզու*, the greek tongue or language; *- գրել, խօսել*, to write in greek; to speak greek.

Հեծ S. *Հեծութիւն.*

Հեծան, ից s. beam, rafter, joist; *-ակ s.* small -; *-աչէրժ a.* that splits or cuts joists or rafters; *-ադրութիւն s.* order or position of rafters; woodwork, frame-work; *mech.* shaft, thill.

Հեծանեկնիք s. beast, nag; vehicle.

Հեծանիմ, ծայ vn. to mount, to ride; *- ի կառս, ի մէկ*, to mount or enter a carriage or vehicle; to ride, to mount on horseback; *- ի նաւ*, to go on shipboard, to embark; *անհամեմ -*, to ride bare-back; *յորս -*, to go a hunting or shooting; *զհետս -*, to chase, to give chase to, to persecute, to set off in pursuit of, to pursue; *յաւար -*, to plunder, to pillage, to sack; *ապրեաւ յաւ. հեծեալ ձիով*, he fled on horseback; S. *Կառք*, &c. [rake.

Հեծանոց s. winnowing-fan; hay

Հեծեալ a. mounted; *s.* horseman, rider; horse-soldier, trooper; *fig.* versifier; *-ք*, cavalry, horse.

Հեծելագունդ s. cavalry; *-ազն s.* cavalier, gentleman; S. *Հանդերձ*; *-զօր s.* cavalry, horse-soldiers, horse; horseman; *-խումբ* S. *-գունդ*; *-սպետ s.* master of the horse.

Հեծելութիւն s. riding; horsemanship, equitation; *հանդերձ -թէ*, riding habit; *կրկէս -թէ*, manege; race-ground, course; hippodrome; *մարզիչ եւ մարզարան -թեան*, riding-master; --school. [complaint.

Հեծեծանք s. heavy sighs, groaning,

Հեծեծելի a. lamentable, deplorable.

Հեծեծեմ, եցի vn. to groan, to lament, to sigh for, to fill the air with sighing.

Հեծեծութիւն, -ումն S. *Հեծեծանք.*

Հեծեմ, եցի S. *Հեծեծեմ.*

Հեծկտամ, ացի, ցայ, -կլտամ, ացի vn. to sob, to hiccup, to have the hiccups.

*Հեծկլտանք, *-տուք s.* sob, hiccup, hiccough; *- մահու*, death-sob.

Հեծնուամ S. *Հեծանեմ.*

Հեծութիւն s. groaning, lamentation, complaint, woes. [horseman.

Հեծուկ s. the fork, the seat of a

Հեծուցանեմ va. to make mount, to put on.

Հեկեկամ, ացի vn. to sob, to sigh, to groan; *-անք s.* sobs, crying; mockery.

Հեկեկեմ S. *-կամ* & *Հեգնեմ.*

Հեղական a. infused; inspired; *- շնորհք*, infused gifts.

Հեղանիմ, ցայ vn. to flow, to be poured out, to spread over; to be shed; *-նիւթ s.* fluid; S. *Հոսանուտ.*

Հեղգ, ից a. idle, lazy, slothful, sluggish, tardy, dull, slow, lukewarm, cowardly; listless, careless; *-աբար ad.* idly, slothfully; indifferently, coldly; *-ագնաց a.* slow, slothful; *ad.* slowly, with tardy steps; *-լուր a.* turning a deaf ear, listless, disobedient; *- լինել*, to turn a deaf ear, to simulate deafness, to disobey.

Հեղգամ, ացի, -անամ, ացայ vn. to be idle, lazy, indolent, slothful.

Հեղգամիտ a. slow-witted.

Հեղգանք S. *Հեղգութիւն.*

Հեղգասիրտ a. heavy-hearted; *- ի հաւատս*, slow of heart, slow to believe. [lukewarm, indifferent.

Հեղգացուցանեմ va. to make idle,

Հեղգութիւն s. idleness, laziness, supineness, slowness, tardiness, listlessness, negligence, lukewarmness, indifference.

Հեղեղ, ից s. torrent, flood, inundation, overflow; *- ջրոյ*, deluge; *- հրոյ*, torrent of flame; *- մարդկան*, throng of people, erowd, immense concourse; *-ս արտասուաց իջուցանել*, to shed a flood of tears; *հոսէին արտասուք իբրեւ զ-*, tears ran down in torrents; *-աբար ad.* like a torrent, impetuously; *-ամած a.* inundated, overflowed, flooded; *-ասուս a.* punishing with a deluge; *-ավայր s.* dried bed of a torrent.

Հեղեղաս, աց s. torrent, ravine;

-եմ, -ղեմ, եցի va. to inundate, to submerge, to cover with water; to overflow, to lay under water; to hurl or fling down, to precipitate.

Հեղեղումն s. effusion.

Հեղինակ, ացս S. *Հաստնորդ, Գործակ, Պատճառդիր; -ութիւն s.* authority.

Հեղիք s. produce, product, produc-

Հեղձ, -ակաւ S. *-ուածն, -ուցիչ.* [tion.

Հեղձամահ a. choked; strangled; drowned; *- լինել*, to be -; *- առնել*, to choke, to stifle, to suffocate, to drown.

Հեղձամղձուկ a. suffocated, choked, oppressed, agitated, disquieted, grieved, anxious; suffocating, stifling; *- օդ կամ ջերմութիւն*, sultry weather or heat; *- հազ*, a stifling cough; hooping cough; *- ձայնիւ*, in a stifled voice; *- ի վշտացն*, loaded with grief; woebegone; *- արտասուք*, repressed tears; *- առնել*, to stifle, to choke; to smother, to suffocate; to drown; *- լինել ի բարկութիւն*, to be half choked with rage or anger; *- լինէր սիրտ իմ*, my heart was ready to break, was oppressed with grief; S. *Հառաչանք.*

Հեղձանախտանձ a. very envious, dy-

Հեղձանութիւն S. *-ուցանեմ.* [ing of envy.

Հեղձանիմ, Հեղձիմ, Հեղձնուամ or *ձուամ, ձայ vn.* to choke, to be suffocated, stifled, drowned.

Հեղձումն s. suffocation; choking; pressure; *-ուցանեմ va.* to suffocate, to choke, to strangle, to drown; to oppress.

Հեղձուցեալ, -ցիկ, -ձիկ a. suffocated, choked; *-ցիկ առնել, լինել* S. *-ցանեմ, -ձանիմ; -ցիչ a.* suffocating, choking.

Հեղոյս, ուսից s. nail; S. *Բեւեռ.*

Հեղուած, ոց s. cast, casting; impasting.

Հեղուկ, Հեղկի a. s. liquid; liquor; *-աչափ s.* areometer, hydrometer, hydrostatic balance; *-ացումն s.* liquefaction.

Հեղում, ղի va. to pour, to pour out, to empty, to pour forth, to shed; to diffuse, to scatter, to disperse, to spread; *- զանձն առաջի Տեառն*, to pour out one's soul before the Lord; *- զսիրտ իւր առաջի ումեք*, to open one's heart, to unbosom oneself to; *- ղբարկութիւն, զբարմանութիւն իւր ի վերայ ումեք*, to give vent to anger, to discharge one's wrath upon; *- նուէրս*, to pour out libations to idols; *- արիւն բազում, արեան ճապաղիս -*, to cause immense bloodshed, to shed torrents of blood; *արտասու -*, to shed tears; *- զարիւն իւր*, to shed one's blood.

Հեղում, ղայ vn. to be poured out, to flow, to spread; to be shed, scattered, diffused; to rush, to fall; to burst; *հեղաւ ամ փոր նր*, all his bowels gushed out; *անհաւ հեղաւ զկնի կռոցն*, he followed idols; *հեղհեղայաւ մամբ*, very angrily, wrathfully.

Հեղումն s. outpouring, spreading abroad; effusion, dispersion.

Հեղուսեմ, սի va. S. *Բեւեռեմ*; to write, to compose.

Հեղք, ից s. cottage, hut.

Հեճուկք s. spite, despite; *-կս առնել*, to do any thing out of spite or through spite, to despite, to spite, to vex; *իւրեւ ումեք -կս առնելոյ*, in spite of one, to vex one.

Հեմ ad. now, at present.

Հեգն, ի s. jeer, scoff, taunt; mockery, jeering, irony, derision; rivalry, strife, contest; spite; *ըստ -, ըստ -գս ad.* ironically, derisively, tauntingly; against, in dispite of, in contempt of, in defiance of; *ըստ - եւ լանել, ի - արկանել*, to scoff at, to laugh at, to ridicule, to quiz, to deride, to taunt, to jeer at; *կալ ի -ի* or *ի -ջ*, to do in spite of, to despite, to object to, to dispute or wrangle; to vie with.

Հեգնական, &c. S. *Հեգնական.*

Հեգնում, նի va. to weave, to warp, to plait; *ղչարութիւն ի նենգաւոր ոստայն -*, to machinate, to plot, to hatch wickedness.

Հեշտակապաշտ a. idolatrous.

Հեշտ, ից a. ease, convenience, comfort, pleasure; facility; *a.* easy, commodious; voluptuous; *- պաշտօն*, volunteer service; *- ցանկութիւն*, voluptuousness, concupiscence, lust; *ըստ -ի ad.* at will, at pleasure, at one's ease; *- եւ համբոյր մաւք*, affably, benignly, kindly, condescendingly; *ց- ցանկութիւն զկեաս անցանել*, to give oneself up to pleasures; *ըստ իւրեանց -ի գնալ*, to go one's own way, at one's leisure, at one's ease; to live as one likes, to follow the bent of one's own inclinations.

Հեշտաբան a. sweet-spoken; *-ք s.* flattering words; *-քար ad.* easily, commodiously, with pleasure, willingly;

-լի, -լիր, -լից a. delectable, agreeable, sweet, relishing, amusing; delicious; voluptuous; *-լուր a.* tractable, docile; mild, complaisant, condescending.

Հեշտախառնութիւն s. effeminate life, voluptuousness.

Հեշտախօս a. singing sweetly, canorous; *-ծին a.* easily produced; *-կամ a.* condescending; voluntary; prompt; *-կան a.* easy; delicious, delightful, pleasing; *-ք s.* pleasures, delights; *-կանութիւն s.* convenience, ease, leisure; pleasure, amusement, sport; voluptuousness; *-կեցութիւն s.* well-being, ease, competency, comfort.

Հեշտանամ, ացայ vn. to delight, to rejoice, to amuse, enjoy or divert oneself, to take pleasure or delight in, to lead a voluptuous life, to live in the midst of luxury, to give oneself up to

Հեշտանք S. *Հեշտութ.* [amusement.

Հեշտաշունչ a. blowing gently; *-հողմ*, zephyr; *-պաշտօնեայ a.* devoted, trusty, faithful; *-սէր a.* voluptuous, libidinous, sensual, lewd; *-սիրութիւն s.* voluptuousness, sensuality, lewdness; *-սուն a.* delicate, soft, effeminate; *- դրախտեան*, paradise of delights.

Հեշտացուցանեմ va. to make easy, to facilitate; to rejoice, to divert, to cheer; to delight, to please, to charm.

Հեշտաւ ad. easily, with ease, naturally; conveniently, comfortably.

Հեշտընկալ a. easy to comprehend, obvious, plain, intelligible, clear, evident; pleasant, commodious.

Հեշտի a. easy, commodious, agreeable; *ad.* easily; *-ն a.* easy; *-ս* S. *Հեշտաւ.*

Հեշտոց, ից s. soft or downy place of repose; stuffed chair; spring sofa, feather bed, &c.

Հեշտութիւն s. ease, convenience, facility, commodity, comfort; delights, joys, pleasure, voluptuousness; *-ք ad.*

Հեզոպ s. Chamberlain. [S. *-սաքար.*

Հեո, իւ s. discord, strife, wrangling; hate, spite, ill-will, rancour; *a.* spiteful, rancorous, quarrelsome; stubborn.

Հեռաքնակ a. living far off, remote, distant; *-դիր, դրաց s.* telegraph; *- էլէկտրական, դրաւոր* or *տպող, նշանաւոր, տաբէնաւոր, ցուցակաւոր, ծռվածածուկ, կրկնի*, electric, printing, signal, keyed, dial, submarine, portable -; *-դնաց a.* far, distant; removed far away; *-դոյն a.* very far, farther; *ad.* far, from afar, afar off; *-դրական a.* telegraphic; *- լուր*, telegram, telegraphic despatch; *-դրատուն s.* telegraph, - office; *-դրեմ va.* to telegraph; *-դրութիւն s.* telegraphy; *-դէս s.* theodolite; *-դիտակ s.* telescope; *- գիշերային*, night-glass; *- անդրադարձութիւն, բեկբեկմամբ*, reflecting, refracting telescope; *-դիտական a.* telescopic; *-կայ a.* absent; distant; *-կայութիւն s.* absence; distance; *-կէս s. fig.* highest pitch, tip-top; *- երկրի*, apogee; *- բեւգական*, aphelion, aphelium; *-հալած առնեմ va.* to drive away, to exile.

Հեռաձայն s. telephone; *-ական a.* telephonic; *-ութիւն s.* telephony; *-եմ va.* to telephone; *-ձիդ* S. *Հեռաւոր.*

Հեռամ, ացի vn. to dispute, to contend for, to quarrel; to bear a hatred to, to loathe, to hate, to bear or owe a grudge, malice or ill-will.

Հեռանամ, ացայ vn. to remove, to go away or far, to leave, to swerve, to deviate, to depart, to start; to absent oneself; to withdraw; S. *Անկաւ.*

Հեռաստան, ի a. far off, distant, remote; *s.* distant place or country, the distance; *ի -է ad.* from afar, afar off, at a great distance; *-եայ, ց* S. *- a.*; *-եայք s.* who are remote or distant.

Հեռատես a. far-sighted, presbyte; *- միտք*, witty, subtle, ingenious, perspicacious, sharp; provident; *-ութիւն s.* long-sightedness, long-sight, pres-

Հեռափայլակ S. *-ատատան a.* [byopy.

Հեռացումն s. remoteness; *phys. mar.* declination; *ast.* elongation.

Հեռացուցանեմ va. to remove, to put or set aside, to scatter; to avert, to keep off; *-ցո՛ ի քէն զկապ*, avoid quarrelling.

Հեռաւոր a. remote, removed, distant, far off; absent; *-ութիւն s.* remoteness, distance; absence; length, space, interval; *- ի ցամաքէ mar.* sea-room.

Հեռի a. remote, distant; *ad.* far; *- առնել, առնել*, to remove far off; to scatter; to turn aside or away, to avert, to ward off; *- առնել*, to keep away, or at a distance; *- առնել զանձն յինէն*, to keep off, to avert; to abstain, to refrain; *- առնիմ, լինիմ* S. *Հեռանամ*; *Ո՛չ իմ, Մի՛ - առնիր յինէն*, remove not Thyself, o God, from me!

Հեռութիւն S. *Հեռ. -աւորութիւն.*

Հեռուստա, ի — a. afar, distant; *ad.* far, from afar.

Հեսկ, ոյ, -հան s. long fillets or bandages for the legs; S. *Կեմ*; *-ք մածա-գաւառեայ*, sail-rope or cordage.

Հեսում va. to weave.

Հեսո, ի a. contumacious, refractory, froward, wayward, wilful, disobedient, transgressing, restive, stubborn; rebellious; —, *-անք* S. *-ութիւն*.

Հեսոանամ, Հեսաեմ, եցի, -լմ, եցեայ vn. to contravene, to transgress, to infringe, to disobey, to oppose; to be refractory, disobedient, to mutiny, to revolt, to rebel.

Հեսոութիւն s. transgression, disobedience, refusal, contumacy, opposition, resistance; rebellion.

Հետ, ոյ, -ք, ոց s. trace, track, print, foot-mark; vestige, footstep; pace, step; way, path; *-ք mech.* iron rail, rail; *ad. pr.* after, behind; near; together; *ի -ոյ*, from behind, from the rear; *-ք նաւու*, track of a ship; *-ք կառաց*, cart-rut, wheel-rut; *-ք ամպոց*, traces of cloud; *-ք գազանաց*, trail, track or scent of animals; *-ք վէրաց*, cicatrix, scar; *վաղվաղակի — կամ ք—*, quick! come on! courage! *կորուսանել ք—ս*, to lose the traces of; *ք— լինել*, to apply oneself, to give or addict oneself to; *Ջուռայն ք— եղեն*, they have attempted or tried in vain; S. *Ջհետ*, *Ընթանամ*, *Կազամ*, &c.

Հետագայ, ից a. following, next, subsequent; *-գիծ s. mech.* trajectory.

Հետաքնն, ից a. inquiring, curious, inquisitive; *s.* inquirer, investigator, examiner; *-եմ. եցի vna.* to trace out, to try to find out, to pry into, to search, to hunt or ferret out, to inquire, to investigate, to examine, to scrutinize; *խորագնին —*, to search into, to go to the bottom of, to sift, to investigate; *— զպատճառս*, to trace back to the first cause, origin or principle, to ascend to the original source; *-ից* S. *—*; *-ութիւն s.* investigation, search, inquiry, examination; curiosity.

Հետախաղաղ առնեմ, ծածկեմ va. to hide, to put out of sight; to destroy, to exterminate; *— կորնչել յամպս*, to be lost in the clouds, to be cloud-topped; *-խոյզ a.* scenting, tracking; prying, hunting, investigating, pursuing; inquisitive.

Հետակորոյս առնեմ va. to utterly destroy, to cause to disappear, to wipe out, to obliterate, to exterminate; *-լինել vn.* to be lost, destroyed, obliterated, exterminated; *-կառոյց s.* outrider, guide; *-կառոյց առնել*, to open the way, to guide; *-հան a.* tracing out; *s.* ichneumon; *-հաս լինիմ*, to arrive with, to catch one; *-ձգեմ va.* to draw behind or after.

Հետամուտ a. s. pursuing, hunting; eager, forward, aspiring or longing for; candidate, competent, concurrent; rival, emulous; *— լինել*, to pursue, to run after, to chase, to give chase to, to follow close; *fig.* to aspire, to aim at, to concur, to compete; *— լինել թշնամւոյն*, to fall upon the enemy; *-մուտ. եցի vn.* to pursue, to run after; to accompany, to go with, to attend; to compete; *-մուտք s.* pursuit, search; competition, concurrence, rivalry.

Հետայոյզ S. *-խոյզ*; *-վար լինիմ vn.* to set off in pursuit, in search of, to pursue; *-վարեմ va.* to send after, to cause to pursue; *-րան s.* stool; pedestal; *-ևող a.* successive, progressive; *-քնին a.* inquisitive, curious; *— լինել*, to be —; to examine, to investigate, to search into; *-քնքիր* S. *-քնին*; *-քնքրաբար ad.* curiously, inquisitively, pryingly; *-քնքրական a.* curious, rare; *-քնքրաշարժ a.* interesting; *-քնքրութիւն s.* curiosity, inquisitiveness; *գրգռել, շարժել ք—*, to excite, to stir up one's curiosity.

Հետեւաբանութիւն s. syllogism; *-բար ad.* consequently, in consequence, of course.

Հետեւակ, ոց a. going on foot, pedestrian: four-footed; *fig.* hackneyed, trite, common-place, trivial, ordinary; in prose, prosaic; *s.* foot-soldier: quadruped; *ի -ս ad.* on foot, afoot; *-ք, — զօրք*, infantry, foot-soldiers; *— արձան, անդրի*, pedestrian statue; *— կրթութիւն*, pedestrian exercise; *— որսորդութիւն*, hunting on foot; *— յաղթութիւն*, infantry triumph; *— բանք*, trite, hacknoyed or common-place saying, vulgarity of expression; *— գովեստք*, vulgar praises; *— երթալ*, to go on foot; *-ս խօսել*, to talk common-place.

Հետևակագնաց a. pedestrian, going on foot; *-գնացութիւն s.* walking or travelling on foot; *-գունդ, -զօր, -խումբ*

s. foot-soldiers, infantry; *–մարտ a.* fighting on foot; *–ք* or *– գունդ s.* infantry; *–ք* or *–մարտումն s.* foot-fight.

Հետեւակական a. ambulatory.

Հետեւակել, եցի vn. to go on foot, to walk; *կորուսանել զկիրթ –կելոյ*, to lose the habit of walking.

Հետեւակութիւն s. triviality, vulgarity.

Հետեւանամ S. *Հետեւիմ.*

Հետեւանք s. consequence, result; *geom.* corollary; *–նս հանել*, to deduce, to infer; *ծանր լիցին – գործոյս*, this affair will have unpleasant or serious consequences.

Հետեւապէս S. *Հետեւաբար.*

Հետեւեցուցանեմ va. to cause to follow, to induce; to infer, to conclude, to draw a conclusion.

Հետեւեմ, եցի, –ւիմ, եցայ vn. to follow, to accompany, to attend, to go with; to follow, to follow in the steps of, to imitate; to follow, to go or come after, to result, to derive, to proceed or come from; *– շաւղաց ուրուք*, to follow in the steps of, to go after; *– ի մօտոյ*, to follow closely, near; *–ւի v. imp.* it ensues, it follows.

Հետեւող s. follower, imitator; *–լի նել, դառնալ*, to follow, to imitate; *–ութի s.* consequence; inference, conclusion; imitation; *–թք ad.* in imitation of; in the manner or style of.

Հետեւորդ a. s. consequent.

Հետեւութի, –ումն S. *–ւողութի.*

Հետզհետէ ad. successively, by turns, one after another, consecutively; in proportion; by degrees.

Հետէ, ի – pr. from; after, since; *ի մանկութէ –*, from infancy, from the cradle; *յայնմ ժամանակէ –*, from that time; *յայնմ –*, since then, ever since, since that epoch; *ի բազմաց –*, long since, of old; *ի սկզբանէ –*, from the beginning; *յայսմ – եւ անդր, յայնմ – եւ այսր*, henceforward, henceforth, hereafter; *յայսմ – եւ առ յապա*, henceforth; *ի տասն ամաց –*, ten years since, ten years ago; *յայգուէ –*, since morning; *ի Սամուէլէ –*, since Samuel.

Հետ ընդ հետ ad. immediately, forthwith, directly, in a moment, at once.

Հետընթաց a. pursuing hotly.

Հետի pr. after; after that; *– ապաքս գտանել*, to shut the stable door when the horse is stolen.

Հետի a. going on foot; *–, ի – ad.* on foot, afoot; *– ընթանալ*, to run or hasten on foot.

Հետիոտս, –ս, ի –ս, –ին, –իւք, –իւ ad. on foot; *– գնալ, ընթանալ*, to go on foot, to walk; *գնալ – նեղութեք*, to trudge along.

Հեր, ոց s. hair; *–ք*, head of hair; S. *Մազ*; *անհերոյս ի –ոց*, bald; *հոլոլակք –ոց*, curls, ringlets; *հիւսք –ոց*, tress or lock of hair, tresses, plait of hair; S. *Հիւսք*; *բուսանել –ոց*, growth of hair; *թափել –ոց*, falling of the hair; *փքրել, հատանել, խուզել, կարել զ–ս*, to cut the hair; to crop; to shave the head; *ճողել, փետել զ–ս առ ցաւոյն* or *յուսահատութեն*, to tear one's hair for grief or despair; *ունել, կալնուլ, ձգել զ–ոց*, to hold, to pull one by the hair; *զմիմեանց ձգձգել զ–ս, զմիմեանս ձգել զ–ոց*, to take one another by the hair; *խոպոպել, գանգրել, ծնրել զ–ս*, to curl, to put on ringlets, to friz the hair; *սանտրել զ–ս*, to comb one's hair; *ներկել զ–ս*, to dye one's hair; *խրձացուցանել, խողանել, հարթուցանել զ–ս*, to cause the hair to stand on end; to ruffle the hair; S. *Մառ*; *քստմնիլ, խրձանալ –ոց*, to bristle, to stand on end; *թափել զ–ս*, to destroy hair, to depilate; *–ք նախաքերյք են քան զմօրուս*, the hair grows before the beard; *զեռաբոյս –ք ի ծնօտս ախտել*, new beard; *–ք ծնրեալ եւ գանգրեալ, –քն ծալ ի ծալ*, curly, frizzed hair; *–ք քստմնեալ ի վեր դիզացեալ*, with bristling hair; with hair upstanding; *քստմնեալ դիզանէին –ք զգլխով*, the hair stood on end; blood ran cold; *սպիտակին, ծաղկին –ք իմ*, my hair grows grey, I begin to grow grey-haired, I begin to get grey.

Հերա, յ or *այի sf.* Juno.

Հերագանգուր a. curled, frizzed; *–գործ a.* hair-producing, --growing; *–թափ a.* depilatory; depilated, bald; *–թափութի s. med.* alopecia, fox-evil; depilation; *–թափումն s.* scraping the hair from hides.

Հերակլեան a. herculean, of Hercules; *– արձանք*, the pillars of Hercules.

Հերակտրութիւն s. tonsure.

Հերաձեւ a. capillary; *– խողովակ*, – tube; *–ութիւն s.* capillarity.

Հերապանծ a. having a superb head of hair, long-haired, bnshy-haired;

proud of his hair; *fig.* leafy, branchy, bushy.

Հերաւոր *a.* hairless, bald; **-ուկ** *af.* brazen-faced, impudent; *sf.* vixen, scold, hussy, jade, slut. [-hair or locks.

Հերաթափակ *a.* dishevelled; *ad.* with

Հերաւոր *a.* hairy, long-haired; **-ութիւն** *s.* hairiness. [one by the hair.

Հերաքաշ առնել *va.* to hold or pull

Հերեսիոս, ացի, կայ *s.* heretic; **-արքայ** *s.* heresiarch, arch-heretic; **-ութիւն, -սիութիւն, -սութիւն** *s.* heresy.

Հերետիկոս, ացի *s.* heretic; **-ական** *a.* -al; **-արքայ** *s.* heresiarch; **-ութիւն** *s.* heresy.

***Հերիսայ** or **Հար ի սա** *s.* herissa or kesh-kek, an oriental dish, (a thick soup composed of fowl & pearl barley or wheat beaten up together, well boiled, & eaten with powdered cinnamon). [pricker.

Հերիւն, րան, րեան *s.* bodkin; awl,

Հերիք *a.* sufficient, enough; capable, able; - **է**, it is enough, sufficient, it suffices; - **համարիլ**, to be content, to content oneself; - **լինել յումն**, to be adult, of age; **երբէք - ոչ ասէ**, he never says, hold! enough! **-անամ, ացայ** *vn.* to suffice, to be sufficient or enough; to be adequate.

Հերկ, ի *s.* tillage, plough, culture, tilth; ploughed land; - or **-ս հարկանել, -ս հերկել** S. **Հերկեմ**.

Հերկագործ, ացի S. **-հար**; **-եմ** *va.* to plough, to furrow; **-ութիւն** *s.* tillage, ploughing, digging, culture, husbandry

Հերկահար, Հերկաբար, ացի *s.* ploughman, husbandman, cultivator, labourer

Հերկելի *a.* arable.

Հերկեմ, եցի *va.* to plough, to till, to cultivate; **-ումն** *s.* ploughing.

Հերհեր *s.* carder's thistle, comb or card; **-եմ** *va.* to card.

Հերձ, ից *a.* split, cloven, riven; cracked; *s.* cleft, split, crevice, rift, fissure; **-աթեւ** *a.* cloven-winged.

Հերձած, ուած *s.* crack, crevice; fur-

Հերձակ, ացի *s.* arrow, dart. [row.

Հերձական *a.* anatomic; - **արուեստ**, anatomy.

Հերձանեմ, ձի, Հերձեմ, եցի *va.* to cleave, to split, to divide, to cut; to chop; to crack; to tear; to dissect, to anatomize; to cleave diamonds, &c.; *fig.* to disunite, to sow division, to make a breach between, to bring out a scission; - **զմօրթ մարմնոյ**, to chap; - **զարպակիս**, to crack; - **նաւի զծով**, to plough the sea, to run a-head, to have head-way.

Հերձանող or **-ածող** *a.* cleaving; incisive; - **ատամն, Հերձատամն** *s.* incisor.

Հերձածէր *a.* sowing discord or division. [to crack, to chop, to cut, to tear.

Հերձաւեմ, եցի *va.* to split, to rive;

Հերձաքար *s.* schiste.

Հերձի *s.* lentisk, mastic-tree.

Հերձնուտ, ձայ *vn.* to be split or cloven, to crack, to burst; to be torn or rent. [-եմ S. **-ձաւեմ**.

Հերձոտ *a.* cloven, split, cracked;

Հերձուած, ոյ *s.* division, separation; scission, rupture, disunion, discord, dissent, schism; sect; heresy; - **առնել**, to bring about a scission; to sow discord; **եղեւ - ի ժողովրդեանն վասն նորա**, there was a division among the people because of him; **դարձեալ - լինէր ի մէջ Հրէից**, there was a dissension therefore again among the Jews; - **անկեալ էր ի մէջ նոցա**, they were divided among themselves; they were at variance. [retical.

Հերձուածական *a.* schismatical; he-

Հերձուածապետ *s.* chief of a schism, of a sect; heresiarch. [ed, separated.

Հերձուածեմ, ծեցայ *vn.* to be divid-

Հերձուածող *s.* dissenter, schismatic; heretic; sectary; **-ական** *a.* schismatical; heretical; **-ութիւն, -ծութիւն** *s.* schism; heresy; sect.

Հերձումն S. **Հերձանեմ**; **-ն** *s.* cleavage, cleaving; greet; S. **Հերձուած**; - **որովայնի**, gastrotomy; **-ուցանեմ** S. **Հերձանեմ**.

Հերմէս, Մեայ or **Մեսի** *s.* Mercury.

Հերու, ի -ն Հեռէ, -ն Հեռէ *ad.* last year, since last year; long time since, for a long time past, long ago, long since.

Հերքեմ, եցի *va.* to repulse, to reprove, to refute, to contradict; **ի բաց -**, to refuse, to reject; *vn.* to suffice, to be sufficient. [confutation.

Հերքումն *s.* refutation; - **բանից**,

Հեց or **Խեց** *s.* tire of a wheel.

Հեւամ, այի *vn.* to pant, to puff, to be breathless; S. **Թոսեմ**. [incisors.

Հեւան *s.* front-teeth, cutting-teeth,

***Հեւք** *s.* panting, shortness of breath.

Հեփեստոս, ի or **սեայ** *s.* Vulcan.

Հզօր, ացի *a.* strong, powerful, migh-

ty, vigorous, valiant; robust, lusty, stout; potent, energetic, efficacious; –ն, –ն երկնից եւ երկրի, the Almighty, Omnipotent; –ք, the mighty of the earth; – զօրուԹիւ, very strong, most valiant, mighty; – Թեւաբերու, a professed or open protector.

Հզօրապէս S. Հզօր; –պէս ad. strongly, vigorously, stoutly, powerfully, mightily, potently.

Հզօրանամ, ացայ vn. to grow stronger, to become more powerful, to make or render oneself potent, mighty; to gather strength, to be strengthened.

Հզօրապէս S. –պէս.

Հզօրացուցանեմ va. to render stronger, more powerful; to strengthen, to invigorate, to fortify.

Հզօրեղ a. sturdy, robust, very strong, very stout; –ապէս S. –ադոյն.

Հզօրիչ a. strengthening, invigorating. [wer, might.

ՀզօրուԹիւն s. force, strength, po-

Հի, – Թէ, Հը Հը int. oh! ah! alas!

Հէն, հինից s. marauder, rover, robber, brigand; – ծովու, sea-robber, pirate, free-booter, corsair, sea-rover; –ք, marauding, plundering; piracy; հինից պարապիլ, to become a highwayman, to rob, to plunder; հինի or հինու ելանել, to take to the highway, to over-run or scour, to make incursions; զի՞նչ ՚ք զայն – եւ ապազակ կայցէ, what can be more grievous or more barbarous than that?

Հէք, հիքի, քաց a. unhappy, unfortunate, miserable, wretched.

Հիադք s. pl. Hyades; անձրեւածին –, the watery –.

Հիահրաշ, Հիանալի a. wonderful, surprising, marvellous, astonishing, stupendous, ravishing, charming.

Հիանամ, ացայ vn. to wonder, to marvel, to be astonished, surprised, amazed; to fall into ecstasies or raptures, to fall from the clouds; հիացեալ զարմանամ, I am lost in wonder, I am filled with admiration.

Հիանալիար a. charming, ravishing, surprising, stupendous, admirable; –չքնաղ a. of marvellous beauty; –սքանչելի a. unutterable, inexpressible, wonderful; –պաՀչ a. wonderstruck, enraptured; –ցակաո a. admiring, of admiration; ecstatic.

ՀիացուԹիւն, –ումն s. admiration, astonishment, surprise, wonder; charm, enchantment; ecstasy; ՚ծաղհրաչ –, rapture, trance, divine ecstasy; – or ի – ածել, – արկանել S. –ուցանեմ; լինել ի –, to be the admiration of; արկանել – ի վերայ ուրուք, to plunge into ecstasies, to enrapture; – է մասց լսել, it is surprising to hear; –ուցանեմ va. to astonish, to surprise, to amaze, to astound, to enchant, to charm to admiration, to strike with amazement.

Հիբար S. Ոբալէս.

Հիդրա, յ or այի s. hydra.

Հիկէն conj. as, for example.

Հիլոս s. ichneumon.

ՀիճրիէԹ s. Hegira.

Հիմ ad. why? for what reason?

Հիմէն, մենի s. hin (measure); hymen; chem. matrass; balloon.

Հիմն, մանց s. foundation; base, basis; foot, bottom; back, back part; foundation, establishment; – ալմանալի chem. salifiable base; – ի վեր, from top to bottom; thouroughly, utterly; – ի յատակ, to its very foundations; down to the ground, to the bottom; – or հիմունս արկանել, to lay the foundations of, to found; – ի վեր առնել, կործանել, տապալել, յատակել, to cast to the earth, to throw, cast or pull down, to overthrow, to overwhelm, to subvert, to demolish, destroy or ruin utterly; ի հիմանց կործանել, to be overthrown; – լինել երկիր, to be the foundation of; անկանիլ հիման, to have laid the foundation; ի վերայ հաստատուն հիման, on a solid foundation.

Հիմնադիր, դրաց s. founder; institutor; –դրեմ, եցի va. to found, to build, to lay the foundations; to institute, to establish; –դրուԹիւ s. foundation; establishment, institution; –կան a. fundamental; –լիկ or յատակ առնեմ va. to demolish, to raze, to level with the ground; –ձայն s. a. mus. tonic. [established, built.

Հիմնանամ, ացայ vn. to be founded,

Հիմնապէս ad. fundamentally, thouroughly, to the bottom.

Հիմնարկ, –ու, –եմ, –ուի S. Հիմնադիր, –դրեմ, –դրուԹիւն.

Հիմնացուցանեմ, Հիմնաւորեմ, Հիմնեմ, եցի va. to found, to establish, to lay the foundation, to build.

Հիմնափայլեմ va. to found magnificently. [the foundation.

Հիմնափոր a. excavating or digging

Հիմնեցուցանեմ S. Հիմնեմ.

Հիմնովին ad. thouroughly, to the bottom; — գիտել, ուսանել, to know, to learn —.

Հին, հնոյ a. old, worn, decayed; ancient, antique; —ք s. the ancients; antiquity; ի հնումն ad. anciently, formerly, a longtime since, in days of yore; ի — or ի հնոյ ժամանակաց, ի հնոց ժամանակաց հետէ, ab antiquo; — կտակարան, the old testament; — մատեանք, ancient codes; ի հնումն եւ ի նորումն, in ancient & modern law; — լուսին, waning moon; — աւուրց, old, aged, in years, grown old; — աւուրցն, Ancient of days, the Eternal, the Most High; — աւուրց մանուկն, the Eternal Son; — աւուրց զօրական, a veteran; անտառ — աւուրց մայրեաց, a forest of ancient cedars; — աւուրց ատելութիւն, rancour, inveterate hate. [sair.

Հինաբար ad. like a sea-rover or cor-

Հինախաղաց ժամանակ s. periodical incursion.

Հինածաղիկ s. bot. balsam.

Հինահալած արշաւանք s. aggression, assault by brigands.

Հինահար, աց s. marauder, plunderer, robber, brigand; — առնել, to go marauding, to plunder, to pillage, to sack, to ravage, to rifle; —ութիւն s. marauding, plundering, invasion, pillage.

Հինամեայ a. hoary, grey-headed; inveterate. [henna.

Հինայ, ից s. alkanet, red dye; bot.

Հինաւանդ a. barbarous.

Հինգ, հնգից a. s. five; fifth; երիւք հնգօք ամօք, for fifteen years, for three *lustra*; պակաս ք զյիսուն հնգիւ չափ, forty five; որ օր — էր ամսոյն, on the fifth day of the month.

Հինգակատար a. of five hills; quinquejugum; —ձեւ a. ad. in five manners; —ղի s. pentachord; —մանակ gr. of five feet, pentametrical; —մասն, —մասունք a. of five parts; s. two fifths; —մեայ a. of five years, five years old; — շրջան ուսմանց, quinquennium; —մեան, մենից a. quinquennial; S. —մեայ; —մսեայ a. of five months; —նկիւն s. pentagon; —նկիւնի a. pentagonal, quinquangular.

Հինգեմեան, —եստասան, &c. S. Հնգամեան, Հնգետասան.

Հինգերորդ, աց a. fifth; ad. fifthly; s. the fifth part; —եմ, եցի va. to contribute the fifth part of, to take up or give the fifth part of the fruits.

Հինգիլիոն s. quintillion; —խոռոչեան a. bot. pentacapsular; —կանգնեայ or —ն a. of five cubits; —կին S. Հնգապատիկ; —կնեմ, եցի va. to quintuple, to increase five fold; —կրկին a. folded in five. [a. of —.

Հինգհազար a. five thousand; —եան

Հինգհանգրուան s. cinque-ports.

Հինգհարիւր a. five hundred; —եակ a. of — years; —եակ բոլոր, Dionisian or Victorian period, 532 years; —ամեայ a. of five hundred years; —ամենի a. five hundred years old; —երորդ or —որդ, աց a. the five hundredth.

Հինգհեգեան a. pentasyllabic.

Հինգճախարակեայ մեքենայ s. pentapast, tackle with five pullies.

Հինգշաբաթ, ի, —ի, թւոյ s. thursday; աւագ, մեծ —, holy —; գէր —, shrove —; —եան a. of thursday: of five weeks. [tameter.

Հինգոտնեան a. of five feet; s. pen-

Հինգպատիկ a. fivefold; ad. five times as much; —սիւնակ սրահ s. pentastyle; —սրահեան a. of five halls or saloons; —տերեւեան a. bot. pentapetalous; s. cinque-foil, potentilla; —տողեան a. s. pentastic; —քաղաք s. Pentapolis; —օրեայ a. of five days; s. thursday, the fifth day; — ջերմն, quintan, five-day fever; S. Հնգա..., &c., &c.

Հինենայ, ի s. med. Peruvian bark; bot. cinchona, quinquina.

Հինխամ, ացի vn. to pant. [breath.

Հինխնումն s. panting, shortness of

Հինուած s. weaving; texture; —ում, Հինեմ S. Հանում. Հիւսակեմ.

Հինօր, —եայ, բէից a. old, aged, in years; inveterate; — հիւանդութիւն, chronic distemper. [պէս.

Հիպատ : Հիպէս S. Հիւպատոս : Որ—

Հիռ s. turn; — գալ, to turn round & round; to revolve; — շրջանակել, to turn, to turn or whirl round, to revolve.

Հիր, ի s. purple; — garment; —իկ s. Iris, rainbow; bot. flag, iris; — լճասէր, halophila, sword-grass, yellow water-flag.

Հիւանդ, աց a. sick, ill, unwell, unhealthy, diseased; suffering, patient; invalid, infirm; — լինել S. —անամ; լինել մահացու, վտանգաւոր —, լինել — ի

ինձ, to fall seriously ill, dangerously ill; *դարմանել, խնամել զ–, հսկել տա. –ին*, to nurse, to take care of, to tend, to assist, to watch by, to sit up by; *յայց երանել –ից*, to visit patients; *– հոգւով եւ մարմնով*, ill both in body & mind; *– եղէ*, I have been ill.

Հիւանդաբար ad. like a sick person; *–գին a.* sickly; very ill; *ad.* S. *–բար*; *–կից լինիմ vn.* to be or fall sick together; to be struck with the same illness; *–կցութիւն s.* the falling sick together; *fig.* compassion, fellow feeling; *–միտ a.* slow-witted; slothful.

Հիւանդանամ, ացայ vn. to fall sick,

Հիւանդանի s. pl. the sick. [to be ill.

Հիւանդանոց, –ըան s. hospital, infirmary; sick-ward.

Հիւանդապահ, երց, –պահ, ից s. nurse, attendant on the sick; *–ութ a.* visiting the sick; *– գալ*, to visit the sick; *–ըար a.* causing illness.

Հիւանդացուցանեմ va. to cause to fall sick, to make ill or infirm.

Հիւանդաքայլ a. tottering, vacillating or walking slowly or feebly like a sick person.

Հիւանդոտ a. weakly, sickly, of unsound constitution, infirm, valetudinary.

Հիւանդութիւն s. indisposition, ailing, illness, sickness, infirmity, disease, complaint, disorder, malady, distemper; passion; *թեթեւ, դժնդակ, վտանգաւոր, մահացու, ծանր –*, slight, painful, dangerous, serious, fatal illness; *հիւանդանալ –, անկանիլ ի –*, to catch, to contract a disease; *խոտանալ – անբուժելի*, to be seized with an incurable malady; *զայրացուցանել կամ մեղմացուցանել զ–*, to increase, to alleviate pain or sickness; *բժշկել զ–*, to cure; *անցուցանել զ–, բժշկիլ, կազդուրիլ ի –է*, to get well, to be cured, recovered from illness; *կեղծել զ–*, to feign sickness; S. *Թօթափիմ, Հինօրեայ*. [*–ութիւն*.

Հիւանդքաղ, –ուրէն S. *Թերառողջ*,

Հիւթ, ոց s. humour; moisture; succulency; *– պտղոց*, juice; syrup; *– բուսոց*, sap; *– մսոյ*, gravy; *– փորոտեաց*, intestinal juices; *– ստամոքսային*, gastric juice; *տպակային –*, vitreous humour.

Հիւթաբեր a. producing humour or matter; *–կան a.* material, corporeal; *–կանութիւն s.* materiality; *–ոյն* S. *–կան*; *–նիւթ a.* material; *s.* – things, matter; root; *–ոտ* S. *–կան*.

Հիւթեղ, ացի a. full of humours, plethoric; juicy, succulent; *– երկիր*, fertile, fruitful land. [pose of matter.

Հիւթեմ, եցի va. to form, to com-

Հիւթիկ, ի s. atom, corpuscle; molecule; particle; *–ական a.* atomical, corpuscular; molecular; *– փիլիսոփայ*, atomist; *– դրօսթիւն*, atomism.

Հիւծ a. lean, emaciated, thin, extenuated; shrivelled, shrunk, withered; *–ական a.* emaciating, extenuating; *–անեմ, –եցուցանեմ va.* to make lean, to extenuate, to emaciate; *–անիմ, այ, –իմ, եցայ vn.* to grow lean, to get thin, to shrink, to waste, to fall or pine away, to wither, to languish, to droop, to dwindle away, to decay; *– լուսնի*, to wane; *–եալ a.* lean, meagre, poor, thin, puny; *լուսնի –*, waning moon; *–ումն s.* decay, decline, dwindling away, leanness, marasmus, consumption.

Հիւղ, Հիղ, Հէղ, ից s. cottage, hut; S. *Հիւղէ*; *–իկ s.* cot, hovel, cabin; booth; cell; *–ոս s.* ichneumon.

Հիւպատ, ից, –ոս, ից s. consul; *փոխան –ի*, vice–; *ի –ոջն*, during the consulate of; *–ուեան s. pl.* the consuls; – or *–ոսկան a.* of a consul, consular; *–ոսթեան s.* consulate; *–ոսէի, –ոսէի s.* consulship, consular dignity. [ter.

Հիւպերեայս s. Gr. w. servant or minis-

Հիւս, ոյ, –ք, սից s. texture, tissue; tress; braid; intertwining, interweaving, wreathing; knit; *գեղձան –ք*, golden tresses; S. *Հեր, Ֆաշ*, &c.; *– ձեան*, avalanch, snow-slip; *–ածոյ a.* woven, plaited. [*վարսից*, tresses, plait of hair.

Հիւսակ, ից s. tress; braid; plait; *–*

Հիւսեմ, եցի va. to weave; to plait; to braid; to twist, to enlace, to entwine, to interwine; to knit; *fig.* to compose, to write; *– զիւնդուէն*, to hatch wickedness, to frame or get up a plot, to machinate, to devise.

Հիւսիս s. platter; knitter.

Հիւսիս, ոյ or *ի, –ի s.* the north, septentrion; north-wind, aquilon, Boreas; *գոռ, ամեհի –*, the bleak north-wind, the lowering boreal winds.

Հիւսիսաբնակ a. inhabiting the north, northern, northerly, boreal, septentrional, hyperborean.

Հիւսիսակ, *ի s.* cold wind, aquilon; *–ան* S. *–ային*; *–ոյտ s.* north-side, the north, northward or –s; *ի – կղզւոյն*, to the north of the isle.

Հիւսիսահողմ s. north-wind, aquilon; *–այդ s.* aurora borealis, northern-lights; *–ային a.* northern, septentrional, hyperborean, boreal.

Հիւսկէն a. woven, plaited; twisted, knit; open, in open-work; *s.* lace, bone-lace; *գուլպայք –*, open-worked stockings.

Հիւսն, *սանց s.* carpenter, joiner; *–ական a.* of a carpenter; *–ն* or *– արուեստ s.* joiner's-calling; *–եմ*, *եցի va.* to carpenter, to work in carpentry; *–ոց s.* carpenter's shop; *–ութիւն s.* carpentry.

Հիւսուածք, *ոց s.* texture, tissue; tress, plait, braid; entwining, interweaving, contexture, composition; *– բազմախորշ, ցանցակերպ, բազմանօթ*, cellular, reticular, vascular texture; *–ոյ a.* S. *Հիւսածոյ*.

Հիւսումն, *սի*. *–ումն* S. *Հիւսեմ*. *Հիւսուածք*. [ger; *– անդնդոց fig.* Jonah.

Հիւր, *ոց*, *եաց s.* guest, visitor, stran-

Հիւրաբար ad. like a guest; *–դաս a.* inhospitable; *–ասէր a.* most hospitable, practising hospitality or liberality towards strangers; *–ասիրութիւն s.* hospitable reception, hospitality; *–ասէր a.* very inhospitable; *–նամ*, *աց*, *ցայ vn.* to be a guest, to receive hospitality; *–նոց s.* hospice; guest's apartment; *–ընկեր a.* fond of receiving or entertaining strangers, generous, hospitable; *–սիրութիւն s.* hospitality; *–սպանութիւն s.* slaying strangers; *–տեաց*, *եցից a.* inhospitable; *–տես s.* superintendant of the guest's apartment; *–տեցութիւն s.* inhospitality; *–տուն* S. *–նոց*.

Հիւրընկալ, *ից a.* receiving or lodging strangers, hospitable; *–եմ*, *եցի vn.* to receive travellers, to welcome, to entertain, to lodge, to shelter; *–ութիւն s.* hospitality, welcome, kind reception.

Հիւրոյթք or *րոյք* S. *Հիւրընկալութիւն*.

Հիւրուրդիւն s. quality of a guest or stranger; pilgrimage; *–ուհի sf.* female guest or stranger. [miserable, pitiable.

Հիքապոյն a. very poor, wretched,

Հիքացուցանեմ va. to render unhappy or wretched, to ruin.

Հիքութիւն s. misfortune, misery, adversity, wretchedness.

Հլու, *ից a.* good-natured, condescending, complying, docile; pliant, supple, yielding; *– բնութիւն*, pliant or flexible temper; *–ական a.* docile, submissive; *–թիւն s.* obedience, docility, deference, pliancy; *ի – ածել*, to render docile or obedient.

Հծծանք s. whispering, whisper; murmur, rumour, hum.

Հծծեմ, *եցի vn.* to whisper; to murmur; *– ոմանք յոմանկանէ* or *յոմանէն*, to whisper in a person's ear.

Հծծող s. whisperer.

Հմակեր, *ից a.* eating raw flesh, crudivorous, omophagous; ferocious; *–ութիւն s.* omophagy; ferocity. [*Թռչ.*

Հմայական S. *Դիւթական*; *–ն* S. *Դիւ-*

Հմայեակ, *եկաց s.* talisman, amulet, phylactery; *a.* S. *Հմուտ*.

Հմայեմ, *եցի vn.* to divine, to augur, to prognosticate, to bewitch, to conjure, to charm, to enchant; *հմայեալ հայելիք*, magic glass; S. *Թռչիմ*.

Հմայութիւն, *Հմայք*, *յից s.* divination, augury, prognostication, witchcraft, sorcery, conjuration, enchantment; *– յանուանէ*, onomancy, nomancy; *չարագուժ –*, evil presage; *–թիս առնել, հմայս հմայել*, to seek a sign or augury; to believe in divination; S. *Հմայեմ*; *հմայից անուամբ*, to have faith in diviners; *լուծան հմայք*, the charm is broken. [man, barbarous.

Հմայեալ a. cruel, ruthless, inhu-

Հմուխս. rawness, crudity; *fig.* cruelty.

Հմուտ, *հմտաց a.* well versed, erudite, learned; practised, expert, experienced, skilful, skilled.

Հմտաբար ad. learnedly, eruditely; scientifically; cleverly.

Հմտանամ, *ացայ vn.* to be well instructed, informed, versed, experienced. [*–ութիւն s.* great skill or ability.

Հմտավարժ a. well versed, skilful;

Հմտացուցանեմ va. to inform, to instruct, to teach, to train.

Հմտութիւն s. knowledge, erudition, science, ability; experience, practice.

Հնաբոյն a. old, ancient, antiquated; *–*. *–գէտ*, *–գիտակ a.* learned in the knowledge of antiquities; *s.* antiquary, antiquarian; *–գէտ պատմութիւն*, ancient annals; *–գիտութիւն s.* antiquity; *–գիր*, *գրի s.* paleograph; ancient his-

torian; writer of ancient history; –մատեան, ancient manuscript; –գրական a. paleographic; –գրութիւն s. ancient codes; –գրութիւն s. paleography.

Հնազանդ, լից a. obedient; –առնել, to cause to obey, to make oneself obeyed; –լինել, to obey, to yield, to be obedient, docile; –առնել իւրեաւ, to compel obedience, to reduce or bring to obedience.

Հնազանդեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to reduce to obedience or subjection, to subject, to subdue, to subjugate; –ի՛մ, եցայ vn. to obey, to submit, to subject oneself.

Հնազանդութիւն s. obedience, submission, subjection; homage, vassalage; կրաւորական, կոյր –, passive or blind obedience; non-resistance; լաւ է – քան զզոհ ընծայիւր, obedience is better than sacrifice; ի – ածել, to reduce to obedience; դալ ի –, to return to obedience; ունել ի –ի՛ն, to maintain or hold in obedience. [missively.

Հնազանդօրէն ad. obediently, sub-

Հնաժողով s. rag-gatherer,—picker; –ասէր s. antiquarian.

Հնախօս, աց s. archæologist; –, –ական a. –logical; –ութիւն s. –logy.

Հնահաղ a. lame long since; –կան a. perishable, of limited duration, subject to the effects of age; –կարկատ s. mender, botcher; –հաղ a. affected with inveterate cough, broken winded; asthmatical.

Հնամի a. old, olden, ancient, antique.

Հնանամ, ացայ vn. to grow old; to wear out, to waste; –լուանիլ, to wane; – ախտից, to grow inveterate, to get rooted, to take root, to become chronic, inveterate, rooted; – սովորութե՛ն, to become obsolete, disused; – ուրկ, to make a lengthened sojourn, to pass many years in a place; հնացեալ մոլորութիւն, inveterate or rooted error; հնացեալ աւուրքդ or ծերութի՛ն, հնացեալ եւ մաշեալ ալեւոր, wasted, worn out with old age, aged; very old, in years, decrepit; հնացեալ աւուրքդ չարութի՛ն, aged in guilt.

Հնապատմութիւն s. ancient history; –ատում a. narrated by the ancients; s. ancient writer or historian; –ասէր a. fond of antiquities; –վաճառ s. dealer in second hand goods, old clothes, rags, &c.

Հնար, ի, –ք, լից s. means, way, expedient; way, egress; resource; solicitude, utmost diligence; industry, invention, ingenuity; deceit, artifice, insidiousness, fraud, trick, intrigue; style, method; *rhet.* enthymeme; –ք պատերազմի, stratagem; –ք հայթայթանաց, remedy, means, way; –ք բժշկութի՛ն, remedy, cure, medicament, medicine, physic; չարաբարբառ, չարիմաց, չարաչարիմաց or խորամանկ –ք, artfulness, craft, shuffling, artifice, cunning, dodge, intrigue, wiles & shifts; –իւք, –իւք ինն ad. by means of, artfully, craftfully, cunningly; –ս հնարել, խորհիլ, խմանալ, ի –ս հայթայթանաց մտանիլ, to bethink oneself of a device or expedient, to tax one's ingenuity, to contrive, to adopt or employ means to; հնարիլ ումեք –ս, to deceive, to cheat, to dwindle, to defraud; to plot, to machinate; խմանալ զա՛մ–ս, to be fertile in expedients; յանհնար –ս մտանիլ, to be wavering, irresolute, to vacillate, to hesitate; to know not which way to turn oneself; զա՛մ –ս հնարիլ, ի զանազան –ս մտանիլ, to bend all one's mind to, to task all one's powers of ingenuity & application, to do one's utmost, to use one's utmost endeavours, to do all or any thing one can, to strive with might & main, to try every art, to leave nothing untried, to leave no stone unturned, to move heaven & earth; ոյր –ս եւ խմանայցէ ոք, whatever artifice one may employ; բիւր ազգի ազգի –ս հնարէր, he used a thousand stratagems; –իւք ինն ուղղէցի, I found means to rectify; – է, – լինէ լցէ v. imp. it is possible, it can be done, it may be; չէ –, չիւք –, չիւք լինէ –, it is impossible, it can't be; it is done; եթէ կայր –, if it were possible; որքան – է, as much as possible, as much as one can; – էր նմա, he could have done it; որ –դ եւս անհնարիլ, Thou, to whom nothing is impossible.

Հնարագէտ a. ingenious, shrewd, sharp, clever; crafty, cunning, artful; –գիտութիւն s. ingenuity, cleverness, dexterity; industry, manufacture, art; չարարուեստ –, machination, plot, contrivance, intrigue; –գիւտ s. inventor, contriver; a. inventive, ingenious, clever; – լինիլ, to invent, to contrive,

to find out; *–դէր s.* deceiver, plotter, traitor, artful person; *–դերթիւն s.* snare, artifice, deceit; *–կէրս a.* possible, feasible, practicable; *–պէս ad.* ingeniously; *–ցոյց a.* teaching, informing, instructing, suggesting; *–ւոր a.* possible, feasible, that can be made or done; powerful, potent; S. *–գէս*.

Հնարաւորեմ, եցի, *–րիմ, եցայ vn.* to invent, to find means or expedients, to contrive, to excogitate.

Հնարաւորութիւն *s.* possibility, feasibility; invention; means, expedient.

Հնարեմ, եցի, *–րիմ, եցայ vn.* to invent, to find out, to imagine a device, to conceive a project, to contrive; to strive, to endeavour, to exert oneself; to bend or apply one's mind to, to study; to counterfeit, to feign; S. Հնարք.

Հնարիմաց *a.* artful, sly, subtle, cunning, crafty; *–ուի s.* artifice, cunning, trickery, wile, shift, craft.

Հնարին *a.* possible.

Հնարողուի *s.* invention, industry, art.

Հնացուցանեմ *va.* to make old; to wear out, to use up, to waste, to consume.

Հնգագլխեան *a.* five headed; *– գիրք Մովսէսի*, the Pentateuch; *–լեզու a.* pentaglot, in five languages; *–թի ցըւ. կանաւ s.* quinqueremis; *–հատոր a.* five-volumed, in five volumes; *–ձայն s. mus.* fifth; *–ամեայ s.* lustrum, space of five years; *–մատեան s.* Pentateuch; *–մատնեան a.* five-fingered; *–մարտիկ a.* victorious at the pentathlon; *– կռիւ* or *–մարտուի s.* quinquertium, pentathlon; *–միլիոն s.* quintillion; *–նիստ a.* pentaedrous; *–շարժ a.* having five movements; *–չափ s.* pentameter; *–պատիկ a.* quintuple; *ad.* five times as much; *–պատկեմ, եցի va.* to quintuple, to increase fivefold; *–պետ s.* chief of five soldiers; *–քաղաք s.* Pentapolis; S. Հինգ..., &c., &c.

Հնգեակ, եկաց *a. s.* five; fifth; the fifth part; *–եկին* S. Հնգատասնիկ.

Հնգեւտասան, ից *a.* fifteen; fifteenth; *–ամեայ, ամեից, –ամեան, ամենից a.* of fifteen years, 15 years old; *–անկիւն a.* pentadecagon; *–երորդ, աց a. ad.* fifteenth; *–էքին, էցունց a. s.* all the fifteen.

Հնգեքեակ, եկաց *s. a.* five.

Հնգեքեան, *–քին, քեցունց s. a.* all five.

Հնգիցս *ad.* five times.

Հնգոտանի *a.* five-footed, of five feet.

Հնդիկ, դկաց *s. a.* Indian; black, negro; *–ք*, India; *– փայտ*, ebony, ebon; *– եղէգն*, bamboo; *– ընկոյզ*, nutmeg; *– որդն*, silk-worm; *– մրջիւն*, ant-lion; *– հաւ*, turkey, turkey-cock; *գնալ ի –ս*, to go to the Indies.

Հնդկագոյն *a.* brown, black.

Հնդկա-եւրոպացի *a.* indo-european; *–գերմանական*, *–գերմանիկ a.* indo-german; *–թզենի s.* Indian fig-tree, prickly pear; *–խոզ s. zool.* babi-roussa; *–հաւ s.* turkey, turkey-cock or -hen, mushroom; *ձագ –ու* or *–հաւուկ*. young turkey; *անուցիչ –ուց*, breeder of turkeys; *գլգլայ –, – գլգլոնս արձակէ*, the turkey gobbles.

Հնդկական, *–կին a.* Indian.

Հնդկանշի *s.* cocoa-tree; *–ք*, *–*plantation; *–նուշ s.* cocoa, cocoa-nut.

Հնդկաստան, *ի s.* Hindoostan, India.

Հնդկավան *a.* conquering India; *–փայտ s.* log-wood, Campeachy wood.

Հնդկեղէգն *s.* bamboo; *–կէն* or *ըէն a.* in Indian, in the Indian language; *s.* the Hindoostanee language.

Հնծան. Հնձան, ից *s.* press; wine-press; vat, trough of a wine-press; *գուբ –*, must-vessel; *– հարկանեմ*, to press, to tread grapes; *fig.* to trample, to oppress; *–ակ s.* tub, small vat; *–ահար, ից s.* wine-presser; *–ահարութիւն s.* pressing of grapes; *–այարկ s.* wine-press-room; *–եանն s.* Bacchus.

Հնձեմ, եցի *va.* to cut down, to reap, to mow; to gather, to get in.

Հնոտի *a.* old, worn, worn out; *–ք s.* old lumber, trash, rubbish; *–ուեայ վաճառիչ*, old clothes-man.

Հնոց, *ի s.* stove, furnace, oven; *– հալոցուիչ, բարձր, կոնաձեւ, ցոլացուցիչ, խառնարանի, պատուակաւոր*, melting-, blast-, shaft-, reverbatory-, puddling-, muffle-furnace; *–անամ vn.* to burn like a furnace; *–ացուցանեմ va.* to enflame, to make a furnace of; *–իկ s.* stove.

Հնութիւն *s.* oldness; age, old age, decay; antiquity; relic of antiquity; old rubbish; *–ք Անւոյ*, the antiquities, the ancient monuments of Ani; *– ծերուիչ* or *ալեաց*, extreme old age, hoary old age; decrepitude; *– օձիւ*, the slough or cast off skin of serpents.

Հնչական *a.* sounding, echoing, resounding, sonorous; *–ուիթի s.* sonor-

ousness; –*կցուԹիւն s. mus.* the accompanying.

Հնչեմ, *եցի vna.* to sound, to resound, to boom, to echo; – *զընգակաց*, to toll, to ring, to gingle, to tinkle; – *ծռմռմ*, to murmur, to roar; – *հովմամբ*, to blow, to whistle, to rustle; – *հրացահիւ*, to whizz, to whistle; – *հրեխոխ*, to boom; – *բանիւք*, to announce, to spread abroad, to publish; – *զբառս*, to pronounce; *ոչ բարբառք – ականջաց*, to grate upon, to offend the ear; – *գրամամբ*, to chink.

Հնչեցուցանեմ *va.* to sound, to resound; to ring, to toll; to divulge, to publish, to make public; S. *փող*, &c.

Հնչիւն, **Հնչումն** *s.* sound, noise, rumour; echo; – *զսնդակաց*, tinkling, peal, jingle, ringing; – *հովմամբ, ծռմռմամբ*, murmur, roar; – *խորտակելոյ ալեաց*, rushing, dashing; – *որոտման*, rumbling, roll; – *անձրեւոյ*, pattering; – *հրոյ*, crackling; – *հրեխոխ*, boom, roar; – *թմբկահար*, roll; – *կառաց*, rumble; – *խարազանի*, crack; – *զինուց*, clash, clang; – *շղթայիցն*, clank, clanking; – *ժամացուցի*, tick; – *բարբառոյ*, aspiration; – *հանել*, to make a noise; *եղեւ –*, a noise was heard; – *գրամամբ*, chink.

Հնչող, *–ական* S. **Հնչական**; *–ուԹիւն* S. **Հնչիւն**; *զնգամագոծ –Ժեամբ*, with the tinkling of bells & the clash of cymbals.

Հոգ, *ոց s.* care, solicitude, concern, trust, custody; care, anxiety, solicitude, inquietude, mental pain; *–ք անդհահանգք, տխուր*, gloomy cares; – *առնել, տանել*. – *յանձին բերել, ունել*, to care, to mind, to take care for, to be mindful; – *ունել, ի մտի արկանել*, to care, to be concerned, to reck, to be anxious about; *–ս ցուցանել բարեխնամս*, to show or express a lively interest, to take great pains with; *Թող լինիմ զ–դ ձեզդ, յիմ վերայ –դ այդ*, leave that to me; – *տար ի բարի անուան*, take care of your reputation; *մաշեալ, ծխրեալ ի –ոց*, care-worn.

Հոգաբարձ, *կց, –ու, ից a. s.* guardian, trustee; intendant, steward, agent, purveyor; inspector, overseer, surveyor; – *լինել*, to care, to take care of; *–ուԹիւն s.* guardianship, trusteeship; charge, custody, inspection, superintendence; administration, direction; watchful care, solicitude; *–բեկ a.* care-worn, torn with anguish, steeped in grief, sorrowful.

Հոգած, *ի a.* attentive, careful, mindful, solicitous; gloomy, anxious, uneasy, pensive, thoughtful, troubled, disquieted; *–ու, ից a.* full of care, solicitous; *–ուԹիւն* S. **ՀոգաբարձուԹիւն**.

Հոգամ, *ացայ* or *ացի vn.* to provide, to provision; to furnish, to garnish, to store, to procure; to take care of, to preserve with care, to keep, to husband; to care, to mind; – *վիւ ուրուք* or *զուականէ*, to grow or be anxious about, disquieted, uneasy, thoughtful, to trouble one's head or oneself about, to torment oneself, to fret about; *չ–վիւ վաղուվանէ*, to take no thought for the morrow; *մի՛ ինչ –այք*, don't be uneasy, do not distress yourself.

Հոգաւոար, *–ուԹիւն* S. **Հոգած**, *–ուԹ*.

Հոգացող, *–ուԹիւն* S. **Հոգած**, **ՀոգոցուԹիւն**.

Հոգեբան *s.* psychologist; *–ական a.* –logical; *–ուԹիւն s.* –logy; *–բարձու* S. **Հոգա–**; *–բերիմ vn.* to recover oneself, to come to oneself again; *–բուսլա a.* spiritual, divine; *–գԷշ a.* very sinful; *s.* shade, ghost, vision; *–գումար a.* assembled by the Holy Spirit; – *ժողով s.* sacred council; *–գարձ լինիմ* S. *–բերիմ*; *–զուարճ a.* joyous, gay, jovial, jocund, jolly; *–լի, լիր, լից a.* full of the Holy Spirit; *–խաւն a.* divinely inspired; prophetic; divine, spiritual; *–խօսուԹիւն s.* pneumatology; *–ծին a.* born in the spirit, spiritual; *–կան a.* spiritual, incorporeal; psychical; *–կանուԹիւն s.* spirituality; *–կեցոյց a.* soul-saving, salutary, wholesome, vivifying, reviving; *–կիր a.* inspired by the Holy Spirit, holy, divine; *s.* prophet; *–կորոյս a.* soul-destroying; *–կրօն a.* living according to the spirit, spiritual, virtuous; religious; *–հան a.* dying, in agony; *–հանդիսս s.* Requiem; *–հանճար a.* furnished with the wisdom of the Holy Spirit; *–հաց s.* soul-mass-cakes; *–ղէն a.* spiritual, intellectual, immaterial; angelic; *s.* angel; *–մաշ a.* soul-corrupting; *–մատն բաժին s.* soul-scot; *–մատեան a.* written by inspiration of the Holy Ghost; *–մարտ a.* warring against, or denying the divinity of the Holy Spirit; *s.* follower of the doctrine of Macedonius; *–մարտուԹիւն s.* denying the divinity of the Holy Spi-

rit, the heresy of Macedonius; *-մուխ a.* deep in the mysteries of the Holy Spirit; endowed with the Holy Spirit; *-նկար a.* formed by the Holy Spirit; *-նորոգ a.* soul-refreshing, -reviving; renewed by the Holy Ghost; refreshing or reanimating the spirit; *-նուագ a.* singing or sung by inspiration of the Holy Spirit; *-շահ a.* salutary, useful or profitable to the soul, spiritual; *-շահութիւն s.* winning souls, spiritual gain; *-շարժ a.* moved by the Holy Spirit; soul-stirring, pathetic, moving, touching, affecting; *-շնորհ a.* granted by the Holy Spirit; adorned with or full of the gift or grace of the Holy S.; communicating the Holy Spirit; *-շունչ a.* inspired by the Holy S.; *-պաշտութիւն s.* spirit-worship; *-պատում a.* narrated by Divine Inspiration; treating or narrating by -; *-պարգեւ* S. *-շնորհ*; *-պէս ad.* spiritually, according to the spirit, divinely; allegorically, mystically; *-ուանդն a.* ardent, spiritual, fervent, devout; *-սէր a.* benign, soul-pitying, soul-saving; spiritual, devout, pious; *-սիրութիւն s.* piety, devotion; *-սնունդ a.* nourished or brought up spiritually; *-սպանութիւն s.* loss of souls, perversion; *-վար, ացս a.* dying, agonizing, expiring, at the last gasp, in the pangs of death; *-ք s.* pangs, agony, death-struggle; *լինել ի -ս*, to be in agony, dying, giving up the ghost, to be in the last gasp or at the point of death; *-տես, ացս a.* knowing the inmost thoughts or secrets of the soul; *-տեսութիւն s.* the gift of penetrating the secrets of the heart; *-երգող s.* psalmist; *a.* singing by inspiration of the Holy Spirit; *-ցասուր* S. *-ման բաժին*.

Հոգեւոր *a.* spiritual; devout, pious; animated, lively, spirited; *-ք s.* spiritual things; *-ական a.* spiritual; *-պէս* S. **Հոգեպէս**; *-ի vn.* to give life to, to vivify, to enliven; *-իմ vn.* S. **Հոգեանամ**; *-ութիւն s.* spirituality.

Հոգեփոխութիւն *s.* transmigration of souls, metempsycosis. [busy, meddling.

Հոգընկէց *a.* hazardous, bold; fussy,

Հոգի, *գոց s.* soul, spirit, ghost; the Holy Ghost, Paraclete; spirit, angel; soul, person, individual; soul, breath; soul, spirit, life, heart; wind, breath; sprite, fiend, goblin; soul, essence, motive, principle, spirit; meaning, character, spirit; desire, genius, turn of the mind, disposition, inclination; *երկնային, ացեայն, վեհ, անմահ -*, celestial or blessed, divine, sublime, immortal soul; *դիւցազնական, առաքինի, գեղեցիկ, ազնուական, գիւրազգած -*, heroic, virtuous, high or elevated, noble or great, tender or sensible mind, soul or spirit; *նուաստ, անարդ, յուզեալ, մոլորեալ -*, mean or grovelling, low, vile or ungenerous, troubled, erring spirit or mind; *- բանական, զգայական եւ անկական*, rational, animal & vegetable life or existence; *- իմաստութիւն*, intellect, spirit of knowledge; *- բանաստեղծական*, poetic fire, genius or enthusiasm; *-ք հրեղինաց*, heavenly spirits, spirits of light; *-ք խաւարի*, spirits of darkness, devils; *հրաժարեալ -ք*, the dead, the defunct, the deceased; *դատապարտեալ -ք*, the damned; *խաղաղութիւն հոգւոյ*, tranquillity or peace of mind, heartsease; *վեհանձնութիւն հոգւոյ*, magnanimity, generosity; *կարողութիւնք հոգւոյ*, the faculties of the soul; *հոգեւոր ad.* in spirit; spiritually; feelingly, warmly; *-ք իբր հարիւր հազար են ի քաղաքին Կարնոյ*, there are a hundred thousand souls or inhabitants in the city of Erzerum; *ճշմարտութիւն է - պատմութեան*, truth is the soul or life of history; *մարմին ջանայ հակառակ հոգւոյ եւ - հակառակ մարմնոյ*, the flesh is at war with the spirit, & the spirit with the flesh; *խաղաց - Տեառն ի վերայ նը*, the spirit of God fell upon him; *սիրել ամ հոգւով*, to love with all one's heart or soul; *տանգել զ-ն*, to render or give up the ghost, soul or spirit; *փչել, հանել զ-ն*, to expire, to die; *աղօթել վր հոգւոյն ննջեցելոց*, to pray for departed souls; *հանգուսցէ Տէր զ-նը*, God rest his, her soul; S. **Պգի**; *հոգւոյ տուն*, guest's house.

Հոգիախաւսաց *a.* divine, inspired by God; *-ծութիւն* S. *-եփոխութիւն*; *-հրաշ* or *հոգե- a.* having an excellent soul, an elevated or high spirit; adorned with divine grace.

Հոգիանամ, *ացայ vn.* to become spiritual; to brighten up, to become animated, inspirited, to revive, to take heart.

Հոգիացուցանեմ *va.* to spiritualize,

to purify; *fig.* to inspirit, to animate, to vivify, to reanimate, to give new life to, to raise the spirits of; to restore to life. [ing of the Holy Ghost.

Հոգեխոհ *s.* spirituality; the proceed-

Հոգոյ S. **Հոգած**; **-ութիւն** *s.* care, solicitude.

Հողաթեւեան *a.* open-winged; **-թեւեմ** *vna.* to open or extend the wings; to cover with the wings.

Հողամուկ *s.* bat, vampire.

Հողանեմ, եցի *va.* to undress, to take off one's clothes, to bare, to strip; *fig.* to make known or evident, to reveal, to disclose.

Հողանի *a.* bare-headed, unveiled, uncovered; naked, bare, undressed; *ad.* openly, manifestly, publicly; **- առնել** S. **-նեմ**; **- լինել** or

Հողանիմ, Հողնիմ, եցայ *vn.* to undress, uncover or strip oneself; to unveil, to put off one's hat or veil, to stand bare-headed. [room, green room.

Հողարան *s.* apodyterium, dressing

Հողեմ, Հողնեմ *va.* to bring or gather together, to assemble, to collect; **-իմ** *vn.* to come together, to be gathered together.

Հողով, ից *s.* rolling, circular motion, circulation; *gr.* case; **- անուանց**, oblique cases; **-աբար** *ad.* rolling along or down; **-ական** *a.* rolling, circular; *gr.* declinable; **-եմ, եցի** *va.* to roll, to turn; to move, to change; *gr.* to decline; **-եցուցանեմ** S. **-եմ**; **-իմ, եցայ** *vn.* to roll, to wind, to turn; to wallow; *gr.* to decline; **-ումն** *s.* rolling, rotation, whirling; movement, turn, vicissitude; *gr.* declension.

Հոծ, ից *a.* dense, thick, compact, condensed; full, quite full, abundant; **-եմ, եցի** *va.* to thicken, to condense; **-իմ, եցայ** *vn.* to be condensed, to grow thick; to fill, to be filled; **հոծեալ բան**, thickened utterance; **-ից** S. **Հեր հեր**; **-ութիւն** *s.* density, thickness, den-

Հոկտեմբեր, ի *s.* October. [seness.

Հող, ոյ, ով *s.* earth, clay, dust; ground, land, soil; land, territory, dominions; *fig.* tomb; **նախնական, երկրորդական, երրորդական, անցողական, ողողական -ք**, primitive or primordial, secondary, tertiary, transport, alluvial soil or rock; **- թաւիշի**, fuller's earth; **ի գլուխ լինել, - սրսկանել գլխով**, to throw dust or ashes on one's head; **ի - ից անել** or **ննջել**, to be buried; **-ոյ եւ պատանայ չլինել արժանի**, to be unworthy of burial, of funeral honours; to be left unburied, without a tomb; **տալ -ոյ զմարմին**, to inter, to bury, to entomb.

Հողաբարդ *s.* alluvion; **-ածր** *a.* produced by the earth; **-գիր** *a.* digging the earth; **-գլուխ** *s.* ridge, border, shelving-bed; **-գլուխ** *s.* bank of earth, embankment, mound, dike, dam, mole, break-water; causeway; rampart, intrenchment; **-ս կանգնել**, to intrench, to fortify with trenches; **-ծին** *a.* born of, or produced by the earth; **-ք** *s.* produce of the earth; **-գոյն** *a.* earth-coloured; **-գործ, ացի** *s.* agriculturist, farmer, cultivator, husbandman, ploughman; **-գործութիւն** *s.* husbandry, agriculture, tillage; **-գունա** *s.* terrestrial globe, the globe; **-գործան** *a.* living in the earth; earthed; **-գրաւ** *s.* burial-tax; land-tax; **-զանգուած** *a.* kneaded or formed of earth, earthly, terrestrial; **-թաւալ** *a.* rolling on the earth, or in the dust; *fig.* mundane, worldly; **-թափ, լից** *s.* slipper; pump; list-shoe; **-խառն** *a.* mixed with earth; earthy; **-խչակ** S. **Գեհենա**; **- հանգիստ**, resting place in earth, grave, sepulchre, tomb; **-ծին, ծնեալ** *a.* earth-born; **-ծուխ** *s.* turf, peat; **-կալ, ացի** *s.* land-holder; **-կեր, ացի** *a.* earth-eating, feeding on earth; **-կերտ** *a.* made of earth, earthen; **-կոյտ, - բլուր** S. **-բլուր**; **-կոշտ** *s.* clod of earth, glebe; **-հարկ** *s.* land-tax; **-հեղձ** *a.* smothered by the earth; **-հերձ** *a.* quite full of earth: earth-cleaving; **-հմայ** *s.* geomancer; **-հմայութիւն** *s.* geomancy; **-մալ** *s. zool.* diver, coot; cormorant; **-ք** *s.* dust; atom, corpuscle, mote; **-ման** S. **-հարկ**; **-ղէն** S. **Հողէղէն**; *chem.* humic; **որդն -**, earth-worm, maw-worm. [earth, to return to dust.

Հողանամ, ացայ *va.* to be reduced to

Հողանիւթ, -եայ *a.* S. **Հողէղէն**; *s.* vegetable mould, mould, soil, humus; **-նման** *a.* like earth, earthy; **-պատեան** *a.* covered or surrounded with earth; **-սէր** *a.* fond of earthly life; **-սոեղծ** *a.* earth-created; **-վառտակ** S. **-գործ**; **-տէր** S. **-կալ**.

Հողացուցանեմ *va.* to reduce or change to earth; **քաղաք -ուցեալ**, a city built on a hill.

Հողաքար s. tufa.

Հողեալ a. overthrown, fallen to the earth. [earthly.

Հողեղէն a. earthen; terrestrial,

Հող, ոց s. wind; air; *չորք -ք*, the four winds, four quarters of heaven; *-ք med.* jaundice; *- չրջանաւար*, monsoon; *-ք սպրեւորք, կանոնաւորք*, the trade-winds; *հարուած, քաղխիւն -ոյ*, gust of wind; gale; S. *Ըղեաց-ք; թեթ թեւ, քաղցր, զովարար, յաջող, սակ հաստատ -*, light or gentle breeze; soft, fresh, fair, changing wind; *ցրտաշունչ, կատաղի, մրրկային, մրրկալից, սաստկաշունչ, ուժգին, ահեղագոչ -*, cold, angry or raging, furious, stormy, impetuous, violent, roaring wind; *ի թեւս -ոյ*, on the wings of the wind; *- շնչէ, մռնչէ, փոխի, դադարէ*, the wind blows, roars, changes, calms or falls; *- ցոյ*, it is windy, gusty; *- ելաւ նէ*, the wind is rising; *հակառակ է -*, the wind is contrary; *ընդէմ-ոյ նաւարկել*, to sail against the wind, or in the wind's eye, to sail with a head wind, to haul the wind; *յաջողակ -ով նաւարկել*, to sail before the wind, to be to leeward, to have a fair wind, a wind right aft, to scud; *fig.* to prosper; *տալ -ոյ զառագաստս*, to unfurl the sails, to spread the canvass; *- աջողակ ուստ նոյր՝ ընդոյր զառագաստս մեր*, a favourable wind filled our sails; *տալ -ոյ*, to throw to the winds; *շրջել յամ-ոյ*, to turn with every wind (of fortune), to be a weather-cock, a time-server; *զ-ս արածել*, to feed on air, to cherish vain hopes, to build castles in the air; *ջանալ-ոյ*, to labour or strive in vain, to lose one's pains; *դնալ զ-ով*, to vanish, to dissolve into air, to disappear; *զ-ս ժառանգել*, to be reduced to one's last shifts, on one's last legs, to amuse oneself with idle expectations, to buoy oneself up with vain hopes; *ա ընչեաց -ոց եւ վտքեաց ալեաց*, at the mercy of the winds & waves; *մարգարէքն մեր էին ի -ն*, our prophets prophesied to the wind.

Հողմաբեր a. bringing, causing or producing wind; *-գիր s.* anemographer; *-գուշակ a.* weather-wise; *-գրութիւն s.* anemography; *-դէտ s.* weather-spy; *-դիտակ s.* anemoscope; *-խաղաղ a.* sheltered, secure from winds; tranquil, calm, peaceful; *-խառն a.* accompanied with wind; *-ծաղիկ s. bot.* windflower, anemone; S. *Պուտ, փետնայ*; *-ծին a.* wind bearing; *-կոծ a.* storm-beaten, agitated by the wind; squally, tempestuous; *- առնել*, to agitate with wind; *-կոծիմ vn.* to be agitated, tossed, troubled by the wind; to hull or float at the mercy of the winds; *fig.* to fluctuate, to waver, to be irresolute or wavering, bewildered, in doubt; *-կոծութիւն s.* storm of wind, squall, tempest; *fig.* agitation, trouble; *-հար, ացեալ a.* weather-beaten, tempest tossed; *s.* fan; S. *Ճանճավան*; *- հրացան*, air-gun; *-հարիմ vn.* to lash away flies with the tail; S. *Ճոմահարիմ, -բեմ*; *-ձայն a.* howling, whistling like the wind; *-ղաց, ղոյ s.* wind-mill; *-մոլ a.* dispersed by the wind; *-ոյոյզ* S. *-կոծ*; *-ք s.* impetuous wind, squall, hurricane, heavy gale, whirl-wind; *-նիշ s.* rhumb-line; *-շարժ a.* shaken, agitated by the wind; *-շունչ a.* windy; raising or causing wind; *s. mech.* fanner, blower; *-չափ s.* anemometer; *-չափութիւն s.* anemometry; *-վար a.* weather-driven; whirled about by the wind; *-վարդ s. bot.* wind-flower; *-ւրգել s.* folding-screen; *-ցոյց s.* weather-cock, vane; *mar.* mariner's card; S. *-դիտակ*; *-փայտ s. bot.* celandine, swallow-wort.

Հողվէզոյզ s. phys. æolipyle.

Հողմընթաց a. swift as the wind; *- լինիմ vn.* to go like the wind, to rattle along full speed, to go full speed.

Հողմիկ s. gentle wind, pleasant breeze.

Հողմուռոյց a. swelled by the wind.

Հողմուտ a. windy, gusty; cold.

Հողմօրէն ad. like the wind.

Հողուտ a. earthen; earthly.

**Հողմարք s.* cemetery.

Համաբան a. equivocating; *s.* -tor; *-եմ vn.* to equivocate; *-ութիւն* S. *Երկդիմութիւն*; *-ձայն*, &c. S. *Երկդիմի, Երկքան*, &c.

Համանի տm. lover.

Համանուն, &c. S. *Համ-, Երկդիմի*, &c.; *a.* equivocal; *-աբար ad.* -ly; *-ութիւն s.* -, -ness, -vocation.

Համէրական, -րոսական a. homeric, of Homer or his poetry; poetic; *-անամ vn.* to resemble Homer; to become a clever poet; *-ապէս ad.* after the manner of Homer or his heroes, in the style of Homer; poetically.

Համիչեան S. *Իչեանակից*.

Հոյ, ոյ s. battering-ram; S. *Խոյ*; *fig.* dismay, dread, fright, terror, fear.

Հոյակապ a. grand, magnificent, superb, splendid; great, excellent, eminent; – *քաղաք*, topping, most eminent city; – *այր*, a great man; – *իշխան*, illustrious prince; – *բժիշկ*, celebrated doctor; *–ութիւն s.* magnificence.

Հոյանուն a. renowned, celebrated; *–ական a.* superb, stately, splendid.

Հոյզ, հուզից s. sap, juice; extract; mucilage.

Հոյլ, հուլից s. assembly, company, party, troop, band; – *երկոց*, herd, drove; – *թռչնոց*, flight; – *մեղուաց*, swarm; *հոյլ ի հոյլ ad.* in troops, by companies; in crowds; *ծագկունք հոյլ ի հոյլ գեղապճեթիք*, a thousand new-budding flowers. [cherry; –tree.

Հոյն, հունի s. cornel, cornelian

Հոպոպ արուսեակի s. bot. phaseolus

Հոպոպիք S. *Խոպոպիք*. [caracalla.

Հոռի s. the second month of the ancient Armenian calendar.

Հռոմ, ոյ s. a. roman, latin; greek; *–արէն* or *–երէն ad.* in latin or greek.

Հոս, –ք, սից s. flux, fluxion; effluvia; effusion. [fluidity.

Հոսական S. *Հոսանուտ*; *–ութիւն s.*

Հոսանուտ a. flowing, running, fluid; *fig.* transitory, transient; *s.* fluid; *է. լեկտրական –*, electric fluid.

Հոսանք s. stream of water, watercourse; overflowing, flowing out; water-fall; *phys.* current, stream; – *Հոգւոյն*, the gifts of the Spirit; – *հրոյ*, volcanic eruption; torrent of flame; – *չարեաց*, a torrent of ills; *–նս Ջուրց իջուցին աչք իմ*, my eyes have become water-brooks, my eyes run down with rivers of water.

Հոսակիր s. reophore. [chine.

Հոսելի մեքենայ s. winnowing ma-

Հոսիմ, եցի va. to shed, to spill, to pour out; to flow, to fall, to drop; to gush, to stream, to run; to scatter, to disperse; to winnow, to fan; to precipitate; – *յորդաբուխ արտօսր*, – *երեսս ջհեղեղ զարտասուս*, to shed tears abundantly, in torrents; – *հողմիլ*, to cast to or throw to the winds; S. *Հոսիմ*. [*mech.* to discharge.

Հոսեցուցանեմ va. to cause to flow; *Հոսիմ, եցայ vn.* to run or flow out, to flow, to stream; to drain, to trickle or run down, to drop, to leak or ooze out; to be scattered, dispersed, diffused, spread; to rush on; to fling, to precipitate, to fall; *յերկայր* – S. *Եբաղ*.

Հոսիլ a. shedding, pouring out; scattering, spreading; dispersing; *s.* winnowing-fan. [crowd in or out.

Հոսհոսիմ vn. to flow, to run; to

Հոսուն s. flowing out, outpouring, effusion, discharge; leakage.

Հով, ոյ a. cool, fresh, bracing; *s.* cool, coolness, freshness; *S. Հողմն*; folds caused by the wind; draping; –, *տեղիք –ոց, –ոց գետին*, cool, shady places; country residence; *ի – ելանել*, to go into the country, to breathe the fresh air of the country.

Հովաբեր a. airy, well aired.

Հովահար, ացայ s. fan; *–եմ, եցի va.* to fan, to blow, to revive a fire; *–ուիլ, –ուածն s.* ventilation, airing.

Հովլոյ int. holla! oh! hoy! alas!

Հովանամ, ացայ vn. to grow cold, to become cool, to get fresh; to grow cool or cold, to cool down, to become lukewarm or careless; – *օդոյ*, to grow chilly.

Հովանանամ, ացայ vn. to overshadow, to shade, to shadow; to seat or repose oneself in the shade; *fig.* to take under one's protection, to protect, to defend, to shelter.

Հովանացուցանեմ va. to extend or spread a shade over, to shade.

Հովանաւոր a. shaded, shady, covered; *fig.* covering, protecting; – *պատանք*, house shaded by trees; *գահ հոլք –*, bed with testers; *–եմ, եցի va.* to shade, to cover with shade, to cast a shadow upon; *fig.* to protect, to take under one's shadow or patronage; *–ութիւն s.* shadow, shade; protection, patronage. [S. *–նոց*.

Հովանոց, հովի s. marquee; awning;

Հովանի s. shadow, shade, umbrage; *fig.* auspice, conduct, shield, defence, guard; *ընդ –նեաւ ad.* in the shade, under the shadow of; *fig.* with the protection or under the auspices of; – *լինել, առնել* S. *–նաւորեմ*; *աւուրք իմ ոպ – անցին*, my life has passed away like a shadow.

Հովանոց s. belvidere, terrace, kiosk, turret; baldaquin, cover; blind; parasol or umbrella; –, *տուն –*, summer-residence; *–աքեր a.* umbelliferous; *–ակ s.* parasol; *–անամ* S. *–նանամ*.

Հովանոտ *a.* shady, umbrageous, overshadowing; –շունչ *a.* refreshing, cooling, airy; –սուն *a.* airy, well-aired, fresh, cool; brought up in a fresh, breezy place; – վայրք, cool, airy places.

Հովացուցանեմ *va.* to cool, to refresh, to make cold; to chill; *fig.* to cool, to relent, to slacken, to abate, to relax. [air in.

Հովեմ, եցի *va.* to fan; to air, to let

Հովիտ, վտի, տաց *s.* valley, vale, dale; plain.

Հովիւ, վուի, վուաց *s.* pastor, shepherd, herdsman, neatherd; հովուի գաւազան or քէր *bot.* shepherd's rod or staff, wild thistle, dipsacus sativus, damasonium; մանուկ –, shepherd-boy; աղջիկ –, shepherdess, shepherd-girl, –lass. [–բար *ad.* pastorally.

Հովուաբան, &c. S. –երգակ, &c.;

Հովուական *a.* pastoral, pastorly, shepherdly; – գաւազան, shepherd's crook; crosier; – թուղթ, կոնդակ, pastoral letter; – կեանք, կենցաղ, pastoral life; – մախաղ, շուն, shepherd's bag, scrip; shepherd's dog; –ն or –ութիւն *s.* the pastoral art, shepherdism; –կից *s.* pastor's companion, fellow pastor; bishop's colleague, coadjutor.

Հովուանոց *s.* shepherd's dwelling.

Հովուապետ *s.* chief shepherd; *fig.* J.-Christ; pontiff, archbishop; –պէս *ad.* like a pastor, pastorally; –սէր *a.* loving, faithfully following the shepherd; –վանք *s.* shepherd's hut; –փող *s.* shepherd's pipe, flageolet.

Հովուեմ, եցի *va.* to tend, to pasture, to feed one's flocks; *fig.* to have the cure of souls; to lead, to conduct, to guide; մահ –եցէ զնոս, death will pasture on them.

Հովուերգակ *s.* bucolic poet; –ան *a.* bucolic, pastoral, rural; –գութիւն *s.* eclogue, pastoral poem, bucolic, pastoral.

Հովութ *s.* cool, freshness, coolness; *fig.* coldness, indifference, cold-heartedness. [ledness.

Հովուկ *s.* shepherd-lad.

Հովուութիւն *s.* pastorate, pastorship; *fig.* pastoral care, cure of soils.

Հովուուհի *sf.* shepherdess.

Հովտաձեւ *a.* valley-shaped, valleyed; concave.

Հովտանամ, ացայ *vn.* to sink, to give way, to fall in.

Հոտ, ոյ, ով *s.* odour, smell; perfume, scent; sign, indication; – անոյշ, անուշից or անուշութիւն, grateful odour, sweet, savory smell, perfume, fragrance; քացոյր, ախորժելի, թէթեւ, տաստիկ, չար –, sweet or fine, agreeable or delicious, slight, strong, disagreeable or bad odour or smell; – գարշ, stench; – առնուլ, հանել, to perceive an odour, to smell, to scent; – ունել, to smell, to be odorous; – հարկանել, բուրել, to spread, to exhale an odour; S. Հարկանեմ; ի հեռաստանէ առնու զ– պատերազմի, he smelleth the battle afar off; ի –ոյ ջրոյ ծագկեսցի, it will shoot up as soon as the moisture effects it.

Հոտառու *a.* having a keen sense of smelling; –թիւն *s.* smelling, smell.

Հոտարան *s.* garden of odoriferous flowers; perfumery.

Հոտաւէտ, Հոտեղ, Հոտեան *a.* sweet-smelling, –scented, odoriferous, fragrant. [odour, a nice smell.

Հոտաւորեմ *vn.* to have a grateful

Հոտեմ, եցի *va.* to render stinking, fetid; to rot, to putrefy, to stink.

Հոտիմ, եցայ *vn.* to have a nasty smell, to smell, to smell nasty, to stink; Հոտեալ, stinking, fetid; rotten, corrupted, putrefied.

Հոտոտամ S. Հոտոտիմ.

Հոտոտելիք, լեաց *s.* the smell, the sense of smelling, nose. [smell to.

Հոտոտեցուցանեմ *va.* to cause to

Հոտոտիմ, եցայ, –ուիմ, եցի *vn.* to smell, to scent; to sniff up, to breathe; to touch, to approach; – ի հոտ անուշից, to accept the sweet savour or odour. [ditch-gully.

Հոր, ոյ, ով *s.* well, cistern, tank;

Հոր, հօր *s.* son-in-law.

*Հորանոց *s.* dung-hole or pit.

Հորդ *a.* trodden, frequented.

Հորդանան առամ *va.* to cause to advance, to lead on, to conduct, to drive forward; *vn.* to flock in crowds, to fall upon, to rush impetuously on, to overspread.

Հորդեմ, եցի *va.* to chalk out, to pave, to plane, to trace, to mark; to clear, prepare or open the way; անցս իւր –, to open a road for oneself; – իւր ընթանալոյ զանապարհ՝ դասալարեզ փառաց, to open to oneself a way to glory.

*Հորեմ *va.* to store up corn in pits.

Հորիզոն, *ի s.* horizon; *fig.* –; *– զգա-լի, երեւոյթ. ուսումնական, իմանալի*, sensible, apparent, mathematical, rational –; *քաղաքական –ն մթագնի, ամպի*, the political – begins to lower, to become cloudy; *–ն սկսանի պարզել*, the – begins to clear up; *–աբար ad.* –tally; *–ական a.* –tal.

Հորձք, *ձից s.* heat, ardour, outburst of passion, sally or fit of wrath.

Հորմայք, *յից s. Gr. w.* necklace, necklet, string of pearls.

Հու s. purulent blood.

Հուժկու a. strong, vigorous, robust; powerful, potent, mighty.

Հուհայ s. mus. an Armenian note (♂).

Հուկահար, –ու, աց s. highwayman; robber, brigand, assassin; *–ուքիւն s.* highway-robbery.

Հում, հմոյ a. raw, unripe, sour, hard; half-cooked; *fig.* cruel, ruthless, inhuman.

Հուն, հնի s. ford, shallow passage, way; *bot.* S. *Հոյն*; *a.* fordable, passable; *– ի ad.* a little, something; briefly, succinctly; *ի – հանել*, to obtain one's scope; **–աւոր a.* finite, limited.

Հունդ, հնդոյ s. seed, grain.

Հունձք, *հնձոց s.* harvest; crop; summer; *– խոտոյ*, hay-making; *ժամանակ հնձոց*, reaping, harvest-time, mowing-time; (*խոտոյ*) hay-time; *երգ հնձոց*, harvest-home; *առատ –*, abundant harvest; *ոսկեփայլ, –փուխք –*, golden barvest; *յաւուրս հնձոց*, in harvest-time.

Հունչ or *Հնչիւն, հնչից, հնչաց s.* sound.

Հուչ int. S. *Ցայ յա.*

Հուպ, հպոյ or *հպի a.* near, nigh, close, adjacent; *pr.* near, close to, by, by the side of; *–, ըստ –, ըստ –, առ –, ի հպոյ ad.* near, close, at hand; by & by, shortly, soon, very soon, in a short time; *– լինել, երթալ, մատչել*, to be near, to approach, to draw near, to go or come near to, or towards, to go closer to; to touch.

Հուսկ a. last; *– յետին, վերջին*, the last, the last of all, the hindmost; *– յետոյ, – ուրեմն ad.* after all, at last, lastly, finally.

Հուր, հրոյ s. fire; *fig.* fire, heat, spirit, ardour; passion, love, flame; *a.* fiery, igneous; *–ն անդնդի*, hell, hell-fire; *շղթմղիկ –*, night-fire, Will-o' the-wisp, Jack-o' lantern, ignis fatuus; *– արկանել, վառել*, to set on fire, to light, to kindle, to make a fire; *– հարկանել, արկանել, տալ, հրով* or *–ը դառնել*, &c., to set fire to, to burn, to set on fire, to inflame, &c.; *ի – եւ ի սուր ասպառել, մատնել զամ.* to put every thing to fire & sword, to destroy by burning; to chastise with fire & sword, to punish severely; *ի – այրիլ, ողջորիլ*, to be burnt, consumed by fire; *ի՛ւր արկանել զհրով*, to add fuel to the flames; *– առնուլ*, to catch or take fire, to fire or blaze up; *չառնուլ –*, to miss fire; *– վառեալ բորբոքեալ ի Գալլիա*, all France was on fire, all in a blaze; *ի –! ի –! – հարաւ զտանէ*, fire! fire! the house is on fire! *առ սէր քո ասէր զինքն* or *մատնէր կանձն եւ ի –*, he would go through fire & water for your sake; S. *Գազէ, Զուարթանալ, Կրակ, Հրդեհ, Ճարակ*, &c.

Հուրասաստ a. cold, cool.

Հուրբակ s. fire-temple.

Հպատակ, աց s. subject; vassal, serf; *a.* dependent, inferior, subordinate, obedient, obsequious; attentive, careful; *– լինել*, to be attentive; *– կալ*, to be obedient, to obey; *–անք* S. *–ուքիւն*; *–եմ, եցի, –իմ, եցայ vna.* to subject, to subdue; to subject oneself, to submit to, to obey; to serve, to wait upon; *–ուքիւն s.* subjection, dependence; vassalage; submission, obedience, deference, subordination; devotedness, devotion; care, attention; *– օրինաց*, veneration, respect for the laws; *–օրէն ad.* dependently, with subjection or submission.

Հպարտ, ից a. proud, arrogant, haughty, lofty, lordly, overbearing, imperious, supercilious, vain; *–աբան s.* boaster, braggart, vaunter; *–աբար, –ագոյն ad.* proudly, haughtily, vainglorionsly; *–ական a.* vain-glorious, boastful; *–անամ, ացայ vn.* to be proud, to swell with pride, to be puffed up; *– ըստ տոհմ իւր*, to boast of one's descent or birth; *–ացուցանեմ va.* to make proud, to puff up, to inflate, to render haughty; *–ուքիւն s.* pride, arrogance, haughtiness, vain-glory, superciliousness; S. *Իշանեմ.*

Հպատոր S. *Հուսկ a.*; *–իմ, եցայ vn.* to approach, to go or come near to; *–ուքիւն s.* proximity, vicinity, neighbourhood; touch; intimacy; habit.

Հպիմ, եցի, -եցուցանեմ va. to approach. [touch, to handle.

Հպիլ, Հպեցայ vn. to approach; to

ՀպուԹիւն, -ուժին S. *ՀպաւորուԹիւն.*

Հպտանք s. exaggeration or affectation in dress or ornament, ridiculous medley, dandyism, finery, spruceness, puerile ornament, bibs & tuckers; *fig.* affectation, affected ways, mincing air, simpering.

Հպտիմ, եցայ vn. to deck, to trim or bedizen oneself out, to spruce up, dress or adorn oneself in a studied or affected manner.

Հռետոր, ց s. rhetor, rhetorician, orator; *-աբան a.* eloquent; *s.* rhetorician; *-աբար ad.* rhetorically, eloquently; *-ական a.* rhetorical, oratorial; *-ք, յից s.* the rhetors, orators; *-անամ vn.* to be an orator, to harangue, to speak in public; *-ուԹիւն s.* the rhetorical art, rhetoric, oratory.

Հռիւ գամ vn. to turn; *շուրջ -*, to turn round; to turn all around.

Հռնչիւն s. snorting or rattling in the throat; *- մահուան*, death-rattle.

Հռոգ, ի, իս s. salary; bursary; *-աՀեր s.* stock-holder; bursar scholar, exhibitioner; *-եմ va.* to pay a salary.

Հռոմ, Հռոմի a. s. roman, latin; *s.* Rome; *-ք*, the Romans; *-այական a.* roman; *-այերէն a.* latin; *ad.* in latin; *-այեցի a. s.* roman; *-եական a.* roman.

Հռչակ, ից s. S. *Համբաւ*; exultation, rejoicing; solemnity, pomp; *-աւ od.* solemnly, pompously; *- Հարկանիլ* S. *-եմ*; *- լինիլ*, to be heard, published, divulged; *- Հարկանիլ*, to be spread the fame of; *եւ երԹայր - նորին ընդ ամ կողմանս*, & the fame of him went out into every place of the country round about; *- ընԹանայ*, it is reported, there is a report, they say; the report is spread; it is rumoured.

Հռչակագեղ af. very beautiful, handsome, fair, fine; *-կան, -նուն, -ւոր a.* famous, renowned, celebrated, farfamed; *-կելի a.* praiseworthy, commendable, laudable.

Հռչակեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to make famous, to trumpet, to sound the fame of, to praise, to exalt; to publish, to divulge, to make public, to noise or rumour abroad; to chant, to celebrate, to solemnize.

Հռչակիմ, եցայ vn. to be renowned, celebrated; to be divulged, published, to get or take wind.

Հսկայ, լից s. giant; *-աբար ad.* like a giant, in a giantlike manner; *-ապն, -ապուն s.* giant; *-ազօր a.* having the strength, vigour of a giant, very strong; *-ական a.* giant's, giantlike, gigantic; *-ածեւ a.* gigantic, huge, colossal, colossean; *- անդրի*, colossus, colosse, colossal statue; *-աքայլ a. ad.* with giant strides; *- ընԹանալ*, to walk or advance -; *- յառաջադիմել*, to make rapid progress, *fig.* - great improvement; *-ութիւն s.* giantship.

Հսկիմ, եցի vn. to watch, to abstain from sleep; *fig.* to watch over, to guard, to oversee, to take care of, to have an eye upon; S. *Հլուանդ*, &c.

Հսկեցող, Հսկող s. watcher; *a.* watchful, vigilant; *np.* Gregory.

Հսկողութիւն, Հսկութիւն s. watching, wakefulness, sleeplessness; vigilance. [of a feast.

Հսկումն s. watch, vigil; vigil, eve

Հսկուն a. awake. [ade, buffoonery.

Հսպտանք, &c. S. *Հպ-*; *s.* harlequin-

Հրաբաժակ s. fire-cup; *fig.* punishment by fire; *a.* fiery, full of fire; *-բանութիւն s.* pyrology; *-բեր a.* igniferous, producing fire; *chem.* pyropherous; *-բերան a.* fire-mouthed; *-բղխայ ին a.* volcanic; *-բորբ* or *ոք a.* all on fire, in flames, burning, glowing, blazing, flaming; *- սրտմտութիւն*, gust of passion; impetuous, fiery wrath; *-բոց s.* phlegethon; *-բուղխ a.* ignivomous, fire-breathing; *s.* burst of flame, eruption, volcano; *-բուն a.* fiery, igneous; *fig.* spiritual, celestial, divine; *-գալիոքական a. chem.* pyrogallic; *-գինեմբրական a. chem.* pyrotartaric; *-գոյն a.* flame-coloured, red, red as fire; *-գունտ* or *գնդակ s.* fire-ball; *-գէզ a.* heaping up fire; *-զէն* S. *-Հար*; *-ք s.* fire-arms, guns, muskets, rifles; artillery, ordnance; *-զինեակ, եկայ s.* artillery-man, gunner; *-զինեմ va.* to arm or furnish with fire; *fig.* to inflame, to kindle; *-զինութիւն s.* artillery; *-Թոյն a.* very poisonous.

Հրաժարական a. renouncing, abdicating, resigning, taking leave of; *s.* resignation; leave of absence; *առ- ալ-ոլ-ոյն*, to take one's leave, to say good-bye, to bid farewell to; *- կեանք*, retired or solitary life.

Հրաժարեալ a. that has resigned; deceased; S. *Հրաժարեմ.*

Հրաժարելի a. unbecoming, indecent; prohibited, forbidden.

Հրաժարեմ, եցի va. to cause to renounce or abdicate; to dismiss, to discharge; to forbid, to prohibit, to interdict; *vn.* to renounce, to abstain, to deprive oneself of, to forego, to forbear, to refrain, to desist, to resign; to deny, to disown, to refuse; to take leave of, to bid farewell to; to die, to decease; – *յաղանդոյ*, to abjure, to recant, to renounce; – *յաշխարհէ*, to renounce the world; to enter a convent; – *յիշխանութենէ*, to abdicate, to resign, to tender, to lay down or throw up one's commission; – *ի թագաւորութենէ*, to abdicate the crown; *ալաչեմ զքեզ կալ զիս հրաժարեալ*, I pray thee have me excused, I beg you excuse me, I pray you to be kindly indulgent towards me; *–եցուցանեմ* S. – *va.*

Հրաժարիմ S. *Հրաժարեմ vn.*; *հրաժարեցան ի միմեանց*, they left each other, they separated.

Հրաժարութիւն, –ուն s. renouncing, giving up, resignation, renunciation, abdication; dismission; departure from this life, decease, death; monastic life; *–ուն յանձնէ, ի կամաց անձին*, resignation, self-denial, thorough self-forgetfulness, abnegation.

Հրաժեշտ, ի s. renunciation, renouncing, relinquishment; abdication; resigning, resignation; denial, refusal; leave of absence; dismission, discharge; permission; parting, leave; farewell, adieu, good-bye; – *առնուլ, տալ* S. *տալ Հրաժարական ոգւոյն*; to renounce, to give over, to relinquish, to resign; to retire from, to leave off; to bid adieu or farewell; *ի –ի կացուցանել*, to dismiss, to discharge, to send or turn away; *առնուլ – անդարձ*, to bid an eternal farewell, to bid adieu for ever.

Հրալից a. full of fire, ardent, burning; *–լուսկիւ առնեմ va.* to consume with fire; *–լուսածնական a. chem.* pyrophosphoric; *–խաղ, ի s.* pyrotechnician, fire-work maker; *–խաղացեալ, ի a.* accompanied with fire; *–խաղութիւն* or *–խաղք s.* fire-works; *հանդէս –ից*, display of –; *առնել –ից*, to set or let off –; *–խառն a.* mixed with fire; *–ծին a.* producing fire; *–ծնեալ a. chem.* pyrogenic; *–ծորան a.* diffusing or spreading fire; *–կամ a.* phlogistic; *–կատար a.* fire-topped; *–կերպ* or *պէսն a.* fire-like, flame-shaped; – *դաշք* or *–ք s.* angels; *–կէզ առնեմ, –կիզեմ va.* to burn, to fire, to set on fire; *–կիզութիւն, –ումն s.* burning; inflammation; *–կիր a.* containing fire, igniferous; *s.* pyrophorus; *–ակն s.* carbuncle (stone); *–հալ, ացս s.* metal; *–ք*, metals; *–հալեղէն a.* metallic; *–հալոյց s.* crucible; *–հան, ի s.* steel (for striking fire).

Հրահանգ, –ք, գաց s. instruction, tuition, education, discipline, teaching; knowledge, information; regulations; system, rules; diet, regimen, low diet; *–ք զինուորութենէ*, military discipline; *–ք զինուորական*, military exercises; evolutions; *ի –ս կրթութենէ վարժեալ զգօրս*, to exercise, to drill soldiers; *–ք մարմնոյ*, bodily exercises; *–ապետ s.* chief usher; gymnasiarch; *–արան s.* scholastic institution; gymnastic ground; *–եմ, եցի va.* to instruct, to teach, to exercise, to drill, to discipline, to tutor, to train up, to form, to regulate, to civilize, to polish, to fashion; *–իմ vn.* to exercise oneself, to practise, to acquire instruction or knowledge, to improve one's mind; *–իչ a.* instructive; instructing; *s.* instructor, teacher, tutor; *–ութիւն* S. *–ք.*

Հրահատ a. red-seeded (pomegranate); *–հար, ի s.* carabine, carbine; *–հարաձիգ s.* carbineer; *–հմայ, ից s.* pyromancian; *–ք* or *–ութիւն s.* pyromancy; *–հոս* or *սան a.* fire spreading, shedding fire on; *–հոսանք s.* torrent, river of fire; *–հոսեմ vn.* to flow like a torrent of fire; *–ձգութիւն* S. *Հրձ–*; *–ձեւ s.* pyramid; *a.* S. *–կերպ.*

Հրամայական a. imperative, imperious, lordly, dictatorial; *s. gr.* imperative mood.

Հրամայեմ, եցի va. to command, to order, to enjoin, to impose, to prescribe; to permit, to allow, to authorize; to establish, to settle, to dispose; *ոչ –*, to forbid, to prohibit, to proscribe, to interdict.

Հրաման, ացս s. command, order, injunction, ordination, behest; permission, authorization, license, leave; decree, edict; *հակառակ –*, counter-

order; *-ք*, destiny, fate, lot, fatality; doom; *- հաւատոց*, doctrine of faith; *- պատուախանուց*, oracle; *անգարձ -*, irrevocable order; *- հանել, դնել, տալ*, to command, to order, to dispose; to appoint, to decree; to give leave, to permit; *- առնուլ - պատուիրանի առնուլ*, to obtain leave; to receive orders or directions; *- տալ ի՛ տանն իւրոյ*, to make one's will; *ես եդի ք՛ս զայս, յինէն եւ-ս այս*, I have signed this decree; S. *Զէն*; *-*, fire-pot.

Հրամանաբանեմ vn. to deliver the oracle; *-բանութիւն s.* oracle; *-բար ad.* imperatively; with authority, authoritatively; imperiously; *-բեկ լինիմ vn.* to perish miserably; *-բեր s.* courier, messenger; envoy, ambassador; *-գիր s.* ordinance, order, warrant; letters patent; monitory; *- ձեռնագրութեան*, letters dimissory; S. *Անցագիր*; *-գրեմ vn.* to give orders; to impose; to decree; *-գանց լինիմ vn.* to break an order, to transgress; *-կան a.* imperative, imperious, lordly; *-կատար s.* executor, proxy; mandatary; *a.* obedient; *-կարգ բան* or *-կարգք s.* tenet, dogma; *-ռու, այ a.* receiving an order; *-տար, ացի s.* commander; *-տարութիւն s.* command, authority; *-տու, այ a.* commanding, permitting; *-տուութիւն, -արութիւն s.* command, order, ordination; leave, license, permission; *-արեմ va.* S. *Հրամայեմ տամ*; to deliver an oracle.

Հրամանուած a. woven with fire; *-ճաշ s.* afternoon lunch; *-մոխիր a.* tempered (iron, &c.), *- նետք սիրոյ*, the fiery shafts of love; *-մուշկ s. zool.* Indian or Tibet-musk; pyrausta.[dent.

Հրային a. igneous, fiery, pyric, ar-

Հրայրեալ a. burnt, consumed by fire; burning, consuming by fire; *-ք, -եցուութիւն s.* burning; conflagration, fire, flames.

Հրայրք s. fig. fire, heat, ardour.

Հրանամ, ացայ vn. to ignite, to become fire, to be on fire, to kindle, to be inflamed; to catch or take fire, to burn, to be lighted, set on fire; *fig.* to take fire, to be all fire, blaze or excitement.

Հրանիւթ, -եայ S. *Հրեղէն*; *- փոշի*, gunpowder; *-հրոյզ a.* fire-flashing, sparkling, luminous, gleaming; *-հունկ s. bot.* ranunculus, crow-foot; *-հնուա a.* all fire, ardent, burning; *-հոմ s.* stink-pot; cannon; cannon-ball; *-հանոտ s. chem.* augite, pyroxene; *-հանց s.* fire-tube, flue, chimney.

Հրաշ, ի s. S. *-ք*; *a.* wonder-struck, astonished; *- առ - ad.* admirably, wonderfully; *-ածուսեալ a.* born or produced in a wonderful manner; *-գեղ a.* charming, graceful, of admirable beauty; *-գործ*, &c. S. *Քանդակ*, &c.; *-ագէտ a.* fond of portents or prodigies; *s.* soothsayer, conjurer; *-ագիտակ a.* of a fine figure, of charming aspect, of wonderful grace, of singular beauty; *-ազան a.* admirable, wonderful; astonishing, surprising; *-ազարդ a.* wonderfully ornamented or embellished with; *-ազարդեմ va.* to ornament or adorn wonderfully well; *-ազնին a.* exciting admiration, charming, enchanting; *-ալի a.* wonderful, marvellous, worthy of admiration, surprising, amazing; *-ք s.* wonders, prodigy; *-ք ջրաբաշխականք*, hydraulic paradox; *-ածաղիկ s. bot.* balsamine, halsam; *-ակերտ, ից, աց a.* extremely well built or done, wonderful, astonishing, surprising; *s.* masterpiece; *եօթն -ք*, the seven wonders; *-ակերտեմ va.* to make, build or construct wonderfully well; *-ակերտուած s.* wonderful construction, grand & imposing monument, marvellous work, surprising fact; *-անագեղի a.* very pretty, charming, fair; *-անամ* S. *Քանդակ*; *-անկար a.* wonderfully painted; magnificently embroidered; *very clever (painter); *-անչան a.* wonderful, prodigious, miraculous; *-անորոգ a.* wonderfully renewed; *-անուն a.* renowned, very celebrated, famous; *-աշնորհ a.* very graceful, very charming; *-ապայծառ a.* very luminous, brilliant, resplendent; *-ապատիւ a.* very honourable; *-ապատում a.* extremely well narrated; relating wonders; mysterious; *-ապէս, -առեսիլ, -ացուցանեմ*, &c. S. *Քանդակ*, &c.; *-ափայլ a.* very resplendent, very brilliant, most luminous; *-ափառ a.* most majestic, - glorious, - august; *-ափառապէս ad.* wonderfully, marvellously, admirably; miraculously; majestically, gloriously; *-ափառութիւն s.* magnificence, august grandeur; wonders, marvels; *-էկ a.* red, red

hot, all on fire, incandescent, at a white heat; fiery, ardent, burning; *–շունչ a.* fire-breathing; vomiting fire, volcanic; furious, raging, ardent.

Հրաշք, շից s. miracle, marvel, wonder, prodigy, portent; monster; spectre, phantom, larvæ, ghosts; *– խմաս տուրէ*, prodigy of science, of wisdom; *–ս գործել*, to work a miracle; *fig.* to perform miracles, to do or work wonders; *ի –ս զարմացմանն ածել*, to surprise, to astonish, to stun, to amaze, to astound; *ով –շից*, what a wonder! good Heavens! Goodness gracious!

Հրաչափ s. pyrometer; *–չեայ a.* fire-eyed; *–պահպանակ s.* fire-screen; *–պաշտ*, &c. S. *Կրակա–*.

Հրապարակ, աց s. place, spot, ground; public or market-place, market, exchange; town-hall, town-house; concourse of people, assembly, the public, crowd; court, tribunal; good cheer, feast; *արտաքին –ք գրանց*, porch, portico, atrium, vestibule; *աիէ–ք զբլական, աշխարհ –*, last judgment; *– մարմնակից*, gymnasium; S. *Ըսա, Ընթացք, Թատր*; *ի –ս, ի –ի անդ, –ատ ad.* in the public places, in public, publicly, notoriously, evidently, frankly, plainly, openly; *– գնել*, to consult, to deliberate; *– առնել* S. *–եմ*.

Հրապարակաբան s. public orator, haranguer, preacher; tax-collector, –gatherer; *–եմ, –ուիլ* S. *Ժողովեսցնեմ*, &c.; *–գոյժ a.* made public, published, divulged every where, rumoured abroad; *– առնել*, to publish, to make known far & wide, to divulge, to noise or rumour abroad; *– լինել*, to become public, to take wind, to be published, divulged; *–խուռն a.* public; *– տեսարան*, – spectacle; *–խօս, ող a.* pronounced in public; *s.* public speaker, haranguer, orator, speechmaker, declaimer; *ad.* publicly; *– լինիմ* or *–խօսիմ vn.* to pronounce or recite in public, to harangue, to address, to declaim, to recite; *to spout, to speechify; *–խօսուիլ s.* discourse pronounced in public, oration, harangue, sermon, declamation; *–կալական a.* democratic; *–կալուիլեան s.* democracy; *–կան a.* public, notorious; solemn; *–նախատ a.* publicly reproved, blamed by every one; *–նէծ լինիմ vn.* to be publicly cursed; *–չոլոզ a.* street-pacing, roving, vagrant, wandering, tramping; *–տես a.* seen by all, public; *–, –տեսիլ* or *–ցոյց առնել*, to expose to public view, to show up in public; *–քարոզ առնեմ va.* to expose to infamy, to defame, to slander, to lampoon.

Հրատարակեմ, եցի va. to publish, to make public, to promulgate, to divulge; to declare, to disclose, to report.

Հրատարակուիլ s. publicity, divulgation, promulgation, making known.

Հրատարիսպ a. fire-walled; *–պարփակ a.* surrounded by fire.

Հրատեւ s. ignipotent.

Հրապոյրք s. charms, attractions, allurements; lure, bait, wheedling, cajolery, flattery, enticement, solicitation, seduction; instigation, suggestion, impulse, incitement; *– գեղոյ*, charms of beauty; *– հաճոյից, հեշտու–ք է*, the allurements of pleasure, of voluptuousness; *պատիր –*, deceitful baits; *ի –ս ուրուք ըմբռնիլ, խաբեիլ, հարկանիլ*, to be seduced, misled, tempted, led astray, allured, enticed, decoyed; *ի –ս ցոփուիլ գարձուցանել զրք*, to entice to gluttony; to allure one to debauchery; *արբուցանել ումեք –ս պղտորս, զմեհեայս*, to administer poison, to poison; *fig.* to seduce, to mislead, to pervert, to corrupt, to debauch, to lead astray, to bring into an error.

Հրապուրական a. attractive, enticing, alluring, engaging, seducing, insinuating, tempting, captivating.

Հրապուրանք S. *Հրապոյրք*.

Հրապուրացուցանեմ va. to overstrain a word or phrase, to pervert the meaning or sense of a passage.

Հրապուրեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to allure, to attract, to entice, to decoy, to inveigle, to induce, to instigate, to seduce, to suggest, to wheedle, to dupe, to coax, to cajole, to flatter; to suborn. [stigator; *a.* S. *–ական*.

Հրապուրիչ s. seducer, deluder; in-

Հրասքերիմ s. scarlet fever.

Հրատու a. fire-bearing; *– նուիրա–նոց*, censer. [tance of a league.

Հրասախ, ի s. league; *–աչափ s.* dis-

Հրասուզեմ va. to engulph in a vortex of flame; to set fire to.

Հրավառ s. fire-lighter; stoker, fire-

man ; *mech.* bellows blower; *a.* ardent, inflamed, burning; *-էվէք s.* steel, tinder, match, &c.; *-եմ va.* to light, to inflame; *-ուխիւն s.* bonfire.

Հրատ, էց s. fire; pyre; funeral pile; *fig.* fire, ardour; *ast.* Mars; *-ս արկանել, հարկանել,* to kindle, to light, to set on fire; *-անք a.* tormenting, punishing with fire; *-ապ a.* ardent, burning; *- ջերմի* S. *Հրաքէրմին.*

Հրատարակ, ացի s. publisher, announcer, crier; bill, poster, advertisement; *- մարտի,* declaration of war; *- առնեմ* or *-եմ, եցի va.* to publish, to make public, to divulge, to promulgate; to denounce, to declare; to inform the public, to cry, to proclaim; to pronounce, to intimate; to spread a report; to post up, to set up a bill or paper, to publish; to edit; *-իչ, -ող s.* bill-sticker; publisher; editor; *-ուխիւն, -ումն s.* publication, publicity, promulgation, proclamation.

Հրատարափ a. raining fire; *-տարր a.* igneous, fiery; *-ափեմ va.* to change into fire; *-ակս, ակ, իկ a.* like fire, flame-shaped; fire-coloured; *-տոչոր a.* burnt; *-փիկք s.* sparks; embers; squib; *- օդաձիգ,* sky-rocket.

Հրարուեստք s. pyrotechnics; *-տական a.* -nical; *-տուխիւն* S. *-.*

Հրացայտ a. emitting flames; shining, sparkling, glittering; *- աչք,* fire-flashing eyes; *-ք s.* fire-works.

Հրացան, էց a. throwing, casting or shooting fire; *s.* gun, musket, fusil, piece, arquebuse, rifle, blunderbuss; *- բաղխէչ, գալաիսպէայ, կախարանաւոր, սաղմաւոր, կրկնահար, հողմահար, յետսախցիկ, որսոյ, Թուրնորսական -,* percussion-, flint-, pendulum-, needle-, double-barrelled, air-, breech-loading, sporting- or shooting-, fowling- or birding-gun, musket or rifle; *բաց խնդն -ի,* musket-shot; *չափոդ -ի,* report of a gun; *հարուած -ի,* gun-shot wound; *- բարկուխիւն, չանիք,* thunder, thunder-bolt; *լնուլ զ-,* to load a gun; *արձակել զ-,* to shoot, to let off, to discharge, to fire; *չաւնուլ հուր -ի,* to miss fire, to flash in the pan; S. *Չնչէլ,* &c.; *-ք,* hail of fire; musketry; *-պատուն s.* butt-end, stock; *-ակիք, կրաց s.* fusileer, musketeer, arquebuseer, rifleman; *-ահար առնեմ* or *-եմ va.* to shoot; S. *արձակել զՀրացան;*

-ուխիւն s. shower of fire; volley of musketry, discharge of fire arms; report, detonation; thunder-bolt.

Հրացուցանեմ va. to inflame, to set on fire, to burn; to make red hot, to ignite.

Հրաւէր, ւիրաց s. invitation; *սիրալիր -,* courteous -; *- հարսանեաց, յուզաբիաւորութեան, և այլն,* - to a wedding, to a funeral, &c.; *- տալ,* to invite, to bid; *մերժել զ-ն,* to decline an invitation.

Հրաւիրակ, ացի s. inviter, host, hostess; *-ան a.* inviting, alluring; *s.* person invited, guest. [tion.

Հրաւիրան s. S. *Հրաւէր*; predestina-

Հրաւիրեմ, եցի va. to invite, to desire, to invite to a feast or assembly; to convoke, to convene; *յառաջագոյն -,* to predestine; *- ի ճաշ,* to ask or invite to dinner.

Հրաւիրումն s. invitation.

Հրաւոր a. fiery; *s. ast.* Mars; *-փայլ a.* sparkling, shining as fire, luminous, brilliant; *-փորձ a.* tried by fire; *-փորձութիւն s.* proof by fire; *-փուշ s. bot.* pyracantha; *-քար s.* fire-stone, pyrite.

Հրդեհ, իցի s. fire, conflagration; *- ի ծովու, ի նաւի,* ship on fire out at sea; fire on board ship; *- արկանել, հանել զ-,* to fire, to set on fire, to give to the flames; *- վառեցաւ,* it was burnt; S. *Հուր, Ջրհան*; *-ական a.* combustible, incentive; *-ակեզ լինիմ vn.* to be burnt; *-արկու a. s.* incendiary; fire-brand; *-եմ, եցի va.* to burn, to kindle, to set fire to; *-իչ s.* incendiary; *-ուխիւն, -ումն s.* conflagration, burning, combustion; inflammation.

Հրեղէն a. of fire, fiery, igneous; empyreal, celestial, spiritual, angelic; *-ք s.* the angels; *- երկինք,* the Empyrean.

Հրեշտակ, ացի s. angel; deputy; messenger, envoy, ambassador, legate; courier, express; indication, sign, token; *-ք,* the angels, heavenly spirits; *- Հայրապետական Հռոմայ,* nuncio, the Pope's -; *- մարտի համհաշտութեան,* herald; *պահապան -,* tutelary or guardian-angel; *- տունն,* angelus; *բարի -ք,* the good angels; *չար -ք,* the evil spirits; *-դ իմ!* my angel! my darling! *-ս առնել, առաքել, արձակել, յղել,* to send a messenger or ambassador.

Հրեշտակաբար ad. in an angelic man-

ner, angelically; like a messenger; *-քնակ a.* inhabited by angels; *-գնայ առնեմ, լինիմ va.* to send an embassy or a deputation; *-լինել,* to be sent on an embassy, on a mission, on an errand or message; *-գնացութիւն s.* embassy; *-դումար, -գունդ a.* assembled, composed of angels; *-խառն a.* in the company of angels; *-խոտ, (խմի) s. bot.* angelica; S. Թոքախոտ; *-կան* S. *-ային*; *-կերպ a.* like an angel, angelic; *-կիր a.* endowed with angelic prerogatives; *-կրօն a.* living, behaving in an angelic manner, leading an angelic life; *-հանգէտ a.* like or resembling an angel, angelic; *-ային a.* angelic, belonging to an angel; *-նամ, ացայ vn.* to become an angel, to live angelically, to lead an angelic life; *-նման a. ad.* resembling an angel, like an angel; *-պետ, աց s.* archangel, chief or prince of the angels; *-պէս ad.* like an angel, angelically; *-սէր a.* fond of angels; *-վայել a.* proper, becoming to an angel, worthy of an angel, angelic; *-տես a.* that has seen an angel; *-տեսիլ, -տիպ a.* of celestial form, of angelic appearance, or beauty. [to herald.

Հրեշտակեմ, եցի va. to announce,

Հրեշտակեցամ s. the hosts of the angels. [*-ս*, my *-*.

Հրեշտակիկ s. little angel, cherub;

Հրեշտակութիւն s. angelic nature; embassy, message, deputation, delegation; *-ս առաքել, առնել,* to send ambassadors, deputies, to depute, to send a commission.

Հրեշտակօրէն S. *-աբար.*

Հրեա, ից s. cannon, gun, piece of ordnance; *հասարան -ի,* carriage; *գնդակ -ի, (ռումբ)* cannon-ball; *-պղնձի,* a bronze cannon; *փոշի -ի,* gunpowder; *արձակմունք -ից,* cannon shot; cannonade; *բոմբիւն -ի,* report of a cannon; S. *Հնդիւն, Թնդիւն, Հրոս չեմ*; *արձակել -ս,* to fire off, to fire or discharge a gun, to cannonade; *ան- գործ առնել զ- թշնամւոյն,* to dismount a gun; *Թնդայ, որոտայ -ն,* the artillery thunders; *-ակոծ առնեմ, -ա կոծեմ* S. *Հրեաս արձակեմ*; *-ակոծու թիւն s.* cannonade, -ding; *-աձիգ s.* gunner, artillery-man; - or *-արձակ լինել,* to fire a gun; *-եմ, եցի va.* to cannonade; *-ումն s.* cannonade.

Հրէաբար ad. like a Jew, after the manner of the Hebrews; *-բանութիւն s.* hebraism; *-կան a.* jewish, hebrew, judaical; *- օրէնք,* the jewish law; *- հնութիւնք,* judaical antiquities.

Հրէայ, Հրեայ, հրէից s. jew, hebrew, israelite; *-ք,* the *-*s; *Թաղ Հրէից,* jewry, jew's ward, quarter in a town.

Հրէանամ, ացայ vn. to become a hebrew, to embrace judaism; to judaize.

Հրէապետ, աց s. chief of the hebrew nation; *-պէս* S. *-բար.*

Հրէաստան, ի s. Judea; *-եալք, եայց s.* jews, hebrews, israelites.

Հրէարէն ad. in hebrew; *a.* S. *-կան*; *- ուսանիլ, խօսիլ, գիտել,* to learn, to speak, to know hebrew, the hebrew language or tongue. [daism.

Հրէացուցանեմ va. to convert to ju-

Հրէշ, ից s. monster; portent, pro-

Հրէութիւն s. judaism. [digy, moon-calf.

Հրթնկեցութիւն S. *Հրձգութիւն.*

Հրթնկից a. fire-hurling, thunder-striking, fulminating; *- բարկութիւն,*

Հրթիռ S. *Հրաւիրակ.* [thunder.

Հրիտակ, աց s. inheritance; legacy, bequest, gift by will, endowment; *- առնել,* to bequeath; *-աւոր s.* heir; legatee. [tree.

Հրկէնի s. bot. roucou- or annotto-

Հրկէզ a. burnt, kindled, on fire; *s.* fire; *- առնել,* to burn, to kindle, to consume by fire; *- լինել,* to burn, to be burnt or consumed by fire.

Հրկիզեմ, -զում S. *Հրկէզ առնեմ.*

Հրկիզութիւն, -ումն s. burning, conflagration, fire.

Հրձգումն s. act of casting fire; jet of fire; conflagration; thunderbolt.

Հրձիգ s. fire-brand, incendiary, burner; linstock; *-ք,* conflagration, fire; *-նաւ,* fire-ship; *- առնել,* to set on fire, to set flames to; *- լինել,* to be burnt, destroyed by burning.

**Հրճհրճուկ* S. *Ցնծաւ.*

Հրճուալի, լիր, լից a. joyful, gay, cheerful, merry; *-կան a.* gladdening, cheery, joyous, mirthful; *-կից լինիմ vn.* to rejoice with, to congratulate.

Հրճուանք s. joy, mirth, rejoicing, cheerfulness, gaiety, sportiveness, delight, pleasure; *-նս ումեք կազմել, ի -նս ածել զոք,* to rejoice, to delight, to cheer; *ի -նս խնճոյից,* in the merriment of a feast.

Հրճուեցուցանեմ va. to rejoice, to divert, to amuse; *- զաւելիս,* to de-

light the ears, to charm, to please.

Հրճուիմ, եցայ vn. to be joyful, in a merry mood, to thrill with joy, to leap for joy, to be transported with joy, to shout for joy, to be over-joyed, to exult, to rejoice greatly, to be in a rapture of joy, to be beside oneself

Հրճուագական S. *–ական.* [with joy.

Հրկէ s. steam-pump; engine.

Հրկեմ vn. to fear, to be afraid.

Հրոս, ի, իւ s. militia men, troops; military banditti, horde; band, gang, crew; scout, rover, robber, plunderer; S. *Կաւազ*; *–ակ, ագ s.* banditto, bandit; S. *Հրոս*; *–ակեմ vn.* to fall upon, to make an inroad, to invade, to sack, to plunder; *–իմ vn.* to rush, to fall upon impetuously.

Հրովարտակ, ագ s. edict, decree; *գիր –ի*, chronicles, annals; *– առնել, հանել*, to issue a decree; *–ս առնել*, to make or publish edicts; *–աւոր s.* King's messenger.

Հրոտից s. the twelfth month of the ancient Armenian calendar.

Հրուանդան, ագ s. headland, promontory, cape, foreland.

Հրուկ s. roucou, arnotto (dye).

Հրուի s. fiery nature; ardor, heat.

**Հրուշակ, ի՛ր– s.* helvà, a sweet meat.

Հրուտ a. ignited, burning.

Հօտ, հտի s. flock, flock of sheep, of goats, fold; S. *Ցօտ*; *fig.* the faithful, the universal Church.

Հօտաժողով a. collecting the scattered flock; *–կապուտ s.* cattle-stealer; **–աղ s.* shepherd-swain, countrylad, young ploughman; *–պետ, ագ s.* pastor, chief of a flock; *fig.* bishop; *–պետութիւն s.* episcopacy; bishopric; *–սէր a.* careful, fond of one's flock; *–վատնիչ a.* dispersing, ruining or leaving one's flock a prey to wolves; *–րած, ագ s.* shepherd, pastor; *–րան s.* sheepfold, fold.

**Հօտեմ, Հօտոց* S. *Ցօտեմ, Ցօտոց.*

Հօտերկ S. *Հօտապետ.* [moss.

Հօտխոտն s. bot. lycopodium, club-

Հօրաբարոյ S. *Հայրա–*; *–մոյն a.* born of a noble, illustrious father, Eupator.

Հօրան, ագ s. flock or herd of animals; *– լինել*, to jump, skip or leap for joy, to bound with joy.

Հօրաքեռադուստր sf. cousin, daughter of father's sister; *–որդի s.* cousin, son of father's sister; *–քոյր sf.* aunt, father's sister.

Հօրեղբայր s. uncle, father's brother; *–քրոջադուստր sf.* cousin, daughter of father's brother; *–քրոջորդի s.* cousin, son of father's brother.

Հօրս, ի, աւ s. step-father.

Հօրուտ, ի s. bot. tuberose.

Հօփալ, ի s. wood-pigeon.

Ղ

Ղ (*tzā*) *ձայ s.* the seventeenth letter of the alphabet, & the twelfth of the consonants; *ձ*, *Ղ*, eighty; eightieth.

— It has much affinity with the letter *ծ*, & is confounded sometimes with it; for example: *խնձոր, խնծոր*; *ընձայ, ընծայ*; *գձուձ, գծուծ*, &c.

Ղաբուսեմ vn. to tremble with age, to write in a trembling hand.

Ղագ, ուց s. the young of any animal; *– թռչնոց*, young of a bird, nestling, brood; young sparrow; *– հաւու*, chick, small chicken, pullet; *– կենդանեաց*, young one, little one of animals, pup, whelp, cub; S. *Կորիւն*, &c.; *–ունք*, the young or little ones, the progeny; *բզիւն –ուց*, the chirping or twittering of nestlings; *–ու* or *–ի լեզու* S. *Ճնճղկի լեզու*; *– մատն*, little finger; *–ս հանել (հաւուց)*, to brood, to sit on eggs; *(անասնոց)* to have young, to litter, to bring forth.

**Ղագագիր s.* bird-shaped initial letter; *–խառն ad.* together with their young; *–խոտ s. bot.* clove; pink, carnation; caryophyllata, avens, bennet; *–նոյց լինիմ vn.* to bring up its young.

Ղագար, ի, աւ s. funnel, tun-dish.

Ղագարան s. nest; niche, cell.

Ղագանամ, Ղագեմ vn. to chirp, to pip.

Ղագթոռնենայ s. great-great-grandnephew or niece.

Ղագիկ s. very young animal or bird.

Ղախ, ոյ or *ու a.* left; sinister; left-

handed; *s.* left, left hand or side; *ի –ս*, on or to the left; *գիտել կամ չը-գիտել զձախ եւ զ–*, to know or not to know the right hand from the left; *fig.* – good from bad; S. Ա.հեակ, Ա.ձ.

Ձախակողմեայ *s.* left arm; *–կողմեան a.* left, that is on the left; *–կողմն s.* left, left side; *ի –*, to the left; *ննջեսցես ի – քո*, you will sleep on your left side.

Ձախանամ *vn.* to be deteriorated.

Ձախլիկ *s.* left-handed person.

Ձախող, *–ակ a.* sinister, sinistrous, untoward, unfortunate, unlucky, bad, sorrowful, sad, unfavourable, contrary; *ի –ակս*, in misfortune, adversity or calamity; *–նախանձ*, zeal misunderstood; feigned, affected emulation; *–ակի ad.* sinistrously, unfavourably, awkwardly, untowardly, perversely, unluckily, unfortunately; *a.* S. Ձախողակ; *– բարեպաշտութիւն*, mistaken piety; *– պատկառանք*, bashfulness, sheepishness; *առ – ամօթոյ*, from mere shamefacedness.

Ձախողանք S. Ձախողութիւն.

Ձախողիմ, *եցայ vn.* to be unsuccessful, not to attain one's end, to find oneself wofully disappointed, to go to rack & ruin, to endure, undergo or suffer failure, to experience misfortune, to be unfortunate.

Ձախողութիւն *s.* adversity, misfortune, disaster, mischance, fall, disgrace, reverse, disappointment; *–ք հանդիպիլ*, to experience great calamities, to be in distress.

Ձախոյ or *ոս a.* left.

Ձախորդ, *–ութիւն* S. Ձախող, &c.

Ձակոր֊ *s. mus.* an Arm. note (♫).

Ձաձեմ, *եցի va.* to collect, to muster, to heap up.

Ձաղ, *ոս s.* derision, mockery, jeering, laughter, laughing-stock; *– առ–նել*, to taunt, to rally, to scoff, jeer or laugh at, to mock, to make game or sport of, to turn into ridicule, to make laughing-stock of; *–լինել*, to make a fool of oneself, to expose oneself to the laughter of every body, to be laughed at, to be the laughing-stock of.

Ձաղագէմ *a.* shame-faced, ashamed, confused; *–ծանակ a.* exposed to laughter, turned into derision; dishonourable, infamous, ignominious, opprobrious; *– առնել*, to expose to to the laughter of every body, to make a spectacle of, to expose to ignominy, to defame; *–կոծ առնեմ va.* to beat, to box on the ears, to slap the face; to use harshly, to abuse, to insult.

Ձաղանք S. Ձաղ, Ձաղկանք; *ի ծաղր եւ ի –նս լինել* S. Ձաղ լինիմ.

Ձաղեմ, *եցի va.* to laugh at, to deride, to ridicule, to mock, to jeer, to make sport of; to put to shame, to affront, to vilify; to lead in triumph; to triumph, to conquer, to be triumphant, to obtain the victory; Պոմպէոս *ձաղեաց երիցս*, Pompey triumphed thrice. [quiz.

Ձաղիչ *s.* scorner, scoffer, derider,

Ձաղկ, *ի, աս s.* rod, switch, stick, cudgel, whip; S. *–անք*; *a.* straight, erect, right; *– հերք, մազ*, &c., bristled up, set on end; *–ահեր, –ամազ a.* having the hair erect; *–անք s.* flagellation, whipping, scourging, cudgelling, flogging, drubbing, discipline, chastisement.

Ձաղկեմ, *եցի va.* to beat, to whip, to flog, to lash, to scourge, to flagellate, to discipline.

Ձաղութիւն, *–ուսի s.* derision, mockery, laughter: triumph; *ձաղել –ուսի, –ուսի յաղթութիւն առնել*, to triumph, to be triumphant, to conquer.

Ձայն, *ից s.* voice; sound; cry, shout; noise, rumour, clamour; term, word, speech, tongue, language; *mus.* tone, tune; *–ք Պորփիւրի*, the five universals, (term in logic); *– թռչնոց*, warbling of birds; *– ցնծութեան*, cry, shout of joy; *– աղաղակի*, cry, clamour; cry of pain, moan, lament, groan; *նուաղութեան –ի*, loss of voice; *կերկերութեան –ի*, hoarseness, raucity; *ի – բարձր*, aloud; *ղօրաւոր, մեծաձայնելով, ա-խորժ, քաղցր, սաստկայղղ, տկար, դողդոջ, թրթռուն, անախորժ, կերկեր* or *կերկերի, նուաղեալ–*, loud or strong, grave or serious, agreeable, sweet or soft, passionate or pathetic, faint or weak, trembling, thrilling, tremulous or quivering, disagreeable or harsh, hoarse, failing voice; *– թաւ* or *բամբ, սուր* or *զիլ*, base, deep, soprano, shrill sound or voice; *– բառնալ, արձակել, առնել, արկանել, առնուլ*, &c., to cry, to utter, to send forth cries, to cry out, to shout, to clamour; *– ածել*, to cause a voice or cry to be heard; to cry; *– ալ*, to cry

out, to exclaim, to shout; to speak, to apostrophize; to defy, to challenge; *ի – ասել*, to say, to pronounce aloud, to tell, to recite; *ի մի – պատասխանել*, to answer unanimously, with one accord; *աղաղակել ի – մեծ*, to cry with a loud voice; to shout, to clamour, to yell; *բարձրացուցանել կամ ցածուցանել ը –*, to elevate, to raise; to lower, to abase the voice; *բարձրացուցանել ը ալաղակի*, to raise one's voice; *– բարձեալ գոչել*, to cry out, to vociferate; *– զկնի եդեալ կոչել զոք*, to call after one; *– առեալ խրախուսել*, to exhort aloud; *– սալ միմեանց*, to provoke mutually, to defy; to shout on, to exhort, to animate, to inspirit, to cheer up, to inspire with courage, to excite; *– սալ մարտի*, to declare war, to declare oneself opposed to; *– սալ ըզգէմ երկնից խելսկել*, to lift up the head against high heaven, to be proud, arrogant, boastful; *– նը գեաւ*, his voice failed him; *նուաղեալ է –ն*, he has a dying voice.

Ձայնաբանութիւն *s.* acoustics, phonics; *–բերը s.* speaking-trumpet.

Ձայնական *a.* vocal; tonic; *– գործիք*; wind instruments; *–կից a.* of the same opinion, unanimous, agreeing, of one mind; *mus.* singing with, in chorus; unisonous, in unison; *s. gr.* consonant; *– լինիմ* or *–կցիմ vn.* to agree, to be of one mind, unanimous; to play or execute a symphony; *mus.* to be in tune; to sing to, to accompany; *–կրաւկան a. gr.* reciprocal; deponent; *–ակցութիւն s.* agreement, consent, unanimity; concert, harmony, symphony; *mus.* accompanying.

Ձայնահաս, *ի s.* compass or reach of voice, distance to which the human voice can reach; *–հաւ s.* chanticleer.

Ձայնամիտի *s.* sounding-board; *–չափ*, *ի s.* sonometer; *–ասէս s.* first singer; *–առու*, *ց a.* giving or emitting a voice or sound; echoing, sonorous; *s.* crier; awaker, rouser; *– եղ ձիւթ*, acoustic or ear-trumpet; *– լինել*, to cause a voice or sound to be heard; to resound, to re-echo; to cry against, to defy; *–առուր a.* exhorting, exciting; S. *–առու*; *– լինել*, to dare, to defy, to challenge, to throw down the glove or gauntlet; to provoke, to instigate; *– ժամանակ*, day fixed for combat or duel; *–ք s.* noise, rumour, crash, resounding, sound, echo.

Ձայնաւոր *s. mus.* gamut, scale.

Ձայնարդել S. *–ամիտի*.

Ձայնարկեմ, *եցի vn.* to utter a cry, to cry, to shout, to call out; to speak to, to address; *–կու a.* crying, uttering a cry; *s.* crier, weeper, wailer, lamenter; *– գուսան*, *կին*, mourner, mourning woman; *–կումն s.* sound, voice, cry; shout, exclamation; complaint, lamentation.

Ձայնաւոր *a.* aloud; sonorous.

Ձայնաւոր *a.* vocal; *s. gr.* vowel; ** – պատարագ*, high-mass.

Ձայնգիւտ *s. mus.* tuning-fork.

Ձայնեղ *a.* having a loud or sonorous voice; sweet-voiced; canorous, harmonious.

Ձայնեմ, *եցի va.* to raise one's voice, to cry out, to exclaim, to vociferate; to call, to invite, to convoke; to pronounce, to utter, to address, to tell, to express; to name; *ի խրախոյս –*, to encourage, to inspirit, to give heart to.

Ձայնընկէց S. **Ձայնահաս**.

Ձայնիկ *s.* a low, gentle, sweet voice.

Ձայնորդ, *ից s.* diapason; *gr.* consonant. [sooty, pitchy.

Ձանձախաւրիթ *s.* soot; *a.* fuliginous,

***Ձանձամ** *a.* ugly, deformed; filthy, dirty, foul, impure.

Ձանձիր *a. s.* S. **Ձանձրալի**, **Ձանձրութիւն**; *– առնել*, to tire, to annoy, to plague, to importune, to tease.

Ձանձրալի, **Ձանձրանալի** *a.* tiresome, tedious, fastidious, troublesome; disgusting, cloying.

Ձանձրանամ, *ացայ vn.* to grow tired, to become wearied, annoyed, cloyed, disgusted; *ձանձրացեալ ի կենաց*, weary of life.

Ձանձրացկոտ *a.* easily growing tired.

Ձանձրացուցանեմ *va.* to tire, to fatigue, to trouble, to importune, to plague; *– զլսեկիս*, to tease, to vex.

Ձանձրոյթ *s.* tedium; S. **Ձանձրուկ**; *a.* S. **Ձանձրանալի**; *– առնել*, *լինել* S. **Ձանձրացուցանեմ** & **Ձանձրանամ**.

Ձանձրութիւն *s.* wearisomeness, tediousness, irksomeness, ennui, annoyance; laziness, idleness; *– մեծ պատճառել*, *տալ*, to annoy greatly, to tease or plague excessively.

Ձաւ *a.* twisted, crooked; ill made, coarse, rough; *–ադէմ a.* grim-faced,

surly, crabbed, horrid; impudent, brazen-faced.

Ձաթ, *ի s.* hair; horse-hair; mane; czar; *–ի a.* hairy; *–խոտ s. bot.* maiden's hair, adiantum; *– վայրի*, fern; *–մաղ s.* hair-sieve; *–ուհի sf.* czarina.

Ձաւար, *ի s.* wheat-meal; *– գարի*, pearl barley.

Ձգական *a.* attractive, alluring, engaging; fascinating; tight, well bent.

Ձգանաւոր *a.* tendinous; sinewy.

Ձգանք *s.* act of stretching or spreading; * braces; drying-place or room; *anat.* ligament, aponeurosis; tendon, sinew; *geom.* chord of an arc, subtense; *– հրացանի*, trigger. [line; rope, cord.

Ձգարան *s.* tenter-horse; clothes-

Ձգեմ, եցի *va.* to stretch, to spread, to extend; to throw, to hurl, to fling; to shoot, to dart; to draw; to attract, to entice, to allure, to decoy, to lure; to carry off, to bring, to drag, to drag along; to take or suck in, to suck; to inhale, to aspire, to breathe; to lengthen out, to prolong, to protract; *to leave; *– զգ*, to respire, to breathe; *– զաղեղն*, to draw a bow; *– զնետ*, to let fly an arrow, to shoot; *– զսուրն*, to brandish; to make a sword-thrust or pass; S. Ումբ; *– զմի*, to row, to impel by oars; *– զվարս*, to lay snares, to spread nets; *– զլուծ*, to bear the yoke; *– զառագաստս*, to sail, to unfurl or set the sails; *– զձեռն*, to stretch or hold out one's hand; *յինքն –*, to attract, to allure, to entice; *յինքն – զանարգանս ծանր*, to incur the public contempt or hatred; *յանձն – զցասումն ուրուք*, to bring indignation or wrath upon one's head, to draw it upon oneself, to expose oneself to anger of; *– ի կորուստ*, to lead to ruin or destruction; *– զկեանս*, to pass one's life or days; *– զբանս*, to provoke, to rouse, to excite to anger; *– առ ոք զհայհոյութիւն բան*, to load with insult or execration, to insult, to revile, to abuse; *ձգեաց անարատ զճանապարհս իմ*, he made my way smooth; *–իմ vn.* to tend towards, to lean, to incline; to linger, to last; to flag, to languish; to get on but slowly; *– ի բանս ուրուք*, to be allured, seduced; *– զհերաց*, to be caught by the hair; *– ջղաց*, to be strained, overstrained; *ձգեալ ասրածանիվ*, to stretch out, to extend; *ձգեցաւ ընդ ամս տասն*, it lasted ten years; *սարդիսունայնք ձգեցան*, the spiders have woven their webs; *ի մի կէս նախատակի ձգի ամ*, every thing in this world comes to an end; *մի ուրեք հեռի ձգիցիք երթալ*, go no farther; *եւ ձգի վարագոյրն*, & the curtain falls. [tion.

Ձգեցս *s.* belch, belching, eructa-

Ձգիչ *a.* attractive; overpowering, winning; *– զօրութիւն*, attractive power, attraction.

Ձգձգեմ *va.* to pull or haul about; *ձգձգեալ ի դատաստան*, dragged from one tribunal to another.

Ձգողական S. **Ձգիչ**. [molecular –.

Ձգողութ *s.* attraction; *– մասանց*,

Ձգումն *s.* draught, drawing, traction; shooting; attraction; tendency, inclination; attachment; *– շնչոյ*, respiration, breathing; *– ըմպելեաց*, draught, gulp; *– վառարանի*, the draught of a chimney.

Ձգոտամ, ացի *vn.* to belch, to eruct.

Ձգտեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to stretch, to extend, to distend, to draw; to tighten, to stiffen.

Ձգտիմ, եցայ *vn.* to stretch, to extend, to spread; to reach, to arrive; to grow longer, to be prolonged, protracted; to drive at, to tend to, to abut in; to stretch oneself, one's limbs; to endeavour, to strive, to try, to seek; *– աչօք զհետ ուրուք*, to follow with the eyes; *– ընդ ոմանք*, to vie, to emulate, to rival, to strive with.

Ձգումն *s.* tension, extension, tendency; distension, lengthening, erection, expansion; *– ջղաց*, tension of the nerves, convulsion.

Ձեզն, Ձեզն *pron.* yourself, you yourself; *ad.* personally; *գուք ձեզն առաք զնրարգ*, judge of it yourselves.

Ձեղուն, ուանց *s.* ceiling; *– նաւաց*, deck of a ship; *– գահուց*, canopy; *– կառուց*, roof of a coach; *– բերանոյ*, palate; *– գլխոյ*, skull, cranium.

Ձեղունահանք *s.* sky-light.

Ձեռագործ *s.* artisan, artificer, mechanic; artistic production; *a.* skilful, expert; *–գիտութիւն s.* work of hands, manual labour, trade, calling; *–գիր, գրոց s.* manuscript, hand-writing; bond, obligation, bill, note; signature; *–գործ, ացս a.* made with hands, manual, artificial; manufacturing, me-

chanical; *s.* manufacture, handiwork; *–գործական a.* of arts & manufactures, artificial, industrial, mechanical; *–գործ եմ va.* to make with the hand, to manufacture, to work; *–գործիք s.* tool, implement; *–գործություն s.* manufacture, handiwork, industry; *–գրեմ va.* to write with one's own hand; to sign, to subscribe; *–գրություն* S. Ձեռագիր. *Ձեռամատույց S. Ձեռնաց.

Ձեռակալ S. Ձերբա–; *–կան a.* by hand, manual; subject, submissive; own, proper; *–կապ, ապ s.* handcuffs, manacles; *–ս արկանել, գնել,* to handcuff, to put on handcuffs; *–կերտ, ապ a.* made with the hand, manufactured; *s.* manufacture; *fig.* creature; building, town built by oneself; farm; craft, calling; *– իւր,* the work of his own hands; *–կերտեմ, –կերտիմ* S. *–գործեմ, –կերտ; –ւոյ առնեմ* or *–ւոյ գործեմ va.* to strike with the hand, to beat with the fist; *–հիւս a.* woven by hand; *–հմուտ a.* skilful in art, expert, practised, versed; *–ձիր s.* small present, drink-money; bribe; *–մբաց ի ad.* with his hand, manually; *–ոսն* S. Ձեռնա–; *–սաեղծ a.* created or produced by hand; *–սրբիչ s.* towel; *–տունկ a.* planted with one's own hand; *s.* tree –; *fig.* creature, being; pupil; client, dependent; *–րուեստ, սիկ, տակ s.* artisan; *a.* manual.

Ձեռբակալ S. Ձերբա–.

Ձեռնէ *s.* glove; *ագուցանել –էս,* to –; *ագանել –էս,* to put on one's –s; *հանել զ–էս va.* to un–, to take another's –s off; *vn.* to un–, to pull or take off one's –s.

Ձեռն, ռին, ռամբ or ձերբ, ձեռք, ռաց *s.* hand; fist; arm; *fig.* strength, might, power, force, main strength; aid, succour, protection; *ի –, ընդ – ad.* by, by means of, through the medium or channel of; *զձեռամբ,* as much as one can, according to one's power; *ի ձեռանէ,* coadjutor, assistant; *պաշտօնեայ ի ձեռանէ,* subaltern functionary; *առ –,* ready at hand, under one's hand, near, at hand; *առ – բառարան,* portative dictionary; *– ի ձեռանէ, – ընդ –, – ի –,* from hand to hand, from one to another, from me to you, from you to him, &c.; *որ ընդ ձեռամբ է,* subordinate; *հզօր ձեռամբ,* with main strength, with a strong army; *– օտար,* a strange hand; *յերկոցունց ձեռաց ասլոպակ,* ambidexter, right-&-left-handed person; *– հաւանութեան,* consent, assent; *ձեռս ի կապ,* with one's hand tied; with folded arms; *fig.* idle; *ձեռս յետս կապեալ,* with one's hands tied behind; *–ք փափաքեալք յաշխատութեան,* hands hardened by toil; *մահահամբայր ձեռամբ,* with a deadly hand; *– Տեառն,* the hand, Spirit or Word of God; *ըստ ձեռին բաւականի, ըստ կարի ձեռաց իւրոց,* according to one's strength, power or means; *սկսաւ քարձ ի իւր ի սպրատեսել,* he formed the project of seizing the chief authority; *ձեռօք իւրեանց հայթայթէին զսկեսան,* they lived by their labour; *ի ձեռանէ նր վարել իշխանութեան,* he governs under him; *ի ձեռս քո է,* it is in your power, it depends on you; *չէր – նր բաւական,* he could not, he had not the means; *ահա – իմ ընդ քեզ,* my hand shall be with you; *յամենայն տեղիս ուր միանգամայն հասանէր – իւր,* every where he could; *եղեւ – Տեառն ի վերայ իմ,* the hand of God was on me; *– տալ իրերաց,* to help or assist each other; *– տալ ի,* to consent to; *– տալ անմեղութեան,* to support, sustain or uphold innocence; *– տալ,* to lend a hand to, to stretch out a helping hand, to aid, to succour, to assist, to help; *– արկանել,* to lay hands on, to seize, to take possession of; *– արկանել, – ի գործ արկանել* or *առնել,* to lay one's hand on, to put one's hand to, to set about, to undertake, to take in hand, to begin, to attempt, to try; *ի – տալ,* to hand over, to deliver over, to give up; *ձեռս բառնալ,* to lift up the hands; *ձեռս ամբառնալ,* to raise one's hand against; *գնել զանձն ի ձեռին իւրում,* to jeopard, to risk one's life; *– անձին հարկանել,* to boast, to brag, to vaunt, to plume or pique oneself, to be proud of, to take to oneself the credit of, to avail oneself of, to deem it an honour; *ձեռս յանձին հարկանել,* to oblige oneself to, (« on my head be it ») ; *ձեռս դնել,* to lay hands on, to ordain, to consecrate; to put one's signature to, to sign; *– տալ ապրկան,* to give one's hand, to consent to marry; *ընդ* or *զձեռամբ լինել,* to be in the hands of, under the power, in subjection to; *ունել ընդ ձեռամբ,* to have

ready at hand; ընդ ձեռամբ առնել, նուաճել, արկանել ընդ ձեռամբ, to bring under one's power, to subdue, to subjugate; կալ ընդ ձեռամբ ուրուք, to put oneself under the protection of; to submit, to yield; to be submissive; ընկ ձեռամբ անկանիլ, դալ ի ձեռս, ի ձեռս անկանիլ, to fall into the hands of, to be taken or seized, to get caught; ի ձեռս բերել, to obtain, to procure, to entrap, to catch; անկանիլ ի ձեռս ուրուք, to fall into the power of; – օգնականութիւն գտանիլ, to find a helping hand, to be sustained by, favoured with; զձեռանէ առնուլ, ուներ, ձգել, to take or lead by the hand; ձեռամբ առնել, to indicate, to point to with the hand; զձեռամբ լինել, to be able, sufficient, capable; զձեռաք ածել, to seize, to grasp; to arrest; ի – առնուլ, to obtain, to acquire; to re-acquire; to undertake, to begin; տարածել զձեռս իւր առ ոք, to open one's arms to; ձողոսիլ ի ներքս ձեռս ուրուք, to escape from the hands or power of; – ունել, to meddle, to interfere; to set a hand to, to undertake; – ունել յոք, to raise the hand against, to lay violent hands on, to ill-treat; to put to death; ի բաց կալ, ապստամբել ի ձեռանէ ուրուք, to rebel, to throw off the yoke, to save or rescue from the hands of; – or ձեռս ի գլուխ եկանել, գառնալ, to be confounded by shame or grief, to be greatly abashed, or cast down; – զձեռամբ փոփոխելով քարշել զղօանն, to draw a cord, to tighten a rope hand over hand; – արկանել զգանձին, to try to rob the treasure; լուանալ զձեռս fig. to wash one's hands of, to clear oneself from; * – ունել, to be fortunate, to have a lucky hand; ձեռին կաւ սակ՝ գոհ հայ կաւսակ, rough play is bear's play, joking with hands are jokes of blackguards; S. Ըլանեմ, Ընդ գրկեմ, Կարկառեմ, Զգեմ, &c., &c.

Ձեռնագէտ s. S. Ձեռա–; chiromancer, palmister; -գիծ s. paraph; flourish (in writing); -գիտութիւն s. chiromancy, palmistry; -գիր, գրագ s. signature; – արկանել, to put one's – or name to, to sign; -գրեմ S. Ձեռա–; -գրկիր s. candidate for holy orders; -գրկեմ, եցի va. to lay hands on the head of; to ordain, to confer the orders of the church; to consecrate; to anoint, to crown; -գրիչ, -գրող a. s. ordaining; he who orders; consecrator; -գրութիւն s. laying on of hands, ordination; consecration; anointing, coronation; -զնին a. tangible, palpable, material; -լուայ s. drainage water; excrement; -ծոռ s. juggler, conjurer, wizard; mountebank, tumbler; -ծռանք s. juggling, trickery, trick, sleight of hand, sleight of hand tricks, legerdemain; -կապ S. Ձեռա–; -կոտոր a. maimed of a hand or of hands; -ակնոց s. spy-glass; opera-glass; -հրամայ, -յօրէն S. -գէտ, գիտական; -ձգութիւն S. Ձեռնձ–; -ձիգ լինիմ vn. to stretch out the hand; to make an attempt on, to encroach; -ջաղաց s. hand-mill; -մած a. ad. with joined or clasped hands; -մերձ լինիմ vn. to touch, to put the hand on; -մեմ or -մուխ լինիմ vn. to put one's hand to, to undertake; to meddle with, to prepare or dispose oneself; – անձամբ յանձն, to lay violent hands on oneself, to commit suicide; -պետ s. chief foreman; fig. creator; -ոտնաթիւն s. gout in the hands; -սուն a. nourished, brought up by hand; s. nursling, pupil, scholar; creature.

Ձեռնասու, ի a. one-handed, —armed; -ուր լինիմ vn. to surrender, to give in.

Ձեռնարկ, ի s. enterprise, undertaking; subscription, signature; argument, reasoning; -եմ, եցի vn. to put one's hand to, to undertake, to try, to attempt; to lay hands on, to make an attempt, to attack, to encroach; to argue, to reason, to dissert, to descant; -ու, ող s. contractor, undertaker; disputant, wrangler; -ութիւն, -ումն s. enterprise; attack, encroachment; argument, reasoning; objection.

Ձեռնարժանութիւն s. aggression, encroachment, usurpation. [ness; work.

Ձեռնարուեստ s. artisan; art, busi-

Ձեռնելեկ a. broken-handed, one-handed.

Ձեռներկից a. enterprising, bold, audacious, daring; arrogant, insolent; այր –, a fussy fellow; meddling person; – լինել, to undertake, to venture, to dare, to have the boldness to; to presume, to encroach; to take too much liberty; – առնել, to embolden, to render insolent or presumptuous.

Ձեռներկրպութիւն *s.* presumption, hardihood, arrogance; boldness, bravery, act of valour.

Ձեռնընդունայ *a.* manageable, tractable, supple, tamed, familiar, domestic; **-ութիւն** *s.* docility, suppleness, aptitude.

Ձեռնիւաք լինիմ *vn.* to draw back one's hands, to withdraw from, to abandon, to forsake entirely; to extend one's empire, to conquer, to dominate; **- յամէ**, to abandon all, to throw the helve after the hatchet; to venture the saddle after loosing the horse.

Ձեռնկալեմ, եցի *vn.* to lend a helping hand, to help or succour; **-իմ** *vn.* to be helped, succoured, to find aid or assistance; **-ող, ացս** *a.* lending a hand, assisting, succouring; **- լինել** S. **-եմ**; **-ողութիւն** *s.* aid, succour, assistance.

***Ձեռնկախ** *s.* pot, saucepan.

Ձեռնհաս *a.* able, capable; **- լինել, գտանիլ**, to be capable, able, clever, endowed with ability; to be within reach of, in the way to; **-ութիւն** *s.* ability, capacity.

Ձեռնձգութիւն *s.* stretching or holding out the hand; encroachment, usurpation.

***Ձեռնոց** S. **Ձեռնէք**; **-ագործ. ացի** *s.* glover; **-ավաճառ** *s.* glove-seller.

Ձեռնունայն *a.* empty-handed.

Ձեռնուրար *s.* maniple.

Ձեռնպահ լինիմ *vn.* not to touch, to take care, to avoid; **-պապարաստ** *ad.* immediately, forthwith, instantly.

Ձեռնտու *a.* lending a hand, helping, succouring, aiding, assisting; contributing, favourable; **- լինել**, to cooperate, to lend a help, to succour, to aid, to assist, to relieve, to contribute, to second, to favour; **-ութիւն** *s.* succour, aid, assistance; cooperation; means.

Ձեռնօգնիկ *s.* muff. [one after another.

Ձեռ, ոյ, ովք *s.* tail; **- առ -, - to -**,

Ձեր, ոց, մէ *a. poss.* your; **ոչ կարիք եմ ինչ ձեր**, I do not require anything of yours; **-ն** *pron.* yours.

Ձերբազատ *a.* emancipate, set free; major, of age; **- առնել**, to set free, to emancipate; **-իմ** *vn.* to be emancipated, set free; to be of age, to do without help; **-ութիւն** *s.* emancipation; majority.

Ձերբակալ *a. s.* taken, arrested, prisoner, captive; **- առնել, ըմբռնել** or **-եմ, եցի** *va.* to take, to seize, to arrest, to make prisoner, to take into custody, to apprehend.

Ձերբաձգում *s.* tossing or throwing from hand to hand, or from one to another. [*համբաւգի.*

Ձերբասուն, -ացի S. **Ձեռնա-, Ձե-**

Ձերոյն *a.* your.

Ձեւ, ոյ, ովք *s.* form, shape, figure; formula, form; mould, model; plan, design; dress, costume, apparel, garb; attitude, deportment, bearing, carriage; countenance, look, demeanour; *geom.* figure; **ի - ժառանգաւորի**, in the garb of a clergyman, in clerical attire; **ի - սոսկական**, in private clothes; **պարզ** or **անպաճոյճ, ազնուական ունել -ս**, to have simple, noble, gentlemanly or ladylike manners; **- տալ**, to give a shape to; **առնուլ զ- կրօնաւորական**, to become a monk; **զայս - օրինակի**, in this way, thus, so; **գրեաց - բանիւք օրինակ զայս**, he wrote a letter thus conceived, or in these terms; **ի - առակաց**, allegorically.

Ձեւական *a.* for form's sake; **-կերպեմ, եցի** *va.* to form, to figure, to fashion; **-կերպութիւն** *s.* configuration, conformation; **-կերտական** *a.* plastic; **-կերտութիւն** *s.* - or plastice, modelling, moulding.

Ձեւանամ S. **Կերպարանիմ.**

Ձեւանդան *a.* painted, represented.

Ձեւացութիւն, -ումն, -ուցանեմ S. **Կերպարանութիւն, -նեմ.**

Ձեւափոխ լինիմ *vn.* to be transformed

Ձեւեմ, եցի *va.* to form, to figure, to fashion; to model, to cut out, to shape; to cross, to get over or across.

Ձեւիչ *s.* scissors.

***Ձեւոց, ացս** *s.* square, carpenter's -.

Ձէթ, ձիթոյ, ովք *s.* olive-oil; oil; olive; **կիթել -**, to gather olives.

Ձի, ոց *s.* horse; **մատակաձագ, որձի -**, stallion, stone--; **մաքուաձ, որձատ -**, a gelding; **մատակ -**, mare; **ռազմամուղ -**, war--, charger; **որսոց -**, hunter; **ասպարիսպահան -**, race--; **ծածքարձ, կառափոխ -**, draught-, carriage or coach--; **ազատ -**, blood--; **հեծելութեան -**, riding-, saddle--; **պալարտակ -**, prancer; **բեռնաբարձ -**, led, pack--; **սայլաձիգ -**, cart--; **- հեծանելի համ կառաց**, a - fit to ride or drive; **- մեքենական**, --power; **մատոյ -, - վոքրիկ, (բռնոյ)**, nag, pony;

քուռակ ձիոյ, colt, foal, filly; ահիպարանոց, աշխոյժ, խրոխտ, եռանդուն, աներկիւղ, ուժեղ, հլու, հնազանդ, փափկերախ –, fiery or superb, high-mettled, prancing or frisky, spirited, bold, mettlesome, tractable, well-bitted or --broken, easy upon the hand –; խստերախ, ախտաւոր, անհլու, կատաղի or խենդ, կիցընկէց, խրշան –, hard-mouthed, vicious, untractable, furious or moon-eyed, restive or kicker, skittish horse; անպիտան –, jade; դեղձան, գորշ or մողոշիկ, պխտակ, ճանճկէն or ճանճաճերմակ, ճարտուկ, աշխէտ, ճարտուկ-ճանճկէն, չիկակարմիր or շառատ –, yellow-dun, grey, dappled, flea-bitten, piebald, chestnut or sorrel, roan, light-bay –; միս ձիոյ, --flesh; գաւակ ձիոյ, rump, croup, hind-quarter; բաշ ձիոյ, --hair; խար, կեր ձիոյ, forage, provender, --meat; ջրարբ ձիոց, --pond; աղբ ձիոյ, --dung; պայտ ձիոյ, --shoe; քերոց ձիոց, curry-comb; ողնուղար ձիոյ, crupper; ստապճակ ձիոյ, --blanket or -cloth; վարուանդ, կազմածք ձիոյ, horse-trappings; ընթացք ձիոյ, the paces of a –; ճախր ձիոյ, caracol, wheeling about; զբօսանք ձիոյ, a ride (on horseback); դարմանել զ–, to groom, to curry, to comb a –; պայտել զ–, to shoe a –; վարժել զ–, to break in a –; սանձել զ–, to master a –; ի – ելանել, վերելանել, աշտանակել, – ի ներքս տանել, առնուլ, &c., to ride, to get or mount on horseback, to take horse; երթալ ի –, to ride, to go on horseback; զգնալ, զբօսնուլ ձիով, to take a ride, to go on a party of ride, to go out for a ride; ճախր առնուլ ձիոյ, to caracole, to move in caracols, to wheel about; արձակերասան զ–ն առնել, to give a – the bridle, to gallop, to run full speed; խաղալ եւ ընդվզել ձիոյ, to prance, to rear; կատաղել ձիոյ, to run away, to take the bit between the teeth; իջանել, թափել զինքն ի ձիոյ, to dismount, to alight, to get down; շրջածել երախանձգութեամբ զ–, to lead a – hither & thither, to & fro; լծեալ ի չորից ձիոց, drawn by four horses; –ն զուլամբ չոգաւ, թաւալեցաւ or նստաւ ը̄ նովաւ, his – fell under him, fell heels upwards; խխնջէ, վրնջէ –ն, the – neighs; որ ձրի է առ զ–ն՝ ոչ սպասէ սանձին, you must not look a gift – in the teeth; S. Լծեմ, Կառք, Հեծանիմ, &c.

Ձիաբոյժ s. veterinary surgeon, horse-doctor; –բոյծ s. horse-breeder; –բուժութիւն s. hippiatrice, horse or cattle surgery; –գետի, տւոյ s. hippopotamus, river-horse; –ագի s. *bot.* horse-tail; shave-grass; –գլուխ a. horse-headed; –գող s. horse-stealer; –զէն S. Ասպա–; –թափ S. Ձիարշաւ; –լախուր s. *bot.* hipposelinum, bastard stone-parsley; –խաղաց ad. a. caracoling, wheeling about; * s. horse-dancer; –կան a. of or belonging to horses; s. horseman, rider; *zool.* sand-piper; –կերպ a. horse-shaped; –կորեակ s. *bot.* panic-grass, panickle; –հալած առնեմ va. to pursue or hunt on horseback; –մարտ, –տութի s. combat on horseback, cavalry fight; –մարտիկ a. fighting on horseback.

Ձիան s. *pl.* horses; –դամ a. whose issue is like the issue of horses, excessively luxurious.

*Ձիապան, աց s. horse-boy, stable-boy; ostler.

Ձիասէր a. loving horses, fond of horses, of riding; –սպանութի s. horse sacrifice or immolation; –ստան, ի s. stable, stud; –, –ի, –ստաց, ի s. horse-fly, gad-fly, wasp; –վաճառ s. horse-dealer, --courser, --jockey; –վար, աց s. postillion, post-boy; horseman, rider; – արշաւեմ or –վարեմ vn. to manage, to govern or mount a horse; արշաւասոյր –, to gallop, – full speed; –վարականն s. horsemanship, equitation; –վարժ s. horse-breaker; horseman, rider; –վարժոց s. riding-school; –վարիկ s. jockey; –վարութի s. equitation; –վարուն a. fit or well adapted for riding (road or place); –տած S. –բոյծ; * –տոպրակ s. nose-bag: wallet, saddle-bags, valise.

Ձիարկեմ, եցի vn. to ride, to mount a horse.

Ձիարձակ լինիմ, արշաւեմ vn. to give a horse the reins, to slacken the reins of a horse, to run full speed, to gallop, to ride or go at a gallop.

Ձիարձակարան s. hippodrome, circus; course, race-ground.

Ձիարշաւ S. Ձիընթացք; – առնել, խաղալ S. Ձիարձակ; –անք s. hippodrome; races, horse-races.

Ձիացուլ s. hippocentaur, centaur.

Ձիաւոր S. Հեծեալ; –իմ S. Ձիարկեմ; –ութիւն s. equitation.

Ձիգ *s.* shooting, act of shooting; texture; *a.* stretched, well tight; extended, vast; long, prolix; *ad.* long, a long while or time; *ի* – *արկանել*, to prolong, to protract, to lengthen; to flag, to droop; – *դնել*, to bend the bow; – *արշաւել* or *ղհետս մտանել*, to run or pursue far; *ամիսս* –*ս*, for months together.

Ձիւնթաց *a.* riding; *s.* stadium; –*ք* *s.* horse-races, races; course; –*ք* or –*արան* *s.* hippodrome; –*իկ* *a.* riding; –*ք* S. Ձիւնթացք.

Ձիւադոյն *a.* olive-coloured; –*գործ*, *ացս* *s.* oil-presser; –*գործութիւն* *s.* manufacture of olive-oil; –*ևոց* *a.* full of olive-oil; –*հուաք* *s.* olive-harvest or crop; –*հան* *a.* pressing olives; –*ք* *s.* olive-press; oil-mill; –*ման* *s.* cruet-stand; –*պտուղ* *s.* olive; –*սաստ*, *ի*, –*նեայք*, *եայց* *s.* olive-yard, grove, plantation of olive-trees. [with oil.

Ձիւեմ, *եցի* *va.* to oil, to anoint

Ձիւենի *s.* olive-tree, olive; – *վայրենի*, wild –; *ծաղիկք* –*նւոյ*, olive-blossom; *Լեառն* –*նեայց*, Mount of

*Ձիմեթ *s.* snow-blindness. [olives.

Ձիոան, *ոտնք* *a.* horse-footed.

Ձիութիւն *s.* nature of a horse.

Ձիր, *ձրկի* *s.* gift, grace, present, boon; faculty, talent; privilege, advantage; *մի ի* –*ս ինչ եւ ի շնորհս խոսել*, not to adulate or flatter; – *պերճախոսութեան*, the gift of eloquence; –*եմ* *va.* to give, to make a gift or present.

Ձիւթ, *ոյ*, *ոց* *s.* pitch, tar; – *ծամոյ*, mastic; –*ալից*, –*աւոր* *a.* pitchy, sticky; –*աքար* *s.* pitch-ore, pitch-blende, protoxide of uranium; –*եմ*, *եցի* *va.* to pitch.

Ձիւն, *ձեան* *s.* snow; *հատ ձեան*, –flake; *մանր*, *խոշոր* –, fine –; large flakes; *հալեալ* –, thawed –; *կոյտ ձեան*, –drift; *հիւս ձեան*, –slip; *մոկ ձեան*, –shoe; *սպիտակ իբրեւ զ*–, as white as –, snowy white; – *գայ*, *իջանէ*, it snows; –*ն դիզանի*, the – gathers; – *բազում եկն*, it had snowed very hard, there had been a heavy fall of –; *ձեան դնատկս արձակել*, *ձգել*, to snow-ball.

Ձիւնաբեր *a.* bearing snow; *s.* great abundance of snow; snow storm; *fig.* calamity, evils, pain, grief; –*գոյն* *a.* snow-coloured, as white as snow, snowy; –*թաղ* *a.* covered with snow, snow-clad; –*թոյր* S. –*գոյն*; –*լեր*, –*լից* *a.* full of snow, snowy; –*խաղալ* *a.* laden with snow; –*խառն* *a.* mixed with snow; –*ծաղիկ* *s.* snow-ball-tree; –*ծեծ* *a.* snow-beaten; – *լինել* *vn.* to snow-ball; –*կան* *a.* of snow, snowy; *s.* ice-house guardian; –*կերպիկ* *a.* snow-like; –*կիր* *a.* carrying snow; –*հեղձ լինիմ* *vn.* to be smothered in snow; –*հոր* *s.* ice-house or pit; –*նամ*, *ացայ* *vn.* to snow; to become like snow, to shine like snow; –*նման* *a.* snow-like; –*պատ* *a.* surrounded, covered with snow; – or –*պսակ կատարաց*, snow-capt, –capped, –crowned summits; –*ջուր* *a.* pure as snow; *s.* snow-water; –*տոյզ* *a.* buried in snow; –*ցուցանեմ* *va.* to cause to fall like snow; –*փայլ* *a.* shining, very white, candid

Ձիւնակն *s. bot.* snow-drop. [as snow.

Ձիւնել *vn.* to snow; –*նէ*, it snows; –*նեաց*, it has snowed.

Ձիւնեղէն *a.* snowy; cold. [up.

Ձլեմ, *եցի* *va.* to grub up, to break

Ձկնաբան *s.* ichthyologist; –*ական* *a.* –logical; –*ութիւն* *s.* –logy.

Ձկնաբուծութիւն *s.* pisciculture.

Ձկնականջ *s.* mussel, muscle, limpet; –*կեր* *s.* ichthyophagist, fish-eater; *a.* feeding on fish; –*կերպ* *a.* fish-like; fish-shaped; –*կան*, &c. S. Ձկնորս; –*ձու* *s.* botargo; –*մորթ* *s.* fish-skin; –*վաճառ* *s.* fishmonger; –*ատեանք*, –*տեսանք* *s.* fish-pond, –pool, –reservoir; –*րան* *s.* fish-market; fishery; –*ուտ* *a.* abounding in fish; –*քաղ* *s.* albatross.

Ձկնիկ *s.* small fish, fry; young fish.

Ձկնկիթ *s.* spawn; caviare.

Ձկնկուլ *s.* king-fisher, halcyon.

Ձկնորս, *ացս* *s.* fisher, fisherman; *նաւակ*, *կարճ*, *երկբարձեան* –, fisher-boat, smack; –hook; harpoon, fish-spear; *քաղաք* –*ացս*, fisher-town; –*ացեար* *a.* like a fisherman; –*ական* *a.* belonging to a fishermau, piscatory, fishing; –*ութիւն* *s.* fishing, fishery; fisher's

Ձկնուղեպ *s.* spermaceti. [calling.

Ձկտեմ, Ձմեռայեին, &c. S. Ձգտեմ, Ձմերայեին, &c.

Ձմեռն, *ձմերան*, *ըստնք*, *ըստնց* *s.* winter; storm, tempest, hurricane; *fig.* affliction, trouble, grief; *խիստ*, *դժնդակ*, *սխուր*, *ցուրտ*, *չոր*, *անձրեւային*, *ամպոտ*, *մեղմ* –, very severe or hard, bitter, gloomy, cold, dry, rainy, damp,

very mild winter; պտուղք ձմերան, winter-fruits; պաշար ձմերան, provisions for winter; հանդերձ ձմերան, winter-clothing; ի ձմերան, in winter; during the snowy or winter season; ի մէջ ձմերան, ի խոր ձմերան, in mid-winter, in the depth of, or in the inclemency rigour of winter; անցեալ կամ այս —, last or this winter; անցուս ցամեռ- ի քաղաքի, ի գեղջ, to spend the winter in town, in the country; — առնուլ անկոց, to winter, to suffer from the winter; հնէին ձմերուընք, the wintry winds blew; զբաղում ձմերանց հալեցեալ զսառնամանիս, they have passed many hard winters.

Ձմեռնաբոյս *a.* vegetated, blossomed during winter; **-բեր** *a.* winter-bringing.

Ձմեռնակ *s.* chilblain.

Ձմեռնահանդիսաք *s.* winter quarters.

Ձմեռնահար *a.* winter-beaten; — **լինել** *vn.* to be damaged or injured by the winter.

Ձմեռնամուտ *s.* beginning of winter.

Ձմեռնային S. **Ձմերային.**

Ձմեռնանամ, ացայ *vn.* to become winter, to grow cold, to be as cold as in winter; to be exposed to the rigors of winter; to inure oneself to cold; *fig.* to be a prey to adversity, to be exposed to life's tempests; S. **Ձմերեմ.**

Ձմեռնասուն *a.* nourished in or during the winter.

Ձմեռնատունկ *s.* evergreen.

Ձմերական, -ական *a.* wintry, hibernal, winterly; -ական ձիւդ գիշերք, the long winter evenings.

Ձմերային, -այնի, -անի *s.* winter, the winter season; *fig.* storm, tempest, hurricane; in winter, during the winter.

Ձմերանոց *s.* barracks.

Ձմերատուն *s.* winter residence; winter apartment.

Ձմերեմ, եցի *vn.* to winter, to pass or spend the winter; to be in winter quarters; to lodge in barracks; — **նաւադուց**, to pass the winter in harbour.

Ձմերնական, -ական S. **Ձմերական.**

Ձմերոց, ոց *s.* house or place serving to winter in; winter quarters, barracks.

Ձմերուկ, -կի *s.* water-melon.

Ձնձի *s.* monk's hair-cloth.

***Ձնձուխ** *s.* unbroken kernel of the walnut.

Ձոխիմ *vn.* to err, to stray.

Ձող, ոյ, ով *s.* bar, perch, pole, rod, vine-prop; perch (measure); *a.* straight.

Ձողաբարձ *a.* propped, supported; *s.* arbour, vine-arbour, bower, trellis-work; — **յօրինել, զարդարել,** to prop or support a vine, to adorn with arbours or bowers, to enclose with trellis-work, to embower.

Ձողակ, ի *s.* small perch or bar; — **հրացանի,** ramrod.

Ձողաչափ *s.* perch (measure); **-ութիւն** *s.* land-surveying, mensuration.

Ձողիք *s.* railings, posts & rails, palings, palisade.

Ձոյլ, ձուլեալ *a.* smelted, cast, founded; massive, heavy; pure, fine; *s.* font, cast; mass, ingot, wedge; weight, heaviness.

Ձոր, ոց *s.* valley, vale, dale; bed of a torrent.

Ձորաբաժին *a.* traversing a valley (river); **-գաւառ** *s.* province full of valleys; **-գիւղ** *s.* village in a valley; **-դաշտակ** *s.* small plain among valleys; **-լիր** *a.* inundating or overflowing valleys; **-լից** *a.* abounding in or full of valleys.

Ձորակ, ոց *s.* little valley, dale, dingle, glen.

Ձորաձեւ *a.* valley-shaped.

Ձորամիջ *s.* bottom of a valley; — **մուտ լինել** *vn.* to enter the valleys.

Ձորձ, ոյ, ով *s.* coat, dress, cloak.

Ձորձաբեր *a.* clothes-producing, furnishing the material for cloth, lanigerous; **-հերձ** *a.* rending one's garments; **-պատ** *a.* clothed, covered with clothes; **-տապան** *a.* hanging up or out clothes.

Ձորձիկ *s.* mean vest, bit of cloth; **Ձորձիմ, եցայ** *vn.* to be fit for making clothes.

Ձորձմունկ *s.* clothing & boots or shoes.

Ձու, ոց *s.* egg; — **ըղձակաց,** eggs, spawn, roe; **-ի միջուկ, դեղնուց -ոյ,** yolk of an egg; **սպիտակուց -ոյ,** white of an egg; — **բոյնկալ,** nest—; — **վազհաս,** rath —; — **հնացեալ,** stale —; — **անծնուռնդ, փտուտ,** addled, rotten —; **խեցեպ -ոյ,** —shell; **միզն -ոյ,** the membrane of an —; * — **կաղամբ,** Easter- —s; **ընբխարով** —, boiled —s; **պինդ** —, hard —; — **ի տապակի,** poached —s; fried —s; — **ածել, արկանել, ծրդել,** to lay eggs; **ի -ս նստել, տածել զ-ս,** to hatch, to sit on, to brood on.

Ձուաբեր *s.* laying-hen; **-զեղ** *s.* omlet; **-լից** *a.* hard-roed, with spawn; **-ծին** *a.* oviparous; **-ծուռ, ոց** *s.* egg-

layer, layer; –ծուխի s. laying eggs; –ձեւ a. oval, ovoid; –ձեւ a. oval, egg-shaped; –անի a. without testicles, gelded; –նոց S. –բան; –անցք s. *anat.* oviduct, oviary duct; –վաճառ s. egg-seller; –բան s. ovary, ovarium; –ապր a. oval; s. omelet.

Ձուլած, ոյ s. font, cast; –ոյ, լից a. cast, smelted, founded; s. cast, image, &c.

Ձուլական a. fusible; –ութիւն s. fusibility. [smelting-house; ingot-mould.

Ձուլարան s. crucible; foundry;

Ձուլեմ, եցի va. to cast, to smelt, to found; to freeze, to harden by cold; to solidify; –ուցեն զսուսերս իւրեանց ի խոփս, they shall turn their swords into ploughshares.

Ձուլելի a. fusible.

Ձուլիչ, –լոյ s. founder.

Ձուլուած s. casting.

Ձուկն, ձկան, ոց s. fish; *ast.* Pisces; կապոյտ –, silurus, sheat–; կարմիր –, gold –; – ծովու, salt-water –; ձկան ականջ, մահարար S. Ձկնականջ. Խռնքն դաս; ծովու ձկան արիւն S. Կոնքեկ; սակառի, ոսկնձ, տապակ, փամփուշտ, Թեփ, մորթն ձկան, –basket, –glue or isinglass, –kettle, –maw, –scale, –skin; – որոտալ, to –, to go a fishing; – խորովել, to grill, to broil –; – տապակել, to fry –; S. Ձկնա..., &c.

Ձունձ, ձնձոյ s. rag, tatter, old cloth; sack-, hair-cloth; –Թաւաբծի, coarse hairy cloth. [ly.

Ձրաւաստակ a. working gratuitous-

Ձրեմ, եցի va. to give gratis, to make a present of.

Ձրի, ձրոյ s. gratuitousness; a. gratuitous, voluntary; ad. for nothing, gratis, free of cost, scot free, gratuitously; –ք s. gifts, presents.

Ձրիաբար S. Ձրի ad. –կան S. Ձրի a.; –վարժ s. foundation scholar; –տուր a. given gratis, gratuitous.

Ձրիութիւն s. gratuity.

Ձռնեմ, եցի va. to snatch away, to pluck off; to tear in pieces, to rend, to devour.

Ձռնիա a. rapacious, lacerating.

Ձօն, լից s. present, gift; S. –ք, –ուած.

Ձօնարան s. offering place, altar.

Ձօնեմ, եցի va. to give, to present, to offer, to dedicate, to devote, to consecrate; to sacrifice; to initiate.

Ձօնի, նեաց s. offering, gift; mystery, mysticism; sacrifice; votaries of Venus, persons dedicated to obscene rites; –ս առնել, to offer.

Ձօնիչ a. offering; consecrating.

Ձօնուած s. offering, gift; dedication, sacrifice.

Ղ

Ղ (*ghād*) ղաւտ s. the eighteenth letter of the alphabet, & the thirteenth of the consonants; ղ, ղ̄, ninety; ninetieth.

— It has much affinity with the letters խ & լ, & is sometimes confounded with them; for example: մժեղ, մժեխ; բաղդ, բախտ: ղեղի, լեղի; ղպակ, լղպակ; ղրուիլ, լրուիլ.

— In foreign words with a comma placed above, thus ղ̓, it is always pronounced լ.

Ղակիչ, կի s. intrenchment; encampment; camp; army; – ածել, գործել, to intrench, to throw up intrenchments, to pitch a camp.

Ղամբար, ացս. lamp; torch, flambeau; –անչքիլ, –ափայլ a. flaming, shining, brilliant, resplendent, fulgid, glittering; –եմ, եցի va. to illuminate or adorn with festal lamps; to kindle, to inflame.

Ղամիլայեալ a. embroidered, laced.

Ղանդանում s. laudanum.

Ղանոն s. *Gr. w. mus.* organ.

Ղաչիկ S. Ղակիչ.

Ղարիկոն, ացս. *Gr. w. bot.* agaric.

Ղեակ, Ղեկ, ղեկաց s. rudder, helm, tiller; oar, scull.

Ղեկավար, ացս. steersman, helmsman; *fig.* director, governor, chief; –եմ va. to be steersman, to hold the helm, to steer a vessel; *fig.* to govern, to direct, to manage; –ութիւն s. steering a vessel; *fig.* government, direction, management.

Ղեղի S. Լեղի.

Ղեղջակ, ոց, -ջեակ, եկաց s. apron; jack- or roller-towel; towel, napkin.
Ղեթ s. bot. S. Կանձեղ.
Ղերձ, լց s. package.
Ղեւտական a. levitical; s. Leviticus.
Ղեւտացի s. levite.
Ղեւտիկոն s. Gr. w. Leviticus.
Ղուղակ or Ղուղակ, Ղոյղ, Ղրկ, &c. S. Լուղակ, Լայղ, Ոլորկ, &c.
Ղայիան s. an Indian bird.
Ղուղակեմ va. to hide; vn. to hide or conceal oneself.
Ղուզան, ի s. cylinder; roller.
Ղուզիմ, եցայ vn. to swim; to hide.
Ղուրան, ի s. the Koran.
Ղօղակ, ոց s. swimmer; aquatic animal, fish; a. hidden.
Ղօղանջ, -անք S. -լուն; -եմ, եցի vn. to toll, to ring, to sound; to bark, to yelp, to howl, to bay, to growl; fig. to cry out, to snarl; -լուն, -ումն s. ringling, tinkle, tinkling; noise, sound, clang.
Ղօղեմ, եցի vna. to hide; va. to smooth or level with a roller; -եցու-ցանեմ va. to hide, to conceal.
Ղօղիմ, եցայ vn. to hide, to conceal oneself; to lurk, to crouch, to squat; to creep into; to swim.
Ղօղիմ vn. to hide oneself.
Ղօղուն a. hiding oneself.

Ճ

Ճ (jē) ՃԷ s. the nineteenth letter of the alphabet, & the fourteenth of the consonants; ՃՃ, ՃՃՃ, hundred; hundredth.

— It has much affinity with the letters Ծ & Ջ, & is sometimes confounded with them; for example: Ճիղ, Ծիղ; Ճկոյթ, Ծկոյթ; Ճանաչեմ, Ծանեայ: ԲՃիճ, Բջիջ; ԴԷՃ, ԴԷՋ; ԿԻՃ, ԿԻՆՋ.

Ճագար, ոց s. rabbit, coney; էգ, մատակ -, doe-r.; արու -, buck r.; ձագ -ի, young r.; որջ, դադարք -ի, r.-burrow, -hutch; կաղկանձել -ի, to squeak; զօղել -ի, to squat, to lie squat or cowering.
Ճախանոց s. trave, horse's clog.
Ճախարակ, ոց s. turner's wheel or lathe; small wheel, pulley; mar. block.
Ճախարակագործ, ոց s. turner; pulley-maker; a. turned, made or fashioned in a turning lathe; -ձեւ a. pulley-shaped, round, rounded, circular; -ւոր a. furnished with pulleys; S. -գործ a.
Ճախարակեալ a. turned, formed or fashioned on a turner's wheel, in a lathe; fig. very well turned or made, well-finished, well formed.
Ճախարակեմ, եցի va. to turn, to fashion in a turning lathe; fig. to turn elegantly, to round, to polish, to ornament, to embellish, to beautify.
Ճախիճ, Ճախին S. Ճահիճ. [gy, miry.
Ճախճախուտ a. marshy, fenny, bog-
Ճախր s. flight, soaring; turn; tumble; wheeling about; caper, somerset; - առնուլ, to take wing or flight, to fly away, to fly up, to soar on high; to caper, to cut capers, to turn a somerset, to turn heels over head; S. Ձի.
Ճախրանք S. Ճախր. [swiftly.
Ճախրաթռչուն a. flying or running
Ճախրեմ, -րիմ S. Ճախր առնում; բարձրագլուխ -, to carry one's head high; to prevail over, to be victorious.
Ճակ a. humid, damp, moist; female; s. mare.
Ճակաճան, ոց a. lecherous, libidinous, lascivious, wanton, lewd; -ութիւն s. lecherousness, lasciviousness; whoredom; fornication.
Ճակատ, ուց s. forehead; - լինուածոյ, face, front, frontispiece, elevation; - գրոց, frontispiece, title-page; եռանկիւնի -, fronton, pediment; - զօրուց, բանակի, army drawn up in order of battle, troops in battle-array; rank, file, order; - առ -, face to face, vis-à-vis, front to front; - լայն, ցցուեալ, ճաղատ, խորշոմեալ, սպառնալից, large, protruding, bold, wrinkled, threatening -; զ-հարկանել, to strike one's -; յօրինել, յարդարել, կազմել, վառել զ-ն, to draw up in line of battle, to put in battle array, to offer battle, to face; - տալ, ի - մը-

ամանել, -ս գնել, to attack the enemy in front, to fight, to combat; *հլանել ի -*, to engage in conflict, to attack, to assault; *անկանել ի -ու*, to be left dead on the spot; *ի - եհան ընդեմ նց*, he opposed them with...; *յառաջնումն անդ -ու*, in the first action or combat; *- նր նսեմանայ*, his countenance becomes gloomy.

Ճակատագիր, *գրայ s.* destiny, predestination, fate, fatality; doom, star, fortune; *դառն, վհ -*, fatal, high destiny; *-գրական a.* fatal; *s.* fatalist, predestinarian; *-գրեմ va.* to predestine, to destine, to doom, to fate; *յանմահ հումնի -գրեալ*, born or destined to immortality; *-գրութիւն s.* fatalism.

Ճակատամարտ *s.* troops in battle array, army drawn up in order of battle; general engagement, pitched battle, war; *a.* fighting, belligerent; warlike; *օր -*, day of battle; *- ասլ*, to wage, to make war, to fight; *-իկ a.* belligerent; *-իմ, եցայ vn.* to fight a pitched battle, to attack each other in front, to meet face to face, to encounter; *-մուղ a.* rushing on the enemy.

Ճակատապետարար, *աց s.* one who marshals troops in order of battle; adjutant general, general. [-ground.

Ճակատատեղ, *-ի s.* battle-field,

Ճակատեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to put or arrange an army in order of battle, to draw up, to marshal, to array.

Ճակատիմ, եցայ *vn.* to be drawn up in battle array, to be marshalled for fight; to front the enemy; to join battle.

Ճակղպան *s.* child's rattle; castanets. [ղուկ.

Ճակնդեղ *s.* beet, beet-root; S. Բա-

Ճահ *a.* fit, proper, decorous, suitable, becoming, seemly, decent, befitting, convenient; *s.* fitness; *ի - ad.* properly, fitty, suitably, opportunely, conveniently, to the purpose; *ի - է v. imp.* it is fit, expedient, suitable, becoming; *ի - լինել, գալ, պատահել*, to suit, to be proper & suitable, to become, to be beseeming or seemly, right, proper, advisable; *ի - առնուլ*, to avail oneself of, to profit by; to improve, to turn to account, to the best account; *չիցէ ի -*, is it not suitable? *ի - համարէր նմա, ի - համարէր*, he thought fit to; *առաւել ի - գայ*, it would be better, it would be more suitable, expedient, convenient; *ոչ ի - թուէցաւ*, it did not seem fitting or becoming; *ոչ ի - պատահէին ակնկալութիւնք նր էլք գործոյն*, his success did not answer his expectations, he was disappointed in his hopes.

Ճահաւոր S. **Ճահ** *a.*; *-եմ* S. **Ճահեմ**; *- զգեստս*, to match colours; *-ութիւն s.* fitness, suitableness; decency, de-

Ճահելի *a.* suitable. [corum.

Ճահեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to make convenient, to adapt, to fit, to suit, to accommodate.

Ճահիճ, հճի *s.* marsh, morass, swamp, fen, bog, slough, quagmire.

Ճահիմ S. *ի* **Ճահ լինել**.

Ճահոյ S. **Ճահ** *a.*; *-ակի, -ապէս* S. *ի* **Ճահ** *ad.*; *-ասաց a.* saying or said opportunely or suitably; *-ութիւն s.* fit-

Ճահուկ *s.* troop, pack. [ness.

Ճաղ* S. **Գագաղ.

Ճաղագ *s.* thicket, bushy place, wood.

Ճաղատ, &c. S. **Կնատակ**. [twine.

Ճաղպատիմ, եցայ *vn.* to twist, to

Ճաճանչ, ից, աց *s.* ray; light, glare, brilliancy, splendour; *- Սրբութեան*, monstrance, re-.

Ճաճանչագեղ, -զարդ, -ւէտ, -ւոր *a.* radiant, brilliant, shining, refulgent, dazzling, beaming, glittering, sparkling, gleaming, resplendent, glistening, bright.

Ճաճանչանաւուխ, -չաւուխ *a.* gay with many colours, with gold & silver embroidery; *s.* embroidery.

Ճաճանչեմ, եցի *vn.* to glitter, to sparkle, to shine, to gleam, to glisten.

Ճամարտակ, աց *s.* quack, mountebank, charlatan; boaster, braggart, vaunter; bully, roisterer, blusterer; *a.* bombastic, puffed up, haughty; *-եմ, եցի vn.* to brag, to boast, to swagger, to bluster; *-ութիւն s.* quackery, charlatanry; bombast, fustian, turgidity, boasting, bragging.

Ճամբար, աց *s.* camp, encampment; *-ապատ a.* beleaguered, besieged.

Ճամբուկ *s.* game-bag of horse-hair.

Ճամկաւոր *a.* embellished, decorated, adorned; embroidered; *-եմ, եցի va.* to adorn, to decorate, to deck, to embellish; to embroider, to work.

Ճամուկ, մկաց *s.* decoration, ornament; embroidery.

Ճայ, ից *s.* jay.

Ճայեակ, եկի s. jackdaw, rook; – *կռնչէ*, the – kaws.

Ճայթեմ, եցի vn. to shiver, to splinter, to split; to crackle, to crack, to crash; to burst, to blow up, to chap; *–եցուցանեմ va.* to make a loud noise, a crash, to cause to crackle, to crack, to burst; *fig.* to speak in a bombastic manner, to brag, to boast.

Ճայթիւն, –թիւք, –թումն s. great noise, crash, cracking, crackling, crick-crack; bursting, blowing up, explosion.

Ճայիկ s. mare.

Ճայրոտ a. bleared, purblind; *–եմ, եցի va.* to darken, to dim, to obscure, to cloud; – *զաչս*, to dazzle, to hallucinate, to offuscate, to blind; *–ումն s.* offuscation of the sight, bleariedness, purblindness.

Ճան, ից s. small bone, ossicle, cockle.

Ճանակ, ի s. bezel or bezil.

Ճանաչական a. capable of discerning, intellectual; known.

Ճանաչելի a. recognizable.

Ճանաչեմ, ծանեայ, ծանիր, ծանուցեալ va. to know; to perceive, to remark, to recollect, to recognize, to discern, to comprehend, to conceive, to understand; *չ–*, not to know, to be unthankful, to forget; – *զբարւոյնս*, to listen to reason.

Ճանաչիչ, –ողաց s. connoisseur, good judge; *–ողական, –ումն s.* knowledge; recognition.

Ճանապարհ, ից s. way, road, route, street, path; issue; journey; mediation; means, way, manner, method, process; *–ք մարմնոյ*, the senses; *–արքունի*, highway, public road, thoroughfare; *վարուն* –, great thoroughfare; *կիսաք –աց*, cross-road; *անկոխ, զարտուղի* –, by-way, by-path; – *անգնացի, անկոխ*, impassable road; *ցեղմալից* –, dirty or muddy road or street; – *երկնից*, the way of heaven, the path of virtue; *աւուր մի*ոյ –, a day's journey; – *երից աւուրց*, three days' journey; *ճ–այն, ի –ին, առ–աւ, ճ–աւ ad.* on the road, by the way, on a journey, during the journey; – *արթեալ*, on or by the way; – *առնել*, to go along, to travel, to undertake a journey; to open, to prepare a way; *ի – անկանել*, to set out on, to begin a journey, to start; – *ունել*, to advance, to go forward, to get on; *անցանել ճ–աւ*, to take a wrong course, to go astray, to err; *թիւրեցոյց ուղ–ս*, to mislead, to lead astray, to put out of the right way, to cause to err; *արգելուլ, վակել, խափանել ճ–*, to interrupt or block the way, to stop up, to obstruct; *դնել ի –*, to see off on a journey; *յաջողել ճ–ս իւր*, to prosper, to get on prosperously, to thrive; *ի –ի իւրում երթալ*, to go one's own way; *fig.* to pursue one's point; *գնալ ճ–ս* or *ճ– ուրուք*, to go by the same way as, to tread in the same steps; to follow, to imitate; *ընդ ո՞ր –*, by what road? by what way? which way? *ըստ ուղիղ–ն*, straight forward; *այս – հանէ ի գիւղ մի*, this road leads to a village; *զուցաւորութեամբ կարճի –ն*, company shortens distance; S. *Թիւր, Ընդմիջեմ, Հաա, Հարկանեմ, Հորդեմ*, &c.

Ճանապարհագնաց s. traveller, passenger; *–ութիւն s.* travelling.

Ճանապարհագործ s. highwayman; *–կից s.* travelling companion; fellow-traveller; fellow-passenger; *–ք s.* cross-way, –street, place where four roads meet; *–ք ի քաղաքի*, public square; *–կցիմ vn.* to travel with another, to be a travelling companion; *–կցութիւն s.* travelling company, – together; *–ցոյց s.* guide, conductor; – *լինել*, to direct, to show or indicate the way, to guide.

Ճանապարհընթաց s. leader or guide.

Ճանապարհորդ, ից s. traveller, passenger, wayfarer; *–ակից* S. *–հակից*; *–արան s.* itinerary; *–եմ, –իմ vn.* to travel, to make a journey; to set off, to start, to take the road, to begin one's journey, to walk, to go; *–ութիւն s.* journey, way; – *ընդ ծով*, voyage; *ծախք –ութեան*, travelling expenses; – *եւ ծովեւ եւ ցամաք*, travels & voyages.

Ճանկակ s. calamba, agallochum.

Ճանդան, –գի s. bot. sandal-wood.

Ճանկ, Ճանգ, աց s. hook, tenter; drag-hook, cramp-iron; *mar.* grapnel, grappling-iron; claw, talon, paw, fang.

Ճանկխոտ s. bot. St. John's wort.

Ճանկճանկոտ a. clawed, furnished or armed with claws or talons.

Ճանճ, ից s. fly; *երամակ, ծիրա, սատակիչ –ից*, –time; –blow; –bane; *ճ– փիղ դարձնել*, to exaggerate, to make mountains of mole-hills.

Ճանճաձեւ-մանակ a. black & white spotted; flea-bitten; S. *Ճի*.

Ճանճասպան s. fly-bane.

Ճանճեան s. pl. flies.

Ճանճիկ, Ճկի s. gnat, midge, small fly; *– ածն Ա.կ.կաբոնի*, Baal-zebub the god of Ekron.

Ճանճիւն s. fly, flies.

Ճանճկէն S. *Ճանճաձեռնակ*.

Ճանճնաթակ, –ակ s. fly-catcher, –trap,

**Ճանճնալան s.* dish-cover. [catch-fly.

Ճանճվան s. waving fan, fly-flap, punka.

Ճաշ, ոյ s. dinner, noon-day meal; repast, entertainment, feast; *–ոյ ժամ*, the three canonical hours, Third, Sixth & Ninth; S. *Ճաշաժամ*; *սպասք, սեղան, զանգակ –ոյ*, dinner-service; –table; –bell; *– անպատճառ*, frugal meal or table; *– գործել*, to get dinner ready; *– առնել*, to give a dinner; *– մեծ գործել*, to give a grand dinner-party; *պատրաստ է –ն*, dinner is on the table; *–ք զ–ս մկէն եւ ընթրիք զընթրեաք անցանեն*, dinners follow dinners & suppers follow hard on suppers; S. *Ժամ*.

Ճաշադործ, ացս a. dinner-giving; invited, asked to dinner, guest.

Ճաշաժամ s. dinner-hour, –time.

Ճաշակ, ացս s. taste, flavour, savour; foretaste, prelibation, proof, gustation; drinking-vessel, cup, mug, glass, tumbler; measure of 2 gallons; *գուշ նաքեայ –*, weak or slight effort; *առ նուել զ–*, to try, to taste, to relish; *առնուլ զ– քաջասրտութեան նր*, to prove his courage; *–ս զծով չափել*, to empty the sea with a tea-spoon.

Ճաշակական a. gustative; *–կեց* S. *Ճաշակից*; *–ուս s.* taster, assayer; *–ուելի s.* trial, tasting; *–ման s.* mouth, taste, palate; *–ուորելի s.* degustation; S. *Ճաշակելիք*.

Ճաշակելի a. that may be tasted, savoured, relished; *–ք s.* the taste.

Ճաշակեմ, եցի va. to taste, to try, to relish; to eat, to feed; to drink; *fig.* to experience; *– զմահ*, to die; *– զՀ*, to enjoy the world or its pleasures; *– զքաղցրութեան խաղաղութեան*, to taste the sweets of peace.

Ճաշակեր a. dining.

Ճաշակեցուցանեմ va. to cause to taste, to give to eat.

Ճաշակից s. dinner- or table-companion, messmate, guest.

Ճաշակումն s. act of tasting or eating; Holy Communion; consumption.

Ճաշասեղ, ացս, –ատուն, –ման s. dining-hall, –room; refectory.

Ճաշեմ, եցի va. to dine, to take the noonday meal, to eat; *– արտաքս*, to dine out; *– ըստ գնահատի*, to dine by the bill of fare.

Ճաշիկ s. light dinner, frugal meal.

Ճաշկերոյթ s. dinner; treat, feast.

Ճաշոց, ի s. missal, mass-book; lectionary.

Ճասլաղ a. spread, dispersed, scattered; *s.* diffusion, extension, dilatation; *–եմ, եցի va.* to spread, to disperse, to scatter; to divert, to entertain; *– զինչս*, to squander away, to waste, to dissipate; *–իմ vn.* to be scattered, dispersed; to occupy or busy oneself with, to apply oneself to; to take relaxation or recreation; *–իք, եաց s.* effusion, shedding, spreading; *– արեան*, blood-shed, effusion of blood, slaughter, carnage, butchery; *–իս արեան գործել, հանել արեան –իս, արեան –եաք լնուլ*, to slaughter, to butcher, to shed rivers of blood; *բազում արեան –իք եղեն* or *գործեցան ի ճակատամարտին*, rivers of blood were shed in that battle; S. *Հեղում*; *–ումն s.* dispersion; effusion; distraction; dissipation.

Ճաւպատիմ, եցայ vn. to glide or crawl like a serpent or worm, to twist about, to twine or coil round; to writhe.

Ճապկեմ, –կըսիմ, եցայ vn. to stretch oneself in yawning or awaking.

Ճապուկ a. creeping, crawling, cringing; winding, tortuous, sinuous; flexible, supple; *ը – ad.* hurriedly, hastily, in haste; *ը – անցանել*, to insinuate, to worm oneself in, to enter cautiously but hastily, to creep or steal in swiftly. [ster's or crab's claws.

Ճապուռ, սլոյ s. claw, talon; lob-

Ճառ, իկ s. discourse, harangue, oration, sermon, allocution; dissertation; history; treatise; narration, recital; *– բարոյական*, homily; *– խրատական*, parenesis; *առ –ն, ը –ին ad.* literally, to the letter; *– արկանել*, to deliver an oration or harangue, to make a speech, to preach a sermon; *ի – առնուլ*, to discourse, to speak, to talk; to write; *– արկեալ խօսել*, to descant, to hold forth, to converse, to

talk, to discourse, * to spout, to speechify; *գրել զ-ս պատմութեանց ուրուք*, to write a biography.

Ճառագայթ, *լց s.* ray, beam, radiation; light, splendour, brightness, brilliancy; *geom.* radius; *– տանեալ ast.* vector radius; *–ս արձակել*, to irradiate, to beam, to emit rays.

Ճառագայթաբեր a. beaming, luciferous, radiant; crowned with rays (Diana); *–ձեւ a.* lucid, fulgid, luminous; *–ձիգ*, *–հղյալ*, *–արձակ a.* casting or emitting rays, radiant, sparkling, shining, brilliant, resplendent; *–ակեալ*, *–ւեալ*, *–ւոր*, *–փայլ a.* radiant, luminous, blazing, bright, glittering.

Ճառագայթեմ, *եցի vn.* to radiate, to emit rays, to shine, to blaze, to dazzle, to glitter, to sparkle, to enlighten, to scintillate.

Ճառագայթումն s. irradiation, emission of rays, radiancy, radiance; *phys.* radiation.

Ճառագրութիւն, *գլխի s.* commencement of a discourse or treatise, chapter; *–գրեմ va.* to write, to describe, to narrate.

Ճառական a. belonging to a discourse, discursive; narrated, described; *– իմաստք*, litteral sense; *–կցեմ va.* to write or narrate the same thing with another. [declamation.

Ճառասաց s. declaimer; *–ութիւն s.*

Ճառասանք s. tiresome discourse, idle story, prattle, chat; cavil, dispute; *–ամեմ*, *եցի vn.* to prate, to prattle, to chatter; to trifle, to talk idly; to cavil, to dispute; *–ող*, *ից s.* great talker, babbler, chatterer; caviller; declaimer.

Ճառելի a. that can be related.

Ճառեմ, *եցի va.* to discourse, to make a discourse; to treat; to narrate, to relate; to recount, to tell, to recite, to speak. [mons, selection of homilies.

Ճառընտիր, *արի s.* collection of ser-

Ճատրակ, *Ճատրկուց*, *ի s.* chess, game of –; *– խաղալ*, to play at chess.

Ճար s. remedy, means, expedient; – or *– եւ Ճարակ գտանել*, to find a means or a way, to contrive, to think of a device, to contrive; *չիք –*, *ոչ կայ –*, there is no way or means to, there is no help, it is done; it is past all cure, it is irremediable; S. *Ճարտակ*.

Ճարակ, *ից s.* pasture, feed, food, forage, fodder, provender; pasture ground or land, meadow; *fig.* food, pasture, aliment, nourishment, prey; S. *Ճար*; *– հրոյ*, fuel, combustible; *– լինել*, to be food to, the prey of, a prey to; *հրոյ – լինել մաանիկ*, to be a prey to the flames, to be burnt, devoured, consumed by fire; *սրոյ – լինել*, *մաանիկ*, to perish by the sword; *սրոյ – ածանել*, to put to the edge of the sword, to slay; *– գտանել*, to spread over, to wind or creep about; *– առ հերձուածոց*, to keep up, to foment divisions; *Ճար եւ – առնել*, to find a remedy; to repair, to redeem, to retrieve, to make reparation or amends for; *առ – ախտից*, for cherishing or caressing the passions; *բազմախոցեալ երկաթագին նա տայր ի –*, he mowed them down with the murderous steel, or sweeping brand; *գիտութիւն – հոգւոյ*, knowledge is the food of the mind.

Ճարակաբոյս s. plant fit for fodder; *–կից a.* foraging together; *–շատ a.* abounding in fodder, in pasture, very grassy; *–ւոր a.* pasturing, feeding.

Ճարակեմ, *եցի va.* to lead the flocks out to pasture, to feed, to pasture; to remedy, to cure; *fig.* to attack, to corrupt, to waste, to devour, to consume; *vn.* to pasture, to graze, to browse, to feed, to bait, to feed or live upon, to eat; to expand, to extend, to dilate, to propagate, to diffuse, to spread; to take root, to get rooted; to be cured; *– զանձն*, to fatten oneself; *բոյն հողմավար ծաւալեաւ –կէր*, the flames, driven by the wind, continued to spread; *յանհնարելիս –կէր ի սիրտս նոցա*, a deep wound rankled in their hearts; *ցաւն որ յոսկերս նր –կէր*, a pain which penetrated to the very marrow of his bones. [pasture, to give to eat.

Ճարակեցուցանեմ, *va.* to feed, to

Ճարակիմ, *եցայ* S. *Ճարակեմ*.

Ճարակումն s. pasture, pasturage; dilatation, extension.

Ճարճատեմ, *եցի*, *–ատիմ*, *եցայ vn.* to crack, to crackle, to crepitate; *–ատիւն*, *–ատումն s.* crackling, creaking, crepitation, crick-crack, crash, burst.

Ճարմանդ, *ի s.* clasp, hasp, buckle; button; loop, catch, hook; *– գրոց*, clasp; *խառնել զօղան ընդ –ան* or *–եմ va.* to put the taches into the loops, to clasp, to fasten, to hook.

Ճարճրուկ *s. bot.* dandelion, pissabed.

Ճարպ, *ոյ*, *ի s.* grease, fat, tallow; oil; *a.* fat, plump; – *խոզենի*, bacon, seam, hog's grease or fat; – *խոզենի հալեալ*, lard; – *ցորենոյ*, the finest flour of the finest wheat; *օծանել –ով*, to grease; *քաոնալ զ–ն*, to skim; to scour, clean or purify from grease; *–ոյ զակամբ դալ*, to become blind with rage. [(acid).

Ճարպակեան (*թթուտա*) *a.* stearic

Ճարպապարարա, **Ճարպաւոր** *a.* fat, greasy, full of grease, adipose.

Ճարպաւորական (*թթուտա*) *a.* sebaric, pyroleic (acid).

***Ճարպիկ**, &c. S. **Ճարտար**, &c.

Ճարպիա *s.* stearine. [(acid).

Ճարպոդական (*թթուտա*) *a.* adipic

Ճարպովին *ad.* with all its fat.

Ճարպոտթիւն *s.* greasiness; fatness, plumpness.

Ճարտասան, *ի s.* orator, rhetorician, rhetor, eloquent person; *–ական a.* oratorical; *–ն* S. *–ուիլ*; *–եմ*, *եցի vn.* to speak like an orator, to discourse with eloquence, to harangue, to declaim; *–ուիլ s.* rhetoric, oratory, oratorical art; eloquence, fecundity of expression, fluency of speech, richness of style. [pen.

***Ճարտաւար**, *ի*, *աւ s.* ruler; ruling-

Ճարտար, *ացի a.* dexterous, handy, industrious, ingenious, skilful, adroit, able, clever, expert; *fig.* artful, cunning, sharp, sly, shrewd, crafty; *s.* artisan, mechanic, artificer, master; *ad.* well, wisely, thoroughly, to the bottom; – *ի քանդակագործուիլ*, excelling in sculpture; – *ի կեղծաւորիլ*, adroit at dissembling, crafty; – *գիտել*, to know perfectly, thoroughly.

Ճարտարաբան, &c. S. *–իսս*, &c.; *–բար ad.* skilfully, artfully, dexterously, ingeniously, industriously, adroitly, cleverly; cunningly, craftily; *–գէտ a.* very skilful, – clever; good connoisseur; engineer; *–գիծ a.* having a good hand-writing; *–գիտուիլ s.* engineering; *–գոյն ad.* better; *–գործ s.* master workman, skilled artisan; artificer; artist; *a.* well made, executed with great skill; *–գէտ a.* very attentive, examining or exploring diligently; *–խաբ a.* deceiving adroitly; cunning, artful, astute; *–իսս*, *ացի a.* speaking well, eloquent, fluent; *s.* good speaker, orator, declaimer; *–իսսիմ vn.* to speak with eloquence or art, as an orator; *–իսսուիլ s.* speaking well, fluency of speech, eloquence.

Ճարտարատակ, *ացի a.* industrious.

Ճարտարապետ *a.* drawing, painting well; *–ձիգ a.* throwing or shooting skilfully; *–միտ a.* ingenious, industrious, witty, full of wit; *–մտեմ*, *եցի vn.* to tax one's ingenuity, to discover, to find out, to invent, to contrive; to sophisticate, to subtilize; *–մտուիլն* S. **Ճարտարմ–**.

Ճարտարանամ, *ացայ vn.* to apply oneself to, to study, to think of a device; to become industrious, ingenious, skilful, dexterous, adroit.

Ճարտարանկար *a.* painting skilfully, in a masterly manner; painted with art or skill. [fiction, artifice, cavil.

Ճարտարանք *s.* ingenious invention,

Ճարտարապետ *s.* architect; master, author; *a.* skilled, well versed, very skilful; *–ական a.* architectural, architectonic; *–եմ*, *եցի va.* to be the architect of, to build or construct with art; *–ուիլ s.* architecture; great skill or dexterity in art; *–պէս ad.* cleverly, skilfully, dexterously.

Ճարտարասան, &c. S. **Ճարտասան**, &c.; *–ոյզ a.* insidious, artful, crafty.

Ճարտարարուեստ S. **Ճարտարագործ**.

Ճարտարացուցանեմ *va.* to render skilful, dexterous.

Ճարտարեմ, *եցի va.* to exercise one's wits, to seek expedients, to devise means, to invent; to make use of stratagems, to use artifices, wiles, shifts; to pretend to be learned, to affect learning; *մի Ճարտարեր առաւել, քան մի Թխբացիս*, let the cobbler stick to his last.

Ճարտարիմաց S. **Հնար–**. [acuteness, perspicacity, penetration; dexterity, address, cleverness; sophistry, cavilling, pettifogging, sophism, subtlety, quirk.

Ճարտարութիւն *s.* art, skill, ability, dexterity, address; cunning, subtlety, artifice, prank, feint, policy, sharpness; penetration, sagacity, presence of mind; knowledge, erudition; genius, bent; *–թբ ad.* dexterously, cleverly, adroitly; artfully, craftily, cunningly; *ձեռագործ*, *մշակական*, *առեւտրական* –, manufacturing, agricultural, commercial industry; *լար –ձիգ*,

lead plummet. [parsley.
Ճաբաւաբուկ, *Ճաբաբուկ s. bot.* wild
Ճարտուկ a. piebald, dapple-grey; *– ձի*, – horse; *– ճանճկէն*, roan, rubican.
Ճգնազարդ, *–զգեաց*, *–զգեցիկ a.* hermitical, leading an ascetic or austere life, mortified, virtuous; *– կեանք*, penitent life; *–ժամ s.* crisis; *–կան a.* laborious, painful, critical, jeopardous; *–կից s.* fellow-sufferer; fellow-labourer, –workman; brother or companion in arms; *–ակ a.* inclined to an austere life; *–աւէն a.* having led an austere life; *–բան s.* hermitage; *–աւոր s.* hermit, anchorite, solitary, recluse; martyr; combatant, warrior, champion, athlete; *a.* S. *–զգեաց*; *–աւորական a.* hermitical, ascetic, painful, laborious; *– կեանք*, ascetic life; *–սրիմ* S. *Ճըգնիմ*; *–աւորութիւն s.* hermit's or ascetic life.
Ճգնեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to force, to molest, to trouble, to vex, to torment; to endanger, to jeopard.
Ճգնիմ, *եցայ vn.* to torment or trouble oneself, to lead a laborious, painful life, to labour, to suffer much; to afflict one's body, to subdue one's passions, to devote oneself to an ascetic life, to mortify, to macerate; to strive, to endeavour, to make an effort, to exert oneself, to take pains; to combat, to resist; to venture, to risk, to jeopard oneself.
Ճգնոլական S. *Ճգնական*.
Ճգնութիւն s. austere or ascetic life, austerity; penitence, mortification, maceration; fatigue, labour, trouble, effort; combat, resistance; danger, risk; *– մահու*, death-struggle, pangs, agony; *օր –թեան դատաստանին*, the momentous day of the Last Judgment; *ամ –թեաբ ad.* with the utmost care or diligence.
Ճգնումն s. combat, strife; S. *–ութ*.
Ճգռնք S. *Ճիգն*.
Ճեղ, *ից a.* forehead bald; *s.* S. *Ճեւղ*.
Ճեղանակ, *–ղինակ*, *ացւ s.* plume or egret. [ches.
Ճեղեմ va. to divide in many bran-
Ճեղութիւն s. forehead baldness.
Ճեղքեմ, *–քում*, *քի va.* to cleave, to split, to rive, to rift; to crack, to chap, to crevice; to cut, to incise, to make an incision; to divide, to separate; to tear, to rend; to disunite, to sever; *–իմ vn.* to be split or cloven; to separate, to fall off, to become estranged, parted, severed.
Ճեղքուած, *ոց s.* chink, cranny, rift, crack, fissure, cleft; cut, incision, slit, slash, gash, rupture, aperture, opening; *–ումն s.* splitting, cleaving, riving.
Ճեմ, *իցւ s.* walk, turn, turning; S. *Պտոյտ*; *– առնուլ, զբօսնուլ ի* – S. *–իմ*; *– ը–լ ad.* in taking a walk, walking; *գնալ– ը–լ*, to walk with a measured, haughty step.
Ճեմական, *ացւ a.* peripatetic; academician; *–ութիւն s.* peripatetism.
Ճեմարան s. place for walking, covered walk, walk, alley; school of the Peripatetics; academy, Institute; *fig.* dwelling, abode; throne; *–ք*, walk, gait, step; *– բանասիրական, դիտութեանց*, Academy of belles-lettres, of sciences; *գաղղիական –*, the French Academy; *–ական a.* academic, –al; *– նիստ*, – sitting. [–path.
Ճեմելիք, *–միկ s.* foot-pavement,
Ճեմելի s. walk, covered walk; terrace, corridor, gallery; walk, gait; *ծառաստունկ –*, avenue, broad walk or alley, vista, boulevard.
Ճեմեցուցանեմ va. to walk, to take to walk. [walk, to walk out.
Ճեմիմ, *եցայ vn.* to walk, to take a
Ճեմիչ s. privy, water-closet; *երթալ ի –*, to go to stool. [silver.
Ճենապղինձ s. packfond, german
Ճենճ, *ոյ s.* froth, scum of boiled meat; –, *–եր*, *ոց* or *ացւ s.* smoke or odour of cooking or burning meat; *fig.* victim, holocaust, sacrifice.
Ճենճերայհոտ a. having an odour of burnt grease. [whiz.
Ճենճերամ vn. to buzz, to hum, to
Ճենճերեմ, *եցի va.* to exhale an odour of cooking or burning flesh, a smell of roast meat; to burn; to sacrifice; *–իմ vn.* to burn, to be burnt; *– յկաւտակաւ սիրոյ ոմանց*, to pine for, to languish; *–եսցի զոհ քո*, may he accept your sacrifice!
Ճենճերոտիմ, *եցայ vn.* to be soiled with grease & smoke; to be half burnt.
Ճեպ, *ոյ* or *ի*, *ով s.* diligence, haste, speed, hurry; *– ը–լ*, *– ի –ոյ*, *–ով ad.* diligently, in haste; hastily, in a hurry, hurriedly, precipitately; *– շտա-*

պոյ, haste, alacrity; – *տալ*, *–ս կացուս ցանկ* or

Ճեպեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ* *va.* to hasten, to urge on, to forward, to quicken, to hurry, to despatch; – *զըն թացս*, to accelerate, redouble or increase one's pace.

Ճեպընթաց *a.* running swiftly; *s.* diligence, stage-coach, coach; – *ք. րտգուրթի*, fast, express train; – *լինել*, to run or go at full speed.

Ճեպիմ, *եցայ* *vn.* to make haste, to be eager, in a hurry, to hasten, to despatch.

Ճեպուսին *s.* alacrity, swiftness, quickness, eagerness, promptitude; assiduity. [terity, generation, progeny.

Ճեռ, *յց* *s.* race, descendants, pos-

Ճերմակ S. **Ճալիաակ**; – *երիվար*, a white horse; *–աձի* *a.* riding on –; *–ք*

Ճեւավիկ *s.* werewolf. [*զկն* *s.* linen.

Ճիգն, *Ճգունք*, *Ճգանց* *s.* effort, endeavour, attempt, study; labour, work, pains, suffering, hardship, toil, fatigue; danger, hazard, jeopardy; crisis; conflict, contest, combat, fight; S. **Ճգնութիւն**; – *ի* – *ad.* close or hard by, one after the other, without intervals; *ամ Ճգամիք*, with all one's strength or ability; *Ճգունք ռազմի*, the toils of war; *տանել մեծամեծ Ճգանց*, to bear or sustain great hardships; *զնամ – յան զինս ունել*, *[ժամիել*, *ի մէջ առնուլ*, *բա զում Ճգունս առնել*, to strive or struggle hard, to do one's best or utmost, to redouble one's endeavours, to make superhuman efforts; – *դնել*, to make an effort, to strive, to endeavour; *դնել զկամին –*, *յեսին Ճը գամիք դուն գործել*, to make a last effort, or final efforts.

Ճիկ *s.* cry; warbling, chirping; – *հանել*, to utter a feeble cry.

Ճիկս *s.* sharp lance.

Ճիկլ, *Ճկի* S. **Ճիւղ**.

Ճիկմ *a.* young, tender; – *հասակ*, tender age, childhood.

Ճիճի, *Ճւոյ* S. **Ճճի**. [lows.

Ճիճռուսնք *s.* the twittering of swal-

Ճիմ, *Ճմի*, *Ճմաւ* S. **Ճանճ**.

Ճիշդ, *Ճշդի* *a.* just, exact, precise, correct, punctual, regular; strict, rigorous; sparing, scanty; sordid, niggard; *ad.* S. **Ճշդիւ**.

Ճիչ, *Ճչոյ* or *Ճչի* *s.* cry, shrill cry, shriek, screech, scream; squalling, wailing, outcry: *ազիսլոյմ* –, piteous cry; – *առնուլ*, *բառնալ*, *զՃչի հարկանել*, to cry, to make a loud outcry, to shriek, to scream, to screech, to squall, to howl, to yelp, to whine; – *բարձեալ ագռաւակել*, to utter piercing screams; *–եմ* S. **Ճչեմ**; *ոչ այլ ինչ լսէր*, *բայց վայ վայիւ –կաւ*, nothing was heard but shrieks & woe.

Ճիչկանք *s.* great noise, clatter, hawling, brawling.

Ճիպոտ, *Ճոպի* *s.* bleariedness.

Ճիռ, *Ճռի*, *Ճռաց* *s.* small cluster of

**Ճիա*, *Ճաի* *s.* neck. [grapes.

Ճիտակ, *ացս* *s.* collar, neeklace, string, carcanet.

Ճիրան, *ի*, *ացս* *ունք*, *անց* *s.* claw, talon, nail, pounce; fang; paw; *ք–ան ցցել*, to stretch out the claws; *–ամբք խզել*, to claw, to scratch; S. **Պադել**; *–աւոր* *a.* clawed, furnished with claws.

Ճիւ *s.* leg, foot; paw.

Ճիւաղ, *ացս* *s.* monster; phantom, spectre; night-mare, incubus; *–ք դեժոխայինք*, the Furies; – *չռռացեմ*, to drone, to hum, to buzz, to whiz; *–ա բարբ* *a.* wild, ferocious, savage, inhuman; boorish, awkward; *–ական* *a.* strange, monstruous; *–ութի* *s.* monstruosity.

Ճիւղ, *ոց* *s.* branch, bough; stump, stock, stem; finger; – *գետոց*, arm of a river; *ի –ս բաժանիլ*, to branch out, to ramify; *[ոսել ի –ս մատանց*, to count on the fingers.

Ճիւղաբրսութիւն *s.* genealogy.

Ճիք, *Ճիոյ* *s.* slime, mucous secretion of snails.

Ճկոյթ, *ուքի* *s.* the little finger; *կապել զքը ի –ն իւր*, to conquer, to overcome.

Ճղեմ S. **Ճռուեմ**; *s.* S. **Կնիւն**.

Ճղճասիրտ, **Ճղճիմ** *a.* stingy, scurvy, niggard, sordid, covetous, miserly.

Ճղճղկէն *a.* branched, forked, bushy.

Ճղճմիմ *vn.* to become wrinkled.

Ճղճմչիմ, **Ճղմչճիմ** *vn.* to be very sordid or grasping, close-fisted.

Ճլուղ *s.* wheel. [great noise.

**Ճղփիմ* *vn.* to fall or plunge in with

Ճղփիւն, **Ճղփումն** *s.* noise, splash, plunge, rumour; sound of the lash.

Ճռկեր *a.* worm-eaten, rotten.

Ճճի, *Ճճուոյ* or *Ճրճոյ* *–ք*, *Ճճեաց* *s.* worm, vermin, small worm; insect, animalcule; reptile.

Ճռուռիմ, *եցի vn.* to chirp, to pip, to cheep; – *վհկայ*, to whisper, to murmur, to mutter, to grumble.

Ճմլեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to trample, to press, to squeeze, to crush, to bruise, to compress, to contuse; to soften, to move, to affect; *fig.* to trample on, to grind down, to oppress, to crush, to vex, to molest; – *զպտուղս*, to bruise fruits; – *զսիրտ*, to grieve, to oppress; – *զսիրտ ի գորով*, to affect, to melt, to move to pity; *ոչ խակ սիրտք մեր ճմլէին ի մեզ*, did not our hearts burn within us?

Ճմլիմ, *եցայ vn.* to be trampled, squeezed, pressed, compressed; – *արտ*, to be moved, affected, to melt away, to be faint with longing.

Ճմլուածն *s.* pressing, squeezing; contusion, bruise; – *արտ*, shrinking; – *պաղոց*, bruising.

***Ճմռուռ** *s.* gimour, an oriental sweet, (composed of small pieces of bread, honey, & butter, pressed together & [baked).

Ճնճակ *s.* merry-thought.

Ճնճկակալեզուս, Ճնճկի լեզուս *s. bot.* caryophyllata, herb-bennet; seed of the ash-tree.

Ճնճղուկ, ղկայ *s.* sparrow; – *ձմռոյ*, *ձմռուողք*, the – chirps, chirrups, pips.

Ճնշական *a.* compressible; *–ութիւն s.* –bility, –bleness.

Ճնշաչափ, ի *s.* piezometer.

Ճնշելի *a.* compressible.

Ճնշեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to press, to squeeze, to compress, to express, to strain; to macerate, to mortify, to curb, to subdue, to repress, to constrain, to restrain; to oppress, to trouble; – *զմարմին*, to mortify, to macerate, to afflict the flesh.

Ճնշիմ, եցայ vn. to be pressed, compressed; oppressed.

Ճնշումն, –ումն *s.* compression, straining, pressing, squeezing; – *մարմնոյ*, mortification, maceration. [pipe.

Ճնշանուկք *s. anat.* vagina or womb-

Ճշդիւք, ըստ *a.* exact, just, punctual, precise, categorical, strict, effective; –, **Ճշդիւս** *ad.* S. **Ճշդիւս**; – *ասել* or *ասելով*, properly speaking.

Ճշմարտաբան *a.* veridical, truth-telling; *–եմ, եցի vna.* to speak truth, to assure, to verify, to prove, to demonstrate; *–ութիւն s.* truth of a discourse, veracity; *rhet.* acribology; *–գործ a.* exactly alike, the same; painted from nature; painting from life; *–գործեմ va.* to paint to life; *–հան, իցս a.* strikingly, perfectly resembling, the same; hitting off or catching the exact likeness; – *կենդանապիր*, living likeness; *–պատում* S. **Ճշմարտա–**; *–քննին a.* rigorously examining.

Ճշմարտեմ, եցի va. to verify, to prove the truth, to certify, to assure; diligently or exactly to investigate; to seek with accuracy, to inform oneself minutely; – or *–եցուցանեմ va.* to resemble life itself, to depict faithfully, to cause to resemble; *ո՞ –էայ զզաւակն Յակոբայ*, who can number the seed of Jacob?

Ճշմարտութիւն *s.* truth; exactitude, punctuality; correctness, precision; likeness, naturalness.

Ճշդապնդող *a.* beating down the price, haggling, cheapening, driving a hard bargain; *–պահանջ a.* rigorously exacted or exacting, rigorous, rigid, severe; *–վաճառ a.* sold or selling with difficulty, stintedly, with much ado.

Ճշդեմ, եցի va. to spare, to be saving, to economise, to be parsimonious, stingy; to settle, to adjust; S. **Ճշդեաեմ**.

Ճշդիւ, Ճշդով *ad.* justly, exactly, strictly, precisely, punctually; rigorously, austerely, scrupulously, sparingly, savingly, stingily, niggardly, scantily, frugally, meanly, miserably; – *դաւակաւ*, exactly, to a little, to a farthing, to the point, rightly, accurately, punctually, in all its details. [gy.

Ճշդող *a.* thrifty, parsimonious, stin-

Ճշդութիւն *s.* exactness, punctuality, accuracy, precision, regularity; rigour, austerity; thrift, economy, parsimony, stinginess; *հաւատացանել բազում –թիւ*, to pay exactly, strictly, rigorously, to a farthing, with rigorous exactness.

Ճշմարիտ, ըստից, սաց *a.* true, unquestionable, real, certain, sure; veridical, faithful, upright, frank, sincere; *ad.* in truth, truly, indeed, really, in realty, verily; – *իցէ*? is it true?

Ճշմարտաբան *a.* truth-speaking, truthful, veracious; *–եմ, եցի va.* to speak or tell the truth, to verify, to confirm; *–ութիւն s.* truthfulness, veracity; *–դէմ, ս* S. **Ճշմարիտ** *ad.*; *–գաւո*

a. judging equitably, just, equitable; *-խօս*, &c. S. *-բան*, &c.; *-կորոյս a.* truthless, that has lost the sight of truth; far from the truth, false; *-հաւատ, ից a.* orthodox, having a true belief, believing, faithful; of sound mind; *-պաշտ a.* worshipping truth; *-պաշտութիւն s.* adoration, worship of the truth; *-պատում a.* relating or narrating the truth; faithfully & truly reporting or reported, veridical, true, veritable; *-սէր* S. Ճշմարտախօս; *-սէր a.* truthful, sincere, upright; *-սիրաբար ad.* truthfully, sincerely, uprightly; *-սիրութիւն s.* love of truth, veracity, sincerity, equity; *-տեաց a.* enemy of truth, hating, detesting the truth; *-տես a.* seeing the truth; having no respect for persons, severe, perspicacious; *-տեսիլ, -տիպ a.* true, real, exact, striking; *-ցուցանեմ* S. Ճշմարտեմ; *-ցուցիչ s.* verificator; *-քարոզ a.* preaching truth; *-քննին a.* probing the truth; well examined, sure, certain.

Ճշմարտեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ va.* to aver, to verify, to certify, to justify, to assure, to show, to prove, to confirm.

Ճշմարտիւ *ad.* truly, in truth, certainly, undoubtedly, effectively, unquestionably, in conscience; really, in effect.

Ճշմարտութիւն *s.* truth; veracity; reality; sincerity; *բուն -*, plain truth; *- իրաց*, the bottom or basis of things; *անպատուական առել զ-*, to tell the whole truth; *ապարտեալ զ-*, to offend against truth; *-ը ad.* S. Ճշմարտիւ.

Ճշմարտուսոյց *a.* teaching truth.

Ճճնաթօա *s. bot.* betony.

Ճոխ, *ից*, *ացս a.* wealthy, opulent, rich; copious, rich, abundant, great, ample; powerful, mighty, potent, grand, high; *s.* master, lord, grand seigneur; *-ք քաղաքին*, the first or most distinguished citizens of a town, the magnates, grandees, noblemen, nobility; *-ս ՃՒՀԼ*, to walk haughtily.

Ճոխաբան *a.* eloquent, fluent; *- լինել* or *-եմ*, *եցի va.* to speak imperiously, authoritatively, presumptiously; to abound in discourse, to amplify, to enlarge upon; to talk big, to boast, to brag; *-ութիւն s.* haughtiness, arrogance; amplification; boasting, bragging; *rhet.* elocution; *-բար*, *-գոյն ad.* imperiously, with authority; opulently, richly, magnificently; amply, diffusely; *-ձանձութիւն s.* pomp, ostentation, show, parade; *-ձեմ a.* copious, abundant; haughty, pompous, stately, lofty.

Ճոխանամ, *ացայ vn.* to have, take or exercise high authority or great ascendency over, to prevail, to rule over; to give oneself great airs, to lord it, to carry it like a lord, to signorise; to be proud, puffed up; to grow rich, to abound, to thrive, to make a fortune; *- կործանմամբ այլոց*, to build one's fortune on, or to raise oneself by the ruin of another.

Ճոխացուցանեմ *va.* to enrich, to make wealthy, to endow, to gift, to adorn; *- զոք պարգեւօք*, to load with kindness, to heap up benefits, presents, honours upon one, to overwhelm with gifts.

Ճոխձեմ, *-եալ a.* S. Ճոխաձեմ; having a majestic gait, walk, bearing or deportment.

Ճոխութիւն *s.* power, authority, influence, sway, empire; pride, haughtiness; riches, opulence; abundance, diffusion; *-ութ ad.* nobly, magnificently; authoritatively, imperiously, arrogantly, haughtily, ostentatiously, pompously; *Ի՛ո -դ*, Your Lordship; - Highness; - Majesty.

Ճոխսիրութիւն *s.* love of power, ambition.

Ճոկան, *ի s.* crook; crosier; loaded stick or cudgel.

Ճոպեմ, *եցի va.* to take off the hair, to depilate; to arrange or play with the beard.

Ճողպտիմ, *եցի va.* to deliver, to take away, to save, to free, to disengage, to set at liberty; *- զանձն* or *-րեմ vn.* to escape, to evade, to slip away, to get rid of, to disentangle; S. Ապաւնուր.

Ճողպտումն *s.* deliverance.

Ճողոպտիք S. Ճիք.

Ճողփիւն, *-փումն* S. Ճղփիւն.

Ճողքեմ, *եցի va.* to tear; to haul, to drag or draw along.

Ճոպան, *ից s.* rope, cord; halter.

Ճոպճապիմ *vn.* to get bruised.

Ճոռոմ *a.* emphatic, declamatory; *-ս խօսիլ* S. *-աբանեմ*.

Ճոռոմաբան *a.* magniloquent, pompous; *s.* declaimer; *-եմ*, *եցի vn.* to

boast, to vaunt, to speak pompously, to brag, to declaim, to spout, to tear a passion to tatters; *-ուքիւն s.* magniloquence, pomposity, pompous nonsense, bombast, declamation.

Ճոռոմանամ, *ացայ vn.* to talk big, to boast, to brag, to bully, to be pretentious, to become arrogant.

Ճօրա, *ի s.* boy, domestic, waiter.

Ճուռ, ***-ուղ** S. **Կայռին.**

Ճուռակ, **Ճուրակ**, *այ s.* merlin.

Ճչիւն, *եցի vn.* to cry, to scream, to squall, to shriek, to screech; to bawl, to groan, to complain, to lament.

Ճչիւն, **Ճչուածն** *s.* cry, bawling, squalling, outcry; complaint, groaning, lamentation.

Ճչող *a.* brawling, noisy, squalling, clamorous; *-ք* **Թռչուն**, screaming.

Ճպիռն, **Ճպուռն**, **Ճպռան** *s.* cicada; *-ք* ***Ճռճռայ**, **Ճռնչէ**, the *-* chirrups.

Ճպուռ *s.* bleariedness.

Ճռաթխիա *a.* loaded with clusters of grapes, abounding in grapes.

Ճռաքաղ *s.* grape-gleaner; *-առնել, լինել* or *-եմ vn.* to glean, to gather grapes, to pick up the clusters; *fig.* to plunder, to lay waste; to consume, to destroy entirely, to exterminate; *-ուիլ s.* grape-gleaning.

Ճռինչ *s.* noise; creaking, screaking.

Ճռնիկ, ***Ճռնիկ** *s.* go-cart.

Ճռնչեմ, *-չիմ vn.* to creak, to screak.

Ճռնչիւն S. **Ճռինչ.**

Ճռուաիան երգ S. **Ճռուողուածն.**

Ճռուիեմ, **Ճռուողեմ**, *եցի vn.* to chirp, to cheep, to pip, to twitter, to chirrup, to warble, to sing.

Ճռուողեցուցանեմ *va.* S. **Ճռուիեմ**; *fig.* to speak pompously, magniloquently, arrogantly.

Ճռուողուածն *s.* warbling, twittering, chirping, singing of birds.

Ճրագ, *այ s.* candle, light, flambeau; taper; *յարգարել, լուցանել, չիջուցանել զ-ն*, to snuff; to light; to put out, extinguish or blow out a candle or light.

Ճրագաբերան, *այ s.* socket; *-գործ*, *այ s.* tallow-chandler, candle-maker, chandler; *-լոյց, լուսի s.* candle-lighter, lighting-stick; lighter, illuminator; lighting of candles or lamps; Christmas eve, Epiphany, Easter eve illuminations; public illumination; *-առնել*, to light a candle; *-կալ, -կիր s.* candlestick; candleholder; acolyte; *-ձեւ a.* lamp-shaped; *s. mar.* an ancient Greek oared-vessel, lychnis.

Ճրաքուր, *այ s.* tallow, suet, fat, grease.

Ճրամոխիա S. **Ճիւտակ.**

Ճփնի *s. bot.* camomile.

***Ճօլօրիկ** S. **Ճօչք.**

Ճօչ, *իւղ*, *-ան*, *այ s.* balancing, oscillation, vibration; clock, time-piece; S. **Ճօչք**; *a.* S. **Ճօչական**; **Ճօչ առնուղ** S. **Ճօչեմ.** [oscillatory.

Ճօչական *a.* oscillating, balancing,

Ճօչանակ, *այ s.* pendulum, balance; *mus.* cithern; rattle, clapper; *- փոխադրինիչ*, grate-pendulum, compensation p. [swing.

Ճօչանոց *s.* weighing-machine; swipe;

Ճօչեմ, *եցի va.* to oscillate, to vibrate, to balance; to jog, to wag; to swing, to rock, to dangle, to move to & fro, to push; *- զինիզակ, զսուր, զգեզ զարդն*, to brandish a lance, a sword, to hurl a dart or javelin.

Ճօչեմական *a.* S. **Ճօչական**; *fig.* ostentatious, pompous, gaudy, gorgeous, showy, proud.

Ճօչիմ, *եցայ vn.* to oscillate, to vibrate, to balance, to move up & down, or to & fro; to swing, to have a swing, to go in a swing; to see-saw, to have a game at see-saw.

Ճօչուածն *s.* oscillation, balancing; swinging, rocking, dangling; see-sawing, see-saw motion; *ast.* nutation.

Ճօչք *s.* swing, see-saw, whirligig.

Ճօղ or **Ճաւղ**, *-ան s.* leather cuirass.

Մ

Մ (*man*) **մին** *s.* the twentieth letter of the alphabet, & the fifteenth of the consonants; *մ*, *մ՝*, two hundred; two hundredth.

— It is sometimes changed into *ն*; for example: *ամբիծ-անբիծ*, *բամբասել-բանբասել*, *ըմբռնել-ընդունել*.

— It enters sometimes in words as an expletive or as a mere ornament; thus, *հաշել մաշել, հալել մալել, մոր-ժել մորդել, աղօթել մաղթել, հասս մասս, աղխամաղխ, խաժամուժ.*

Մագաղաթ, *ից* s. parchment; scroll; *-ագործ, աց* s. parchment-maker; *-եայ* a. of parchment; *կազմ -*, parchment-binding.

Մագարիկոն, *ի* s. *bot.* burdock, bur.

Մագիլ, *գլայ, գլօք* s. claw, talon, nail, paw; *երկաթի -ք*, torturing-hooks; *ըմբռնել մագլօք*, to seize with the claws or talons, to clutch, to grapple, to grasp, to hook.

Մագիստրիանոս, *-արոս, աց* s. master; master of the horse; chief, magistrate; *-արութիւն* s. magistracy.

Մագլաւոր a. furnished with claws, clawed.

Մագլեմ, *-ցեմ, եցի* vn. to claw, to scratch; to clutch, to catch; -, or *ի վեր* -, to climb up, to climb, to clamber up, to ascend.

Մագլցի ad. with the claws; - *ելանել ի վեր* S. *ի վեր* **Մագլեմ**.

Մագնան s. manganese, brown-stone.

Մագնեսիա s. magnesia-alba.

Մագնես s. magnesium; *-աքար* s. magnesite, silicate of magnesia.

Մագնիս or **Մագնիսն**, *այ*, **Մագնեսա-տիս** s. loadstone, magnet; magnetic fluid.

Մագնիսական a. magnetic, -al; *-ութի* s. magnetism.

Մագնիսանամ vn. to be magnetized.

Մագնիսաչափ, *ի* s. magnetometer.

Մագնիսացուցի S. *-սուցի*; *-ուցանեմ* va. to magnetize, to polarize, to rub or touch with a loadstone; *-ուցիչ* a. magnetizing.

Մագնիսեմ S. **Մագնիսացուցանեմ**.

Մագնիսող s. magnetizer.

Մագնիսումն s. magnetizing.

Մագող S. **Կկոց**.

Մազ, *ոյ* s. hair; hair, horse--; nap, shag; *-ք*, whip, lash; *թուխ, սեաւ, խարտեաշ, շագանակագոյն, կարմիր, ալեբէկ, սպիտակ* -, dark, black, light, chestnut-coloured, sandy, grey, white hair; *գեղեցիկ, գանգուր, բարակ, կակուղ, երկայն* -, beautiful, frizzled, fine, soft, long hair; *յարդարեալ, մանեկաւոր* or *ոլորեալ, պալարուն, խոպոպի* -, dressed, crisped, in ringlets, curled hair; *կարճ, ուղիղ, դիզացեալ, խառնափնդոր, կարծր, իւղոտ* -, short, straight, standing up, dishevelled, stiff, greasy hair; *կեղծ* -, false hair; *-ք այծեաց*, goat's hair; *-իւ չափ* ad. a hair's breadth farther; exactly, to a hair; *ի -է ոչ վրիպել*, to hit the mark; S. **Հեր**.

Մազաբեր a. bearing or producing hair, hairy; S. **Հերագործ**; *-գործ* a. made or woven of hair, of horse-hair; *-պուր, -պուրծ զերծանիլ, ճողոպրել* vn. to have a narrow or hairbreadth escape, to escape narrowly, with much difficulty, to save one's life; *ոչ թողուլ* -, to give no quarter, to cut down, to exterminate, to destroy utterly; *միայն փախուցեալ կենդանի* -, escaped alone with difficulty; S. **Մահ**.

Մազդ a. firm, solid, compact.

Մազդեզական a. Mazdean, Persian.

Մազդեզն, *զանց* s. a. Mazdeisnan, follower of Zoroaster; *օրէնք, դեն -զանց*.

Մազդութի s. density. [mazdeism.

Մազեայ a. woven or made of hair.

Մազեկաման s. garment of goat's hair, or camlet.

Մազեղ a. hairy, long-haired; shaggy.

Մազեղէն a. made or woven of hair, silicious, hairy; s. hair-cloth.

Մազխիլ, *խլայ* s. tweezers.

*****Մազկարօս** a. thinly-bearded.

Մազկոխ a. in agony, dying, at the last gasp; - *մերձ ի մահ լինել*, to be very low, dying, to be giving up the ghost, in the pangs of death, on one's death-bed; *-կառաչ հիւանդութիւն*, mortal illness.

Մազմզկիմ vn. to shoot out small fibres.

Մազմզուկք s. radicles, fibres, comose, threads of the roots of plants.

Մաստաքէ, *ի* s. mastic; - *գիհոյ*, sandarac, gum of the junipeer-tree.

*****Մաթ**, *ոյ* S. **Ռուփ**.

Մաթեմատիկոս, *աց* s. mathematician.

Մաթիլ s. small louse.

Մաթուզ s. *bot.* arbutus-berry; *-ենի* or *մաթզենի* s. arbutus-shrub.

Մաժիստրոս, &c. S. **Մագիստրոս**.

Մալ s. wether, mutton; *-եալ* a. castrated; eunuch; *-եմ, եցի* va. to bruise, to mash, to crush; to break to pieces; to chew; to castrate, to geld.

Մալխ or **Մալուխ**, *լխոյ* s. camel; cable, hawser, rope; *wedge; *դիւրին է մալխոյ մտանել ընդ ծակ ասղան*, it is easier for a camel to go through the eye of a needle.

Մաղուն *s.* castration.

Մախաղ, ից *a.* dissolute, debauched, lustful, wanton, lascivious; **-ութիւն** *s.* lust, lechery, lewdness, lubricity, wantonness.

Մախաթ, ոյ *s.* large or packing-needle; awl, pricker, bodkin.

Մախաղ, ից *s.* sack, bag, cloak-bag, knapsack, game-bag, wallet; basket, hamper; leather-bottle, travelling flask; **- հովուի**, shepherd's scrip, pouch, bag or satchel.

Մախամ, ացի *vn.* to envy, to be envious or jealous of; to grudge.

Մախանք *s.* envy, jealousy; spite, rancour, ill-will, grudge; **անարգ -**, livid rancour. [minable.

Մախիծ, -ական *a.* filthy, impure, abo-

***Մախոխ** *s.* a kind of sour soup, prepared with bran, pumpkins, &c.

Մախող *a.* envious, jealous; **-ական** *a.* malignant, ill-willed, spiteful, ran- **Մախր** S. **Մարխ.** [corous.

Մած *a.* glued together, joined; adhesive, sticking, adherent; curdled, coagulated; dense, compact.

Մածաբոյս *s. bot.* mistletoe.

Մածան *a.* slimy, sticky, glutinous, viscid, viscous, clammy, gluey, tenacious; **-եմ, ծի** S. **Մածուցանեմ**; **-ուիլ** *s.* viscosity, viscidity, glueyness, tenacity.

Մածանիմ, ծայ, Մածնուիմ, ծեայ *vn.* to be glued, to stick or cling to, to adhere; to join, to unite; to curdle, to coagulate, to clot, to congeal.

Մածոյց *s.* gelatine, glue; **-ուցային** *a.* gelatinous; **-ուցումն** S. **Մածանուիլ.**

Մածուած, ոյ, -ումն *s.* pasting, gluing, soldering, cementing; conjunction, adhesion, fastening; coagulation, curdling; congelation.

Մածուն, ծնոյ *s.* curds, curdled milk, clotted cream; *- **ծախեմ**, puss in the corner; ***- ծախեմ խաղալ**, to play at puss in the corner.

Մածուցանեմ, ցի *va.* to paste, to glue, to solder, to join, to cement, to conglutinate, to fasten; to curdle, to coagulate, to clot, to congeal, to **Մածուցիկ** S. **Մածան.** [thicken.

Մակ, Մակա *pr.* on, upon, over, above.

Մակաբաժանումն *s.* subdivision; **-բանք** *s.* peroration; **-բառնամ** *vn.* S. **Ըստանձնեմ**; **-բնակ** *a.* foreign, stranger; **-բերական** *a.* hypothetical, conjectural; **- շարկական** *gr.* illative; **-բերեմ, եցի** *vn.* to derive, to deduce, to infer, to conjecture, to suppose; **-բերութիւն** *s.* inference, conclusion, conjecture, supposition, hypothesis; **-գանգուածի** *s. rhet.* epiphonema; **-գիծ** *a.* inscribed on or imprinted; **-գիր** S. **Վերնագիր**; **-գրեմ** *va.* to inscribe, to write upon, to entitle; to ascribe; to compose; **-գրութիւն** S. **Վերնագիր**; **-գրական** *a.* adjective, epithet; **- անուն**, surname; **-գրեմ** *va.* to impose, to lay on, to put upon, to superadd; to surname; **-գրութի** *s.* imposition, superposition; surname; **-լեզուս**, epiglottis; **-ծեմ** *va.* to infer, to induce; **-ծումն** *s.* induction, consequence; **-կէտ** *s.* point or sign placed above or before a letter, as **ւ̀, ՚ի**; **-ձի** *s.* horseman, rider. [pen, sheepcot.

Մակաղաւեղ, ից *s.* fold, sheep-fold;

Մակաղեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to fold or pen sheep.

Մակաղիմ, եցայ *vn.* to be folded, in the pen, to halt, to rest, to repose, to lie down.

Մական, ացի *s.* stick; **-ական խաղ** *s.* tourney, tilting-match; **-ակիր** *s.* macebearer; verger; **-եմ, եցի** *va.* to cudgel, to beat.

Մականուանեմ *va.* to surname, to entitle; **-ուն** *s.* surname; title.

Մակաստիճ *s.* epistyle.

Մակաշրջանակ *s.* epicycle; **- բոլորակ**, epicycloid.

Մակարդ, ացի *s.* rennet, coagulum.

Մակարդակ, ացի *a.* plane, plain, flat, level; *s.* plane, level surface; **-ագունա** *s.* planisphere; **-աչափութիւն** *s.* planimetry. [coagulate, to clot, to congeal.

Մակարդեմ, եցի *vna.* to curdle, to

Մակացական *a.* scientific; **-գեալ, ցոյ, ցու** *a.* learned, skilled, erudite; **-ցութիւն** *s.* knowledge, erudition, science.

Մակաւասար *a.* plain, level, even, equal; **-եմ** *va.* to put on a level with, to level, to make even; *phys.* to dip into a liquid up to a certain mark; **-ութի** *s.* level. [-ial; **-օրէն** *ad.* -ially.

Մակբայ, ից *s.* adverb; **-ական** *a.*

Մակդիր, դրի *s.* adjective, epithet, attribute, predicate.

Մակեղէն, ի *s.* butcher's shop.

Մակեղուա *a.* accessory, additional.

Մակեռակ, -ուրդ, ացի *a.* sesquiter-

tian; *s. gr.* triphthong; *-ականկիւնի s.* hexagon. [area; outside.

Մակերեսոյթ *s.* surface, superficies,

Մակընթացութիւն *s.* flux or flow; *– եւ տեղատուութիւն*, the ebb & flow, tide.

Մակընթրակք *s.* lunch, luncheon.

Մակոյկ, ուկի *s.* skiff, wherry, bark, boat; *– նաւուս*, yawl; *հնդիկ –*, canoe; *-ուկավար, ացս s.* boatman, rower, oarsman; *-ուկեմ vn.* to go by boat; *va.* to row, to impel by oars.

Մակքառակ *a.* sesquiquartian; *s.* diapason.

Մահ, ու or *ուան, ուս s.* death, decease, departure from this life; massacre, slaughter, carnage, butchery; plague; *– անասնոց*, epizooty, murrain, rot; *-ունք*, mortality; *արհաւիրք -ու*, pangs, terrors of death; *վճիռ -ու*, sentence, decree of death; *-ու չափ*, mortally, to death; at the cost of one's life; *մեղք -ու չափ*, deadly or mortal sin; *այն հիւանդութիւն չէ ի –*, that illness is not to death, not mortal, or fatal; *քեզ մազապուր եմ ի -ուանէ*, I owe you my life; *բնական, երջանիկ, փառաւոր, յաւերժական –*, natural, happy, glorious, eternal death; *յանկարծական, անճողոպրելի, բռնական, տարաժամ, եղեռնական, ահ ղեւոյալի, ողբալի, ցաւագին, ամօթալի պարտ, խայտառակ –*, sudden, certain, violent or unnatural, untimely, tragical, sad, deplorable, painful, shameful, ignominious death; *մերձ ի – լինել*, to be dying, near one's last moment, to breathe one's last, to be at the point of death, at the last gasp; *ի դրունս -ու հասանել*, to be at death's door; *հիւանդանալ ի –*, to be deadly sick; *բնական -ուամբ մեռանիլ*, to die a natural death; *ըստ -ուամբ արկանել, -ու պարտ առնել*, to sentence, to condemn to death; *ի – մատնել, տալ ի –, -ու սպանանիլ*, to deliver to death, to put to death; *երթալ ի –*, to go in search of death; to rush on death; *դիմադրել լինել, խիզախել ի –*, to face, to dare death; *ինդրել – անձին*, to desire, to wish for death; *երկնչել ի -ուանէ*, to dread, to fear death; *-ու հասանել*, to meet death; *խոցել առ ի –*, to be mortally wounded; *ը-ու գան հարկանել*, to beat to death; *-ու վախճանիլ, հաշակել ը–*, to die, to depart from this life; *ածել -ունս*, to carry or bring death; S. *Ջերծուցանեմ, Կեանք, Մաղխինչ*, &c.

Մահաբեր, կից, ացս *a.* mortiferous, death bringing, destructive, baleful, deleterious, deadly, fatal; *-գոյժ, -գուշակ a.* death-boding, announcing death; fatal, sad, disastrous, gloomy, mournful; *քուն –*, sleep the forerunner of death; *-գեղ s.* poison, venom, deadly potion; *-գոյն a.* wan, pale as death, livid; *-զգեաց, -զգեստ a.* baleful, deadly, mortal; *-զէնս* S. *-գոյժ*; *-զէն a.* armed with deadly weapons; *-թոյն a.* venomous, poisonous, deadly, mortiferous; *-ղոյծ a.* destroying or overcoming death; *-ծին a.* death bearing, mortiferous, mortal; *s. chem.* azote.

Մահակ, ացս *s.* large stick, club.

Մահակիր *a.* mortiferous, fatal, deadly, pestilential; *գուբ –*, sepulchre, grave, tomb; *-կից լինիլ vn.* to die with another, to share death with another; *-կուլ լինիլ vn.* to be swallowed up by death; *-համբոյր a.* punishing with death; *-հանգիստ քուն s.* repose of the dead; *-հանգոյն a.* death-like; *-հոտ a.* savouring of death, deadly, murderous, sanguinary; *-հրաւէր a.* inviting, provoking or causing death.

Մահանամ, ացայ *vn.* to die, to expire; to faint; to mortify one's body.

Մահաշունչ S. *-գոյժ*; *-շունչ a.* pernicious, exhaling death, malignant, deathly; *-պարտ, ացս a.* worthy of death, deserving death; condemned to death; *– առնել, առ –ս ունել*, to condemn to death; *– լինել* or *-իմ vn.* to deserve death; to be condemned to death; *-պարտութիւն s.* condemnation; *-ռիթ a.* causing death, mortiferous, mortal, pestilential; *-տիպ a.* death-like; *– դէմք*, pale face; *-տու, -բար, ացս a.* death giving or causing.

Մահարձան *s.* monument, tomb; tower, turret; castle-keep, keep, donjon; bulwark, bastion.

Մահացան *a.* spreading death; *-ցեալ a.* dead; mortified; *-ցու, ացս a.* deadly, mortal, mortiferous, pestilential; S. **Մահկանացու**; *s.* mortal; *-ք*, mortals; mankind; *– մեղք, հիւանդութիւն, վէրք, թշնամի*, deadly sin; mortal sickness; fatal wound; deadly enemy; *-ցուցն s.* mortification; *-ցուցանեմ va.* to cause to die, to put to death, to slay, to

kill; to mortify; *-ցուցիչ a.* killing, murderous; mortifying; *-քուն a.* entranced, lethargied.

Մահիկ, *հկաց s.* lunula, crescent, waxing or waining moon; crescent shaped ornament, lunette; meniscus; *- եղջիւրք*, the horns of a crescent.

Մահիճք, *հճաց s.* bed, couch, mattress; coffin; *- առկախեալ*, hammock; *երկաթի -*, iron bedstead; *- ծալածոյ*, folding-bed; field-bed; *- հովանաւոր*, canopy bed; *սիւնադարդ -*, four-post bedstead; *ի -ս մահու*, on one's death-bed; *անկեալ դնել ի -ս*, to take to one's bed, to keep one's bed, to be bed-rid; *ելանել յօտար -ս, յանցանել ընդ -ս իւր*, to defile another's bed; S. **Անկոյր**.

Մահկանացու, *ացւ a.* mortal, subject to death; mortiferous, deadly; *հէք -քս*, we, poor mortals; *-թիւն s.* mortality, mortal state. [stead.

Մահճակալ, *ացս a.* bed-rid; *s.* bed-

Մահմետական *a. s.* mahometan, mussulman; *-ութիւն s.* mahometanism, islamism.

Մահու չափ *a.* mortal, extreme; *ad.* mortally, to death; *- ատել*, to hate mortally, to bear a deadly hatred, to abhor, to loath.

Մահատարաժամ, *ից s.* sudden death, untimely -; plague, pestilence, contagion, infection, mortality.

Մահր, *ի* S. **Տուայր**.

Մալ, *լից*, *ացս s.* sieve, riddle, bolt, bolter; *կազ -լից*, hoop of sieve; *- մեղրածաց*, honey-comb, cell; *-ազանութիւն s.* coscinomancy; *-ագործ*, *ացս s.* sieve-maker.

Մալակիմ, *եցայ vn.* to be burnt.

Մալաս, *ոյ s.* phlegm, slime, snot, pituite, mucus; *-ական a.* pituitary; *-ատոր*, *-ոտ a.* pituitous, phlegmatic, catarrhal, mucous, glairy; *-կամ*, *ացս a.* epileptic; lunatic.

Մալատեսակ *a.* cellular. [S. **Մկնաք**.

Մալեմ *va.* to bolt, to sift, to riddle; to bolt, to sift, to riddle; **Մալզմոյ**, *լից s.* patine; plate, dish.

Մալթ *s.* asa or assa-fœtida (gum).

Մալիմ, *իցս*, *-անք s.* prayer, entreaty, supplication, imploration; wish, desire. [desire.

Մալիմ *s.* adhesive past.

Մալիմեմ, *եցի va.* to pray, to supplicate, to implore, to beseech; to wish, to desire; *բարիս - ումեք*, to wish one well.

Մալիմապահական *a.* suppliant, entreating; deprecative; deprecatory.

Մաղկաուեմ, *եցի va.* to bite, to sting, to prick, to nettle, to pique; to transpierce, to run through; *-ածիչ*, *-ոտիչ a.* biting; pungent.

Մաղձ, *ոյ*, *ի s.* bile, gall; *fig.* gall, spleen, rancour, wrath, choler; *սեաւ -*, black bile, atrabiliary humour; *անցք -ի*, gall-duct, -pipe; *տապ -ի*, gall-stone; *ի դառնութիւնի -ի կալ*, to be in a very bad humour; S. **Փափեմ**.

Մաղձաբանութիւն *s.* choledology.

Մաղձագոյն *a.* bile-coloured; *-դեղ s.* emetic; cholagogue; *-ևոյ a.* bilious; *-խառն a.* choleric; *-խտութ s.* cholera, -morbus; *-խտութական a.* choleric; *-կան a.* biliary; *-յիւն անցք s. anat.* choledochus; *-յոյզ a.* bilious; nauseous; ill of the cholera; *-տար ամանն s.* gall-bladder; *-տոր a.* bilious; choleric, hasty, irascible.

Մաղձընկալ *s.* choledochus.

Մաղձոտ S. **Մաղձատոր**.

Մաղձոտութիւն *s.* bitterness, crabbedness, ill-humour, spite, gall.

Մաղտնիչք *s.* siftings. [plough.

Մաչ, *ոյ*, *ովք s.* handle, stilt of a

Մաչակալ *s.* plough-man; *-ութիւն s.* ploughing. [cheese-cake.

Մաչառուկ *s.* new-cheese, curd;

Մաչառ *s. anat.* basilica. [grapes.

Մաչար, *ացս s.* wine made of sour

Մաչկացուցանեմ *va.* to clot, to congeal. [mammà.

Մամ, *ոյ sf.* grand-mother, grand-

Մամոյ, *ի s.* chyle; *վոխարկութիւն ի -*, chylifaction, chylosis; *-ածէր a.* chyliferous; *-ային a.* chylous, chylaceous; *- վասոց*, lacteal, chyliferous vessels. [vice.

Մամլակ, *ի s.* a vice; *- ձեռաց*, hand-

Մամխի, *խեայ s. bot.* sloe-bush, bullace-tree, wild plum-tree.

Մամոնայ, *ից s.* Mammon, god of riches; *fig.* riches, wealth.

Մամուլ, *մլոց s.* press; wine-, cider-, oil--, &c.; *- պտուտակաւոր*, screw--; *- կերպասուց*, calender, hot--; *- տպագրութեան*, printing--; *- ջրաքաշական*, hydraulic, water-- ; *- գրամնական*, balancier beam.

Մամուխ, *մխոյ s. bot.* sloe, wild-plum.

Մամուկ*, *-ի բոյն* S. **Մարդ, *-ի ոստայն*.

Մամուռ, *մռաց s.* moss; lichen; sea-weed.

Մամռաքնդիր *a.* searching among moss or sea-weed (birds); -պատ *a.* moss-covered, --grown; -վարդ *s.* the moss-rose; -ռմատ *a.* full of sea-weed; -ւոր, -մոտ *a.* mossy.

Մայել, եցի *vn.* to bleat; ոչխար մայէ, the sheep -s. [flagging.

*Մայթ, իջ *s.* foot-, side-path, --way,

Մայիւն *s.* bleating.

Մայիս, ի *s.* May; առաջին օր -ի, --day; ծաղկաքաղ լինել յառաջնում աւուր -ի, to go maying; յամսեանն -ի, in the month of -.

Մայծրայ *s.* drinking-glass.

Մայռ, ի *s.* vein.

Մայտան, ի S. Հրապարակ.

Մայր, մօր, մարբ, մարք, մարց *s.* mother, mamma; matrix, mould; *fig.* mother, author, cause, source, spring, rise; S. -ադիր; - անասնոց, dam, mother; - թռչնոց, mother, hen; մեծ -, grand-mother; - հասարակաց, our common mother, earth; - եկեղեցի, եկեղեցեաց, mother church; cathedral, basilic; - լեզու, mother tongue; - քաղաքաց, metropolis, capital; - արեւու, the west, sun-set; - վանից, մարց պետ, abbess, prioress; - դեղեցիկ, nurse, wet--; foster-mother; անգործութիւնն է - ամ ախտից, idleness is the mother of all vice; ազնիւ, գորովագութ -, good, tender mother; անպիտան, չար -, bad, ill-natured mother; - լինել, to be a mother; կորուսանել զ- իւր, to lose one's mother; ի - դարձուցանել, to put out, to extinguish or blow out; թաղել ի -ն ամյն, to return to mother earth; արեգակն ի -ն դառնայր or մտանէր, the sun was setting.

Մայր, իջ, իւք *s.* cedar; pine-tree; *a.* cedrine, made of cedar.

Մայրաբար *ad.* as a mother, motherly, maternally; -գիր *sf.* adopted mother; -գորով, -գութ *a.* full of maternal tenderness, care or love; -դըռունք *s.* the chief door or entrance; -խողխող *s.* a matricide; -ծին *a.* set & risen again (sun); born of incest; -կան *a.* maternal; -կեր *a.* eating its mother (viper, adder); -կերտ *a.* built of cedar; -մած *a.* prostrate, prone; -յարկ *a.* cedar-roofed.

Մայրան, աց *s.* inesting or grafting place, joint, knot. [օրինակ.

Մայրանման *a.* cedar-like; S. Մայր-

Մայրապականութիւն *s.* incest; -պետ S. Մայրպետ.

Մայրասէր *a.* loving one's mother, filial love; -սպան *s.* a matricide; -սպանութիւն *s.* matricide; -ստանիկ *a.* rich or abounding in forests; -վանք *s.* chief monastery, mother-house; -տախտակ *s.* board of cedar or pine; -տանջ *a.* vexing or tormenting one's mother; -ատեաց *a.* hating one's mother; -ւոր *s.* pine forest; wood, forest; -փայտեայ *a.* cedrine, of cedar wood; -փողոտ S. -խողխող; -քաղաք *s.* metropolis, capital; - վանք S. Մայրավանք; -քաղաքացի *s. a.* native or inhabitant of a metropolis; metropolitan.

Մայրենի *a.* maternal, motherly; by mother's side; - հաւ, maternal grandfather; -ք *s.* mother's country or birth -place.

Մայրեւոր *s.* pine forest; woodman, hewer down or feller; -ութիւն *s.* woodcutter's calling. [cavern, den, lair.

Մայրի *s.* wood, forest; trees, grove;

Մայրիկ *s.* mam, mamma, dear mother.

Մայրոլորտ *a.* surrounded by wood.

Մայրոստանիկ *s.* metropolis.

Մայրութի *s.* maternity, motherhood.

Մայրպետ *sf.* abbess, superior.

Մայրփայտեայ *a.* of pine wood; cedrine.

Մայրօրէն S. Մայրաբար.

Ման *s.* spinning; circular motion, turn, revolution; mina (measure); - առնուլ, *- գալ, to turn, to move round; to take a walk; - պտղոց, bloom on fruit.

Ման or -անայ, ի *s.* manna.

Մանանեխ ;ի, -նխի, նխոյ *s.* mustard, --plant, --seed; անօթ -նխոյ, mustard-pot; հատ -նխոյ, grain of mustard-seed; սպեղանի ի -նխոյ, mustard -plaster, poultice or cataplasm, sinapism.

Մանարան *s.* spinning-mill, factory; - բամբակի, cotton-mill; - մետաքսի, silk-mill.

Մանաւանդ *conj.* more, rather, better; -, - զի, - թէ *ad.* above all, chiefly, principally, especially.

Մանգ *s. bot.* mango; S. Մանկ.

Մանգաղ, աց *s.* (ցորենոյ) sickle, reaping-kook; (խոտոյ) scythe; -ակ, աց *s.* hedging-bill, bill-hook; pruning-hook.

Մանգանէզ (Արջնաքար) S. Մագնոսն.

Մանգենի *s. bot.* mango-tree.

Մանգլիոն, ացի *s.* engine of war, machine. [– **Երեւակի**, Saturn's ring.

Մանեակ, եկայ *s.* necklace, collar;

Մանելիք *s.* distaff.

Մանեկաձեւ *a.* collar-shaped, annular; **–ւոր** *a.* wearing a necklace; curled; – **գունիս** *ast.* armillary sphere.

Մանեմ, եցի *va.* to spin; to twist, to twine; to complicate; to weave.

Մանեւար, **–ւոր**, ացի *s.* swath, band, [bandage.

Մանիշ *s. chem.* iodine.

Մանիշակ, ացի *s. bot.* violet; **–ագոյն** *a.* –coloured, –hued; *s.* violet, – colour; **–աւէտ** *a.* full of violets.

Մանիչ *s.* spinner. [knavery.

Մանի, ի, ու *s.* cunning, wiliness,

Մանկաբար *ad.* like a child, childishly, in a puerile manner; **–բարձ**, ացի *s.* surgeon-accoucheur, manmidwife; *sf.* midwife; – **լինել**, to deliver a woman, to perform the office of midwife; **–բարձութիւն** *s.* obstetrics, the science of midwifery; **–բարոյ** *a.* childish, puerile; S. **–վիս**; **–բեր**, ացի *a.* parturient, confined, lying-in, in labour; – **լինել**, to be brought to bed, to be confined, delivered; **–բերութիւն** S. **–ծնունդ**; **–բոյծ** *a.* infant nourishing; **–գող** *a.* child-stealing; **–գոյն** *a.* youngest, younger, minor, under age; **–գոլ ծեմ** *va.* to beget, to procreate, to generate; **–գործութիւն** *s.* procreation, generation; **–զուրկ** *a.* childless; without heir; **–ծնութիւն** *s.* childbed, childbirth, confinement, labour, delivery, lying-in; **երկունք –ից**, the pains of labour; **մեռանիլ ի –իւեան**, to die in childbed; **–ծու**, ացի *s.* school-master, pedagogue; **–ծութիւն** *s.* pedagogy; **–կալ**, ացի *s.* wet-nurse; nurse, nursemaid; **–կան** *a.* infantile, puerile, childish; **–կեր**, ացի *a.* eating one's own children; **–կոտոր** *a.* child-murdering; **–կորոյս լինիմ** *vn.* to miscarry, to abort; **–կրթութիւն** S. **–վարժութիւն**; **–հասակ** *a.* young; – **պղջիկ**, – girl; **–հեղձ** *a.* child suffocating; **–մահ** *s.* mortality among children; **–մայր** *s.* mother, young mother; **–մարդ**, ացի *s.* young woman, maiden or girl; **–մարզ**, ից *a.* gymnastic; *s.* – master; **–մարզարան** *s.* gymnasium; **–մարզութիւն** *s.* gymnastics; **–միտ** *a.* weak minded, puerile; crazy, stolid, stupid; **–մոլ**, ից *a.* sodomite, pederast; **–մոլութիւն** *s.* pederasty, sodomy; **–նամ**, ացայ *vn.* to become as a child; to become strong & vigorous again, to grow young; **–նոց** *s.* infant school; **–սէր** *a.* fond of one's children; **–սիրութիւն** *s.* love of children; **–սնութիւն** *s.* nourishment, care, or education of children; **–սպան**, ացի *s.* child-murderer, infanticide; **–սպանութիւն** *s.* childmurder, infanticide; **–վարժ** *s.* pedagogue; preceptor, tutor, teacher; **–վարժական** *a.* pedagogical; **–վարժեմ** *va.* to bring up or educate children, to instruct, to form by precept, to model; **–վարժութիւն** *s.* pedagogy; education, instruction; **–տիպ** *a.* young; **–տունկ**, **–տնկութիւն** S. **–մոլ**, **–մոլութիւն**; **–փարթութիւն** S. **–ծնութիւն**; **–ցուցանեմ** *va.* to make young again, to re-invigorate, to restore to strength & health; **–ւոր** *a.* having children; childish; **–ւորեմ** *vn.* to machinate, to plot, to devise.

Մանկերամ *s.* troop, band or company of children. [or dear child.

Մանկիկ *s.* babe, baby; child, little

Մանկլաւիկ *s.* court-page, courtier.

Մանկութիւն *s.* infancy, childhood; youth; minority; S. **Մանկ**; **քաջանոյդ**, **դեղածիծաղ**, **զբօսասէր**, **խաղատալից** –, lively, sprightly, playful, sportive or cheerful youth; **անդստին ի –էդ**, from your earliest years, from your youth; **ի գեղածաղկի –է**, in the bloom of youth; in the prime of life; **անցանել զառաջին –էն** or **ըմ ախս –էն**, to be past youth, "to be no chicken"; **եւ – անցանէ**, youth must have its time; S. **Զուարթածաղկի**.

Մանկուկ S. **Մանկիկ**.

Մանկաւակ *s.* little boys.

Մանկտի, ուց *s.* infants, children, young people, youngsters, youth; servants, domestics; **մանրիկ –**, little children; **հայ –**, the Armenian youth.

Մանոյ, ից *s.* offering, gift.

Մանշական *a. chem.* iodic; **–շաս** *s.* iodate; **–շուկ** *s.* iodide, ioduret.

***Մանուակ** S. **Սարդ**.

Մանոյ *s.* distaff; spindle.

Մանուած, ոց *s.* spinning; twisting; weaving; turn, bend, winding; *fig.* winding, complication, intricacy, intrigue, entanglement; – **բանից**, ambages, circumlocution, circuit, roundabout way; beating about the bush, circumlocutory speech; – **մտածութեաց**, caprice, whim, fancy, freak; – **ականջաց**, helix, the outer margin of the

ear; *-ապատ, -ապատ, -ապատ, -ապատ a.* winding, tortuous, meandering, sinuous; *-ջրքան*, zigzag; cranklcs; *-ել va.* to weave, to intertwine, to interweave; *-ոյ, -եայ a.* spun; twisted; winding, tortuous, zigzag; *fig.* full of circuits, complicate, intricate, knotty.

Մանուկ, նման, նկունք, նկանց *s.* babe, baby, little child; young child, little boy, boy, lad; youngster, stripling; soldier, warrior; servant, domestic; *- մատաղ*, babe, infant; *- տղայ*, child, little boy; *մանկունք եկեղեցւոյ, ուխտի մանկունք*, clergy; choristers; *մանկունք առագաստի*, paranymphs, bridegroom's friends; *- կնամարդի*, effeminate young man; *- նաւի*, ship-boy, cabin-; *- արքայի*, court-page; *կնքնախագին -*, the young prince; *մանկունքս*, my children; *- դու*, young man; *- եմ ես*, I am young; *- տիոմբ վախճան նեալ*, dead in youth; S. Ընտրան, Ծեր.

Մանուշակ, &c. S. **Մանիշակ**.

***Մանչ, -ուկ** S. **Մանուկ**.

Մանր, նոսր, նունք, նոսից *a.* small, minute, little, fine, subtile; slender, thin, slight; *-, -նուսա ad.* scantily, in small portions, minutely; in retail, in detail; - or - - *հատանել*, *կոտորել*, to cut into small bits or pieces, to mince, to hash, to divide into morsels; to cut thin; *- փշրել*, to pound, to beat small, to triturate, to grind, to crush; *- պատմել, ասել*, to relate or narrate minutely, circumstantially; *- ժպտել*, to smile; - - *ծամել*, to chew or masticate well, to chew the cud, to ruminate; *fig.* to examine, to study, to ruminate on; *-նուսա գրոշմել*, to write or note down in detail; *- միտ դնել, ի քնին արկանել*, to ponder on, to consider or examine minutely, thoroughly. [dragorous.

Մանրագոր, աց *s.* mandrake, man-

Մանրագրութիւն *s.* micrography.

Մանրադէտ *s.* microscope; *- լուսաէլեկտրական*, photo-electrical -; *-դիտական a.* microscopical.

Մանրաթելին S. *-քնին*; *-թել, եայ s.* filament; fibril; *-խիճ s.* coarse sand, pebbles, gravel; *-խոյզ a.* searching or examining accurately; accurate, exact, punctilious; prying, inquisitive; *- լինել* or *-խուզիւ քննել*, to examine minutely, to scan, to sift; *- լինել*, to refine, to be critical, to subtilize; to be inquisitive; *-խուզիւ հարցանել*, to interrogate inquisitively; *-խոտաք s.* grass, greensward, sward, grass-plot; *-խոտիւս s.* twigs, sticks; *-ծալ a.* undulated, -ting; *-ծոյ կերակուր s.* hash, gallimaufry, fricassee; *-կարկատ a.* patched, pieced together, cobbled; *fig.* absurd, flimsy, futile, fictitious; *-կծիծ, -կծծի a.* close-fisted, sordid, stingy, miserly, very avaricious; *-կծու a.* stinging, biting, pinching; *-կտիտ առնել va.* to narrate in detail, to give a full account of; *-կրկիտ a.* strict, formal, punctilious; *ad.* strictly, diligently; *-հետեմ, եցի va.* to investigate minutely, to search diligently; *-ճճի s.* small worm, animalcule; *-մաղ a.* finely sifted, minute, subtile; *- փոշի*, very fine powder or dust, atom, corpuscle; *-մանակ s.* minute, second; *-մանր a.* very fine, minute, thin; *-մասն s.* small part or portion, particle; mosaic, -work; *a.* minute, detailed; exact, particular; *- կոտորել*, to pound, to beat small, to triturate; *ի -մասունս պարապիլ*, to apply oneself to particulars; *հանճար ամիսս վեալի -մասունս*, limited intelligence; *միտք ցնդեալի -մասունս*, a mind lost in details; *-մանրաբար* S. **Մանր** *ad.* *-նկար s.* miniature; *-չափ s.* micrometer; *-պատում a.* related in detail, told minutely; *ad.* in detail, minutely; *առնել*, to enter into details, to describe, relate or recount circumstantially, to give a full & particular account; *-պտուղ a.* bearing small fruit or seed; *-վաճառ s.* retailer; grocer; *-վէպք s.* miscellanies; anecdotes; *-տունկ s.* small plant; *-փան s.* wooden-mortar; *-ցոյց s.* lens, magnifying glass; *-ցօղ s.* thin drizzle or dew; *-քայլ a.* short paced; *ad.* with small paces or steps, slowly; *-քիսա s.* small beard of corn; *-քնին a.* examined minutely, thoroughly; *- առնել*, to examine accurately, strictly, to the bottom.

Մանրելի *a.* triturable.

Մանրեմ, եցի va. to break or reduce to pieces, to grind, to pound, to bruise, to crush, to triturate; to hash, to mince.

Մանրեքամ *a.* composed of small ones; *- ձկունք*, a great deal of small

Մանրերգ *s.* madrigal. [fry.

Մանրերկրորդ *s.* a second, or 60th part of a minute; *-երրորդ s.* third, the

60th part of a second.

Մանրիկ, ըկան, կունք, կանց *a.* minute, little, very small, tiny.

Մանրատա *a.* having small branches.

Մանրատած, ոց *s.* shreds, scraps, morsels, bits, particles, minutiæ; **–ոյ, ից** *a.* cut into bits or pieces, hashed, minced, pounded, ground.

Մանրութիւն *s.* minuteness, thinness, **Մանրումն** *s.* trituration. [tininess.

Մաշ *a.* used up, worn out, old; *s. bot.* pea, peas; S. **Ճակղ եւ –.**

Մաշածոյ or **ծու, –կան** *a.* consumable, corruptible; **–կան լուսին,** waning moon.

Մաշար, ից *s.* teeth of a saw.

Մաշտոյ, ից *s.* flower or seed beds, garden-plot, parterre; **–, –ոցկան** or **–ական ախտ** *s.* consumption, phthisis.

Մաշեմ, եցի *va.* to use up, to consume, to wear out, to waste; to corrode, to gnaw, to eat; to spoil, to destroy; to make thin or lean, to emaciate, to extenuate; to afflict, to mortify; **– զժամանակ,** to employ, consume, spend, or waste one's time; **– զոգիս,** to harass, to vex, to tease the mind with longing; **– զխորհուրդս,** to thwart, to baffle; **–իմ** *vn.* to be consumed, worn out, wasted, to get spoiled, to go to decay, to be destroyed; to grow thin or lean, to fall, pine or dwindle away; **մաշեալ հանդերձ,** worn out, thread-bare coat; **– լուսնոյ,** to change, to wane; **վի՛ այսպէս մաշէլով մաշիս յառաւօտ յառաւօտ,** why do you grow thinner & paler day to day?

Մաշկ, ացի, կից *s.* scarfskin, epidermis; membrane, tunic; film, pellicle; skin, hide; fleecy skin; fur coat, pelisse; *a.* worn out, used up; **– մարգոյ** *med.* derma; **– գործոյ,** dressed skin, tanned hide, leather; cordovan.

Մաշկաբանութիւն *s.* dermatology, treatise on the skin & its diseases.

Մաշկագործ S. **Մաշկեղէն;** *s.* leather-dresser, currier, tanner.

Մաշկազգեցիկ S. **Մաշկազգեաց; –թեւ** *a.* dermopterous; hymenopteral; *s.* hymenopter; **–հանդերձ** *a.* S. **Մաշկազգեաց;** *s.* garment of skin; **–նափոյտ** *a.* clothed in leather.

Մաշկազգեաց *a.* clothed with skins.

Մաշկեակ, եկաց *s.* furred gown, pelisse; sheepskin coat.

Մաշկեայ, կեից *a.* made of leather, of skin, membranous.

Մաշկեկագործ, ացի *s.* furrier; **–ուի** *s.* peltry, furriery.

Մաշկեղէն, Մաշկէ *a.* S. **Մաշկեայ;** *s.* garment of skins; **գօտի –,** leather girdle; **ոտք –ք,** web-footed; **մարմին –,** human skin; *fig.* mortal coil.

Մաշկավաճառ *s.* furrier, fur-dealer; **–ուճիւն** *s.* fur-trade.

Մաշկեմ, եցի *va.* to skin, to flay, to gall; to strip off the hide.

Մաշուածոյ, ոյ, –ումն *s.* wear, wear & tear, deterioration, consumption, use; corrosion; decay, decline; **–ումն լուսնի,** waning of the moon; **լուսինն առնու աճումն եւ –ումն,** the moon waxes & wanes.

Մաշուք *s.* worn out part.

Մաշտեմ, եցայ *vn.* to lose the hair, to become bald, depilated, bald-headed.

Մաշտոց, ի *s.* ritual, ceremonial.

Մառ *s.* fog; **– գինւոյ,** pearly nap upon wine; **–** or **–ն** *s.* sun-set, west; **ի –ն մտանել, գառնալ,** to go down, to set.

Մառախլամած, –պատ *a.* full of fog, foggy, hazy, cloudy; obscure, dim, gloomy; **–լեմ, եցայ** *vn.* to get foggy, to be hazy, cloudy; **–լոտ** *a.* foggy, hazy, misty, caliginous, cloudy.

Մառախուղ, խղոյ or **խղայ** *s.* fog, haze, mist; darkness, obscurity; **օր ամպոյ եւ –խղոյ,** cloudy & tempestuous or stormy day.

Մառան, ացի *s.* pantry, store-room, cellar, larder, buttery; wine-cellar, –vault, canteen; **–ապետ** or **մառնապան** *s.* butler, steward; vintner.

Մառուխ *s.* cos-lettuce.

Մաս, սեաց, սանց *s.* part; bit, piece, morsel; share, portion; lot, parcel; ration, allowance; contingent, quota; side, part, quarter, clime; minute; relics; holy or hallowed bread; **– հաւատոյ,** article of faith; **մասունք բանից,** the heads of a discourse; **– բարւոյ,** the better part; **– զգայական, սրտմտական, ցանկական,** sensitiveness; irascibility; concupiscence; **մասամբ, ըստ մասին, ըստ մասնեայ, ի –է** *ad.* in part, partly; partially, in parts; by halves; **մեծաւ մասամբ, ըստ մեծի մասին, բազում մասամբ, ըստ առաւելագոյն մասին,** for the most or greatest part, mostly, chiefly; **յայսմ մասին, ի մասինդ յայդ-**

մին, on this side, on this consideration; *ի մասին*, for, instead of; – *առ* – or *առ մասին*, – –, piecemeal, in pieces, piece by piece, in shreds, limb by limb; *իմով մասամբ*, on my part, as for me; *աղօթից մասամբ*, as for, or with regard to prayers; *ի պարգեւի մասին*, in place of a gift, as a gift; *նմա եւ* –, he was allotted, he had for his share, or portion; it is fallen to his lot; – *ունել*, to participate in, to take a part or concern in; *ի բարեաց մասին առնուլ*, to take in good part; *ի չարի մասին առնուլ*, to take ill, or amiss; *պրաւիլ ընդ մասամբք ախտից*, to be subject to certain vices; *չիք մեր* – *ընդ Դաւթի*, we have nothing to do with David. [*s.* speciality.

Մասնագէտ *s.* specialist; –*գիտութիւն*

Մասնաժողով *s.* committee.

Մասնական *a.* partial; *gr.* partitive; –*կից a.* sharing in, participating; – *լինել*, to partake of, to be a party concerned, to take a share; –*կցութիւն s.* participation, share. [uonius.

Մասնաչափ *s. ast.* vernier scale,

Մասնաւուփ *s.* pyx, ciborium.

Մասնաւոր *a.* particular, special; private; –*աբար*, –*ապէս ad.* particularly, specially, in particular; –*եմ*, *եցի va.* to communicate, to impart; to distribute, to divide, to share; to contribute, to give; –*իմ*, *եցայ vn.* to participate, to partake, to share in, to take part in, to be concerned, to interest oneself; – *ընդ հարկաւ*, to contribute in some measure; –*ութիւն s.* particularity, speciality; singularity.

Մասնեմ, –*նիմ* S. Մասնաւորեմ, –*րիմ*. [molecule.

Մասնիկ, *նկան s.* parcel; particle,

Մասնկական *a.* molecular.

Մասնմուտ առնեմ *va.* to admit, to admit to a share or part in.

*Մասուր *s.* seed-pod of the rose.

Մասուրայ *s.* stuffing pipe or reed.

Մատակ, *ացի a.* dam, female.

Մատակախաղ *a.* in rut, neighing after, ready to mount, coveriug, mounting; – *ձի*, stallion, stud or entire horse, stone-horse; –*ութիւն s.* rut, heat, ardent desire, passion of horses; –*խուռն s.* stud of mares.

Մատակարար, *աց*ս. administrator, manager; steward, provider, victualler; dispensor, distributor; – *վանից*, cellarer; –*ական a.* administrative; –*եմ*, *եցի va.* to administer, to manage; to distribute, to dispense; to victual, to provide, to stock, to store, to furnish; – *զպշ խորհուրդս*, to administer the sacraments; –*ութիւն s.* administration, management; economy; stewardship; dispensation, distribution.

Մատաւկան, *ացի s.* horse-breeder.

Մատաղ, *ի a.* young, tender, new, fresh; *s.* child, little child; mortuary festival for the poor; – *հասակաւ*, – *յաւուրց*, very young; *ի* – *տիս*, in infancy, at so tender an age; *որթ* –, milk-fed calf.

Մատաղածին *a.* new-born; *s.* woman recently confined; –*կան a.* young; –*կոտոր a.* slain in infancy; –*հասակ a.* of tender age; –*ձի s.* colt, foal, nag, pony, cob; –*մայր* S. –*ծին s.*; –*նամ*, *ացայ vn.* to bloom again; to renew one's youth, to grow young again; –*ատունկ a.* young, new, tender; *s.* young plant, sucker, layer, shoot, sapling, off-set, slip; *fig.* neophyte, proselyte; *թուփ* –, young shrub; – *նահատակ*, child-martyr.

Մատաղեմ, *եցի*, –*եցուցանեմ va.* to restore to youth, to make young again.

Մատաղերամ *a.* young; – *մանկտի*, little children; – *գառինք*, lambkins.

Մատաղորթ *a.* having lately calved.

Մատաղոսթիւն *s.* youth; growing young again.

Մատաղօրեայ *a.* young, tender.

Մատանեակ *s.* ringlet, small ring.

Մատանեհար *s.* seal- or signet-ring.

Մատանեմ, *եցի va.* to seal with a signet-ring, to seal up.

Մատանեմատան *s.* ring-finger.

Մատանի *s.* ring; signet-ring, seal, stamp; S. Մատնոց; *ոսկի*, *ադամանդեայ* –, gold-ring; diamond-ring; – *պատկերաւոր*, cameo-ring; *հարսանեկան* –, wedding-ring; – *կրել*, to wear a ring; *կնքել* –*նեաւ*, to seal with a ring.

Մատեան, *էնից s.* book; parchment, scroll, roll, register; code, manuscript; *ծ*ծային, *ծ*ծաշունչ –*ք*, the Holy Scriptures, – Bible, – Writ; – *գունդ*, the immortal band (Persian cavalry); –*ի նից դպրան*, library; *ի* –*էնի հարկանել*, *ասլ*, to write, to set down or couch in writing, to register, to record.

Մատենագէտ *a.* book-learned, lettered, learned, erudite, skilled in lite-

rature ; *s.* man of letters ; bibliographer ; *–գիտութիւն s.* bibliography ; *–գիր, գրող s.* writer, author, bibliographer ; book, writing ; *a.* S. *–գրական* ; *ընտիր –*, classic author ; *յոռի –*, sorry writer, scrawler, scribbler ; *–ք*, men of letters, the literati ; *–գրական a.* bibliographical ; historic ; *–գրեմ va.* to write or compose a book ; to put down in writing ; to book, to register, to transcribe ; *–գրութիւն s.* bibliography ; literature ; writing, book, work ; *–գրան, –կալք, լոց s.* library ; *փոքրիկ –*, book-case, book-shelves ; *–մոլ a. s.* bookish, bibliomaniac ; *–մոլութիւն s.* bookishness, bibliomania ; *–յած a.* immersed in study or in books, well versed in literature ; *–պատում a.* told in books ; *ad.* narrating in books ; *–պետ s.* librarian ; *–սէր s.* bibliophilist, bookfancier ; *–սիրութիւն s.* bibliophily ; *–ւոր a.* historical ; *–գրեմ* S. *–գրեմ*.

Մատենիկ, նիկան *s.* opuscule, short treatise, pamphlet, tract ; *– գունդ* S. **Մատեան –**. [*–ուճ, –իմ*.

Մատղաճան, –ուճ, –ղիմ S. **Մածան**,

Մատիտակալ, ացի *s.* port-crayon, pencil-case. [grass.

Մատիտեղ *s. bot.* blood-wort, knot-

Մատիտան *s.* pencil, lead-.

Մատն, տին, տանց *s.* finger ; finger's breadth, inch ; *mus.* tune, air, strain ; *բոլոր –*, thumb ; *ցուցական –*, forefinger ; *միջին –*, middle finger ; *մատանեզի –*, ring-finger ; *փոքր –*, little finger ; *մատունք ոտից*, toe ; *յօդք մատանց*, knuckles, finger joints ; *մատունք նուագարանաց*, keys, keyboard, stop ; *մատունք սանդղոյ*, steps, stairs ; *մատունք որթոյ*, shoots, branches or tendrils of a vine ; *– Ա՛ծոյ*, the finger or hand of God ; *ծայրակտուր մատամեղք*, with maimed fingers ; *ուսոյց զմատունս իմ ի պատերազմ*, he taught my hands to war ; *ի ծայր մատանց*, at the finger's ends ; *ծայր մատանց ոտից*, tiptoe ; *հարձակեալ զմատունս*, to crack one's fingers ; *–ն առնել*, to point at one ; to denounce ; *fig.* to defame, to laugh at, to scorn ; *վաստակել մատամեղք*, to live by one's labour ; *ի մատունս գնալ*, to walk on one's toes, to walk tiptoe ; *յոտն ի – յառնել*, to stand tiptoe ; *մոռացկոտաց զ– կապել*, to resolve not to forget, to make a memorandum ; *մատամբ ցոյց անել*, to point at with the finger, to indicate ; *ծայրիւ մատին մատին հաշակել*, to taste, to taste slightly ; *դնել մատունս ի վերայ բերանոյ*, to place a finger on the lips, to keep silence, to be benumbed ; *– լինել va.* to betray ; *vn.* to be betrayed ; *– լինել անձին* or *անձամբ անձին*, to betray oneself, or one's own cause, to do oneself an injury ; *– անձին խրոյ գործել*, to kill oneself, to commit suicide, to make away with oneself ; *– լինել իւրեանց արծաթոյն*, to lavish, to waste, to squander ; *– լինել, եղանիլ*, to give or addict oneself to, to surrender, to give in ; *– առնել, – եւ տուր լինել*, to betray ; *արգելուլ, ըմբռնիլ մատին ի դռնամէջս*, to jamb one's finger in a door ; S. *Ճիւղ*.

Մատնագործ *a.* done by hand ; *–գրուած a.* written or sculptured by hand ; *–ծաղիկ s. bot.* fox-glove, digitalis ; *–հատ a.* cutting off or amputating another's finger ; *–մուխ a.* thrusting in one's finger ; *– զզուանաւք փսխեալ*, to provoke vomiting with the finger ; *–նիշ* S. *–ցոյց* ; *–նշան ծաղկեցուցանեմ va.* to write, to compose, to trace ; *–չուրթն s. med.* whitlow, panaris, felon ; *–չափ, ի a.* a finger's width or depth ; *s.* inch, digit, finger ; *–ցոյց a.* pointing at, indicating with the finger ; *– առնել, լինել*, to point at, to addict, to indicate ; to betray ; *fig.* to deride, to scoff, to ridicule, to quiz, to make a laughing-stock of ; *–փոխ խաղացումն s. mus.* fingering, playing on, touching.

Մատնեակ or **Մատանակ** *s.* finger, hand ; *ի – արկանել*, to seize, to take possession of, to subject, to subdue ; to win complete power over.

Մատնեմ, եցի *va.* to betray, to denounce, to discover ; to deliver up, to surrender ; to abandon, to allow, to permit ; *– ի ձեռս ումեք*, to give into the hands of, at the mercy of, to deliver up ; *– ի վտանգս*, to endanger, to expose to peril, to put in jeopardy ; *– զոք գազանաց*, to throw to the wild beasts, to give as a prey to ; *– զոք սրոյ*, to kill, to slay ; *– զանձն յանարգութիւն*, to debase, degrade or disgrace oneself ; *– ի կամս փառասիրութեան հաճոյից իւրոց*, to sacrifice to one's ambition ; *– զոք ի ծաղր եւ յայտնութիւն*, to quiz, to burlesque, to ridicule ; *– զոք ամ-*

ծայ, to cover with shame or confusion; – *զոք սաստանայի*, to excommunicate; – *զնորհուրդս իւր*, to unbosom oneself to, to open one's mind to; *ոչ – զհամբերութիւն*, to be patient; *–իմ vn.* to be betrayed, denounced; to betray oneself, to give in, to surrender, to abandon oneself to, to be a prey to; *– ի գերութիւն*, to be or become a slave to; *– ի փախուստ*, to run away, to take to flight; *– ի նախանձ սրտմտութիւն ուրուք*, to become a victim to the jealousy of; *– ի սուր*, to be put to the sword; S. Ա*սեան*, Ա*ւար*, Մ*աղ*, Պ*ար*.

Մ*ասնիք s.* fluting, flutes. [*տուի*, &c.

Մ*ասնիկ s.* the little finger.

Մ*ասնիչ s.* traitor; felon, scoundrel.

Մ*ասնոց s.* thimble.

Մ*ասնութիւն s.* treachery.

Մ*ասնուտ s.* traitor; informer, denouncer; – *լինել*, to betray, to denounce.

Մ*ասնացոյց* S. Մ*ատնացոյց*, &c.; – *նախատանօք ad.* villanously, contumeliously, ignominiously.

Մ*ատոյց, ուցի s.* access, approach; ascent, acclivity.

Մ*ատուռն, տրան, տրունք, տրանց s.* martyr's shrine; chapel, oratory.

Մ*ատուտակ, ի s. bot.* liquorice; *սուա –*, wild –, milk-vetch, astragal; *–ի արմատ*, peony; *–իկ s. chem.* glycirrhizine.

Մ*ատուցական a.* presentable.

Մ*ատուցանելի a.* offering, presenting; S. *–ցական*.

Մ*ատուցանեմ, ցի va.* to draw or bring near, to advance, to put forward; to present, to offer, to dedicate; to sacrifice; *ի մէջ –*, to relate, to report. [offering.

Մ*ատուցարան s.* altar, place of

Մ*ատուցիչ, –ցող s.* offerer; sacrificer; *–ցումն s.* presentation, offering, oblation, offer; celebration.

Մ*ատչելի a.* accessible, accostable.

Մ*ատչիմ, աւայ, տուցեալ vn.* to gain access, to approach, to draw near, to advance, to present or offer oneself, to come, to appear; to be presented, offered, celebrated; *յառաջ –*, to advance, to come or go forward; S. *Հուպ, ի վեր*.

Մ*ատուտակ, ացի s.* cup-bearer; butler; *–եմ, եցի va.* to be or become cup-bearer, to present drinks, to fill the glasses, to pour out wine; to administer, to distribute, to dispense; *–ութիւն s.* cup-bearer's charge or office.

Մ*ատրանապետ s.* chaplain; *–ութիւն s.* chaplainship.

Մ*ատք, ատց s.* temptation, impurity.

Մ*ար, ու s.* metretes or amphora (a liquid measure, the Roman about seven, the Attic about ten gallons).

Մ*ար, ի, ից s. a.* Mede; Median; –

Մ*արագ, ի s.* hayloft. [*s.* lord.

Մ*արախ, ից s.* locust; grass-hopper; *քաղցր* – S. Մ*ատուտակ*.

Մ*արանաթա s. Syriac w.* Maran-atha, *it signifies*, the Lord comes, or, the Lord is come; (it was a form of threatening, cursing or anathematizing among the Jews).

Մ*արապարսկացի s. a.* Medo-Persian.

Մ*արաստան, ի s.* Media.

Մ*արաչախտ, ի s.* marshal.

Մ*արգ, ից, –ագետին s.* mossy ground, turf, grass, pasture, herbage, meadow, mead; *geol.* marl.

Մ*արգարէ, էից s.* prophet, seer; *սուտ –*, false –; *կին –*, prophetess; *փոքր –ք*, the Lesser prophets.

Մ*արգարէաբար ad.* prophetically, like a prophet; *–գէտ a.* skilled in the prophecies; *–գիր a.* written by the prophets; *–զրաւ a.* prophet-slaying, destroying the prophets; *–ծին a.* begetting a prophet; born of a prophetess; *–խառն, –կան, –կիր a.* prophetic; *– ոգւով*, by a – spirit; *–կոտոր a.* massacring prophets; *–հայր s.* a prophet's father; *–հանգէտ a.* like a prophet; *–հրաշ a.* prophetic; *–ձառ a.* foretold, announced, or predicted by a prophet or by the prophets, declared prophetically, prophetic; *–նամ, ացայ vn.* to prophecy; to predict, to foretell; to play the prophet, to counterfeit; *–նոց s.* prophet's temple; *–շնորհ a.* having the gift of prophecy; *–պետ s.* chief of the prophets (Moses); *fig.* our Lord G.-C.; *–սպան a.* murdering prophets; *–ատո պատգամք s.* Scripture, the prophets; *–բան* S. *–նոց*; *–ցուցանեմ va.* to render prophetic, to cause to prophecy; *–քարոզ a.* preached by the prophets.

Մ*արգարէութիւն s.* prophecy; the book of the prophets; *–ուհի sf.* prophetess.

Մ*արգարէօրէն ad.* prophetically.

Մ*արգարիտ, ըտոյ* or *ըտի, ըտաց s.* margaret, pearl; *bot.* daisy; *chem.* mar-

garine; *շարք -րտաց*, string of pearls; pearl necklace; *ծածկեալ -րտաք*, pied with daisies; *մի արկանէք զ-ս առաջի խոզաց*, don't cast pearls to swine; S. *Ընդելուզանեմ*.

Մարգարտաձեւ *a.* beautiful as a pearl; *-գոյն a.* pearl-coloured; *-զարդ a.* adorned with pearls, pearled; *-խուռն a.* full of pearls, pearly; *- դաշտ*, plain sprinkled with daisies; *-ծին a.* bearing or producing pearls; *-հատ s.* grain of pearl; *- ատամունք*, pearly teeth; *-հիւս, -յեռ, -շար a.* strung with pearls; *-ուխտ a.* like a pearl; *-փայլ a.* bright as a pearl.

Մարգարտեայ *a.* of pearls, pearly; *-երանգ a.* pearl-coloured; *-օրինի ad.* like a pearl.

Մարգաւոր *a.* feeding in meadows.

Մարգաց *s.* the eleventh month of the ancient Armenian calendar, (June).

Մարգիզ, ից *s.* marquis, marquess: marquee; *-ուհի s.* marquisate; *-ուհի sf.* marchioness.

Մարգահարկն, հանի, -ձակ, ից *s.* marshy meadow.

Մարդ, ոց *s.* man; mortal; the human race; *կին -*, woman; *Որդի -ոյ*, the Son of Man; *- եւ Աստուած*, Man-God; *բարի -*, worthy or honest man, man of worth; *դէղեցիկ -*, handsome man; *բարեսիրտ -*, man of feeling, generous-hearted man; *-ն անօրէնութեան*, antichrist; *յարդէ -*, man of straw; a scare-crow; *- ի -ոյ*, from one man to another; *ամէն -*, every man; *արժան նի -ոյ*, manly; *անարժան -ոյ*, unmanly; *ի բաց մերկանալ զ-ն հին*, to put off the old man; *առ - հաւաքել*, to crowd or rush together, to press, to throng; *արար Աստուած զ-ն ի սլատկեր իւր*, God made man after his image; *ի բարեբաստութիւն -ոյս*, for the happiness of mankind; S. *Աստիր*, *Մարգիկ*.

Մարդաբանութիւն *s.* anthropology; *-բար* S. *Մարդկաբար*; *-բնակ a.* inhabited by man; *-գայլ s.* chimera, bug bear, hobgoblin, ghost; *-գերի s.* captive, prisoner, slave; *-կին s.* slave-merchant, --buyer or dealer; purchase of slaves; *-գլուխ a.* man-headed; *-գող s.* man-stealer; *-գողութիւն s.* man-stealing; *-գործեան a.* nourished or cultivated by man; *-գաւ s.* assassin, murderer, man-slayer; *-գաւեան a.* believing in Christ as man only, denying the divinity of Christ, Nestorian; *- աւանդք* or *-գաւանութիւն s.* nestorianism; *-գաւութիւն s.* murder, assassination; *-դէմ a.* of a human figure or countenance; *-զգեաց a.* clothed in human nature, incarnate, become man, made flesh; *-զեհն a.* man sacrificing; *- լինել*, to immolate or sacrifice human victims; *-ք s.* human sacrifice or victim; *-զոհ* S. *-զեհն*; *-զոհութիւն*, *-զոհք* S. *-զեհք*; *-թափ a.* unpeopled, uninhabited, desert, wild; *-թիւ s.* enumeration or numbering of men; ☞ *-թուիլ*, to each person, a-man, a-head; *-լից* full of man, peopled, very populous; *-խանձ a.* man-devouring, eager for human flesh; *-խանձութիւն s.* greed of human flesh; *-խառն a.* hypostatically united with the human nature; *-խիտ a.* densely inhabited, crowded with inhabitants; S. *-լից*; *-խնդիր a.* searching, or in search of men; *-խողխող, -խոշոր a.* slaughtering or massacring man, murderous, killing, bloody, sanguinary, cruel; *s.* cut-throat, homicide; *-ծախ a.* man consuming, causing the destruction of men; *-ծին a.* begetting a man; *s.* fabulous tree feigned to produce men.

Մարդակ, ից *s.* joists & beams of a house; ceiling, roof.

Մարդակազմութիւն *s.* structure of the human body, physiology, anatomy; S. *-բանութիւն*.

Մարդակեր, ից *s.* cannibal, anthropophagus, man-eater; *- լինել*, to eat human flesh; *-կերութիւն s.* anthropophagy, cannibalism; *-կերպ a.* human, having a human form or figure; after the men's manner; *s. zool.* anthropomorphite; *-կերպեալք* or *եանք s.* the anthropomorphites; *ազանգ -կերպ եայց*, anthropomorphism; *-կոյս բազմութիւն s.* train or suite of domestics, numerous equipage; assembly of men, multitude of people, crowd, a crew of men; *-կոտոր a.* murderous, exterminating; *- առնել*, to kill, to put to the sword; *-հաճ, -հաճոյ, լից a.* insinuating, fawning, flattering, striving for favour, servile; *-հաճեմ vn.* to seek men's favour, to fawn, to flatter, to seek to please by servility; *-հաճութիւն s.* fawning, adulation, flattery; respect for persons; *-հասակ a.* of the human height or form; of perfect form, well shaped (man); *s.* the human stature, size or height; *-հարկ s.* capita-

tion, poll-tax, poll-money; –*հայր հօտ* s. multitude, crowd; –*ձայն* s. human voice; –*ձեռ* S. –*կերպ*; –*մահ* s. plague, pestilence; –*մարտ* a. making war on man; hostile to mankind; –*մօտ* a. near the habitation of men; *ի –ի կեալ*, to inhabit –; –*նամ*, *ացայ* vn. to become man, incarnate, to take human flesh or nature; –*շահ* a. edifying, exemplary, virtuous; affable, kind; –*շատ* a. well peopled, full of inhabitants, populous; –*շատութիւն* s. great multitude, dense population; –*չէն* S. –*շատ*; –*չնորհ* S. –*շահ*; –*չափ* a. of man's height or size; –*պայն քաղ* s. chimera, were-wolf; –*պայք* s. satyrs; –*պաշտ*, *ից* s. anthropolatra; *fig.* flatterer, fawner, adulator; –*պաշտութիւն* s. anthropolatry; *fig.* fulsome flattery, adulation; –*պատկեր* a. man-shaped, having the human form or figure; s. human image; –*պէս* S. Մարդկօրէն; –*պոր* or *պործ* S. Մազապուր, &c.; –*ռուս* a. biting man; –*սանկ*, *ի* s. litharge of silver, yellow, white litharge; –*սէր* a. advantageous to the propagation of the human race; –*սէր* a. philanthropic, humane, benevolent; kind, obliging, courteous, civil, gracious; tender, compassionate, charitable; –*սիրաբար* *ad.* benignly; –*սիրական* a. philanthropical; –*սիրապէս* *ad.* humanely, kindly, tenderly, with kindness, lovingly; –*սիրեմ* va. to be philanthropic, humane, to behave with kindness, to be compassionate, courteous; to be condescending; to receive courteously, to give a hearty welcome to, to honour; –*սիրութիւն* s. philanthropy, humanity, kindness, benignity, affability, benevolence, courteousness; condescension; welcome; –ք S. –*սիրապէս*; –*սպան*, *ացս* a. murderous, homicidal; s. murderer, homicide, man-slayer; –*սպանութիւն* s. homicide, murder; –*կամաւոր*, wilful murder; – *ակա-մայ*, manslaugter; – *յանզգոյշս*, homicide by misadventure; –*ստան*, *ացս* s. place of reunion; –*վաճառ* s. slave-merchant or dealer; –*վայելուչ* a. meet for or worthy of man; –*վար*, *ացս* a. S. –*ծախ*; civil, polite, urbane, courteous, complaisant, obliging, genteel, kind, affable; –*վարուի* s. civility, politeness, urbanity, courtesy, complaisance; –*տեաց*, *եղծ* or *ցեց* a. hating mankind, misanthropic; s. misanthrope, man-hater; –*տեսակ* or *սիկ* S. –*կերպ*; –*տեցիկ* S. –*տեաց*; –*տեցութիւն* s. misanthropy, hatred of mankind; –*տունկ* s. human race, human creature, man; a. human, rational; – *քուրսատան*, garden planted by man; –*ցուկ* s. minotaur, bucentaur; –*ցուցանեմ* va. to humanize, to civilize; to familiarize, to tame; –*քաղաքացի* or –*ցի* s. inhabitant or dweller in man; –*քայլ* a. walking as man.

Մարդեղոյզ, *լուզաց* a. flattering, fawning, seductive; s. adulator, flatterer, sycophant, seducer; –*լուզական* a. adulatory, deceitful; –*լուզութիւն* s. adulation, flattery.

Մարդեղութիւն s. incarnation; our Lord's human nature; creation, generation or genealogy of mankind.

Մարդերեւոյթ S. Մարդակերպ.

Մարդընտանեաց familiar, tame, docile.

Մարդիկ, դիան s. men, mankind, the human race, the world; *ամ* –, all men; *որդիք մարդկան*, the children of men; *դպրագէտ* –, men of letters; –*ս յարդարել*, to make men of.

Մարդկաբար S. Մարդկօրէն; –*խառն*, &c. S. Մարդախառն, &c.

Մարդկական, –*կին* a. human; belonging to man, manlike; –*պէս* S. Մարդ-

Մարդկեզէն a. human. [կօրէն.

Մարդկութիւն s. humanity, human nature; humanity, mankind; multitude, many people.

Մարդկօրէն a. human; *ad.* humanly, as a man, according to human nature.

Մարդպետ s. chief guardian of the harem, chief of the eunuchs, kislar-agasì; –*ութիւն* s. dignity, office or post of kislar-agasì.

Մարեմխոտ s. sweet marjoram.

Մարեռեան ծառ s. may-pole.

Մարերի s. the tenth month of the ancient Armenian calendar, (May).

Մարզ, *ից* s. confine or frontier of a state, march, border; province, district; – *դնել*, to reduce to a province; –ք, exercise. [creeping mouse-ear.

Մարզանգոզ, –*նան* s. *bot.* pilosella,

Մարզանք s. exercise; gymnastic ap-

Մարզարան s. gymnasium. [paratus.

Մարզեմ, *եցի* va. to instruct in athletic exercises; to inure to war; to exercise, to instruct, to initiate, to teach, to discipline, to form, to train,

to civilize, to soften manners. [ed to war.
Մարզեալ *a.* exercised, inured; train-
Մարզիչ *s.* instructor, teacher, one who disciplines, inures or trains to war.
Մարզուն *s.* teaching, training; instruction, exercise.
Մարզպան, ապ *s.* governor of a march, of a county or province, exarch; *-ութիւն s.* government of a march, governorship of a province.
Մարզպետ S. **Մարզպան**.
Մարթ, թ *s.* means; *a.* possible; *- է v. imp.* it is possible, it may be so; it is fitting or proper; *-ական a.* ingenious; *-անաւ* S. **Մարթեմ**.
Մարթանք *s.* stratagem; means, expedient, resource, remedy; skill, art, ability, cleverness, mastery; *-ապէս ad.* ingeniously, cunningly.
Մարթելի *a.* possible; contingent; proper, fitting.
Մարթեմ, եցի *va.* to find means, to invent, to contrive, to find out.
Մարթեմ, թացի *vn.* to be able, possible, to have the power, faculty or means.
Մարթեցուցանեմ *va.* to render possible; to execute, to carry into effect, to accomplish.
Մարթի *v. imp.* it is possible; *զիա՞րդ - այգմ լինիլ*, how can these things be? *չ- , ոչ -*, it can't be, it is impossible; *-ցի՞*, is it possible?
Մարթուն *a.* ingenious, clever, skilled; S. **Մարթ** *a.*; *չ- a.* inept, unfit, awkward.
Մարթուհ *a.* clever, skilful, expert.
Մարթուպատշաճ *a.* possible & proper. [cleverness.
Մարթչութիւն *s.* dexterity, ability,
Մարի, բուոյ, բեաց *s.* hen.
Մարխ, խ *s.* resinous pine.
Մարկեղ, խ *s.* hoe.
Մարկեղիտք *s.* Marcionites.
Մարկճակ մոմեայ *s.* statue of wax.
Մարճակ *s.* bed & bedding.
Մարմանդ, խ *s.* hot or temperate climates; pleasant meadow, delightful spot; greensward, lawn, grass-plot.
Մարմայկան *a.* pruriginous.
Մարմայքեմ, եցի *vn.* to itch, to feel an itching, titillation or pruriency, to have a tickling sensation; to feel a desire to scratch oneself; *fig.* to be excited, incited, provoked, tickled or pleased; *-եցուցանեմ va.* to cause to itch, to tickle, to titillate; to irritate, to exasperate; *fig.* to tickle, to please, to gratify.
Մարմայքիւն, -ջումն *s.* itching, pruriency; incitement, tickling, titillation; smart, burning, puncture.
Մարմաս *s. med.* St. Anthony's fire; *-ոտ a.* feeling a prickling, subject to a pricking sensation.
Մարմարակուս, -չէն *a.* made or built of marble, marmorean; *-կոփ, -հատ s.* marble-cutter; *գործարան -հատուց*, marble-yard,--works; *-հատք s.* marble-quarry; *-պատ a.* covered or paved with marble.
Մարմարեայ, -եղէն *a.* of marble, marble, marmorean.
Մարմարիոն, ապ *s.* marble; *a.* -, of marble; *կարծր իբրեւ ք-*, as hard as -; *-եայ* S. **Մարմարեայ**.
Մարմենի *s.* distaff.
Մարմին, մնոյ *s.* body; flesh; man, creature, mortal; corpse, dead body; carcass, carrion; body, consistency; whole, ensemble; *geom.* solid; *- առ- նուլ*, to become incarnate; *եւ Բանն - եղեւ*, & the Word was made flesh; S. **Երկնային**.
Մարմնաբանութիւն *s.* somatology; *-բոյծ a.* too indulgent to the appetites, carnal, sensual; *-գեղ a.* well shaped; *-գոյք s.* corporeal substances; creatures, mortals; *-գործեմ va.* to change into flesh; *-գործութիւն s.* incorporation, embodiment; *-զգած, -զգեաց, -զգեաս, -զգեցիկ a.* clothed with flesh, incarnate; corporeal, bodily, mortal; *-զգեցութիւն s.* incarnation; *-զեղծ a.* impudic, sensual, libidinous; impotent, frigid, incapable of procreation; *-զեղծութիւն s.* luxury, licentiousness, lechery, wantonness; impotence, frigidity; *-խորժ a.* pleasing or grateful to the senses; *-խորժութիւնք s.* sensual delights; pleasures; *-ծածուկ a.* hiding, covering the corpse (tomb), or the body (hair); *-ծին, ծնոնդ s.* corporeal birth, according to the flesh; *-կաղ s.* corporal, a fine linen-cloth on which the priest places the chalice at mass; *-կան a.* corporeal, bodily; mundane, worldly; carnal, sensual; *-կեր, ապ a.* carnivorous; *-կերութիւն s.* use of flesh for food; *-կից a.* of the same nature; consanguineous; *s.* fellow-man; *-կրթանք s.* gymnastics, athletics; *-կրթ-*

թուլթի s. bodily exercise; *–հայ, ացի s.* anatomist, dissector; *–հայական a.* anatomical; *–հայեմ, եցի va.* to anatomize, to dissect; *–հայութիւն s.* anatomy, dissection; *–հայօրէն ad.* anatomically; *–հար, ացի a.* impotent, unhealthy, apoplectic, disabled, crippled; *–ձեւ a.* having a bodily form or figure, corporeal; *–մարզ, ից s.* gymnastics; gymnastic-master; *–մարմ a.* carnal, sensual, voluptuous; *–մարմութիւն s.* sensuality, attachment to sensual pleasures; *–պին* S. *–կան*; *–նամ, ացայ vn.* to become incarnate; to take the human body or nature; *–շարժութիւն s.* tickling, titillation, stimulant; any movement of the body; *–պահ, ացի s.* bodyguard, life-guardsman, yeoman of the guard; *–պաշտ, ից s.* worshipper of the flesh; sensualist; Apollinarian; *–պատ a.* clothed with a body, corporeal; *–պատառ a.* enveloping the whole body; *–պարար a.* nourishing, fattening; voluptuous, gluttonous; *–պէս ad.* bodily, corporally; materially; carnally, sensually, lustfully; *fig.* essentially, really, substantially; *–պիղ a.* material; carnal, voluptuous; *–ռիկ a.* incarnate; *–ռում s.* incarnation; *–սէր a.* fond of carnal pleasures, sensual, carnal, voluptuous, mundane; *–սիրութիւն s.* sensuality, lust, concupiscence; *–սպան s.* self-murderer, suicide; *–վառ ձառ.* S. Մահ– ; *–տակ s.* madragora root; *–տանջ a.* tormenting the body (pain); *–տեաց a.* despising carnal pleasures; *–տեսակութիւն s.* materiality; *–տեսիլ, –տիպ a.* corporeal, of a – form; *–փան s.* place of incarnation, matrix; *fig.* our Lord's Mother; *–ցուցանեմ va.* to change into flesh; to embody, to incarnate; to figure, to impress with a form; *–ւոր, ական a.* corporeal, palpable, material; of or belonging to the body, bodily; carnal, fleshly, sensual, worldly; *–ւորապէս ad.* bodily; really, actually; *–ւորութիւն s.* corporeity; incarnation; humanity; *–փոխութիւն* S. Հոգե–.

Մարմնեղ, *ացի a.* fleshy, corpulent, fat, plump; *–էն a.* corporal, corporeal;

Մարմնիկ *s.* corpuscle. [S. Մարմնեղ.

Մարմնյոյթ, *–ինդք s.* bodily things, things appertaining to the flesh.

Մարոխ *s. bot.* S. Մաստակ.

Մարսեմ, *եցի vn.* to digest; to concoct; *–եցուցանեմ va.* to cause to digest; *–եցուցիչ, –ողական a.* digestive.

Մարսողութիւն, Մարսուն *s.* digestion; concoction.

Մարտ, *ից s.* war, battle, combat; wrestling; dispute, quarrel: month of March; *ի – պատերազմի պատրաստիլ,* to prepare for war; *ելանել ի – պատերազմի ի վերայ ոմբուք,* to take up arms against; *– դնել, մտնել ընդ ոմանք, տալ – պատերազմի ընդեմ ոմբուք,* to give battle, to make war on, to wage war; *– ընդ միմեանս հարկանել, – եդեալ կռուիլ,* to fight, to combat, to attack; *միշտ –ի վնեալ ունիք,* to be in perpetual hot water with, to be continually at war with; *– ի վերայ ոմբուք յարուցանել, ի – պատերազմի գրգռիլ,* to incite to battle, to excite or create war against; *– պատերազմի էր ընդ ընդ միմեանս վէր,* they were at war for; *անագորոյն –ի պատերազմէ,* by a bloody battle, by a sanguinary conflict; *–ն յերկոցունց կողմանց մնայր անպարտելի,* the battle remained undecided; S. Պատերազմ.

Մարտագէտ, *դից s.* agonotheta, athlotheta; *–ծնող a.* quarrelsome, contentious, litigious, wrangling; *–կան a.* of or belonging to war or battle, warlike; *s.* warrior, combatant; *–կառք s.* war-car or chariot; *–կից s.* companion in arms, fellow-soldier, comrade; adversary, antagonist, opponent; *a.* confederate, leagued, allied; *– գունդք,* auxiliary forces; *– լինել,* to fight in company; *–կցութիւն s.* companionship in arms; alliance, confederacy; aid, succour; *–մբոխ a.* tumultuous, troubled, agitated by war; Յարդար S. *–գէր.*

Մարտան *int.* would to Heaven that! if it might be!

Մարտանկար, *ացի a.* painting battle-scenes; *– պատկերահան s.* painter of battle-pieces; *–ապայ s.* waggon, ammunition–, powder-cart; *–վար, ի s.* palestra, battle-field, or -ground; *–ցուք, ացի s.* weapons of war, (other than fire-arms); *a.* military, warlike.

Մարտընտիր *s.* brave, valiant soldier; *–ք,* choicest troops, the flower of, or the choice men in the army.

Մարտիկ, *ակաց s.* warrior, soldier, combatant; *ի – ժողովել,* to rush to the field of combat.

Մարտիրոսիք *s. Gr. w.* martyrology.

Մարտիրոս, ոց *s.* martyr; **–ական** *a.* of –; **–ակից** *a.* suffering a similar martyrdom separately or together; **–այորդ** *a.* exhorting to martyrdom; **–անամ, ացայ** *vn.* to be a martyr, to suffer martyrdom, to undergo death in witness of the faith; **–արան** *s.* place of martyrdom; chapel or tomb of martyrs; **–ապօլիս** *s.* Martyropolis; **–ացուցանեմ** *va.* to martyrize; **–ուհի** *s.* martyrdom; **–ուհի** *sf.* female martyr.

Մարտկոց, ոց *s.* battery, bastion, bulwark; tower; **էլէկտրական –**, electric battery or machine; **վոլտայական –**, Voltaic battery, pile.

Մարտնչիմ, **ուեայ**, **ուսկեալ** *vn.* to fight, to combat, to make war, to engage in action; to quarrel, to dispute, to contest; **– սկզբնամարտութիւն**, to skirmish. [fencing-master.

Մարտուսոյց *s.* military professor; **Մարտուցանեմ**, **ցի** *va.* to cause to fight, to provoke to combat; to defy, to challenge. [of war.

Մարտօրէն *ad.* according to the art

Մացառ *a.* thick, bushy; *s.* S. **–ք**.

Մացառախիտ *a.* bushy, full of bushes, thick-tangled, brakish, briery; **–ական** *a. chem.* sylvic; **–ձեւ** *a.* bushy-shaped, bushy; **–ոտ** *a.* hidden among the bushes, sylvan, woody, rural.

Մացառուտ S. **–ախիտ**.

Մացառք, ուց *s.* thicket, covert, copse, wood; brushwood, underwood, bush, tuft; **–ք աչաց**, thich eye-lashes; **սեւացուցանել [թխացուցանել] զ–ան առ բեռամբ ծարրօքն**, to paint one's eye-lashes.

Մաւրիտանական *a.* Moorish, of the Moors, mauresque; **– նկար**, mauresque, moorish style of painting; arabesque; **–կապար**, morris, morris-dance.

Մաքաղուկ *s. zool.* drepanis, sand-martin or shore-bird.

Մաքառ, *ի s.* combat, fight; wrestling; contest, strife, litigation, quarrel, dispute; **–ելոյ–անեմ** S. **Մարտուցանեմ**; **–իմ, եցայ** *vn.* to combat, to fight, to come to blows; to wrangle, to quarrel, to dispute, to discuss, to argue; **–ող** *a.* combating, opposing; quarrelsome; **–ումն** S. **Մաքառ**.

Մաքի, **քւոյ**, **քեաց** *s.* ewe, sheep.

Մաքրան *s.* handkerchief; thick cloth.

Մաքուր, **քրոց** *a.* pure, neat, clean, unstained, unsullied; refined, purified; limpid, clear; *fig.* pure, modest, chaste; **գրել զ–ն**, to make a fair copy of. [toll.

Մաքս, *ից s.* excise, custom, duty, city

Մաքսանենգ, ոց *s.* smuggler; **վաճառք –ոց**, smuggled goods; **– լինել**, to be a smuggler, to smuggle; **–ուիլ** *s.* contraband, smuggling; **–նոց** *s.* custom-house; toll-house; **–պետ** *s.* director or chief officer of the custom-house, farmer general; **–ատուն** S. **–նոց**; **–ապետ** *s.* custom-house officer, publican, tide-waiter; **–ապետութիւն** *s.* office or charge of a publican or custom-house officer; **նստել ի –թեան**, to sit at the receipt of customs.

Մաքսեմ, **եցի** *va.* to pass the custom-house, to receive or exact the custom or duty, to receive for the public revenue; *vn.* to pay the excise or customs dues.

Մաքրագործ, ոց *a.* purifying, purificative; **–եմ** *va.* to purify, to cleanse; **–ութիւն** *s.* purification; sanctification.

Մաքրազարդ *a.* purified, pure, clean, clear, polished; splendid, bright; **–եմ, եցի** *va.* to purify, to cleanse, to polish; to embellish; **–զգեաց, –զգեստ** *a.* clean, spotless, very pure; virtuous, pious; **–ծին** *a.* begetting or begotten in purity; **–ական** *a.* S. **Մաքուր**; purgative, cathartic, cleansing; **– գեղ**, a purge; **– սեւակ**, nitre, saltpetre; **– ազանդաւոր**, puritan; **վարգապետութիւն –ոց**, puritanism; **–կենցալ, –կրօն** *a.* leading a pure life, chaste, modest, virtuous; **–միտ** *a.* clear-headed; **–պէս** *ad.* purely, neatly; chastely, modestly; merely, simply; **–ոեր** *a.* fond of purity, of cleanliness; neat, tidy, clean; **–սիրութիւն** *s.* love of purity, of cleanliness; **–ուան** *s.* purgatory; **–ուար, ոց** *a.* purifying; *s.* purifier; **–փայլ** *a.* shining, bright with cleanliness, candid, clear, pure, clean; glorious, virtuous.

Մաքրեմ, **եցի** *va.* to clean, to cleanse; to purify; to refine; to purge; to expiate, to sanctify; **– զոճ**, to refine the style; **– զարիւն**, to depurate or cleanse the blood; **– զխոտաբոյս, զընդեղէնս**, to pick or cleanse vegetables, pulse; **– զանօթս խոհակերոցի**, to scour, brighten or polish kitchen utensils. [**սիւղ**, altar napkin.

Մաքրիչ *a.* purificatory; S. **Սնեալի**; **–Մաքրողական** *a.* purificative, depur-

ative, purgative; detersive, abstersive; expiatory; *s.* depurative; purgative, purge; – առնուլ, to purge, to take a purge.

Մաքրութիւն *s.* purity, cleanliness; purification; depuration; expiation; neatness, tidiness; – լրոյ, limpidity; – օդոյ, pureness, serenity, clearness.

Մաքրումն *s.* cleaning, cleansing; seouring.

Մղաձոտ *a.* musty, having a musty [smell.

Մղկիմ, եցայ *vn.* to grow musty or mouldy, to mould: to strive, to strain.

Մեզբ, ից *s.* meter; –ական *a.* metrical; – դրութիւն, metrical system.

Մեզնէն, Մեզմէ *ad.* by ourselves.

Մելամաղձ, &c. S. Մեւամաղձ, &c.

Մելան, ի, աց *s. Gr. w.* ink; –ագիծ *a.* written, delineated with ink; –ատ *s.* ink-stand.

Մեխակ, ակաց *s. bot.* clove; clove-tree; pink, carnation; –ահոտ *a.* smelling of cloves, clove-scented.

Մեծ, ագոյ *a.* great; large, big; strong, powerful, mighty; rich, opulent; important, serious, considerable, momentous; –, – իմն, –ս, –աւ, –ս *ad.* greatly, highly, much, very much, too much, excessively; – օր, feast day, high day; – դաշտ, vast, spacious field or plain; – ժամս, ժամանակս, during many hours; for a long time; զ– ժամս գիշերոյ, a great part of the night; ո՞չ է զեզ –, is it not important?

Մեծաբան *a.* magniloquent, boastful, braggart, swaggering, blustering, gasconading, vainglorious, vauntful, pompous; –ս բարբառել, խօսել or –եմ, եցի, –իմ, եցայ *vn.* to brag, to gasconade, to boast of imaginary adventures, to pretend falsely to bravery, to be vainglorious, to swagger, to vaunt, to exaggerate, to talk big, to draw the long bow, to sound one's own trumpet, to assume a consequential look, to set up for a man of consequence; –ուք *s.* big words, exaggeration, bombast, boasting, bragging, rodomontade, fustian, gasconade; –բարբառ *a.* speaking loudly, stentorean, crying out, loud, noisy, clamorous, obstreperous, blustering, riotous; *ad.* aloud, loud, loudly; –բաց *a.* opened widely (wound); –բեռն S. Ծանրա–; –բերձ *a.* very high, very elevated; –գանձ *a.* very rich, – wealthy, – opulent; –գեղ *a.* very beautiful, lovely, graceful, charming; –գին, –գնի *a.* costly, very dear, most expensive, high-priced, too dear, precious, rich, magnificent, sumptuous; –գնի *ad.* dearly, at a very high price; – գնել, վաճառել, to buy or sell dearly, at a high price; –գլուխ *a.* large-headed; –գնութիւն *s.* preciousness, great worth; –գոյն *a.* greater, bigger; major, elder; *s.* maximum; –գոչ *a.* loud or high-sounding, noisy, blustering, roaring, clamorous, vociferous, obstreperous; –գործ *a.* noble, generous, magnificent; ostentatious; grand, imposing, stately, superb, magnificent; –գործութիւն *s.* magnificence, nobility, generosity; sumptuousness; munificent act; –գուէժ S. Բազմագուէժ; –գրեմ *va.* to esteem, to value, to prize or rate highly; –դրոհ *ad.* crowding in, rushing on in crowds; –դէզ *a.* heaped up, great, huge; –զանգուածս *a.* very voluminous, bulky, large, enormous; –զարդ *a.* very splendid, glorious, majestical; –զարմ *a.* noble, great, of high rank; –զբօս *a.* very busy, full of business; –զգի *a.* of illustrious family or descent; –զգութիւն *s.* nobility, gentility, high lineage; –զօր *a.* all powerful, omnipotent; very strong, of a great force; powerful, potent, mighty; *np.* Megasthene; –թեւ *a.* wide-winged; *s. zool.* megaloptera; –թիւ *a.* very numerous, in great number; –թոռ *a.* having an extensive diocese; –խոհ, –խորհուրդ *a.* of exalted sentiments, noble-minded, magnanimous, generous, noble; –խորհուրդ *a.* mysterious, involving a great mystery; –խոհութիւն *s.* greatness of mind, high-mindedness, nobility of thought or sentiment, magnanimity, generosity; –խռմբ S. –թիւ; –խօս S. –բան; –ծախս *a.* at a great expense, costly, expensive, sumptuous, magnificent, splendid, rich; –ծառ *a.* of lofty trees (wood); –ծով *s.* great sea, Ocean; –կաթիլ *a.* in great drops, raining violently, showering; –կական *a.* very plaintive, uttering loud lamentations; –կանջ *a.* having large ears, long-eared; –կառոյց *a.* built magnificently, grand, superb, splendid, sumptuous; –կն *a.* large-eyed; –կոհակ *a.* of heavy waves or billows; –կոյտ *a.* heaped up, enormous, massive; –կոտց *s. zool.*

coccothraustes, gross-beak, haw-finch; –համբաս. S. –հուչակ; –հանդէս a. famous, celebrated, glorious, illustrious; solemn, pompous, triumphant; – վա-ռակ, ածիւ, solemnly, splendidly, pompously, triumphantly; –հանճար a. very intelligent, talented, witty, very wise; –հառաչ a. sighing deeply or profoundly; –հասակ a. of lofty stature, tall; –հասոր a. voluminous; –հարկի a. honourable, respectable; –հաց s. grand dinner, magnificent repast; a. sumptuous, splendid; – դոր-ծել, to give a grand dinner-party; –հաւատ a. having great faith or belief in; –հնար a. all wise, omniscient; –հոգի a. magnanimous, generous; –հո-գութիւն s. greatness of soul, high-mindedness, magnanimity; –հռչակ a. far-famed, very renowned, celebrated, of great repute; ad. aloud, loudly; –հրաշ a. very wonderful, astonishing, surprising; –ձայն a. loud, noisy, sounding, sonorous, resounding; ad. aloud, with loud cries or shouts, noisily, with hue & cry, clamorously; – ականջակել, կարգալ, to cry with might & main, to roar out, to cry with all one's strength; –ձիգ a. very extensive, very vast; long-winded, diffuse, prolix, wordy; – բանիւք, diffusely, prolixly; –մար-մին a. corpulent; very voluminous, immense; –մարտ a. victorious; –մեծ a. very great, grand, important, considerable; – վարուք գործակալ, virtuous; egregious, eminent; –ք s. the great; high life, fashionable society; great deeds, – things, – enterprises; –, –ս ad. greatly, extremely, very much, excessively; –ս գործել, to perform great actions; –ս վազել, to run swiftly; to gallop; –ս խօսել, բարբա-ռել, կոտորել S. –բանեմ; –մեծար a. honorable, worthy of honour; –մեծա-րար a. doing wonders; ad. much, very; –մեղ, աց a. sinning much, very sinful; s. great sinner; –միտ a. high-minded, conceited, proud, lofty, presumptuous; –մուր a. well fortified or munitioned; –մտեմ, եցի, –մտիմ, եցայ vn. to be high-minded, self-conceited, presumptuous; to grow proud, haughty, arrogant; –մտութիւն s. high-mindedness, haughtiness, superciliousness, pride, conceit, presumption; –մոր, ի a. very muddy or marshy; s. Medzamor, (an Armenian river); –յաղթ a. victorious, conquering, triumphant; great, enormous, huge, colossal; –յամ a. lengthy, long; –յոյս a. hopeful, confident; – լինել, to be hopeful, full of hope, buoyant with hope; –յր a. chubby, chubby-cheeked, puffy, bloated; –նամ, ացայ vn. to grow, to increase in stature or size; to become larger, greater; to grow rich; to become renowned; – մեծութիւն յայժ, to become very wealthy or immensely rich; –ն-դամ a. stout- or large-limbed; –նիստ a. extensive, vast, large; –նձն a. magnanimous, generous; S. –հասակ; –նձնութիւն s. magnanimity, greatness of mind, generosity; great stature, tallness; –նուն a. very renowned, famous, illustrious, celebrated, great, glorious; –շահ a. very profitable, advantageous, lucrative; –չին S. –կա-ռոյց; –շուք a. loaded with the highest honours; magnificent, splendid, grand, pompous, majestic, sumptuous, solemn; ad. with great honour; splendidly, pompously, sumptuously; –չափ s. ast. megameter; –չեայ a. large-eyed; keen or piercing-eyed; –պաղատ a. very suppliant, supplicating, beseeching; –պայծառ a. very luminous, very bright, shining, brilliant; sumptuous, imposing, pompous, most illustrious; – յաղթանակ, most brilliant victory; –պանծ a. boastful, bragging; superb, eminent, excellent, glorious; – յաղ-թութիւն, signal victory; – լինել, to praise or vaunt oneself too much, to pretend to, to boast; –պաշտօն or առաջն s. great solemnity; –պատիւ a. very honorable, very glorious; ad. honorably, splendidly, with great honour; – մեծարել, առնել, to load with honours; to welcome, to receive with honour, with open arms, to treat with great honour, to feast, to entertain; –պատուհասել va. to heap honours on, to honour magnificently; –պատուական a. very extented, diffuse, prolix, long; –պարգեւ a. very magnificent, very liberal, generous; – առնել, մեծարել, to load with precious gifts; – լինել յուշկէք, to receive magnificent presents; –պարծ a. S. –պանծ; –պէս ad. greatly, much, very, too much, extremely, beyond measure, infinitely; remarkably, considerably; – սքանչել,

you are greatly mistaken; *եւ այս նշ – ապտնապ*, it is a great embarrassment for them; *եւ այս – է*, it is a great advantage; *վկայութիւն նորա – է յայսոսիկ*, his testimony is highly important in this cause; *–քան a.* very diligent, careful, studious, industrious; toilsome, tiresome, hard, painful; *–ապա a.* severe, austere, authoritative, imperious; awful, terrible; *–ապր a. s. gr.* trochaic, trochee; *–սիրտ a.* large-hearted, generous; magnanimous; *–ապատ a.* magnificent, sumptuous, splendid, gorgeous, ostentatious; *–ստնի a.* full-breasted; *s.* gynæcamastos; *–աքանչ* S. *–հրաշ*; *–վայելուչ a.* very convenient, decorous; glorious, eminent, elegant; majestical, magnificent, august; *–վաստակ a.* meritorious, deserving, of great merit; S. *–ճան*; *–վերջ, ից s. gr.* iambus; *a.* iambic; *–վիճակ a.* of very extensive diocese; *–տարած a.* vast, spreading every where; *–տարր a.* of vast size or mass; *–անութիւն s.* wealth, opulence, riches; *–աուղ a.* rich, wealthy, opulent; *s.* the wealthy, rich people, the rich; *–պանք s.* respect, honour, veneration, reverence, deference, homage, distinction; ceremony, compliments, respects; kind reception, welcome; *– հասարակաց*, universal esteem; *–ոք ad.* respectfully, honorably, with regard; *առնել –նս երեսաց ոբրուք*, to have regard for; to hearken favourably to; *–նս գնել, առնել, յուսանել* S. *Մեծարեմ*; *–րգել, եցի va.* to honour, to respect; *–րգի* or *գոյ a.* very respectable, estimable, reverend, venerable; *– լինել*, to be held in high esteem, to enjoy the esteem of, to be much esteemed by; *– առնել* S. *Մեծարեմ*; *–րգութիւն s.* reverence; authority; *–րեմ, եցի va.* to respect, to honour, to reverence, to venerate, to treat with distinction, to compliment, to pay respect to; *–րոյ* or *րու* S. *–րգի*; *–ցոյց s. ast.* megascope; *–ցուսցանեմ va.* to enlarge, to make to grow, to increase, to augment, to extend; to enrich; to render powerful, mighty; to favour, to befriend, to raise, to exalt, to dignify; to glorify, to celebrate; to magnify, to praise highly, to exalt, to extol; to amplify, to exaggerate; *–ուլ s.* superior, prior; *–ուրութիւն s.* priorship; *–փառ a.* majestic, glorious, august, illustrious; *–փառութիւն s.* majesty, glory, celebrity; *–փարթամ a.* tremendously or excessively rich, very affluent, opulent; *–փափաք a.* very desirous, ardent, eager; *–փոյթ a.* very diligent; *–փոր a.* big-, pot- or paunch-bellied; *–քաղաք s.* great city, capital; *–քաղաքացի s.* citizen of the capital; *–քայլ a. –ս ad.* with hasty strides; *– գնալ*, to stride along, to make huge strides, to quicken one's step; *– լինել*, to run as fast as the legs can carry, to run as hard as one can; *–քանակ a. s.* wholesale; *– վաճառ*, the – trade; *– մեծերէք վաճառաց*, wholesale warehouse; *–քիթ a.* bottle-nosed.

Մեծահնչեան *a.* execrable, abominable; very wicked, heinous; *– ամբաստուիւն*, horrible crime; *– յանցանք*, crime.

Մեծիմաստ, –մտի *a.* of vast intellect, very wise, – learned, – ingenious.

Մեծութիւն *s.* greatness, thickness, size, capaciousness; volume; grandeur, greatness, power, magnificence, majesty, elevation, exaltation; *fig.* capacity; *մեծափարթամ –*, great fortune, wealth; *ճակատ –ք*, human greatness; *լնուլ –թիք*, to load with riches; *ի – հասանել*, to attain to dignity or honours; *կորուսանել զ–ս իւր*, to lose one's fortune; *մերկանալ ի –ից*, to sacrifice one's fortune; *–դ*, Your Grace.

Մեծհաւ *sf.* woman of quality, dame, lady, lady of rank.

Մեծուռն *s.* tilt or tail hammer.

Մեծվայելուչութիւն *s.* magnificence, majesty.

Մեծօր *s.* long day.

Մեկենաս, այ *s.* Mecænas, patron.

Մեկին *a.* explicit, clear, evident, formal, precise; distinct, only, sole; simple, ordinary, obscure; *ad.* clearly, explicitly, distinctly, precisely, expressly, intelligibly.

Մեկն *a.* simple, easy, clear, evident, intelligible.

Մեկնաբան *s.* paraphrast; *–եմ, եցի va.* to paraphrase; *–ուի s.* paraphrase; *–բար –գոյն* S. *Մեկին ad.*

Մեկնակ *a.* distinct, one only; S. *Մեկին*.

Մեկնակազէն *s.* marauder, freebooter, bandit; *–ձի a.* having only one horse.

Մեկնակի *ad.* only, particularly; specially.

Մեկնական *a.* explicable.

Մեկնահանդերձ *a.* clad in a single garment, having but one vest.

Մեկնանամ, ացայ *vn.* to retire, to go away, to remove to a distance.

Մեկնապետ S. **Մեկին** *ad.*

Մեկնաւոր *a.* alone, solitary.

Մեկնելի *a.* explainable.

Մեկնեմ, եցի *va.* to separate, to divide, to detach, to loose, to remove; to explain, to expound, to develope, to resolve, to interpret, to comment upon; to hold out or stretch forth; – *ի սաւնէ*, to wean; *թուղթ մեկնելոյ*, bill of divorce; S. **Փխր.** [remove.

Մեկնեցուցանեմ *va.* to separate, to

Մեկնիմ, եցայ *vn.* to separate, to disunite, to part, to get loose; to remove, to go away, to depart, to retire, to go out, to make off, to steal away; to abstain, to forbear; to leave off, to desist, to cease; to stretch; to explain oneself; – *ի ցամաքէ*, to bear off from the shore, to take sea-room, to stand out to sea; – *ի կնոջէ*, to give a bill of divorce; – *ի հիացումն*, to go into ecstasies. [expositor.

Մեկնիչ *s.* interpreter, commentator,

Մեկնողական *a.* explanatory.

Մեկնոց, ոյ *s.* cloak, mantle, surtout; *–ակ, ոյ s.* short cloak; mantlet; *–իկ s.* mantilla.

Մեկնութիւն *s.* explication, explanation, interpretation, commentary; separation, removal, retirement.

Մեկնօրէն *ad.* in explaining.

Մեկոն, ոյ, –ոն, ի *s. bot.* poppy.

Մեկուսանամ, ացայ, –սիմ *vn.* to remove, to go away, to retire, to stand aloof, to withdraw to a lonely place.

Մեկուսացուցանեմ, –սեմ, եցի *va.* to remove, to separate, to keep away, to put or place farther off.

Մեկուսի *pr. ad.* apart, aside, separately, in private, singly; – *առնել*, to remove, to alienate; – *կալ, լինել*, to remain aloof, to withdraw, to retire, to stand in dispart. [ment.

Մեկուսութիւն *s.* separation; retire-

Մեհեան, ենի, եաց *s.* fane, heathen temple; ara, altar; idol, image.

Մեհեկան *s.* the seventh month of the ancient Armenian calendar, February.

Մեհենագիրք *s.* ancient codices, pagan archives; hieroglyph; *–զարդ s.* neocorus, guardian or maintainer of the temples; *–զարկուածի s.* office or duties of a neocorus; *–զերծ a.* plundering temples, sacrilegious; *–զերծութիւն s.* sacrilege, sacrilegious robbery; *–կալ, ացի s.* chief-priest or president of a heathen temple; *–կան a.* of or belonging to a heathen temple; hieroglyphical; *–կապատ* S. *–զերծ*; *–ոյն* S. *–կան*; *–նի s. pl.* heathen temples; *–շէն a.* temple building; *–պան* or *պետ* S. **Փրմապետ**; *–սէր a.* fond of temples; *–տեղի s.* place where heathen temples are built; *–տուն s.* heathen temple. [chain, jewel, trinket.

Մեհեւանդ, ոյ *s.* collar, necklace,

Մեղ *s.* fault; sin; – *դնել* S. **Մեղադրեմ**; – *ինչ տանել ումեք*, to wrong or do evil to; *քո է –ն*, it is all owing to you, it is your fault, you are wrong; *ոչ իմ է –ն*, I am not to blame, it is not my fault; *իւիք – ինչ ոչ արար ինձ*, he did not offend me in any way; – *ինչ ոչ դայր նոյ*, they would be without fault; *այս կայ – եւ մեզ*, this is also partly our fault.

Մեղադիր *a.* blameable, blameworthy; – *լինել* S. *–դրեմ*; *–դրանք s.* blame, obloquy, accusation, reproof, reproach, reprehension; *–դրեմ, եցի va.* to find fault with, to blame, to accuse, to reproach, to censure, to reprove, to criminate, to condemn; – *ժամանակն*, to blame the want of time; *–դրութիւն* S. *–դրանք*.

Մեղական S. **Մեղանչական**.

Մեղայ, ի *s.* repentance, contrition, compunction, hearty sorrow; –! mea culpa! I have sinned!

Մեղանամ S. **Մեղանչեմ**.

Մեղանչական *a.* subject to sin, peccant, sinful; peccable; hurtful, detrimental, mischievous, pernicious, noxious; *–ութիւն, –չանք s.* peccability; wrong, offence, transgression, malice, wickedness.

Մեղանչեմ, եցի *vn.* to sin, to commit crime or fault, to transgress, to do amiss, to offend, to fail in duty, to err; to mistake; *va.* to wrong, to injure, to aggrieve, to do injury or harm, to harm, to be hurtful, to hurt, to be prejudicial or injurious to; *մահու չափ, ծանուցեալ, ի քէն եւս –*, to sin mortally, grievously, lightly or venially; *զի՞ մեղայ*, what have I done?

Մեղանչումն *s.* sinning.

Մեղանք S. **Մեղք**; *յանձն առնուլ զ–նս*, to confess one's faults.

Մեղապարտ, *լց* or *ացս a.* guilty; *–ութի s.* guilt, culpability, guiltiness.

Մեղայածին *a.* produced by sin.

Մեղայական *s.* sin-offering.

Մեղաւոր *a.* sinful; iniquitous, wicked; *s.* sinner. [song.

Մեղեդի *s. Gr. w.* melody; canticle,

Մեկնի, *ացս* or *ոց s.* handle; haft; *–ս արկանել*, to put a handle to, to set in a handle; to haft; *հանել զ–ս*, to take off the handle, to take out of the handle; to unhaft.

Մեղմեսիկ, *սկի s.* amethyst; garnet.

Մեղձ, *լ s.* soot, smut; *fig. a.* prodigal, libertine, licentious.

Մեղկ, *լց a.* soft, loose, slack, flabby; *fig.* weak, faint, nerveless, indolent, effeminate, languid, cowardly; slothful, sluggish.

Մեղկախոհոգի *a.* craven- or faint-hearted, poor-spirited, fickle-minded.

Մեղկանամ, *ացայ vn.* to soften, to become loose, to slacken, to mollify, to loosen; *fig.* to become effeminate, to give oneself up to softness or effeminacy.

Մեղկասէր *a.* effeminate, luxurious, delicate, voluptuous; *այր –*, sybarite; *–սիրութիւն s.* love of luxury, effeminacy, idleness.

Մեղկացուցանեմ, *–եմ*, *եալ va.* to soften, to loosen, to slacken, to mollify; *fig.* to unman, to enervate, to effeminate, to emasculate, to render [cowardly.

Մեղկիմ S. **Մեղկանամ**.

Մեղկիչ *a.* softening; enervating; languishing.

Մեղկութիւն *s.* softness, loosening, relaxation, looseness, slackness; *fig.* indolence, effeminacy, cowardice; *–ք ad.* softly, indolently, effeminately, languishingly.

Մեղմ, *ղ*, *ով a.* soft, mild, gentle, agreeable, tranquil; *–*, *–ով ad.* softly, mildly, gently, agreeably.

Մեղմապինդ *a.* slow-paced; *–դինս* S. **Մեղմ** *ad.*; *–ժամ ad.* a long while, slowly; *–խառն*, *–կան a.* mild, moderate, temperate.

Մեղմանամ, *ացայ vn.* to grow mild, to be softened, to become moderate or temperate; to diminish, to abate, to relent.

Մեղմացուցանեմ *va.* to make mild, to soften, to moderate, to lenify; to temper, to abate, to diminish, to sooth, to assuage, to mitigate, to allay, to alleviate.

Մեղմիկ, *ացս* or *լց a.* insinuating, alluring, enticing, smirking; unsincere, deceitful, subtile, fraudulent, wicked, malicious; *–անք s.* dissimulation, affectation; enticing ways, mincing air or manner, smirking, wheedling, incitement; guile, deceit, fraud, wickedness, malice; *– աչացս*, leer, sheep's eye, ogling; *– ձայնիւ*, affected, wheedling voice; *–եմ*, *եալ vn.* to simulate, to feign artfully, to dissemble; to incite, to allure, to draw on; to ogle; *–ութիւն* S. *–անք*.

Մեղմիկ *ad.* softly, gently, slowly.

Մեղմիչ *a.* soothing, lenient, lenitive, composing.

Մեղմընթաց *a.* going slowly; *– բեռնափոխութիւն*, goods or luggage train, slow train. [slackening, assuagement.

Մեղմութիւն *s.* softening, mitigation,

Մեղջ or *ուջ a.* S. **Մեղուական**; *s.* purple-colour; flesh- or rose-colour.

Մեղու, *ացս s.* bee; *ձագ –ացս*, drone maggot; *գունդ*, *պարք –ացս*, swarm of bees; *գործասէր*, *ճարտար –*, diligent, industrious bee; *– բզզէ*, the bee buzzes; *–աբոյծ*, *բուծիկ s.* apiarist; *–աբոյն s.* hive, bee-hive; *–աբուծութիւն s.* apiculture; *–ագործ* S. *–բոյծ*; *–գործութիւն s.* collecting, making honey; *–ակն a.* gentle-eyed, having a soft or mild glance; *–անոց*, *–ոց s.* bee-house, apiary; *–աքաղ s. zool.* bee-eater.

Մեղուցանեմ, *ցի va.* to cause to sin or to transgress.

Մեղուօրէն *ad.* like bees.

Մեղսաբեր *a.* producing or causing sin; *–թաթաւ a.* plunged, sunk in sin; *–խորհուրդ a.* evil-minded, malicious; *–ծին a.* born in sin; *–մակարդ a.* hardened in sin, in iniquity; *–ակէր a.* inclined to transgress, delighting in sin, wicked, criminal; *–սիրութիւն s.* love of evil; *–քաւիչ a.* expiatory, expiating sin; *–քաւութիւն s.* expiation.

Մեղսօրէն *ad.* sinfully, criminally.

Մեղր, *ղու* or *ղեր s.* honey; *խորիսխ –*, –comb.

Մեղրաբեր *a.* melliferous; *–գետն a.* flowing with honey; *–գործեմ va.* to make honey; *–լեզու a.* honey-tongued, smooth-spoken; *–խորիսխ s.* honey-

comb; -ծաղան, -կաթ, -հաս a. mellifluent, mellifluous, sweet; -ծուծ s. bot. melilot; hoar-hound; -համ a. honey-flavoured, honeyed; -մոմ s. wax, bee's wax; -պտպտ s. water-melon; -ջուր s. hydromel, mead; -քար s. melitites. [honey.

Մեղմեմ, եցի va. to sweeten with

Մեղմուկ s. bot. honey-wort.

Մեղսոյլ s. an intoxicating liquor made with honey.

Մեղք, ղաց s. sin, crime, iniquity, transgression, trespass; fault, error; offence, evil, malice; - փոքր, թեթեւ, peccadillo, venial fault; եօթն մահու- ձաւք -, the seven capital sins; մահու- ձաւք or մահացու, սկզբնական, ներ- գործական, վերապահեալ -, deadly or mortal, original, actual, reserved sin; վկայք մեղաց, false witnesses; վճ մե- ղացն, sin- or trespass-offering; անկա- նել ի մեղս, մեղս առնել, գործել, to sin, to transgress; ի մեղս արկանել, to cause to sin; խոստովանել զմեղս իւր, to confess one's sins; թողուլ զմեղս, to remit, to absolve sin; մեռանել ի մեղս, to die in sin; ի մեղս գրել զինի, to impute a thing as a crime to; մեղս դնել S. Մեղադրեմ.

Մենաբնակ a. living alone; -զինեմ vn. to be armed or accoutred lightly; to be armed at all points; -խօսուիթ s. an aside, words spoken aside; mo- nologue; -կեաց S. Մենակեաց; -կերպ a. monotonous; -կերպուիթիւն s. monotony, sameness; -կեցուիթիւն s. solitary life, solitude; lonesome- ness; -կոխ S. -մարտ a.; -ձիւ a. hoof- ed, having hoofs; -մարտ a. gladiator- ial; relating to duels; s. gladiator; duellist; S. -ուիթ; -մարտիկ s. gladia- tor, wrestler, gymnast, athlete; - կռիւ S. -մարտուիլ; - լինել, ոգալ or -մար- տիմ vn. to fight a duel, hand to hand, in single combat; to wrestle, to strug- gle; -մարտուիթիւն s. single combat, duel, monomachy; wrestling; -մոլ a. s. monomaniac; -մոլուիթ s. monoma- nia; -նամ, ացայ vn. to lead a retired or solitary life, to be alone, to live re- tired; -նաւագ s. mus. solo; -նոց s. small room, cell; -, -ատան or -բան s. mo- nastery, convent, cloister; -վաճառ s. monopolist; - լինել, to monopolize; -վաճառուիթիւն s. monopoly; -որ a. re- tired, alone, solitary; s. solitary, her- mit, recluse; -ուրուիթիւն s. solitude.

Մենդաս, ի s. zool. mæna.

Մենթան, ացս. vest, garment.

Մենուիլ s. solitude, lonesomeness.

Մենատր, ի s. mentor, guide.

Մենքենայ, &c. S. Մէքենայ, &c.

Մեռանիմ, այ vn. to die, to expire, to breathe one's last, to give up the ghost, to depart this life, to pay the last debt to nature; to mortify one's body; մահու -, to be punished with death, to suffer capital punishment; - ի մարտ պատերազմի, to die on the breach, to be slain in action; - ի վե- րայ ազգին, ի սէր հայրենեաց, to die for one's country; - քաջուիթ, պա- տուով, to die on the field of honor; մերձ է ի -, he is at the last gasp, he is expiring, dying; ոչ կեայ ոք այնպէս եւ մեռանի, people generally die as they live.

Մեռեալ a. dead, deceased, defunct; s. dead body, corpse; ընդ -ս համարիլ, to believe or take for dead; օր մեռե- լոց, All Soul's day; տուեալ մեռելոց, register of the dead; պաշտօն մեռե- լոց, office for souls in purgatory; S. Ննջեցեալ.

Մեռելաբան s. necrologist; -ական a. -gical; -ուիթ s. -gy; -թաղ, ից s. grave-digger, sexton; -ծին a. still- born; -կառք s. hearse; -կիր, կրաց s. corpse-bearer, bearer; -կոչուիթիւն s. evocation, raising up, calling up the dead; -հարցական a. necromantic; -հարցուիթ s. necromancy; -հարցուկ s. necromancer; -հմայ, &c. S. -հար- ցուկ, &c.; -շունչ a. breathing, mor- tal; -տիպ a. corpse-like; - դէմք, dead- ly pale face, livid face.

Մեռելոյթք s. funeral expenses; the goods of the deceased. [fig. idols, image.

Մեռելոտի, տուց a. dead; s. carcass;

Մեռելուիթիւն s. deadness, want of animation, privation of life; mortali- ty; mortification; - արգանդի, the being past bearing, impotence, steri- lity. [wolf's bane.

Մեռմեայ (Ակոնիտան) s. bot. aconite,

Մեռնէս s. zool. muræna, lamprey.

Մեռոն, ի, իւ or աւ s. holy oil, chrism; ointment, perfume; -եմ, եցի va. to confirm, to anoint with holy oil;

Մեռոտ a. mortal. [-իս s. myricine.

Մեռուցանեմ, ցի va. to cause the death of, to put to death, to kill; to

mortify ; *–ցումն s.* mortification.

Մեռօրէն *ad.* like a corpse ; *–օրինակ a.* deathlike.

Մեսեդի *s.* anthem at vespers.

Մեսիա, –յ, ի *s.* the Messiah, the Anointed, Christ.

Մեսիմ, եցայ *vn.* to be introduced or brought in, to be adopted.

Մեսրիմ, եցայ *vn.* to be fortified or strengthened by, to be consolidated.

Մեսաղ, ագ *s.* medal.

Մետաղ, ի *s.* metal, mineral; *–ք, գայ s.* mine; *fig.* exile, banishment; *դնել, արտաստհմանել ի –ս*, to banish, to exile, to send into banishment; *առ կանել ի –ս*, to arrest, to imprison.

Մետաղագործ, ագ *s.* metallurgist; *–ական a.* –gic ; *–ութիւն s.* –gy.

Մետաղական *a.* metallic ; *–հան, ագ s.* miner ; *–ցուցանեմ va.* to metallize ; *–ցուցումն s.* metallization.

Մետասան, ից *a. s.* eleven ; *–ամեայ a.*– years old ; *–անկիւն a.* hendecagonal ; *s.* hendecagon ; *–երորդ, ագ a. s.* eleventh ; *–ից եան* or *ջին, եցունց a. s.* all the eleven ; *–ոտնեան* or *–վանկեան a.* hendecasyllable ; *–օրեայ, րիկ ից a.* of eleven days.

Մետաքս, ից or *ագ s.* silk ; *անգործ –*, raw –; *գործարան –ի*, –manufactory.

Մետաքսագործ, ագ *s.* silk-manufacturer, –merchant; *a.* producing silk; *–ութիւն s.* silk-manufacture , silk-mill ; –husbandry, sericiculture.

Մետաքսահիւս *a.* woven or made with silk; *–ատէշ a.* having the warp of silk ; *–վաճառ s.* silk-mercer, – dealer ; haberdasher, mercer ; *–վաճառութիւն s.* silk-trade ; mercery.

Մետաքսեայ . սիից , –սիկէն *a.* of silk, silky, silken ; *–ք s.* silk-manufactures, –goods.

Մետէորայ, &c. S. **Մետեւրոսկոպ**, &c.; *–բադիտակ s.* meteoroscope. [lime.

Մետուլիական *a.* supreme, high, sub-

Մետրապոլիա, լտաց *s.* metropolitan ; *–պօլտութիւն s.* dignity of a –; archbishopric.

Մեր, ոց *a. poss.* our ; ours ; *s.* our own ; *արտիւք մերովք*, with our heart; *ի ձեռաց մերոց*, from our hands ; *ի տան մերում*, in our house, at home ; *Քրիստոս մեր պատեաց զմիրս ի սուրբ Կուսէն*, Christ took our nature upon him from the Virgin Mary.

Մերազգեայ S. *–զնեայ* ; *–զնանամ, ացայ vn.* to be naturalized among us; to become a fellow-citizen, to share in our national rights; *–զնեայ a.* of our nation, national.

Մերաձոհ *a.* conformable to our ideas ; *–կերպ a.* of our form or nature, human, incarnate ; *–կերպութիւն s.* incarnation.

Մերային *a. s.* our ; ours ; *–ս աղգի*, to our nation ; *զ–ս սիրեմք*, we love our own ; *ի մերայնոց եսիս*, are you one of ours ?

Մերանիւթ *a.* of our nature, human; *–սեռ , –սէր , ից a.* of our nation, national; of our nature, our ; *– քնութիւն*, humanity ; *–ք s.* our co-nationals, fellow-countrymen , compatriots ; mankind, the human race ; *–տիպ* S. **Մերթ կերպ**. [from time to time ; S. **Երբեմն**.

Մերթ *ad.* sometimes, now & then,

Մերժական *a.* repulsive ; expulsive.

Մերժելի *s.* rejectable.

Մերժեմ, եցի , Մերժեցուցանեմ *va.* to expel, to repel, to reject, to exclude, to drive out; to reprove, to disallow, to disapprove; to refuse, to deny ; – *զքուն*, to disturb one's slumber ; – *զոք ի կենաց*, to deprive of life, to slay.

Մերժիմ, եցայ *vn.* to be driven out, expelled or rejected ; to abstain from, to forbear; to depart, to leave, to absent oneself, to retire.

Մերժումն *s.* expulsion ; repulse, rebuff, refusal, denial; disapproval.

Մերինոս , ի *s.* merino ; Spanish wool; merino sheep.

Մերկ, ոց or *ից a.* naked, bare ; unadorned, plain, simple, evident ; *fig.* impudent, brazen-faced ; *pr.* without ; *ad.* evidently, obviously, palpably; *– ընդ – մարտանիլ*, to wrestle naked.

Մերկաբար *ad.* nakedly , openly , plainly, clearly ; *–գլուխ a.* bare-headed ; *ad.* frankly, boldly, freely ; *–կռիւ a.* gymnic ; *– ագան*, – games, wrestling, gymnastics ; *–ձուկն s.* gymnote ; *–զաբաղ* S. **Մերկամաւտակ** ; *–մարտ , սիկ s.* bare athlete or wrestler ; *–ք* , wrestling ; *–մարտութիւն s.* wrestling naked.

Մերկանամ . ացայ *vn.* to undress oneself, to strip, to strip naked, to denude, to uncover, to unveil, to pull off, to throw off, to be discovered ; *va.* to undress, to unclothe, to strip,

to lay bare, to disrobe; to bereave, to unfurnish; –*զսիրտս*, to unbosom oneself to, to pour out one's feelings, to open oneself to; *ի բաց* –, to cast, put or leave off; *ի բաց – զամօթ*, to cast aside all sense of shame; – *յԱշխից*, to deprive oneself of one's property; – *զսուրն ի պատեհիկ*, to draw, to bare or unsheath a sword; – *օձիկ*, to cast the skin; *այն ինչ կամէր առաւօտն ի գիշերոյն* –, *իբրեւ այգն զառաւօտն մերկանայր*, at dawn, at day-break, in the grey of the morning, at the peep of day; *յայսմ օրինակի զբանս իւր –ետուր*, he thus expressed, or explained himself.

Մերկանդամ *a. ad.* quite naked; unarmed; *fig.* nakedly, openly, ingenuously; – *պտուղք*, *bot.* drupa.

Մերկանք S. **Մերկութիւն**. [drawn.

Մերկապատեան *a.* unsheathed,

Մերկապարանոց *a.* barenecked; *fig.* naked, clear, evident, open, frank; *ad.* nakedly, clearly, evertly, plainly; – *առնել*, to make evident, to reveal, to discover, to unveil; *ամ ինչ – կայ առաջի աչաց նր*, all things are naked & opened unto the eyes of him.

Մերկատարր *a.* naked, bare; *–ուիգ a.* bare-armed; *–ուխտ a.* bare-bosomed, bare-breasted.

Մերկացուցանեմ S. **Մերկանամ** *va.*

Մերկացուցիչ *s.* spoiler; plunderer.

Մերկեմ, *կացի* S. **Մերկանամ** *vna.*

Մերկիմաստակք, *–տասերք s.* gymnosophists, (a sect of Indian philosophers who went naked, living in woods & feeding on herbs).

Մերկոտն *a.* bare-footed. [ed part.

Մերկութիւն *s.* nakedness; the nak-

Մերկուց, *ի* – *ad.* naked, bare, quite naked, nakedly.

Մերձ *a. pr.* near, nigh, next, close to, contiguous; *ad.* about, nearly; – *ընդ* –, very near, soon, in a short time; – *ի Վենետիկ*, near Venice; – *ի մեզ*, it is near or quite close to us; – *առ միմեանս*, together, one with another, side by side; – *լինել*, to be near, ready at hand; to be on the verge or brink of, at the point of; – *լինել ի մահ*, to be at the point of death; – *ի վախճան լինել*, to be drawing to a close; to be approaching one's end; – *բազմիլ*, to sit near; – *դնել*, to propose; to confront, to compare.

Մերձազաւակ *a.* related, consanguineous.

Մերձակայ, *կց a.* near, nigh to, neighbouring, bordering on, adjacent; present; coming, next; imminent; *–իմ* S. **Մերձենամ**; *–կէս s.* – *արեգակն*, perihelion; – *երկրի*, perigee.

Մերձաւոր *a.* near, nigh, next; neighbouring, bordering on, adjacent, contiguous; approximate; akin, consanguineous; *s.* neighbour, friend, acquaintance; relation; – *ազգական*, near relation; *–ապէս ad.* approximately, –tively; *–արար* S. **Մերձաւորիչ**; *–եմ*, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to approach, to draw or bring near; to hold, take, possess, inherit or appropriate any thing in right of relationship; *–իմ*, *եցայ vn.* to approach, to go or come near, or towards, to go closer to; to be allied, related by marriage, to intermarry with, to marry into; *–իչ s.* near relation; *–ութիւն s.* proximity, neighbourhood, contiguity; approximation; familiarity; affinity, alliance by marriage; relationship, kindred; copulation.

Մերձենամ, *եցայ vn.* to approach, to accost, to draw near; to touch; to keep company with, to join, to be united; to know, to have carnal connection with. [proachment.

Մերձեցումն *s.* approaching, ap-

Մերձեցուցանեմ *va.* to approach, to draw near, to advance towards; to apply, to appropriate.

Մերձիմ S. **Մերձենամ**. [mission.

Մերձաւմն *s.* approach, access, ad-

Մերոյին, **Մերոյն** *a.* our.

Մերովք *ad.* voluntarily, freely, willingly; *–ն իսկ ականջք*, with our own ears.

Մերովհան *ad.* to the utmost of our power, as far as depends on us, our

Մերուեակ *a.* our; S. *–ակերպ*. [best.

Մերուշան *s. bot.* marigold? [ner.

Մերօրէն *ad.* like us, after our man-

Մեց *s.* worm, wood-fretter; maggot; rottenness, putridity, corruption.

Մեցամեաս, **Մեցոտ** *a.* worm-eaten, rotten, carious, putrid.

Մեցոտիմ *vn.* to become worm-eaten, rotten, to ret, to putrify, to be corrupted, spoilt.

Մեք, *մեր*, *մեզ pron.* we; us; – *ինքեանս*, – *մեզինք*, ourselves; *զինչ* – *ողոր-*

ախ, what poor creatures we are!

Մեքենաբան or **գէտ** *s.* mechanician; **–գիտութիւն** *s.* mechanics; **–գործ, ագ** *s.* machinist; mechanician; *a.* artful, masterly; very well made or done; **–գործութիւն** *s.* machinery, engine-making, –works; **–կան** *a.* machinal; mechanical; **– կազմութիւն**, mechanism; **– ձի**, horse-power; **–կանութիւն** *s.* mechanics.

Մեքենայ, ից *s.* machine, engine; *fig.* machination, cabal, plot, device, intrigue; **բազմահնար –ք**, sly, crafty dealings, intrigues, machinations; **–ս խառնել** S. **Մեքենայեմ**; **– երկանիւ, վեցանիւ կամ ութանիւ**, two-, six- or eight-wheeled machine; **շոգեշարժ –**, steam-engine; **ջրաշարժ –**, hydraulic m. or e.; **տեղափոխ –**, locomotive e.; **– պարզ կամ երկին արդասիք**, single- or double-acting e.; **– պեղիչ**, dredging-m., dredger; **– ջրեղէն սեղմական**, water-pressure e.; **– վերամբարձ**, jack, lifting- or screw-jack; **– շշակոչ**, steam pile-driving e.; **– փչող**, blast, blowing-e. or m.; **– օդահան**, air-pump, pneumatic m. or e.; **գործարան –ի**, engine-building, m.-factory, m.-manufactory; **լուծել, քակել զ–**, to take an engine to pieces, to dismount; **յարդարել, կազմել զ–**, to fit or put an engine together again, to mount; **ի գործ արկանել զ–**, to work an engine.

Մեքենայաբար *ad.* mechanically; **–յարդար** *s.* engine-fitter; **–յաւոր**, &c. S. **Մեքենաւոր**, &c.

Մեքենայեմ, եցի *va.* to contrive, to form, to project; to machinate, to plan, to plot, to intrigue, to cabal.

Մեքենայուղ *a.* very shrewd, cunning, crafty; **–պէս** *ad.* mechanically; **–յութիւն** S. **Մեքենաւորութիւն**; **–վար, ագ** *s.* machine-driver; **–ուոր** *a.* furnished with machines; mechanical; full of contrivances; industrious, dexterous, handy, adroit; artful, sharp, sly, intriguing; **–ուորեմ** S. **Մեքենայեմ**; **–ուորութիւն** *s.* contrivance, invention, machination, artifice, cunning, wile, piece of cunning.

Մեքենովիթ S. **Խարխոխ**.

Մեքսակէրպ S. **Մերօրէն**.

Մզանոց *s.* filter.

Մզանք *s.* membrane, pellicle; secundine, after-birth; S. **Մզուն**.

Մզարան *s.* emunctory.

Մզեմ, եցի *va.* to press, to extract by pressing or squeezing, to squeeze out, to express; to filter, to distil; **–իմ** *vn.* to infiltrate; to distil, to trickle, to fall drop by drop.

Մզկիթ, կիթայ *s.* mosque. [roides.

Մզնաձեւ *a.* membranous; *s.* cho-

Մզուն *s.* filtration, distillation.

Մէգ, միգի, գաւ or **գով** *s.* mist, fog, haze; **թանձր –**, dense fog, thick mist.

Մէզ, միզի or **զոյ** *s.* urine, water, piss; stale; **մրուր միզոյ**, urinary sediment. [urine, aperitive; *s.* diuretic.

Մէզմուղ *a.* diuretic, apt to provoke

Մէն, մինի *a.* one, only, sole; alone; *ad.* only, solely; **– մի**, each, every one, each one.

Մէջ, միջոյ, ով. –ք, միջաց or **ոց, ովք** or **օք** *s.* middle, midst; inside, interior, heart, bosom; loins, reins; **ցաւք միջաց**, lumbago; **–ք** or **պորս ընդոյ** *bot.* hilum of beans, &c.; **հացի միջաւ**, with the crum; **ի –** or **ի միջի** *pr.* in the midst or middle of, among, between, in, into, within; **ի միջոյ**, through, out of, from; **ը – pr. ad.** by halves; between, among; in, into; through the medium of, by means of; **– ը – ad.** from time to time, now & then, ever & anon; **ց–ս**, down or up to the waist; **ի միջի ձերում**, among you, in the midst of you; **– գիշերոյ**, midnight, twelve o'clock; **ի – գիշերի**, at night, in the night, by night; **ը – իւր**, upon his loins or side; **միջովք ձափ ի վեր**, or **ի միջոյն եւ ի վեր**, from the loins upwards; **միջովք ձափ ի խոնարհ**, or **ի միջոյն եւ ի խոնարհ**, from the loins downwards; **յապականութեան ի միջի**, from or in the midst of corruption; **պնդել զ–ս**, to gird up one's loins, to put on a belt; **խորտակել զ–ս**, to break one's back; **գօտի ածել ը – իւր**, to wear a belt, girdle or sash; **արկանել քուրձ զմիջովք**, to put or gird sackcloth on one's loins; **սուսեր ը – ածել, ածել սուր ը –**, to gird on a sword; **ը – հերձուել, հատանել**, to cut in halves; to split into two parts; **բառնալ ի միջոյ**, to annihilate, to utterly destroy, to exterminate; **անցանել, կալ ի –**, to come forward, to show or present oneself; **ի – բերել**, to produce, to bring forward or out, to cite, to expose; **ի – անկանել**, to interpose; **փոյթ ի – առնուլ**, to endeavour, to study, to try, to make any effort, to be solicitous;

դաշինս ի միմի հաստատուել, to make an alliance; արի, անց ի –, arise, get up, come here; քերթածք նր չեն ի միմի, his poems are lost; ը – բանիդ մի ան֊կանիր, do not interrupt another's discourse; S. Խորհուրդ.

Մէջ֊երկրեայ, &c. S. Մէջ֊, &c.

Մէջնակէտ s. centre.

Մէջօր s. midday.

Մէջօրեայ, րէից s. midday, noon, noon-day; a. of noon.

Մեա s. index of scales; weight, heaviness; moment, instant; oscillation; inclination, propensity; a. inclined or prone to, bent on; – առ –, – ի – ad. oscillating, balancing; undulating, floating; – ի – խոնարհիլ, to float, to undulate, to wave; – լինել, to be inclined, prone, to bend, to tend towards.

Մթագին a. obscure, dark, gloomy, dingy; –գնիմ, եցայ vn. to grow dark, gloomy, to be obscured or darkened, to darken; – աչաց, to grow dim; –գոյն a. dark, dark coloured.

Մթագոգած a. gloomy, dark, obscure, dismal, dull, sombre; – լինել գինւոյ, to have the sight or reason obscured, to get drunk, to feel giddy, to feel one's head turn round; –ուԹիւն s. darkening, darkness.

Մթայգին a. obscure, dark, dusky.

Մթանամ, ացայ vn. to darken, to grow dark, to become dusk; fig. to dim, to obscure; to tarnish; – օգոյ, to begin to lower; – աստեղացս, to be eclipsed; – մտաց, to grow dim.

Մթապատ S. Մթագգած.

Մթար, ացս a. black, smutty; s. bleariness; filth, dirt; –ուԹի s. obscurity.

Մթացուցանեմ va. to darken, to obscure, to cloud, to dim; to blacken, to offuscate; ast. to eclipse; – զաւուր ի գիշեր, to change day into night.

Մթեր, իցս or ացս s. mass, heap, pile, accumulation; provision, store, hoard; remainder; filth, dirt; – առ –, in a heap, like a heap, in quantity.

Մթերած, ոցս s. heap, mass; –ոյ, իցս a. heaped up, amassed, accumulated.

Մթերանոց s. warehouse, store-, magazine.

Մթերեմ, եցի va. to hoard up, to amass, to accumulate, to heap together; to warehouse, to house; to provision, to victual; – ոխս, ոխս –ւրեալս ունել, to bear a grudge, to have a spite against one; զ–րեալ Թոյնան Թափել ի բաց, to give vent to one's spite, to breathe out one's anger.

Մթին a. obscure, gloomy, dark; obscure, abstruse, occult, of difficult interpretation; – կեանք, life of obscurity; – վարս վարել, to live obscurely; to lead an austere life.

Մթնեալ, ացս s. an ounce & a half.

Մթնագոյն a. dark coloured.

Մթնանամ, Մթնիմ S. Մթանամ.

Մթնոլորտ, ի s. atmosphere; –ական or –եան a. –pherical.

ՄթոՒԹիւն s. obscurity, darkness, dimness.

Մժեղ or –ղ, Մժեղն, Մժիղ or –ղ, Մժիկ, Մժլիկ, Մժղուկ s. gnat, mosquito; midge, any small fly; առաջ֊նորդք կոյրք, որ զմժղուկս քամեք եւ ղօւղաս կանէք, ye blind guides, who strain at a gnat & swallow a camel.

Մի ad. no, not, none; մի ասեր ինչ, say nothing about it; մի արգեօք, is it not? մի արգեօք դու իցես եգիպտացին, art not thou that Egyptian? is it not you? մի գուցէ, lest, for fear that; that it may not; մի երբեք, մի բնաւ, never, not at all; մի եւ մի, or մի եւ մի իւրք, beware! not at all, by no means, never; մի ... եւ մի, neither ... nor; մի եւս, never, not again, no more; մի եւս առնէր, take care not to do so again; մի իւրք, by no means; մի եղիցի, մի լիցի, may it never be! God forbid! never; մի ոք, nobody; մի, perhaps? կերիցէ մի, neither should he eat; մի, մի վշտացուցանէք զիս, no, no, do not afflict me.

Մի, ոյ, ոջ, ուս a. s. one; ad. first, firstly, in the first place; մի ԱՏ, one God, one only God; ի մի, in one, together; առ մի սիւնակ, at, or by each column; առ այր մի, to each person, a-head, a-man; մի առ մի, մի ը միոջէ, one by one, successively, from hand to hand; bit by bit, piece by piece, in detail, minutely, exactly; particularly, specifically, individually, distinctly; մի ը միոջէ ասել, նշանակել, to specify, to go into detail; ժողովել ի մի, to collect, assemble or unite together; մի ոմն, one, one person; մին ի նոցանէ, one of them; մին կամ միւսն, either; either one or the either; մէն մի ի նոցանէ, every one of them; ոչ մին եւ ոչ միւսն, neither; neither one nor the other; ը

մի, ըստ մի համար, conjointly with, together, at once; in one, like one & the same thing; *մի եւ նոյն*, the same; *մի զմիոյ ինէ*, one after the other; *մի՝ զի կայր էր, եւ մի* or *երկրորդ՝ զի ապտակաս էր*, in the first place he was blind, in the next poor.

Մի մի, միոյ միոյ, միում միում *a. s.* each; every one; *ad.* one another; one by one; *ըստ միոյ միոյ ամսոյ*, monthly, month by month; *մի առ միոջ*, one after another, one on the other; *մի զմիով*, with emulation, surpassing one another, outvying; *մի մի տարի*, annually, every year, year by year; *մի ըստ միով*, one under another, in a subordinate state; *մի մի իշխան մի մի օր մատուցանէն զընծայս*, all the chiefs make daily offerings.

Միաբան, ից or *ացս a.* unanimous, of one mind, agreeing; conformable, equal, uniform, analogous, similar, identical, the same; *ad.* with one accord, in concert, unanimously; *s.* S. *-ակեաց*; *- հաւանութիւն*, unanimity, concord, consent; *- լինել*, to agree, to conform to; *-ական a.* unanimous: monastic; *- ձայնիւ*, with one voice; *-ք s.* religious community; monastery; *-ակեաց, եցից s.* monk, friar, cœnobite; *-ակի ad.* unanimously; *-ամբոխ a.* disturbing a community, turbulent, seditious; *-ում, եցի va.* to agree, to cause to agree, to conciliate, to reconcile, to reunite, to match; to compose, to unite, to join; *ի մի -*, to reunite; - or *-իմ, եցայ vn.* to agree, to be of one mind or opinion, to consent, to comply; to be agreed, reconciled, to conform oneself; to unite, to join in one, to be matched; *- խորհիլ*, to conspire, to conjure, to plot; *-ուն*, to disagree, to deny, to disown; *- երկու երկու*, to pair, to form couples or pairs; *-ութիւն s.* unanimity, agreement, concord, union, harmony, consent, good understanding; conciliation, re-, union; harmony, consonance, concordance, homophony, symphony, concert; conformity, fitness, suitableness; commonalty, community, communion; company, society, club, corporation, congregation; copulation; *- դաշնաւորեաց*, alliance, confederation, league; *- ի խորհուրդ*, cabal, plot, conspiracy; *-ըստ ad.* unanimously, with one accord; *-ըստ կեալ*, to live on good terms; *քակտել զ-*, to sow division in.

Միամաբար *ad.* solely, singularly; *-բարբառ a.* having one language or speech; unanimous; *ad.* with one voice; *-բարձ առնել զմ. va.* to remove or take away every thing together; *-բարոյ a.* of the same character or disposition; *-բերան ad.* with one voice; *-բնակ, ից s.* co-habitant; Monophisite, that believes our Lord to have one nature only; *-բնակութիւն s.* co-habitation; *-բնութիւն s.* consubstantiality; *-բոլոր վարս s.* tresses, head of hair; *-բոյս a.* born together, twiu; *-բուն a.* consubstantial; of the same nature or essence; natural, native; *bot.* having only one trunk or stem.

Միագիր *a. gr.* formed of a single vowel; *-գլխաւորեալ s.* absolute prince; commander, general in chief; *-գլխի a.* one-headed, monocephalous; *-գոյ a.* having but one substance; unique of its kind; *-գոյն a.* monochromatic; of the same colour, uniform; *-գործ s.* fellow-labourer, cooperator, coadjutor; *ad.* working or acting together, cooperatively; *-գումար, -գումարդ* S. *Համագումար, -գումարդ*; *-գօտեալ, -գօտի a.* robust, vigorous, sturdy.

Միադաւան, ից *s. a.* unitarian, antitrinitarian; conformist; *-գիմի a.* uniform, simple.

Միազգի S. *Համազգի*; *-զոյգ a.* paired, conjoined, matched, equal; *-զօր* S. *Համազօր*. [*-թիւ* S. *Համաթիւ*.

Միաթերթ *a. bot.* monopetalous;

Միաժողով S. *Համագումար*.

Միալար *s.* monochord; *-լեզու a.* speaking the same language; *-լուծ* S. *Միայար*.

Միախոհան *a.* temperate; *-ութիւն s.* temperance; *-խոհ, -խորհուրդ a.* of the same opinion or way of thinking, unanimous; *ad.* unanimously; *-խումբ* S. *Համագունդ*; *-խուռն a.* assembled, crowded; *ad.* in crowds, together, in a mass; *-խօսիկ* S. *Միալեզու*.

Միածալ, ի a. folio; *-ծին a.* Only-Begotten; *- որդի, ոյ* only son; *-ծնութիւն s.* the being only-begotten.

Միակ, ից s. unity, first number, one, 1; *a.* only one, alone, singular; *-ք*, the units, 1–9.

Միակամ S. *Համակամ*; *-եայք, ից s.*

Monothelites ; -ութիւն S. Համակամութիւն ; -կան a. only, sole, singular ; -կանի a. one-eyed, monocular ; -կեաց, եցող a. living together; S. Միայնա- ; -կեղեւ a. having one bark or rind ; -կենցաղ a. S. -կեաց ; monobious ; -կերպ a. uniform ; monotonous ; -կերպութիւն s. uniformity ; monotony, sameness ; -կեցութիւն S. Միայնակեցութիւն ; -կէս-թթուուկ s. chem. sesquioxide ; -կի a. sole, only ; միայն -, alone, quite alone ; -կից a. joined together ; -կնի a. married only once ; s. monogamist ; -կնութիւն s. monogamy ; -կշռի a. equal, of the same weight, equipollent ; -կոզմանի a. paralytic, palsied, crippled ; one-sided ; ad. from one part only ; - լծով ձգել ակօս, to plough with a single ox ; -կողմն s. one side ; դնել, թողուլ ի -, to put aside, to leave ; -կոտրի a. simple ; - չուան, cord of a single twist ; -կրօն a. of the same religion, coreligionary ; of similar habits ; uniform, conformable ; -կրօնութիւն s. professing the same religion, conformity in religion ; unanimity ; conformity, uniformity ; -կցիմ vn. to unite with, to participate, to consent ; -կցորդ a. conjoined, equal, partaking of.

Միահատ, -դին ad. all at once, together, altogether, quite, at once, entirely, collectively ; -համ a. conjoined, inseparable ; -համայր s. vote, suffrage ; a. even, equal, like ; summed up ; - դնել, to vote, to come to the vote ; չէ ըստ -, that is not the same thing ; -համուռ ad. collectively, altogether, generally, all at once ; in all ; in a crowd, in a mass ; եւ զի - ասացից, to say briefly, in short ; -հայր S. Համահայր ; -հանդէսք S. Միհնահանդէսք ; -հանէք s. buffoonery, drollery ; -հաւաչ ad. with one voice ; in chorus ; -հաւասակ S. Համահաւասիկ ; -հարթ a. even, flat, smooth, equal, levelled ; -հաւան a. unanimous, of the same opinion ; ad. unanimously ; -հաւատ, ք a. of the same religion, faith or belief ; -հաւաք առնել va. to gather together, to collect in one ; -հեծան a. monarchical, absolute, despotic ; - իշխան, absolute master, monarch ; - իշխանութիւն, absolute power, monarchy ; - ունել, to reign absolutely ; - առնել, to make universal ; -հեւս or -ի S. Միահայր ; -հոգիի S. Միահամառ ; -հոյլ ad. all together, in crowds, in troops.

Միաձայն ad. with one voice, unanimously ; a. gr. one-vowelled ; -իմ S. Զայնակից լինիմ ; -ութիւն S. Զայնակցութիւն ; -ձեռան or ձեռն a. one-handed ; -ձեւ a. uniform, equal ; -ձեւութիւն s. uniformity ; -ձի ad. with one horse ; -ձոյլ a. like one mass, of one piece, massive, cast, molten ; -ձորձ S. Միկնահանդերձ.

Միապն s. monochord.

Միաճաշակ a. indiscriminately eatable ; a. ad. feeding but once a day ; -ճեւոտ a. bot. of one trunk, unistirpis ; - ծառ, tall & straight stem.

Միամայր S. Միամօր ; -մասնեայ a. of one part ; simple ; -մարթ, &c. S. Միհնամարթ, &c. ; -մեայ a. of one year, one year old ; -մեղ a. equally culpable or guilty ; s. accomplice ; -միտ a. simple-minded, ingenuous, simple, artless, innocent ; good-natured, silly, simple, foolish ; faithful, attached, loyal, true, devoted ; -մոյկ ad. with one shoe ; -մտաբար ad. sincerely, ingenuously, candidly, artlessly ; simply, sillily, foolishly ; unadvisedly ; -մտական S. Միամիտ ; -մտեմ, եցի, -մտիմ, եցայ vn. to be candid, open, sincere, to behave sincerely ; to conduct oneself loyally or faithfully ; to ascertain, to verify, to become assured, persuaded, to believe, to acquiesce, to agree, to consent ; -մտութիւն s. plain-dealing, sincerity, innocence, ingenuousness, artlessness ; fidelity, faithfulness, loyalty ; simple-mindedness, simplicity, silliness, credulity ; -ի S. Միամտաբար ; -մօր, ոյ or ու a. one only, only, only begotten ; s. only child ; -մօրուի s. state of an only child, or of a destitute person.

Միայթ a. united, joined, attached, chained together ; continuous, continual ; immediate ; ad. at a single stroke, at one bout, in a moment, immediately, at the same time ; - առնել, to join together, to link, to chain ; -եմ va. to join, to annex, to unite, to connect ; -յարկ a. one-storied ; -յարուցիի s. conjunction, concatenation, train, contiguousness, continuance, succession.

Միայն, ոյ, ով a. only, sole, singular ; alone, lonely ; simple, plain ; ad. solely, singly, singularly, simply ; so-

litarily; – *թէ*, – *զի*, it being well understood that, on condition that, provided that, unless; *մի* –, one only; *ոչ* –, not only; – *միայնուկ*, all alone, quite alone, by oneself, without company; – *ընդ* –, face to face, tête-à-tête, * cheek by jowl. larly.

Միայնաբար *ad.* only, simply; singu-

Միայնագործ *a.* self-acting.

Միայնախօսութիւն *s.* soliloquy.

Միայնակ *a.* only, sole; *ad.* quite alone; *-կեաց, եցայց s.* S. **Միանձն**; *a.* monachal; *-կեր a.* eating alone, without company; *-կեցական a.* monachal, monkish, cœnobitical; *-կեցանոց s.* hermitage; cloister, monastery; *-կեցութիւն s.* monastic or solitary life, monachism. [*տիկ* &c.

Միայնամարտիկ, &c. S. **Մենամարտիկ**

Միայնանամ S. **Ապրանամ**.

Միայնանոց, *-սուան*, *-րան s.* solitude, hermitage, monastery.

Միայնաւոր *a.* *s.* solitary, hermit; *-ական a.* only, indivisible: monastic; *-ութիւն s.* solitude, solitary life, loneliness; S. **Միայնակեցութիւն**.

Միայնեակ, *եկի* S. **Միակ**.

Միայնիկ, *-նուկ ad.* alone, all alone, quite alone, by oneself. [ness.

Միայնուն *s.* solitude, retreat, loneli-

Միայնուհի *sf.* nun. [united, linked.

Միաւոգ *a.* conjoined, connected,

Միանամ, *ացայ vn.* to be united, joined, incorporated, identified.

Միանգամ *ad.* at once, only once, at one blow; *որ* –, whatever, whoever, whosoever; *ոյժ -ն եւ միւսանգամի*, as usual, as at other times; *հարկց զսա գեղարդեամբս – եւ ոչ կրկնեցից*, I will transfix him with a single blow & he will have noneed of a second.

Միանգամայն *ad.* all at once, together, unitedly, all at the same time, altogether; jointly, in concurrence, at the same time; all, quite; totally, entirely; – *եւ*, yet, even, also; – *ասել, եւ – իսկ ասել, եւ զի – ասացից*, upon the whole, after all, in a word, in short; *ոչ – առնել*, to repeat several times, over & over again.

Միանձն, *ձին*, *ձունք*, *ձանց s.* solitary being, anachorite, hermit; cœnobite, monk, friar, religious; *a.* only, alone, without company; *-ական a.* solitary, cœnobitical, monkish, monachal, monastic; conventual; unitarian; *-անամ, ացայ vn.* to retire, to live in solitude; to embrace a monastic life, to turn monk; *-անոց* S. **Միայնանոց**; *-ուքիւ s.* monachism, monastic life; solitude; *-ուհի sf.* nun.

Միանման *a.* uniform, equal; *-նշան a.* having or wearing the same mark, uniform; *-նուն* S. **Համանուն**.

Միաշաբաթ, *ուց*, *-ի*, *թուոյ s.* first day of the week, sunday; *-շար a.* continuous, uninterrupted; strung, arranged, conjoined; *-շաւիղ a.* walking in the same steps, conformable, like; *-հնդութիւն s.* unanimity, concord; *-հոգի a.* unanimous, of one mind; *-հոգութիւն* S. **Միաբանութիւն**. [equal.

Միաչափ *a.* of the same measure,

Միապաղաղ *a.* in one mass, in one body, in a lump, massive; plain, simple; – *ծով*, smooth sea; *-պաշտօն a.* equally worshipped or honoured; *-պատիւ* S. **Համապատիւ**; *-պար a.* in the same chorus; at the same ball or dancing-party; *-պարեգօտ a.* wearing but one tunic; *-պետ s.* monarch; *-պետական a.* monarchical; *s.* monarchist, royalist; *-պետեմ, եցի vna.* to be a monarch, to reign or govern with absolute power, to have sovereign authority; – *զՅն*, to be absolute master of the country, of the world; *-պետութիւն s.* monarchy, monarchical government; absolute dominion; *ընդ -թիւն կալ*, to adopt the monarchical form of government; *հանրապետութիւն -թիւն*, republican; *-պէս ad.* in the like manner, likewise, equally, evenly; indiscriminately; uniformly; *-սլիք առնեմ va.* to attract all eyes; – *ինչ չառնեմ*, to refuse to look at.

Միատահման *a.* having the same definition; having conterminous bounds or confines; *-սայրի a.* one-edged; *-սայրիկ s.* knife-blade; *-սիրտ a.* of one miud, unanimous; *-սմբակ a.* wholehoofed, solipede; *-տնաբար ad.* together; *-տնական a.* consubstantial; simultaneous, common, compatible; united, only, sole; *-տնականութիւն s.* consubstantiality; simultaneousness; compatibility; *-տնուիւ s.* conjunction, connexion; *-տնունդ a.* fed, reared or brought up together; *-տոեղն a.* one-branched; *-տոնի a.* one-breasted; *sf.* Amazon; *-տոուածեան a. s.* monotheist; *-տուածութիւն s.* monotheism.

Միավանկ *a.* monosyllabic; *s.* –ble.

Միաւոտակ *a.* of one layer or stratum; **–սոտ** *s.* monogram; **–տարազ** *a.* uniform; *ad.* equally; **–տարած** *a.* equally spread or extended every where; **–տարր** *a.* massive, solid, compact, homogeneous; **–տարրեմ** *va.* to unite together, to combine; **–տարրութիւն** *s.* combination, union, homogeneousness; **–տեսակ** *a.* of one kind, uniform, like, equal; **–տեսող** *a.* seeing all at one glance; **–տերեւ** *a.* monophyllous; **–տեւական** *a.* enduring or suffering with another; **–տնութիւն** *s.* cohabitation, living in the same house; **–տոհմ** *a.* of the same race, family or nation; **–տուն** *a.* living with, in the same house; *s.* co-habitant. **Միացուցանեմ** S. **–ուրիմ**.

Միաւոր *a.* united, joined; one, singular; equal, alike; *s. arith.* unit; **–թիւք**, the units, the simple numbers; **–ական** *a.* singular; indivisible; **–ակից նութիւն** *s.* unity; union; **–ակից** *a.* conjoined; united; **–ում, եցի** *va.* to unite, to join, to conjoin; to attach, to tie together, to glue together; to mix, to combine, to annex, to incorporate, to identify; to join together, to couple, to match, to pair; **վերստին –.** to reunite, to rejoin, to tie again; **–իմ** *vn.* to be united, joined, attached or tied together; to be mixed; coupled, matched; **–ումն** *s.* union, junction, conjunction; adhesion, combination; reunion; incorporation; gluing; copulation, pairing; *fig.* unanimity.

Միափակ *a.* joined together, solid, firm, compact; **–փառ** *a.* S. **փառակից**; unanimous; **–փեղթ** *a.* of a single piece; **–փոր** *a.* born together, twin.

Միաքարոզ *a.* preaching uniformly or the same truth.

Միգագնած, –խառն, –մած, –յին, –պատ *a.* foggy, covered with mist or fog, caliginous, cloudy, dark, obscure, gloomy; **–մած** *a.* nebulous; **– աստեղք** *ast.* nebula.

Միգամ, ացի, –անամ, ացայ *vn.* to become dark, obscure; to get turbid; to begin to lower.

Միգապատեմ *va.* to cloud, to darken, to dim; **–իմ** *vn.* to get cloudy.

Միեղէն *a.* only, single, sole, simple; solitary; S. **Միաբան**. [– **ծովային**, sea–.

Միեղջերու, *ի s.* monoceros, unicorn; **Միզագրաւ** *a.* troubled with strangury, subject to the gravel; **–, –ուկ** *s.* strangury, gravel, dysury, ischury, stoppage, suppression or retention of urine, pain & difficulty in discharging the urine; **–իմ, եցայ** *vn.* to suffer from stone or strangury, to be afflicted with the gravel.

Միզական *a.* urinary; urinous; **–թթուուտ**, uric acid; **–ման** *s.* chamber-pot, urinal; **–նոց** *s.* pissing corner, retiring-place; **–նգք** *s.* the urinary passage, ureter; **–չարժ** *a.* diuretic, urinative, provoking urine; **–չափ** *s.* urinometer; **–քան** S. **Միզանոց**.

Միզապտիղ, &c. S. **Միզագրաւ**, &c.; **–արձակ, ացի** *a.* diabetic, incontinent of urine; **–արձակութիւն** *s.* diabetes, incontinence of urine; **–աւազ** S. **–ման**.

Միզեմ, եցի *vna.* to urine, to piss, to make water; **– անասնոց**, to stale; **–սակս**, to piss often but little; **ոչ թո՛ղուլ յամէ՛ն որ զորմով միզեցէ**, to destroy every male.

Միզերակ *s.* ureter. [troy every male.

Միզեցուցանեմ *va.* to cause to urine, to move or provoke urine; **–ուցիչ** S.

Միզնա *s. chem.* urea. [**Միզաշարժ**.

Միզն, մզնեն. մզնիք, մզնեաց *s. anat.* aponeurosis; amnios; **– խելից**, meninges. [a-bed.

Միզոց *s.* pisser; **– յանկամնի**, piss-

Միզուկ *s. anat.* urethra. [blood.

Միզումն *s.* pissing; **– արեան**, piss

Մի ըմ միոջէ S. **Մի**.

Մի թէ *ad.* is it? can it be? is it possible? perhaps? is it that?

Միթր, ի or **միթրայ** *s. Gr. w.* mitre, tiara, infula.

Միլի, Միլն *s.* mile.

Միլիոն, ի *s.* million; **հազար –**, a thousand –s, milliard; **–երորդ, ի** *s.* millionth.

Միծ, միծի *s.* mud, mire, dirt; puddle.

Միհր *s.* Mithra, sun, Persian god.

Միմեանցազկուսի *s.* mutual damage.

Միմեանց, զ–նս, ի –, –ամբք *s.* to each other, to one another; **զ–նս**, one another, each other; **ի –**, from one another, one from another; **ընդ –նս**, with one another; **զմիով –**, one after another; **– դէմ ընդդէմ**, face to face, fronting, opposite; **սէր առ –նս**, mutual affection; **յեղբայրսիրութեի առ –նս գթածք**, kindly affectioned one to another with brotherly love; **զ–ս բեռն բարձէք**, bear ye one another's burdens; **սիրել զ–նս**, to love one another, to love reciprocally; **վերասէ–**,

to injure one another; *զ-նա գովել*, to praise one another; *ի -նս ածել զդռուն*, to shut the doors; *բախել զ-նա*, to smite one another; *ի թիկունս հասանել -*, to help each other, to render mutual assistance; *ի պատիւ զ-ամբք հլանել*, in honour preferring one another; *-ամբք վ֊ պաղատանք*, to pray for one another.

Միմեանցասէր *a.* loving mutually, affectioned one to another.

Միմոս, *ոյ s. Gr. w.* mime, mimic, clown, zani, buffoon, merry Andrew, pantaloon; *-ական a.* mimic, droll, ludicrous; *-ութիւն s.* mime, mummery, mimicry, buffoonery, harlequinade, drollery. [both.

Մին, *-ս*, *-գ*, *-ն a.* one; *- եւ միւսն*, both.

Մինաւոր *a. s.* solitary.

Մինովտաւրոս *s.* minotaur.

Մինուորութիւն *s.* solitude, loneliness.

Մինչ *pr. ad.* till, until, up to; to, as far as; when, at the time that; while, whilst; - or - *զի*, so that, in such a manner that; *այնպէս... - զի*, so... that; - *այս - այն*, mean time, meanwhile, in the mean time, whilst these things were doing, during that time, in the interim.

Մինչդեռ *ad.* when, while, at the time, as long as; - *տակաւին*, whilst, yet; *բայց - ունէին ի դիմի հարկանել միմեանց*, but just as the combat was about to commence; *խօսէի ընդ նմա - տակաւին էր յանկողնի*, I spoke to him while he was yet in bed; - *խօսէր*, while he was speaking.

Մինչեւ *pr. ad.* until, till, as far as, to; even to; that; - *յայժմ*, till now, up to the present, up to this time, hitherto; - *յայդ վայր*, so far, as far as, to that place; - *յայդր*, so far, as far as that, to there; - *յայս վայր*, thus far, as far as this, to here; - *որ-քանօր*, how far? - *յամպս*, even to the clouds; *գայ ընդ իս - ի Կարս*, he goes with me as far as Kars; *կաց* or *ինա - եկեսցէ*, wait till he comes; - *ցիրդ*, how long? *ոչ ելից - դարձցիս*, I will not go out until you return; - *ցբազում ամս*, during many years; - *զի*, so that, insomuch that; *այնպէս* or *այնչափ՝ զի*, so that; as well as; - *բազմ մարդ իսկ ասէ*, so that several people said.

Մինչեւ *ad.* before, ere; not yet; - *ծագեալ արեգական*, before day, before sunrise; - *աւուրս եւ ամին*, within the year; before a twelvemonth; - *եկեալ էր նա*, he had not yet come; - *մեռեալ իցեմ*, before I die.

Միշտ *ad.* always, at all times, continually, at every turn, incessantly, for ever, for ever & ever, perpetually, eternally; *a.* eternal; *ոյգ -ն*, as usual, as before, as formerly. [sabre.

Մլեհ *a.* one-edged; *s.* scimitar,

Մլեհեայ *a.* woven in one piece, without seam.

Մլոտանի *a.* one-footed, unipes.

Մլտին *a.* having but one testicle.

Միութիւն *s.* one, unit; unity, union, reunion; concord, accord.

Մկնաբեկ *a.* broken-backed; hipshot; *fig.* disheartened, discouraged; - *լինել*, to break one's back; to become hipshot; *fig.* to be disheartened, to lose one's courage; - *առնել* or *-եմ*, *եցի va.* to break one's back, to strain the loins; to dishearten, to discourage; *-ապր a.* rotten at the core; weak, useless; *-գետացի s. a.* Mesopotamian, inhabitant of Mesopotamia; *-գետք*, *ոց s.* Mesopotamia; *-գիշեր s.* midnight, twelve o'clock; *-գիտուն s.* divination or guessing the contents of; *-գրուն s. gr.* epenthesis; *-զգեստ s.* petticoat; *-զգեստիկ s.* under-petticoat; *-խառն a.* composed of knots, of nodes at intervals; *-ծեր s.* middle-aged man; *-ծովեմ vn.* to sail on the high seas, to go on the open sea.

Միջակ, *ոյ a.* middle, mean, middling; *s.* middle, centre; *-ձայն a.* middling voiced; *s.* middle-voice; *-ս մեր s.* the centre of heaven; *-այն a.* middling, indifferent, neither good nor bad, moderate.

Միջակէտ *s.* centre, central point; *gr.* point (·), full stop, period; *-կողք s.* middle ribs; *-կոտոր S. Միջաբեկ*; *-կուրծք s.* mediocrity; *-կուրծք s.* the middle or internal part of the thorax; *-կտուր առնեմ va.* to cut in the middle, to divide in two parts; - *լինել*, to be halved.

Միջահասակ *a.* of middling stature, middle-sized, about the middle height; middle-aged; *-հատուած s.* division by halves; interruption.

Միջամատն *s.* middle-finger; *-մբռնի լինեմ vn.* to plunge into the crowd; to

crowd in; *-մուխ a.* entered, introduced; well versed in, initiated, instructed, intelligent, expert; free, frank, bold, daring; meddlesome; enterprising, adventurous, venturous; *- լինել*, to enter, to push in, to introduce oneself, to go forward or before; to intrude into, to thrust oneself forward, to intermeddle or interfere; to penetrate deeply, to pierce to the inmost parts, to dive into, to explore, to sift; to undertake, to have a hand in, * to have a finger in every body's pie; *- ձեռամբ գործել*, to act freely; *-մուտ լինիմ* or *-մտեմ vn.* to go in, to introduce or obtrude oneself; to meddle with, to interfere, to intervene; *-մտումն s.* intervention.

Միջանկեալ *a.* intermediate; intervening; *- խաղ* or *խաղարկութիւն*, interlude.

Միջաշաւիղ *s.* middle path or way; diameter; *-պատ* S. **Միջնաձանեալ**; *-սկնդ a.* girdled, bound round the body, lusty; *-սահմանի a.* middling, intermediate; *s.* middle, centre; *-վայր s.* middle, centre; interval; *- or -վար a.* moderate, temperate.

Միջատաբան *s.* entomologist; *-ական a.* -logical; *-ութիւն s.* -logy.

Միջատուութիւն *s.* interruption.

Միջատք, տաց *s.* insects.

Միջարկութիւն *s.* interjection.

Միջեմ, եցի *va.* to cut, to shorten.

Միջերկնեայ *a.* that is in the middle of the heavens, medicelestial; *-կրակեան a.* mediterranean; *- or - ծով*, the Mediterranean; *-կրեայ, եայց a.* midland; *-ք s.* the midland provinces. [*s.* -tery.

Միջընդերձեայ *a.* mesenteric; *-դերք*

Միջին, ջնոց *a.* that is in the middle; middle; middling; intermediate; *-ք s.* midlent; *arith.* middle terms.

Միջնաբերդ *s.* citadel, tower; *-թիկունք* S. **Միջնամիջ**; *-լուսին s.* full moon; *-ծիրանի s.* cloak lined with purple; laticlavium; *-կայմ s.* main mast; *-հայք s.* the heart, centre of Armenia; *-մարտիկ a.* fighting in the midst; *-յարկ s.* second floor or story; *-նիւ s.* centre, or middle part of a wheel; middle wheel; *-չէն s.* the centre of a village; *-չխարհ s.* centre, interior of a country, midland districts; *-պատ, ճիսպ s.* partition wall; rampart; *-տարր s.* water & air; *-տուն* S. **Միջնայարկ**.

Միջնապդեղ *s.* diaphragm. [diator.

Միջնեկ *s.* middle-man, agent, me-

Միջնոսկն *s.* back-bone, back.

Միջնորդ, ոց *s.* mediator; intermedium, agent, go-between; negociator; medium; *- վաճառաց*, broker; *- հաշտութեան*, reconciler, conciliator, intermediator, intercessor; *- լինել* or *-եմ, եցի va.* to mediate, to procure, to intercede, to interpose, to go between, to negociate; to intervene; *-եաց երդմամբ*, he confirmed it by an oath; *-ութիւն s.* intercession, mediation, interposition, intermeddling, intervention; negociation, medium; *- վաճառաց*, brokerage, brokage, agent's commission; *-եալ ad.* mediately, through the medium of.

Միջնորմ *s.* party wall, partition.

Միջոց, ոց *s.* middle, centre; space, interval, interstice; vacancy; division, separation; difference, distinction; empty space; * means, way; *- հացի* S. **Միջուկ**; *- ամսոյ*, capacity; *-ք*, interior, inside part; *- պատերազմաց*, truce, suspension of arms, armistice; *ընդ աւուրս*, during the conflict, in the hottest of the fight; *ընդ ճանապարհին*, on the way; during the journey; *ի - իմեալսն* ամրանալ, to take refuge among the crowd.

Միջուկ *s.* marrow, core, heart; *- հացի*, crum of bread; *- ձուոյ*, yolk of an egg; *- ընկուզոյ*, &c. kernel of a walnut, &c.; *- ծնկոց*, pith; *- սրտոց*, core; *- գիսաւորաց*, nucleus of comets.

Միջօր S. **Միջօրեայ**; *զմիջասուրբ*, at midday, about noon, towards midday; *-եայ, էից s.* noon, noon-tide, midday; the south; meridian; *a.* southern, meridional; half, semi; *- քերմն*, intermittent fever.

Միջօրէ S. **Միջօրեայ**; *ընդ-ի, ի-ի ad.* at noon; *-ական a.* of noon, meridian; *- or -չորհանակ*, meridian; *- գիծ*, meridian line.

Միս, մսոց *s.* flesh; meat; *- դնդեղային*, muscular flesh; *- մարդկային*, human flesh; *- երկոց*, venison; *- հաւուց*, &c., white meats, poultry; *- նապաստակաւոյ*, &c., brown meats, game; *- սպանդանոցի*, coarse meat, butcher's meat; *- որսոց*, fowls & game; *- պտղոյ*, pulp; *հում, պախ*,

խորովեալ –, raw, boiled, roast meat; – *ի կասկարայէ*, broiled or grilled meat; *մսոյ ջուր*, broth; – *ածել*, to fatten, to make fat; *կաթսայ մսոյ*, fleshpot.

Միսխթալ *s.* wardrobe keeper. [pot.

Միտ, *մտի, զմտաւ. միտք, մտայ, մտօք s.* mind, intellect, understanding; sense, judgement, reason, intelligence; thought, idea; intention, design, project; opinion; advice, counsel; meaning, intent; maxim; ☞ *մտի*, ☞ *–ս*, at one's will or pleasure; according to one's fancy, liking, desire, &c.; *ըմբռնումն մտայ*, apprehension, idea; *մարդկեղէն* –, human reason; *հասարակ կայ* –, good sense; –*ք անմտութեաց*, foolish thoughts; –*ք անարդութեաց*, reprobate sense; –*ք առակիս*, the moral of the fable, or of the apologue; *ուղիղ մտօք*, in good faith; *պարզ մտօք*, frankly, sincerely, without artifice; *սրտի մտօք*, with all one's heart; *ազնուական* –*ք*, noble sentiment; *արդարակրօն, խորախորհուրդ, վսեմ, հասատատուն* or *անյողդողդ, լուսաւորեալ, ընդարձակ, եռանդուն, սուր, թափանցող, արդատուր, հնարագիւտ* –*ք*, upright, profound, elevated, firm, enlightened, vast, lively, sharp or piercing, penetrating, fertile, inventive wit, mind or intellect; *թեթեւ, անարդատուր, չիմի, ցրուեալ, տկար* –*ք*, frivolous or light, barren, confused, distracted, weak mind or intellect; *ունել ի մտի*, to have the design or intention, to propose to oneself, to project; *ի –ս լինել, գալ, –ս ուսանել*, to regain one's intellectual faculties, to be restored to one's senses, to awake; *դնել ի մտի, հաստատել ի –ս*, to form a resolution, to take into one's head, to be determined, to resolve, to project, to propose, to presume, to imagine; – *դնել*, to be attentive, to apply or devote oneself to, to observe, to regard, to consider with care, to think, to reflect; *ի –ս առնուլ*, to understand, to comprehend, to perceive, to conceive, to know, to remark; to study, to learn by heart; *զմտաւ* or ☞ – *ածել*, to consider, to regard attentively, to meditate, to recollect, to imagine; *աշխատս առնել զ–ս*, to fatigue the mind, to rack one's brains; *անկանիլ ի մտայ*, to be out of one's mind or senses, to lose one's senses, to be crazy; *անկանել* or *եկանել ի մտայ*, to escape or slip from one's memory; to forget; *–ս դնել*, to admonish, to warn, to apprize of; *դնել ի մտի ուրուք*, to suggest, to insinuate, to hint, to intimate, to entangle, to involve; ☞ – *մտանել*, ☞ *մտի լինել*, to please, to gain one's affection or good will, to conciliate one's favour, to insinuate oneself in the good graces of, to win one's favour; ☞ – *տանել*, to take offence at, to be offended, to take ill, to take a pique, to be nettled; *արկանել ի –*, to suggest, to inspire; *տալ ի – առնուլ*, to cause to understand; *փոխել զ–ս, շրջիլ ի մտայ*, to think better of, to change or alter one's mind or intention; *ի չար կամ ի բարւոք –ս առնուլ*, to take well or ill; *գերել զ–ս*, to captivate one's understanding; ☞ *–ս անկանել ուրուք*, to occur to mind, to enter the imagination or thoughts; *հանել ինչ ի մտայ ուրուք*, to drive out of one's head, to persuade to the contrary; *–ս ունել*, to be witty; *ասել ի մտայ*, to say to oneself; *ընդ – արկանել*, to think, to recollect, to conceive; *բարգաւաճել, կրթել զ–ս*, to cultivate, to form the mind, to improve; *այլր անդր մտրել զ–ս*, to distract the mind; *անխիղճ–ս ունել*, to keep a clear conscience; *ի մտի պահել*, to keep in memory; *բարձրանալ ի –ս իւր*, to become proud, vain, puffed up; – *առնել*, to listen to, to mind, to agree with; ☞ *–ս հարկանիլ*, to occur, to come to mind or memory, to recollect; *առնել ի մտայ իւրոյ*, to do without intention, to do unintentionally; *առ ի –ս առնուլ*, to understand allegorically; *իսկ առ ի –ս*, & in mystic or allegorical sense; *բազմութիք ի –ս ուղղայ*, the generality of intelligent persons, most witty people; *ոչ ոք ի –ս ունողացն*, no one of good sense, no sensible person; *եդեալ էր ի մտի*, he decided, he was resolved; *չառնումք ինչ ի* –, I understand nothing of it, I don't understand it, I am quite at a loss; *անմատչելի է ի – առնուլ զայն*, nothing can be known about it, it is impenetrable, it's marvellously obscure; –*ք իմ առ իս դարձան*, my mind was restored; *եւ ոչ ի –ս անգամ անկեալ էր նր*, he never even dreamed of it; *խորհեի եւ ասէի* ☞ *–ս*, I thought &

said to myself; *յորմէ է – առնուլ է*, whence it follows that; *բազում անգամ եղեւ ինձ է մտի*, I was more than once tempted to, I several times intended to; *գայ է –ս իմ*, it has just come into my thoughts, mind or head; *առեալ է մտի իմում յեղյեղեմ զայն*, I often repeated it to myself; *այս են –ք բանիցս*, this is the sense of the passage; *նա չառնու ինչ է –*, he understands nothing of it, he knows nothing about it, it is Chinese to him; *այս ոչէս եցոյց զչարուն մտաց իւրոց*, thus he betrayed his malicious intention; S. Ըստ, Թափանցանիլ, Թռիչ or Թըռչիմ, Խիղճ, Խորհուրդ, Հաձեմ, Համբառնամ, &c., &c.

Մխանգոյնս *ad.* readily, willingly.

Մխոյանափ *s. mech.* momentum.

Մխոտիմ, եցի *va.* to incline, to lean, to bend, to bow, to bias; *vn.* to incline, to lean, to feel inclined or disposed for, to lean to the side of, to be biassed, to have an inclination for, to feel an attachment for, to adhere, to comply; *միտեցաւ սիրտ նմ զկնի նր*, their hearts inclined to follow him; *միտեալ a.* tending, bent on, inclined or prone to; *– ի չարն*, prone to evil; inclined to mischief.

Մխոտութիւն, –ումն *s.* inclination, tendency, propensity, disposition; proneness; *ast.* inclination; *–ումն ի չարն կամ ի բարին*, good or evil propensities. [S. **Միտ, միտք.**

Մխտք, մրգայ or **գոյ** *s.* fruit; S. **Միւռիկինա** S. **Մխրիկ.** [Պատուղ.

Մխռխինէս *s. Gr. w.* muræna, sea-eel. [S. **Մեռն.**

Մխս, այ, ով *a.* other, another; different from, other than; *–ն*, the other; *–ք ք–*, one more than another; *–ում աւուրք*, the other day; *բայց եւ ք–ն պատմեցից*, but I will tell you something else; S. **Մի**; *– անգամ* or **Մխսանգամ** *ad.* another time, once more, afresh, anew, over again, again, bis; *a.* second, other, new.

Մխսիոն, ացք, իկ *s.* mosaic; *–եայ a.* –, in –; *–յատակ*, tesselated pavement.

Մխսիրիկ *s. bot. Gr. w.* myrica, tamarisk; genista.

Մխօրեայ, ըստ *a.* of a day, ephemeral, lasting only a day; *ad.* a day only; *– ջերմն*, ephemera, ephemeral fever; *– ձանձ*, ephemera, ephemeral fly; *– ձիճ*, ephemeron-worm; *– գեղ*, fleeting beauty.

Մխօրինակ *a.* uniform, equal; monotonous; *ad.* uniformly, equally; *– ձեւ*, uniformity.

Մլաղաց, իկ *s.* miller.

Մլաւ S. **Մռայլ.**

Մլաւիմ, եցի *vn.* to mew, to caterwaul, to cry as a cat; *–իւն s.* mewing, mew. [face on awaking.

Մլմլիմ, եցի *va.* to rub one's eyes &

Մլուկն *s.* bug. [smoking, smoky.

Մխախաւճ *a.* mixed with smoke,

Մխած *a.* tempered, casehardened.

Մխիմ, եցի *va.* to drive in, to force into or penetrate, to fasten in, to fix, to force down, to plunge; to pierce, to prick, to run through; to temper iron or steel, to caseharden; *– զձեռն*, to stretch, to extend or hold out the hand; *– զձեռն յարիւն ուրուք*, to imbrue the hands in the blood of; *մխեաց զգաշեղն ի լանջս նորա*, he has plunged the dagger in his heart; S. **Ձեռն.**

Մխիմ, մխեցայ *vn.* to be driven, plunged into, to penetrate, to enter; to meddle, to get in; to begin, to commence, to undertake; *– բարկութիւն*, to be seized with rage, to be enraged.

Մխիթար, ացք *a.* consoling, consolatory; *s.* consoler, comforter; S. **–ութիւն**; *np.* Mekhithar; *– լինել, տալ, մխոտեցանել*, to comfort, to console, to solace; *– ինչ առնել մտաց*, to flatter, to adulate, to wheedle, to coax, to allure; *–ական a.* consoling, comforting, consolatory, alleviating, soothing; *–ակից լինիմ vn.* to be consoled or comforted mutually; *–անք* S. **–ութիւն**; *–ական a. s.* Mekhitharist, –rian; *–եմ, եցի va.* to console, to soften, to soothe, to comfort, to relieve sorrow or vexation, to alleviate; *–իմ, եցայ vn.* to be consoled, comforted; *–իչ s.* consoler, comforter; *fig.* the Comforter, Paraclete, Holy Ghost; *–ութիւն s.* comfort, consolation, solace; *fig.* balm, balsam.

Մխիրճ հարկանեմ, Մխրճիմ S. **Մխրճիմ.** [putrefy.

Մխկեմ *va.* to corrupt, to rot, to

Մխկանք *s.* pressure; press. [dress.

*__Մխնոց__ *s.* woman's long grey kitchen-

Մխոց, ի, աւ *s.* act of plunging into; *mech.* piston; plunger; *– ջրհանի*, pump-piston; *–աքուն s.* piston-rod; *–ափող s.* barrel or chamber. [mersion.

Մխումն *s.* tempering, steeping; im-

Մխուն S. Մուխ a.

Մխրձիմ, ել, եայ, -ձուկ հարկանեմ vn. to plunge, to sink, to drive, to rush, or dash into water, to duck; - ախ՝ ախ, to plunge headlong into vice.

Մծղնագործութիւն, Մծղնութիւն s. incest; lechery, lewdness, lust.

Մծղնեայ, նեղից a. incestuous; lecherous, libidinous, lewd; s. name of various ancient sectaries.

Մկան, ի s. reins, loin, haunch, flank.

Մկանոտիք, նոտից, Մկանք, նաց s. the back; fig. swell, waves, billows; հարկանել ըստ -նս, to beat, to flog, to flagellate, to scourge; բառնալ ի վերայ մկանաց, to load, to put a load on the back.

Մկանուտ a. muscular.

Մկըտամ, ացի vn. to turn up one's nose, to nose; to laugh at, to mock, to make game of.

Մկնապէտ s. bot. mouse-tail, myosurus, holoster; -գոյն a. mouse-coloured; -ականջ s. bot. mouse-ear, myosotis, forget-me-not; med. mumps; գետնի -, creeping mouse-ear, pilosella; -ակեր, -աճառակ a. gnawed or eaten by rats or mice; -անկ, աց a. murepollutus, polluted or contaminated hy the presence of dead mice; -ապէս ad. like a mouse; -ապիղծ a. spoiled by mice or rats; -ասոխ s. bot. squill, sea-onion, scilla; գինի -ի, wine of squills, vinum scilliticum; -արջ s. mus-ursinus; -աքիս s. mus-araneus, shrew-mouse.

Մկնդահար a. struck with a halberd; -ուոր s. halberdier, pikeman.

Մկնդեղ s. rats-bane; - սպիտակ, arsenic; - դեղին, orpiment; - կարմիր, realgar, red arsenic.

Մկնորսակ, ացս. mouse-hunter, mouser; - գործի, mouse-trap; քաջ -, good mouser.

Մկնսոխ s. bot. daffodil, daffadown-dilly.

Մկնդեղ, մկնդից s. halberd; lance.

Մկանք, մկանց s. muscles; S. Մուկն.

Մկրատ, ացս. scissors; - մեծ, shears; -եմ, եցի va. to cut with scissors, to shear.

Մկրտաւտուն, -րան s. baptistery; font, baptismal font.

Մկրտեմ, եցի va. to christen, to baptize; to wash, to purify by ablution; to bathe; *- զկաթն, զգինի, to put water into milk, wine; վերստին -, to rebaptize; -իմ vn. to receive baptism, to be baptized; to wash, to bathe or cleanse oneself; - արեամբ, to be martyrized. [np. St. John the Baptist.

Մկրտիչ a. baptizing, christening;

Մկրտութիւն s. baptism; washing, ablution, purification; martyrdom.

Մռութի s. darkness, spot, dirt.

Մղեղ, ացս. chaff; powder, ashes, dust; - հրոյ, spark; ի - փոխել, to turn to ashes, to be burnt to ashes; -ակ, ացս. fine ashes; a. burned to ashes; -եմ, եցի va. to levigate, to pulverize, to reduce into powder; to burn to ashes.

Մղեմ, եցի va. to push, to give a push to, to thrust, to push forward; արտաքս -, to unload, to discharge, to empty, to cast forth; - զմիմեանս, to press or crowd on one another; - զպատերազմ, զճակատս, to fight, to make or wage war, to give battle to; - զախոյեան, to win, to conquer, to subdue, to depress, to prostrate; զհոգ դեւոց կռիւն -, to fight against temptation; ընդեմ իրերաց զբարկութիւնն մղել, to be exasperated one against another; - զանասուն, to train to labour, to break in or teach animals to work; S. Ճաշ; -իմ vn. to be urged on or driven to, &c.; մղեցաւ մարտն այգուն, the battle was fought or took place in the morning. [mare.

Մղձաժէտ a. subject to the night-

Մղձաւանջ, ի s. night-mare, incubus.

Մղձեմ, եցի va. to choke, to stifle, to suffocate, to strangle; fig. to pain, to grieve, to vex, to torment; -իմ vn. to choke, to be suffocating; to be violently affected with spite, envy, grief or rage.

Մղձիւղ s. denseness (of smoke).

Մղձուտ a. suffocating, stifling, oppressive, sultry.

Մղձուկ s. heart-break, anxiety, pain, pang, sore, anguish.

Մղակ s. butt, mark, aim, target.

Մղոտական a. impellent; expellent.

Մղոն, ացս. mile.

Մղումն s. impulsion, impulse, push.

Մղուտ a. foggy, misty, cloudy, caliginous. [ness.

Մղտագոնութիւն s. obscurity, dark-

Մղտանամ S. Մթանամ.

Մղտափարատ a. dispelling darkness.

Մղոն s. impulse, impetus; - տալ, to give a push, to push, to impel.

Մխիմ, եցայ vn. to soil, dirt or pollute oneself.

Մնամ, ացի vn. to remain, to stay;

to stop, to wait, to expect; to hope; to rest, to be at rest; to last, to consist, to hold out; S. Յարքեաւ, Խաղաղութիւն, Կամ; մնացեալ *a. s.* remained, remainder, rest, residue; *-ական a.* transitory, transient, unstable, incon-

Մնայուն S. Մնացական. [stant.

Մնաս, *-ից, -ուց s.* mina (weight & money); pound; mark.

Մնաց, *-ից s.* rest, halt, stop; *a.* stable, durable; S. Կաց մնաց; *-ական a.* permanent, stable, lasting, durable, solid; *-ականութիւն s.* stability, permanence; *-ուք, -ից, -ուածք, -ոց s.* rest, remnant, remainder; residue, relics; remains, fragments; *-որդք* or *գիրք -որդաց*, Paralipomena; *-ուցանեմ va.* to cause to remain, to stop, to put a

Մնհնայ, *-ից s.* weevil. [stop to.

Մնջեմ, *-եցի va.* to press, to bruise, to squeeze, to express.

Մնջեմ, *-եցի vn.* to coo; to wail, to groan, to cry; *fig.* to sigh after, to long or burn for, to covet eagerly; *մնջէ աղաւնի*, the dove coos.

Մնջիւն *s.* cooing; wail, groan, cry.

Մնջիկ, Մնջուկ *ad.* without noise, silently, softly, gently, noiselessly.

Մնջկաւտակ *s.* pantomime.

Մշակ, *-ից s.* husbandman, farmer, tiller, cultivator; man-servant, domestic, servant; *-ական a.* agricultural, rural, country; *-ն s.* the Georgics; *-ելի a.* arable, cultivable; *-եմ, -եցի va.* to cultivate, to till, to plough, to manure; *fig.* to cultivate; to administer, to furnish, to supply; to serve, to wait on; *-ուի s.* cultivation, husbandry, tillage, agriculture; *fig.* culture, cultivation; servitude.

Մշկահաւ, *-հոտ a.* musk-scented, musked, muscadine, muscadel; *-պորտ a.* musk bearing or producing, moschiferous; *-այծեամն*, musk, moschifer, musk-animal, Tibet-musk.

Մշտաբար *ad.* always; *-բարբառ a.* speaking continually; *-բացիկ a.* always open; *-բեր a.* producing, bringing forth constantly; *-բոյծ a.* always eating, devouring, voracious, greedy, gluttonous; *-բորբոք a.* perpetually burning; inextinguishable; *-բուխ* or *բուղխ a.* flowing, gushing out continually, never failing, perennial; *-բուն a.* eternal, immutable; *-գիլ a.* perpetually rolling or turning round; *-գիր a. ad.* in perpetual darkness, always in the dark; *-գնաց a.* going or flowing continually; *-գոյ a.* everlasting, perpetual, eternal; *-գալար a.* evergreen; *-գաւառ a.* very tiresome, importunate, troublesome; *-գիւղ a.* always running or flowing, falling continually; *-գուարճ a.* always merry; ever reviving; *-լոյս a.* always bright or luminous; *-խաղաց* S. Մշտադիմաց; *-խոհ a.* always thoughtful; *-խօս a.* speaking or singing continually; *-ծան a.* well known; *-ծիծաղ a.* ever smiling, cheerful; *-ծին a.* ever fruitful; constantly producing; *-կաթ* S. Միշտ մնակաթ; *-կայ* S. Մշտագոյ; *-կայլակ* S. Մշտաբուխ; *-կառոյց a.* very solid, firm, stable, enduring for ever; *-կատար a.* annual; accustomed; established; *-կիր a.* continuous, quotidian; *-ակն s.* never failing spring; *-կոխ a.* trodden continually, frequented; *-հանապարհ*, thoroughfare, public way; *-կոյս sf.* Ever Virgin; *-կոչ a.* always praying or entreating; *-հոտ* S. Մշտաբուխ; *-մատոյց a.* often offered or offering; *-մարտ a.* waging perpetual war, fighting continually; *-մռունչ a.* wailing constantly; continually begging, praying, beseeching; *-յաղթ a.* always victorious; *-յուշ a.* of eternal memory; ever memorable; *-յօժար a.* always inclined, willing, disposed, eager, assiduous; *-հորդ a.* ever new, fresh; *-հունչ* S. Մշտամատոյց; *-շարժ a.* perpetually in motion; *-շարժութիւն s.* perpetual motion; *-չարչար a.* enduring, suffering continually; always vexing or tormenting; *-վհատութիւն*, continual mortification; *-պայծառ a.* permanently shining, clear or luminous; *-պաշտօն a.* instant in prayer, constant in worship, fervent, devout, pious; assiduous; *-պիշ լինիմ vn.* continually to fix one's eyes upon, to look at steadfastly or intently, to gaze at; *-ջան a.* very diligent, assiduous, indefatigable, unwearied; *-տապարիճ a.* aiophyllous, evergreen; unfading; *-սառոյց a.* everlastingly frozen; *-վայելչ եալ a.* enjoying or possessing continually; *-վառ a.* always lighted or burning; *-տատան a.* shaking, agitating, moving constantly; always tempest-tost or -beaten; *-տեւ a.* ever-during, permanent, perpetual; *- տևնիլ*, to

perpetuate; *-ախ s.* eternal day; *-արթուն a.* always awake; *-արօտ a.* grazing, feeding continually; *-արտօսր a.* always in tears; *-փայլ* S. Մշտավայծառ; *-փափաք a.* always eager, desiring, wishing; *-փթիթ a.* always flourishing, blossoming or blooming.

Մշտիկ, *տիկ, տիւս s.* holy water-sprinkler, asperges-brush; *- ղոպայի,* bundle of hyssop.

Մշտնջենան *a.* eternal, perpetual.

Մշտնջենաբար *ad.* perpetually, eternally, to eternity, for ever, without end; *-բուխ* S. Մշտաբուխ; *-կան* S. Մշտնջենաւոր; *-կարգ a.* fixed, permanently established, perpetual, inalterable; *-կաց a.* stable, immoveable, lasting perpetually, immutable; *-կեաց a.* living for ever or eternally; *-կից a.* co-eternal; *-ձիւռ a.* always loaded or adorned with grapes; *-մեռուկ* S. Մշտամեռուկ; *-նամ, -պէս* S. Մշտնջենաւորիմ, *-բար*; *-վառ* S. Մշտավառ; *-տես a.* eternally visible.

Մշտնջենաւոր, *-ական a.* perpetual, continual, eternal, everlasting, endless; *- շարժուն,* perpetual motion; *-աբար* S. Մշտնջենաբար; *-ակից* S. Մշտնջենակից; *-ակցութիւն s.* co-eternity; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ va.* to perpetuate, to eternize; *vn.* to last perpetually, to be for ever; to be perpetuated; to continue, to exist, to be extant; to persist, to persevere; *-ութիւն s.* perpetuity, perpetuation, continuation, permanence, eternity.

Մշօրեայ *a.* daily, quotidian; *ad.* daily, every day.

Մոգ, *ոց* or *այ s.* magician, astrologer; diviner, enchanter, wizard, sorcerer; fire-worshipper, follower of Zoroaster; wise man of the East.

Մոգական *a.* magical; *-ն s.* magic, magic art; *-կրօն* or *նիկ a.* professing the religion of the magi.

Մոգեան *s. pl.* magi or magicians.

Մոգեմ, *եցի va.* to practise or profess magic, to exercise the magic art, to bewitch, to enchant; *- ղԱՀ եւ ղԱՀ բուշ,* to cast a spell upon; to delight, to charm, to fascinate.

Մոգութիւն *s.* profession of a sorcerer; magic art, demonology, witchcraft, charm.

Մոգպաշտ, *յց s.* priest's attendant; *-պետ s.* grand magician, archmagician, chief of wizards or magicians; *-պետութիւն s.* archmagic.

Մոդ, Մոթ, *ոց s.* bushel, muid.

Մոզանամ, *ացայ vn.* to remain, to last; to augment, to increase.

Մոզի, *զ-ոյ s.* bullock, young bull, sturk, steer.

Մոթխոթեմ *vn.* to repeat, to say over again, to inculcate, to impress deeply on the mind of youth.

Մոլ *s. bot.* suckers, sets, offshoots; *mud mixed with straw.

Մոլաբոյս *a.* wild, bad, useless; *-թզենի, -թուզ s. bot.* sycamore; caprificus; *-թուզ s.* sycamore figs or fruits; *-խինդ s.* hemlock; *-խոտ s.* weed; *սրբել ի -ոց,* to weed; *-խոտեմ, -իմ vn.* to be full of weeds; *-խուժք s.* furious mob; *-ձիթենի s.* wild olive-tree.

Մոլար *a.* wandering; erroneous, wrong, false, heretical; *s.* deceiver, perverter, seducer; *աստեղք -ք,* erratic stars, planets; *-անուն a.* bearing a false name, false, erroneous.

Մոլեբար S. Մոլեգնաբար.

Մոլեգին *a.* furious, raging, mad, outrageous, demoniacal, fanatical, enraged, desperate, rude, violent; - or *-գնաբար ad.* furiously, madly, passionately, with fury, violently; *-գնական* S. Մոլեգին; *-գնաձաւ a.* erroneous, heretical; nonsensical, foolish; *-գնեմ, եցայ vn.* to be furious, to get into a rage, to fly into a passion, to be mad with rage; to be beside oneself, to go mad, to become deranged, to fall into extasy; *-գնոտ, ացա a.* S. Մոլեգին; *-գնութիւն, -գնուցք s.* frenzy, fury, madness, rage, mania, wildness, transport; delirium eroticum, violent passion.

Մոլեխինդ *s.* hemlock.

Մոլեկան S. Մոլի.

Մոլեմ, *եցի va.* to drive mad.

Մոլեռնախանձ *a.* cruelly jealous, eaten up by envy; fanatic.

Մոլեռանդն *a. s.* fanatic; *-գութիւն s.* fanaticism.

Մոլի, *լ-ոյ a.* raving, furious, frenetic, maniac, mad; vicious, petulant, passionate; great, excessive.

Մոլիմ, *եցայ vn.* to lose one's senses, to go mad; to be in a passion, enraged; to be extravagantly fond of, to fall violently in love with, to be passionately in love; *- զՀեաս,* to bend one's whole soul to, to apply oneself entirely to, to dote upon, to be des-

tracted with ; *մոլխա , Պաւղ.* Paul, thou art beside thyself.

Մոլինեան *a. s.* molinist; – *վարդապետութիւն* , molinism.

Մոլոշ, *ի s. bot.* mallow, marsh–.

Մոլոր *a.* strayed, erred; missed, mislaid, lost; S. **Մոլար**; *ad.* out of the way.

Մոլորակ , *ից s.* planet, wandering star; *–ագէտ s. ast.* planetarium; orrery ; *–ան a.* wandering , vagrant ; false, erroneous, heretical; deceitful; fallible; – *աստղ* , erratic star; *–ն s.* demon; antichrist; *–ային դրութիւն s.* planetary system; *–աչափ s.* planetolabe; *–աւխտք s.* planetoids.

Մոլորահողմ *a.* inconstant as the wind; *s.* changeable wind; *–միտ a.* in error; *–ութ s.* wandering; error, roving course; *–չաւխտ a.* strayed; *–ուցանէ a.* perverting, suggesting or teaching error ; *–պատիր a.* false, deceitful, fraudulent.

Մոլորեցուցանեմ *va.* to turn out of the way, to mislead, to lead astray; to bewilder, to deceive, to beguile, to seduce, to pervert, to suborn, to corrupt; *–ուցիչ s.* seducer, suborner, perverter, deceiver, corrupter.

Մոլորիմ, *–իմ*, *եցայ vn.* to go out of one's way, to ramble, to rove, to wander, to stray, to go astray, to lose oneself, to be bewildered, to err, to fail; to fall into error, to be deceived, seduced, perverted; S. **Մոլիմ**; *–եալ a.* wandering; – *աստղ*, – star.

Մոլորութիւն *s.* wandering, straying, aberration; error, heresy; seduction, perversion, subornation, corruption; fury, mania, folly, frenzy, madness; – *մտաց* , mental aberration; *ծայրակէտ* –, sad extremity, excess ; *բազում դպրութիւնք զքեզ ի – դարձուցանեն*, much learning doth make thee mad.

Մոլորուին S. **Մոլորութի**; *գտանիլ ի մոլորմանէ* , to be convinced of one's error, to correct one's mistake.

Մոլութի *s.* fury, rage, mania, frenzy, madness, folly; violent passion; transport, enthusiasm; * vice, bad

Մոլուցք S. **Մոլեգնուցք**. [habit.

Մոխիր , *խրոց s.* ashes; *օր մոխրոց* , Ash-Wednesday ; *փոխարկումն ի –*, cineration, in–; – *լինել*, to burn or reduce to ashes; *ի – եւ յաչեան գալ ձուցանել*, to incinerate, to reduce to ashes; to lay in ashes, to waste or desolate; *ապաշխարել մոխրով*, to do penance; *հուր ծածկեալ ը մոխրով*, fire lies under the ashes; there is fire lurking under the ashes; S. **Թաւալիմ**.

Մոխրագոյն *a.* ash-coloured, ashy, grey; *–թաւալ a.* wallowing or rolling in ashes ; *–լից a.* full of ashes, ashy; *–խառն a.* mixed or soiled with ashes; *–կոյտ s.* ash-heap, –-hole ; *–հեղձոյց առնեմ va.* to stifle, choke or suffocate with ashes; *–մած a.* prostrate in the dust; *–մորթ a.* dark skinned, sunburnt, tawny, brown; *–յին a.* cineraus; *–նոց s.* ash-hole, –-pit, –-pan; *fig.* Persian fire-temple; *–շունչ լինիմ vn.* to inhale ashes , to be suffocated with ashes; *–չափ կարգ s.* fixed or established measure of ashes; *–պաշտ* , *ից* or *ից s.* fire-worshipper ; *–պաշտութի s.* fire-worship; *–ջուր s.* lixivium, lye, wash, lye-wash; *լուանալ –ջրով*, to wash, to lixiviate; *–սէր* S. **Մոխրապաշտ**; *–տարած a.* prone on the ashes; – *հաշիճ*, a bed sprinkled with ashes; *–տեսակ a.* like ashes, ashy; *–տուն a.* fire-temple; *–տունկ s. bot.* cinerària; *–ցան a.* sprinkled with ashes.

Մոխրացուցանեմ, **Մոխրեմ**, *եցի va.* to reduce to ashes.

Մոխրոց , *ից s.* S. **Մոխրանոց**; dunghill, –-heap, –hole or –-pit.

Մածիր , *ծրոյ s.* charcoal-powder.

Մողէզ, *ղեզի* , **Մողիզ**, *ի s.* lizard.

Մողշիկ , *շկայ* S. **Մոխրագոյն** & **Ձի**.

Մոմ, *ոյ* , *ով s.* wax, bee's wax; wax-candle, –-light, taper; *սպեղանի ի –ոյ* (* *մչմոմ*), cerate, medicated wax; – *ճարպական* , stearine candle; S. **Ճրագ**.

Մոմագործ , *ից s.* wax-chandler , –-maker ; *–զօծ կտաւ s.* oil-cloth , –-skin; floor-cloth; *–կալ, ի s.* chamber- or flat-candlestick; taper-stand; *–կան թթուտա s.* cerotic acid; *–կերտ a.* made of wax; *գուբ* –, cell, alveolus; *–նման a.* like wax; *–պատ a.* waxed, cerated; * S. **Մոմպատ**; *–վաճառ* , *ից s.* dealer in wax, or in articles made of wax.

Մոմեայ *a.* waxen, made of wax.

Մոմեղէն *a.* S. **Մոմեայ**; *s.* S. **Մոմ**.

Մոմեղինակալ, *ից s.* candlestick.

Մոմիեմ, *եցի va.* to wax, to cere, to spread over or coat with wax.

*__Մոմիր__ S. **Մոմազօծ կտաւ**.

Մոմոս , *ի s.* Momus; S. **Միմոս**.

*Մոմպատ, ատ (Գժատ, Կհատ) s. *Մոմուան S. Մշտանակ. [wax-taper.

Մոյթ, մուխիկ, թիւք s. stay, support, prop, jamb, pillar, pilaster, stanchion, buttress; – դնել, to prop, to support, to shore up; – լարակալ *mus.* S. Ք.

Մոյկ or Մոյգ, մուկաց s. galoche.

Մոյն s. beauty, floridity, grace, loveliness; a. beautiful, florid, lovely, graceful; զ– սմոյն առնել, զ–ս ի սմոնոմիթ փոխել, to make beauty fade, to spoil, alter or ruin the beauty of.

Մոյր, մուրոյ s. mendicity, beggary; alms; ի – ելանել, շրջիլ, to beg, to go begging, to ask charity, to beg alms, to mendicate; ի – տեսանել, to see any one in a begging state.

Մոնազն or Մոնոզն, &c. S. Մխայնատ կեաց, &c. [*bot.* tamarisk, myrica.

Մոչայ, էց, Մոչավարի, Մոչնի s. Մոռանամ, ացայ *va.* to forget, to be forgetful or unmindful of, to neglect; – զատկենի, to be at a stand, to stop short, not to know what to say, to be put to a stand or to a non-plus; մի՛ մոռանար զիս, don't forget me; * *bot.* forget-me-not; – or –իմ *vn.* to be forgotten, to fall into oblivion.

Մոռացկոտ, աց a. forgetful, unmindful, liable to forget; S. Մաոն.

Մոռացութիւն, –ումն s. forgetfulness, want of memory; ի – գալ, անկանել, to fall into oblivion; ի խոր – անկանել, ի մոռացմունս խորոց մատնել, to be buried in oblivion; –ումն առնել or –ուցանեմ *va.* to forget, to cause to forget, to cause to fall into neglect.

Մոռացօնք s. forgetfulness; –նս առնել, ի –նս գործուցանել, արկանել, to forget, to leave or bury in oblivion; – լինել, գալ, to forget, to forget oneself, to put out of one's memory; ի –նս ածել, to cause to forget. [the Magi.

Մովսէսեան մովսէս s. the chief of

Մովսիսաբեր a. proclaimed, promulgated or given by Moses; –գիր a. written by Moses; –գիր a. established or ordered by Moses; –սէական, –կան a. Mosaic; –կերպ a. built or constructed by Moses.

Մոր, ի s. blackberry; mulberry; –ենի s. brier, bramble; blackthorn, pyracantha.

Մորի s. S. Թաւամի; myrtle-tree.

Մորթ, ոց s. skin, hide, pelt; leather; remains, relics, coil; – մարգոյ, derma, skin.

Մորթագործ, ացի s. skinner, currier, leather-dresser, fell-monger; –ութիւն S. Խաղախորդութիւ; –զգեստ a. clad in skin; –զերծ a. skinned, deprived of the skin; – առնել, to skin, to deprive of the skin; to excoriate.

Մորթաւ, եայ s. dressed skin, tanned hide; leather-bag; leather table-cover.

Մորթային a. cutaneous.

Մորթանեղկ, ացի s. skin-dyer.

Մորթանք s. skinning, flaying, act of depriving of the skin.

Մորթավաճառ s. dealer in skin, peltmonger; leather-seller.

Մորթեան s. pl. skins, hides.

Մորթեղէն a. leathern, leather.

Մորթեմ, եցի va. to flay, to skin, to deprive of one's skin; to cut the throat, to butcher, to slaughter; to

Մորթի, թեայ S. Մորթ. [kill, to slay.

Մորթիկ s. sheepskin mat.

Մորի, բեայ, բեաց s. den, lair; *bot.* S. Մոր & Մորեղի. [green, fresh, tender.

Մորճ, Մորջ s. bough, branch; a.

Մորմ, ոյ s. *bot.* night-shade, banewort; strychnine, strychnia.

Մորմիք, –անք, –ումն s. heart-ache, –break, anguish, grief, distress, regret, displeasure.

Մորմիքեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to give or cause great displeasure or regret, to afflict or grieve deeply, to pierce to the heart, to embitter, to harrow, to rend, to break the heart.

Մորմքիմ, եցայ vn. to grieve, to be torn with pain, to be afflicted with spasms, to regret much, to be very sorry, greatly displeased; to be affected, touched, moved, to melt with compassion. [idiot, simpleton, dolt.

Մորոս, ոյ a. s. foolish, mad, insane,

Մորոսաբան a. talking nonsense; –ութիւն s. nonsense, foolish, extravagant or silly talk.

Մորոսական a. nonsensical, foolish; –ակա a. dull-witted, –brained.

Մորոսանամ, ացայ vn. to madden, to run or go mad. [less speech or talking.

Մորոսախօսութիւ s. foolishness, sense-

Մորոսութիւն s. stupidity, idiotism, extravagance, folly, madness.

Մորու S. Մօրուք.

Մոցեմ va. to remove, to put or set

aside, to separate; — *ի կաթին սովորութենէ*. to wean.

Մու, *մօր*, *մում* S. **Մի**, *ոյ*, *ում*.

Մու, *ի* s. *bot.* meum, meum Athamanticum, spignel, fœniculum alpinum perenne.

Մուզ, *մզոյ* s. juice, extract, any liquid expressed, squeezed or obtained from fruits, &c.

Մութ, *մթոյ*, *ով*. **Մութն**, *մթան* s. obscurity, darkness, night; *a.* dark, obscure, gloomy; — *անհնարին*, frightful or thick darkness, impenetrable gloom; *ընդ* —, *ի մթան*, *ի մթի ad.* in darkness, in the dark, in the gloom.

Մուխ s. S. **Մուխ**; temper; *fig.* proof, trial; *a.* tempered; steeled; red hot, fiery, burning.

Մուծանեմ, *ծի va.* to introduce, to give entrance, to cause to enter; to thrust or poke in, to insert; to conduct, to guide, to lead; to admit, to receive; to think, to excogitate, to invent; to adduce, to allege.

Մուծանող, *-ծիչ a.* introducing; *s.* introducer; *-ծիկ s.* gentleman usher; *-ծումն s.* introduction.

Մուկն, *մկան*. **Մկունք**, *մկանց s.* mouse; *pl.* mice; S. **Դնդեր**, **Մկունք**; *ազգ մկանց*, the micy tribe; — *մեծ*, rat; — *վայրի*, wood-mouse; — *դաշտի*, field-rat; — *ջրային*, craber, water-rat; — *ալպեան*, marmot; — *լեռանց*, mountain-rat; — *Փարաւոնի*, ichneumon; S. **Հետահան** or **Հիրս**; *գեղացի եւ քաղաքացի* —, the country mouse & the city mouse; *ծակ*, *բոյն*, *աղբ*, *ականատ մկանց*, mouse-hole; rat's nest; mouse-dung; mouse-trap; *որսորդ մկանց*, rat-catcher, mouse-hunter; (*կատու*) mouser; *որսորդութիւն մկանց*, mouse-hunt; — *որսալ*, to mouse, to catch a mouse; — *չչէ*, the mouse squeaks.[—, broken in or trained horse.

Մույլ *a.* tamed, tractable; *երիվար*

Մուղտ S. **Մղուտ**.

Մուճակ, *աց s.* shoes; slippers; S. **Կօշիկ** *with its derivations.*

Մումիայ, *ի s.* mummy; *մոմապած կտաւ -ի*, cerement, cere-cloth.

Մուն, *մնոյ*, *ով s.* flesh-worm; gnat, midge. [colour & beauty.

Մունաւոր *a.* having fine carnation

Մունետիկ, *ակաց s.* public crier, herald.

Մունջ, *մնջոյ a.* dumb, mute; S. **Համր**; — *առնել*, to strike dumb; — *լինել*, to be mute, to become dumb or speechless.

Մուշկ, *մշկոյ s.* musk; — *եղէ*, mos-chifer; *բէշկ մշկոյ*, civet- or musk-cat.

Մուշտ *s.* fisticuff.

Մուշտակ, *աց s.* pelisse, fur; (*ըզգեստ*) furred gown or robe; *վաճառականութիւն -ի*, fur-trade; *պատել -ով*, to fur; *-ագործ*, &c. S. **Մաշկեկագործ**, &c.

Մուռ S. **Զմուռ** & **Լուռ մուռ**.

Մուռունես s. S. **Մորէ**; sea-eel.

Մուսա, *յից sf.* muse.

Մուսէոն, *աց s.* museum.

*__Մուստառ__ *s.* must.

Մուտ, *մտի*. *-ք*, *մտից s.* entrance, entry, coming or going in, introduction, access, approach, admission; gate, street-door, portal; porch, atrium, vestibule; income, revenue, rent; carnal knowledge; S. **Կանացի**; *-ք արեւու*, sun-set, setting, going down; the setting sun, the west; *-ք արեւային*, heliacal sun-set; *-ք աստեղ ast.* immersion; *յելից մինչեւ ց-ս արեւու*, from sun-rise to sun-set; — *եւ ել* or *ել եւ* —, income & expenses; — *եւ ել նաւաց*, arrival & departure of ships; *-ք եւ ելք*, entering & leaving; comers & goers; — *ամսոյ*, first day of the month; *ի մտից արեւու ad.* towards or near evening; *ի -ս լինել* or *դառնալ արեւու*, to disappear, to set; — *առնել*, to make one's entry, to enter, to go in; — or *-ս գտանել*, to be admitted, to have access, to be received; — *եւ ել առնել*, to come in & go out; *գիտել զ- եւ զելուրուք*, to know all a person's goings out & comings in, all his designs & actions; *ժամս որոշել ել եւ մտից*, to fix the times of audience; *համարձակ — ջնորհել առ ինքն*, to give free access to him; *ոչ գիտեմ զել եւ զ- իմ*, I do not know how to act; *խաղաղութիւն իցէ -դ քո*, is peace with you? do you bring peace?

Մուր, *մրոյ*, *ով s.* lamp-black, pine-soot, soot, blacking; ink; *սեաւ եւ* —, miserable, wretched.

Մուրացկան *a.* begging, mendicant, poor; — or *-ութիւն s.* beggary, mendicity.

Մուրամ, *ացի*, *-անամ*, *ացայ va.* to beg, to mendicate, to ask alms, to so-

licit charity, to be a vagrant; *մուրացկաւ կեանք*, a precarious life.

Մուրանք *s.* begging; alms.

Մուրացած, *-ի*, *-ոյ*, *-ու a.* begged, mendicated, borrowed; alien, foreign; pieced, patched up, mended.

Մուրացիկ, *ցկան s.* beggar, mendicant, supplicator; *a.* begged, borrowed; *- լինիլ*, to go begging, to mump; S. **Մուրանամ**. [& **Մուրացկիկ** *a.*

Մուրացկան, **Մուրկիկ** S. **Մուրական**

Մուրկ, *մրկաց s.* roasted wheat.

Մուրկան լինիմ S. **Մայր**.

Մուրհակ, *աց s.* obligation, bond, contract, bill, note of hand, promissory note; bulletin, cedule, act, schedule, instrument, deed; *- ողջամտութեան*, memorial, petition; *- ընդունելութեան*, receipt, aknowledgment; *- հաւուց մանն*, discharge, acquittance; *- արքունի*, decree, ordonnance, rescript, mandate; *պարգեւաց -*, patent, letter patent, brevet, privilege, special grant; *- մոռացութեան*, *- մոռացման յանցանաց*, amnesty, general pardon.

Մուրհակագիր, *գրաց s.* chirographer; memorial-writer, memorialist.

Մուրճ, *մրճոյ s.* hammer; *- քարտաշաւոյ*, stone-cutter's pick; *կոցաւոր -*, pick-axe, mattock.

Մուրոյ, *աց a. s.* mendicant; *-աբար ad.* like a beggar, in a precarious manner; *-ութիւն s.* mendicity.

Մուրտ, *մրտոյ* or *ոի s. bot.* myrtle-tree; --berry; *-ատեան s.* myrtle-grove.

Մուրց *s.* fist; *- առնել ընդ միմեանս*, to box, to cuff, to fight with fists; *-ագի ad.* with the fists, with fisticuffs.

Մութ, *ից s.* mist, darkness, obscurity; shadow, shade; *a.* foggy, obscure, dark, dusk; shady, woody; *-եցուցանեմ va.* to darken, to obscure, to offuscate; *-ութիւն s.* darkness.

Մուգէայլեմ, *եցայ vn.* to devour, to gobble up, to eat like a hog, to swallow or gulp down, to stuff oneself.

Մռմռամ, *ացի*, **Մռմռեմ**, *եցի vn.* to murmur, to grumble, to mutter, to growl; *- ընդ միմեանս*, to fall one upon another furiously or ferociously, tooth & nail, to be cruelly & obstinately bent against one another, to be mutually enraged; *մրմռեալ ալիք*, angry billows, surging waves.

Մռմռուն *a.* murmuring, grumbling.

Մռմռուն *s.* murmur, growl.

Մռնչական *a.* roaring; S. **Մռմռուն**.

Մռնչամ, *ացի*, *-չեմ*, *եցի vn.* to roar; to bellow, to low; to rage, to chafe, to fume, to burst into roaring; *մռնչեցի առ հանդուրժել սրտի խմոյ*, I have roared by reason of the disquietness of my heart.

Մռնչիւն, *-չումն s.* roar, roaring; bellowing, lowing, whining, shuddering; *-չող a.* roaring; bellowing; *-ձայնական a.* noisy, clamorous, resounding.

Մռութ *a.* dog-muzzled; --faced. [ing.

Մռուտ *a.* surly, cantankerous, crab-

Մռռութիւն *s.* rebellion, revolt. [bed.

Մսաբլուր S. **Մսեղէն**; *-բոյծ a.* fed with flesh; *- ճանճ s.* flesh-fly, meat-fly, blue-bottle. [butchery.

Մսագործ, *աց s.* butcher; *-ութիւն s.*

Մսագէզ *s.* heap of corpses, slaughter; *-գանգուած a.* carneous, fleshy; corporeal, earthly; *-լի, -լից, -լից a.* fleshy, brawny.

Մսակ, *ից s.* caruncle. [

Մսակեր, *աց a.* flesh-eating, living upon flesh; carnivorous; *-ութիւն s.* flesh-food; *fig.* excess, debauch.

Մսահան, *աց s.* flesh-fork, --hook; *-հաւ a.* abstaining from flesh; *- լինել* or *-իմ vn.* to abstain from meat.

Մսաճանճ S. **Մսաբոյծ**.

Մսամրցութիւն *s.* rivalry in gluttony, emulation in voracity.

Մսան, *ի*, *-ունք*, *նանց s.* fillet; gland.

Մսանաբանութիւն *s. anat.* adenology; *-գրութիւն s.* adenography; *-հատութիւն s.* being broken-backed; adenotomy.

Մսանման *a.* glandular.

Մսապատ *a.* clothed in flesh, incarnate; fleshy, plump.

Մսավաճառ, *ից s.* butcher; *մսավաճառի -ի*, *-'s boy*; *- or -ատուն s.* meat-market; butcher's shop, butchery; *-ութիւն s.* butcher's calling.

Մսգին *s.* price of meat.

Մսեղ *a.* fleshy, corpulent, chubby, plump, fat, brawny; *-էն a.* made of flesh, fleshly, carnal, corporeal, earthly, mortal; *- յարկ*, mortal coil; *- լերդ*, man-mountain, giant.

Մսեղի *a.* S. **Մսեղէն**; *s.* living, living man or soul; *-ք*, men, mortals; animals. [cool, to refrigerate.

Մսեմ *va.* to chill, to make cold, to

Մսիմ, *մսեցայ vn.* to be or feel cold, to grow frigid, to suffer cold; to catch cold, to take a cold; *մսի ձեռն իմ*, my hands are cold.

Մսխեմ S. **Մսխեմ, Վատնեմ.**

Մսխող *a.* extravagant, spendthrift; *-ուԹիւն s.* lavishing, squandering.

Մսոսիմ *vn.* to emaciate, to become extenuated.

Մսոտ or **Մսուտ** *a.* S. **Մսէղ**; touched with meat; contaminated.

Մսուտու օր *s.* flesh-day.

Մսուր, մսրոց *s.* crib, manger; stable; **զոհաբակ ի մսրոյ**, a fat calf; – or *-ք բերանոյ*, jaw bone or the interior of the mouth; – or *կառք մսրի* S. **Յարդապոլ**.

Մսրամուտ *a.* bred in the stable.

Մտաքաղ *a.* crack-brained, cracked, crazed, frantic, frenetic, mad; *-ուԹիւն s.* insanity, madness, folly, frenzy; *-քանեմ vn.* to reflect, to reason, or revolve in one's mind; *-քացուԹիւն s.* sharpness, shrewdness, sagacity; *-քեմ, ելի vn.* to recollect, to remember; to take it into one's head, to think, to purpose, to contemplate, to imagine, to conceive; to make an attempt, to attempt, to dare, to will, to be inclined to, to bring oneself to; to give oneself up to; *ի կերակրիկ ինչ* –, to obtain a bare livelihood; *յապաշխարուԹիւն* –, to repent, to be converted, to amend; *ի նախանձ* –, to be envious, jealous; S. **Խեղդ**; *-քեքեցուցանեմ va.* to cause to think; to induce, to incite, to attract, to excite desire; *-քեքիկ լինիմ* S. **Մտաբերեմ**; *յանասունն* –, to commit bestiality; *-քերուԹիւն s.* intent, intention, resolve; criminal attempt. [posely omitting.

Մտագող *a.* wilfully forgetting, pur-

Մտադիր, դրաց *a.* attentive, careful, vigilant, diligent, exact; considerate; – *լինել*, to be attentive, to pay attention to, to mind, to attend to, to take heed to, to apply, to be assiduous; *-գիւր a.* diligent, prompt, ready; –, – *ից*, – *սիրով* or *կամաւ ad.* willingly, voluntarily, with good will, heartily, cheerfully, with pleasure; candidly, frankly, sincerely; *-գիւրացոյն, -ս* S. **Մտադիր** *ad.*; *-գիւրուԹիւն s.* eagerness, diligence, goodwill, cheerfulness; *-ԹիՒ* S. **Մտագիր** *ad.*; *-գրեմ vn.* S. **Մտադիր լինիմ**; *-գրուԹիւն s.* attention, application, care, heed, heedfulness.

ՄտաԹափ *a.* brainless, giddy-brained, --pated, crack-brained, foolish, mad; *-ուԹիւն s.* mental derangement or alienation, lunacy, insanity, madness.

Մտախաբ, ից *a.* deceitful, deluding, seducing; *-ուԹիւն s.* seduction, deceit; *-խոհ* or *խորհ a.* pensive, thoughtful, musing; *-լինել* or *-խոհիմ vn.* to think, to muse, to reflect, to ponder, to rack one's brains; *-խոհուԹիւն s.* meditation, ponderation, reflection; *-խոյզ a.* investigating, examining.

Մտածական *a.* done after reflection; **s.* meditation; *-ծեմ, եցի va.* to think, to reflect, to meditate, to ponder, to consider, to muse, to weigh; *-ծին* S. **Մտացածին**; *-ծուԹիւն s.* thought, meditation, consideration, reflection, idea, imagination, fancy; **ըստ իմում -ԹիՒ**, as far as I can judge, according to my idea; *-ծօրէն ad.* considerately.

Մտակոյր *a.* mentally blind; *-կոծ լինիմ vn.* to be anxious, perturbed; to be vacillating, wavering; *-կորոյս a.* out of one's mind, extravagant, mad.

Մտահաճ *a.* presumptuous; to one's mind or liking, pleasing; *-ոյ a.* pleasing, agreeable, to one's liking; condescending, meek; *-ուԹիւն s.* presumption; prepossession, prejudice; *-հաս a.* comprehensible, easy to understand, intelligible, plain; *-հասուցանեմ va.* to cause to think; to induce, to incite, to attract, to excite desire; *-հասուԹիւն s.* comprehension; *-հարուստ a.* witty, very intelligent, ingenious, lively; *-հաստան a.* fickle-minded, changeable.

Մտամոլորեմ *va.* to seduce, to pervert; – *զինքն*, to deceive oneself.

Մտայոյզ *a.* unquiet, thoughtful, wavering, agitated, undecided, perplexed, irresolute; – *առնել*, to disquiet, to perplex, to make uneasy, to cause anxiety; – *լինել*, to disquiet or fret oneself, to waver, to be agitated, vacillating, wavering, to be anxious, to be at a loss how to decide; *-յուզիչ s.* agitation of mind, care, inquietude, perplexity; *-յօժար* S. **Մտադիր**; *-յօժարուԹիւն s.* goodwill, eagerness, willingness.

Մտանելի *a.* entering, going in.

Մտանեմ, մտի, մտա *vn.* to enter, to go or come in, to introduce, insinuate or intrude oneself; to penetrate into, to slip in; – *առ ոք, առաջի ուրուք*, to present oneself, to call on, to visit; – *ականջս առաջի ուրուք*, to be heard, hearkened to; – *առ ուսեամն*, to be a guest, to receive hospitality, to be

lodged; – *առ կին*, to know a woman; – *ի վերայ օտարի առնուանոյ*, to commit adultery; – *ի* or *ընդ դիրկս*, *ըստ աղեղն*, to bend a bow; *ի դատաստան*, *ի դատ* –, to sue, to bring an action against, to summon before a magistrate or court of justice; *ըստ դատաւորաւ* –, to act the judge; *ըստ խրկիր* –, to plunge into an abyss, to be engulphed, swallowed up; *ընդ գետին* –, to be overwhelmed with shame, to hide one's confusion under the earth; – *ի ծառայութիւն*, to enter a person's service, to serve; – *յորդեգրութիւն*, to be adopted; *երաշխաւոր* –, to guarantee, to become security; – *ի պատճառ*, to dispute, to contest; *ի փորձ* –, to prove, to try, to make an experiment; – *ըստ մերով մարդկութեաս*, to be clothed with our humanity; *ի քուն* –, to be overcome with sleep, to sleep, to lay to sleep; – *արեգական*, to go down, to set; *ըստ քրտան* –, to sweat, to work hard, to give oneself much trouble; – *ի նաւ*, to embark, to go on board a vessel; – *ընդ անձին*, to be at enmity with oneself; – *ըստ լծով* or *ըստ ձեռամբ ուրուք*, to submit, to become subject to; – *դիւք ի մարդ*, to possess; – *ի ձաշ*, to sit or be at table; S. *Գինի*, *Խորհուրդ*, *Մխո*, *Փախ*, &c., &c.

Մտապահ լինիմ *vn.* to keep in mind, to remember; to have spite against one, to be rancorous; S. *Մտայոյզ*.

Մտաւեմ, *եցի vn.* to comprehend, to conceive, to understand; *-ուռ*, *ց a.* of good comprehension, intelligent; *-ուռիւն s.* understanding, intelligence.

Մտավարժ, *իչ a.* intelligent, clever, learned, erudite; *-ուրիւն s.* cultivated mind, ability.

Մտաւոր *a.* sharp, perspicacious, shrewd; *-ուրիւն s.* perspicacity, sharpness of wit; *-տանջ a.* unquiet, anxious, gloomy, full of care; – *լինել*, to be uneasy, disquieted, to grow anxious, to care for or about; *-տանջուրիւն s.* disquiet, disquietude, anxiety, care, anguish.

Մտացածին *a.* imaginary, chimerical, fictitious, fabulous, pretended, false, visionary, extravagant, fantastical; *-գիտաբար ad.* wisely, sensibly, judiciously; *-գի a.* reasonable, rational, sensible, intelligent, wise, judicious.

Մտաւոր *a.* intellectual, intellective, spiritual; intelligent, clever; *-աբար ad.* mentally; spiritually; wisely; mystically; *-ական a.* intellectual, spiritual; mental, ideal; *-ուրիւն s.* intelligence, good sense, judgment.

Մտափոխ լինիմ *vn.* to be out of one's wits, to become deranged, to be delirious. [the memory, to be forgotten.

***Մտերհան լինիմ** *vn.* to have escaped

Մտեմ, *մտայ*, *առ* S. *Մտանեմ*.

Մտերիմ, *ըմի*, *ըմայ a.* intimate, cordial, confident, familiar; *s.* favourite; – *ծառայ*, true or faithful servant.

Մտերմաբար *ad.* faithfully, sincerely, candidly; intimately, cordially, confidently, familiarly.

Մտերմական *a.* familiar.

Մտերմանամ, *ացայ vn.* to become familiar, to grow intimate, to obtain confidence.

Մտերմութիւն *s.* intimacy, cordiality, confidence, familiarity, strict, close or fraternal friendship; faithfulness, sincerity; *-ք* S. *Մտերմաբար*.

Մաղեմ, *եցի va.* to push strongly, to shake, to move.

Մուցանեմ S. *Մուծանեմ*.

Մաբակ, *աց s.* whip; spur; *fig.* stimulus; – *չուանեայ*, whip-cord; – *հեծելոց*, riding-whip; *հարուածք -աց*, lash, cut, stroke of a whip; S. *Կուշտ*; *-ավար a.* whipped; spurred; – *երիվար*, post-horse; *-եմ*, *եցի va.* to horse -whip, to lash, to whip; to prick, to spur; to stimulate.

Մորուխ, *իկաց s.* young ass; colt, foal, filly; *bot.* colt's foot.

Մրագիր *a.* written with ink; *-գիր*, *-զարդ a.* dark with down, downy, furnished with soft dark hair; *-զարդ-յօնք*, black eye-brows; *-ծխաճախ a.* smoky, fuliginous, sooty; *-յօն a.* black eye-browed, having dark bushy eye-brows.

Մրափ, **Մրափեմ** S. *Նիրհ*, *Նիրհեմ*.

Մրգաբեր, *աց a.* fruit-bearing, fructiferous; loaded with fruits; – *ծառ*, fruit-tree; *-ծիւխ a.* fruitless; – *առնել*, to shake down the fruit; *-լի a.* full of fruit; *-կեր*, *աց a.* carpophagous; *-մատոյց* S. *Պտղաբեր*; *-նոց s.* orchard, plantation of fruit-trees; fruitery; *-պահ*, *ոց s.* gardener, watcher; cottage; *-ջուր s.* fruit syrup or juice; *-վաճառ*, *ապ s.* fruiterer, fruit-seller; *-ուիս a.* abounding in fruit; *-քաղեմ va.* to gather fruits.

Մրգենի ծառ *s.* fruit-bearer.
Մրգեր, Մրգանք *s. pl.* fruitage.
Մրգիկ *s.* berry, small fruit.
Մրգուղ *a.* vile, abject, low, base, mean, despicable; obscure.
Մրեմ, եցի *va.* to smut, to blacken; *fig.* to asperse, to defame, to slander; **– զաչս**, to paint one's eyelids. [to burn.
Մրկեմ, եցի *va.* to roast, to toast,
Մրճաւոր *s.* pioneer; digger, delver.
Մրճոտ *a.* smoky, sooty, fuliginous; **–եմ, եցի** *va.* to smoke, to blacken with soot, to soil, to dirty; **–իմ** *vn.* to blacken with smoke or soot.
Մրմնջեմ, եցի *va.* to murmur, to mutter, to mumble, to speak through the teeth; to sing low, to hum, to murmur gently; to grumble, to whine, to moan.
Մրմունջ, մնջոց *s.* murmur, whisper; low utterance, humming; moan, groan.
Մրմռեմ, –իմ, &c. S. **Մռմռամ**.
Մրոտ, &c. S. **Մրճոտ**, &c.
Մրուր, մրրոց *s.* dregs, lees, remains, grounds, sediment, dross, fæces, residuum; slime, mire, mud, ooze; **– գինւոյ**, tartar; S. **Գինեմրուր**; **– իւղոյ**, dregs, lees of oil; **– մաղձային**, biliary calculus; **– միզական վտիտիշաի**, stones in the bladder, urinary calculi; **մաքրեմ զ–**, to refine, to clarify, to purify; **– առնեմ**, to cause great grief or pain, to cause to suffer; to throw a slur or stigma on, to affront, to traduce, to slight, to revile, to injure; S. **Ֆաւեմ**.
Մրջիւն, Ջճան. Մրջեան, Ջճան *s.* ant, emmet, pismire; **մրջնանք, կոյտ** or **բազմութիւն մրջեանց**, ant-hill, –hillock; **հարսնաւոր մրջեանց**, ant's eggs.
Մրջնոց *s.* ant-nest, –hole.
Մրջնակեր, Մրջնաբեր *s.* ant-eater, formica-leo; **–կեր** *a.* ant-eaten; *s.* ant-bear, –eater, myrmecophagus, tamandua.
Մրջնոց *s. med.* pricking like the stinging of ants, formication; S. **Մրջեանց**.
Մրսիմ S. **Մսիմ**. [myrtle-wreath.
Մրտենի, Մրտի S. **Մուրտ**; **պսակ –**,
Մրսիկաւ *s. bot.* agaric. [teal.
Մրսիւն, ամն *s. zool.* querquedula,
Մրրախառն, –կան, –ուկաւ *a.* mixed with lees, full of dregs.
Մրրիկ, մրրկայ *s.* tempest, storm, foul weather; **– ծովու**, squall, gust of wind, high wind; **– հողմոյ**, blast, hurricane, whirlwind, tornado; **– ծխոյ**, dense smoke, cloud of smoke; **– բոցոյ**, volume of flames. [a sediment.
Մրրմիմ, եցայ *vn.* to settle, to form
Մրրկաբեր *a.* gathering, threatening, stormy, tempestuous; **–լից, –խառն** *a.* tempestuous, boisterous, stormy, blustering, windy; **–ծին** *a.* causing or producing tempests; S. **Մրրկաբեր**; **նշանք –ք**, prognostics, signs which usher in the storm; **–ծուփ, –ոչոչ**, tempest-tost, –beaten *a.* billowy, turbulent, very agitated, rough; **–տարափ** *a.* raining impetuously; **– նետք, սլաքք**, a storm of arrows.
Մրրկեմ, եցի *va.* to tempest, to produce a tempest, to trouble, to ruffle, to agitate violently; **–իմ** *vn.* to be tempest-tost or -tossed, to be driven, or whirled about, to be very agitated, rough; **մրրկէր ծուխ ի երկիր**, curling clouds of smoke ascended to the skies.
Մրրուճիւն, Մրրուկ S. **Մրուր**.
Մրցակից S. **Ընդիչ** & **Ընդշակից**.
Մրցակից, &c. S. **Մարտակից**, &c.
Մրցումբութք *s.* wrestling.
Մրցանակ, ացս *s.* premium, prize or reward; fight, combat; **տանիլ զ–**, to win, to carry the prize, to bear away the bell; **– առնուլ**, to get, gain or obtain a prize.
Մրցահականք *s.* stratagem.
Մրցանք *s.* pugilism, boxing match; S. **Մրցումն**.
Մրցարան *s.* lists, arena; agonism.
Մրցեմ S. **Մարտեմ**.
Մրցիմ, եցայ *vn.* to box, to come to blows, to fight, to combat; to rival, to vie with, to compete; **մրցեալով ընդ** *ad.* with emulation, vying.
Մրցող *s.* competitor; rival.
Մրցուճիւն, Մրցումն *s.* combat, fight, wrestling; competition, concurrence, rivalry.
Մսեմ, եցի *vn.* to gorge, glut or cram oneself, to stuff & swill.
Մքաւայ *s.* crevice in the earth, chink.
Մօտ *pr. ad.* near, nigh, next, close by, by; *a.* near, next; S. **Մերձ**; **– այսր**, near to this place; **– առ –, – ի –, – ի –ոյ** *ad.* quite near or close, contiguously, thickly; **– ընդ –, – ընդ հասեալ** *ad.* soon, directly, instantly; **ի** or **ընդ –ոյ, ի –է, –ուստ, ի –ուստ** *ad.* near, nearly, close by or to, next; soon, shortly, soon after; lately; **ընդ – աւուրս**, shortly, soon; **– լինել**, to be near or

close to, to approach, to draw near; *ի – կալ*, to stand near, to be present at, to attend; *– կտրել*, to cut quite short; *– անցանել*, to pass close to, or hard by; *– է առ քեզ յորժամ կամիցիս՝ կարող լինել*, where there is a will there is a way.

Մօտաբնակ *a.* neighbouring, living or dwelling near; *–գնաց a.* accompanying, proceeding together, or in proximity; *–լուտ a.* imminent, impending, near, at hand, threatening; *– վտանգ*, imminent danger; *– լինել*, to be imminent, to threaten; *–կայ*, *եց*, *–կաց*, *ացս a.* assisting, present, neighbouring, near, close to; *–կտուր լինիմ vn.* to be cut quite short, cut off at the roots; *–հաս*, *եց s.* accessit, the next to the best, second best; *– լինել*, to obtain honorable mention, to get honors; *–ակր a.* near; *– ազգական*, near relation; *–ուղ a.* near, next, neighbouring, assistant; present; S. **Մօտասել**; *–ուսիմ*, *–իմ vna.* to approach; *–ուղութիւն s.* proximity, nearness, neighbourhood; *–քաղաք s.* city near the capital; suburb; borough; market-town.

Մօտեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to approach, to place next or near to, to approximate, to draw, bring or put near.

Մօտենամ, **Մօտիմ**, *տեցայ vn.* to approach, to approximate, to come, go or draw near, to be near.

Մօտուղ S. **Մօտասուր**.

Մօր, *եց s.* dirt, mud, mire, slime; puddle, pool, fen, marsh, bog.

Մօրաբար *ad.* like a puddle or marsh; *a.* marshy, fenny; muddy, miry; *–կան a.* muddy, marshy; *–հեղձ առնել va.* to suffocate in a marsh; *–ձիք a.* marshy, slimy; *–նամ*, *ացայ vn.* to stagnate, to be stagnant, to form a swamp or bog, to stand; *–սէր a.* moorish; *–հաւք*, moor-fowl. [muddy; *s.* S. **Մօր**.

Մօրաս or **Մուրաս** *a.* marshy, miry,

Մօրացեալ *a.* still, standing, stagnant.

Մօրաքեռադուստր *sf.* cousin, mother's sister's daughter; *–քեռորդի s.* cousin, mother's sister's son; *–քոյր sf.* aunt, mother's sister.

Մօրեղբայր *s.* uncle, mother's brother; *–եօրդադուստր sf.* cousin, mother's brother's daughter; *–եօրորդի s.* cousin, mother's brother's son.

Մօրիճ S. **Մօրական**.

Մօրու, *ից* or *այ sf.* step mother.

Մօրուաձուկն *s.* gray-mullet, sur-

Մօրուանի *a.* bearded. [mullet.

Մօրուաքաղաք *s.* the temple.

Մօրուեղ, *ացս a.* bearded, long- or thick-bearded.

Մօրուս *s. bot.* tuberose.

Մօրուք, **Մուրուք**, *րուաց s.* beard; *աղեքեղկ –*, gray-beard; *ագեղ*, *թաւ*, *անյարդալի –*, a sorry, thick, uncouth or neglected beard; *մօրուքք գալարաձև ծնօտիցն*, to have the face covered with down, or soft hair; *մօրուս արձակել*, to grow a beard; *օր սափրելոյ զմօրուս*, shaving-day; *սափրել զմօրուս իւր*, to shave oneself; to get shaved; *ածելիւ զմօրուս ուրուք*, to shave any one, to trim; *աճեցուցանել զ–ս*, to let one's beard grow; *ծագկին – նր*, his beard begins to grow.

Մօրս, *–անամ* S. **Մօր**, *–անամ*.

Յ

Յ (*he*) *յի s.* the twenty first letter of the alphabet, & the sixteenth of the consonants; *յ*, *յ*, three hundred; three hundredth.

Յաբեթական, *–թեան a.* of or belonging to Japhet; Armenian; *– ազգ*, the Armenian nation, the Armenians.

Յագ, *ոյ s.* S. **Յագուրդ**; *a.* satiated, sated, glutted, cloyed, full; *–*, *ց– ad.* to satiety, to one's fill, to the full; *ց– ուտել եւ ըմպել*, to eat & drink one's bellyful. [**Յագիմ**.

Յագեալ. **Յագեանամ** S. **Յագեցուցիչ**.

Յագեցութիւն, *–ումն s.* satiety, surfeit, repletion; *պատառիկ ի յագեցմանէ*, a burst with eating; *–ուցանեմ va.* to satisfy, to satiate, to sate; *կըշտասպինգ –*, to surfeit, to cloy, to glut, to stuff, to gorge; *– զցասումն իւր*, to vent one's wrath; *–ուցիչ a.* satisfying, satiating.

Յագիմ, *եցայ vn.* to be satisfied, to have one's fill; – *յանչափս or կարի իմն*, to glut, cram or gorge oneself with; *չյագէր ի հայելլս*, he was never tired of looking at; *յագեալ a. chem.* saturated.

Յագութիւն, *–ութիւն*, *–ուրդ s.* satisfying; repletion; satiety, disgust; *ի յագուրդ*, for satiating; *յագուրդ առնել*, to say I have had enough; *ուտել զյագուրդ*, to eat one's fill; *– առնել ագահութեանէ*, to glut one's avarice; *ի – փառամոլութեանէ իւրոյ*, for satisfying his ambition; *յագումն s. chem.* saturation.

Յագչիմ *vn.* to fit, to fit well.

Յադդեմ, *եցի va.* to push, to shove.

Յազած or *–ոյ a.* immolated, sacrificed.

Յազեմ, *եցի va.* to immolate, to offer up, to sacrifice to idols; *–իմ vn.* to be immolated to idols; to feed on meats offered to idols; to profane or render meats unclean by gnawing them.

Յախճապակ, *ացւ*, *–ի*, *կւոյ s.* porcelain, china, chinaware; *–եայ a.* china; *–եմ va.* to cover or ornament with porcelain; *–եալ յատակ*, tessellated pavement; *–եալ յօրինուած*, tessellation; mosaic.

Յախնեցր, *–ագոյն a.* rude, rough, common, vile, low, vulgar, trivial; servile. [city, boldness; S. Յուժդն.

Յախորտ *a.* bold, audacious; *s.* audaci-

Յախուռն *a.* audacious, venturesome, overhasty, inconsiderate, imprudent; *ad.* precipitately, headlong, furiously, impetuously, rashly, at a venture, or random, audaciously, insolently; indiscreetly, without discretion or consideration; *– քաջութիւն*, impetuous courage; *– խիզախել*, to venture headlong, to expose oneself to great peril. [*ad.*

Յախծրն, **Յախրատէս** S. **Յախուռն**.

Յախտիմ *vn.* to fall sick.

Յածախան *a.* roaming, rambling.

Յածանք *s.* diversion, pastime.

Յածնզաձի *s.* piratical coasting vessel, epactroceles.

Յածեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to walk, to take or lead about, to conduct here & there; to veer, to turn about; to circulate; *– զաչս*, to turn, to roll one's eyes; *շուրջ – զաչս*, to glance over, or round about; *տարաժամ զբեբանին –*, to eat out of season.

Յածիմ, *եցայ vn.* to travel, to visit different places, to rove, to ramble, to roam, to wander; to lounge; to stray; to circulate; *– ընդ ծով եւ ընդ ցամաքս*, to travel by sea & land; S. Ընդվայր.

Յածումն *s.* wandering, travelling; circulation; round, turn, walk; agitation.

Յածուն *a.* vagrant, wandering.

Յականեմ, *եցի va.* to look at, to gaze upon, to look intently at; to survey, to watch. (jewel & flower).

Յակինթ, *կինթի*, *ք-աւ s.* hyacinth

Յակնեցակապ *a.* studded or set with hyacinths; *–ք-եայ a.* hyacinthine.

Յակոբիկ *a. s.* Dioscorian; *–քուկ s. bot.* morel or winter-cherry, alkekengi.

Յակովբեան *a.* of Jacob or James.

Յակուլքի *s.* see-saw; S. Ճօճք.

Յակրի, *ւոյ s. bot.* bramble, briar.

Յահ *s. Hebrew. w.* El, Elohim, God,

Յահուր, *–ս* S. **Յախուռն**. [Jehovah.

Յահրանամ, &c. S. **Յանդգնիմ**, &c.

Յաղագս *pr.* for, on account of, for the sake of, in consideration of.

Յաղագարձիմ *vn.* to be impertinent or insolent; to live dissolutely, to give oneself up to debauchery.

Յաղածոյք, *յից s.* salt-provisions.

Յաղեմ, *եցի va.* to salt, to season or flavour with salt.

Յաղիչ *s.* salter.

Յաղումն *s.* salting.

Յաղթ *a.* great, large, huge, enormous, gigantic, vast, immense; strong; powerful, mighty, victorious; much, many, abundant, considerable.

Յաղթաբազուկ *a.* strong-armed; strong, robust, vigorous, very powerful; *–բան a.* convincing, convictive; *–բերձ a.* very high; sublime; *–զգեաց a.* victorious; *–կան a.* triumphal, victorious, triumphant; *s.* triumpher, conqueror, subduer; *– լինել*, to triumph over, to conquer; to excel; *– երգ*, triumphal song, epinicion; *–հասակ a.* of an immoderate height or size, gigantic, colossal; *–հարեմ*, *եցի va.* to conquer, to vanquish, to overcome, to subdue, to subjugate; to oppress, to vex, to torment; *– բանիւ*, to convince, to confound, to abash; *–հարիչ a.* convincing; oppressive; *–հարութիւն s.* defeat, subduing, subjugation; conviction; oppression; *–մարմին a.* large-bodied, big, stout, corpulent.

Յաղթանակ, ացս. prize or premium, palm, laurels; triumph, victory; reward, recompense; a. triumphant; –աբ ad. triumphantly, in triumph; – առնել, to obtain a triumph; – կանգնել ի վերայ, or –եմ; եցի va. to triumph, to receive or obtain the honour of a triumph, to be triumphant, to win the victory, to carry or bear away the palm; to prevail; –ող s. triumpher, conqueror.

Յաղթանդամ a. heavy, strong- or well-limbed, stout, corpulent, gigantic; –ութիւն s. stoutness, corpulency; size, height, tallness.

Յաղթանք s. victory.

Յաղթաջուր a. flowing rapidly, torrential, impetuous.

Յաղթասէր a. eager to win; contentious, quarrelsome, litigious; –սիրեմ vn. to desire to conquer; to delight in strife or quarrelling, to dispute, to contest; –սիրութիւն s. desire of victory; love of contradiction, contentiousness, quarrelsomeness, pugnacity, fractious temper.

Յաղթատուր a. giving the victory.

Յաղթարան s. lists, battle-field; means of victory.

Յաղթեմ, եցի va. to vanquish, to overcome, to conquer, to subdue, to subjugate; to surpass, to excel, to prevail over; – պատերազմի, to conquer, to triumph; – յաւոցն, to overcome or master one's grief or sorrow; – ամ դժուարութեց կամ հնարհակաց, to overcome all sorts of difficulties, to surmount every obstacle; – անձին, կամ կրից անձին, to conquer oneself, to get the victory over self; to overcome or subdue one's passions; – ի դատաստանի, to gain one's cause.

Յաղթեցուցիչ a. rendering triumphant over.

Յաղթիկս, Յաղթող s. victor, vanquisher, conqueror; a. triumphant, victorious, glorious.

Յաղթողական S. Յաղթական.

Յաղթութիւն s. triumph, victory, success, advantage; S. Յաղթանդամութիւն; կատարեալ –. decisive victory; ունել, տանել, տանիլ ը–, to get the victory, to carry the day, to be victorious, to prevail over, to get the better or the mastery of; ի բա–վանդակ ունել or տանել ը–, to obtain a complete victory; մեծապանծ –ս ի դլուխ տանել, to gain great advantages over; կանգնել –ս ի վերայ, to triumph, to be triumphant.

Յաղթուկ s. S. Յաղթիկս; trump at cards, (turk. դօղ).

Յաղթումն S. Յաղթութիւն.

Յաղկիմ, եցայ vn. to get spoiled, to be corrupted, decomposed.

Յաճախ, ացս a. frequent, continual, incessant; prolix, long; much, full, copious, abundant; ad. frequently, often, continually; too much, too many; –ք s. continuity, perpetuity; հացք –ից, shew-bread.

Յաճախաբար S. Յաճախ ad.; –գոյն, –ս ad. very often, several times; –գունդ a. powerful, very numerous; – զամբաւ, numerous army, innumerable throng; –դութ S. Բազմագութ; –կան a. frequentative; –կի S. Յաճախ a.; –պաշտ, –պաշտօն a. where religious ceremonies frequently take place; –պատում a. narrating many things; dogmatical; s. Stromata; –պէս S. Յաճախ ad.; –սեաս լինիմ vn. to appear in public frequently; –ւոր S. Յաճախ a.

Յաճախեմ, եցի va. to do often or frequently; to redouble, to multiply, to augment, to increase, to enlarge; vn. to frequent, to haunt, to visit often; to augment, to increase, to grow; to abound, to be plentiful, to superabound, to redound; to continue, to endure, to last, to remain.

Յաճախեցուցանեմ S. Յաճախեմ va.

Յաճախիմ, եցայ S. Յաճախեմ vn.

Յաճախող, –խորդ, ացս. frequenter; customer; –ութիւն s. custom, business.

Յաճախութիւն, –ումն s. frequency; abundance, great quantity or number, heap, redundance, affluence; frequenting, haunting.

Յամ, ցս. delay; –ով ad. late.

Յամայր a. long; – ամս, ամաք, for a number of years, for many years; կեցցես – ամս, may you live many years! live for ever!

Յամառ, ացս a. obstinate, stubborn, selfwilled, wilful, headstrong, sullen, restive; tenacious; –անամ, ացայ, –եմ, եցի, –իմ, եցայ vn. to remain obstinate, to grow stubborn, to be stubbornly bent on, to be headstrong, refractory, obdurate; to persist in, to insist, to be bent on; –կոտ, –ոտ S.

Յամառ; **-ութիւն, -ուն** *s.* obstinacy, stubbornness, restiveness, selfwill, prejudice, perverseness, fanaticism; stiffness, harshness, tenaciousness, obduracy; **-թեամբ** *ad.* obstinately, wilfully, stubbornly, obdurately.

Յամբայր *ad.* totally, entirely, quite; rashly, imprudently.

Յամբայր *ad.* out of the way, unseasonably, beside the question.

Յամեմ, եցի, -ենամ, եցայ *vn.* to delay, to retard, to defer, to remain, to procrastinate; to tarry, to stay, to dally, to loiter, to lag, to while; to wait, to be patient; **- ի գինւոջ**, to continue drinking; to remain long over one's cup; **- ի հաղորդութիւն**, not to receive often the Holy Sacrament.

Յամեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to retard, to defer, to delay, to put off, to procrastinate; **տէր իմ յամի զ'գալ**, my lord delayeth his coming.

Յամենուստ, Ա.մենուստս *ad.* on all sides, from all parts.

Յամերաժամ *a.* eternal, perpetual, everlasting, endless; **-ս** *ad.* for many years, for ever & ever.

Յամիր, մուրեայ *s.* wild goat; antelope.

Յամուն, -ուրդ *s.* delay, stop, stay, retarding.

Յամպար, Ա.մպար *s.* amber-gris; *bot.* (purple) sweet-sultan, mimosa farnesiana, acacia.

Յամր *a.* tardy, slow, long; sluggish, dull; *ad.* slowly, tardily, leisurely; sluggishly.

Յամրաքայլ *a.* slow-going; **-լեզու, -խօս** S. **Ծանրալեզու**; **-ծին** *a.* born late; **-հաւատ** *a.* slow of belief; **-նամ Ց. Յամեմ** *vn.*; **-շարժ** *a.* slow-moving; **-քայլ** *a. ad.* with tardy or sluggish steps, slowly; **- ընթանալ**, to go slowly, to go with slow & cautious steps.

Յամրկաղ *a.* very slow, very tardy.

Յամրընթացեայ *a.* slow-going; *s.* landcarriage, carriage by waggons.

Յամրութիւն *s.* slowness, tardiness, delay, retardation; sluggishness, idleness.

Յայ *s.* hue & cry, hoot, hooting, whoop; **յայ յոյ առնել, վաշ եւ յայ կարգալ, հայ հուչ առնել**, to hoot, to whoop, to ridicule, to scoff; to treat roughly, to molest, to importune.

Յայգորեմ, *better* **Ա.յգորեմ, եցի** *vn.* to wish any one good morning; to go to salute or compliment a person every morning; **ժամ -ելի**, the hour of audience; **տեղի -ելի**, hall of audience.

Յայգման *ad.* early, very early, at day-break.

Յայծռեմ *vn.* to leap with joy.

Յայկապարծուց *ad.* unawares, unexpectedly.

Յայնժամ *ad.* then, at that time, just then; **-ու** *a.* of that time.

Յայնկոյս *pr. ad.* over, on, on the other side, beyond, on that side; **անցանել -**, to cross over, to pass by, to go beyond; **անցանել - Ա.յրարատայ**, to pass Ararat; **անցանել - Եփրատայ**, to cross the Euphrates; S. **Կոյս**.

Յայնմ հետէ, - վայրի, &c. S. **Հետէ, Վայր**, &c.

Յայսկոյս *pr. ad.* here, on this side, this way; **- յայնկոյս**, on this side & on that, from one side & the other, here & there; **այն - եւ այն յայնկոյս**, some this way some that, some one way, some another; **հայեցեալ - յայնկոյս**, having glanced around; S. **Կոյս**.

Յայտաւուրք, ցաց *s.* legends, menology.

Յայտ հետէ *ad.* hereafter, henceforward, henceforth, from this moment or hour, for the future.

Յայտ վայրի. **Յայս տակս** S. **Վայր**.

Յայտ, ից *a.* evident, clear, manifest, plain, palpable, obvious; *ad.* evidently, obviously, plainly, clearly, manifestly; *s.* S. **Յայտնութիւն**; **- է, - իսկ է**, it is evident, clear; **- ինն է**, naturally, of course, certainly; **այս - է զի**, it is certain that; **ապա - ուրեմն է**, it is therefore clear that; **- or ի - գալ**, to appear, to be manifested, made known, evident, to be discovered or disclosed; **- արձել, առնել**, to declare, to make manifest, to display, to put or set forth, to shew, to prove; to signify, to name; **- առնել ընդունելութիւն**, to acknowledge the receipt of.

Յայտագրեան, -կան *a.* evident, apparent, plain, visible, manifest, clear; expressive, significative; **-նախատ** *a. ad.* blamed in public or publicly reproved; **- առնել**, to reprove openly; **- լինել**, to be publicly insulted; **-տկատ** *a.* visible, plain, evident; **-նշան** *a.* expressive, significative; **-նոյն** *a.* conspicuous, eminent, renowned, celebrated, famous; **-պատկեր** *a.* representing, expressive; **- պարզ**, portrait, sta-

tue; *-պատում a.* narrated or narrating clearly; expounding clearly; *ad.* evidently, clearly; *- առնել,* to narrate clearly; to explain, to expound; *-րան a.* declarative, explanatory.

Յայտարար, ացս a. declaratory; distinctive, characteristic; *s.* demonstrator; *arith.* denominator; exponent; *-ութիւն s.* declaration, exposition, manifestation, notification, statement or account; manifesto, manifest; prospectus, programme; *- առնել,* to make a manifestation.

Յայտերեւակ a. very well known.

Յայտյանդիման pr. before, in the presence or face of, in front of; *ad.* S. **Յայտնապէս**; *a.* notorious, publicly known, sensible, visible, evident; *- ցուցանել,* to expose, to explain, to make evident; *- խայտառակել,* to make a show of openly; *-ակաց a.* visible, palpable, notorious, evident; *-ութիւն s.* manifest proof, evidence, notoriety; *-թիւ ad.* openly, publicly, manifestly, visibly.

Յայտնաբան a. expounding, explaining, exposing; clear, perspicuous, obvious, plain; *-եմ, եցի va.* to explain, to expound, to expose, to illustrate, to make clear or evident; *-իչ s.* expounder, interpreter; *-ութիւն s.* explanation, exposition; *-բար* S. **Յայտնապէս**; *-բարբառ a.* speaking or spoken openly, manifestly; *- վկայութիւն,* undeniable or decisive witness or testimony; *- խօսել,* to speak openly, to speak out plainly; *-գոյն* S. **Յայտնապէս**; *-կան a.* manifest, declaratory, expressive; *-հնխաա* S. **Յայտա-**; *-պէս ad.* evidently, manifestly, clearly, obviously, palpably, visibly; notoriously, publicly, openly, overtly; intelligibly, explicitly; without disguise, frankly, freely, boldly; *-աւոր a.* apparent, evident, public, visible to all.

Յայտնեմ, եցի va. to reveal, to disclose, to discover, to unveil, to unmask, to publish a secret, to make public; to manifest, to declare, to explain, to expound, to set forth, to state, to expose; to signify, to notify; to utter, to express; *- զինաս, զինքս ծանր իւր.* to manifest one's designs, intentions, thoughts or opinions, to declare oneself, to speak out; *- զանձն,* to manifest oneself, to make oneself known.

Յայտնի a. evident, clear, manifest, notorious, recognizable, obvious, explicit, apparent, palpable, visible; *ad.* S. **Յայտնապէս**; *- է,* it is clear, it is evident, that is of course; *- լինել,* to be manifest, to appear; *- առնել,*

Յայտնիչ a. enunciative. [to manifest.

Յայտնութիւն s. evidence, manifestation, enunciation; disclosing, unveiling; apparition; revelation, Apocalypse; Epiphany, Tuelfth-day, --night; coming, appearing of our Lord; divine oracle; *ծածուկ -ք,* the Apocrypha. [*թիւ.* **Յայտնապէս.**

Յայտնուն. **Յայտնօրէն** S. **Յայտնու-**

Յայրատ, ից or *ացս a.* impudent, immodest, wanton, unchaste, lecherous, lascivious, lustful, lewd, obscene; - or *-ս ad.* impudently, unblushingly, immodestly, lewdly, lustfully, obscenely.

Յայրատաբաց a. unblushing, shameless, brazen-faced, impudent, immodest; *-հայեաց a.* obscene-eyed, staring at impudently; *-նամ, ացայ vn.* to be devoid of modesty, to behave impudently, to lead an unchaste life; *-աւս* S. *-հայեաց.*

Յայրատիմ, եցայ S. **Յայրատանամ.**

Յայրատութիւն s. immodesty, lasciviousness, lust, lewdness, obscenity.

Յանգ, Յանկ, ացս s. term, end, finish; rhyme, cadence, numbers, termination, ending, desinence, harmony; *a.* convenient, suitable, congruous, becoming, apt, fit, adapted; quiet, good, kind, sweet, pleasing; *- լլանել, հասանել,* to be finished, accomplished; to expire, to end, to bound, to terminate; *- հանել, տանել,* to bring abont, to succeed in; to complete, to put an end to, to finish.

Յանդագոյն a. in a proper manner, seasonably, becomingly, befittingly; *-կան a.* rhymed; accomplished, finished, ended; *-կից a.* well suited to one another, having affinity with, analogous, similar; *-չէշտ* S. **Շեշտոլոր**; *-պատկ* S. **Պարոյկանուն**; *-ասեղծ, ից s.* rhymer, rhymster; *-ւոր* S. **Յանգ a.**; *-ւորիմ vn.* to finish, to end; *-ւորութիւն s.* accomplishing, fulfilling.

Յանգեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to complete, to finish, to end; to render

suitable, to adapt, to accommodate; to appropriate; to accord; to put into rhyme.

Յանգեմ, եցի, -գիմ, եցայ *vn.* to be ended, finished, bounded; to drive at, to tend to, to come to, to be reduced, to dwindle, to result; to discharge, to flow or to fall into, to empty itself.

Յանգուած *s.* S. **Ընկուած**; rhyme, termination; **-աւոր** *a.* well-worked or made.

Յանգութիւն *s.* relation, affinity, conformity, similarity; fitness, suitableness.

Յանգումն *s.* end, termination, close, conclusion; cadence; repose, rest; meeting, rencounter; **- ածել, բերել, առնել,** to put an end to, to finish, to terminate; **գալ ի -, գալ - կատարեալ լուծիւ,** to be perfected, to arrive at perfection.

Յանգուշն *ad.* S. **Հանգուշն**.

Յանդուցանեմ, ցի *va.* to draw on, to win, to attract, to charm, to captivate, to reconcile, to conciliate, to appease, to calm; to conclude, to terminate, to finish; **յինքն - գսիրս**, to steal hearts, to win, to conciliate; **յինքն - գոք**, to win or bring over; **-ուցիչ** *a.* attractive, alluring, engaging, insinuating, winning, prepossessing.

Յանձիմ, գեայ *vn.* to be attached or affectioned to, to get fond of, to conceive an affection or liking for; to repose, to cease.

Յանդգնաբար, -գոյնս *ad.* boldly, impudently, saucily, daringly, rashly, hardily, precipitately, audaciously, temerariously; **-գործ** or **-բար** *a.* acting rashly; **-խօս** *a.* speaking audaciously.

Յանդգնեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to render impudent or rash, to embolden.

Յանդգնիմ, եցայ *vn.* to dare, to be bold enough, to be audacious to do or say any thing, to have the hardihood or boldness to, to arrogate, to presume, to grow insolent or saucy; to venture, to attempt, to run the risk.

Յանդգնութիւն *s.* audacity, boldness, rashness, temerity, hardihood; impudence, sauciness, insolence, arrogance, presumption; licence, too great liberty; frolic, youthful pranks; **-ք եւ տե** S. **Յանդգնաբար**.

Յանդիման *pr. ad.* before, in the presence of, in the face or sight of, hard by, against, opposite, over against, in the view of, in the face, publicly, in public; **դէմ -**, face to face; front to front; **- իմ**, before me, in my presence; **- եկեղեցւոյ**, in face of the church; **- ամ՝ ՅԵՐ**, in the face of the whole world; **- ամենայն**, publicly, before all people; **ասել -**, to say to one's face; **- առնել, կացուցանել, ածել**, to present, to offer, to introduce, to represent, to exhibit, to set before the eyes, to shew, to remonstrate; **- առնել**, to reprove, to reproach, to blame; **- լինել, կալ**, to present oneself, to appear, to make one's appearance before, to shew oneself; **- մատչել, կալ**, to appear before.

Յանդիմանախօս *a.* saying to a person's face, in the presence of; contradicting, opposing; **-խօսութիւն** *s.* speaking face to face, dialogue, confabulation; **-կայ** *a.* opposed, present; *ad.* before, face to face; **- առնել**, to show, to prove, to demonstrate, to explain; **-կայութիւն** *s.* proof, argument, demonstration; reproach; **-կան** *a.* reprehensive, reproving; evident, manifest; **-կայ** *a.* present, assisting, in the presence of; *s.* assistant; **-կացութիւն** *s.* the being present, assisting, presence; proof, demonstration; **-մերժ** *a.* repelling or rejecting advice, spurning or despising admonition, insolent, insubordinate; **-պէս** *ad.* openly, obviously; evidently, clearly; **-տես** *a.* seeing face to face, clearly; **-բար, ացս** *s.* presenter; **-բարութիւն** *s.* presentation; **-հար** *a.* apparent, plain, visible, evident; reproachful, reproving.

Յանդիմանեմ, եցի *va.* to reprehend, to reprimand, to blame, to reproach, to cast in one's teeth, to chide, to rebuke sharply, to revile, to rate, to scold; to present, to represent, to show, to demonstrate, to discover, disclose or unveil; to prove, to convince; **-իմ** *vn.* to be reprehended, reproached, chided; to be presented; discovered; convinced.

Յանդիմանիչ *s.* fault-finder, censurer, admonisher; discover; demonstrative.

Յանդիմանութիւն *s.* reprehension, reprimand, admonition, correction, reproach; invective, scolding, chiding; representation, exposition; proof,

demonstration, manifestation, statement; *ջուր –թէ*, bitter water; *fig.* the waters of bitterness.

Յանդուգն, դգունք a. rash, foolhardy, audacious, adventurous, hardy, resolute, determined; *ad.* rashly, inconsiderately, audaciously, arrogantly, presumptuously, insolently, haughtily, petulantly; hardily, resolutely, determinedly.

Յանդգայիմ, եցայ vn. S. *Անդգայիմ*; to be or become apathetic; to be out of one's senses.

Յանիրաւ ad. unjustly, wrongfully, wrongly, unreasonably, iniquitously, illegally.

Յանհնայ S. *Անհնայ*.

Յանկ, Յանկա..., &c. S. *Յանգ, Յանգա...* &c.

Յանկարծ a. sudden, unexpected, unforeseen; *ad.* unawares, unexpectedly, suddenly, on a sudden, abruptly, all at once; *int.* please God! would to God! may it please God; *– եթէ*, if by chance.

Յանկարծաբաց a. suddenly opened; *–բուխ a.* gushing forth unexpectedly; *–գիւտ a.* unexpectedly discovered; *–գոյն* S. *Յանկարծ ad.*; *–գործ a.* done suddenly; *–դէպ a.* happening unexpectedly, unforeseen, unexpected, unhoped or unlooked for; extraordinary, fortuitous, casual, accidental; *ad.* unawares, suddenly; by chance, fortuitously; *–զեղ անձրեւ s.* shower; *–թափ ad.* all at once, suddenly, impetuously, precipitately, inconsiderately, rapidly; *–ժողով a.* unexpectedly called together or assembled; *–խօս s.* improvisatore; extemporary speaker or poet; *–խօսեմ, եցի va.* to extemporize; to speak extemporally; to get up at a moment's notice; *–խօսութիւն s.* extemporizing; extempore speaking; improvisation; *–ծագ a.* shining forth or appearing suddenly; *–ծին a.* happening suddenly or unexpectedly; momentaneous, of short duration; *–կան a.* unexpected, unlooked for, unforeseen; *–կի a.* sudden, unexpected, unforeseen, unthought of, abrupt; *–, –ին ad.* unawares, unexpectedly, quickly, suddenly, abruptly, all at once; *–հաս a.* happening unexpectedly, coming by chance, unlooked for, unexpected; S. *Յանկարծ ad.*; *– չտապ տագնապի, երկիւղ*, violent fright, panic, panic terror; *– մահ* or *օրհաս*, sudden, unexpected death; *–մահ a.* dead suddenly; *s.* sudden death; *– լինել*, to die a sudden death; *–շարժ a.* moved or moving suddenly; *–յաստուծմէ լինիմ vn.* to be passionate, hasty, irascible.

Յանկարծերեւեայ a. momentarily seen. [*–ծօրէն* S. *Յանկարծ ad.*

Յանկարծոյն, –ծումժամու, –ծուստ

Յանկարծօրեայ S. *–ծական*.

Յանկարծս ad. without suspicion, confidingly. [&c.

Յանկաւոր, Յանկեմ, &c. S. *Յանգ–*, *Յանհնարիցն է, Յանհնարից գոյ v. imp.* it is impossible, it can't be done.

Յանձանձաբար ad. providently, carefully, diligently.

Յանձանձանք s. care, pains, solicitude, assiduity; management, gestion, expedition.

Յանձանձեմ, եցի va. to take care of, to pay attention to, to be careful of; to provide for, to protect, to treat with much care; to manage, to administer; to expedite.

Յանձանձիչ s. careful person, provider, protector, manager, director.

Յանձն a. recommended; *Ով –!* God be with you! Adieu! *– է, եղեւ, եղիցի, եղեալ v. imp.* to resign, trust, submit, abandon or recommend oneself to; *– առնել* S. *Յանձնեմ*; *– առնուլ*, to assume responsability or care, to undertake to, to oblige or pledge oneself to do anything; *չառնուլ –*, not to accept, to deny, to refuse, to reject, to disallow; S. *Անձն*.

Յանձնաժողով s. commission; *անդամք –ոյ*, the members of the –; *– կարգել*, to appoint or name a –.

Յանձնապաստան a. presumptuous, arrogant, presuming, self-conceited, confident, consequential; *– լինել* or *–իմ vn.* to presume too much on oneself, to be self-conceited, arrogant, to trust to, or to rely on oneself, to assume a consequential air or look, to arrogate, to pretend to; *–ութիւն s.* presumption, self-conceit, consequentialness, arrogance; *–իւր ad.* presumptuously, consequentially, arrogantly.

Յանձնառական a. acceptable, worth accepting or taking; voluntary, avowed, accepted; *– պատուիրան*, positive precept; *–ու, ացս s.* commission-agent, factor; *–ուիչ s.* acceptance, ac-

ception, consent, engagement, avowal, approbation. [ment.

Յանձնավարձք *s.* commission-pay-

Յանձնաւորար, *ց* *s.* employer; principal; **–ական** *a.* in commission or recommandation; **– ժողով**, commission; **– թուղթ**, letter of recommendation; **– – քահանայից**, dimissory letter; **– – դեսպանաց**, credentials; **–ուի** *s.* commission, order; recommendation; mission; delegation; solicitation; **–եմ**, **եցի** *va.* to commission. [give a command.

Յանձնիկ, *ց* *s.* order; **– առնել**, to

Յանձնեմ, **եցի** *va.* to recommend; to deliver, to commend, to put or give into the hands of, to deposit; to resign, to leave; to intrust, to confide, to trust, to rely on; to impose, to charge, to order.

Յանձնկալութիւն *s.* acceptation.

Յանուար, *ի* *s.* January. [jansenism.

Յանսենեան *s. a.* jansenist; **– աղանդ**,

Յանտաստ S. **Ընդառաջ**.

Յանց, *ից* *s.* fault; sin; **–ական** *a.* subject to sin, guilty, culpable.

Յանցանեմ, **ցեայ**, **ցուցեալ** *vn.* to commit a fault, error or crime; to transgress, to trespass, to sin; to fall in error, to fail, to do amiss, to stumble, to go astray; to abuse, to offend, to give offence, to wrong, to injure; S. **Թերեմ**.

Յանցանք *s.* transgression, fault, wrong, offence, error, fall, sin, trespass, crime, delinquency; **իմով –նօք**, through me, through my fault; **–նս համարել ումեք**, to impute as a crime to; S. **Ընկեցուած**, **Թերեացուցանեմ**.

Յանցաւոր *a.* faulty, guilty, delinquent, culpable, criminal; **– օրինաց**, transgressor, violator, criminal, delinquent; **– զանձն դաւանել**, **խոստովանել**, to confess one's fault, to plead guilty; **–ութիւն** *s.* culpability, transgression.

Յանցեմ, **եցի**, **եալ** S. **Յանցանեմ**.

Յանցեցուցիչ S. **Յանցուցիչ**. [**ցանք**.

Յանցուած, **ոց**, **–ուէ**, **–ուիս** S. **Յան-**

Յանցուցանեմ *va.* to cause to transgress or to sin, to induce to crime; **–ուցիչ** *a.* causing sin.

Յաչս, **ից** *s.* idolatrous sacrifice or oblation; **–ածին** *a.* born through a sacrifice; **–արար** *s.* sacrificer, pagan priest.

Յաչող, **ոյ** *s.* fascination, evil-eye, charm; **– or –անք** *s.* envy, rancour; ill-will; **–եմ**, **եցի**, **–իմ**, **եցայ** *vna.* to envy, to be envious of, to pine away with envy, to be eaten up with envy; to bear malice, to disparage, sneer or rail at, to attack through ill-will or malevolence; **–կոտ**, *ց* *a.* envious, jealous, malicious, malivolent; fascinating, bewitching, enchanting; **–ուի –ուիս** S. **Յաչեցանք**.

Յապահով *a.* sure, safe, secure, out of danger, assured; *s.* security, safety; place of safety, shelter; **–ս լինել**, to be in security, safe, sheltered; **– or –ս առնել**, to assure, to secure.

Յապահովապրեմ *va.* to secure, to insure, to assure; **–պրող** *s.* insurer, underwriter; **–պրութիւն** *s.* insurance, underwriting; **մուրհակ –թեան**, policy of insurance; S. **Յապահովութիւն**.

Յապահովանամ, **ացայ** *vn.* to be sure, certain, assured, tranquillized.

Յապահովացուցանեմ, **–ւեմ**, **եցի** *va.* to assure, to reassure, to tranquillize, to remove a person's fears; to guarantee, to give security for.

Յապահովութիւն *s.* security, safety, surety, certitude; quiet, tranquillity.

Յապաղ *a.* very patient, very hopeful, long-suffering.

Յապաղանք *s.* delay, hinderance, retardation; adjournment, putting off, procrastination; **առանց –նաց** *ad.* without delay, forthwith, immediately, instantly, at once.

Յապաղեմ, **եցի** *va.* to defer, to put off, to procrastinate, to prorogue; to retard, to hinder, to stop, to protract, to delay; to prolong, to lengthen; to temporize; S. **Յապաղիմ**.

Յապաղեցուցանեմ S. **Յապաղեմ** *va.*; **–ուցիչ** *a.* retarding; hindering.

Յապաղիմ, **եցայ** *vn.* to delay, to tarry, to remain; to linger, to loiter, to be late. [suspensive.

Յապաղիչ *a.* delaying, prorogative,

Յապաղկոտ *a.* tardy, slow; loitering; temporizing.

Յապաղութիւն, **–ուիս** *s.* delay, hinderance, impediment; putting off, delaying, protraction, procrastination, prorogation, respite; temporizing.

Յապայ, **առ** – *ad.* afterwards, next; S. **Ապա**.

Յապանաս, **Յայպանաս**, *ի* *a.* despising, scorning, contemning; *s.* despite,

disdain; outrage; – *առել*, to injure, to outrage, to affront; to curse.

Յապատանք *s.* retrenchment, cutting off, suppression, diminuition; mutilation.

Յապատեմ, *եցի va.* to retrench, to curtail, to diminish, to cut; to mutilate, to castrate; to cut off, to abridge; to suppress; – *զաւելորդ ուղիշս*, to prune, to lop, to trim, to cut; – *ըզծառս*, to detruncate; – *զթեւս*, to clip a bird's wings; – *զհեծս*, to shear, to clip; to shave; – *զականջս*, to crop ears; –*իմ vn.* to be pruned, cut off, &c.; – *զերեսաք* or *առ երեսաք*, te be close shaven. [trenchant sword.

Յապատիչ *s.* pruner, lopper; *սուր* –, **Յապատումն** S. **Յապատանք**.

Յապուրակի *ad.* hastily, in a hurry, suddenly, quickly, at once.

Յաջող *a.* favourable, propitious, advantageous, prosperous, commodious; – *է*, it is favourable, &c.; it is time, it is the favourable moment; – *ելք*, happy issue.

Յաջողաբախտ *a.* lucky, fortunate.

Յաջողակ, *ացի a.* adroit, clever, skilful, expert, capable, apt; industrious; nimble, expeditious, quick, alert; S. **Յաջող** & **Ձեռն**; –*աբար ad.* adroitly, dexterously, cleverly, skilfully, expertly, capably; –*ութիւն s.* dexterity, address, cleverness, aptitude, ingenuity, ability, skill, expertness. [handed.

Յաջողաձեռն *a.* S. **Յաջողակ**; lucky-

Յաջողապէս *ad.* prosperously, happily, commodiously.

Յաջողեմ, *եցի va.* to prosper, to make prosperous, to favour, to second, to facilitate; to direct, to govern; to do, to operate, to act; –*եալ մեզ ըստ բազդի տեսանել*, we were so fortunate as to see; –*իմ vn.* to prosper, to be prosperous, successful or fortunate, to have great success, to thrive, to succeed in, to contrive to, to get on prosperously, to reach or attain one's aim, to come to a good issue, to terminate propitiously; – *ի վերայ զաւելորդ կայութիւն* or *վկարծիս*, to succeed against all probability; *ոչ* –, *չ*–, to be unsuccessful, to fail, to miss one's aim, to be baffled, to miscarry, to be greatly disappointed; *յաջողեսցիս*, *յաջողեսցի քեզ*, you will fully succeed; all will be well with you.

Յաջողուածք, *ոց s.* prosperity.

Յաջողութիւն *s.* success, prosperity, good luck or fortune, thriving, happy state of affairs; efficacy, virtue; convenience, leisure, ease; opportunity, occasion; –*ք*, achievements, exploits, heroic acts; –*ք ad.* successfully, with success; – *ի դէպ գալ ումեք*, to be favoured, befriended; – *ըստ բազդի չեալ նմա*, fortune befriended him, he had the fortune to; S. **Ըմպեմ**.

Յաջողումն S. **Յաջողութիւն**; – *տալ*, to ensure the success of.

Յաջորդ, *ացի s.* successor; heir, inheritor; *a.* following, next; succeeding, subsequent, posterior; –*ք*, posterity; –*աբար ad.* successively, consecutively, one after the other; –*ական a.* successive, consecutive; –*եմ*, *եցի va.* to cause to succeed, to replace; – or –*իմ*, *եցայ vn.* to succeed, to come after, to follow next, to take the place of; to inherit, to stand next heir; to follow, to ensue, to result, to spring or proceed from; –*ութիւն s.* succession; inheritance; continuation, order, series; – *իրաց*, series of affairs; – *ապեսից*, *եղեռնութեաց*, succession, concatenation, series of misfortunes, of crimes.

Յառաջ, –*ս s.* front, front part, fore part; *a.* previous, former, prior, anterior; *ad.* before, in front, over-against; previously, formerly, heretofore; first, at first, at the commencement; –, *եւ* –, afterwards, at a later period, in the sequel, eventually; – *քան pr.* before, ere; – *քան զարեւն*, before the sun was; – *ք զամ*, first, first of all, in the first place, before all things, first & foremost; – *ժամանակաւ*, anciently, formerly, long since, in days of yore; *ժամու* –, an hour before; – *եւ զկնի*, before & behind; *ոչ* – *ոչ զկնի*, neither before nor behind; – *կայս*, forward; – *բերել*, to bring before, to present; to produce, to cause, to engender, to occasion; to allege, to adduce, to quote, to cite; – *բղխել* or *գալ*, to derive, to come or proceed from, to emanate; to ensue, to result, to be produced or born from; – *անցանել*, to make progress, to improve; – *ունել*, to present for choice; – *առնուլ*, to adduce, to draw, to bring; – *կալ*, *կալ* –, – *մատչել*, to

present oneself, to come forward; – *առաջել*, to advance further; – *հեռանալ*, to precede, to escort, to convoy; – *յառաջացնել*, to cause to advance or to progress; to raise, to elevate, to promote; to bring to an issue; – *երթալ*, to advance, to gain ground, to progress, to improve; – *ածել*, to continue, to go on; – *վարել զբանեան*, to gather up the broken thread of conversation, to continue, to go on to say, to proceed in a discourse, to resume; *անդր եւս* – *առնել*, to push beyond, to stretch too far; – *արկանել*, *–ի դնել*, to propose, to put forward; – *խակ ասացի*, I said already.

Յառաջաբաժին *s.* privilege, prerogative, special grant or endowment.

Յառաջաբան, *եցի s.* preface, prologue, preliminary dissertation, prefatory discourse, preamble, exordium, prelude, prolegomena; *a.* speaking first; *–եմ, եցի vn.* to speak first; to open the proceedings; to make a preface or introduction; to give as a specimen; *–ութիւն s.* S. **Յառաջաբան**; the being the first to speak; prediction; *–բերական a.* pronounced, uttered; *–բերեմ* S. **Յառաջ բերեմ**; *vn.* to be produced; to advance, to progress; *–բերութիւն s.* presentation; preposition, propounding; pronunciation, utterance.

Յառաջագահ *a.* placed in the chief seat, seated in the highest place; *s.* president; *–ք*, precedency, primacy, the first, highest or most honourable place; *–գէտ a.* foreknowing, prescient; instructed beforehand; forewarned; *–գիտութիւն s.* prescience, foreknowledge; *–գիր a.* written beforehand; *–գիւտ a.* known or discovered precedently; pre-eminent; *–գնաց a.* preceding, foregoing, antecedent; *–գոյն a.* anterior, previous, precedent, former, prior; *ad.* before, heretofore, beforehand, antecedently, previously; formerly, anciently; – *աւուրքք*, some days before; – *քան*, before; *ի –գոյ նէ*, a priori; *–գոյութիւն s.* pre-existence; *–գուշակ* S. **Նախա–**; *–գրեմ va.* to write about or treat of antecedently; *–գրեալ a.* predicted, foretold; aforesaid, above mentioned.

Յառաջադաս *a.* prior, placed before, having the precedence; pre-eminent; foregoing, precedent; *–եմ*, &c. S. **Նա խադասեմ**, &c.; *–էմ a.* advancing, progressing; improving, making proficiency; *ad.* forward; *s.* coryphæus; proficient; – *է*, he is advancing in his studies; *երթալ – եւ մեծանալ*, to improve; to increase in prosperity; *երք առնն – յաջողէին*, that man prospered greatly; *– լինել* or *–իմ vn.* to advance, to go forward, to progress, to make progress, to profit, to succeed; *–իմութիւն s.* advancement, progress, improvement, amelioration; *–իր a.* placed before, propounded; *–իր եմ, եցի va.* to set before, to propound; to propose; *vn.* to purpose, to project, to devise, to form a design or resolution; *–իրութիւն s.* proposition; design, project, intention.

Յառաջախաղ, *–ացa.* foregoing; progressive; – *գունդ*, advanced guard, vanguard; *–խաչացութիւն աստեղաց*, course of the stars; *–խոհ a.* premeditating, deliberating beforehand; premeditated; – *լինել*, to premeditate; to provide; *–խոհութիւն s.* previous deliberation, premeditation; *–խօս a.* foretelling, predicting; presuming to speak first; pert, petulant, saucy, rash; *–խօսութիւն s.* prediction, prophecy.

Յառաջածագ *s. mech.* resultant; *–ծանօթ a.* foreknown, predicted, foreseen; *–ծանօթութիւն s.* foreknowledge, foresight, presage; *–ծեմ, ծի va.* to produce, to create; *–ծու, ուց s.* producer, author; *–ծուած s.* production, creation.

Յառաջակամ *a.* predisposed, spontaneous; *–ութիւն s.* predisposition, spontaneity; *–կառոյց a.* built or constructed previously; *–կատար a.* Perfect from all eternity; done or finished before; *–կարգ a.* pre-ordained, destined; decreed; first in order; *–կարգութիւն s.* first building or construction; *–կարկառ a.* prominent, jutting or leaning out; *–կաց a.* present, assisting; first in order or rank, primary, principal, chief; coryphæus; *–կոյն s.* the first place; the front, the fore part; *–կրթակ a.* familiarized or tamed beforehand.

Յառաջակայեաց *a.* provident, prudent, cautious; – *լինել*, to foresee; *–հաս a.* arrived before or first; *–պատիւ* or *–ուն s.* prerogative, privilege; *–հաւատ a.* believing first of all men;

-հոգակ, &c. S. Նախահոգ, &c.

Յառաջադայն a. predicting, prophesying; predicted, prophesied; **-եմ** va. to predict, to prophesy; **-ութիւն** s. prediction, prophecy; **-ձգութիւն** s. promotion, advancement; **-ձիգ**; S. **-կարկառ.**

Յառաջամարտ, -ութիւն S. **Յառաջաբաժին**; **-մատոյց** a. standing forward, presenting or offering oneself, eager, forward, earnest, assiduous; s. competitor; **- լինել**, to advance, to present or offer oneself, to be forward, eager, warm; **-մարտս** s. skirmish, brush; **-, -իկ** or **-իչ** s. skirmisher; champion; **- զօրաց**, the flower of the army; **-միտ** a. generous, liberal; voluntary; **- լինել**, to offer, to give freely or spontaneously; to be full of good-will, ardour or eagerness; **-մուխ** ad. in pushing forward, in advancing; **- բերել**, to open a way through & advance before all; **-մուտ** a. going in or entering before; **-մտութիւն** s. eagerness, good-will, cheerfulness.

Յառաջանամ, ացայ vn. to advance, to go or move forward, to precede, to walk on; to advance, to progress, to improve; to have beginning, rise or origin, to be born; **-նիստ** S. **Նախագահ**; **-նշակ, -նշուն** s. the Passover; the Paschal lamb. [cursor, guide.

Յառաջաւարիչ a. preceding; s. pre-

Յառաջաչափ s. the first rule or regulation.

Յառաջապահ, աց s. advanced post, sentry, sentinel; out-post, -picket; **- դիտաւոր** mar. look-out man, sentry; **-պահեստ** s. preservative, precaution; a. preservative, precautionary; **-պատուեմ** va. to prefer, esteem or honour more; **-պատում** a. announced, narrated beforehand.

Յառաջասաց, -եալ a. predicted, foretold, prophesied; **-ութիւն** s. prediction, prophecy; **-սուն** a. fed or brought up beforehand; **-սուեղծ** S. **Նախասուեղծ.** [hand.

Յառաջավարտակ a. working before-

Յառաջառեմ va. to advance, to surpass; - or **-ախեմ, եցայ** vn. to advance, to progress, to improve; to outstrip, to surpass, to excel; to push into, to penetrate; **-տես, աց** a. foreseeing; provident; S. **Ձգուշութիւն**; **- լինել**, to foresee; **-տեսութիւն** s. foresight, prevision; **-տեսուչ** a. provident; **-տուչ** s. S. **Յառաջադիմութիւն**; *arith.* progression; **- հասակի**, growth, increase; **- ի պատուի**, promotion; **ի վատթարն -**, getting worse, deterioration; demoralization. [beforehand.

Յառաջացոյց a. shewing or shewed

Յառաջաքաղքերթ a. big-, pot- or tun-bellied. [**ութիւն** s. prescience.

Յառաջգիտական a. foreknown; **-գի-**

Յառաջեմ, եցի vn. to precede, to forego, to go or march before; to be or get before, to advance, to move or go forward; to arrive before, to anticipate; to govern, to lead, to guide; **ժամացոյց իմ -ջէ**, my watch goes too fast; **-ջի գործն**, the work is progressing.

Յառաջիպիսկոպոս s. archbishop.

Յառաջիցուցանեմ va. to advance, to push on, to urge on, to bring or drive forward, to accelerate, to quicken; to cause to advance, to help on.

Յառաջընթաց a. foregoing, preceding, previous, antecedent, precedent; s. fore-runner, precursor, outrider; antecessor, predecessor; **- լինել**, to precede, to forego, to fore-run, to outride; **-ընծայ** a. offered beforehand; s. first fruits; *fig.* the first proselyte.

Յառաջխոհ a. provident.

Յառաջխաղացութիւն s. advancement; artistic progress; **-իոսութիւն** s. pre-

Յառաջնդութիւն S. **Յառաջաձ-**. [diction.

Յառաջմղութիւն s. *mech.* propulsion, propelling.

Յառաջնիմ ad. in the beginning, primitively; **-նումն** ad. first, firstly; antecedently. [cess.

Յառաջնորժութիւն s. progress, pro-

Յառաջոյ, -ջու ad. before, in time past, formerly; **-ջուստ** ad. before, on the front or front part.

Յառաջսարկաւագ S. **Նախաս-**.

Յառեմ, եցի va. to hold or stretch out or forth; to push or drive in, to cause to enter or penetrate, to fix in; **- զաչս** or **զակն**, to look at fixedly, to rivet one's gaze on, to gaze earnestly on, to have the eyes fastened upon; **- զդէմն ընդ պատուհանն**, to face, to come to the window, to look out, to present oneself, to appear; **- զձեռս**, to stretch forth one's hand; **-իմ** vn. to stretch out the head to see; to stretch, to extend, to thrust; to fasten or stick on, to be fixed or fastened on, to heed,

to dwell on; – *մտաք, ի խորհուրդս*, to contemplate, to speculate upon, to meditate or consider attentively, to penetrate, to examine thoroughly; – *յոք, յառեալ կալ* or *հայել յոք*, to fix the eyes or the gaze on a person; – *ի դուզնաքեայս*, to be fond of trifles; *աչք իւր անքթիթ յառեալ կային ի քաջսն*, his eyes were fastened on that brave man.

Յառնեմ, յարեայ, արի, յարուցեալ *vn.* to rise, to arise, to get up, to rise or stand up, to rise again; to awake, to be roused, to wake out of sleep; to resuscitate, to come to life again, to live again; – *ի մեռելոց*, to rise from the dead; – *ի վերայ, – ընդդէմ, – ոսոխ հակառակ ուրուք*, to rise against, to rebel or stand up against, to revolt, to mutiny; *անդրէն –*, to rise anew, to get up again; *յարեաւ միւս եւս խընդիր*, another question arose; *արի*, arise! *ան արիք*, get up! *արիք ընդառաջ նր*, go to meet him; *յարեաւ յաթոռոյն*, he rose from his seat, he got up from his chair.

Յառնումն ի վերայ. assault, attack.

Յառուամ, ացայ, ուիր S. **Յառիմ.**

Յառուամն *s.* gazing, stare; contemplation. [samine, jasmine.

Յասմիկ, ումի, –մին or **–մի** *s. bot.* jes-

Յասպիս, պեայ, –պիս, պոյ *s.* jasper.

Յաստուածայ *ad.* from God, of God.

Յատակ, աց *s.* bottom; pavement; floor; ground, earth; the buttocks; – *հայրենի* or *հայրենեաց*, native land or country, birth-place, home; – *գետոյ*, canal, bed of a river; – *աղիւսակերտ*, brick pavement; – *սալայատակ*, stone pavement; – *նաւուս*, keel of a ship; *առ –ս կործանել, քանդել, մինչեւ յ– or –ս*, to raze to the ground, to level or lay even with the ground, to demolish, to raze or pull down; to sap, to undermine; *լի լինել գետոյն յամ –ս եւր*, to be swelled very high, to rise, to swell beyond, to overflow.

Յատակաբաց *a.* of which the bottom or bed is exposed; – *բաժանել զծով*, to divide the sea & lay bare its bed; *–բուղխ a.* growing straight; *–ագիծ s.* plan; *առնուլ զ– քաղաքի*, to trace or take the plan of a town; *–նամ vn.* to freeze, to be frozen; *–ուր a.* solidly bottomed; paved.

Յատակեմ, եցի *va.* to raze to the ground, to cast down, to dismantle, to cast to the earth, to overthrow, to destroy, to demolish utterly; *fig.* to exterminate, to annihilate, to kill, to cause to perish; to pave, to flag, to cover with pavement.

Յատակընթացք *s.* practicable road.

Յատակիճք *s.* dregs, lees, sediment; S. **Պրուր.** [tor; paviour.

Յատակիչ *s.* destroyer, extermina-

Յատակումն *s.* paving.

Յատանեմ, տի, Յատեմ, եցի *va.* to prune, to dress, to lop, to trim, to clip. [dresser.

Յատանող *s.* pruner, lopper, vine-

Յատկաբանութիւն *s.* idiom, idiotism; *–բար ad.* properly, specially, particularly, expressly, precisely; *–կան* S. **Յատուկ** *a.*; *–նամ, ացայ vn.* to be appropriated, separated, dintinguished; *–պատում a.* precise, narrated in detail, detailed, particularized; *–պէս* S. **Յատկաբար**; *–ցուցանեմ va.* to appropriate, to appropriate to oneself, to make one's own; *–ցուցիչ s. gr.* genitive or possessive case.

Յատկեալ *a.* own, essential.

Յատկութիւն *s.* property, attribute, particular, peculiarity, peculiar character; *– լեզուի*, the character or genius of a language.

Յատոց, ից, Յօտոց *s.* pruning-knife, –bill, hedge-bill, bill-hook.

Յատուկ *a.* proper, own, particular, special, peculiar, private; essential, natural; alone, separate; singular, unexampled, alone of its kind; cutting, sharp, taunting (answer); *ad.* S. **Յատկաբար**; *– անուն*, proper name.

Յատուցումն *s.* pruning, lopping.

Յար *a.* adjacent, adjoining, contiguous, next, attached, joined; equal, conformable; *ad.* always, continually, incessantly; *– եւ նման, – եւ յարմար*, quite alike, resembling; *– միանգամայն*, all at once; *– եւ եւ*, *– եւ հանապազ*, successively, often, frequently, very often, many times.

Յարաբարդ *a.* heaped up; *gr.* compound of three words; *–եմ va.* to heap up, to agglomerate; to compound; to add; *–ութիւն s.* heap, accumulation; addition; *–բարձր a.* very high; *–բաց a.* ever-open; *–բերական a.* relative; *–բերեալ a. gr.* antecedent; *–բերութիւն s.* relation, analogy, connexion, affin-

ity, dependence, pertinence; *ունել –*, to relate to, to concern, to belong to, to be connected with; *–բորբոք a.* ever-burning, inflamed; *–բուխ* S. *Աշտա–*; *–բուսիկ a.* ever-springing, ever reviving; *–գայ* S. *Անպակաս*; *–դեմ, եցի va.* to insolate, to expose to the sun or to the open air; to hang; *–դիմ vn.* to be near or present, to assist; *–դոյ a.* always present; inherent, innate, inborn; *–գոյութիւն s.* presence; *–գումն s.* insolation; *–գալար a. s.* evergreen; *–դիր a.* adjacent; *–դրաբար ad.* continuously; *–դրական a.* apposite, addible; affixed; *–դրեմ, եցի va.* to appose, to set, to subjoin, to add, to append, to affix; *–դրութիւն s.* apposition; addition, annexation; combination, composition; *–զուարթ a.* ever merry, cheerful, joyous; *–զուարճ a.* ever-pleasing; always green; *–զօդ s.* alloy, alloying; *– տառից տպագրութիւն*, type-metal; *–ժամժաւ a.* always soiled or sullied, dirty; *–ժռաղ a.* always flying, fluttering, or hovering; *–ժամ a.* continuous, assiduous; *ad.* at every hour, at all times, always, evermore, continually; *–լիզ a.* always licking; *s.* vampire, blood sucker; *–խառնիմ vn.* to be joined, united, mixed together; *–ծիծաղ a.* ever-smiling, cheerful, pleasant, merry, gay; *–ծոյ a.* fellow; *–ծուփ a.* always fluctuating, agitated, troubled; *– ի փրփրադէզ կոհակաց*, ever beaten by the foaming waves; *–կայ a.* ever-living, imperishable, everlasting, permanent, perpetual; *ad.* continually, always, incessantly; constantly, eternally; *s.* epact; *gr.* preter-imperfect; *ast.* celestial hemisphere; *–կայանաւ* S. *–կայիմ*; *–կայեմ, եցայ vn.* to confirm, to affirm; to eternize, to perpetuate; *–կայիմ, եցայ vn.* to be permanent, stable, to continue, to last, to be perpetual, to endure for ever; *–կայութիւն* S. *Աշխենհաւորուն*; *–կատար s. gr.* preter-perfect or compound; aorist; *–կարգեմ va.* to add, to subjoin, to conjoin; *–կարգութիւն s.* perpetual order; continuation; *–կէզ a.* perpetually burning or burnt; *–կիրթ a.* very erudite, learned; *–կից a.* adjoining, contiguous, joined, united, connected; accessory; *– մասնիկ gr.* particle, affix, suffix; *–ք*, accessories; attendant circumstances; *–կոծ* S. *Յա-*

րածուփ; *–կցաբար* or *պէս ad.* conjointly, connectedly; accessorily; *–կցեմ va.* to join, to conjoin, to connect, to league; *–կցիմ vn.* to be joined, united, conjoined or connected; *–կցութիւն s.* conjunction, connexion, coherence, cohesion, adhesion; *chem.* affinity; *– գաղափարաց*, association of ideas; *– ընտրական chem.* elective affinity; *–հետեւիմ vn.* to follow always, inseparably to accompany; *–հիւսեմ va.* to join, to compound, to connect, to affix; to weave, to interwine; *–հիւսուածն s.* conjunction; texture; *–հոլով a.* always moving round; *–ձայն a. mus.* diatonic; *– ձայնարան*, – gamut; *–ձգեմ va.* to continue, to prolong, to cause to last; *–ձգութիւն s.* continuation, duration, prolongation; *chem.* affinity; *–ձիգ a.* prolonged, continual; *s. gr.* preter-imperfect; *–ճօճ a.* always oscillating or shaking; troubled or agitated continually; *–մուր a.* very solid, firm; thick; dark, obscure; *յարամարիլ ի նեղքս մտանել*, to obtrude or introduce oneself by stealth, to insinuate or worm oneself into; *–նամ, ացայ vn.* to continue, to last, to remain, to persevere, to be perpetuated; to join, to unite, to be added; *–նման a. ad.* quite the same; *–նուանեմ va.* to denominate, to name, to call; *–նուն a.* denominative; concrete; *–նուանութիւն s.* denomination; affinity or resemblence of words, paronomasia; *–շարժ a.* always in motion, inconstant; *–շարժութիւն s.* perpetual motion; mutation, alteration; *–շեշտ, –շեշտոլորտ a.* accented on the penultimate; *–շունչ հողմ s.* trade-winds; *–շրջիկ տանեմ va.* to accompany everywhere; *–պարոյկ a.* circumflected on the penultimate; *–պտուղ a.* always fruitful; *–քան a.* very diligent, indefatigable; *–առնուամ, –ուղեմ, ցի va.* to assume together; to employ, to make use of continually; *–սական s.* paraphrastical; *s.* S. *Յարատութիւն*; *–սաց, ից s.* paraphrast, paraphraser; *–սեմ, եցի va.* to paraphrase; *–սութիւն s.* paraphrase; *–տեւ, ևակ a.* persevering, steadfast, permanent, everlasting; eternal, perpetual, endless; *–տեւեմ vn.* to persevere, to continue, to remain, to persist, to last, to subsist, to perpetuate; *–տեւուն s.* persever-

ance, assiduity; perpetuity, endless continuity, everlastingness; *-ափ* a. always shining, ever luminous; *-արթուն* a. ever alert or awake; *-արկանեմ* va. to appose, to subjoin, to add; to confront; *-ցոյց* s. example, model; idea, design; prototype; paradigm; *-փթթիլ* a. ever-shooting or blossoming; *-փոխ, -փոփոխ* a. inconstant, continually changing; *-փոխեմ* va. to change successively; *-քարշեմ* va. to attract.

Յարդ, *ի* s. price, value; valuation, estimation; esteem, consideration, high value or opinion, credit, merit, repute, reputation, fame; importance, weight; *- դրամոյ*, standard, quality.

Յարգական a. respectful, deferent.

Յարգանք s. respect, veneration, deference, reverence, consideration, esteem, regard; honour; compliments.

Յարգաւոր a. esteemed, valued, precious.

Յարգեմ, *եցի* va. to respect, to pay respect to, to honour, to render honour, to revere, to think very highly of, to value highly; to esteem, to value, to prize, to make much of, to account, to consider; to exercise, to employ, to make use of, to turn to account; *- զհանճար, զտաղանդ*, to employ or exercise one's talents.

Յարգի, *-գոյ* a. respectable, honourable, estimable, dear, precious, commendable; good; reverend; *- դահեկան*, current money; *օր -գոյ*, feast-day.

Յարգուճի. *-գուն* S. Յարգանք. *-գի*.

Յարդ, *իցս* s. straw; *- մանրեալ*, chopped or small *-*; *-ի պատել, լցնուլ*, to cover, fill or stuff with *-*; *ծրարել -ի*, to pack in *-*.

Յարդ, Կարդ, *ուց* s. structure, form, ornament; *ի - եւ ի զարդ գալ*, to be formed; *ի զարդ եւ ի - եւ ի կերպասանս ածել*, to shape or form & embellish.

Յարդալից a. full of straw; *- անկողին*, straw-mattrass, *-*bed; *-վաճառ.* s. straw-dealer; *-աւասակ* a. like straw.

Յարդար a. fitted up, adorned, furnished, arranged, contrived.

Յարդարանք s. ornament; finery.

Յարդարեմ, *եցի* va. to fit up, to arrange, to adjust, to put in order; to fine, to refine; to form, to fashion, to dispose; to adorn, to embellish; to ameliorate, to improve, to better the condition; to make, to do; *mus.* to tune, to put in tune, to accord; *- ըստ սեղան, զճաշ*, to get ready, to prepare, to get dinner ready; *- զանկողին*, to make the bed; *- զսենեակ*, to do the room; *- զեղինգունս*, to pare one's nails; *- զքրատ*, to snuff the candle; *- զհերս*, to adjust, dress or deck one's hair; *- զկնի իրացն*, to organize, to regulate, to put in order; *Ճակատս առ Ճակատս -եալ*, drawn out in battle-array; *սեղան կազմ եւ -եալ*, table ready covered, a well spread table.

Յարդարիչ a. putting or setting in order, fitting up, preparing; adorning; s. orderer, regulator; refiner; *- հրատի*, snuffers.

Յարդարուհի s. dressing, fitting up, arrangement, adjustment; ornament, embellishment; *-ուն* S. Յարդար.

Յարդագողի, *ի* s. galaxy, milky way.

Յարդիմ vn. to become straw.

Յարեւուվթիւն s. adherence, conjunction, connexion.

Յարեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ* va. to join, to attach, to tie, to annex, to affix, to add; to attribute, to impute, to ascribe; to admit to; *արատ ինչ - յոք*, to spot, to stain, to maculate, to defame; *յինքն -*, to become attached to.

Յարեհամ, Յարիմ, *եցայ* vn. to be joined, united, attached to, to adhere; *fig.* to adhere, to be attached to; *- յոք*, to take the part of, to follow, to keep company with, to stand by the flag of; *- ի կարծիս, ի կողին*, to embrace an opinion, to go over to the opinion, to adopt, to side with, to join a party; *- ի սէր կանանց*, to abandon oneself to lasciviousness.

Յարեւանամ, *ացայ* vn. to follow, to keep close to. [always.

Յարընթաց a. running or flowing

Յարթնիթ ad. wide awake, waking.

Յարկ, *ից* s. roof; ceiling; story; *fig.* roof-tree, roof, home, house; shelter, refuge, cover; *- բնակութեան*, abode, dwelling; *ընդ -աւ* ad. under shelter, under cover, in security, secure or sheltered from; *- ի վիմի*, tomb, sepulchre; *բառնալ զ-ն*, to unroof.

Յարկաբնակ a. dwelling under a roof; *-ծածուկ* a. roofed, covered by a roof; under cover or shelter; buri-

ed in ruins; *-կից a.* dwelling under the same roof, in the same house, cohabiting.

Յարկանեմ, *կի*, *-նեմ*, *կայ*, *-կեմ*, *է ցի va.* to roof a building, to put the roof on; to spread like a pavilion; to cover, to hide; *ի վերայ քո որդն յարկ կցի*, the worms will cover thee.

Յարկաշինութիւն *s.* roofing.

Յարկաւոր *a.* roofed; storied, with stories. [ling.

Յարկիկ *s.* a small, wretched dwel-

Յարկիչ *s.* roofer; *- կղմնտրաք*, tiler; *- հերձաքարիւ*, slater; *- յատղիս*, thatcher.

Յարձակ յարձակ *ad.* frankly, boldly, intrepidly; *- խաղալ*, to advance rapidly, at double step. [*ձակեմ.*

Յարձակեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ* S. Ող

Յարձակիմ, *եցայ vn.* to assail, to affront, to attack, to storm the breach; to dash, rush or fall upon, to pounce upon with violence, to dart or fall on; *- ի ներքս*, to enter violently, forcibly, impetuously; *արտաքս -*, to make a sortie; *- ի դարանացն*, to leap from one's hiding-place; S. Չհաւ; *- յոք*, to attack one; to affront, to provoke; *յիրեարս -*, to attack each other, to fall upon one another.

Յարձակումն *s.* assault, attack; aggression, invasion; *առնուլ -կմամբ*, to storm, to carry by storm; *յինքն ընդունել զ- ուրուք*, to sustain an assault, to resist an attack.

Յարմար, *ացս a.* befitting, suitable, fit, proper, congruous, decorous; commodious, easy; competent, sufficient; capable, clever, apt, fit, qualified; *ad.* S. **Յարմարապէս**.

Յարմարաբան *a.* speaking cleverly or suitably; *-ութիւն s.* connexion, coherence; *-գիր a.* elegant (writer); *-գրական a.* syntaxical; *-գրեմ va.* to write correctly or elegantly; *-գրութիւն s.* syntax; orthography; *-դրութիւն s.* symmetry, proportion; *-կան* S. **Յարմար** *a.*; *-կից a.* symmetrical, proportioned; analoguous; *-բանիք* S. **Յարմարութիւն**; *-ապէս ad.* suitably, well, fitly, properly, decently; *-վէպ a.* told or related in a befitting manner; *-ւոր* S. **Յարմար** *a.*

Յարմարեմ, *եցի va.* to adapt, to make proper or fit, to qualify, to proportion, to accommodate, to arrange, to adjust; *mus.* to tune, to accord, to put in tune; *-իմ vn.* to suit, to be proper or suitable, to befit, to become; to match, to square with, to sort; to correspond, to answer; to agree, to be adapted.

Յարմարուածք, *-ուածի*, *-ուածն s.* fitness, suitableness, adaptability, conformity, analogy, congruity, concordance; proportion, symmetry; attitude, adaptation, application; aptitude, disposition, capacity, ability, sufficiency; *mus.* accord, harmony, concord.

Յարմատիմ, *նեցայ vn.* to root, to take root, to last, to continue, to be permanent. [*-ութիւն s.* relation, correlation.

Յարաբերական *a.* relative, correlative;

Յարաբերիմ, *բերեցայ vn.* to relate or belong to, to concern, to regard.

Յարեցք *s.* overflow, inundation.

Յարութիւն *s.* resurrection; act of rising; *fig.* elation, puffing up, pride, haughtiness; *օր -ութեան*, sunday; *-ական a.* pertaining to the resurrection; *-ակից a.* sharing or participating in the resurrection.

Յարուն *s.* adhesion, adherence, union; *fig.* attachment, adherence; *chem.* agregation. [contest, strife.

Յարուկիծ *s.* continual disputation,

Յարուցանեմ, *ցի va.* to raise, to raise up, to cause to appear; to erect, to set upright; to awake, to wake up, to arouse; to revive, to resuscitate, to bring to life again; to stir up, to excite, to suscitate, to cause to revolt, to agitate, to move, to provoke; to raise, to build, to elevate, to erect, to set up, to construct; *- զաւակ*, to give sons or posterity; *զօր -*, to raise troops, to make levies of soldiers; *- հողմ ի ծովս*, to cause a wind to blow on the sea; *- վրէժխնդրութիւն*, to take revenge or vengeance; *- բանս*, to circulate false reports; *- զամբաստանութիւն*, to accuse, to charge; S. Ընծայի.

Յարուցիչ *a.* resuscitating, reviving, re-animating; *-ցուն s.* resuscitation; S. **Յարեցք**.

Յաւազն գամ, **Յաւակնիմ**, *եցայ vn.* to last, to endure, to be prolonged or protracted.

Յաւակնագէտ or *յէտ a.* audacious, rash, inconsiderate; *ad.* audaciously.

Յաւակնիմ, *եցայ vn.* to assume, to

arrogate, to take too much on oneself, to pretend to, to presume.

Յաւակնոտ. -կնութի S. Յանդուգն. Յանդգնութիւն.

Յաւանակ, աց s. ass's foal or colt, young donkey or ass; -ական a. proper to foals or colts; կառք -ք, chariot races for yearlings at the Olympic games.

Յաւատ. Յաւեժ. &c. S. Աւատ. Յաւէժ, &c.

Յաւելադրեմ. Յաւելեմ S. Յաւելում.

Յաւելուած, ոց s. addition, increase, overplus, surplus, accession, augmentation; rest, residue; - գրոց, մատենից, addition, supplement, appendix; - չարեաց, redundant malice; -ք որովայնի, excrement; թափել զ-ս որովայնի, to ease oneself, to go to stool.

Յաւելուածութիւն s. increase, increment; multiplication.

Յաւելում, լի va. to add, to increase, to augment; to join, to adjoin, to insert, to interpolate, to apply, to supply; to reckon, to add up; - խօսել, to repeat, to say again, to reply, to rejoin; - ի զօրութի, to redouble one's strength; - ոյժ ումեք, to sustain another's efforts; - զինչս իւր, to increase one's wealth; աւուրս յաւուրս -, to lengthen life; - զվարձս ծառայի, to raise the wages of a domestic; յաւել յիս զօրութի, it gave me new strength; եւ յաւել ծնանել, & then brought forth; ոչ եւս յաւելից անիծանել, I will never curse again; մի եւս յաւելուցուք տեսանել զերեսս իմ, see my face no more.

Յաւելում, լայ vn. to augment, to be multiplied, to grow, to increase, to be enlarged; to adhere to, to go over to, to add, to join, to incorporate; մեռաւ եւ յաւելաւ յազգ իւր, he died & was gathered to his fathers; S. Հայր.

Յաւելումն s. S. Յաւելուած; *arith.* addition.

Յաւերժ, &c. S. Յաւէրժ, &c.

Յաւէժ, ւէժի, ժաց a. perpetual, eternal, immortal; *ad.* always, without end, perpetually, eternally.

Յաւէժաբար S. Յաւէժ *ad.*; -դալար a. always cheerful, ever pleasing; always green; -լոյս a. perpetually bright; inextinguishable; -կան S. Յաւէժ a.; -նամ, ացայ vn. to be perpetual, to last for ever; -ցուցանեմ va. to perpetuate, to eternize, to immortalize.

Յաւէժութիւն s. perpetuity, eternity.

Յաւէտ a. ad. more; at most; much more, a great deal, better; rather, more worth while, so much the better, still more; - զի, above all, principally, especially; S. Յաւէժ a. ad.; - կամ նուազ, more or less.

Յաւէտազուարթ, -դալար S. Յաւէժադալար; -խաղաց S. Մշտա-; -հրաշ a. admirable, most wonderful, stupendous, marvellous; -նամ S. Յաւէժանամ; -ոքանչ S. Յաւէտահրաշ; -ցուցանեմ S. Յաւէժա-; -փթիթ S. Մշտա-.

Յաւէտաուղէշ a. evergreen.

Յաւէրժ, ից S. Յաւէժ a.; - քաջք, immortal heroes.

Յաւէրժական S. Յաւէժ a.; - հարսն or Յաւէրժահարսն s. nymph; - անտառաց, wood fairy, dryad, hamadryad.

Յաւէրժայիշատակ a. ever memorable.

Յաւէրժանամ S. Յաւէժանամ.

Յաւէրժանուագ a. singing continually.

Յաւէրժապէս S. Յաւէժ *ad.*

Յաւէրժացուցանեմ S. Յաւէժա-.

Յաւիտեան, ենից s. eternity; perpetuity; age; life; world; -, -ս *ad.* always, perpetually, eternally; -ենից, ի -ենից *ad.* ab eterno, from all eternity, since the world is world; ի -ենից ոք ոչ լուաւ, such a thing was never heard of since the world began; -ս -ենից, for ever & ever, to all ages, ever world without end, everlastingly, eternally; հանդերձեալ -, future life; - ծի, duration of the world; -ենից a. eternal, perpetual; անանց -ք, eternity.

Յաւիտենադիր a. established from the beginning of the world, from time immemorial, perpetual, eternal.

Յաւիտենական a. eternal, perpetual, uncreate, immortal, without end; - կեանք, immortal life; - թշնամութի, bitter, irreconcileable, implacable or eternal enmity; -ն, the Eternal, the Everlasting One; -ութի s. eternity.

Յափշտակատէր a. rapacious, ravenous, greedy, usurping.

Յափշտակեմ, եցի va. to ravish, to carry off by force, to carry away with violence, to snatch, to bear off; to usurp; to rob, to pillage, to ravage, to plunder; - զմիտս, to charm, to enchant, to attract, to ravish or carry

away the senses; – *զանձն*, to escape, to be saved or liberated; – *զսիրտ*, to enrapture, to captivate or enslave the heart; *յինքն* –, to appropriate, to usurp, to occupy or possess illegally; –*իմ vn.* to be ravished, carried away; ravaged, &c.; – *մտօք*, to fall into extasies or raptures; –*կեաւ մինչեւ յերրորդ երկինս*, caught up to the third heaven; –*կեաւ յանձնէ ի բաց*, enraptured, extatic, beside oneself; –*կելով ad.* hastily, in a hurry, precipitately.

Յափշտակիչ, –*ող s.* ravisher, spoiler; *a.* ravenous, rapacious; *fig.* charming, delightful, ravishing, bewitching.

Յափշտակութիւն *s.* ravishing, carrying off or away, ravage, usurpation, depredation; rapacity, rapine; – *կնոջ, աղջկան*, rape, abduction; – *մտաց*, enthusiasm, transport; extasy, rapture, ravishment; revery; – *իրաւանց եւ արդարութեան*, corrupt justice; *լինել ի* –, to be plundered, pillaged, sacked; *մատնել ի* –, to give up pillage.

Յափրացանեմ, *ցի va.* to quench, slake or allay thirst; to exhaust.

Յափրիմ, *փեայ vn.* to be extinguished or quenched.

Յափրիճերս երթամ *vn.* to crawl along; to go on all fours, on hands & feet; – *խաղալ*, to tumble, to fall head over heels, to turn a somersault.

Յափրանամ, *նացայ vn.* to get tired or sick of, to be disgusted, to have lost all relish for, to be squeamish, over

Յափրանք S. Յափրութիւն. [fastidious.

Յափրացուցանեմ *va.* to glut, to stuff, to surfeit; to tire of, to sicken, to disgust with, to cause to loathe; –*ուցիչ a.* loathsome, sickening, disgusting.

Յափրիմ, *եցայ vn.* to abandon oneself to debauchery.

Յափրութիւն *s.* disrelish, distaste, satiety, disgust, loathing.

Յաքանքեմ *vn.* to wait hopingly.

Յեղեր, *ի s.* crown.

Յեղուզակ, *ացւ s.* highwayman, brigand, bandit, assassin; *a.* thievish; –*աբար ad.* thievishly; –*ութիւն s.* plundering, robbery.

Յէհ *int.* oh! ah!

Յեղաբարձական *a.* reprehensive, reproachful; –*ձեմ va.* to turn, to change; –*ձիմ vn.* to repeat, to reply; –*ձութիւն s.* mutation; perversity.

Յեղազեղում *vn.* to overflow, to run over.

Յեղական *a.* variable, changeable.

Յեղակարծ *a.* unexpected, unforeseen; –, –*ում* or –*ում ժամու ad.* unexpectedly, unawares; suddenly, all at once; –*ում պատահու ի վերայ հասանել*, to surprise, to take by surprise.

Յեղակից *a.* as inconstant as another. [*s.* inconstancy, fickleness.

Յեղամիտ *a.* fickle-minded; –*մտութիւն*

Յեղանակ, *ացւ s.* S. Եղանակ; season; chapter; custom, habit, deportment, bearing, manners; *աղջիկ ումն –աւ գովելի*, a praiseworthy girl; –*աւ իմն*, in any manner or way, anywise; *որով* –*աւ*, how? in what manner? ☞ *քանի՞ –ս*, in how many ways? ☞ *երկուց –ացւ*, in two ways; ☞ *հինգ –ս*, in five ways; *եւ ոչ միով –աւ*, & in nowise; –*աւ կոչման նը*, according to his vocation; *որով* or *ոիւք եւ իցէ –աւ*, in whatever way it be, in all ways, some way or other.

Յեղանակաբար, –*գոյն ad.* figuratively, allegorically, symbolically, mystically, mysteriously; –*ւոր a.* changeable, mutable.

Յեղանակեմ, *եցի va.* to change, to alter, to vary, to diversify; to remodel; to convert; to repeat, to reiterate, to say again; to trill, to warble, to sing harmoniously; –*կիչ a.* changing, diversifying. [modulation.

Յեղանակութիւն *s.* change, variation;

Յեղաշարժեմ *va.* to transport, to transfer.

Յեղաշրջեմ *va.* to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overset, to turn over; to change, to convert, to transmute; –*շրջուկ* or

Յեղափոխ *a.* subject to change, variable, mutable, fickle, inconstant; –*արկածք*, vicissitude, ups & downs; –*պատերազմունք*, chronic warfare; –*ական a.* revolutionary; –*եմ va.* to convert, to change, to transform; to degenerate; to translate; –*ութիւն s.* change, mutation, conversion, transformation, transmutation; revolution; vicissitude; alternation; –*ուկ a.* inconstant; –*ումն s.* S. Յեղափոխութիւն; catastrophe; *շրջաբերական* –, roving, wandering.

Յեղեմ, *ցի՛մ* S. Յեղուեմ & Շեղիմ.

Յեղլի *a.* unstable, transient.

Յեղյեղակք, *կաց s.* solstice, tropics; – *ամառնայինն*, summer solstice.

Յեղյեղեմ, *եցի va.* to change, to

convert, to transmute; to repeat, to re-iterate, to rehearse, to inculcate; to translate; – *ի մաի*, to turn over, to revolve in one's mind, to think over again, to reconsider; to ruminate, to ponder, to muse on; *սահիլ –, վէր ի վայր –*, to repeat eternally the same thing, to return often on the same subject, to twaddle, to harp always on the same string, to be ever talking about.

Յեպեղութիւն s. versatility.

Յեպեղուկ s. changing often, mutable, variable, fickle, inconstant, unstable, fleeting, flighty, unsteady, volatile; – *լեզուաւ*, double-tongued, –dealer; *–ս արկանել*, to make one's voice often heard.

Յեպեղում, *ղի* S. *Յեղեղեմ*.

Յեպեղումն s. change, alteration, mutation, conversion; – *խօսից*, tautology, repetition; *ոտից –*, step, pace; *յեպեղմունք արեգական*, the tropics; *յեպեղմունք ժամանակաց*, changes or vicissitudes of the seasons.

Յեղուզակ S. *Յելուզակ*, &c.

Յեղում, *ղի va.* to change, to transmute; to translate; – *ի հայ բան* or *լեզու*, to translate into Armenian, or Haïganian; – or [formed.

Յեղանիմ vn. to be changed, trans-

Յեղում s. S. *Յեպեղումն*; – *սրոյ*, rotation of a sword; *յեղմունք լուսնոյ*, the phases of the moon. [ning over.

Յեզց or *Զեզց*, *–եալ a.* brimful, run-

Յենարան, *ացս.* prop, support, stay, buttress; *mech.* point of support, fulcrum, prop; – *նկարչի*, easel; maul-stick; – *աթոռոյ կամ ձեռաց*, the arm or back of a chair; – *սանդղոց*, bannister of a stair-case; – *կառացս*, the arm-rests of a carriage; *աթոռ –աւ* S. *Թիկնաթոռ*.

Յենում, *յեցայ vn.* to lean upon, on or against; *fig.* to confide in, to rely on, to trust, to put one's trust or confidence in, to be based or grounded on; *va.* S. *Յեցուցանեմ*; – *յորմն*, to lean against the wall; – *ի ծառ*, to lean or set one's back against a tree; – *արմկամբ*, to lean on one's elbow; to rest one's elbows on; – *ի ցօտ*, to lean upon a stick; *կալ գաւառիկ յենցեալ լինէ*, to loll; – *ի ցօտ եղեգն նեայ fig.* to trust to a broken reed, to hope in, to rely or depend upon one who has no power, no interest; *–յոք*, to rely, to depend upon a man's power, credit or protection; – *ի ծերութիւն*, to advance or grow in years, to age, to become or get old; – *ի հպարտութիւն ամբարտաւանութեան*, to grow proud, to be puffed up; – *ի վազակաւորն*, to unsheath, to draw a sword; *ամենից ի նա յեցեալ կայ*, all depends upon him, all hope is in him; *յեցեր յիս*, lean upon me.

Յեւ a. set, studded, enchased. [day.

Յեւանդ ad. the day before yester-

Յեւեմ, *եցի*, *Յեւում*, *ուի va.* to set, to mount, to enchase, to stud; to fit in, to mortise; to connect, to join, to link, to concatenate, to tie, to attach; to insert, to interpolate, to intercalate; to compose, to weave, to entwine; – *մարգարիտս*, to string pearls; – *ընդ պատուհանն*, to loll out of window; *– առ եղբայր իւր*, to visit one's brother, to pay him a visit.

Յեւումն s. setting, mounting, enchasing; fitting in, mortising; insertion, intercalation; connexion, concatenation.

Յեսան, *ացս.* whetstone; – *ածելոյ*, *զմելնի*, hone; – *անուաձեւ*, grindstone; *–սուր a.* sharpened, whetted; pointed, sharp; *սուսեր –*, trenchant sword; *–աւոր s.* grinder; *–եմ*, *եցի va.* to grind, to sharpen, to whet, to set; *–իչ*, *–ող s.* whetter, sharpener, setter.

Յետ pr. after, since, afterwards; – *Զատկի*, after Easter; – *Տրայհանոսի*, after Trajan; – *երկուց ամաց*, after two years; – *գալոյ քո*, after or since your arrival; – *մեկնելոյ քո*, since you set out; – *բազում ժամանակաց*, a long time since; – *սակաւուց*, a short time since, shortly after; – *այսորիկ*, – *այնորիկ*, after that, since that time, then, since, afterwards, after; – *որոյ*, after that; – *յառաջ*, before & behind; *ի – ընկենուլ*, to lay aside; – *դարձուցանել*, to bring back; – *դառնալ*, to return, to come back; – *կալ*, to recede from, to desist; – *հայեցեալ*, to look back; – *ընթացք ել*, to retort, to repulse, to repel; ** – առլ*, to scratch the earth for food (as birds).

Յետագայ a. following, next, posterior, subsequent; *–գիր*, *–գրութիւն* or *Յ. Գ. s.* postscript, P. S.; *–գարձ a.* recurrent; retrograde; – *շարժումն*, – motion or movement; *–գիմեմ vn.* to

go backward instead of forward; to unlearn, to go back, to make no progress; –*խաղամ vn.* to retrograde, to retrocede, to go backwards; –*խաղաց, ից a.* retrograde, backward; –*խաղացումն s.* retrogradation; –*ծին a.* born after; *s. fig.* neophyte, proselyte; –*կողին s. mar.* poop, stern of a ship; S. Խեչք; –*հարիմ* or *հարկիմ vn.* to fall or draw back, to withdraw, to retrocede; –*մնաց a.* surviving; inheriting; –*ք*, posterity, descendants, successors; –*մտական a.* adventitious, extrinsic; accidental, fortuitous, casual; –*մտականաբար ad.* accidentally; furtively, stealthily.

Յետեւախաղաց S. Յետախաղաց.

Յետի *a.* S. Յետին; behind, hinder.

Յետին, *անց a.* last, furthest, ulterior, posterior; lowest, meanest; extreme, utmost, greatest, utter, uttermost; –*ք*, posterity; – *օր*, the day of judgment, doomsday; – *չքաւորութիւն*, utter misery, extreme poverty; – *կարօտութիւն*, extreme need; – *կողին* S. Յետակողին. [*չանց*, contract.

Յետկաբ, *ից s.* S. Ուրհակ; – *դարձ*

Յետկոյս *s.* behind, hind part, back; –*կուսէ*, behind, from behind; –*կուսէ կալ*, to remain or stay behind; – *ձգել*, to put in the last place.

Յետնագոյն, *ի* –*գունէ ad.* a posteriori; –*խոհութիւն s.* tardy or late repentence; –*ծեր s.* a decrepid old man; –*մեղ a.* sinning last.

Յետնանամ, *ացայ*, Յետնիմ, *եցայ vn.* to be in arrear, behindhand; to stop, to tarry, to stay or lag behind; to want, to deprive oneself of; to be in a state of privation, to be destitute.

Յետնորդ, *ից a.* last; vile; destitute; –*ք*, posterity; –*ք ոմանք երեւին*, they shew themselves to be the basest among men. [ity; posteriority.

Յետնութիւն *s.* lowest rank; extrem-

Յետոյ *pr.* back, backward; behind; *ad.* after, then, since, afterwards, subsequently, posterior to, after that; – *կողմանէ*, backward; behind, from behind; – *հուսկ*, – *յետուստ* or *ուրեմն*, at last, finally, at length, in fine, in conclusion; – *եւ առաջոյ*, behind & before; – *ասպա*, after; – *ձերմէ*, behind or after you; – *գտանիլ*, to be deprived of.

Յետոյք, *զետոյս s.* back, fundament, arse, buttocks, bottom, breech; *fig.* things which are behind; – *անասնոց*, rump, hind-quarter, croup; – *հաւուց*, rump.

Յետուստ *pr.* from behind; *ad.* after, at last; *s.* back, the buttocks; *fig.* nakedness; – *ուրեմն*, lastly; – *կողմանէ*, behind, from behind.

Յետս *ad.* behind, backward; – – *ad.* walking backwards; – – *չոգան*, they fell back; – *ընդդէմ ad.* backward; in an opposite sense, in the contrary directions, against the grain, in a wrong sense or way, contrariwise; *a.* contrary, against, opposite, inverse; *ամենայն իրք* – *ընդդէմն պատահեաց նմա*, every thing went wrong with him; fortune was against him; – or – *ընդդէմ դառնալ*, to turn back, to retrace one's steps, to return, to go or come back; *կապել զձեռս* –, to tie the hands behind one; S. Ձեռն; – *կալ, կասել*, to cease, to stop; to abandon, to leave; – *կացուցանել*, to hinder, to deter, to divert from; – *հարկանել*, to reject, to refuse, to confute, to disprove; – *ընկենուլ*, to reject, to contemn, to despise; – *տանել*, to abandon, to leave; – *ունել*, to hinder, to impede, to divert from; *ձեռս* – *ad.* with the hands tied behind. [off.

Յետսագոյն *ad.* further behind, far

Յետսակողմն *ձգիմ vn.* to remain behind.

Յետսամիտ *a.* crossgrained, wrong-headed, perverse; foolish, stolid, half mad. [rebellion.

Յետսդարձութիւն *s.* return; contumacy,

Յետսերեւակի *ad.* backwards, receding.

Յերազանամ, *ացայ*, Յերազիմ, *եցայ vn.* to dream, to have a dream or vision; to rave, to be light-headed; – *յարթնիմ*, to dream wide awake; – *երազովք* –, to dream dreams; – *առիպ*, to have many unquiet dreams; *երազ յերազեցաւ ինձ*, I have dreamed.

Յերազմոյն *a.* subject to dreams, full of dreams or fancies; *np.* Herazmuin.

Յերազող *s.* dreamer, visionary.

Յերասան *s.* inflammation or sores produced by the saddle from excess of riding; horseman's gonorrhœa; –*ամ vn.* to be sore from too much riding.

Յերեկուսա *ad.* yesterday's.

Յերիւրեմ, *եցի va.* to accommodate,

to suit, to arrange, to adjust; to form, to fashion, to give a relish or zest to; to compound, to compose, to combine; – զդէմս, to compose one's countenance.

Յերկբուծիւն s. adjustment.

Յերկար a. ad. long; a long or great while or time; – հիւանդանալ, to have a long illness.

Յերկարագոյն ad. lengthily, very long; –կեաց a. long living, long-lived; – լինել, to live long; – առնել, to lengthen life; –ձգեմ S. Յերկարեմ; – օր ի յօր, to procrastinate, to postpone or defer from day to day; –ձգեցան իրքն, that affair went on slowly; –ձգուԹիւն s. prolongation, protraction; –ձիգ S. Երկարաձիգ; –յուշ a. of happy memory; –նամ, ացայ S. Յերկարիմ; –ւոր S. Երկարաւոր.

Յերկարեմ, եցի va. to prolong, to prorogue, to delay, to put off, to protract, to spin out; ոչ – զկեանս իւր, to be short-lived; ոչ յերկարեցէ ա– ւուրս, let his days be few; առանց յերկարելոյ խակ ասացից, in a word; զի –, in short, in fine; – or –իմ vn. to be prolonged, to last, to continue, to remain permanently.

Յերկարսրդի a. long-winded.

ՅերկարուԹիւն s. length; prolongation, prorogation.

Յերկուական a. doubtful, dubious, uncertain.

Յերկուանամ, ացայ vn. to doubt, to have doubts, to mistrust, to hesitate, to waver, to be in suspense; to suspect.

Յերկուանք s. doubt, hesitation, uncertainty.

Յերկուացուցանող a. causing doubt; disheartening.

Յեց a. supported by, propped against; fig. confided in or relied on; կալ – առ դրանն, to stop at the door; Ը միմեանս հարեալ – – զԹոյիս խանդաղատառանաց, united by the bonds of mutual affection.

Յեցակէտ s. mech. point of support, fulcrum, prop.

Յեցամիտ a. resolute, constant, firm; Յեցուկ S. Յենարան.

Յեցուցանեմ va. to support, to shore or prop up.

Յէ int. o! oh! – մարգարէ, oh prophet! – տառապեալ, ah wretch!

Յիզդիմ or Յեզդիմ vn. to dry the waters off the earth.

Յիմար, ացի a. out of one's senses, foolish, senseless, mad, crazy, silly; ծայրագոյն –, an arch-fool, an out-&-out fool.

Յիմարաբան a. prating; –եմ vn. to speak like a madman, foolishly, crazily; –ուԹիւն s. silly discourse, foolery, silliness; –բար ad. foolishly, sillily; wildly; –կան a. insensate, foolish; –կորոյս a. lost foolishly or imprudently; –միտ a. half-witted; fanatic; S. Յիմար; –նամ, ացայ vn. S. Յիմարիմ; to fool, to play the fool; –նոց s. lunatic asylum; –րար a. causing madness, driving mad; intoxicating.

Յիմարեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to drive mad, to distract, to dement; fig. to infatuate, to charm, to bewitch, to fascinate, to bewilder; to intoxicate.

Յիմարիմ, եցայ vn. to lose one's senses, to go mad, to become foolish or deranged; – սիրով, ի սէր ուրուք, to fall violently in love with, to dote on, to be smitten with, to be passionately fond of; – ի գեղ ուրուք, to fall desperately in love with a person's beauty; – ի գուԹ երեսաց ուրուք, to be all flame for.

ՅիմարուԹիւն s. alienation of mind, craziness, folly, madness; fatuity, silliness, simplicity; fury, intoxication; հոգի –ԹԷ, spirit of infatuation.

Յինուն, յինանց s. the fifty days from Easter to Pentecost.

Յիշատակ, &c. S. Զարայուշ, &c.

*Յիշատա'գիր s. album.

Յիշատակ, ացի s. remembrance, recollection, memory; reminiscence, commemoration, mention; memorial; monument; –ացի արժանի, worthy of memory, memorable; – Ննջեցելոցց, commemoration of the dead; – սրբոց, Saints' days, commemoration days; զոհ –ի, sacrifice or oblation in memory of; հաց –ի, bread for a memorial; –ացի գպիր, amanuensis, secretary; ի –, in memory of; առ իմ –ի, for my sake, in remembrance of me; աղօտ –, a confused recollection of; –աւ, by the memory of; առ ի –է, in memory of; as a memorial; – առնել, to mention, to make mention of; ածել ի –, to recall, to recall to mind; to remind of, to recall to the memory of; պահել զ–, to keep or treasure up the memory of; պրծանիլ ի յուշոյ –ացի, to have forgotten, to have no recollection of, not to recollect more.

Յիշատակագիր, գրաց *s.* memorial writer, memorialist; memorial; memory; **-գրութիւն** *s.* commentary, memoir, annals; **-նոց** *s.* monument, cenotaph, tomb; **-րան** *s.* memory, archives, annals; sepulchre, monument; album; **- մատենից, գրոց**, brief epilogue; **-բար** *a.* memorial, preserving the memory of; **-ելոր** *a.* memorable; **-ելորութիւն** *s.* mention; memory.

Յիշատակեմ, եցի *vn.* to remember, to recollect, to call to memory; *va.* to mention, to make mention of; to remind, to put in mind.

Յիշատակութիւն *s.* mention, quotation; memory, reminiscence, remembrance, recollection; commemoration; **- առնել**, to mention; **դալ ի -**, to be mentioned. [bered.

Յիշելի է *v. imp.* it is to be remem-

Յիշելիք, լաց *s.* keepsake, souvenir, memento, love-token: mass-dues.

Յիշելութիւն *s.* memory, remembrance.

Յիշեմ, եցի *va.* to bear in mind, to call to mind, to remember, to recollect; to record; **յիշեա զիս**, remember me; don't forget me; **յիշե՞ս**, do you remember? **չյիշեմ զանունն**, I don't remember his name, I have forgotten his name.

Յիշեցուցանեմ *va.* to put one in mind of, to remind, to recall to the memory of, to recollect, to remember, to bring to mind; to admonish, to warn; **-ուցանող, -ուցիչ** *s.* monitor, admonisher; prompter; S. **Գրասլանակ**.

Յիշող *a.* remembering; **-ական, -ութիւն** *s.* memory; S. **Յիշումն**; **սուբ -ի**, a good or happy memory; **ակար -ի**, unhappy memory.

Յիշոց, -ք, ցաց *s.* improper & offensive words, abuse names, insult, contumely.

Յիշոցաւոր or **-ցնաւոր, աց** *a.* using improper language, insulting, abusive, taunting, outrageous; **- լինել**, to call names, to abuse, to insult, to outrage, to injury, to revile, to use like a blackguard; **-ութիւն** *s.* abusive language, foul offence, low or blackguard abuse.

Յիշումն *s.* mention, commemoration, memory, remembrance.

Յիս աէր *int.* oh my lord! I pray you my lord! tell me my lord! **յիս դարձ աէր**, oh king hear us!

Յիսնագլուխ *a.* fifty-headed.

Յիսնակ, ացս *s.* fifty; period or number of fifty; Advent; **-ամուտ** *s.* first day of Advent.

Յիսնամեայ, -մեան, -մենից *a.* of fifty years; fifty years old; **-մեայ ժամանակ**, jubilee; **-պատիկ** *a. ad.* fifty times as much; **-պետ** *s.* captain of fifty; **-որ** *a.* fifty, containing the number

Յիսնեակ, եկաց *s. a.* fifty. [fifty.

Յիսնեմեան S. **Յիսնամեան**.

Յիսնեբեակ, եկաց *a. s.* fiftieth; period of fifty days; Pentecost; jubilee.

Յիսնեորդ, ից *a.* fiftieth; *s.* the Advent; **աւուր -**, the fiftieth year, jubilee; **-եմ, եցի** *va.* to take the fiftieth part. [*s.* every fifty.

Յիսնեքեան or **քին, նեցուն** or **ցունց**

Յիսնիցս *ad.* fifty times. [old.

Յիսնօրեայ *a.* of fifty days; fifty days

Յիսուն, սնից *a.* fifty; **-գլխի** *a.* -headed; **-ժամեան** *a.* of - hours; **-կանգնեան** *a.* of - cubits.

ՅԻՍՈՒՍ, ի, իւ *s.* JESUS, the Redeemer, the Saviour, our Lord; **- Քրիստոս, Յ՚ Ք՚**, Jesus-Christ, J.-C.; **-աբար** *ad.* like Jesus; **-ածին** *sf.* Holy Virgin, Mother of our Lord; **-ական** *a.* jesuitical; **-ականութիւն** *s.* jesuitism; **-աւանդ** *a.* taught, commanded or established by Jesus; **-եան** *s.* Jesuit.

Յիւթակիմ *vn.* to try, to strive, to tax one's ingenuity.

Յիւթաբ *ad.* justly, deservedly; in truth, truly, surely, certainly, and indeed, in fact, yes.

Յիւրեմ, եցի *va.* to attach, to connect, to unite; to stretch or hold out; to fix.

Յղանամ, ացայ *vn.* to conceive; to be pregnant, to be with child or young, to be in the family way.

Յղարկաւոր, &c. S. **Յուղարկաւոր**, &c.

Յղացուածիւն, -ումն S. **Յղութիւն**.

Յղացուցանեմ *va.* to get with young, to impregnate, to fecundate.

Յղկիկը գահաւորակ *s.* chair for lying-in women; couch of misery.

Յղեմ, եցի *va.* to send to, to forward, to despatch; **- զուսկեք**, to send for, to send to search after.

Յղնամ S. **Յղանամ**.

Յղի, ղծոյ, ղեաց *a.* big, pregnant, in the family way; **- լինել**, to be with a

Յղկաքար *s.* emery. [child or young.

Յղկեմ, եցի *va.* to rough-hew, to roughen down, to smooth, to plane, to

polish; to burnish, to gloss; *fig.* to pol-

Յղկիչ *s.* polisher, burnisher. [ish.

Յղկոց *s.* polisher, burnishing-tool or -stick, sleck. [ing, polish, gloss.

Յղկուիլ, -ուածք *s.* polishing, burnish-

Յղութիւն *s.* conception, pregnancy, the being with young; breeding; *տօն -թեան*, Feast of the Conception; *անարատ -*, Immaculate Conception.

Յղփանամ, ացայ *vn.* to overflow with, to run over; to gorge or glut oneself, to be filled, satisfied, crammed, stuffed; to be loaded with, to swim in plenty, to wallow or roll in wealth.

Յղփասէր *a.* gluttonous, glutton, gourmand. [to surfeit, to stuff, to cram.

Յղփացուցանեմ *va.* to gorge, to glut,

Յղփութիւն *s.* plenty, abundance, satiety, surfeit; *կեաց ի -թեան*, to live in clover. [thrifty, niggard, niggardish.

Յլուոյ *a.* impudent, insolent, saucy;

Յո՞, Յո՞ղ *ad.* where? – *երթաս*? where are you going? *յով եւ ad.* wherever, wheresoever.

Յոբելեան, լինի *s.* jubilee; *fig.* jubilee, festivity, rejoicing; – *ամ*, year of

Յոբելինի *s. Gr. w.* obelisk. [jubilee.

Յոգն, յոգունք, գունդ *a.* much, many, more, several, numerous.

Յոգնաբաստիկ *a.* very lucky, fortunate; *-բար ad.* in many ways or manners; often, many times; *-բարբառ a.* sonorous, resounding, noisy, strepitous, stentorean; *-բեղուն* S. Բազմա-; *-բիծ a.* full of stains or spots, very much stained or soiled; *-բուն a.* numerous, many; *ad.* often; *-գէտ a.* polymathic; *-գլուխ a.* many headed, polycephalous; *-գնալի a.* practicable; *-գոյն a.* much more; *-զան a.* divers, many; *-զեղուն a.* very abundant, heaped up, superabundant; *-թախանձ a.* very importunate, tiresome, troublesome; *-թախիծ a.* very sorrowful, much afflicted; *-թիւ a.* in great numbers or quantities, very numerous, much, many; *-թշուառ a.* very wretched, unfortunate, oppressed by grief or misfortunes; *-խուռն a.* assembled in great multitudes or flocks, very numerous; *-խուռն a.* crowded, thronged; *-ծախող a.* exterminating; *-ծաւալ a.* very extended, vast; *-ծուփ a.* very agitated, much troubled; *-կան a.* numerous, many; *gr.* plural; *-կատարեալ a.* having a plural form; *-կատարեալ a.* having a plural termination; *-կի ad.* in the plural number; often, many times; *a.* S. Յոգնական; *-հանճար a.* very talented; polymathic; *-հոսան a.* flowing abundantly; *-հրաշակ*, &c. S. Բազմա-, &c.; *-ճարակ a.* devouring, voracious; *-յարդար a.* well prepared, put in order, adjusted, dressed or adorned; *-հնուն a.* polyonomic; *-շրթի a.* polychromic; *-չարչար* S. Բազմա-; *-չեայ a.* polyophtalmous; polyopic; polyommatic; *-պատճոյճ a.* highly ornamented; *-պատիկ* S. Բազմա-; *-տաուտած s.* polytheist; *-տաուտածութիւն s.* polytheism; *-ձեւակ a.* protean, of many forms or shapes, divers, varied, multiple; *-ձեւիկ* S. Բազմա-; *-տխուր a.* very sad, very melancholy.

Յոգնիմ, եցայ *vn.* to be tired, weary, fatigued. [erudite.

Յոգնիմաստ *a.* very wise, learned,

Յոգնոսկի *a.* abounding in gold.

Յոգնօրէն *ad. a.* in several ways or fashions. [lament.

Յոգոց-հանութիւն *s.* sigh, groan,

Յոլով, լից *a.* much, great, much of, a great deal of; *-ք*, many, several; *-ք ի մարդկանէ*, most men, most people, the generality of mankind; – *անգամ*, many a time, often.

Յոլովագոյն *a.* more; much more, in greater number; *ad.* often, very frequently, generally; *-ծին a.* fecund, fertile, fruitful; *հայր – ազգաստհմի*, father of a numerous family; – *առաքելութիւք*, fruitful in great men; *-կեաց a.* long living; *-կի ad.* often, frequently, many times; *a.* much, more; *-ձեռն* S. Բազմա-; *-ձիղձ a.* smoky, fuliginous, sooty; *-նամ, ացայ vn.* to increase, to augment, to grow, to multiply; *-յուցանեմ, -ւեմ, եցի va.* to cause to abound or increase, to augment, to multiply.

Յոլովեմ or *-իմ* S. **Յոլովանամ**.

Յոլովուն *s.* great number or quantity, multitude, abundance; plurality, multiplicity. [*vatives.*

Յոխորտ, &c. S. Խրոխտ *with its deri-*

Յողաղի, լիք, լեաց *a.* lazy, slothful, sluggish; inquisitive.

Յողամ, ացայ *vn.* to lie down negligently, to throw oneself down heedlessly to sleep, to stretch oneself down, to repose; to observe, to watch, to spy, to be on the watch for, to way-

lay, to lie in wait for, to lay snares or ambushes. [S. Յոդամ.

Յոդանամ, ացայ *vn.* to grow proud; Յոդացուցանեմ *va.* to render negligent: to make proud.

Յոդդոդդ, աց *a.* not firm, weak, tottering, unstable, unsteady; inconstant, mutable, vacillating, wavering, versatile, fickle, volatile; –ամիտ *a.* fickle-minded; –եմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to shake, to cause to totter, to waver, to be irresolute, to vacillate; to stir, to agitate, to trouble; –ումն, –ումն *s.* inconstancy, instability, levity, versatility, unsteadiness; –ուն S. Յոդն կամ, &c. S. Ոդն. [Յոդդոդդ.

Յոլնիմ, եցայ *vn.* to bend, to incline.

Յոյզ, յուզի· –ք, յուզից *s.* research, examination, investigation, inquiet; emotion, agitation, perturbation, trouble, confusion; *a.* troubled, agitated; – սրտի, emotion; –ք խռովութեց, troubles, broils; – եւ խնդիր, research, perquisition, chicane, pettifogging; ի –ս կրից, in the heat of passion; ի նախկին –ս ցասման, in the first impulse of indignation; – առնել, ի – առնուլ, լինել ի – եւ ի խնդիր, – եւ խնդիր առնել, to search into, to make researches, to investigate.

Յոյժ *ad.* too, very, more, much, considerably, very much, a great deal; – –, more & more, extremely, exorbitantly, excessively, exceedingly.

Յոյլ, յուլից *a.* slow, tardy, slothful, lazy; cowardly.

Յոյն, յունի, նաց *s. a.* Greek; –ե-ղու, Greek, the – tongue.

Յոյս, յուսոյ, ով· –ք, յուսից *s.* hope, hopes, expectation, longing; confidence, trust; դեռաձին, հաւաստի, կենդանի, եռանդուն, միխիթարիչ, մեծ, կոյր –, renewed or reviving, well-grounded, lively, ardent, solacing, great, blind hope; ընդունայն, սկաբ, անտոյդ, պատիր or իաբէական, սուտ, խուսափուռ, անմիտ –, vain, weak, uncertain, delusive or deceitful, false, fleeting, foolish hope; նշոյլք յուսոյ, the rays of hope; քառնալ զ–, to take away or put out hope; զհետ դնալ անոգի յուսոյ, to abandon oneself to chimerical hopes, to hunt a shadow; անոգի յուսով պարարել զ անուսն – կապել, to nourish oneself with vain hopes; քաղցր յուսով պարարիլ, to hug oneself with the delightful hope; դեղեցիկ յուսով պարարել, թարթափեցուցանել զմիտ, to feed or entertain one with flattering hopes or chimeras, to keep one in suspense; to ridicule, to deride; վհատիլ ի յուսոյ, to lose hope; հատանել զ– իւր, to despair, to give up all hope, to be in despair; յուսով կեալ, to live in hopes; *դնել զ– իւր ի վերայ ուրուք, to build on one's hopes; *– տալ, to cause to conceive hopes, to give hope, to inspire with hopes; ի դերեւ հանել զ– ուրուք, to deceive one's hopes or expectations; *լնուլ, կատարել զ– ուրուք, to fulfil a person's hopes; ծփիլ ըստ միջ յուսոյ եւ երկիւղի, to hover between hope & fear; – ինձ, I have some hopes; – մի այսպիսի ի ինձ կայ, I hope that, I am in hopes that; – իմ է, that is my only hope; փակեալ յամէ յուսոյ ամենայնիւ, hopeless; – եւս չկիսել ի յիս, hope died within me; բարձաւ ամէ – փրկուէ, all hope of safety was lost; պակասեալ յամէ յուսոյ փրկուէ, despairing of life; հատաւ – նր, he despaired; հատաւ – մեր, our hope is vanished; զոս ես միակ – իմ, all my hopes are in you; S. Հատանիմ; արծարծել զ–, to revive hope.

Յոյր, իցս *a.* big, fat, plump, & lusty; *gr.* aspirate.

Յոյր սակս or սակի *ad.* why? on what account? for what reason?

Յոպնակ, ացս *s.* rhæda, an ancient four-wheeled chariot. [plover.

Յոպոպ, ոյս *s.* hoopoo, pewet, lapwing,

Յոռաճին *a.* low-born, ignoble, base.

Յոռանամ, ացայ *vn.* to become wicked or contemptible, to grow or get worse & worse, to be deteriorated; to debase, demean, degrade or disgrace oneself, to degenerate, to fall away.

Յոռացուցանեմ, Յոռե– *va.* to make worse, to spoil, to corrupt, to debase, to deteriorate; to underrate, to depreciate, to disparage. [or bad.

Յոռեակ, եկի, կաց *a.* rather wicked

Յոռեգոյն *a.* worse; –ք զամ, worst.

Յոռի, ուս, ռեաց *a.* wicked, bad, defective, paltry, wretched, low, vile, sorry; unseemly, detestable.

Յոռուքիւն *s.* bad condition or quality, deterioration, degeneracy, decay.

Յօ S. Յօ.

Յովազ, ացս *s.* panther.

Ցովհանակ S. Ցաւահակ ; –աձեմ or չու a. riding a young ass. [colt.
Ցովտահակ, ոց s. stone-horse, stallion;
Ցովս, ի s. iota; *fig.* jot, tittle.
Ցոտանաւոր or Ցոտնաւոր a. upright, on foot, standing; – կալ, to stand up.
Ցոտանաւորութիւն or Ցոտնկացուն s. the standing upright.
Ցորամ *vn.* to fret, to grieve, to worry or vex oneself, to be uneasy, agitated. [overflowing, superabundant.
Ցորդ a. abundant, copious; plentiful,
Ցորդաբորբ a. very hot, burning, stifling, suffocating; –քուղն a. flowing abundantly, copious, abundant; –կընաց a. going or flowing rapidly; very impetuous, rapid, violent; –դուխ S. Ցաղմա–; –դէմ S. Ցորդաբուղխ; –լի a. brimful; –լոյս a. full of light, very luminous, shining; –խաղաց S. Ցորդաբղխ; –խօս a. fluent in speech, eloquent, wordy, glib; –հեղեղ a. falling in abundance; overflowing; –հոս or հոսան S. Ցորդաբուղխ; –հոսանք or հոսք s. flood or overflow of waters, torrent; –հոսիմ *vn.* to flow or fall copiously or in abundance; –ձայն a. sonorous, loud; obstreperous; –նախանձ a. full of envy, very envious; –շունչ a. blowing strong, impetuous, violent; –ջուր a. abounding in water; –ոսոս a. superabundant, very copious; *ad.* abundantly, in large quantities, much, in torrents; –սահ S. Ցորդաբուղխ; –սաց a. eloquent, fluent; –վտակ a. gushing, flowing copiously; –տարափ a. very showery.
Ցորդձայն a. high, acute, shrill.
Ցորդեմ, եցի *va.* to cause to abound or flow in abundance, to deluge with, to pour out abundantly; to augment, to increase; *vn.* to be full of, to abound, to superabound, to stream or flow copiously; to overflow, to run over; to flood; to be gorged with, to swim in abundance; – զափսմբք, to overflow, to rise above the banks.
Ցորդեռանդ, –ն a. very ardent, boiling, burning, fervent.
Ցորդէգնայ S. Ցորդացնայ.
Ցորդիմ S. Ցորդեմ *vn.*
Ցորդոր a. exhorted, encouraged; prompt, ardent, diligent, eager, desirous; copious, abundant; *mus.* andante; s. exhortation; – սրտիւ, կամաւորութ֊, heartily, willingly, gladly; – վուժ֊ *ad.* diligently, eagerly, promptly, readily; – լինել, to exhort, to incite, to induce; – երգել, to sing andante; ած ի – վաստակոց, to inspire with the taste for labour, to incite to work.
Ցորդորագոյն *ad.* eagerly, cordially, with great pleasure, very willingly.
Ցորդորախոյզ a. diligently investigating.
Ցորդորակ, ոց s. exhortation; parenesis; homily; a. *mus.* andantino; –ան S. Ցորդորիչ.
Ցորդորամիտ a. full of ardour, eager, desirous, ardent, prompt, ready; – առնել, to exhort, to persuade; – լինել, to be eager, desirous.
Ցորդորեմ, եցի *va.* to exhort, to persuade, to excite, to incite, to induce, to stimulate, to spur or urge on; to encourage, to animate, to inflame, to comfort; to multiply, to augment, to increase.
Ցորդորեցուցիչ, Ցորդորիչ a. exhorting, persuasive; engaging, winning; stimulating, animating.
Ցորդորիմ, եցայ *vn.* to be exhorted, persuaded; animated, inflamed; – զըթ֊ թալ ալեաց, to be touched, moved with compassion.
Ցորդորութիւն S. –ուածն. Ցորդուբիւ.
Ցորդորուածն s. exhortation, persuasion, incitement, stimulus, spur, incentive, encouragement.
Ցորդուբիւն, –ումն s. abundance, affluence, superabundance, exuberance; outflow, overflowing, discharge, torrent, inundation; –բ֊ ad. in torrents, abundantly, copiously; –բիւն արեան, rivers of blood; –բիւնք պատուհասից, plagues upon plagues.
Ցորժամ ad. when; *conj.* since, as; – or յո՞ր ժամ, when? [profound.
Ցորմ S. Ցրմ; –ախոր a. very deep,
Ցրման, ոց s. current, stream, torrent; eddy, whirlpool, vortex; bubble, bubbling; foaming; *mar.* eddy-water; –ս առնուլ, to boil hard, violently or furiously.
Ցրմանուտ a. flowing rapidly; impetuous, rapid; furious, noisy, clamorous; s. whirlpool; syrtis, quick-sand, moving sands.
Ցրմնեռանդն a. boiling, foaming; agitated, furious, turbulent.
Ցորձուտ a. sultry, suffocating.
Ցորմէ հետէ ad. since, since that; –

ՎԿՆԵՑԱԼ, since you set out; *քանի՞ ժամանակ էն – այդ գործեցաւ*, how long is it since that was done? *երկու ամ էն – մեռաւ*, it is two years since he died; *երեք աւուրք էն – լուայ զայդ*, it is only three days since I was told so, or, since I heard it.

Յորոց հետէ ad. since.

Յորջորջել, ից, –անք s. appellation, name, denomination, title; *անուն –ա–նայ*, surname; *–անօք ad.* by name only, nominally; *–եմ, եալ va.* to call, to name, to denominate, to qualify as, to give a name to, to entitle; to surname; *–իմ vn.* to be called, named, entitled, &c.; *– յանուն ուրուք*, to bear another's name, to be called after; *–ումն s.* S. *Յորջորջանք*; *փոխոխա–կան, փոփոխեալ* or *այլաշրջիկ –*, me-

Յո՞ր սակս ad. why? [taphor.

Յորսայս ad. supinely, with one's face upward, lying on one's back; backwards; *– զարկուցանել*, to hurl or throw backwards, to overthrow, to upset, to throw down on the back, to stretch on the earth; *– կալ, խաղալ*, to lie down prone, flat on the face, to stretch at one's whole length; to fall backwards; *– կալ, լինել fig.* to be idle, negligent, neglectful, to stand with folded arms; *պրկել ի –*, to throw down & bind strongly; *– անկանիլ*, to fall on one's back, backwards; *– կացի ի դալարսոյ*: I stretched myself on the grass; *լինքն –եալ անկանիլ*, to recede, to flow back; *մինչեւ յո՞րս –եալ կաս ո՛վ վատ*, how long wilt thou sleep, o sluggard? *–եմ, եալ va.* to throw to the ground, backwards, to overturn, to knock down, to fell or strike to the earth; *–իմ vn.* to lie down on one's back, to sleep; *–ումն s.* *Յո՛ւռ* S. *Յայ*. [overthrow.

Յուդա, ի, այի s. Judas, traitor; S. *Համբայր*; *–ական a.* jewish, judaical; *–ապէս ad.* as Judas, like a traitor, treacherously, traitorously; *–եան a.* Jewish; *–ք*, the tribes of Israel; *–ութիւն s.* Judaism.

Յուզախնդիր a. searching, prying, investigating, scrutinizing; *– լինել*, to seek, to search, to make researches, to investigate, to scrutinize, to set out in quest of, ta make inquiries, to inquire after.

Յուզակ, ից s. S. *Յուզարկու*; inventor, author; inciter, agitator, instigator; *a.* seditious; *– ալիք*, agitated sea, heavy billows; *–ան a.* agitating, grievous, vexatious; *– շուն*, brach, questing- or setting-dog; *–ոյժ a.* boisterous, stormy, tempestuous.

Յուզարկ a. agitated, violently moved; *–եմ, եցի va.* to search, to investigate; *–ող, ից s.* inquirer; S. *Յուզարկու*; plunderer, marauder, spoiler,

Յուզաքնին S. *Յուզախնդիր*. [robber.

Յուզեմ, եցի va. to seek, search or inquire after, to make search for, to ferret out, to hunt after; to examine, to discuss; to agitate, to move, to trouble; to excite, to incite, to provoke, to stir up, to move sedition; *– զծով եւ զցամաք*, to seek everywhere for, to ransack; *– խնդիրս*, to breed disputes, to excite quarrels; *–իմ vn.* to be moved, touched; to be agitated, troubled, upset, excited, provoked; to rise in rebellion, to rebel, to mutiny; *յուզին գութք իմ ի նա*, I yearn for him, I pity him; *յուզեցան գութք նր*, he was touched, moved with compassion; *յուզեաց զգութ իմ ի վերայ նր*, he moved my compassion for him.

Յուզումն s. search, research, perquisition; trouble, agitation; incitement, instigation; turbulence, confusion, tumult; *– խորհրդոց*, anguish, anxiety, affliction, pain; *– կրից*, hastiness, outburst; *– սրտի*, emotion, transport. [carelessly.

Յուլաբար ad. idly, lazily, slowly,

Յուլանամ, ացայ vn. to be idle, to grow lazy, indolent; to neglect, not to care for.

Յուլացուցանեմ va. to cause to become idle, slothful, indifferent, to enervate, to demoralize.

Յուլիանիք s. Julianist sectarians.

Յուլիս, ի or *լեայ s.* July; *յամսեանն –ի*, in the month of –.

Յուլութիւն s. idleness, laziness, slowth, negligence; cowardice.

Յո՛ւկամ ad. where one wishes; where you will, wherever you like.

Յուղարկ s. transport, expedition; *– երթալ, լինել*, to accompany, to attend, to escort, to convoy; *–ատր a.* accompanying, escorting; *–ք s.* attendants, train, retinue, suit; *– ճառ*, funeral oration; *–ատրութիւն s.* funeral,

funeral train or procession; obsequies, burial; *-եմ, եցի va.* to accompany, to attend on, to escort; to lead, to conduct, to guide; to send, to expedite, to despatch, to forward; to perform the funeral obsequies; *-իմ vn.* to be accompanied; *- յոլովայն մահու*, to be buried.

Յուղարկիչ *s.* sender; forwarding [agent, transmitter.

Յուղարկութիւն, -ուած *s.* S. *-կաւոր-ութիւն*; sending, expedition.

Յուվացուցանեմ S. **Յուլայուցանեմ.**

Յունաբանութիւն *s.* hellenism, grecism; *-գէտ s.* hellenist, grecian, grecist; *-լեզու a.* speaking Greek; Ionic; *- հրէայ*, Hebrew born in Greece, i. e. in captivity; *-կան a.* Greek; *- հուբ*, greek fire; *- ոճ*, grecism; *վարեմ զոճ - .* to grecize, to grecianise, to render greek.

Յունաստ, ից *s.* jujube; *-ապոյն a.* isabella, yellow-dun; *-ի, ւոյ s.* jujube-tree.

Յունասէր *s.* philhellene, -nist; *-սիրութիւն s.* philhellenism; *-ստան, ի s.* Greece.

Յունարէն *ad.* in Greek; *a.* Greek; *ուսանիմ, դիտեմ, խօսիմ - ,* to learn or study, to know, to speak Greek.

Յունացուցանեմ *va.* to grecize, to

Յունաքար *s.* antimony. [grecianise.

Յունիս, ի or **Յունեայ** *s.* June; *յ'13 -ի*, the thirteenth of -.

Յունուար or **Յունվար, ի** *s.* January.

Յու S. **Ոչ**; *ad.* S. **Յուշիկ**; *-!* *int.* take care! mind! *- ածեմ, առնեմ*, to recall to one's memory, to cause to remember, to remind; *- լինի քեզ, ձեզ*, recollect, remember; *- եղեւ նմա*, he has remembered.

Յուշարար, ացս *a.* causing to remember, recalling to a person's recollection, mind or remembrance, commemorative; suggesting, warning; *s.* prompter; *-ութիւն s.* act of reminding; warning, admonition, notice, advice.

Յուշիկ *ad.* slowly, softly, easily, leisurely; softly, gently, mildly; *- գնամ*, to go fair & softly; to walk gravely along.

Յուշկապարիկ, լիկաց *s.* onocentaur; centaur, hippocentaur; siren, mermaid.

Յու՛ս պէս S. **Յուկամ.**

Յուռթ S. **Յուռուռթ**; *-անամ, ացայ vn.* to be fertile, fruitful, fecund; *-եմ, եցի va.* to make amulets or charms, to enchant, to cast a spell over, to bewitch, to charm, to fascinate; *-ի a.* abundant; watered, irriguous; fecund, fertile, fruitful, productive; *-իչ s.* diviner, sorcerer, enchanter, magician, wizard; *-ութիւն s.* enchantment.

Յուսմաքիմ *vn.* to murmur against, to bear rancour, to owe a grudge; *-րութիւն s.* ill-will, malice, rancour.

Յուսուած. ութ. -ք, ութից, -ուած *s.* enchantment, witchcraft, sorcery, magic; charm, fascination; amulet, talisman, charm, preservative, phylactery; *-ս յուսութիւ* S. **Յուսութեմ.**

Յուսալաբար *ad.* hopingly; *-քեկ* S. **Յուսահատ**; *-քեր a.* hopeful; *-գիր a.* inspiring hope, inspiriting, reviving hope or courage, encouraging, animating; consoling; *-դրական a.* consolatory, comforting; exhortatory; *-դրեմ, եցի va.* to revive hope; to comfort, to encourage; *-դրութիւ s.* giving hope; comforting; hoping; *-լի, -կան a.* that may be hoped; *-լիր, -ից a.* full of hope or confidence, hopeful; *-կիր a.* bringing or bearing hope; *-կնեալ* or *դնեալ a.* waiting with hope; *-կորոյս a.* desperate, hopeless; *-կտրուած, -հատ a.* in despair, without hope, comfortless, broken-hearted, disconsolate, discouraged, despondent; *- առնեմ*, to despair, to take away all hope, to drive to despair, to throw into despair; *- լինեմ*, to be in despair, to lose all hope, to be desperate, hopeless, to give oneself up despair, to despond, to be disheartened, to get discouraged; *- զուսկաքէ*, to despair of a person's life, to give over, to deem past recovery; *-կցիմ vn.* to hope together, to mutually encourage with hope; *-հատուցար ad.* desperately, despairingly; rashly; *-հատական a.* desperate, hopeless; *- գործ*, a desperate business, a hopeless affair; *- հիւանդութիւ*, a desperate disease; *-հատեմ, -ուիմ* S. **Յուսահատ առնեմ** & **լինիմ**; *-հատութիւն s.* despair, hopelessness; despondency, faint-heartedness; *առ -ութ*, through despair; *-ութ ad.* desperately, past recovery, without hope; *ի - մատնեմ*, to deprive of all hope, to deliver or abandon to despair.

Յուսամ, ացայ *vn.* to hope, to expect; to trust, to confide; to promise

or flatter oneself; – *ի Տէր, առ Ա֊Ծ*, to trust in God.

Յուսապատար S. *Յուսալից*. [hope.

Յուսացող, Յուսոյլ a. hoping, full of

Յուսայուցանեմ va. to cause to hope, to inspire with hope, to promise, to flatter. [hope.

Յուսափափաք a. full of desire &

Յուրան, ացս s. pyramid: rick, stack: decanter; *–աձեւ a.* pyramidal.

Յուրասանլինիմ vn. to deny, to disown.

Յուրխեան կրաքարինք. Jurassic lime-stone. [*its derivatives.*

Յոքն, քունք, Յոքնա... S. *Յոգն with*

Յստակ, ացս a. clear, clean, pure, limpid; *fig.* pure, sincere, candid; manifest, evident, distinct; *ad.* clearly, cleanly, purely; distinctly, evidently, manifestly.

Յստակաբան s. purist; *–ութիւն s.* purism; *–գոյն ad.* very clearly, very distinctly; precisely; *–խօս, խց a.* speaking clearly, distinctly; *–միտ a.* single-minded, simple-hearted, sincere, ingenuous, candid; *–մտաբար ad.* simply, sincerely, innocently; *–մտութիւն s.* single-mindedness, simple-heartedness, sincerity, ingenuousness, candour; *–նամ, ացայ vn.* to clear up; to be clarified; *–չափ s.* eudiometer; *–չափական a.* –trical; *–չափութիւն s.* –try; *–պատում առնեմ va.* to narrate clearly, distinctly; *–պէս* S. *Յստակ ad.*; *–ջուր a.* of clear or limpid water; *– ակաբիւր*, clear, limpid, crystal, pellucid fountain or spring; *–տես a.* very bright, without obscurity; *–տես a.* seeing clearly, clearsighted, perspicacious; *–տեսութիւն s.* clearsightedness, perspicacity.

Յստակեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to clean, to clear, to clarify, to render clear or limpid; to refine, to purify; to collect the refuse.

Յստակութիւն s. clearness, pureness, cleanness; limpidity; *fig.* purity, candour, sincerity, ingenuousness.

Յօդ, ից s. articulation, joint, juncture; bond, tie, link, connexion; *gr.* article; *լուծեալ յամ –ից*, paralytic; – – S. *Յօշ յօշ*.

Յօդաբան a. feigning, simulating; inventing lies; *–թափ, ի s.* equuleus, wooden horse used in torture; *a.* dislocated, put out of joint; *–թափումն s.* dislocation; *–լոյծ a.* with dislocated articulations; paralytic; *–խապաց առնեմ va.* to dislocate, to put out of joint, to lux, to luxate; *–կան a.* compound; articular; *gr.* conjunctive; *–կանութիւն s.* compound; *–կապ s.* tie, bond, union, knot; *a.* articulated, composed of articulations; *– մտերմութիւն, բնիկ բութիւն*, bonds of friendship, ties of society; *–կապիմ vn.* to be united together; *–կապութիւն s.* junction, conjunction, bond, union, connexion; *–կոտոր առնեմ, քակաւեմ va.* to dislocate, to disjoin; to tear or rend in pieces, to dilaniate; *–նամ, ացայ vn.* to be articulate, jointed, attached; organized, formed; to associate, to take part in, to admit as member; *–չափութիւն s.* excellent organization, symmetry of parts; *–պատ a.* articulate, surrounded with articulations, corporeal; *fig.* well, tersely, elegantly composed or written; *–ցաւ a.* gouty; *–ցաւական a.* rheumatic, arthritic; *–ցաւութիւն s.* rheumatism, gout, arthritic disease, arthritis; *–ցուցանեմ va.* to articulate, to utter, to pronounce, to form; to fit, to suit, to organize; to associate, to elect or to return as member; *–ւոր a.* articulated, articular; articulated, uttered; well expressed, well turned, harmonious; *–ւորեմ* S. *Յօգեմ*; *–ւորութիւն s.* connexion, conformity, accordance, harmony.

Յօգեմ, եցի va. to join, to unite, to tie, to bind, to annex; to articulate, to pronounce, to utter; to feign, to contrive, to invent; to compose, to form.

Յօդուած, ից or *ոց s.* articulation, joint, knot; composition, construction; article, paragraph; *–ւոր a.* articulated; *–ոյ, ից a.* contrived, fictitious, artificial, imaginary; *gr.* compound.

Յօդումն s. connexion, harmony.

Յօժար a. well disposed, inclined, willing, well affected; prompt, ready, eager, desirous, anxious; – *լինել*, to be disposed or inclined to, in the mood for, to have an inclination for; – or

Յօժարաբար, –գոյն ad. eagerly, willingly, with pleasure, with good will, voluntarily, spontaneously, heartily; *–կամ* S. *Յօժար a.*; *–կան a.* spontaneous, willing; *–միտ a.* voluntary, well disposed, ready to, eager, ardent; – , – *կամաք* or *–մտաբար ad.* voluntarily,

spontaneously, willingly, with good will, heartily; *–մտութիւն s.* goodwill, entire disposition, inclination, devotion, eagerness; *–նամ* S. *Յօժարիմ*; *–ակր a.* eager, desirous; *–սրտական a.* liberal, generous, open-handed; *–յոժ–յանձն* S. *Յօժարե–*; *–փոյթ a.* eager, ready to, disposed to; *ad.* eagerly; *–ք հակառակութեամբ*, contentious, litigious, quarrelsome.

Յօժարեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to dispose, to incline, to excite, to inspire with inclination, to raise a desire or a passion for, to interest, to induce, to invite, to persuade.

Յօժարեմ, եցի, –իմ, եցայ vn. to be disposed towards, inclined to, to have a liking for, to lean to, to have a mind or inclination for, to be in the mood for; to will, to wish, to desire, to be eager for.

Յօժարութի s. natural bent, disposition, inclination, propension, proneness, tendency, taste; *–թ–ք ad.* willingly, voluntarily.

Յօլեմ, եցի va. to form, to fashion, to arrange, to set in order.

Յօն, ի. –ք, ներց or *նայ s.* eyebrow; *fig.* lofty countenance, stately look, superciliousness, haughtiness; *–սեաւ, համարաձեւ, թաւ, անօսր, նրբին, ի վայր անկեալ, ամբարհաւաճ, սպառնալից*, dark, finely arched, bushy, thin, small, hanging, haughty, threatening eyebrow; *ամբառնալ զ–ս, զ–ս վեր ի վայր տանել*, to raise the brows through superciliousness, to put on an arch look, to look arch; *վանել զ–ն*, to put off pomp or pride; *պռասել, ի վեր ստրկել զ–ս*, to frown, to knit the brow, to look sour or angry; *զ–ն հանել*, to paint the eyebrows; *–ք ակնարկել*, to wink, to wink at.

Յօնակից a. having joined eyebrows; *–լինել*, to knit the brow; *–ձօճ a.* knitting the brows nervously.

Յօնեղ a. heavy-browed, beetle-browed. [pieces.

Յօղ յօղ ad. bit by bit, piecemeal, in

Յօղատեմ, Յօղեմ, եցի va. to cut to pieces, to cut up, to tear in pieces; *անդամ անդամ –*, to dismember, to tear limb from limb, to pull to pieces, to dilaniate; *– ընդ մէջ*, to divide in halves; to cut or break asunder; *– ըստ յօդից (ղհաւս*, &c.), to carve meat.

Յօղուած, ոց s. a joint of meat; dismembered part, segment; *–ումն s.* dismembering, dismemberment.

Յօսեմ, եցի or *սի va. Յօսնուամ* or *Յօսուամ, սայ vna.* to weave, to intertwine; to fornicate, to commit fornication; to violate, to force, to deflower; *– ի բազս*, to whore, to be a whoremonger.

Յօսնական a. obscene, filthy.

Յօտ, ոյ or *ի s.* vine slips or cuttings, vine-branch. [*հեմ*, &c.

Յօտեմ, Յօտոց, Յօտումն S. *Յատա–*

Յօրայ, ից s. step-father; S. *Հօրե–*.

Յօրան, ոյ s. sheaf of corn; rick, stack.

Յօրանամ, ացայ vn. to fatten, to grow fat; to stuff or gorge oneself; to live in effeminacy, idleness or debauchery, to wallow in voluptuousness, to pamper oneself; to become haughty, to enact the stately personage, to play the swell; *– սրդաքայլ*, to stalk, to walk proudly, to look big; *– ի խաղս, ի զբօսանս*, to pass the whole day in pleasure or amusement.

Յօրանջ or *–ջ s.* yawn; *–եմ, եցի va.* to yawn, to gape; *–ումն s.* yawning, gaping. [ness.

Յօրացումն s. luxury, voluptuous-

Յօրինական a. dressed, adorned.

Յօրինեմ, եցի va. to fashion, to adapt, to fit to, to adjust; to arrange, to dispose, to organize; to get ready, to prepare, to provide with, to furnish, to order; to form, to trim, to adorn, to embellish; to compose, to write; to make, to construct, to build; *– պարս*, to dance; *– երգս, նուագս*, to sing, to modulate, to tune; *թատրոնական գերծուածս –*, to write a dramatic composition.

Յօրինիչ, –նող s. fitter; composer.

Յօրինուածք, ոց s. fitting up, adjustment; formation, fashion; composition, organization, structure; construction; furniture; embellishment, ornament, decoration; disposition; harmony. [discipline; care.

Յօրինուածուքիւն s. good order; *Յօրինուումն* S. *Յօրինուածք*.

Ն

Ն (*noo*) նու *s.* the twenty second letter of the alphabet, & the seventeenth of the consonants; ն, Ն, four hundred; four hundredth.

— It is sometimes changed into մ, for example: *անբիծ, անբաւ, անբաւբնչա*; *ամբիծ*, &c.

— It is sometimes redundant; as *բարբանջել, բառանջել, մարմանջել*, instead of *բարբաջել*, &c.

— It sometimes takes the place of յ & ի articles, but rarely & improperly.

— Placed at the end of words it serves as a definite article, as: *այրն, կինն, մանկունքն*, the man, the woman, the boys; *մինն ի նոցէ մեռաւ, եւ միւսն կենդանի է*, one of them is dead, the other is alive; *մեծն Ալէքսանդր*, Alexander the great; *միանգամ յամին, երկիցս յաւուրն*, &c. once a year, twice a day, &c.

— And sometimes it serves for ornament, as in the following: *երկիւղն յորմէ խրճայքն – մինչ ոչն մեղանչէին – ոգի բարւոքն վկայեաց – ոգի միանգամն եւ միւսանգամն*, &c.

— It is also sometimes joined to the first & second persons for the sake of euphony, as: *ուր եան եմ – զոր պատշաճեմն, զոր սաեամն*: — *որում գուն վկայեցեր – զոր խորտակեցեր — վշ խօսէրքն*, &c.

Նա, նորա, նոքա, նոցա *pron.* he, she; that, it; *ուտէ նա*, he or she eats; *ուտեն նոքա*, they are eating; *խնդրեմ զնա*, I am looking for him, her or it; *ասեն նոքա*, they say; *նա է*, it is he or she; *անուն նորա*, his, her or its name; *տուաւ նոցա*, I have given them.

Նա *conj.* but, however, nevertheless, yet; indeed, really, in fact; *նա է*, that is, that is to say, i. e.; *նա աւանիկ, նա աւասիկ*, look there, look here; but, yet; *նա եւ*, also, even, likewise, again; moreover, besides; *նա զի, նա մանաւանդ զի*, above all, the more; rather; *նա եւ ոչ*, neither, nor; not even; *նա եւ արդ իսկ ոչ*, not even now; *նա ուրեմն*, certainly: perhaps, it may be that: well; now, then.

Նաբակիմ, *եցի va.* to contemn, to despise. [saltpetre; *-ային a.* nitric.

Նագրուն *s.* natron, nitre; *- ակ*,

Նազաբան *a.* fulsomely praising, highly laudatory; *-եմ, եցի va.* to exalt, to extol, to eulogize, to load with praises; *-ութիւն s.* eulogy, praise.

Նազանք *s.* show, train; magnificence, glory; mincing airs or manners, smirking, simpering. [homage.

Նազարարութիւն *s.* reverence, respect,

Նազարացի, *ցւոյ a.* Nazarean; *s.* Nazarene; *- գոլ ի գինւոյ*, to abstain from wine.

Նազելի *a.* excellent, praiseworthy, egregious, honourable, respectable; honest, brave, galant, reserved, grave, serious; delicate, nice, pretty, genteel, charming, gracious; *գնացք -ք*, majestic port or bearing; *ձեւք -ք*, languishing or languid air. [respect.

Նազելացուցանեմ *va.* to honour, to

Նազիմ, *եցայ vn.* to pout, to be dainty, to give oneself airs, to stand upon ceremony, to make some difficulty, to be fussy, very particular, disdainful, overnice, to turn up one's nose, to simper, to smirk, to want asking, to hesitate; to play the bully, to set up for a beau, to boast or brag of, to pique or plume oneself; to put on the airs of a lord.

Նազող *s.* affected creature.

*Նազուգ *s.* winder.

Նազովբեցի S. Նազարացի.

Նազովբի *s. Hebrew w.* sceptre.

Նաժիշտ, *ժշտայ s/.* maid-servant, female domestic, waiting-maid, or -woman.

Նախ *a.* first; *ad.* firstly, in the first place, at first; *- ք*, before, ere; *-ք զամ*, first of all.

Նախաբանեմ S. Յառաջաբանեմ; *-նութիւն* S. Կանխաձայնութիւն; *-բարբառ a.* first to say; *-բժիշկ s.* chief-physician; *-բնակ a.* dwelling antecedently; *-բնաւորիմ vn.* to be from the beginning; to be pre-established; predes-

tined; *-բոյս, -բուսիկ a.* spring up or produced before.

Նախագահ a. s. S. *Յառաջագահ*; *-ապետութիւն*, primate; *- նստիլ, բազմիլ, լինել*, to preside, to be the president, to hold the first place; *-ի* S. *Նախագահոցի*; *-ական a.* primatial; *-եմ va.* to preside over; *-ութիւն s.* presidency; precedency, primacy, primateship; *-գաղափար s.* prototype, architype, primitive model, original, idea, pattern; *gr.* primitive; *- շինուածոց*, sketch, plan, model; *-գաւիթ s.* front-court; *-գիս* S. *Կանխագիս*; *-գիծ a.* traced, delineated before; *s.* delineation, sketch, outline, rough- or first-draught, minute: acrostic; *-գիտուիլ* S. *Կանխա-*; *-գիր a.* written before; prescribed; *s.* title; exordium, preamble; *-գիւտ s.* author, inventor; *-գլուխ a. s.* chief, principal; *-գծեմ va.* to sketch, to delineate, to outline; *-գնաց a.* gone before, preceded; *s.* precursor, forerunner; *-գոլ, ոյ s.* pre-existence; *-գոյ, -գոյակ a.* pre-existent; *- Իւն*, the First Being; *-գոյն a.* more ancient; *ad.* S. *Յառաջագոյն*; *-գործ a.* first acting or operating; made before; *-գուշակ* S. *Կանխա-*; *-գաւակ* S. *Նախագիւտ*; *-գրաւեմ va.* to pre-occupy, to prepossess; *-գրաւութիւն* or *ումն s.* pre-occupation; *-գրեմ va.* to write beforehand; to prescribe; to say or mention before; *-գրութիւն s.* writing beforehand; prescription, usucaption.

Նախադաս a. set over, put above, promoted, preferred, superior; *- առնել, համարել*, to prefer; *-ելի a.* preferable; *-եմ va.* to set over, to put above, to promote; to prefer, to give the preference to, to esteem more; *-ութիւն s.* first order or rank, preference, precedence, pre-eminence; proposition, premises; *-դատ a.* discerning; *-դատեմ va.* to prefer, to put before; *-դատութիւն s.* prejudice, prepossession, prevention; *-դիպիմ vn.* to meet first; to happen before; *-դիր, դրաց s.* founder or institutor; *gr.* preposition; *-դուռն s.* entrance-door, portal; vestibule; *fig.* commencement; *-դրունք s.* propylæum; *-դրութիւն s.* preface, preliminary dissertation; design, project; *gr.* preposition.

Նախադգաց լինիմ vn. to have a presentiment of, to foresee, to forebode; *-դգացումն s.* presentiment, foreboding; *-դգուշութիւն s.* precaution; *-զեկոյց* S. *Կանխա-*.

Նախաթթուուկ s. chem. protoxide; *-թիւ s.* antedate; *-թոռ* S. *Նախագահ*; *-թոռք s.* first seat, highest place; *-թուեմ va.* to antedate.

Նախաժամեան a. arriving before; *-իմ vn.* to come, arrive or get before, to get the start of; to outstrip, to outwalk; *-ումն s.* prevention.

Նախահնամ, -ական a. provident, careful; *-եմ va.* to provide, to be the providence of, to take care, to supply, to look, to preserve, to watch; *-իչ a.* providing, preserving, taking care; *-ութիւն s.* Providence; foresight, prevision, care.

Նախածանօթ a. known before; prescient, knowing beforehand; *-ութիւն s.* prenotion; prescience; *-ծին a.* created, born or produced first; bearing young for the first time; *s.* first-born; *-ծնող s.* first father or mother; *-ք*, forefathers, ancestors.

Նախահաւելեմ va. to prepare; *-հասար a.* perfect in itself; finished or accomplished beforehand; *-ք s.* premices; *-հարթ a.* predestined, pre-established, predisposed; *- բան*, preliminary, preamble; *-հարթեմ va.* to pre-ordain, to pre-establish, to predispose; to predestine; *-հարթութիւն s.* pre-establishment; *-հարած a.* prejudiced; *-հարածիք s.* prejudice, prepossession; *-հեղեալ a.* built before or formerly; *- արարչութիւն*, creation of the world; *-հրաման a.* elementary, primary; *-հրամանք s.* preparatory exercises; elements, rudiments; *-հրամեմ va.* to instruct beforehand; to exercise, to prepare or form by exercise; *-հրահանգութիւն s.* primary instruction.

Նախահայեաց a. provident, foreseeing; *-հայեցուիլ s.* foresight; *-հայր s.* the primitive or first father, progenitor of the human race, Adam; patriarch; *fig.* author, inventor; *-հարք s.* the ancients; the Holy Fathers; *-հաւ s.* great-grandfather; *-հոգ, -հոգակ a.* provident; *- խնամք*, foresight; *- զգուշութիւն*, precaution; *-հոգամ*, &c. S. *Նախահնամեմ*, &c.; *-հրամայեալ a.* commanded, ordered beforehand; *-հրաւէր a.* invited beforehand.

Նախաձայն, &c. S. Կանխաձայն, &c.; -ձեռն a. spontaneous, ready, willing; prompt; the first to volunteer; - լինել ի կռիւ, to commence the attack, to begin the fight; -ձեռնեմ, եցի vna. to undertake; to presume; to preelect; to promote, to raise, to exalt; to consecrate or ordain; -ձեռնութիւն s. enterprise. [tum.

Նախաղլի s. colon, the great gut; rec-

Նախաճաշ s. early breakfast; ճաշակերոյթ -, meat breakfast; a late substantial breakfast; - առնել S. Նախաճաշեմ; -ակ s. foretaste; -ակիչ s. taster, assayer; -եմ vn. to breakfast; -իկ S. Նախաճաշ; -ճառ a. predicted, foretold, prophesied; - քարոզութիւն, prediction, foretelling, prophecy; -ճառեմ va. to predict, to foretell, to prophesy; -ճառութիւն s. prediction, prophecy.

Նախամայր sf. great-grandmother; -մայր s. our first mother, the mother of mankind, Eve; the wives of the patriarchs; -մանութիւն s. prerogative, privilege; -մատոյց առնեմ va. to promote, to prefer to any post or dignity; -մարգարէ s. the first prophet, Moses; -մարդ s. the first man, Adam; -մարտիկ s. fighting in the first rank; coryphæus, champion; s. skirmisher, sharpshooter; -մարտութիւն s. skirmish; -մեծար a. preferable, better, preferred, most esteemed; - առնել, ընտրել, համարել, to prefer, to like better; -մեծարութիւն s. preference; -ը իմն ad. preferably; -մեղ a. first sinning (Eve); -միջօրեայ a. antemeridian; -մուտ a. presumptuous, arrogant; -ք s. portal.

Նախայայտ, -նի a. foreknown; -յայտնեմ va. to manifest previously; -յառաջորդ s. predecessor; -յատաչէշտ a. gr. accented on the penultimate; -յատապարոյկ a. gr. circumflected on the antepenult; -յարձակ s. the first to attack, skirmisher, sharpshooter; - լինել, to attack the first, to begin or engage the battle, to open the skirmish; -յաւիտեան or -ենական a. existing before all ages, eternal, self-existent, increate; - Որդի, the Son of God before all eternity; -յիշատակեալ a. aforesaid, above-mentioned; -յօժար a. predisposed, willing; -յօժարութիւն s. predisposition.

Նախանկար a. delineated or designed beforehand; s. prototype, original; -եմ va. to sketch or describe beforehand; fig. to trace, to shadow, to delineate, to symbolize, to represent; -ութիւն s. figure, shading.

Նախանձ, -ու s. envy, jealousy; rancour, hatred; emulation, rivalry; zeal, fervour, warmth; սիրասէր -, attachment, affection; zeal; առ -ու ad. enviously, invidiously; - կրել յումեքէ, to be envied; -ու մաշիլ, to pine away with envy, to be eaten up with envy; ի - բարկութեէ բզդիլ, to burst with envy; - առնուլ, բերել, ի - բերել, մատնել, to envy, to be envious of, to grow jealous, to bear envy; to rival, to vie with; - արկանել յոք, ի - ածել զոք, to fill with jealousy or envy; to move, excite or provoke to emulation; ի - դրդռել զոք, to arouse the jealousy of, to create envy; խնդրել զ-, to revenge, to take vengeance; վառիլ -ու ընդ, to become jealous; ի - վառիլ ընդ ումեք, to be jealous of; - դնել, to emulate, to rival; ի - նմանութեէ ուրուք կրթիլ, to emulate a person, to desire to imitate him; - առաքինութեէ դնել ընդ ումեք, to desire to emulate a person's virtues; - առնել, to fascinate, to charm, to bewitch, to cast a spell on; ո՛ անմիտ Գալատացիք, ո՞ - արբար զձեզ, o foolish Galatians, who hath bewitched you?

Նախանձաբեկ a. dying with envy, full of envy, envious, jealous; - առնել, to move to envy, to provoke to jealousy; - լինել or -իմ vn. to bear envy, to be tormented with envy; -լից a. full of envy, very invidious; -խնդիր, -յոյզ a. zealous, fervent, ardent; s. zealot, a zealous partisan; avenger; -յուզութիւն s. zeal, fervour, warmth; envy, jealousy; -րիկու a. inspiring, raising or provoking envy; -ոտ a. zealous, full of zeal, desirous, ardent, fervent; emulous; s. zealot, emulator, rival, competitor; envious, jealous; - լինել, to be zealous; to bear envy, to be envious of; to vie with; -ոտութիւն s. zeal, emulation, rivalry; enviousness, jealousy; վատ -, paltry jealousy.

Նախանձելի a. enviable, worthy of envy; to be wished for, desirable.

Նախանձեցուցանեմ va. to raise envy, to cause envy, to excite or awake jealousy; - ի բարի նախանձս, to incite to

emulation; – զԱՅ, to excite the jealousy or anger of the Almighty.

Նախանձընդդէմ *a.* emulating, vying; jealous, rival, emulous, full of emulation; *ad.* with emulation, wying with each other; – **քանք**, emulation, rivalry; – **կիրք**, jealousy; – **լինել, գալ**, to emulate, to vie with.

Նախանձիմ, եցայ *vn.* to bear envy, to envy, to be jealous of, to grow invidious; to rival, to vie with, to emulate; – զնախանձ Տեառն, to burn with zeal for the Lord.

Նախանձիկոտ, –ձոտ, –ձոտիկ, ացս *a.* envious, jealous, invidious; emulous, rival.

Նախանձուկս արկանեմ *va.* to raise, inspire, cause or rouse envy or jealousy; – **միմեանց**, to grow mutually jealous; to emulate one another.

Նախանուն *s.* prenomen.

Նախաշաւիղ *s.* fore-runner, precursor; preliminary, introduction.

Նախաչար *s.* author or cause of all evil, the Devil.

Նախապահեստ *a. s.* preservative, prophylactic, preserver; **–պաշարումն** *s.* prejudice, prepossession, prevention; **–պապ** *s.* great-grandfather; **–պատիւ** *a.* worthy of the greatest honours, of greater consequence, first in dignity, most esteemed, honoured, preferred; – **լինել ումեք**, to be preferred to another, to obtain the preference; **–պատճառ** *s.* first cause, author (God); **–պատմելի** *a.* foretelling, predicting; **–պատմեմ** *va.* to tell, narrate or announce beforehand; **–պատմութիւն** *s.* ancient history; **–պատուար** *s.* counter-guard, rampart, parapet, bulwark; **–պատուեմ** *va.* to respect, to honour most, to pay the highest honour to; **–պատուեմ** *a.* predicted, anounced beforehand; **–պատուութիւն** *s.* preeminence, preference, advantage; **–պատրաստեմ** *va.* to prepare beforehand, to predispose; **–պատրաստութիւն** *s.* preparation, predisposition; **–պարգեւ** *a.* given or granted beforehand; **–պարիսպ** S. **Նախապատուար**; **–պէս**, &c. S. **Նահապետ**, &c.; **–պտուղ** *s.* first fruit, premice.

Նախասահմանեմ *va.* to predestine; **–ասահմանութիւն** *s.* predestination; **–սարկաւագ** *s.* archdeacon; **–ասց** or **ցեկ** *a.* predicted, foretold; **–ասցութիւն** *s.* prediction; **–սենեակ** *s.* anteroom, antechamber, waiting-room; **–սերմանեմ** *va.* to sow previously; **–սկիզբն** *s.* first author, first principle, beginning, origin, source; chief, escort, guide; **–սպան** *s.* first-shooting; **–ստացող** *s.* first master; **–ստեղծ, ից, –ծեկ** *a.* created first; **–սուրբ** *a.* supreme, sublime; **–սրբեալ** *a.* presanctified.

Նախասպանեալ *a.* first dead (Abel); premature; **–հայք** *s.* the departed ancients; **–վաղ** *ad.* already long since; **–վաստակ** *a.* very laborious, most industrious; **–վերջընթեր** *a.* antepenult; **–վկայ** *s.* protomartyr, the first martyr, St. Stephen; **–վկայութիւն** *s.* first martyrdom; **–վկայուհի** *sf.* the first martyr; **–վճռեմ** *va.* to decree, to decide beforehand.

Նախատ *s.* insult, outrage, injury, opprobrium, shame, infamy; *a.* infamous, ignominious, opprobrious, base, villanous; despised, scorned, vile; – **լինել**, to become an object of scorn or ignominy, to be infamous.

Նախատական *a.* offensive, outrageous, abusive, insulting, injurious, defamatory; **–կոծ** *a.* loaded with insult, shame or abuse, insulted, affronted; – **առնել**, to load with abuse, to insult, to affront; – **լինել**, to be covered with opprobrium, loaded with abuse.

Նախատանք S. **Նախատինք**.

Նախատելի *a.* S. **Նախատական**; blameable, reprehensible, censurable.

Նախատեղեակ *a.* warned, acquainted with beforehand; **–տեղեկութիւն** *s.* foreknowledge, prescience.

Նախատեմ, եցի *va.* to insult, to injure, to offend, to outrage, to abuse, to load with injuries; to reproach, to blame, to censure.

Նախատես *a.* foreseeing, prescient; – **լինել**, to be provident; **–եմ, եցի** *vn.* to foresee; to prophesy; **–ութիւն** *s.* foresight, prevision; prophecy.

Նախատինք, տանաց *s.* wrong, affront, injury, offence, outrage; blame, reproach, censure; shame, dishonour, opprobrium, infamy, ignominy; **–ս դնել, գործել ումեք**, to affront, to wrong, to insult, to disgrace, to dishonour; **լինել – ազգաց**, to become the scorn of nations; **քաւնալ զ–ս**, to wipe off the ignominy; **ի –ս քո**, for thy shame.

Նախատիչ s. insulter, offender, abuser, reviler, affronter, scoffer. *Նախատիչ* S. *Նախադատափաբ*; *-տուրդ* S. *Նախատիչ*; *-տուն s.* first dwelling; *-տուր a.* given, granted or conceded before; *-տօն* or *նակ s.* eve of a feast.

Նախարար, աց s. satrap, proconsul, lord, governor of a province, prefect, mayor; *-ք*, magnates, grandees, noblemen; *-ագունդ a.* composed of satraps or nobles, princely; *s.* the nobility; *-ազն a.* of a noble or princely family; *-ական a.* lordly, seignorial, princely; *-ակոյտ a.* formed of nobles; *-ապետ s.* premier noble; *-եան s. pl.* satraps, seignors, grandees; *-ութիւն s.* satrapy, proconsulship, lordship, prefecture, mayoralty.

Նախաւուր a. former, anterior, original; *-ութիւն s.* priority.

Նախաքաւորդ s. fore-quart, warning; *-քարոզ a.* first Gospel-preaching; *s.* preceding words, admonitions or discourses. [*խափխուրթիւն.*

Նախդիտականն, -տուրթիւն S. *Նախ-*

Նախդին a. first; *ad.* before, at first, formerly.

Նախդիր, դրաց s. gr. preposition.

Նախեղբուդակ s. archbrigand.

Նախեկեղեցի s. the first church.

Նախեղակ a. pre-existent, uncreated; *-ղութիւն s.* pre-existence.

Նախեքախայրիք s. pl. primices; *fig.* the first-born.

Նախերգաբար ad. previously; as a prelude; *-գան, ի. անք s.* prelude, exordium, preamble, prologue, prologomena; *-գիմ vn.* to prelude; to make a preamble; *-գութիւն* S. *Նախերգան.*

Նախեքեց s. dean; *-ության s.* deanery; deanship.

Նախիճ, ի s. the First Being, the Eternal; *a.* first, former; *-ք s.* antecedents, precedents. [forehand, to savour.

Նախճաշակեմ va. to taste or try be-

Նախընթանամ vn. to precede, to forego.

Նախընթաց, ից, -իկ s. fore-runner, precursor, herald; *a.* antecedent, precedent, previous, anterior; *-աբար ad.* precedently; *-ութիւն s.* the fore-running; *fig.* progress, advancement.

Նախընթրակ, աց s. luncheon, lunch, collation; after-dinner meal, tea.

Նախընծայ a. given, offered previously; preliminary; *s.* premices; *ad.* primitively, at first; *- օրինակ*, first example; *-եցեալ a.* offered the first.

Նախընկալ a. received beforehand, forwarded antecedently; *- լինել*, to be received first.

Նախընտեղ a. very familiar, intimate; *-տիր* S. *Ընտրեալ գոյն.*

Նախոլջիկք a. pagan oracle; *-կս բարբառել*, to forebode, to presage.

Նախոհմաց, ից a. knowing, acquainted with beforehand; prescient, provident; *-ուխտ s.* prescience, foreknowledge; presentiment.

Նախիր, խրաց s. herd of black-cattle.

Նախծին S. *Նախածին.*

Նախկի, -ն S. *Առաջին.* [terlings.

Նախճամկէ պար s. tripe, gut, chit-

Նախճիրք s. slaughter, carnage, blood; great loss, prejudice, waste; *-ս առեան գործել*, to slaughter; *-ս գործեցին դժնդակս ընդեմ թշնամեաց*, they made a dreadful slaughter of the enemy.

Նախնական a. primitive, ancient; primordial, primitive (soil); *- թիւ*, primary number.

Նախնի, նեայ, նեաւ a. first, primitive, ancient, old; *s.* ancient, chief; *-ք s.* the ancients, ancestors, antecessors, forefathers; *ի -նումն ad.* anciently, formerly, in times past, in former ages.

Նախնուէ s. priority; antiquity, age.

Նախողջոյն լինիմ vn. to salute first; to be the first saluted; *-ք s.* first salutation or greeting.

Նախորդ, աց s. predecessor; *-ք*, forefathers, ancestors.

Նախորմ s. outer wall, rampart.

Նախուսաս, ի - ad. anciently, formerly, ab antiquo; *a.* first, ancient.

Նախջահեղեղեան a. antediluvian.

Նահանգ, աց s. province, region, country; climate; *Միացեալ -ք Ամերիկայ*, the United States of America, U. S. A.

Նահանջ, ից s. retreat, rout, defeat; *a.* bissextile; *- ամ*, leap-year; *-ական a.* intercalary; *-եմ, եցի va.* to recant, to retract, to withdraw, to drive back, to revoke; to stop, to suspend, to hinder; *-իմ vn.* to retire, to recede, to withdraw, to fall back, to retreat; *յետս -*, to recoil, to recede, to go backwards; *-ումն s.* intercalation; solstice.

Նահապետ, ապ s. patriarch, chief of a family; prince; *-ական a.* patriarchal; *-ութի s.* patriarchate; principality; family house.

Նահատակ, ապ s. the first to begin a combat, champion, hero; martyr.

Նահատակաբար ad. valiantly, bravely; *-դիր, դրապ s.* agonotheta, athlotheta; *-կից s.* companion in arms or in martyrdom.

Նահատակեմ, եցի va. to cause to fight, * to set by the ears; to inflict martyrdom; *-եցուցանեմ va.* to exercise, to train, to discipline.

Նահատակիմ, եցայ vn. to take one's chance, to expose oneself, to attack, to be foremost in the battle, to charge the enemy; to fight, to struggle, to wrestle, to wage war; to make great efforts, to take much trouble, to persist; to exercise oneself, to practise; to devote oneself, to become a martyr; *ի ճգնութիւն վարս -*, to lead an ascetic life.

Նահատակութիւն s. bravery, valour; great achievement, exploit, heroism; struggle, fight, wrestling, match; suffering, labour, tribulation, mortification; martyrdom.

Նահատակուհի sf. martyr.

Նաձա or *-յ s.* mat, rush-mat.

Նաձակ, Նաչախ s. hatchet; two-edged axe, bipennis; tomahawk.

Նամակ, ապ s. letter, writing, missive, despatch, epistle; *ցանկալի, երկայն, սիրալիր -*, a pleasant, long or chatty, charming letter; *երկտող -*, a few lines, a note; *քառիթերան -*, a letter of four pages; *թուղթ -ի*, letter-paper; *կշռո-ապ*, letter-balance; *տուն -ապ*, post-office; *- կանխավճար*, post-paid; *- գրել, ընդունել*, to write, to receive a letter; *առնել զ-*, to send a letter; *փրկանաւորել զ-*, to frank, to prepay, to pay the postage of a letter; *թելադրել, ստորագրել, կնքել զ-*, to dictate, to sign or subscribe, to seal a letter.

Նամակաբեր a. carrying a letter; *s.* S. *թղթաբեր*; *օր -ի*, post-day; *-գին s.* postage, prepayment; postage stamp; *-գիր, գրի s.* letter-writer; *- լինել*, to write a letter; *-գրական a.* epistolary; *-կալ s.* letter-case; *-կիր s.* letter-carrier, postman, messenger, courier, post; *-մատոյց a.* letter-presenting; *-նի, նոյ s. pl.* letters, epistles; *- առնել*, to write letters; *-տուն s.* post, post-office; *գլխաւոր -տան*, post-master; *պաշտօնեայք -տան*, post-office clerk; *կնիք -տան*, post-mark; *մնալի ի -տան*, poste restante, to be left at the post-office; *-տուփ s.* letter-box.

Նամբա a. damp, moist, humid.

Նամիմ vn. to get humid, moist.

Նամիքոթա s. S. *Նափոթա*; cloak, veil, women's long mantle.

Նայ, յի a. humid; *s. gr.* semi-vowel, liquid letters, *լ, ղ, մ, ն, ր*.

Նայադ, ի s. Naiad.

Նայանէն ad. as he or she, like him [or she.

Նայացուցանեմ va. to moisten, to wet; to water.

Նայեաց s. aspect, view, prospect, sight; situation, position.

Նայելիք s. eyes.

Նայեցած, ի, -ցողութիւն, -ցուած, ոյ s. look, sight, aspect; *-ցուցանեմ vn.* to cause to look at.

Նայիմ, եցայ vn. to look at, to cast the eyes on; to gaze at, to stare at; *fig.* to view, to gaze on, to behold; to mind, to take care.

Նանիր, Նրոց or *րաց a.* vain, useless, futile, frivolous; *ի - ad.* in vain, vainly, to no purpose, uselessly; *ի - աշխատս լինել*, to labour in vain.

Նանրագիր a. written in vain; *-լեզու a.* talking uselessly; speaking unjustly, slanderous, biting, satirical; *-խոհութիւն s.* vain thoughts; *-խոհ, -խորհուրդ a.* thinking of useless or chimerical things, building castles in the air; *-կան* S. *Նանիր*; *-հաւատ a.* incredulous, unbelieving; superstitious.

Նանրանամ, ացայ, Նանրիմ, եցայ vn. to become useless, to cease to be, to faint, dwindle or vanish away, to come to nothing; *- ի խորհուրդս*, to become wise in one's own eyes, conceited, infatuated.

Նանրասէր a. vain, vain-glorious; *-սիրութիւն s.* vanity, vain-glory. [useless.

Նանրացուցանեմ va. to render vain,

Նանրութիւն s. vanity, futility, frivolity; nothingness, inanity; injustice, iniquity, wrong.

Նաշ, ի s. bier, coffin; S. *Դագաղ*.

Նաշխ, շխոյ s. finest quality of wheat flour.

Նապաստակ, ապ s. hare, puss; *ast.* Lepus, the hare; *արու -*, buck-hare;

մատակ –, doe-hare; *ձագ* –*ի*, levret; *հետք* –*ի*, form, prick; *գետնափոր* –, rabbit, cony; S. *Ճագար*; –*ի ականջ s. bot.* hare's ear; –*ի ոտն s. bot.* hare-foot, –wort.

Նաւթիկ or **Նաւթիփ** *s.* small cake, **Նաւթիր** *s.* nadir; S. *Ոտզլակէտ*. [kali.

Նաւտր *s. chem.* sodium; –*ոն s.* soda, **Նարգէս**, *գիսի s. bot.* narcissus, daf-

**Նարգիլակ*, *ի s.* nutmeg. [fodil.

Նարդեան *a.* of nard or spikenard; – *իւղ*, nard-oil, ointment of spikenard; –*գէս*, *գիսի s. bot.* giant-fennel, ferula; –*գոս*, *ի s. bot.* nard, spikenard, nardus Indica, (oil & perfume).

Նարինջ, *ընձի s.* orange; *բանգակ ի նարնջոյ*, conserve of oranges, marmalade; *շաքարատպաս կեղեւ նարնջոյ*, candied orange-peel. [fish.

Նարկա, *յ s. zool.* torpedo, cramp-

Նարկէս or *կիս* S. **Նարգէս**.

Նարմ *s.* quiet, stillness; –*աշարժ a.* gently undulating.

Նարնջագոյն *a.* orange-coloured; –*ծաղիկ s.* orange-blossom; *ջուր* –*ծաղկի*, orange-flower water; –*նոց s.* orange-walk; –*ջուր s.* orangeade; –*վաճառ*, *ող s.* orange-man; – *կին*, orange-woman; –*տան s.* orange-grove.

Նարնջենի *s.* orange-tree; *ջերմանոց* –*ջենեաց*, orange-conservatory.

Նարտ, *ից s.* backgammon; S. *Տաւղլի*; *խաղալ ի* –, to play at dice; –*ախտ* S. *Տապէղ*.

Նարօտ, *ուց s.* dye, tincture, hue; thread, ribbon or tissue of various colours; broidery or needle-work of divers colours; *cockade, rosette; – *կենաց*, thread of life. [*s.* dyeing.

Նարօտանեղկ, *ից s.* dyer; –*ուքիւն*

Նաւ, *ուց* or *ից s.* ship, vessel, boat; S. **Նաւակ** & *Լաստ*; water-vessel, pitcher, urn, jar, earthen-vessel; – *քարեղէն*, basin or vase of stone; S. *Ֆարենաս*; – *պատերազմիկ*, three benched galley, trireme; – – *մեծ*, line of battle-ship, man of war; – *հրձիգ*, fire-ship; – *հինից*, privateer, corsair; – *զօրապետական*, admiral's ship, flag-ship; – *զրահեալ*, armoured ship, armour-plated ship; – *վաճառական*, merchant-man, –ship, trading-vessel; – *շոգեմուղ*, steam-ship, steamer; – *առագաստաւոր*, sailing-boat; – *թեւաձկաւոր*, row-boat; *գումարտակ* –*ուց*, fleet; *վարձ* –*ու*, freight; *վարձել ը*–, to freight or charter a vessel; *կպրով օծանել* or *կպրաձիւթել ը*–, to tar, to careen, to caulk a ship; *կպրաձիւթող* –*ուց*, caulker; *մտանել* or *եւանել, եր թալ ի* –, to embark, to go on shipboard, to go on board a ship, to take a shipping; *եւանել ի* –*է*, to land, to go a-shore, to disembark; *դնել ի* –, to embark, to ship, to export; *հանել ի* –*է*, to disembark, to put a-shore, to unload goods; S. *Զարկանիմ*, *Թիւրեմ*, *Թուամբ*, *Խրիմ*, *Հանդրուան*, &c.

Նաւաբաղմուքիւն *s.* fleet; –*բաշխ s.* lake; –*բեկ a.* shipwrecked; – *նաւասաւ*, *ծովագնացք*, the shipwrecked mariners or people, the survivors from a wreck; – *լինել*, to be shipwrecked, cast away; –*բեկիմ vn.* to run aground, to strand, to founder, to be lost; –*բեկուքիւն s.* shipwreck, wreck; stranding; –*գնաց* or –*ցիկ a.* sea-faring, navigating, travelling by sea; *s.* navigator; voyager; – *լինել*, to navigate; to go by sea, to voyage; –*ք s.* navigable waters; –*գնացուքիւն s.* navigation; voyaging; sea-faring; –*գործ*, *ից s.* ship-builder, naval constructor; –*գործուքիւն s.* ship-building, naval construction; *կայարան, աւազան* –*ից*, navy-yard; dock, wet-dock, dock-yard.

Նաւաղ, *ից* S. **Նաւաստ**.

Նաւալիւղ *լինիմ vn.* to navigate; –*խիճ s.* ballast; –*խումբ s.* squadron, navy; *հրամանատար* –*խմբի*, commodore.

Նաւակ, *ից s.* boat, bark, barge; – *գետից*, wherry, sculler; – *վենետկեան*, gondola; *աւաշիկ* –, caic; *անգլիական* –, outrigger; – *նաւոս*, yawl, skiff, shaloop; – *տափարակ*, ferry-boat, lighter; *վարձ, տակ* –*ի*, tariff, rate.

Նաւակալ, *ից s.* remora, echineis, suck-fish, achandes.

Նաւակաձեւ *a.* boat-shaped; –*կամուրջ s.* bridge of boats, pontoon-bridge; –*կայք s.* bay, road, road-stead, anchoring-ground, anchorage, harbour, haven, port; –*կան a.* naval; nautical; – *զօրուքիւն*, sea-forces, marine, navy; – *գիտուքիւն*, navigation, art of sailing; –*կառուցանեմ va.* to build a ship; –*կառուցանել* S. **Նաւագործ**; – *լինել* S. **Նաւակառեմ**; to navigate; to stear; –*կառոյց*, &c. S. **Նաւագործ**, &c.; –*կառուցական a.* fit for shipbuilding purposes; –*կառուքիւն*, *տեաց s.* inauguration, dedi-

cation, consecration, *sagra;* feast, festival, rejoicing; S. ԽԹՈՒՄՆ; *առնել զ-իս չինուածոյ*, to inaugurate a building; *-իս առնել սեղանոյն*, to dedicate or consecrate an altar; *-կերտուԹիւն* S. ՆաւագործուԹի; *-կիկ s.* small boat, skiff, cock-boat; *-կից a.* voyaging together; *s.* fellow-voyager; *-կոծ a.* shipwrecked; *- լինել*, or *-կոծիմ vn.* to suffer shipwreck, to be lost, to perish by shipwreck; *-կոծուԹի s.* shipwreck; *-կախեալ*, *-կոտուԹի* S. ՆաւամատուԹի; *-կցիմ vn.* to sail together; *-հանգիստ s.* port, haven, harbour, sea-port; *fig.* the port of salvation; S. ՆաւակայԹ; Ըարձակ, անգոյԹ, գեղեցիկ -, a spacious, safe, fine harbour or port; *- գետոյ*, wharf, quay; *հրամանատար -գաւԹից*, harbour-master; *գիւրամերձենալի -*, port accessible at any time of the tide; *գժուարամուտ -*, harbour with a bar; *մտանել, հասանել, լքանել ի -*, to harbour; (նաւ) to sail into or enter harbour; (շոգեՆաւ) to steam into harbour; *հասանել ողջամբ ի -*, to get safe into port; to arrive safe; *նաւաբեկ լինել ի -գլուխ*, to be wrecked in port; *-հանդէս s.* navy; *-ձգուԹի s.* towing, towage; *-ձիգ s.* tug-boat, tug, tow-boat; *- շոգեՆաւ*, steam-tug; *- պարան*, tow-rope; *- լինել*, to tow, to haul, to drag along; *-ղողակ*, *ացի a.* sea-faring; *s.* navigator, voyager; *-մակոյկ s.* yawl, pinnace; *-մաղոյց s.* ladder; landing-place; *-մարտ*, *-մարտիկ a.* fighting at sea; *s.* naval fight; *- լինել*, to fight a battle at sea; *- ռազմիկ նաւաց*, fleet, army; *-մարտուԹիւն s.* naval engagement; mock sea-fight, naumachy; *-մուտ a.* embarked; *s.* S. ՆաւավաՐ; *- լինել*, to embark; *-շինուԹիւն* S. ՆաւագործուԹի; *-չոյս s.* way, passage, ferry; *a.* S. ՆաւագնացՈՒ; *-պետ s.* captain, commander; *-պետեմ*, *եցի va.* to command, to steer or guide a vessel; to pilot; *-պետուԹիւն s.* command, steering, working, piloting a vessel; *-ոսկր s.* stem, prow, head.

ՆաւասարդՈՒ, *ի s.* the first month of the ancient Armenian calendar, (August).

ՆաւաստԻ, *ի*. *-ի*, *ուոյ*, *ուեաց s.* sailor, seaman, mariner, sea-faring man, tar, jack-tar; *-ք*, seamen, sea-faring people, crew; *-եմ va.* to steer a ship; *-ուԹիւն s.* profession of a sailor; seamanship; steering of a ship; piloting; navigation.

ՆաւավաՐ, *ացի s.* navigator; S. ՆաւուղիՂ; seaman, boatman, gondolier, rower; *-եմ*, &c. S. ՆաւապետեմՈՒ, &c.

Նաւատիանոս, *ացի a. s.* Novatian.

ՆաւատորմԻ, *ի*, *-իկ* or *իՂ s.* squadron, fleet; *-իկ s.* flotilla.

Նաւարան *s.* arsenal; dock-yard.

ՆաւարԱՐ, &c. S. ՆաւագործՈՒ, &c.

ՆաւարկելիՂ *a.* navigable; *-կեմ*, *եցի vn.* to sail, to navigate, to go to sea; S. ՀողմՈՒ; *-կոչ* S. ՆաւորդՈՒ; *-կուԹի s.* navigation, voyage at sea, passage.

ՆաւացուցԱԿ *s.* rostrum, beak-head, cut-water, knee of the head; *-փայտ s.* ship: forest-tree; S. ԼաստենիՔ; *-քարՉ*, &c. S. ՆաւաձիգՈՒ, &c.

ՆաւեՂաստաց S. ՆաւաստԻ; *արգիւանՔ*, the Argonauts. [to go to sea.

ՆաւեմՈՒ, *եցի vn.* to sail, to navigate,

ՆաւԹ, *իւ s.* naphtha; *-իս s.* -line.

ՆաւԹՁեմ S. ՆօԹՁեմ.

ՆաւկուեաբՐ, *նեբրոյ s. pl.* boats.

ՆաւորդՈՒ, *ացի s.* navigator; passenger; S. ՆաւաստԻ; *-ք ԱրգեայՑ*, the Argonauts.

ՆաւուղիՂ, *ղկի*, *-ղկակ s.* helmsman, steersman; pilot; *-ղկուԹիւն s.* S. ՆաւատեսուԹիւն; navigation; art of sailing, histiodromia; *գիրք -ԹԵ*, treatise on Navigation.

ՆաւվարձեմՈՒ *va.* to freight, to charter; *-ձուԹիւն s.* freighting, chartering.

ՆափորԻ, *ի*, *ամբ*. *ունք s.* cloak, mantle; monk's long mantle; cope, chasuble; *-անի s. pl.* copes; *-ապատ a.* wearing a cope; *-իկ s.* small mantle, mantelet; dalmatic.

ՆաքարականԻ, *կաի s.* a farthing, two mites, fourth part of a penny.

ՆգաբեկեմՈՒ, *Նգախարխար առնեմՈՒ*, *ՆգեմՈՒ*, *եցի va.* to demolish with levers or crow-bars, to dismantle, to throw down, to raze; *-կար a.* driving in a

ՆգոյՐ *s.* three-legged table. [stake.

ՆգոսիմՈՒ, *տեալ vn.* to grow mouldy, to get spoiled.

ՆեարդՈՒ, *Նեբրդից s.* fibre, string; ligament; tendon, sinew; *-իս s.* fibrine; *-ապատ a.* fibrous, stringy, muscular, brawny; ligamentous; tendinous, sinewy; *-առեակ a.* cartilaginous.

ՆեԻ, *ոյ s.* putrefaction, rottenness, putrescence, corruption; infection, bad smell, stench, stink, fetidness;

chem. brome; *a.* corrupt, spoiled, putrid, stinking; *չարաՀոտն –*, foul smell; *– անկաւ ի մարմինն*, it has began to putrefy.

Նեխական *a.* corruptible; S. **Նեխ** *a.*; **–հալած** *a.* antimephitic; **–հոտ** *a.* stinking, infected, putrescent, rotten, corrupt; **–հոտուԹիւն** *s.* infection, bad smell; **–չաղիղ** *a.* putrified, stinking, fetid; **–վայրկ** *s.* fetid or stinking places.

Նեխեմ, եցի *va.* to putrefy, to corrupt, to rot; **–իմ** *vn.* to become putrid, to be corrupted, spoiled, rotten, [stinking.

Նեխուածք *s.* corrupt sores.

ՆեխուԹիւն, –ումն S. **Նեխ** *s.*

Նեխուր, ի *s.* apium, ache, wild celery, smallage.

ՆեկաՀ *s. Hebrew w.* sheep-master or –owner.

Նեկտար, ի *s.* nectar.

Նեղ *a.* narrow, strait, close; *s.* narrowness, straitnes; *fig.* anxiety, grief, distress; **–ք**, strait; defile; *ի – արկանել, Հասուցանել*, to reduce to distress or to straits, to constrain, to oblige, to compel, to force; to press, to urge, to embarrass; *ի – մտանել, անկանիլ*, to be pinched for means, to be in straitened circumstances, to be reduced to straits, to the last extremity, to be embarrassed, distressed.

Նեղաբերան *a.* narrow-mouthed; **–գարշապար** *a.* narrow-heeled; **–լանջ** *a.* narrow-breasted; **–ծակ** *a.* creviced; **–Հարուածք** *s.* pain or uneasiness caused by constraint; **–Հաւատ** *a.* doubting, hesitating, of little faith; **–նամ, ացայ** *vn.* S. **Նեղասրտիմ**; to be narrowed; *fig.* to become impoverished, to be reduced to misery; **–պատիմ**, &c. S. **Նեղասրտիմ**, &c.; **–պէս** *ad.* narrowly, straitly, hardly; sparingly; **–սասա, –սիրտ** *a.* impatient, touchy, crabbed, peevish, surly, surly-humoured, choleric, morose, irascible, passionate, hasty; **–սրտիմ, սեցայ** *vn.* to be impatient, fretful, to fidget, to lose patience, to be vexed; to be ill-tempered, cross, angry, irritated, exasperated; **–սրտուԹիւն** *s.* impatience, ill-temper, intolerance, vexation, irritation, exasperation, bursts or fits of passion or rage.

Նեղացուցանեմ *va.* to worry, to afflict, to torment, to vex.

Նեղափողոց S. **Նրբափողոց**.

Նեղեմ, եցի *va.* to narrow, to make narrow, to contract, to straiten, to restrain, to tie down, to press, to constrain; to give trouble, to disquiet, to incommode, to inconvenience, to importune, to annoy, to trouble, to torment, to harass, to infest, to plague, to molest, to maltreat, to oppress; **– զոք ամբոխին**, to crowd, to oppress, to press, to squeeze; *ժողովուրդքն նեղէին զնա*, he was oppressed by the throng; *էշն նեղեաց զինքն ընդ որմն*, the ass thrust herself unto the wall.

Նեղիմ, եցայ *vn.* to be put to straits, to be constrained or necessitated; to be uneasy, disquieted, afflicted, troubled, tormented, vexed, molested; **– եւ մտիլ ի սեպհան**, to be intruded upon or thrust in; to meddle with, to interpose.

Նեղիչ *a.* afflicting, troubling; molesting, oppressing, persecuting; distressing; vexatious, disquieting.

ՆեղուԹիւն *s.* want of width or amplitude, narrowness, straitness; care, trouble, tribulation, grief, sorrow, affliction, inquietude, displeasure; fatigue, weariness; importunity, incommodiousness, annoyance, tedium; torment, worry, vexation, oppression.

Նեղում S. **Նեղեմ, իմ**. [mus; pass.

Նեղուց, ի *s.* straits, channel; isth-

Նեղսիրտ, &c. S. **Նեղասրտ**, &c.

Նեմէ, ի, ւոջ. մեաք *s.* Nemæan-games; **–ական** *a.* Nemæan.

Նենգ, ի, ա– or **ի–** *s.* fraud, artifice, stratagem, wile, craft, guile, cunning; *a.* S. **Նենգաւոր**; **–ա–, –ի–, –ով** *ad.* with fraud, fraudulently, artfully, insidiously, maliciously, treacherously, knavishly; **– գործել**, to machinate, devise, hatch or frame a plot; **– կրել յուսիքէ**, to be betrayed, defrauded, cheated.

ՆենգաբանուԹիւն *s.* fallacy, falsehood, deceit; **–բար** S. **Նենգաւ** *ad.*; **–բարոյ, –գործ, –ժէտ** or **ժոռ** S. **Նենգաւոր**; **–խոհ** *a.* fraudulent, malicious, sly, guileful, cunning, crafty; **–խոչընջ** *a.* killing by surprise or treachery, guileful, assassinating; **–խօսուԹիւն** *s.* double-dealing; crafty speech, honied or delusive words, deceitful discourse; **–միտ** S. **Նենգախոհ**.

Նենգան, ացի S. **Նենգ** *s.*; **–ա–, –օք** S. **Նենգաւ**. [deceitful.

Նենգապատիր *a.* insidious, artful,

Նենգաւոր *a.* fraudulent, cunning, wily, sly, insidious; gloomy, sullen, saturnine; treacherous, disloyal, perfidious, felonious; roguish, swindling; *-եմ*, &c. S. **Նենգեմ**, &c.

Նենգեմ, *եցի va.* to defraud, to deceive, to cheat, to dupe, to cozen, to trick, to gull, to swindle; to circumvent; to betray; *-իմ vn.* to be deceived, betrayed, &c.; *- ի տեսութիւն*, to lose the sight, to become blind.

Նենգիչ *a.* knavish, roguish, cheating, crafty; falsifying, forging; stealing.

Նենգութիւն *s.* fraud, trick, artifice, craftiness, slyness, cheating; duplicity, deception, trickery, knavery; disloyalty, perfidy, felony, treason; swindling, roguery.

Նեպակ, Նեպուկ, ացի *s.* milliped, [wood-louse.

Նեռն, ռին. ռինք *s.* antichrist.

Նեսար, ի, աց *s. Hebrew w.* neessarian; **նեղեալ -աց**, energumenous, demoniacal.

Նեստորական *a. s.* Nestorian; *-ուիի*

Նետ, ից *s.* arrow, bolt, shaft, dart; *- օձ*, dart-snake, acontias, jaculum; *- առ ի յԱյ*, thunder; *-ս արձակել*, to shoot an arrow, to discharge or let fly arrows.

Նետաթափ S. **Նետաձիգ**; *-ից առնեմ va.* to pierce with many arrows; *-կալ, ացի* *s.* balista; arbalet, cross-bow; catapult; *-հար* *a.* shot, pierced or wounded with an arrow; *-ձգող* *s.* archer, bowman; *-ձգուիի* *s.* shooting, letting fly an arrow; *-ձիգ* *a.* drawing a bow; serving to launch an arrow; *s.* S. **Նետաքնիկից**; *- առնել, լինել*, to shoot, to let fly an arrow, to draw a bow.

Նետեմ S. **Ձգեմ**.

Նետաքնիկից *s.* bow-shot.

Նետող S. **Նետաձգող**; *ազգ -ացի*, Scythians, Sarmatians.

Ներ, ի, ոյ *s.* sister-in-law; *-, ք* *s.* period or cycle of six hundred years, or 600 months; *-, pr.* in, into; within; *ի - անձինդ*, in thyself; *- արհեստին*, skilled in art.

Ներածական *a.* introductory; *-ծեմ va.* to introduce; *-ծու, ի* *s.* introducer; *-ծութիւն* *s.* introduction; *-կրթեմ va.* to instruct well; *-միտ* *a.* endowed with intellect, reasonable, rational; *-մնեայ* *a.* monthly; *-մտեմ vn.* to enter, to introduce oneself; *-նիւթեմ va.* to infer, to deduce.

Ներանձն, -ական S. **Ներանձնաւոր**; *-անամ vn.* to withdraw or seclude oneself from the world, to give oneself up to a spiritual life; *-ացեալ, -աւոր* *a.* living retired, solitary, secluded; devoted, spiritual; contemplative; *-ութիւն* *s.* solitude, secluded, contemplative or ascetic life; contemplation.

Ներբան *s.* sole of the foot; *- կօշկաց*, sole; *- դուրսպայից*, foot; *-ափոկ* *s.* trowser-strap. [or *ուիի* *s.* importation.

Ներբերեմ *va.* to import; *-բերութիւն*

Ներբող, ից *s.* eulogy, praise, encomium, panegyric.

Ներբողաբան S. **Ներբողիչ**; *-եմ* S. **Ներբողեմ**; *-ութիւն* S. **Ներբող**.

Ներբողական *a.* laudative; panegyrical, eulogistic.

Ներբողանի *s. pl.* praises, eulogies, [panegyrics.

Ներբողեան, ենի S. **Ներբող**.

Ներբողեմ, եցի *va.* to make the panegyric, the eulogy of; to give praises, to laud, to eulogize, to praise, to exalt.

Ներբողիչ *s.* panegyrist, eulogist.

Ներբուն *s.* trunk.

Ներգեա, ից *a.* slim, slender, lean, thin, weak; languid, faint; *gr.* tribrachys; *-իմ, եցայ vn.* to become weak, lean, faint, to grow languid.

Ներգիեն *s. bot.* lotus; lotus plant.

Ներգին, ից *a.* internal, interior, inward; innate, natural; *-ական* *a.* commorative; *- հոլով*, - case.

Ներգործաբար *ad.* actively; *-ական* *a.* active; *- բայ*, active verb; *- քուն*, active voice; *- շնորհք*, effective grace; *-ակից* *a.* co-operative; *-ել va.* to do, to act, to operate, to influence; *-ութիւն* *s.* activity, energy, force, virtue; influence, operation; act, deed, work; *- հաւատոյ*, act of faith; *-օրէն ad.* effectively, in effect.

Ներդաշնակ *a.* harmonious; *s.* harmonica; *- ձայն*, harmonic sound; *-պէս ad.* harmonically, harmoniously; *-աւոր* *a.* harmonious, harmonic, tuneful, cadenced, concerted; *-ութիւն* *s.* harmony, accord; symphony; concert.

Ներդեայ *a.* made of fibres or nerves.

Ներեւից *s.* Nereids, sea-nymphs.

Ներելի *a.* pardonable, excusable, remissible; *- մեղք*, venial sin.

Ներեմ, եցի *va.* to grant pardon for a fault, to pardon, to excuse, to forgive, to be indulgent; to permit, to allow; to tolerate, to endure, to suffer,

to support; *ներեցէք*, I beg pardon; pardon me ; *զայս ասեմ ներելով*, I speak this by permission.

Ներընդունակ *a.* contingent, casual; *–ութիւն s.* contingence, casualty.

Ներխորհուրդ *s.* arcane, secret or hidden sense or meaning.

Ներծովային *a.* marine.

Ներկ, *ոյ s.* tint, dye, colour; – *կօշկաց*, shoe-blacking.

Ներկագործ *s.* dyer.[*a.* dyed, colored.

Ներկած, *ոյ s.* spot, stain; – or *–ոյ*

Ներկական *a.* serving to dye.

Ներկայ, *ից a.* present, actual; *gr. a. s.* present; *–անամ, ացայ vn.* to present oneself; *–ացուցանեմ va.* to present; *–ութիւն s.* presence.

Ներկանեմ, *կի va.* to dye, to colour, to tinge; – *ի կարմիր*, to give a red dye to, to dye red.

Ներկանիւթ *s.* colour, colouring matter; *–տուն s.* dye-house; *–տուփ s.* colour- or paint-box; *–րար s.* dyer; *–րարութիւն s.* dyeing; dye-works.

Ներկեմ, *եցի va.* S. **Ներկանեմ**; *տալ ի ներկել*, to give out to be dyed.

Ներկէս S. **Նարկա**.

Ներկիչ *s.* dyer.

Ներկոց *s.* dye-house. [spot.

Ներկուած, *ոյ s.* dye, colour; stain,

Ներկուռ *a.* S. **Խիտ** *a.*; well instructed, very erudite, learned, clever, imbued with science.

Ներհակ S. **Հակառակ**; *–ակիր a.* contrary, incompatible ; antipathetical; – *բնութիւն*, incompatibility; *–հական*, *–ութիւն* S. **Հակառակ**, *–ութիւն*; *–ութիւն գունոց*, contrast of colours.

Ներհմտութիւն S. **Հմտութիւն**.

Ներհոսաչափ *s.* eudosmometer; *–հոսում s.* eudosmose.

Ներհուն S. **Ներկուռ**.

Ներմարդանամ S. **Մարդանամ**.

Ներմարդկումն, *–դութիւն*, *–մարմնութիւն s.* incarnation.

Ներմեղական *a.* stained with sin.

Ներշնչական *a.* spiritual; *–չիմ, եցայ vn.* to be inspired, transported; *–չումն s.* inspiration, transport.

Ներշրջական or *ջանական a.* encyclopedical; *–ջանակք s.* encyclopedia.

Ներող *a.* indulgent, condescending, forbearing, merciful, clement; – *լինել*, to be indulgent.

Ներողակրօն *a.* tolerant ; – *միտք*, *խորհուրդ* or *–ութիւն s.* toleration.

Ներողամիտ S. **Ներող**; – *քաղցրութ.*, with the greatest kindness; *–մտութ. s.* indulgence, condescension, clemency.

Ներողութիւն *s.* indulgence; pardon, remission, mercy, pity; *–թեամբ ad.* indulgently.

Ներութիւն, *–ումն s.* pardon; – *խնդրել*, to beg pardon or forgiveness, to apologize. [**Ներքս**.

Ներս, *ի – ad.* in, within, inside; S.

Ներվարժական *a.* instructive; *–ժութիւն* or *ումն s.* instruction, erudition, [discipline.

Ներտ, *ից* S. **Նարդ**.

Ներտառական *a.* corporeal, material.

Ներտարամադրական, or *դրեալ a.* inward, innate, inborn; – *քան*, idea, thought, conceit; *–դրութիւն s.* natural disposition; conception, thought.

Ներտրամախոհական *a.* fictitious ; *–խոհութիւն s.* meditation, thought.

Ներփակեալ *a.* enclosed within; – *նամակս*, the enclosed letter.

Ներքանոց *s.* any piece of furniture used as a couch, bedding.

Ներքեւ *pr.* under, below.

Ներքին, *քնոց a.* interior, internal, inner; intestine; intrinsic; intimate, cordial; underground, subterranean; – *անկիւն*, internal angle. [eunuch.

Ներքինանամ, *ացայ vn.* to become

Ներքինապետ *s.* chief of the eunuchs, S. **Մարդապետ**. [to geld, to castrate.

Ներքինացուցանեմ *va.* to eunuchate,

Ներքինի . *նւոյ* , *նեաց s.* eunuch; *ձայն –նւոյ*, shrill voice; – *առնել*, *–ս խզել* S. **Ներքինացուցանել**; *անմօրուս են –*, eunuchs have no beard.

Ներքնաբաժին *s.* subdivision; – *առնել*, to subdivide; *–բերդ s.* citadel; *–գիր s.* inscription; *–գունդ s.* troops of men, terrestrial or mortal hosts; *–գրոշմ a.* marked inside, inscribed; *–խաղ s. mus.* an Armenian note ( ); *–լողակ* or *լուղակ s.* diver; *–խարիսխ s.* pedestal, stand.

Ներքնակ, *աց s.* under-coat, – waistcoat; shirt-front; – *կանանց*, chemisette, habit-shirt, under-petticoat.

Ներքնական *a.* inferior, interior; *–կողմն s.* the interior part; *–յարկ s.* mezzanine, entresol; *–տուն s.* ground-floor; cellar.

Ներքնուղի S. **Ստորուղի**.

Ներքոյ *a.* under, nether, lower; –, *ի – pr. ad.* under, below, beneath; in, within, through, inwardly, inside;

ի – արկանել, to subdue; *ի – կացեալ, անկեալ*, subject, submissive, dependent; *պատել ի –*, to line, to cover on the inside; *–ք s.* the inside, interior.

Ներքոյաբնակք s. antipodes.

Ներքուստ, ի – ad. internally, inwardly; below, beneath; inside, within, inwardly; from beneath, from below.

Ներքս, ի – ad. in, into, inside; *մտանել ի –*, to go in, to enter; *ընկալաւ զնա ի –*, he took him in, he received him; *եդաք ի – ի սենեակն*, we placed it in the room.

Ներքսագոյն a. interior, internal, innermost; *–գրեմ va.* to imprint, to impress; *–գրական a.* intercalary; *–գրութիւն s.* intercalation; *–ծութիւն s.* introduction; *–կողմն s.* interior, the inside part; *–մուտ առնեմ va.* to cause to enter, to introduce, to bring in.

Նեցուկ, ցկի s. stay, staff, prop; sustainer, support, upholder, buttress; *–ս արկանել*, to prop, to stay, to support; *– ամրութիւն լինել ումեք*, to be a support of, to uphold, to sustain, to protect; *– կալ հաւատոց*, to support religion, to be a supporter of religion; S. *Յեհնարան*.

Նզար a. weak, slender, slim, thin.

Նզով, ից s. anathema, excommunication, malediction, curse; imprecation, execration; *լինել ի –ս*, to become anathema, to be a subject of execration; *առնել զոք ի –ս, տալ զոք ի –ս*, to subject a person to execration; *ընկ –իւք կապիլ* or *անկանիլ*, to be excommunicated or execrated; *–ս արձակել, –ս ի վերայ կարդալ*, to anathematize, to curse; *–ս ի հետ արկանել* or *զինի արձակել*, to load with cursing, to curse, to execrate, to imprecate; to excommunicate.

Նզոված, ոյ s. anathema; *a.* excommunicated. [*– ad.* –cally.

Նզովական a. anathematical; *իբրեւ Նզովանք* S. *Նզով*.

Նզովեմ, եցի va. to anathematize, to excommunicate; to curse, to condemn; to execrate, to imprecate; *–իմ vn.* to be excommunicated, anathematized; *եղիցի նզովեալ*, let him be anathema.

Նէ, նէա, զնէ pron. f. she, her.

Նէեղաս, ոց s. H. w. neelassa; peacock.

Նէեսա s. H. w. nessa; ostrich.

Նժար, ից s. balance-scale.

Նժդեհ, –ակից, &c. S. *Պանդուխտ, Պանդխտակից*, &c.

Նժոյգ, ուկից s. fresh horse, relay, led-horse; prancer; courser; *–ածիգ s.* groom; *–աւոր a.* mounted on a courser, horseman, cavalier.

Նիաղ a. poor, necessitous, indigent; *մեզ ոչինչ – էր ի ձեզնէ*, we had no need of you; *–եցուցանեմ va.* to macerate, to mortify; *–ութիւն s.* want, necessity, indigence.

Նիդ, նգոյց s. bolt, lock, padlock; lever, bar; traverse, cross piece of timber; trabs, trabeculæ (a meteor); *– փայտեղէն*, mortar; *փակել նգօք*, to bar, to bolt, to fasten with a padlock.

Նիզակ, ոց s. lance, spear; pelta, clypheus; *Հարուած –ի*, spear or lance-thrust; *ի ակէ –ի վառեալ*, armed with a lance, pikeman; *անտառախիտ –ք*, a forest of spears; *սատակել –ս զեռանդեայ*, to slay with scythes.

Նիզակաբեկորք or *բեկք s.* broken spears; *–բուն s.* spear-staff or –shaft; *–խուռն a.* bristling with spears; *–զօրք*, company of pikemen; *–կից s.* fellow-soldier, comrade; ally, confederate; *a.* allied, leagued, confederate; *–կուռ առնեմ va.* to subjugate with lance & spear; *–կցիմ vn.* to fight together; to be allied, leagued, to form a coalition with, to enter into an alliance, to league together; to help, to succour, to aid; *–կցութիւն s.* alliance, league, confederacy, coalition, confederation; *–ձեւ a.* lance or spear-shaped; *–ձօճ a. ad.* poising a javelin or brandishing a spear; *–մուխ s.* javelin-man; *–ակէտ s.* the dart or the head of a lance; *–ուոր s.* lancer, pikeman, halberdier; *– աստղ*, lance-shaped meteor; *–փակ a.* surrounded or hemmed in by pikemen.

Նիզակընկէց լինիմ vn. to throw down one's arms & desert, to abandon one's post, to flee.

Նիզակիկ s. javelin, dart, short lance.

Նիկիադաւան a. holding or professing the doctrine of the council of Nice.

Նիկիական a. Nicean.

Նիկոլայեցիք, ից-ք s. Nicolaitans.

Նիհ, Նեհ s. list of prices, tax, rate, tariff.

Նիհար, ոց a. thin, lean, meagre, gaunt, spare, skinny, scraggy; *–անամ, ացայ vn.* to grow lean or spare, to

become thin, to fall away; *-ացուցա-նեմ va.* to make thin or lean, to emaciate, to extenuate, to weaken, to attenuate; *-ուԹիւն s.* leanness, thinness, emaciation, extenuation.

Նինուէացիք *ad.* like the Ninevites.

Նինջ *s.* slumber, sleep, repose; *մի տար - արտեւանաց քոց*, give not slumber to thine eyelids.

Նիշ *s.* sign, mark; spot, speckle; *geom.* point; *այս -, այն -*, such a one, such; so & so; *յայս - աւուր*, in such a day. [brews, Nisan, (March).

Նիսան *s.* the first month of the He-

Նիստ, նստի *s.* sitting posture; position, situation; seat, residence, abode; property, possession; sitting, session, meeting; *- արքունական*, seat of Government, capital city; *- բա-նակի*, encampment; *ի - կենել*, to sit up, to sit down, to be seated; *ի - ննջել*, to sleep in a sitting posture; *- առնուլ*, to be tranquillized, allayed, lulled into security; *ի - գումարել*, to hold a sitting; *ի նստի անդ*, during the sitting, forthwith, before separating; *երիք նստիւ նկարել զկենդանագիր*, to paint a portrait in three sittings.

Նիւթատ, ացի *va.* to invent, to contrive, to frame, to hatch, to plot.

Նիրհ *s.* light sleep, drowsiness, sleepiness, dozing; *- առնուլ, - անկանիլ ուռքք* or *-եմ, եցի vn.* to fall into a doze, to begin to nod, to doze, to nap, to be drowsy, to drop off to sleep, to take a nap or snooze; *ի քուն Թանձր մրուԹէ*, to fall fast asleep or into a sound sleep, to be fallen into a deep sleep; *նիրհեալ ջրհոսք*, waterless or dried wells; - or *-եցուցանեմ va.* to render drowsy or sleepy, to send to sleep; *- յարտանի*, to lull or rock to

Նիրհուն S. **Նիրհ**. [sleep.

Նիւ *s. bot.* wild-turnip.

Նիւթ, ոց *s.* matter, body; element; substance; subject, matter; cause, reason, grounds; *-ք*, materials; *- հրոյ*, matchs, incentive, tinder; *- ցրիւ*, diffuse matter; *- եւ աեւակ*, form & matter; *խօսակցութիք զայսր -ոյ*, let us discourse on this subject.

Նիւթագործեմ *va.* to spin.

Նիւթական *a.* material; *-ուԹիւն s.* materiality; *-հաւաք a.* avaricious, grasping; *-պաշտ, ից s.* idolater; materialist; *-պաշտուԹիւն s.* idolatry; materialism; *-պէս ad.* materially. [ed.

Նիւթարկեալ *s.* the subject propos-

Նիւթացուցանեմ *va.* to give a material form or existence, to create, to produce, &c.

Նիւթաւոր *a.* material; liquid, fluid; *fig.* worldly-minded; *-իմ vn.* to be formed, to be composed of matter, to exist, to be.

Նիւթեղէն *a.* material, corporeal; *-պէսապէս ad.* materially; sensually; *-պէսուԹիւն s.* materiality; sensuality.

Նիւթեմ, եցի *va.* to spin, to twist; to weave, to plait; to prepare, to form, to project, to design; to cause, to produce, to excite; to contrive, to machinate, to plot; *- զնենգուԹիւն*, to weave plots or snares, to conspire, to plot, to lay snares; *դաւ -*, to frame or plot a treacherous design, to hatch treason; *կործանուման -*, to ruin, to cause the ruin of; *չարիս - ուռքք*, to meditate evil against a person, the ruin of; *- խորհուրդս չարուԹեան*, to meditate gloomy, foul or heinous thoughts; *- անձին չարիս* or *զկորուսս*, to contrive one's own ruin; *- նիւթ*, to accumulate; *- զգործն*, to undertake, to execute, to put into execution; *լրբենի սէրն նր մահ նիւթեաց նմա*, his infamous passion cost him his life.

Նիւթիչ *a.* spinning; weaving.

Նիւթոտուն S. **Թրծոտուն**.

ՆիւթուԹիւն *s.* materiality; *-ումն s.* machination, plot.

Նիւս S. **Նուս** or **Նուք**.

ՆխոԹեմ, Թի *va.* to push with force, to drive or thrust in, to fix. [loaf.

Նկան, ացի *s.* hearth- or griddle-cake;

Նկանակ, ացի *s.* roll, manchet; *քանի - հայ ունիք*, how many loaves have you?

Նկաս *s.* human respect; *- կենել* or *-եմ, եցի vn.* to see, to look at, to regard, to observe, to examine, to consider, to contemplate, to reflect, to ponder on; to show or pay regard to; *-իչ a.* regarding, observing, contemplating; *-ուԹիւն, -ումն s.* observation, contemplation; regard, consideration.

Նկար, ոց *s.* painting, picture; image, figure, effigy; embroidery or needlework of divers colours; lively description; *ի -ս հանել*, to paint, to take or draw a portrait; to describe; S. **Թաթրնակեան, Պաբիտանակեան**, &c.

Նկարագեղ *a.* picturesque; **-գիծ** *s.* painter; **-գիր, գրաց** *s.* description; picture, painting; representation, likeness, portrait; delineation, design, plan, model, form; style; text; S. **Նկարագիծ**; *a.* painted; described; **պատկերակիրք -**, portrait, likeness; **- բնութեան**, the picture of nature; **ըստ -գրին**, literally; **մեկնել ըստ -գրին**, to explain literally; **-գործ** *a.* variegated; **-գրական** *a.* representative; descriptive; picturesque; characteristic; literal; **- իմաստիւք**, literally; **-գրեմ** *va.* to paint, to represent; to pourtray, to depict, to paint, to describe, to give a description of; to characterize; **-գրութիւն** *s.* painting, representation, portrait, image, figure, delineation, sketch; description; *rhet.* hypotyposis, imagery.

Նկարագիր *a.* painted; **-գրութիւն** *s.* character, letter; **-կերպ** *a.* painted, diversified with colours, variegated, checkered; embroidered; *s.* painting, image; **-կերտ, ից** or **եաց** *s.* embroiderer; painter; *a.* of divers colours; figured; embroidered; **-կերտեմ** *va.* to paint; to embroider; **-կերտութիւն** *s.* painting; embroidery; **-պատկեր** *a.* painted, adorned with paintings; **- տախտակ**, picture, painting; **-պատկեր** *s.* image, portrait, effigy; **-տիպ** *s.* literal history; text; **-ցոյց** *a.* representing a picture or image.

Նկարեմ, եցի *va.* to paint; to represent, to figure, to form; to depict, to describe, to write; **- ի միտս**, to imagine, to fancy, to picture to oneself; **- ի գրի**, to write, to describe.

Նկարեղն *a.* painted, coloured, variegated, varied with many colours; embellished with imagery; **- պատուական Հնդկաց**, printed calico, chintz, cotton.

Նկարիչ *s.* painter; **կենդանագիր -**, portrait painter; **կին -**, paintress.

Նկարուն S. **Նկարեղն**.

Նկարչական *a.* picturesque; **-չութիւն** *s.* painting; **- իւղաթուրմ**, oil-painting; **- ջրաներկ**, water-colour painting.

Նկնախոհ *a.* mean-spirited, low-minded; **-հասակ** *a.* low-sized, short, little; **-ձեւ** *a.* mean in appearance, low, poor.

Նկնութիւն *s.* meanness, baseness, lowness, smallness, shabbiness.

Նկուղ, ից *s.* hollow, ditch, cave, cavern, grotto.

Նկուն *a.* vanquished, conquered, humbled, lowered, abased, depressed; base, abject, vile, low, contemptible, mean, poor, little, ignoble; **- առնել**, to conquer, to subdue, to bear or break down, to humble, to depress, to abase, to weaken, to harass, to mortify, to humiliate; **- լինել**, to be conquered, overcome, humbled, abased, worsted, to succumb, to yield to.

Նկրտեմ, եցի *va.* to push on, to induce, to incite; to promote, to advance.

Նկրտիմ, եցայ *vn.* to endeavour, to exert oneself, to take pains, to make great efforts, to strive hard, to do one's best. [effort, study, diligence.

Նկրտուածն *s.* advancement, progress;

Նհանգ, ագ *s.* alligator, cayman.

Նմա *pron.* to him or her.

Նման, լից *a.* like, similar, resembling, approaching; equal, conformable, analogous; *ad.* similarly, in the same manner, alike, such; **- է** *v. imp.* it suits, it is proper, fit or becoming; it seems, it appears; **ամենևին - է նմա**, he is as like him as can be; **- ըստ սիրէ**, like loves like.

Նմանաբանութիւն *s.* imitating a person's voice or speech, mimicry; **-բար** *ad.* likewise, equally, in the same manner; **-բերեմ** *va.* to figure, to represent; **-բոյժ** *s.a.* homœopathist; **- բժիշկ**, homœopathic doctor; **-բուժական** *a.* homœopathic; **- դեղ**, - medicine; **-բուժութիւն** *s.* homœopathy; **-գոյն** S. **Նման** *a.* & *ad.*; **-գործ** *a.* counterfeited; *s.* counterfeiter; **-գործեմ** *va.* to counterfeit; **-գործութիւն** *s.* counterfeiting; forgery; **-գրեմ** *va.* to write a similar hand; to fac-simile; **-գրութիւն** *s.* fac-simile; **-խօս** *a.* imitating the human voice.

Նմանակ *a.* like.

Նմանական *a.* imitative; mimic; **-ն** *s.* mimicry; **-կերպ** *a.* uniform, conformable or resembling; **-կերպիմ** *vn.* to conform to, to become like, to resemble; **-կերպութիւն** *s.* similarity, conformity, uniformity, resemblance, analogy; **-կի** *ad.* likewise; **-կից** *a.* subject to the same feeling or passions; **-կից** *a.* S. **Նման**; imitating, following; **-ակցութիւն** *s.* conformity; imitation; **-հան** *a.* pourtraying faithfully; traced, counterdrawn; **-հանեմ** *va.* to trace, to counterdraw; **-հանութիւն** *s.* tracing, counterdrawing; **-հատապար** *ad.* like,

similarly, equally; –հիւթ *a.* formed of the same material; –ձոյլ *a.* stereotyped; *s.* stereotype; stereotype-plate; –ձուլիմ *va.* to stereotype; –ձուլիչ *s.* stereotyper; –ձուլումն *s.* stereotyping; –մասն *a.* composed of similar or equal parts; –յանդ *a. gr.* consonant; –յանգութիւն *s.* consonance, harmony, concord; –պէս *ad.* likewise, in like manner, in the same manner, conformably, equally, analogically; –սեռ *a.* of the same gender; –սէր *a.* of the same kind, family or species; –վիշտ *a.* subject to the same afflictions or pains; –տառութիւն *s.* alliteration; –տիպ S. նմանակերպ; –ցեղ S. նմանատեսակ.

Նմանելի *a.* imitable.

Նմանեմ, եցի, –ացուցանեմ *va.* to render like, to assimilate, to conform, to equalize, to liken; to imitate, to counterfeit. [image, statue.

Նմանիկ S. նման *a.*; **–ք** *s.* likeness,

Նմանիմ, եցի, –նիմ, եցայ *vn.* to be alike, similar, to resemble, to approach, to be equal with; to imitate, to follow, to tread in the steps of; **նմանեալ մարդկան**, in the human form; **նմանի** *v. imp.* it suits; it is very probable; – **եթէ**, it seems, it appears.

Նմանող, –ակից *s.* imitator; – **լինել**, to imitate, to follow, to endeavour, to resemble; to copy, to ape, to mimic; **–ութիւն** *s.* imitation; mimicry.

Նմանորդ, ացի S. նմանող.

Նմանութիւն *s.* similarity, resemblance, conformity, analogy; assimilation; comparison; uniformity, equality; imitation; likeness, image, effigy; figure, type, form: parable, example; **ըստ –թեան, ի –, in imitation of, after the fashion of; ըստ նմին–թեան**, in like manner, likewise; S. **Խնբեմ.**

Նմանուանակ, նմանացօրէն, նմանօրէն *ad.* likewise, equally; like, same, conformable.

Նմանօրինակ S. նոյնօրինակ.

Նմին ազգագաւ, նմին իրի *ad.* for which reason, therefore, wherefor, on that account; consequently.

Ննջարան *s.* dormitory, bed-room.

Ննջեմ, եցի *vn.* to sleep, to slumber, to lie down, to go to bed; to repose, to rest; *fig.* to die, to expire, to depart this life; – **ընդ կնոջ**, to lie with a woman; – **արտաքոյ**, to lie abroad, out of doors; – **բացօթեայ, ընդ աստեղօք**, to sleep in the open air, to lie under the canopy of heaven; – **աչօք բացօք**, to sleep like a hare; – **ի Տէր**, to go to sleep in Jesus, to rest in God; – **ի հոգի մահու**, to sleep the sleep that knows no waking; – **ընդ հարս իւր**, to sleep with one's fathers.

Ննջեցեալ *a.* sleeping; dead in God, deceased, defunct; S. **Մեռեալ; աղօթք վասն ննջեցելոց**, prayer for the dead; **պաշտօն –ցելոց**, requiem, obsequies; S. **Պաշտօն.**

Ննջեցուցանեմ *va.* to lull, to put to sleep, to lay down, to put to bed; – **զկին ոք ի լանջս ուրուք**, to marry, to join in wedlock; – **զկոյս**, to deflower; – **զոք ի քուն յաւիտենից**, to slay, to kill.

Ննջումն, ննջումն *s.* sleep, repose, dormancy; decease, death, exit, transit; coition, copulation; **ի – խոնարհիլ** S. **նիրհեմ.** [almond--oil.

Նշաձեւ *a.* almond-shaped; **–ձէթ** *s.* ***Նշայ, ի** *s.* starch.

Նշան, ացի *s.* sign, mark; sign, signal, character, symbol; trace, vestige; sign, proof, token; omen; miracle, prodigy, wonder; ensign, colours, flag, standard, banner; the Holy Cross; betrothal, affiancing; seal, mark; central point, centre; aim, butt; *geom.* point; – **կուսոյ**, arms; – **յաղթութեան**, trophy, triumph, victory; – or **–ս տալ**, to give a sign, to beckon; to signify, to indicate; to affiance; – **առնուլ**, to take aim at, to level at; **ոչ եւս տալ –կեանց**, to give no signs of life; – **անձրեւի է**, we shall have rain.

Նշանաբան *s.* watch-word, pass-word; **–ութիւն** *s.* signification; **–դիր, դրագ** or **դրոց** *s.* character, letter; register, archives; secretary; cipher; signature, paraph, flourish; **–ք**, alphabet; elements, rudiments; **–ք եգիպտականք**, hieroglyphs; **–դիտ** *a.* noting down; **–գործ, ացի** *a.* performing miracles, doing wonders; prodigious, marvellous; *s.* thaumaturgus, wonder-worker, miracle-monger; **–գործեմ** *va.* to work or perform miracles; **–գործութիւն** *s.* miracle, prodigy, sign; **–գրեմ** *va.* to characterize; to write, to compose; to note, to mark; to delineate; **–գրութիւն** *s.* character, letter; writing; note, annotation; **–գէտ** *s.* sign-observer, soothsayer, augur, aruspex; **–դիմակք** *s.* notable or important

events; –*գրոշմ s.* character, letter; –*գրոշմումն s.* making the sign of the cross; –*զգեաց* S. Նշանագործ; –*զգեստ s.* uniform, regimentals; – *սպասուածոց* livery; –*ագէտ s.* diviner, astrologer, augur; –*թէթ s.* iota, tittle; point; –*խնդիր a.* seeking signs or miracles.

Նշանակ, *ացի s.* sign, mark; signal, indication, character, expression, proof; symbol; emblem; label, ticket; sign, miracle, prodigy; sceptre; sign-post; flag, colours, ensign; – *հրոյ*, smoke; flame; *փողք –ացի*, signal trumpet, bugle; – *դատապարտութեան*, judgment, sentence, condemnation; *սուրբ –ք*, Sacred Elements; – *հաւատոյ*, symbol or formula of faith, Creed; –*ք ախտից*, symptoms; *կանգնել յաղթութեան –*, to raise a trophy, a monument of victory. [gorically, mystically.

Նշանակաբար *ad.* symbolically, allegNշանակական, Նշանական *a.* significative, expressive; symbolic; characNշանակապ *a.* fringed. [teristic.

Նշանակապէս, –կաւ S. Նշանակաբար.

Նշանակաւոր *a.* significative; symbolic; remarkable, worthy of note, notable.

Նշանակեմ, *եցի va.* to signify, to denote, to betoken, to indicate, to declare, to notify, to express, to distinguish; to signalize; to characterize; to note, to mark, to remark; to figure, to represent, to mean, to signify, to have the sense or a meaning of; to cross, to make the sign of the cross; – *զգինս*, to quote; – *վաճառս*, to ticket.

Նշանակեցս S. Հրաշակեցս; –*կէք a.* significative; –*կիր s.* ensign, ensign or standard-bearer; –*կութիւն s.* signification, interpretation, meaning, sense; –*մուր s.* commandant, chief; general; –*զգամ a.* hung with flags; –*ցեմ, ցի va.* to make signs, to beckon, to nod, to wink; to indicate, to point out; –*ցի ad.* by signs; – *խօսել*, to speak –; – *առնել ձեռամբ*, to point at, to signify by hand; –*ցոյց a.* shewing a sign, signal-giving; *s.* formula; –*որ a.* signed, marked with a sign; special, signal, famous, remarkable, notable; symbolic, mystical; ensign-bearing; *նաւ մի –աւ Դիոսկորացոց*, a ship bearing the sign of Castor & Pollux.

Նշանեմ, *եցի va.* to put a sign or mark upon, to sign, to mark, to brand; to make a sign; to promise in marriage, to affiance, to betroth.

Նշաջուր *s.* almond-water; –*տերեւ a.* shaped like a almond-leaf.

Նշաւակ, *ացի s.* mark, butt, aim, target; – or *առակ –ի fig.* spectacle, butt, object of derision, laughing-stock; *առակ –ի կացուցանել, յառակ –ի դնել*, to expose to the mockery or contempt of the people, to set up to public ridicule; *տեսիլ –ի լինել*, to make a show of oneself, to make oneself ridiculous to every body; –*լինել, կալ, գտանիլ*, to become an object of opprobrium, to be a prey or victim to ignominy, to be exposed to dirision; – *կալ հշտամբանաց*, to be exposed to the darts of reproach or rebuke; *եղէն զնս – իւրեանց*, they regarded me with horror, or as an abomination; *եղիցին դիակունք – ք երեսս դաշտաց*, the carcasses shall lie as dung upon the open field; – *եղէ ես բազմաց*, I was as a wonder unto many; S. Ա*ռակ*; –*ի նետաձգութեան*, skilful in archery.

Նշաւակելի *a.* shameful, infamous.

Նշաւակեմ, *եցի va.* to confound, to put to shame, to expose to public censure or to the ridicule of every one, to ridicule, to cry down, to defame, to slander, to lampoon; to lead in triumph.

Նշաւակութիւն *s.* spectacle, laughing-stock; shame, ignominy, opprobrium; nickname, by-name: hardy Նշաւոր or –*ի կաւ* S. Կաւ. [deed.

Նշդարենի, –*ւոյ s.bot.* yoke-elm, hornNշենի, Նշի *s.* almond-tree. [beam.

Նշիա *s. chem.* amygdalin.

Նշխար, *ացի s.* bit, piece, particle, fragment; rest, residue; remains, mortal coil; consecrated bread, eulogia; –*ք սրբոց*, relic; *առաք –ացի*, reliquary, shrine; – *պատարագի*, host, wafer; – *կնքոյ*, wafer; – *դրօշել* or *կաղապել*, to make wafers; –*ք եւ նշմարք Հայաստանեաց*, the antiquities of Armenia, (Picturesque Armenia).

Նշխարակուժ *s.* host-box; –*ատուն s.* place for making hosts or wafers.

Նշխարեմ, *եցի vna.* to remain over & above; to leave fragments; –*եալ a.* left, remained; – *ոսկերք սրբոց*, relics; – *կենաց իմ*, my spark of life; the rest of my life.

Նկահեմ, եցի va. to rise against, to revolt, to rebel, to mutiny, to rise in insurrection; to reject, to despise; – *ղէք, – ի նեղութսա ձեռին ուրուք*, to shake off the yoke, to free or rid oneself from another's domination. [disdain.

Նկահոյժ s. rebellion; contempt,

Նշմար, ի. -անք s. mark, trace, sign, vestige, indication; – *գեղոյ*, some remains of beauty.

Նշմարեմ, եցի va. to catch a glimpse of, to see imperfectly, to perceive, to discover, to examine, to observe, to regard; *զերկիր –*, to cast the eyes down, to look on the ground.

Նշմարեցուցանեմ va. to let see, regard or perceive.

Նշոյլ S. *Նշոյլ, Շող; -ալարդ* S. *Նշուլ –; -եմ, եցի vna.* to glitter, to glisten, to shine, to sparkle, to flash.

Նշոյլ, ուվից s. light, shining; reflex, glimmer; – *ինդուխէ*, ray or beam of joy; *աղօտ, մեալ –*, faint glimmer, dim light.

Նշուլագեղ, -զարդ, -փայլ a. shining, gleaming, radiant, brilliant.

Նշուլեմ S. *Նշոյլեմ.*

Նշուտ a. full of almonds; abounding in almond-trees.

Նշխար, սրոյ, ով, Նշտրակ, ացս. lancet; incision- or surgical-knife, bistoury; – *պայտարոյ*, fleam.

Նշջ s. bot. telegonus.

Նոխազ, ացս s. he-goat, goat; *-ագէմ a.* goat-faced; *-ական թթուտա s. chem.* hircic acid; *-եան a.* goatish; *s. pl.* he-goats; *-երգու, գուխէ* S. *Պղեբդակ, -գուխէ; -իտ s. chem.* hircine; *-ոտն a.* goat-footed.

Նոպէ, -ալի or *-տալի a.* nauseous, loathsome, fulsome; disgusting, detestable; tiresome.

Նոպեմ, ացայ, Նոպինուեմ, Նոպիտամ vn. to be disgusted, to loathe, to feel sick or inclined to vomit; to abhor, to detest, to turn from with disgust.

Նոպկանք s. disgust, nausea, qualms, rising of the stomach; abomination.

Նոպկացուցանեմ va. to disgust, to nauseate, to make loathe or sick of; to repugnate, to cause to abhor; to tire, to weary; *-ուցիչ a.* disgusting, nauseous, loathsome.

Նոպուխէ or *-կաուխէ* S. *Նոպկանք.*

Նոտ, ի, -ի, Ձեայ s. cypress; cyprus.

Նոտ, -եայ, -ի a. made of cypress-wood. [press.

Նոտհատ հ a. ornamented with cy-

Նոմիկոս, ացս s. Gr. w. lawyer, jurisconsult; president.

Նոմիսմայ s. Latin & Gr. w. coin.

Նոմոս, ացս or *իյս s. Gr. w.* law, right.

Նոյական, Նոյեան a. of Noah.

Նոյանք s. Noah & his family.

Նոյեմբեր, ի s. November.

Նորն, Նորին, Նովին or *վիմբ pron.* himself, herself, itself; he, she, it; *a.* even, equal, identical; *ad.* ditto, do, idem or id; the same, of the same kind, after the same manner, equally, conformably, identically; *մի եւ –*, the same; *ի –, ի Նմին*, together, all at once; *ի –, – ըէ –, ըէ –ս իսկ, ի մի եւ ի –, ի Նմին ժամանակի, – ժամայն, – հետայն ad.* soon, very soon, quickly, in the same moment, immediately, directly; *-գործել*, to identify.

Նոյնաբան s. tautologist; *-ական a.* -gical; *-եմ, եցի vn.* to say over & over again, to repeat, to tautologize; *-ութ s.* repetition of words; *rhet.* tautology; literal translation; *-բար ad.* identically; uniformly, equally; *-գոյ* S. *Հաւասագոյ*; *-զաւակ a.* being as brothers, having, as it were, the same father; *-զգի. -կերպ* S. *Համազգի. Միակերպ*; *-հրաշ a.* equally wonderful; *-ձայնութէ s.* homophony; *-ձեւ a.* isomorphous; uniform; *-ձեւութէ s.* isomorphism; uniformity; *-մասն a.* isomerous; *-մասնութէ s.* isomerism; *-յանգ, ութ* S. *Նմանհայանգ, ութէ*; *-նամ, ացայ vn.* to be the same or identical, to become identified; to unite with, to be equal; *-նման a.* quite the same; *-նշան* S. *Հաւասանշան*; *-նուն a.* of the same name; S. *Համանուն*; *-սերնի a.* of the same family, consanguineous; *-վերջ a.* cadenced; *-տիպ a.* conform; *ad.* likewise; *-ցուցանեմ va.* to identify; to unite, to equal. [*ad.* S. *Նոյնպէս.*

Նոյնգունակ a. even, equal, same;

Նոյնութէն s. identity, sameness.

Նոյնչափ ad. as much.

Նոյնպէս ad. after the same manner, in like manuer, equally, as much as, as well as, also, idem.

Նոյնպիսի, սւոյ, սեայ a. even, like, equal, alike, the same.

Նոյնքան, -ի ad. as much.

Նոյնօրէն ad. likewise; *-օրին ad.* in

the same day; immediately, forthwith; –*օրինակ a.* like, the same; –, *ը– ad.* *Նոպայ *s. med.* period. [S. Նոմակէս.

Նոմանք *s.* new-married couple; S. Նոր. [writer, secretary; *a.* notarial.

Նոտար S. Նօտար; –*ացի s.* short-hand

Նոտրդիկ S. Նօտր.

Նոր, *ոց a.* new, fresh, young; novel, recent, modern; strange, extraordinary, curious; inexperienced, unpractised, new, raw; *ad.* newly, lately, freshly, recently; – *ինչ* curiosity; – *ոմն Ղ'Լեւոնիդեոս*, like a second Leontius; – *նորոգող բնութեան մերոյ*, the Renewer of our nature; *ամիս –ոց*, the month of first fruits; – – S. Նորանոր; *ի –ումն* or *ոումն ad.* at present; under the new dispensation, according to the christian law; now, in the present age.

Նորա *pron.* to him or to her.

Նորաբան *s.* neologist; *–ական a.* –gical; *–ութիւն s.* –gy; –gism; *–բեր a.* recently conceded or granted; *– տօն*, the new year; *–բողբոջ, –բոյս a.* newborn, just brought forth, new, young, tender; *–գին a.* recently bought; *–գիւտ a.* new-fangled, newly invented or discovered, new, recent, modern; *–գործ a.* newly made, new, novel, fresh; strange, surprising, curious, paradoxical; *–գործեմ va.* to renovate, to renew; to restore; to do something new, extraordinary, miraculous; *–գործութիւն s.* renewing; a miracle, an extraordinary or marvellous thing, deed or act; *–գրեմ va.* to write anew; *–գարձ* S. Նորահաւատ; *–զգեստ a.* dressed in new clothes; *–զուարճ a.* new & merry; pleasant, grown green or flowering anew; *–թեք a.* new made; *–լուրք s.* news, novelty; *զի՞նչ – լսեմք*, what news? *–խայծ ողկոյզ s.* ripening grape; *–խնդիր s.* newsmonger; *–խոզ–խոզ a.* just beheaded; *–խոց a.* wounded recently; *–ծին, –ծնեալ a.* newborn; regenerate; springing up afresh, budding anew; *–ծնեալ յաւազանէ*, just christened; *կին –ծին*, recently delivered woman; *–ծնիմ* or *–ծնանիմ vn.* to be regenerated; *–ծնութիւն s.* regeneration; *–ծնունդ* S. Նորածին; *–կառոյց a.* new-built; *–կատար a.* lately finished or ended; young, raw, inexpert; *–կալուկ a.* lately recruited; *–կերպ a.* prodigious, portentous, monstruous; *–կերտ a.* newly built or constructed; strange, stupendous; newly ordained; *–կերտեմ* S. Նորադարձեմ; *–կնիք, կնքի, –կնունք a.* newly baptized; converted; ordained; *s.* neophyte; *–կտուկ a.* ferociously tormented; *–կրօն s.* innovator; *a.* superstitious; *–կրօնութիւն s.* innovation or novelty in religious matters; superstition; *–հաս a.* arrived lately; precocious, early, premature; unexpected, sudden; young, fresh; *–հասակ a.* young, tender; *–հարսն sf.* new-married, bride; *–հաւատ a.* newly converted; *s.* neophyte, proselite; *–հնար a.* newly invented, modern, fashionable; *–հրաչ* S. Նորանշան; *–ձայն a.* strange, unheard of, innovated, invented or published lately; false, erroneous; *–ձայնութիւն s.* novelty, innovation; strangeness; *–ձեւ a.* new-fashioned, innovated, newly found out or invented; modish, capricious, fantastical; *–ք s.* fashion, mode, novelty; *–ս առնել, ձեւել, մուծանել* or *–ձեւեմ va.* to innovate, to introduce any novelty or innovation, fashion or mode; *–ձեւիչ s.* innovator; milliner; *–ձեւութիւն s.* innovation; mode, fashion; *–ք*, fancy articles; *–վանդ a. s.* protestant; *–վանդութիւն s.* protestantism; *–ճաշակ a.* having a novel taste, agreeable to the palate, delicious, exquisite; *–մարդ* S. Նորավարժ; *–մուտ a.* newly entered, young; *s.* novice; *–ք s.* innovation; *–ս նորոգել*, to introduce innovations or novelties; *–մուտիւթիւն s.* the first day of a month. [own, his or her own.

Նորայ, *ոց*, *–ին*, *յինոց pron.* one's

Նորանամ, *ացայ vn.* to become new, to be renewed; *–նայ լուսին*, it is new moon; *–նկար a.* newly painted; *–նչան a.* prodigious, marvellous, astonishing, surprising, wonderful; unheard of, extraordinary, incredible, paradoxical, phenomenal, monstruous; *– ինչ*, phenomenon, prodigy, paradox; *–նչուլ a.* furnished with new light or glory, shining anew; *ը այգն –*, at early dawn, at the first dawning of aurora; *–նոր a.* quite new, quite recent; *ad.* anew, over again; *–շէն a.* new-built; *–պաղ a.* freshly frozen; *–պարգեւ a.* recently accorded, granted or given; *–պէս ad.* newly, recently, freshly; *–պսակ a.* newly crowned; *– Հայրապետական Լեւոն* ԺԳ, Leo XIII, lately raised to the

pontificate; *-աէր a.* fond of novelty or news, modish, fashionable; *s.* fashionist; *-սիրութիւն s.* love of novelty, modishness; *-սնունդ a.* newly fed, young, tender; *-սաւեղծ, իւղ a.* newly created, produced or invented; *-ստեղծեմ, ելի, -ծում, ծի va.* to create, to re-create, to make anew; *-սքահն* S. Նորանշան; *-վարժ a.* inexperienced, unpractised, inexpert, young, novice; *- ձի,* unbroken horse; *-տեսակ a.* of a new kind or sort; *-տեսիլ a.* extraordinary, strange, paradoxical, prodigious, portentous; *-տիք a.* of tender age, young; *-տունկ a.* newly planted; *s.* young, small plant; *fig.* neophyte; *-տուր a.* lately given, novel, recent; *-քար a.* renewing, re-creating; newly done; *-քծաթի s.* packfond, German silver; *-ցոյց* S. Նորանշան; *-ցուցանեմ va.* to make new, to renew, to renovate; *-փառ a.* vain, vain-glorious, vaunting; *s.* heterodox, heretic; *-փառութիւն s.* vain-glory, vanity; heterodoxy, heresy; *-փետուր a.* moulted, new-feathered; *fig.* made young again, renewed, revived; *- ջարդարիլ,* to moult, to get new-feathers, to put on new plumage; *fig.* to grow young again, to be revived; *-փթիթ a.* new-budded, new-blossomed, freshblown; *- ծաղիկ.* a tender or new-budding flower; *- գէղ գարնանոյ,* budding graces of Spring; *- սիներ,* budding breasts; *-փոր a.* newly dug; engraved; *-քաղաք s.* new-city; *np.* Vagharshabad.

Նորեկ, ացի *a.* new-come, newly arrived; *fig.* newly converted; *- հարսն,* bride, new-married; *- եղբայր,* novice; *- ի հաւատս,* neophyte. [*բանաւմ.*

Նորեմ, եցի S. Նորոգեմ; *-իմ* S. Նո-

Նորընծայ *a.* newly offered, dedicated, ordained or consecrated; starting in life, entering in a profession or career, making one's outset; *s.* novice, probationer; *-արան s.* apartment for novices; *-ուելիք s.* outset, first steps, starting, setting out; novitiate, probationership, time of probation; *-ընձեռեալ a.* newly obtained; *-ընտիր a.* newly elected or chosen; *- Աբբայ,* a - Abbot-General; *- լինել,* to enrol fresh troops, to recruit anew.

Նորի, րուց, րեաց *a.* premature, precocious; *-ք s.* first-fruits, premices; *օր Նորեաց,* first-fruits' day.

Նորիմայ S. Նորահիաց.

Նորին S. Նորա.

Նորոգ S. Նոր; *-ագործ* S. Նորագործ; *-այարդար a.* renewed, re-made, made up anew; *-ապէս* S. Նոր *ad.*; *-ատուր* S. Նորատուր.

Նորոգեմ, եցի *va.* to mend, to do up, to repair, to restore to the first condition or state, to put in good or better condition; to regenerate, to reform; *fig.* to renew, to renovate, to revive, to re-establish; *- զնկար,* to restore a picture; *-իմ vn.* to be renewed, restored, regenerated, re-established; *fig.* to revive, to come to life again.

Նորոգիչ *s.* reformer, innovator, regenerator.

Նորոգութիւն, *-ումն s.* renewing, renovation, restoration, reparation, mending; reform, reformation; new birth, regeneration; growing young again; S. Տամար. [novation.

Նորութիւն, *-ումն s.* novelty; in-

Նորուս, *-ումն s. a.* new-student or scholar.

Նորօրէն *ad.* in a new, unheard of or extraordinary manner, prodigiously; *a.* unheard of, extraordinary.

Նորօրինակ *a.* unexampled, strange, new, extraordinary, prodigious, un-

Նոցա *pron.* to them. [usual.

Նոցայք, յոց, ցիւնք *s.* their.

Նոր, Նորոյ. *-ք, ոց, -անք, անց sf.* daughter-in-law; sister-in-law, brother's wife.

Նուագ, ացի *s.* music, song, air, tune, melody, strain; sonnet: cup, goblet, bowl, mug: fashion, manner; bout, time; *- ոսկի,* golden cup or goblet; *երիքսրբեան -,* trisagium, agiology; *յօրինել -ս,* to modulate, to sing; *հնչել ուագուցանել զ-ս,* to make a sweet concert or harmony; *զյաղթութեան -ս երգել,* to sing an epinicion, a triumphal song; *յերկարագոյն -օք զբանիւք անկանել,* to be prolix, to prolong the discourse; *զառաջին -ն, յառաջնում -ի,* the first time; *ի բաց զում -ս, ի -ս բազումս, յայլ եւ այլ -ս,* more than once, several or many times, over & over again; *ի միում -ի,* once, at once; all at once; *զմի - եւս,* once more; *վ միոյ -ի, առ մի -,* for once; *զայս մի եւս -,* once more, once again; *յերկարագոյն -օք,* long, a great while or time; *զվեց օրն մի մի -,* once

a day for six days; *լուր գայս վերջին –*, hear for the last time.

Նուագաթուղթ *s.* music-paper; **–խաղ** *s.* melodrama; **–խումբ** *s.* orchestra; band; **–ծոռ, ց** *s.* musician; **–կից** *s.* accompanist; **– լինել**, to accompany; **–կցեմ** *va.* to accompany; **–կցութիւն** *s.* accompaniment; base; **–հանգէս** *s.* concert; **դահլիճ –իսի**, concert-room; **–մոլ** *a.* music-mad; *s.* melomaniac; **–մոլութիւն** *s.* melomania; **–յարդար, ից** *s.* musical composer; song-writer; lyric poet; **–րան** *s.* musical instrument; music- or song-book; **– փչողական, բերանաւոր, ընդունակ ձայն**, wind, mouth, reed instruments; **–ձայն** *a.* musical, harmonious, cadenced, melodious; **–ձայնեմ** *va.* to present the wine-cup, to hand a wine-glass.

Նուագեմ, եցի *va.* to sing; to give out the tune, to strike up; to play on a musical instrument, to execute, to perform; **– ընդ ումեք**, to accompany; **– սրինգաւ**, to play the flute. [lody.

Նուագերգութիւն *s.* music, song, me-

Նուազ, ից *a.* of little consequence, inconsiderable, few in number; lesser, smaller, very slight, weak, little; thin, slender; base, low, vile; *ad.* not so much, less but little, not over; **ոչ ինչ –**, not less, not fewer; **յաւելում –**, more or less; **ոչ յաւէտ եւ ոչ –**, neither more nor less; **ի առնէ** S. **Նուազեցուցանեմ**.

Նուազաբան *a.* brief, laconic; **–գիւտ** *a.* rare; **–կան** *a.* diminutive, decreasing; **– պատկեր**, negative picture; **–միտ** *a.* short-witted; **–համ** S. **Նուազիմ**.

Նուազեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to diminish, to reduce in bulk, to make less, to lessen, to reduce; to deduct, to abate, to retrench, to abbreviate, to shorten; to lower, to disparage, to depreciate; to extenuate, to emaciate, to attenuate; to eclipse, to throw into the shade; **– զգինս**, to lower the price, to cheapen; **– զարժէս**, to depreciate, to debase the value.

Նուազիմ, եցայ *vn.* to diminish, to grow less, to decrease; to be lessened, abated, lowered, brought down; *ast.* to be eclipsed.

Նուազութիւն, –ումն *s.* diminution, lessening, decrease, extenuation; want of, deficiency in, scarcity; rarity; discount, reduction, lowering; decline, wane, waning; eclipse; **– գնոյ**, reduction in price, abatement; **երթալ ի –ումն**, to fall, to decay, to decline.

Նուաղ, ից *a.* languid, languishing, weak, drooping, feeble, faint, pining away; less; dark, obscure; *gr.* subtle.

Նուաղանամ, ացայ S. **Նուաղիմ**.

Նուաղեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to cause to languish, to make languid, to weaken, to enfeeble, to debilitate, to enervate, to cause to pine away; to darken, to obscure, to dim; to eclipse; to diminish.

Նուաղիմ, եցայ *vn.* to faint, to fail, to lose one's senses, to fall fainting, to fall into a swoon, to swoon or faint away; to languish, to grow weak, to wear oneself out; to diminish, to grow less, to decrease; to become dim, obscure, to be eclipsed; **–ել անկանել**, to fall senseless; **–լի սիրտ իմ**, my heart grows faint within me.

Նուաղութիւն, –ումն *s.* swoon, fainting, languor, languidness, weakness, fainting-fit, syncope; diminution, lessening, decrease.

Նուաճեմ, եցի *va.* to subdue, to vanquish, to conquer, to master, to keep under, to subject, to subjugate, to enslave, to reduce to slavery; **յինքն –**, to take possession of, to make oneself master; **– զբարկութիւն**, to repress one's anger or resentment.

Նուաճող *s.* subduer; tamer.

Նուաճութիւն, –ումն *s.* subjection, enslaving, submission, obedience; detention, possession.

Նուամ, ացի *vn.* to mew.

Նուաստ, ից *a.* humble, low, inferior, poor, mean, sorry, ignoble, vile, contemptible, cringing, servile.

Նուաստաբանեմ *vn.* to speak submissively; **–բար** *ad.* humbly, basely, vilely, ignobly; **–խոհ** *a.* low-spirited, poor-witted, weak-minded, abject, vile; meek, gentle, lowly in heart; **–միտք**, little minds; **–խոհութիւն** *s.* weakness of intellect; meekness, lowlines, humility; **–կան** S. **Նուաստ**; **–համ, աց** *vn.* to humble, debase, undervalue or degrade oneself; **–ցուցանեմ** *va.* to humble, to abase, to lower, to degrade, to disparage; **– զանձն**, to humble or degrade oneself; **–ցուցիչ** *a.* degrading, debasing, vilifying.

Նուաստութիւն *s.* abasement, un-

dervaluing, humiliation, abjection, baseness, degradation, meanness, vileness; *առանց –ի*, without meanness.

Նուաստուկ, *ստ s. bot.* dittander, lepidium, cock's-foot; fumaria, fumiter, fumitory; *zool.* gold-finch.

Նուաստան, *ստ s.* cover, covering; window-blind.

Նուէր, *–իրստ s.* offer, offering, present, oblation; libation; sacrifice; *–ք*, liberality; S. *Ձօնի*; *հաց նուիրաց*, shew-bread; *արգադիր –*, votive-offering.

Նուիկ or *–ն s. bot.* snake-root, serpentaria, dragon-wort, tarragon.

Նուիրաբեր, *ստ a.* carrying & offering a present, offering; *–գործ a.* sacrificing; *–գործեմ va.* to sacrifice, to celebrate mysteries; to consecrate, to effer; *–գործութիւն s.* celebration of mysteries, sacrifice, oblation.

Նուիրակ, *ստ s.* usher, sheriff's officier, serjeant, lictor; nuncio; deputy; S. *Նուիրանոց*.

Նուիրական *a.* sacred, consecrated, holy, divine; *– եւ փրկաւէտ երգ*, toast, health. [sheriff.

Նուիրակապետ *s.* police captain,

Նուիրակատար *a.* consecrating, sacrificing; *s.* priest. [tion.

Նուիրակութիւն *s.* nunciature; deputa-

Նուիրամեայ *s.* holy or great month.

Նուիրան, *ստ s.* temple, church; consecration; sacrifice.

Նուիրանոց *s.* libation-cup; chalice.

Նուիրատու, *ստ*, *–տուր*, *արիւ a.* offering, that offers the first-fruits to the Church.

Նուիրեմ, *եցի va.* to offer, to present, to give; to dedicate, to vow, to devote; to ordain; to consecrate; to sacrifice; – or *– նուէրս*, to pour out libations to; *– զանձն*, to devote, to sacrifice oneself; *– զդիս*, to honour idols with offering; *–եալ a.* to be ordained or consecrated; *– կռոց*, consecrated to idols; *–ող a.* offering; ordaining; *s.* priest; bishop.

Նուիրութիւն *s.* offer, oblation; dedication, inauguration; *– անձին*, self-

Նուիրի S. *Ընդիր*. [sacrifice, devotion.

Նուռ *s.* China-orange, mandarin; *–ի s.* –tree.

Նուռնձանակ *s.* chief citizen.

Նուռիզմատոյ *s. Gr. w.* money. [lily.

Նուռնուֆար *s. bot.* nenuphar, water-

Նուշ, *նշի* or *նշոյ s.* almond; *գառն –*, bitter –; *իւղ նշոյ*, –oil; *կիթ նշոյ*, milk of –s; *– շաքարապատ*, sugar-plums; *բլիթ ի նշոյ*, crisp–; –past.

Նուռն, *նռան*. *նռունք s.* pomegranate; *նռան ծաղիկ*, flower of wild –tree.

Նուռս, *ոց* S. *Նուք*; *ի – երիվարի ելա-նել*, *նստել*, to mount on horseback, to take horse. [prescription, formula.

Նուսխայ, *ի s.* receipt, recipe; *med.*

Նուրբ, *նրբից a.* subtile, fine, slender, tenuous, lank, thin, slim; narrow; *gr.* subtile; *fig.* finespun, subtile, difficult, abstruse, obscure, profound; *ad.* subtilely; *– ձայն*, shrill voice; *– միտք*, subtle, acute, shrewd, perspicacious.

Նուք *s.* horseback; back; S. *Նուս*.

Նոքա, **Նոքին** *pron.* they.

Նպաստ, *ից s.* aid, assistance, succour, help, favour, subsidy, support, relief, resource, means; *ի – ad.* in support of, on behalf or in favour of; *– միաուքցանել*, to aid, to succour, to help; to care, to take care; *– լինել* S. *Նպաստաւէմ*.

Նպաստամատոյց, *–ուր a.* helping, succouring, propitious, favourable; *– լինել* or *–ուիմ* S. *Նպաստաւէմ*; *–ուրութիւն* S. *Նպաստ*.

Նպաստաւէմ, *եցի va.* to help, to assist, to succour, to relieve; to second, to favour, to supply, to serve, to contribute.

Նպատակ, *ից s.* aim, butt, level, end; premium, prize; *fig.* object, goal, end, scope, view, purpose, design, intent; *կէտ –ի*, aim; *առնուլ ի –ն*, to take aim at, to aim, to level at, to point; *հարկանել ի –ն*, to hit the mark; *fig.* to attain one's end; *առնուլ կամ յափշտակել զ–ն*, to obtain the premium, to win the prize; *–եալ a.* prefixed, appointed, fixed; *–ագէտ s. ast.* collimator; *–դիտութիւն s.* collimation.

Նպար, *–ակ*, *ից s.* provision, store, victuals. [sions.

Նպարակուսր *a.* laden with provi-

Նպարակեմ, *եցի va.* to victual, to provide with food.

Նպիկ *a.* poor & proud.

Նռնագոյն *a.* pomegranate-coloured; *s.* crimson; *– թաւիշ*, crimson velvet; *–ձեւ a.* pomegranate-shaped; *–քար s.* garnet. [դրախտ նռնենեաց, –grove.

Նռնենի *s.* pomegranate-tree; *–ք*.

Նսեհ, **Նսիհ**, **Նիս** *s.* breath, puff; *fig.*

destiny, fate, fortune; *վեհ* –, high destiny; *վայելել ի* –, to prosper, to lead a happy life.

Նեմ, *ացա a.* dark, dull, obscure, sad, gloomy, horrid; *s.* S. **Նեմութիւն**.

Նեմականի, *-կին* S. **Նեմ**.

Նեմանամ, *ացայ vn.* to begin to lower, to darken, to become cloudy; to be darkened, obscured, overclouded, eclipsed, tarnished.

Նեմաստուեր *a.* obscure, gloomy, dismal; –*խաւար*, thick darkness.

Նեմացուցանեմ *va.* to darken, to bedim, to blacken, to offuscate, to tarnish; to eclipse. [tarnishing, dullness.

Նեմութիւն *s.* obscurity, darkness;

Ներ *s.* tribulation, difficulty, labour.

Նասած, *-ոյ s.* excrement, dung; *chem.* residue, sediment, bottom. [life.

Նստակաց *a.* sedentary; – *կեանք*, –

Նստատեղ, *-ի* S. **Նստոյ տեղի**.

Նստարան, **Նստեղի** *s.* bench, form, seat, chair.

Նստեմ, *եցի va.* to lower, to diminish; – *զերկաթ*, to fine down, to make subtile, to sharpen.

Նստիմ, *ացայ*, *նիստ vn.* to sit down, to be seated; to repose; to lodge, to reside, to dwell; to be settled, to be resident; – *զօրաց*, to be encamped, to encamp; *շուրջ* – *զքաղաքաւ*, to besiege, to blockade, to block up; *ի դարան* –, to lie in ambush, in wait; to plot; – *ի սեղան*, to sit down to table; – *յաթոռ ի պէտս*, to go to stool, to evacuate; – *յինքեան*, to retire from business, to live alone; – *ի վերայ աւանդի*, to neglect one's deposit.

Նստոյական S. **Նստական**.

Նստոյ տեղի *s.* anus, fundament, breech, bottom.

Նստոց, *ացս s.* seat, residence; – *վեհ թաղի*, the bottom of a bee-hive

Նստուած S. **Նստած** & * **Դիրք**.

Նստուկ, *ի* – *ad.* sitting. [ing.

Նստումն *s.* sitting down; evacuat-

Նստուցանեմ, *ցի va.* to place on a seat, to seat, to place, to put; to push in, to thrust; – *զզօրս*, to encamp, to pitch a camp; – – *զքաղաքաւ*, to besiege. [lass.

Նրան, *ացս s.* sabre, scimitar, cut-

Նրբաբան *a.* subtile, quibbling, quirking; *-եմ* or *բանեմ vn.* to subtilize, to refine, to cavil, to sophisticate; *-ութի s.* subtility, cavilling, quibble, quirk, sophistry; *-բար ad.* subtilely, cunningly, acutely, subtly; *-լեզու a.* slow-tongued, stammering, stuttering; *-հնդիր a.* punctilious, particular, punctual; *-խօս a.* artful-tongued, speaking subtilely; *-կածան* S. **Նրբուղի**; *-կան* S. **Նուրբ**; *-կաուսին a.* long-headed; *-կաւաւ s.* cambric, lawn; *-հայեաց a.* subtle, keen, piercing, ingenious; *-ձայն* a slow of speech; *shrill-voiced; *gr.* subtile; *-մանն a.* of very thin parts; *-մանաբար ad.* like atoms, with very fine particles; *-մարմին a.* snaky, lanky, thin, slender, slim, delicate, spare; *-միտ a.* subtle-minded, sharp-witted, subtle, piercing, keen, sagacious, witty; *-միտութի s.* sharp wit, subtle-mindedness, subtlety, sagacity, perspicacity, penetration; *-նամ*, *ացայ vn.* to be refined, to become more cunning or subtle; *-ցուցանեմ va.* to subtilize, to refine; to make thinner, to sharpen, to point; *-սարս a.* pointed, sharp; *-փողոց s.* lane, alley, narrow path; *-քիթ a.* thin-nosed; snouted; *-քին* S. **Նրբաբանդիր**.

Նրբեմ S. **Նրբացուցանեմ**.

Նրբիմաց S. **Նրբամիտ**.

Նրբին *a.* subtile; S. **Նուրբ**.

Նրբոստ *a.* thin or slender branched.

Նրբութի *s.* subtility, tenuity, slenderness, fineness, thinness.

Նրբուղի *s.* narrow way, footpath.

Նքճեմ, *եցի*, *-իմ*, *եցայ vn.* to be very hungry, to exhaust, to die, to pine away with hunger, to be dying of hunger, to be starved to death, to die of starvation; *նքճեալ* or *նքճի a.* exhausted or dying with hunger, famished, languid.

Նքոլակ *s.* lake, small lake.

Նքոլամ, *եցայ vn.* to languish, to become faint, languid, to wear oneself out, to faint, to swoon.

Նքոլումն *s.* debility, languor, atony.

Նքոյր, *ուրի s.* sieve, riddle.

Նօթ, *ի s.* minium, red lead, ruddle, vermilion. [ished, starved.

Նօթի, *թեայ a.* fasting, hungry, fam-

Նօթեմ, *եցի va.* to announce; to procure, to provide; to prepare, to furnish.

Նօթութի *s.* hunger; fast, fasting. [*tives.*

Նօսր, *սունք* S. **Նօսր** *with its deriva-*

Նօսրահեր *a.* weak or thin-haired;

-հող a. having but a thin stratum of earth; *-սանդր s.* large-tooth comb.

Նօտար, ից s. notary; *-եմ, եցի va.* to write running hand; to draw up a deed; *-ութիւն s.* notary's functions or profession. [bleak wind, sirocco.

Նօտոս, ից s. *Gr. w.* south wind,

Նօտր or *-գիր s.* running hand, cursive, italic; *-եմ, եցի va.* to write running hand; *fig.* to examine minutely.

Շ

Շ (*shā*) *s.* the twenty third letter of the alphabet, & the eighteenth of the consonants; ՟շ, ՟՟շ, five hundred; five hundredth.

— It is sometimes changed into or confounded with the letters *ս* & *ժ*, as: *աշակնեան, ասակնեան; աշսուձ, սուսուձ; հշգեհ, հժգեհ; աշխոյժ, ասխոյժ.*

In foreign words, the letter s is often changed by us into շ; for example: sabbath, Semiramis, Simeon, Susan, Arsaces, &c. *շաբաթ, Շամիրամ, Շմաւոն, Շուշան, Արշակ.*

Շաբաթ, ոյ s. sabbath, --day, day of rest; repose, rest; saturday; week; *աւագ, սուրբ* --. holy saturday; *աւագ* --, holy week; --*ուց*, the grand or holy sabbath; *-է է* --, *է* --*ու* --*ու*, every week, weekly; --*է է* --, from one sabbath to another; *վարձել է* --*ս*, to let weekly; *պղծել զ* --, to break the sabbath; *խախտիլ* --*ու*, sabbatism; *ճ* --*ու հանապարհի*, a sabbath day's journey, (2000 cubits, i. e. about a mile); *-ու ad.* on the sabbath-day.

Շաբաթագիր, գրի s. hebdomadary or weekly newspaper; *-ապծ s.* sabbath-breaker; *-ապծութիւն s.* --breaking; *-խախիր* S. **Շաբաթապահ**; *-կան a.* sabbatical; weekly, hebdomadary; *-մուա s.* officer on duty for the week, septimarian; sabbath-eve; *-նամ, -ցայ vn.* to keep, to observe sabbath; to cease from work, to repose, to rest; to be out of work; *-պահ a.* keeping the sabbath; *s.* sabbatharian; priest whose week it is to officiate; *-ք s.* weekly fast or abstinence; *-ցուցա նեմ va.* to cause to keep the sabbath; to cause to rest or repose from work, to celebrate the sabbath; *-ուր a.* septimarian, whose week it is to be on duty.

Շաբաթութիւն s. keeping the sabbath; cessation from labour, rest, holiday, vacation.

Շաբաթչեայ, չէք s. week's labour.

Շաբաթօրեայ a. of saturday.

Շագանակ, ից s. chestnut; *հնդիկ* --, horse--; --*մեծ*, great or large --; *-ադոյն a.* chestnut-coloured, auburn, nut-brown; *-ավաճառ s.* chestnut-seller; *-ենի s.* chestnut-tree; (*փայտ*) chestnut-wood; *հնդիկ* --, horse-chestnut-tree.

Շալակ, ի s. back, shoulder, load; hand-barrow, sedan; *-ամատն s.* half a horse-load; *-եմ, եցի va.* to put on the shoulders, to load; *vn.* to load oneself with, to take upon one's back.

Շալկոց, ի s. help-burden, "crochet."

Շականջեմ, եցի vn. to prick up the ears, to listen attentively.

Շահ, ից or *ուց s.* profit, interest, fruit, gain, lucre; advantage, good, benefit, utility, emolument; interest, usury; --**Պարսից**, Shah or king of Persia; --*օգուտ* or *օգտութիւն*, utility; *սէր* --, love of lucre; *ի* -- *օգուտ իւրեանց*, for their advantage; for the benefit of them; *ոչ առ ի ինչ օգուտ բարբառիմ*, be sure I speak disinterestedly; *ի -ս հարկանիլ, -ս զՀետ լինել, կրթիլ, մատնիլ*, to become avaricious, to be greedy of gain; --*բեր բել*, to be profitable, to profit, to produce gains; *բառնալ զ- ուրուք*, to clip a person's profits or gains; *ի* --*ածել*, to invest, to put out at interest; *-ս առնել*, to dance.

Շահաբեր a. profitable, lucrative, advantageous, gainful, fruitful, proficuous; *նաւ* --, merchant-ship; *-գէտ s.* speculator; *-գիտեմ vn.* to speculate; *-գիտութիւն s.* speculation; *-զաւակ s.* fruit, profit, interest; *-ժողով a.* greedy of gain, grasping; *s.* usurer; *-ինդիր*, &c. S. **Շահասէր**, &c.; *-կան*,

-կանացու a. lucrative, useful; *-կից s.* partner.

Շահապ, -ետ, ացի s. vice-roy; governor; prefect; mayor; chamberlain; *fig.* guardian; *- գաշտաց*, dryad; *- անտառաց*, sylvan, satyr.

Շահասէր, սիրաց a. interested, selfish, venal, mercenary, covetous; *-սիրութիւն s.* love of gain, selfishness, covetousness, venality; *-ապրտի, ի s. bot.* basil; *-ատան, ի s.* seat of Government, capital, metropolis; *-վաճառ, ացի s.* S. **Շահավաճառութիւն**; trader, merchant; *- լինել*, to trade, to traffic, to deal; *-վաճառութիւն s.* commerce, trade, traffic, business.

Շահատակ S. **Շահաւակ**; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ vn.* to face, to brave, to attack valorously, to assail, to lead the onset; *-իւն, -ութիւն, -ումն s.* attack, assault, valour, bravery, military expedition or enterprize, deeds, feats of arms, exploits; success, conquest, victory.

***Շահար, ի s.** woody wild, forest; *-ացի a.* sylvan, savage, wild; *-ուհի s.*

Շահաւար, ացի a. gaining. [sylvan.

Շահաւէտ, իմ S. **Շահիմ**; *-ուոյն s.* utility, profit, fruit, advantage.

Շահաւէտ, ետացի, -ետր a. profitable, advantageous, useful, fruitful, lucrative, interesting; *-ետրապէս ad.* advantageously, usefully, profitably; *-ետրեմ, եցի va.* to gain, to obtain, to acquire, to purchase; to buy; *-ետրիմ, եցայ vn.* to do good, to help, to avail; to profit, to derive advantage, to turn to account; *-ետրութիւն s.* profit, gain, advantage.

Շահեկան, -ացու S. **Շահական**; *-ութիւն s.* fruit, profit, advantage, gain, lucre; fertility, fecundity; enjoyment, pleasure, ease. [profit.

Շահեմ, եցի va. to cause to gain or

Շահեստ, իցի s. gain, lucre.

Շահեցուցանեմ va. to be lucrative or profitable; to invest money profitably; *fig.* to instruct, to edify.

Շահէն, էնի s. yellow-legged hawk, æsalon, merlin, sparrow-hawk.

Շահընծայութի s. gain, profit, lucre; *-ընկալ a.* profitable, lucrative.

Շահիմ, եցայ vn. to gain or profit by, to make a profit, to draw an emolument from; to obtain, to win, to carry away or off; *քաղաքին -*, to gain much, to make a great profit; *- ընդ հեծանս*, to escape, to save oneself from peril; *- զմահ*, to escape death, to have a narrow or hairbreadth escape; *- զվնաս եւ զկնաս*, to avoid this harm & loss, not to suffer, to escape suffering; *- զոք fig.* to edify, to set a good example; *չէ ինչ շահելոյ*, there is nothing to be gained.

Շահոքրմի s. bot. clove, pink, carnation. [bert, nut, chestnut, &c.

Շահպտղենաս s. bot. malabathrum; fil-

Շահպտղենակ s. bot. * gilly-flower, stock; *- գիղձի*, wall-flower. [ing-dew.

Շաղ, ից s. S. **Յօղ**; night-damp, even-

Շաղախ, ոյ s. cement, mortar; lute; slime, mire, mud: caltrop; star-thistle; *a.* soiled, sullied; foul, dirty; *-աբեր a.* mud-bearing (swallow); *-անամ, աց, ոյ* S. **Շաղախիմ**; *-եմ, եցի va.* to cement, to plaster; to smear, to dirty, to soil, to contaminate; *- զձեռս արեամբ*, to imbrue one's hands in blood; *-իմ, եցայ vn.* to be splashed, soiled, dirtied; to imbibe, to absorb, to drink in, to soak up; *-ումն s.* cementation; dirtiness, contamination; **-ուտ a.* muddy, miry.

Շաղակրատ, ացի s. great talker, babbler, chatterer, tattler; talebearer, scold; *-ք s.* immodest dance, tarantella; *-անք s.* quackery; S. **Շաղակրատութիւն**; *-եմ, եցի vn.* to prate, to chat, to babble, to tattle, to prattle; *-ուք, -ումն s.* charlatanry, extreme verbosity, prating, chattering. [to stutter.

Շաղակեմ va. to wrest; to stammer,

Շաղամուխ, ի s. thread; string, packthread, twine.

Շաղամածութիւն s. annexion.

Շաղաշար a. entwined, conjoined, united; *s. gr.* syllable; *-եմ va.* to entwine, to connect, to combine; to compaginate; *-իմ vn.* to be entwined, joined; to be attached, stuck; to conjoin, to match, to be coupled; *-ութիւն, -ումն s.* conjunction, connexion; interweaving, intertwining, wreathing; copulation.

Շաղաչոյ or **չուտ s.** vagabond, good-for-nothing wretch, scamp, blackguard, scoundrel; *a.* dissolute, shameless, unblushing, brazen-faced; *-չուտութիւն s.* scoundrelism, meanness, barefacedness, impudence, debauchery, licentiousness, libertinage.

Շաղապատ a. twined, twisted, wound round, entwined; *–եմ va.* to twine, to twist; to implicate, to involve; *–իմ vn.* to entwine, to twist round each other; to be coupled.

Շաղաւաշութիւն a. insinuating, false, double-tongued; cheating, fraudulent.

Շաղափ, ոյ s. trepan, wimble, augur, piercer; *–իկ s.* gimblet.

Շաղբաղու s. mimic, buffoon.

Շաղգամ, ի s. turnip; *– վայրի,* rape.

Շաղեմ, եցի va. to implicate, to involve; to mix, to mingle, to knead; to dilute; to soil, to stain; *–իմ vn.* to be mixed, kneaded; wrapt together, united; *fig.* to be implicated.

Շաղիղ, ղոյ s. raw flesh; carrion, carcass, dead body.

Շաղիներ s. bot. bastard- or fool's [parsley.

Շաղկապ, ացս. junction, bond, union; *gr.* conjunction; *–եմ, եցի va.* to join together, to conjoin, to unite; *–ումն s.* conjunction, connexion, concatenation.

Շաղղագործուիչ s. butcher's calling.

Շաղղակեր, ացա. sarcophagous, carnivorous; voracious; *–ուիչ s.* sarcophagy, devouring carrion; voracity.

Շաղղայեղց a. fat & lusty, corpulent, *Շաղումն s.* mixing; wrapping. [bulky.

Շաղփաբանութիւն S. *Շաղփափանք.*

Շաղփափ, լոյ s. chatterbox; *a.* prattling, tattling, cackling; foolish, absurd; silly, insipid, mawkish; *–անք s.* idle stories, idle talk, chit-chat, tittle-tattle, cackle, talking to the wind; folly, nonsense, extravagance, absurdity; silliness, dotage, second infancy; *–եմ, եցի vna. –իմ, եցայ vn.* to talk nonsense, to tell idle stories, to babble, to gossip, to cackle, to tittle-tattle; to dote, to rave; *–ուիչ, –ումն s.* S. *Շաղփափանք*; *ի –իչ ղառածիլ,* to rave, to be delirious or frenetic; *–ուն, –ուտ* S. *Շաղփաղփ.*

Շամամ s. musk-melon.

Շամանդաղ, ացս or *լոյ s.* fog, haze, mist; obscurity; atom, corpuscle; *ast.* cosmical matter; *– աչաց med.* suffusion, cataract; *–ամեալ a.* obscure, dim; like an atom; *–իմ vn.* to get muddy, dim.

Շամբ, լոյ s. cane-brake, --field, fen; *Շամբաբանեմ vn.* to talk nonsense, to prate foolishly; *–բար ad.* foolishly; *–կան a.* foolish, mad; furious.

Շամբեանք S. *Շամբուիթիւն.*

Շամբեմ, եցայ vn. to become mad, to play the fool, to commit folly; to rage, to be in a fury, to be mad for, to eagerly long for, to fall madly in love, to be desperately in love, to be agitated by violent transports for, to love to distraction, to dote upon; to be wanton, lustful; *– ի կանայս.* to woo, to court, to rave, to be in love to extremity.

Շամբուիթիւն s. folly, fury, mania, rage; *fig.* violent passion, love, fury, transport, gallantry, love intrigue; debauchery, lewdness.

Շամբուշ a. foolish, mad; extravagant, absurd; *fig.* carried away by passion, furious, maniac, mad for, dotingly fond of, love-stricken; lewd, libidinous. [*– առեղ,* cane-brake.

Շամբուտ a. full of canes or reeds;

Շամիրամակերտ, –ղէն a. built by Semiramis; *s.* Semiramople, Van.

Շամղեւակ s. bot. symphytum, pulmonaria, comfrey, consound.

Շամչական, &c. S. *Շամբչական,* &c.

Շամչպետ s. tetrarch.

Շամչաուիթիւն s. tetrarchy.

Շամն s. Persian w. sun.

Շամրաշ s. bot. imperial-lily.

Շամրիտ, Շամրատցի a. s. Samaritan.

Շամրատուիթիւն s. samaritanism, Samaritan sect.

Շամփուր, փրոյ s. spit; * *ast.* Libra, the balance; *ի – հարկանել* S. *Շամփրեմ.* [small spit.

Շամփրակ, ացս. crown, diadem;

Շամփրակալ, ացս. spit-rack.

Շամփրեմ, եցի va. to spit, to put upon the spit; to run or to pierce through & through, to transpierce.

Շայեկան, &c. S. *Շահեկան,* &c.

Շանագլուխ a. dog-headed; *s.* dog-head; Anubis, cynocephalus; *zool.* cynocephalus, baboon, monkey; *bot.* dog's-head; *–զգեաց a.* cynic; *–լեզու s. bot.* cynoglossum, dog's-tongue, houud's tongue; *–կնդիճ a.* dog-muzzled; *–ձուկն s.* dog-fish; *–հանճ s.* dog-tick, ricinus caninus; *–պատկեր a.* dog-faced; *s.* painted or sculptured dogs.

Շանթ or *Շանգ, լոյ s.* thunderbolt, lightning, thunder; fire, spark, flash; red hot iron; ingot; *հրաւառ, բոցաւառ, կայծակնացայտ, հրաշունչ, սպառ–*

նալից, ահաւոր –, the burning, flaming, gleaming, smoking, threatening, dreadful thunderbolt; *–ս արձակել*, to hurl thunderbolts, to fulminate; *հրա֊կեաւ –իւք պսակել զոք*, to crown with a bent, red hot spit.

Շանթական a. fulminating, fulminant; *– թթուաւա chem.* fulminic acid; *–կէզ a.* burning like a thunderbolt; *– առնել*, to fulminate, to strike with lightning; *– լինել*, to be lightning-struck; *–հար, ացս a.* thunder-struck; *ad.* with a thunder-clap; like a clap of thunder; *– լինել*, to be struck by lightning, to be thunder-struck; *– առնել* or *–հարեմ, եցի va.* to fulminate, to strike with lightning; *–հարու֊թիւն s.* thunder-clap; a peal of thunder; *–ձիգ* S. *Շանթընկէց.* [rod.

Շանթարգել s. conductor, lightning-

Շանթաքար s. meteoric stone, meterolite; S. *Երկնաքար, Օդաքար.*

Շանթընկէց a. thundering; fulminating; *– բարկութիւն fig.* thunder; *– ամպ*, thunder-cloud.

Շանի s. dog's-meat, dog-porridge.

Շանախաւար s. price of a dog; hire of a prostitute.

Շանիքեն, վնիւ s. dog's-dung.

Շաշ s. milk-diet, —food; ** –որդ s.* maker or dealer in milk products.

Շաչ S. *Շաչիւն*; *–եմ, եցի vn.* to make a noise, to rumble, to clash; to clack, to crack, to crackle; to boil violently, to burst, to blow up; to shiver, to crepitate; to rustle, to murmur; to thunder, to detonate; *– սոլ֊նոց*, to hiss; to whistle; to whiz; *– մեղուաց, հանձից*, to buzz, to hum; *–իւն, –ուածն s.* noise, burst, crackling, crash; rustling, rumbling; report, clap, explosion; resounding; gurgling, murmur.

Շապիկ, ակաց s. shirt, linen; *– քահանայական*, alb; *– սարկաւագաց, գպրաց*, rochet, surplice; dalmatic, tunic; *– կանանց*, chemise, shift.

Շաղիեմ va. to incrust, to plaster, to coat. [oneself.

Շաղրուածն s. over filling, cramming

Շառ a. S. *Շէկ*; ** s.* tumult.

Շառագէկ a. rather red, reddish; *–գլուխ a.* bloody, bloody-minded; *–գոյն a.* red, reddish; *– աչք կամ ֊լեաք*, fiery or flashing eyes; S. *Տենգ*; *–գունակ* S. *Շառագունութիւն*; *–գու֊նացուցանեմ* or *գունե֊ va.* to cause to blush, to put to the blush, to shame, to confound; *–գունեմ, եցի, –գունիմ, եցայ vn.* to blush, to redden with shame, to be ashamed, confounded; *–նեցան երեսք նր֊ի ցասմանէ*, his face flushed with anger; (*յամօթոյ*), he turned quite red; *–գունութիւն s.* red, redness; *fig.* flush, blush, shame, bash-

Շաւալ S. *Նշալ.* [fulness.

Շաւաշիղ, շղայ s. mass of rock salt; *– սառի*, block of ice; iceberg.

Շաւաշ, եմ S. *Շաչիւն, չեմ*; *ի շա֊չելոյ կառաց նր֊ա, եւ ի շաւաչելոյ անուա֊ցն նր֊ա*, at the rushing of his chariots, & at the rumbling of his chariot-wheels; *–իւն, –ուածն, –ուիւն* S. *Շաչիւն, Թնդիւն*; *–ուկ s.* tinsel.

Շաւաւիղ or *–իղ, ացս.* shoot, sprout, twig, sucker, sprig; *fig.* offspring, scion, sons, descendants, posterity; beam of light, gleam, ray; branch, part, member of body; *geom.* S. *Ճառագայթ*; *– արմատոյ*, root-tips; *– անուոյ*, spoke of wheel; *– օրհնութեան*, blessed offspring; *– դառնութեան*, accursed progeny. [root.

Շաւաւիղարմատ a. sprung from the

Շաւաւիղեմ, եցի va. to send forth shoots, to throw out suckers, to sprout, to shoot, to bud, to put forth buds, to germinate; to generate, to procreate; to emit rays, to beam. [shoots.

Շաւաւիղուղիղ a. sending forth

Շաւաւն, ւոյն s. camel.

Շաւափ s. light, beam, shine; *–նա֊թափ a.* emitting rays; *–նայուլ a.* radiant, refulgent; *–նաա a.* quite ashamed or abashed; *–ուիւն s.* shining.

Շաւնաղ s. wild-pomegranate seed.

Շաւռեմ, եցի va. to scarify; S. *Յռեմ.*

Շատ, ից a. much, several, considerable, abundant, plentiful, copious, in great quantity; *ad.* much, too much, very, most; enough, sufficiently, as much as necessary; *–, – անգամ ad.* often, frequently; *– խիկ ad.* sufficiently; *– կամ սակաւ*, more or less; *ըստ – եւ ըստ սակաւ*, in all about; *փոքր ի –*, somewhat, partly, a little; more or less; *ոչ ըստ – եւ ըստ փոքր*, in no wise, in no way; *– ի v. imp.* enough, it is enough, sufficient, no more; *– ի այդ*, that is enough; *– ի վի*, it suffices that; provided that; *– ասել*, to be content; *– համարիլ*, to content oneself with;

–ք յայնցանէ, most of them, the greatest part of them; գեռ. աւտար – կայ, much time still remains; ո՞չ ինչ քեզ – զի ..., does it seem to you a little thing that ...? ոչ երբեք ասեն –! they never say: Stop, enough! S. Օր.

Շատախօսութիւն *s.* talkativeness, verbiage, verbosity, loquacity; –խօս, ացի *a.* talkative, verbose, loquacious, garrulous; prating, chattering, tattling, prattling; *s.* S. Շատխօս; – լինել S. Շատխօսիմ; –խօսութիւն *s.* multitude of words, loquacity, garrulousness; chit-chat, babble, tattle, prattle; –ծախ *a.* costly, dear, expensive; –կեաց *a.* long-lived, long-living; –կեր, ացի *a. s.* eating a great deal, great eater, glutton, gormandizer, voracious, devouring, ravenous; –հանճար *a.* very talented, very intelligent; judicious; –հմտութիւն *s.* polymathy, great erudition, great experience; –ժարդութիւն *s. better* Բազմա–; great or considerable population, multitude of men; –մարմին *a.* corpulent, bulky; –նամ, ացայ *vn.* to content oneself, to be content, to take up; to suffice, to be sufficient or enough; to multiply, to increase; – առակաւոք, փոքու, to be satisfied or content with a little, with any thing; –շուրջ, –շրջիկ, –շրջող *a.* roving, rambling, wandering; *s.* vagabond, vagrant, roamer, stroller, idler, lounger, loiterer; – լինել, to stroll, to roam, to rove, to ramble, to wander; –շրջութիւն *s.* stroll, lounge, wandering; –ջուր *a.* having a great deal of water, abounding with water; aqueous; –ցուցանեմ *va.* to content, to satisfy; to augment, to multiply.

Շատերգուն *a.* swearing much: *s.* great swearer, blasphemer.

Շատիմ S. Շատանամ. [ligent.

Շատիմաստ *a.* very wise or intel-

Շատիցս *ad.* often.

Շատխօս, ացի *s.* great talker, babbler, tattler; braggart; *a.* S. Շատախօս; –եմ, եցի *vn.* to talk too much, to use vain repetitions, to gossip, to prate, to chatter; to hoast, to brag; –ութիւն S. Շատախօսութիւն.

Շատրը *s. bot.* thistle.

Շատակերութիւն *s.* gormandizing, gluttony, voracity, greediness, ravenousness.

Շատանամ S. Շատանամ. [

Շատոյժ *a.* very strong, robust.

Շատութիւն *s.* great number of, great quantity, great deal, multitude, abundance, plenty.

Շատուսումնուի S. Շատահմտի.

*Շատարտ *s.* skin-sieve.

Շատրուան, ացի *s.* tent, pavilion, marquee; water-spout, fountain, jet.

Շար, ից *s.* string, file, line, range, row, rank, order, long string, concatenation, chain, series, suite, train; multitude, great number; composition; sarus (period or cycle of 3600 years), century, epoch: crape, gauze, pall; * lace, lace-work; –ք մարգարտաց, string of pearls; ոսկի –, gold chain; –ք լերանց, mountain-chain; –ճանճից, swarm or lot of flies; – մրջնանց, swarm of ants; anthill; – շանց, pack, number of dogs; – տպագրանութիւն, genealogy; ի –ի հարկանել, to register, to record, to set or write down; ի –ի արկանել, to string, to range, to rank; ի – արկեալ համարել, to enumerate, to number, to count; ի միում –ի հարեալ ընդ միմի համարել, to be enumerated in the same series; յայնմ աստիճանի –ին է այս, it is very far from the purpose.

Շարաք or Շարաթ, ից or ի *s.* syrup.

Շարադրանեմ, եցի *va.* to compose, to write; to ratiocinate, to make a syllogism; –դրանութիւն *s.* syllogism, sequence, chain of arguments; –գիր, գրաց *s.* composer, writer, author; S. Շարագրած; letter, character; –գծեմ *va.* to compose; –գոյր, ուրի *s.* cover; veil; – գրոց, cover or binding of a book, book-cover; –գրած, ի *s.* composition, wording; work, writing, works, treatise; memory, monument; –գրական *a.* historical; –գրեմ *va.* to compose, to write, to word, to put down in writing; to compile; –գրող *s.* composer; –գրութիւն S. Շարագրած; –դասեմ *va.* to range, to arrange in order, to set to rights, to dispose, to put in order, to lay out; –դասութիւն *s.* co-ordination, arrangement, order, disposition; *gr.* syntax; –դրական *a.* compound; composed; arranged, put in order; prosaic; –դրեմ, եցի *va.* to put together, in order, to arrange, to re-unite, to connect, to join, to combine; to construct, to make, to form; S. Շարագրեմ; –գրութիւն *s.* combination, conjunction, connexion; arrange-

ment, disposition; construction; *gr.* syntax; S. Շարադրած; *-ք̔ուեմ va.* to enumerate in order; *-ծեմ va.* to conjoin, to join with, to unite; *-լական a.* completive; *-խառն a.* compound, combined, united; *-խառնեմ va.* to mix together, to compound, to intermix, to intermingle; *-խառնուք̔իւն* or *-ումն s.* intermixture, compound, combination.

Շարած, *-ից* S. Շարադրած; *-եմ va.* to arrange, to place or put in order; *-ծնեալ a.* cognate, born together; in-

Շարակալու *a.* unitive. [nate, inborn.

Շարական *s.* hymn, canticle, melody; hymn-book, hymnology.

Շարակապուք̔ի *s.* adhesion; *-կարգեմ* S. Շարադասեմ; *-կցեմ va.* to conjoin, to chain or link together; *-կցուք̔ի s.* conjunction, chaining together; *-հիւս s.* writing, work; *-հիւսեմ va.* to compose; *-ձայն a.* consonant; *-ձայնուք̔ի* S. Ձայնակցուք̔իւն; *-մանեմ va.* to interlace, to interweave, to intertwine, to lace, to join, to unite; *-մանուք̔ի s.* entwining, interweaving; *-մերձուք̔ի s.* adherence; *-յարեմ va.* to reunite, to join together; to continue, to join, to add; Յարուք̔իւն *s.* continuation, sequel; *-պատմեմ va.* to narrate in order.

Շարաւ, *-ոյ s.* pus, matter, ichor, sanies, purulence; rottenness; stench, stink; *- առնու,* to effervesce, to swell, to become inflamed.

Շարաւաքուղս, *-ի* or *-ից, -ծոր a.* purulent, full of pus or sanies, ichorous, sanious, putrid, rotten, fetid; *-հիւք̔ s. med.* ichoroides; *-հոտ a.* stinking, fetid; *- արիւն,* corrupt blood; — or *-հոտուք̔ի s.* stench, stink.

Շարաւանդ, *-ի* or *-ն, -դան s.* bonds, bands, fetters.

Շարաւոտեալ *a.* corrupted, stinking.

Շարեմ, *-եի va.* to range, to arrange, to set or put in order, to dispose; to marshal; *- զմարգարիտս,* to string pearls; *- զնշանագիրս,* to compose. [earthquake.

Շարժ, *-ից s.* movement, motion; Շարժաքանուք̔իւն *s.* cinematics; *-կան a.* moveable; S. Շարժուն; *-կանուք̔ի s.* mobility; dynamics; *-մից լինիմ vn.* to be moved together; *-հիմն a.* shaken from the foundations; *-ռաք̔, -ըան* S. Շարժիչ; *-ցոյց s.* polyorama.

Շարժեմ, *-եի va.* to move, to remove, to set in motion, to stir, to cause to move; to agitate, to shake, to flutter, to stagger; *fig.* to excite, to provoke, to rouse the feelings of, to move, to touch; *- զգլուխ,* to shake or toss one's head; *- զամենայն քար,* to leave no stone unturned, to move heaven & earth; *- զսիրտ,* to affect, to move to pity; *-իմ vn.* to be moved, stirred, shaken, staggered; fluttered, roused, agitated; to bestir oneself, to bustle about. [contriver.

Շարժիչ *s.* motive, spring; mover;

Շարժիւն S. Շարժուն.

Շարժիմ S. Շարժեմ.

Շարժող *a.* motive, moving; *-ական a.* moveable; *-ութիւն s.* mobility.

Շարժուած, *-ոց s.* movement; gesture, action; *առաւելիկ* or *առաքապայման -,* gesticulation; *-ս առնել ի խօսելն,* to gesticulate while speaking; *առաւելիկ -ս առնել ի խօսելն,* to gesticulate, to be too full of action.

Շարժուք̔իւն *s.* mobility; motion.

Շարժումն *s.* movement, motion, stir, stirring, nod, shake, toss; fluctuation, staggering; eccitation, provocation; *fig.* agitation, motion, impulse, commotion, emotion; gesture, action; earthquake; *ast.* movement; *զշարժմունս երակացն զննել,* to feel the pulse; S. Ընդոստ.

Շարժուն *a.* moveable, moving; versatile, unsteady, unsettled; *առաջին - ast.* the primum mobile; *- ի հողմոյ,* shaken by the wind; *- եւ անշարժուն առացուածք,* personal & landed property. [terest.

Շարիաթ, *-ի, -ից s.* usury, illegal in-

*Շարշարղ *s.* silk-sieve; *-ուն ալիւր *s.* the finest flour.

Շարց, *-ոց s.* file, row; *- քաղցրահնչեայ* S. *Շոպափ; *- մարգարտաց,* pearl necklace.

*Շարուած, *-ումն s.* the setting in order, arranging; marshalling.

Շարունակ *a.* continuous, continual, non-intermittent; *-աբար ad.* continually; *-եմ, -եի va.* to contain, to enclose, to conserve; to continue, to last; *-ութիւն s.* continuation, continuity, succession.

Շաւաշաբիւն S. Նուիտ. [ponica.

Շաւաշար *յաբանիկ s. bot.* aucupa ja-

*Շաւտա or Շաւիղք *s.* violin; guitar; S. Վին.

Շաւաան *s. bot.* cannacorus; calamus odoratus, sweet-scented flag.

Շաւիղ, ւղաց *s.* path, road, way, passage; trace, vestige, foot print; *fig.* conduct, deportment; – *մոլորակի ast.* orbit of a planet; – *երկաթուղի* S. **Երկաթուղի**. [*fig.* sadness in mirth.

Շափառուկ *s.* obscurity in day-time;

Շափիւղայ, Շափիւղայ, լց *s.* sapphire; *–գաձեւ a.* –shaped; like a sapphire; *–ղէմյ a.* of sapphire.

Շաքար, ի, աւ *s.* sugar; *մաքուր, սպիտակ* –, refined or lump –; *խակ* –, moist, brown or raw –; – *վանիլ*, – candy; *գործատուն –ի*, –mill; *գործարան –ի*, –refinery; *համեմել –աւ*, to –, to sweeten, to strew or sprinkle with –; *–աբուղիս a.* saccharíferous; *–բուղիս եղէգն* or *–աբոյս s.* the – cane; *–ագործ s.* confectioner, comfit-maker; sugar-baker; *–գործութիւն s.* confectionery; sugar-manufactory; *–ական թթուուտ s. chem.* succharic or oxy-succharic acide; *–ահամ a.* sugar-flavoured, sugary; *սեխ* –, sugar-melon; *–աման s.* sugar-basin; *–ային a.* containing sugar; *–անուշ s.* sugarplum, comfit; burnt almond; *–աչափ s.* saccharometer; *–ավաճառ s.* sugarman, sugar-monger, confectioner; *–ացուցումն s.* saccharification; *–եղէն a.* saccharine; – or *–ք s.* sweetmeats, comfits, sweets; * *–կեռի s.* sweet-apple, « morosino »; *–օղի s.* rum, taffia. [shoot.

Շաքիլ, քլոյ *s.* germ, bud, sprout,

Շաքլեմ, իմ *vn.* to bud, to sprout.

Շեղ, ղի or **ի** *a.* oblique, in bias, aslant, diagonal; *առ ի –, առ – ad.* slopingly, overthwart, slanting, aslope; obliquely.

Շեղաբարդ *a.* variable, light, inconstant; *–նիստ s.* rhomboid; *–անկիւն s.* lozenge, rhombus; *–նստաւոր a.* rhombohedral; *–պէս ad.* indirectly.

***Շեղբ** or *–ի s.* sword or knife blade.

Շեղեմ, եցի *va.* to bend, to bow; to cause to deviate or to swerve; *–իմ vn.* to slant, to slope, to incline; *fig.* to go astray, to turn aside or away, to deviate, to swerve, to go out of one's way; *շեղեալ անկիւն*, oblique angle; *շեղեալ քառանկիւն*, rhomboid.

Շեղութիւն, –ումն *s.* obliquity, bias, slant, slope, deviation; *ast.* aberration, deviation.

Շեղջ, լց *s.* heap, mass, pile, stock, hoard, accumulation; *– ցորենոյ*, stack, rick; *– խոտոյ*, hay-cock, mow; *– – or –ս –ս* S. **Շեղջաշեղջ**; *– կուտել, կուտել –ս –ս*, to heap up, to pile up.

Շեղջաբար *ad.* in heaps or piles; *–խոխիք s.* divination by observing heaps; *–կան a.* cumulative, ac–; *–կոյտ s.* S. **Շեղջ**; pile upon pile, towering heaps; *–կուտեմ va.* to collect, gather or heap together, to heap up, to amass, to pile up, to accumulate, to hoard; *–կուտեալ մեղք*, laden with sins; *–ուեղջ a.* massed, accumulated, heaped up; *ad.* in piles, masses or heaps.

Շեղջեմ S. **Շեղջակուտեմ**. [ate.

Շեղտամեալ *a.* enervated, effemin-

Շեմ or **Շեամ, չեմոյ** S. **Սեամք**.

Շեչ, լց *s.* shrill voice; *gr.* accent, acute accent (՛); *mus.* an Armenian note (՛); *ad.* S. **Շեչաակի**; *– ելոլել*, to end in a point.

Շեչաակի *ad.* acutely, pointedly, piercingly, sharply, keenly; instantly.

Շեչաւոր *a. gr.* accented.

Շեչեմ, եցի *va.* to aim or level a blow at; *gr.* to accentuate.

Շեչաղոր, –ակ *s.* word accented on the last syllable; barytone. [acutely.

Շեչաղորեմ *va.* to utter sharply,

Շեչաւմն *s.* ending in a point, tapering, pyramidal form; *gr.* accentuation; *ի – անկանիլ*, to taper, to end in a point; *ի – չանգեալ*, pyramidal, pointed.

Շեպ *a.* steep, abrupt; *s.* declivity, slope; *անկանել ի –*, to fall in one's back, to fall supine.

***Շեռ, Շեռեմ** S. **Սէզ, Սիզեմ**.

***Շեսիկ** *s.* fine hair-sieve. [of –.

Շեր *s.* storax; *գաւազան –*, stick

Շերամ, ոյ *s.* silk-worm.

Շերամաբուծանութիւն *s.* sericiculture; *–բոյծ s.* silk-grower; *–բուծութիւն s.* rearing of silk-worms, sericiculture.

Շերամանոց *s.* silk-worm house, silk-worm nursery, cocoonery.

Շերաս S. **Շերամ**. [ladle.

Շերեփ, ոյ, ով *s.* large spoon, soup-

Շերեփակոճ *s.* water-grasshoper; *–ձեւ a.* ladle-shaped.

Շերտց, ից *s.* storax-grove.

Շերտ, ից *s.* splinter of wood, chip, lath, strip, slip, part, morsel; *– ալաղց*, slice, bit, piece; *– տակառաց*, barrel-stave; *– կերպասու*, strip of fine linen; *ընդ – տոհղանցն*, through the balustrade.

Շերտահատոր առնեմ *va.* to chip, to cut into chips or in pieces, to shiver, to shatter; –ատոր *a.* provided with a hatchet; armed with a spear; striped, streaked, streaky; – զօր, sapper; pikeman; – or –փակ փեղկ, blinds, Venetian blinds; – փակել, to surround with trenches, to circumvallate, to pallisade.

Շերտեմ, եցի *va.* to bark in strips, to streak, to stripe; *med.* to scarify; to cup.

Շեփոր, –այ, լց *s.* haut-boy; S. Փող. *Շէդ or Շէք S. Յայլք.

Շէկ, շիկայ *a.* of fawn colour, reddish, leonine, light, tawny.

Շէն, շինից *s.* inhabited place; village, hamlet; inhabitation; edifice; *a.* peopled, inhabited; in good state, prosperous; fertile, fruitful; happy, gay; ոչ միայն ի –ս, այլեւ յանշէնս, not only in inhabited but also in desert places; եւ որ –ն ինասցէ, & that which shall not be destroyed.

Շէր, շիրի *s.* cantilena, song, ditty; –ասաց *s.* improvisatore, poet.

Շլուծակ *s.* ureter.

Շթունք, Շթիք *s.* splash.

Շթքեմ S. Շքթեմ.

Շիգ, շգեղ *s.* buckle, clasp, hasp, button; decoration; – ոսկի, golden buckle or clasp.

Շիթ, շիթից *s.* small drop, tear; – առ –, –ք –ք, drop by drop; – ի բերաց նոյ, saliva, drivel, slaver, slabber; –ք բանից, few words.

Շիթեմ, Շիթոց S. Յայթեմ, Յայթոց.

Շիլ, շլայ *a.* squint- or goggle-eyed; short- or dim-sighted; – ակնաթիւրիլ, to goggle, to squint, to look askew.

Շիկագոյն S. Շէկ; –դուխտ *a.* gold-coloured; –ծան *s.* lentil-soup; –կարմիր *a.* reddish, red; scarlet; – մորթ խոյոց, morocco, spanish leather; – փայտ, Brasil-wood, Queen's wood; –հեր *a.* light-haired; –փոկ *a.* made of red leather; –քար *s.* spinel-ruby.

Շիկեբեայ *s.* roe-buck.

Շիկխարթ or Շէկ– *s.* alkanet. [Շէկ.

Շիկն, –ոտ *a.* bashful, sheepish; S.

Շիկնեմ, եցի, –հիմ, եցայ S. Շառաւիղ. [slip of straw; little branch.

Շիղ, շղայ *s.* fescue, mote; bit or

Շիղաբեր S. Շղաբեր; –կէտ *a.* beholding the mote in another's eye; *s.* censurer, fault-finder.

Շիճ, շճի, Շիճուկ or Շճուկ, ճի *s.* whey, buttermilk; serum, serosity: grain spoilt by rain; – արեան, ichor.

Շիճիտակիմ *vn.* to be red with eating & drinking.

Շիմշիր *s. Persian w.* sword. [grasping.

Շինագահ *a.* avaricious, covetous,

Շինագլուխ S. Մինաբերդ.

Շինած S. Շինուած.

Շինական *s.* country-man, –fellow, rustic, peasant, villager; *a.* rustic, gross, rude, impolite, uncivil, clownish, boorish; կին –, country-wóman, peasantess; մանուկ –, country lad; աղջիկ –, country lass, cottage girl; –ք or –եր *s.* the peasants, peasantry, country people; –ագոյն *ad.* rudely, coarsely, clownishly, boorishly; –ամիտ *a.* clod-pated, awkward, rough; –աշէն *a.* wisely governing & contenting the peasantry; –ութիւն *s.* rustic life; *fig.* country manners, rusticity, clownishness, boorishness, awkwardness, rudeness; the peasants, the peasantry; –օրէն *ad. a.* country-fashioned.

Շինակեաց *a.* living in a village; *s.* búrgher, villager; –մէջ *s.* the middle or centre of a village or town; –մուտ լինիմ *vn.* to enter the villages or towns; –նիստ *a.* inhabited, peopled; flourishing, prosperous; –վայրք *s.* populated places or country; –քար, ից *a.* building many edifices; compiling good regulations; –ուան *s.* habitable place, inhabited town; the universe, the world.

Շինեմ, եցի *va.* to found, to build, to erect, to construct, to make; վերըսպառին –, to rebuild, to build up again or anew; to renew, to restore; *fig.* to edify, to instruct, to set a good example.

Շինիչ *a.* edifying, exemplary.

Շինող *s.* builder, constructor; –ական, –ութիւն *s.* art of building, architecture.

Շինուած, ից *s.* building, edifice, fabric; *fig.* edification; – մարդկեղէն, human work; –ածեւ *a.* like an edifice; towering; –ի, լից *a.* constructed, made, done or got up with art, artificial.

Շինութիւն *s.* construction, building; *fig.* edification, moral profit; abundance, ease, prosperity; peace, tranquillity; good regulations.

Շինուածք s. construction.

Շիշ, շշից s. glass bottle, bottle, phial; alabaster vase; խցել շ-, to cork; to put the stopper on; բանալ շ-, to draw the cork, to uncork; to take the stopper out of.

Շիշակ, ացք s. lamb of a year old, yearling sheep.

Շիշք s. nape of the neck.

*Շիտ S. Պաղպեղ. [itory, superficial.

Շիջանական a. extinguishable; fig. trans-

Շիջանիմ, ջայ, ջիր vn. to go out, to be extinguished or quenched; fig. to be dimmed, obscure; to pass away, to cease, to be buried in oblivion; to cool, to grow cool, to be quenched, to become extinct; to die peaceably.

Շիջանուած a. extinguishable.

Շիջեալփառ a. whose glory is extinguished; inglorious, ignoble.

Շիջութիւն, -ուածք s. extinction; annihilation.

Շիջուցանեմ, ցի va. to extinguish, to put out, to quench; fig. to dim, to cloud, to obscure; to quench, to cool, to allay, to cool down; to stifle, to smother; to exterminate, to kill.

Շիջուցիչ s. extinguisher.

*Շիւ s. pimple.

Շիւխիւխ a. languid, effeminate.

Շիւրիկ s. sesame-oil.

Շիրիմ, ըմայ s. tomb, sepulchre, urn, monument; -ք, cemetery; մարմնաձախ -, sarcophagus; - հոյակապ, mausoleum; - դատարկ, cenotaph.

*Շիրիչակ s. wooden padlock.

Շիրմակից a. buried in the same tomb or cemetery; -ուոր a. entombed, buried.

Շիւ, շ-ոյ s. husks of grapes, grounds or dregs of pressed grapes: warp-staff.

Շիւանք s. acute cry, shriek, scream.

Շիւղ S. Շիղ, &c.

Շիփոր, &c. S. Շեփոր.

Շլադոյն a. somewhat dark, obscure; Շլահն S. Շիլ. [short- or dim-sighted.

Շլամիտ a. short-witted, obtuse, stolid, stupid, senseless.

Շլան S. Մոխիր.

Շլանամ, ացայ vn. to become short-sighted; squint-eyed; blind; to feel quite dazed, to be dazzled; to grow dim, obscure; to become blunt.

Շլաւ, &c. S. Ճլաւ, &c.

Շլացուքիւն, -ուածք s. dim-sightedness, squinting, blindness; dazzling, hallucination; հարկանել -ք, to strike blind; հարկանել -թիք զմիտս fig. to beguile, dazzle, seduce or fascinate the imagination.

Շլացուցանեմ va. to blind; to blunt; fig. to dim, to dull, to deaden; - զաչս, to dazzle the eyes; բարեբաղդութիւն -նէ զլիճաւուածս, prosperity spoils the rich. [-, enchanting beauty.

Շլացուցիչ a. dazzling, flaring; գեղ

Շլիմ, շլեցայ S. Շլանամ.

Շլմորեցուցանեմ va. to leave in doubt, to create suspicion, to make suspicious, to embarrass, to perplex.

Շլմորիմ, եցայ vn. to suspect, to doubt, to be uneasy, embarrassed, perplexed.

*Շնեաւակ s. under part of the chin.

Շնի s. neck.

Շլոտ, Շլոր, &c. S. Ճալոր, &c.

Շլոտաս a. Gr. w. yellowish, pale.

Շլութիւն S. Շլացութիւն.

Շհահ s. S. Շհահիւն; arrow-head; -ական a. noisy; -եմ, եցի vn. to whizz, to hiss, to whistle; to sound loud & shrill, to rush, whiz or whir through the air; սուսերք չհահէին ընդ իրեարս չէշտակի, the swords crossed; -իւն s. shrill or loud humming noise, hissing, whizzing; clack; - զինուց, clashing, clash; S. Թնդիւն.

Շկեմիմ, եցայ vn. to make a show or parade of, to vaunt in, to boast or brag of, to plume oneself.

Շկոմակ առնեմ va. to banish, to exile, to drive away.

Շղաբեր a. bearing or carrying a blade of straw or a small branch.

Շղագիր s. running hand.

Շղագոյն a. smaller than a mote.

Շղաչ, -աուեա, Շղարշ s. very transparent veil, gauze; crape.

Շղթայ, ից s. chain; chain, concatenation, continuity, series; - ոսկի, gold chain; -ք գերութեան, the bonds of slavery; արկանել ի -ս, to chain, to enchain, to put in chains, irons or fetters; խորտակել զ-ս, to break one's chains.

Շղթայագործ, ացք a. of chain mail, made of rings run one into another; chain-shaped, chained; s. chain-maker; -զերծ a. unchained; -կապ a. enchained, loaded with irons or chains; -ձեւ, -ուոր a. S. Շղթայագործ; -ւոր a. bound, chained.

Շղթայեմ, եցի va. to chain, to enchain; to link, join or unite together.

Շղթայօրէն ad. like a chain.

Շղտաբար, Շղտաբարայ S. *Շորտաբար.* [dress, attire, &c.

Շղտաւկանք s. female fineries, show,

Շղտաբաբարայ a. savage, wild, ferocious.

**Շղտիք* S. *Շէղբ.*

Շճալից, -խառն, -լին a. serous; ichorous, full of matter.

Շճեմ, եցի vn. to be full of serosity, of matter; to liquefy, to be spoiled.

Շճուկ S. *Շիճ, Շիճուկ.*

Շմամ vn. to throw up, to vomit, to eruct or belch from much eating & drinking.

Շմբրոց, ացս. sack.

Շմոր s. tumult, trouble, discord; *a.* tumultuous, turbulent, agitated; *-եցուցանեմ va.* to trouble, to perturb, to upset; *-իմ, եցայ vn.* to be troubled, upset, agitated.

Շնաբար a. like a dog; *-բարոյ a.* dog-hearted, churlish, evil, biting; cynic; *-բերան a.* dog-mouthed; *fig.* biting, sarcastic, slanderous; *-գայլ s.* jackall; *-գլուխ* S. *Շանագլուխ*; *-կան a.* canine; doggish, cynical; *-քաղց* S. *Շնքաղց*; *-կանութիւն s.* cynism; *-կաքիք a.* dog-footed; *-կերպ a.* dog-shaped; *ad.* like a dog.

Շնամ, ացայ or *ցի vn.* to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize; to usurp, to ravish.

Շնամիտ a. doggish, rascally, whorish; *-նուն a.* incestuous, adulterous.

Շնատ. s. dog-theft.

Շնատէր a. libidinous, lascivious.

Շնատող s. ast. dog-star, Sirius.

Շնավանք s. house of Thondracian sectarians, (Paulicians).

Շնացեալ sf. adulteress; *-ող s.* adulterer; *-ցողական a.* adulterine; *-ցողութիւն* S. *Շնութիւն.*

Շնեբամ s. pack of dogs; *fig.* company of lascivious persons.

Շնեթեմ, եցի va. to flatter, to cajole, to coax, to fawn on, to cringe to.

Շնեթող s. flatterer, fawner.

Շնիկ s. little dog, bow-wow; *ast.* Canis Minor, Canicula, dog-star, Sirius; *բռնանէ ան -*, lapdog; *- որսական*, beagle; *- հրացանի*, cock; *շնկային աւուրք*, dog-days.

Շնլակ, Շնլափ a. licked by dogs.

Շնհաղող s. night-shade, morel, solanum; tithymalus, milk-thistle.

Շնծեր s. an adulterous old man.

Շնհնձիթ a. dog-muzzled; *s.* Scylla, nymph beloved by Glaucus & changed into the catulus or spotted shark (sea fish).

Շնմոլուկ s. adultery; idolatry.

Շնյարկ s. dog-hole, -house, -kennel.

**Շնոհնար s.* cancer, gangrene.

Շնորգի a. bastard, misbegotten, base-born; *s.* bastard, natural son or daughter; adulterine child.

Շնորհ, ի, -ք, ացս. grace, Divine grace; favour, good offices, auspices, service, benefit; grace, gracefulness, charm, beauty; agreeableness, pleasing or graceful manners; thanksgivings, thanks; forgiveness, pardon, mercy, grace; gift, concession; merit, worth; the Graces; *ի -ս, առ -ս*, for, in favour of; by favour; *ի ներ -ս, -ս նմա առնելով*, to please him, to do him the favour, to oblige him; *ի -ս եղիցի ացդ քոյ*, thanks to you; in your behalf, for you; *-իւ Տեառն, Թագաւոր ...*, by the grace of God, king ...; *- արա*, pray, do me the pleasure; *լի -ք*, most graceful; - or *-ս ունել, -ս մատուցանել*, to thank, to return thanks, to be thankful to; *-ս արկանել*, to be grateful, to acknowledge; *-ս գտանել*, to be in favour or in the good graces of, to please; *-ս գտանել առաջի*, or *առաջի աչաց ոքուք*, to find favour in the sight of any one, to find grace or favour with, to win the good graces of, to please, to be liked; *-ս առնել ուխտ*, to favour, to gratify; to befriend, to forgive, to excuse, to remit; *-ացդ տալ*, to give gratuitously; *ընդ -ս ինչ տալ*, to discharge an obligation as if doing a favour; *պակել ի -ացդ*, to disfavour, to disgrace; *մեռանել ի -ս*, to die in a state of grace, in odour of sanctity; *- ունիմ քեզ*, thanks, I thank you, much obliged to you; S. *Ջերմուխն.*

Շնորհաբաշխ a. granting or distributing favours; *-բաշխութիւն s.* distribution of favours; gift of grace; *-գիր a.* written by divine grace; *-գիւտ a.* obtaining the divine grace, pleasing to God, favoured, dear, agreeable, grateful; *-գործ a.* produced by divine grace; *-զարդ a.* endued, adorned with graces, graceful, virtuous; *-զիջ a.* unthankful; *-լի* or *լից a.* full of grace, most graceful; gracious, handsome,

fine, beautiful, charming, genteel, fair; *pn.* Shenorhali (endued with grace), St. Nerses Glajensis; *-ՀՅՍ a.* pure, candid, bright.

Շնորհակալ a. grateful, obliged, beholden; *- ԼԻՆԵԼ, -ԻՄ, ԷՑԻ* or *-ԻՄ, Է- ՑԱՅ vn.* to thank, to give or return thanks, to acknowledge; *-ԻՔ, ԽԱՑ* S. *Շնորհակալութիւն*; *-ՈՒ* S. *Շնորհակալ*; *s.* pleasure; *- ՄԱՔ*, thankfully, gratefully; *-ՈՒԹԻՒՆ s.* thanks, thanksgiving, gratitude, thankfulness; *-ԿԱՆ a.* donative, gratuitous; *-ԿԱՐԴՈՒԹԻՒՆ s.* constitution by divine grace; *-ԿՈՐՅՍ, ԲՈՒՍԻ a.* graceless, unthankful, ungrateful; *-ՀԱՏՑՑ ԼԻՆԻՄ vn.* to thank; to recompense; *-ՃԻՐ a.* granting gratuitously; given gratis; *-ՆՈՐՈԴ a.* renewed through grace; *-ՀՈՒՔ a.* graceful, handsome, charming, genteel, pretty, nice; *-ՊԱՏԱՐ a.* full of grace; *-ՊԱՏՈՒՄ a.* narrated gracefully; *-ՊԱՐԳԵԼ* S. *Շնորհատուն*; *-ՊԱՐՈՒ, ԻՑ a.* much obliged, very grateful, mindful of benefits received; *- ԳՈՀՈՒԹԻԼԵՆ*, gratefulness, gratitude, thankfulness; *- ԳԱՆԱԼԻՔ ՈՒԼՔ, - ՔԱՆԶՆ ԳԱԼՈՒՆԵԼ ՄԱՐՔ*, to be indebted for, to owe, to be under obligations, to be beholden to; *- ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ ՔԱՐ*, to oblige a person, to obtain a right to his gratitude; *- ԵՄ ԵԼԲՈՒՑ ԽՆԱՄԻՑԴ, ՈՎ ԵՂԲԱՅՐ*, I am grateful to you for all your care, my brother; *-ՎԱՃԱՌ a. s.* simoniac; *-ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ s.* simony; *-ՈՒՈ a.* gracious, bestowing favours; *-ՈՒՈՒԹԻՒՆ* or *ՈՐՈՒԹԻՒՆ s.* gift of grace; donation, favour, liberality; *-ՈՒՈՒՐ a.* granting or granted gratis; *-ՈՒՐ a.* graceful; *-ՈՐԵՄ, ԷՑԻ va.* to grant favours, to endue or adorn with favours; to congratulate, to felicitate, to wish joy, to pay compliments; *-ՈՐՈՒԹԻՒՆ s.* congratulation, felicitation.

Շնորհեմ, ԷՑԻ va. to give as a present or favour, to make a present of, to grant, to accord, to concede, to gratify; to grant pardon, to pardon, to forgive, to remit; S. *Շնորհուիլ ատ- նել*; *Է-*, to refuse, not to grant, to withhold, to deny; *ԴՈՒ ԻՆԶ ՇՆՈՐՀԵՑԵՐ ԿԵԱՆԱ*, I owe you my life; *-ԻՄ vn.* to be granted, accorded; *Ի ԲԱՐՈՒԹԻՒ ԻՄՄԷ ՇՆՈՐՀԻՆ ԿԵԱՒՔ ԶԵՐ*, you owe your life to my forbearance.

Շնորհուիլեան s. thanks.

Շնորհուածք s. flattery, compliance, adulation; *-ԿՍ* or *ատ. -ԿՍ ad.* flatteringly, by flattery or adulation; *-ԿՍ ԱՌՆԵԼ, ԽՕՍԵԼ, ԱՍԵԼ*, to do or speak according to a person's known proclivities, to seek to please, to shew a particular regard for, to favour, to flatter, to adulate, to wheedle.

Շնորոր s. shoveller; ganza.

ՇնուԹիւն s. canine nature: adultery, fornication; *fig.* idolatry; S. *Ըմբռնիմ*.

Շնչաբեր a. respiratory; *- ԲԲԱԿ*, artery; *-ԻՄ, ԷՑԻ vn.* to begin to breathe, to fetch breath, to respire; to become animated; *-ՈՒԹԻՒՆ s.* respiration; animation; *-ԲՑՍ a.* vegetable; *s.* S. *Կենդանաբոյս*; *-ԽԱՌՆ a.* between the teeth; muttering; *ad.* murmuringly; *-ՅՈՒՈՒԹԻՒՆ s.* creation of the soul, animation; *-ԿԱԼ ՈՆՕՏ s.* lung; *-ԿԱՆ a.* respiratory; S. *Շնչաւոր*; *-ԿԱՒԱ a.* out of breath, faint, senseless, exanimate, lifeless; S. *Շնչարգել*; *-ԿԵՑԱ a.* having the breath of life, breathing; *-ԿԻՐ* S. *Շնչաւոր*; *-ԿԻՑ a.* breathing together; *fig.* of the same mind or feeling, unanimous; *-ՀԱՆ, ԱՑ, -ՄՈՒՏ s.* air-hole, vent-hole, draft-hole; *-ՀԵՂ ՀՑՑ a.* suffocating, stifling; *-ՆԱՄ, ԱՑՑԱՅ vn.* to be animated, to live, to breathe, to respire.

Շնչառ s. chem. sucking-tube; *-ՈՒ a.* breathing; *-ՈՒԹԻՒՆ s.* respiration.

Շնչասպառ a. mortal; *a. ad.* quite out of breath, panting for breath; *- ԱՌՆԵԼ*, to put out of breath; *- ԼԻՆԵԼ*, to put oneself or to be out of breath, to be panting or gasping; *- ԸՆԹԱՆԱԼ*, to run oneself out of breath; *-ՈՒԹԻՒՆ s.* being out of breath, breathlessness.

Շնչարգել a. asthmatic; *-ՈՒԹԻՒՆ s.* asthma, shortness of breath.

Շնչացուցանեմ va. to animate, to give a soul to, to cause to breathe, to vivify.

Շնչաւոր a. respiring, breathing, living, animal; *fig.* carnal, sensual, gross: spiritual; *- ԳՈՐԾԻՔ*, wind instruments; *-ԵՄ* S. *Շնչացուցանեմ*; *-ՈՒԹԻՒՆ s.* act of breathing, respiration, animation, vitality; sensuality.

Շնչափող s. wind-pipe, trachea, *Շնչբորակ s.* saltpetre. [throttle; lung.

Շնչելի a. respirable.

Շնչելոյզ, ուղի s. pneumatic; *- ՄԵՔԵՆԱՅ*, - machine, air-pump.

Շնչեմ, *եցի va.* to breathe, to respire, to puff; to blow; to inspire; *vn.* to exhale, to emit; – *զօդ*, to breathe, to take breath, to respire; *զհուր* –, to send forth or emit fire, to break into a volcanic eruption; – *չարաչիւս սուլթել*, to whisper in the ears, to accuse in secret; *շնչեսցեն հողմք*, let the winds blow; let the storm rage; *շնչէ հողմն ուժգին*, the wind blows hard; *շնչեաց հողմ աջողակ*, a fair or favourable wind arose.

Շնչերակ, *ից s.* artery; – *թոքային*, pulmonary –; *-ական*, *-ային a.* arterial.

Շնչեցուցանեմ *va.* to cause to blow.

Շնչիւն *s.* blowing, whistling; hissing, hiss. [*թիւն s.* respiration.

Շնչող *a.* aspirating, sucking up; *-ուց*

Շնչոտական *a.* cavillous, captious, sophistical.

Շնչուկ *s.* the necessary livelihood.

Շնչումն *s.* breath, puff, wind; whistling; respiration, breathing; inspiration.

Շնգել *s. zool.* otter; – *ծովային*, sea-otter, kind of seal; S. *վիշապաձուկն*.

Շնի or **Շնուի** *s. pl.* dogs.

Շնիկն *s.* dog's-dung.

Շնքաղց *s. med.* cynorexy, bulimy, canine hunger or appetite.

Շնքեղէզ *s.* dog-muzzle.

***Շնակ** *s.* yearling sheep.

Շղի *s.* storax; S. **Շէր**.

Շշնջեմ, *եցի vn.* to whisper, to speak low, to murmur; to hum, to mutter, to grumble; *-են ականջք իմ*, my ears ring or tingle.

Շշնջիւն, *-ջումն s.* whispering, whisper, murmur; noise, rumour; *ազօտ* –, a hollow or rumbling noise; *fig.* a secret rumour.

Շշնջող *s.* whisperer.

Շշուկ *s.* noise, racket, uproar, clatter, hubbub, tumult.

Շշունջ S. **Շշնջիւն**.

Շող, *ոյ s.* solar heat, hot vapour.

Շոգանամ, *ացայ vn.* to evaporate, to vaporize.

Շոգեկաղ *s.* light vapour, a mist.

Շոգեգործ *s.* locomotive engine; *-ելից a.* vapourous; *-կառք s.* railway-carriage, –truck; S. **Երկաթուղի**; *-նաւ s.* steam vessel, steamboat, steamer; – *հզօրաբեր*, steam-packet; – *պտուտակաւոր*, screw-ship; *պատերազմիկ* –, war-steamer, man-of-war steamer; S. **Նաւ**.

Շոգի, *գոյ s.* vapour, exhalation; breath; S. **Ընդունարան**.

Շոգիալից *a.* vapourous; *-ին a.* vapoury, misty, foggy, hazy; *-ումն s.* vaporization, evaporation; *-յուցանեմ va.* to vaporize.

Շոգմոգ, *աց s.* tale-bearer, tell-tale, backbiter, informer, slanderer; *a.* tale-bearing, slanderous; *-եմ vn.* to tell tales, to spread malicious or false reports, to slander, to speak ill of; to flatter; *-ութիւն s.* evil or malicious reports, delation, story, tale, report, backbiting, slander, scandal; flattery.

Շոգոլի *s.* vapour, exhalation.

Շոհ *s.* starch; *-եմ*, *եցի va.* to starch, to stiffen with starch.

Շող, *ոց* or *ից s.* ray, flash of light, beam; *-ս արձակել*, to emit or throw out rays, to beam.

Շողազարդ S. **Նշուլազարդ**.

Շողակաթ, *ի s.* stream of light, effusion of light; splendour, brightness, glory; cathedral of Etchmiadzin, & the feast of its dedication.

Շողամ, *ացայ* or *ացի vn.* to shoot or throw out rays, to beam, to glitter, to shine, to twinkle, to scintillate, to blaze, to flame, to flash, to glitter, to gleam, to sparkle. [heated, to burn.

Շողանամ *vn.* to get warm, to become

Շողապէս *ad.* like a flash of light, beamingly, radiantly, brilliantly.

Շողացումն *s.* irradiation.

Շողացուցանեմ *va.* to cause to shine or to glitter, to give brightness to, to brighten; to warm, to inflame, to render incandescent; to brandish, to rotate.

Շողաւոր *a.* beamy, radiant, shining, effulgent, luminous, brilliant, sparkl-

Շողգամ S. **Շաղգամ**. [ing, splendid.

Շողէզ *s.* radiance, effulgence.

Շողիմ S. **Շողամ**.

Շողիւն *s.* splendour, brightness, blaze, flash; heat, red heat.

Շողիք S. **Լորձն**, *-ձունք*.

Շողշողենի, **Շողշողուն** S. **Շողաւոր**.

Շողշողիմ, *եցայ* S. **Շողամ**.

Շողշողումն *s. ast.* scintillation.

Շողոմ, *աց s.* adulator; *s.* flattery; *-ս առնել*, to flatter, to toady, to blandish.

Շողոմաբարոյ, *-սէր*, *-բար a.* flattering, adulating, cajoling, wheedling; *s.* adulator, flatterer, cajoler.

Շողոքորթել, եցի va. to flatter, to palaver, to cajole, to wheedle, to coax; to caress, to fondle.

Շողոքորթութիւն s. adulation, flattery, palaver, cajoling, coaxing, caresses, fondling, wheedling.

Շողոքորթ, &c. S. *Շողոմարար*, &c.

Շոճ, ի, Շոճի, ձուոյ s. pine, pine-tree, fir-tree; *պիսատակ շոճւոյ*, pine-cone; *-ք, -ուք s.* pine-grove.

Շոմին s. spinage; S. *Ծամել.*

Շոյտ a. quick, light, prompt, active, swift, nimble, agile, brisk, alert; *ad.* quickly, promptly, speedily, quick, fast.

Շուշափանք s. show, ostentation, pompous display, parade; *-նոյ առնել* or *-կեմ, եցի vn.* to be given up to ostentation.

Շուխիմ vn. to putrefy, to rot.

Շոսյ s. parching by the sun.

**Շոպագ s.* string of comfits.

Շոպկեմ, Շոպշոպեմ, եցի va. to snatch away, to pluck off, to take away, to ravish, to carry off.

Շոր, ից s. cloth; vest, dress.

Շորւթափիմ vn. to be undressed.

Շորւթեմ, եցի va. to assume wrongfully, to usurp, to appropriate, to take forcible possession of, to ravish, to ascribe or impute to oneself.

Շորիկ a. giddy-pated, wandering.

**Շորսեմ* S. *Շրջշրջեմ զթուզթս.*

**Շուագ s.* fore-court.

Շուայտ, -աբարոյ a. intemperate, gluttonous, drunken, crapulous; debauched, dissolute; *-անամ* S. *Շուայտիմ*; *-անք* S. *Շուայտութիւն*; *-ասէր լինիմ vn.* to take pleasure in crapulence or debauchery; *-իմ, եցայ vn.* to give oneself up to debauchery, to eat & drink to excess, to guzzle, to gormandize, to live in gross debauchery; *-ոտ* S. *Շուայտ*; *-ութիւն s.* low debauchery, guttling, intemperance, surfeit, excess, orgies, drunken revelry.

Շուառն, ուանք S. *Նիզակ.*

Շուար, -ումն s. consternation, dismay, surprise, amazement, giddiness; *-եցուցանեմ va.* to stun, to astonish, to surprize; to baffle, to puzzle, to bewilder, to make giddy or dizzy; *-իմ, եցայ vn.* to be stunned, astonished, surprized, baffled or puzzled, embarrassed, bewildered, not to know what do or what way to turn.

Շութափ a. nimble, light-footed, swift, quick, agile, lithe; *-եմ vn.* to be hurried, to hasten, to make haste; *-ութիւն s.* agility, nimbleness, quickness, celerity; hurry, haste.

Շուկամէջ s. the middle of a market-place.

Շուկայ, ից s. market, bazaar, market-[et-place.

Շուկաս a. fraudful, low, base, ignoble.

**Շուղայ s.* skein of silk, &c.

Շուշրայ, ից s. wild fennel.

Շուն, շանց s. dog; *fig.* adulterer or adulteress; *ast.* Canis Major; S. *Շնիկ*; *մատակ -*, bitch; *- անպիտան*, cur; *- որսորդ*, hound, terrier, ranger; *որսական - առնախաւոյց*, setter, pointer, setting-dog; *- մագէլ, գանգրամազ* or *լուպակ*, water-dog; *- մեծականջ*, long-eared dog; *- տնապահ*, house-dog; *- պահապան*, watch-dog; *պահապան - հովուաց*, mastiff dog; *ցլամարտ -*, bull-dog; *շան լակոտիկ*, fisting cur; *- մանրիչ, խեղ, խածանող, կատաղի*, a treacherous, snarling, biting, mad dog; *խշտի* or *խոլիկ շան*, dog-hole, dog-kennel; *կերակուր շան*, dog's-meat, dog-porridge; *ոջիլ շան*, dog-louse; *վազք շան*, dog-trot; *ցնկնիլ շան*, to whelp, to litter, to bring forth; *տալ կամ արձականել շանց*, to give or to send to the dogs; *կերթալ լինել շանց*, to go to the dogs; *- հաչէ, ոռնայ, կաղկանձէ, ղօղանջէ, կռնչէ* or *մրմռայ*, the dog barks, howls, whines, yelps, growls; *խոնջեալ նըման շ-*, dog-weary, tired as a dog; ** - հաչան՝ չէ խածան*, a barking dog seldom bites; S. *Լակոտ, Շանայ...* &c. *Շնայ...*, &c.

Շունչ, շնչոյ s. breath, puff; wind, breeze; respiration; spirit, soul, life; *միով շնչով ad.* unanimously, with one accord; *- կանել, առնուլ*, to breathe, to take breath, to recover one's breath, to respire; to repose, to rest, to take a little breath or respite; *- առնուլ լիաբերան*, to breathe freely; to draw a long breath; *հատանիլ շնչոյ*, to lose breath; *ի - վախճանին հատանիլ*, to be near to one's last breath; *ի մի - կլանել*, to swallow in one gulp, at a draught; *ամ - կենդանի*, all that has life; every living soul; *ց- վախճանին*, to one's last gasp; *մինչեւ ի վերջին -ն*, to the last moment; *ի յետին -ն հասեալ է*, he is at his last breath, in the pangs of death; *ցյետին - կենաց իմոց*, to the last moment of my life; *- վախճանին չէր էր հասեալ*, he had not yet

yielded his last breath; ը վախճանել շնչոյն, while expiring; ի – հողմոյ դէպ պատիւեալ, at the mercy of the winds; S. Ընդ աղօտ, փոհահոտ.

Շուշան, ացի *s.* lily; *pn.* Susan.

Շուշանաբեր *a.* bearing or producing lilies; –բոյծ *a.* feeding among lilies; –գոյն *a.* lily-coloured; –գործ, –զարդ *a.* worked or adorned with lilies; –հոտ *a.* lily-scented; –ձեւ *a.* lily-shaped; –նամ, ացայ *vn.* to become as a lily; –ցեալ *a.* lilied; –փայլ *a.* bright, fair or candid as a lily; adorned with lilies.

Շուշեմ, եցի *vn.* to be neglectful, to lose or waste one's time, to loiter.

Շուշմոյ, իցի *s.* sesame.

Շուշմիր *s.* cardamom.

Շուշտ *a.* doubtful, mistrustful.

Շուշտակ, ացի *s.* handkerchief; hair-band; * – աբեղայի or վարդապետ, a widowed priest. [napkin, corporal.

Շուշփայ, իցի *s.* fine linen; altar

*Շուտռա S. Ճիւաղ.

*Շուտս *s. mus.* pipe, reed, willow-reed.

Շուտս *a. ad.* S. Շոյտ; *s. med.* pimple, pustule.

Շուտաբան, –իւս *a.* glib, fluent of speech; –ժիր *a.* nimble, diligent, active, ready; –հաս *a.* early, premature; –նամ S. Եղուգեմ *vn.*; –սպրսպ S. Դիւրսպգայնի; –փոյթ *a.* quick, swift, hurried, precipituous; –փուքթուքթիւն S.

Շուտով S. Փուքթով. [Շուքթափուքի.

Շուտուքթիւն S. Արագուքթիւն.

Շուրթն, շրթան. շրթունք, թանց *s.* lip; edge, orifice; *fig.* tongue, word, mouth; *med.* lip; վերին –, upper-lip; սաորին –, under-lip; նուրբ, ուռոյց, թաւ, կարմրերփիեան –, small or thin, swelled or blubber, thick, rosy lips; ունել լայնի, շրջեալ, բոլորածիր շրթունս, to have flat, turned up, well-formed lips; – գետոյ, river-side.

Շուրջ *ad. pr.* about, round, around, all round; roundabout, in the neighbourhood; from all sides, on every side; *s.* turn, round; ի –ն, around; – առաջանեաց, amphitheatre, – boxes; – զեկեղեցեաւ, round the church; – or ի – ածել, to lead to, to conduct around, to walk; – or ի – գալ, – անցանել, to take a walk, to make a tour, to walk, to promenade; – հայել, to look around; – առնուլ, to turn; – արկանել or պատել, պաշարել, to surround, to encompass, to encircle, to invest, to hem in, to beset; – բնակել, to dwell near, to be neighbouring; – տալ, to overturn, to upset, to overthrow; – տալ անձին, to turn from side to side.

Շուրջանակաւ *a.* round, circular; *ad.* in a circle, circularly, round about; էլանելի –, winding-stairs, spiral-staircase; –ի *ad.* S. Շուրջ; round about; in a circle, circularly; *a.* circumjacent; *gr.* circumflex.

Շուրջառ, ացի *s.* chasuble.

Շուրջգալի *a.* turning, winding; –գունեմ *va.* to colour, dye or stain all

Շուրջընթացք *s.* turn, round. [round.

Շուտի *s.* suspicion; S. Վխուտի.

Շուփայ, իցի collyrium; eye-salve.

Շուք, շքոյ *s.* shadow, shade; veil, head-cover; honour, respect, consideration; splendour, brilliancy, lustre, glory, magnificence; pomp, parade; *fig.* protection; – եւ ձեւք, ceremonial, etiquette; – դնել, to honour, to pay honour, to respect, to consider, to compliment, to pay court to, to court; զամ – եւ զպատիւ դնել ումեք, to give all the respect & honour due; ի շքի եւ ի պատուի ունել, to hold in respect; զանձն ծանր եւ ի շքի ունել, to be grave or serious; – առնուլ, to be honoured or glorified; շքով *ad.* with honour, gloriously, magnificently, pompously. [*fig.* to hoot.

Շչեմ, եցի *vn.* to hiss, to whistle; Շչիւն, Շչուտի *s.* hiss, hissing, whistling.

Շչոլ *a.* hissing; *s.* hisser.

Շպար, ացի *s.* paint, rouge; plaster; –անկար *a.* painted, rouged; pretty; –անք S. Շպար; –ար *s.* painter; plasterer; –իմ, եցայ *vn.* to rouge, to paint the face with rouge, to fard. [water.

Շպեմ *va.* to alum, to steep in alum-

Շպեռ, ացի *s.* shepherd; S. Հովիւ.

Շպիղ or Շպղիղ *s.* alum.

Շռայլ, իցի *s.* spendthrift; *a.* prodigal, lavish, wasteful, extravagant, profuse; licentious, lewd, dissolute; –ք *s.* licentiousness, lewdness, debauch; –ական *a.* intemperate, impudic; –ամիտ *a.* lewd-minded, lustful, inclined to debauchery; –իմ, եցայ *vn.* to be prodigal, to live lavishly, to squander, to waste, to dissipate, to lavish, to abandon oneself to debauchery, to lead a dissolute life; –ութի *s.* prodi-

gality, profusion, luxe, waste, dissipation; debauchery, disorder, extravagance, luxury, excess.

Շռաա S. *Մրզագրաւ.*

Շռէզ s. bot. asphodel, king's-spear.

Շռինդ s. noise, tumult, rumour, clamour, uproar, row; public rumour, report; *ի – համբաւոյն*, at the news or report of; *–ն աղաղակի նց*, their cries, shouts; *ի – ահեղ պատերազմի*, at the terrible news of war; at the dreadful preparations for war.

Շռինչ s. sound, flourish. [basin.

Շռնիչ or *իա s.* basin, wash-hand

Շռնչան, ան, ունք s. humming-top, whipping-top, peg-top.

Շռնչապարհ s. head-stall; frontlet.

Շաւամբաձայնութիւն s. mus. andantino. [conduit, gutter.

Շռնոփ, ապ s. wooden-pipe, water-

Շտապ, ի, ս or *իս s.* diligence, haste, hurry, promptitude, urgency; *a.* urgent, pressing; *– տագնապի*, too great haste, hurry, great urgency, hasty eagerness, precipitation; constraint, imperious or urgent obligation; pain, anguish, affliction, trouble; *–, – –, առ –, –ով, –աւ ad.* hastily, in haste, expeditiously, speedily, diligently; *– տագնապաւ*, with all possible speed or despatch, in a hurry, precipitately, post-haste; *առանց –ոյ*, without hurry; *– տագնապի հասուցանել, ի վերայ գնել* or *ի վերայ հասուցանել*, to urge, to press, to force, to compel, to oblige, to constrain; to grieve, to pain, to agonize, to harass; *– քան զասելն*, no sooner said than done; *–անամ* S. *Շտապիմ*; *–եմ, եցի, –եցուցանեմ va.* to hasten, to press, to urge, to hurry, to precipitate; *–իմ, եցայ vn.* to be quick, to hasten, to hurry, to precipitate; *–ուիլ, –ումն* S. *Շտապ s.*

Շտեմարան s. magazine, storehouse; butler's pantry; larder, buttery, pantry, store-room, cellar; secret chamber; treasury; bottom; *fig.* heart, the secrets of the heart, the affections, &c.; *– յորհնոյ*, granary, loft; *– գինւոյ*, wine-cellar, wine-vault; *– փայտից*, wood-house.

Շտեմարանային a. filling granaries & magazines; stored in a granary; *–պահ, –պետ s.* warehouse-keeper, store-keeper; butler; cellarman; *fig.* the Supreme Master; *–պետութիւն s.* office of a store-keeper.

Շտեմարանեմ, եցի va. to warehouse, to store up, to house, to cellar; to treasure up; to lay or put by, to preserve. [serve.

Շտիկ s. swelling, tumour.

Շտոգանեմ S. *Շիթեմ.*

Շրաա or *Շռաա s.* whey, serum.

Շրէզ, –ժ or *–չ s.* S. *Շռէզ*; glue, gluten.

Շրթնական a. labial. [gluten.

Շրթնաշրթայ առաստան s. running

Շրթնատ s. lipless. [halter.

Շրթնաւոր a. lipped.

Շրշիւն s. murmur, rustling of leaves; *ի – տերեւոց վարհուրի*, he trembles at the fall of a leaf.

Շրտանգ s. grape-stalk.

Շրտուշակ or *Շրջուշակ, ագ s.* nose-band; twitch; bridle; – or *–չանակ s.* nape.

Շրջաբան a. speaking periphrastically; *–ակ a.* encamped all round; *–եմ, եցի va.* to periphrase, to speak periphrastically; *–ութիւն s.* periphrase, circumlocution, roundabout way of expressing oneself; *–բեկութիւն s.* circumflexion of voice, uttering or pronouncing with circumflex accent; *–բեր a.* orbicular, spherical, round; *–բ s.* whirling or turning round; *–բերական a. s.* encyclical, circular; *a.* periodical; *fig.* vagabond; *–բերիմ, եցայ vn.* to turn round, to rotate, to move circularly; to revolve, to walk over, to take a round; *–բերութիւն s.* turn, circumvolution, periphery; *ast.* revolution; *– աստեղական, զարտուղական, զուգընթացական*, sideral, anomalistical, synodical revolution; *–բեւեռային a.* circumpolar; *–նակ, ից a.* living in the neighbourhood, neighbouring, adjacent, circumjacent; *–ք s. geog.* periœcii, periœcians; *–նակութիւն s.* circuit; territory; neighbouring towns or districts; *–գայ, ից a.* wandering, strolling, itinerant, prowling, vagabond; *s.* turn, circumvolution; circumference, periphery; *հազար ամաց –ս անցուցանել զինքեանմէ*, to live for a thousand years; *–գայական a.* periodical, circular; *–գայիմ, եցայ vn.* to take a turn, a walk, to roam; to wander over, to stroll, to prowl, to turn round, to revolve; to go round, to circulate; *–գայութիւն s.* turn, walk, circulation; turn, rotation, revolution; *–գայուն, –գնաց a.* roaming, wandering; *–գնացութիւն*

s. going here & there, wandering; *–գրական a.* circumscriptive; *–գրել va.* to circumscribe; *–դարձ a.* circumvolving, moving around; *–գրուԹիւն s.* surrounding, enclosure; *–զգեստ s.* gown, dress; *կէս –, petticoat; ներքին – –,* under-petticoat; *–խոյզ առնել va.* to investigate; *–կայ, ից a.* in the neighbourhood, neighbouring, adjacent; *–ք s.* the environs, the country roundabout, neighbourhood; *–կան a.* turning, changing, shifting; *s.* change; *–կտրել առնել va.* to cut or trench all round; to prune or lop round; *–հայեցուԹիւն s.* circumspect, cautious, discreet, considerate, prudent; *– լինել,* to look around, to observe, to explore, to spy out; *–հայեցուԹիւն s.* observation, attention, exploring, spying out; circumspection, caution, prudence, consideration, discretion; *–հմայ s.* gyromancian; *–հմայուԹիւն s.* gyromancy; *–հնչել va.* to spread every where.

Շրջան, ից s. turn, gyre, turning, circuit, revolution, circumvolution, circulation, conversion; course, cycle, period, circle, round; turning, wheeling, winding; sinuosity; change, vicissitude; *– ամի,* period or cycle of five hundred & thirty-two years; *–ք ջրոց,* whirlpool, vortex; *– զօրաց,* evolution; *– առնուլ,* to turn, to make or take a turn; to turn or whirl round & round; to circulate, to revolve, to move; to spin round upon one leg. [or gyration.

Շրջանաժամ s. periodic revolution

Շրջանակ, ից s. circle, hoop; border, contour, outline, circumference; frame, frame-work, sash; enchasing; turn, circuit, ring; *ast.* cycle; *–ք երկնից,* the spheres; *– կենդանակաև,* the zodiac; *բեւեռային –,* polar circle; *–ք ապարանից,* gallery, terrace, promenade; *սիւնք –օք* or *–աւ,* peristyle; *–աւ ad.* in a circle, in a ring, circularly; *–ագործ, ից s.* framer, borderer; *–աւոր a. ast.* armillary; *–եայ a.* furnished with a circle or frame; round, circular; *–եմ, եցի va.* to turn round, to revolve, to move in a circle; to frame, to border; *–իմ vn.* to revolve, to rotate; *–ուԹիւն, –ումն s.* roundness; rotation, circulation; *–ումն s.* framing.

Շրջանաւոր s. a. encyclic, circular; *–հասար a.* periodic; *–հասուԹիւն s.* circumnavigation; *–նիւ s.* circular balance; *–շամփուր s.* turn-jack, turnspit; *–չափուԹիւն, –չափումն ց. s.* circuit, ambit, circumference; *–պահ, ից s.* lifeguardsman; *–պատ a.* surrounding, ambient; *s.* turn, round, circumference, compass, outline, circuit, fence, wall, enclosure; *geom.* periphery, circumference; *–պատեմ va.* to surround, to compass, to encircle; to envelop; – or *իմ vn.* to take a turn; to turn round, to whirl; to be surrounded, enclosed; *–պատուԹիւն s.* circuit; *–պատումն s.* rotation; *fig.* circumlocution, ambages; *–պարիսպ s.* fortification, enclosure; *–ական a.* circulating; *– գլուխ,* – capital; *–ակի քանոն s. geom.* alidade; *–ուԹիւն s.* turn, gyre; *–սուԹիք s. pl.* periscii; *–փիւռ a.* extended roundabout, spread around; *s. phys.* medium; *–ատեարան s.* amphitheatre; *–փակ a.* enclosed all round; surrounded, invested; *s.* enclosure, fence, close; *–փակեմ va.* to shut up all round, to hem round or in, to enclose, to encircle, to surround, to beset; *–փայլեմ va.* to shine on all round, to cover or surround with light.

Շրջեմ, եցի va. to overturn, to upset, to turn over, to capsize, to throw down; to change, to transmute, to convert; *fig.* to turn aside, to pervert, to subvert; *ի բաց –,* to avert, to turn away, to divert; *– զմիտս, ի միտս, ի խորհուրդս,* to deter, to dissuade, to dehort, to discouncil; *ի փախուստ – զզօրս,* to rout, to put to flight, to chase, to pursue hotly; *– զգոյն,* to discolour; *– զբանն,* to retract, to recant; S. *Ուխտ.*

Շրջեցուցանեմ va. to walk, to take or lead about; to turn, to twirl, to wind.

Շրջիմ, եցայ vn. to take a walk, to walk, to march, to go; to turn, to be changed, converted, transmuted; to fall back, to be upset; *– ժամանակաց,* changes, mutations or vicissitudes of time; *– ի միտս, ի խորհուրդս,* to alter or change one's mind, to change sides; *շրջեցաւ գոյն երեսաց նր,* his countenance altered; S. *Օր.* [vagrant; S. *Չուր.*

Շրջմանկ a. straying, wandering,

Շրջշրջեմ, եցի va. to turn or whirl round & round; to change; to walk; S. *Փուլիմ*; *–իմ vn.* to turn round, to turn, to move about; to walk; *– աչաց,*

to roll one's eyes wildly; –*յանկոցնի*, to be uneasy, to tumble & toss in one's bed, to move oneself restlessly from side to side.

Շրջշրջուն *s.* turning, wheeling; turn, change, vicissitude.

Շրջշրջուն *a.* turning in every direction or way, versatile.

Շրջող *s.* walker; vagabond.

Շրջուած, ոց *s.* change, mutation; turn, circuit.

Շրջուն *s.* act of walking, walk, going & coming; turn; change; overturning, upsetting.

Շրջուն *a.* overturned, upset.

Շրանուիմ, աեայ, աուցեալ *vn.* to take fright, to be startled, to start with fear; to take umbrage at, to be scared: to be dazzled.

Շրաուն *s.* umbrage, start; digression, alienation: dazzling.

Շրաուցանեմ, ցի *va.* to scare, to startle, to start: to dazzle, to hallucinate.

Շփանամ S. *Խենեչանամ*.

Շփաչափ *s. phys.* tribometer.

ՇփայուԹիւն *s.* S. *ԽենեչուԹիւն*; taking away, ravishing.

Շփիմ, եցի *va.* to rub, to scour: *fig.* to impute, to ascribe, to attribute, to accuse of, to charge with; –*ը ափ*, to rub out in the hand.

Շփչփիմ, եցի *va.* to rub hard or often, to bruise, to clash.

ՇփոԹ, ից *s.* confusion, broil, embarrassment, trouble, disorder, tumult, uproar; *a.* confused, mixed, confounded, troubled, disordered, out of order; deranged, complicated; indistinct; –*ս յուղել, յարուցանել*, to excite confusion, trouble, sedition; *աղմուկ –ի յարուցանել*, to make a clatter, racket or uproar, to kick up a row; *յայն ալմուկ –ի*, in that disorder; S. *Աղմուկ*.

ՇփոԹաբանուԹիւն *s.* confused discourse; –*բար* *ad.* confusedly, indistinctly, topsy turvy.

ՇփոԹական S. *ՇփոԹ* *a.*

ՇփոԹանք S. *ՇփոԹուիմ*.

ՇփոԹեմ, եցի *va.* to confound, to mix, to jumble, to embroil, to complicate; to trouble, to put in disorder, to disorder, to derange, to harass, to embarrass, to bewilder; –*իմ* *vn.* to be confounded, in disorder, to become intricate, complicated; to become confused, troubled, to be overthrown, upset; –*եալ ես*, you look troubled.

ՇփոԹուԹիւն, –ուիմն S. *ՇփոԹ* *s.*

Շփոյ *s.* rubber.

Շփուիմն *s.* friction, rubbing.

Պաքիր, դրաց *a.* honouring, paying honour; –*ք* *s.* courtiers, attendants.

Պաքուչ *a.* honourable, glorious.

Պաքամ, ացայ *vn.* to lord, to act the great man, to pique or plume oneself, to glory, to vaunt in.

Պաքսիմ, եցի *va.* to hinder, to stop, [to prevent.

Պաքսիր *a.* dried in the shade.

Պաքիւ, ից *a.* glorious, magnificent, rich, sumptuous, pompous, splendid, superb, majestic; honourable, august, illustrious, respectful, sublime; elegant, fair, handsome, genteel, agreeable.

Պաքիւաբար *ad.* honourably, magnificently, splendidly, pompously, superbly, richly, nobly, majestically; –*գեղ* *a.* of great beauty; –*գին* *ad.* pompously, with great parade; –*զարդ* *a.* highly ornamented, richly adorned, magnificently dressed, splendid, magnificent, superb; –*զարդեմ, եցի* *va.* to adorn richly, to decorate, to embellish; –*նամ, ացայ* *vn.* to become pretty, beautiful, glorious, to be adorned; –*չուք* *a.* very beautiful, august, most superb; S. *Պաքիւաշարդ*; –*պանծ* *a.* majestic, illustrious, dignified; –*ցուցանեմ* *va.* to decorate, to adorn, to beautify, to embellish; to honour, to glorify; –*ուոր* S. *Պաքիւ*.

ՊաքիւուԹիւն *s.* splendour, magnificence, pomp, sumptuousness, majesty; glory, honour, celebrity; beauty, elegance, comeliness: solemnity.

Պաքթակ S. *Նարկա*.

Պաքթանք *s.* impudence, barefacedness.

Պաքթեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to agitate, to stir, to dabble, to paddle.

Պաքթիմ, եցայ *vn.* to be brazen-faced, to lose every sense of shame, to behave shamelessly, impudently. [hunger.

Պաքսիմ *vn.* to starve, to die with

Պօթ, ից *s.* light cake, «brioche».

Պօռ S. *Պոռն, Պոռն*.

Պօչանք S. *ՇաղփաղփուԹիւն*.

Պօչափական S. *Պօչափողական*; –*ն* *s.* sense of feeling.

Պօչափելի *a.* tangible, palpable, tactile; –*ուԹիւն* *s.* tangibility, palpability, tactility.

Շօշափելիք, լեաց *s.* touch, feeling, hand. [to handle; to graze.

Շօշափեմ, եցի *va.* to feel, to touch,

Շօշափիւն S. Սօսափիւն.

Շօշափող *s. geom.* tangent; –ական *a.* tangential; – զօրութիւն, tangential force; – կողմնացոյց, tangential compass.

Շօշափութիւն, –ութեան *s.* touch, feeling, taction, handling, contact, grazing; կէտ շօշափման, point of contact.

Շօշիմ *vn.* to be harassed, vexed, tormented.

Ո

Ո (*wo*) ոյ or ուօ *s.* the twenty fourth letter of the alphabet & the sixth of the vowels; ո, ո̄. six hundred; six hundredth.

— It is changed sometimes into օ & ա, for example: սիրող–սիրօղ, մու-րուք–մօրուք, քող–քօղ; մոլր–մօլար, խոհարար–խահարար, փողփողեալ–փաղփաղեալ, ընդոծին–ընդածին.

Ո, ոյր, ում, ոյք, ոյց *pron.* who, which; ո՞, ո՞ ոք, who? ո՞ ի ձէնջ իշխեսցէ առնել զայդ, who among you dare do that? ո՞ ոք ի մարդկանէ, who is he that ...? գիտեմ ո՛ է դա, I know who he is; ո՛ ոք եւ իցէ, whoever he may be; ո՞յր է մատեանս, whose book is this? զո՞ խնդրէք, whom do you seek? ո՞յր ես, who are you for? ո՞ւմ ասա-ցեր, to whom have you spoken? ո՞ գիտէ, who knows? ո՞յք ոմանք իցեն, who are they who...? ո՞ւմ ի կապե-լոց, to which of the prisoners? յո՞ւմ անձին, on which person? ո՞յք եմք, who are we? յո՞ երթաս, where? where are you going?

Ո՜, ո՛ ո՜ *int.* o! oh! ah! ո՜ ո՛ փախե-րուք, hollo there! run away! save yourselves! out of the way! ո՜ մեծի մարդասիրութեան Այ, oh the great mercy of God! ո՜ զարմանալի իրս, what wandrous thing is this! ո՜, այրն այն յիմարեալ է, look, that man has gone mad; ո՜ ստութեդ, ah! what a surprising falsehood, imposture is yours!

Ոբոլոս, ի *s. Gr. w.* obole, obolus.

Ոգեբերիմ *vn.* to recover one's breath or strength; –թախանձ *a.* anxious, eager; –թափ լինիմ *vn.* to be emaciated, exhausted; to wear oneself out; –լից *a.* spirituous; –խառնիմ, նեցայ *vn.* to be of one heart & one mind; –խառնութի *s.* union of soul, great attachment; –ծնութիւն *s.* creation or animation; –կան *a.* spiritual; –կիր S. Հոգեկիր; –կործան *a.* soul-destroying; broken in spirit, disheartened, disconsolate, despairing; –կո-րոյս S. Հոգեկորոյս; –հաշմ *a.* infatuated, foolish, stupid. [to say; to sing.

Ոգեմ, եցի *vn.* to utter, to pronounce,

Ոգեշահ, –շնորհ, –շունչ S. Հոգեշահ, &c.; –չափ *s.* spirit-gauge; –պահ *a.* life sustaining; *s.* necessary food, scarce food; –պահանջ *a.* requiring back life; depriving of life; mortal; –պարտ լինիմ *vn.* to be guilty of blood; –սէր S. Հոգեսէր; –սիրութի *s.* love of life; self-love; –սպան *a.* soul-depraving; –սպառ *a.* out of breath; exanimate, half-dead; *fig.* knocking down, killing; –վար, –վարիմ S. Հոգեվար, լինել ի –ս; –ւոր, &c. S. Հոգեւոր, &c.

Ոգի, ոգւոյ *s.* spirit; spirit, soul, ghost; breath, respiration; spirit, meaning, sense; genius; manes, shades, ghost, hobgoblin; life; heart; soul, energy, courage; puff, air, wind: die, dice; *chem.* spirits; – գինւոյ, spirit of wine, alcohol; S. Հոգի; – բանա-կան, intelligence, reason; –ք խաւարի, the spirits of darkness; – կենդանու-թե, spirit of life; կենդանական –ք, animal spirits; –նախանձու, the spirit of jealousy; ոգւով չափ, with all one's soul, heartily, willingly; – առնուլ, կլանել, to breathe, to take breath, to breathe freely, to respire; to rest, to take repose, to revive, to acquire new strength or vigor; յ–ս սպառման լի-նել, to be extremely downcast, depressed, prostrated, to be tormented; S. Ասպառման; յ–ս սպառման առնել, to reduce to the last extremity; to exhaust, to harass, to vex; յոգւոցն պարզել սպառման լինել, to be at the

last extremity, near the last breath, to be dying; *Թափել ը- ուրուք*, to keep in suspense; *Հարկանել զոք յ-*, to sting, to gall to the quick; to deprive of life, to kill; *դնել ը- ի ձեռին* or *ի բուն*, *ը- ի բուն ունել*, to endanger oneself, to risk, brave or face death, to risk, expose or hazard one's life, to lavish or to be prodigal of life; *յոգւոց ելանել, հանել*, to sigh, to heave sighs; to groan; *ոգւով չափ սիրել*, to love to distraction; *խռովիլ յ-իւր*, to be disconcerted, perturbed or disturbed; *գիտել յ- իւր*, to know within oneself; *արձակել, հանել, փչել ը-*, to yield or give up the ghost, to breathe one's last, to expire; *յոգւոցն ցամաքել*, to die; *տալ - կամ շունչ ի վէմս կենդանի*, to give spirit or life to marble; *ոգւով երգել*, to sing with great expression; *յ- խաղալ*, to play at dice; *եւ դարձաւ - իւր առ ինքն*, his spirits returned, his strength revived; *հաստատեցաւ - նր*, he regained strength or vigor; *քաղէին -ք նր*, he fainted or swooned; *գուն գործեալ ոգւովք չափ*, risking his life; *-ն էր դաւսյն*, he was the soul of the conspiracy.

Ոգեկոյծ *s.* seat of the soul.

Ոգորիմ, եցայ *vn.* to brandish the horns, to butt with the horns; to butt, to run against, to contend, to fight, to come to blows, to make war; *ը անձին -*, to contend with oneself.

Ոդէոն, *ի s.* odeum (theatre).

Ոդիսական *a.* of Ulysses; *s.* Odyssey.

Ո՛եւ սիւս *a.* whoever it may be.

Ոզնի, *նոյ s.* hedge-hog; *- ծով*, porcupine; *- ծովու*, echinus marinus, sea-urchin, sea-egg; *ձագ ոզնւոյ*, hedge-pig. [walnut-husk.

Ոզոխ *s.* green outer shell of walnut,

Ոզոր *s.* wicker, osier; osier-band, straw-band; *-ածեծ առնեմ va.* to strike with rods or osiers, to whip, to flog; *-ահիւս a.* woven of osiers.

Ոզորի *s.* water-willow, osier.

**Ոզրեմ, եցի va.* to pinch.

Ոզուն S. **Ոլուն**.

Ոլմպիադ, &c. S. **Ոլմպիադ**.

Ոլոն, *ան. ունք s.* pea; chick peas; grain; globule: wood-worm, beetle; *- -*, drop by drop; *պատիճ կամ կեղեւ ոլոնան*, peascod, pea-shell; *նմանք են միմեանց իբր հատք ոլոնանց*, they are as like as two peas.

Ոլոնաձեւ *a.* pea-shaped, round, spherical. [to grow round.

Ոլոնանամ, ացայ *vn.* to conglobe,

Ոլոր, *լոյ s.* twisting, contortion, tension; intensity, force, stress; tresses; *-ք բարեկամութեան*, ties of friendship.

Ոլորաբոյս *s. bot.* spiræa or diosma; *- հնձնային*, ulmaria, dropwort.

Ոլորածոյ *a.* entangled, twisted; *- գիծ geom.* spire.

Ոլորակ, ից *s.* S. **Ոլոր**; flexion of voice, accent; *gr.* the acute ´ grave ` circumflex ᾽ accents; *mus.* tone; a note (𝅝); *- աւագ*, mode major; *- կրտսեր*, minor tune.

Ոլորան, ից *s.* S. **Մամուլ**; *mech.* peritrochium, lathe, axle-tree, wheel & axle, winch, windlass, crab, capstan; *- առաւելութեան*, gear, wheel-gear, catching; *- տարբերական*, differential capstan.

Ոլորեմ, եցի *va.* to entwine, to twist, to twine, to wreathe, to braid, to plait; *fig.* to plot, to hatch, to frame.

Ոլորուն *s.* S. **Ոլոր**; *mech.* torsion.

Ոլորտ *s.* spire; *-ագիծ s.* spiral line; *-աձեւ a.* spiral, winding; *-անամ, ացայ vn.* to be circumscribed, bounded, limited; *-անիւ s. mech.* turbine, tube-wheel, horizontal water-wheel; *-ապտոյտ a.* winding, sinuous, meandering; *-ացուցանեմ va.* to circumscribe, to bound, to limit.

Ոլորք, *ոց s.* bounds, limits, extremities; ring, circuit, circumvolution; *- երկրի*, the universe; *- երկնից*, airy space, the vault of heaven; *- քաղնից*, ambages, circumlocution, tricks; *ը -ս ամանեմ (թռչնոց)*, to fly about or round; to flap, to flutter in the wind, to wheel about; *to turn on one's hands & feet like a wheel, to tumble, to fall head over heels, to turn a somerset. [bone.

Ոլոք, *ից s.* fibula, perone, shin-

Ոխ, *ի- -ք*, *ից s.* rancour, inveterate hatred, resentment, concealed hate; *-ս ունել ը ումեք*, *-ս պահել ումեք*, *-ս ի մտի ունել*, to harbour resentment, to hate, to owe or bear a grudge, to have a grudge or spite against, to bear malice or ill-will; S. **Թերեմ**.

Ոխանդափ լինիմ *vn.* to give vent to one's wrath, to discharge or vent

one's rancour, to revenge oneself.

Ոխակալ, *ացի a.* spiteful, rancorous, malevolent, outrageous, malicious, harbouring hate, revengeful; – **լինել**, to nourish hate; **–ութիւն** *s.* harbouring revenge, hatred, rancour.

Ոխամ, Ոխանամ, ացայ *vn.* to devise, to foment hatred; to resent an injury, to be resentful, bitter, hating.

Ոխապահ S. **Ոխակալ**.

Ոխացուցանեմ *va.* to create, to excite rancour, to exasperate, to provoke to enmity.

Ոխերիմ, Ոխորիմ *a.* nursing rancour, wrathful, rabid, furious, cruel, relentless; ill-natured, malevolent; – **թշնամի**, a sworn enemy, a mortal, declared, implacable or inexorable enemy; *fig.* arch-enemy, the devil; – **պատերազմ**, an obstinate, bloody battle; **–ութիւն** *s.* antagonists or adversaries in a game. [anger, indignation.

Ոխութիւն *s.* S. **Ոխ**; revenge; wrath,

Ո՜հ *int.* alas! oh! ah! o! **վայեաց եւ ասէ, ո՜հ ասէր**, he cried out & said, oh! my Lord! **ո՜հ ինձ ասէր**, ah! oh! alas, oh dear! woe is me! **ո՜հ անմտութիւն, ո՜հ կուրութիւն**, oh what folly! oh what blindness! **ո՜հ եւ աւաղ աւուրն այնորիկ**, oh dreadful day! **ո՜հ հովիւք**, woe to the shepherds! **ո՜հ մոլորութիւն, ո՜հ յիմարութիւն**, oh what a mistake! what nonsense! **ո՜հ թէ**, would to God! **ո՜հ ո՜հ**, ha! ha! **ո՜հ ո՜հ օր**, woe, woe to the day!

Ողբ, ոց *s.* lamentation, complaint, groaning, wailing, moans, tears; **–ք**, elegy; **–ս առնուլ, յօրինել, ը–ս հարկանել** S. **Ողբամ**.

Ողբագին, –լի or **լից** *a.* lamentable, deplorable, plaintive; tragical; *ad.* lamentably, plaintively; **–կան** *a.* plaintive, sad, mournful; **–կից** *a.* condoling, deploring with another; **–կցիմ, եցայ** *vn.* to weep, to deplore or lament together; **–ձայն** *a.* plaintive; *ad.* with a lamentable tone; *s.* lamentation.

Ողբամ, ացի or **ցայ** *vna.* to lament, to bewail, to groan, to complain, to weep, to deplore; to wear mourning; **ողբամ զքեզ Հայոց ՚ն, ողբամ զքեզ Հանուրց հիւսիսականաց վեհագոյն**, I mourn for you, Armenia! I mourn for you, oh chief among the nations of the North!

Ողբերգակ, ացի *a.* singing plaintively; *s.* singer of laments; tragedian, tragic author; **–ական** *a.* tragical.

Ողբերգեմ *va.* to sing in a plaintive voice, in a lamentable tone, to deplore, to lament; to compose a dirge, an elegy or a tragedy. [tragedy; elegy.

Ողբերգութիւն *s.* plaintive song, dirge;

Ողբերէն *ad.* lamentably, plaintively.

Ողբեկլութիւն *s.* cries & tears.

Ողբութիւն *s.* cry, weeping, lamentation, complaint.

***Ողկ ողկ գամ** S. **Ողղանամ**.

Ողեմպիադ S. **Ոլոմպիադ**.

Ողեմպոս, Ողեմբոս, Ողիմպոս, ի *s.* Olympus; heaven. [grapes.

Ողկոյզ, ուզից or **զայ** *s.* bunch of

Ողկուզաբեր, –բոյծ *a.* bearing or producing bunches of grapes; **–զարդ** *a.* furnished, adorned with bunches; **–լից** *a.* full of bunches; **–կան թթուուա** *s. chem.* racemic acid; **–ուր** *a.* loaded with clusters.

Ողկուզուկ *s.* small bunch of grapes; *bot.* artemisia, mug- or moth-wort; goose-foot, botrys. [bunches.

Ողկուզքէն *ad.* in clusters, in

Ող, ողնի, ողունք, ողանց *s.* spine, back-bone; chine, back; spinal marrow; **–նաւին**, deck of a ship; – **երկնի**, the highest heaven; **ողունք երկրի**, precipice, declivity; mountains; **բեկանեմ զ–**, to break the spine, to chine; – **անկանիլ**, to lie down, to lay oneself down, to stretch one's limbs; *fig.* to neglect, not to care for; **յ– երթալ**, to stretch oneself; to stretch out one's arms (in yawning or awaking); **յ– կալ**, to stand erect, to draw oneself up; *fig.* to grow proud; to become rebellious; **խստացուցանեմ զ–**, to stiffen one's neck, to be proud, stubborn, contumacious; – **առնուլ**, to lean against; *fig.* to find support; – **առնուլ ի վշտաց**, to breathe from one's troubles, to repose from care or affliction; – **բեկանիլ**, to sprain or break one's back or neck; *fig.* to end in smoke; to become discouraged, disheartened, desponding, to droop.

Ողնաբեկ *a.* brokenbacked, hipshot; **–ոյր, –ուր, ի** *s.* vertebra; spinal marrow; **–ոյր ասեղ**, beams; roof; **–ուր** *a.* vertebrated; **–փայտ** *s.* keel, ship's bottom; *fig.* ship; Holy Cross.

Ողնգժնեայ *a.* headstrong, doggedly tenacious, pertinacious, obstinate.

Ողնիմ, ացայ *vn.* to be curved backwards.

Ողնոյց *s.* roof, top of a house.

Ողնուկր *s.* crupper.

Ողնուց *s.* skeleton or carcass of a ship.

Ողնուք *s.* galling on a horse's back, scratch on the withers, excoriation; *a.* wither-wrung, galled.

Ողոգոմեան, հնի *s. Gr. w.* Palm-Sunday.

Ողող *s.* inundation; alluvion.

Ողողակ *a.* immersed or submerged; *s.* diver; -ան *a.* alluvial, alluvious; -անն *s.* alluvion.

Ողողամամ, ացայ *vn.* to weep bitterly, to shed a shower of tears; to scream, to screech, to shriek.

Ողողանիմ, Ողողեմ, եցի *va.* to inundate, to cover with water; to immerse, to plunge, to dive; to rinse, to wash; -իմ *vn.* to be inundated; plunged in, immersed; - յանձրեւայ, to be soaked through by the rain.

Ողողանիմ S. Ողողամամ.

Ողողանք *s.* effusion: shriek, loud scream, tears.

Ողողիչ *a.* inundating; bathing, immersing.

Ողողումն *s.* inundation, submersion; rinsing.

Ողոմպիադ, ացս *s.* olympiad; -պիական *a.* olympic.

Ողորդ *a.* right; S. Ուղղորդ.

Ողորկ, ացս *a.* sleek, glossy, smooth, terse, polished; level, plane; *fig.* refined, sweet, affable, agreeable; artful, cunning, crafty; elegant, polite.

Ողորկաբանութիւն *s.* smoothness of speech, elegance of expression, eloquent language; -բար *ad.* smoothly; -կեղեւ *a.* smooth-barked; -յօն *a.* smooth-browed.

Ողորկանք *s.* polishing, smoothing, furbishing, burnishing.

Ողորկապատեան *a.* provided with a smooth or even shell; *s.* mollusk.

Ողորկարան *s.* sleeking-place.

Ողորկատարր *a.* smooth trunked; -ատեսակ, սիկ or սիլ *a.* smooth, glossy, bright; -քար *a.* of cut stone.

Ողորկեմ, եցի *va.* to smooth, to level, to plane; to curry, to polish, to set a gloss upon, to make smooth or polished; to smoothen; to iron, to hot-press, to satin; S. Շողոքեմ.

Ողորկիչ *s.* polisher.

Ողորկութիւն *s.* smoothness, polish, sleekness, glossiness; softness; delicacy.

Ողորմ, ոյ, ով *s.* pity, compassion; *a.* pity-stirring, piteous, pitiable, moving, touching, miserable, unhappy, unfortunate, sad, deplorable, dismal; -, -ս, - - *ad.* touchingly, humbly, in a suppliant manner; miserably, piteously, pitiably, deplorably, lamentably; compassionately; - խօսիլ, to speak pitifully or deplorably; յապէրս եւ յ- խոնարհեցուցանել, to touch, to excite or move to compassion, to inspire pity; անկցի - իմ առաջի քո, have compassion on me! have mercy

Ողորմաբար S. Ողորմ *ad.* [on me!

Ողորմածին S. Ողորմ *a. ad.*

Ողորմած, ացս *a.* merciful, charitable, compassionate; -ութիւն *s.* mercy, charity, clemency, pity, compassion; charity, alms, almsgiving, goodness; գործք -ութեան, good deed.

Ողորմանք S. Ողորմութիւն.

Ողորմեաց, եցի *s.* The Miserere & its hymn (Armenian divine service).

Ողորմելի *a.* miserable, unhappy, poor, piteous, pitiable.

Ողորմիմ, եցայ *vn.* to take pity or compassion on, to commiserate, to be affected, moved to pity, to feel for, to sympathize with; to do good to, to benefit; ողորմիմ քեզ, I pity you.

Ողորմութիւն *s.* pity, mercy; alms, charity; - առնել, տալ, to give alms.

Ողորմուկս արկանեմ *va.* to excite to commiseration by loud laments, to touch with pity, to move.

Ողոց *s.* end of a fishing net. [hopper.

*Ողոն *s.* mill-funnel; spout of a mill-

Ողոք, ոյ, ով *s.* supplication, petition, entreaty, instance; insinuation, persuasion; *a.* suppliant, beseeching, mild, humble, insinuating, persuasive, attractive, fawning; -ով *ad.* softly, humbly, kindly; յ- ածել, to persuade, to soften, to affect; յ- անկանել, դեգերել, to supplicate, to beg humbly, to entreat, to pray earnestly.

Ողոքական S. Ողոք *a.*

Ողոքանք *s.* supplication, humble prayer, instance; softness, kind things, soft words, blarney; attraction, insinuation, persuasion; fondling, caress, cajoling, coaxing, fulsome flattery, adulation.

Ողոքաւոր *a.* suppliant; flattering.

Ողոքեմ, եցի *va.* to supplicate, to persuade mildly; to soften, to calm, to appease; to touch, to move to pity;

to fawn upon, to toady, to flatter.

Ողբելէ S. **Ողբաւոր**.

Ողբումն S. **Ողբանք**.

Ողջ, *ոց* or *ուց* *a.* alive, living; sound, safe; complete, entire, integral; wholesome; uninterrupted; – – *ad.* alive, all alive; altogether; – *բովանդակ*, wholly, entirely; – *եկիր*! welcome! you are welcome; – *լեր* or *եր*, keep yourself hearty; God speed you, good bye! – *լեր Վարդապետս*, hail Master! – *լեր Փառուհի*, Salve Regina! hail Mary! – *երթ*, go in peace, adieu, farewell; – *մնասցէն*, let them go to the devil; – *մնա*, adieu, take care of yourself, my kind wishes.

Ողջաբանութիւն *s.* the whole of a discourse; * sound doctrine; *–բար ad.* entirely, perfectly, wholly; *–գրկանք s.* embrace, embracing, clasping; *–դրկեմ, ել va.* to receive lovingly, to embrace, to kiss; *–խոհ, ոց* or *ից a.* thinking soundly, wise, sensible, judicious; chaste, modest, coy, maidenly, pure, honest; – *միտք*, good sense, honesty, plain-dealing; *–խոհաբար ad.* soundly; honestly, modestly, chastely; *–խոհանամ, ացայ vn.* to be in one's right senses; to be chaste, to observe chastity; *–խոհացուցանեմ va.* to render chaste, modest, sober, prudent, wise; *–խոհութիւն s.* sound judgment, wisdom, sagacity, good sense; chastity, pudicity, temperance, continence, modesty, sobriety, honesty; *–խոր հուրդ a.* right-minded, sincere, frank, upright; *–կէզ, կիզաց s.* burnt offering, holocaust, sacrifice; *–կիզեմ va.* to offer a burnt offering, to sacrifice; *–կիզութիւն* or *ումն s.* offering a holocaust; *–հաւատ a.* orthodox.

Ողջմբ *ad.* safe & sound, soundly, safely, safe; quite, totally, entirely, completely; – *դառնալ, հասանել*, to return, to arrive safe; – *եկիր*, – *ասէք զքէզ*, you are welcome; *երթ* –, God keep you, God be with you, adieu!

Ողջամիտ *a.* right-minded, of sound judgment, in one's right senses, sensible, rational, reasonable, judicious; orthodox; – *վարդապետութիւն*, sound doctrine; *–լինիլ*, to be in one's right mind.

Ողջանամ, ացայ *vn.* to recover one's health, to heal, to get cured of, to get well again.

Ողջանդամ *a.* perfect in body, sound in wind & limb; *ad.* safe & sound; entirely, wholly; *–ութիւն s.* perfection in all the members.

Ողջացուցանեմ *va.* to cure, to heal, to restore to health, to free from sickness or any harm; to complete, to render perfect; *–ուցիչ a.* healing, curative, balsamic.

Ողջակեզամ *vn.* to salute; *s.* salute, [salutation.

Ողջընծայ S. **Ողջակէզ**.

Ողջկէ *ad.* entirely, wholly.

Ողջմտութիւն *s.* rightmindedness, good judgment, reasoning; rectitude, justice, sincerity, loyalty, probity; *–թեր ad.* soundly, sensibly.

***Ողջոյն** *s.* health, toast.

Ողջոյն, ունի *s.* salute, salutation, greeting, compliments, kind regards; health, state of salubrity; – *հրաժարական*, leave-taking, adieu, farewell; – *տալ*, to salute; to compliment; *հարցանել զողջոյնի, տեսանել զ– ուրուք*, to salute affectionately, with kind expressions; *հարցանել զողջոյնի ուրուք*, to ask news of; *տալ – հրաժարական*, to take leave; to say good bye, farewell; –, – *քեզ*, – *ը քեզ*! good morning! good day! – *ից քեզ*? how do you do? how are you? – *ի*, very well; – *ի քեզ*? is all well with you? – *ի*? do you bring good news? – *ի*, health, peace, prosperity; – *քեզ տունդ իմ սիրելի*, – *քեզ երկիր ծննդեան*, –! fare well sweet home! adieu my native land! adieu! [tirely, wholly, completely.

Ողջոյն *a.* all, entire, whole; *ad.* en-

Ողջութիւն *s.* health, good health, soundness of body; *–թեր ad.* safe & sound; peacefully.

Ողջունաբեր *a.* bearing a salutation or good news; – *թուղթ*, letter, epistle; *–գիր s.* letter of compliments; *–լի, –կան a.* of salutation, of compliments; *–պատում a.* narrating, telling good news; *–ուութիւն s.* salutation; *–րան s.* drawing-room, saloon; *–ցոյց թուղթ* S. **Ողջունագիր**.

Ողջունեմ, եցի *va.* to salute, to compliment; – *ի Հանդիսս սրբց առաքելոցն*, to visit the sepulchres of the holy Apostles.

Ոճ, ոյ, ով *s.* style; phrase; method, system, formula; rank, order, manner, fashion, form; behaviour, conduct; dogma, doctrine: culm or stalk of

gramineous plants: pannier, basket; *bot.* S. Բողջամակ ; acre (measure of lands); *ոճով ad.* methodically; distinctly, precisely; continuously, in detail; suitably, properly, to the purpose; *նովին ոճով,* in the same style; – *լեզուայ*, the character or genius of a language; – *ոք* Գրոց, language of the Scriptures; *ճեմականն, քանաստեղծական, ճարտասանական, արձանական, գոթական, լականական, մարոտեան, մեղուածորան ոճ,* academical, poetical, oratorical, lapidary, gothic, laconic, marotic, mellifluent or honied style; *բարձր, վսեմ, վայելուչ, յարդարուն, պարզ, կորովի, քաղցր, հեշտ, բարեխառն ոճ,* elevated or high, sublime, elegant, florid, simple, nervous, mellifluous, fluent or easy, temperate or moderate manner or style; *ընտանի, կատակաբան, երկայնաբան, անհարթ, խիստ, թոյլ* or *ակար ոճ,* familiar, burlesque, prolix or diffuse, harsh or rough, hard, languishing style; *մաքրել զոճ,* to purify, to refine the style; *յոճ եւ ի կարգ մուծանել,* to reduce to method, to put in order; *ոճով մանր հայել,* to fix, to rivet the attention; *մանգաղ արկանել յոճ ընկերին,* to put a sickle unto one's neighbour's standing corn; *գարին յոճ կայր,* the barley was green.

Ոճիր, *ք*, *ս s.* crime, guilt, criminal attempt, misdeed, villany, felony, ribaldry, vile wickedness; *a.* wicked, guilty, criminal; – *եղեռն*, crime; –*ք ապիրատութե,* excess; *ածել յ–ս,* to
*Ոճոյք S. Ջեղուն. [carry to excess.

Ոճրագործ, *ագ s.* scelerate, felon, villain, wretch; *a.* facinorous, ribald, flagitious, nefarious, profligate, felonious; –*ութիւն s.* villany, abomination, misdeed, impiety, profligacy, flagitiousness, execrable conduct, horrible crime. [cave.

Ոմբողն *s. Gr.w.* subterranean, vault,

Ոմն, *ուրումն*, *ումեմն*. *ոմանք*, *ոմանց pron.* some, certain, some one, one; *այր* –, a man; *կին* – *անուն* Մարգարիտ, a woman named Margaret; *ոմն քաղցեալ եւ ոմն արբեալ,* one is dying of hunger while another is drunk; *ոմանք մեծատունք եւ ոմանք աղքատք,* some are rich & others poor; *ցրուեցան ոմն յայս եւ ոմն յայն կոյս,* they are scattered here & there; *ոմանս տեսի անցանել ը գետն, ոմանք ի լող, եւ ոմանք ի նաւակի,* I saw several crossing the river, some swimming, others in a boat.

Ոմփորոն S. Եմփորոն.

Ոյ *int.* oh! what pain!

Ոյժ, *ուժոյ* or *ժի s.* force, strength, power, vigour, energy, virtue, valour; effort; weight; *յուժոյ ad.* strongly, vigorously; – *տալ,* to force, to make efforts; to give power, to authorize, to favour; – *առնուլ,* to gather strength; *նոր* – *առնուլ,* to gain new strength, to recover one's strength; *յուժի լինել,* to be in full vigour, in the prime of strength; *անկանել յուժոյ,* to feel one's strength failing, to lose strength, to become weakened or enervated; S. Թափեմ.

Ոյծ *a.* cold; *ad.* apart, aside; –*ք s.* hiatus, gap, chasm; *fig.* coldness.

Ոյն, *ք s.* habit, disposition; valour, strength.

Ոչոգի *a. ad.* apart, separately.

Ոչ *ad.* no, not, nor, none; *ոչ կամիմ,* I will not; *ոչ գիտեմ,* I do not know; *ոչ կարեմ,* I cannot; *ոչ ... ոչ,* neither ... nor; *ոչ սիրեմ զնա եւ ոչ երկնչիմ ի նմանէ,* I neither love him nor fear him; *բայց գիտէի ոչ,* but I did not know it; *ինչ ոչ ունի,* he has nothing; *ոչ առանց պատճառի,* not without cause; *յոչ կամաց,* involuntarily, against one's will, by force; *ոչ եթէ,* not only; no; *ոչ եւս,* no longer; not yet; *ոչ երբեք, ոչ ընաւ,* never, not at all, no; *ոչ ոք,* no one, nobody, none, not one; *ոչ ոք ի ձէնջ,* no one among you; *ոչ ոք ասասցէ քեզ,* nobody will tell you; *ոչ ոք գտցի այնչափ յանգուգն,* no one will be hardy enough; *ոչ զոք գտցես,* you will not find any man; *յոչ գոյից ի գոյ ածել, զոչին ածել ի գոյանալ,* to produce or create from nothing; *չարժել յոչ բարիսն,* to provoke to evil; *այո կամ ոչ,* yes or no; *եղիցի ձեր բան, այոն այո, եւ ոչն ոչ,* let your conversation be, yea, yea; nay, nay; *ո՞չ* or *ո՞չ ապաքէն ասացի քեզ,* did I not tell you? *ոչ,* Տէր, no, Sir; *ո՞չ իսկ,* is it not true that? *ոչ միայն չշօշափեալ,* far from being touched; *եւ ոչ իսկ մարդ է,* he is no man; *ո՞չ արդեօք զերծաւ,* perhaps he
Ոչդոյ S. Ջդոյ. [is not freed; S. Եւ.

Ոչէ, *իցս.* nothing; void, vacuum;

հաստել յոչէից, to create from nothing; տապյօղ ոչէիցն երկիր պագանել, to adore false gods.

Ոչէանամ S. Ոչնչանամ.

Ոչէութիւն s. nothingness, void, nothing; յ– դառնալ, to be reduced to nothing.

Ոչինչ, ոչընչի s. not any thing, nought, void, nothing; a. none, no one, no, not any; ad. no, in no wise, not at all; – ամենեւին, nothing at all; գրեթէ –, almost nothing, scarcely any thing; – հեռի ի քէն, not very far from you; ի ոչընչից, for nothing; – իւիք, no how, in nowise, by no means; ստեղծել յոչընչէ, to create out of nothing; առնել յոչընչէ, to produce from void; յ– դարձուցանել, to reduce or bring to nothing, to annihilate; to nullify; յ– or առ – դնել, համարել, to hold or esteem as nothing, to care nothing for, to make no account of, to despise, to contemn; յոչընչէ յինչ գալ, to be raised or taken from nothing; ես – ասեմ, I say nothing; – պատճառս ունիս, you are wrong; որ չիք առողջութիւն՝ չիք եւ –, who has not health has nothing; – գիտեմ, I know nothing, I don't know.

Ոչխար, աց s. sheep, ewe; mutton; միս –ի, mutton; ոտն –ի, sheep's trotters; – մոլորեալ, wandering, lost sheep; վաճառանոց –ի, sheep-market; փարախ, գաւիթ –աց, sheep-cot, --fold, --pen; մայեն, բառաչեն –ք, sheep bleat; S. Խաշն, Կասուրք.

Ոչխարաբոյծ s. sheep-breeder, --master; –զգեստ a. clothed in sheepskin; s. fig. wolf in sheep's clothing; –զեն, զենութի s. sheep-slaughtering, --sacrificing; –զենն Տաճկաց, koorban-baïramì, (Turkish festival).

Ոչխարակ, աց s. lamb, lambkin.

Ոչխարանման a. sheep-like; –վաճառ s. sheep-dealer.

Ոչխարենի a. sheepy; s. sheepskin.

Ոչխարիկ S. Ոչխարակ.

Ոչխարութի s. sheepish nature; sheepishness.

Ոչնչանամ, ացայ vn. to be reduced to nothing, to be nullified, annihilated.

Ոչնչացուցանեմ va. to annul, to make null & void, to annihilate, to destroy.

Ոչնչութի s. nothingness, nothing; nullity.

Ոպլիտ s. Gr. w. hoplites.

Ոպնիկազ S. Եբենոս.

Ոջիլ, ոջլոց or լաց s. louse, (pl. lice), vermin; մածանող –, crab-louse; – արմատեաց, grub, mite, weevil; S. Ուտիճ; քաղել զ–ս, մաքրել յոջլոց, to louse.

Ոջին s. fascine.

Ոջլադեղ s. bot. lice-bane, louse-wort.

Ոջլական a. pedicular; – ախտ med. – disease.

Ոջլակեր, աց a. louse-eaten; s. lice-eater; – լինել արմատեաց, to be blighted with insects & worms.

Ոջլոտ, աց a. lousy.

Ոռ, ի s. backside; S. Նստոյ տեղի, Երաստանք.

Ոռեկան s. zool. pygargus, Arabian vulture, hen-harrier.

Ոռնակ s. zool. ouarine, alouate.

Ոռնամ, ացի vn. to howl, to yell.

Ոռոգ, –անամ S. Առոյգ, –անամ.

Ոռոգանեմ, Ոռոգեմ, եցի va. to water, to bathe, to bedew, to wet.

Ոռոգումն s. watering; irrigation, sprinkling; water-retting, steeping; աւազան ոռոգման, retting-pool, --tank, --pit, --pond.

Ոսին a. lean, emaciated, etiolated, lank, puny, dry, parched.

Ոսյայ, –եմ S. Ծոհ, –եմ.

Ոսկեակ, եկայ or կի s. small quantity of gold; gold mine; pn. Aurelia.

Ոսկեակն S. Ոսկեքար.

Ոսկեբեր a. auriferous, gold-bearing; –բերան a. golden-mouthed; pn. St. John Chrysostom; –բեւեռ a. studded with gold; –բիւրեղ s. chrysoberyl; –բլուր s. golden hill; –բողբոջ a. produced like gold; –բոր s. chem. bore, boron; –բորակ s. borax; –բուղխ a. producing gold; –գեղմն s. Golden Fleece; –գիսակ a. golden-haired, having golden tresses; –գիր a. written in golden characters; s. chrysograph; –գլուխ a. gold-headed; –գոյն a. gold-coloured, yellow; –գործ, աց s. goldsmith; jeweller; a. golden, made of gold; –գօտի a. girdled with gold; –զարդ a. ornamented or embroidered with gold; –զգեաց a. arrayed in gold; –զմրուխտ s. chrysoprase; –զօդ a. fastened with gold; chased in gold; –զօծ a. gilded, gilt; golden; –զօծեմ, եցի va. to gild; զօծիչ s. gilder; –զօծութի or ումն s. gilding, gilt; –թել a. interlaced or interwoven with gold; embroidered with gold; s. gold-thread, --wire; – դիպակք, կերպասք, brocade; –թեւ a. golden-winged; –թիւ s. golden number; –ծաղիկ s. yellow

flowered; *s. bot.* chrysanthemum, corn-marygold; *–ծիր a.* gold-bound; *–ծիր-ղանի s.* golden purple; *–ծղի a.* golden-armed; *–կազմ a.* made of gold; adorned with gold; *– կրիվար*, horse with gold accoutrements; *– գիրք*, book bound in gold; *–կապարճ s.* golden quiver; *–կար a.* sewed with gold thread; *–կեբա* S. Ոսկեկազմ; *–կիմի a.* golden-fleeced; *–կուռ a.* made or covered with massive gold, gold plated; *–ք s.* gold mine; goldsmith's shop; *–հան, ացs.* miner, gold-digger; *– տեղի* or *–ք s.* gold mine; gold-diggings; *–հանդերձ* S. Ոսկեզգեստ; *–հանուիլ, –հատ s.* gold-mining or -digging, gold-finding; *–հեր a.* yellow-haired; S. Ոսկեգեղեցիկ; *–հիւսեակ a.* woven with gold; *–հուռ* or *հուռն a.* woven or embroidered with gold; laced with gold; *–հուռաղարդ a.* gold fringed; *–հրաշ a.* golden; *–ձեղուն a.* with a gilded ceiling; *–ձուկ* S. Ոսկեձաղիկ; *–ձուկն s.* gold-fish; gilt-head, aurata; *–ղէն, ղինիկ a.* golden, of gold, gilded, gilt; *– դար*, golden age; *–ճաճանչ a.* shining like gold, as bright or resplendent as gold; *–ճամուկ a.* embroidered with gold, covered with gold embroidery, spotted with gold, gold braided; *–ման a.* spun or woven with gold; *–մոլ a.* mad for gold; *–նեբկ* S. Ոսկեգոյն; *–նկար a.* painted with gold; *–նման a.* gold-like; *–շողեմ vn.* to shine like gold; *–շուք a.* ornamented with gold; *–պատճոյճ* S. Ոսկեզարդ; *–պատ* S. Ոսկեպատ; *–պատեան a.* golden-sheathed; *–պղնձ s.* tombac, pinch-beck, sham gold; *–պտուղ a.* producing golden or gold-coloured fruits; *s.* Fructidor; *–ջերմ s.* Thermidor; *–տաղարթ a.* gold-leaved; *s.* gold-foil; *–տանձ s.* golden bridle; *a.* golden bridled; gold-bitted; *–տար a.* accoutred or caparisoned in gold; *–տէր a.* fond of gold, loving riches, avaricious; *–տիրութիւն s.* love of riches, avarice; *–տիրուկ* S. Սիրահնձոր; *–տուկնձ s.* chrysocol, gold-solder; *–վարսեալ a.* adorned with golden tresses; *–տախտակ a.* plated with gold; *–տերեւ a.* gold-leaved; *–տիպ s.* similor, pinch-beck; *–տուփ a.* having gold covers; bound in gold (book); *–տուտ* or *տուտն a.* gilt-tailed; gold-fringed or tasselled.

Ոսկերեմ, եցի *va.* to gild.

Ոսկերիչ *s.* goldsmith.

Ոսկերիա *s.* osseine.

Ոսկերոսկի S. Ոսկրոսկի.

Ոսկերչութիւն *s.* goldsmith's art.

Ոսկեվայլ, *–փառ a.* shining, splendid as gold; *–փետուր a.* golden feathered; *–վոկ a.* having golden latchets; *–փող s.* golden trumpet; *–փունջ a.* like a gold tassel; *s.* golden or yellow bouquet; *– հասկք, հունձք*, golden ears; golden harvest; *–քաղ a.* collecting gold; *–քանդակ a.* gold plated; incrusted, embossed with gold; chased in gold; *–քար s.* chrysolite, peridote, olivine.

Ոսկէ ..., &c. S. Ոսկե ..., &c.

Ոսկէօղ *a.* adorned with, or wearing gold rings or buckles.

Ոսկի, կոյ *s.* gold; gold coin; *a.* gold, golden, of gold; *մուսխանեան –*, massive gold; *– շանթագիծ chem.* aurum fulminans, fulminating gold; *մանեակ –*, gold necklace; *– եղէգն bot.* lysimachia, money-wort, loose-strife; S. Ընդեղուզանեմ, Կչիռ.

Ոսկիաբան *s.* S. Ոսկեբերան; Chrysologus; *–զէն s.* gold armour; *a.* gold-armoured; *–ծին a.* born of gold; producing gold; *–կազմ* S. Ոսկեկազմ; *–կալ a.* carrying gold; *–կան թթուտ s. chem.* auric acid, oxide of gold; *–կապ a.* woven with gold; *–կառք a.* having golden carriages; *–կիր a.* containing gold; *–կուռ a.* made of gold; *– զգեստ*, brocade; *–կուփ a.* sculptured in gold; *–հատ s.* gold nugget; small piece of gold; *–ձոյլ a.* cast in gold; of massive gold, golden; *–մայր s.* Aurea mater, (title of Diana); *–յարկ a.* golden-ceiled; *–հատ s.* gold money; *–նամ, ացայ vn.* to become gold, to be transmuted into gold; *–պատ, ացայ, –պատակ a.* covered with gold, gilt.

Ոսկիբեակ *a.* golden-fleeced; *–կամբեայ* or *բէ a.* having a golden boss; *–վարաւանդ* S. Ոսկեսար.

Ոսկր, կեր, ացs. bone; *տարաբուն –*, process, apophysis; *– արմատոյ լեզուի*, hyoides; *անանուն –*, ossa innominata; *– ցայլից*, os pectinis or pubis; *– սրբանի*, os sacrum; *– կիսի*, whale-bone; *– փղոյ*, ivory; S. Փղոսկր; *դերեզմանի ոսկերաց*, charnel-house; *փոխարկութիւն յ–*, ossification; *հասատատիչ խախտեալ ոսկերաց*, bone-setter; *կցել զին բեկեալ*, to bonset; *փոխարկել յ–*, to ossify; *հանել զոս-*

հէլս, to bone, to take out the bones; *դողացուցանել զոսկերս*, to cause the bones to shake; S. *Լեզու*.

Ոսկրաբանութիւն *s.* osteology; *-քեակ s.* bone-crusher; *a.* bone-breaking; broken-boned; *-քեակութիւն s. med.* osteocope; *-գրութիւն s.* osteography; *-զօգք s.* joints, articulations; *-կեր a.* ossivorous; *-հատուկ s.* osteotomy; *-մաղձոյց s.* osteocolla; bone-binder; *-մկան s.* periosteum; *այտուցն -մկնիկ med.* periostosis; *-պատ a.* shelled, shelly; *-տուն s.* ossuary, charnel-house; *-քանց առնեմ va.* to dislocate, to put out of joint, to disjoint, to luxate or lux; *-քար s.* osteolite. [ing of bone.

Ոսկրեղէն *a.* bony, made or consist-

Ոսկրիկուլ *s.* ossifrage, osprey, sea-

Ոսկրոտի *s.* bones, skeleton. [eagle.

Ոսկրուտ *a.* bony, full of bones; *fig.* abstruse, obscure, difficult, knotty.

Ոսնիմ, *եցայ vn.* to be stunted, emaciated, withered; to etiolate, to dry up.

Ոսոհ *s.* astrophy, emaciation. [up.

Ոսոխ, *ոյ s.* adversary, enemy, opposite; antagonist, rival, competing; *-ասէր* S. *Հակառակասէր*; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ vn.* to be at law with, to accuse; to rival, to strive, to compete; *զմիմեանս -*, to surpass each other; *-ութիւն s.* enmity; rivality; opposition.

Ոսպն, *պան s.* lentile; *med.* freckles; *-աշեան s.* lentile-soup; *-աձեւ a.* lentile-shaped, lenticular; - or - *ապակի*, lens, lenticular glass; - *անդրդ*, achromatic lens; - *սանդղատեսակ*, Fresnel lens; *-աչափ a.* as large as a lentile; *-եայ a.* lentile, of lentiles, made or prepared with lentiles; S. Փան, Շիլ-*կամեան*; *-ք s.* lentiles; pulse.

Ոստ, *ոց s.* branch, bough; knot, joint: hill, height, hillock; *-ք մատանց ձեռին*, the fingers; *-ոտք վարակեալ*, knotty, nodous, knobby, gnarly.

Ոստաբեկ առնեմ *va.* to break the branches; *-խաղայ լինիմ vn.* to leap from branch to branch; *-խիտ a.* branchy, ramous, full of branches; knotty, nodose; *-կոտոր լինիմ vn.* to have the branches broken; *-յարձակ լինիմ* S. Ոստանամ.

Ոստայն, *եց s.* texture, tissue, web, weft; *-ապուկ*, cob-web, spider's web; *խզել զ- կենաց*, to cut the thread of life.

Ոստայնանկ, *ոց s.* weaver; knitter; *-եմ, եցի va.* to weave; to knit; *-ուն s.* weaving; tapestry.

Ոստան, *ի s.* free city; chief-town, capital, seat of Government; royal guard; *a.* royal, kingly; * terrestrial.

Ոստանամ, *ացայ vn.* to branch out, to ramify, to shoot out; to become invigorated, ramified.

Ոստանեայ, *-նիկ a.* of the royal family, of the court; *s.* citizen, freeman; nobleman, noble, lord, courtier.

Ոստանիմ, *ասեայ vn.* to burst forth, to fly or escape from, to go out of; *ոստեան ոստնէք ի ձեռացն*, the reins escaped from his hands. [branches.

Ոստաոստազարդ *a.* adorned with leafy

Ոստոքանց *a.* lopped, trimmed; - *առնել*, to lop off, to cut away, to sever, to trim, to prune; - *լինել*, to be pruned, lopped off; *-ութիւն s.* lopping, cutting off.

Ոստեղէա *s.* glutine. [cutting off.

Ոստեմ, *եցի va.* to shoot, to emit.

Ոստիկան, *ացի s.* governor, prefect; inspector, surveyor, commissary; minister; *-արան s.* ministerial residence; *-ութիւն s.* prefecture; inspectorship; ministry, office.

Ոստին *a.* terrestrial; dry, arid, parched, adust, burnt up; - *օձ*, land serpent.

Ոստոյ *s.* lime-twig; bird-lime, lime, viscum; - *ծովային*, marine glue.

Ոստոկան *a.* terrestrial, continental.

Ոստոստեմ, *ասեայ, ոստոցեալ vn.* to leap, to jump, to take a leap, to bound, to gambol, to skip, to caper; to spring on or at, to rush or fall upon; to rush forward, to fly at.

Ոստոստեմ, *եցի vn.* to hop, to leap, skip or frisk about, to frolic, to trip along. [hopping.

Ոստոստումն *s.* skipping, tripping,

Ոստուտումն *s.* leap, jump, skip, bound, gambol.

Ոստուցանեմ, *ցի va.* to cause to leap.

Ոստչիմ, *ասեայ* S. Ոստոստեմ.

Ոստրէ, *-ոս*, Ոստրիկ *s. Gr. w.* oyster; shell-fish. [ever.

Ով *pron.* who, that, he that, who-

Ո՞վ or Ո՞, *ո՞յր, որո՞վ pron.* who? which? *ո՞վ ոք*, who? *ո՞վ ի ձէնջ*, who amongst you? *ո՞վ է դա, ո՞վ է այդ*, who is this man? what man is that? *ո՞յր է պատկերս*, whose likeness is this? *ո՞վ ես դու*, who are you? *զո՞վ առաւել սիրես*, which do you like

best? ո՞վ եւ ո՞վ իցէն որ երթայցեն, who will go? յո՞վ ad. where? յո՞վ եր. թաս, where are you going?

Ո՜վ int. o! oh! ho! ah! ha! alas! ո՜վ Աճ իմ, o my God! ո՜վ աղեաեցս, what a pity! S. Աղէա; ո՜վ սքանչելեացս, what a wonder! wonderful! ո՜վ, զիա՛րդ վեհ է աղգասիրուն, ah! what a noble sentiment is patriotism! ո՜վ ժամանակ, ո՜վ բարք, ô tempora! ô mores! oh times! oh manners! to what a depth of corruption have our manners come! in what an age we live! ո՜վ ո, փախե. րուք յերկրէ հիւսիսոյ, ho, ho, flee from the land of the north!

Ովան s. sea-monster. [a desert.

Ովասիս, ի s. oasis, verdant spot in

Ովկիականն, Ովկիանեան a. oceanic, of the Ocean. [deep; S. Թոհ եւ Բոհ.

Ովկիանոս, ի s. Ocean, the mighty

Ովսաննայ, ից s. H. w. hosannah; եր. գել -իւք, to sing -s.

Ոտանաւոր, աց a. having feet; walking, going on foot; rhythmical, measured, metrical; s. verse, rhyme, poetry; ad. on foot; անցանել ըՙ գետ յ-. to cross the river on foot; յ- or յ-ս կալ, to be on foot; զօրացոյց զոտս իմ յ-ս, He gave me strength to stand; -ս յօրինել, գրել -ս or -չափեամբ, to rhyme, to versify, to make verses, to write poetry or verses; գձուձ, յոռի -, mean, worthless verses, doggerel.

Ոտն, ոտին, ոտամբ. ոտք, ոտից s. foot, (pl. feet); foot of a mountain; foot, 12 inches; foot (measure in prosody); պատուանդան ոտից, foot-stool; կըռուան ոտին, foot-hold; ոտից ցաւ, the gout, podagra; հասարակ կոշտից ոտից, pedicure, corn-cutter; լուացումն ո. տից, foot-bath, pediluvy; - -, - առ -, foot by foot, step by step, inch by inch, by little & little, by degrees, gradually; առ -, յոտս, առ ոտս, at the feet; near, at, to; յոտայ, standing, upright; յոտից, on foot, walking; - ըՙ ոտին, foot to foot; յոտից ցգլուխ or մինչեւ ցգլուխ, from head to foot, from top to toe; յոտին քում, at your coming; յ- կալ, to rise, to stand up; կալ ի վերայ ոտից, to stand upon one's legs; յոտին կալ, to be standing, on foot; to support or maintain oneself; յո. տին ունել, to uphold, to support, to sustain; յ- կանգնել, to rise, to get up; - or առ - հարկանել, կոխել ըՙ - հար. կանել, to foot, to tread under foot, to trample upon; to despise: գ- յառաջ փոխել, to take a step, to walk; զոտս ամբառնալ, - առնուլ, to start, to depart, to set out, to go away; զոտս ար. ձակել առ հարկանել, to kick, to foot; զոտս ամբարձեալ փախչել, to scamper away, to be off; անկանել յոտս ու. րուք, to fall prostrate at the feet of; - զոտամբ արկանել, to cross the knees; զոտն հարկանել առ բարկութե, to stamp on the ground, to trample with anger or rage; զոտս ի բոյս հարկանել, to wander about the fields or among the mountains; զամենին յոտին կացու. ցանել, to surpass all competitors; to surprise, to astonish; առ ոտս ուրուք խրատիլ, to be brought up at the feet of; առ ոտս կալ, to be present; զոտս հատանել, to take away, to destroy, to extirpate, to exterminate; S. Բինդ, Բնդին, Մատն.

Ոտնալուայ s. pediluvium; -լուացք s. basin or water for foot-bath; -լուա. ցումն s. foot-bath; -սահիծ a. slippery; -կապ, աց s. fetters; - ձիոց, horse-clog, shackle; արգելլ յ-ս or -կապեմ va. to shackle, to fetter; to impede, to hinder, to stop, to clog; -կառեմ, ե. ցի vn. to stop, to stay, to remain immoveable; to become embarrassed; -կացութիւն s. standing up; -կոխք s. treading or trampling under foot; յ-կոխս ընկենուլ, to throw under the feet; -կոխ առնել, to foot, to tread under foot, to trample upon; -կոտոր առնեմ va. to break the feet; -հար, &c. S. Ոտնհար, &c.; -հարական a. insulting; -հետ, ից s. foot-print, --mark, --step, trace, vestige; -ձայն s. tramp, foot-fall; - անձրեւի, pattering of rain; - անձրեւի է, there is a noise of much rain falling; -ման s. shoe; S. Կօշիկ; -չափ s. geom. foot; a. of a foot, pedal.

Ոտնառ a. slippery, sliding; -ական a. stopping, impeding; -եմ, եցի vn. to slip, to slide, to glide, to take a false step; fig. to stumble, to trip, to commit a fault; va. to cause to slip; *-ու a. podagrical, gouty; -ութիւն s. slip, slipping, false step, foot-fall; med. podagra, the gout.

Ոտնասա a. one-footed, one-legged.

Ոտնատեղի s. ground for the foot, footing; S. Ոտնահետ; -տրոփ a. trampling with one's feet; - լինել, to

stamp; *-ցաւ S. Ոտնատուր; -ցաւոտն s. gout in the feet; -ւոր a. footed, having feet; standing on feet; -փշուր a. ad. crushing or treading under foot; -փոխ s. foot-pace; - լինել vn. to make a step, to walk, to go forward foot after foot, to pace along; -փոխութիւն s. motion of the feet, footing, walking.

Ոտնբեկ a. broken-footed.

Ոտնզատոյց s. encumbrance, obstruction, hindrance.[ly, little by little.

Ոտնխթի ad. slowly, gently, furtive-

Ոտնկոյ s. foot-place, foot-hold; footman, domestic; *mus.* pedal; յ-ս ad. standing, upright; -կապ S. Ոտնակապ.

Ոտնկելիք, լեաց s. standing; footboard; stepping-stone; կործանել յ-լեաց, to overthrow, to upset, to throw down; անկանել յ-լեաց ի գետին, to fall at full length on the earth; բառնալ զոսոխն յ-լեաց, to raise one's fallen enemy; -կոխ s. foot-hold; *fig.* occasion, pretext, motive; - լինել, to get a hold over.

Ոտնհար, աց a. malignant, rejoicing at another's suffering, malevolent, ill-natured; - լինել, to kick, to cause to fall; *fig.* to rejoice at another's woe, to be malignant, malevolent; to despise, to insult, to laugh at, to mock, to jeer; - լինել թշուառութեան ուրուք, to insult one in his misfortune; -եմ, եցի va. to suppliant; S. Ոտնհար լինիմ; -ութիւն s. kick; *fig.* ill-will, ill-naturedness, malevolence; insult, sneer, derision, laugh.

*Ոտնուրագ s. adze, addice.

Ոտնփոխ S. Ոտնափոխ.

Ոտնքայլեմ vn. to walk slowly, with measured steps.

Որ, ոյ, ով pron. who, which, what, that; որ միանգամ, որ ոք, who, whoever, whosoever; որք միանգամ, all they who; որ ինչ, what; which; all that; whatever; այրն որ գայ, the man who is coming; զոր դու գտեր, what you have found; եւ որ չար եւս է, որ չար ք̃ զա̃մ է, & what is worst of all; այրն զոր ես սիրեմ, the man whom I love; չգիտէ զոր գործէն, he does not know what he is doing; յորմէ, whence, therefore; որ եւ իցէ, whoever, whosoever; any thing whatever, aught; որ զինչ եւ իցէ, whatever or whatsoever it may be; be that as it may; ընտրեա զո՛ր եւ կամիս, choose which you please; որոյ աղագաւ, for this reason; որ բարիս գործէ, դայցէ զբարիս, who acts well will be rewarded; որ խնդրէ՝ առնու, he who asks will receive; Ժողովեցին որ շատ եւ որ սակաւ, some have gathered much, some little; Հանապազօր մեղանչեմք՝ որ խորհրդով, որ բանիւ, we continually sin either in thought or word.

Ո՞ր, Ո՛ր a. which? what? որո՞վ իշխանութե̃, with what authority? ո՞ր որդի է, who may that child be? յո՞ր իրս եւ յի՞նչ միտս առաքեաց, for what & why did he send? որո՞վ իւիք, by which? with what? յո՞ր վայր, up to where? յորո՞ւմ ժամու, at what hour? ո՞ր աղագաւ, why? for what reason? զորմէ՞ օրէ ասիցէ, & what day does he fix? զո՞ր օրէնք ունի, what law prevails? վ̃ ո՞ր արդար վաստակոց, for what just deserts? որո՞վք երեսօք հալածիցեն, with what effrontery they will drive away? գիտէ զիւրաքանչիւր ոք ը̃ կարգի՝ եթէ ո՛ր ը̃ որմէ իցեն, he knows each one by the order in which he comes; եւ որ այլ or այլն եւս, եւ որ ի կարգին, եւ որ ինչ ի կարգին, & so on, & so of the rest, et cetera, &c.

Որ *conj.* that; որ զի, that, in order that, so that; since, as; կարծեմ որ գայ, I believe that he will come; որ թէպէտեւ նք̃ վեհք են, although they are superior.

Որակ, աց s. quality; colour; manner, form; -ական a. qualitative; -ա-յեղց a. various, diverse; -անամ, ացայ vn. to be qualified; to be coloured; - յարիւն, to be changed into blood; -արար, -ացուցիչ a. qualifying; -ա-ցուցանեմ va. to qualify; -աւոր a. qualified; -ութիւն S. Որակ.

Որայ, ոց s. sheaf, bundle; -ս կապել, to lay corn in sheaves, to bind up into sheaves, to tie in bundles.

Որբ, ոց s. orphan, orphan boy or girl; *fig.* a. derelict, desolate, abandoned, destitute; - մնալ ի հօրէ, ի մօրէ, to lose one's father, or mother; - մնալ յումեքէ, to be bereaved, to remain desolate.

Որբանամ, ացայ vn. to become an orphan, to be fatherless & motherless.

Որբանոց s. orphan-asylum. [able.

Որբասէր a. fond of orphans, charit-

Որբար S. Որպես.

Որբութ̃ s. orphanhood, orphanage.

Որպէս S. Որպէս.
Որդոսաա *s.* forum.
Որդունակ *ad.* as, like, how.
Որդ S. Ուրդ * & Որդն. [mes; scarlet.
Որդան, – կարմիր *s.* cochineal; ker-
Որդանենի *s.* nopal, cochineal-tree.
Որդեակ, եկաց *s.* little child, boy or girl; – իմ, son, my son, my boy.
Որդեբար S. Որդիաբար; –բերութիւն S. Որդեծնութիւն; –գիր, գրաց *s. a.* adoptive, adopted; առնուլ յ–ս, to adopt as son; անոյց զնա յիւր –, he nursed him like his own son; –գրաբար or պէս *ad.* adoptively; –գրական *a.* adoptive; –գրեմ *va.* to adopt; to affiliate; –գրութիւն *s.* adoption; affiliation; –զէն *a.* killing one's progeny; –ծին *a.* bringing forth a child; –ծնութիւն *s.* childbirth; procreation of children; –կեր *a.* eating or devouring its offspring; –կորոյր *a.* killing or destroying progeny; bereaved of children; –նուէրք, the sacrifice of one's own children; –առնել, to massacre children; – լինել, to be bereaved of one's children, to have had one's children slain; –կորոյս *a.* having lost one's children; –հայրութիւն *s.* Sabellianism, Socinianism; –պետութիւն *s.* uiarchy; –պէս *ad.* filially; –սէր *a.* fond of one's son, loving one's children; –սիրութիւն *s.* paternal, maternal love; –սպանող *a.* carefully training one's children; –սպան *a.* killing one's own child, child-murdering; *s.* infanticide; –ք, –սպանութիւն *s.* child-murder, infanticide.
Որդի, դ–ոց *s.* son, child; – Ա. Յ, Son of God, Only Son; –ք լուսոյ, խաւարի, the children of light, of darkness; հո դ–ոյ –, S. Որդեգիր; –ք բրուիչ, potters; –ք որդ–ոց, nephews; – ի հօրէ, from father to son, successively; ըստ հօրն եւ –ն, like begets or produces like.
Որդիաբար *ad.* filially, like a son; –կան *a.* filial; –կիք *s.* god-sons; *sf.* god-daughters; –կցեմ *vn.* to have the same god-father, to be god-sons; –նամ, ացայ *vn.* to become the son of; to be adopted by; –ութ *a.* hating one's progeny; –ցուցանեմ *va.* to adopt; to affiliate.
Որդիութիւն *s.* sonship, filiation.
Որդն, դան. դունք, դանց *s.* worm, vermin, grub; – երկրի, earth-worm; – փայտի, wood-worm; հնդիկ –, silkworm; – ալեաց or որովայնի, gut-worm, maw-worm; – միջնոցի, երիկ or երկիր –, tape-worm, tænia; – փորոցաց ձիոց, bots; յորդունս համալկիլ, to be full of worms, to be crawling with worms, to swarm with worms; S. Թաթաւիմ.
Որդնալից *a.* full of worms, crawling, maggotty, rotten; –ծին *a.* generating or producing worms; – առաջնորդ, Queen-bee; –կեր *a.* worm-eating; –հար *a.* worm-eaten, rotten, carious; – լինել, to become or grow worm-eaten; –նման *a.* worm-like; –պարար *a.* breeding worms; *fig.* fattening oneself to feed worms; –քանց լինիմ *vn.* to be worm-eaten.
Որդնեռաց *a.* all alive, swarming or crawling with worms. [eaten, rotten.
Որդնիմ, եցայ *vn.* to grow worm-
Որդնոտ, ոց *a.* rotten; –իմ S. Որդ-
Որդնուկ *s.* cochineal. [նիմ.
Որեաք, երոյ *s.* people, men, folks, persons; աւագ –, nobility, noblemen,
Որպան S. Որպէս. [gentlemen.
Որ էն, Որ եսք *s.* I Am, He who is, God, the Supreme Being; S. Է, Եմ.
Որթ, ուց *s.* calf, (*pl.* calves); – դիեցկիկ, sucking calf; միս –ու, veal; – խորովեալ, roast veal; մորթ –ու, calf-skin; S. Քեցեմ; – եղանոյ, fawn, young deer; – ծովային, seal, sea-calf, S. Փոկ; – ոսկի ձուլածոյ, golden calf.
Որթ, ոց *s.* vine; S. Զամբիղ; *bot.* colocynthis; coloquintida, bitter apple (purgative); բեր –ոյ, grapes; տերեւ –ոյ, vine-leaf; ուռ –ոյ, vine-tendril; յօտք –ոյ, vine-branches, vine-cuttings; թօթափել or քաղել զտերեւս –ոյ, to strip away the superfluous vine-leaves.
Որթագլուխ *a.* calf-headed; *s.* Isis; golden calf of the Israelites; –տունկ *s.* vine-plant; *–րած *s.* calf-herd; –ատար *a.* basket-carrying; –փայտ *s.* vine-wood; vine-branch, twig, sprig; –քար
Որթիկ S. Որթիկ. [*s.* orthite.
Որթիկ S. Որթուկ.
Որթիք, թեաց *s. pl.* vines.
Որթոդոքս, ոց *a. Gr. w.* orthodox; –ական *a.* orthodoxical.
Որթոց *s.* vineyard; stalk of dried vine-cuttings: calf-house.
Որթուկ *s.* sucking calf, young calf.
Որիւ, որեաց *s. zool.* rook.
Որիզ, –ն *s. Gr. w.* oryza, rice.

Որիշ *a.* distinct, separate; different, other; *ad.* separately, apart; – –, separately; distinctly.

Որիւքս *s. zool.* oryx, wild buck.

Ործ, ոյ *s.* belch, eructation, rising of the stomach.

Ործամ, ացի *va.* to belch; to feel inclined to vomit, to retch, to vomit.

Ործացուցանեմ *va.* to cause to belch; to convulse the stomach, to cause to vomit; –ուցիչ *a.* belching, eructive; vomitive, emetic.

Ործկամ, Ործկաամ S. Ործամ.

Որ կան *s.* things present, the present; մի վստահիր յ–դ, do not trust to

Որկէն S. Որպէս. [the present.

Որկոր, ոյ *s.* œsophagus, gullet, throat; *fig.* gluttony; զինի –ոյ ելթալ, to give oneself up to gluttony.

Որկորագործ, –ժէտ, –մոլ *a.* gluttonous, greedy, gormandizing, voracious, ravenous; – լինել, to be gluttonous, greedy; –ժէտուԹիւն, –մոլուԹիւն *s.* gormandizing, gluttony, greediness, guttling, voracity; –Թիւ *ad.* gluttonously, greedily.

Որկորեայ, րէից S. Որկրամոլ. [tons.

Որկորեան *s. pl.* the gluttonous, glut-

Որկորուսս S. Որկրամոլ, –ուԹիւն.

Որկորաւթար *ad.* gluttonously.

Որկորատանաամ S. Որկրամոլիմ.

ՈրկորատուԹիւն S. ՈրկրամոլուԹիւն.

Որկրամոլ, &c. S. Որկորամոլ, &c.; –իմ *vn.* to abandon oneself to gluttony.

Որմ, լից *a.* male. [the male sex.

Որմակատար առնեմ *va.* to destroy

Որմամոլ S. Ներուամոլ.

Որմաս, ի *s.* capon. [– or –եայ *a.* of –.

Որմաքար, ացի *s.* granite; free-stone;

Որմէռէգ S. Ներուէգ.

Որմի *a.* not castrated, entire.

Որման or զէն *s. Gr. w. mus.* organ.

Որմ, ոյ *s.* wall; partition; – զորմայն *ad.* from wall to wall; in groping, groping along; քանդել զ–, to unwall, to dismantle. [–ք, masonry.

Որմանծ *s.* enclosure, fence, precincts;

Որմանծակ *s.* loop-hole; –ծերպաք *s.* chink, cranny; breach, gap, opening; –ծու, ացի *s.* mason, brick-layer; –ծուԹիւն *s.* mason's work, masonry; –կալ, ացի *s.* curtain or arras, tapestry; –կան *a.* mural; – չրջանակ, mural cercle; –կից *a.* neighbouring; –հատու *a.* boring through a wall & passing; –յեց *a.* supported against a wall; – ծառ, wall-tree, espalier; –նկար *s.* fresco; –շարժ լինիմ *vn.* to be ruined, to be shaken down; –չէն, չինաց *s.* mason; –րգել *a.* walled up, enclosed by a wall; – առնել, to shut up within four walls, to imprison; –րգելոց, –փակ, ացի *s.* enclosure, recinct, park, walled-in space; *a.* S. Որմարգել; –փոր, ացի *a.* wall-piercing; – լինել, to pierce or bore through a wall; to steal; –փորուԹիւն *s.* the piercing a wall; theft.

Որմեմ, եցի *va.* to wall, to surround with walls, to close up with masonry, to wall up; to build.

Որմզդական *a.* Jupiter's, belonging to Jupiter; – դիք, Jupiter, Jove: Bacchus; – ոճն, feasts in honour of Castor & Pollux; – հուր, sacred fire of the Persians; fire-worship, Persian sect; – քաղաք, Diospolis.

Որմզդամարէս խաղ *s.* olympic game.

Որմզդիկ *s. bot.* flos Jovis.

Որմզդուհի *sf.* daughter or sister of king Hormisdas.

Որմիզդ, ոմզդի *s.* Oromizda; Jupiter.

Որմիակ, ոմզակի *s.* nose- or ear-ring.

ՈրոգայԹ, ից *s.* snare, trap, net, springe; ambush, ambuscade; S. Լաւեմ; անկանիմ յ–, to fall into a snare; S. Ընկնիմ; լարել զ– եւ ի նոյն հարկանիլ or չաղիլ, to fall into one's own snares; – դնել ուխիք բանիւք, to convict a person by his own words; –ադիր, դրաց *a.* setting or laying a snare; lying in wait; cunning, deceitful; –աշաս *a.* very perilous, most dangerous; S. ԲազմորոգայԹ; –ապատաս *a.* circumspective, cautious, prudent; –բան *s.* place full of snares, dangerous place; –եմ, եցի *va.* to set or lay snares or traps, to entrap; to wait in ambush for, to waylay; to surprise, to deceive; –իմ *vn.* to fall into a snare, to be caught, taken in a net; –ող *a.* lying in vait.

Որոթ *s.* liquid-measure, liquidometer; cyathus, (Roman measure, 12 ounces).

Որոմ, ք *s.* rumination, chewing the cud; *fig.* thought, meditation, reflexion; – անել, քերել յ– S. Որոմեմ; ապէք ապդի –ս որոմել, to ruminate or meditate upon, to think over, to revolve in one's mind; –ալից *a.* well dilucidated, clear, distinct; *ad.* S. Որոմաբար; –ամ S. Որոմեմ; –ային *a.*

ruminant, ruminating; *-ան* S. *Որոճ*; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ vna.* to ruminate, to chew the cud, to chew again, to rechew; *fig.* to ruminate, to think, to muse on, to ponder; **-կամ* S. *Յօրանջ քեմ*; *-ող a.* ruminant; *-ողաբար ad.* ruminatingly, in a ruminating manner; distinctly, lucidly, clearly, plainly; *-ողութիւն, -ումն* S. *Որոճ.*

Որոմն, ման s. bot. aira, hair-grass, kockle; darnel, zizania, tares; weeds; *- ցանել fig.* to sow dissension, to create differences; *-ացան s.* sower of tares; *fig.* devil, sower of strife.

Որոնանամ, ացայ vn. to get dried up.

Որոնեմ, եցի va. to seek, to search, to inquire after or into, to make search, to ferret, to investigate, to rummage: to louse; *- զերկիր, զքաղաք*, to explore, to spy out.

Որոնող a. seeking, inquiring.

Որոնումն s. search, inquiry.

Որոշ a. distinct, separate, different; decisive, precise, clear; evident, certain; *-ք s.* step, stair, round; *-աբար, -ակի ad.* distinctly, clearly, plainly; decisively, positively, precisely; separately, specially; *-ական a.* disjunctive; *-եմ, եցի va.* to distinguish, to discern; to divide, to separate; to decide, to determine; to specify; to choose, to select; to excommunicate; *-իմ vn.* to detach or separate oneself; to be excommunicated; *-իչ, -ողական a.* definitive, determinative, distinctive, decisive; *-ողութիւն, -ութիւն, -ումն s.* distinction, division, separation; decision, definition, determination, resolution; difference; segregation; *-ումն յեկեղեցւոյ*, excommunication; *չորս սրոշմունք տարւոյն*, the four seasons of the year; *-ումն առնել*, to come to a decision, to make up one's mind.

**Որոշտամ* S. *Յօրանջեմ.* [away with.

Որոշեմ, եցի va. to destroy, to do

Որոչ, ացս s. lamb; *-ակ* or *իկ s.* lambkin.

Որովայն, եղ s. belly, paunch; womb, uterus, matrix; *պտուղ -ի*, fruit of the womb, child; *հերձումն -ի*, gastrotomy; *կարան -ի*, gastroraphy; *կերակուր -ի*, * belly-timber; *յագուրդ -ի*, bellyful; *ծառայ -ի*, gastrolater, fond of one's belly, dainty; *կաղ յ-է մօր ելոյ*, born-lame, lame from the womb; *խճողել զ-*, to cram or stuff one's belly or guts, to glut oneself; *դնալ ի վերայ -ի*, to go upon its belly, to crawl along; *անկանել ի վերայ -ի*, to fall down flat on the face; *ածացուցանել զ-ն*, to make a god of the belly; *որոց Աստուած-ն իւրեանց*, whose God is their belly; *ցաւէ - իմ*, my stomach aches.

Որովայնագնաց a. creeping, reptile; *-զգեաց a.* what she carries in her womb; *-ժեռութիւն s.* gastronomy; *-ժէտ s.* gastronomist, epicure; *-լսօս* S. *Որովայնակոչ*; *-ծուծք s.* flux, laxity, looseness, diarrhœa, scouring; *-կոչ s.* ventriloquist; Pythoness; *-կոչութիւն s.* ventriloquism, -quy; *-կմայ s.* gastromancian; *-կմայութիւն s.* gastromancy; *-մաշկ s. anat.* peritoneum; *-մոլ, ացս s.* gastromaniac; *-մոլութիւն s.* gastromany; *-պաշտ s.* gastrolater, belly-god; *-պաշտութիւն s.* gastrolatria; *-պարար, ացս a.* pampering one's belly, addicted to intemperence, gluttonous, guzzling; *- լինել*, to pamper oneself, to be a greedy-gut, to be given to over feeding, to gormandizing or to gluttony; *-պարարութիւն s.* gormandizing, gluttony, voracity; *-սէր a.* thinking only of eating, gluttonous; *-ոտ a.* abdominary; *-ցաւութիւն s.* colic, bowel complaint; gastralgy; *-ցուցանեմ va.* to form a vase with a large belly; to make a very large or capacious vase. [because.

Որովհետեւ conj. since, as, whereas,

Որոտ, ք s. thunder; *- ը -, -ագոյ, -ալից a.* thundering; *-աձայն s.* thundering noise, rumbling, roll; *-ամ, ացի vn.* to thunder, to rumble, to roar; to detonate; *-ացոյց կաղ*, explosive gas; *-ընդոստ a.* thundering; *ad.* frequently thundering; suddenly rumbling; *-իւն, -ումն s.* thunder; S. *Քրնդիւն*; *որդիք Որոտման*, Boanerges, sons of Thunder. [coh; S. *Յիւն.*

Որոր, ի s. zool. sea-mew, sea-gull,

Որորան, Որորոց, Որոց, ացս s. cradle; S. *Ննջեցեմ.* [to lull to sleep.

Որորեմ, եցի va. to cradle, to rock,

Որորք s. by-by, lullaby.

Որչափ, իցս, -իք, եաց, -ուք, ույց a. how much, how many, how; as much as; *- եւս? - եւս առաւել?* how much more? *- անգամ?* how many times? *- ժամանակ?* how long? *- յիւն է*, as much as in me lies, my best; *- կարեմ*, as much as I can; *- հնար է*, as much

as possible; – *եւ մեծատուն իցէ*, however rich he may be; *այնչափ յարգեմ զնա – զքեզ*, I esteem him as much as I do you; *եւ – յառաջ մատչէր*, in proportion as he advanced; *զորս – ոք հաւասատգոյն քննեսցէ*, the more one sifts or investigates them, the more one...; – *ի կենդանդուն կեամ*, while I breathe this mortal breath; *յ–լից զրկեցեր զանձն քո բարեաց*! of how much you have deprived yourself! – *ծնեալ էր զնս մայր իմ՝ այսպէս հանդիստ եւ անդորր քուն ոչ ի եղեալ*, never since my birth did I sleep so well; – *մարդիկ, նոյնչափ կարծիք*, as many men, as many minds. [*s.* quantity.

Որչափութիւն *s.* quantity.

Որպակ S. **Որպէս**.

Որպէս *ad.* as, the same as, like, almost, according to, conformably, how; when; – *զի*, in order that, that, to the end that, so that; because, for; – *թէ*, as if, as though; – *զիարդ եւ իցէ*, at all events, no matter what happens; – *զիարդ եւ կամիցեն իցեն*, however they may wish, in whatever way one may wish it; *մարդոյ – խոտոյ են աւուրք իւր*, the days of man are like grass.

Որպէս, **Որպէս զի** *int.* how! what! indeed! – *առանց քննելոյ են դատաստանք նր*, how unsearchable are His judgments! –, *մեռաւ ուրեմն*, what! he is dead!

Որպէսն *s.* the why, the wherefore.

Որպիսի *a.* no matter which.

Որպիսի, սոյ, սեաց *a.* what; such that; – *ինչ*, as, such as, for instance; – *ինչ իցէ ողջոյնս այս*! what manner of salutation this might be! *գիտես – ինչ ծոհքն էին*, you know what those festivals were; – *եւ իցէ*, whatever, whatsoever.

Որպիսութիւն *s.* quality, condition, state.

Որջ, ոց *s.* den, lair, kennel, burrow, hole; – *աղուէսոյ*, fox-hole.

Որջաբար *ad.* cave-like, like a cavern; *–ձեւ a.* den-like; *–մուտ լինիմ vn.* to retire to its den; *–նամ, ացայ vn.* to hide in a hole, to go to earth, to crouch or squat in a kennel; *fig.* to nestle, to creep into, to hide oneself; *–ոյզ a.* hiding in caves or burrows; *–րան s.* hiding-corner, lurking-place; **Որկիւ, Ջայց** S. **Որկի**, &c. [S. **Որջ**.

Որջալից *a.* lousy, swarming with lice.

Որս, ոց *s.* chase, hunting, hunt, sport; prey; venison, game; *զբօսանք –ոյ*, field-sports; *եղանակ –ոյ*, shooting-season; *այր հմուտ –ոյ*, skilful hunter, a good sportsman, a mighty huntsman; *պահապան –ոյ*, game-keeper; – *ձկանց*, fishing, fishery; – *թռչնոց*, shooting, fowling; – *աղուէսոյ*, fox-hunting; – *վագրոյ*, tiger-hunting; *յ–հնծանել*, to go a hunting or shooting; *յ– ածել*, to shoot wild beasts.

Որսաբանեմ, եցի *va.* to spy into or surprise a person's sentiments, to draw a person out, to cause a person to give involuntary evidence; *–ելոց* S. **Որսաչաւ**; *–կան a.* hunting; *s.* S. **Որսորդ**; *շուն –*, hound, greyhound; *բազէ –*, trained hawk; *թռչուն –*, bird of prey; *ձի –*, hunter; *–կից s.* hunting- or fishing-companion.

Որսամ, ացայ or *ցի va.* to chase, to hunt, to go a hunting or shooting, to shoot; *fig.* to try or endeavour to win or to seduce, to wrap up or involve in snares, to surprise, to entrap; – *հաւս*, to fowl; S. **Զուկն**; *աղուէս –*, to hunt a fox; – *զհոգիս*, to prey upon souls; – *զոք*, to catch or entrap a person, to insnare; *fig.* to captivate, to win; to entice, to attract, to allure, to flatter; – *զսիրտ ուրուք*, to gain a person's heart; – *զոք բանիւ*, to win a person with fair speech; – *ինչ բանս ի բերանոյ ուրուք*, to entangle a person in his own words; – *զյարմարութիւն աւուրց*, to watch the propitious moment or favourable occasion; – *փառս կամ պատիւս*, to go in search of honour or glory.

Որսայս, &c. S. **Ցորսայս**, &c.

Որսամասն *s.* part of the produce of the chase.

Որսանք *s.* chase, hunting; hunting or fishing implements; *fig.* trap, trick.

Որսաշատ *a.* abounding in game; *–պետ s.* chief huntsman; *–ասէր*, *–ատենչ a.* fond of the chase, sportsman; *–սիրութիւն s.* love of sporting; *–սուն a.* full of game; *–տան s.* hunting-ground, chase; *–փոխ լինիմ vn.* to change the hunting-field, or the fishing-place.

Որսիկ *s.* small game.

Որսող *s.* hunter; *fig.* devil.

Որսորդ, ացի *s.* hunter, huntsman, venator; – *ձկանց*, fisher, fisherman, piscator; *կին –*, huntress; – *բանից*,

a pryer into other person's thoughts.

Որսորդաբար *ad.* like a hunter; **-խաբ** *a.* deceiving a hunter or angler; **-կան** *a.* S. Որսական; **-ն** *s.* the chase, the hunting art; **-պետ** *s.* chief huntsman, Master of the hounds. [S. Որս.

Որսորդութիւն *s.* hunting; shooting;

Որսօդ, **-ք** *s.* hunter; game-keeper.

Որրան, Որրոց S. Որոցան. [ish.

Որկեմ, **եցի** *va.* to enrapture, to ravՈրփեական *a.* Orphean.

Որփէոս *s.* Orpheus.

Որքան S. Որչափ; **-իցս անգամ** *ad.* how many times; **-ութիւն** *s.* quantity.

Որբեն, Որբևն, **քեան** *s. med.* herpes, tetter, ring-worm, impetigo; **-ոտ** *a.*

Ու *conj.* and, &. [herpetic, scabby.

*Ուզեմ S. Կամիմ.

Ութ, **ից** *a.* eight; **ութիցս քսան**, eightscore; **յամի Տեառն հազար - հարիւր եօթանասուն եւ -**, in the year of our Lord eighteen hundred & seventy eight, 1878.

Ութածալ *a.* in-octavo, 8vo; **-ղի** *a.* octachord; **-մասնեայ** or **նի** *a.* composed of eight parts; **-ամեայ**, **-ամեան**, **ութեամեան** *a.* octennial; **-ամսեայ** *a.* eight months old; **-նիստ** *s.* octahedron; **-նիստ** *s.* octophorum; **-նկիւն** *s.* octagon; **-նկիւնի** *a.* octagonal, octangular; **-շաւիղանեայ** *a.* having eight steps or stairs; of eight degrees or orders; **-չեայ** *a.* octonocular; **-պատիկ** *a.* octuple; *ad.* eight-fold, eight times as much; **-վանկ** *s. gr.* octosyllable; *a.*

Ութգիմի *a.* octohedrical. [-bic.

Ութեակ, Ութեբեակ, **բեկաց** *a.* eight, octonary; eighth; the number eight; eight days.

Ութերորդ, **ց** *a.* eighth, 8th; *ad.* eighthly; *s.* octant; - **ձայն** *mus.* octave; **-եմ**, **եցի** *va.* to repeat eight times; to pay or to take the eight.

Ութեքեան *a.* all the eight.

Ութեւտասն *a.* eighteen; **-ածալ** *a.* in-18mo; **-ամեայ** *a.* eighteen years old.

Ութթեւեան *a.* eight-winged.

Ութսիւնեան *a.* eight-columned; **-ն** Որոգինեայ, Ottapla.

Ութիցս *ad.* eight times.

Ութկանգնեայ *a.* of eight cubits.

Ութոտուկ *s. zool.* octopus.

Ութտասան *a.* eighteen; **-ամեայ** *a.* - years old; - years since; **-երորդ** *a.* eighteenth, 18th; **-եքեան** or **քին** *s.* the whole eighteen.

Ութպատիկ S. Ութապատիկ.

Ութսիւնեակ *s.* octostyle.

Ութսնեամեայ *a.* octogenary.

Ութսնեաւոր *a.* containing eighty.

Ութսներորդ, **ց** *a.* eightieth, 80th.

Ութսուն, **սնից** *a.* eighty.

Ութտերեւեան *a.* octopetalous.

Ութօրեայ, **բեկից** *a.* of eight days; **-ի** S. Ոյժ. [**-օրեք, եկից** *s.* octave.

Ուժաբանութիւն *s.* dynamics; **-թափ** *a.* exhausted, drooping, faltering; **-չափ** *s.* dynamometer; **-տու**, **ց** *a.* strengthening, fortifying, corroborating; **-ւոր** S. Ուժեղ, &c.

Ուժգին *a.* strong, great; violent, impetuous, vehement; - or **-ս** *ad.* strongly, vigorously, violently, vehemently; **-ս գանել**, to beat violently, unmercifully; - **առնուլ**, to take by force; **-ս ակնարկել**, to eye disdainfully, to regard ferociously; **-ս ընթանալ**, to be swift-footed, to run swiftly.

Ուժգնաբար, **-գոյն**, **-կի** S. Ուժգին *ad.* **-նամ**, **ացայ** *vn.* to gather strength, to get strong, to grow stronger, to be strengthened; to become prevalent, to predominate, to prevail over, to domineer; **-պէս** S. Ուժգին *ad.*; **-պինդ** *a.* bound tightly; **-սիրտ** *a.* dauntless, fearless, courageous, valiant, intrepid; **-ցուցանեմ** *va.* to corroborate, to strengthen, to fortify; to give more intenseness, to augment, to increase; to render violent, impetuous.

Ուժգնութիւն *s.* vehemence, impetuosity, fury, violence, heat, ardour, intensity; force, strength, energy, vigour; efficacy, efficaciousness.

Ուժեղ, **ց** *a.* strong, robust, vigorous; valorous; powerful; **-ակ** S. Ուժեղ; **-անամ**, **ացայ** *vn.* to fortify or strengthen oneself; **-ութիւն** *s.* force, vigour, power.

Ուժեմ, **եցի** *vn.* to have strength, to be able, to resist; to oppose. [strong.

*Ուժով S. Ուժեղ; **-անամ** *vn.* to get

Ուլ, **ուլ** or **ոյ** *s.* kid; fawn; **-էնի** *s.* kid-skin; **-իկ** *s.* young kid.

Ուլն, **լան**, **լունք**, **լանց** *s.* neck; - or **ուլունք** *s.* pearl necklace; Venetian pearls, bead, glass-bead, bugle: knuckle-bones, cockle; **զուլամբ կրթալ**, to fall headlong, head-foremost, to tumble, to fall; *fig.* to be plunged in sensuality; to be sunk in de-

bauchery, to wallow in voluptuousness.

Ուշագնդուքիւն *s.* stiff-neck, pain in the neck; **–խաղայ** *s.* dicer; cockle-player; **–փող** *s.* vertebral region, back

Ուխ S. **Ուղղ**, &c. [& neck.

Ուխտ, *ից s.* vow; wish, desire, prayer; compact, covenant, agreement; alliance, pact, treaty; order, congregation, comunity; clergy, churchmen; pilgrimage; **– ազի**, everlasting covenant; **–ք եւ դաշինք**, conditional promise, alliance; **մատեան –ի**, Holy Writ, the Bible; **տապանակ –ի**, the ark of the Covenant; **հին եւ նոր –**, the Old & the New Testaments; **– հաւատացելոց**, Christians; **– եկեղեցւոյ, մանկունք –ի**, clergy; **– կանանց**, nunnery; **–ի սուրբք**, holy places, sanctuaries, relics; **պարզ, հրապարակական, անլուծանելի –**, simple, solemn, indissoluble vow; **անխորհուրդ, անխոհեմ –**, indiscreet, imprudent vow; **– դնել**, to make a vow, vows; **– դնել ողջախոհութիւն**, to make a vow of chastity; **–ս կոնել հրապարակաւ**, to make a solemn treaty; **– դնել** or **յ–մտանել ընդ ումեք**, to make a treaty, or an alliance with any one, to be in treaty for; **հնդել– հաշտութիւն, – հաստատութիւն առնել**, to make peace; **կալ յ–ին**, to remain faithful to one's vow; **կատարել զ–ն**, to accomplish one's vow; **անցանել զ–իս, ջնել զ–ն, ապականս առնել զ–իւր**, to break or violate one's vow; **անօրինել զ–ն**, to dispense with or exempt from a vow; **–իւք խնդրել**, to desire ardently, to long for eagerly; **երթալ յ–**, to go on a pilgrimage; **զ–ս իմ կատարեցից**, I will accomplish my vow.

Ուխտաւոր *s.* pilgrim; **–ութիւն** *s.* pilgrimage; **–դիր, դրաց** *a.* making a vow; being under a vow, Nazarean; allied, confederated; **– լինել**, to make a vow; to conclude a treaty; **–դրեմ, եցի** *vn.* to form an alliance or confederacy, to league; **–դրութիւն** *s.* making a vow; concluding a treaty; vow; profession; wish, desire; **–դրուժ, –զանց, ից** *s.* violator or breaker of a vow, of a convention; infringer, transgressor, offender; *a.* false-hearted, unfaithful, perfidious; **–զանգեմ** *vn.* to break or violate one's vow; **–զանցութիւն** *s.* violation of a vow, of a convention, contravention, breach, infraction of treaties; transgression; **–կալ, աց** *a.* observing, keeping a vow or convention, faithful, true, loyal, true-hearted; **–կան** *a.* votive; **–կատար** *a.* accomplishing one's vow; **–կից** *s.* companion in a vow; ally, confederate; **–նեղ**, &c. S. **Ուխտաւորանց**, &c.; **–պահ, աց** S. **Ուխտակալ**; **–պահութիւն** *s.* accomplishment, observance of a vow or convention, fidelity; **–սէր** S. **Ուխտակալ**; **–տեղի** *s.* sanctuary, holy place; **–տուն** *s.* place where one makes a vow or convention; **–տար** *a.* complaisant, obliging, affable; **–տր** *a.* that has made a vow; allied; Nazarite; professed (monk or nun); *s.* pilgrim; **–տրիմ, եցայ** *vn.* to vow, to devote or dedicate oneself to God; *fig.* to deprive oneself of, to abstain from; **–տրութիւն** *s.* consecration, state or condition of a Nazarene, of a monk; vow, profession; pilgrimage.

Ուխտիմ, եցի *va.* to vow, to make a vow; to take the vows, to profess; to make or conclude a treaty, or covenant; to confederate, to enter into a mutual obligation; **– նուէրս**, to promise offerings; **ուխտեալ** *a.* professed (monk or nun).

Ուծակեր *a.* vegetarian; **–նամ, ացայ** *vn.* to cool down, to be estranged; to remove, to go out of, to abandon, to fail; **–ցուցանեմ** *va.* to cool, to damp, to estrange; to avert, to remove.

Ուղ, ք *s.* stairs; bridge; way or passage; S. **Ծուծ**. [**կատար**, &c.

Ուղարկատար, Ուղարկեմ S. **Ցուղարք**.

Ուղեգնաց, աց *s.* traveller, passenger; **–ութիւն** *s.* travelling, journeying.

Ուղեդարձ *s.* return from a journey or voyage. [ey or voyage, travelled.

Ուղեկեալ *a.* returning from a journ-

Ուղեկից *s.* fellow-traveller, –passenger; **–ք**, retinue, train, attendants, suite, cortege; **– լինել** or **–կցիմ, եցայ** *vn.* to travel together, to accompany, to go with, to follow; to convoy; **–կցութիւն** *s.* travelling companion, accompanying, following, company; convoy.

Ուղեղ, ուղղոյ *s.* brain, brains; marrow; S. **Փափեալ**; **սեղեակ ուղղոյ**, skull; **– ի գլուխ ունել**, to be judicious, in one's right senses; **մինչեւ ցոսկերաց**, to the very marrow of the bones; **–ական թթուտա** *s. chem.* ce-

rebric acid; -ային a. cerebral; medullar, medullary.

Ուղեչափ s. odometer.

Ուղերձ, ի s. gift, present, homage; address; տալուցանել, to present an address; -եմ, եցի va. to make a present, to present, to offer, to give; to address; to push forth, to produce; to attract, to win with gifts, to seduce; to persuade, to induce; -ումն s. extension.

Ուղեցոյց s. guide, escort; itinerary; *mech.* sector-guide; - օտարականի, cicerone, guide; - լինել, to guide, to escort, to conduct.

Ուղեւոր s. traveller; passenger; ի ձեւ -ի, in travelling trim; -ական a. travelling; -եմ, եցի va. to guide, to conduct, to direct in the way, to put on the way; to send, to despatch, to forward; -իմ, եցայ vn. to set out on a journey, to start, to go to travel, to travel, to take a journey, to journey; -ութիւն s. journey, travels; itinerary; - ընդ ցամաք կամ գարձ, the journey there & back; - ընդ ծով եւ գարձ, the voyage out & home; ծախք -ի, travelling expenses; ուղեւորիլ զանգարձն -, to go one's last journey.

Ուղիղ, ոյ or լոյ s. branch, bough; shoot, slip; -ք եղջերուոյ, tiers of the horns of deer, antlers; յապաւել զ-ս, to prune, to lop, to trim off the superfluous branches; -արձակ a. branched, branchy.

Ուղի, զ-ոյ s. road, way, route, journey; passage; յ- արկանել, to send on a voyage, to start a person on a journey; յ- անկանիլ, ուղոյ լինել, to set out, to start, to leave, to depart, to go away.

Ուղիղ, ուղղոյ a. right, straight, direct, vertical, upright; correct, accurate; *fig.* right, just, honest, loyal, equitable; *ad.* directly, straightly, vertically; uprightly, rightly, justly, well; s. S. Ուղէզ; - գիծ, right line; - անկիւն, right angle; - սիրտ, honest, loyal heart; - միտք, upright mind, just judgment; - առնել, to smooth, to prepare; to make ready the way; S. Ուղղեմ; - գնալ ի նպատակն, to come to the point, to aim at; - վարդապետել, to indoctrinate, to instruct in sound principles; - դատեցար, thou hast rightly judged.

Ուղի, ից s. mountain stream, torrent, flood; ravine; -ք հոսանաց, հեղեղաց, torrents; -ք փառիսութեան, river of pleasures; -ք արեան, a river of blood; ի բազում յաչացն -ք արտասուաց, he shed a flood of tears.

Ուղեհաւաք s. torrent-water; -ք, torrents; - հեղեղատ, a flooded or swollen torrent; -ցան a. inundating, overflowing; -ուր a. having small torrents. [overflow.

Ուղեհեմ va. to inundate; -իմ vn. to

Ուղեխինահոս a. rushing like a torrent; torrential. [tially.

Ուղեխորէն ad. in torrents, torren-

Ուղեկան a. palm-long, four-inched, four finger's deep.

Ուղղաբան, &c. S. Ուղղախոս, &c.; -բար ad. rightly, well; sensibly, judiciously; -բարոյ a. good, just, upright, honest; -բերդ a. high and straight; well-shaped, straight, tall; գնալ - հասակաւ, to go haughtily, to hold one's head high; -բոյն s. brain-cavity; skull; -գիծ a. rectilineal, -lineous or -linear; -գիր a. correct, written correctly; s. orthographer; -գնաց a. walking upright; *fig.* walking in uprightness, full of rectitude, virtuous; -գնացութիւն s. orthodromy; -գործ a. well-doing, just; upright; -գրական a. orthographical; -գրեմ va. to correct, to rectify, to set right, to spell; to write correctly; -գրութիւն s. correction, rectification; *gr.* orthography; -գաւառ a. of right or just judgment, judging equitably, just, right; -գաւառութիւն s. sound, correct or right judgment, good sense; -գաւան, ից a. orthodox, catholic; -գրիմ vn. to become, to befit; -ղից a. marrowy; pithy; plump, fat, greasy; -խոհ, &c. S. Ուղիմիտ, &c.; -խօս, ից a. speaking well, correctly or justly; -խօսեմ, եցի va. to speak correctly or properly; -խօսութիւն s. orthology; -ծեմ va. to conduct directly; -ծոծ a. whose marrow is dried up; - առնել, to consume or suck the marrow; - առնել ցաւոց զոսկերս, to torment, to excruciate, to torture; -կան a. right, direct; s. *gr.* nominative; -կի a. right; *ad.* rightly, directly; correctly; -կշիռ S. Արդարակշիռ; -կտուր a. cut quite straight; -կցեմ va. to reunite well; -կտուց a. straight-beaked; -չամբոյլ S. Ուղղա-

դաւան ; *-հայեաց a.* perpendicular ; normal ; *- գիծ* , plumb-line; *-հայեցու- թիւն s.* perpendicularity ; *-հաւատ* , *ից a.* orthodox ; *-հաւատուրթիւն s.* orthodoxy; *-ձայնուրթիւն s.* correct pronunciation; *-ձեւեմ va.* to direct; to rectify; S. *ուղիղ Համառօտեմ*; *-ձիգ a.* in a direct line, direct, straight, vertical, perpendicular, upright; *-ձգուրթիւն s.* perpendicularity; *-մարգուրթիւն s.* orthopedy ; *-միտ* , *մտաց a.* sound- or right-minded, judicious, sensible, honest, upright ; *-մտուրթիւն s.* good sense, probity, integrity, honesty, sagacity ; *-ղին a.* cerebral ; *-նկիւն s.* orthogon, rectangle ; *-նկիւնի a.* orthogonal, right-angled, rectangular ; *-շարժ a.* moving straightly or evenly; *-շաւիղ a.* straight (road); walking upright; *-շնչուրթիւն s. med.* orthopnœa, orthopny ; *-շունչ a.* blowing straight ; *-չափ s.* square ; cathetometer ; *կաղ -* , bevel ; *-սէս ad.* right, rightly, well ; *-ջերմ s. med.* cerebral fever, brain-fever ; *-սացուրթիւն s.* sound doctrine ; *-սիրտ a.* single-hearted, upright, straightforward ; *-սրեմ* S. *Ուղղեմ* ; *-փայտս s.* ithyphallus ; *-փառ* , *աց* , *-փառհաւատս a.* orthodox, catholic ; *-փառուրթիւն s.* orthodoxy, catholicism; *-քննի a.* searching the truth.

Ուղղեակ , *եկի s.* rudder, helm ; regulator ; S. *Ղեակ*.

Ուղղելի a. corrigible.

Ուղղեմ, եցի va. to make straight, to trim, to straighten ; to erect, to raise, to hold up ; to address, to direct ; to conduct, to govern, to rule ; to correct, to rectify ; to correct, to reclaim, to improve, to reform, to make better, to amend ; *- զդնացս* , *զվարս* , to regulate one's conduct or actions ; to repent, to amend ; *- զսխալանս* , to confess one's errors, to redeem one's faults ; *- զբան* , *զխնդիր* , to address, to direct one's words to, to question ; *ատեան -* , to assemble or convoke a council ; *նիզակ ուժիք -* , to hurl a javelin at ; *- զկայմ mar.* to mast.

Ուղղութեաց a. straight (road) ; *fig.* just, virtuous.

Ուղղիչ s. corrector ; reformer ; rector, director ; conductor, leader ; driver, coachman ; steersman, helmsman ; S. *Ղեակ* ; *mech.* regulator, governor, moderator.

Ուղղորդ , *աց a.* straight, direct, perpendicular ; *ad.* directly, quite straight, perpendicularly, apeak ; *-ուրթիւն s.* perpendicularity.

Ուղղուրթիւն s. direction ; regularity ; *fig.* rectitude, uprightness, integrity, justice, equity ; correction, rectification, adjustment, amendment ; redress, reformation ; direction, tendency ; *- վարուց* , moral tendency, conduct, morality, morals ; *- բարուց* , correction of morals ; *Գիրք -եաց* , the Book of *Jasher* ; *առնել յ-* , to reclaim, to correct ; *յ- գալ* , to be reclaimed, corrected, to repent.

Ուղտ , *ղկի s.* palm, hand, hand's-breadth, four inches.

Ուղտ , *ուց s.* camel ; *մատակ -* , she-camel ; *տատիկ -* , dromedary ; *զ-ու ձայն առնել* , to bellow like a camel ; *-ապան s.* camel-keeper ; camel-driver ; *-ափուշ s. bot.* pine- or golden-thistle ; *-աքաղ s.* chimæra, fabulous monster half camel half deer ; *-եղի s.* camel-skin ; *-երամակ s.* drove or multitude of camels.

Ուղփ S. *Լուփի* ; *-աճեմ* , *-եան a.* celestial, luminous, shining ; supreme.

Ուժեկ s. zest, relish, much sweetness ; *-ուտր a.* kind, bountiful, beneficent.

Ումպ s. drinking, drink ; drinking-bout, draught, sip, gulp ; *ըմպել - առ -* , to sip ; *թէպէտեւ յ- էր* , although he was about to drink.

Ումպէն , *Ումբ եւ պէտ a.* useless, worthless, futile, flimsy ; whatever, whatsoever ; *ad.* uselessly.

Ունդ , *Ունդ s.* god of hell, Pluto.

Ուն s. having, taking, hold ; S. *Կուն*.

Ունակ , *ից a.* having, containing ; *-աբար ad.* habitually ; *-ական a.* habitual ; habituated, inured ; innate, inborn ; *-անամ* , *ացայ vn.* to habituate, to accustom oneself ; *-ացուցանեմ va.* to habituate, to accustom ; *-ուրթիւն s.* S. *Ուն* ; habit, custom, accustoming, routine, practice ; *-թեաբ ad.* by routine, by rote ; *- -թեաբ յաղթի* , custom conquers custom.

Ունայն , *ից a.* empty, void ; vain, useless ; *ad.* in vain, vainly ; *s.* vacuum, void, vacuity.

Ունայնաբան , &c. S. *Դնդունայնաբան* , &c. ; *-բար ad.* vainly, to no purpose, uselessly ; *-բոյս a.* unfruitful, unprofitable ; *-խոհ a.* given to futile

or vain thoughts; *-խոյզ a.* seeking useless things; *-կրօն a.* of vain religion; *s.* miscreant; *-հանդերձ a.* clotheless; *-հաւատ, յգ a.* of false religion, infidel, misbelieving; of little faith, incredulous; *-ձայն բան, -ձայնութիւն s.* word or discourse void of meaning; chatter; erroneous doctrine; *-ձեռն a.* empty-handed; *ad.* with empty hands; *-միտ a.* empty-headed, *addle-headed, giddy; *-միտութիւն s.* empty-mindedness, senselessness, vanity, emptiness; *-նամ, ացայ vn.* to become empty, to be emptied; to vanish, to vanish or pass away, to go off in smoke, to disappear; to be deprived of, to remain without; to be debased, humbled; *-պարծ a.* vain, proud, vainglorious; *-քան* S. Զրպարտան; *-սէր a.* vain, fond of vanities; *-սիրութիւն s.* love of vanity; *-վատակ* S. Զրպարտակ; *-վար, -րուեստ a.* attached to vain things, applying oneself to futilities; *-ցուցանեմ va.* to empty; to render vain or useless, to do away with; *- գանձն*, to be annihilated, to bow down to the dust, to debase or humble oneself; *-ցուցիչ a.* rendering vain; *-փառ a.* vainglorious.

Ունայնութիւն *s.* vanity; inutility, futility; *-թեր պաշտամունք*, superstition; *- -թեց, ամ ինչ ըստունայն է*, vanity of vanities, all is vanity.

Ունդ, *ընդոց s.* chaff, straws, trifle.

Ունդ, *ընդոց s.* pulse, legume; grain, corn; *fig.* progeny, descendants; *-ա-կեր a.* feeding on legumes, vegetarian.

Ունելի *a.* holding, taking.

Ունելիք, *լեաց s.* tongs; pincers, pliers; nippers; snuffers; S. Մազխէլ; *- խեցգետնոյ*, claws; *- չաքարի*, sugar-tongs; *- վիրաբուժից*, forceps; *- վարսասվիրայի*, curling iron, curling tongs.

Ունկնդրութիւն *s.* audition.

Ունկնդրութիւն *s.* possession, dominion.

*Ունեակեր S. Կանամոխ.

*Ունեւոր *a.* rich; *-ուէ s.* richness.

Ունիմ, *կալայ, կալ vn.* to have; to take, to hold, to possess, to occupy, to enjoy; to take, to stop, to retain; to seize upon, to become master of, to subject, to subdue; to contain, to enclose; to carry, to support, to sustain; to relate to, to refer to; to be able, to know how; *- առ, իբրեւ*, to esteem, to repute, to take for, to look upon as, to regard as; *- զտեղի*, to stand instead of, to supply the place of; *- զդէմ*, to stop one, to seize; *- ըզգուշութիւն*, to take care, to watch; *- ի մտի*, to form a design or project, to propose to oneself, to think to; to retain; *զառաջս -*, to oppose, to resist, to impede, to hinder; to stand or go before; *զդէմ -*, to make head against, to face, to resist, to oppose, to fight; *- առ իւր գաղտնիս*, to keep another's secret; *- զսուն*, to maintain the honour of the house; *սիրոյ - զհաստատութիւն*, to keep the faith; *ի վայր - զբարկութիւն*, to refrain from anger, to control one's anger; *գութ - զմեզ*, to have pity on us; *- զաղանդ, զուսմունս*, to follow the doctrine, to be of the sect of; *ոչ առ սուտս ունիմ զձեզ*, I do not take you for liars; *զանձինս առ իմաստուն ունէին*, they thought themselves wise; *իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա*, they looked on him as a prophet; *սրտմտութիւն կալաւ զնա*, he was enraged; *զինչ ունիս առնել*, what have you to do? *կալ զնա զեղջերացն*, take it by the horns; *հրամայեցին նմա - զգլուխ բազմականին*, they gave him the highest place at the feast; *տենդն կալաւ զնա*, the fever has seized him, he has caught a fever; *ունիմ ի վեհափառիկ քաղաքս երս ամս*, I stayed twenty-four years in Venice; *ահ կալաւ զիս*, fear seized me; *ի բան մի ունիր*, never mind, do not care for that; *- ունէին իւղ՝ այլ...*, they had indeed oil, but...; *խօսել կալաւ*, he began to speak; *կալարուք զկիրճս ջրոյն*, seize the canals; *դիպող պատասխանեաւք ունի զբերանս նոցա*, he silences them with opportune replies; *խօսել ոչ ունիմ, ոչ ունիմ ասել*, I cannot speak, I do not know how to speak; S. Խորհուրդ, Շնորհ, &c.

Ունծայ, *ի*, Ունկի, *կւոյ s.* ounce.

Ունկն, *կան s.* ear; *ունկունք*, handle; S. Ականջ; *- դնել, մատուցանել*, to give one's ear to, to lend an ear to, to listen, to hearken, to be attentive; *խօսել յականիկն*, to speak in one's ear; to whisper; *- արկանել*, to obey; *չդնել յունկան*, to disobey; *զոր լսեալ յունկանէ*, what has been confided to your year; *հասեալ յ-ն*, it reached even his ears; *- դիր!* listen! attention! S. Ծռիւղ.

Ունկնալուր S. Ականջալուր; *-խիլ a.* shutting one's ears; disobedient, contumacious; *-կան a.* auricular; *-կապիճք s.* concha, pavilion of the ear; *-մուտ a.* entering by the ear; *s.* earwig, forked-tailed insect; *-ցաւ s.* earache, otalgy; *-ուր a.* ansated, having an ear or handle.

Ունկնդիր, դրաց s. auditor, listener, hearer; *a.* listening, obedient, docile, submissive; *-ք,* auditory, audience, the public; *- լինել* or *-դրեմ, եցի vn.* to lend one's ear to, to listen, to auscultate, to hear, to hearken to, to grant; to obey; *-դրասէր a.* loving to listen; docile; *-դրութիւն s.* listening; audience; auscultation; obedience.

Ունկն եւ բունկն *a.* heard by hearsay, auricular, doubtful.

Ունողութիւն s. possession; power, authority; *շուրջ -,* circuit, circumference.

Ունչք, ընչաց s. nose; mustachio; *արբեր զունչս,* to blow one's nose; *զընչովք առնել,* to trim one's mustaches, to twirl the mustaches; *ունչս առնել, ունել, ընկենուլ, յընչաց քաշել, յընչացք բանալ,* to turn up one's nose at, to snap one's fingers at, to set at nought or at defiance, to take no notice of, to make no account of, to set light by, to despise, to scorn, to quiz, to laugh at, to ridicule.

Ունչաս *a.* noseless.

Ունդ, քնդոց or **ից s.** the innor side; bottom; earth; root; *soot; *յ- բերդին,* under the castle walls; *յ- լերին,* at the foot of the mountain; *ընդ - տանել զոք,* to drag a person along the ground; *ընդ - տանել զլերինս,* to raze the mountains to the ground, to level with the earth; *բրել զ- այդոյ, ապա տուռել զ- որթոյ,* to dig about the roots of vines.

Ուշ, ոյ or **ի s.** memory, remembrance; attention; intelligence, mind, sentiment, sense, instinct; **a.* late; S. Զուշիկ; *- եւ ուրուշ,* the senses; *- ի կուրծ ad.* attentively, carefully, heedfully; *-ի -ով ad.* with great attention, most attentively, more at leisure, diligently, carefully; *- առնել, առնուլ, ունել, դնել,* to pay attention, to be attentive, to have in view, not to lose sight of; to apply oneself to; to mind, to take care, to be heedful or cautious, to take good heed, to be on one's guard; to tend to, to aim at, to seek, to try, to endeavour, to strive; *յ- ածել, առնել, արկանել,* to recall to mind, to remember, to remind; S. Զիշեցուցանեմ; *յ- գալ, լինել, ընդ գալ,* to bear in mind, to recollect, to call to mind, to remember; *յ-ի ուշ նել, կապել,* to preserve in one's memory, to have recollection of, never to forget; *- ի կուրծս առնել,* to think, to meditate, to conceive or imagine the design of; *- ի կուրծս արկանել,* to take a thing for serious, in earnest; *ընդ եւ զուրուշ գրաւել* S. Մոգեմ; *ընդ ուշս ածանել զ-,* to excite the attention; *- ունել յոք,* to follow with the eyes; *յ- բերել* S. Զիշեմ; *յ-ի բերել,* to revive, to cause a person recover his breath, to quicken, to rouse; *- ունել,* to wait; *բառնալ յ-ոյ մտաց,* to cause to forget, to put out of one's head; *պրծանիլ յ-ոյ յիշատակաց,* to be forgotten; *յ- լինի ինձ, ինձ յ- անկանի,* I do remember; *- ի կուրծս անկաւ գրել,* the idea struck him to write, he conceived the idea of writing; *- ի կուրծս քաջալերէին զմիմեանս,* they incessantly encouraged one another; *չէ ի յ-ի մտաց,* he does not remember; *նմա ընդ յ-ի կապեաւ,* calling to his memory, reminding him; *- կալ,* attention! S. Զգեղում, Կուրծք, &c.

Ուշաբարձ *a.* maddening; *-եալ a.* forgotten; S. Ուշագնաց; *-ութիւն s. med.* catalepsy; *-բեր լինիմ* S. Ուշաբերիմ; *-բերեմ, եցի va.* to recall to mind, to remember, to remind of; to cause to recover from a swoon, to cause one to come to again; *-բերիմ, եցայ vn.* to recover from a swoon, to come to life, to revive, to recover one's thoughts on senses; *-դնաց a.* out of one's mind; loosing one's senses, fainting, swooned; *- լինել,* to faint away, to swoon; *-դիր,* &c. S. Մտադիր, &c.; *-թափ a.* S. Մտաթափ; beside oneself, out of one's mind, having lost all sensation; *- լինել* or *-թափիմ, եցայ vn.* to be out of one's wits; to swoon or faint away; *-թափութիւն s.* amnesy; *-կալ, -կալու, -ուս, -ք* S. Մտադիր.

Ուշիկ, ոյ *a.* of good memory; intelligent; Արտաշէս -, Artaxerxes Mnemon; *-ութիւն s.* good memory; intelligence.

Ուշիմ *a.* witty, intellegent, ingenious, sensible; judicious, wary, prudent; – լինել, to be attentive, wise, sagacious, to attend to; –ութիւն *s.* presence or penetration of mind, readiness of wit, intelligence, sagacity, acuteness.

Ուպան, ի *s. chem.* galbanum; benzoin.

Ուռ, ոյ *s.* vine-branch; branch; S. Ուռենի; yew, yew-tree; – վարսագէզ, vine-branch with foliage & fruit.

Ուռամիջակ *a.* middle-sized.

Ուռան *s.* candlestick; S. Վառարան.

Ուռեակ, եկայ *s.* snare made of

Ուռենագոյն *a.* willowish. [branches.

Ուռենաւ S. Ուռնուտ.

Ուռենի S. Ուռի.

Ուռեց or եց, ք S. Ուռոյց.

Ուռճեմ, եցի *va.* to fertilize, to render fertile; S. Յուռճեմ.

Ուռի, ուռւոյ, ուռւոց *s.* willow, osier; վարսաւոր or վայրակաթ –, weeping willow; գնգապուռ –, pollard-willow; –ք, willow-plot, –hedge, osier bed.

Ուռկան, ոց *s.* net, netting, trammel-net; *fig.* snares; –արկ, –աւոր *a.* fishing with a net; *s.* fisher; –եմ, եցի *va.* to fish with a net, to fish; *fig.* to take as in a net, to catch, to draw into a snare.

Ուռկանաւոր *s. Latin w.* Vulcan, god of fire & of smiths; vulcano, Etna, Vesuvius, &c.

Ուռճազարդ, –ի or լիր *a.* flourishing, flowery, in full bloom or vegetation; filled up, abundant, plentiful; –նամ, ացայ *vn.* to be vigorous, rank, flourishing; *fig.* to be in a thriving or prosperous condition; to be full, brimful; to abound, to redound.

Ուռն, ռան. ուռռունք, ռանց *s.* hammer; S. Կեալ; *fig.* oppressor; Հարուած ուռան, –blow; կոփիչն ուռանց, hammering; – Հարկանել, to hammer; – դարբնոցի, sledge- or forge–; – մեծ, sledge; – ձողձան, tilt–, tail–; – ձնձ կառաւոր, front–, largest forge–; – վերացման, lift–; – շոգեշարժական, pounding–; – ատամնաւոր *mar.* claw- or fid–; – ձեռաց, hand–, up-hand–.

Ուռնադղդդ *a.* resounding; clanging; *ad.* with hammering; – բամբիւն, hammer-blow; clang; – Հնչէին սալք, the hammer-blows resounded on the anvil.

Ուռնած *s.* hammerer.

Ուռնակ, ի *s.* small hammer.

Ուռնաձեւ *a.* hammer-shaped.

Ուռնաւոր *s.* hammer-man.

Ուռնուտ, ուեայ, ռուցեալ *vn.* to be swollen, to swell, to puff up, to stuff out, to rise up; to bloat; *fig.* to be swollen or puffed up, to be inflated, to grow proud.

Ուռոյց *a.* swollen, puffy, bloated; –ք *s.* swelling, puffing, rising; tumour, bump; blister, pimple; զնաւուցանել զ–ս, to assuage or cure a swelling.

Ուռուճ, ոյ *s.* Յուռուճ; sorcerer.

Ուռուցանեմ, ցի *va.* to swell, to puff out; to bloat; to stuff; to tumefy, to raise.

Ուռուցիկ *a.* swelled out, puffed up, bloated, turgent; swelling, puffing; *fig.* proud, fastuous, pompous; – Հողմն, tempestuous or stormy wind, gust; – ոճ, turgid, inflated or fustian style; – Հեղք, wavy hair.

Ուռուցումն *s.* swelling, puffiness, bloatedness, turgescence, inflation, turgidity; *fig.* turgidness, bombast.

Ուսանիմ S. Ուռնուտ.

Ուս, ոց *s.* shoulder; back; – շինուած ծոց, wing of a building; հեծանել ի յ–երիվարի, to ride, to mount, on horseback; զուսովք արկանել, to put on one's back; – դնել, to become stiff-necked, obstinate; բարձր ուսովք քան ի վեր, taller by a head & shoulders; S. Ընդոստ, Թիակ. [course of study.

Ուսաց *a.* learnt; having finished a

Ուսանիմ, ասի, սեր, սեալ *vn.* to learn, to study, to read; to be instructed; to exercise oneself in; – զգաստ, to learn, to study one's lesson; – ի բերան, to con over, to study by heart; S. Փոշմ; ուսեալ *a.* learned; erudite.

Ուսանող *a.* learning; *s.* student.

Ուսանոց *s.* shoulder-strap, –piece; ephod; epaulet; S. Վակաս.

*Ուսեմ S. Շալակիմ.

Ուսընդառուղ *ad.* worn crosswise.

Ուսի, –ւ S. Ձիւս ձեան.

Ուսող *s.* student, studier; mathematician; –ութիւն *s.* S. Ուսումն; mathematics.

Ուսումն *s.* study, lecture, teaching, instruction; doctrine, science; religion, sect; ուսման ձեւ, affectation, studied effort, endeavours; առ ուսմանէ, by instruction; հուիրել յ– ըզ–

ժամանակն, to consecrate all one's time to study; S. Թեւակոխեմ.

Ուսումնական *a.* scientific; mathematical; *s.* mathematician; scholar, learned man; *-ն* or *-ութիւն s.* mathematics; *-կից s.* fellow-student; schoolfellow; *-պահ լինիմ vn.* to preserve the knowledge or doctrine acquired; *-պետ* S. Ուսուցչապետ; *-սէր a.* fond of study, of learning, studious, diligent; lettered, erudite; *-սիրական a.* philomathical; *-սիրութիւն s.* studiousness, love of study; phylomathy; *-տեաց a.* loathing study, hating science; *-տեղի* S. Ուսումնասէր; *-տեցութիւն s.* hatred for study; gross ignorance; *-տու s.* teacher; mathematical master; *-տուն s.* school; study; institution, Ուսուցանելի S. Ուսուցիչ. [college.

Ուսուցանեմ, *ցի va.* to teach, to instruct in, to lecture, to be a teacher or professor of, to profess, to enlighten, to form, to make erudite or wise.

Ուսուցանող S. Ուսուցիչ; *-ութիւն s.* professorship.

Ուսուցիչ, *-ցող s.* professor, master, teacher, preceptor, instructor.

Ուսուցումն *s.* instruction, teaching, precept.

Ուսուցչական *a.* professorial.

Ուսուցչապետ *s.* chief assistant master, vice-principal; *-ութիւն s.* chief assistant mastership.

Ո՞ւստ, Ո՞ւստ ուստից *ad.* whence? from where? from what place? which way? Ուստեմն S. Ուստից. [from some place; *-ս*, from several places, in all directions; *ամ -ս*, on all sides; from all quarters; *այլ -ս*, *այլուստ -ս*, from another side, elsewhere, in or from another part; *բազում -ս*, *յոլով -ս*, from many places; often, in many ways; *ոչ -ս*, *ոչ -ս այլ -ս*, from no other place, from no other part; *երկիւղ եւ ոչ -ս*, no fear; *ոչ -ս ի իշխանութիւն, եթէ ոչ յԱստուծոյ*, there is no power but from God; *ոչ գոյր -ս ևս պատերազմ*, no war was undertaken in his time.

Ուստի *ad.* whence, of which, of what; *conj.* so, for that reason, on that account; well, then, consequently, in consequence.

Ուստի՞ *ad.* whence? from where? from what place? from whom? from what? *-ս ճանաչէս զիս*, how comes it that you know me? *-ս գաս*, whence comest thou? *-ս ես*, whence are you? *-ս ինձ այս զի*, how is it that it happens to me? how is it that? *-ս եւ -ս եւ իցէ*, from any place whatever, where you like. [boy, child.

Ուսումն, սեր. սից, սերաց *s.* son,

Ուտելի *a.* eatable, comestible; *s.* eater; *-ք*, food, eatables.

Ուտեմ, կերայ, կեր *va.* to eat; *fig.* to run through, to squander, to eat up, to waste, to consume; to eat away or up, to corrode; to fret; to consume, to devour; *անյագաբար -*, to eat greedily, to eat up, to devour; *կերեր զամ կեանս իւր*, he lavished or squandered away all his fortune. [victuals.

Ուտեստ, *կաց s.* food, nourishment,

Ուտիճ, տճից *s.* worm, moth, grub, caterpillar; rust; *med.* cancer; *chem.* corrosive-sublimate, protochloride of mercury; *- ցորենոյ*, weevil; *- պանրոյ*, maggot, mite; *- փայտի*, pulsator, death-watch.

Ուտիչ *s.* eater; consumer.

Ուտիք *s.* flesh-day, meat-day; * *- ուտել* to eat meat; *ոչ ամ օր -, եւ ոչ երկիցս գաւթիկ*, Christmas come but once a year.

Ուտճահոտ *a.* worm-eaten, rotten.

Ուտումն *s.* eating.

Ուր *ad.* where, whither; *conj.* while; when, on; *- զի*, whereas; *- ուրեմն*, hardly, scarcely; at last, finally; *- ուրիք*, where, in whatever place, wherever; *- եւ, - եւ իցէ*, wherever, wheresoever, any where, no matter where; *- եւ իցեն*, wheresoever they may be, wherever they are.

Ո՞ւր *ad.* where? in what place? *- եմ, - իցեմ ես*, where am I? *- ն նա*, where is he? *- գնաց*, where is he gone? *- եւ ուստի՞ եկն*, how & whence came he?

Ուրագ, աց *s.* hatchet, small axe.

Ուրախ *a.* light-hearted, gay, merry, joyful, jocund, cheerful, sportive, playful; *- առնել* S. Ուրախացուցանեմ; *- լինել*, to be cheerful, delighted, to rejoice, to feel glad, to have pleasure; to feed well, to feast; *-լիր!* hail! joy be with you! God keep you!

Ուրախարար *a.* bringing joy, rejoicing, diverting; *-լի*, *-լիր* or *լից a.* full of joy, joyful, cheerful, playful, jovial; *-կից s.* sharer in a person's joy; *a.*

congratulating; – լինել, to rejoice with; to congratulate, to felicitate, to wish joy to, to compliment; to feast together, to treat one another; -կցու-թիւն, -միա, -նամ S. խնդակցութիւն, &c.; -բար *a.* giving or inspiring joy, rejoicing, joyous, pleasant; -ցուցանեմ *va.* to rejoice, to give joy, to enjoy, to enliven; to revive; -ցուցիչ, -ուհի S. Ուրախարար.

Ուրախութիւն *s.* rejoicing, joy, gaiety, mirth, merriment, pleasure; feast, festivity, entertainment; -թե *ad.* joyfully, cheerfully, with pleasure; -թե ուրախ լինել, to overflow with joy; առնել – մեծ, to give a great banquet.

Ուրան, ի *s. chem.* uranium.

Ուրանալի *a.* deniable.

Ուրանամ, ացայ *vn.* to deny; to disavow, to disown, to disclaim; – զհաւատս or ի հաւատոց, to abjure one's faith, to apostatize, to turn apostate, to renounce, to forswear; – զանձն, to renounce, to deny oneself.

Ուրանաքար *s.* uranite.

Ուրանոս, ի *s. ast.* Uranus, (Georgium sidus, Herschel).

Ուրանօր *ad.* where; – եւ կամիցիս, where you like, wherever you please.

Ուրասա *s.* S. Ուրացութիւն; յ- լինել, կալ S. Ուրանամ; յ- լինել յերախտիս, to be unmindful of favours received, to pay a favour with ingratitude, to be ungrateful, unthankful.

Ուրար, ի *s.* stole; S. Փոլ.

Ուրացական *a.* negative.

Ուրացեալ, Ուրացող *s.* apostate, renegade or -do; -ն Յուլիանոս, Julian the Apostate.

Ուրացութիւն, -ումն *s.* denial, negation, disavowal; abjuration, apostasy; – անձին, self-denial, abnegation.

Ուրացուցանեմ *va.* to cause to deny or abjure.

Ուրացօրէն *ad.* like an apostate.

Ուրբաթ, ու *s.* friday; աւագ –, Good Friday; -ալէզ, ի *a.* friday-breaking, fast-breaking; -այրք *s.* Oorpataïre (Friday-Caves), cave in Armenia where mass was celebrated every friday; -ացուցանեմ *va.* to cause to fast on friday; յ-ացեալ *a.* friday-like; – գարու, in the sixth century.

Ուրգ, ից *s.* conduct, water-pipe, channel, trench, gutter; drain; -եմ, եցի *va.* to drain; -ոց *s.* drainage.

Ուրեմն *conj.* then, consequently; *ad.* some where, in some place; *pr.* about, near; *a.* some, certain; աստ –, here; անդրդան –, too late, in the end, at last, after much time, finally; վաղ –, already, before; վերադոյն –, above; before; զքառասանամեայ – էր, he was about forty years old.

Ուրեք *ad.* somewhere, in some place; *a.* one, some, certain; *s.* some place; ոչ –, no where; թէ – գայցէ ի տուն, if he ever returns home; ի քաղաքի –, in a city; ի տեղւոջ –, in a place; ամ –, every where; – –, in some places; – –, or է –, sometimes; բազում –, in many places.

Ուրիշ *a.* S. Որիշ; * other.

Ուրկածին *a.* producing leprosy.

Ուրկանամ, ացայ *vn.* to have the elephantiasis.

Ուրկանոց *s.* leper-house, lazar-house.

Ուրկոտ, ից *a.* leprous, lazar-like; *s.* lazar; -ութիւն, -կուժիւն *s.* leprosy; elephantiasis; venereal disease.

Ուրոյն *ad.* separately, apart, aside, privately, severally; *pr.* without, except, excepting, save; *a.* separate, different, distinct; peculiar, particular, private, own, special, individual, proper; – – *ad.* separately, distinctly.

Ուրոյնանամ, &c. S. Վերուստնամ, &c.

Ուրու, ից *s.* phantom, ghost.

Ուրուագիծ *s.* sketch; -գիր *s.* rough sketch or copy, rude outline, first draught; *a.* drawn; sketched, designed; -գրեմ *va.* to draw; to sketch, to design, to delineate; -գրող *s.* draughtsman; -գրութիւն *s.* drawing; sketch, draught; -գէս or գիսակ *s.* phantasmagoria; -գիսական *a.* -gorical.

Ուրուական *a.* fantastic, imaginary, visionary, false, apparent, chimerical; *s.* shadow, image, phantom, spectre; idol, image; rough-draught, sketch; -ք, manes, shades, apparitions, ghosts, visions; -ք մարգական, statue, likeness; – սղջուհի, nocturnal pollution.

Ուրուամայն *a.* insignificant, vain, idle, false; -պաշտ *a.* idolatrous; -պէս *ad.* falsely; apparently; -գար *s.* sorcerer; -քար *s.* graphite, plumbago.

Ուրուկ, րկի, կաց. րկուհք, կանց *a.* leprous, infected with elephantiasis.

Ուրուշ S. Ուշ.

Ուրուր *s. zool.* buzzard.

Ուրջ S. Վերջ.

Ուրջու, ըրջուի, ուայ s. step-child, step-son or —daughter.

Ուրց s. bot. thyme.

Ոփ, ոց s. large hole, pit, ditch.

Ոփելեթին s. H. w. slingers.

Ոփի, ք, ոփեայ s. bot. white poplar.

Ոփիտես s. Gr. w. ophite, serpentine marble.

Ոփրանա or Ոֆրանթ s. offering.

Ոք, ուրուք, ումեք. ոմանք, ոմանց s. some one, some body, any one; a. some, one, certain; այր ոք, a man; կին ոք, a woman; ամ ոք, every one, every body; իւրաքանչիւր ոք, each one, any one; որ ոք, who, whoever, he that; ո՞ ոք, ո՞վ ոք, who? եթէ կայ-ցէ՞ ոք այնչափ յանդուգն, is there any one bold enough? ոչ ոք, մի՛ ոք, no one, no body, none; ոչ սիրեմ զոք յա-րանցդ յայդցանէ, I love none of these men; երթիջիր առ այլ ոք, address yourself to some one else.

Ոքոզ, ի s. thistle; –իմ vn. to grow fierce, ferocious. [vinegar & water.

Ոքսիմելի s. Gr. w. oxymel, honey,

Չ

Չ (tchā) չա or չայ s. the twenty fifth letter of the alphabet, & the nine-teenth of the consonants; չ, չ̄, seven hundred; seven hundredth.

— It is sometimes confounded with the letter ջ, as: հաչել–հաջել, յօրան-չել–յօրանջել, կարկաչ–կարկաջ, &c.

— In foreign words, the letter c & ch is changed by us into կ; for ex-ample: Sicily, Cicero, Cilicia, &c., Սիկիլիա, Կիկերոն, Կիլիկիա.

Չ ad. no, not; չէր, it was not; չա-սեմ, I do not say; չգիտել, to ignore, not to know; չեմ հմուտ, I am ignor-ant; չասաց ինչ, he said nothing; չիք ինչ հնար, it is impossible, it cannot be.

Չազգ, ի s. a people which is not a people, foolish nation, rabble, mob.

Չազգականութիւն, Չազնուութիւն s. low birth, ignobility; vileness.

Չախորժական, Չախորժելի a. un-pleasant, disagreeable, displeasing.

Չակերտ s. gr. mark of quotation, inverted commas (« »).

Չահագին, Չահաւոր a. not enorm-ous; not terrible.

Չաման, ոյ s. cumin; –ական թթու-ուտ s. chem. cuminic acid.

Չամբարտաւանութիւն s. humility.

Չամիչ, մչոյ or մչի s. raisins; S. Ճիւ.

Չամոքեալ a. indocile.

Չամչախունկ s. storax. [Չամչեղէն.

Չամչեայ, չէից s. plum-cake; a. S.

Չամչաշերեփ s. long-necked wood-en water-pot: large spoon, ladle.

Չամչեղէն a. made of raisins.

*Չայ S. Թէյ, &c. [unchangeableness.

Չայլակերպութի s. unalterableness,

*Չայնիկ S. Թէյաման.

Չանթ s. tattered old shoe.

Չանձնաւոր a. unpersonal.

Չանորդի a. unfilial.

*Չանչ s. husks of pressed grapes.

Չանչապղտիք s. rags, tatters.

Չանսաստ a. indocile, disobedient; indomitable, untameable.

Չանսացութիւն, Չանսաւորութիւն s. disobedience; contumacy.

Չանցաւոր a. not transitory, ever-lasting, eternal.

Չաշմակեմ S. Ցանդիմանեմ.

Չաչ, եց. Չաչեր s. cutting or slip for planting; * turnip- or radish-leaves.

Չաջողութիւն S. Չյաջողութիւն.

Չաստուած, ոց s. false god, idol; –ուհի sf. goddess, false divinity.

Չար, աց a. bad, wicked; hurtful, sinister, dangerous; mischievous, mal-icious, spiteful, flagitious, iniquitous; s. evil, malice, wickedness, iniquity, perversity, impiety; trouble, affliction, disaster, misfortune; –, –աւ, –իւ, –եաւ or –ով ad. ill, badly, wickedly; ferociously, ruthlessly, without pity; –, –ն, այս –, demon, evil spirit; մահ –, plague, pest, pestilence; օր –, un-lucky day; ժամանակ –, calamitous times; – ծառ, worthless tree; –ջուր, unwholesome, polluted, very bad water; – ամօթ, bashfulness, sheep-ishness; – or –իս առնել, գործել, to harm, to hurt or wrong any one; –աւ

կորուսանել, to destroy cruelly, without pity or remorse; *ը֊ն –աւ. կորուսցէ*, he will miserably destroy the wicked men; *արար – առաջի Տ֊ն*, he did evil in the sight of the Lord; *եւ որ – ք֊ի՛մ է, այլ որ – եւսն է*, the most disagreeable that can be, the worst, the worst-is that, what is worse; *դի մի – եւս ինչ լինիցի քեզ*, for fear lest something worse should happen; S. Փուխիմ, Չատուցանեմ, Օր, &c.

Չարաբան, &c. S. **Չարախօս**, &c.; *–բախտ*, *–բաստ* or *–ախիկ a.* ill-fated, ill-omened, ill-starred, unlucky, unfortunate; unhappy, miserable, wretched; rascally, wicked, villanous, impious; *–բաստութիւն s.* evil omen; ill-luck, misfortune, mischance; unhappiness; *–բար ad.* S. **Չարաչար**; *a.* S. **Չարաբարոյ**; *–բարեմ, եցի vn.* to become wicked, bad, evil; *–բարոյ, ից a.* ill-natured, perverse, ill-bred, ill-trained, ill-mannered, spiteful, malignant, malicious, malevolent, evil-disposed, inclined to evil; immoral; *– լինել*, to be ill-mannered, uncivilized, rough, rude; *–բարոյք, –բարութիւն s.* ill-nature, wickedness, malignity, iniquity, malevolence; immorality; *–բեռն ծանրութիւն s.* insupportable yoke, unsufferable grievance; *–բեր a.* bringing ill, disasterous, fatal; *–բերան a.* evil-tongued, foul-mouthed; satirical.

Չարագազան *a.* fierce as a wild beast; *fig.* mordacious, biting; *–գան a.* well or soundly thrashed, beaten unmercifully; *–գանեմ va.* to beat severely, to thrash most cruelly, ferociously, barbarously, to load with blows, to bemaul; *–գաւառեայ a.* born in a humble village; *–գեղ a.* ill-favoured, deformed, ugly, monstruous; *–գիւտ* S. **Չարահնար**; *–գլուխ a.* ill-contrived, malignant, spiteful, malevolent, worst of all; *– երիվար*, untameable horse; *–գնիմ, եցայ vn.* to be afflicted, grieved, tormented; *–գոյժ a.* ill-boding, announcing bad news, fatal; *–գոյն a.* very bad, worse; more wicked: of a bad colour; *ad.* S. **Չարչար**; *եւ որ –ն էր*, & that which was most deplorable; *–գոռ լինիմ vn.* to storm with rage; *–գործ, ից a.* evil-doing, wicked, delinquent, criminal, rascally, nefarious, felonious; *–գործաբաշխ s.* evil-star; *–գործաբար ad.* maliciously, malevolently; *–գործակից լինիմ vn.* to be an accomplice; *–գործեմ va.* to do mischief, to work evil, to injure; to frame plots or conspiracies, to conspire; *–գործիմ vn.* to become wicked, malignant; *–գործութիւն s.* malefaction, misdeed, wicked deed, spiteful or ill-natured action, wickedness, malignity, malice; *–գուշակ a.* inauspicious, evil-boding, ill-omened, sinister; *–գրգիռ a.* provoking, inciting to evil, malicious, wicked.

Չարադաժան *a.* very dangerous, most pernicious (serpent); *–դաս a.* spent with fatigue; *–դաւան* S. **Չարափառ**; *–դեւ s.* evil genius, devil; *a.* possessed with a devil; diabolical, wicked; *–դէմ a.* ill-featured, ill-shaped, misshapen, disfigured, ugly, horrible, shocking; *–դժնեայ a.* very ferocious; *–դիմութիւն s.* ill-look; *–դիւսակ* S. **Չարադէս** *a.*; *–դիւթ a.* malicious as a witchcraft, malefic; *–դիւթութիւն s.* demoniacal wickedness, abominable malice; misadventure, very great misfortune.

Չարազգեայ or **դի** *a.* ignoble, obscure, low, vile; *–զինեալ a.* armed with malice; incited by the devil.

Չարաթիւր *a.* perverse, depraved; *–թոյն s.* very poisonous, very venomous, virulent; poisoned, envenomed, baleful, deadly.

Չարաժանիք *a.* furnished with sharp teeth, claws; *–ժողով s.* conventicle.

Չարալեզու *a.* evil-tongued, slanderous; *–լուսկ a.* cruelly tormented, ill-treated, vexed, oppressed; very painful, very grievous; *– տանջել*, to torment, to torture; *– մեռանել*, to die under atrocious tortures; *–լուր a.* credulous of ill-tidings; *–ք s.* sad news; incredible woes, unheard of disasters.

Չարախնամ *a.* inclined to malice; *–ինդաց a.* rejoicing in another's woes; *–խոհ, –խորհուրդ a.* ill-intentioned, meditating, designing or planning evil, malignant, malicious; *–խորհրդութիւն s.* impious thought, evil counsel; perversity, malevolence; *–խոց a.* severely, dangerously wounded; *–խոտան a.* hurtful, pernicious; *–խոտաւան a.* very bad, cruel, intolerable, insufferable; *ad.* balefully; *– ցանկութիւնք*, evil, bad passions; *–խոտաւար a.* ferocious, cruel, inhuman; *ad.* cruelly; *–*

խրատ *a.* ill-counselling, perverting, leading astray; *–խօս, ող* or *խօղ* *a.* evil-speaking, slanderous, backbiting, talebearing, calumniating, detracting, defaming; *– լեզու.* venomous tongue, slanderer, backbiter; *– լինել* or *–խօսել, խօսիմ, եցի vn.* to speak ill of, to slander, to detract, to calumniate, to accuse, to defame; to tittle-tattle, to gad about gossiping; *–խօսութիւն s.* slander, detraction, defamation, calumny, false accusation, aspersion; tittle-tattle, gossiping; *– մատնել զանձն*, to accuse a person.

Չարագործ *s.* wicked or unfaithful servant; *–ծեր s.* incorrigible old man; *–ծնունդ a.* born of bad parents.

Չարակամ *a.* ill-willing, malevolent, ill-intentioned, malignant; *բարեկամ եւ –*, friend & enemy; *–կամութիւն s.* ill-will, malevolence, malignity; *– կեաց կեանք s.* wretched life; *–կէզ a.* presenting the characteristics of a malignant ulcer, pestilential, infectious, contagious; *s.* pestilence; *–կեղտ բարք s.* execrable, abominable, ignominious vices; *–կին, –կնեայ a.* evil-eyed, envious, malignant, malevolent; *–կնեմ, եցի vna.* to look on with an evil eye, with displeasure, enviously, to envy; *–կնդիր* S. **Չարակամ**; *–կնութիւն s.* evil eye, malevolence, envy, jealousy; immodest, lascivious glance; *–կսկիծ a.* very painful or oppressive; *–կրութիւն s.* pain, suffering; ill usage.

Չարահալած *a.* healing, driving away pain & sickness; salutary; *–համ a.* ill-flavoured, ill-tasted; *–համբաւ a.* of ill-repute; defamed; *– առնել* or *–համբաւեմ va.* to defame, to disparage, to sneer at, to blacken, to asperse; *–համոզ a.* ill-insinuating, persuading, exhorting or inciting to evil; *–հատոյց լինիմ, գտանիմ vn.* to render evil for good; *–հնարիմ vn.* to conceive an illicit affection for; *–հաւ, ող a.* of evil origin, bad, wicked; bad, unpleasant, disagreeable; *–հաւակ s.* author, origin of ill, of evil, of misery; *–հաւան a.* prone or disposed to evil; *–հաւատ* *a.* false, faithless, perfidious; *– հաւատութիւն s.* erroneous belief, error, perfidy; *–հաւեալ a.* spoilt, corrupt; diseased, contagious, infected; *–հաւութիւն s.* prejudice, presumption; *–հնար a.* meditating or contriving evil, malignant, malicious, bad, wicked; *–հնարութիւն s.* craftiness, astuteness, guile; *–հոտ a.* nasty-smelling, rancid, stinking, fetid, infected, foul; *–հոտութիւն s.* stench, stink, fetor; *– հոտիկ* S. **Չարաձայն**.

Չարաձայն *a.* harsh-voiced; ill-sounding; *fig.* defamed; blaspheming; *gr.* cacophonic; *–ձայնութիւն s.* disagreeable or harsh voice; ill sound; *gr.* cacophony.

Չարաղանդ, իք *a.* impious, sectarian; *–կէտ a.* very painful, very atrocious, insufferable, insupportable.

Չարաճճի *s.* destroying worm, evil beast; *fig. a.* mischievous, full of pranks, shrewd, artful, cunning.

Չարամահ *a.* worthy of a cruel death; *ad.* mortally, to death; *– առնել, սպանանել*, to kill, to slay barbarously, to massacre; *– լինել, զմահ – մեռանիլ*, to die, to perish miserably; *–մահութիւն s.* cruel, barbarous, most painful death; *–մայր s.* a bad or wicked mother; unhappy mother; *–մանկ*, &c. S. **Խորամանկ**, &c.; *–մատեան s.* libel; *– մարդ a.* full of wicked people; *–մարթ a.* fighting with rabid fury; combatting with malice; *–մեռ a.* S. **Չարամահ**; slaying or killing barbarously; murderous; *–միտ a.* evil-minded, ill-intentioned, malevolent, malignant, malicious, wicked; cunning, crafty, cheating; *–մոյն a.* unhappy, miserable; *ad.* miserably, unhappily, pitifully; *–մոռաց a.* forgiving, without rancour, pardoning injury; *–մոռութիւն s.* evil-mindedness, ill-intention, malevolence, malignity; cunning, wiliness, finesse.

Չարայուզ *a.* jealous, meanly envious, ill-wishing, malignant; *–յոյզ a.* perturbing, troubling; *–յուզ, իչ a.* resentful, revengeful, rancorous, spiteful; *– լինել*, to bear or owe a grudge, to foment rancour or hate; *–յուզութիւն s.* resentment for injuries, revengefulness, rancour, spite; *–յր s.* a wicked man; *–յօժար a.* prone, disposed or inclined to evil.

Չարանախանձ *a.* extremely envious; vying in evil; *–նամ, ացայ vn.* to behave or act wickedly, to become worse, to fester, to rankle, to sour, to become exasperated; S. **Նախանձիմ**; *–նեխ a.* foul, very stinking; *–նենգ a.* false-

hearted, perfidious, double-tongued; – *դաւաճանութիւն*, foul treachery; – *նիւթ a.* ill-contriving, malignant, malicious; –*հոտն a.* of ill-repute.

Չարաչահ *a.* ill-gotten; –*չահութիւն s.* illicit gain, usury; –*չուկ a.* disastrous, dismal, very grievous; baleful, atrocious, ferocious; –*չունչ a.* pestiferous, venomous, pernicious, deadly; –*չուք a.* bad, very ignoble, vile, infamous; wicked, ferocious, cruel; unfortunate, miserable, pitiful.

Չարաչար *a.* very ill, very bad, detestable, execrable; excessive, extreme, great, enormous; cruel, atrocious, unmerciful, insufferable; *ad.* very bad, worse, wickedly, cruelly, unmercifully; very, much, enormously, extremely, greatly; basely, miserably, detestably, abominably, execrably, devilishly; – *վարել, ի կիր ած*, to misuse, to make a bad use of.

Չարապաշտ, *եց a.* impious; heretic; idolatrous; –*պաշտութիւն s.* impiety; heresy; idolatry; –*պաշտօն a.* idolatrous; –*պատահ a.* fatal, sinister; –*պատահիւ* S. **Չարադէմ**; –*պէս* S. **Չարաչար** *ad.*; –*պիղծ a.* very filthy, slovenly.

Չարասաց S. **Չարախօս**; –*սերմն a.* producing evil fruit; *s.* wicked offspring; –*սէր a.* inclined to evil, perverse, evil-minded, malevolent, malignant, wicked, mischievous; –*սիրութիւն s.* love of evil, ill-will, perversity, malevolence, wickedness, malignity; –*սիրտ a.* evil-hearted, cutting; –*սարկօծ a.* ill-made, deformed, disfigured, very ugly; –*սրտութիւն s.* evil-heartedness, malign disposition, malevolence.

Չարաւնաչ *a.* very lewd, very libidinous, lecherous; –*վերագ a.* very ferocious.

Չարաւանջ *a.* tormenting, fastidious, troublesome; – *լինել*, to be in difficulties, to suffer extremely; –*ակաց a.* detesting malice or iniquity, benign, perfectly good, virtuous; –*ակս s.* pessimist, croaker; –*տես*, –*տեսիլ a.* of a horrible appearance, ill-looking, evil-faced, very ugly, dreadful, horrible; –*տեցութիւն s.* hatred of vice or depravity, benignity, goodness, virtue.

Չարարար, *ացս a.* evil-doing, mischievous, malevolent; pernicious, hurtful, harmful; unwholesome; *s.* evil-doer, malefactor; –*րարեմ, եցի vn.* to do evil, to harm, to injure; –*րարութիւն s.* evil-doing, malfeasance; –*բոմաս a.* springing from a bad root; –*բուեստ, եից a.* malicious, artful, shrewd, cunning, knavish; – *հնարք*, artifices, intrigues; –*բուեստութիւն s.* artfulness, craft, shuffling, cheating.

Չարացուցանեմ *va.* to render bad, wicked or worse, to provoke or excite to evil; to incite to anger, to exasperate, to envenom.

Չարափառ, *ացս s.* heterodox; *a.* heretical, erroneous; –*փառութիւն s.* heterodoxy; –*փուշ a.* very sharp, thorn-like, acuminated.

Չարդարութիւն *s.* injustice, iniquity.

Չարեացապարտ, *եից a.* culpable, **Չարեաք** S. **Չար** *ad.* & **Չարիք**. [guilty.

Չարչարելի *a.* enduring, suffering; –*ութիւն s.* suffering. [–*նութիւն s.* indignity.

Չարժանի *a.* unworthy, undeserving; **Չարիմ** *vn.* to be no more on good terms with, to be at variance with.

Չարիմասս, –*իմաց* S. **Չարամիտ**; –*իմացութիւն* S. **Չարամտութիւն**.

Չարիք, *բեաց*, *բեաք s.* ill, misfortunes, adversity, disaster, calamity, misery, tribulation, disgrace; evil deeds, malice, iniquity, rascality; ill-usage, violence; – *ախտից*, the effects of the passions; *չարեաք ad.* badly; wickedly; mischievously; spitefully; *չարիս գործել*, to do evil, ill or wrong, to injure, to harm; – *խօսել զոմիէք*, to speak ill of, to slander; S. **Չարախօսեմ**; *չարեաց ի չարիս վերանալ* or *դիմել*, to rush from bad to worse, to grow or get worse & worse; *զիոքբա- գոյնն ընտրեա՛ ի չարիս*, of two evils choose the less. [money.

Չարժանիկրութիւն *s.* indifference for

Չարհամբաւ *a.* fatal, disastrous.

Չարհաս *s.* galbanum; S. **Մաղթ**.

Չարուեստ *s.* sly, pernicious art.

Չարութիւն *s.* wickedness, evil, malice, malignity, perversity, iniquity, perfidy; –*թիւ ad.* wickedly, maliciously, malignantly.

Չարսեռ *a.* unbecoming.

Չարչարական *a.* susceptible of pain, passible, passive; –*կիր a.* suffering, in pain; –*կից s.* fellow-sufferer; *a.* compassionate; – *լինել* or –*կցիմ, եցայ vn.* to suffer, endure or bear with another, to participate or share in another's

woe; to compassionate, to condole with, to commiserate; *-կցուրթիւն s.* suffering with another, participation in another's suffering; compassion. [ture.

Ձարչարան, *ի s.* instrument of tor-

Ձարչարանք, *նաց s.* passion, suffering, torment, pain, vexation, torture; *- Քրի*, our Lord's Passion; *-նս կրել*, to suffer; *-ն* or *-նացն*, Passover; *առ քեզ արարից զ-նացն*, I will keep or eat the Passover with you.

Ձարչարաւոր *a.* tormenting, vexing.

Ձարչարելի S. **Ձարչարական**; *-ութիւն s.* passibility.

Ձարչարեմ, *եցի va.* to torment, to harass, to molest, to pain, to ill-treat, to ill-use; *-իմ vn.* to suffer, to be tormented, vexed, harassed.

Ձարչարիչ *a.* tormenting, afflicting.

Ձարչարուն, *-ուհի* S. **Ձարչարանք**.

***Ձարսկէնէր** *s.* woman's veil.

Ձարուք S. **Ձար** *ad.* [or equalled.

Ձառամարիմ *vn.* not to be equalized

Ձառամատ *a.* incredible.

Ձառամատ, *ացի vn.* to disbelieve; not to believe, not to give credit to.

Ձափ, *ուց* or *ոց s.* measure; that by which any thing is measured; extent, dimension, measurement; quantity, dose; measure, bounds, compass; mediocrity; moderation; rule, proportion, measure; reach, value, capacity; boundary, limits, end; *mus.* measure, time; cadence, metre, foot, measure, rhythm; age of discretion, manhood; *a.* measured, regular, moderate; middle, moderate; *pr.* even, to, about, as, by, with; *- ինչ*, some, a little; *-ով*, with measure or moderation, moderately: in verse; *-ով բան*, *բանք -աւ*, verse, poetry; *- հասակաւ*, middle-sized; *ի - հասեալ*, of age, grown up, formed; *ըստ -ու*, in proportion; *ձեզ -*, as much as you; *արեամբ -*, to blood-shed; *ի - հասանել*, to arrive at or to be in the flower of manhood; to become of age, to be grown up, adult, marriageable; *ի - աւուրց հասանել*, to be getting old; *ի -ու ու՞ր նիր զանձն*, *գիտեր զ- անձին*, to conduct oneself with moderation, to restrain, to regulate oneself, to be master of oneself; *ի -ու ունել*, to confine within due limits, to limit, to keep within bounds, to restrain, to repress; *զ- առնուլ*, to measure, to prove, to weigh; to try, to feel; *զամ՛ինչ առնել -ով եւ կշռով*, to do all by weight & measure; *անդր ք՛ զ- անցուցանել*, *անցանել ըստ -*, to go rather too far, beyond bounds, to outstrip, to carry to excess; *- դնել*, *- եւ սահման դնել*, to place limits to, to moderate, to restrain; *կալ ի -ու*, to restrain oneself; to keep one's temper; *ծախս առնել ըստ -ու եկամտիցն*, to spend in proportion to one's income; *չկալ ի -ու*, to make a bad use of, to misuse; *առնուլ զ- հանդերձի*, to take the measure for a coat; *ճանաչել զ- անձին*, to know one's ability; *զառն - ոչ գիտել*, to know not a man: not to know mankind, to be ignorant of human nature; *ուխտել երդմամբ -*, to confirm on oath; *բրել զտեղին իբրեւ առն -*, to dig a hole to a man's depth, to excavate the earth to the depth of a man's height; *ունի սա - ժամանակի առաւել ք՛ղինն հա- բիւր ամաց*, it has lasted for more then nine hundred years; *ունի - ժամանակի հարիւր ամաց*, it is a period of a hundred years, it is a century; *հինգ հարիւրով -*, about five hundred; S. *Հինգ*; *միաք նր -ով*, person of shallow intellect or weak mind; *առաւել քան զ-ն*, very much, immeasurably, exceedingly, extremely, excessively; *մինչեւ - եւ բարձիւք -*, from the loins to the thighs; *զհաստատակ գիշերաւս -*, about midnight; *գալով - բանին քոյոյ*, when your word shall be proved true; *լցեալ է -ն*, the measure is heaped up; *fig.* the cup is full.

Ձափաբան *s.* versifier; *-ութիւն s.* versification; *-քեր a.* of a just measure, symmetrical; *fig.* moderate, regulated, of steady habits, temperate, sober; *-քերական a.* measured, proportioned, symmetrical; rhythmical, metrical; *-քերապէս ad.* proportionably, symmetrically, regularly; *-քերեմ va.* to reduce to order; to versify; *-քերութիւն s.* measure, symmetry, proportion; rhythm, meter; S. **Ձափագիտութիւն**; *-գէտ s.* mathematician; *-գիտական a.* mathematical; *-գիտութիւն s.* mathematics; *-չնչ a.* exaggerated, excessive; *rhet.* & *math.* hyperbolical; *-չնչագիծ s. math.* hyperbola; *-չնչութիւն s.* exaggeration, excess; *rhet.* hyperbole; *-խօս a.* moderate in one's speech, speaking guardedly; *-ծոյ a.* measur-

ed; metrical, rhythmical; *-կան a.* metrical; *-կիր a.* moderate, temperate; *-կից a.* equal, proportional, symmetrical; commensurable; *-կցեմ, եցի va.* to proportion, to equal, to symmetrize; *-կցութիւն s.* proportion, symmetry, analogy; commensurability; *-հաս, ից, -հասակ a. s.* grown up, adult, pubescent, marriageable.

Չափան, ացս. measure; measuring or measurement.

Չափաւր a. potent, powerful, sublime; * *s.* moveable sheep-cote.

Չափաւրան s. calibre; size; capacity.

Չափաւոր a. of a just measure, measured, right, meet, proper, decorous, suitable; middling, moderate, tolerable, so so; moderate, sober, frugal; modest, discreet; *-ակից լինիմ vn.* to deign, to condescend, to have the goodness to, to favour; *-ապէս ad.* with measure, sufficiently, well enough, so so; tolerably, moderately, modestly, soberly; *-եմ, եցի va.* to keep within just bounds or due limits, to limit, to confine, to moderate, to temper, to restrain; *- զանձն*, to restrain oneself, to forbear, to refrain from; *-ութիւն s.* measure, moderation, limitation; modesty, temperance, mitigation; sufficiency, mediocrity.

Չափելի a. measurable.

Չափեմ, եցի va. to measure; to examine, to ponder, to weigh; to judge, to conjecture; to reward, to return like for like; to versify, to make verses; *չափեաց նմա վեց չափովք գարի*, he gave him six measures of barley.

Չափող s. measurer; *-ութիւն s.* measurement; metrice or metrica.

Չափոյ, ից a. moderate, regulated; *-ք s.* measure, moderation; *-իւք ad.* moderately, with moderation; *պատահաւ կալ -ից*, to be moderate.

Չափուձի s. S. **Չափոխութիւն**; exchange, reward, return. [true state.

Չափչգիտութիւն s. ignorance of one's

Չբարեյարութիւն s. want of disposition to do good; selfishness.

Չբարի, -ոք a. unwell, ill. [suetude.

Չբարիկութիւն s. calmness, man-

Չբնաւաւոր, Չբնաւոր a. unnatural, against nature; *-ք s. med.* non-natur-

Չբնակեալ a. uninhabited. [als.

Չգազան s. a tame animal.

Չդիտաւք s. ignorance; *առ ի -նս*, through ignorance, without knowledge, unknown to. [stupid.

Չգիտաւ, -ն a. illiterate, ignorant,

Չգիւտ s. want, lack; *առ -*, for want of, in lieu of, in default of.

Չգոյ, ից s. nothing, not any thing, nought; *առ ի -է*, for want of; *ի -է ի գոյ ածել, ի -ից հասանել*, to create out of nothing; *-ութիւն s.* non-existence, non-

Չգործելք s. useless thing. [entity.

Չգործու a. good for nothing, idle.

Չէչ, ից s. trash, rubbish, trifles; pock-mark; * S. **Չէչ**; *-աքար s.* pumice-stone; *-ոտ a.* pocky.

Չեպիսկոպոս s. pseudobishop.

Չերէց s. pseudopriest, bad or unworthy priest.

Չեւ, Չեւ եւս conj. not yet; not till now; *չեւ տեսանել*, before seeing.

Չզայրիայրիւն a. unshaken, firm, solid.

Չզարդ s. sorry plight, ill array.

Չէ, ից S. **Չգոյ, Չիք**, * **Ոչ**; *չէ ինչ*, no matter, that is nothing.

Չէական a. unessential.

Չէանամ vn. not to be, not to exist.

Չէզոք, ացս a. neuter, indifferent; *gr.* neuter; *-ական a.* neutral; *-անամ, ացայ vn.* to neutralize each other; *-ապէս ad.* neutrally; *-ացուձի s.* neutralization; *-ացուցանեմ va.* to neutralize; *-ութիւն s.* neutrality; indifference.

Չէութիւն s. the non-existent, the void; S. **Չգոյութիւն**.

*__Չէչ__ *s.* honeyless bee-hive; S. **Շիւ**.

Չէք, չէից s. non existing things, nullity.

*__Չըր__ *s.* fountain-conduit of wood or

Չժողովուրդ s. rabble, mob. [stone.

*__Չիլ__ *s.* spotted, speckled partridge.

Չիղջ, չըղջի s. bat.

Չինական a. s. Chinese.

Չին եւ մաչին s. China.

Չինչ, չընչի s. Ոչինչ.

*__Չիչխան__ *s.* green withe; *bot.* knee-holly, butcher's-broom.

Չիտ or **Չիտ, չըտի** S. **Ծիտ**.

Չիք *vd.* there is not, there does not exist; *չիք ոք բարի բայց մի Աստծ*, no one is good save God only; *զԲաբելոն իմ չիք տեսեալ*, I have not seen Babylon; *չիք ոք չիք ուրեք*, there is no one; *չիք որ գիտիցէ զայդ*, no body knows that; *չիք ոք որ եղծանել կարէ*, no one can destroy it; *չիք ինչ*, there is nothing; *չիք եւ չիք*, indeed it is not.

Ձիք, չըքի s. nothing, nothingness; nullity; առ չքի ad. for want of; ի չիք դարձուցանել, to reduce to nothing, to annihilate; չիք լինել, չիք յաչաց լինել, to come to nothing, to be annihilated, dissipated, to disappear, to vanish; -լուսնի, wane.

Ձլուեալ a. unheard of; չլուելոյն առնել, to turn a deaf ear to, to desire not to hear, not to hear on that side.

Ձլուր a. unheard of. [fles.

Ձխաղալք s. serious matters, no tri-

Ձխնդաղատանք s. unfeelingness, inhumanity. [or professing.

Ձխոստովանութի s. not confessing

Ձկամութի s. unwillingness, ill-will.

Ձկայ, -ուն a. ill-grounded, unstable, inconstant.

Ձկենդանի a. lifeless; S. Անկենդան.

Ձկեցու, ացյ a. lazy, idle, unoccupied, sluggish, slothful; -ի s. laziness, &c.

Ձհամազգի a. of a different kind or species, not homogeneous; -գործել, to neutralize.

Ձհամարեալ յազգս S. Համարեալ.

Ձհանդուրժեմ vn. not to suffer.

Ձհաւանական S. Անհաւանական.

Ձհաւատալի a. incredible, beyond all belief; -թուէր, it seemed incredible, it would be difficult to believe it.

Ձհլութիւն s. indocility. [powerless.

Ձձեռնհաս a. incapable, impotent,

Ձղջիկան, ացյ S. Ձիղջ.

Ձղջկանման a. bat-like.

Ձմարդու, &c. S. Տմարդի, &c.

Ձմարթու, -ն a. incapable, awkward, clumsy, bungling; -թութի s. incapacity.

Ձմեղ a. innocent, harmless.

Ձմեղադրանք, -դրութի s. not blaming, not finding fault with.

Ձմենի s. cornel-tree.

Ձմիաբանութի s. disunion, disagreement, variance. [fleeting.

Ձմնալի a. transitory, temporary,

Ձմշտնջենաւոր a. not eternal.

Ձմոռացական a. ever memorable.

Ձյանցուցեալ a. free from guile, innocent. [adventure, misfortune.

Ձյաջողուի s. unsuccessfulness, mis-

Ձյարութի s. false resurrection.

Ձյուսալի a. unhoped for; hopeless, desperate.

Ձնաշխարհիկ a. celestial, divine, superhuman, supernatural; excellent, extraordinary, matchless, rare, singular; s. phenix.

Ձնչիկ a. abject, very base, mean.

Ձնչեան, Ձնչին, չնչոյ a. of nothing, of little value, puny, light, feeble, low, despicable, frivolous, futile, vain; very little, small; չնչինք s. thing of nought, trifles, bagatelle; լաւ է ասել ինչ չնչին, քան թէ չասել բնաւին, better talk about trifles than remain silent.

Ձոդամ, չոդայ vd. S. Երթամ.

Ձոխակալ, &c. S. Անոխակալ, &c.

Ձողորմածութիւն s. uncharitableness, stinginess.

Ձոր, ոց a. dry; dried, arid, parched, dead; -հաց, dry bread; -ճաշակել, to fast on lenten diet.

Ձորաբեկ a. dry, frugal; -հայ, dry toast; -սեղան, frugal table, light meal; -թուղ S. Պաղատիտ; * -կազմած s. linen-drier; clothes-horse; -կեաց a. xerophagus, feeding on dried aliments; very abstemious; -կեր լինիմ vn. to live on dried things, to practise xerophagy; -կերութի s. nourishment composed of dried fruits, legumes or herbs, xerophagy; vegetarianism; rigorous abstinence; -ճաշակ, &c. S. Ձորակեր, &c.; -յին a. dry, arid, waste; -նամ, ացայ vn. to dry, to become dry; to wither, to dessicate; to dry up; -նուտ a. dry, arid; -նոց s. drying-room, --place; -ցումն s. drying, desiccation; -ցուցանեմ va. to dry, to dry up, to render dry; to decay, to wither; to drain, to lay dry; -ցուցիչ a. desicca- [tive.

Ձորեակ S. Ձորրեակ.

Ձորեքաղեան or ղի s. tetrachord; -ամեայ a. quadrennial; every four years; -ամնեայ or սեան S. Ձորսամսեան; -անիւ a. four-wheeled; -անկիւն, -անկիւնի S. Քառանկիւն; -անկիւնենամ vn. to be quadrangular; -անկիւնութի s. quadrangularity, quadrature; -անուեան S. Քառանիւ; -անուն a. quadrinomical; -արարուած s. tetralogy; -արիւր S. Ձորեքհարիւր; -բաժին a. quadrifid; -բաշխ s. math. quadrinomial; zool. quadrisulcus; -գլխեան a. four-chaptered, having four chapters; - Աւետարան, the Four Gospels; -գրեան, ենի a. four-lettered, quadrilitteral, tetragrammato; -դեղեան a. tetrapharmaceous; -դիմեան or մի a. four-faced; -դրամեան s. tetradrachma; -եան, -ին, եցունց a. all the four; -եզերեան S. Ձորեքծագեան; -երիվարեան a. drawn by four

horses; – կառք, a. coach & four; -զօրութիւն s. tetradynamics; -թերթեան a. bot. tetrapetaled; -թեւեան a. four-winged; four-armed; -թի s. mar. S. Չորեքկարգեան s.; -ժամանակեան a. having four seasons, four-seasoned (year); -ժամեան a. of four hours; -ժողի a. four-hinged (door); -ծագեան a. having four sides, extremities or parts; -կանգնեան a. of four cubits; -կարգեան a. formed of four courses, tiers or orders; four-coursed; s. mar. quadrireme; -կերպ, -կերպեան a. four-faced, -figured or -formed; -կին, կնաց a. quadruple, fourfold; ad. quadruply, four times as much; թիւք -ք alg. biquadratic numbers; հատուցից -, I will repay fourfold; -կնակի ad. four times; quadruply; -կնեմ, եցի va. to quadruple or quadruplicate, to increase fourfold; -կնութիւն s. quadruplication; -կողմեան a. quadrilateral; -կուզի a. twisted four times; -կուսեան a. quadratic; -կուսի a. squared; s. quadrate; -կուսութիւն s. quadrilateralness; quadrature; -կրկին a. doubled or folded four times; -հազարեան a. of four thousand; -հարիւր a. four hundred; -հարիւրորդ a. four hundredth; -հեղեան S. Չորեքվանկեան; -ձայնեան a. mus. four-voiced; -ձեղուանեայ a. four-storied; s. house four stories high; -ձեռնի s. quadruman; a. quadrumanous; -մասնեայ a. quadripartite; -մասնութիւն s. quadripartition; -մարմին a. four-bodied (fabulous animal); -յակք ad. on all fours; -անիստ s. tetrahedron; -նիւթեայ a. composed of four elements; -շաբաթ, ի or ու, -շաբաթի, թւոյ s. wednesday; S. Օր; -ոտանի a. tetrameter; -ուղի s. quadrivium; a. quadrivial; -պատիկ, &c. S. Չորեքկին, &c.; -սիւնեան s. tetrastyle; -սակք s. tetrastic; -վանկեան s. quadrisyllable; -վտակեան S. Քառավտակ; -տուեան a. four-booked (Gospel); -տասան a. fourteen; four times ten, forty; -տասանալուսնեայ գիշեր, full moon; -տասաներորդ, աց a. fourteenth; -տասանեքեան or քին, եցունց a. all the fourteen; -տասանօրեայ a. of fourteen days (full moon); -տարրեան a. of four elements; -տերեւ a. quadriphyllous; -փեղկեան s. quadrivalves; -օրեայ, րէից a. of four days; ad. the fourth day; – տենդ med. quartan, --ague; – տենդ թեթեւ, slight quartan-ague; – տենդ սաստիկ, very bad quartan-ague; -օրէիւք պահել, to fast four days; կերակրել զչորեքաւուրբք միանգամ, to eat once in four days.

*Չորթան s. dried curds for winter use.

*Չոր թթու s. pickled turnips to cook for winter use.

*Չորթնկուլ s. zool. gypaetus.

Չորին S. Չոր.

Չորիր a. fourth; – մասն, the fourth part, a quarter, quadrant.

Չորիցս ad. four times.

*Չորոցք s. leading pair of draught oxen.

Չորութիւն s. dryness, arridity, desiccation.

Չորուտ a. dry, arid.

Չորս, զ- S. Չորք.

Չորսակնեան a. having four springs or sources.

Չորսամսեան a. of four months.

Չորսկոյս S. Չորեքկուսի.

Չորսոտանի a. four-footed; s. S. Չորքոտանի.

Չորրեակ s. the number four; a. four.

Չորրեկ, ի S. Չորքոտանի.

Չորրորդ, աց a. fourth; ad. fourthly; s. four; quarter; – տասն, forty; չորից -աց զինուորք, four quaternions of soldiers; -ք, the marrying four times; the fourth marriage, or the fourth time married; -ապետ s. tetrarch; -ատիպ s. tetrameter; -ութիւն s. quaternity; -ապետութիւն s. tetrarchy.

Չորք, րից a. four; – անգամ, four times; ի չորս գնալ, to go upon all fours; բարձեալ ի չորից, borne by four men; որ օր – էին ամսոյն, on the fourth, on the fourth of the month.

Չորքձիք s. a coach & four; quadriga.

Չորքոտանի s. quadruped.

Չու, ոյ s. way, road; journey, travel, voyage; departure; decamping; removal, removing; march, marching; campaign; expedition; – առնել, ի – անկանել, to begin a journey, to set out, to start, to go away, to leave, to remove; – առնել զօրաց, to decamp, to break up the camp, to march.

Չուան, աց s. twine, string, cord, rope; line, halter; -աձգութիւն s. stretching a cord; -աման, աց a. cord-twisting; s. rope-maker; -եայ, -եղէն a. made of cord; -եայ խարազան, scourge of cords, rope's end.

Չուառ, &c. S. Թշուառ, &c.

Չուարարութիւն s. departure, removing, removal, decampment.

Չուեմ, *եկ*ի *տո.* S. **Չու առնեմ**; *fig.* to die.

Չուխաոգգեստ *a.* dressed in woollen [cloth.

Չուխայ, *ի s.* cloth, woollen cloth, wool-stuffs; **–ագործ**, *ող s.* woollen-draper; clothier; **–ագործութիւն** *s.* drapery, cloth-manufactory; **–ավաճառ** S. **Չուխայագործ**; **–ավաճառութիւն** *s.* drapery, cloth-trade.

Չուղղափառ *a.* unorthodox.

Չում, *չմոյ* S. **Չոյն**.

Չունեւոր *a.* poor, moneyless.

Չունկնդիր լինիմ *vn.* not to mind or listen, to be inattentive, to disobey.

Չուտելի *a.* uneatable; unfit for food.

***Չոքոլատ**, *ի s.* chocolate; **բաժակ մի –**, a dish of –; **խառնիչ –ի**, –stick; **ըմպել –**, to drink –; **–ադործ** *a.* –coloured; **–ագործ**, *ող s.* –maker; **–աման** *s.* –pot; **–ավաճառ**, *ող s.* –dealer.

Չպահեցողութիւն *s.* the disregarding fasts.

Չպէտ *a.* useless, good for nothing, vile, bad, worthless; **–ս առնել**, not to care for or about, to do without, to dispense with, not to mind, to neglect, to pass over, to omit.

Չպիտոյ *a.* useless; **–ք** *s.* useless things, futilities, trifles; **–անամ** *vn.* not to need. [ness, simplicity.

Չոնոտպարծութիւն *s.* unostentatious-

Չուռա S. **Ճնաուռա**.

Չվնասակար *a.* inoffensive, harmless; **–ութիւն** *s.* inoffensiveness, harmlessness. [posed to labour.

Չվրաուէր *a.* indolent, idle, indis-

Չուէս, *ող a.* blind to, conniving at; **ընել – առնել**, **–անելոյն առնել**, to close the eyes to, to pass over, to wink at.

Չփոյթ *s.* negligence.

Չքահանայ S. **Չքրեց**; **–ապետ** *s.* pseudopontiff; **–ութիւն** *s.* pseudo-bishopric.

Չքանամ, *ացայ vn.* to come to nothing; to be annihilated, to perish, to vanish, to disappear.

Չքաւոհան *s.* unfortunate country.

Չքացուցանեմ *va.* to reduce or bring to nothing, to annihilate, to dissipate, to destroy.

Չքաւոր *a.* needy, indigent, necessitous, poor, beggarly; **– եմ ունի**, I possess nothing, I am pennyless; **– է**, he is in a state of necessity, of want, poverty or need; **–ական** *a.* profitless, unprofitable; **–իմ**, *եցայ vn.* to grow poor, to become needy, to want, to be in need, in extreme want, without resources, in straitened circumstances; **ոչ չքաւորէր ամենազօր ձեռն քո արձակել**, it was not difficult for Thy Almighty hand to send; **–ութիւն** *s.* want of necessary things, indigence, necessity, dearth, beggary, misery, poverty; penury; privation; **– գանձուց**, embarrassed state of the finances; **–ք կեալ**, to live in straitened circumstances, in poverty; **ի –է կայ**, he is in great want, he is very poor.

Չքիմ, *եցայ* S. **Չքանամ**.

Չքմեղ *a.* innocent, inculpable; **–ք** *s.* excuse, justification; **ի –ս առնել**, to excuse; **ի –ս** or **–իկս լինել**, to excuse or justify oneself, to dissemble; to hide or conceal oneself.

Չքնաղ, *ից a.* rare, curious, admirable, charming, superb, excellent.

Չքնաղագեղ *a.* very charming, graceful, elegant; **–գիւտ** *a.* rare, excellent, singular, matchless, unique, incomparable; **–գէմ** *a.* fine-looking, of a charming figure, handsome, graceful, beautiful; **–զարդ** *a.* magnificently adorned; **–կերպ** *a.* admirable, beautiful; **–կերտ**, **–շէն** *a.* magnificently constructed, sumptuous, superb, magnificent; **–ձեւ** *a.* fine-shaped; **–պէս** *ad.* excellently, admirably; **–ութ**, **–ութիւն** S. **Չքնաղագեղ**. [ishing.

Չքնաղմտաց *a.* bewildering, aston-

Չքնաղութիւն *s.* beauty, delicacy, gentility, grace, handsomeness, elegance, gracefulness.

Չքոտի, *ուոյ*, *տեաց a.* vile, abject, worthless, despicable, mean.

Չքոտիմ S. **Չքանամ**.

Չքուէիւն *s.* annihilation; disappearance; **– խնդրոյ**, the knotty point of a question.

Պ

Պ (*bē*) *ալֆ s.* the twenty sixth letter of the alphabet & the twentieth of the consonants ; *պ*, *ռ*, eight hundred; eight hundredth.

— It is sometimes used instead of the letters *բ* & *փ* ; as : *ամպ–ամբ*, *սպիր–սբիր* , *ամպարիշտ–ամբարիշտ* : *սեպհական–սեփական* , *կարպատ–կարբատի* , &c.

— In foreign words, the letter p is changed by us into *պ*; for example: Peter, Passover, Probus, &c., *Պետրոս* , *Պասքա* , *Պրոբոս* , &c.

Պագանեմ, գի va. to kiss; to adore; S. *Երկիր* & *Չամբուրիմ.*

Պագշոտ , &c. S. *Պակշոտ* , &c.

Պազուք S. *Պասուք.*

Պաժիտ s. Gr. w. S. *Յանց.*

Պալասան S. *Բալասան* & *Մեռոն.*

Պալատ, ի, –ն, ատն s. palace, hall; court; hotel; *–ական s.* courtier, gentleman of the court.

Պալար, աց s. aposteme, imposthume, abscess, suppuration, pustule: boss, stud; *– երանաց* , bubo ; *–ակապ a.* studded, adorned or set with studs; *–անամ, ացայ vn.* to draw to a head, to gather, to suppurate, to form an abscess ; *–ային a.* papillary ; *–աւոր a.* pustulous, pimply.

Պալիուն s. Latin w. pallium. [beef.

Պախ , իկ a. sodden, boiled ; *s.* boiled

Պախավէժ a. precipitated.

Պախարականք s. blame, contempt, reproach, reproof, reprehension.

Պախարակելի a. contemptible, blamable, despicable, reprehensible, censurable.

Պախարակեմ, եցի va. to blame, to reprove, to rebuke, to reproach, to find fault with, to reprobate, to disapprove, to condemn, to censure.

Պախարակութիւն S. *Պախարականք.*

Պախեմ S. *Պախիմ.*

Պախեցուցանեմ va. to frighten, to dismay, to strike with consternation, terror or dread, to terrify, to appal.

Պախեփ a. well boiled.

Պախիմ, եցայ vn. to be frightened at, struck with consternation.

Պախկոտ a. afraid, timid. [ment.

Պախճաւանդ , աց s. female orna-

Պախուժն s. breakage, rupture ; split, cleft; *fig.* great fright, consternation, terror, dismay.

Պախուց , խցայ s. halter, bridle ; *Թափել զ–* or *–ամբափ լինել,* to break from the halters.

Պախրէ , խց s. money, effects, property, goods; provisions, victuals: cattle; *–իկ s.* some money.

Պակ , ք s. French w. female jewelry.

Պակաս , իկ a. defective, imperfect; *ad.* less; *ես ինչք – իցեմ, զինչ եւս – իցեմ,* what do I still want for? *զինչ – ի քեզ,* what do you want for? *– առնել,* to do without, to dispense with; to diminish; to deprive of; to destroy, to kill.

Պակասական a. privative ; defective; *–միտ a.* narrow-minded, crack-brained, senseless, insensate, foolish, stolid, silly; *–մտութիւն s.* narrow-mindedness, silliness, simplicity, foolishness; *–մօրուս or ուս a.* scant-bearded ; *–ոյր a.* S. *Պակաս* ; faulty ; *– բայ* , defective verb.

Պակասեմ, եցի , –սիմ, եցայ vn. to fail; to want, to be wanting in, to lack, to run short; to lessen, to grow less, to diminish, to cease; to weaken, to swoon; to die; *ast.* to be eclipsed; *– լուսնի* , wane ; *–եալ ի մտաց* , mad, foolish; *–եալ են ոգիք նց* , they are exhausted, worn out; *–եցին աչք իմ յարտասուաց* , my eyes are weary with weeping ; *մի ընդ –եցաք ինչք,* have you perhaps wanted for any thing? *զինչ այլ –սէր լինէ ի բարեբաստութիւն,* what was wanting to my happiness ?

Պակասուցուցանեմ va. to lessen, to diminish, to decrease, to reduce ; to deduct, to restrict; *– ի միջոյ* , to take away, to deprive of life.

Պակասոյթ , ից s. want, fault.

Պակասութիւն s. want, failure, diminution, decrease; deficiency ; fault, imperfection; blemish, defect; dearth,

penury; *ast.* eclipse; – *լուսնի*, wane.

Պակասումն *s.* wanting.

Պակեցուցանեմ S. **Պակուցանեմ**.

Պակնում, *կեայ*, *կուցեալ* *vn.* to be amazed, surprised, petrified with astonishment; to be frightened, appalled, terrified, dismayed, palsied or stupefied with fear; to be struck with terror; to shudder, to tremble.

Պակչեցուցանեմ *va.* to bewilder, to dazzle. [with, to fall in love.

Պակչիմ *vn.* to become enamoured

Պահջոտ, *ց* *a.* impudent, salacious, lascivious, libidinous, lewd, lecherous, licentious, libertine, obscene; *–աբար ad.* dissolutely, lavishly; *–ա–կան a.* libidinous; *–եցուցանեմ va.* to take the eye, to attract all eyes; *–իմ*, *եցայ vn.* to give oneself up to lechery or lasciviousness, to lead a dissolute life, to live in debauchery; *–ութիւն s.* dissolute life, impurity, impudence, lust, lewdness, lasciviousness, lechery, obscenity.

Պակումն *s.* fright, start.

Պակուցանեմ, *ցի* *va.* to scare, to affright, to terrify, to strike with terror, amazement or stupor, to astound, to dismay; to chill, to make one's blood run cold, to dispirit, to damp the courage; – *սիրտ*, to chill with horror. [ful.

Պակուցանողական *a.* frightful, dreadful.

Պակուցումն *s.* fear, fright, terror, consternation, stupor, astonishment, stupefaction.

Պակչիմ, *կեայ* *vn.* S. **Պակնում**; to feel giddy, dizzy or stupefied with fear.

Պահ, *ուց* *s.* guard, guardianship; guard, sentry, mounting guard; watch; watching; hour, moment, time; guard, guard-house, post, vedette; prison; occupancy; siege; – *դուռն* S. **Պահակ**; – *ը–*, from time to time; *յայնմ –ու*, then, at that time; *ի –ուն յորում*, at the time when; *յառաւօտուն –ուն*, it was already the morning watch; *ի չորրորդում –ու գիշերոյն*, about the fourth watch at night; *ի – ՅԹին*, to keep the country; *ի – անձին*, to save his life; – *ունել*, to guard, to defend; to mount guard; *ի – արկանել*, *ունել*, *ի –ու առնուլ զոք*, to arrest, to put in prison; – *արկանել*, *ի – առնուլ*, to besiege, to occupy; *դնել ի –*, to keep or place in reserve.

Պահապետ *s.* very vigilant guard.

Պահակ, *աց* *s.* keeper, guardian, warden; guard, garrison; guard, sentry; – *դուռն*, Gates, straits; pass, defile; fortress, fortified place; – *մեղաց*, *մահու*, *կորստեան*, the Genius of death, Satan; – *ունել*, *վարել*, to compel, to constrain, to task, to force to villein service.

Պահակալ, *աց* *s.* guard; *–կապան*, *աց* *s.* guard, garrison; guard-house; *–կապետ s.* commandant of a garrison; *–կավար*, *աց* *a.* compelling to fatigue-duty or task-work; *–կախիս լինիմ vn.* to change the guard, sentry or watch, to make the round.

Պահակեմ, *եցի* *vn.* to apply oneself to, to avail oneself of.

Պահակեր, *աց* *s.* overseer, surveyor; tutor; S. **Պահապետ**.

Պահակից լինիմ *vn.* to fast together.

Պահակութիւն *s.* mounting or keeping guard; villenage, statute labour, drudgery. [vedette.

Պահապետ *s.* guard, sentinel, sentry,

Պահանգ, *աց* *s.* iron or wooden tie-piece, binding-piece, notched-rail, brace; buttress, flying-buttress; *–կապ a.* fastened, tied with a tie-piece; sustained by a buttress; *s.* S. **Պահանգ**; *–եմ*, *եցի* *va.* to brace; to prop with buttresses. [*յեակ*; *–ք*, garrison, guard.

Պահանորդ, *աց* *s.* S. **Պահապետ**· **Հմ**.

Պահանոց *s.* prison, dungeon.

Պահանջ, *ջից* *s.* credit-side, credit; S. **Պահանջումն**.

Պահանջանք S. **Պահանջումն**.

Պահանջատան *s.* prætor's court, tribunal, court of justice, judgment-hall.

Պահանջելի *a.* exigible.

Պահանջեմ, *եցի* *va.* to exact, to recover, to require, to claim, to lay claim to; to examine, to discuss; – *զինչս*, to claim, to challenge, to demand; – *ի դատաստանի*, to require; *ի բաց – յոմեքէ զոգին*, to require one's soul of one; – *զամբարիշտս*, to punish or chastise the impious; *վրէժս –*, to avenge, to be avenged; *–իմ vn.* to be exacted, claimed; *դատաստան –*, to be compelled to give account of; *հզօրք հզօրագոյնս պահանջեսցին*, the rich shall suffer great torments.

Պահանջիչ *a.* exacting, requiring, demanding, reclaiming; *s.* pretender, claimant; *–ող s.* exactor; receiver.

Պահանջումն *s.* exigence, demand, recovery, request, requisition; pretention; discussion; **անիրաւ –**, exaction, extortion; **յեռաս – ընչից**, claim. **Պահանք** *s.* imprisonment. [ing, claim.

Պահապան, ացի *s.* guard, guardian, inspector, superintendent, overseer; sentry, sentinel; **–ք**, guard, guards, garrison; S. **Ձմայեակ**; **– այգեստանի**, vineyard-keeper; S. **Ձրեշտակ**. [guard.

Պահապանապետ *s.* captain of the

Պահարան *s.* object serving to contain another or others, trunk, box, case, scrutoire, sheath, scabbard, cover, &c.; * vestry-room; **– նամակի**, envelope, cover; **– թղթոյ**, pocket-book, portfolio; **–եմ** *va.* to involve; to enclose, to envelop, to encase, to cover, to pack or wrap up; **–իկ** *s.* small envelope or cover.

Պահարկեմ, եցի *va.* to guard, to mount guard, to garrison, to mount sentry.

Պահացող *a.* abstaining, abstinent, fasting; **–ութիւն** *s.* abstinence, fast.

Պահացոյց S. **Պահայոյզ**.

Պահեմ, եցի *va.* to preserve, to keep, to maintain; to guard, to watch over; to preserve, to guarantee; to keep, to observe; to hide, to keep secret, to conceal; to abstain from, to fast; **լռութիւն –**, to keep silence; **– զանձն յիմնքէ**, to refrain, to forbear, to avoid; **նմա պահեալ կայ** or **է**, it is reserved or destined for him to; S. **Խոսատանի**.

Պահեստ, ից *s.* reserve; keeping; deposit, consignment; maintenance, keep; sequestration; *a.* placed or kept in reserve; **– հօտք խաշանց**, fattened sheep; **դնել ի –**, to put in reserve, to reserve; **դնել ի –**, to deposit, to consign; to put in prison; **կալ** or **լինել ի –** or **ի –**, to be in custody, in arrest, in prison.

Պահեցողութիւն S. **Պահացողութիւն**.

Պահկութիւն *s.* statute service, forced labour. [guard, to keep, to defend.

Պահնակ S. **Պահակ**; **–եմ, եցի** *va.* to

Պահնորդ S. **Պահանորդ**.

Պահող *a.* S. **Պահացող**; keeping,

Պահպան S. **Պահապան**. [preserving.

Պահպանակ, ացի *s.* guard, defender, protector; armour, cuirass; preservative; phylactery; **– զէնից**, defensive armour; **– լանջից**, breast-plate; **– բազկաց**, armlet, bracelet, leather gauntlet; **– բարձից**, greaves, leg-piece; **վէրայ –**, mail, coat of mail; **ընկեայ եւ կաշեայ –**, leather-cuirass, buff jerkin.

Պահպանական *a.* preservative, defensive; *s.* phylactery; **–ակից** *s.* fellow-guard or guardian; **–եմ, ացայ** *vn.* to be guarded, kept, protected; to beware, to take care or heed, to forbear; **–ութիւն** S. **Պահապանապետութիւն**; **–ան** *s.* conservatory; post, post-house; shelter, refuge, asylum.

Պահպանեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to guard, to preserve, to keep; to protect, to guarantee, to sustain, to defend; to shield, to screen, to secure or shelter from; to maintain, to entertain; **– զանձն**, to guard, to preserve oneself from; **– ի ցրտոյ**, to screen from the cold; **–իմ** *vn.* to be kept, guarded, protected.

Պահպանիչ, –ող *s.* preserver, guardian; defender, protector; **–ողական** S. **Պահպանական**; **–ոց** *s.* prison; **–ուածք** *s.* preservation, guard, protection, defence; maintenance; observance, observation. [fasting.

Պահաւակաց *a.* **Պահք, հոց** *s.* abstinence; fast; **մեծ, քառասնորդական –**, Lent; **օր պահոց**, fish-day, fast-day; **պահս պահել**, to abstain from meat; to fast.

Պաղ, ից *s.* frost, ice; sleet; * *a.* cold, icy, glacial, freezing; **հալիլ, լուծանիլ –ին**, to thaw, to melt, to liquefy; **– ածուիլ**, to freeze, to ice.

Պալան, &c. S. **Չամեւ**, &c.

Պաղանաւ S. **Պաղիմ**.

Պաղանձաւ *s.* grotto; **– վէրին**, stalactite; **– ատորին**, stalagmite.

Պաղպաղան, –ական *a.* limpid, pure; splendid, shining, bright.

Պաղատ S. **Պաղատանք**.

Պաղատաբուռն *a.* suppliant; *ad.* beseechingly, imploringly.

Պաղատանք *s.* supplication, imploration, instance, entreaty, prayer, invocation, request, solicitation; rogation.

Պաղատիմ, եցայ *vn.* to beg with submission, to implore, to supplicate, to pray or entreat earnestly, to sollicit, to beg for, to adjure, to beseech, to invoke, to intercede; **պաղատանս –**, to address the most earnest entreaties.

Պաղատիս, ատի, –ատիկ, ատկի *s.* dried fig, string of dried figs, a frail.

Պաղատուն, Պաղէա S. Պաղատանք.

Պաղիմ, էցայ *vn.* to freeze, to be frozen, to congeal, to coagulate, to thicken; to catch cold; – յերկաթս, to arm with cuirass.

Պաղեղ, ի *s.* alum; –ածին *s.* aluminium; –աքար *s.* alunite; –իկ *s.* alumina; –կաս *s.* aluminate; –ումն *s.* aluming, *Պաղլոտակ *s.* icicle. [steeping in alum.

Պաղմկան *a.* oscillating, swinging, shaking.

Պաղումն *s.* freezing, congelation, coagulation; cooling, chilliness; *phys.* refrigeration.

Պաղպաղակ, ի *s.* specular stone; rock-crystal; *ice, ice-cream.

Պաղպաջ, ոյ *s.* shining pimple or eruption: lustre, glitter, brilliancy; –եմ, էցի *vn.* to shine, to sparkle, to glitter; –ումն *s.* splendour, brightness; –ուն *a.* shining, sparkling, brilliant; –ունք *s.* gallery, kiosk, canopy; sumptuous litter.

Պաճար, ոց *s.* cattle; –ք, means, expedient, device; –ս պատճարել, to seek the means to, to resort to all sorts of expedients, contrivances or shifts.

Պաճարապետ *s.* cattle-breeder; –միս *a.* block-headed, stupid, silly, stolid, foolish.

Պաճարանք *s.* the gaining or procuring one's livelihood; subsistance, maintenance; food, victuals; means, way, remedy, expedient.

Պաճարապէս *ad.* bestially, brutally.

Պաճարատեղ *s.* pasture-land.

Պաճարակէն *a.* bestial, brutal; –ք *s.* beasts, animals. [nature.

Պաճարակութիւն *s.* bestiality, brute

Պաճարեմ, էցի, –րիմ, էցայ *vn.* to provide, to get, to come by; to try, to endeavour, to remedy, to find means; – զկեանս, to earn one's livelihood, to provide wherewith to live.

Պաճիատակ *s.* delicious condiments.

Պաճոյճ *a.* adorned, beautified, set off, decked, elegant; *s.* jewel, trinket; S. Պաճուճան.

Պաճուճաբան *s.* phrase-maker, bombastic, fulsome author, hireling writer, affected speaker; *a.* emphatical; –եմ, էցի *vna.* to speak elegantly; to overload a discourse with ornament; –դրդ, ոց *s.* jeweller; –զարդ *a.* bedizened, bedecked; adorned, embellished; studied, affected, finical; emphatic, elegant, pompous. [darling, deary.

Պաճուճակ *s.* chubby baby, little

Պաճուճան, ք, նոց *s.* attire, ornament, dress, studied or elegant toilette, finery; affectation, studied elegance; apparel, furniture; doll; *fig.* false appearance, counterfeit show, disguise.

Պաճուճապատում *s.* doll, puppet, baby. [quettish, dandy.

Պաճուճասէր *a.* fond of finery, co-

Պաճուճեմ, էցի *va.* to deck, to attire, to embellish, to adorn, to beautify, to decorate, to bedizen, to bedeck; to paint, to plaster; to dissemble, to feign, to disguise; to give oneself airs; – զմարմինն, to embalm; S. Գիւակ; –եալ *a.* S. Պաճուճազարդ; – առասպելս, cunningly devised fables; – կերակուրս, skilfully dressed meats.

Պայ, ից *s.* fairy, elf.

Պայազատ, ից *s.* successor, heir, inheritor, descendant; noble, nobleman, prince, lord; –եմ, էցի *va.* to succeed, to inherit; to make oneself master of, to master, to domineer, to lord, to rule over; –ութիւն *s.* succession, inheritance, descent, lineage; nobility.

Պայազն, զանց *a.* noble. [like.

Պայակ S. Պայիկ; –ան *a.* fairy, fairy-

Պայեկեմ, կեալ *vn.* to wait; to serve.

Պայթեմ, –եցուցանեմ S. Պայթեցուցանեմ.

Պայթեմ, էցի, Պայթիմ, էցայ *vn.* to burst, to crack, to split, to shiver, to break, to cleave; *fig.* to be transported by pride, to be puffed up.

Պայթիւն, –թումն *s.* burst, crash, crack, eruption, rupture, explosion.

Պայթուցանեմ, ցի *va.* to burst, to cause to break, to shiver, to cleave, to break or burst open. [Պայ.

Պայիկ, յից *s.* guard, guardian; S.

Պայլ *s.* bailiff, city magistrate, magistrate. [ous.

Պայլիկեան *s. a.* Paulician; incestu-

Պայծառ, ից *a.* clear, limpid, pure; clear, serene, clean; gay; splendid, sparkling, brilliant, luminous, shining; bright, polished, clean; distinct, evident, plain; illustrious, glorious, far-famed, renowned, celebrated; ի հանդերձս –, arrayed in gorgeous apparel.

Պայծառաբան *a.* speaking brilliantly or eloquently; –եմ, էցի *vna.* to speak floridly; –ութիւն *s.* florid style;

elegance of expression; *-քերիմ vn.* to be adorned with fine fruits; *-գեղ a.* wonderfully beautiful, splendid & handsome; *-գոյն a.* very white, candid, very fair; *-գունութիւն s.* brightness of tint, splendid colour; *-զարդ a.* superbly ornamented, magnificent, splendid, superb; *-զարդեմ va.* to adorn with elegance; *-զարդութիւն s.* splendid ornament, embellishment, magnificence, glory; *-զգեաց, գեցիկ, -զգեստ a.* dressed splendidly, wearing brilliant garments; luminous, glorious; *-լինել, -զգենուիմ* or *-զգեստաւիմ vn.* to dress oneself splendidly, to wear superb apparel, to bedizen or bedeck oneself elegantly; *-զգեստաւորութիւն s.* luxury in dress; *-թեւ a.* brilliant-winged, superbly feathered; *-լոյս a.* very luminous, glittering, dazzling, refulgent; *-խօս a.* clear speaking; eloquent; *-կերպիմ* S. Պայծառանամ; *-կերպութիւն s.* Transfiguration; *-կերտ a.* magnificently built, superb; *-կշիռ a.* well-matched, very resembling; *-հրաշ a.* wonderful, amazing; *-նամ, ացայ vn.* to brighten, to become clear; to shine, to glitter, to sparkle, to be resplendent; *fig.* to shine, to render oneself illustrious, to flourish, to signalize or distinguish oneself, to be remarked, to become a person of note; *-նշան a.* glorious, illustrious; *-շինութիւն s.* sumptuous building; *-սէր ad.* splendidly, gloriously, pompously, magnificently; *-պսակ a.* crowned splendidly, wearing a brilliant crown; *-վայելուչ a.* very fine, magnificent; *-տեսիլ a.* of a shining aspect, luminous, brilliant; *-ցուցանեմ va.* to clear, to brighten, to render brilliant, to give splendour; *fig.* to cause to shine, to render illustrious, to distinguish, to celebrate; *- զբանս*, to render clear, to explain, to dilucidate; *-փայլ a.* shining, sparkling, glittering; *-փող s.* clarinet.

Պայծառաբուրաստ *a.* bright coloured; *-երես a.* of a bright countenance, gay, cheerful, sprightly.

Պայծառութիւն *s.* clearness, light, brightness, splendour; lustre, brilliancy, magnificence, glory, celebrity, renown; magnitude; vivacity, serenity; limpidness, purity.

Պայլակենութիւն *s.* sect of the Paulicians.

Պայլակուածիս. dazzling, hallucination

Պայման, *ացս* *s.* condition, nature, state, quality, circumstance; condition, term, measure, rule, limitation, close; part, article, proposition, transaction; stipulation, agreement, treaty, bargain, compact, pact; *- անհրաժեշտ*, condition, *sine qua non*; *- ժամանակի*, appointment, assignation; *- կենաց*, condition, state, circumstance; *- նամակ*, original draft of a treaty or contract; *հայցուածոյ -աւ*, in an interrogatory manner; *-աւ ad.* upon condition, on terms; *- դնել*, to place or impose conditions, to make a contract, to contract, to bind oneself by contract; S. Ժամանակակէտ.

Պայմանագիր *s.* contract, covenant; *-գրութիւն s.* agreement, convention; *-ժամ s.* delay; *-կան, -ական a.* conditional.

Պայմանեմ, *եցի va.* to agree, to conclude a treaty, to stipulate, to contract; to article; to qualify, to limit.

Պայուսակիկ *s.* fifty pounds.

Պայուսակ, *ացս* *s.* bag, pouch; *- որսոյ*, game-bag; *- ուղեւորաց*, cloak-bag; *- կշռոց նենգութեան*, bag of false weights.

Պայտիք, *ուեաց* *s.* notch of an arrow.

*Պայտ, *էից* *s.* iron, horse-shoe.

Պայտար, *իս.* *Persian w.* horse-shoer, shoeing-smith, farrier; *-ութիւն s.* farriery.

Պայտեմ, *եցի va.* to shoe.

Պայքար, *ացս* *s.* *Persian w.* debate, dispute, quarrel, strife, controversy; *գալ, մատչիլ, մտանել ի - ընդ ումեք*, to open a question or controversy, to debate, to dispute; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ vn.* to create strife, contests or law-suits, to litigate, to question, to dispute; to struggle hard, to fight, to battle; *-ումն* S. Պայքար.

Պան, *էից* *s.* round loaf, bread; honeycomb; *bot.* hen-bane.

Պանան S. Ադամանդակերպ.

Պանդանդ S. Պատանդ.

Պանդեմի *a. Gr. w.* popular.

Պանդխտաբար *ad.* like a pilgrim; *-կան a.* travelling, wandering; *-կից s.* fellow-pilgrim; *-նամ* S. Պանդխտիմ; *-նոց s.* this earthly pilgrimage; hospice, inn for pilgrims, foreigners or other travellers, khan, caravanserai.

Պանդխտեցուցանեմ *va.* to cause to emigrate, to estrange, to convey,

transport or remove from one's country, to cause to inhabit another place, to dwell elsewhere.

Պանդխտիմ, եցայ *vn.* to emigrate, to leave or quit one's country, to remove from, to be estranged; to go on a pilgrimage.

Պանդխտութիւն *s.* condition of an alien or stranger; emigration, transmigration, migration; pilgrimage.

Պանդոկ, ի, -ի, կաց *s.* hotel, inn, hostelry, tavern; **-ապետն** or **պետ** *s.* inn- or tavern-keeper, host, landlord, master of an hotel; major-domo, house-steward; **կին -ի**, hostess; **-ապետութիւն** *s.* hostship, inn-keeper's calling; **-հիւղ**, hostess-ship.

Պանդուխտ *a.* hare-brained, stupid, silly, foolish.

Պանդորեան տուփ *s.* Pandora's-box.

Պանդրդութիւն *s.* stupidity, silliness, foolishness, simplicity, rusticity.

Պանդուխտ, դխտաց *s.* foreigner, emigrant, alien, stranger; pilgrim.

Պանդրեմ *va.* to propagate trees by layers of offsets, shoots or suckers, to provine.

Պանդրի *s.* provining.

Պանեթեռ, օյ *Gr. w.* S. Յովազ.

Պանիր, նրոյ or **նրի** *s.* cheese; **- Հոլլանիոյ**, Dutch -; **դարձնել, մածուցանել -**, to make cheese; to curdle milk.

Պանծաբան *a.* eloquent, fluent; boasting; **-գոյն** *ad.* excellently, sublimely, eminently; **-ի** *a.* glorious, praise-worthy, laudable; magnificent, pompous, excellent, sumptuous; sublime, illustrious, renowned, distinguished.

Պանծամ, ացի, Պանծանամ, ացայ; **Պանծանք** S. **Պարծիմ**; **Պարծանք**.

Պանծացուցանեմ *va.* to praise, to vaunt, to glorify, to sing the praises of, to extol, to cry or preach up, to exalt, to flatter, to laud, to commend.

Պանծութիւն *s.* boasting, vaunting, bragging.

Պանկրատ, ի, -ոն *s. Gr. w.* pancratium.

Պանրագործ, ից *s.* cheese-maker; **-ծին** *s. chem.* caseum, casein; **-վաճառ** *s.* cheese-monger; **-նամ** *vn.* to curdle, to coagulate as cheese.

Պանրուախ, ք *s.* milk-diet, fasting on lacteal products.

Պաշար, ից *s.* provision, viaticum, food, victuals; victualling, providing, provisions, stores, equipment; the Holy Sacrament.

Պաշարաբար *a.* carrying victuals; *s.* pack-horse or mule; **-ակնդ** *a.* well provisioned or furnished; **- առնել**, to victual, to provide, to store, to stock, to equip; **- լնուլ**, to stock or furnish with all sorts of provisions.

Պաշարեմ, եցի *va.* to besiege, to invest, to beset, to blockade, to occupy, to shut, to encircle, to onclose, to surround; **-եալք** *s.* the besieged.

Պաշարիչ, -րող *a.* besieging; **-ք** *s.* the besiegers.

Պաշարումն *s.* siege, investment, blockade, surrounding, occupancy; **-մտաց**, anxiety, preoccupation; **դնել զոտս ի պաշարման**, to fetter, to put into irons, to shackle; **ի ես յարդել պաշարանել**, to besiege, to lay siege to, to invest.

***Պաշուլակ** *s.* seed cucumber.

Պաշպաձ *s.* swelling, tumour.

Պաշտաւտեան *s.* appanage.

Պաշտելի *a.* adorable, worshipful.

Պաշտելութիւն *s.* worship; idolatry; service.

Պաշտեմ, եցի *va.* to adore, to worship; to minister, to serve, to wait on; to administer, to confer; to officiate; to provide, to furnish; to exercise, to employ; **- զխորհուրդս**, to administer the Sacraments; **- զծառայութիւն**, to serve; **-իմ** *vn.* to employ, to use, to make use of, to avail oneself of, to adopt.

Պաշտօն *s.* worship, adoration; service; **- առնուլ**, to be served or ministered to.

Պաշտպան, ից *s.* defender, patron, protector, favourer; minister, servant; **- սրբ**, patron saint, patron; **- դատի**, advocate, attorney; **- կալ, լինել օրէնից**, to defend, to protect, to

Պաշտպանական *a.* defensive. [assist.

Պաշտպանակք *s.* royal service; life-

Պաշտպանաւոր *s.* client. [guard.

Պաշտպանեմ, եցի *vn.* to defend, to protect, to sustain, to favour, to support; to save, to preserve, to keep; to care, to take care; **- եւ եւթ անձին**, to do nothing but defend oneself, to remain on the defensive.

Պաշտպանիչ, -նողական *a.* defensive; **-նողութիւն** *s.* protectorate.

Պաշտպանութիւն *s.* defence, protection, guard, auspices, patronage, stay, support, favour; apology, interces-

sion; service, office; ը –ի օրինաց, under the ægis of the Law.

Պաշտպանութիւն s. protection.

Պաշտօն, աւամանց s. worship, adoration, latria, religion; service, office, ministry; ceremony, mystery; service, office; employment, function, duty, post, place; – աճմայկն, divine worship; – կռոց, idolatry, the worship of idols; սնոտի –, superstition; – ննջեցելոց, burial service; burial; – բարի, piety, religion, fear of God; հասարակաց պաշտամունք, public functions; – or պաշտամունք, Olympic or public games; ի պաշտամանէ, by profession; Պաշտօնեայ Հասարակաց Պաշտամանց, the Minister of Public Worship; – առնել, to pay one's court to, to court, to flatter; – առնուլ, to be honoured or adored, to be ministered to; – հարկանել, առնել, to serve; ի պաշտամանի կալ, to be in the ministry; պաշտեի ը–, to exercise one's trade or calling; – առնել, to serve, to worship, to adore; ի – առնուլ, to adore; – մատուցանել Աստ. to worship, to perform a service agreeable to God; ճճմական առնուլ –, to cause oneself to be adored like a god; ի – մտանել, to enter a person's service; – կատարել, to fulfil a function; կորուսանել ը–, to lose one's place; ունել, ժառանգել ը– ուրուք, to take a person's place, to replace one; – կատարել վր հոգւոյ ուրուք, to celebrate a mass for the repose of a person's soul; – ս երգոց կատարել, to sing psalms, to praise; – ինչ առնելով, – ինչ առնելոյ վր, through respect, for regard, by adulation.

Պաշտօնաբար ad. officially; –կալ, ացs. functionary; bureaucrat; –կալութիւն s. bureaucracy; –կան a. ministerial, official; – օրագիր, official paper, gazette; –կից s. colleague, coadjutor; fellow-servant, help-mate; –մատոյց լինիմ vn. to worship, to adore; –ակէր a. devout, pious, religious; –պրութիւն s. devotion, piety, religion; –ատր, ացs. adorer; servant; functionary, official, minister; –ատրութիւն s. service; ministry, office, charge, function; –ատուն, –ըան s. church, temple; Minister's residence; –րկ, ի s. worshipper; –ատր a. idolatrous.

Պաշտօնեայ, նէից s. clerk, official, minister; servant, domestic, waiter, valet; administrator, officiating, deacon; a. religious, pious; – Արդարութեան, Minister of Justice; S. Պաշտօն, Պատերազմի, &c.; – ճճմային վրէժխնդրութեան, instrument of divine vengeance; –ք Therapeutæ, servants of God; –ք արքունեաց, courtiers.

Պաշտօնէութիւն s. divine office.

Պաշտօնութիւն s. compliments, adulation, fulsome flattery.

Պապ, իs. or ուց, ացs. grand-father, –sire, * –dad; pope, pontiff.

*Պապագաւան, իցa. s. papist; –կան a. papal, pontifical; s. papist; – իշխանութեան S. Պապութեան; –կանութեան s. papistry, popery.

Պապակ, իs. excessive thirst, parching; –իմ, եցայ vn. to be very thirsty, to die of thirst.

*Պապանձեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to dumfound, to put to silence, to non-plus, to run down, to confound, to refute, to overcome.

Պապանձիմ, եցայ vn. to be silent, mute or speechless, to be unable to answer, to hold one's tongue, to be dumfounded, non-plussed. [lessness.

Պապանձութիւն s. muteness, speech-

Պապաչ or ջs. bleat; –եմ, եցի vn. to bleat; to stutter, to stammer; –իւն

Պապաս s. Gr. w. priest. [s. bleating.

Պապենի, *–հական a. paternal, ancestral, hereditary.

Պապիր s. papyrus.

Պապկայ, ից s. parrot; էգ –, henparrot; S. Թութակ. [popedom.

Պապութիւն s. papal see, papacy,

*Պապուկ, *Պապկեր S. Ծխապուկ.

Պապունիճ s. bot. camomile. [&c.

Պապչեակ, եկայց a. bleating; s. goat,

Պատակ, ացs. sheep-park, –fold, –cot, pen; herd; flank; muffle-furnace; a. laid at full length; – խոզի, pork chop; – որթոց, veal cutlet, cutlet; – գառնի, lamb chop; – ոչխարի, chop, mutton chop; – – ad. in herds, in droves, in flocks; ի – դնել զառունկն bot. to lay the plant at length.

Պատականայր s. a fattened calf.

Պատական s. hounds; ջոկ –ացs, a pack of hounds.

Պատակեմ, եցի, –կիմ, եցայ vn. to lie down; to lie in ambush or in wait.

Պատակեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to disunite, to divide, to disperse, to

put at variance, to sow discord, to make a breach between.

Պառակիմ, *էցայ vn.* to be disunited, dispersed, to be in dissension, to be split or torn into factions.

ՊառակուԹիւն, *-ուժեան s.* disunion, division, discord, dissension, faction.

Պառաւաւոս *s. Gr. w.* prevaricator, apostate, renegade.

Պառաւ, *oյ · ունք, անց s.* old woman, beldam; *-ական a.* anile, senile; *- ասացուածք*, idle story, tale, fable; *- կրօնք*, ridiculous superstition; *-իմ, էցայ vn.* to grow old, aged, to advance in age; to become old, ancient; *-որդի s.* son of an old woman; *-ուԹիւն s.* anileness, anility, old age of woman.

Պառկիմ *vn.* to lie down.

Պառնաս, *-ոս s.* Parnassus; Muse.

Պառպուտ *s. bot.* pepper-plant.

Պառպղիկ *s. bot.* pepper-wort.

***Պաս** S. **Պահք**. [*քառ s.* holy week.

Պասէք, *ի*, *-ասաց s.* Easter; *-ազատ*

Պասկուճ *s. zool.* gryphus, condor.

Պասուք, *ոքոյ s.* great thirst.

Պատառաս, *ից · ունք, անց s.* fine linen or stuff, byssus; tapestry, carpet; blanket; *- գամասկացի*, damask.

Պատառագործ, *ից s.* tapestry-worker; *-ուԹիւն s.* tapestry; *-ի* or *լիր a.* hung with tapestry, draped, covered with drapery; *- առնել, զարգարել*, to hang with tapestry, to carpet, to mantle, to bedeck, to arrange tastefully; *-կալ, ից s.* fine linen-cover, bed-sheet, drapery, tapestry; *- անկողնիք*, beds furnished with fine coverlets; *-կալեմ, էցի va.* to wrap up in a linen or sheet; to hang, to drape.

Պապա, *յի s.* Passover; Easter; the paschal lamb.

Պապանամ S. **Պապիմ**. [thirst.

Պապէցուցանեմ *va.* to cause great

Պապիմ, *էցայ vn.* to be athirst, very thirsty, to be dying with thirst; *fig.* to pant or eagerly long for, to hunger & thirst after.

ՊապուՀի, *-ուժի s.* excessive thirst, thirstiness; siccity, dryness, ardity.

Պապուտ *a.* parched, dried.

Պար, *ի s.* wall; turn, round; *- ի -*, *- ի -է*, *- ի -ու a.* complicate, intricate, knotty, ambiguous, dark, obscure; *- ի - բանիք*, ambages, compass of words, circuit, roundabout way, shifts; *- առնուլ, - գալ*, to surround, to environ, to encompass, to hem in, to beset, to encircle, to gird, to inclose; *- ի - բանիւք խօսիլ*, to make use of circumlocutions, to periphrase, to speak periphrastically, to beat about the bush; *- ի - խաղան գետք*, the rivers seem to delight in a thousand windings.

Պարագրոս S. **Պապագրոս**.

Պարագ, *ից s.* adventure, accident, contingency, casualty, occurence, incident, chance, hazard, fortuitous or unforeseen event; *ըստ -ի* or *-իցն ad.* accidentally, by chance.

Պարագական *a.* accidental, casual, fortuitous, contingent; *-ուԹիւն s.* contingency.

Պարագաւոր, *ից s.* S. **Պարագ**; sad adventure, grievous accident, serious case, misfortune, mischance, catastrophe; *ըստ -ից ad.* by chance, fortuitously; *ի -է ad.* unfortunately.

Պարագեմ, *էցի*, *-էցուցանեմ va.* to cause to happen, to bring about, to compass.

Պարագիմ, *էցի*, *-իմ*, *էցայ vn.* to meet, to meet one another; to arrive, to happen, to befall, to occur; to go to meet, to encounter, to oppose, to withstand, to resist, to come to blows, to grapple with, to kill; *- ուժիք մարտիս, պատերազմիս*, to meet face to face, to attack in front, to war against; *վախուցեալ յանձրեւէ՝ կարկտի պարագիմ*, to leap out of the frying-pan into the fire. [talk, colloquy.

ՊարագուԹիւն *s.* meeting, interview,

Պարագումն *s.* meeting; S. **Պարագ**; destiny; *պարագմամբ*, *ըստ պարագման ad.* accidentally, fortuitously, casually, incidentally, by chance; *պարագումունք ի գէպ ելանէին նմա*, chance, good fortune aided him; *անցեալ էր -*, it was no longer time.

Պարագլուխ *s.* tendril; *bot.* convolvulus; bindweed.

Պարապիմ, *էցայ vn.* to occupy, busy or employ oneself, to give oneself up to, to apply oneself to. [ing.

Պարապիչ *a.* embroiling; encumber-

Պարապումն *s.* occupation, application.

Պարան, *ից s.* band, bandage, wrapper; truss; *- մեռելոյ*, shroud, winding-sheet, grave-clothes; *-ագործ*, *ից s.* truss-maker.

Պատանդ, ագ *s.* hostage; pledge, gage; *տալ ի –*, to plight, to pledge, to offer as a pledge; *առնուլ ի –*, to take as a hostage or pledge; *ի – կալ*, to be hostage; *–առու a.* taking as hostage; *–եմ. եցի va.* to serve as hostage; to give or receive for hostage or pledge; to tie, to enlace, to bind; to involve, to contain, to enclose; *–իչ a.* S. **Պատանդառու**; enlacing, enclosing; *–ութիւն s.* the giving or receiving in hostage; S. **Պատանդ**.

Պատանեակ, եկաց S. **Պատանի**. [թիւն.

Պատանեկադիտուիթ S. **Պատանեկատուիթիւն**.

Պատանեկանամ, ացայ *vn.* to be adolescent; *fig.* to grow young again.

Պատանեկատուիթին S. **Պատանեկատուիթ**.

Պատանեկիկ *s.* child, boy.

Պատանեկութիւն S. **Պատանութիւն**.

Պատանի *s.* youth, adolescent, stripling, lad, young man; domestic, servant; waiter; groom; *անիմիտ –*, inexperienced young man, younker, greenhorn, novice.

Պատանութիւն *s.* adolescence, youth.

Պատանուհի *sf.* young girl, virgin, maiden.

Պատառ, ագ *s.* bit, slice; mouthful; piece, shred, strip; – –, in pieces, in rags; piecemeal; *– մի հացի*, a bit or piece of bread; *բրդել –ս –ս*, to cut in pieces or in bits; *ի մի – կլանել*, to devour, to take in one mouthful; – – *հատրիլ*, to be lacerated, torn or cut to pieces, butchered; – – *յերկիր անկանիլ*, to fall off bit by bit, to decay gradually.

Պատառաբոյծ *a. s.* parasite, spunger, trencher-friend, hanger on, toad-eater; *–պատիւ a.* bought, suborned; *–ուն a.* used, torn, old, worn out, threadbare, shabby, ragged, tattered; *– հանդերձ*, torn, ragged or tattered coat, rags, tatters; *–ս ղգենուլ*, to be reduced to tatters; *–քաղ*, ագ *s.* fork, table-fork.

Պատառեմ, եցի *va.* to tear, to tear to bits or pieces, to lacerate, to rend; to cleave, to cut, to divide, to slash; to break, to crack, to split, to burst; *յոշ յոշ –*, to cut to pieces, to dilaniate, to rend; *զմիմեանս –*, to tear each other; *– զթագաւորութիւն*, to break up the kingdom; *– զեզինս*, to slaughter oxen; *– զոք*, to kill; *ակօս –*, to furrow, to plough; *– զլեառն*, to break out of prison; *– զօրէնս*, to transgress, to violate; *–իմ vn.* to be torn or rent, &c. [taste; fragment.

Պատառիկ *s.* little bit, small piece,

Պատառող *a.* rapacious; *–ութիւն s.* rapacity. [lacerate, to tear to pieces.

Պատառոտեմ, եցի *va.* to rend, to

Պատառոտուն or *ռոտի* S. **Պատառուտուն**.

Պատառուածք, ոց *s.* rent, tear; rupture, crack, crevice, fissure, opening; chap, chink, slash, slit.

Պատառումն *s.* tearing, rending, laceration; eruption; *fig.* intestine broils, rupture, division, scission, disunion, party, faction.

Պատառուն S. **Պատառատուն**.

Պատասխան S. **Պատասխանի**; *–ական a.* responsive; *–ատու*, ուց *a.* responsible, answerable, accountable; apologetical, exculpatory; *s.* respondent; apologist; *–ատուութիւն* or *տրութիւն s.* answering, answer; defence, apology, excuse; responsability; *–ատրեմ, –եմ, եցի vna.* to answer, to make answer, to reply, to give answers or an answer; to defend, to apologize, to excuse; *այլ ընդ այլոյ –*, to reply evasively; *– իսկ ծանրացաւ*, he hardly deigned or condescended to reply.

Պատասխանի *s.* answer, response, reply; return, repartee, rejoinder; account, reason, defence, apology, excuse, justification; *հրամանի –եայ*, oracle; *համարձակ, յանդուգն, խուսափական, նպաստամատոյց, հաւասարի, դրական, ժխտական, լակոնական, աննշան, չոր, անմիտ, կարճ –*, haughty or imperious, impertinent, evasive, favourable, certain, positive, negative, laconic, insignificant, dry, foolish, curt or short reply; *– առնել*, to answer, to reply, to make answer to; *– տալ*, to answer for; to defend, excuse or justify oneself; *տալ ի՛ւր անձին –*, to plead one's own cause; *ընդունել զ–*, to receive the reply; *ի – նամակիդ*, in reply to your letter; *չընդունել զ–*, to receive no reply; *սպասել –եայ*, to await a reply; *չիք –*, there is no reply, no answer; S. **Պդդէմ**.

Պատաս, ագ *s.* load, burden, bundle, bale; package, roll; wrapper, cover.

Պատասանք *s.* wrapper, envelope; packing.

Պատասեմ, եցի *va.* to envelop, to

wrap up; to twine, to twist, to wind round, to entwine or interweave, to entangle; to implicate, to involve; –*բեռնիս*, to pack up; –*իմ vn.* to wrap oneself up in; to embrace, to embrace each other; to gather round, to twist about, to cling, to hold fast on.

Պատատուկ, *ակաց s. bot.* American bindweed, liane; – *կարմրածաղիկ*, quamoclit, scarlet convolvulus, red jasmine.

Պատատումն *s.* twining, winding, [twisting; packing.

Պատար *a.* heaped up, full, brimful, rich, abundant, copious, overflowing.

Պատարագ, *ից s.* sacrifice, victim, immolation; mass; oblation, offering; present, gift; bribe; *հանել* –, to sacrifice; *ճաշատօր* –, high-mass; *թաղ* –, low mass; – *վերնէիցելոյ*, mass for the dead; *պաշտել, մատուցանել զնա* –, to celebrate or say mass; *ականել զ*–, to attend mass.

Պատարագաբեր, –*բեր a.* carrying or bringing gifts; –*գործութիւն s.* sacrifice; celebration of mass; –*կից a.* celebrating the mass together; –*մատոյց a.* offering, making a present; *s.* sacrificer; officiating priest; missal, mass-book; liturgy; –*տան s.* altar.

Պատարագեմ, *եցի va.* to sacrifice, to immolate, to offer, to give to God; to say or celebrate mass; –*իմ vn.* to be honoured with gifts. [sacrifice (God).

Պատարագընկալ, *ի a.* receiving the

Պատարագիչ *s.* officiating priest.

Պատարագիք, *գեաց s.* things destined to be sacrificed; mass-dues, alms.

Պատարեմ, *եցի va.* to fill abundantly, to fill up to the brim, to fill to overflowing, to heap up.

Պատարուն *s.* fulness, abundance, plenty, overflow; S. *Ծայրալիր*.

Պատարտն S. **Պատար**.

Պատգահիկ *a.* gentle, mild voiced.

Պատգամ, *ից s.* oracle; words; sentence; message, errand, order, ordinance; counsel, advice; –*ս տալ, որոտալ*, to deliver or utter oracles; *ի –ս անկանիլ*, to parley, to negociate, to enter into treaty; –*ս առաքել առ ոք*, to send to say.

Պատգամաբեր, *ից s.* messenger, news-bearer; –*գիր a.* writing oracles; *s.* prophet; sentence; –*դեաց s.* parliamentarian, negociator; – *լինել*, to parley, to negociate; –*դնացութիւն* S.

Պատգամաւորութիւն; –*խօս*, *ից a.* oracular, giving oracles; – *լինել*, to pronounce or give an oracle; –*նի s. pl.* oracles; –*տար*, *ից s.* messenger; –*ուս s.* deputy, messenger; envoy, courier, delegate, ambassador; diplomatist; *fig.* minister of God's word, angel, prophet, apostle; – *լինել* or –*ուիմ, եցի*, –*ուիմ, եցայ vn.* to be a messenger, ambassador or deputy, to go or to come as ambassador, to negociate, to go in mission; to treat by diplomacy, to be a diplomatist; –*ուութիւն s.* message, deputation, mission, embassy; diplomacy.

Պատգարակ, *ից s.* hand-barrow, litter, sedan; *հրեղէն* –, instrument of torture, gridiron.

Պատեան, *հնից s.* sheath, scabbard; case; cover, envelope; scale, shell; hull, pod, cod, husk; rind, peel, bark; armour, cuirass; breast; *արկանել զսուրն ի* –*ս*, to sheathe, to put up; S. *Ուերկանամ*.

Պատեղիք *s.* band, bandage.

Պատեհ, *ից a.* convenient, proper, fit, suitable, decent; well-timed, timely, opportune, seasonable, propitious, favourable; *s.* opportunity, occasion, propitious moment; *ի* –, *ըստ* –*ի ad.* conveniently, suitably; – *է v. imp.* it is fit, it is becoming; it is due; *ի* – *լինել*, to befit, to become; – *համարիլ*, to think proper, to deem it expedient; – or – *ժամանակ գտանել*, to find a favourable opportunity; – *առնուլ*, to seize the occasion, to strike the iron while it is hot; *յօգուտ արկանել զ*–, to avail oneself of, to profit by the opportunity; S. *Կորսանամ*.

Պատեհութիւն *s.* convenience, fitness, decency; opportunity, seasonableness, fitness of time, of circumstances; chance; *չկորսանանել զ*–, not to lose the opportunity; *յօգուտ ի կիր արկանել զ*–, to profit by the occasion, to avail oneself of the opportunity; *կորսանանել զ*–, not to seize the opportunity, to let the occasion pass, to let slip the opportunity.

Պատեմ, *եցի va.* to surround, to environ, to encompass, to enclose, to fence, to gird; to besiege, to invest, to beset; to surround, to beset, to hem in; to envelop, to pack up; to spread abroad, to circulate, to take

or lead about; to veneer, to plate, to cover, to overlay; *պատեալ պաշարել զոք*, to make a ring round, to hem round; to beset; – *զվէրս*, to dress a wound; *անդ խոր լռութիւն պատեալ զնա*, great silence prevails there; *ահ պատեաց զնա*, he was struck by fear; S. Շուրջ; *–իմ vn.* to be placed round about, to be surrounded, enveloped, bound round; to take a turn, to circulate, to go round; to embrace; to be changed or transmitted; – *ուռկաւ նաւ ի պաշարումն*, to be taken in a net, caught in a snare; *պատեցան զնա վաւ երկունք լաւ*, she was seized with the pains of labour; *պատեալ կճով*, covered with marble; S. Երկն.

Պատեհագործ, *ացս.* sheath-maker; *–ուիլ s.* sheath-making; sheath-works; *–զէն, զինեալ a.* cuirassed, furnished with armour; – *նաւ*, armoured ship; *–թեւ a.* coleopterous; *–ւոր a.* testaceous; *bot.* podded, husked.

Պատեհնիկ *s.* small zoophyte-shell.

Պատերազմ, *ի. ունիք, ացս.* war, battle, combat, fight; *fig.* temptation; *առտնին* or *քաղաքական* –, intestine or civil war; **Պաշտօնարան –ի**, War-Office; **Պաշտօնեայ** or **Նախկան –ի**, Minister of War; *պատրաստուԹիւնք –ի*, warlike preparations; *արիւնռուչ* –, bloody battle; *մահացու* –, war to the death, deadly fight; *դաշտ –ի*, battle-field; *ըստ օրինաց –ի*, according to the laws of warfare; – *հրատարաւ կռիւ*, to declare war against; – *ահաւ զին ի վերայ ուրուք յարուցանել*, to threaten with war; *պատրաստիլ ի –*, to prepare for war; *երԹալ ի –*, to go to the wars; *առաջին նուագ մոռանիլ ի –*, to be in one's first battle; *ձեռն արկանիլ ի –*, to undertake a war; *ի – գրգռիլ, գրգռել*, to excite to war; to engage in war; – *յարգարիլ ընդդէմ*, to combat, to attack; *առ – –*, – *մղել*, to be at war, to make war, to war against, to give battle to, to fight a battle with; *եղեւ – խիստ յոյժ*. a bloody battle was fought; *գրգռիլ, բորբոքիլ զ–*, to excite, to kindle war; *սաստկացաւ –ն*, the combat was fierce; *կորուսանիլ զ–ն*, to lose the day, or a battle; *ի ժամանակս –ի*, in time of war; *արծաԹով պնդի –ն*, gold is the sinew of war; S. Ընտանի, Իր, Խան, Ձեմ, Պարա, &c.

ՊատերազմազարԹեցոյց *a.* causing or exciting war; *fig.* quarrelsome; *–կան a.* warlike, martial; *–հրահանգք*, martial exercises; *–կից s.* fellow-soldier, comrade, companion in arms; ally; *–լինել*, to fight together; *–կուր լինիմ vn.* to be overcome & slain in battle; *–յաղԹ a.* victorious; *–սէր a.* fond of war, delighting in war, warrior, belligerent, warlike; *–տեաց a.* hating war; timid, coward; *–տու, ացս.* enemy; *–փորձ a.* experienced in warfare.

Պատերազմիկ *a.* S. **Պատերազմական**; *s.* desultory war; mimic warfare; – *նաւ*, man of war, ship of war; galley, trireme, three benched galley; – *երիվար*, war-horse, charger.

Պատերազմիմ, եցայ *vn.* to war, to make war, to combat, to fight; *fig.* to be at war with, to be tempted; – *ի վերայ ազատուԹեան*, to defend liberty; – *զմահու պատերազմ*, to wage a war of extermination; *զբարւոք պատերազմին* –, to fight a good fight; *մեծապէս –զ մեալք զառաքինուԹեանն զհանդիպ*, fighting valiantly where virtue is at stake; *առանց –զմեալ*, without firing a shot, without striking a blow.

Պատերազմիչ, –մող *s.* warrior, fighting-man, combatant, belligerent; enemy, adversary; *a.* warlike, fit for war.

Պատժատու S. **Պատժող**; *–կան a.* punitive, penal, repressive; – *օրէնք*, penal law; *–կանուԹիւն s.* penality; *–կից s.* companion in chastisement; *a.* subject to the same pain; *–հալած լինիմ vn.* to avert the deserved punishment; *–նակ, ացս.* glass, calyx, cup; *–պարտ, ից a.* deserving punishment, found guilty, punishable, culpable, criminal; *–պարտեմ, եցի va.* to declare guilty; to condemn, to punish; *–պարտուԹիւն s.* culpability; condemnation; *–սէր a.* atrocious, delighting to torment; *–րան s.* place or instrument of punishment; *–ւոր a.* condemned, punished, chastised; guilty, culpable, delinquent, villanous; S. **Պատժական**.

Պատժելի *a.* punishable.

Պատժիմ, եցի *va.* to punish, to chastise, to correct, to inflict punishment or correction.

Պատժող *s.* punisher; *–ուԹիւն s.* punishment.

Պատիժ, ժոյ or *ժի, ժոց s.* pain, punishment, chastisement, correction, penitence; – *մահու*, condemnation,

sentence; առանց պատժոյ or պատժի *ad.* with impunity; անկանիլ ի պատժոյ, to incur, to deserve punishment; – տալ, to order punishment or penance; դնել – ի վերայ, to inflict punishment or chastisement; զանկրաւորել ի – սրկանել զնովաւ, to punish his injustice.

Պատէ, տէոյ *s.* elephant's trunk, proboscis; *bot.* follicle, univalvular pericarp, seed-vessel, husk, pod, shell.

Պատիմ S. Պատեմ.

Պատինճան S. Պատնջան.

Պատիր *a.* deceiving, captious, false, deceitful, fallacious, delusive, sophistical, feigned, dissembled, concealed, artificial, illusory, vain; seducing, untrue, lying; –ք *s.* deception, deceit, fraud, cheat, illusion, delusion, vanity, sophistry, feint, error, falsehood, lie; cunning, craft, wile; ի –ս արկանել, to deceive, to gull, to dupe, to lead into error.

Պատիւ, տուոյ or տուի, տուոց *s.* honour, token of esteem, homage, glory; respect, veneration, reverence, regard, consideration; honours, preferments, dignities, degrees, offices, titles; testimonial, prize, gift, presentation; *gr.* sign of abbreviation (⏑); խոստումն պատուոյ, word of honour; Լեգէոն պատուոյ, Legion of honour; – արքունի, diploma of merit; ի –, in honour of; պատուով *ad.* honourably; լի պատուով, loaded with honours; ի – հասանիլ, to rise to dignities; ի պատուի լինել, to be in honour, in consideration; ի – առնուլ, բազում պատուովք պատուել, to load with honours, to pay great honours to, to raise to the highest honours; to set one up upon the pinnacle of glory, to raise one up to the skies; ի մեծի պատուի լինել, to be raised to the highest pitch of fortune; – անձին համարել, to take to oneself the credit of, to deem it an honour; – ընծայել, to pay honour; – առնել, դնել, to do honour to, to be an honour or a credit to; – առնել սեղանոյ, to do honour to a meal; պատուով պատուէք զիս, you do me a great deal of honour, too much honour; –ս արժանաւորաց, honour to whom honour is due; S. Թէկն, Չաստանէմ, Միմեանց, &c.

Պատկան, –աւոր S. Պատշաճ.

Պատկանաւորութիւն *s.* convenience, suitableness, decency.

Պատկանգարան *s.* fit vessel; quiver, case for arrows. [–ձիմ.

Պատկանեմ, –նիմ S. Պատշաճեմ, Պատկանութիւն S. Պատկանաւորութիւն.

Պատկառ *a.* respectful, modest, bashful; *s.* S. Պատկառանք; – կալ, լինել, to pay attention, to attend to, to watch, to give oneself up to, to apply oneself or one's thoughts or mind to, to tend to, to subject oneself to; – կալ օրինաց, to observe the law; – կալ արդարութեան, to be just, right, upright; – կալ յերաց ինչ, to avoid, to shun.

Պատկառանք *s.* respect, reverence, veneration, regard; modesty; bashfulness, coyness, shame, reserve, blushing, blushes; the private parts; –նօք *ad.* respectfully; bashfully, blushingly; –նս ածել, to create respect in, to inspire or impress with respect, to breathe respect.

Պատկառելի *a.* venerable, august; respectful, bashful; shameful; – զանձն ցուցանել, to make oneself respected; – դործել, ընծայեցուցանել, to render respectable, to cause to be respected.

Պատկառեմ, եցի, –եցուցանեմ *va.* to fill with respect, to put to shame, to abash, to confound, to cover with shame, to make blush, to put to the blush.

Պատկառիմ, եցի, –ուիմ, եցայ *vn.* to be ashamed, confused, to blush at, to redden with shame; to respect, to be respectful; to mind, to take care of, to beware.

Պատկառոտ, ոց *a.* bashful, coy, ashamed, sheepish, timid, shy; –ութիւն *s.* bashfulness, coyness, sheepishness, confusion, shyness.

Պատկառութիւն S. Պատկառանք.

Պատկառուկ *s. bot.* sensitive plant, mimosa; –ս արկանեմ S. Պատկառեցուցանեմ.

Պատկառումն S. Պատկառանք.

Պատկեր, ոյ *s.* icon, image, effigy; painting, picture, representation; likeness, figure, portrait; statue, idol; sight, visage, face; design, project, plan; type, symbol; doll; –ք, the Divine Persons; – աւուրն, the day of the week or month; hymn for the day; գեղեցիկ –ա, of fine presence, of

noble aspect; ըստ –ի, in the image of, in the likeness of; ի սմն –, in this way or manner; S. Նմանաօտագիծ.

Պատկերաբանութիւն *s.* iconology; –բեկ *s.* iconoclast, image-breaker; –գիր, գրաց *s.* portrait-painter; effigy; iconographist; –գործ, ացս *s.* painter; sculptor; –գործութիւն *s.* painting; sculpture; –գրական *a.* iconographical; –գրեմ *va.* to take or draw the likeness or portrait of; to pourtray, to paint, to depict, to describe; –գրութի *s.* portrait-painting; description, painting; iconography; –գէս *s.* spectroscope; –զարդ *a.* illustrated, adorned with engravings or pictures, illuminated; – յօրինել, to illustrate, to adorn with engravings, to illuminate; –զգեաս լինիմ *vn.* to be like, to resemble; –կազմ *s.* painter; –կան վերլուծութիւն *s. chem.* spectral analysis; –կերպ *a.* painted; –նկարագիր, portrait, likeness; –կից *a.* of the same figure, conformable, resembling, like; – լինել, to conform, to take the form of, to resemble; –կուռ *s.* sculptor; –կցութիւն *s.* conformity, resemblance, likeness; –չան, ացս *s.* portrait-painter; –չանութիւն *s.* painting; –չոխ *a.* strikingly handsome; –մարտ *s.* iconomachus; –մարտութիւն *s.* iconomachy, iconoclasty, war against images; –նամ, ացայ *vn.* to be reflected in, to be the picture of, to take the form, to be formed, printed, impressed, represented; *fig.* to make oneself conformable, like; –պաշտ, ից *s.* iconolater; idolater; –պաշտութիւն *s.* iconolatria; idolatry; –սէր *a.* fond of images; *fig.* idolatrous; *s.* amateur of pictures; –տիպ S. Պատկերակերպ; –ցոյց S. Պատկերբադէս & Նորագիմայ; –ցուցանեմ or Պատկերեմ, եցի *va.* to paint, to form, to figure, to put on a form; to represent, to impress or imprint; to conform; – ի միտս, to picture or represent to oneself, to fancy.

Պատկերիմ S. Պատկերանամ.

Պատկերուն *s.* striking resemblance; fancy, imagination.

Պատկին կեամ or Պատկինիմ *vn.* to be ingrafted. [տուաստեմ.

Պատկինեմ, եցի *va.* to graft; S. Պատկութիւն *s.* redoubling.

Պատճառ, ացս *s.* cause, author; occasion, matter; principle, origin; reason, subject, motive; fault, offence, misdeed, crime; pretext, excuse, subterfuge; –աւ, ի –ս *pr.* on account of, for the sake of, for, because of, out of regard for; under pretence of; ի –ս քո, for your sake, for you; – տալ, to give occasion to; –ս առնուլ, to take as a pretext, to pretend, to allege; – լինել, to be the cause or author of; to dissemble; –ս ի միջ ածել, to allege, plead, urge or addnce reasons; բառնալ զ–ս, to take away the motive or grounds; պատճառել –ս մեղաց, to seek excuses for sins; առանց իբրեւ յի –ի, without a real motive, causelessly, groundlessly, unreasonably.

Պատճառաբանեմ, եցի *vn.* to reason; –բանութիւն *s.* etiology, reasoning; –գրեմ, եցի *va.* to adduce a reason in excuse, to excuse oneself; –գրութի *s.* pretext, excuse, plea; –ինդիր, դրաց *a.* seeking pretexts or subterfuges; –կան *a.* causative, causal; –կանութիւն *s.* causality; –կից *s.* accomplice in the cause.

Պատճառանք *s.* cause, motive; pretext, excuse, cloak, colour; –նաք, under pretence of; ո՞ր որմ, ո՞ր որմ or ի՞նչ –նաց, why? for what cause? ամբարտաւանութե –նաք, on account of pride; զբօսանաց –նաւ, for walking; պէսպէս –նաք, under different pretexts; բառնալ զ–նս, to take away the pretext.

Պատճառաւոր *a.* caused, occasioned; created, done, made; guilty, culpable; –իմ *vn.* to take for motive.

Պատճառեմ, եցի, –ուիմ, եցայ *vn.* to cause, to do, to occasion, to make, to produce; to pretend, to seek pretexts, to take as an excuse, to allege; to dissemble, to feint; – զանգիտութի, to play the simpleton.

Պատճէն, –ճէն, իցս, –ճիկ *s.* double, copy, duplicate, transcript, minute; letter, writing, edict, decree.

Պատմաբան *s.* tale-teller; S. Պատմիչ; –եմ S. Պատմեմ; –ութի *s.* narration, history, historical account; –գիր, գրաց *s.* historiographer, historian; – մատեան, book of history; –գրական *a.* historical; –գրեմ *va.* to write history; –գրաց S. Պատմագիր; –գրութիւն historiography, history; –կան *a.* historical, narrative; – հոլով *gr.* narrative case; –կից *a.* relating or

writing the same history or annals; *-ըան s.* memoirs, annals.

Պատմեմ, եցի *va.* to narrate, to relate, to recount, to recite, to tell, to report, to expose, to debit an account, to say by retail; to publish, to manifest, to announce; *երկինք պատմեն զվիառս Ա.Յ*, the heavens proclaim the glory of God.

Պատմիչ *s.* historian, narrator; interpreter; *- վարուց*, biographer, S. Կենսագիր.

Պատմող *s.* narrator, historian; *-լ-նել*, to relate, to tell, to announce.

Պատմութիւն *s.* history; narration, recital, account; tale; explanation, exposition; *- վարուց*, biography, S. Կենսագրութիւն; *- արտաքինոց*, profane history; *- սրբ Գրոց*, Sacred History; Գիրք or Յիշատակք *-եց*, Stromatum; *կարգել զ- S.* Պատմագրեմ; *լ - արձանել* S. Պատմեմ.

Պատմուճանակ, ացս *s.* wardrobe keeper; *վանք* or *տուն -ացս*, wardrobe.

Պատմուճան, ացս *s.* stole, long vest, garment, tunic, cassock; *դեղեցիկ -ք*, fine clothes; *թխատեսակ -*, dress coat; *- հանդերձիցս* or *փոխանակաւ*, a suit of new clothes; *-ակիր s.* portmanteau; *-ապատառ լինիմ vn.* to tear one's clothes; *-ափսիս առնեմ va.* to dress, to clothe; *-եալ a.* clothed, dressed.

Պատնէշ, նիշացս *s.* rampart, intrenchment, barricade, stockade, barrier, bastion, bulwark; *- պատերազմական*, circumvallation, contravallation, siege, blockade; *պատել - պատերազմեաւ*, to besiege; *դնել - շուրջ զքաղաքաւ*, to invest a city; *- ածել, արկանել, կանգնել, պատել*, to intrench, to throw up intrenchments, to intrench or fortify oneself, to surround with ramparts or trenches, to barricade, to palisade; to fortify with bastions.

Պատնէշափակ *s.* intrenchment; dam; dyke; turnpike.

Պատնջան, լ *s.* egg-plant, melongena, mad-apple; melongena frixa.

Պատշաճ, ից *a.* suitable, pertinent, proper, seemly, decorous, becoming, convenient, congruous, fit, decent, conformable, analogous, proportioned; just, reasonable; *-ք s.* decency, decorum, propriety, conveniency; *ըստ -ի* or *-ից ad.* conveniently, duly, a propos, pertinently, decently, seemly, seasonably; *- է, պարտ եւ - է*, it is proper, suitable, right, it becomes; *չէ -*, it is not seemly or befitting; *ըստ ոչ -ի*, unseasonable; *վարել զպարտս -ից*, to behave with propriety, decorum, good breeding or politeness.

Պատշաճաբար *ad.* properly, suitably, decoronsly, decently, with propriety.

Պատշաճական, -ապէս S. Պատշաճ *a.*

Պատշաճեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to render convenient, to make fit, to adapt, to adjust, to suit, to apply; to proportion; to appropriate.

Պատշաճիմ, եցայ *vn.* to be suitable or conformable, to suit, to agree; to belong, to pertain, to coincide, to match; to concern, to regard.

Պատշաճող *a.* suitable, fit; symmetrical; *-ութիւն s.* suitableness, congruity, conformity; decorum, decency; relation, analogy, proportion, symmetry.

Պատշաճուածք *s.* S. Պատշաճողութիւն; building, construction; *-ումն s.* orientation, finding the cardinal points.

Պատշգամ, -ք, Պատշկամ, -ք, ացս *s.* side chamber; projecture, balcony, verandah, belvidere, terrace; porch.

Պատշգամեալ *a.* terraced.

Պատչէկ or **չէն** *s.* ray, brightness.

Պատչիր *s.* authentic rescript.

***Պատոյտ** *s.* bandage.

Պատուաբանեմ *va.* to speak with respect, to honour, to praise, to extol; *-բար ad.* honourably; pompously; *-դրութիւն s. gr.* abbreviation; *-դիր, դրաց a.* honouring, bearing respect; honorary; *-դրութ s.* respect, honour, reverence; *-լից a.* loaded with honour.

Պատուած, ոց *s.* turn, winding, sinuosity, twisting; *-ք բանից*, circuitous expression; *-ոյ, լից a.* twined, wound round, entwined; full of sinuosities; *-օրէն a.* obscure, abstruse, dark.

Պատուական *a.* honourable.

Պատուականագիւտ *a.* rare, excel-

lent, very precious ; *-գոյն a.* most honourable ; most precious ; *-համ, ացայ vn.* to become precious or excellent.

Պատուականութիւն *s.* high value, elevated price ; excellence, pre-eminence, rarity ; nobleness.

Պատուակից *a.* equal in honour or rank ; *-կցութիւն s.* parity of rank ; partecipation in the same honour or glory.

Պատուամատոյց *a.* rendering honour & respect ; *-մուն* S. **Պատուասէր**.

Պատուանդան, ացս *s.* foot-stool ; pedestal ; socle.

Պատուանուն *s.* title.

Պատուասէր *a.* eager for honours, greedy of glory, ambitious, desirous of praise or distinction ; vain-glorious, vain ; generous, bounteous, obliging, officious ; *-սիրաբար ad.* ambitiously ; vainly ; honourably, generously, obligingly ; *-սիրական a.* honorary ; *- բանք*, compliments ; *-սիրապէս* S. **Պատուասիրաբար** ; *-սիրեմ va.* to covet, to be ambitious of, to seek glory, fame or distinction ; to make it a point of honour to, to treat generously or honourably, to oblige ; to honour, to glorify ; to compliment ; *-սիրութիւն s.* immoderate desire of honour or glory, ambition, vain-glory, point of honour ; generosity, liberality ; obligingness.

Պատուաստ, ից *s.* graft, graff ; inoculation, vaccination, cow-pox ; insertion, addition ; conjunction, union ; *թաթախ -ի*, pus, vaccine matter ; *-ի որդի*, adoptive son ; *-ի հայր*, putative, adoptive father ; *-ակիր a.* grafted ; inoculated ; *-եմ, եցի va.* to engraft, to graft ; to inoculate, to vaccinate ; to insert, to interpolate ; to annex, to join, to reunite, to attack ; *-իմ vn.* to be grafted ; inoculated ; *-իչ s.* grafter ; inoculator ; (*կտրոց*) grafting-knife ; *-ումն s.* grafting ; inoculation, vaccination ; conjunction.

Պատուար, ացս *s.* bulwark, rampart, bastion, barrier, epaulment ; beam, rafter ; ceiling ; *- լինել հայրենեաց*, to be a bulwark of one's country ; *-աւոր a.* constructed of, or made with beams, ceiled ; walled ; balustrated ; *-եմ, եցի va.* to wall ; to gird with parapets.

Պատուարժան *a.* worthy of honour.

Պատուաւոր *a.* honourable, respectable ; honorary ; honest ; *s.* noble, magnate, dignitary ; *-ք*, nobility ; *-ութիւն s.* dignity, nobility ; honour, respect.

Պատուելի *a.* honourable.

Պատուեմ, եցի va. to honour, to render honour & respect, to respect, to esteem, to venerate, to revere, to glorify, to favour ; *- զանձն*, to caress, to cherish, to flatter, to humour the passions ; *յառաջ -*, to esteem most, to prefer.

Պատուէր *s.* commandment, order, injunction ; precept ; warrant, commission ; instruction, lesson ; ordinance, decree ; *- տալ, դնել*, to give orders or directions, to command, to order, to charge, to dispose, to enjoin ; to commission, to intrust with a message ; *- հրամանի ի վերայ դնել*, to order ; to appoint, to decree ; *- or - հրամանի ընդունել*, to receive orders

Պատուիչ *a.* honouring.

Պատուիրակ, ացս *s.* envoy, deputy ; commissary, emissary, agent, mandatary, proxy ; *-ութիւն* s. deputation.

Պատուիրան, ացս *s.* commandment, precept, law, command, order ; *անցանել զ-օք*, to transgress, to violate, to break, to infringe ; *-աւ հրամայել*, to order expressly.

Պատուիրանադիր *s.* mandate, order ; warrant, writ ; *-դիր, դրեայ a.* commanding, ordering, disposing ; *-զանց, ից s.* transgressor, infringer, prevaricator ; sinner ; *-զանցութիւն s.* transgression, infraction, prevarication ; disobedience, sinning ; *-կատար* ; *-հատուցութիւն* S. **Պատուիրանապահ** ; *-զանցութիւն* ; *-պահ, ացս s.* observer of precepts ; *a.* fulfilling what is prescribed ; *-պահութիւն s.* observance, fulfilment of a commandment or order ; *-վանդութիւն s.* transgression, breaking or violating the law.

Պատուիրեմ, եցի va. to command, to order, to enjoin, to impose, to charge, to prescribe ; to recommend.

Պատուհան, ից *s.* window, casement ; dormer-window ; sky-light ; niche, wall-press ; sluice, flood-gate ; chimney ; *fig.* senses ; *վանդակ -ի*, blinds, Venetian blinds ; *-ք բացան երկինից*, it rains pailfuls ; S. **Կարկտահար, Չալիմ.**

Պատուհաս, ից *s.* punishment, chastisement, pain, correction ; scourge, revenge ; threat, threatening tone ; reprimand, reproach, rebuke ; *պատիժ*

-ի, severe punishment; – *մահու*, sentence or punishment of death, capital punishment; *աւերի -ի*, exile; – *ազգի մարդկան*, the scourge of human kind; – *կապել ի վերայ*, to inflict a punishment; *կրել խիստ* –, to be severely punished; *առնել* –, to threaten.

Պատուհասագոյն, -լից, -կան *a.* very threatening, reproachful or scolding; severe, punishing, chastising; vendicative, cruel; *-կիս լինիմ vn.* to be punished, to bear the punishment; *-կից լինիմ vn.* to be chastised together; *-կօծ առնեմ va.* to punish, to chastise, to condemn to punishment; to load with reproaches, to scold, to threaten, to speak in a threatening tone; – *լինել*, to be punished, chastised; to be scolded, threatened; *-կօծս արձակել*, to crush with reproachs & threats.

Պատուհասեմ, եցի *va.* to punish, to chastise, to correct; to avenge; to scold, to chide, to reproach, to reprimand; to threaten.

Պատուհասիչ *s.* punisher, avenger.

Պատուհասողական *a.* invective, reprehensive. [shrouding.

Պատումն *s.* winding, wrapping up;

Պատուոգական *a.* honorary.

Պատսպարան *s.* asylum, refuge, retreat, shelter, cover; protection, patronage, defence, prop, support; resources; – *լինել*, to be the refuge of, to protect, to defend, to take under one's protection.

Պատսպարանեմ *better* **Պատսպարեմ, եցի** *va.* to surround, to encircle, to enclose, to shut in; to protect, to prop, to defend, to sustain; to shelter, to screen, to cover; to fortify, to restore; to return, to restore, to give back. [լեմ.

Պատսպարեցուցանեմ S. **Պատսպարեմ.**

Պատսպարիմ, եցայ *vn.* to be enclosed, surrounded; to take refuge, to seek shelter, to retire, to be under cover, to shelter or defend oneself; to recover oneself, to get up; to get heart, to regain courage; to return, to reinhabit, to dwell in, to remain, to repose.

Պատսպարութիւն S. **Պատսպարան.**

Պատրանաւոր *a.* deceitful, captious, delusive.

Պատրած *a.* deceived, seduced.

Պատրական S. **Պատիր.**

Պատրանք *s.* deceit, cheat, fraud, imposition, seduction, trick, imposture; mistake, error; illusion, deception; *աստղ -հաց*, erratic star, planet; *ի -նս արկանել, -նս մատուցանել*, to deceive, to cheat, to seduce, to induce or lead into error; S. **Ըմբռնիմ.**

Պատրաստ, ից *a.* prepared, ready, disposed, in condition; active, quick; at hand, near at hand, disposable; *ad.* warely, softly, slowly; – *առնել*, to prepare; – *լինել*, to prepare oneself; to be disposed; to be prompt or resolute; *ի -ի ունել*, to hold in readiness; to stand in readiness, to be ready; – *կալ* S. **Պատիաս կամ.**

Պատրաստաբան *a.* apt at a reply, ready witted; *-բար a.* promptly, readily, eagerly, with great alacrity; *-կան* S. **Պատրաստ** *a.*

Պատրաստեմ, եցի *va.* to prepare, to make or get ready, to put in condition; to provide with, to dispose, to put in order, to fit, to dress; – *զանս ի բերան ոքուք*, to prompt, to suggest; *-եցուցանեմ va.* to cause to prepare.

Պատրաստիմ, եցայ *vn.* to prepare oneself, to get ready, to put oneself in a condition to, to make preparations, to take one's dispositions; to beware of, to take care or heed, to mind. [dresser; provider.

Պատրաստիչ *s.* preparer, disposer,

Պատրաստութիւն *s.* preparation, preparative, disposition; furniture, household goods; train, equipage; precaution, attention, vigilance; *-թեամբ ad.* spontaneously, voluntarily, readily.

Պատրեմ, եցի *va.* to deceive, to cheat, to seduce, to dupe, to defraud, to circumvent, to surprise; to abuse.

Պատրիարգ or *ք, ից s. Gr. w.* patriarch; – *Հայոց*, patriarch of the Armenians, Catholicos; *-ական a.* patriarchal; *-անոց, -արան s.* patriarchate, patriarch's residence or see; *-ութիւն s.* patriarchate, patriarchship, patriarchy. [noble; *pn.* Patrick.

Պատրիկ, ից *s. Latin w.* patrician,

Պատրիչ *s.* deceiver, imposter; seducer; *a.* S. **Պատրող.**

Պատրինջ *s. bot.* balm-mint, garden-balm, melissa hortensis; *Ջուր պատրինջի*, carmelite water.

***Պատրիկ, ի** *s.* socket-rest.

Պատրիկութիւն *s.* patriciate.

Պատրոյ *a.* deceitful, fallacious, captious; *-աբար a.* fraudulent, cheating, lying; *-աբանութիւն s.* fallacy, fraud, imposture, lie; *-աբար ad.* deceitfully, by fraud; *-ական a.* S. **Պատրոյ**; seductive, flattering, fawning; *-ուիթ s.* deceit, cheat, imposition, fraud, trick.

Պատրոյգ or *-ոյկ, -ուկի s.* wick; match; *- վիրաց*, lint, linament, scraped lint.

Պատրուակ, -ակ s. veil, cover; mask, cloak, appearance; fiction, pretext, excuse; *- թղթոյ*, envelope; address; *ընդ -ակաւ*, under the appearance; *-եմ, -եցի va.* to cover, to veil, to mask, to palliate; to pretend.

Պատրուճակ, -ակ s. beast for sacrifice or food: appanage, pension.

Պար, -ուց -ք, -ուց s. dancing, dance; ball; ballet; choir, chorus; company, assembly, circle; troop, band; herd, drove, flock; *- աստեղաց*, chorus of the stars; S. **Աստեղ, Երգուս**, &c.; *- առնուլ*, to dance; to surround, to encompass, to encircle; *- առնուլ, գալ, յօրինել, խաբել, -ս բոլորել, տալ* or *պարել, ի - անցանել*, to dance, to leap, to hop, to jump; to caracole; *- արկանել*, to surround, to environ; *-ս տալ*, to gather together.

Պարաբառնամ *vn.* to raise around; to sustain, to support; to take away, to suppress; *-բուրեմ va.* to spread an odour everywhere.

Պարագայ, -ից *a.* circumjacent; *s.* circumstance; particular, detail; turn, revolution; *-ս ամաց*, for many or long years; *-ուիթ s.* turn, revolution, period; *-գլուխ s.* coryphæus, chief of a choir or company; *fig.* leader, chief, head, first; *- լինել*, to be at the head of, to be the chief, to march at the head of, to lead, to conduct; to give the signal, to set the example, to take the initiative; *-գրեմ va.* to circumscribe, to confine, to limit; to comprehend, to contain; to describe; to trace or draw the first strokes, to sketch the outline of; to rough-draw; *-գրուիթ s.* circumscription, limitation; description; outline, sketch, rough-draught; *-գօտիմ vn.* to gird oneself; *-գիտեմ va.* to look around; to observe, to consider, to ponder; *-զատեմ va.* to set at absolute liberty, to free totally; *-լնուամ va.* to fill completely; *-խմբիմ vn.* to be gathered all together, to flock together; *-խըն գուիթ s.* merry dance; *-ծածկեմ va.* to cover on all sides, to envelope, to surround, to wrap up, to bury; *-ծածուկ a.* enveloped, completely covered or wrapped up.

Պարակ, -աց s. mermaid, siren.

Պարակահան *a.* irregular, anomalous; *-կից s.* partner, fellow-dancer; *a.* of the same company; *- լինել* or *- կցիմ vn.* to dance or sing together; to enter a company or society, to accompany, to associate oneself with; *-կցուիթ s.* ballet-company; chorus; association, fellowship; *-հանդէս s.* ball; *-ձեւ a.* circular, round; *-յածիմ vn.* to circulate, to take a turn; *-յածումն s.* turn, circulation, revolution.

Պարան, -աց s. cord, rope, cable; *-ք*, cordage, ropes; *- կառուցի*, clothesline; *- նաւու mar.* shrouds, ship's cable.

Պարանիմ, եցայ vn. to return, to retire.

Պարանոց, -աց s. neck; throat; *- ծովու*, isthmus; strait; *- սրուակաց*, neck; S. **Ձոյգ**; *անկանել ընդ -աւ*, or *ի վերայ -ի ուրուք*, to fall upon the neck of; *գնալ ի բարձր -*, to walk proudly or majestically, to strut; *կորացուցանել, գարձուցանել զ-*, to take to flight, to flee, to run away.

Պարանոցամած *a.* immersed or sunk up to the neck; *-ատանջ a.* very high.

Պարանոցուտ *a.* isthmus-like.

Պարանցիկ *s.* ballet; *-ս առնել.* to dance.

Պարապ, -ոյ s. leisure, leisure-time, cessation, respite, vacation; being without work or employment, want of occupation, rest, having nothing to do, idleness; convenient time, favourable opportunity; *a.* S. **Պարապորդ**; *ժամանակ, օր -ոյ*, favourable moment; vacation, holidays; *-ով ad.* leisurely, at one's leisure or ease; *- առնուլ*, to rest, to cease from work, to be unoccupied, at leisure; to take time, to find a favourable moment; *ի -ս գերել*, to be idle; *-ոյ լինել*, to rest, to repose; *- խնդրել*, to seek a convenient time, to lose no opportunity; *- բերել, տալ, լինել, - կացուցանել զինքն*, to take time to, to occupy oneself with, to give oneself to, to apply oneself to; *- ժամ տալ*, to give time;

– *ունել*, to have time or leisure; – *առնել*, to empty; *ընչ կայք* –, why are you idle? *եթէ ի քո* –, if you have time.

Պարապատեմ *va.* to surround, to encircle, to environ; –*իմ vn.* to scratch oneself, to stretch, to yawn on awaking.

Պարապեմ S. **Պարապիմ**.

Պարապետ *s.* S. **Պարապլոխ**; dancing-master.

Պարապեցուցանեմ *va.* to occupy, to employ, to give work to; to exercise, to keep in exercise; to empty; to take away, to remove.

Պարապիմ, եցայ *vn.* to be occupied, employed, busy, to apply oneself to, to attend to, to devote oneself to, to study, to be steady, assiduous; to rest, to take repose; to be vacant, void; *եկեսցէ յորժամ եւ պարապեսցէ*, he will come when convenient to him.

Պարապնդեմ *va.* to bind in every part, to pinion, to garrott; –*պնդումն* *s.* circumligation.

Պարապորդ, ացս *a.* unoccupied, idle, unemployed, lazy, slothful; vacant, void, empty.

Պարապութիւն *s.* inactivity, idleness, disoccupation; occupation, application, exercise, study; leisure, opportunity, ease.

Պարապումն *s.* S. **Պարապութիւն**; scholium, commentary; – *առնուլ*, to take time or leisure.

Պարառաբար *ad.* round about; taken all together; –*ական* *a.* comprehensive; – *հոլով gr.* circumlative case.

Պարառաջ S. **Պարագլուխ**.

Պարառեմ, եցի *va.* to comprise, to include, to comprehend, to encompass, to embrace, to take in; to envelop, to beset, to invest.

Պարառութիւն *s.* comprehension, containing, embracing; syllepsis; party, assembly; – *առաքինութեացն*, the union of all the virtues.

Պարասահմանեմ *va.* to define; to relegate, to exile, to banish; –*աքօղեմ*; –*ահեմ* S. **Պարածածկեմ**; –*դիտեմ*.

Պարար *a.* fattened, fat, plump; *s.* S. **Պարարուն**. [ling.

Պարարակ, ացս *a.* S. **Պարար**; *s.* fat-

Պարարեմ, եցի *va.* to fatten; – *զերկիր*, to manure; – *զոք սնոտի յուսով*, to feed or entertain one with hopes, to beguile, to lull, to fool one with fair promises, to take to a fool's paradise; – *զաչս*, to feast, charm or delight the eyes; –*իմ vn.* to grow fat or stout, to fatten; – *անոսի յուսով*, to feed one's fancy, to lull oneself with, or feast upon false hopes. [**Պարար** *a.*

Պարարումն *s.* fattening; –*ուն* S.

Պարարտ, ացս or *կց a.* fattened, fat, obese, lusty, plump, oily, greasy, unctuous; nutritious, succulent; rich, fertile, fruitful.

Պարարտաբեր, –բերս *a.* rich, fertile, prolific, abundant, copious; –*գոյն* or *գոյնս ad.* thoroughly, fully; long, in detail; –*համ a.* very sapid, well flavoured, extremely grateful to the palate; –*մարմին a.* plump, fleshy, corpulent, obese; –*նամ, ացայ vn.* to fatten, to grow fat, to become fat & plump; –*բօս a.* rich in pasture; –*ցուցանեմ va.* to fatten, to make fat; – *զերկիր*, to manure, to dung, to fertilize.

Պարարտութիւն *s.* fat; corpulence, stoutness; manure; sap; oiliness; produce, abundance, riches.

Պարաւանդ, ացս *s.* tie, rope, cord, bonds, iron, fetters; –*եմ, եցի va.* to tie, to bind, to pinion, to put in chains or fetters.

Պարաւոր *s.* chorus-singer; chorister; *a.* dancing, appertaining to dancing; surrounded, encircled.

Պարաւորակ, ացս *s.* dancer. [company.

Պարաւորիմ, եցայ *vn.* to dance in

Պարաւորութիւն *s.* dancing in company, ballet, ball, chorus; assembly, company, reunion.

Պարբերական *a.* circular; periodical; – *աստեղք*, periodical stars; –*ութիւն* *s.* periodicity. [tion, turn; period.

Պարբերումն *s.* revolution, circula-

Պարգեւ, ացս *s.* gift, present; donation, favour, grace, gratification, munificence, liberality; premium, rimuneration, recompense; salary, pension; *ի* –, *ի –ի, ի –ի մասին*, as a gift, as a present; *–ս առնել զոք*, to lavish gifts or benefits on, to gift; S. **Ընծայ, Ձոհացուցանեմ**.

Պարգեւաբաշխ *a.* giving, distributing presents, liberal; *s.* donor; –*եմ* S. **Պատուաձեռնեմ**; –*ումն* *s.* distribution of presents; of prizes; liberality, generosity; –*բեր a.* bringing presents;

–գիւտ a. finding favour, favoured; *–լից առնեմ va.* to load with gifts; *–խնդիր a.* seeking or asking a present or favour; *–կան a.* given, accorded, granted; *– երկիր*, the Land of Promise; *–ձիր* S. Պարգեւաբաշխ ; *–պետ s.* president of the games, giver of prizes.

Պարգեւառ, *–ու, ացս.* donee, person to whom any thing is given or bequeathed by will.

Պարգեւասէր *a.* fond of making presents, liberal, generous, large-hearted, open-handed, munificent; *–ատու, ացs.* donor; remunerator; *–ատուութիւնs.* gift, donation; *–արեմ* S. Պարգեւեմ; *–րան s.* place for distribution of gifts; *fig.* place of grace, church.

Պարգեւեմ, *եցի va.* to give, to make a present, to present with, to make largesses, to give freely & munificently, to distribute generously or liberally; to reward.

Պարգեւընկալ S. Պարգեւառ.

Պարգեւիչ S. Պարգեւատու.

Պարեգօտ, *կսs.* tunic, cloth, coat; morning gown; *–աւոր s.* ecclesiastic, monk; *–իկ, ակունքs.* short tunic; *–իմ vn.* to put on a tunic. [cipice.

Պարիսպ, *կցs.* rock, cliff, steep, pre-

Պարիկ *s.* explorer, out-rider, sentinel, keeper, guardian.

Պարիկապան, *ացs.* watch, guard, patrol; *–ս հանիլ*, to place sentinels.

Պարիմ, *եցի va.* to dance with, to dance in company, to perform a ballet; *– երգս*, to sing & dance in a ring.

Պարհանապահ, *ացs.* guardian of provisions, store-keeper. [livelihood.

Պարենաւորիմ *vn.* to earn one's

Պարենիկ *s.* scanty fare, scarse nourishment; *հազիւ զաւօրեայ –ն հայթ_ հայթելը*, to live from hand to mouth.

Պարերգ *s.* cantata; *–ակ, –ողս, ացs.* chorus-singer; *–ութիւնs.* ballad; madrigal; chorus.

Պարզ, *իս, ցa.* simple; serene, calm; pure, clear, clean ; simple, sincere, genuine; clear, evident; *s.* serenity, sereneness, fine weather, clear sky, serene atmosphere; evening stillness; morning freshness; *ad.* simply; *ի –իս, ի –ցad.* with a clear sky.

Պարզաբան S. Պարզախօս ; *–եմ, եցիva.* to clear up, to unravel, to unriddle, to solve ; *–բար ad.* simply; clearly, explicitly ; sincerely ; *– ասել*, in a word, in short, in fine; *– ասացիւց*, frankly, to be plain with, openly, ingenuously, without reserve ; *–խօս, ացa.* speaking clearly, distinctly, explicit, intelligible, clear; *– լինել*, to speak clearly ; *–կան* S. Պարզ *a.*; *–կրօն s.* puritan; *–կրօնութիւնs.* puritanism ; *–միտ a.* simple-minded, sincere, ingenuous, candid, artless, good-natured ; simple, silly, foolish, imbecile ; *–մտութիւնս.* Պարզմտութիւն ; *–չափ s. phys.* eudiometer ; *–չափութիւնs.* eudiometry ; *–տուր_ մար s.* a simple & compendious almanack.

Պարզեմ, *եցի va.* to simplify ; to clarify, to filter; to clear, to purify; to expand, to slacken; to unfold, to unroll, to untwist, to display, to spread, to put or set forth; to unravel, to clear up, to disentangle, to develop, to explain, to expound, to illustrate; *– զդրօշ*, to hoist, to infurl a flag, to let fly the ensign, to display the colours ; *– առագաստս*, to heave out, to set a sail; *–իմ vn.* to be simplified; to be clarified, filtered; to become clear, to be purified ; to be cleared up, solved, unravelled or elucidated; to grow calm or serene; to extend, to stretch out, to be unfolded, displayed or unrolled; *– մեկնիլ*, to depart, to go away ; *– ոգւոյ*, to be at the last gasp; *պարզեցան զուարթա_ ցան դէմք նը*, his countenance brightened; S. Ոգի. [ly, confidently.

Պարզեբեր *a.* frank, bold ; *ad.* open-

Պարզկայ, *–ին օգ* S. Պարզ *s.*

Պարզմտութիւնս. simplicity, good nature, artlessness, plainness, sincerity, candour, ingenuousness; foolish credulity, singleness, silliness, simplicity. [sky.

Պարզորոտ *a.* thundering in a clear

Պարզուածք, *ացs.* tension, distension.

Պարզութիւնս. simplicity; purity, cleanness; simplicity, sincerity; clarification, clarifying; serenity, clearness, calm weather; explication, development; *ազնուական –*, noble sim-

Պարզուկ *ad.* simply. [plicity.

Պարզումն *s. chem.* decolouring, clarification. [bar, cross-bar; curtain-rod.

Պարզունակ, *ացs.* bolt; padlock;

Պարզուս, *իs.* strainer, filter, colander, cullendar, skimmer; beaked-cruet.

Պարէն, էնից *s.* maintenance, food, nourishment, subsistence, victuals, provisions, stores; *առաւօտեան* –, daily bread, daily board; *գտնել հայթ-հայթել* or *դառնել* –, to gain or earn one's livelihood. [Paris.

Պարէս, սից *s.* ephor; – *Տրոյացի*, **Պարթենոն, ի** *s.* Parthenon.

Պարթեւ, սից *a. s.* Parthian; Parthia; –ք, the Parthians; –*ական a.* Parthian; –*անալ, ացայ vn.* to take the air, tone or manners of the Parthians, to speak in Parthian; –*արէն ad.* in the Parthian language. [mat.

Պարիս, սից *s.* mat, straw- or rush-

Պարիկ, րկաց *s.* siren, mermaid; fairy; *zool.* tom-tit, tit-mouse, mesen-

Պարիչ *s.* dancer. [gia, muskin.

Պարիսպ, բսպաց *s.* wall, rampart, fortification.

Պարխուրց *s.* autumnal blast.

Պարծ *ad.* proudly, haughtily; –*շըրջիլ*, to walk ostentatiously, in a stately manner, to bridle up, to carry the head high, to strut, to strut about, to stalk along.

Պարծական *a.* vaunting, boasting.

Պարծանք *s.* vaunt, boast, show, ostentation, pride; glory, splendour; decorum, honour; –*նս տալ անձին վրայ*, to pique or plume oneself on, to glory in; –*նս համարիլ*, to be proud of, to be boasted or vaunted of, to make it one's boast to.

Պարծեհոլուիլ S. **Պարծուիլ**. [ious.

Պարծեցուցանեմ *va.* to render glor-

Պարծիմ, եցայ *vn.* to glory, to vaunt, to boast, to brag, to hector, to praise oneself; to put oneself forward, to aim at winning distinction, to preach up oneself, to make a merit of, to affect haughty airs, to play the braggart, to swagger, to be vain-glorious, proud or vain of; *պանծացեալ* –, to pride oneself, to look big, to be proud of; *պարծիմ դով*, I have the honour to be ...

Պարծուկ or *ոյկ a.* boastful, vaunting, bragging, vain-glorious, self-conceited, swaggering, blustering; *s.* braggart, swaggerer, braggadocio, hector, bully.

Պարծումն *s.* vaunting, boasting.

Պարծունակ *a.* of great merit, praiseworthy, glorious.

Պարկ, սից *s.* sack; bag, purse, budget, wallet, satchel; – *ղօրաց*, knapsack; – *թղթաբերի*, courier's bag.

Պարկայ *sf.* Fatal Sister, Fate; *իւ* –*ից*, the thread of –.

Պարկացիր *a.* scattered through the

Պարկեհի S. **Պիւրանեհի**. [woods.

Պարկեշտ, ից or *սից a.* modest, virtuous, chaste, pudic, maidenly, pure; sober, moderate, temperate, frugal; discreet, well-behaved.

Պարկեշտաբան *a.* reserved in one's speech, speaking modestly; –*ութիւն s.* modest or decent discourse; –*բար ad.* modestly, chastly; decently; –*բարբոյ a.* modest in one's behavour, decent; –*գեղ a.* discreet & modest; –*ժողով a.* composed of virtuous persons; –*կան* S. **Պարկեշտ**; –*կրօն a.* behaving modestly, modest, virtuous, chaste, pure; –*միտ a.* chaste-minded; –*նամ, ացայ vn.* to be modest, to lead a chaste life, to know how to compose one's demeanour; to be moderate, reserved or circumspect, to abstain, to be sober; –*նոց s.* place of chastity, monastery, holy retreat; –*սէր a.* virtuous, modest, pudic; –*սնունդ* or *սուն a.* well behaved, brought up in modesty, modest, chaste, virtuous; –*ցար s.* giver of chastity; –*ցուցանեմ va.* to render wise or modest, continent or abstinent, to give an air of decency.

Պարկեշտութիւն *s.* modesty, decency, decent bearing, carriage, demeanour or deportment, honesty; chastity, pudicity, purity, bashfulness; moderation, temperance, abstinence, frugality, sobriety; gravity, stateliness, reverend aspect; –ք S. **Պարկեշտաբար**.

Պարկեշտուհի *af.* S. **Պարկեշտ**.

Պարկէն, էնից *s.* trench, moat, ditch.

Պարկուհի S. **Պիրան**.

Պարկուճ, կճից *s. bot.* follicle, shell, pericarp, capsule, pod, husk, cod.

***Պարկօշ** *s.* wood-pigeon, ring-dove.

Պարհեմ, Պարհք S. **Պահեմ, Պահք**.

Պարմայեմ, եցի *va.* to try, to expe-

Պարման, ի, –ի *s.* young man. [rience.

Պարշար, &c. S. **Պաշար**, &c. [tion.

Պարոյրուիլ *s.* dancing; turn, revolu-

Պարոյկ, ուկի *s. gr.* circumflex (ᾶ); *mus.* an Armenian note (ᾶ); –*անուն a.* circumflexed on the last syllable.

Պարոյր *s.* turn, gyre, round, circle; helix, spire, spiral; show, crowd; –ք, eating & drinking, feasting; – *առնուլ*,

to turn, to redound, to draw back.

Պարոն, *ոջ s. Latin w.* baron; * S. Տէր; **-ուհի** *s.* barony; **-ուհի** *sf.* baroness. [*va.* to collect, to gather.

Պարունակ, *ից s.* collection; **-ական**

Պարունակամ, **-ակիմ** *vn. gr.* to be circumflexed.

Պարումն *s.* dancing, dance.

Պարունակ, *ոջ s.* orb, sphere, circle, circuit, orbit; **- բան**, circumlocution, periphrasis, roundabout phrase; **-ոջ Դիմաց** or **-ախօսք**, Anchoraton, treatise by St. Epiphanius against heresy.

Պարունակաձեւ *a.* spherical, round.

Պարունակեան *a.* comprehensive.

Պարունակեմ, *եցի va.* to surround, to encompass, to encircle; to comprehend, to contain, to enclose, to embrace; **-իմ** *vn.* to be surrounded or contained. [city.

Պարունակութիւն *s.* contents; capa-

Պարուս, **-ան**, *ի s.* rush-rope, coarse rope of hay.

Պարուտակ, *ոջ s. anat.* pellicle, membrane, tunic; S. **Թաղապատակ**; **- պաղոց** *bot.* pericarpium, follicle, capsula. [the membrane.

Պարուտակաւոր առնեմ *va.* to break

Պարուտակիմ *vn.* to roll one over another as waves.

Պարուրաձեւ *a.* helicoidal, screw-shaped, spiral, helical; *s.* screw, helix; **- աջափարձ**, right spired screw; **- ձախադարձ**, left spired screw.

Պարուրեմ, *եցի va.* to surround; to envelop, to cover, to conceal, to enclose, to shut up; - or **ի բաց -**, to strike out, to eliminate, to take away, to retrench, to trim round.

Պարպաեմ, *եցի va.* to fill to overflowing; to break, to burst; **-իմ** *vn.* to be full to overflowing; to burst, to be broken, burst.

Պարպաումն, **-ուածք** *s.* filling up, overflowing; rupture, bursting, rent, tear; crash; **ուտել զ- որովայնի**, to eat to bursting, to burst with eating.

Պարս, *ից s.* sling: swarm of bees; **քարինս արձակել -իւ**, to sling.

Պարս, *a.* Persian; **-ք** *s.* Persia. [list.

Պարսաւակ *s.* sling: cross-bow, arba-

Պարսաւ, *ից s.* blame, reprehension, injury, outrage, infamy, vituperation, criticism, censure; *a.* blamable; **- լինել**, to be blamed, criticized, carped, animadverted.

Պարսաւաբախտութիւն *s.* discontent with one's lot; **-գիր** *s.* libel; pamphlet; libeller, pamphleteer; **-գիտ**, **-գիր** *a.* blaming, carping, critical, criticizing, fault-finding; *s.* censor, critic, fault-finder, Zoilus; **- լինել** S. **Պարսաւեմ**; **- կայ զամէ**, he finds fault with everything.

Պարսաւանք *s.* S. **Պարսաւ** *s.*; **-նս դնել**, **ընդ -նօք անծել** S. **Պարսաւեմ**; **-նս տալ ի վերայ իւր**, to sully one's reputation. [carping, fault-finding.

Պարսաւասէր *a.* fond of criticism,

Պարսաւելի *a.* blamable, blameworthy, reprehensible, censurable.

Պարսաւեմ, *եցի va.* to blame, to reproach, to find fault with, to carp, to criticize, to vituperate, to animadvert, to condemn, to censure.

Պարսաւող *s.* slinger.

Պրսաքար *s.* sling-stone; **-եմ**, *եցի va.* to sling, to throw or cast stones with a sling.

Պարսեմ, *եցի va.* S. **Պարսաքարեմ**; to spring up, to burst out, to jump forth.

Պարսիկ, *սկաց a. s.* Persian; Persia.

Պարսկադէն *s.* the Persian religion; **-կան**, **-կեան** *a.* Persic; Persian; **- հաւ**, peacock; **- ծոց**, the Persian Gulf; **-կողմն** *a.* Persia-conquering; **-նամ**, **ացայ** *vn.* to imitate or become Persian, to adopt the Persian tongue, tone or manners; **-պան** S. **Պահպանող**; **-ստան** *s.* Persia.

Պարսկերէն *ad.* in Persian; *s.* Persian, the Persian tongue.

Պարսպամայր *sf.* queen-bee.

Պարսպագոյն *a.* well walled; **-հատ** *a.* wall piercing (thief); **-ձեւ** *a.* wall-shaped; **-մարտ** *a.* beseiging; defending; **-մարտիկ** *s.* battering engine, seige-train; **-շինութիւն** *s.* fortification; **-պահ**, **ից s.** guard, rounds; **- լինել**, to guard the walls or fortifications; **-ւոր**, **-փակ** *a.* encircled with a wall, fortified; **-ւորեմ** or

Պարսպեմ, *եցի va.* to encircle with a wall, to wall; to construct or elevate a rampart, to fortify; to separate by a wall; *fig.* to protect, to shelter; - or **ի բաց -**, to separate, to divide, to send away, to remove.

Պարտ, **ից - ք**, **տուց** *s.* debt, duty, obligation, engagement; due; active debt, credit; tribute, tax, impost;

cause, reason, author; *a.* in debt to, indebted, accountable, responsible; guilty, culpable; – *բաշխք*, tribute due; *–ոյ տէր*, creditor; *– է, էր*, &c. *v. imp.* there must, there ought; it is right, it is necessary; *– եւ արժան էր*, it was necessary; *չէ –, ոչ է –, ոչ է – եւ պատշաճ*, it must not be, it is not right, just or lawful; *չէ – կենաց*, he is unworthy of life; *– վարկանել*, to think proper, to deem expedient; *արկանել ընդ –եաք*, to cause to run into debt, to get into debt, to be involved in debt; *մտանել ընդ –եաք*, to run into debt; to lay oneself under obligations; *բազում –ս ունել, լի –եաք լինել*, to be over head & ears in debt; *– անձին համարել*, to assume the obligation; *հատուցանել զ–ս իւր*, to discharge or pay a debt; *հատուցանել զ–ս երախտապիտութեան*, to discharge a debt of gratitude; *հատուցանել զ–ս իւր առ հայրենիս*, to pay one's debt to one's country; *– առնել*, to render culpable, to impute, to accuse; to condemn; S. *Թ–ել*, *Պատշաճ*, &c.

Պարտադիր *a.* obligatory; *–Թուղթ s. com.* bond; *– երկաթուղեայ*, railroad-

Պարտակ *s.* mask, veil, cover. [bond.

Պարտական *s.* debtor; *a.* indebted; responsable, obliged; culpable, guilty; due, fit, convenient; *– առնել*, to cause to run into debt; to oblige; *– լինել*, to remain debtor, to run into debt; to be obliged or subject; *ինքն իւիոյն անձին իւրում –*, his blood shall be on his own head; *–ութիւն s.* obligation.

Պարտաւէժ S. **Պարտուաւէժ**. [tion.

Պարտակից *s.* fellow-debtor; *–հատուցեալ a.* paying one's debts; *–հատուցիչ s.* redemption, buying out, off or up; *–մասն s.* instalment, partial payment; *– տալ*, to give or pay by instalments; *–մուրհակ s.* note payable to order.

Պարտանք *s.* charm, talisman.

Պարտապահանջութիւն *s.* exacting payment, exaction of a debt.

Պարտապան, ացի *s.* debtor; culprit; *– լինել*, to owe, to be indebted; *–ութիւն s.* obligation, bounden duty, bound.

Պարտառու, ացի *a.* borrowing; guaranteeing payment of another's debt, becoming bail or surety, respondent, answerable.

Պարտասեմ, էցի, –եցուցանեմ *va.* to tire out, to weary, to fatigue too much, to harass, to jade, to overweary, to worry, to fag, to exhaust, to debilitate, to extenuate; *–եցուցիչ a.* tiring, fatiguing, toilsome, wearisome, grievous, burdensome; overwhelming, crushing.

Պարտասիմ, էալ *vn.* to grow tired, to be too much fatigued, to tire or weary oneself, to become weak, debilitated, exhausted.

Պարտաւճար S. **Պարտահատոյց**.

Պարտատէր *s.* creditor.

Պարտաւոր *s.* debtor; culprit; *a.* obliged; culpable; condemned; *– առնել* or *–եմ, եցի, –եցուցանեմ va.* to find fault with, to lay the fault on, to accuse, to blame; to render or declare guilty or culpable, to judge, to condemn, to sentence; to plunge one into debt; to oblige, to engage; *–իմ, եալ vn.* to be declared guilty, to be culpable, judged, sentenced, condemned; to run into debt; to be bound; *–ութիւն s.* fault, guilt; condemnation; debt; duty; obligation, engagement. [bution; assessment.

Պարտքաքաղիչ *s.* tribute, tax, contri-

Պարտեմ, եցի *va.* to worst, to overcome, to vanquish, to conquer, to subjugate, to subdue; *– զչարչարանս*, to suffer with fortitude, to bear up against pain or torments.

Պարտէզ, ախցայ *s.* garden; *– բանջարոյ*, kitchen–; *– պտղոյ*, fruit–, orchard; *անկաբանական –*, botanical–; *ածու պարտիզի*, – plot or bed; *նրբուղիք պարտիզի*, – walks; *գծել զձեւս պարտիզի*, to lay out a –; *մշակել զ–*, to garden; S. **Թ–**.

Պարտիզապան, –բար S. **Պարտիզապան**; *–քար s.* lapis lazuli.

Պարտիզիկ *s.* small garden.

Պարտիզպան, ացի *s.* gardener, horticulturist; *–ութիւն s.* gardening, horticulture.

Պարտիմ, եալ *vn.* to owe, to contract debts, to become indebted, to be bound; to be obliged, beholden to; ought, must.

Պարտիմ, էալ *vn.* to be conquered, to have the worst of it; *յամիչս –*, to be confounded, astounded, astonished, surprised; *պարտէացաւ պատերազմին*, a part was subdued.

Պարտիք, տեաց *s.* debt; duty; *տալ զ–իս*, to pay dear for, to smart for, to

be punished, to have the smart of.

Պարսախաթափ *a.* venting secret rancour; – **լինել**, to give way to one's resentment, to vent one's wrath, to be revenged, to upbraid most outrageously, to slander or attack from private hate.

Պարտութիւն *s.* overthrow, defeat, discomfit; subjection; **ի – մատնել, դարձուցանել, արկանել, ընկղմել**, to overcome, to conquer, to defeat, to rout, to overthrow; **ի – մատնիլ**, to be vanquished, conquered, defeated, routed, to lose the battle, to be discomfited; – **խոստովանիլ**, to succumb, to yield, to give up, to cede, to surrender, to deliver up the arms, to submit; to avow or know one's weakness.

Պարտուկ *a.* seeking pretexts.

Պարտուճ *s.* the act of conquering or of being conquered; S. **Պարտիլ**.

Պարտպատշաճ *a.* suitable, decent, fit, due.

Պարտք S. **Պարտ**.

Պարտքաշ *s.* Fasgard, Persian sect & book.

Պարփակ *s. fig.* guard, shield; **–աբան** *s.* refuge, recovery; **–եմ** *va.* to envelop, to enclose, to encircle, to surround, to shut in; to circumscribe, to comprehend; – **զթագաւ**, to crown, to gird the brows with a crown; **–ուիլ** *s.* surrounding; **–ումն** *s.* circumscription.

Պաւղիանաս, ոց *s. a.* Paulinician, [Paulinist, Samosatene.

Պաքար, պիք *s. H. w.* oxen, cattle.

Պաքսիմատ, Պաքցամատ, լոյ *s.* biscuit, sea—.

Պեգաս, –ոս *s.* Pegasus.

Պեկար S. **Բեկար**.

Պեհիպարան *s. bot.* arum, colocasia.

Պելագոս, ոց *s. Gr. w.* pelagus, the ocean, the sea, the mighty deep, the depths of the sea, the world of waters; **արշիպ–**, archipelago; **Տիւռենական –**, Tuscan sea; **Պոնտական –**, Black sea; **Կասբիական –**, Caspian sea.

Պեղական *s.* shell-fish.

Պեղեմ, եցի *va.* to hollow, to excavate, to dig, to delve; to sap, to mine, to sink; – **գուբս, հորս**, to open a trench, to sink a well; **զարտասուաց աղբիւրս –**, to shed tears.

Պեղումն *s.* hollowing out, excavation, digging.

Պենտաթլոս, ի *s. Gr. w.* pentathlon, [quinquertium.

Պենտակոստէ, Պինտիկոստէ, լոյ *s. Gr. w.* Pentecost.

Պետ, ոց *s.* chief, commander; – **վարժից**, master; – **հարց**, patriarch; – **մարց**, abbess; – **գաւառաց**, prefect, governor.

Պետանամ, ացայ *vn.* to be chief or head, commander, to command, to reign over, to bear sway over.

Պետմոգ *s.* the entire history of the Persian religion.

Պետութիւն *s.* command, rule, reign, sway, domination, dominion, authority, power; government, state, kingdom, empire; **–ք**, powers (2d hierarchy of angels); **հոգեւոր –ք**, ecclesiastical principalities, bishops, &c.

Պետրեան or **Պետրոսեան** *a.* Peter's, of Peter; **–րեան վէմ**, St. Peter; St. Peter's successors; **–ք** *s.* followers, colleagues or companions of St. Peter.

Պէտուտա *s. Gr. w.* inspector, visitor.

Պէրեւէթ *s.* garb, attire, dress, * turn-out, rig-out; tinsel; **–եմ, եցի** *va.* to bedizen, to dress up, * to rig out, to trick out; **–իմ** *vn.* to dizen or trick oneself out, to adonise.

Պէրեւէշաք, ակց *s.* mustaches; curls of the beard.

Պէրիպատէթիա *s. Gr. w.* Aristotle's « De Interpretatione ».

Պէրիպատետիկեան or **պատիկեան** *a. s. Gr. w.* peripatetic.

Պէշ, լոյ *a.* illustrious, famous, distinguished, celebrated, renowned; elegant, magnificent, excellent; pompous, sumptuous, fine, rich, superb; proud, haughty, stiff & starched; – or **–ո** *ad.* proudly, haughtily; pompously; **եւ պաշոյն** *ad.* richly & magnificently; **–ս խօսել**, to speak elegantly.

Պէշաբան *a.* eloquent; **–եմ, եցի** *vna.* to speak or treat eloquently; **–ութիւն** *s.* eloquence; **–պոյնս** *ad.* with much ostentation; **–խօս** *a.* eloquent; – **լինել**, to speak eloquently, fluently; **–խօսութիւն** *s.* eloquence; **–նամ, ացայ** *vn.* to be proud of, to act the master, to make parade or show of, to strut, to pique oneself on, to tower or rise above, to domineer, to lord over; to abound, to increase.

Պէշանք *s.* boast, boasting, bragging, vaunting; ostentation, pomp, show; gorgeousness, parade, finery.

Պէշապատշոյն *a.* richly ornamented, gorgeous, sumptuous, rich; **–պոյծառ** *a.* egregious, illustrious; most

serene; *-պսակ a.* splendidly crowned; *-սէր a.* ostentatious, loving pomp & show; *-սիրութիւն s.* ostentatiousness, love of display; *-սռնդէ a.* neighing fiercely; *-ցուցանեմ va.* to render illustrious, to exalt, to raise, to glorify.

Պերճութիւն *s.* magnificence, elegance; pride, presumption, arrogance; S. Պերճանք.

Պերող, *-ոյ s.* collar, neck-band.

Պեւեսկի, Պեւկի, *կեաւ s.* pine; lighted pine-branch, fire-stick, firebrand.

*Պզեմ *vn.* to leap about as calves.

Պեգասոս, *ի s.* Pegasus.

*Պէծ *s.* a little.

Պէյ, *ի s.* bey; *-ութիւն s.* beylik.

Պեշտապեկ *s. Persian w.* nag, pony; courser; *a.* mounted on a courser.

Պէս *pr.* as, like; *- դուռնակ*, as; *- զայս օրինակ*, thus, in this manner or way; *ad.* almost, nearly.

Պէսպէս *a.* diverse, varied, different; of divers colours, variegated; precious, excellent. [difference.

Պեսպիսութիւն *s.* variety, diversity,

Պէտ S. Պէտք; *- առնել*, to take care, to care, to do the needful or necessary; *- լինել*, to be necessary; *ո եւ -*, whoever, whosoever; *որչափ -*, as much as you will or wish; *- է v. imp.* it must be, it is necessary; *չէ -*, it need not be, it is unnecessary; *չեն ինչ ինձ - աղօթք*, I do not want prayers; *ինձ ոչ է - գայնմանէ*, I care not about.

Պէտք, *պիտոյից s.* necessaries, the necessary, the needful; need, want, necessity, indigence; exigence, necessity; use, employ; business; *rhet.* concise narration; *-* or *- մարմնոյ*, needs, jobs, going to stool; *ի պէտս*, for use or service; for; *յինչ պէտս*, for what use or purpose? why? *- կենաց*, the necessities of life; *- են, - է, ի պէտս է*, it must, it is necessary; *չեն -*, it must not, it is not necessary; *յոչինչ պէտս*, in vain, uselessly; *- յանձին ունել*, to have care, to be concerned, to reck; *պէտս ունել*, to want, to need, to be or to stand in want of; *ի պէտս գալ*, to be useful or serviceable; *պէտս առնել, պիտոք վարել*, to use, to make use for, to avail oneself of; *պէտս ունել զինքեան*, to devote or apply oneself to; *զպէտս հոգւոյն հատուցանել* or *վճարել Տեառն*, to breathe one's last, to die; *պէտս ունիմ* or *- են ինձ երթալ*, I must go; *նստիլ ի պէտս, վճարել զպէտս մարմնոյն*, to go to stool, to evacuate the bowels.

Պժգալի *a.* abominable, execrable, loathsome, disgusting, hateful, detestable.

Պժգամ, *ացայ* or *ցի vn.* to detest, to hold in aversion, to abhor, to loathe, to hate, to execrate.

*Պժոժ (Բժոժ) *s.* cocoon.

Պիգասոս or Պէգասոս *s.* Pegasus.

Պիղմ *s.* discord or obstinacy.

*Պիժիկ *s.* spots on the human nails.

*Պիլպիլիկ S. Շունչան.

Պիլօր S. Բիւրեղ.

Պիծակ, *աց s.* wasp, drone, hornet, ox-fly, gad-fly; *բոյն -ից*, wasp's nest.

Պիհ S. Պարևիկ.

Պիղծ, *պղծոյ a.* impure, unclean, profane; filthy, foul, dirty, abominable, detestable, execrable; *- առնել* S. Պղծեմ. [pinna-marina.

Պին, *այ*, Պինայ, *ից s. Gr. w.* pinna,

Պինասպաս, *ի, այք, -ական, եկի s. zool.* pinnophylax; prawn, shrimp.

Պինդ, *պնդոյ a.* firm, steady; hard, solid, strong, fast, compact, close, stiff; constant, immoveable, steadfast, firm, infrangible, unshaken; *-, պնդով ad.* strongly, steadily; *- կալ*, to hold fast, to preserve, to persist; *- ունել*, to hold firmly to, to retain.

Պինդոս, *ի s.* Pindus.

Պինչ or *-ջ, պնջաց s.* the nostrils.

Պինչ ունիմ S. Պընում.

Պիսակ, *աց a.* spotted, speckled, motley, dapple; S. Բորոտ; *s.* speckle, spot, mark; ephelis; small-pox; *-ացեալ* S. Պիսակ *a.*; *-ոտ, -ոտիմ* S. Բոծոտ, Բորոտիմ; *-ութիւն, -ուց* S. Բորոտութիւն, *ի s. Gr. w.* Neptune. [տուել.

Պիստակ *s. Gr. w.* pistachio, -nut; *-ենի s.* pistachio-tree.

Պիտակ, *աց a.* false, improper, abusive, adventitious, extrinsic; degenerate, bastard; *s.* note, letter, bill, card; *- ի պարտուց*, innocent, guiltless, faultless.

Պիտակաբար *ad.* abusively, falsely, improperly; catachrestically; *- վարել*, to abuse, to use improperly.

Պիտականամ, *ացայ vn.* to degenerate, to fall away.

Պխտակահոտնութիւն s. catachresis; *-թեր ad.* by name only, abusively.

Պխտակութիւն s. abuse, impropriety; bastardy; *rhet.* catachresis.

Պիտոյ, Պիտանալ, ացայ vn. to want, to be in want of; to be necessary, useful.

Պիտանանալ, ացայ vn. S. *Պիտանալ*; to use, to employ, to make use of.

Պիտանացու, ացի a. necessary, useful, advantageous; *-ք*, necessaries, the needful; *ոչ ումեք է -*, it is useful to no one; *ոչ եւս իմիք է -*, it is no longer good for anything; *-յա- նեմ va.* to render useful, to make profitable. [*s.* usefulness.

Պիտանաւոր S. *Պիտանացու*; *-ութիւն*

Պիտանի a. useful, profitable, advantageous, necessary; good, excellent.

Պիտանութիւն s. utility, profit, advantage; use, employ.

Պիտառեմ, էցի va. to deliver oracles, to foretell, to predict; to use, to make use of.

Պիտառութիւն s. word, oracle, prediction; testimony, witness; use, employ; want, necessity; work; writing, useful treatise.

Պիտարկիմ vn. to serve, to be useful.

Պիտաւոր a. useful; *-իմ, էցայ vn.* to want, to be wanting; *-ութիւն s.* want, indigence; necessity; witness, testimony.

Պիտի v. imp. one must, it is necessary; *ասկաւիկ ինչ պիտեցաւ*, it was within a hair's breadth of.

Պիտոյ a. necessary; suitable; *- է* S. *Պիտի*; it is becoming, proper, suitable; *զի՞ եւս - են մեզ վկայք*, what need have we of witnesses? *-անամ* S. *Պիտանամ*; *-ութիւն* S. *Պիտանութիւն*.

Պիտոյք, տից s. want, indigence, necessity; the needful; S. *Պէտք*.

Պիտուս s. Gr. w. pine, pine-tree.

Պիրկ a. tight; *- ձգել*, to stretch tightly.

Պիւթագիր s. book of Pythian oracles; *-գորաս pn.* Pythagoras; *-գորեան s. a.* Pythagorean.

Պիւթի, -ա s. Pythian games. [ess.

Պիւթոն or *Թիւոն s.* Pythia; Python-

Պիւռիոն, ի s. Gr. w. pyrheum, Persian Fire-altar.

Պիւրամիդ or *միա s. Gr. w.* pyramid; *-միւգիս a. Gr. w.* pyramidal.

Պլակինգի, &c. S. *Պլակունդ*.

**Պլէճ s.* buffalo-calf.

Պլպամ S. *Մաղամ*, &c. [skin.

**Պլոկեմ va.* to strip, to despoil; to

**Պլորիմ* S. *Փաթուեմ*.

Պլուզ S. *Փոքրիկ* & *Կապուսակ*.

**Պլութ s.* pointed ear, goat's ear.

**Պլպամ* S. *Փայլիմ*.

**Պօճ a.* globular.

Պօբ S. *Բիւբիզ*.

Պվակունդ or *կունտ s.* pastry; cake, pie; *-բագործ, ացի s.* pastry-cook.

Պվատան s. Gr. w. platane, plane-tree.

Պվատոնական, -նեան a. Platonic; *s.* Platonist; *- սէր*. platonic love; *-կա- նութիւն s.* platonism. [en shot or bullets.

Պվէմբատա s. Lat. w. plumbatæ, lead-

Պվերդ, էյ or *ացի a.* idle, lazy, supine, negligent; *-ապէս ad.* lazily, slothfully, supinely; *-անամ, ացայ vn.* to be idle, to neglect; *-անք s. Պվերդութիւն*; *-իմ, էցայ* S. *Պվերդանամ*; *-ութիւն, -ումն s.* idleness, laziness, supineness, negligence; *ի - հատանիլ*, to abandon oneself to sloth, to live in idleness.

Պվինձ, պվինձոյ s. copper; copper-coin; *- ծխեալ*, yellow copper, brass, bronze, tombac; *- հրաքարայինն*, copper pyrites, yellow copper-ore; *- բա- զմերանգ*, variegated copper-ore, phillipsite.

Պղծաբան a. turpiloquent, foul-mouthed, nasty, ribald, filthy, obscene, blaspheming, cursing; *-ութիւն s.* turpiloquence, obscene language, filthy discourse; *-գործ, ացի a.* doing shameful or filthy things, immodest, impure, dirty, obscene, lascivious; *-գործախօս a.* blaspheming; *-գործու- թիւն s.* filthy action, impurity, lewdness, filthiness, obscenity; *-դաւան a.* of an impure faith; *-զոհ a.* sacrificing to unclean idols; *-լեզու a.* foul-tongued, obscene; *-լից a.* full of filth, sunk in nastiness, dirty, impure, lewd; *-խառն* S. *Պղծ*; *-խօս* S. *Պղծաբան*; *-հաւա- տութիւն s.* impure religion; *-միտոյց a.* unclean, impure, sacrilegious; *-նոց s.* house of ill-fame; idol-temple; *-նուն a.* of an abominable name.

Պղծանք S. *Պղծութիւն*.

Պղծաշրթն a. of unclean lips.

Պղծասէր a. given to filthiness, immodest, impudic, impure.

Պղծեմ, էցի va. to soil, to contaminate, to stain, to spot; to profane, to pollute, to abuse; to abhor, to detest,

to execrate; – *կեցս*, to violate, to
Պղծիչ *s.* profaner. [dishonour.
Պղծութիւն *s.* contamination, stain, filth, obscenity, lewdness, impurity, debauchery; profanation, pollution; abomination, execration; – *կուսի*, violation, rape; *ի – մատնել զանձն*, to
Պղծուա S. **Պիղծ**. [prostitute oneself.
Պղնձագամ *a.* copper-nailed, copper-fastened; *–գիր s.* calcographer; *–գոյն a.* copper-coloured, bronzed; *s.* calcedony, chalcedony; *–դործ, ացս s.* coppersmith, brass-founder; brazier, tinker; *a.* copper, bronze; *–դործուի s.* coppersmith's art or calling; *–գրու թիւն s.* calcography; *–զօծումն s.* coppering; *–կից, –կուան a.* coppery, cupreous, alloyed with copper; *–կերպ s.* chalcoceramus; *–կան թթուուկ s. chem.* copper oxide; *–կերտ a.* made of copper; *–կուռ, –կռածոյ a.* cast in copper or in bronze; *–հանք, հաց, հասք, տիպ s.* copper-mine; exile; *ի –հատս տալ*, to exile, to condemn to the copper-mines; *–ձայն a.* bronze-voiced; *–ձոյլ a.* in massive bronze; *–նամ, ացայ vn.* to be coppered, changed into bronze; *–նիպ a.* having a copper bolt; *–պատ a.* covered with copper, coppered; *–քար s.* chalcolite; calamine, smithsonite.
Պղնձեան, ձեղէն, –ձի, ձեայ *a.* copper, made of copper; *–ձիք s.* copper utensils, cauldron, copper kettle; *–ձոյս a.* copper-coloured.
*__Պղոյ__ *s.* addled-egg.
Պղպեղ, *ի s.* pepper; *– լսեբալ*, ground or pounded –; *հաւելուլ –աւ*, to –; *–սուման s.* —box; *–ի s. bot.* —plant; *–իտ s. chem.* peperine.
Պղպղուն *a.* quite full, brimful.
Պղպջակ, ացս *s.* air- or water-bubble, globule, froath, foam; *–աձեւ a.* bubble-shaped; *–եմ, եցի vn.* to bubble up, to boil fast, to froth; to simmer, to be in ebullition.
Պղպջամ, –անամ S. **Պղպջակեմ**.
Պղպջումն *s.* bubbling.
Պղտոր, ոյ, –ակաւն *a.* not clear or pure; (*ջուր*) turbid, troubled, muddy; (*դինի*) thick; (*օդ*) obscure, misty, foggy, gloomy; *fig.* erroneous, perverse; *– հայելի*, dim looking-glass.
Պղտորեմ, եցի *va.* to muddy, to disturb, to make turbid, to mix, to mingle; to thicken; *fig.* to disturb, to discompose, to cause trouble, to perplex, to confound, to perturb; *–իմ vn.* to grow turbid, muddy or thick; *fig.* to become confused, disconcerted, to be unsettled, in disorder; *պղտորի երկին*, it is getting overcast; there will be a storm presently; *յականէ ազբերն պղտորեալ է ջուր նր*, the fish begins to stink at the head.
Պղտորութիւն, –ուածն *s.* turbidness, muddiness; *fig.* trouble, broil, agitation, disorder, confusion.
Պճեղն, սպճղան. սպճղունք *s.* instep, ankle, ankle-bone; foot; S. **Թաոտր**.
Պճինք, Պճիւն *s.* ornament.
*__Պճկեմ__ *va.* to pull out or to pieces hairs, feathers, flowers & similar, S. **Փետրկեմ**.
Պճղնաւոր *a.* descending to the heels; *s.* toga, long gown or robe.
Պճնագեղիմ *vn.* to bedeck or ornament oneself gaily; *–զարդ a.* bedecked, ornamented, embellished; *–զարդեմ* S. **Պճնեմ**; *–յօրկն* S. **Պճնազարդ**.
Պճնանք *s.* studied finery, coquetry, coquettishness.
Պճնապատչոյճ *a.* highly adorned, well dressed; *–պոյծառ a.* brilliantly adorned; *–սէր a.* smart, spruce, coquettish, elegant, fond of finery, of dress, flaunting, gaudy, beauish, spanking, flaring; *– լինել*, to love finery, to dress oneself finely, to flaunt about fine & tawdry; *–ուր a.* bedecked, adorned; *–ուրեմ* or
Պճնեմ, եցի *va.* to embellish, to bedeck, to adorn, to beautify, to set off, to trim studiously, to bedizen, to trick out; *–իմ vn.* to bedizen oneself with coquetry & too great attention to effect, with studied neatness.
Պճնոյ *a.* coquettish, foppish, spruce, dandy; S. **Պճնասէր**; *–ական a.* ornamental; *–ութիւն s.* dandyism, affectation in dress.
Պճնութիւն, –ումն *s.* ornament, dress, embellishment; S. **Պճնանք**.
Պճռեմ *va.* S. **Պռաեմ**; to play on the lyre; *զյօնս ի վեր –*, to raise the brows in sign of dissent.
Պնակ, ացս *s.* dish; bowl, porringer, wooden bowl; *միսել զպճռան ի – իւր ուտել*, to eat together, at the same table, to be a table-companion; *–աձեւ a.* dish-shaped; *–անի s. pl.* plates & dishes.

Պնակիա, *կաի s. Gr. w.* writing-tablet, table-book; – *ծոցոյ*, tables, memorandum-book; – *նկարչի*, painter's-pallet; – *գրաշարի*, galley, composing gallcy, pan.

Պնդագոյնս *ad.* firmly, tightly, strongly; steadily, steadfastly; constantly, earnestly, diligently; – *չարախօսէին զինէն*, they stood & vehemently accused me; *–դեսպան s.* estafet, express, courier; *–կազմ a.* strong, robust; brave, daring, gallant, courageous, manful; hard, firm, solid, steady; *–կազմեմ va.* to give heart to, to encourage, to fortify; to consolidate, to strengthen; *–կազմութիւն s.* robustness, stoutness, vigour; consistence, density, solidity, hardness; *–կապ a.* strongly tied or bound, firm, steady; *–կարգ ի վարս*, very rigorous, austere; *–հիպ a.* strong-armed, valiant; *–նամ, ացայ vn.* to grow stronger, to become hard or tough, to harden, to be strengthened; *–պարանոց a.* stiff-necked; *–պէս* S. Պնդագոյնս; *–սրտեմ* S. Սրտապնդեմ; *–ցուցանեմ va.* to strengthen, to affirm, to consolidate, to harden, to stiffen; – *զպրովայն*, to bind, to constipate; *–ցուցիչ a.* astringent, binding, costive; *–վակ* S. Ամրափակ; *–քարշ a.* well curved or arched.

Պնդեմ, եցի *va.* to affirm, to fortify, to consolidate, to confirm, to strengthen; to tighten, to strain, to restrain, to draw closer, to bind faster, to tie tight; to constrain, to enforce, to press; to invigorate, to corroborate, to encourage, to inspirit, to remove one's fear; to persist, to insist, to urge, to be bent upon, to pretend, to maintain; – *զմէջ* or *զօսկ ը մէջ*, to gird up one's loins; to arm or prepare oneself; – *զանձն*, to refrain oneself, to keep within bounds; – *զանձն ընդդէմ*, to provide against; – *զհաւատս*, to confirm the faith; *–լի vn.* to harden, to grow tough; to insist, to sustain, to be obstinate; to pretend; to run, to go quick; S. Զինի, Զհեաս; *ի պահս –*, to be rigorous in fasting.

Պնդութիւն s. consistence, solidity, fixity, hardness, density, consolidation; steadiness, firmness, constancy; stiffness, severity, obstinacy; strength, vigour; sustained, unflagging or continued effort, endeavour, care, solicitude, diligence; – *որովայնի*, constipation, costiveness; *պահք –թիւ*, rigorous fasting; *բազում, մեծաւ* or *փութով –թիւ ad.* carefully, diligently, eagerly, cordially, earnestly. [–box.

Պնչադիպ, –խոռ *s.* snuff; *տուփ –ոյ*,

Պնչաս, ացի *a.* flat- or snub-nosed; noseless; *–եմ vn.* to cut off the nose.

Պնդեմ or **Պնդեմ, պնեայ** *vn.* to gaze, to stare, to look at fixedly, to fasten or fix one's eyes upon, to look upon attentively, to consider, to observe, to contemplate; S. Հայեմ.

Պնդումն *s.* fixed gaze, stare.

Պնդացանեմ, ցի *va.* to cause to look at fixedly or attentively, to cause to rivet one's gaze on.

Պնդակ S. Պընդակ.

Պնդիմ *vn.* to grow dim, to see dimly.

Պոդիբի *s. Gr. w.* gown, long robe.

Պոզան *s. pl.* horns. [& Լոզիաս.

***Պոլշ** S. Ճանճ; ***–իկ** S. Երիկամունք

Պոկ or **Պօկ** *s.* organ-pipe; * onion

Պոկիպոդ, ի *s.* polypus. [stalk.

Պոպոպատ, Պոպովատ, ից *s.* steel; *–եմ va.* to steel; *–իկ a.* steely; *fig. s.*

***Պոպոսակ** *s.* press-screw. [steel, sword.

Պոպատ, –այ, ից *s.* high-way; thoroughfare, broad street.

***Պռիճակ** S. Ծոծրակ.

***Պռիճեմ** S. Պճիճեմ.

Պոման, –եմ S. Պայման, *–եմ*.

Պոմպիլոս *s. Gr. w. zool.* pompilus, nautilus, a species of remora.

Պոյտ, պուտոյ. –ն, պուտան *s.* pot, earthen or metal pot, broth-pot; *bot.* S. Պուտ. [*va.* to fillip, to give a fillip.

***Պոռ** *s.* fillip; *–ս Հարկանել* or *–եմ*

Պոնտացի *a. s.* Pontius.

Պոնտոս *a.* Pontius; *s.* Pontus, the Euxine or Black sea. [puce.

Պոչ, ոյ *s.* tail; virile member; pre-

Պոչիւն *s.* bellowing, lowing.

Պոպղակ *s. bot.* St. John's wort, hy-

***Պոպկեմ** S. Կեղեւեմ. [pericum.

***Պոպոկ** *s.* walnut-husk; S. Փեշակ.

Պոռնիկ, նկաց *a. s.* fornicator; letcher, whore-monger; adulterer; – *կին*, prostitute, abandoned or debauched woman, harlot, street-walker, courtezan, whore, strumpet, wench, trull; adulteress.

Պոռնկախառնիչ *s.* pander, pimp; *sf.* procuress, go-between, bawd; *–կան a.* meretricious, dissolute; *–կիրպ a.*

whorish, impudic, lascivious, letcherous; *ՊՈՒՆԿԻ s.* inspector of brothels; *–ՀԱՄ* S. *ՊՈՒՆԿԻՄ*; *–ՀՈՑ s.* house of ill-fame, brothel; *fig.* high-place, heathen temple, idol-house; *–ՊԱՏԱԿԵԼ a.* enticing to lewdness, obscene; *–ԱԿԱՆ ad.* like a harlot or prostitute; *–ԱԿԵՐ a.* frequenting brothels; *s.* whore-monger; *–ԱՐՈՒՆ, –ՐԱՆ* S. *ՊՈՒՆԿԱՆՈՑ.*

ՊՈՒՆԿԻՄ, ԵՑԻ, –ԵՑՈՒՑԱՆԵՄ va. to cause to commit fornication, to prostitute, to abandon to prostitution; *fig.* to induce to idolatry, to idolize.

ՊՈՒՆԿԻՄ, ԵՑԱՅ vn. to commit fornication, to abandon oneself to prostitution, to lewdness, to be prostituted; to commit adultery; *fig.* to worship idols, to idolize.

ՊՈՒՆԿՈՐԴԻ s. whore-son, bastard.

ՊՈՒՆԿՈՑ S. *ՊՈՒՆԿԱՆՈՑ.*

ՊՈՒՆԿՈՒԹԻՒՆ s. fornication, prostitution, whoredom, harlotry.

ՊՈՒՈՒՀԻՒՆ S. *ՊՈՂԻՒՆ.*

ՊՈՒՈՒ, –ԱԽՈՒ, –ՈՂ a. boastful, bragging, vaunting; emphatic; speaking aloud, crying, bawling, brawling, noisy, squalling; *s.* bully, braggart, hector.

ՊՈՒՍԻԴՈՆ, Ի s. Neptune.

ՊՈՒՍԱՊՂՈՒ a. Gr. w. gouty.

ՊՈՒ s. swan; S. *Կարապ.*

ՊՈՒԱՆԻ s. stew, ragout.

ՊՈՒՄԻՄ vn. to contract the tongue on tasting acids.

ՊՈՒՈ, ՈՑ s. navel, umbilicus; belly; middle, centre; – *ԵՐԿՐԻ*, mount, mountain; – *ԿԱՄԱՐԱՑ*, key-stone of an arch; *–Ի ՎԵՐ, –ՅՈՐԱՑՈՒ ad.* supinely, with one's face upward; *–ՈՑ ԾԱ–ՈՒՅ*, slave to one's belly, gormand, * greedy-gut.

ՊՈՒԱՒԲՈՑԾ, –ՊԱՐԱՐ S. *Ոլովայնապարար*; *–ԼԱՐ s.* navel-string, umbilical cord, umbilicus funiculus; *–ԱՆ a.* umbilical; *–ԱՈՐ a.* umbilicate.

ՊՈՐՓԻՒՐ s. Gr. w. porphyry; *–ԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ s.* porphyrisation, grinding with a muller, pulverization; *–ՈԺԻՆ a. Gr. w.* porphyrogenous.

ՊՈՒԵՈՒԱԿԱՆ a. poetical.

ՊՈՒԵՒԵՄ va. to versify, to poetize, to make or write poetry.

ՊՍԵՒԵՒՀ, –ՒԻԿՈՍ, ԱՑ s. Gr. w. poet; philosopher; *–ՒԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ s.* poetry, philosophy.

ՊՈՒԵՒԱ S. *ՊՈՒԵՒԵՒՀ.* [poesy; poem.

ՊՈՒՂ s. Latin w. bull, pope's letter.

ՊՈՒԽԵՐԻԿ s. chimney.

ՊՈՒՂԻՄ, ԵՑԻ va. to pusb, to repulse, to remove, to disperse, to scatter about.

ՊՈՒՆԻԿԵԱՆ a. Punic.

ՊՈՒՂ a. short-sighted.

ՊՈՒՊՐԻԿ s. toy, plaything, doll.

ՊՈՒԱ s. bot. anemone, wind-flower; poppy, corn-poppy; *drop; *pock-mark, –hole; *winter salad prepared with walnuts.

ՊՈՒԱՍԻԱՆ s. Buddhist, sectary of Baddha; *–ՈՒԹԻՒՆ s.* buddhism.

ՊՈՒԱՆԱՐԴ s. large pot or kettle, copper, boiler; basin, laver.

ՊՈՒՍՈՒՀ, ՍԿԱՑ s. pot, small pot, saucepan.

ՊՈՒՐԱԿ, ԱՑ s. wood, forest, grove; *–ԱՑԻՔ* S. *ՊԱՐԿԱՑԻՔ.* [դանակէրպ.

ՊՈՒՐԱՀ pl. ԱՐՁԻՔ S. *Բուրդն & Կէհ.*

ՊՂՅԱՆՔ s. affectation, studied elegance, finery; primness, prim ways, smirking, mincing air, simpering, alluring manners, enticing looks or ways, coquetry; prudery, prudishness; peevish temper, disdainful airs, grimaces; S. *Ընդվայրայօն*; *ԸՆ –ՆԱ ԳԱԼ* or

ՊՂՅԵՄ, ՊՂՅԻՄ, ԵՑԱՅ vn. to give oneself affected ways, to simper, to be dainty, to mince, to be disdainful, overnice, to play the prude; to adonize, to be studiously elegant, to be dandy or foppish; to be well dressed, very spruce.

ՊՂՅՈՂ a. affected, simpering, coquettish, prudish, lackadaisical, grinning; finical.

ՊՂՅՈՒՂ s. immodest attire; wicked, lascivious glance.

ՊՍՊՈՒՂ s. eye, bud, germ, shoot.

ՊՈՍՈՍ S. *ՊՐՈՍ.*

ՊՈՒԻՒ, ԼՑ s. male wild fig-tree.

ՊՈՒՈՍԵՐ s. Gr. w. prester, hot & scorching wind, typhoon.

ՊՈՂՈՂ s. enemy, adversary.

ՊՈՒՄԻԿՈՒՍ s. Latin w. primicerius, dean.

ՊՈՆՉԵՄ vn. to bleat like goats.

ՊՈՑՔ, ՈՒՔ, ԳԱՑ s. paraphernalia, portion, dowry, dower.

ՊՈՈՈՊԱՊ s. Gr. w. pontifex maximus.

ՊՈՈՈՍՊՐԱՍՈՐ s. Gr. w. General commanding the cavalry.

ՊՈՈՈՖԻՂՈՆՔԵՍ s. Gr. w. Doctor, Master.

ՊՈՒԳԱԾ af. portioned, endowed; *–ԳԵՄ, ԵՑԻ va.* to portion, to give a portion, to endow.

ՊՈՒՂ s. muzzle, snout.

ՊՈՍԿԻՄ, ԵՑԻ vn. to be cross, ill-tempered, to make a wry face, to turn

up one's nose, to be disdainful; յոնք – S. Յօն. [us be attentive).

Պռօսխումէ *Gr. w.* proschume, (let

Պատկ, ացս *s.* crown, diadem; crown, prize, premium, reward; circle, coping, top, crowning, brim, frame, edge, cornice, parapet, battlement; coronation, achievement, accomplishment; nuptials, espousals, marriage, nuptial blessing; – դպրաց, tonsure, shaven crown; – ծաղկեայ, wreath, garland, chaplet; – ի փշոյ, crown of thorns; – սրբոց, halo, glory, nimbus; – կուսին, chaplet, beads, string of beads; – արեգական, halo around the sun; – տարւոյ, the course of the year; – պարծանաց, փառաց, crown of honour, of glory; հիւսել –, to weave a garland or chaplet; – դնել ումեք, to marry.

Պսակադիր, դրաց *a.* crowning; marrying; –ս առնել or –դրեմ *va.* to marry, to give the nuptial blessing; –զարդ *a.* adorned with a crown, crowned; –զգեաց *a.* bearing a crown, crowned; –զգեցուլեաւ *s.* crowning with flowers; –կալ ացս *s.* lining of a crown; –կապ *a.* crowned; crowniug; –կիր *a.* wearing a crown; –կից *a.* crowned with another; *s.* sharer in the crown, in empire; –հաւքար or հաս կէտ *s.* place where prizes are kept & distributed; –հիւս *a.* crowned; –ձեւ *a.* crown-shaped, coronal; –նուն *a.* whose name is Crown (Stephen); –պատճոյ S. Պսակազարդ; –սէր *a.* faithful or tender (bridegroom or bride); –ւոր *a.* crowned; *s.* laureat; prince, king, &c.; –ւորիմ *vn.* to be crowned, rewarded.

Պսակեմ, էցի *va.* to crown, to wreath; to reward, to recompense; to give the nuptial blessing, to marry; *fig.* to crown, to achieve, to accomplish; –իմ *vn.* to be crowned; to be married; *fig.* to be achieved, accomplished.

Պսակիչ *s.* crowner; achiever.

Պսակումն *s.* coronation; crowning.

Պսէմ or –ն *s.* rose-thorn.

Պսէկ *s.* small pot; gallipot.

*Պսպէմ *va.* to scoop out, to scratch the earth for food as birds.

Պսէպս, ապատ *s.* pinch; – մի սնձայ դէպղ, a – of snuff.

*Պսրատուկ *s.* gig, whipping-top.

*Պսրատր *s.* sheep's dung.

Պսխիմ, էցայ *vn.* to give or addict oneself to, to be fully occupied, immersed in.

*Պտկաա *a.* having one dry nipple.

Պտկատր *a.* full of buds or calycles.

Պտկեմ, էցի, Պտկիմ, էցայ *vn.* to bud, to shoot forth buds, to shoot, to sprout, to germinate.

Պտկուկք, կանց *s. pl.* S. Պտուկ.

Պտղաբեր, ացս *a.* bearing or producing fruit, fructiferous; productive, fruitful, fructuous, fertile; offering; – ծառ, fruit-tree; –լինել or –եմ, եցի, –իմ, էցայ *vna.* to fructify, to bear fruit, to bring forth, to produce; to offer; to render fertile; to profit; –իչ S. Պտղաբեր; –ութիւն *s.* fructification; fertility; offering, oblation; –լոյծ S. Պտղալի; –զարդ, –զուարճ *a.* adorned with fruits; –զարդիմ *vn.* to be adorned with fruits; –թափ *a.* fruitless, stripped of fruit; –լի, լիր or լից *a.* full of or loaded with fruits, rich, fertile, prolific; –լուծ *s.* staff for carrying grapes; –խայծ *a.* ripe, dark or deep coloured, spotted, speckled; –խայծութիւն *s.* the beginning to ripen, dark or deep colour of fruits; –խուճկ *s.* musk fruit or tree; –ծին, &c. S. Պտղաբեր, &c.; –կան *a.* of fruit.

Պտղակն *a.* blear-eyed.

Պտղակորոյս *a.* fruitless, unfruitful, sterile, barren; –կորուսութիւն *s.* loss of fruits; –հասութիւն *s.* ripeness, maturity; –հաւա *a.* fruit gathering; –ձոխ S. Պտղալի; –նոց *s.* fruit-loft, fruitery; –սէր *a.* fond of fruits; –վաճառ *s.* fruiterer, green-grocer; –տուն, &c. S. Պտղաբեր, &c.; –տուն *s.* fruit-house; S. Պտղանոց; –ւէտ S. Պտղալից; –ւէտեմ *va.* to render fruitful, to fecundate, to fertilize; –ւէտութիւն *s.* abundance of fruits; fertility; –ւոր S. Պտղալից; –ւորեմ S. Պտղաւէտեմ; –քաղ առնեմ or լինիմ *vn.* to glean, to lease; –քաղեմ *va.* to gather, to amass fruits; –քանդ or քանդակ *a.* sculptured with various fruits. [ty, abundance.

Պտղեղ S. Պտղալի; –ութիւն *s.* fertili-

Պտղի *s. Gr. w.* elm-tree. [imbibe.

Պտղիմ, էցայ *vn.* to germoliate; * to

Պտղոլին *ad.* together with the fruit.

*Պտղուց *s.* pinch.

Պտոյտ, ուտի· –ք, ուտիք *s.* eddy, whirlpool, vortex; – հողմոյ, whirlwind, hurricane, squall, storm; – գլխոյ, vertigo, giddiness, dizziness,

swimming in the head; – *առնուլ*, to turn or whirl round & round, to eddy.

Պտուկ, *պտկոց* *s.* button, bud, eye; nipple; S. **Պուտուկ**; *պտկունք կովու*, *ոչխարի*, &c., udder, dug, teat.

Պտուղ, *պտղոց* *s.* fruit; fruits; *fig.* fruit, produce, effect, result; tip of finger; – *աչաց*, pupil, eye-ball, apple of the eye; *չորս – խունկ*, four grains of incense; *դալար*, *կանաչ*, *վայրենաց*, *հասուն*, *չոր*, *փտեալ* –, fresh, green or unripe, premature, ripe, dried, rotten fruit; *կեղեւ պտղոց*, peel, paring; *կեղեւել զ–ս*, to pare, to peel; to decorticate, to strip; – *տալ*, *բերել*, to bear, to yield, to produce fruits; – *քաղել*, to gather, to pluck, to pick fruit; *fig.* to reap the fruit of, to derive benefit from. [ing, eddying.

Պտուտաքար *ad.* like a vortex, whirl-

Պտուտակ, *ակ* *s.* screw; windlass, hand winch; wheel & axle; * whirligig; – *խոր* or *մայր*, hollow or female screw; screw-box, nut; – *մանրաչափական*, micrometrical screw; – *վերջակոյս*, nut-screw; – *օդահան*, ventilating screw; – **Արքիմեդեայ**, Archimedes' screw, spiral pump; – *Հոլանտական*, Dutch screw-pump; – *անվախձան* or *անեղը*, endless or perpetual screw, worm, creeper, conveyer.

Պտուտանամ *vn.* to turn, to twist; S. **Թոհվոհեմ**.

Պտուտեմ, *եցի*, *–իմ*, *եցայ* *vna.* to turn, to veer, to whirl round.

Պտուտիկ S. **Պտոյտք**.

Պտուտկեմ *va.* S. **Պտուտեմ**; to screw, to screw down or on; *vn.* to feel giddy, dizzy, to have a swimming in the head.

Պտռեմ, *եցի* *va.* to excavate, to hollow or dig out; to seek for, to investigate.

Պսպեմ or *կեմ*, *եցի* *vn.* to sport, to dance, to leap as children in the lap, to coax, to fondle, to caress; to sport or play as small animals.

Պրախ *s. bot.* S. **Պրաս**.

Պրակ, *ակ* *s.* wood, thicket, grove, bush: work, writing; chapter, paragraph or article; *–ք Գործոց*, the Acts of the Apostles; – *Թղթոյ*, ream of paper; – *կտաւոց*, *չուխայից*, entire piece of linen or woollen cloth, bale, pack; *–ք ուսման*, lesson.

Պրակագեղ *a.* wooded, planted with trees, bushy, leafy. [al articles.

Պրակապատճէն *a.* divided in sever-

Պրակաւելք *s. Gr. w.* apocryphal books on the Apostles. [collector.

Պրակտոր *s. Gr. w.* tax-gatherer or

Պրահմանականութիւն *s.* brahmanism; *–մայ*, *ից* *s.* brahmin.

Պրաս, *ից* *s. bot.* leck.

Պրասկ *s. bot.* horehound, marrubium.

Պրաստ, *ի*, *–ն* *s. Gr. w.* suburb.

Պրետոր, *ից* *s. Latin w.* prætor; prætorium, judgment seat or hall; General's tent; *–ական* *a.* prætorian; *–ութիւն* *s.* prætorship.

Պրիան, *pl. –ք* *s. Gr. w.* saw-fish.

Պրիսկ, *պրսկի* *s. bot.* turbith, thapsia, bastard turbith.

Պրիսակ S. **Պրիան**.

Պրծանիմ, *ծայ* *vn.* to escape, to evade, to break, slip or get away or off; – *յմտից*, to escape the memory, to be forgotten; – *ի ձեռաց*, to escape from, to slip from between the fingers, to be lost. [to rescue.

Պրծեմ, *եցի* *va.* to save, to deliver,

Պրկանք *s.* tie, bond, ligament.

Պրկեմ, *եցի* *va.* to bind, to strain, to tighten, to tie tight, to pinion; to stretch, to lengthen out; S. **Ձօն**.

Պրկոց, *ից* *s.* instrument of torture,

Պրկումն *s.* stretching, tension. [rack.

**Պռնակ* *s.* nerve, sinew.

Պշակ, *ից* *s.* roof, ceiling. [ship.

Պռոպոսկդոսութիւն *s. Latin w.* provost-

**Պռտ* *s.* cavity, hollow.

Պռպեմ* S. **Որոնեմ.

Պռոտ, *ոյ* *s.* rush, bulrush; papyrus; *–ամած* *a.* woven of rushes with pitch; *–եայ*, *–եղէն* *a.* made of rush or papyrus; *s.* rush-mat; rush-garments; – *թուղթ*, papyrus-scroll.

Պրպ* S. **Ջղաձ, **Հոյն**.

Պրքէ *s. Arabic w.* reservoir, basin.

Պօշ, *ի* *s.* carded wool or goat's hair; lint, scraped linen; *–ագործ* *s.* weaver of goat's hair.

Պօա *s. zool.* boa, boa-constrictor.

Պօղ*, *–լիս* S. **Ճղոտս.

Պօղոսակ* S. **Պողոսակ.

Պօղոսեան *a. s.* follower of St. Paul; *–ք*, St. Paul's companions.

**Պօսիկ* *s.* large louse full of blood.

Չ

Չ (*tshē*) չէ *s.* the twenty seventh letter of the alphabet & the twenty first of the consonants; չ, Չ, nine hundred; nine hundredth.

— It is sometimes confounded with the letters չ & ձ; as: *խոչդէք–խոձդէք, չդչիկան–չղչիկան, կնչկիթ–կնձկիթ, ձանչ–ձանձ*, &c.

Չաբրան or *բուն s. French w.* hood, cowl, frock; *–աւոր s.* capuchin monk.

*__Չաթ__ *s.* millet-bread.

Չաղհանք, *անց s.* heathen feasts.

Չալաս, *ից s.* cudgel, club; whip-thong; kerbatch, knout.

Չախեմ or **Չաղխեմ**, *եցի va.* to crush, to crack, to break, to dash or break to pieces, to bruise, to smash.

Չախուժն *s.* fracture, breakage.

*__Չախչ__ *s.* bier, coffin.

Չախչախ *a.* crushed, shattered, broken; weak, fragile; *s.* click & spring work (in watches).

Չախչախանք *s.* breaking up, cutting into small pieces; rout, defeat, havoc, carnage.

Չախչախեմ, *եցի va.* to crush or break up totally, to pound, to triturate.

Չախչախիւն or *խուժն* S. **Չախչախանք**.

Չախչախուն S. **Չախչախ** *a.*

Չահ, *ից s.* light, torch, flambeau, link; candelabra, chandelier; *ast.* facula, bright spot on the sun.

Չահաբորբոք *a.* burning or shining like a torch; *–բուն s.* chandelier; candlestick; *–վարդեմ va.* to illuminate, to light up; *–զգեաց, եցից, –զգեստ, ից a.* bearing or carrying light, luminous, splendid; *–լուցուքիւն s.* torch-light; bon-fire; *–կալ s.* lamp-post; *–կիր a.* carrying a lamp or a torch; *s.* lamp-bearer, torch-bearer; *–նամ vn.* to blaze, to shine; *–նման a.* torch-like; *–վառ a.* blazing, refulgent; *–վառուիւն s.* illumination; *–ցուցանեմ va.* to shine like a torch, to irradiate; *–ւոր a.* shining, luminous, brilliant; *–ձեմք*, torch-light procession; *–ւորեմ, եցի va.* to illuminate, to enlighten, to render luminous; *–փայլ a.* bright as a torch-light, blazing, brilliant, refulgent.

Չահիմ, *եցի vna.* to shine like a torch, to blaze, to flash, to glitter.

Չահքինկալ *a.* flambeau carrying; *s.* acolyte; *–ուիւն* state of an acolyte, acolyteship.

Չաղացպան *s.* miller.

Չալացք, *ցից s.* mill; *փոշի –ցից*, mill-dust.

Չաղք, *ից*, *–ագոյն չիւք s.* sudden shower, heavy shower.

Չաղեմ *va.* to strengthen.

*__Չաղ__ *s.* superfluous branches to be pruned.

Չամք, *ից s.* nourishment, food; *–ակեր a.* at nurse, sucking; *–եմ, եցի va.* to nourish, to give to eat or to suck, to feed, to suckle, to foster, to rear.

Չամքնկիք, *կաց s.* pap.

Չամբռ *s. French w.* chamber; *–լայն s. English w.* chamberlain.

Չայլ, *ից*, *–ի*, *լեաց s.* multitude, crowd, quantity; company of mourners or weepers; repeated bursts of weeping, wailing.

Չայլաձն, *մանց*, *–լեաձն*, *եմանց s.* ostrich.

Չայլիմ, *եցայ vn.* to assemble to bewail.

Չայլոտ, *ից s.* pizzle; S. **Չալտ**.

Չան, *ից* or *ուց s.* diligence, care, study, work; *զուր –*, labour lost, labour in vain; *– դնել, տանել, յանձին ունել* S. **Չանամ**.

Չանակից լինիմ *vn.* to study, to labour.

Չանահնար լինիմ *vn.* to endeavour, to strive, to strive hard, to make every efforts, strenuous attempts, to try all means, to exhaust oneself with exertion.

Չանամ, *ացայ* or *ցի vn.* to exert oneself, to endeavour, to study, to be diligent, to hasten, to take care, to do one's possible; to take pains, to labour, to weary, to exhaust; *ի ոգիս –*, to sigh; to groan.

Չանասէր *a.* diligent, active, careful, laborious, painstaking, studious, assiduous, hardworking; *–սիրութիւն s.* diligence, care, close application, assiduity, steadiness, painstaking.

Չանացուցանեմ *va.* to cause exertion, to render diligent, to constrain, to give impulsion to, to push forward,

to urge on, to spur on. [idiot.

Չանգ a. unhealthy; stupid, imbecile,

Չանգհեծ a. ast. waning.

Չանոս S. *Չանասէր*.

Չանքիկ a. pure, clean, well-bleached; *s.* cambric lawn.

Չաւմ s. chimera; *a.* chimerical.

Չաւաչգով, ոց s. apologist, advocate, defender, protector, patron; *–լի նել, կալ, մնանել* S. *Չաւաչգովեմ*; *–ելի a.* excusable, justifiable, warrantable; *–եմ va.* to defend, to sustain, to plead, to excuse, to justify; *– զանձն*, to defend, justify or excuse oneself; *–ուիւն s.* apology, defence, protection, justification, excuse, pleading.

Չաւտակիմ vn. to be established firmly & securely.

Չաւուխ, տկաց s. conjurer, sorcerer, wizard; *sf.* divineress, sorceress, witch, enchantress; *fig.* vixen, scold.

Չարգեմ, եցի va. to cut or break in pieces, to undo, to break, to shatter, to smash; to kill.

Չարգուածն s. cutting in pieces.

Չարգոց, ոց s. rout, defeat; pinking-machine.

Չեռանիմ, Չեռիմ S. *Չեռնում* & *Չերանիմ*; *– ախտիւ*, to be afflicted with disease, to fall sick, ill.

Չեռացուցանեմ S. *Չեռուցանեմ*.

Չեռի, ք, լեաց a. heating, warming oneself.

Չեռնում, ռայ vn. to get warm, to warm oneself, to be warmed; *fig.* to burn, to grow warm, hot, angry or excited, to chafe; *–յարեւու*, to bask in the sun; *Չեռեալ նստել ի վերայ ձուոց*, to sit on eggs, to sit brooding, to hatch; *երբեւ արեւն Չեռնոյր*, when the sun spread his beneficent heat.

Չեռուածն s. heating, burning, inflammation.

Չեռուցանեմ, ցի va. to warm, to heat, to make hot or warm; to boil; *կարի ինն –*, to overheat; *– զանկողնի*, to warm a bed. [ing; *–ական a.* heating.

Չեռուցանող a. calefactory, warm-

Չեռուցիչ a. calorific; heating, too exciting; *s.* copper, kettle, boiler, pipkin; chaffing-dish; *– անկողնոյ*, warming-pan.

Չեռուցուածն s. heating.

Չեր, ոց s. fine weather; heat, calorie, warmth; *a.* warm, hot; serene, fine, clear.

Չերանիմ, բայ vn. to warm oneself, to get warm; to catch a fever, to fall sick; to burn, to be excited, inflamed, infuriate; *զցաւ* or *զքուն մահու –*, to become deadly sick, to die; *– յախտս*, to plunge into vice; *առ պատկերս կուոց –*, to give oneself up to

Չերաչափ, ի s. calorimeter. [idolatry.

Չերաչկիմ a. S. *Չերմաչկիմ*; *– լինգերք*, palpitating entrails; *– արիւն*, reeking blood.

Չերացուցանեմ S. *Չեռուցանեմ*.

Չերի s. ast. stag.

Չերիմ S. *Չերանիմ*. [mild.

Չերին a. warm, hot; serene, calm,

Չերմ, ոյ a. warm; serene, calm; *fig.* ardent, burning, fervid, fiery, passionate; tender, affectionate; *s.* heat, warmth; hot viands; *– է*, it is warm; S. *Չերմն*.

Չերմաբազմապատկիչ s. thermo-multiplier; *–բեր s.* calorifero, hot-air stove; *–գոլ s.* heat, warmth, caloric; *–գոյն a.* very hot; impassioned, ardent, fervent; *ad.* warmly, eagerly, fervently, passionately; *–գուէթ* S. *Գոտովագուէթ*; *–գէս s.* thermoscope; *–գրուէք s.* Thermopolis; *–լաառն a.* hot; *–կան a.* warm, ardent; *–կաղուր s.* hot water; *–կիծ a.* burning, ardent; *– առնել*, to burn; *–կիծս ad.* hotly, warmly; *–հոտ a.* warm; *–ձայն a.* still small voiced, tenderly cooing; *–ղբիւր s.* thermo-electric; *–յին a.* warm; *– ջուրք*, thermal baths, warm springs; *–յուզիչ s.* fever; *–նամ* S. *Չերանիմ*; *–նդամ a.* having warm limbs; warm, lively; *–նոց s.* stove; hot- or greenhouse, conservatory; *–նգիկ a. phys.* diathermal, diathermanous, possessing free permeability to heat; *–չարժ s. phys.* calorimotor, (galvanic ejecting apparatus), deflagrator.

Չերմաչափ, ի s. thermometer; *– բնական*, natural –; *– բուսական*, vegetable –; *– օդեղէն*, air- or atmospherical –; *– ալքոհոլական*, spirit –; *– տարբերական*, differential –; *– մետաղական*, metallic –; *– ծայրագոյն Չերմուզիչ կամ ցրտուզիչ*, maximum- & minimum-–, self-registering –, register-–; *– հարիւրամասն*, centigrade –; *– Ռէօմիւրի, Ֆարէնհայթի*, Reaumur's –, Fahrenheit's –; *–ն քարձրացաւ, խոնարհեցաւ միով աստիճանաւ*, the – has ascended, has fallen one degree; *–ն*

միով աստիճանաւ ի վեր կամ ի խոնարհ է ջերմոյ, the – is one degree above or below zero; *–ագիր s.* thermometrographer; *–ական a.* thermometrical.

Ջերմաջերմ *a.* very hot, ardent, burning, boiling; warm, full of warmth, fervent, impassioned, affectionate, very tender; *ad.* all hot, piping hot; quite fresh or new; warmly, ardently, eagerly, fervently; *–ջուրք s.* warm mineral waters or springs, thermæ, baths; *–սենեակ s.* hot-bath, vapour-bath; *–պան s.* heating apparatus; fire-pan; *–պեպեղ s.* screen; *–ցայց* S. **Ջերմագիտա**; *–ցուցիչ a.* calefactory; *–քանակ s. phys.* calory, unit of heat; *–քանակուժիւն s.* calorimetry.

Ջերմէլեկտրական *a.* thermo-electrical; *–ուժիւն s.* thermo-electricity.

Ջերմեռանդ, *–ն a.* warm, ardent; devout, fervent; *–ութիւն s.* warmth, ardour; devotion.

Ջերմընկալ *a.* liable to fever; feverish.

Ջերմիկ *s.* warm victuals.

Ջերմին *a.* rather warm, hot; fiery.

Ջերմնալ *a.* feverish.

Ջերմն, *մանն s.* fever; heat; – *եղոզ վնս եւ կալաւ զիս*, the fever left me & has seized him; *վերսանին կալաւ զնս –*, my fever has returned.

Ջերմնաբեր *a.* fever-giving; *–կալ* S. **Ջերմընկալ**; *–կան a.* febrile, feverish; *–հալած a.* febrifuge, antifebrile.

Ջերմնեակ *a.* tender, affectionate.

Ջերմնկալ, *–մնոտ*, *–մոտ* S. *–մընկալ*.

Ջերմութիւն *s.* heat, warmth; caloric; fever, fever-heat; calefaction, warming; temperature; *ծագուն, ճառագայթական, տեսակարար –*, latent, radiant, specific heat; *– առաձգուն կամ գոլորշացման*, steam-generating heat; *– սփռեալ* or *ցրեալ*, diffused heat; *– կեդրոնական*, central heat.

Ջերմուկք, *վայց* S. **Ջերմաջուրք**; *երթալ ի –ս*, to go to a watering-place, to go to the baths.

Ջերտ *a.* lukewarm, temperate.

Ջերտոց, *ացս.* winter quarters; hot-house.

Ջէ՛ք, **Ջէ՛ք** *int.* how! oh! o strange!

Ջիլ or **Ջիւլ**, *ջլոց s.* nerve, sinew; fibre, string; whip; *fig.* nerve, sinews, force, vigour; *– տեսողական*, optic nerve; *լուծանիլ ջլոց*, to become enervated; *զ–ս հարկանել ոմանց*, to shock a person's nerves, to frighten, to terrify; *զ–ս հատանել ոմանց fig.* to hurt a person's nerves, to weaken, to enervate.

Ջին, *ջնաց s.* cudgel, stick, wand.

Ջինջ *a.* pure, clean, clear, polished, bright.

Ջիրդ *a.* continuous, assiduous, accurate, diligent, careful.

Ջիք *s.* perihelion.

Ջլածիգ *a.* convulsive; *– լինել*, to have the nerves strung, to have fits; *–ձգումն s.* fit, convulsion; *–պինդ a.* nervous, vigorous, sinewy, robust, strong; *– առնել*, to give strength to, to fortify the nerves, to render robust; *–ոտ s.* nerve-artery.

Ջլատեմ, *եցի va.* to enervate, to shock the nerves, to unnerve, to weaken.

Ջլացուցանեմ, **Ջլեմ**, *եցի va.* to nerve, to strengthen the nerves, to corroborate, to invigorate.

Ջլեայ *a.* sinewy, nerveous.

Ջլուտ *a.* furnished with nerves, sinewy, nervous.

Ջղալուծ *s.* instrument for binding the nerves; *–խոտ s. bot.* plantain, cock's head, way-bread; *–կապ a.* bound with the nerves; *–ցաւական a.* neuralgic; *–ցաւութիւն s.* neuralgia.

Ջղեայ, &c. S. **Ջլեայ**, &c.

***Ջղեցայ** S. **Սինլքոր**, **Սրիկայ**.

Ջղջ, **Ջղճջ** *a.* humid, damp, muddy.

Ջղճկան *s.* bat.

Ջնար, *ացս.* cithern, harp, lyre; *–ախեժ* or *–ակ*, *ի s.* sandarac; varnish; glaze; *–ակեմ*, *եցի va.* to varnish; to glaze; *–աւհար*, *–աւոր*, *ացս.* harper, harp-player.

Ջնեմ, *եցի va.* to beat, to cudgel, to cane, to whip.

***Ջնիմ** *va.* to collect, to gather; to win at play.

Ջնիւղայ *s. Arabic w.* relay, fresh horse.

Ջնջագիր *a.* expunged, cancelled, erased, effaced; *–կան a.* cancellable.

Ջնջան, *ացս.* duster, rubbing-cloth, rubber; *fig.* expiator, atoner, reparer; *– խոհակերտից*, dish-clout.

Ջնջեմ, *եցի va.* to clean, to dust, to purge, to wipe; to efface, to scratch out, to erase, to cancel, to expunge; to abolish, to annul; to destroy, to undo, to suppress; to extirpate, to exterminate; *– զդաշինս*, to cancel, to annul, to make void a contract.

Ջնջիչ *s.* effacer; expiator.

Ջնջոց *s.* S. **Ջնջան**; *fig.* purification;

cure, recovery; – առնել, to purify, to consecrate, to sacrifice.

Ջնջումն s. abstersion, cleaning; effacing, erasure; abolition, abrogation, cassation; suppression; extinction, extirpation, extermination; – դաշանց, cancelling, annulling of contracts.

Ջոլիր, լրայ s. troop, band, company, flock, group; –ս տալ, առնուլ, to enrol soldiers, to levy troops; –ս առ_ ղել, to collect a multitude, to raise a troop; –ս ջախջախս ջարդոյայ հատուցանել, to make a slaughter.

Ջոլորեմ, եցի va. to assemble troops, to muster, to gather in crowds, to call together; –իմ vn. to flock together, to form groups, to gather together, to assemble.

Ջոլորիք, Ջոլորք S. Ջոլիր.

Ջոլրաբար ad. in troops, in multitudes.

Ջոխ s. cudgel, club.

Ջոկ, ոց or ից s. S. Ջոլիր; split hair; – առ – S. Ջոլրաբար; –ս առնել, to make a distinction or difference; to sow division.

Ջոկադասակարգութիւն s. classification, order, arrangement; –դիր s. convener, assembler; gr. compound; –դրեմ, եցի va. to separate, to set apart; –ման a. gr. copulative, conjunctive; –մանեմ va. to connect, to join; –նամ, ացայ va. to flock together.

Ջոկատ, ի s. troop, company, band, detachment.

Ջոկարան s. receptacle.

*Ջոկեմ, եցի va. to distinguish, to separate, to detach.

Ջոշիր s. opopanax.

*Ջոջ a. great, grand.

Ջով s. leafy branch; –անամ, ացայ vn. to become rank, thick, to flourish, to shoot forth, to grow.

*Ջովլի s. besom, broom.

Ջորդան s. gutter.

Ջորեակ, եկայ s. grub, caterpillar.

Ջորեան s. pl. mules.

Ջորեպան, –տես, ոց s. muleteer, mule-driver.

Ջորի, րւոյ, րեայ s. mule, he-mule; մատակ –, mule, she-mule; մարուկ ջորւոյ, mule colt.

Ջութակ, այ s. violin, fiddle; violoncello; – հարկանել, to play the violin or fiddle; –ահար s. violinist, violin-player, fiddler.

*Ջուլհակ S. Ոստայնանկ.

Ջուխտակ s. pair.

Ջուր, ջրոյ, ջրով or ջուրք. –ք, ջրոց or ջուրց s. water; juice; a. liquid, watery; օրհնեալ –, holy water; չած ջրոյ, water-god; անոյշ, ըմպելի, պաղ or զով, գաղջ, տաք, եռացեալ, հանքային, ծծմբային, աղային –, good or potable, drinkable, cold or fresh, tepid, hot, boiling, thermal, sulphurous, saline water; – մսոյ, broth, S. Արգանակ; գաւաթ մի, դոյլ մի –, a glass, a bucket or pail of water; դոյլ մի լի –, a pailful of water; ը – եւ ը ցամաք, by sea & land; տեղատուութի եւ մակընթացութիւն ջուրց, tide, flux & reflux, ebb & flow; երթալ զջրոյ, to go to fetch water; – հանել, to draw water; – ըմպել, to drink water; – հեղուլ, թափել, առնել –, to make water, to piss, to urine; – տալ, to water, to sprinkle; to water, to give to drink to; եռացուցանել զ–, to warm, to boil water; – արկանել ձեռաց ուրուք, to pour water on a person's hands; լաւ է – հորի քան գինի յոռի, pure water is better than bad wine; S. Թակարդ, Ըմպեմ, &c.

Ջուրբուռթէք, էից s. hydromancy, prediction by water; –թոյց, թուցի s. hydromancian.

Ջրաբաք, –ոյ s. bot. water-cresses; –բաժ a. drowned; –ք s. submersion; –բաժին a. dividing waters; –բանութիւն s. hydrology; –բաշխ, –խք s. pond, pool; hydraulicist; * distributor or guardian of the water for irrigation in the vineyards; –բաշխական a. hydraulic; –բաշխութիւն s. hydraulics; –բեր S. Ջրբեր; –բոյժ s. hydrotherapist; –բուժական a. hydrotherapical; –բուժութիւն s. hydrotherapia; –բուղխ a. springing, gushing or spouting out water, watery; –ք s. S. Ջրբուղխ.

Ջրագինի s. wine & water; thin wine; –գիր s. hydrographer; –գնաց s. rivulet; –գողեալ, &c. S. Ջրգող, &c.; –գոյն a. water-coloured; –գրական a. hydrographical; –գրութիւն s. hydrography.

Ջրադարձք, ձից s. canal, stream, conduit, aqueduct.

Ջրազօրութիւն s. hydrodynamics.

Ջրաթաթախ a. soaked or wet through with water; – լինել, to be drenched or wet to the skin; –թթուուտ s. chem. hydracide.

Ջրաժամացոյց s. clepsydra, water-clock.

Ջրալի, –լիր or լից a. full of water, aqueous, waterish; – ուռոյց med. hydrosarca; – փոշտանկութիւն med. hydrocele; – պալար med. œdema.

Ջրախառն *a.* mixed with water; **-խառնեմ** *va.* to mix with water, to dilute; - **ղղլնել**, **զկաթն**, &c. to adulterate with water (wine, milk, &c.); **-խոզխող** S. **Ջրահեղձ**; **-խոտ** *s. bot.* nasturtium indicum, indian cress, acriviola, cardamindum.

Ջրածին *a.* S. **Ջրածնունդ**; *s. chem.* hydrogen; **-ծնունդ** *a.* born of water, aquatic; **-ծուռ**, &c. S. **Ջրաքաշ**, &c.; **-ծուփ** *a.* working in the water (fisher).

Ջրակայուքն S. **Ջրակաւուքն**; **-կան** S. **Ջրային**; **-կարիճ** *s. zool.* water-scorpion, scorpœna, father-lasher, cottus; water-eft; **-կիր** S. **Ջրկիր**; **-կշռական** *a.* hydrostatical; **-կշռորդ**, **-կշռոց**, **-ց** *s.* hydrostatic balance; **-կշռութիւն** *s.* hydrostatics; **-կոյտ** *s.* body, mass or puddle of water, plash, pool; *mech.* reach; **-սահրին**, down or lower water-course; - **վերին**, upper water-course; **-կուսուտակ** *a.* flooded, swollen, inundated.

Ջրահեղ անդամ *s.* penis; **-հեղձ**, **-ձիկ** or **-ձոյց** *a.* drowned; - **առնել**, to drown; - **լինել** (**ակամայ**), to be drowned; (**կամաւոր**) to drown oneself; **-հմայ**, &c. S. **Ջուրաւեժոյց**, &c.; **-հոս** *a.* pouring, shedding water; **-հուր** *s.* water with fire. [*s.* miller.

Ջրաղաց, **-ց** *s.* water-mill; **-ապան**

Ջրաշխիք *s.* infusoria.

Ջրամած *a.* covered with rain clouds; **-մասոյցք** *s.* hydroparasts, aquarians (sectaries); **-ման** *s.* water-pot; **-մարգք** *s.* marshy meadow; marsh; **-մբար** *s.* reservoir, tank, cistern; **-մուտս** *s.* conduct, canal.

Ջրայարկ *a.* covered with water, inundated; **-լեզու** *a.* full of water; **-լին** *a.* aqueous, aquatic, watery; *s.* aquatic animal; - **հիւթ**, watery or serous humour; - **հողմ**, stormy wind; - **թռչուն**, water-fowl; **-ոյզ** *a.* fishing.

Ջրանամ, **-ացայ** *vn.* to become aqueous, watery; to liquefy; **-նէրկ**, **-նկար** *s.* water-colours, --paintings; **-նիւ** *s.* water-wheel; **-նոց** *s.* basin, reservoir; pond, pool; **-նց**, **-նցիկ**, **-ղղք** *s.* canal, **Ջրաշէղք** S. **Ջրշէղք**. [channel.

Ջրաչաքչար *a.* tormented or tormenting with water; **-չափ**, **-ի** *s.* hydrometer; water-gage; **-չափութիւն** *s.* hydrometry.

Ջրապակի *s.* hydrophane, aqueous opal, resinous quartz; **-պատ** *a.* surrounded or covered with water, flooded, inundated; **-պար** *s. phys.* ludion; **-պղպեղ** *s.* hydropepper.

Ջրառատ *a.* abounding in water; **-ռոմ** *s.* garden conduit; **-ք**, house-tops, tiles, roofs.

Ջրասէր *a.* fond of water, loving water, aquatic; **-սոյզ** *a.* plunged into water, immersed; drowned; - **զանգակ**, diving-bell; - **առնել**, to plunge into water, to sink, to submerge; - **լինել**, to be submerged, drowned; **-սուզակ** *a.* diving; *s.* diver; **-սուն** *a.* aquatic. [*s.* hydrophobia.

Ջրավախ *a.* hydrophobial; **-ութիւն**

Ջրաւ *s. chem.* hydrate; **-եալ** *a.* hydrated; **-եւսակ** *a.* water-like; **-ումն** *s. chem.* conversion in hydrate; **-ուն** S. **Ջրամբար**.

Ջրարբ *a.* water-drinking; *s.* S. **Ջրարբիք**; **-եցուքն** *s. mar.* leakage, leaking; **-ի** *a.* irrigated, full of water; aquatic; pervious, spungy; **-ուքն** S. **Ջրմպուքիւն**. [ing-place, pool.

Ջրարբիք, **բակ** *s.* horse-pond, water-

Ջրարգել *s. mech.* float-board.

Ջրացան *a.* sprinkling with water; *s.* pump; **-ումն** *s.* act of sprinkling with water; **-ցեր** *a.* wet, damp, moist, humid; S. **Ջրացան**. [**Ջրկիր**.

Ջրաւոր *a.* watery, irriguous; *s.* S.

Ջրափակ *a.* surrounded by water, by the sea. [*s.* hydragogy.

Ջրաքարշ *a. s.* hydragogue; **-ուքն**

Ջրբեր, **-ց** *s.* water-carrier.

Ջրբուխ, **բղխաց** *s.* fountain; water-

Ջրգետ *s.* river. [spout; basin.

Ջրգող, **-ց**, **-եալ** *a.* dropsical, dropsied, hydropical; **-իմ**, **-եցայ** *vn.* to suffer from, to be ill of the dropsy, to become or grow dropsical; **-ումն** *s.* dropsy; - **որովայնի**, ascites, common dropsy; - **գլխոյ**, hydrocephalus; - **աչաց**, hydrophthalmia; - **պորտոյ**, hydrophalus; - **սրտակրանաց**, hydrocardy; - **փամփշտի**, hydrocele; - **կրծից**, hydrothorax; - **ականջաց**, hydrotite. [temper iron.

Ջրգեղ *s.* iron-varnish; **-եմ** *va.* to

Ջրգիմ, **-եցայ** *vn.* to strive, try or assiduously endeavour.

Ջրէլեկտրական *a.* hydro-electric.

Ջրէվէն *a.* watery, aqueous; - **լերինք**, billows, waves.

Ջրեմ, **-եցի** *va.* to destroy, to efface; to cancel, to expiate, to absolve: to water.

Ջրեփոց *s.* water-bath, balneum-mariæ.

Ջրհղեղ *s.* conduit, aqueduct; channel.

Ջրըմպող *s.* water-drinker, total abstainer, teetotaler; -թիւն *s.* drinking water only, teetotalism; watering; water-drinking.

Ջրընկէց *a.* humid, damp, swampy, marshy, fenny; - տեղի, marshy place.

Ջրծաթիւմ *vn.* to make water; *fig.* to be of age, to attain puberty, to be pubescent, marriageable.

Ջրժոլով S. Ջրչէզ.

Ջրի *a.* aqueous, liquid; insipid, [tasteless.

Ջրիկ *s.* drop of water.

*Ջրխաշ *s.* pap, gruel.

Ջրինդիր *a.* seeking water.

Ջրխոտ *s.* water-radish; S. Ջրկոտեմ.

Ջրխոց *s. med.* hydroderme, anasarca.

Ջրկայք *s.* pond, pool, puddle.

Ջրկիր, կրաց *s.* water-carrier.

Ջրկոտեմ or ոիմն *s.* meadow-cress, cardamine, lady's smock, cuckoo-flower.

Ջրհան, աց *s.* drawer of water; *s. mech.* pump; - բաղադրեալ, ձգիչ եւ ճնշիչ, lift & force -, sucking & forcing -, double-acting -; - ձգող, sucking, lifting or drawing -; - մղիչ, forcing--, --set; - հրդեհի, steam--, engine, fire-engine; - կեդրոնախոյս զօրութեամբ, centrifugal -; - կրկլի, portable fire-engine; - հոլովական, rotatory, rotary -; - սնուցիչ, feed--; - օդային, air-, pneumatic--.

Ջրհանութիւն *s.* drawing water.

Ջրհէզ *s.* urine; -ի աման, bladder, vesicle; - մարմին S. Ջրահէզ.

Ջրհէզէ S. Ջրահէզէ. [bearer.

Ջրհոս, ի *s. ast.* Aquarius, the water-

Ջրհոր *s.* well; cistern; - արդէ-զեան, Artesian-well; - ծծիչ, absorbing or draining well, bog, cesspool.

*Ջրհորդան *s.* gutter, conduit.

Ջրմեմ *va.* to plunge into water, to submerge, to drown; - զնաւ *mar.* to launch; -իմ *vn.* to be plunged into water, submerged; - նաւու *mar.* to founder, to go down, to sink.

Ջրմոյր *a.* begging, asking for water.

Ջրմուղ, մլաց or ղից *s.* water-pipe, conduit, aqueduct.

Ջրչէզ or չիղ *s.* cistern, tank; pond;

Ջրչուն S. Շնջղի. [broad pool, lake.

Ջրողող *a.* inundated.

Ջրոտ *a.* aqueous, watery; juicy.

*Ջրորդան *s.* gutter.

Ջրուժն S. Ջնջուժն. [carrying.

Ջրուր *a.* drawing water; water-

*Ջրպանա *S.* Ջրաբաշխ.

Ջրջուկ S. Ջրոտ.

Ջրվէժ *s.* water-fall; S. Գարաւաղ.

Ջրտուն *s.* privy furnished with water, water-closet.

*Ջրփչեմ *va.* to sprinkle, to spurt water over with the mouth.

Ջրօրհնէք, նեաց *s.* benediction of the waters (on the Epiphany).

Ռ

Ռ (rā) ռա *s.* the twenty eighth letter of the alphabet & the twenty second of the consonants; ռ, ռն, thousand; thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter ր; for example: Ջեռնուժ-Ջերանիմ, ռաբբի-բաբունի, ձմեռն-ձմերան, ռամ-բամ, &c.

— When used as an initial it generally indicates foreign words. [doctor.

Ռաբբի, բ *s. H. w.* Rabbi; master,

Ռաբբունի *s.* my master, my lord.

Ռազմ, լից. ունք, անց *s. Persian w.* battle-array, rank, line, order; battle, war; - առնել, կարգել զՆ, to marshal, to array; - դնել, ի - մաանիլ, to make war, to fight, to assail; հատա-նել զ- պարսից զօրաց, to put to rout, to disperse, to defeat, to discomfit.

Ռազմագէտ *s.* strategist; -գիտական *a.* strategical; -գիտութիւն *s.* strategy; -հատ *a.* defeating, dispersing, conquering; -մթերք *s.* ammunition, military stores; -մուտ *a.* inured to war; martial; -ող *a.* warlike.

Ռազմիկ *a.* martial; -մոյր *s.* warrior; -միմ *vn.* to make war.

Ռակայ, լից *s. H. w.* raca, fool, dolt, blockhead, madcap.

Ռահ, լից *s. Persian w.* way, road;

– գործել, հորդել, to travel, to go on a journey.

Ռահապդուռն s. door-keeper in Paradise; –կից s. fellow-traveller; –հորդ s. traveller; guide, escort.

Ռահան, ի s. bot. basil; սուտ –, mercury, dog's caul.

Ռահեմ vn. to go, to march. [uous.

Ռահլնախռովլ a. stormy, tempest-

Ռահորդեմ va. to start on a journey.

Ռահվիրայ s. road-mender, road-maker; pioneer.

Ռամ, ից S. Ռամիկ & Րամ.

Ռամզարկի արուեստ s. cabalistic or magical note or writing.

Ռամիկ, մկաց a. vulgar, low, plebeian, popular, common, vile, trivial; s. the vulgar, the common people, lower orders; տգէտ –ն, the ignorant mob.

Ռամիկասպաս s. camp-follower.

Ռամկաբարոյ a. coarse, low-mannered, clownish; –ծին a. low-born; –կան a. vulgar, popular, common, trivial.

Ռամկապետ s. democrat; –աբար ad. democratically; –ական a. democratic; –ութիւն s. democracy.

Ռամկապէս S. Ռամկօրէն.

Ռամկավար, աց s. demagogue; –ական a. demagogical, factious; –ութիւն s. demagogy.

Ռամկութիւն s. demagogy; vulgarity.

Ռամկօրէն ad. vulgarly, popularly, trivially, commonly.

Ռայ,ից s. Persian w. ensign of victory; –ք, pomp, show, luxury.

Ռասիմ s. H. w. troop of explorers.

Ռասոտ s. Persian w. thick cloud.

Ռատ a. Persian w. great.

Ռատինէճ s. turpentine.

*Ռափաթա S. *Փաթաթ.

*Ռափիկ s. fellow, friend.

Ռաքիա s. Gr. w. sound of breakers on the shore; reflux, ebb.

Ռբունայ S. Առհաւատչեայ.

Ռեկ, աց s. Gr. w. chink, crack, crevice; broken wave.

Ռեմակալ S. Ռիմակալ.

Ռեմն or Ռիմն s. earnest, pledge.

Ռեստական S. Ռետինական.

Ռետին, ինի. ու. Ռետն, տին, տամբ s. Gr. w. resin, rosin, cedar-resin, colophony; – բեւեկն, pine-resin; – կենաց, balm of life.

Ռետինական, Ռետնային a. resinous.

*Ռէղ s. cattle dung, manure.

Ռժդութիւն S. Ռշտութիւն.

Ռիմ s. wickedness; –ակալ a. rancorous, resentful.

Ռիշտ, ռշտաց a. niggardly, penurious, sordid, parsimonious, mean.

Ռմբակոծ, աց s. bombardier; –եմ va. to bombard; –ում s. bombardment.

Ռմբաձիգ s. grenadier; – լինել, to bombard; –ձգութիւն s. bombardment.

Ռմբաւոր s. halberdier. [catapult.

Ռմբաքար s. ballista-stone; ballista,

Ռմբիկ, բկաց s. howitzer-shell;

Ռմբկէն s. mortar. [hand-grenade.

Ռնգախօս s. snuffler; –եմ vn. to snuffle, to speak through the nose; –ութիւն s. snuffling, nasitas; –կան a. nasal; –ձայն a. snuffling, having a nasal twang; –վար լինիմ vn. to scent,

Ռնգեղջիւր s. rhinoceros. [to smell.

Ռնգունք, գանց s. nostrils; S. Ընդ– ապօտ. [sordid.

Ռշտանամ vn. to become griping,

Ռշտութիւն s. penuriousness, niggardness, stinginess, avariciousness.

Ռոճիկ, ճկաց s. Persian w. appointment, salary, pension, pay, hire, wages; maintenance. [pendary.

Ռոճկակեր, աց s. pensioner, sti-

Ռոշնաբանութիւն s. plain-dealing, artless saying.

*Ռոշնակ s. bot. salsola, kali.

Ռոշնական a. artless, ingenuous.

Ռոշնութիւն s. artlessness, ingenuousness, simplicity, candour, sincerity.

Ռումբ, ռմբաց s. shell, bomb, grenade; –ս արձակել, to shell, to fire shells, to shoot bombs. [գունք.

Ռունգն, ռնգան s. nose; pl. S. Ռըն–

*Ռուպ s. quarter, fourth part, fourth.

Ռուսաբնակ a. dwelling in Russia.

Ռուփ or –պ s. rob, inspissated juice.

*Ռուք s. outside corner of a building.

Ռօշնա s. marcasite, iron-pyrites; bot. matricaria, feverfew, cardiaca, mother-wort.

Ս

Ս (sē) *ահ s.* the twenty ninth letter of the alphabet & the twenty third of the consonants; *u, ū*, two thousand; two thousandth.

— It is sometimes confounded with the letter չ; as: *ասախձան–աշխձան, ասասուձ–աշտուձ*; & also in foreign names it is changed into s, Ս*իմոն–Շմաւոն*, Ս*ամսոնի–Շամփսոնի*.

— It is sometimes placed at the beginning of words either for ornament or emphasis, & sometimes it is left out; for example: *սաստիկ–ստիկ, ստակին–տակին, սքօղէ–քօղէ, սձիափէ–ձիափէ*, &c.

— When it is used with other consonants at the beginning of words, it is generally pronounced ը & not ե; as: *սձախ–ըձախ, սահմ–ըսկիզբ, սպիւռ–ըսպիւռ, սկիզբն–ըսկիզբն*, &c. &c.

— On the contrary, when the word begins with the syllable *սու* or *սի*, than it is pronounced ե both in its derivatives & in its cases, save some exceptions; for example: *սուգ–եղ–եղայ–եգլ, սուտ–եղայ–եղեալ, սիկ–եկնալ, սին–ենոսկ–ենական*.

— Sometimes at the end of adjectives it changes them into adverbs, as: *մեծամեծս* greatly, *երագս* quickly, *պնդապնդս* instantly, *խստագոյնս* harshly, &c.

— It is frequently used as a substitute for the letter ք in the plural; as, *չնք ինչ հնարս, արտասուսն փարատեցաւ, նոր ի աքանչելիսդ*, &c.

— As a demonstrative pronoun in the first person at the end of words it signifies *this, that;* for example: *կինս զոր եաւուբ*, this woman given me by you; *զոր ասեմս*, what I say; *ահրս եւ վարդապետս*, I who am a lord and master. And sometimes it is used for ornament, as: *յորոց միջի ես բնակեալ եմ*, among whom I live; *զոր ինչ եսս գործեմ*, that which I do; *զոր ասյս խօսի*, what he says; *որպէս եսս եմ*, as I am; *ի նոսա իրացս այսոցիկ*, for these things; *զոր այժմս ասացի*, what I have just now said.

Ս*ա, սորա, սմա, սովաւ. սոքա, սոցա, սոքօք. սայք, սոյց pron.* this, that; *սոյն ոս*, this one, he himself; *սա է*, it is he: that is to say; *սա ապասիկ conj.* however, yet, still.

Ս*աբս a.* old, aged, in years.

Ս*աբակ* or *–ք s. H. w.* wreathen work.

Ս*աբաւովթ* or *–օթ, այ s. H. w.* sabaoth, hosts, armies. [*s.* sabellianism.

Ս*աբէլական a. s.* sabellian; *–ութիւն*

Ս*աբեկ, այ s. H. w.* thicket; *fig.* pardon. [*–հութիւն s.* sabeism.

Ս*աբէական a. s.* sabean; *–ութիւն* or

Ս*ագ, աց s.* goose (*pl.* geese); *արու –*, gander; *ձագ –ի*, gosling; *– վայրի*, gannet, soland goose, anser bassanus; *– ձչէ*, the goose cackles. [gular.

Ս*ագաչէն s.* goose's foot; *a.* trian-

Ս*ագունակ* S. Ս*յագունակ*.

Ս*ագս* or *այ, ի a. H. w.* almighty.

Ս*ադայէլ, ի s. H. w.* the devil, lucifer, satan. [of the Temple.

Ս*ադեբովթ s. H. w.* sateroth, ranges

Ս*ադիր* S. Ս*օղոմոր*.

Ս*ադուկեցի, ցւոց a. s.* sadducean; *ապանդ –ցւոց*, sadducism.

Ս*ադրանք s.* instigation, suggestion, excitation, stirring up, solicitation, persuasion; counsel.

Ս*ադրեմ, եցի va.* to persuade, to advise, to excite, to suggest, to insinuate, to stir up, to provoke, to induce; to help, to contribute; to be the means of, to procure; to contrive, to invent, to form; to betray, to give up, to deliver. [ing, insinuating.

Ս*ադրիչ, –րող a.* exciting, suggest-

Ս*աթ, աց s.* electrum, amber, yellow amber; *սեւ –*, black amber.

Ս*աթնակ s.* sponge; S. Ս*պանդ*.

Ս*ալ, ից s.* anvil; slab, paving or flag stone; sheet of metal, plate.

*Ս*ալս *s. Turkish w.* basket; *–գործ s.* –maker; *–կապ a.* paved; *– առնել*, to pave, to flag.

Ս*ալամանդր s. Gr. w.* salamander, quenchfire; *– ջրային*, water-eft.

Սալամ, -ք, ացս. -ուկք *s. zool.* francolin, heath-cock.

Սալայատակ *a.* paved with flag-stones; *s.* pavement; foot-pavement, foot-path.

Սալանամ, ացայ *vn.* to petrify, to become stone, to harden into stone.

Սալասմբակ *a.* stone-hoofed, solid hoofed; *s.* steed, courser.

Սալար *pl.* -անի S. **Սալար**.

Սալարիմ, եցայ *vn.* to take refuge, to hide oneself.

Սալարկ *a.* paved; *s.* pavement; -եմ, եցի *va.* to pave; -իչ *s.* paviour.

Սալաքար *s.* flag-stone, flag; -եմ *va.* to pave with -s.

Սալէթին *s.* pearl barley.

Սալխայ *s. bot.* laurus cassia.

Սալն, ի *a. Gr. w.* foolish, mad.

Սալովքայ S. **Սկղտքայ**.

Սալոր, ց or ի *s.* plum; - գամասկեան, damson; - վայրենի, sloe, wild plum; - չոր, prune, dried plum, French plum; օշարակ ի -ց, plum-wine; -ի *s.* plum-tree; -ենք *s.* plum-orchard.

***Սալպաստր** *s.* ishghembè-dolmassì, (minced meat & rice wrapped in pieces of tripe).

Սալտա *a.* stony, hard, rough.

Սախտ *s.* saddle; -եմ *va.* to saddle.

Սակ, ացս. reckoning, measure, account, number; condition, position, state, manner; impost, rate, duty, tax, imposition, tribute; order; convention, contract, agreement; budget; tariff; - արկանել ընդ ուսեր, to come to terms about the price, to bargain for, to contract, to strike a bargain for, to stipulate, to come to an agreement, to settle; եւ որ ի սոցին -ի, & of other similar ones; եւ որ այլ եւս սոցին -ի իրք, & of other like things; որոց -ի էին, among whom are; եւ որ սոցին -ի էին, & so forth, & so on, et cætera; ո՞չ գահեկանի միով - արկեր ընդ իս, didst not thou agree with me for a penny?

Սակաւմոխ or մուխ, -ից *s. Gr. w. bot.* scammony, purging bind-weed.

Սակայն *conj.* but, notwithstanding, nevertheless, however, yet, always, besides, moreover. [hamper; S. **Զամբիւղ**.

Սակառ, ացս, -ի, ռ-ից *s.* basket,

Սակարան *s.* the Exchange.

Սակարկու, ացս. bargainer; -թիւն *s.* bargain, agreement, convention, contract.

Սակաւ, ուց *a.* few in number, inconsiderable, moderate, small, slender; *ad.* somewhat, less; - -, առ - -, little by little, by degrees, by little & little, insensibly; - անգամ, - երբեք, rarely, seldom; ոչ -. many, much, not less; - ինչ, -ս, առ - մի, few, not very, somewhat, rather, a little; առ - մի, ի -ժամանակի, յեւս -ուց, shortly, in a short time, for a moment; յեւս - մից, shortly after; -ուք, with few attendants: in few words, briefly, in short; ոչ -ք ի նոցանէ, many of them; Ճաշակեցի - մի մեղր, I ate some or a little honey; մատիկ եւ ի -էն' - տալ, a little may be offered even of a little; S. **Շատանամ**.

Սակաւաբան *a.* curt, dry, brief, concise in speaking, pauciloquent; -ութիւն *s.* concise discourse, brevity of speech, pauciloquy; -բնակ *a.* thinly inhabited; unpeopled; -գէտ *a.* furnished with but little knowledge; -գիծ *a.* in few lines, short; -գին *a.* low priced, cheap; -գնաց *a.* used by but few passengers; -գնի *ad.* cheaply; -գոյ *a.* brief, short; -զաւակ *a.* having but few children; -զօր *a.* of little strength; -թերթ *a.* scanty leaved; -թիւ *a.* few in number, not numerous; -ժամանակ, կեաց or կեան *a.* of short duration, temporary; -խնամ *a.* requiring but little care; -խօս S. **Սակաւաբան**; - լինել, to speak but little, to be taciturn; -կեաց, կեցեալ *a.* short-living; - լինել, to be short-lived; -կեր, ացս *a.* frugal, sober; -կերութիւն *s.* sobriety; -կեցութիւն *s.* living but a short time, short life; -համբեր *a.* restless, hasty, impatient; -հանդերձ *a.* lightly clothed; -հաւատ *a.* of little faith, hesitating, vacillating; -ձեռն *a.* of little strength, few in number, inconsiderable, accompanied by but few people; *ad.* thinly attended; - գունդ, a handful of soldiers; -մասնեալ *a.* summary, concise, brief, short, abridged; -մարդ *a.* thinly peopled; -մարդութիւն *s.* want of population; -մեան, հնից *a.* of tender age, young; -մեղ *a.* having but very few sins; -միտ *a.* short-witted, dull; -մուտիւթ *s.* narrow entry; -նամ, ացայ *vn.* to lessen, to grow less, to diminish, to decrease, to

be reduced; *-հիսա a.* narrow; *-պետական a.* oligarchical; *-պետութիւն s.* oligarchy; *-պէտ a.* thrifty, frugal, sober, moderate; *-պիտութիւն s.* thriftiness, contentedness, moderation, frugality, sobriety; *-պտուղ a.* having but little fruit; S. Սակաւապտուկ; *-ջան a.* done with slight fatigue; *-ջուր a.* scarce in water; *-վախճան a.* transient, of short duration; *-տար a.* containing but little, not capacious, narrow; *-տեսիլ s.* smallness in appearance; *-տեսուիլ s.* short-mindedness; *-տերեւ a.* few-leaved; *-տող a.* composed of a few lines; *- բանիւք*, in few words; *-տոյժ a.* with little damage; *-տուն a.* in a few verses or lines, brief, succinct; *-ցուցանեմ va.* to diminish, to reduce in number, to lessen, to make less; *-ւոր a.* few in number, inconsiderable, little; *-ւորութիւն s.* small number, scarcity.

Սակաւերամ *a.* of a small flock or herd; *-երեւեալ a.* seldom seen, rare.

Սակաւժամանակեայ or կեան S. Սակաւժամանակ.

Սակաւիկ, *- ինչ, - մի ad.* a few, very few, almost none, almost nothing; in a moment or instant; *- մի եւ*, *- միւս եւս եւ*, *- ինչ պիտոյ՝ եւ*, little is wanting to, there was but little wanting, it would but a little.

Սակաւահան *a.* of but few feet in height.

Սակաւուկի *s.* small number or quantity, smallness, slenderness, scantiness, paucity; rarity.

Սակաւնական *a.* having but a few.

Սակաւուք S. Սակաւ.

Սակաւօրեայ *a.* having but few days; lasting a short time, ephemeral.

Սակեմ S. Սակ արկանեմ.

Սակիր, *ք, աց s. Latin w. sacer*, rescript, decree. [faint.

Սակիմ *vn.* to languish, to become

Սակուզաջուր *s.* gum sagapen.

Սակուր, *կրի, կրաւ s.* double-edged axe, battle-axe; S. Սակր. [bittern.

Սակս *pl. -ուք s. zool.* saker, goshawk;

Սակս, *ի - pr.* on account of, for, by reason of, in order to, for the sake of, with respect to, in consideration of, touching, concerning; *յայն -*, that is why, for which reason, for that purpose, on that account, therefore; *յայս -*, it is why, for this purpose or reason, on this account, consequently; *- ընդ*, why? for what reason? *ի ձեր -*, for you, for your sake, on your account, in respect to you; *յումր -*, for whose reason? why? *յոր* or *յոյր -*, *- որոյ*, on which account, therefore; *-՝ զի*, because.

Սակր, *կր, կերք* or *կրով s.* hatchet, axe; S. Սակէր; *-ապետ s.* chief personage, magnate; *-աւոր s.* one armed with an axe, axeman; sapper.

Սակրաս S. Սկարաս.

Սահ *s.* slip, slide: troop, phalanx: *shoot, sprout; *-ական a.* labent.

Սահանաբաց *a.* heavy, torrential, deluging; *-խաղաց a.* furious as a torrent; *-կան, -հոս a.* flowing like a cataract, impetuous, grand; *-կարկաջ, -ձայն a.* noisy as a cataract, resounding, obstreperous; purling; *-ոյզ a.* drowned by a cataract; *-փակ s. mech.* sluice, lock, water- or flood-gate; dam, mill-dam.

Սահանք *s.* water-fall, cascade, cataract; S. Սահանափակ; water-fall of a weir; sheet of water.

Սահարկիմ *vn.* to slide, to slip down.

Սահելի *a.* fleeting, transitory.

Սահեմ S. Սահեցուցանեմ, Սահիմ.

Սահեցումն *s.* sliding, slipping; *fig.* mental perturbation, vacillation, agitation, irresolution.

Սահեցուցանեմ *va.* to cause to glide, to slip; *fig.* to agitate.

Սահիմ, *եցայ vn.* to slip, to slide, to glide; to flow, to be flowing, to run out, to pass over, to roll or glide on; to be agitated, to hurry along or away, to err, to wander, to yield to; *- ի վերայ սառի*, to skate; *- ի մտայ*, to slip from, to escape the memory; *սահեալ անցանել*, to run; to elapse, to glide away; *սահեալ աստղ*, shooting star; *սահեցաւ*, he slipped, his foot or feet slipped.

Սահման, *աց s.* bound, term, circumscription; bounds, limits, confines, frontier, borders; extremity, sphere; definition; statute, rule, regulation; decision, determination; jurisdiction, extent; department; neighbourhood, district, provinces; *-ք*, outskirts, suburbs; *-ք հաւատոյ*, articles of faith; *- երկրի*, *կալուածոց*, landmark; *- հաստանել*, to fix the boundaries of; *յարդար -ս ամիսոսիել զնմն*, to reduce to its proper limits; *- դնել*, to bound,

to fix bounds to, to limit, to end; –
դնել անձին, to propose, to deliberate, to resolve; *երդնուլ երդումն –աւ*, to bind oneself by an oath; *անցանել ըզ –*, to overstep, to pass the limits or boundaries; *–աւ ասել*, to say briefly; *յաղետական –*, *հասուցանել*, to reduce to a deplorable state; S. **Զէն**.

Սահմանաբար *ad.* definitively; **–դլուխ** *s.* frontiers, confines, boundary line, bounds, limits; **–գոչ** *a.* resounding or murmuring from shore to shore; **–դիր** *a.s.* constituent; institutor, legislator; **– ժողով**, the Constituent; **–դրական** *a.* constitutional; *s.* constitutionalist; **– միապետութիւն**, constitutional monarchy; **–դրեմ**, *եցի va.* to fix the boundaries; to constitute, to order, to regulate, to establish, to determine, to decide; **–դրեալ կէտ**, the appointed day or time; **–դրութիւն** *s.* fixing the boundary, setting up landmarks; constitution; statute; ordinance, regulation; decision; definition; **–կալ**, *ացի s.* prefect, governor; *a.* bordering upon, confining, conterminous, limitary; **–կան** *a.* bordering upon, adjacent to; definitive; *gr.* indicative; *բանիւ –աւ կապել*, to excommunicate; **–կից**, **–կողմն** *a.* circumjacent, bordering, close to, adjacent, neighbouring; **–կցութիւն** *s.* neighbourhood; **–չափ**, *իչ s.* demarcator; **–չափութիւն** *s.* decisive measure; meter; **–պահ**, *ացի s.* frontier guard; lord of the marches, provincial governor; **– ղօրք**, frontier garrison or guard; **–րկու**, *ացի a. s.* constituent; **–ւոր** *a.* bounded, limited, circumscribed; **–փոխ լինիմ** *vn.* to change the boundaries; to change the ancient statutes; to transmigrate, to pass from one place to another; **–փոխութիւն** *s.* change of the ancient laws or statutes; trasmigration, emigration; **–քար** *s.* mile-post, –stone.

Սահմանեմ, *եցի va.* to bound, to limit, to set bounds to, to circumscribe; to define, to determine, to fix, to decree, to establish, to institute; to regulate, to decide, to resolve, to propose, to deliberate, to stipulate, to prescribe; to destine, to design, to affect; to consist, to measure, to weigh; *յառաջադոյն* or *յառաջ –*, to predestine; **– սահմանս դանձնէ իւրմէ**, to bind oneself by an oath to; **– անդր**
քան, to confine, to banish, to exile; **–իմ** *vn.* to have for boundaries; to be bounded, limited; to contain, to comprehend; to be measured; constituted, established; defined; *մահուամբ –*, to submit to death, to die; *սահմանեալ ժամանակ*, epoch decided on, fixed time.

Սահմանիչ *s.* definer; horizon.

Սահմանորդ S. **Սահմանակից**.

Սահմանօրէն S. **Սահմանաբար**.

Սահմի *s.* the third month of the ancient Armenian calendar, March.

Սահնակ *s. mech.* slide-bar, guide.

Սահուկ S. **Լպիրծ**.

Սահումն *s.* sliding, slipping, fall.

Սահուն *a.* slippery; fugitive, wandering, runaway.

Սալամանդր, *ացւ*, *–ացւ*, *կից* S. **Սալա–**

Սաղապ *a.* slippery, failing, frail, wavering, unsteady, inconstant, fickle; **–աձեմ** *s.* slow going, gentle movement; **–եցուցանեմ** *va.* to turn aside, to pervert, to seduce; to exercise; **–իմ**, *եցայ vn.* to exercise oneself in; **–ումն** *s.* exercise.

Սաղար, *ացւ s. Persian w.* general in chief: troop from which the generals were elected; *պուշտիպան –*, general commanding the Guards; **–անք** *s. pl.* the generals.

Սաղարդ or **–թ**, *ուց*, *կից* or *ացւ s.* leaf, leafy branch; *fig.* long hair.

Սաղարթաբեր *a.* bearing or producing leaves, frondiferous; **–գեղ** *a.* adorned with leaves, leafy; **– որթ**, vine adorned with leafy branches; **–զարդ**, **–ղուարթ** or **–ղուարձ** *a.* leafy, verdant, green, covered with leaves; **–թափ** *a.* stripped of leaves, leafless; **–լի** *a.* full of leaves, leafy; **–խիտ** *a.* of a thick foliage, leafy; **–ծաղիկ** *a.* covered with leaves & loaded with flowers; **–ձեմ**; **–ձոխ** S. **Սաղարթազարդ**; **–խիտ**; **–նամ**, *ացայ vn.* to shoot forth leaves, to sprout, to be leafy, green; **–պատ** *a.* covered with leaves; **–տունկ** *s.* green tree; **–ւոր** *a.* leaved, leafy; **–ւորիմ** S. **Սաղարթանամ**; **–փթիթ** *a.* sprouting, budding.

Սաղարթիմ, *եցայ* S. **Սաղարթանամ**.

Սաղարթումն *s.* shooting forth branches & leaves.

Սաղարթուն S. **Սաղարթալի**.

Սաղարտութիւն *s.* generalship.

Սաղաւարտ, *կից s.* casque, helm,

helmet, head-piece, morion; Armenian mitre; *-աւոր a.* helmeted; *-իմ, ել ցայ vn.* to wear a helmet or mitre.

Սաղմն, մին *s.* embryon, fœtus; *-առնուլ* S. **Սաղմնառեմ**; *-աբոյն մկանք s.* amnios, secundine, after-birth; matrix, womb, uterus; *-անամ* S. **Սաղմնաւեմ**; *-անցումն s.* abortion, premature birth; *-առնեմ, ել vna.* to conceive, to be with child; S. **Յղանամ**; *-առնեցուցանեմ va.* to cause to conceive; S. **Յղացուցանեմ**; *-առումն s.* conception; S. **Յղութիւն**.

Սաղմոս, ոց *s. Gr. w.* psalm; -book, psalter; - *առնել*, to recite or sing psalms; to play on the harp, to sound the lyre; S. **Ծայր**; *-աբանեմ va.* to repeat the psalms; to compose psalms; *-ական a.* salmodic; *-ք s.* psalms; *-ակից a.* singing psalms together; *-նուագ, -ասող a.* reciting, singing psalms, praising; *s.* psalmist; *-ասացութիւն* S. **Սաղմոսերգութիւն**; *-արան s.* psaltery, harp, decachord, dulcimer, tympanum; psalter, psalm-book; *-փոխ s.* a psalm; *-եմ, ել vna.* to recite, chant or sing psalms; *-երգ, ոց, -երգեաց, գից, գոլ* or *գու, ոց s.* psalmist, psalm-singer; *-երգեմ va.* to sing psalms, to praise; *-երգութիւն s.* psalm-singing, psalmody; *-իկ pl. -կունք s.* small psalter; short psalm; *-ողոգ s.* psalm-singer, clerk; *-ողոգութիւն s.* psalm-singer's office; *-ողութիւն, -ութիւն* S. **Սաղմոսերգութիւն**.

Սամայել *H. w.* S. **Սադայէլ**.

Սամարացի *sf.* Samaritan.

Սամարտիկոս *a.* tumultuous.

Սամեռ, -է, -էք or *այք, -ի*, ***Սամեթել** *s.* leather thong of the yoke, knot of the yoke. [or potion.

Սամիաքար *s.* dill- or fennel-water

Սամիթ, սիթ or *սիթոյ s.* anise, dill; fennel; - *վայրենի* or *ծովային*, samphire, crithmum.

***Սամիր** *s.* large millet.

Սամիք, մեայ *s.* yoke, wooden collar for draught oxen; *fig.* whip-staff, tiller-shaft, tiller ropes.

Սամոյր, մուրաց *s.* sable; - or

Սամուրենի *s.* sable-skin.

Սամսարեմ *yn.* to strut along or about, to look grand.

Սամսի *sf.* strumpet!

***Սայա** *s.* women's long gown.

Սայապէս S. **Սապէս**.

Սայթաք *a.* fickle, inconstant, unsteady, changeable; agile, quick, nimble; *-եմ, եցի vn.* to slip, to stumble, to trip, to take a false step, to fall; *fig.* to falter, to waver, to be unsettled, to go astray, to err; *-եմ, եցուցանեմ va.* to cause to slip or stumble, to trip up; *fig.* to lead astray, into error, to delude; *-ումն s.* stumbling, slip, false step, fall; *fig.* error, aberration.

Սայլ, ից *s.* waggon, chariot, cart; *ast.* arcturus; boötes; *-ագործ, ոց s.* cartwright, wheelwright; *-ակ, ոց s.* small cart, truckle, dray-cart; - *ձեռնասայլիկ*, barrow, hand-barrow; *-ակառք s.* baggage-waggon; ammunition-waggon; *-ակերպ աստեղք s. ast.* arctus; Charle's wain, the Great Bear; ursa major; *-ավառատակ s.* barrow-man; *-առունք a.* living in carts, nomads, wandering, errant; *-ասիք s.* shaft of a vehicle; *-իկ s.* wheel-barrow; *-իս s.* wheel-chair; *-որդ, ոց s.* carter, waggoner, driver, carrier.

Սայր, ից *s.* edge, sharpness; S. **Սար**; *սասակել զ - սուսերի*, to put to the edge of the sword; *-ագիր s.* edge; *-սուր a.* well pointed, sharp, cutting, piercing, trenchant; *- սուսեր*, trenchant glave. [prow.

Սայրուց *s. mar.* the interior of the

Սան, ից *s.* kettle, boiler, caldron, saucepan, stewpan; *chem.* still, cucurbite; - **Պապէնի** *chem.* Papin's digestor, athanor, digesting-furnace.

Սան, ուց, -ական *s.* nursling, foster-child; pupil, scholar; godchild; *-ակից s.* children having the same godfather; *-ահայր s.* godfather; *-ամայր sf.* godmother. [Sanir.

Սանայիրատեմ *a.* grown on mount

Սանգասականք *s.* contempt, scorn.

Սանդ, ից *s.* pounding-mortar; - *հրետղէն*, petard.

Սանդալ, ի or *ոյ s.* sandal; *փայտեղէն -*, wooden--; *-աւոր a.* shod with or wearing -s; *-իկ s.* small -, slip-shoe, slipper. [crush in a mortar.

Սանդահարեմ, ել va. to pound or

Սանդարամետ, ի. -ք, տայ or *տից s.* Tartarus, hell; *-ք երկրի*, the deep caverns of the earth, abyss, hell, pit; *-, -ական, -ային a.* tartarean, hellish, infernal, satanical, devilish; - *դիք*, the infernal divinities; - *ուհի*, diony-

sia, dionysiaca; -ականք s. demons, devils, the damned, souls of the dead, shades, spirits; -ապետ or [Pluto.

Սանդարապետ s. god of Hades,

Սանդխառն s. pestle; -մեքենական, crushing- or stamping-mill; - մեծ, large heavy pestle; - փոքրիկ, small [pestle

Սանդղաձեւ a. ladder-shaped.

Սանդղամատն s. round, step.

Սանդուխք or դուղք, դղոց s. staircase, stairs, ladder; երկբացիկ -, double ladder, trestles; ծալածոյ -, folding ladder; - չուաններեայ, rope-ladder, foot-rope; - հրդեհի, fire-ladder, --escape; - պաշարման, scaling-ladder; - շրջանակաւ, winding staircase; ելանել ը̄ -ղս, to go up stairs; իջանել ի սանդղոց, to come down stairs; ելանել ի վեր սանդղովք, to scale, to climb over, to escalade; ելանել սանդղովք ի պարիսպս, to scale the walls.

Սանեղբայր s. S. Սանակիցք; god-child's brother.

Սանձ, ոյ, օք s. bit, curb, bridle, rein, snaffle; *fig.* check, curb; - զօրութենաչափ *mech.* dynanometrical brake, friction-brake; -ս դնել, to put a check upon, to curb, to put a term to; -ս արկանել S. Սանձել.

Սանձաբեկ, -կոծ առնել or -կոծել S. Սանձահարել; -կալ S. Երասանակալ; -կոտր a. breaking the reins, untameable, indomitable; - լինել, to break loose, to break the bridle; -հարել, եցի va. to bridle, to curb, to check, to rein; to subdue, to break in; -հարումն s. bridling, reining, curbing, repressing; առանց -թէ, dissolutely, impetuously; -բար s. bridle-maker; -բարականն s. bridle-making; -րկու, աց a. reining, checking, breaking in; -րկութի S. Սանձահարութիւն; -րձակ a. unbridled, unruly, unrestrained, unchecked, lawless; dissolute, loose; - զերասանակն թողուլ, to give a horse his head, to slacken the reins.

Սանձել, եցի va. to bridle, to break in; to rein in, to check, to hold in, to repress, to conquer, to abate, to mortify.

Սանձումն s. check, restraint, curb.

*Սանտերք s. weaver's large comb.

Սանր, ի or ոյ. տերք s. comb; *row of toes; - նեղատամն, small-toothed comb; - լայնատամն, large-toothed -; - փղոսկրեայ, ivory -; խոզանակ սանտեր, --brush; քսակ սանտեր, --case; - ոստայնանկաց, weaver's -; - կանեփի, վշոյ, hatchel, flax--, hemp--; - բրդոյ, card to comb wool. [maker.

Սանտրագործ, -վաճառ s. comb-

Սանտրել, եցի va. to comb.

*Սանտրուկ s. *bot.* S. Ճռեղ & Ճրեղ; -ք s. combings.

Սանտրումն s. backling, hemp or flax dressing; combing, carding.

Սապատ, ոյ s. trunk, coffer, safe; basket; S. Ջուղեմ; - ուղտու, camel's bump; - ողնի, hump, humpback, gibbosity; -ակ, ոյ s. casket; hand-basket; -աւոր s. pedler, hawker, huckster, petty dealer; -ողն a. crook- or hump-backed, gibbous; s. hunch- [back.

Սապէնէթ S. Պրակաւթիւք.

Սապէս ad. thus, so, in this manner.

*Սապղար S. Խեղ, Հաշմ.

*Սապոն, ի s. soap; S. Օճառ.

Սապռ *Arabic w.* S. Հալուէ.

Սառ, &c. S. Սառն, &c.

Սառայածին a. born of Sarah.

*Սառատ s. coarse large sieve.

Սառելի a. gelable.

Սառիմ, եցայ vn. to freeze, to be frozen, to glaciate, to congeal; *- պապղոց, ծաղկանց, to be frost-bitten, nipped by the frost.

Սառն, ռին. ռանց s. ice, frost; glazed frost; crystal; a. frozen; հատոր սառանց, piece or block of ice.

Սառնաբեր, -գործ a. producing frost or ice, ice-cold, frosty, freezing; -գոյն a. ice-coloured; -լիճ s. frozen lake; -կան a. glacial, icy; -կերպ a. ice-like, icy, glassy, crystalline, translucent, pellucid; s. crystalloid, hyaloid, crystal form; -կոյտ s. glacier; -հալ a. thawed, melted, liquefied; -հար a. frost-bitten; -հրդեհ s. cold & hot beyond endurance (hell); -ձեւ S. Սառնակերպ; -մած a. surrounded or covered with frost or ice, frozen, ice-bound; -մանիք, նեայ s. ice; frost, icy cold; շնչեն ցրտաշունչ -, sharp & biting winds blow; -մանուտ a. very cold, icy, freezing; -յին a. icy, glacial; crystalline; -նամ S. Պաղիմ; -նման a. ice- or crystal-shaped; -շէն a. built with ice; -պատ S. Սառնամած; -ջուր s. *chem.* water of crystallization; -սառույց a. extremely cold, freezing, glacial, icy, chilling; -սիրտ a. icy, cold, stony, cruel; -սույզ a. caught in the

ice, frost- or ice-bound; *-ակս a. chem.* hyaline, glassy; - or *ակսակ* S. *Սառնակերպ*; *-տուն*, *-բան s.* ice-house; *-ցուցանեմ* S. *Սառուցանեմ*.

Սառնեղէն a. frosty.

Սառնորակ a. crystalline; *s.* jelly; - *բուսական*, pectine; - *հեղեղն աչաց*, crystalline humour.

Սառնութիւն s. nature of ice, iciness.

Սառնում, *Սառչիմ* S. *Պաղիմ*.

Սառնոց s. ice-house. [glazed frost.

Սառոյց, *ուցի s.* frost, icy cold; ice,

Սառուժն s. congelation; *կէտ սառման*, freezing point.

Սառուցանեմ, *ցի va.* to freeze, to ice, to frost, to chill, to congeal, to coagulate; *-եալ a.* frozen; - *ծով*, North sea or Frozen Ocean; - *գօտի*, frigid zone. [ing.

Սասան s. S. *Սասանումն*; *a.* trembl-

Սասանեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ va.* to shake, to jog, to jolt, to stagger; to move, to astonish; to frighten, to terrify; - *զոմն ուրուք յերկրէ իւրմէ*, to cause a person to emigrate.

Սասանիմ, *եայ vn.* to be shaken, to totter; to tremble, to shudder; to be dismayed, cast down; - *ի հիմանէ*, to shake to its very foundations; *սասանեալ կալ*, to stand abashed.

Սասանոտ or *նուտ a.* moveable; - *գաչտ*, the sea.

Սասանուածք, *-ումն s.* shaking, staggering, tottering; quailing, shudder, thrill, trembling; earthquake.

Սասս, *խց s.* bitter, angry reproof, scolding, rebuke, threat, menace; chastisement; - *իշխանական մեծասքայքրուէ*, majesty; - *իշխանական*, authority, haughtiness; - *աչաց*, piercing glance; *ի - մատչել ընդ ումեք*, to reproach bitterly, to scold sharply.

Սասսական a. threatening; *-բար s.* scolder.

Սասսեմ, *եցի va.* to reprimand angrily, to rebuke, to scold, to speak authoritatively, in a threatening tone, to threaten, to apostrophize, to bid or order imperiously; to hush, to still, to quiet.

Սասսիկ, *սկաց a.* excessive, extreme, great, grievous, enormous; intense, violent, vehement, impetuous, strong, lively, ardent, fiery; rigid, rigorous, rude, severe, austere, insupportable; - *ագէտ*, downright or perfectly ignorant person; - or *-ս ad.* vehemently, vigorously, impetuously, strongly, with all one's force, power or strength; greatly, excessively, extremely, grievously, violently, sharply, harshly, rigidly, severely, rigorously.

Սասսիչ s. a scold, chider, rebuker.

Սասսկաբար, *-գին*, *գոյն* or *գունս* S. *Սասսիկ ad.*; *-բուրումն s.* great fragrance; *-խօս a.* chirping, chattering excessively; *-կան a.* great, terrible, violent; - *մակբայ gr.* intense adverb; - *մասնիկ gr.* increasing particle; *-կծ a.* severely reprimanded, sharply reproached or harshly punished; - *առնել*, to load with reproaches, to reprimand severely, to rebuke sharply, to huff, to lecture, to taunt, to chide, to burst or launch out bitter invectives, to break out in scolding or upbraiding; - *լինել*, to be sharply reprimanded, harshly scolded; *-կոիծ* S. *Գառնակոիծ*; *-հարուած a.* struck brutally; *-հոլով a.* turning or revolving rapidly; *-ձայն a.* rolling, resounding, roaring; *-յաղթ* S. *Քաջայաղթ*; *-յոյզ a.* very agitated, moved, in great emotion; - *սէր*, ardent love; *-նամ*, *ացայ vn.* to increase in force, in intensity, to be strengthened by, increased, to grow; to be enraged, very angry; - *մարթին*, to become exasperated, to grow most ferocious; *-նայր հրամանն ծանր էր արքային*, the king's order was pressing; *-նգամ* S. *Յաղթանգամ*; *-չառաչ a.* very noisy, clattering; - *հնչէին զանգակունքն*, all the bells rang a full peal; *-չունչ a.* blowing violently; *-պահանջ a.* required rigorously or severely exigible; severe, rigid, inexorable; *-պատիժ a.* rigid, severe, excessive, atrocious; *-սիկս* S. *Սասսիկ ad.*; *-վինջ* S. *Բնաջինջ*; *-տառապեալ*; *-վէր a.* severely wounded; *-սէրտակ a.* atrocious, horrible, cruel; *-ցուցանեմ va.* to render intense, violent or strong, to strengthen, to augment, to increase; - *զպատերազմն*, to foment, to exasperate warfare; to turn the enemy's flank; - *զհրամանն արքունի*, to enforce the king's command.

Սասսկութիւն s. intensity, vehemence, impetuosity, rage, violence; rigour, rigidity, severity, rudeness; grievous-

ness, enormity, extremity.

Սատակ *s. dead body; corpse of an unbeliever; *a.* simple, single; unadorned; – *սպիտակ*, quite white; – *մարդ ջԲՅ ասել*, to declare our Lord a mere man.

Սատակամահ լինիմ, *մեռանիմ vn.* to die a cruel death, to perish miserably.

Սատակեմ, հալ *va.* to kill, to slay, to massacre, to put to death, to take away life, to butcher, to slaughter, to exterminate, to extirpate; to destroy, to overthrow, to make havoc of, to get rid of; *–իմ vn.* to perish, to die; to be destroyed or exterminated.

Սատակիչ *s.* that kills, that puts to death cruelly, exterminator, extirpator, destroyer.

Սատակումն *s.* extermination, extirpation, death, havoc, destruction; *ի – մանկիկ*, to perish; *սատակմունս առնել*, to make carnage; *կատարել ի –*, to destroy utterly, to exterminate.

Սատակչական *a.* mortal, deadly, fatal, mortiferous, lethal, murderous, destructive.

Սատան, ի, ից *s.* adversary, opponent, antagonist, enemy; Satan; – *յարուցանել ումեք*, to stir up an adversary, to raise or create difficulties, to raise objections to.

Սատանայ, ի, ից *s.* Satan, demon, devil, evil spirit; S. **Սատան & Բահանարկու**.

Սատանայապգեաց S. **Սատանայակիր**; *–զէն a.* incited to, possessed by a devil; *–խօս a.* treating or dealing with the devil; *–ծին a.* born of Satan; *–կան a.* devilish, satanical, diabolical; *–կիր a.* possessed by a devil, raging, furious, demoniacal; *–կուր a.* enticed, allured by the devil; *–միտ a.* evil-minded, as wicked as the devil, very malicious, diabolical, devilish; *–նամ, ացայ vn.* to become a devil, to be malevolent; *–պաշտ a.* devil-worshipping; sold to the devil; *–սէր a.* fond of the devil; *–ցուցանեմ va.* to cause to become devilish, diabolical; *–ուր* S. **Սատանայական**.

Սատանայինք *s.* things of the devil.

Սատանայոտ *a.* furious, raging, demoniacal.

Սատանայութիւն *s.* devil's nature; devilry; malignity; witchcraft, devilish trick.

Սատափ, ոյ *s.* mother of pearl; S. **Փեղեհոյ**.

Սատար, ից *s.* workman, artisan, operative; labourer, husbandman; weaver, help, succour, aid; helper, assistant, auxiliary; fellow; cause, author; – *պատմութեան*, additional professor of history; – *լինել* or *–եմ, եցի va.* to help, to assist, to aid, to cooperate, to contribute, to serve; to do, to labour; *–ութիւն s.* help, succour, assistance, co-operation; fellowship, admission; woollen-trade.

Սատեր, ից, Սատր, տեր *s. Gr. w.* stater, didrachm (money & weight); *–անամ vn.* to raise to dignities.

Սատիր *s. Gr. w.* satyr, faun; * – or *սատուր* S. **Սակր, Սակուր**; *–ական a.* satirical.

Սատան *s. Gr. w.* satum, setier, (2 English gallons, or 16 English pints of wine).

Սատր, ի or *ոյ s.* thin silken crape; napery; seat, sofa, settee, settle.

Սատրապ, ից, –ես *s.* satrap, lieutenant of a county, prefect; *–ութիւն s.* satrapy.

***Սատրեմ** *va.* to plant separately.

Սար, ից or *ից s.* height, eminence, top, summit, peak; cape, promontory, point; *–ք*, furniture, moveables, equipage; harness; all that follows, rest.

Սարաբարձր *a.* high-topped, very high or elevated, lofty.

***Սարած** *a.* varnished.

Սարակ *s.* small height, upland, hill: mare, brood mare.

Սարակինոս, ից *s.* Saracen. [land.

Սարահարթ *a.* flat-topped; *s.* table-

Սարանամ, ացայ *vn.* to become elevated, to appear high; *fig.* to take ill, to be or get angry; not to deign to.

Սարապիս, Սերապիս *s.* Serapis, Apis.

Սարաս, ի *s.* form, fashion, manner, resemblance; custom, habit, usage; *յայնմ –ի*, in that state; *ըստ –ի*, so as, as; *այսպիսի –ի*, so, in such a manner.

Սարասիմ, եցայ *vn.* to be affected by.

Սարասուակ, ից *s. zool.* tinnunculus or kestrel.

Սարատան *s. Arabic w. ast.* Cancer.

Սարաւանդ, –ակ, ից *s.* cape, headland, promontory, foreland; *–եմ, եցի va.* to build altars in high places; *–իմ vn.* to sit in high; to tower; to be of very ancient lineage.

Սարաւոյթ s. edifice built on high, terrace. [granary.

*Սարբի s. emporium of corn or flour,

Սարբնայ or Սարբինայ s. vine-trellis.

*Սարգեմ or կեմ va. to make ready.

Սարդ, ից s. spider; *bot.* laurel, bay-tree; *zool.* starling; երդաբնակ, նըստուկ, ուղղընթաց, չեղընթաց, թելհան, ափուող, թափառուկ, մոլար, ցամաքին, ջրային —ք, house-, sedentary, retrigrade, laterigrade, spinner, snaring, vagrant, erratic, land-, water-spiders; արագ or ժիր, նուրբ, կայտառ, խիզախ or արի, ճարտար or ճարպիկ, հնարագէտ, հանճարեղ, գիտուն, վաստակաւոր, արթուն —, agile, cunning, quick, prompt, skilful, industrious, ingenious, knowing, laborious, vigilant spider; կախուկ, վերնակառ or վերամբարձ, մանողակ, փորեղ or աղընդեր, տգեղ or մախեղ, անհեդեդ, սոսկալի, թունաւոր —ք, hanging, suspended, spinning, big-bellied, ugly, deformed, frightful, venomous spiders.

Սարդաբոյն S. Սարդիոստայն; —խոտ s. *bot.* spider-wort, anthericum ossifragum; —նկուն a. woven by a spider, as thin or fine as a cobweb.

Սարդեղունգն s. sardonyx.

Սարդենաբեր a. produced by the laurel, lauriferous, bay.

Սարդենեան, —դենի a. laurel.

Սարդենի, —դի, դւոյ s. laurel.

Սարդիոն, այ s. cornelian.

Սարդիոստայն, ից s. cobweb, spider's web; սրբել գ—ս, to sweep down the —s; — ձգել ծածկոյթ զերեսօք, to hind behind a cobweb, to try to conceal what is manifest, to cover with pretexts. [laughter; risus sardonicus.

Սարդոնեան a. sardonian; — ծաղր, —

*Սարդոյ, —ոստ S. Սարդիոստայն.

Սարեակ, —եկ, այ s. black-bird.

Սարեկիկ s. finch, chaffinch.

Սարեմ vn. to threaten, to cry out

Սարեփթուհի sf. Sareptan. [against.

Սարիկ s. *zool.* sarigoy, opossum.

Սարիք, րեաց s. cord, band, rope, chain; — նաւու *mar.* rigging.

Սարկարան s. crater, cup, large goblet; քամել զ—, to drink off, to quaff.

Սարկաւագ, ագ. ունք, գաց s. deacon; servant, minister; աւագ —, archdeacon; —ական a. diaconal; —ակից s. fellow-deacon; —անոց, —ատուն, —արան s. vestry-room, vestry; —ապետ s. archdeacon; —եմ, եցի va. to serve, to minister, to attend; *vn.* to be served or attended; —ութիւն s. deaconship, deaconry; service, ministry; —ուհի *sf.* deaconess; abbess.

Սարկեաւառք or —եւառք s. horny tips of birds' claws; S. Մագիլ.

Սարմատ, աց, —ացի a. s. Sarmatian; —իա s. Sarmatia.

Սարոյ, ից s. pine-tree. [eers.

Սարոստանիք or նեայք s. mountain-

Սարուած, —ութիւն s. instrument, tool, apparatus, harness, furniture; նաւ կազմեալ ամ սարութբ, ship complete in stores & rigging.

Սարուփարթոյ s. baggage-train, stores, implements of war.

Սարսատեցուցանեմ. Սարսատիմ, եցայ *vna.* to dry, to dry up.

Սարսատումն s. drying, dryness.

Սարսարակ s. *zool.* field-fare.

Սարսարեկ s. *zool.* woodcock.

Սարսափ s. shuddering, consternation, great fear, panic, horror; —ելի a. frightful, dreadful, tremendous, appalling, horrible, terrible; enormous, stupendous, wonderful; —եմ S. Սարսափիմ; —եցուցանեմ va. to cause terror, to strike with consternation, to cause to shudder or shiver with fear or horror; —իմ, եցայ *vn.* to quake with fear, to be horror-struck, seized with consternation, to have one's hair stand on end; — ոսկերաց, to be terrified, horrified; — ի ցրտոյ, to shiver with cold; սարսափեցան ոսկերք իմ, a cold shiver ran through my whole frame; —իւն s. start, thrill, cold shiver, shudder; —ումն S. Սարսափ.

Սարսելի S. Սարսափելի.

Սարսեմ, եցի *vn.* to quake, to totter, to start, to feel a thrill of fear, to shudder, to tremble, to quiver.

Սարսեցուցանեմ va. to shake, to cause to totter or shiver with fear.

Սարսիմ, եցայ, Սարսնում or Սարսչիմ S. Սարսեմ.

Սարսումն S. Սարսափումն.

Սարսուռ, ռոյ s. shivering, cold chill, chilliness, trembling, terror; — առնուլ or ունել զոք, to quake with fear, terror or horror.

Սարսռագին, —լի or լից a. horrible, terrible, fearful, tremendous.

Սարսռամ, ացայ *vn.* to quake, shake,

shiver or tremble; – *ի ցրտից*, to shiver with cold, to quake all over.

Սարսաւասէր or *սեր a.* tremulous, undulating. [shiver or to tremble.

Սարսաւացուցանեմ *va.* to cause to

Սարսափիլ S. **Սարսափիլ.** [*տառմ.*

Սարսեմ, ռիմ or *ուսմ* S. **Սարս.**

Սարսուռա *a.* moveable, everchanging, unstable.

Սարանում or **Սարաչիմ, տեայ, տուցեալ** *vn.* to be shocked at, estranged, alienated, to have an aversion to, to withdraw, to abandon; to be horrified, scared, to take umbrage; – *ի սահնէ*, to be weaned, disaccustomed.

Սարաուցանեմ, յի *va.* to rebuff, to spurn, to repulse, to shock, to estrange, to cause a separation, to alienate, to detach; to scare, to startle, to cause or give umbrage to; – *ի սահնէ*, to wean, to disaccustom. [ding.

Սարաուցիչ *a.* disgusting, forbid-

Սարմինայ, յց *s.* arbour, vine-arbour, bower.

Սաւան, ւց *s.* sheet. [bour, bower.

***Սաւառայ** *s.* shrill fife or whistle.

Սաւառնազարդ *a.* adorned, furnished with wings; **–ձէն** *a.* whirring, flapping the wings, flying about, hovering, soaring; **–ձայն** *a.* humming, buzzing; **–նամ** S. **Սաւառնիմ**; **–պատ** *a.* surrounded or covered by wings; **–տարած** *a.* spread (wings).

Սաւառնիմ, եցայ *vn.* to flap the wings, to flutter about, to hover, to soar, to fly high. [flight, flying about.

Սաւառնումն *s.* flapping, fluttering,

Սաւուղաբար *ad.* like Saul.

Սաւուք *s.* black poplar.

***Սափալ** *a.* flat. [true, lying.

Սափատուտ *a. Gr. w.* quite false, un-

Սափարայ *s.* fife.

Սափերայ *Gr. w.* S. **Շափիւղայ.**

Սափոր, ոց *s.* urn, amphora, pot, pitcher, jug, jar. [barber's calling.

Սափրականն or **Սափրողականն** *s.*

Սափրեմ, եցի *va.* to shave, to shear; S. **Ածուք**; **–իմ** *vn.* to get shaved.

Սափրիչ *s.* barber, hair-dresser.

Սափրուն *s.* shaving; hair-dressing.

Սափրոյ *sf.* tire-woman.

Սաքափաճանք *s.* sycophancy; juggling tricks. [large hood or cowl.

Սաքուլայ, ի, լու or *ոյ s. Latin w.*

Սաքրեմ, եցի, Սաքրիմ, եցայ *vn.* to hide oneself.

Սգագործ *a.* mournful, dreary, doleful, sad; **–զգեաց** *a.* in mourning; lugubrious; **–լինել**, to be in mourning; **–զգեցաց, –զգեստ** *a.* wearing or clad in mourning; **– լինել**, to wear or to put on mourning; **–թափեմ** *vn.* to leave off mourning, to go out of mourning; **–լի** *a.* mournful, lugubrious, sorrowful, sad, fatal, gloomy; **–կից լինիմ** or **–կցիմ** *vn.* to go into mourning, to complain, deplore or condole with or together, to commiserate.

Սգամ, ացայ or *ցի vn.* to be in, or to wear mourning, to mourn; to afflict oneself, to be sorrowful, to regret, to be moved, to bewail, to lament, to deplore.

Սգայական, &c. S. **Ձգայական**, &c.

Սգապատ *a.* covered with black or mourning; **–սէր** *a.* fond of mourning; **–սիրութիւն** *s.* immoderate love of mourning; **–սեաւակ** or *սիկ* S. **Սգալի**; **–ցուցանեմ** *va.* to grieve, to sadden, to afflict; **–ւոր** *a.* in mourning; mournful; *ուզ առնուլ* **–ագ**, to wear mourning; **–ւորիմ** *vn.* to mourn; **–ւորութիւն** S. **Սուգ.**

Սգումն *s.* mourning; grief, pain.

Սեամք, սեմոց *s.* threshold; doorpost, jamb.

Սեաւ, սեւոյ *a.* black; *fig.* sad, gloomy; *s.* ink; negro; black; **– փայտ** S. **Եբենոս**; **–ական** *a.* black, dark, obscure. [empress; *pn.* Augusta.

Սեբաստակ or **Սեւաստակ** *a. sf.* august;

Սեբաստոս or **Սեւաստոս** *a. s.* august; emperor; *pn.* Augustus.

Սեբենի, Սեբին, Սեբինի *s. Gr. w.* palm-leaf vest, garment made of palm-leaves.

Սեթեւեթումն *s.* garb, dress, ornament, attire; affectation, primness; paint; – or **–եալ** *a.* embellished, adorned, pompous; finical, affected; **–աբար** *ad.* with inflated language; **–անք** *s.* finery, gewgaws, tinsel; **–եմ, եցի** *va.* to dress up, to trim or trick out, to bedizen, to bedeck, to embellish, to ornament; to paint, to plaster.

Սեղաս, Սեղանք *s. Gr. w.* shooting star.

Սեղէս, Սեղին *s. L. w.* chair, throne.

Սեխ, ի or *ոյ s.* melon; **–ի բա, ի**, slice of –; – **մշկահոտ**, musk-melon; **–աստան, ոց, –աստանի** *s.* melon-bed; **–ենի** *s.* melon-plant; **–ենիք** *s.* melon-ground or -garden. [rocco, cordwain.

Սեկ, ի or *ոյ s.* dressed leather, mo-

Սեկագործ, *ացի s.* cordwainer, morocco-dresser; *–եմ va.* to dress like morocco, to morocco; *–ութիւն s.* morocco-dressing, –trade; *–կապ a.* bound in morocco; *–փեղկ s.* morocco-*Սեկեմուկ S. Զեղջ. [piece.

Սեկունդիկուս *s. L. w.* secundicerus.

Սեկսեմբեր S. Սեպտեմբեր.

Սեյլակ *a. Gr. w.* cartilaginous.

Սեղան, *ոց s.* table, board; meal, food, table; altar; banker's counter; *մեծագ –*, grand, high altar; *– գրելոյ*, writing-table; *– խոհակերոցի*, kitchen-table; dresser; *– մարմարեայ*, marble-table; *– գործոյ*, work-table; *սփռոց –ոյ*, table-cloth; *անօթք, սպասք –ոյ*, plates & dishes; *պատառաքաղ, դանակ, դրդաձ–ոյ*, table-fork, –knife, –spoon; *զրոյցք ի –ի*, table-talk; *– յարդարել, ուղղել, գնել*, to lay out a table, to spread the table; *– ուղղել*, to erect or place an altar or Communion-table; *քաղվել ի –*, to sit down to table; *ծառայել –ոյ*, to wait at table; *ի –ի լինել*, to be at table; *ելանել ի –ոյ*, to rise from table; *քառնալ ղ–*, to take away, to clear the table; *ծախք –ոյ*, table-expenses; S. *Կոզպատեմ, Ճաշ, Պատիւ*; *s. geom.* trapezium.

Սեղանաքոյծ or *բուա* S. *Պատառաքոյծ*; *–դիր a.* spreading the table, laying the cloth; *–գործ* S. *Սեղանակապուա*; *–կազմ a.* S. *Սեղանադիր*; *s.* waiter, servant; house-steward; temple-erector; *–կապուա, պղծիչ a.* sacrilegious, impious; *s.* profaner, spoiler; *–կապուածք s.* sacrilege, profanation; *–կից s.* commensal, messmate, fellow-boarder; *– լինել* or *–կցիմ vn.* to eat at the same table, to mess together; *–կցութիւն s.* commensality; *–ներծար a.* condescending, accepting to sit at another's table; *–յարդար, ացի, –յօրէն, բնաց s.* head waiter, butler, chief steward; carver; *–նամ vn.* to be formed into an altar-table, to become a sacrifice; *–նենգ s.* traitor, domestic traitor, betrayer; *fig.* one guilty of sacrilege, profaner; *–պետ s.* cellarist; *–սպաս a.* fond of good eating; *–տիպ s. geom.* trapezoid; *–տուն* S. *Ճաշատուն*; *–տէր s.* banker, changer; *տալ* or *արկանել ղարծաթ ի –ս*, to place money in a bank at interest, to put out money to interest; *–տրեմ, եցի va.* to wait at table, to spread the table, to serve up; to give to eat; *fig.* to make known the word of God, to feed with the bread of life; *–տրիմ vn.* to eat, to feed upon.

Սեղանորդ S. *Սեղանակից*.

Սեղեխ, *ացի s.* fornicator, whore-keeper; suitor, gallant, sweet-heart, admirer; *–աբար ad.* like a lover, in a coquettish manner; *–ասպանուածի s.* **Սեղիս**, &c. S. *Սեխ*. &c. [lover-murder.

Սեղմ *a.* close, dense, compact, firm, strait, narrow, compressed, confined.

Սեղմաբան *a.* curt, concise; *–կան a.* astringent; *–նամ, ացայ vn.* to be contracted, compact, compressed, restricted, to press close, to grow narrower; *–ակս ad.* densely, closely, strictly, narrowly; *–որ* S. *Սեղմ*.

Սեղմեմ, եցի va. to render compact, to restrain, to constrain, to restrict, to restringe, to cramp, to contract; to squeeze, to strain, to press; *–իմ vn.* S. *Սեղմանամ*.

Սեղմութիւն *s.* the being compact, hardness, firmness, density; restriction, restraint; pressing, squeezing.

Սեմագիր, գրոց, Սեմիոր, ացի s. tachygrapher; *–գրուիչ s.* tachygraphy.

Սեմական *a.* semitic.

Սեմիոր S. *Խոսուուկ*.

Սենատոր, ացի s. *L. w.* senator.

Սենգեղոս *s. Gr. w.* chancellor.

Սենեակ, *նեկաց s.* chamber; cabinet, closet; S. *Ձաթան*; *fig.* concubine; *– միանձանց*, cell; *– հարսին*, nuptial bed, thalamus; *– ուսման*, study.

Սենեակակից *a.* dwelling in the same chamber, comrade; *–մուա a.* secluded; *–պան, ացի s.* chamberlain; *–պանութիւն s.* chamberlain's office; *–պետ s.* Lord High Chamberlain; *–պետութիւն s.* office or charge of High Chamberlain; *–որ s.* recluse, solitary, hermit. [hut.

Սենեկիկ *s.* small room, cabin, cell,

Սեպ, *ոց* or *կաց s.* peak, point, summit of a rock, steep rock; peg, wedge; *a.* steep, cragged, a-peak, precipitous.

Սեպաձեւ *a.* cuneiform; *–նամ vn.* to end in a point, to be steep or pointed; *–տուիճ s. mech.* catch, tipper, gib's end, stop, tappet; *–ցեալ a.* a-peak, steep; *–ցուցանեմ va.* to cut vertically, to escarp, to cut steep down; *–որ անիւ s. mech.* stop-, cog- or curb-wheel.

Սեպհական *s. Gr. w.* sepia, cuttle-fish.

Սեպհական *a.* proper, special, parti-

cular, specific, one's own; noble, illustrious, egregious; -ք *s.* one's own part, property or heritage; - էր նմա, it was specially his, it was his lot; -աբար, -ապէս *ad.* as one's own, - propriety; -ացուցանեմ, -եմ. եցի, -եալ ցուցանեմ *va.* to appropriate, attribute, ascribe or impute to oneself; -ուԹիւն *s.* appropriation; propriety; attribute, attribution; nobility.

Սեպուհ, պհաց *s.* peer, noble, gentleman, patrician, esquire; Seboob, (name of mount in Armenia); - ա. զաոք, the highest nobility; - գունդն ազատաց, knighthood, chivalry, squire-hood.

Սեպտեմբեր, բ *s.* September.

Սեռ, ից *s.* kind, species, race, generation; nature, complexion; *height; *gr.* gender; - եւ տեսակ, the genus & the species; մարդկային -, mankind; հայկական -, the Armenian nation.

Սեռաբար *ad.* generally, universally; -ազգային *a.* co-national, consanguineous; -կան *a.* generic; general, universal; *gr.* genitive; -կնաձեւ *a.* of an universal or resplendent form, (the Cross); -կրաւոր *a.* of several species, diversified, various, subdivided, heterogeneous; -ձեւ *a.* round or spherical; -նամ *vn.* to become genus.

Սեռեմ *va.* to harden; -իմ *vn.* to be hardened.

Սեռն, ռին *s.* axle, axis, pivot; *a.* clean, pure, clear, limpid; sincere, true, simple; -ուԹիւն *s.* clearness, cleanness, purity.

ՍեռուԹիւն *s.* the being of the same progeny or race.

Սեռօրէն *ad.* generically.

Սէր, ից *s.* kind, race, species; sex; cream; *gr.* gender; - գինեմրզոյ, cream of tartar; գեղեցիկ -, the fair sex, womankind; գալ ի ծնունդ եւ ի -, to increase & multiply.

Սերական *a.* genital; prolific; generic, sexual; *gr.* genitive; - or -ք *s.* the sex, the genitals; ի քաց հատանել զ-ս, to castrate, to geld.

Սերանամ S. Սերիմ.

Սերաւորեմ, եցի *va.* to multiply, to reduce into one kind.

Սերափիմ *s. pl. H. w.* Seraphim.

Սերեալ *a.* sprung from, born of.

Սերկ *s.* S. Սեկ; leather-lid, -cover; -եմ, եցի *va.* to close jars with bladder.

Սերմ, եցի *va.* to procreate, to beget, to engender, to give rise to, to propagate.

Սերիմ, եցայ *vn.* to be born of, to draw one's origin from, to descend from, to be procreated, multiplied by generation; to spring, to issue, to derive, to proceed from.

Սերկ *ad.* to-day, this very day; - եւ վաղիւ, զ- եւ զվաղիւ, to-day & to-morrow; -ածին *a.* born to-day; -եան *a.* of to-day; ի -, ի - աւուր or աւուրս, - օր S. Սերկ. [quiddany.

Սերկեւիլ, եւղի *s.* quince; սինձ սեր-

Սերկեւղի, ւոյ *s.* quince-tree.

Սերմակրեմ *va.* to conceive.

ՍերմահեղձուԹիւն *s.* causing abortion.

Սերմանական *a.* seminal; -կորոյս *a.* seed-loosing (the earth); -հան, աց *s.* sower; -հանուԹիւն *s.* sowing; -մատոյց *a.* producing seeds; -նամ, ացայ *vn.* to seed, to run to seed; -րկու *s.* sower; begetter, procreator; -ցան *s.* S. Սերմանահան; drill, sowing machine, corn-drill; -ցու, աց *a.* destined or kept to be sown; -ւոր *a.* provided with seed, seedy; -քաղ, աց *s.* gleaning, gathering or picking up seeds; *s. fig.* babbler, tale-bearer, telltale; - լինել, to criticize, to find fault with, to censure.

Սերմանելի *a.* fit to be sown.

Սերմանեմ, եցի *va.* to sow, to disseminate, to spread or cast the seed; to procreate; - սերմն, to seed; ժամանակ սերմանելոյ, seed- or sowing-time.

Սերմանիչ, -նող *s.* sower.

Սերմանիք, նեաց *s.* seeds; պարտէզ -նեաց, seed-plot.

ՍերմանուԹիւն *s.* sowing.

Սերմն, ման. մունք or մանք, մանց *s.* seed, grain; berry; corn, pulse, &c.; *fig.* progeny, race, descendants; germ, bud, seeds, cause, principle; *bot.* cotyledon; - արուԹեան *med.* sperm; - ձկանց, spawn; - չոզգամի, rape-seed; ի - ասել զցորեան, to sow corn; եղեալ արուԹեան սերման, to be afflicted with gonorrhea; - առնուլ հնոյ, to conceive.

Սերմնաբանեմ *va.* to play the telltale, to babble; -բանուԹիւն *s.* spermatology; -կաւ *a.* gonorrheic, ill of the gonorrhea; -կաւԹուԹիւն *s.* gonorrhea; -կան *a.* seminal; spermatic; -կեր *a.* feeding on seeds or grain; -կերուԹիւն *s.* eating pulse; loss of sons; -հեղուԹիւն *s.* voluntary pollution; -ոխ &c.

S. Ցանաման, &c.; -վաճառ *s.* seedsman; *sf.* seedswoman; -վարուել *s.* sowing; -բան *s. bot.* anther, seedlip, seedlop; -բկեմ, եցի *va.* to sow; -բկութիւն *s.* power of conception; act of procreation; -վակ *s. bot.* umbone, pistil.

Սերմնեղծուել *s.* pollution; gonorrhea.

Սերմնկալ *af.* conceived, with child or young.

Սերովբէ, -բիմ S. Սրովբէ.

Սերուեմն *s.* procreation, generation.

Սերուն *a.* having procreative or generative virtue, fecund, prolific.

Սերունդ, ըրնդոց *s.* offspring, scion, progeny, race, lineage, line, descent, posterity, descendants, generation.

Սերտ, լց *a.* solid, firm, hard, compact, constant, fix, stable, strong; *fig.* true, sincere, close, intimate, cordial; -, -իւ *ad.* firmly, constantly; voluntarily, willingly; sincerely, intimately, closely; - առաքինութիւն, solid virtue; - սիրով, tenderly, affectionately, cordially; - սիրել, to love sincerely, with all one's heart, passionately; - աղօթել, to pray intensely, warmly, earnestly, eagerly.

Սերտամած S. Սերտիմ.

Սերտաշէն *a.* very solid, stable.

Սերտեմ, եցի *va.* to strengthen, to fix, to make firm, to establish, to consolidate; *to learn, to study; -իմ *vn.* to be strengthened by, consolidated, to gather strength from.

Սերտութիւն *s.* solidity, firmness, hardness, constancy; *phys.* fixation.

Սէ՛ S. Սեաւ.

Սեւագիր *s.* ink; *a.* written with ink, delineated with black lines; -գոյն *a.* black, dark-coloured, blackish, dark, swarthy; -գործ *a.* rendering black, blackening; -գորշ *a.* blackish, obscure, gloomy; -գունդ *a.* composed of a black troop; *s.* black band or troop (of devils, rascals, &c.); -գէզ *s.* ink; -գէմ *a.* black-faced; *s.* negro; -զգած, -զգեստ *a.* clothed in black, in mourning; -զգեստ *s.* mourning suit; -թոյր or թորմի *a.* black; *fig.* dark, gloomy, dismal, sullen, foul, base.

Սեւակ, լ, աւ *s.* ink.

Սեւաչեն *a.* black-eyed.

Սեւակոշտեալ *a.* full of black clods.

Սեւականի *s. bot.* quercus nigra.

Սեւամաղձ *s.* black bile, atrabiliary humour, spleen; -ոտ *a.* melancholy, splenetic, atrabilious; gloomy, mournful; -ուիլ *s.* melancholy, black choler or bile, hyp, hypocondria, -sis; -մեղր *s.* burnt sugar, caramel; -մորթ *a.* brown-skinned; *s.* black man, moor, negro; gipsy; -մօրուս *a.* black-bearded; -յոտուկ *a.* melampygus; S. Թաւոյտուկ; -յին S. Սեաւ; -նամ, ացայ *vn.* to blacken, to be or become black, to grow dark or brown; -նեցկ *a.* black-dyed, black; -ոտոտ *s.* S. Սեաւոտ; count, earl; -ոտուիլ *s.* county, earldom; order of knighthood; -ոտեակ S. Սեաւորդ; -ցուցանեմ or Սեւեմ, եցի *va.* to blacken, to render black, to imbrown; to paint black.

Սեւաքար S. Թերթաքար.

Սեւեռ, ից or կց *s.* nail, stud; -գոյն, -ակապ, -ապինդ *a.* nailed, studded, fixed, well-fastened; -ապէս *ad.* fixedly, firmly; -եմ, եցի *va.* to nail, to stud, to fasten with a nail, to fix well; to attach, to stick; -իտք *s.* Severian heretics; -ուիլ or ումն *s.* fixation; fixed or rooted idea.

Սեւեփաս *s.* black flock; S. Սեւագուխ; -րես *a.* black-faced, shameful.

Սեւ եւ մօր *a.* black all over; S. Սեւեղէն. [Մօր.

Սեւոտն *a.* black-footed; *pn.* Melampus. [- աչք, black eyes.

Սեւորակ *a.* blackish, brown, dusky;

Սեւորդիք *s.* Sēwortic, Blacksons or Smithsons, (name of an Armenian race whose father was named Sēv or Black).

Սեւութիւն *s.* blackness, black or brown colour, swarthiness.

Սեւուկ *a.* nigro; S. Սեւորակ.

Սեւուհի *sf.* negress, negro-woman.

Սեւ ուաթ S. Սաթ.

Սեփական, &c. S. Սեպհական, &c.; -ազգութիւն *s.* troops composed of nobles.

Սէ, սերա or ոսպա. սէք or սայք, սացա *pron. f.* S. Սա, սորա.

Սէգ, սիգաց *a.* imperious, high, haughty, supercilious, arrogant, proud, superb; - առ հանդերձ, fond of dress, smart, spruce, dandy; - ունձուկ S. Սիգամ. [squitch -, dog's -, weed.

Սէզ, սիզոյ *s.* bent-grass, couch--,

Սէր, սիրոյ *s.* love; affection, fondness, tenderness; inclination, delight, liking, taste, fancy; love, passion, flame, salacity, love-suit; charity, supernatural love, christian charity; agapæ, love-feasts; kiss; - կանանց,

hymen, vulva; *fig.* the quiver of love; – *վաղանցուկ*, amour, intrigue, love-affair; *յօդակապք, ոլորք սիրոյ*, ties, bonds of love; *հանգոյց, առմնակ, գաղանիք, երդ, վէպք, ընծայ սիրոյ*, love-knot, –letter, –secret, –song, –tale, –toy; – *առ Ած, առ ընկերն, ազգասոքն, հայրենեաց, արուեստից, փառաց, առաքինութեն*, love of God; of our neighbours or fellow-creatures; of liberty; of our country; of arts; of glory; of virtue; *ամուսնական, մայրական* or *մայրենի, հայրական, որդիական* –, connubial or conjugal, maternal, paternal, filial love or affection; – *անձնական*, self-love, egoism, solipsism; – *ծծային, երկնային, մաքուր* or *պր, հորաբղխ բղխ, փոխադարձ, համեստ, օրինաւոր, եռանդուն, առատիկ, քուռն, անչափ, հաստատուն, հաւատարիմ, յաւիտենական*, divine, celestial, pure, rising, reciprocal or mutual, honest, lawful, ardent, lively, violent, extreme, constant, faithful, eternal love; *մրնամանձ* –, jealousy; – *երկրային, յողդողդ, անցաւոր, զգայական, մարմնական, անկարգ, պիղծ, յանցաւոր, երեւնաւոր*, earthly, inconstant, fleeting or transitory, sensual, carnal, illicit, lustful, culpable, criminal love; *վայելել սիրով*, to make love to, to fall in love with, to court, to woo; *հալիլ մաշիլ սիրով*, to burn, to languish with love, to be love-sick; *հատուցանել – ը սիրոյ*, to give love for love, to re-love; – *ազդել*, to inspire with a passion; *դիւթել, բորբոքել ղ–ն*, to philter, to charm; – *ցուցանել*, to show or demonstrate love for; *առնել* –, to be courteous, amiable, friendly; to do or confer favours; *ուտել ղ–*, to eat together, to make love-feasts; *դնել – ի բերան*, to kiss, to embrace; *սիրով ad.* lovingly, tenderly, affectionately; with pleasure, willingly; *ի – Ած*, for God's sake; *ի – իմ*, for me, for my sake; *արա ինձ* –, do me the kindness or the pleasure to; *ամ սիրով*, very willingly; – *իմ*! my love! my dear! S. *Խառնեմ, Չարկանիմ*.

Սէրարիկ *s.* S. **Սրովբէ**; focus of

Սէրոնակրա *s.* gentle breeze? [love.

Սէրսէրիմ *s. H. w.* Song of Solomon.

Սեթար *s. Latin w.* horse-trapping, –cloth, caparison; *–եմ va.* to harness a horse, to caparison.

Սեթափ *a.* awake, sprightly, lively, watchful, quick, prompt, speedy; *–ա–կան a.* entertaining, diverting, amusing, recreative, distractive; *–անք s.* sprightliness, liveliness, sportiveness, entertainment, diversion, sports, relief; watchfulness; *–եմ, եցի, –եցու–ցանեմ va.* to awaken, to enliven, to inspirit, to refresh, to recreate, to revive; to cheer, to exhilarate, to divert; *–եցո՛ զքեզ մտաց քոց, fig.* awake from your mental stupor; S. **Թափեմ**; *–իմ, եցայ vn.* to wake up, to be lively, renewed, to recover, to come to oneself again; to brighten up, to be cheerful, to divert or amuse oneself; – *ի գինւոյ*, to grow sober again, to get sober; – *ի քնոյ*, to shake off sleep; *–ութիւն* or *ուիմն s.* awaking; refreshment, distraction, diversion, pastime; sobering.

Սեթեր *s. bot.* wild nard, azarum, valerian.

Սեբեխեայ, ի *sf. Gr. w.* sibyl.

Սեբենկան or **Սեբենկան** *s. Gr. w.* pig's-skin bag.

Սեգ S. **Սեբ**.

Սեգաձեմ *a.* strutting; *ad.* with stately step; – *դիմացք*, majestic gait, walk, bearing or port; *–իմ* or

Սեգամ, ացայ or *ցի vn.* to strut, to stalk, to walk in a proud manner, with an air of ostentation or self complacency; to bridle up, to give oneself airs, to carry one's head too high.

Սեգանձն S. **Սեգապանծ**.

Սեգանք *s.* air, pride, ostentation.

Սեղաշարժ *a.* undulating, curling or rippling gently; *–պանծ a.* haughty, ostentatious, stately; *–պր a.* highly caparisoned; *–ւոր a.* superb (horse); *–քայլ a.* walking or curvetting proudly.

Սեղդ, սեղեղ, ացք, օք *s.* decoration, distinction of honour: seal; S. **Սենկղ**.

Սեղնոն, ի, Սեղնայք, յից *L. w.* S. **Նչան**. [tentation; softness, effeminacy.

Սեղոտութիւն *s.* haughtiness, pomp, os-

Սեղաբերիմ *vn.* to grow spontaneously & abundantly as weeds or grass; *–բոյս a.* gramineous, grass-like; *s.* gramineous plant; *–կան a.* grassy; *–ւէտ* or [ing in weeds, in grass.

Սեղոտ *a.* weedy, grassy, abound-

Սէկ, սկոյ *s.* slime, mud, ooze, mire, slough, dirt; deposit, sediment, dregs, lees. [hired assassin.

Սեկարեան *a. Latin w.* murderous; *s.*

***Սեկլիկ** *s.* sleet; hoar-frost.

Սիկղ, սկեղաց *s. H. w.* shekel.

Սիղիգն *s. Gr. w.* S. Ցաշիկ; fine-wheaten bread, French-roll.

Սիղիդան S. Սուսր.

Սիլլոբայ, ից *s. Gr. w.* syllable.

***Սիմակ** *s.* wool prepared for spinning.

Սիմէս *s. L. w.* half-piaster.

Սիմինդր or *ար s. Gr. w.* semolina.

Սիմոնական *a.* simoniacal; *-ուԹիւն* or **Սիմոնեան ախտ** *s.* Simony.

Սիմոնական *s.* Simonian.

Սին, անոյ *a.* empty, void; destitute; vain, useless; *s. bot.* service- or sorb-apple; service- or sorb-apple tree.

Սինդան S. Սնդան.

Սինեալ *a.* emptied, void, empty.

Սինքեալ, ելոց, -լքոր, ացս *a.* refuse; low, despicable, vile; – or – *ժողովրդեան*, – *խուժան*, riffraff, dregs & refuse of the people, mob, rabble, scum of the people, the unwashed, the many-headed, beggarhood.

Սինկղ, կեղաց *s.* Cerberus.

Սինկղիտիկոս, ացս *s. Gr. w.* senator.

Սինկղիտոս, ացս *s. Gr. w.* senate; *-ական a.* senatorial; *-ուԹիւն s.* senatorial dignity.

Սինձ, անձոյ *s.* gluten; mordant; preserved fruits, conserves, preserves, jam; S. Փշատ.

Սինոեվհոս *Gr. w.* S. Որդիակիցք.

***Սինօս**, ի S. Սահման.

Սիսկ S. Սեպեան. [peas.

Սիսեռն, սուան or *սեռան s.* chick-

Սիտուլ *s. L. w.* water-pot, bucket.

Սիր *s.* damp weather; *a.* effeminate; – *s. Fr. w.* sire.

Սիրաբան S. Բանասէր; *-բար* S. Սիրելապէս; *-բոզ բոզ*, *-բուխ a.* born of or produced by love, effect of love; *-բորբոք a.* burnt with love; *-բուն a.* whose base or root is love; *-լեզ* or *ղեղուն a.* filled with love or affection, affectionate, loving; *-լեռնէ a.* love-winged; *-լի* or *լիր a.* full of love, of affection, of tenderness, kindness or good-will, affectionate, obliging, kind; *-կամուԹի* S. ԼաւակամուԹի; *-խնձոր*, (Պոլսոկ) *s.* love-apple, tomata; *-կան a.* amiable, benign; amatory, loving, amorous; affectionate; *-կից a.* mutually loving; *-հար a.* love-stricken, loving, amorous; *-հարիմ*, եցայ *vn.* to fall in love with, to be enamoured of, smitten with, to burn for; *-հարուԹի s.* love-struck, falling in love; love-suit; *-հարցասու* S. Սիրաղեղ; *-ձայն a.* eloquent, persuasive, sweet-spoken; *-մայր sf.* affectionate mother.

Սիրամարգ *s.* peacock; *էգ –*, peahen; *ձագ -ի*, pea-chick; *– դոչէ*, the peacock cries or screams; *նազել* or *սիգալ ոճի ը-*, to plume oneself; to boast; *-աշալա a.* abounding in peacocks.

Սիրայ, ից *s. Gr. w.* mat; rush-tress, hay-rope; *առ ի -ի ad.* file by file, line by line, in series.

Սիրայեղ S. Սիրալիր; *-լին a.* dear, amiable; burning with love; *-յորդ a.* fervent, ardent; *-յորդոր a.* lovingly persuading; exhorting by love; *-շարժ a.* inciting to love; incited by love; *-պատասխ* S. Սիրալիր; *-ջան a.* done or executed with a fond enthusiasm; *-ալաց a.* presented, offered with love; *-սնուցիչ* or *սուն a.* nursed affectionately, lovingly, tenderly; *– սան*, dear nursling; *-տուր a.* borne on the wings of love; *-տեսիլաբար* S. Սիրաքաղցր; *-սատուած a.* beloved of God; *-տարփ a.* passionately fond, smitten, deeply in love, over head & ears in love; *– տարփիկլիս bot.* agapanthus umbellatus; *-տխուր a.* melancholy & in love, smitten with love & melancholy; *-տուչոր a.* glowing with love; *-փիսու a.* in love, smitten, amorous.

Սիրեդան *s. Gr. w.* shrine.

Սիրելական *a.* loving, amicable, friendly, affable, kind; *– դեղ*, philter; *-պէս ad.* amiably, kindly, lovingly, affectionately, tenderly, courteously; charitably.

Սիրելի *a.* amiable, dear, beloved, well-beloved; affectionate, benign, kind; *s.* favourite, darling, lover; *-դ իմ*, my dear; *– ընծայել*, to render amiable; *– ի ինձ*, I prefer; *– ի քեզ դեղեցիկն*, the beautiful affects you; *– ի ինձ կարծել*, I should think; *– ի ինձ սեսանիլ ի քեզ*, I am very happy to see in you; *– էր ինձ բարեբարել*, I had placed all my happiness in doing good.

Սիրելութիւն *s.* loving; amiability, kindness, love, affection, tenderness, sympathy, fellow-feeling.

Սիրիմ, եցի *va.* to love, to be fond of, to have an affection or a liking for, to cherish, to like, to be pleased, to take pleasure or delight in, to de-

light in; – զմիմեանս, to love one another, to be fond of each other; բստ անձին –, to love as oneself; – իբրեւ զբիբ ական, to love as the apple of one's eye; – մինչեւ ցշունչ վախճանին, to love to one's last breath; խանդակաթ, տարփանօք, սաստիկ, բոլորով սրտիւ or յամ սրտէ, ոգւով չափ, ի վեր քան զամ, անկեղծ սիրով –, to love tenderly, passionately or dotingly, to distraction, with all one's heart, with all one's soul, above all, sincerely; զմի սէր –, to love with equal affection; -իմ vn. to be loved, beloved.

Սիրենա sf. phys. Sirene. [gether.

Սիրընթաց a. friendly, agreeing to-

Սիրիչ, Սիրող a. loving, fond of; s. amateur, lover; – նկարուց, amateur of pictures; – երաժշտութէ, dilettante, (pl. dilettanti); – գեղարուեստից, virtuoso, (pl. virtuosi); – ազատութեան, փառաց, lover of liberty, of glory; չես դու – մարդահաճութէ, you do not like flattery; – է նա գրենոց, books are his passion; – եմ ես բուսաբանութէ, I have a great taste for botany.

Սիրողաբար or սէս S. Սիրելապէս.

Սիրողութի, Սիրումն s. love, predi-

Սիրուհի a. sf. S. Սիրելի. [lection.

Սիրուն a. amiable, dear, pretty, darling, gracious, handsome, charming; S. Սիրող.

Սիրտ, սրտից s. heart; heart, soul, mind, intellect, memory, intelligence; courage, spirit, heart; heart, inmost thought; heart, centre; առ սրտի ad. through anger; սրտի դիւր, ease, pleasure, contentment, satisfaction; բարութի, խստութի սրտի, kindness, hardness or obduracy of heart; լքումն սրտի, faintheartedness, despondency; ուղիղ, անկեղծ սրտիւ, sincerely, openheartedly, openly; բոլորով սրտիւ, ի բոլոր սրտէ, յամ սրտէ, սրտի մտօք, with all one's heart or soul, heartily, with good will, willingly, voluntarily; կրթել զ–, to form the mind or character; հեռացուցանել յանձնէ զ–ս, to alienate good will; գերել զ–, to captivate, to gain the heart or affection; յինքն արկանել զ– ուրուք, to gain a person's good will; յափշտակել զ–ս, to charm or gain all hearts; գորովել, ժառանգել զ–, to touch, to move, affect or stir, to possess the heart; իջանել ի խորս սրտին, to descend into one's heart; թափանցել ի խորս սրտին, to penetrate the inmost recesses of one's heart; տալ, նուիրել զ– իւր, to give one's heart; խոտորեցուցանել զ–, to pervert, to deprave the heart; խօսել ը սրտի, to speak to the heart; ասել ի սրտի իւրում, to say within oneself, to say in one's heart; սրտի մտօք պաստապել, to labour heartily, to take to heart, to occupy oneself seriously with; – ի բերան շրջել, to seek painfully for; սրտի դիւրալինել, to be in a state of contentment or tranquillity, to feel pleased, comfortable, contented; զեղուլ զ– իւր առաջի Այ, to open one's heart before God; հայրական, մայրական, գթոր, զգայուն, խաղաղ or անդորր, խաղաղասէր, երախտագէտ, ազնուական, բարի, ազնիւ, վեհանձն, վեհ, անվեհեր –, paternal, maternal, tender, feeling or sensible, calm, pacific, thankful, noble, good, excellent, elevated (high-minded), great, intrepid or dauntless heart; անզգայ, ապերախտ, խիստ, ապականեալ, վատ, անգութ, անողորմ, չար, լքեալ –, unfeeling or insensible, ungrateful, flinty or obdurate, spoilt or corrupt, craven or dastard, hard(hearted), unmerciful or pitiless, cutting, drooping, dejected or despondent heart; խորհուրդք մեծամեծք ի սրտէ դան յառաջ, great thoughts take their rise in the heart; –ն բաբախէ, թնդայ, the heart palpitates; արկ ի –իմ, he placed in my heart, he inspired me; անկցի գութ ի –քո, let your heart be touched; նուաղեալ էր –նը, his heart was weak; հրճուէր ի սրտի, he rejoiced from the bottom of his heart; եթէ ուրուք – առնուցու՝ կերիցէ, let him eat it if he has the heart to, if he has courage enough; –իմ գեղանի, my heart is moved; – ի բերանն էր, he struggled with death; որ յաչաց հեռացաւ՝ ի սրտէ հեռացաւ, out of sight, out of mind; S. Զուարթանամ, Խորք, Կեղեքեմ, Մերկանամ, Ցանդուցանեմ, Շարժեմ, &c. &c.

Սիւլրբայ S. Սիւղրբայ.

Սիւն, սեանց s. column, pillar; – չորեքկուսի, pilaster; անջրպետ սեանց, intercolumnation; շարք սեանց, colonnade; – ամպ or ամպոյ, pillar of cloud; S. Շրջանակ.

Սիւնաբարձ a. supported by pillars

or columns; -գաւիթ s. peristyle; -գլուխ s. capital, chapiter.

Սիւնակ, աց s. little column; ելեկտրական -, electric pile.

Սիւնական, -կեաց, եցաց a. stylites, living on a column; -ձեւ a. column-shaped; -մուտ S. Սիւնակեաց; -նման, -ատեսիլ a. column-like; -պատ a. surrounded with columns; s. peristyle.

Սիւնբոլոն s. Gr. w. symbol, creed.

Սիւնեխոսական a. Gr. w. continuous.

Սիւնկղիտոս S. Սինկղիտոս.

Սիւնհոդ, -ոս, աց s. Gr. w. synod; -ական a. synodal.

Սիւրախախուր S. Հնգատերեւեան.

Սիւք, Սէք, աքոյ, Սիզ s. breeze, gentle wind; S. Էրան.

Սիփոն S. Կնձափող.

Սլանամ, ացայ vn. to soar, to take a lofty flight, to fly high; to rush, to dart, to rush on, upon or down; սլացեալ աստղ, falling star.

Սլացութիւն or ութ s. soaring, flight.

Սլացուցանեմ va. to cause to fly [swiftly.

Սլացք s. start, flight, sally.

Սլաք, աց s. shaft, arrow, dart; stiletto; style, needle; - ժամացուցի, hand; - ժամուց, hour-hand; - վայրկենից, minute-hand; -ալեզու a. sharp-tongued, biting, cutting, poignant; -եալ a. sharp-pointed, piercing, keen.

*Սլէխ or Սլէհ s. arms, armour.

Սլեմ S. Սուլեմ.

Սլիկ s. French-beans.

Սխալ a. wrong, mistaken, faulty; less; s. fault, error, mistake; միով - ամս քառասուն, 40 years wanting one.

Սխալալից a. full of errors or mistakes, incorrect. [sy, drunken.

Սխալակ a. staggering, reeling, tip-

Սխալական a. liable to error, fallible, frail; -ութիւն s. fallibility.

Սխալականիմ, եցայ vn. to stagger, to reel, to be a staunch toper, to be tipsy. [ness, intoxication.

Սխալականութիւն or ութ s. drunken-

Սխալանք s. fault, mistake, error, oversight, failing, blunder.

Սխալաւոր S. Սխալական.

Սխալեմ, եցի, -լիմ, եցայ vn. to fail, to be wanting, to err, to commit an oversight, to be led into mistakes, to mistake; to sin, to fall into error, to go astray; to make a false step, to stumble, to trip; մեծամեծս -, to make gross blunders.

Սխալեցուցանեմ va. to cause to commit faults, to lead into error; to cause to sin.

Սխալող S. Սխալական.

Սխալութիւն or ութ S. Սխալանք.

Սխտոր S. Խստոր; *-գուշ s. wooden mortar.

Սխրագործ a. working or doing wonders, enchanting, astonishing, wondrous, prodigious, stupendous; -լի a. wonderful, surprising, admirable, charming; -նամ, ացայ vn. to admire, to be charmed, astonished, to marvel, to wonder, to be extremely surprised, wrapped in wonder, amazed, to stand thunderstruck; -սարսու, -ատեսիլ S. Սխրալի; -ցուցանեմ va. to ravish, to enrapture, to delight, to strike with admiration, to charm, to be the delight, the charm of; -ցուցիչ a. stupefactive; -ւոր a. stupendous, wonderful. [to grow thin or lean.

Սխրիմ vn. to become extenuated,

Սխրումն s. wonder, marvel, amazement. [split, to gape, to crack.

Սկալիմ vn. to open in chinks, to

Սկալենեան a. Gr. w. scalene, having the sides & angles all unequal.

Սկախտուն a. slimy, oozy, muddy, miry, sloughy.

Սկահ, ի s. cup, bowl, goblet; - աշխատանակաց, drip-receiver. [ping-glass.

Սկահակ, աց s. small cup, mug; cup-

Սկահակալ, աց s. saucer. [ment.

Սկահաձեւ a. cup-shaped; s. - orna-

Սկայ,ից s. giant; - կին, giantess; - անարի, huge giant; -աբար S. Հսկայաբար; -ագործ, &c. S. Հսկայաձեւ, &c.; -ամարտ or մարտութիւն s. gigantomachia, war of the giants; -անման a. giant-like; -աչափ S. Հսկայաձեւ; -ընթաց a. walking like a giant; -ութիւն s. giantship.

Սկանամ, ացայ vn. to change into slime, to form a deposit, to settle; գինիդ սկանայ, your wine is torbid.

Սկանչեմ S. Ծականչեմ.

Սկարոս, ի s. Gr. w. zool. scarus.

Սկաւ s. piece of mat.

Սկաւառակ, աց s. plate; ast. disk; - գլխոյ, scull, cranium.

Սկաքար s. limonite.

Սկեմ S. Հսկեմ; -իմ S. Սկանամ.

Սկեպտականութիւն s. scepticism.

Սկեպտիկեան a. s. sceptic.

Սկեպտոր s. L. w. exceptor.

Սկեսուր, սրայ *sf.* mother-in-law; S. Կեսուր. [S. Կեսրայր.

Սկեսրայր, որէից *s.* father-in-law;

Սկեւառ *s. Gr. w.* whip, lash, scourge.

Սկզբնաբան լինիմ or -բանեմ *va.* to describe or treat of antiquities, or of ancient times; -բոյս հասակ *s.* tender age, infancy; -գիր *a.* written from the beginning; initial letter; original, text, autograph; -գոյնութի *s.* pre-existence, antiquity; -զօր *a.* first among the powers (angelic hierarchy); -ժառանգ *a. s.* the first heir from all eternity; -լոյս, լուսի *s.* primitive light, origin or author of light; -ծին S. Նախածին; -կան *a.* primitive, original, radical, pristine, primordial, first, initial; elementary; S. Մեղք; -ն *s.* beginning; -կից *a.* co-etaneous, co-eval, equal in age or antiquity; -հայր, &c. S. Նախահայր, &c.; -մարտուէ S. Նախամարտկութի; -նամ, ացայ *vn.* to begin, to commence; -չար S. Նախաչար; -պատճառ *a. s.* first or principal cause, first author, source, spring; -պետութի *s.* supreme hierarchy; -պտուղ S. Նախապտուղ; -սեր *a.* propagated first; - բողբոջք, the first offshoots or branches; -տառ *s.* first letter, initial; -տարր *a.* radical; *s.* element; -տիպ S. Նախատիպ; -ւոր *a.* commenced, created; primitive, first; -ւորեմ S. Սկսանիմ; -ւորութի S. Սկզբումն.

Սկզբնեղութի *s.* the first existence or creation.

Սկզբնուի, **Սկզբումն** *s.* beginning, outset, opening, initiative, first steps, first appearance; priority.

Սկէծածկոց *s.* chalice-cover, veil.

Սկի, սկւոյ *s.* cup, bowl; chalice.

Սկիզբն, սկզբանց *s.* beginning, commencement, outset; origin, principle; cause, matter, author, mother, motive, birth, base, foundation; principle, maxim; prelude, proem, exordium; սկզբունք անընդմիջականք, immediate principles; սկզբունք Արքիմեդեայ, Archimedes' principles; ի սկզբանէ or սկզբանէ, ի սկզբնուստ *ad.* in the beginning, at first, originally, firstly, primitively; անդուստ or անդստին ի սկզբանէ, from the very beginning or outset, from the first, *ab ovo, ab antiquo;* ի սկզբանէ ցկատարածն, from beginning to end; ի սկզբանէ Ծի, since the creation of the world; ի սկզբանէ էր Բանն, in the beginning was the Word; - առնել or առնուլ, ունել S. Սկսանիմ.

Սկիթռոն *s. Gr. w. ast.* skythron, [(kind of telescope).

Սկիհ S. Սկի.

Սկիպտոս *s. Gr. w.* thunderbolt.

Սկիւռ *s. zool.* squirrel; Թռիչ -, flying--; - գանչէ, the - growls.

Սկնդեալ *a.* sealed.

Սկնդիկ or գուկ, գկի *sf.* forlorn, desolate, deserted wife; *a.* barren.

Սկունդ, սկնդաց *s.* small dog, poodle, lap-dog; - ատամունք, canine teeth.

Սկուռ *s. L. w.* axeman, hangman.

Սկուտեղ, սկտեղ, **Սկտեղ**, աց *s.* disk, plate, tray; basin, charger. [well.

Սկուեմ *va.* to strangle; * to bake

Սկսական *a.* begun or beginning.

Սկսանիմ, **Սկսնում**, սկսայ *vn.* to begin, to commence, to initiate, to set about, to enter upon, to start, to make one's outset; to give the signal for or of, to fall to, to undertake, to prepose, to put in train; to be born, begun or commenced; վերստին -, to begin again, anew, afresh or over again; to recommence; տալ -, to cause to commence. [ginner, novice.

Սկսանող, **Սկսնակ**, **Սկսող**, աց *s.* be-

Սկսուած, ոց, **Սկսումն** *s.* beginning, start, debut, first appearance or performance; prelude.

Սկտեղաձեւ *a.* disk-shaped.

Սհակ *s.* tower.

Սղաբար *ad.* briefly, a little, by & by; -գիր *s.* stenographer, short-hand writer; -գրական *a.* short-hand, stenographical; -գրեմ *va.* to take down or write in short-hand; -գրութի *s.* short-hand, stenography; -կան S. Սուղ; -ձայն *a. gr.* brief, subtle, thin; -մանակ *s. mus.* quick time; -նամ, ացայ *vn.* to become briefer or shorter, to shorten; to become or get dearer, to rise in price.

Սղանդն *s. bot.* birth- or hard-wort.

Սղապէս *ad.* seldom, rarely; -վաճառ *s.* vendor at exhorbitant prices.

Սղար, -եմ S. Պաշարումն, -րեմ.

Սղացուցանեմ *va.* to shorten, to make brief; to raise the price of. [նամ.

Սղեմ, **Սղիմ** S. Սղացուցանեմ, Սղա-

Սղոխ or **Սողոխ**, ից *s.* gentle breeze, soft wind, zephyr; S. Էրան; piece or block of ice; -ք ալեաց, curls, small waves.

*__Սղոն__ *s.* broken ice (in a river).

Սղաց, *ացս.* saw ; *zool.* saw-fish; *-ձեւաց*, hand-saw ; *-աձեւ a.* saw-like, --shaped, dentellated, toothed; *-ա-ձուկն s.* saw-fish ; *-եղջիւր a.* having saw-shaped horns ; *-եմ, եցի va.* to saw, to cut with a saw ; *-ի, ցւոյ, ցեաց s. bot.* holm-oak, evergreen oak; *-իկ s.* hand-saw ; *-իչ s.* sawyer ; *փոս սղոցչաց*, saw-pit ; *-ուած s.* sawing, cutting; saw-yard, --mill ; *-ուք s.* saw-dust.

Սղուիթ s. brevity ; exiguity ; dearness, costliness, high price.

Սմբակ, *ացս.* hoof; *տալ - պղտորել ջուրս*, to foul or muddy water by walking through it ; *-ոգնաց a.* trodden down, trampled upon ; *-ակոխ առնել* or *-ակոխեմ va.* to trample down with cavalry ; *-ահամ a.* tasting like water fouled by horses ; *-աւոր a.* hoofed.

Սմբաստակ s. frog or frush, (hollow part of a horse's hoof).

Սմբուլ s. *bot.* spikenard.

Սմբուհ S. Պատճառ. [reason.

Սմին իրի or **վասն** *conj.* for this

Սմուռակ s. *bot.* eastern poppy.

Սմպատակ s. basalt ; S. Փորձաքար ; *-աձեւ a.* basaltiform ; *-ային a.* basaltic.

Սնաբանուհի S. Ընդունայնաբանուհի.

Սնակուշտ s. side, loin, flank.

Սնամահակ or *հիւ եղանեմ vn.* to be baffled, balked, disappointed, deceived ; *-ակ a.* empty, void ; *-նամ, ացայ vn.* to become empty, to be emptied ; *-նիմ, անայ vn.* to be nourished, fed, maintened ; to be brought up, reared, educated, instructed.

Սնանկ, *ացս. a.* insolvent, bankrupt ; *-անամ, ացայ vn.* to fail, to become bankrupt ; *-ուիթիւն s.* failure, bankruptcy.

Սնապաշտ, *իցս. a.* superstitious ; *-ական a.* superstitious ; *-ութիւն s.* superstition.

Սնապարծ, *իցս, -իկ a.* vain-glorious, conceited, vain, boastful, bragging, swaggering, bullying ; *-իմ vn.* to be vain, to grow proud, to swagger, to play the bully, the braggart ; *-ութիւն s.* vanity, vaunting, boasting, rodomontade, ostentation, conceit, ambition.

Սնավաստակ a. working uselessly, loosing one's labour ; *-ութիւն s.* labour in vain, labour lost.

Սնար, *ի, -ք, րից s.* side of the head, head ; pillow, bolster ; *ի -ս լերին*, on the mountain-top ; *ըստ -ս*, *ի -ից*, at the side of ; *ի -ս նը*, at his pillow ; *ըստ -ս գահոյիցն*, at the bed's head.

Սնացուցանեմ va. to render useless.

Սնափառ, *ացս* or *իցս a.* greedy of glory, fond of vain glory, full of vanity, ambitious ; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ vn.* to be full of vain glory, to pride oneself, to pique oneself on, to boast, to brag, to vaunt ; *-ութիւն s.* avidity of vain or false glory, pride, ambition, vanity, self-conceitedness, foppishness.

*Սնդլուխ S. Սիւնադլուխ.

Սնգիմ vn. to neigh, to snort.

Սնգոյր, *ուրի* or *րոյ, րաւ s.* paint, rouge ; *ի -ս յայարիլ*, to use paint, to rouge, to paint, to bedaub oneself or one's face.

Սնգուրեմ, եցի va. to paint ; *-րիմ, եցայ vn.* to paint, to fard one's face.

Սնդիկ, *դկի s.* mercury, quick-silver.

Սնդիկապնդ or *զօգ s. chem.* amalgam ; *-զօգումն s.* amalgamation.

Սնդմայ, *իցս Gr. w.* S. Կտպանք.

Սնդոն, *ի s. Gr. w.* sindon, Tyrian stuff, cloth, linen ; sheet ; table-cloth ; S. Մարմնակալ. [feta, tabby.

Սնդոս or *ոյ, -ուս s.* light silk, taf-

Սնդուկ or **Սնտուկ** S. Արկղ.

Սնեն S. Սէն & Ոսէն.

Սնկեցող, **Սնկոզ** *a.* indigent, poor.

Սնկենի s. cork, cork-tree.

Սնկիմ, եցայ vn. to be costive, constipated, bound. [stove-eye.

*Սնկուաշ or *արք s.* tandour-eye,

Սնկուճ s. indigence, poverty, neces-

*Սնկատատեմ S. Չեծկատամ. [sity, need.

Սնձենի or **Սնձենի s.** larch-tree.

Սնձուած s. mordanting.

Սննդական a. nutritive, nutritious, alimentary ; *-կից a.* nursed, bred or brought up together, co-etaneous ; *s.* familiar, friend, comrade, fellow.

Սննդատար S. Սննդական.

Սննիկոն, *ք s.* chrytomancy, divining by means of barley ; *-ս արկանել*, to divine by -.

Սնոպար, *ի Ar. w. bot.* S. Գինձ.

Սնոտի, *ւոյ, ուեաց a.* useless, vain, futile, frivolous, worthless ; chimerical, idle.

Սնոտիք, *ուեաց s.* vanity, foolery ; vain & trifling things, trifles, bawbles, trinkets, gew-gaws, knick-knacks ; foppery, silliness, nonsense ; *ի -ս ad.* in vain, uselessly ; *դնալ զկամ անո-*

աեաց, to run after follies; *անսաեաք զբօաՅնուլ*, to be taken up with trifles, to trifle time away, to fiddle-faddle.

Սնոտաբաբառ *a.* feigned, false, calumnious; *-դոյն a.* made in vain, vain; superstitious; *-ժողով a.* assembled uselessly; *-իւս* S. **Ընդունայնաբան**; *-պատիր a.* futile & false, fallacious; *-սէր a.* fond of futilities, running after vanity, occupied with trifles.

Սնոտիմ, *եցայ vn.* to become vain; to be reduced to nothing.

Սնոտիք *s.* emptiness; barrenness.

Սնունդ, *սննդեան s.* nutrition, nourishment, alimentation; nutriment, aliment, food, maintenance, subsistance; *mech.* feeding; *fig.* nurture, instruction, education; *տեղի սննդեան որբոց*, orphan-house.

Սնուցանեմ, *ցի*, *նու va.* to nourish, to feed, to maintain; to foster, to instruct, to breed, to bring up.

Սնուցանող, *-ցիչ*, *-ցող a.* nutritious, nutritive; *s.* nurse, fosterer.

***Սղիկ** *s.* winter pear.

Սմփաբա *s.* emery.

***Սեքար** *s.* pedestal, base of a column.

Սոդոմական *a. s.* sodomite, pederaste; *-ութիւն s.* sodomy, pederasty.

Սոլճ *a.* firm, solid; *-ահեր a.* thick-haired; hirsute.

***Սոլճանամ**, *եցի va.* to turn or tuck up.

Սոխ, *ոց* or *ից s.* onion; bulb, bulbous root; *գաշար* –, scallion, green onion; – *մանր*, shallot; *-աբեր a.* bulbiferous.

Սոխակ, *աց s.* nightingale, philomela, luscinia: porphyrio (a waterfowl); – *երգէ*, *գեղգեղէ*, the nightingale sings. [form. [ingale sings.

Սոխաձեւ *a.* bulbiform. [ingale sings.

Սոկինեան *a. s.* Socinian; – *աղանդ*, socinianism.

Սոկրատեանք *a.* socratic. [socinianism.

Սող *s. a.* crawling; creeping; cringing; *ի* – or *-ս ad.* creepingly, on all fours.

Սողամ, *ացի* S. **Սողիմ** & **Սողսկիմ**.

Սողեցուցանեմ *va.* to cause to creep or crawl.

Սողիմ, *եցայ vn.* to creep, to crawl on the belly, to wriggle; – *ի երկիր*, to crawl along on the ground; to drag or draw oneself along. [ficial (roots).

Սողկադնայ *a.* creeping; *bot.* super-

Սողմիմ, *եցայ vn. fig.* to glide, to creep into, to slip, to steal, to penetrate into, to find its way in.

Սողմոն, *ի* S. **Լսոդիկ**.

Սողնաբանութիւն *s.* erpetology.

Սողնակ, *աց s.* reptile: bolt; *mech.* slide, slide-valve; *-ան a.* crawling, creeping; *– ախտ med.* erysipelas; *-եմ va.* to lock; *երկիցս -եալ a.* double-locked.

Սողնահար *a.* bitten by reptiles.

Սողոքայ S. **Սիլոքայ**. [monic.

Սողոմոնական, *-մունեան a.* Solo-

Սողոսկումն *s.* sliding, stumbling, fall.

Սողոսկանք S. **Սողոսկումն**.

Սողոսկեմ, *եցի va.* to cause to glide in, to instil, to insinuate, introduce or bring in cleverly, to foist; *-իմ vn.* to crawl often, to creep, to meander, to wind, to go trailing along; to be introduced or brought in; S. **Սղմիմ**.

Սողոսկիչ *a.* insinuating; slippery, sliding. [tion; S. **Սոլսոկումն**.

Սողոսկումն *s.* insinuation, introduc-

Սողոսկուա *a.* slippery, failing, fleeting, perilious, deceitful.

Սողուն, *ընոց s.* reptile; *a.* creeping; *– ցաւ med.* gangrene.

Սողուսկ or **Սողուկ** *a.* slippery.

Սոճի S. **Շոճի**. [immersion.

Սոյզ, *ք s.* hollow, cavity, hole; *ast.* **Սոյլ** S. **Սուլումն**.

Սոյն, *սորին*, *սմին*, *սովին pron.* this, that, he, self, the same; *զ– հետայն ad.* afterwards, soon, shortly, directly; *ի – ad.* immediately.

Սոյնպէս *ad.* thus, in this way, in like manner, equally, so.

Սոյնպիսի S. **Սոյպիսի**.

Սոյնօրինի *ad.* to-day. [ably.

Սոյնօրինակ *ad.* so, thus, conform-

Սոնիձ S. **Սրջնդեղ**.

Սոնոպրի *s.* pistachio-tree. [sus.

Սոնք *a.* big, fat, plump; *gr.* molos-

Սոնքանամ, *ացայ vn.* to fatten, to grow fat, stout, corpulent; *fig.* to be puffed up, to become proud, haughty.

Սոպո S. **Բիլա**. [of sixty years.

Սոս, *ից s. Chaldean w.* sossus, space

Սոսինձ *s.* paste, glue, lip-glue; *-ձկան*, isinglass, ichthyocolla, fish-glue.

Սոսկ *a.* simple; common, ordinary; depraved, devoid; *gr.* sharp, acute; *ad.* simply, solely; *s.* terror, horror; *a.* horrible.

Սոսկալի *a.* horrible, terrible, dreadful, ghastly, hideous, formidable, frightful; *մեծաւ -ի՛ք*, greatly wondering.

Սոսկական *a.* simple, pure; vulgar, ordinary; private; S. **Սոսկալի**; *s.* foot-soldier; –, **–ք** or **մարդ**, a private person, an individual, person of retired or secluded habits; – **կեանք**, private life; **–ք ոմանք**, some private persons.

Սոսկամ, **ացայ** *vn.* to be greatly afraid, to tremble, to shudder with horror, to dread, to fear; **սոսկացեալ դողալ**, to be horror-struck, terrified, to quake with terror.

Սոսկանամ, **ացայ** *vn.* to lay aside, to leave off, to discard; to give up, to abandon, to renounce, to deprive oneself of; *gr.* to be softened. [horribly.

Սոսկապէս *ad.* simply, solely, only: **Սոսկալիքխար** *a.* gigantic, colossal, huge, monstruous.

Սոսկացուցանեմ S. **Զարհուրեցմ**.

Սոսկուխիւն *s.* privation, voluntary poverty.

Սոսկումն *s.* horror, great fear, trembling, shuddering, terror, dread, dismay, fright, apprehension; – **հերացայ**, bristling up of the hair; **դողումն եւ – զաւրաւոյն**, a panic spread through the army; – **պատահեաց ինձ**, I was seized with horror; – **ածել**, **բերել**, to terrify, to strike with horror, to make one's hair stand on end.

Սոսնձեմ, **եցի** *va.* to paste, to glue.

Սոսնձումն *s.* pasting; *mar.* tarring.

Սոսորգ, **ի** or **ոյ** *s.* throat, gullet, gorge: uvula; **–եմ**, **եցի** *va.* to gargle.

Սով, **ոց** *s.* famine, dearth, scarcity, penury; hunger; **ի –ոց** *ad.* by famine.

Սովաբեկ *a.* starving, famished; – **առնել**, to make suffer famine, to famish, to starve; **–ելուկ** *a.* famished, suffering from famine or hunger; **–մահ** *a.* dying of starvation; – **առնել**, to starve to death; – **կորնչել**, **լինել** or **–մահիմ** *vn.* to be starved to death, to die of hunger. [famish.

Սովեցուցանեմ *va.* to starve, to

Սովիմ, **եցայ** *vn.* to be tormented with famine, with hunger, to be famished, starved, to suffer through hunger.

Սովոր, **ից** *a.* accustomed, used to, inured, trained; customary, usual, habitual, wont; familiar; – **լինել**, to be accustomed or used to; **որ – էր**, as he was wont to, as he was in the habit of.

Սովորաբար *ad.* habitually, as usual, customarily, ordinarily, commonly, usually, mostly, generally.

Սովորական *a.* usual, common, ordinary, customary, habitual, familiar; **–ութիւն** *s.* the being usual; the becoming habitual; **–ապէս** S. **Սովորաբար** & **Սովորականապէս**.

Սովորեցուցանեմ *va.* to accustom, to habituate; to bring up, to train, to form, to teach.

Սովորիմ, **եցի**, **–ըիմ**, **եցայ** *vn.* to be accustomed, habituated, to get used or inured, to grow familiar with, to be in the habit or practice of, to take a bent, to practise; – **հրոյ**, to become accustumed to the fire; – **աշխատութեան**, to become inured to, to inure oneself to labour, to become industrious; **յանիրաւութիւն –**, to become obdurate or hardened in iniquity.

Սովորոյթ, **րուութիւն**, **Սովորութիւն** *s.* custom, habits, manners, usage, practice, use, bent; **արդի**, **նոր –**, mode, new fashion; S. **Հնամեայ**; **հնացեալ –ք**, ancient customs; **տարադէպ**, **դժպատահ –**, abuse, corrupt practice; **չար**, **յոռի**, **գարշ –**, bad habit, ugly way, sad or nasty trick; **ըստ –ի**, according to custom, as usual; **ըստ ոչ –ի**, out of use or custom, unusual; **ըստ –ի իւրում**, as is his wont, according to his custom; **մեք չունիմք –**, it is not our custom to, we are not in the habit of; **երկրորդ բնութիւն է –**, use is second nature; S. **Ընտանեկութիւն**.

Սովորք, **ըից** *s.* use, habit.

Որ, **ոց** *s.* hole, bore, opening, orifice, mouth; den, lair, cave, cavern; *mech.* mill-trough; * mill-hopper; * boulders, large pebbles.

Որամուտ *a.* entering, hiding in holes & secret places; lonely, solitary; – **լինել**, to enter, to nestle, to creep into, to hide in, to kennel, to live retired, to lead a retired life, to withdraw into solitude.

Որոյ, **ոց** *pron. a.* his, hers, its.

Որեկ *a. H. w.* sorech, choicest, most excellent; * *bot.* Indian millet.

Որեմ, **եցի** *vn.* to flow, to run out, to leak; to creep into a hole; – **աչաց**, to become weak, to have the sight fail or grow dim, to water; **որեալ աչք**, hollow, sunken eyes.

Որեցուցանեմ *va.* to cause to flow

or fall ; to weaken the sight.

Սրինչան *s. bot.* hermodactyl.

Սրսորեմ, *եցի vn.* to flow out often, abundantly; to leave the ranks, to be dispersed, to disband.

Սոցայ, ոց *pron. a.* theirs; of those.

Սուաղիմ *vn.* to faint from hunger.

Սուարլիմ *a. H. w.* vile, bad.

Սուգ, սգոյ *s.* mourning; grief, sorrow, affliction, weeping, sadness; *աւուրք սգոյ*, time of mourning; *հանդերձ սգոյ*, mourning clothes; – *առնուլ, առնել*, to go into mourning, to wear mourning; to be sunk in grief, to be desolate, afflicted; *ի – մնանել, լինել, նստիլ*, to be in mourning; – *զգենուլ*, to put on mourning, to be clad in mourning; *թողուլ զ–*, to leave off mourning, to go out of mourning; – *առնուլ ի վերայ ումրուք*, to mourn for, to weep over, to bewail; *ի – համակեալ կալ ընդ ...*, to be inconsolable for ...; *ի – գառնուէ ընկղմեալ կայր*, he gave himself up to bitter grief; S. **Ընկղմիմ**. [white handkerchief; veil.

Սուգար, ի. ունք *s. L. w.* sudarium,

Սուդակ *s. chem.* precipitate.

Սուզանեալ *a.* immerged, submerged; *–ն, – կէտ* or *–կէտ s.* nadir; antarctic pole; *–ումն s.* submersion; *ast.* waning.

Սուզանիմ, զի, Սուզիմ, եցի *va.* to plunge, to sink, to immerge; to cover, to hide; *–իմ vn.* to be plunged under, sunk; to be hidden, lost, to disappear, to perish.

Սուին, սրնոյ. ք, սուինք *s.* spear; bayonet; *ձգել զ–*, to bayonet; *–ահար a.* bayonetted; *–աւոր a.* armed with a bayonet. [to receive with hisses.

Սուլիմ, եցի *vna.* to whistle; to hiss,

Սուլիչ *s.* whistle ; – *ահընկէց*, alarm-whistle.

Սուլումն *s.* whistling; hissing.

Սուլտան *s. Ar. w.* sultan; *–անամ vn.* to become a –; *–ութիւն s.* dignity of a –; *–ուհի sf.* sultana, sultaness.

Սուղ, սղի *a.* little ; brief, short, succinct, concise; *dear, high-priced; *gr.* short; *s. mus.* an Armenian note (°); – *ինչ, իմն* or *մի*, a little; – *ինչ յառաջ*, some time before; – *ինչ կանխագոյն*, a little before; – *ինչ զկնի*, some time after; *յաւելից այլ եւս – ինչ*, one word more; *ի – բանս, – բառնիւ*, in few words; – *իշխանութիւն, իշխանք* S. **Սակաւապետութիւն**.

Սուղական *a.* light, thin, slender, flimsy. [fleeting dream.

Սուղանուրջ նինջ *s.* light sleep with

Սուղասակաւ *a.* a little less, little, *Սումաթ *s.* large table-cloth. [less.

Սուն, սնոյ *s.* S. **Սնունդ** & **Սան**; *a.* little; – *մի ad.* a little.

Սունակ, ակ *s.* short spear, javelin.

Սունակոթ *s.* staff, javelin-shaft.

Սունաւար S. **Սուինաւար**.

Սունկ, սնկոյ, –ն, սնկան *s.* mushroom; cork ; *pumice ; *med.* fungid excrescence, fungus ; *bot.* sonchus, sow-thistle; – *թունաւար*, toadstool; *համեմանք ի սնկոյ*, mushroom sauce, ketchup; *ածու սնկոյ*, mushroom bed.

*Սուսամնապ *s. bot.* amaracus, marjoram. [Satan.

Սուտանաք *s. H. w.* prince of death,

Սուսեր, ակ *s.* sword, glaive, sabre, falchion, blade, brand; – *միասայրի*, backsword; – *առեին*, side arms, edge or steel weapons ; – *պղուեհասու bot.* erysimum, hedge-mustard; *կամար –ի*, sword-bolt ; *ժապաւէն –ի*, sword-knot; *յարդարիչ –ի*, sword-cutler; *հարուած –ի*, sword-thrust; *մերկանալ զ–*, to draw one's sword; *կռուիլ –աւ*, to fight with swords; *ի սայր –ի*, at the sword's point; – *ի ձեռին*, sword in hand; S. **Մկրճ, Սուր**.

Սուսերապակ, –կիր *s.* sword-armed guard; protospatharius; *–կուռ a.* armed with a sword; *–հար առնեմ va.* to wound or kill with a sword; – *լինիլ*, to be wounded or killed with a sword-thrust; *–ձիգ a.* drawing the sword, able, fit for war; *ad.* sword in hand; *–մարտ* or *–ակ s.* swordsman; gladiator; – *լինիլ*, to fight sword in hand; *–մարտուիւն s.* swordsmanship; sword-play; *–մերկ a.* with naked sword; *ad.* S. **Սուսերաձիգ** ; *–ւոր a.* sworded, wearing a sword. [lead, minium.

Սուր, ի *s.* ruddle, red ochre or

Սուտ, ատոց *a.* false, untrue, lying, deceitful, fallacious; *s.* falsehood, untruth, story, lie, fib ; *ad.* falsely ; *թէ–թէ –*, white lie ; innocent falsehood; *– երդումն*, perjury, false oath; *– վկայ*, false witness; *–քրիստոս*, false christs, antechrists; *ամենեւին –*, absolutely false ; *– խօսիլ, ասել*, to tell untruths, to lie; *– առնել* or *ի – համարիլ*, to contradict most flatly, to give the lie to; to shew the falsehood of, to deny, to

gainsay; *ի – հանել զկայսեն*, to deny the accusation made before the emperor; *եղաք – զկայսեն մեր*, we trusted in lies. [lium; S. Ս.մեծոս, կարկհան.

Սուտակ, *ացա a.* lying; – or *–ն s.* bdel-

Սուտակասպաս, *աց* or *ից*, *–ուս*, *աց a.* false, flattering, adulating, wheedling; *–եմ vn.* to flatter artfully, to toady, to cajole, to blandish, to wheedle; *–ուԹիւն s.* flattery, adulation, blandishment.

Սուտամեռուկ *a.* shamming dead, simulating death; *–նուն a.* only in name, false; pseudonymous; *–ապատուեմ* S. Սատապատուեմ, &c. [titious.

Սուտեղբպատանեան *a.* feigned, fic-

Սուտմուտ *a.* false, untrue, lying.

Սուտքրխատուք S. Սուտ.

Սուր, *սրոյ s.* sword, sabre, glaive, rapier, steel, knife, &c.; *fig.* plague; bulimy; *mus.* an Armenian note (՛); *ի – սուսերի մաշել, ըլ – հանել, կոտորել ի –*, to put to the sword, to kill, to destroy, to perish; *զսրով երթալ*, to fall on a sword; *ի – արկանել*, to put to the sword; *հարկանել սրով սուսերի*, to strike with the edge of the sword; *սրով վախճանիլ*, to perish by the sword; *– ի կող* or *ի կողս ուրուք ձգել*, to run one through, to plunge a sword in the adversary's side, to bury a dagger in a person's heart; *անկանիլ ի – սուսերի*, to fall under the edge of the sword; *ի – անկանիլ*, to fall by the sword; *– ի կող ընկերի իւրոյ ձգել*, to kill each other with the sword; *ըլ ինքեանց –ն էլանել*, to fall on their own swords, to commit suicide; S. Թանամ, Թափեմ, Պերկանամ, Պատեհան, Սուսեր, &c.

Սուր *a.* sharp, pointed, piercing, cutting, trenchant; penetrative, acute, perspicacious, keen, subtle, lively; *s.* sharpness; *ad.* sharply; *gr.* acute accent; *– ձայն*, sharp sound, shrill voice; *– աչք, ակն*, keen sight; *– ականջ*, sharp ear; *– համ*, acrid savour; *– ցաւ*, acute pain; *– ունկն կալլիր խրատուս հօր քոյ*, be most attentive to your father's advice.

Սուրակն, *–կոխ* S. Սրակն, Սրակոխ.

Սուրամ, *ացի vn.* to run swiftly, speedily, to dash, to rush or fall upon, to dart, to gallop, to rush down or headlong.

Սուրբ, *սրբոց a.* holy, sacred; pure, clean, exempt, spotless, stainless, immaculate; divine, godly, innocent; *s.* saint; **patron; *ad.* holily; *–ն Սրց*, the Holy of Holies; *– առնել*, to sanctify, to purify; *– առնել զԱստուած*, to glorify God; *– առնել զանձն*, to offer, consecrate or devote oneself.

Սուրբընկալ *a.* containing relics.

Սուրբխոյզ *a.* sharp-witted, acute, penetrating.

Սուրհանդակ, *ացu s.* courier, express, messenger, estafet; S. Երթամ; *–ուԹիւն s.* courier's office; *–օրէն ad.* like a courier, very swiftly.

Սուրճ, *սրճոյ s.* coffee; *– անասլակ*, black –; *– կաԹնախառն*, – & milk; *– զօրախառն*, strong –; *ժամ սրճոյ*, –time; *եփել, ըմպել –*, to make –; to drink –.

Սոփեստ, *ից*, *–էս* or *–ոս s. Gr. w.* sophist; sage, philosopher; *–ական a.* sophistical; *–ուԹիւն s.* sophistry, sophism. [ing; *ոսկի –ոյ*, gold of Ophir.

Սոփեր *s. H. w.* sopher, book, writ-

Սոփէ, *ի s. H. w.* letter, character.

Սպահաւար, *ի s. Gr. w.* chief-hangman.

Սպահ, *ից s.* spahi; sepoy.

Սպայ, *ից s.* army, troops, warriors, cavalry; officer; *–ք զբուն*, the officers of an army; *–ազօր s.* troops; *–ակոյտ a.* composed of warriors; of cavalry; *s.* the staff of an army; *–պետ s.* brigade-major.

Սպանախ, *ից s.* spinage. [measure.

Սպանակ *s.* an ancient Egyptian land-

Սպանանեմ, *սպանի va.* to kill, to slay, to put to death, to take away life, to assassinate, to massacre, to slaughter, to cut the throat of, to behead, to execute; *– զմիմեանս*, to kill each other; *– զկրակ*, to put out, to extinguish, to quench fire; S. ԸնձադրուԹիւն; *–իմ*, *սպանայ vn.* to be killed, to meet one's death.

Սպանդ, *ից s.* murder, butchery, slaughter, massacre, carnage; immolation, sacrifice; *bot.* ruta muraria, wall-rue, harmala; *երթեալ զոչխար ի –*, like sheep for the slaughter.

Սպանդադործ *s.* butcher; *–եմ va.* to immolate, to sacrifice victims or animals.

Սպանդանոց *s.* slaughter-house.

Սպանդարամետ, *ի s.* Bacchus; *–ական a.* of Bacchus, bacchic, convivial, drinking; *– պաշտամունք*, convivial meeting, libations, drinking bout; *–ք*,

dionysia, dionysiaca, bacchanals, orgies.

Սպանդարան *s.* place for sacrificing.

Սպանդապետ *s.* Grand Master of the slaughterers, (title of an Armenian satrap, who superintended immolations).

Սպանիական *a.* Spanish.

Սպանիացի *s.* Spaniard; *-ք*, the *-s*.

Սպանիչ, -նող *a.* killing, murderous; *s.* assassin, murderer, homicide.

Սպանոտական *a.* sanguinary, bloody, cruel; murderous.

Սպանողութիւն *s.* murder, assassination.

Սպանուա, ից *a.* Spanish; *s.* Spaniard.

Սպանութիւն, -ումն *s.* killing, murder, homicide, assassination; execution, butchery, slaughter, carnage, massacre.

Սպառ *s.* end, term, consumption; *-, ի -* *ad.* totally, entirely, quite, all, thoroughly; *մինչեւ ի -*, to the last extremity; utterly; *մինչեւ ի - սպդին Արշակունեաց*, till the extinction of the dynasty of the Arsacides; *մինչեւ ի - հնչդին*, to the last breath; *- եբարձ զայն ի միջոյ*, he achieved its destruction.

Սպառազէն, զինից *a.* armed at all points, armed from head to foot, cap-a-pie; *-զինական a.* military, warlike; *-ն s.* managing of the shield, shield-exercise; *-զինեմ va.* to arm, to arm at all points, totally; to equip, to fit out; *-զինիմ vn.* to buckle on one's armour, to be clad in armour, to be armed cap-a-pie; *-զինուած s.* complete armour, arms, accoutrements, harness, fitting out; *-ք մարտի*, preparatives for war.

Սպառածախս լինիմ *vn.* to be wholly consumed.

Սպառեմ, եցի *va.* to exhaust, to consume, to dissipate, to absorb, to swallow up, to eat, to devour; to complete, to finish, to destroy, to ruin, to reduce to nothing; *-իմ vn.* to be consumed, drained, exhausted; to decay, to dry up, to finish, to cease, to stop; *սպառեալ էին ոտիք նոցա*, they were exhausted, quite tired; *սպառէր զօրութիւն նորա*, he wore himself out, his strength declined.

Սպառիչ *s.* consumer.

Սպառնալից *a.* full of threats or menaces; *-լիք, լեաց s.* threat, menace; insult, bravado; *-ական a.* threatening, menacing.

Սպառնամ, ացայ *va.* to threaten, to menace, to utter threats against; *կործանումն -*, to threaten with ruin.

Սպառնանկատ *a.* eyeing in a threatening manner.

Սպառնալիք, -ումն *s.* threat, threatening tone.

Սպառուած, ոյ or *ի s.* end, term, extremity; summit, top.

Սպառումն *s.* exhaustion, consumption, consummation, destruction, loss; cessation, termination, term.

Սպառսպուռ, ի - *a.* total, entire, complete, extreme; *ad.* extremely, to the last extremity, utterly, entirely, totally.

Սպաս, ուց *s.* service, office, function, employment; want, requisite; furniture, ornaments, trimmings, apparel, moveables, luggage, clothes, goods, service of plate, vessels, utensils; dinner-service; meats, victuals, repast, dinner, treat, feast; pomp, train, equipage; care, earnestness, solicitude; *-ք եկեղեցւոյ*, church ornaments, decorations, plate, chalice, &c.; *ի - հայրենեաց*, in the public service; *- առնել, տանել, հարկանել, ի -ս կալ*, to serve, to take service, to minister; *- առնել կրակի*, to worship fire; *- տանել կռոց*, to worship idols; *լինել ի -ս պաշտաման ուրուք*, to serve, to be in service; *հարկանել, տալ ուժիք զեւսին -*, to pay the last honours; *- տանել ախտից*, to obey the passions; *ճշմարիտ մատուցանել անձին -*, to be one's own idol; *- տալ նել*, to attend well, to care, to keep, to guard, to watch, to spy, to lie in wait for; to eat, to dine; *- ուտել* or *եկերակրել*, to regale, to entertain, to give an entertainment; *- պիտանել, դնել*, to prepare the requisites for the Mass; *զբազեալ էր ի բազում -ս*, he was oppressed by a multitude of things, he was very busy.

Սպասալար *s.* general of the army; *-գունդ*, picked cavalry; *-ութիւն s.* generalship.

Սպասաւոր *a.* waiting, attending; *-ութիւն s.* service; *-կից* S. Պաշտօնակից.

Սպասաւարեմ *va.* to serve; *-հարկութիւն s.* service, office, function; administration; *վարժեալ ի -*, to inure or accustom to service.

Սպասուածք լինիմ *vn.* to be sent to service; *-ուած a.* served, honoured,

respected; *-ատրուքիւն* S. Սպասաւարքիւն; *-ուն s.* S. Սպրկաւագանոց; cupboard for gold & silver plate; *-ք ար, ացի a.* serving, providing, purveying; *s.* functionary.

Սպասաւոր *s.* attendant, servant, valet, domestic, waiter; lictor, usher; S. Գործակալ; *-ակ* S. Սպասակալ; *-ական a.* belonging to servants or to service, servile; *s.* servant; *-ական* S. Պաշտօնական; *-եմ, եցի vn.* to serve, to wait on, to assist; to administer, to bestow, to confer; *- փառաց ուրուք*, to serve to a person's glory; *- հրամանի*, to fulfil, accomplish or execute an order or command; *-իմ vn.* to be served; *-ութիւն s.* service, office, ministry; administration, dispensation; *- հարկանել, մատուցանել, կատարել ընծայ*, to serve, to be a servant, to do service to, to attend, to wait upon; *-ուհի sf.* maid-servant, maid.

Սպասեակ, եկայ *s.* S. Սպասաւոր; guardian; *sf.* assistant, helper, sick woman's nurse.

Սպասեմ, եցի *vn.* to hope for, to expect, to wait for, to look for, to look forward to; to observe, to watch, to spy; to serve; to be reserved for.

Սպասեփ S. Յոհակեր.

Սպասիկ, ակայ *s.* servant.

Սպասիչ *a.* waiting for.

Սպասիսպետութիւն *s.* intendancy; *-ք Իշխան*, High Steward.

Սպասումն *s.* waiting, expectation, expectance, hope.

Սպատպանք *s. Gr. w.* softness, luxury.

Սպարակ *s. bot.* fustic, Indian saffron.

Սպարակեր S. Սպապարակեր.

Սպարապետ *s.* generalissimo, general in chief; *-ութիւն s.* rank of general in

Սպարափակ S. Վահանափակ. [chief.

Սպեղանեմ, եցի *va.* to plaster, to poultice, to put on or apply a plaster, to cure, to dress a wound, to bind up.

Սպեղանի *s.* plaster, poultice, salve, unguent, ointment, pomatum; diachylum, cerate, cataplasm; *-ս ի վէրայ դնել* S. Սպեղանեմ. [gallant.

Սպետապատ *a.* noble, chivalrous,

Սպետուտ *a.* covered with honour-

Սպիտ S. Սպասպատ. [able scars.

Սպի, սպեայ, սպեաց *s.* cicatrix, scar, seam, mark; *fig.* stain, spot, stigma; *- կէզէքածի*, scratch; *ածել զ-ս ի բժշկութիւն*, to heal up, to cicatrize, to close; *-անամ, ացայ vn.* to skin over, to become cicatrized, healed, whole; *-այուցանեմ va.* to leave a scar on, to scar; to stain, to spot.

Սպին *s.* S. Սեպհան; *-ք s. Gr. w.* sphynx (*pl.* -es). [albumenize.

Սպիտ *s. chem.* albumen; *-եմ va.* to

Սպիտակ, ացա *a.* white; *s.* white, white lead, ceruse; silver coin; *- մարգարտաձայ*, pearl-powder, -white; *- զինկի*, zinc-white, oxide of zinc; *ի -ս*, dressed in white; *- առնել*, to whiten.

Սպիտակագիր *s.* white writing; white chalk; *-գոյն a.* white, white-coloured, whitish; *-գէզ s.* flake white; *-զգեաց, եցեալ, -զգեսա, ել a.* dressed in white; *- Քոյր*, Nuns consecrated to the Holy Virgin; *-թոյր* or *թորմի* S. Սպիտակագոյն; *-ութ s.* grey hair, hoariness; *-խայտ a.* spotted with white, speckled, dapple-grey, grey; *-խառն a.* black & white, grey; *-ծղի a.* white-armed; *-կերկն a.* white-fleeced; *-հանգերձ* S. Սպիտակազգեստ; *-հեր a.* white-haired; *-ձի a.* mounted on a white horse; *-ձիգ ջորիք s.* white draught mules; *-մազ a.* white (colour of animal's coat); *-մարմին a.* white-bodied, -fleshed, of clear complexion; *-մորթ a.* white-skinned; *s.* albinos; *-մօրուս a.* white-bearded; *- յեղգ a.* very white, all white; *-նամ, ացայ vn.* to whiten, to become white; *-նգամ a.* white-membered; *-նիհ a.* spotted, marked with white; *-պատուաստ a.* striped with white; *-սեւ a.* brown; whitish; *-վարսք s.* white hairs; *-ցան* or *-ւցան* S. Յարդգող; *-ցար a.* whitening, rendering white; *-ցումն s. chem.* dealbation, whitening, bleaching, blanching; *-ցուցանեմ va.* to whiten, to render white, to bleach, to blanch; *-փայլ, -փառ a.* snowy-white, very candid, of dazzling whiteness. [*թանգ a.* white-coloured.

Սպիտակերամ *a.* of white flock; *-ք*

Սպիտակիմ, եցայ S. Սպիտականամ.

Սպիտակութիւն *s.* whiteness, white; candidness, splendour; *- հերաց*, hoariness; *- լանջից, պարանոցի*, snowy bosom, ivory whiteness, alabaster of the neck.

Սպիտակուց *s.* white of an egg, albumen; *med.* white scale of lepers; *- աչաց*, white of the eye, conjunctiva,

sclerotica; – *կիսաւ*, spermaceti; cetine. [*յին a.* albuminous.

Սպիտաձեւ *s. chem.* albumenoid; **Սպնդապոյն**, *-նման*, *-ատեսակ a.* **Սպնդութիւն** *s.* sponginess. [spongy.

Սպուտ, *սրպդոյ s. Pers. w.* food composed of butter & of dried curds.

Սպուդէք, *էից s. Gr. w.* monks devoted to study.

Սպուժեմ, *եցի vna.* to put off, to delay, to defer, to neglect, not to care for.

Սպուժումն *s.* delay, deferring, temporizing; negligence, carelessness, heedlessness.

Սպունդ, *պնգի* or *պոյ s.* sponge; *առւս* –, bastard –, alcyonium; – *լսան ոսկւոյ*, spongy platina; *սրբել*, *լնուլ ջրով սպնդաւ*, to sponge, to clean or wipe off with a sponge; *ը սպնդով ծանծկիլ զերկաթ*, *զնեռա*, to admonish kindly, to warn gently.

Սպուռ S. **Սպառսպուռ**.

Սպուր, *սրոյ s.* dung of ruminat- **Սպրդանեմ** S. **Սպրդիմ**. [ing animals.

Սպրդեմ, *եցի va.* to insinuate, to introduce gently, to bring in privily, to foist, to thrust on; – or

Սպրդիմ, *եցայ vn.* to introduce, insinuate or worm oneself in, to glide or creep into, to penetrate, to dive

Սպրդումն *s.* insinuation. [into.

Սպրկիկ, **Սպրկուկ** *a.* neat, tidy, spruce, clean, terse.

Սռինք, **Սռինչք**, **Սռինչ** *s.* blast, hiss, whistle, sound, song.

Սռնակ, *ացս s.* axle-tree, axle.

Սռնակալ, *ի* S. **Սաթ**.

Սռնապան, *ացս.* leg-armour, greaves.

Սռնչանք S. **Շռնչան** & **Սռինչք**.

Սոտքան S. **Սոտիսս**; *-եմ vna.* to lie, to tell lies, untruths, stories; *-ուի* S. **Սոտիսուիւն**; *-բար ad.* falsely, mendaciously; *-գիր a.* false, mendacious, lying; *-գոյ a.* not existing, fancied, imaginary, chimerical.

Ստադ, *ի*, *-լոն*, *ացս. Gr. w.* stadium; furlong; *զվկայուիլն -ն ստանալ*, to gain the crown of martyrdom.

Ստգաս *a.* judging falsely; *-լեր-զաս*, *-լսոս*, *ացս a.* speaking lies, lying, mendacious; *s.* liar, impostor, fibber, story-teller; *-լսուսուիլ s.* lying tale, fictitious story, falsehood, untruth, imposture.

Ստածեմ S. **Տածեմ**; *-ծին a.* lie-inventing; romancing; *-ծումն* S. **Տածումն**.

Ստակարծ, *-ող a.* thinking falsely or erroneously; *-ուիլ s.* false opinion, fallacy, error.

Ստահակ, *ացս a.* wrongheaded, headstrong, petulant, insubordinate, undisciplined; impertinent, insolent; knavish, rascally, roguish; *-ս լսանալ*, to rebel; *-ս գնալ* or *-եմ*, *եցի vn.* to grow insolent, to become a rascal, to disobey, to revolt, to plague, to behave badly; *-եցուցիչ a.* rendering insubordinate; *-ուիլիւն s.* waywardness, insolence, petulance, insubordination, mutiny; *-լիք գնալ*, to behave in a disorderly manner.

Ստահռամբաւ *a.* renowned falsely.

Ստամբակ, *ացս a.* indocile, morose, disobedient, reluctant, untractable, froward, restive; austere, rude, harsh, rigorous, severe; *-եմ*, *եցի vn.* to oppose, to resist, to be obstinate, to disobey, to rebel, to be insolent; *-ուի s.* indocility, disobedience, insolence, rebellion; rudeness, severity, rigour.

Ստամք, *-ս*, *ացս s. Gr. w.* stomach; belly; *ոչ գոյ յիս – կերակրոյ*, I have a weak digestion; – *իմ ցաւի*, I have the stomach-ache; *-ական a.* stomachic, gastric; – *հիւթ*, gastric juice; *-ացաւ*, *ի a.* having a pain in the stomach; *s.* stomach-ache.

Ստայօգ, *ից* or *ացս a.* suppositious, false, feigned, fictitious, artificial, invented, fabulous, imaginary, chimerical, romantic, story-telling; *-ուիլ s.* fiction, feint, dissimulation, falsity.

Ստանամ, *ացայ vn.* to acquire, to gain, to obtain, to get; to have, to possess, to hold; to purchase, to buy: to create; *վերստին –*, to regain, to re-acquire, to recover; *փառս –*, to achieve glory.

Ստանձնեմ S. **Ընստանձնեմ**.

Ստանուկր *a.* pseudoclerical; *-նուն* S. **Սուտանուն**. [sence or oil of myrrh.

Ստաչեան, *խին s. Gr. w.* storax; es-

Ստատպատիր *a.* false, fallacious, fictitious; *-պատում a.* story-telling, romancing, fabulous, lying.

Ստացագիր *s.* receipt, discharge.

Ստացական *a.* acquired, possessed, adventitious; *gr.* possessive; created, made. [pier; purchaser, buyer: creator.

Ստացիչ, *-ցող s.* possessor, occu-

Ստացուած, *ոյ s.* purchase, acquisition, property, possessions, goods, substance, power: creature; **-աչատուԹիւն** *s.* great quantity of goods; S. **ԸնչաւէտուԹիւն**; **-ասէր** S. **Ընչասէր**; **-ատէր** *s.* owner, proprietor; **-ուԹիւն** *s.* riches, opulence. [session.

Ստացումն *s.* acquisition, gain, pos-

Ստացուցանել *va.* to cause to possess or acquire.

Սըստացուցանել *va.* to prove to be false, to render vain, to adulterate.

Ստաչք *· չից* S. **Ստացումն**.

Ստափառ *a.* infatuated with false opinions; **-ուԹիւն** *s.* false opinion.

Ստաքտիկէ *Gr. w.* S. **Ստաչնի**.

Ստէ֊ի, &c. S. **Ըստէ֊ի**, &c.

Ստեղադունդ *s.* go-cart.

Ստեղանամ, *ացայ vn.* to collocate or settle oneself.

Ստեղեմ *va.* to collocate, to place, to settle, to establish. [chants.

Ստեղի *s. mus.* Armenian modulated

Ստեղծ բանի *s.* poet.

Ստեղծաբանեմ *va.* to invent, to find out, to forge; **-բանուԹիւն** *s.* poetry; fiction, invention; **-դործ**, *ի s.* creator; **-դործական** *a.* creative; **-դործեմ** *va.* to create; **-դործուԹիւն** *s.* creation; **-գիր** *a.* innate, inborn; **-կան** *a.* created; invented, factitious, forged; plastic; **-կանուԹիւն** *s.* plasticity, moulding, modelling; **-կից լինիմ** *vn.* to be created together.

Ստեղծանեմ, **ծի** *va.* to create, to produce from nothing; to form, to figure; to find out, to invent, to contrive, to forge. [author.

Ստեղծիչ, **-ծող** *s.* creator; inventor,

Ստեղծուած, *ոց s.* creature; invention, production.

Ստեղծուածոց, *ք*, *ց a.* invented, devised, fictitious, false.

Ստեղծում, **ծի** S. **Ստեղծանեմ**.

Ստեղծումն *s.* creation; invention.

Ստէղ, *ղան* or *ղին*. *զուիք s.* branch, bough, shoot; stalk, stem, trunk; *anat.* focil; *gr.* dactyle; *mus.* key, stop; S. **Ստեղի**; *bot.* umbel; **- ծխոց**, pillar of smoke; **ստեղունք աչտանակաց**, branches of a candelabrum; **ստեղունք եղջերուաց**, antlers or branches of stags' horns; **ստեղունք դաշնակի**, keys, key-board, finger-board of a piano-forte; **- արձակել**, to branch out, to ramify; **-ածիդ** *a.* ramifying, ramified; **-աչափուԹիւն** *s.* dactyle meter; **-աւոր** *a.* branchy; **-իմ**, *եցայ vn.* to shoot, to sprout, to bud forth, to pullulate, to grow.

Ստեմ, *եցի vn.* to lie, to fib, to tell untruths, stories, to impose upon; to give the lie to, to belie; **- ուխտին**, to break one's promise, word or vow.

Ստեպղին, *պղոյ* or **նի** *s.* carrot; **վայրենի -**, parsnip; **վայրի -**, madder, athamantha. [35. 317 cubic feet).

Ստեր *s. Gr. w.* stere (cubic meter;

Ստերգուածուն *s.* perjury, false oath.

Ստերգուածն *s.* perjurer; *a.* taking a false oath, perjuring.

Ստերեր *a.* strayed, erred, roving, astray; **-եմ**, *եցի va.* to lead astray, to turn aside, to put out of the right way, to cause to err, to pervert; to distort, to wrest, to misinterpret, to misconstrue; **-իմ**, *եցայ vn.* to go astray, to be led astray, to leave the right path, to wander, to err, to fail; **-ուածն** *s.* deviation, wandering, error.

Ստերլին *s.* sterling.

Ստերջ, *ի* or *ոյ a.* sterile; **-անամ**, *ացայ*, **-իմ**, *եցայ vn.* to become sterile, barren, to be past breeding; **-ուԹիւն** *s.* sterility.

Ստեւ, *ոյ s.* hair, camel's hair; **-աԹափուածն** *s. chem.* unhairing, scraping off the hair; **-եղէն** *a.* of camel's hair.

Ստէծ *s.* weaver's small staves.

Ստէպ, *ստիպոյ*, *ովք* or *աւ s.* speed, haste, alacrity, diligence; *a.* frequent, instant; *ad.* frequently, often, instantly; **- -** *ad.* quickly, hastily; very often, continually, incessantly; **ստիպաւ** or **ստովք** *ad.* in haste, in a hurry, quick, fast, with great speed or alacrity; eagerly, hotly; **- կաց**, to persevere in, to be assiduous, stedfast in, constant in, to apply or addict oneself to.

Ստի, *ստուոյ s.* honour.

Ստիխար *s. Gr. w.* sticharium, Greek ecclesiastical garment.

Ստին, *ստեան*. *ք*, *ստեանց s.* breast, bosom; teat; *fig.* source, spring; **-ք արուի**, pap; **- կովու**, **ոչխարի**, &c., nipple, udder, dug; **ի ստեան**, at the breast; **մանուկ ի ստեան**, sucking-child; **գօտեւորեալ առ ստեամբ**, girt about the paps; **կերակրել ստեամբ**, to suckle, to give suck, to give the breast to; **դիել ը֊ս**, to suck, to draw the breast; S. **Ձաւուցանեմ**; **անկանիլ**

սոճանցն, forming or rounding of the breasts in adolescence; *հոալ սոճանց*, to give milk; *ի ծուծ սոճանն ցըն կախեալ*, hanging to her breast; *-ք անկան քեզ*, thy breast are fashioned; *յոյս իմ ի սոճանց մոր իմոյ*, my hope from my mother's womb.

Ստիպաբար, *-գոյն*, *-պէս* S. **Ստիպ** *ad.*

Ստիպեմ, *եցի va.* to press, to constrain, to oblige, to force, to necessitate, to pursue closely; to solicit, to urge, to hasten, to hurry, to expediate; *-իմ vn.* to be pressed, constrained, forced, obliged; to make haste, to hurry; *ստիպիմ ի սիրոյ սրտիս*, I cannot resist the desire to...

Ստիպողական *a.* pressing, urgent, imperious. [pressure.

Ստիպումն *s.* constraint, urgency,

Ստիւգական *a.* Stygian.

Ստիւրաք *s. Gr. w.* storax.

Ստիքերոն, *ոց s. Gr. w.* verse; *հինգ - գիրք*, the five poetical books of the Bible.

Ստիքս, **Ստիք** *s. Gr. w.* element, point, note; line, verse; *-եմ, եցի va.* to put or divide in verses, to versify.

Ստկեմ, *եցի va.* to adulate, to flatter.

Ստնահատոյց *a.* weaned.

Ստնանեմ, *եցի va.* to surmount, to prevail; to hurt, to injure, to wrong, to prejudice, to damage.

Ստնգամ, *ացի vn.* to be taken with a spasm; *-գանոտ a.* spasmodic; *-գանք s.* spasm.

Ստնդեայ or *ոց*, *դի* or *դեայ*, *դեայցիկ*, &c. *a.* at the breast, sucking; *- ազայ*, sucking-child; *- հասակ*, infancy; *-դեմ vn.* to suck. [*-ոց*, lullaby.

Ստնոտ, *ոց sf.* nurse, wet--; *երդ*

Ստոծանի *s. anat.* diaphragm.

Ստոյգ *s. Gr. w.* chanting of the psalms by alternate voices.

Ստոմ *s. Gr. w.* sword-edge.

Ստոման, *ոց*, *-իք*, *եաց s. Gr. w.* pot, pitcher; *- մի մեղու*, a cruse of honey.

Ստոյա, *յ s. Gr. w.* portico, porch.

Ստոյգ, *ուգաց a.* true, just, certain, sure, indubitable, assured, positive, infallible, veritable, real, authentic, genuine; *ad.* surely, certainly, assuredly, to be sured, by all means.

Ստոյկեան *a.* stoical; *s.* stoic; *- ա-կանդ*, stoicism.

Ստոր *s.* bottom, the under or lower part; *ի -*, under, underneath, below; *ի -է*, from under, from below or beneath; downwards.

Ստորաբաժանեմ *va.* to subdivide; *-բաժանումն s.* subdivision; *-բեր*, &c. S. **Վայրաբեր**, &c.; *-բնակ a.* living upon the earth; *-գետառ a.* earthly, terrestrial, mundane; *-գիր s.* inscription; signature; *-գրական a.* descriptive; *-գլուխ ad.* with the head downwards; *-գրեմ va.* to subscribe; to sign; to depict, to describe; to trace, to figure, to design; *-գրող s.* signer, subscriber; *-գրութիւն s.* subscription; signature; description; *-գաս s.* lower or inferior class; *-գաստական a. gr.* subjunctive; *-գասեմ va.* to submit, to place or put under; to subordinate; to subdue, to overcome; *-գրական*, &c. S. **Ենթագրական**, &c.; *-կախեմ vn.* to be hung up, suspended; *-կայ*, *ից a.* subaltern, inferior, subject, subordinate, serving; sublunary, terrestrial; *-կայեմ vn.* to be subdued, subject to; *-կայութիւն s.* submission, subjection, subordination; *-կէտ s.* comma; *-կտուր առնեմ va.* to shorten, to dock, to cut, to retrench; *-յին a.* inferior; terrestrial, mundane; *-ք s.* terrestrials, mortals, mankind; *-նախանձ* S. **Գետնանախանձ**; *-նկնիմ, կայ vn.* to fall down, to precipitate; to fall under, to submit, to yield, to be subject to, to undergo; *-նկեալ a.* subject, subdued; *-նշանեմ va.* to subscribe; *-ջնջեմ va.* to destroy utterly; *-ռաքեմ va.* to send down; *-սաբար ad.* affirmatively; *-սական a.* affirmative; *-սեմ va.* to affirm, to say yes, to consent, to confirm; *-սուզական a.* liable to submersion; *-սուզեմ va.* to submerge, to immerse, to send to the bottom, to ingulf; *-սութիւն s.* affirmation.

Ստորայ *s.* antarctic pole; comma.

Ստորագիրք S. **Գետնագիրք**.

Ստորեայք or *ըք*, *ըկից s.* sublunary or terrestrial things.

Ստորերկրեայ, *ց a.* underground; *a. s.* subterranean; *անգք -*, tunnel.

Ստորեւ *s.* the inferior part, the underneath; *a.* inferior, lower; *- or ի - pr. ad.* under, beneath, underneath, down, below. [or roller.

Ստորի, *ըոյ*, *ըից s.* weaver's beam

Ստորին, *ընոց a. s.* inferior, low; lower part or end, bottom; subterranean; tartarus, hell; *- Հայք*, Low-

er Armenia; – Ս. *ասրիք*, Cœlesyria; *-ք երկրի*, bowels of the earth; *ի -ս մըտանել*, to set, to go down, to disappear.

Ս. *տորմիք, միս s.* hidden places. [pear.

Ս. *տորնագոյն a.* lower, lowest.

Ս. *տորնակ, ացս s.* under garment.

Ս. *տորնակեան, -յին a.* inferior; earthly, terrestrial; *-քարշ* S. Գետնաքարշ.

Ս. *տորնեայք, ացս s.* S. Ս. *տորեայք* & Ս. *տորնին*; sublunarians.

Ս. *տորոգական a.* categorical; *-գիր, -ից s.* attribute; *-գիմ, եցի va.* to specify, to express; to ascribe, to attribute; *-գումարք s.* predicament, class; category, kind.

Ս. *տորովհնի Gr. w.* S. Ս. *ոչխ.*

Ս. *տորոտ, ից s.* foot of a mountain; skirt of a robe or cloak; train of a gown; *առ -ով լերինն*, at the foot of the mountain; *-աքարշ a.* trailing one's gown, clothed in trailing robes; *– պատմուճան*, trailing gown; *– զբօսանիք*, promenade in gown & train.

Ս. *տորուղի s.* tunnel.

Ս. *տորուստ, ի – ad.* from below, beneath or under.

Ս. *տուար, ացս a.* large, great, voluminous; thick, dense; strong, lusty; *gr.* harsh, close; *– գունդ, բանակ*, numerous, powerful army; *– ծանրութիւն*, great weight.

Ս. *տուարաբոյն a.* of great girth; *-թղթեայ a.* boarded; *-թղթեմ va.* to board; *-թուղթ s.* boards; pasteboard; *-գիտակ*, &c. S. *Հաստատուն գէտ*, &c.; *-ծառ a.* furnished with great trees; *s.* large tree; *-կարկառ a.* made of massive pieces or stones; very large, very voluminous; *-ձայն a. gr.* harsh, hard; *-ձեռն a.* great, numerous, powerful; *-մած* S. Թանձրամած; *-նամ, ացայ vn.* to thicken, to grow thick or large, to enlarge; to become or grow larger, bigger, stouter, fatter; to increase in size, to grow; *-սայր a.* thick & sharp-pointed; *-սաստղին a.* heavy-branched; *-ցուցիչ s. phys.* magnifying power; *-ցուցանեմ va.* to thicken, to enlarge; to augment, to increase; *phys.* to magnify. [ness.

Ս. *տուարութիւն s.* largeness, thick-

Ս. *տուգաբան a.* truthful, veracious; true, real, veritable; *s.* etymologist; *-ական a.* etymological; *-ապէս ad.* truly; *-եմ, եցի vna.* to tell the truth; to verify, to explain; to trace the etymology or derivation of a word; *-ութիւն s.* truthfulness, veracity; etymology; *-օրէն ad.* etymologically.

Ս. *տուգապար ad.* truly; *-գէտ a.* knowing thoroughly, well informed; certain, sure, true, certified, verified; *-գիր a.* authentic; written with certainty; *-գրեմ va.* to write with certainty; to rectify; *-գրութիւն s.* authentic writing; ratification; *-խօս a.* truth-speaking, truthful; *-հաւատ a.* orthodox; *-հմուտ a.* very erudite, learned, most expert or skilful; *-պատում* S. Ճշմարտապատում; *-պէս ad.* certainly, truly, verily, in truth, without doubt; *-տեսութիւն s.* sharp-sightedness; *fig.* keenness of vision.

Ս. *տուգեմ, եցի va.* to certify, to verify, to assure, to affirm, to aver, to prove; to examine thoroughly, to inform oneself of the truth of, to enquire, to ascertain; to trace etymologies.

Ս. *տուգիչ s.* verifier. [gies.

Ս. *տուգիս* S. Ս. *տուգապէս.*

Ս. *տուգն s. anat.* œsophagus.

Ս. *տուգութիւն s.* certainty, verity, assurance, verification.

Ս. *տուեր, ացս s.* shadow; *fig.* shadow, figure, sign; *-ք*, shade, manes, ghost, spectre, spirit; *սին –*, vain shadow; *-ք մահու*, shades of death; the dark grave; *-ք գիշերոյ*, the shades of night; *– երեկորեան*, the evening shades; *– եւ լոյս ի նկարս* (Լուսաստուերք), light & shade in painting, chiaro-oscuro; *– արկանել ի նկարս*, to shade a drawing; *իբրեւ զ– անցանել*, to pass away like a shadow; *իբրեւ զ– են կեանք մարդոյ*, life is but a fleeting shadow.

Ս. *տուերաբանեմ, եցի vna.* to speak darkly, with a veiled meaning; *-բանութիւն s.* circumlocution, ambages; *-բար ad.* obscurely, shadowy; *-բոյս s. bot.* shadow-grass; *a.* producing darkness (night); *-գիծ a.* shadowed, figured; *-գիր, -գրաց s.* sketch, draught, outline; draughtsman, pattern-drawer; *-գրեմ va.* to sketch, to rough-draw, to delineate, to trace; to draw, to represent, to figure; *-գրութիւն s.* sketch, delineation, outline; sciagraphy; *-խիրտ a.* skittish, starting; *-ծած եմ va.* to darken, to throw into the shade, to eclipse, to offuscate, to obscure, to dim, to tarnish; *-կան a.* sha-

dy, shadowy, obscure; figurative, symbolical; S. Ստուերանման; -կերպ *a.* shadow-like; figurative; -հոչուԹիւն *s.* sciamancy; -հալած *a.* dispersing shadow or darkness (light); -հոպ *s.* umber, umbra; -մած *a.* covered with shadow, shadowed, shady, dark, obscure; -մարտուԹիւն *s.* sciamachia; -նամ, ացայ *vn.* to be covered with shadow, immersed in shade, darkened, obscured; to grow cloudy, dark; -նեղկ S. Ստուերահոպ; -նիստ, նստած, -նստակաց *a.* sitting in the shade; living in obscurity; -չափուԹիւ *s.* gnomonics; -պատ S. Ստուերամած; -պէս *ad.* like a shadow; darkly, obscurely; -ուեմ *va.* to dim, to obscure; -ուեսակ *a.* shadow-like, dark, obscure; fleeting, passing; -տուն (Նկարատուփ) *s.* camera obscura; -րկեմ *va.* to shadow, to shade; to shade a drawing; -րկուԹիւն *s. geom.* projection; -ցոյց *s.* gnomon; -ցուցանեմ *va.* to cover with shadow, to shadow, to shade, to darken, to obscure; to hide, to veil, to overshadow; to give shade.

Սուտ *s.* falsehood, untruth, story, fib, falseness, falsity; ցուցանել զ-, to give the lie to; to belie.

Սքուռկ *a.* S. Սաղօս; adulating.

Սուռնգանեմ, եցի *vn.* not to like listen to, or consent to, to disobey, to contravene; -գանող *a.* indocile, disobedient; -գանուԹիւն or -ուանի *s.* contempt, disobedience, indocility.

Սուսքիկս *s. Gr. w.* water-sprout; top, whipping-top, peg-top.

Սպաս *Gr. w.* S. Զօրավար; -ելաս, &c. S. Սպարապետ, &c.

Սպասաւիճին or դիտ *s. Gr. w.* general's tent, habitation, or quarters, headquarters.

Սարկածին *a.* born of a slave; -ածել *a.* honouring slaves; -կին *a.* slavish, servile; -նամ, ացայ *vn.* to be or become a slave, a servant; -պէս *ad.* like a slave, slavishly, servilely; -ցուցանեմ *va.* to reduce to slavery, to enslave, to enthral.

Սարկեմ *vn.* to become a slave.

Սարկից *s.* fellow-slave.

Սարկուհի *s.* slavery, bondage, yoke, servitude, subjection.

Սրոքոտկն *Gr. w.* S. Սռնի.

Սրսմ *s. Gr. w.* strombus, turbinite, (a testaceous univalve).

Սրսվքիսկ *Gr. w.* S. Սուռքիսս.

Սրտակ, սարկաց *s.* slave; vassal, subject, serf; servant; - ընդածին, slave born in the house.

Սրտիեմ *va.* to spin round.

Սրտնամ, աՀայ *vn.* to repent, to regret, to rue, to be seized with repentance, touched with contrition.

ՍրտնաՀ or Ղուհի *s.* repentance, regret, concern, sorrow, grief, remorse, compunction. [pent.

Սրտնացուցանեմ *va.* to cause to re-

Սրաբերան S. Սայրասուր; -գլուխ *a.* long-headed; sharp-witted; - լեառն, pinnacled mountain; -զէն *a.* armed with sharp weapons; - կառք, chariots armed with scythes; -Թեւ *a.* acute-winged; - or -Թռիչ *a.* flying swiftly; -խաղ *s.* fencer; S. Զինախաղ, &c.; -խոցոտող *a.* killed, slain with a sword; -ծայր *a.* pointed, sharpened; -ծուԹի *s.* pestilence, plague, epidemy, contagion, mortality.

Սրակն *a.* keen-sighted, piercing-eyed; *fig.* clear-sighted, perspicacious; -ուԹի *s.* piercing sight; *fig.* perspicuity, clear-sightedness; -կոխ or -կոտոր առնեմ *va.* to put to the sword; -կտուց *a.* sharp-beaked; - կօշիկ, pointed shoe.

Սրահ, եց *s.* drawing-room, hall, saloon; curtain; church-porch, portico, court; corridor.

Սրահակ, աց *s.* small hall; small curtain, hanging, tapestry, arras; - հարսանց, curtained bed; -ածեւ *a.* curtain-shaped; -անք S. Սպղնկեան.

Սրահայեաց *a.* eagle-eyed; having a penetrating glance.

Սրաձայն *a.* shrill-voiced.

Սրամ *vn.* to desire earnestly, to long for, to sigh after.

Սրամահ առնեմ *va.* to kill with a sword, to put to the edge of the sword; - լինել, to fall by the sword; -սկրկ S. Սուսերամերկ; -սկա *a.* acuminated, pointed; very sharp or cold; -սիա *a.* acute-minded, sharp-witted, clear-sighted, subtle, penetrating, quick, ingenious; -սկեմ *vn.* to be well-tempered, hardened; -մտուԹի *s.* acumen, acuteness, clear-sightedness, subtilty, perspicuity, penetration, sagacity; -նամ, ացայ *vn.* to be pointed, sharp, to end in a point; to pass rapidly, to fly, to go quickly, to fleet away, to

rush on, to precipitate, to rush on headlong; to be soured, exasperated, to chafe at; *ի բաց* –, to disappear, to fly away, to vanish.

Սրանկիւն *a.* acute-angled; *s.* acute angle; – *եռանկիւն*, oxygon.

Սրաւար *a.* moving quickly, rapid, swift, impetuous, violent; *–լինի vn.* to go swiftly, to run rapidly, to hasten.

Սրասէս, *–լ*, &c. S. **Սրակն**, &c.

Սրբբեցուցանեմ *va.* to charm, to astound, to stun; *–բլինի vn.* to be raptured.

Սրափոդոս *a.* having the throat cut; *ad.* with one's throat cut; *–փուշ s.* bramble, briar.

Սրբաբան *a.* singing the Trisagium; *–եմ, եցի va.* to sing the Trisagium, to sanctify, to hallow, to laud; *–ութիւն s.* Trisagium, hymn; *–բար a.* holily; *–բերան a.* pure-mouthed; *–գիր s.* hagiographer; *–ք*, hagiographic books; *–գործ. ի a.* consecrating; sanctifying; *–գործեմ va.* to consecrate; to sanctify; *–գործութիւն s.* consecration; sanctification; *–գումար a.* composed of saints, venerable; *–գունդ a.* of holy assembly; *–գրեմ va.* to correct; *–գրիչ* or *գրող s.* corrector; *–գրութիւն s.* correction; *–գեղ s.* purgative; *– առնուլ*, to take a purgative, to purge; *– տալ*, to purge; *–զան a.* sacred; *s.* His Holiness, His Grace; *–զանեմ, եցի va.* to consecrate; to deify, to idolize; *–զգեստ a.* clothed in a holy or white raiment; holy, pious, godly, divine; *–զնաբանութիւն s.* hagiology; *–զնագիրք s.* Holy Writ, Bible; *–զնական* S. **Եկեղեցական**; *–զնութիւն s.* holiness; *– ձեր*, Your Holiness; *–լոյս a.* enlightening the spirit, of spiritual light, pure, holy; *–կան a.* holy, pure, chaste; *–կեաց, եցայ, –կրօն a.* irreproachable, pure, chaste, godly, saintly, saint-like, holy; *–կցորդ a.* partaking of holiness; *–համ a.* calm & gentle, clear & sweet; *–հայեաց a.* pudic or modest-looking, pure; perspicacious; *–հեծ a.* leading to holiness, sacred; *–ձայնեմ* S. **Սրբաբանեմ**; *– ձիգ a.* abstaining rigorously; *–մատոյց a.* offered piously, with reverence; *–մաքուր a.* very pure, holy; *–միտ a.* holy-minded, pure, pudic; *–մտեմ vn.* to have a pure heart or mind; *–մտութիւն s.* holy-mindedness.

Սրբան, ի *s.* anus, fundament; * *–ք s. med.* lochia, (evacuations from the womb after childbirth).

Սրբանամ, ացայ *vn.* to be holy, sacred, consecrated or set apart, to consecrate or devote oneself; *–նուէր* S. **Սրբամատոյց**; *–պահ a.* containing relics: fasting rigorously; *s.* reliquiary, shrine; *–ք* or *–պահութիւն s.* rigorous abstinence; *–պէս ad.* holily, without stain, chastely; *–պիղծ a.* sacrilegious; *s.* profaner; *–պղծութիւն s.* sacrilege, profanation; *–ջունջ* or *ջինջ* S. **Բնաջինջ**; *–ասց*, &c. S. **Սրբաբան**, &c.; *–սէր a.* fond of holiness, loving chastity; *–սիրտ a.* holy-hearted; *–սրբեալ, –սնունդ* or *սուն a.* brought up in piety, godly, pure; *–վայելուչ a.* fit for saints; *–վայր s.* holy place; *– տաճար*, august temple; *–տաշ a.* well polished, bright; *–տեսիլ a.* seeing clearly; of calm, pure, holy aspect; *–տուն s.* vestry-room, sacristy; *–տուփ s.* cyborium, pyx; *ծածկոյ –տփոյ*, pyx-cover; *–րան s.* sacred asylum, sanctuary; temple, church, &c.; *a.* sanctifying, expiatory; *–րար, ացի a.* sanctifying, saving, wholesome; *– շնորհք*, sanctifying or saving grace; *–յարմուն s.* sanctification; *–յուցանեմ va.* to sanctify; to consecrate; to canonize; *–յուցումն s.* sanctifying; consecration; canonization; *–փայլ a.* shining in holiness, pure, clean, holy; * *–քար s.* polished marble; *–քննիչ s.* inquisitor; *–քնութիւն s.* inquisition; **Սուրբ –թէ**, the Inquisition, the Holy Office.

Սրբեմ, եցի *va.* to sanctify, to consecrate; to purify; to clean, to wipe off, to wipe dry, to spunge up; to expiate; to offer, to dedicate; to observe, to keep religiously; *med.* to absterge, to cleanse, to deterge; *– զմօրուս*, to shave the beard; *– զեղջն դունս*, to pare the nails; *– զծուս*, to prune, to lop; *հրով –*, to refine by fire; *– զցորեան*, to winnow.

Սրբիկ S. **Սպրկիկ**.

Սրբիչ *a.* sanctifying; purifying, cleaning; *med.* abstergent; *s.* razor; *– ձեռաց*, towel; *– բաճախի*, the purificatory.

Սրբիկեր *a.* abstaining from meats.

Սրբութիւն *s.* holiness; purification; purity, cleanliness, neatness; expiation; offering; sanctuary; * Communion; *fig.* chastity, modesty; innocence,

integrity, candour; *med.* abstersion; –*-Ըէ*ց or –*-ութ*, the Holy of Holies; –*-Ըէ*ց or *-ութ* –*-է*ց, most sacred; *յարկ* –*յ-Ը*, temple, church, &c.; –*ձեր*, Your Holiness; –*-Ըէ* *ad.* holily.

Ս*ըբուհի af.* holy; *sf.* saint; Holy [Virgin.

Ս*րեան*, *-ք s. pl.* swords.

Ս*րեղջիւր a.* sharp-horned.

Ս*րեմ*, *եցի va.* to grind, to sharpen, to whet, to point, to set, to give an edge, to acuminate; *fig.* to spur, goad or urge on, to stimulate, to rouse up, to excite, to stir.

Ս*րընթաց a.* running or flowing violently, impetuous, rapid; –*գետ*, rapid river; –*իւք գալ*, to hasten, to run with the utmost haste; –*ութ-Ը s.* rapid course, impetuosity.

Ս*րթամ vn.* to run out of breath.

Ս*րիկայ*, *լց a. s.* ruffian, rascal, scoundrel, varlet, hired-assassin, brig- [and.

Ս*րիկան s.* minium.

Ս*րինգ*, *սրնգաց s.* flute; flageolet; fife; syringe; – *հաւորսաց*, bird-call; – *հովուական*, shepherd's pipe, reed; *նուագել սրնգաւ*, to play the flute; to pipe.

*Ս*րծիլ s.* goldsmith's pincers.

*Ս*րճակաթ s.* coffee & milk; –*նոց s.* coffee-pot; –*ատան*, *աց s.* coffee-plantation; –*բան s.* coffee-house; – *ի պանդոկի*, coffee-room; –*բար*, *աց s.* coffee-house keeper.

Ս*րճենի s. bot.* coffee-plant.

Ս*րճիա s. chem.* caffeine.

Ս*րնգահար*, *աց s.* flute-player.

Ս*րնգեմ vn.* to play the flute; to hiss, to whistle; to bray?

Ս*րոհանդ s. bot.* St. John's wort.

Ս*րովբէ*, Ս*րոբէ*, *լց s. H. w.* seraph; –*ք*, seraphim.

Ս*րովբէաբնակ*, –*գաւիթ a.* where the seraphim dwell; –*գումար*, –*դունդ*, –*խումբ a.* where the seraphim assemble; *s.* chorus of seraphim; –*կան a.* seraphic; –*մաքուր a.* pure, holy as a seraph; –*նման a.* seraph-like; –*նշան a.* representing the seraphim; –*պահ a.* guarded by seraphim; –*ջոկ a.* crowded by seraphim; –*սարսս* S. Ս*րովբէանման*; –*տպատ a.* served by seraphim; –*տես a.* seraph-seeing (Isaiah); seraph-figured (saint Mesrob); –*տիպ a.* resembling a seraph; –*փակ a.* surrounded or guarded by seraphim.

*Ս*ոսկիկ s. zool.* coddy-muddy, larus.

Ս*ոց*, *ի* S. *Ցեսան*.

Ս*րուակ*, *աց s.* phial, flagon, bottle; cruet; gauge; – *վկրտաբուժից*, cupping-glass.

Ս*րուքթիւն s.* sharpness, acuteness, keenness, point; subtilty; rapidity, velocity, speed, celerity; – *մտաց*, acumen; – *ձայնի*, shrillness.

Ս*րուկ a.* rather sharp; *s.* flageolet.

Ս*րումն s.* sharpening, setting, grind-

Ս*րունկն a.* good-, sharp-eared. [ing.

Ս*րունք*, *նից s.* leg, shank.

Ս*րսկաստան*, *ից s.* cabinet, lady's private room, boudoir; nuptial bed, thalamus; bed-curtain.

Ս*րսկաւան*, *ից s.* perirrhanterium; holy-water pile.

Ս*րսկեմ*, *եցի va.* to sprinkle, to be–, to asperse, to water, to spill, to shed, to spirt out, to bathe lightly.

Ս*րսկիչ s.* aspersorium, aspergile; holy-water sprinkler.

Ս*րսկումն s.* aspersion, besprinkling.

*Ս*րտաւ s.* frozen snow-flake.

Ս*րտաբախ a.* palpitating; –*լինել*, to palpitate; –*բեկ a.* broken-hearted, discouraged, dejected, despondent; astonished, frightened; – *առնել*, to dishearten, to discourage, to deject, to take away a person's courage, to disconcert; to dismay, to frighten, to strike with astonishment; –*լինել*, to be broken-hearted, disheartened, down east, dispirited, desponding, to lose or want courage; to be frightened, dismayed; –*բեկեմ*, –*բեկիմ* S. Ս*րտաբեկ առնեմ*, *լինիմ*; –*բեկութիւն s.* faint-heartedness, dejection, despondency, discouragement, consternation; –*գիտ a.* knowing all hearts; –*գին a. ad.* with all one's heart; –*գոչ a.* crying, imploring heartily; –*դուռք s. anat.* auricles of the heart; –*թափ a.* disheartened, dismayed, struck with consternation; –*թափութիւն s.* consternation, dismay; –*թունդ* S. Ս*րտաբախ*; –*կիր a.* hearty, sincere; *ad.* heartily, sincerely; –*խոց a.* heart-sick, deeply afflicted; –*կամ a.* very desirous, anxious, longing for, amorous; – *առնել*, to make one's mouth water; to inflame with desire, to enamour; –*կէզ a.* heart-broken, –wounded; –*կիզեմ va.* to grieve deeply, to break one's heart; to rend the heart, to harrow;

-կոտոր or *կատր* S. **Սրտաբեկ** & **Սրտաթափիմ**; *-կրանք s. anat.* pericardium; *-հաճոյ a.* grateful, delightful, pleasing; *-հանուքն s.* bantering, jeering, mocking; *-ձեւ a.* heart-shaped; *-ձիլիկ* S. **Սրտաշարժ**; *-յօժար ad.* willingly; *-նամ, ացայ vn.* to take heart or courage, to be inspirited; *-շարժ a.* pity- or heart-stirring, pitiable, grievous, touching, moving, affecting; *-պատառնեմ va.* to strike with consternation, to terrify, to appal; *-լինել*, to be struck with terror, to be dismayed, greatly afraid; *-պինդ a.* re-animated, encouraged; courageous, intrepid; *-պնդեմ va.* to re-animate, to encourage, to inspire with courage, to revive, to put new spirits into, to raise again or restore a person's spirits; *-պնդիմ vn.* to be re-animated, to take courage, to recover one's spirits; *-պնդութիւն s.* bravery, courage, heart, boldness; *-ռիմ vn.* to take to heart, to get angry, to chafe; *-ռուչ a.* touching the heart, moving, affecting, tender; touched, moved; eager, desirous, burning for; angry, displeased, shocked, wounded, exasperated; heart-offending, mournful, heart-piercing; *-տես a.* knowing the thoughts of the heart; *-տրոփ a.* palpitating, trembling for; desirous, longing for; *-ցաւ a.* heart-sick; compassionate, sorry, afflicted; *-ցաւութիւն s.* compassion, pity; distress, anguish, grief; *med.* heart-burn; *-ցաւ ad.* compassionately, pitifully; *-ցաւցանեմ va.* S. **Սրտապնդեմ**; to affect, to touch.

Սրտեայ *a.* courageous, intrepid, spirited, bold, lively; *այր -*, a man of heart. [ent, tender.

Սրտեռանդն *a.* ardent, eager, fervent.

Սրտկեղ *a.* heart-burning, --rending, --wounding, poignant, bitter.

Սրտհեշտութիւն *s.* heart's ease.

Սրտմտական *a.* choleric, irascible; *-ն s.* irascibility.

Սրտմտեմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to lose one's temper, to be angry, out of all patience, indignant, in a passion, provoked, irritated, exasperated, enraged; *սրտմտեցաւ բարկութի՛ն յոյժ*, he was seized with rage; *-եցուցանեմ va.* to make angry, to put in a passion, to irritate, to enrage, to exasperate, to put out of all patience, to excite to anger, to vex, to plague.

Սրտմտութիւն *s.* indignation, passion, vexation, anger, ire, spite, wrath, rage; *չկրնացի զբոց -ել*, to stifle, smother or suppress the fire of one's indignation; S. **Հրաբորբոք**.

Սրտնեղիմ, &c. S. **Նեղասրտիմ**, &c.

Սրտնիմ, Սրտնուտ, &c. S. **Սրտմտիմ**.

Սրտուկ *s.* little heart; *bot.* sap. [&c.

Սրտցաւութիւն *s.* cardialgy; S. **Սրտաց-**.

Սփածանեկն *s.* cincture, apron, linen girdle; dressing-gown. [apron.

Սփածանեմ *va.* to gird with an

Սփածանիմ, ծայ *vn.* to put on an apron, to gird oneself with a cloth; to put on, or to wear a dressing-gown; *քուրձս -*, to clothe oneself in sack- or hair-cloth. [ing with.

Սփածումն *s.* the girding, or clothing

Սփարիմ S. **Փարիմ**.

Սփիւռ, Սփիւռեա *a.* spread, dispersed; diffuse, extended; sporadical; *ad.* scattered about, spread here & there; *- ծախիլ*, profusely, with great expense, splendidly; *-ք s.* dispersion, spreading out, scattering; the Sporades; dispersed nations; *ի -ս ծաւալել*, to disperse, scatter or spread everywhere.

Սփիւրիռ *Gr. w.* S. **Սիրիղ**.

Սփոփ S. **Սփոփանք**.

Սփոփական *a.* relieving, cheering up, consolatory, comfortable.

Սփոփանք *s.* relief, alleviation, solace, ease, consolation, soothing, comfort, balm; diversion, recreation.

Սփոփեմ, եցի *va.* to relieve, to allay, to ease, to soothe, to assuage, to console, to comfort, to soften, to appease; to rejoice, to divert, to recreate; *- զմիշտս*, to calm, to assuage, to charm away, to beguile one's sorrow or grief.

Սփոփութիւն, -ումն S. **Սփոփանք**.

Սփռեմ, եցի *va.* to spread, to disseminate, to disperse, to scatter, to strew, to sow, to propagate, to diffuse; to pour out or forth, to open; *սփռել ծաղիկս*, to strew with flowers.

Սփռիչ *s.* iron-bar, cross- or crow-bar, tenon. [expansibility.

Սփռողական *a.* expansive; *-ութի՛ն s.*

Սփռոց, ոց *s.* table-cloth.

Սփռումն *s.* expansion.

Սփրիւռ, ոց *s. Gr. w.* basket.

Քանչանամ, ացայ *vn.* to admire, to

be admired, astonished, amazed, surprised, to wonder at, to marvel, to be wonderstruck, entranced, in extacy.

Սքանչանք, *-չացումն s.* admiration, wonder, astonishment, amazement, ravishment, extacy.

Սքանչացուցանեմ *va.* to render admirable, to make wonderful, to astonish, to surprise, to amaze, to ravish, to strike with wonder, to enrapture; *-ցուցիչ a.* charming, surprising, ravishing, bewitching, wonderful.

Սքանչելաբար S. **Սքանչելապէս**; *-գեղ a.* of surprising beauty, charming, graceful, fine; *-գործ s.* thaumaturgus, wonder-worker; *a.* miraculous, prodigious, wonderful; *-գործեմ vna.* to do wonderful things, to work miracles; to do miraculously or wonderfully well; *-գործութիւն s.* doing wonders, working miracles; prodigy, miracle, portent; *-զօր a.* of prodigious power, wonderfully strong, admirable in strength; omnipotent; *-լուր a.* worthy to be heard; *-ծին a.* miraculously bringing forth; *-կան* S. **Սքանչելի**; *-կերպ a.* astonishing, surprising; of an admirable form or aspect; *-հրաշ a.* prodigious, stupendous, wonderful, marvellous, divine; *-շուք a.* wonderful, superb, majestic, very glorious, imposing; *-պայծառ a.* magnificent, very splendid, brilliant, dazzling; *-պատում a.* related or told wonderfully well; S. **Հրաշապատում**; *-պէս ad.* admirably, delightfully, astonishingly, marvellously, wonderfully, divinely, excellently, pre-eminently, to admiration; by a miracle, miraculously, prodigiously; *-տես*, *-տեսիլ* or *տեսիկ a.* charming, ravishing, beautiful to behold, imposing, delighting the eye, graceful, superb; *-րար* S. **Սքանչելագործ**; *-րուեստ a.* admirable, stupendous; *-ցուցանեմ va.* to render admirable, marvellous; *-փառ* S. **Հրաշափառ**.

Սքանչելի *a.* admirable, wonderful, astonishing, surprising; prodigious, marvellous, miraculous; charming, excellent.

Սքանչելիք, *-լեաց s.* sign, miracle; prodigy, wonder, marvel, phenomen; *-լիս առնել*, to perform or work miracles; *fig.* to do wonders; *ո՛վ -լեացս int.* wonderful! marvellous! stupendous! good Heavens! Goodness gracious!

Սքանչելութիւն *s.* excellence.

Սքանչուեմն, **Սքանչք** *s.* admiration, wonder; *ի -չումն կրթիմ*, to be amazed, astonished, surprised.

Սքեմ, *ի*, *ս* *s. Gr. w.* monk's dress, monkish habit; S. **Զեբ**; *- առնուլ*, to become friar, to turn monk; (*կուսաց նաց*) to take the veil; *թողուլ զ-*, to throw off the cowl; *ոչ եթէ - հինչ առնէ կրօնաւորս*, 't is not the cowl that makes the friar; *-աձեւ* S. **Սքեմաւոր**; *-առութիւն s.* the taking the religious habit; *-արկիք s.* the ceremony of giving or taking the habit or the veil; *-աւոր a.* dressed in a monkish habit; *s.* monk or nun; *-աւորիմ* S. **Սքեմառնում**; *-աւորութիւն* S. **Սքեմառութիւն**.

Սքինոս, *ի s. Gr. w.* sedge, rush; rush-rope.

***Սքլիմ** *vn.* to be mute with fear or astonishment.

Սքող, *ից s.* veil; vest.

Սքոլաստիկոս *a. s. Gr. w.* scholastic.

Սքողեմ, **Սքօղարկեմ**, *եցի va.* to veil, to muffle up, to cover with a veil.

Սքողումն *s.* act of veiling, covering, wrapping up.

Սօթ S. **Սրտուկ** *bot.*

Սօկեր, *ից s. Fr. w.* shoe; *երկաթագամ -ք*, hobnailed shoes.

Սօս, *ից s.* plane-tree, platane; white poplar; *a. fig.* stately, lofty, haughty, proud; clear (colour); *- երթվար*, high-mettled, prancing, fiery or spirited horse.

Սօսանուկր *a.* offered to plane-trees; *-սպրաս a.* platane-like, sumptuous, elegant.

Սօսաւիւն, **Սօսափիւն** *s.* noise, murmur, sough, breath; trembling, agitation; *- սաղարթոց*, rustling of the leaves; *- հողմոյ*, hollow or rumbling noise of the winds.

Սօսափիմ *vn.* to tremble with fear.

Սօսի S. **Սօս**.

Սօսիւն *s.* murmuring of the breeze.

Վ

Վ (*vēv*) *s.* the thirtieth letter of the alphabet, & the twenty fourth of the consonants; *վ*, *ՅՎ*, three thousand; three thousandth.

— It is often used at the beginning of words, & sometimes at the end, but very rarely in the middle.

— In consequence of the similarity of its pronunciation, it is often confounded with *ւ* & *ու*; for example: *երիվար–երիւար*, *վավաշ–վաւաշ*, *օթեվան–օթեւան*. *բուրվառ–բուրուառ*, *Թվաիան–Թուաիան*, &c.

— It is frequent in proper names, as **Վարդան**, **Վասակ**, **Վազարշ**, &c. Vartan, Vassages, Valarces, &c., and in those cases where the Greeks use ου or β; the Armenians anciently used *բ* instead of the Greek β, but in later times *վ* was substituted in order to approach the Greek pronunciation; as: *Բասիլիոս–Բարսեղ–Վասիլ*, *Բասիլևսկոս–Վասիլևսկոս*, *Բեկտոր–Վիկտոր*, &c. The Greek ω answers to our *ով*, ου or ô long, & ο to *ո*, also written *աւ*.

***Վագ** *s.* mill-conduit.

Վագեմ S. **Ումրամ**.

Վագրաձի *s.* streaked, striped, brindled horse; zebra.

Վագր, *գեր*, *երաց s.* tiger; *մատակ –*, tigress; *կորիւն վագեր*, tiger cub; *–ակերպ a.* tiger-shaped.

Վազ, *ք*, *ից* course; leap, jump, gambol, caper, antics, gallop; palpitation; *a.* neighing after; *ի –*, *– առ – ad.* swiftly, at full speed; hy fits & starts; *ս առնուլ*, to run, to gallop, to gambol, to frisk about, to play antics.

Վազեմ, *եցի vn.* to run swiftly, impetuously; to leap, to bound, to spring or dart forward, to clear at a single bound; to overstep, to surpass, to transgress, to trespass; *– սրտի*, to flutter, to throb, to palpitate; *– զմամբ*, to revolt against; to despise; *ի բաց –*, to pass away, to fly away; *յօրէնսն –*, to inveigh against the law; *վազեալ անցանել*, to overpass, to cross, to leap over, to outleap; *յաշտուիեամն – վառս*, to lift up the horns against, to rebel, to rise in rebellion; to get proud, to become presumptuous.

Վազեցուցանեմ *va.* to cause to run.

***Վազնաւ**, *ի s.* cream cheese; curds.

Վազում *s.* running, course.

Վազվազեմ *vn.* to skip or frisk about, to run here & there.

Վազք S. **Ումահք**.

Վաթարիկ S. **Վաստար**.

Վաթանականպնեան *a.* of sixty cubits; *–ամեայ a.* sixty years old; *–ամեան*, *–ենից*, *–ամենի a. s.* sexagenarian; *–պատիկ a. ad.* sixtyfold, sixty times as much; *–ուրց a.* containing the number

Վաթանեակ, *եկից s.* three score. [sixty.

Վաթաներորդ *a.* sixtieth; s. sexagesi-

Վաթանեքեան *s.* all the sixty.

Վաթանիցս *ad.* sixty times.

Վաթսուն, *ամեայ a.* sixty.

Վախ, *խից s.* steep place, precipice; * S. **Երկիւղ**; *– ի –է a.* steep, cragged; *ի –ից արկանել*, *ընկենուլ*, *մղել* or *հոսել*, to precipitate, to throw headlong down; *անկանիլ* or *մղել ի –ից*, to be cast down a precipice.

Վախեմ, *–եցուցանեմ* S. **Երկնչիմ**, **Երկեցուցանեմ**.

Վախկոտ, *–ութիւն* S. **Երկչոտ**, *–ութիւն*.

Վախճան, *ի s.* end, term; end, scope, object; issue, event, end, result; accomplishment, finishing, conclusion, close; end, extremity; end, demise, decease, death, exit; *ցմեծ –*, long time, a long while; *–, ի –ի ad.* in fine, finally, at last, at length, after all, in the last place; *ց–*, to the end; *ի – ամին*, at the year's end; *ի –ի աւուրց*, in the future; *ի – աւուրցս այսոցիկ*, in these latter times; *– բանից*, in a word; the pith of my argument; *– է հաս նմա*, he died; *ընկալաւ զարժանահաման –*, he died as he merited; *ի – կենաց իւրոց*, in his last days, towards the close of his life; *մերձ ի –լինել*, to be at one's final agony; *– առնուլ*, to draw to a close or end, to cease, to end, to expire; *– առնել*, to make an

end of, to put an end or term to, to come to a conclusion, to decide, to end; *առնել զոք ի –*, to send to perdition, to put to death; – *դնել*, to bring to a close, to conclude, to terminate, to finish, to end.

Վախճանական, *–ուր a.* final, last; having an end.

Վախճանեմ, *եցի va.* to finish, to put an end to, to terminate, to end, to conclude, to accomplish, to achieve, to consumate; to execute, to kill; – *զաւուրսն*, *զկեանս*, *–նեալ զաւուրս իւր մեռանիլ*, to end one's days, one's life, to make one's exit, to depart this life, to die.

Վախճանեցուցանեմ *va.* to take away life, to slay, to put to death, to kill.

Վախճանիմ, *եցայ vn.* to pass from life to death, to expire, to breathe one's last, to die; to be finished, consumed, to be drawing to a close, to terminate, to end; – *լցեալ աւուրբք*, to die full of years, to die very old; *–նեալ a.* dead, deceased, departed, defunct. [abrupt, precipitous.

Վախռուտ *a.* steep, rugged, cragged,

Վախվխեմ S. *Երկնչիմ.*

Վականակ, *ացս a.* in season, ripe.

Վակաս, *ի s.* superhumeral, amice or amict of the Armenian priests; ephod, high priest's girdle; – *լանջաց*, deacon's stole; *–ակիր*, *–աւոր a.* wearing an amice or an ephod.

Վակասիր *a.* sticking.

Վակժոյժ լինիմ, **Վակժուժեմ** or *ժիմ vn.* to grapple, to clutch strongly with the hand, to lock one's arms round, to hug, to hold fast on, to cling

Վայ *int.* ah! o! alas! [to.

Վահագն *pn.* Vahaken; Hercules; Apollo.

Վահան, *ացս s.* shield, pavice, buckler; *mech.* lid, cover; *pn.* Vahan; S. *կուժի*; *բառնալիք –ի*, handle of a shield; – *հաւատոյ*, *օրինաց*, shield, defender of the faith, of the law; *–ապրօշ a.* carrying a buckler; *–ակ*, *ացս s.* small shield, target; shield-shaped clasp; tinsel, spangle; – *երեսաց*, visor; *–ակիր s.* esquire; S. **Վահանաւոր**; *–ակից s.* fellow-soldier; *–ակոձիկ s. anat.* thyroid cartilage; *–ակցուիմ s.* battle array; *–ածուկն s.* turbot, dab, brill; *–ամարտուիմն s.* fight between shield-bearers; *–ավոր a.* armed with a shield; *–աւոր a.* furnished with a shield; *s.* shield-bearer; *–աւորիմ vn.* to be armed or furnished with a buckler; *–ափակ*, *ացս a.* protected by a buckler; *s.* trench fortified with shields; – *առնել*, to cover, protect or defend with a buckler; *–ընկեց լինիմ vn.* to throw away the shield, to throw down one's arms.

Վաղ *a.* ancient, old, former; *ad.* anciently, formerly, once on a time; early, betimes, soon, quick; **s.* tomorrow; – *քաջ*, very early; – *քաջ ընդ առաւօտն*, at the break of day or of dawn, at the peep of day, very early in the morning, at dawn; – *ուրեմն*, in byegone times, of old, long ago, a long time ago; *ի – ժամանակս*, anciently, formerly; *ի – ժամանակաց*, time out of mind; – *ընդ փոյթ*, soon, quick; forthwith, directly; – *կամ անագան*, *եթէ – եթէ անագան*, sooner or later; *ոչ կարի – ոչ յոյժ անագան*, neither too soon nor too late; *ոչ – խոկ ասացի քեզ*, did I not tell you before?

Վաղագոյն *a.* sooner; prior, before; *քան զբանն – եղեւ գործն*, no sooner said than done; *–զեկեցց* S. **Կանխագէկեցց**; *–զրաւ a.* frail, perishable; *–թառամ* or *թառչամ a.* soon withering or fading away; *–կատար s. gr.* plu-perfect tense; *–կարծ* S. **Յանկարծ**; *–կարծեմ vn.* to conjecture, to surmise.

Վաղակաւոր *s.* dagger, poniard; sword, sabre, hanger, cutlass, scimitar; *a.* sworded, armed with a sword or dagger.

Վազահաս *a.* arriving early, quick, prompt; early, precocious, premature, untimely; *–հասիկ a.* arriving early; *–հասուցիչ s.* prematureness, precocity; *–հասուկ a.* early, precocious; blooming early; *fig.* inconstant, fickle-minded, unsteady, versatile; *–հոգակ a.* provident; *–հոսիւ մահ s.* premature death; *–մահ*, *–մահուկ a.* dying prematurely, young; – *լինել*, to die prematurely, young, before the time, in the bloom of one's youth, in the prime of life; *–մեռ*, *ռիկ* or *ռուկ* S. **Վաղամահ**; *– մահ*, premature death; *–մեռուկ s. bot.* juncus rotundus aromaticus, schœnanth; *–մուանիկ բաղք s.* disposition to marry early; *–յառ* or *գոս a.* satiating quickly; *–յարոյց a.s.* early-riser; – *լինել*, to be up very early;

-նգիկ or *յուկ a.* passing, transitory, perishable, ephemeral, fugitive, instantaneous, momentary; *-հիջ a.* extinguishing quickly; *-պատիր a.* easily deceived or duped; *-ւեր a.* soon ruined; *-փոխուկ լինիմ vn.* to be unstable, fickle, changeable; *-փուլ a.* soon falling or perishing; *-փուտ a.* quickly rotting, corruptible.

Վաղեմի *a.* ancient, old, antiquated.

Վաղեվիճաց *a.* soon ripe, early.

Վաղ ըստ փոյթ S. **Վաղ.**

Վաղժամանակեայ or *կեան* S. **Վաղեմի**; *- հնութիւն*, antiquity.

Վաղիւ, ղուի *s.* to-morrow, next day, the following day; - or *ի -, ի - անդր*, the morrow, the day after, on the morrow, to-morrow; *ի - անդր յետ մահու նր*, the day after his death; *վր երկիւղի վաղուեանն*, for fear of the future; *դինի վաղուին*, after to-morrow; *ի միւս -ն, ի միւսում -*, the day after to-morrow; *վաղուընէ ի - առնել*, to put off from day to day.

Վաղհասուկ S. **Վաղահասուկ.**

Վաղճան S. **Վախճան.**

Վաղինջականութիւն *s.* antiquity. [since.

Վաղինջեան, ի -ջենէ հետէ *ad.* long

Վաղինջուց *a.* ancient, old; *-, ի - or ի - հետէ ad.* anciently, formerly, long since; *ի - ժամանակաց*, of yore, time out of mind, from time immemorial.

Վաղորդայն, ոյ or *ի a.* morning; *-, ի - ad.* in the morning, early.

Վաղորդեայն, Վաղուեան *a.* of to-morrow; *ի վաղորդեայն աւուրն*, the day following; *ի վաղուեան գիշերին*, to-morrow night.

Վաղու եւս, Վաղուց, ի Վաղուց, ի Վաղուց հետէ *ad.* already, formerly, a long time ago, anciently; long since.

Վաղուց *a.* ancient, old, of yore, of other times. [swiftly, rapidly.

Վաղվաղ *ad.* quickly, very fast,

Վաղվաղակի *ad.* soon, directly, suddenly, incontinently, immediately, in haste, in a hurry.

Վաղվաղաւուս *a.* quicksighted; *-ւոր a.* smart, nimble, quick, ready, active.

Վաղվաղեմ, եցի *vn.* to haste, to hasten, to be in haste, to make haste, to be quick, to be hasty or precipitate.

Վաղվաղընկէց *a.* throwing hastily.

Վաղվաղկոտ, Վաղվաղուկ or *ղուն a.* hasty, quick, lively, brisk, ready, speedy, prompt, precipitate.

Վաղր, ղեր *s.* sabre, cutlass, hanger; S. **Սակր**; *-աւոր a.* armed with a sabre.

Վաղցասումն *a.* easily offended, touchy, hasty, irascible, passionate, wrathful; *- լինել*, to be hasty, irascible, quick to get angry, easily [provoked.

Վաղ քաջ S. **Վաղ.**

Վաճառ, ացի or *ուց s.* business, trade, commerce, dealings, merchandise, goods, wares, commodities; market, sale, purchase; market-place, hall, mart, fair; *-ք*, provisions; S. **Մեծաքանակ; փոքրաքանակ -**, retail trade; *ի - արկանել*, to sell, to put up or offer for sale; *- լինել*, to be sold, to be on sale; S. **Չաուանիմ.**

Վաճառաբերեմ *va.* to import; *-բերութիւն s.* importation; imports; *-գիր s.* bill; *-խաբեալ s.* cheat, swindlery; *-կան s.* merchant, trader; tradesman, shopkeeper, dealer; *մեծաքանակ կամ փոքրաքանակ -*, wholesale-, retail-dealer; S. **Ներս**; *-կանութիւն s.* commerce, trade, dealings, business; *- առնել*, to carry on commerce, to trade, to deal, to traffic; *-կից s.* partner, correspondent; *-կուր a.* selling or sold wretchedly; *- առնել*, to sell; *- լինել*, to be sold; *-կցութիւն s.* partnership, company; *-հանեմ va.* to export; *-հանութիւն s.* exportation; exports; *-նոց s.* market, bazaar; mercery; *-շահ a.* commercial, mercantile, trading; *s.* opulent merchant, rich treader; *- քաղաք*, mercantile city; *- լինել*, to trade, to deal, to traffic, to gain; *ի - արկանել* or *-շահիկ լինել*, to invest in trade, to speculate; *-շահութիւն s.* gain, lucre, profit; S. **Շահաւաճառութիւն**; *կենցաղոգուտ -*, benefit that commerce confers on the world; *-պետ s.* provost of the guilds; *-սէր a.* avaricious, greedy of gain; *-սիրութիւն s.* inclination for commerce: illicit trade; *-տեղի, -տուն s.* market-place, bazaar; emporium; counting-house; *-րկու, ացի s.* broker, middle man, agent; *- ձիոց*, jockey; *-րկութիւն s.* brokerage, commission, agency; *-փող* or *փողոց* S. **Վաճառանոց.**

Վաճառեմ, եցի *va.* to sell, to debit, to sell off; *- այսքանով*, to sell at...; *քանի՞ -ես*, how much? what is the price? S. **Մեծագնի**; *- զոք ի ձեռս ուրուք*, to give up, to deliver, to betray.

Վաճառելիք *a.* saleable, marketable,

venal; – լինել, to be sold, disposed of.

Վաճառող s. seller of, dealer in.

Վաճառումն s. sale, selling.

Վայ, ից or ոց s. woe, cry of pain or grief, lament, wail, moans; disaster, calamity, misfortune; – զ-իւ ապաշաւել or ձիչել, to cry bitterly, to wail, to lament aloud, to deplore, to complain; – կարգալ անձին, to create misfortunes for oneself; արդարեւ –ի են արժանի, they are truly unhappy; –! int. woe! alas! oh! ah! – քեզ! woe to you! – ինձ! – զիս! – զինեւ! woe is me! how unhappy I am! – – քաղաքդ մեծ! woe! woe to the great city!

Վայել S. Վայելք; – է, – էն, – է, –էն v. imp. to befit, to become, to be beseeming or seemly, to be proper; ոչ – էն, it is not fit, it is unbecoming.

Վայելելի a. worthy of enjoyment; enjoying.

Վայելեմ, եցի va. to enjoy, to taste of, to possess, to have the enjoyment of; to relish, to taste with pleasure; vn. to become, to fit, to sit well on; to be proper, suitable, meet, to beseem; – յարգասիս քրտանց, to enjoy the fruit of one's labours; հանգերձս այս վայելէ քեզ, this coat fits you well.

Վայելեցուցանեմ va. to cause to enjoy; to cause to participate; * to dress well.

Վայելուած S. Վայելք. [ience.

Վայելումն s. enjoyment; conven-

Վայելուչ a. convenient, suitable, proper, congruous, pertinent, decent, becoming, fit; well made or shaped, comely, elegant, prepossessing, genteel, pretty, graceful; enjoyable, enjoying; –ս ad. elegantly.

Վայելչաբան a. eloquent; –ութիւն s. eloquence, fluency of speech; rhet. elocution; –բար ad. suitably, decently, properly, pertinently, aptly, justly; comely, elegantly, genteelly, prettily, graciously; –գեղ a. very good-looking, handsome, lovely, fascinating, charming, prepossessing, graceful, fair, beautiful; –դիտակ a. of fine aspect, well-shaped, good looking; –զարդ a. highly ornamented, elegantly adorned; –կան a. becoming, elegant; –կանութիւն s. decency, suitableness, propriety, conveniency; –կից a. equally decorous; enjoying together; –հիւս S. Գեղեցկահիւս; –նամ, ացայ vn. to be distinguished, to render oneself illustrious, to be remarked; to enjoy; –նայ v. imp. it becomes, it is

Վայելչանք S. Վայելուչութիւն. [fitting.

Վայելչապէս S. Վայելչաբար.

Վայելչացուցանեմ va. to adorn, to embellish, to decorate; to delight.

Վայելչաւոր a. proportionate.

Վայելչութիւն s. suitableness, proportion, propriety, decency, conveniency; decorum, dignity, nobleness; comeliness, elegance, grace, beauty, splendour; enjoyment, use; delight, pleasure, advantage; – երեսաց, comeliness, loveliness, attractiveness.

Վայելք, լից s. enjoyment, possession; delight, joy, pleasure; convenience.

Վայեմ, եցի vn. to whine, to cry out, to deplore, to lament aloud; va. to utter woes, to menace with woe.

Վայթեմ, եցի va. to empty, to pour out; to spread, to diffuse, to cause to flow or fall.

Վայիւն, Վայումն s. whining, cry, shout, lamentation, groan, moan.

Վայր, ից or ից s. place, spot, space, extent, part, ground; field, plain, camp, country; անհուն –ք, immense, vast spaces; յայսմ –ի, here, in this place; now; յայնմ –ի, there, in that same or very place; then; մինչեւ ցայս –, thus far, to this place; until now; յոր –, in which place, wherever; – մի, առ – մի, a short time, a moment, an instant, a little; ընդ –, in vain, vainly; ի –, below, under, beneath; S. Ցած, Վեր; յայլմէ –ի, somewhere else, in another place; ի վե-րուստ մինչեւ ի –, from top to bottom; from head to foot; գազանք –ի, wild beasts; մեղր ի –է, wild honey; ի –ի բնակել, to live in the open air, in camp; –ս հատանել, to go a long way; զ–ք գալ, to go around, round about, to go here & there; զ–ք ածել զաչս, to look round about; ի մի – գալ, to assemble, to resort to one place; ընդ – հարկանել, to abandon, to forsake, to cast off, to desert; ի – հարկանել, արկանել, to disparage, to sneer at, to defame, to slander; ի – չարժել, to beat down, to overthrow; զաչս ի – արկեալ, looking down, with one's eyes cast or bent down; ցո՞ր – նեղու-թեանց հասի ես, to what trouble have I brought myself!

Վայրաբան S. Ընդունայնաբան; **-բար** S. Վայրապար; **-բեր**, **ացս** or **իս** *a.* drawing or inclining downwards, descending; *fig.* mundane; sensual; **-բերեմ** S. Իջուցանեմ; **-բերիմ** *vn.* to incline, to lean or draw downwards, to descend, to come down, to be carried down; **-բնակ** *a.* living in the open air; wild, savage; deserted, uncultivated; **լինել խորանաւ ի -ս**, to dwell in tents; **- լինել** or **-բնակիմ** *vn.* to live in wild or desert scenes.

Վայրագ, **ացս** *a.* ferocious, fierce, wild, savage, inhuman, cruel.

Վայրագաբար *ad.* ferociously, cruelly; **-գամիտ** S. Վայրենամիտ; **-գայիմ** S. Իջանեմ; **-գանամ**, **ացայ** *vn.* to become savage, wild or rude, to grow fierce, worse; **-գասուն** *a.* savage; **-գաւիթ** *s.* court-yard, vestibule, lobby; **-գիմասս** S. Վայրենամիտ; **-գնաց** *a.* vagrant, erratic, vagabond; lewd, libidinous; **-գութիւն** *s.* rudeness, ferocity, wildness.

Վայրագասեմ *va.* to postpone; **-թեւեմ** *vn.* to fly low; **-խոյզ** *a.* inquisitive; **-խուզութիւն** *s.* inquisitiveness; **-կան** *a.* local; **- փոփոխուն**, translocation; **-կեաց** *a.* S. Վայրաբնակ; local; **-կնեմ** *vn.* to look down; *fig.* to be allured by worldly things; **-հակ** *a.* prone, inclined, downwards, sloping; **-հայեաց** *a.* looking down; *fig.* malicious, tricky, sly; **-հաչ** *a.* barking, baying vainly; **-հար** *a.* common, ordinary; vagabond, dissolute; vain, chatty; **-ձիգ** *a.* sloping, inclining downwards; **-յածիմ** *vn.* to wander, to go wandering; **-յարկ** *s.* ground-floor; **-յին** *a.* impracticable, desert; wild; **-նկեալ** *a.* fallen, demoralized.

Վայրապար *ad.* in vain, uselessly, vainly, to no purpose; *a.* vain, useless, futile, insignificant, common; **-ազարդ** *a.* coquettish, given to dress; **-ասաս** S. Ընդունայնաբան; **-ացասուցին** *a.* getting angry needlessly, causelessly.

Վայրապետ *s.* toparch.

Վայրասուն *a.* savage.

Վայրավաոիմ S. Վայրավաոնիմ; **-վաոին** *a.* scattered about, dispersed, sporadical; **-վաոնիմ** *vn.* to be dispersed, scattered, thrown here & there; **-վաոնուն** or **ուուն** *s.* dispersion; **-րկու** S. Ցրեան; **-ցան** *a.* scattered about; **-ցուցանեմ** *va.* to depress, to lower, to humble, to abase; **-փակ** *a.* circumscribed, bounded, limited, encircled, enclosed, surrounded, shut in on all sides; **-քարչ** *a.* S. Գեռնաքարչ; **- խորհուրդք**, mean, grovelling, base thoughts; **-քարշութիւն** *s. fig.* giving oneself up to the vanities of the world, vileness, baseness.

Վայրեմ, **եցի** *va.* to disperse, to sow; **-իմ** *vn.* to be dispersed; distracted.

Վայրենաբար *ad.* like a savage, cruelly; **-բարս** *a.* of savage nature or character, churlish, clownish, intractable, unsociable, rustic, coarse, rude; **-բնակ** *a.* living in the wilds, savage; **-կան** *a.* wild; barbarous; **-կեր** *a.* feeding on venison; **-միտ** *a.* fierce, wild, savage, brutal, barbarous, ferocious, cruel; **-նամ**, **ացեալ** *vn.* to become savage, to grow inhuman, brutal, ferocious, cruel; **-ցուցանեմ** *va.* to brutalize, to render savage or ferocious; to exasperate, to enrage.

Վայրենի *a.* wild; rustic, unmannerly, clownish, boorish, ill-bred, uncivil, savage, ferocious, fierce; **-նութ** *s.* savage nature, inhumanity, fierceness, ferocity, cruelty, brutality.

Վայրէջք *s.* descent, going down.

Վայրի *a.* wild, savage.

Վայրիկ մի *ad.* a moment, a little time, an instant; **եւ ոչ** **-**, not a single instant, not one moment; **- եւս՝ եւ...** little was wanting to..., it was very near..., it almost...

Վայրիմ S. Վայրեմ.

Վայրկեանեմ, **ջեաց**, **-ջիմ**, **ջեալ** *vn.* to descend, to come down.

Վայրկեան, **ենի**, **նից** or **նեաց**, **Վայրկենի** *s.* minute, moment, instant, point; **-** or **- մի** *ad.* a moment, a little time; **ի - ժամանակի**, **ի միում վայրկենի**, in a moment, at that moment, instantly; directly, incontinently, instantaneously; S. Ժամ.

Վայրկենական *a.* of a minute; instantaneous, momentary.

Վայրոտանի *s. phys.* cathode, negative [pole.

Վայրոտաս, **ի - ad.** from below; **- ի վեր**, upwards.

Վայրօթեւագ *a.* living on this earth, [terrestrial.

Վան *s.* repulse; S. Վանք.

Վանագոյն *a.* crystalline.

Վանական *s.* cenobite, monk; prior, superior, abbot; *a.* conventual, claustral, monastical, cenobitical; **-ուիլ**

s. priorship, priorate, dignity of a prior; monachism, monastic or conventual life; *-հեաց, եցաց s.* monk, friar; *-հիկ a.* cohabiting, dwelling in the same convent or house. [glass.

Վանակն *s.* crystal, rock--; crown-

Վանակրեայ *s. zool.* hawk's bill turtle.

Վանահայր *s.* prior, superior, abbot, archimandrite; *-պան, այ s.* baggage-guard; *-տուն, ացի, -տուր s.* inn-keeper, host, hospitable person; *- դէք*, Jupiter hospitalis; *-տուն s.* monastery; *-արեմ ելի va.* to harbour, to receive into one's house or hotel, to entertain, to welcome; *-արուեստ s.* hospitability; *-ուոր s.* guest or host; *-քար s.* tourmalin, lyncurium.

Վանգ S. **Վանկ**; *-ապէս ad.* syllabically; *-եմ va.* to syllable; *-լուն s.* sound of the flute.

Վանդակ, *այ s.* network; cage; grate, gridiron; grating; window-blinds, persian; lattice, trellis; baluster, balustrade, railing; balcony, terrace, belvedere; S. **Ձամբիկ**.

Վանդակապատ *a.* composed of bars, grated, latticed; *s.* lattice, grating; wire-netting, wire-work; balustrade, baluster; *-կաալ a.* furnished with rails or bars, grated; *-կերտ a.* of trellis or lattice-work; *-պան s.* grated parlour; *-պատ, ացի* or *էյ a.* enclosed by a grating; *s.* bars, grating, trellis; *- պատուհանաց*, window-grating, lattice; blinds.

Վանդակեմ, եցի *va.* to grate, to bar, to trellis, to lattice; *- զբեռնիս*, to cord a bale, to bind up as with netting; *- զգունդս*, to levy, to assemble, to muster soldiers.

Վանդանակ S. **Վանդակ**.

Վանդեմ, եցի *va.* to undo, to destroy, to ruin, to upset, to overthrow, to overcome; *-իմ vn.* to be infected with, to have contracted or caught a disease.

Վանդումն *s.* ruin, destruction; *- ածել -*, to devastate, to desolate, to ruin, to lay waste.

Վանեայ *a.* crystal; *ակն - s.* crystal.

Վանեար, երոյ S. **Վանէր**.

Վանեմ, եցի *va.* to drive out, to expel, to thrust or push back or aside, to chase, to drive away, to pursue; to repel, to beat off or back, to attack, to defeat, to rout, to conquer.

Վանէր, ոյ, -այք, յից *s. pl.* S. **Վանորայ**.

Վանէրեց *s.* butler, house-steward, major-domo; chaplain; S. **Վանահայր**.

Վանեցի S. **Վանական**.

Վանի or **Ակն** - S. **Վանակն**.

Վանիկ, նիւռնք, նիանց *s.* small dwelling, cottage, hut; cell.

Վանիչ S. **Վանողական**.

Վանկ, կաց *s.* sound, voice; *gr.* syllable; *mus.* tune.

Վանողական *a.* expulsive; repulsive.

Վանորայ or *օրայ, ք, ց*, **Վանորեայ** or *օրեայ, ք, րեից* or *րեաց s. pl.* monasteries, convents; *fig.* monks, cenobites.

Վանումն *s.* expulsion; repulsion.

Վանք, նաց, նից or **նուց** *s.* convent, monastery, cloister, friary; lodging, dwelling, home, habitation, abode; house, mansion; hotel; inn, hostelry; cabin, hut; *- կուսանաց*, nunnery, convent; *վանս ունել*, to stay, to lodge, to take up one's lodgings, to dwell, to stop; *փակել ի վանս*, to cloister, to shut up in a convent.

Վաշ *int.* bravo! courage! cheer up! come! ho! -! -! bravo! bravo! oh! oh! ha! ha! -! woe! alas! ah! oh! - - *ինձ*! o happy me! lucky fellow that I am! S. **Ցաւ**.

Վաշեակ *a.* laudable, praiseworthy.

Վաշխ, ից or *ուց s.* usury, illegal interest; *-իւ, ի -ու ad.* with usury, upon usury.

Վաշխաժողով, -ակր, -մխոփ, -ուու, ացի *s.* usurer; *-ժողովութիւն, -ուութիւն s.* usury, jobbing, unfair interest; *-ակր, -վաճառ, -տու a.* usurious, practising usury.

Վաշխեմ, եցի *va.* to practise usury, to lend on usury, at unlawful interest; *դահեկանս -*, to lend money on usury.

Վաշտ, ից or *ուց s.* battalion; *-ա-նամ, ացեալ vn.* to be divided in battalions; *-ապետ s.* major; *-իկ, ակաց, -կան s.* soldier in camp; *-կութիւն s.* bravery.

Վաչ or *-կ, ից s.* carriage-hood; covered waggon; *-աւոր* or *-կատուն* S. **Սայլատուն**.

Վառ, ի *a.* ardent, burning, inflamed, on fire; shining, brilliant; *mus.* grave; bass; *s.* fire, ardour, brilliancy, splendour; standard, banner; purple, royal mantle, veil, tulle, gold

brocade, royal robes; – *ձայն mus.* (գե.) the sixth metre in the Armenian hymnal; S. Խաչվառ; – *ի – a.* glittering, sparkling, resplendent.

Վառատպան, *ացս.* cuirass.

Վառարան *s.* S. Կրակարան; – *ապա-կւոյ* focus; – *օդամուղ* draught chimney. [chicken; – *քիբէ*, the – pules.

Վառեակ or *ուեկ s.* pullet, chick,

Վառելիք, *լեաց s.* arms, armour.

Վառելիկ *s.* little or young chick.

Վառեմ, *եցի va.* to light up, to set fire to, to fire; *fig.* to fire, to inflame, to enliven, to inspirit, to vivify, to cheer, to raise the spirits of, to urge on, to excite, to rouse; to arm, to equip, to fit out; to put on, to attire, to dress, to bedeck; *վառեալ բորբո-քեալ*, to inflame, to heat, to electrify, to fill with enthusiasm, to enrapture, to fire; – *զդրօշս*, to hoist the colours.

Վառեցուցանեմ *va.* to kindle, to light; *fig.* to arm or equip.

Վառիմ, *եցայ vn.* to take fire, to be kindled, lighted, to be on fire, to burn; to arm oneself, to take up arms, to fly to arms; to equip oneself; S. Զկն, Նախանձ, &c.; *վառեցաւ բորբոքեցաւ fig.* he was filled with indignation, disgust, anger.

Վառիչ *s.* kindler, lighter.

Վառուած, *ացս.* arms, armour.

Վառումն *s.* kindling, lighting; burning, inflammation.

Վառվառիմ *vn.* to be on fire; to shine out, to blaze, to glow.

Վառվառուկ, **Վառվռուկ** *s. bot.* madwort, alyssum.

Վառօդ, *ի s.* gunpowder, powder; – *բամբակի*, pyroxyline, gun-cotton, explosive cotton; *շաւիղային –ի*, powder-magazine; *–ագործ*, *ացս.* gunpowder maker; *–ապետ s.* superintendent of powder-mills; *– արան s.* powder-mill; – *նաւու mar.* powder-room. [cockatrice; S. Ազգային օձ.

Վասիլիսկոս or *կոս s. Gr. w.* basilisk,

Վասն *pr.* for, by reason of, for the sake of, on account of, in consideration of, considering, touching, concerning, upon the subject of; as to, as for, with respect to; – *սիրոյն Աստ-ծոյ*, for the love of God; – *իմ*, for me, for my sake; as for me, for my part; – *թեթեւ ինչ յանցանաց*, for a slight fault; – *երկիւղի*, for fear of; – *ընտրելոց*, in favour of the elect; – *զի*, for, because, wherefore; – *ընդ՞*, why? for what reason? – *այնր* or *այնորիկ*, – *այդր* or *այդորիկ*, – *այսր* or *այսորիկ*, for that reason, therefore, to that end, on that account; – *որ՞*, for which? for whom? – *որպ*, why, therefore, by reason of which, consequently, wherefore; – *անդիտութիւն*, through ignorance, ignorantly; – *խաչի քո պատուա-կանի*, by means of Thy most precious Cross, through Thy intercession; S. Ուխտք.

Վասնզր *s.* the reason, the wherefore; *զ՞ն հարցանել* or *խնդրել, գիտել*, to ask, to know the –.

Վաստակ, *ացս.* work, labour, toil; pains, trouble, fatigue; merit, worth, service; profit, gain, earnings; *a.* tired, fatigued; – *ծառայութիւն*, service rendered; – *ձեռաց*, handiwork; – *զօ-քունի*, military service; Գիրք *–ոց*, Geoponics; – *առնել*, to tire, to fatigue, to weary; – *լինել*, to labour, to work, to toil, to work hard, to strive, to fatigue or tire oneself with, to be fatigued or tired.

Վաստակաբեկ *a.* worn out with fatigue, overweary, tired, fatigued, harassed; – *առնել*, to overweary, to tire out, to fag, to jade, to overburden with labour, to break down with fatigue; – *առնել զերիվարն*, to strain, to over-ride or overwork a horse; – *լինել*, to overwork or overfatigue oneself, to be wearied with, crushed, worn out, harassed, faint or spent with fatigue, to knock oneself up, to work oneself to death; *–կից a.* labouring with another; *s.* fellow-labourer; *–ողբեր a.* offering one's labour; *–սէր a.* fond of labour, laborious, painstaking, hard working, indefatigable, industrious, diligent; *–տար a.* fatiguing, labouring, giving oneself trouble, laborious; meritorious, well deserving; tired, weary; *s.* husbandman; – *այր*, a man of merit, a deserving man.

Վաստակեմ, *եցի va.* to work, to labour at, to do; * to gain, to acquire, to earn; – *զերկիր*, to till, to dig, to cultivate; – or *–կիմ*, *եցայ vn.* to labour, to fatigue, to give oneself trouble; to be fatigued, tired; to deserve well, to merit, to be worthy of; – *սրտի*, to feel annoyed, to be wearied, disgust-

ed; *սրտի մտօք* –, to labour earnestly, to work with a will, with zeal; *անձ հնաբլինս* –, to labour excessively, to work like a galley-slave, to drudge, to sweat; *–ձեռն ձեռօք իւրեանց*, they wrought with their own hands.

Վատ, ացս *a.* bad, wicked, vile, low; cowardly, weak, pusillanimous, dastardly, craven-hearted, unmanly, poor or mean-spirited; idle, lazy, slothful, sluggish; *s.* damage, loss, hurt, ruin, misfortune; – *անուն*, infamy, brand of infamy; – *արանց*, the most cowardly of men, the basest of wretches.

Վատաբախտ, –ից *a.* unhappy, unfortunate, unlucky, ill-starred; *–ութի s.* unhappiness, misfortune, ill or bad luck; misery, calamity; *–բաստիկ* S. **Վատաբախտիկ**; *–բար ad.* cowardly; *–բարց*, &c. S. **Զարաբարց**, &c.; *–դրու–հութի s.* lowness of birth, low extraction; abjectness, vileness; *–զգի a.* of mean extraction, of base birth, low-born, vile, ignoble; *–զգուհութի* S. **Վատագրոհութի**; *–խառն a.* of bad constitution, quality or temper; bad, hurtful; unhealthy; *–խառնուհութիւն s.* bad temperament, evil disposition, ill nature; – *օդոյ*, inclemency of the weather; *–խնդիր, դրաց a.* seeking evil; impudic; *–խորհուրդ, հրդաց a.* evil-minded, wicked, malicious; wanting in judgment, silly, stupid, foolish; *–խորհրդուհութի s.* evil counsel, malignity, iniquity; *–խտարակ a.* ill-starred, luckless, unfortunate; – *առնել*, to render unhappy, to oppress; to discomfit, to overcome; *–խրատ, ից a.* suggesting or counselling evil; *–խօս* S. **Զարախօս**; *–կերպ* S. **Տգեղ**; *–համ a.* unpleasant, disagreeable, disgusting; *–համբաւ a.* of ill repute, infamous, defamed, discredited; – *լինել*, to be in ill repute; – *առնել* or *–համբաւեմ va.* to defame, to discredit, to decry, to disparage, to cast a stain, or to put a slur upon; *–համբաւութի s.* bad repute, infamy, disrepute, discredit; *–հաճոյ a.* disagreeable; *–հիւծ a.* cacochymic; *–հիւծութի s.* ill state of the humours, cacochymy; *–հոտ* S. **Զարհոտ**; *–ձայն a.* jarring, discordant, harsh, cacophonic; *–ձայնութի s.* cacophony; *–ձի a.* ill-horsed; *–պղութի s.* constipation of the bowels, costiveness; *–մահ a.* dead miserably; – *լինել, մեռանել*, to die or perish miserably; *–մարմին* S. **Վատառողջ**; *–մտութի s.* inconsideration, thoughtlessness; malicious intention; evil disposition; *–յոյս a.* hopeless, in despair, desperate; *–նամ, ացայ vn.* to be or become cowardly, pusillanimous, faint-hearted; to grow idle or lazy, slothful; *–նշան a.* notorious, infamous, disgraceful, ignominious; *–նուն* S. **Վատահամբաւ**; *–չնորհ* S. **Վատաշնորհ**; *–ոյժ a.* of frail or weak constitution, sickly, delicate, puling, gracile, thin, valetudinarian, languid, weak; *–ոյժութի s.* ill-health, delicate complexion; *–ոյս, ից a.* dull-witted, obtuse; *–սիրտ, սրտից a.* faint-hearted, chickenhearted, fearful, timid, timorous, pusillanimous, cowardly, craven; *ընդէր –ք էք*, why are you fearful? *–սրտեմ, եցի, –սրտիմ, եցայ vn.* to want heart, to be cowardly, to lose courage, to be afraid, discouraged; *–սրտութիւն s.* want of courage, cowardice, poltroonery, cowardliness, pusillanimity, weakness, despondency, loss of heart; *–վարք a.* lewd, dissolute; *–տհմակ* or *միկ* S. **Վատազգի**; *–փառ, ից a.* inglorious; ignoble, obscure; vile, abject; S. **Զարափառ**; *–փառութի s.* infamy, ignominy, baseness.

Վատեմ, եցի, Վատիմ, եցայ *vn.* to be weak of sight; to have sore eyes; *աչք իւր վատեալ էին*, his eyes were dim.

Վատթար, ից *a.* bad, wicked, low, vile, base, contemptible, ignoble, degenerate, unworthy, puny, sorry; cowardly.

Վատթարագոյն *a.* worse, more wicked; *–գործ, ից a.* evil-doing, wicked, malicious; *–զգի* S. **Վատազգի**; *–կեանք* S. **Վատավարք**; *–նամ, ացայ vn.* to grow worse, to degenerate, to debase or degrade oneself, to fall into baseness, to be marred, spoiled; to succumb, to be beaten; *–պէս od.* badly, ill; *–սես* S. **Յայրատատուս**; *–ցուցիչ a.* rendering worse; spoiling, destroying.

Վատթարեմ, եցի *va.* to render worse, to cause to degenerate, to debase, to corrupt, to deteriorate, to alter; to weaken, to abase, to undo, to defeat, to rout; to insult, to defame, to dishonour; to despise; *–իմ vn.* to grow worse & worse; S. **Վատթար անամ**.

Վատթարիկ S. **Վատթար**.

Վատթարութիւն *s.* deterioration, alteration, marring, debasement, corruption, decay, degeneracy, depravity; meanness, vileness, cowardice; defeat, rout; insult, affront.

Վատիմ S. **Վատեմ** & **Վատանամ**.

Վատիրակ *s. bot.* nux montana.

Վատնեմ, *եցի va.* to dissipate, to consume, to use up, to lavish, to scatter, to dilapidate, to fritter away, to waste, to run through, to exhaust; *– զինչս*, to waste one's substance or goods, to squander away one's fortune.

Վատնիչ or **Վատող** *s.* lavisher, dissipator, spendthrift, squanderer, waster, prodigal.

Վատնումն or *ումն s.* dissipation, waste, dilapidation, prodigality; loss, havock, dispersion.

Վատշուէր, *եւրաց a.* bad, wicked, malicious, perverse, froward: infamous, unchaste: wretched, miserable, unhappy. [unlucky; inauspicious.

Վատոտան *a.* unfortunate, ill-fated,

Վատուէն *s.* laziness, idleness; cowardice, dastardliness, poltroonery, pusillanimity; vileness, meanness, cringing; worthlessness; ingratitude; wickedness; *–թէ ad.* cowardly, unmanly, basely, meanly; *անուն –թէ*, ignominy, shame, dishonour, stain, slur, stigma, opprobrium; *ի – հասա–նել*, to give oneself up to idleness or sloth; *– յանձն առնուլ, ի – խոնարհիլ*, to bow & cringe, to be guilty of meanness, to behave meanly.

***Վատուժ** *a.* weak, debilitated; thin, emaciated, spare, meagre, slender.

Վար, *ք s.* tillage, ploughing, tilth, husbandry; ploughed land; culture; use, employment; **pr.* down, below; *a.* common; *–ս վարել, հարկանել, ցե–լուլ, կակղել*, to plough, to furrow, to dig, to cultivate land; *ի – առնուլ, արկանել*, to use, to make use of, to practise, to exercise; *ի – երկոց մեա–նել*, to apply oneself to work, to labour; *ի – տալ*, to lend, to loan.

Վարագոյր, *գուրց s.* curtain; *fig.* veil; *– պատուհանաց, մուհչաց*, window-–; bed-–; *– դրան*, door-–; *– թատ–րոնի*, –, drop-scene; *– մետաքսեայ*, silken –; *– ծալածոյ, գսպանակաւոր*, roller- or spring-blind; *ձգել ը–*, to draw the –; to draw down the blind; *քանալ ը–*, to open or to draw back the –; *փակել ը–*, to shut the –; *–աւ խօսել*, to speak under a pretext.

Վարագուրանիգք *s.* sacerdotal apartments in the temple.

Վարագուրեմ, *եցի va.* to veil, to cover, to hide.

Վարազ, *աց s.* wild-boar; boar; *–խանչէ*, the – grunts; *ժանիք –ի*, razors; *–աբար ad.* like a wild-boar, furiously; *–ագիր s.* sculptured with the figure of a wild-boar; *–թեւք s.* beam-feathers; *–ախտան* S. **Վարազաբար**; *–անամ, ացայ vn.* to become like a wild-boar, to become infuriate, ferocious, outrageous; *–անման a.* boar-like; *–աղեղք s.* the greater nerves; *–ացուցանեմ va.* to change into a boar, to render ferocious; to put in a rage, to drive mad; *–ափողոց s.* wide street; *–ենիի s.* boar's-skin; boar's-flesh; *–օրէն* S. **Վարազաբար**.

Վարակ, *ից s.* knot; knob; *ը–ն կա–պանաց արձակել*, to untie or loosen a knot.

Վարակեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to impede, to embarrass, to entangle, to engage, to involve; to communicate, to give; to infect, to taint; *–իմ vn.* to be embarrassed, to get entangled, encumbered; to be catching or infectious, to spread, to communicate itself; to catch a disease; to be infected, tainted, contaminated; S. **Ոսա**.

Վարակոտ *a.* knotty.

Վարակումն *s.* entanglement, embarrassment, labyrinth, puzzle, scrape; infection, contagion.

Վարան, *ի*, *–ք*, *նաց s.* embarrassment of mind, agitation of spirit, want of determination, perplexity, hesitation, uncertainty, vacillation, irresolution; *–ք մտաց*, mental agony, grief, anguish, intense anxiety; *ի –ս տագնա–ալի մտանել, ի –ի կալ*, to hesitate, to be uncertain, to be at a loss, in a great perplexity; *ի –ս լինել*, to be uncertain whether, to be in suspense, undecided; *կեալ ի –ս*, to remain in suspense, to be undecided what course to take, what to do; *ի –ս տա–րակուսի անկանիլ*, to be involved in difficulties, in great embarrassments; *ի –ս տարակուսի կալ*, to be in the utmost perplexity; *ի –ս արկանել զգօք*, to cause disturbance of mind, to

create uncertainty, to perplex, to embarrass; – *ի ինձ ոմ ուսուէք*, I am quite embroiled, perplexed, embarrassed, troubled, I do not know what to do, what course to take, where to turn; *ի –ս տարակուսին*, as he was in this state of embarrassment, in this extremity. [lute, uncertain, wavering.

Վարանական *a.* perplexed, irreso-

Վարանեմ, եցի *va.* to entwine in, to wind around, to involve, to tangle, to knot; to lay snares, to wait in ambush; – or *–ուցանեմ va.* to throw into uncertainty, to render perplexed, to embarrass, to puzzle.

Վարանիմ, եցայ *vn.* to be beset, seized or caught; to hesitate, to be uncertain, embarrassed, in suspense, to vacillate, to waver, to float, * to haw, to boggle; to lie in ambush, in wait for, to plot; to apply one's thoughts or one's mind to; *վարանեալ կայր*, he was at a loss how to ...

Վարանուճն S. **Վարսանք**. [muzzle.

Վարսպան, ացս. nose-band; snaffle;

Վարսպանական, ացս. sagum, great coat; cassock, brigandine, coat of mail, hauberk, hocqueton, cuirass.

Վարտական *a.* sent as a colony, dispersed, scattered; vagabond, wandering; *s.* colonist, planter.

Վարտեմ, եցի, –ուցանեմ *va.* to drive away, to scatter, to disperse, to defeat, to rout, to destroy.

Վարտիմ, եցայ *vn.* to be dispersed, scattered; to desert, to go over.

Վարտուճն *s.* scattering, dispersion; defeat, rout, destruction.

Վարտ, ից or **ացս** *a.* lascivious, wanton, unchaste; *–եմ, եցի vn.* to luxuriate, to be riotous, lustful, to give oneself up to libertinism, to lead a dissolute life.

Վարտանդս. horse-harness, –trappings; *–ապան s.* stable-man, groom, lackey, ostler.

Վարդիմ, եցայ *vn.* to run, to gallop; *–ից a.* running; very rapid, violent, impetuous.

Վարդ, ից *s.* rose; *եղանակ –ից*, –season; *ամսական –*, monthly –, semperflorens; *–հարիւրթերթիկ*, centifolia; *մամուռ –*, moss–; *դամասկեան –*, damask –; *–վայրի*, wild –, eglantine; *դեղին –*, single yellow –; *կոկոն, բողբոջ –ից*, –bud; *գոյն –ի*, –colour; *փայտ –ի*, rosewood; *կարմրադէղ, ծիրանագոյն, դեղձագոյն, քաղցրաբոյր, գեղատիպ, փշալից, թարշամ –*, scarlet, purple, beautiful, perfumed or odorous, full-blown, thorny, faded –; *–ք մանկութեան, այտից, շրթանց նր*, the –s of youth, of his cheeks, of his lips; *պսակ ի –ից*, crown or wreath of –s; *քաղել –*, to gather –s; *չիք – առանց փշոյ*, no – without a thorn; S. **Խնկուենիս**.

Վարդաբեր *a.* rose-bearing; *–ք s.* rose-garden; *–բուսիս a.* producing roses; *–գեղ a.* as beautiful as a rose; *–շրթունք*, rosy lips; *–գոյն a.* rose-coloured, rosy, roseate; *–թուփ s.* rose-bush; *–խտ*, ** –ծոց s.* the measles; roseola; *–կարմիր a.* of a lively red, rosy; *– այտք*, rosy cheeks; *–հոտ a.* rose-scented, roseate, as fragrant as a rose; *–ձեւ a.* rose-shaped; *–մատն a.* rosy-fingered; *– բանայ Արշալոյս զդրունս արեւելից*, the – Morn opens the gates of the East; *–յատակ a.* rose-strewn (pavement); *–նման a.* rose-like, resembling a rose; *–նոյշ s.* conserve of roses; *–պոյ քաղ* S. **Եղեգնաւաքաղ**.

Վարդապետ, ացս. « vartabed », doctor; lecturer, professor; master, preceptor; school-master; archimandrite; *– օրինաց*, doctor of laws; *– ծածկապահուէ*, doctor in divinity, D.D.; *– բժշկասիրէ*, doctor in physic, M.D.; S. **Թեկն, Օրինագէտ**; *–աբար ad.* doctorially, dogmatically, magisterially, imperiously; *–ական a.* doctoral, doctrinal, magisterial, preceptorial; didactic; dogmatical; *– աստիճան*, Doctor's degree; *–անոց, –արան s.* school; *a.* very erudite, learned, versed; *–եմ, եցի va.* to indoctrinate, to lecture, to dogmatize; to teach, to instruct in, to catechise; *–իմ vn.* to be instructed, taught, to learn, to study; *–ոց s.* school; *–ութիւն s.* doctrine, dogma, tenets; teaching, instruction, precept, maxim, sentiment; theory; doctor's degree, lectureship; – or *աստիճան –ութ*, doctorate; *քրիստոնէական –*, catechism; S. **Ջելումէ** *va.*; *–ուհի sf.* mistress, school–, teacher; *–օրէն* S. **Վարդապետաբար**.

Վարդապսակ *a.* rose-crowned; *–ջուր s.* rose-water; *–ատրդ s. bot.* oleander, rose laurel; *–ատատ s.* place

abonnding in rose-plants, rose-garden; *-ապիւռ a.* strewed with roses; *-վառ, ի s.* Transfiguration of our Lord; *-աեաս, տեսակ* or *տիպ a.* rose-like; *-բան s.* rosary, string of beads, chaplet; *-ենկ* S. *Վարդաջուր*; *-փայտ s.* rosewood; *-վճիճ a.* blooming as a rose.

Վարդենի s. rose-bush, -tree; *pn. f.* Rose; *վայրի* –, dog-rose, hip-rose; *-ք*, rosery, ground planted with rose-bushes. [for painters).

Վարդենիկ s. roset, (a red colour

Վարդիւղ s. rose-oil, ottar, otto of

Վարդենի s. rose-bush. [roses.

Վարդուտ a. abounding in rose-trees.

Վարդուն s. ehem. rhodium (metal).

Վարելի a. arable.

Վարեմ, եցի va. to labour, to cultivate, to plough, to till; to sow; to lead, to conduct, to guide; to lead away, to drive, to cause to go; to chase away, to drive out, to expel, to dispossess; to draw or carry along, to drag along; to direct, to guide, to govern, to rule, to manage; to use, to employ, to make use of, to handle, to wield; to thrust in, to drive into, to fix in; S. *Վարիմ*; – *զամենաղօր իշխանութիւն*, to wield absolute authority; *դերի* or *ի գերութիւն* –, to catch, to make captive, prisoner, to reduce to slavery; – *զկեանս, կենցաղ*, to live; *դաս* –, to act against, to pursue to justice; to be concerned in a law-suit; – *ի խաղաղութիւն*, to make peace, to pacify, to appease, to accomodate; – *զճանապարհ*, to travel; to go, to walk, to march; – *զնաւ*, to navigate, to steer a ship; *յառաջ* –, to drive forward; to urge or push on; S. *Դաս, Թի, Տարապարհակ*, &c.

Վարզ, ից s. wand, stick, rod.

Վարժ, ից a. exercised, practised, versed, erudite, skilful, accustomed, inured, trained; *s.* exercise, instruction, study, science; – *երիվար*, a broken or trained horse; *-ք չափականք*, study of mathematics; – *լինել*, to be practised or well versed in; *լինել ի -ս ուսմանն*, to be studying, learning; to be at school or at college; *ի – կացուցանեմ* S. *Վարժեմ*; *անցուցանէր -իւք զբազումս դիտնովք*, his erudition surpassed that of very many learned men; *կատարեցի զ-ս իմաստասիրականին*, I have passed in philosophy.

Վարժական a. practical, fit or apt to exercise; *-նոց s.* school, pension,

Վարժանք S. *Վարժ s.* [institution.

Վարժապետ, ացս. professor, master, teacher; school-master; preceptor, tutor, instructor; gymnasiarch, ludimagister; – *իմաստասիրութեան*, professor of philosophy; – *օրինագիտութեան, բժշկութեան, ծածաբանութեան*, law-, physic-, divinity-professor; *-աբար ad.* professorially; *ex professo; -ական a.* professorial; *-ակից s.* joint-professor, assistant, colleague; *-արան s.* normal, training school; *-եմ, եցի va.* to be a professor or teacher of, to teach, to profess; *-ութիւն s.* professorship; *-ուհի sf.* mistress.

Վարժասէր S. *Ուսումնասէր*; *-բան s.* college, gymnasium; grammar-school; *-ուր* S. *Վարժ a.* [professors.

Վարժեարք s. pl. schools, institutions;

Վարժելիք, լեաց s. cavesson, bit.

Վարժեմ, եցի va. to exercise, to train, to inure, to bring up, to form, to instruct, to tutor, to accustom, to use, to cultivate; – *զերիվար*, to break in a horse; – *զանձն* or

Վարժիմ, եցայ vn. to exercise oneself in, to practise, to get used, accustomed or inured, to grow familiar with; to be formed, instructed; – *աշխատութեանէ*, to get inured to work; *ի գիրս վարժեալ*, brought up in letters, educated or well versed in literature.

Վարժեցուցանեմ va. to instruct, to educate, to discipline.

Վարժիչ S. *Ուսուցիչ*. [bird.

Վարժհակաճիկ a. blazoned with a

Վարժողական a. instructive, didact-

Վարժոց S. *Վարժանոց*. [ic.

Վարժութիւն or *ուսիս s.* exercise, practice, use; instruction, culture, discipline, study.

Վարժուն S. *Վարժ a.*

Վարժք S. *Վարժ s.*

Վարիմ, եցայ vn. to behave, to conduct oneself, to go on, to act, to treat; to make use of, to use, to employ; to be conducted, carried, to go; S. *Ձգեաս*; *որ եւ միտք իւր վարիցին*, as his own propensities dictated.

Վարիչ s. goad, spur, whip; *fig.* conductor; rector, director; governor; *a.* leading into captivity, driving out;

fulfilling, carrying into effect.

Վարկ, *ից* or *ից s.* opinion, advice; esteem, consideration, reputation, high value; account, sum; judgment, sentence; tribute, tax; *տեարք –ի*, arbiters of strife, judges; *զարգացրակ հատուցեալք –*, pronounce a sentence worthy of...

Վարկագրեմ S. **Վարկանիմ**.

Վարկած, *ից s.* conjecture, opinion, hypothesis, supposition.

Վարկանիմ, *կայ vn.* to conjecture, to judge, to presume, to think, to deem, to fiud, to esteem, to look upon as, to repute or regard as; *արժանի –*, to think, deem or find worthy.

Վարկանութիւն *s.* opinion, judgment.

Վարկաւորեմ *va.* to pronounce, to manifest, to deliberate, to decide.

Վարկեմ, *եցի va.* to close in, to surround, to envelope.

Վարկպարագի *ad.* additionally, over & above, by the way, by accident, incidentally; negligently, carelessly, unheedingly, for form's sake; *a.* unessential, accessory, secondary, supplementary, extra, useless, frivolous, vain.

Վարձ, *ուց s.* stipend, salary, hire, pay, wages; emoluments, perquisities; retribution, recompense, payment; letting out on hire, hiring, renting; *–ք տան*, rent, house-rent; *– բժշկի*, physician's fees; S. **Կաւ**; *տուն ի –ու տալ*, house to let; *–ս արկանել, դնել*, to contract, to make an agreement, to agree; *ի –ու առնել, առնուլ*, to rent, to farm, to hire; *mar.* to freight, to charter; *ի –ու տալ*, to let on hire, to let out, to lease; *ի –ու առնել զտուն*, to rent a house; *հատուցանել զ–ս տան*, to pay house-rent; *տալ զարծաթ ի –ու*, to put out money to interest; *արժանի է մշակն –ու իւրոյ*, the labourer is worthy of his hire.

Վարձաբեր *a.* bringing pay or a reward; *–ինդիր a.* asking wages, requiring a stipend, mercenary.

Վարձակ, *ից sf.* cantatrice, singer, songstress, ballad-singer; dancer; strumpet, whore.

Վարձակալ, *ից s.* farmer; *–կան a.* meritorious, deserving of recompense; *–հատոյց s.* remunerator; *a.* remunerating; *– լինել* S. **Վարձաւորեմ**; *–հատուի* S. **Վարձաւորութիւն**.

Վարձան, *ից* S. **Վարձ**. [pense.

Վարձանակ, *ից s.* reward, recom-

Վարձանք *s.* portion, dowry; hire of an harlot; S. **Կապիկք**.

Վարձառու, *ից a.* receiving a salary, a recompense; *–թի s.* the receiving a salary or remuneration.

Վարձատրեմ, *եցի va.* to remunerate, to recompense, to reward, to requite; *–տրութիւն s.* remuneration, recompense, retribution, requital, reward.

Վարձաւոր *a.* hired, paid, mercenary; *s.* renter, tenant, lessee; journeyman, day-labourer; *–ական a.* hoping for reward, interested; *–եմ va.* to take at a fixed price; to hire, to keep in pay; *–իմ vn.* to merit, to obtain a reward, to be recompensed or rewarded; *–ութիւն* S. **Վարձկանութիւն**.

Վարձելի *a.* to let; *տուն –*, house –.

Վարձեմ, *եցի*, *–իմ*, *եցայ vna.* to hire, to take on hire, to farm, to rent; to let out on hire; to gain, to get, to acquire; *– զարծաթ, զբանքաբար*, to put money at interest; *– զկին*, to endow, to enrich with a portion; *– զբիս*, to enlist mercenaries; *– զսենեակ*, to rent a room; S. **Կաւ**.

Վարձկան, *ից a.* saleable, venal; *s.* hireling, paid or hired man, servant, mercenary, day-labourer, workman; farmer; *sf.* mistress, courtezan, harlot.

Վարձկանագրիչ *s.* salaried clerk or secretary; a vile, mercenary, or hack writer.

Վարձկանական S. **Վարձական**.

Վարձկանեմ, *եցի*, *–եցուցանեմ va.* to hire, to take on hire; *–իմ vn.* to be hired, to serve or work for money.

Վարձկանութիւն *s.* mercenariness, venality; mercenary soldier or troop.

Վարձման S. **Վաճառ**.

Վարձոլ *s.* letter out on hire; *– կառուց կամ ձիոց*, livery-stable keeper.

Վարձում *va.* to let, to let out on a lease.

Վարձումն *s.* letting out; leasing.

Վարձուոր S. **Վարձաւոր**.

Վարհոխ or *ղ s.* oats; S. **Վարսակ**; *–ուտ a.* full of, or abounding in oats.

Վարմ, *ից s.* net, netting; snare; *–արկեմ va.* to catch, to take in a net.

Վարունգենի or *կենի s.* cucumber-plant.

Վարշամակ, *ից s.* handkerchief; towel, napkin, linen; head-band, –cover, veil; amict; *–ապատ a.* bound

round with a napkin, wrapped up in a linen, swathed round; *-եայ a.* linen.

Վ.արոց, ացս *s.* switch, stick, rod, verge; penis, member, genitals; *-աւոր s.* verger, beadle, mace-bearer, lictor, usher of the black rod, serjeant; *-եմ va.* to beat, to cudgel.

Վ.արուեստ art of riding or driving; *fig.* government. [cock.

Վ.արուժան, -ակ, ացս *s.* male bird,

Վ.արուձն *s.* duration.

Վ.արուն *a.* beaten, trodden, used, frequented; *-* ճանապարհ, well frequented road, well beaten track.

Վ.արունկ, ընկոյզ *s.* cucumber; S. Կխարտն; *մանր -,* gherkin; S. Թմոլոտ, Իշուկ. [Վարչութիւն.

Վ.արչական a governmental; *-ն s.* S.

Վ.արչահարուեստ *s.* cudgelling, beating with a staff.

Վ.արչութիւն *s.* government, direction, conduct; triangular table of laws.

Վ.արս, ք, ից *s.* hair, head of hair, locks, tresses; *fig.* foliage, leafy branches, leaves, green dress; *ast.* coma, beams; *-ք գիսաւորի,* beams or tail of a comet; *-ք Բերենիկեայ,* Berenice's hair, coma Berenicis; *-ք առիւծու, ձիոյ,* mane; *-ք գեղածիւեալ,* waving, flowing locks; S. Չիւսակ; *հողս արկանել գլխիք,* to cover the head with ashes; S. Չեր, Մազ.

Վ.արսապեղ *a.* having a fine head of hair, adorned with tresses; *ast.* furnished with rays; *bot.* leafy, covered with leaves; *-ուն s.* thickness, abundance or beauty of hair; *-դիւտակ* S.

Վ.արսակ, ացս *s.* oats. [Վարսաւոր.

Վ.արսակալ, ացս *s.* ornament for the hair, riband, frontlet, diadem; *-կան a.* hair. [S. Վարդ; *-նահապ a.* lunatic.

Վ.արսամ, ի *s.* comet; *med.* epilepsy;

Վ.արսավիրայ or *-ւիրայ, ից* *s.* hairdresser, -cutter; barber.

Վ.արսաւոր *a.* hairy, long-haired; *ast.* blazing-tailed; *bot.* comose, leafy, tufted; *s.* Nazarite; comet; *-եմ* S. Վարսեմ; *-իմ vn.* to be leafy, dressed in green, clothed or covered with leaves. [to thrust in, to plant.

Վ.արսեմ, եցի *va.* to drive in, to fix,

Վ.արտիք, աեաց *s.* drawers; *- գեղջ կաց,* breeches, small-clothes.

***Վ.արցաս** *s. med.* gastritis.

Վ.արք, րուց *s.* life, habits, manners, conduct, behaviour, morals; use, employment; *անարատութեան վարուց,* morality; *ընտիր, բարեկիրթ -,* good morals; *անարատ, անբիծ -,* pure morals; *գեղեցիկ վարուք վարեցան,* they led a good life; *որք գերաշխարհիկք են վարուք,* who show themselves pure of heart; *ի երբեք զի եւ - անբարիք ծնանին օրէնս բարիս,* good laws are often produced by evil customs.

Վ.արքայ, կից *s.* bark, barge, boat.

Վ.աւաշ, կից or *ացս a.* luxurious, profligate, licentious, dissolute, lewd, rakish, libertine, lecherous, obscene; *-ական a.* unchaste, immodest, libidinous; *-ամիտ a.* given to lechery, abandoned to lust, lost in depravity and dissoluteness; *-անամ, ացայ, -եմ* or *-իմ vn.* to follow ill courses, to abandon oneself to debauchery, to luxuriate in coarse sensual pleasures, to wallow in lust, to be sunk in debauchery; *-ոտ* S. Վաւաշ; *-ոտաբար ad.* profligately, licentiously, lasciviously, dissolutely; *-ոտեմ* S. Վաւաշեմ; *-ոտութիւն, -ութիւն s.* profligacy, libertinism, dissolute life, debauchery, lewdness, dissoluteness, rakishness, obscenity, whoredom.

Վ.աւեր S. Վաւերական.

Վ.աւերաբար *ad.* authentically, validly, legitimately.

Վ.աւերական *a.* authentic, valid, legitimate; - or *-ն s.* seal, signet, ring; *- մատանի,* signet-ring; *- արքունի,* great seal; *-ութիւն s.* authenticity, validity; legalization, authorization; ratification, sanction.

Վ.աւերացուցանեմ *va.* to authenticate, to legitimate, to make valid; to legalize, to ratify, to approve; to authorize, to empower.

Վ.աւերութիւն S. Վաւերականութիւն.

Վ.աք *s.* a constellation.

Վ.եհ, կից *a.* sublime, majestic, imposing, high, elevated, superior, grand, noble, generous; divine, godlike, supernatural, celestial, heavenly; *s.* the Supreme Being; *- կերպարան,* imposing aspect; *- ինձ Արտաշէս Պարթեւքան զԱլեքսանդրոս Մակեդոնացին Ասէքսանդր,* Artaxerxes the Parthian seems to me to be superior to Alexander the Macedonian.

Վ.եհագոյն *a.* superexcellent, supreme, eminent; *-գոհութիւն s.* superiority, pre-eminence.

Վեհ *a.* noble, grand; – *տէր*, my lord, your lordship.

Վեհանձն *a.* magnanimous, generous; *–ութիւն s.* magnanimity, generosity.

Վեհանալ, *ացայ vn.* to be exalted, ennobled or elevated; *–նման a.* deiform, godlike, heroic, illustrious; *–պետ a. s.* sovereign; *–պետութիւն s.* sovereignty; *–վայր a.* august, magnificent; *–ցուցանեմ va.* to exalt, to elevate, to extol, to deify; *–փառ a.* majestic, august, royal; *–փառութիւն s.* majesty; – **Ձեր**, Your –.

Վեհկեր S. **Վեհկերտ**; *–եմ, եցի, –իմ, եցայ vn.* to be afraid, downcast, discouraged, to be a coward, to take fright, to lose courage, to shrink for fear of, to be held back by fear, to quail before, or at sight of danger; to start back, to recoil; to grow lazy, indolent; *–կոտ*, *–ոտ*, *ոց a.* weak, wanting courage or heart, fearful, timid, cowardly, pusillanimous, craven; idle, slothful; *ի գործ մի –ոտք*, not slothful in business; *–ոտիմ* S. **Վեհկեմ**; *–ութիւն* or *ուքն s.* fear, timidity, want of courage, of heart, faintheartedness, cowardice, poltroonery, pusillanimity; sloth, remissness, indolence, idleness, sluggishness.

Վեհհիմայ *a.* divinely inspired.

Վեհհնաշէմ *a.* endowed with supernatural excellence, most glorious.

Վեղար, *ոց s.* hood, cowl; *–աւոր a.* hooded, wearing a hood; *s.* capuchin [friar or nun.

Վեղ S. **Վեց**.

Վեցապատիկ *a.* sextuple, sixfold.

Վեցտասան, *ից a.* sixteen; *–ամբ a.* decimo-sexto, 16mo, in sixteens; *–ամեայ a.* sixteen years old; *–երորդ*, *ից a.* sixteenth, 16th; *–եքին s. pl.* all the sixteen; *–օրեայ a.* of sixteen days.

Վեռ S. **Խեռ** *a.* [keeper.

Վեստարխ *s. L. & G. w.* wardrobe-

Վեր, *ի* – *ad.* above, upon, on, over; on high, high, high up; *վեր ի վայր*, *ի վեր եւ ի վայր*, up & down, high & down, upside down; topsy turvy; frequently; *ի վեր եւ ի խոնարհ*, up & down, always, incessantly, at every moment, over; *ի վեր անդր*, above; up there; *ի վեր քան զամենայն*, above all; *վեր ի վայր կործանեմ*, to turn upside down, to turn topsy turvy, to upset, to overset; *վեր ի վայր շրջել* to turn over, to overthrow, to overturn; to disorder, to disturb; *ի վեր մտանել*, to go higher up, to ascend; *ի վեր ունել*, to bear up, to support, to sustain, to prop; *ի վեր հանել, բերել*, to elevate, to raise on high; *fig.* to discover, to manifest, to unmask, to unveil, to denounce, to disclose, to reveal; *աչն ի վեր առնել*, to lift up one's eyes, to look up, to raise one's head; *ձի ի վեր առնուլ*, to ride, to mount on horseback; *ի վեր գալ մանկունք bot.* to peep out heads, to pullulate & grow, to sprout, to bud; *ի վեր կացուցանել զսպանեալն*, to raise from the dead, to bring to life again; *ի վեր քան զբան*, ineffable; inexplicable; *ի վեր է այս քան զկար զօրութեան իմոյ*, that is beyond my power; *ի վեր քան զմարդկան վերաբեր բնութեան*, above humanity; *ոպէ ի վեր անդր ասացաք*, as we have already said; S. **Զկն**, **Կնոտ**, **Հիմն**, **Յեղեղեմ**, &c.

Վերադասդրութիւն *s. chem.* recomposition; *–բան a.* analogous; *–բանական a.* analogical; *–բանեմ va.* to analogize; *–բանութիւն s.* analogy; *–բար ad.* analogically; *–բացուկ s.* explanation, exposition; *–բերական a.* relative; *–բերաբար ad.* relatively; *–բերեմ*, *բերի* or *րի va.* to elevate, to raise; to appose, to subjoin, to superadd; to manifest, to disclose; to utter, to pronounce; to translate; to present, to offer; to attribute, to ascribe, to refer; *med.* to eructate, to retch, to vomit, to cast up, to reject; *–իմ vn.* to be elevated, carried up, to ascend, to rise; to be referred, to belong to, to regard, to concern; *–բերութիւն s.* elevation, rise, ascension; presentation, offering, Anaphora; relation, reference, regard; *med.* eructation, vomiting; *rhet.* anaphora; *– ունել*, to be in correspondence or relation with; *–բուսանիմ vn.* to grow again, to be produced anew.

Վերադարձ *s.* return, coming back; *–ամ* or *դայիմ vn.* to supervene, to happen, to befall; to descend, to come; *–դիր* S. **Վերնադիր**; *–դնեմ*, *–եցի* or *դնեմ va.* to conclude, to recapitulate, to sum up, to abridge; *–դնութիւն s.* epilogue; conclusion; *–դնող a.* going, rising up; *–դոյն a.* higher, superior, more elevated; *–, ի* – or *դոյնս ad.* above; firstly, before,

antecedently; *–գոչեմ vna.* to cry out, to exclaim; to predict; *– առ Ա֊Ծ*, to invocate divine help; *–գուշակիչ* S. *Կանխագուշակ*; *–գրեմ va.* to write upon, to inscribe; to attribute, to refer to; to write above, before; *–գրութիւն s.* inscription, epigraph.

Վերադառնամ vn. to return, to go back; *–գասեմ va.* to put in the first place, to prefer before others; *–գարձ s.* return; *–գարձիմ* S. *Վերադառնամ*; *–գարձուածք s. rhet.* anastrophe; *med.* ileus, iliac passion, miserere, anaphora; *–գարձուցանեմ va.* to cause to return; to transport, to transfer; *–գէտ* or *գիտող s.* overseer, inspector; bishop; *–գիտեմ va.* to look up, to gaze at, to contemplate; to consider, to examine, to scrutinize; *–գիր, գրի, գրաւ a.* imposed, added, additional; *s.* imposition, addition; epithet, adjective; *math.* exponent, index; *gr.* article (*ս, գ, ն*); *mus.* a note; *– սաւոյ*, &c., epact; *–գրական* S. *Վերադիր a.*; *– անուն*, surname; *–գրեմ, եցի va.* to impose, to put upon, to add, to join.

Վերաթեւեւեմ vn. to fly away, to take flight; *– յերկինս*, to be borne to heaven; *–թիւնուկ s. chem.* suroxide, peroxide, hyperoxide; *–թուեմ va.* to number or count from the first to the last.

Վերախառնիմ S. *Ոգեխառնիմ*.

Վերածագ a. phys. emergent; *–ծագող a.* shining from on high; *–ծածկոյթ* S. *Վերմակ*; *–ծական a.* reductive; anagogical, anagogetical; *–ծայրեալ a.* reaching the summit or top; *–ծելի a.* reducible; *–ծեմ, ծի va.* to elevate, to raise, to bear on high; to reduce; *– զոք ի զառածանացն*, to reclaim a person from disorderly or ill conduct; *–ծխութիւն s.* suffumigation; *–ծնեմ, եցի, եալ va.* to regenerate, to endow with new life, to cause to be born again, to revive, to reproduce; *–* or *–ծնիմ vn.* to be regenerated or born again; *fig.* to spring up anew, to revive, to come to life again; *–ծնութիւն s.* regeneration; resurrection; *–ծութիւն* or *ուծմն s.* reduction; anagogy.

Վերականգնեմ va. to raise again, to restore, to set up again; *–կանգնութիւն s.* rising, restoration; *–կատարեմ va.* to accomplish or fulfill totally, perfectly; *–կատարեմ va.* to put in the highest seat, to place above all; *–կարգամ va.* to cry out, to exclaim; to implore, to invoke; *–կացու, ացի s.* superintendent, overseer, intendant, inspector, director; prefect, governor; protector, defender, guardian; *–կացութիւն s.* superintendence, management, inspection, intendance, direction; prefecture, government; protection, assistance; *–կենդանիմ vn.* to revive, to be reanimated, to come to life again; to outlive, to survive; *–կոխարկեմ, –կնեմ, եցի vn.* to look on high, to lift up one's eyes; *–կնքեմ va.* to confirm, to affirm, to re-establish; *–կոչեմ va.* to invoke, to implore, to call on; to recall, to call back; to surname, to call; *–կոչումն s.* name, appellation; *–կտրեմ va.* to cut off, to retrench.

Վերամտածութ a. meditating, contemplating; *–մտեցեալ լինիմ vn.* to superintend, to oversee; *–մտեցող a.* applying oneself to, investigating thoroughly; *s.* star-gazer, astronomer; *–մտեցողութիւն s.* contemplation, meditation, elevation of the mind, intellect or thoughts; *–մտչեմ va.* to ask from above, to implore, to invoke; *–նդէմ vn.* to sit upon, to take rest, to repose; *–նդգուցանեմ va.* to give repose in paradise; *–նաս a.* urgent, earnest, imminent; *–նասութիւն s.* imminence, nearness; *–նասու լինիմ vn.* to understand, to apprehend, to catch; *– առնեմ va.* to cause to know, to enlighten; *–նչեմ va.* to exclaim, to raise the voice, to cry out.

Վերաձայն ad. aloud, loudly; *–ձայնեմ va.* to cry or pronounce aloud, to vociferate, to proclaim; to call, to name; *–ձգեմ va.* to uplift, to stretch; to carry up, to elevate, to raise; *–ձգողն երկնից*, the Spreader of the high heavens; *–ձեռնեմ va.* to give a helping hand; *–ձեւութիւն s.* anamorphosis.

Վերաղ s. chem. supersalt, acid salt.

Վերաճառնեմ va. to repeat, to treat again; to state above; *–ճառութիւն s.* repetition, explanation; *–ճումն s.* progress; increase.

Վերամարտիկ s. defender; *– լինել հայրենեաց*, to fight for one's country, in defence of one's native land;

–մաքրեմ S. *Վերասրբեմ*; *–մբառնամ, բարձի va.* to raise, to elevate, to lift up on high; *–մբառնամ, բարձայ vn.* to be raised up, to surpass, to dominate, to command; *–մբարձ a.* raised on high, lifted up, ascending; ascensive; *ad.* bearing, carrying in the arms, raising from the earth; *–մբարձական a.* bearing, carrying or leading on high; *–մբարձումն s.* sublimation; *–մ բարձայած* or *ծու a.* star-gazing; *–մբարձութիւն s.* elevation, height, excellence, sublimity.

Վերայ, ի – pr. on, upon; over, above; for, in behalf of, on account of; *յայնր –*, upon that; about that; *ի – ամի*, above all, before all else; *յորոց – աշտարակն անկաւ*, on whom the tower fell; *ի չմարտաւորութիւն – չեւ ի հասեալ*, he has not yet heard the truth; *յաւելին ցաւս ի ցաւոց –*, they increased my sorrows, they added to my grief; *կոծանումն նմա ի – կայր*, he was on the brink of ruin, on the point of ruining himself; *հարաւածս ի – նոյ հասուցանէին*, they charged them with the massacres; *առած ի – Արաբացւոց*, threatening announcement for Arabia; *փակեմ զդուռն ի –ս*, I shut the door behind me; S. *Կամ, Հասանեմ.*

Վերանամ, ացայ vn. to rise, to soar, to ascend, to mount; to vanish, to disappear; to go away, to leave, to escape; *վերացեալ հպարտացեալ կալ*, to swell with pride, to be puffed up, to become presumptuous; *ի վերանալ Հայոց Թուականութեան յամս ՆՀ.*, at the beginning of the Armenian era 480; *–նորոգեմ va.* to renew; *–նորոգութիւն s.* renewal, renewing; *–նստեմ vn.* to sit on, to take a seat on, to be seated or placed on; to mount, to ride.

Վերաշինութիւն s. rebuilding; *–շնչեմ vn.* to breathe; *–շնչութիւն* or *ուն s.* respiration, breathing; *–հողմոյ*, blowing of the wind; *–շրթնութիւն s. anat.* anastomosis.

Վերաչափութիւն s. anametrisis; *–չռնեմ vn.* to go upwards, to fly on high.

Վերապատմեմ va. to praise aloud, openly, to extol, to cry up, to celebrate; *–պատուական a.* reverend; *–պատուեմ va.* to revere, to honour, to respect; *–պատուութիւն s.* reverence.

Վերառաքեմ va. to send on high; *–ռնուամ, առի va.* to take or carry on high, to raise, to heave up; to receive, to take home; to glow, to leap with joy, to exult; *յածռուի – զոք*, to place among the gods; *յածռուի վերառեալ լինել*, to receive divine honours.

Վերասլանամ vn. to fly upwards, to soar; *–սրբեմ va.* to purify again.

Վերատեսուչ s. director; bishop; *–տեսչութիւն s.* direction; *–տոկոսիք s.* anatocism.

Վերարկեմ, եցի va. to palliate, to veil, to cover, to cloak, to shroud; *–րկու, ոց s.* over-coat, mantle, cloak; coverlet, quilt; *– ձիոյ*, horse-cloth; caparison.

Վերացեալ a. raised, heightened; *fig.* absent; *math.* abstract; *–ցումն s.* elevation, exaltation; abstraction; *– Խաչի*, exaltation of the Cross; *–ցուցանեմ va.* to raise, to lift on high, to set up; *– միտք*, to abstract.

Վերափոխեմ va. to transport, to convey, to bear or carry on high, to transform; *–փոխումն s.* Assumption; demise, decease, death.

Վերաքարոզ լինիմ or *–քարոզեմ va.* to preach, to announce, to publish, to divulge.

Վերբերական a. relative; *–բերեմ* S. *Վերաբերեմ*; *–բերիմ vn.* to rise to the surface, to float, to swim on; *– ի ջուրց*, to rise from the waves.

Վերելակ, ացի, –լեակ a. mounting, ascending, ascensional; *s.* rider, cavalier, horseman; *–եմ, եցի vn.* to mount on, to ascend; *– ի նաւ*, to go on board ship, to embark; *– սանդղոք*, to ascend, to scale.

Վերելք s. ascent, ascension, acclivity; staircase; *ast.* ascendant.

Վերեռակ S. *Վակեռակ.*

Վերերգակ a. to be sung aloud; *–սաղմոսք*, gradual psalms; *–գեմ va.* to sing loudly, to fill the air with song, to warble, to trill; to extol, to praise highly, to laud, to magnify.

Վերերեւիմ vn. to appear, to shoot forth, to be born, produced; *–ևոյթ a.* apparent, superficial; *ad.* superficially; *–ևութ s.* appearance; superficies, surface. [*նիմ vn.* to receive, to accept.

Վերընդունակ S. *Վերընկալ*; *–դունիմ va.* to present, to offer.

Վերընկալ a. receiving, containing, sustaining, carrying.

Վերընձիւղիմ va. to repullulate, to shoot or bud again.

Վերին, ընոց a. that is above, high, upper, superior; celestial; outward, exterior, external; S. *Երեսք.*

Վերիվայրեմ va. to move up & down; *– զաչս*, to wink.

Վեր ի վերոյ a. apparent, superficial, feigned, affected; *ad.* superficially, apparently, affectedly; *– ունելով գիտութիւն*, without a thorough knowledge of, having a smattering of; *երկերիր պագին նմա –*, they feigned to worship him.

Վերլուծաբար ad. analytically; *–ծական a.* analytic, analytical; *–ք s.* analytics; *–ծանեմ va.* to analyze, to resolve; *–ծիչ s.* analyser, analyst; *–ծութիւն s.* analysis.

Վերծանեմ, նեայ va. to read, to recite; *–ող s.* reader; lecturer; *–ութիւն s.* reading, recitation.

Վերչխեմ vn. to go, to fly on high.

Վերմակ, ոց s. coverlet, counterpane, quilt.

Վերմիք s. ethereal places.

Վերնդրուժն s. pressure.

Վերնաբերդ s. citadel, castle; *–գաւառ s.* upper or higher region; ethereal region; *ի –ս Հայոց*, in Upper Armenia; *–գիր s.* epigraph, inscription, title; *–նամակի*, superscription or direction of a letter; *–գոյն a.* upper, superior, higher; *–գրեմ va.* to place, to engrave an inscription; to ascribe, to attribute; *–դուռն s.* high gate; floodgate, sluice; stocks, ceps; *–ջրդ a.* varnished; flowery, redundant; *– զգեստ s.* great coat, over- or upper-coat; *–խաղ s. mus.* an Armenian note (♪); *–խարիսխ s.* abacus, capital; *–նոամ a.* providential; – *Տեսչութիւն*, Divine Providence.

**Վերնակ s.* upper mill-stone.

Վերնական a. superior, celestial; aerial, ethereal; S. *Վերին*; *s.* angel; *–կառոյց a.* built on high, celestial; *– կենցաղ a.* of divine or celestial behaviour, pious, angelic, godly; *–կողմն s.* upper side or part; *–կրօն* S. *Երկնակրօն*; *–ձեղունն* S. *Վերնայարկ*; *–մաշկ s. anat.* epidermis; *–մարտ a.* warring against the Most High, against the celestial powers; *–մարտութիւն s.* combat, war with Heaven; *–յարկ s.* the highest floor, garret, attic; *fig.* palate; *պատուհան –ի*, garret-window; *քնաքիչ –ի*, garretteer; *–յին* S. *Վերին*, *Վերնական*; *–պարգեւ* S. *Երկնաձիր*; *–սուն s.* highest floor or story, upper room; guest-chamber; high place, heathen temple; belvidere, gallery, terrace; *fig.* palate; *երկրորդ –*, the second floor; *– եկեղեցւոյ*, women's gallery in churches; *–տուղ a.* giving from Heaven, granting from on high; *s.* the great Giver; *–փեղկ s.* upper or skin-covering of a tent; * outer-shutter.

Վերնատ, ից a. aerial, ethereal; *med.* cataleptic; *–իմ vn.* to be subject to catalepsy; S. *Լուսնոտ*, &c.; *–ութիւն s.* catalepsy.

Վերնուղի s. phys. anode, positive pole.

Վերոյ, ի – pr. ad. up, upon, above; beyond; over, aloft; *ի – կողմանէ*, from above; *ի – քան*, above, over; *– գրեալ*, written above.

Վերոյանեմ vn. to mount, to go up step by step, gradually.

Վերոյսա a. high, superior; *ի – ad.* from above, from on high, from heaven; from the beginning; *– ի վայր*, from top to bottom; *անդրոյսա ի –*, from ancient times, from the beginning; *ի – եւ ի սկզբանէ այնպիսիք էին*, they were so from the beginning; *յառաջագոյն ի – գիտէի զայս*, I knew that long since.

Վերջ, ից s. end, finish, conclusion, close; end, extremity, bound, limit; tail; back; the rear of the army; cadence, fall; *–ք* S. *Վերջաւոր s.*; *ի –, ի –է, ի –ոյ*, after, behind, at last, after all, in conclusion, finally, lastly; *ի – կոյս*, backwards, back, behind; *ի – նահանջել*, to draw back, to repress, to hold in, to check, to restrain; *ի – հասանել fig.* to have already one foot in the grave; *ի – կոյս գնալ*, to go backwards; *ի –ի թիկունն անկեալ*, assailed the army in the rear; *հասեալ ի –ս նոյ*, destroy the enemy's rear; *ի – or ի –է եկեալք*, survivors, posterity; *ժամանակաւ ի –է*, latest or nearest; *ի –ոյս երթեալ զրկեն չար գազանի*, given to perversity as a beast; *– բանիս այս*, the pith of my discourse is this; *եկն ի –ն*, he was at his life's end.

Վերջաբան, –ութիւն s. conclusion, peroration; epilogue; *–լոյս s.* crepuscule, twilight; *–ծին a.* born after;

posthumous; **-կացուԹիւն** *s.* the remaining back, receding, desistance; **-կողմն** *s.* backside; stern; **-մնաց** *a.* remaining back; outliving, surviving; **-մնացուԹիւն** *s.* survivorship.

վերջալյաց *s.* last days, last years of life; **ի -ս** *ad.* on the wane, at the close of one's life, in one's declining days, in the sere & yellow leaf.

վերջանալ, ացայ *vn.* to remain back, to be behind; to abandon, to leave off, to desist, to renounce; to fail, to want, to be short of; to die.

վերջապահ, աց *s.* rear-guard; ***-ապէս** *ad.* at last, at length, finally, in fine; **-սպեռ** *s.* reindeer; **-տանջ** *a.* anapæstic; *s.* anapæst; **-ուել** *a.* published after death, posthumous; **-տոնակ տօն** *s.* feast after feast; **-ցուցանեմ** *va.* to withhold, to retain, to keep back, to detain; to deprive of; **-եղր** *a.* bordered, trimmed, fringed; last, final; *s.* border, hem, selvage; fringe, trimming; pinking, ribbon, galloon; **զարդարել ի -ս**, to fringe, to border, to bind with ribbon, to pink; **-երուԹիւն** *s. mus.* cadence; finale, the last performance.

վերջեանք *s.* the last; **ի -ոյն** *ad.* lastly, in the last place, after all.

վերջեմ, եցի *va.* to hold back, to deter, to withhold, to cause to loiter or while away.

վերջընԹեր *a.* last but one; penultimate.

վերջին, Չնոց *a.* posterior, ulterior; last, extreme, final; **չորք -ք մարդոյ**, the four last things, (death, judgment, heaven & hell).

վերջնական *a.* final, last, extreme; peremptory.

վերջանիմ, եցայ *vn.* to go backwards, to fall back, to recede, to retreat, to give way.

վերաստակուԹիւն *s.* impetuosity, violence.

վերաստուԹիւն *s.* emphasis.

վերաւեալ *a.* aforesaid, above-mentioned.

վերստին *ad.* once more, anew, over again, afresh, again, repeatedly.

վերա *a.* mail, made of mail, of chains, meshed, linked, woven; *s.* coat of mail; network; **զրահք -ք**, cuirass, hauberk; **հագիմս -ս զգենուլ**, to wear a coat of mail.

վերաւորական *a.* epigrammatical; **-ականամ** *vn.* to be resolved, to be reducible to its elements; **-ակեմ** *va.* to reintegrate, to reduce to elements; **-ագող** *s.* epigrammatist; **-ուԹիւն** *s.* reform, regeneration; epigram; inscription; title.

վերամուրեմ *va.* to strengthen, to fortify.

վերամբեմ, եցի, -իմ, եցայ *vn.* to dance, to hop, to jump, to skip about; to put on a cuirass, to wear a coat of mail.

վերծանեմ *va.* to praise highly, to extol, to exalt, to cry up to the skies.

վեց, ից *a.* six.

վեցգոյն *ad.* in six ways or manners; **-խորշ** *a.* hexagonal.

վեցակ, -ի S. **վեցեակ**.

վեցանկեան *a.* six-angled; *ad.* in six manners; **-ամեայ** *a.* sexennial; six years old; **-ամեայ** *a.* of six months, six months old; - or **-ամսեան**, *a.* six months, half year; **-մսական** *a.* half-yearly; **-նիստ** *a.* hexahedral; *s.* hexahedron; **-նկեան, -նկեանի** *a.* hexagonal; *s.* hexagon; **-նի** *a.* six-stringed; *s.* hexachord, six-stringed instrument; **-նձնական** *a.* containing six persons; carrying six persons; **-չափ** *a. s.* hexameter; **-չեայ** or **չի** *a.* six-eyed; **-պատիկ** *a.* sextuple, sixfold; **-քեան** *a.* of six spans.

վեցդանգեան *a.* worth six farthings.

վեցդարեան *a.* of six ages or epochs.

վեցեակ, վեցերեակ *a. s.* six; sixth.

վեցերիր *ad.* sixthly.

վեցերորդ, ից *a.* sixth, 6th; sixthly; *s.* sextant; *mus.* sixth.

վեցքեան or **քին, եցունց** *s.* the whole six; *a.* all the six.

վեցթեւեան *a.* six-winged.

վեցսիւեան *a.* six-columned; **-ք** *s.*

վեցերր *a.* sixth.

վեցեցս *ad.* six times.

վեցկանգնեան *a.* of six cubits.

վեցկին *a.* six times as much, sextuple, sixfold.

վեցհազար *a.* six thousand; **-ակ, -եակ** *a.* of six thousand years; *s.* six thousand years; **-եան, -ամեան** S. **վեցդարեան**.

վեցհարիւր *a.* six hundred; **-որդ** *a.*

վեցձեռնի *a.* six-handed.

վեցմատեան or **մատնի** *a.* six-fingered.

վեցոստեան *a.* six-branched.

վեցոտանի or **անեայ** *a.* six-footed, hexapod.

վեցսիւնեան *a.* hexastyle.

վեցսղեան *s.* hexastic, sextain.

Վեցօրեայ *a.* of six days; *s.* hexameron. **Վեցօրեինակք** S. **Վեցվեհանք**.

Վզան *a.* haughty, uncontrolled, stiff-necked; *-իմ vn.* to become proud, imperious; *-ոց s.* neck-cloth, cravat, stock, collar; *- կանանց*, necklace, string, carcanet; *-ուխ s.* haughtiness, stiff-neckedness; *-ուտ* S. **Վզան**.

Վզեան S. **Զեան**, **Վնատ**.

Վզենական, *ացս s.* expense; detriment.

Վզենականացուցանեմ *va.* to cause to pay damages, to make amends; *-կիմ vn.* to make amends, to pay damages, to make compensation.

Վզիմ S. **Ընդվզիմ**.

Վզուրկ, **Վզբրկ**, **Վզուռկ** *a. Pers. w.* [great.

Վէգ, **Վիպաց** *s.* dispute, debate, contest, discussion, variance, contestation, quarrel, wrangling: knuckle-bones, cockal; *ի - գալ ընդ ումեք*, to dispute or wrangle, to debate, to contest, to discuss.

Վէճ, **Վէձից** *s.* quarrel, controversy, litigation, contention, difference; S. **Վէգ**.

Վէմ, **Վիմաց** *s.* stone; rock; *- անկեան*, corner stone, head-stone; *- շափիղայ*, sapphire; *ի վիմէ սար ստանալ*, to squeeze oil from marble, to desire impossibilities.

Վէպ, **Վիպաց** *s.* history, narration, tale, story, account; romance; poem, poetry.

Վէս, **Վիսաց** *a.* highflown, arrogant, proud, saucy, insolent, haughty, fierce; harsh, hard-hearted, cruel, inhuman, brutal; cross, crabbed, surly, peevish; *-ական a.* arrogant; *ad.* haughtily; *-ուխ s.* arrogance, insolence; cruelty.

Վէսս or **Վէսսա**, *յց a.* great, noble, illustrious.

Վէս *s.* scratch, incision, cut; *fig.* rippling, gentle motion; *- մետաղական chem.* moire metallic, crystallized tin-plate; *- -*, rippling, waving gently, flowing, undulating; *-ս -ս*, curling, rippling gently, playfully; *- -* or *- ի - խաղալ*, to ripple, to undulate, to rise in small waves, to swell with a gentle breeze; *ալիք կուտակին -ք -ք*, the surging waves accumulate.

Վէր, **Վերաց** *s.* sore, wound; ulcer; *-* or *հիւծ վիրի*, sanies, matter, pus, gore; *կեղեւ վիրաց*, scab, scurf; S. **Պատրոյգ**; *- սրտի*, heart-sore, --ache, --break, --burn; *-ս առնել*, *-ս ի վիրս դնել*, to wound, to cover with sores, to ulcerate; *-ս ընդունել*, to be wounded; *դարմանել զ-ս*, to dress, to cure a wound; *ցաւ վիրին խստանայր*, the pain caused by the wound became insupportable; *տայ -ս եւ ինքն ոչ առնու*, he wounds others but receives no hurt.

Վթար *s.* damage, hurt, wrong; *-եմ, եցի va.* to damage, to injure, to wrong; to waste, to spoil, to destroy; *-իմ vn.* to suffer damage, to get spoiled; to get out of repair; *-ուածք* or *ումն s.* waste, deterioration, ruin, destruction.

Վիթիկ *s.* young gazelle; pricket. [tion.

Վիգ *s.* vigour, force, aid, succour.

Վիկն, or **Վիկն** *s. bot.* vetch; *-եայ a.* vetchy.

Վիզ, **Վզի** *s.* neck, crag; *- ամբառնալ*, to become rebellious, proud, insubordinate.

Վիթ, **Վիթի**, *-ն s.* gazelle; antelope.

Վիթխարի, *ըեաց a.* colossal, gigantic, of great stature, of enormous magnitude; *- արձան*, colossus; *- այր*, giant; *-րութիւն s.* gigantic stature or size.

Վիթուխտ, *եայ* S. **Չարչարանք**.

Վիժաձ, *ացս a.* abortive; *s.* abortion.

Վիժակ, *ացս s.* curtain, veil, hangings, tapestry; water-spout, jet; S. **Վիժակք**; *- զինուց*, sheath for arms.

Վիժանութա *a.* fluid, running, flowing.

Վիժակք *s.* course, current, flux, flow, stream; abortion, miscarriage.

Վիժաբրանիմ *vn.* to drudge, to toil & moil, to be in a profuse perspiration, to sweat blood.

Վիժեմ, **եցի** *va.* to have an abortion, a premature birth, to miscarry, to abort, to slink, to be brought to bed before time; *vn.* to flow, to run, to gush or spout out, to be shed, poured out; *-եցուցանեմ va.* to cause to flow.

Վիժուած S. **Վիժեմ** *vn.* & **Վիժեցուցանեմ**. **Վիժուիլ** S. **Վիժակք**. [ցանեմ.

Վիհ, **Վհաց** or **Վհից** *s.* abyss, gulf, chasm; chaos; hell, the bottomless pit; grave, tomb; great distance; *a.* profound, deep; *անդնդախոր -ք ծովու*, the depths of Ocean; *- թշուառութեան*, depths of misery.

Վիճաբան *a.* contentious, quarrelsome, disputatious, wrangling; *s.* litigant, controvertist; *-ական a.* litigious, polemical; *-եմ, եցի, -իմ, եցայ* S. **Վիճեմ**; *-ուիլ s.* dispute, debate,

contest, strife, controversy, question, discussion; *-բար ad.* contentiously.

Վիճակ, *ոց s.* lot, chance, destiny, fate, fortune; ballot, suffrage, vote, voice; lot, state, condition; lot, portion, share; lottery; sorcery; inheritage, possession; fief, farm; department, district, liberties, precinct, extent of jurisdiction, territory; diocese; clergy; situation, condition, fortune, rank, quality, dignity, office, employment, profession; *-ս արկանել*, to draw or cast lots, to ballot, to vote; to practise witchcraft; *- արկանել ի վերայ իրիք*, to cast lots or to draw for anything; *-աւ տալ*, to give through lottery; *եաւան -ս նոցա*, they drew their names by lot; *եւ եղ վիճակն Մատթէոսի*, & the lot fell upon Matthias.

Վիճակագրական *a.* statistical; *-գրութիւն s.* statistics; *-խաղ s.* lottery; *շահել ի -ի*, to win in the lottery; *-կալ, ոց s.* feudatory, farmer; successor; *-կից a.* having the same lot or fate; *s.* copartner, sharer, fellow; *-հանութիւն s.* lottery; ballot, voting by ballot; *-ական a.* diocesan; *-մուտիւթիւն s.* the assigning destinies; *-րկու, ոց s.* voter; *-րկութիւն s.* ballot, ballotting, voting; *-ւոր s.* clergyman, ecclesiastic; incumbent; *- եպիսկոպոս*, diocesan, bishop; *-ւորիմ, եցայ vn.* to be chosen by lot, destined by fortune, to inherit; *-ւորութիւն s.* share, inheritance, portion; chance; benefice, ecclesiastical dignity or state.

Վիճակեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ va.* to give or distribute by lot, to allot, to assign in lots, to appoint; to indicate as heir, to put in possession of an inheritance, or of a benefice; to give a title to orders.

Վիճակընկալ *a. s.* diocesan; *-ընկալեցութիւն s.* lot, chance; witchcraft; *-ընկէց a.* casting lots.

Վիճակիմ, *եցայ vn.* to fall or arrive by chance, to be appointed by lot, to fall to the lot, to happen, to obtain by chance; to inherit; *դէպ զգայից բնութիւն է վիճակեալ*, he has sensibility for his lot.

Վիճաւէր *a.* fond of disputing, contentious, quarrelsome, litigious.

Վիճեմ, *եցի*, **Վիճիմ**, *եցայ vn.* to dispute, to argue, to contest, to squabble, to wrangle, to discuss, to debate, to brawl, to quarrel, to attack, to fight.

Վիճողաբար, *-ակս ad.* contentiously.

Վիճութիւն or *ուն* S. **Վէճ**. [ly.

Վիմաբուխ *a.* issued from a rock; *-գիր, գրաց s.* lithographer; lithography, lithograph; - or *-գրական a.* lithographical; *-գրատան s.* lithographic printing-office; *-գրեմ va.* to lithograph; *-գրութիւն s.* lithography; *-գլորմն s.* the rolling of stones; throwing stones; *-գործան a.* hidden in a rock, in a cavern, in ambush, waiting for among the rocks; *-գրական*, *-խաչբխեալ a.* founded on a rock; *-խառն a.* stony, pebbly; *-ծին a.* producing stones; produced by stone; *-կան a.* stony; stone: living in a stone; *-կառոյց*, *-կերթ a.* built of stones; *-կարծր a.* as hard as stone; *-հատ, ոց a.* cut from stone; *s.* S. **Քարահատ**; *-ձեւ a.* stony, stone-like; *-ժանդ s.* rock; *-միջ s.* interval among rocks, cavern, cave; *-նամ, ացայ vn.* to become stone, to change into stone, to be petrified; to grow hard; *-շէն a.* built of stone; *-սոյզ a.* entering, hiding among or under stones; *-տաշ a.* in free-stone, in polished stone; *-տապեմ va.* to change into stone, to petrify, to harden; *-ախիւղ*, &c. S. **Վիմագիր**, &c.; *-փակեալ a.* shut in, enclosed or surrounded by rocks.

Վիմագէտ, *-եայ* or *եան a.* resembling a stone, stone-like, stony, stone.

Վիմացուցանեմ *va.* to make stone, to render as a stone, to petrify, to harden, to strengthen.

Վիմափոր *a.* hollowed in the rock; *s.* S. **Քարահատ**; *-փուխր a.* crushed under fallen rocks or stones.

Վիմեղէն *a.* stony, stone.

Վիմուտ *a.* full of or abounding in stones, stony, pebbly; *-ք*, stony place.

Վին, *ինաց s.* lute; *- հարկանել*, to play the -.

Վիշապ, *աց s.* dragon; leviathan; typhon, vortex, whirlpool, exhydria; *ast.* dragon, draco; *- ծովային*, araneus piscis, quaviver, weever; *- ձուկն*, cachalot.

Վիշապաբար *ad.* like a dragon, furiously, fiercely; *-գլուխ a.* dragon-headed; *s. bot.* dragon's-head, dracocephalum; *-զունք s.* descendants of Astyages; *-զօր a.* very robust, excessively strong; *s.* dragoon.

Վիշապակ, *ապ s.* small or young dragon; – *Թռուցիկ* S. *Փռռան*.

Վիշապական աստեղք *s. ast.* serpentarius; **–ակերպ** *a.* dragonish, dragon-like; **–ակիր** *s.* draconarius, dragon-bearer; **–ձայն** *a.* dragon-voiced; **–ձեւ** *a.* dragon-shaped; **–ձուկն** *s. zool.* otter-pike, sea-dragon; shark; orc; **–մարդ** *s.* half-dragon–half-man; **–մարտ** *a.* fighting with a dragon; **–մորթ** *a.* tempered or imbrued in dragon's blood; **–նամ, ացայ** *vn.* to become a dragon, to change into a serpent; **–շունչ** *a.* dragon-breathed; **–ոխեծ** *s.* dragon-like monster, half-lion–half-dragon, chimera; **–ապոռն** *a.* dragonee, dragon-tailed; **–սիւն** *s. bot.* dragon's-blood; S. *Խրուէ*; **–քաղ** *a.* dragon-slaying, hydra-killing; **–քար** *s. geol.* draconites.

Վիշապիկ *s.* dragonet.

Վիշապոտն *a.* dragon-footed. [pent.

Վիշապօրէն *ad.* like a dragon or ser-

Վիշտ, վշտի, վշտաց *s.* inconvenience, discomfort, displeasure, vexation, pain, trouble, grief, affliction, sorrow, suffering, torment, tribulation; **–ք ամպրոպաց**. tempest, foul weather; **– դառնութիւն**, bitter grief, desolation; *դժնդակ* **–ք**, great hardships, misfortunes; *ի վշտին, առ վշտի, առ վշտի վտանգին ad.* through affliction, tribulation or grief; **–ս հասուցանել**, to grieve, to pain, to concern, to distress, to cause sorrow, to afflict, to vex; *ի* **–ս մտանել**, to grieve at, to be pained at, to take to heart, to sorrow for, to be afflicted; **– ի ինձ**, I am greatly concerned at, it is with pain that I...; *բազում* **–ք** *ի վշտաց հատանէին ազգին*, many disasters successively fell on the nation; *ամ փափկութիւն Հայոց եհաս ի –ս վտանգի*, all the pleasures of the Armenians were changed for extreme dangers; *ի վշտի մաշեն զանձինս*, they consume themselves with mourning; *չկայ ինչ հեշտի առանց վշտի*, no joy without alloy.

Վիպագիր, դրաց *s.* historiographer, historian; **–գործ, ոյ** *s.* romantic-poet, poet, romance-writer; **–գրեմ** *va.* to write history; **–պատում** *a.* narrating history; **–ասան, ացս.** romancer; novelist; S. *Վիպագործ*; **–ասնական** *a.* historical; romantic; **–ասնեմ, եցի** *va.* to relate, to narrate; to write romance; **–ասնութիւն** *s.* history; romance; novel; poetical work; **–ասնօրէն** *ad.* historically; romantically.

Վիպեմ, եցի *va.* to relate, to tell, to recount, to recite, to narrate. [cloak.

Վիս, –ան *Gr. w. s.* over-coat, mantle,

Վխաբարոյ *a.* proud by nature, harsh, haughty.

Վխանամ, ացայ *vn.* to be haughty, to grow proud; to be harsh, cruel, cross-grained, waspish, shrewish.

Վխացուցանեմ *va.* to render haughty, hard, inhuman, crabbed.

Վխտութիւն S. *Վխտութիւն*.

Վիրաբժան *s.* opening of a wound; **–բոյժ** *s.* surgeon; **–բուժական** *a.* surgical, chirurgical; **–բուժութիւն** *s.* surgery.

Վիրապ, ացս *a.* fierce, ferocious, tyrannous, brutal; *s.* wild beast; **–ութիւն** *s.* ferocity, brutality.

Վիրալից *a.* full of wounds, covered or riddled with wounds, ulcerous; **– առնել**, to cover with wounds; **–խոտ** *s. bot.* wound-wort.

Վիրած S. *Վիրաւոր*.

Վիրահատ, ացս *s.* surgeon.

Վիրամ, ացի *va.* to shave.

Վիրաչափ, ի *s.* probe.

Վիրապ, ացս *s.* oubliette, dungeon of death; *խոր* **–**, deep dungeon, profound gulf, bottomless pit.

Վիրառնուն *s.* act of being wounded, state of ulceration.

Վիրաւոր *a.* wounded, ulcerated; **–եմ, եցի** *va.* to wound, to ulcerate; **–իմ** *vn.* to be wounded; **–իչ** *s.* wounder; **–ութիւն** *s.* wound, hurt; *med.* lesion.

Վիրպ, ք *s.* club, staff; pebble, stone; **–ահան** *s.* missive weapon, sling.

Վիրեմ S. *Վիրաւորեմ*.

Վկայ, եաց *s.* witness, testifier; voucher; martyr; *Աստ* **ինձ –**, God is my witness; **– լինել**, to be a witness of, the witnesses of, to be admitted as evidence; **– կոչել**, to summon as witness; to invoke or call on to witness; **– առնուլ**, to take to witness.

Վկայաբան *s.* martyrologist; **–ութիւն** *s.* martyrology; **–գիր** *s.* certificate, testimonial; ticket; diploma; **– ծննդեան**, certificate of birth; **– բարի վարուց**, certificate of character, testimonial, certificate of good conduct; **–ական** *a.* testifying, testimonial; belonging to martyrs; *s.* certificate, diploma; **–ակից** *a.* bearing witness with an-

other; *s.* fellow-martyr; – *լինել*, to attest together, to vouch for with another; *-նոց* S. *Վկայարան*; *-սէր a.* fond of martyrs; *-րան s.* martyr's tomb or chapel.

Վկայեմ, եցի va. to witness, to bear witness, to give evidence, to testify, to depose, to attest, to vouch, to certify; to acknowledge, to own; to approve; *vn.* to be martyrized, to suffer martyrdom; *սուտ* –, to give false evidence, to bear false witness, to perjure; *վկայ անիրաւ վկայեաց զանիրաւութիւն*, he has perjured himself, he has borne false witness; *վկայեմ օրէնն զի բարւոք էն*, as the law is good I approve it; *Պետրոս եւ Պօղոս վկայեցին յամս Ներոնի*, Peter & Paul were tortured in Nero's reign; *վկայեն միտք իմ*, I am convinced, I am conscientiously persuaded.

Վկայութիւն s. witness, testimony, evidence, deposition, attestation; opinion, authority; certificate; allegation, citation; martyrdom; – *յաւիտենից*, eternal witness; – *տալ, դնել*, to bear witness or testimony to, to testify; to protest; – *ի միջ բերել, մատուցանել*, to quote, to cite; *ըստ -ութեան ժամ ճշի*, according to universal opinion.

Վկայուհի sf. martyr.

Վկայուհի S. *Վկայութիւն*.

Վկայօրէն ad. like a martyr.

Վհանդեմ, եցի va. to beat off, to drive or beat back, to rout, to scatter, to disperse, to defeat, to crush, to discomfit.

Վհատ a. disheartened, faint-hearted, discouraged, despondent.

Վհատեմ, եցի va. to discourage, to dishearten, to cast down, to dispirit, to deject, to unnerve; – or *-իմ, եցայ vn.* to lose courage, to droop, to be disheartened, to despond, to despair, to be disconsolate; *-եցուցանեմ* S. *Վհատեմ va.*; *-եցուցիչ a.* discouraging, disheartening.

Վհատութիւն s. discouragement, faint-heartedness, dejection, despondency, grief, languor, despair.

Վհկահարցու or *ցուկ s.* soothsayer, sorcerer, conjurer. [divination, magic.

Վհկութիւն s. sorcery, witchcraft,

Վհուկ, վհկաց s. conjurer, sorcerer, wizard, magician; *sf.* prophetess, pythoness, witch, sorceress.

Վճար s. payment, pay, requital, retribution, compensation; discharge; acquittance, receipt; end, finish; *ի* –, received; – *առնել*, to finish, to bring to an end or conclusion, to accomplish.

Վճարանք S. *Վճարումն*.

Վճարելի a. payable, to be paid.

Վճարեմ, եցի va. to finish, to end, to complete, to bring to an end, to terminate, to carry out, to perform, to fulfil, to conclude; to recompense, to restore, to compensate; to pay, to acquit, to discharge, to settle; to deliver, to release, to free from, to rid of, to disentangle, to set free; to forbid, to prohibit, to obstruct, to hinder; – *զկեանս*, to end one's life, to depart this life, to die; – *զոք ի կորուստ*, to despatch, to kill; – *զպարտս*, to pay, to settle a debt; – *զհաշիւն*, to pay a balance; *գործս* –, to despatch business; *զերս գատաստանին արեամբ* –, to condemn to capital punishment; – *զհաճոյսն*, to content, to satisfy; *զաւրալի եգեալ ճանապարհն* –, to finish the journey undertaken; *ոչ ինչ կարաց կին ի ժամուն* –, they could do nothing at that moment; *անձամբ ինչ ոչ կարէր* –, he could do nothing alone; *զոր թզով եւ թզի չպէտսն վճարէր*, he satisfied his hunger with dried figs alone; *վճարեցէք զինս ամ իրօք*, provide for all his requirements; *վճարեաց զի նր հայրն*, his father resolved to kill him; *աւասիկ եթէ ըստ ազազակին վճարիցէն*, I shall see if their works equal their cry? *լինել ի միջի եւ չլինել՝ զնոյն վճարկ*, to be there or not is the same thing; *ծածկաբոյսք վճարեցին զկեանս*, they led a pious life to the end.

Վճարիմ, եցայ vn. to be accomplished, finished; to be done, effected; to be paid, discharged, acquitted; to die; to get rid of, to be delivered; – *ի կենացդ*, to finish one's days, to die; *ըստ պատնաչիքն նր ինչ ոչ կարացին* –, his threats were useless; *վճարեալ է չարութիւն առ ի նմանէ*, his malignity is excessive; *այն արքայական թագաւորին այսպիսի դարձիւ վճարեցաւ*, such was the end of the king's journey; *հրեշտակն աւետիս առեալ հնոցն՝ վճարեցաւ*, the angel, having delivered his message to the woman, disappeared; *ընդէր յարդանդէ ի գերեզման ոչ վճ-*

ձարեցայ, why was I not carried from the womb to the grave? անձառելի մերայիովքդ վճարիս, in exchange for your inestimable gifts, we beseech you to accept our trifles; վճարեալ է գործդ, it is a bargain; վճարեալ է վի իմ, my business is done, it is all over with me; յորժամ կամէր՝ բարբառ արձակեաց, when he wished to die, he cried out; ամ ինչ վճարեալ է վի իմ, it is all up with me.

Վճարող s. payer; paymaster.

Վճարումն s. accomplishment, execution, carrying out; delivery, release; death; payment, pay.

Վճիռ, վճռոց s. sentence, award, judgment, decree, decision, act, ordinance; sentence, maxim; a. decisive, peremptory; – բանիւք, with a peremptory voice; – հաստատել, առնել, բերել, ի վերայ ածել, դնել, տալ, to issue a warrant or writ, to sentence, to adjudge, to judge, to declare, to pronounce, to ordain, to condemn; to deliberate, to decide, to resolve, to decree; to enact, to order; – մահու հաստատել, ի վերայ դնել, to sentence to death, to sign a death-warrant.

Վճիռն S. Ճռոզումն.

Վճիտ a. clear, pure, clean; – ջուր, limpid, crystal, pellucid water.

Վճռաբար ad. sententiously, decisively, peremptorily, decidedly, definitively; –բեկ Ատեան s. the Court of Cassation; –գիր s. official report; –կան a. decisive, peremptory, definitive; criminal, guilty; –կանք s. crimes passed under sentence; –կնիք S. Վրձ.

Վճռեմ S. Վճիռ հաստատեմ. [ատբեկ.

Վնաս, ուց s. wrong, prejudice, injury, detriment; damage, harm, hurt, loss, grievance; ill, fault, sin, injustice, mischief; – հասուցանել, տալ, գործել S. Վնասեմ; –ուք վաճառել, to sell at a loss; ի – ուրուք, at the peril, at the loss, at the detriment, at the expense of a person; ոչ մեծ ինչ է –ն, there is no great harm done; ի – իւր շրջեցաւ իրն, the affair turned out to his disadvantage; իր գիր –ու նր գրեալ, his accusation was written above; զինչ – է իմ, what fault have I? – է քեզ գինին, wine is bad for your health; որ – գործէ՝ նոյն եւ հատուսցէ, he that does the damage must answer for it.

Վնասաբանեմ va. to accuse, to find fault with, to blame, to lay the fault on; –բեր a. causing damage, loss or harm, offensive, hurtful, prejudicial; –կար a. hurtful, pernicious, injurious, disadvantageous, detrimental, prejudicial; bad, wicked; guilty; –կարութիւն s. hurtfulness, damage, prejudice, danger; – օդոյ, inclemency of the weather; –մտութիւն s. malignity, malevolence, ill-will, malice.

Վնասանի s. pl. damages, injuries.

Վնասապարտ a. guilty, criminal; –եմ va. to accuse, to blame; –ութիւն s. guiltiness, guilt, culpability; –սէր a. malign, mischievous, malicious, wicked; –տեաց S. Ջարտաեաց; –տու S. Վնասակար; –ցու a. corruptible.

Վնասեմ, եցի va. to hurt, to injure, to prejudice, to damage, to bring loss or harm, to offend, to wrong, to shock, to wound; – միմեանց, to injure one another.

Վշագործ s. flax-weaver or dresser.

Վշեայ, Վշեղէն a. flaxen, linen.

Վշկասլարք, –ք s. the Furies, Erynnies, Eumenides.

Վշտաբեկ a. afflicted, worn out, bowed down by suffering; –բերական a. pain-giving, distressing, sad, painful, grievous, woeful; –բերութիւն S. Վիշտ; –գին a. afflicted, sorrowful, deeply grieved, in pain, in affliction; doleful, grievous, sad, vexatious, hard, mournful, painful; –գնելի a. passionate; –գնեմ, եցի va. to afflict, to grieve, to concern, to pain, to distress, to cause sorrow to, to vex, to torment; –գնիմ, եցայ vn. to be afflicted, sorry, concerned, pained or grieved at, to take to heart; –գնութիւն S. Վիշտ; –զգեաց S. Վշտակիր; –լի or լից a. full of affliction, sorrowful, anxious, very afflicted; perplexing, afflicting, vexatious; –ծին a. born to sorrow; –ծնութիւն s. the bearing in sorrow; –կան a. sad, afflicting; –կեաց a. living in trouble or care, unfortunate, wretched, miserable; –կեցութիւն s. trouble, affliction, suffering, calamity; –կիր a. harassed, enduring or suffering pain or trouble, distressed, drudged; –կից a. sympathizing, sensible to another's woe, compassionate, condoling with; –լինել ումեք, to grieve or condole with, to sympathize in

suffering, to partake one's grief, to share in one's affliction, to take pity on, to pity, to commiserate, to compassionate; *-կուսա* S. Վշտակից; *-կրեմ va.* to suffer; *-կրութիւն s.* suffering, grief, sorrow, trouble, anxiety; *-կցաբար ad.* compassionately, sympathizingly; *-կցիմ, եցայ* S. Վշտակից լինիմ; *-կցութիւն s.* sympathy, compassion, commiseration, condolence; *-հան, ացող a.* afflicting oneself or toiling needlessly; suffering willingly; *-հար a.* afflicted, pained, grieved, distressed, vexed, plagued, tormented; *-մբեր a.* suffering, patient; severe; *-մբերութիւն s.* sufferance, patience; maceration, mortification; *-նամ, ացայ vn.* to suffer, to endure, to bear; to be sad, afflicted, to sorrow, to mourn, to be deeply grieved, to have one's heart full of affliction, to fret for; to be offended, vexed, irritated; *-չարչար* S. Վշտահար; *-ուս, ացող a.* in distress, in pain, plagued, discomposed, suffering; *-ուսութիւն s.* suffering, trouble, grief, plague, disquietude; *-ցուցանեմ va.* to cause displeasure, to sadden, to offend, to afflict, to grief, to plague, to discompose, to vex, to torment.

Վշտմբեր S. Վշտամբեր.

Վշտովիմ *vn.* to be greatly concerned or grieved.

Վոլթայաչափ *s.* voltameter; *-յական* or *յեան a.* voltaic; *-յականութիւն s.* voltaism.

Վոհմակ, *ացող s.* herd, drove, flock of animals.

Վոհոտ S. Վհոտ.

Վոռ, *կց -աս s. Gr. w.* boreas, north-wind, aquilon.

Վուլ *s. L. w.* bubble; bull; bulla.

Վուշ, Վուղ *s.* flax; tow, hards of flax, flaxen tow, stuffing; *mar.* oakum.

Վուռ or Վիռ, *վուց* S. Ուռն.

Վուվու, *ք s.* cooing; *-ս արկանել, արձակել,* to coo.

Վրամական կրակ *s.* Orosmades, god of the ancient Persians, inextinguishable fire.

Վրդով *a.* headlong, rash, bold, rebellious.

Վսեմ, *ից a.* sublime, eminent, high, elevated, grand, august, noble, excellent.

Վսեմաբան *a.* most eloquent, sublime in speech; *-ուի s.* sublime language; praise, encomium; *-զարմ a.* of high or illustrious lineage; *-խոհ a.* sublime in thought, sublime genius; high-hearted; *-խոհութիւն s.* extraordinary wit, great sagacity, acumen, genius; *-խօս* S. Վսեմաբան; *-կան* S. Վսեմ; *-միտ a.* high-minded, endowed with an elevated mind, with lofty sentiments, noble, magnanimous; *-մտութիւն s.* high-mindedness, magnanimity; *-նամ, ացայ vn.* to rise above, to excel, to surpass; *-ագոյն a.* most excellent; *-պետ s.* head, chief, excellency, eminence; *-պետութիւն s.* principality, chief power, highest dignity; *-պէս ad.* sublimely, eminently, excellently; *-փառ a.* most eminent; *-փառութիւն s.* eminence.

Վսեմութիւն *s.* sublimity, elevation, highness, excellence, eminence, grandeur.

Վսեր *a.* S. Վէս & Հէք; *s.* boldness, effrontery; S. Վտանութիւն; *ի - գալ,* to grow bold, to withstand, to oppugn, to impugn, to contend, to dispute; *-ական, -ամիտ, -այլն* S. Վսեր *a.*

Վստահ *a.* confiding, trusty, unsuspicious; *- լինել,* to be sure, reassured; to trust; *- առնել,* to strengthen, to reassure, to remove one's fears, to give one's word for; *- եմ զի,* I am sure, I am convinced that, I do not doubt that; *- լերուք յիս,* rely, reckon on me; *ոչ էր - յերեւելիսս,* he had not placed his hopes in wordly things.

Վստահաբար *ad.* confidingly, trustingly, confidently, boldly; hopefully.

Վստահանամ, *ացայ vn.* to be assured, to trust to, to confide in, to rely on, to have confidence in, to put one's trust in, to place confidence in, to rely or reckon on; to hope; *va.* to trust with, to confide to, to commit to, to put into the hands of, to deposit; *չ-,* to distrust, to mistrust, to suspect, to be mistrustful; *յինքն* or *յանձն -,* to rely on oneself, to presume, to have a great conceit of oneself, to assume too much.

Վստահարան *s.* assurance, security, prop, stay, support.

Վստահացուցանեմ *va.* to assure, to reassure, to inspire confidence, to embolden, to give hopes.

Վստահեմ, *հիմ* S. Վստահանամ.

Վստահութիւն *s.* trust, confidence, reliance on, assurance, security, con-

viction; expectation, hope; consignment, deposit; *-Թէ* S. *Վստահաբար*.

Վտակ, *ց s.* brook, rivulet, stream, small river or current of water; *- արտասուաց, արեան fig.* flood, stream; *-ս արտասուաց ի վերայ անել*, to shed a flood or torrent of tears; *բազում -ս արեան հեղուլ*, to cause immense bloodshed; S. *Ջհղուն*.

Վտակալից *a.* streamy, abounding in brooks or rivers, well irrigated; *-խաղաց a.* flowing, abundant, very copious; *-հոս a.* streaming; *-յեղց a.* overflowing; *- արտասուաց*, eyes swimming with tears; *-համ, ացայ vn.* to stream down, to fall or flow as a river; *-նի s. pl.* brooks, rivulets; *-վայրք s.* places interspersed with rivers or brooks; *-բուռ a.* watered, irrigated with rivulets.

Վտակիկ *s.* rill, streamlet, brooklet.

Վտակիմ S. *Վտականամ*.

Վտակօրէն *ad.* like a river, copiously, overflowingly.

Վտանգ or *նկ*, *լից s.* peril, danger, risk, chance, hazard, ill, misfortune; punishment; *-աւ ad.* perilously, hazardously, dangerously; *ի - արկանել, դնել ի -ի, մատնել ի -*, to put in jeopardy, to endanger, to compromise; *ի - արկանել զանձն*, to put oneself in jeopardy, to risk or venture oneself; *ի -ի լինել*, to be in jeopardy, to incur danger, to run risk; *խուսել, փրկիլ ի -ից*, to shun danger, to avoid perils; *նաւն ի -ի կայր խորտակիլ*, the ship was in danger of being wrecked; *- ի վերայ կայր նմա*, he was in peril; *- է նմա*, he is in danger, he runs the risk of...; *-աւ կենացն*, at the risk of his life; *-աւ անձինս*, at the peril of my life.

Վտանգապարտ *a.* dangerous; *-կան a. gr.* circumstantial; *-կից լինիմ vn.* to be a companion in danger, to encounter risks or dangers together; *-ալոր a.* perilous, dangerous, hazardous; in danger, exposed in jeopardy; sad, fatal, disastrous; *- ժամանակ*, critical moment; *- վայրկեան*, crisis.

Վտանգեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ va.* to put in peril, to endanger, to expose, to venture, to hazard, to put in jeopardy, to risk; to ill-treat, to importune, to torment; *- զառողջութիւն*, to ruin the health.

Վտանգիմ, *եցայ vn.* to be in peril, in jeopardy, to risk, to run danger.

Վտառ, *ց s.* multitude, band, flock, herd; *anat.* pore; *-ք ձկանց*, shoal of fish; *--*, in herds, in troops or flocks; *-ապահ s.* herd, herdman, herdsman; porter, door-keeper.

Վտարական *a.* chasing, driving out, expulsive; *- լինել*, to be driven out, banished, exiled.

Վտարանդեմ, *եցի va.* to drive away, to expel, to banish, to exile, to expatriate, to cause to wander or stray; *- ի ծառայութիւն*, to reduce to slavery, to lead into bondage.

Վտարանդի, *դեաց*, *-ք a.* banished, exiled; vagabond, wandering; uncertain, in doubt, doubtful; *-ք s.* exile; *fig.* anguish; *- առնել*, to cause to wander; *- ասել*, to deliver up, to betray; *զպաղանացն բարս առեր, եւ - եղեր զազնուականութիւնդ*, false to your original nobility of soul, you have fallen to the level of the beasts of the forest.

Վտարանդիմ, *եցայ vn.* to be exiled, expatriated; to be uncertain.

Վտարանդութիւն or *ումն s.* slavery, bonds; banishment, exile, expatriation; exodus, emigration; uncertainty.

Վտարանջեմ, *եցի vn.* to revolt, to rebel, to rise up against, to mutiny.

Վտարանջութիւն *s.* revolt, rebellion, insurrection, mutiny.

Վտարեմ, *եցի va.* to dislodge, to remove, to expel, to drive away, to send off, to banish, to exile; to usurp, to seize, to assume wrongfully; *-եցուցանեմ va.* to drive from home, to cause to become fugitive, wandering, houseless, homeless. [roam, to wander.

Վտարիմ, *եցայ vn.* to go away, to

Վտարումն or *ութիւն s.* expulsion, banishment; wandering.

Վտաւակ, *ց s.* under waistcoat, shift, shirt, &c.; petticoat.

Վտաւան, *ց s.* stadium; *իբրեւ -աւ*, as it were a bow-shot.

Վտաւտա, *ց s.* lappet, skirt.

Վտիտ, *վտիտ a.* lean, meagre, scraggy, skinny, gaunt, spare, slender, thin, lank, sorry, dry; *- մարմնով*, lean-

Վտառամ S. *Վտամիմ*. [fleshed.

Վտեմ, *եցի va.* to make lean or thin, to emaciate, to weaken.

Վտեմիմ, *եցայ vn.* to grow lean, to

fall away, to become thin, emaciated, weakened.

ՎատուԹի *s.* leanness, meagreness, spareness, thinness; emaciation, extenuation, weakness.

Վան, ից *s.* tent, pavilion; – *ժամու*, Tabernacle; – *հարկանել, կանգնել*, to pitch a tent, to dress a pavilion; *ի –ս բնակել*, to dwell in tents; *բառնալ զ–ն*, to strike a tent.

Վանաբնակ, ից, –էն *a.* dwelling, living in tents, nomad, bedwin; *ազգ –ից*, wandering tribe; *–կից a.* dwelling in the same or a neighbouring tent; *–յարկ s.* the inmost division or room in a tent; *–նման a.* tent-shaped; *–պահ s.* tent-keeper; *–տեղք s.* encampment. [*– եկեղեցի*, portable altar.

Վանական *a.* tent- or pavilion-like; **Վանեցերէն** *a.* Georgian; *ad.* in the – language.

Վանցի *a. s.* Georgian; *– կոճ s. bot.* hellebore, bear's foot; *տարազ – կոճակի s. bot.* agaric, mushroom.

Վանգուտ *a.* stony, abounding in stones, pebbly.

Վանդով, ից S. **Վանդումն**; *–ասէր a.* restless, turbulent, seditious, mutinous; *–եմ, եցի, –եցուցանեմ va.* to alarm, to rouse, to disquiet, to trouble, to disturb, to perturb, to agitate; *–իմ, եցայ vn.* to be alarmed, disquieted, disturbed, agitated, to be out of one's reckoning; *–իչ a.* alarming, startling, disquieting; seditious; *–ումն* or *ուն s.* alarm, trouble, disquiet, restlessness, agitation, confusion, disorder, tumult.

Վէժ, վրէժուց *s.* revenge, vengeance; *ի –*, in return, in requital; *առնուլ, խնդրել, հանել զ–ն, –ս պահանջել, հանել զքէն վրէժուն*, to avenge, to revenge, to avenge oneself, to take vengeance, to be revenged, to have revenge; *–ս լուծանիլ, պահանջիլ, տալ*, to suffer vengeance, to bear punishment, to pay dear for, to smart for; *ի – նախատանաց գաւեր իւրոյ*, to avenge his daughter; *առիցի ի նմանէ զ–իմ*, I will revenge myself on him, he shall pay me dearly; *խնդրեաց զ– զբռնեկեալն*, he avenged the wrongs of him who suffered; *հատուցից –ս թշնամեաց իմոց եւ տաւել եաց իմոց հատուցից*, I will be avenged of my enemies & I will requite them who hate me; *լօթն –ս լուծցի*, he shall be avenged seven fold.

Վէժխնդիր, դրաց *a.* revengeful, vindicative, avenging; *– լինել*, to call for vengeance, to be revenged; *–քն դրութիւն* S. **Վէժ**.

Վէպ, ք *s.* fault, defect; want, privation, deprivation; *a.* defective, wanting, failing in, deprived of; *ոչ – ի ճշմարտութէ*, likely, probable; *– եղանել, գտանիլ*, to want, to fail, to miss, to be deprived of; to be rendered useless, inefficacious, to be deluded, annulled.

Վիժաբեր *a.* vindictive; *–գործ, ից a.* evil-doing, spiteful, wicked, nefarious; *–գործութիւն s.* ill deed, spiteful action.

Վիժակ, ից *a.* S. **Վէժխնդիր**; *s.* defensive weapon; means of defence; *–ք կնճիռ*, razors; *–ք փղան*, tusks of an elephant; *–ազէն a.* armed with a weapon of offence; *s.* vindictiveness; *–եմ, եցի vn.* to make use of defensive weapons; *– զոք*, to slay with a weapon.

Վիժապարտ, ից *a.* guilty, worthy of being punished; *–ութիւն s.* guiltiness, wickedness.

Վիժառու S. **Վէժխնդիր**.

Վիպադործիմ *vn.* to spoil, to be spoiled; *–գութ a.* inconstant in love; *–գրեմ va.* to make mistakes in writing; *–լուր a.* hearing erroneously, understanding one thing for another.

Վիպած *s.* fault, error, mistake.

Վիպակ, ից *s.* error, mistake; failing, fault, perversity; unforeseen event, accident, casualty, hazard, chance; *a.* wanting, failing, wrong, mistaken, false, erroneous, perverse; *–աւ ad.* by mistake, erroneously; accidentally, casually, by chance; *– տպագրութիւն*, erratum, *pl.* errata; *– ժամանակագրական*, anachronism; *– գրգտանիլ*, to wander, to go astray, to deviate. [*s.* fallibility.

Վիպական *a.* faulty, fallible; *–ութիւն*

Վիպակութիւն *s.* failing, fault; accident.

Վիպամիտ *a.* erroneous.

Վիպանուն S. **Սուտանուն**.

Վիպանք *s.* error, fault, misunderstanding, oversight, blunder, mistake; delusion, deception, frustration, disappointment.

Վիպասէր S. **Զարտասէր**.

Վ*իպարհեստ քաղքի տ.* quack, mountebank, charlatan.

Վ*իպեմ, եցի, -եցուցանեմ va.* to cause to fail or miss, to turn aside, to mislead, to deceive, to delude, to pervert; to deprive of, to take away; S. Ստ*ղ*; *-եցուցիչ տ.* deceiver, knave, cozener, hoaker.

Վ*իպեմ, եցի, -ումի, եցայ vn.* to be mistaken, to commit an oversight, to err, to miscarry, to be under a mistake; to be deceived, frustrated, deluded, disappointed; to turn away, to swerve, to go astray, to wander; *-ի մտայ*, to escape from one's memory; *ոչ վիպեաց բան մի*, not one word remained without its effect; *վիպեալ ըստ բժշկութեի*, past cure, incurable, hopeless.

Վ*իպիչ a.* frustratory, annulling.

Վ*իպուլթի* or *ուած* S. Վ*իպանք.*

Վ*րձին, ձնի տ.* brush; *- նկարչաց*, brush, pencil; *- զգեստուց, հեբաց, ատամանց, եղջեամց*, &c., clothes-brush, hair--, tooth--, nail--.

Վ*րձնեմ, եցի va.* to brush.

Վ*ռնիկ* S. Ստ*ատղ a.*

Վ*ռնջատղատղէակ* or *չակ a.* bleating.

Վ*ռնջեմ, եցի vn.* to neigh; *fig.* to neigh after. [*fig.* furious lust.

Վ*ռնջիւն* or *ջումն տ.* neigh, neighing; Վ*ռնջողական a.* neighing; *fig.* concupiscible; *-ն տ.* concupiscence.

Վ*ռնջողութիւն* S. Վ*ռնջիւն.*

S

S (*deune*) *ութն տ.* the thirty first letter of the alphabet, & the twenty fifth of the consonants; *ս, ՟ս*, four thousand; four thousandth.

— On account of its similarity of sound, it is sometimes confounded with *դ* & *թ*; for example: *ընտել-ընդել, ատիճ-դատիճ, տրամ-դրամ, քանա-քանդ*; *կատղայ-կաթղայ, չիս-չինի*, &c.

— At the beginning of words it is sometimes a negative particle; for example: *գէղ-ագէղ, դէս-ագէս, ահաս, ամաքդի, ագնուիթիւն.*

— Between words it is sometimes an augmentative particle, as *բեկա-նեը-բեկաեալ, քակեը-քակտեալ, ոլորք-ոլորտք, վերեակեը-վերեակտեալ, նոպակալ, նոզոտկալ.*

— In foreign words, the Greek *τ* & the Latin *t* are changed by us into *ս*. as, Պέτρος-Petrus-Պետրոս, Ἀριστοτέλης-Aristoteles-Արիստոտել.

Տ*աբատ a.* linen, of linen; *s.* pantaloons, trowsers; *-աձիգ s.* brace, a pair of braces. [loaded.

Տ*աբեռնի s. L. w.* tavern; *a.* over-

Տ*աբուն a.* unnatural, monstruous.

Տ*ագնապ, ապ s.* anxiety, anguish, restlessness, embarrassment, perplexity, agitation, alarm, trouble; crisis; haste, precipitation; *-ապ ad.* in haste, hastily, with all possible speed, in a hurry, hurriedly, precipitately; anxiously, with anxiety; *- մտաց*, grief, anxiety, mental torture, constraint, heaviness of heart, oppression; *- մահու*, pangs or agony of death, death-struggle; *արկանել, մտանել ի -ս անհնարինս*, to embarrass extremely, to place in a strait, in a scrape, embarrassment or perplexity; *արկանել զանձն ի -*, to embarrass oneself; *կալ ի -*, to be in trouble, anxiety or embarrassment; *հասանել ի յեսոին -*, to be reduced to extremities; *եղիցի - հեթանոսաց*, the nations shall be plunged in consternation; *եկն յանկարծակի դողումն եւ -*, a sudden fear fell on them; *ամ - հասցէ ի վերայ նը*, every kind of grief shall fall upon him; *ըմբռնեալ յանկլոյծ - հասանէր*, he found himself embarrassed by that insuperable necessity; *- էր նմա յամէ կողմանց*, he was hemmed in by necessities; *- մեծ էր նմա*, he had extreme difficulty, he turned on all sides; *հարից զամ երիվարս -ապ եւ զհեծեալս նը յիմարութիւ*, I will turn the horses into stone & their riders will I stultify; *յեսոին - կալաւ զնա*, he was brought to the last extremity; *փոյթ եւ - եղեւ ի ջուրս*, the waters rivalled each other; S. Շտապ, &c.

Տագնապափոյթ *a.* urgent, pressing, earnest; – *ադիպաս ad.* hurriedly, most hastily.

Տագնապեմ, *էցի*, –*էցուցանեմ va.* to put to trouble, to embarrass, to perplex, to puzzle, to torment, to grieve; to constrain, to force, to tease, to importune; to urge, to hasten, to solicit, to quicken; *սիրե* –, to strike with terror, to appal, to terrify; –*էցուցիչ a.* pressing, urgent.

Տագնապիմ, *էցայ vn.* to be grieved, distressed, disturbed, embarrassed, to be torn with anguish, to be in great pain; to have an urgent & pressing necessity, to be in despair; to be hurried, in haste; *տագնապէր ջերմամբ մեծաւ*, he had been seized with a violent fever. [ent, acute, sharp.

Տագնապիչ *a.* cogent, urgent, violՏագնապութիւն or *ումն* S. Տագնապ.

Տագր, *գեր*, *երայ s.* brother-in-law (husband's brother).

Տաժան, *ի a.* worn out by fatigue, overwhelmed with labour, weary, tired out; –*աբար ad.* painfully, with much trouble, laboriously, with difficulty; –*ագործ a.* working hard, very laborious; troublesome, tiresome; –*ալից*, –*ակաւ*, –*աչաւ*, –*աւոր*, –*էլի a.* painful, grievous, hard, difficult, incommodious, vexatious, laborious, fatiguing, tiring, toilsome, annoying, rude, heavy; –*աքայլ a.* walking with difficulty; –*եմ*, *էցի va.* to fatigue, to tire, to overdo, to harass, to oppress, to vex; –*իմ*, *էցայ vn.* to give oneself trouble, to have much trouble, to toil, to be fatigued, worn out with fatigue, to drudge, to work hard; –*իչ*, –*ուհի*, –*ումն* or

Տաժանք *s.* great fatigue, much labour, trouble, toil, weariness, pain, hard work, drudgery.

Տալ, *ից sf.* sister-in-law (husband's sister); –*այր s.* brother-in-law (sister-in-law's husband).

Տալի *a.* donable; *s.* giver, donor; –*ք*, liabilities, debts.

Տալիթայ *sf. H. w.* talitha; – *կում*, – cumi! damsel, arise! – *սարկաւագ*, deaconess.

Տախտ, *ից s.* throne, seat, bench.

Տախտակ, *ացս.* board, plank, shelf, table, tablet; tables; book; *ast.* S. Երկինք; – *երկաթիք*, iron-plate, sheet-iron; – *մետաղեայ*, plate of metal; –*ք Կայսրութեան*, the tables of the decalogue; – *դատաստանաց*, breastplate, pectoral, rational; – *նկարուց*, canvass, wood, &c.; – *Ճաարակի*, chessboard; – *ղասակ*, the hollow of the thigh; – *խոհանոցի*, trencher.

Տախտակագործ *a.* built of wood or of planks (ship); –*ումն*, *ից a.* covered with boards, planks, boarded, planked, floored; wainscoted; *s.* wooden floor; scaffolding; wainscot; – *նաւու*, deck; – *առնել*, *գործել*, to wainscot, to plank, to board, to floor; –*իակ a.* laminated.

Տախտակեայ *a.* wooden.

Տախտաձեւ *a.* throne-shaped.

Տախտապար *a.* stretched on the earth; *ի* – *արկանել* or –*եմ va.* to stretch on the earth; to beat down, to overthrow.

Տածէ, *ից s.* care, heed, charge.

Տածեմ, *էցի va.* to care, to take care of, to preserve; to nourish, to maintain, to sustain, to feed; to cultivate; to foment, to stir up; – *զխաս*, to cherish, to flatter vices; – *զնուազխութիւն*, to foment disturbances; S. Զոհ. [ing, nutritious.

Տածիչ or Ծոիչ *a.* nutritive, nourish-

Տածողական *a.* nutritive, alimentary.

Տածողութիւն, Տածութիւն or *ումն s.* care; food, nourishment, sustenance; fomentation.

Տակ, *ից* or *ացս.* bottom, under part or side; root; race, row, range, string; **bot.* beet; – *առնուլ*, to take root, to be rooted; *խոսս –աւ մեծաւ*, great provision; **մամլոյ* –, in the press.

Տակաւիկ առնեմ or –*կոտոր խլեմ* or *առնեմ va.* to root up, to pluck up by the roots, to extirpate.

Տակառ, *ացս.* barrel, cask, puncheon, butt; tun; *խից* –*ի*, spigot; *ծորակ* –*ի* tap; *չերթ* or *կողք* –*ացս.* staff.

Տակառագործ, *ացս.* cooper; –*ութի s.* cooperage.

Տակառակ, *ացս.* cask, keg.

Տակառաչափ *s. mar.* ton, 2240 lbs; –*ումն s.* tonnage, burden.

Տակառապետս *s.* chief cup-bearer, butler; –*եմ va.* to give to drink; –*ութի s.* office or dignity of a butler, butler-ship.

Տակառիկ *s.* cask, hogshead.

Տակաւ *ad.* by little & little, by slow degrees, insensibly; yet, still; – –,

little by little, slowly, by degrees.

Տակաւին, *–եւս ad.* again, more, still more, some more; yet, as yet, still; little by little.

Տակերատիպ *s.* daguerreotype; *–typer*; *a.* *–typed*; *–տիպեմ va.* to daguerreotype; *–տիպութիւն s.* daguerreotypy.

Տակուն, *ոյ*, *–ք* or *–ունք s. bot.* fibre, filament; *– ծառոյ*, top-root.

Տաղ, *ից s.* verse, poem, ode; canticle, hymn; *med.* cautery; stamp, mark, print.

Տաղախ, *ոյ s.* cement; *chem.* mortar.

Տաղական *a.* rhythmical.

Տաղանդ, *ոց* or *ուց s.* talent (weight); *fig.* talent, ability, parts, attainments; *– ոսկի*, golden talent; *–աւոր a.* talented, of talent.

Տաղաչափ, *ից s.* versifier; *–եմ va.* to versify; *–ութիւն s.* versification; verses. [maker.

Տաղասաց, *ից s.* song-writer, ballad

Տաղատարափ S. **Տեղատարափ**.

Տաղարան *s.* song-book.

Տաղաւար, *ոց s.* tabernacle, tent, booth; hut, lodging, cabin, vine-arbour; scene, stage; *– միրգատաղաւար*, fruit-house; *–ակից a.* dwelling together; S. **Վրանակից**; *–ահարք*, *ըաց*, *–ահարութիւն* or *–աշէնութիւն s.* erecting a tabernacle or pavilion, building a hut or cottage; *աւն –ահարաց*, feast of tabernacles; scenopegia; *–եմ*, *եցի*, *–իմ*, *եցայ vn.* to dwell in tents or in huts; *–իկ s.* hut, a poor cottage.

Տաղեմ, *եցի va.* to cauterize.

Տաղերգութիւն *s.* ode.

Տաղոսեմ S. **Ժողովեմ**.

Տաղտ *s.* disgust, distaste, loathing.

Տաղտաղտ, **Տաղտապեմ** S. **Տաղտկալի**, **Տաղտկամ**.

Տաղտապանք *s.* annoyance, pain, anxiety, anguish; *–ապեմ*, *եցի va.* to annoy, to disturb, to importune, to trouble, to molest; *–ապեմ*, *եցայ vn.* to be distressed, harassed, uneasy, annoyed, plagued.

Տաղտկալի or *լից a.* displeasing, disgusting, tiresome, fastidious, loathsome; *–լուր a.* tedious, wearisome to hear.

Տաղտկամ, *–կանամ*, *ացայ vn.* to be disgusted, wearied, sick or tired of, to loathe, to nauseate; *տաղտկացեալ եմ ի մարդկանէ*, I am weary of men.

Տաղտկանք S. **Տաղտկութիւն**.

Տաղտկացուցանեմ *va.* to tire, to disgust, to put out of conceit, to annoy, to sicken, to plague.

Տաղտկոտ *a.* squeamish.

Տաղտկութիւն *s.* displeasure, disgust, dislike, aversion, nausea; annoyance, vexation, trouble.

Տաղտուկ *a.* wearisome, tedious, tiresome, bothering, troublesome; idle, cowardly, tedious to oneself; *s.* S. **Տաղտկութիւն**.

Տաճար, *ոց s.* temple, fane, church; palace, court, hotel; banqueting-hall; banquet, feast; *– խորհրդոյ*, council-hall, House of Parliament.

Տաճարասխտ *a.* many roomed; *–կան s.* knight templar; *–կապետ*, *–կողապետ*, &c. S. **Եկեղեցապետ**, &c.; *–կից s.* table-companion; *–յարդար s.* guardian or minister of a temple; *–նամ vn. fig.* to become a temple of the Holy Ghost; *–պետ s.* house-steward; chief-captain; high-priest; governor or ruler of the feast, high seneschal; S. **Հայրապետ**; *–ցուցանեմ va. fig.* to convert the soul into a temple.

Տաճիկ, *ճկաց s.* Arab; Turk; *a.* Arabian; Turkish; swift-footed; *–ձի*, barb, Barbary or Arabian horse; *– աղախին*, Canaanite; S. **Ղևտա**.

Տաճկաբար *ad.* like a Turk, in the Turkish fashion; *–բնակ a.* inhabited by Turks; *–բնեայք a.* of Turkish character; *–կան a.* Turkish; *–հպատակ s.* Turkish subject; *–նամ*, *ացայ vn.* to become or turn Turk; *–սէր a. s.* philoturk; *–սպրկ s.* Canaanite; Phenician; *–տան s.* Turkey; *– Ասիոյ*, *Եւրոպիոյ*, Asiatic, European –; *–տառնեալք s. pl.* Arabs; Turks; *–ցուցանեմ va.* to convert to Muhammedanism.

Տաճկինակ, *ից s.* whip, rod; whipping, thrashing. [the being Turkish.

Տաճկութիւն *s.* Turkish nationality,

Տամ, *եաս*, *ուր*, *տուեալ va.* to give, to present, to offer; to concede, to grant, to bestow; to provide, to furnish, to lend; to give up, to deliver, to abandon, to expose; to make, to render, to produce, to cause; *– ձանձր*, to apply to, to addict oneself to; to give oneself up to, to abandon oneself to; *– խօսել*, to cause to speak; *– պատասխանի*, to answer, to reply, to respond; S. **Պատասխանի**; *չ– դուլ եւ դադար*, to give neither peace nor

rest, to disturb continually; – իշխա-նութիւն, to invest or intrust with authority; վկայագիր, անցագիր –, to deliver a certificate, to grant a passport; մրցանակ, վարձս –, to decree rewards, to award prizes or premiums; – ածել, to cause to bring; – գերեզ-մանի, to bury, to inter; – ի բանտ, to put in jail or prison, to imprison; ժո-ղով –, to come together, to assemble, to reunite, to meet, to hold a meeting; քարամբք –. to strike with stones; տաց զքեզ յազգ մեծ, I will make of you a great nation; տացէ քեզ տէր լինել, may you be! չէ տուեալ ամէն, it is not every one that can…; զորս ես ձեռամբ ձերով ետու, which I put in subjection to you; ես ետու տա-նել զտղդ, I have sent the kid; հօրն իւրում ետ տանել, he sent to his fa-ther; տուր քեզ լինձ փայտս մայրս, send me cedar wood; ետ զանձն իւր երթալ, he went; զլեգէոնս այսոցիկ անդունդս տայ, he sends the legions of devils into the pit; զպատիժս տալցեն յաւիտենից տանջանաց, they will suf-fer eternal punishment; զմեզ ի կո-րուստ եւ յոչնութիւն տան, they load us with evil & annihilate us; մի տալք մեռանել, do not leave to die: S. Դէպ, Ծանօթ, Զեռն, Ճարակ, Ստաեան, Տէրն, &c. &c. [terrace.

Տամբ, ոյ, -ի, ւոց s. house-top,

Տամկ a. humid, moist, wet, damp; -անամ, ացայ vn. to be wet, moisten-ed, to become humid, moist; -ատե-սակ a. of wet or moist nature; -ացու-ցանեմ va. to moisten, to damp, to wet, to dew, to bedew, to soak, to steep; -ութիւն s. humidity, moisture, damp-ness.

Տամուկ S. Տամկ.

Տամոյկ. Տամուժկ sf. Fr. w. dam-sel, girl, young lady.

Տանելի a. portable.

Տանեսատան, ացս. flat roof; platform.

Տանիքեաս s. elevation or front of a building, frontispiece; -րէց s. chaplain.

Տանիմ, տարայ, տար va. to carry, to carry away or off, to bear off, to take or convey away, to lead, to bring, to fetch away, to transport; to drive at, to tend or lead to; to hold, to con-tain, to comprise, to include, to com-prehend; to bear, to suffer, to endure; to carry to an end, to accomplish, to crown; vn. to be brought, conducted, led; յինքն –, to appropriate to one-self, to assume wrongfully, to arroga-te, to lay claim to; ընդ միս –, to take exception or offence at, to find fault with; – եւ ածել լինչ, to publish, to celebrate, to make public; S. Բաց, Գլուխ, Խնամ, &c. [top.

Տանիք, նեաց s. roof, roofing, house-

Տանձ, լոյ s. pear; -աջուր s. perry; -ենի s. pear-tree; -իկ s. small pear or pear-tree. [bearing, supporting.

Տանողական a. carrying, sustaining,

Տանուտէր s. master of a house, head of a family; landlord, house-holder; patriarch, chief of a tribe or race; – տարեւոյ ast. the Sun's house; -աբար ad. absolutely, despotically, independently; -ական a. appertaining to the head of a house, feudal; -ացոյց s. zodiacal ephemeris; -ութիւն s. con-dition or authority of the master of a house, or of the chief of a tribe; feud-ality. [punishment.

Տանջական a. suffering torment or

Տանջանական a. tormenting, tortur-ing, inflictive, penal; -կից a. sharing in torture; -րան s. rack, instrument of torture; -ուոր a. in tortures, in tor-ment; tormenting; s. torturer, execu-tioner.

Տանջանք s. torment, torture, punish-ment, suffering, pain, plague, grief; -նս ածել ի վերայ, or արկանել զբազ-խոյ ուրուք S. Տանջեմ.

Տանջելի S. Տանջիչ.

Տանջեմ, եցի va. to torment, to tor-ture, to rack, to afflict, to cause to suffer, to harrow; -իմ vn. to be tor-mented, to suffer tortures; զանհնարին տանջանս տանջի, he suffers cruel tor-ments; տանջին զանմահ մահն, they die eternal death.

Տանջիչ a. torturing, setting on the rack; s. tormentor, torturer, execu-tioner. Տանջուական S. Տանջանական.

Տանջուծին, Տանջք S. Տանջանք.

Տանտալ s. phys. tantalum; pn. Tan-talus; -ական a. tantalizing; տանջանք

Տանտէր S. Տանուտէր. [–, tantalism.

Տանտիկին sf. mistress of a house, matron; housewife; -տիկնութիւն s. authority of a mistress or matron.

Տաշ s. rasping, scraping, smoothing, polishing; -ածոյ, կոյ a. planed, cut, polished, smoothened; -էզ or -իզ, ոյ s. chip, shaving; -եմ, եցի va. to

rough-hew, to roughen down, to chip, to square, to plane, to smooth, to polish.

Տաշել or **-ն** S. **Ստաշեան**.

Տաշտ, *ից s.* cup, mug; bowl, basin; vat, trough; tub, bucket, wash- or lye-tub; basket; *bot.* layer, slip, offset; vine-branch, -shoot; **- խմորոյ**, kneading-trough, hutch; **- խնկոց**, bed of spices; S. **Խնկանոց**; **- սրսիածուաց**, hod, tray.

Տաշտատեղ *a.* putting forth fine shoots; **-թաղ** *s.* layer, slip, provine, shoot, sprig of a vine, &c.; **- առնել**, to lay vines, &c., to provine, to propagate the vine by layers, to plant with slips; **-խել լինիմ** *vn.* to have branches torn away; to be rooted up or out; **- առնել**, to root out, to pull up, to pluck up.

Տաշտակ *s.* chalice for offering libations; libatorium.

Տաշտաւոր *a.* full of, or loaded with vine-branches; **- անիւ** *mech.* overshot mill-wheel.

Տաք, *ոյ*, *ով s.* heat, ardour, warmth, solar heat; inflammation; over-excitement; foaming or frothing of the sea, storm; **-ագին** *a.* very hot, burning, ardent, scorching.

Տակաւ *a.* prostrate, fallen down; *ad.* S. **Քաւալտգլոր**; **- յերկիր կործանել**, to fall down; to be struck dead on the spot.

Տակաւած, *ի s.* fall, ruin.

Տակաւական *a. gr.* declinable.

Տակաւէմ, *եցի*, **-եցուցանեմ** *va.* to fell or throw to the ground, to beat down, to prostrate, to overturn, to overthrow, to upset; to subvert, to demolish, to destroy, to ruin; to roll, to turn; **- զխորհուրդս ոմանց**, to destroy a person's projects; S. **Խոչ**; **-իմ** *vn.* to be fallen down, overthrown, to fall or go to ruin; to roll, to tumble; **դէպայր տապալէր երկդիմի մտօք**, he tortured himself with uncertainty; **տապալեալ անկաւ երիվարն**, the horse fell, was broken down; **տապալեցաւ ի միջ ոտից նր Սիսարա**, Sisera rolled under her feet.

Տապալի *s.* backgammon, tricktrack.

Տապալիչ *a.* beating down, overthrowing, ruining.

Տապալումն *s.* throwing down, overturning, subversion, ruin, fall; rolling; *gr.* declension.

***Տապախ** *med.* S. **Տապաստ**.

Տապախառն, **-ի** S. **Տապագին**; **-խորշ** *a.* burning; **- առնել**, to burn; **- լինել**, to burn, to be burnt.

Տապակ, *ոց s.* frying-pan; S. **Վաճահանակ**; **-եմ**, *եցի va.* to fry, to fricassee; **-էղ** *a.* very hot, burning; **- լինել**, to be scorched up; **-իմ** *vn.* to be fried; to be parched with thirst; **-ումն** *s.*

Տապակեղ S. **Տապագին**. [frying.

Տապան, *ոց s.* large box or trunk; Noah's ark; coffin, bier; tomb, sarcophagus, sepulchre, urn; **-ագիր** *s.* epitaph.

Տապանակ, *ոց s.* chest, box, coffer, small trunk; poor's box; tabernacle; S. **Ովհան**; **- պրստուհայ**, ark of bulrushes; **-ակիր** *s.* Tabernacle-bearer.

Տապանաձեւ *a.* coffer-shaped.

Տապանամ, *ացայ vn.* to grow warm, to be excessively hot, to be burnt, scorched; to be in a fever.

Տապանատեղ *s.* niche or place for a sarcophagus; **-ատուն** *s.* cemetery, burial-ground; **- եկեղեցւոյ**, churchyard; **-քար** *s.* tomb-stone.

Տապանիմ, *եցայ vn.* to be buried.

Տապասս, *ի s.* mat, carpet; *med.* mange, scab in cattle; **- սրկանել**, to strike or fell to the ground, to stretch dead, to kill on the spot; **- անկանել**, to be struck dead, to fall dead on the spot, to be slain; **- անկանել ի վիշտ ոջ**, to bite the dust or the ground, to be killed; **- անկանել ի սայր սուսերի**, to fall by the edge of the sword.

Տապաստակ, *ակ s.* mattress; cushion. [spot.

Տապաստիմ *vn.* to fall dead on the

Տապար, *ակ s.* hatchet, axe; **դնել զ- առ արմին**, to lay the axe to the tree; **-ատար** *a.* axe-bearing; *s.* sapper.

Տապացուցանեմ *va.* to warm, to heat, to overheat, to burn; **-ուցիչ** or **Տապեան** *a.* ardent, burning.

Տապէղ, *ի s.* play-ground; backgammon-table; **-ուղունք** *s.* dice.

Տապեւանդն S. **Տապեան**.

***Տապղծ** *a.* unchaste, lewd.

Տապիմ S. **Տապանամ**.

***Տապղքեր** *s.* carpenter's plane.

Տապճակ *s.* horse-cloth, housing.

Տապուն *s. phys.* calefaction.

Տառ, *ից s.* S. **Տպրը**; letter, character; letter, epistle; book; **Աստուածային -ք**, the Holy Scriptures; **մարգարէական -ք**, the prophecies; **-ք կանոնականք**,

canons, constitutions, statutes, writ-

Տառագծական *a.* literary. [ten laws.

Տառադարձումն *s.* anagram; առնել —, to anagrammatize; յօրինող -թէ, anagrammatist; յօրինումն -թէ, anagrammatism.

Տառապան, այ *s.* basket, hamper.

Տառապագին, -կան *a.* unhappy, wretched, miserable; -նամ S. Տառապիմ.

Տառապանք *s.* tribulation, affliction, anguish, distress, grief, trouble, vexation, pain, torment, fatigue, misery, misfortune, disaster.

Տառապեալ *a.* loaded with misfortunes, with trouble, poor, pitiable, unhappy, miserable.

Տառապելութիւն *s.* misery; poverty.

Տառապեմ, եցի, -եցուցանեմ *va.* to trouble, to afflict, to oppress, to molest, to maltreat, to vex; to violate, to dishonour, to deflower; -եցուցանես զայլխս իմ, I am afflicted by your woes; -եցուցիչ *a.* afflicting, afflictive, grievous, vexing, tormenting.

Տառապիմ, եցայ *vn.* to grieve at, to be pained, uneasy, afflicted, tormented, vexed, to be unhappy, miserable; տառապէաք խնդրէաք զքեզ, we have sought thee sorrowing.

Տառապումն S. Տառապանք.

Տառատիպ *a.* written; *s.* copyist; -տոկ, աց *s.* military coat or mantle, cassock, capote; doublet, jerkin; -ապեալ *a.* written, engraved; -ապութիւն *s.* writing, engraving.

Տառեխ, աց *s.* herring.

Տառեղն *s.* stork; heron.

Տասանորդ, աց *s.* tenth part, tithe; decime or dime; առնուլ զ-ն, to decimate, to tithe, to collect tithes; -ական *a.* decimal; S. Կոտորակ; -ելի *a.* tithable; -եմ, եցի *va.* to decimate, to tithe, to take tithes; -իչ *s.* tither, tithe proctor; -ութիւն *s.* decimation, tithing.

Տասն, սին. սունք, սանց *a.* ten; ի -ամսոյն, on the tenth of the month; -անգամ *ad.* ten times; - -, by tens.

Տասնաբանեայ օրէնք *s.* Decalogue; -լիտր *s.* decalitre, 2. 2 imp. gals; -լի *a.* ten-stringed; *s.* decachord, lyre, harp; -կրամ *s.* decagram, 5. 64 drams avoirdupoids, or 154 grains troy; -մատնեայ *a.* ten-fingered; -մեայ, մէից, -մեան, մենից *a.* decennial, of ten years; ten years old; -մետր *s.* decameter, 31. 81 Engl. feet; -մսեայ *a.* of six months; -յարկ *a.* ten-storied; -ն-կիւն *s.* decagon; -պատիկ, &c. S. Տասնպատիկ, &c.; -պետ *s.* decurion, corporal; -ստեր *s.* decastere, 13. 08 cubic yards; -ւոր *a.* denary, ten, half-a-score. [calogue.

Տասնբանեան պատգամք *s.* the De-

Տասնեակ, եկի *a.* ten, half-a-score;

Տասնեան *ad.* by tens. [*s.* decade.

Տասնեկին *ad.* tenfold. [decade.

Տասներեակ, րեկի *s.* tenth part;

Տասներիր *ad.* for the tenth time, tenthly. [tenthly.

Տասներորդ, աց *a.* tenth, 10th; *ad.*

Տասնեքեան or քին, եցունց *s.* the whole ten; *a.* all the ten.

Տասնիցս *ad.* ten times.

Տասնկանգնեայ *a.* of ten cubits.

Տասնհազար *s.* ten thousand; S. Բիւր; -հարուածեայ or ծեան *a.* of the ten plagues; -հրամանեան *a.* of ten dogmas. [donkeys.

Տասնցոլխանակեան *a.* drawn by six

Տասնոտնեան *a.* decempedal; ten-footed.

Տասնորդ, աց *s.* decime, tenth part; -ական S. Տասանորդական; -ալիտր *s.* deciliter, 0, 176 imp. pint; -ակրամ *s.* decigram, 1,5432 grain or gr. troy; -ամետր *s.* decimeter, 3. 937 Engl. inches; -աստեր *s.* decistere, 3. 5316 cubic feet.

Տասնութիւն *s.* ten, the number ten.

Տասնպատգամեան S. Տասնբանեան.

Տասնպատիկ *a.* decuple, tenfold; *ad.* ten times as much; -ապկեմ, եցի *va.* to decuple, to increase tenfold.

Տասնպետ *s.* decemvir; -ութիւն *s.* decemvirate.

Տասնսիւնեան *a.* decastile.

Տասնվանկեան *a.* decasyllabic.

Տասնփեղկեան *a.* of ten curtains, shutters, pieces or breadths. [meron.

Տասնօրեայ *a.* of ten days; *s.* deca-

Տատատակ S. Տախտակ.

*Տատա *s.* daddy, dad, papa.

Տատամսական *a.* perplexed, uneasy, uncertain.

Տատամսիմ, եցայ *vn.* to be embarrassed, disturbed or pained in mind, to have difficulty in deciding, to hesitate, to waver, to be unsettled, uneasy, concerned, in trouble.

Տատամսութիւն *s.* vexatious perplex-

ity, titubation, hesitation, wavering, inquietude, embarrassment.

Տատան *a.* shaky, tottering, vacillating; *s.* swing, see-saw; S. **Տատանումն**; *կալ ի-ի* S. **Տատանիմ**; – **առնել**, to swing, to send up & down, to see-saw; **-ական** *a.* hesitating, doubtful; **-եմ, եցի** *va.* to jog, to stagger, to shake, to swing, to oscillate, to wag, to toss, to agitate; to bandy about, to titubate, to vacillate; **-իմ, եցայ** *vn.* to jog, to wag, to totter, to vacillate, to flutter about, to struggle, to tremble, to be shaken, agitated, staggered; to hesitate, to waver, to be in suspense; **-ումն** *s.* jogging, jostling, staggering, shaking, tottering, vacillating, trembling.

Տատապ, ապ *s. bot.* star-thistle; caltrop; – **երկաթի**, iron-thistle, instrument of torture; **-աբեր, -ածին** or **ծնունդ** *a.* thistle-bearing.

Տատրակ, ակ *s.* turtle-dove; **ձագ -ի**, young –; – **վրանոցս արձակէ**, the – coos: *bot.* eryngo, sea-holly.

Տար *a.* far off, distant, remote; – **ոց հատանել** or **հարկանել, երթալ ի – ոց, ի – ոս ընթանալ** or **անցանել**, to travel abroad; **ի – ոէ գալ**, to return from abroad.

Տարաբաժանիմ *vn.* to start from, to remove, to expatriate oneself; – **բաժին** *a.* divided, separated, removed; separating, removing; – **հանել, կացուցանել**, to alienate, to transfer, to separate; to expatriate; **ելանել –**, to abandon one's country; **-բան** *a.* irrational, incongruous; **-բարձ** *a.* taken away, carried off; **-բարձիմ** *vn.* to be taken away; to be divided; **-բարձու թիւն** *s.* division; **-բեր** *a.* moved, agitated; unlike, different; **-բերեմ, եցի** *va.* to bear here & there, to shake, to agitate, to move, to stir; **-բերիմ, եցայ** *vn.* to be borne about, to be shaken, agitated; to differ, to be unlike; **-բերութիւն** *s.* agitation, shaking; difference, diversity; **-բնակ** *a.* living abroad, expatriated; excluded; – **լինել**, or **-բնակիմ** *vn.* to dwell abroad, afar off; to estrange oneself, to be removed; **-բնակութիւն** *s.* act of living at a distance, removal, pilgrimage; **-բուն** *a.* unnatural, contrary to nature; far from one's country or home, abroad.

Տարագիր *a.* proscribed, removed, driven away, expatriated, banished, exiled; – **առնել, լինել** S. **Տարագրեմ** & **Տարապրիմ**; – **ելանել ի կենաց**, to pass from this world; **ի հայրենի ընչից – գտանիլ**, to be disinherited; **-գծեալ** *a.* counterfeit, base; – **դահեկան**, – coin, false money; **-գնաց** *a.* expatriated, banished, estranged; **-գործ** *a.* misplaced, unbecoming, useless; – **առնել**, to render useless, inefficacious, to cause to miscarry, to foil, to delude; **-գրեմ** *va.* to proscribe, to banish, to exile, to drive away, to remove, to exclude; **-գրիմ** *vn.* to be proscribed, banished or excluded; **-գրու թիւն** *s.* proscription, ban, banishment, exile, exclusion, transportation, expatriation; **-գտանիմ** *va.* to discern, to distinguish; **-գէմ** *a.* far, far off, far distant, remote; – **գնալ, գէմ եգեալ – գնալ**, to go afar, abroad, to be estranged, to leave one's native land, to go from home; **-գէպ** *a.* unsuitable, improper, unbecoming, undue, disagreeing, absurd, extravagant; **թէ ի հանդիպոյս եւ թէ ի -գէպս**, *per fas et nefas*, by right or wrong; **-գիմիկ** *a.* travelling abroad; **-գիմութիւն** *s.* the travelling abroad.

Տարազ, ուց *s.* form, fashion, manner, way; furniture; *alg.* formula; – or **գործ -ու**, clever work, artistic production; **դրամաշրջական –**, algebraic formula; – **խօսից**, style; S. **Վրայի**; **ի – քաղաքացի**, in plain, in private clothes; **ի – եկեղեցական**, in clerical attire, dressed like a clergyman; **զգեց զաւ աշխարհական –**, he dressed like a layman.

Տարազագործ, ից *s.* clever manufacturer, master; **-ութիւն** *s.* weaver's art, woollen manufacture.

Տարազարդ *a.* ungraceful, unadorned; deformed, ugly; **-ուի** *s.* ungracefulness; deformity; **-զգեսա** *a.* unclothed.

Տարաժամ *a.* mistimed, ill-timed, inopportune, unseasonable, untimely; premature; *ad.* unseasonably, inopportunely, at the wrong time or moment, out of season; prematurely; too late, when too late; *s.* S. **Տարաժամու թիւն**; – **հասակաւ**, not full grown, young; – **ծերանալ**, to age prematurely; **-իւ աւուր**, to decline, to be on the decline, to begin to go down, to begin

to be night; *ի –ել աւուրն*, towards nightfall; *–ի օրն*, it is getting late, the daylight fades, the day wanes, the sun is going down; *–եալ է օրս*, the day is already on the decline, it is drawing towards night; *–ու* S. *Տարաժամ ad.*; *–ուԹիւն s.* unseasonableness, importunity; tardiness, nightfall.

Տարալածեմ, եցի va. to chase, to expel, to drive away; *–լիզու s.* a different tongue; *–լուծական gr.* disjunctive; *–լուծեալ a.* dissolved, disjoined, spoiled; *–լսեմ* S. *Անունդահանեմ*; *–լսուԹիւն s.* disobedience.

Տարափոս s. epidemy; *–ական a.* epidemical; *–խօս*, &c. S. *Թունաւ.* &c.

Տարած, ից a. spread out, extended, stretched out; extensible; – or *–ածք s.* extent, extension; volume, bulk, size; show, display.

Տարածական a. ductile, extensive, extensible, dilatable, expansible; *–հեղուկ*, elastic fluid; *–ուԹիւն s.* ductility, extensibility, expansibility, dilatability.

Տարածանեմ or *ծեմ, եցի va.* to spread, to extend, to stretch out, to dilate; to unfold, to open, to spread out, to display; to propagate, to diffuse, to spread abroad, to strew, to spread; *–իմ vn.* to be spread, stretched out, extended; to be propagated, spread out; *անկեալ կան մահու –ծեալ*, slain they lay stretched on earth; *դրօշքն –ծանէին*, the banners were displayed; *տգիտուԹիւն յաշխարհի –ի*, ignorance is spreading over the world; *–ծեցաւ յամենեսին*, it became general; S. *Ձամբաւ*, &c. [fusion, spreading.

Տարածանք s. extent, extension, dif-

Տարածաւտակ a. of a spreading root.

Տարածոց, ից s. volume; – *արկանել*, to spread, to extend.

ՏարածուԹիւն or *ուած s.* extent, dimension, latitude; dilatation, extension, expansion, diffusion; propagation, spread, reach, sphere; *տարածուածք med.* tetanus, lock-jaw.

Տարածուն S. *Տարածական.*

Տարակայ, &c. S. *Բայակայ*, &c.; *–կանամ, ացեալ vn.* to constitute itself, to proceed, to issue; *–կասկած a.* unsuspecting, unsuspicious; unexpected; *–կարծ a.* unthought of, unlooked for, unforeseen; absurd, strange, extraordinary; *– լինել*, to form strange suspicions; *–կաց ad.* aloof, from afar; *–կացուԹիւն s.* distance; *–կինդրան* S. *Աղտաւինդրան.*

Տարակոյս, կուսից s. doubt, uncertainty, wavering, vacillation, irresolution, hesitation, embarrassment; tribulation, anguish, anxiety; *a.* doubtful, uncertain; *ի –կուսիլ կացուցանել, ի – արկանել*, to cause to doubt, to call into question; *կալ ի –կուսիլ*, to doubt, to be in doubt, to waver; – *ի –ս կցել*, to multiply doubts, questions; *էիք լինէ –*, there is no doubt; undoubtedly.

Տարակորզեմ va. to pull up, to root out, to pluck up; *–կուսական a.* doubtful, uncertain, ambiguous; dubitative; *–կուսանիմ* S. *Տարակուսիմ*; *–կուսանք* S. *Տարակոյս*; *ը –կուսանօք անկանիլ*, to be called in question; *ը –կուսանօք արկանել*, to call into question; *–կուսանել* S. *Տարակուսական*; *–կուսեմ, եցի va.* to cause to doubt, to create doubts, to cause doubts to; – or *–կուսիմ, ացայ vn.* to doubt, to have doubts, to question, to hesitate, to be irresolute, embarrassed, to demur; – *ի գիւէ*, to become furious, to rage like a madman; *–կուսուԹիւն, –կուսումն s.* S. *Տարակոյս*; argument, objection.

Տարահաճելի a. disagreeable; *–հանգիստ a.* restless, uneasy; *–հասակ a.* tender, very young.

Տարաձայն a. dissenting; *–եմ, եցի, –իմ, եցայ vn.* to dissent, to disagree, to differ, to be at variance; *–ուԹիւն s.* dissension, disagreement, variance, discord, strife; *–ձեւ a.* deform.

Տարամերժ a. reprobate, cast out, rejected, thrown out; disowned, disapproved; *–եմ va.* to cast out, to reject, to reprobate; to expel, to drive away; to disown, to disapprove; *–ուԹիւն s.* reprobation; *–միտ a.* senseless, foolish; *–մտուԹիւն s.* foolishness.

Տարայ, ի s. jar; * tare, tare & tret.

Տարանկիւն s. rhomb, lozenge; *–աձեւ a.* rhomboidal, rhombic; *–անկիւն a.* rhomboid, rhomboheder.

Տարաշխարհ s. distant country, remote region, abroad, foreign lands; –, *–եայ, –իկ a.* S. *Տար*; foreign, exotic; *s.* foreigner, stranger, traveller, pilgrim.

Տարապպման a. exorbitant, excessive, unbounded, inordinate, extra-

vagant, immoderate, enormous; –ապաշխ a. heathen; –պատկան a. unadapted, unfit, useless, unsuitable; –պարհակ վարեմ va. to oppress, to compel, to constrain, to vex, to tax unmercifully; –պարտ a. wrong, undue, unjust, unreasonable; unnecessary, needless, useless, vain; – or ի – ad. unduly, in vain, uselessly, without reason, improperly, wrongfully; –ամթ, bashfulness, sheepishness; հոգալ ի բանս –ս, to believe in idle gossip; –պարտաբոս a. feeding on illusions; fig. feeding negligently; –պարտուց or ի – S. Տարապարտ ad.

Տարտահմանն առնեմ or –տահմանեմ va. to banish, to exile, to drive away, to remove; –տուզիմ vn. to be engulfed, swallowed up, precipitated, sunk to the bottom; –սեռ a. heterogeneous; –սեռութիւն s. heterogeneity; –տառուերք s. heteroscians.

Տարաւարժ a. acclimated; –եմ va. to acclimate, to acclimatize; –իմ vn. to get accustomed to a climate or place; –ուրիւն s. acclimation.

Տարատարափ a. scattered about, spread here and there; –տրոհեմ va. to disjoin, to separate, to remove.

Տարացոյց S. Յորացոյց, Օրինակ; –յոյցաբանութիւն s. speaking metaphorically, parable, allegory, metaphor; –յուցական a. allegorical; –յուցուիս s. speaking in parables; –յոյօրէն ad. exemplarily.

Տարափ, ոյ s. shower, abundant rain; – ձեան, flake of snow; սէղ եւ –նետից, a shower of arrows; a cloud of darts; ծակոտեալ ի –ոյ նետից, pierced with a hundred arrow wounds; –անման a. showery; flaky.

Տարափառ a. unglorious.

Տարափեմ, եալ vn. to rain or to snow heavily.

Տարափոխիկ a. contagious, epidemical, infectious, catching; – ախտ, contagion, epidemical disease, infection; – լինել or –փոխիմ vn. to be contagious, catching; –փոխութիւն s. contagion; –փուռիս s. heavy fall of rain.

Տարբաղմատ a. gr. casual; –բէղտն a. bastard.

Տարբեր, լոյ or ացս a. different, unlike, various, diverse, dissimilar, sundry; –ք s. difference; –ական a. differential; agitated, vacillating; –ապէս ad. differently; –եմ, եցի va. to difference, to diversify, to distinguish, to vary, to change; – or –իմ, եցայ vn. to differ, to be unlike or different, to stand out, to be distinguished; to be agitated, to flutter, to waver, to turn on all sides; –ութիւն s. difference; dissimilitude, diversity, variety, distinction, disparity; shade; agitation, inconstancy, wavering; ast. course; վերբելական – ast. ascensional difference.

Տարգալ, ի s. table-spoon; S. Դրգալ.

Տարեգիր s. annalist; –ք, annals; –գլուխ s. new year, new year's day; S. Կաղանդ; –գրութիւն s. annals.

Տարեգարձ s. anniversary; – ծնեան-դոց, birthday; կատարել զ– ծննդոց, յաղթութիւն, to keep the anniversary of a birth; to commemorate a victory.

Տարեկից s. end of the year.

Տարեկան a. yearly, annual, anniversary, once a year; s. year; solemnity, feast, festival; etesian or trade-winds; օր –ի or –ացս, anniversary, – day; կարգեցին առ յաւիտ զօրն զայն տօն –ացս, it was ordered that this day be annually commemorated; ոչ գոյր երթեւեւիկ տօնից –ացս նը, no one frequented his festivals any longer; յաւուր նշանաւորի –ացս, on the festival day.

Տարեմուտ S. Տարեգլուխ.

Տարերդող a. dissonant, discordant.

Տարեցոյց s. almanack, annuary, annual register.

Տարեւոր, –ական a. annual, yearly; S. Հոգի; գառն –, teg; դահեկանաց –, yearly stipend; –ութիւն s. annuity.

*Տարթ s. dried sheep's dung.

Տարթորական s. talent (money).

Տարժան a. unworthy; S. Տաժան, &c.

Տարի, ըոյ, բեաց s. year, twelvemonths; պարականն –, embolismic year; տարւոջէ ի –, տարեւոյ տարեւոյ, տարեւոյ – ad. annually, yearly, year by year, every year; ի տարւոջ, in the year; per annum, a year; S. Ամ, Թուղութիւն. [prudence.

Տարիմաստութիւն s. Pers. w. seat of jurisTարիչ a. carrying away, leading into captivity.

Տարլուծումն s. corruption.

Տարմ, ից s. S. Տարմահաւ; – or –թռչնոց, flock, flight of birds; – – or

Տարմաբար ad. in flocks, in troops, in great numbers; –բանք s. a multitude of talkers.

Տարմաղ, *-ակ s.* sack; pocket; skirt.

Տարմահաւ *s.* starling.

Տարմանամ, *ացեալ vn.* to flock together, to form troops.

Տարմաջուր *s.* starling-water.

Տարմաւաբ S. **Տարմաբար**.

Տարող *a.* leading, bringing, conducting; *-ուիլ s.* transport, transportation, carriage; capacity.

Տարորոշ, or *որոշ, կց a.* distinct, different, separate.

Տարորոշաբար *ad.* distinctly.

Տարորոշեմ *va.* to distinguish, to separate, to divide.

Տարորոշութիւն *s.* distinction, separation, division; *-ուածն s. med.* secretion.

Տարուբեր, *աց a.* agitated, tossed about, driven here & there; carrying or bringing merchandise; *s.* agitation; *- բանից* messenger; *-եմ, եցի va.* to agitate, to toss about, to stir, to drive here & there; to repeat; *-իմ vn.* to hesitate, to vacillate, to be in suspense; to carry messages, to negotiate, to parley; to trade, to carry on commerce. [*-*, carrying to absurdity.

Տարուժն S. **Տարողութիւն**; *յանուկի*

Տարաամ, *աց s.* unsteady, irresolute, perplexed, wavering, indeterminate, uncertain, cowardly, slothful, sluggish, idle; *- տապնասլի տարակուսանաց*, painful thoughts, mental anguish; *-իմ, եցայ vn.* to be irresolute, undecided, uncertain; to grow slothful, lazy; to move slowly; *-ութիւն s.* want of determination, irresolution, indecision, uncertainty, embarrassment, perplexity; cowardice, poltroonery; sloth, idleness.

Տարտարոս, *աց s.* Tartarus, hell; *մշտապիղեր -*, the gloomy Tartarus; *-ական a.* tartarean, hellish, infernal.

Տարր, *տարեր· հրգ, հրայ s.* element, elementary substance or matter; *տարերք*, elements; rudiments; *տարերք կենաց*, the elements of life; *ըստ տարերց աշխարհի*, according to the worldly maxims.

Տարրաբան *s.* chemist; *-ական a.* chemical; *-ութիւն s.* chemistry; *-բաշխութիւն s.* decomposition; *-բար ad.* in an elementary state or form, elementally, rudimentally; materially; *-գէտ*, *-լոյծ*, &c. S. **Տարրաբան**, &c.; *-լուծութիւն s.* decomposition; *-կան a.* elemental, elementary, uncompounded

Տարրանամ, *ացայ vn.* to be compounded of elements, to be reduced to elements, to be produced, formed, to exist, to be; to incorporate, to adhere, to be united, attached; to be inculcated, impressed or imprinted; *բանիւ տարրացեալ մարմինք*, created beings furnished with reasoning faculties; *Սողոմոն տարրանայր ի խորս հակաց*, Solomon penetrated the secrets of nature; *յերկիւղն ընդ տարրասցուք*, let us keep his fear in our hearts; *տարրացեալ են ի սիրտ իմ*, they have penetrated to my inmost soul; *տարրացաւ խաւարն ի վերայ երկրի*, darkness covered the face of the earth; *տարրացեալ առ Ած սիրով*, bound to God by love.

Տարրապաշտ, *կց s.* fetich; fetich-worshipper; *-ութիւն s.* fetichism; object-worship; *-պէս* S. **Տարրաբար**; *-տափուլթիւն s.* immoderate love or desire of terrestrial things; idolatry; *-ցուցանեմ va.* to element, to compound of elements, to constitute, to produce, to form, to give being to; to incorporate, to attach together, to mix, to unite; to inculcate, to impress; *-ուր a.* S. **Տարրական**; material, corporeal; *-ուրութիւն s.* materiality,

Տարրեղէն S. **Տարրաւոր**. [corporeity.

Տարրիչ *a.* creating, producing, making.

Տարրութիւն *s.* elementariness, elementarity, substance, existence; elements, rudiments. [constitution.

Տարրուածն *s.* incorporation, union,

Տարփ, *ոյ s.* ardent desire; love.

Տարփալի *a.* desirable, wishful; kind, dear, beloved; *-ծու*, *աց s.* lover, wooer, sweetheart, beau, gallant, fop; *sf.* lover, mistress, sweetheart; *-կան a.* relating to love, erotic.

Տարփամ, *ացայ vn.* to wish for ardently, to long or sigh for, to covet eagerly; to burn with desire or passion, to be in love.

Տարփանք *s.* love, passion, ardent desire, over-eagerness; *բայց զինչ - քեզ առասպելքն կցեն*, why are you so fond of fables?

Տարփաւանդ *a.* ardently longing for, sighing after, very desirous.

Տարփաւոր S. **Տարփածու**.

Տարփող *a.* amorous, loving, fond; desirous, covetous.

Տարփողեմ *va.* to announce loudly, with shouts & cries, to cry aloud, to shout; to celebrate, to publish.

Տարփուլիճ or *ումն* S. Տարփանք.

Տարօրէն *a.* unreasonable, unlawful, illecit, iniquitous, wicked; *ad.* unlawfully, illegally, unjustly, contrary to equity, iniquitously, wickedly; *-ուԹ s.* injustice, wrong, iniquity, improbity, wickedness.

Տարօրինակ *a.* unlike, dissimilar, unequal, extraordinary, strange, eccentric, odd, singular, uncouth, outlandish.

Տաւտակեմ, *եցի va.* to aggregate, to assemble, to reunite, to collect, to gather together; *-իմ vn.* to be aggregated, united or collected together.

Տաւիղ, *ւղայ s.* psaltery, harp, dulcimer; *հարիկանիկ ը-* or

Տաւղեմ, *եցի va.* to play on the harp.

Տաւիղահարիւս *s.* harper, harpist.

Տափ, *-ք, -էր s.* plain, flat country or district; – or *-ակ S. Տափաբակ *a.* *-ագունդ *s.* planisphere; *-ամԹամԹ *a.* palmipede; *-ակաաեւս *a.* plane figured, plane; *-ակոլմն *s.* flat side, plain, flat ground; *-ակուԹ s.* flatness, vapidness; *-աձուկն s.* skate, ray, thornback.

Տափան *s. agr.* harrow; *-ամ, ացայ vn.* to be flattened; *-եմ va.* to harrow.

Տափաւոտեւս *a.* planifolius, planipetalous.

Տափարիկ, *ացի a.* flat, level, plane, smooth, even, shorn; *s.* plain; esplanade, glacis; *-աձեւ a.* planiform; *-եմ, եցի va.* to flat, to flatten, to plane; *-ուԹիւն s.* S. ՏափակուԹիւն; flattening.

Տափափուշ *s. bot.* tribulus terrestris, caltrop, thistle. [camoys.

ՏափաքԹիլ *a.* flat- or snub-nosed;

Տափեմ, *եցի va.* to harrow.

Տափէրակաւն *s.* extremities or flat sides of a bridge.

Տափէրեւս *a.* flat- or bull-faced.

ՏափնչուԹիւն *s.* flat-nosedness.

Տափոն *s.* back-bone.

Տափուռ S. ՏափաքԹիլ.

Տաք, *ի ց a.* warm, hot; S. Ջերմ; *-գիլ S. Պղպեղ; *-իմ, եցայ vn.* to get or become warm; *-ուԹիւն s.* warmth, heat, caloric; *-ուն s.* getting warm; *-ատա s. Gr.w.* rank, line, order; *-տուն s.* warming- or stove-room.

Տգեղ, *ոյ, ացա a.* ill-favoured, ill-featured, unsightly, ugly, deformed, hideous, squalid; foul, villanous, bad; *-աբան* or *բարբառ a.* turpiloquent, foul-mouthed; *-անամ, ացայ vn.* to grow ugly, to become deformed, to disfigure oneself; *-ացուցանեմ va.* to deform, to render ugly, to disfigure,

Տգեղծ S. Տգեղ & Տխեղծ. [to distort.

ՏգեղուԹիւն *s.* ugliness, deformity, ill-featuredness, unsightliness; *անհնարին* –, frightful ugliness, hideousness.

Տգէտ *a.* ignorant; unlearned, untaught, illiterate; idiotic, silly, simple.

Տգիտաբար *ad.* ignorantly, unlearnedly, unskilfully; *-բարոյ a.* stupid, heavy, dull, lazy; *-կան a.* ignorant; *-նամ, ացայ vn.* to be ignorant, unaware of, unacquainted with.

Տգիտանք *s.* ignorance.

ՏգիտուԹիւն *s.* ignorance, nescience, rudeness, rawness, unskilfulness; *մեծ, Թանձրամած, աոսկալի* –, great, utter, gross, complete ignorance; *առ -ԹԷ ad.* through ignorance; *զգածնուլ -ը, Թաւալիլ ի -ԹԷ*, to live, to wallow in ignorance.

Տգոյն, *ից a.* colourless, pale, faded.

Տգունիմ S. Ա.ՀԱգունիմ.

ՏգունուԹիւն *s.* colourlessness, discoloration, paleness.

Տէառնաբար *ad.* like Jesus; *-բարբառ a.* pronounced by our Lord; *-գալուստ a.* relating to the advent of our Saviour; *-գիր a.* ordered by Jesus; signed with the sign of the cross; *-գրեմ va.* to sign with the cross, to make the sign of the cross; *-գրուԹիւն s.* sign of the cross; *- հնգից*, baptism; *-ժողով a.* assembled together in God's name; *-կան s.* offering for the poor; *a.* divine; *-կողմն* or *- կողմ s.* our Lord's side; *-մայր* S. Տիրամայր; *-նման խաչ s.* the true cross.

Տէառնեղբայր *s.* the Saviour's brother, (St. James Ap.).

Տէառնընդառաջ, *ի s.* Candlemas-day, Purification, Penthesis.

Տէառնորդի *s.* Son of God; son of a freeman or noble; *-ք*, sons of illustrious families.

Տէղեան *s. Gr. w.* consecration.

Տեղ, *ոյ, ացi s.* shower, abundant rain: spot, place; post; *յամի* –, every where; always; *ի* –, instead, in substitution for, in the place of; *անցանել ի - ուրուք*, to stand instead of, to

supply the place of, to substitute, to replace; S. Տեղի; *տեղային ի ձեզ ը-երկնաւոր շնորհին*, heavenly graces rained thick upon you; – *ոսկի տեղայը ի փեսայութեն Արտաշեսի*, gold fell in showers at the nuptials of Artaxerxes.

Տեղագիր *s.* topographer; *-գրական a.* topographical; *-գրութիւն s.* topography; *-զանական a.* parallactical; *-զանութիւն s.* parallax; *-ընթ a.* driven from a place or post, removed; *-թափ տանիմ va.* to set free from a place; *-ի a.* raining abundantly; *-ծուռ a.* producing abundant rain; *-կալ, ացս a.* fixed in place, firm, stable, immovable, constant, stationary; *s.* lieutenant; vicar; capitular; substitute; *-կալութիւն s.* stability, firmness; lieutenancy; vicegerency, vicariate; substitution; *-կան a.* local; *med.* topical; *-դիմ med.* topic.

Տեղամ, *ացի, ա*, Տեղեամ, Տեղեմ, *ղեայ*, Տեղում *va.* to cause to rain heavily, to open the windows of heaven; *fig.* to shower down, to rain abundantly; *vn.* to shower, to rain hard, to pour; *նետս – ի վերայ ոքոյք*, to send a shower of arrows; *մանանայ ի նոսա մանանայ*, manna rained down upon them; *տեղայր մարգարիտ ի հարսնութեն Սաթինկան*, pearls were showered round at the nuptials of Sathinig; *նետք տեղային*, arrows fell in showers; *Զեւս, տեղա ի մեզ վորձութիւն*, o great Jupiter, load us with evils! *կայծակունք տեղացին*, thunderbolts fell.

Տեղաշարժ *a. s.* locomotive; *-ութիւն s.* locomotion; *-պահ, ացս s.* vicar, capitular, substitute; lieutenant; *-պահութիւն s.* lieutenancy; S. Տեղակալութիւն; *-տարափ s.* very heavy shower, pelting or drenching rain, floods, torrents of rain; heavy fall of snow or hail; *-լինել տպատնալիք fig.* to rain threats; *եհես զնետս – խաղացեալ*, he saw a storm of arrows coming; *-տու a.* hospitable; *-տութիւն s.* reflux, ebb; S. Ստակընթացութիւն; *-ցուցին s.* raining in torrents; *-ևոր a.* local; *-փոխ a.* changing place, translocating, transferring, displacing; transferred, displaced; *-լինել*, to change place, to be translocated, to move from place to place; *-փոխեմ va.* to translocate, to transport, to carry off from one place to another, to transfer, to displace, to remove; *-փոխութիւն s.* change of place, translocation, displacing, removal; locomotion; *ast.* translocation; S. Տեղատեղափոխութիւն.

Տեղեակ, *ղեկաց a.* well informed, instructed, skilled, versed in, intimately acquainted with, expert; *s.* little place.

Տեղեկաբար *ad.* eruditely, with knowledge, skilfully, well; *-գին ad.* thoroughly, to the bottom, minutely, in detail; *– քննել*, to examine thoroughly, to go to the bottom of, to sift; *-դիրք s. mus.* finger-board, keys; *-նամ, ացայ vn.* to be informed of, instructed in, acquainted with, to make inquiries, to acquire instruction or knowledge, to inquire, to teach oneself; *-րան s.* intelligence office; *-ցուցանեմ va.* to inform, to instruct, to give knowledge of, to acquaint with, to teach,

Տեղեկիկ S. Տեղեակ *s.* [to apprize of.

Տեղեկութիւն *s.* information, knowledge, instruction, notice; *վեր ի վերոյ լինել –*, general information; *տալ –*, to inform, to instruct; *– առնուլ*, to inform oneself, to make inquiries.

Տեղի, *ղեայ, ղեաց s.* place, spot, site; occasion, opportunity; *ast.* point, lieu; *հասարակ –ք rhet.* common-place topics; *հասարակաց –ք*, public places, squares, &c.; *սրբ –ք*, holy place; the Holy Land; *– ապաւինի*, refuge, shelter, retreat, cover; *առ տեղեաւս*, here; *ի – or ի տեղւոջ*, in the room of, instead of, in lieu or place of; *ի –ս –ս, տեղեաց տեղեաց*, in different places, in some or several places; *ըստ ամ –ս*, in all places, every where; omnipresent; *առ տեղեաւն*, there, in the very place; just then, for that time, for a short time; *ունել ը-*, to supply the place of, to substitute for, to take or fill the place of, to succeed; *ունել զառաջինն –*, to hold or occupy the most advantageous place, to be on the side of the wall; *ը- առնուլ, ունել*, to stop, to cease to go, to rest, to take repose, to halt; *անկանել ի տեղւոջ*, to be left dead on the spot; *– առնել ումեք*, to give the first place to a person; *– տալ ումեք*, to yield, to give up, to acquiesce, to consent, to condescend, to submit; *– տալ իմիք*,

to expose oneself, to give hold; – *տալ յԼմեքէ* or *յոմեքէ*, to evade, to avoid, to draw back, to withdraw, to retire, to depart, to go away; *չըՔէր փախստական տեղւոյ ի –*, as a fugitive he wandered; *քանին իմոյ չէք – ի ձեզ*, my words have no place in you; – *տուր գնա*, get thee hence! S. Թ*ատր*.

Տեղումն S. Տեղացումն. [Թ*ահ*հ*ատ*.

Տենդ, ի, իւ *s.* fever; – *շառագոյն*, scarletina febris, scarlet-fever; *-ոտ*, *ացյ a.* feverish; *-ամիմ*, *եցայ vn.* to be in a fever.

Տենչ or Տենջ, յց S. Տենչանք.

Տենչալի *a.* desirable, enviable; dear.

Տենչամ or Տենչանամ, *ացայ*, Տենչ*եմ*, *եցայ vn.* to desire, to wish, to envy, to covet, to burn for; *տենչայ Սամթենիկ տենչանաս զպտաստուր խաւարան*, Sathinig is seized by a violent desire for curled endive.

Տենչանք, Տենչումն or *ումն s.* desire, wish, envy, avidity, cupidity, covetousness, longing for.

Տենչող *a.* desirous, eager, covetous, anxious, greedy.

Տեռ, յց *s.* gauze, crape, thin veil: galling; callosity, corn.

Տեռազերծ *a.* unveiled, brazen-faced, impudent; *s.* spoiler, despoiler; – *առնել* or *-եմ va.* to unveil, to raise the veil; to despoil, to strip, to rob, to spoil.

Տեռաւոս, *ացյ af.* troubled with the bloody flux; *-ումն s.* bloody flux; hemorrhoids or piles.

Տեռեմ, *եցի va.* to gall, to rub the skin off, to graze, to excoriate; to render callous, hard as a corn; *-իմ vn.* to have the skin rubbed off; to become callous, to harden.

Տես, *ից s.* sight, view; spectacle, scene; aspect, look, figure, face; vision, apparition; visit; *ի – երթալ*, to go to see, to call upon, to pay a visit to; *է-ից առնել*, to pretend not to see; – *առնել ի քաղաքն*, to send forth spies; *ակն ունիմք -ցըն* Ա*յ*, we desire to see God; *էկն ի – իմ*, he came to see me, he called upon me.

Տեսաբան *s.* optician; *-ական a.* optical; *-ումն s.* optics; *-բար ad.* visibly; *-գիր s.* scenographer; *-գրական a.* scenographical; *-գրութիւն s.* scenography.

Տեսակ, *ացյ s.* species; sort, kind, race; fashion, manner, way; form, figure, appearance, look; sight, countenance, aspect, air; image, idea; dress, costume; *gr.* form, species; *a.* visible; *հաղորդել կրկին -աւ*, to receive the Communion in both kinds; *սեռ՝ կենդանի*, – *մարդ, եւ տարբեր-ումն քանական*, genus animal, species man, whose distinctive characteristic is the faculty of reason.

Տեսակադրեմ *va.* to specify, to qualify, to form, to figure; *-գրծումն s.* specification, qualification, formation.

Տեսակակից *a.* of the same idea.

Տեսական *a.* visible, apparent, plain; theoretical, contemplative, speculative; perspicacious, sharp; prophetical, prescient, foreknowing; *phil.* formal, special; *-ն s.* theory; – *ազն, ազգ, տոհմ*, the nation, race, tribes of Israel; *-ն ընդ զգայումն անկանի*, the visible is subject to the senses.

Տեսականամ, *ացայ vn.* to be specified, qualified, formed, figured.

Տեսականեմ *va.* to give being & form; S. Տեսակադրեմ.

Տեսականումն *s.* visibility, contemplation.

Տեսակարար *a.* specific; *-եմ va.* to specify; *-ումն s.* specification.

Տեսակաւոր *a. gr.* specified.

Տեսակումն *s.* look, countenance.

Տեսանելի *a.* visible; seeing; *-ք s.* organ of sight, the eyes; S. Շուրջ; *-ութիւն s.* visibility.

Տեսանեմ, *սի, աւս va.* to see, to perceive; to regard, to contemplate; to observe, to consider, to remark, to examine; to know; to provide, to supply, to furnish; to take care of, to tend; to go to see, to visit; to spy, to watch; *տեսանելով ad.* apparently, in appearance; by sight; *դեղեցիկ տեսանելով*, handsome, beautiful; *կոյսս գեղեցիկ տեսանելով*, fair girls, charming maidens; *շինեցին սեղան մեծ տեսանելով*, they built an altar of immense size; *որ խուժադուժ եւս էր տեսանելով*, who was still more barbarous in appearance; – *զմիմեանս պատերազմս*, to engage in war amongst themselves; to grapple with each other; – *զպէտս ուրուք*, to provide with necessaries; *զտուն –*, to manage household or domestic affairs; *է-ցըն առնել*, to pretend not to see; *տեսէք զինչ լսէքդ*, pay attention to

what you hear; *տեսջիր, զնոմ նշանան արասցես*, take care to work all the wonders; *Աստ տեսցէ ինքն ոչխար յողջակիզ*, God will provide himself with a lamb for the burnt offering; *հիւանդ էի եւ տեսէք զիս*, I was sick, & you visited me; *տես լինիմ*, see, you see; *ապա թէ ոչ՝ տեսցից վնաս քո*, if not you will see how I will pay you; *տեսքեղ արս զօրաւարս*. choose valiant men to accompany you.

Տեսանող *a.* seeing; *s.* prophet, seer; *-ագուշակ a.* predicted, foretold, prophesied; *-ական a.* visual; prophetic; *-ն s.* the eyes; *-ութիւն s.* vision, sight; prophecy.

Տեսաչափ, *ի s.* optometer.

Տեսասէր *a.* fond of seeing.

Տեսարան *s.* theatre, spectacle; scene; sight, the eyes; landscape, scenery; watch-tower; look-out man, top-man; vedette; *չուրջ -*, amphitheatre; *- առնուիլ լինել*, to be a subject of scorn or opprobrium.

Տեսարանագրական, &c. S. **Տեսադրական**, &c.; *-դիտակ s.* opera-glass; *-կան a.* scenic, theatrical; *-յաղթութիւն s.* theatrocracy; *-սէր a.* fond of spectacle; *-ցոյց s.* diorama.

Տեսարանեմ, *եցի va.* to put upon the stage, to represent, to perform, to expose to public view, to make a spectacle.

Տեսանելի *a.* visible, apparent; *-իմ, եցայ vn.* to make oneself seen, to become visible, to be in sight, to appear; to have an interview, a meeting; *-ութիւն s.* theory; vision; the eyes; interview.

Տեսիլ, ականց *s.* aspect; appearance, look, sight, view; air, mien, visage, image; spectacle, representation; vision, apparition, phantom, spectre, dream; phenomenon; contemplation; theory, idea; *գեղեցիկ -, - գեղոյ*, beauty, loveliness; *գեղեցիկ տեսլեամբ*, handsome, beautiful, charming; *երկնային -*, celestial vision; *- դիմաց*, figure, physiognomy; *ի - ածել*, to represent, to perform, to put upon the stage; *- լինել աշխարհի*, to be made a spectacle unto the world; *- տեսանել*, to have a vision; *արար մեծ տեսլեան խաղս*, he held a festival with public games; *ի - ամենայն*, before all men, or all eyes; *եղեւ բան Տեառն առ Աբրամ ի տեսլեան*, God spoke in a dream to Abram; *տեսլեամբ բնութեան պարապեալ*, given to the contemplation of nature; *- աչացն է հաւատս տարին եւ ոչ լուր ականջացն*, hearing is believing but seeing has no fellow.

Տեսլական *a.* special, formal; *-հայր, ացս s.* scene; landscape; landscape-painter; *-սէր a.* fond of seeing.

Տեսլարան *s.* circus, theatre, spectacle, scene; sight, the eyes; *-ական a.* theatrical, scenic; *- ցոյցք*, theatre, spectacle; *-աձեւ a.* theatre-shaped.

Տեսող *s.* seer; spectator; *-ագոյն a.* very perspicacious, of subtle intelligence; *-ական a.* visual; contemplative, ascetic, intellectual; *-ականութիւն s.* the contemplative faculty; contemplative life; *-ութիւն s.* S. **Տեսանողութիւն**; theorem; *ast.* vision, visibility; *-ութական a.* prophetic.

Տեսուած, ոց *s.* intelligence, flash of wit, conceit, witticism.

Տեսութիւն *s.* sight, vision, look, view; theory, plan, speculation; visit; contemplation, consideration; idea, conception, knowledge, notion; vision, dream; prophecy; ecstacy; *-իւ* or *գիտական աստիճանի*, field of view or vision; *համառօտ -*, cursory view, short notice, sketch; *հազարակաբար -իւք*, at or with a single glance, in a [summary way.

Տեսուիճ S. **Տեսութիւն**.

Տեսուն *a.* visible.

Տեսուչ, սչի *s.* inspector, director, overseer, intendant, guardian; *fig.*

Տեսչական *a.* providential. [bishop.

Տեսչասարեմ *vn.* to take care of, to tend, to provide.

Տեսչութիւն *s.* Providence; direction, inspection, superintendance, survey, watch: incarnation: police; government; *ծածկական, վերին -*, Divine Providence.

Տետր, ի, -ակ, ացս *s. Gr. w.* quire of paper, stitched-book, copy-book; pamphlet; *-ասկէզ s. Gr. w.* τετρασκέλης; *-եմ, եցի va.* to stitch; *-ող s.* stitcher.

Տերեւ, ոց *s.* leaf, *pl.* leaves; *- ծաղկանց*, corolla, petal; *սասանիլ պէս զ-*, to quiver like an aspen leaf; *եւ - չանի կանի թէ Աստ չկամի*, no leaf falls but God's will drops it.

Տերեւաբեր *a.* leaf-bearing, petaliferous; *-բոլիս a.* producing leaves; *- ժամանակ*, spring time, spring; *bot.*

frondescence, foliation; *-գոյն a.* vegetable green; *s.* chlorophyllus; *-զարդ a.* adorned with leaves or foliage; *-զգեաց* or *զգեստ a.* clothed, covered with leaves, leafy, green; *-զերկ a.* despoiled of leaves; *-թափ a.* deprived, stripped of leaves, leafless; stripping or despoiling of leaves; *- առնել*, to pluck or strip off leaves; *- լինել*, to shed or lose leaves; *-լի* or *լից a.* full of leaves, leafy; *-խիտ a.* thick with leaves, leafy, bushy; *-կոյտ s.* heaps of dried leaves; *-մած*, *-չատ* S. Տերեւախիտ; *-մերկ* S. Տերեւազերկ; *-շարժ a.* shaking or quivering like an aspen leaf; *-պատ a.* girt with leaves; *- լինել*, to be *-*; *-սաղարթ* S. Վարսատ.

Տերեւատ *s. bot.* camelia. [*bot.*

Տերեւընկէց S. Տերեւաթափ.

Տերեւիկ *s.* small leaf.

Տերեւիմ, *եցայ vn.* to leaf, to put forth or produce leaves, to be covered with foliage, to become green.

Տերեւնիճ *s. bot.* phyllitis, hart's-tongue, asplenium.

Տերեփուկ, Տերուկ, Տերփուկ *s. bot.* greater & lesser centaury; bull-weed.

Տեւ *s.* duration; * oak or elm leaves for fodder; *ի - ad.* durably, lastingly, for ever; *ի - երթալ* or *պահել* S. Տեւիմ.

Տեւական *a.* durable, permanent, stable, persisting, lasting; *-ութիւն* or Տեւականութիւն *s.* constant duration, permanence, stability, persistence; constancy, perseverance.

Տեւիմ, *եցի vn.* to last, to persevere, to continue; to endure, to support, to bear; *- ի մարմնի*, to live, to subsist; *ժուժկալեաւ սեւէր չարչարանաց*, he patiently suffered the tortures.

Տեւթիէդես *s. Gr. w.* cuttle-fish, sepia.

Տեւողական S. Տեւական. [der).

Տեւողութիւն, Տեւութիւն S. Տեւականութիւն.

*Տեւուղ *s.* leaf-gatherer (for fod-

*Տեփուր *s.* wooden disk or plate.

Տզենի *s. bot.* ricinus, palma Christi, castor-oil plant.

Տզզամ, *ացի vn.* to buzz, to hum.

Տզզանք *s.* buzz, hum, buzzing.

Տզզախոտ *s. bot.* chick-weed, pimpernel, samolus; *-ձեւ a.* leech-shaped.

Տզուկ, *կի s.* leech; *fig.* blood-sucker; *bot.* S. Բզուկ; *դնել -ս*, to apply leeches.

Տզոր, *ացեալ a.* powerless, impotent, weak, feeble, languid.

Տէգ, *ի, պագ s.* pike; spade in cards; *- մօրուաց*, fresh beard, down, downy beard; *ի - նիզակի* or *նիզակաց*, *ի սուր - նիզակի*, with the lance, with arms; with lance or spear thrusts; *ի - նիզակի սպանի զնա*, I brought him down with a lance thrust; *զիգօք աչաց ակնարկել*, to glare at, to frown at, to dart an angry or threatening look, to look daggers at; *զիգօք աչաց խաղայ ի վերայ իմ*, he sharpened his eyes upon me, he frowned on me.

Տէգընկէց *a.* hurling a javelin; *s.* discobolus, quoit-player; tilter; *- լինել*, to joust, to tilt; to play at quoits.

Տէր, *աւտան. աւթաքք, աւերանց* or *աւտրց s.* God, the Lord; Sir, lord, master, Mister, Mr.; possessor, owner, master; Reverend, Rev.; *ո՛վ -*, Lord! o Lord! good God! Heavens! goodness! good gracious! *- արքայ!* Sire! *- իմ արքայ!* o King! o Majesty! *- իմ*, My Lord; *- Թովմաս*, Mr. Thomas; Rev. Thomas; *- բայի gr.* objective or accusative case; *- լինել, կալ*, to be or become master of, to be lord over, to rule, to overcome, to master; *յամի Տեառն*, in the year of our Lord, Anno Domini, A. D.

Տէրութիւն *s.* Estate, State; domination, rule, power; sovereignty, empire; Barony, lordship; *-ք*, the dominions, (2d hierarchy of angels); *- Ձեր*, Your Majesty; *առաջի քոյոյ հզօր -թեդ*, before your high Majesty; *քո արդէ մինչեւ յաղդ*, your dominion endures throughout all generations.

Տէրունական *a.* Lord's, dominical; *- աղօթք*, the Lord's prayer; *- տուն*, church; *- օր*, sunday; *դիրք*, Holy Scriptures.

Տէրունաւուր *a.* given by the Lord.

Տէրունեան, *-ունի* S. Տէրունական.

Տէրունուսա or *ի - ad.* from God, on the Lord's side.

Տժգին *a.* depreciated; *s.* undervalue.

Տժգնեմ *va.* to depreciate, to underrate, to undervalue.

Տժգնութիւն *s.* depreciation.

Տժգոհ *a.* discontent, malcontent, dissatisfied; *- լինել* or *-իմ, եցայ vn.* to be discontented, displeased; *-ութիւն s.* malcontent, discontent or discontentment, dissatisfaction.

Տժգոյն *a.* colourless, discoloured, pale, wan, ghastly, leaden-hued, livid.

Տժգունեմ *va.* to discolour, to cause to lose colour, to render pale, to tarnish; *-իմ vn.* to lose colour, to fade, to become wan, to grow pale. [paleness.

Տժգունութիւն *s.* want of colour,

Տի *int.* come now! come on! courage! *- նա conj.* rather, it is better; moreover; *s.* S. Տիք.

Տիաթիկ *Gr. w.* S. Դիաթիկ.

Տիբ or *-ս Ar. w.* S. Իւսուֆ.

Տիգաբեան *s.* pike-staff, shaft of a spear; rest of a lance; *-խոց a.* wounded by a lance or pike; *- առնել,* to wound with a lance; *-ուոր s.* lancer, pikeman, halberdier.

Տիգանք *s.* roots.

Տիգեալ *a.* growing, new (beard).

Տիգեմ, *էցի va.* to lance, to strike with a lance.

Տիգք, *գաց s.* fore-arms, arms.

Տիեզերաբանական *a.* cosmological; *-բանութիւն s.* cosmology; *-գիտական,* &c. S. Տիեզերաբանական, &c.; *-գիր, գրի s.* cosmographer; *-գոչ a.* resounding throughout the universe; *-կրաւ a.* occupying all the world; *-գրական a.* cosmographical; *-գրութիւն s.* cosmography; *-գաւ a.* of the last judgment; *-գաւ a.* deceiving all the world; *-լուր a.* heared throughout the universe; *-խաս a.* spoken or published through all the world; *-ծաւալ a.* spread over the world, everywhere; *-ծնութիւն s.* cosmogony; *-կալ, աց s.* master, conqueror of the universe; *-կալեմ, էցի vn.* to become lord of the whole universe, to conquer, subject or subjugate the world; *-կալութիւն s.* universal dominion, rule over the whole world; *-կան a.* cosmical, universal, general, œcumenical; *-կանութիւն s.* œcumenicity; *-կեցոյց a.* saving the world, all-saving; *-կոյս a.* assembled with all the world; *-հռչակ a.* known all the world over, known to the whole world; *-հրաշ a.* universally wondered at, marvelled at by all the world, by every one; *-պատ a.* surrounding the universe; *-սիեա* S. Տիեզերակալ; *-սասան a.* making every one, or all the world tremble; *-տոչոր a.* overflowing, submerging or drowning all the world; *-տարած a.* spread through the whole world; *-տանակ a.* celebrated or feasted by all the world; *-քարոզ a.* preached, published to all the world.

Տիեղերք, *քաց s.* the universe, the whole world, the earth, macrocosm; *ըստ -քս, ըստ ամենայն* or *քան-ս, ըստ ողջոյն -քաց,* throughout the world, every where; *առնել -քս անապատ,* to reduce the earth to a waste.

Տիզ, *ոջոյ s.* tick, acarus; Mexico-seed, castor-oil, ricinine oil.

*Տիլ, *ոյ* S. Տիղմ.

Տիկ, *ոկաց s.* leather bottle, goat's skin; *- գինւոյ,* a skin of wine; *- հովուաց,* bagpipe.

Տիկին *sf.* mistress, Mrs, dame, lady; princess, queen, empress; *Վիկտորիա տիկնանց -,* Queen Victoria; *- մանկամարդ,* young lady, miss, damsel; *- երկնից fig.* queen of heaven, moon; *- վանաց,* superioress, abbess.

Տիկնական *s.* gum-mastic (of Chios).

Տիկնանման *a.* lady-like. [Majesty.

Տիկնութիւն *s.* ladyship; Highness,

Տիկնունի *a.* womanish; womanly; *- սպասարանք,* gynecæum, women's apartment, S. Խորոպձին; *- գունդ,* party, group or bevy of ladies.

Տիկտեսակ *a.* skin-like; *- գործել,* to inflate or blow out as a goat's skin.

Տիղմ, *ոյմոյ s.* mire, mud, slime, dirt, filth, soil, slough, muck; S. Թաւթաւիմ, Թաւալիմ; *ի քարշ ածել ընդ -,* to drag in the mud; *fig.* to cover with shame; *մաքրել զ-,* to rub off the dirt, to perfrigate, to clean, to brush off. [off.

Տի նա S. Տի.

Տինամամ *vn. Gr. w.* պրապիζειν.

Տիպ, *ոպի* or *ոպոյ, ոպաց s. Gr. w.* type, model, example, pattern; manner; figure, image, form; expression; style; impression, stamp, print, mark; edition; *anat.* hymen, the virgineal membrane; *-ք կերպարանաց,* feature, lineament, character; *-ք մեռելոց,* phantom, ghost, shadow; *- կերպարանաց բանից,* style; *այսու ոպով,* in this manner or way; *ի -,* similar, like, conform, in the form of; *վաթսներորդ -,* sixtieth edition; *բերել զ- ուրուք, իրիք.* to be like, to resemble, to have likeness to. [pattern, sampler.

Տիպար, *աց s.* type, model, example,

Տիս *s.* breast, bosom.

Տիսաղ *s. chem.* diastasis; *-աչափ, ի s.* diastasimeter, distance-meter.

Տիսան, *աց, -իք, նիւց sf.* nurse.

Տիտան *s.* Titan; *chem.* titanium; **-ական**, **-եան** *a.* gigantic, titanic; **-եմ**, **-իմ** *vn.* to be gigantic.

Տիտեռն, **-ան** *s.* crocodile.

Տիտղոս, *ացս s. L. w.* title.

Տի՛ր S. **Տի՛**; **- ըն անդր**, **- ըն ի բաց տար**, oh! shocking! fye! fye upon you! God forbid!

Տիրաբանեմ, *եցի vna.* to speak imperiously, lordly; seriously, sensibly; **-բար** S. **Տիրապէս**; **-բնակ** *a.* where God lives or dwells; **-գէտ** *a.* knowing the Lord; **-գիծ** or **գիր** *a.* written or traced by God; **-գլուխ** *a.* independent, free; *ad.* as a master, independently, absolutely, freely; **-գոյն** S. **Բուն**; **-գունդ** *a.* levied, assembled by the nobles; **-դաւ**, **-դրուժ** *a.* betraying one's master, faithless, traitorous, treacherous, false; **-զօր** *a.* strengthened by God; **-ծին** S. **Աստուածին**; **-կան** *a.* dominical; divine; feodal; lordly, predominant, prevailing, despotic, absolute, sovereign, supreme; own, proper; **- պատկեր**, God's image or likeness; **- իշխանութիւն**, absolute power; **-կին** *sf.* mistress, matron; **-կիր** *a.* carrying, bearing or containing the Lord; **-կից** *a.* co-equal in dignity; **-կոյտ** *a.* formed of nobles; **-հաւաք** *a.* gathered together in the Lord's name; **-հրաւէր** *a.* called or invited by the Lord; **-ձիր** *a.* given or granted by God; **-ճան** *a.* knowing one's master or lord; **-մայր** *sf.* Mother of God, the Holy Virgin, mother of our Lord; *fig.* a priest's mother; **-մատնիչ** S. **Տիւդաւ**; **-մարտ** *a.* waging war against the Lord, against Heaven; **-մարտունք** *s.* fight, war against God; **-մեծար** *a.* honoured by the Lord; **-նամ**, *ացայ vn.* to make oneself master of, to become master, to rule, to dominate, to govern, to have dominion over, to sway; to pass under the dominion; **-նարդ** *a.* despising one's master; **-նենդ** *a.* plotting against one's master; **-նման** *ad.* like our Lord; **-նուէր** *a.* dedicated or consecrated to God; **-նուն** *s.* pronoun; **-շնչակ** *a.* feeling God; **-պատիւ** S. **Տիրամեծար**; **-պատուաստ** *a.* woven or made by the Lord; **-պատուեմ** *va.* to honour, to pay homage as to God, truly to revere; **-պատուէր** *a.* ordained by God; **-պարտեա** S. **Տիրաձիր**; **-պետ** *s.* despot; **-պետական** *a.* despotic; **-պետեմ**, *եցի va.* to domineer, to rule, to lord over; **-պետող** *s.* ruler; **-պետութիւն** *s.* domination; despotism, absolute authority; **-բէ** *ad.* despotically; **-պէս** *ad.* lordly, imperiously, authoritatively, sovereignly, absolutely; in effect, properly, truly, verily; *a.* proper, own, real, true, genuine, veritable; **- ազատ**, really free; **- հաւատք**, true faith; **- բարիք**, real good; **- խօսելով**, properly speaking; **եթէ - կամիս գիտել**, if you will to know thoroughly; **-սէր** *a.* fond of, attached, devoted to one's master; **-սիրութիւն** *s.* love, attachment, devotion to one's master, zeal, warmth, affection; **-սուն** *a.* well-educated, well-brought up; **-սպան**, *ից* or *ացս*, **-սպանու** *a.* slaying one's master; **-վաճառ** *a.* selling one's master; **-տեաց** *a.* hating one's master; **-տիպ** *a.* Lord-like, divine; **-տուր**, *ի a.* rendering master or lord, giving possession or power over; **-ցու**, *ի s.* lecturer; clerk; chorister; **-ցուցանեմ** *va.* to render or make master, to cause to rule or govern; to authorize, to empower; to effectuate, to fulfil; **-ւանդ** *a.* transmitted or handed down by the Lord; **-ւորագոյն** *a.* first, chief, highest, greatest; **-վառումն** *a.* befitting our Lord's glory; **-քարոզ** *a.* according to our Lord's will. [es; S. **Հերմէս**.

Տիր դիք *s.* Tir (Persian god), Herm-

Տիրեմ, *եցի va.* to bear sway, to reign over, to rule; to become master, to seize, to conquer, to occupy, to hold, to possess, to subject; to predominate; *vn.* to become subject, to pass under the rule or dominion of; **տիրէդ ամէն**, your power over all; **կամ տիրե՞մք տիրեացս մեզ**, or shall we be subject to your rule? **տիրեսցեն երկրին**, they shall possess the earth; **տիրեցին նոցա առիծքն**, they were caught by lions; **յորժամ ի նիւթ ինչ տիրէ հուր**, when any thing is set on fire; **ոչ տիրէին նմա տանջանքն**, torture had no power over him; **դու տիրես զօրութեաց ծովու**, thou rulest the proud waves; **արքայն՝ նր ամէն տիրէ**, (his kingdom embraces all), all shall be subject to his kingdom.

Տիրեցուցանեմ S. **Տիրացու-**.

Տիրող *a.* ruling; prevailing, predominant; *s.* ruler, master; **-աբար** S. **Տի-**

բապէս; *-ութիւն* or [power.

Տիրութիւն *s.* domination, authority,

Տիրուհի *sf.* the blessed Virgin; mistress or lady; *քաղաք -*, capital.

Տից *s.* dainty food; excellent meal.

Տիւ, տուընջեան *s.* day; *ած. -*, daytime; *- եւ գիշեր*, nyctemeron; *ի տուէ* or *ի տունջեան*, during the day, by day, in the day-time; *ի լուսատպայծառ* or *ի լոյս տունջեան*, in bread daylight; *ը -ն ողջոյն*, all day long; *ի տուէ եւ ի գիշերի, ը- եւ զգիշեր*, day & night, night & day; *չեւ խոնարհեալ տունջեան*, before the end of the day, before nightfall; *արփիաձաձանչ -*, fine day, fine weather; *ի տունջենիս յայսմիկ*, this day, to-day; S. Օր.

Տիւր գիք *s.* Mercury, Tir.

Տիւֆոն *s. Gr. w.* typhon.

Տիփտիկոն, ի *s. Gr. w.* diptycha.

Տիք, տից *s.* age, years, time of life; century; *- մանկութիւն*, infancy, tender age, first period of life; *անկատութիւն տից*, immaturity, unripe age; *- ծերութիւն*, old age; *ի տղայ տից, ի դասին յուռայլին տից*, from one's infancy; from one's boyish or girlish days, from boyhood or girlhood; *ի մատաղ* or *ի մանուկ տից*, from one's earliest years; *ի հասակ եւ ի տես հասեալ*, grown up; *ի կատարեալ տես հասեալ*, arrived at years of discretion; *յերեքտասանամեան տի*, thirteen years old; *մանկագոյն տիովք*, young, in infancy; *ի նոյն տես հասակաց, հասասար տիք*, of the same age, coetaneous; S. Ումառ. [with mud.

*Տլեմ *vn.* to get splashed, covered

*Տլեմ *s.* talisman; S. Թիլ.

Տլմեմ, եցի *va.* to macerate, to

*Տլակ S. Ձիւռ. [mortify.

Տլփեն *Gr. w.* S. Դէլփին.

Տխատանք *s.* sadness, grief, affliction, sorrow; mourning.

Տխատիմ, եցայ *vn.* to grieve, to fret, to be afflicted, sorry, to deplore, to bewail; to be in mourning fer.

Տխէղծ *a.* young, in infancy; deformed, disfigured, ugly, sorry, bad; *-ացնամ vn.* to be spoiled, disordered, corrupted; *-ութիւն s.* imperfection; deformity; infancy, youth.

Տխմար, ացի *a.* simple, foolish, idiotic, ignorant; *-աբար ad.* sillily, foolishly, senselessly, ignorantly; *-ութիւն s.* ignorance, simplicity, silliness, idiocy.

Տխուր *a.* cheerless, sad, afflicted, grieved, gloomy, sorrowful, melancholy; sullen, morose, surly, peevish; sombre, gloomy, dismal, dull, dark, obscure; *- տրտմութիւն գիշերոյն*, the thick darkness of the night; *լուսաւորացանել զ- գիշերն*, to dispel that horrible darkness.

Տխրապին *a.* sad, melancholy; *ad.* sadly, sorrowfully; *-գէմ a.* dejected, sorrowful; *ad.* with a dejected air; *-լի* or *լից a.* full of sadness or affliction, greatly dejected, oppressed with sorrow; *-կան a.* sad, dreary, grievous, doleful, mournful; *-կանութիւն s.* sadness, sorrow, melancholy; *-նամ vn.* to lose splendour, to become insignificant. [Տխրութիւն.

Տխրանք S.

Տխրասէր *a.* fond of, or loving sadness, melancholy; *-ուեսակ* or *ասեակ a.* sullen, gloomy, dismal, sombre.

Տխրեբանգ *a.* sad-coloured, brown, black.

Տխրեցուցանեմ *va.* to sadden, to afflict, to grieve, to weigh on the spirits; *-ուցիչ a.* sad, sorrowful, vexatious.

Տխրիմ, եցայ *vn.* to be sad, sorry, afflicted, chagrined, to grieve, to take to heart; to wither, to fade.

Տխրութիւն *s.* sadness, grief, sorrow, chagrin, dejection, melancholy.

Տկար, ացի *a.* feeble, weak, debilitated; powerless, impotent, infirm, languid, faint; small, slight, slender, trifling; fragile, frail.

Տկարաբար *ad.* feebly, faintly, slightly; *-կողմն s.* weak side; *-միտ a.* weak-minded, poor-spirited, dull-witted, imbecile; *-միտութիւն s.* weak-mindedness, slowness, stupidity, dulness, imbecility.

Տկարանամ, ացայ *vn.* to lose strength, to become weak, to be weakened, to decay; to become infirm, unwell, indisposed, poorly, to fall sick; to be incapable, unable; to have the weakness to ...; to be scandalized; *- ի հաւատս*, to be of little faith; *որում -նայ եւ ոչ ինչ*, nothing is impossible with Him.

Տկարանոց S. Հիւանդանոց.

Տկարաւարք *a.* of weak materials.

Տկարացուցանեմ *va.* to weaken, to debilitate, to render feeble, infirm, to enervate, to unnerve, to cast down, to deject.

Տկարութիւն *s.* weakness, debility, imbecility, infirmity; languor, extenuation; impotency; indisposition, sickness; fragility; S. **Տկարամտութիւն**; – **ածել** or **սրկանել զԱստ.** to accuse God of weakness.

Տկէպս *a.* simple-minded.

Տկճոր *s.* S. **Տիկ** & **Գլեխ**; – **առնուլ**, to take a clyster.

Տկօսա *a.* low, hollow, intrenched.

Տհաղ *a.* indigestible.

Տհաճ *a.* displeased, discontent, crabbed, cross, sulky, morose, surly, peevish, pouting; – **լինել**, **-եմ** or **-իմ** *vn.* to be displeased, discontented, sulky; **-ութիւն** *s.* displeasure, discontent, disgust, dislike; disagreement; sulkiness.

Տհաս, ից *a.* unripe, immature; *fig.* very young, ignorant, unpractised, inexpert, raw, crude; **-ութիւն** *s.* unripeness, immaturity, crudeness, crudity; ignorance.

Տձեւ *a.* deformed, ugly, unshapely, ill made; **-եմ** *va.* to deform, to disfigure; **-ութիւն** *s.* deformity, ugliness.

Տղայ, ոց *s.* infant, baby, child; stripling, youth, lad; *fig.* simple-minded, innocent; novice, ignorant; – **մանուկ**, little child.

Տղայաբար *ad.* like a child, childishly, girlishly; **-բարոյ** or **բոս** *a.* childish, puerile; light, silly, imprudent; **-դեւտակ** *a.* of tender age, young; **-թաղ** or **թաղումն** *s.* child's funeral; **-խողխող** S. **Տղայակուռոր**; **-կան** *a.* childish, puerile, infantine; boyish, girlish; – **կից լինիմ** *vn.* to be a child like the others; **-կոտոր** *a.* child-slaying; **-հան ձայր**, **-միտ** *a.* child- or simple-minded, of child-like simplicity; **-հեղձ** *a.* smothering, drowning children; **-միտութիւն** *s.* child- or simple-mindedness, simpleness, simplicity; lightness, silliness, imprudence; **-նամ, ացայ** *vn.* to be or become a child; to behave as a child; to act the child; *fig.* to grow or become young again; **-նման** *a.* child-like; **-սէս** S. **Տղայաբար**; – **սնոյց** *s.* nurse; **-սպան** *a.* child-murdering; *s.* infanticide; **-սպանութիւն** *s.* child-murder, infanticide; **-ցուցանեմ** *va.* to restore to youth; **-ւսուցց** *a.* infantine, very young.

Տղայերամ *a.* where is an assemblage of children.

Տղայիկ *s.* little child, baby, bantling.

Տղայութիւն *s.* infancy, childhood, puerility, childishness; girlhood, girlishness; **ՀԹէն ի բաց խափանել**, to put away childish things, to renounce puerilities.

Տղայօրէն S. **Տղայաբար** & **Տղայական**.

Տղեմ, Տղիմ *vn.* to begin or to wish to move.

Տղընդէր *a.* tun- or big-bellied.

Տղիկ, տղկից *s.* dregs, lees.

***Տղկիմ** *vn.* to imbibe, to absorb.

Տմմաբնակ *a.* living, dwelling in the dirt or mud; **-գին** *a.* mixed with mud, muddy; brown; **-թաթաւ** *a.* dabbled, covered with mire, all over or quite dirty; **-թաւալ** *a.* rolling, wallowing or draggling in the mud; **-լի, լիր** or **լից** *a.* full of mud, muddy, dirty, miry, filthy; **-խառն** *a.* mixed with mud, sloughy, sloppy; **-խոր** *a.* deep in mud; **-ծնունդ** *a.* born of mud; **-կան** *a.* like mud, muddy; **-կերպ** *a.* dirt-like; **-ձայն** *a.* foul-tongued, dirty, nasty; **-ցին** *a.* muddy, miry; **-նամ, ացայ** *vn.* to get dirty, to be dabbled or covered with mire, to draggle in the mud; **-սէր** *a.* fond of mud, wallowing; *fig.* fond of sin; **-սոյզ** *a.* sunk in mud; **-սպրած** *a.* muddy, full of mud; **-տեսակ** *a.* like mud; **-տիպ** S. **Տղմակերպ**; **-ցուցանեմ** *va.* to bespatter with mud, to dirty, to soul, to foul.

Տմուռ S. **Տղմալից**; **-ք** *s.* bog, quagmire, marshy land.

Տղտուկն S. **Տուզս**.

Տմեխիզ *a.* willing; *ad.* willingly.

Տմհանամ *vn.* to become immortal, to be immortalized.

Տմարդի, դ-ոյ, դ-ից, -կ *a.* disobliging, uncivil, impolite, gross, rough, rude, clownish, rustic, brutal, cruel, ferocious, barbarous, inhuman.

Տմարդութիւն *s.* impoliteness, incivility, ungraciousness, rudeness, grossness, rusticity, brutality, barbarity, inhumanity; **-ք** *ad.* disobligingly, uncivilly, roughly, rudely, churlishly, boorishly, brutally, cruelly, barbarously, inhumanly.

Տմոյն *a.* discoloured, wan, sallow, pale; gloomy, sorry, sullen, mournful; – **առնել**, to discolour, to cause to fade; S. **Մոյն**. [**Մոյն**.

Տմունութիւն *s.* paleness, wanness; S.

Տնաբաժին *a.* dividing verses (point).

Տնագիտականն *s.* œcomancy, divin-

ation by domestic accidents.

Տնազ *s. Ar. w.* scorn, derision.

Տնակ, *ացս.* small house, cottage, cabin, hut.

Տնակալ, *ացս.* householder, master of the house; **-կան** *a.* domestic, household, family, private; **- անտեսութիւն**, domestic economy; S. **Ընտանիք**; **-կից** *a.* living, lodging or dwelling in the same house, cohabiting; neighbouring; **- լինել**, to live in the same house, to cohabit; **-կցութիւն** *s.* dwelling together, cohabitation; **- հարկ** *s.* house-tax.

Տնանկ, *ացս. a.* poor, indigent, impoverished, ruined; *s.* bankrupt; **-աբար** *ad.* poorly, penuriously, in poverty; **-անամ**, *ացայ vn.* to lose wealth, to decay, to go to ruin, to become poor, needy or necessitous; to be expelled, driven out or deprived of one's house, to be forsaken, abandoned; to fail, to become a bankrupt; **-անոց** S. **Աղքատանոց**; **-ացուցանեմ** *va.* to impoverish, to make poor, to render indigent; **-իմ** S. **Տնանկանամ**; **-ութիւն** *s.* poverty, indigence, beggary; impoverishment; bankruptcy; **ի վերջին -ութեան կայ**, he is reduced to extremities, he is at his last shift, in utmost distress, in a despairing condition; **-օրէն** *a. ad.* like a poor man; S. **Տնանկաբար**.

Տնաշէն *a.* erecting, building a house; S. **Տնարար**; **-շինութիւն** *s.* house-building, construction; S. **Տնարարութիւն**; **-պան**, *ացս.* guardian, door-keeper, porter; a stay-at-home; **-պանութիւն** *s.* house-keeper's calling or office; domestic life, staying at home; **-ութիւն** *s.* dispossession, expropriation; **-սէր** *a.* fond of home, domestic, retired, sedentary; **- լինել**, to delight in domestic or sedentary life; **-սուն** *a.* home-bred, homeborn, nourished, brought up at home, domestic, private; tame; **-տպատեակ** *a.* staying at home; **-տիրոջ**, *ացս.* housekeeper; *sf.* housewife; *a.* thrifty, housewifely, frugal; **-տրութիւն** *s.* housekeeping, housewifery; husbandry, thrift; **-տկէզ** *a.* homely, sedentary, retired; **-ւեր** *a.* whose house is destroyed, ruined, homeless; * S. **Վտանիք**. [**Տնակ**; nest.

Տնիկ, **անկան. անկունք**, **կանց** *s.* S.

Տնկաբան *s.* botanist; **-ական** *a.* botanical; **-ութիւն** *s.* botany; **-բեր** *a.* bearing or producing plants or trees; **-գէտ**, &c. S. **Տնկաբան**, &c.; **-գործ**, *ացս. a. s.* planter, gardener; *fig.* Creator; **-գործեմ** *va.* to cultivate, to plant; **-գործութիւն** *s.* cultivation, plantation; **-գրութիւն** *s.* phytography; **-լուէ** *sf.* housewife; **-խիտ** *a.* thick with plants; thick, branchy, bushy; **-խոսութիւն** *s.* phytology; **-ծայ** *a.* planted; **-կան** *a.* vegetable, vegetative, vegetating; innate, inborn; possessive, adventitious; **-կանութիւն** *s.* vegetation; **-կից** *a.* springing up, shooting forth, or vegetating together, planted together; inborn, innate, natural; participating; **-կոտրութիւն** *s.* felling of trees; **-կցութիւն** *s.* participation; **-հատ**, *ացս. a.* wood- or plant-cutting; *s.* feller.

Տնկալ *s.* potash; **կիզիչ -**, caustic -.

Տնկասաղարթ *a.* well adorned with leaves; **-սէր** *a.* fond of botany; **-տան** *s.* garden; green-house; **-տիր**, &c. S. **Տնկագործ**, &c.

Տնկարկ, *ացս.* planter; **-եմ** *va.* to plant; **-ութիւն** *s.* plantation.

Տնկաւէտ *a.* abounding with plants; **-ւոր** S. **Տնկական**; **-ւորիմ** *vn.* to flourish; **-քար** *s.* phytolite.

Տնկեմ, **եցի** *va.* to plant; to constitute, to place, to establish, to collocate.

Տնկեցութիւն *s.* plantation.

Տնկիչ *s.* planter.

Տնկից S. **Տնակից**.

Տնկուած, *ոց s.* plant, or anything planted.

Տնկումն *s.* plantation, planting.

Տնպահ, &c. S. **Տնապահ**, &c.; **-աբան** *s.* porter's lodge.

Տնտես, *ացս. s.* steward, economist, manager, bursar; **- վանաց**, cellarist; **- եկեղեցւոյ**, church-warden; **- ստուածային օրինաց**, dispenser of the divine precepts.

Տնտեսաբար *ad.* economically, thriftily; providently, providentially, mysteriously; **-կան** *a.* economical; S. **Տնօրինական**; **-ն** *s.* economy; **-վարեմ** *va.* to govern economically, wisely; **-տան** *s.* steward's office; administration.

Տնտեսագէտ *s.* economy.

Տնտեսեմ, **եցի** *va.* to manage, to have the direction, to regulate; to economize; to govern, to rule, to dispose; to dispense, to distribute, to provide, to administer.

Տնտեսութիւն *s.* economy; stewardship, housekeeping, management,

direction, administration, distribution; Providence; the mystery of the incarnation; *աւանին, քաղաքական* –, domestic, political economy.

Տնապիմ *vn. med.* to swell, to tumify.

Տնօրէն *s.* S. **Տնաւս**; director, manager, administrator; *-ութիւն s.* S. **Տընաւսութիւն**; disposition, measure; *-թիւն տեղիք*, the Holy places.

Տնօրինաբար S. **Տնաւսաբար**; *-կան a.* economical, administrative; relating to the incarnation of our Lord; *-տեղիք*, the Holy Land; *-ւան s.* place of our Saviour's passion.

Տնօրինեմ, *եցի va.* S. **Տնաւսեմ**; to dispose; to dispense with, to exempt from; *- բարւոք կեանս*, to lead a more regular life; *vn.* S. **Ա՛արգանամ**.

Տնօրինութիւն *s.* dispensation; *- խընդրել, տալ, ընդունել*, to demand, to grant, to obtain a –.

Տոգիմ *vn.* to pant for; S. **Տոգոբիմ**.

Տոգոր, *կի s.* imbibition, impregnation, absorption, saturation; *fig.* great erudition; *-եմ, եցի va.* to imbibe, to impregnate, to saturate; to penetrate, to dive into; *-իմ vn.* to imbibe, to soak, to be penetrated, saturated with, to become impregnated with; *-իչ a. chem.* saturant.

Տոխրուք *s.* tart or pie.

Տոծիկ S. **Ա՛ժեխ**.

Տոկ, *ոյ s.* persistence, resistance, patience; duration; *a.* resisting, persisting, durable, lasting; *ի* – or *-ս ad.* long, a long time; *ի - անկանել, ձգել*, to be prolonged, protracted, to last; *- ունել*, to have duration; *ի - կատել* or *տանջել*, to subject to lingering torture.

Տոհամ, *ացի vn.* to resist, to persist, to support, to endure, to bear, to maintain, to suffer.

Տոհայուցանեմ *va.* to corroborate, to strengthen, to fortify, to consolid-

Տոհոս S. **Տոհոսք**. [ate.

Տոհոսաւ, *ի s.* usurer.

Տոհոսեմ, *եցի va.* to extort usury, to lend upon usury.

Տոհոսք, *սեաց s. Gr. w.* birth; *fig.* illegal profit, usury, exorbitant interest; *-սեօք ad.* with usury.

Տոհուն S. **Տոհ** *a.*

Տոհմ, *ից* or *աց s.* family, tribe, house, race, line, lineage, extraction.

Տոհմագիրք, *-գրից s.* genealogy, pedigree; *-կան a.* of good family, high-born, illustrious, noble, patrician; national; *s.* relation, kindred; *-ք*, produce, fruit, revenue, harvest; *-կանութիւն s.* high birth, nobility; production, fertility; *-ից*, *-ին a.* of the same family, descent or lineage, related, consanguineous; *-ին s.* abundant, rich produce; *-պետ s.* chief of a family or race; *-ւորութիւն s.* nobility.

Տոհմիկ S. **Տոհմական**. [descend from.

Տոհմիմ *vn.* to take rise or origin, to

Տոհմորոշ առնեմ *va.* to distinguish or separate according to family or tribe. [ity.

Տոհմութիւն *s.* parentage, consanguin-

Տոհոլակեմ *vn.* to strut, to flaunt.

Տող, *ից s.* line; row, file, rank; series.

Տողաբան *a.* loquacious, garrulous, chattering, talkative; *-քար ad.* in rank, in files, in line, by series; *-գլուխ s.* break, new paragraph; *a.* at the head of a line; *-դիր a.* ranged in line; *-դնեմ, եցի va.* to put in a straight line; *-դրութիւն s.* ranging in line; *-կան a.* well ranged, regulated, in order; *-միջ s.* interline; lead, space-line.

Տողան, *ի s.* row, range, series, course, chain, train, concatenation.

Տողանի *a.* S. **Տողական**; continual; *ad.* in series, by order, successively.

Տողանիմ *vn.* to descend or arrive in order; to be classified, arranged methodically.

Տողաշար *s.* lines, sheet of lines.

Տողեմ, *եցի va.* to thread, to string; to arrange, to place or put in order, to classify; to draw up, to range, to marshal, to array; to write, to compose.

Տողիք, *ղեաց*, *-ղուկք*, *ղկաց*, *-ղունք*, *ղից*. **Տողք**, *ղից s.* saliva, spittle, slaver, drivel, pituite, phlegm.

**Տոչխիմ*, *եցայ vn.* to be reduced to paste, to be overdone.

Տոմար, *ից s. Gr. w.* tome, volume; book; calendar, almanack; *նորոգութիւն -ի*, Reform of the Calendar; *- Լեւոնի*, Dogmatical Letter of Pope Leo I to the Patriarch Flavian.

Տոմարագէտ *a.* skilled in almanack-making; *-կան a.* relating to the calendar.

Տոմն, *ից*, *-ակ*, *ից s. Gr. w.* roll, scroll; note, letter, lines; card, billet; ticket; *- երթուղարձի*, ticket there

& back, return ticket; *մահագոյժ* –, announcement of deccase; invitation to a funeral; –*հարսանեկան*, announcement of matrimony.

Տոյժ, *տուժի· ք*, *տուժիլ s.* S. **Տուժանք**; damage, loss, disadvantage, prejudice, injury, wrong; *տուժիւք անձին*, at one's expense; *փոխարինել տուժիցն*, to indemnify, to recompense.

Տոլի *s.* vine. [ass, to vex, to ill-treat.

Տանջեմ, *եցի va.* to torment, to har-

Տաչար S. **Տաչորումն**; –*ական a.* burning; –*եմ*, *եցի va.* to burn, to set on fire, to fire; –*իմ vn.* to be burning, on fire, in a glow, to glow; *fig.* to be fired, to long, to burn, to be eager or impatient; –*եցայ յառ քեզ սաստ նացդ*, thy love burned in my heart; –*եցուցանեմ va.* to burn; –*իչ a.* burning, devouring; –*ումն s.* burning, conflagration, torrefaction; ardour, fervor.

Տոռական, **Տաւրիկեան** *a.* Crimean.

Տոն, *ռին* or *ոան· ոանք*, *ոանց s.* rope, cord, string, twine; *fig.* tie, band, bond, link; – *շան*, leash; –*իմ*, *եցայ*, *եալ vn.* to be tied by a string.

Տուամ, *ոյ s.* handle.

Տրբանական *a.* obscure or prolix.

Տրբանեմ *va.* to be prolix, redund-

Տրգ, *ից s.* cob-web, spider's web. [ant.

Տրդիկ *s.* turdus, field-fare, thrush.

Տրմիղ or – *նաւաց s.* fleet; S. *Եաւաւորմ*. [swell.

Տրոմեցուցանեմ *va.* to inflate, to

Տրոմիմ, *եցայ vn.* to swell, to bloat, to puff up; to rot, to putrefy.

Տրոն, *ի s.* madder; – *Զմիւռնիոյ*, alizari, Smyrna madder; –*իա s. chem.* garancine. [–*ական*, –*այնի a.* tartaric.

Տրտ, *ոյ s.* tartar, dregs, sediment;

Տրտր, *ից s.* vine-shoot, –branch; –*ական a.* hard, stiff, tough; –*անոց s. bot.* nursery; –*եմ*, *եցի vn.* to bud, to shoot, to sprout, to put forth buds.

Տուայտ *a.* suffering, troubled as with dropsy; –*անք*, –*եմ*, –*իմ* S. **Տառապանք**, –*ալեմ*, –*ալիմ*; –*ումն* S. **Տառապանք**. [er.

Տուայր, *ի s.* wedding presents; dow-

Տուար, *ոց s.* cattle.

Տուարած, *ի s.* pastor, shepherd; –*ական a.* pastoral, bucolic; *s.* pastor; eclogue; –*ատափ s.* pasture-land.

Տուբի *s.* Tobe or Tybi, (the fifth month of the ancient Egyptian solar year).

Տուգան, *ի*, –*ք*, *նաց s.* amends, fine, mulct, penalty, indemnity, damages, amends, compensation; *zool.* toucan; –*եմ*, –*իմ* S. **Տուժեմ**, –*ժիմ*.

Տուգաւոր or *կաւ a.* weak, feeble, frail; S. **Եերգիւ**; **s.* ducat (silver, 5 fr. 50 c.; golden, 11 fr. 50 c.).

Տուժապարտ *a.* amenable to fine.

Տուժեմ, *եցի va.* to amerce, to fine, to mulct, to punish with a fine; –*իմ vn.* to pay a fine, to indemnify, to make amends, to recompense.

Տուիչ, *ողի*, *ւոյց s.* giver, donor.

Տուկ, *ից*, **Դուքս** *s. L. w.* duke, guide, leader, general, chief.

Տուղա, *ողայ s. bot.* marsh-mallow, althæa; *արքունի* –, althæa frutex.

Տուղայ, *ի*, *իւ s. Turk. w.* tougra,

Տումար S. **Տամար**. [royal monogram.

Տուն, *տան*, *տանց s.* house, habitation, home; house, family, race, nation; family, household; goods, fortune; house, commercial house; couplet, strophe, stanza, verse; – *Ադամայ*, the human race, mankind; – *Թորգոմայ*, the Armenian nation; – *Թագաւորի* or *արքայի*, the king's household; – *մատենադրաց*, &c., library; – *Պլատոնեայ*, Plato's Academy or school; *առն* –*ն sf.* Vesta; *փայտակերտ*, *աղիւսակերտ*, *քարաշէն* or *քարուկիր* –, wooden, brick, stone house; *հանգիստ*, *բնակելի*, *լաւ*, *մեծ*, *փոքրիկ*, *գեղեցիկ*, *տաճիւ* or *անպիտան* –, commodious, inhabitable, good, large, small, fine, wretched house; *հիմունք*, *որմունք տան*, the foundations, the walls of a house; *վարձելի կամ վաճառելի* –, house to be let or sold; – *ի տանէ*, *տանէ ի* –, from house to house; *արտաքոյ տան*, *ըս* –*ն*, out, not at home; *ի տան*, at home; *կալ ի տան*, to stay, to be at home; *ելանել ի տանէ*, to go out; *մեկ նել ի տանէ*, *չուիլ*, te remove, to move; *դառնալ*, *գնալ ի* –, to go home again, to come home, to go home; – *վարձել*, to let a house; *վարձել զ- իւր*, to let his house; – *շինել* or *կառուցանել*, *քանդել*, to build, to pull down a house; *տակն հատանել զտան*, to break into a house; *շրջել տանէ ի* –, to wander from house to house; S. *Ըստ*, *Թափիմ*, *Հուր*, *Վարձ*, &c.

Տունկ, *անկոց s.* plant, shrub, tree; planting; *անկիլ* –, to set plants, to plant trees; *լու անկոց zool.* podura.

Տունկևան, ևի, ևին, ևին s. day, daytime; – or –ևնական, –ևնային, –ևին a. day's, belonging to the day, diurnal.

Տուող a. giving; s. giver; *chem.* manipulator; –ուԹիւն or [pulation.

Տուումն s. gift, donation; *chem.* mani-

ՏուչուԹիւն s. gift, donation; collation; tradition; giving in, delivery, surrender; – օրինաց, legislation, forming laws; – եօԹանասնից, the Septuagint.

Տուռն Տ. Ումլամբ & Պուռն.

Տուռն s. heap, mass, pile; – – ad. in heaps. [հանդերձի, train; skirt.

Տուտն, ոտան s. extremity; tail; –

Տուր, տրոյ·ք, տրոց s. giving; donation, gift, presents; alms; duty, taxes, impost; –ք առաւտ՝ առնեն զբարեկամ զաւրԹ, short reckonings make long friends.

Տուրեւառ, իւ s. commerce, traffic, trade; interchange, exchange; conference, communication, correspondence, frequentation, society; – հնչոյ, respiration, breath; – ամուսնուԹեան, marriages, weddings; դադարումն –իւ, stagnation of business, of affairs; ի յետին – հնչոյն, at the last moment or gasp; – առնել, to trade, to traffic, to negotiate; ի – գեղարդանցն ՀայԹիւն որոտման ելանէր, a sound as of thunder proceeded from the clash of the spears; S. Թեւեակոխեմ.

Տուրեւառ, –իկ a. commercial, mercantile, trading; –իկ s. merchant, trader; –իկք, or –իկ փոփոխումն, շահաւեւառուԹիւն, վաճառք, commerce, trade; ի –իկ վաճառս ը ուրուք բերել, to trade, to negotiate, to traffic.

ՏուրեւառուԹիւն Տ. Տուրեւառիկք; – հնչոյ, respiration.

Տուրժ, իւ, –իմ Տ. Տոյժ, Տուժիմ.

ՏուրտուուԹիւն s. tax giving, paying tribute, being tributary.

Տուրք Տ. Տուր, ·ք.

Տուփ, տփոյ s. box, case, chest; S. Մնկամեան; book-case; *arith.* small square; – սահուն *phys.* movable, running or drop-box; ·ք·նաղագիւտք ի յատկունս՝ պահին ի –ս մանուանս, precious things are packed in small parcels.

Տուփան, ան s. batlet, rammer; beetle, ram; tewing-beetle.

Տուփեմ, եցի va. to beat with a batlet; to ram, to drive in; to tread und-

Տուփիչ Տ. Տուփան. [er foot.

Տուփիւն s. noise of beating, crash.

Տոքսական a. *Gr. w.* toxical, poisonous; – դեղ, toxic, poison.

Տպագիր, գրի a. published, printed; s. typographer; publisher; edition, impression; –գրական a. typographical; –գրատուն s. printing-house; –գրեմ va. to stamp, to mould, to cast, to model, to shape; to print, to publish; –գրիչ or գրող s. typographer, printer; publisher; –գրուԹիւն s. typography, impression, printing; edition, impression. [topaz.

Տպաղիան or ոնիւ, ից or ից s. *Gr. w.*

Տպանամ, ացայ vn. to be printed, stamped or impressed.

Տպարան s. printing-press, –office; –ապետ s. superintendent of the –.

Տպացուցանեմ Տ. Տպաւորեմ.

Տպաւոր a. typical, original; figured; printed, marked, impressed; –աբար ad. symbolically, mystically, anagogically; –ագոյն a. more or very like, precise, genuine, true; –ս ad. precisely; – ասացից, properly speaking; կամ – ասել, or more correctly to say; –եմ, եցի va. to form, to figure, to model; to imprint, to print, to mark; to grave, to engrave; to inculcate, to impress; –ուԹիւն s. impression, stamp, print, mark, figure, form; *fig.* impression; *chem.* fixation; – գործել յոք, to produce an impression on a person.

Տպեմ, եցի va. to print; –իմ vn. to be

Տպող Տ. Տպագրող. [printed.

Տռիտն s. *Gr. w. med.* intermitting ague, tertian fever, tertian.

Տրխիք, տուիից s. eros, lust; S. Տրտնաւոր a. callous, hard. [փանիք.

Տռփական a. concupiscible, sensual, libidinous, amorous.

Տռփամ, Տռփանամ, ացայ vn. to love to distraction, to be madly in love with; to love tenderly, to covet, to long for, to desire ardently, to wish eagerly, to burn for, to be athirst for.

Տռփանիք s. amours, amorous desire, concupiscence; cupidity, strong desire, ardent wish; եղանակ –նաց անաս-նոց, rutting-season, –time. [s. Cupid.

Տռփաւոր a. libidinous, luxurious;

Տռփելի a. desirable, worthy of pos-

Տռփիմ Տ. Տռփամ. [session.

Տռփող a. desirous; amorous.

Տռփոտ a. passionate, impassioned, amorous, smitten with love or desire.

Տռփուլել or ուն S. Տռփանք.
Տուտղէղն s. zool. screech-owl.
Տրխլ, տրտպի or պոյ a. sour, rough, sharp, acerb, hard, tart, astringent, acrid, pungent; – գինի, racy or brisk [wine.
Տրանաւոր a. tailed.
Տրոց s. draught-house.
Տրուն, տուեոյ S. Տուան.
Տրպեմ va. to sour, to render acrid; –իմ vn. to grow sour.
Տրպուլել s. sour taste, acidity, acrity, pungency, acerbity, harshness.
Տրքանաց մեղը S. Ծորածոյ մեղը.
Տրքեմ, եցի vn. to like.
Տրակ, ացի S. Տամսակ.
Տրական s. gr. dative; a. dative; –կից a. granting or according together.
Տրամ a. firm, solid, substantial, hard, resisting; – երկիր, solid earth; – դարձել, to render firm.
Տրամաբան s. logician; –աբար ad. logically; –ական a. logical; –եմ, եցի va. to reason; –ուլել s. logic; տուտ –, paralogy; –օրէն ad. logically; –գիծ S. Տրամաչափ; –գէտ s. ast. diopter, pl. dioptra; –դրեմ, եցի va. to dispose; –դրուլել s. disposition; gr. class of verbs; –լար s. perpendicular, plumb line; –խոհ a. judicious, reasonable; –խոհուլել s. judgment, reasoning; –խօս, ից s. dialectician; dialogist; –խօսուլել s. dialectics; dialogue; –վիս S. Տրամախոհ; –նամ, ացայ vn. to become firm, to harden, to solidify, to grow hard or tough; –նկիւն s. diagonal; –նկիւնաբար ad. diagonally; –նկիւնի a. diagonal; –նչանակ a. philosophic, historical; –շրջիմ vn. to go round about, to travel over, to wander here & there; –չափ, ի s. diameter; –չափական a. diametrical; –չափապէս ad. diametrically; –սեմ, եցի va. to divide equally; –սուլել s. equal division; –տպաւորեմ va. to impress well, to imprint solidly. [inguish, to separate.
Տրամրոշեմ va. to divide, to distTրամեմ, եցի va. to harden, to con-
Տրամիկ S. Տրամ. [solidate.
Տրապիկ, ից s. Gr. w. trapese, table; geom. trapezium; –աձեւ a. trapeziform, trapezoidal; s. trapezoid; –իտ, ից s. Gr. w. money-changer; table-companion, messmate. [stone.
Տրապոլ s. tripoli; – աղիւս, rotten
Տրաքէր, սկրաց a. generous, liberal.
Տրաւոլ S. Ստաւլան.
Տրգալ S. Տարգալ.
Տրեխ, ից s. sandal; wooden-shoe, clog; – հովուի, calage; –ագործ, ից s. –maker; –աւորիմ, եցայ vn. to put on saldals.
Տրէ, ի s. the fourth month of the ancient Armenian calendar, (Novemb-
Տրէզ, տրիզի s. Pers. w. hem. [er).
Տրիբուն, ի s. L. w. tribune; –ական a. tribunitial; –ուլել s. tribuneship.
Տրիգոն, ի s. Gr. w. pastinax, puffin, poison-fish, sting-ray.
Տրիէր, ի a. Gr. w. mar. three-banked or benched; – նաւ, three-benched galley, trireme.
Տրիվղան s. Gr. w. plate, disk.
Տրիտոն s. Gr. w. Triton, sea-god.
Տրիտուր s. reward, recompense, retribution, requital.
Տրիփ or Տիրփ S. Տաւիփ. [sis.
Տրմիկ, մեսաց s. Gr. w. triens, trimes-
Տրմխեմ, եցի va. to rake, to gather with a rake, to racle.
Տրմղուլթիւն s. inexperience.
Տրմուխ s. rake; hay–.
Տրմուղ, մղի a. inexperienced, inexpert, raw, unpractised, new; untamed, wild.
Տրոհ, խյ s. mus. division.
Տրոհակ, ից s. gr. disjunctive sign, divisible point. [ive.
Տրոհական a. disjunctive; adversat-
Տրոհեմ, եցի va. to divide, to sort.
Տրոհուլել or ուն s. division; abduction; gr. diæresis; chem. sorting,
Տրոյախաղք s. Trojan games. [choice.
*Տրորեմ, եցի va. to grind, to pound, to crush; to dissolve, to dilute, to spoil.
Տրտիմ, եցայ vn. to rot, to become rotten, to grow putrid or corrupt, to spoil; to fester.
Տրտուն s. corruption, putrefaction, rottenness; festering.
Տրուպ, տրպի, պից a. humble, lowly, unworthy, inferior, least, vile, ab-
Տրփիական a. noisy. [ject, despicable.
Տրփեմ, եցի vna. to stamp on the ground; to trample or tread under foot; ոտս or զոտս – ի վերայ, to despise, to insult, to outrage. [ling.
Տրփիւն or փուն s. tramp, tramp-
Տրքիլօս s. Gr. w. trochilus, gold-crested wren.
Տրպանամ vn. to degenerate, to become abject, vile, mean, base.
Տրտմաբար ad. sadly, sorrowfully;

-գին a. much afflicted, sad, melancholy, oppressed with grief; unpleasant, afflicting, grievous; *-գնեայց* or *գգնեալ* a. mourning, dejected, gloomy, sorrowful, mournful; *-լի* or *լից* a. full of affliction, doleful, sorrowful, sad, unhappy; *-ծին* a. causing or producing sadness; *-ծնուլ* s. the bringing forth with sorrow; *-կան* a. saddening, painful, vexatious, provoking; *-կից լինիմ* vn. to compassionate, to be afflicted for another, to share another's grief or care; *-կցուԹիւն* s. compassion, condolence; *-հալած* a. care-dispelling, comforting; *-հաղորդ* a. mingled with sadness; *-սէր* a. fond of sadness, melancholy, pensive; *-տար* a. saddening, afflicting.

Տրտմեմ, *եցի*, *-եցուցանեմ* va. to displease, to discontent, to afflict, to chagrin, to pain, to grieve; to cast a gloom over, to darken.

Տրտմիմ, *եցայ* vn. to be displeased, afflicted, grieved, chagrined, to sorrow, to take to heart, to repine, to fret.

Տրտմութիւն s. sorrow, chagrin, affliction, dejection, sadness, melancholy; S. Ընկղմիմ. [ing.

Տրտնջական a. grumbling, complain-

Տրտնջամ S. Տրտնջեմ.

Տրտնջանք S. Տրտունջ.

Տրտնջեմ, *եցի* vn. to grumble, to murmur, to complain, to cry out, to quarrel. [S. Տրտունջ.

Տրտնջիւն, *-ջոցուն*, *-ջուն* or *ջունն*

Տրտնջող s. complainer, grumbler, murmurer, quareller.

Տրտում a. sad, sorry, afflicted, chagrined, melancholy, dull; ad. sadly; *-լինել*, to be sorry, grieved, to have one's heart full of affliction or sorrow.

Տրտունջ, *տրտնջոյ* s. complaint, grumbling, murmur, lament, cry, quarrel; a. complaining, murmuring; *-ունել*, to make a complaint, to complain; *-լինել* S. Տրտնջամ; *-առնել*, to dissatisfy, to discontent.

Տրցակ, *ացս* s. bundle, bunch; *-խոտոյ*, truss, bottle; *-փայտի*, faggot, bundle of wood; *-մագնիսական*, pencil of magnetic rays; *առնել* – or *-եմ*, *եցի* va. to truss, to tie in a bundle, to bottle, to bind up in faggots. [&c.

Տրփական, **Տրփամ**, &c. S. Տւփական, *Տրփամ vn. to palpitate, to throb, to flutter; S. *Կոտորամ.

*Տցակ s. S. Տրցակ; sack; pocket.

Տփիկ s. small box, casket, jewel-case; *bot.* lion's foot, leontopodium.

*Տփկիմ vn. to be flattened, to shrink; to sit, to squat. [whimper, to pule.

*Տքամ, *ացի* vn. to moan, to whine, to

Տքնաբար *առնիմ* S. Տարապարհակ վարեմ.

Տքնաժէր a. vigilant; Akimitan.

Տքնեմ, *եցի*, **Տքնիմ**, *եցայ* vn. to be vigilant or watchful, to be awake, to watch. [keep awake.

Տքնեցուցանեմ va. to keep up, to

Տքնութիւն s. sleeplessness, wakefulness, vigil, vigilance, watch.

Տօթ, *ոյ* s. hot weather, great or ardent heat, burning atmosphere, solar heat, sunburning; a. hot; *-ոյ* ad. during the heat; *- ամարայնոյ*, summer heat; *հարկանիլ ի -ոյ*, to be corrupt, to rot, to putrefy.

Տօթագին a. very hot, burning; *-ժամ* or *ժամանակ* s. hot hours of the day; *ի -ժամու աւուրն*, in the heat of the day; *-ժամու* or *ի -ժամու* ad. during the heat; *-խարշ*, *-կէզ*, *-հար* a. parched with heat; *-ուին* a. hot; *-նամ*, *ացայ* vn. to be consumed by heat, to burn; *-ցուցանեմ* va. to burn

Տօթութիւն s. great heat. [with heat.

Տօմար S. Տոմար.

Տօն, *ից* s. feast, solemnity, festival, celebration; *- նշանաւոր*, *հանդիսաւոր* or *մեծահանդէս*, extraordinary, solemn feast; *օր -ի*, feast-day, holiday; *ամենաժողով -*, fair day, market day; *- անուանի*, saint's day; *- ամ Ցրբոց*, All-Saints'day, All Hallows day; *- մարմնոյ եւ արեան Տեառն*, Corpus Christi day; *- անմեղ Մանկանց*, Childermas-day; *արբել*, *խմբել*, *կատարել*, *տօնել զ-*, to keep, to observe, to celebrate a feast; *շնորհաւորել ուրուք զ- իւր*, to wish a person many happy returns of the day; S. Տարեկան.

Տօնախմբեմ va. to solemnize, to celebrate, to feast, to keep a holiday; *- խմբութիւն* s. celebration of a feast, solemn reunion, solemnity, festivity, festival, solemnization, feast, commemoration, holiday; *-կան* a. festive, festival; holy, solemn, public; *- օր*, feast-day, holiday; *- դիք* S. Տօնացոյց; *-կանուԹիւն* s. feast; *-կարգ* s. regulations concerning a feast-day; *-կարգեմ* va. to fix or establish a comme-

moration or feast-day; *-կից լինիմ տո.* to feast, to celebrate a feast in company, to solemnize together; *-հրամանի a.* containing the regulations concerning feast-days; *-մատ.ույց s.* church-calendar, table of lessons for the day; lectionary, service-book; *-մերձ օր s.* a day near a feast; *-նամակ, -պատճառ s.* book or treatise on feast-days; *-պետ s.* chief of a feast or solemnity; chairman of a banquet, host, inviter; *-սեր a.* fond of feasts or solemnities; *-սիրութիւն s.* love of festivals; *-վաճառ s.* fair, public market; *-տեղի s.* festive hall or board, place where festivals are held; *-ցուցց s.* calendar of feasts or high days, ordo, directory, rubric.

Տօնեմ, *ել va.* to feast, to keep holiday, to celebrate, to solemnize.

Տօնընծայք *s.* New year's gift, reciprocal gifts on festive occasions.

Տօնուտ S. Տօնական.

Տօսախ, *ից s. bot.* box, box-tree; *փայտ -ի*, box-wood; *-ի a.* box-wood, made of box.

Բ

Բ (*rē*) *բիւ s.* the thirty second letter of the alphabet, & the twenty sixth of the consonants; *բ*, *բ̄*, five thousand; five thousandth.

— It is sometimes confounded with *ա*, as: *մխմռամ-մռմռամ, հերբակալ-հեռբակալ, համեմն-համբան.* Also with the *լ* & *ղ* letters, as: *սրանամ-սլանամ, բեղխար-պեղխալ, * տեսեր-տեսել եմ, * ըսեր-ասել եմ.* And also with the *յ*, *աներ կելար-աներ կելայ*, *հրեկոր-հեբեկոյ, անդորր-անդոյր.*

— It is sometimes redundant in words; for example: *բարժանեմ-բաժանեմ, տարժանիմ-տաժանիմ, տուբ-ժիմ-տուժիմ.*

— There are but few words which commence with this letter, & those are either abbreviations or foreign words; it is rather used as a medial & final. [lord; master, doctor.

Բաբուն, *ից s. H. w.* my master, my

Բաբունաբար *ad.* masterly, doctorally, like a master; *-կան a.* masterly, doctoral; *-պետ s.* chief master or doctor, pontiff; our Lord & Master Jesus Christ; *-րան s.* residence of a bishop or patriarch.

Բաբունեմ, *եցի va.* to teach, to instruct, to give precepts.

Բաբունի *s. H. w.* rabbi, master, doctor, instructor; *-ից պետ*, chief-rabbi.

Բաբունօրէն S. Բաբունաբար.

Բախ *maimed of the word* Ընբախ or Խրբախ, S. *there with its derivatives.*

Բախճան S. Խրբախճանք.

Բակերթ, &c. S. Հրաշակերթ, &c.

Բահեա S. Ս.բահեա.

Բահելար *ad.* in haste, hastily.

Բամ, *-եմ*, &c. S. Եբամ, &c.

Բամիական *a.* whole, total, all together.

Բամօրէն *a.* total; *ad.* totally.

Բաւդաս *s. Gr. w.* rod; *phys.* beams

Բենական *a.* divine. [of light.

Բենաւեա *a.* seeing or who saw God.

Բեռեմ *va.* to drive a coach; *mar.*

*Բոմ S. Շաքաբօղի. [to steer.

Բոպ or *-է, ից s.* second; instant, moment; the world, the universe; Europe.

Բոպէահամար *a.* counting the seconds; casting one's nativity.

Բոռեմ, *եցի va.* to assemble, to reunite; to beseech, to beg; to drive away. [miserable.

Բոռին *a.* vile, abject, despicable,

Բոռուին *s.* assemblage, reunion; prayer; *բոռամամբ արտ*, with palpitating heart.

Բուպ S. Տրուպ.

*Բոք, *ից* S. Ս.պէհաւ.

Յ

Յ (*tzoe*) *յայ s.* the thirty third letter of the alphabet, & the twenty seventh of the consonants; *յ*, *յ̄*, six thousand; six thousandth.

— It is sometimes confounded with the letters *ղ*, *ձ* & *ջ*; as: *փլուցանեմ-փլուզանեմ*, *ըէլուցանեմ-ըէլուզանեմ*; *յեղյեղձ*, *քարց-քարձ*; *առնկէք-առնկջք*, *կեցցէք-կեցջք*.

— As a prefix to words it is a sign of the dative; for example: *ասէ ցՏէր*, he says to the Lord; *մինչեւ ցայժմ*, until now; *մինչեւ ցե՞րբ*, to or till when? *մինչեւ ցօրս ցայս*, up to this day.

— *Pr.* to, as far as; till; *ցայդ վայր եկեսցես*, heither shalt thou come, come thus far! *ցմեծ ժամս*, for long time; *կասկածեմ ցառաւօտն, եւ հա- սեալ ցառաւօտն՝ երկինչիմ ցերեկոյն*, suspicions assail me till morning light, from break of day fear torments me till evening.

Յաբի, բուց s. bot. erythroxylum?

Յախ, ոյ s. branches, brushwood; furze; birch-tree; maple; *- մօրուք*, matted beard; * *-աւել s.* birch-broom; *-եայ a.* birchen; S. *Յախիճան*; *-եմ, եցի va.* to rake, to harrow; *-իճան s. a.* maple-wood; *-սարեկ s. zool.* wren; gold-hammer.

Յածն, ոյ or *ի a.* low, lower; *fig.* humble, lowly, modest, moderate, mild, docile, good; low, vile, abject, ignoble, base, mean, grovelling, worthless; *- հայեցուած*, looking down, modestly.

Յածագին a. cheap; *ad.* cheaply; *- գնաց a.* slow-going, gentle-moving; *-ձայն a.* speaking in a low voice; *- նամ vn.* to go down.

Յածիկ ad. in a low voice.

Յածնում, ծեայ vn. to become or grow low, to go down, to subside, to fall, to diminish, to lower, to be humbled; to calm, to stoop, to be appeased; *med.* to go down, to subside.

Յածոդի a. sweet-tempered, meek, submissive.

Յածութիւն s. lowness; *fig.* modesty, moderation, sobriety, decency; humiliation; humility; vileness, meanness, baseness; *-թեամբ ad.* with a lowly air, meekly, modestly; meanly, basely.

Յածուկն s. calm, quiet, tranquillity.

Յածուն, ծնոց a. humble, meek, modest, moderate, sober, good; low, lower; *- վայրք*, lowlands; *- խորհուրդ*, wise or prudent counsel.

Յածուցանեմ, ցի va. to lower, to put or bring down, to stoop; to reduce, to abate, to diminish, to lessen; to abase, to debase, to disparage, to humiliate; to soften, to assuage, to calm, to moderate, to appease, to allay, to tranquillize; *յածոյց Տէր ըուրթ վինեւ*, the Lord has given me peace on all sides.

Յակահեմ or *նիմ, եալ vn.* to be in want, in a miserable state, without resources, to be reduced to extremities; *-եցուցանեմ va.* to reduce to want, to impoverish, to make unhappy.

Յակին, կան, կանք s. want, need, indigence, poverty, misery.

Յամանք, ից a. dry, arid; *s.* terra firma, continent, mainland; *- կղզի*, peninsula; *- երկիր*, dry land; *հաց -*. dry bread; *- փայտ*, dry wood; *- աչօք*, with tearless or dry eyes; *զ- ծարաւոյն հնձուցանել*, to quench or allay thirst; *յածիկ ընդ ծով եւ ընդ -*, to scour sea & land; *անցանել ընդ -*, to pass dry-footed, dry-shod; *ելանել* or *ջնջանել ի -*, to land, to go ashore or on shore; *հասանել ի -*, to reach the shore; *- երթալ, անցանել*, to travel by land.

Յամանքաբնակ a. dwelling on the continent, on terra firma; *-թեւ a. ad.* without turning a hair, safe & sound; *-կան* S. *Յամանքային*; *-կեաց s.* seashore, country-side, beach, coast; *-կղզի s.* peninsula; *-չոռակ a.* dried, without water; *-չին a.* terrestrial, continental; dry, arid; *-ք*, denizens of terra firma; *- ք̣ք̣*, solid food; *-չափ, ից s.* land-measurer, surveyor; *-չափութիւն s.* land-measuring, surveying.

Յամանքեմ, եցի S. *Յամանքիմ* and

Յամաքեցուցանեմ *va.* to dry, to dessicate; to dry up, to parch, to render arid; to drain, to dry up, to exhaust; -ուցիչ *a.* drying, withering, dessicative.

Յամաքընթաց *a.* travelling by land.

Յամաքիմ, եցայ *vn.* to dry, to dry up; to drain, to be exhausted; to wither, to fade, to die; - յոգւոց, to expire, to breath one's last, to die; - զօրութեան, to grow weak, to lose strength, to fall away, to languish; - սիրոյ, to grow indifferent; յամաքեալ *a.* dry, arid; - գօտի, torrid zone; սոխնք -ք, flabby breasts, withered teats; ոսկերք -ք, dried bones.

Յամաքութիւն or ումն *s.* dryness, aridity, siccity; drying up, draining; withering, leanness, exhaustion; - ումն սիրոյ, indifference, coolness.

Յամաքուտ *a.* dry, arid, parched.

Յայգ, ոյ *s.* night; - or ց- *ad.* nightly, by night, during the night; ց- եւ զցերեկ, night & day, day & night; by night & by day.

Յայգագնաց *a.* prowling by night; -ս առնել, to cause to march by night; -զուարչ *s. bot.* marvel of Peru; -խուզք S. Յայգահանդէս; -կանթեղ *s.* night-lamp; float-light; -կռիւ մարտ *s.* nocturnal combat; -հանդէս *s.* evening party; -հոգ հանդերձ *s.* night-dress, -gown; -հուսագ *s. mus.* serenade; - տալ, to serenade; -պահ, աց *s.* night-sentry; -պաշտօն *s.* nocturn (religious service in the night); -ցնոր *a.* dreaming.

Յայգերգ *s.* serenade.

Յայգուընի *s.* night, night time or hour, the whole night; բղխումն -ընի, nocturnal pollution.

Յայգօթ առնեմ *va.* to leave out at night.

Յայդ վայր *ad.* so far, as far as that, to that place, there.

Յայլեմ, &c. S. Յայտեմ, &c.

Յայժմ *ad.* until now.

Յայլք or ղք *s.* groin.

Յայն S. Յայնքան; -ժամ, -վայր *ad.* until or up to that time, hour or epoch, till than; -քան *ad.* so, so much, to such a degree.

Յայսվայր *ad.* here, to this place; Յայս յայն *ad.* both as to this & to that, considering both sides of the case.

Յայսքան *ad.* thus far; till here.

Յայսօր *ad.* hitherto, to this day, till to-day, until now.

Յայտ, ք *s.* jet, gush, spirt, splash; - ջրոյ, jet d'eau, water-spout, fountain; *mech.* condensing jet; - լուսոյ, sudden ray.

Յայտեմ, եցի *va.* to spout, to cause to gush out, to spirt out; to shine, to beam, to emit rays; սիրտ -, to splash, to bespatter; -իմ *vn.* to gush, to spout out, to spring up, to break, to burst.

Յայտուկ S. Յայտուն; -ք տղմոյ, splash of mud.

Յայտուն *s.* S. Յայտ; squirt, gushing, spirting; breaking; flashing, reflection; - սերման, ejaculation.

Յայտք S. Յայտ.

Յան, ից *s.* sowing; dispersion; S. * Յռն; *a.* scattered, disseminated, spread; - եւ յեր, յեր եւ -, scattered about, dispersed every where; *ad.* here & there; - եւ յեր առնել, ցացուցանել, սփռել, to scatter here & there, to disperse; - աստ անդ հարցանել, to interrogate (a scholar) promiscuously.

Յանգ, &c. S. Յանկ, &c.

Յանեմ, եցի *va.* to sow, to strew; to spread, to scatter, to diffuse; to sprinkle, to besprinkle.

Յանկ, ոյ *s.* hedge, fence, enclosure, boundary, wall; index, catalogue, list, table: desire, love, lust; *anat.* secundine, after-birth; *ad.* always, continually; պատել, փակել -ով, to surround with hedges, to fence in; - արկանել, to hedge in, to encompass, to surround.

Յանկալի *a.* desirable, to be wished for, longed for, much sought after, amiable, dear; - պարզութիւն, amiable simplicity; - է ինձ, I desire, I wish for, I would that, I dream of nothing but; -ք *s.* whatever is pleasing, desirable or dear; -ք աչաց, that which is pleasing to the sight; անզաւակեցից ղ-ից որովայնից նոյ, I will slay their dearest sons.

Յանկական *a.* concupiscible; -ն *s.* concupiscence; -կառոյց *a.* high-built (wall); -կարկատ *a.* hedge-repairing, restoring a wall.

Յանկամ, Յանկանամ, ացայ *vn.* to desire, to wish, to envy, to covet, to long for; to desire inordinately, to covet greedily.

Յանկամոլ *a.* lustful, libidinous.

Յանկապատ *a.* hedged in, surrounded with hedges; -ատ *a.* hedge-breaking; -եմ *va.* to surround with hedges; to encompass, to encircle.

Յանկաչան S. Մշտաչան.

Յանկասէր *a.* amorous, lecherous, lewd, voluptuous, sensual, libidinous; **–սիրեմ** *vn.* to desire passionately; **–սիրութիւն** *s.* passion, love, lust, sensuality, lechery, concupiscence; **զվարճութ –իը ընծայիլ**, to abandon oneself to voluptuousness.

Յանկասեսակ *a.* pretty, fine, nice-looking; **–բար** *a.* tempting, delicious; **–բդեմ, –լեմ** S. **Յանկասլաս, –սլասեմ**; **–ցող** *a.* desirous, covetous, greedy; *s.* desirer; **–ցողական** S. **Յանկական**; **–ցուցիչ** S. **Յանկարար**; **–փակ** S. **Յանկապատ**.

Յանկեմ, էցի *va.* to surround with hedges, to hedge or wall in, to enclose, to encircle; **– գՀատուածս ատանց**, to divide into chapter & verse.

Յանկոտ, աց *a.* lascivious.

Յանկորդ *a.* assiduous, continual; *ad.* ever, continually; **–եմ, էցի** *va.* to frequent, to haunt; *vn.* to continue, to persevere, to perpetuate, to last.

Յանկութիւն *s.* desire, longing, envy; will, pleasure; sensual pleasures, lust, concupiscence, voluptuousness, sensuality, passion, love; cupidity; **– փառաց**, ambition; **դալ ի –**, to desire, to wish; **լինել ի –իէ մեծի**, to desire ardently, to wish for eagerly; **առնել ըստ –իէ անձին**, to act according to one's caprice.

Յանկուման *s.* desiring.

Յանուման *s.* sowing.

Յանց, ից *s.* net, seine; net-work; *fig.* snare; *anat.* S. **Յանցաւեսակ**; **սփռել զ–**, to spread nets; **անկանիլ ի –ս**, to be caught, taken in a net; to be snared, netted, entrapped.

Յանցակերպ *a.* retiform, reticular.

***Յանցաս** *a.* thin, scarce, rare; *s.* glade.

Յանցաւեսակ *s. anat.* retina, net-like tunic or innermost coat of the eye.

Յանցարկ, ացի *s.* haul, cast of a net; *a.* casting nets.

Յանցեմ, էցի *va.* to fish with nets, to take or catch in a net.

Յանցորդ, ացի *s.* seiner, fisherman.

Յասկոտ, ացի *a.* inclined to anger, hasty, irascible, passionate, choleric; **–ութիւն** *s.* irascibility.

Յասնիալի *a.* wrathful, angry.

Յասնիական or **Յանիական** *a.* fit to excite anger; irascible; **–ն** *s.* irascibility.

Յանհուեմ, սեայ, սիր, սուցեալ *vn.* to lose one's temper, to put oneself in a passion, to fall or fly into a passion, to fire up, to be indignant, very cross, greatly incensed, violently enraged, angry, vexed, exasperated; **–տարապարտուց**, to fire up at the least thing, to be easily provoked, put out.

Յասուն *s.* anger, indignation, passion, wrath, ire, rage, fury; **ի – ածել**, to provoke, to anger, to incense; **դրդռել զ– ոքոյ**, to rouse or stir up wrath, to put into a passion; **թափել զ– բարկութիւն**, to vent one's anger or spleen; **մեծացեալ ցասմամբ եհաս ասի**, to be aggravated, to become worse; **լինել ցասմամբ ընդ ումեք**, to be angry with, to quarrel with a person.

Յասուցանեմ, ցի *va.* to offend, to rouse the indignation of, to put in a passion, to irritate, to incense, to chafe, to provoke, to exasperate.

Յասչիմ, սեայ S. **Յանհուեմ**.

Յասեղի *s.* point?

Յարասի *s. bot.* broom, genista, birch.

Յարդ, – հաս, – խակ *ad.* until now, still, yet; **– հաս ոչ**, not yet.

Յաւ, ից *s.* pain, ill, suffering; *fig.* sorrow, grief, affliction, displeasure, bitterness; regret; disease, illness; **–ովք** *ad.* painfully, sorrowfully, sadly; **դառնակսկիծ –**, sharp, smarting, poignant or bitter pain; **– սրբազան**, epilepsy, falling sickness; **–ք ցանկութիւն**, concupiscence; **ի –ս լինել, –ս կրել, տանիլ** or **քաշել –ից**, to suffer or endure pain, to feel unwell, to be in pain, full of pain; **զմահու – ջերմանիլ**, to be ill of a fatal disease; **մեղմել զ–ս**, to calm, to allay, assuage or lull pain; **գժոխային ցաւս հալած զիս –**, a cruel pain seized me; **փարատեցան յինէն –ք իմ**, I have no more illness, I am free from pain; **– է** or **–է ինձ**, it displeases me, I am vexed, I am very sorry; S. **Ընդեանիմ**.

Յաւաբեր *a.* causing pain, dolorous; hurtful, unwholesome; **–գար, ացի** *a.* unhealthy, infirm, sickly, broken down, feeble, weak; **–գին** *a.* painful, doleful, afflicted, sorrowful, dismal, mournful; *ad.* dolefully, dolesomely, painfully, sadly; **– ձայնիւ**, in a mournful tone; **– սիրտ**, sorrowful heart; **– անէծք**, atrocious curse; **– կեանք**, tiresome life.

Յաւագնեմ, էցի, –գնիմ, էցայ *vn.* to

be in pain, to have a pain, to be ill, to suffer; to pain, to be afflicted, vexed, chagrined, sorry.

ցաւագնոտ S. **ցաւագար**; *-եմ, -իմ vn.* to fall sick, to be ailing, poorly; *-գնուԹիւն s.* pain, grief, affliction, tribulation; condolence, compassion.

ցաւալի or **ալից** *a.* painful, doleful, grievous, sad.

ցաւած, ի *a.* suffering, infirm, ill; afflicted, wretched; *-ուԹիւն s.* illness, sickness, pain.

ցաւակից *a.* condoling with, compassionate, feeling for; *- լինել,* to condole with, to commiserate, to share in another's affliction, to be compassionate, to sympathise with, to pity; *-կցաբար ad.* compassionately, sympathisingly; *-կցեմ, -կցիմ* S. **ցաւակից լինիմ**; *-կցուԹիւն s.* condolence, compassion, sympathy; *ԹուղԹ -ԹեԱ,* letter of condolence.

ցաւահալած, ից *a.* antimorbous, curing, dispelling diseases.

ցաւանակիմ, եցայ *vn.* to last.

ցաւասէր *a.* merciful.

ցաւատեմ, եցի *va.* to cut or tear up.

ցաւացած, ից *a.* assuasive, lenient.

ցաւացուած, ի *s.* pain.

ցաւեցուցանեմ *va.* to cause pain or sorrow, to pain, to afflict.

ցաւէ, ւեի, ւեաց, ւեցեալ, ւեցող *v. imp.* to be in or to suffer pain or grief; to be displeased, to regret, to be sorry; to be afflicted, to grieve; to compassionate, to pity, to complain; *ցաւէ գլուխ իմ,* my head aches, I have a pain in my head, I have the headache; *ցաւեցեալ ոտք իւր,* he suffered from a pain in his foot; *ոչ ումեք ցաւէ ԹԷ խս,* nobody pities me; *ցաւէ ինձ ի վերայ քո,* I pity you, I weep for you; *ցաւեացՔ ձեզ վՐ իմ,* were you sorry for me? did you feel compassion for me? *ոչինչ ցաւէր նմա վՐ քո,* he had no compassion for you.

ցաւիմ, եցայ *vn.* to have a pain, an ailing; to be afflicted, chagrined; to

ցաւոտ S. **ցաւած**. [regret; S. **ցաւէ**.

***ցաքան, ի** *s. agr.* scarifier; *-եմ, եցի va.* to scarify.

ցեղեմ, ղեցի, ղեայ, -ղում, ղի, ցեղ *va.* to rend, to break, to split, to cleave, to cut, to divide lengthways; *-ղում, ղայ vn.* to be torn, rent; to be split, cloven; *ցեղաւ յերկուս,* it was rent in twain.

ցեղուած *s.* cleaving, rending; cleft, rent. [&c.

ցեխ, ոյS. **ցիխ**; *-ոտ,* &c. S. **ցխոտ, ցեխիկ ձեռաղոսայի** *s.* dirty water, **ցեծ, ոյ** *s.* ibis, Egyptian bird. [slops.

ցեղ, ից *s.* tribe, caste, race, branch; *-ից -ից,* various, diverse.

ցեղակարգուԹիւն *s.* separation of one tribe from another; *-կից a.* of the same tribe, family or race; *-կցուԹիւն s.* identity of tribe.

ցեղապետ *s.* patriarch; chief of a race, tribe or clan; *-ական a.* patriarcal; *-եմ, եցի va.* to be chief or patriarch of a tribe; *-ուԹիւն s.* dignity of a chief, patriarchship.

ցեղացեղ, ցեղ եւ ցեղ *s.* various tribes or clans; *a.* diverse, varied; *ad.* diversely.

ցեղընակիր *a.* of a different tribe or clan; *- առնել* or *լինել,* to distinguish one tribe or family from another; *-արուԹիւն s.* distinction of one tribe from another. [ive from, to take origin.

ցեղիմ, եցայ *vn.* to descend or der-

***ցեո** S. **ՈրովայնածուԹիւն**.

ցեւ S. **Ձեւս**.

ցԷրբ *ad.* till when? how long?

ցերեկ, ցերեկ *ad.* by day, in daytime, during the day, in broad daylight; *գցայգ եւ գցերեկ,* day & night; *ը-, զօրն ցերեկ,* all day long.

ցերեկապահ *s.* day-sentry.

ցերեկուԹիւն *s.* daytime, duration of a day, the whole day.

ցերեկօԹի, ի *s.* day-school.

ցերեկօԹիկ *s.* day-scholar; *a.* - **դպրոց**, day-school.

ցեց, ոյ *s.* moth, worm, wood-fretter, moth-worm; *med.* ring-worm, herpes; *-ակեր a.* moth-eaten, worm-eaten; *-ակերիմ vn.* to be worm-eaten; *-ամեց* S. **ցեցակեր**.

ցեխ, ցեխոյ *s.* mud, mire, dirt; *- գալ,* to get splashed, to be covered with mud. [kite-fish, milvago.

ցին, ցնոյ *s. zool.* kite; *- ծովային,*

ցինգ, ցինկ, ցնկոյ or **կի** *s. bot.* meadow-rue, thalictrum.

ցիռ, ցռոյ, ցռուց *s.* onager, wild ass; *- խանդէ,* the - brays.

ցիր, ցրիւ, -ք *s.* dispersion; vast open space; - or *- եւ ցան a.* dispersed, scattered about, spread; S. **ցան**; *- ԹԷ - լինել, - վայրացան լինել,* to be dispersed, scattered about, spread

over; – *եւ յան մտաք*, absent-minded, distracted. [scattered around.

Յխրատահակք s. guards or sentries

Յրդ, յրդոյ, Յրդի s. briar, bramble; *bot.* pimpernel, burnet: smilax, rough bindweed; S. *Գի*; *յրդոյ պտուղ*, juniper-berries.

Յէց, ցցոյ s. pale, stake, pile; peg, pin; *a.* upright, erect, straight; acute, sharp; *դատապարտել ի –*, to sentence to be empaled; *հանել, վտրտել ի –*, to empale.

Յէւ, ցուց s. tiling, roof; *ընդ* or *ղցուցն կախել*, to let down through the roof. [S. *Յուկիմ*.

Յէւակիմ S. *Յուկիմ*.

Յէղուխ a. bull-headed; *s.* Bucephalus; *zool.* bull-head; *–դէմ a.* bull-faced; *–ձեւ a.* bull-shaped; *–մարտու թիւն s.* bull-fight, –feast, –baiting; *–շուն s.* bull-dog; *–փիղ s.* chimera, half-bull-half-elephant.

Յէղջիւր a. tauricornous.

Յլիկ s. steer, bullock; *pn.* Tzelig.

Յլիս s. chem. taurine.

Յխաւեւակ a. muddy, dirty.

Յխուռ a. miry, covered with mire; *–եմ, եցի va.* to dirt, to bemire; *–իմ, եցայ vn.* to soil oneself, to get dirty.

Յմախ, ի s. bot. water-parsley, apium palustre: white hellebore, veratrum; *–ատակ s.* veratrum root.

Յնդաբար ad. here & there.

Յնդահան, Յնդեղի a. volatile; *–ութիւն s.* volatility.

Յնդիմ, եցի va. to dissipate, to disperse; to volatilize, to exhale, to evaporate, to vanish; *– զմիտս ումրուք*, to distract, to divert from, to turn from or away; *– զոք յարտասու*, to excite a person's compassion, to move, to affect; *–իմ vn.* to be dissipated, dispersed; to be turned to vapour, to be evaporated, volatilized, exhaled; * to be in one's dotage, to twaddle, to dote, to get heedless; *– յարտասուս*, to melt in tears; *– մտաք*, to be wrapt or absorbed in contemplation, to be absent in mind, inattentive.

Յնդումն s. dispersion, dissipation; volatilization, exhalation, evaporation; *– գլխոյ, մտաց*, inattention, distraction.

Յնծալի, լից a. joyful, joyous, merry, cheerful, blithe, gay, exhilarated.

Յնծամ, ացայ, ծայ vn. to rejoice, to be joyful, to be transported with happiness, to be full of merriment.

Յնծացուցանեմ va. to rejoice, to gladden, to make joyous, to exhilarate, to delight.

Յնծութիւն s. exultation, rejoicing, cheerfulness, blithesomeness, mirth, joy, exhilaration; *– ղգենուլ*, to be festive, joyous, gladsome, blithe.

Յնկնիմ, եցայ vn. to bring forth, to litter, to have young; *– շան*, to pup; *– կատուի*, to kitten; *– գազանաց*, to cub; *– (ծնանիլ) կովու*, to calve; *– (ծնանիլ) խաշանց*, to lamb; *– (ծնանիլ) գրաստուց*, to foal; *– այծի (ծնանիլ)*, to kid.

Յոր, ի better –ք, ոց s. giddiness, delirium, raving, vertigo, frenzy, madness; phantom, shadow, whimsical fancy, vision, illusion, imagination, fantasy, chimera; *–ք անդհակառակք, անժպիտք*, horrible visions, fantastic apparitions.

Յորական a. imaginary, fanciful, fantastic, illusory, chimerical, extravagant, air-built; *–կոծ a.* deranged, frantic, delirious, frenzied, raving, mad; *– առնել*, to strike with frenzy, to torment with madness; *– լինել*, to be a prey to delirium, to be tormented by a diseased imagination, to be infatuated.

Յորեմ, եցի, –եցուցանեմ va. to cause giddiness, to induce to idle fancy, vagaries, day dreams, to building castles in the air, to creating oneself illusions, to running after chimeras or vain show, to seduce, to infatuate, to craze, to drive mad.

Յորիմ, եցայ vn. to be delirious, deranged or light-headed, to feel giddy, dizzy, to be crazy, to talk nonsense, to rave; to be beside oneself, to wander, to run mad; to create oneself illusions, to build castles in the air. [lirium, folly; illusion; distraction.

Յորութիւն s. wandering of mind, de-

Յղեմ S. *Յունց տամ*; *– զձեռս*, to shake hands.

Յղզձեւ a. perforated with many holes, like the rose of a watering-pot.

Յղղանամ, Յղղկանամ vn. to gush forth, to spout out.

Յղցուտաւոր a. dressed in tatters, in rags; *s.* tatterdemalion, ragamuffin.

Յղցուտիմ, եցի va. to piece, to patch.

Յղցոսխ, ուոյ, ուեաց, –ից, –ուռն a.

worn out, old, ragged, tattered; *s.* old clothes, rags, tatters, rubbish.

Յնդուղ, ցղյ, ղով *s.* pipe, conduit, duct, tube; watering-pot; besprinkling; dispersion.

Յնդումն *s. phys.* (electric) shock.

Յոլ S. **Յոլք**; – – *ցոլալ*, to sheen.

Յոլական *a.* shining, sheeny.

Յոլամ, Յոլանամ, ացայ *vn.* to shine, to sparkle, to glitter; to reflect, to be reflected, to reverberate, to flash.

Յոլացիկ *a.* reflecting, reverberatory.

Յոլացումն S. **Յոլումն**.

Յոլեմ S. **Յոլանամ**.

Յոլացուցանեմ *va.* to reflect, to reverberate; to emit, to exhale, to send forth; *–ուցիչ s.* reflector; *a.* reflective, reverberant.

Յոլումն *s.* reflection, reflex, reverberation; sparkling, flashing, lightening. [*ցումն*.

Յոլք *s.* reflections; flashes; S. **Յոլաց**

Յող, –ուն S. **Յօղուն**.

Յուկ *s. zool.* millepede; S. **Ծեփուկ**.

Յոյց, ցուցիչ *s.* showing, indication, mark, index, sign, testimony; demonstration, evident proof; show, appearance, parade, ostentation; spectacle, laughing-stock, butt; *հաստատուն –*, plain proof; – *բարեկամութեան*, show of friendship; – *մեծարանաց*, demonstration of respect; *ի –, ի –ս, ի –ս ինչ*, only for show, for pretence, for ostentation; *–ս առնել*, to shew, to show off, to make parade or display of, to display; *առնել ինչ ի –ս մարդկան*, to do any thing so as to be seen of men, ostentatiously, for mere shew, to obtain applause fraudulently; *լինել ի –ս*, to be exposed to mockery or contempt, to be the laughing-stock, the butt of; *զոմանս – առնել ի խրատս այլոց*, to hold up to opprobrium for example to others.

Յորեան, հնոց *s.* wheat; corn, grain; *տուրք ցորենոյ*, cornage; *վոխնդ ի ցորենոյ եւ ի կաթանէ*, frumenty; *հալս կանեն ձմեռք զ–*, weevils destroy corn.

Յորեկ S. **Յերեկ**.

Յորեհաբաշխ *a.* wheat-distributing; *–բեր a.* bearing or producing wheat; *–գոյն a.* wheat-coloured; *–հատ, ից s.* grain of wheat, grain; *–մորթ a.* wheat-coloured, sallow; *–շահ a.* profiting by corn; *–շատ a.* abounding in wheat; *–վաճառ s.* corn-merchant, corn-chandler; seedsman; *–վաճառութիւն s.* corn trade. [*ցորժամ*, how long?

Յորժամ *ad.* till, until, as long as; **Յորչափ** S. **Յորքան**. [*վայր*, how far?

Յոր վայր *ad.* where, whither; *ցոր Յորքան ad.* as long as, during, whilst; *ցորքան*, until when? how long?

Յոս, ոց S. **Յիւս**.

Յուլ, ցլուց *s.* bull; *ast.* Taurus, the Bull; – *վայրի*, ure-ox, urus; *միս, մսոյ ցլոյ*, bull-beef; bull's-hide; *բառաչ, պոռչիւն* or *պոռաչիւն ցլոյ*, bellowing, lowing; – *բառաչէ*, the bull bellows; *զոհ ցլոյց*, taurobolium. [cavity.

Յուղ ականջաց *s.* auricular tube or

Յուխ or *–ն s.* humour, matter, pus, sanies. [shake, to agitate, to stir.

Յունդ *s.* shock, shake; – *տալ*, to

Յուպ, ցպոյ *s.* stick, switch, rod; beams or rays of light; – *ծերութեան իմոյ fig.* the staff of my old age; – *պանդխտաց*, Jacob's-staff; – *հովուի*, shepherd's crook; – *կաղաց*, crutch; – *հնդկի*, ebony; – *եպիսկոպոսական*, pastoral staff, crosier; – *ի ձեռին*, stick in hand; *շրջիլ ի ցպոյ*, to go or walk with crutches.

Յուրտ, ցրտոյ *a.* cold; *fig.* cold, senseless, silly, stupid, insipid; vain, frivolous, trifling; *s.* cold, chill; – *մարդ*, cold, frigid, unconcerned, indifferent person; – *ցաւ*, piercing cold; – *պատճառաբանութեան*, poverty of argument; – *մահու համբոյր*, chill of death; – *սաստիկ*, a violent or biting cold; *սոսկալի, խիստ, անտանելի, ծափանցող –*, horrible, bitter, insupportable, piercing cold; – *է*, it is cold; *սարսռացեալ դողալ ի ցրտոյ*, to tremble all over with cold, to be benumbed with cold; *պատսպարիլ ի ցրտոյ*, to provide against the cold; *վարժիլ ցրտոյ*, to be inured to cold; – *առնուլ*, to take cold, to catch cold; *դի – յերկիր ընկենուլ*, to kill on the spot, to strike, a cold corpse, to the ground; S. **Ընդարմանամ**.

Յուց, ցոյց, –ք *s.* shouts of joy; air, song, glee, ditty, ballad; pomp, show; – *բառնալ*, to sing a song.

Յուցակ, ացք *a.* showing, indicating; *s.* indicator, sign, mark, token; catalogue, index, table, list; repertory; Ritual; hand, index; *math.* co-efficient; – *վաճառուց*, inventory; – *մեռելոց*, table of mortality; – *կերակրոց*, bill of fare; – *արգելեալ գրոց*, index ex-

purgatorius, list of prohibited books.

Յուցակաւն a. demonstrative, indicative; – *դերանուն gr.* demonstrative pronoun; S. *Ուսոյց*; – *առնել*, to demonstrate, to evince, to evidence, to prove, to show; *–ապէս ad.* ostentatiously, with vain show.

Յուցակութիւն s. demonstration, proof, reason; *տալ լի –*, to show, to manifest; *յանկուածել լի – տալ*, to create, to give being, to cause to exist.

Յուցամատն s. forefinger.

Յուցամոլութիւն s. vainglory, ostentatiousness.

Յուցանակ s. index, token, sign.

Յուցանեմ, ցի va. to shew, to indicate, to designate, to point out; to cause to be seen or known, to expose, to declare, to represent; to demonstrate, to proof; – *զանձն ի ճշ ելել*, to pretend to be a god.

Յուցիչ s. indicator; *a.* S. *Յուցակաւն*.

Յուցումն s. exposition; indication; demonstration, proof.

Յոխ, ի a. garrulous, glib, chattering; loose, disordered, dissolute, lewd.

Յոխաբան a. silly-talking, nasty, indiscreet, unbridled; debauched, licentious; *–ութիւն s.* coarse language, idle prating; *–բերան a.* loose- or filthy-tongued; *–գնաց a.* leading a dissolute life; *–ք* or *–գնացութի s.* dissolute life, disorderly conduct; *–երես* S. *Յոխագնաց*; *–հայեաց a.* lewd-faced, brazen, shameless; *–միտ a.* loose-minded; low-minded; *–մտեմ vn.* to pique oneself extremely; *–նամ, ացայ vn.* to follow ill courses, to lead a dissolute life, to rush headlong into vice.

Յոխանք S. *Յոխութիւն*.

Յոխասիրտ a. lewd, indecent, profligate, licentious.

Յոխացուցանեմ va. to debauch, to lead into wrong courses, to corrupt, to vitiate, to pervert.

Յոխոտի a. effeminate.

Յոխութիւն s. profligacy, disorder, libertinism, licentiousness, debauchery, lewdness, scandalous behaviour.

Յոսակաթել a. dripping from snout

Յոսէ S. *Յնո.* [& jaws.

Յոսկապ s. muzzle; nose-band; *–ձեւ a.* snout-shaped; *–նաւ s. mar.* rostral, beaked ship, galley; – *մեծ*, galeas; – *փոքր*, galiot; S. *Ընկամիճ*; *–ւոր a.* long-nosed, snouted.

Յոսկեղ, ացա a. thick muzzled.

Յոսկիմ, եցայ vn. to jut out, to project, to protrude; to spout or rush out.

Յոսոկ, ցոկի or *կոյ s.* snout, muzzle; *mar.* rostrum, cut-water, prow; *կապել զ– եզին*, to muzzle the ox; *–հարկանել ի ջուրն*, to plunge the nose & mouth under water. [tezek.

**Յոօն s.* dried cow-dung for fuel,

Յուեմ, եցի va. to graze, to rub the skin off, to scratch, to bruise, to notch, to jag; to make incisions, to cut; to wrest, to extort, to carry off; *med.* to scarify, to cup; – *զհեր*, to tear out one's hair; *–իմ vn.* to bruise oneself, to rub the skin off, to scratch oneself. [*ցաց*, plucking out of the hair.

Յուուն s. scratch, cut, bruise; *–հե*

Յրակ a. chem. diasphorous.

Յրան, ի s. squirt, spirt, sprinkling.

Յրգնեի, Յրգի S. *Յկրդ*.

Յրեմ, եցի va. S. *Յրուեմ*; to transgress, to violate, to break, to infringe; – *զխորհուրդս*, to reveal secrets; to thwart the projects, to counteract the designs, to baffle the devices of a person; – *զինչս*, to lavish, to waste, to squander, to run through, to dissipate; – *զմիտս*, to distract, to divert, to call off; – *զխաւարս*, to dispel the darkness.

Յրիչ a. S. *Յրուիչ*; divergent; *phys.* diffusive; *opt.* dispersive.

Յրիւ ad. dispersedly, here & there; – *սրկանել*, to scatter about.

Յրուեմ, եցի va. to disperse, to dissipate, to scatter, to spread; to rout, to disperse, to put to the rout, to destroy; – *զտառս*, to distribute the letters, to take down the types; S. *Յրեմ*; *–իմ vn.* to disperse, to spread; to be scattered or dispersed; – *միտս*, to divert one's attention or mind from; – *ընդ երկոս երկիր*, to spread all over the world. [dissipating.

Յրուիչ s. dispersor; *a.* dispersing,

Յրումն, Յրուումն s. dispersion, diffusion, scattering; – *միտս*, distraction; – *ուխտի*, violation, transgression.

Յրտաքան a. talking insipidly, mawkish, dull, stupid, silly, witless; *–եմ, եցի vn.* to jest or talk sillily or insipidly, to talk nonsense; *–ութիւն s.* nauseous speech or conversation, insipid talk, silliness, nonsense; *–քեկ*, &c. S. *Յրտաշտ*, &c.; *–քեր a.* causing cold, frigorific; *–քուխ a.* cool, fresh;

–գին a. very cold; ad. coolly, coldly; –հեղ S. Յրտահար; –հիր s. phys. cryophore; –հար a. struck, benumbed with cold; bot. blasted, spoiled by cold; – առնել, to chill, to benumb with cold; to dazzle, to blast; – լինել or –հարիմ, եցայ vn. to become rigid, stiff, benumbed with cold, to be frozen; –հարուԹիւն s. numbness, stiffness; – անկոց, blasting, blast.

Յրտամ S. Յրտանամ.

Յրտայեղ a. cold, frigid.

Յրտանամ, ացայ vn. to become cold, to grow cool, chilly; to be seized with cold, to catch cold; fig. to become lukewarm, to grow cool; to talk nonsense, to prate.

Յրտաչունչ a. blowing cold, frosty, sharp, biting; –չափ s. phys. psychrometer; –սառոյց a. freezing, icy, glacial, frigid; –ցուցիչ s. refrigeration; –ցուցանեմ va. to cool, to chill, to freeze; fig. to cool; –ցուցիչ a. frigorific; refrigerant.

Յրտընդունելիւն s. catching cold.

Յրտին a. cold.

*Յրտնխած s. chilblain.

ՅրտուԹիւն s. cold, coldness, frigidity, chilliness; fig. coolness.

Յրտունակ կուժ s. alcarraza, – vessel, wine- or water-cooler.

Յրցուն a. rent, torn, tattered, in rags.

Յրցուցանեմ, եցի va. to rend, to tear or

ՅրօՀք, Նից s. dispersion. [lacerate.

Յցահար a. pile-driving; S. Մեքենայ; s. pile-driver; – ոտրանաւոր, pile-driving engine with pincers; – չուա Նաձիգ, ringing pile-engine.

Յցապատնէշ s. palisade, stockade.

ՅցասացուԹիւն s. singing a song or ballad.

Յցեմ, եցի va. to thrust down, to drive in, to fix, to plant, to set up, to erect, to raise. [mination.

ՅցուԹիւն s. bot. shoot, sprout, ger-

Յցուսմ, եցի, Յցումիմ, եցայ vn. to shooth forth, to sprout, to pullulate; to be planted, set up; – Հերաց, to stand erect, on end, to bristle up.

Յցումն s. driving or thrusting in, standing up. [plumed.

Յցունաղարդ a. crested; tufted,

Յցունք, Նից s. curl, ringlet, lock; egret, tuft of feathers, plume; – սաղաւարտի, crest of a helmet; – Թրուչնոց, crest, comb.

Յփսի, սւոյ s. serge, camlet stuff, woollen stuff; S. Խարազն; – ագնիւս, shawl.

Յքաղօծ s. brandy-distiller; –հան s. alembic, still; –ային a. alcoholic; –չափ s. alcohometer; –վաճառ s. brandy-seller.

Յքի, ցքւոյ s. alcohol, spirits of wine; brandy, arrack; – հանեալ ի պտղոց, cider.

Յօղ, ոյ s. dew; չիԹ –ոյ, dew-drop; – քաղցրածաւալ, the gently-falling dew; – քաղցրուԹիւն, the benign dew.

Յօղաբեր a. roriferous; –բուխ a. rorifluent; –գին a. dewy; cool, fresh, refreshing; ad. coolly, freshly; –գնեմ va. to refresh; –լի or լից, –խառն a. full of dew, wet with dew, dew-besprinkled; –ծին a. S. Յօղաբեր; born of dew; – որդ, dew-worm; –կերպ a. like dew, dewy; –հար a. mildewed, blasted; –հոս S. Յօղաբուխ; –նամ, ացայ vn. to grow cool, to cool, to be refreshed; to drop with dew; –պատոյտ a. sprinkled with dew; –տարափ a. as a dew-drop; s. fall of dew; –րկեմ, եցի va. to bedew, to besprinkle; to refresh; –ցուցանեմ va. to cool, to refresh; –ւոր a. full of or sprinkled with dew; ամպ –, mist, fog.

Յօղեմ, եցի va. to dew; to bedew, to sprinkle or cover with dew, to besprinkle, to wet, to water; – անձրեւ, to rain; – արտօսր, to shed tears, to weep; – բերանով, to sprinkle with the mouth; յօղէ, the dew falls; ամպք յօղեցին ջուր, the clouds melted in rain.

Յօղիկ s. fine or gentle dew.

Յօղէջք s. fall of dew.

Յօղումն s. falling of dew, roration.

Յօղուն, Նոյ or ղուան s. stalk, stem, blade; straw; rinsing; a. dewy, dew-besprent.

Ի

Ի (*yune*) ԻՒՆ *s.* the thirty fourth letter of the alphabet & the seventh of the vowels; ՌՒ, ՂՒ, seven thousand; seven thousandth.

— It is used both as a vowel & as a consonant. As a vowel for example in the words *իւրաքանչիւր*, *ուխտ*, &c., and as a consonant in the words *հաւատ*, *սեաւ*, *հիւանդ*, &c.

— It is only used as a medial & final letter, & sometimes serves for the consonant վ; as, *օթեւան–օթեվան*, *երիւար–երիվար*, *վաւաշ–վավաշ*, &c., or for the diphthong *ու*, as, *հաւս* instead of *հիւսիս*.

— There is no proper word beginning with this letter, but on account of its affinity with the letter հ, it is sometimes substituted for it.

— Joined with *ի* (ԻՒ), it is generally pronounced like the French *u*; as, *դիւր*, *հիւր*, *դիւթ*; & preceding the *ո* (ՈՒ) is pronounced like the English *oo*. Preceded also by *ա* (ԱՒ), was anciently pronounced *o*; as, *աւր–հնեմ–օրհնեմ*, *աւր–օր*.

— It is sometimes used instead of the suffixes *ի* & *յ*; as, *ասպետանէ–յայդմանէ*; *իւրաքանչիւր–յիւրաքանչիւր*.

— In poetry, it is sometimes used instead of the conjunction *եւ* or *ու*.

— Instead of the Greek υ, *իւ* is frequently used; as Κύριλλος–Իւրեղ, Κυριακή–Իւրակէ.

Ի' *conj.* and, &.

Իւթ, &c. S. Ղիւթ, &c.

Իւծիմ, &c. S. Ղիւծիմ, &c.

Իւն *s. Gr. w.* ἰός, poison: the letter ն; – *անդր*! S. Ո՛ն անդր.

Իւս, &c. S. Ղիւս, &c.

Փ

Փ (*pure*) ՓԻՒՐ *s.* the thirty fifth letter of the alphabet, & the twenty ninth of the consonants; փ, ՉՓ, eight thousand; eight thousandth.

— It is used, but rarely, instead of the letters բ & պ; as, *փաղառուԹիւն–բաղառուԹիւն*, *դերփիկ–դերբիկ*; *կարափ–կարապ*, *փոր–պոր*, *փայքար–պայքար*.

— In foreign words, the Greek φ & the Latin *ph* are changed into փ; as, *փիլոսոփիա*–philosophia–ՓԻԼԻՍՈՓԻԱ.

Փադրոս, *այ s. Gr. w. zool.* phagrus or pagrus, sea-bream.

Փադամ, **Փադան** *s.* head-band, veil.

***Փաթաթ** *s.* patat, tandoorer's pad, padded disk used by bakers to press the dough for loaves against the sides of the tandoor. [packet, pack.

***Փաթաթանք** *s.* fasciation, bandage;

Փաթաթեմ, *եցի va.* to wrap up, to envelope; to bandage, to wind round.

Փաթանք, *–թեղք s.* packet, bundle, fagot; envelope; amulet.

Փաթերակ առնում, **Փաթերակիմ** *vn.* to be fascinated. [ian note (ʒ).

Փաթղթի or *ուԹ s. mus.* an Armen-

ՓաթուԹեմ S. **Փաթաթեմ**.

Փալանդ S. **Փալանդ**. god).

Փալկոն *s. L. w.* Falcon, (a Sicilian

Փախ *s.* flight; – *ի* –, running away.

Փախաուսած S. **Փախուցայ**.

Փախնում, *խեայ* S. **Փախչիմ**.

Փախուստ, *խաւեան* or *սի s.* flight, escape; evasion, subterfuge, shift, tergiversation; – *զօրաց*, rout, defeat, overthrow; *ի – դարձուցանել*, to put to flight, to rout; *ի – մտաբերել*, to meditate flight; – *առնուլ*, *ի – դառնալ*, *աՃապարել*, *երթալ*, *մատնել*, *լինել*, *կալ*, to take to flight, to flee, to run away, to turn one's back, to turn tail.

Փախուցանեմ, *ցի va.* to put to flight,

to cause to flee, to drive away, to dislodge; *-ցիչ a.* putting to flight.

Փախչելի *a.* avoidable: fleeting, transitory.

Փախչիմ, *խեայ, խուցեալ vn.* to flee, to run away, to escape, to get away, to evade, to elude, to avoid.

Փախչկոտ, *աց* S. **Փախստական**.

Փախչութիւն S. **Փախուստ**.

Փախստական *s.* fugitive, deserter, runaway; *a.* fugitive, fleeing; *fig.* fleeting, transient; *- ծառայ*, runaway slave; *- առնել, արկանել, հանել, վարել, տալ*, to put to flight; *- լինել, գնալ, երթալ, դառնալ, անկանել, դիմել*, to take to flight, to turn tail, to run away; *-ութիւն s.* flight, escape; *-կից a.* escaped or escaping together.

Փախստեայ, *տէից. -տէութիւն*, S. **Փախստական**, &c. [-նիմ.

Փածանելի, *-նիմ* S. **Սփածանելի**,

Փածուցանեմ *va.* to put in paper.

Փակ, *ոյ* or *ի s.* fastening, lock, padlock; stick; *a.* shut; *- արկանել*, to lock, to padlock, to latch, to bolt, to shut.

Փակագիծ *s.* parenthesis; *-գիր s.* monogram; cipher; *-թել s. phys.* reophore; *-կալ, աց s.* turnkey, door-keeper; *mus.* key-board, keys; - or *-զանկ, աց s.* lock; valve.

Փական, *ի, -ք, նաց s.* fastening, lock, padlock, latch, bolt; key.

Փակարան *s.* cloister, enclosure; con-

Փակդուրակ S. **Փանդուրակ**. [clave.

Փակեղն, *ղան s.* turban; head-dress, --band, fillet, band; hood, cowl; S. **Վակաս** & **Ուրար**; *-, զունք s.* head-dress, veil.

Փակեմ, *եցի va.* to shut, to close; to shut up, to enclose, to fence in, to bar; to shut, to lock; *ի ներքս -*, to shut up, to beset, to hem round, to encircle, to surround, to encompass; *- ի բանտի*, to imprison, to put in jail; *- զբան*, to conclude, to close, to end; *- ինչ յումեքէ*, to prohibit, to forbid; *- զարգանդ (կնոջ)*, to procure sterility; *- զոք ի ձեռս ուրուք*, to deliver up, to betray; *ի ներքս փակեալ*, herein enclosed; *փակեալ էին ընդ իշխանութեամբ մահու*, they were subject to death; *փառքն Այ զքեւ փակեսցին*, may divine glory encompass you! S. **Գուռն**, **Յոյս**. [up.

Փակնում, *կեայ vn.* to be shut in or

Փակոց, *աց* S. **Փակաղակ**.

Փակում, *կի, փակ va.* to shut.

Փակումն *s.* shutting, fastening.

Փակուցանեմ, *ցի va.* to attach, to stick, to cement.

Փակչուտ *a.* sticky, tenacious.

Փաշլ *s.* horse, stallion. [*a.* friable.

Փաղ, *ից s. zool.* phalarope, sea-duck;

Փաղագոյ *a.* heterogeneous; *-կատարական a.* perfecting totally; *-կերպ* S. **Համակերպ**.

Փաղաղեմ, *եցի va.* to devoure, to consume; to burn.

Փաղաղիչ *a.* devouring, ravenous.

Փաղանգ, *աց s. Gr. w.* phalanx, legion; troop; *-ամուշկ s. bot.* lavender, spica.

Փաղանուն *a.* univocal; synonymous; *s.* synonym, *pl.* synonyma; *-աբար, -ակի, -ապէս ad.* univocally; synonymously.

Փաղառական *a.* syllabic; *-ռեմ va.* to form syllables, to spell; *-ռութիւն s.*

Փաղարիկ S. **Փաղ** *s.* [syllable.

Փաղաքշաբան *a.* smooth-tongued, flattering, bland; *-բար ad.* with adulation, blandishingly.

Փաղաքշական *a.* flattering, caressing, coaxing; *gr.* diminutive; *- բառ*, term of endearment.

Փաղաքշանք *s.* endearments, caresses, wheedling, coaxing; flattery, adulation, palaver.

Փաղաքշեմ, *եցի va.* to caress, to fondle, to coax, to wheedle, to cajole, to flatter, to fawn, to adulate.

Փաղաքշոտ, *աց a.* fawning; seductive; *-շութիւն* S. **Փաղաքշանք**.

Փաղաքուշ, *.քշայ a.* caressing, coaxing, wheedling; *s.* flatterer, fawner, toadeater, adulator, smooth-tongued fellow, sycophant.

Փաղեմ, *եցի va.* to conjoin, to unite.

Փաղերութիւն *s.* frothy whiteness.

Փաղիժ *s. zool.* phalangium, tarantula, (a venomous insect, whose bite is supposed to be cured by music.)!

Փաղղական *a. fig.* devouring or burning; lascivious.

Փաղղոս *s. Gr. w.* Phallus; penis.

Փաղութիւն *s.* period of a discourse.

Փաղփ, *.ք, ից, իւք s.* sheen, refulgence, lustre. [to gleam.

Փաղփաղիմ *vn.* to shine, to glitter,

Փաղփաղող *a.* bleating; growling.

Փաղփալուն S. **Փաղփուն**.

Փաղփեցուցանեմ *va.* to cause to shine or glitter, to give brightness to.

Փաղփիմ, եցայ S. **Փայփաղիմ.**

Փաղփիւն, Փաղփուձն *s.* brilliancy, brightness, splendour.

Փաղփուն *a.* lustrous, brilliant, shining, glittering; *s.* tinsel, spangle.

Փամփուշտ, փչակ *s.* bladder, vesicle; **– ապակեղէն**, balloon; **– հրեաք**, gun cartridge; **– հրաձիգ**, fusee; S. **Չլուսիկք**; **– լողական**, air-bladder.

Փայտռուիթ *s.* slipping, stumbling.

Փայէթոն, ի, իս or *աս s. Gr. w.* Phaëton.

***Փայիկ** *s.* footman. [ton.

Փայլ, լց *s.* shine, brilliancy, lustre, glitter, splendour; *a.* shining, brilliant, glittering; **– լ –**, extremely bright, dazzling; *ad.* sparklingly; **– ը-ի ասալ** S. **Փայլեմ** *vn.* [**–ծուն** *a.* brilliant.

Փայլածողջ or **ծոս, ի** *s. ast.* Mercury; **Փայլական, ի** *s.* pyramid.

Փայլակեմ S. **Փայլատակեմ**; **–եցուցանեմ** *va.* to cause to flash or flare.

Փայլակն, կան *s.* lightning, flash of lightning; **արագավար, արագաթռիչ իբրեւ զ–**, quick, swift as lightning.

Փայլակնաբար *ad.* like a flash of lightning; **–եռեռագ** *a.* ardent, vivid as a flash of lightning; flashing, dazzling; **–կերպ** *a.* like lightning; **–հար** *a.* striking like a thunderbolt; **– առնել**, to fulminate, to lighten; **–ձեւ** *a.* like lightning, very luminous, radiant, coruscant; **–համ** *vn.* to flash like lightning, to gleam transiently; **–նման** S. **Փայլակնակերպ**; **–նշոյլ** *a.* bright as a flash of lightning; **–տարած** *a.* gleaming flashes; extending, diffused as a lightning flash; **–տեսիլ** *a.* resembling a flash of lightning, flashing, flaring; **–ցայտ** *a.* emitting flashes, flashing, sparkling. [flash, light.

Փայլակումն *s.* flashing; lightning;

Փայլատակեմ, եցի *vn.* to lighten; to throw out sparks, to scintillate, to sparkle, to gleam, to shine; *va.* to cause to flash or sparkle; **– զփայլատակունս**, to make the lightning flash; **բոց ՅԾծային յաչացս նր –կէր**, divine fire flashed from his eyes; **–կէ** *v. imp.* it lightens; **–եցուցանեմ** S. **Փայլատակեմ** *va.*; **կայծակունս յաչաց –**, to flash fire from the eyes.

Փայլատակն *pl.* **–ունք** *s.* lightning, flash; spark; brightness, brilliancy; thunderbolt.

Փայլատակումն *s.* lightning, flashing; coruscation, scintillation, fulguration; sparkling; thunderbolt; **–կիսամբ առատակէ**, to thunderstrike; **–կունս տեղալ**, to rain lightnings & thunderbolts.

Փայլէմ, եցի *vn.* to shine, to glitter, to gleam, to flash, to sparkle, to glisten, to be resplendent; *va.* to cause to shine, to give a lustre or brightness to, to polish, to furbish, to burnish; **ինդութիւն փայլէ յաչս նր**, joy shines in his looks; **–եցուցանեմ** S. **Փայլեմ** *va.*; * **– զկօշիկս**, to black or polish shoes; **–եցուցիչ** *s.* polisher.

Փայլիմ S. **Փայլեմ** *vn.*

Փայլուն *s.* brightness, lustre, refulgence, brilliancy, splendour.

Փայլող *a.* shining; *s.* S. **Փայլածու.**

Փայլումն *s.* resplendence.

Փայլուն *a.* clear, polished, bright, shining, sheen, splendid, brilliant; **– պղինձ**, brass, yellow copper; **–ակ** *a.* resplendent.

Փայլփայլումն *s.* resplendency.

Փայծաղն, ղան *s.* spleen, milt; **–ացաւ** *a.* spleen-sick, troubled with the spleen, splenetic; *s.* spleen, melancholy; **–ոտ** *a.* splenetic, splenish.

Փայծէղն, ղան or **ծղան** S. **Փայծաղն**; **–ի** *s. bot.* spleen-wort, miltwaste, ceterach; S. **Տերեւնիկ.**

Փայտ, ից *s.* wood; tree; **– կենաց**, the Holy-Rood, the Cross; *bot.* tree of life, lignum-vitæ, guaiacum, thula or thuya; **– խնկոց**, odorous, scented wood; **– իւղոյ**, olive-wood, olive; **էնչէն –**, fragile wood; **– այրելի**, firewood; **– հարկանել, պատառել**, to cut wood; to cut down, to fell; **– ընկենուլ**, to draw or cast lots; **կախել զ–**, to crucify.

Փայտաբեր, իցի *a.* producing wood; *s.* wood-carrier; **–գործ** *a.* made of wood, wooden; **–ծուխ** *s.* wood-coal, charcoal.

Փայտակ *s. chem.* pyrolignite.

Փայտակերտ *a.* built of wood, wooden; *s.* wooden bulding, scaffolding, plank; **–կերտիկ** *s.* nest made of twigs; **–կիր** *s.* wood-carrier; **–կոյտ** *s.* heap or pile of wood; pyre, funeral pile; **–կոտոր, իցի** *s.* wood-cutter; **–կուփ** *s.* carpenter, joiner; **–հատ** or **հար, ածի** *s.* woodsman, wood-cutter, –cleaver, feller; axe, hatchet; **–հատուիթիւն** or **–հարուիթիւն** *s.* wood-cutting, felling,

clearing; *-մած a. mar.* planked, covered with wood, wainscotted; *-յարկ a.* wooden roofed; *s.* wooden roof; *-յին a.* ligneous, woody; *-նամ. ացայ vn.* to become wood, to be changed into wood; *fig.* to be benumbed, to become stiff; *-չաս* S. *Փայտաւէա*; *-պաշտ, ից a. s.* tree-worshipper, idolater; *-պաշտութիւն s.* tree-worship, idolatry.

Փայտատ, ացք s. hatchet, axe; hoe, mattock, spade, pick-axe.

Փայտաւէտ a. abounding in forests, woody, sylvan, woodland; *-քար, ից a. s.* wood-gatherer; *-քար s.* lignite.

Փայտեբեր S. *Փայտաբեր*. [en, woody.

Փայտեայ, -եղէն a. of wood, wood-

Փայտիկ s. small wood. [work.

Փայտկոփութիւն s. carpentry, wood-

**Փայտոջիլ* S. *Ալուհն*.

Փայտտան s. easel, wooden horse.

Փայտփոր s. zool. wood-pecker; *կա-ղանդէ -*, hick-wall, hickway; *- ծովա-յին*, sea-pik, pica marina.

Փայփայանք s. pretty ways, caressing, coaxing; cajoling, fawning, flattering.

Փայփայեմ, եցի va. to pet, to take great care of, to nurse tenderly, to fondle, to caress, to make much of; to fawn upon, to cajole, to flatter.

Փանաք, ի S. *Փանաքի*; *-ապէս ad.* meanly, poorly.

Փանաքի, քաշ, քեաց a. weak; mean, vile, worthless, contemptible, poor, miserable.

Փանաքիմտ a. weak- or poor-minded, of slender parts; *-ութիւն s.* slender wit, mediocrity, weakness or poverty of mind. [ness, smallness, meanness.

Փանաքութիւն s. weakness, slender-

Փանդամ S. *Փադամ*. round.

Փանդանդեմ va. to enclose, to sur-

Փանդանեմ va. to rend asunder, to tear to pieces, to dilaniate.

Փանդէռն, դռան, -դիռ, դռաց, -դիռն, դռանց s. mus. pandura, three-stringed guitar; trumpet. [carpenter.

Փանդուրակ, այ s. Pers. w. son of a

Փանդռնակ s. mus. jew's harp.

Փանդռնահար s. player on the pandura, guitar-player, guitarist; trumpeter.

Փաշաման s. Pers. w. anguish, affliction; blame, reproach; *- կրել*, to suffer invectives; to receive reproaches.

Փաս, -ար, ից s. crevice, rift, cleft; cave, cavity, hollow, hole; *a.* hollow.

Փապարեմ, եցի, -բիմ, եցայ vn. to become callous, to harden.

Փառ s. S. *Մէղեզի*; thin skin, pellicle, cuticle, film, husk; *anat.* secundine.

Փառաբանական a. laudable; *-կից a.* praising with another; glorified together; *-բանեմ, եցի va.* to laud, to praise, to glorify; *-բանիչ a.* praising, glorifying; *-բանութիւն s.* laud, praise, glory, honour; *-բաստութիւն s.* happiness; *-զարդ, ից a.* adorned with glory, glorious; *-զարդեմ, եցի va.* to cover with glory, to load with honours, to render glorious; *-զարդութիւն s.* glorious ornament, glory, honour; *-զնաւ s. ast.* Mars; *-խնդիր, դրաց a.* seeking for glory, ambitious, vain-glorious; *-խնդրութիւն s.* ambition; *-կից a.* equally glorious, having the same glory as another, sharing another's glory; *-կցութիւն s.* identity of glory; *-հեղ a.* very glorious, majestic; *-մոլ, ից* or *ացք a.* greedy of glory, vain, very ambitious; *-մոլիմ vn.* to thirst for glory; *-մոլութիւն s.* inordinate love of glory, insatiate or immoderate ambition; *-սէր a.* fond of glory, full of vanity, ambitious, vain; *-սիրեմ vna.* to be fond of glory, to aspire but to glory; *-սիրութիւն s.* love of glory, ambition, vanity; *-տենչիկ a.* greedy of fame, thirsting after glory; *-տրեմ, եցի va.* to praise, to laud, to glorify; *-տրութիւն s.* laud, exaltation, glorification; *-ցի* S. *Փառաւոր*; *-տաքան a.* of high family, princely.

Փառաւոր a. glorious, illustrious; *-առնել*, to pay honours to, to glorify, to praise, to celebrate, to extol; *-լինել*, to be glorious, glorified, honoured, extolled; *-ակից a.* glorified with another; *-ապէս ad.* with much honour, gloriously, magnificently, pompously; *-եալ a.* glorified, glorious; *-եմ, եցի, -եցուցանեմ va.* to glorify, to render honour & glory, to honour, to exalt, to praise, to magnify, to celebrate; *-ընկալ a.* praiseworthy; *-իչ a.* glorifying; *-ութիւն s.* glorification; glory, magnificence, pomp, splendour; *-փեսմբ* S. *Փառաւորապէս*.

Փառորսակ a. fishing for praise.

Փառուհակ a. glorious.

Փառք, ացք s. glory; honour, praise,

fame, renown, celebrity; majesty, splendour, magnificence; *փառօք ad.* gloriously, with glory, pompously, splendidly; *Հլմարթա . անապատա* or *անապատեա, անեղծ, անկաստուա, չքեղ, յաւերժական* –, true, spotless, solid, real, great, imperishable glory; *սուտ, փախստական, մոռաի, կորստական* –, false, fleeting, vain, perishable glory; *սիրել զփառս*, to love glory; *փառս ստանալ*, to acquire fame or glory; *փառաց ի փառս բարձրանալ*, to be raised or exalted to the highest pitch of glory; *ընթանալ ի փառս*, to be in a fair way to glory; *անկասկած փառս անձին համարել*, to put one's chief glory in; *ուղիղ փառս ունել*, to be of an orthodox belief or profession, to have a catholic sense; *տալ փառս Ա.Յ*, to glorify God, to give or render glory to God, to thank God; *ի փառաց մեռանել*, to die for glory; *անկանել փառօք*, to fall gloriously; *յաւերժացուցանել զփառս իւր*, to make one's glory eternal; *կնիք տալ փառաց*, to put the seal to one's fame; *ունչալ փառաց, զկատարել զհեա փառաց*, to aim at glory, to pursue glory; *աղարտել զփառս իւր*, to tarnish one's glory, to stain one's reputation; *աղօտացուցանել, նեմնացուցանել զփառս իւր*, to obscure, darken or efface one's glory; *անկանել ի փառաց*, to abase, degrade or dishonour oneself; *առանց փառաց*, inglorious; *փառաւորեալ փառօք*, covered with glory, with laurels, renowned, famous; *չքեղապանծ փառօք*, with extraordinary splendour; *փառս քեզ Համարեսջիր*, make it your aim & glory to…; *տեսէք, մի գուցէ քակտեսջիք ի փառացդ*, take care not to lose your renown; *անմահական փառս յաւերժ քեզ այս*, this will bring you immortal glory; *նեմնացեալ անհետանալոյ գոգեաս եւ – նը զոյգ ընդ քաղքին*, his glory seemed to be eclipsed with his fortune; *ի փառս Ա.Յ*, to the glory of God; – *Հօր*, &c., the « Gloria Patri », &c.; – *Տեո*! – *Ա.Յ*! glory to God! God be praised! thank God! – *քեզ, Տէր*, glory to Thee, o God; – *ի բարձունս Ա.Յ*, glory to God in the highest; *Որում միայնոյ վայելէն* –, to Whom alone glory belongs.

Փաս *s.* pitcher, jug.

Փասեան or *սիան s.* pheasant; *էգ* –, hen –; *արու* –, cock –; *ձագ* –, pheasant-poult; – *ծովային*, sea-pheasant, cracker, pin-tail duck; *–աբոյծ s.* pheasant-breeder; *–արան* or *–ոց s.* pheasantry, pheasant-walk.

Փասս, լց *s.* reason, ground, argument, proof.

Փաստաբան *s.* lawyer, attorney, advocate, barrister, counsel; *–ական a.* argumental, argumentative, oratorical; *–եմ, եցի va.* to reason, to seek or allege reasons, to adduce grounds or motives, to plead, to argue; *–ութիւն s.* argumentation, reasoning, pleading; advocacy, bar.

Փաստական *a.* causative; *gr.* accusative; *–ապատիր a.* groundless, causeless, deceitful; *–ակեր a.* cavilling, litigious, querulous, contentious; *–ապար a.* guilty, culpable, unworthy. [causal.

Փաստականական *a.* blameable; *gr.*

Փասր *s.* a wind, phasser.

Փաքաքս, քսի *a.* chattering, prattling, tale-bearing, whispering, slanderous, back-biting.

Փաքաքեմ, եցի *vn.* to tattle, to repeat, to whisper, to murmur or grumble, to tell tales, to speak ill of, to slander.

Փարաղ or **Փարաճ** *s.* scissors?

Փարազանք *s. Hebr. w.* suburbs, boroughs, market-towns: noblemen, magnates.

Փարախ, լց *s.* fold, sheep–, pen, cattle-shed; *fig.* church, convent, hotel, &c.; *ժողովել ի –*, to bring back to the fold; *–ապետ* S. Վանահայր; *–եմ, եցի va.* to stable, to put in a stable, to gather into the fold.

Փարայ *s.* erotic plant.

Փարատ *a.* detached, disunited, dispersed, removed; *–եմ, եցի va.* to dissipate, to disperse, to scatter, to remove, to drive away, to destroy, to take away; *vn.* to be dissipated, dispelled, removed, to vanish; – *զհոգս*, to charm away, to beguile care; *–եցուցանեմ* S. *Փարատեմ va.*; – *զցաւս*, to soothe, to allay pain; – *զարտմուխ*, to drive away melancholy; *–իչ a.* dissipating, taking away, dispelling, removing; *–ումն s.* removing away, dissipation.

Փարաւաքեմ, եցի, –զ տամ *va.* to comfort, to console, to solace, to cheer, to amuse.

Փարաւաթեմ S. *Փերեւեամ*.

Փարաք s. brach, setting-dog; *a.* libidinous; *-ութիւն s.* luxury. [sense!

Փարդաստ int. pooh! pshaw! non-

Փարելի a. affecting, moving, touching; amiable, dear; *s.* offscum, offscouring, S. *Ջնջան*; *- առնել, ասել*, to conjure, to beseech, to entreat, to beg, to supplicate.

Փարեմ, եցի va. to embrace, to take in, to encompass, to contain; *vn.* S. *Փարթ, թ s.* grease; tripe. [*Փարիմ*.

Փարթամ, ացա a. opulent, wealthy, rich; abundant, copious; *-անամ, ացայ vn.* to become or grow rich, to thrive; *-աշխորհ a.* generous, liberal; *-ապէս ad.* copiously, abundantly; *-ացուցանեմ va.* to enrich, to render rich, to make wealthy; *-ուԹ s.* riches, opulence, abundance, wealth.

Փարթար conj. at least.

Փարիմ, եցայ vn. to embrace, to clasp in one's arms, to throw one's arms round, to hug, to fold or lock in one's arms; to surround, to encircle; *- զմիմեամբք*, to embrace mutually; *- զնէնք*, to apply oneself, to give oneself up to; *- զփառաց*, to be ambitious; S. *Ծունգ*.

Փարիսեաբար ad. like a pharisee; *-ական a.* pharisaical, hypocritical; *-ականութիւն s.* pharisaism.

Փարիսեցի, ցւոյ s. pharisee; *fig.* -, hypocrite; *-ութիւն s.* pharisaism, hypocrisy.

Փարուազ s. Ar. w. skirt. [flagon, tankard.

Փարուման s. embrace, hug, clasp, fond pressure.

Փարչ, Փարչ, ի s. water-pot, jug,

Փարսախ s. Pers. w. parasang, ancient Persian measure of length = 4 stadii or about 4 miles. [- *խաղալ* S. *Կռճատ*.

Փարտ a. Ar. w. odd, uneven; *գալ եւ*

**Փարտեմ* S. *Փերեւերտեմ* & *Ջնջեմ*.

**Փարտիչ* or *Փարթոց s.* oven-cloth or broom. [ing.

Փարփառ a. bright-eyed, mild-look-

Փարփար s. zool. moor- or water-hen, coot, fen-duck, S. *Ճաւալուան*; *bot.* securidaca, emerus, hatchet-vetch.

Փափագ or *Փափաք, -անք s.* desire, wish, eagerness, longing; *-ելի a.* desirable, covetable; *-եմ, եցի vn.* to desire, to wish, to long for, to want; *-է ահաւասիկ զքեզ*, he desires to see you; *-եցուցանեմ va.* to excite the wish for, to render desirous, to inspire desire; *-ումն* S. *Փափաք*; *կատարել, լցուցանել զ-*, to content, to satisfy; *որով է - ածէ զնա*, with which he excited desire in their hearts.

Փափկագոյն a. more delicate; *-լի a.* delicious, delightful, charming; *-խօս a.* gentle-voiced, sweet-tongued; *-կան* S. *Փափկալի*; *-կեաց a.* tender, delicate, living delicately, leading a dainty life, foppish, effeminate, voluptuous; *- լինել* S. *Փափկանամ*; *-կեր, ացս a.* dainty-mouthed, nice, sweet-toothed; *-կերութիւն s.* daintiness, delicateness, nicety; *-կեցութիւն s.* delicate or voluptuous life, daintiness, softness, delicacy, effeminacy; *-ձայն a.* tender-voiced; *-մարմն a.* soft-skinned; *-նամ, ացայ vn.* to soften, to become tender, soft; *fig.* to become nice, delicate, to get soft or effeminate, to live in idleness, in pleasures, to pamper oneself, to give oneself up to effeminacy or voluptuousness; *- յանկողինս*, to throw oneself listlessly or lazily on divans or couches, to sleep in soft beds; *- որովայնիւ*, to addict oneself to epicurism; *սուն փափկացեալ*, a duly kept feast or festival.

Փափկանք S. *Փափկութիւն*.

Փափկասէր a. fond of softness, of delights, dainty, voluptuous, effeminate; *-սիրութիւն s.* love of delicacy, of delights, voluptuousness, effeminacy; *-սիրտ a.* tender- or soft-hearted, feeling, sensible; *-սնոյց a.* bringing up delicately; *-սնուցեալ, -սուն a.* brought up delicately, petted, delicate, nice; *- մանուկ*, petted, spoilt child, child cockered too much, brought up in lavender; *- կեանք*, softness; *-վանկ a.* child-voiced; *-վար a.* wanting delicate care; *-ցուցանեմ va.* to soften, to render tender; to take the greatest care of, to pet, to render delicate, soft; *- զծոմական սեղանս*, to banquet on fast days. [tractable, docile.

Փափկերախ, իկ a. soft-mouthed,

Փափկիկ, Փափկին a. very delicate, dainty, most tender, young, fresh, new.

Փափկութիւն s. delicacy, tenderness; effeminacy, daintiness, delight, pleasure, voluptuousness; *- խղճի*, scrupulousness of conscience, scrupulosity; *- իմասաց*, niceties or delicacies of thoughts; *- սրտի, սխորժակի*, delicacy of heart; *-* of taste; *- կերա-*

կրոց, luxurious feeding, delicacies, dainty meats, good living; *արօտք -Է*, pleasant pastures; *պարտէզ -Է*, garden of delights; *օր -Է*, holiday; *ի հան դերձս -ԹԷ զարդարեալ*, tastefully, daintily clothed or dressed; *ընկղմիլ ի -ս*, to revel in voluptuousness; S. *Հատանէմ*.

Փափուկ, *փխի a.* delicate, soft, dainty, voluptuous; delicious, tender, nice, exquisite; charming, gentle, graceful; holy, sacred; *-ս ad.* delicately, tenderly, gently; *- ախորժակ*, fine taste; *- խիղճ*, tender or scrupulous conscience.

Փաքամ vn. med. to wheeze.

Փեբրուարիոս s. L. w. February.

Փեգանայ or *-գենայ*, *ից s. bot.* ruta, rue; *վայրի -*, wild rue, ruta sylvestris, harmala.

Փեթակ, *ոց s.* hive, bee-hive.

Փեղկ, *ից s.* tent-curtain, curtain; linen; breadth; *- լերանց*, side or spur of mountains; *- պատուհանաց*, shutter; *-իմ vn.* to be divided in two.

Փելմոնի s. Chald. w. phelmoni, such a one; *եղմանի -*, or *- եղմոնի*, in such & such a place.

Փեշտակ, *-շոկ*, *ի* or *ոյ s.* shell, husk; *- պտղոց*, rind, peel, paring; *- ծառոյ*, bark; *- ընկուզի*, nut-shell; *- ձուոյ*, egg-shell; *- ընդեղինաց*, pod, cod, husk; *- խեցեմորթից*, oyster- or tortoise-shell; scale; *- արեւելեան*, coculus Indicus, fisher's berry.

Փեշկիա s. chem. pycrotoxine.

Փեշկեմ, *եցի va.* to bark, to peel, to pare; *- ընկոյզ*, to shell nuts.

Փեղիա s. Pers. w. refined sugar; candy. [corn-flower; S. *Հողմածաղիկ*.

Փենիայ, *ի s. Gr. w. bot.* blue-cyanus,

Փենուճա s. bot. betony.

Փեռեկեմ, *եցի va.* to cleave, to rend, to tear, to divide, to open, to break, to burst; *-կիմ vn.* to be divided, separated, to be in discord, to disagree; *-կեալ կոկորդ*, open-mouth; gaper; *-կուածք s.* lode; *-կումն s.* opening, cleft, aperture, chasm.

Փեռեկեմիմ S. *Փեռեկեմ*.

Փեռայ, *ից s.* spouse, bridegroom; husband; son-in-law; *-ածու*, *ոց s.* bride's man or maid, paranymph; *-ական a.* pertaining to the bridegroom, marital, conjugal; *-անամ*, *ացայ vn.* to espouse, to marry a person's daughter, to be or become a son-in-law; *-անուէիք s.* espousals, nuptials; *-ացուցանել va.* to marry, to give one's daughter in marriage; *-արան s.* wedding-chamber; nuptial bed; *-իմ* S. *Փեռայանամ*; *-ուԹիւն s.* nuptials, marriage, wedding; *-օրէն ad.* like a bridegroom. [paranymph.

Փեռաւէր, *ևիրայ s.* bride's man,

Փեռ, *ից s.* pluck, pull.

Փեռեմ, *եցի va.* to pull or pluck out, to depilate; *- զվիեռուքս*, to pluck or strip off feathers; *- զՀերս*, *զմօրուս*, to tear out the hair or beard; ** - զոք*, to fleece a person.

Փեռիւն s. tearing out of the hair.

Փեռուք, *ոյց s.* feather; *նուրբ*, *մանր -ք*, down, soft feathers; ** խոշոր -ք*, master or longest quills; *յարդարել զ-ս*, to preen, cleanse or dress the feathers; *աւել ի վեռոյց*, feather-broom.

Փեռուեմ S. *Փեռեմ*.

Փեռոպարդ a. plumigerous, plumy; *-Թափ a.* featherless, stripped of feathers, plumeless, bare, plucked; *- առնել*, to pick, to shake the feathers, to pluck; *- լինել*, to moult, to change feathers; *-լի*, *լիր* or *լից a.* well-feathered, covered with feathers, plumy; *պաղիեղ -*, plumeallum; *-մօրուս a.* wattled; *-ոտիր a.* feather-edged; *- տախտակ*, feather-edge; *-վաճառ s.* feather-seller; *-ոտ a.* feathery, feathered, plumous; *-ոտուԹիւն s.* plumosity; *-փոխ լինիմ vn.* to moult; *-փոխուԹիւն s.* moulting; *ժամանակ -ԹԷ*, moulting-time.

Փեսբիկ s. soft feather, down.

Փեսրոտանի s. plumipede.

Փեսրուար s. L. w. February. [pedlar.

Փերեզակ, *ոց s.* huckster; *շրջող -*,

Փերեւեզեմ, *ԹեմՀեմ* or *եբուեմ եցի vn.* to dress oneself with studied elegance, with affected neatness, with too great attention to effect, to be very spruce or smart; to bridle up, to strut, to carry proudly, to walk with affected dignity.

ՓերԹ, *ից s.* piece, bit; *-եմ*, *եցի va.* to tear, to rend, to lacerate.

Փերփերքաքի s. bot. samphire, parsley-pert, crithmum. [laca sativa.

Փերփերան s. bot. purslain, portu-

Փեցի, *ցոյ*, *ցեայ a.* one-handed;

Փէք a. miserable. [one-armed.

ՓիԹաղարդ a. in full bloom.

Փթթեմ, եցի va. to put or shoot forth, to cause to blow or blossom, to deck with flowers; -իմ vn. to sprout, to germinate, to shoot; to blow, to bloom, to blossom, to open; S. Ընդ.

Փթթնազարդ a. beautifully flowering, bloomy.

Փթիթ s. shoot, sprout, blossoming, blooming; a. blossomed, flowered; ի -ս հարկանիլ. to blow.

*Փթիր s. dried cow-dung for fuel.

Փթուր s. powder, dust, sand, &c.

Փթրանք s. particle, fragment, grain.

Փթրիմ, եցայ vn. to dry up, to fall to dust. [friable, frangible.

Փթրատուկ a. reducible to powder,

Փիլակե s. Gr. w. prison, jail.

Փիլաք, ի, -ս s. Gr. w. ast. phylax.

*Փիլթայ, ից s. med. lint, scraped lint.

Փիլիկոն or կուան, -լիպան s. Pers. w. large cross-bow, arbalist.

Փիլիսոփայ, ից s. Gr. w. philosopher: chorister, singer; -ական a. philosophical; -եմ S. Իմաստասիրեմ; -ութի s. philosophy. [sophers.

Փիլիսոփապետ s. chief of the philo-

Փիլիսոփոս, աց S. Փիլիսոփայ.

Փիլոն, ի s. Gr. w. cloak, mantle; priest's mantle; -աւոր a. wearing a mantle.

Փիծ, փծի or ծոյ a. spotted, stained, sullied, dirty; unclean, impure, obscene.

Փիղ, փղաց s. elephant; - մատակ, she -, female -; գոչիւն փղի, trumpeting of the -, « barrit »; S. Ժանիք.

Փիճի, ճւոյ s. bot. pine-tree; S. Հաճարի, beech-tree.

Փին s. excrement; - քերել or գալ Է քերանն, - Է քերան գալ med. iliac passion, twisting of the intestines, volvulus, S. Վերադարձութիւն.

Փինաս a. Gr. w. poor, miserable.

Փիստակ, աց s. fir-cone, pine-cone.

Փիւղ s. S. Փիղ; fish-scale; - or -ակե s. Gr. w. arrest, prison.

Փիւնիկ, նկի or նկան s. Gr. w. S. Արմաւ; phenix; Phœnician; - աշխարհ, Phœnicia.

Փիւսիկեան or Փիւսկեան a. Gr. w. physical; s. physician; natural philosopher. [w. basket, pannier.

Փիւրիդ or րիս, րաան, րաունք s. Gr.

Փլած, ի s. rubbish, ruin.

Փլանամ vn. ast. to wane, to diminish.

Փլանիմ, փլայ, փլեալ or փլուզեալ vn. to fall, to fall or sink in or down, to crumble, to fall or go to ruin.

Փլատ a. falling, crumbling; -ակ S.

*Փլաւ s. pilau, stewed rice. [Փլած.

Փլիթ a. lazy, cowardly, pusillanim-

Փլիմ S. Փլանամ. [ous.

Փլուզանեմ, զի S. Փլուցանեմ.

Փլուզումն, Փլումն s. destruction, ruin, waste.

Փլուցանեմ, ցի, փլո va. to beat down, to cause to fall, to destroy, to demolish, to ruin; to rout, to defeat, to disperse. [S. Փխրելի.

Փխրան, աց s. piece, bit, particle; a.

Փխրաքար s. tufa stone.

Փխրելի a. friable, frangible.

Փխրեմ, եցի va. to pound, to crush, to crumble, to bruise, to grind; to roast, to toast, to torrefy.

Փխրուն a. friable. [contamination.

Փծանք s. spot, impurity, foulness,

Փծեմ, եցի va. to stain, to foul, to sully, to maculate, to contaminate.

Փծիկ S. Փիծ. [contaminated.

Փծկիմ vn. to be stained, sullied,

Փծուծ S. Փծանք. [bad, vile, abject.

Փծուն a.soiled, dirty, impure, filthy,

Փղակոյտ a. ad. with many elephants; - բազմութի, herd of elephants; -հեծեալ a. mounted on an elephant; -պան, աց s. cornac, elephant-driver, mahout; -պետ s. chief-cornac; -քաղ s. half-elephant-half-goat, chimera.

Փղիշտ, Փղշտացի a. s. Philistine.

Փղձկալի a. moving, touching.

Փղձկամ, ացայ, ցեալ, Փղձկիմ, եցայ, կեալ vn. to be deeply grieved at, to have one's heart full of pity, to be much touched, moved; փղձկեցաւ յարտասուաց, his eyes filled with tears. [weep, emotion: spleen.

Փղձկումն, Փղձուկ s. inclination to

Փղոմոս s. Gr. w. bot. mullein, shepherd's-club, torch-weed, verbascum.

Փղոսկր s. elephant's tusk, ivory; -այ, -եայ, րեկց a. ivory, made of ivory; s. S. Փղոսկր. [elephant.

Փղորդի s. elephant's foal, young

Փղփջանամ S. Պղպջանամ.

Փճող S. Փեճնեկ. [dung-beetle.

Փնդոռն, գռան. գռունք s. scarab,

*Փնդոռեմ or Փնտոռեմ S. Յուզեմ.

*Փնթի a. dirty, filthy.

Փնչեմ, եցի vn. to puff, to blow; to sneeze; S. Մռնչեմ.

Փնչիւն s. bellowing; sneeze.

Փշաբեր, *ից* or *ոց*, *-բոյս* *a.* producing thorns, spiniferous; *-պատ*, *-պեհաս* *a.* covered with thorns, thorny; *-ից* *a.* full of thorns or briars, thorny, braky, prickly, briery; *-խիլ* *a.* extirpating briars; *- հանել*, to pull up, to root out thorns or briars; *-ծին* *a.* bearing thorns; *-կերպ* *a.* thorn-like; *-հիւսակ* *a.* woven of thorns; *-ոտ*, *-ոտից* *a.* choked with briars, full of thorns; *-հանի*, *ացայ* *vn.* to grow thorny, to bristle with thorns; *fig.* to have one's hair stand on end from terror, to be horror-struck; *-նիւթ* *a.* made of thorn; *- պսակ*, crown of thorns.

Փշատ, *ից* *s.* zizyphus rubra.

Փշատեսակ *a.* thorny; S. **Փշակերպ**.

Փշատի *s. bot.* zizyphus lotus, seedra.

Փշաքաղ S. **Փշախիլ**; **-իմ* S. **Փսուխիմ**.

Փշէայ, **Փշէղէն** *a.* thorny, spiny, made of thorns. [(ը).

Փշիկ *s.* small thorn; *gr.* apostrophe

Փշիս, **Փշոխ** *s.* farthing, mite.

Փշոտ, *ից* *a.* thorny, spinous, S. **Փշտիպան** S. **Փուշտիպան**. [**Փշալից**.

Փշրանք *s. pl.* crumbs, scraps, small bits, morsels.

Փշրելի *a.* triturable.

Փշրիմ, *եցի* *va.* to grind to dust or powder, to pound, to bruise, to crush, to triturate, to pulverize; to crumble.

Փշրումն *s.* trituration, pulverization.

Փոթ, *ից* *s.* fold, plait, gather; wrinkle; *-եմ*, *եցի* *va.* to fold, to plait; to wrinkle, to contract; *-իմ* *vn.* to be folded or plaited; to wrinkle, to pucker, to shrink, to shrivel up.

Փոթոթ, *-ահամ*, *-ային* *a.* astringent, rough, harsh, sharp, acerb; *-ութիւն* *s.* astringency, acrity, acerbity.

Փոթոր *s.* top, whipping-top; *-եմ*, *եցի* *va.* to spin round.

Փոթորիկ, *ըկաց* *s.* tempest, storm, hurricane, whirlwind; *- յարուցանել*, to raise a tempest; *- է*, a tempest burst, a storm arose; S. **Սրրիկ**.

Փոթորկամբ, *ացեալ*, *-կիմ*, *եցայ*. *կեալ* *vn.* to whirl, to whirl round; to rush on like a tempest, impetuously; *-կեալ* *a.* stormy, tempestuous; impetuous.

Փոթորուն *a.* very deep. [tuous.

Փոթուանդ, *ոց*, **Փոթուրիկ** *s.* folding, plaiting, fold.

Փոթուրեմ *va.* to irritate or bite the **Փոչիլ* S. **Կրկուա**. [tongue or palate.

Փոխ, *ոց* or *ից* *s.* loan, borrowing; anthem, response, antistrophe, antiphon; *- առ -*, **-ն ի -*, by turns, reciprocally, alternatively, mutually; *խնդրել -*, to ask in loan; *- տալ*, to lend, to make a loan; *- առնուլ*, to receive as a loan, to borrow; *ի -ս մնաննել*, to bo overburdened by loans, to be obliged to beg; *-ով կեալ*, to live upon trust, or upon credit.

Փոխադարձիմ *va.* to retribute, to requite, to remunerate, to reward; *-բերաբար* *ad.* metaphorically; *-կան* *a.* metaphorical, figurative, allegorical; *-բերիմ*, *եցի* or *րի*, *րեա* *va.* to transfer, to transport; to transpose; to translate, to change: to reward: to succeed; *-բերութիւն* or *ումն* *s.* transport; translation, removal; allegory; *rhet.* metaphor; *-բեակ* *a.* translocated, foreign; *-բնակեցուցանիմ* *va.* to translocate, to change residence or place; *-բնակիմ* *vn.* to emigrate, to remove; *-բնակութիւն* *s.* emigration; *-բուսանիմ* *vn.* to change nature, to be transformed; *-գնացութիւն* *s.* transmigration; *-գործիմ* *va.* to execute the like, to make a copy; *-գրծութիւն* *s.* taking a copy, copying; *-գրիմ* *va.* to transcribe, to copy; *-գաւսիմ* *va.* to transfer; *-դարձ* *s.* reciprocity, return, recompense, compensation; *a.* reciprocal, mutual, respective, alternative; *-անկիւնք* *geom.* alternate angles; *-դարձաբար* *ad.* reciprocally, mutually, alternatively, vice-versa; *-դարձիմ*, *եցի* *va.* to recompense, to reward; to return like for like; *-դարձութիւն* *s.* reciprocity; compensation; *-դրական* *a.* contagious, infectious, S. **Տարափոխիկ**; *-դրաբար* *ad.* similarly; *-դրելի* *a.* transmissible, transportable; *-գրիմ*, *եցի* *va.* to transpose, to transfer, to transport, to displace; to remove; to copy; to translate; *vn.* to depart from this world, to die; *-գրութիւն* *s.* transport, transposition, transmission, translation; removal; *-կերպիմ*, *եցի* *va.* to transform, to metamorphose, to transmute, to change; *-կերպութիւն* *s.* transformation, metamorphosis, change; *rhet.* trope; *-կոչեալ* *a.* invited, called on; *-հատոյց լինիմ* or *գտա-նիմ* *va.* to repay a loan; to reward, to remunerate; *-ձայնք* *s.* anthem; *-ձեւեմ*, &c. S. **Փոխակերպիմ**, &c.; *-մբարձեալ* *a.* taken up, translated to heaven; *-մուանութիւն* *s.* metamery;

allelogony; allelohasy; *-ՀԵՂՈՒԵՄ va.* to convert reciprocally, to the contrary; *-ՀԵՂՈՒԹԻՒՆ s.* mutation, change.

Փոխան pr. instead of, in the place of, for; S. *Փոխանորդ.*

Փոխանագիր s. bill of exchange, bill, note, draft; *փոխանցել զ-*, to endorse a note or bill; S. *Ընդունելութիւն.*

Փոխանակ pr. instead of, in place of; in exchange or in return for, as a reward for; *- ՆՐ*, in his place; *- ընդ*, instead of; *- զի*, whereas; for as much as, since, because; *անձն քո - անձինն ՆՐ*, your life shall be surety for his; *ասել - ուրուք*, to say in a person's name.

Փոխանակ, ի s. substitute; lieutenant; vicar; successor; exchange, barter, compensation; *-առ ad.* by turns, alternatively, reciprocally, mutually; *- արքայի*, vice-roy; *- բգեղևի*, vice-consul; proconsul; *- հանդերձից*, change of clothes, changes of raiment; *արարի -քո զԵգիպտոս*, I have given Egypt as your ransom.

Փոխանակաբանեմ, եցի vn. to answer, to contradict, to gainsay; *-բար ad.* in one's name; *-կալ* S. *Եռեղակալ*; *-կալվարձութիւն, -կատուածութիւն s.* remuneration, recompense; *-կապիր* S. *Փոխանագիր.*

Փոխանակեմ, եցի va. to exchange, to make an exchange, to barter; to substitute for, to fill the place of; to succeed; to permute, to alternate; to compensate, to counterbalance; *- զանձն*, to take the place of, to substitute for; *- զանձն ի վերայ Ճշմարտութեան*, to give oneself for the truth; *- զոք ի վերայ ապահովութեան հասարակաց*, to sacrifice a person for the public safety; *- զկեանս իւր ի վերայ ուրուք*, to hazard one's life in defence of a person; *զմահ ընդ կենաց -, քան...*, to die rather than yield...

Փոխանակութիւն s. change, exchange, barter, counter-change; supplying the place, substitution; succession, permutation; turn, vicissitude; *- բգեղևի*, vice-consulship; proconsulship.

Փոխանկիւն s. allogone.

Փոխանորդ, ացի s. substitute, representative; vicegerent, vicar; successor; compensation, equivalent; *- արքայի*, vice-roy; *- պատրիարքի*, patriarch's vicar general; *- բանալեաց*, duplicate key; false key; *-ել, եցի va.* to substitue, to fill or take the place of, to succeed to; *- զկեանս*, to die; *-ութիւն s.* substitution, succession; vicarship, vicariate; permutation, exchange; compensation.

Փոխանուն, &c. S. *Դերանուն*, &c.; *-աբար ad.* denominatively; *-ութիւն s. rhet.* antonomasia.

Փոխանցաբար ad. transitorily; *-ցական a.* moveable, strolling; *gr.* transitive; *-ցեմ, եցի va.* to transmit, to hand down; *vn.* to be converted, turned, changed or transformed; S. *Փոխանագիր*; *-ցիչ s.* endorser; *-ցուի* or *ցումն s.* transmission; transition; endorsement; *mech.* translation.

Փոխապարտ, ից s. debtor.

Փոխառու, ացի s. borrower; *-ութիւն s.* borrowing.

Փոխասուղեմ S. *Փոխակերպեմ.*

Փոխավաճառութիւն s. commerce.

Փոխատառութիւն S. *Տառադարձութիւն*; *-ու, ացի s.* lender; *-տուութիւն s.* loan; *-տրական a.* successive; *-տրեմ, եցի va.* to restitute, to requite, to recompense; S. *Փոխադրեմ*; *-տուի s.* restitution, restoration, retribution, recompense; change, mutation; lending.

Փոխարէն, բինաց s. recompense, compensation, retribution, remuneration, reward; return, requital, satisfaction, revenge; *pr.* in exchange or return for, instead of, for; *ad.* reciprocally; *- ՀԱՏՈՒՑԱՆԵԼ*, amends, indemnity, reparation; *- այցելութիւն*, return visit; *դարձ -բինի*, condign recompense; *առնել զգարձ -բինի*, to give like for like; *հատուցանել զ- ՀԱՏՈՒՑԱՆԵԼ*, to make up to, to indemnify for.

Փոխարէնատրութիւն s. recompense.

Փոխարինեմ, եցի va. to recompense, to return, to reward, to content, to satisfy, to acknowledge; to indemnify, to requite; *-հիչ s.* compensator; *-նութիւն* or *նուի s.* compensation.

Փոխարկական a. mutable.

Փոխարկեմ, եցի va. to convert, to change, to turn, to transform; *-կիմ ի խելաց*, to become mad; *-կիչ s. phys.* commutator; *-կութիւն* or *կուի s.* conversion, change.

Փոխ-արքայ s. vice-roy, vizier; *-ական a.* vice-regal; *-ութիւն s.* viceroyalty, viceroyship.

Փոխատրեմ va. to borrow.

Փոխելաբանեմ *vn.* to talk nonsense, to rave, to dote; **-լանամ, ացայ** *vn.* to go mad; **-լապատճառ լինիմ** *vn.* to adduce or allege pretexts, to make pretence of, to feign, to counterfeit; **-լութիւն** *s.* mental alienation, madness, insanity.

Փոխեմ, եցի *va.* to change, to convert, to transform, to modify; to remove, to displace, to transfer, to transport; to succeed; to translate; **- զհրամանս** or **զբրաւունս Տեառն**, to transgress God's commandments; **- զհանդերձս**, to change one's clothes; **- զշապիկ**, to shift one's shirt or shift; **- զբնակութիւն**, to shift one's quarters, to remove; **- զկարծիս**, to alter or change one's mind; **- զպատիժ**, (*ա. մոքել*) to commute a punishment; **- զաչս յերկինս**, to raise the eyes to heaven; **- ի հայ լեզու**, to translate into Armenian; S. **Լեզու**.

Փոխիմ, եցայ *vn.* to change, to be changed or modified; to be transported, to leave, to remove, to go, to pass; **- յՅհ, - յաստեացս**, to depart this life, to cease to live, to die; **- ի կատաղութիւն**, to break or fall into a fit of rage; **- մտաք ի ...**, to transport oneself in thought to ...

Փոխընդեայք *s.* food made of the flour of parched corn, as helvà, &c.

***Փոխընդեաւշ** *s.* hasty-pudding; **- ի կաթանէ**, frumenty.

Փոխինդ, խնդոյ *s.* flour of parched corn; hasty-pudding made of butter & honey.

***Փոխնորդ** *s.* change of clothes.

Փոխարդ, ացի, -ի *s.* interest, fruit of loans; **-ութիւն** *s.* tradition.

Փոխումն *s.* change, mutation; **- յՅհ**, passing from this world to the next, exit, decease, death; **- Ս. Կուսին**, Assumption.

Փոծորեմ S. **Պղտորեմ**.

Փոկ, ոյ or **ացի** *s.* thong, leather thong, strap, girth; leather whip; *zool.* phoca, seal, sea-calf; **- գօտի**, leather belt; **- անվախճան** *mech.* endless strap.

Փոկակապ *a.* bound with thongs; **-հանութիւն, -ձեւութիւն** *s.* art or calling of a cordwainer, saddler or harness-maker, &c.

Փոկեայ *a.* leathern.

***Փոկեմապ** *a.* leather-sieve.

Փոկոտն *a.* web-footed, fin-, fin-toed.

Փոկուռն *s. bot.* black-alder, frangula.

Փող, ղոյ *s.* throat; neck: street; corridor, lobby, passage, gallery; **- սրտուակի**, neck or gullet of a bottle; **առնել զոք ի ղոյ**, to seize or take one by the throat, to arrest.

Փող, ոց *s.* trumpet, horn; *fig.* apostle; tube, pipe; conduit, canal; reed: asper, mite, sou, halfpenny; money; **- ականջաց**, ear-trumpet; **ձայնատար -**, speaking-trumpet; **- երգեհոնի**, organ-pipe; **- ծխախոտի**, shank of a tobacco-pipe; **- գրչի**, barrel; **- հրա. զինուց**, gun-barrel; **- կապարեայ**, lead-pipe, conduit-pipe; S. **Խողովակ, Ե. ղէգն**; **հովտի - *bot.*** water-plantain, alisma; **հնչիւն -ոյ**, blast of trumpet; **ի ձայն -ոյ**, by sound of trumpet; **- հարկանել, հնչեցուցանել**, to trumpet, to sound the trumpet, to wind or blow the horn, to play on the horn.

Փողաքար *ad.* like a tube; **-գոչ** *a.* sonorous as a trumpet.

Փողակ, ոց *s.* tube-shaped shrine; *anat.* bronchia.

Փողական *a.* pertaining to the trumpet; **-կապ, ի** *s.* cravat, neck-cloth, stock; **-կարգաց** *a.* warning by sound of trumpet; S. **Փողաշար**; **-կացաւ** *s. med.* bronchitis; **-կցութիւն** *s.* band of trumpets; **-հար, ոց** *s.* trumpeter, horn-blower, cornetter; **-հարութիւն** *s.* trumpet sounding; **-ձեւ** *a.* trumpet-shaped; tube-shaped, cilindrical; **-նշան** *s.* trumpet-signal; **-ս հարկանել**, to signal with the trumpet; **-պաս** *s.* comfort, comforter.

Փողար, ոց *s.* minstrel; S. **Փողահար**; **-ական արուեստ**, trumpeter's vocation.

Փողացաւ *s. med.* angina, quinsy, mumps, the croup, diptheria; *a.* attended with angina, having a quinsy.

Փողաւոր *a.* gluttonous.

Փողեան *s. pl.* pence, moneys.

Փողեմ, եցի *vna.* to trumpet, to announce with the trumpet, to sound the horn, to intimate or warn by sound of a trumpet; to cause to march on to the sound of the trumpet; *vn.* S. **Հոր. դան տամ**.

Փողերակ *s. anat.* jugular vein, aorta.

Փողերանոց *s.* the Mint; **ատենի -ի**, Master of the Mint.

Փողերգեմ S. **Փող հարկանեմ**.

Փողնոց *s.* neck-chain, necklace, collar.

Փոլոշ s. zool. lamprey, murena, sucker.

Փոլոշակ s. hair-net, --bag. [stone.

Փողամեմ, էցի va. to cut the throat, to behead, to slaughter, to kill; – *զմիմեանս*, to cut each other's throats.

Փողոսիչ s. cut-throat; *–սուբի s.*

Փողրակ S. Ա*գուդայ.* [murdering.

Փողց, ացի s. street; *մանր –*, narrow-street, alley; *–ք վաճառաց*, mercery, mercer's shops; *–ք գնացից ջրոյ*, water-pipe, --conduit; *ի –ի*, in the open street; *– տալ կարել, կազմել, Թողուլ*, to open a way, to fray a way, to cut a road through the enemy.

Փողցաձեւ a. street-shaped; *–մէջ s.* middle of a street; *–յարդար a.* furnished with corridors.

Փողպատ s. neck-cloth, neckerchief.

Փողրակ, ացի s. S. Ա*գուդայ*; pipe; *– ընդողակաւն*, suction-pipe; *– փախուխ*, blast-- , eduction-pipe.

Փողփողեալ a. woven, furnished with fringes or trimmings, fringed.

Փողփողեմ, էցայ vn. to play in the light, to shine, to glitter, to sparkle, to gleam, to sheen, to blaze, to twinkle, to scintillate, to coruscate; to trim, to adorn with fringes; to cause to shine, to

Փռհոկ, &c. S. *Փէռհէկ*, &c. [emit rays.

Փոյթ, *փուԹոյ* or *ԹԹի*, *ԹուՂ s.* care, solicitude, study, attention, entreaty; diligence, promptitude, activity, celerity, hast, hurry; *a.* active, diligent, careful, prompt, vigilant, assiduous; *– պնդուԹիւն*, eagerness, assiduity, interest, care; *–, ը –, – ը –, – –, – ի փուԹոյ ad.* diligently, soon, promptly, hastily; *փուԹոյ պնդութը ad.* eagerly, carefully, earnestly, ardently, passionately; *– առնել, ունել, դնել, – ի մէջ առնուլ, – յանձին ունել*, to be anxious or zealous about, to apply oneself with diligence to, to take to heart, to be warm about, to endeavour or strive to; *– տանել*, to take care of, to care, to solicite, to watch; *– ի մէջ առնուլ*, seriously, earnestly; *մեզ չէ –*, that is no matter to us, what is that to us? *չէ –, չէ ինչ –*, no matter, never mind, it is nothing; *ոչ ունի զայլքատացց ինչ – էր նմա*, not that he cared for the poor; *– մեծ էր նր այսմ*, he took great care of that; *ոչ – ինչ առնեմ*, I don't care, it is no matter to me; *ամ – նց*, all their care, effort or thought; *զի՞ – է*, what does that matter? what does it signify? what of that? *զի՞ – ի քէզ*, what is that to you? what does it matter to you? *զի՞ – ի ինձ*, what does it concern me? what does it matter to me? nonsense! *– ինչ չառնէր*, he did not take it into account, he took no heed of it; *չէ – ինձ*, it is no matter to me, it is all the same to me, I don't care about it, I am indifferent about it; *չառնեն ինչ – զնուքէ*, they care for nothing.

ՓոյԹարագ a. diligent, prompt, lively, active. [zealous.

ՓոյԹեռանդն a. fervent, ardent,

ՓոյԹընԹաց a. quick, swift, rapid.

Փոշահող a. the soil of which is as the sand of the desert; *–ջուր a.* of turbid or muddy water.

Փոշոտ, –ևից, –իատն a. covered with or full of dust, dusty; *–հող a.* mixed with dust; *s.* dusty soil; *–ասակ a.* like dust, powdery; very small, thin, light; *–ասակութիւն s.* atom, mote, minute particles. [water.

Փոշիջուր s. barley-flour mixed with

Փոշի, շեայ s. dust; *– or – հրացան*, gun-powder, powder; *– կաշեայ*, tan, oak-bark; *– շաքարի*, powder-sugar; *– խնկափեցայց*, sweet-powder; *– հերաց*, hair-powder; *առաք փոշեայ հերաց*, powder-box; *ամպ փոշեայ*, a cloud or whirlwind of dust; *գնել ինչ ի –, ի – դարձուցանել*, to powder, to grind to dust, to reduce to powder, to pulverize; *ընել փոշով*, to cover or sprinkle with dust; *ի – դառնալ*, to be reduced to powder, to be pulverized; to crumble into dust, to moulder away; *յարուցանել*, to raise a dust; *ը – Թաւալիլ*, to roll in the dust; *Թօ Թափիլ զ–*, to dust, to beat the dust out of, to shake off the dust, to free from dust; *– զէզագէզ ամբառնայր յամպս հասանէր*, a thick cloud of dust rose up to the skies; *– ամպաձեւ մրրկաւ գիզացեալ ծածկէ զերկին*, a cloud of dust arose & obscured the heavens; S. Ա*ռաքամալ*, Վ*առօգ*, Ջա*փոշանամ* S. *ի Փոշի դառնամ*. [*ղացք*.

Փոշիացուցանեմ S. *ի Փոշի դարձուցանել*.

Փոշիչ S. *Փուբսիչ*. [*ցանեմ*.

Փոշիացեալ a. reduced to dust; digested.

Փոշոտ a. dusty, covered with dust; *–իմ, էցայ vn.* to be covered with, or full of dust.

Փոշտ, *ի s. anat.* scrotum; *-անկ*, *պ s.* scrotocele; *- մեջքին*, sarcocele; *- որ a.* affected with scrotocele, ruptured.

Փոշտանկուքիւն S. **Փոշտանկ** *s.*

Փոս, *ոյ* or *կի s.* ditch, pit, foss; trench, hollow; grave; *- or -ս հատա- նել, գործել, փորել*, to dig a ditch, to ditch, to trench; *- հատանիել քաղա- քին*, to intrench, to circumvallate.

***Փոսահաս** *s.* grave-digger; *-հերձ a.* excavated, hollow.

Փոսացուցանեմ, **Փոսափորեմ**, **Փո- սեմ**, *կցի* S. **Փոս հատանեմ**.

Փոսուռայ, *կի s. Gr. w.* fire-fly; *- անթեւ*, glow-worm.

Փոստ *s.* measure, 10th part of a pot.

Փոսփոր, *ի s. Gr. w.* phosphorus, S. *լուսածին*, &c.; *-ական a.* phosphoric; *-ականուքիւն s.* phosphorescency.

Փոր, *ոյ* or *ի s.* belly, abdomen, paunch; womb, bowels, entrails; concavity, cavity, hollow; side, part; S. **Ծուռ**; *zool.* S. **Պոր**; sea-scorpion, father-lasher, scorpæna; *a.* hollow, empty, void; *- անօթոց*, capacity of vases; *- նաւի mar.* keel, ship's bottom, careen; *- սեխի*, seed-pulp of melon.

Փորագրեմ *va.* to engrave, to grave; *- ժանաւքով*, to etch; *-գրող s.* engraver; *- ի փայտի*, wood-; *- ժան- աւքով*, etcher; *-գրուքի s.* engraving; *- լուսագրական*, heliographic -; *պող- պատայինի -*, steel-; *փայտեղէն -*, wood-, wood-cut; *- ժանաւքային*, etching; *վաճառական -ից*, print-seller.

Փորած, *ի* or *ոյ* S. **Փորուած**; *-ոյ* S. **Փորակ** S. **Ջորակ**. [**Փորուածոյ**.

Փորձան *a.* Cæsarian; *-ոլ a.* indiscreet, light of tongue, tattling, babbling; *-նկեալ a.* without seam.

Փորանց *s.* diarrhœa.

Փորացաւ, *ւոյ*, *-ուքի s.* belly-ache, pain in the bowels; colick, gripes; *-ցուցանեմ զանձն va.* to bend forward; *-փողոց a.* with hollowed streets.

Փորեմ, *եցի va.* to dig, to hollow, to ditch, to excavate, to hollow out; to sap, to undermine; to engrave, to notch, to jag; *- զաչս*, to tear out the eyes.

Փորիբաց *a.* open in front (the Armenian chasuble).

Փորիչ S. **Բրիչ**.

Փորձ, *ոյ* or *ի s.* trial, test, proof, attempt; specimen, sample; experience, proof; endeavour, undertaking, enterprise, expedient; trial, adversity, misfortune; temptation; probation; *a.* experienced, expert, practised; approved, tried, pure; *ի -ոյ ad.* by or from experience; *խիստ -*, a hard trial; *քաղմամեայ -*, experience; *բնագիտական -*, physical experiment; *-ով ուսեալ*, taught by experience; *լինել -*, to be experienced, versed, exercised; *զ- առնուլ, - փորձել ի - մանել*, to experience, to make an experiment of, to attempt, to make attempts, to try, to assay, to prove, to experiment; *ի - արկանել*, to put to the trial or test, to torture; *- փոր- ձել վերստին*, to renew an attempt, to make a new effort; *ի վերջին - մա- ուրեանել ցնծին*, to put to the final proof; *ի մահու - գալ*, to prove death, voluntarily to encounter death; **Հա- յաստան նախ զ- առ զօրութիւնն նոր**, Armenia was the first to feel his strength; **Ընդ նոր - հանդիպեալ էանց նա**, he was put to a new trial; **մատեաւ եւ յարդարն - մինչդու**, even the righteous were in mortal danger; **գիտելով զ- առն**, well knowing what a man he is; **զդանիկ զ- առ**, he was beaten; *- է*, he is experienced, he has much practice; *- արծաթոյ եւ ոսկւոյ ի բովս*, gold & silver are tried in the furnace; S. **Ջնին**.

Փորձական *a.* experimental; empiric; tried, proved; *-ութի s.* empiricism; *-կից a.* tried or experienced together.

Փորձան, *ացի s.* proof, assay, trial; tentative. [tried, tempted.

Փորձանակից S. **Փորձակից**; *-եալ a.*

Փորձանք *s.* temptation; evil, tribolation, misfortune, disaster, mischance; S. **Փորձան**.

Փորձասպիտս. arch-tempter, the devil.

Փորձառական *a.* experimental; *-ք s.* touch-needles, assaying piece or slip; *-ուոյ*, *ացի a.* experienced, expert; *- ութիւն s.* experience.

Փորձաքար *s.* touch-stone.

Փորձեմ, *եցի va.* to attempt, to try, to experiment, to make an experiment of; to prove, to assay, to put to the test; to tempt, to sound, to try; to tempt, to allure, to entice; *-իմ vn.* to be tried, tempted; to try, to endeavour, to seek; to be purified, refined.

Փորձիչ, *-ձող s.* trier; tempter; assayer; S. **Չնին**.

Փորձուիլ s. temptation; misfortune, calamity; * – *ունել*, to be tempted to; *ի – տանել, տանել*, to lead into temptation; *յաղթել –թէ*, to resist temptation; *յաղթիլ, ընկճիլ ի –թէ*, to succumb to temptation.

Փորոն, ի s. L. w. forum. [bellow.

Փորոտալ or *ուիմ vn.* to roar, to

Փորոտի, ուոյ·ք, ուեաց s. entrails, intestines, bowels, guts; pith, heart, kernel; *–ուեաց a.* intestinal.

Փորուածք, ոց s. hollow, cavity, excavation; notch, score, hole; *– խեղոց*, the ventricles or cavity of the brain; *–ոյ, ից a.* hollow. [tion.

Փորուիմն s. hollowing out, excava-

Փորուրար s. stole. [groove.

Փորոք, ոց s. ditch, cavity, hollow; *Փորչէ* S. *Փիկղ.*

**Փորքշուրթիւն* S. *Որովայնածուրթիւն.*

**Փոճ int.* pooh! fie! fie for shame!

Փուռ, –ս ad. hastily, soon; *– – առնել*, to rend, to tear in pieces.

Փուռաբան a. speedy in speech, quick speaking; *–եմ, էի vn.* to speak too fast, & too indistinctly; *–բար* S. *Փուռաբանէս*; *–լի a.* pressing, important, desirable; *–լուր a.* quick-eared; *fig.* intelligent, sharp-witted; *–կամ a.* earnest, diligent; *–ոտն a.* swift of foot.

Փուռանամ, ացայ, ա or *ացիր vn.* to make haste, to hasten, to be quick, eager, to hurry; to strive, to endeavour; to be diligent, to apply oneself to; *չ–*, to be slow, not to hurry, to take one's time; *փուռանալով առնել զինն*, to do anything in a hurry; *փուռանա*, quick! make haste! *փուռանայ, էջ այսր*, come down quickly! *յայն միայն փուռանայր*, he dreamed of nothing else than ...; *յայն առաւել փուռանամ զի*, my chief desire is to; *եւ զինքդ փուռանամ մինչեւ կատարեսցի*, & how am I straitened till it be accomplished!

Փուռանայհ a. hastening death, causing death quickly; *–մոռաց a.* forgetful, oblivious, of short memory; *–նակի, –ակս ad.* in haste, hastily, diligently, promptly, rapidly, quickly, soon; *–չան a.* diligent, eager, careful, attentive, studious; *–սիրտ a.* eager, impatient, in haste; *–ցուցին s.* haste, eagerness, ardour, zeal; *–ցուցանեմ va.* to make haste, to hasten, to urge, to solicit, to accelerate, to dispatch, to expedite; *–ցուցիչ a.* urgent, earnest; *–ուր a.* diligent, careful, attentive, heedful. [quick, speedy, prompt.

Փուռկոտ a. very diligent, active,

Փուռնով. Փուռնոտ S. *Փուռանակի. Փուռաւոր.* [*Փուռատակս.*

Փուռուռնիչ S. *Փուռացուցին*; *–ցիչ* S.

Փուռ s. crumbling, falling, fall; *ast.* wane; *–ք*, ruins, rubbish; *ի – ածել*, to ruin, to destroy, to crumble; *ի – գալ*, to go to ruin; *լուսին ի – է*, the moon is waning.

Փուռս s. Gr. w. smoke; *a.* smoky.

Փուռի, –ր a. friable, crumbling.

Փուռչ a. soft, damp, moist.

Փուռնդ S. *Կաղապար.*

**Փուռնտ* S. *Ծոպ.*

Փունկ, վինկի s. root or stalk; bunch, nosegay, bouquet; *– հրեղէն*, bouquet, girandole, crowning-piece; *–ս յօրինել*, to make a nosegay.

Փուշ, փշոց s. thorn, spine, prickle; *bot.* thistle; *mus.* an Armenian note (✓); *– ձկան*, bone, fish-bone; *– պսակ*, crown of thorns.

Փուշտիպան, ոց s. Pers. w. body-guard, satellite, life-guard; *– զօրք*, guard-house.

Փուռն, փռան s. oven; bake-house; kiln; *ծակ փռան*, kiln-hole; *– հացագործի*, baking-oven; *– խորովածոյ*, Dutch oven; *– հասարակաց*, common, parish oven; *– խոհակերոցի*, kitchen-range; *– խնայողական*, economical stove, soup-kitchen; *– կղմինտրի*, brick-kiln; *– կրկնի*, portable oven; portable air furnace; *ի – or փռան*, in the oven; *ջեռուցանել զ–*, to heat the oven, to charge, to fill; *արկանել ի –ն*, to put in the oven; S. *Փէ.*

**Փուռնիկ s.* misshapen loaf.

Փուտ, փտոյ a. rotten, putrid, spoiled; *s.* rottenness, corruption, putrefaction; *– ատամանց*, caries, cariosity; *Փուտկայ s.* caravanserai. [S. *Ատամն.*

Փուտիծ s. broken piece, bit, chip, splinter, fragment; *– կտուոյ*, shearings or flue of linen or cloth, stuff, hards. [law-suit.

Փուրսկհ s. Pers. w. process, action,

Փուրփուզնոյ s. poorpoozna, (kind of grapes).

Փուք, փքոյ s. Pers. w. breath, wind; intestinal gas, fart, wind, flatulency, windiness; swelling, puffiness; *fig.* turgidness, bombast; *– հպարտուրեան*, gust or fit of pride; *անձայն –*, noise-

less fart, fizzle, foist; *-ս արձակել, հանել -ս*, to fart, to let a fart, to break wind; (*անձայն*) to fizzle, to foist; *-արձակող*, farter; fizzler, foister.

Փուքսիա *s. bot.* fuchsia; *- ծիրանեգոյն*, - coccinea.

Փուք, փքոց *s.* bellow, pair of bellows; *mech.* blast, blast engine; *mus.* bag-pipe; *bot.* follicle, seed vessel; *- ձեռաց*, snapper bellows; *պարզ -*, single bellows; *- դարբնաց*, smith's or forge bellows; *- երգեհոնի*, organ-bellows; *- կրկին հոլմով*, double bellows.

Փոխոպանք *s.* palliation, relief, solace; *-ել, եմ, va.* to palliate, to relieve, to lighten; *-ելիչ a.* palliative, easing.

Փոխոխ *a.* alternate, mutual, reciprocal; *ad.* alternatively, by turns, mutually, reciprocally.

Փոխոխական *a.* changeable, variable, changing, mutable, varying, inconstant; restless, unsettled, unsteady; transmutable, alterable; *-ութիւն s.* variability, mutability; transmutability; *-կի* S. **Փոխոխ** *ad.*

Փոխոխամիտ *a.* fickle-minded, fickle, unsteady, unsteadfast, inconstant, volatile; *-մտութիւն s.* fickle-mindedness, fickleness, inconstancy.

Փոխոխելի *a.* subject to change, mutable; transmutable.

Փոխոխել, եմ *va.* to change, to alter, to turn, to convert, to vary, to modify, to permute, to transform, to transmute.

Փոխոխիչ *s.* changer, modifier.

Փոխոխութիւն or *ումն s.* change, mutation, alteration, variation, conversion, permutation, transformation, transmutation; change, vicissitude, turn; commutation; season; *փոխոխումնք արեգական*, tropic; *- անուանց*, tropology, allegory.

Փոքր, քու. քուն, քունց *a.* little, small; few; inconsiderable, trifling; minor; *- ինչ, - մի*, somewhat, a little; *փոքու մի*, in few; almost; *յոտ փոքու, վկնի փոքու ինչ, յոտ - ինչ*, shortly after, in a short time, shortly; *ի փոքուսում*, from small matters; *ի փոքուն*, in small things; *ի փոքուսում* or *փոքրուսում*, in infancy, yet young; *- -, առ - -, ըստ փոքու փոքու, առ ի - -*, by little & little, little by little, by degrees, insensibly; *- մի յառաջ*, shortly before; *- մի եւս՝ եւ, - միւս եւս, - ինչ՝ եւ*, little was wanting, there was little wanting to, almost, nearly; *- միւս եւս եւ անկանիմ*, I was very near falling in; *- մի եւս սասանեալ էին ոտք իմ*, my feet were near sliding; *- ինչ համարել, վարկանիլ, - ինն թուիլ յաչս*, to hold as trifles, to consider as insignificant; *ի փոքուսնս յարեալ հայիլ*, to stand upon trifles, to lay much stress upon things of no importance; S. **Ընդ, Շատ**, &c.

Փոքրաբան *a.* low-speaking; *-ութիւն s.* low expression; *-գին a.* cheap, of little value; *-գլուխ a.* small-headed; *-գոյն a.* smaller; minor; *-կն a.* small-eyed; *-հասակ a.* short-sized, short, little; *-հոգի a.* pusillanimous; impatient, hasty; *-հոգութիւն s.* pusillanimity; *-ակայ a.* of short duration, transitory; *-մտութիւն* S. **Փոքրահոգութիւն**; *-նայի* S. **Փոքրկանայի**; *-չեայ a.* pink-eyed; *-ատաք a.* narrow; *-ակասակ* or *ակասիկ a.* of small size, little; *-ցուցանեմ* S. **Փոքրկացուցանեմ**; *-ցոյց s.* microscope; **-ուր* S. **Ձագրա**; *-քանակ a.* retailing; S. **Վաճառ & Վաճառական**.

Փոքրեմ, էի *va.* to shave; to trim, to cut the hair; *- զհերս իւր*, to cut one's hair, to have the hair cut.

Փոքրիկ, րկան. րկուկ, կանց *a.* very little, quite small, tiny, wee, slender, scanty, petty, slight; minor.

Փոքրկանայի, ացայ *vn.* to grow less or shorter, to shorten, to become smaller, to be lessened, diminished, to decrease.

Փոքրկապէս *ad.* little by little, by degrees.

Փոքրկացուցանեմ *va.* to render less, to make smaller, to shorten, to lessen, to decrease, to diminish; to extenuate.

Փոքրկութիւն *s.* littleness, smallness, tenuity, diminution, decrease, lessening; extenuation.

Փոքրոգի *a.* pusillanimous; short-witted, shallow, weak-minded; light, easy; *բեռն -*, light burden; *- առնել*, to lighten, to lessen, to ease; *-գութիւն s.* lightness, slenderness; pusillanimity; low-mindedness, baseness, cowardliness.

Փոքրութիւն S. **Փոքրկութիւն**.

Փչեմ, էի *vna.* to blow, to breathe; to swell, to inflate; to expire; to die; S. **Հոգի & Ոգի**; *հողմն փչէ*, the wind blows.

Փչեցուցանեմ *va.* to blow, to swell.
Փչողական *a.* wind; – նուագարանք, wind-instruments.
Փչումն *s.* blowing, breath.
*Փչուէ *s.* blow-pipe.
*Փչոք S. Փչեակ.
Փռանգ or նկ, ացս *a. L. w.* frank, French; European; ազգն –ացս, the Franks, (German tribe who conquered France).
Փռատոր, ացս *s. Gr. w.* φράτωρ, member [ber of a curia.
Փռեմ S. Ապփռեմ. [ness, distraction.
Փռենիա, ացս *s. Gr. w.* frenzy, madness
Փրթիթամ *vn.* to boast, to become haughty, insolent, to fume, to puff, to
Փռիւգացի *a. s.* Phrygian. [chafe.
Փռնտպան, ացս *s.* baker, oven-keeper.
Փռնգամ, ացի, Փռնչեմ, եցի *vn.* to sneeze; to cry, to bellow; to neigh.
*Փռոց, ի *s.* cloth, table-cloth; – սեղանոյ, altar-cloth; սփռել զ–, արկանել –, to lay the cloth; բառնալ զ–, to remove the cloth; –ակ ի *s.* napkin.
*Փռռան, ի *s.* kite, paper-kite.
Փսալմոս *s. Gr. w.* psalm.
Փսալտ, ացս *s. Gr. w.* psalmist.
Փսեհաս *s. Gr. w.* fig-insect, cynips, gall-insects.
Փսիաթ *s. Gr. w.* mat, rush-mat; –ագործ *s.* mat-maker; –եայ *a.* made of mat; woven with rushes; –ին *s.* small mat; tissue of rushes.
Փսխած, ի *s.* vomit; շուն դառնայ ի – իւր, the dog returns to his vomit.
Փսխեմ, եցի *vna.* to vomit, to cast or throw up, to puke, to spew; –եցուցանեմ *va.* to cause to vomit; –եցուցիչ *a.* vomitive, emetic; դեղ – *med.*
Փսխուքն *s.* vomiting. [puke, puker.
Փստածաղիկ *a.* pronounced on the top of tongue.
Փստղենի *s. bot.* pistachio-tree.
Փստուղ, ուղայ *s.* pistachio.
Փտական *a.* corruptible.
Փտանամ S. Փտիմ.
Փտեմ, եցի *va.* to rot, to let rot, to corrupt, to render putrid, to putrefy, to spoil; – or
Փտիմ, եցայ *vn.* to rot, to become or get rotten, to be corrupted, spoiled; փտեալ ատամն, carious tooth.
Փտղեմ, եցի *va.* to pinch, to test the ripeness of fruit.
Փտութիւն *s.* S. Փտուտ; – ոսկերացս, caries, cariosity; – մնկոյ, brown rust, cariosity.

Փրանգ or նկ, ացս *s.* S. Փռանգ; frank (10 pence).
Փրզուեղ *s. Pers. w.* child, boy.
Փրթամիմ, թայ, թուցեալ *vn.* to be detached, broken, to break off, to come off. [en part, bit, fragment.
Փրթուածք, ոց *s.* detached or brok-
Փրթուցանեմ, ցի *va.* to detach, to separate, to take away; – զմածուցեալն, to unglue, to unsolder; – զնետն, to let fly an arrow; – զբեւեռեալն, to unnail, to unhook; – զշղթայն, to unchain, to unfetter, to unshackle. [faggots.
Փրկայ, ից *s. Gr. w.* dry brushwood,
Փրծանիմ, ծայ, ծեալ or ծուցեալ *vn.* to be detached, taken away, to escape, to break away, to shake off, to get rid of; S. Յիշատակ.
Փրծուցանեմ, ցի *va.* to detach, to save, to deliver, to free, to set free.
Փրկագործ, ոց *a.* salutary; *s.* saver, deliverer; redeemer, saviour; –եմ *va.* to save, to redeem; –ութիւն *s.* delivery, redemption. [wholesome.
Փրկական *a.* redeeming, salutary;
Փրկան S. Փրկանք; –ակ, ի *a.* offering oneself as ransom for others.
Փրկանաւորեմ, եցի *va.* to deliver or save by means of ransom, to redeem; S. Ցամաք. [redemption.
Փրկանաւորութիւն *s.* ransoming,
Փրկանք *s.* ransom, price of redemption; ransoming; redeeming, deliverance; –նամակի, prepayment, postage.
Փրկարան *s.* means of salvation; of
Փրկաւէտ S. Փրկական. [redemption.
Փրկեմ, եցի *va.* to save, to deliver, to liberate, to redeem.
Փրկիչ *s.* Saviour, Redeemer, saver, liberator; Թուական or Թուականութիւն Փրկչին, christian era.
Փրկութիւն *s.* salvation; liberation, recovery, deliverance, redemption; ransom; – or –ք, –թեանց, զոհ –թեան, victim, peace-offering; –աբեր, –ադործ *a.* salutiferous, causing health, salutary.
Փրկումն S. Փրկութիւն.
Փրկչական *a.* Saviour's, Redeemer's.
Փրփուր, փրոյ *s.* froth, foam, scum; slaver, drivel; – օճառի, soap-lather; – ի վեր բերել, to froth, to foam; ի բաց առնուլ or բառնալ զ–ն, to skim, to scum, to despumate.
Փրփրադէզ *a.* covered with foam or froth, frothy, foaming; – ալիք, foam-

ing billows; *-լից a.* full of foam, foamy, frothy; *-ծին a.* born of sea-foam (Aphrodite); *-կան a.* spumous; *-հան, ի s.* skimmer; slice.

Փրփրամ, ըեամ, ացայ, Փրփրանամ, ացեալ vn. to foam, to froth, to spume, to mantle; to slaver; *- օհատի*, to lather.

Փրփրաոեսակ a. resembling froth, foam-like.

Փրփրեգչեր. a. aphriceronous.

Փրփրեմ, եցի va. to cause to froth, to cover with foam; *vn.* S. *Փրփրամ*; *- առ կատաղութեէ*, to foam with rage, to fume with anger.

Փրփրեմ, ի s. bot. portulaca; S. *Ան-հուտիկ.*

Փրփրեռան a. foaming-mouthed, slobbering, slavering, drivelling; *- երիվար*, foaming courser or steed.

Փրփրեցուցանեմ S. *Փրփրեմ va.*

Փրփրիմ S. *Փրփրամ.*

Փքեամ, ացայ or *ացի vn.* to spout or blow water from the nostrils.

Փչնութեէ s. inutility, uselessness, bad quality; *bot.* rust or blight of trees.

Փցուն, չնոյ a. bad, useless, vile, abject, despicable; *bot.* carious, rotten.

Փքալի or *լիր a.* windy, flatulent.

Փքաղիք s. artery.

Փքամ vn. to hiss; - or

Փքանամ, ացայ vn. to swell, to be swollen; *fig.* to be puffed up, elated, to grow proud, to be swollen with pride, to take a pride in one's successes, to be bloated with pride & presumption.

Փքանք, Փքացուածն s. swelling, inflation; *fig.* puffiness, wind, pride, vanity.

Փքացուցանեմ va. to bloat, to swell, to inflate; *fig.* to puff up, to swell, to elate; *-ուցիչ a.* windy, flatulent.

Փքին, փքնի, նաւ, նայ s. shaft, arrow, dart, javelin; *ի քէն եւ անդր ի -ն*, the arrows are beyond thee.

Փքոցուռոյց a. swollen, bloated, inflated, puffy, turgid, high-flown, fustian, bombastic, emphatic.

Փքուածն S. *Փքանք.*

Փքուռոյց S. *Փքոցուռոյց.*

Ֆ

Ֆ (ké) քէ s. the thirty sixth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants; *ք, Ք*, nine thousand; nine thousandth. *Ես եմ այբ եւ քէ, սկիզբն եւ կատարած, (ես եմ ալֆա եւ ովմ, առաջին եւ վերջին)*, I am Ipe & Ké, the beginning & the ending, (I am Alpha & Omega, the first & the last).

— It is sometimes changed for the letters *գ, կ, խ*; for example: *հէք-հէգ, թաքէր-թագէր; ծաքեր-ծասկէր, պապքիւ-պապակիւ*; *Աքսաք-Աքսաք, Հռեքեք-Հռախաք.*

— The Greek *χ* is changed by us into *ք*, as *Χριστός-Քրիստոս.*

Ֆալա int. I say! holla! hallo!

Ֆալաք s. circle, orb.

Ֆած, ֆոյ sf. bitch; Scylla; *a.* female.

Ֆածաւարտս, աց a. castrated; *s.* eunuch.

Ֆածքոր s. med. mange, dog-itch.

Ֆակ, ք a. unsewed, ripped, disjoined, separated; *s.* separation.

Ֆակեմ, եցի va. to undo, to unmake, to untie, to loosen, to unbind, to detach; to disjoin, to disunite, to dissolve, to resolve; to destroy, to demolish, to beat down; to take to pieces, to take asunder, to dismount; *- զկարեկաչն*, to unsew, to unstitch, to rip up; *- զհիւսեկաչն*, to unweave, to unravel; *- զբեռինս*, to unpack; *- զբարձս*, to dislocate, to put out of joint, to disjoint; *- զաղդրս*, to make hip-shot, to dislocate one's thighs; *- զոք յաթոռոց*, to depose from the throne; *- զբարեկամս*, to part, to separate, to sever; *զինի քակեցոյ տօնիցն*, the holidays being finished. [&c.

Ֆակիչ a. destroying; *s.* destroyer,

Ֆակողական a. destructive.

Ֆակոր, ոյ s. animal excrement, ordure; *- արջառոյ*, cow-dung, manure.

Քակուած, *ոյ* or *ի s.* dissolution, rupture; unsewing, rip; *a.* unsewn, ripped. [ling, solution, enodation.

Քակուումն *s.* S. **Քակուածն**; unravel-

Քակուա, **Քակտելի** *a.* dissoluble, dissolvable; destructible.

Քակտեմ, *էցի va.* to undo totally, to decompose, to destroy; to dissolve; to divide, to separate; *–իմ ի փառաց*, to lose one's renown.

Քակիչ *a.* destructive; *s.* destroyer.

Քակտուիլ or *ումն s.* dissolution, decomposition, separation, rupture, destruction, total ruin.

Քահանայ, *լոյ s.* priest, clergyman.

Քահանայագործ *a.* officiating; *–եմ va.* to consecrate; to ordain priest; *–ութիւն s.* consecration; *–թաղ s.* priest's funeral; *–կան a.* sacerdotal, priestly; *–ք*, priests; *–ակից s.* brother-priest, colleague; *–նամ, ացայ vn.* to take orders, to become or to be ordained priest; to perform the duties of priest; *–պետ, աց s.* high priest, chief priest; pontiff; hierarchy; *–ն Հռովմայ*, sovereign pontiff; *–պետաբար ad.* pontifically; *–պետական a.* pontifical; *–պետանամ, էցի vn.* to be or become high priest or pontiff; to perform the duties of pontiff; *–պետութիւն s.* dignity of a high priest, pontificate; hierarchy; *–պէս ad.* like a priest, sacerdotally; *–վարութիւն s.* sacerdotal order or function; *–րան s.* temple, church, holy place; priest's residence; **–ցու, աց* S. **Ձեռնադրել**; *–ցուցանեմ va.* to ordain priest. [office.

Քահանայեմ, *էցի vn.* to hold priest's

Քահանայութիւն *s.* priesthood; hierarchy; *–ուհի sf.* priestess.

Քահեմ S. **Քաւեմ**.

Քաղ, *լոյ s.* he-goat, goat; *bot.* weedings; *– հանել* S. **Քաղահան առնեմ**.

Քաղադիր or **գրան** *s.* mat.

Քաղածոյ or **ծու** *s.* collection, compendium, anthology; *chem.* extract, spirit; *a.* collected, compiled.

Քաղակ, *աց s.* young kid.

Քաղահան *s.* weed-hook; *– առնել va.* to weed, to hoe, to pluck up weeds; *fig.* to scan, to sift, to pick out, to select, to choose; *–հեղձոյց լինիմ vn.* to be choked by weeds. [timber.

***Քաղան** *s.* log of wood, beam of

Քաղաք, *աց s.* town, city; S. **Քաղաքավարի**, **Մայր**; *ի –ս –ս*, **ըստ –աց –աց**, *–ի –ի*, in every city or town, every where; *–է ի –*, from one town to another; *արտաքս ք՝ զ–ն*, out of town; *բնակիչք –ի*, towns-people, towns-folk; *վիճակ, սահման –ի*, township.

Քաղաքաբերդ *s.* place, fortress; *–բնակ s.* townsman, inhabitant of a town, citizen, cit, burgess; *– լինել*, to live in a town; *–գիւղ* or *գեղ s.* small town, village; market town, borough; *–գէտ a. s.* politician, statesman; *մեծ– իմաստ –*, great –; *–գիտութիւն s.* politics, polity; *–կլուխ s.* mayor, city magistrate; *–գրիմ vn.* to be naturalized; *–դուռն s.* city-gate; *–ժողով a.* composed of all the towns-people; *s.* public meeting; popular assembly; *–ընկերութիւն* society; *–կան a.* civil, political, civic; citizen; S. **Քաղաքավար**; *s.* politics; *–կանութիւն s.* policy, polity; S. **Քաղաքավարութիւն**; *–կիրթ* or *կրթեալ a.* civilized; *–կից a.* of the same town; *s.* fellow-citizen, fellow-townsman; *– կրթեմ va.* to civilize; *–կրթութիւն s.* civilization; *–կցութիւն s.* fellow-citizenship; *–մայր* S. **Մայրաքաղաք**; *–մարտութիւն s.* civil war; war between city & city; *–մէջ s.* the centre or chief square of a city; *–մուր s.* fortified town; *–յարդար a.* built with taste, embellished; *–յին* S. **Քաղաքական**; *–ք*, citizens, towns-people; *–նամ, ացեալ vn.* to become a town; to be peopled like a town; *–նիւ s.* towns; *–նման a.* town-like; *–նորէն ad.* politically; *–շինութիւն s.* civic order, police; *–պահ, աց s.* policeman; *–պետ, աց s.* governor of a town; chief magistrate or mayor of a town; *–պետարան s.* town-hall; *–պետութիւն s.* mayoralty; *–ռուս, աց s.* conqueror of a city; *–սէր a.* loving one's native place, patriotic; *–վար, աց a.* political; civil, polite, courteous, mannerly; *–վարեմ, էցի, –վարիմ, էցայ vn.* to behave well, to conduct oneself honestly; to rule with wisdom; *–վարութիւն s.* behaviour; policy; police; good breeding, civility, urbanity, courtesy, politeness, affability; *– վիճակ*, personal conduct; *անբասիրաբար –*, unimpeachable morality or integrity; *ծայրացեալ –*, deep policy; *–ուրք s.* betrayer of the city, traitor; *–ցի, ցւոյ, ցեաց a.* of the same country; *s.* townsman, citizen, burgess; *–ք*, towns-people, –folk; *–ցուցանեմ va.* to make like a city; *–ւեր a.*

town destroying ; *-ւորուԹիւն s.* civility, politeness ; honesty, virtue.

Քաղաքիկ *s.* small town.

Քաղաքներաբ , երոյ *s. pl.* small towns.

Քաղաքովին *ad.* with all the inhabitants.

Քաղաքորմ *s.* wall of a town, fortification, rampart ; interval between two lines of defence.

Քաղբան , ացւ *s. Gr. w.* galbanum ; *-երեւելի* , transparent —.

Քաղդեայ , դէից *s.* Chaldean ; caster of nativities ; astrologer, soothsayer ; *-դէական a.* Chaldaic, astrological ; *-դէարէն ad.* in Chaldee ; *-դէացի a. s.* Chaldean ; *-ք* , the Chaldeans ; *-դէուԹիւն s.* judiciary astrology, horoscope.

Քաղեան *a.* born of a goat. [nativity.

Քաղեմ, էցի *va.* to gather, to gather together, to collect, to assemble, to amass ; to draw, to extract ; to pick, to pluck up, to take away ; — *զոգիս , զքունէ ուրուք* , to keep in suspense, to amuse, to keep at bay ; — *բանս ի բերանոյ ուրուք* , to catch something out of one's mouth ; *fig.* to get cunningly into the confidence of one, to obtain his secret surreptitiously ; *սկսաւ ոգի նր քաղել ի նմանէ* , he began to faint away ; *լոյս իմ քաղի* , my life is consuming ; S. Ընկղդ. &c.

Քաղճնաու , &c. S. Թոռթով, &c.

Քաղիրթ , ղրԹայ *s.* tripe ; *վաճառաւնոց քաղրԹի* , tripe-stall. [ius.

Քաղկեդոնիկ *s.* calcedony, calcedon-

Քաղհանեմ *va.* S. **Քաղ հանեմ** ; *— ձեռաք* , to handweed.

Քաղոց , ի *s.* the fifth month of the ancient Armenian calendar, (Dec.—Jan.). [abstract, epitome.

Քաղուածոյք *s.* extract, abridgment,

Քաղտան *s.* earthen dish. [ler.

ՔաղրԹավաճառ *s.* tripe-man, —sel-

ՔաղրԹեղ *a.* tun-bellied.

Քաղց , ոյ or *ի s.* hunger ; *a.* hungry ; *— գժնդակ , ուժգին , անհնարին* , violent, canine, ravenous appetite or hunger ; *յուզել զ—* , to excite, sharpen or quicken the appetite ; *-իւ հար. հանիլ* , to be hunger-beaten, to be or feel hungry ; *մեռանել առ -ոյն* , to starve, to die of starvation ; *հարկաւ նել զ—* , to stay or satiate hunger.

Քաղցական *a.* where starvation is

Քաղցանամ S. **Քաղցնում**. [felt.

Քաղցաւոր , -ցեալ *a.* hungry, starving, famished. [person, greedily.

Քաղցելաբար *ad.* like a famished

Քաղցենամ S. **Քաղցնում**.

Քաղցեցուցանեմ *va.* to cause hunger, to famish, to starve.

Քաղցկեղ , ի *s. med.* cancer, gangrene, mortification ; impetigo, moist tetter.

Քաղցնում , ցեայ , ցեալ *vn.* to feel hungry, to be hungry, famished ; *fig.* to hunger after, to thirst for, to be greedy of, thirsty or eager for.

Քաղցու , ոյ *s.* must, new wine ; *-աԼից a.* full of or drunk with new wine.

Քաղցուհի *a.* sweet ; gentle.

ՔաղցուԹի or *ուԹիւն s.* hunger.

Քաղցուցանեմ S. **Քաղցեցուցանեմ**.

Քաղցր , ցու. ցուիք , ցուից *a.* sweet, delicious ; mild, pleasant, agreeable, charming, amiable, affable, dear, beloved ; *s.* sweetness, honey ; — or *-ցունա ad.* sweetly, softly, gently, pleasantly, nicely ; — *հայեցուածք* , mild looking ; — *բնաւորուԹիւն* , good-temperedness ; — *բարք* , gentle manners ; — *յիշատակ* , pleasing remembrance ; — *է աչսանել* , it is pleasant to see ; — *է նց* , it is a pleasure for them to ; — *է ինձ* , I should like ; — *էր մեզ աչսանել* , we saw with pleasure.

Քաղցրաբաժակ *a.* bearing sweet wine ; *-բան a.* sweet-spoken, mealy-mouthed, smooth-tongued ; flattering ; *-բանուԹիւն s.* sweet tongue, kind things, honeyed, fine or soft words, flattering discourse, flattery, wheedling, blarney ; *-բար ad.* sweetly, softly, gently, mildly ; *-բարբառ a.* honey-tongued ; sweet-voiced, melodiously singing ; *-բարոյ a.* sweet- or good-tempered, affable, condescending ; *-բարուԹիւն s.* good-temperedness, mildness, meekness ; *-բեր a.* bearing sweets, producing agreeable fruits ; *-բոյր a.* sweet-smelling, odoriferous, sweet-scented, fragrant ; *-բուխ a.* mellifluous, sweet ; *-լից a.* full of sweetness ; *-լուր a.* agreeable, sweet to the ear ; gentle, docile, submissive ; *-խառն a.* mixed with sweetness, sweet ; mild, soft, temperate ; — *բանք* , honeyed words ; *-խառնուԹիւն s.* temperature ; *-խորժ a.* agreeable to the taste, sweet to the palate ; *-խօս* or *խօսիկ a.* speaking or singing sweetly, sweet, harmonious, tuneful ; S. **Քաղցրաբան** ; *-ծաղիկ a.* adorned with fine flowers ;

–ծաւալ a. spread or sprinkled gently; –կան a. sweet; –կարկաչ a. purling, murmuring gently; –կին a. sweet-eyed; –համ a. sweet-tasted, savoury, delicate, delicious; –համբոյր a. sweet, demure, affable, obliging, complaisant, kind; –համուն s. savouriness, relish; –հայեաց a. mild-looking; fine, graceful; –հնչակ or հնչիւն a. soft-sounding, harmonious; –հոս a. flowing gently; –ձայն a. sweet-voiced, melodious, tuneful, musical; – բարբառով, melodiously; –ձայնութիւն s. sweet voice, melody, harmony, euphony, music; –թեամբ իւրով, by his harmonious voice; –պի a. well tuned, harmonious; –ճառագանչ a. gently beaming; –ճաշակ S. Քաղցրահամ.

Քաղցրան s. *chem.* glycium, beryllium.

Քաղցրանամ, ացայ *vn.* to become or grow sweet, mild; *fig.* to soften down, to relent; –նինջ or –նիրհ քուն s. sweet, gentle sleep; –նիւթ s. grape sugar; –նշոյլ a. spreading a subdued light; –նուագ a. causing harmonious chants to be heard; –շունչ a. gently blowing; –պատիր a. flattering, deceiving; –պարզ աչք s. soft eyes, gentle glance; –պէս *ad.* sweetly, gently, softly; –պտուղ a. bearing or producing pleasant fruits; –սէր a. fond of sweets; –սիգ or սիք S. Քաղցրաշունչ; –սկինձ s. *chem.* gelatine sugar; –սնոյց a. brought up tenderly, in delicacy, delicate; –վաճառ s. confectioner; –ահնչ a. sweet & desirable (sleep); –տես or տեսիլ a. fine-looking, graceful, handsome; –տուր a. given with gentleness, by fair means (order); –տար a. producing sweet things; –ցուցանեմ *va.* to sweeten, to render sweet; *med.* to edulcorate; *fig.* to soften, to temper, to calm, to allay; –ցուցիչ a. soothing, demulcent, emollient; *med.* edulcorant; –ուճիկ s. sweets, comfits, preserves; –քուն a. of sweet sleep.

Քաղցրեմ S. Քաղցրանամ.

Քաղցրենի a. sweet. [hallelujah.

Քաղցրերգուն s. sweet song, melody,

Քաղցրիկ a. sweet, benign, dear,

Քաղցրիա s. *chem.* glycerine. [darling.

Քաղցրութիւն s. sweetness, suavity; saviour; softening; gentleness, affability, meekness, amability, benignity, amenity, urbanity; –թեր *ad.* sweetly, softly, gently, mildly; –թեր օձն ի ծա-

կէն հանէ, a smooth tongue draws even the serpent out of his hole, (gentleness is better than force).

Քաղցրուսոյց a. teaching with gentleness; pleasant to learn.

Քամ, ոյ s. juice; gravy; jelly.

Քամակ, ացս. back, back-bone, spine; –աքեակ, –ակոտոր a. broken-backed, hipshot; *fig.* cast down, cowed, craven, dismayed; –ակոր a. humped, hump-backed.

Քամահաբար *ad.* scornfully, disdainfully, slightingly; –կան a. contemptible, despicable.

Քամահանք s. contempt, scorn, disdain; –նս առնեմ or

Քամահեմ, եցի *va.* to despise, to scorn, to disdain, to slight, to set at nought, to take no heed of, to make no account of; –հելի a. despicable.

Քամահիչ a. scornful, contemptuous.

Քամեմ, եցի *va.* to press, to squeeze, to extract, to wring; to strain, to filter; to drain, to cause to flow; *fig.* to exhaust, to drain, to use up, to empty; – զբաժակ, to swallow up, to drain the cup; – զբաժակ մինչեւ ցմրուր, to drink the cup to the dregs, to swallow the pill; – զայմ մրուրս դառնութեան բաղդին, to drain or exhaust the rigours of fate; յինքն –. to suck, to imbibe, to draw in; արտասուք յաչաց նը քամեին, he wept bitterly; հողմով –, to winnow; քամիմ *vn.* to be swollen.

*Քամի, մ.ցս. wind; flatulency; S. Հողմ. [der, straining-bag.

*Քամոց, ացս. filter, strainer, cullen-

Քամուած, Քամուք s. pressing, ooze, residue; *chem.* residuum.

Քայլ, կս. pace, step, stride; – մի ոտին, a foot of earth; – առ –, – – *ad.* step by step; ըստ – –, at each step; հազար –, mile; առնուլ զառաջին –, to take the first steps, to break the ice; –ս փոխել, to step, to walk; եւ – առ – յուշիկ ընթացս՝ վարեալ տանի քալ անդր ի բաց, fair & softly goes far in a day.

Քայլափոխ, կս. motion of the feet, step, pace, walk, gait; –եմ or

Քայլեմ, եցի *vn.* to step, to take a step, to walk, to stride, to go.

Քայտ, կս, –ամանեակ s. necklace, collar, carcanet. [ety, mental trouble.

Քայքայանք s. S. Քայքայումն; anxi-

Քայքայեմ, եցի *va.* to dissolve, to

undo, to destroy, to take to pieces; to disperse, to break up; – *զվիաս*, to dissipate, to distract; – *զխաւաբ*, to chase the darkness; –*իմ vn.* to be dissolved, destroyed; to be dispersed, spread over; – *յոք*, to be violently fond of.

Փայքայումն or *ումն s.* dissolution, destruction, division, separation; looseness; – *մասց*, dissipation.

Փայքայուն *a.* wanton, loose, lewd.

Փան *pr.* more than, more, under, beneath, over; as, as well as, as much as; – or – *եթէ*, – *թէ conj.* that; more, than; *անդր* –, further, beyond; *ոչ ոք* – *զինա*, no one but he; *առաւել* – *զէ- րեսուն եւ հինգ ամք են իմ*, I am more than thirty five years old; *զքեզ ընտրեաց* – *զաղգս ամ*, he choosed thee before all the nations; *պատրաստ եմք մեռանել* – *անցանել ըստ օրէնս հայրենիս*, we are ready to die, rather than violate our country's laws; *հատու* – *զամ սուր*, much keener than any other sword; *երբեմն խաղաղութիւն է ի տունս չինականաց* – *ի տունս թագաւորաց*, when will peace reign alike in the cottage & in the palace!

Փանաքանի *ad.* in how many ways?

Փանակ, *ոց s.* quantity, measure; –*ագէտ a.* knowing the quantity; –*ա- կան a.* quantitative; –*անամ*, *ացայ vn.* to be limited in quantity; –*աւոր a.* having a quantity; –*եմ*, *եցի va.* to assign the quantity; to measure; to contain, to comprehend.

Փանակի *ad.* in how many ways?

Փանակութիւն *s.* quantity.

Փանանացի, **Փանանիգաս** or –*իտ a. s.* Canaanite. [ferocious, fierce.

Փանասար, –*եան*, –*իկ a.* wolf-like,

Փանդ, *ի*, –*ակ*, *ոց s.* carving, sculpture, chiselling, chasing; notch; cameo; *բարձր* –*ակ*, relief, relievo, embossment.

Փանդակագործ, *ոց* sculpture; chiselling; sculptured or chased object; sculptor, carver; chaser; *a.* sculptured, carved, chiselled, notched; –*գործ s.* graving-tool, chisel; –*գործութիւն s.* sculpture, carving, chiselling, chasing.

Փանդակածոյ S. –*դակագործ a.* [ing.

Փանդակեմ, *եցի va.* to sculpture, to carve, to chisel; to notch, to cut.

Փանդակիչ *s.* sculptor, carver; chaser, chiseller.

Փանդեմ, *եցի va.* to demolish, to destroy, to beat, to knock or pull down, to subvert, to overturn, to ruin, to dismantle, to rase; to ravage, to devastate, to desolate; S. **Փանդակեմ**.

Փանդիչ *s.* destroyer, ravager, despoiler. [*գումն*.

Փանդուած, *ոց* S. **Փանդակ** * & **Փան-**

Փանդուխ, *դկաց s.* jar, large earthen vessel to contain corn.

Փանդումն *s.* demolition, destruction, dismantling.

Փանեքարդ, *ացս a. s.* what, which.

Փանզի *conj.* for, because, since, considering that, whereas, inasmuch as, though.

Փանի, *նոյ* or *նւոյ*. *նիք*, *նեաց a.* how! how much! *ad.* what? how much? how many? *s.* quantity; – *անգամ*? how many times? – *առաւել*! – *եւս*! how much more! with still more reason; – *ամայ է*? how old is he? – *ժամանակք են*? how long is it? – *մարթ պատերազմի մղեցաք*! how often have we fought! *ի* – *աւուրս*? in how many days? *ի* –*ն ամսոյն*? on what day of the month? – *ինչ պարտիս*? how much do you owe? – *գնոյ* or *քանիւ վաճառեցեր*, how much did you sell it for? at what price did you sell it? *քանիւ գնեցեր*, how much did you give for it? at what price did you buy it? – *մի*, some; *աւուրս* – *մի*, some days; *քանի՛ քանի՛*, how! how much! how often! how many times! *քանի՛ գեղեցկացար եւ քանի՛ քաջպատշաճ*, how fair & how pleasant art thou! – *գեղեցիկ է առաքինութիւն*! how lovely is virtue! *ո՛հ*, – *վե՛հ է հայրենասիրութիւն*! how sublime is patriotism!

Փանիսութիւն *s.* quantity.

Փանիսպատիկ *ad.* how many more?

Փանիս, **Փանիցս**, **Փանիցս անգամ** *ad.* how many times? *քանիցս անգամ*, every time that.

Փանիսն *a.* S. **Փանի**; –! – *եւս*! – *առաւել*? how much more! with still more reason. [measure.

Փանիսնութիւն *s.* quantity, number,

Փանի՛ օրինակ *ad.* in how many man-

Փաննակ *s.* table. [ners or ways?

Փանոն or *ումն*, *ոյ*, *ացս s. Gr. w.* ruler, rule, square; *fig.* rule, guide, model, principle; S. **Կանոն**; –*ական a.* regular.

Փանորդ, *ացս s. arith.* quotient.

Փանուն S. **Փանոն**.

Քանցանք *s.* hard work, hard labour.

Քանցեմ, *եցի va.* to lacerate, to tear in pieces, to rend asunder; to separate, to detach, to divide; – *զոսկերս*, to bone.

Քանցումն *s.* laceration, tearing.

Քանքաւեմ S. Գանգաւեմ.

Քանքար S. Տալանդ; *–ազբծեմ va.* to take away, to snatch away, to rob, to despoil; *–աթաղցյց a.* hiding one's talent; *–աւոր a.* having talents; of the weight, or value of a talent.

Քաշ *s.* S. Քարշ, Նհակուշտ; *gr.* S. Պաւիւ; false religion, sect; *mus.* S. Փուշ; * ocà, two pounds weight; *ի – բերել*, to cause the coupling of animals.

Քաշեմ *va.* S. Քարշեմ; * to graft, to inoculate.

Քաշկագործ *a.* felt, made of felt.

Քաշկէն *s.* barley-bread.

*Քաշհու առնեմ S. *Քաշեմ.

Քաշմ S. Կապնգէզ. [builder.

Քաշտի *s. Pers. w.* ship; *–կ s.* ship-

Քաուչու S. Խիժ առաձգական.

Քաւգրցախ S. Կաղսպար.

Քաջ, *աց a.* brave, gallant, valiant, courageous, intrepid, valorous, manful, stout, bold, daring; good, honest, worthy; clever, excelling in, of good abilities, fit for; noble, distinguished, eminent; *s.* hero; tutelar genius; S. Պղծաւանջ; *ad.* good, well, right, suitably, very, much, very much; – *առանց*, emperor, Cæsar, Augustus; – *ի բաց*, very far; very, much, much more; *կարի –, կարի խոկ –*, very well, as well as can be; – *է*, that will do, that is settled; well, very well! – *լեր*! courage! be of good cheer! S. Կարի, Վաղ.

Քաջաբան, *–ից a.* well-spoken, abounding in words, eloquent, fluent; *–բանութիւն s.* eloquence, fluency of speech; *–բաւական a.* happy, fortunate; *–բար ad.* bravely, valiantly, courageously, boldly, heroically; *–բարութիւն s.* probity, integrity, honesty; fortune, good fortune; *–բեր, –ից a.* producing much, very fertile, fruitful; *–բերութ s.* fertility, fecundity; *–բերուն, –բերուկ* S. Քաջաբեր; *–բոյր a.* well turned; *–բոյս* or *բուսիկ a.* well sprouted, flourishing; *fig.* good-tempered; well affected; *–բուսութիւն s.* fine vegetation; *fig.* good temper or nature; happy disposition; *–բուս a.* well nourished or fed.

Քաջագանգուր *a.* well curled, curly-haired; *–գեղեցիկ a.* very pretty, graceful, charming; *–գնաց a.* light-footed, nimble; *–գոյն ad.* very well; *–գործութիւն s.* great deed, achievement, exploit, feat; *–գօտի a.* having the clothes well tucked up, or well girdled round the body, agile, brisk, active, alert, lithe.

Քաջագործեմ *a.* well or carefully cultivated; *–գէտ a.* watching, looking well over; *–գիպութիւ s.* opportunity; *–ի ad.* opportunely, at the proper time.

Քաջազարմ, *–զգի*, &c. S. Քաջատոհմ, &c.; *–զէկ a.* well warned, very clear, plain, evident; *–զէն a.* well armed; *այր –*, man at arms; *–զինեալ* S. Քաջազուն; *–զուարթ, –զուարճ a.* flourishing, full-blown; cheerful, brisk, joyous, merry-looking; *–զուգութ s.* well proportion; *–զուն, զնոյ· զունք, զանց a.* noble, valiant; *s.* hero; *–զօր a.* very strong, powerful, mighty; *–զօրութ s.* vigour, valour, power.

Քաջաթոյր *a.* of a fine colour; *–թուխ a.* very dark, as black as ebony; *–հերք*, raven locks; *–թռիչ a.* soaring very high. [dustrious.

Քաջաժիր *a.* very active, quick, in-

*Քաջալ *a.* bald, hairless.

Քաջալանջ *a.* high-breasted, broad-breasted, robust, intrepid; *–լաւ a.* very good, excellent, honest, upright; *– այր*, honest man; *–լաւութիւն s.* excellence, probity, honesty; *–լեզու a.* fluent, eloquent; *–լեր a.* encouraging, inspiriting; *– լինել, –ս մատուցանել, տալ*, to rouse the courage, to give heart to, to inspirit; S. Քաջալերեմ; *–ս առնուլ*, to pluck up courage, to take heart, to cheer up; *–լերական a.* exhortative, encouraging; *–լերեմ, ե– ցի va.* to encourage, to give courage, to animate, to reanimate, to invigorate, to incite, to embolden, to cheer up; *–լերիմ vn.* to take courage, to be inspirited; *–լերեայց*, courage! be courageous, take heart, don't be disheartened, cheer up! *–լերիչ a.* encouraging; *–լերութիւն s.* encouragement, exhortation, comfort; courage; *–լուր a.* attentive, mindful, docile, meek.

Քաջախառնութիւն *s.* temperature; good temper; *–խնամող* S. Բարեխնամ; *–խոհ a.* judicious, wise, prudent; *–խոտ*

a. abounding in grass or fodder; *-խոր-հուրդ a.* giving or suggesting good counsel, wise; *-խորհրդութիւն s.* good sense, wisdom, prudence; *-խօս*, &c. S. *Բաղաբան*, &c.

Բաղաճաճանչ a. well blossomed, adorned or ornamented with pretty flowers, full-blown, flourishing; *-ճանաչեալ a.* well known; well versed, expert; *-ճառ a.* well timbered, abounding in woods; *-ճեր a.* enjoying a vigorous old age; *-ճերութիւն s.* a prosperous or happy old age; *-ճնութիւն s.* the having many children; fecundity, fruitfulness; *-ճնունդ a.* having many children, prolific, fecund; fruitful, rich, fertile.

Բաղակազմ a. well prepared, dressed; strong constitutioned; *-կահութիւն s.* good furniture; strong or iron constitution; *-կալ a.* possessed, demoniacal; *-կարգ a.* well ordered, regulated, disposed; *-կարգութիւն s.* good order, nice disposition; *-կարճրատգոյն* S. *Անպարուելի*; *-կերպ a.* sightly, comely, handsome; *-կերպութիւն s.* sightliness, comeliness; *-կիրթ a.* well disciplined, educated, instructed, versed or exercised; *-կորով a.* very robust, vigorous, valorous; S. *Բաղաձիգ*; *-կուռ a.* very solid, well beaten or hammered; *-կրօն a.* very religious.

Բաղահաճոյ a. very pleasant, most agreeable; *-հայեաց a.* sharp-eyed, acute-looking; *-հայր* S. *Հօրամոյն*; *-հանճար a.* very talented, full of intelligence, witty; *-հասակ a.* of lofty stature, tall, well-shaped; *-հասկ a.* well-eared; fertile in grain; *-հաս a.* very sharp, keen, edged; *-հաւ s. zool.* ibis; *-հաւատ a.* very faithful; most confiding; *-հաւատութիւն s.* great faith; *-հմուտ a.* very erudite, well versed, skilful, very learned; *s.* bachelor; *-գիտուէց*, bachelor of sciences; *- լինել խմիք*, to be well acquainted with, to be a connoisseur in, to know thoroughly; *-հմտութիւն s.* vast erudition, great knowledge; *- գպրութէց*, baccalaureate of sciences; *-հնար a.* very clever, ingenious, witty; *- լինել*, to task one's ingenuity, to set one's wits to, to exert or strain oneself; *-հնչող a.* loud, resounding, very sonorous, canorous; *-հոգի a.* lively, courageous, resolute, determined; *-հող a.* fertile, rich; *-հով a.* very cool, very agreeable, fresh; *-հոտ a.* sweet-smelling, pleasant, balmy, odoriferous; *- լինել*, to have an agreeable odour; *-հոտութիւն s.* sweet smell, scent, perfume.

Բաղաձայն a. sweet-voiced, euphonic, harmonious, sonorous, resonant; *-ձայնութիւն s.* powerful or agreeable voice; euphony, harmony; *-ձի a.* well-horsed, mounted on a good horse; skilful in horsemanship; *-ձիգ a.* holding well, dexterous, clever; well-bent.

Բաղաղեղն a. having a strong bow; skilful in archery.

Բաղամանկութիւն s. fortune to have good children; *-մասն a.* lucky, happy; *-մասնութիւն s.* fortune, prosperity, felicity; *-մասն a.* skilful in playing (music); *-մարմին a.* endowed with strength, vigorous, strong, robust; *-մարտ* or *մարտիկ a. s.* warlike, martial, brave soldier; *-մարտութիւն s.* bravery, valour; *-միտ a.* sharp-witted, very intelligent, full of wit; *-մուխ a.* very shrewd; *- լինել*, to penetrate; *-մտութիւն s.* sharp-mindedness, genius, intelligence, sagacity.

Բաղայաղթ a. victorious, bright, signal; *s.* famous conqueror; *-յայտ a.* very clear, plain, very evident, obvious; *- առնել*, to throw light on, to clear up, to bring to light, to put in evidence; *- լինել*, to be as plain as day, to be quite evident; *-յանդուգն a.* very bold, most audacious or daring, hardy, dauntless; *ad.* boldly, daringly, hardily; *-յարմար a.* very suitable, becoming, very fit or proper, apt, appropriate; *-յարմարութիւն s.* fitness, aptitude, right proportion; adaptability; harmony; *-յոյս a.* full of hope, well secured, in good hopes, full of faith or reliance; *-յուշ a.* endowed with a good memory; *-յուսութիւն s.* great hope or assurance; *-յօժար a.* well disposed, very willing, very diligent.

Բաղանամ, ացայ vn. to set forth one's value or worth, to make oneself known, to shew one's courage or energy, to exert one's abilities, to excel; *-հոգեմ a.* well membered, strong-limbed, well-shaped; *-հռչակ a.* highly renowned, far-famed, celebrated, very famous; *-հռչակութիւն s.* renown, celebrity.

Բաղատաճար *a.* abounding in cattles, full of cattle; **-պատրաստ** *a.* quite ready; **-սիրտ** S. Քերթողահոգ; **-սիրտ** *ad.* bravely, courageously, valiantly, stoutly, resolutely; **-պինդ** *a.* very solid, firm, constant; strong, robust, vigorous; *ad.* stoutly, strongly, vigorously; **-պինդութիւն** *s.* solidity, firmness; vigour, sustained effort, unflagging force; **-պտղութիւն** *s.* fertility, fruitfulness, abundance; **-պտուղ** *a.* producing much or good fruits, abundant, fertile, fruitful. [water, irriguous.

Բաղաջուր *a.* abounding in good

Բաղատատ *a.* very abundant; generous, liberal; **-ռնաբար** *ad.* like a valiant man, gallantly, valiantly; **-ողջ** *a.* very healthy, of good constitution, sound of body, in perfect health; **- լինել**, to be well, to enjoy health; **- ողջութիւն** *s.* good health, soundness of body, plumpness; **-ոյժ** *a.* in the full vigour of youth, in the springtime of life, lively, brisk, vivacious, vigorous; **-ոս** *a.* learning with facility, very intelligent.

Բաղասեւ *a.* very black; **-սէր** *a.* loving truly; **-սիրտ** *a.* stout-hearted, courageous, intrepid, fearless; *ad.* courageously; **-սլաց -սլացիկ** *a.* swiftly pouncing or springing on; **-սնուցիչ** *s.* good nurture or education; **-սնունդ** *a.* well nurtured or brought up; **-սուր** *a.* very pointed, very cutting; **-ստուէր** *a.* shadowy, well shaded, umbrageous; **-սրունգ** *a.* well-legged, strong-limbed; **-սրտեմ, եցի, -սրտիմ, եցայ** *vn.* to take courage, to be animated; **-սրտութիւն** *s.* courage, stout-hartedness, intrepidity.

Բաղավազիկ *a.* light- or swift-footed; **-վայելուչ** *a.* very suitable, very decent; very elegant, handsome, charming; **-վարժ** *a.* well exercised, well instructed, expert, highly versed in; *s.* licentiate; **- օրէնագիտութիւն**. licentiate in law; **-վարժութիւն** *s.* great exercise, great practice; licentiate's degree.

Բաղատես or **աւսիկ** *a.* far-seeing, far-sighted; *fig.* far-piercing; **-տեսութիւն** *s.* far-sightedness, sharp sight; **-տոհմ** or **տոհմիկ** *a.* high-born, of good birth, noble, illustrious; **-տոհմութիւն** *s.* high birth, nobility.

Բաղարի *a.* very brave, valiant, gallant, valorous, courageous; **-րշաւ** *a.* light-footed, running swiftly; **- լինել**, to run fast, to gallop; **-րուհաս** *a.* industrious, ingenious, clever, skilful; **-րութիւն** *s.* act of courage or valour, great bravery, prowess.

Բաղացուցանեմ *va.* to render courageous, brave, to inspire courage, to give heart, to reanimate, to revive.

Բաղաւէտ *a.* very brave, valiant, doughty.

Բաղափայլ *a.* very bright, brilliant, splendid, illustrious, superb; **-փառ** *a.* very glorious, majestic, magnificent; **-փառութիւն** *s.* majesty, magnificence; **-փոյթ** *a.* very diligent, active, very quick; **-փորձ** *a.* very experienced, most expert.

Բաղաքարոզ *a.* good preaching. [ous.

Բաղեան *a.* noble, high born, illustri-

Բաղեռաց *a.* well boiled, overheated.

Բաղերգող *a.* singing well, musical.

Բաղերկ *a.* abounding in games.

Բաղեփ *a.* well cooked, well done, done to a turn; **- առնել**, to cook well.

Բաղընթաց, -իկ *a.* nimble, light-footed, swift, quick; *s.* courier, express. [to understand, intelligible.

Բաղընկալ *a.* comprehensible, easy

Բաղընտիր *a.* choice, select, picked; **- զօրք**, choice troops, picked soldiers.

Բաղիկ *ad.* well, very well, properly, as it ought to be.

Բաղխմաց *a.* sharp-witted, acute.

Բաղողկոյզ *a.* well loaded with grapes; **- գինի**, generous wine.

Բաղողջութիւն S. **Բաղառողջութիւն**.

Բաղորդի *a.* having virtuous or illustrious children; good, dutiful. [ous.

Բաղորեաց *s. pl.* the brave, the valor-

Բաղորկոր *a.* gluttonous.

Բաղութիւն *s.* valour, courage, bravery, manhood, gallantry; stoutness, vigour, force; exploit, achievement, heroic acts; virtue, nobility, integrity; **-թեամբ** *ad.* bravely, manfully, stoutly, courageously, valiantly, valorously; **սուտ -**, true courage; **- ցուցանել**, to display courage; **- առնուլ**, to take heart, to cheer up.

Բաղուղեղ *a.* fine-branched.

Բաղունակութիւն *s.* dexterity.

Բաղուշ, -եղ, աց *a.* very intelligent, full of wit, ingenious; **- է մանուկդ**, there's good stuff in that boy; **-ութիւն** *s.* great intelligence, sharpness of wit, good, happy disposition.

Քաջուսումն s. well instructed, learned; fond of science; -ութիւն s. great learning, vast erudition, well grounded knowledge; fondness for science, learning well. [a. keeping well the rules.

Քաջօրէն ad. bravely, courageously;

Քառ, ից a. four.

Քառաբաժ or բաշխ a. divided in four parts; -գիր a. four-lettered; -գլուխ a. four-chaptered; four-headed; -դէմ, -դիմակ or դիմի a. four-faced, square; s. tetrahedron; -թեւ, -թեւեան a. four-winged; -թթուուկ s. chem. quatracide; -թի s. quadrireme; -թիւ a. s. four; -ժանի a. four-toothed, --tusked; -ծալ a. s. quarto, 4o. [ռակի.

Քառակ, այ a. s. four; -աբար S. Քա-

Քառականգնեայ or կանգուն a. of four cubits; -կարգեան a. having four strata, layers or tiers; -կերպ, -կերպեան a. having four forms; -կի ad. in four manners or ways; -կողմն, -կողմեան a. quadrilateral; square; -կուսեակ s. magic square; -կոյս S. Քառակուսի; -կուսեմ, եցի va. to square; -կուսի, սւոյ a. s. square; - արմատ, - root; - թուոյ, - of a number; -կուսումն s. geom. quadrature; - բոլորակի, quadrature or squaring of the circle; -հատոր a. four-volumed, in four volumes; -հոլով a. turning or rolling in four manners; ի - եղանակս տարւոյ, in all seasons; -ձետ a. four-tailed; -ձի a. drawn by four horses; -ձիք s. quadriga; -մանակ a. gr. tetrachronous; -մանեակ s. necklace, collar; -մասնեայ a. having four parts; -մեայ a. of four years, quadrennial; - ժամանակ, four years; -միլիոն s. quatrillon; -նիւ a. four-wheeled; -նիւթ or նիւթեայ a. composed of four matters or elements; -նկիւն a. quadrangular; s. tetragone; - վանաց, cloister; -նկիւնի a. having four angles, quadrangular; -շուրթն a. four-lipped, --pointed, --ended; -պատիկ a. quadruple; -պատկեմ, եցի va. to quadruple; -պատկութիւն s. quadruplication; -ռաջ or ջեայ a. divided in four branches (river).

Քառասայր, րեան or րի a. four-edged; -սնաթիւ a. forty; -սնակատար պահք s. lent; -սնահակ a. forty-eared; -սնալի s. forty-chorded or stringed; -սնամեայ, մէից, -մեան, մեանց a. quadragenarious; of forty years; -սնամեան s. age of forty years; -սնապահ a. keeping lent; -սնեակ, -սներեակ s. quarantine; -սնեայ a. forty; -սներորդ or սնորդ, աց a. fortieth; -ք s. lent; -սնեքեան or քին, նեցունց a. all the forty; -սնիցս ad. forty times; -սնորդական a. quadragesimal; -սնօր, ի s. forty days; -սնօրեայ, րէից a. of forty days; -սուն, սնից a. forty; Խք -ք, the forty martyrs of Sebaste; էր ամաց -սնից, he was forty years old; ամս երկու ու̄ -սնիւ, forty two years; քաղաքս ութ առ -սնիւք, forty eight cities; -սուն -սուն զպահքն լուծանել, to break the fast once in forty days.

Քառավանկ a. quadrisyllable; -վտակ a. of four streams; -տարրեան S. Քառանիւթ; -տեսակ S. Քառակերպ; -տեսիլ a. four-faced; -քայլ, -քեայ a. quadruped, four-footed, four-legged.

Քառեակ, եկի a. s. four; mus. fourth.

Քառեամ s. four years.

Քառեռակ s. dozen.

Քառերանգ a. four-coloured.

Քառիցս ad. four times.

Քառոն s. Gr. w. Charon (the ferryman of the Styx).

Քառոտանի a. s. quadruped.

Քառորդ, աց s. fourth; quarter, fourth part; quarter of an hour; *quadrant; - լուսնի. quarter; S. ժամ; -ութիւն s. ast. quadrature; chem. quartation.

Քառուղի s. cross, cross-ways.

Քառունակ a. four, containing four.

Քառսափ s. carsaph, a wind.

Քառօրեայ S. Չորեքօրեայ.

Քասիոպէ, Կասսիոպէ sf. Cassiope.

Քասղեւ s. Chisleu, the ninth month of the Hebrews.

Քստմնելի a. dreadful, horrible.

Քստմնեմ, եցի, -նիմ, եցայ vn. to be afraid greatly, to shudder with fear, to thrill with horror, to be horror-struck; -նեցուցանեմ va. to frighten, to startle, to scare, to dismay, to terrify; -նեցուցիչ a. frightful, terrific.

Քատակ, այ s. likeness, resemblance, conformity, form, proportion; -եմ, եցի va. to liken, to assimilate, to form, to proportion; -իմ vn. to resemble, to be conformable; -ութիւն S. Քատակ.

Քար, ի, իւ or ամբ. ինք, անց, ամբք s. stone; - պատուական, precious stone, jewel, gem; - դժոխային chem. infernal stone, caustic; - կրային, limestone; - ծանրակշիռ, ponderous, heavy spar, cawk; - մանրիկ, small stone,

pebble, gravel; *հարկանել -իւ, քար-կոծել -ամբք*, to stone, to lapidate, to stone to death; *հալածել -ամբք*, to pelt with stones; *չթողուլ, չձնաւ - ի -ի վերայ*, not to leave, not to remain one stone standing; *հարկանել զոտն ի -ի*, to strike the foot against a stone; *միով -ամբ զերկուս սպարսաքարել, (ը աջ եւ ը ահեակ յաջողել)*, to kill two birds with one stone; S. *Կաթն, Շար-ժեմ*, &c.

Քարաքլուր *s.* cragged rock, rough, steep rock; *-քոյս s.* rocella, alga tinctoria, lichen, cinereus terrestris, white moss; *-քուխ a.* flowing or springing forth from a rock; *-գագաթն, -գլուխ a.* craggy topped; *-գիր*, &c. S. *Վիմա-գիր*, &c.; *-գնաց a.* wandering among mountains, among rocks, in craggy places; *-գործ, ոց a.* stony, of stone, made of stone; *s.* S. *Քարակոփ*; *med.* gravel, stone; *-գէղ s.* mass of stones.

Քարագր, ի *s. Gr. w. zool.* plover, pluvialis, lapwing; or jaundice-bird, icterus, galbula.

Քարագրօշ, իկ S. *Քարակոփ*; *-ԹՈՂ* or *ԹՈՌՈՂ s.* stellion, newt; *-ժայռ* or *ժեռ, իկ s.* sharp rock, steep rock, crag: *a.* rough, rocky, craggy; *-լեառն s.* rocky mountain; *-լեառնակ s.* rocky hill; *-լից a.* full of stones, stony; *-առնել*, to fill or block up with stones; *-խաչ s.* stone-cross; *-խառն a.* mixed with stones; *-խիտ a.* abounding in stones; *-խուն s.* bdellium; *-ծեծ a.* pelted with stones, stoned, lapidated; *- պատառիլ*, to be stoned to death; *-ծէրպ s.* cavern, cave. [—trellis.

Քարակ, ոց *s. Gr. w.* vine-hedge,

Քարակարկառ *s.* heap of stones; *ad.* like a heap or pile of stones; *-կերտ a.* stone, built of stone; *- տուն*, stone-house; *-կիր s.* stone-carrier; S. *Քար-ուկիր*; *-կոյտ s.* heap of stones; *-կոշ-կոճ* S. *Քարածեծ*; *- առնել*, to stone, to lapidate; *-կոշտք s.* block of stone; precipice, ravine; *-կուռ, -կուփ, ոց a.* made or built of stone; *s.* stone-cutter, —mason; sculptor, carver; *-կոփուԹիւն s.* stone-cutter's calling or art; *-կտուր a.* cut from stone; steep, rugged; *-հա-ւած s. mech.* rail-guard, sweeper, fender; *-հաս, ոց s.* stone-cutter; pavior's beetle or rammer; *-ք* or *-հանք s.* quarry, stone-pit; *-հար, ի a. med.* troubled with the stone or gravel, nephritic; *-ձգուԹիւն s.* stone-throw; stoning, lapidation; *-ձգող* or *ձիգ a.* throwing stones; *-ձիգ լինել, -ձիգս առնել*, to fling or throw stones; *-ձիգ, ք s.* stone's throw; *-ձիւԹ s.* petroleum; *-ձկունք s.* ichthyolites.

Քարայ *s.* rock-salt, mineral-salt.

Քարամանն *s.* cross-shaped distaff.

Քարայատակ *a.* paved with stones; *s.* pavement; *-յարկ a.* stone-roofed; *-լին a.* stony.

Քարայր, ից *s.* grotto, cave, cavern.

Քարանամ, ացայ *vn.* to turn to or become stone, to be changed into stone, to be petrified; *fig.* to be stoned, hardened, obdurate.

Քարանձաւ S. *Քարայր* & *Քարաժայռ*; *-ամուտ a.* dwelling in a grotto.

Քարանման *a.* stone-like.

Քարանոսխ *s. bot.* wild-mint, pennywort; bird's-foot-trefoil. [stone-work.

Քարաշէն S. *Քարակերտ*; *-շինուԹիւն s.*

Քարաւորաշտ, իկ *s.* stone-worshipper, idolater; *-ուԹիւն s.* stone-worship, idolatry; *-պատուար a.* stone-walled, fortified; *s.* stone-wall.

Քարաքարգ *a.* ground between stones.

Քարասերմիկ *s. bot.* lithospermum, cromil, stone-crop, gold-moss; *-սիրտ a.* stone-hearted, flinty-—, hard-—, obdurate; *-սրտիմ, եցայ vn.* to have a heart of flint, to be stony-hearted, cruel, obdurate.

Քարավաղ *s.* waterfall, cataract; *-վէժ a.* precipitated, fallen or thrown headlong; struck with a stone, stoned; *- առնել, արկանել*, to precipitate, to fling or hurl headlong; to stone, to cast stones; *- լինել*, to fling, cast or throw oneself headlong; *-վէժք* S. *ՔարածգուԹիւն*; *-վիժեմ, ժիմ* S. *Քարավէժ առնեմ, լինիմ*; *-վիժուԹիւն s.* precipitation, falling headlong; steep, precipice; *-վէժ առնեմ va.* to throw stones revengefully.

Քարացումն *s.* petrification; *-ցուցանեմ va.* to petrify, to turn into stone, to stone; *fig.* to harden, to obdurate.

Քարափն *s.* steepy side, bank or shore, precipice; *- ժայռին*, edge or verge of a rock.

Քարափոր S. *Վիմափոր*.

Քարաքաղ *a.* cleared from stones; *-քիս* S. *Քարաքուս*; *-քոս, ի s.* S. *Քարաքայր*; *med.* morphew; *-քուխ s.* cavern, grotto.

Քարբ, *ի s.* aspic, basilisk, cockatrice; *–ածնունդ a.* born of an aspic.

Քարբեհ *s. bot.* stone-break, saxifrage, alchemilla or lady's mantle.

Քարգոնական, **Քարգոնոսական** *a.* royal. [stony, stone.

Քարեայ, **Քարեղէն** *a.* made of stone,

Քարեկարկուտ *s.* hail of stones.

***Քարեղ** S. **Քարաձիւթ**.

Քարենաւ *s.* boat-shaped stone vase used by grape-pressers.

Քարեպարիսպ *s.* stone-wall.

Քարընդոստան *s.* stumbling-block, –stone; – *լինել*, to stumble over a stone, to trip, to stumble; *–եմ*, *եցի va.* to serve as a stumbling-block, to cause to stumble, fail or fall, to trip up, to supplant.

Քարընկէց, *կեցի a.* throwing, flinging or casting stones; *s.* balista, catapult; – *բարբառ. fig.* biting words; *իբր – մի*, a stone's cast or throw; – *առնել*, to precipitate; – *լինել*, to throw stones; *fig.* to fling at one; *–ումն s.* act of throwing stones, lapida-

Քարձակ, *ի s. zool.* gudgeon. [tion.

Քարձընդունիւն *s.* murmur, grum-

***Քարձու** *a.* stale. [bling, murmuring.

Քարիբդ, *ի s.* Charybdis.

Քարխուտ *s. bot.* the great consound; symphytum, solidago, golden rod; S. **Շամպնատակ**.

Քարծկեղ *s. med.* χηρίον, favus. [**Քոց**.

Քարկոթող *s.* obelisk, cippus; S. **Կո**

Քարկոծ *a.* stoned; – *առնել*, to stone; *–անք* S. **Քարկոծումն**; *–եմ va.* to stone, to lapidate, to kill by stoning; *–ումն* or *ուիւն s.* stoning, lapida-

Քարկուռ *s.* stone-cutter. [tion.

Քարկոփ S. **Քարակոփ**.

Քարհատ, *ի s.* stone-cutter's or quarry-man's pick.

Քարձ, *ից a.* thin-bearded; *–ագին a.* beardless; *–ուկ* S. **Քարձ**.

Քարձիկ *s.* bird's crop, maw, craw.

***Քարձին** *s.* wild pear.

***Քարմաղ** *s.* wire sieve for gravel.

Քարմանդամանկ *s.* litharge; S. **Մարգամանկ**.

Քարշ S. **Քարշումն**; *ի –*, *ըստ – ad.* trailingly, creepingly; *ըստ* or *ի – ածել*, *առկանել*, *ձգել*, to train, to trail, to draggle, to drag or draw along; *ի – գնալ*, to crawl, to creep in the belly.

Քարշած, *ոյ*, **Քարշահետ** *s.* serpent's trail.

Քարշանք S. **Քարշումն**.

Քարշել, *եցի va.* to draw, to drag, to pull or haul about, to drag along, to lead away; – *յինքն*, to attract, to win, to gain or bring over; – *ըստ գետնի*, to drag on the ground; – *առ դատաւորն*, to lead or drag before the judge, to bring to justice; *յարտասուս –*, to stir to pity, to affect, to move; – *զոք fig.* to defame, to slander, to bite; *–իմ vn.* to be led, drawn, dragged, trailed; – *ըստ երկիր*, to crawl along on the ground, to creep; – *ըստ փոշի*, to be dragged along in the dust.

Քարշողական *a.* attractive.

Քարշումն *s.* attraction, act of drawing to, dragging or drawing along.

Քարոզ, *ից* or *ոյ s.* herald, crier; preacher; musician; preach, sermon; – *լինել*, *կարգալ*, to announce, to publish, to herald, to proclaim; – *ասել*, to preach, to make or to preach a sermon.

Քարոզակ, *ի s.* caduceus, wand; Aaron's rod; *–ան a.* preaching; *–ն s.* proclamer, herald; *–ից s.* fellow-preacher.

Քարոզեմ, *եցի va.* to herald, to proclaim by heralds, to announce publicly, to publish loudly, to cry; to preach; *թագաւոր –*, to proclaim king; – *յանապատի*, to preach in the desert; – *օրինակաւ անձին*, to practise what one preaches, to be the first to set an example to others.

Քարոզիչ *s.* herald, crier; promulgator; preacher; missionary, missioner.

Քարոզութիւն *s.* act of proclaiming, of publishing by means of heralds, promulgation; preaching; mission.

Քարոս S. **Կարոս**. [porum.

Քարոսկր *s.* ossa petrosa, ossa tem-

Քարոսպ *s.* stone-wall.

Քարուսակ *a.* infamous, disparaged, disgraced, blasted; – *կալ*, to bear, to pocket an affront, to put up with an insult, to behave in an infamous manner, to behave brutally, filthily; *–աշխութիւն*, *–անք s.* ill treatment, outrage, dishonour, brand or stigma, infamy, disgrace, opprobrium, turpitude, crime.

Քարուկ *s.* small stone, pebble.

Քարուկեր *s.* (wall of) cemented stones; *a.* S. **Տուն**.

Քարուսեայ *s. Pers. w.* yellow amber.

Քարուտ, ից a. full of stones, rough, [stony.
Քարուքարաց S. *Քարհատ.*
Քարսոն or *Կարսոն s. bot.* parsley.
Քարկատեմ, եցի va. to hack or hew to pieces, to kill.
Քարտ, ից, -էզ, իզաց, -էին, էնի, -էս, իտաց s. Gr. w. card, paper, parchment; cartoon, pasteboard; letter; book.
Քարտուղար, աց s. secretary; chancellor; *-անոց s.* secretary's office; *-ութիւն s.* secretaryship. [(ՔՎ).
Քարքաշ s. mus. an Armenian note
Քացախ, ոյ s. vinegar; acid; *Համեմատուր -,* aromatic vinegar.
Քացախաթան s. oxymel; *-ման s.* vinegar-cruet; *-ային a.* acetic; *-չափ, ի s.* acetimeter; *-վաճառ s.* vinegar-maker, -seller.
Քացախեմ, եցի, -եցուցանեմ va. to sour, to render sour or acidic.
Քացախիկ s. chem. acetine.
Քացախիմ vn. to taste acid, to turn sour, acid, sharp.
Քացախութիւն s. acidity, sourness.
Քացախուտ a. acetous, acid, pungent; *fig.* corrupt, spoiled; * *s.* stewed fruit.
Քացխակ, ի s. chem. acetate.
Քաւ conj. not, no, never, not at all; *int.* away with! go along! fye! for shame! *pr.* without, besides, except; *- յինէն,* far be it from me, God save me! *- լեցի ինձ ի Տեառնէ,* God preserve me! *- քեզ, - լեցի, - մի լեցի,* no! God forbid! *- լեցի քեզ,* far be such thoughts from thee; *- լեցի մեզ,* we will not, we don't like; *- ի մէնջ,* God preserve us, God save us; *ծո անդր, - լեցի,* oh! never! fye! fye upon it!
Քաւարան s. place or instrument of expiation; purgatory; * catafalco; *-ըար* S. *Քաւիչ.*
Քաւդ, ից s. astrological trifles.
Քաւդեայ, դէից s. magian, magician, wizard; *-դէական a.* magical; *-դէուէ s.* magic; astrology.
Քաւեմ, եցի va. to expiate, to atone for; to justify; to propitiate, to satisfy, to conciliate, to render favorable or propitious; *Աստ, քաւեա զիս զմեղս. ևորս,* God, be merciful to me, a sinner; *քաւեալ եմ ես,* I am innocent.
Քաւիլարինէ s. zool. lynx.
Քաւիչ a. expiatory, propitiatory; *- լինել,* to expiate.
Քաւութիւն s. expiation, atonement, pardon, propitiation; - or *սեղան -է,* libation; propitiatory; *զոհ -ութէ,* sin-offering; *-աբեր a.* expiatory.
Քաւչայեա, &c. S. *Քահանայապետ.*
Քափուր, ի s. camphor; *bot.* -tree.
Քափրախառն a. camphorate.
Քաքար, ից s. cake, bun, pastry, wafer, simnel, hearth-cake.
Քեզէն, Քեզմէ ad. of or by thyself; *pr.* thou alone.
Քեծ a. faint, weak, languid.
Քեղաճարու s. bot. oreoselinum, mountain-parsley; chærophyllum, sweet-fern, chervil.
Քեղանամ, ացայ vn. to govern, to be at the helm, to steer. [man, helmsman.
Քեղանաւոր, ից a. steered; *s.* steers-
Քեղաւոր a. furnished with a rudder.
Քեղի, ղոյ, ղեաց s. mar. rudder, helm, tiller; *- կառաց,* pole, carriage-
Քեղոյ սերմ S. *Կապնգեղ.* [pole, shaft.
Քեմին S. *Զաման.*
Քեմխտական a. leathern, parchment.
Քեմխտապատ a. covered with leather. [rocco leather.
Քեմխտայ, մխտոյ s. leather, Mo-
Քենայր, Քենեկալ s. brother-in-law (sister-in-law's husband). [sister).
Քենի, նեաց sf. sister-in-law (wife's
Քեռադուստր sf. niece (sister's daughter). [ter's husband).
Քեռայր, տուն s. brother-in-law (sis-
Քեռէկին sf. maternal uncle's wife.
Քեռի, ուոյ, ուեաց s. uncle (mother's brother).
Քեռորդեակ, -կի s. nephew.
Քեռոյ, ի s. Ar. w. letter, writing.
Քեսուրացին, -կան a. born of, or descended from Keturah.
Քերած, ոյ s. shaving, planing, scraping, smoothing; *-ոյ, ից a.* scratched out, scraped, polished.
Քերական s. grammarian; grammar; * spelling-book, primer; *-ական a.* grammatical; *-ութիւն s.* grammar; *-օրէն ad.* grammatically.
Քերանք s. act of scraping, scratching or rubbing off; *med.* abrasion; S. *Քերդած,* &c. S. *Քերճած.* [*Քերիչ.*
Քերեթեին s. H. w. cherethim, archers, bowmen.
Քերեմ, եցի va. to erase, to scratch out; to scrape, to scratch, to grate, to graze, to rasp, to plane, to polish; to rub the skin off, to excoriate, to flay, to lacerate, to torture; to take away,

to remove, to annul; to engrave, to inscribe, to write; – առ., to graze, to touch slightly; – առ ափամերք, to skirt, to coast along, to keep close to the shore; – զափամերք *mar.* to go terra a terra, to sail along the coast; զամօթն ի բաց –, to lay aside all sense of shame; S. Ընչք.

Քերթած, ացի S. Քերթուած.

Քերթեմ, եցի *va.* to flay, to strip, to excoriate, to peel off: to make, to compose, to write; to versify, to poetize. [grammarian.

Քերթող, ացի *s.* poet; philologer;

Քերթողաբանեմ, եցի *vn.* to speak or write like a poet, to poetize, to versify; –բար *ad.* poetically; –կան *a.* poetical; grammatical; զգաւառաբթիւն –, poetical license; –հայր *s.* prince or father of poets, of grammarians.

Քերթողութիւն S. Քերթուած.

Քերթողուհի *sf.* poetess.

Քերթուած, ոց, Քերթութիւն *s.* poetry, poem, verse; grammar.

Քերիչ *s.* scraper; rasp, grater, eraser; rake; plane; planer, polisher; iron-harrows, combs or hooks of iron, instruments of torture; – ձիոց, currycomb; – շաքարի, sugar-rasp.

Քերծէ, ոյ *s.* grey hound.

Քերծեմ, եցի, Քերծուտ, ծի, քերծ *va.* to strip off, to peel, to bark, to pare; to shave.

Քերոբ, Քերովբէ, էից, –է, էից, –իմ, աց, Քերուբ, էից *s.* cherub, *pl.* cherubim.

Քերովբէական *a.* cherubic. [im.

Քերոց S. Քերիչ. [rasping.

Քերուած, ոց *s.* scratch; scraping,

Քերումն *s.* scratching, scraping; excoriation. [insula, (Crimea).

Քերսոն, ի *s. Gr. w.* chersonese, pen-

Քերքեմ, եցի *va.* to drive away, to repulse. [–իմ *vn.* to be wounded.

Քերքէքեմ, եցի *va.* to gall, to wound;

Քերքէք or **էս** *s. bot.* acorus, sweet-rush, –cane.

Քից *a.* detached, divided, separated.

Քիցեմ, եցի *va.* to detach, to separate, to extrange, to remove, to take away; – ի սահնէ զորթն, – զմանուկն ի կաթնէն սովորուէ, to wean; – զսիրտ ՛ից, ի հիւսուածոց, to wean or detach one's heart from worldly matters.

Քիցումն *s.* detachment, separation.

Քէքումն *s.* horse laugh, loud lough.

Քէքուրտ *s.* belching, eructation.

Քէքտամ *vn.* to belch, to eruct.

Քէ *s.* omega, end.

Քէնի, քինու *s.* rancour, inveterato hate, spite, ill-will, resentment; revenge; ի – վրիժուց, out of or from hatred; – պահել, ի –ս մնանել, to bear or owe a grudge, to bear malice or ill-will, to bear hard; – ի մաի ունել, to keep alive resentment for an injury; – ունել ընդ ումեք, to have a grudge or spite against; հանել զվրէժ քինու, խնդրել ընդ վրիժուց, to be revenged, to revenge oneself.

***Քէնի** *sf.* female of domestic animals, she-cat, bitch, &c.

Քէշ, էից *s. Pers. w.* sect; –ակարկատ *a. s.* sectarian.

Քէտան *s.* flax, linen; –ազգեստ *a.* wearing a linen cloth; –եայ *a.* flaxen, linen. [առնուլ զ–, to take –.

Քէթախոտ *s.* snuff; տուփ –ոյ, –box;

Քէթանոց *s.* oil-filter.

Քէթափոլք *s.* nostrils.

Քէհէթ *s.* flaxen cord.

Քէհր, ոյ *s.* flower end of fruits.

Քէթէվիք *s.* winking, blinking of the eye; twinkling, trice.

Քէթէմ, եցի *vn.* to winkle, to twinkle, to wink, to blink; ի – ական, in a twinkling, in a trice, in no time, as if by magic; արագագոյն քան զքէթէել մի ական, swifter than lightning.

Քէթուման, Քէթիթ S. Քէթէվիք.

Քէոց S. Կպղով.

Քէուեմ, եցի *va.* to louse; to flea.

Քիթ, քթից *s.* nose; – վհնդանէից, snout, muzzle; մեծ, փոքր, սրածայր, շրջեալ, տափակ –, a large, big or bottle, little, pointed, turned up, snub or flat nose; զ–ս ի վեր տանել, to turn up the nose, to look scornful, haughty; այսրէն ընդ –ան դառնալ, to get into the nose, to go the wrong way in swallowing.

Քիչ, քչի, քչաւ *s.* space between the tips of the thumb & forefinger; – or

Քիչ *s.* detractor, slanderer, traducer, informer; spy.

Քիլոս, ի, իւ *s. Gr. w.* aliment, food.

Քիմեռա *s. Gr. w.* chimera.

Քիմեռաոն *s. Gr. w.* frigid zone.

Քիմիա *s. Gr.* or *Ar. w.* chemistry; alchymy; S. Տարրաբանութիւն, &c.

Քիմք, քմից *s.* palate; *fig.* liking, caprice, fancy; ըստ քմից, by whim, humorously, capriciously, fantastically;

ի քմայ, according to one's fancy, liking, &c.; *ընդ քիմն ժպտիլ*, to laugh constrainedly, from the teeth outward; *լեզու նորա ի քիմն իւր կցեցաւ*, his tongue clove to his palate.

Փինաթոգոյց *a.* rancorous, spiteful; **-խնդիր** *a.* revengeful, vindictive, malevolent; **- լինել, ելանել**, to revenge oneself; **- եղեւ մահու նորա**, he revenged his death; **-խնդրուԹիւն** *s.* revenge, vengeance; **-կալուԹիւն** *s.* harbouring revenge or rancour; **-ող, -ոյց**, &c. S. **Փինախնդիր**, &c.

Փինամ, Փինանամ, ացայ *vn.* to bear a grudge, to nourish hate, to resent.

Փինայոյզ S. **Փինախնդիր**; **-պահ** *a.* harbouring resentment for an injury, resentful, rancorous; **-պահուԹիւն** *s.* resentment, remembrance of an injury, spite, ill-will; **-որ** *a.* hate-breathing; **-ոորուԹիւն** or [cour.

Փինուիւ *s.* resentment, hatred, ran-

Փիչ *a. Pers. w.* few, some, S. **Սակաւ**.

Փիս, քարոյ *s.* kind of chalk or whiting.

Փիտաւն, մանր *s. bot.* wood- or heath-pease, ervum, orobus, bitter vetch, fitch.

Փխտա, քատոյ *s.* awn, beard of corn.

Փխրուն, քրտան, տաժե. տունք or **տինք, տանց** *s.* perspiration, sweat; *fig.* fatigue, labour, hard work, toil, hardship; **- մահու**, death-sweat, perspiration preceding death; **առատ, կծու, դարշահոտ, ԹԹոտ -**, copious, acrid, fetid, sour or unpleasant perspiration; **ը - մտանել** or **հարկանել, ի քրտան լինել**, to sweat, to perspire, to transpire, to be all in a perspiration; **ի քրտունս համակիլ, ողողիլ յատիս քրտուն**, to be all over in a sweat, to be bathed in perspiration; **քրտամբք երես աց հայԹայԹել զկեանս**, to earn one's bread or livelihood by the sweat of one's brow; **հարայ ը - ցուրտ**, I fell into a cold sweat; **- ցուրտ ելանդամանն ի ձեռն էր**, a cold sweat ran from all his members; S. **Սպաժոյժ, ԹաԹափիմ**.

Փիւռ, քուռ, քուռաւ *s.* eaves-lath, penthouse, cornice; **- ատն**, eaves of a house; **- քարայրի**, entrance to a cavern, mouth of a cave; **ը քուռաւ**, *Փիւռ S. Յոտ.* [under cover, sheltered.

Փլաչափ *s.* measure, distance between tips of thumb & forefinger extended; span.

Փնջինք *s.* caresses, fondling, endearment, coaxing, fawning; wooing, court, courtship, gallantry; **ածել ի -նս**, to tame, to domesticate, to familiarize; **դալ ի -նս**, to grow tame, to be tamed; **-նս ասել, ի -նս հարկանել** S.

Փնջնաբան *a.* sweet-spoken. [**Փնջնիմ**.

Փնջնի *a.* caressing, affectionate, coaxing, flattering; wooing, courting.

Փնջնիմ, եցայ *vn.* to endeavour to please, to affect, to caress, to flatter, to fondle; to court, to woo, to pay one's court to, * to go a courting.

ՓնջնուԹիւն or **ուԹիւն** *s.* S. **Փնջինք**; flattery, affected airs, adulation.

Փոսաւ, աց *s.* wedge, ingot.

Փղամիդ, աց or **միդաց** *s. Gr. w.* chlamys, mantle, cloak.

Փղանցաւոր *a.* bordered, hemmed, fringed, edged, trimmed.

Փղանգք, ցից *s.* skirt of a cloak, lappet of a coat, border, tail; fringe, trimming.

Փչքռեմ, էցի *va.* to tear, to rend, to tear in pieces, to reduce in tatters.

Փոխաբերդ, -խորժ *a.* pleasant, agreeable. [watch.

Փմին *s. Pers. w.* watch, ambush; *a.* in

Փմծաղեմ *va.* to quiz, to laugh at.

Փնաչից *a.* sleepy, overcome with sleep

Փնած, -եայ *a.* S. **Փնէած**; **-ու** *a.* sleep-begetting, somniferous, soporific; **- դեղ**, narcotic, opiate.

Փնակից լինիմ *vn.* to sleep together.

Փնահաւատ, աց *a.* sleepless; **-ուԹիւն** *s.* sleeplessness; **-զջող** *a.* sleep-walking; *s.* somnambulist; **-զջողուԹիւն** *s.* sleep-walking, somnambulism; **-ակր** *a.* fond of sleep, drowsy, sleepy.

Փնար, աց or **ից** *s.* lyre; viol, harp; *ast.* Lyra; **- հարկանել**, to play on or sound the lyre.

Փնարահան *a.* lyrical; **- քերԹողուԹի**, lyric poetry. [lyre-playing.

Փնարահար, աց *s.* lyrist; **-ուԹիւն** *s.*

Փնարաձայն *a.* sweet-toned.

Փնարան *s.* bed, couch, sleeping-room, dormitory; *fig.* grave, tomb; **- մանկան**, crib, cradle. [ing awake.

Փնարգել *a.* hindering sleep, keep-

Փնարերգ, -ակ, աց *a.* lyrical; *s.* lyric author or poet; **-ուԹիւն** *s.* lyrics, lyric poetry. [fruit).

Փնարուկ *s. bot.* cucio-fora? cuci (the

Փնեայ, Փնէած, էից *a.* sleepy, drow-

*Փնէլք S. Քունք. [sy; lethargic.

ՓնէուԹիւն *s.* sleepiness, drowsiness,

lethargy ; - *մահաքուն*, trance, lethargic sleep. [whilst eating.

Քնթմթամ *vn.* to move nose & mouth

Քնթռնեցուցանեմ *va.* to move the muzzle about.

Քնթռնոց *s.* folds of serpents; rings or wrinkles in the elephant's trunk.

Քնին *s.* examination; *ի - առնուլ*, to examine, to consider, to ponder; to argue, to discuss; *ի - գալ*, to be examined, criticized; *ի - արկանել, մտա- նել, լինել*, to examine, to study, to criticize.

Քննաբան *s.* critic, censor; *-ական a.* critical; *-եմ, հցի va.* to criticize, to censure; *-ուլթի s.* criticism, censure; *-խնդիր a.* investigating, making researches, seeking inquisitively; *- աբասող*, fault-finder; *-խօսուլթի s.* criticism; S. *Քնազնուլթիւն*; *-ական a.* of examination ; *-ակից a.* examining together; *յոյզ լինիմ, խնդրեմ va.* to make a diligent search, to investigate, to make researches; *-ասէր a.* fond of examination, desirous or eager to know how, curious; *-ասիրուլթի s.* passion for research, desire of information, curiosity.

Քննեմ, *հցի va.* to examine, to study, to investigate, to discuss; to censure, to control; to meditate, to consider, to think; S. *Տեզեկապղն*; *-իմ vn.* to be examined, to undergo an examen.

Քննիչ *s.* examiner; inquisitor; controller; fault-finder; critic; *- գրոց*, censor.

Քննոդուլթի or **Քննուլթի** *s.* examination; research, discussion; inquiry, inquest, inquisition; control; thorough investigation; *- խղճի*, self-examination; *ի - մտանել*, to examine; *ը -ի անցանել*, to pass the censorship; *ընդ -ի արկանել*, to examine, to control; to criticize, to censure.

Քննումն *s.* examination.

Քնու, -ւ S. **Քնէած**.

Քնցաւեմ S. **Քծնիմ**.

Քնցէղ *s.* clod, glebe, lump of earth; *fig.* obscene word or jest.

Քնքշական *a.* delicate, soft.

Քնքշամ S. **Քնքշեմ**.

Քնքշանք *s.* pretty ways, mincing manner, smirking, prettiness, nicety, daintiness; caress, endearment, fondling.

Քնքշեմ, հցի *vn.* to smirk, to be treated delicately, to cuddle or indulge oneself, to be nice, dainty, to give oneself airs; *-ացուցանեմ va.* to render delicate, to pamper, to pet, to fondle, to coddle, to make much of.

Քնքչիմ S. **Քնքշեմ**.

Քնքուշ *a.* delicate, tender, soft, morbid, pretty, darling, mincing; *s.* puss.

Քշեմ, հցի va. to chase, to drive away or out, to expel.

Քշոց, ոց *s.* fly-flap, fan; keshotz, flabellum, ringing-instrument agitated by the deacons during the Armenian & Greek Mass.

Քշտեմ, հցի va. to lop off, to trim, to prune; to cut, to retrench.

Քո, քոյ, քոյով *pron.* thy ; *a. poss.* thine; *Ինն եւ քո պատճառք ամ գաւոլ or կռուոյ*, « mine & thine » are the causes of all law-suits. [ers.

Քոթանակ, ոց *s.* cloth; cover; draw-

Քող, ոյ, ովք *s.* veil, cover; *- հարս- ականաց*, nuptial veil.

Քողաբորբ *s. gr.* amphimacer; *-զարդ a.* veiled, adorned with a veil; *-խըն- դրեմ va.* to discover, to unveil, to unmask; *-ծածուկ a.* concealed by a veil, veiled.

Քողակ *s.* sweet-gum.

Քողամեւեմ *va. fig.* to veil, to cloak, to shroud; *-ձիգ a.* veiled-headed, wearing a veil, veiled; *fig.* coy, shy, modest, timid; drawing the veil; *-զօա s. gr.* amphibrach; *-նոց s.* head-veil; *-սուզեմ, -ըկեմ, հցի va.* to veil, to conceal, to hide, to cover; *-ըկուլ s.* veiling or concealing.

Քողընկէց *a.* unveiled, bare-headed, brazen-faced, unblushing, shameless.

Քոյին *a. poss.* thy, thine.

Քոյնագործ *a.* made by thee or by thyself, thy; *-զէն a.* armed by thyself; *-կրօն a.* belonging to thy religion; *-հրամայն a.* ordered or imposed by thee or by thyself; *-նեւեմ a.* done, produced by thee; *-շունչ a.* inspired by thee; *-ջան a.* done with thy diligent care; *-սահեղծ a.* created by thee; *-տուր a.* given by thee. [ter; nun.

Քոյր, քեռ, քերթ, քորք, քերց *s.* sis-

Քոյրասիրիր, -ձիւ *s.* adopted sister; *-սէաց a.* hating one's sister.

Քոշքեմ, Քոշքոսեմ, հցի, -ամիմ, հ- ցայ vn. to scratch oneself, to stretch & yawn.

Քոռ, ից *s. H. w.* corus, bushel; strike.

Քոս, ոյ, ովք *s. med.* itch, scurf, scab.

Քոսաբոյս s. *bot.* scabious.

Քոսոտ, ոյ *a.* itchy, scurfy, scabby, scabbed; -իմ, եցայ *vn.* to be infected [with the itch.

Քոսոտութիւն S. Քոս.

Քովկթար, -ովթ, այ s. *H. w.* epistyle, [capital.

Քորեմ, եցի *va.* to scratch.

Քորեպիսկոպոս s. chorepiscopus, rural bishop, suffragan; -ութիւն s. dignity of a -, rural bishopric.

Քուականն *a.* cubic; -հարցութիւն s. cybomancy, indovination by means of cubes or dice; -ւոր *a.* eaved, furnished with an eaves-lath.

Քուեայ, Քուէ, էից s. *Gr. w.* cube, die; suffrage, vote, ball, ballot; տուփ քուէից, urn, ballot-box; միաբան քուէիւք, by an unanimous vote; - արկանել, տալ, ձգել, to vote, to ballot, to come to the vote, to poll.

Քուերորդի S. Քեռորդի.

Քուերք s. *pl.* sisters.

Քուղայ S. Կապիճ.

Քուէարկու, աց s. voter; -թիւն s. balloting, voting, ballot; գաղտնի -, vote by ballot; արդասիք -թէ, result of the poll; - խնդրել, to demand a poll; -թէ ընտրել, to elect by ballot; - առնել, to poll, to go to the poll; ներկայ լինել -թէ, to be present at the poll; մասնակից լինել -թէ, to take part in the ballot.

Քուէհամար, ի s. summing up of votes, counting of votes by ballot.

Քուղ, քղոյ s. tow, thread, string, yarn.

*Քուղայ s. wooden water-vessel, pail, bucket; *mech.* mill-hopper; - կաթին, milk-pail. [coarse language.

Քուճապ s. coarse or obscene word,

Քումայթ *a.* light, bay, chestnut.

Քուն, քնոյ, ով s. sleep, slumber, nap, rest, repose, pause; - մահու, sleep of death; քաղցր, անուշ, հանգիստ, խաղաղ, փրկաւէտ, կենսանորոգ -, soft, agreeable, tranquil, calm, healthy, refreshing slumber; թեթեւ, ընդհատ, անհանգիստ, յուզեալ or խռովեալ, դժնդակ, ծանր, վտանգաւոր, մահացու -, light, broken, agitated, troubled, hard, heavy, dangerous, mortal sleep; - or ի - լինել, երթալ, քնոյ տալ զանձն, to sleep, to go to sleep, to lie down, to repose; զքնով անկանիլ, ի - մտանել, to be overcome with sleep, to fall asleep; ննջել - յաւիտենից, to sleep the sleep that knows no waking; ի - առնել, to send to sleep; (յօրօրանի), to lull or rock to sleep; խոր ի - լինել, to be in a sound sleep, to sleep soundly; ճաշակել ըղձալցրութիւն քնոյ, to enjoy sleep; ի - գտանել զոք, to find a person asleep; խռովել, ընդհատել, խափանել զ-, to trouble, to disturb or break one's sleep, to awake, to rouse; իբրեւ - ընդ արթունս լինել, to be half asleep; հատանիլ քնոյ յաչաց, to lose one's sleep; - քաղցրանինջ հատեալ էր յարտեւանաց նր, calm sleep was unknown to him; փախեաւ յինէն -, sleep fled far from me; այս ի - տանի, that causes sleep; ընկղմեալ ի - թանձրութեան, buried in sleep, fast asleep; - հատեալ է յաչաց իմոց զցայգ եւ զցերեկ, I sleep neither night nor day, I am sleepless; S. Զարթնում, Ըննդոստ, Թօթափեմ, &c.

Քունեմ, եցի *vn.* to sleep, to repose, to take rest; to lie with, to sleep with a woman, to know her; - ընդ հարս, to sleep with one's fathers; -եցուցանեմ *va.* to send to sleep.

Քունք s. temple, side of the head.

Քուշանաբար *ad.* like the Tartars.

Քուշկէն s. deaconess' stole.

Քուշնայ, ի s. *Pers. w. bot.* bitter-vetch; S. Գինձ. [Ըմբիշ.

Քուշտընգիր or տնգուր *Pers. w.* S.

*Քուչօրիմ *vn.* to squat, to sit as fowls. [male sparrow-hawk.

Քուպիճ s. *zool.* musket-hawk, tarsel,

Քուռ S. Քոռ & Քուռակ.

Քուռաթ, ռիաթ or ռուլթ, ի s. leek.

Քուռակ, այ, Քուռի s. colt, foal; *sf.*

*Քուռնիթ s. rath or rare egg. [filly.

Քուսիթայ, իս s. monk's cap, cowl, capuche, hood, cuculla.

Քուրական *a.* sister's, sisterly.

Քուրայ, ից s. cupel, crucible; S.

Քուրասիրութի s. sisterly love. [Հալոց.

Քուրացում s. cupellation.

Քուրձ, քրձի s. hair-cloth, sack--; sack; - զգենուլ, to put on, or to wear hair-cloth. [priest.

Քուրմ, քրմաց s. heathen or pagan

Քուք, քքոյ s. scorpion, knotty cudgel, iron rod; *fig.* groan, moan, wail, sigh; -ամ, ացայ *vn.* to groan, to moan, to wail, to sigh heavily.

Քչփորիկ s. tooth-pick. [fetidness.

Քռահոտ s. offensive smell, stink,

Քռթենաւոր S. Խարազնազգեաց.

Քաի՛, քի, քաեաց *a.* fetid, stinking.

Քաոնեսոս *Gr. w.* S. **Քեքսոն**.

Քասուեմ դչոնս *va.* to knit one's brows, to be haughty.

Քասկ, ացս *s.* purse, little bag, satchel; pack, packet; – **արծաթեայ**, purse, flat-purse, money-bag, bill-case, portfolio; – **հասարակաց ունել**, to have the same, or a common purse.

Քասկածին *a.* bought very dear, at a high price; **–գործ** *s.* purse-maker, –seller; **–կալ, ացս** *s.* purser, agent, major-domo, steward; **–հատու, ացս** *s.* cut-purse, pick-pocket. [scent-bag.

Քասկիկ *s.* fob, small pocket; sachet;

Քսան, լից *a.* twenty; **–ակողմ** S. **Քսանանիստ**; **–ամեակ** or **–եմեակ, եկի** *s.* the twentieth year; **–ամեայ, մեկից, –ամեան, մենից** *a.* twenty years old; of twenty years; **–անիստ** *s.* icosahedron; **–անկիւն** *s.* icosigone; **–ապատիկ** *a. ad.* twenty times as much; **–եակ** *a. s.* a score of, about twenty ...; **–եմեան** S. **Քսանամեան**; **–երորդ, ացս** *a.* twentieth; **–եւհինգամեան** *a.* of twenty five years; **–եւութամեայ** *a.* of twenty eight years; **–եքեան, –եքեին, եցունց** *a. s.* all the twenty; **–լից** *ad.* twenty times; **–օրեայ** *a.* of twenty days, icosimeron.

Քսեմ, եցի *va.* to whisper, to make false or indiscret reports, to report, to tell tales, to detract, to intrigue, to denounce, to defame.

Քսեսա, լից *s. Gr. w.* sextary; pitcher, jar; measure of 12 bushels, or 2 English gallons; **–ուքի** S. **Քսուքիւն**.

Քսին *s.* plants, vegetables.

Քսիչ S. **Քսուս**. [fish.

Քսիւիւիկ *s. Gr. w.* xiphias, sword-

Քսիք քսեաց S. **Քսուքի**; **քսիս ման-ուսցանեմ** S. **Քսսեմ**. [S. **Քսուքի**.

Քսիմս S. **Քսուս**; **–եմ** S. **Քսեմ**; **–ուիչ**

Քսուս, ացս *a. s.* tale-bearer, informer, tell-tale, slanderer, backbiter; **–քիւն** *s.* tale-bearing, story, report, tale, delation, secret accusation.

Քսուկ *s. bot.* oxyacantha.

Քսսեմ, &c. S. **Քսեմ**, &c.

Քսսմնաձաձան *a.* mighty, roaring, awe-compelling (Ocean); **–գուշ** *a.* terrifying, striking with horror, making one's hair stand on end, horrible, fearful, awful.

Քսսմնելի S. **Քսսմնափուշ** & **Ընկալի**.

Քսսմնեմ, եցի, Քսսմնիմ, եցայ *vn.* to have one's hair stand on end, to feel the hair of one's head stand erect, to be horror-struck, to shudder with fear; **քսսմնեալ դիպայան քաշէ առիւծուն**, the lion bristled up his mane; S. **Հեր**.

Քսսմնեցուցանեմ *va.* to make one's hair stand on end, to cause to shiver, shudder, thrill with fear; to jar upon, to irritate the nerves.

Քսսմնուքիւն or **Քսսուքիւն** *s.* thrill, great dread, cold shiver or shudder of horror.

Քսփուս S. **Փսաքուս**.

Քրածեփ *s.* cement composed of powdered charcoal & clay.

Քրայ S. **Քուքայ**; **–ական** *a.* metallic, mineral; **–նիւթ**, metal, mineral, ore.

Քրեաս, լ S. **Կարաս**.

Քրէական *a.* S. **Քրայական**; criminal, enormous, horrible; – **մեղք, յանցանք**, high treason; – **մեռանք**, mine, galleys, place of detention for crimin-

Քրեքիքուր *a.* impure, foul, nasty. [als.

Քրթմնջանք S. **Քրթմնջիւն**.

Քրթմնջեմ, եցի *vn.* to murmur, to complain, to growl, to grumble, to mutter, to mumble; **–ջիւն, ջեան** *s.* murmur, complaint, grumbling, hum, growling, mumble; **–ջուղ** *a.* grumbling, growling, complaining, mumbling; **–ջումն** S. **Քրթմնջիւն**. [prasus.

Քրիսոպրաս, –ոս *s. Gr. w.* chryso-

Քրիստիանոս, ացս *Gr. w.* or

Քրիստոնեայ, նեից *a. s.* christian; **–նեաբար** *ad.* like a christian, christianly; – **կեալ**, to live –, to lead a life worthy of a christian; **–կան** *a.* christian; * *s.* catechism; **–նեանման** *a.* christian-like; **–նեասէր** *a.* fond of christians; **–նեացուցանեմ** *va.* to christianize, to make christian, to convert to christianity; **–նէութիւն** *s.* christianism, christianity; christendom.

ՔՐԻՍՏՈՍ, Քի, լ, իւ *s. Gr. w.* CHRIST, the Anointed, Jesus Christ, Messiah, the Saviour of the world; **սուտ –**, antechrist.

Քրիստոսաբար *ad.* like Jesus Christ; **–բեր** *a.* brought by the Saviour; **–գործ** *a.* made by J. C.; **–գունդ** *a.* assembled by J. C.; **–գաւան, լից** *a.* professing the faith of J. C., christian; **–դիր** *a.* established or ordered by J. C.; **–դրոշմ** *a.* signed by J. C., or with the sign of the Cross, or with Christ's name; **–զարդ** *a.* adorned by J. C.; **–**

ղէաց, եղիս, -ղէաս, իս a. bearing J. C. in one's soul, christian; *pn.* Christopher; *-ղէասեմ, եցի va.* to christen, to baptize, to make christian; *-ղօր a.* strengthened by J. C.; called to be a soldier of Christ; *-ծանօթ a.* having the knowledge of J. C., knowing J. C., christian; *-ծին af.* Christipara, Mother of Christ; *-կան a.* of J. C., belonging to J. C., Christ's; *- հաւատք,* christianity; *-կարգ* S. Քրիստոնեական; *-կեցեալ a.* saved by J. C.; *-կիր* S. Քրիստոսազգեաց; *-կոչ a.* called or invited by J. C.; *-կրօն* S. Քրիստոնէական; living like a christian; *-հաճոյ a.* pleasing or agreeable to J. C.; *-ձիր* S. Քրիստոսատուր; *-մարտ a.* waring against J. C., antichristian; *-մարտութիւն s.* war against J. C.; the denying the divinity of Christ; *-մեծար a.* honoured by J. C.; *-մերձ a.* near unto J. C.; *-մուտ գալուստ s.* the first & the second coming of Christ; *-նշան a.* bearing or representing the sign of J. C.; *s.* emblem of christianity, the Cross; *-նորոգ a.* restored by J. C.; *-նուէր a.* offered, consecrated to J. C., holy, divine; *-չահ a.* simoniacal; *-պատում a.* narrated or taught by J. C.; *-պսակ a.* crowned by J. C.; *-ռաք a.* sent by J. C.; *-սէր, սիրոյ a.* fond of J. C., loving J. C., devout, pious; *-սիրութիւն s.* piety, love of Christ; *-սպան, իս a.* crucifying J. C.; *-վաճառ a.* selling or betraying J. C.; *-ատեաց, եցեալ a.* hating, detesting J. C.; *-տունկ a.* planted by J. C.; *-տուր a.* given by J. C.; *-տուր a.* transmitted, given or taught by J. C.; *-փոխան a. s.* Christ's vicar.

Քրիստոսական, ք, ց *a.* Christ's, of J. C.; christian, faithful.

Քրիստոսընկալ *a.* having received J. C.; bound up in J. C.

Քրիստոսիմաստ *a.* sharing in the spirit & knowledge of J. C.

Քրիստոսին S. Քրիստեան.

Քրիստոստնակ *a.* having or bearing J. C. in the heart.

Քրիստոսուրաց *a.* denying J. C.

Քրձազգած, -ղէաց, -ղէաս *a.* clothed in hair-cloth; - լինել, to put on, or to wear sack-cloth. [*s.* Տ. Քուրձ.

Քրձեայ, -եղէն *a.* made of sack-cloth; Քրմաժողով *a.* assembled by heathen or pagan priests; *-կին sf.* wife of a heathen priest; *-նամ, ացայ vn.* to become a pagan priest, to perform the functions of priest of a divinity; *-նայր, նուչայ sf.* daughter or wife of a heathen priest, priestess; *-պետ s.* heathen pontiff.

Քրմորդի *s.* son of a pagan priest.

Քրմութիւն *s.* heathen priesthood; մեծ -, pagan pontificate.

Քրմուհի S. Քրմանայր; *-հութիւն s.* pagan priestesshood. [chronological.

Քրոնիկոն, ի *s. Gr. w.* chronicle; *a.*

Քրոնոգրաֆիա *s. Gr. w.* chronologist.

Քրովբէ, իս S. Քերովբէ.

Քրովբէաբնակ *a.* dwelt in by the cherubim; *-գումար a.* levied or assembled by cherubim; *-կան a.* cherubic, angelical; *-պէս ad.* like a cherub, angelically.

Քրտիկար *s. Pers. w.* a worship among the ancient Persians; good & faithful minister.

Քրտնաբեր *a.* sudoriferous, sudorific, diaphoretic; *-գին a.* all over in perspiration, bathed in sweat; *-զանգ a.* steeped in sweat (bread); *-կաթ a.* dripping sweat; *-լի, լիր* or *լից a.* full of sweat, in a profuse perspiration; *-խոնջ a.* fatigued to perspiration; *-ծին a.* born of, or produced by sweat; *-հար a.* sweat-struck, sweating profusely, too much fatigued; S. Քրտնաքեր; *-ջան* S. Քրտնախոնջ; *-ցուցանեմ va.* to cause to sweat or perspire, to throw into a perspiration.

Քրտնեմ, եցի, Քրտնիմ, եցայ *vn.* to sweat, to perspire, to transpire, to be in a perspiration; to work much, to toil, to drudge, to sweat, to strive hard: to sweat out, to exude, to exsudate; to transude.

Քրտնութիւն *s.* sweat, perspiration; *fig.* sweat, endeavour, fatigue.

Քրտնում S. Քրտնիմ.

Քրտնումն *s.* transudation; exudation; oozing out.

Քրտուն *s.* minister, servant.

Քրքանք, նաց, Քրքիջ, քի *s.* hearty laugh, loud or derisive laughter, burst of laughter; - բառնալ, to burst out a laughing, to burst into a loud derisive laugh, to laugh outright or immoderately, to roar with laughter; - կալ, to be laughed at, derided, scorned.

Քրքեր *a.* ploughed, soft, friable.

Քրքմագոյն *a.* saffron-coloured; -

ցան a. strewn with saffron; *-ւէմ a.* abounding in saffron or in crocus.

Ֆրգմէղ *s. bot.* Arabian bean.

Ֆրգմօղլ *s.* usquebaugh, whiskey.

Ֆրգոհիմ, եցայ *vn.* to vaunt, to hoast, to brag, to be proud of.

Ֆրգուտ, քմիչ *s.* crocus, saffron; *chem.* crocus; *- վայրենի, սուա -*, carthamus, bastard or mock saffron, safflower; *հնդիկ -*, curcuma, turmeric, terra merita.

Ֆրգքէտ, եցի *vn.* S. **Ֆրգել քաոնամ**; *med.* to itch excessively, to tickle.

Ֆրգուեցուցանեմ *va.* to heap up, to accumulate, to increase. [softness.

Ֆրգրանք *s.* looseness, dissoluteness,

Ֆրգրտիմ, եցի *va.* to search or dive into, to investigate carefully, to examine with care; to agitate, to undo, to destroy; *- զմիաս*, to excite, to rouse up or awake the mind, to stimulate; *- զախորժակ*, to sharpen, to quicken the appetite.

Ֆրգրեցուցանեմ *va.* to excite, to stir up, to agitate.

***Ֆցիմ** *s.* flaw, agnail.

Ֆքուանք *s.* distraction, upsetting, confusion, agitation, emotion; groaning, complaint, outcry.

Ֆքուիմ, ւեցայ *vn.* to moan, to howl, to sigh; to be agitated, confused: to laugh out loud; S. **Ֆրգուիմ**.

Ֆքուչի *s.* commotion, compassion.

Ֆօղ, &c. S. **Ֆոզ**, &c.

Ֆօղեայք, Ֆօղէք, էից *s.* ruffle.

Ֆօշ, ից *s.* he-goat, buck; *-անման a.* goat-like; *-եմ* S. **Ֆօշեմ**; *-ուչի s.* leap of a wild beast on its prey.

0

0 (*o*) *o s.* the thirty seventh letter of the alphabet, & the eighth of the vowels.

— It was introduced in the Armenian alphabet towards the end of the XIIth century to facilitate or distinguish the two different pronunciations of the syllable *աւ*, which is generally pronounced *āv* when followed by a vowel; as, *աւետարան, աւազան, աւազակ*; on the contrary, when followed by a consonant, it is pronounced like the English *o*; as, *աւգնեմ, աւրհնեմ, աւժանդակ, աւրէնք*.

Օգն *s.* help, aid, assistance, succour; *յ- գալ, հասանել*, to help, aid or succour a person; *յ- կոչել*, to call for help.

Օգնական *a.* aiding, assisting, helping, auxiliary; *s.* aid, helper, assistant, adjutant, coadjutor, colleague; *- զօրք*, auxiliary forces, reinforcements, auxiliaries; *- լինել*, to help, to aid, to give help to, to succour; *- լինել միմեանց*, to help one another; *- իւր առնուլ*, to profit by, to avail oneself of; *զնաւաբր - առեալ*, under cover or favour of the darkness; *-եմ* S. **Օգնեմ**; *-ութիւն s.* S. **Օգնութիւն**; alliance, league; co-operation, collaboration; *-ութեամբ Ա.Յ* or *Տ.ն*, with the help of God, God willing, God helping.

Օգնեմ, եցի *va.* to aid, to succour, to assist, to second, to back; to be good for, to serve, to favour, to sustain; *- միմեանց*, to help one another.

Օգնութիւն *s.* aid, succour, assistance, help, furtherance, support, stay, prop; favour, relief, resource, means; forces; *դրամական -*, pecuniary aid, relief, subsidy, grant; *փութալ, հասանել յ- ուրուք*, to hasten to a person's aid.

Օգոստա *sf.* august, empress; *- Տիրուհի*, Holy Virgin, Queen of heaven & earth; *-ական a.* imperial; *-ք s.* cæsars, emperors; *-փառ* S. **Օգոստական**.

Օգոստոս, ի *s.* August; *pn.* Augustus.

Օգուտ, օգաի *s.* utility, profit, interest, advantage, emolument, gain, lucre; *a.* useful, advantageous; great, much; *- or յ- է, օգաի է, են v. imp.* it is good for, it is useful, profitable; *գտանել զ- իւր*, to find one's interest; *- քաղել*, to derive or reap benefit from; *- լինել*, to be useful, advantageous, to serve; *վաստակել յ- հին*, to work for the public weal; *յ- արկանել, յ- ի կէր* or *ի վար արկանել, յ- անձին վա-*

բել, յ- իւր չքնել, առնուլ, to profit by, to avail oneself of, to turn to account, to turn to the best account; *յաչս դնել զնմ ի չահ օգտի անձին*, to sacrifice all to one's interest; *վասն օգտի քո է, յ- քոյին է*, it is for your good, for your interest; *ը- ժամու աւուրն*, the greater part of the day; S. Շահ.

Օգտաբար *ad.* usefully, advantageously; *-բեր a.* profitable, useful, lucrative, fruitful; *-ժողով, -խնդիր, -ծախ a.* self-interested, selfish, covetous; *-կար, ոյ a.* useful, profitable, advantageous, favourable; *-կարութիւն s.* utility, usefulness, advantage, good; *-մատոյց* S. Օգտաբեր; *-սէր, սիրոյ a.* fond of one's profit or gain, very interested; *-ցոյց a.* showing profit or utility.

Օգտեմ, եցի *vn.* to profit, to boot, to be advantageous or profitable, to fructify; *-եցուցանեմ va.* to interest, to give an interest, to advantage, to profit, to benefit, to improve.

Օգտիմ, եցայ *vn.* to profit, to derive use or advantage from, to take advantage of, to turn to account, to reap benefit from.

Օգտիք, Օգտութիւն S. Օգուտ.

Օդ, ոյ or *ի s.* air; weather; wind, light wind, breeze: shoe, boot, half-boot, &c.; *կանայք օդք*, lady's boot; *պարզ, անոյշ* or *քաղցրաբուխ, բարեխառն, հանդարտ, գեղեցիկ, լաւ, զով, ծծէքի օդ*, serene, mild, temperate, calm, fine, good, cool, breathable air or weather; *ցուրտ, չոր, փոփոխական, անհաստատ, վատ, ինաստակար, վատառողջ, ժանտ, ապականեալ, խոնաւ, ամպամած, սրրկայոյզ օդ*, cold, dry, changeable, inconstant, bad weather; deadly or deleterious, unwholesome, infectious, corrupt or foul air or atmosphere; damp, overcast or cloudy, tempestuous or stormy weather; *արկածք օդոյ*, the injuries of the weather; *յօդս, ընդ օդս*, in vain, vainly, sillily; at venture or random; *բանք, խոր հոլովք ը օդս*, idle talk, silly words, empty discourse, vain, extravagant designs, castles in the air; *ը օդս խօսել, հարկանել*, to talk idly, to beat the wind, to talk to the winds; *- առնուլ*, to air oneself, to take an airing or walk; *- փոխել*, to have a change of air, to go abroad, to go into the country; *պղտորի օդն*, it is bad or foul weather; *թօնուա են օդք*, we shall have rain; *խաղաղին, պարզին օդք*, it is getting fair again, it is clearing up; *մեղմանան, զովանան օդք*, it is growing mild, cool; *օդք զբօհից*, the extremity or break in armour; S. Հոլմ.

Օդաբաժին *s.* climate, clime; *-բան a.* idly speaking, talking to the winds; *s.* aerologist; S. Օդերեւութաբան, &c.; *-բանական a.* aerological; *-բանութիւն s.* aerology; *-բեր a.* aeriferous; *-գիտութիւն s.* aerognosy; *-գիր s.* aerographer; *-գնաց a.* traversing, moving, flying in the air; *-գոյն a.* azure, cerulean; *-գործ, ոց s.* shoe-maker; *-գունդ s.* aerosphere; aerostatic balloon; *-գրական a.* aerographical; *-գրութիւն s.* aerography; *-գիւթ*, &c. S. Օդահմայ, &c.; *-դիւք a.* variable, changeable, uncertain as the wind; *-զննութիւն s.* aeroscopy; *-զօրական a.* aerodynamical; *-զօրութիւն s.* aerodynamics; *-թեւ a.* swift as the wind; *-թռիչ a.* flying in the air, very swift, like the wind; *-խոլոց* S. Օդագնաց; *-խառն a.* mixed with air; *-խիտ a.* full of or condensed with air; hermetical; *-խոնաւ a.* affected by damp, damped by the atmosphere; *-կայուն* S. Օդահաւութիւն; *-կան a.* aerial, etherial; raised in the air; *-կառոյց a.* situated or built in the air, aerial; *-կառք s.* atmospheric or pneumatic railway; *-կերպ a.* aeriform; *-կոչական a.* aerostatic; *-կոչութիւն s.* aerostatics; *-հան, ի s. mech.* the air-pump; *-հերձիկ a.* cutting, cleaving the air; *-հմայ s.* aeromancian; *-հմայութիւն s.* aeromancy; *-հոտ s.* vapour, exhalation; *-հրահան s.* fire syringe; *-ձեւութիւն s.* shoemaker's calling; *-ձիգ a.* inhaling air; *- ջրհան*, suction-pump; *-մուղ a.* expelling air; *- ջրհան*, force pump; *-մուտ a.* open, aired, ventilating; *s.* air-hole, casement, window, door; *-յած a.* wandering in the air, in space; *-յատակ a.* whose floor or pavement is in the air; *-յին* S. Օդական; *-նամ, ացայ vn.* to be changed or resolved into air; to be transparent as the air; *-նաւորդ s.* aeronaut; *-նաւորդութիւն s.* aeronautics; *-նման a.* air-like, aeriform; *-չունչ a.* blowing in the air; *-չափ, ի s.* aerometer, air-poise; baro-

meter; –ն բարձրանայ, ջիանէ or խոնարհի, the barometer is rising, is falling; –չափութիւն s. aerometry; –չու a. travelling through the air; s. aeronaut; –պար, –պարիկ a. floating, flying through the air; –պարիկ s. balloon, air- or aerostatic-balloon; –պարութիւն s. aerostation. [ութիւն s. cold.

Օդաո լինիմ vn. to catch a cold; –.

Օդասուն a. nourished by air, aerivorous; –վախ s. a. aerophobous; –վախութիւն s. aerophobia; –վար, այ a. driven through the air; –վարիմ vn. to fly in the air; –տեսակ S. Օդանման; –փոխ s. ventilator, fan, air-trap; –փոխեմ va. to change the air, to ventilate, to air; to aerify; –փոխութիւն s. change of air, taking a walk, going into the country, going abroad; ventilation, airing; –քար s. aerolite.

Օդեղէն a. airy, aerial.

Օդէնի s. sheepskin with the wool on; a. sheepskin, of sheepskin.

Օդերեւոյթ s. meteor; –ութաբան s. meteorologist; –ութաբանական a. meteorological; –ութաբանութիւն s. meteorology; –ութադիտակ s. meteoroscope; –ութանման a. meteor-like.

Օդընկալ a. containing air; s. air-vessel; –ակից մարմին s. projectile; –ակցութիւն s. projection.

Օդի, օդւոյ, դեւոց s. sheep.

Օդիկ s. sheepskin; fur coat, pelisse.

Օդոլորտ s. atmosphere; –այինն a. atmospherical.

Օդտի sf. goddess of the air, Hera.

Օդոց s. state of the weather.

Օթ, –ից s. pernoctation, passing the night in a place; sleeping place, lodging, inn; evening; առ –, towards dusk, in the evening; առ – գադարել ուրեք, to pass the night in a place, to make a halt; – առնել, to stop or stay with, to logde at; գիացեալ ընդ անապատս –ս երկուս, journeying two nights in the desert.

Օթադայանամ, ացայ, –իմ, եցայ –դանամ, ացոյց vn. to lodge, to pass the night in, to sojourn, to dwell, to stay in a person's house.

Օթակից լինիմ vn. to lodge, to dwell together, to live under the same roof.

Օթանոց, Օթարան s. lodging or sleeping place, inn, hotel, hostelry.

Օթեակ, եկի s. S. Օթ; bivouac; – զգենլոյ դուստանաց, dressing-room; –ս առնել S. Օթեվանեմ; to bivouac.

Օթեգանամ S. Օթադայիմ.

Օթեկ, –ան a. stale, hard; S. Հաց.

Օթեմ S. Օթիմ.

Օթեվան, Օթեւան, ոց s. inn, hostelry; dwelling, lodging, habitation, convent; a day's journey; երանաւէտ – արդարոց, the happy abode of the just; –ս առնել, առնոլ or ունել, to lodge in, to dwell in, to reside in, to live in, to inhabit; ո՞ր են –ք քո, where do you live? հինի երեսուն –օք, thirty day's journey distant. [innkeeper.

Օթեվանատուր a. hospitable; s. host,

Օթեվանեմ, եցի va. to receive into one's house or hotel, to lodge, to harbour; –նիմ or

Օթիմ, եցայ vn. to take up one's lodgings, to stay, to sojourn.

Օթոց, ոց s. sleeping-place, bedroom; blanket; carpet, tapestry, hangings, arras; S. Վերարկու.

Ժանդակ, ոց a. aiding, helping, assisting, auxiliary, subsidiary; confederate, allied; – բայ, auxiliary verb; – գունդ, auxiliary troop; –եմ, եցի va. to aid, to succour, to assist, to protect, to favour, to support, to sustain; –ութի s. aid, succour, assistance, support, protection. [rier, runner.

Ժընդակ s. S. Ժանդակ, &c.; courOժիտ, Ժամիկ or Ժառոց s. marriage-portion, dowry, endowment; gift, present.

Ժառաքեր a. bearing gifts; – լինել, to bring a portion or dowry; to make a present; –կան a. dotal.

Ժառեմ, եցի va. to portion, to assign a dower, to endow with a fortune; to offer, to make a present.

Ժառութիւն S. Ժիտ.

Ծ s. unction; anointing-oil.

Ծակից a. anointed together.

Ծանեղիք, լեաց s. ointment, salve, unguent, pomatum, pomade.

Ծանեմ, օծի, ծծ va. to anoint; to consecrate; – ոսկւով, to gild; – արծաթով, to silver; – զանձն խղոյ անուշիւ, to pomatum, to perfume one's person; S. Խալ.

Ծեալ a. anointed, consecrated; s. king, priest, &c.; –ն Ա.Յ, the Lord's Anointed; –ն, Christ, the Messiah.

Ծելութիւն s. the being anointed; unction.

Ծութիւն, Ծուծն s. S. Ծելութիւն;

anointing, consecration; *վերջին օ. ծուման*, extreme unction.

Օձ, *ից s.* serpent, adder, snake; – or – *սատանայ*, the devil; – *խարտամանի*, dipsas or dipsade; – *չչէ*, the serpent hisses; S. *Պղպղուքիւն*.

Օձաբար *ad.* like a serpent; *-բարդ a.* cunning, artful; *-բնակ a.* inhabited by serpents; *-բորբ a.* abounding or swarming with serpents; *-գիւղ s. bot.* baldmony, S. *Բուդ*; *-թոյն a.* poisonous as an asp; *-լեղու s. bot.* ophioglossum, adder's tongue; *-խած a.* bitten by a serpent; *-խաղացք s.* serpent-charmers: Ophitæ (sectarians); *-խառն a.* infected with serpents; *-խուխլ a.* snaky-haired, Gorgon- or Medusa-headed, having the head bristling with serpents; *-կալ, լ a.* holding a serpent; *s. ast.* serpentarius; *-կերպ a.* serpent-like; *-կոխ a.* trampling serpents under foot; *-կոչ a.* calling, charming serpents; *-քր s.* Psylli; *-կուռ s.* serpentine, –stone, ophites; *-հալած a.* driving away serpents; *-հար* S. *Օձախած*; *-հարուքիւն s.* serpent-bite; *-ձեւ a.* snake-shaped, snaky; full of turnings & windings, going or running winding about, zigzag, crankling; *s.* zigzag, crankle; *-ձուկն s.* eel, conger; *-մարտ a.* inimical to serpents; *s.* ophiomacus; ichneumon; *-նամ, ացեալ vn.* to become a serpent, or like a serpent; to be changed into a serpent, to turn into a snake; *-նման a.* resembling a serpent, serpent-like, serpentine; *-շունչ a.* serpent-breathed; *-պաշտ, ից a.* worshipping serpents, ophialatrous; *-պաշտութիւն s.* serpent-worship, ophialatry; *-պատիր a.* deceived by the serpent; *-պտոյտ a.* serpentine, winding, meandering, sinuous, tortuous, crankling; S. *Օձաձեւ*; – *խողովակ*, *chem.* worm of a still; serpentine-pipe; *-չամբ a.* given by the serpent to eat; *-սանդր s. zool.* ophioctene, scolopendra, millepede; *-սերունդք s.* Ophiogenes or -genæ; *-սպան a.* serpent killing; *-սանձ a.* tormented by a serpent; *-սեռիկ* S. *Օձակերպ*; *-ցաւ s. med.* erysipelas; *-փայտ s.* snake-wood; *-փող s. mus.* ophicleide; *-քար* S. *Օձակուռ*.

Օձակ, *եկի s.* cock, hammer. [um.

Օձի գեղ *s. bot.* viper's bugloss, echi-

Օձիք, օձկայ *s.* collar; – *շապկայ*, shirt-collar; *զօձիս պատառեալ*, to rend one's garments. [ill-naturedness.

Օձութիւն *s.* serpentine nature; *fig.*

Օձուտ *a.* swarming or infested with serpents.

Օխեմ, եցի *va.* to divide, to disunite, to separate, to detach, to sever, to part, to distract, to divert from; to dissipate, to disperse, to scatter; to sow discord or strife; to tear, to lacerate; *vn.* to be divided, dissipated, &c., to dissent.

Օխումն *s.* separation, disunion, dissension; dispersion; tearing to pieces.

Օղ, ից or *ոց s.* ring, slide; curl, ringlet; – *շղթայի*, link; – *ձառմանդի*, button-hole.

Օղակամէ, ոց *s.* staple, ring-staff.

Օղակ, կի *s.* ring, slide; *-աւորք s. pl.* annelides.

Օղակաձիկ *s. anat.* cricoides.

Օղաձեւ *a.* ring-shaped, circular.

Օղամանեակ *s.* ring; ferrule; – *ոտից որսակաի թռչնոց*, varvels.

Օղաւոր *a.* ringed; curled in ringlets.

Օղբաձ, &c. S. *Աղբաձ*, &c.

Օղի, օղւոյ *s.* strong drink, spirit, brandy; S. *Ցքի*.

Օղիշկ *s.* rossolis, liqueur.

Օղուն *s.* S. *Աղուն*; *a.* delightful, charming, enchanting.

Օգնան, ի *s.* assistance, favour, protection, goodness, grace; *առնուլ –*, to gain one's cause.

Օճառ, ից *s.* soap; S. *Ջնան* & *Ճառ*; bride's dress, furniture, ornaments,

Օձիր S. *Աձիր*. [&c.; means, remedy.

Օն *s.* cheer, shout of encouragement; *– առնուլ*, to cheer up, to pluck up courage; *օն, օն առ, օն առեալ int.* now! come! cheer up! courage! bravo! *օն անդր*, oh fie! for shame! pshaw! avaunt! back! stand back! off or away with you! *օն անդր ի բաց կաց*, be off! go away! begone! get you gone! *օն արի*, rise up! come! *օն եկայք*, come along! *օն արիք դնասցուք*, up with you! let us go! *օն եկայք եւ մեք*, let us go too; *օն արիք*, arise! get up! *օն եւ օն*, so, in this or that way, thus, such; certainly, to be sure, assuredly; *օն եւ օն ասացեք ինձ Աստ եւ օն եւ օն յաւելցէ եհոկ ոչ մահու մեռանիցիս*, may God strike me if you die not! *օն եւ օն ասացեն ինձ դիք եւ օն եւ օն յաւելցեն եհոկ*, the gods do

so unto me, & more also, if...; *ոն եւ ոն արասցէն քեզ ածք եւ ոն եւ ոն յա- ւելցէն եթէ*, may the gods load or afflict you with every evil if ...; *ոն եւ ոն արասցէ Ս. Դաւթի եւ ոն եւ ոն յաւելցէ եթէ*, so & more also do God unto the enemies of David, if ...; *ոն ի քայ [ծողցուք*, oh too much! leave off! have done! [God! God grant it!

Ո՜ղ, Ո՜ղ եթէ *int.* would to God! please

Ոդ, Ոշակ, ի *s.* gum ammoniac, ammoniacum. [salt, sal ammoniac.

Ոշակային *a.* ammoniacal; – *ած*, – **Ոշահեմ** S. **Յոշահեմ**.

Ոշարակ, ացս *s.* syrup, sherbet.

Ոշեմ S. **Յոշեմ**.

Ոշինդ, դրի *s.* worm-wood, absinth.

Ոշնայ, էց *s.* mistletoe, lichen.

Ոշնան, ի *s.* kali, glass-wort, soap- **Ոսարդ** S. **Ս.ոսարդ**. [wort.

Ոսլայ, ի *s.* starch; *գործարան -ի*, --manufactory; *-ական a.* amylic; *-ակերպ a.* amylaceous; *-եմ, եցի va.* **Ոսոխ** S. **Ոսոխ**. [to starch.

Ոտար, ացս *s. a.* stranger; foreign; remote, distant; other; extraordinary, strange; *ad.* vainly, in vain, unjustly, wrongfully. [stranger.

Ոտարաբար *ad.* strangely; like a **Ոտարագէտ** S. **Ոտարատեսուչ**.

Ոտարազգի, գեայ, գեաց, -ին *a.* of an another nation, foreign, outlandish.

Ոտարալեզու *a.* speaking another language, foreign.

Ոտարախառն *a.* crossed, cross-bred; *s.* crossing with another species; *ած* or *խառնել զանասունս յ-ս*, to cross animals, to cross-breed; *-խորթ a.* spurious, bastard, illegitimate; *-խոյս հոգի* or *-խոհ a.* excentric, strange, odd, fantastical, extravagant; S. **Ս.յ- լափառ**. [ger; foreign, stranger.

Ոտարածին, ծնեայ *a.* born of a stran-

Ոտարակալուածիւն *s.* foreign yoke; *-կան a.* foreign, alien; *s.* stranger, foreigner; *-կերպ a.* of another form or appearance, diverse, different; *-կերպուածիւն s.* extravagance; *-կոչին կոյս s.* foreign land, abroad; *զօրաժողով լինել յ- կուսաց*, to recruit abroad.

Ոտարահալածուածիւն *s.* inhospitality.

Ոտարաձայն *a.* of a different language; disagreeing, dissenting or -tient; *- ուսմունք*, strange doctrines; *-ձեւ a.* odd-shaped.

Ոտարամահ լինիմ *vn.* to die in a foreign land or country, to die abroad; *-մերժ a.* inhospitable; *-միտ a.* S. **Ոտարախոհ**; singular, whimsical; *-մուտ a.* adventitious, foreign.

Ոտարանալի *a.* alienable, transferable; *-նամ, ացայ vn.* to become a stranger, to adopt foreign manners & customs; to estrange oneself, to go away, to leave; *fig.* to be alienated, estranged, disunited, disaffected; *- նչան a.* unusual, extraordinary, strange, singular, out of the way; *-նոց s.* place where strangers are lodged, guest's house, residence for foreigners; hospice for pilgrims or other travellers.

Ոտարաշխարհացի, հեայ or *հիկ a.* exotic, foreign; *-շխարհիկ երթանալ*, to become a pilgrim.

Ոտարատարագ *a.* of false religion, unorthodox, heterodox; *-ակս* S. **Ոտարաբար**.

Ոտարատեաւ, սեր or *սերմ a.* heterogeneous, dissimilar; S. **Ոտարագիի**; *-սէր, սիրոց a.* fond of strangers, hospitable; *-սիրեմ va.* to be fond of strangers, to welcome foreigners, to be hospitable, to entertain strangers; *-սիրութիւն s.* kindness to strangers, hospitality; *-սպան, էց a.* murdering strangers, hospitocidal; *-սպանութիւն s.* stranger-murder, hospitocide; *-սպան* S. **Ոտարանոց**.

Ոտարատեաց *a.* hating strangers, inhospitable; *-ակս*, &c. S. **Հիւրասէր**, &c.; *-տեսակ a.* of another kind, form or manner, diverse, different; *-տես սուչ a.* meddling with another's things, bearing envy, envious; *-տեսցութիւն s.* hatred of strangers, inhospitality; *-տուն* S. **Ոտարանոց**; *-տունկ a. bot.* degenerate, wild.

Ոտարացեղ *a.* of another tribe, foreign, heterogeneous; *-ցեղութիւն s.* heterogeneousness; *-ցուցանեմ va.* to alienate, to estrange; to alienate from affection, to disaffect, to avert, to turn aside or away, to detach, to wean; *- յիւրմէ ինէ*, to send from home, to remove, to send abroad, to expatriate; *-ցուցիչ a.* estranging, alienating; strange, paradoxical; *-ցուցումն s.* estrangement, alienation.

Ոտարափառ *a.* heterodox, heretical; *-ութիւն s.* heterodoxy.

Ոտարբնակ, &c. S. **Հիւրբնակ**, &c.

Ոտարին *a.* another's, not one's own.

Օտարիտ Pers. w. S. Փայլածու.

Օտարոտի, տւոյ, տեաց a. strange, foreign, alien; new, strange, extravagant; diverse, different; -ք s. false gods, idols.

Օտարութիւն s. condition of a strange; alienation, estrangement, separation; unlikeness, difference; strangeness, extravagancy; elimination, proscription; absence, pilgrimage; abroad, foreign lands.

Օտարուհի sf. stranger, foreigner.

Օտարուսուն a. following, holding or teaching new or strange doctrine; չլինել —, not to hold strange doctrines.

Օտարուստ, յ— ad. from another part, elsewhere, from any other place.

Օտարսիրութի̄, &c. S. Օտարասիրութի̄.

Օր, աւուր. աւուրք, ուրց s. day, daytime; *fig.* time, days, life; արգոյ օր, week-day; օր գործոյ, work-day; օր տօնի, feast-day, holiday; օր ծննդոց, birth-day; օր հանդիսի, day of solemnity; ուտիք օր, flesh-day; օր պահոց, fast day; օր մոխրոց, ash-wednesday; տօն աւուրց յաւուրս, universary solemnity; գեղեցիկ, գեղածիծաղ օր, fine, splendid day; բարենշան, երջանիկ, երանաւէտ օր, fortunate, happy, lucky day; չարագուշակ օր, unlucky day; այս or զայս օր, to-day; օր ը̄ մէջ, օր ը̄ օրն, every other day; օր յօրէ, from day to day; օր ը̄ օրէ a. quotidian; *ad.* day by day, daily, every day, more & more; օր աւուր, աւուր աւուր, աւուրց յաւուրս, daily, every day; առ օրին, նոյն օրին, the same day, in the same day, presently, soon; զօրն ցերեկ, զօրն ողջոյն, զօրն ի բուն, all day, all day long, during the livelong day, from morning till night; զօր ա̄մ, every day, diurnal; all day long; մինչեւ ցօր հասարակ, till noon; աւուրն, a day; յաւուր միում, ի միում աւուրց, օր մի, one day, a day, one fine day, some fine day; յերկրորդում աւուր, the day after, next day; ի միւսում աւուր, the day after, to-morrow; հետեւեալ օրն, the following day; յետ երկուց աւուրց, two days after; յերիր աւուր, in three days; ի նմին աւուր, the same day; ի նմին իսկ աւուր, the very same day; յօրէ յառաջնմէ, from the first day; զա̄մ աւուրս, every day, for ever; յաւուրս մեր, in our days, in these days, in our time; յաւուրս յետինս, in the latter days, latterly; յաւուրսն յայնոսիկ, in those times or days; յաւուրս նորա, under him, during his time; որ օր, the day that; զաւուրս, many days, long time; միով օրով, of a day; օր ի յօր or օր յօր առնել, to put off from day to day, to procrastinate, to defer, to delay; օր սահմանել, to fix a day; կալ զօրս ցերեկ դատարկ, to waste the day, to remain idle all day; համարել զաւուրս, to count the days; մեռանել լի աւուրբք, to die full of days; շրջել աւուրն, the passing of the day; բառնալ զծանրութիւն աւուրն, to bear the burden of the day; դեռ աւուր շատ կայ, it is not yet late, it is yet early; մինչ աւուր կայ, while it is day; զա̄մ աւուրս կենաց իւրոց, for his whole lifetime; երկայնին, կարճին աւուրք, the days grow or are growing longer, shorter; երեք ժամ է աւուրն, it is three o'clock a. m.; ոչ յետ բազումինչ աւուրց, in a few days, soon, shortly; տային նմա աւուրն նկանակ մի, they gave him a loaf daily; արկանէր վիճակ օր յօրէ եւ ամիս յամսոյ զի ո̄ր կորուսցէ, he cast lots to see in what month & on what day he should lose him; եկն օր յաւուրց, or եղեւ օր մի յաւուրց հիւանդացաւ, one day he fell sick; մանուկ ծնեալ առ օրին, new-born babe; օրն խոնարհեցաւ յոյժ, the day gave place to evening; շատ է աւուրն չար իւր, sufficient for the day is the evil thereof; S. Հասարակ, Կատարեալ, Վախճանեմ, Խոնարհիմ, Կարճատեմ, Տարաժամիլ, &c. &c.

Օրաբեր a. bringing day, luciferous; -բնակ լինիմ vn. to sojourn for a day; -գիշեր s. day & night, a whole day, twenty four hours; -գիր, &c. S. Լրագիր, &c.; -գնաց s. a day's journey; -գրութիւն s. diary, journal; -թիւ, թուի s. day's work; day of the month; -խնդիր լինիմ vn. to note lucky & unlucky days; -կան a. diurnal; daily; day's or daily earnings or wages; -հաշիւ s. day's account; day-book, journal; -հաս S. Օրհաս; -հմայք s. ephemancy; -մկրտիչք s. Ephionithes, daily baptists; -մուտք s. daily service.

Օրան, այ s. bundle of corn, sheaf, shock, stack.

Օրաչար s. fatal, unlucky or inauspicious day; -պակաս a. wanting some

or a few days; *-պահ* or *հակ*, *ացս.* day-sentry; *-պահիկ s.* livelihood, daily bread; *-պարէն a.* living from hand to mouth.

Օրաս *s. Gr. w. ὁ'ρασις*; halo.

Օրավար S. **Լծվար** & **Սրավար**.

Օրացի *a.* of every day, daily, quotidian; *-ցոյց s.* almanack, calendar; *-ցոյց a.* lasting several days.

Օրեայր *a.* diurnal, ephemeral; *fig.* short-lived, temporary; *-ակ s.* ephemereuta, hebdomadary.

***Օրեմ** S. **Որոշեմ**.

Օրէր *s.* S. **Որեար**; *days; *-ք, ացս.* imprecation, malediction, curse.

Օրէն. *օրինի better* **Օրէնք**, *օրինաց s.* law; precepts; faith, religion; constitution; rule, regulation; right; principle, maxim; usage, uses, custom; institution; condition, fashion, mode: district, canton, province; *-ք*, or *ընդ' անապական -ք*, the Eucharist, the Holy Sacrament or Communion; *-աւետաց*, guerdon or gift to a bringer of good news; *-ք քահանայապետական*, decretals; *հմուտ քահանայապետական օրինաց*, decretalist, canonist; *-ք կանանց*, menses, menstrua, catamenia; *-ք*, or **Կրկրդումն օրինաց**, or **Երկրորդումն օրինաց**, Deuteronomy; *-ք ազգաց*, the law of nations; *-ք մտաց*, principles; *- պատուոյ*, decoration, insignia, badge; *-ք անօրէնք*, corrupt practice, abuses; *-ք հզօրաց գոլեին*, the law of might, the good old rule; *հակառակ, ընդդէմ օրինաց*, against all rule, illegally; *ծածկին, յաւիտենական, բնական, հին, նոր, աւետարանական, գրաւոր, քաղաքական, վկնուորական -ք*, divine, eternal, natural, ancient, new, evangelical, written, civil, military law; *գրաւոր -ք*, statute law; *օրինաք*, ըստ *օրինայ* or *օրինի ad.* according to law, legally, legitimately, lawfully; duly, suitably, regularly, properly; *լանդրել -ս*, to come to Communion; *տալ -ս*, to administer the Sacrament; *-ս առնուլ, հաղորդել օրինաց*, to receive the Sacraments, to communicate; *արժանի լինել օրինայ*, to be worthy of receiving the Sacrament; *-ս դնել, հաստատել* S. **Օրինադրեմ**; *-ս դնել*, to dictate or lay down laws; to give laws to, to prescribe laws; *-ս տալ*, to give laws; *պահել զ-ս*, to keep, to obey the laws; ըստ *-ս համարել*, to lay down or state as a principle; *խոտորել յօրինայ*, to swerve, to depart or deviate from the laws; *անցանել զօրինաք*, to transgress, to violate the law; *բառնալ, ընկնել զ-ս*, to abolish, to repeal, to abrogate a law; *բազում օրինաք հակառակիլ*, to resist or oppose in many ways; *լինել ի կանանց օրինի* or *ի կանանց -ս*, to have the menses; *ի կանանց օրինայ պակասել*, to cease to be after the manner of women; *եթէ - իցէ ասել*, if it may be said; *- է*, it may be, it is allowed, one may; *- էր նմա*, he was allowed to; *- էր քեզ*, you might; *օրէն իցէ, իցէ՞ -*, is it allowed to? *չէ -*, it is not permitted to; *յետ օրինայն կցորդութեէ*, after the Holy Communion; *-ս իւր կալեալ էր*, he holded as a maxim or principle; *-ս կարծեցին անձանց*, they believed themselves permitted to; *զամ ինչ - համարի ի լսումն ըղձից իւրոց*, he avails himself of every means in order to satisfy his desires; *ըստ օրինի փարիսեցւոյն*, like the pharisee; S. **Վ**.

Օրէնագէտ *a.* skilled in the law; *s.* legist, jurisconsult, lawyer, civilian; Doctor in Law, L. L. D.; *- առնել*, to initiate in the laws, to indoctrinate in jurisprudence; *-գիտութիւն s.* Jurisprudence, the Law; *ուսանիլ զ-*, to study law.

Օրէնադիր, դրաց, -դրիչ *s.* law-giver, -maker, legislator; *- or -դրական a.* legislative; *-դրեմ, -դրութիւն* S. **Օրինադրեմ**, &c.

Օրէնաբերն *a.* following the law; *ad.* according to the old law.

Օրէնապանց &c. S. **Օրինապանց**, &c.

Օրէնախոտոր S. **Օրինապանց**.

Օրէնահաստիչ *a.* law-making.

Օրէնասուցոյց *s.* professor of jurisprudence, legist, lawyer; *a.* legislative, instructive.

Օրէնապահ S. **Օրինապահ**; *-պահանջ a.* zealous for the law, exacting perfect observance of the law.

Օրընթրիք *s.* dinner bespoke for a certain day: day's earnings or wages.

Օրըստօրեայ or *ըստ, ըստից a.* daily, of every day, quotidian, diurnal.

Օրթի *s. Gr. w. ὀ'ρθοί*, stand up!

Օրինաբար *ad.* legally, lawfully, conformably; *-գէտ* S. **Օրէնագէտ**; *-գիրք s.* code, laws; law-book; *-դիր* S. **Օրէնադիր**

դիր ; -գրեմ, եցի *va.* to establish, to give laws; to ordain, to decree, to enact, to emanate, to prescribe; -դրություն *s.* law-giving, -making, legislation; legislature; law, decree, ordinance; constitution; institution; -զանց, ից *a.* transgressing, breaking law; *s.* transgressor, law-breaker, prevaricator, infractor; - լինել, to violate the laws, to prevaricate; -զանցություն *s.* transgression, offence, prevarication, infraction of the law.

Օրինակ, ացս *s.* example, model, exemplar, original; transcript, copy; idea, shadow, image; drawing, design, plan, project, representation; form, manner, way, sort, figure; sample, pattern, specimen; *gr.* paradigm; *pr.* as, in imitation of, after the fashion of, by way of, like ...; - զայս, ընդ զայս, զայս -, զայս ձեւ -ի, ըստ սմին -ի, ոչխս ընդ զայս *ad.* in this manner or way, thus, so; զայն -, զնոյն -, ըստ նմին -ի, in that way, in the same way, likewise; զոր -, -ի աղագաւ, - ինչ, for example, for instance; - ինչ, let us say, we will suppose; ըստ -ի, after the manner of, according to the example of, in imitation of, like; սովին -աւ, like that, in that way; ամենահրաշ -աւ, in a divine way; որով -աւ եւ է or ևիցէ, in whatever way it may be; բարի, չար, չքնաղ, գեղեցիկ -, good, bad, rare, fine example; մի՛ նեղէք զնո՛ւ միով իւիք -աւ, do not in any way molest them; - ասալ to give or set the example; - առնուլ ընդ այլեայլ, to indicate as an example; - առնուլ, to take for example or for model, to follow; - զանձն ընծայեցուցանել, կացուցանել, to shew or set oneself an example of; -աւ իւ լով քաջալերել, to encourage by one's example; նմանիլ, հետեւիլ -ի ուղղութ, to imitate, to fellow a person's example; ամենակերպ - բարձրանալ, to pretend to be equal to God; -Ներկայ Թագաւորաց, he was the model of kings; S. կարգ.

Օրինակաբար *ad.* like an example; in a figurative sense, figuratively; -գիծ *a.* book-copying; *s.* copyist, transcriber, scribe; -գիր, գրաց *s.* writer, author, historian, &c.; -գրություն *s.* composing or writing a work or book, writing; -կան *a.* figurative.

Օրինական S. Օրինաւոր; -կատար *a.* fulfilling the laws (J. C.); -կարգ *a.* established, sanctioned by the law; -կեմ, եցի *va.* to copy, to transcribe; to figure, to trace, to delineate, to represent, to show; to give or present as example or model; - զանձն ընդ կարգ, to be subject to the law; -կիր S. Օրինապահ; -կութիւն *s.* copying; likeness, resemblance.

Օրինապահ, ացս *a.* fulfilling, observing or keeping the law; -ութիւն *s.* keeping, obeying or fulfilling the law; -պատգամք *s.* the laws or oracles of God; -պատում *s.* interpreter of the laws, legist; -պէս *ad.* S. Օրինաբար; according to the ancient law.

Օրինաւոր *a.* legal, legitimate, lawful, permitted, conformable to the law or to custom; legal, juridical, canonical; valid, efficacious, in due form; *s.* legist, doctor in law; - ցուցանել, կացուցանել, to legitimate, to authorize, to sanction; -ական *a.* legitimate; *s.* legitimist; -ականութիւն *s.* legitimacy; -եմ, եցի *va.* to legalize, to legitimate; -ութիւն *s.* legality, legitimity; legalization, authentication.

Օրինեմ S. Օրինագրեմ.

Օրինոլ *s.* ædile; agrinomist.

Օրիորդ, ացս *sf.* girl, maid, virgin, maiden, damsel; young lady; - ազնուական, gentle-woman; - շքագիր, maid of honour; -ն Մարիանէ, Miss Marian; -ութիւն *s.* maidenhood, virginity.

Օրկանոց S. Որկանոց.

Օրհաս, հի, աւ *s.* extremity, last moment, agony, death; fate, destiny, fatality; - մահու, the point of death, death's-door; յ- իւր ձեռնէք, to run to one's ruin; ժամանէ յ- վախճանին, his last hour is at hand.

Օրհասաբեր *a.* mortal, deadly, fatal; -կան *a.* in the pangs of death, at the last gasp, dying, expiring; S. Օրհասաբեր. [tide, twelve o'clock.

Օրհասարակ *s.* midday, noon, noon-

Օրհն S. Օրհնութիւն.

Օրհնաբան *a.* singing hymns, lauding, praising God; -եմ, եցի *va.* to sing hymns, to bless, to exalt, to give praises; -ութիւն *s.* benediction, praise, canticle, hymn.

Օրհնանուն *a.* Whose name is blessed.

Օրհնաւաք *a.* blessing, praising, lauding.

Օրհնարան *s.* chaplet, rosary.

Օրհնեալ *a.* blessed; holy; consecrated; – **դու լ Տ֊ն է**, God bless you; – **է Ա֊ծ**, Heaven be praised.

Օրհնեմ, եցի *va.* to bless, to shower down or bestow blessings on; to bless, to consecrate, to offer; to bless, to glorify, to sing hymns, to praise; to bless, to prosper, to speed; to salute, to greet: to curse, to blaspheme; – **զսեղան**, to say grace, to ask a blessing; – **զոք յերեսս**, to curse a person to his face; **ո՞չ օրհնեցի զքեզ**, didn't I curse you nicely?

Օրհներգու or **դող** S. **Օրհնէ** ; **-թիւն** *s.* hymn, canticle, praise.

Օրհնիչ *s.* blesser, praiser, glorifier.

Օրհնութիւն *s.* benediction, blessing, doxology; praise, laud, hymn, canticle; blessings, great abundance, plenty, prosperity, wealth; gift, present; consecration; the Eucharist; eulogy; relics; *mus.* instruments; – **-թեց**, the Song of Songs, the song of Solomon; – **սեղանոյ**, grace before meat; – **տալ**, to bless, to pronounce the blessing; **առնուլ –**, to receive the blessing, to be blessed; to receive presents; **յ–ս համարիլ**, to consider as a great blessing; **հայր, տուր ինձ զ– քո**, father, your blessing.

Օրհնութիւնաբեր *a.* bringing blessing or benediction; – **ցուցակ**, Ritual.

Օրոց S. **Որոցան**.

Օրուհ S. **Ուրուհ**.

Օրօրք *s.* by-by, lullaby.

Օսեմ &c. S. **Ծաեմ**, &c.

Օֆրանա *s. Fr. w.* offering.

Ֆ

Ֆ (*f*ē) **ֆէ** *s.* the thirty eighth letter of the alphabet, & the thirtieth of the consonants.

— It was takon at the time of the Crusaders from the Greek, in order to facilitate the writing of foreign words. The ancients used in its stead the letter **փ**; as, φυσικὸς֊**փիւսիկեան**.

— It is consequently pertinent only to modern Armenian, & if found in some early writers, the words are of foreign derivation.

Ֆարսանգ S. **Փարսախ**.

Ֆարթ S. **Փարա**, **կոճառ**.

Ֆիլիպոս, &c. S. **Փիլոպատութիւն**.

Ֆլորին, **ազ** *s.* florin.

Ֆռանգ S. **Փռանկ**.

Ֆրանգէս *a.* French; S. **Գաղղիացի**.

Ֆրանք, **ազ** *s.* frank.

Ֆրեր or **Ֆռեր** *s. Fr. w.* brother; **-ք**, Crusaders; Templars, Knights templars.

ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՔ

Աբաս Abas.
Աբգար Abgarus, Abgar.
Աբդիաս Abdias, Obadiah.
Աբդլմեհ Abdulmeseh.
Աբեդնագով Abed-nego.
Աբեներ Abner.
Աբեսողոմ Absalom.
Աբել Abel.
Աբիաթար Abiathar.
Աբիբաս Abibas.
Աբիգեա *f.* Abigail.
Աբիկ *f.* Avice.
Աբիմելէք Abimelech.
Աբիոս Abia, -h.
Աբիսակ Abisag.
Աբիրոն Abiron.
Աբիւդենոս Abydene.
Աբուբեքր Abubekr.
Աբրահամ Abraham.
Գաբոս Agabus.
Գագ Agag.
Գաթա *f.* Agatha.
Գաթանգեղոս Agathangelus.
Գաթոկղէս Agathocles.
Գամեմնոն Agamemnon.
Գապպի *f.* Agapy.
Գար *f.* Hagar.
Գենոր Agenor.
Գեսիղայոս Agesilaus.
Գիս, Աքիսոս Agis.
Գնէս *f.* Agnes.
Գոնց Գիւվէր (Գէր. Սա.) Akontz [Köver.
Գրիկոլա Agricola.
Գրիպպաս Agrippa.
Գրիպպինա *f.* Agrippina.
Գամ Adam.
Գդե Addey.
Գոկտոս Adoctus.
Գոնիա Adonia.
Գոնիբեզեկ Adonibesech.
Գրամմելէք Adrammelech.
Գրիանոս Adrian, Hadrian, -us.
Գզայել Azael.
Գզարիա Azariah.
Գոնի Bon.
Թանագինէ Athanagenes.
Թանաս, -իոս Athanasius.
Թանասիա *f.* Athanasia.
Թենագորաս Athenagoras.
Թենաս Athena, Minerva, Pallas.
Թենոդոր Athenodorus.
Ժգահակ Astyages.
Ղբերտ Albert.
Ղբինա *f.* Albina.
Ղբինոս Albinus.
Ղեքսիանոս Alexis. [nus.
Ղեքսիոս Կոմնենոս Alexius Comne-
Ղթեա *f.* Althæa.
Ղիկ *f.* Alice, Alicia.
Ղոզիոս Alwise, Lewis.
Ղպերիկ Alperice.
Ղփէոս Alpheus.
Ղֆոնսոս Alphonso.
Ղվրեդոս Alfred.
Ղֆիերի Alfieri.
Կակիոս Acacius.
Կիւղաս Aquila.
Կիփսիմոս Achipsimus.
Կղայէ *f.* Aglaia.
Հարոն Aaron.
Ղաթոն Agathon.
Ղաւնի *f.* Colomba.
Ղեքսանդր Alexander, Sanders.
Ղեքսանդրա *f.* Alexandra.
Ղկիբիադ Alcibiades.
Ղկիոն Halcyone.
Ամաղեկ Amalek.
Մասիա Amasia (patriarch).
Մբակում Habakuk.
Մբրոսիոս Ambrose, Ham.

Ամեդեոս Amedeus.
Ամելիա *f.* Amelia.
Ամերիկոս Americus (Vespucius).
Ամի *f.* Amy.
Ամիլկար Hamilcar.
Ամինտաս Amyntas.
Ամմոն Ammon.
Ամովս Amos.
Ամֆիտրիոն Amphitryon.
Այաքս Ajax.
Այետիոս Ætius.
Այլթալաս Aïthalas.
Այծեմիկ *f.* Dorcas.
Անակ Anag.
Անակլետոս Anacletus.
Անակրէոն Anacreon.
Անահիտ *f.* Anaitis, Diana, Dy.
Անան Anan.
Անանիա, -ս Anania.
Անաստաս Anastasius.
Անաստասիա *f.* Anastasia.
Անատոլ, -իոս Anatolius.
Անատոլա *f.* Anatola.
Անաքարսիս Anacharsis.
Անաքսագորաս Anaxagoras.
Անաքսարքոս Anaxarchus.
Անաքսիմանդրոս Anaximander.
Անաքսիմենէս Anaximenes.
Անդէղոս Angelus, Angelo.
Անգէ, -ոս Haggai, Aggee.
Անտիպաս Antipas.
Անդրանիկ Protogenes.
Անդրէաս Andrew.
Անդրոմաքէ *f.* Andromache.
Անդրոնիկոս Andronicus.
Անթառամ *f.* Amaranth.
Անթիմոս Anthimus.
Անթուսա *f.* Anthusa.
Անիկտոս Anictus.
Անճէլա *f.* Angela.
Անճէլինա *f.* Angelina.
Անէղուկ S. Հննովկենտ.
Աննա *f.* Anna, Ann, Anne, Hanna.
Աննիբաղ Hannibal, Annibal.
Աննիկ *f.* Nan, Nancy, Nanny.
Աննիս *f.* Annis.
Անոշ *f.* Anoosh.
Անուշաւան Anooshawan.
Անսելմոս Anselm, -o.
Անտենոր Antenor.
Անտիգոնոս Antigonus.
Անտիոպէ *f.* Antiope.
Անտիոքոս Antiochus.
Անտիպատրոս Antipater. [ny.
Անտոն, -իոս Antonius, Anthony, Tho-
Անտոնիա, Անտոնինա *f.* Antonia.
Անտոնինոս Antoninus, Antonine.
Աշխէն *f.* Ashkhen.
Աշոտ Ashod, Asotus.
Աշուշայ Ashoosha.
Ապէղէս Apelles.
Ապիրատ Apirate.
Ապոլինար Apollinarius.
Ապողոդորոս Apollodorus.
Ապողոն Apollo, Apollus.
Արան Aran.
Արաքէլ Arachel.
Առնողդոս Arnold.
Ասանէթ *f.* Asenath.
Աստխենէ *f.* Vashthi, Asthiny.
Ասկանիոս Ascanius.
Ասկլեպիադէս Asclepiades.
Ասկղեպիոս Æsculapius.
Ասսոլիկ Asolice.
Աստարտէ *f.* Astarte.
Աստիադէս Astiades.
Աստղիկ *f.* Stella, Aphrodite, Venus.
Աստուածատուր Theodatus.
Աստրուբաղ Hastrupal.
Աքանաղ or նաս Ashchenaz, Ascenes.
Ատա *f.* Adah.
Ատէլ *f.* Adela.
Ատելայիտ *f.* Adelaide.
Ատելինա *f.* Adeline.
Ատոլֆոս Adolphus.
Ատոմ Atom.
Ատտիկոս Atticus.
Ատտիղա Attila.
Ատրնեբսահ Aternarses.
Արամ Aram, Aramus.
Արամազդ Jupiter, Zeus.
Արայ Ara; — Գեղեցիկ, — the Fair.
Արբակ Arbaces.
Արգեսիլայոս Argesilajus.
Արգոս Argus.
Արեգ, Արիգա *f.* Herica.
Արետաս Aretas.
Արէս Ares, Mars.
Արթուր Arthur.
Արիադնէ *f.* Ariadne.
Արիոբարզան Arioharzanes.
Արիոս Arius.
Արիոսդոյ Ariosto.
Արիստակէս Aristaces.
Արիստարքոս Aristarchus.
Արիստիդէս Aristides.
Արիստիպպոս Aristippus.
Արիստոբուլոս Aristobolus.
Արիստոդէմ Aristodemus.
Արիստոտահէլ Aristoteles, Aristotle.

Արիստոփան Aristophanes.
Արիստոքսէն Aristoxenes.
Արծրունի Ardzeroony.
Արկադ, -էոս Arcadius.
Արմայիս Armais.
Արմենակ Armenace.
Արմինիա f. Armenia.
Արսակ Arsaces.
Արշամ Arsames, Arsham.
Արտաւանակ f. Mattutina, Aurora.
Արսէն, -ենոս Arsen, Arsenius.
Արտակ Artace.
Արտաշէս Artaxias, Artaxes.
Արտաշէր Artaxerxes; - Երկայնաձեռն, - Longimanus, Macrochir.
Արտասազ Artabasus.
Արտաւազդ Artabazes, Artavasdes.
Արտաւան Artaban, -us.
Արտափեռնէս Artaphernes.
Արտեմիս f. Artemis, Diana.
Արրիանոս Arrian.
Արփաքսադ Arphaxad.
Արքելայոս Archelaus.
Արքիմէդէս Archimedes.
Աւագ Magnus. [Aucher.
Աւդերեան (Հ. Մ. ԺԸ.) Awker,
Աւգոստինոս Augustinus.
Աւգուստոս Augustus.
Աւեհիս Avedis.
Աւեհքեան (Հ. Գ.) Awedikian.
Աւրա f. Aura.
Աւրեղիա f. Aurelia.
Աւրեղիանոս Aurelian.
Աֆրոդիտէ, -ս f. Aphrodite, Venus.
Աքաաբ Ahab.
Աքազ Achaz.
Աքիա Achia.
Աքիմելէք Achimelech.
Աքիովր Achior.
Աքիլլէս, Աքիլլաս, Աքիւղէս Achilles.

Բաբ Bab, Babus.
Բաբիկ Babig. [grat.
Բագարատ Pancratius, Bagarat, Ba-
Բագոս Bacchus (St.).
Բագրատունի (Հ. Ա. Կ.) Bagratoony.
Բաղ Bas or Basus.
Բազուկ Basoock.
Բալդուինոս Baldwin.
Բակուր Pacorus, Bachorus.
Բահաղ Baal.
Բահլ Balkh.
Բաղաամ Balaam.
Բաղակ Balak.
Բալտասար Balteshazzar, Baltasar.
Բայազիտ Bajazeth.
Բառնաբաս Barnaby, Barnabas.
Բասիլիդէս Basilites.
Բասիլիոս Basil.
Բասիլիսկոս Basiliscus.
Բարլաամ Barlaam.
Բարաքիա Barachias.
Բարդազան Bardezanes.
Բարթուղիմէոս Bartholomew.
Բարշամ Barsam.
Բարշամին Barsamina.
Բարոնիոս Baronius.
Բարուք Baruch.
Բասղեղ Basil.
Բաքոս Bacchus, Dyonisus.
Բելիսար Belisarius.
Բելփեգովր Beelphegor.
Բենիկեոս Vincent.
Բենկտոր Victor.
Բենեդիկտոս Benedict, Bennet.
Բենիամին Benjamin, Ben.
Բեռնարդ, -ոս Bernardus, Bernard.
Բերենիկէ f. Berenices.
Բերթա f. Bertha.
Բերիոս, Բերոսոս, Բիւռիոս Berosus.
Բերսաբէ Berth-sheba.
Բէեղզէբուղ Beelzebub.
Բէթսաբէ f. Bathsheba.
Բէլ Bel, Belus.
Բիբի f. Bibiana.
Բիւրասպի Piurasby, Byraspy.
Բանավենտուրա S. Պոնավենտուրա.
Բուբուղ f. Bubula.
Բուզանդ Byzant.
Բրիարէ Briareus.
Բրիգիտա S. Պրիճիդա.
Բրիտաննիկոս Britannicus.
Բրունոն Brunone.
Բրուտոս Brutus.

Գաբելլէդդի (Տէր Յ.) Cappelletti.
Գաբինիոս Gabinius.
Գաբրիէլ Gabriel.
Գագիկ Kakig.
Գազմիր Casimir.
Գալանոս Galano.
Գալբա Galba.
Գալիլէոս Galileo.
Գալուստ Kaloost; S. Պոնավենտուրա.
Գալենոս Galenus, Galien.
Գաղերիոս Galerius.
Գամալիէլ Gamaliel.
Գայետան, -ոս Gajetan.
Գայիանէ f. Gaïaney.
Գանիմեդէս Ganymedes.
Գառնիկ Garnice.
Գասպար Jasper.

Գաբեգին Carekin.
Գեդէոն Gideon.
Գելասիոս Gelasius.
Գեղամ Kelam, Speciosus.
Գեղեցիկ *f.* Speciosa, Bella.
Գեննատիոս Gennatius.
Գեննարիոս Gennarius, Januarius.
Գերարդոս Gerardus.
Գերմանիկոս Germanicus.
Գերմանոս Germain.
Գերտրուդա *f.* Gertrude.
Գէորգ George.
Գիտրա S. Մաքրուհի.
Գիլբերտոս Gilbert.
Գիլիպպոս Gilippus.
Գիսակ Kisace.
Գիսանէ Gisaney.
Գիւս Kiud, Küde.
Գլակ Kelace.
Գլոդիլտէ *f.* Clotilda.
Գղերիկոս Clericus.
Գնէլ Kenél.
Գոդարդոս Godard.
Գոթ, Գութ Goth.
Գոլոմպա S. Ագաւնի.
Գոհարինէ *f.* Gemma.
Գոլիաթ Goliath, Goliah.
Գոնրատ Conrad.
Գորգոն Gorgo, -n.
Գորդիոս Gortius.
Գուլիելմոս William, Will, Bill, Billy.
Գուշար Gooshar.
Գուրգէն Koorken.
Գուրիաս Gurias.
Գրակքոս Gracchus.
Գրատիա *f.* Grace.
Գրատիանոս Gratianus.
Գրիգոր, -իոս Gregorius, Gregory; - Լուսաւորիչ, - the Illuminator; - Նարեկացի, - Naregatzy; - Նազիանզացի, - Nazianzen; - Նիւսացի, - [of Nyssa.
Գրիգորիս Gregorin.
Գրոտիոս Grotius.

Դաթան Dathan.
Դալիլա *f.* Dalilah.
Դամասոս Damasus.
Դամարիս *f.* Damaris.
Դամիանոս Damianus.
Դամոկլէս Damocles.
Դամոն Damon.
Դան Dan.
Դանիէլ Daniel, Dan.
Դարեհ Darius.
Դաւիթ David, Davy.
Դափնէ *f.* Daphne.
Դեբորա *f.* Deborah, Deb, Debby.
Դեդաղոս Dædalus.
Դեկիոս, Դեկոս Decius.
Դեմէտր Demeter, Ceres.
Դեմետրիոս Demetrius.
Դեմոսթենէս Demosthenes.
Դերենիկ Derenice.
Դեւկալիոն Deucalion.
Դեովկիս Deioces.
Դիագորաս Diagoras.
Դիդէ, Դիդոն, Դիդով Dido.
Դիմոկրատէս Democrates.
Դիմոկրիտոս Democritus.
Դինա *f.* Dinah.
Դինդորէդդոյ Tintoretto.
Դիոգենէս Diogenes.
Դիոդորոս Diodorus. [tian.
Դիոկղետիանոս Diocletianus, Diocle-
Դիոմիդէս Diomedes, Diomed.
Դիոն Dion.
Դիոնէսիոս Dionysius, Denis.
Դիոնիս Dionysus, Bacchus.
Դիոս Jupiter.
Դիոսկորիտէս Dioscorides.
Դիոսկորոս Dioscorus.
Դիոնէա *f.* Diona.
Դիցիանոս Tiziano.
Դոլաբէլլա Dolabella.
Դոմէա, -իանոս Domitianus, Domitian.
Դոմինիկոս Dominic.
Դոմնա *f.* Domna. [Dolly.
Դորոթէա *f.* Dorothea, Dorothy, Doll,
Դորոթէոս Doroteus.
Դրակոն Draco, Dracon.
Դրուսիլլա *f.* Drusilla.
Դրուսոս Druso, Drusus.

Եբէ *f.* Hebe.
Եբորա Ebora.
Եգեսիպպոս Hegesippus.
Եգերիա *f.* Egeria.
Եգիդիոս Ægidius; S. Վահան.
Եդիթ *f.* Edith.
Եդիպոս Œdipus.
Եդուարդ Edward, Ned, Teddy.
Եզեկիա Hezekiah, Ezechias.
Եզեկիէլ Ezekiel, Ekiel.
Եզնիկ Yeznig.
Եզր Ezra, Esdras.
Ելեկտրա *f.* Electra. [nora.
Ելիանովքա, Ելէոնորա *f.* Eleanor, Eleo-
Ելիզա *f.* Eliza.
Ելոյիզա *f.* Eloisa, Heloisa.
Ելպիս *f.* Elpis.
Եղիա Elijah, Elias, Eliah.
Եղիազար Eleazar.

Եղիշէ Elisha. [Betty, Lizzy.
Եղիսաբեթ *f.* Elisabeth, Bess, Bet,
Եղիսէ, –է Elishah.
Եմիլիա *f.* Emilia, Emily.
Եմիլիոս Emilius.
Եմմա *f.* Emma.
Եմպեդոկլէս Empedocles.
Ենէաս Æneas.
Ենովս Enos.
Ենովք Enoch.
Եպամինոնդ Epaminondas.
Եպիկուրոս Epicurus.
Եպիկտետոս Epictetus.
Եպիմենիդէս Epimenides.
Եպիփան Epiphanius.
Եռնեստոս Ernest.
Եսայի, –ասս Esaias, Isaiah.
Եսաւ Esau.
Եսթեր Esther, Hetty.
Եսիոդոս Hesiodus, Hesiod.
Եսկուլապ Æsculapius.
Եսոպոս Æsop.
Եսքիլոս Æschylus.
Եսքինէս Æschines.
Եսկար Edgar.
Երանեակ, –նուհի *f.* Beatrice, Fortune.
Երանոս Irenæus.
Երանուհի *f.* Felicia.
Երասմոս Erasmus.
Երատով *f.* Erato.
Երեմիա, –ս Jeremiah, Jerry.
Երիդանոս Eridanus.
Երինէ *f.* Irene.
Երինոս Erinius.
Երմինիա *f.* Herminia.
Երմինիոս Herminius.
Երմոգենէս Hermogenes.
Երմոլայոս Ermolaus.
Երմիոն *f.* Hermiona.
Երոստրատոս Herostratus.
Երուանդ Erwant.
Երսիլիա *f.* Hersilia.
Եւա *f.* Eva.
Եւագորաս Evagoras.
Եւագր Evagrius.
Եւանդր Evander.
Եւգինէ *f.* Eugenia.
Եւգինէոս Eugenius.
Եւդոքսիա *f.* Eudoxia.
Եւլալիա *f.* Eulalia.
Եւկլիդէս Euclides, Euclid.
Եւմենէս Eumenes.
Եւնիկէ *f.* Eunice.
Եւնոմիոս Eunomius.
Եոլոս Æolus.
Եւպրաքսիա *f.* Eupraxia.
Եւսեբիա *f.* Eusebia.
Եւսեբիոս Eusebius.
Եւստաթէոս Eustathius.
Եւստաքէոս Eustachius, Eustace.
Եւստրատիոս Eustratius.
Եւտիքէս, –քիոս Eutichius, Eutyches.
Եւտիքոս Eutychus.
Եւրիդիկէ *f.* Eurydice.
Եւրիպիդէս Euripides.
Եւփեմ *f.* Eupheme.
Եւփրոսինէ *f.* Euphrosyna *or* ne.
Եփրեմ Ephraim.

Զաբուղոն Zabulon.
Զաքել *f.* Isabella, Nib, Tib.
Զարեհ Zareh.
Զարմայր Zarmaïr.
Զարմանդուխտ *f.* Zarmandookhd.
Զարուհի *f.* Zaroohy.
Զաւան Zavan.
Զաւէն Savinus.
Զաւենա *f.* Savina. [Zachary, Zach.
Զաքարիա, –ս Zachariah, Zacharias,
Զաքէոս Zaccheus.
Զեբեդէոս Zebediah.
Զենոբ Zenobius.
Զենոբիա *f.* Zenobia.
Զենոն Zenon, Zeno.
Զեւս Zeus, Jupiter.
Զեւքսիս Zeuxis.
Զոյէ *f.* Zoe.
Զոյլոս Zoilus.
Զոսիմոս Zosimus.
Զրադաշտ Zoroaster, Zerdust.
Զրուան Saturnus, Saturn, Zerwan.
Զօրաբաբէլ, Զօրոբաբէլ Zorobabel.
Զօրայ Zorah.

Էակոս Æacus.
Էաս S. Ա.յաքս.

Թադուհի *f.* Thakoohy, Regina.
Թադէոս Thaddeus.
Թաթուլ Thathool.
Թալիլէոս Thalileus.
Թաղէս Thales.
Թամար *f.* Thamar.
Թասսոյ Tasso.
Թարա Terah.
Թարաթայ Tharatha.
Թեկղ *f.* Tecle, Thecle.
Թեսէոս Theseus.
Թեսպիս Thespis.
Թետիս *f.* Thetis.
Թերեզա *f.* Theresa, Tit.
Թերսիտէս Thersites.

Թեմիստոկլէս Themistocles.
Թեոդոս Theodosius.
Թեոդոսիա *f.* Theodosia.
Թեոդորա *f.* Theodora.
Թեոդորոս Theodorus.
Թեոկրիտոս Theocritus.
Թեոֆիլա *f.* Theophila.
Թեոֆիլոս Theophilus.
Թեոփրաստ, -ոս Theophrastus.
Թոմասէօյ Tommaséo.
Թոմաճեան (Հ. Ե.) Thomagian.
Թոմսըն Thompson.
Թոռնիկ Thornig.
Թովմաս Thomas, Tommy, Tom.
Թորգոմ Thorgoma, Thoghorma.
Թորոս S. Թէոդորոս.
Թուկիդիտէս Thucydites.

Ժընեվիեւ *f.* Genevieve.

Իբրահիմ Ibrahim.
Իգնատիոս Ignatius.
Իդա *f.* Ida.
Իդիպոս Œdipus.
Իզադէլ S. Զաքէլ.
Իկարոս Icarius, Icarus, Icarion.
Ինաքոս Inachus.
Ինճիճեան (Հ. Գ.) Ingigian.
Իննովկենա, -իոս Innocent.
Իսահակ Isaac.
Իսիդորոս Isidorus.
Իսիս Isis.
Իսկուհի *f.* Isgoohy, Alethea.
Իսմայէլ Ismael.
Իսոկրատ Isocrates.
Իսրայէլ Israel.
Իրաւափառ S. Թէոմիսոկլէս.
Իրենէոս Irenæus.
Իրէնէ *f.* Irene.
Իրիս Iris.
Իֆիգենի *f.* Iphigenia.
Իֆիկրատ Iphicrates.

Լաբան Laban.
Լակտանտիոս Lactantius.
Լամարթին Lamartine.
Լամբրոնացի S. Ներսէս.
Լաոյոնէ Laocoon.
Լանկթամուր Tamerlane, Timour.
Լարունդա Larunda.
Լաւինիա *f.* Lavinia.
Լաւոմեոն Laometon.
Լաւրա *f.* Laura.
Լաւրենտիոս Laurentius, Lawrence.
Լետտիկ *f.* Lettice.
Լեւկիպպոս Leucippus.
Լեւոնիդաս Leonidas.
Լեւոն, Լէոն Leon, Livon, Leo.
Լէոպոլտ Leopold.
Լէոնորա *f.* Leonora.
Լըպրէօն Lebrun.
Լիա *f.* Lia, Leah.
Լիկինիոս or Նէս Licinius.
Լիկուրգոս Lycurgus.
Լիդիա *f.* Lydia, Lydy.
Լիւիա *f.* Livia.
Լիւիոս Livius, Livy.
Լիւսանդր Lysander.
Լիւսիաս Lysias.
Լիւսիմաք, -ոս Lysimachus.
Լիւսիպպոս Lysippus.
Լոբէ *f.* Love.
Լուդովիկ, -ոս, Լուդուիկ Louis, Lewis, [Ludovicus.
Լուիզա, Լուիձիա *f.* Louisa, Luigia, [Lou.
Լուկանոս Lucan.
Լուկիա S. Լուսիա.
Լուկինա *f.* Lucina.
Լուկուլլոս Lucullus.
Լուկրետիա *f.* Lucretia.
Լուկրետիոս Lucretius.
Լուսաբեր *f.* Lucifer, Mattutina.
Լուսաւորիչ S. Գրիգոր.
Լուսիա *f.* Lucy.
Լուտեր Luther.
Լոք Locke.
Լոքման Lockman.
Լօրենցիոս S. Լաւրենտիոս.

Խաղ Khat.
Խաչատուր, Խաչիկ Khachiadoor.
Խարիթա *f.* Charity.
Խոսրով Khosroes.
Խոսրովանոյշ *f.* Khosrovanoosh.
Խոսրովիդուխտ *f.* Khosrovidookhd.
Խորենացի S. Մովսէս.
Խորէն Khoren.

Կադմոս Cadmus.
Կալիբսոյ *f.* Calypso.
Կալիգուլա Caligula.
Կալիմաքոս Callimachus.
Կալինիկէ *f.* Calinice.
Կալիստոս Callisto.
Կալիստրատոս Calistratus.
Կալլիոպէ *f.* Calliope.
Կալպուռնիա *f.* Calpurnia.
Կալվին Calvin.
Կակոս Cacus.
Կամբիւս, -էս Cambyses.
Կամիլլա *f.* Camille.
Կամիլլոս Camillus.
Կամսար Camsarus.

Կայէն Cain.
Կայիոս Caius.
Կանդակէ *f.* Candace.
Կանդիտոս Candidus.
Կասանդրա *f.* Cassandra.
Կասսիոպէ *f.* Cassiope, -a.
Կատարինէ *f.* Catharine, Katharine, Kate, Katie, Kitty.
Կատիլինա Catilina.
Կատոն Cato.
Կատուղլոս Catullus.
Կարապետ Garabed, (precursor, St. John the Baptist).
Կարդոս Cardus.
Կարէն Caren.
Կարլոտտա *f.* Charlotte.
Կարոլինէ *f.* Carolina.
Կարոլոս Charles.
Կելեստինէ *f.* Celestina.
Կեկիլիա *f.* Cicely, Cecil, Cis.
Կեկրոպ Cecrops.
Կեսար Cæsar; Յուլիոս –, Julius –.
Կեսնէր Gessner.
Կերբերոս Cerberus.
Կեփաս Cephas.
Կիաքսար Cyaxares.
Կիկերոն Cicero.
Կիկլոպ Cyclop.
Կիմոն Cimon.
Կինկիննատոս Cincinnatus.
Կիննա Cinna.
Կիպրիանոս Cyprianus, Cyprian.
Կիրակոս or Կիւր– Ciriacus, Cyriaque.
Կիւբելէ *f.* Cybele.
Կիւրեղ Cyrillus, Cyril.
Կիւրոս Cyrus.
Կլարա S. Մաքրուհի.
Կլայեցի S. Ներսէս.
Կլելիա *f.* Clœlia.
Կլէմէնտինա *f.* Clementina.
Կլէոպատրա *f.* Cleopatra.
Կլիմաքոս Climachus.
Կլարք Clarke.
Կղեմէս Clement.
Կղէարքոս Clearchus.
Կղէոբուղ Cleopulus.
Կղէոփա Cleophas.
Կղոդիա *f.* Claudia.
Կղոդիոս Claudius, Claude.
Կոդրոս Codrus.
Կոզմաս Cosmo, Cosmus.
Կոլտոնի Goldoni.
Կոլտսմիթ Goldsmith.
Կոծծի Gozzi.
Կոմիտաս Comitas.
Կոմնենոս Comnenus.
Կոնդոֆրէ Godfrey.
Կոնոն Conon.
Կոնփուկիոս Confucius.
Կոպեռնիկոս Copernicus.
Կոռնակ Cornace.
Կոստանդ Constantius.
Կոստանդիա *f.* Constance.
Կոստանդիանոս Constantinus, Constantine.
Կոստանդին Constantinus.
Կոստանդինա *f.* Constantine.
Կոստանդոս Constant.
Կոստաս Constans.
Կորբուլոն Corbulo.
Կորիննա *f.* Corinna.
Կորիոլանոս Coriolanus.
Կորիւն Corewn.
Կորի Core.
Կուէնտոլին *f.* Gwendolen.
Կուինտիլիանոս Quintilianus.
Կուիտոյ Guy; – Արէնի, Guido.
Կուպիդոն Cupid.
Կոռնելիա *f.* Cornelia.
Կոռնելիոս Cornelius.
Կուստաւոս Gustavus.
Կուրտիոս Curtius.
Կտեսիաս Ctesias.
Կրասոս Crassus.
Կրատիպպոս Cratippus.
Կրեսոս Crœsus.
Կրիտիաս Critias.

Համազասպ Hamazaspes.
Համազասպուհի *f.* Hamazaspe, -zaspoohy.
Համամ Hamam.
Համան Haman.
Համասփիւռ *f.* Hamaspewr.
Համբարձում Hambartzoom.
Համլէտ Hamlet.
Հայկ Haïg, Haicus; Orion.
Հայկանուշ *f.* Haïganoosh.
Հայրապետ Haïrabed.
Հասան Hasan.
Հարման Hermann.
Հարոլտ Harold.
Հաւանակ Hawanag.
Հեթում Hethoom, Hayton, Aïton.
Հելվետիոս Helvetius.
Հեկտոր Hector.
Հեղի Eli.
Հեղինէ *f.* Helen, Helena, Nel.
Հելիոդորոս Heliodorus.
Հեմմա S. Եմմա.
Հենրիկետտա *f.* Henrietta, Harryot.
Հենրիկոս Henry, Hall, Harry.
Հերա *f.* Hera.
Հերակղ, -ես Heraclius.
Հերակլիդես Heraclides.

Հերակլիտոս Heraclitus.
Հերմէս Hermes, Mercury.
Հերշէլ Herschel.
Հերոդոտոս Herodotus.
Հերոնիմոս Hierom, Jeremy, Jerome.
Հերովդէս Herod, Herodes.
Հերովդիադա *f.* Herodias.
Հերքիւլէս Hercules.
Հեփեստոս Hephæstus, Vulcanus.
Հիլարիոն Hilary, Hilarius.
Հիմէն Hymen.
Հիմիլկոն Himilco.
Հիպերիքոս Hiperichius.
Հիպոկրատ Hippocrates.
Հիպոլիտոս Hippolytus.
Հիսեքոս Hesychius.
Հիւրկանոս Hyrcanus.
Հիւրմիւզ (Գէր. Գ. եւ ե.) Hürmüz.
Հմայեակ Hemajace.
Հոհէնլոյէ Hohenlohe.
Հոլոփեռնէս Holophernes.
Հոմէր, -ոս, -ն Homerus, Homer.
Հոշէոս Hoschius (Sidonius).
Հումպոլտ Humbolt.
Հռամեսէս Ramesses, Ramses.
Հռաքէլ S. Ռաքէլ.
Հռեգուլոս Regulus.
Հռեմոս Remus.
Հռիփսիմէ *f.* Ripsimia, Sima.
Հռիքարոս Richard, Dick.
Հռոդուլփոս Rudolphus.
Հռոմուլոս Romulus.
Հռութ *f.* Ruth.
Հրահատ Phraates, Herahat.
Հրանտ Herant, Oronte.
Հրաչեայ Herachia (fire-eyed).

Ղազար, -ոս Lazarus.
Ղամէք Lamech.
Ղարալամպոս Charalambus.
Ղեւտովա *f.* Latona.
Ղերուբնա Lerupna.
Ղեւի Levi.
Ղեւոնդ Leon, Leontius.
Ղինոս Linus.
Ղոնգինոս Longinus.
Ղովտ Lot.
Ղուկաս Luke.
Ղուկուլլոս S. Ղուկուլլոս.
Ղուսնկիանոս Lucianus.

Ճինկիզխան Jenghis or Chingis Khan.
Ճոնսըն Johnson.

Մաբէլ *f.* Mabel.
Մադդալինէ *f.* Magdalene, Madeline,
Մադիստրոս Magistrus. [Maudlin, Maud.
Մագոգ Magog.
Մաթիլտէ *f.* Matilda.
Մաթուսաղայ Methuselah.
Մաժան Majan.
Մակաբէ Macchabœus, Maccabi.
Մակար Macar, -ius.
Մակբեթ Machbeth.
Մակեդոն Macedon, -ius.
Մահմէտ Mahomet, Mohammed.
Մաղաքիա Malachi.
Մաղքոս Malchus.
Մամաս Mamas.
Մամբրէ Mambres.
Մամիկոնեան Mamigonian J.
Մանասէ Manasseh, -es.
Մանաւազ Manawaz.
Մանդակունի Mantagoony J.
Մանեթոն Manetho.
Մանի *f.* Mane.
Մանի Manes, Manichea.
Մանիշակ *f.* Violet.
Մանլիոս Manlius.
Մանծոնի Manzoni.
Մանուէլ Emmanuel.
Մանուկ Manoog.
Մանփրէտ Manfred.
Մաշտոց Mashtotz.
Մապիյեոն Mabillon.
Մասիյեոն Massillon.
Մասինիսա Masinissa.
Մասկարոն Mascaron.
Մատաթիա, -ս Matthias.
Մատթէոս Matthew, Mat.
Մարգարիա, -ա *f.* Margaret, Margery, Madge, Marget, Margy, Meg.
Մարթա *f.* Martha, Matty, Patty.
Մարիամ *f.* Mary, Maria.
Մարիամիկ *f.* Poll, Polly.
Մարիանէ *f.* Marian.
Մարիաննա *f.* Marianne.
Մարիբաս (Կասիոս) Mar-Ibas.
Մարիոս Marius.
Մարկելլոս Marcellus.
Մարկիանոս Marcian, -us.
Մարկիոն Marcion.
Մարկոս Mark, Marcus; --Անտոնիոս, --Antony; --Աւրելիանոս, Marcus-Aurelius.
Մարտիալէս Martial.
Մարտինոս Martin.
Մարտիրոս Martirus.
Մաւրիկիոս S. Մօրիկ.
Մաքիավելլի Machiavel, -li.
Մաքսիմիանոս Maximianus.
Մաքսիմիլիանոս Maximilian.

Մաքսիմոս Maximus.
Մաքրուհի *f.* Clara; Macrian.
Մետաստազիոյ Metastasio.
Մեդէա *f.* Medea.
Մեդուսա *f.* Medusa.
Մելգոն Melchior.
Մելիտոս Melitus.
Մելպոմէն *f.* Melpomene.
Մելքիսեդեկ Melchizedech.
Մեկենաս Mecænas, Mœcenas.
Մեհենդակ Mehentace.
Մեհրուժան S. Մերուժան.
Մելքող *f.* Milcah.
Մեմնոն Memnon.
Մենանդր Menander.
Մենելաւոս Menelaus.
Մենտոր Mentor.
Մեռկիւռիոս Mercurius, Mercury.
Մեսիա, -ի Messiah.
Մեսսալինա *f.* Messalina.
Մեսրոպ Mesrop, Mesrobe.
Մետելլա *f.* Metella.
Մետելլոս Metellus.
Մետրոփանոս Metrophanes.
Մերոպէ *f.* Merope.
Մերուժան Meroosean.
Մեփիստոփէլ Mephistopheles.
Միդաս Midas.
Միլետոս Miletus.
Միլոն Milo, Milon.
Միլտիադէս Miltiades.
Միլտոն Milton.
Միհր Mithras.
Միհրան Mihran.
Միհրդատ Mithridates.
Միհրշապուհ Mihrsapore.
Մինաս Minas.
Մինոս Minos.
Միսաք Mishach.
Միսայէլ Mishael.
Միրրա *f.* Myrrha.
Միւռոն Myron.
Միքայէլ Michael, Mick, Mike.
Միքէլ-Անճէլոյ Michael-Angelo.
Միքիաս Micah.
Մխիթար Mekhithar.
Մկրտիչ Baptist, Bap.
Մնեմոսինէ *f.* Mnemosyne.
Մշակ Meshace.
Մոլիէռ Molière.
Մողոք Moloch.
Մոնտի V.
Մոնիկա *f.* Monnica.
Մոնֆոքոն Montfaucon.
Մովաբ Moab.
Մովսէս Moses; – Խորենացի, – Khoronese.
Մորփէոս Morpheus.
Մուկիոս Սկեւոլա Mucius Scævola.
Մուշեղ Mooshegh, Mushel.
Մուսէոս Musæus.
Մուստաֆա Moustapha.
Մուր Moore.
Մուրատ Amurath; Moorat.
Մուրդէք Mordecai.
Մօրիկ Mauritius, Maurice, Morris.

Յաբէթ Japetus, Japheth.
Յազկերտ Jezdegerd, Isdegerde, Isdigerd.
Յակինթ *f.* Hyacinthia.
Յակոբ Jacob.
Յակոբոս James, Jemmy.
Յակովբէտ *f.* Jaquet; Joan.
Յանոս Janus.
Յանսենիոս Jansenius.
Յասոն Jason.
Յարութիւն Paschal.
Յաւերժ *f.* Eterne.
Յաւերժուհի *f.* Perpetua.
Յեզաբէլ *f.* Jezabel, Isabel.
Յեզանդոխտ *f.* Jezandookhd.
Յեսու Joshua, Jos.
Յեսսէ Jesse.
Յերոբովամ Jeroboam.
Յեփթայէ Jephthah.
Յիսուս Jesus.
Յոբ Job.
Յովբիանոս Jovian.
Յովնաղ Juvenal, -is.
Յովնիա Jonia.
Յովաբ Joab.
Յովակիմ Joachim.
Յովաս Joash.
Յովաքազ Jehoahaz.
Յովէլ Joel.
Յովիանոս Jovianus.
Յովիադայէ Jehoiada.
Յովհան, -հէս John, Johnny, Jack; – Ոսկեբերան, John Chrysostom.
Յովհաննա *f.* Johanna, Jane, Jinny.
Յովհաննէս Մկրտիչ John Baptist.
Յովհաննինա *f.* Joan, Jin, Jennet, Jenny.
Յովնաթան Jonathan.
Յովնան Jonah, Jonas.
Յովսափատ Jehoshaphat.
Յովսեպոս Josephus (Flavius).
Յովսէփ Joseph, Joe.
Յովսիա Josiah.
Յուգուրթա Jugurtha.
Յուդա Judah.
Յուդիթ *f.* Judith.
Յուլիա *f.* Julia.
Յուլիանէ *f.* Juliana.

Յուլիանոս Julian, -us.
Յուլիոս Julius.
Յուլիտա *f.* Julietta, Julia.
Յուսիկ Jusice, Isichius.
Յուսուփ Jousouph.
Յուստինէ *f.* Justina.
Յուստիանոս Justinian, -us.
Յուստինոս Justin, -us.

Նաբաղ Nabal.
Նաբոլէոն Napoleon.
Նաբովթ Naboth.
Նաբուգոդոնոսոր Nebuchadnezzar.
Նաբոնասար Nabonassar.
Նաբոպալասար Nabopalasar.
Նազար Nazarius.
Նաթան Nathan.
Նաթանայէլ Nathaniel, Nat, Natty.
Նարեկացի S. Գրիգոր.
Նարկիս Narcissus.
Նաւում Nahum.
Նեբրովթ Nimrod.
Նեեման Naaman.
Նեեմի Nehemiah.
Նեղոս Nileus, Nilus.
Նեմեսիս *f.* Nemesis.
Նեպոս Nepos.
Նեստոր Nestor, -ius.
Ներոն Nero.
Ներուսս Nerva.
Ներսէհ; - or
Ներսէս Narses; - Շնորհալի կամ Կաղ ձեցի, - the Graceful *or* Clajensis; - Լամբրոնացի, - Lambronese; - Պարթեւ, - the Parthian.
Նեւտոն Newton.
Նեքաւով Neco, Necho.
Նեքտաբինէ S. Կատարինէ.
Նեարխոն Nearkus.
Նեոկլէս Neocles.
Նեոպտողոմէոս Neoptolemus.
Նիկանովր Nicanor.
Նիկեփոր Nicephorus.
Նիկիաս Nicias.
Նիկոդեմոս Nicodemus.
Նիկողայոս Nicholas, Nicol, Nick.
Նիկոմեդէս Nicomedes.
Նիկոն Nicon.
Նինոս Ninus.
Նինուաս Ninias.
Նիոբէ *f.* Niobe.
Նիւքար Nucar.
Նշան Nishan.
Նոյ Noah.
Նոյեմզար *f.* Noemzara.
Նոյեմի *f.* Naomi.
Նովատիանոս Novatianus.
Նուարդ *f.* Nooward.
Նումա Numa.
Նումերիանոս Numerianus.
Նունէ *or* Նի *f.* Nunia.
Նուշիրվան Nushirwan.

Շատոպրիան Chateaubriand.
Շահնշահ Shahenshah.
Շամբաթ Shambath, Sabbatai.
Շամիրամ *f.* Semiramis.
Շապուհ Sapor, (Shapur).
Շարայ Sharah.
Շարտէն Chardin.
Շէքսբէր Shakspeare.
Շիլլեր Schiller.
Շիղայ Silas.
Շմաւոն S. Սիմոն.
Շնորհալի S. Ներսէս.
Շուշան *f.* Susannah, Susan, Lily.
Շուշանիկ *f.* Sue, Sukey.

Ոգիգէս Ogyges.
Ոդիսեւս Ulysses.
Ոթելլոյ Othello.
Ոթոն Otho.
Ոլիբեր Oliver.
Ոլիմբիա, Ոլիմպիադա *f.* Olympia.
Ոլիմպիոդորոս Olympiodorus.
Ոկտաւիա *f.* Octavia.
Ոկտաւիոս Octavius, Octavianus.
Ոնեսիմոս Onesimus.
Ոնորիոս Honorius.
Ոնուփրիոս Onuphrius.
Ոսիան Ossian.
Ոսիրիս Osiris.
Ոսկան Wosgan.
Ոսկար Oscar.
Ոսկի Wosky.
Ովիդիոս Ovid, -ius.
Ովսէ Hosea.
Ովքոս Ochus.
Ոտին Odin.
Որաւիոս Horatius, Horace.
Որտենսիա *f.* Hortensia.
Որեստես Orestes.
Որիբասիոս Oribasius.
Որիոն Orion.
Որլանդոս Orlando.
Որմզդան Hormisdan. [(god).
Որմիզդ Hormisdas (king); Ormuzd
Որոգինէս Origen, -es.
Որսուլա *f.* Ursula.
Որփէոս Orpheus.
Ուաշինկդըն Washington.
Ուսերիոս Usserius.

Ուրանիա *f.* Urania.
Ուրբանոս Urban, –us.
Ուրիա Uriah.
Ուրիէլ Huriel.
Քոզիա Ahaziah, Ochozias.

Չամիչեան (Չ. Մ.) Chamich.
Չիչելիա S. Կեկիլիա.

Պալէոլոգ Palæologus.
Պալլատիոս Palladius.
Պալմիրա *f.* Palmyra.
Պալատասար S. Բաղատասար.
Պայրն (Լօրա) Lord Byron.
Պանդալէոն Pantaleon.
Պանդորա *f.* Pandora.
Պապ Pape, Papus.
Պատրիկ Patrick.
Պատրոկլէս Patrocles.
Պարթենոպէ *f.* Parthenope.
Պարթէն *or* Թէր Parthen.
Պարիս Paris.
Պարմենիդէս Parmenides.
Պարոյր Baruir.
Պարպարոսա Barbarossa.
Պաւլինէ, –նա *f.* Paulina.
Պաւղոս Paulus, Paul.
Պաւսանիաս Pausanias.
Պեգասոս Pegasus.
Պելագիա *f.* Pelagia, Pelage.
Պելագիոս Pelagius.
Պելասգոս Pelasgus.
Պելոպիդաս Pelopidas.
Պենելոպէ *f.* Penelope.
Պետաւիոս Petavius.
Պետրոս Peter.
Պերդիկկաս Perdiccas.
Պերիկղէս Pericles.
Պերոզ Peroses, *or* –sas (Firoze).
Պերսեփոնէ *f.* Proserpine.
Պերսէոս Perseus.
Պորփեռուժէն Porphyrogenite.
Պիա *f.* Pia.
Պիգմալիոն Pygmalion.
Պիղատոս Pilate.
Պիկոս Picus.
Պինդար Pindarus.
Պիոն Pionius.
Պիոս Pius.
Պիսիստրատոս Pisistratus.
Պիստոս *f.* Pistis.
Պիւթագոր Pythagoras.
Պիւթիա *f.* Pythia.
Պիւթիաս Pythias.
Պիւռոն Pyrrho, Pyrrhon.
Պիւռոս Pyrrhus.

Պիւֆոն Buffon.
Պլինիոս Plinius, Pliny.
Պլուտարքոս Plutarch.
Պղատոն Plato.
Պղաւտոս Plautus.
Պլուտոն Plutus, Pluton.
Պոլէմոն Polemon.
Պոլիբիոս Polybius.
Պոլիկեւսես Pollux.
Պոլիկրատէս Polycrates.
Պոմոնա *f.* Pomona.
Պոմպէոս Pompeus, Pompey.
Պոմպիլիոս Pompilius.
Պոմպոնիոս Pomponius.
Պոնավենտուրա Bonadventure.
Պոպպէա *f.* Poppœa.
Պոսիդոն Neptun.
Պոսիդոնիոս Posidonius.
Պոսիւէ Bossuet.
Պորկիա *f.* Portia, Porcia.
Պորփիւր Porphyrius.
Պուալլոյ Boileau.
Պուլքերիա *f.* Pulcheria.
Պուրտալու Bourdaloue.
Պտղոմէոս Ptolomæus, Ptolemy.
Պրիամոս Priamus.
Պրիճիդա *f.* Bridget, Biddy.
Պրիսկիլլա *f.* Priscilla.
Պրոբոս Probus.
Պրոկղ Procul, –us.
Պրոկոպիոս Procopius.
Պրոմիթէոս Prometheus.
Պրոպերտիոս Propertius.
Պրոտագորաս Protagoras.
Պրոտէոս, Պրոտեւս Proteus.
Պօղ Paul.
Պօլիկարպոս Polycarp, –us.
Պօլիեւկտոս Polyeucte.
Պօլոս S. Պաւղոս.
Պօքքաչչիոյ Boccaccio.

Ջախջախեան (Չ. Մ.) Chakhchakh.
Ջեռնիմոս S. Չերոնիմոս.

Ռախաբ *f.* Rachab.
Ռասին Racine.
Ռափայէլ *f.* Raphael.
Ռաքէլ *f.* Rachel.
Ռեբեկա *f.* Rebekah, Rehecca, Becky.
Ռէա *f.* Rhea.
Ռէթէոս Retheus.
Ռէօմիւռ Reaumur.
Ռընեար Regnard.
Ռոբերտ, –ոս Robert, Rob.
Ռոբովամ Rehoboam.
Ռոզա S. Վարդ, Վարդուհի.

Ռոզալիա *f.* Rosalia.
Ռոմանոս Romanus.
Ռոմելոս Romelus.
Ռոմեօ Romeo.
Ռուպէնս Rubens.
Ռոքոս Roch.
Ռուբէն Reuben.
Ռուբինոս Rubinus.
Ռուսսօ Rousseau.
Ռստակէս S. Արիստակէս.
Ռօլէն Rollin.
Ռօսսինի Rossini.

Սաբա *f.* Sheba.
Սաբէլ Sabellius.
Սաբինա *f.* Sabina.
Սաթինիկ *f.* Sathinig, Sathinice, Sathiney.
Սալադին Saladin.
Սալուստիոս Sallustius.
Սահակ Isaac.
Սահականոյշ *f.* Sahaganoosh.
Սաղմանասար Salmanassar.
Սաղմոնէոս Salmoneus.
Սաղոմէ *f.* Salome.
Սամոնաս Samonas.
Սամուէլ Samuel, Sam, Sammy.
Սամսոն, Սամփսոն Sampson, Samson.
Սանատրուկ Sanatruce.
Սանդուխտ *f.* Sandookhd.
Սառա *f.* Sarah, Sal, Sally.
Սասան Sassan.
Սատուռնոս Saturn.
Սարգիս Sergius.
Սարդանապաղ Sardanapalus.
Սաւուղ Saul.
Սափփօ Sappho, Sapho.
Ստուարդ Stuart, Stewart.
Սեբաստիանոս Sebastian.
Սեբերիանոս Severianus.
Սեդրակ Shadrach.
Սելեւկոս Seleucus.
Սեղբեստրոս Silvester, Sil.
Սեմ Shem.
Սենեկա Seneca.
Սենեքերիմ Sanacherib.
Սենեէրի Segneri.
Սեսոստր Sesostris.
Սեպուհ Sebooh.
Սերապիս Serapis.
Սերգիոս Sergius.
Սերովբէ Seraphin, -us.
Սերենա *f.* Serena.
Սեւերոս Severus.
Սէթ Seth.
Սէլիմ Selim.
Սէկիւռ Ségur.

Սիբիլլա *f.* Sibyl.
Սիգիսմունդ Sigismund.
Սիլլա Sylla.
Սիմէոն, Սիմոն Simeon, Simon.
Սիմոնիդէս Simonides.
Սիսակ Sisace.
Սիսարա Sisera.
Սիսիանոս Sisianus.
Սիրուն *f.* Amabilis; Bella.
Սիւլէյման Soliman.
Սիւղիանոս Solianus.
Սկեւոլա Scœvola.
Սկիպիոն Scipio.
Սմբատ Sembat.
Սոզոմենոս Sozomenus.
Սոկիանոս Socianus.
Սոկինոս Socinus.
Սոկրատ Socrates.
Սողոմէ *f.* Solomy.
Սողոմոն Solomon, Sol.
Սողոն Solon.
Սուարէզ Suarez.
Սուիդաս Suidas.
Սուլպիկիոս Sulpicius, Sulpitius.
Սուրէն Suren.
Սուրիոս Surius.
Սուքիաս Sukias.
Սոփիա *f.* Sophia, Sophy, Soph.
Սոփոկլ Sophocles.
Սոփոնիա Zephaniah.
Սոփրոնիա *f.* Sophronia.
Սպարտակոս Spartacus.
Սպեւսիպպոս Speusippus.
Սպինոզա Spinosa.
Սպիրիդոն Spiridion.
Ստաթէոս S. Եւստաթէոս.
Ստանիսլաւ Stanislaus.
Ստեփանիա *f.* Stephania, Fanny.
Ստեփանոս Stephen.
Ստրաբոն Strabo.
Սրապիոն Serapion.
Սրբուհի *f.* Serpoohy; Moll, Molly.
Սքալիկեր Scaliger.

Վախթանկ Vakhthanges.
Վահագն Vahaken, Hercules.
Վահան Vahan, Ægidius.
Վահէ Vahé.
Վահրամ Vahram.
Վաղարշ Valarses.
Վաղարշակ Valarsaces.
Վաղենտինոս Valentine, Val.
Վաղենտիանոս Valentinian.
Վաղերիա *f.* Valeria.
Վաղերիանոս Valerian.
Վաղերիոս Valerius.

Վալէս Valens.
Վալինակ Valinace.
Վառվառէ *f.* Barbara, Barbe.
Վասակ Vasace.
Վասիլ Basil.
Վասիլուհի *f.* Vasiloohy, Basilla.
Վարազդատ Varasdate.
Վարաժ Varase.
Վարդ Vard, Rose.
Վարդան Vardan.
Վարդենի, -դուհի *f.* Rose.
Վարոս Varus.
Վարրոն Varro.
Վէհ Superius.
Վեսպասիանոս Vespasian.
Վերոնիկա *f.* Veronica.
Վիկտոր Victor, Victorius.
Վիկտորիա *f.* Victoria.
Վինկենտիոս, Վինչենցիոս Vincent, Vin.
Վինիփրեա *f.* Winifred.
Վիտրուվիոս Vitruvius.
Վիրգիլիոս Virgil.
Վիրգինիա *f.* Virginia.
Վիքլիֆ Wickliff.
Վլաս, -իոս Blase, Blasius.
Վշտասպ Hystaspes.
Վոլթէր Voltaire.
Վռամ Varanes, (Bahram).
Վռամշապուհ Veramsapor.
Վրթանէս Verthanes.
Վրույր Vruir.

Տաբիթա *f.* Tabitha.
Տագէս Tages.
Տաճեաց S. Եւստաքէոս.
Տակիտոս Tacitus.
Տաճատ Dagiade, Tagiatius.
Տանգրեա Tancred.
Տանդէ Dante.
Տանտաղոս Tantalus.
Տարտդոս Taracus.
Տարկուինիա *f.* Tarquinia.
Տարկուինոս Tarquin.
Տելեմաք Telemachus.
Տերենտիա *f.* Terentia.
Տերենտիոս Terence.
Տերէոս Tereus.
Տերտիոս Tertius.
Տերտուղիանոս Tertullian.
Տիբեր, -իոս Tiberius.
Տիբուլլոս Tibullus.
Տիգրան Tigranes : Tygrinus (St.).
Տիգրանուհի *f.* Tigranoohi.
Տիմոթէոս Timotheus, Timothy, Tim.
Տիմոն Timon.
Տիսիփոն Tisiphone.
Տիտանիա *f.* Titania.
Տիտոս Titus.
Տիրան Tiranium : Tyrannio (St.).
Տիրիթ Tirith.
Տիրուհի *f.* Diroohy.
Տիրտէոս Tyrtæus.
Տիւրոն Tiro.
Տոմինիքինոյ Dominichino.
Տովբիթ Tobias, Toby.
Տոռք Dork.
Տուբիա *f.* Toby.
Տուլլիա *f.* Tullia.
Տրայիանոս Trajan, -us.
Տրդատ Tiridates.
Տրիտոն Triton.
Տրիփոն Tryphon.

Ցոլակ Tzolace.

Փաբիանոս Fabian.
Փաբիոլա Fabiola.
Փաբիոս Fabius.
Փաբրիկիոս Fabricius.
Փալարիս Phalaris.
Փալերիոս Phalerius.
Փայեթոն Phaethon.
Փառանձեմ *f.* Pharanzem.
Փառնակ Pharnaces.
Փառնաս Pharnas.
Փառնաւազ Pharnouas.
Փարաւոն Pharaoh.
Փարսման Pharasman.
Փաւստինա *f.* Faustina.
Փաւստոս Faust, Faustus.
Փէբոս Phœbus.
Փէբրոնէ *f.* Phebronia, Febronia.
Փէդրա *f.* Phædra.
Փէդրարքա Petrarca.
Փէդրոս Phœdrus.
Փէլիքս Felix.
Փեստոս Festus.
Փիբէ *f.* Phœbe.
Փիդիաս Phidias.
Փիլեմոն Philemon.
Փիլիկտիմոն Philictimon.
Փիլիպպինա *f.* Philippina.
Փիլիպպոս Philip, Phil.
Փիլոկտետես Philoctetes.
Փիլոմելա *f.* Philomela.
Փիլոն Philo the Jew.
Փիլոստրատոս Philostratus.
Փիւնիկ Phœnix.
Փլաբիանոս Flavianus.
Փլամինիոս Flaminius.
Փլորա *f.* Flora.
Փլորենտիա *f.* Florence.

Փոկաս Phocas.
Փոկիոն Phocion.
Փոտ Photius.
Փոտինոս Photinus.
Փորտունէ *f.* Fortune.
Փռիքսոս Phryxus.
Փսամմետիկոս Psammetichus.
Փսիքէ *f.* Psyche.
Փրանկիսկիա *f.* Frances, Fan.
Փրանկիսկոս Francis, Frank.
Փրաւորթս Phraortes.
Փրեդերիկ, -ոս Frederic, Fred.

Քամ Ham.
Քանան Canaan.
Քանովա Canova.
Քերոբէ Cherubin, -us.
Քիապրերա Chiabrera.
Քիլոն Chilon.
Քիրոն Chiron.
Քլարա *f.* Clara.
Քոլոմպոս Columbus.
Քոռնէյլ Corneille.
Քսանթիպպոս Xanthippus.
Քսաւէր, -իոս Xavier, Xaverius.
Քսենոկրատ Xenocrates.
Քսենոփան Xenophanes.
Քսենոփոն Xenophon.
Քսեստոս Sixtus; - Ե, - the Fifth.

Քսերքսէս Xerxes.
Քրիսիպպոս Chrysippus.
Քրիստափոր Christopher.
Քրիստինէ *f.* Christina, Christiana.
Քրիստոս Christus, Christ.
Քրոմուէլ Cromwell.
Քօրէջճիոյ Correggio.

Օգոստինոս, &c. S. Աւգոստինոս.
Օթոն Otho.
Օշին Awshin.
Օտայ Ota, Awta.
Օքսենտիոս Auxence, Auxentius.

Ֆանի *f.* Fanny, Fan.
Ֆարէնհայդ Fahrenheit.
Ֆաւստինա S. Փաւստինա.
Ֆենելոն Fenelon.
Ֆէրտինանտ, -ոս Ferdinand.
Ֆիլոմինա *f.* Filomena.
Ֆիմի *f.* Euphemia.
Ֆիրդուսի Firdoucy.
Ֆլէշիէ Fléchier.
Ֆլէօրի Fleury.
Ֆլորենցիա S. Փլորենտիա.
Ֆոհի Fohi, Fo, Foe.
Ֆրանչիսկոս &c. S. Փրանկիսկոս, &c.
Ֆրանքլին Franklin.
Ֆոտինէ *f.* Photina.

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆՔ

Ա.բանդ, Հաբանդ. Abande, Hapante.
Ա.բդէբա Abdera.
Ա.բիւդոս Abydos.
Ա.բրահամեանք Descendants or followers of Abraham.
Ա.գուլիս Akoolis.
Ա.դրագանդ Agrigentum.
Ա.դրիա, Hadria. Adria,
Ա.դրիական the Adriatic.
Ա.դրիանուպոլիս Adrianople.
Ա.զախ Asoph.
Ա.թենացի Athenian.
Ա.թէնք Athens.
Ա.թոս Athos.
Ա.լաման Germany, Deutschland.
Ա.լանք Alani.
Ա.լզաս Alsatia.
Ա.լիս Halys.
Ա.ջէզիր Algiers.
Ա.լպանիա Albania, Arnaootleek; -ցի, [Albanian.
Ա.լպեան Alpian; - լէրինք, the Alps.
Ա.լպիոն Albion.
Ա.լփէոս the Alpheus.
Ա.խերոն S. Ա.քերոն.
Ա.խուրեան Akhoorian.
Ա.կառնանիա Acarnania.
Ա.կն Aghen.
Ա.կոռի Agory.
Ա.կուիտանիա Aquitain.
Ա.ղբակ Albach.
Ա.ղեքսանդրիա Alexandria.
Ա.ղթամար Aghthamar.
Ա.ղիկառնիա Halicarnassus.
Ա.ղձնիք Alznick, Alznia.
Ա.ղուան Albanese; -ք, Alvania or Albania; the Albaneses.
Ա.մազունք Amazons.
Ա.մաղեկ Amalekite.
Ա.մասիա Amasia.
Ա.մերիկա America; -ցի, -n.
Ա.միդ Amida, Diarbekir.
Ա.մստերդամ Amsterdam.
Ա.յրարատ Ararat.
Ա.նատոլիա Anatolia, Natolia.
Ա.նգղիա England; -ցի, English.
Ա.նգոնա Ancona.
Ա.նգղլեան կղզիք the Antilles.
Ա.նթափ Anthep.
Ա.նի Any.
Ա.նկիւրիա Ancyra, Angoora; -ցի, [Ancyrian.
Ա.նդալուսիա Andalusia.
Ա.նտիոք Antioch, Antakia.
Ա.նտվերպիա Antwerp, -en.
Ա.չոխչատ S. Ցաշոխչատ.
Ա.պարան Aparan.
Ա.պենեանք the Apennians.
Ա.պուլիա Apulia.
Ա.սիա Asia; -ցի, Asiatic.
Ա.սկաղոն Aschalon.
Ա.սորեստան Assyria; -եայք, the Assyrians.
Ա.սորի Syrian; -ք, Soria, Syria.
Ա.սպահան S. Սպահան.
Ա.սսիզ Assisi.
Ա.ստապատ Astapat.
Ա.ստրաքան, Ա.ժտէրխան Astrakhan.
Ա.սփալտիտէս ծովակ Asphaltites lake.
Ա.շքանազեանք Ashkenaz.
Ա.տանա Adana.
Ա.տիճ Adige.
Ա.տլանդական the Atlantic.
Ա.տտիկէացի Atticus; -կէ Attica.
Ա.տրպատական Atropatene, Aderbigan.
Ա.րաբացի Arab; -քիա Arabia.
Ա.րագոնիա Aragon.
Ա.րածանի Aradzany, Euphrates.
Ա.րամեանք Armenians.
Ա.րարատ Ararat; -եան, of -.
Ա.րբէլա Arbela.
Ա.րգոլիս Argolis.
Ա.րգոս Argos.
Ա.րիանոսք, Ա.րիասեանք Arians.

Արծրունի Ardzeruny.
Արկադիա Arcadia.
Արմաւիր Armavir.
Արմորիկա Armorica.
Արշակաւան Arshagawan.
Արշակունիք Arsacides.
Արշամուշատ Arsamosata.
Արշարունիք Arsharunia.
Արշիպեղագոս the Archipelago.
Արտազ Ardaz.
Արտաշատ Artaxata.
Արտաւիլ Ardebil.
Արցախ Artzakh.
Աւենտին the Aventine.
Աւլիս Aulis.
Աւկսպուրկ, Աւգոստա Augsburg.
Աւստրալիա Australia.
Աւստրիա Austria, Œstreich ; -ցի, Austrian.
Ափրիկեցի African; -կէ, Africa.
Աքայիա Achaia.
Աքերոն the Acheron.
Աքուիլէա Aquileia.
Աֆղանիստան Affghanistan.

Բաբելոն Babylon, Babel.
Բագարան Bagaran.
Բագրատունիք Bagratides.
Բագրեւանդ Bagrewand.
Բագակոնիա Patagonia.
Բալերմոյ Palermo.
Բակտրիա Bactria.
Բահլ Balk.
Բաղէշ Betlis.
Բաղտատ Bagdad.
Բասեն Bassen.
Բասրա Bassora.
Բարբարոսաց աշխարհ Barbary.
Բարիզ Paris.
Բարձր Հայք Upper Armenia.
Բարմա Parma.
Բաւիա Pavia.
Բեթղեհեմ Beth-lehem.
Բեթսայիդա Bethsaida.
Բելգիա Belgium.
Բենեւենդ Benevento.
Բեշտ Pesth.
Բերիա Haleb, Aleppo.
Բերուճիա Perugia.
Բեքին Pekin.
Բեթէլ Bethel.
Բէովտիա Beotia.
Բիաչենցա Piacenza.
Բիզա Pisa.
Բիէմոնդ Piodmont.
Բիւզանդացի, Byzantin; -դիոն Byzantium.
Բիւթանիա Bithynia.
Բոլոնիա Bologna.
Բոսփորոս the Bosphorus.
Բորդուգալ S. Լուսիտանիա.
Բորիսթենէս the Borysthenes.
Բուլղարք Bulgaria.
Բրանդեբուրգ Brandenburgh.
Բրետոն Briton.
Բրիտանիա Britain; -ցիք, Britanians.
Բրուսիա Prussia, Preussen.

Գազա Gaza.
Գալիլիա Galilee; -ցի, Galilean.
Գաղաադ Galaad.
Գաղատիա Galatia; -ցի, -ն.
Գաղղիա Gallia, France, Gaul; -ցի, French, Gaul; -ցիք, the Gauls, the French.
Գամիրք Cappadocia.
Գայիրէ Cairo.
Գանգէս Ganges.
Գանձակ Gantzack.
Գառնի Garny.
Գարդման Guardman.
Գեթսեմանի Gethsemane.
Գեհոն Gihon.
Գեննեսարէթ Gennesareth.
Գենուա Genoa.
Գերմանիա Germany; -ցի, German.
Գլուխ Բարեյուսոյ the Cape of Good Hope.
Գոբենհակեն Copenhagen.
Գոթ, Գութ, Գութք Goths.
Գոթլանտիա Gothland.
Գողգոթա Golgotha.
Գոլթն Colthen.
Գոմոյի լիճ the Lake of Como.
Գոմոր Gomorrah.
Գոպլենց Coblentz.
Գուգարք Gugaria.
Գրակքեանք the Gracchi.
Գրանատա Granada.
Գրեմոնա Cremona.

Դակիա Dacia, Transylvania.
Դալմատիա Dalmatia.
Դամասկոս Damascus (Sham-el-Kebeer).
Դանայիդք *f.* the Danaides.
Դանեցի Dane.
Դանիա Denmark, Danemark.
Դանուբ the Danube.
Դաւրէժ Tauris.
Դարանաղի Daranalia.
Դարբանդ Derbent.
Դելտայ Delta.
Դեկապոլիս Decapolis.
Դելփիք Delphi, Delphos.
Դերջան Dertchian.
Դիոսպոլիս Diospolis.

Դիկտէ Dicte.
Դիրոլ the Tyrol.
Դկլաէ S. Տիգրիս.
Դոդոնէա Dodona.
Դորիա Doris.
Դուին Dwin.
Թուրին Turin, Augustus Taurinorum.

Եբրայեցի Hebrew.
Եբրոս Ebro, Hebrus.
Եգեան ծով the Ægean sea.
Եգիպտացի Egyptian; -տոս Egypt.
Եդեմ Eden.
Եդեսիա Edessa, Urfah. [mean.
Եդոմ Idume, Idumæa; -այեցի, Idu-
Եթովպիա Ethiopia; -ցի, -n.
Ելադա S. Յունաստան.
Ելեւսիս Eleusis.
Ելլեսպոնտոս Hellespont.
Եկբատան Ecbatan.
Եմեսա Emessa.
Եուդլանտ Jutland.
Եպիդաւրոս Epidaurus.
Եպիրոս Epirus.
Ետնա the Ætna.
Ետրուրիա Etruria.
Երասխ Araxes, Aras.
Երեւան Erivan.
Երզնկա Arzingian, Erzinga.
Երիդանոս Eridanus.
Երիննայք f. Erinnys.
Երիքով Jericho.
Երուանդակերտ Erwantacerta.
Երուանդաշատ Erwantaxata.
Երուսաղէմ Jerusalem.
Եւբիա Eubœa, Negroponte.
Եւդոկիա Eutochia, Tokat.
Եւոլիա Æolia.
Եւտիքականք Eutychians.
Եւրոպացի European; -պիա Europe.
Եւքսինեան Euxine.
Եփեսացի Ephesian; -սոս Ephesus.
Եփրատ Euphrates.

Զակինթոս Zacynthus, Zante.
Զանկիպար Zanguibar.
Զարեհաւան Zarehawan.
Զելանդիա Zealand.
Զմիւռնիա Smyrna.
Զուիտերզէ Zuyderzee.
Զուկկերի S. Հելենէ.

Էթիլ Volga.
Էլպա Elba.
Էջմիածին Echmiadzin.
Էտինպուրկ Edinburg.

Էրզիրում, Էրզրում Erzroom, Erzeroum, Arsdroom.

Թաբոր Tabor.
Թաթարաց աշխարհ Tartary.
Թամիզ Thames.
Թեբայիդ Thebais.
Թեբէ Thebæ.
Թեսաղոնիկէ Thessalonica, Salonichi.
Թեսսալիա Thessaly; -ցի, Thessalian.
Թերմոպիլէ Thermopylæ.
Թեւտոնք Teutones, Teutoni.
Թէոդոսիա Caffa, Theodosia.
Թէոդոսուպոլիս, Թէոդուպոլիս Theodosiopolis; S. Կարին.
Թոլեդոյ Toledo.
Թոլոսա Tolosa; Toulouse.
Թոսքանիա Toscan, Tuscany.
Թոպճեանք Descendants of Thor-
Թորդան Thordan. [goma, Armenians.
Թունեսոն Tunis.
Թուրին S. Դուրին.
Թուրք Turks.
Թուրքստան Turkey, Turkestan.
Թրակիա Thrace.
Թրանսիլվանիա Transylvania.
Թրասիմենոս Trasimenus.
Թրէստ, Թրիէստ Triest.

Իբերիա Iberia.
Իդումէա Idumea.
Իթակէ Ithace.
Իլիոն Ilion, Ilium, Troy.
Իկարիա Icaria.
Իռլանդա Ireland; -ցի, Irish.
Իսլանդա Iceland.
Իստրիա, Հիստրիա Istria, Histria.
Իսրայէլացի Israelite.
Իվերնիա Hibernia, S. Իռլանդա.
Իտալացի Italian; -լիա Italy.

Լակեդեմոն Lacedæmon, Sparta, Mistra.
Լակոնիա Laconia.
Լամբսակոն Lampsacus.
Լամբրոն; -ացի Lambronese.
Լապիթեայք Lapithes, Lapithæ.
Լատին Latin, European; -աց եկեղ.
Լաոդիկէ Laodicia, Latakia. [Latium.
Լաբետոն Loretto.
Լափոնիա Lapland.
Լեբանդոյ ծոց the Gulf of Lepanto.
Լեհաստան Poland.
Լեմնոս Lemnos, Stalimene.
Լեմպերկ Lemberg.
Լեսբոս Lesbos.
Լեւկադիա Leucadia, Santa Maura.

Լիբանան Libanus, Mount –.
Լիբիա Libya, Africa.
Լիբսիա Leipsic.
Լիգոռնա Leghorn.
Լիթուանիա Lithuania.
Լիկիա Lycia.
Լիմ Lim.
Լիսաւոնա Lisbon.
Լիվոնիա Livonia.
Լիվերբուլ Liverpool.
Լիւդիա Lydia.
Լիւրիկ Illyria; –կեցի, –n.
Լոկրիս Locris. [bardy.
Լոմպարդիա *or* Լոնգոբարդիա Lom-
Լոնդինոն, Լոնդոն, Լոնտրա London.
Լորէն Lorain.
Լուդդոն, Լիոն Lyons.
Լուչերնա Lucerne.
Լուպիանա Laybach, Lublana.
Լուսիտանիա Lusitania, Portugal; –ցի
Լուտետիա Paris. [Portuguese.
Լուքսեմպուրկ Luxemburg.
Լուքքա Lucca.

Խազախ Cossack.
Խարբերդ Kharpurt.
Խափչիկք S. Հապէշ.
Խլաթ Khelath.
Խոյ Khoy.
Խորասան Khorassan.
Խորեան, Խորնի Khorny.
Խուժաստան Khousistan.
Խրիմ the Crimea.
Խրուաթ Croat; –ք, Croatia.

Ծաղկոտն Dzalgoten.
Ծոփք Sophene.

Կալաբրիա Calabria.
Կալեդոնիա Caledonia.
Կալիցիա Galicia.
Կալլիպոլիս Callipolis, Gallipoli.
Կալկադա Calcutta.
Կամենից Kamenetz.
Կամպանիա Campania.
Կապադովկիա Cappadocia.
Կապան Capan.
Կապուա Capua. [pian sea.
Կասպից *or* Կասպիական ծով the Cas-
Կաստիլիա Castile.
Կաթանիա Catana.
Կարթագինէ Carthage.
Կարթուսեցոնք Certusian.
Կարին Garin, Erzrum; S. Էրզրում.
Կարմէլոս the Carmel.
Կարմիր ծով the Red-Sea.
Կարս Cars.
Կարքեդոն Carthage.
Կափառնաում Capernaum.
Կաֆա Caffa.
Կէլէսիւրիա Cœlèsyria.
Կելտք Celt.
Կենտաւրոսք Centauri.
Կեսարիա Cæsarea, Mazaca.
Կեփալոնիա Cephalonia.
Կիզիկոն Cyzicus.
Կիթերոն Cithæron.
Կիլիկիա Cilicia, Karamania.
Կիկղոպսք Cyclopes.
Կիպրոս Cyprus; –ցի, Cyprian.
Կիւկղադսք Cyclades.
Կիւրենէ Cyrene.
Կայ Kaley; S. Հռոմկայ.
Կոկիտոս Cocytus.
Կոլք Colp.
Կոլոնիա Cologne, Coln, Köln.
Կոլքիս Colchis.
Կոմպոստէլլա Compostella.
Կոստանդիա Constantina. [Stambool.
Կոստանդնուպոլիս Constantinople,
Կոստանցա Costance.
Կովկաս Caucasus.
Կորդուք Corduene, Gordyene.
Կորկիւրա Corcyra, Corfu.
Կորձսք Corgia.
Կորնթոս Corinth; –թացի, –ian.
Կոպենհագ Copenhagen, Kjöbenhavn.
Կուինէա Guinea.
Կուր գետ Cyrus, Goor, Kour.
Կուրան Curan.
Կրետէ Creta, Candia.
Կրման Carmania, Kirman.

Հալէպ Haleb, Aleppo.
Հաղբատ Halbat.
Համպուրկ Hamburg.
Հայ Armenian; –ք, Descendants of Haicus, the Armenians.
Հայաստան Hajastan, Armenia.
Հայկաշէն Haïgashen.
Հայկավան Haïgawan.
Հայք Armenia; մեծ –, Armenia Major; փոքր –, Armenia Minor.
Հաննովէր Hannover.
Հաւասէ Abyssinia; the –ns.
Հավանա the Havana *or* Havannah.
Հարպիւսք Harpiæ.
Հասսիա Hesse.
Հարք Hark. [Dardanelles.
Հելլեսպոնտոս the Hellespont, the
Հելլէնք Hellenes, Hellenists, Greeks.
Հելվետիա, Switzerland,

Schweitz; ցի, Swiss.
Հերակլեան արձանք Hercules' Pillars.
Հերակլէա Heraclea.
Հերգուլանոն Herculaneum.
Հերձեկովինա Herzegovina.
Հիմալայա Himalaya.
Հիւրկանիա Hyrcania.
Հնդիկ Indian, Hindoo; -ք *or* [Indies.
Հնդկաստան Hindostan, India; the
Հոլանտա Holland; -ցի, Dutch, Hol-
Հունգարիա Hungary. [lander.
Հոնք Hunni, Huns.
Հռենոս Rhine.
Հռոդանոս Rhône.
Հռոդոս Rhodes.
Հռոմկլայ Room-Kaley.
Հռոմ Rome; -այեցի, Roman.
Հրեայ Jew; -ք, the Jews.
Հրէաստան Judæa.

Ձորափոր Tzoraphor.

Ճաբոն S. Յաբոն.
Ճաւա Java, Jahva.
Ճենովա Genoa.
Ճինեւրա Geneva.
Ճիպրալդար Gibraltar.
Ճորոխ S. Փիսոն.

Մազանդարան Mazandaran.
Մաժակ S. Կեսարիա.
Մալակա Malaga.
Մալդա Malta.
Մակեդոնիա Macedonia.
Մակոնցա S. Մոգունտիա.
Մակուրան Magooran, Mekeran.
Մակտեպուրկ Magdeburg.
Մաղթեղջիւր Amalthea.
Մայորկա Majorca.
Մանազկերտ Manazcerta.
Մանդուա Mantua; -ցի, -n.
Մանիքեցիք Manichæans.
Մասիս Masis, Ararat.
Մատակասգար Madagascar.
Մատերա Madeira.
Մատրաս Madras.
Մատրիտ Madrid.
Մարաթոն Marathon.
Մարանդ Marant.
Մարաստան Media.
Մարգաստան Marcastan.
Մարկիոնացիք Marcionites.
Մարմարա Marmara.
Մարոկ Marocco.
Մարսիլիա Marseilles.
Մարք Medes, Medians.

Մաւրիտանիա Mauritania; -ցի, Moor.
Մեդացի Median.
Մեդիոլան S. Միլան.
Մեդք S. Մարք.
Մելիտինացի Maltese; -նէ Malta.
Մեմփիս Memphis.
Մեսինա Messina.
Մետինէ Medina.
Մերտին Merdin.
Մեքսիկօ Mexico.
Մէնչըսդըր Manchester.
Մէոնիա Mæonia.
Մէքքէ Mecca.
Միլան Mediolanum, Milan.
Միջագետք Mesopotamia. [the - Sea.
Միջերկրական Mediterranean; - ծով,
Մծբին Nisibin.
Մոգունտիա Mayence, Maintz, Mentz.
Մոլտաւիա Moldavia.
Մողոլք Mungles, Moguls.
Մոնաքոյ Munich, München.
Մոսկովք Moscovites; -վայ աշխարհ,
Մոսքուա Moscow. Moscovy.
Մոտենա, Մուտինա Modena.
Մորաւիա Moravia.
Մուշ Moosh.
Մուսայք Musæ, Muses.
Մուսուլ Mossoul.

Յաբոն Japan; -ացի, -ese.
Յաշտիշատ Jastishat.
Յաւա S. Ճաւա.
Յոյն Greek; -ք, the -s.
Յոնիա Jonia. [sapath.
Յովսափատու Ձոր The Valley of Jo-
Յորդանան Jordan.
Յուդայաստան Judæa.
Յունաստան Greece.

Նազարէթ Nazareth.
Նազովրացի Nazarite, Nazarene.
Նախիջուան Naxuana, Nakhchivan.
Նայադք *f.* the Naiades *or* ds.
Նանսի Nancy.
Նարեկ Nareg.
Նաւառա Navarra.
Նաքսոս Naxos, Naxia.
Նեղոս Nile. [litan.
Նէապոլիս Naples; -պոլսեցի Napo-
Նէմէա Nemea.
Նիակարա Niagara.
Նիծծա Nice.
Նիկիա Nicæa, Ixnik.
Նիկոմիդիա Nicomedia, Iznimid.
Նինուէ Nineveh.
Նովկորոտ Novogorod.

Նոր-Եորք New York.
Նոր-Զելանտա New Zealand.
Նորմանեախ Normandy.
Նորվեգիա Norway; -ցի, Norwegian.
Նուբիա Nubia.
Նումանտիա Numantia.
Նումիդիա Numidia.
Նապատ Nepat, Nephates.

Շամ Sham, S. Դամասկոս.
Շամիրամակերտ Semiramacerta.
Շամրին Samaria.
Շիրազ Shiras.
Շիրակ Sirace.
Շիրակաւան Sciragawan.
Շիրվան Shirvan.
Շուշ Susiana.

Ոլինթոս Olynthus.
Ոլիմպոս Olympus.
Ոռլէան Orleans.
Ոստան Ostan.
Ոստրոգոթք the Ostrogoths.
Ովկիան Ocean.
Ովկիանիա Oceania.
Որմի Oormiah, Wormy.
Որոտն Woroten.
Ուդրեխտ Utrecht.
Ուէսդֆալիա Westphalia.
Ումբրիա Umbria.
Ուշինկդըն Washington.
Ուտի Oody.
Ուտիկէ Utica.
Ուտինոն Utinum, Udine.
Ուրալ Oural.
Ուրհայ S. Եդեսիա.

Չինաստան, Չինաց աշխարհ China.

Պատաւիա Batavia.
Պատոս Padus (Po).
Պալատինատ Palatinate.
Պալտիկ the Baltic.
Պալտիմոր Baltimore.
Պալմիրա Palmyra.
Պաղեստին Palestina.
Պամփիւլիա Pamphylia.
Պայազիտ Bayazid.
Պանորմոն Panormus, Palermo.
Պաննոնիա Pannonia.
Պառնասոս Parnassus.
Պատաւիոն Patavium, Padua.
Պատէն Baden.
Պարթեւք Parthians.
Պարչելոնա Barcelona.
Պարս, -ք Persia; -կ, Persian.
Պարսկահայք Persarmenia.
Պարսկաստան Farsistan, Persia.
Պաւիերա Bavaria.
Պափլագոնիա Paphlagonia.
Պելկրատ Belgrade.
Պելասգեանք Pelasgians.
Պելոպոնէս Peloponessus, Morea.
Պենգալ Bengal.
Պերլին Berlin.
Պեսարապիա Bessarabia.
Պետրպուրկ Petersburg.
Պէյրութ Beyrout.
Պիթլիզ Bidlis.
Պիսիդիա Pisidia.
Պիրենեանք Pyreneens.
Պիրման Birman.
Պլակենտիա Placentia, Piacenza.
Պլատէա Platea.
Պոլոնիա Bologna.
Պոհեմիա Bohemia.
Պոմերանիա Pomerania.
Պոմպէ Bombay.
Պոնտոս Pontus; ծով -ի, the Euxine.
Պոսթըն Boston.
Պոսնիա Bosnia.
Պոտիդէա Potidæa.
Պորտոյ Bordeaux.
Պուխարա Bukharia.
Պրազիլ Brazil.
Պրինտիզի Brindisi.
Պրիւսէլ Bruxelles.
Պրոպոնտիս Propontis.
Պրուսա Bursa.

Ջուլայ Zulpha.

Ռատիսպոնա Ratisbon.
Ռակուսա Ragusa.
Ռաւէննա Ravenna.
Ռիփեան Riphean.
Ռոմանիա Romagna.
Ռուս Russian; -ք, -ս; Russia.
Ռուսաստան Russia.

Սաբա Sheba.
Սաբաուդիա Saubadia, Savoy.
Սագաստան Segestan.
Սադուկեցիք Sadducee.
Սալեռնոյ Salerno.
Սաքսոնիա Saxony.
Սահարա Sahara.
Սաղամինա Salamis.
Սաղիմ Salem.
Սամարիա Samaria.
Սամոթրակէ Samothrace.
Սամոս Samos, Samus.

Սասուն Sassoon.
Սարակինոսք Saracens.
Սարակոսա Saragossa.
Սարդիկ Sardis.
Սարդոնիա Sardinia.
Սարմատիա Sarmatia.
Սաւոեա Savoy.
Սաքսոնիա Saxony.
Սդոքհոլմ Stockholm.
Սդուդգարտ Stuttgard.
Սթրազպուրկ Strasburg.
Սեաւ ծով the Black Sea.
Սեբաստիա Sivas, Sebaste.
Սելեւկիա Seleucia.
Սիլան Ceylon.
Սենեգամպիա Senegambia.
Սեպուհ Sebooh (mount).
Սերվիա Servia.
Սիամ Siam.
Սիդոն Sidon, Saide.
Սիլեզիա Silesia.
Սիկիլիա Sicily; -ցի, -lian.
Սիկիոն Sicyon.
Սիմ Sim (mount).
Սինա Sinai.
Սինհացի Chinese; -ցւոց աշխ. China.
Սինոպ Sinope.
Սիոն Sion *or* Zion.
Սիպերիա Siberia.
Սիս Sis.
Սիրակուսա Syracuse.
Սիւնիք *or* Սիսական Sünik *or* Sissagan.
Սիւրիա Syria, Soristan.
Սիւքեմ Shechem.
Սկանտինաւիա Scandinavia.
Սկիւթացի Scythian; -ք, Scythes.
Սկիւթիա Scythia, Tartary.
Սկլաւոնիա Sclavonia.
Սկովտիա Scotland.
Սմբատաւան Sempadawan.
Սմոլենսքոյ Smolensk, -o.
Սմրղանդ Samarcand.
Սոգդիանէ Sogdiana.
Սոդոմ Sodom.
Սոկինեանք Socinians.
Սորէնդոյ Sorrento.
Սուէզ Suez.
Սուէտք Sweden.
Սուրաթ Surat, Soorat.
Սպահան Ispahan.
Սպանիա Spain; -ցի, Spaniard.
Սպարտա Sparta.
Սփիցպէրկ Spitzbergen.

Վադերլու Waterloo.
Վալաքիա Wallachia.
Վալարշակերտ Valarsacerta.
Վաղարշապատ Valarsapate.
Վաղարշաւան Valarsawan.
Վալենտիա Valencia, Valentia.
Վան Van.
Վանանդ Vanant.
Վանդալք Vandals.
Վասակաշէն Vassagashen.
Վասպուրական Vasbooragan.
Վարդանակերտ Vartanacerta.
Վարշաւիա, Վարսավիա Warsaw.
Վենետիկ Venice.
Վեսուվ Vesuvius.
Վերոնա Verona.
Վերսալլ Versailles.
Վիեննա Vienne.
Վիշապաքաղաք Vishabacalack.
Վիչենցա Vicenza.
Վիսիգոթք Visigoths. [ատն.
Վիրք Georgians, Iberians; S. Վրաս.
Վիւրդեմպէրկ Wurtemberg.
Վոլգա Wolga.
Վոլսկեանք Volsci.
Վուլքանոյ Volcan.
Վրաստան Georgia. [Mare.
Վրկան Hyrcania; -այ ծով. Hyrcanum

Տաթեւ Datew.
Տաճիկք the Turks.
Տաճկաստան Turkey.
Տամիեդ Damietta.
Տայք Daïk (Taocki).
Տանայիս Tanais.
Տանձիք Dantzic.
Տարենտոն Tarentum.
Տարսոն Tarsus, Tarsoon.
Տարտանէլլի Dardanelles.
Տարօն Taron.
Տաւալաղիր Dhawalaghiri.
Տաւրիս Tauris.
Տենեդոս Tenedos.
Տեմիսվարիոն Themeschwar.
Տիարպէքիր Diarbekir.
Տիբերիս Tiber.
Տիգրանակերտ Tigranocerta.
Տիգրիս, Հիդեկել Tigris, Hiddekel.
Տիզբոն Ctesiphon.
Տիտանեանք the Titans.
Տիւրոս Tyrus, Sur.
Տնեբեր Dnieper.
Տնեստեր Dniester.
Տորոս, Տաւրոս Taurus.
Տուրուբերան Toorooperan.
Տրայիանուպոլիս Trajanopolis.
Տրապիզոն Trebizond.
Տրեզուա Dresden.

Տրէվէրի Trier, Treves.
Տրովադա, Տրոյիա Troy; -ցի, -an.
Տփխիս Tiflis.

Ցուրիք Zurich.

Փայտակարան Païdagaran.
Փասիս Phasis.
Փարսալիա Pharsalia.
Փիլադելփիա Philadelphia.
Փիսոն Pison.
Փիւնիկէ, Փիւնիկիա Phœnice.
Փլորենտիա Florence.
Փղշտացի Philistine.
Փոկէա, Փովկիա Phocæa; -ցի, Phocian.
Փռիւգիա Phrygia.

Քալիֆորնիա California.
Քաղդէացւոց աշխարհ. Chaldea.
Քաղկեդոն Calcedon.
Քանանու երկիր Cananea, Canaan.
Քանատայ Canada.
Քանարեան կղզիք the Canaries, Fortunate Islands.
Քանտիա Candia.
Քերոնիա Chæronea.
Քերսոն Chersonesus.
Քէնդէրպըրի Canterbury.
Քիլի Chili.
Քոչինչին Cochin China.
Քորեբ Oreb.
Քորսիքա Corsica.
Քորֆու Corfu.
Քրաքովիա Cracovia.
Քրիստիանիա Christiania.
Քուպա Cuba.
Քուրլանտիա Coûrland.
Քուրտիստան Koordistan.

Օտեսսա Odessa.
Օքսֆորտ Oxford.

Ֆէրրարա Ferrara.
Ֆլանտրա Flanders.
Ֆռանքֆորդ Frankfort.
Ֆռայպուրկ Freyburg, Friburg.

ERRATA — CORRIGE

				ERRATA	CORRIGE
Page	5	Line	40	tast	taste
»	155	»	30	to be fellow-... . .	to be a fellow-...
»	168	»	46	laborius	laborious
»	246	»	40	շունենալ	*շունենալ
»	261	»	7	northern lights, &c.	the zodiacal light;
»	417	»	35	barvest	harvest

Price 20 Fr.